

КИЇВСЬКЕ ХРИСТІАНСТВО KYIVAN CHRISTIANITY

Volume XXXII

Research program
“KYIVAN CHRISTIANITY AND THE UNIATE TRADITION”

Ukrainian Catholic University
Humanities Faculty
Ihor Skochylas Center for Religious Culture
Faculty of Philosophy and Theology

With the blessing of
The Head of the Ukrainian Greek-Catholic Church
His Beatitude Sviatoslav Shevchuk

This publication has been executed as part of the public project
“United Ukraine and the Kyivan Tradition”
with the sacrificial support of Ukrainian benefactors

Dmitrievskii's Euchologia.
A Modified English Version
of Volume II of Aleksei Dmitrievskii's
Description of Liturgical Manuscripts
Preserved in the Libraries
of the Orthodox East
(Kyiv 1901)

created by the Vienna Euchologia Project
Ilias Nesseris, Daniel Galadza, Elisabeth Schiffer,
Eirini Afentoulidou, Giulia Rossetto, Claudia Rapp

Russian text translated by
Georgi Parpulov

Lviv 2023

УДК [27-282.7:091](083.8)=111

Reviewers: Rev. Dr. *Stefanos Alexopoulos* (Catholic University of America)
Rev. Dr. *Peter Galadza* (University of Toronto)
Dr. *Andrii Yasinovskyi* (Ukrainian Catholic University)

Recommended for publication by the Learned Council of the Humanities Faculty of the Ukrainian Catholic University (session 28 February 2023, protocol № 1)

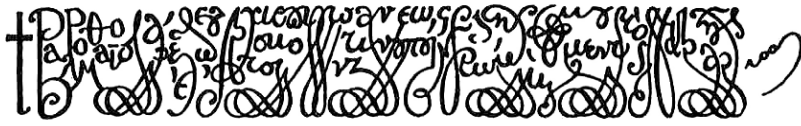
Dmitrievskii's Euchologia. A Modified English Version of Volume II of Aleksei Dmitrievskii's Description of Liturgical Manuscripts Preserved in the Libraries of the Orthodox East (Kyiv 1901) / created by the Vienna Euchologia Project: Ilias Nesseris, Daniel Galadza, Elisabeth Schiffer, Eirini Afentoulidou, Giulia Rossetto, Claudia Rapp; Russian text transl. by Georgi Parpulov. Lviv: Ukrainian Catholic University, 2023. liv + 1 018 pp. (Kyivan Christianity Series, vol. 32).

ISBN 978-617-7637-50-8 (paper)
ISBN 978-617-7637-51-5 (electronic)

© Ukrainian Catholic University, 2023
© Claudia Rapp and the Team of the Vienna
Euchologia Project

Contents

Chairetismos of His All Holiness Bartholomew, Archbishop of Constantinople and Ecumenical Patriarch.....	vii
Foreword of His Eminence Borys Gudziak, Archbishop of Philadelphia and Metropolitan of the Ukrainian Catholic Church in the United States, President of the Ukrainian Catholic University	ix
Avant-Propos (<i>Claudia Rapp and the Team of the Vienna Euchologia Project</i>).....	xi
Acknowledgements	xiii
Alexei Dmitrievskii's "Kyivan School" and the Study of the Euchologion (<i>Daniel Galadza</i>).....	xv
Manuscripts of this Volume (<i>Ilias Nesseris</i>)	xxxix
Preface of Alexei Dmitrievskii	xlvi
Description of Liturgical Manuscripts Preserved in the Libraries of the Orthodox East, vol. II: Euchologia.....	1

To Professor Dr. Claudia RAPP and the distinguished members of the Vienna Euchologia Project, our beloved in the Lord: Grace be unto you and peace from God.

It is with great joy that we learned of the reissue of the second volume of the famous *Description of Liturgical Manuscripts* by Professor Alexis Dmitrievskiy of blessed memory, devoted to the Euchologia, having made the appropriate typographical corrections, included an index and translated the texts from Russian into English, thus making the use of this precious volume accessible to a greater number of researchers and students.

The precious work of the liturgist Alexis Dmitrievskiy (1856-1929) of the Kyiv Theological Academy, who between 1886 and 1910 travelled through the main libraries of the Christian East – in the Queen City, on the Holy Mountain, in the Holy City, on Sinai, in Cairo, Athens, Thessaloniki, Smyrna, Patmos, Trebizond and elsewhere – to list the ancient liturgical manuscripts, thus initiating the historico-archaeological method in the field of liturgical science, remains unequalled and constitutes to this day a point of reference.

We rejoice that through your reissue of this valuable volume it will become more accessible and better known and we hope that it will inspire a new generation of liturgiologists to continue and deepen this major contribution to the liturgical science.

Saluting your efforts, we implore God's blessing upon you all.

At the Ecumenical Patriarchate, Summer 2022

Your fervent supplicant before God,

✠ BARTHOLOMEW

*Archbishop of Constantinople-New Rome
and Ecumenical Patriarch*

Foreword

Serious academic study in the human and divine sciences begins with the sources, going *ad fontes*. Whether it is in theology, where one encounters the living Word of God in biblical texts and their patristic exegesis or in philosophical, philological, and historical disciplines, where the original documents are a necessary point of departure—nothing can replace the primary sources.

The *ad fontes* approach was axiomatic for the liturgical scholar Aleksei Dmitrievskii. After his first visit from Kyiv to the libraries of the Christian East, he remained inspired by the manuscript treasures of the monasteries of Sinai and Athos, as well as the libraries of Jerusalem and Athens, and elsewhere. Dmitrievskii worked assiduously for decades to make the texts accessible to his students at the Kyiv Theological Academy and to share their contents with scholars around the world. His efforts and contribution endure for all of posterity. Long hours deciphering various Greek scripts, a command of the history of the liturgy, and encyclopedic knowledge of both primary and secondary literature together have guaranteed a long shelf-life for Dmitrievskii's *oeuvre* on *Euchologia* and *Typika* manuscripts. His three-volume opus became a foundational work for Byzantine and early Christian liturgical studies. With great appreciation, I made use of Dmitrievskii's meticulous publications during my doctoral research at Harvard University with Professor Ihor Ševčenko whose critical approach to sources was legendary.

It is gratifying to see this second volume of Aleksei Dmitrievskii's *Description*—dedicated to *Euchologia*—appear in the *Kyivan Christianity* series founded by Professor Ihor Skochylias of blessed memory and published by the Ukrainian Catholic University (UCU). The *ad fontes* motto has guided the formation of the UCU curriculum in theology and the humanities. Three years of Greek, two years of Latin, and a year of Church Slavonic, along with modern languages were required of all theology students. Historians were formed with the linguistic skills to delve critically into the primary texts. The motto adorns the «Alexander Gudziak *Ad Fontes*» research award presented to UCU faculty who demonstrate the greatest achievement in the analysis and publication of sources.

The Greek text of this volume has been carefully corrected for typographical errors, and the original Russian text has been translated in order to make it accessible to a wider readership of scholars today. I wish to both thank and

congratulate Professor Dr. Claudia Rapp and her team at the Austrian Academy of Science's *Vienna Euchologia Project* for their work in making this publication see the light of day.

As this book goes to print, Ukraine is in the grips of unjust aggression. Much of the country shudders under rocket and missile attacks. War crimes abound. The descendants of Dmitrievskii's colleagues and students throughout the world are in dire need of the "peace from on high"—a petition to God repeated continuously on the folios of *Euchologia* and heard from the lips of believers the world over.

Duc in altum! May this book of prayers from ancient and venerable Byzantine *Euchologia* inspire a new generation of scholars to cast their nets into the textual depths of Christian worship. May the sons and daughters of the Kyivan liturgical tradition read and apply it to better understand the Byzantine roots of their own past while encountering and worshiping the Lord who is the Source of our peace and our joy and the Goal of our life.

+Borys Gudziak,
Archbishop of Philadelphia
and Metropolitan of the Ukrainian Catholic Church
in the United States
President of the Ukrainian Catholic University

Avant-Propos

Aleksei Afanasevich Dmitrievskii published his *Description of Liturgical Manuscripts Preserved in the Libraries of the Orthodox East*, vol. II: *Euchologia* in Kyiv in 1901. It still retains its importance as a reference work both for manuscript studies and liturgical studies. For many of the manuscripts that Dmitrievskii studied on site in the libraries of Orthodox monasteries and elsewhere, it still offers the only detailed description of the content available in print, often accompanied by extensive transcriptions of the Greek texts.

In the context of the Vienna Euchologia Project, which is dedicated to the systematic research of small prayers said by a liturgist on specific occasions (“occasional prayers”) (<https://www.oeaw.ac.at/en/imafo/research/byzantine-research/communities-and-landscapes/euchologia-project>), Dmitrievskii’s transcriptions offer a baseline against which to compare the text of occasional prayers in other manuscripts.

Initially, we created a searchable file of the Greek text in MS Word. Its presence encouraged Maria Pantelia and her team to integrate Dmitrievskii in the Thesaurus Linguae Graecae database (<http://stephanus.tlg.uci.edu>), along with a growing number of liturgical texts.

Our next step was to invite Georgi Parpulov to create a faithful English translation of all the Russian passages including the introduction. In the process, we tacitly eliminated further errors in the Greek text. Many more people in Vienna and elsewhere were involved in this labour; their contributions are explained in the Acknowledgements.

In a separate publication, Ilias Nesseris has established a concordance of the manuscripts used by Dmitrievskii with their current shelf marks, as well as Diktyon numbers (“Identifying the Manuscript Sources of Dmitrievskii’s *Opisanie*, vol. II (*Euchologia*),” *Byzantina Symmeikta*). This should be consulted by anyone wishing to undertake further research on these manuscripts. For a list of occasional prayers in the form of an *incipitarium*, along with references to the relevant print editions (including Dmitrievskii), see “A Checklist of Occasional Prayers in Printed Editions (COPE),” edited by Elisabeth Schiffer and the Vienna Euchologia Project.

We are immensely grateful to Metropolitan Borys, President of the Ukrainian Catholic University, and our colleagues at the Kyivan Christianity Series for

the publication of this volume, both in print and online. Indeed, we are humbled by their dedication to uphold their commitment to scholarship in international dialogue, especially given the current challenges of the Russian war on Ukraine.

Dmitrievskii, who himself was a great traveller for the sake of research and scholarship, may have been pleased that his work is now available to a wider readership, with the blessing of His All-Holiness Bartholomew Ecumenical Patriarch of Constantinople.

Claudia Rapp and the Team of the Vienna Euchologia Project

Acknowledgements

This transcription of A. A. Dmitrievskii's *Description of Liturgical Manuscripts Preserved in the Libraries of the Orthodox East*, vol. II: *Euchologia* was generated in the context of the *Vienna Euchologia Project*. It involved the work of a number of people and was financed through different sources.

Ilias Nesseris provided the bulk of the transcription of the Greek text and also corrected typographical errors.

Georgi Parpulov undertook the task of translating Dmitrievskii's Russian text (introductions and explanations of the manuscripts, footnotes).

Daniel Galadza wrote the introduction and translated the preface.

Elisabeth Schiffer orchestrated the enterprise and transcribed portions of the Greek text. Further editorial work was provided by Eirini Afentoulidou, Giulia Rossetto and Claudia Rapp.

Marirena Alexaki, Dimitra Makri, and Metodii Rozhdestvenskii transcribed portions of the Greek text. Initial work on this was done by Jannis Grossmann.

Financing for this work came from several projects of the Austrian Science Fund (FWF):

FWF Project P28219-G25 'Daily Life and Religion. Byzantine Prayer Books as Sources for Social History' (PI Claudia Rapp): Jannis Grossmann.

FWF Project P340900-G 'Liturgy, Libraries and Learning' (PI Claudia Rapp): Ilias Nesseris.

FWF Project T884-G25 'An Analysis of Childbed Prayers in Byzantine Prayerbooks' (PI Eirini Afentoulidou): Marirena Alexaki, Dimitra Makri, Georgi Parpulov, Metodii Rozhdestvenskii.

Daniel Galadza

Alexei Dmitrievskii's "Kyivan School" and the Study of the Euchologion

Despite the antiquity and continuity of the Byzantine liturgy, its rites and rituals are part of a living—and therefore ever-changing—tradition. Thus, the study of the prayers and rites of the Byzantine liturgical tradition is first and foremost the study of the textual sources in the earliest extant Euchologia, tracing their development over time, in order to understand their celebration in the present. After the oeuvre of the 17th-century Dominican scholar Jacques Goar, the work of Alexei A. Dmitrievskii (1856–1929), active in Kyiv from 1884 to 1907, is foundational for the study of texts and sources in liturgical studies and in related disciplines of Byzantine theology, history, and literature. His magnum opus is arguably the *Description of Liturgical Manuscripts Preserved in the Libraries of the Orthodox East*,¹ whose second volume on the Euchologion is presented here in this volume in English translation.

Dmitrievskii's 'Kyivan school' of liturgy scholars and students was interested in their own Slavonic liturgical tradition, ever aware of the importance of Greek Euchologia to understand the broader scope, history, and context of prayers and rites in Byzantine Rite Euchologia. Their work in Kyiv was preceded and followed by liturgical scholars active in Rome, which helps to contextualise and explain the sources of Dmitrievskii's studies, as well as how subsequent research has advanced in the field of liturgical studies after the Kyivan school's Soviet repression and liquidation.²

¹ A. A. Dmitrievskii, *Описание литургических рукописей, хранящихся в библиотекахъ православнаго востока*, vol. 2: *Εὐχολόγια* (Kyiv: Типографія Г.Т. Корчакъ-Новицкаго, 1901).

² Peter Galadza notes that 'Pre-revolutionary works are being re-issued in the former USSR usually without a hint as to how subsequent research has advanced the fields.' See P. Galadza, 'Baumstark's Kievan Contemporary, Mikhail N. Skaballanovich (1871–1931[?]): A Sketch of His Life and Heortology,' in *Acts of the International Congress: Comparative Liturgy Fifty Years after Anton Baumstark (1872–1948). Rome, 25–29 September 1998*, ed. R. F. Taft and G. Winkler, *Orientalia Christiana Analecta* 265 (Rome: Pontificio Istituto Orientale, 2001), 761–775, here 761. Nevertheless, certain contemporary scholars, such as Sergei Akishin, Lora Gerd,

1. The Euchologion

The Euchologion has been defined as a liturgical book for the presider (or a 'liturgisches Rollenbuch') containing the Eucharistic liturgies and/or the rites of sacraments and prayers for various occasions,³ comparable to a Latin Sacramentary (*sacramentarium, liber sacramentorum*).⁴ Robert Taft's definition of the Euchologion as a prayer book originating in Constantinople should now be nuanced to acknowledge that other important centres, such as Jerusalem, had their own Euchologia according to their own local liturgical traditions.⁵ Many of

and Natalia Sukhova, are working with archival material related to the life and scholarly activity of Alexei Dmitrievskii in order to remedy this situation. See below for their works.

³ For various definitions of the Euchologion, see H.-G. Beck, *Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich*, Byzantinisches Handbuch 2.1 (Munich: C.H. Beck'sche Verlagbuchhandlung, 1959), 246–249; P.-P. Joannou, 'Euchologion,' *Lexikon für Theologie und Kirche*, vol. 3, ed. J. Höfer and K. Rahner, 2nd edition (Freiburg: Herder, 1959), 1166–1167; S. Parenti, 'Euchologion,' *Lexikon für Theologie und Kirche*, vol. 3, ed. W. Kasper, 3rd edition (Freiburg: Herder, 1995), 976; G. Wollfenden, 'Eastern Christian Liturgical Traditions: Eastern Orthodox,' in *The Blackwell Companion to Eastern Christianity*, ed. K. Parry (Oxford: Blackwell Publishing, 2007), 319–338, here 320; J. A. McGuckin, 'Euchologion,' in *The Encyclopedia of Eastern Orthodox Christianity*, vol. 1, ed. J. A. McGuckin (Malden, Mass.: Wiley-Blackwell, 2011), 236; M. Prokurat, A. Golitzin, and M. D. Peterson, *Historical Dictionary of the Orthodox Church* (Lanham, Md.: Scarecrow Press, 1996), 199 s.v. 'Liturgical books.'

⁴ Marcel Metzger defines the Sacramentary as 'le livre des *interventions ministérielles*, au sein de l'*Assemblée célébrante*. Du point de vue des *acteurs*, il se distingue des livres des lecteurs (lecteurs, diacre) et des chantres, car il concerne l'acolyte, le diacre et les ministres de rang sacerdotal, presbytre et évêque. Du point de vue des *actes* effectués, il se présente comme le Livre des «paroles» et des «gestes» (au sens plénier de ces deux mots) produits par ces ministres.' See M. Metzger, *Les sacramentaires*, Typologie des sources du moyen âge occidental 70 (Turnhout: Brepols, 1994), 33. See also E. Foley, 'The «Libri Ordinarii»: An Introduction,' *Ephemerides Liturgicae* 102 (1988), 129–137, esp. 130–134.

⁵ Taft, following the article of M. Arranz, 'Les grandes étapes de la liturgie byzantine: Palestine—Byzance—Russie. Essai d'aperçu historique,' in *Liturgie de l'Église particulière et liturgie de l'église universelle* (Rome: Edizioni Liturgiche, 1976), 43–72, defines the Euchologion as follows: '[...] prayer book used by the principal liturgical ministers (bishop, priest, deacon) for all services of the Byzantine Rite. A vast anthology whose contents vary widely from MS to MS, the early *euchologion* contained the prayers and diakonika for the cathedral services of the capital and was the principal liturgical book originating in Constantinople. [...] Used even in monasteries for the Eucharist, the *euchologion* became more and more monastic in character as the Palestinian hours introduced by the Stoudite monasteries of Constantinople gradually merged with elements of the cathedral hours to form a new, hybrid, monastic office in Constantinople.' R. F. Taft, 'Euchologion,' in *The Oxford Dictionary of Byzantium*, vol. 2, ed. A. P. Kazhdan et al. (New York: Oxford University Press, 1991), 738. For an examination of Arranz's approach, see D. Galadza, '«Les grandes étapes de la liturgie byzantine» de Miguel Arranz, quarante ans après,' in *60 semaines liturgiques à Saint-Serge. Bilans et perspectives nouvelles*, ed. A. Lossky and H. Brakmann, *Studia Oecumenica Friburgensia* 71 (Münster: Aschendorff Verlag, 2016), 295–310. For more on the Jerusalem Euchologion, see H. Brak-

the prayers and liturgical rites contained in medieval Euchologia manuscripts are still used today in the Byzantine Rite but have found their way into other liturgical books that have developed and changed over the course of history. Thus, there is some confusion regarding the precise content of an Euchologion. Greeks distinguish between a Small Euchologion (εὐχολόγιον τὸ μικρόν), corresponding to the Slavonic *Sluzhebnik* (служэбникъ),⁶ and the Great Euchologion (εὐχολόγιον τὸ μέγα), corresponding to the Slavonic *Trebnik* (трэбникъ).⁷ Other liturgical books, such as the Leitourgikon, Hieratikon, Schematologion, Exomologitarion, Hagiasmatarion, or Diataxis can also contain some of the prayers or describe some of the rites one would expect to find in an Euchologion and are, thus, all directly relevant to the study of the Euchologion.⁸

2. Jacques Goar's Euchologion sive rituale graecorum

Dmitrievskii's work on Euchologion manuscripts relied upon the foundational work of the French Dominican Jacques Goar (1601–1653), entitled *ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ sive rituale graecorum...*⁹ Goar was born in Paris and entered the Order of Preachers

mann and T. Chronz, 'Ist das Jerusalemer Euchologion noch zu retten?' *Archiv für Liturgiewissenschaft* 54 (2012), 1–28; E. Velkovska, 'Система на византийските и славянските богослужбени книги в периода на възникването им,' in *Medieval Christian Europe: East and West: Tradition, Values, Communications*, ed. V. Gjuzelev and A. Miltenova (Sofia: ИК "Гутенберг", 2002), 220–236, esp. 220–221.

⁶ M. Roty, *Dictionnaire russe-français des termes en usage dans l'église russe*, Lexiques de l'Institut d'études slaves 4 (Paris: Institut d'études slaves, 1980), 112.

⁷ *Ibid.*, 121–122 and 147 for an index of Greek equivalents. There is, however, another classification that considers the Small Euchologion to be for a priest, while the Great Euchologion is intended for a bishop. See Archimandrite Ephrem [Lash], 'Euchologion,' in *The Blackwell Dictionary of Eastern Christianity*, ed. K. Parry et al. (Oxford: Blackwell Publishers, 1999), 191.

⁸ M. Zheltov, 'Евхологий,' in *Православная Энциклопедия*, vol. 17, ed. S. L. Kravets (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2008), 699–700.

⁹ The full title and bibliographic reference is: J. Goar, *ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ sive rituale graecorum complectens ritus et ordines divinæ liturgiæ, officiorum, sacramentorum, consecrationum, benedictionum, funerum, orationum, & c. cuilibet personæ, statui, vel tempori congruos, iuxta usum orientalis ecclesiæ, cum selectis bibliothecæ Regiæ, Barberiæ, Cryptæ-Ferratæ, Sancti Marci Florentini, Tillianæ Allatianæ, Coresianæ, & aliis probatis MM.SS. & editis exemplaribus collatum: interpretatione Latina, nec non mixobarbarum vocum brevi glossario, æneis figuris, & observationibus ex antiquiis PP. & maxime Græcorum theolorum expositionibus illustratum* (Paris: Piget, 1647). The second, corrected edition (Venice: Javarina, 1730) was reprinted (Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 1960). Goar's study also served as the foundation for J. Covel, *Some Account of the Present Greek Church, with Reflections on their present doctrine and discipline; particularly in the Eucharist, and the rest of their Seven Pretended Sacraments, compared with Jac. Goar's Notes upon the Greek Ritual, or ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ* (Cambridge: Cornelius Crownfield, 1722). See H. Brakmann, 'Die östlichen Liturgien in westlicher Wissenschaft: 1545–1945,' in *Ex oriente lux?*

in 1619. During his sojourn on Chios, he observed Greek liturgies and acquired manuscripts. He was in Rome around 1640, where he had contact with Leo Allatius (1587/1588–1669),¹⁰ but was transferred to France around 1643 where he died in 1653. Goar's edition of the Euchologion from 1647, which was revised in a second edition in 1730, is still the point of reference for the Greek text of any prayers and rites from the Euchologion.¹¹ His work gives the impression of being a critical edition of *the* Euchologion and suggests the existence of one common Euchologion for the Greek tradition. This is due to Goar's point of departure, which was the Venetian printed edition of the Euchologion from 1638, itself known to have been influenced by liturgical practices from the Greek islands, and not an edition of a liturgical manuscript from Constantinople or some other patriarchal see.¹² Manuscript evidence is only used by Goar to present textual variants (*variae lectiones*) from the printed Venetian Euchologion. Although Goar never enumerates the manuscript sources for his *variae lectiones*, the Benedictine liturgist Anselm Strittmatter was able to identify 11 manuscripts that Goar mentions in his *Prooemium*, among them the oldest extant Greek Euchologion, Bib-

Ostkirchliche Liturgien und westliche Kultur, ed. H.-J. Feulner and A. Zerfass, *Austrian Studies of Liturgy and Sacramental Theology* 13 (Vienna: Lit Verlag, 2020), 59–119, here 68–70.

¹⁰ See 'Allatius, Leo,' in *The Oxford Dictionary of the Christian Church*, 4th edition, ed. A. Louth (Oxford: Oxford University Press, 2022), 51.

¹¹ For an examination of Goar as a liturgical theologian and scholar, see A. Strittmatter, 'The "Barberinum S. Marci" of Jacques Goar,' *Ephemerides Liturgicae* 47 (1933), 329–367; N. D. Uspenskii, 'О Гоаре,' *Богословские труды* 4 (1968), 37–38; B. I. Sove, 'Русский Гоар и его школа,' *Богословские Труды* 4 (1968), 39–84 (article was published posthumously and revised by Nikolai D. Uspenskii of the Leningrad Theological Academy); C. Newman, 'In vestitu deaurato circumdata varietate. Some Observations on the Commentary of Jacques Goar, O.P., on the Liturgy of St John Chrysostom,' *St Vladimir's Theological Quarterly* 53:4 (2009), 461–476; S. V. Zaplatnikov, 'Гоар, Жак,' in *Православная Энциклопедия*, vol. 11 (Moscow: : Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2006), 640.

¹² The *editio princeps* of the Euchologion was published in Venice in 1545 by Nicholas Malaxos, from which it seems that all subsequent Venetian editions were printed, with only minor modifications to the text of Malaxos. For more on Venetian printed liturgical books, see A. Raes, 'Les livres liturgiques grecs publiés à Venise,' in *Mélanges Eugène Tisserant*, vol. 3, *Studi e Testi* 233 (Vatican City: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1964), 209–222. There are very close similarities between the order of certain prayers in the 1545 Euchologion *editio princeps* by Malaxos and the manuscript Dresden Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden, A. 151 (15th cent.; Diktyon 13475), suggesting that this manuscript served as a model text used by Malaxos. This assumption is strengthened by the fact that the Dresden Euchologion was copied at Nauplion by Staurakios, Nicholas Malaxos's father, and brought by the latter to Venice. See C. Gastgeber, 'Neues zur Familie der Malaxoi. Zwei autographe Schreiben von Nikolaos und Staurakios Malaxos,' *Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 48 (1998), 273–291, for the text of two notes by Nicholas and Staurakios in the manuscript. I thank Samuel M. Bauer, who is preparing a doctoral thesis on Venetian printed Euchologia at the University of Regensburg, for assistance with this question.

lioteca Apostolica Vaticana Barberini gr. 336, from the end of the 8th century.¹³ Goar wrote the supplemental notes (*notae*) accompanying many of the prayers and rites based on his own research of patristic and historical sources. These notes were well received in *Slavia Orthodoxa*, influenced the correction of liturgical books in Kyiv and Muscovy as early as 1653, and were published in Russian translation at the end of the 19th century.¹⁴ Despite giving the misleading impression that the Euchologion is a monolithic book type—or that Goar's edition is an actual liturgical book, rather than a work of scholarly research—Goar's *EΥΧΟΛΟΓΙΟΝ sive rituale græcorum* was crucial to the development of liturgical studies that laid the foundation for Dmitrievskii's work two centuries later.

3. The Life and Times of Alexei A. Dmitrievskii

Alexei Afanasievich Dmitrievskii was born on 11 March 1856 in Durnovskaia Stanitsa (today the village of Rassvet, Astrakhan oblast) in the Russian Empire, to the cantor (later deacon) Afanasii Petrovich and his wife, Elena Feodorovna.¹⁵

¹³ The manuscripts are: (i) Biblioteca Apostolica Vaticana, Barberini gr. 336 (8th cent.; Diktyon 64879); (ii) Grottaferrata Γ.β. I (13th cent.; Diktyon 17893); (iii) Biblioteca Apostolica Vaticana, Barberini gr. 390 (AD 1575/1576; Diktyon 64933); (iv) Grottaferrata Γ.β. III (14th cent.; Diktyon 17895); (v) Biblioteca Apostolica Vaticana, Barberini gr. 329 (12th cent.; Diktyon 64872); (vi) an 11th-century roll of the Liturgy of St Basil the Great from Grottaferrata, now apparently lost; (vii) a copy of the Liturgy of St Basil the Great presented by Isidore Komnenos of Smyrna, without indication of current location; (viii) other books 'of no little value' (*alia non contemnenda*) from George Coresius of Chios; (ix) Paris BNF gr. 1338 (15th cent.; Diktyon 50947); (x) Paris BNF gr. 149 (16th cent.; Diktyon 49717); (xi) Paris BNF gr. 2509 (15th–16th cent.; Diktyon 52141). These shelf marks have been updated based on the information in Strittmatter, 'The "Barberinum S. Marci" of Jacques Goar,' 330–331 n. 4. According to Strittmatter, Goar omitted about 93 pages, or one sixth, of Barberini gr. 336 from his work. See Strittmatter, 'The "Barberinum S. Marci" of Jacques Goar,' 366. For the dating of Grottaferrata Γ.β. I to the 13th century, instead of the 11th century, see S. Parenti and E. Velkovska, 'A Thirteenth Century Manuscript of the Constantinopolitan Euchology: Grottaferrata G.b. 1, alias of Cardinal Bessarion,' *Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata* III s. 4 (2007), 175–196. D. Bucca, 'L'"Euchologium Bessarionis" Crypt. Γ.Β.Ι. Note paleografiche, codicologiche, testuali,' in *I libri di Bessarione. Studi sui manoscritti del Cardinale a Venezia e in Europa*, ed. A. Rigo and N. Zorzi, *Bibliologia* 59 (Turnhout: Brepols, 2021), 367–404, esp. 373, dates the manuscript to the late 13th/early 14th century. I thank Elisabeth Schiffer for bringing this last reference to my attention.

¹⁴ N. D. Uspenskii, 'O Гоапе,' 38. A Russian translation can be found in Veniamin, Archbishop of Nizhegorod and Arzamas, *Новая скрижаль, или объяснение о церкви, о литургии и о всѣхъ службахъ и утваряхъ церковныхъ*, 17th ed. (St Petersburg: Издание Тузова, 1908; reprint, Moscow: Издательство Православного Братства Святителя Филарета Митрополита Московского, 1999).

¹⁵ For biographical information on Dmitrievskii, see: Sove, 'Русский Гоар и его школа'; L. A. Gerd and S. Yu. Akishin, 'Дмитриевский, Алексей Афанасьевич,' in *Православная*

The Dmitrievskii family had a long line of men active in church life and Alexei maintained close contacts with his family, even taking his mother with him on pilgrimage to the holy places in Palestine in 1898. Learning the essentials of the faith and how to read at home through the Gospels and the *Lives* of the saints, Dmitrievskii attended religious school and seminary in Astrakhan, followed by seminary in Kazan. His teacher and mentor in Kazan was Nikolai F. Krasnoseltsev (1845–1898),¹⁶ under whose supervision he wrote his doctoral thesis on the liturgical tradition of the Church of Rus' in the 16th century.¹⁷ In the preparation of his thesis, Dmitrievskii spent four months doing research in Moscow and studied palaeography with Alexei S. Pavlov (1832–1898).¹⁸ After the completion of his doctoral studies in 1882, Dmitrievskii taught at the Samara seminary before returning to Kazan as *Privatdozent* (приват-доцентъ) at the Chair of Ecclesiastical Archaeology and Liturgy at the end of the same year. For the next two years he taught various courses in liturgy and worked on the publication of his thesis before being elected and appointed to the Chair of Liturgy and Ecclesiastical Archaeology at the Kyiv Theological Academy in 1884.¹⁹

4. Dmitrievskii's 'Kyivan School' of Liturgical Studies

Dmitrievskii's Kyivan sojourn was perhaps the most fruitful period of his academic career.²⁰ In his first two years in Kyiv, Dmitrievskii taught courses on Christian architecture, iconography, vestments, and the historical development of liturgy, as well as the Typikon and various other liturgical books. It was precisely in 1884, with Dmitrievskii's arrival, that courses in Christian archaeology

Энциклопедия, vol. 15 (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2007), 429–438; J. Getcha, 'Les études liturgiques russes au XIXe–XXe siècle et leur impact sur la pratique,' in *Les mouvements liturgiques. Conférences Saint-Serge. 50e Semaine d'Etudes Liturgiques*, ed. C. Braga and A. Pistoia (Rome: Edizioni liturgiche, 2004), 279–291, here 280–285.

¹⁶ S. Yu. Akishin, 'Красносельцев, Николай Фомич,' in *Православная Энциклопедия*, vol. 38 (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2015), 433–438.

¹⁷ A. A. Dmitrievskii, *Богослужение въ русской церкви въ XVI вѣкъ* (Kazan: Типографія Императорскаго Университета, 1884). This is listed as 'part 1' but a 'part 2' never appeared.

¹⁸ See M. Krasnozhen, *Знаменитый русскій канонистъ А. С. Павловъ. Посвящается его памяти* (Yuriev: Типографія К. Маттысена, 1899).

¹⁹ Dmitrievskii received 8 votes in favour and 2 against, compared with 5 votes in favour and 5 against the other candidate, Georgii O. Bulashev (1860–?), who had graduated from the Kyiv Theological Academy the year before and was a scholar of liturgical calendars and folk ethnographic traditions. See Sove, 'Русский Гоар и его школа,' 42.

²⁰ For details of Dmitrievskii's daily, scholarly, and family life in Kyiv, including his marriage to Anastasia I. Nikonova (18 years his junior) from 1899 to 1915, see S. Yu. Akishin, *Преподавательская, научная и общественная деятельность профессора А. А. Дмитриевского в киевский период его жизни (1884–1907 гг.)*, Unpublished doctoral thesis (Yekaterinburg: Boris Yeltsin Ural Federal University, 2022).

and liturgy became obligatory for all students of the academy.²¹ Of his 219 scholarly publications, more than half were published during his 22 years in Kyiv and those that were published in later years were often based on the research conducted during his scholarly expeditions from Kyiv to the 'Orthodox East.'²²

Apart from its ecclesiastical importance as the see of the Kyivan Metropolis, Kyiv was also a place of international contact and academic research, and a bond had been formed between Kyiv and Greek Orthodox monastic centres of Eastern Mediterranean. Clergy and scholars connected to Kyiv, such as Bishop Porphyrii Uspenskii (1804–1885),²³ made frequent trips to Jerusalem, Sinai, and Mount Athos. After some experience as a chaplain at the Russian embassy in Vienna, Uspenskii was sent on expedition to Jerusalem and Palestine in order to prepare the Russian Ecclesiastical Mission. This was established initially at the cramped Jerusalem Monastery of the Archangel Michael and then moved to its own newly-constructed buildings to carry out both ecclesiastical and diplomatic functions under the auspices of the Ministry of Foreign Affairs of the Russian Empire, with Uspenskii subsequently appointed its first leader from 1847 to 1854.²⁴ During this time he observed and collected – albeit often in the style of Tischendorf – many manuscripts and icons which he brought back to the Russian

²¹ Sove, 'Русский Гоар и его школа,' 42–43.

²² There are two printed bibliographies of Dmitrievskii's scholarly works. The first, by the Capuchin Father Gabriel van Aalst, lists 242 entries, some of which are unpublished, based on a typed list found at the Bibliothèque du Centre des études byzantines in Paris in 1957 while completing research on Dmitrievskii's work on the Typikon. The second is by the Archpriest Lev P. Makhno (b.1940) and lists 219 publications and 44 thesis reviews. See G. van Aalst OFM Cap., 'Die Bibliographie des russischen Liturgisten A. A. Dmitrievskij,' *Orientalia Christiana Periodica* 26 (1960), 108–140; L. Makhno, 'Список трудов проф. А. А. Дмитриевского в порядке их публикации,' *Богословские Труды* 4 (1968), 95–107.

²³ See A. A. Dmitrievskii, 'Епископъ Порфирій Успенскій, какъ инициаторъ и организаторъ первой духовной мисси въ Иерусалимъ, и его заслуги в пользу православия и въ дѣль изученія христіанскаго состока. По поводу столѣтія со дня его рожденія,' *Соборенія Императорскаго Православнаго Палестинскаго Общества*, vol. 16, no. 3 (St Petersburg: Типографія Киришбаума, 1905), 469–498.

²⁴ One of Uspenskii's assistants was Hieromonk Theophan Govorov (1815–1894), later canonized as Theophan the Recluse. See 'Русская Духовная Миссія в Иерусалиме (РДМ),' in *Православная Энциклопедия*, vol. 60 (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2021), 521–537; *От Зауралья до Иерусалима: личность, труды и эпоха архимандрита Антонина (Капустина). Материалы Всероссийской научной конференции* (Далматово, 12–13 мая 2016 г.) (Dalmatovo: Успенский Далматовский мужской монастырь; Екатеринбургская духовная семинария, 2016). For a negative assessment of Uspenskii's political activity in Jerusalem that did not assert Russian imperial ambitions at the expense of the Greek Orthodox Patriarchate of Jerusalem, see V. N. Khitrovo, *Собрание сочинений и писем*, vol. 2: *Статьи о Святой Земле из истории Русской Духовной Миссии в Иерусалиме*, ed. N. N. Lisova and L. V. Melnikova (Moscow: Императорское Православное Палестинское Общество, 2011), 147.

empire.²⁵ In 1865, the same year that Porphyrii Uspenskii was ordained a vicar bishop of the Kyiv eparchy, Archimandrite Antonin Kapustin (1817–1894), an alumnus of the Kyiv Theological Academy, was sent to lead the Russian Ecclesiastical Mission in Jerusalem and expanded its scholarly activity and infrastructure.²⁶ For both of these monk-scholars working in the Greek Orthodox East, Kyiv was an important scholarly and ecclesiastical point of reference.

It is noteworthy that Kyiv was the northernmost point in the Russian Empire to have a *metochion* (monastic outpost) of the Monastery of St Catherine on Mount Sinai.²⁷ The Sinai *metochion* was located in the Podil neighbourhood of Kyiv,²⁸ across the street from the buildings of the Kyiv Theological Academy.²⁹

²⁵ Apart from the celebrated 'Uspenskii Psalter' (St Petersburg RNB gr. 216, AD 862/3; Diktyon 57288), 'Uspenskii Tetraevangelion' (St Petersburg RNB gr. 219, AD 835; Diktyon 57291), and the 'Codex Porphyrianus Praxapostolos' (St Petersburg RNB gr. 225, Diktyon 57297), there is the Euchologion obtained by Uspenskii on Mount Sinai in 1850, now under the shelfmark St Petersburg RNB gr. 226 (10th cent.; Diktyon 57298). See A. Jacob, 'L'Euchologe de Porphyre Uspenski, cod. Leningr. gr. 226 (Xième siècle),' *Le Muséon* 78 (1965), 173–214; P. Koumarianos, *Il Codice 226 della Biblioteca di San Pietroburgo. L'Eucologio Bizantino di Porfyrio Uspensky*, Unpublished doctoral thesis (Rome: Pontificio Istituto Orientale, 1996). Some of these objects collected by Uspenskii found a home at the museum of the Kyiv Theological Academy. See A. A. Dmitrievskii, 'Наши коллекционеры рукописей и старопечатных книг профессор В. И. Григорович, епископ Порфирий (Успенский) и архимандрит Антонин (Капустин)' [edited and annotated by F. B. Poljakov and B. F. Fonkich], *Byzantinorussica* (Moscow) 1 (1994), 165–197. Since 1940, four early Byzantine encaustic icons brought to Kyiv from Sinai by Bishop Porphyrii Uspenskii are in the Khanenko Museum collection, specifically the Virgin and Child (6th cent.), St John the Baptist (6th cent.), Sts Plato and Glyceria (6th–7th cent.), and Sts Sergius and Bacchus (6th–7th cent.). See 'Історія колекції Музею Ханенків,' *Музей Ханенків*. Online: <https://khanenko.museum/uk/pro-museum/istoriya/istoriya-kolektsii> (Accessed 25 May 2022). See also E. M. Piskova, 'Музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків,' in *Енциклопедія історії України*, ed. V. A. Smoliy et al., vol. 7 (Kyiv: Наукова думка, 2010), 728. At the start of the Russian invasion of Ukraine, the Khanenko Museum's collections were hidden. Since December 2022 the Musée du Louvre began collaboration with the Khanenko Museum, allowing these and other icons to be temporarily evacuated from Kyiv to Paris and put on display. See *The Origins of the Sacred Image. Icons from the Bohdan and Varvara Khanenko National Museum of Arts in Kyiv*, Exhibition, Denon wing, room 173, 14 June–6 November 2023. Online: <https://presse.louvre.fr/the-origins-of-the-sacred-image/>. My thanks to Damianos Kasotakis, member of Early Manuscripts Electronic Library (EMEL), for providing me with information on this exhibition.

²⁶ V. L. Fonkich and E. P. G., 'Антонин (Капустин Андрей Иванович),' in *Православная Энциклопедия*, vol. 2 (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2000), 684–686. See also Archimandrite Avgustin (Nikitin), *Русское православие на Святой Земле* (Yekaterinburg: Русская Духовная Миссия в Иерусалиме, 2016).

²⁷ K. A. Manafis, K. Kantos, and N. Kantos, *Sinai: Treasures of the Monastery of Saint Catherine* (Athens: Ekdokite Athenon, 1990), 380. I thank Giulia Rossetto for this reference.

²⁸ The buildings of the former St Catherine Sinai Greek Monastery (Грецький Катерининський монастир) located at Kontraktova Ploshcha 2-Б, which include a residence and

From the Academy in Kyiv, Dmitrievskii undertook numerous trips to Greek monasteries, libraries, and holy places in the Eastern Mediterranean, following in the footsteps of two scholars, Bishop Porphyrii Uspenskii and Ivan D. Mansvetov (1844–1885). With the death of both Uspenskii and Mansvetov in 1885,³⁰ the torch was passed to Dmitrievskii only one year after he took up his post in Kyiv. His first research trip, along with three other professors of the Kyiv Theological Academy, was to Mount Athos in the summer of 1886.³¹ Having understood the immense quantity of liturgical manuscripts that remained to be examined and studied, Dmitrievskii undertook his greatest trip from Kyiv to the East in the following year (2 July 1887 – 1 September 1888), during which time he visited libraries in Odesa, Constantinople, Athos (23 July – 6 October 1887), Jerusalem, Sinai (beginning of March – 30 June 1888), Cairo, and Athens. During this expedition, Dmitrievskii read and described 410 Greek manuscripts, 60 South Slavic manuscripts, and excerpts from 42 Greek manuscripts. Among these manuscripts were 114 Euchologia, 77 of which he described in full.³² On Athos he studied manuscripts for up to 13 hours a day, and at the library of the Monastery of St Catherine on Mount Sinai he worked between eight and ten hours a day in the library. In addition to work in the library, he spent hours

a belfry, were built by the architect V. V. Eisner (1875–1943) from 1912 to 1915 in Empire style, incorporating classical Greek elements such as Doric orders. They currently house a branch of the National Bank of Ukraine. The Greek and Church Slavonic dedicatory inscription is still visible above the main entry to the building. See 'Комплекс Грецького Катерининського монастиря' and 'Прибутковий будинок на Контрактовій площі, 2-Б,' *Звід пам'яток історії та культури України: Київ*, vol. 1, no. 1: А–Л (Kyiv: 'Українська енциклопедія' ім. М. П. Бажана, 1999), 481–482; M. Bludsha, 'Чужий монастир з банківським статутом,' *Dom Index* 5 (2010), 39–44.

²⁹ 'Киевская Духовная Академия,' in *Православная Энциклопедия*, vol. 33 (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2013), 96–151; *Київська духовна академія (1819–1924) в іменах: енциклопедія*, 2 vols., ed. M. L. Tkachuk and V. S. Briukhovetskii (Kyiv: Видавничий дім 'КМ-Академія', 2015–2016). For other historical connections between Sinai and Ukraine, see *An Orthodox 'Pomjanyk' of the Seventeenth-Eighteenth Centuries: Saint Catherine's Monastery, Mount Sinai*, ed. M. Altbauer with the collaboration of I. Ševčenko and B. Struminsky, Harvard Ukrainian Institute Sources and Documents Series (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1989).

³⁰ See A. A. Dmitrievskii, 'Поминки преосвященного Порфирия Успенского и профессора Московской духовной Академии И. Д. Мансветова. (Краткий очерк учено-литературной деятельности их),' *Труды Киевской духовной академии* (March 1886), 331–391.

³¹ N. Sukhova, "'Стояще бяху ноги наша во дворех твоих, Иерусалиме": паломничества профессоров и студентов Киевской духовной академии в Святую Землю (1870–1914 гг.),' *Труды Київської духовної академії* 18 (2013), 234–249, here 238–241.

³² See the complete description and itinerary in A. A. Dmitrievskii, *Путешествие по Востоку и его научные результаты. Отчет о заграничной командировке въ 1887/88 году, с приложением* (Kyiv: Типографія Корчакъ-Новицкаго, 1890). For an analysis, see Sove, 'Русский Гоар и его школа,' 44–47.

describing over 500 icons in the Sinai monastery *katholikon* and various other chapels. Of his experience there, he writes: 'The Sinai library provided such a quantity of liturgical manuscripts, which I have never seen in other eastern libraries, and I doubt I will see anywhere ever again.'³³ During the remainder of his tenure in Kyiv, Dmitrievskii undertook the following additional research trips:³⁴ in 1889 to Jerusalem and Mount Athos; in 1891 to Athos, Thessaloniki, Athens, Smyrna, Patmos, and Rome;³⁵ in 1893 to Constantinople, Athens, Athos, Naples, Pompei, Rome, Grottaferrata, Florence, Turin, Milan, and Venice; in 1894 to Moscow; in 1896 to Constantinople, Athens, Rome, Paris, and Dresden;³⁶ in 1897 to Trebizond; in 1898 to Jerusalem and Athos;³⁷ and in 1903 to Athos.

As Boris Sove noted, Dmitrievskii's trips were unlike those of his predecessors: while Uspenskii and Kapustin became famous for collecting and gathering material, their approach was haphazard and unsystematic; Dmitrievskii, on the other hand, was a scholar and researcher with a vision and a plan to systematically study the history of the Byzantine Rite on the basis of the most ancient extant, primarily Greek, sources.³⁸ This is also reflected in the destinations of his research trips and subsequent publications.

Not only did these research trips serve as the basis for Dmitrievskii's scholarly publications, he also incorporated the discoveries and first-hand experience of these expeditions into his lectures at the Kyiv Theological Academy.³⁹ For example, for his commencement address on 26 September 1892, rather than

³³ Dmitrievskii, *Путешествіе по Востоку*, 29.

³⁴ See Sove, 'Русский Гоар и его школа,' 49.

³⁵ The trip to Patmos was added spontaneously after Dmitrievskii first saw and read the book of Sakkelion while on Mount Athos. See A. A. Dmitrievskii, *Патмоскіе очерки. Изъ поѣздки на островъ Патмосъ лѣтомъ 1891 года* (Kyiv: Типографія Корчакъ-Новицкаго, 1894); Sove, 'Русский Гоар и его школа,' 49

³⁶ It was during this trip that he studied the Praxapostolos Dresden A 104. See K. K. Aken-tiev, *Типикон Великой Церкви Cod. Dresde A 104. Реконструкция текста по материалам архива А. А. Дмитриевского*, *Subsidia Byzantinorossica* 5 (St Petersburg: Byzantinorossica, 2009).

³⁷ During this trip he made corrections to his edition of the second volume of his *Описание* dedicated to the Euchologion on the basis of the original Greek manuscripts and compared the edition of Hagios Stavros gr. 43 (AD 1112; Diktyon 35939) by Athanasios Papadopoulos-Kerameus word-for-word with the original manuscript. See A. Papadopoulos-Kerameus, 'I. Τυπικὸν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας,' in *Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμητικῆς Σταχυολογίας*, vol. 2 (St Petersburg: Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Β. Κιρσπάουμ, 1894), 1–254; A. A. Dmitrievskii, *Древнѣйшіе Патріаршіе Типиконы Святогробскій Иерусалимскій и Великой Константинопольской Церкви. Критико-библіографическое изслѣдованіе* (Kyiv: Типографія И. И. Горбунова, 1907).

³⁸ Sove, 'Русский Гоар и его школа,' 61–62.

³⁹ The expeditions to libraries also included participation in and observation of liturgical services in Jerusalem and the holy places, which he described in a series of articles that became a book: A. A. Dmitrievskii, *Церковные торжества въ дни великихъ праздникоу въ на православномъ Востоку. Съ русскими паломниками по Святой Земль и на Авонской горь*.

choosing a liturgical topic, he spoke about monastic life on Patmos and Mount Athos.⁴⁰ The research expeditions immediately gave further inspiration to his students, either in the research topics of their theses or through their own participation as fellow travellers with Dmitrievskii.

The alumni of the Kyiv Theological Academy in the years of Dmitrievskii's tenure are a veritable Who's Who of liturgical studies of the era. Sove even refers to Dmitrievskii and his students as the 'Kyivan school' of liturgists,⁴¹ enumerating Dmitrievskii's disciples in Kyiv:⁴²

Vasilii D. Prylutskii (1883–1936), a celibate priest attached to the Kyiv Theophany Brotherhood Monastery near the Theological Academy and a professor of liturgy at the Academy after Dmitrievskii, was active in the organization of the 'ideal vigil' with Skaballanovych on 10 November 1912 (see below) and wrote a thesis on occasional services and prayers in the Orthodox Church.⁴³

Nikolai N. Palmov (1872–1934), a layman and professor of liturgy at the Kyiv Theological Academy who had written his thesis with Dmitrievskii on monastic tonsure in 1897, later returning to Astrakhan, the native region of both Palmov and Dmitrievskii.⁴⁴

Afanasii (Opanas) Z. Neselevskii (1864–1932?), a scholar who studied at the Kyiv Theological Academy from 1886, taught at the Saratov Theological Academy, and was offered a professorship in liturgy at the Kyiv Theological Academy

Часть I. Очерки, замѣтки, наблюденія и впечатльнїя (St Petersburg: Типографія Киршбаума, 1909).

⁴⁰ The 1892 lecture became his book A. A. Dmitrievskii, *Патмосскіе очерки. Изъ поѣздки на островъ Патмосъ лѣтомъ 1891 года* (Kyiv: Типографія Корчакъ-Новицкаго, 1894).

⁴¹ Sove, 'Русский Гоар и его школа,' 39. Nikolai Uspenskii, in his annotation to Sove's posthumously published article (see *ibid.*, n. 2), suggests that Dmitrievskii did not refer to it as a 'Kyivan school,' but rather as a 'Russian school' (despite not all members being Russian) and critiques Sove's list of its 'members.'

⁴² In several of the biographies listed here, the date of death is uncertain due to the circumstances of Soviet persecution. For more on scholarship in this period, see P. Galadza, 'Liturgy and Life: The Appropriation of the "Personalization of Cult" in East-Slavic Orthodox Liturgiology, 1869–1996,' *Studia Liturgica* 28 (1998), 210–231, esp. 220–222.

⁴³ *Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии. 1819–1920-е гг.*, vol. 2, ed. V. I. Ulianovskii (Kyiv: Издательский отдел Украинской Православной Церкви, 2015), 599–600. The thesis was published as V. D. Prylutskii, *Частное богослуженіе въ Русской церкви въ XVI и первой половинѣ XVII в.* (Kyiv: Типографія Акц. О-ва Петръ Барскій, въ Кіевѣ, 1912).

⁴⁴ *Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии. 1819–1920-е гг.*, vol. 2, 454–460. See A. A. Dmitrievskii, 'О сочиненіи студента Николая Пальмова на тему: "Чинопоследованія постриженій въ монашество (историко-археологическое изслѣдованіе)", 'Извлеченіе изъ протоколовъ совѣта Киевской духовной академіи за 1896/1897 уч. г. (Kyiv: Типографія И. И. Горбунова, 1898), 230–231; N. Palmov, *Постриженіе въ монашество. Чины постриженія въ монашество въ греческой церкви. Историко-археологическое изслѣдованіе* (Kyiv: Типографія И. И. Чоколова, 1914).

after Dmitrievskii's departure. Neselovskii, however, returned to his native Kamianets-Podilsk instead and continued his scholarly activity there, writing on questions related to ordination rites and translating biblical and liturgical texts into modern Ukrainian.⁴⁵

Evfymiy P. Diakovskii (1875–1931?), a layman born in Semenivka (present day Mykolayiv Oblast) who worked as lecturer and archivist in Kyiv and southern Ukraine.⁴⁶ His main topic of research was the Liturgy of the Hours, specifically the Hours and *Typika*, which he studied for the masters degree and doctorate and published as a monograph in 1913, receiving great acclaim and scholarly prizes.⁴⁷ After teaching at the Kyiv Theological Academy, Diakovskii worked at various libraries in Vilnius and Kyiv.

Mykhail A. Lisytsyn (1872–1918?), a priest and composer who wrote a thesis under the direction of Dmitrievskii on the *Typikon* in the Orthodox Church from the beginnings of Christianity until the 16th century, and was commissioned by the Imperial Academy of Sciences in 1910–1911 to collaborate with Dmitrievskii on an edition of the *Typikon* of Patriarch Alexis the Stoudite, which the two were unable to realise.⁴⁸

Kornelii S. Kekelidze (1879–1962), a Georgian priest and scholar who, after laicization, became inaugural professor of ancient Georgian literature at the Tbilisi State University in 1918,⁴⁹ having studied at the Kyiv Theological Academy from 1900 to 1904. Dmitrievskii supported Kekelidze's interests in Georgian liturgical history, which was the subject of his thesis.⁵⁰ Kekelidze was initially in-

⁴⁵ *Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии*, vol. 2, 352–353. See A. Neselkovskii, *Чины хиротесий и хиротоний (опыт историко-археологического изслѣдованія)* (Kamianets-Podilsk: Типографія С. И. Киржацкаго, 1906).

⁴⁶ M. L. Tkachuk, 'Діаковський (Дияківський, Дияковський) Євфимій (Юхим) Петрович,' in *Київська духовна академія (1819–1924) в іменах: енциклопедія*, vol. 1, 454–456.

⁴⁷ E. Diakovskii, *Послѣдованіе часовъ и изобразительныхъ. Историческое изслѣдованіе* (Kyiv: Типографія Мейдлера, 1913).

⁴⁸ E. G. Artemova and S. I. Nikitin, 'Лисицын, Михаил Александрович,' in *Православная Энциклопедия*, vol. 41 (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2016), 128–130. For the edition, published 90 years later, see A. Pentkovsky, *Типикон патриарха Алексія Студита в Византии и на Руси* (Moscow: Издательство Московской Патриархии, 2001).

⁴⁹ N. T.-M. and E. Tkachev, 'Кекелидзе, Корнелий Самсонович,' in *Православная Энциклопедия*, vol. 32 (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2013), 329–336.

⁵⁰ K. S. Kekelidze, *Литургическіе грузинскіе памятники въ отечественныхъ книгохранилищахъ и ихъ научное значеніе* (Tbilisi: Типографія 'Братство', 1908). See Dmitrievskii's laudatory review in A. A. Dmitrievskii, 'Отзывъ о сочиненіи студента Корнелия Кекелидзе на тему: "Литургическіе грузинскіе памятники въ отечественныхъ книгохранилищахъ и ихъ научное значеніе";' in *Извлеченіе изъ протоколовъ совѣта Киевской духовной академіи за 1903–1904 уч. г.* (Kyiv: Типографія И. И. Горбунова, 1904), 309–317.

vited to take Dmitrievskii's position in Kyiv after the latter's departure for St Petersburg, but Kekelidze declined and continued his academic career in Tbilisi.⁵¹

Mykhail N. Skaballanovych (1871–1931?) entered the Kyivan Theological Academy in 1892 and initially specialised in biblical studies. He went on to become professor of dogmatics and history, publishing extensively on the Typikon and the liturgical year.⁵² His interest in liturgy seems to have been sparked by classes with Dmitrievskii, which he applied both to the theory and practice of liturgy.⁵³

Volodymyr I. Barvinok (1879–1943), who wrote a thesis on the writings of Byzantine philosopher and theologian Nikephoros Blemmydes (1197–1272?),⁵⁴ later became a member of the Ukrainian Academy of Sciences, and wrote on various theological and historical topics of relevance to Ukraine.⁵⁵

Archbishop Gabriel Chepur (1874–1933), who wrote a thesis on the Typikon of the Great Church of Constantinople⁵⁶ and is considered one of the key figures in the 'shift of the centre of liturgical studies from Kyiv to Paris' after the Bolshevik Revolution through his disciple, Archimandrite Cyprian Kern (1899–1960).⁵⁷

⁵¹ His study on the ancient Lectionary of Jerusalem in Georgian sources was the first of its kind and foundational for the later work of Michael Tarchnischvili and Charles Renoux. See K. S. Kekelidze, *Іерусалимскій Канонарь VII вѣка (Грузинская версия)* (Tbilisi: Лосаберидзе, 1912); D. Galadza, *Liturgy and Byzantinization in Jerusalem* (Oxford: Oxford University Press, 2018), 46–52.

⁵² For bibliographical information, see P. Galadza, 'Baumstark's Kievan Contemporary, Mikhail N. Skaballanovich,' 762–770; *Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии. 1819–1920-е гг.*, vol. 3, ed. V. I. Ulianovskii (Kyiv: Издательский отдел Украинской Православной Церкви, 2015), 140; S. Yu. Akishin, 'Скабалланович, Михаил Николаевич,' in *Православная Энциклопедия*, vol. 64 (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2021), 225–228.

⁵³ His best known publication is on the history of the typikon: M. Skaballanovich, *Толковный Типиконъ. Объяснительное изложение Типикона съ историческимъ введениемъ*, 3 vols. (Kyiv: Типографія Императорскаго Университета Св. Владимира, 1910–1915). He was involved in the 'ideal all-night vigil' on 11 November 1912, which tried to serve the liturgical office according to the exact prescriptions of the liturgical books. See *ibid.*, vol. 2, 330–336; Galadza, 'Baumstark's Kievan Contemporary, Mikhail N. Skaballanovich,' 765.

⁵⁴ 'Blemmydes, Nicephorus,' in Louth, *Oxford Dictionary of the Christian Church* (4th ed.), 253.

⁵⁵ *Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии. 1819–1920-е гг.*, vol. 1, ed. V. I. Ulianovskii (Kyiv: Издательский отдел Украинской Православной Церкви, 2014), 109–110.

⁵⁶ See the positive assessment of his thesis in A. A. Dmitrievskii, 'Отзывъ о сочинении студента Григорія Чепура на тему: "Типикон Великой Константинопольской церкви (историческій очеркъ)"', in *Извлечение из протоколовъ совѣта Киевской духовной академіи за 1895/1896 уч. г.* (Kyiv: Типографія И. И. Горбунова, 1897), 294–296.

⁵⁷ V. I. Kosik, 'Гавриил (Чепур),' in *Православная Энциклопедия*, vol. 10 (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2005), 230–231; *Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии*. vol. 3, 449–450; J. Getcha, 'Les études

Alexander A. Koshetz (1875–1944), a Ukrainian composer and conductor who was born in the Kyiv province and wrote a thesis on the Typikon in ancient Rus.⁵⁸ He died in Canadian exile after leading the Ukrainian Republican Kapelle and the Ukrainian National Choir.⁵⁹

There were also numerous Arabic-speaking students from the Middle East who studied in Kyiv at the end of the 19th and beginning of the 20th centuries, although Dmitrievskii does not seem to have supervised any of their theses.⁶⁰ He maintained contact with many of his Kyivan students—particularly Prylutskii and Palmov, who would become his successors at the chair of liturgical studies—as well as some colleagues, particularly Archbishop Vasiliy Bohdashevskii (1861–1933).⁶¹

Dmitrievskii's influence spread far and wide beyond his immediate students in Kyiv through his editions of liturgical manuscripts and studies explaining their contents and significance.⁶²

5. Dmitrievskii's Study of the Euchologion

After the Typikon, Dmitrievskii's primary focus of research was the Euchologion and, when compared with the work of Goar, his approach to this liturgical book gives a more accurate picture of its nature and complexity. Dmitrievskii's second volume of the *Описание*, presented here in this volume, describes the Eu-

liturgiques russes au XIXe-XXe siècle et leur impact sur la pratique,' in *Les mouvements liturgiques. Conférences Saint-Serge. 50e Semaine d'Études Liturgiques*, ed. C. Braga and A. Pistoia (Rome: Edizioni liturgiche, 2004), 279–291, here 286; N. E. Denysenko, *Liturgical Reform After Vatican II: The Impact on Eastern Orthodoxy* (Minneapolis: Fortress Press, 2015), 94.

⁵⁸ See the critical review in A. A. Dmitrievskii, 'О сочинении студента Александра Кошица на тему: "Монастырские обиходники XVI-XVII веков и их значение в истории церковного Устава (исторический очерк)"', *Труды Киевской духовной академии* (March 1902), 339–346.

⁵⁹ A. Koshetz, *З пісню через світ. Из щоденника О. Кошиця / With a song through the world. From the diary of Oleksander Koshetz*, 3 vols. (Winnipeg: Ukrainian Cultural and Educational Centre, 1952–1974); L. A. Parkhomenko and E. Y. Shevchuk, 'Кошиц, Александр Антонович,' in *Православная Энциклопедия*, vol. 38, 372–374.

⁶⁰ N. Sukhova, "'Арабская колония" в Киеве: студенты-сирийцы в Киевских духовных школах (конец XIX — начало XX в.),' *Труды Київської духовної академії* 17 (2012), 181–192.

⁶¹ N. Sukhova, "'Ваш приезд всколыхнул наше духовное общество" (о последнем посещении А. А. Дмитриевским Киева в 1926 году),' in *Церковь. Богословие. История: материалы II Всероссийской научно-богословской конференции (Екатеринбург, 12 февраля 2014 г.)* (Yekaterinburg: Информационно-издательский отдел ЕДС, 2014), 238–243, here 239.

⁶² One of his principal biographers, Boris I. Sove (1899–1962), does not seem to have known Dmitrievskii personally. For biographical details, see his obituary: 'Борис Иванович Сове (Некролог),' *Журнал Московской Патриархии* 5 (1963), 27–28. My thanks to Maria Takala-Roszczenko for additional information on Sove's activity in Finland.

chologia manuscripts chronologically, unlike the systematic ordering of the third volume of his *Описание* dedicated to the liturgical Typikon. There, Dmitrievskii divided the 156 liturgical Typikon manuscripts into three main groups (Sabaite, Athonite, and of the Great Church of Constantinople), with the first group divided further into the geographic redactions of Jerusalemite, Jerusalemite-Constantinopolitan, Sinaitic, Trebizond, and Serbo-Bulgarian, as well as early printed editions from Venice.⁶³ That Dmitrievskii was able to break down Typikon manuscripts into such clear categories speaks to the local colouring of liturgical Typika, with their frequent references to the place where they were intended for use. The same cannot be easily said of Euchologia, whose prayers are more generic and rarely so place-specific.

Dmitrievskii's goal in the second volume of his *Описание* was to offer scholars a kind of anthology of sources. The descriptions of Euchologion manuscripts have indeed become a crucial resource for Byzantine liturgical studies and point out the diversity of the Euchologion, rather than the monolithic character implied by Goar's work. As Dmitrievskii notes, these manuscripts generally reflect the practices of the Eastern Patriarchates of Constantinople, Alexandria, and Jerusalem, along with Byzantine monasteries.⁶⁴ The second volume of the *Описание* dedicated to the Euchologion describes 162 manuscripts copied between the 9th and 19th centuries, 49 of which are dated.⁶⁵ As Dmitrievskii himself notes in his foreword, the most important manuscript described here is Paris BNF Coislin 213—a dated Euchologion manuscript from Constantinople of known provenance and with contents of noteworthy diversity.

In each of the 162 entries in his volume, Dmitrievskii presents both codicological and liturgical information. After indicating basic codicological information, such as the manuscript's location, shelfmark, writing support, and number

⁶³ A. A. Dmitrievskii, *Описание литургических рукописей, хранящихся в библиотеках православного востока*, vol. 3: *Тупикá* (Petrograd: Типографія В.О. Киршбаума, 1917), i–viii (Оглавление [Table of Contents]). Some of these have been translated into English in *Byzantine Monastic Foundation Documents*, 5 vols., ed. J. Thomas and A. Constantinides Hero (Washington, D.C.: Dumbarton Oaks Research Library, 2000).

⁶⁴ It is noteworthy that Dmitrievskii does not mention the liturgical tradition of Antioch in his introduction. In general, the Byzantine liturgy of Antioch—whether in Greek, Syriac, or Arabic sources—remains an under-investigated area of liturgical and historical research. See R. F. Taft, 'Liturgy,' in *The Oxford Handbook of Byzantine Studies*, ed. E. Jeffreys et al. (New York: Oxford University Press, 2008), 608; S. Brock, 'Malkite Writings in Syriac: A Neglected Field,' in *Symposium Syriacum XII*, ed. E. Vergani and S. Chialà, *Orientalia Christiana Analecta* 311 (Rome: Pontificio Istituto Orientale, 2022), 13–27, esp. 24–26.

⁶⁵ For dating manuscripts, Dmitrievskii relied on internal evidence, mainly colophons, to establish the exact date of manuscripts; otherwise he followed manuscript catalogues. See I. Nesseris, 'Identifying the Manuscript Sources of Dmitrievskii's *Opisanie*, vol. II (Euchologia),' in *Byzantina Symmeikta* (forthcoming). See also the forthcoming finding aid from the Vienna Euchologia Project, *A Checklist of Occasional Prayers in Printed Editions* (COPE).

of folios, he often makes comments about the quality of the scribal hand and proposes a dating, usually following palaeographers and their catalogues when possible. In most cases, Dmitrievskii describes the complete manuscript from beginning to end, transcribing the full texts of liturgies and prayers in the earliest manuscripts and then cross-referencing texts in the later manuscripts so as not to transcribe the same text twice. He is often aware of multiple hands in one manuscript, but is sparing in his information on Arabic and other marginal notes. Likewise, texts Dmitrievskii does not consider interesting, such as Gospel or Apostol readings from the liturgical calendar, are described generically without further detail, often leaving the reader curious for more information. Since his interest is in the liturgical prayers and rites, Dmitrievskii pays great attention to textual variations and rubrics, often using the typographical convention of wider letter spacing for noteworthy passages. Overall, Dmitrievskii keeps his commentary to a minimum and lets the texts speak for themselves.

Supplementing the extensive transcriptions of liturgical manuscripts, the secondary literature Dmitrievskii cites to explain the prayers and rites that the manuscripts contain is sparse, but nevertheless reveals his comprehensive knowledge of the literature of his era. In total, he cites over 30 other liturgical editions or scholarly publications which can be placed into five categories: (i) liturgical editions and studies, (ii) manuscript catalogues, (iii) patristic and canonical text editions, (iv) archaeological and historical studies, and (v) travel diaries.

(i) Liturgical Editions and Studies: Among the printed liturgical texts Dmitrievskii references are the Venice Euchologion of 1555,⁶⁶ the Moscow *Trebnik* of 1651–1652,⁶⁷ and the Triodion of Venice from 1783.⁶⁸ Wherever the text of a prayer or rite is already printed in Goar's Euchologion, Dmitrievskii faithfully references the pages in Goar, making this Dmitrievskii's most commonly cited work.⁶⁹

⁶⁶ This is an extremely rare edition of the Euchologion. See Raes, 'Les livres liturgiques grecs publiés à Venise'; E. Layton, *The Sixteenth Century Greek Book in Italy: Printers and Publishers for the Greek World*, Bibliothèque de l'Institut Hellénique d'études Byzantines et Post-Byzantines de Venise 16 (Venice: Istituto ellenico di studi bizantini e postbizantini di Venezia, 1994).

⁶⁷ See A. Andreev, 'Печатные издания Служебника и Требника в Москве в первой половине XVII в.: вопросы состава,' *Вестник Екатеринбургской духовной семинарии* 35 (2021), 66–115, esp. 89–90.

⁶⁸ Τριώδιον ψυχωφέλεστατον περιέχον περιέχον τὴν πρόπουσαν ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ἅπασαν ἀκολουθίαν... (Venice: Παρὰ Δημητρίου Θεοδοσίου, 1783).

⁶⁹ Some of Dmitrievskii's shorthand references are incomplete and not altogether clear. For example, he cites the prayer Ἡ ἀρχὴ τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν... from N. F. Krasnosel'tsev, *Свидѣнія о нѣкоторыхъ литургическихъ рукописяхъ ватиканской библіотеки* (Kazan: Типографія Императорскаго Университета, 1885), 280, and 'Codex Daniel'

In close second is Dmitrievskii's own appendix of 135 pages to his book *The Liturgical Services of the Russian Church in the Sixteenth Century* published in 1884.⁷⁰ This book is a detailed study of the state of East Slavic liturgical practice in the 16th century—from the daily cycle of the Liturgy of the Hours to the Divine Liturgy, the Typikon, and the Sacraments—based on over 200 Slavonic manuscripts and approximately 70 Greek manuscripts. As a supplement for comparative purposes, Dmitrievskii transcribes the complete texts of ten different rites found in several Greek manuscripts preserved in the Synodal Library in Moscow and a few Slavonic manuscripts.⁷¹ Dmitrievskii's other works cited include his study of Holy Week and Pascha in Jerusalem,⁷² and the first volume of his description of liturgical manuscripts published in 1895.⁷³

(Dmitrievskii, *Onucanie*, vol. 2, 20), referring to *Codex liturgicus ecclesiae universae in epitome redactus*, vol. 4: *Ecclesiae Orientalis*, ed. H. A. Daniel (Leipzig: T. O. Weigel, 1853). The reference to the Ἐϋχολογία of the Liturgy of the Presanctified Gifts from Goar, *ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ sive rituale graecorum*, 161, and 'Codex Morelianus' (Dmitrievskii, *Onucanie*, vol. 2, 926), is not completely clear, since the most common editions of Morel did not include the Presanctified Liturgy. For more information on these publications and their editors, Guillaume Morel (1505–1564) and Hermann Adalbert Daniel (1812–1853), see Brakmann, 'Die östlichen Liturgien in westlicher Wissenschaft,' 59–65 and 79–81.

⁷⁰ Dmitrievskii, *Богослужение въ русской церкви въ XVI вѣкъ*.

⁷¹ The Greek manuscripts include: Moscow Synodal Library 443 (12th cent.; Diktyon 44068) formerly of Iveron on Mount Athos; Moscow Synodal Library 455 (AD 1477; Diktyon 44080) formerly of Pantokratoros on Mount Athos; Moscow Synodal Library 280 (15th cent.; Diktyon 43905) formerly of Esphigmenou on Mount Athos; Moscow Synodal Library 281 (15th cent.; Diktyon 43906) formerly of Vatopedi on Mount Athos; Moscow Synodal Library 279 (16th cent.; Diktyon 43904) formerly of Gregoriou on Mount Athos; Moscow Synodal Library 343 (16th cent.; Diktyon 43968); Moscow Synodal Library 310 (377) (16th cent.; Diktyon 43935) formerly of Iveron on Mount Athos. Moscow Synodal Library 279 is referenced more than the others. The manuscript Dmitrievskii refers to as Moscow Synodal Library 371 (675) (14th–15th cent.) is a Slavonic Euchologion. See A. V. Gorsky and K. Nevostruev, *Описание славянскихъ рукописей московской Синодальной Библиотеки*, vol. 3.1: *Книги Богослуженныя* (Moscow: Въ Синодадной Типографіи, 1869), 128–149. The last manuscript, identified as being of the Moscow Rumiantsev Museum Sevastianov 473, is Moscow RGB Ф. 270 (P. I. Sevast'janov) 17 (gr. 29) (15th–16th cent.; Diktyon 44297). See L. I. Schegoleva, 'Греческие рукописи в фондах Российской государственной библиотеке. Часть 6: Собрание П. И. Севастьянова (ф. 270/1а),' *Вестник церковной истории* 1/2 (45/46) (2017), 333–375, here 369–372. My sincere thanks to Ilias Nesseris for identifying these last two manuscripts and providing the bibliographical references.

⁷² A. A. Dmitrievskii, *Богослужение страстной и пасхальной седмиць во св. Иерусалимѣ IX-X в.* (Kazan: Типолиграфия Императорскаго Университета, 1894). For the manuscript upon which Dmitrievskii bases his study, see D. Galadza, 'Святогробский Типикон,' in *Православная Энциклопедия*, vol. 62 (Moscow: Церковно-научный центр 'Православная Энциклопедия', 2021), 141–144.

⁷³ A. A. Dmitrievskii, *Описание литургическихъ рукописей, хранящихся въ библиотекахъ православнаго востока*, vol. 1, part 1: *Тυπικά* (Kyiv: Типографія Г.Т. Корчакъ-Новицкаго,

Dmitrievskii's also relies upon Jean Morin's 1702 work on the Sacrament of Confession,⁷⁴ supplemented by a more recent study on the same topic by Almazov.⁷⁵ Swainson's collection of Greek Liturgies is often noted,⁷⁶ as are Krasnoseltsev's descriptions of liturgical manuscripts from the Vatican Library,⁷⁷ his subsequent study of the history of the Liturgy of St John Chrysostom,⁷⁸ and his study of liturgical services and rites that fell into desuetude,⁷⁹ not to mention recent studies on the *Synodikon* for the Sunday of Orthodoxy⁸⁰ and the correction of books in Bulgaria in the 16th century.⁸¹

It should be noted that Dmitrievskii also compares his transcriptions with other, as yet unpublished manuscripts not described in his *Oniscanie*, for example the Euchologia 'Bessarion. cod.' (Grottaferrata Γ.β. I) and 'S. Marci.' (Barberini gr. 336).

(ii) Manuscript Catalogues: Dmitrievskii had a remarkable facility with manuscript studies and their tools at the end of the 19th century. He often references catalogues, such as Lampros' catalogue of Athonite libraries,⁸² the catalogue of Jerusalem libraries by Papadopoulos-Kerameus,⁸³ Gardthausen's Sinai cata-

1895), 152–154, referencing rubrics for 1 September from Athos Monê Hagiou Panteleêmōnos 68 (Lambros 5574; Dikyton 22205) and an otherwise unidentified Greek manuscript of the Kyiv Archaeological Museum (formerly of the Taurida Seminary).

⁷⁴ J. Morin, *Commentarius historicus de disciplina in administratione sacramenti poenitentiae tredecim primis seculis in ecclesia occidentali...* (Venice: apud Nicolaum Pezzana, 1702).

⁷⁵ A. Almazov, *Тайная исповѣдь въ православной восточной церкви*, vol. 3 (Odesa: Типографія Штаба Одесскаго Военнаго Округа, 1894), 83.

⁷⁶ C. A. Swainson, *The Greek Liturgies chiefly from original authorities edited for the Syndics of the University Press* (Cambridge: University Press, 1884).

⁷⁷ Krasnoseltsev, *Свѣдѣнія о нѣкоторыхъ литургическихъ рукописяхъ ватиканской библіотеки*.

⁷⁸ N. F. Krasnoseltsev, *Матеріалы для исторіи чиновослѣдованія литургіи св. Іоанна Златоустаго* (Kazan: Типографія Императорскаго Университета, 1889).

⁷⁹ N. F. Krasnoseltsev, *Къ исторіи православнаго богослуженія. По поводу нѣкоторыхъ церковныхъ службъ и обрядовъ, нынѣ не употребляющихся* (Kazan: Типографія Императорскаго Университета, 1889).

⁸⁰ F. I. Uspenskii, *Синодикъ въ недѣлю православія* (Odesa: Тип. Шт. Одесскаго военнаго Округа, 1893).

⁸¹ P. Syrku, *Къ исторіи исправленія книгъ въ Болгаріи въ XIV вѣкѣ*, vol. 1 (St Petersburg: Типографія Императорской Академіи Наукъ, 1890).

⁸² Spyridon P. Lampros, *Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγίου ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων* (Athens: Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Ἀλεξάνδρου Παπαγεωργίου, 1888).

⁸³ A. Papadopoulos-Kerameus, *Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη, ἤτοι, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγιοτάτου ἀποστολικοῦ τε καὶ καθολικοῦ ὀρθοδόξου πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης ἀποκειμένων ἑλληνικῶν κωδίκων*, vol. 2 (St Petersburg: Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Β. Κισπιάου, 1894), 453–454, referencing codex Hagiiou Saba 325.

logue,⁸⁴ and the catalogue of Patmos manuscripts by Sakkelion.⁸⁵ These catalogues are used sparingly in Dmitrievskii's footnotes, often referring to them for the purposes of comparing manuscript dating.

(iii) Patristic and Canonical Text Editions: Dmitrievskii relies upon a revised edition of patristic texts edited by Jean-Baptiste Cotelier (Cotelerius, 1629–1686), published in Amsterdam in 1724,⁸⁶ as well as Migne's *Patrologia Graeca*.⁸⁷ References are also made to the source editions of Miklosich and Müller,⁸⁸ as well as Cardinal Pitra.⁸⁹

(iv) Archaeological and Historical Studies: In order to contextualise and explain some of the terms used in various rites, Dmitrievskii cites the studies of Uspenskii on Athonite monasticism and Sokolov on amulets, both of them being the most current research at the time.⁹⁰

(v) Travel Diaries: Before the photographic and digital age, the travel diaries of clergy and scholars from the 19th century could be crucial reference works for liturgical practice and historical context. This is certainly the case with figures

⁸⁴ V. Gardthausen, *Catalogus codicum graecorum sinaiticorum* (Oxford: e Typographeo Clarendoniano, 1886).

⁸⁵ Dmitrievskii, *Описание*, vol. 2, 170, compares the scroll Patmos 719 with Sakkelion's catalogue, disagreeing with Sakkelion by several centuries on the basis of script. See I. Sakkelion, *Πατμιακή βιβλιοθήκη ήτοι αναγραφή των εν τη βιβλιοθήκη της κατά νήσον Πάτμον γεραραῶς και βασιλικῆς μονῆς του ἁγίου ἀποστόλου και εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου του Θεολόγου τεθησαυρισμένων χειρογράφων τευχῶν* (Athens: Ἐκ του Τυπογραφείου Ἀλεξάνδρου Παπαγεωργίου, 1890), 277.

⁸⁶ J. B. Cotelerius, *SS. Patrum qui temporibus apostolicis floruerunt, Barnabæ, Clementis, Hermæ, Ignatii, Polycarpi opera edita et non edita, vera et supposita, græce et latine, cum notis*, ed. by Joannes Clericus (Amsterdam: apud R & G Wetstenios, 1724).

⁸⁷ In particular, Dmitrievskii cross-references the Ecclesiastical Hierarchy by Pseudo-Dionysius (PG 3:573; CPG 6601) and Nicetas Choniates' order for the conversion of Saracens (PG 140:124–135).

⁸⁸ F. Miklosich and J. Müller, *Acta et diplomata graeca medii aevi sacra et profana*, vol. 1 (Vienna: Carolus Gerold, 1860), 494, which deals with canonical transfers of bishops.

⁸⁹ The reference is to a liturgical calendar with feast ranks entitled 'Vetus monasteriorum Montis Athonis typicum,' in J. B. Pitra, *Spicilegium Solesmense*, vol. 4 (Paris: Firmin Didot, 1858), 445, based on Paris BNF Coislin 37 (Diktyon 49179), fol. 330r–333r, and Paris BNF gr. 2500 (Diktyon 52132), fol. 262v–263v.

⁹⁰ P. Uspenskii, *Исторія Афона, Часть III: Афонъ монашескій, Отдѣленіе второе* (St Petersburg: Типографія Императорской Академіи Наукъ, 1892); M. I. Sokolov, *Новый матеріалъ для объясненія амулетовъ называемыхъ змѣвиками* (Moscow: Типографія Э. Лисснера и Ю. Романа, 1894), 22–23.

such as Bishop Porphyrii Uspenskii,⁹¹ Archimandrite Antonin Kapustin,⁹² and the art historian Nikolai P. Kondakov (1844–1925),⁹³ all cited by Dmitrievskii. Dmitrievskii himself wrote several travel diaries and reports about liturgical practices he observed in Jerusalem, on Sinai, and on Mount Athos, which inform his writing on historical topics.

6. Dmitrievskii's Later Years

After 22 years at the Kyiv Theological Academy and having just attained the title of full professor (ординарный профессор), Dmitrievskii left Kyiv for St Petersburg to work for the Imperial Orthodox Palestine Society (Императорское Православное Палестинское Общество) in the capacity of its secretary.⁹⁴ Accounts of his years in St Petersburg do not give the impression that they were as productive or pleasant as his years in Kyiv. His activity (including preaching) in the life of the parish church of Sts Nicholas of Bari and Alexander Nevsky (Никола-Александровская Барградская церковь) in St Petersburg, near the Nevsky Prospect and the central railway station, elicited heated conflicts that had to be resolved at higher levels of ecclesiastical administration.⁹⁵

One of Dmitrievskii's main projects concerning the Euchologion was a planned biography of Jacques Goar, which was never completed. This study was to be based on the correspondence between Goar and Leo Allatius, preserved today in the Likhachev Museum of Palaeography in St Petersburg.⁹⁶ Dmitrievskii

⁹¹ P. Uspenskii, *Первое путешествие в Афонские монастыри и скиты*, Часть II (Moscow: Типография И. Ефимова, 1881).

⁹² Antonin (Kapustin), 'Изъ записокъ синайскаго богомольца,' *Труды Киевской духовной Академіи* 3 (1873), 417–419.

⁹³ N. P. Kondakov, *Путешествіе на Синай* (Odesa: Типография П. А. Зеленаго, 1882).

⁹⁴ Arranz notes that Dmitrievskii no longer felt at home in Kyiv but was nevertheless not completely welcomed in St Petersburg by Ivan A. Karabinov (1878–1937). See M. Arranz, 'А. А. Дмитриевский: Из рукописного наследия,' in *Архивы русских византинистов в Санкт-Петербурге* (St Petersburg: Издательство «Дмитрий Буланин», 1995), 120–133, here 123. See also A. A. Dmitrievskii, *Императорское православное Палестинское общество и его деятельность за истекшую четверть вѣка (1882-1907). Историческая записка, составленная по поручению Совета общества* (St Petersburg: Типография В. О. Киршбаума, 1907), with its modern reprint: *Императорское православное Палестинское общество и его деятельность за истекшую четверть вѣка, 1882-1907*, ed. N. N. Lisova (Moscow: Императорское Православное Палестинское Общество, 2008).

⁹⁵ See A. A. Dmitrievskii, *Краткое описание Баръ-Градскаго Никола-Александровскаго храма въ Петроградѣ* (Petrograd: Изданіе Императорскаго Православнаго Палестинскаго Общества, 1916); Gerd and Akishin, 'Дмитриевский, Алексей Афанасьевич,' 432–434.

⁹⁶ See I. P. Medvedev, 'Фонд Льва Алляция как источник по истории эллинизма в Западной Европе в XVII в.,' in *Рукописные источники по истории Западной Европы в Архиве*

presented two papers on Goar in 1924 and 1926 that remain unpublished. In 1927, on the forty-fifth anniversary of his teaching career, he attempted to postpone the celebration until the fiftieth anniversary, when he said he would complete the book on Goar and the Euchologion.⁹⁷ Despite his organizational strengths and discipline, Dmitrievskii could not foresee his own death in 1929,⁹⁸ which left several of his important projects incomplete.⁹⁹

His last visit to Kyiv took place in the summer of 1926 in order to acquire some of his publications to bring back to Leningrad for the theological courses he was teaching there. This was also an opportunity to meet old friends and colleagues with whom he had worked for over 20 years, and who shared a common desire to support theological education and liturgical studies in the difficult days of Soviet persecution.¹⁰⁰

7. Dmitrievskii's Scholarly Legacy

Dmitrievskii's second volume of the *Описание* dedicated to the Euchologion demonstrates his approach to the study of the liturgy: the history of Byzantine-Slavic worship can only be shown through relationships between the Slavonic and Greek, and this must be done on the basis of the liturgical source

Ленинградского отделения Института истории СССР (Leningrad: Наука, 1982), 96–97 n. 4; Arranz, 'А. А. Дмитриевский: Из рукописного наследия,' 123–124.

⁹⁷ Dmitrievskii's student at the Kyiv Theological Academy, Mykhail Vyshnevetskii, undertook a study of Goar's work on the Euchologion, but due to limitations of time and the difficulties of an illness, the work was more descriptive in nature and did not show much merit for it to be published. See the review by A. A. Dmitrievskii, 'О сочинении Михаила Вишневецкаго: "Критико-библиографическое обозрѣние книги Гоара Евѡлогіон"' / *Извлечение из протоколовъ совѣта Кіевской духовной академіи за 1886/1887 учебный год* (Kyiv: Типографія И. И. Горбунова, 1887), 218–221.

⁹⁸ The date of Dmitrievskii's death is given variously as 8 or 10 August 1929. However, the inscription on his tombstone at the Alexander Nevsky Lavra in St Petersburg indicates 10. IX.1929 as the date of his death, perhaps simply a confusion of the months and Roman numerals. See S. Yu. Akishin, 'Последний период жизни и судьба научного наследия профессора Киевской духовной академии А. А. Дмитриевского,' *Труды Київської Духовної Академії* 15 (2011), 249–267, here 257–258.

⁹⁹ The archival material related to Dmitrievskii's work can be found at the Russian National Library department of manuscripts ф. 253 and include 953 items, among them 21,989 letters. Of particular interest for the study of the Euchologion are the items д. 156 to д. 162, which deal with Goar and the Euchologion. Item д. 138 includes another two projected volumes of the *Описание*: vol. 4 was to deal with Greek Euchologia from the Vatican, Grottaferata, Paris, Vienna, Athos, Jerusalem, and vol. 5 was dedicated to the South Slavic Euchologion. See M. Arranz, 'Les archives de Dmitrievsky dans la bibliothèque d'Etat de Leningrad,' *Orientalia Christiana Periodica* 40:1 (1974), 61–83, esp. 80–82; id., 'А. А. Дмитриевский: Из рукописного наследия,' 126 and 130–132.

¹⁰⁰ Sukhova, "'Ваш приезд всколыхнул наше духовное общество'."

texts.¹⁰¹ It is noteworthy that Dmitrievskii identified the method needed to be implemented at the very beginning of his academic career and then spent the rest of his life working to publish the liturgical manuscript sources.

Despite Dmitrievskii's great achievements, the work that remains is immense and scholars of liturgy continue to work on editions of Euchologia, standing on his shoulders.

Jesuit Miguel Arranz's (1930–2008) approach in his 1996 monograph *L'eucologio costantinopolitano agli inizi del secolo XI* attempted a critical edition of three manuscripts intended to 'reconstruct' the Euchologion of the city of Constantinople at the beginning of the 11th century.¹⁰² Arranz's conviction that an archetypal 'ideal Euchologion' could be recreated through a critical edition has proven to be problematic as it conflates 'living' liturgical manuscripts while searching for the oldest example of a text.¹⁰³ Still, his articles on various Sacraments remain important for Byzantine liturgiology.¹⁰⁴

Stefano Parenti (b.1959) and Elena Velkovska (b.1959) edited the oldest extant known Greek Euchologion in codex form, Vatican Barberini gr. 336 copied in South Italy in the late 8th century. Their work has shown it to be an amalgam of prayers from various sources with a diverse 'inner stratification' whose origins they divided among four different sources: a general Constantinopolitan source, a Patriarchal Constantinopolitan source, a local South Italian source, and

¹⁰¹ Dmitrievskii calls this the 'genetic method' (методъ генетическій). See A. A. Dmitrievskii, 'Богослужение въ Русской Церкви за первые пять вѣковъ,' *Православный Собесѣдникъ*, vol. 3 (Kazan: Типографія Императорскаго Университета, 1882), 150; Gerd and Akishin, 'Дмитриевский, Алексей Афанасьевич,' 436.

¹⁰² M. Arranz, *L'eucologio costantinopolitano agli inizi del secolo XI* (Rome: Editrice Pontificia Università Gregoriana, 1996), 7–9. The three manuscripts are: Grottaferrata Г.β. I (13th cent.), dubbed 'Bessarion'; Paris BNF Coislin 213 (AD 1027); and Sinai gr. 959 (11th cent.). This appeared in earlier 'samizdat' editions: M. Arranz, *L'Eucologio Costantinopolitano agli inizi del secolo XI secondo l'eucologio Bessarion (ms Grottaferrata gr. G b I) comparato con l'eucologio Strategios (ms. B.N. Paris Coislin gr. 213) e altri testi*, second edition (Rome: samizdat, 1994). Arranz promoted the edition of Euchologia among his students at the Pontifical Oriental Institute in Rome, the most notable theses and Euchologion editions being by G. Stassi (Grottaferrata Г.β. I), J. Duncan and J. Maj (Paris BNF Coislin 213), A. Kalaitzidis (Athens National Library of Greece gr. 662, 13th cent.), P. Koumarios (St Petersburg RNB gr. 226, 10th cent.), S. Koster (Moscow Sevastianov-Roumjantsev gr. 474, currently Moscow RGB gr. 27, 10th cent.), and D. Diamante (Sinai gr. 959, 11th cent.).

¹⁰³ For example, he writes: 'Di questi rotoli esisteva una certa collezione in ogni chiesa. L'insieme di essi costituiva "l'Eucologio", un eucologio ideale, così come i diversi libri della Sacra Scrittura hanno formato una collana, τὰ βιβλία, prima di diventare il libro "Bibbia".' See Arranz, *L'eucologio costantinopolitano agli inizi del secolo XI*, 13.

¹⁰⁴ Most of these articles have been published in an updated Russian translation as M. Arranz, *Избранные сочинения по литургике*, 5 vols. (Rome–Moscow: Папский Восточный Институт–Институт Философии, Теологии и Истории св. Фомы, 2003–2006).

a Palestinian 'Melkite' source.¹⁰⁵ The Palestinian content of this South Italian Euchology accounts for approximately one fifth of the total contents, and reveals the synthetic nature of the Euchologion itself.¹⁰⁶ Although the manuscript has no colophon and the prayers do not bear attributions associating themselves with these four sources of origin, comparative study with other manuscripts known to have originated in Constantinople, South Italy, or Palestine has helped to identify the origins of certain prayers.

This greater awareness of liturgical practices in the 'Byzantine periphery' has made Parenti a proponent of a 'regional' perspective of the Byzantine Euchologion, suggesting that Byzantine liturgical practices—and, therefore, Greek liturgical books—varied depending on the region. This view has shifted the focus away from Constantinople to include other regions of the Byzantine Empire in the history of Byzantine liturgy.¹⁰⁷ It also points to the personalised nature of Byzantine prayer books, which suggests they were copied one by one (rather than produced *en masse*) for the needs of the community where they were used.

Although Dmitrievskii's second volume of descriptions of Euchologion manuscripts in the libraries of the Orthodox East was published more than a century ago, his work on the Euchologion is incomplete. Not only are the proposed fourth and fifth volumes of his *Описание* of the Euchologion in Western libraries still unpublished, but a closer and comprehensive reading of the texts of the prayers in this second volume of the *Описание* dedicated to the Euchologion in order to grasp their full meaning and theology remains to be done. It is hoped that future generations of liturgists, theologians, and historians will benefit from this edition of sources, now translated into English, to better understand the living—and ever changing—liturgical tradition of the Orthodox East directly from the textual sources.

¹⁰⁵ For a comparative table of these sources, see *Евхологий Барберини гр. 336*, ed. E. Velkovska and S. Parenti, trans. S. Golovanov (Omsk: Golovanov, 2011), 70. For a review of the Russian edition, see U. Zanetti, *Irénikon* 85:2–3 (2012), 527.

¹⁰⁶ For an explanation of the various elements of hagiopolite or other Eastern origin, see *Евхологий Барберини гр. 336*, ed. Velkovska and Parenti, 57–61. Its 288 prayers are divided as follows: 186 general Constantinopolitan, 25 Patriarchal Constantinopolitan, 14 local South Italian, and 63 Palestinian 'Melkite.'

¹⁰⁷ S. Parenti, *L'Eucologio slavo del Sinai nella storia dell'eucologio bizantino*, Seminario del Dipartimento di Studi Slavi e dell'Europa Centro-orientale, Filologia Slava 2 (Rome: Università di Roma 'La Sapienza', 1997); id., 'Towards a Regional History of the Byzantine Euchology of the Sacraments,' *Ecclesia Orans* 27 (2010), 109–121.

Manuscripts of this Volume

The page numbers refer to Dmitrievskii's original edition, which in the current volume are clearly marked in the running text. The four-digit numbers in the header of the odd pages of this book refer to the pages on which the description of the respective manuscript begins in Dmitrievskii's original volume. See also I. Nesseris, 'Identifying the Manuscript Sources of Dmitrievskii's *Opisanie*, vol. II (Euchologia)', submitted to *Byzantina Symmeikta*.

I.	Sinai, Monastery of St Catherine, 957	1
II.	Sinai, Monastery of St Catherine, 956	12
III.	Sinai, Monastery of St Catherine, 958	19
IV.	Athos, Panteleimon, 77 (5583)	39
V.	Sinai, Monastery of St Catherine, 959	42
VI.	Sinai, Monastery of St Catherine, 962	64
VII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 961	75
VIII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 973	83
IX.	Sinai, Monastery of St Catherine, 1040	127
X.	Sinai, Monastery of St Catherine, 963	135
XI.	Sinai, Monastery of St Catherine, 1020	139
XII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 1036	146
XIII.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 713	152
XIV.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 104	153
XV.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 709	157
XVI.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 730	159
XVII.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 105	159
XVIII.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 719	170
XIX.	Athos, Esphigmenou, 32 (2045)	175
XX.	Athos, Lavra, Γ 7 (247)	175
XXI.	St Petersburg, Russian National Library, Φ. № 906 (Gr.) 559	188
XXII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 960	192
XXIII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 966	202
XXIV.	Sinai, Monastery of St Catherine, 967	219

XXV.	Sinai, Monastery of St Catherine, 982	232
XXVI.	Sinai, Monastery of St Catherine, 1039	245
XXVII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 964	246
XXVIII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 971	249
XXIX.	Athos, Esphigmenou, 34 (2047)	262
XXX.	Athos, Philotheou, 177 (1941)	270
XXXI.	Athos, Dionysiou, 99 (3633)	271
XXXII.	Athos, Vatopedi, 984	272
XXXIII.	Jerusalem, Patriarchal Library, Sabbas, 607	295
XXXIV.	Sinai, Monastery of St Catherine, 965	320
XXXV.	Sinai, Monastery of St Catherine, 994	323
XXXVI.	Sinai, Monastery of St Catherine, 990	326
XXXVII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 983	327
XXXVIII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 991	328
XXXIX.	Sinai, Monastery of St Catherine, 981	333
XL.	Alexandria, Patriarchal Library, 46 [formerly 149; 94]	344
XLI.	Athos, Koutloumousiou, 491	353
XLII.	Athens, National Library, 807	358
XLIII.	Athos, Koutloumousiou, 33 (3102)	359
XLIV.	Athos, Xenophon, 163 (865)	360
XLV.	Athos, Xenophon, 161 (863)	362
XLVI.	Athos, Lavra, εἰλητάρια, 47	363
XLVII.	Athos, Lavra, Β 7 (127)	364
XLVIII.	Athos, Lavra, Γ 13 (253)	366
XLIX.	Sinai, Monastery of St Catherine, 1021	367
L.	Athos, Konstamonitou, 59 (495)	368
LI.	Athos, Iviron, 780 (4900)	369
LII.	Athos, Vatopedi, 1203	373
LIII.	Alexandria, Patriarchal Library, 392 [formerly 371; 208]	376
LIV.	Athos, Dionysiou, 450 (3984)	383
LV.	Athos, Panteleimon, 17 (5523)	393
LVI.	Sinai, Monastery of St Catherine, 968	393
LVII.	Athos, Lavra, Ι 71 (1155)	415
LVIII.	Athos, Lavra, Θ 142 (1004)	419
LIX.	Athos, Vatopedi, 1200	420
LX.	Sinai, Monastery of St Catherine, 980	422
LXI.	Athos, Lavra, Θ 88 (950)	435
LXII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 995	445
LXIII.	Jerusalem, Patriarchal Library, Sabbas, 57	449
LXIV.	Athens, National Library, Holy Sepulchre, 182 [formerly Constantinople, Holy Sepulchre, 8]	453
LXV.	Athos, Pantokrator, 149 (1183)	485

LXVI.	Athos, Konstamonitou, 19 (455)	490
LXVII.	St Petersburg, Russian National Library, Φ. № 906 (Gr.) 559	500
LXVIII.	Jerusalem, Patriarchal Library, Panaghiou Taphou, 274	505
LXIX.	Jerusalem, Patriarchal Library, Sabbas, 291	527
LXX.	Athos, Panteleimon, 604 (6111)	557
LXXI.	Athos, Panteleimon, 364 (5871)	565
LXXII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 972	574
LXXIII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 988	578
LXXIV.	Sinai, Monastery of St Catherine, 984	594
LXXV.	Sinai, Monastery of St Catherine, 986	602
LXXVI.	Sinai, Monastery of St Catherine, 1006	616
LXXVII.	Athos, Lavra, I 103 (1187)	624
LXXVIII.	Athos, Lavra, Ω 31 (1841)	626
LXXIX.	Athos, Lavra, Λ 105 (1596)	632
LXXX.	Athos, Dionysiou, 489 (4023)	638
LXXXI.	Athos, Dionysiou, 452 (3986)	644
LXXXII.	Thessaloniki, Çavuş Monastery (Vlatadon), 48	646
LXXXIII.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 690	650
LXXXIV.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 715	655
LXXXV.	Athos, Karakallou, 170 (1683)	658
LXXXVI.	Athos, Karakallou, 155 (1668)	658
LXXXVII.	Athos, Xeropotamou, 51 (2384)	659
LXXXVIII.	Athos, Philotheou, 164 (1928)	660
LXXXIX.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 689	661
XC.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 691	664
XCI.	Alexandria, Patriarchal Library, 217 [formerly 85; 103 (?); 106]	665
XCII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 974	668
XCIII.	Athos, Karakallou, 163 (1676)	705
XCIV.	Sinai, Monastery of St Catherine, 977	707
XCV.	Athos, Koutloumousiou, 470	719
XCVI.	Athens, National Library, Holy Sepulchre, 789 [formerly Constantinople, Holy Sepulchre, 757]	720
XCVII.	Athos, Lavra, Ω 129 (1941)	747
XCVIII.	Athos, Panteleimon, 1061	748
XCIX.	Athos, Lavra, Θ 91 (953)	753
C.	Athos, Vatopedi, 985	765
CI.	Athos, Karakallou, 135 (1648)	784
CII.	Athos, Lavra, E 74 (536)	785
CIII.	Athens, National Library, 848 [formerly 94]	787
CIV.	Athos, Dionysiou, 486 (4020)	789
CV.	Athos, Panteleimon, 421 (5928)	790
CVI.	Athos, Esphigmenou, 162 (2175)	791

CVII.	Athos, Konstamonitou, 48 (484)	791
CVIII.	Athos, Koutloumousiou, 480	791
CIX.	Athos, Karakallou, 151 (1664)	792
CX.	Athos, Lavra, H 104 (757)	793
CXI.	Sinai, Monastery of St Catherine, 996	794
CXII.	Athos, Dionysiou, 469 (4003)	797
CXIII.	Athos, Dionysiou, 487 (4021)	798
CXIV.	Athos, Lavra, K 60 (1347)	801
CXV.	Athens, National Library, Holy Sepulchre, 134	801
CXVI.	Athos, Protaton, 69 (69)	808
CXVII.	Athens, National Library, Holy Sepulchre, 579 [formerly Constantinople, Holy Sepulchre, 68]	809
CXVIII.	Athens, National Library, Holy Sepulchre, 346 [formerly Constantinople, Holy Sepulchre, 425]	817
CXIX.	Athos, Panteleimon, 305 (5812)	827
CXX.	Athos, Panteleimon, 780 (6287)	828
CXXI.	Athos, Panteleimon, 435 (5942)	832
CXXII.	Athos, Esphigmenou, 208 (2221)	835
CXXIII.	Athos, Esphigmenou, 214 (2227)	843
CXXIV.	Athos, Konstamonitou, 60 (496)	849
CXXV.	Sinai, Monastery of St Catherine, 975	856
CXXVI.	Sinai, Monastery of St Catherine, 978	858
CXXVII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 979	866
CXXVIII.	Sinai, Monastery of St Catherine, 985	868
CXXIX.	Sinai, Monastery of St Catherine, 989	887
CXXX.	Sinai, Monastery of St Catherine, 993	898
CXXXI.	Alexandria, Patriarchal Library, 351 [formerly 207; 224-1070]	902
CXXXII.	Alexandria, Patriarchal Library, 354 [formerly 199]	911
CXXXIII.	Athos, Lavra, Λ 104 (1595)	912
CXXXIV.	Athos, Lavra, Θ 81 (943)	913
CXXXV.	Athos, Lavra, I 53 (1137)	914
CXXXVI.	Athos, Lavra, Λ 154 (1645)	916
CXXXVII.	Athos, Dionysiou, 468 (4002)	916
CXXXVIII.	Athos, Dionysiou, 441 (3975)	917
CXXXIX.	Thessaloniki, Çavuş Monastery (Vlatadon), 72	918
CXL.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 716	919
CXLI.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 703	920
CXLII.	Athos, Xeropotamou [unknown]	921
CXLIII.	Athos, Xeropotamou, 41 (2374)	921
CXLIV.	Athos, Koutloumousiou, 340 (3413)	923
CXLV.	Athos, Koutloumousiou, 358 (3431)	924
CXLVI.	Athos, Philotheou, 217 (1981)	926

CXLVII.	Athos, Karakallou, 199 (1712)	927
CXLVIII.	Athos, Dionysiou, 528 (4062)	928
CXLIX.	Jerusalem, Patriarchal Library, Sabbas, 375	928
CL.	Jerusalem, Patriarchal Library, Sabbas, 367	932
CLI.	Jerusalem, Patriarchal Library, Sabbas, 325	938
CLII.	Jerusalem, Patriarchal Library, Sabbas, 568	939
CLIII.	Athos, Koutloumousiou, 343 (3416)	948
CLIV.	Athos, Koutloumousiou, 341 (3414)	949
CLV.	Athos, Esphigmenou, 210 (2223)	954
CLVI.	Athos, Dionysiou, 523 (4057)	963
CLVII.	Jerusalem, Patriarchal Library, Panaghiou Taphou, 122	967
CLVIII.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 725	970
CLIX.	Patmos, Monastery of John the Theologian, 646	970
CLX.	Alexandria, Patriarchal Library, 307	981
CLXI.	Alexandria, Patriarchal Library, 144 [formerly 13]	991
CLXII.	Paris, National Library, Coisl. 213	993
Addenda		1053
Πίναξ τῶν ἐν τοῖς Εὐχολογίοις περιεχομένων		

О ПИСАНІЕ

ЛИТУРГИЧЕСКИХЪ РУКОПИСЕЙ,

ХРАНЯЩИХСЯ

ВЪ БИБЛИОТЕКАХЪ ПРАВОСЛАВНАГО ВОСТОКА.

ТОМЪ II.

Εὐχολόγια.

Профессора Киевской духовной Академіи

АЛЕКСѢЯ ДМИТРИЕВСКАГО.

КІЕВЪ.

Типографія Императорскаго Университета Св. Владиміра
Н. Т. Корчакъ-Новицкаго, Меринговская улица.

1901.

Frontispice of Alexei Dmitrievskii "Opisanie",
vol. II (Kyiv, 1901)

Preface of Alexei Dmitrievskii

|| (p. i) The Greek *Euchologion* has been the subject of an extensive work in western literature bearing the title “Εὐχολόγιον, sive Rituale Graecorum, complectens ritus et ordines divinae liturgiae, officiorum, sacramentorum, consecrationum, benedictionum, funerum, orationum et c. juxta usum orientalis ecclesiae cum selectis bibliothecae Regiae, Barberinae, Cryptae–Ferratae, Sancti Marci Florentini, Tullianae, Allatianae, Coresianae et aliis probatis mm. ss. et editis exemplaribus collatum”. Paris. 1647 an., belonging to the pen of the Dominican scholar Jacques Goar († 23 December 1653). Received with enthusiastic praise and flattering approval from contemporary scholars, for two and a half centuries this work was considered the reference book of any one who in one way or another had to touch upon the area of Byzantine worship, an underdeveloped field that remains so to this day. Certain scholars owe their reputation in the field of research on Orthodox worship (in Russia, for example, Bishop Benjamin of Novgorod) almost exclusively to the broad erudition of the already mentioned capital labour, which they used extensively in their works. In the second half of the last century that recently came to an end, first in the West (for example Bunsen), and later here in Russia (K. Nevostruev and Archpriest A. V. Gorsky), when liturgical monuments began to be studied seriously, the defects of Jacques Goar began to slowly come to light. Bunsen (*Hippolytus und seine Zeit*. Leipzig. 1853, Band 2, S. 535–565), Swainson (*The Greek Liturgies chiefly from original sources*. Cambridge. 1884, p. 76–187) and Brightman (*Liturgies Eastern and Western*. Oxford. 1896, p. 309–352) transmitted with great care the texts of the liturgies contained in the most ancient codex of the Barberini library from the 8th–9th century, first published by Jacques Goar. Our Russian scholars, Professors A. S. Pavlov, Archpriest Gorchakov, || (p. ii) and especially I. D. Mansvetov, N. F. Krasnoseltsev and others, directed their attention to the monuments of our Russian Slavonic liturgy, chiefly from the 14th to 16th centuries, in order to explain the existence of interesting particularities within them, and were forced to turn not to the *Euchologion* of Jacques Goar, which did not give them answers to their scholarly inquiries, but directly to the Greek manuscripts themselves, preserved in our rich libraries in Moscow and St Petersburg. With these aims, Prof. N. F. Krasnoseltsev described the liturgical manuscripts of the Vatican Library (Kazan 1885),

and our well-known traveller in the Levant, Bishop Porphyrius Uspenskii, constantly cherished the hope to prepare a fundamental handbook for study: "Liturgy of the Byzantine Church" [Богослужение византийской церкви].

When we personally approached the study of our Russian Slavonic manuscripts of the 15th and 16th centuries for the master's thesis "Worship in the Russian Church in the 16th Century" [Богослужение въ русской церкви въ XVI вѣкѣ] (Kazan, 1884, part 1), the need for a foundational and thorough study of the manuscripts of Byzantine worship became immediately and most urgently clear to us. Not satisfied with the manuscript collections in the libraries of our capitals, in the interests of fruitful labour in the given field, we decided to survey and describe in a scholarly manner the monuments of Byzantine liturgical services in all the better known, as well as the lesser known, libraries of the East and, at the same time, all the manuscripts of that type that have come down to us through the whole course of history, not excluding even manuscripts of the 17th century, if they presented any kind of rites that could be of scholarly interest.

In our official report at the conclusion of our first trip to the East, we wrote: "In particular, in relation to the Greek *Euchologion* and taking into consideration the work of our predecessors, among them [Jacques] Goar, [Isaac] Habert, [Eusèbe] Renaudot, [Charles Anthony] Swainson, [Christian Karl Josias von] Bunsen, [Nikolai F.] Krasnoseltsev and others, we set ourselves the goal of gathering as many examples of its manuscripts as possible, and by means of comparison, noting the existence of new manuscripts of rites, hitherto unknown to scholarship, and indicating interesting variants to rites already known in the editions of the above mentioned scholars. || (p. iii) In other words, we decided to revise the work of the renowned Catholic scholar of the 17th century, Jacques Goar, which he completed only up to the 13th century,¹ but with broader boundaries and on the basis of research in eastern libraries, and to fulfil the task of which our deceased scholar, the most reverend Porphyrius Uspenskii, dreamt but due to his death he never realized. We wanted to put in the hands of specialists-liturgists and those just beginning to decipher the questions of the history of Orthodox worship a kind of 'Εὐχολόγιον' or a kind of anthology of manuscript material related to the given liturgical book and scattered over numerous eastern libraries often remote from centres of learning, making it difficult for some and impossible for others to visit them personally. Such a book (i.e. anthology) would remove these existing difficulties and would open for them the possi-

¹ This is how Jacques Goar himself indicated his manuscript sources in his scholarly introduction, but, as can now be seen after review, completely erroneously. In general, Goar's *Εὐχολόγιον* is in need of a serious review and thorough examination, which we had the intention of doing in this introduction, but due to the lack of material resources, we set aside the completion of this intention for a certain period of time.

bility of working in the given field in a completely scholarly and independent manner.”²

The volume here presented for the reader’s gracious consideration is the second volume of our conceived extensive oeuvre, which has received the title *Εὐχολόγια*, corresponding to the first volume (*Τυπικά*). This volume contains the description of 162 euchologia from the libraries of Sinai, Athos, Patmos, Jerusalem, Constantinople, Athens,³ and Thessaloniki. || (p. iv) Apart from that, we have also described here several euchologia from the library of the deceased director of the Russian Ecclesiastical Mission in Jerusalem, Archimandrite Antonin (his whole library has currently been acquired by the Imperial Public Library in St Petersburg) and one *Euchologion* from the year 1027, [Coisl.] № 213 of the Paris National Library. Due to the lack of financial support for publication, over forty euchologia from the following libraries were excluded from this publication: from eastern libraries (Patriarchal Library in Jerusalem, Metochion of the Holy Sepulchre in Constantinople, Lavra of Athanasios of Athos, Athonite Dionysiou Monastery, and the Peristeras Monastery near Trebizond), but predominantly from western libraries (Barberini, Grottaferrata, Casanate Library in Rome, St Mark’s Library in Venice, and the Paris National Library). But in its current manifestation, *Εὐχολόγια*—if we compare our edition with the same work of Jacques Goar—presents not a few particularities which for the study of Orthodox Christian worship could be considered insignificant.

First of all, of the 162 euchologia that have entered our current description, only one, the 13th-century № 966 of the Sinai Library, could be considered of western origin, since, in all probability, it was written for Greeks living in the Sicilian Kingdom (page 202). All the others are undisputedly of eastern origin. Jacques Goar, as is certainly already known today, in the course of preparing his *Εὐχολόγιον*, used not only manuscripts from western libraries, but rather first of all those that were used by Italian Greeks. Only the great codex of the 8th–9th century of the Barberini Library (S. Marci), the 11th-century codex Bessarionis of the Grottaferrata Library, and the order of the Liturgy of St Basil the Great from the year 1041 and belonging to Isidore Komnenos from Smyrna that entered the contents of Jacques Goar’s work, could be considered manuscripts of eastern origin in the strict sense.

² Travel to the Orient and Its Scholarly Results. An Account of the Expedition Abroad in 1887/1888 [Путешествіе по Востоку и его научные результаты. Отчетъ о заграничной командировкѣ въ 1887/88]. Kyiv, 1890, p. 40.

³ The library of the Athenian National University contains today a rich collection of manuscripts taken from the Thessalian monasteries of Meteora. During our multiple trips to Athens, we were unable to see all of the *Euchologion* manuscripts in that collection because the manuscripts were in a state of disorder, in heaps, and the catalogue of I. and A. Sakkelion, *Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος*, which appeared in 1892, was only being prepared at that time.

Secondly, with the help of Εὐχολόγια, the possibility now exists for those interested to acquaint themselves with many rites of the worship practice not only of the three eastern patriarchates, namely Constantinople, Alexandria, and Jerusalem, but also certain important monasteries of ancient Byzantium. || (p. v) Manuscripts № 953 of the 9th–10th century, № 956 and № 958 of the 10th century, and № 959 of the 11th century in the Sinai Library, № 213 from the year 1027 in the Paris National Library, № 362 (607) from the 14th century and № 164 from the year 1660 of the Patriarchal Library in Jerusalem, № 371 from the year 1407 of the Alexandrian Patriarchal Library, № 31 and № 80 of the 15th century from the Lavra of Athanasios of Athos, and № 489 of the Athonite Dionysiou Monastery acquaint us with the practice of the Great Church of Constantinople. Manuscripts № 149–104 of the 14th century and № 13 from the year 1822 of the Patriarchal Library in Alexandria, the manuscript from the skeuophylakion of the Alexandrian Patriarchate from the year 1790, and the 16th-century manuscript № 974 from the Sinai Library reflect the practice of the Alexandrian Church. Sinai Library manuscripts № 1040 from the 12th century, № 1039 from the 13th century, and № 1006 from the 15th century — the practice of the Church of Jerusalem. The 15th-century manuscript of the library of Athos Panteleimon № 604 contains the curious Σχηματολόγιον Θεοδώρου ὁμολογητοῦ, ἡγουμένου τῶν Στουδίου (page 552); manuscripts № 986 of the 15th century from the Sinai Library and № 224–1070 of the 16th century from the Alexandrian Patriarchal Library contain Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ Διακονικοῦ. Αὕτη ἡ τάξις γίνεται ἐν τῇ σεβασμίᾳ λαύρα ἐν τῷ ἀγίῳ ὄρει τοῦ Ἄθω (page 602), and the 14th-century manuscript № 391 of the Athos Koutloumousiou Library contains the rites of monastic tonsure, unction, and even burial (τάξις καὶ ἀκολουθία ἐπὶ τελευτήσασης μοναχῆς) as practiced in the Constantinopolitan women’s monastery of Christ Philanthropos Soter.⁴ The schematologion, ascribed || (p. vi) to the name of

⁴ The monastery of the Saviour Philanthropos, founded by Emperor Alexios Komnenos (1081–1118) was at first a men’s monastery (Du Cange. *Constantinop. christian.* Paris 1680 an. lib. IV, p. 81; S. Lambros. *Catalogue of the Greek manuscripts on mount Athos*, vol. 1, p. 176, Cambridge 1895; F. I. Uspenskii, *Typikon of the Monastery of St Mamas in Constantinople* [Типикъ монастыря св. Маната въ Константинополь], Odessa 1892, page 20, 25 et al.; ППС 51, p. 25), but in the 12th century it was subjected to destruction and laid in ruin. Irene, daughter of the Nicaean Emperor Theodore Laskaris (1204–1222), formerly married to Andronikos Palaiologos and married a second time to Emperor John III Doukas Vatatzes (1222–1255), became a nun with the name Eulogia and decided to renew the destroyed monastery from its foundation (ἐκ βάθρων ἀνακαινισθείσης) and settle it with women, giving the monastery a special founder’s typikon [кититорскій типиконъ]. F. Meyer was fortunate to open several chapters of that founder’s typikon (*Byzantin. Zeitschrift*, 1895, Band. IV, Heft 1, S. 48–49). Our Russian pilgrims of the 14th–15th centuries, who called the monastery ‘Christ the Merciful’ (Sakharov, *Sayings of the Russian People* [Сказания русскаго народа], St Petersburg 1849, book VIII, page 61) or simply ‘Christ’ (id., p. 52) or ‘Holy Saviour’ (p. 72, 101),

the great defender of the veneration of icons, the founder of the Stoudion Monastery popular in Byzantium and in our land in ancient Rus [Theodore of Stoudios], should already by its name attract particular attention from researchers of Byzantine worship. The Order of the Liturgy of St John Chrysostom according to the tradition of the Lavra of Athanasios of Athos⁵ positively solves the controversial question in scholarship⁶ regarding the existence in the East of a similar rite, which since the second half of the 16th century appeared in our Russian liturgical practice and initiated the so-called practice of seven proskhorai [седемипросфорію] in the Rite of *Prothesis*. With regard to the 14th-century manuscript № 391 of the Athos Koutlounousiou Library, this is the only witness of local monastic practice that includes sacraments and rites for occasional prayers [съ чинами частнаго богослуженія] known to scholarship thus far.

Thirdly, in the compilation of his *Εὐχολόγια* Jacques Goar had at hand only one clearly dated manuscript, namely the Order of the Liturgy of Basil the Great from the year 1041, given to him by Isidore Komnenos from Smyrna (praef. and p. 150, n. x). In this regard, we are more fortunate than our renowned predecessor and in our *Εὐχολόγια* we indicate a whole series of manuscripts, from the first half of the 11th century to the 14th century, with determined chronological dates. In the series of *euchologia* that we described, first place in this regard indisputably goes to the *Euchologion* of Paris || (p. vii) National Library № 213, copied in the year 1027 and in many regards unique. As a possession of Strategios, a priest of the Great Church and the patriarchal house church (page 993), this *euchologion* attracts significant attention for its noteworthy diversity of contents, which is of great interest, including rites⁷ that are absent in other manu-

knew it as a women's monastery (p. 61). The 14th-century manuscript of Athos Koutlounousiou № 391, by its rites, confirms this fact today.

⁵ It is worth noting that we did not find a single copy of this rite in the manuscripts of the Lavra of Athanasios of Athos.

⁶ Hieromonk Philaret, *The old printed Nomokanon and its witness regarding the number of proskhorae at the Prothesis* [Старопечатный Номоканонъ и его свидѣтельство о числѣ просфоръ на проскомидіи], Moscow 1876, p. 47, and his *Order of the Liturgy of St John Chrysostom according to old printed, corrected and ancient written Sluzhebnyki* [Чинъ литургіи св. І. Златоуста по изложен. старопечатныхъ, новоисправленныхъ и древле-письменныхъ Служебниковъ], Moscow 1876, p. 41ff.

⁷ According to the arrangement of its rites and prayers, this *Euchologion* is very similar to our Slavo-Russian Trebniki in the Moscow Synodal Library from the 14th–15th centuries, № 371 (675), № 372 (900) (*Description of manuscripts of the Moscow Synodal Library*, dept. III, part 1, Moscow 1869, p. 128–153) and partly from the Solovki Library, of the year 1505, № 725 (1085) (*Description of manuscripts of the Solovki Monastery*, Kazan 1898, part. III, dept. 1, p. 101–131). For this one reason the Paris *Euchologion* [Coisl.] № 213 is already dear to us, but apart from that, it tells us of the urgent necessity for detailed description today of liturgical manuscripts and Western libraries often possessing real treasures taken from the Orthodox East.

scripts of this type, and the rare condition of the text. At the present time, the Paris *Euchologion* № 213 should take second place among the euchologia known to scholarship, following after the Barberini *Euchologion* of the 8th-9th century, since it is in all regards above the currently well-known codex of the Grottaferata Library of the 11th century (Codex Bessarionis). Of no lesser importance for the study of the history of the rites of Byzantine worship is the manuscript from the year 1153, № 973 from the Sinai Library, which, apart from its date, is of interest for the contents of its rites and prayers. For the 13th century, we provide a certain date only for the scroll from the year 1260 of the Patmos Library, which contains the Order of the Liturgy of St John Chrysostom, and from the beginning of the 14th century the same Order in the scroll from the year 1306 of the Athos Esphigmenou Library. For later centuries we have quite a number of dated manuscripts.

Out of 162 euchologia described by us and that make up the contents of *Εὐχολόγια*, not all are of the same detail and completeness. Interest in the contents of the rites and prayers of the described euchologia, the convenience of work in this or that library, the time we could dedicate to our || (p. viii) work, all had an enormous influence on our descriptions. Without enumerating all the euchologia here, which we have described in detail, we will mention only the most interesting for scholarship with regard to their orders and rites.

Among the services of the daily cycle [Liturgy of the Hours; службъ крута суточного] particular attention should be paid to the sung office [πῦσεννο ποσλῑδοвање; ἀσματικὴ ἀκολουθία] of the Hours for Lent (pages 10–12) and the regular ones (pages 35–39, 1003–1007), Pannychis (pages 13–14); orders for morning and evening services with the distribution of prayers throughout the whole service (page 88, 161, 163, 661, 1001), Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς τὸν μέγαν ἔσπερινὸν τῶν ἑορταζομένων ἀγίων (page 485); the Rite of the Liturgy of St John Chrysostom copied in the year 1260 (page 157), in the 13th century (page 170), in the year 1306 (page 262), in the 15th century with the particularities of the practices of the Lavra of Venerable Athanasios of Athos (page 602), of the 16th century (page 817), from the year 1602 (page 954), and the Ἐρμηνεία εἰς τοὺς ἀμαθεῖς τῆς θείας λειτουργίας from the 16th–17th century (page 949); Rites of the Liturgy of Basil the Great from the 12th–13th centuries, both the regular one (page 140) and with diaconal petitions (page 133); Rites of the Liturgy of the Presanctified Gifts (pages 86, 490, 833); Διακονικὰ τῆς προηγιασμένης λειτουργίας τοῦ ἀγίου Ἰακώβου⁸ (page 128), diaconal orders || (p. ix) of the or-

⁸ This diaconal rite of the Presanctified Liturgy of the Holy Apostle James was first published by us in the book *Services of Holy Week and Easter Week in Holy Jerusalem, 9th–10th cent.* [Богослужение страстной и пасхальной седмиць во св. Иерусалимѣ IX–X в.]. Kazan 1894, p.303–309. Because of its novelty and its academic interest, we reprinted it in the current description, but in 1896 F. Brightman and C. Hammond, in the book *Liturgies Eastern and Western*,

dinary Liturgy of the Holy Apostle James (page 245), and the Διάταξις τῆς τοῦ πατριάρχου λειτουργίας, πῶς γίνεται ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ (page 301).

From the rites of the sacraments and occasional prayers [частнаго богослуженія] the most interesting from the scholarly perspective are the rites of: baptism (pages 78, 92, 395–400, 437–440, 455–458, 583–586, 737, 739, 907–911), marriage (page 27–31, 96–101, 401–405, 459–466, 565–569, 594–596, 633–636, 758–763, 902–907), repentance (page 203, 636, 642, 849), ordinations [χειροτονίῃ и χειροτεσίῃ] (page 16, 298, 345, 527, 615, 628, 639, 641, 692, 935–937), with the rites of elevation to patriarch (page 619, 623, 629, 695), metropolitan (page 627, 692), bishop (page 271, 298, 352, 641, 694, 774, 925), the lesser and greater nomination as bishop (page 968), his elevation upon the throne (page 641, 694), elevation of a chorbishop [χορεπίσκοπα]⁹ (page 347, 371, 377, 381, 618), of a staurophoros or archon of the Great Church (page 319), Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ κηροφόρου καὶ βασταγάρη (page 691), unction over the living (page 101, 184, 197, 405, 481) and the dead (page 336, 447, 722, 842), monastic tonsure of men (page 82, 219, 505, 552, 557, 869, 876, 1028) and women (page 354) with supplemental rites: Ἀκολουθία, γινομένη πρὸς μέλλοντα ἐγκλείεσθαι εἰς ἐγκλείστρας (page 239), Τάξις, γινομένη πνευματικὸν ἐν τῇ ἀγίᾳ μονῇ ταύτῃ (page 357), Ἀκολουθία εἰς μονάσαντας, εἶτα πάλιν κοσμίσαντας, ἔπειτα αὐθις ἐπιστρέφοντα καὶ μετανοοῦντα (page 429), Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, γινομένου ἐν περιστάσει (page 666, 868), ¶ (p. x) and Ἐτέρα κατήχησις in the order of monastic tonsure (page 1030), orders of burial for bishops (page 527, 557), priests, deacons (page 391, 728, 748, 846, 876, 939, 970)

Oxford 1896, p. 494–500, published the same diaconal order of the Liturgy of the Holy Apostle James from the same Sinai manuscript № 1040. In the English edition, the rite appears with abbreviations, in the form of ‘κ.τ.λ.’, to indicate similarities with petitions used today, but these abbreviations are not always done faithfully (for example, p. 131 in the petitions Τῆς παναγίας... and Ὅπως Κύριος the conclusions are not the same as today). In the English edition the reading Τὴν ἡμέραν πᾶσαν instead of τὴν ἑσπέραν (p. 129, line 2 from the bottom) and ψάλλετε instead of ψάλατε (p. 130, line 16 from the top) are erroneous, but in some cases we are forced to now correct our text based on the English edition. 129, 11 τοῦ ὀυσηθῆναι ἡμᾶς, 131, 3 ἐρχομένων χριστιανῶν, 131, 15 διεκτελούντων instead of διατελούντων, 131, 25 φρικτῶν τιμίων, 131, 19 ἐπὶ πλέον instead of ἐπὶ πλεῖον.

⁹ The rite of elevation of a chorbishop, appearing for the first time in our description, favourably resolves the question concerning to which degree of priesthood among ancient Christian clergy these individuals belonged. S. Robertson writes “It is unknown to which degree of priesthood chorbishops belonged. Some writers suggest that they were all bishops, others (among them well known Roman Catholic as well as Presbyterian researchers) consider them presbyters. In the middle, a third opinion, that some belonged to one degree and others to the other. If one were to look at the purpose of their appointment, then this last opinion is the most likely.” (*History of the Christian Church from the Apostolic Age to the present day*. Trans. A. Lopukhin, St Petersburg 1890, vol. 1, 148–149). The rites of elevation now clearly show that chorbishops were distinguished presbyters.

and lay people (page 476); the Small Water Blessing (page 165, 1051), the Great Water Blessing on Theophany (page 89, 676), consecration of a church and antimensia (page 60, 114, 700, 884, 898); Pentecost (page 276, 999), Foot-Washing (page 349), Brother-Making (page 122, 743, 1051) and adoption (page 238, 468).

The following rites of occasional prayers [частнаго богослуженія] hitherto unknown to scholarship present completely exceptional interest: Τάξις, γινομένη τῶν ἁγιασμῶν τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου, ἐν ἣ τελεῖται τῇ κυριακῇ τῶν ἁγίων θεοφόρων πατέρων τηῖ πρώτῃ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς in its ancient (page 684) and later (page 982) form, Ἀκολουθία καὶ τυπικὸν τοῦ ἁγίου λού(σ)ματος τῶν Βλαχερνῶν (page 1042–1051),¹⁰ Περὶ Ἀρμενίων καὶ Ἰακωβιτῶν (page 423), rite of unction for the sick, according to the order of the Great Church, served on days when a great saint is celebrated, or on the Saturday of Theodore Tiron, or the Resurrection of Lazarus (page 1017–1019), and the rite of female tonsure and Foot-Washing (page 1035–1041). The entry Περὶ Ἀρμενίων καὶ Ἰακωβιτῶν served as the original for the well-known rite in our manuscripts,¹¹ “if anyone has been in heresy, having been baptized, returns to God, whether a Khwarezmian, or a Jew, or some kind of heretic,” from which the Stoglav Council (chapter 30) borrowed its decree on the sign of the cross: “If anyone does not bless with two fingers, as did Christ, and does not depict the sign of the cross [in this manner], let him be cursed.” This has not lost its importance to the present day. ¶ (p. xi) Regarding the euchologia described by us briefly (page 372, 419–420, 444, 638, 646, 658–661, 706, 765, 784–785, 790, 792–795, 798, 799–801, 808, 912–919, 920–921, and others), we indicated all the items in their contents, guided by the desire to indicate to future researchers of the Byzantine Rite what they could find in those euchologia for their special research. The extremely widespread method in scholarship of describing these types of manuscripts without such indications of the contents of euchologia (i.e. Gardthausen, S. Lambros, and A. Sakkelion, and others), often raising the sudden curiosity of specialists, results in undesirable disappointment...

In preparing this description, and even more so during its printing, much painstaking assiduity and attention was needed so that in the published rites and prayers of the 162 euchologia there would be no repetitions or to avoid repetitions of what had already been published from similar manuscripts at any point by other scholars. To be fair, we must admit that our effort in this

¹⁰ Concerning bathing in the Blachernae church we knew until now from the brief description of the rite in chapter 12, book 2 of the work of Emperor Constantine Porphyrogenetos, *De ceremoniis aulae Byzantinae. Mign. Patrol. Curs. Complet.* vol. CXII, col. 1020–1028, and from the not completely certain indication of this custom in a Sinai kanonarium of the 9th–10th cent. (see Dmitrievskii, *Opisanie...*, vol. 1, part. 1, *Τυπικά*, 1895, Kyiv, p. 186 and note 5).

¹¹ A. Dmitrievskii, *Worship in the Russian Church in the 16th century* [Богослужение въ русской церкви въ XVI вѣкѣ], part 1, Kazan 1884, Appendix, p. 54–60.

respect was not always met with success, and similar oversight was unfortunately not always avoided. However, we are more concerned with another type of shortcoming of the present edition: misprints in our book, which despite all our efforts,¹² turned out to be quite numerous. We must, however, make a vital proviso in that regard, namely that among the “errata” in the true sense, there are quite a few “*corrigenda*,”¹³ which we gathered for the first forty-five printed pages, after our last trip to the Orient in 1898. At that time we had the fortunate opportunity, with the exception of Sinai and Patmos, to visit almost all the most important eastern libraries and compare the copy proofs (pages 1–45) of this book with the originals. || (p. xii)

We are highly conscious of, and sensitive to, the need to include at least a very general subject index with an indication of pages of this or that entry in the *Εὐχολόγια*, but we are at present unable to satisfy this vital need, due to the insufficiency of resources. We have hope that in the near future an index in the form of a Πίναξ τῶν ἐν τοῖς Εὐχολογίοις περιεχομένων will be printed separately by us and afterwards added to this book.

In preparing this description, we constantly had at hand as reference works Jacques Goar’s *Εὐχολόγιον*, Venet. 1670; Haberti, *Ἀρχιερατικόν, sive Liber pontificalis ecclesiae Graecae*, Paris 1643; I. Morini, *Commentarius historicus ‘De sacramento poenitentiae’* Venice 1702; Swainson, *The Greek Liturgies chiefly from original sources*, Cambridge 1884; N. Krasnoseltsev, *Notices about several liturgical manuscripts of the Vatican Library* [Свѣдѣнія о нѣкоторыхъ литургическихъ рукописяхъ Ватиканской библіотеки] Kazan 1885; our publication *Worship in the Russian Church in the 16th Century* [Богослужение въ русской церкви въ XVI вѣкѣ], part 1, often cited as ‘Дмитріевскій. Прилож’ as well as certain other aids, indicated in their place.

1901, March 2
Kyiv

¹² We were aided in our corrections by students of our Academy, native Greeks E. Pyrromalis (today Doctor of Theology) and D. Kilismanis.

¹³ ‘*Corrigenda*’ made directly from the manuscripts are indicated thus: (pκπ.) [mss.]

Aleksei A. Dmitrievskii (Kyiv, 1900)

A. A. Dmitrievskii, *Лекции по литургии...*, ed. S. Yu. Akishin,
A. V. Shepetkin (Yekaterinburg, 2017), 14.

Description
of Liturgical Manuscripts
Preserved
in the Libraries of the Orthodox East,
vol. II:
EUCHOLOGIA

IX–X centuries

0001 [Sinai, Monastery of St Catherine, 957]

I. Εὐχολόγιον. Sinai Greek MS 957, in 32°, 95 ff., copied on thin parchment in a small, neat majuscule hand of the ninth or tenth century. The orthography is rather faulty.

f. 1v. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

The office for baptising *several* children at once is quite similar to the one in John Kantakouzenos' *Taktikon* [Mosq. Syn. gr. 279]; cf. A. A. Dmitrievskii, *Богослужение въ русск. церкви въ XVI в.*, Kazan 1884, Appendix: p. 9–15. In view of the early date of the Sinai MS, I have marked all its variants against the printed text. The beginning, up to the renunciation of Satan, is literally the same as in the *Taktikon* of John Kantakouzenos; even the priest's questions concerning the renunciation of Satan are written in the same order and divided in the same manner. Καὶ μετὰ τὸ ἐμφυσησαι ἰστᾶ αὐτὸν πάλιν etc. is in its proper place, καὶ τοῦτο ποιοῦντος, ἰστᾶ αὐτὸν etc. The formula Καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ, καὶ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν lacks the additional phrase “καὶ βαπτίζομαι”. Αποκρινομένου καθ' ἕκαστον τοῦ κατηχουμένου ἢ τοῦ ἀναδόχου αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, καὶ ὅτε πληρώση τὸ τρίτον, ἐρωτᾶ ὁ ἱερεὺς τὸν βαπτιζόμενον πάλιν τρίτον· Συνετάξω τῷ Χριστῷ. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ κατηχούμενος· Συνεταξάμην. Καὶ ὅτε εἴπη τρίτον, λέγει ὁ ἱερεὺς· Προσκύνησον αὐτῷ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς λέγων· Δέσποτα ὁ Θεός, προσκάλεσαι τὸν δούλόν σου... Goar, *Εὐχολογ.* Venet. edit. 1730 an., p. 278. Μετὰ τὸ θυμιάσαι ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἀποδοῦναι τὸν θυμιατῆρα, γίνεται εὐχή ὑπὸ τοῦ διακόνου· Ἐν εἰρήνῃ. Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι τὸ ἥ (p. 0002) ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ ἐξ ἀγίων ὑψωμάτων τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως... Ὑπὲρ τῶν βουλομένων προσελθεῖν πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα, καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτοῖς τὸ ὕδωρ τοῦτο λουτρὸν παλιγγενεσίας καὶ τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτοῖς τὴν κολυμβήθραν ταύτην ἀνεπιβούλευτον καὶ ἐλατήριον πάσης ἐπιβουλῆς ὀρατῶν τε καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτοὺς συμφύτους καὶ

κοινωνούς τοῦ θανάτου... Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι αὐτοῖς τὴν στολήν τοῦ βαπτίσματος... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτοὺς υἱοὺς φωτός... Ὑπὲρ τοῦ συγκαταριθμηθῆναι αὐτοὺς σὺν τοῖς ἀγίοις τοῖς πρωτοτόκοις τοῖς ἀπογεγραμμένοις εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Τῆς παναγίας ἀχράντου... Goar, p. 287. Καὶ τούτων λεγομένων, ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐσπλαγχος καὶ ἐλεήμων Θεὸς Goar, p. 288. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι οὐδὲ ταῦτα ἐπὶ τέλους ἐκφωνεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἀμήν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν λέγει. Μετὰ δὲ τὸ πληρῶσαι τὸν ἀρχιδιάκονον τὴν εὐχὴν, εὐθέως ἀπάρχεται ὁ ἀρχιερεὺς τῆς τῶν ἀγίων βαπτισμάτων εὐχῆς, λέγων οὕτως· Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου. Goar, p. 288. Καὶ ἐμφυσᾷ εἰς τὸ ὕδωρ τρίτον καὶ σφραγίζει τῷ δακτύλῳ τρίτον, καὶ πάλιν λέγει· Ἐπιτριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημειώσιν... Goar, p. 289. Ὁ λαός· Ἀμήν.¹ Ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ λαός· Καὶ τῷ πνεύματι σου.² Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος·³ Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, κλίνει ὁ ἀρχιερεὺς⁴ τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου, βασταζομένου ὑπὸ τοῦ διακόνου καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ τρίτον, καὶ σφραγίζει τρίτον, καὶ λέγει· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν... Goar, p. 289. Καὶ ἀνιστάμενος ἐκφωνεῖ· Εἰς δόξαν σὴν τοῦ μονογενοῦς... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, τοῦ διακόνου λέγοντος· Πρόσχωμεν, λαμβάνει ὁ ἀρχιερεὺς⁵ τῷ τρουβλίῳ ἐκ τοῦ ἀγίου ἐλαίου τρίτον καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροὺς τρεῖς, ψάλλων τὸ Ἀλληλούια σὺν τῷ ὄχλῳ τρίτον. Καὶ⁶ μετὰ τοῦτο ἀποτίθεται τὸ τρουβλίον καὶ ἐκφωνεῖ οὕτως· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων πάντα ἄνθρωπον... Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ προσφέρεται ὁ βαπτιζόμενος ἐν τῶν πρεσβυτέ- || (p. 003) ρων,⁷ καὶ λαμβάνων ὁ πρεσβύτερος ἐκ τοῦ ἀγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν μεταφρένων τοῦ βαπτιζομένου καὶ λέγει⁸· Χρίεται ὁ δεῖνα ἔλαιον ἀγαλλιάσεως... Καὶ τότε χρίεται ὑπὸ τῶν διακόνων ἐκ τοῦ ἀγίου ἐλαίου⁹ ὅλον τὸ σῶμα,¹⁰ καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζεται ὑπὸ τοῦ πατριάρχου,¹¹ λέγοντος οὕτως· Βαπτίζεται ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι¹² πάντα, ἀπάρχεται ὁ πατριάρχης, καὶ ψάλλων λέγει· Μακάριοι ὦν... ἀπεκαλύφθησαν... Καὶ λέγει σὺν τῷ λαῷ τὸν στίχον τοῦτον τρίτον καὶ δοξάζει.

¹ Sinait. gr. 958, s. X: Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λέγει ὁ ἱερεὺς.

² Omitted in Sinait. gr. 958.

³ ὁ διάκονος.

⁴ ὁ ἱερεὺς.

⁵ ἱερεὺς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ.

⁶ Καὶ ἐκφωνεῖ οὕτως· Εὐλογητὸς ὁ Θεός...

⁷ Sinait. gr. 958: Τῷ ἱερεῖ καὶ λαβῶν ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἀγίου ἐλαίου.

⁸ λέγων οὕτως.

⁹ Omitted in Sinait. gr. 958.

¹⁰ αὐτοῦ ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ φόβῳ Θεοῦ καὶ οὕτω.

¹¹ ἱερέως.

¹² καὶ μετὰ τὸ βαπτίσει ὁ ἱερεὺς ψάλλει σὺν τῷ ὄχλῳ· Μακάριοι.

Καὶ μετὰ τοῦτο, ποιῶντος [τουῦ] διακόνου· (Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν), ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς.¹³ Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν... Goar, p. 290. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν¹⁴ ταύτην χρίει τῷ ἁγίῳ μύρω τοὺς φωτισθέντας,¹⁵ ποιῶν τοῦ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου.¹⁶ Εἰς τοὺς ὀφθαλμούς· Χάρισμα δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου. Εἰς τοὺς μυκτῆρας.¹⁷ Χρίσμα ἀραβῶνος βασιλείας οὐρανῶν. Εἰς τὰς ἀκοάς· Χρίσμα μετοχῆς ζωῆς ἀθανάτου.¹⁸ Εἰς τὰ μετάφρενα μέσον τὸν νοῦν· Πλήρωμα δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου καὶ θώρακος πίστεως καὶ ἀληθείας. Καὶ εἶθ' οὕτως ἀκολουθῶς ἡ θεία λειτουργία.

The passages highlighted above are all peculiar to the Sinai MS in comparison with Mosq. Syn. gr. 279. The most remarkable ones are the litany (previously unknown in its entirety) and the end of the office. Most of the other variants are rather insignificant; many are found in Goar's edition || (p. 0004) of the Barberini *Euchologion* (in Barberino sancti Marci) p. 294–296, to which the Sinai copy is quite similar.

f. 19v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολουῖσαι τοὺς φωτιζομένους τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ.

Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος τοῖς δούλοις σου. Goar, p. 308.

f. 20. Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας... Goar, p. 307.

f. 20v. Εὐχὴ εἰς ἀδελφοποίησιν Athos, Konstamonitou 19, s. XV, f. 109.

f. 21. Εὐχὴ ἐπὶ μνηστείας.

Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ etc. Same litany as in the *Εὐχολ.* Athos, Lavra [s.n.], s. XIII, f. 36. There is no *ekphonesis*, but after Τῆς παναγίας ἀχράντου... ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς λέγων· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος... Goar, p. 311. Εἰρήνῃ πᾶσι. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... ἐπεύχεται πάλιν ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν... Goar, p. 311 Conf. p. 313 codex Barber. s. Marci.

¹³ ἱερεὺς.

¹⁴ καὶ μετὰ τοῦτο τῶν ψαλλόντων λεγόντων· Ὅσοι εἰς Χριστόν...

¹⁵ βαπτισθέντα.

¹⁶ Ἀμὴν added to each verse.

¹⁷ ὄσφρησεις.

¹⁸ Adds ἐπὶ τὰς χεῖρας (Athos, Lavra 7: ἐπὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐξωθεν, ἔσωθεν· Χρίσμα ἁγιον... εἰς τὴν καρδίαν· Πλήρωμα δωρεᾶς...) Goar, p. 296. Καὶ οὕτως εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ νεοφωτίστου εἰς τὴν εἴσοδον καὶ τελεῖται ἀκολουθῶς πᾶσα ἡ θεία λειτουργία. Athos, Lavra 7: Καὶ τοῦ ψάλτου λέγοντος προκειμένον εἰς ἤχον βαρύν· Μακάριοι ὧν... στιχ. Μακάριος ἀνὴρ ὁ... καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ νεοφωτίστου.

f. 22. Εὐχή εἰς τὸν τοῦ γάμου παστόν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θάλαμος εὐπρεπείας ἀξιῶν πάντας τοὺς ἐν νόμῳ
see Athos, Lavra [s.n.], s. XIII, f. 40.

f. 22v. Εὐχή εἰς γάμους.

Ποιεῖ ὁ διάκονος εὐχήν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῶν νῦν συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον αὐτόν, ὡς τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τῶν νεονύμφων τοῦ δὲ καὶ τῆς δὲ καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συζεύξεως αὐτῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χαρίσεται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην, ὁμοφροσύνην καὶ καρπὸν τέκνων πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι αὐτόν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς λέγων· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον. Goar, p. 317. Εἶτα στέφει ἀμφοτέρους καὶ κρατήσας αὐτῶν τὰς δεξιὰς χεῖρας, παραδίδωσιν ἀλλήλοις (καὶ) λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Πάλιν ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ || (p. 0005) ἐν τῇ σωτηριώδει σου οἰκονομίᾳ... Ibid. 318. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν μεταδίδους αὐτοῖς ζωοποιοῦ κοινωνίας ἀπολύει. Conf. Goar, p. 321 Barber. S. M.

f. 24v. Εὐχή τοῦ ποτηρίου.

Καὶ φέρει ποτήριον οἴνου καὶ ποιεῖ εὐχήν ὁ ἱερεὺς οὕτως· Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχυΐ σου καὶ στερεώσας τὴν οἰκουμένην. Goar, p. 319.

f. 25. Εὐχή εἰς [τὸ] ἀποστεφανῶσαι.

Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ὁ τὸν παράδεισον ἀκαμάτως φυτεύσας καὶ τὸν ἄνθρωπον οἰκειῖαι χερσὶ διαπλάσας, καὶ τεθηκῶς αὐτόν ἐν αὐτῷ, καὶ λαβὼν ἀπόνως ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ, καὶ ἀνοικοδομήσας αὐτῷ γυναῖκα καὶ ἀγαγὼν αὐτὴν πρὸς αὐτόν, καὶ δεδωκῶς αὐτῷ γνῶσιν τὴν εἰς τε ἀπόπτωσιν γενομένην αὐτῷ, ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ ἔσονται εἰς συζυγίαν μίαν. Καὶ νῦν, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὡς ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν στέφανον γαμικόν, στεφάνωσον αὐτοὺς ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς· καὶ ποιήσον αὐτοὺς εἰς σάρκα μίαν, εἰς ὁμόνοιαν ἀδιαίρετον, εἰς ὁμοτροπὴν ἀπαράλλακτον, εἰς ὑγείαν ἀμέριστον, εἰς ζωὴν πολυχρόνιον, εἰς σπέρμα ὄσιον· εὐφρανον αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων, ἵνα καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς τεκνογονίας σωθῶσιν, μενόντων παιδῶν ἐν πίστει, ἀγιασμῷ καὶ δικαιοσύνῃ μετὰ σωφροσύνης· σὺ γάρ, Κύριε, ὁ καὶ παρθενίαν ἀγιάσας

καὶ μήτρην εὐλόγησας, καὶ τοῖς συναφθεῖσι τίμιον τὸν γάμον χαρίσας καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία.

f. 26. Εὐχή εἰς λύσιν παστοῦ γάμου.

Νυμφῶνα καταντήσαντες οἱ δούλοι σου, Κύριε, καὶ τὴν ἀκολουθίαν ἐκτελέσαντες... Goar, p. 325. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ τὸν ἐκεῖσε γάμον εὐλόγησας. Αὐτὸς καὶ νῦν Δέσποτα, εὐλόγησον καὶ τὴν λύσιν τοῦ γάμου τούτου καὶ ἐν γήραϊ συναντῆσαι αὐτοὺς εὐδόκησον, ἵνα καὶ διὰ τῶν δούλων σου τούτων δοξάζεται τὸ πανάγιον ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος...

f. 26v. Εὐχή ἐπὶ ἀρρώστου.

Πάτερ ἅγιε, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτὸν σωματικῆς ἀσθενείας διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου· καὶ ζωοποιήσον αὐτὸν κατὰ τὸ σοὶ εὐάρεστον, τὴν ὀφειλομένην σοὶ εὐχαριστίαν ἐν ἀγαθοεργίᾳ ἀποπληροῦντα. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν... Goar, p. 338. **|| (p. 0006)**

f. 27. Εὐχή ἐπὶ νοσούντων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν τε καὶ σωμάτων αὐτοπροαιρέτῳ νεύματι καὶ λόγῳ τοῦ προστάγματός σου πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἰώμενος ὁ κατὰ γῆς ἰὼν καὶ γενεὰν θαυματουργῶν, ἐνδοξά τε καὶ ἐξαισία ποιῶν, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς· τοὺς τρεῖς παῖδας ἀπὸ τῆς φλογὸς ἀπαθείς διασώσας, καὶ τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν τὸ βλέπειν χαρισάμενος, καὶ Λάζαρον τετραήμερον ἐκ νεκρῶν ἀναστήσας, καὶ ἐπιτιμήσας τῷ πυρετῷ τῆς πενθερᾶς Πέτρου καὶ παραχρῆμα ἰασάμενος, ὥστε ἀναστάσα διακονεῖν. Αὐτὸς, Δέσποτα Κύριε, προσκυνητὲ καὶ πολυέλεε Κύριε, ἴασαι τὸν δούλόν σου τόν δε ἀπὸ πάσης ἀσθενείας δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν ἐνέργειαν κακοῦσαν καὶ θλίβουσαν αὐτὸν ἐκμοχλεύων· ἐλθέτω δὲ δύναμις ἐκ τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας, ἀπελασάτω ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐκ τῆς ἀρρωστίας μᾶστιγα, ἐπίσταξον αὐτῷ δρόσον ἰαμάτων, ῥύσαι αὐτὸν ἀπὸ πόνων καὶ ἀλγημάτων, ἐξέγειρον αὐτὸν ἀπὸ κλίνης ὀδύνης καὶ ἀπὸ στρωμνῆς κακώσεως, δὸς αὐτῷ καιρὸν διηγήσεως τὰ θαυμάσιά σου ἐξεπτεῖν τὸ σωτήριόν σου. Ὅτι Θεὸς ἐλέους οἰκτιρῶν...

f. 28. Εὐχή ἐπὶ θυμάτων.

Σύ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, ὁ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις ἡμῶν καὶ προσδεχόμενος τὰς τῶν πάντων θυσίας καὶ προσφοράς, πρόσδεξαι, Κύριε, τὴν εὐχὴν ἡμῶν καὶ ἐξαπόστειλον τὸν ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἄγγελον καὶ εὐλόγησον τὸν βούν τοῦτον καὶ τοὺς ἄρνας τούτους, ἵνα γένωνται εἰς θυσίαν ἁγίαν καὶ εὐάρεστον τῇ χρηστότητί σου εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ εἰς μνημόσυνον ἐνώπιόν σου, διὰ τοῦ Κυρίου

ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι.

f. 28v. Εὐχή ἐπὶ κολύβων μνήμης ἁγίων.

Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου, Κύριε. Goar, p. 524.

f. 29. Εὐχή εἰς κανίσκιν κουκίῳ (;) κοιμηθέντων.

Σὺ εὐλόγησον τὰ προτεθέντα, καὶ τοῖς προτεθηκόσιν ἄμειψαι τῶν πλουσιῶν σου δωρεῶν, πάντων τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀγαθῶν ἀφθόνως αὐτοῖς καὶ πᾶσιν ἡμῖν τὴν ἀπόλαυσιν χάρισαι, καὶ ὑπὲρ οὗ ἡ μνήμη γέγονεν ἐν ἀνέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ποιήσον, καὶ ἡμᾶς ἀκατακρίτους διαφύλαξον ὑμνοῦντας καὶ εὐλογοῦντας Σέ, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νῦν καὶ ἀεί.

|| (p. 0007)

f. 29v. Εὐχή ὀπισθάμβωνος ἀναστάσεως.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς τῆς σῆς δόξης κοινωνοὺς γενέσθαι διὰ τῆς τῶν ἁγίων σου μυστηρίων ζωοποιῶ μετὰ λήψεως, δι' ὧν τοῦ θανάτου σου καὶ τῆς ἀναστάσεως τὸν τύπον τελεῖν παραδέδωκας ἡμῖν, δι' αὐτῶν ἡμᾶς ἐν τῷ ἁγιασμῷ σου διαφύλαξον μεμνημένους τῆς σῆς χάριτος διὰ παντός καὶ σώζοντας τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι τοῖς¹⁹ βασιλευσιν ἡμῶν νίκας δώρησαι, τὸν στρατὸν κατὰ τῶν πολεμίων ἐνίσχυσον καὶ τὸν περιεστῶτα λαὸν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀφέσει ἁμαρτιῶν διατήρησον, τοῖς διακόνοις τοῖς καλῶς ἡμῖν συλλειτουργήσασιν βαθμὸν ἀγαθὸν περιποιήσαι, καταξιών αὐτοὺς ἀκατακρίτως καὶ τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου· σὺ γὰρ εἶ ὁ Ἀληθινὸς καὶ ζωὴ ἡ αἰώνιος καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν.

f. 30v. Εὐχή εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ὑδάτων εἰς τὰ Ἅγια Θεοφάνια ἔσω ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Ποιοῦντος [τοῦ] διακόνου εὐχὴν συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ ἀποτρόπαιον καὶ καθαρτήριον πάσης ἐνεργείας καὶ ἐπιβουλῆς ὀρατῶν... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ ἰατρεῖον καὶ καθαρισμόν πάσης νόσου ψυχῶν τε καὶ σωμάτων... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πᾶσι τοῖς χριστένοισι ἐξ αὐτῶν πίστει ἢ καὶ μεταλαμβάνουσιν εἰς καθαρισμόν μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσηθῆναι... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Goar,

¹⁹ Sinait. gr. 959: τοῖς συλλειτουργήσασιν ἡμῖν, καὶ τοῖς θείοις σου μυστηρίοις διακονήσασιν βαθμὸν ἀγαθὸν περιποιήσαι καὶ πολλὴν παρησίαν τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ σου βήματος, σὺ γὰρ εἶ ὁ ἀληθινὸς Θεός.

p. 368. Καὶ τούτων λεγομένων ὑπὸ τοῦ διακόνου, ὁ ἀρχιερεὺς καθ' ἑαυτὸν ἐπεύχεται (τὴν εὐχήν) Γερμανοῦ πατριάρχου· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεός, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας Goar, p. 368. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν διάκονον, οὐδὲν ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιερεὺς, ἀλλ' εὐθέως ἀπάρχεται τῆς φωνῆς καὶ λέγει· Οἱ τῶν ἀνωτάτων στοιχείων τὴν κτίσιν ἀθροίσαντες, ἐγνωμεν πῶς τὸ πλοῖόν σου πικρὰ φρίττει σε Δέσποτα· ἀδιάστατον γὰρ τὴν τῶν τοιούτων δημιουργίαν σκοπήσαντες, τὸ πολυσέβαστόν σου ἐκπληττόμεθα ὄνομα· ἐπειδὴ γὰρ προσῆκε τῇ κτίσει αἶνόν σοι προσαγαγεῖν, τούτου χάριν ἐπὶ τὰ δεύτερα τῶν ἀνωτάτων στοιχείων διαβαί- **|| (p. 0008)** νομεν κλίματα, ἅτινα ὑποπόδιόν σοι τιμῆς ἠξιώθησαν· ὀρῶντες γὰρ τῆς γῆς τὴν κτίσιν ἀκίνητον, νοοῦμέν σου, τοῦ κρατοῦντος τὴν φύσιν ἀσύνοπτον, ἐφάμιλλόν τε καὶ τὸ τῆς θαλάσσης τεκμήριον, πῶς [εἰς τὸ] διηνεκὲς αἰνεῖ σε τὸν ποιήσαντα· ἡ γὰρ ὀρινομένη τοῖς κύμασι τῇ χέρσῳ προσμάχεται, πάσης τῆς οἰκουμένης σπουδάζουσα κατακλῦσαι τὰ πέρατα καὶ τῇ ψάμμῳ κρουομένη δαμάζεται καὶ τὸν ὄρον σου φοβουμένη ἀφέλκει τὰ κύματα, ἀλλ' οὔτε πηγῶν ἀεννάων τὰ ῥεῖθρα μυρία δόξαν ἀναπέμπειν τῷ κράτει σου Δέσποτα· ποταμῶν βαθυγαίων ἀκατάσχετα ῥεύματα ἐν κιβωτῷ θεοφόρῳ ᾧδε κάκεισε δραμόντα αἴφνης τὴν φύσιν εἰνήσαντο καὶ τὴν ἄβατον οὐσίαν βάσιμον ἔδειξαν, καὶ σοὶ τῷ μόνῳ τῶν ὄλων Θεῷ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Ἴδου γὰρ ὁ τῆς ἑορτῆς ἐπέστη ἡμῖν καιρὸς καὶ ἄγγελοι μετὰ ἀνθρώπων ἑορτάζουσι, καὶ χορὸς ἁγίων πλησιάζεται ἡμῖν. Σήμερον ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀγιάζουσα τὰ ὕδατα ἐπιφέεται. Σήμερον οὐρανὸς ἀγλαϊζόμενος δρόσον τῇ γῇ ἐπιμυρίζει. Σήμερον ὁ ἥλιος ἄδυτος. Goar, p. 369 with some differences. Ὅταν δὲ εὐλογεῖ ὁ πατριάρχης τὰ ὕδατα εἰς τὸ παλάτιον, προστίθῃσι τῇ παρούσῃ εὐχῇ καὶ τοῦτο· Καὶ σῶσον, Κύριε, τοὺς δούλους σου, τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ φύλαξον αὐτοὺς ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερῶν σου ἐν εἰρήνῃ, ὑπόταξον αὐτοῖς πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, χάρισαι αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα, ζώην αἰώνιον. Εἴθ' οὕτως ἐπάγει· Ἴνα διὰ στοιχείων καὶ δι' ἀνθρώπων καὶ δι' ἀγγέλων, καὶ δι' ὀρωμένων καὶ δι' ἀοράτων, δοξάζηταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι... Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλῖνομεν. Ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου... Goar, p. 371.

f. 39v. Εὐχὴ ἄλλη εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, λεγομένη ἐν τῇ φιλή τῷ μεσοαύλου τῆς ἐκκλησίας.

Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὴν μεταποιήσας... See Jerusalem, Holy Sepulchre 8, f. 22. Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου... καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, καθὼς κείνται. Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει· τὸ Πληρωθήτω, καὶ ἀπολύει.

f. 41. New Testament readings for the major feast days.²⁰ || (p. 0009)

f. 79v. Τάξις γινομένης τῆς τριτοέκτης ἐν ταῖς νηστείαις.

Μετὰ τὸ τελεσθῆναι τὴν πρώτην ὥραν λέγει ὁ διάκονος· Κλίνοντες τὰ γόνατα ἐν εἰρήνῃ... Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν εὐχήν· Ὁ Θεός, ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ καθεζόμενος καὶ ὑπὸ τῶν Σεραφὶμ δοξαζόμενος, ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀνάξιους δούλους σου καὶ διέγειρον ἡμῶν τὸν νοῦν πρὸς δοξολογίαν τῆς σῆς ἀγαθότητος, ἐξάρπασον δὲ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἐχθροῦ, ἵνα τῷ φωτί σου καταλαμπόμενοι καὶ τῇ βουλῇ σου ὀδηγούμενοι πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀξιωθῶμεν τῆς ἐπουρανοῦ βασιλείας, συναριθμούμενοι πᾶσι τοῖς ἐκλεκτοῖς σου· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Εὐχὴ ἀντιφώνου β'. Δεόμεθά σου, Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, μακροθύμησον ἐφ' ἡμῖν τοῖς ἀμαρτωλοῖς καὶ φείσαι τῶν ἔργων τῶν χειρῶν σου, ὁ εἰδὼς ἡμῶν τὴν ἀσθένειαν, λυτρούμενος ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς πειρασμοῦ καὶ πάντων τῶν ἐνεστώτων καὶ ἐπερχομένων δεινῶν, καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ μετάρτησον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν. Ὅτι δεδόξασταί σου τὸ πανάγιον... Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'. Κύριε ὁ Θεός, οὗ ἡ δόξα ἀκατάληπτος καὶ τὸ ἔλεος ἀμέτρητον, καὶ ἡ φιλανθρωπία ἄφατος· Σύ, κατὰ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν, ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου, καὶ μὴ παραδῶς ἡμᾶς ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν, ἀλλὰ ποιήσον μεθ' ἡμῶν τὰ ἐλέη σου, ὀδήγησον ἡμᾶς ἐπὶ λιμένα θελημάτων σου, καὶ ἐργάτας ἀληθινούς ἀνάδειξον τῶν σῶν ἐντολῶν, ἵνα μὴ καταισχνυθῶμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως τῷ φοβερῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ σου παριστάμενοι. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος Θεός... Εὐχὴ μετὰ τὴν εἴσοδον, γινομένης συναπτῆς ὑπὸ τοῦ διακόνου· Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ διδούς εὐχήν τῷ εὐχομένῳ καὶ προσδεχόμενος τὰς ἰκεσίας τῶν δούλων σου τῶν βοώντων πρὸς σὲ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, κλῖνον καὶ τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν· μὴ ἀποστρέψῃς, Κύριε, τὸ πρόσωπόν σου ἀφ' ἡμῶν, μηδὲ μνησθῆς ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαίων, ὁ γινώσκων τὸ πλάσμα ἡμῶν καὶ ἐπιστάμενος τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν. Μνή- || (p. 0010) σθητι, Κύριε, ὅτι χροὺς ἐσμέν, πνεῦμα πορευόμενον καὶ οὐκ ἐπιστρέφον, καὶ τῇ μεγαλωσύνῃ τοῦ βραχίονός σου, περιποίησαι ἐλέει τὴν ζωὴν ἡμῶν, ὀδήγησον ἡμᾶς ἐν ὁδῷ εὐθείᾳ τοῦ πορευθῆναι ἐν τῇ τριβῶ τῶν ἐντολῶν σου, δίδαξον ἡμᾶς τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου, λαλεῖν ἐν τοῖς μυστηρίοις σου, μελετᾶν τὸν νόμον σου ἡμέρας καὶ νυκτός, ἔντειλαι τοῖς ἀγίοις ἀγγέλοις σου τοῦ διαφυλάξαι ἡμᾶς ἐν πάσαις τοῖς

²⁰ Holy Cross, archangels, Theotokos, Apostle Peter, St Nicholas, hierarchs, holy unmercenaries, martyrs, George, John the Theologian, || (p. 009) Prophet Elijah, ἐπὶ ἐλαίου ἀρρώστω ὁ ἀπόστολος καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου· Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε... desinit Πολὺ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκεῖνω ἐλθὼν Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου. desinit ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταί. Εἰς κοιμηθέντας πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους.

ὁδοῖς ἡμῶν, καὶ ῥύσασθαι ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας, ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου, ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ, πλήρωςον τὸ στόμα ἡμῶν αἰνέσεως καὶ τὰ χεῖλη ἡμῶν ἀγαλλιᾶσεως τοῦ λαλεῖν ἑαυτοῖς ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι, ᾄδειν τε καὶ ψάλλειν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν καὶ εὐχαριστεῖν ἐπὶ πᾶσι σοι τῷ Θεῷ τῶν ὄλων τῷ σώζοντι τοὺς ἐλπίζοντας εἰς τὸν πλοῦτον τοῦ ἐλέους σου. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις. Εὐθύς ψάλλει τὸ τροπάριον, καὶ μετὰ τοῦτο ἀναγινώσκει τὴν προφητείαν καὶ εὐθέως· τὸ εἶπωμεν πάντες, καὶ λέγει ἐκτενήν. Καὶ λέγει ὁ διάκονος· Εὐξασθαι, οἱ κατηχούμενοι. Καὶ ὁ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν εὐχὴν τῶν κατηχουμένων· Κύριε παντοκράτορ καὶ φιλόανθρωπε, ἔπιδε ἐξ ὕψους ἁγίου σου ἐπὶ τοὺς δούλους σου κατηχουμένους, τοὺς κλίνοντάς σοι τὸν ἑαυτῶν ἀνχένα καὶ ἀναμένοντας τὸ παρὰ σοῦ ἔλεος, ἀποκάλυψον αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης σου, συγκαταριθμήσον αὐτοὺς τῇ ἐκλεκτῇ ποιίμνῃ, καὶ καταξίωσον αὐτοὺς ἐν καιρῷ εὐθέτω τῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀναγεννήσεως. Ἴνα καὶ αὐτοῖς σὺν ἡμῖν δοξάζωσι. Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε, οἱ κατηχούμενοι προέλθετε, ὅσοι πρὸς τὸ φῶτισμα προέλθετε etc. Goar, p. 165, but with some differences. Οἱ πρὸς τὸ φῶτισμα τὰς κεφαλὰς... Αὕτη ἡ εὐχὴ γίνεται ἀπὸ τῆς τετραδὸς τῆς μέσης ἑβδομάδος τῶν ἁγίων νηστειῶν μέχρι τῆς ἁγίας παρασκευῆς, καὶ αὐτὴν ποιῶντος [τοῦ] διακόνου μετὰ τὴν εὐχὴν τῶν κατηχουμένων. Ἐτέρα εὐχὴ ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα εὐτρεπιζομένων. Ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπίφανον τοὺς οἰκτιρομῆναι σου ἐπὶ πάντας ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τοὺς πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα εὐτρεπιζομένους, τοὺς καὶ νῦν ὑποκεκλικότας σοι τὸν ἀνχένα τὸν ἑαυτῶν εἰς τὸ ἐναυγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου σου, ἄγγελον φωτὸς ἐξαπόστειλον, ῥύωμενον αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀντικειμένης ἐνεργείας, ἵνα τῆς ἀθανάτου σου δωρεᾶς ἀξιούμενοι καὶ τὰς ἐντολάς σου πολιτευόμενοι τῶν ἐπουρανίων σου ἀγαθῶν ἀπολαύσωσιν. Σῶσον, ἐλέησον, || (p. 0011) φῶτισον καὶ ἀντιλαβοῦ αὐτοῖς, ὁ Θεός, τῇ σῆι χάριτι. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς ἡμῶν. Ὁ διάκονος· Ὅσοι πρὸς τὸ φῶτισμα προέλθετε... Goar, p. 167. Εὐχὴ πιστῶν α'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆς πολυθέου πλάνης διὰ τῆς σῆς παρουσίας ἀποστήσας τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τῶν θαυμάτων σου ποιήσας γνωρίζειν σὲ τὸν μόνον δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τῶν ἀπάντων, καὶ τὴν ἐλπίδα τίθεσθαι ἐπὶ σοί, πολυέλεος ὑπάρχων, τήρησον ἡμᾶς ἐν τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἁγιάσον ἡμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, καὶ κατάπεμψον τοὺς οἰκτιρομῆναι σου ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Σοφία. Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν... Εὐχὴ πιστῶν β'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν πάροδον τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου περιστείλας, διὰ τὸ ἀσθενὲς καὶ εὐάλωτον τῆς αὐτοῦ φύσεως καὶ ἀντάμειψιν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπαγγειλάμενος αὐτῷ καταγωνιζομένῳ τῶν ἔργων τοῦ ἐχθροῦ. Αὐτός, Δέσποτα, κραταίωσον ἡμᾶς ἐν τῷ φόβῳ σου, ἐνίσχυσον ἡμᾶς ἐν τῇ δικαιοσύνῃ²¹

²¹ Sinait. gr. 956 (liturgical scroll): ἐν τοῖς λογίοις σου, ὀδήγησον ἡμᾶς ἐν δικαιοσύνῃ.

σου. Αντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον. Σοφία. Ὅτι ηὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον... Κλίνοντες τὰ γόνατα ἔτι καὶ ἔτι... Εὐχή γ' ἤγουν ἀπόλυσις· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, ὁ μόνος χρηστὸς καὶ ἐπιεικὴς, ὁ μόνος οἰκτιρῶν καὶ ἐλεήμων Θεὸς ἡμῶν καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου σταυρωθέντος, καὶ τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐξεγερθέντος, καὶ εἰσελθόντος εἰς τὴν δόξαν τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν σὴν. Ἐλθέτω ἡ χάρις σου ἐφ' ἡμᾶς τοὺς δούλους σου καὶ ἐνδυναμώσατό ἡμᾶς, Κύριε, τὸ εὐαγγέλιον τῆς διδασκαλίας σου. Πάτερ εὐσπλαγχνίας, φώτισον ἡμῶν τὰ σπλάγχνα καὶ πάντα τὰ μέλη τῶ σῶ θελήματι, καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κακίας καὶ ἁμαρτίας, συντήρησον δὲ ἡμᾶς ἀσπίλους καὶ ἀμώμους ἀπὸ πάσης περιεργίας τοῦ²² ἀντικειμένης ἐνεργείας, (χάρισαι) ἡμῖν, Κύριε, κατὰ τὴν σὴν χρηστότητα τὰ σὰ νοεῖν, τὰ σὰ φρονεῖν ἐν τοῖς σοῖς ἀναστρέφεισθαι, τὸν σὸν φόβον φοβεῖσθαι καὶ ποιεῖν τὰ εὐάρεστά σοι ἕως τῆς ἐσχάτης ἡμῶν ἡμέρας καὶ ὥρας καὶ ἀναπνοῆς. Ἐπικαλούμεθά σε, Δέσποτα, τὸν ἀληθινὸν ἡμῶν Θεὸν ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ, ὅπως ἂν κατὰ τὸ ἀνεκδιήγητόν σου ἔλεος, σφραγίσῃς ἡμῶν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ διατηρήσῃς²³ ἀπὸ παντὸς πονηροῦ δαίμονος, ἀπὸ παντὸς ἐρπετοῦ ἰοβόλου, ἀπὸ παν- || (p. 0012) τὸς θηρίου τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ πάσης ἀνομίας, ἀπὸ πάσης φαρμακείας, ἀπὸ πάσης πλάνης καὶ πάσης ματαιότητος, ἀπὸ πάσης πορνείας καὶ πλεονεξίας, ἀπὸ πάσης νόσου καὶ μαλακίας, ἀπὸ παντὸς ψεύδους καὶ πάσης ῥαδιουργίας, καὶ πάσης παγίδος τοῦ ἀντικειμένου ἡμῖν. Πάτερ ἀφθαρσίας, σκέπασον ἡμᾶς τοὺς σοὺς δούλους τῆ σῆ εὐσπλαγχνία καὶ μὴ ἐγκαταλείπῃς ἡμᾶς, μηδὲ ποιήσῃς ἐπίχαρμα ἐχθρῶν καὶ ἐξουδένωμα λαοῦ καὶ καταπάτημα δαιμονίων, ἀλλ' ἵνα ἡ σὴ χάρις τὸ σὸν ἔλεος εἴη μεθ' ἡμῶν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Αντιλαβοῦ, σῶσον. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν... Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σου. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῶ Κυρίῳ. Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δόξης, καὶ ἐπιβλέπων ἀβύσσους, ὄμματι εὐσπλάγχνῳ τὴν ταπεινώσιν ἡμῶν ἐπισκεπτόμενος, εὐλόγησον πάντας ἡμᾶς τοὺς ὑποκεκλικότας σοι τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς, καὶ ὑψώσον τὸ κέρας ἡμῶν ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου. Ἐκφώνησις· Εἴη τὸ πανάγιον ὄνομα τῆς φιλοανθρωπίας σου εὐλογημένον. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν.

f. 87v. Εὐχὴ ἀντιφώνου α' τοῦ λυχνικοῦ.

Κύριε οἰκτιρῶν καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε Goar, p. 163.

f. 88. Εὐχὴ πρὸ τοῦ Κύριε ἐκέκραξα.

Ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, εὐχαριστοῦμεν Goar, p. 164. Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανούς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρία... p. 32.

²² ἀντικειμένου] καὶ χάρισαι ἡμῖν, Κύριε, κατὰ τὴν σὴν χρηστότητα, τὰ σὰ νοεῖν.

²³ ἡμᾶς.

f. 89. Several New Testament readings: for martyrs, for week 4, for week 16, for week 5, and a matutinal one.

0012 [Sinai, Monastery of St Catherine, 956]

II. Sinai Greek MS 956, liturgical scroll (*eiletarion*, *kontakion*), seven meters long, 55 cm wide, copied on parchment in a large, legible tenth-century hand. The beginning is lost. Each prayer begins with an artistically ornamented initial letter. The scroll [now] begins: τοὺς δὲ ἑαυτῶν ὑποτάξαντας αὐχένα ἐξ ἀνθρώπων ἀναμένοντες βοήθειαν, ἀλλὰ περιμένοντες ἔλεος τὴν σὴν ἀπεκδεχόμενοι σωτηρίαν, οὐς διαφύλαξον ἐν παντὶ καιρῷ καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν ἐσπέραν καὶ τὴν προσιοῦσαν νύκτα ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ καὶ ἀπὸ πάσης ἀντικειμένης ἐνεργείας δ...²⁴ γισμῶν ματαίων καὶ ἐνθυμήσεων... Εἶπὲ τὸ κράτος τῆς βασιλείας σου. Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. || (p. 0013)

Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῶν καταγύρων.

Κύριε, ὁ Θεός, ὁ θησαυρὸς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, ὁ παντὸς ἀγιασμοῦ χορηγὸς ὁ... ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς ἵνα... τήσωμεν, ἐπίβλεψον... ἡμῶν καὶ ποιήσον ἡμᾶς σκευὴ ἡγιασμένα καὶ εὐχρηστα τῷ Δεσπότη ἀποδειχθῆναι πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρητισμένους ἐποικοδομεῖν ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῆς σῆς ἐπιχ... σεως χρυσὸν ἄργυρον λίθους... τὰς θείας καὶ ζωποιοῦς σου ἐντολ... πόλιν καὶ διαίτημα τῆς σῆς ἀγαθότητος τὴν ἡμετέραν γενέσθαι ψυχὴν, ἵνα ἐν... ἐν ἡμῖν καὶ ἐν περιπάτῳ ὁδοποι... ἡμῖν καὶ τὴν αἰώνιον σου βασιλ... εἴσοδον καὶ δόξαν. Ὅτι ἅγιος εἶ... ἐπαναπαύει καὶ σοὶ τὴν δόξαν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εἰρήνη πᾶσιν. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Δέσποτα ἅγιε, ὑποκλίνοντές σοι τὸν αὐχένα τοῦ σώματος, δεόμεθα... τοτε ἐν ὀρθίῳ καὶ ἀκλινεῖ τὸ φρ...

Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ μεγάλῳ βαπτιστηρίῳ μετὰ τὸ πέρας τοῦ λυχνικοῦ.

Καὶ νῦν εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα, τῷ Θεῷ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ὅτι ἐρρῶσω ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκοτόυ καὶ μετέστησας εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Υἱοῦ τῆς ἀγάπης σου... Τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Κύριε ὁ Θεός, ὁ διὰ τῆς κατὰ σάρκα ἐπιφανείας τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ἐγκαινίσας ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν τὴν δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος ἀναγέννησιν. Αὐτὸς Δέσποτα, τὴν ἐν αὐτῷ τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι δεδομένην ἡμῖν τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος χάριν... Απόλυσις· Χριστὸς ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν διὰ πρεσβειῶν [τῆς] τιμίας ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν

²⁴ The ellipses mean that these parts of the text are rubbed out or completely absent.

καὶ ἀειπαρθένου [Μαρίας], τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ [Ἰωάννου], τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων καὶ πάντων αὐτοῦ τῶν ἁγίων ἐλήσει καὶ φωτίσει τὰς ψυχὰς πάντων ἡμῶν. Ὁ ὢν εὐλογητὸς Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεί...

Εὐχαὶ τῆς παννυχίδος.

Οἱ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας τῆ θεωρία τῆς ἐν τῇ κτίσει μεγαλοουργίας σου ἐντρυφήσαντες, Κύριε, καὶ διὰ αὐτῆς σὲ τὸν γενεσιουργὸν τῶν ἀπάντων καὶ ὑπερφυῶν θαυμάτων ποιητὴν ὑπερεκπλαγέντες καὶ δοξάσαντες, καὶ μετὰ τὴν ταύτης παρέλευσιν,²⁵ κατανοοῦντες τῆς μεγάλης σου εὐσπλαχνίας²⁶ καὶ σοφίας τὴν πρόνοιαν, ὅτι ἔθου σκότο καὶ ἐγένετο νύξ, ἀνθρώποις μὲν κόπων ἀνάπαυσιν φέρουσα, θηρίοις δὲ τροφῆς πορισμὸν, καὶ μετὰ τοῦ προφήτου βοῶμέν σοι ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, **|| (p. 0014)** Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας,²⁷ δεόμεθα δε, φιλάνθρωπε Δέσποτα, μὴ ἐπιδύναι ἡμῖν ἐπὶ τῷ παροργισμῷ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν,²⁸ σὲ τὸν τῆς δικαιοσύνης ἥλιον, ἀλλὰ διὰ παντὸς ἡμᾶς ἐν τῷ φωτισμῷ τῆς σῆς καταλάμπεσθαι χάριτος, ἵνα ἐν ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ δοξάζωμεν τὴν ἀκατάληπτόν σου μεγαλειότητα. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα. Εὐχὴ ἀντιφώνου β'. Σὲ τὸ ἀνέσπερον καὶ αἶδιον φῶς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή ἢ τροπῆς²⁹ ἀποσκίασμα ἐν τῷ παρελθόντι³⁰ τῆς νυκτὸς μέτρῳ, ἀνυμνοῦντες δεόμεθα συγγορηγορεῖν τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν λογισμοὺς ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς δόξης σου καταξίωσον, καὶ μὴ τινα νυσταγμὸν ψυχῆς ὑπομείναντες στερηθῆναι τῆς πνευματικῆς φωνῆς,³¹ ἀλλ' ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν καὶ ἐν τῷ στόματι ἡμῶν σοι τῷ Θεῷ τῆς παρά σου σωτηρίας τυχεῖν ἡμᾶς, ὅπως καὶ τοῦ ἡχοῦ τῶν ἑορταζόντων ἐν οὐρανοῖς ἀπολαύειν αἰωνίως ἀξιωθῶμεν. Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται. Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'. Ὁ τὴν αὔπνον καὶ ἀκατάπαυστον δοξολογίαν ὑπὸ τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀσωμάτων καὶ νοερῶν δυνάμεων δεχόμενος Θεός, αἷς οὐχ ὑπάρχει φῶς ὑλικόν, ἀλλὰ τῆς σῆς ἀπροσίτου δόξης ἢ αἶδιος ἔλλαμψις τὸ ἀδιάστατον αὐταῖς τῆς ἁγιαστικῆς σου λατρείας χαρίζεται, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ταπείνωσιν καὶ πρόσδεξαι τὴν ἐν συμμέτρῳ τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας μιμῆσει τῶν ἐπουρανίων νοερῶν προσαγομένην σοι παρ' ἡμῶν νυκτερινὴν ὕμνωδιαν μὴ πρὸς τὸ ἀνάξιον ἀφορῶν τῆς ἡμετέρας ζωῆς, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἄμετρον τῆς σῆς ἀγαθότητος, δι' ἧς παρήγαγες ἡμᾶς ἐκ μὴ ὄντων καὶ πρὸς τὸ εἶναι συντηρεῖς, καὶ τῆς σῆς αἰνέσεως τὴν εὐωδίαν διὰ τῶν ἁγίων

²⁵ Alexandr. Patr. 104, s. XIV adds παρέλευσιν ἀξίως αἰνεσίν σοι προσάγομεν.

²⁶ Alexandr. Patr. 104 omits εὐσπλαχνίας καί.

²⁷ Alexandr. Patr. 104 adds διὸ and omits δε.

²⁸ Alexandr. Patr. 104 omits τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν.

²⁹ ἀποτροπῆς.

³⁰ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ τῆς νυκτὸς, ἀνυμνοῦντες.

³¹ Alexandr. Patr. 104: τῆς ἐν σοὶ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως.

σου γραφῶν ἐνέπνευσας ἡμῖν, ἐν ἧ σὲ τὸν μόνον ἅγιον ἄρρητόν τε καὶ ἀκατάληπτον τῶν ἀπάντων ποιητὴν τε καὶ Δεσπότην προσκυνοῦντες δοξάζομεν,³² αἰτούμενοι τὴν ἐκ τοῦ σκότους τῆς ἁμαρτίας ἀπολύτρωσιν καὶ τὴν ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου ἀτελεύτητον μακαριότητα. Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Εὐχὴ τετάρτη τῆς ἀπολύσεως. Δέσποτα παντοκράτορ ἀκατάληπτε, ἡ ἀρχὴ φωτὸς καὶ ἀπερινόητος οὐσία³³ ὁ τῆς μονογενοῦς καὶ ἐνυ- || (p. 0015) ποστάτου σου σοφίας Πατῆρ, ὁ τοῦ ζωοποιοῦ καὶ ὁμοδυνάμου σου Πνεύματος προβολεύς, ὁ διὰ σπλάγχνα ἐλέους καὶ ἄφατον ἀγαθότητα, μὴ παριδῶν τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν τῷ σκότει τῆς ἁμαρτίας συνεχομένην, ἀλλὰ τὰ θεῖα φῶτα τῶν ἱερῶν σου διδαγμάτων διὰ νόμου καὶ προφητῶν ἀναλάμψας ἡμῖν, ὕστερον δὲ ἡμῖν αὐτὸν τὸν ἀληθινὸν καὶ ἄδυτον τῆς δικαιοσύνης ἥλιον, τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εὐδόκησας διὰ σαρκὸς ἀνατεῖλαι καὶ πρὸς τὴν λάμψιν ἡμᾶς τοῦ σοῦ φωτισμοῦ ὀδηγήσαι, γεννηθήτω τὰ ὦτα σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεως ἡμῶν καὶ δώρησαι ἡμῖν ἐν ἀγρύπνῳ καὶ νηφούσῃ ψυχῇ πᾶσαν τὴν τοῦ παρόντος βίου νύκτα ἡμᾶς διελθεῖν ἐκδεχομένους τῆς ἡμέρας τοῦ Χριστοῦ σου καὶ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ κριτοῦ τῶν ἀπάντων τὴν παρουσίαν, ἵνα μὴ ἀναπεπτωκότες καὶ ὑπνοῦντες, ἀλλὰ γρηγοροῦντες καὶ διεγυγερμένοι ἐν τῇ ἐργασίᾳ, τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν εὐρεθῶμεν καὶ εἰς τὴν χαρὰν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου εἰσέλθωμεν, ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη λύπη καὶ στεναγμός, ἔνθα εὐφραينوμένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Κύριε³⁴ ὁ Θεὸς ἡμῶν, κλῖνον τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς ὑπακοὴν τῶν θείων σου προσταγμάτων καὶ ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν, τοῦ μὴ προσκεῖσθαι τῇ κοσμικῇ ματαιότητι, ἀλλ' ἐνατενίζειν τῷ κάλλει τῆς δόξης σου διὰ παντὸς καταξίωσον. Ὅτι σὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν...³⁵

Εὐχὴ τοῦ νιπτῆρος.

Λέγοντος τοῦ διακόνου τὴν συναπτὴν, ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Κύριε ὑπεράγαθε, ὁ ἀπρόσιτος τῇ θεότητι... Goar, p. 592. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Καὶ ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Δέσποτα Κύριε τῆς δόξης... Ibid. Εὐχὴ μετὰ τὸ νίψασθαι, τοῦ διακόνου λέγοντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, εὐχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου κενώσας ἑαυτόν... Goar, p. 594.

Εὐχαὶ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς εἰς τὴν γονυκλισίαν.

³² Sinait. gr. 962: ἐν ἧ καὶ τὴν παροῦσαν ἐσπέραν ἡμᾶς ἐν εἰρήνῃ καταξίωσον διελθεῖν πρεσβείας τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι Θεὸς ἐλέους.

³³ Alexandr. Patr. 104: δύναμις.

³⁴ Sinait. gr. 958, s. X: Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας.

³⁵ Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ λαός· Εὐλόγησον, ἅγιοι, εὐλόγησον. Ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητὸς Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Εὐχή ἀντιφώνου α'. Ἄχραντε ἀμίαντε... Goar, p. 597. Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν πρώτην εὐχὴν τοῦ λυχνικοῦ· Εὐλογητὸς Κύριε Δέσποτα παντοκράτορ, ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν τῷ φωτὶ τῷ ἡλιακῷ... p. 598. Εὐχή ἀντιφώνου δευτέρου· Κύριε ὁ Θεὸς **|| (p. 0016)** ἡμῶν ὁ τὴν σὴν εἰρήνην δεδωκώς τοῖς ἀνθρώποις... Ibid. p. 599. Καὶ ἐπισυνάπτει λέγων· Κύριε, Κύριε, ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς... p. 600. Εὐχή ἀντιφώνου τρίτου· Ἡ ἀεννάως βρύουσα ζωτικὴ καὶ φωτικὴ πηγὴ. Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας ὁ αἰώνιος, ὁ ἅγιος καὶ φιλόανθρωπος, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς... Goar, p. 601. Desinit καὶ μετὰ παρρησίας δοξάζωμεν ἐπὶ πᾶσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν καὶ φιλόανθρωπον Θεόν. Ἐκφώνως· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Εὐχὴ τῆς ἀπολύσεως· Σὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς καὶ μέγα ὄντως μυστήριον... Ibid. p. 601. Desinit Σὺ γὰρ εἶ ἀνάπαυσις τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ καὶ συναϊδίῳ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν... Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν... Goar, p. 602. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Εἶτα ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοὺς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... Ibid. p. 603.

Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονίᾳ τῆς διακονίσης.

Μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ἀναφορὰν καὶ ἀνοιγῆναι τὰς θύρας προσφέρεται ἡ μέλλουσα χειροτονεῖσθαι, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἐκφωνεῖ· τὸ Ἡ θεία χάρις, κλινοῦσης αὐτῆς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπιτίθησι τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ ποιῶν σταυροὺς τρεῖς, ἐπεύχεται· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος καὶ παντοδύναμος... Goar, p. 218. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ποιεῖ εἰς τῶν διακόνων εὐχὴν καὶ ἐν τῷ γενέσθαι ταύτην, ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἔχων τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, ἐπεύχεται οὕτως· Δέσποτα Κύριε, ὁ μηδὲ γυναικας ἀναθεμένας αὐτάς... Ibid. p. 218. Same ending as in Goar, p. 218–219, except that the litany Πάντων ἁγίων is replaced with διάκονος λέγει· Πληρώσωμεν, i.e. the ordination may also take place during a Presanctified Liturgy.

From here on, the scroll continues on the reverse of the parchment leaf; it, too, has lost its beginning. The second side now begins with the end of the prayer *Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημείωσιν τοῦ σταυροῦ σου...* and continues with the baptismal office, as in the preceding manuscript. There are some relatively minor differences: there is no mention that the priest *ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ* (sc. the holy chrism) *εἰς τὸ ὕδωρ τρεῖς σταυροὺς* with his finger and that *Μακάριοι ὦν* is chanted three times. **|| (p. 0017)**

After the prayer *Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς Παντοκράτορ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν...* καὶ ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς ψάλλειν· Ὅσοι εἰς Χριστόν... εἶτα χρίει τῷ ἁγίῳ μύρῳ τοὺς βαπτισθέντας, ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν ὠτων, λέγων·

Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἀπάρχεται· Ὅσοι εἰς Χριστόν, εἶτα Μακάριοι ὦν, καὶ τελεῖται ἡ λειτουργία.

Εὐχή, γινομένη εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὦν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς... Goar, p. 388 εἶτα προσλέγει τὸ Ἀμήν καθ' ἑαυτὸν καὶ εὐθύς ἀπάρχεται· Μέγας εἶ Κύριε καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου... p. 370. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς, Κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν... p. 371.

Εὐχή ἀντιφώνου α' τῆς τριτοέκτης.

Same ten prayers as in Sinait. gr. 957, in the same order, but without the deacon's *ekphroneseis*: see p. 9–12 above.

Εὐχή ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου.

Μετὰ τὸ Τρισάγιον, ὅτε κατέλθωσιν οἱ ψάλται, ἴσταται ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὴν κρηπίδα ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ γενομένων τῶν, κατὰ συνήθειαν, παρεστώτων καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, ποιῶν τρεῖς σταυρούς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπιτίθεις αὐτῷ τὴν χεῖρα, ἐπεύχεται· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ νομοθετήσας ἡμῖν διὰ τοῦ πανευφήμου σου ἀποστόλου Παύλου Goar, p. 250. Καὶ γίνεται συναπτὴ ὑπὸ ἐπισκόπου καὶ ἐν τῷ γίνεσθαι, ἔχων ὁμοίως τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ χειροτονουμένου, ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὴν ἀνθρώπου φύσιν τὴν τῆς θεότητός σου ἐπενεγκεῖν οὐσίαν... p. 251. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἐπαίρει τὸ εὐαγγέλιον ὁ ἀρχιεπίσκοπος³⁶ καὶ ἀποτίθεται ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ τότε ἐπιτίθησι τῷ χειροτονηθέντι τὸ ὠμοφόριον³⁷ καὶ ἀσπάζεται αὐτὸν καὶ πάντες οἱ ἐπίσκοποι, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ σύνθρονον, καὶ εἶθ' οὕτως τελεῖται ἡ λειτουργία.

Εὐχή ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου.

Μετὰ τὸ εἰσενεχθῆναι καὶ ἀποτεθεῖναι τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ τραπέζῃ, γενομένου τοῦ κατὰ συνήθειαν, εἰσάγεται ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι, || (p. 0018) καὶ τούτου γονυκλιτοῦντος, ποιῶν σταυρούς γ' ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἔχων ἐπικειμένην τὴν χεῖρα, ἐπεύχεται οὕτως· Ὁ Θεὸς ὁ ἀναρχος καὶ ἀτελεύτητος ὁ πάσης κτίσεως πρεσβύτατος ὑπάρχων Goar, p. 242. Καὶ ποιῶντος τοῦ πρεσβυτέρου συναπτὴν, ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς, ἔχων τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας ἐν δυνάμει, καὶ ἀνεξιχνίαστος ἐν συνέσει... p. 243. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν φέρει τὸ ὄπισθεν τοῦ ὠραρίου ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἐνδύει αὐτὸν τὸ φελώνιον, καὶ δούς αὐτῷ ἀγάπην, ἴστα αὐτὸν μετὰ τῶν λοιπῶν πρεσβυτέρων, καὶ τότε λέγει ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν. Καὶ τότε ἐπαρθῆ τὸ καταπέτασμα τῶν ἁγίων δώρων καὶ εἶπη ὁ λαός· Ἄξιον καὶ δίκαιον, τότε

³⁶ Liturgical scroll Athos, Xenoph. 163, s. XIV: ὁ πατριάρχης.

³⁷ λέγων αὐτὸς πρῶτος τὸ Ἄξιον, εἶτα οἱ συμπαρόντες ἐκ τρίτου καὶ οἱ ἔξω τοῦ βήματος γ' etc.

ὁ ἀρχιερεὺς ἐπιδίδωσι τῷ χειροτονηθέντι πρεσβυτέρῳ ἓνα ἄρτον ἐκ τοῦ δί-
σκου εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ κλίνει αὐτὸν ἐπάνω τῆς ἀγίας τραπέζης μέχρι
τοῦ ῥηθῆναι· Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Καὶ τότε ἀποδίδωσι τὸν ἄρτον τῷ ἀρχιεπι-
σκόπῳ, καὶ κοινωνεῖ πρῶτος.

Εὐχή ἐπὶ χειροτονία διακόνου. Goar, p. 211. Codex. S. M.

Εὐχή ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου. p. 204. Codex. Barber. S. Marci.

Εὐχή ἐπὶ ἀναγνώστου καὶ ψάλτου. Μετὰ τὸ καρῆναι τὸν μέλλοντα χει-
ροτονεῖσθαι ἀναγνώστην ἢ ψάλτην... Codex. Barber. S. Marc. p. 195.

Εὐχή ἐπὶ προχειρίσει ἡγουμένου. Codex. Barber. S. Marc. Goar, p. 396,
except that the words ἐπιτίθησι τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὁ πατριάρ-
χος are not present.

Εὐχή ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐρασθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναι
σοι ἐκκλησίαν... Goar, p. 485.

Εὐχαὶ ἐωθιναί.

Εὐχή ἐωθινὴ α'. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῷ ἐξαναστή-
σαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν κοιτῶν ἡμῶν... Goar, p. 39. Εὐχή ἐωθινὴ γ' (without prayer
2) Ἐκ νυκτὸς ὀρθοῖζει τὸ πνεῦμα ἡμῶν πρὸς σέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... p. 40. Εὐχή
ἐωθινὴ ζ'. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν σωτηριῶν ἡμῶν... Ibid.
Εὐχή τοῦ πεντηκοστοῦ. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετανοίας ἄφεσιν τοῖς
ἀνθρώποις δωρησάμενος... p. 42. Εὐχή τῶν αἰῶν. Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ὁ τὰς νοερὰς καὶ λογικὰς ὑποστησάμενος δυνάμεις τῷ σῶ θελήματι... Ibid.
Εὐχή τῆς ἀπολύσεως τοῦ ὄρθρου. Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν, καὶ εὐλογοῦμεν,
καὶ δοξολογοῦμεν Goar, p. 42. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἀρχιερεὺς· || (p. 0019) Εἰρήνη
πᾶσι. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Κύ-
ριε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν... Goar, p. 44.

0019 [Sinai, Monastery of St Catherine, 958]

III. Εὐχολόγιον, Sinai Greek MS 958, in 4°, 115 ff., copied on thick, cockled
parchment in a large cursive hand of the tenth century. The text is complete and
well preserved. The scribe's grammar and orthography are very faulty.

f. 1. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

The office consists of prayers, as in Mosq. Sevastianov 374, s. X–XI, See
N. F. Krasnoseltsev, *Святыни о некоторых литургических рукописях вати-
канской библиотеки*, Kazan 1885, p. 237. This manuscript very rarely mentions

the people and the deacon as participants in the service. The most important variants, compared to the Moscow manuscript, are as follows: There is no *ekphonesis* for the Great Entrance prayer and the *Trisagion*. The prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν etc. (p. 241) is entitled Εὐχή τῶν κατηχομένων; the prayer Οὐδεὶς ἄξιος etc. (p. 245)— Εὐχή, ἣν ποιεῖ καθ' ἑαυτὸν ὁ ἱερεὺς, the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίσας ἡμῶν καὶ ἀγαγὼν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην.— Εὐχή μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ δῶρα ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ. This last prayer is followed by the remarks: Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ διακονικά, λέγει ὁ διάκονος· Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους. Ὁ διάκονος· Τὰς θύρας. Ὁ διάκονος· Στῶμεν καλῶς. Ὁ ἱερεὺς· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν... Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας. Εὐχαριστήσωμεν. Καὶ ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς τῆς θείας καὶ ἀγίας ἀναφορᾶς. Ὁ ὦν Δέσποτα Κύριε Θεέ Πάτερ (p. 251). Καὶ ἀνιστάμενος σφραγίζει τὰ ἅγια δῶρα καὶ λέγει· Τὸν μὲν ἄρτον... Τὸ δὲ ποτήριον... Τὸ ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς... (p. 262) Εὐχή· Ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου... (p. 263). The prayer Χαῖρε κεχαριτωμένη is absent. The deacon is not mentioned before the prayer Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν, which is annotated simply with: ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται (p. 271). After the *ekphonesis* Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν· Πρόσχες Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... (p. 275). Καὶ μετὰ τὸ πάντας μεταλαβεῖν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Εὐχαριστοῦμέν σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν (p. 276). Εὐχή τῆς ἀπολύσεως ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ Ἦνυσται καὶ τετέλεσται (p. 279). || (p. 0020)

f. 15. Εὐχή κατηχομένων τοῦ Χρυσσοστόμου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν. Krasnoseltsev, *Свѣдѣнія*, p. 241. Εὐχή πιστῶν α' μετὰ τὸ ἀπλωθῆναι τὸ εἰλητόν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων... (p. 242). Εὐχή πιστῶν β'. Πάλιν καὶ πολλάκις σοι προσπίπτομεν... (p. 244). Εὐχή τῆς προσκομιδῆς τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ δῶρα ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ καὶ πληρῶσαι τὸν λαὸν τὸν μυστικὸν ὕμνον. Ὁ ἱερεὺς λέγει· Κύριε ὁ Θεὸς παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος... (p. 247). The following prayers are the same as in Mosq. Sevastianov 374 (Krasnoseltsev, *Свѣдѣнія*, p. 251–280), but their text is copied continuously, without the remark found in the Moscow Sevastianov MS: ὁ ἱερεὺς εὐχεται λέγων, εἶτα κλινόμενος πάλιν λέγει etc. The moment of transubstantiation is described as follows: καὶ σφραγίζων τὰ ἅγια δῶρα, λέγει· Καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον... Τὸ δὲ ποτήριον... Μεταλαβὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ Ἁγίῳ. The Liturgy concludes with a single prayer, εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ· Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν... (p. 180 [p. 280]). Codex. Daniel. [H. A. Daniel, *Codex liturgicus ecclesiae universae in epitomen redactus*. vol. 4, Leipzig, 1854 ?]

f. 20v. Ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς.

Μετὰ [τὰ] ἀναγνώσματα λέγεται τὸ Κατευθυνθήτω καὶ μετὰ τοῦτο λιτανεύει ὁ διάκονος, καὶ λέγει ὁ λαὸς τὸ Κύριε ἐλέησον. Καὶ μετὰ τοῦτο γίνεται

εὐχή κατηχουμένων ἐπὶ τῶν προηγιασμένων οὕτως· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων... Goar, p. 165. Γινώσκει δέ, ὅτι καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην καὶ τὰ διακονικὰ ἀπὸ τῆς τετράδος τῆς μεσοεβδομάδος τῶν νηστειῶν λέγει· Ὅσοι κατηχούμενοι etc. Εὐχή· Ἐπίφανον, Δέσποτα, τὸ πρόσωπόν σου... p. 165. Ὅσοι πρὸς τὸ φῶτισμα προέλθετε... ἔτι καὶ ἔτι οἱ κλίνοντες τὰ γόνατα ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχὴ πιστῶν α'. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰνετός... p. 166. Εὐχὴ πιστῶν β'. Δέσποτα ἄγιε, ὑπεράγαθε, δυσωποῦμέν σε... Ibid. Ἐκφώνως· Κατὰ τὴν δωρεὰν τοῦ Χριστοῦ σου... Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... Ὑπὲρ τῶν προτεθέντων. Εὐχὴ μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ ἄγια δῶρα· Ὁ τῶν ἀρρήτων καὶ ἀθεάτων μυστηρίων Θεός... Ibid. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα. Ὁ λαός· Πάτερ ἡμῶν. Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας· Ὁ Θεὸς μόνος ἀγαθὸς καὶ εὐσπλαγχνος p. 167. Πρόσχες Κύριε Ἰησοῦ... Ibid. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Τὰ προηγιασμένα ἄγια τοῖς ἀγίοις. Καὶ μετὰ τὸ πάντας μεταλαβεῖν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Εὐχαριστοῦμέν σοι τῷ Σωτήρι τῶν ὅλων Θεῷ... p. 168. Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Ὁ λαός· Ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος· Δέσποτα ὁ Θεὸς παντοκράτωρ, ὁ παῖ- || (p. 0021) σαν τὴν κτίσιν ἐν σοφίᾳ δημιουργήσας ... p. 168. Εὐχὴ, λεγομένη ἐν τῷ διακονικῷ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὰς πανσέπτους ταύτας ἡμέρας. Goar, p. 168

f. 24. Ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ.

The first four prayers are inscribed ἀντιφώνου πρώτου, δευτέρου etc., as in Goar, p. 28–29. Εὐχὴ ἀντιφώνου πέμπτου· Εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ... p. 35. Εὐχὴ ἀντιφώνου ἕκτου, εὐχὴ ἀντιφώνου ἑβδόμου are the same as Goar's fifth and sixth, p. 29. Εὐχὴ ἀντιφώνου ὀγδόου, πρὸ τοῦ Κύριε ἐκέκραξα· Ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας p. 31. Καὶ μετὰ τὸ προκείμενον καὶ Κύριε ἐλέησον, γίνεται εὐχὴ ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ἐν ᾧ ψάλλεται· Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν τῷ φωτὶ τῷ ἡλιακῷ... This is followed by εὐχὴ ἀντιφώνου β' ἐν ᾧ ψάλλεται· Ὁ μονογενὴς Υἱός, εὐχὴ ἀντιφώνου γ' τοῦ Τρισαγίου,³⁸ εὐχὴ κατηχουμένων μετὰ τὸ Τρισάγιον³⁹ τοῦ λυχνικοῦ, εὐχὴ πιστῶν α'⁴⁰ εὐχὴ πιστῶν β'⁴¹ εὐχὴ γ' ἤγουν ἢ ἀπόλυσις⁴² and τῆς κεφαλοκλισίας. Goar, p. 35–37.

f. 30. Εὐχαὶ ἐωθιναί.

The first six prayers are in the same order as in Goar, p. 39–40 and carry the same titles as there, except for εὐχὴ ἐωθινὴ ἀντιφώνου δ'. The seventh

³⁸ Sinait. gr. 959: τοῦ λυχνικοῦ.

³⁹ Omitted in Sinait. gr. 959.

⁴⁰ τοῦ λυχνικοῦ.

⁴¹ Same.

⁴² Same.

prayer, εὐχή ἐωθινή τοῦ πεντηκοστοῦ is Goar's number 10, the εὐχή ἐωθινή η' is also Goar's eighth, the εὐχή θ' εἰς τοὺς αἶνους is Goar's 12th. This is followed by εὐχή ι' ἡγουν ἀπόλυσις. The final, 11th prayer in the manuscript is a *kephaloklisia* prayer, Goar, p. 41–42, 44.

f. 34 v. Εὐχαὶ ὀπισθάμβωνοι τῶν ἑορτῶν. Εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὸ πάντων αἰῶνων ἀπαθῶς ἐξ ἀνάρχου Πατρὸς ἐκλάμπας, ἐπ' ἐσχάτοις δὲ τοῖς χρόνοις ἐκ Παρθένου ἀρρητῶς σαρκωθείς καὶ γεννηθεὶς... A Russian translation of this prayer is found in P. Uspenskii, *Первое иже творитъ св аathon. монастыри и скиты в 1845 г., II.1*, Kyiv 1877, p. 461–462. || (p. 0022)

f. 35 Εὐχή ὀπισθάμβωνος τῶν Φώτων.

Ἄφατος ἢ πρὸς ἡμᾶς σου ἀγαθότης, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι τὸν μονογενῆ σου Υἱόν, εὐδοκήσας ἐκ γυναικὸς ἀφθόνου τεχθῆναι καὶ κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν γενέσθαι χωρὶς ἁμαρτίας καὶ βαπτισθῆναι, ὡς ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς ὑπὸ Ἰωάννου... Transl. *ibid.*, p. 458.

f. 36. Εὐχή ὀπισθάμβωνος τῆς Ὑπαπαντῆς.

Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν ἐξαποστείλας εἰς κόσμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ καὶ διὰ τοῦ Πνεύματος τὴν αὐτοῦ παρουσίαν τῷ πρεσβυτέρῳ Συμεῶν προεσαγγελισάμενος... Transl. *ibid.*, p. 457.

— Εὐχή ὀπισθάμβωνος τῆς μέσης νηστίμου· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε δεδοξασμένε, ὑπερυψούμενε καὶ ἀγαθέ, ὁ τῆ θείᾳ προνοίᾳ τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ διαπεράσας, ἡμᾶς δὲ τῷ λιμένει προσορμήσας τῷ γαληνῷ τούτων τῶν ἡμερῶν...

f. 37. Εὐχή ὀπισθάμβωνος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ εὐδοκήσας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν σαρκωθῆναι ἐξ ἀπειρογάμου γυναικὸς καὶ ἐνανθρωπήσαι διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν... Transl. *ibid.*, p. 463.

Εὐχή ὀπισθάμβωνος τῷ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τετραήμερον τὸν Λάζαρον ἐκ νεκρῶν ἀναστήσας τῆ σῆ φωνῇ ἐκ τῶν τοῦ ἄδου μοχλῶν λύσας καὶ πρὸς ζωὴν ἀναγαγών... Transl. *ibid.*, p. 464.

f. 37v. Τῆ κυριακῆ τῶν Βαΐων.

Ὑμνοῦμέν σοι τὴν ἄφατον συγκατάβασιν, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι θρόνον ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ ὑποπόδιον τὴν γῆν, κατηξίωσας οὐ μόνον ἐν φάτνῃ ἀλόγων, ὡς βρέφος ἀνακλιθῆναι, ἀλλὰ καὶ πῶλῳ ἐπικαθῆσαι...

f. 38. Τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ.

Παντοδύναμε καὶ πολυεύπλαγχνε Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μετὰ σταυρὸν καὶ ἐκούσιον νέκρωσιν ἐντεθῆναι ἐν τάφῳ καὶ ὡς πλάνῳ συκοφαντηθῆναι, φρουρηθῆναι τε καὶ διὰ τούτων ὑπὸ λίθον σφραγισθῆναι καταδεξάμενος...

f. 39. Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη κυριακῆ.

Μονογενὴ Υἱὲ καὶ Λόγε Θεοῦ, ὁ ἀχώριστος τοῦ Πατρὸς καὶ δι' ἡμᾶς ἄτρεπτος γενόμενος ἄνθρωπος, ὁ τῷ τιμίῳ σου πάθει καταργήσας τὸν θάνατον καὶ τοὺς ἐξ Ἀδὰμ ἅπαντας συναγείρας...

f. 39v. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος τῆς Ἀναληψίμου· Ὑψωσον ἡμῶν, Δέσποτα, πρὸς οὐρανὸν τὸ φρόνημα, τῶν ἐπὶ γῆς προσκυνούντων σου τὸ **|| (p. 0023)** κράτος, καὶ τὸν νοῦν ὑψωσον ἀπὸ τῶν γηϊνῶν φροντίδων πρὸς ἑαυτόν. Transl. *ibid.*, p. 463.

f. 40. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπίς πάντων τῶν περᾶτων τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν θαλάσῃ μακροῶ, ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς τὸ μυστήριον τῆς ἀγίας Τριάδος καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος...

f. 40v. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος τῆς Μεταμορφώσεως· Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνάγαγε ἡμᾶς εἰς τὸ τῆς ἀγάπης σου ὑπεράγιον ὄρος, ὡς τοὺς κορυφαίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους εἰς ὑψηλὸν ἀνήγαγες, καὶ διάνοιξον ἡμῶν τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμούς...

f. 41. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος τῆς Θεοτόκου.

Δέχου τοίνυν πανευμενεστάτη τίμια δῶρα Κυρίου καὶ Σοὶ μόνη ἀρμόζουσα παναγία Παρθένε Θεομήτορ παρ' ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων σου, ἢ πασῶν γενεῶν ἐνδοξοτέρα καὶ πάντων ὄρατῶν τε καὶ ἀοράτων δημιουργημάτων τιμιωτέρα φανείσα...

f. 42. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Same prayer as on f. 40v; see above.

f. 43. Εὐχὴ εἰς τὴν Περιτομὴν τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὸν ἅγιον Βασίλειον.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ ἅγιος φιλόανθρωπος, ὁ φοβερὸς τῆ βουλῆ καὶ θαυμαστός τοῖς ἔργοις, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα ἐν αὐτοῖς, ὁ φυλάσσων τὴν διαθήκην σου...

f. 43v. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος εἰς ἀποστόλους καὶ εἰς προφήτας.

Ὁ ἐνδοξαζόμενος ταῖς βουλαῖς τῶν ἁγίων σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῶν ἀποστόλων τὸ καύχημα, τῶν προφητῶν τὸ ἀγαλλίαμα, τῶν μαρτύρων τὸ στήριγμα, τῶν ὁσίων ἢ χαρὰ καὶ τῆς τεκούσης ὁ στέφανος...

f. 44. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος εἰς μάρτυρας.

Ἄγιε, ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος, ὑψίστε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ὁ χαρισάμενος τοῖς ἀγίοις σου μάρτυσι τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἀγωνίσασθαι...

Εὐχαὶ τῆς παννυχίδος, see p. 13–15 above.

f. 47. Ακολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς.

Τίς Θεὸς μέγας, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ διάκονος· Σοφία, ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Οὐσης ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ· Τέλος· ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. Ὁ διάκονος, Εἴπωμεν πάντες... Ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης... Κύριε || (p. 0024) παντοκράτορ... Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθότητι... Ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου τούτου... Ὑπὲρ τοῦ παρόντος λαοῦ ἐν τῷ ἀγίῳ ναῶ τούτῳ καὶ ἀπεκδεχομένους τὴν χάριν τοῦ ἀγίου Πνεύματος δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ὑπὲρ τοῦ εὐδοκῆσαι Κύριον τὸν Θεὸν ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὴν γονυκλισίαν ταύτην δεόμεθα. Ὑπὲρ τοῦ προσδεχθῆναι τὴν δέησιν ἡμῶν πρὸς τελείαν εὐαρέστησιν δεόμεθα. Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι ἡμῖν πλούσια τὰ ἐλέη Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν δεόμεθα. Ὑπὲρ τῶν κλινόντων τὰς καρδίας καὶ τὰ γόνατα δεόμεθα. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου, Ἔτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα, Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς κλινόμενος λέγει εὐχὴν α'. Ἄχραντε, ἀμίαντε, ἀναρχε, ἀόρατε. Goar, p. 597. The prayer Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Δέσποτα is added immediately after the preceding one. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον ἡμᾶς... Τῆς παναγίας ἀχράντου..., Ἐκφων. Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν... Καὶ ψάλλου(σιν) στιχηρὸν ἦχος γ'. Νῦν εἰς σημεῖον τοῖς... Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς ψάλτας, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἔτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα ἐν εἰρήνῃ. Εὐχὴ β'. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἡμῶν, ὁ τὴν σὴν εἰρήνην δεδωκώς τοῖς ἀνθρώποις... p. 599. This prayer is immediately followed by Κύριε, Κύριε, ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς... p. 600. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας... Εὐδοκία καὶ χάριτι τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ... Καὶ ψάλλου(σιν) στιχηρὸν, ἦχος γ'. Νῦν τὸ παράκλητον Πνεῦμα... Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς ψάλτας, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἔτι καὶ ἔτι κλίνοντες... Ἡ ἀεννάως βρύουσα ζωτικὴ καὶ φωτιστικὴ πηγὴ... Goar, p. 600. Immediately followed by Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰώνιος..., up to the words: μετὰ παρηρησίας δοξάσωμεν ἐπὶ πᾶσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν φιλόανθρωπον Θεόν, p. 601. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεός. Καὶ ψάλλου(σιν) στιχηρὸν, ἦχος γ'. Νῦν περιβάλλονται κράτος... Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ ἱερεὺς. Ἔτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα. Εὐχὴ δ'. Σὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς, καὶ μέγα ὄντως μυστήριον, Δέσποτα τῶν ἀπάντων καὶ ποιητά... Goar, p. 601. Desinit: Σὺ γὰρ εἶ ἡ ἀνάπαυσις τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρί... Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως τοῦ λυχνικοῦ· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον... Goar, p. 602. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοὺς... Goar, p. 603. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ λαός· Καὶ τῷ πνεύ- || (p. 0025) ματί σου. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται. οὕτως· Ὑπεράγαθε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας τὴν ἡμέραν, καὶ δούς ἡμῖν ἐντροφήσαι

τῆς περὶ πάντα διοικουμένης σου σοφίας, Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, πρόσδεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν, ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου καὶ μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῶ παροργισμῶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ὁ τῆς δικαιοσύνης σου ἥλιος, ἀλλ' ἄνες ἡμῖν καὶ συγχώρησον πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου, καὶ τῆς βασιλείας σου ἀξιούς ἡμᾶς ποιήσον, ὁ ὢν εὐλογητὸς Θεὸς ἡμῶν νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας...

f. 58. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡ' ἡμέρα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, σημειωθήτω τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου... *Goar*, p. 264. Καὶ σφραγίζει αὐτῶ τὸ μέτωπον, τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος καὶ ἀπολύει.

f. 58v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον Μωϋσεώς εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν ὑπὸ Μαρίας τῆς⁴³ ἀγίας μητρός σου, καὶ ἐν ταῖς ἀγκάλαις τοῦ δικαίου Συμεῶν δεχθείς,⁴⁴ αὕξησον τὸν δοῦλόν σου τόνδε τῆ δυνάμει σου,⁴⁵ ἴνα, τυχῶν⁴⁶ καὶ τοῦ λουτροῦ τῆς ἀφθαρσίας, γένηται τέκνον φωτὸς καὶ ἡμέρας καὶ τυχῶν τῆς μερίδος καὶ τοῦ κλήρου τῶν ἐκλεκτῶν σου, κοινωνὸς γένηται καὶ τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου, φυλαττόμενος σὺν ἡμῖν τῆ χάριτι τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριᾶδος⁴⁷ εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ παναγίου καὶ ζωοποιῦ Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ... See appendix to [Dmitrievskii,] *Богосл. въ русск. Церквѣ въ XVI в.*, I, p. 19.

f. 59. Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

For the beginning see [Dmitrievskii, *Богослужение*,] Appendix, p. 9–10. The prayer Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ is followed by Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἀποδυομένου καὶ ἀπολυομένου τοῦ βαπτιζομένου, ἀποστρέφει αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς ἐπὶ δυσμάς, ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντας, καὶ λέγει· Ὡς λέγω, λέγετε· Ἀποτάσσομαι τῶ σατανᾶ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ. Ταῦτα λέγει ὁ ἱερεὺς ἐκ τρίτου, ἀποκρινομένων τῶν συνόντων αὐτῶ, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀπετάξω τῶ σατανᾶ; Ἀπεταξάμην. Καὶ ὅτε εἴπη || (p. 0026) γ' λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐμφύσησον αὐτῶ. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Στραφεῖτε ἐπὶ ἀνατολὰς κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντες καὶ λέγοντες· Καὶ συντάσσομαι τῶ Χριστῶ καὶ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα ἕως τέλους. Ἀποκρινομένων τῶν κατηχουμένων ἢ τοῦ ἀναδόχου αὐτοῦ καὶ ὅταν εἴπουν αὐτὸ γ' ἐρωτᾷ αὐτοὺς

⁴³ Sinait. gr. 973, AD 1153: τῆς ἀρχάντου.

⁴⁴ εἰσδεχθείς καὶ ἐν τῶ ναῶ εἰσελθὼν.

⁴⁵ Omits τῆ δυνάμει σου.

⁴⁶ Adds τῆς μερίδος τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων, κοινωνός.

⁴⁷ Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα...

ὁ ἱερεὺς γ'. Συνετάξασθε τῷ Χριστῷ. Καὶ ἀποκρίνονται· Συνεταξόμεθα. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Προσκυνησατε αὐτῷ. Καὶ πάντων προσκυνούντων, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα ὁ Θεός, προσκάλεσαι τὸν δοῦλόν σου τόνδε πρὸς τὸ ἅγιόν σου φῶτισμα... p. 281.

Εὐχή τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, γενομένη ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ.

Λαβόντος τοῦ ἱερέως θυμιατήριον θυμιά, καὶ μετὰ τὸ θυμιάσαι γίνεται εὐχή ὑπὸ τοῦ διακόνου οὕτως· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ προσερχομένου πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτῷ τὴν κολυμβήθραν ταύτην λουτρὸν παλιγγενεσίας τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας τοῦ Κυρίου. Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ σύμφυτον καὶ κοινωνὸν τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὸν Υἱὸν φωτὸς καὶ... "Ὑπὲρ τοῦ συγκαταριθμηθῆναι αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι αὐτῷ τὴν στολήν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας... Τούτων δὲ λεγομένων, εὐχεται ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν ταύτη· Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός... p. 288. Εὐχή ἄλλη τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· Μέγας εἰ, Κύριε, καὶ θαυμασὰ τὰ ἔργα σου... p. 288. For the end see *Sinait. gr. 958*: in the notes on p. 3–8 above.

f. 69. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς θείας κολυμβήθρας τὴν οὐράνιον ἔλλαμψιν τοῖς φωτιζομένοις παρέχων παντὸς ῥύπου ἁμαρτιῶν ἀμόλυντον διατήρησον καὶ τὴν πνευματικὴν σφραγίδα ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως σου, ἀνεξάλειπτον διαφύλαξον ἔλεος αὐτοῖς καὶ ἡμῖν γενόμενος κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρῶν σου. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον.

f. 69v. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας... *Goar*, p. 306. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν... p. 307.

f. 70v. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ὑδάτων τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

Ἀπερχόμενοι ἐν τῇ φιάλῃ ψάλλου(σιν) τροπᾶριον, ἦχος πλ. δ'. Φωνὴ Κυρίου... καὶ εὐθὺς ὁ διάκων ἄρχεται· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν || (p. 0027) καὶ τὰ ἐξῆς ἕως Ὑπὲρ πλεόντων, καὶ ἐπισυνάπτει τάδε. Ὑπὲρ τοῦ ἐξ ὕψους ἐλέους καὶ σωτηρίου τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν τῆς δεήσεως ἡμῶν. Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτοῖς ἐξ ἁγίων ὑψωμάτων τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου. Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ ἀποτρόπαιον καὶ καθαρτήριον πάσης ἐνεργείας καὶ ἐπιβουλῆς ὄρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πᾶσι τοῖς χριστομένοις ἐξ αὐτῶν καὶ μεταλαμβάνουσιν εἰς καθαρισμόν μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος τοῦ Κυρίου. Ὑπὲρ τοῦ

ἐπιφανῆσαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ καὶ ἀνακαινίσαι, καὶ εὐλογῆσαι, καὶ ἀγιάσαι τὰ ὕδατα ταῦτα. Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι αὐτοῖς τὴν καθαρτικὴν τῆς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου. Τούτων δὲ ὑπὸ τοῦ διακόνου λεγομένων, ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν εὐχεται: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ μονογενὴς Υἱὸς Goar, p. 368. Ζῆτει ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν διάκονο· Τῆς παναγίας... ὁ ἱερεὺς οὐκ ἐκφωνεῖ, ἀλλ' ἄρχεται μετὰ φωνῆς λέγει· Δοξάζομέν σε, Δέσποτα πανάγιε, παντοκράτορ, προαιώνιε βασιλεῦ, ἐν γὰρ τῇ προλαβούσῃ ἑορτῇ νῆπιόν σε εἶδομεν ὄντα, ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἑορτῇ τέλειόν σε ὀρῶμεν ὄντα, τὸν ἐκ τελείου τέλειον καὶ ἐπιφανέντα ἡμῖν. Σήμερον γὰρ ὁ τῆς ἑορτῆς ἐπέστη ἡμῖν καιρὸς... Goar, p. 369. Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου... Ibid. p. 370. Ἄλλη εὐχὴ τῶν Φώτων· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μαυσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκύτητα μεταποιήσας... Jerusalem, Holy Sepulchre 8, f. 39. Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, Ὁ λαός· Σοὶ Κύριε. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου, Goar, p. 371. Καὶ φωτίζει ὁ ἱερεὺς τοὺς ζωποιοὺς σταυροῦς, ψάλλον σὺν τῷ λαῷ τροπάριον, ἦχος α'. Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζομένου... Ἄλλο, ἦχος πλ. δ', Ἐτρεμεν ἡ χεὶρ τοῦ Βαπτιστοῦ, ὅταν ἐβαπτίζετο ὁ Ἰησοῦς (Υἱὸς) τοῦ Θεοῦ, Ἰωάννης ἔτρεμεν, Ἰορδάνης ἔφευγεν, ἡ θάλασσα ἔβόα, λέγουσα: ὁ μετρήσας με Θεὸς σήμερον βαπτίζεται, Καὶ εἰσέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλοντες τὰ τροπάρια καὶ ἀπολύει. Μετὰ τὸ ἐκφωνεῖν τὸν ἱερέα λέγει· Σοφία, καὶ εὐθὺς αἱ πρόφητεῖαι, εἶθ' οὕτως λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν, Σοφία, προκειμένον: Ἰδοσάν σε ὕδατα, στίχος· Ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον Goar, p. 367. Καὶ λέγει τὰς εὐχὰς μέχρι τέλους καὶ ἀπολύει.

f. 77v. Κανὼν ἐκκλησιαστικός, ἠκριβωμένος εἰς μνηστρα.

Ἰστα(ν)ται ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ ἱερατείῳ, οἱ δὲ ἀρμοζόμενοι πρὸ τῶν θυρῶν **II (p. 0028)** τοῦ θυσιαστηρίου. Λαμβάνων ὁ ἱερεὺς δακτυλίδιον ἐκ τοῦ νεωτέρου, τίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ, καὶ ὁ διάκονος ἐγγὺς τοῦ πρεσβυτέρου ποιεῖ εὐχὴν οὕτως· Ἐν εἰρήνῃ καὶ τὰ ἐξῆς. Ὑπὲρ τῶν νῦν μνηστευόμενων ἀλλήλοις καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆσδε καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ σωτηρίας τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὴν διακόνου (εὐχὴν), λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος ὁ τὰ διηρημένα... Goar, p. 311. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων μνηστευσάμενος ἑαυτῷ ἐκκλησίαν p. 311. Εἶθ' οὕτως λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ δακτυλίδιον ἐκ τῆς ἀγίας τραπέζης καὶ ἐπιδίδει τῷ νεωτέρῳ, καὶ ὁ νεώτερος ἐπιδίδει τῷ κορασίῳ καὶ φιλεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, κάκεινη φιλεῖ τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ νεωτέρου. Καὶ λέγει ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν, καὶ ὁ ἱερεὺς ὑποὶ τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγει· Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἀγίοις. Καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν αὐτούς,

λέγει ὁ διάκονος· Ὁρθοὶ οἱ μεταλαβόντες τῶν θείων καὶ ἀχράντων... Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ πρεσβυτέρου κατασφραγίζει αὐτοὺς καὶ ἀπολύει.

f. 78v. Κανῶν ἐκκλησιαστικὸς εἰς γάμον.

Ἰστανται ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ διάκονος ἔσωθεν τοῦ ἱερατείου καὶ τίθενται τὰ στέφανα ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ καὶ τὸ ἅγιον ποτήριον τῆς θείας κοινωνίας, καὶ οἱ μέλλοντες εὐλογεῖσθαι πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ἱερατείου, καὶ λέγει ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν καὶ τὰ λοιπά. Ὑπὲρ τῶν νυνὶ συναπτομένων, πρὸς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον, ὡς τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆσδε καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συζεύξεως αὐτῶν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι... Ὑπὲρ τῶν δούλων... (the manuscript repeats these two petitions twice). Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χαρίζεται αὐτοῖς τίμιον γάμον... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην καὶ καρπὸν τέκνων συμφέρον τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν... Ὑπὲρ τοῦ ὀφισθῆναι... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὁ ἱερεὺς εὐχεται Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον... Goar, p. 317, Καὶ πάλιν εὐχεται. Ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, ὁ Θεὸς τῶν φώτων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ τὸν οὐρανὸν κρεμάσας καὶ τὰ ὑψη στερεώσας καὶ τὴν χλοηφόρον γῆν ἀν-
|| (p. 0029) θеси κατακοσμήσας καὶ τὰς ὀμβροτόκους πηγὰς ποιησάμενος, καὶ τοὺς βλαστοφόρους ποταμοὺς διοδεύσας, καὶ τῷ ὑψηλῷ σου βραχίονι πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ εἶπας Δέσποτα· οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτὸν διὰ τὸ ἀρέσαι τῇ σῇ μεγαλειότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ καθ' ὅτι οὐκ ἔλιπε χρείας διάπλασις, ἀλλ' ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων ὀστᾶ, ἵνα αὐτῆς τῆς συγγενείας πόθῳ συμπλέκωνται· ἐν τούτῳ γὰρ καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ προσκολληθήσεται τῇ ἰδίᾳ γυναικί, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὅτε παρεγένετο Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, τότε Μιχαὴλ τὰ νυμφικὰ ἠντρεπίζεν, ὁ δὲ Γαβριὴλ ταῖς συζυγίαις στέφανα ἔπλεκεν, οἱ ἄγγελοι ἔχαιρον, στρατιαὶ τῶν ἀγγέλων πρὸς εὐφημίαν συνέτρεχον, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἀκτινοφόροι παρίστανται, χοροὶ τῶν ἀγγέλων λαμπαδηφόροι παρίστανται, ὁ ἀήρ ἐστιλβοῦτο ἐπὶ τῇ εὐντρεπίσει τοῦ γάμου, ὅταν τὰ πετεινὰ χαρμονεῖ, τὰ ζῶα εἰς συνάντησιν τοῦ γάμου συνέτρεχον, τὰ δένδρα λυγίζόμενα τοῖς κλάδοις κατεσείουν, ἡ θάλασσα καὶ πᾶσα κτίσις ἐφαιδρύνετο, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐνυμφαγῶγει, ὁ Πατὴρ τῶν ἀπάντων ἐπευλόγει, τότε τῶν ἀχωρήτων χοροὶ ἐπισυνάγονται, τότε ὁ ἕτερος τῆ ἑτέρα ἔλεγε· διὰ σοῦ ὁ οὐρανὸς καὶ διὰ σοῦ σωτηρία δι' ἀχράντου σου χειρός, τότε ὁ Πλάστης τὸν ἄνθρωπον ἠλόγει· εὐλογηθεὶς καὶ σύ, νυμφίε, ὡς ὁ Ἄβραάμ, δοξασθεὶς ὡς ὁ Ἰακώβ, δῶη σοι Κύριος τὴν σύνεσιν τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἀγαπήσεις γυναῖκα, ἣν ἔδωκέ σοι Κύριος ὁ Θεός· αὕτη γὰρ ἔσται σοι γυνή, ὡς ἡ ἄμπελος ἀνθοῦσα καὶ ὡς ἡ ἐλαία καλῶς εὐθηνοῦσα, καὶ ὡς τρυγῶν ἢ μονόζυγος, καὶ

ἡ περισσότερὰ ἄμεμπτος, εὐλογηθεῖς καὶ σύ, νύμφη, ὡς ἡ Σάρρα, δοξασθεῖς ὡς ἡ Ῥεβέκκα, πληθυνθεῖς ὡς ἡ Ῥαχήλ, δώη σοι, Κύριε, σύνεσιν τῆς Ασυνέθ καὶ ἀγαπήσεις ἄνδρα, ὃν ἔδωκέ σοι Κύριος ὁ Θεός· αὐτὸς γάρ σου ἐστὶν ἀνὴρ, ὡς πόλις ὄχυρὰ καὶ τεῖχος ὄχυρόν. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ τοὺς παρανύμφους, ὡς εὐλόγησας τὸν οἶκον Ὀνησιφόρου διὰ Παύλου τοῦ ἀγαπητοῦ σου, ἅμα καὶ τὸν συμπαρόντα λαὸν εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἐκφών· Σοὶ γὰρ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Ὁ Θεὸς ὁ ἄχραντος καὶ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁ τὴν πλευρὰν τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ εἰς γυναῖκα μεταμορφώσας καὶ εὐλογήσας εἰπών· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ ἀμφοτέρους αὐτοὺς εἰς ἓν μέλος ἀναδείξας διὰ τῆς συζυγίας· ὁ τὸν θεράποντά σου Ἀβραάμ εὐλόγησας, καὶ διανοίξας μήτραν Σάρρας, καὶ πατέρα πλήθους ἐθνῶν καὶ ἀναριθμήτου λαοῦ **|| (p. 0030)** ποιήσας, ὁ τὸν Ἰσαὰκ τῇ Ῥεβέκκα συζεύξας καὶ τὸν καρπὸν αὐτῶν εὐλόγησας, ὁ τὸν Ἰωσήφ τῇ Ασυνέθ συζεύξας καὶ καρπὸν αὐτοῖς τὸν Ἐφραὶμ καὶ τὸν Μανασσῆν χαρισάμενος, οἱ ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαὶ τὸ κατὰ σάρκα βλαστήσαντες, ὁ τὸν Ζαχαριάν εὐλόγησας καὶ τὴν Ἐλισάβετ προσδεξάμενος, καὶ τούτοις Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον χαρισάμενος, ὁ ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἀπειρογάμου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ ἐξ αὐτῆς σαρκωθεῖς καὶ τεχθεῖς εἰς σωτηρίαν ἡμῶν. Εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε, καὶ ἀξιώσον αὐτούς ἰδεῖν τέκνα τέκνων, ἔμπλησον τοὺς οἴκους αὐτῶν σίτου καὶ οἴνου, καὶ ἐλαίου, καὶ πάσης ἀγαθότητος νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς... Ὅτι σὺ εἶ ὁ στέφανος τῶν ἁγίων καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Conf. Goar, p. 315–316. Καὶ σφραγίζει ὁ ἱερεὺς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν γ' καὶ λαμβάνει τὰ στεφάνια καὶ λέγει οὕτως· Ἔθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς... Jerusalem, Holy Sepulchre 8, s. XV, f. 49 etc. Καὶ στέφει ἀμφοτέρους καὶ λέγει. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δόξη καὶ τιμὴ στεφανώσας τοὺς ἁγίους σου... Ibidem. Καὶ κρατήσας ὁ ἱερεὺς τὰς δεξιὰς αὐτῶν χειρῶν παραδίδει ἀλλήλοις καὶ λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ λαός. Ἐν τῷ πνεύματί σου. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἔκτεινον τὴν χειρὰ σου καὶ εὐλόγησον τοὺς δούλους σου τούτους... Ibidem. ἐπίθες ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἡ ἐλαία κατάκαρπος καὶ ὡς ἡ ἄμπελος εὐθηνούσα ἐν ταῖς κλίτεσιν αὐτῆς, οἱ υἱοὶ αὐτῶν, ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλω τῆς τραπέζης αὐτῶν. Δὸς αὐτοῖς, Κύριε, ἐκ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκ τῆς πιότητος τῆς γῆς, ἔμπλησον τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπὸ παντὸς ἀγαθοῦ· σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ πάσης ἀγαθοσύνης πρεσβείαις τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων πανευφήμων ἀποστόλων καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι ἅγιον ὑπάρχεις τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Διάκονος· Σοφία, πρόσχωμεν. Προκείμενον, ἦχος βαρῦς· Δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφανώσας αὐτόν. Στίχος· Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστόν. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχομεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ. Τέλος· Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀλληλούια, ἦχος πλ. δ', Τὴν ἐπιθυμίαν

τῆς καρδίας αὐτοῦ. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. Goar, p. 318. Ὁ διάκονος· Σοφία, ὀρθοί, Ἐν εἰρήνῃ... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν, ἀγίαν καὶ τὰ ἐξῆς. Ὁ ἱερεὺς ἐκφών· Καὶ καταξιώσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία... Εἰρήνη πᾶσιν. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν σωτηριῶδει σου οἰκονομία καταξιώσας ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας τίμιον ἀναδείξει τὸν γάμον || (p. 0031) διὰ τῆς σῆς παρουσίας, καὶ νῦν, Δέσποτα, οὓς εὐδόκησας συναφθῆναι ἀλλήλοις ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ διαφύλαξον, καὶ ἀξιώσον αὐτοὺς ἐν γήραϊ πίοι, ἐργαζομένους τῶν ἐντολῶν σου τὰ προστάγματα. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ... Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία... Conf. Goar, p. 318. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξ ἀγίου κατοικητηρίου Goar, p. 65. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἀγίοις. Κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου. Καὶ μεταδίδει αὐτοὺς τῆς ζωοποιουῦ κοινωνίας καὶ λέγει εὐχὴν τοῦ κοινουῦ ποτηρίου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τὸ ποτήριον τῶν ἀγίων ἀποστόλων εἰς ὁμόνοιαν καὶ ὁμοπιστίαν, καὶ νῦν, Κύριε, τὸ ποτήριον τοῦτο εὐλογηθῆναι παρὰ σου, εὐδόκησον τῇ δυνάμει τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ μεταλαμβάνοντας ὁμόνοιαν χάρισαι καὶ ἐλέους ἀξιώσον. Ὅτι ηὐλόγηταί σου τὸ ὄνομα. Καὶ μετὰ τὸ ἐκφωνῆσαι ἀποδίδει πρῶτον τῷ νεωτέρῳ ἐκ τοῦ κοινουῦ ποτηρίου καὶ ἀπογεύεται, εἶθ' οὕτως ἢ νύμφη, καὶ πάλιν δίδει τῷ νεωτέρῳ, καὶ τελειοῖ τὸ ποτήριον. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐπιδίδει ἀλλήλοις ὁ ἱερεὺς τὰς δεξιὰς αὐτῶν χειρας καὶ ἀπολύει ἐν εἰρήνῃ.

f. 84. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐπάραι στέφανα ἀπὸ τὰς κεφαλὰς τῶν νεονύμφων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θάλαμον εὐπρεπείας διδοὺς καὶ στέφανον εὐφροσύνης, ὡς ἐπάθλω παρθενίας τούτους κατακοσμῶν, αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τούτους τοὺς δούλους σου κατὰ τὴν εὐλογίαν τῶν πατέρων ἡμῶν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, χάρισαι αὐτοῖς παιδοποιίαν ἀγαθὴν καὶ γῆρας τίμιον. Ὅτι ηὐλόγηται καὶ δεδόξασται. Athos, Lavra 189, s. XIII.

f. 84v. Εὐχὴ εἰς τὸ λῦσαι στέφανα.

Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου, καὶ στερεώσας τὴν οἰκουμένην, καὶ κατακοσμήσας καὶ στεφανώσας πάντα τὰ πεποιημένα ὑπ' αὐτοῦ, αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοὺς δούλους σου τούτους, διαλύσοντας τὰς κατ' αὐτῶν ἐγειρομένας τοῦ διαβόλου πανουργίας ἐπιβλαβεῖς ἐπὶ τῇ λύσει στεφάνων αὐτῶν, παράσχου αὐτοῖς τὴν εὐλογίαν σου ἐν τέκνων ἀυξήσει καὶ προκοπῇ βίου καὶ ἐκπληρώσει τῶν προσταγμάτων σου γῆρας τίμιον καὶ τέλος βίου εὐχρηστον αὐτοῖς χαριζόμενος. Ὅτι σὸν ἐστὶν τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν...

f. 85. Εὐχὴ εἰς ἀδελφοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος Goar, p. 707. Εὐχὴ ἑτέρα· Δέσποτα Κύριε ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον || (p. 0032) κατ'

εικόνα σὴν, καὶ ὁμοίωσιν ὁ εὐδοκήσας τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον ἀδελφούς γενέσθαι οὐ δεσμουμένους φύσεως νόμῳ, ἀλλὰ Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως τρόπῳ, ὁ εὐδοκήσας τοὺς ἁγίους σου μάρτυρας Σέργιον καὶ Βάκχον ἀδελφούς καταξίωσας κληθῆναι. Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τούτους τοὺς δούλους σου ὁ δεῖνα τοὺς δεσμῶν πνευματικῶν ἑαυτοὺς δήσαντας οὐ νόμῳ φύσεως, ἀλλὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τρόπῳ, δὸς αὐτοὺς ἀγαπᾶν ἀλλήλους ἀσκανδαλίστως πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν, διαφύλαξον αὐτοὺς ἀπὸ πάσης δαιμονικῆς ἐπηρείας, ἵνα καὶ δι' αὐτῶν δοξάζεται τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

f. 85v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... Goar, p. 267 διὰ τὴν ἄφιξιν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν αὐτῆς καταξιουμένη διὰ τῶν τιμίων εὐχῶν τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ γενέσθαι αὐτὴν ἁγίου ναοῦ κατοικητήριον. Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς.

f. 86. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐπάραι παιδίον ἀπὸ ἐκκλησίαν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ ἡγαπημένου σου παιδὸς Ἰησοῦ... Goar, p. 561.

f. 86v. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν βραδέως κοινωνούντων.

Δέσποτα Κύριε, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ γινώσκων τὰ αὐτῶν ἐκ διαβολικῆς ἐνεργείας καὶ συμπλοκῆς προσγίνονται, τῆς φύσεως προφανῶς χρεῖαις ἐξυπηρετούμενος, αὐτὸς Δέσποτα, καὶ τὸν δούλόν σου τόνδε τὸν βιωτικαῖς συμπλοκαῖς συμποδισθέντα καὶ χρονίσαντα τῆς τοῦ ἁγίου σώματος μεταλήψεως, πρόσδεξαι τὸν δούλόν σου δουλοπρεπῶς σοι προσπίπτοντα, ὡς τὸν τελώνην καὶ ὡς τὴν πόρνην δακρῶσαν, καὶ ὡς ἐκεῖνοι ἔτυχον συγχωρήσεως καὶ ἀφέσεως, καὶ τὸν νῦν κλίνοντα ἄνες, ἄφες, συγχώρησον καὶ καταξίωσον ἀκατακρίτως μετασχεῖν τῶν θείων σου μυστηρίων χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς...

f. 87. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκλεῖσαι ἔγκλειστον.

Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν ἀγαθῶν χορηγὸς καὶ τῆς ἐναρέτου πολιτείας φυτουργὸς καὶ φύλαξον καὶ τὸν δούλόν σου τόνδε ἐν τῷ κελλίῳ τούτῳ, ὁ ἐξελέξατο εἰς κατοικίαν ἑαυτῷ, ἔνδυσον αὐτὸν τὸ φῶς τῆς ἀγιωσύνης σου, καὶ τὴν στολὴν τῆς σωφροσύνης σου, ἵνα μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου πῶς ἀρέσει τῷ ἑαυτοῦ Δέσποτῇ καὶ ἀξιωθῇ τῆς αἰωνίου σου ζωῆς τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὸν οὐράνιον νυμφῶνα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. || (p. 0033)

Εὐχὴ εἰς φρέαρ νέον, μέλλον ὀρύσσεσθαι.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐ τὸ πανάγαθον καὶ πανάγιον Πνεῦμα κατ' ἀρχὰς ἐφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ

εὐλογήσας, καὶ ἐν αὐτῷ τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν ἀποκαθάρας τῆς ἐν Ἰορδάνῃ ἐπιφανείας σου, ὁ εὐλογήσας τὴν πηγὴν τοῦ Σιλωάμ, εὐλόγησον καὶ τὸ νεωστὶ ὀρυχθὲν φρέαρ ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, καὶ ποιήσον αὐτὸ ἀγιασμοῦ δῶρον, νοσημάτων ἀλεξητήριον, πηγὴν ἀφθαρσίας πᾶσι τοῖς χριστομένοις πίστει καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ, φυγάδευσον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν φαντασίαν δαιμονιώδη, ἐπὶ βλάβῃ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν παντοίων καὶ τετραπόδων προσγινομένην, ἐν τῇ σφραγίδι τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ εὐχαριστοῦντες δοξάσωμεν τὸ παντοδύναμον ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ.

f. 87v. Εὐχή ἀποδημούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ συνοδεύσας τῷ θεράποντί σου Ἰακώβ καὶ συγγενιτεύσας τῷ δούλῳ σου Ἰωσήφ, συνόδευσον καὶ τὸν δούλόν σου τόνδε, Δέσποτα, καὶ ῥῦσαι αὐτὸν ἀπὸ πειρατηρίων καὶ λησθηρίων καὶ πάσης χειμασίας, ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐρωστία ἀποκατάστησον, δικαιοσύνης πάσης πρόνοιαν ποιούμενον κατὰ τὰς ἐντολάς σου, καὶ πληρωτὴν τῶν βιωτικῶν καὶ ἐπουρανίων σου ἀγαθῶν γενόμενον, πάλιν ἐπανελθεῖν εὐδόκησον. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς.

f. 88. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνη διὰ δακρῶν ἄφεσιν ἀμαρτιῶν δωρησάμενος... Goar, p. 537.

– Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐρασθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναί σοι ἐκκλησίαν... p. 485.

f. 88v. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέσει... p. 483.

f. 89. Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὸν πρὸς σὲ ζῆλον ἐπακούσας Ἡλιοῦ τοῦ προφήτου... Goar, p. 613.

f. 89v. Εὐχή ἐπὶ ἀρίστου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπουράνιος καὶ ζωοποιὸς ἄρτος καὶ ἀληθινὴ τροφή τοῦ παντὸς κόσμου... Goar, p. 569. || (p. 0034)

– Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβίδ... Goar, p. 536.

f. 90. Εὐχή ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων.

Ὁ τὸν τυραννήσαντα διάβολον. Goar, p. 584.

f. 90v. Τάξις, γινομένη, εἰ συμβῆ μιαρὸν ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου.

Χρὴ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον παραχρῆμα ῥίπτεσθαι ἔξω καὶ ἕτερον ἀγγεῖον πλυνέσθω καθαρῶς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν. Ἐπαίρει ἐφημέριος ὁ ἱερεὺς θυμιατὸν καὶ κηρὸς ἄπτοντας καὶ θυμιᾶ τὸ ἀγγεῖον γυρόθεν, εἴθ' οὕτως κενὸ ὕδωρ τῶν ἀγίων θεοφανίων σταυροειδῶς τρίτον εἰς τὸ πλυθὲν ἀγγεῖον, καὶ εἴθ' οὕτως μεταβλίσκεται τὸ μιανθὲν εἶδος εἰς τὸ πλυθὲν ἀγγεῖον καὶ θυμιάσεως γενομένης ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγῆτ' ἀγαθωσύνη... Goar, p. 479. Καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν εὐχὴν ἐπικαινοῖ εἰς τὸ μεταβληθὲν εἶδος ἐκ τοῦ ὕδατος τῶν ἀγίων θεοφανίων σταυροειδῶς γ' καὶ οὕτως ἀπογεύεται ἔξ αὐτοῦ πρῶτον ὁ ἱερεὺς καὶ μετὰ τοῦτο πᾶς ὁ παρὼν ὄχλος, Εἰ δὲ συμβῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον χρονίσει ἐν τῷ ἀγγεῖῳ καὶ σαπῆναι, ἐκχέσθω ἔξω τοῦτο καὶ μηδὲν τὸ σύνολον ἀπογεύεσθαι τινα.

f. 91v. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ Goar, p. 535.

f. 92. Εὐχὴ ἐπὶ μιαιοφαγησάντων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν Goar, p. 534.

f. 93v. Εὐχὴ ἐπὶ φρέατος μιανθέντος.

Χρὴ πρῶτον ἀντληῆσαι ἔξ αὐτοῦ κάδους μ' καὶ τότε ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ κηρῶν ἀπτόντων καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δι' ὀπτασίας καὶ φωνῆς νομοθετήσας τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ Πέτρῳ μηδὲν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον ἡγεῖσθαι τῶν παρὰ σοῦ δημιουργηθέντων εἰς ἀπόλαυσιν τῶν ἀνθρώπων, ὁ καὶ διὰ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς Παύλου πάντα καθαρὰ τοῖς καθαρῶς κηρύξας, προηγουμένως δὲ καὶ διὰ Μωϋσέως τοῦ θεράποντός σου θεσπίσας, ὅτι πᾶν ἀκάθαρτον ἐμπίπτον εἰς πηγὰς ὑδάτων καὶ λάκκους, εἰς συναγωγὰς ὑδάτων καθαρὰ εἶναι τὰ τούτων ῥεῖθρα. Αὐτὸς καὶ νῦν ἔπιδε ἐκ τῶν ἀγίων σου ὑψωμάτων ἐπὶ τὴν δέησιν τῶν δούλων σου καὶ εὐλόγησον τὸ σύστημα τῶν ὑδάτων τούτων, καὶ καθάρισον **|| (p. 0035)** αὐτὸ ἐκ τῶν ἐμπιπτόντων εἰς αὐτὸ ἀκαθάρτων, καὶ τὴν κηλίδα τῶν ψυχῶν ἡμῶν καθάρισον, μεταλαμβάνειν ἐκ τοῦ πώματος αὐτοῦ, ὡς ποιητῆς καὶ δεσπότης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων καὶ σοὶ δόξα καὶ ἀνάπαυσις.

f. 93. Εὐχὴ ἐπὶ σκεύους μιανθέντος.

Δέσποτα Κύριε καρδιογῶστα... Jerusalem, Holy Sepulchre 8, f. 50.

f. 93v. Εὐχὴ ἐπὶ ἀρρώστου. See p. 5 above.

— Εὐχὴ ἐπὶ ἐλαίου ἀρρώστου.

Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ἰώμενος τὰ συντρίμματα τῶν ψυχῶν Goar, p. 335.

f. 94. Εὐχή ἐπὶ τελευτῶντος.

Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς Goar, p. 424.

f. 94v. Εὐχή ἐπὶ κολύβων ἀγίου.

Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα ἐν αὐτοῖς, ὁ εὐλόγησας τοὺς πέντε ἄρτους καὶ πεντάκις χιλίους χορτάσας· αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοὺς καρπούς τούτους καὶ τοὺς μεταλαμβάνοντας ἐξ αὐτῶν ἐπὶ υἰείᾳ καὶ σωτηρίᾳ τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων αὐτῶν, καὶ τοὺς προσενεγκόντας μισθὸν οὐράνιον παράσχου πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θετόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ τοῦ ἀγίου τοῦδε, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου. Ὅτι ηὐλόγηται.

— Εὐχή εἰς ἀρχὴν σπόρων.

Ὁ ὦν Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς ἀπάντων... Goar, p. 557. Several leaves lost, with the end of the prayer.

f. 95. New Testament readings for apostles, deceased, Sundays, and Easter.

f. 100. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ια'.

f. 100v. Εὐχαὶ τῶν ἀντιφώνων τῶν ὠρῶν.

Εὐχή ἀντιφώνου πρώτου ὥρας πρώτης· Ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλόφρων Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγαγὼν ἡμᾶς ἐν εἰρήνῃ τὴν νύκτα καὶ ἀναγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἡμέρας ἀποδοῦναι σοὶ τὰς εὐχὰς ἡμῶν, παράσχου ἡμῖν νίκην κατὰ τῶν ἀντικειμένων πνευμάτων τῆς πονηρίας. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Εὐχή ἀντιφώνου β' ὥρας α'. Ἀκουστὸν ποιήσον ἡμῖν τὸ πρωῖ τὸ ἔλεός σου, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι πρὸς σὲ προσευξόμεθα, Κύριε, τὸ πρωῖ εἰσακούσει τῆς δεήσεως ἡμῶν, τὸ πρωῖ παρα- || (p. 0036) στησόμεθα καὶ ἐπόψει ἡμᾶς, ὅτι ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαί σοι καὶ ἀναγγέλειν τὸ πρωῖ τὸ ἔλεός σου, πλήρωσον οὖν τὸ στόμα ἡμῶν αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσωμεν τὴν δόξαν σου ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου, καὶ ἔμπλησον ἡμᾶς τὸ πρωῖ τὸ ἔλεός σου καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν, κατεύθυνον κατὰ τὸ θέλημά σου καὶ φύλαξον ἡμᾶς εἰς τὸν φόβον σου. Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν... Εὐχή ἀντιφώνου γ' ὥρας α'. Τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν τὸ γεννηθὲν ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φωτίζων πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς τῶν διανοιῶν ἡμῶν εἰς τὸ ἀκαταπαύστως κατ' ἀξίαν δοξάζειν σε σὺν τῷ ἀθανάτῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ. Ὅτι σὺ εἶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Εὐχή τῆς ἀπολύσεως ὥρας πρώτης· Τριάς ἀναρχε καὶ ὁμοούσιε καὶ

σύνθρονε καὶ συναΐδιε, δι' οὗ τὰ πάντα συνέστηκε τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσῃ τῇ κτίσει σου, Σὲ πᾶσα πνοὴ καὶ κτίσις δοξάζει τὸν τῶν ὄλων ὄντα Θεόν, πρόσδεξαι καὶ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν τὴν δέησιν τῇ ἐν τῇ πρώτῃ ὥρᾳ προσφερομένην σοι, καὶ ἀντικατάπεμψον ἡμῖν πλούσια τὰ ἐλέη σου καὶ τοὺς οἰκτιρισμοὺς σου πρεσβείαις καὶ ἰκεσίαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου, Ἐκφών· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν καὶ διαμένει σοι ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς... Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, εὐχεται ὁ ἱερεὺς οὕτως· Ὁ εὐήκοος καὶ ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ἡμῶν, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν τῆς δεήσεως, καὶ εὐλόγησον ἡμᾶς τοὺς κλίνοντας τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς ἐνώπιόν σου εὐλογία πνευματικῇ καὶ ἀναφαιρέτῳ. Ἐκφών· Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται... Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται. Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸ ἀπρόσιτον φῶς ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ἐλθεῖν πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, ἀνάτειλον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὸν τῆς δικαιοσύνης σου ἥλιον, φωταγωγοῦντα ἡμᾶς τὴν ὁδὸν τὸν ἐντολῶν σου πορευθῆναι νῦν καὶ ἀεὶ...

Εὐχὴ ἀντιφώνου πρώτου ὥρας γ'. Ὁ Θεός, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐλθεῖν, ἐν ἣ τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον ἐξέχεας ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους ἐν εἰδει γλωσσῶν πυρίνων, διαμερίζων αὐτοὺς τὴν δωρεάν καὶ τὴν χάριν σου. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα προσκυνητέ, παράσχου καὶ ἡμῖν τὴν αὐτὴν εὐλογίαν, ἵνα καὶ ἡμεῖς, διὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων καὶ ᾠδῶν πνευματικῶν ἐξιλοούμενοι σε τὸν εὐσπλαγχνον Δεσπότην, τύχωμεν τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν. || (p. 0037) Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται. Εὐχὴ ἀντιφώνου β' ὥρας γ'. Ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῆς τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος χάριτος τῇ τρίτῃ ὥρᾳ ἐμπλήσας τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους, ἀπόσμηξον πάντα σπίλον καὶ ῥυτίδα ἀπὸ τῶν διανοιῶν ἡμῶν, ὅπως, ἐν καθαρῷ συνειδίῳ προσερχόμενοι τῷ φοβερῷ ὀνόματί σου, ἀπολαύσωμεν τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν. Διὰ τῶν οἰκτιρισμῶν, Ἀντιφώνου γ' ὥρας γ'. Ὁ Θεός, ὁ τὴν ὑπερκόσμιον κτίσας δύναμιν πρὸς ἀέναόν σου δοξολογίαν καὶ τοὺς ἀνθρώπους θελήσας κατὰ δύναμιν πρὸς τὸ οἰκεῖον συμφέρον προσφέρειν σοι δεήσεις καὶ ἰκεσίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων καὶ εὐχαριστεῖν σοι τῶν εὐεργεσιῶν χάριν, ὧν ἐποίησας καὶ ποιεῖς εἰς ἡμᾶς, πρόσδεξαι καὶ τὰς κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν ἀναφερομένας σοι παρ' ἡμῶν προσευχὰς καὶ παράσχου ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα. Ἐκφών· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία. Εὐχὴ γ' ἤγουν ἀπολύσεως ὥρας γ'. Ὁ Θεός, ὁ τῇ σῆ εἰκόνι τιμήσας ἡμᾶς καὶ αὐτεξουσίῳ περιβαλὼν θελήματι, λύτρωσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, περιεχούσης ἡμᾶς, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ διατηρῶν ἡμᾶς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, προκόπτοντας ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου διαπαντός. Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας· Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον τῆς προσευχῆς ἡμῶν καὶ πάντας τοὺς ὑποκεκλικότας σοι τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς, εὐλόγησον, φύλαξον, ἀγίασον χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς. Ὁ διάκονος· Σοφία... Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Πανάγιε Κύριε

ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν τὸν Παράκλητόν σου καὶ Ἅγιον Πνεῦμα τοῖς ἀγίοις σου ἐκπέμψας ἀποστόλοις καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου, τῆς αὐτῆς σου δωρεᾶς καὶ χάριτος μετόχους ἀνάδειξον, ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ διατήρησον τὴν ζωὴν ἡμῶν νῦν καὶ ἀεὶ.

Εὐχὴ ἀντιφώνου α' ὥρας ζ'. Ἄγιε Δέσποτα ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν ἐν τῷ προσκυνητῷ σου σταυρῷ τὰς ἀχράντους σου χεῖρας ἐκτείνας καὶ τὸ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν ἐν αὐτῷ προσηλώσας καὶ ἐξαλείψας χειρογράφον, ἄφες ἡμῖν καὶ νῦν πᾶν ἁμαρτημάτων ὄφλημα καὶ πάσης τῆς ἐξ ἔργων καὶ λόγων καὶ ἐνθυμήσεων πονηρῶν κατακρίσεως ἐλευθέρους ἡμᾶς ἀνάδειξον, ἵνα ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ τὴν ὀφειλομένην σοι δοξολογίαν ἐν παντὶ καιρῷ προσφέρωμεν. Ὅτι πρέπει σοι... Εὐχὴ ἀντιφώνου β', ὥρας ζ'. Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ (διὰ) τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων σου Πέτρου ὑποδείξας ἡμῖν προσεύχεσθαι, καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἕκτης ὥρας ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀχρεῖους καὶ ἀναξίους δούλους σου καὶ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ, καὶ διατήρησον ἡμᾶς τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας **|| (p. 0038)** ἀπὸ παντὸς κακοῦ, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Εὐχὴ ἀντιφώνου γ' ὥρας ζ'. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐρανὸν ἔχων θρόνον καὶ τὴν γῆν ὑποπόδιον, ὁ περιέχων τὰ σύμπαντα καὶ ὑπ' οὐδενὸς περιεχόμενος, μὴ ἐκκλίνης ἐν ὀργῇ ἀπὸ τῶν δούλων σου, ἀλλὰ φύλαξον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ματαιότητος κοσμικῆς καὶ ψεύδους ἐν λόγοις καὶ ἔργοις καὶ εὐθυνον ἡμᾶς ἐπὶ τὸ σὸν θέλημα. Ὅτι ἡγίασται. Εὐχὴ τῆς ἀπολύσεως ὥρας ζ'. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ὁ ἀνελλιπῆς θησαυρὸς τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν. Αὐτὸς Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ὑπερασπιστῆς ἡμῶν γενοῦ τῶν ἐλπίζόντων ἐπὶ σὲ καὶ σῆς ἡμᾶς ἔμπλησον θείας καὶ προσκυνουμένης χάριτος. Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας· Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τῶν ἁγίων σου ὑψωμάτων ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν κτίσιν σου πάντας τοὺς ὑποκεκλικότας τὸν ἑαυτῶν αὐχένα τῷ ζυγῷ τοῦ Χριστοῦ σου ἐν εἰρήνῃ καὶ πᾶσιν ἀγαθοῖς διαφύλαξον. Ὅτι ἠυλόγηται... Ὁ διάκονος· Σοφία, Ὁ ἱερεὺς εὐχή· Ἰησοῦ Χριστὲ παντοδύναμε, κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν τῷ τιμίῳ σου καὶ ζωοποιῷ σταυρῷ θριαμβεύσας τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις, ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ καὶ καθήλωσον ἐν τῷ φόβῳ σου, ἐκκλίνοντας ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ ἐνεργοῦντας εἰς τὰς σωτηρίους σου ἐντολὰς νῦν καὶ ἀεὶ...

Εὐχὴ ἀντιφώνου α' ὥρας θ'. Δέσποτα ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων καὶ πάσης δόξης, ὁ ἐπακούσας τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων Πέτρου καὶ Ἰωάννου, πορευομένων ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην, καὶ ποιήσας δι' αὐτῶν ἴασιν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ποιήσον καὶ μεθ' ἡμῶν σημεῖον εἰς ἀγαθὸν τοῦ καταφρονεῖν τῶν ὄπλων τοῦ ἐχθροῦ καὶ βέλη νηπίων ἡγεῖσθαι τοὺς ἐπαγομένους ἡμῖν ὑπ' αὐτοῦ πειρασμούς. Ὅτι σοῦ ἐστίν... Εὐχὴ ἀντιφώνου β' ὥρας θ'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐν ἁμαρτίαις περιπεσόντα τὸν ἄνθρωπον μὴ παριδὼν, ἀλλὰ τῆς οὐρανοῦ καταξιώσας βασιλείας διὰ τῆς σῆς οικονομίας

καὶ τῶν σῶν ἀχράντων μυστηρίων, ὡς φιλάνθρωπος βασιλεὺς τῆ σῆ ἀρρήτῳ θεότητι ἡμῖν τοῖς ἐπικαλουμένοις σε ὄπλον καταφυγῆς καὶ σωτηρίας γενοῦ εἰς τὸ ἐκκλίνειν πάντα τὰ σκάνδαλα (τὰ) ἐπαγόμενα ἡμῖν διὰ τῶν παγίδων τοῦ ἐχθροῦ, ἐλπίζειν τε ἐπὶ σοὶ τῷ εὐεργέτῃ καὶ λυτρωτῇ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν. Ὅτι ἡγίασται... Εὐχὴ ἀντιφώνου γ' ὥρας θ'. Ὅταν τὴν ὑπόστασιν ἡμῶν λογισώμεθα καὶ ἐνθυμηθῶμεν τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἐν ἐπιγνώσει τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν γενώμεθα, κατὰ νοῦν τε λάβωμεν τὴν φοβερὰν τῆς κρίσεως ἡμέραν, μίαν καὶ μόνην καταφυγὴν ἔχομεν τὴν σὴν, φιλάνθρωπε, ῥοπήν, διὸ δεόμεθά σου, καὶ νῦν || (p. 0039) καὶ τότε παράσχου ἡμῖν τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας τὸ μέγα ἔλεος, Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Εὐχὴ δ'. ἤγουν ἀπολύσεως· Κύριε ὁ Θεός, ὁ κατὰ πᾶσαν ὥραν θελήσας τὸν ἄνθρωπον ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι καὶ μὴ ἐκκακεῖν πρὸς τὸ τὴν ὑπεναντίαν πάροδον μὴ εὐρεῖν τοῦ ἐπιβουλεύειν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς, φύλαξον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ ἀξιόους ἀνάδειξον συναριθμηθῆναι τοῖς ἐκ δεξιῶν σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀνταποδόσεώς σου τῆς δικαίας... Ὅτι πρέπει σοι. Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας· Κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον τῆς προσευχῆς ἡμῶν καὶ πάντας τοὺς ὑποκεκλικότας σοὶ τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς εὐλόγησον, ἀγίασον καὶ τῆς σῆς φιλάνθρωπίας ἀξιώσον. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ διαμένει σου ἡ βασιλεία. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν τῇ ὑποδείξει τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων σου Πέτρου ἐκδιδάξας ἡμᾶς προσεύχεσθαι καὶ ἐξιλεοῦσθαί σοι, ἀπονέκρωσον τὸ τῆς σαρκὸς ἡμῶν φρόνημα, ἵνα τῷ σῷ ζῶντες θελήματι εὐαρεστοῦμέν σοι νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

XI–XII centuries

0039 [Athos, Panteleimon, 162]

IV. Εὐχολόγιον, Athos, Panteleimon Monastery, No. 162 or No. 1890, in 8°, 47 ff., parchment, s. X–XI. Beginning and end lost.

f. 1... (γενεσι)ουργὸν τῶν ἀπάντων καὶ τῶν ὑπερφυῶν θαυμάτων ποιητήν etc. First prayer of the *pannychis*, followed by the remaining ones; see p. 13–15 above.

f. 4v. Εὐχαὶ ἔωθιναί.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῷ ἐξαναστήσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν κοιτῶν ἡμῶν, Goar, p. 89, end lost.

Folia 5 and 6 are missing.

f. 7. Prayers for the catechumens from the baptismal office, similar to the one in the liturgical scroll Sinait. gr. 956; see p. 16–17 above.

Folia 23–25 are inserted and copied in a different hand.

f. 23. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν. Goar, p. 308, Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν ἀπολοῦει αὐτὸν καὶ ῥαντίζει αὐτὸν τὸ ὕδωρ, λέγων· Ἐβαπτίσθης, ἐφωτίσθης, ἐδικαιώθης, ἡγιάσθης, ἀπελούσω εἰς τὸ ὄνομα. || (p. 0040)

f. 23v. Εὐχὴ μετὰ τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον.

Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ διὰ τῶν χειρῶν τῶν ἁγίων ἀποστόλων καταπέμφας τὸ ἅγιόν σου Πνεῦμα ἐπὶ τοῖς βαπτιζομένοις, αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, κατάπεμψον ἐφ' ἡμᾶς τὸ ἅγιόν σου Πνεῦμα καὶ ἁγίασον ἡμᾶς ὀλοτελῶς καὶ συγκαταρίθμησον μετὰ τῶν εὐαρεστησάντων τῷ ἁγίῳ ὀνόματί σου. Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς καὶ Σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.
– Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεός, Goar, p. 307.

Several leaves lost.

f. 24. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν στέγην Ζακχαίου εἰσελεθεῖν, Goar, p. 484.

— Εὐχή ἐν εισόδῳ οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ ἐπιβλέπων τὰ σύμπαντα.

f. 25. Εὐχή εἰς τὸ σαραντῆσαι γυναῖκα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... Goar, p. 267.

f. 26. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα τῇ δυνάμει... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις τὴν καθαρτικὴν τῆς ὑπερουσίου Τριάδος ἐνέργειαν τοῦ Κυρίου. Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν Λόγον τῆς ἡμετέρας δεήσεως καὶ ἀναδειξαι τὴν κοινὴν ταύτην καὶ σωτηριώδη πηγὴν ἁγιασμοῦ δῶρον, ἁμαρτημάτων λυτήριον... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκιάσαι οὐρανόθεν ἐφ’ ἡμᾶς τὴν χάριν τοῦ Ὑψίστου καὶ ἁγιάσαι τὰ ὕδατα ταῦτα εἰς ἀναγέννησιν ἀνθρωπότητος καὶ κόσμου παντὸς τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἐφ’ ἡμᾶς τὸ ἅγιον αὐτοῦ Πνεῦμα καὶ ἀποφάναι τὰ ρεῖθρα ταῦτα νοσημάτων ἀλεξητήριον, δαίμοσι καὶ πάσαις ταῖς ἐναντίας δυνάμεσιν ἀπρόσιτον... Ὑπὲρ τοῦ ἀνακαινίσαι Κύριον τὸν Θεὸν τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν τῶν καρδιῶν ἡμῶν καὶ φωτίσαι ἡμᾶς τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσοθῆναι... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χριστιανῶν... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Προοίμιον τῆς εὐχῆς τῶν ἁγίων Θεοφανίων· Δοξάζομέν σε, Δέσποτα πανάγιε, παντοκράτορ... Εὐχή ἄλλη τῶν ἁγίων Θεοφανίων· Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκύτητα μεταποιήσας... and *kephaloklisia* prayer; see p. 27 above. || (p. 0041)

f. 31v. Διακονικὰ εἰς μνήστρα.

Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῶν νυνὶ μνηστευομένων...

One leaf is lost. The text resumes with the end of the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξ ἔθνῶν προμνηστευσάμενος... Goar, p. 311. The office evidently comprised a litany, the first two prayers of present-day usage (*ibid.*), and an exchange of rings.

f. 32. Διακονικὰ εἰς γάμους.

Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῶν νυνὶ συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον, ὡς τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῶν νεονύμφων τοῦδε καὶ τῆσδε καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συζεύξεως αὐτῶν τοῦ Κυρίου. —Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσεται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην, ὁμοφροσύνην, καρπὸν τέκνων πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εὐ-

φρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἰῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἑυσθηναί... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Εἰς τὸ στεφανῶσαι γάμους· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... Goar, p. 317. Εἶτα στέφει ἀμφοτέρους καὶ λέγει Χριστὸς στεφανοῖ. Καὶ κρατήσας αὐτῶν τὰς δεξιὰς χεῖρας, παραδίδωσιν ἀλλήλοις καὶ λέγει Χριστὸς παραγίνεται. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίᾳ σου κοινωρία... Goar, p. 318. Εὐχή, ὅτε θέλη θῆσειν τὸν στέφανον, ἐπαίρει αὐτὸν καὶ ἄρχεται λέγειν· Ὁ Θεός, ὁ δόξη καὶ τιμῇ στεφανώσας τοὺς ἁγίους μάρτυρας, αὐτὸς δώρησαι τοὺς δούλους σου τόνδε καὶ τήνδε στέφανον εἰρήνης, στέφανον ἀγαλλιᾶσεως, στέφανον δόξης καὶ τιμῆς εἰς αἰνεσίαν σου καὶ δόξαν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων... Εὐχή ἄλλη τοῦ κοινοῦ ποτηρίου. Ὁ Θεὸς ὁ φιλάνθρωπος, ὁ τῇ σῆ οἰκονομίᾳ διοικῶν τὰ σύμπαντα, σὺ οὐρανόθεν ἐξαπόστειλον τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον ἐπὶ τὴν συζυγίαν ταύτην καὶ ἀγιάσον αὐτούς, καὶ εὐλόγησον τὸ ποτήριον τοῦτο τῇ τούτων μεταλήψει, καὶ ἀντιλαβοῦ αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀγίαις τρίβοις σου, χάρισαι αὐτοῖς, ὁ τῶν δυνάμεων Κύριος, βίον εὐσχήμονα, πολιτείαν σεμνήν καὶ δώρησαι αὐτοῖς ἐν καιρῷ εὐθέτω τεκνογονίαν ἀγαθὴν καὶ ζωὴν αἰώνιον, κληρονομησαί ἐν τῷ Χριστῷ σου τῇ πρεσβείᾳ || (p. 0042) τῆς ἀειμνημονεύτου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. See p. 4–5 above.

f. 35. Εὐχή τῆς Ν' ἤτοι τῆς γονυκλισίας. The usual prayers.

f. 47. Τάξις, γινομένη, εἰ συμβῆ μιὰρὸν ἢ ἀκάθαρτόν τι προσφάτως πεσεῖν εἰς ἀργεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου, ἢ ἑτέρου τινός.

0042 [Sinai, Monastery of St Catherine, 959]

V. Sinai Greek MS 959, in 16°, 152 ff., copied in a sloping minuscule of varying size, s. XI. Both beginning and end are lost. The orthography is rather poor.

f. 1. Part of the Liturgy of St Basil: εὐχή ἀντιφώνου γ'. Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας καὶ συμφώνους ἡμῖν χαρισάμενος... Krasnoseltsev, Опис. ват. рук. [Святыни], p. 239. The text and order of the prayers is the same as in Mosq. Sevastianov 374 (Ibid.) Only the headings have some peculiarities: the one for the catechumens is not attributed to St Basil. The first prayer of the faithful is Εὐχή πιστῶν α' μετὰ τὸ ἀπλωθῆναι τὸ εἰλητόν, the prayer Οὐδεὶς ἄξιος etc. is Εὐχή, ἣν ποιεῖ καθ' αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, λεγομένου τοῦ χειρουβικοῦ. The prayer

Ὁ ὢν Δέσποτα Κύριε Θεὲ Πάτερ παντοκράτωρ etc. is incomplete because of a missing leaf. There is no remark about the time when the Πρόσχεσ Κύριε etc. is read. The prayer Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν etc. is entitled Εὐχή μετὰ τὴν μετάληψιν”, the prayer Ἦνυσται καὶ τετέλεσται etc. — “Εὐχή μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἐν τῷ διακονικῷ”.

f. 19. Εὐχή ὀπισθάμβωνος ἀναστάσιμος.

Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ σαρκὸς ἐπιλάμπας τῷ κόσμῳ καὶ τὸ μέγα καὶ ἀποκεκρυμμένον τῆς εὐσεβείας μυστήριον ἡμῖν ἀποκαλύψας, διὰ σταυροῦ τὴν ἁμαρτίαν κατασκεδάσας καὶ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἀναλάμπας, ὁ τῷ θανάτῳ σου νεκρώσας τὸν θάνατον, τῇ δὲ ἀναστάσει σου τὴν ἀνάστασιν ἡμῖν χαρισάμενος· καὶ τῇ δωρεᾷ τοῦ παναγίου Πνεύματος θεουργήσας ἡμῶν τὴν φύσιν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐν μετουσίᾳ γενέσθαι τῶν ἀχράντων σου μυστηρίων, εὐλόγησον τὸν λαόν σου καὶ διατήρησον τὴν κληρονομίαν σου, φώτισον ἡμῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου, δὸς ἡμῖν χάριν καὶ ἔλεος εὐρεῖν ἐνώπιόν σου, παρορῶν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν τῷ πλήθει τῶν οἰκτιρῶν σου, διατήρησον ἡμᾶς ἐν τῷ ἁγιασμῷ τῶν μυστηρίων σου, στήριξον ἡμᾶς ἐν τῇ σῇ πίστει καὶ ὁμολογίᾳ, φύλαξον ἐν ταῖς ἡ (p. 0043) καρδίαις ἡμῶν τὸν θησαυρὸν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος καὶ τῆς μερίδος τῶν σωζομένων ἡμᾶς ἀνάδειξον, Ὅτι σὸν τὸ κράτος...

f. 20. Εὐχή ἄλλη ἀναστάσιμος.

Ἄφατος ἢ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπη σου, Κύριε, ἄπειρον τὸ πέλαγος τῆς σῆς ἀγαθότητος, ἐπεὶ ἀπεστράφημέν σε, τὸν φιλόνητον, οὐκ ἠνεγκας τῶν ποθομένων τὴν στέρησιν, ἀλλ’ ἐξαπέστειλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν πρέσβυν παρακαλοῦντα δι’ ἡμᾶς, ὃς τῇ ἐκχύσει τοῦ ἰδίου αἵματος τὰς πρὸς σὲ τὸν Θεὸν καὶ Δεσπότην καταλλαγὰς ἡμῶν ἐποίησατο, ἐνώθεις ἡμῖν καὶ ἐνώσας ἑαυτῷ τε καὶ σοὶ τῇ μετουσίᾳ τοῦ ἀχράντου αὐτοῦ σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος, ἀλλ’ ἰκετεύομέν σε, Βασιλεῦ τῶν αἰώνων, μὴ παραδῶς αἰωνίῳ πυρὶ σάρκα τὰς ἐνώθεισας σοι, μὴ διαρρήξης τὴν ἔνωσιν, ἀλλ’ εὐδόκησον τελείαν γενέσθαι τὴν σύγκρασιν ἐνταῦθα διὰ βίου καὶ θεωρίας καὶ πολιτείας ἀρίστης, ἐκεῖ δὲ λυθέντων τῶν ἐσόπτρων ἡμῶν. Ὅτι εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ μονογενεῖ σου Υἱῷ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ...

f. 20v. Εὐχή ὀπισθάμβωνος ἑτέρα ἀναστάσιμος Sinait. gr. 957, f. 39; see p. 7 above.

f. 21. Εὐχή ὀπισθάμβωνος ἑτέρα ἀναστάσιμος.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ ὢν καὶ ἀεὶ ὢν, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον τοῦ φωτίσαι αὐτὸν καὶ σαρκωθείς καὶ ἐνανθρωπήσας διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, καὶ παθῶν σαρκὶ καὶ μείνας ἀπαθῆς ὡς

Θεὸς καὶ ταφείς καὶ ἀναστὰς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἀνελθὼν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεσθεις ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενος μετὰ φοβερῶν δυνάμεων κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος, ὃν ὑμνοῦσιν ἄγγελοι, ὃν προσκυνοῦσιν τὰ χερουβὶμ καὶ δοξολογοῖ τὰ Σεραφίμ, ὃν τρέμει πᾶσα φύσις, Ἰὲ καὶ Λόγε τοῦ Πατρὸς Ἰησοῦ Χριστέ, εὐλόγησον τὸν λαόν σου, οὗς ἐξηγόρασας τῷ τιμίῳ αἵματι σου, καὶ ἀγίασον τὴν κληρονομίαν σου, τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας σου φύλαξον, ἀγίασον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου σου, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς, ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σοί· εἰρήνην τῷ κόσμῳ σου δώρησαι, ταῖς ἐκκλησίαις σου, τοῖς ἱερεῦσι, τοῖς πιστοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ παντὶ τῷ λαῷ σου.

f. 23. Εὐχή κατηχουμένων τοῦ Χρυσοστόμου⁴⁸ τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς. See p. 20 above, from Sinai. gr. 958. The text consists of prayers. The last one, Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου etc., is entitled Εὐχή τῆς ἀπολύσεως, γινομένη ἐν τῷ διακονικῷ. || (p. 0044)

f. 31. Διακονικὰ τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι τὰ ὕδατα... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ ἀναπεμφθῆναι αὐτοῖς τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως τὴν εὐλογίαν... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτοῖς ἁμαρτημάτων λυτήριον, νοσημάτων... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι τὸν Θεὸν λόγον τῆς ἡμετέρας δεήσεως καὶ ἀναδείξει τὴν κοινὴν ταύτην καὶ σωτηριώδη πηγὴν ἀγιασμοῦ δῶρον, ἁμαρτημάτων λυτήριον τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκιάσαι οὐρανόθεν ἐφ' ἡμᾶς τὴν χάριν τοῦ Ὑψίστου καὶ ἀγιάσαι τὰ ὕδατα ταῦτα εἰς ἀναγέννησιν ἀνθρωπότητος καὶ κόσμου παντὸς τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἐφ' ἡμᾶς τὸ ἅγιον αὐτοῦ Πνεῦμα καὶ ἀποφάναι τὰ ρεῖθρα ταῦτα νοσημάτων ἀλεξητήριον... Ὑπὲρ τοῦ ἀνακαινίσαι Κύριον τὸν Θεὸν... Goar, p. 372. Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἐφ' ἡμᾶς τὸ Ἅγιον αὐτοῦ Πνεῦμα καὶ γλυκάναι τὰ νάματα ταῦτα ὑπὲρ μέλι τὸ ἐκ πέτρας πηγάσαν εἰς ἀναψυχὴν τοῖς ἐξ αὐτῶν μεταλαμβάνουσι τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ εὐσεβεστάτου... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χριστιανῶν... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας ἀχράντου, ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἀγίων ἐπουρανίων δυνάμεων ἀσωμάτων, ἀρχαγγέλων, τοῦ ἀγίου καὶ ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου, βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἀγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων μετὰ πάντων τῶν ἀγίων μνημονεύσαντες...

⁴⁸ The text of the Liturgy includes a commemoration (among the departed) of a monk Ioannikios.

f. 32. Εὐχή, λεγομένη εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, ποιοῦντος τοῦ διακόνου τὴν συναπτὴν. Same as in the liturgical scroll Sinait. gr. 956; see p. 17 above.

f. 36v. Ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων.

Μετὰ τὸ ῥηθῆναι τὰ ἀναγνώσματα ἐν τῷ λυχνικῷ καὶ τὸ Κατευθυνθῆ-
 τω, λέγει ὁ διάκονος· Εἴπωμεν πάντες... The litany and the prayer for those to
 be enlightened are said from Wednesday of the Week τῆς Σταυροπροσκυνήσε-
 ως to Good Friday. At the end of the Liturgy: Εὐχή μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, γινο-
 μένη ἐν τῷ διακονικῷ Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν μετατιθέμεθα τὰ ἅγια τῶν
 ἁγίων ἀπὸ σοῦ εἰς σὲ καταφεύγοντες, ἀνυμνοῦμεν τὴν βασιλείαν σου, Κύριε
 ὁ Θεὸς ἡμῶν, ποίησον τὰ ἐλέη σου μεθ' ἡμῶν τῶν λειτουργῶν καὶ παντὸς
 τοῦ λαοῦ σου. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις... || (p. 0045)

f. 42v. Εὐχαὶ τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας Ν'.

A series of prayers. The first two are in Goar, p. 597–599; the following two,
 after the great litany, are *ibid.* p. 599–600. Καταξίωσον Κύριε is followed by
 Ἡ ἀεννάως βρούσα ζωτική... and Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰώνιος... p. 600–601,
 up to the words: ἐπὶ πᾶσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν καὶ φιλόανθρωπον Θεόν.
 Ἐκφών· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός... Καὶ ὁ ἱερεὺς εὐχεται καθ' ἑαυτὸν ταῦτα, τοῦ
 διακόνου μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῆς εὐχῆς τὴν συναπτὴν ποιοῦντος, ἐκ
 β' καὶ γ'. Εὐχή τῆς ἀπολύσεως· Σὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς... p. 601. Καὶ ἐπισυναπ-
 τει· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος... p. 602.

f. 55. Εὐχή ἐπὶ κολύβων εἰς μνήμην ἁγίου. See p. 35 above.

f. 55v. Εὐχή ἑτέρα ἐπὶ κολύβων. Goar, p. 524.

f. 56. Εὐχή εἰς νοσοῦντας.

Ὁ Θεός, ὁ μόνος ἔχων ἐξουσίαν ἁμαρτίας ἀφιέναι καὶ ψυχὰς σώζειν, καὶ
 σώματα ἰᾶσθαι, τὴν σὴν ἱκετεύομεν ἀγαθότητα, δεῖξον καὶ νῦν τὸ ἔλεός σου
 εἰς τὸν δοῦλόν σου τόνδε, τὸν καταπονούμενον ὑπὸ τῆς νόσου, ἴασαι αὐτὸν
 τῷ λόγῳ σου τῷ ἀθανάτῳ, μετάστησον αὐτὸν ἀπὸ ἀσθενείας εἰς δύναμιν,
 ἀπὸ ὀλιγοψυχίας εἰς παράκλησιν· σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παιδεύων καὶ
 πάλιν ἰώμενος, ὁ τύπτων καὶ μὴ θανατῶν, ὁ πάντα ποιῶν ἐπ' εὐεργεσία τῆς
 ἡμετέρας ζωῆς, καὶ σοὶ πρέπει μόνῳ πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις.

f. 56v. Εὐχή ἄλλη ἐπὶ νοσοῦντος ἀσκητοῦ.

Κύριε τῶν δυνάμεων, ἐπίσκεψαι τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν ἐν ἐλέει καὶ οἰ-
 κτιρμοῖς τὴν παρὰ σοῦ ὑγείαν καὶ ὀλοκληρίαν δωρούμενος, ῥυθόμενος αὐτοὺς
 ἀπὸ πάσης νόσου καὶ μαλακίας ψυχικῆς καὶ σωματικῆς, ἀνιστῶν αὐτοὺς
 ἀπὸ κλίνης... From here on, the text is faded beyond legibility.

f. 57. Εὐχή ἐπὶ προσφέροντας καρπούς παντοίας ὀπώρας.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεός, καὶ προσφέρομεν ἀπαρχὴν καρπῶν τόδε, οὓς ἔδωκας ἡμῖν εἰς μετάληψιν... Goar, p. 522.

— Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνη διὰ δακρῶν ἄφεσιν ἀμαρτιῶν δωρησάμενος... Goar, p. 537.

f. 57v. Εὐχή ἐπὶ σκεύους μινθάντος. See p. 35 above.

f. 58. Εὐχή ἐπὶ μισροφαγησάντων. p. 534.

f. 58v. Εὐχή ἐπὶ φρέατος μινθάντος. See p. 34 above; the prayer only.

|| (p. 0046)

f. 59. Εὐχή εἰς θυμά. Ὁ Θεός ὁ φιλόφρων καὶ ἀγαθός, ὁ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ φιλοφροσύνῃ σου συνέχων τὰ πάντα, ὁ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου τοῖς πλουσίοις καὶ ἀγαθοῖς καθῆκας ἡμᾶς, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς εὐλογίαν πνευματικὴν καὶ διαφόρους εὐεργεσίας ἡμῖν χαρισάμενος, ὁ τὴν τετραπόδον σου κτίσιν εὐλογήσας καὶ τὰ μὲν καθαρὰ ἔδωκας ἡμῖν εἰς μετάληψιν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, εὐλόγησον τὴν θυσίαν ταύτην, ὡς προσεδέξω Ἄβελ τὰ δῶρα, Νῶε τὰς θυσίας, Ἀβραὰμ τὰς ὀλοκαρπώσεις καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων τὰς ἐντευξείας καὶ ἰκεσίας· σὺ γὰρ εἶ ὁ ἐπαγγελάμενος ἡμῖν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· εὐφραίνεσθω ὁ λαός μου καὶ ἀγαλλιάσθω ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μου σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, βοῶν τε καὶ προβάτων καὶ εὐφρανον τοὺς ἱερεῖς σου σὺν τῷ λαῷ, ὅτι ἐγὼ Κύριος ἐλάλησα, καὶ μνήσθητι, Κύριε, τοὺς δούλους σου τούσδε ὅτι δι' αὐτῶν εὐχαριστία σοι ἀναπέμπεται, καὶ δὸς Κύριε, τοῖς ἔχουσι μεταλαβεῖν ἐκ τῆς θυσίας ταύτης σοφίαν καὶ χάριν, πίστιν ἀκαταίσχυντον, ἀγάπην ἀνυπόκριτον εἰς ἔνωσιν τοῦ Χριστοῦ σου. Ἐκφών· Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς...

f. 60. Εὐχή ἐπὶ προσφερόντων θυσίαν.

Εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ Θεός τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου τὸ ἅγιον· εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ Θεός, ὁ εὐλογήσας τὴν θυσίαν Ἀβραὰμ ἐν τῇ δρυὶ τῇ Μαμβρη καὶ τὸν μόσχον τὸν ἀπαλὸν καὶ τὸν κριὸν τὸν κατεχόμενον ἐν τῷ φυτῷ Σαβὲκ τῶν κεράτων· εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεός τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ προσδεξάμενος Ζαχαρίου τὰ θυμιάματα καὶ Ἡλιοῦ τοῦ πιστοῦ τὰς ὀλοκαυτώσεις, οὕτως πρόσδεξαι καὶ τὴν θυσίαν ταύτην εἰς ὁσμὴν εὐωδίας· τοὺς βόας αὐτῶν παχείς ποιήσον, τὴν σιτοποιῖαν αὐτῶν πληθύνον, τὰ ποίμνια αὐτῶν πολυτόκα πληθύνοντα ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν καὶ εἰσόδοις ἀγγελικῇ δυνάμει κατασφάλισον, ἵνα πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύωνται εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν κατὰ τὸ σὸν εὐάρεστον δοξάζοντες τὸ ὄνομα σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

f. 60v. Εὐχή ἐπὶ σπόρου.

Εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων· ὁ ἐν ἀρχῇ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ κελεύσας αὐτὴν βλαστάνειν πᾶν σπέρμα σπόριμον κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν καὶ κελεύσας αὐτὸν ἐργάζεσθαι τὴν γῆν καὶ ἄρχειν πάντων τῶν ὑπὸ σοῦ κτισθέντων, ὁ προσδεξάμενος Ἄβελ τοῦ δικαίου τὰ δῶρα, ἔπιδε καὶ ἐπὶ τὴν κτίσιν σου ταύτην, ἐπ' ἐλπίδι τῆς || (p. 0047) σῆς ἀναστάσεως μέλλουσαν σπείρεσθαι, καὶ εὐλόγησον καὶ αὕξησον καὶ παράσχου τῇ γῇ τὸν μακαρισμὸν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ γῆς, καὶ τελεσφορίαν εὐδόκησον παρασχεῖν τοῖς οἰκέταις σου, ἦν παρέσχου τῷ θεράποντί σου Ἰσαὰκ τῷ πατριάρχῃ τὴν ἑκατοστεύουσαν τοὺς αὐλακὰς αὐτῆς μέθυσον ἐν ἐπισκέψει· εὐκρατον ἀέρα δὸς καὶ <...> ἐπωφελῆ, πλήθυνον <...> τὰ γεννήματα αὐτῆς <...> ἐκφέρειν τοῖς δούλοις σου ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν· καὶ εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, ἵνα ἐρχόμενοι οἱ δούλοι σου ἐν ἀγαλλιάσει αἰρῶνται τὰ δράγματα αὐτῶν, σὲ δοξάσωσιν τὸν μόνον ἀληθινὸν ἐπὶ πάντων ὄντως ὄντα Θεόν. Ἐκφών· Σὺ γὰρ εἶ ἡ ζωὴ ἡμῶν ἢ ἄφραστος καὶ ἀνέκλειπτος καὶ σοὶ τὴν δόξαν...

f. 61v. Εὐχή ἐπὶ θέρους. Goar, p. 524.**f. 62.** Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα.

Σὺ εἶ ἡ ἄμπελος ἢ ἀληθινή, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ ὁ Πατὴρ σου ὁ γεωργὸς ἐστίν. Goar, p. 551.

f. 62v. Εὐχή εἰς μετάληψιν σταφυλῆς.

Εὐλόγησον Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν τὸν καρπὸν τοῦτον τὸν νέον τῆς ἀμπέλου διὰ τῆς τοῦ ἀέρος εὐκρασίας καὶ τῶν σταγόνων τῆς βροχῆς καὶ τῆς τῶν καιρῶν γαληνιασεως, ὅς ταύτην τὴν ὠριμότητα ἐλθεῖν εὐδόκησας, ἵνα εἶη ἐν ἡμῖν εἰς εὐφροσύνην, καὶ προσενέγκωμέν σοι δῶρον ἐξιλασμῶν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἱεροῦ ἀγιασματος τοῦ Χριστοῦ σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ Παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ...

f. 63. Εὐχή ἐπὶ τρύγης.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκῆσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, Goar, p. 552.

f. 63v. Εὐχή εἰς ποιμήνην.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἀληθινὸς ἀμνός, ὁ αἰρῶν τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Goar, p. 589.

f. 64. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβὶδ ἐπὶ τοῖς ἰδίῳις πλημμελήμασιν ἄφεσιν δωρησάμενος... p. 536.

f. 64v. Εὐχή εἰς τὸν προπετῶς ὀμνύοντα... p. 534.

— Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων... p. 535.

f. 65. Εὐχή γινομένη πρὸς χριστιανούς ὑπαχθέντας μὲν ἔθνικῃ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντας δὲ ἐξ αὐτῆς καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ προσδραμόντας· Κύριε Κύριε, ὁ τῶν ἀπάντων ποιητῆς καὶ Δεσπότης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος... Goar, p. 690. || (p. 0048)

f. 66v. Εὐχή ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων... Goar, p. 581.

f. 67. Εὐχή εἰς φρέαρ μιανθέν.

Κύριε παντοκράτορ, ἐπουράνιε, ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ἀνεξιχνίαστος καὶ πάσης κτίσεως ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου ποιητῆς, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ διὰ ῥήματος καὶ φωνῆς νομοθετήσας μηδὲν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον ἡγεῖσθαι τῶν ὑπὸ σοῦ δημιουργηθέντων καὶ διὰ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς Παύλου τοῦ ἀποστόλου πάντα καθαρὰ τοῖς καθαρῶς κηρύξας, αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, ἔπιδε ἐπὶ τὴν δέησιν ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ ἀναξίων δούλων σου καὶ καθάρισον διὰ τῆς τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος ἐπιφοιτήσεως τὸ ὕδωρ τοῦτο, ἐν ᾧ συνέβη πεσεῖν ἐκ τῶν ἀπηγορευμένων ἐν νόμῳ ἀγίῳ σου ἀκαθάρτων, καὶ ἀξίωσον ἡμᾶς ἐξ αὐτοῦ κεχρηῆσθαι, καὶ τὴν κηλὶδα τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ἀπόσμηξον, καὶ τοῦ λοιποῦ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀκαθάρτου βρώσεως ἔτι δὲ καὶ πράξεως, καὶ τὰ σὰ προστάγματα βεβαίωσον ἐφ' ἡμᾶς, χαριζόμενος ἡμῖν καὶ τὴν μετάληψιν τῶν ἀγίων μυστηρίων ἀκατάκριτον, πρεσβείαις τῆς ἀγίας σου Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου. Ἐκφών.: Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται.

f. 67v. Τάξις, γινομένη, εἰ συμβεῖ μιαρὸν ἢ ἀκάθαρτόν τι προσφάτως πεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου ἢ ἕτερόν τι.

Χρὴ τὸ ἔμπεσὸν ἀκάθαρτον ἐπαίρεσθαι παραχρηῖμα καὶ ῥίπτεσθαι ἔξω. Καὶ ἕτερον ἀγγεῖον καινὸν πλύνεσθαι καθαρῶς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν καὶ λοιπὸν ὁ ἱερεὺς λαμβάνει θυμιατὸν καὶ θυμιαῖ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τὸ πλυθέν ἀγγεῖον. Μετὰ τοῦτο βάλλει κάτω ὕδωρ ὀλίγον τῶν ἀγίων θεοφανίων ποιῶν τρεῖς σταυρούς, καὶ τότε μεταβλίσκεται ὁ οἶνος ἢ τὸ ἔλαιον ἐκ τοῦ μιανθέντος ἀγγείου εἰς τὸ καταπλυθέν, καὶ ἴσταται ὁ ἱερεὺς, ποιῶν τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σου σωτηρίῳ. οἰκονομία διαστειλάμενος Goar, p. 482. Καὶ ἐπιχέων ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ὕδατος τῶν ἀγίων θεοφανίων σταυροειδῶς ἐν τῷ τοιούτῳ ἀγγεῖῳ, ἀπογενέσθω πρῶτος τοῦ ἐν αὐτῷ ἐλαίου ἢ οἴνου.

Εἰ δὲ συμβεῖ ἔμπεσεῖν τὸ αὐτὸ ἀκάθαρτον εἰς φρέαρ ὕδατος, χρὴ πρῶτον ἀντληῖσαι ἐκ τοῦ φρέατος κάδους ἰε' καὶ ἐκχῦσαι, καὶ εἰθ' οὕτως βαλεῖν ὕδωρ

τῶν ἁγίων θεοφανίων, καὶ μετὰ τοῦτο θυμιᾶν περιεξῆς τοῦ φρέατος. Καὶ οὕτως ποιεῖν τὴν εὐχὴν. Εἰ δὲ συμβῆ τὸ ἐμπεσόν ἀκάθαρτον χρονίσαι ἐν τῷ ἀγγεῖῳ τοῦ οἴνου ἢ τοῦ ἐλαίου καὶ συσσαπῆ, εἶναι αὐτὸ ἄχρηστον καὶ χύνεσθαι τὸν τοιοῦτον οἶνον καὶ μηδένα τὸ σύνολον ἐξ αὐτοῦ ἀπογεύεσθαι. || (p. 0049)

f. 69. Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ παντός εἶδους μιανθέντος: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, ὁ μόνος ἅγιος καὶ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, Goar, p. 483.

f. 70. Εὐχὴ ἐπὶ ἀσθενούντος.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἐπικαλεῖ σε δι' ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἡμῶν, Κύριε ὁ Θεός, ὁ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἰώμενος ἐν τῷ λαῷ σου, ἴασαι καὶ τὸν δοῦλον τόνδε ἐκ τῆς κατεχούσης αὐτὸν ἀσθενείας, ὁ ἐκ Πατρὸς πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθεὶς, ὁ Δεσπότης τῶν ἀγγέλων, ὁ τῶν ἀπάντων ποιητής, ὁ τὸν οὐρανὸν στερεώσας καὶ τὴν γῆν θεμελιώσας, καὶ τὴν θάλασσαν ἀπλώσας, ἐλέησον, Κύριε, καὶ ἀνάστησον τὸν δοῦλον τόνδε, ὁ τὸν ἥλιον ἡγεμόνα καὶ στρατηγὸν δεδωκώς τῇ ἡμέρᾳ, ὁ κεράσας τῆς νυκτὸς τὸν ζόφον τῷ σεληνιαίῳ φωτί... This prayer is so poorly copied that it is impossible to make sense of it.

f. 70v. Εὐχὴ ἐπὶ ἐλαίου ἀρρώστου.

Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ἰώμενος. Goar, p. 335.

f. 71. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου, τιθεμένου ἐν ἐκκλησίᾳ: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀρεσθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ... Goar, p. 485.

—Εὐχὴ εἰς τὴν λιτὴν τῶν ἐγκαινίων τῆς ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας: Λέγεται δὲ πρὸ τῆς εἰσόδου, πρὶν εἰπεῖν τὸ Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες. Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας.... Goar, p. 662. Ἡ δὲ αὐτὴ εὐχὴ λέγεται καὶ εἰς ἐγκαίνια ναοῦ τῆς Θεοτόκου, ὀλίγον ἐναλλάσσοντας, ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν ταύτης τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας, λέγοντας· τοῦ σεβασμίου ναοῦ τῆς ἁγίας ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ὃν στερέωσον μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος καὶ τὰ λοιπά.

f. 72v. Εὐχὴ ἄλλη τῶν ἀνοίξεων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δυσωποῦμέν σε τὸν ἴλεων καὶ εὐμενῆ ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, εἰσάκουσον τῆς δεήσεως τῶν δούλων σου... Goar, p. 494.

f. 73. Εὐχὴ εἰς κόλυμβον διακονίας, ἤγουν λούσματος.

Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ ὕψιστος ὁ ἐν Τριάδι ἁγία προσκυνούμενος, ἡ προαιώνιος φύσις, ἡ ὑπερούσιος καὶ ἀτελεύτητος μεγαλειότης, ἡ ἀνεξιχνίαστος δύναμις, ἡ ἄρητος ἐξουσία, ἡ τῆς σοφίας πηγὴ, ἡ τῆς ἀγαθότητος ἄβυσσος, τὸ

τῆς εὐσπλαγχνίας ἀπεριόριστον πέλαγος, Σὺ φιλάνθρωπε Δέσποτα, ὁ τῶν προαιώνων θαυμασίων Θεός, ὃν οὔτε ἔννοια καταλαβέσθαι δύναται, οὔτε λόγος ἐρμηνεύσαι ἰσχύει, ἐπίβλεψον καὶ τὰ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ποὺς ταπεινοὺς καὶ ἀναξίους δούλους σου, καὶ δὸς ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν καὶ ἥ (p. 0050) ἐν τῷ στόματι ἡμῶν πνεῦμα σοφίας καὶ γνώσεως λόγον εὐσεβείας καὶ συνέσεως ἄξιον τοῦ εἰς τὰ ὦτα φθάσαι τῆς σῆς ἀγαθότητος καὶ τὸ ἔλεος τῆς σῆς ἐπισπάσασθαι χάριτος· ἐκ σοῦ γὰρ καὶ τῆς σῆς ζωσποιοῦ δωρεᾶς καὶ τὸ θέλειν καὶ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς κατὰ τὸ θέλημα τὸ σὸν καὶ τῆς σῆς εὐδοκίας τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχει. Καὶ κατάπεμψον ἡμῖν τὴν σὴν εὐλογίαν καὶ τῶν ἱαμάτων τὴν χάριν ἐπὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο. Ὁ τὸ λουτρον τῆς παλιγγενεσίας τῷ γένει ἡμῶν δωρησάμενος πρὸς ἀπόνειψιν τοῦ τῆς ἀμαρτίας μολυσμοῦ καὶ ἀνάκτησιν τῶν συμβάντων ἡμῖν παντοίων ἀρρωστημάτων, καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, ῥεραντισμένους τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουμένους τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ καρποφορεῖν καὶ αὐξάνεσθαι, καὶ τὴν εἰς τοὺς δεομένους γινομένην παντοίαν συμπάθειαν ἀόκνω σπουδῇ πρὸς θεραπείαν τῶν πεπονηκότων ἀδελφῶν ἡμῶν διὰ παντὸς ἐπιδεικνυσθαι, καὶ τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας διὰ παντὸς καταξιῶσθαι, τῶν τε ψυχικῶν ἀρρωστημάτων καὶ τῶν σωματικῶν ἀλγηδόνων τὴν ἀπολύτρωσιν κομιζομένους· καὶ κατάπεμψον ἡμῖν τὰ τῆς σῆς φιλανθρώπου δωρεᾶς ἱάματα ἐν τῷ παρόντι ἡμῶν λούσματι, οὐ πρὸς ἡδονὴν σαρκός, ἀλλὰ πρὸς ἴασιν ψυχῆς τε καὶ σώματος ἐπὶ τῇ εἰς σὲ τὸν Θεὸν ἡμῶν πίστει ἐπιτελουμένη παρ' ἡμῶν πνευματικῆ λατρεία, τῇ μεσιτεία καὶ ἰκεσία τῆς ἀγίας ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ἀγίου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἀγίων καὶ πανευφήμεων ἀποστόλων καὶ τῶν ἀγίων καὶ θαυματουργῶν Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου καὶ Παντελεήμονος, καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου, ὧν ταῖς πρεσβείαις φύλαττε τοὺς δούλους σου τοὺς πιστοὺς ἡμῶν· χάρισαι αὐτοῖς κατὰ πάντα ψυχῇ τε καὶ σώματι καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτοῖς τῶν χριστιανῶν ῥωμαϊκὴν πολιτείαν τὸ ὑγιές τε καὶ ἄνοσον κατὰ πάντα, εὐφημόν τε καὶ σωτήριον. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ πρώτου ἡμῶν τοῦδε καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος ἡμῶν. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν τῇ ἀγίᾳ διακονίᾳ ταύτῃ καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ περιεστώτος λαοῦ καὶ τῶν δι' εὐλόγους αἰτίας ἀπολειφθέντων ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ ἐλέησον καὶ ἐπίσκεψαι πάντας κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος. Ὅτι σὺ εἶ πηγὴ τῶν ἱαμάτων, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν...

f. 75. Εὐχὴ τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς λειτουργίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῇ βουλῇ καὶ θαυμαστός τοῖς ἔργοις, ὁ πάσης φαινομένης καὶ νοουμένης κτίσεως δημιουργός, ὁ φυλάσσωσιν τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσίν σε καὶ τοῖς τηροῦσι τὰ σὰ προστάγματα. Ὁ πάντων τῶν ἐν ἀνάγκῃ ἐλεεινὰ προσδεχόμενος δάκρυα. ἥ (p. 0051) Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο παραγέγονας ἐν δούλου μορφῇ, οὐ φάσμασιν ἡμᾶς ἐκδειματούμενος,

ἀλλ' ὑγείαν τῷ σώματι ἀληθῆ ὀρέγων καὶ λέγων· Ἴδε ὑγιῆς γέγονας μηκέτι ἀμάρτανε φήσας, ἀλλὰ καὶ ἐκ πηλοῦ ζῶντος ὀφθαλμούς εἰργάσω καὶ τούτῳ νίψασθαι κελεύσας, τὸ φῶς οἰκῆσαι παρεσκευάσας λόγῳ τὰς τῶν ἐναντίων παθῶν σπιλάδας ταράττων· τὴν τοῦ βίου τούτου ἀλμυρὰν θάλασσαν καταστείλας, τὰ ἀφροφόρα τῶν ἡδονῶν κατασβέσας κύματα. Αὐτὸς οὖν, φιλάνθρωπε Δέσποτα, ὁ δούς ἡμῖν χιονόφεγγον φορέσαι στολὴν ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, ἀπόσμηξον ἡμᾶς διὰ τῆς τῶν ὑδάτων τούτων καταδύσεώς τε καὶ ῥαντισμοῦ τῆ σῆ εὐλογία τοῦ ῥύπου τῶν παθῶν. Ναὶ Δέσποτα, τὴν ταπεινώσιν ἡμῶν ἐπισκεπτόμενος πρεσβείαις καὶ ἰκεσίαις τῆς ἀγίας ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἀγίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, τῶν ἀγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τῶν ἀγίων καὶ δικαίων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, τῶν ἀγίων καὶ ἐνδόξων θαυματουργῶν ἰατρῶν καὶ ἀναργύρων Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου καὶ Παντελεήμονος καὶ πάντων σου τῶν ἀγίων, ὧν ταῖς πρεσβείαις φύλαττε, Κύριε, τοὺς δούλους σου, τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, χάρισαι αὐτοῖς κατὰ πάντα ψυχῇ τε καὶ σώματι καὶ τῶν τῆς δουλικῆς σου ταύτης τῶν χριστιανῶν πολιτείας πραγμάτων τὸ ὑγιῆς τε καὶ ἄνοσον κατὰ πάντα εὐφημόν τε καὶ σωτήριον. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν τοῦδε. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ πρώτου ἡμῶν τοῦδε καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος ἡμῶν. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν τῷ ἀγίῳ οἴκῳ τούτῳ καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων. Μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῦ περιεστῶτος λαοῦ καὶ τῶν δι' εὐλόγουσ αἰτίας ἀπολειφθέντων ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ ἐλέησον, καὶ ἐπίσκεψαι, καὶ ἴασαι πάντας κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος. Ὅτι σὺ εἶ ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων ὁ Θεὸς ἡμῶν.

f. 76v. Εὐχὴ εἰς λῦσιν ὄρκου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καταξιώσας καταπατήσαι τὴν γῆν, ὁ εἰπὼν· ὅσα ἂν λύσῃται ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡμεῖς τῆ σῆ προστάξει ἐλύσαμεν τὸν δούλόν σου τόνδε τοῦ ὄρκου τούτου, οὗ ὤμοσε, καὶ δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε, ὅπως συγχωρήσῃς αὐτῷ καὶ μὴ λογισθῆ αὐτῷ εἰς ἀμαρτίαν, ἀλλὰ ἄφεσιν ἀμαρτιῶν αὐτῷ καὶ ἡμῖν χάρισαι· σὺ γὰρ μόνος ἀναμάρτητος καὶ δυνάμενος ἀφιέναι ἀμαρτίας, Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία...

—Εὐχὴ καθολικὴ ἐπὶ πάντα ἄνθρωπον ἐν θλίψει ὄντα.

Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν, κλίνον τὸ οὖς σου εἰς τὴν δέησιν τῶν σῶν ἰκετῶν καὶ μετάδος ἡμῖν τῶν ἐκ τῆς σῆς ἀγαθότητος οἰ- || (p. 0052) κτιωμῶν, περιέλε ἀφ' ἡμῶν πάσας τὰς σαρκικὰς ἐννοίας καὶ χάρισαι ἡμῖν πᾶσαν πολιτείαν πνευματικὴν. Τοὺς πλανωμένους ἐπίστρεψον, τοὺς ἐν νόσοις ἴασαι, τοὺς ἐν πτωχείᾳ διάθρεψον, τοὺς ἐν πειρασμοῖς λύτρωσαι, τοὺς ἐν θλίψει παρακάλεσον, σὺ εἶ πάντων καταφυγὴ καὶ παρὰ σοῦ πάντες ἐπιζητούμεν τὴν ἐπὶ πᾶσιν βοήθειαν. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία.

f. 77. Εὐχή ἐπὶ κρυπτοῦ πράγματος ἤδη εἰς τὸ φανερωθῆναι.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φανερώσας τῷ Ἰωσήφ τὰ ἐνύπνια Φαραῶ καὶ δημοσιεύσας τὰ δι' Ἀχάρ κλαπέντα ἐκ τοῦ ἀναθήματος, ὁ διὰ τοῦ ξύλου τοῦ ῥιφθέντος ὑπὸ Ἐλισσαίου ἐν τῷ ὕδατι τῷ σιδήρῳ ἀναγαγών, ὁ ἀποκαλύψας Δανιήλ τὸ ἐνύπνιον Ναβουχοδονόσωρ καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ, ὁ τῷ αὐτῷ Δανιήλ γνωρίσας τὴν ἐν τῷ τοίχῳ γραφὴν τὴν ἐπὶ τοῦ Βαλτάσαρ, ὁ δημοσιεύσας τὴν βουλὴν Ἀνανίου καὶ Σαπφείρης τῆς τούτου γαμετῆς ἐπὶ τῇ κλοπῇ τοῦ τιμήματος τοῦ πραθέντος παρ' αὐτοῖς χωρίου διὰ Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων, αὐτὸς φανέρωσον καὶ τὸ νῦν ἐπιζητούμενον πράγμα τοῦ δούλου σου τοῦδε εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου σου ὀνόματος καὶ τοῦ καταισχυνηθῆναι τοὺς πράσσοντας παρὰ τοὺς δούλους σου εἰ καὶ ἀθωωθῆναι τοὺς μάτην συκοφαντούμενους καὶ ὑπονοουμένους κατ' αὐτοῦ. Σοὶ γὰρ πρέπει πᾶσα δόξα τιμή.

f. 77v. Εὐχή πρὸ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ὄρθρου.

Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, Κύριε, τὸ τῆς σῆς θεογνωσίας φῶς ἀκήρατον Goar, p. 41.

f. 78. Εὐχή μετὰ τὸ εὐαγγέλιον.

Ὁ τὸ φῶς σου τὸ ἀληθινὸν ἀνατείλας κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν καὶ Σωτῆρα Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν τὸν τῆς δικαιοσύνης ἥλιον, καὶ φωταγωγῆσας ἡμᾶς δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν σὴν ἀπλανῆ ἐπίγνωσιν τε καὶ πίστιν. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, φώτισον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν καὶ διάνοιξον τὰ ὦτα τῶν καρδιῶν ἡμῶν εἰς τὸ ἐνεργῶς ὄραν τε καὶ ἀκούειν καὶ ὑποδέχεσθαι τὸν θεῖον καὶ ἐπουράνιον αὐτοῦ σπόρον, τὸν εὐαγγελικὸν λόγον, τὸν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὑπ' αὐτοῦ σπαρέντα, ὅπως, διὰ τῆς τούτου ἐπεισαγωγῆς εἰς ἡμᾶς, καρποφορήσωμέν σοι τῷ ἐπουρανίῳ γεωργῷ ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατὸν καὶ τύχωμεν τῶν αἰώνιων μονῶν, ὧν ἠτοιμάσας τοῖς ἀγαπῶσί σε Κύριε. Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς καὶ ἁγιασμὸς καὶ Σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν...

f. 78v. Εὐχή τοῦ θυμιάματος τῆς λειτουργίας. Θυμιάμα προσφέρομεν ἐνώπιόν σου, Goar, p. 50. || (p. 0053)

—Εὐχή ὅτε ἀμφιέννυται ὁ ἱερεὺς τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ παρασκευάζεται λειτουργῆσαι.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐξαπόστειλόν μοι δύναμιν ἐξ ὕψους. Goar, p. 48.

f. 79. Εὐχή (εἰς) τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡ' ἡμέρα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν. Goar, p. 264.

f. 79v. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον εἰς τὰς μ' ἡμέρας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν ἐλθὼν ὑπὸ Μαρίας, τῆς μητρὸς σου, καὶ ἐν ταῖς ἀγκάλαις τοῦ Δικαίου Συμεῶν εἰσελθὼν, αὐξήσον⁴⁹ καὶ τὸν δοῦλόν σου τόνδε τῇ δυνάμει σου, ἵνα καὶ τυχῶν τοῦ λουτροῦ τῆς ἀφθαρσίας γενήσεται⁵⁰ τέκνον φωτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ τυχῶν⁵¹ τῆς μερίδος καὶ τοῦ κλήρου τῶν ἐκλεκτῶν σου, κοινωνὸς γενήσεται καὶ τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου, φυλαττόμενος τῇ χάριτι τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ Τριάδος· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας...

f. 80. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα εἰς τὰς μ' ἡμέρας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἔπιδε ἐπὶ τὴν δούλην σου ταύτην καὶ δώρησαι αὐτὴν καταφυγεῖν τῇ ἀγία σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀπόπλυνον αὐτῆς τὸν ῥύπον τοῦ σώματος καὶ τὸν σπῖλον τῆς ψυχῆς διὰ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν καταξιωθῆναι εἰσελθεῖν διὰ τοῦ τιμίου πρεσβυτέρου καὶ γενέσθαι ἀξίαν ναοῦ καὶ δόξαν σοι ἀναπέμψαι τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ...

f. 80v. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

The text is quite similar to that in Sinait. gr. 957; see p. 1–4 above. The differences are minor. Baptism, for example, is performed by an ordinary priest. The explanatory remarks about the baptizand and the godparent (such as εἰ μέγας ἐστίν, ἐὰν ἢ παιδίον ἢ βάρβαρος) are omitted here.⁵² The renunciations are merged into a single text. The διακονικὰ εἰς τὸ βάπτισμα are as follows: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν⁵³... Ὑπὲρ τοῦδε προεστῶτος ἱερέως καὶ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.⁵⁴ Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ πᾶσαν ἢ (p. 0054) ἐν αὐτοῖς τοῦ ψυχοκτόνου πολεμίου τὴν δύναμιν βυθισθῆναι τοῦ Κυρίου.⁵⁵ Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτὸς ἀναδειχθῆναι τοὺς ἐν αὐτοῖς βαπτιζομένους τοῦ Κυρίου.⁵⁶ Ὑπὲρ τοῦ θείαν αὐτοὺς κατὰ τῶν ἀντιπάλων.... Ὑπὲρ τοῦ σκεύη... Ὑπὲρ τοῦ περιπατῆσαι αὐτοὺς ἀξίως τῆς

⁴⁹ Sinait. gr. 962, s. XII: ἀξίωσον.

⁵⁰ γενέσθαι.

⁵¹ τύχει.

⁵² These remarks are present in Sinait. gr. 1036, s. XII–XIII.

⁵³ Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῇ χάριτι... Ὑπὲρ τοῦ ἐπιφοιτῆσαι τὸ πανάγιον Πνεῦμα ἐπὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ ἀναδείξει αὐτὸ πηγὴν ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον τοῦ...
⁵⁴ This petition is omitted.

⁵⁵ Ὑπὲρ τοῦ πάσας ἐν αὐτοῖς καταδῶναι τὰς ἁμαρτίας τῶν μεθεξόντων τοῦ σωτηρίου λουτροῦ.

⁵⁶ This petition is omitted.

κλήσεως, ἥς ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν,⁵⁷ Ὑπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Goar, p. 295. Τούτων δὲ τελειομένων, εὐχεται ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός. The anointing is described as follows: Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν (i.e. after the prayer Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν)· ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς λαμβάνει τὸ τρουβλίον τοῦ ἁγίου ἐλαίου καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροὺς τρεῖς, ψάλλον τὸ Ἀλληλούια γ' σὺν τῷ ὄχλῳ, Καὶ μετὰ τοῦτο ἐκφωνεῖ, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ προσφέρεται ὁ βαπτιζόμενος τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ ἀλείφει αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐλαίου, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῶν μεταφρένων, λέγων· Χρίεται ὁ δεῖνα ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως... Καὶ τότε χρίεται ὑπὸ τοῦ διακόνου ὅλον τὸ σῶμα ἐκ τοῦ ἐλαίου καὶ προσφέρεται τῷ ἱερεῖ, καὶ βαπτίζει αὐτόν, λέγων οὕτως· Βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα... Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι ἄρχονται ψάλλειν· Μακάριοι ὦν... καὶ λέγει σὺν τῷ λαῷ τὸν στίχον τοῦτον γ' καὶ δοξάζει. Καὶ ποιῶντος τοῦ διακόνου εὐχὴν συναπτὴν, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν... Goar, p. 290. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν, λέγοντος τοῦ ψάλτου· Ὅσοι εἰς Χριστόν... χρίει αὐτοὺς τῷ ἁγίῳ μύρῳ, ποιῶν τὸν τοῦ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν ὠτων, καὶ τὰς χεῖρας, λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς.⁵⁸ The text breaks off here, since a leaf is missing. The following leaf (95) begins with the final words of the prayer for washing the infant on the eighth day: Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς κολυμβήθρας... See p. 26 above, Mosq. Syn. gr. 958. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Ὑἱὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος || (p. 0055) μονογενῆ, εὐλόγησον τοὺς δούλους σου, αὔξησον αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει, θεμελίωσον αὐτοὺς ἐν τῇ ὁμολογίᾳ σου, τελειώσον ἀρραβῶνι τῆς μελλούσης κληρονομίας, εὐφόρησον τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὸ ἅγιόν σου Πνεῦμα πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν, Ἐκφών· Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν... Εὐχὴ ἐτέρα σύντομος· Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν ὑπέκλιναν τὰς ἑαυτὰς κεφαλὰς, τοὺς δὲ ἑαυτῶν ἐπέταξαν ἀνχένας, οὓς διαφύλαξον ἀηττήτους ἀγωνιστάς, τῷ δὲ σῶ ἀφθάρτῳ στεφάνῳ νικητὰς πάντας ἡμᾶς ἀνάδειζον, Ἐκφώνησις· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία...

f. 95v. Πρόλογος τῆς εὐχῆς τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

Ἴδου ὁ τῆς ἑορτῆς ἐπέστη ἡμῖν καιρὸς, καὶ ἄγγελοι μετὰ ἀνθρώπων ἑορτάζουσι, καὶ χορὸς ἁγίων πλησιάζει ἡμῖν... Goar, p. 369. Μέγας εἶ Κύριε... p. 370.

⁵⁷ Same.

⁵⁸ The final words are: Καὶ μετὰ τοῦτο ἀπάρχεται ὁ ψάλτης λέγει· Μακάριοι ὦν... καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν νεοφωτίστων εἰς τὴν εἴσοδον, καὶ γίνεται ἀκολουθία τῆς θείας λειτουργίας.

f. 97. Εὐχή ἄλλη εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, λεγομένη ἐν τῇ φι-
 ἄλη τοῦ μεσιαύλου τῆς ἐκκλησίας.

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μαυῦσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ
 μεταποιήσας... Goar, p. 363. Εἰρήνη παῖσι. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς
 κεφαλὰς, ἐπεύχεται πάλιν ὁ ἱερεὺς· Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς καὶ τὰ ἐξῆς.

f. 97v. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος
 τῆς κολυμβήθρας... Goar, p. 306 ἐπιφοιτῶν αὐτῷ τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον καὶ
 ἐν τῇ ἀπαρχῇ τοῦ κείρασθαι αὐτοῦ τὴν κόμην, δὸς αὐτῷ προκόψαι ἐν ἡλικίᾳ
 πεπληρωμένη καὶ πολιᾷ γήρως, ὅπως ἴδῃ τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ καὶ εὐαρε-
 στήσῃ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασας, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσῃ. Ἐκ-
 φών· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα...

f. 98. Εὐχή ἐτέρα εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Δέσποτα ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον... Goar,
 p. 306. Καὶ λέγει διάκονος· Τὰς κεφαλὰς... Ὁ ἱερεὺς λέγει· Σὲ ἱκετεύομεν, Κύ-
 ριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, as above.

f. 99. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι ἄνδρα τέλειον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν,⁵⁹ ὁ τὸν προπάτορα ἡμῶν
 Ἀβραὰμ ἐξαποστείλας κείραι τὴν κόμην⁶⁰ τοῦ σοῦ ἀρχιερέως Μελχισεδέκ⁶¹
 καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ἀπαρχὴν θῦσαι εἰς ναὸν Κυρίου, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ τῇ
 εὐλογία καὶ κουρᾷ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων⁶² καὶ χαρισά- **|| (p. 0056)** μενος
 αὐτοῖς ἀντί⁶³ τῆς κουρᾶς τῶν τριχῶν θρόνους ἀρχιερωσύνης. Αὐτὸς καὶ νῦν,
 Δέσποτα, δώρησαι καὶ τῷ δούλῳ σου τῷδε ἀντὶ τῆς κουρᾶς τῶν τριχῶν λογι-
 σμὸν δικαιοσύνης καὶ πολιτείαν ἐνάρετον,⁶⁴ τόνδε διὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος
 τεκνοποιούμενον ἀνάδειξον, ὡς Συμεῶν τὸν δίκαιον, τὸν ὑποδεξάμενον ἐν
 ἀγκάλαις αὐτοῦ σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
 στόν. Ἐκφών· Ὅτι πρέπει σοι.

⁵⁹ Mosq. Syn. gr. 973: ὁ ἐντεϊλάμενος Ἀβραάμ.

⁶⁰ κεφαλὴν τοῦ σοῦ θεράποντος.

⁶¹ ὁ παραγενόμενος etc.

⁶² καὶ μαθητῶν καὶ δωρησάμενος.

⁶³ Mosq. Syn. gr. 973: ἀντὶ τῶν τριχῶν πίστιν καὶ λόγους μεταδόσεως. Αὐτὸς καὶ τὸν
 δοῦλόν σου τόνδε παράσχου λογισμὸν δικαιοσύνης.

⁶⁴ ἵνα κατὰ τὰς ἐντολάς σου πολιτευσάμενος καὶ τὰ ἀρεστά σου ποιῆσαι καταξιωθῇ,
 καὶ τῆς ἐκ δεξιῶν σου στάσεως τῷ δὲ πίστει δεχομένῳ ταύτας δώρησαι καὶ αὐτῷ εὐλογίαν,
 ἣν ἐδώρησῳ τῷ δικαίῳ Συμεῶν, τῷ δεξαμένῳ ἐν ἀναγκάλαις τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
 Χριστόν. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται...

f. 99v. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι γένεια.

Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ τῆ σῆ οἰκονομία ἡμᾶς... Goar, p. 308.

f. 100. Εὐχή ἐτέρα εἰς τὸ κείραι κόμην ἢ πώγωνα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα παραγαγών... p. 309... κεφαλὴν ἢ τὸν πώγωνα σὺν τῷ πιστῷ σου δούλῳ αὐτοῦ ἀναδόχῳ πᾶσι τοῖς παρὰ σοῦ χαρίσμασι κατακόσμησον, ἀξιῶν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοφροσύνῃ πνευματικῇ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ διανῦσαι. Ἐκφώνησις· Σὺ γὰρ εἶ ὁ δοτὴρ τῶν ἀγαθῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν.

f. 100v. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος... Goar, p. 707.

Several leaves are missing.

f. 101. Εὐχή ἐπὶ ἐλαίου ἀρρώστου.

Ὁ πολὺς ἐν ἐλέει καὶ πλούσιος ἐν ἀγαθότητι, Κύριε, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν... Goar, p. 341. Ναὶ δεόμεθά σου, παντοδύναμε Δέσποτα ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν, ὁ μόνος τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων ἰατρός, ὅπως καὶ μετασχόντες τῆς σῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας, δοξάζωμέν σε τὸν ποιῶντα μεγάλα καὶ θαυμαστά. Ἐκφών· Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρῶν ὑπάρχεις...

f. 101v. Εὐχή ἄλλη ἐπὶ ἀρρώστου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια πάθη λόγω θεραπείας, ὁ τὴν πενθερὰν Πέτρου πυρέσσουσαν ἰσάμενος, αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, ἴασαι καὶ τὸν δούλον σου ἀπὸ τῆς νόσου τῆς συνεχούσης αὐτόν, ἀπὸ στρωμνῆς (p. 0057) κακώσεως καὶ κλίνης ὀδυνηρᾶς παρεχόμενος τὴν τελείαν εὐρωστίαν. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἰατρός τῶν νοσοῦντων καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

— Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος.

Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Goar, p. 424. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς ταῦτα· Κύριε, Κύριε, ἢ τῶν θλιβομένων παραμυθία καὶ τῶν πενθούντων παράκλησις... p. 453.

f. 102v. Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος πρεσβυτέρου.

Ὁ μέγας ἀρχιερεὺς ὁ δίκαιος, τὸν μεθ' ἡμῶν σοὶ δουλεύσαντα, ἐξ ἡμῶν δὲ ἐκδημήσαντα ἱερέα, φιλάνθρωπε, τῆς ἐκεῖθεν ζωῆς κληρονόμον ἀνάδειξον, τῶν ἐντεῦθεν αὐτῷ πλημμεληθέντων λήθην ποιούμενος, ὡς ἀμαρτίας ἐλεύθερος, καὶ ἡμῶν τὸν βίον ἐν γαλήνῃ διάγαγε, ἵνα σοὶ εὐαρέστως ὑπηρετούμενοι τοῖς ἡτοιμασμένοις τοῖς σε θεραπεύουσι τύχωμεν. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἠυλόγηται τὸ ὄνομά σου τοῦ πατρὸς καί...

f. 103. Εὐχή εἰς ψυχὴν κρινομένην.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα ἄνθρωπον θέλων σωθῆναι... Goar, p. 587.

f. 103v. Εὐχή ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν προσφέρεις σοι κατὰ πρόθεσιν ἕκαστον κελεύσας καὶ τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν... Goar, p. 522.

—Εὐχή ἐπὶ εὐλογία οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκητὴν Ζακχαίου εἰσελθεῖν... Goar, p. 484.

f. 104. Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν ἀριστᾶν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπουράνιος καὶ ζωοποιὸς ἄρτος Goar, p. 569.

f. 104v. Εὐχή μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἐκ τοῦ ἀρίστου.

Σοὶ τῷ ἀληθινῷ καὶ φιλανθρώπῳ Θεῷ ἡμῶν ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοί... Goar, p. 569.

—Εὐχή εἰς τὸ ἀναδήσασθαι γυναῖκα.

Ὁ Θεός, ὁ ἐν προφήταις λαλήσας καὶ προκηρύξας τὸν φωτισμόν... Goar, p. 399.

f. 105v. Εὐχή ἐπὶ πλοίου, μέλλοντος ἀποπλεῖν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἐντελλάμενος τῷ Νῶε κατασκευάσαι κιβωτόν... Athos, Vatop. 134, s. XVI, f. 104 variants.

f. 106. Εὐχή ἄλλη ἐπὶ πλεόντων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας συμπλεῦσαι τοῖς ἀγίοις σου μαθηταῖς... Goar, p. 684 τὰ κύματα κελεύσας, αὐτὸς καὶ νῦν σύμπλευσον ἡμῖν καὶ πάντα ἐναντίον ἄνεμον καταπαύων, διέγειρον τοὺς ἐπιτηδεῖους (ἀνέμους), κυβερνήτης ἡμῖν καὶ βοηθὸς πανταχοῦ γινόμενος, Ἐκφών: Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν σφραγίζει τὴν θάλασσαν. || (p. 0058)

f. 106v. Εὐχή εἰς λιτὴν, γινομένη οὐ διὰ φόβον, ἀλλ' εἰς ἡμέραν ἐορτάσιμον.

Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας... p. 640. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος: Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς: Δέσποτα Κύριε, κλῖνον τὰς καρδίας ἡμῶν... p. 641.

f. 107. Εὐχή ἐν λιτῇ λεγομένη διὰ φόβον.

Πάλιν σου, Κύριε, τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότη... Goar, p. 636 καὶ ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοὶ σου, Κύριε, Ἐκφώνησις: Ὅτι ἐλεῆμων καὶ φιλάνθρωπος.

f. 107v. Εὐχή ἐπὶ σεισμῶν.

Ὁ φοβερός καὶ θαυμαστός καὶ μέγας καὶ ὑπερένδοξός τε καὶ ἀληθινὸς Θεός... Goar, p. 623.

f. 108. Ἐπὶ παντὸς φόβου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δεόμεθα καὶ παρακαλούμέν σε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, φείσαι ἡμῶν τῶν ἔργων τῶν χειρῶν σου καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς καὶ τὸν λαόν σου ἀπὸ πάσης ἐπαγωγῆς κακῶν ἐπεξηγεμένων, ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης πληγῆς ὀδυνηρᾶς...

f. 109v. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων.

Ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ, ἰλάσθητι τοῖς δούλοις σου καὶ μὴ δῶς ἀνθρώπῳ καὶ δαίμονι κοινωσίαν· ἐπιτίμησον τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσιν, σύντριψον τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν δούλων σου καὶ ἐγκαίνισον τῷ ἁγίῳ σου Πνεύματι· ἔνωσον αὐτοὺς τῇ ἁγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ καὶ πάσης ἐνεργείας τοῦ ἀντικειμένου λυτρωσάμενος παράστησον τοῖς ἁγίοις σου θυσιαστηρίοις καὶ τῶν ἐπουρανίων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων καταξίωσον. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς τῶν μετανοούντων καὶ σοὶ τὴν δόξαν.

f. 110. Εὐχή εἰς ἐνυπνιαζόμενον ἀδελφόν.

Πολυεύσπλαγχνε Κύριε, ἀκήρατε, ἀμόλυντε, μόνη ἀναμάρτητε. Goar, p. 529.

—Εὐχή τῶν ἐν ἐπιτιμίῳ ὄντων ἢ λόγῳ ἑαυτοὺς δεσμευσάντων· Εὐσπλαγχνε, ἀγαθὲ καὶ φιλάνθρωπε, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρομὸς ἐξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον... Goar, p. 581.

f. 110v. Εὐχή εἰς ἀσθενοῦντα.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ τῶν σωμάτων, ὁ τὰς νόσους ἡμῶν ἀπόνως βαστάσας, ὁ τῷ μῶλωπί σου **|| (p. 0059)** πάντας ἰασάμενος, ὁ ποιμὴν ὁ καλός... This long prayer has lost its ending, since several leaves are now missing.

f. 113. Απόταξις καὶ σύνταξις, γινομένη ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῇ ἁγίᾳ παρασκευῇ.

Συναγομένων πάντων τῶν κατηχομένων ἐν τῇ ἁγίᾳ Εἰρήνῃ τῇ ἀρχαίᾳ, ἔρχεται ὁ ἀρχιεπίσκοπος... Goar, p. 279–281, with minor differences against Goar's printed text: Στῆτε μετὰ φόβου καὶ τρόμου... The first petition is: Ὑπὲρ τῆς οἰκουμενικῆς καταστάσεως καὶ εὐσταθείας τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως εἰπόμεν Κύριε ἐλέησον... Καὶ μετὰ τὸ Ἄμην λέγει· Ἐνδύσασθε καὶ ὑποδύσασθε, καὶ κατέρχεται καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ

θυσιαστηρίῳ, καὶ γινομένης τῆς πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα εὐτρεπιζομένοις συνήθους εὐχῆς παρ' ἑνὸς τῶν διακόνων, ποιεῖ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τὴν εὐχὴν ταύτην, μὴ λέγων τὴν συνήθη ἐκφώνησιν. ἐν τῷ τέλει τῆς εὐχῆς· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, προσκάλεσαι... Καὶ πάντας χειροθετῶν ὁ πατριάρχης ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας ἔρχεται πάλιν ἐγγὺς τῆς ἀγίας τραπέζης... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν (i.e. after the prayer Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὁ πάντας θέλων σωθῆναι), λέγει ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθετε. Ἐν δὲ τῷ ἀγίῳ σαββάτῳ γίνεται ἅπασα ἡ ἀκολουθία τῶν ἀγίων βαπτισμάτων ἀπὸ τοῦ Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεὸς μέχρι τέλους τῆς πάσης ἀκολουθίας τῶν ἀγίων βαπτισμάτων.

f. 120. Εὐχὴ ἡγουν ποιήσις μύρου, γινομένη τῇ ἀγίᾳ πέμπτῃ ὑπὸ μόνου τοῦ ἐπισκόπου. Goar, p. 503.

f. 122v. Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονία ἡγουμένου. Codex. S. Marci Goar, p. 397.

f. 123v. Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου. Codex. S. Marci Goar, p. 251–252, with the addition: Ἡ θεία χάρις καὶ τὰ λοιπὰ τὰ πρὸς συνήθειαν, ἅπερ ἀναγινώσκει εἰς ἐπήκοον πάντων, καὶ μετὰ τοῦτο προσάγεται αὐτὸς ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι καὶ ἀναπτύσσων ὁ ἀρχιεπίσκοπος...

f. 126. Εὐχὴ ἐπὶ προχειρίσεως βασιλέως.

Μετὰ τὸ φορέσαι τὸν μέλλοντα σὺν Θεῷ βασιλεύειν πάντα τὰ βασιλικά ἱμάτια ἄνευ τοῦ χλανιδίου καὶ τοῦ στέμματος· ταῦτα γὰρ ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ σὺν τῇ φίβλᾳ προαποτίθενται, ἴσταται ὁ πατριάρχης ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης παρεστῶτος αὐτῷ ὀπισθεν τοῦ μέλλοντος στέφεσθαι, καὶ ποιῶντος τοῦ διακόνου εὐχὴν, ἐπεύχεται ὁ πατριάρχης οὕτως· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων... Goar, p. 726. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἐπαίρει ἐκ τῆς ἀγίας τραπέζης καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης τὸ χλανί- || (p. 0060) διον καὶ τὴν φίβλαν τοῖς βεστήτορσι καὶ ἐν τῷ περιθέσθαι αὐτὰ ταῦτα λέγει· Εἰρήνη πᾶσι, καὶ λέγοντος τοῦ διακόνου· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐπεύχεται ὁ πατριάρχης ταῦτα· Σοὶ τῷ μόνῳ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ὁ τὴν ἐπὶ γῆς βασιλείαν ὑπὸ σοῦ πιστευθεῖς... Goar, p. 727. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἐπαίρει ἐκ τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου τὸ στέμμα, καὶ κρατῶν αὐτὸ ταῖς δυσὶ χερσὶ, στέφει αὐτὸν λέγων· Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Εἶτα μετὰ τοῦτο, ποιῶν προηγιασμένα, μεταδίδωσιν αὐτῷ τῆς ζωοποιῦ κοινωνίας.

f. 128. Εὐχὴ ἐπὶ καθιερώσεως ναοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης.

Πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῶν ἐγκαινίων πρὸ τοῦ ἐπιγενέσθαι τὸν πατριάρχην ἐν τῷ μέλλοντι ἐγκαινίζεσθαι ναῶ, προπέμπεται ὁ ἐπὶ τῶν χειροτονιῶν καὶ παρασκευάζει τοὺς μαρμαρίους στήσαι τὴν τράπεζαν, καὶ πληρούντων αὐτῶν τὸ ἔργον καὶ ἀναχωρούντων, ἐπιγίνεται ὁ πατριάρχης, καὶ ἔρχεται ἐν τῷ ναῶ, καὶ πάντων τῶν λαϊκῶν ἐξερχομένων καὶ μηδενὸς ἔσω μένοντος

σὺν αὐτῷ πλήν κληρικῶν μόνον καὶ πανταχόθεν ἀσφαλιζομένης τῆς ἐκκλησίας, ποιεῖ εἰς τῶν διακόνων εὐχήν. Καὶ λέγοντος αὐτοῦ· Κλίνοντες τὰ γόνατα, κλίνει γόνυ ὁ πατριάρχης ἐπὶ τὰς θύρας τοῦ ἱερατείου, διὰ τὸ μήπω τὴν ἐν αὐτῷ ἀποτεθεῖσαν τράπεζαν ἁγιασθῆναι, καὶ ὅτε ἀναστῆ ὁ πατριάρχης, ὁ διάκονος λέγει: Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν τοῦδε ἱερωσύνης, διαμονῆς, εἰρήνης, ὑγείας καὶ σωτηρίας αὐτοῦ καὶ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐκτενεστερον Ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν συμπαρόντων αὐτῷ ἱερέων τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας παντός τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸν οἶκον τοῦτον καὶ τὸ ἐν αὐτῷ θυσιαστήριον... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων... Ὑπὲρ πλεόντων, ὁδοιπορούντων... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων... Τῆς παναγίας... Conf. p. 664. Ὁ δὲ πατριάρχης ἐν τε τῷ γονυκλιτεῖν, ἐν τε τῷ ἐστάναι αὐτὸν καὶ γίνεσθαι τὴν τοῦ διακόνου εὐχήν, ἐπεύχεται ταῦτα: Ὁ Θεὸς ὁ ἀναρχος καὶ αἰδῖος, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα παραγαγών, ὁ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον... Goar, p. 657. Ἐκφών: Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐν ἁγίοις ἐπαναπαύη. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἐπιδίδοται τῷ πατριάρχῃ νίτρα λευκὰ καὶ ταῦτα ῥίπτει εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς, καὶ φέρεται σίτλα τοῦ ἁγίου ὕδατος χλιαροῦ, καὶ ἐπικλίνων αὐτῇ τὴν κεφαλὴν ὁ πατριάρχης, ἐπεύχεται οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἀγιάσας τὰ ρεῖθρα τοῦ Ἰορδάνου... Goar, p. 569. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐπιχέει γ' τῇ τραπέζῃ ἐκ τοῦ χλιαροῦ, λέγων: Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ μετὰ τῶν ἐπι-
|| (p. 0061) τεθέντων νιπτῶν ἀποσμήχει τὴν τράπεζαν καὶ τοὺς κίονας αὐτῆς ταῖς χερσίν, εἶτα μετὰ σπόγγου καινοῦ καθαροῦ ἐκ τοῦ ὑπολοίπου χλιαροῦ ἐκμάσσει αὐτήν. Ἐν δὲ τῷ ταῦτα γίνεσθαι λέγει τὸν πγ', ψαλμὸν ἅπαξ ἡ καὶ πολλάκις, πάντων αὐτῷ συμψαλλόντων μέχρις οὗ τελειῶς αὐτήν ἀποσμήξει καὶ ἀποπλύνει, καὶ τότε δοξάζει: Δόξα τῷ Θεῷ εἰς τοὺς αἰῶνας... Καὶ μετὰ τοῦτο λαμβάνει καννὴν κολλάθου (cod. κανὴν κολάθου) καὶ ἐπιχέει αὐτῷ γ' σταυροειδῶς λέγων· Ῥαντιεῖς με ὑσώπω... ἕως ὅστέα τεταπεινωμένα. Τοῦτο γ' λέγει καὶ εἶθ' οὕτως ἐπισυνάπτει τὰ λοιπὰ τοῦ αὐτοῦ ψαλμοῦ μέχρι τέλους, καὶ οὕτως δοξάζει καὶ ἐπεύχεται ταῦτα· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Καὶ μετὰ τοῦτο λαμβάνει σάβανον καινούργιον καὶ ἐπιτίθῃσιν ἐπάνω τῆς τραπέζης, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποσπογγίζει αὐτήν, λέγων τὸν ρλα' ψαλμὸν ἅπαξ ἡ καὶ β' μέχρις οὗ τελειῶς ἀποσπογγίση, καὶ οὕτως δοξάζει καὶ ἐπιλέγει πάλιν· Δόξα Χριστῷ τῷ Θεῷ εἰς τοὺς αἰῶνας. Καὶ λαμβάνει τὸ ἀγγεῖον τοῦ μύρου, καὶ λέγοντος τοῦ διακόνου· Πρόσχωμεν, ἐπιχέει ἐξ αὐτοῦ τῇ τραπέζῃ γ' σταυροειδῶς ποιῶν σταυροὺς γ' πρῶτον μέσον καὶ β' ἑκατέρωθεν λέγων γ' Ἀλληλουῖα, ὡς ἐπὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· καὶ ἀποδιδούς τὸ ἀγγεῖον τοῦ μύρου, ἐκ τῶν γενομένων γ' σταυρῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ ἀλείφει αὐτήν τῇ χειρὶ πᾶσαν, ποιεῖ δὲ σταυροὺς εἰς τοὺς κίονας τῆς αὐτῆς τραπέζης, λέγων τὸν ρλβ' ψαλμὸν ὅλον, καὶ δοξάζει ἐπιλέγων· Δόξα σοι ἁγία Τριάς, ὁ Θεὸς ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας. Καὶ μετὰ τοῦτο νιπτόμενος τὰς

χειρας, λαμβάνει τὸ ἄπλωμα καὶ περιβάλλει τῇ ἀγία τραπέζῃ, λέγων τὸν ρβ' ψαλμὸν ἅπαξ ἢ καὶ πόλλακις ἕως οὗ τελείως αὐτὴν ἐνδύσει καὶ οὕτως δοξάζει. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἐπιδίδοται τῷ ἀρχιεπισκόπῳ θυμιατήριον καὶ θυμιατὴν ἀγίαν τράπεζαν, καὶ τὸ ἱερατεῖον, καὶ ὄλον τὸν ναόν, λέγων τὸν κε' ψαλμὸν ἅπαξ ἢ καὶ πόλλακις, μέχρις οὗ ἀποθυμιάσει. Ἐν δὲ τῷ θυμιατῶν αὐτόν, εἷς τῶν συμπαραόντων ἐπισκόπων, βαστάζων τὸ ἀγγεῖον τοῦ μύρου, ἀκολουθεῖ ὀπισθεν αὐτοῦ καὶ ποιεῖ σταυροὺς ἐκ τοῦ μύρου εἰς ἕκαστον κίονα καὶ ὀπίσω τοῦ αὐτοῦ ναοῦ. Εἶτα μετὰ τὸ πληρῶσαι, ὡς εἴρηται, τὸ θυμιατῶσαι καὶ τὸν τοιοῦτον ψαλμὸν καὶ δοξάσαι, ποιῶντος διακόνου εὐχὴν συναπτὴν συνήθη καὶ μετὰ τὸ Ἀντιλαβοῦ, λέγοντος: Τῆς παναγίας ἀρχάντου καὶ τοῦ ἀγίου... Goar, p. 665. Κλινόμενος ὁ πατριάρχης πλησίον τῆς ἀγίας τραπέζης, οὐ μέντοι γονυκλιτῶν ἐπεύχεται ταῦτα: Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὁ τὴν ἀγίαν σου ἐκκλησίαν ἀρρήτῳ σοφίᾳ θεμελιώσας... Goar, p. 660. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, λέγει: Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος: Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς: Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὅτι ἦν ἐξέχεας χάριν ἐπὶ τοὺς ἀγίους σου ἀποστόλους Goar, p. 491. With a few exceptions, the text resembles that || (p. 0062) printed by Goar, p. 664–665, from the Barberini *Euchologion*.

f. 135. Τάξις γινομένη ἐπὶ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἤδη καθιερωθέντος ναοῦ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἐν ἣ καθιεροῦται ὁ εὐκτήριος οἶκος, γινομένου λυχνικοῦ καὶ παννυχίδος, ἐν μιᾷ τῶν σύνεγγυς τοῦ καθιερωθέντος εὐκτηρίου ἐκκλησιῶν, τῇ δηλωθησομένη διὰ τοῦ κηρυκτικοῦ τῶν συνάξεων, ἔνθα δηλονότι καὶ τὰ ἅγια μένουσιν λείψανα. Παραγίνεται ἔωθεν ὁ πατριάρχης, ποιῶντος διακόνου εὐχὴν συναπτὴν, ἐπεύχεται ὁ πατριάρχης, λέγων οὕτως: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν τοῖς λόγοις σου Goar, p. 661. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, λέγει: Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος: Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς ἀγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόχου. p. 661. Ἐκφών: Εἴη τὸ πανάγιον ὄνομά σου... καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἀπάρχεται ὁ πατριάρχης ταῦτα. Δόξα σοι, Χριστέ, ἀποστόλων καύχημα... Καὶ βαστάζων τὰ ἅγια λείψανα ἅμα τοῖς συμπαραοῦσιν αὐτῷ ἐπισκόποις, παραγίνεται μετὰ λιτῆς ἐν τῷ ἐγκαινιαζομένῳ ναῷ. Καὶ ὅταν εἰσέλθῃ εἰς τὸν νάρθηκα καὶ παραστῆ ἐν τῷ μέσῳ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ καὶ εἴπῃ: Εὐλογητὸς εἶ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ἀρχονται οἱ ψάλται τοῦτο τὸ τροπάριον: Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες. Καὶ εἰθ' οὕτως ἀνοίγονται οἱ πυλεῶνες, καὶ εἰσέρχεται σὺν παντὶ τῷ λαῷ, Ἐν δὲ τῷ ψάλλεσθαι τὰ εἰρημένα τροπάρια, ἀποτίθεται ὁ πατριάρχης τὰ ἅγια λείψανα, ἐν τῇ ἐτοιμασθείσῃ αὐτοῖς θέσει, καὶ ἐπεύχεται ταῦτα: Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καὶ ταύτην τὴν δόξαν τοῖς ὑπὲρ σοῦ ἀθλήσασιν ἀγίοις μάρτυσι δωρησάμενος Goar, p. 663. Εἶτα δοξάζουσιν οἱ ψάλται καὶ ἐπισυνάπτουσι τὸν Τρισάγιον καὶ γίνεται ἀκολούθως ἡ θεία λειτουργία. Cf. Goar, p. 665.

f. 137. Εὐχή ἀντιφώνου α' τοῦ λυχνικοῦ.

Same prayers and in the same order as in Sinait. gr. 958, f. 24. See p. 21 above.

f. 144. Γερμανοῦ πατριάρχου εὐχαὶ εἰς παννυχίδα, same as in Sinait. gr. 956; see p. 13–14 above.

f. 147. Εὐχαὶ μεσονυκτικά.

Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ Πνεύματος ἀγίου τῷ Δαβὶδ χορηγήσας πρὸς ἡμετέραν ὑποτύπωσιν ψάλλειν σοὶ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς καὶ λέγειν· μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου, ἰκάνωσον ἡμᾶς τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἡμῶν, ἐπίσκεψαι ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν πιστοὺς καὶ φρονίμους οἰκονόμους καὶ ἡμᾶς ἀνάδειξον ἐπὶ τῇ φοβερᾷ ἡμέ- **|| (p. 0063)** ρᾷ τῆς ἐξετάσεώς σου πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ἐκφών· Ὅτι πρέπει πᾶσα. Εὐχή ἀντιφώνου β'. Καὶ νῦν ἐπὶ τὸ μέσον τῆς νυκτὸς καταντήσαντες, Κύριε, τὰς κατὰ δύναμιν εὐχαριστίας σοι προσφέρομεν καὶ δεόμεθά σου τὸν δωρηθέντα ταῖς καρδίαις ἡμῶν τῆς γνώσεώς σου θησαυρὸν ἀνεξάλειπτον διαφύλαξον, ἔμβαλε εἰς τὸ στόμα ἡμῶν τὸν τῆς σοφίας σου λόγον καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου. Ἐκφών· Ὅτι σὸν τὸ κράτος. Εὐχή ἀντιφώνου γ'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τῶν αἰώνων, ὁ μήτε ἀρχὴν, μήτε τέλος ἔχων, ὁ λυτρωτὴς τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ θεμελιωτὴς τῶν φρονημάτων καὶ φύλαξ τῶν καρδιῶν ἡμῶν, ὁ διὰ τῶν κτισμάτων σου ὑποδείξας ἡμῖν τῆς σῆς δημιουργίας τὴν ἄφραστον δύναμιν, Αὐτὸς Δέσποτα, καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν τῆς νυκτὸς πρόσδεξαι ἡμῶν τὴν δέησιν καὶ τὴν ἐκάστου ἔνδειαν ἀναπλήρωσον εἰς τελειότητα καὶ ἀξιότιον ἡμᾶς ἀνάδειξον τῆς σῆς ἀγαθότητος. Ἐκφών· Ὅτι ἠυλόγηται... Εὐχή δ' τῆς ἀπολύσεως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ πολλὴν χρηστότητα καὶ πλήθος οἰκτιρῶν σου δωρησάμενος ἡμῖν καὶ τὸ παρελθὸν μῆκος τῆς νυκτὸς ἀνεπηρέαστον ἀπὸ παντὸς ἐκκλῖναι κακοῦ. Σὺ, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, Δημιουργέ, δὸς ἡμῖν καταντῆσαι καὶ ἐπὶ τὰς ἐωθινὰς εὐχὰς, καὶ κατάλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τῷ ἀληθινῷ φωτὶ τὸν τῆς γνώσεώς σου θησαυρὸν εἰς τὸ ποιεῖν τὸ θέλημά σου. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός. Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Σοὶ τῷ Θεῷ τῷ τῶν αἰώνων Δημιουργῷ καὶ πάσης κτίσεως ἡμεῖς, οἱ ἀχρεῖοι δούλοι σου, ἐκλίναμεν τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς καὶ δεόμεθά σου ἐξαπόστειλον τὴν εὐλογίαν σου τὴν πνευματικὴν ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐν πάσῃ σεμνότητι καὶ ὑπακοῇ τῶν ἐντολῶν σου, διαφύλαξον τὴν ζωὴν ἡμῶν. Ἐκφών· Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν.

f. 148v Εὐχή πρὸ τοῦ ὕπνου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν τοῦ ὕπνου χρῆσιν εἰς σωτηρίαν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων χαρισάμενος, καὶ αὐτός, ὡς πάντα τὰ φυσικὰ καὶ ἀδιάβλητα ἡμῶν πάθη, καὶ τὸν ὕπνον καταδεξάμενος, χάρισαι ἡμῖν ὕπνον εἰρηνικόν·

ἀπέλασον ἀφ' ἡμῶν πᾶσαν φαντασίαν καὶ ἐπιβουλήν δαιμόνων, ῥῦσαι ἡμᾶς τῆς τῶν ῥυπαρῶν καὶ αἰσχυρῶν λογισμῶν ἐνθυμήσεως, ἀγίασον ἡμῶν τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, ἄγνισον ἡμῶν τὸν λογισμὸν, τὴν παρθενίαν συντήρησον, ἐργήγορον καὶ ἐλαφρὸν τὸν ὕπνον ἡμῶν ποίησον, καὶ ἀνάστησον ἐν καιρῷ εὐθέτω παραστήναι καὶ ἀποδοῦναί σοι τὰς εὐχὰς ἡμῶν πρεσβείαις τῆς ἀχράντου σου Μητρὸς καὶ Θεοτόκου Μαρίας, τῶν ἀγίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ ἀγίου προφήτου Προδρομοῦ καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάν- || (p. 0064) νου, τῶν ἀγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, προφητῶν καὶ μαρτύρων, καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

f. 149. Εὐχή μεσονυκτική.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ στόματος τοῦ ἀγίου σου προφήτου καὶ βασιλέως Δαβὶδ εἰπὼν· μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου, καὶ τὰ νῦν ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν προσευχὴν ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ ἀχρειῶν δούλων σου, καὶ μὴ ἐξουδενώσης ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ προσώπου σου· ποίησον ἡμῖν κατὰ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὰ δικαϊώματά σου δίδαξον ἡμᾶς· φώτισον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν διανοιῶν ἡμῶν, καὶ ἐξέλασον ἀφ' ἡμῶν πᾶν πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον λογισμὸν, ἀσφάλισαι ἡμῶν τὴν ζωὴν, τὸν λογισμὸν κυβέρνησον, τὰ διαβήματα κατεύθυνον, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ ἀοράτου καὶ πολεμήτορος ἐχθροῦ· φαίδρυνον τὰς λαμπάδας τῶν ψυχῶν ἡμῶν τῷ ἐλαίῳ τῆς χρηστότητος καὶ τῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας σου, ἵνα ἐργηγόρως καὶ ἀνυστάκτως ὑπαντήσωμέν σοι τῷ ἀγαθῷ νυμφίῳ τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ συνεισέλθωμεν εἰς νυμφῶνα τὸν σὸν ἐν τῇ χαρᾷ τῆς βασιλείας σου μετὰ τῶν φρονίμων παρθένων πρεσβείαις τῆς ἀγίας καὶ Θεοτόκου Μητρὸς σου καὶ πάντων τῶν ἀγίων νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας...

f. 149. Εὐχαὶ ἐωθιναί.

The first seven prayers found in Goar, p. 39–41. The text breaks off amid the seventh one, since the remaining leaves are lost.

0064 [Sinai, Monastery of St Catherine, 962]

VI. Εὐχολόγιον, Sinai Greek MS 962, in 16°, 195 ff., copied on parchment in a clear hand of the 11th or 12th century. The first three leaves contain the end of an unidentified prayer.

f. 3v. Εὐχολόγιον, σὺν Θεῷ ἀρχόμενον τὴν θεῖαν λειτουργίαν τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου.

Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, ἀποτιθεμένου τοὺς ἄρτους. Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον. Goar, p. 51. The text consists of prayers. Unlike the previous copies, it omits the prayer Οὐδεὶς ἄξιος etc. and the passage at the end of the Liturgy: ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ Ἦνυσται καὶ τετέλεσται. The prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίσας ἡμᾶς etc. is not ascribed to St Basil. The text ends with the *opisthambonos* prayer Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας... Krasnoseltsev, Опис. ватиканскихъ рки. [Свѣдѣнія], p. 278. || (p. 0065)

f. 34v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου.

Several leaves are missing, with the end of the prayer for the catechumens and the first two prayers for the faithful. The prayer Οὐδεὶς ἄξιος etc. is entitled Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτόν. The prayer Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος etc. is entitled καὶ μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ. In all other respects the text resembles that of the previous manuscripts.

f. 48. Ακολουθία τῶν προηγιασμένων.

Unlike the previous ones, this text has the prayer τῆς ἐκτενοῦς ἱκεσίας (Goar, p. 56) which opens the present-day service. The prayer in the *diakonikon* (Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ διακονικῷ) Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὰς πανσέπτους ταύτας ἡμέρας etc. is omitted. The litany and prayers for those to be enlightened are only to be said until Wednesday of Holy Week.

f. 58. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.

The first three prayers are those found in Goar, p. 28. Here, they are entitled εὐχή ἀντιφώνου α', εὐχή ἀντιφώνου β', and εὐχή ἀντιφώνου γ'. The *fourth* prayer is Ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας... Goar, p. 35, which is entitled Εὐχή εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα. The fifth prayer is Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν Goar, p. 29, with the title Εὐχή τῆς ἀπολύσεως. Sixth comes εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας. οὐρανούς etc. Goar, p. 32.

f. 63. Εὐχαὶ τῶν παννυχίδων.

Same as the first three prayers in Sinait. gr. 956, p. 13–14 above. The remaining two prayers are not found here.

f. 66v. Εὐχαὶ ἑωθιναί.

The first five prayers are those in Goar, p. 39–40, with the titles Εὐχή ἑωθινή ἀντιφώνου α', β', γ', etc. The sixth prayer is Goar's no. 10: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετανοίας ἄφεσιν τοῖς ἀνθρώποις δωρησάμενος etc. Goar, p. 42, with the title εὐχή τοῦ πεντηκοστοῦ. The seventh prayer is Goar's no. 12:

Αἰνοῦμεν, ὑμνοῦμεν, εὐλογοῦμεν p. 42, which is entitled εὐχή τῆς ἀπολύσεως εἰς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις. The eighth and final one is εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε, ἄγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν Goar, p. 44.

f. 74. Εὐχή εἰς τὸ ἀναδηῆσαι γυναῖκα, Goar, p. 309. || (p. 0066)

f. 75v. Εὐχή ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν.

Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πηγᾶσας ἁμαρτωλοῖς σωτηρίαν τῷ πάθει σου καὶ τρόπαιον κατὰ τοῦ διαβόλου τὸν σταυρὸν ἀναδείξας, ὁ εἰπὼν θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον, νίκησον ἐν ἡμῖν πᾶσαν ἁμαρτίαν φιλάνθρωπε καὶ ἀπέλασον ἀφ' ἡμῶν πάντα λογισμὸν ἐναντίον τῶν προσταγμάτων σου· καὶ ἄγαγε ἡμᾶς εἰς μετᾶμελον, ὧν ἡμάρτομεν, ἀγαθέ· πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου, ὅτι εὐλογημένος ὑπάρχεις, καὶ πρέπει σοὶ ἡ δόξα σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι.

f. 76. Εὐχή ἐπὶ συμφορᾷ.

Δέσποτα Κύριε οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ πάσης κτίσεως ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου, παντοδυνάμῳ θελήματι τῆς σῆς ἀγαθότητος ἔπιδε ἐπὶ τὸν λαόν σου, τὸν ἐπισυναχθέντα ἐπ' ἐλπίδι τῆς παρὰ σοῦ εὐλογίας, καὶ εὐλόγησον ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογία πνευματικῇ, καὶ μὴ καταισχύνης ἡμᾶς, ὁ Θεός, ἀπὸ τῆς προσδοκίας ἡμῶν, ἀλλὰ γενοῦ βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως· τὸν κόσμον εἰρήνευσον, νίκας τῷ βασιλεῖ ἡμῶν δώρησαι, τοὺς πεπλανημένους ἐπίστρεψον, τὴν ἐκκλησίαν σου ἀτάραχον φύλαξον, πάντα κυβέρνησον, Δέσποτα, ἐκάστῳ τὴν ὀφείλουσαν ποιούμενος πρόνοιαν· σὺ γὰρ εἶ ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰδὼς ποιεῖν ὑπερεκπερισσοῦ, ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, ἢ πηγὴ τῶν εὐλογιῶν, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ...

f. 77. Εὐχή τοῦ νιπτῆρος τῆς ἁγίας πέμπτης.

Κύριε, ὑπεράγαθε, ὁ ἀπρόσιτος τῇ θεότητι Goar, p. 592. Εὐχή τῆς ἀπολύσεως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου κενώσας ἑαυτόν... p. 594. Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Δέσποτα, Κύριε τῆς δόξης, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν μέτρα ταπεινώσεως... p. 592.

f. 80. Εὐχή εἰς νοσοῦντας.

Ὁ, Θεὸς ὁ μόνος ἔχων ἐξουσίαν ἁμαρτίας ἀφίεναι καὶ ψυχὰς σώζειν Sinait. gr. 959, p. 45 above.

f. 80v. Εὐχαὶ ὀπισθάμβωνοι τῶν ὥρων.

Εὐχή τῆς α' ὥρας. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας ἐλθεῖν, ἀνάτειλον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὸν ἀληθινὸν ἥλι-

ον τῆς δικαιοσύνης σου, φωταγώγησον ἡμῶν τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν, ἵνα, ἐν τῇ ὁδῷ τῶν ἐντολῶν σου πορευόμενοι, καταξιωθῶμεν καὶ τῶν αἰώνιων σου ἐπιτυχεῖν ἀγαθῶν πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου νῦν καὶ αἰεὶ etc., p. 36 above. Εὐχή τῆς γ' ὥρας. Τρισάγιε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ παράκλητον καὶ ἅγιόν σου || (p. 0067) Πνεῦμα ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τοῖς ἁγίοις σου ἀποστόλοις καταπέμψας· καὶ ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις δούλοις σου τῆς αὐτῆς σου δωρεᾶς καὶ χάριτος μετόχους ἀνάδειξον, ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ συντηρῶν τὴν ζωὴν ἡμῶν πρεσβείαις τῆς παναγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου νῦν καὶ αἰεὶ. See *ibid.* p. 36. Εὐχή τῆς ζ' ὥρας. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν... See p. 38 above ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας ἡμῶν ἐκκλίνοντας ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ ἐνεργοῦντας τὰς θείας σου καὶ σωτηρίου ἐντολὰς πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Εὐχή τῆς θ' ὥρας. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ ὑποδείξει τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων Πέτρου καὶ Ἰωάννου ἐκδιδάξας ἡμᾶς προσεύχεσθαι καὶ ἐξιλεοῦσθαι σε, καὶ κατὰ τὸν τῆς ἐνάτης ὥρας καιρὸν ἀπονέκρωςον τὸ τῆς σαρκὸς ἡμῶν φρόνημα, ἵνα τῷ σῶ ζῶντες θελήματι ἐν ἀμέμπτῳ πολιτεία διὰ παντὸς εὐαρεστοῦμεν τὴν σὴν ἀγαθότητα πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου νῦν καὶ αἰεὶ...

f. 82v. Εὐχή τοῦ τε λυχνικοῦ καὶ ἐωθινοῦ καὶ πρὸς πᾶσαν σύναξιν ἐπιτηδεΐα.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, δυσωπούμενος ὑπὸ τῆς ἰδίας σου εὐσπλαγχνίας πρεσβείαις τῆς ἀχράντου σου Μητρός, τῶν ἁγίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων καὶ τοῦ ἁγίου τοῦδε, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου ἐλέησον, ἀγίασον, φρούρησον, εἰρήνευσον τὴν ζωὴν ἡμῶν, εὐπρόσδεκτον τὴν προσευχὴν ἡμῶν ποίησον ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν διαφύλαξον πάντας ἡμᾶς. Ὁ ὢν εὐλογητὸς Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ...

f. 83. Εὐχή ὀπισθάμβωνος εἰς λειτουργίαν.

Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς στήναι ἐνώπιον τῆς ἀχράντου σου δόξης καὶ ἀναπέμψαι σε τὰς ὑπὲρ πάντων ἡμῶν εὐχαριστίας, πρόσδεξαι ταύτας εἰς τὸ ἐπουράνιον καὶ ἅγιόν σου θυσιαστήριον εἰς ὁσμὴν εὐωδίας, καὶ παρὰ σχου ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα, σῶσον τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, καὶ ποιήσον μεθ' ἡμῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τῶν συλλειτουργούντων καὶ ὑπὸ τὴν σὴν ἀγαθότητα τεταγμένων πλοῦσια τὰ ἐλέη σου, ὅτι τὸ ὄνομά σου, Κύριε, αἰεὶ δοξάζομεν. Σὸν γὰρ ἐστί τὸ ἐλεεῖν...

f. 83v. Εὐχή εἰς μνήμην τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ σου, ὁ φωτίσας ἡμᾶς διὰ τοῦ κηρύγματος αὐ- || (p. 0068)

τῶν καὶ ὀδηγήσας εἰς τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς λαμπράσης ἐν αὐτοῖς χάριτος τοῦ Μονογενοῦς σου, χάρισαι ἡμῖν ταῖς μνήμαις αὐτῶν κοινωνοῦντας καὶ τῶν αἰωνίων σου τυχεῖν ἀγαθῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξασμένος σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ...

f. 84. Εὐχή εἰς διαφόρους ἁγίους.

Ὁ ἐνδοξαζόμενος ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν ἁγίων σου, Κύριε, τῶν ἀποστόλων τὸ καύχημα, τῶν προφητῶν τὸ ἀγαλλίαμα καὶ τῶν μαρτύρων τὸ στήριγμα, τῶν ὁσίων ἢ χαρὰ καὶ τῆς σὲ τεκούσης ὁ στέφανος, τὴν σὴν εἰρήνην δώρησαι ἡμῖν, ὀδηγῶν καὶ φρουρῶν τὴν ζωὴν ἡμῶν, ἵνα μετὰ τοῦ ἐλέους τῆς σῆς ἀγαθότητος ἀξιωθῶμεν ζηλῶσαι αὐτῶν τοὺς ἄθλους καὶ εὐάρεστοί σοι γενόμενοι τυχεῖν σὺν αὐτοῖς τῆς μελλούσης μακαριότητος. Σὺ γὰρ εἶ ὁ χορηγὸς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. See p. 23 above.

f. 84v. Εὐχή εἰς μνήμην.

Ἄγιε, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, Ὑψιστε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, ὁ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ὁ χαρισάμενος τοῖς ἁγίοις σου τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνίασθαι, τὸν δρόμον τῆς εὐσεβείας ἐκτελέσαι καὶ τὴν ὁμολογίαν τηρῆσαι τῆς πίστεως, μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου καὶ χάρισαι ἡμᾶς, Δέσποτα, μνημονεύειν τῶν ἁγίων σου ἐν παντὶ καιρῷ καὶ κοινωνεῖν τοῖς αὐτῶν παθήμασιν, ὅπως μιμηταὶ αὐτῶν γενόμενοι, τύχωμεν τῶν ἀποκειμένων αὐτοῖς ἀγαθῶν. Ὅτι σοὶ πρέπει δοξολογία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι... See p. 23 above.

f. 85. Ἐπὶ μνήμην ἁγίων.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα Θεὲ Παντοκράτορ, ὅτι κατηξίωσας ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπιτελέσαι τὸ μέγα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ σου μυστήριον, καὶ δεόμεθά σου, βασιλεῦ τῆς δόξης, ἐνοίκησον ἐν ἡμῖν, ἀγαθέ, καὶ ἐμπεριπάτησον κατὰ τὴν ἀψευδῆ σου ἐπαγγελίαν, καὶ ποιήσον ἡμᾶς ναοὺς τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, χαριζόμενος ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα· σὺ γὰρ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιαζῶν τὰ σύμπαντα καὶ ὁ μονογενὴς σου Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ πανάγιον νῦν καὶ ἀεὶ...

f. 86. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν... Goar, p. 264.

f. 87. Εὐχή εἰς τὸ σαραντίσαι παιδίον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ταῖς σαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερὸν ἔλθῶν. See p. 53 above. || (p. 0069)

f. 87v. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα, ἤγουν μετὰ τὸ σαραντῆσαι.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν διὰ τοῦ λόγου σου δημιουργήσας, ὁ τὰ πάντα ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγών, δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε, Κύριε, ὁ διασώσας τὴν δούλην σου τήνδε ἐκ τῆς συνελθούσης αὐτῇ τεκνογονίας λύπης καὶ τὰ νῦν, φιλάνθρωπε, ἔπιδε ἐπ' αὐτήν καὶ καθάρισον αὐτήν ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καὶ παντός ῥύπου, προσερχομένην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἵνα ἀκατακρίτως ἀξιωθῇ μετασχεῖν τῶν ἀγίων σου μυστηρίων, Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος. Confer. Εὐχολ. Goar, p. 267.

f. 88v. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὡς ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας Goar, p. 306.

f. 89. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

The beginning, up to the renunciation of Satan, is similar to Mosq. Syn. gr. 279: see the appendix to [Dmitrievskii,] *Богослуж. вь русск. ц.вв XVI в., I*, p. 9–10. There are some minor peculiarities. The prayer Ὁ ὦν Δέσποτα Κύριε etc. is entitled ἀφορκισμὸς μετὰ τὸν πρὸς ὄραν βαπτιζόμενον. Reading Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ is accompanied by the note καὶ ἐμφυσᾶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ σφραγίζει etc. All renunciations are written as a single passage. The phrase Καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ does not contain the words καὶ βαπτίζομαι, Καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ καὶ πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν καὶ τὰ λοιπὰ ἕως τρίτου. Καὶ πάλιν λέγει αὐτῷ ὁ ἱερεὺς· Συνετάξω τῷ Χριστῷ. Καὶ ἀποκρίνεται· Συνεταξάμην etc. Διακονικὰ εἰς τὸ ἅγιον ὕδωρ· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτῷ πρὸς καθαρισμὸν ψυχῶν... Ὑπὲρ τοῦ σκευῆ γενέσθαι αὐτά... Ὑπὲρ τοῦ τέκνον φωτός... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Μέγας εἶ Κύριε καὶ θαυμαστά... p. 288. Καὶ ἐμφυσῶν τῷ ὕδατι, σφραγίζει γ' καὶ λέγει· Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημείωσιν... p. 289. Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ τρυβλίον τοῦ ἐλαίου καὶ δίδει αὐτὸ διακόνῳ, καὶ κλίνει ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν ἐν τῷ τρυβλίῳ καὶ φυσᾶ γ' καὶ σφραγίζει τῷ δακτύλῳ καὶ εὔχεται τὴν εὐχὴν ταύτην· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν... p. 289. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος τὸ Πρόσχωμεν, λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ τρυβλίον τοῦ ἁγίου ἐλαίου καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ τρεῖς σταυρούς, ψάλλων τὸ Ἀλληλουῖα σὺν τῷ ὄχλῳ γ', ἤχος πλ. β'. Καὶ μετὰ τοῦτο ἀποτίθεται τὸ τρυβλίον καὶ ἐκφωνεῖ· Εὐλογητὸς εἶ ὁ Θεός... Καὶ προσ- || (p. 0070) φέρεται ὁ βαπτιζόμενος τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ λαμβάνει ὁ πρεσβύτερος ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ καὶ ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν μεταφρένων τοῦ βαπτιζομένου καὶ λέγει· Χριεταὶ ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ... Καὶ τότε χριεταὶ ὑπὸ τοῦ διακόνου ὅλον τὸ σῶμα, καὶ

μετὰ τοῦτο βαπτίζεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως, λέγων οὕτω· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος... (all in one passage), Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς, Μακάριοι ὦν... καὶ λέγει γ' καὶ δοξάζει.

f. 111. Εὐχή τοῦ μύρου.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγή τῶν ἀγαθῶν... Goar, p. 290. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, χρίει ὁ ἱερεὺς τῷ μύρῳ τοὺς βαπτιζομένους· ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ῥινῶν καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν δῦω ὠτων, καὶ τοῦ στήθους καὶ λέγει οὕτως· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου, Ἀμήν. Καὶ μετὰ τοῦτο εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν εἰσοδὸν μετὰ τῶν νεοφωτίστων, ψάλλων οὕτως τό· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, καὶ γίνεται ἡ θεία λειτουργία καὶ ἀπολύονται.

f. 113v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι παιδίον.

Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος τοῖς δούλοις σου... Goar, p. 303. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς... καὶ ῥαντίζει τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὕδατι, λέγων· Ἐδικαιώθητε, ἡγιάσθητε, ἐκαθαρίσθητε, ἀπολούσασθε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ λύει τὰ ἄμφια αὐτῶν καὶ ἀπολύει.

f. 114. Ακολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

Τροπάρην, ἦχος πλ. δ'. Φωνὴ Κυρίου... Διακονικὰ εἰς τὸ ἅγιον ὕδωρ· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τὴν χάριν... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ πηγὴν ἀφθαρσίας... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πηγὴν ἁγιασμοῦ πάντα πάθη... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ ἁγιασμοῦ δῶρον, νοσημάτων ἀλεξητήριον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας. Πρόλογος τοῦ ἁγίου Βασιλείου· Δοξάζομέν σε, Δέσποτα πανάγιε Θεέ, παντοκράτωρ, δοξάζομέν σε, προάναρχε, προαιώνιε βασιλεῦ, δοξάζομέν σε τὸν πάσης κτίσεως ποιητὴν καὶ δημιουργὸν τῶν ἀπάντων ἐν γὰρ τῇ προλαβούσῃ ἑορτῇ νήπιόν σε εἶδομεν, ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἑορτῇ τέλειόν σε ὀρώμεν, τὸν ἐκ τελείου τέλειον ὄντα Θεὸν καὶ ἐπιφανέντα ἡμῖν, σήμερον πανεύφημον ἑορτὴν ἑορτάζομεν τῆς παγκοσμίου ἐπιφανείας σου καὶ τῆς Προδρομοῦ εὐσπλάγχχνου συγκαταβάσεως, σήμερον ὁ τῆς ἑορτῆς ἐπέστη ἡμῖν καιρὸς. Goar, p. 365, incl. the two remaining prayers. || (p. 0071)

f. 120v. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὸ ἅγιον ὕδωρ. Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς ἁγιασμόν διακονίας, Goar, p. 363.

f. 121v. Εὐχαὶ διάφοραι. Εὐχή εἰς φρέαρ μιανθέν. Ἐκχέει πρῶτον κάδους μ' καὶ εἰθ' οὕτως θυμιᾷ καὶ εὐχεται· Κύριε παντοκράτωρ ἐπουράνιε. See p. 48 above. Καὶ εἰθ' οὕτως βάλλει τὸ ἁγίασμα τῶν ἁγίων θεοφανίων σταυροειδῶς εἰς τὸ φρέαρ καὶ ἀπογεύεται τοῦ ὕδατος (ὁ ἱερεὺς) καὶ εἰθ' οὕτως ὁ λαός.

f. 123v. Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων. Goar, p. 536 (first prayer).

f. 124v. Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων p. 537 (first prayer).

f. 125. Εὐχὴ εἰς εὐλογίαν οἴκου, Jerusalem, Holy Sepulchre 8, s. XV, f. 66v.

f. 126. Εὐχὴ ἐπὶ ἐλαίου ἀρρώστου, Goar, p. 335.

f. 126v. Εὐχὴ ἐπὶ ἀρρώστου. Sinait. gr. 957, f. 36v; see p. 5 above.

f. 127. Εὐχὴ εἰς ἀδελφοποίησιν Goar, p. 707.

f. 128. Εὐχὴ εἰς κόλυβα μνήμης ἁγίων Sinait. gr. 958, f. 94v; see p. 35 above.

f. 129. Εὐχὴ ἐπὶ μιαροφαγησάντων. Goar, p. 534.

f. 130. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων. Goar, p. 535.

f. 131. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ μιᾶρον ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσόν ἐν ὑποληνίῳ ἢ εἰς ἕτερον εἶδος.

Χρὴ οὖν λοιπὸν ἐπάραι τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον καὶ ρίψαι ἔξω, ἐὰν μὴ σαπῆ καὶ μετὰ τοῦτο πλύνεσθαι ἕτερον ἄγγειον καθαρῶς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν καὶ ἐπιρραντίζειν ὕδωρ τῶν ἁγίων θεοφανίων εἰς τὸ ἄγγειον σταυροειδῶς γ' καὶ οὕτω τὸ μίανθὲν μεταβαλεῖν ἐν αὐτῷ τῷ ἄγγειῳ τῷ καθαρῷ καὶ φέρειν δύο μανουάλια σὺν κηρίοις, ἄπτονται καὶ θυμῷ τριγύρωθεν τὸ ἄγγειον καὶ εἶθ' οὕτως ἰστάμενος κατὰ ἀνατολὰς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ ἐνσάρκῳ σου οἰκονομία διεντειλάμενος (Goar, p. 482).

f. 133. Εὐχὴ ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. Goar, p. 581.

f. 134. <Εὐχὴ> ἐπὶ ἀνομβρίας. Goar, p. 613.

f. 135. Εὐχὴ ἐπὶ ἀποδημούντων. Sinait. gr. 958, f. 87v; see p. 33 above.

f. 136. Εὐχὴ προπετῶς ὀμνούντων. Goar, p. 534.

f. 136v. Εὐχὴ ἐπὶ μαγαρισάντων. Archimandite Antonin's palimpsest, s. XIII, f. 28.

f. 138v. Εὐχὴ εἰς ἀρχὴν σπορίμων. Goar, p. 557. || (p. 0072)

f. 139v. Εὐχὴ ἐπὶ πλεόντων.

Ὁ Θεὸς ὁ φιλόφρων, ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων, ὁ πρὸ ἐωσφόρου γεννηθεὶς, τὸ φῶς τὸ ἐκ φωτός, ὁ Λόγος τοῦ Πατρὸς, ὁ τεθεὶς ἐν θαλάσῃ ὁδὸν καὶ ἐν ὕδατι ἰσχυρῷ τρίβον, ὁ τῷ Ἄβελ συναθλήσας καὶ τῷ Ἀβραὰμ πλουτήσας, ὁ τῷ Ἰσαὰκ συνδεθεὶς καὶ τῷ Ἰακώβ συνοδεύσας, ὁ τῷ Ἰωσήφ συμπραθεὶς καὶ τῷ Μωϋσεί συστρατηγήσας, καὶ τῷ Ἰησοῦ τῷ υἱῷ Ναυῆ τὸν λαὸν κατακληροδοτήσας καὶ τιμῷ ξύλῳ ὑποτάξας. Αὐτὸς Δέσποτα, συνόδευσον

τοῖς δούλοις σου εἴτε διὰ θαλασσῶν ἢ λιμνῶν ἢ ὁδοιποριῶν τὴν πορείαν ποιούμενοις καὶ πάντα πανταχοῦ ἀποκατάστησον εἰς λιμένας σωτηρίας, σύμπλους καὶ συνοδοιπόρος αὐτῶν γενέσθαι καταξίωσον, καὶ τὴν πορείαν αὐτῶν κατευώδωσον καὶ ἡμῶν, Δέσποτα, τὴν παρεπιδημίαν τὴν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἀχείμαστον καὶ ἀβλαβὴ διαφύλαξον. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς.

f. 134. Εὐχὴ λεγομένη εἰς τὸ κτίσαι καράβιν. Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς οἶκον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ οἰκοδομησαὶ σκάφος αὐτὸς τοὺς τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν ἐργαζομένους, ἐν τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ πρὸς τὴν σὴν δοξολογίαν κτιζομένου πλοίου, ἐν τῷ πλήθει τῶν σῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν ἀντάμειψαι, καὶ τοὺς ὑπουργοῦντας ἐνίσχυσον, ἀβλαβεῖς διαφυλάττων, τὰ θεμέλια αὐτοῦ ἀρραγῆ καὶ ἀσάλευτα διατήρησον, καὶ τέλειον ἀνάδειξον σκευὸς σου, ὅπως ἂν καὶ ἐν αὐτῷ πανευφήμοις δοξολογίαις ἀνυμνοῦμέν σε τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν· σὺ γὰρ εἶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διασώζων καὶ κατευοδῶν ἐν πᾶσιν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ.

f. 134v. Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι δίκτυα.

Ὁ πλούσιος καὶ ἄφθονος Θεός, ὁ μέγας καὶ μεγαλόδωρος, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐξαποστείλας τῷ κόσμῳ εἰς σωτηρίαν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, αὐτὸς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπε, καὶ τὰ νῦν δι' αὐτοῦ προκειμένα δίκτυα εὐλόγησον καὶ πλήθυνον τὰ ἀγαθὰ σου ἐν αὐτοῖς, καὶ δὸς ἡμῖν ἐξ αὐτῶν μεταλαβεῖν ἰχθύων ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ, δοξάζοντάς σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς.

f. 135v. Εὐχὴ ἐπὶ τρύγης ἀμπέλου.

Ὁ προσκυνητὸς καὶ Σωτὴρ τῶν ἀπάντων Θεός, ὁ τῆς ἀμπέλου φυτεῖαν τῷ δικαίῳ Νῶε ὑποδείξας καὶ τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ τὸ τῆς σταφυλῆς αἷμα ποτίσας εἰς οἶνον καὶ εἰς γῆν ῥέουσας μέλι καὶ γάλα, αὐτὸς ἀγαγὼν καὶ τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν καὶ ἐλαιῶνας εὐλόγησας. Αὐτὸς Δέσποτα, εὐλόγησον καὶ πλήθυνον τὸν τρυγητὸν τῶν δούλων σου, καὶ τῷ σῷ προστάγματι ὑπερκεχυθήσονται αἱ ληνοὶ τοῦ τε οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου αὐ- **|| (p. 0073)** τῶν, ἵνα, τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες καὶ τῶν σῶν δωρεῶν ἀπολαύοντες, δοξάζωμεν τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς.

f. 136. Εὐχὴ ἐπὶ θέρους.

Ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον διὰ τὴν σὴν ἀγαθότητα, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὁ πλάσας θέρος καὶ ἔαρ, ὁ τὰς κοιλάδας πληθύνας σίτου, καὶ εὐλόγησας τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ στεφανώσας αὐτὸν τῇ τῶν γεννημάτων καρποφορίᾳ εἰς ἀποστροφὴν τῶν σῶν δούλων, Κύριε, παρὰσχου τὴν μετάληψιν τῶν γεννημάτων εἰρηνικὴν καὶ ἀκατάκριτον καὶ τὴν εἰσκομιδὴν εὐλογημένην ποιήσον, καὶ τοὺς θερίζοντας ἐνίσχυσον καὶ σκέ-

πασον τῆ κραταιᾶ σου χειρί, ἵνα και ὁ θερίζων ὁμοῦ χαίρη και ὁ συνάγων, εὐλόγησον τὰ δράγματα και τὴν ἄλωνα, και πλήρωσον τῶν σῶν ἀγαθῶν τὰς τῶν δούλων σου ἀποθήκας, ἵνα, πᾶσαν εὐθηνίαν παρὰ σου λαβόντες, πλουτήσωσιν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς κατὰ τὰς ἐντολάς σου, Ὅτι ηὐλόγηται.

f. 137. Διακονικὰ εἰς μνήστρα.

Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῶν μνηστευομένων ἀλλήλοις... Ὑπὲρ τοῦ δούλου... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς τε και ἡμῖν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὁ Θεὸς αἰώνιος Goar, p. 311. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν ἐξ ἐθνῶν... Ibid.

f. 138v. Ἀκολουθία εἰς γάμους και εἰς στεφάνωμα.

Ἰσταται ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ και οἱ δύο οἱ ἀρμοζόμενοι ἔμπροσθεν εἰς τὰ ἅγια θύρια και λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ δακτυλίδιον ἐκ τοῦ νεωτέρου και τίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, ἐν ἣ ἀπόκειται και τὸ ἅγιον ποτήριον, και εἶθ' οὕτως ἄρχεται ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῶν νυνὶ συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν και συμβίωσιν τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον αὐτῶν, ὡς τὸν ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. Ὑπὲρ τοῦδε και τῆσδε και τῆς ἐν Χριστῷ συζεύξεως αὐτῶν. Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος πλάσας τὸν ἄνθρωπον Goar, p. 317. Εἶτα στεφανοῖ ἀμφοτέρους και δίδωσιν αὐτοῖς τὰ δακτυλίδια, τὸ μὲν χρυσοῦν τῷ ἀνδρὶ, τῇ δὲ γυναικὶ τὸ σιδηροῦν, και καταλάσσουν ἀμφοτέροι, και κρατήσας αὐτῶν τὰς δεξιὰς χεῖρας παραδίδωσιν ἀλλήλοις, λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῶδει σου οἰκονομία καταξιώσας Goar, p. 318 τὰς ἐντολάς σου. Εὐλόγησον αὐτοὺς ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἰσαὰκ και τὴν Ῥεβέκκαν, εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἰακώβ και τὴν Ῥαχὴλ, εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἢ (p. 0074) ὡς, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἰωσήφ και τὴν Ἀσυνέθ, εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας τὸν Μωϋσῆν και τὴν Σεπφόραν, εὐλόγησον, ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἐλεάζαρ και τὴν Σαλώμην, εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας τὸν Ζαχαρίαν και τὴν Ἐλισάβητ. Και δὸς αὐτοῖς, Κύριε, εὐλογίαν ἀνέκλειπτον και τὸ σπέρμα αὐτῶν πλήθυνον και ἀξιώσον αὐτοὺς τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν τῆς εὐλογήσεως. Χρῆ οὖν εἶδέναι, ὅτι ἐὰν ἕνα στεφανῶμεν, (τί)θενται τὰ στεφάνια μετὰ τῶν δακτυλιδίων ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, ἔνθα κεῖται τὸ ἅγιον ποτήριον, και προτίθεται ἡ εὐχὴ αὕτη· Στεφάνωσον αὐτούς, ὁ Θεός, ὁ στεφανώσας τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, στεφάνωσον αὐτούς, ὁ Θεός, ὁ στεφανώσας τὴν γῆν τῆ τῶν ποικίλων ἀνθέων εὐκοσμία και ἐν εἰρήνῃ και ὁμονοίᾳ διατήρησον αὐτοὺς και εὐλόγησον ἐν ἀγαθοῖς τὴν ζωὴν αὐτῶν, και παράσχου τοῖς δούλοις σου τούτοις καρπὸν κοιλίας ἐνάρετον και παιδοποιίαν εὐτακτον, μακροήμερουσιν εὐεκτέαν και γῆρας τίμιον και πολυχρόνιον, ἵνα ὡς ἐξ ἀγαθῆς ῥίζης ἀγαθὰ και τὰ βλαστήματα ὑπάρχουσιν. Ὅτι σὺ εἶ ὁ στέφανος και

τὸ καύχημα τῶν ἁγίων μαρτύρων... Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς. Ὁ λαός· Πάτερ ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς ὑψοῖ τὰ προηγιασμένα ἅγια. Ὁ λαός· Εἰς ἅγιος. Εὐχή τοῦ ποτηρίου· Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῆ ἰσχύϊ σου. Goar, p. 319. Καὶ ποτίζει αὐτοὺς καὶ ἀπολύει.

f. 143. Εὐχή εἰς τὸ ἐπάραι τὰ στεφάνια ἐκ τοῦ θαλάμου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας Goar, p. 322.

f. 144. Εὐχή εἰς ἀσθενοῦντας καὶ τῶν ἁγίων ἑπτὰ παιδῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ.

Εὐλογητός εἶ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιῶν μεγάλα καὶ θαυμάσια, ὁ ποιήσας ἐνδοξότερα ἐπὶ τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ, ὁ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, ὁ τοῖς ἁγίοις σου ἑπτὰ παισὶ Μαξιμιλιανῷ, Ἰαμβλίχῳ, Μαρτίνῳ, Διονυσίῳ, Ἰωάννῃ, Ἐξακουστοδιανῷ καὶ Ἀντωνίνῳ τὸν ὕπνον πρόξενον σωτηρίας χαρισάμενος εἰς τὸ ἐκφυγεῖν τοῦ παρὰ νόμου βασιλέως τὴν ἀπειλήν, αὐτὸς καὶ τὸν δουλὸν σου τόνδε δὸς ὕπνον γλυκὺν καὶ ῥῶσιν σώματος· εἰ καὶ ὡς ἄνθρωπος τι τῶν ἐντολῶν σου παρέβη, συγχώρησον, Κύριε, καὶ ἀνάστησον καὶ φώτισον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν καὶ καθάρισον αὐτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ διαφύλαξον αὐτὸν τῆ σῆ χάριτι, σῶον, ὑγιῆ, μακροημερεύοντα, ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ πάσης ἐνεργείας σατανικῆς τῶν ἀχράντων χειρῶν σου τὸ πλάσμα πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωματίων... || (p. 0075)

f. 145. Εὐχή, λεγομένη, ὅταν ἐνυπνιαζεταί τις ὑπὸ πονηρῶν φαντασμάτων.

Πολυέλεε, εὐσπλαγχνε Κύριε, ἀκήρατε, ἀμόλυντε, ἀναμάρτητε Goar, p. 529.

f. 146. Εὐχή τοῦ Χρυσοστόμου, πρὸ τῆς ἁγίας κοινωνίας λεγομένη καὶ εἰς τὸν κοσμιχόν, ἐὰν πάσας ἡμέρας μὴ κοινωνήσῃ.

Κύριε οὐκ εἰμι ἄξιος οὔτε ἰκανὸς etc. This is now one of the Prayers for Holy Communion.

f. 148v. Εὐχή τῆς γονυκλισίας καὶ ἁγίας Πεντηκοστῆς.

The first five prayers and the *kephaloklisia* prayer are found in Goar, p. 597–603. The manuscript omits the prayers Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος, ὁ ἅγιος καὶ φιλάνθρωπος... and Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος..., i.e. the third lection comprises a single prayer.

f. 165. New Testament readings for various feasts and major saints. The reading from Luke “At that time Mary arose” [Lk 1:39] is accompanied by the remark: εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου ἀναγινώσκομεν ἐπὶ παννυχίδας καὶ εἰς ὄρθρον.

0075 [Sinai, Monastery of St Catherine, 961]

VII. Εὐχολόγιον, Sinai Greek MS 961, in 16°, 100 ff., written in a small, careless hand⁶⁵ of the 11th or 12th century.

f. 1. Εὐχολόγιον σὺν Θεῶν τελειωμένον τοῦ ἁγίου Βασιλείου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

The text here also consists just of prayers, as in the previous manuscripts, but it has a few interesting peculiarities. It begins with Εὐχή ἐν σκευοφυλακίῳ, ἀποτιθεμένον τοῦ ἄρτου τῆς προθέσεως ἐν δίσκῳ. Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον. The Εὐχή κατηχομένων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν is not ascribed to St Basil. The prayer Οὐδεὶς ἄξιός τῶν συνδεδεμένων... is untitled. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίσας ἡμᾶς has the same title as in Mosq. Sevastianov 374: Krasnoseltsev, Οπισ. [Свѣдѣнія,] p. 247. The deacon's *ekphrasis* Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους is followed by the remark: καὶ μετὰ τὸ δοθῆναι τὴν ἀγάπην καὶ νίψασθαι πάντας, λέγει ὁ διάκονος· Τὰς θύρας τὰς θύρας. Καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος· Ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν λαὸν τὸ ἅγιον σύμβολον καὶ τὸν διάκονον· Στῶμεν καλῶς, καὶ λέγει ὁ ἀρχιερεὺς· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ λαός· Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου. Ὁ ἱερεὺς· Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας, Ὁ λαός· Ἐχομεν πρὸς τὸν Κύριον. Ὁ ἱερεὺς ἀρχεται τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς· Ὁ ὢν Δέσποτα Θεὸς Πάτερ παντοκράτορ... Krasnoseltsev, *Свѣдѣнія*, p. 251 Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν (i.e. after the prayer Δέσποτα Πάτερ τῶν οἰκτιρῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως) καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν διάκονον τὸ Πρόσχωμεν, εὐχὴν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν, μέλλων ὑψῶναι τὸν ἅγιον ἄρτον, λέγων οὕτως· Πρόσχετε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν Krasnoseltsev, *Свѣдѣнія*, p. 275. Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν λαὸν τὸ Εἰς ἅγιος, λαμβάνει ἐκ τοῦ ἁγίου σώματος μερίδα ὁ ἱερεὺς καὶ βάλλει εἰς τὰ ποτήρια, λέγει· Πλήρωμα Πνεύματος Ἁγίου. Καὶ μεταδίδους ἐπιφθέγγεται· Σῶμα τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Σῶμα τοῦ ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντος καὶ οὐ ποιηθέντος. Σῶμα τοῦ ὑπὸ τῶν προφητῶν κηρυχθέντος. Σῶμα Δεσπότης τῶν ἀγγέλων. Ποιοῦντος τοῦ διακόνου τὴν εὐχὴν, ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῇ μεταλήψει... Krasnoseltsev, *Свѣдѣнія*, p. 276 Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Ὁ λαός· Ἐν ὀνόματι Κυρίου. Εὐχή ὀπισθάμβωνος· Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε Κύριε...

⁶⁵ The hand is so untypical that Archimandrite Antonin assigned it (in his handwritten catalogue of the library) to the 11th century, while Gardthausen (*Catalogus codd. Graecorum Sinaiticorum*, Oxford 1886, p. 204) dates it to the 13th. It seems, rather, that this is neither an 11th nor a 13th-century hand, but one of the transitional decades between the 11th and 12th centuries. The ductus of the letters confirms this.

Krasnoseltsev, *Сви́дѣнія*, p. 278. Εὐχή τοῦ σκευοφυλαχίου· Ἦνυσται καὶ τετέλεσται... Krasnoseltsev, *Сви́дѣнія*, p. 279.

f. 20. Εὐχή κατηχουμένων ἄλλη πρὸ τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς τοῦ Χρυσοστόμου.

Just prayers, as in the previous manuscripts. Εὐχή πιστῶν α' μετὰ τὸ ἀπλωθῆναι τὸ εἰλητόν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων... The prayer Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος, ὁ δεχόμενος θυσίαν αινέσεως is entitled Εὐχή γ' προσκομιδῆ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. There is no prayer Οὐδεὶς ἄξιος. Εὐχή ὀπισθάμβωνος ἄλλη· Ὁ Θεὸς ὁ καλέσας, ἀγιάσας (ἡμᾶς), Δέσποτα, καταξίωσον τῆς κλήσεώς σου, φύλαξον ὑπὸ τὴν σκέπη σου, βεβαίωσον ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, ρῦσαι ἀπὸ τοῦ πονηροῦ καὶ πάντων αὐτοῦ τῶν ἐπιτηδευμάτων...

f. 27. Εὐχή ἀντιφώνου πρώτου τοῦ λυχνικοῦ.

The first 11 prayers are the same as in Sinait. gr. 958 (see p. 21 above) and have the same title. However, the prayer τοῦ || (p. 0077) Τρισαγίου· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος, ὁ ἅγιος ὁ φιλόανθρωπος Goar, p. 36 is immediately followed by εὐχή τῆς ἀπολύσεως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν Goar, p. 29 and εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανὸν καὶ καταβάς... Goar, p. 32.

f. 34. Εὐχή ἀντιφώνου α' τῆς παννουχίδος.

Same as in Sinait. gr. 956; see p. 13–15 above.

f. 37v. Εὐχή μεσονυχτινῆ ἀντιφώνου α'.

Same as in Sinait. gr. 959; see p. 62–63 above.

f. 39. Εὐχή ἑωθινή.

11 matutinal prayers in total. The first through eighth prayers are the same as in Goar, p. 39–41 and carry the titles Εὐχή ἑωθινή α' εὐχή ἑωθινή β', etc., up to εὐχή ἑωθινή η' πρὸ τοῦ πεντηκοστοῦ. Goar's ninth prayer Λάμψον, Δέσποτα βασιλεῦ is not found here, so the ninth one is εὐχή τοῦ πεντηκοστοῦ (Goar's no. 10), the tenth is Goar's no. 11 εὐχή τῶν αἰνῶν, and finally the 11th is Goar's no. 12: εὐχή ἦγουν ἀπόλυσις. These are followed, without any title, by a prayer τῆς κεφαλοκλισίας: Κύριε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τῷ παντεφόρῳ ὄμματι ἐπιβλέπων. Goar, p. 44.

f. 46. Εὐχή ἀντιφώνου α' γινομένης τριτέκτης,

Same as in Sinait. gr. 957 (see p. 9–12 above). The prayer τῆς ἀπολύσεως has lost its end, because four leaves are missing.

f. 51. End of the prayer Ὁ τῶν ἀρρήτων καὶ ἀθεάτων μυστηρίων Θεός... Goar, p. 166 from the Liturgy of Presanctified Gifts and the rest of that liturgy, without any notable peculiarities. The Εὐχή ἐν τῷ συστειλαί τὰ ἅγια is omitted.

f. 52. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρα τῆς γενέσεως αὐτοῦ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, Goar, p. 264.

f. 53. Half of this leaf has been torn out. Its verso side contains a prayer ὅταν ἔρχεται παιδίον μετὰ τῆς μητρός... μέραις εἰς τὸν ναόν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν ἐλθών... Dmitrievskii, *Богослужение*, Appendix, p. 19. || (p. 0078)

— ... ὅταν προσφέρει εἰς τῆς μητρός του... λέγει οὕτως.

... Δέσποτα Παντοκράτωρ, ὁ φυλάσσων τὰ νήπια καὶ φρουρῶν αὐτά, ὁ (διὰ) τὴν ἀκακίαν ἐναγκαλισάμενος αὐτά, καὶ τὰ νῦν Κύριε εὐλόγησον τὸ σὸν παιδίον, τὸ σὸν κτίσμα, τὴν σὴν δημιουργίαν καὶ αὐξησον, καὶ σοφίσον αὐτὸν καὶ τέλειον ἀνάδειξον τὸν δούλόν σου τῆ χάριτι τῆς ἀγίας ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς σου. Conf. Goar, p. 265.

f. 54. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

Up to the litany, the text is identical with the one in Mosq. Syn. gr. 279 (Dmitrievskii, *Богослужение*, Appendix, p. 9–11). The questions about renouncing Satan are written as a single passage. Διακονικὰ τοῦ βαπτίσματος. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ ψυχοκτόνου πολέμου τὴν δύναμιν ἀφανῆσαι τῷ ἐλαίῳ χρίσεως τοῦ Κυρίου. Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτός... Ὑπὲρ τοῦ θείαν αὐτοὺς κατὰ τῶν ἀντιπάλων... Ὑπὲρ τοῦ σκευὴ γενέσθαι... Ὑπὲρ τοῦ περιπατῆσαι αὐτοὺς ἀξίως τῆς κλήσεως, ἐν ἣ ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν... Ὑπὲρ τοῦ καταπλουτηθῆναι αὐτοὺς. Ὑπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως αὐτοὺς μεταλαμβάνειν τῶν ζωοποιῶν μυστηρίων. Ὑπὲρ τοῦ κληρονόμους ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Conf. Goar, p. 295. Ὅτι πρέπει. Τότε ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην καθ' ἑαυτόν· Εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός, ὁ ἐτάζων... p. 288. Καὶ τὸ Ἀμήν καθ' ἑαυτόν λέγει. Μετὰ τὸ συμπληρῶσαι τὸν ἀρχιδιάκονον, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τῆς τῶν ἁγίων βαπτισμάτων εὐχῆς, λέγει οὕτως· Μέγας εἶ Κύριε... p. 288. From here on, until the immersion, the text is the same as in Mosq. Syn. gr. 279 (Dmitrievskii, *Богослужение*, Appendix, p. 13). Καὶ τότε χριεῖται ὑπὸ τοῦ διακόνου ὅλον τὸ σῶμα, καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως, λέγων οὕτως⁶⁶ Βαπτίζεται ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ αἰεὶ. Καὶ

⁶⁶ The copyist confused the text in this manuscript, so that the immersion is mentioned here twice.

μετὰ τὸ βαπτισθῆναι πάντας ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς· Μακάριοι ὦν... καὶ λέγει σὺν τῷ λαῷ τὸν στίχον τοῦτον γ' καὶ δοξάζει, Ποιοῦντος τοῦ διακόνου τὴν εὐχήν, τότε ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται εἰς τὸ ἅγιον μύρον, Εὐχή τοῦ μύρου· Εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοράτωρ, ἡ πηγή τῶν ἀγαθῶν Goar, p. 290. Εὐχή τοῦ σα- || (p. 0079) βάνου. Λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ σάβανον, ὅταν χρῆσι τῷ ἁγίῳ ἐλαίῳ καὶ περιτίθῃσι τῷ ἀναδόχῳ, λέγων οὕτως τὴν εὐχήν ταύτην· Ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὦν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, εὐλογησεῖ⁶⁷ σοι ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ σου πίστει καὶ δώσει σοι Κύριος ὑγείαν ψυχῆς καὶ σώματος, χαρίζεται σοι τὰ πνευματικά σου καὶ τὰ σαρκικά σου τέκνα, καὶ ἔσει εὐλογημένος ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. Μετὰ τοῦτο βαπτίζεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως, λέγων οὕτως· Βαπτίζεται ὁ δούλος ὁ δεῖνα τοῦ Θεοῦ... Καὶ μετὰ τὴν εὐχήν τοῦ μύρου, χρῆσι ὁ ἱερεὺς τῷ ἁγίῳ μύρῳ τὸν βαπτιζόμενον, ποιῶν τύπον σταυροῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου, τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος καὶ β' ὠτων, καὶ τῶν μεταφρένων, λέγων οὕτως· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου εἰς τὴν πλήσμην σοφίας, εἰς ὑπακοὴν πίστεως νῦν καὶ αἰεὶ. Εὐχή τοῦ κουκουλίου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν σου καταπέμφας τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα εἰς τοὺς ἁγίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους, κατάπεμψον καὶ ἐπὶ τὸν δούλόν σου τὸν νεοφώτιστον τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα, συγκαταρίθμησον αὐτὸν μετὰ τῶν εὐαρεστησάντων τὸ ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ αἰεὶ. Καὶ εἶθ' οὕτως ἄρχεται ὁ ἱερεὺς· Ὅσοι εἰς Χριστόν... καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα μετὰ τῶν νεοφωτίστων καὶ ποιεῖ εὐχὴν καὶ ἀπολύει.

f. 68. Εὐχή, ὅταν ἀποδώσῃ τὸ παιδίον εἰς τὸν οἶκον καὶ δίδει (εἰς) τὴν μητέρα αὐτοῦ.

Ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὦν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, αὐτὸς καὶ νῦν τὸν δούλόν σου τοῦτον εὐλόγησον ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ αὐτοῦ πίστει καὶ δώρησαι αὐτῷ καὶ τοῖς γονεῦσι, καὶ ἀναδόχοις αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς συμπαρεστῶσιν ὑγείαν ψυχῆς καὶ σώματος καὶ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα, καὶ χάρισαι αὐτοῖς τὰ σαρκικά καὶ πνευματικά αὐτῶν τέκνα καὶ ἔσει εὐλογημένος διὰ παντὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου.

f. 68. Εὐχή (εἰς τὸ) ἀποδιαδῆσαι.

Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ βαπτίσματος τὸν δούλόν σου δωρησάμενος, Δέσποτα Κύριε, τὸν φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐναυγάξιν διὰ παντὸς εὐδόκησον, τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως ἐπὶ τῇ σῆ πέτρᾳ θεμελίωσον, τὸ ἔνδυμα τῆς ἀφθαρσίας παντὸς ῥύπου ἁμαρτημάτων ἀμόλυντον διατήρησον, τὴν πνευματικὴν σφραγίδα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς φοβερᾶς

⁶⁷ In Sinait. gr. 973, this passage is replaced by αὐτὸς τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι δωρησεταιί σοι ὑγείαν.

κρίσεως ἀνεξάλειπτον διαφύλαξον, ἵλεως αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν γε- || (p. 0080)
νόμενος κατὰ τὸ πληθος τῶν οἰκτιρμῶν σου. Ὅτι ἀγαθός. Εὐχή τῆς κεφαλο-
κλισίας. Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Χριστὸν Goar, p. 304.

f. 69. Πρόλογος εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

Εὐλογητὸς εἶ, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανάγιος, εὐλογητὸς εἶ ὁ δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας, εὐλογημένος εἶ ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δόξης σου, ὁ μέγας καὶ φοβερὸς καὶ ὑπερένδοξος, ὁ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις... Σήμερον γὰρ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος ἐν εἶδει περιστερῶς τοῖς ὕδα-
σιν ἐπιφαίνεται, σήμερον ὁ ἥλιος ἄδυτος καὶ ὁ κόσμος τῷ φωτὶ Κυρίου κα-
ταυγάζεται... τὸ τῆς μεγάλης οἰκουμένης μυστήριον, ὅτι ὁ πρὸ αἰώνων Θεὸς ἐκ
Παρθένου τεχθῆναι οὐκ ἠδόξησεν, οὐδὲ ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθῆναι ἀπη-
ξίωσεν, οὐδὲ ὁ Λόγος τὴν φύσιν ἤλεγξεν, οὐδὲ τὸ βάπτισμα τὴν δεσποτικὴν
ἀξίαν ἠλλοίωσεν... Εὐχή εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, λεγομένη ἔσω
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου... Καὶ μετὰ τὸ
Ἀμήν, λέγει· Εἰρήνη πᾶσι, Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχε-
ται ὁ ἱερεὺς· Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου.

f. 76. Διακονικὰ τῶν φώτων

Εἶπωμεν πάντες... Ἐξ ὅλης ψυχῆς... Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει... Ὁ μὴ βου-
λόμενος... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα...
Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ εἰσα-
κουσαι τὸν Θεὸν λόγον... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκιάσαι οὐρανόθεν. Ὑπὲρ τοῦ κα-
ταπέμψαι Κύριον τὸν Θεόν. Ὑπὲρ τοῦ ἀνακαινίσαι Κύριον τὸν Θεόν. Ὑπὲρ
τοῦ καταπέμψαι τὸν Κύριον τὸν Θεὸν ἐφ' ἡμᾶς... εἶπωμεν πάντες. Ὑπὲρ τοῦ
ῥοσθῆναι. See p. 44 above.

f. 77. Εὐχή διὰ φόβον ἐν λιτῇ. Athos, Esphigmen. 208, s. XVI, f. 78.

f. 77v. Εὐχή εἰς τοὺς ἀπὸ αἰρέσεως ἐπιστρέφοντας.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ βουλόμενος πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ
εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθινὴν εἰσελθεῖν... Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ὁ Θεὸς
ἡμῶν, ὁ καταξιώσας τέλειον ἀναδείξει τὸν δούλόν σου... Goar, p. 695.

f. 78v. Εὐχή ἐπὶ κουρεύτρων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
Ἰακώβ, ὁ τὴν τούτων πολλὴν εὐλογίαν τῆς χρηστότητος ἀναδείξας καὶ ὑπο-
δείξας αὐτοῖς θύραν παραδείσου καὶ πύλας οὐρανοῦ ἀνεῴξας αὐτοῖς, ὁ δι'
αὐτῶν τε καὶ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, καὶ προφητῶν ὑποδείξας καταγ-
γέλλειν τὰ μεγάλα τῆς ἀχράντου καὶ ζωοποιῦ Τριάδος. Αὐτὸς καὶ νῦν
|| (p. 0081) εὐλόγησον τὸν δούλόν σου τόνδε ἐπὶ τομῇ τῶν αὐτοῦ τριχῶν, χάρι-
σαι αὐτῷ ὑγίαν ψυχὴν καὶ σώματι, χάρισαι αὐτῷ μακροημέρευσιν, καὶ τοὺς
σωματικoὺς αὐτοῦ γονεῖς εὐλόγησον καὶ διαφύλαξον. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ

δεδόξασται... Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, εὐλογήσει καὶ αὐτόν σε (sic) ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ πίστει, δωρήσεται σοὶ ὑγείαν ψυχῇ καὶ σώματι, καὶ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα, χαρίσεται σοὶ ὁ Θεὸς τὰ πνευματικὰ καὶ σαρκικὰ σου τέκνα, καὶ ἔσει εὐλογημένος εἰς τοὺς αἰῶνας.

f. 79. Εὐχή εἰς φρέαρ.

Δέον τὸν ἱερέα θυμῶν κύκλω τοῦ φρέατος γ' ἐξαντλησαι τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτως ἐκ τῶν ἀγίων θεοφανίων ἐπιβάλλειν ὕδωρ ἀγίασμα, καὶ οὕτως κεχρησθαι. Κύριε παντοκράτωρ, ἐπουράνιε ὁ Θεός, ὁ μέγας καὶ ἀνεξιχνίαστος... See p. 48 above.

f. 80. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν βρώματι σκανθαλισθέντων, Goar, p. 535.

f. 81. Εὐχή ἐπὶ μιαιοφαγησάντων, Goar, p. 534.

f. 81v. Τάξις, γινομένη, εἰ συμβῆ μιαρὸν καὶ ἀκάθαρτόν τι προσφάτως ἐμπεσὸν ἐν ἀγγεῖῳ οἴνου ἢ ἐλαίου. Sinait. gr. 962, f. 131; see p. 71 above.

f. 83. Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος ἱερέως καὶ μοναχοῦ· Εὐχαριστοῦμέν σοί, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σοῦ μόνον τὸ ζῆν, ἀθάνατε... Goar, p. 452.

f. 84. Εὐχή ἄλλη ἐπὶ τελευτήσαντος.

Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... p. 424. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἱερεύς· Κύριε, Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων... p. 453.

f. 85. Εὐχή ἄλλη ἐπὶ τελευτήσαντος.

Ὁ διδοὺς πνοὴν πάσῃ σαρκὶ καὶ πάλιν ἀναλαμβάνων ἀπὸ κόσμου τὰς ψυχὰς, ἐπιστρεφούσας ἐπὶ σέ, καὶ κατοικῶν ἐν μοναῖς, αἷς ἠτοιμάσας, πρόσδεξαι τὸ πνεῦμα τοῦ δούλου σου, κατατάσσων ἐν ἀνέσει καὶ κατασκηνῶν εἰς τόπον χλόης καὶ ἀναπαύσεως, διδοὺς ἀμαρτημάτων συγχώρησιν, πλημμελημάτων ἄφεσιν, πάσης τῆς ἐν τῷ βίῳ κακίας συγγνώμην, ὅτι φιλόανθρωπος εἶ καὶ ἀγαθὸς εἰδὼς συγχωρεῖν πλημμελήματα καὶ ὑπερβαίνοντα ἀμαρτήματα, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκεῖ ἀνάπαυσσον, ἡμᾶς δὲ ἐνταῦθα εἰρήνευσσον καὶ διαφύλαξον, τοῖς συνελθοῦσι τὸν κάματον εἰς δικαιοσύνην δώρησαι. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος.

f. 85v. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Goar, p. 306. || (p. 0082)

f. 86. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν. Goar, p. 707.

f. 86v. Εὐχή εἰς κόλυβον ἀγίων. Sinait. gr. 958; see p. 35 above.

f. 87. Εὐχή ἐπὶ ἀρρώστου. Sinait. gr. 958; see p. 5 above.

- f. 87v. Εὐχή ἐπὶ ἐλαίου ἀρωστού... Goar, p. 335.
- f. 88. Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴκου, Jerusalem, Holy Sepulchre 8, s. XV, f. 66v.
- f. 88v. Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν ἀριστᾶν. Goar, p. 569.
— Εὐχή μετὰ τὸ ἀνιστάναι ἐκ τοῦ ἀρίστου, Ibidem.
- f. 89. Εὐχή εἰς οἰκοδομίαν ἐκκλησίας, Goar, p. 485.
- f. 80v. Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας. Goar, p. 613.
- f. 90. Εὐχή τοῦ ὄρθρου τοῦ εὐαγγελίου. p. 41.
- f. 90v. Εὐχή, γινομένη τῇ ἀγίᾳ Πεντηκοστῇ, γινομένης γονυκλισίας.

The first prayer Goar, p. 597. *Ekphonesis*: Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν. Καὶ λοιπὸν συνάπτει, λέγει· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Δέσποτα Παντοκράτωρ, i.e. addition to the first prayer, p. 598.

- f. 98. Εὐχή ἐπὶ τοῦ μέλλοντος λαμβάνειν σχῆμα μοναχικόν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξίους σου νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωτικά πάντα καταλιπόντας... Goar, p. 380. Εἰπέ, τέκνον, τί συνήλαμεν ἐνταῦθα; Καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἀποταξάμενος· Ποθοῦντα τὸν βίον τῆς ἀσκήσεως, ἐκ γ'. Εὐχή εἰς σχημοναχοῦς· Καλὸν ἐπεπόθησας, βίος ἀποστολικὸς ἐστίν. Εἰ οὖν βούλη μοναχὸς γενέσθαι, πρὸ πάντων καθάρισον ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελῶν ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ, κτῆσαι ταπεινοφροσύνην, δι' ἧς κληρονόμος γενήσῃ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, ἀπόθου τῆς βιωτικῆς συνηθείας τὸ θράσος, ὑπακοὴν ἔχε πρὸς πάντας, ἀγόγγυστος ἔσο ἐν ταῖς ἐπιτασσομέναις σοι διακονίαις, ἐν τῇ εὐχῇ προσκαρτερικός, ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις μὴ κατόκνει, ἐν πειρασμοῖς μὴ ἀθύμει, ἐν τῇ νηστείᾳ μὴ ἐκλύου, γινώσκων, ὅτι διὰ προσευχῆς καὶ νηστείας δεῖ ἐξιλεώσασθαι τῷ Θεῷ, ἐν ἀσθενείαις μὴ ὀλιγῶρει, ἐπιτήρει δὲ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς, ὅτι οὐκ ἔχει παύσασθαι ὁ ἐχθρός, ὑποβάλλων σοι μνήμην τοῦ προτέρου βίου καὶ μῖσος πρὸς τὴν ἐνάρετον ταύτην καὶ ἀγγελικὴν πολιτείαν· σὺ οὖν, τέκνον, νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ· Αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεός, πλούσιος ὢν δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσεν, ἵνα ἡμεῖς πλουτήσωμεν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Μιμητῆς γενοῦ τοῦ Κυρίου, προκόπτων ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἐὰν οὕτως διαμένης διατελῶν, ἀξιωθῆς καὶ τῆς τελειότητος τοῦ ἀποστολικοῦ τούτου χαρίσματος καὶ συγχορεύσης ἅμα τῇ ἐκλεκτῇ ταύτῃ ποιίμνῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν ἅμα τῷ Πατρὶ δόξα σὺν τῷ παναγίῳ. Conf. Goar, p. || (p. 0083) 383–384. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ὀυσάμενος τὸν δούλόν σου τόνδε Goar, p. 378. Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Goar, p. 379.

- f. 96v. Gospel and Apostol lections for feasts and for various occasions.

XII century

0083 [Sinai, Monastery of St Catherine, 973]

VIII. 973. Εὐχολόγιον, Sinai, bombycine, in 16°, 169 ff., clear, vertical cursive, AD 1153. The date is established from the following note at the end of the *euchologion*: Ἐγράφη ἡ βίβλος αὕτη διὰ χειρὸς Αὐξεντίου πρεσβυτέρου ἔτους ςχξα' ἰνδικτιῶνος α'. Εὐχεσθε οἱ ἀναγινώσκοντες ὑπὲρ αὐτοῦ διὰ τὸν Κύριον.

f. 1. Πίναξ σὺν Θεῷ τῆς βίβλου. Κύριε, εὐλόγησον.

f. 3. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου.

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον, τὴν τροφὴν τοῦ παντὸς κόσμου... Goar, p. 51. Εὐχὴ τοῦ θυμιάματος· Θυμίαμα προσφέρομεν ἐνώπιόν σου, Κύριε ὁ Θεός... Goar, p. 51. Λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ἐκφώνησις· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ κ.τ.λ. p. 52. Εὐχὴ ἀντιφώνου πρώτου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὗ τὸ κράτος ἀνείκαστον... Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι... Ὁ διάκονος· Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι... Ὁ λαός· Καὶ ψάλλειν τῷ... Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρῶτον... Ὁ λαός· Ὅτι εὐθὺς Κύριος... Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ νῦν. Ταῖς πρεσβείαις. Ἔτι καὶ ἔτι... Εὐχὴ ἀντιφώνου β'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου... Ἀντιλαβοῦ. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος. Ὁ διάκονος· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν. Ὁ λαός· Ἐνεδύσατε κ.τ.λ. Καὶ νῦν. Ὁ μονογενὴς Υἱός. Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'. Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας καὶ συμφώνους ἡμῖν... Ὁ διάκονος· Ἔτι καὶ ἔτι... Ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος... Ὁ διάκονος· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα. Ἀλαλάζωμεν... Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς τῆς εἰσόδου· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα... Σοφία, ὀρθοί. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ εὐθὺς τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας, εἶτα τὸ Τρισάγιον, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος ὁ τρισάγιω φωνῇ ὑπὸ τῶν σεραφίμ ἀνυμνούμενος, καὶ ὑπὸ πάσης ἐπουρανίου δυνάμεως προσκυνούμενος... Εἶτα τὸ προκείμενον. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Σοφία. Καὶ εὐθὺς μετὰ τὸ προκείμενον, || (p. 0084) ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ Ἀλληλούια, καὶ εὐθὺς τὸ εὐαγγέλιον. Goar, p. 52–66. Εἶτα ὁ διάκονος· Εἰπώμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον ἡμῶν... Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθὸς ἐν οἰκτιρμοῖς... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων, καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας... Ἔτι ὑπὲρ συστάσεως καὶ εἰρήνης τῶν χριστιανῶν, ἀναρρῦσεως τῶν αἰχμαλώτων, ἰάσεως τῶν ἀσθενούντων καὶ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων... Ἔτι ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ

τουδε υπ̄ερ ῡγειας... Ἐτι υπ̄ερ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τουδε κοιμήσεως... Ἐτι υπ̄ερ καρποφορούντων... Ἐτι υπ̄ερ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν τῆς φωνῆς... Εὐχή τῆς ἐκτενοῦς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν τὴν ἐκτενή ταύτην ἱκεσίαν... Goar, p. 56. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων... Ὁ διάκονος· Εὐξασθε οἱ κατεχούμενοι κ.τ.λ. Εὐχή κατηχουμένων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν. Goar, p. 56. Ἐκφώνησις· Ἴνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάσωσι... Ὁ διάκονος· Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε... Εὐχή τῶν κατηχουμένων· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων... Goar, p. 57. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Σοφία· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ... Λέγει ὁ ἱερεὺς· Πάλιν καὶ πολλάκις σοὶ προσπίπτομεν... Goar, p. 57. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Σοφία· Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους... Ὁ λαός· Οἱ τὰ χερουβίμ. Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν· Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις... Goar, p. 58. Ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος, ὁ δεχόμενος θυσίαν αἰνέσεως... p. 59. Καὶ σφραγίζων τὰ δῶρα. Ἐκφώνησις· Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ... Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους. Τὰς θύρας, τὰς θύρας, (ἐν σοφίᾳ) πρόσχωμεν. Ὁ λαός· Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν... Στῶμεν καλῶς... Ὁ λαός· Ἐλεον εἰρήνης... Ἐκφώνησις· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... Ὁ λαός· Καὶ μετὰ τοῦ Πνεύματός σου. Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας. Ἐχομεν πρὸς τὸν Κύριον. Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ. Ἄξιον καὶ δίκαιον. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Ἄξιον καὶ δίκαιον σὲ ὑμνεῖν, σὲ εὐχαριστεῖν... Ἐκφώνησις· Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον... There are many leaves missing here. Ἐκφώνησις· Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας ἀχράντου... Καὶ εὐθὺς λέγει τὴν εὐχὴν· Τῶν ἁγίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ ἁγίου καὶ ἀχράντου τοῦ Σταυροῦ, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τῶν ἁγίων προφητῶν, ἀποστόλων, ἱεραρχῶν, ἱερομαρτύρων, μαρτύρων, ἀσκητῶν καὶ τῶν ἁγίων γυναικῶν ὁ χορός, τοῦ **|| (p. 0085)** ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ὀνουφρίου καὶ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τοῦ ἁγίου τουδε, δι' οὗ σήμερον τὴν μνήμην τελοῦμεν, καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου, ὧν ταῖς ἱκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς, ὁ Θεός. Καὶ μνήσθητι πάντων τῶν κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδει ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου καὶ ἀνάπαυσον αὐτούς, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Τὰ δίπτυχα τῶν κεκοιμημένων· Ἐτι παρακαλοῦμέν σε, μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς... see N. F. Krasnoseltsev, *Опис. ркп. Ват. библ. [Святѣишя]*, p. 265. Ἐκφώνησις· Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε... Ὁ διάκονος τὰ δίπτυχα τῶν ζώντων. Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς· Μνήσθητι, Κύριε, τῆς πόλεως, ἐν ἣ παροικοῦμεν, καὶ πάσης πόλεως καὶ χώρας... *ibid.*, p. 269 καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου ἐξαπόστειλον. Μνήσθητι, Κύριε, καὶ τῆς ἐμῆς ἀναξιοτήτος, συγχώρησόν μοι πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον. Ἐκφώνησις· Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι... Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη... Ὁ διάκονος· Πάντων τῶν ἁγίων... Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς· Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν... Goar, p. 64. Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν... Ἐκφώνησις· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς... Πάτερε

ἡμῶν... Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία... Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Εὐχαριστοῦμέν σοι, βασιλεῦ ἀόρατε... p. 65. Ἐκφώνησις· Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς· Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... p. 65. Ὁ δὲ ἱερεὺς ὑποὶ τὸν ἄρτον, λέγει· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Εἷς ἅγιος. Βάλλει τὰς μερίδας εἰς τὸ ποτήριον, λέγει· Πλήρωμα Πνεύματος Ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ μετὰ τὸ μεταλαβεῖν, ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλόφθωπε, εὐεργέτα τῶν ψυχῶν ἡμῶν... p. 67. Ἐκφώνησις· Ὁρθοὶ οἱ μεταλαβόντες... Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμός... Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος· Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε... p. 68. Εὐχὴ εἰς τὸ συστειλαί· Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν... Goar, p. 69.

f. 12. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου. Εὐχὴ κατηχομένων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν... Goar, p. 138. The usual text of this liturgy follows, except for two peculiarities that are worthy of note: First, the *ekphonesis* Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας ἀχράντου... is followed by the prayer Τῶν ἁγίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου καὶ τοῦ ἁγίου τοῦδε, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων **|| (p. 0086)** τῶν ἁγίων σου, ὧν ταῖς ἰκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς, ὁ Θεός, καὶ μνήσθητι πάντων τῶν κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου, καὶ ἀνάπαυσσον αὐτούς, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Second, the prayer „Πρόσχες, Κύριε“, has been replaced by a special Εὐχὴ τῆς ὑψώσεως· Ἐπίβλεψον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξ ὕψους ἁγίου σου καὶ ἐπὶ τὴν κληρονομίαν, καὶ καταξίωσον ἡμᾶς μεταλαβεῖν τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ...

f. 21v. Ἡ θεία λειτουργία τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

Εὐχὴ τῆς προθέσεως· Κύριε οἰκτίριμον καὶ μακρόθυμε, καὶ πολυέλεε, ἐνώτισαι τὴν προσευχὴν ἡμῶν Goar, p. 163. Καὶ εὐθὺς λέγει· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία. Ὁ λαός· Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον. Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Εὐχὴ, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης ἡμᾶς... p. 163. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας, ἀχράντου... Ὅτι πρέπει. Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν... p. 163. Εὐχὴ ἀντιφώνου δ'. Ὁ τοῖς ἀσιγήτοις ὕμνοις καὶ ἀπαύστοις δοξολογίαις ἐν τοῖς ὑψίστοις... Goar, p. 29. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας ἀχράντου. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος. Εὐχὴ πρὸ τοῦ Κυρίου ἐκέκραξα· Ἐσπέρας καὶ πρωῖ καὶ μεσημβρίας Goar, p. 164. Εἶτα Κύριε ἐκέκραξα, τὰ στιχηρά, ὁ δὲ ἱερεὺς εἰσοδεύων λέγει· Σοφία, ὀρθοί. Φῶς ἱλαρόν. Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι καὶ εὐθὺς τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα, καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ προκειμένου, ἀνιστάμενος ὁ ἱερεὺς, κρατῶν δε καὶ τὸν θυμιατόν, σφραγίζων λέγει· Σοφία, ὀρθοί. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν. Εἶτα τὸ δεύτερον ἀνάγνωσμα, καὶ

μετὰ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου ἀναγνώσματος, λέγει ὁ ἱερεὺς τὸ Σοφία, ὀρθοί. Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσιν. Εἶτα ὁ ψάλτης τὸ Κατευθυνθήτω καὶ τὰ μεσόστιχα. Ὁ διάκονος· Εἶπομεν πάντες κ.τ.λ. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενή ταύτην ἰκεσίαν Goar, p. 114. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεός... Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι... Οἱ πιστοί, ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων... Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεός, Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων... Goar, p. 165. Ἐκφώνησις· Ἴνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι... Ὁ διάκονος· Ὅσοι κατηχούμενοι κ.τ.λ. Ταῦτα τὰ διακονικὰ λέγονται μέχρι τῆς μεσονηστήμου, ἀπὸ δὲ τῆς μεσονηστήμου προσετέθησαν καὶ ταῦτα Εὐξασθε οἱ πρὸς τὸ φῶτισμα. Οἱ πιστοί, ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸ ἄγον φῶτισμα εὐτρεπιζομένων... Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐπίφανον, Δέσποτα, τὸ πρόσωπόν σου... p. 165. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ὁ φῶτισμός. Ὅσοι πρὸ τὸ φῶτισμα προέλθετε... Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰνετός... p. 166. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Σοφία. Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει. Ἔτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή, (ἣν) λέγει ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα ἅγιε, ὑπεράγαθε, δυσωποῦμέν σε τὸν ἐν ἐλέει πλούσιον... Goar, p. 166. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Σοφία. Ἐκφώνησις· Κατὰ τὴν δωρεὰν τοῦ Χριστοῦ σου... Ὁ λαός· Νῦν αἱ δυνάμεις. Εὐχή, (ἣν) λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐπισκεψάμενος ἡμᾶς ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς τὴν ταπεινῶσιν ἡμῶν, Δέσποτα Κύριε, καὶ χαρισάμενος ἡμῖν τοῖς ταπεινοῖς καὶ ἀναξίοις δούλοις σου... Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ. C. A. Swainson, *The Greek Liturgies*. London. 1884, p. 254–258. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου. Cod. Rossanens. Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ τῶν ἀρρήτων καὶ ἀθεάτων μυστηρίων Θεός... Goar, p. 166. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τὴν ἐσπέραν πᾶσαν... Ἐκφώνησις· Καὶ καταξιώσον ἡμᾶς. Ὁ λαός· Πάτερ ἡμῶν. Ἐκφώνησις· Ὅτι σου ἐστὶν ἡ βασιλεία. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεός, Ὁ Θεός, ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ φυλάσων τὴν διαθήκην σου, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν p. 167. Ἐκφώνησις· Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλοανθρωπία... Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐπίβλεψον, Κύριε ὁ Θεός, ἐξ ὕψους ἁγίου σου. (See p. 86 in the *Liturgy of Basil the Great*). Ὁ ἱερεὺς ὑψοῖ τὸν ἄρτον. Ὁ διάκονος λέγει· Πρόσχωμεν. Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Ὁ λαός· Εἰς ἅγιος, εἰς Κύριος. Εὐχή μετὰ τὴν μετάληψιν· Εὐχαριστοῦμέν σοι τῷ Σωτῆρι τῶν ὅλων Θεῷ... p. 168. Ὁ διάκονος· Ὄρθοι οἱ μεταλαβόντες... Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή ὀπισθάμβωνος, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πᾶσαν τὴν κτίσιν ἐν σοφίᾳ δημιουργήσας... p. 168. Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὰς πανσέπτους ἡμέρας ταύτας... p. 168.

f. 27. Εὐχαὶ ὀπισθάμβωνοι τῶν μεγάλων ἑορτῶν. Εὐχή ὀπισθάμβωνος εἰς τὰ ἅγια Χριστούγεννα. See p. 21 above.

f. 27v. Εὐχή ὀπισθάμβωνος εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια. See p. 22 above.

f. 28. Εὐχή ὀπισθάμβωνος εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συνάναρχος τῷ Πατρὶ καὶ συναΐδιος τῷ ἁγίῳ σου Πνεύματι...

f. 27v. Εὐχή ὀπισθάμβωνος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα.

Λαμπρὰ ἡμῖν καὶ σωτήριος ἡμέρα ἐπέφανεν, ἀδελφοί, ἡ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνάστασις, καὶ διὰ τοῦτο διαφόροις ἀνδράσι κεκόσμηται ὁ τοῦ Κυρίου ναός... || (p. 0088)

f. 29. Ακολουθία σὺν Θεῷ τοῦ ἔσπερινου.

Ὁ διάκονος λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία. Ὁ λαὸς λέγει· Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου, καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Εὐχή τοῦ ἔσπερινου· Ἐσπέρας καὶ πρωῖ καὶ μεσημβρίας... Goar, p. 31. Τὰς δὲ λοιπὰς εὐχὰς ζῆτει εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς. Αντιλαβοῦ, σῶσον... καὶ εὐθὺς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, τὰ στιχηρά, τὸ Φῶς ἰλαρόν, καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Σοφία καὶ εὐθὺς προκειμένον. Ὁ δὲ διάκονος· Εἴπωμεν πάντες κ.τ.λ. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενὴ ταύτην... Goar, p. 164. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος. Ὁ λαός· Καταξίωσον, Κύριε. Εἶτα τὰ στιχηρά, Νῦν ἀπολύεις. Ἐκφώνησις· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ εὐθὺς τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας, καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν ἔσπερινήν... Εὐχὴν λέγει ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον... Goar, p. 29. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός... Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοὺς... p. 32. Ἐκφώνησις· Εἴη τὸ κράτος τῆς βασιλείας... Σοφία. Ὁ λαός· Ἐν ὀνόματι Κυρίου. Εὐλογητὸς ἅγιος, εὐλόγησον πάντας... Ὁ ὢν εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε. Ὁ λαός· Ἀμήν. Στερεώσει ὁ Θεὸς καὶ ἀπολύει.

f. 30v. Ακολουθία σὺν Θεῷ τοῦ ὄρθρου.

Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν διάκονον· Εὐλόγησον, δέσποτα, ἐκφωνεῖ (ὁ ἱερεὺς)· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ εὐθὺς ὁ λαὸς ἄρχονται τὸν ἐξάψαλμον. Καὶ μετὰ τὸ τέλος ὁ διάκονος λέγει· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Εὐχὴ ἀντιφώνου πρώτου· Εὐχαριστοῦμέν σοι. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν. Goar, p. 39. Αντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Εὐχὴ ἀντιφώνου β'. Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμα ἡμῶν... Ibidem. Αντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται... Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'. Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμα ἡμῶν πρὸς σέ, ὁ Θεός... p. 40. Εἶτα τὸ κάθισμα. Ἀπὸ δὲ τῆς ἕκτης ᾠδῆς, λέγει τὸ κοντάκιον. Προσετέθησαν καὶ ἕτεροι εὐχαὶ διὰ τὸν πολυέλαιον (τῆς) κυριακῆς, ἐν τῇ ἁγίᾳ τεσσαρακοστῇ, γινομένης στιχολογίας, λέγει δὲ καὶ αὐτάς. Εὐχή· Δέσποτα ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἀκατάληπτος... Goar, p. 40. Εὐχὴ ἀντιφώνου ε'. Ἀγαθῶν θησαυρῶν, πηγῇ ἀένναος... Ibid. Εὐχὴ ἀντιφώ-

νου ς'. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν... Goar, p. 40. Εὐχή ζ'. Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἔξαναστήσας ἡμᾶς εἰς δοξολογίαν... p. 41. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν τοῦ ὕπνου ῥαθυμίαν ἀποσκεδάσας ἀφ' ἡμῶν... p. 41. Εἶτα κοντάκιον καὶ ὁ πεντηκοστός, καὶ εὐθὺς ὁ διάκο- || (p. 0089) νος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχὴν θ' λέγει ὁ ἱερεύς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετανοίας ἄφεσιν τοῖς ἀνθρώποις δωρησάμενος... p. 42. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ὀρθρινὴν καὶ τὴν... Ἄγγελον εἰρήνης... Συγγνώμην... κ.τ.λ. καὶ εὐθὺς τὰς ᾠδὰς, καὶ μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν λέγει ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ. Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεύς· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰς νοεράς καὶ λογικὰς ὑποστησάμενος δυνάμεις... p. 42. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου. Ὅτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις... Εἶτα ὁ ἔξαποστειλάριος καὶ οἱ αἶνοι, τὰ στιχηρά. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ λέγει τροπάριον, ἦχος β'. Σήμερον σωτηρία... Ἀναστὰς ἐκ τοῦ μνήματος... Ὁ ψάλτης· Ἀνάστηθι, Κύριε καὶ εὐθὺς εὐαγγέλιον ἑωθινόν. Ὁ διάκονος. Εἰπόμεν πάντες κ.τ.λ. Εὐχή τῆς ἐκτενοῦς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν τὴν ἐκτενὴ ταύτην ἱκεσίαν... p. 164. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἱερεύς· Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν, καὶ εὐλογοῦμεν, καὶ δοξάζομεν, καὶ εὐχαριστοῦμέν σοι, ὁ Θεός... p. 42. Πληρώσωμεν τὴν ἑωθινὴν δέησιν κ.τ.λ. Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρῶν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ἄγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν... p. 44. Ἐκφώνησις· Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ὁ λαός· Ἀμήν. Σοφία. Ὁ λαός· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ὢν εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε.

f. 35v. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας, διακλυομένων πάντων τῶν τῆς θείας μεταλαβόντων δωρεᾶς, μόνου δὲ τοῦ ἱερέως, τοῦ μέλλοντος ποιῆσαι τὴν τῶν ὑδάτων εὐλόγησιν, ὄντω μένοντος. Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, ἐξέρχονται πάντες ἐν τῷ λουτήρι, ψάλλοντες ὁμοφώνως τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Φωνὴ Κυρίου... Καὶ μετὰ τὸ τρισσευθῆναι τὸ αὐτὸ τροπάριον, δίδονται ὑπὸ τοῦ διακόνου· Σοφία, εἶθ' οὕτως ἀναγνώσματα γ'. Goar, p. 367. Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπ' αὐτὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ πηγὴν ἀφθαρσίας... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκηνῶσαι οὐρανόθεν ἐφ' ἡμᾶς τὴν χάριν τοῦ ὑψίστου Θεοῦ καὶ ἀγιάσαι τὰ ὕδατα ταῦτα ὑπὲρ μέλι τὸ ἐκ πέτρας πηγάσαν τοῖς ἐξ αὐτοῦ μεταλαμβάνουσι τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἐπιφοιτῆσαι ἐφ' ἡμᾶς τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ συντριβῆναι τὸν σατανὰν ὑπὸ τοὺς || (p. 0090) πόδας ἡμῶν ἐν τάχει, καὶ διασκεδασθῆναι πᾶσαν βουλήν πονηράν, κινουμένην καθ' ἡμῶν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἐπιφοιτῆσαι ἐφ' ἡμᾶς τὸ ἅγιον Πνεῦμα

καὶ ἐξαλειφθῆναι τὸ χειρόγραφον τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ εὐλογηθῆναι ἡμᾶς διὰ τοῦ νάματος τοῦ Ἰορδάνου τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῶν ἀντλούντων καὶ ἀρουμένων εἰς ἀγιασμόν ψυχῆς καὶ σώματος τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἐνοικῆσαι καὶ ἐμπεριπατῆσαι Κύριον τὸν Θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων. Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχήν. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι οὐκ ἐκφωνεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἄμην καθ' ἑαυτὸν λέγει, καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὴν ὑποκειμένην εὐχήν, ἄρχεται λέγειν τὸ Μέγας εἰ, Κύριε, καὶ καθεξῆς τὴν λοιπὴν ἀκολουθίαν καὶ τελειοῖ. Οὕτω γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ (τῆς) μεγάλης ἐκκλησίας. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν. *Goar*, p. 368. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Εἶτα τὸ Τρισάγιον καὶ εὐθὺς τὸ προκείμενον, ἦχος βαρὺς· Εἶδοσάν σε ὕδατα... στίχος· Ἡ θάλασσα εἶδε. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν... Ἀλληλουία δ'. Ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ... *Goar*, p. 367. Εἴπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ὁ μὴ βουλόμενος... Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιῶν μέγала καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἐνδοξά τε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, δεόμεθά σου ἐπάκουσον. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν δίκαιον Νῶε ἐν ὕδατι διατηρήσας καὶ δικαιοσύνης κήρυκα ἀναδείξας... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ῥείθροις βαπτισθῆναι Ἰορδάνου καταδεξάμενος καὶ τὰς ἐκεῖ ἐμφωλευούσας κεφαλὰς δρακόντων συντρίψας... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ὑπὸ Πατρὸς μαρτυρηθεὶς καὶ ὑπὸ Πνεύματος ἁγίου ὑποδειχθεὶς ἐν Ἰορδάνῃ... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆς ἁγίας Τριάδος τὸ μυστήριον ἀποκαλυφθῆναι εὐδοκήσας... Σῶσον τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, ἐπίσκεψαι τὸν κόσμον σου ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ ὕψωσον κέρας χριστιανῶν τῇ δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, τῇ πρεσβείᾳ τῆς ἁγίας Θεοτόκου, τοῦ Προδρόμου σου Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἱκετεῦσόν σε, πολυέλεε Κύριε, ἐπάκουσον. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενῆ ταύτην ἱκεσίαν πρόσδεξαι παρὰ τῶν σῶν δούλων καὶ ἐλέησον ἡμᾶς... *Goar*, p. 56. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν... Προοίμιον εἰς τὸ Μέγας εἰ Κύριε. Δεῦτε πάντα τὰ ἔθνη μετ' εὐφροσύνης || (p. 0091) τὸν ἐπιφανέντα Θεὸν ἀνυμνήσωμεν, λέγοντες· δοξάζομέν σε, Δέσποτα πανάγιε παντοκράτωρ προαιώνιε βασιλεῦ... *Goar*, p. 369. Μέγας εἰ, Κύριε, καὶ Θαυμαστά τὰ ἔργα σου... p. 370. Εὐχή ἐτέρα· Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ. *Goar*, p. 363. Τὰς κεφαλὰς. Κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς σου... *Goar*, p. 371. Ἐκφώνησις· Σὺ γὰρ εἶ βασιλεύς... Καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς, λαμβάνων τὸν τίμιον σταυρόν, εὐλογεῖ τὰ ὕδατα, λέγων· Βαπτίζεται ὁ Χριστός, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Βαπτίζει ὁ Ἰωάννης τὸν Κύριον, τὸν αἴροντα τὴν ἁμαρτίαν. Βαπτίζεται ὁ Χριστός, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν, τοῦ κόσμου. Καὶ πάντων ἁγιαζομένων ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων ῥαντίσεως, ἄρχονται οἱ

ψάλται τροπάριον, ἦχος α'. Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου, Κύριε... Καὶ τοῦτο ψάλλουσιν ἐκ τρίτου ἐν τῇ φιάλῃ καὶ ἐν τῷ (ν)άρθῃ καὶ ἐν τῷ ναῶ, ἄρχονται καὶ ἕτερον ἦχον, ἦχος πλ. δ'. Σήμερον Τριᾶς ἐν μονάδι θεότητος ἔδειξεν ἡμῖν... Εἶτα ἡ μεγάλη (συναπτὴ) εἰς τὸ Νῦν καὶ αἰὶ ἡ ἀπόλυσις, εἶτα λέγοντες· Εὐλογήσω τὸν Κύριον, καὶ δίδονται καὶ αἱ εὐλογίαι. Εἰ μὲν νηστεία οὐκ ἔστι, πᾶσα μὲν ἡ ἀκολουθία οὕτως γίνεται κατὰ τάξιν, συναπτὴ δὲ εἰς τὸ Τρισάγιον οὐ γίνεται, τὸ δὲ Τρισάγιον γίνεται. Μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὴν μεγάλην ἐκτενὴν, γίνεται ὁ ἀγιασμός τῶν ὑδάτων, ὡς προοδηλωται.

f. 44v. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν σοῦ δεόμεθα Goar, p. 264.

— Εὐχὴ εἰς τὸ σαρανταρῆσαι παιδίον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν ἀνελθὼν... See the notes on p. 25 above, as well as the appendix to A. A. Dmitrievskii, *Богослав. св. ругск. ч. св. XVI в., I*, p. 19. Εἶτα βασιτάζων ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον, προσκυνεῖ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, λέγει οὕτως· Νῦν ἀπολύεις.

f. 45. Εὐχὴ εἰς τὸ σαρανταρῆσαι γυναῖκα.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν διὰ τοῦ λόγου σου δημιουργήσας, ὁ τοὺς πιστοὺς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν, δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε, τῷ σῶ θελήματι διέσωσας τὴν δούλην σου τήνδε, καὶ καθάρισον αὐτὴν ἀπὸ παντός ῥύπου, προσερχομένην τῇ ἁγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ, ἵνα ἀκατακρίτως ἀξιωθῇ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς γεννημένον παιδίον εὐλόγησον, αὔξησον, καλοφρόνησον, ὅτι σὺ πραρηγάγες αὐτὸ ἐν καιρῷ σωτηρίας, καὶ συγκαταριθμησον αὐτὸ τῇ ἁγίᾳ σου ποιμνῇ, διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ... Conf. Goar, p. 267. || (p. 0092)

f. 45v. Τάξις, γινομένη εἰς τὸ κατηχήσαι παιδίον.

Αποδύει αὐτὸν καὶ ἀπολύει, καὶ ἴστησιν αὐτὸν κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ τρίτον, καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος, καὶ λέγει· Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε... Goar, p. 275. Ἀφορκισμός πρῶτος. Ἐπιτιμᾷ σοι Κύριος, διάβολε... p. 275. Ἀφορκισμός β'. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ φοβερός καὶ ἔνδοξος... p. 276. Ἀφορκισμός γ'. Κύριε Σαβαώθ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ... p. 276. Εὐχὴ μετὰ τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον πρὸς ὥραν βαπτιζόμενον· Ὁ ὦν, Δέσποτα Κύριε, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον... p. 276. Καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ τρίτον, καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος, καὶ λέγει· Ἐξέλασον (ἀπ') αὐτοῦ πᾶν πονηρόν... p. 277. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἀποδυομένου καὶ ἀπολυομένου τοῦ βαπτιζόμενου, ἀποστρέφει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἐπὶ δυσμᾶς, ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ

λέγει γ'. Αποτάσσομαι τῷ σατανᾶ. Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ... Καὶ ἀποκρίνεται ὁ κατηχούμενος πρὸς ἕκαστον τούτων, ἢ ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ, ἐὰν ἦ, παιδίον, ἢ βάρβαρος. Καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀπετάξασθε τῷ σατανᾶ. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ κατηχούμενος· Ἀπεταξάμην. Καὶ ὅτε εἶπη γ' λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐμφύσησον αὐτῷ. Καὶ μετὰ τὸ ἐμφυσησαι, ἰστᾶ αὐτὸν πάλιν κατ' ἀνατολάς, κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ λέγει γ'. Καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ καὶ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν... καὶ τὰ ἐξῆς μέχρι τέλους. Αποκρινομένου καθ' ἕκαστον τοῦ κατηχουμένου, ἢ τοῦ ἀναδόχου αὐτοῦ, ὡς εἰρηται. Καὶ ὅτε πληρώσῃ γ' ἐρωτᾶ ὁ ἱερεὺς τὸν βαπτιζόμενον· Συνετάξω τῷ Χριστῷ. Καὶ ἀποκρίνεται· Συνεταξάμην. Καὶ ὅτε εἶπη γ' λέγει ὁ ἱερεὺς· Καὶ προσκύνησον αὐτῷ. Λέγει εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, προσκάλεσαι τὸν δούλόν σου. Goar, p. 278. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι... Ὑπὲρ τοῦ πᾶσαν ἐν αὐτοῖς τοῦ ψυχοκτόνου πολεμίου τὴν δύναμιν βυθισθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ πᾶσαν ἐν αὐτοῖς καταδῦναι τὴν ἀνομίαν τῆ μεθέξει τοῦ σωτηρίου λουτροῦ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτὸς ἀναδειχθῆναι τῶν τοῖς δικαίως βιοῦσιν ἐπηγγελμένων τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ θεῖαν αὐτοῖς κατὰ τοῦ ἀντιπάλου ἐνδύσασθαι δύναμιν τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως. Ὑπὲρ τοῦ σκευὴ γενέσθαι... Ὑπὲρ τοῦ περιπατῆσαι αὐτοὺς ἀξίους τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθησαν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως αὐτοῖς μεταλαβεῖν τῶν ζωοποιῶν μυστηρίων τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν... Ὑπὲρ τοῦ καταπλουτῆσαι αὐτούς... Ὑπὲρ τοῦ κληρονόμους αὐτοὺς ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆσαι... Τῆς παναγίας ἀχράντου Goar, p. 295. Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς || (p. 0093) καθ' ἑαυτὸν· Ὁ εὐσπλαγχος καὶ ἐλεήμων Θεός, ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς... Goar, p. 288. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι οὐδὲ ταῦτα ἐπὶ τέλους ἐκφωνεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἀμήν καθ' ἑαυτὸν λέγει, εὐθὺς λέγει εὐχὴν τῶν ἀγίων βαπτισμάτων· Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου Goar, p. 288. Καὶ ἐμφυσᾷ εἰς τὸ ὕδωρ τρίτον, καὶ σφραγίζει τῷ δακτύλῳ τρίτον, καὶ λέγει· Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημείωσιν τοῦ τύπου τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ σου... p. 289. Εἰρήνῃ πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κλίνει ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ἀγνεῖον τοῦ ἀγίου ἐλαίου, βασταζόμενος ὑπὸ τοῦ διακόνου καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ τρίτον καὶ σφραγίζει γ' καὶ λέγει· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ τοῦ Νῶε περιστερὰν ἀποστείλας... p. 289. Λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ τρυβλίον τοῦ ἀγίου ἐλαίου καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροὺς γ' ψάλλον τὸ Ἀλληλούια γ' σὺν τῷ ὄχλῳ, καὶ μετὰ τοῦτο ἀποτίθεται τὸ τρυβλίον, ἐκφωνεῖ οὕτως· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων... Καὶ προσφέρεται ὁ βαπτιζόμενος ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ λαμβάνει ὁ πρεσβύτερος ἐκ τοῦ ἀγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν φρενῶν, καὶ τοῦ στήθους τοῦ βαπτιζομένου καὶ λέγει· Χρίεται ὁ δεῖνα ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ. Καὶ τότε χρίεται ὑπὸ τοῦ διακόνου ὅλον τὸ σῶμα ἐκ τοῦ ἀγίου ἐλαίου, καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως, λέγει οὕτως· Βαπτίζεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ

καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι πάντας ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς ψάλλων καὶ λέγει· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι... λέγει γ'. εἶτα Δόξα, καὶ λέγει· Τὴν χάριν ἔλαβες, τὸν Χριστὸν ἐνδέδυσαι, τὴν πίστιν τετήρησο, τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῶν καταξιωθέντων ἀδελφῶν ἡμῶν ἀναγεννηθῆναι διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καὶ δέξασθαι τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοῦ Κυρίου... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀσπίλους καὶ ἀμώμους αὐτοὺς διατηρήσῃ μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι. Εὐχὴν λέγει τοῦ μύρου· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. Goar, p. 290. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν... Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε. Ὁ δὲ ἱερεὺς χρίει τῷ μύρῳ τοὺς βαπτισθέντας, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτήρων, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν δύο ὠτων καὶ λέγει· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου. Καὶ μετὰ τὸ χρισθῆναι τοὺς νεοφωτιστοὺς τὸ ἅγιον μύρον, κρατούμενον τὸ διάδημα ὑπὸ **|| (p. 0094)** τοῦ διακόνου, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ διαδήματος· Τὴν ἐν τῷ φωτὶ ζωὴν ἔδωκας, Δέσποτα, τοῖς δούλοις σου διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος καὶ τῶν φρικτῶν μυστηρίων τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ ἀξίωσον ἐνοικεῖσαι ἐν αὐτοῖς, καὶ ποιήσον αὐτοὺς ναὸν τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, καὶ σκέπασον αὐτοὺς ὑπὸ τὴν κραταιάν σου χεῖρα πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν. Σὺ γὰρ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιαζῶν τὰ σύμπαντα καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἐπιτίθησι τὸ διάδημα, λέγει τὴν εὐχὴν· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἐνδύσας τὸν δούλόν σου Πνεύματος Ἁγίου δικαιοσύνην, καὶ τὸν στέφανον τῆς δόξης ἐπέθηκας ἐπ' αὐτόν, καὶ ἠγαλλιᾶσατο ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, οὐ φοβηθήσεται ὄρασιν διωγμῶν ἀπὸ θλίψεως, ὅτι ἐπέθηκας ἐπ' αὐτόν τὴν χεῖρά σου, ἵνα δοξάζῃ τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου... Καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν νεοφωτιστῶν εἰς τὴν εἴσοδον καὶ γίνεται ἀκολουθῶς πᾶσα ἡ θεία λειτουργία.

f. 55v. Εὐχὴ εἰς τὸ λῦσαι τὸ διάδημα.

Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος τοῖς δούλοις σου δωρησάμενος. Αὐτός, Δέσποτα Κύριε, τὸν φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἐναυγάζειν διὰ παντὸς εὐδόκησον. See above, p. 79–80. Conf. Goar, p. 303. Εἰρήνῃ πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Οἱ ἐνδυσάμενοι σε Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν... Goar, p. 304. Καὶ ἐπαίρει ὁ ἱερεὺς τὸν νεοφώτιστον καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, ψάλλων· Κύριος ποιμαίνει με. Καὶ ἐπαίρει τὸ διάδημα ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ νεοφωτιστοῦ, καὶ λέγει εὐχὴν τοῦ ἀπονῆσαι τὸν νεοφώτιστον· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ πηγὴ τῶν εὐλογιῶν καὶ τῶν ἰαμάτων χορηγέ, ὁ φυλάσσων τὰ νήπια καὶ ἐναγκαλισάμενος τὰ προσενεχθέντα σοὶ βρέφη, ὁ ἐν τῇ κολυμβήτρῃ τοῦ Σιλῶμ τὸ αἰσθητὸν σκότος τοῦ πάλαι τυφλοῦ καὶ φωτίσας αὐτοῦ τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, τοὺς ἀναγεννηθέντας διὰ τοῦ ἁγίου σου

βαπτίσματος καὶ δεξαμένους τὴν χάριν τῆς ἀθανάτου σου δωρεᾶς διαφύλαξον, τοὺς μικροὺς μετὰ τῶν μεγάλων, ἀπὸ πάσης περιεργίας τοῦ ἀντικειμένου, ἵνα καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ σου παρουσίᾳ ἀκατακρίτως παραστῶσι τῷ φοβερῷ καὶ φρικτῷ βήματί σου, καὶ τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν καταξίωσον. Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Καὶ λαβὼν ὕδωρ, ἀπονίπτει τὸ πρόσωπον τοῦ νεοφωτίστου, λέγει Ἐδικαιώθης, ἡγιάσθης, ἀπελούσω ἐν τῷ ὀνόματι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρα-
II (p. 0095) νοῖς. Ὁμοίως καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ τὸν δεξιὸν πόδα, καὶ λέγει οὕτως· Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Εὐχὴν λέγει· Δέσποτα Χριστέ, γίε μονογενὲς τοῦ ζῶντος Θεοῦ, εὐλόγησον τὸν δούλον τόνδε, αὔξησον αὐτὸν ἐν τῇ πίστει σου, θεμελίωσον αὐτὸν ἐν τῷ ἀρραβῶνι τῆς μελλούσης κληρονομίας σου, ἐνθρόνησον ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸ ἅγιόν σου Πνεῦμα πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ὅτι πρέπει... See above, p. 54–55.

f. 56. Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον... Goar, p. 306. Καὶ κουρεῖ αὐτὸν σταυρειδῶς, καὶ συμπιάνει τὰς τρίχας μετὰ κηρίου ἀργοῦ, καὶ βάλλει αὐτὰς ἐν τῷ δίσκῳ μετὰ καὶ μανδηλίου καινουργοῦς, καὶ ἐπιδίδει τῷ ἀναδόχῳ, λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς λέγει εὐχὴν· Παναγία Τριάς ὁ Θεός ἡμῶν, εὐλόγησον τὸν δούλόν σου, τὸν παῖδα τοῦτον, εὐλογίαν πνευματικὴν, χάρισαι αὐτὸν τοῖς δούλοις σου, τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ, ἀβλαβῆ καὶ ἀνεπηρέαστον φυλαττόμενον ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν, εἰς αὔξησιν καὶ εἰς σύνεσιν, καὶ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν εὐοδούμενον, καὶ εἰς ζωὴν τὴν ἐν σοὶ εὐάρεστον κυβερνούμενον, πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι σὺ εἶ, Κύριε, φύλαξ καὶ σκέπη πάντων ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Λέγει δὲ εὐχὴν τῷ ἀναδόχῳ· Ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἄν εὐλογητός. See Sinait. gr. 961 on p. 79 above.

f. 56v. Ἀκολουθία, ὅπως χρῆ δέχεσθαι τοὺς ἀπὸ αἱρέσεων προσερχομένους ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ καθολικῆ καὶ ἀποστολικῆ ἐκκλησίᾳ. Goar, p. 694–695. The sole peculiarity is the remark Ἐὰν δὲ μὴ εἰδῆ λαλήσαι, ὑπακούει ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ, καὶ ἐπικλίνοντος τοῦ μετερχομένου, ἐπιτίθησαν ὁ ἱερεὺς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἐπεύχεται· Ὁ Θεός ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ βουλόμενος πάντα ἄνθρωπον σωθῆναι... Ibid. At the end: ἀλλὰ καθὼς οἱ βαπτίζομενοι οὕτως διατελεῖται ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ τῇ ἡ' ἡμέρᾳ ἀπολούσασθαι.

f. 58. Εὐχὴ εἰς ἀρραβῶνα γάμου.

Ὁ τῷ παιδί τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ συμπορευθεὶς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, στελλομένῳ νυμφεύσασθαι Ἰσαὰκ γυναῖκα, καὶ διὰ μεσιτείας ὑδρεύσεως

ἀρραβωνίσασθαι αὐτῷ τὴν Ῥεβέκκαν ἀποκαλύψας. Αὐτός, φιλάνθρωπε Κύριε, εὐλόγησον τοὺς δούλους καὶ στήριξον παρ' αὐτοῖς τὸν λαληθέντα λόγον, καὶ βεβαίωσον τὴν τελειότητα τῆς παρὰ σοῦ ἁγίας αὐ- || (p. 0096) τῶν ἐνώσεως· σὺ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ἐνδημιούργησας ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησας αὐτούς, καὶ παρὰ σοῦ ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνὴ εἰς βοήθειαν καὶ διαδοχὴν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, τοὺς συμπαρόντας δὲ καὶ συνευχομένους ἁγίασον καὶ διαφύλαξον εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Ὅτι σὺ εἶ φύλαξ καὶ σκέπη πάντων ἡμῶν, ὁ Θεός, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν.

f. 58v. Ἀκολουθία ἐπὶ μνηστείας.

Ἰσταται ὁ ἱερεὺς ἔσωθεν τοῦ ἱερατείου, οἱ δὲ ἀρμοζόμενοι πρὸ τῶν θυρῶν, καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰ δακτυλίδια ἐκ τοῦ νεωτέρου, καὶ τίθησιν αὐτὰ ἐν τῇ τῶν καγκέλων τραπέζῃ, στέκει δὲ καὶ τὸ ποτήριον τῆς ἁγίας κοινωνίας ἐν τῇ τραπέζῃ. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τῶν νυνὶ μνηστευσάμενων... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν τῆς φωνῆς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος ὁ διηρημένα... Goar, p. 311. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει εὐχὴν· Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνῶν μνηστευσάμενος... p. 311. Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰ δακτυλίδια ἐκ τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ ἐπιδίδει τῷ νεωτέρῳ, καὶ ὁ νεώτερος τῷ κορασίῳ καὶ φιλεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ τὸ κοράσιον φιλεῖ τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ νεωτέρου, καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς λέγει· Ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης ἔστω μεθ' ἡμῶν... See Sinait. gr. 958 on p. 27–28.

f. 59. Κανὼν ἐκκλησιαστικὸς εἰς γάμους.

Ἰσταται ὁ ἱερεὺς ἔσωθεν τοῦ ἱερατείου καὶ οἱ ἀρμοζόμενοι πρὸ τῶν θυρῶν, καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὴν χεῖρα τοῦ νεωτέρου τὴν δεξιὰν καὶ τὴν χεῖρα τῆς κόρης ἐκ τοῦ παρανύμφου, καθ' ὅτι οἱ γονεῖς τῶν νεονύμφων παραδίδουσι τὰς δεξιάς χεῖρας τῶν ἀρμοζομένων τοῖς παρανύμφοις, οἱ δὲ παρὰ νυμφοὶ τῷ ἀρχιερεῖ. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἐπισφραγίσας αὐτούς, παραδίδουσι αὐτῶν τὰς δεξιάς, λέγει· Θέλοντα καὶ θελομένων. Καὶ τῶν παρόντων ἀποκρινομένων· Ναὶ ἂν θέλῃ ὁ Θεός. Τοῦτο ἐρωτᾷ ἐκ τρίτου, πάντων ἀποκρινομένων. Τίθησι δὲ καὶ τὰ στέφανα ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ τὸ ποτήριον, ὁμοίως τῆς ἁγίας κοινωνίας, καὶ ἰσταμένων τῶν νεονύμφων πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ, λέγει ὁ διάκκος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῶν συναπτομένων ἀλλήλοις πρὸς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον... Ὑπὲρ τῆς συζυγίας τῆς συναπτομένης καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ στεφανωθῆναι αὐτούς τῇ χάριτι καὶ δυνάμει τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ δω- || (p. 0097) ρηθῆναι αὐτοῖς πίστιν καθαρὰν ἀμίαντον, τέκνα πιστὰ καὶ ἀγαθὰ. Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς βίον ἀνυπόκριτον καὶ ἄμωνον πολτείαν... Ἐτι ὑπὲρ αὐτῶν καὶ

ὑπὲρ παρόντων νυμφοστόλων... Ἐπι ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χαρίζεται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ παρασχέθηναι αὐτοῖς σωφροσύνην... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας, εὐτεκνίας ἀπόλαυσιν καὶ ἀκατάγνωστον διαγωγὴν... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... καὶ λέγει εὐχὴν τῆς συζεύξεως· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ Πατὴρ ὁ οὐράνιος, ὁ διδούς εὐχὴν τῶ εὐχομένῳ καὶ εὐλογήσας ἔτη δικαίου, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου καὶ προσκυνούντων, ἔπιδε ἐπὶ τῶν συναπτομένων τὸν γάμον τοῦτον καὶ ἐπὶ τῇ συζεύξει τῶν χειρῶν αὐτῶν, σκέπασον αὐτοὺς τῇ δεξιᾷ σου τῇ κραταιᾷ καὶ τῶ βραχίονί σου τῶ ὑψηλῶ, καὶ φύλαξον αὐτοὺς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν, ὀδηγῶν αὐτοὺς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῶ. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστίν... Εὐθὺς λέγει τὸν ψαλομὸν τοῦτον· Ἐξερεύσατο τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστίν... Εὐθὺς λέγει τὸν ψαλομὸν τοῦτον· Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν... διὰ τοῦτο εὐλόγησέ σε, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ ἱερεὺς τὸν νεόνυμφον ζώννυσι τὸν σπάθον καὶ λέγει· Περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, δυνατέ... ἡ δεξιά σου. Goar, p. 48. Καὶ ἐπισφραγίζων, λέγει εὐχὴν· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον... Goar, p. 317. Εὐχὴ ἐτέρα· Ὁ ὦν, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν τὸν ἄνθρωπον, ἐποίησας αὐτοὺς ἄρσεν καὶ θῆλυ καὶ εἶπας· ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· οὐ γὰρ εἰσι δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· καὶ οὗς ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Ἐπι εὐλόγησας αὐτοὺς καὶ εἶπας· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ νῦν, Δέσποτα Κύριε, ὁ ἀναγαγὼν τοὺς δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς ἕνωσιν ἀδιάκριτον, εἰς πίστιν ἀκαταίσχυντον, εἰς κοίτην ἀνεπιβούλευτον, ἐγκαίμησον εἰς αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, χάριν, πίστιν, ὁμοφροσύνην, εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους, καὶ οὕτως εὐλόγησον τὴν συζυγίαν ταύτην, ὡς εὐλόγησας Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσυνέθ· εὐλόγησον, Κύριε, τὴν συζυγίαν ταύτην, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἐφραὶμ καὶ τὸν Μανασσῆν· εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε, ὡς εὐλόγησας τὰ στέφανα τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων· εὐλόγησον, Κύριε, τὴν συζυγίαν ταύτην, ὡς εὐλόγησας τὰ στέφανα τῶν ἁγίων σου μαρτύρων ἐν τοῖς ἀγῶσιν αὐτῶν· εὐλόγησον, Κύριε, τὴν συζυγίαν ταύτην, ὡς εὐλόγησας τὴν Δέσποιναν Θεοτόκον καὶ ἐβλάστησε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Δὸς βλα- **|| (p. 0098)** στήσαι τὴν συζυγίαν ταύτην, ὡς ἐλαίαν κατάκαρπον, ὡς ἄμπελον εὐθηνούσαν ἐν ταῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου. Ἐπι δὲ ἔλθη ἡ εὐλογία σου ἡ πνευματικὴ, ἣν εἶπεν ὁ προφῆτης Δαβὶδ· ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος εὐθηνούσα, οἱ υἱοὶ σου ὡς νεόφυτα ἐλαίων κύκλω τῆς τραπέζης σου· ἰδοὺ οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος, ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον, εὐλογῆσαι ὑμᾶς ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ ἰδεῖν τε τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς. Δός, Κύριε, τῶ γάμῳ τούτῳ εὐλογίαν, τὴν δὲ κοίτην ἀμίαντον διατήρησον, παρασχόμενος αὐτοῖς χάριν καὶ ὁμόνοιαν· καὶ γὰρ αὐτὸς

κατεδέξω, Δέσποτα, νυμφίος ὀνομασθῆναι, τοὺς δὲ παραγενομένους εἰς τὸν γάμον τοῦτον χάρισαι τὸν στέφανον τὸν ἐπουράνιον καὶ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Εὐχὴ στεφανόνων (lege στεφάνων?)· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ βασιλεὺς πάντων ἡμῶν, ὁ πάντοτε πανταχοῦ παρῶν, ὁ ἐκ ποικίλων καὶ διαφόρων ἀνθέων στεφανῶν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ εὐλογήσας τὸν γάμον, καὶ ἐν αὐτῷ θαυματουργήσας, Θεός. Αὐτὸς εὐλόγησον τοὺς στεφάνους τούτους, καὶ ἀγίασον αὐτούς, ἵνα, καταξιούμενοι τῆς τούτων στέψεως λάβωσιν ἔλεος καὶ χάριν, εὐρωσιν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται. Καὶ λέγει ψαλμὸν κ'. Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς... Εἶτα στέφει ἀμφοτέρους, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, λέγων γ'. Δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφάνωσας αὐτούς, ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν στέφανον ἐκ λίθων τιμίων. Λέγει ἐκ γ' καὶ στέφει αὐτούς. Καὶ μετὰ τὸ στέψαι αὐτούς, ἐπισφραγίσας λέγει Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ... Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχὴν λέγει· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίᾳ σου οἰκονομία καταξιώσας τίμιον ἀναδειξαι αὐτοῖς γάμον ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας... *Goar*, p. 318. Εὐχὴ ἐτέρα· Ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν, καὶ δούς αὐτῷ βοηθόν κατ' αὐτοῦ, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν συζυγίαν ταύτην, καὶ εὐλόγησον αὐτούς, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρραν, τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὴν Ρεβέκκαν, τὸν Ἰακώβ καὶ Λείαν καὶ Ραχήλ, τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσυνέθ· παράσχου αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα, καὶ δώρησαι αὐτοῖς εἰρήνην, ἀγάπην καὶ ὁμοίωσαν, εὐτεκνίαν, γῆρας τίμιον, ἵνα ἐπὶ πᾶσι δοξάζωμέν σου τὸ πανύμνητον κράτος καὶ τὴν ἄφατον φιλανθρωπίαν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Εὐχὴ ἐτέρα· Ὁ Θεὸς ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος, ὁ ζῶν εἰς αἰ- **II** (p. 0099) ὦνα αἰῶνος, ᾧ παρεστήκεσαν χιλιάδες ἀρχαγγέλων, ὁ ὀδηγῶν καὶ εὐθύνων πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, ὁ καθοδηγῶν τὴν γῆν τὴν ἀόρατον καὶ ἀκατασκεύαστον, ὁ ἐπιτάξας ἥλιον γενέσθαι τῇ βουλῇ σου, οὐρανόν τε καὶ γῆν ποιήσας καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· χοῦν λαβῶν ἀπὸ τῆς γῆς, ἔπλασας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν, καὶ λαβῶν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, ἔπλασας τὴν Εὐάν καὶ ἀγαγὼν αὐτὴν τῷ Ἀδάμ ἰδεῖν τί καλέσει αὐτήν, καὶ εἶπεν Ἀδάμ· τοῦτο νῦν ὅσοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου, αὕτη κληθήσεται ζωὴ, ὃ ἐστι μεθερμηνεύμενον γυνή. Καὶ συναγαγὼν αὐτάς, εἶπας· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς. Αὐτός, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐπιδείξας τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων, καὶ μετέβαλες τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον. Αὐτὸς εὐφρανὼν αὐτούς ἐν ὁράσει υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων, παράσχου αὐτοῖς ἐκ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκ τῆς πύοτος τῆς γῆς· σὺ γὰρ εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγὸς καὶ τῶν αἰώνων ποιητὴς, ὁ σπιλβῶσας τὸ φῶς καὶ ὀρίσας τὴν ἡμέραν,

ὁ τὴν μέγαλην καὶ εὐρύχωρον θάλασσαν ὀροθετήσας, ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Εὐλόγησον αὐτούς, ὡς τὸν Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρραν, ὡς τὸν Ἰσαάκ καὶ τὴν Ρεβέκκαν, ὡς τὸν Ἰακώβ καὶ τὴν Ραχήλ, ὡς τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσυνέθ. Αὐτὸς εὐλόγησον τὸν γάμον τοῦτον καὶ τοὺς κεκλικότας τὰς ἐαυτῶν κεφαλὰς δέξασθαι τὸν ἀρχικὸν τοῦ κόσμου στέφανον, τοῖς δὲ παρανύμφοις δὸς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, πίστιν καὶ ὁμόνοιαν, καὶ τὸν παρελθόντα λαὸν τῆ μυστικῆ σου ἐκκλησίᾳ, καὶ πάντας τοὺς παραγενομένους εἰρήνευσον ἐν πᾶσιν. Εὐλογοῦ, ὦ νυμφίε, ὡς ὁ Ἀβραάμ, μεγαλύνθητι, ὡς Ἰσαάκ, δῶη σοι Κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πληρῶσαι· εὐφραίνου, νύμφη, μετὰ τοῦ νυμφίου, καὶ τίμα τὸν ἄνδρα σου, ὃν ἠτοίμασέ σοι Κύριος ὁ Θεός, καὶ ἰδεῖν τε υἱοὺς τῶν υἱῶν ὑμῶν, καὶ εὐλογήσατε Κύριον τὸν Θεόν, τὸν συζευξάντα ὑμᾶς, καὶ ἔστωσαν οἱ εὐλογοῦντες ὑμᾶς εὐλογημένοι ὑπὸ Κυρίου. Ὅτι δεδόξασται ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἶτα τὸ προκείμενον, ἦχος δ'. Δόξη καὶ τιμῆ ἐστεφάνωσας. Κύριε, ὁ Κύριος ἡμῶν... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Θεοῦ αἱ γυναικες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὑποτασσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ... Τέλος· ἀλλὰ ἐκτρέφεται αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου. Ἀλληλουῖα δ'. Ἡ γυνή σου, ὡς ἄμπελος. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας Goar, p. 318. Εἴπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ὁ μὴ βουλό- || (p. 0100) μενος... Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόφρων... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν οὐρανοῖς συστησάμενος καὶ τὰ ἐπὶ γῆς κατειρηνεύσας, ὁ Θεός, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ εὐλογήσας τὸν γάμον, εὐλόγησον καὶ τούτους τοὺς δούλους σου. Ὁ Θεός, ἐν τῇ σωτηρίῳ σου οἰκονομία τίμιον αὐτῶν τὸν γάμον ἀνάδειξον διὰ τῆς σῆς παρουσίας, ἀμίαντον αὐτῶν τὴν κοίτην διαφύλαξον, ἀκηλίδωτον αὐτῶν τὴν συμβίωσιν διαμεῖναι εὐδόκησον, καὶ καταξίωσον αὐτοὺς ἐν γῆραὶ πῖονι πᾶσαν αὐτάρκειαν αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς πληθῆναι, ὥσπερ τοῦ θεράποτός σου Ἰώβ, ἵνα, πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες οἱ δούλοι σου, περισσεύωνται εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καὶ ποιῶντες τὸ εὐάρεστον, προσθήσεις τοὺς χρόνους αὐτῶν, ὡς τοῦ Ἰάρεδ καὶ Ἐζεκίου. Καὶ εὐλόγησον, Κύριε, πάντας τοὺς παραγενομένους ἐπὶ τὸν γάμον τοῦτον, καὶ ἀξίωσον ἡμᾶς ἀγαπᾶν καὶ φοβεῖσθαι σε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ποιεῖν ἐν πᾶσι τὸ θέλημά σου. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται... Καὶ ἄρχεται ἡ θεία λειτουργία. Καὶ ὅτε ἔρχονται εἰς τὴν ὥραν τῆς ζωοποιῦ κοινωνίας, ἐπιδίδει αὐτοῖς τῶν θείων ἁγιασμάτων. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς θείας λειτουργίας, φέρει ὁ ἱερεὺς ποτήρια δύο ἤτοι κανκία, καὶ βάλλει εἰς τὰ ἀμφοτέρω οἶνον, καὶ λέγει τὸν ψαλμὸν τοῦτον· Ἐξομολογησώμεθά σοι, ὁ Θεός, ἐξομολογησώμεθά σοι καὶ ἐπικαλεσώμεθα τὸ ὄνομα σου... Καὶ μετακινεῖ τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο καὶ λέγει· Καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, καὶ δίδει τὰ ποτήρια τοῖς παρα-

νύμφοις, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν τῶν ποτηρίων· Ὁ Σωτὴρ τῆς οἰκουμένης, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον μετὰ δόξης πολλῆς, ὁ παραγενόμενος ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ μεταποιήσας τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον, καὶ χαρὰν ποιησάμενος ἐν μέσῳ τοῦ νυμφίου, ἐλθέ, παντοδύναμε Κύριε, ἐπὶ τὴν συγκέρασιν τοῦ οἴνου τούτου καὶ τοῖς ἔχουσι μεταλαβεῖν ἐξ αὐτοῦ στήριζον αὐτούς ἐν ἀγάπῃ κραταιᾷ, καὶ εἰρήνευσον αὐτούς, ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Ὅτι σὺ εἶ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ καὶ ὁ Υἱὸς ἐν τῷ Πατρὶ ἅμα τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι νῦν καὶ αἰεῖ... Εἶτα ἐπιδιδόασιν οἱ παρὰ νυμφιοὶ τοῖς νεο-νύμφοις τὰ ποτήρια καὶ πίνουσι, καὶ εὐθὺς σφραγίζει αὐτούς ὁ ἱερεὺς, λέγει· Ἐν εἰρήνῃ προήλθετε καὶ ἐν ἀγάπῃ πορεύεσθε. Ὁ λαός· Ἐν ὀνόματι Κυρίου. Καὶ ἀπέρχονται εἰς τὸν παστὸν οἶκον, ἀπέρχεται καὶ ὁ ἱερεὺς, λέγει εὐχὴν τῶν στεφάνων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τῆς **|| (p. 0101)** ἀρχάντου σου Μητρὸς καὶ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, καὶ λύσας τὸ κατὰ τὴν Εὐὰν κατάκριμα τὸ διὰ τῆς τοῦ ξύλου βρώσεως. Αὐτὸς καὶ νῦν εὐλόγησον τὸν γάμον τοῦτον εὐλογίαν πνευματικὴν, καὶ ἔνωσον καὶ διαφύλαξον τοὺς δούλους σου ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ, καὶ δὸς αὐτοῖς τὸν στέφανον τῆς ἀφθαρσίας, κληρονόμους αὐτοὺς ἀνάδειξον τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας. Σοὶ γὰρ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀναγαγὼν Ἡλίαν ἐν ἄρματι πυρίνῳ, ὁ μετατεθεὶς τὸν Ἐνωχ ἐντεῦθεν τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, ὁ φυλάξας τὸν Ἰωάννην ἐν ἀγνείᾳ παρθενίας, ἀπόδεξαι καὶ τοὺς στεφάνους τούτους ἀσπίλους καὶ ἀμώμους, καὶ ἀνεπιβουλεύτους μέχρι τῆς ἐσχάτης αὐτῶν ἀναπνοῆς. Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον...

f. 67. Ακολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

Στιχηρὰ εἰς τὸ Κύριε, ἦχος δ'. Τῶν ἀποστόλων τόν... Τοὺς ἀγραμμάτους... Διασπαρέντες ἐπὶ γῆς... Εἰς τὸ Δόξα, Ἄγνοοῦντα τά... Προκείμενον, ἦχος βαρὺς· Τίς Θεὸς μέγας... Καὶ εἶπα νῦν... Ὁ διάκονος· Εἴπωμεν πάντες... Ἐξ ὅλης ψυχῆς... Κύριε παντκράτωρ... Ὁ μὴ βουλόμενος... Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ἐτι ὑπὲρ τοῦ εἰσακουῖσαι... (Εὐχή)· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενῆ ταύτην ἱκεσίαν πρόσδεξαι... *Goar*, p. 56. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Λέγει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ βήματος εἰς ἐπήκοον πάντων· Κλίνοντες τὰ γόνατα ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ δὲ λαός· (Κύριε ἐλέησον). Πάντων ἐπὶ γόνυ κεκλιμένων, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Ἄχραντε, ἀμίαντε, ἀναρχε, ἀόρατε... p. 597 with an additional prayer. Continues as in *Sinait.* gr. 958 (see p. 24–25 above), except that the *stichera* have refrains, viz. Μὴ ἀπορρίψης με for the first *sticheron*, and Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν for the second one. The prayer Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰώνιος is followed by the *stichera* Νῦν περιβάλλονται κράτος, Δόξα, πάλιν τὸν αὐτὸν στίχον, Καὶ νῦν, Βασιλεῦ οὐράνιε, ἀπολυτίκιον (ἦχος) πλ. δ'. Εὐλογητὸς εἶ, Χριστὲ ὁ Θεός, καὶ ἀπόλυσις.

f. 73v. Τάξις καὶ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ἐν ἣ δόξει γίνεσθαι τοῦ ἁγίου ἐλαίου ἐπὶ ἀρρώστου, συνάγονται ἑπτὰ πρεσβύτεροι καὶ ποιῶσι τὸν ἔσπερινὸν καὶ παννυχίδα, καὶ ψάλλοντες κανόνα, τὸν γεγραμμένον εἰς τὸ τέλος τῆς βίβλου· ὁμοίως καὶ εἰς τὸν ὄρθρον ψάλλουσι κανόνας τοὺς ἀρμόζοντας. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου λειτουργοῦσιν οἱ ἑπτὰ πρεσβύτεροι εἰς διαφόρους ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματος τοῦ ἀρχιστρατήγου Μι- || (p. 0102) χαήλ, εἶτα συνάγονται εἰς μίαν ἐκκλησίαν, καὶ οὕτως γίνεται κατὰ τάξιν ἢ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, καθὼς ὑποτέτακται. Τοῦ πρώτου πρεσβυτέρου ποιῶντος τὴν πρόσθεσιν καὶ θυμιῶντος ὄλον τὸν ναόν, καὶ φέρει τὸ τρυβλίον, καὶ λέγει ὁ αὐτὸς πρεσβύτερος· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ... καὶ εἴθ' οὕτως βάλλει ὕδωρ τῶν ἁγίων θεοφανίων καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, ἐπισφραγίζων αὐτά, ὁμοίως καὶ ὁ β' πρεσβύτερος βάλλει καὶ αὐτὸς ὕδωρ τῶν ἁγίων θεοφανίων καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον ἐν τῷ τρυβλίῳ, ἐπισφραγίζων λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε... Ὅμοίως ποιῶσι καθεξῆς οἱ ἑπτὰ πρεσβύτεροι. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι ἡμῖν πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ὁ ἱερεὺς λέγει εὐχήν· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ φυλάσσωσιν τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεός σου τοῖς ἀγαπῶσί σε. Goar, p. 337. Desinit διὰ τοῦ ἁγιάσματος τούτου τοῦ μέλλοντος ἐπάγεσθαι. Καὶ ἐμφυσᾷ αὐτὸ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς καὶ σφραγίζει τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, καὶ πάλιν λέγει εὐχήν· Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλαιον τοῦτο δο κοηца. Goar, p. 338. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Ὑπὲρ τοῦ ἴλεων καὶ εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι τὸν φιλόανθρωπον Θεὸν ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς. Καὶ ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν τῆς φωνῆς... Ὑπὲρ τῶν αἰτησαμένων τὴν λειτουργίαν ταύτην ὑπὲρ ὑγείας, σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αἰτησώμεθα ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, τῶν ἀρχαγγέλων, τοῦ Προδρόμου, Κοσμᾶ, Δαμιανοῦ, Παντελεήμονος καὶ πάντων τῶν ἁγίων... Ὑπὲρ τοῦ δούλου Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς ἀπὸ κλίνης ἐγέρσεως αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῷ πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον... Ἐλέησον ἡμᾶς. ὁ Θεὸς, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου... Κύριε ἐλέησον μ'. Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχήν ταύτην· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ ὕψιστος, ὁ ὑπὸ πάσης κτίσεως προσκυνούμενος... Goar, p. 339. Desinit καὶ ἴασαι αὐτοὺς ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Θεοτόκου, τῶν ἀρχαγγέλων, τῶν ἀποστόλων, τοῦ Προδρόμου σου Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Παντελεήμονος καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλέημων καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Καὶ εὐθύς ἀρχονται λέγειν Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, τὸν Ν' ψαλμόν, Ἀλληλούια, Ἀλληλούια δόξα... γ'. Εἶτα λέγει ἀντίφωνον α' ἤχος β'. Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη... Ὑπόψαλμος· Ἀντιλαβοῦ μου, Κύριε ι τ. δ. Δόξα, τροπάριον ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ νῦν,

Τῆς εὐσπλαχνίας... Καὶ εἶθ' οὕτως λέγει ὁ || (p. 0103) πρῶτος πρεσβύτερος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς ἄνωθεν ἐκ Θεοῦ βοηθείας καὶ ἀγαθῆς ἐπισκέψεως καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως... Καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθηήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ καὶ ἐπιβλέπων ἄβυσσους, ἔπιδε ἐπὶ τὸν δούλόν σου τοῦτον καὶ ἐπίσκεψαι αὐτὸν τῇ φιλανθρωπία σου καὶ τῇ ἀμετρήτῳ σου δυνάμει, ἔκτεινον⁶⁸ τὴν δεξιάν σου τὴν κραταιάν, καὶ ἀντικατάπεμψον τὴν ἱαματικὴν σου δύναμιν ἐξ ἀγίου ὑψώματός⁶⁹ σου, καὶ ἀνάστειλον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, καὶ ἀποκατάστησον αὐτὸν⁷⁰ τῇ ἀγία σου ἐκκλησίᾳ ὑγιαίνοντα πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. See appendix to A. A. Dmitrievskii, *Βοηθ. εἰς ρυσεκ. μ. εἰς XVI β., I*, p. 115. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἁγίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τοῦ ἀγίου καὶ ἐνδόξου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Παντελεήμονος καὶ Ἐρμούλου μετὰ πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες.. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἰατρὸς καὶ Σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν... Εἶτα λαβὼν ὁ αὐτὸς πρεσβύτερος τὸ ἀπτρὸν ἐκ τῆς κανδήλας, ποιεῖ μετ' αὐτοῦ σταυροὺς γ' εἰς αὐτὸ ἅγιον ἔλαιον, εἶθ' οὕτως ἀνάπτει αὐτό. Εἶτα πάλιν ἀμφότεροι ποιοῦσι Τρισάγιον καὶ τὸν Ν'. Ἀντίφωνον β'. Κύριε ὁ Θεὸς μου, ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με ἐκ πάντων... Ὑπόψαλμος· Πρεσβείαις τῆς... Δόξα, Αἱ ἀνομίαι ἡμῶν καὶ αἱ ἀπειθεῖς ἡμῶν πράξεις περιεκύκλωσαν ἡμᾶς... Καὶ νῦν, Πολλὰ τὰ πλήθη τῶν... Εἶτα πάλιν λέγει ὁ πρεσβύτερος τὰ προγραφέντα κηρύγματα, καὶ ὁ β' πρεσβύτερος καὶ τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου Goar, p. 335. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... (as above). Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ὁμοίως καὶ αὐτὸς λαβὼν ἀπτρὸν, ἐπισφραγίσας εἰς τὸ ἅγιον ἔλαιον, ἄπτει αὐτό. Ὁμοίως καὶ καθεξῆς γίνεται ἕως τῶν ἑπτὰ πρεσβυτέρων. Εἰ δὲ τύχη καὶ οὐ πάρευσιν ἑπτὰ πρεσβύτεροι, ποιοῦσι τὴν ἀκολουθίαν δύο ἢ τρεῖς. Εἶτα πάλιν τὸν Ν' καὶ εἶθ' οὕτως ψάλλουσιν ἀντίφωνον γ' ψαλμὸς ιθ'. Ἐπακουσαί σου, Κύριε, ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως... Ὑπόψαλμος· Ὑπάκουσόν μου, Κύριε... Δόξα, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, ἐπὶ || (p. 0104) σοι... Καὶ νῦν, Δι' εὐσπλαχνίας οἰκτιρῶν, Χριστέ, κατῆλθες ἐπὶ γῆς καὶ ἐκ Παρθένου σαρκωθεῖς... Εὐχή γ'. Ἐκπεμψον, Κύριε, τὴν πίστην τοῦ ἐλέους σου ἐπὶ τὸν καρπὸν τῆς ἐλαίας τοῦτον, δι' οὗ ἔχρισας ἱερεῖς, προφήτας, βασιλεῖς τε καὶ μάρτυρας καὶ ἐνέδυσας τῇ χρηστότητί σου δικαιοσύνης ἔνδυμα, ἵνα γένηται παντὶ τῷ ἄλειφομένῳ καὶ γευομένῳ εἰς ὄνησιν καὶ ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος (καὶ) πνεύματος, εἰς ἀποτροπὴν παντὸς κακοῦ, εἰς ὑγίαν

⁶⁸ Sinait. gr. 960 lacks this, up to the words ἐξ ἀγίου.

⁶⁹ κατοικητηρίου.

⁷⁰ ὑγιαίνοντα πάσας.

τῷ χρισμένῳ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ. Ἐκφώνησις· Ὅτι εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξασμένος σὺν τῷ παναγίῳ... Καὶ λαβὼν ὁμοίως τὸ ἄπτριν ἐπισφραγίσας ἄπτει αὐτό. Εἶτα πάλιν τὸν Ν' ἀντίφωνον δ'. Κύριος ποιμαίνει με... Ὑπόψαλμος· Ἐλέησόν με, Κύριε... Δόξα καὶ νῦν, Τὴν ἀσθενοῦσάν μου ψυχὴν ἐπίσκεψαι, πανάγιε, καὶ τὸ ἄλγος τῆς καρδίας μου... Εὐχὴ δ'. Αἰτούμεθά σε, Κύριε ὁ Θεός, ὅπως προστάξης τὸ ἔλεός σου ἐπὶ τὸ ἔλαιον τοῦτο καὶ τοὺς χρισμένους ἐξ αὐτοῦ ἐν ὀνόματί σου, ἵνα γένηται αὐτοῖς εἰς ἴασις ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ εἰς καθαρισμόν καὶ ἀπαλλαγὴν παντὸς καὶ πάσης νόσου καὶ μαλακίας, καὶ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοξασθῇ σου τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Conf. Goar, p. 347. Καὶ πάλιν ὁμοίως λέγει τὸν Ν' καὶ εὐθὺς ἀντίφωνον ε'. Κρῖνόν μοι, Κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακία μου ἐπορεύθην... Ὑπόψαλμος· Βοήθησόν με, Κύριε... Τροπάριον πλ. β'. Κύριε, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ καὶ ἀσιγήτοις δοξαζόμενος αἰεὶ, δέξαι παρ' ἡμῶν τὸν τρισάγιον ὕμνον... Καὶ νῦν. Ἐλπίς τοῦ Κυρίου μου ἀγαθὴ Θεοτόκε παρθένε τὴν γῆν... Εὐχὴ πέμπτη· Ὁ πολὺς ἐν ἐλέει καὶ πλούσιος ἐν ἀγαθότητι, καὶ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως... Goar, p. 341. Desinit ὁ μόνος ψυχῶν καὶ σωμάτων ἰατρός, ἴασαι καὶ τὸν δοῦλόν σου τὸν δεῖνα διὰ τοῦ ἐλαίου τῆς σῆς χρηστότητος, ὅπως καὶ νῦν, μετέχοντες τῆς σῆς φιλανθρωπίας, δοξάζωμέν σε τὸν ποιῶντα μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἐν δόξῃ τε καὶ ἐξουσίᾳ. Ἐκφώνησις· Ὅτι Θεὸς ἐλέους, οἰκτιρῶν καὶ φιλανθρωπίας ὑπάρχεις... Καὶ λαβὼν καὶ αὐτὸς ἄπτριν, ἐπισφραγίσας ἄπτει. Καὶ πάλιν λέγει τὸν Ν' εἶτα ψάλλουσιν ἀντίφωνον ζ'. Ἐπὶ σοί, Κύριε, ἤλπισα μὴ κατασχυνθεῖν... Ὑπόψαλμος· Ἐξελοῦ ἡμᾶς, Κύριε, Δόξα, Ὁ σταυρός σου, Κύριε, ἡγίασται ἐν αὐτοῖς... Καὶ νῦν, Ἐν τῷ ναῶ ἐστῶτες... Εὐχὴ ζ'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου... Goar, p. 335. Καὶ πάλιν ποιῶσι τὸν Ν' ψαλμόν, εἶτα ἀντίφωνον ζ'. Ὑπομένων, ὑπέμεινα τὸν Κύριον. Δόξα, Ἀπόστολε Κυρίου τῶν πολεμουμένων ἢ εἰρήνη, τῶν χειμαζομένων ἢ γαλήνη... Καὶ νῦν, Παναγία Θεοτόκε, || (p. 0105) τὸν χρόνον τῆς ζωῆς... Εὐχὴ ζ'. Ἀγαθὴ καὶ πολυέλεε, καὶ πολυεὐσπλαγχνε, καὶ δημιουργέ, καὶ βασιλεῦ, καὶ προνοητά, καὶ εὐεργέτα τῶν ἀπάντων, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ πλήθους οἰκτιρῶν καὶ πέλαγος φιλανθρωπίας, καὶ ἀφάτου ἀγαθότητος, μὴ παριδὼν τὸ οἰκεῖον πλάσμα, τὸν ἄνθρωπον, ὑπὸ τοῦ ἀρχεκάκου καὶ βασκάνου δράκοντος τυραννούμενον, ἀλλ' ἐκ τῆς πανάγνου καὶ παναμώμου δαβιτικῆς ἀειπαρθένου κόρης Μαρίας σαρκωθεὶς καὶ γέγονας καθ' ἡμᾶς κατὰ πάντα, πλὴν τῆς ἁμαρτίας ἄνθρωπος, τὴν ἡμετέραν (οὐσίαν;) διὰ τῆς ἀφάτου σου ἐνσάρκου σωτηριῶδους οικονομίας οικονομήσας, ἐν Ἰορδάνῃ τὴν ὑγρανθεῖσαν τοῖς ἁμαρτήμασιν ἡμῶν οὐσίαν ἐκκάθηράς τε καὶ ἐκαινούργησας, τὸν δυσμενῆ καὶ δελεαστὴν καὶ πειραστὴν ἐχθρὸν κατεπάλαισας, καὶ τὴν αὐτοῦ τυραννίδα κατήρησας, καὶ τοῖς ἀνθρώποις τὰς πηγὰς τῶν θείων σου εὐεργειῶν ἐπέβλυσας, τυφλοὺς ἐφώτισας, λεπροὺς ἐκαθάρισας, χολοὺς συνέσφιγξας, πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐθεράπευσας, καὶ νῦν πάρεσο

ἡμῖν, τοῖς ἐπικαλουμένοις σε, ἐλεήμων, ὁ καὶ ψυῶν καὶ σωμάτων ἰατρὸς⁷¹ αὐτοπροαιρέτῳ σῶ νεύματι καὶ λόγῳ τοῦ προστάγματός σου, παντοίαν σωματικὴν νόσον ἰώμενος καὶ πᾶσαν πλάνην τοῦ φθονεροῦ ἀπελαύνων, ὁ κατὰ πᾶσαν γενεὰν θαυματουργῶν ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς· ὁ καὶ πάλαι μὲν τοὺς τρεῖς παῖδας ἀπὸ τῆς φλογὸς ἀπαθεῖς διασώσας, ὕστερον δὲ τῷ ἐκ γενετῆς τυφλῷ τὸ βλέπειν χαρισάμενος, καὶ Λάζαρον τετραήμερον ἐκ νεκρῶν ἀναστήσας, καὶ ἐπιτιμήσας τῷ πυρετῷ τῆς πενθερᾶς Πέτρου καὶ παραχρῆμα τοῦ νοσήματος αὐτὴν ἀπαλλάξας, ὥστε ἀναστᾶσαν αὐτὴν διακονεῖν. Ἐπίσκεψαι, Δέσποτα, προσκυνητὴ Κύριε, τὸν δοῦλόν σου τόνδε τὸν τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς καταφεύγοντα, καὶ ἴασαι αὐτὸν ἀπὸ πάσης ἀσθενείας, δεσμεύων τὰ συντριμμάτα καὶ πᾶσαν ἐνέργειαν κακοῦσαν καὶ θλίβουσαν αὐτῷ καὶ ἐκμοχλεύων· ἐλθέτω δύναμις ἐκ τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας, καὶ ἀπελασάτω ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐκ τῆς ἀρρωστίας μάστιγα, ἐπίσταξον αὐτῷ δρόσον ἰαμάτων, ῥῦσαι αὐτὸν ἀπὸ πόνων καὶ ἀλγημάτων, ἀποδιώξον ἀπ' αὐτοῦ διὰ τοῦ τύπου τοῦ ζωοποιοῦ σου σταυροῦ πᾶσαν διαβολικὴν διαβουλήν καὶ κακουργίαν, ἐπίχεε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὴν σὴν ἱαματικὴν χάριν, καὶ παυσάτω ἀπὸ παντὸς μέλους αὐτοῦ καὶ ὀστέου πᾶσα ἀλγηδὼν καὶ λυπητικὴ ὄχλησις, ἐξέγειρον αὐτὸν ἀπὸ κλίνης ὀδυνηρᾶς καὶ ἀπὸ σρωμνῆς κακώσεως, καὶ δὸς αὐτῷ καιρὸν διηγῆσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου καὶ ἐξειπεῖν τὸ σωτήριόν σου. Ἐκφώνησις· Ὅτι Θεὸς ἐλέους καί... Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι ἓνα || (p. 0106) ἕκαστον τὰς εἰρημένας εὐχὰς καὶ ἀνάψαι τὰ ζ' τουβία αὐτῶν, ποιοῦντες μετ' αὐτοῦ σταυροὺς τρεῖς εἰς τὸ αὐτὸ ἅγιον ἔλαιον, καὶ εἰθ' οὕτως ἄρχονται οἱ ζ' πρεσβύτεροι τὴν θείαν λειτουργίαν, τοῦ πρώτου πρεσβυτέρου προσκομίσαντος ἢ τοῦ ἡγουμένου, καὶ τῶν λοιπῶν συλλειτουργούντων, ἢτοι συμβοηθούτων· καὶ λέγει ὁ μὲν προκειμένον, ὁ δὲ ἀπόστολον, ἕτερος τὸ Ἀλληλούια, ἄλλος τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἕτερος διακονικὰ.

Καὶ εὐθὺς λέγει εἰς· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ πρωτοπαπᾶς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ... Αντίφωνον τῆς λειτουργίας τὸ α' ψαλμὸς ρβ'. Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... ἕως τέλους. Ὑπόψαλμος· Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου... Δόξα καὶ νῦν, Πρεσβείαις. Αντίφωνον β' ψαλμὸς ρλγ'. Δόξα. Αἰνεῖ ἡ ψυχὴ... λέγει ἕως τοῦ τέλους τοῦ ψαλμοῦ, εὐθὺς Δόξα, Ὁ μονογενὴς Υἱός... Αντίφωνον γ'. Λαμβάνει ὁ πρωτοπαπᾶς καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ βήματος τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον εἰς τὴν εἴσοδον καὶ λέγει πλ β'. Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου... Μνήσθητί μου, ὁ Θεός. Πάριδέ μου τὰ ἐν γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ πεπραγμένα... Ὁ τοῦ Πέτρου προσδεξάμενος τὸν θρῆνον, πρόσδεξαι μου, Χριστέ... Ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ δόξῃ μετὰ ἀγγέλων... Εἶτα εἴσοδος, καὶ λέγει τροπᾶριον, ἦχος πλ. β'. Ὁ γινώσκων τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς ὀδύνας τῆς φύσεως ἡμῶν, οὐρανόθεν ἰατρὲ τῶν ἀσθενούντων... Δόξα, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας... Προκειμένον, ἦχος δ'. Ἐγὼ εἶπα· Κύριε, ἐλέησον... στίχος· Μακάριος ὁ συνιών. Καθολικῆς ἐπιστολῆς

⁷¹ See p. 6 above for a similar prayer in Sinai. gr. 957.

Ἰακώβου· Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε... Goar, p. 337. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ... Τέλος καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον καὶ ἤλειφον ἔλαιον πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον. Εἶπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ὁ μὴ βουλόμενος... Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει... Ὑπὲρ τοῦ ἰλεων... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακουῶσαι... Ὑπὲρ συστάσεως... Εἰσάκουσον, Κύριε, τῆς δεήσεως ἡμῶν, ὡς ἐπήκουσας τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους Πέτρου καὶ Ἰωάννου, πορευομένων αὐτῶν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην καὶ δι' αὐτῶν ποιήσας σημεῖον ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ἐλέησον καὶ τὸν δούλόν σου τόνδε, εἶπωμεν. — Κύριε, ὡς ἐπήκουσας τοὺς ἁγίους σου τρεῖς παῖδας ἐν καμίνῳ ἐπάκουσον καὶ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, δεομένων ὑπὲρ αὐτοῦ. — Τῇ πρεσβείᾳ τῶν τιμίων καὶ ἐνδόξων προφητῶν, ἀποστόλων καὶ μαρτύρων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, τῶν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ὑπὲρ αὐτοῦ δυσωπομένων, ἐλέησον καὶ τὸν δούλόν σου τόνδε. — Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεος... Ἔτι ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ὑγείας, σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, εἶπωμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον μ'. Κύ- || (p. 0107) ριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενὴ ταύτην ἰκεσίαν πρόσδεξαι Goar, p. 56. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Ἐν δὲ τῷ διαβαίνειν τὰ ἅγια, πίπτει ὁ ἀσθενῶν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ μέσον τοῦ ναοῦ, ὁ δὲ πρωτοπρεσβύτερος ἴσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, λέγει· Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων ταῖς σαρκικαῖς... Goar, p. 58. Οἱ δὲ λοιποὶ πρεσβύτεροι, βαστάζοντες τὰ ἅγια, ὁ μὲν τὸν δίσκον, καὶ ἕτερος τὴν λαβίδα, καὶ ἄλλοι μανουάλια μετὰ κηρίων, καὶ πατοῦσι τὸν ἀσθενῆ εἰς καθ' (ἕνα), καὶ εἰσέρχονται, νίπτεται δὲ τὰς χεῖρας ὁ πρωτοπρεσβύτερος. Κοινωνικόν Ποτήριον σωτηρίου. Καὶ τελειοῦται ἡ θεία λειτουργία μέχρι τοῦ Εὐλογησῶ τὸν Κύριον, καὶ οὐκ ἀπολύουσιν, ἀλλ' εὐθὺς ἄρχονται τὸν Ν' ὁ δὲ πρωτοπρεσβύτερος λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ λέγει τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς... Goar, p. 335. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, λαβῶν ὁ αὐτὸς πρεσβύτερος τὸ τουβὶν ἐκ τῆς κανδήλας, ποιεῖ μετ' αὐτοῦ σταυροὺς τρεῖς εἰς τὸ ἅγιον ἔλαιον καί, σβεννύων αὐτό, τίθησιν ἔξω τῆς κανδήλας, ὁμοίως οἱ λοιποὶ πρεσβύτεροι ποιοῦσιν. Εἶτα πάλιν ἀμφότεροι τὸν Ν' καὶ ὁ δεύτερος πρεσβύτερος λέγει εὐχήν· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... Goar, p. 338. διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ ζωοποίησον αὐτὸν κατὰ τὸ σοὶ εὐαρεστεῖν τῇ ὀφειλομένῃ σοὶ εὐχαριστίᾳ ἐν ἀγαθοεργίᾳ ἀποπληροῦντι. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σου... Εὐχὴ γ'. Κύριε παντοκράτωρ, ἅγιε βασιλεῦ, ὁ Θεός, ὁ παιδεύων καὶ μὴ θανατῶν... Appendix [to Dmitrievskii, *Богослужение*], p. 127. εὐαρεστοῦντα καὶ ποιοῦντα τὸ θέλημά σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ, ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν... Εὐχὴ δ'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντων Δεσπότης καὶ τῶν ὄλων ποιητής, ὁ τῶν ἀσθενούντων ἰατρὸς καὶ τῶν ἐν θλίψει ἀντιλήπτωρ, εὐλατεύων τὰς ἀνομίας ἡμῶν καὶ ἰώμενος τὰς νόσους ἡμῶν, ἀπόστρεψον πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἀπὸ τὸν δούλόν σου τόνδε διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Παιδός, ὃν ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον εὐεργετοῦντα καὶ ἰώμε-

νον πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, τὴν τοῦ σώματος ἀσθένειαν ἀπειργῶν διὰ τῆς σῆς χρηστότητος, ἀφ' ἧς τὰς ἐξ ἁμαρτίας καὶ τὰς ἐξ ἁμαρτιῶν κακώσεις διαλύων, κατὰ τὴν ἀφατον ἐξουσίαν καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀγαθότητα, δι' ἧς ἰάσατο ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν, λύων τὰς ἐξ ἁμαρτιῶν κακώσεις. Δεόμεθά σου, Δέσποτα, τάχυνον τὴν βοήθειάν σου, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν δούλόν σου ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, ὅπως ἰαθῆις διὰ τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας δοξάσῃ τὸ ἅγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καί... Ὅτι σὴ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ ἡ βασιλεία... Εὐχὴ ε'. Ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, ὁ ἀναλαβὼν εἰς ἑαυτὸν τὰς ἀσθενείας τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς πόνους βαστά- || (p. 0108) σας, μνήσθητι καὶ τὸν δούλόν σου τόνδε, τὸν ἐν ἀρρωστίᾳ ἐξεταζόμενον καὶ τοῦ ἐλέους σου ἐπιδεδυμένον, κατάπεμψον τὴν ἰατρικὴν σου χάριν καὶ ἴασαι αὐτὸν ἐκ τῆς κλίνης ἀρρωστοῦντα, παράσχου αὐτῷ ὑγίαν ὀλόκληρον σῶματος καὶ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀποκατάστησον αὐτὸν ὑγιῆ τῇ ἀγία σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ εἰς προσκύνησιν καὶ εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου σου ὀνόματος. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν... Εὐχὴ ς'. Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν, ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας καὶ μυριάδας τοῖς ἀγαπῶσί σε καὶ φυλάσσων τὰ προστάγματά σου, ὁ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, ὁ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους τῇ καρδίᾳ καὶ δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν, ὁ μόνος ἰατρὸς ψυχῶν τε καὶ σωμάτων, ἡ καταφυγὴ τῶν ἀσθενούντων, καὶ βοήθεια τῶν ἀβοηθήτων. Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὴν σκέπτην ταύτην καὶ πάντας τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ ἐπίσκεψαι, ὁ Θεός, καὶ ἐξαπόστειλον τὸ ἔλεός σου ἐπὶ τὸν δούλόν σου τόνδε, τὸν ἐπικεκλημένον ἐπὶ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἴασαι αὐτοῦ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, καὶ πᾶσαν ἀσθένειαν σωματικὴν τε καὶ ψυχικὴν, λύσον ἁμαρτίας καὶ τὰ ἐξ ἁμαρτιῶν ἐπίπονα, ὁ πάντα τὰ πάθη φυγαδεύων τῷ λόγῳ σου καὶ πᾶσαν βασκανίαν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐνέργειαν, ὡς γνόφον ἀφάνισον τῷ θελήματί σου, ἐπίνευσον εἰς τὴν δέησιν τῶν δούλων σου, εἰς ἐπίσκεψον τοῦ κάμνοντος. Κύριε, δὸς αὐτῷ χεῖρα βοηθείας καὶ ἐξέγειρον αὐτὸν ἐκ τῶν συμπτωμάτων τῆς ἀσθενείας, τὴν φανερὰν ἰώμενος ἀρρωστίαν, τὴν ἀφανῆ διορθούμενος καχεξίαν, ἵνα καὶ τῷ σώματι ῥωσθῆ καὶ τῷ πνεύματι σωθῆ, ῥύσαι αὐτὸν ἔργοις τῆς εὐσπλαγχνίας σου, εὐθυπορῶν πρὸς τὴν βασιλείαν σου, μεθ' οὗ καὶ τὰς ἡμῶν ἀσθενείας ἰάτρευσον, ὁ δι' αὐτὰς γενόμενος ἄνθρωπος, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοξασθῆ τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Εὐχὴ ζ'. Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων (see above). Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐπάνω τοῦ ἀσθενούντος· Βασιλεῦ, ἀόρατε, ἀκατανόητε, ἀπερίληπτε, ἀπερίγραπτε, εὐσπλαγχνε, πολυέλεε, ὑπεράγαθε, ἀνεξίκακε, ἀμνησικάκε, φιλάνθρωπε καὶ μακρόθυμε, ὕψιστε, ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ὁ θανατῶν καὶ ζωογονῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς τῇ σῇ ἀγαθότητι, καὶ σώματος ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ καὶ

νόσου, ἀπὸ κορυφῆς κρανίου καὶ ἡμικρανίου, καὶ ἡγεμονικοῦ, ταραχῆς, αἰχμαλωσίας τε καὶ συγχύσεως, ἀπὸ ἀρτηριῶν καὶ ἄρθρων, καὶ μηνίγγων ὀδύνης, ἀπὸ δακρυρροΐας ὀφθαλμῶν, ἀπὸ ῥευμάτων συνοχῆς, ἀπὸ φάρυγγος καὶ στομά- || (p. 0109) χου, καὶ ἥπατος, καὶ σπληνός, καὶ ὀμφαλοῦ, καὶ κοιλίας, καὶ ἀπὸ πάθους νεφρικοῦ καὶ δυσουριακοῦ, καὶ σχεδιακοῦ, καὶ ἀναδοτικοῦ, καὶ ναρκιασμοῦ, καὶ πωρώματος, καὶ ἀλγήματος ἁρμονιῶν, καὶ ἀπὸ φρίκης, καὶ ῥίγους, καὶ πυρετοῦ, καὶ τριταίου καὶ τεταρταίου καὶ ἡμιτριταίου, καὶ ναρκήσεως νεύρων καὶ ὀστέων καὶ τζίρματος, καὶ πάσης κακώσεως, καὶ νόσου καὶ θλίψεως· ἴασαι τὸν δοῦλόν σου ὃ δεῖνα τῇ βοηθείᾳ καὶ συνεργίᾳ τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, καὶ ἀνάστησον αὐτὸν ἀπὸ στρωμνῆς κακώσεως, καὶ σβέσον τὸν πυρετόν, πρᾶννον τὸ πάθος, καὶ ἀποδιώξον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν μαλακίαν καὶ νόσον, καὶ ἀδικίαν, καὶ ῥαθυμίαν, καὶ στενοχωρίαν, καὶ ὀλιγοψυχίαν, καὶ ἀγρυπνίαν καταψύχων αὐτοῦ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τῇ γλυκεῖᾳ σου θεραπείᾳ. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεός... Καὶ μετὰ τοῦτο ἄρχονται οἱ ἱερεῖς τροπάριον ἤχος β'. Ἀρχιστράτηγε Θεοῦ... Οἱ τὴν χάριν λαβόντες... Ἅγιοι ἀνάργυροι... Καὶ ταῦτα ψάλλομεν ἐκ γ' κρατῶν τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀσθενούντος, λέγει εὐχήν· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν... (see above) Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι ἓνα ἕκαστον τὴν εὐχήν ταύτην, ἀλείφουσι αὐτὸν εἰς ἕκαστος πρεσβύτερος ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ποιοῦντες σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, καὶ τοῦ μυκτῆρος, καὶ τοῦ πώγωνος, καὶ τοῦ ἀυχένος, καὶ τῶν δύο ὠτων, καὶ ἐπὶ τῶν χειρῶν, ψάλλουσι τροπάριον· Ἅγιοι, ἀνάργυροι... Καὶ ἐν τῷ ἀλείφειν τὸν ἄρρωστον, ἀλλείφουσι καὶ τὸν λαόν, εἶτα δίδωσιν αὐτῷ τῶν θείων ἁγιασμάτων καὶ κοινωνεῖ. Εἶτα λέγουσι τὸ Εὐλογῆσω τὸν Κύριον καὶ ἡ ἀπόλυσις. Ἐν δὲ τῷ τελειοῦσθαι ἅπαντα, αἶρουσι τὸν ἄρρωστον καὶ ἀπέρχονται εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ψάλλοντες· Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς, λέγουσι καὶ τὸν Ν' ἔχοντες καὶ τὸ ἅγιον ἔλαιον, χρίοντες τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενούντος σταυροειδῶς καὶ τὸν οἶκον, καὶ τὴν θύραν. Λέγει καὶ εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, διήρχετο ὁ Ἰησοῦς τὴν Ἱερικῶ... Goar, p. 339. (Εὐχεσθε καὶ ὑπὲρ τοῦ γράψαντος Ἀὔξεντίου, πρεσβύτεροι). Ὅφείλει δὲ πρῶτον ὁ ποιῶν τοῦ ἁγίου ἐλαίου ἐξαγόρευσιν (sic), ὀφείλει δὲ καὶ λούεσθαι καὶ οὕτω προσέρχεσθαι. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰς ζ' ἡμέρας φυλάττει τοῦ μὴ ἀπολούεσθαι, καθάπερ οἱ νεοφώτιστοι.

f. 87v. Εὐχή ἐπὶ τῶν μετανοούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβίδ Goar, p. 536.

f. 88. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρῃ διὰ δακρύων... Goar, p. 537.

— Εὐχή ὑπὸ τῶν ἀλόγως ἀφοριζομένων ἢ ἑαυτοὺς ὄρκῳ δεσμεύσαντας.

Ὁ Θεὸς ὁ φοβερός καὶ δυνατός, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρισμοὺς ἐξαποσεύλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον. Goar, p. 531. || (p. 0110)

f. 88v. Εὐχή εἰς τοὺς ἐν ἐπιτιμίοις ὄντας καὶ ἢ ὅταν πληρώσῃ τὰς εὐχὰς καὶ τὰς νηστείας καὶ τὸν κανόνα τῶν ἀμαρτημάτων αὐτοῦ, καὶ λύων αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἑαυτοὺς ὀρκῶ δεσμοῦντας, ὅτε σταυρωπατήσωσιν. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Λόγος τοῦ Πατρὸς ὁ πάντα δεσμὸν τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν τῷ σῶ ἔκουσῶ πάθει διαρρήξας... Goar, p. 528.

f. 89. Εὐχή εἰς τὸ λῦσαι κανόνα.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεός, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ λύσας τὰς ὀδύνας, τὸν θάνατόν σου καὶ δεξάμενος τὸν τίμιόν σου κανόνα τὸν δεξάμενον ὁ δούλός σου ὁ δεῖνα, ὀδηγῶν αὐτὸν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία.

f. 89v. Ἀκολουθία ἐπὶ ψυχομαχοῦντα καὶ βιαζόμενον.

Λέγει Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, τὸν Ν' ψαλμόν, τροπάριον· Ἐλέησον ἡμᾶς... Κύριε, ἐλέησον... Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην. Καὶ λέγει τὴν εὐχήν· Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα ἄνθρωπον θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν Goar, p. 587.

— Ἀκολουθία ἐπὶ τελευτήσαντος.

Λέγει Τρισάγιον, εὐθύς· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι ἡμῖν... Ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀποβλήτους ἡμᾶς γενέσθαι ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε κοιμήσεως... Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως παραστῆναι αὐτὸν τῷ φοβερῷ... Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι αὐτὸν ἐν τρυφῇ παραδείσου, ἐν κόλποις Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ μετὰ πάντων τῶν δικαίων. Ὑπὲρ τῶν ἐν λύπῃ καὶ ἀπογνώσει βαρυνθέντων ψυχῶν καὶ τῆς ἐν Θεῷ παρακλήσεως αὐτῶν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεός παράσχη αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Εὐθύς λέγει τὴν εὐχήν· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων καὶ πάσης σαρκός... Goar, p. 424. Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν... Ὅτι σὺ εἶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις... Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Εὐχή· Κύριε, Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων παραμυθία καὶ τῶν πενθούντων παράκλησις. Goar, p. 453.

f. 90v. Εὐχή ἐπὶ κολύβων εἰς κοιμηθέντας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ἐν τῷ φωτὶ κατοικῶν καὶ ἐν τῇ γῇ παριῶν, Σωτὴρ καὶ εὐεργέτης ὑπάρχων, ὁ εἰσαγαγὼν ἐν τοῖς σκηνώμασι τὰς ψυχὰς καὶ ἐξαγαγὼν πάλιν εἰς τὰς αἰωνίους μονάς, αὐτὸς καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου τοῦδε ἀνάπαυσον ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν χώρᾳ ἁγίων, ἐν κόλποις Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ἐν μερίδει τῶν ἐκλεκτῶν σου, ἐν τῇ γῇ τῶν πρᾶεων, ἐν τῇ κληρονομίᾳ τῶν ζώντων, ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προ- || (p. 0111) σώπου σου, ἐκεῖ αὐτὸν ἀνάπαυσον, καὶ ἡμῖν δὸς πολιτεύεσθαι τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, κατὰ τὸ σοὶ εὐάρεστον καὶ δραμεῖν τὸ στάδιον τοῦ βίου ἀπρόσκοπτον καὶ τυχεῖν τῶν ἐπαγγελιῶν σου, ὧν ἐπηγγείλω τοῖς ἀγαπῶσί σε,

τοὺς συνελθόντας καὶ τῶ ὁμοίῳ πάθει τιμήσαντας εὐλόγησον εὐλογία τῆ σῆ, ἕκαστον τὴν συνδρομὴν εἰς δικαιοσύνην λογιζόμενος, τοὺς πενθοῦντας παρακάλεσον, τοὺς ὀλιγοψύχους καὶ ἐν θλίψει ὑπάρχοντας παραμύθησαι, εὐλόγησον δὴ καὶ τὰ σπέρματα ταῦτα, τὰ ἐκ τῶν σῶν δωρεῶν προσενεχθέντα, καὶ ὅθεν ἀπελήφθησαν ἑκατονταπλασίονα τὸν μισθὸν δώρησαι πρεσβείαις τῆς ἁγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι Θεὸς ἐλέους, οἰκτιρῶν καὶ φιланθρωπίας ὑπάρχεις.

f. 91. Εὐχὴ ἐπὶ κολύβων εἰς κοιμηθέντας. Λέγει εἰς τὰ γ' καὶ θ' καὶ μ'.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰσαγαγὼν αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον τοῦ πολιτεύεσθαι ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἁμαρτήσαντος δὲ αὐτοῦ θάνατον ἑαυτῷ ἐπεισήγαγες, καὶ τὸ μὲν (σῶμα) ἐκ τῆς γῆς εἰς γῆν ἀναλύσας, τὴν δὲ ψυχὴν πρὸς ἑαυτὸν προσκαλεσάμενος. Αὐτὸς οὖν, Δέσποτα φιλάνθρωπε Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, προσερχομένης καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ δούλου σου τοῦδε ἐπὶ τὸν ἅγιόν σου θρόνον, εἶ τι ὡς ἄνθρωπος ἡμαρτεν, ἐν σαρκὶ ἔτι ζῶν, ἢ κατ' ἄγνοιαν, ἢ ἐν ἔργῳ, ἢ ἐν λόγῳ, αὐτὸς, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος, ἄνες, ἄφες, συγχώρησον, παρορῶν αὐτοῦ καὶ τὰ ἡμῶν πλημμελήματα, καὶ ἀνάπαυσσον αὐτόν, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, τῶν δὲ πενθούντων, Κύριε, Κύριε, γενοῦ ἀντιλήπτωρ, παῦσον τὴν λύπην, τὴν ἀθυμίαν, τὸν στεναγμὸν, διὰ τῶν προκειμένων σου δώρων, καὶ τοὺς κάμνοντας καὶ προσενεγκόντας ταῦτα σὺν αὐτοῖς μισθὸν οὐράνιον παράσχου, καὶ τοὺς ἔχοντας μεταλαβεῖν ἐξ αὐτῶν ἐπὶ ὑγείας καὶ σώματος καταξίωσον, πρεσβείαις καὶ ἰκεσίαις τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται.

f. 91v. Εὐχὴ κολύβων εἰς μνήμην ἁγίου.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς... See p. 35 above.

f. 92. Εὐχὴ κολύβων εἰς τοὺς ἁγίους μάρτυρας.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας. Λέγει τρίτον. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ μόνος φιλάνθρωπος καὶ μόνος ἀναμάρτητος, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων σου τοῦ ἑορτάζειν ἡμᾶς ἐν ταῖς μνεΐαις αὐτοῦ· σήμερον, ἀδελφοί, ἁγίων σύνοδος, σήμερον μαρτύρων μνήμη, σήμερον ἀθλοφόρων πανήγυρις, σήμερον ἀνδρῶν θεοσεβῶν ἑορτή, καλὴν καὶ μεγάλην (p. 0112) ἡμέραν ἐξελέξασθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, οἱ ἐπιτελοῦντες τὰς μνεΐας τῶν ἁγίων, μιμησάμενοι τὴν τοῦ Ἀβραάμ δοχὴν, τὴν σκηνὴν αὐτοῦ τὴν φιλόχριστον, τὴν τοὺς ἁγίους ἀγγέλους ὑποδεξαμένην· ἐν τούτῳ γὰρ δοξάζεται ὁ Θεὸς καὶ ἡ ἁγία καὶ ἔνδοξος αὐτοῦ Μήτηρ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἀγάλλονται ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ συνδρομῇ ταύτῃ· θεωρεῖ γὰρ ἀγγέλους εἰσερχομένους, ἀνθρώπους προσερχομένους, κληρὸν δοξάζοντα καὶ λαὸν φαιδρυνόμενον καὶ πίστιν φαιδρυνομένην.

Αὕτη οὖν ἀγάπη, ἀγαπητοί, ἀνέρχεται εἰς οὐρανούς προσκυνῆσαι τὴν δόξαν Κυρίου, οἱ δὲ ἄγγελοι, θεασάμενοι αὐτὴν πανευειδῆ καὶ καλὴν, ἠσπάσαντο αὐτὴν, λέγοντες· χαῖρε, ἀγάπη, φίλη Θεοῦ, χαῖρε, ἀγάπη, ἀγγέλων σύσκη-
νε, χαῖρε, ἀγάπη, προφητῶν διδάσκαλε, χαῖρε, ἀγάπη, ἀποστόλων καύχη-
μα, χαῖρε, ἀγάπη, μαρτύρων ἀγαλλίαμα, χαῖρε, ἀγάπη, ὁσίων ἐγκαλώπισμα,
χαῖρε, ἀγάπη, ἱεραρχῶν δόξα, χαῖρε, ἀγάπη, ἡ αἰεὶ τὸ ψεῦδος μισήσασα, χαῖρε,
ἀγάπη, δι' ἧς ὁ Δεσπότης Χριστὸς διὰ τὴν ἄφατον αὐτοῦ καὶ ἀνεκδιήγητον
ἀγαθότητα ἐπὶ τῆς γῆς καταβάς καὶ οὐρανούς ἀνάγη· ταύτην οὖν τὴν ἀγά-
πην θεασάμενος, ὁ ἔνδοξος μάρτυς ὁ δεῖνα καὶ πάντες οἱ ἅγιοι σὺν αὐτῷ, τὰ
σώματα ταῖς βασάνοις παρέδωκαν καὶ ἀμαραντίνους καὶ ἀφθάρτους στεφά-
νους ἐνδυσάμενοι, Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐν δόξῃ ἐν οὐρανοῖς συναγάλλονται
τῷ τῆς ἀγάπης θησαυρῷ—ἡ ἀγάπη τοῦ οὐρανοῦ ὑψηλοτέρα, τῆς γῆς ἀνω-
τέρα, τῆς θαλάσσης εὐρυχωροτέρα, ἡ ἀγάπη δεήσσει καὶ ἰκεσίαις τὸν Θεὸν
δυσωπεῖ καθ' ἑκάστην ὑπὲρ τῶν ποθούντων αὐτὴν, καὶ καθὼς ὁ προφήτης
λέγει, θῦσον τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀπόδος τῷ Ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου,
καὶ ἐπικάλεσαι Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελεῖταί
σε καὶ δοξάσεις αὐτόν· πᾶς γὰρ ὁ ἐπ' εὐλογίαις σπείρων ἐπ' εὐλογίαις καὶ
θερίσει· ἔντιμος γὰρ ἐστὶν ὁ τῆς ἀγάπης θησαυρός, πάντα βραδεύει, πάντα
βλαστάνει, πάντα εὐφορεῖ, ὡς γῆ καλὴ, καρποφορεῖ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον
ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατὸν καρποφορεῖσαι ἑκατονταπλα-
σίονα, μισθὸν ἐπουράνιον δώρησαι, Κύριε, τοὺς προσκαλουμένους ἡμῖν καὶ
ὑποδεξαμένους ὑγίαν καὶ σωτηρίαν καὶ μισθὸν ἐπουράνιον δώρησαι αὐτοῖς,
αὕξησον τοὺς καρποὺς τῆς γῆς αὐτῶν, τὴν τράπεζαν αὐτῶν πληρῶσον πα-
ντὸς ἀγαθοῦ, ἵνα ἔχοντες καὶ περισσευόμενοι οἱ δοῦλοί σου, μεταδίδωσι τοῖς
χρειᾶν ἔχουσι, καὶ ποιοῦντες τὸ εὐάρεστον καὶ τέλειον ἐνώπιόν σου, καὶ ὡς
εἶπας ἐπὶ Ζακχαίου, ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, τὴν αὐτὴν
σωτηρίαν, τὴν αὐτὴν εὐλογίαν, τὸ αὐτὸ ἔλεος, τοὺς αὐτοὺς οἰκτιρισμοὺς ἔνε-
γκε, Κύριε, καὶ ἐπὶ τὰ κτίσματά σου ταῦτα καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς προτεθηκότας
ταῦτα διὰ πρεσβειῶν τῆς παννυμνῆτου || (p. 0113) Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου
καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ἁγίου τοῦδε, δι' οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦ-
μεν. Φιλάνθρωπε βασιλεῦ, εἰρήνευσον τὴν ζωὴν ἡμῶν, τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν
κατὰ τῶν πολεμίων ἐνίσχυσον, τὴν πίστιν ἡμῶν μέχρι τέλους βεβαίαν δια-
τήρησον. Ὅτι εὐλογημένον ὑπάρχει τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

f. 93v. Εὐχή ἄρτων τεθέντων ἐν ἄριστῳ.

Ὁ ἐκ πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων πεντακισχιλίους κορέσας καὶ ἐκ τῶν
περισευμάτων πλήθος ἐκ τοῦ συναχθῆναι κελεύσας, αὐτὸς Δέσποτα παντο-
δύναμη, καὶ τὰ ἐγκαταλείμματα ταῦτα πλήθυνον καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν κατα-
λαμβάνοντας ἀγίασον. Χάριτι καὶ φιλανθρωπία.

Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν ἄριστῶν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπουράνιος καὶ ζωοποιὸς ἄρτος, ἡ ἀληθινὴ τροφή
τοῦ παντός. Goar, p. 569.

f. 94. Εὐχή μετὰ τὸ ἀναστήναι ἐκ τοῦ ἀρίστου.

Σοὶ τῷ ἀληθινῷ καὶ φιλανθρώπῳ Θεῷ... Goar, p. 569.

— Εἰς θῦμα μνήμης ἁγίου.

Ὁ Θεὸς τῆς δόξης καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζόμενος καὶ ὑπὸ ἁγίων προσκυνούμενος, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ ἁγίου σου γαληνῷ τῷ ὀφθαλμῷ καὶ ἰλαρῷ τῷ προσώπῳ ἐπὶ τὴν θυσίαν ταύτην, καὶ ὡς προσεδέξω Ἄβελ τὰ δῶρα, Νῶε τὰς θυσίας, Ἀβραὰμ τὰς ὀλοκαρπώσεις. Μωσέως καὶ Ἀαρὼν τὰς ἱερωσύνας, Σαμουὴλ τὰς εἰρηνικὰς, Αὐτὸς, φιλάνθρωπε Κύριε, πρόσδεξαι καὶ τὴν θυσίαν τοῦ δούλου σου τοῦδε ἀπὸ τῶν ἐπιγείων τὰ ἐπουράνια εἰς ὁσμὴν εὐωδίας καὶ ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν εὐλογίαν σου τὴν πνευματικὴν. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἀγιάζων τὰ σύμπαντα καὶ σοὶ τὴν δόξαν...

f. 94v. Εὐχή ἐπὶ θυσίας ἄλατος.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Ἱεριχῷ μετὰ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ εὐλογήσας τὸ ἄλας καὶ γλυκάνας αὐτό. Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοῦτο τὸ ἄλας καὶ μετάβαλε αὐτὸ εἰς μετάληψιν θυσίας, τὴν αὐτὴν εἰρήνην, τὴν αὐτὴν εὐλογίαν ἀντικατάπεμψον ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ καὶ πρόσδεξαι αὐτοῦ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν δέησιν. Ὅτι ηὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον.

— Εὐχή ἐπὶ θνητῶν βῶων.

Ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσης, Κύριε, Κύριε, τίς ὑποστήσεται σοι, ἡμεῖς πλημμελοῦμεν οἱ ἄθετοῦντες τὸ ὄνομα σου, καὶ ἡ δύναμις τῆς γεωργίας ἐκκόπτεται, ὅτι ἵνα τι τὸν καρπὸν ἀφερεῖς καὶ ἡμεῖς ἐκλίπομεν πλάνην τροφῶν, διό σου δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν τῷ ἐν εἰκόνι διατιμήσαντι ἡμῶν τὴν πτωχείαν, ἵλεως γενοῦ ἡμῖν καὶ τοῖς πολλοῖς ἡμῶν παραπτῶ- || (p. 0114) μασι, δυσωπούμενος ταῖς τῶν ἁγίων σου μαρτύρων ὑπὲρ σοῦ ὁμολογίας, ἄνες τοῖς βόεσι τὴν ἀπειλήν, καὶ τὴν γῆν πρὸς τὸ θέλημά σου προσφέρειν τὸν καρπὸν, ἵνα ὁ λαὸς σου οὔτος καὶ ἕως νηπίων καὶ πενήτων στεναγμῷ σε δυσωπῇ, τροφῇ ἐμπιπλωμένη καὶ σὲ δοξολογούντων. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα...

f. 94. Εὐχή ἐν λιτῇ γινομένη διὰ φόβον.

Πάλιν σοῦ Κύριε τοῦ φιλανθρώπου δεσπότη... Goar, p. 636 ἀλλ' ἐν τῷ ἐλέει σου ζώσεις ἡμᾶς, καὶ ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς τοῖς οἰκτιρμοῖς σου, Κύριε. Ὅτι ἐλεήμων.

— Εὐχή ἐπὶ θεμελίου τιθεμένης ἐκκλησίας.

Θυμιᾶ ὁ ἱερεὺς τὰς δ' γωνίας τοῦ κτίσματος λέγει Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐρασθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναί σοι ἐκκλησίαν Goar, p. 485.

f. 95v. Ἀκολουθία ἐπὶ ἐδράσεως θυσιαστηρίου ἐπὶ δυῶν πρεσβυτέρων ἢ τριῶν γινομένη.

Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν καὶ τὰ ἐξῆς. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει εὐχὴν Ὁ πάσης φύσεως Δεσπότης καὶ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁ πάντα πάντο-

τε ποιῶν καὶ πραγματευόμενος ἐπὶ σωτηρία καὶ ἐπ' εὐεργεσία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ὁ θεμελιώσας τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ μόνος πανταχοῦ κατὰ πόλιν καὶ χώραν ἵδρυσας τὰς ἐκκλησίας, ἔπηξας ἐν αὐταῖς θυσιαστήριον καὶ ἐκέλευσας ἐν αὐταῖς θυσίας καὶ προσφορὰς λογικὰς καὶ ἀναιμάκτους προσφέρειν τῷ ὀνόματί σου εἰς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων· καὶ νῦν ἐξαπόστειλον τὸ Πνευμά σου τὸ ἅγιον καὶ ἀγίασον τὸ θυσιαστήριον τοῦτο εἰς ἐλπίδα σωτηρίας, τῶν προσιόντων τῇ σῇ ἀγαθότητι, ψυχῆς καὶ σώματος καὶ πνεύματος καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ὅτι σὺ μόνος εὐσπλαγχνος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε, Κύριε, ἐν τῷ ὀνόματί σου τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ τὴν ἐκκλησίαν σου πέτραν προσαγορεύσας. Αὐτὸς Δέσποτα τῶν ἀπάντων, τὸν πρὸς τὴν σὴν δοξολογίαν οἰκοδομηθέντα οἶκον ταῖς σαῖς δωρεαῖς κατακόσμησον καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πηγνυμένην τράπεζαν ἀγίων ἀγίαν ἀνάδειξον τοῦ μεταποιεῖσθαι τὰς ἐν αὐτῷ προσκομιζόμενας σοὶ θυσίας εἰς τὸ τίμιόν σου σῶμα καὶ αἷμα, καὶ τοῖς ἐξομολογουμένοις δὲ ἐν αὐτῷ καὶ ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον τῆς δεήσεως αὐτῶν, ἰατρὸς ψυχῶν τε καὶ σωμάτων γενόμενος ἐν τῷ ἑλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος νῦν... Καὶ βάλλει γομφωτῆρα καὶ λάδανον, καὶ μύρον, καὶ θυμίαμα, καὶ λίβανον, πρὶν ἐπιθεῖς τὴν ἀγίαν τρά- || (p. 0115) πεζαν καὶ λέγει· Ὑψώσω σε, ὁ Θεὸς μου, λέγει γ' καὶ δοξάζει καὶ δίδωσι εἰρήνην, καὶ ποιεῖ τὴν ἐκτενήν, καὶ ἀπολύει.

f. 96. Εὐχὴ εἰς τὸ σαλευθῆναι ἀγίαν τράπεζαν ὑπὸ τινῶν. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, τὸν ῥαντισμοῦ χάριν ἐκχέοντα. Goar, p. 491.

f. 96v. Εὐχὴ ἐπὶ προχειρίσεως ἀναγνώστου ἢ ψάλτου. Μετὰ τὸ καρῆναι τὸν ἔχοντα χειροτονηθῆναι, προσάγεται τῷ χειροτονοῦντι ἐπισκόπῳ, καὶ ἐπιθεῖς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, σφραγίζων αὐτόν, ἐπεύχεται οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἔκλεξαι τὸν δούλόν σου τοῦτον. Goar, p. 194.

— Εὐχὴ ἐπὶ μέλλοντος λαμβάνειν σχῆμα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόους εἶναι νομοθετήσας. Goar, p. 380.

f. 97. Εὐχὴ ἐπὶ μελλούσης λαμβάνειν σχῆμα μοναστρίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας, ὡς μητέρα τῆς σῆς οἰκονομίας αὐτὴν ἐπιγράψασθαι. Goar, p. 382.

— Εὐχὴ εἰς τριχοκουρίαν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἐντειλάμενος Ἀβραὰμ κεῖραι τὴν κεφαλὴν τοῦ σοῦ θεράποντος Μελχισεδέκ... See the note on p. 55 above.

f. 97v. Εὐχή εἰς παγωνοκουρίαν.

Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ τῆ σῆ οικονομία ἡμᾶς. Goar, p. 308.

f. 98. Εὐχή ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν προσφέρειν σοι κατὰ πρόθεσιν κελεύσας. Goar, p. 522.

— Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ διὰ τὸν πρὸς σὲ ζῆλον ἐπακούσας Ἥλία τοῦ προφήτου. Goar, p. 613.

f. 98v. Εὐχή ἐπὶ ἀρχῆς σπορίου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τῆς ἀσπόρου ἀρούρας καὶ ἐκ τῆς χώρας τῆς μὴ δεξαμένης καρπὸν βλαστήσας... Esphigmenou 208, s. XVI, f. 67.

f. 99. Εὐχή ἐπὶ ἀρχὴν θέρους.

Ὁ πάσης δημιουργὸς τῆς κτίσεως, ὃς ἔδωκας ἡμῖν καρποὺς τοῖς ἀναξίοις, συνελθόντες οἱ δοῦλοί σου πρὸς τῷ τέλει τῆ συνεργία τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὓς ἐνίσχυσον ἐν ἀνδρεία καὶ προθυμία εἰς τὸ ἐνθέσθαι τὴν εὐλογίαν σου πλουσίαν καὶ τοῖς καρπουμένοις παρέχε τὴν σωτηρίαν σου, || (p. 0116) ὅπως, ἔχοντες εὐθηνίαν πλουσίαν, παρέχωσι τοῖς πτωχοῖς εὐποιίαν, διὰ τοῦτο δέξαι τὴν παρὰ πάντων προσευχὴν. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόστοργος.

— Ἀκολουθία ἐπὶ σωροῦ.

Λέγει ψαλμὸν ξδ' καὶ εὐθὺς προκειμένον, ἦχος δ'. Τοὺς αὐλακας αὐτῆς. Στίχος: Σοὶ πρέπει ὕμνος. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους β'. Ἀδελφοί, ὁ σπεῖρον φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει... Τέλος: ἐργάζεται δι' ὑμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ. Ἀλληλουία πλ. β'. Καὶ αἱ κοιλάδες πληθύνουσιν. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος, ἐάν μὴ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνη... Τέλος: καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ Πατὴρ. Εὐχή τοῦ σωροῦ· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τὰ πάντα ποιήσας καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀπόβλητον, εἰπών· βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοίτητα ἐπὶ τῆς γῆς· ἔδωκας γὰρ ἡμῖν πάντα τὰ σπέρματα εἰς ἀπόλαυσιν καὶ τροφήν ἡμετέραν τοῦ τρέφεσθαι ἡμᾶς. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸν σωρὸν τοῦτον, ὡς εὐλόγησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸν σωρὸν τοῦτον, ὡς εὐλόγησας τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ τὸ φῶς, ὡς εὐλόγησας τὰς τέσσαρας πηγὰς, τὰς ἐκπορευομένας ἐκ τοῦ παραδείσου, τὰς βρούσας μέλι καὶ γάλα· εὐλόγησον, Κύριε, τὸν σωρὸν τοῦτον καὶ πλήθυνον αὐτὸν ἐν χιλιᾷσι καὶ μυριάσι, τοὺς βόας αὐτῶν παχεῖς ποιήσον, τοὺς κάμνοντας ὑγείαν καὶ ἄφεσιν ἀμαρτιῶν δώρησαι διὰ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου

καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἱερομάρτυρος Πολυκάρπου καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ὅτι ἅγιον ὑπάρχει τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς...

f. 101. Εὐχή ἐπὶ τρυγούντων.

Ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, ἡ μέθην μὴ ποιούσα, ἀλλ' εὐφροσύνην γεννώσα, ὡς ἄτρεπτος, βλέψον εἰς τοὺς πόρους τῶν δούλων σου καὶ δὸς αὐτοῖς πλήρη τὸν καρπὸν τῆς εὐλογίας καὶ ἀνυστερήτους αὐτοὺς παντὸς ἀγαθοῦ ποιήσον, ἵνα καὶ πένησιν ἐπαρκῶσιν καὶ σὲ διὰ παντὸς εὐχαριστῶσιν. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός...

f. 101v. Τάξις, γινομένη εἰ συμβῆ μιαρὸν ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου, ἢ μέλιτος, ἢ φρέατος ἢ ἐτέρου εἶδους.

Χρῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον ἐπαίρεσθαι παραχρῆμα καὶ ῥίπτεσθαι ἔξω καὶ ἕτερον ἀγγεῖον πλύνεσθαι καθαρῶς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ λοιπὸν ὁ ἱερεὺς λαμβάνει θυμιατήριον καὶ θυμιᾷ δεόντως ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τὸ πλυθὲν ἀγγεῖον, καὶ μετὰ τοῦτο βάλλει ὕδωρ τῶν ἁγίων θεοφανίων, ποιῶν σταυροὺς γ' καὶ τότε μεταβλίσκεται τὸ ἔλαιον ἢ ὁ οἶνος, ἢ ἄλλο τι ἐστίν, εἰς τὸ καταπλυθὲν, καὶ ἴσεται ὁ ἱερεὺς, λαμβάνει καὶ || (p. 0117) ἀπογεύεται ἐκ τοῦ εὐλογηθέντος εἶδους. Ἐὰν συντίθεται καὶ πιστεὺη κατὰ τὴν ἀποστόλου φωνήν· πάντα δὲ εὐχὴν καθαρίζεσθαι, οὕτως γίνεσθαι ἢ εὐχή· εἰ δὲ ὅλως διακρίνεται καὶ οὐκ ἔχει πληροφορίαν, μὴ γενέσθω ἢ εὐχή, εἰς τήδε ἢ εὐχὴ αὕτη· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐν τῇ κατὰ σάρκα σωτηριῶδει σου οἰκονομία διαστειλάμενος... Goar, p. 482. Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ μεταποιήσας καὶ τὰ βλαβερὰ ὕδατα ἐπὶ Ἐλισσαίου ἅλατι θεραπέυσας... Goar, p. 363.

f. 102v. Εὐχή ἐπὶ φρέαρ μιανθέν, ἤτοι ἐμπεσόντος ἐν αὐτῷ μιαρῶ. Χρῆ πρῶτον ἀντλήσαι ἐκ τοῦ φρέατος κάδους ιε' ἢ καὶ μ' καὶ ἐκχύσας, καὶ εἶθ' οὕτως βάλλειν ὕδωρ τῶν ἁγίων θεοφανίων καὶ μετὰ τοῦτο θυμιάσας πέριξ τοῦ φρεάτος, καὶ εἶθ' οὕτως λέγει εὐχὴν· Κύριε Παντοκράτωρ, ἐπουράνιε, ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ἀνεξιχνίαστος... See p. 48 above.

f. 103. Εὐχή ἐπὶ μιανθὲν σκεῦος κοῦφον.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, διὰ τὴν κέλευσίν σου, ἣν ἔδωκας ἐξουσίαν τοὺς δούλους σου τοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, ἵνα γένηται ἄφεσις ἁμαρτιῶν παντὸς μiasμοῦ. Κύριε, ὡς ἐκαθερίσθησαν τὰ ρεῖθρα τοῦ Ἰορδάνου διὰ τοῦ βαπτίσματός σου καὶ τῆς θαλάσσης διὰ τῶν ἰχνῶν τῶν ποδῶν σου, Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τὸ ἀγγεῖον τοῦτο, ὅπου ἐνεπνίγησαν τὰ μυσερὰ καὶ ἀκάθαρτα, καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ταύτης. Ὅτι πρέπει σοί...

f. 103v. Εὐχή ἐπὶ σκεῦος μιανθέν, ἔχον εἶδος οἴου ἐν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ στὰς ἐν τῇ ὀθόνη καὶ εἰπὼν τῷ Πέτρῳ· τὰ μιὰ καὶ ἀκάθαρτα πάντα καθαρὰ εἶναι, ὁ καὶ ἡμᾶς ἐν ὕδατι καθάρισας. Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοῦτο

τὸ σκεῦος, τὸ κοινωθὲν ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἐνεργείας, καὶ ποιήσον αὐτὸ εὐλογημένον, εὐχρηστον εἰς ὑπηρεσίαν τῶν σῶν δούλων. Ὅτι συ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὰ σύμπαντα.

— Εὐχή ἐπὶ παντὸς εἶδους μανθέντος.

Κύριε ὁ Θεός, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος... Goar, p. 483.

f. 104. Εὐχή ἐπὶ τῶν βρώμασι σκανδαλισθέντων. Goar, p. 535.

f. 104v. Εὐχή ἐπὶ μαροφαγησάντων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ὁ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος... Goar, p. 534.

f. 105. Εὐχή, ἐὰν τις μαγαρίση εἰς ἔθνος καὶ πάλιν ἐπιστρέψῃ εἰς μετάνοιαν.

Κύριε, Κύριε, ὁ τῶν ἀπάντων ποιητὴς καὶ Δεσπότης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος. Palimpsest manuscript (s. XIII) in the collection of Archimandrite Antonin (Kapustin), f. 28.

f. 105v. Εὐχή ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου. Goar, p. 581.

|| (p. 0118)

f. 106. Απορκισμὸς τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἐπὶ πνευμάτων ἀκαθάρτων. The first two in Goar, p. 578–580.

f. 108v. Απορκισμὸς τοῦ ἀγίου Γρηγορίου κατὰ τῆς ἄβρας. Ἐν ὀνόματι⁷² τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐπικαλοῦμαι Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν φοβερόν καὶ ἀσάλευτον, καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Δεσπότητος Θεοῦ ὀρκίζω σε πᾶν ἀβρίζουν καὶ δαιμόνιον, ἄβρα ἀρσενικόν, ἄβρα θηλυκόν, ἄβρα ἀπὸ ὕδατος, ἄβρα ἀπὸ αἵματος, ἄβρα ἀπὸ κρούσματος, ἄβρα ἀπὸ οἰκίας, ἄβρα ἀπὸ ἀρμονίας, ἄβρα ἀπὸ ἔψευς, ἄβρα καρκίνος, ἄβρα ἐπιορκίας, ἄβρα ὄρκου, ἄβρα ἀκοίμητος, πᾶσαν τὴν ἄβραν ὀρκίζω, κατακόπτω χαλεπῇ δρεπάνῃ τὴν σὴν κεφαλὴν, καὶ σὺ μὴδὲ σὺρὰν σαλεύσεις, καὶ σὺ μὴδὲ ὄνυχας ἀπλώσεις· ἐπικαλοῦμαι τοὺς τριακοσίους ἀγγέλους, τοὺς ῥίψαντας βροντὰς καὶ ἀστραπὰς εἰς τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα, ὅθεν ἐγένοντο, ἢ ἀπὸ διοδείας ἀπὸ τετραοδείας, ἀπὸ τριοδείας καὶ ἀπὸ ὠοῦ (sic) καὶ ἀπὸ ὄρους· ἄκουε, κακὲ πόνε, ἀπόστα καὶ ἀναχώρησον ἀπὸ τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος πᾶσαν τὴν ἄβραν ὀρκίζω εἰς τὰ ἄχραντα

⁷² A similar prayer, but with a number of peculiarities, was published by Prof. M. I. Sokolov in *Древности: Труды слав. комисіи Импер. М. арх. общ.* Moscow, 1895, vol. 1, p. 155–156 [= id., *Новый материалъ для объясненія амулетовъ называемыхъ змѣевиками.* Moscow, 1894, p. 22–23].

καὶ φοβερὰ τετραευαγγέλια, ἄβρα τυφλόν, ἄβρα κωφόν, ἄβρα ἀδύνατον, ἄβρα ἀνήκουον, ἄβρα ἀπὸ ἀγάματος, ἄβρα δαιμόνιον μεσημβρινόν, ἄβρα ψυχὸς πυρετοῦ, ἄβρα προσυφίου(;) βάμματος, ἄβρα κεφαλῆς, ἄβρα θηρίου, ἄβρα ἀσπίδος, ἄβρα βασιλίσκωνος, ἄβρα βακχέως, ἄβρα αἵματος, ἄβρα πυρὸς κοχλάζοντος, ἄβρα χλωρός, ἄβρα βόθρεξ (sic), ἄβρα ἐξ ἀμπέλων, ἄβρα ἀπὸ λίθου μαύρου, ἄβρα ἀπὸ γῆς πυρροῦ, ἄβρα ἀπὸ μαρμάρων. Ἐξήρχετο αὕτη ἢ ἄβρα ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἀπήντησεν αὕτη ὁ πρωτοαρχάγγελος Μιχαήλ καὶ εἶπεν αὕτη· πόθεν ἔρχεις καὶ τοῦ ὑπάγεις, ἄβρα μελάνη μεμελανωμένη, τρίχειλε τρικέφαλε. Ἐγὼ ὑπάγω ἀνθρώπου ὅστέα φαγεῖν καὶ τὸ κρέας ἀφανίσει. Λέγει αὕτη ὁ πρωτοαρχάγγελος Μιχαήλ· Οὐκ ἔχεις, ἄβρα, ἐξουσίαν ἀνθρώπου ὅστέα φαγεῖν καὶ τὸ κρέας ἀφανίσει, ἀλλ' ἐπιβρέξει ἐπὶ σὲ Κύριος ὁ Θεὸς πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ διασκορπίσει σε ἐπὶ τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Ἐξελθε καὶ ἀναχώρησον ἀπὸ τὸ μέλος καὶ τὰ ὀστᾶ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα, εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἄβρα ἀπαντήσεως, ἄβρα ἀπὸ συναντήματος, ἄβρα ὄφεις, ἄβρα πηγαδίου, ἄβρα ρύακος, ἄβρα ποταμοῦ, ἄβρα πελαγίων, ἄβρα πελασέου (sic), ἄβρα δαιμονίου μεσημβρινοῦ, ἄβρα ὀδείας, ἄβρα ἑπταοδείας, ἄβρα ὀκταοδείας, || (p. 0119) ἄβρα κρούσματος, ἄβρα κάρας, ἄβρα κατάρας, ἄβρα ἐπιπεμπτικόν, ἄβρα θησαυροῦ, ἄβρα τῆς γῆς, ἄβρα τοῦ οὐρανοῦ, ἄβρα τοῦ ἡλίου, ἄβρα τῆς σελήνης, ἄβρα ἐξ ἀνθρώπων, ἄβρα ἐξ ἀμπέλων, ἄβρα ἐξ ἀστέρων, ἄβρα ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, ἄβρα ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ ἡμῖσι γενεῶν, ἐξορκίζω ὑμᾶς τοῦ ἐξελεθῆναι καὶ ἀναχωρῆσαι ἀπὸ τὰ ὀστέα καὶ ἀπὸ τῆς σαρκὸς τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα, ἀλλ' ὑπάγε εἰς τὸ ὄρος τὸ ὑψηλόν, ἔστηκε βουὸς δράκων, φάγε τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ καὶ πίε τὸ αἷμα αὐτοῦ, καὶ μὴ ὑποστρέψης εἰς τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα, ὅτι εἰσηλθεν εἰς τὸ θεραπευτήριον τοῦ Θεοῦ καὶ ἰάθη ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τῆ πρεσβεία τῆς Θεοτόκου, τῆ δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ἀχράντου σταυροῦ, τῶν ἁγίων ἀναγύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, Κυπριανοῦ, Ἀντιόχου, Φλόρου καὶ Λαύρου τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀκινδύνου, Ἀφθονίου, Πηγασίου, Ἐλπιδοφόρου καὶ Ἀνεμποδίστου, τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ὅτι σὺ ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν...

f. 110. Ἀπορρισμός τοῦ ἁγίου Τρύφωνος περὶ τῆς ἀμπέλου, κήπου καὶ τῶν χωραφίων.

Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ⁷³ Κυρίου ἡμῶν κατηλθον ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐξ⁷⁴ ἄγγελοι τοῦ πατάξαι⁷⁵ πάντα τὰ θηρία τὰ ἀδικούντα τὴν ἄμπελον καὶ

⁷³ Sinat. gr. 988 (s. XV) τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

⁷⁴ ἑπτὰ.

⁷⁵ καὶ διώξαι πᾶν φαῦλον ἔρπετὸν καὶ κακοῦργον, καὶ βλάπτοντα τὴν ἄμπελον καὶ χῶραν καὶ πᾶν λάχανον, καὶ δένδρον, ποιοῦν καρπὸν ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ

τὴν χώραν καὶ τὸν κήπον· ἐξορκίζω ὑμᾶς πάντα τὰ θηρία κατὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ κατὰ τοῦ μονογενοῦς Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξέλθατε ἐκ τῆς ἀμπέλου⁷⁶ ταύτης καὶ ἐκ τοῦ κήπου, καὶ τῶν χωραφίων⁷⁷ καὶ ὑπάγετε⁷⁸ εἰς τὰ ἄγρια ὄρη, εἰς τὰ ἄκαρπα ξύλα⁷⁹. ἐκεῖ γὰρ ὑμῖν ἥ (p. 0120) ἔδωκε Κύριος τὴν καθημερινὴν τροφήν, ἄρξομαι λέγειν τὰ ὀνόματα τῶν θηρίων· κάμπτης, σκωληκοκάμπτης, κάνθαρος, βροῦχος, καλιγάρης, ἐπίμαλος, φυλλίστης, καυλόκοπος, οἶον θηρίον ἐρχόμενον ἐπὶ κλήμα τῆς ἀμπέλου ἢ ἐπὶ τοῦ κήπου καὶ τὸν καρπὸν τῆς σταφυλῆς ξηραίνοντα, καὶ τὰ τέσσαρα θηρία ἐξορκίζω ὑμᾶς εἰς τὸν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν πολυομμάτων χερουβιμ ἐκ τῶν περιπετομένων κύκλω τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ κράζοντα (ζόντων)· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ⁸⁰ εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς Ἀμῆν. Κατ' ἐκείνων τῶν δυνάμεων ἐξορκίζω ὑμᾶς· φοβήθητε τὸν ὄρκον τοῦτον καὶ ἐξέλθατε ἐκ τῆς ἀμπέλου ταύτης καὶ ἐκ τοῦ κήπου τούτου, καὶ μὴ ἀδικήσετε τὸν καρπὸν τοῦ τόπου τούτου, ἀλλ' ὑπάγετε εἰς τὰ ἄγρια ὄρη, εἰς τὰ ἄκαρπα ξύλα· ἐκεῖ γὰρ ὑμῖν ἔδωκε Κύριος τὴν καθημερινὴν τροφήν·⁸¹ ἐξορκίζω ὑμᾶς πάντα τὰ θηρία τὰ

πλασθέντος χειρὶ τοῦ Θεοῦ· ὀρκίζω οὖν καὶ γὰρ ὑμᾶς πάντα τὰ βλάπτοντα ἐρπετὰ καὶ θηρία κατὰ τοῦ μεγάλου ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ Παντοκράτορος, ἐξέλθατε.

⁷⁶ καὶ χώρας.

⁷⁷ Not in Sinat. gr. 988.

⁷⁸ ἀπέλθατε εἰς ἀβάτους τόπους, εἰς ἄγρια ὄρη καὶ νάπας.

⁷⁹ ὧν καὶ τὰ ὀνόματα εἰσὶ ταῦτα· κάμπις, κάμπια, σκώληκοκάμπια, σκώληξ, σκάνθαρος, ἀκρίς, βροῦχος, καλιγάρης, κόρις, σκίνις ῥυγίτης, φυλλίτης, φθειρα, ψύλλος, πρασίκορος, καυλοκόπος, οὐλάκαρις, αὐθετέρισσος (sic), κόμους (:), μακρῦπτης, μαρουδία, μύρμηξ, μύς καὶ πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπὶ τὴν χώραν καὶ ἐπὶ τῶν λαχάνων καὶ ἐπὶ πάντα τὰ γεννήματα καὶ καρπῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἐπὶ τούτου ἐνορκίζω ὑμᾶς κατὰ τῶν τεσσάρων ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ, Γαβριὴλ κατὰ τῶν ἁγίων ἐξαπτερῶν καὶ πολυομμάτων καὶ χερουβιμ ἵπταμένων κυκλόθεν τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ.

⁸⁰ Πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ, κατ' ἐκείνων τῶν ἁγίων δυνάμεων. Ὀρκίζω ὑμᾶς κατὰ τῶν ἀριθμητῶν ἀγγέλων, παρισταμένων ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἀναχωρήσατε καὶ ἀπέλθατε εἰς ἄγρια ὄρη καὶ εἰς τὰ ἄκαρπα δένδρα.

⁸¹ καὶ ἐὰν παρακούσητε τὸν ὄρκον τοῦτον καὶ ἐμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ καὶ ἐλαχίστῳ τοῦ Θεοῦ δούλῳ Τρύφωνι, ἔχετε πρὸς τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὴν ἁγίαν Τριάδα πρὸς τὸν ἐρχόμενον Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ἔχετε πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λυμεῶνα, ὃν ἀπέστειλε Κύριος ὁ Θεός, καὶ δῆσει καὶ σιδηρώσει καὶ σιδηροτομήσει καὶ μωλωπήσει ὑμᾶς, ἵνα μηκέτις ἐξισχύσῃται ἢ καταβλάψαι ἢ καταφθεῖραι τὸν καρπὸν τὸν πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων φυόμενον ἐν τῇ γῆ, ἐξαποστείλει δὲ καὶ τὸν δούλον αὐτοῦ Τρύφωνα μετὰ τοῦ τιμίου σαυροῦ καὶ τὴν καταφθαρεῖσαν ἀφ' ὑμῶν ἀμπελον ἢ χωράφην ἢ κήπον ἀνεένωσε καὶ πολλοὺς καρποὺς ἀποδείξας, ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγεννήθησαν τὰ πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ. Ἐπὶ τοῦτο πάλιν ἐξορκίζω ὑμᾶς τὴν σφραγίδα τὴν ἁγίαν, ἣν ἐσφραγίσθη τὸ ἀμέτρητον ὕδωρ τῆς θαλάσσης καὶ οὐκ ὑπερβαίνει τὸν ὄρον αὐτῆς, ὃν διορίζομαι ὑμῖν τὸ ὄνομα τοῦ σταυρωθέντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ τρίτη ἡμέρα ἐξαναστάντος τῶν νεκρῶν, μὴ εἰσέλθῃ ἐν τῷ ἀμπελῶνι ἢ ἐν τῷ κήπῳ, ἐξαιρέτως δὲ ἐὰν ἀναγινώσκειται ἢ προσευχῇ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Τρύφωνος, ἢ ἐν οἰκίαις,

ἀδικοῦντα τὴν ἄμπελον καὶ τὴν χώραν τοῦ σίτου, καὶ τὸν κήπον κατὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἀγγέλων· ἐξορκίζω ὑμᾶς τὸν σταν- || (p. 0121) ρωθέντα ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ ἐνανθρωπίσαντα, κατ' ἐκείνων τῶν δυνάμεων ἐξορκίζω ὑμᾶς· φοβήθητε τὸν ὄρκον τοῦτον καὶ ἐξέλθατε καὶ μὴ ἀδικήσητε τὸν καρπὸν τοῦ τόπου τούτου, ἀλλ' ὑπάγετε εἰς τὰ ἄγρια ὄρη, εἰς τὰ ἄκαρπα ξύλα· ἐκεῖ γὰρ ἔδωκε Κύριος τὴν καθημερινὴν τροφήν· ἐξορκίζω ὑμᾶς κατὰ τῶν χιλίων μυριῶν ἐννακοσίων ἐννενήκοντα ἐννέα ἁγίων ἀγγέλων, κρᾶζοντα καὶ λέγοντα· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου· ἐξέλθατε ἐκ τῆς ἀμπέλου ταύτης καὶ ἐκ τῆς χώρας τοῦ σίτου καὶ τοῦ κήπου τούτου, ἐὰν δὲ παρακούσητε οὐκ ἔχετε πρὸς ἐμὲ τὸν ταπεινὸν καὶ ἐλάχιστον ἄνθρωπον, ἀλλ' ἔχετε πρὸς τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· ἐξαποστελεῖ ὑμῖν τὸν ἄγγελον τὸν ἐπὶ τῶν στρουθῶν καὶ σιδηρώσει ὑμᾶς, ἐκπέμψει δὲ ὑμῖν καὶ τὸν ἅγιον Τρύφωνα, ἵνα ἐξαποστελῇ τὰ στρουθία καὶ καταφάγωσιν ὑμᾶς. Ἐξορκίζω ὑμᾶς πάντα τὰ θηρία τὰ ἀδικοῦντα τὴν ἄμπελον καὶ τὴν χώραν τοῦ σίτου, καὶ τὸν κήπον κατὰ τοῦ ὀνόματος, τοῦ ἐπιγραφέντος ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ ἡ πέτρα ἐβάσταξεν, ἀλλὰ διερράγη καὶ κονιορτὸς ἐγένετο, κατ' ἐκείνων τῶν δυνάμεων ἐξορκίζω ὑμᾶς· φοβήθητε τὸν ὄρκον τοῦτον καὶ ἐξέλθατε ἐκ τῆς ἀμπέλου ταύτης καὶ ἐκ τῆς χώρας τοῦ σίτου καὶ τοῦ τόπου τούτου, ἀλλ' ὑπάγετε εἰς τὰ ἄγρια ὄρη, εἰς τὰ ἄκαρπα ξύλα· ἐκεῖ γὰρ ὑμῖν ἔδωκε Κύριος τὴν καθημερινὴν τροφήν, ἐξέλθατε οὖν, δότε δόξαν τῷ Θεῷ. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

f. 12 Εὐχή ἐπὶ εὐλογίαν οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκητὴν Ζακχαίου εἰσελεθεῖν... Goar, p. 484.

— Εὐχή ἐπὶ ἀποδημούντων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συνοδεύσας τῷ θεράποντί σου Ἰακώβ. See p. 33 above.

f. 112. Εὐχή (ἐπὶ τῶν) προπετῶς ὀμνούντων.

Ὁ Θεός, ὁ τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως εὐάλωτον καὶ ἀσθενὲς ἐπιστάμενος... Goar, p. 534.

— Εὐχή εἰς τοὺς ἀπὸ ἔχθρας εἰς ἀγάπην μετερχομένους.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλόανθρωπε, τῷ βασιλεῖ τῶν αἰώνων καὶ δοτῆρι τῶν ἀγαθῶν, τῷ καθελόντι τῆς ἔχθρας τὸ μεσότειχον, καὶ εἰρήνην

ἢ ἐν ἀμπελῶνι, ἢ ἐν χωράφῃ ἢ ἐν κήπῳ· Ναὶ Δέσποτα βασιλεῦ τῶν αἰώνων, ἐπάκουσον πᾶσι τοῖς δεομένοις καὶ ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα σου τὸ ἅγιον καὶ δὸς αὐτοῖς τὰ ἄκαρπα δένδρα εὐκαρπα γενέσθαι καὶ τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοξασθῇ σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεῖ...

βραβεύσαντι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, τῷ καὶ νῦν εἰρήνην δωρησαμένῳ τοῖς δούλοις σου τοῖσδε. Αὐτὸς Δέσποτα φιλόανθρωπε, βεβαίωσον τὴν γενομένην εἰρήνην, ρίζωσον ἐν αὐτοῖς τὸν σὸν φόβον καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, σβέσον τὴν πᾶσαν ἔχθραν καὶ ἐριθείαν, περιέλε τὰ τῆς διχοστα- **|| (p. 0122)** σίας σκάνδαλα. Ὅτι σὺ εἶ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ καταφυγή, καὶ ἐπὶ σοὶ ἠλπίσαμεν καὶ ἐκτός σου ἄλλον οὐκ οἶδαμεν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Conf. Goar, p. 705–706.

f. 113. Εὐχή ἐπὶ τεκνοποιουμένων.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φυλάσσων τὰ νήπια καὶ διατρέφων καὶ εἰπών, ὡς ἀγαθός· μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔρχεσθαι πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Αὐτὸς Δέσποτα, φύλαξον καὶ ταῦτα καὶ ὑποδεξάμενον διὰ τὸ ἅγιον ὄνομά σου τῇ πατρικῇ σου κηδεμονίᾳ, σκέπων καὶ ὀδηγῶν αὐτοὺς φυλάττειν καὶ ποιεῖν τὰς ἐντολάς σου, ὅπως τύχῃ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς... Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Δέσποτα, ὁ τῆς κτίσεως πάσης δημιουργός, ὁ ἐν τῷ πρώτῳ Ἀδάμ. Goar, p. 562.

f. 113v. Εὐχή ἐπὶ ἀδελφοποιΐας.

Ἐπιτιθέντων ἐπ' ἀλλήλων τῶν χειρῶν αὐτῶν, τιθεῖ ἐπάνω σταυρὸν καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς ψαλμὸν ρλβ'. Ἴδου δὴ τί καλόν... λέγει γ' ἕως τὴν εὐλογημένην ζωὴν, καὶ εὐθὺς λέγει τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον χαρισάμενος τοῖς ἀνθρώποις, ὁ καὶ πνευματικὴν ἀδελφότητα συστησάμενος καὶ θήσας πόθον ἀγάπης. Αὐτὸς καὶ τοὺς δούλους σου τούτους, τοὺς βουλομένους εἰς ἀδελφότητα ἐλθεῖν, καὶ ὁμολογήσας ἐπὶ πᾶσιν πνευματικὴν ἀγάπην ἐπὶ ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων, καὶ ἀδελφούς ἀλλήλους ἐν τῷ ναῷ ὀνομάζειν, καὶ ἐπὶ μαρτύρων καὶ ἁγιασθῆναι διὰ τῶν σῶν λογίων ὑπὸ τοῦ ἱερέως. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, χάρισαι αὐτοῖς ἀγάπην ἀνυπόκριτον, πίστιν ἀκαταίσχυτον, φωτισμὸν γνώσεως, τοῦ φυλάξαι αὐτοὺς τὰς ἐπαγγελίας τῆς πνευματικῆς ἀδελφότητος, συγχωρεῖν ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ μὴ ἐκκακεῖν ὡς ὁ Κάϊν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ἀλλὰ χάρισαι αὐτούς, Κύριε, τὴν ἀγάπην σου, ἣν ἔχεις πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰς λαμπάδας αὐτῶν φαίδρουνον, πεπιασμένας τῷ ἐλαίῳ τῶν ἑαυτῶν ἔργων καὶ τῶν ἐπιγείων σου ἀγαθῶν. ἔμπλησον αὐτοὺς καὶ τῶν ἐπουρανίων σου, ἐτοίμασον αὐτοὺς εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας καὶ ζωὴν αἰώνιον καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν φιλαδελφίαν δώρησαι αὐτοῖς· σὺ γὰρ μόνος ἔχεις ἐξουσίαν ἀφιέναι ἁμαρτίας, ὡς εὐσπλαγχνος. Ὅτι σὺ εἶ ὁ φυτουργός τῆς ἀγάπης, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ταχινὴ ἀκοή, τὰ ταχινὰ σπλάγχνα, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σε καὶ κατάπεμψον τὸ παρὰ σοῦ πλούσιον ἔλεος ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούσδε εἰς ἀδελφότητα πνευματικὴν εἰς τὸ φρονεῖν αὐτοὺς καὶ ἀγαπᾶν ἀλλήλους, καὶ κατάπεμψον αὐτοὺς τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον, ὡς ἐπὶ τῶν

ἀγίων σου ἀποστόλων καὶ προφητῶν τοῦ διάγειν ἢ (p. 0123) αὐτοὺς ἐν καλῇ πολιτείᾳ καὶ ποιεῖν τὰ θέλημά σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμός ἡμῶν καὶ σοί.

f. 114v. Εὐχὴ ἐπὶ πηγνυμένου σταυροῦ.

Κύριε παντοκράτωρ, ὁ προτυπώσας τὴν ῥάβδον τοῦ Μωϋσέως... αὐτὸς εὐλόγησον καὶ ἁγίασον τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν τοῦτον εἰς φυλακτήριον ψυχῶν καὶ σωμάτων, εἰς ἀποτροπὴν δαιμόνων καὶ παντὸς ἐναντίου, φυλάττοντα τὸν τόπον τοῦτον. Ὅτι ἠυλόγηταί σου τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

— Εὐχὴ τοῦ Χρυσοστόμου ἐπὶ τῆς ἁγίας κοινωνίας.

Κύριε, οἶδα, ὅτι οὐκ εἰμι ἄξιος, οὐδὲ ἱκανός. See the Prayers for Holy Communion.

f. 116v. Εὐχὴ μετὰ τὸ κοινωνῆσαι.

Εὐχαριστῶ σοι, φιλόφρονε, ὁ διὰ πολλὴν ἀγαθότητα. Ibid.

— Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀπομυρίσειν τὸν τίμιον σταυρὸν. Λέγει Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, ἐπιτιθεμένων ἱερέων τὸν σταυρὸν εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ θυμιῶν ὁ ἱερεὺς λέγει τροπάρια· Δόξα σοι, Σωτὴρ ἡμῶν, ὅτι ἡμέραν καθ' ἡμέραν σώζεις λαὸν προσκυνοῦντα... Στίχος· Ἀναστήτω ὁ Θεός. Ὁ σταυρός, ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀπηλπισμένων ἐλπίς, ἀπεγνωσμένων ζωὴ, ἀσθενούντων ἴασις... Στίχος· Ὡς ἐκλείπει καπνός... Ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ χειμαζομένων λιμῆν, πολεμουμένων ἰσχύς... Στίχος· Οὕτως ἀπολούνται... Ὁ σταυρός ὁ τοῦ Χριστοῦ φοβερός καὶ θαυμαστός τὸν ληστήν μετοίκησε... Στίχος· Ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλήμ... Τίμιε σταυρέ, τῶν διαμόνων διώκτα καὶ τῶν νοσοῦντων ἰατρέ, τῇ σκέπῃ σου κατέφυγα... Στίχος· Ὁ Θεός Ἰσραὴλ αὐτὸς δόξα, δύναμις... Τὸ τρόπαιον τοῦ σταυροῦ κατέλυσε τὰς ἀρχάς, ἀνέτρεψεν ἰσχυράς... Δόξα, Προσκυνοῦμεν τὸν σταυρὸν, ἀνυμνοῦμεν τὴν ταφήν... Καὶ νῦν, Μεγάλη ἡ δόξα, ἦν ἐκτήσασθε ἅγιοι διὰ τῆς πίστεως...

f. 116v. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐκβρασμάτων.

Πρὸς σὲ τὸν ἔχοντα πέλαγος οἰκτιρῶν καὶ τὴν ἀκένωτον εὐσπλαγχνίαν κεκτημένον, Χριστέ, ἐν πάσῃ ἀνάγκῃ τυγχάνοντες, ἀτενίζομεν, παρ' ᾧ καὶ τὴν ἴασιν συντόμως εὐρίσκομεν τῶν παθῶν, ἔπιδε, Κύριε, ἐκ τοῦ ἁγιοστηρίου σου ἐπὶ τοῖς ἔλκουσι τοὺς κινδυνεύοντας καὶ ἐπίταξον τοῖς ἀλγηδόσι τοῦ φυγεῖν, καὶ ἀφάνισον αὐτῶν τὴν ἀπειλήν, ἰδοὺ μὲν καὶ τὸ πρόσωπον ἀτιμάζεται, ὃ ἀνέλαβες ἐν οὐρανοῖς ἡμερον, καὶ οἱ τῇ δόξῃ σου ἀντιλέγοντες ἡμᾶς ὄνειδος ἔχουσι, ὡς μὴ ἰσχύοντος τοῦ φοβεροῦ σου ὀνόματος, ὃν ἐφ' ἡμᾶς ἐπικέκληται τοῦ πάθους ἐξελέσθαι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ σοί, ἀλλ' ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς καὶ στείλον ἀπὸ παντὸς προσώπου τὰ δάκρυα, ἢ χαρὰ ἡμῶν καὶ ἢ λύτρωσις. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀπολύτρωσις τῶν ψυχῶν ἡμῶν... ἢ (p. 0124)

f. 117. Εὐχή ἐπὶ ἐκκλησίας ὑπὸ αἰρετικῶν μianθείσης.

Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ τοῦ δικαίου, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἀγίας τὸν ναὸν Σολομῶντος καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου διὰ Μωϋσέως καὶ ἀρχιερέων καταστήσας τοῦ προσφέρειν σοι θυσίας εὐπροσδέκτους, καὶ ἀφεις τῶν ἡμαρτημένων ὑπὸ τοῦ Ἰσραήλ. Αὐτὸς Δέσποτα, καὶ τὸν ναὸν σου, ὃν ἐκέλευσας θυσίας ἀναιμάκτους προσφέρειν σοι ἀρχιερεῖς ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἀγίασον, εὐλόγησον, καθάρισον πᾶσαν ῥυτίδα, ἐξ αἰρετικῆς μωμήσεως ἐγχειρισθεῖσαν πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου. Ὅτι ἠυλόγηται... Τὰς κεφαλὰς... Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων, δυσωποῦμέν σε τὸν ἐν ἐλέει πλούσιον, ἵλεων γενέσθαι καὶ εὐμενῆ ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, εἰσάκουσον τῆς δεήσεως τῶν δούλων σου, καὶ εἴ τις ἐξ αἰρετικῆς ἐγχειρήσεως μωμηθεὶς ἐπέβη εἰς τὸ ἅγιόν σου θυσιαστήριον, Αὐτὸς περιέλε, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, ὅπως ἀκατακρίτως παριστάμενοι κατενώπιον τῆς ἀγίας δόξης σου λειτουργεῖν ἐν αὐτῷ καὶ προσφέρειν σοι τὰς ἀναιμάκτους θυσίας τῆς ἀληθινῆς ἡμῶν λατρείας (καὶ) ἀξιοθῶμεν τυχεῖν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν, ὧν ἠτοίμασας τοῖς ἀγαπῶσί σε. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἀγιασμὸς ἡμῶν. Conf. Goar, p. 494.

f. 117v. Ἀκολουθία τῆς ἀρτοκλασίας τῆ κυριακῆ τοῦ Θωμᾶ.

Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν προσφέρονται οἱ ἄρτοι καὶ λέγει· Χριστὸς ἀνέστη, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν... Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί... Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν... Εὐχή· Χορηγὲ τῶν ἀπάντων, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ πατρικὴ σοφία καὶ δύναμις, ὁ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ζωὴν τῷ κόσμῳ δωρησάμενος, ὁ εὐλόγησας τοὺς πέντε ἄρτους καὶ πεντακισχιλίους ἄνδρας χορτάσας. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, εὐλόγησον καὶ τούτους τοὺς ἄρτους, οὓς ἐκ τῶν πλουσίων σου δωρεῶν παρέσχου ἡμῖν, καὶ μὴ ἐγκαταλίπης ἡμᾶς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων. Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὰ σύμπαντα καὶ σοί.

— Προσευχὴ τοῦ ἀγίου Μάμαντος πρὸς πᾶσαν αἰτίαν κτηνῶν.

Κύριε, εὐλόγησον. Ἐπικαλούμεθά σε, Δέσποτα Θεὲ Πάτερ παντοκράτωρ, βασιλεῦ τῶν ὅλων αἰώνων, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντων ἐν αὐτοῖς ὄρατῶν τε καὶ ἀοράτων, ὁ ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα, ἀκήρατα, ἀσινῆ καὶ ἀνώδυνα, ἀλλὰ διὰ τὴν παρακοὴν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπῆλθε καὶ τῶν κτηνῶν ἡμῶν πᾶσα νόσος καὶ αἰτία, τῇ δὲ ἀφάτῳ σου φιλοανθρωπία ἤλθες καὶ ἔσωσας τὰ σύμπαντα, ἅμα καὶ ἰασάμενος καὶ λυ- || (p. 0125) τρωσάμενος ἐκ τῆς πλάνης καὶ ἐπιβουλῆς τοῦ διαβόλου καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ· σὲ γὰρ ὕμνει καὶ δοξολογεῖ πᾶσα πνοή, σὲ ἐπικαλούμενοι, Δέσποτα, καὶ δεόμενοι τὸν μόνον ἀληθινὸν καὶ ἐπήκοον Θεόν, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπακουσόν μου ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, παρορῶν τὰ πλήθη τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ πρόσ-

δεξαι τὴν ἐκτενῆ μου ταύτην δέησιν, ὡς προσεδέξω Ἄβελ τὰ δῶρα ἐκ τῆς ποιμνῆς αὐτοῦ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. Καὶ νῦν δεομένου μου, ὑπεράγαθε Κύριε, ἀκουστὴν ποίησον τὴν δέησίν μου ταύτην, ὡς ἠύλόγησας τὴν ποιμνὴν τοῦ Ἄβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ, Μωϋσέως, Δανιὴλ καὶ Ἰωακείμ καὶ Καλυτίνων (sic; [lege Καλυτηνῶν]) τῶν δούλων σου, ἅμα δὲ καὶ τῶν ἀγραυλοῦντων τῶν ποιμένων ἐπὶ τῇ ἀτρέπτῳ σου ἐνανθρωπήσει ἀμοίρους τῆς σωτηρίας σου οὐκ ἐποίησας· ἰδόντες γὰρ τὸν ἀστέρα καὶ τὸ θαῦμα σὺν τῇ ἐπιστάσει ἀγγελικῆ στρατιᾶ, δόξαν καὶ αἶνον καὶ εὐχαριστίαν ἀνέπεμψον τὸ κράτος σου. Εὐδόκησον καὶ νῦν, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, καὶ φύλαξον τὴν ποιμνὴν ταύτην ἀπὸ πάσης διαβολικῆς ἐπαγωγῆς καὶ πονηρίας, καὶ πάσης φθορᾶς, καὶ βασκοσύνης, ἰούσης τυφλώσεως, λευκώματος καὶ κρανίου κεφαλαργίας, καὶ δρασμοῦ, καὶ συνδέσμου νευροπονίας, τραχέας βατράχου, χολῆς μεσίψεως (:), ὀπισθητόνου, πλέμωνος, ἥπατος καὶ σπληνοῦ, καὶ φλεγμονῆς λύσσης, δυσεντερίας, κοιλιολύσης, θυμοῦ πλήθους, ψώρας εὐράσεως (sic), μύζους, ὕδατιδος, σεληνιαζομένου δαίμονος καὶ τοῦ Μωσέως (sic) καὶ ἀγνώστου πάθους, ὧν γινώσκομεν καὶ ὧν οὐκ ἐμνήσθημεν νοσημάτων καὶ παθημάτων, ἀπέλασον, ἀποδώξον, ἀπόθησον ἀπὸ τῆς ποιμνῆς ταύτης, Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἀνθρώπους, κτήνη σώσεις, Κύριε, ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου, ὁ Θεός. Ὁρκίζω πάντα τὰ νοσήματα καὶ τὰ αἰμοβόρα θηρία κατὰ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἐνδόξου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ἀναχωρήσατε ἀπὸ τῆς ποιμνῆς ταύτης πᾶσα νόσος καὶ πᾶσα μαλακία πρεσβείαις τῆς ἀγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῶν ἀγίων καὶ ἐνδόξων ἀρχαγγέλων, τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τῶν ἀγίων καὶ ἐνδόξων ἀποστόλων, τοῦ ἀγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Τίμωνος καὶ Ἰάσωνος καὶ τῶν ἀγίων μαρτύρων Μάμαντος καὶ Ταρασίου, Γεωργίου, Θεοδώρου, Δημητρίου, Προκοπίου, Δομετίου καὶ Φαύκ(σ)του, καὶ Κηρύκου, Ἀκινδύνου, Λαυρεντίου, Βλασίου, τῶν ἀγίων Καλυτίνων (lege Καλυτηνῶν), καὶ ἱερομάρτυρος Κλήμεντος, Βαβύλα, Χαραλάμπους, Ἀθηνογένους, Ὑπατίου, Σώζοντος καὶ Πορφυρίου, τῶν ἀγίων μ' μαρτύρων καὶ μβ' καὶ τῶν ἀγίων μαρτύρων Εὐσταθίου, Μηναῖ καὶ τῶν ἀγίων ἀρχιεπισκόπων Βασιλείου, Γρηγορίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Σιλβέστρου, Σπυριδῶνος καὶ Νικολάου, τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου, Εὐφημίου, Ἀλυπίου, Παταπίου, Σάββα καὶ τῶν ἀγίων ἀναργύρων Θαλαλέου, Παντελεῆ- || (p. 0126) μονος, Διομήδους, Τρύφωνος καὶ Νεοφύτου, καὶ πάντων τῶν ἀγίων, τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων. Ὅτι Θεὸς ἐλέους, οἰκτιρῶν καὶ φιλανθρωπίας... Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν βάλλει εἰς κανδήλαν ἔλαιον καὶ οἶνον, καὶ εἰς τὸ ὄνομά των ποιεῖ γ' λειτουργίας, καὶ ἀπομυρίζει τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ ῥαντίζει πᾶν κτήνος καὶ διὰ πρεσβειῶν τῶν ἀγίων πατάσεται ἡ νόσος.

f. 119v. Ακολουθία ἐπὶ διγαμούντων.

Εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κελεύσας ἐνωθῆναι τὸν ἄνδρα μετὰ γυναικὸς εἰς τὸ γενέσθαι αὐτοὺς εἰς σάρκα μίαν, παρακλήθητι καὶ

νῦν ἐκ δευτέρου, φιλάνθρωπε ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, καὶ ἔνωσον τὸν δουλόν σου τόνδε καὶ τὴν δούλην σου τήνδε, ὅπως τεκνογονήσωσι κατὰ τὸν σὸν λόγον, ἵνα μὴ ὥσι τέκνα πορνείας καὶ ἁμαρτίας, ἀλλ' ἔσονται τέκνα εὐλογιῶν, διόπερ καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος, ἰδὼν τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκός, δι' οὗ οὐκ ἐγκρατευόμεθα τοῦ εἶναι ἡμᾶς οὕτως, ἐνετείλατο ἡμῖν ἐκ δευτέρου ἐνωθῆναι, ἵνα σοὶ δόξαν καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμπωμεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ... Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας· Ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρίᾳ γένους τῶν ἀνθρώπων, Κύριε οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ πάσης κτίσεως ποιητά, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἀχρείων δούλων σου, καὶ τοὺς κεκλικότας σοὶ τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς ὑψωσον τὸ κέρας αὐτῶν ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τῆς σῆς ἀγαθότητος. Ὅτι πρόπει σοὶ πᾶσα δόξα... Ἐὰν εἰσὶν ἀμφοτέρωθεν τῶν διγαμούντων, καὶ λέγονται αὐταὶ καὶ μόναι εὐχαί, εἰ δὲ τὸ ἓν μέρος δίγαμον, ἴστησι τὸν δίγαμον κατὰ μόνας καὶ λέγει ταῦτα, εἶτα στέφεται ὁ δίγαμος διὰ τοῦ ἀγάμου.

f. 120. Ἀλληλουάρια, προκείμενα τῶν Ὀκτωήχων.

f. 120v. Apostol and Gospel lections for various occasions.

f. 152v. Ἀναγνώσματα τῆς ἀγίας μ'.

f. 153v. Ἀντίφωνα τῶν μεγάλων ἐορτῶν.

f. 156v. Ἀκολουθία εἰς ἐγκαίνια ναοῦ καὶ εἰς ἐδράσεις ἀγίας τραπέζης, ἡγουν ἀπὸ ἀρχῆς θεμελίου αὐτοῦ.

Ἐὰν δὲ πολλακίς παρὰ ἐθνῶν ῥιφθῆ ἡ πέση, ἔχεται πᾶσα ἀκολουθία, τὰ δὲ στιχηρὰ καὶ καθίσματα, καὶ τὸν κανόνα, τὰς προφητείας ζητεῖ εἰς τὸ τέλος τῆς βίβλου. Ὅψὲ ψάλλομεν τὸν ἐσπερινὸν καὶ τὴν παννυχίδα καὶ τὸ πρωῖ τὸν ὄρθρον. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου, μετὰ τὴν κατάπλυσιν, ἄρχεται ὁ ἀρχιερεὺς ἢ ὁ πρωτοπαπᾶς καὶ παρασκευάζει τοὺς μαρμαρεῖους, ἴστησι τὴν τράπεζαν, καὶ πληρούντων αὐτῶν τὸ ἔργον καὶ ἀναχωρούντων, παραγίνεται ὁ ἀρχιερεὺς καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ **|| (p. 0127)** ναῶ, πάντων τῶν λαϊκῶν ἐξερχομένων, μόνον τῶν κληρικῶν ἔσω μενομένων, τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ πανταχόθεν ἀσφαλιζομένων τῆς ἐκκλησίας, ποιεῖ τὴν εὐχὴν εἰς τῶν διακόνων, καὶ λεγόντων αὐτῶν· Κλίναντες τὰ γόνατα ἐν εἰρήνῃ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κλίνει γόνυ ὁ ἀρχιερεὺς παρὰ τὰς θύρας τοῦ ἱερατείου, διὰ τὸ μήπω τὴν ἐν αὐτῷ ἀποτεθῆσαν ἀγίαν τράπεζαν ἀγιασθῆναι, καὶ ὅτε ἀναστή ὁ πατριάρχης, ὁ μὲν διάκονος λέγει· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου.

f. 157. Ἀκολουθία τοῦ παμμεγάλου ἐγκαινιασμοῦ τοῦ ναοῦ.

Stichera for Κύριε, ἐκέκραξα: Ἐγκαινίζου ἐγκαινίζου ἡ νέα Ἱερουσαλήμ... Πάλαι μὲν ἐγκαινίζων τὸν λαὸν ὁ Σολομών... Τὸν ἐγκαινισμὸν τελοῦντες...

Τὴν μνήμην τῶν ἐγκαινίων... Πρὸς ἑαυτὸν ἐπανάγου, ἄνθρωπε... Three Old Testament lections (from III Kings, Proverbs, and Proverbs). *Canon* Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον... Ὁ σὺλῳ καθοδηγῶν τῷ Πνεύματι τὸν ἐξ ἔθνῶν Ἰσραήλ... Οὐ νόμῳ ἐκκλησία, Κύριε, ἐγκαλλωπίζεται... Σήμερον ἀπροσίτω δόξῃ σου... Readings from the Epistle to the Hebrews and the Gospel of John.

f. 161. Κανὼν τοῦ ἁγίου ἐλαίου, φέρων ἀκροστιχίδα τήνδε· Εὐχῆς ἐλαίου ψάλλομεν ἐξ Ἀρσενίου. Goar, p. 322–335.

f. 163v. *Selenologion* for the years AM 6662 to AM 6671.

f. 164–169. Arabic text.

0127 [Sinai, Monastery of St Catherine, 1040]

IX. No. 1040. Διακονικόν, Sinai, in 16°, 77 ff., bombycine, written in legible 12th-century cursive. A more precise date is indicated by the names, all included in the diaconal litany for the living, of Emperor Manuel Komnenos (r. 1143–1180) with his spouse Maria (f. 50) and of the patriarchs Luke Chrysoberges (1156–1169), Sophronios III of Alexandria (1166), Athanasius of Antioch (1156–1170), and Nicephorus of Jerusalem (1166, or 1178–1187 according to Palamas) (f. 9 and elsewhere). The manuscript, therefore, must have been copied in the second quarter of the 12th century, and more precisely *between AD 1156 and AD 1169*, when Luke Chrysoberges was Patriarch of Constantinople. The names of Deacon *Solomon* who ordered the manuscript and of its scribe *Theodosius* are repeatedly mentioned in the prayers and recorded in a note at the end of the volume: “Ἀδελφέ μου, ἢ (p. 0128) κύρι(ε) Σολομών, συγχώρησόν μοι, ὅτι οὐκ ἠδυνήθην ποιῆσαι καλὸν πράγμα, ὡς ἠθέλεν ἡ ἀγάπη σου, καὶ εὐχου μου διὰ τὸν Κύριον τοῦ ἁμαρτωλοῦ Θεοδοσίου, ἵνα με ἐλεήσει ὁ Θεὸς διὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ἁγίων εὐχῶν σου” (f. 76v). The manuscript was intended for use at the Sinai Monastery: all prayers mention *Peter*, Archbishop of Sinai (whose precise dates are however unknown), and there is a reference (f. 13v) to the holy fathers of Sinai and Raithou, massacred by barbarians in 312. Its source was a copy of the liturgy of the Church of Jerusalem, as witnessed, first, by the phrases Ὑπὲρ ἐρχομένων χριστιανῶν τοῦ προσκυνῆσαι ἐν τοῖς ἁγίοις Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τόποις τούτοις (f. 5), i.e. τῶν Ἱεροσολύμων (f. 25v), in particular προσκυνῆσαι ἐν τῷ ζωηφόρῳ τάφῳ τούτῳ (f. 26v), second, by the detailed listing of the Jerusalem clergy: priests, deacons, *deaconesses*, subdeacons, lectors, *interpreters*, *exorcists*, etc. (f.10), and third, by the commemoration of the deceased predecessors of Patriarch Nicephorus of Jerusalem: Ὑπὲρ μνήμης καὶ ἀναπαύσεως πάντων τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων

ἡμῶν, τῶν ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, τοῦ ἀποστόλου καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου, καὶ πρώτου τῶν ἀρχιεπισκόπων μέχρι Σωφρονίου, Εὐθυμίου, Συμεῶν καὶ Ἰωάννου (f. 7). This prayer evidently refers to Sophronios II (1059 or 1046–1079), Euthymios (according to Palamas, Symeon's successor [1105–1112]), Symeon II (1099 or 1093–1105), and John VII (1156 or 1155–1178).

f. 1. The manuscript begins with the diaconal litany for the full Liturgy of St James: Τῶν ἁγίων ἐνδόξων ἀποστόλων, προφητῶν καὶ ἀθλοφόρων, μαρτύρων καὶ πάντων τῶν ἁγίων καὶ δικαίων μνημονεύσωμεν etc. Only the deacon's words are given, unaccompanied by the priest's *ekphrasedes* and prayers. The text is published in A. A. Dmitrievskii, *Богослужение страстной и пасхальной седмицы во св. Иерусалимѣ IX–X в.*, Kazan 1894, p. 270–285.

f. 19. Διακονικὰ τῆς προηγιασμένης λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου·

Ὁ διάκονος· Ἐτι κλίνοντες τὰ γόνατα, ἐκτενῶς ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. || (p. 0129)

Ἐν δυνάμει καὶ ἐλέει Θεοῦ ἀναστῶμεν.

Ἐπεὶ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ ἐνώσεως πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπεὶ σωτηρίας, καὶ ἀντιλήψεως τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Πέτρου τοῦ ἀρχιεπισκόπου, παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπεὶ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων, παντὸς τοῦ παλατιοῦ, καὶ τοῦ στρατοπέδου, καὶ τῆς οὐρανόθεν βοήθειας, σκέπης καὶ νίκης αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπεὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ συγχωρήσεως τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν, καὶ τοῦ ῥυσθῆναι, καὶ σωθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, ἀνάγκης, καὶ ἐπαναστάσεως ἐθνῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπεὶ τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως, καὶ ταύτης τῆς πόλεως καὶ πάσης πόλεως, καὶ χώρας, καὶ τῶν ἐν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς, εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν τιμίων ἀσωμάτων ἀρχαγγέλων, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ ἐνδόξου προφήτου Προδρομοῦ καὶ βαπτιστοῦ, τῶν θείων καὶ ἱερῶν ἀποστόλων, προφητῶν καὶ ἀθλοφόρων μαρτύρων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, καὶ δικαίων μνημονεύσωμεν, ὅπως εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις αὐτῶν οἱ πάντες ἐλεηθῶμεν.

Μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὰ ἀναγνώσματα λέγει ὁ διάκονος· Σχολάσωμεν ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα, ἐκτενῶς τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐν δυνάμει καὶ ἐλέει Θεοῦ ἀναστῶμεν.

Ἐπεὶ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ ἐνώσεως πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἵπὲρ σωτηρίας, καὶ ἀντιλήψεως τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Πέτρου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου, παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἵπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ συγχωρήσεως τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν, καὶ τοῦ ῥυσθῆναι καὶ σωθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, ἀνάγκης καὶ ἐπαναστάσεως ἐθνῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Τῶν ἁγίων ἐνδόξων ἀποστόλων, προφητῶν καὶ ἀθλοφόρων μαρτύρων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, καὶ δικαίων μνημονεύσωμεν, ὅπως εὐχαῖς καὶ πρεσβείας αὐτῶν οἱ πάντες ἐλεηθῶμεν.

Τὴν ἐσπέραν πᾶσαν τελείαν, ἁγίαν, εἰρηνικὴν καὶ ἀναμάρτητον, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα. **|| (p. 0130)**

Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Συγγνώμην καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, καὶ εἰρήνην τῷ κόσμῳ, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν μετανοίᾳ ἐκτελέσαι, παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, καὶ καλὴν ἀπολογίαν τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, αἰτησώμεθα.

Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ αἰεπαρθένου Μαρίας μετὰ πάντων τῶν ἁγίων καὶ δικαίων μνημονεύσαντες, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν, Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.

Ἐν εἰρήνῃ Χριστοῦ ψάλατε.

Μὴ τις τῶν κατηχουμένων, μὴ τις τῶν ἀμυήτων, μὴ τῶν μὴ δυναμένων ἡμῖν συνδεηθῆναι. Ἀλλήλους ἐπίγνωτε. Ἀλλήλους γνωρίσατε. Τὰς θύρας κλείσατε. Ὁρθοὶ πάντες.

Καὶ μετὰ τοῦτο· Στῶμεν καλῶς... Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.

Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ὁ διάκονος· Κύριε, εὐλόγησον. Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Σῶσον, ἐλέησον, οἰκτείρησον, ἀντιλαβοῦ καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεός, τῇ σῇ χάριτι.

Ἵπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης καὶ φιλανθρωπίας, ὁμονοίας καὶ σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἵπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ ἐνώσεως τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἵπὲρ σωτηρίας, καὶ ἀντιλήψεως τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν τοῦ δεῖνα, τοῦ πατριάρχου, καὶ Πέτρου, τοῦ πανοσίου ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν, παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπεὶ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων, παντὸς τοῦ παλατίου καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπεὶ τῆς ἀγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως καὶ τῆς βασιλευούσης, καὶ ταύτης ἡμῶν τῆς πόλεως, καὶ πάσης πόλεως, καὶ τῶν **|| (p. 0131)** ἐν ὀρθοδόξῳ πίστει καὶ εὐλαβείᾳ Χριστοῦ οἰκούντων ἐν αὐταῖς, εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπεὶ τῶν ἐλθόντων καὶ ἐρχομένων τοῦ προσκυνῆσαι ἐν τοῖς ἀγίοις Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τόποις τούτοις τῶν Ἱεροσολύμων, ὁδοιπορούντων, ξενητευόντων, καὶ τῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ ὄντων ἀδελφῶν ἡμῶν, εἰρηνικῆς ἐπανόδου ἐκάστου μετὰ χαρᾶς ἐν τάχει εἰς τὰ οἰκεία αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπεὶ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν, καὶ συγχωρήσεως τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν, καὶ τοῦ ῥυθῆναι καὶ σωθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς καὶ ἀνάγκης, καὶ ἐπαναστάσεως ἐθνῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπεὶ τοῦ εἰσακουσθῆναι καὶ εὐπρόσδεκτον γενέσθαι τὴν δέησιν ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ καταπεμφθῆναι πλοῦσια τὰ ἐλέη καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς καὶ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκτενωῶς δεόμεθά σου.

Ἐπεὶ τῶν τὰς ἀγίας νηστείας, τὰς δεήσεις διατελούντων, καὶ ἐλθόντων τοῦ προσκυνῆσαι ἐν τῷ ζωηφόρῳ τάφῳ τούτῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις (τῶν) ὀρθοδόξων, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Τῆς παναγίας καὶ ὑπερευλογημένης, ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν τιμίων ἀσωμάτων ἀρχαγγέλων, τοῦ ἀγίου Ἰωάννου, τοῦ ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, τῶν θείων ἱερῶν ἐνδόξων ἀποστόλων, προφητῶν καὶ ἀθλοφόρων μαρτύρων, μετὰ πάντων τῶν ἁγίων καὶ δικαίων μνημονεύσωμεν, ὅπως εὐχαῖς καὶ προσβείαις αὐτῶν οἱ πάντες ἐλεηθῶμεν.

Καὶ ὑπερ τῶν προσκομισθέντων, καὶ προαγιασθέντων τιμίων, ἐνδόξων, ἐπουρανίων, μυστικῶν, φρικτῶν, θείων δώρων, καὶ σωτηρίας τοῦ παρῆστώτος καὶ προσφέροντος ἀγίου, ὀσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ἱερέως, Κυρίου τὸν Θεὸν ἡμῶν ἱκετεύσωμεν.

Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ, ὅτι πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ.

Καὶ ὑπερ τῶν προτεθέντων καὶ προαγιασθέντων τιμίων δώρων, Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν δεηθῶμεν.

Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ προσδεξάμενος αὐτὰ εἰς τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον, καὶ νοερὸν αὐτοῦ θυσιαστήριον, εἰς ὁσμὴν εὐωδίας (πνευματικῆς)⁸² ἀντακαταπέμψῃ ἡμῖν τὴν θείαν χάριν καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ παναγίου Πνεύματος, δεηθῶμεν. **|| (p. 0132)**

⁸² This word is not found in the manuscript.

Τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως, καὶ τὴν κοινωνίαν, καὶ δωρεὰν τοῦ ἁγίου Πνεύματος αἰτησάμενοι, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Καὶ καταξιώσον ἡμᾶς, Δέσποτα...

Ὁ λαός· Πάτερ ἡμῶν.

Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία.

Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυριῷ κλίνετε.

Μετὰ φόβου Θεοῦ πρόσχωμεν.

Εἴπωμεν πάντες ὑπὲρ σωτηρίας, εὐζωΐας τε καὶ μακροημερεύσεως τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου Πέτρου, παντὸς τοῦ κλήρου, καὶ φιλοχρίστου λαοῦ, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἵλεων, καὶ εὐμενῆ, καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον Θεὸν ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς κατὰ τὸ μέγα τῆς φιλάνθρωπίας αὐτοῦ ἔλεος, καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι ἡμῖν (πᾶν) πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον, καὶ ὑπὲρ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν θλιβομένης, καὶ καταπονουμένης, ἐλέους Θεοῦ καὶ βοηθείας ἐπιδεομένης.

Ἐτι ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων, κρατοῦς, νίκης, διαμονῆς, εἰρήνης, υἰγείας καὶ σωτηρίας αὐτῶν, καὶ τοῦ Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ πλείον συνεργῆσαι, καὶ κατευοδῶσαι αὐτοὺς ἐν πᾶσι, καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον.

Καὶ ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦ δεῖνα καὶ τοῦ δεῖνα, μνήμης καὶ ἀναπαύσεως τῶν ὀσίων πατέρων ἡμῶν, καὶ ἀδελφῶν, καὶ πάντων τῶν χριστιανῶν τῶν ὀρθοδόξων, εἴπωμεν πάντες.

Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον ἱβ'.

Ὁ διάκονος· Ὁρθοὶ οἱ μεταλαβόντες τῶν ἁγίων, ἀχράντων, ἀθανάτων καὶ ζωοποιῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων ἐπὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἀξίως εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυριῷ.

Ὅπως γένηται ἡμῖν ἡ μετάληψις τῶν ἁγιασμάτων αὐτοῦ εἰς ἀποτροπὴν παντὸς πονηροῦ πράγματος, εἰς ἐφόδιον ζωῆς αἰωνίου, καὶ εἰς κοινωνίαν, καὶ δωρεὰν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, δεηθῶμεν.

Τῆς παναγίας, καὶ ὑπερευλογημένης, ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, μετὰ πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

Τὰς κεφαλὰς τῷ Κυριῷ κλίνωμεν.

Ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ Θεοῦ πορευθῶμεν. || (p. 0133)

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν.

f. 32. Διακονικὰ τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

The Liturgy contains only the deacon's petitions and has some curious peculiarities. The entrance *troparion* and *kontakion* are followed by the note Καὶ εἰ μὲν ἐστὶ τοῦ Χρυσοστόμου ἡ λειτουργία, οὐ λέγεις συναπτὴν, εἰ δὲ ἐστὶν

ἡ λειτουργία τοῦ ἁγίου Βασιλείου λέγει συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν etc., to the end of the Great Litany (f. 36). The Gospel lection is followed by the litany Εἶπωμεν πάντες ἐκτενῶς.—Ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας εἶπωμεν.—Κύριε παντοκράτωρ ἐπουράνιε, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, δεόμεθά σου, ἐπάκουσον ἡμῶν καὶ ἐλέησον.—Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθὸς ἐν οἰκτιρμοῖς δεόμεθά σου.—Ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀλλὰ ἀναμένων τὴν εἰς σὲ ἐπιστροφὴν, ζωὴν καὶ μετάνοιαν δεόμεθα σου.—Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως... Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου... Ἔτι ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων κράτους, νίκης, διαμονῆς, εἰρήνης, ὑγείας καὶ σωτηρίας αὐτῶν, καὶ τοῦ Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ πλεῖον συνεργῆσαι καὶ κατευοδῶσαι αὐτοὺς ἐν πᾶσι, καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, εἶπωμεν.—Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Πέτρου ὑγείας, σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ.—Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεινὸς ἱερέως, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας καὶ ἱερατικοῦ τάγματος, ὑγείας, σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.—Ἔτι ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεινὸς, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ὑγείας, σωτηρίας... Ἔτι ὑπὲρ πάντων τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν ἡμῶν καὶ ἀδελφῶν, καὶ τῶν ἐντειλαμένων ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ τῶν ἀγαπόντων ἡμᾶς καὶ περιεστώτος λαοῦ, καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν ξενιτείᾳ, καὶ ἐν ἀσθενείᾳ, καὶ αἰχμαλωσίᾳ καὶ πνεύματι ἀκαθάρτῳ ἐνοχλουμένων, καὶ ἐν θαλάσῃ πλεόντων, καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὑγείας, σωτηρίας.—Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν καὶ μακαρίας μνήμης καὶ ἀναπαύσεως πάντων τῶν προκεκοιμημένων χριστιανῶν, τῶν ἐνθάδε κειμένων καὶ ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων. Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις. (f. 37v–40). The Cherubic Hymn should be preceded by a full Great Litany (f. 42–43). The litany Τῆς Παν|| (p. 0134) ἁγίας Παναχράντου contains the insertion τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ὁ δεινὸς μετὰ πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες... (f. 45v) After “Ἄξιον ἐστίν” – Ὁ διάκονος· Καὶ ὧν ἕκαστος κατὰ διάνοιαν ἔχει. Ὁ λαός· Καὶ πάντων καὶ πασῶν. Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν, ὃν χάρισαι. Ὁ διάκονος δίπτυχα τῶν ζώντων· Νικηφόρου, τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου ἡμῶν Ἱεροσολύμων, θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, θρόνου Ἀλεξανδρείας, θρόνου Ἀντιοχείας, Πέτρου, τοῦ ἁγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου, καὶ ὑπὲρ προσκομιζονοτος τὰ ἅγια δῶρα Κυριῷ τῷ θεῷ ἡμῶν, ὁ δεῖνα τοῦ ἱερέως, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας, καὶ παντὸς ἱερατικοῦ τάγματος, καὶ ὑπὲρ σωτηρίας, κράτους, νίκης, διαμονῆς, τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων Μανουὴλ καὶ Μαρίας (1143–1180), καὶ ὑπὲρ εἰρήνης, καὶ εὐσταθείας τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, καὶ ὑπὲρ ἀναρρήσεως καὶ ἀπολυτρώσεως τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν αἰχμαλώτων, καὶ πάντων ἐν ἀσθενείᾳ κατακειμένων ὀρθοδόξων χριστιανῶν, καὶ ἐλέους

Θεοῦ ἐπιδεδωμένων, τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ, καὶ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, καὶ πάντων καὶ πασῶν. Ὁ λαός· Καὶ πάντων καὶ πασῶν (f. 46–47). Right before the priests partake of the Gifts, ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Ὁ λαός· Εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος. Ὁ διάκονος· Εὐχή τῆς καρποφορίας· Ὑπὲρ τοῦ Ἰλεων καὶ εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον Θεὸν ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ εὐπρόσδεκτον γενέσθαι τὴν δέησιν ἡμῶν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Πέτρου ὑγείας, σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. — Ἐτι ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν τῷ ἁγίῳ ναῶ τούτῳ, καὶ τῶν καρποφορησάντων ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὑγείας, σωτηρίας καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν αὐτῶν· καὶ ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν, καὶ μακαρίας μνήμης, καὶ ἀναπαύσεως τῶν προκεκοιμημένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε κειμένων καὶ ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων εἴπωμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον β'. Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ Χριστοῦ ψάλατε. Ὁ λαὸς τὸ κοινωτικὸν (f. 50–51).

f. 52v. Διακονικὰ τῆς προηγιασμένης θείας λειτουργίας τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Ἐν ὅσῳ δὲ ψάλλεται τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου, καὶ ὁ διάκονος λέγει τὴν συναπτὴν, ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται τὰς τρεῖς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ τὰς **|| (p. 0135)** πρῶτας (f. 54v)... Πληρωθέντος δὲ τοῦ πρώτου ἀναγνώσματος καὶ ψαλλομένου τοῦ προκειμένου αὐτοῦ, ἀνίσταται ὁ διάκονος, καὶ λαβὼν τὸν θυμιατὸν τῇ δεξιᾷ χειρὶ, βαλόντος τοῦ ἱερέως θυμιάμα ἐν αὐτῷ, λαμβάνει καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ μανουάλιον μετὰ κηροῦ ἄπτοντος, καὶ ἐξέρχεται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ πληρωθέντος τοῦ αὐτοῦ προκειμένου, θυμιᾷ σταυροειδῶς ὁ διάκονος τὰ ἅγια θυρία, λέγει· Σοφία ὀρθοί. Καὶ ὑψώσας τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ χεῖρα μετὰ τοῦ μανουαλίου, ἐπιδεικνύων τῷ λαῷ καὶ λέγων μεγαλοφώνως· Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι. Καὶ εἰσέρχεται καὶ θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ὁ ψάλτης λέγει· Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ψάλτης τὴν παροιμίαν (f. 55–57). The litany after the Gospel reading is the same as for the Liturgy of St John Chrysostom. While it is being recited, ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῆς ἐκτενοῦς (f. 56v–60). Before chanting “Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν”, one recites the Great Litany and the εὐχὴν πιστῶν δευτέραν· Δέσποτα ἅγιε ὑπεράγαθε (f. 64v). Ὁ λαός· Ἀμήν. Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν, ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ἀντὶ τοῦ Οὐδεὶς ἄξιος· „Ὁ ἐπισκεψάμενος ἡμᾶς“ (f. 64v)... Goar, p. 171. Ὁ ἱερεὺς ἀποκαλύπτων τὰ ἅγια, ἀνασχὼν τὴν νεφέλην τρίτην, ἐκφωνεῖ. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία (f. 67). Instead of “Πληρωθῆτω τὸ στόμα ἡμῶν”, one chants Εὐχαριστοῦμέν σοι, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν (f. 68v).

f. 70. Σαββάτω, i.e. Great Vespers before Sunday. The usual text.

f. 75. Εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον. This rubric marks the litany Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου.

0135 [Sinai, Monastery of St Catherine, 963]

X. No. 963. Τάξις καὶ ἀκολουθία, γινομένη ἐπὶ τελευτήσαντος κεκοιμημένου μοναχοῦ, Sinai, in 16°, 51 ff., parchment, handsome and legible 12th-century hand.

Ἦνίκα τελευτήσῃ ὁ μοναχός, λούουσιν αὐτὸν ἀπὸ τῶν γονάτων καὶ τῶν κάτω, καὶ οὕτως ἀμφιέννουσιν αὐτὸν τὴν μοναχικὴν στολὴν καὶ τιθέασιν αὐτὸν ἐπὶ κλίνης, καὶ οὕτως προσκομίζεται ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας καὶ τιθέασιν αὐτὸν κατενώπιον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, καὶ ἄπτουσι ἐπάνω αὐτοῦ κηροὺς δύο, καὶ οὕτως ἄρχεται θυμιᾶν ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν προσκομισμένον νεκρόν, λέγων οὕτως· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, δίδαξον, καὶ ἄρχεται στιχολογεῖν τὸν Ἀμώμον ἕως τέλους, καὶ εἶθ' οὕτως λέγει τὰ τροπάρια τοῦ Ἀμώμου. Ἐὰν δὲ ἐστὶν ἡγούμενος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ψάλλουσι καὶ τὸ ἐξάψαλμον καὶ Ἀλληλουία εἰς ἦχον β' τρο- || (p. 0136) πάριον· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός, τὸν δοῦλον, καὶ τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, καὶ τὸν κανόνα, καὶ τὸ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ τὰ στιχηρὰ κατ' ἦχον, καὶ μετέπειτα οἱ μακαρισμοὶ καὶ ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον, καὶ οὕτως κηδεύεται ὁ νεκρός.

Τὰ τροπάρια τοῦ Ἀμώμου· Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς εὔρε πηγὴν τῆς ζωῆς... and so on. Διακονικὰ εἰς τὴν κηδεῖαν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήσου ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα κοιμήσεως, ἀνέσεως καὶ μακαρίας μνήμης αὐτοῦ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εὔρεϊν αὐτὸν μερίδα καὶ κληρον ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῷ πᾶν πλημμέλημα... Ὑπὲρ τοῦ εὔρεϊν αὐτὸν χάριν καὶ ἔλεος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως... Ὅπως Κύριος ἡμῶν κατατάξῃ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εὔρεϊν αὐτὸν παρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ ἐπουρανίῳ θυσιαστηρίῳ τοῦ Κυρίου... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Ὁ Θεός τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Στιχηρὰ, ἦχος α' προσόμοια. Πανεύφημοι μάρτυρες. Σοῦ, Σῶτηρ, δεόμεθα... Στίχος· Κύριε ὁ Θεός μου, ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με. Οὐδεὶς ἀναμάρτητος... Στίχος· Τί δοθείη σοὶ καὶ τί προστεθείη... Ὑπὲρ τὰ ὀρώμενα... Στίχος· Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ... Σταυρῷ σου γηθόμενος, σταυρῷ πεπορθῶς ὁ δούλος σου πρὸς σὲ μετέστη, φιλάνθρωπε... Δόξα καὶ νῦν, Χριστὸν ἐκδυσώπησον... Εὐχή· Κύριε, Κύριε τῶν θλιβομένων παραμυθία. Goar, p. 453. Στιχηρὰ, ἦχος β' προσόμοια. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου... Ρώμην τοῦ θανάτου... Στίχος· Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς... Ἴνα τοὺς ἀνθρώπους κοινωνούς... Στίχος· Ἡ βοήθειά μου παρὰ Κυρίου... Σῶσαι τὸ σὸν πλάσμα, βουληθεὶς τῆς οἰκονομίας τὸ ὄντως βαθὺ μυστήριον χαίρων ἐξετέλεσας... Δόξα καὶ νῦν, Φεῖσον καὶ μακαριότητος... Εὐὰς τῆς προμήτορος ἢ ἀγνή... Στιχηρὰ, ἦχος γ', προσόμοια. Τῷ τύπῳ τῷ σταυρῷ. Δοξάζω τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον... Στίχος· Εὐφράνθη ἐπὶ τοῖς... Ὁ μόνος ἐλεήμων... Στίχος· Ἐστώτες ἦσαν.

Ἐπνώσας ἐν τῷ τάφῳ... Δόξα καὶ νῦν, Λαμπάδα νοητὴν... Στιχηρὰ ἦχος δ' προσόμοια. Ἐδωκας σημεῖον. Ὅντως φοβερῶτατον... Στίχος· Ἐπὶ τῷ νώτῳ μου... Ἐπνος ἀναδέδεικται τῶν πιστευόντων... Στίχος· Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Δαβίδ... Σὺ δικαιοσύνη τε... Στίχος· Ὡς ὤμοσε τῷ Κυρίῳ ἤξυσατο. Γένος τὸ ἀνθρώπινον πρὸς ἀφθαρσίαν ἀνόλεθρον ἐκ φθορᾶς ἀνακέκληται λουσάμενον αἵματι τῷ ἐκ τῆς σπλευρᾶς σου... Δόξα καὶ νῦν, Ῥήσεσιν ἐπόμενοι... Στιχηρὰ ἦχος πλ. α' προσόμοια. Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς. Αἴγλη τοῦ σοῦ προσώπου σου... Στίχος· Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σε. Ψάλλειν παναρμο-
II (p. 0137) νίῳ φωνῇ... Στίχος· Γεννηθήτω τὰ ὠτά σου. Ὅπου τῶν προφητῶν... Δόξα καὶ νῦν, Νόμῳ τῆς ἁμαρτίας ἡμᾶς... Στιχηρὰ ἦχος πλ. β'. Ὁλην ἀποθέμενοι. Ἐχων ἀκατάληπτον... Στίχος· Ὅτι παρὰ τῷ Κυρίῳ τὸ... Νέκρωσιν ὑπέμεινας... Στίχος· Ἴδου δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον. Ζώντων κυριεύοντα... Δόξα καὶ νῦν, Ὁφθης ἐνδιαίτημα... Στιχηρὰ, ἦχος βαρῦς, προσόμοια. Καταφρονήσαντες πάντων. Νενεκρωμένος ὠράθης... Ἐξ ἡμῶν μεταστάντα ἀνάπαυσον. Τῷ ἀκρηάτῳ σου κάλλει... Ὡς ἀδαπάνητον ἔχων... Δόξα καὶ νῦν, Νόμου τὸ πλήρωμα τίκτεις... Στιχηρὰ ἦχος πλ. δ' προσόμοια. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος. Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας... Ἱεραρχήσας ὡς ἄνθρωπος... Βάθει σοφίας ἀρρήτου σου... Λόγος ὑπάρχων ἀόρατος ὁμοφυῆς ἐν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι σύμμορφος δι' ἐμὲ τὸν ἄνθρωπον ἐν σαρκὶ πεφανέρωσαι... Ὡς συλλαβοῦσα τὸν ἄναρχον... *Goar*, p. 439–444. Στιχηρὰ ἕτερα εἰς ἦχον α'. Οἱ μακαρισμοὶ ἦχος πλ. β'. Πάλαι μὲν ὁ Ἀδὰμ γενεσάμενος... Χοῦν λαβῶν ἀπὸ γῆς... Δεῦρο ψυχὴ πρὸ τοῦ τέλους βόησον· ἡμάρτηκα, ὁ Θεός, ἀλλὰ συγχώρησόν μοι... Ὅταν ψυχὴ τοῦ σώματος αἴρεται... Ὁ μεταστὰς καὶ ἐν τάφῳ κείμενος νεκρὸς εὐδιάλλακτος τοῖς πᾶσιν ἀνακράζει δεῦτε πρὸς με, γηγενεῖς, θεάσασθε... Τῇ ἀναστάσει πάντες πιστεύσωμεν καὶ μὴ ἀπιστήσωμεν δολίως πλανηθέντες... Τι με θρηνεῖτε λοιπόν, ὦ ἄνθρωποι... Ὁ πάνσοφος Παῦλος προηγόρευσε... Δέσποτα τῶν ἀπάντων Κύριε, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον χειρὶ ἀρρήτῳ καὶ φρικτῇ σου... Ὁμματι ἀκοιμήτῳ, εὐσπλαγχνε, ἐπίβλεψον εὐμενῶς, καὶ τὸν σὸν δοῦλον σῶσον, Λόγε... Ἐγνώσθη, Σῶτερ, καὶ συγχώρησον, ἃ ἡμαρτεν ἐπὶ γῆς ὁ σὸς πιστὸς οἰκέτης. Θεοτοκίον· Ἀχραντε Θεοτόκε πάναγιε, ὡς πάντων βασίλισσα καὶ Δέσποινα τοῦ κόσμου, δεῖξον ἡμῖν... Θεοτοκίον· Ἐπερφυῶς ἐν γαστρὶ σου, Δέσποινα *Goar*, p. 454–455. Καὶ τὸ προκειμένον εἰς ἦχον πλ β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, ἦρα τὴν ψυχὴν μου. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ... Τέλος· ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύση. Ἀλληλούια, ἦχος πλ. β'. Μακάριος ὄν... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην εἰς κοιμηθέντας· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμὴν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν... Τέλος· ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός. Ὁ λαός· Δόξα σοι, Κύριε. Εἶθ' οὕτως αἴρεται ὁ τεθνηκώς. ἐκκομιζόμενος μέχρι τοῦ τάφου, ψαλλόντων ἡμῶν μετὰ κηρῶν καὶ θυμιαμάτων τροπάρια ἦχος β'. Μνήσθητι, Κύριε ὡς ἀγαθὸς καὶ τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, καὶ πάλιν ἕτερα τροπάρια ὁμοίως μετὰ τοῦ Τρισαγίου, ἦχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ

ἡμῶν... ἄλλο πλ. β'. Αληθῶς ματαιότης τὰ σύμπαντα. Ἄλλο ἤχος πλ. δ'. Τὴν φοβερὰν ἡμέραν, ὅταν μέλλεις κρίναι πᾶ- || (p. 0138) σαν πνοήν, ὅτε γυμνοὶ ἐστῶμεν πρὸ βήματος σου τοῦ φοβεροῦ... Καὶ οὕτως γίνεται παραστάσιμον, ψάλλονται οὕτως στιχηρά. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν... Στίχος· Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός... Στίχος· Καταλείψω τὰ ἔτη τὰ ἐπίλοιπα. Σήμερον τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις πᾶσα τῆς ματαιότητος... Στίχος· Ἐξέλειπον ἐκ τῆς συγγενείας μου... Σήμερον τῶν ματαίων ἢ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων τῆς πλάνης... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμός, μέγας στεναγμός καὶ ὀδύνη... Στίχος· Πνευμά μου παρ' ἐμοί... Βλέποντες τὸν προκειμένον νεκρὸν τύπον, ἀναλάβομεν τούτου τῆς τελευταίας ῥοπῆς... Στίχος· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ... Δεῦτε οἱ ἀπόγονοι Ἀδάμ, ἴδωμεν εἰς γῆν βεβλημένον τὸν κατ' εἰκόνα ἡμῶν... Στίχος· Ἀπὸ γὰρ τῆς ἡμέρας ἕως τῆς νυκτὸς παρεδόθην. Πάντα τὰ τοῦ σώματος νυνὶ ὄργανα θεωροῦντες, τὰ πρὸ μικροῦ μεθ' ἡμῶν... Στίχος· Ἐξέλειπον γὰρ οἱ ὀφθαλμοί μου τοῦ βλέπειν. Ὅτε ἐκ τοῦ σώματος ψυχὴ μέλλει μετὰ βίας ἀρπάσασθαι ὑπὸ ἀγγέλων φρικτῶν... Στίχος· Ὅς ἐξείλατό με, καὶ ἀφείλατό μου... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ, ἀδελφοί, βλέψωμεν τὴν τέφραν καὶ γινώμεν, ποῖος ὁ δούλος ἐκεῖ σκώληκες γὰρ ἐφθειραν... Στίχος· Καὶ οὐ παύσομαι εὐλογῶν σε μετὰ ψαλτηρίου... Ὅντως ματαιότης καὶ φθορὰ πάντα τὰ κόσμου ἠδέα, καὶ τὰ περιδόξα πλοῦτός τε καὶ κόλακες... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ, Μήτηρ τοῦ ἀδύτου ἡλίου, θεογεννήτωρ ἀγνή... Εὐχὴ ἐπὶ τοῦ τελευτήσαντος ἱερέως καὶ μοναχοῦ· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σοῦ μόνου τὸ ζῆν ἀθάνατον καὶ ἡ δόξα ἀκατάληπτος... *Goar*, p. 452. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός, ἀνάπαυσσον τὸν δούλόν σου ἐν μοναῖς δικαίων καὶ ἡμῶν τὰ τέλη χριστιανὰ καὶ ἀναμάρτητα διατήρησον ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία. Στιχηρὰ νεκρώσιμα εἰς μοναχοὺς ἤχος α'. Ποία τοῦ βίου τροφή διαμένει... Στίχος· Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι... Ἐγὼ, Σωτὴρ μου, δεικνύς... Στίχος· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεος. Μόνε τῶν ὄλων Σωτὴρ καὶ νεκρῶν ζώντων κριτὰ καὶ θεέ... Στιχηρὰ ἤχος β'. Ὡς ἄνθος μαραίνεται καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται... Στίχος· Οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου. Οἴμοι οἷον ἀγῶνα ἔχει χωριζομένη... Στίχος· Πολλὰ παρώκησεν ἡ ψυχὴ μου. Οἶδας, μόνε οἰκτιρῶν, πόνους μοναστῶν καὶ νοητῶν πολέμων ἐνέδρας... Στιχηρὰ ἤχος γ'. Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα... Στίχος· Κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ... Σώσον, ἐλεήμων, ὑπεράγαθε, σῶσον μοναζόντων, ὃν προσείληφας... Στιχηρὰ ἤχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Στίχος· Πλεονάκις ἐπολέμησαν. Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια, ποῦ ἐστὶν τῶν... Ἄκτιστε πάντων κτίστα, || (p. 0139) καὶ Κύριε, οἰκτιρον τὸν μεταστάντα, ὡς οἰκτιρῶν... Στιχηρὰ ἤχος πλ. α'. Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶντος· ἐγὼ εἰμὶ γῆ... Στίχος· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με. Σὺ ἐπλασάς με, Κύριε, καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμέ τὴν χειρὰ σου καὶ ἐνετείλω καὶ εἶπας... Χορεῖαις ἀσκητικαῖς σου, Χριστέ Σωτῆρ, ἐν ὑψίστοις σύναψον, ὃν ἐνθεν ἐν μοναστῶν συγκατέλεξας

δήμοις... Στιχηρὰ ἤχος πλ. β'. Ἄγλος τῷ Ἀδὰμ ἐχρημάτισεν ἡ τοῦ ξύλου ἀπόγευσις, πάλαι ἐν Ἐδέμ... Στίχος· Ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσης. Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις τὸ φυτουργόν σου γέγονεν πρόσταγμα· βουληθεὶς γὰρ ἐξ ἀοράτου... Στίχος· Ἐνεκεν τοῦ ὀνόματός σου... Ἐτίμησας εἰκόνι σου τὸ τῶν χειρῶν σου... Στίχος· Ἐνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Ἔργοις σου τοῖς θείοις πειθόμενοι τῆς ἀσκήσεως, Δέσποτα... Στιχηρὰ ἤχος βαρύς· Κατ' εἰκόνα καὶ σὴν ὁμοίωσιν... Στίχος· Εὐλογῆσει σε Κύριος ἐκ Σιών... Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν ζωοδότα, ὃν μετέστησας ἐξ ἡμῶν... Νῶτα δώρησαι τῆς ὀμοφάειας σου τῆς φλογίνης καὶ πυρφόρου Δέσποτα... Στιχηρὰ ἤχος πλ. δ'. Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος... Στίχος· Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ... Ἀμέτρητος ὑπάρχει τοῖς ἀσώτως βιοῦσιν... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Φιλάνθρωπε, οἰκτιρῶν, ἐλεήμων καὶ μόνε μακρόθυμε Χριστέ, κριτὰ μου...

Κοντάκια εἰς κοιμηθέντα, ἤχος πλ. δ'. Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον... Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... etc. Same as Goar, p. 457–459, except that the last two *troparia* are not the ones published by Goar but Ἡ ἐὰν ἴδης τὸν λόγον ἀκούσατε καὶ μηκέτι κακῶς καλλωπίζεσθε οὐκ ἀκούεται πῶς μνημονεύομεν... Οὐχ ὀρατε τόπον διαμένομεν ἐν τοῖς μνήμασιν, ὅτε εἰσέλθωμεν... Ὅταν ἄρχοντα ἴδωμεν θνήσκοντα, τότε μέγα μυστήριον βλέπομεν... Στρατιάς γὰρ ἰδῶν ὅλος ἔφριξε, ποῦ ἐστὶν ἡ ἀρχὴ μου, ἡ πρόσκαιρος...

Κανὼν εἰς κοιμηθέντας μοναχοῦς. Ωιδὴ α' ἤχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης. Σοὶ τῷ ἀθανάτῳ Θεῷ καὶ Δεσπότῃ πάντες προσπίπτομεν ἐν κατανύξει θερμῇ. Ἄβυσσος ὑπάρχων ἐλέους, οἰκτιρῶν καὶ ἀγαθότητος... Βίου τὴν ἀπάτην φυγῶν ὁ πιστός σου... Ποῦ ἡ ματαιότης τοῦ κόσμου καὶ πᾶσα ἡ περιφάνεια... θεοτοκίον· Ἐν τῇ παναχράντῳ κηρῆσει σου, κόρη Παρθένε ἄχραντε...

XIII century

0139 [Sinai, Monastery of St Catherine, 1020]

XI. No. 1020. Sinai. Liturgical scroll on parchment (5 arshin and 17 vershok long and 25 vershok wide) [431 cm long, 111 cm wide], written in a large, cursive 12th- or 13th-century hand. Contains only the full text of the Liturgy of St Basil.

|| (p. 0140)

(Ο διάκονος)· Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ, δέσποτα, εὐλόγησον. Ὁ ἱερεὺς σταυρῶνει αὐτόν, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε, νῦν... Καὶ ἐξελθὼν ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου ὁ διάκονος, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς εὐχὴ ἀντιφώνου α'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὗ τὸ κράτος ἀνεΐκαστον... Goar, p. 135. Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησιν· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Ἀντίφωνον α' ἤχος β'. Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ... Καὶ ψάλλειν τὸ ὄνοματί σου, Ὑψιστε. Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου... Στίχος· Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωῖ τὸ ἔλεός σου καί... Ὅτι εὐθὺς Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. Δόξα καὶ νῦν, Ταῖς πρεσβείαις... Ὁ ἱερεὺς εὐχὴν ἀντιφώνου β'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου... p. 136. Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία... Ἀντίφωνον β'. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε... Στίχος· Καὶ γὰρ ἐστερέωσε... Στίχος· Τὰ μαρτύριά σου... Δόξα καὶ νῦν, Ὁ μονογενῆς. Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'. Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας καὶ συμφώνους... p. 136. Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος... Εἶτα εἰσέρχεται ὁ διάκονος εἰς τὸ βῆμα καὶ ἄρας τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸ θυμιατὸν εἰσοδεύει ἐμπροσθεν τοῦ ἱερέως. Λέγει ἀντιφώνον γ' ἤχος β'. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ. Ὁ λαός· Ἀλαλάξωμεν τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν. Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ... Στίχος· Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ... Ὅτι Θεὸς μέγας Κύριος καὶ βασιλεύς... Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐστὶν τὰ πέρατα τῆς γῆς... Ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ θάλασσα... Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην τῆς εἰσόδου· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα... p. 136. Ὁ διάκονος λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ἁγίαν εἰσόδον. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ εἰσόδος τῶν ἁγίων πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ... Ὁ διάκονος μετὰ τοῦ εὐαγγελίου λέγει· Σοφία ὀρθοί. Ὁ λαός· Δεῦτε προκυνήσωμεν. Καὶ εὐθὺς τὸ ἀπολυτικίον καὶ τὸ κοντάκιον. Ὁ διάκονος, λαβὼν τὸ ἄκρον τοῦ οὐραρίου, σταυρῶνει τὸν λαόν, ὁ ἱερεὺς λέγει· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ λέγει· Λάβετε Πνεῦμα ἅγιον. Ὁ λαός τὸ Τρισάγιον. Ὁ ἱερεὺς

εὐχή τοῦ Τρισαγίου· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος... p. 137. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ψάλτης ψαλμὸν τῷ Δαβίδ. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ψάλτης τὸ προκειμένον. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης· Πρὸς ὁ δεῖνα. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἀναγνώστης λέγει τὸν ἀπόστολον. || (p. 0141) Καὶ πληρουμένου, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη σοι. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ψάλτης· Ἀλληλούια, ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Καὶ ψάλλεται τὸ Ἀλληλούια. Ὁ ψάλτης τὸ ἀλληλουάριον. Ὁ λαὸς τὸ Ἀλληλούια. Ὁ διάκονος ποιεῖ μετανοίας γ' καὶ λαβὼν τὸ εὐαγγέλιον λέγει τῷ ἱερεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν εὐαγγελιστὴν ὁ δεῖνα. Ὁ ἱερεὺς σταυρῶνει αὐτὸν λέγει· Διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ὁ δεῖνα, δῶη σοι ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει... Καὶ ἐξέρχεται ἔξω τοῦ βήματος ὁ διάκονος μετὰ τοῦ εὐαγγελίου, λέγει· Σοφία ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου... Ἐκ τοῦ κατὰ ὁ δεῖνα ἁγίου εὐαγγελίου... Πρόσχωμεν. Καὶ μετὰ τὸ πλήρωμα ἀπέρχεται ὁ διάκονος πρὸς τὸν ἱερέα καὶ ἀσπάζεται τὸ εὐαγγέλιον ὁ ἱερεὺς, εἶτα ἐξέρχεται ὁ διάκονος λέγων· Εἶπωμεν πάντες ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ... Κύριε παντοκράτωρ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου... Καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην μυστικῶς τῆς ἐκτενοῦς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενὴ ταύτην ἱκεσίαν. p. 137. Ὁ διάκονος, λαβὼν τὸ οὐράριον, σταυρῶνει τὸν λαὸν λέγει· Ἐτι ὑπὲρ τῶν εὐσεβειῶν καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων, κράτους, νίκης, διαμονῆς, εἰρήνης, ὑγείας... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων καὶ φιλοχριστῶν βασιλέων ἡμῶν, παντὸς τοῦ παλατίου καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν, ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων ἡμῶν, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας, παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ὑγείας καὶ σωτηρίας... Καὶ μνημονεῦει τοὺς ζῶντας καθεξῆς· Κωνσταντίνου ἱερέως (evidently the man who copied the manuscript). Ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων... Σταυρῶνει τὸν λαὸν ὁ ἱερεὺς. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεός... Ὁ διάκονος· Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι... κ.τ.λ. Εὐχὴ κατηχουμένων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν... p. 138. Ἐκφώνησις· Ἴνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ πάντιμον... Ἀπλοῖ τὸ εἰλητόν. Ὁ διάκονος λέγει· Ὅσοι καὶ κατηχούμενοι προέλθατε... Ὁ διάκονος ἀργὰ τὴν συναπτὴν. Ὁ ἱερεὺς εὐχὴ πιστῶν πρώτῃ· Σύ, Κύριε, κατέδειξας ἡμῖν τὸ μέγα τοῦτο τῆς σωτηρίας μυστήριον... p. 138. Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Σοφία. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Ἐτι καὶ ἔτι... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν κ.τ.α. Ὁ ἱερεὺς εὐχὴ πιστῶν δευτέρα· Ὁ Θεός, ὁ ἐπισκεψάμενος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς τὴν ταπεινῶσιν ἡμῶν... p. 138. Ὁ διάκονος λέγει· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Σοφία. Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησιν· Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτος σου... Ὁ λαὸς τὸ χερουβικόν. Εὐχὴ, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς || (p. 0142) ὑπὲρ ἑαυτοῦ, εἰσερχομένων τῶν ἁγίων δώρων· Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις... p. 139. Ὁ δὲ διάκονος εἰσέρχεται εἰς τὸ βῆμα καὶ νίπτει τὰς χεῖρας, λέγων· Νίψομαι

ἐν ἀθώοις τὰς χειράς μου... ἕως σκηνώματος δόξης σου. p. 149. Καὶ μετὰ τὸ θυμιάσαι τὰ ἅγια, ἄρας τὸν δίσκον καὶ τὸ θυμιατόν, ἐξέρχεται ἔμπροσθεν τοῦ ἱερέως, λέγει, εἰ μὲν ἐστὶ κυριακὴ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι... καὶ τὸν Ν'. εἰ δ' οὐκ ἔστι, λέγει· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Καὶ ὅταν ἔλθῃ εἰς τὰ ἅγια θυρία, ὁ διάκονος λέγει· Εὐλογεῖτε· ἅγιε, εὐλόγησον. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. Καὶ ἀποτιθεμένων τῶν ἁγίων δώρων ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, ἐξέρχεται ὁ διάκονος λέγει· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... κ.τ.λ. Εὐχὴ τοῦ ἁγίου Βασιλείου μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν λαὸν τὸν μυστικὸν ὕμνον· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίσας ἡμᾶς καὶ ἀγαγὼν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην... p. 140. Αντιλαβοῦ, σώσον... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν... Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησις· Διὰ τῶν οἰκτιρισμῶν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ... Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους. Πατέρα Υἱὸν καὶ ἅγιον... Τὰς θύρας τὰς θύρας, ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν... Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν... Ὁ διάκονος· Στῶμεν καλῶς... Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησις· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... Ὁ λαός· Μετὰ τοῦ πνεύματός σου. Ὁ ἱερεὺς· Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας. Ὁ λαός· Ἐχῶμεν πρὸς τὸν Κύριον. Ὁ ἱερεὺς· Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ. Ὁ λαός· Ἄξιον καὶ δίκαιον... Ὁ ἱερεὺς κλινόμενος ἐπεύχεται· Ὁ ὦν Δέσποτα Κύριε Θεὲ Πάτερ, παντοκράτωρ, προσκυνητέ... p. 141. Ἐκφώνησις· Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον, ἄδοντα, βοῶντα, κεκραγῶτα καὶ λέγοντα. Ὁ λαός· Ἅγιος, ἅγιος Κύριος, Σαβαώθ... Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Μετὰ τούτων μακαρίων δυνάμεων, Δέσποτα φιλάνθρωπε... p. 142. Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ἐδωκε τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις εἰπών· Λάβετε, φάγετε... Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου λαβών... p. 143. Ἐδωκε τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις εἰπών· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες... Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν... p. 143. Ἐκφώνησις· Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν... Ὁ λαός· Σε ὑμνοῦμεν, σὲ εὐλογοῦμεν... Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Διὰ τοῦτο, Δέσποτα πανάγιε, καὶ ἡμεῖς, οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀνάξιοι δουλοῖ σου... p. 144. Καὶ ἀνιστάμενος ὁ ἱερεὺς σφραγίζει τὰ ἅγια δῶρα τρίτον καὶ λέγει· Τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον αὐτὸ τὸ τίμιον σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Τὸ δὲ ποτήριον τοῦτο, αὐτὸ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ **|| (p. 0143)** Χριστοῦ. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Τὸ χυθὲν (ἐκχυθὲν) ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν εὐχεται ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει· Ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐκ τοῦ ἐνός ἄρτου p. 144. Ἐκφώνησις· Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας ἀχράντου... Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί... Τῇ δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, τῶν τιμίων ἀσωμάτων ἀρχαγγέλων Μιχαήλ, Γαβριήλ, Οὐριήλ καὶ Ραφαήλ καὶ πασῶν τῶν ἁγίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ τιμίου προφήτου Προδρομοῦ καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων πανευφήμεων ἀποστόλων τῶν δώδεκα καὶ τῶν ἑβδομήκοντα, τῶν ἁγίων καὶ δικαίων γεννητόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, Ζαχαρίου καὶ Ἐλισάβετ, τῶν ἁγίων καὶ δικαίων προφητῶν Μωϋ-

σέως καὶ Ἡλιοῦ καὶ Ααρὼν καὶ πάντων τῶν ἁγίων καὶ δικαίων προπατόρων, πατέρων καὶ προφητῶν, τοῦ ἁγίου καὶ δικαίων προπατόρων, πατέρων καὶ προφητῶν, τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Ἰωσήφ τοῦ μνήστορος, τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Συμεῶν τοῦ θεοδόχου, τῶν ἁγίων θεοδόχων Ἰωσήφ καὶ Νικοδήμου, τῶν ἁγίων μυροφόρων γυναικῶν, τῶν ἐν ἁγίοις θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Νικολάου τοῦ ἐν Μύροις, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου, Ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος, Γρηγορίου τοῦ Νύσσης, Γρηγορίου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας, Γρηγορίου τοῦ Ἀκραγαντίνου, Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου, Μελετίου Ἀντιοχείας, Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ἀθανασίου, Γερμανοῦ, τῶν ἁγίων θεοφόρων πατέρων ἡμῶν τῆς τῶν ἐν Νικαίᾳ, τοῦ ἁγίου ἰσαποστόλου Τίτου, ἀρχιεπισκόπου Κρήτης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀρχιεπισκόπων Κρήτης, Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ ἱεροσολυμίτου, Εὐμενίου, Συνβιδίου (sic), Ἐπαινετοῦ, Κάρπου, Κυρίλλου ἱερομάρτυρος, Εὐπτίχιου (sic) ἱερομάρτυρος, τοῦ ὀσιομάρτυρος Εὐπτίχιανου, τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Πολυκάρπου, τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Μύρωνος, τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βλασίου, τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου, τῶν ἁγίων καὶ ὀσίων πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου, Εὐθυμίου, Σάββα, Ἐφραϊμ τοῦ Σύρου, Παύλου τοῦ Θηβαίου, Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ, Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ, Συμεῶν τοῦ στηλίτου, Ὀνουφρίου τοῦ Αἴγπτου, Ἰωάννου τοῦ καλυβήτου, Συμεῶν τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραϊθῶ, τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν οἰκουμενικαῖς συνόδοις, τῶν ἁγίων καὶ θεοστέπτων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων μεγάλων μαρτύρων Γεωργίου, Δημητρίου, Προκοπίου, Εὐσταθίου, Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς, Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος, Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου, Μερκουρίου, Μάμαντος, Τρύφωνος, Ἰσιδώρου, Νικήτα, τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ ἰαματικῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου, Ἰωάννου, Παντελεήμονος καὶ ἥ (p. 0144) Ἐρμολάου, Φωτίου καὶ Ἀνικήτου, Μογγίου (Μοκίου;) καὶ Θαλαλαίου, τῶν ἁγίων μαρτύρων τεσσαράκοντα, τῶν ἐν Σεβαστεία τῆ πόλει μαρτυρησάντων, τῶν ἁγίων μαρτύρων δέκα, τῶν ἐν Κρήτῃ μαρτυρησάντων, τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀκινδύνου καὶ Ἀκεψιμᾶ καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς, τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ ἀθλοφόρων Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης, τῶν ἁγίων μαρτύρων γυναικῶν Θέκλας τῆς πρωτομάρτυρος, Μαρίας, Εἰρήνης, Αἰκατερίνης, Κυριακῆς, Βαρβάρας, Ἰουλιανῆς, Ἀναστασίας τῆς φαρμακολυτριάς, Εὐγενίας ὀσιομάρτυρος, Παρασκευῆς, Χρηστίνης, Ματρῶνας, Εὐπραξίας, Εὐστολίας, Ὀλυμπιάδος, Ἀνησίας, Μελάνης, τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα γυναικῶν, τῆς ὀσίας Πελαγίας, τῆς ὀσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, καὶ τῆς πρεσβείας τοῦ ἁγίου ὁ δεῖνα, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων σου καὶ πασῶν τῶν ἁγίων, ὧν ταῖς ἰκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς, ὁ Θεός. Καὶ μνήσθητι, Κύριε, πάντων τῶν κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως, ζωῆς αἰωνίου πατριαρχῶν, ἀρχιεπισκόπων, ἐπισκόπων, ἱερέων, βασιλέων, διακόνων, ἀναγνωστῶν, μοναχῶν, κοσμικῶν, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, τῶν ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης, τῶν

ἐν γῆ καὶ θαλάσση, καὶ ἀνάπαυσον αὐτούς, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προ-
 σῶπου σου. Ἐτι σοῦ δεόμεθα μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἀγίας σου καθολικῆς καὶ
 ἀποστολικῆς ἐκκλησίας... N. F. Krasnoseltsev, *Свидѣнн. о ннѣком. литурѣ. ркп. Ватиканск. дубл.*, [Kazan 1885,] p. 265–268. Ἐκφώνησις· Ἐν πρώτοις μνήσθη-
 τι, Κύριε... Τὰ δίπτυχα τῶν ζώντων. Μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς ὀρ-
 θοδόξων, τῶν ὀρθοτονοῦντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας... Goar, p. 147.
 Ἐκφώνησις ὁ ἱερεὺς· Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι... Καὶ ἔσται, τὰ ἐλέη τοῦ
 μεγάλου Θεοῦ... Ὁ διάκονος ἐξέρχεται λέγων· Πάντων τῶν ἀγίων μνημο-
 νεύσαντες... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν...
 p. 147. Ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν... Ἐκφώνησις·
 Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Ὁ λαὸς τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ
 ἐστὶν ἡ βασιλεία... Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς... Ὁ λαός· Σοὶ
 Κύριε. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται λέγων· Δέσποτα Κύριε, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν
 καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως... p. 148. Ἐκφώνησις ὁ ἱερεὺς· Χάριτι καὶ οἰ-
 κτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Πρόσχε, Κύριε Ἰησοῦ Χρι-
 στὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξ ἀγίου κατοικητηρίου σου... p. 148. Ὁ διάκονος· λέγει·
 Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς ὑποὶ τὸν ἄρτον λέγει· Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Ὁ λαός· Εἰς
 ἅγιος. Ὁ ἱερεὺς (εἰς) τὸν ἄρτον λέγει· Ἄγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος
 ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Εἶτα μελίζει, λέγει ὁ ἱερεὺς· Τὸ τίμιον καὶ ἅγιον
 καὶ ἄχραντον σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
|| (p. 0145) μελίζεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύ-
 ματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Καὶ θέτει αὐτὸ
 σταυροειδῶς, λέγει· Ὁ μελιζόμενος καὶ μὴ διαρούμενος, ὁ ἐσθιόμενος καὶ μὴ
 δαπανώμενος, τοὺς δὲ ἐσθιόντας ὑπὸ σοῦ ἀγιάζων. Αὐτὸς ὑπάρχεις, Χριστὲ
 ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πληρώσας πᾶσαν πατρικὴν ἐπαγγελίαν — πλήρωσον χαρᾶς
 καὶ εὐφροσύνης τὰς ψυχὰς ἡμῶν νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
 νων. Καὶ εἰσέρχεται ὁ διάκονος εἰς τὸ βῆμα λέγει· Πλήρωσον, δέσποτα. Ὁ ἱε-
 ρεὺς· Πλήρωμα Πνεύματος ἀγίου. Ἀμήν. Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου, ὁ βασιλεὺς
 μου. Καὶ βάνει μερίδα εἰς τὸ ποτήριον, καὶ λαβὼν τὸ ζέον, ὁ διάκονος λέγει·
 Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς σταυρῶνει αὐτό, λέγων· Εὐλογημένη ἡ ζέσις
 τοῦ ἀγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Καὶ ὁ διάκονος ἐνώ-
 νει τὸ ποτήριον, καὶ λαβὼν ἐκ τοῦ ἄρτου ὁ ἱερεὺς δίδει τῷ διακόνῳ λέγει· Τὸ
 τίμιον καὶ ἅγιον καὶ ἄχραντον σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ δίδεται ὁ δεῖνα... Ὁμοίως καὶ καθ' ἑαυτοῦ ὁ λαβὼν μερίδα,
 λέγει οὕτως, καὶ κλίνει λέγει· Τοῦ δεῖπνου σου τοῦ μυστικοῦ σήμερον, Υἱὲ
 Θεοῦ, κοινωνόν με παράλαβε... p. 66. Καὶ λέγει· Τὸ τίμιον καὶ ἅγιον, καὶ
 ἄχραντον σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ με-
 ταλαμβάνει ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εὐτελής ἱερεὺς εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν
 αὐτοῦ, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον, μὴ εἰς κριμα ἢ εἰς κατάκριμα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
 Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ... Ὁμοίως καὶ
 ὁ διάκονος οὕτως λέγει, καὶ ἐσθίου τὸν ἄρτον. Καὶ εἰς τὸ ποτήριον λέγει· Τὸ
 τίμιον καὶ ἅγιον καὶ ἄχραντον αἶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ... (same as after

receiving the holy Body [of Christ], above). Ὁμοίως καὶ τοῦ διακόνου ἐκ τοῦ ποτηρίου. Εἶτα βάνει τὸν ἄρτον ὅλον, τὸν ἐν τῷ δίσκῳ, εἰς τὸ ποτήριον καὶ σπογγίζει τὸν δίσκον καὶ ἀσπάζεται αὐτόν. Καὶ λαβὼν τὸ (τὴν;) λαβίδα, σταυρώνει τὸ ποτήριον, λέγει· Λαβὶς Πνεύματος Ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ βάνει αὐτὸ καὶ καλύπτει ἐν κάλυμμα, λέγει· Κάλυμμα Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ λαβὼν ὁ διάκονος τὸ ποτήριον· Μετὰ φόβου Θεοῦ προσέλλατε. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Θεὸς Κύριος... Ὁ ἱερεὺς· Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἐστὶν οὗτος, σταυρώνει τὸν λαόν· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου... Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχήν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῇ μεταλήψει τῶν ἁγίων σου ἀχράντων ἀθανάτων καὶ ἐπουρανίων σου μυστηρίων... p. 148. Ὁ ἱερεὺς θυμιῶν λέγει· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἢ δόξα σου. Ὁ διάκονος αἶρει τὰ ἅγια δῶρα λέ- || (p. 0146) γει· Πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ... Ὁ λαός· Πληρωθήτω τὸ στόμα... Ὁ ἱερεὺς διπλώνει τὸ εἰλητόν, ὁ διάκονος λέγει ἕξωθεν· Ὁρθοὶ οἱ μεταλαβόντες... Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος ἡμῶν... Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Ὁ λαός· Ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς εὐχήν ὀπισθάμβωνον τοῦ ἁγίου Βασιλείου· Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε, καὶ ἀγιάζων τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας... p. 149. Ὁ λαός· Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου... Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς σταυρώνει τὸν λαόν λέγει· Εὐλογία Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς... Ὁ λαός· Εὐλόγησω τὸν Κύριον... Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ διακονικῷ· Ἦνυσται καὶ τετέλεσται... p. 149. Ὁ διάκονος πληροῖ τὰ ἅγια. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένοι ἡμεῖς τῷ Κυρίῳ διὰ Πνεύματος ἁγίου τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπία πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ... Δόξα σοι, ὁ Θεός, ἡ ἐλπίς ἡμῶν, δόξα σοι. Ὁ λαός· Δόξα καὶ νῦν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Χριστός, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ταῖς πρεσβείαις τῆς παναχράντου αὐτοῦ Μητρός, τῇ δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, προστασίαις τῶν τιμίων ἀσωμάτων ἀρχαγγέλων καὶ πυριμόρφων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ καὶ πασῶν τῶν ἁγίων ἐπουρανίων δυνάμεων, πρεσβεία τοῦ τιμίου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων πανευφήμων ἀποστόλων, καὶ τοῦ ἁγίου ὁ δεῖνα καὶ πάντων τῶν ἁγίων ταῖς πρεσβείαις ἐλεῆσαι καὶ σῶσαι ἡμᾶς, ὁ Θεός. Ὁ λαός· Φυλάττοι ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν καὶ ὀρθόδοξον πίστιν τῶν... Ὁ διάκονος· Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, Κύριε, εὐλόγησον, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καὶ ποιοῦν συγχώρησιν καὶ ἐπιδίδοται τὸ ἀντίδωρον⁸³.

At the end of the service there is the usual note explaining how many times in the year the Liturgy of St Basil is celebrated.

⁸³ The liturgical text of this manuscript is summarised by Archimandrite Antonin (Karpustin) in his book: "Изъ записокъ синайскаго богомольца", *Труды Киев. дух. Акад.* (1873), III, p. 417-419.

0146 [Sinai, Monastery of St Catherine, 1036]

XII. No. 1036 Εὐχολόγιον (Λειτουργία according to Gardthausen), in 16°, 175 ff., parchment (bombycine according to Gardthausen), legible 12th- or 13th-century cursive.

f. 1. Λειτουργία τοῦ ἁγίου Βασιλείου. The text consists of prayers. The prayer Οὐδεις ἄξιος is entitled Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν ἐπὶ τῶν ἁγίων δώρων. This is followed by the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἥμῶν, ὁ κτίσας ἡμᾶς, which carries the title Εὐχή τῆς προσκομιδῆς τοῦ ἁγίου Βασιλείου μετὰ τὸν μυστικὸν ὕμνον.

f. 30v. Εὐχή κατηχουμένων πρὸ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς τοῦ Χρυσοστόμου. This, too, consists entirely of prayers. Οὐδεις ἄξιος is entitled Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ εἰσερχομένων τῶν ἁγίων. Another prayer, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος..., carries the heading Τῆς προσκομιδῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀποτεθῆναι τὰ δῶρα ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ.

f. 44. Ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς. Two peculiarities are worthy of note. First, the text begins with the Great Litany and the Prayer of the First Antiphon „Κύριε οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων μακρόθυμε, followed by the Lesser Litany καὶ εὐθὺς Δεῦτε προσκυνήσωμεν, Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου καὶ τὸ Κύριε ἐκέκραξα. Second, there is no instruction for the *ekphonesis* “Φῶς Χριστοῦ”.

f. 56. Εὐχή, λεγομένη εἰς λιτὴν διὰ φόβου.

Πάλιν σου, Κύριε, τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότη. Goar, p. 636.

f. 56v. Εὐχή ἐπὶ εὐλογία οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκέπην Ζακχαίου εἰσελθεῖν p. 484.

f. 57v. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν... p. 707.

f. 58v. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβὶδ τοῖς ἰδίοις πλημμελήμασιν ἄφεςιν δωρησάμενος... p. 536.

f. 59. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολόγησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνη διὰ δακρῶν ἄφεςιν ἁμαρτιῶν δωρησάμενος. p. 537.

f. 59v. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ δι' ὄπτασίας καὶ φωνῆς νομοθετήσας... p. 535.

f. 60v. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν. p. 534.

f. 61v. Εὐχή ἐπὶ ἀρρώστου.

Πάτερ ἅγιε, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ πέμψας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. p. 338. || (p. 0148)

f. 62. Εὐχή ἄλλη ἐπὶ κλίνης ἀρρώστου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια πάθη λόγῳ θεραπεύσας, ὁ τὴν πενθερὰν Πέτρου πυρέσσουσαν ἰασάμενος. See p. 56 above.

f. 62v. Εὐχή εἰς φρέαρ μianθέν.

Κύριε παντοκράτωρ ἐπουράνιε, ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ἀνεξιχνίαστος καὶ πάσης κτίσεως ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου ποιητής. See p. 48 above.

f. 63. Τάξις, γινομένη, εἰ συμβῆ μιὰρὸν ἢ ἀκάθαρτόν τι προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου.

Χρὴ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον παραχρῆμα ἐπαίρεσθαι καὶ ῥίπτεσθαι ἔξω καὶ ἕτερον ἀγγεῖον καινὸν πλύνεσθαι καθαρώς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ τότε ὁ ἱερεὺς λαμβάνει θυμιατὸν καὶ θυμιᾷ δεόντως ἔσωθεν ἔξωθεν τὸ αὐτὸ ἀγγεῖον, καὶ μετὰ τοῦτο βάλλει κάτω ὕδωρ ὀλίγον τῶν ἁγίων θεοφανίων, ποιῶν ἐξ αὐτοῦ σταυροὺς τρεῖς, καὶ εἰθ' οὕτως μεταβάλλεται ὁ οἶνος ἢ τὸ ἔλαιον τὸ μianθέν ἐξ αὐτοῦ τὸ πλυθέν, καὶ μετὰ τοῦτο δέον ἐνεχθῆναι μανουάλια β' μετὰ κηρῶν ἀπτόντων καὶ, τῆς θυμιάσεως γινομένης, ἴσταται ὁ ἱερεὺς, ποιῶν τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστος. Goar, p. 479. Καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὸν ἱερέα τὴν εὐχὴν ταύτην, ἐπιβάλλει ἐπάνω τοῦ μεταβληθέντος οἴνου ἢ τοῦ ἐλαίου ἐκ τοῦ ὕδατος τῶν ἁγίων θεοφανίων, ποιῶν ὁμοίως σταυροὺς τρεῖς, καὶ λαμβάνει πρῶτος ἐξ αὐτοῦ τοῦ οἴνου ὁ ἱερεὺς καὶ ἀπογεύεται παρουσία πάντων τῶν ἐκεῖσε εὕρισκομένων. Εἰ δὲ συμβῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον χρονίσαι ἐν τῷ ἀγγεῖῳ τοῦ οἴνου ἢ τοῦ ἐλαίου καὶ συμβῆ συσσαιπῆναι ἐκχέεσθαι δεῖ τὸν οἶνον ἢ τὸ ἔλαιον καὶ μηδένα τὸ σύνολον ἐξ αὐτοῦ ἀπογεύεσθαι

f. 66. Εὐχή ἄλλη ἐπὶ παντὸς εἴδους μianθέντος.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. p. 483.

f. 68. Εὐχή ἐπὶ τελευτῶντος παντὸς κοσμικοῦ.

Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός. Goar, p. 429.

f. 68v. Εὐχή εἰς κόλυβα ἤτοι κουκία μνήμης ἁγίων. Same as Sinait. gr. 958; see p. 35 above.

f. 69v. Εὐχή ἄλλη εἰς κόλυβα κοιμηθέντος.

Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου, Κύριε, καὶ κελεύσας τῇ γῆ παντοδαπούς ἐκφῦναι καρπούς... p. 524.

f. 70v. Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι σταφυλὰς καὶ λοιπὰς ὀπώρας, ὅταν θέλωσιν ἐπιλῦσαι.

Εὐλόγησον, Κύριε τοὺς καρπούς σου τούτους τοὺς νέους, οὓς διὰ τῆς τοῦ ἀέρος εὐκρασίας καὶ σταγόνων τῆς βροχῆς. See p. 47 above. || (p. 0149)

f. 72. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον τῇ μ' ἡμέρᾳ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν μ' ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸ ἱερόν ἀνελθῶν. A. A. Dmitrievskii, *Богослав. св русск. церк. св XVI в., I*, [Kazan 1884], appendix, p. 19.

f. 71. Εὐχή, ὅταν λαμβάνῃ ἡ γυνὴ πλήρωμα τῶν μ' ἡμερῶν τῆς λοχείας αὐτῆς.

Δέσποτα Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 267.

f. 72v. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡ' ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν· σημειωθήτω τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Goar, p. 264. Σφραγίζει αὐτοῦ τὸ μέτωπον καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος.

f. 83v. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. Similar, except for a few variants (see p. 53–54 above), to Sinait. gr. 959.

f. 106. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι παιδίον μετὰ τὰς ζ' ἡμέρας τῆς βαπτίσεως.

Εἰσερχομένου γὰρ τοῦ πρεσβυτέρου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλει· Κύριος ποιμαίνει με μέχρι τέλους, λύων τὸ κουκούλιον ἅμα καὶ τὸ σάβανον, καὶ μετὰ τοῦτο ποιεῖ τὴν εὐχὴν· Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος... Goar, p. 303. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν. Goar, p. 304.

f. 107v. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος. Goar, p. 306. Καὶ μετὰ τὸ κουρεῦσαι λέγει· Τὰς κεφαλὰς, καὶ εἶθ' οὕτως πάλιν λέγει· Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν... p. 307.

f. 109v. Ακολουθία τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς· αἱ εὐχαὶ μετὰ τὸ προκειμένον.

Generally similar to Goar, p. 597–604, but with the following differences: The words Σὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς καὶ μέγα ὄντως μυστήριον are not directly joined to the prayer Ὁ Θεὸς ὁ μέγας ὁ αἰώνιος, but precede the lityany and carry the title Εὐχή τῆς ἀπολύσεως. Goar's third prayer is lacking. || (p. 0150)

f. 128. Διάταξις τῶν ἁγίων Φώτων.

Μετὰ τὸ ἀπολύσαι τὴν λειτουργίαν διακλυόμεθα πάντες, ἐκτὸς τοῦ ἱερέως, τοῦ μέλλοντος ἀγιάσαι τὰ ὕδατα, καὶ ἀπερχόμεθα πάντες ἐν τῷ λουτήρι μετὰ κηρῶν καὶ θυμιατοῦ, καὶ εὐλογοῦντος, ψάλλονται τροπάρια, ἦχος πλ. β'. Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος... Τὰ τῶν ἀγγέλων στρατεύματα καὶ ἔτερα, καὶ εὐθὺς τοῦ ἁγιασμοῦ τὰ ἀναγνώσματα, καὶ προκειμένον, καὶ ἀπόστολος, Ἀλληλούια καὶ τὸ εὐαγγέλιον, καὶ εἶθ' οὕτως λέγει ὁ διάκονος συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τὴν χάριν... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ πηγὴν ἀφθαρσίας, ἁγιασμοῦ δῶρον τοῦ... Ὑπὲρ τῶν ἀντλούντων καὶ ἀρρομένων ἐξ αὐτῶν εἰς ἁγιασμὸν ψυχῶν καὶ σωμάτων τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ ἡμῖν... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα τῇ δυνάμει καὶ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος δαίμοσιν ὀλέθριον, ταῖς ἐναντίαις δυνάμεσιν ἀπρόσιτον τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ πᾶσαν ἐν αὐτοῖς τοῦ ψυχοφθόρου πολεμίου τὴν δύναμιν βυθισθῆναι τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι τὰ ὕδατα ταῦτα πηγὴν ζωῆς καὶ οἰκητήριον τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτός... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν τὴν φωνὴν τῆς δεήσεως ἡμῶν καὶ ἀναδειξαι τὰ ὕδατα ταῦτα ἁγιασμοῦ δῶρον, ἀμαρτημάτων λυτήριον, νοσημάτων ἀλεξητήριον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτόν· Δοξάζομέν σε, Δέσποτα, πανάγιε, παντοκράτωρ. Goar, p. 369. Μέγας εἰ Κύριε. Ibid. p. 370 ἵνα πάντες οἱ ἀρρόμενοι καὶ μεταλαβόντες... Goar, p. 371. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου. Ibid. Εὐχή ἕτερα εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μαιῦσέως... Goar, p. 363.

f. 136v. Διακονικὰ εἰς μνηστρα.

Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον, ὡς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Ὑπὲρ τοῦ συζευχθῆναι αὐτοὺς καὶ εὐφρανθῆναι τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς ἐκ Θεοῦ συζευξεως... Ὑπὲρ τῆς δούλης... Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας αὐτοῦ... Ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν διαφυλάξει τὴν κοίτην αὐτῶν ἀμίαντον καὶ ἀσκανδάλιστον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος. Goar, p. 311. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς.

Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, || (p. 0151) ὁ τὴν ἐξ ἐθνῶν... Ibid. Καὶ παραδίδωσιν αὐτοὺς τὰς δεξιὰς χειρᾶς, λέγων, βάλλων αὐτοῖς δακτυλίδια· Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφράνθη ὁ βασιλεὺς ἕως ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος. Καὶ λέγει αὐτοῦ γ'.

f. 138. Ακολουθία εἰς στεφάνους τοὺς νομίμῳ γάμῳ συναπτομένους.

Εἰσέρχονται οἱ νυμφῖοι καὶ οἱ παρανυμφῖοι, βαστάζοντες τὰς ἀπαρχὰς αὐτῶν καὶ ἐπιδιδόασιν τῷ ἱερεῖ, καὶ ἄρχεται ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Καὶ εὐθὺς ἄρχεται θυμιᾶν αὐτοὺς καὶ πάντα τὸν λαόν, ψάλλον τὸ Τρισάγιον καὶ Δόξα, καὶ λέγει κάθισμα θεοτοκίον, ἦχος πλ. δ' Ἡ νοητὴ πύλη καὶ διακονικὰ τὰ προγραφέντα. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον. Goar, p. 317. Εἶτα στέφει ἀμφοτέρους καὶ κρατήσας αὐτῶν τὰς δεξιὰς παραδίδωσιν ἀλλήλοις καὶ λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Πάλιν ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίῃ. Goar, p. 318. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, μεταδίδους αὐτοῖς τῆς ζωοποιῦ κοινωνίας, λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ποτήριον οἴνου κοινὸν καὶ ἐπεύχεται, λέγων εὐχὴν τοῦ κοινῆς ποτηρίου· Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου, Goar, p. 319. Καὶ δίδωσιν αὐτοῖς ὁ ἱερεὺς πίνειν ποτήριον οἴνου καὶ ἀπολύει αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐπάραι στεφάνους· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς. Goar, p. 326.

f. 141v. Apostol and Gospel lections for various occasions.

f. 159v. Ακολουθία πρὸς σχῆμα μαντίου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόσους σου εἶναι νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωτικὰ Goar, p. 380. Καὶ βάλλει αὐτὸν μαντίον.

f. 160v. Εὐχὴ ἐπὶ σχῆμα μοναστρίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας. Goar, p. 382.

f. 161v. Τάξις καὶ ἀκολουθία προσχήματος.

Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὰ ἀντίφωνα τῆς λειτουργίας καὶ τὸ Ὁ μονγενὴς Υἱός, φέρει ὁ ἱερεὺς τὸν κουρευόμενον, καὶ θείσ τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸ ἀντιμίνσιον ἐπάνω μετὰ καὶ τοῦ ψαλλιδίου, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ἐπὶ τῷ κουρευομένῳ ταύτην· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε, ὁ κατὰ τὸ πολυέλεος. Goar, p. 378. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς... Goar, p. 379. Εἶτα ἀνακρίνει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς λέγων· Τί προσήλθες, ἀδελφέ... ποθεῖς ἀξιοθῆναι τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος καὶ καταταγῆναι εἰς τὸν χορὸν τῶν μοναζόντων; Ἀπόκρισις· Naί, ἂν θέλῃ ὁ Θεός. Ὅντως καλὸν ἔργον... Except for one (Αποτάσσεις τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου), the questions are the same as in Goar, p. 383. The last || (p. 0152) one includes the addition Ὑπομένεις πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν

τοῦ μονήρους βίου, ἤγουν πείναν καὶ δίψαν καὶ τὰ ἐξῆς διὰ τήν... Most of the answers are formulated *Ναί, ἐὰν θέλη ὁ Θεός. Ἐρώτησις· Βλέπε τέκνον, οἷας συνθήκας...* Goar, p. 383. ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ μαθὼν τὴν γνώμην αὐτοῦ ἀσφαλῆ, ἄρχεται τῆς κατηχήσεως ταύτης· Ἀδελφέ μου, καταλιμπάνεις, τὸν βίον, as in Jerusalem 273 (s. XV). Εἶτα ἐκτείνει τὴν χεῖρα ὁ ἱερεὺς λέγει· Ἴδου Χριστὸς ἀοράτως... Καὶ ὅταν συντάξῃται, λέγει ὁ ἱερεὺς· Λάβε τὸ ψαλλίδιον καὶ ἐπίδος μοι αὐτό. Καὶ ἐν τῷ λαμβάνειν αὐτό, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Κυρίου... Εἶτα μετὰ τὸ ἐπιδουῖναι, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Καὶ τούτῳ κουρεῖ αὐτὸν σταυρειδῶς, λέγει οὕτως· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται... Καὶ παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ μοναχοὶ καὶ κουρεύουσιν ἐν τῷ διακονικῷ, ψάλλοντες τὸν Ν' ἐν δὲ τῷ ναῷ ἄρχονται τῶν μακαρισμῶν, καὶ γίνεται ἡ εἴσοδος, καὶ τὸ εἰσοδικόν. Καὶ πρὸ τοῦ Τρισαγίου φέρει πάλιν τὸν κουρευθέντα ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ, as in Jerusalem 273 (s. XV). Conf. Goar, p. 391. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ κουκούλιον τῆς ἀκακίας καὶ ταπεινοφροσύνης εἰς περικεφάλαιον ἐλπίδος σωτηρίας... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ περιβόλαιον, στολὴν ἀφθαρσίας, θωρακιζόμενος εἰς τὸ ὄνομα... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβε τὸ πρόσχημα τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς τὸ ὄνομα... Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λέγει ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων τῶν ἐλπίζόντων. Goar, p. 385. Καὶ εὐθέως ἄρχεται τῆς συναπτῆς τοῦ Τρισαγίου· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ διάγειν αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐτὸν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χριστιανῶν... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Καὶ εὐθὺς τελεῖται ἡ θεία λειτουργία.

0152 [Patmos, Monastery of St John the Theologian, 713]

XIII. No. 713. Patmos. Liturgical scroll, parchment, s. XII–XIII. Contains ordination offices. The litanies mention among the living a certain Archbishop Barnabas; a marginal note (s. XIV) adds the name of Bishop Cyril – but their respective sees are not specified. All initial letters are artistically ornamented. || (p. 0153)

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου.

The ordinand's head is blessed, his hair is cut, a *phelonion* is put on him, and the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἐκλεξαι τὸν δοῦλον... Goar, p. 194, is read. An *apostolos* [book] is given to him, followed by *apolytis*.

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου.

The ordinand takes off his *phelonion*, puts on a *sticharion*, ties an *orarium* round his waist, takes a towel and a napkin, and receives the bishop's blessing. The bishop reads over him the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Πνεύματος... p. 203. The ordinand then offers to the bishop water for handwashing, with the *ekphonesis* Ὅσοι πιστοί.

Τάξις ἐπὶ χειροτονία διακόνου.

There are two peculiarities. First, the words καὶ δίδωσιν αὐτῷ ἀγάπην, λέγων μεγαλοφώνως Ἄξιος... are spoken after the ordination. Second: Μετὰ τὸ μεταλαβεῖν τὸν χειροτονηθέντα διάκονον, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ μεταδίδωσι τοῖς προσερχομένοις. Μετὰ δὲ τὸ μεταλαβεῖν πάντας, ἐξέρχεται ὁ αὐτὸς διάκονος, λέγων Ὅρθοι μεταλαβόντες... ὀψικεύων καὶ τῷ ἱερεὶ τῷ ὀφείλοντι εἰπεῖν τὴν εὐχὴν τὴν ὀπισθάμβωνον.

Ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου τάξις.

The ordinand is led by a *protopresbyteros*, who hands the bishop a paper [χαρτίᾳ] with the words "Divine grace".

Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονία τοῦ ἐπισκόπου.

Ὅσπερ ἀναγνωσθέντος εἰς ἐπήκουον πάντων (i.e. the prayers: "Divine grace") προσάγεται αὐτῷ ὁ μέλλων χειροτονηθῆναι καὶ ἀναπτύσσων ὁ ἀρχιερεὺς τὸ εὐαγγέλιον κ.τ.λ. The rest is the same as in Goar, p. 251–252. The text breaks off at the second prayer.

0153 [Patmos, Monastery of St John the Theologian, 104]

XIV. No. 104. Εὐχολόγιον σὺν Θεῷ περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν. Patmos, in 8°, parchment, 216 ff., written in a 13th-century hand. The paschal table at the end gives a rough indication of the date: since it starts with AM 6742, i.e. AD 1234, and ends with AM 6777, the year 1234 must be when the manuscript was copied.

f. 1. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Nine prayers. The fifth one is Εὐλογητὸς εἰ, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν Goar, p. 35. The eighth one is an entrance prayer, the ninth one a *kephaloklisia* prayer. || (p. 0154)

f. 4v. Εὐχαὶ ἑωθιναί. 12 prayers. The ninth one is omitted. The 12th one is a *kephaloklisia* prayer.

f. 10v. Εὐχὴ (εἰς τὸ) κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, σημειωθῆτω τὸ φῶς... Goar, p. 265. The leaves with the end of this prayer are lost.

f. 11. The baptismal office, defective at the beginning, now starts at the end of the first catechumenal prayer. The Creed is recited three times. Καὶ ἀλείφει (right after the immersion) αὐτὸν τῷ ἁγίῳ μύρῳ, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ τῶν δύο μυκτῆρων καὶ τῶν δύο ὤτων, λέγων οὕτως· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Εἰς ὑπακοὴν πίστεως. Ἀμήν. Καὶ ἐνδύσας αὐτόν, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν. Goar, p. 290. Καὶ εὐθὺς ψάλλουσι τὸ Ὅσοι εἰς Χριστόν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φωτίζων... καὶ σταυρώσας τῇ χειρὶ τὸν βαπτισθέντα, λέγει τὴν εὐχὴν καὶ ἀπολύει.

f. 22v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι παιδίον.

Ὁ λύτρωσιν ἀμαρτιῶν... with a somewhat different ending. *Kephaloklisia* prayer: Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Χριστόν... Goar, p. 303–304. Καὶ μετὰ τῶν λειφθέντων σταυρωμάτων καὶ ὕδατος ἀπονίπτει τὸν βαπτισθέντα, λέγων· Ἐδικαιώθης, ἡγιάσθης, ἐφωτίσθης, ἀπελούσθης ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... καὶ λέγει τὴν εὐχὴν καὶ ἀπολύει.

f. 23v. Εὐχαὶ εἰς τριχοκουρίαν. Same as the two prayers published by Goar, p. 306, except that the ordinand's hair is cut after the first prayer. There is no *kephaloklisia* before the second prayer.

f. 24v. Ἀκολουθία τῶν μνήστρων.

Μετὰ τὸ δοθῆναι πρὸς τοὺς μελλομνήστους τοὺς τε κηροὺς καὶ δακτυλίους καὶ ἐπὶ τρισὶ ἀλλάξαντες τὰ ἀμφοτέρα, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῶν νῦν μνηστευσάμενων ἀλλήλοις εἰς ἔνωσιν συζυγίας αὐτῶν, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ δεινὸς καὶ τῆς δεινῆς καὶ τῆς ἐν Θεῷ ἀγάπης καὶ σωτηρίας αὐτῶν, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνήστρα ταῦτα, ὡς ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι || (p. 0155) αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πᾶσι τοῖς παροῦσι καὶ συννευχομένοις ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Τῆς παναγίας... Εὐχὴ· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνῶν... Goar, p. 311. Καὶ ποιεῖ ἐκτενήν· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν... καὶ μνημονεύει τοὺς μνήστρας καὶ λέγει ἐκφώνησιν· Ὅτι συ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων... Σοφία, τὴν εὐχὴν καὶ ἀπολύει.

f. 25v. Ἀκολουθία τοῦ γάμου.

Εἰσπορευομένων (ἐν) τῷ ναῷ τῶν νεονύμφων, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ ἄρχονται τὸν ψαλμὸν εἰς ἦχον πλ. δ'. Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι... Καὶ εὐθὺς ἄρχονται τὰ διακονικὰ· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν

εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ νυνὶ συναπτομένων εἰς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῶν νεονύμφων τοῦδε καὶ τῆσδε καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συζεύξεως καὶ σωτηρίας αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας καὶ εὐτεκνίας ἀπόλαυσιν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσεται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην, ὁμοφροσύνην, καρπὸν κοιλίας καὶ εὐτεκνίας ἀπόλαυσιν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὀράσει υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν δωρήσεται αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἴσυσθῆναι... Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον. Goar, p. 317. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Εἶτα στέφει ἀμφοτέρους, λέγων ἐν τῷ νυμφίῳ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτόν. Καὶ ἐπὶ τὴν νύμφην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτήν. Καὶ ψάλλουσιν οἱ παριστάμενοι· Δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφάνωσας αὐτοὺς καὶ κατέστησας... Καὶ κρατήσας αὐτῶν τὰς δεξιάς, παραδίδωσιν ἀλλήλοις καὶ λέγει· Εἰρήνη ὑμῖν. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίῃ σου... Goar, p. 318. Εὐχὴ ἄλλη· Ὁ Θεὸς ὁ ἄχραντος καὶ πάσης κτίσεως δημιουργός. Goar, p. 315–316. Ὁ ἱερεὺς πάλιν· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς... Καὶ τοῦ λαοῦ ψάλλοντος τὸ Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ ποτηρίου· Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου... Goar, p. 319. Καὶ εὐθὺς λέγει· Πρόσχωμεν. Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἁγίοις. Καὶ μεταδίδωσιν αὐτοῖς τῆς ζωοποιῦ κοινωνίας καὶ ποτίζει αὐτοὺς τὸ κοινὸν ποτήριον, λέγει κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου... ἄλλο· Γεύσασθε καὶ ἴδετε. Καὶ κρατῶν || (p. 0156) τὸ ποτήριον τὸ κοινόν, ὁ ἱερεὺς λέγει· Ζήσατε, οἱ νεόνυμφοι, ἡ ἀγία Τριάς φυλάξει ὑμᾶς ἀχωρίστους. Καὶ χύνει τὸ ἐναπολειφθέν, καὶ οὕτως ψάλλουσι τὸ Ἐπὶ σοὶ χαίρει κεχαριτωμένη... Ἅγιοι μάρτυρες... Καὶ ὅτε ἐγγίσουν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν, ἐντὸς αἰρεῖ ὁ ἱερεὺς τοὺς στεφάνους μετὰ τὸ εἰπεῖν τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ τοῦ ἀποστεφανώματος· Ὁ Θεὸς ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. Goar, p. 320. Μετὰ δὲ τριῶν ἡμερῶν παρέλευσιν ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν νεονύμφων καὶ ποιεῖ· Εὐλογητὸς καὶ λέγει· Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Νυμφῶνα καταντήσαντες οἱ δούλοι σου, Κύριε. Goar, p. 325. Καὶ λύσας τὰ στέφανα καὶ τὴν εὐχὴν ἐκπληρώσας, ἀπολύει αὐτοὺς μετ' εἰρήνης.

f. 30v. Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ἀδελφοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σου οἰκονομία. Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου καταξίωσας ἀδελφούς... Jerusalem, 8 (s. XV), f. 57.

f. 31. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

Ἀρχεται εἰς ἦχον πλ. β'. Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων... Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ... Καὶ λέγει· Δόξα καὶ νῦν, τροπάριον, ἦχος πλ. δ'.

Κύριε, πληρῶσαι βουλόμενος, ἃ ὤρισας ἀπ' αἰῶνος... Καὶ νῦν ἤχος πλ. β'. Σήμερον ἡ ψαλμικὴ προφητεία πέρας λαβεῖν ἐπείγεται· ἡ θάλασσα γὰρ φησί... Καὶ εὐθὺς διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτοῖς ἐξ ἁγίων ὑψωμάτων τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλόγησιν τοῦ Ἰορδάνου... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ ἁγιασμόν καὶ σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ τῶν σωμάτων τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ ἀποτρόπαιον καὶ καθαρτήριον πάσης ἐνεργείας καὶ ἐπιβουλῆς ὄρατῶν τε καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ ἰατροῖον καὶ καθαρισμόν πάσης νόσου ψυχῶν τε καὶ σωμάτων τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πᾶσι τοῖς χριστομένοις ἐξ αὐτῶν πίστει καὶ μεταλαμβάνουσιν εἰς καθαρισμόν μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακουσθῆναι Κύριον τὸν Θεόν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Εὐχὴ, λεγομένη μυστικῶς, Γερμανοῦ· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεός. Goar, p. 363. Καὶ εὐθὺς ἀρχεται ὁ ἱερεὺς λαμπροτάτῃ φωνῇ τὴν εὐχὴν ταύτην· Δοξάζομέν σε, Δέσποτα παντοκράτωρ, προαιώνιε βασιλεῦ... Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά || (p. 0157) τὰ ἔργα σου... Goar, p. 370. Καὶ εὐθὺς (i.e. after the *kephaloklisia* prayer) καταδύει τὸν τίμιον σταυρὸν ἐν τῷ ἁγίῳ ὕδατι τοῦ Ἰορδάνου, λέγων· Δόξα τῇ ἀγία, ὁμοουσίῳ, ἀσυγχύτῳ, ἀδιαιρέτῳ καὶ ἀκαταλήπτῳ Τριάδι πάντοτε νῦν καὶ ἀεί... Καὶ τοῦτο λέγει ἐπὶ τρεῖς καὶ εὐθὺς ὁ λαός· Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου, Κύριε... Καὶ ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ τοῦ ἀγιάσματος ἀγιάζει πάντας, μετὰ δὲ τὸ ἀγιασθῆναι ποιεῖ ἐκτενὴν καὶ μνημονεύει πάντας, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν, καὶ ἀπολύει.

f. 38v. Εὐχαὶ τῆς γονυκλισίας τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς. Goar, p. 597–603.

f. 51v. Εὐχὴ ἐπὶ σπόρου.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ ποιήσας τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανόν...

f. 42. Εὐχὴ εἰς κόλυβα ἁγίων.

Ὅ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου Κύριε... Goar, p. 524.

f. 52v. Εὐχὴ ἐπὶ παντὸς εἶδους μιανθέντος.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόνητος. Goar, p. 483.

f. 53. Εὐχὴ εἰς ἀδελφοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν χαρισάμενος. Goar, p. 707. Καὶ ποιεῖ ἐκτενὴν καὶ μνημονεύει αὐτῶν καὶ λέγει τὴν εὐχὴν, καὶ ἀπολύει, καὶ ἀσπάζονται ἀμφότεροι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ αὐτοὶ ἀλλήλους.

f. 54. Gospel and Apostol lections for the entire year, 11 matutinal Gospel lections, *prokeimena* and *alleluiaria* for the eight modes, and a paschal table.

0157 [Patmos, Monastery of St John the Theologian, 709]

XV. No. 709 Patmos, liturgical scroll, dated AD 1260, with the Liturgy of St John Chrysostom.

The *antiphons* are chanted as follows: Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι... Ὁ λαός· Καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ ἀγγέλλειν τὸ πρωῒ. Ὁ λαός· Ὅτι εὐθύς Κύριος ὁ Θεός... Ὁ ἱερεὺς· Δόξα. Ὁ λαός· Καὶ νυν. Ταῖς πρεσβείαις. Likewise, the second *antiphon*. Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ εἴσοδον, λέγων ἀντίφωνον γ'. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ... Στίχος· Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ... Ὁ λαός· Ὅτι Θεὸς μέγας Κύριος... Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ κ.τ.λ. Εἶτα (i.e. after the *troparion* and the *kontakion*) σταυρώνει ὁ ἱερεὺς τὸν λαόν, λέγων· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός... Λέγει ὁ λαὸς τὸ χερουβικόν, καὶ ψάλλει ἡσύχως ὁ ἱερεὺς τὸν πεντηκοστὸν ψαλμόν, καὶ εἰ- || (p. 0158) σοδεύει, κρατῶν τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ τὸν δίσκου. Καὶ μετὰ τοῦ ἀποτεθῆναι τὰ ἅγια εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἄρας τὸ κάλυμμα τοῦ δίσκου, τίθησιν εὐώνυμα, τὸ δὲ τοῦ ποτηρίου καλύπτει τὰ ἀμφοτέρα καὶ θυμιᾷ ταῦτα, λέγων· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ ποιεῖ μετανοίας γ' εὐχεται καθ' ἑαυτὸν καὶ εὐθύς· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... During the "Ἄξιον ἐστίν", ὁ ἱερεὺς μυστικῶς· Χαίρε κεχαριτωμένη... Τῶν τιμίων ἀσωμάτων ἀρχαγγέλων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων... See Patm. 719 (s. XIII) below. Εἶτα (i.e. after the prayer Πρόσχες, Κύριε) προσκυνεῖ γ' ψάλλων καὶ τὸ Βασιλεῦ οὐράνιε, καὶ μετὰ τοῦτο ἐπιχειρίζεται τὸ τίμιον σῶμα, καὶ ὑψοῖ αὐτό, καὶ ἐκφωνεῖ λέγων· Πρόσχωμεν. Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Καὶ σταυρώνει ἐκ γ' ἐπάνω τοῦ δίσκου, λέγων ἡσύχως· Ἅγιος ὁ Θεός... Καὶ μετὰ τοῦτο μελίζει αὐτὸ οὕτως· τὴν μὲν μίαν μερίδα θέτει ἐπάνω τοῦ δίσκου, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, εἶτα τὴν ἑτέραν μερίδα θέτει εἰς τὴν κατωμερίαν τοῦ δίσκου, λέγων· Καὶ τοῦ Υἱοῦ· Καὶ τὴν ἑτέραν εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ δίσκου, λέγων· Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· τὴν δὲ ἑτέραν μερίδα εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ δίσκου, λέγων· Νῦν καὶ αἰεὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Εἶτα ἄρας τὴν δεξιὰν μερίδα καὶ ἐνώνει αὐτὴν εἰς τὸ ποτήριον, λέγων· Πλήρωσον, Δέσποτα, τὸ ἅγιον ποτήριον. Λέγει· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Εἶτα βάνει τὸ ζέον καὶ σταυρώνει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς λέγων· Ζέσις Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ μετὰ τοῦτο μελίζει τὴν μερίδα τὴν κάτω, τοῦ Υἱοῦ, εἰς δύο, καὶ τὴν μὲν μίαν μερίδα θέτει ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ψάλλει ἡσύχως· Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ. Καὶ οὕτως μεταλαμβάνει, λέγων· Μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα τὸ τίμιον καὶ ἄχραντον σῶμα... εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ὁμοίως καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου. Καὶ

προσκυνεῖ ἐκ γ' καὶ ἐνώνει ταῦτα ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ, εἶτα λαβὼν τὸ ποτήριον καὶ γυρίζει πρὸς τὸν λαόν, λέγει ἡσύχως· Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως. Καὶ ἐκφωνεῖ καὶ λέγων· Προσέλθατε. Καὶ σταυρῶνει τὸν λαόν· Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν οὗτος. Εἶτα στρέφει τὰ ἅγια ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ προσκυνεῖ ἐκ γ' καὶ λέγει τὴν εὐχήν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα... Προσκυνεῖ γ' εἶτα αἶρει τὰ ἅγια, λέγων μυστικῶς· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς... Εἶτα ἐκφωνεῖ· Πάντοτε νῦν... Καὶ ψάλλει ὁ λαός· Πληρωθήτω τὸ στόμα. Καὶ ἄρας τὰ ἅγια, θέτει εἰς τὴν ἁγίαν προθέσιν καὶ στραφεὶς διπλῶνει τὸ εἰλητόν, λέγων· Ὅρθοι οἱ μεταλαβόντες... Before exiting the church, the priest says Φυλάττω ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν πίστιν τῶν... Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων... Καὶ μετὰ τοῦ τελειῶναι τὰ ἅγια, ἀπονίπτεται λέγων· Νῦν ἀπολύεις... Καὶ λέγει || (p. 0159) ἀπολυτικίον τοῦ ἁγίου κοντάκιον τούτου μυστικῶς καὶ εὐχήν, καὶ εὐγένει ἐξώθεν τοῦ βήματος, καὶ προσκυνεῖ τὴν εἰκόνα καὶ τὸν λαόν, καθέζεται.

Liturgy of the Presanctified Gifts.

One reads the εὐχή τῆς προθέσεως· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ὑποδείξας τὸ μέγα τοῦτο τῆς σωτηρίας μυστήριον... In this manuscript, the prayer of the first *antiphon* is the one currently numbered 2. This is followed by the prayer currently numbered 1.

0159 [Patmos, Monastery of St John the Theologian, 730]

XVI. No. 730. Patmos, liturgical scroll, parchment. Contains ordination rites and the Liturgy of St John Chrysostom. The date is indicated by the passage (repeated in all offices) Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Θεοδοσίου, πατριάρχου Θεοῦ πόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας καὶ πάσης ἀνατολῆς... This can only be *Theodosius Princeps* (1261–1283), since no other patriarch of this name is known in 13th- and 14th-century Antioch. The manuscript, therefore, was copied in the second half of the 13th century.

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου. Goar, p. 194.

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου. p. 204. Crypt. ferrat. cod. Bessar.

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου. p. 210.

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου p. 244.

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου p. 249–251.

Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

The office begins with the litany, omitting the exit [from the church], the *stichera* and the Old Testament lections.

Εὐχή, λεγομένη εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων· λεγομένη ἐν τῇ φι-
 ἄλῃ τοῦ μεσαύλου.

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκύ-
 τητα μεταποιήσας p. 363.

Prayers for the Liturgy of St John Chrysostom.

0159 [Patmos, Monastery of St John the Theologian, 105]

XVII. No. 105. Εὐχολόγιον. Patmos, in 8°, 141⁸⁴ ff., parchment, 13th-century cursive (acc. to Sakkelion). The text itself contains some || (p. 0160) chronological pointers. One of the litanies includes the phrase Ὑπὲρ τῶν ἐν εὐσεβείῃ τῇ μνήμῃ γενομένων βασιλέων ἡμῶν Ἀλεξίου, Ἰωάννου, Ἀλεξίου, Ματθαίου μοναχοῦ καὶ Ἀλεξίου κοιμήσεως, αἰνέσεως καὶ μακαρίας μνήμης αὐτῶν εἴπωμεν (f. 9v). Also among the deceased: Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἰακώβου μοναχοῦ κοιμήσεως, αἰνέσεως καὶ μακαρίας μνήμης εἴπωμεν. The prayer read during the “Ἄξιον ἐστίν” mentions the name τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου τοῦ νέου (f. 23). Alexis must be Emperor Alexis Komnenos (1081–118), John must be his son John II Komnenos (1118–1143), the second Alexis must be Alexis II Komnenos (1180–1183), Monk Matthew must be Manuel Komnenos (1143–1180), and the third Alexis must be Alexis III Angelus (1195–1203). It follows that the manuscript was copied in the first half of the 13th century.

f. 1. Διακονικὰ τοῦ βαπτίσματος. Includes a litany and a prayer over the baptismal water.

f. 4. Two prayers added by a later hand: Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐλεήμων Θεὸς καὶ τοὺς ἐλεήμονας ἐλεῶν... and Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ’ εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν, ὁ εὐδοκήσας τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον ἀδελφούς γενέσθαι. See p. 31-32 above.

f. 5. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου Καισαρείας.

Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ ἀποτιθεμένων τῶν ἄρτων· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον... Goar, p. 135. The litany is substantially longer than usual, resembling the one for processions. Εὐχή κατηχομένων πρὸ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν... p. 138. Χρῆ γινώσκειν, ὅτι ἀπὸ τῆς δ’ μεσσηστήμου λέγεται ἡ διπλοκατηχομένη... Εὐχή πιστῶν ἀ’ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου μετὰ τὸ

⁸⁴ Sakkelion counted 167 leaves, excluding 14 additional leaves, written on paper.

ἀπλωθῆναι τὸ εἰλητόν· Σὺ Κύριε, κατέδειξας ἡμῖν... p. 138. After the *ekphonesis*: Ἐξαιρέτως, ὁ διάκονος τὰ δίπτυχα τῶν θανόντων. Τῶν ἁγίων ἀσωμάτων Μιχαήλ καὶ Γαβριήλ καὶ πασῶν τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, τῶν ἁγίων καὶ πα- || (p. 0161) νευφῆμων ἀποστόλων τῶν δώδεκα καὶ τῶν ἑβδομήκοντα, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου τοῦ νέου καὶ τοῦ ἁγίου τοῦδε, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν... Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανούς καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἢ δόξα σου. Λέγει τρίς. Δόξα τῷ πληροῦντι τὰ πάντα Θεῷ ἡμῶν πάντοτε. Καὶ εὐθὺς αἶρει τὰ ἅγια, λέγων· Νῦν καὶ ἀεὶ... Ὁ λαός· Πληρωθήτω τὸ στόμα ἡμῶν... Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος⁸⁵ Θυσίαν αἰνέσεως καὶ λατρείαν εὐάρεστον⁸⁶ τὴν λογικὴν καὶ ἀναίμακτον θυσίαν προσδεχόμενος...

f. 31. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.

Ἦδη τοῦ διακόνου φορέσαντος καὶ τοῦ χαλκοῦ κρούσαντος, ἐξελθὼν ὁ διάκονος καὶ στὰς ἔμπροσθεν τοῦ ἱερατοῦ, ποιήσας γ' προσκυνήσεις, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Εἶτα ὁ ἐκκλησιάρχης· Δεῦτε προσκυνήσωμεν... Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν πρώτην εὐχὴν τοῦ ἀντιφώνου· Κύριε οἰκτίριμον καὶ ἐλεῆμον, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε... Goar, p. 28. Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν etc., to the end of the litany. After the *ekphonesis*, ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ στραφεὶς ὁ ἱερεὺς σφραγίζει τὸν λαόν, λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ λαός· Καὶ τῷ πνεύματί σου. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ ἀντιφώνου· Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου... p. 28. Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Εἰρήνη πᾶσιν. Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν... p. 28. Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόστομος Θεός... Εἰρήνη πᾶσιν. Εὐχὴ πρὸ τοῦ Κύριε ἐκέκραξα· Ἐσπέρας καὶ πρωῖ καὶ μεσημβρίας... p. 31. Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα... Εἰρήνη πᾶσιν. Εὐχὴ ἀπὸ τοῦ Ἐκ βαθέων ἐκέκραξα· Ὁ τοῖς ἀσιγήτοις ὕμνοις καὶ ἀσπαύστοις δοξολογίαις...⁸⁷ p. 29. Εἶτα ἐξελθὼν θυμιᾷ τὸν λαόν, καὶ εἰς τὸ θεοτοκίον εἰσοδεύει μετὰ θυμιατοῦ, λέγει δὲ ἔνδον, κλίνει γόνυ, τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐλογημένη ἡ εἰσοδος τῶν ἁγίων σου, Κύριε, σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ... Ὅταν δὲ μέλλει εἰσελθεῖν ἐν τῷ βήματι, λέγει ὁ διάκονος· Σοφία, ὀρθοί. Εἶτα ὁ λαός· Φῶς ἱλαρόν. Ἐπ' ἂν δὲ τοῦτο πληρωθῆ, λέγει ὁ διάκονος (ὁ ἱερεὺς)· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Σοφία. Εἶτα τὸ προκειμένον. Τούτου τελεσθέντος, εἰ μὲν ὧσι προφητεῖαι, λέγονται, εἰ δ' οὐκ εἰσὶ, λέγει ὁ || (p. 0162) διάκονος τὴν ἑκτενήν, ὄντος τοῦ ἱερέως ἐν τῷ βήματι

⁸⁵ In Patm. 712 (s. XIII), this prayer is entitled Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

⁸⁶ Patm. 712 has ἀπόσδεκτον.

⁸⁷ No *ekphonesis*.

Εἶπωμεν πάντες... Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ἐξ ὅλης ψυχῆς... Κύριε παντοκράτωρ... Ἐλέησον ἡμᾶς κατὰ τὸ μέγα ἔλεος. Καὶ τοῦ λαοῦ λέγοντος τὸ Κύριε ἐλέησον, ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν τῆς ἐκτενοῦς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενῆ ταύτην ἰκεσίαν... Goar, p. 56. Ὁ διάκονος· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ Ἰλεων, εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι τὸν φιλόανθρωπον Θεὸν ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βαλέων κράτους, νίκης, διαμονῆς... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος ὑγείας, σωτηρίας... Ἐνταῦθα μνημονεύεις ζῶντας, οὓς θέλεις. Ὑπὲρ ὑγείας, σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν πάντων... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ γενομένων βασιλέων ἡμῶν... Ὑπὲρ τῶν προαναπαυσάμενων πατέρων, ἡγουμένων καὶ ἀδελφῶν... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ἀπολειφθέντων καὶ ἐν ἀποδημίαις ὄντων, ἰάσεως τῶν ἐν ἀσθενείαις κατακειμένων, ὑπὲρ κοιμήσεως ἀνέσεως καὶ μακαρίας μνήμης, ἀφέσεως ἁμαρτιῶν πάντων τῶν προκεκοιμημένων... Conf. Goar, p. 32–33. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Εἶτα Καταξίωσον, Κύριε, καὶ εὐθύς ὁ διάκονος τὴν συναπτὴν· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ μετὰ τὸ Καταξίωσον· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν. Goar, p. 29. Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινὴν δέησιν κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Ὁ ἱερεὺς· τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοῦς... Goar, p. 32. Ἐκφώνησις· Εἶη τὸ κράτος τῆς βασιλείας σου εὐλογημένον καὶ δεδοξασμένον τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Εὐχὴ τῆς ἀπολύσεως τῶν ἐσπερινῶν εὐχῶν· Ὑπεράγαθε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας τὴν ἡμέραν πρὸς ἔσπεραν καὶ δοὺς ἡμῖν ἐντροπῆσαι τῆς περὶ πάντα διηκουμένης σοφίας σου·— Αὐτὸς Δέσποτα, πρόσδεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν, ὡς Θυμίαμα ἐνώπιόν σου, καὶ μὴ ἐπιδύετω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ὁ τῆς δικαιοσύνης σου ἥλιος, ἀλλ' ἄνες ἡμῖν καὶ συγχώρησον τῇ πρεσβείᾳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου, εἰρήνευσον τὴν ζωὴν ἡμῶν, εὐπρόσδεκτον ποιήσον τὴν δέησιν ἡμῶν καὶ μνήσθητι πάντων τῶν ἀδελῶν ἡμῶν καὶ τῆς βασιλείας σου πάντας ἡμᾶς καταξίωσον. Слпч. выше стр. 25. Μετὰ τὸ ἀπολυτικίον λέγει ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ λαός· Εὐλογητὸς ἅγιος. Ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς πάντοτε. Εὐχὴ τῆς ἀπολύσεως || (p. 0163) τῶν ἀποδείπνων· Παντοκράτωρ Δέσποτα, ὁ τὸ μέτρον τῆς ἡμέρας συμπληρώσας καὶ τὸ σκότος θέμενος ἐπὶ συστάσει τῆς νυκτός, ἐν ἧ τὴν τῆς σαρκὸς ἡμῶν ὀρίσας ἀνάπαυσιν, πάριδε καὶ παραχώρησον τὰ πλημμεληθέντα ἡμῖν ἔκουσίως ἢ ἀκουσίως κατὰ τε νοῦν καὶ λόγον καὶ πράξιν, καὶ μνήσθητι τῶν ἀπάντων ἀδελφῶν ἡμῶν πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων, χαριζόμενος ἡμῖν ὕπνον φαντασιῶν πονηρῶν ἐλεύθερον, ἐννοιῶν ἀγαθῶν ἐμπεπλησμένον τῇ θείᾳ σου χάριτι, ἵνα, ὑπνώσαντες ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀνασπᾶντες ἐν ἀγαλλιάσει, τὴν ὀφειλομένην σοὶ εὐχαριστίαν ἀνα-

πέμψωμεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

f. 37v. Εὐχαὶ ἐωθιναί.

Ἀπὸ τοῦ ἐξαψάλλου τὰ γραφήσαντα διακονικὰ τὸ ἐσπέρας, μετὰ γοῦν τὴν κάταρξιν τοῦ Θεοῦ Κυρίου, εὐθύς λέγει τὰς εὐχὰς ὁ ἱερεὺς· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῷ ἐξαναστήσαντι ἡμᾶς... Goar, p. 39. Εὐχὴ ἀντιφώνου δευτέρου· Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμα ἡμῶν πρὸς σὲ ὁ θεός... p. 39. Εὐχὴ ἀντιφώνου τρίτου· Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμα ἡμῶν πρὸς σὲ ὁ Θεός, διότι φῶς τὰ προστάγματά σου... p. 40. Εἰρήνη πᾶσιν. Ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Εἰρήνη πᾶσι. Μετὰ δὲ τοὺς ἀναβαθμοὺς καὶ τὸ προκειμένον, λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... Εἶτα λέγει τὸ Πᾶσα πνοή... Λεγομένου δέ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ εὐαγγελίου· Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, Δέσποτα... p. 41. Ἐκφώνησις λέγεται ἀπὸ τοῦ β' καθίσματος· Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς καὶ ἁγιασμός, καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Μετὰ γοῦν τὴν ἐκφώνησιν, τὸ Πᾶσα πνοή, τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ὁ Ν' μεθ' ὃ, ψαλλομένου τοῦ πεντηκοστοῦ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ πεντηκοστοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετανοίας ἄφεσιν... p. 42. Ἐκφώνησις· Ἐλέει καὶ φιλοανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ... Εὐχὴ ἀπὸ γ' ὠδῆς· Δέσποτα ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος καὶ ἀκατάληπτος, ὁ εἰπὼν ἐκ σκοτῶν φῶς λάμπει... p. 40. Ὁ διάκονος· Ἔτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτρομῶν ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Εἰρήνη πᾶσιν. Εὐχὴ ἀπὸ δ' ὠδῆς· Ἀγαθῶν θησαυρῶν πηγὴς ἀεννάου, Πάτερ ἅγιε... p. 40. Ἔτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν... Εὐχὴ ἀπὸ θ' ὠδῆς· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰς νοερὰς καὶ λογικὰς ὑποστησάμενος δυνάμεις... p. 42. Ἔτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Ὅτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Εἰρήνη πᾶ- || (p. 0164) σι. Καὶ εὐθύς ὁ ἱερεὺς πάλιν· Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ὁ λαὸς τὸ αὐτό. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς στίχον α'. Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καὶ πάλιν ὁ λαός· Ἅγιος Κύριος... Εἶτα στίχος β'. Καὶ ἐπὶ πάντα τοὺς λαούς. Καὶ πάλιν· Ἅγιος Κύριος. Ὁ λαὸς τὸ τέλος αὐτοῦ, εἶτα καὶ ὁ ἱερεὺς, εἶτα οἱ αἶνοι. Εὐχὴ τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ· Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν, καὶ εὐλογοῦμεν, καὶ δοξάζομεν καὶ εὐχαριστοῦμέν σοι, ὁ Θεός... p. 42. Πληρουμένου δὲ τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, λέγει ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινὴν δέησιν... κ.τ.λ. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. Ὁ ἱερεὺς κλινόμενος εὐχεται· Κύριε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τῷ παντεφόρῳ ὄμματι ἐπιβλέπων ἐπὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν. Goar, p. 44. Σὺν γὰρ ἐστί τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν ἡμᾶς. Εἶτα λέγει τοῦ στίχου τὰ στιχηρά, Δόξα καὶ νῦν. Εὐχὴ τῆς ἀπολύσεως· Δημιουργε τῶν ἀπάντων Κύριε, ὁ ἀνάγων ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀναπαύσεως τῆς νυκτὸς καὶ τῆς δοξολογίας στηριζὰς καὶ φαιδρύνας, κλίνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, μὴ λογιζόμενος τὰ παραπτώματα ἡμῶν ταῖς πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων

σου τῶν ἀγίων, εἰρήνευσον τὴν ζωὴν ἡμῶν, εὐπρόσδεκτον ποίησον τὴν δέησιν ἡμῶν καὶ τῆς βασιλείας σου πάντας ἡμᾶς καταξιώσον, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Μετὰ τὸ ἀπολυτικίον ἢ ἐκτενή· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεος. Ἐγράφησαν ὀπισθεν εἰς τὰς εὐχὰς τοῦ ἔσπερινου. Μετὰ γοῦν τὴν πλήρωσιν τῆς ἐκτενῆς, ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεός... Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε... καὶ ἀπόλυσις.

f. 44. Τῇ κυριακῇ τῆς ἀγίας Ν' ἀκολουθία εἰς τὴν γονυκλισίαν. “Κύριε, ἐκέκραξα” has four *stichera*: Τῶν ἀποστόλων χορὸς... Τοὺς ἀγραμμάτους μαθητάς... Γλώσσαις πυρίναις ἀπλανῶς... Διασπαρέντες ἐν τῇ γῆ... Ὁ ἱερεὺς τὴν α' εὐχὴν εἰς ἐπήκοον· Ἄχραντε, ἀμίαντε, ἀναρχε... p. 597. Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν πρώτην εὐχὴν τοῦ λυχνικοῦ· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Δέσποτα... p. 598. Second prayer: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τὴν σὴν εἰρήνην δεδωκώς... p. 599. Κύριε, Κύριε, ὁ ἱουδαίος ἡμᾶς ἀπὸ πάντος... p. 600. The third prayer and the one added to it are the same as Goar, p. 600–602. Πληρώσωμεν τὴν ἔσπερινὴν δέησιν... κ.τ.λ. Καὶ ἐὰν ἐστὶ διάκονος, λέγει τὰ διακονικά, τὰ γραφέντα τρεῖς καὶ τετράκις, ἕως οὗ ἐκτελέσῃ ὁ ἱερεὺς τὰς κάτωθεν γεγραμμένας εὐχὰς, ἔπειτα λέγει τὴν ἐκφώνησιν, ἔπειτα λέγει τὴν εὐχὴν τῆς κεφαλοκισίας, καὶ οὕτως ψάλλονται τὰ στιχηρά· μὴ ὄντος δὲ διακόνου, ἅμα τὸ εἰπεῖν ὁ ἱερεὺς τὰ διακονικά καὶ τὴν ἐκ- || (p. 0165) φώνησιν, λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... καὶ λέγει τὴν εὐχὴν τῆς κεφαλοκισίας, μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλονται τὰ στιχηρά. Ψαλλομένων δὲ τῶν στιχηρῶν λέγει τὰς εὐχὰς ταύτας ὁ ἱερεὺς τῆς ἀπολύσεως μυστικῶς· Σὸν ἀληθῶς καὶ μέγα ὄντως μυστήριον... Goar, p. 601–602. Ἐπισυνάπτει καὶ ταύτην μετὰ τῆς ἀπολύσεως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν... p. 602. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος Θεός... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται μυστικῶς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοῦς. p. 603. Εἴη τὸ κράτος τῆς βασιλείας σου... The *stichera* for the verse (στιχηρά εἰς τὸν στίχον) are the same as the present-day ones, but “Δόξα, καὶ νῦν” has Βασιλεῦ ἐπουράνιε. Εἰς δὲ τὴν ἀπόλυσιν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἡ χάρις καὶ ἡ βοήθεια τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος ἔσται μεθ' ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας...

f. 57. Ἀκολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ κατὰ μῆνα Αὐγουστον.

Ἄρχεται ὁ ἱερεὺς φορεμένος οὕτως· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Καὶ εἰθ' οὕτως οἱ ψάλται ἄρχονται ψάλλειν τὰ τροπάρια ταῦτα ἀργὰ μεγάλ. ἦχος βαρύς· Ἅγιοι μάρτυρες οἱ καλῶς ἀθλήσαντες... Εἶτα μεγαλοφώνως ταῦτα, ἦχος πλ. β'. Ἡ τὸ χαῖρε... Ἀνυμνοῦμεν τὸν Υἱόν σου... Βασιλεῶν, προφητῶν... Τῇ γενῶν σὺ σωτηρία καὶ προστάτης πέλεις μόνον... Δὸς Χριστέ μου... Ἐπὶ σέ μου... Ζώωσόν με... Ἡ τὸν κτίστην... Θεοτόκε ἢ τεκοῦσα... Ἰλεῶν μοι... Κατὰ χρέως ἐκβοῶμέν σοι... Λύεις πάντων ὀφλημάτων, Θεοτόκε, τὰς σειράς

μου, πανύμνητε Δέσποτα, τῷ πόθῳ, τῷ σῶ ναῶ νῦν προστρέχοντι. Μόνη ὄντως καὶ ἐν γῆ καὶ ἐν θαλάσῃ ἀνεδείχθης ἀγνή, σκέπη ἄρρηκτος τῶν προστρέχόντων ἐν σοὶ ἀδιστακτῶ ψυχῇ. — Νοσημάτων... Ξένον θαῦμα... Ὁ ναὸς σου... Παναγία Θεοτόκε... Ρίζαν πλάνης οἱ ἀπόστολοι τεμῶντες πολυθέου, σὲ Θεὸν ἐκήρυττον, τὸν ἀναστάντα ἐκ τάφου τριήμερον. — Σῶσον πάντες... Τίς προστρέχων... Ὑπερτέρα τῶν πταισμάτων ὑπάρχεις, Παναγία, λιμένα σε ἔχομεν, ἐκ πάσης βλάβης ἐχθρῶν φυλαχθεῖμεν. — Φεῖσαι φεῖσαι, τοῦ λαοῦ σου, Θεοτόκε, τοὺς πιστῶς σε τιμῶντας, πανάχραντε, καὶ σῶσον ἡμᾶς ἀγία, θεόνυμφε. — Χαῖρε ὄρος... Ψάλλοντές σοι ἐκβοῶμέν σοι, τὸ χαῖρε μὴ παρίδης τοὺς δούλους σου, Δέσποινα, ἀλλὰ βοήθησον καὶ σῶσον, πανύμνητε. — Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν... Ὡ Παρθένε τῶν πενθούντων χαρμοσύνη, ἀπὸ ζάλης ἐχθρῶν ῥυομένη με, σεισμοῦ, λιμοῦ τε τοὺς δούλους σου φύλαττε. Εἶτα ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο δυνάμει... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως... Ὑπὲρ ἢ (p. 0166) τοῦ καταπεμφθῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ’ αὐτὸ καὶ ἀγιασσαι, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἀνακαινίσαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν τὸ φῶς τῶν καρδιῶν ἡμῶν τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκέψαι ἐξ οὐρανοῦ ἐφ’ ἡμᾶς τὴν χάριν τοῦ ὑψίστου... Ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων... Ὅπως ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀναδείξει ἡμᾶς υἱοὺς καὶ κληρονόμους... Ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων τῆς παρὰ σου... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Πρόσχωμεν. Ὁ δὲ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς ταύτας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή καὶ θαυμαστός τοῖς ἔργοις... Goar, p. 361. Καὶ τῶν ἁγίων καὶ δικαίων ἐπτὰ Μακκαβαίων, Ἐλεαζάρου ἱερέως καὶ Σολομονίδος, ὧν καὶ ἁγιασμός ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν σήμερον ἐκτελεῖται. Καὶ εὐθὺς λέγει ταύτην τὴν εὐχὴν συνηνωμένως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ μεγαλῶνυμος, ὁ ποιῶν θαυμάσια πολλὰ ἔνδοξά τε καὶ ἀνεξιχνίαστα, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ἐλθέ, παρακαλούντων ἡμῶν, Δέσποτα Κύριε, καὶ κατάπεμψον τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἅγιον ἐπὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ ἀγιάσον τὸ διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος, ὥστε γένεσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ εἰς παθῶν ἀπαλλαγὴν, εἰς ἀμαρτημάτων ἄφεσιν, εἰς ἀπολύτρωσιν παντὸς ἐναντίου, εἰς ἔλεον καὶ οἰκτιρομὸς τῆς σῆς ἀμέτρου φιλανθρωπίας. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία... Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου p. 362 καὶ ἐπισυνάπτει καὶ ταύτην τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως... p. 363. Καὶ εὐθὺς ραίνει εἰς τὸ ἁγίασμα ἐπὶ τὸν λαὸν μετὰ τοῦ βαπτίσαι τὸν τίμιον σταυρόν, ἢ τὸ ἅγιον πνεῦμα,⁸⁸ ψάλλοντες τὸ Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου. Εἶτα παρέρχεται τὸ μοναστήριον, ἀγιάζων μετὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ ἁγιάσματος, μετὰ δὲ τὸ ὑποστραφῆναι, γίνεται μικρὰ ἐκτενὴ καὶ ἀπολύει.

⁸⁸ This refers to the wooden or metal image of a dove.

f. 63. Ακολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

Μετὰ τὸ εἰπεῖν ὁ ἱερεὺς τὴν ὀπισθάμβωνον, οὐ λέγομεν τὸ Εἶη τὸ ὄνομα... ἀλλὰ εὐθὺς ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς τροπᾶριον, ἦχος πλ. δ'. Φωνὴ Κυρίου... Καὶ τοῦτο ψάλλοντες δις καὶ τρίς, ἐξερχόμεθα ἐν τῇ φιάλῃ, καὶ δίδοται Σοφία, καὶ λέγει ἀναγνώσματα τρία τῆς προφητείας. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τῶν ἀναγνωσμάτων, ποιεῖ ὁ διάκονος συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῆς ἁγίας μονῆς... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι ἄγγελον Κυρίου καὶ ἁγιαῖσαι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῇ ἐπιφοιτήσει καὶ ἐνεργεῖα τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ λυτήριον πταισμάτων... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι τοῖς ὕδασι τούτοις τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως τὴν εὐ- **|| (p. 0167)** λογίαν τοῦ Ἰορδάνου τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι ἡμᾶς τῇ μεταλήψει τῶν ἁγίων ὑδάτων τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἀναδειχθῆναι, ὡς τὰ Ἰορδάνεια ρεῖθρα τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ ἀφθαρσίας πηγὴν, ἁγιασμοῦ δῶρον, ἀμαρτημάτων λυτήριον, νοσημάτων ἀλεξητήριον, πάσης ὀρατῆς καὶ ἀοράτου δυνάμεως καὶ ἐπιβουλῆς ἀποτρόπαιον τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ φυλακτήριον καὶ ἁγιασμόν οἴκων καὶ πρὸς πᾶσαν ὠφέλειαν ἐπιτήδειον τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ τοῖς χριομένοις ἐξ αὐτῶν πίστει καὶ μεταλαμβάνουσιν εἰς καθαρισμόν μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος τοῦ... Ὑπὲρ τῶν ἀντλούντων καὶ ἀρουμένων εἰς ἁγιασμόν ψυχῶν καὶ σωμάτων τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Αὐτῆς δὲ τῆς συναπτῆς ὑπὸ διακόνου λεγομένης, ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται μυστικῶς· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱός... Same prayers as in Goar, p. 368-371, except for the one of Patriarch Sophronios. Εἶτα ταῖς χερσὶ λαβὼν τὸν σταυρὸν βαπτίζει, ἐκφωνῶν οὕτως· Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἁγιασμός ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ... Καὶ τοῦ ἱερέως ῥαντίζοντος τὸν λαὸν τῷ ἁγίῳ ὕδατι, ἄρχονται οἱ ψάλλται τροπᾶριον, ἦχος α'. Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου... Καὶ τούτου ψαλλομένου ἐκ τρίτου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, καὶ πολλάκις, διὰ τὸ πληρῶσαι τὸν ἁγιασμόν ἐν τῇ φιάλῃ, εἰσελθόντος ἐν τῷ ναῶ, ἄρχονται ἕτερον τροπᾶριον, ἦχος δ'. Σήμερον Τριὰς ἐν μονάδι... Εἶτα γίνεται ἡ ἐκτενὴ Ἐλέησον ἡμᾶς... Ὅτι ἐλεήμων... Εἶτα δίδοται ἡ εὐλογία, λεγόντων ἡμῶν τὸ Εὐλόγησω τὸν Κύριον, καὶ ἀπολύει.

f. 68. Εὐχὴ εἰς τεκνοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ ἡγαπημένου παιδός σου, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τέκνα Θεοῦ καλέσας ἡμᾶς... Goar, p. 561.

f. 68v. Εὐχὴ εἰς γυναῖκα λεχοῦσαν, μέλλουσαν ἔρχεσθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν μ' ἡμερῶν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ. Goar, p. 267.

f. 69. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιᾶσαι παιδίον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις ταῖς τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθών... A. A. Dmitrievskii, *Богосл. св. русск. ц. св. XVI в.* [I, Kazan 1884], appendix, p. 19. After the three-fold uniting with Christ and veneration of Him [as in the baptismal rite], the priest reads the prayer:⁸⁹ Δέσποτα ὁ Θεός, προσκάλεσαι τὸν δοῦ- || (p. 0168) λόν σου πρὸς τὸ ἅγιον βάπτισμα... p. 281 and the prayer for cutting the hair.

f. 83. Εὐχή εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι παιδίον... Same as Goar, p. 306, except that the hair is cut after the first prayer.

f. 84 Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ μιὰ ῥὴν ἢ ἀκάθαρτον ἐμπεσεῖν ἐν τινι προσφάτως εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου.

f. 85v. Εὐχή εἰς σκεῦος μίανθέν.

f. 86. Εὐχή ἐπὶ φρέατος μίανθέντος.

f. 86v. Εὐχή ἐπὶ μίανθροφῶντων.

f. 87. Εὐχή εἰς ἀρχὴν σπόρου.

f. 87v. Εὐχή ἐπὶ θέρους.

f. 88. Εὐχή ἐπὶ τρύγης καὶ εἰς εὐλογίαν βουτίου.

f. 88v. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας.

f. 89. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου οἴκου.

f. 89v. Εὐχή ἐπὶ εὐλογίαν οἴκου.

— Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας.

f. 90. Εὐχή ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς.

f. 90v. Εὐχή ἐπὶ σεισμοῦ.

f. 100. Εὐχή ἐπὶ ἀποδημούντων.

f. 100v. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐπιτιμίοις ὄντων.

f. 101. Εὐχή ἐπὶ φυτευομένου ἀμπελῶνος.

f. 101v. Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι δίκτυα.

— Εὐχή εἰς πλοῖον.

⁸⁹ Eight paper leaves written in a late 16th- or early 17th-century hand were bound into the original manuscript, which only gives a summary of the office. These contain the office of baptism in full, without any notable peculiarities.

f. 102. Εὐχή εἰς ὕπνον τῶν ἁγίων ἐπὶ τὰ παίδων εἰς τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ μὴ ὕπνοῦντας.

f. 103v. Apostol and Gospel lections for various (general) categories of saints.

f. 112. Matutinal resurrectional Gospel lections, from the end of the third one onward [i.e. the beginning is lost].

f. 120. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα.

The wedding rings may be made of silver (ἀργυροῦν), gold (χρυσόν), or iron (σιδηροῦν). The office comprises a short Great Litany and the first two prayers of the present-day office (Goar, p. 311). The betrothal takes place after the first prayer. The office ends with the bridegroom kissing the bride. || (p. 0169)

f. 121. Ἀκολουθία εἰς εὐλόγησιν γάμου.

Εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν οἱ συναπτόμενοι, καὶ θυμιῶν ὁ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν ἀρχήν· Εὐλόγησον, δέσποτα. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Καὶ ψάλλουσι τὸν ρκζ' ψαλμόν. Καὶ τούτου ἀδομένου, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τοὺς νυμφίους καὶ θυμῖα τούτους, καὶ δοξάζουσιν οἱ ψάλται, εἰσοδεύοντος τοῦ ἱερέως, ἀκολουθούτων τῶν νυμφίων ἄχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ παρίστανται ὁ μὲν ἀνὴρ εἰς τὸ δεξιὸν μέρος, ἡ δὲ γυνὴ εἰς τὸ ἀριστερόν, καὶ ἐπιδίδει αὐτοῖς ὁ ἱερεὺς κηρία ἄπτοντα πρὸς ἓνα, καὶ λέγει τὴν συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ πάσης ἐπισκοπῆς... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ εὐκρασίας... Ὑπὲρ πλεόντων... Ὑπὲρ τῶν συναπτομένων... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ ἡ δεῖνα καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συζεύξεως αὐτῶν τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσεται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοῦς... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Καὶ στραφείς ὁ ἱερεὺς σφραγίζει τὰς κεφαλὰς τῶν συναπτομένων καὶ λέγει· Πρόσχωμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον... p. 317. Καὶ στεφανοῖ πρῶτον τὸν ἄνδρα, λέγων· Στέφεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν καὶ ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ... εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Εἶτα στεφανοῖ καὶ τὴν γυναῖκα, λέγων· Στέφεται ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ ἡ δεῖνα etc.⁹⁰ καὶ συμπλέκων τὰς δεξιὰς αὐτῶν χεῖρας, λέγει ὁ ἱερεὺς· Παράλαβε αὐτὴν ἐκ ναοῦ Κυρίου. Καὶ αὐθις σφραγίζει τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐκ γ'. λέγων οὕτως· Ὁ Πατὴρ εὐλογεῖ, ὁ Υἱὸς στεφανοῖ, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀγιαρίζει. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν σωτηριῶδει...

⁹⁰ The same hand (late 16th – early 17th cent.) has added a leaf with an Apostol and a Gospel lection.

p. 318. After the Lord's Prayer ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἁγίοις... Ὁ λαός· Εἰς ἅγιος... Κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου. Καὶ μετὰ τὸ ψάλλειν αὐτό, λέγει· Δόξη καὶ τιμῆ... Καὶ μεταδίδει ἀμφοτέροις τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος, καὶ πάλιν ἐκ τοῦ κοινῶν ποτηρίου πρῶτον πίνειν τὸν ἄνδρα, δεύτερον καὶ τὴν γυναῖκα, τρίτον καὶ πάλιν τὸν ἄνδρα ὅλον. Εὐχὴ τοῦ ποτηρίου⁹¹ Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας... p. 319. Καὶ μετὰ τὸ ποτίσαι || (p. 0170) αὐτούς, λέγει ὁ ἱερεὺς οὕτως· Ὁ τὸ δωδεκάφυλον τοῦ Ἰσραὴλ εὐλογήσας, Αὐτὸς ἔνωσον καὶ διαφύλαξον τοὺς δούλους σου τούτους ἀπὸ πάσης ἐπιηρείας τοῦ πονηροῦ. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν αὐτό, τζακίζει τὸ ποτήριον ὁ ἱερεὺς λέγει· Ζῆς, νεόγαμε, ἡ Τριάς ἡ ἁγία φυλάξει σε. Εἶτα ἀναλαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰ κηρία ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἐπιδίδει αὐτὰ τινὶ τῶ πορεύεσθαι ἔμπροσθεν αὐτῶν. Καὶ εὐθὺς ἐκφωνεῖ· Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ σφραγίζει αὐτούς ὁ ἱερεὺς, λέγων οὕτως· Χαίρετε ἐν Κυρίῳ... N. F. Krasnoseltsev, *Свтѣд. о нѣкотѣх. литург. ркн. Ватик. библ.*, [Kazan 1885], p. 106. Καὶ εὐθὺς ἐξέρχονται ἀπὸ ἁγίου ναοῦ.

f. 130v. Apostol and Gospel lections from Easter to Pentecost and for 14 and 23 September. The end of the manuscript is lost.

0170 [Patmos, Monastery of St John the Theologian, 719]

XVIII. No. 719. Liturgical scroll. Patmos, parchment, written in involved [sic] 13th-century⁹² cursive. Contains the Liturgy of St John Chrysostom, including the *Proskomide*. Remains of an image of St John Chrysostom at the beginning of the scroll.

Μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰς ὥρας τὸν ἱερέα, εἶπερ θέλει λειτουργῆσαι, ἀπέρχεται εἰς τὰ ἅγια θυρία καὶ ποιεῖ μετανόιας γ' καὶ ἀσπάζεται τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ λέγει Βασιλεῦ οὐράνιε ἐκ γ' εἶθ' οὕτως λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην μετὰ κατανύξεως καὶ φόβου Θεοῦ· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῖς χερουβὶμ ἀθεώρητος καὶ τοῖς σεραφὶμ ἀκατάγνωστος, καὶ πάσαις ταῖς ἐπουρανίαις δυνάμεσιν ἀπρόσιτος, ὁ τῆ σῆ ἀφράστῳ φιланθρωπία καὶ ἀνεξιχνιάστῳ ἀγαθότητι σεαυτὸν τῆ ἡμετέρα πτωχεία καὶ ταπεινώσει ἐνώσας, καὶ τὸν τῆς ἱερωσύνης κανόνα ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς καὶ ἀναξίοις δούλοις σου χαρισάμενος— Αὐτὸς ὡς ἀγαθὸς καὶ πολυέλεος, ἐνίσχυσόν με, φιλάνθρωπε Σῶτέρ μου, εὐτρεπίζεσθαι μέλλοντα ἐπὶ τὴν τῆς θείας χάριτος ἐγχειρισθεῖσάν μοι διακονίαν.

⁹¹ Four additional leaves by the same hand contain part of another wedding office, of a different redaction.

⁹² Sakkelion (*Πατμιακὴ βιβλιοθήκη*. Athens 1890, p. 277) dates this scroll to the 16th century, without sufficient reasons.

Οὐ γὰρ εἰς τὴν ἐμὴν δύναμιν ἢ καθαρότητα θαρρῶν προσέρχομαι εἰς τὴν φοβερὰν καὶ φορικτὴν παράστασιν τοῦ ἁγίου σου θυσιαστηρίου, ἀλλὰ θαρρῶν εἰς τὸ ἄπειρον πέλαγος τῆς εὐσπλαγχνίας σου· οὐ γὰρ νικήσουσιν αἱ ἁμαρτίαι μου τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρῶν σου. Διὸ δεόμεί σου, Δέσποτα φιλάνθρωπε, ἔνδυσόν με, τὸν ἀνάξιον δούλόν σου, τὴν ιερατικὴν ταύτην στολὴν καὶ χάριν τοῦ θεοῦ καὶ παναγίου σου Πνεύματος· φώτισόν μου τὰ τῆς διανοίας ὄμματα εἰς **|| (p. 0171)** τὸ ἐνοπτριζέσθαι με τῆς χάριτός σου τὴν λαμπηδόνα, τράνωσόν μου τὴν γλῶσσαν τοῦ ἀμέμπτως ἀνυμνήσαι σε, ἀρέμβαστόν μου τὸν νοῦν διατήρησον, ἀμετέωρόν μου τὴν διάνοιαν ποίησον καὶ ὀλόκληρόν με ἐν τῷ ἁγιασμῷ σου διαφύλαξον, καὶ τὰς πρὸς σέ μου αἰτήσεις ἐκπλήρωσον. Ἅγιε Κύριε, τὴν δὲ θυσίαν μου, ὡς θυμίαμα ἄμωμον καὶ ὀλοκαύτωμα θεῖον πρόσδεξαι, καὶ παράσχου μοι τὸν γλυκασμὸν τῆς σῆς ὠραιότητος, ἄγγελον δὲ φωτὸς συλλειτουργοῦντα καὶ ἐνισχύοντά με, κατάπεμψον, ὅπως ἂν, ὀρθοτομήσας τὸν λόγον τῆς ἀληθοῦς σοφίας σου, ἄξιός καὶ τῆς μεταλήψεως τῶν ἐπουρανίων σου καὶ ἀθανάτων μυστηρίων γένωμαι, δι' αὐτῶν δὲ φωτιζόμενος ψυχῇ καὶ σώματι καταξιωθῶ καὶ τῆς τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν ἀπολαύσεως σὺν τοῖς ἐν ἀληθείᾳ ἀγαπήσασι καὶ ἐξακολουθήσασι τοῖς προστάγμασί σου. Σὺ γὰρ εἶπες, Δέσποτα· ὅτιπερ ὅσα τις αἰτήσῃ ἐν τῷ ὀνόματί σου, ἀκωλύτως λήψεται παρὰ τοῦ σοῦ συναϊδίου Πατρὸς καὶ Θεοῦ—διὸ καγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν τῇ ἐνδύσει τῆς ιερατικῆς στολῆς τὴν σὴν ἱκετεῦω θεότητα, ὅσα ἠὲξάμην, ἀπόδος μοι εἰς σωτηρίαν μου, Κύριε. Ὅτι φιλάνθρωπος εἶ καὶ δεδοξασμένος σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ... Εἶτα εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ποιεῖ μετανοίας γ' καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἐξελθὼν δὲ ἐκτός, ποιεῖ μετάνοιαν, λέγων· Εὐλογήσατε, πατέρες καὶ ἀδελφοί, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Εἶτα λαβὼν τὸ στιχάριον μετὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς αὐτοῦ, ποιεῖ σταυρὸν ἐπ' αὐτό, λέγων. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ... Καὶ ἐνδύόμενος αὐτό, λέγει· Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου... Εἶτα περιζωννύμενος τὴν ζώνην, λέγει· Περιζῶσαι τὴν ὀμοφαίαν... καὶ δικαιοσύνης σου. *Goar*, p. 48. Εἰς τὰ ἐπιμάνικα λέγει· Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ὑψώσε με καὶ τῷ βραχίονι αὐτοῦ τῷ ὑψηλῷ ὑπερασπιεῖ ἡμῖν. Εἰς δὲ τὸ ἐπιτραχήλιον λέγει· Πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, περιέθηκάν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, ζυγὸν δικαιοσύνης, καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀνήγαγον καὶ παρέδωκαν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. Εἰς τὸ δεξιὸν φελόνιον λέγει· Οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται... Εἰς δὲ τὸ ἀριστερόν· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησαν με καὶ ἔπλασάν με. Εἰς τὸ χάλασμα· Σκέπασον ἡμᾶς ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερυγῶν σου. Εἶτα λαβὼν τὸν ἄρτον ἀπὸ τῆς προθέσεως καὶ κατήσας αὐτὸν ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτοῦ χειρὶ καὶ μετὰ πολλοῦ φόβου καὶ κατανύξεως ἄρας τὸ ὄμμα εἰς τὸν οὐρανόν, λέγων, ποιῶν πρότερον μετανοίας γ'. Ρῦσαι, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ μὴ δῶς τὴν κληρονομίαν σου εἰς ὄνειδος τοῦ κατάρξαι αὐτὴν ἔθνη, μήποτε εἰπωσὶ ποῦ ἔστιν ὁ Θεὸς αὐτῶν. Καὶ σφραγίσας αὐτὸν ἐκ τρίτου μετὰ τῆς λόγχης, λέγει· Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶτα ἐμπήξας ἐν **|| (p. 0172)** δεξιᾷ τετραμερῶς

τὴν λόγχην, λέγει· Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεός, ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη... to the end, without breaks. Εἶτα χαράπτων τὴν ἁγίαν μερίδα ἐντὸς τοῦ δίσκου μετὰ τῆς λόγχης σταυρειδῶς, λέγει· Θύεται ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ, ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς, ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Εἶτα νύσσει τὴν ἁγίαν μερίδα καὶ λέγει· Καὶ εἰς τῶν στρατιωτῶν... Καὶ λαβὼν τὸ νάμα καὶ τὸ ὕδωρ, ἐκχέει αὐτὰ ἐν τῷ κρατηρί. Λέγει δὲ εἰς τὸν ὕδωρ· Καὶ ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι Αὐτὸς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Καὶ λαμβάνει τὸν ἀστερίσκον καὶ τίθησιν ἐπάνω τοῦ ἀμνοῦ, καὶ λέγει· Ἀστὴρ ἐφάνη ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔλθὼν ἔστη ἐπάνω, οὗ ἦν τὸ παιδίον. Εἶτα· Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερηρέωθησαν καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Εἰς δὲ τὴν γ'⁹³ προσφορὰν λέγει· Πρόσδεξαι, Κύριε, τὴν θυσίαν ταύτην τῇ πρεσβείᾳ τοῦ τιμίου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἐὰν δὲ εἰσὶ καὶ ἄλλαι προσφοραὶ, λέγει· Τῇ πρεσβείᾳ τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων πανευφήμων ἀποστόλων, τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἀθανασίου, Κυρίλλου, Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ, Σπυριδῶνος, Ἀμφιλοχίου, Ἀμβροσίου, Ἐπιφανίου, Ἀβερκίου, Γρηγορίου θαυματουργοῦ, Γρηγορίου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας, τοῦ Γρηγορίου τῶν Ἀκραγαντίνων καὶ τοῦ Γρηγορίου Νύσσης. Εἰ δὲ καὶ ἔχει καὶ ἄλλας προσφορὰς, λέγει· Εἰς τὴν πρεσβείαν τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου. Εἶτα λέγει· Εἰς τὴν πρεσβείαν τῶν πάντων ἁγίων. Καὶ λαβὼν θυμίαμα καὶ τὸ θυμιατήριον, ὁ διάκονος προσφέρει ταῦτα τῷ ἱερεὶ καὶ λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ θυμίαμα. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει· Θυμιάμά σοι προσφέρομεν, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς ὁσμήν εὐωδίας πνευματικῆς, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν θείαν χάριν καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ... Εἶτα θυμιᾷ τὸ πρῶτον κάλυμμα καὶ λέγει· Κύριος ἐβασίλευσεν. Εἰς δὲ τὸ δεύτερον κάλυμμα λέγει· Σκέπασσον ἡμᾶς, ὁ Θεός, ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερυγῶν σου καὶ τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ ὑπερασπιεῖς ἡμῶν. Εἶτα λαβὼν τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν δεδιπλωμένην καὶ θυμιῶν, λέγει· Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ, πλήρης ἡ γῆ. Ἀναφορὰν καὶ ὀλοκαυτῶ- || (p. 0173) ματα τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους. Εἶτα λαβὼν τὸ θυμιατήριον καὶ κατέχων αὐτὸ ἐν τῷ ἀριστερῷ αὐτοῦ ἄκρῳ δακτύλῳ, ἐπεύχεται οὕτως· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον... Goar, p. 51. Καὶ θυμιᾷ τὴν πρόθεσιν καὶ τὸ ἅγιον βῆμα, τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ἅπαν τὸ ἱερατεῖον, λέγων τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός. Καὶ ποιεῖ τρεῖς μετανοίας ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ λέγει· Βασιλεῦ οὐράνιε, Κύριε, τὰ χεῖλή μου. Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ...

⁹³ The scroll makes no mention of a second *prosphora*.

The text up to the Lesser Entrance is the usual one, incl. the customary *antiphons* for the Liturgy. Καὶ εἰσελθόντες (i.e. after the Entrance) ὁ τε ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος ἐν τῷ βήματι, τίθησι τὸ μανουάλιον ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ καὶ θυμιᾷ τὴν ἀγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς, οἱ δὲ ψάλλται ψάλλουσι τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας, ἢ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἀγίου, Δόξα τὸ κοντάκιον, καὶ νῦν θεοτοκίον. Σφραγίζει ὁ ἱερεὺς τὸν λαόν, ὁ διάκονος λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ὁ λαὸς Τρισάγιον. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου ταύτην· Ὁ Θεὸς ἅγιος ὁ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος... p. 55. While the *alleluia* is chanted, the deacons censes the church and the priest reads the Prayer before Gospel reading. The prayer Οὐδεὶς ἄξιος for the *Cherubikon* follows immediately after the preceding prayer. When the *Cherubikon* is chanted, καὶ ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν πρόθεσιν καὶ λέγει ψαλμὸν κε'. Κριὸν μοι, Κύριε... καὶ θυμιᾷ γ' τὰ ἅγια δῶρα, λέγων· Βασιλεῦ οὐράνιε... Τῆς σοφίας ὁδηγέ. Εἶτα ἀναλαμβάνων αὐτὰ λέγει· Ὑψώσω σε, Κύριε ὁ Θεὸς μου. Καὶ λαμβάνει ὁ διάκονος τὸν δισκόν, καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ εἰσοδεύουσιν. Ὅταν δὲ φθάσωσιν εἰς τὰ ἅγια θυρία, λέγουσιν· Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάροθητε πύλαι... Τούτου δὲ λεγομένου, ἴσταται μικρόν, εἶτα εἰσερχόμενοι, λέγει· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Θεὸς Κύριος καὶ ἐπεφάνη ἡμῖν. Καὶ ἀποθέμενοι τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, λέγουσι· Μεγαλύνετε τὸν Κύριον. Ὡς ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν σου παρεγένου, Χριστέ ὁ Θεὸς... Εἶτα ἀσπάζονται. Καὶ ἐξέρχεται ὁ διάκονος ἔξωθεν τῶν ἀγίων θυρῶν λέγει· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν... The *troparion* Κύριε, ὁ τὸ Πανάγιόν σου Πνεῦμα is absent. Up to the moment of receiving the Gifts, the text is the usual one. Εἶθ' οὕτως (i.e. after the prayer Πρόσχες, Κύριε) προσεύχεται, ποιῶν μετανοίας γ' καὶ θυμιᾷ γ' τὰ ἅγια δῶρα. Ὅταν δὲ μέλλη ὑψώσειν τὸν ἅγιον ἄρτον, λέγει· Ὑψώσω σε, ὁ Θεὸς μου, ὁ βασιλεὺς μου, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς αἰ- || (p. 0174) ῶνα τοῦ αἰῶνος. Εἶτα ἔχων τὸν ἅγιον ἄρτον εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἄκροις δκατύλοις, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Ὁ λαός· Εἰς ἅγιος... Ὁ δὲ ἱερεὺς, καταγαγὼν τὸν ἅγιον ἄρτον, μερίζει αὐτὸν εἰς δ' λέγει· Μερίζεται ἡ σάρξ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρός μου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀδιαιρέτως καὶ ἀτρέπως ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, πάντοτε νῦν καὶ αἰεί... Καὶ λαμβάνει μίαν μερίδα ἐκ τοῦ ἀγίου σώματος καὶ βάλλει εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ λέγει· Πλήρωμα Πνεύματος. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Εἶτα κομίζει ὁ διάκονος τὸ ζέον καὶ λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ ζέον. Ὁ ἱερεὺς σφραγίζων λέγει· Ζέσις Πνεύματος ἀγίου. Τίθεμαι δὲ καὶ τὸ ζέον ὕδωρ ἐν τῷ κρατηρί, καθὼς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος, διὰ τὸ δηλοῦν τὴν ζέσιν τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ δ' ᾠδῇ τοῦ κανόνος τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς τάδε φησί· Λουτρὸν τὸ θεῖον τῆς παλιγγενεσίας, λόγῳ κεραννὺς συντεθειμένη φύσις, ὀμβροβλυτεῖς μοι ῥεῖθρον ἐξ ἀκηράτου, νενυγμένης σου πλευρᾶς, ὦ Θεοῦ Λόγε, ἐπισφραγίζων τὴν ζέσει τοῦ Πνεύματος. Ἀλλὰ καὶ ἄλλος τις τῶν ἀγίων τάδε φησίν·

Αἶμα καὶ αἰμίδα καπνοῦ. Καὶ ἐπαίρει αὐτὸς τὴν ἄνωθεν ἁγίαν μερίδα ἐκ τοῦ δίσκου ἄκροις δακτύλοις τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτοῦ καὶ εὐλαβῶς ἐγκολπωσάμενος αὐτὴν ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ εὐχεται λέγων· Σῶμα τίμιον, ἅγιον, δεσποτικόν, ἡγιασμένον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ μεταδιδομένῳ Φιλίππῳ τῷ ἱερομονάχῳ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ἀμήν. Εἰς ὑγείαν ψυχῆς τε καὶ σώματος. Φυλάξαι Κύριος ὁ Θεὸς τὴν ἱεροσύνην σου ὅσιον, ἄσπιλον, ἀμίαντον, ἀσκανδάλιστον ἀπὸ παντὸς πονηροῦ καὶ κακοῦ πράγματος πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου πρεσβείαις καὶ ἰκεσίαις τῆς ὑπερυμνήτου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Εἶτα κλινόμενος ἐπέυχεται, λέγων· Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ... Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου, πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος... Εἶτα λέγει· Πιστεύω, Κύριε, καὶ ὁμολογῶ, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Εἶτα λέγει· Ἐθελξας πόθῳ με Σωτῆρ καὶ ἠλλοίωσας τῷ θείῳ σου ἔρωτι, ἀλλὰ κατάφλεξον πυρὶ ἀύλω τὰς ἁμαρτίας μου καὶ ἐμπλησθῆναι τῆς ἐν σοὶ τρυφῆς καταξίωσον, ἵνα τὰς δύο σκιρτῶν μεγαλύνω, ἀγαθέ, παρουσίας σου. Εἶτα λέγει· Τὰς ἀνομίας μου πάριδε, Κύριε, καὶ τὰς ἁμαρτίας μου ἐξάλειψον, καὶ τὴν καρδίαν μου καθάρισον, ναὸν αὐτοῦ ποιήσον τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος. Μὴ με ἐξουδενώσης ἀπὸ τοῦ σοῦ προσώπου, ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεος. || (p. 0175) Εἶτα ποιῶν μετανοίας γ' λέγει· Βασιλεῦ οὐράνιε. Κύριε, τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα... Εἶτα ἐσθίει εὐλαβῶς τὴν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἁγίαν μερίδα καὶ λέγει· Ποτήριον σωτηρίου... Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἀμήν. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Μετὰ δὲ τὸ μεταλαβεῖν ἐκ τοῦ θεοῦ κράματος, λέγει· Δέσποτα φιλάνθρωπε, μὴ εἰς κριμα, εἰς βάρος, μὴ εἰς κατάκριμά μοι γένωνται τὰ ἅγια ταῦτα, ἀλλ' εἰς κάθαρσιν καὶ ἁγιασμόν ψυχῆς καὶ σώματος. Γένοιτο δέ μοι, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός μου, τὸ σῶμα σου τὸ ἅγιον καὶ τὸ αἷμά σου τὸ τίμιον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν μου καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ σου παρουσίᾳ συναρίθμησόν με τοῖς δικαίοις καὶ ἐκλεκτοῖς σου προβάτοις. Ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Εἶτα θυμιᾷ γ' τὰ ἅγια, καὶ λαμβάνει ὁ διάκονος τὸ ἅγιον ποτήριον, στρέφεται πρὸς τὸν λαόν, λέγων· Ὅσοι μετὰ φόβου καὶ πίστεως προσέλθετε. Καὶ μεταδίδωσι τῷ λαῷ λέγων· Εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν σου καὶ ζωὴν αἰώνιον. Μετὰ δὲ τὸ μεταλαβεῖν τὸν λαόν, σφραγίζει ὁ ἱερεὺς τὸν λαόν, λέγων· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, καὶ ποιῶν αὐτούς, καὶ ἔπαρον αὐτούς ἕως τοῦ αἰῶνος. Καὶ οὕτως στραφεὶς εὐχεται τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα... p. 67. Εἶτα θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ λέγει καθ' ἑαυτόν· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἢ δόξα σου. Καὶ λέγει· Πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ... Καὶ ὁ λαός· Πληρωθήτω τὸ στόμα μου... After the *opisthambonos* prayer, ὁ λαός· Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου... γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ Κυρίῳ τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλάνθρωπία. Ὁ λαός· Εὐλογήσω τὸν Κύριον...

0175 [Athos, Esphigmenou, 162]

XIX. Athos, Esphigmenou Monastery. Liturgical scroll, s. XIII. Formerly belonged to the Ὑψηλοῦ Monastery. Contains the Liturgy of St Basil, defective at the beginning: the text starts with the *ekphonesis* of the Prayer of the First *Antiphon*. The following peculiarity is worthy of note: after the *ekphonesis* of the Prayer for the Catechumens, ὁ διάκονος· Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε, οἱ κατηχούμενοι προέλθετε, ὅσοι πρὸς τὸ φῶτισμα... p. 165. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ, μετὰ τὸ Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε, λέγεται ἡ εὐχή τῶν πρὸς τὸ φῶτισμα εὐτρεπιζομένων οὕτως· Ἐπίφανον, Δέσποτα τὸ πρόσωπόν σου... Goar, p. 165.

0175 [Athos, Lavra, 189]

XX. No. 189. Athos, Lavra of St Athanasios. Εὐχολόγιον, parchment, in 4°, 139 ff., written in small || (p. 0176) 13th-century cursive. The text, now defective, begins at the end of Matins. Καὶ εἰ μὲν ἐστὶ κυριακῇ, μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἀκολουθίας, λέγει· Ἅγιος Κύριος ὁ Θεός, στίχος· Ὅτι ἅγιος ἐστίν, στίχος· Καὶ ἐπὶ πάντας λαούς, καὶ εὐθὺς οἱ αἶνοι εἰς ἤχον τῆς ἡμέρας, εἶτα ψάλλομεν στιχηρά, Δόξα καὶ νῦν, εἶτα Δόξα ἐν ὑψίστοις. Καὶ πληρουμένης τῆς δοξολογίας, λέγει προκειμένον· Ἀνάστηθι, Κύριε ὁ Θεός μου, στίχος· Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, στίχος· Εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι, εἶτα λέγομεν εὐαγγέλιον καὶ εὐθὺς Εἶπωμεν πάντες ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς... Κύριε παντοκράτωρ... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόστοργος. Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν... κ.τ.λ. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχή τῆς ἀπολύσεως· Κύριε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν. Σοφία. Ὁ ὦν εὐλογητός.

f. 1v. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Θέτει αὐτὸ ἔξω τῆς πύλης, ποιῶν σταυροὺς γ'. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν. Goar, p. 264. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ νήπιον, ψάλλει τροπάριον, ἤχος α'. Χαῖρε κεχαριτωμένη, Θεοτόκε παρθένε, καὶ λαβὼν ἅγιον ἔλαιον, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ τὸ στήθος. Εὐχή ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν ἀνελθὼν ὑπὸ Μαρίας, τῆς ἁγίας Μητρός σου, καὶ ἐν ταῖς ἁγίαις ἀγκάλαις τοῦ δικαίου Συμεῶν⁹⁴ βασταχθεῖς

⁹⁴ 13th-century manuscript in the collection of Archimandrite Antonin (Kapustin): ἀξιώσας εἰσελθεῖν.

εἰσελθὼν, αὐξήσον τὸν δοῦλόν σου⁹⁵ ὁ δεῖνα, ἵνα⁹⁶ καὶ τῆς μερίδος τύχη τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων, κοινωνῶς γένοιτο τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου, φυλαττόμενος σὺν ἡμῖν τῇ χάριτι τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. See p. 25 and 53 above, as well as A. A. Dmitrievskii, *Богослуж. св. рурскоу мєркви св XVI в., I*, [Kazan 1884,] appendix, p. 19.

f. 2. Εὐχή εἰς τὸ σαραντήσαι γυναῖκα.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἔπιδε καὶ ἐπὶ τὴν δούλην σου τὴν δεῖνα καὶ δὸς αὐτὴν καταφυγεῖν τῇ ἁγία σου ἐκκλησία καὶ ἀκατακρίτως αὐτὴν μεταλαμβάνειν τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου, ἀπόπλυ- || (p. 0177) νον αὐτῆς τὸν ῥύπον τοῦ σώματος καὶ τὸν σπῖλον τῆς ψυχῆς διὰ τῶν τεσσαράκοντά σου ἡμερῶν, καὶ ἀξίωσον αὐτὴν βαδίζειν διὰ τοῦ πρεσβυτερίου καταξιωθῆναι εἰσελθεῖν καὶ γενέσθαι ἀξίαν τῆς δόξης σου καὶ σὺν ἡμῖν δόξαν σοὶ ἀναπέμψαι τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ἁγίῳ. See p. 53 above.

— Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

Ἐκδύουσι τὸ νήπιον καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ ὁ ἱερεὺς γ' εἰς τὸ μέτωπον καὶ εἰς τὸ στήθος. Εὐχή ἀφορκισμὸς α'. Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου... Goar, p. 275. Εὐχή πρὸς ὥραν βαπτιζόμενον· Ὁ ὦν, Δέσποτα Κύριε, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον... Goar, p. 276. Καὶ σφραγίζει τοῦτο γ' λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ... p. 277. Καὶ ἀποστρέφει πρὸς δυσμὰς λέγει· Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ·—Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ·—Καὶ πάση τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ·—Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ·—Καὶ πάση τῇ πομπῇ αὐτοῦ·—Καὶ ὅτε εἶπη τοῦτο γ' ἀνταποκρινομένων, λέγει· Καὶ πτύσον αὐτῷ... etc. Καὶ λαβὼν θυμιατόν, ὁ ἱερεὺς θυμιατὴν τὴν κολυμβήθραν, λέγει τὴν συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις τὴν καθαρτικὴν τῆς ὑπερουσίας Τριάδος... Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτὸς ἀναφανῆναι τοὺς ἐν αὐτῷ βαπτιζομένους... Ὑπὲρ τοῦ σκευὴ γενέσθαι αὐτοὺς ἡγιασμένα πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ θείου μύρου... Ὑπὲρ τοῦ περιπατῆσαι αὐτοὺς ἀξίως τῆς κλήσεως, εἰς ἣν ἐκλήθησαν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ ὁ εὐλογῶν. Καὶ λέγει καθ' ἑαυτοῦ τὴν εὐχὴν ταύτην. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεὸς p. 288. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς ἐπήκοον πάντων· Μέγας εἶ, Κύριε... Ibid. Καὶ σφραγίζει τὸ ὕδωρ γ' λέγει· Συντριβήτωσαν... Ibid. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Καὶ προσφέρεται τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου, βασταζόμενον ὑπὸ διακόνου, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν... p. 289. Καὶ ἀνιστάμενος ἐκφωνεῖ· Εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς. Καὶ εὐθὺς λαβὼν

⁹⁵ τοῦτον.

⁹⁶ καταξιωθεὶς τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος, τύχη τῆς μερίδος ἐκλεκτῶν σου, καὶ καταξιωθεὶς τῶν ἀθανάτων καὶ ἐπουρανίων σου μυστηρίων, τύχη μακαριότητος τῶν ἁγίων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

ὁ ἱερεὺς τὸ τρυβλίον τοῦ ἐλαίου, ποιῶν ἐξ αὐτοῦ γ' σταυρούς εἰς τὸ ὕδωρ, λέγει· Ἀλληλούια. Καὶ ἀλείφων τὸ νήπιον, λέγει ὁ ἱερεὺς· Χρίεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ἔλαιον ἀγαλλιάσεως, καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ νήπιον, λέγει· Βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα. Καὶ λέγει· Μία πίστις ἔν βαπτισμα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Μακάριοι ὧν... Καὶ ἐνδύει αὐτό. Εὐχή τοῦ μύρου· Εὐλογητός σοι, Κύριε ὁ Θεός... p. 290. Καὶ χρίει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον μύρον σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους, λέγει· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος. Καὶ γίνεται εἰσοδος, ψάλλων· Ὅσοι εἰς Χριστόν, καὶ ἀπόλυσις. || (p. 0178)

f. 9. Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀπολοῦσαι παῖδα.

Λέγει· Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ἅγιον σύμβολον, τὸν πεντηκοστὸν ψαλμὸν καὶ λέγει τὴν εὐχήν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου... p. 303. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν... Goar, p. 304. Καὶ λαβὼν ὕδωρ, λέγει· Ἐβαπτίσθης, ἐφωτίσθης, καὶ ἀπόλυσις.

f. 9v. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Λέγει τὴν συναπτὴν, εἶτα λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας... Goar, p. 306. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ τὰς ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας τοῖς εἰς Σὲ τὰς ἐλπίδας ἐπιρρίψασιν δωρούμενος καὶ ὑποσχόμενος αὐτοῖς, ὅτι θριξὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόλλυται, αὐτὸς Δέσποτα, τὴν κοσμικὴν κόμην τὴν κείραν τῆς κεφαλῆς τοῦ δούλου σου εἰς αὔξησιν καὶ σύνεσιν καὶ προκοπὴν ποιήσον, χαριζόμενος αὐτῷ, τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ, ἵνα, τρεφόμενος καὶ διδασκόμενος ὑπ' αὐτῶν τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ δικαιώματά σου φυλάττων, ἀπολαύσῃ πάντων τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἐπηγγείλω τοῖς ἀγαπῶσί σε, Κύριε. Ὅτι σὺ ὁ εὐλογῶν... Καὶ κείρας τὸ παιδίον, λέγει· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 10. Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι οἶκον.

Λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐλόγησον, δέσποτα Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ οἴκου τούτου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κατοικούντων... Ὑπὲρ τοῦ διαφυλθῆναι αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει. Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν στέγην Ζακχαίου εἰσελθεῖν. Goar, p. 484. Εἶπωμεν πάντες... Ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς... Κύριε παντοκράτωρ... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... Καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

f. 10v. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου οἴκου.

Ὁ Θεός, ὁ εὐλόγησας τὸν δούλον σου Ἀβραάμ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ τελώνου τοῦ Ζακχαίου...

Εὐχή ἐπὶ θεμελίου τῆς ἐκκλησίας.

Φορένει ὁ ἱερεὺς καὶ θυμιᾶ σταυροειδῶς, καὶ λέγει τὴν συναπτὴν, εἶτα ἐκφώνησις: Ὅτι πρέπει. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐρασθεῖς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρα οἰκοδομήσας ἐκκλησίαν... p. 485. || (p. 0179)

f. 11. Ακολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

Begins as in Goar, p. 366–367. After the Gospel lection καὶ εὐθὺς ἄρχεται τὰ διακονικά: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις... Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι αὐτοῖς τῇ χάριτι... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεόν... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκιάσαι οὐρανόθεν ἐφ’ ἡμᾶς τὴν χάριν τοῦ ὑψίστου... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐφ’ ἡμᾶς τὸ ἅγιον αὐτοῦ Πνεῦμα καὶ ἀποφᾶναι τὰ ῥεῖθρα... Ὑπὲρ τοῦ ἀνακαινίσει Κύριον τὸν Θεόν... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐφ’ ἡμᾶς τὸ ἅγιον αὐτοῦ Πνεῦμα... See above p. 44. Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι τοῖς ὕδασι τούτοις τὴν καθαρτικὴν τῆς ὑπερουσίας Τριάδος... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ ῥεῖθρα ἰορδάνια... Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι αὐτοῖς δύναμιν ἱαματικὴν, δύναμιν εὐεργετικὴν... Ὑπὲρ τοῦ ἐλθεῖν τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ ὕδατα ταῦτα... Ὑπὲρ τοῦ ζωῆς ἀθανάτου καταξιωθῆναι ἡμᾶς διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως... Ὑπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως ἡμᾶς μεταλαμβάνειν τῶν ἀχράντων ἀθανάτων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι ἡμᾶς υἱοὺς φωτὸς καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Ὅτι πρέπει... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην καθ’ ἑαυτόν: Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός... p. 288. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν εἰς ἐπήκοον πάντων: Δοξάζομέν σε, Δέσποτα πανάγιε, παντοδύναμε... p. 369. The prayer ends with Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ μονογενὴς Υἱός. Goar, p. 368. Μέγας εἶ Κύριε... p. 370. Ἴνα πάντες ἀρρώμεθα καὶ μεταλαμβάνοντες ἐξ αὐτοῦ ἔχειν αὐτὸ πρὸς καθαρισμόν ψυχῶν... p. 371. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς p. 371. Καὶ λαβὼν ἐπὶ χειρᾶς ὁ ἱερεὺς τὸν τίμιον σταυρόν, λέγει: Δόξα τῇ ἀγίᾳ, καὶ ὁμοουσίῳ... καὶ βαπτίζων τὸν σταυρόν, ψάλλει: Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου, καὶ γίνεταί ἀπόλυσις.

f. 17. Εὐχὴ εἰς ἀδελφοποίησιν.

Εὐλόγησον, δέσποτα. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ λέγει τὴν συναπτὴν ὄλην. Ἐκφώνησις: Ὅτι πρέπει. Εἰρήνη πᾶσι. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος τοῦ συναφθῆναι τοὺς ἀγίους σου ἀποστόλους Πέτρου καὶ Παύλου ἐκ περάτων τῆς οἰκουμένης καὶ συζεύξας αὐτοὺς τῷ Πνεύματί σου τῷ ἀγίῳ, αὐτὸς καὶ νῦν, φιλάνθρωπε βασιλεῦ, πάρεσον καὶ τοὺς δούλους σου τούτους καὶ δὸς αὐτοῖς τὴν χάριν, ἣν ἔδωκας ἀνὰ μέσον Πέτρου καὶ Παύλου ὅτι παρὰ σοῦ ἀρμόζεται πᾶν ἔργον τέλειον καὶ θαυ- || (p. 0180) μαστὸν τοῖς ἀγίοις σου. Ὅτι εὐλογητός... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα

πρὸς σωτηρίαν χαρισάμενος... Goar, p. 707. Ὁ ὢν Δέσποτα Κύριε, ὁ ποιήσας ἄνθρωπον κατὰ εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν, ὁ εὐδοκήσας ἀγίους σου ἀποστόλους Φίλιππου καὶ Βαρθολομαῖον... (see p. 31–32 above) μάρτυρας Σέργιον καὶ Βάκχον, εὐλόγησον τοὺς δούλους σου τούτους καὶ δὸς αὐτοῖς ἀγαπᾶν ἀλλήλους, ἀμισήτους καὶ ἀσκανδαλίστους εἶναι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν, πρεσβεΐαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου... Ὅτι πρέπει... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα.

f. 17v. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων. Goar, p. 535.

f. 18. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων. Goar, p. 534.

f. 18v. Τάξις, γινομένη ἐὰν συμβῆ μιὰρὸν ἢ ἀκάθαρτον (ἐμπεσεῖν) εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σου οἰκονομία Goar, p. 482.

f. 19. Εὐχή ἐπὶ φρέατος καὶ πηγῆς.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα ἐν σοφίᾳ δημιουργήσας, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον κατὰ εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν καὶ θέμενος αὐτὸν ἐν παραδείσῳ τῆς τρυφῆς.

f. 19v. Εὐχή εἰς σκεῦος μιανθέν.

Δέσποτα καρδιογνώστα Κύριε. See the footnotes for Jerusalem 8 (s. XV).

f. 20. Εὐχή εἰς τὸ ἐπάραι παιδίον ἀπὸ ἐκκλησίας.

Φορένει ὁ ἱερεὺς καὶ τίθησι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἄπτει κηρούς καὶ θυμῖα, καὶ λέγει τὴν συναπτὴν ὄλην. Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ ἡγαπημένου σου Παιδός, ὁ δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γενέσθαι καλέσας ἡμᾶς. Goar, p. 561.

f. 20v. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας, ἡγουν τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς. Goar, p. 597–604.

f. 29. Ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων.

Κάθισμα, ἦχος πλ. δ'. Ὡς τοῦ ἄνω στερεώματος τὴν εὐπρέπειαν... Στιχηρὰ Μωσῆς ἐκεῖνος ὁ μέγας ὁ καὶ θεόπτης φανείς... Τῶν ἀσωμάτων αἱ τάξεις... Ἀνακαινίζου ψυχὴ μου... Στιχηρὰ ιδιόμελα, ἦχος πλ. β'. Ἐγκαίνια τιμᾶσθαι παλαιὸς νόμος καὶ καλός... Ὁ κακῶν, ὠδὴ α' ἦχος δ'. Ἄισομαί σοι, Κύριε... Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος δ'. Τῷ οἴκῳ σου, ἀπόστολος, εὐαγγέλιον. Goar, p. 663. The Gospel lection ends with καὶ ὁ ἐὰν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εἴπωμεν πάντες... Ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς... Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεη- || (p. 0181) θῶμεν. Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας... Goar, p. 662.

f. 32v. Εὐχή ἐπὶ ἀγίαν τράπεζαν πεπηγμένην.

Κύριε, Κύριε, ἐν ὀνόματι τοῦ κορυφαίου καὶ ἀποστόλου σου Πέτρου ὁμοφώνῳ πέτρῳ τὴν ἐκκλησίαν σου καλέσας...

f. 33. Εὐχή ἐὰν σαλευθῇ ἀγία τράπεζα καὶ πάλιν πῆξαι αὐτήν. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὅτι ἦν ἐξέχεας χάριν ἐπὶ τοὺς ἀγίους σου ἀποστόλους καὶ τοὺς ὀσίους πατέρας ἡμῶν. Goar, p. 491.

— Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας. Goar, p. 613.

f. 33v. Εὐχή ἐπὶ τρύγης. p. 552.

— Εὐχή ἐπὶ σπόρου.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, ὁ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἐν παντὶ ἔργῳ ὁ εἰπὼν ἐν ἀρχῇ· ἐξαγαγέτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου. Goar, p. 557.

f. 34. Εὐχή ἐπὶ θέρους. Goar, p. 524.

— Εὐχή ἐπὶ σεισμῶν.

Ὁ φοβερός καὶ θαυμαστός, ὁ μέγας, ἔνδοξός τε καὶ ἀληθινός. p. 623.

f. 34v. Εὐχή ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἔκδεξαι τὸν δοῦλόν σου καὶ ἀγίασον αὐτόν. Goar, p. 194.

— Εὐχή ἐπὶ σταυροπηγίου.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ προτυπώσας τὴν ῥάβδον τὴν τοῦ Μωϋσέως εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν. Goar, p. 487.

f. 35. Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἄλας.

Σὺ ὁ Θεός, ὁ παραγενόμενος ἐν Ἱεριχῶ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου καὶ τὰ βλαβερὰ ὕδατα. Goar, p. 561.

— Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντα ἱερέα.

Ὁ Θεὸς ὁ μέγας ἀρχιερεὺς, ὁ δίκαιος τῶν καμάτων κριτής, τὸν μεθ' ἡμῶν σοι δουλεύσαντα, καὶ ἐξ ἡμῶν ἐκδημήσαντα. See above p. 57.

— Εὐχή εἰς κοιμηθέντα.

Κύριε, Κύριε, τῶν θλιβομένων παραμυθία καὶ τῶν πενθούντων παράκλησις. Goar, p. 453.

f. 35. Εὐχή ἐπὶ κολύβων ἀγίων.

Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου, Κύριε. Goar, p. 524. Εὐχή ἐτέρα· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν. See p. 35 above. || (p. 0182)

Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβίδ. p. 536.

f. 36. Εὐχή ἐξομολογουμένων.

Κύριος ὁ Θεὸς ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρῃ διὰ δακρῶν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν δωρησάμενος. Goar, p. 537.

f. 36v. Διακονικὰ εἰς ἀρμῶνας [Iege ἀραβῶνας].

Εὐλόγησον, δέσποτα. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τῶν μνηστευομένων ἀλλήλοις εἰς ἔνωσην συζυγίας... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι. Ὅτι σὸν τὸ κράτος. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχή Ὁ Θεὸς ὁ αἰῶνος... Goar, p. 311. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας. Ἐκφώνησις: Ὅτι ἐλεήμων. Εὐχή τῶν δακτυλιδίων. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀποστείλας τὴν ἀλήθειάν σου... See the footnotes for Jerusalem 8 (s. XV). Καὶ σφραγίζων τὰ δακτυλίδια γ' λέγει οὕτως: Χριστὸς ἐν Τριάδι ὑμνούμενος, εὐλόγησον, ἀγίασον τὴν ζωὴν ἡμῶν πάντε νῦν. Καὶ εἶθ' οὕτως δίδει αὐτοῖς τὰ δακτυλίδια καὶ λέγει: Δότε δακτυλίδιον εἰς τὰς δεξιὰς αὐτῶν, καί, ἐξενέγκαντες τὴν στολὴν τὴν πρώτην, ἐνδύσατε αὐτόν, θύσαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν καὶ φάγοντες εὐφρανθῶμεν: ὅτι διὰ τοῦ λόγου σου, Κύριε, τοῦ ἀληθινοῦ οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ ἡ γῆ ἐθεμελιώθη, καὶ τῇ δεξιᾷ σου τῇ κραταιᾷ εὐλόγηθήσεται—ἄγγελος Κυρίου στήτω ἐκ δεξιῶν αὐτῶν, λυτρούμενος αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου. Ὅτι σὸν τὸ κράτος. Εἰρήνη πᾶσι. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων μνηστευσάμενος... Goar, p. 311. Καὶ γυρίζει αὐτοὺς γ' καὶ λέγει ψαλμὸν: Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι... Καὶ ἀπολύει.

f. 37v. Διακονικὰ εἰς εὐλόγησιν, ἦγουν εἰς γάμους.

Εὐλόγησον, δέσποτα. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν. Ὑπὲρ τῶν συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν. Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην, καρπὸν τέκνων... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσεται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον... Goar, p. 317. Καὶ παραδίδει ἀλλήλοις τὰς δεξιὰς αὐτῶν χειρᾶς καὶ λέγει: Ὅτι παρὰ σοὶ ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνή, σύζευξον αὐτοὺς ἐν ὁμοφροσύνῃ, στεφάνωσον αὐτοὺς ἐν ἀγάπῃ, ἔνωσον αὐτοὺς εἰς σάρκα μίαν, χάρισαι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας, εὐτεκνίας **|| (p. 0183)** ἀπόλαυσιν καὶ ἀκατάγνωστον διαγωγὴν. Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἄχραντος, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁ τὴν πλευρὰν τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ διὰ τῆς σῆς φιλανθρωπίας εἰς γυναικὰ μεταμορφώσας... Goar, p. 315. At some points the text differs from Goar's. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὰ

στέφανα ἐκ τῆς ἀγίας τραπέζης, λέγει τὸν ψαλμὸν· Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς... to the end. Καὶ σφραγίζει ὁ ἱερεὺς αὐτούς, λέγει Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον αὐτόν. Λέγει τοῦτο τρίτον, καὶ στέφει αὐτούς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῶδει σου οἰκονομία καταξιώσας. Goar, p. 318. Εὐχή τῶν στεφάνων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ στέφανα τῶν ἀγίων σου μαθητῶν καὶ ἀποστόλων εὐλόγησας καὶ χαρισάμενος αὐτοῖς ἀμώμητον πίστιν καὶ λόγους μεταδόσεως δικαιοσύνης, αὐτός, φιλάνθρωπε Κύριε, τὰ στέφανα τῶν δούλων σου εὐλόγησον καὶ χάρισαι αὐτοῖς λογισμὸν δικαιοσύνης, ἐνάρετον πολιτείαν, ἵνα, κατὰ τὰς ἐντολάς σου πολιτευσάμενοι, καταξιωθῶσι τῆς ἐκ δεξιῶν σου στάσεως τῷ Δεσπότη Χριστῷ, κατὰ τοῦ δικαίου Συμεῶν. Καὶ εὐθύς λέγει· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Ἐκφώνησις· Ὅτι σοῦ ἐστίν. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Καὶ λέγει Πρόσχωμεν. Τὰ προηγιασμένα ἅγια. Καὶ λέγει Προσέλθετε. Κοινωνικόν· Γεύσασθε καὶ ἴδετε. Καὶ μεταδίδει αὐτοῖς καὶ λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ κοινοῦ ποτηρίου· Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύει σου καὶ στερεώσας τὴν οἰκουμένην καὶ ἐδράσας τὴν γῆν, καὶ κοσμήσας τὸν στέφανον πάντων τῶν πεπονημένων ὑπὸ σοῦ, ὁ τὸ πῶμά σου τὸ ἅγιον τοῖς ἀγίοις σου ἀποστόλοις χορηγήσας, οὗ ἡ ἀγία πλευρὰ ἐπήγαγε τὰ ἀγαθὰ καὶ ἀθάνατα νάματα, ὁ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλὼν καὶ ἐμπλήσας εὐφροσύνην τοῖς δούλοις σου, τοῖς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ τὸ ποτήριον τὸ κοινὸν τοῦτο παρεχόμενος ἡμῖν, τοῖς συναφθείασαι πρὸς γάμου κοινωνίαν, εὐλόγησον εὐλογίαν πνευματικὴν καὶ παράσχου αὐτὰ τοῖς δούλοις σου εἰς ἐνωτικὴν στοργήν, εἰς εὐφροσύνην συνέσεως. Καὶ εὐθύς ποτί(ζ)ει αὐτούς οἶνον ἀκράτου καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ὁ λαβὼν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ πλάσας ἔργον τίμιον, τὸν ἄνθρωπον, καὶ εἰπῶν· οὐ καλόν, εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, πώσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κατάπεμψον χάριν σου τὴν ἐπουράνιον καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους, καὶ δὸς τῇ παιδίσκη ταύτῃ ἐν πάσῃ ὑποταγῆναι τῷ ἀνδρὶ, καὶ δὸς τὸν δούλόν σου τοῦτον εἶναι κεφαλὴν τῇ γυναικί, καὶ δὸς αὐτοῖς βίον κατὰ τὸ θέλημά σου· καὶ ὡς εὐλόγησας τὸν Ἄβ- || (p. 0184) ραὰμ καὶ τὴν Σάρραν, εὐλόγησον καὶ τοὺς δούλους, καὶ ὡς εὐλόγησας Ἰσαὰκ καὶ Ρεβέκκαν, οὕτως εὐλόγησον καὶ τὴν συζυγίαν ταύτην, καὶ ὡς εὐλόγησας πάντας τοὺς πατριάρχας, εὐλόγησον καὶ τὴν συνταγίαν ταύτην, καὶ ὡς εὐλόγησας τὸν γάμον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, εὐλόγησον καὶ τὸν γάμον τοῦτον. Naί, ὁ Θεός, ἐπάκουσόν μου καὶ δὸς αὐτοῖς εὐτεκνίαν καὶ καρπὸν δικαιοσύνης, τὴν κοίτην αὐτῶν ἀνεπιβούλευτον διατήρησον, καὶ δὸς αὐτοῖς δρόσον τοῦ οὐρανοῦ ἄνωθεν, καὶ ἀπὸ τῆς πίπτης τῆς γῆς ἔμπλησον τὸν οἶκον αὐτῶν παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ κατακόσμησον ἐν πάσῃ, σωφροσύνη τῷ σῶ φόβῳ. Ὅτι εὐλογητός... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, χαίρετε τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις.—ὁ Κύριος ἐγγύς, μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ προσευχῆ καὶ τῇ δεήσει μετ' εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω

πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα εὐφήμα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίξεσθε, ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ ἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Καὶ γυρίζει αὐτοὺς γ' καὶ λέγει· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου.

f. 40. Εὐχὴ εἰς τὸ λῦσαι παστόν.

Νυμφῶνα καταντήσαντες οἱ δούλοι σου, Κύριε. p. 325. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θάλαμον εὐτρεπίσας, ἀξιώσον πάντας τοὺς ἐν νόμῳ καὶ στεφάνῳ ἀφθαρσίας, ὡς ἔπαθλον παρθενείας τούτους κατακοσμῶν, αὐτὸς Δέσποτα, τοὺς δούλους εὐλόγησον,⁹⁷ καὶ κατὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, χάρισαι αὐτοῖς υγείαν ψυχῆς καὶ σώματος, παιδοποιῆσαι,⁹⁸ γῆρας τίμιον. Ὅτι σὸν τὸ κράτος. Καὶ λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν δούλων... Ὅτι ἐλεήμων... καὶ ἀπολύει.

f. 41. Ακολουθία τοῦ ἀγιάσματος, γινομένου κατὰ πᾶσαν ἀρχὴν μηνὸς καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. The office has no noteworthy peculiarities. Goar, p. 358.

f. 48v. Ακολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου, ἦτοι τὸ ἑπταπάπαδον. Ὅφειλει ὁ μέλλων ποιεῖν αὐτὸ καλεῖσθαι τοὺς ἑπτὰ ἱερεῖς ἀφ' ἑσπέρας καὶ ψάλλειν ταῦτα, ἔνθα καὶ βούλει, ἢ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὸν εὐλογητόν, καὶ ἀρχόμεθα τὸν ψαλμόν, **II (p. 0185)** καὶ μετὰ τὴν πληρωσιν τούτου, λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς τὴν συναπτὴν ὄλην καὶ ἐκφώνησιν Ὅτι πρέπει. Στιχηρὰ, ἦχος δ'. Ἐδωκας τὴν χάριν σου... Βλέψε, ἀκατάληπτε... Χρίσει τοῦ ἐλαίου σου... Goar, p. 334. Δόξα καὶ νῦν, Ἐκ παντοίων κινδύνων... Εἰς τὸν ὄρθρον, μετὰ τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον, ἦχος πλ. α'. Τὴν ταχεῖαν σου σκέπην καὶ τὴν βοήθειαν... Ὁ κανὼν, ἦχος δ'. Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον... Ἐλαίῳ εὐσπλαγχνίας... Same as Goar, p. 342, but without naming Arsenios. Εἶτα στιχηρὰ ζητεῖ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κανόνος, εἶτα ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τούτων·

f. 51v. Συνάγονται οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς καὶ τίθουσι τετραπόδιον καὶ ἐπάνω τούτου τίθουσι πινάκιον, ἔχον τὰ σιτάρια ἢ κριθάρια, καὶ ἐπάνω κανδήλαν. Καὶ ποιήσας εὐλογητόν ὁ πρωτοπαπᾶς, ψάλλομεν Τρισάγιον, ἔπειτα Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ ψάλλομεν Ν' εἶτα τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα, λέγομεν τοῦτο γ'. Εἶτα βάλλει ὁ πρωτοπαπᾶς ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ἐν τῷ ἐλέει. Goar, p. 335. Ἐπειτα βάλλει

⁹⁷ Sinait. gr. 957 (s. IX–X): τοὺς δούλους σου τούτους τοὺς νεονύμφους.

⁹⁸ παιδοποιῆσαν ἀγαθὴν καὶ γῆρας τίμιον.

ὁ δεύτερος ἱερεὺς καὶ ὁ τρίτος ἕως τῶν ἑπτὰ, λέγοντες τὴν εὐχὴν ταύτην. Καὶ μετὰ τοῦτο ψάλλουσι τὰ ἀπολυτικά τῶν ἁγίων, ὅσα θέλουν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ κοντάκια. Προσφέρεται δὲ ὁ μέλλον ποιεῖν τὸ ἅγιον ἔλαιον, ποιῶν κατ' ἀνατολὰς μετανοίας τρεῖς καὶ ἑτέρας μετανοίας εἰς τοὺς ἱερεῖς, λέγων οὕτως: Εὐλογεῖτε, ἱερεῖς... Καὶ λέγουσιν αὐτῶ οἱ ἱερεῖς: Ὁ Θεὸς συγχωρήσει καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ ἴσταται κατὰ ἀνατολὰς, ἀσκεπασμένων τῶν ἱερέων, καὶ σφραγίζουσι: Νῦν καὶ ἀεὶ. Λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην: Βασιλεῦ ἅγιε, εὐσπλαγχνε... Goar, p. 52. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ... Ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν καὶ συγχωρήσεως τῶν πλημμελημάτων... Ὑπὲρ τοῦ ἐλθεῖν ἐπ' αὐτόν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, φωτίζουσαν αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτόν ἀκατάκριτον ὑπὸ τοῦ δικαίου Κριτοῦ... Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι αὐτόν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ὑπὲρ τοῦ λυτρωθῆναι αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου. Ὅτι πρέπει. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐδιάλακτε, Κύριε A. A. Dmitrievskii, *Βογοσλуж. св русск. ц. св XVI в., I*, [Kazan 1884.] appendix, p. 124. Εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς τὴν κανδήλαν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἄναρχε, ἀδιάδοχε... Goar, p. 337. Εἶτα πάλιν λέγει τὴν εὐχὴν εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα παντοκράτωρ, ἅγιε βασιλεῦ... Appendix [to Dmitrievskii, *Βογοσлужение*], p. 127. Εἶτα ἄρχεται ὁ πρωτοπαπᾶς τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον, ἑκτενή. Goar, p. 337. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός... || (p. 0186) Ibidem. Εἶτα εἰσέρχεται ὁ β' ἱερεὺς, *prokeimenon* and Apostol lection, p. 338, lection from the Gospel of Matthew p. 340, litany, Εἰρήνη πᾶσι. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Γένοιτο τὸ ἔλαιον τοῦτο... Dmitrievskii, *Βογοσлужение*, p. 109. Καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ τρίτος, *προκειμένον*: Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἐλέει, Apostol and Gospel lections, p. 341, prayer Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος (see Jerusalem 8, s. XV). Εἶτα ὁ δ' ἱερεὺς, *προκειμένον*: Ἐγὼ εἶπα· Κύριε, ἐλέησον... Πρὸς Ἐφεσίους: Ἀδελφοί, ὁ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει... ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητάς. Τέλος· καὶ ἐθεραπεύοντο, ἑκτενή, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πολὺς ἐν ἐλέει. Appendix [to Dmitrievskii, *Βογοσлужение*], p. 130n.3. Εἶτα εἰσέρχεται ὁ ε' ἱερεὺς καὶ λέγει, *προκειμένον*, ἦχος πλ. α'. Σὺ, Κύριε, φυλάξεις, Apostol and Gospel lections p. 343, litany and prayer: Κύριε ὁ Θεός, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χειρῶν σου. Appendix [to Dmitrievskii, *Βογοσлужение*], p. 114. Εἶτα εἰσέρχεται ὁ ζ' ἱερεὺς καὶ λέγει, *προκειμένον*, ἦχος πλ. β'. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, ἀπόστολος πρὸς Θεσσαλονικεῖς: (sic) Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν. Τέλος· διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῆ ὑπὲρ ὑμῶν. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ὁμοιωθῆσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις... Τέλος· ἐν ἧ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Litany and prayer: Ὁ Θεὸς ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων. Appendix [to Dmitrievskii, *Βογοσлужение*], p. 132n.3. Καὶ εὐθὺς εἰσέρχεται ὁ ζ' ἱερεὺς, lections from the Epistle to the Thessalonians, p. 344, and from

the Gospel of Luke, p. 339, litany and prayer: Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταπέμψας τοὺς ἑπτὰ ἀρχαγγέλους ἐπὶ τὸν οἶκον Ζακχαίου καὶ εἰπῶν, ὅτι σήμερον σωτηρία ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ γέγονεν.⁹⁹ Αὐτὸς φιλάνθρωπε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κατάπεμψον τούτους τοὺς ἀρχαγγέλους ἐπὶ τὸν οἶκον¹⁰⁰ τοῦ δούλου σου τοῦδε, τοῦ προϊσταμένου τὴν θείαν καὶ ἱερὰν καὶ ἔνδοξον ταύτην θυσίαν ἡμῶν, καὶ ἐπὶ τὸ ἅγιον ἔλαιον τοῦτο, τὸ προετοιμασμένον¹⁰¹ καὶ ἀναφερόμενον εἰς ὀλοκάρπωσιν τοῦ θυσιαστηρίου σου. Ναί,¹⁰² ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπάκουσον ἡμῶν, ὡς ἐπήκουσας Ζακχαίου, τοῦ¹⁰³ πενιχροῦ ἀνθρώπου, καὶ ἔσωσας αὐτόν, οὕτως ἐλθέτω ἐφ' ἡμᾶς ἡ φιλάνθρωπία σου, καὶ εὐλόγησον τὸ ἔλαιον τοῦτο καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν χριστομένους, δὸς πίστιν ἄμετρον καὶ εὐλογίαν ἀδιάλειπτον, ἵνα εὐαρεστήσωσί σε, τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις¹⁰⁴ || (p. 0187) τῆς παναγίας ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῶν¹⁰⁵ τιμίων καὶ ἐνδόξων ἀσωμάτων, τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμεων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Παντελεήμονος καὶ Ἑρμολάου, Διομήδους, Θεράποντος καὶ Θαλαλαίου, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ὅτι σὺ εἶ ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων... Καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ πρωτοπαπᾶς λέγειν τὴν εὐχὴν ταύτην, καὶ ἀλείφειν αὐτόν ἕως τῶν ἑπτὰ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Πάτερ ἅγιε... *Goar*, p. 338. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς ἑπτὰ ἱερεῖς τὴν εὐχὴν, λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς τὴν εὐχὴν ταύτην κεφαλὴν αὐτοῦ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν, πρόσδεξαι τὴν ἱκεσίαν τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα, τοῦ κλίναντος τὸν ἑαυτοῦ αὐχένα ἐνώπιον τῆς ἁγίας δόξης σου, καὶ εἴ τι ἤμαρτεν ἐν λόγῳ, ἢ ἔργῳ ἢ κατὰ διάνοιαν, ἢ ἐν παραβάσει, ἢ ἐν παρακοῇ, ἢ ἐν νυκτί, ἢ ἐν ἡμέρᾳ, ἢ ὑπὸ κατάραν ἱερέως, ἄνευ, ἄφες, οἴκτειρον, συγχώρησον, ὁ Θεὸς, τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ καταξιώσον αὐτὸν τοῦ ἀχράντου σου σώματος καὶ τοῦ τιμίου σου αἵματος εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν, εἰς ὑγίαν ψυχῆς τε καὶ σώματος, πρεσβείαις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ, τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων ἀσωμάτων, τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου, τῶν θείων καὶ πανευφήμεων ἀποστόλων, καὶ τῶν ἁγίων ἐνδόξων ἀναργύρων Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Παντελεήμονος καὶ Ἑρμολάου, Διομήδους, Θαλαλαίου, καὶ τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς καὶ ἁγιασμὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν

⁹⁹ *Sinait. gr. 960* (s. XIII): ἐγένετο.

¹⁰⁰ οἶκον τοῦτον τοῦ προσκαλουμένου τὴν ἔνδοξον ταύτην καὶ ἱερὰν θυσίαν.

¹⁰¹ προϊστάμενον.

¹⁰² Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν.

¹⁰³ The passage from here to καὶ εὐλόγησον τὸ ἔλαιον is omitted.

¹⁰⁴ καὶ ἱκεσίαις τῆς παννυμνῆτου Δεσποίνης.

¹⁰⁵ *Sinait. gr. 960* (s. XIII): τῶν ἁγίων ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ, Γαβριὴλ, Οὐριήλ καὶ Ραφαήλ, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρῶν.

δόξαν ἀνεπέμπομεν. Εἶτα ἐκτενή· Ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ μνημονεύει, ὅσους θέλει. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων. Σοφία. Ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ γίνεται ἀπόλυσις, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὴν κατήχησιν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Βλέπε, ἀδελφέ, τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς σου... Appendix [to Dmitrievskii, *Βογοσλυζηνίε*], p. 135n.6.

f. 64.¹⁰⁶ Apostol and Gospel lections for the feasts of major saints and for Dominical and Marian feasts.

f. 86v. 11 matutinal Gospel lections. || (p. 0188)

f. 94. Apostol and Gospel lections and *antiphons* for the feasts of Christmas, Theophany, Circumcision, and Hypapante.

f. 103v. Chrysostom's sermon for Easter Matins.

f. 105. Apostol lections for the pre-Lenten Sundays and for feast days.

f. 111. Apostol and Gospel lections for the final days of Holy Week and for the Sundays after Easter.

f. 129. Διάταξις τῆς θείας ἀποστολοευγγελίου (evidently λειτουργίας). A summary text of the usual Divine Liturgy.

f. 125–139. Various notes and prayers, of no scholarly interest.

0188 [St Petersburg, Russian National Library, Arch. Antonin (from Jerusalem)]

XXI. Εὐχολόγιον. Property of the late Archimandrite Antonin (Kapustin),¹⁰⁷ deceased head of the Russian Mission in Jerusalem. Parchment, palimpsest (lower text s. IX–X), in 24°, 45 ff., copied in several straggling, clumsy 13th-century hands with a great many grammatical mistakes.

ff. 1–2 are extraneous to the manuscript.

f. 3. Ἀκολουθία εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν. Goar, p. 264.

¹⁰⁶ The text from here onwards is written in a clumsy 16th-century hand.

¹⁰⁷ The manuscript has now been bequeathed to the Imperial Public Library in Saint Petersburg.

f. 4. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον εἰς τὰς (τεσ)σαράκοντα ἡμέρας. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθῶν ὑπὸ Μαρίας τῆς ἀγίας μητρὸς σου. See the note on p. 177 above.

— Εὐχή, ὅποταν πληρώση ἡ γυνὴ τὰς μ' ἡμέρας.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ἐλέησον. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. See p. 53 above.

f. 5. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

Ἀποδύει αὐτὸν καὶ ἀπολύει etc. A. A. Dmitrievskii, [*Богослужение въ русской церкви въ XVI в.*, I, Kazan 1884,] appendix, pp. 9–11. The questions “Do you renounce?” are the usual ones, written in the same manner, but after the prayer „Δέσποτα ὁ Θεός, προσκάλεσαι τὸν δούλόν σου... καὶ εὐθέως ἄρχεται τὰ διακονικὰ λέγειν Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τού- || (p. 0189) τοις... Ὑπὲρ τοῦ πᾶσαν ἐν αὐτοῖς τοῦ ψυχοκτόνου πολεμίου τὴν δύναμιν βυθισθῆναι. Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτὸς ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ θείαν αὐτοῖς ἐνδύσασθαι δύναμιν... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸν σκευὸς ἡγιασμένον... Ὑπὲρ τοῦ περιπατῆσαι αὐτὸν ἀξίως... Ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν αὐτὸν κατασχεῖν... Ὑπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως αὐτὸν μεταλαμβάνειν... Ὑπὲρ τοῦ κληρονόμον αὐτὸν ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσηθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Conf. Goar, p. 295. Καὶ ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός... Δεῖ εἰδέναί, ὅτι καὶ τὸ Ἀμὴν καθ' ἑαυτὸν τοῦ λέγει, καὶ ἀνιστάμενος, ἐκφωνεῖ· Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου... Appendix [to A. A. Dmitrievskii, *Богослужение въ русской церкви въ XVI в.*, I, Kazan 1884], p. 22. Goar, p. 295. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ τρυβλίον μετὰ ἐλαίου, ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροὺς γ' καὶ ἀποδοὺς τὸ τρυβλίον, ἐκφωνεῖ, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἀγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, ποιεῖ εἰς τύπον σταυροῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ βαπτιζομένου καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῶν τύπον σταυροῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ βαπτιζομένου καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῶν μεταφρένων· Χριεταί ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ... Καὶ τότε χριεταί ὑπὸ τοῦ διακόνου ὅλον τὸ σῶμα ἐκ τοῦ ἐλαίου. Καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς λέγων· Βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ... Καὶ μετὰ τὸ βαπτίσει ἅπαντας, ἐκφωνεῖ· Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν... Καὶ λέγει τὸν στίχον τοῦτον σὺν τῷ λαῷ τρίτον καὶ δοξάζει, καὶ λέγει εὐχὴν τοῦ μύρου· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ... Goar, p. 290. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν, ψάλλοντος τοῦ λαοῦ τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, χριεῖ ὁ ἱερεὺς τοὺς βαπτισθέντας, τῷ ἀγίῳ μύρῳ ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου, τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν μυκτῆρων, τοῦ στόματος, τῶν β' ὠτων καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν, λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς... Καὶ μετὰ τοῦτο ἐκφώνησις· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων... Καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν νεοφωτιστῶν ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς λειτουργίας, καὶ τελεῖται ἡ θεία λειτουργία, καθὼς ἡ εἰδησις ὑποτέτακται, καὶ πλεῖον οὐδέν.

f. 23v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολουῖσαι παιδίον.

Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος τοῖς δούλοις σου... Goar, p. 303. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. Καὶ ἀποσπογγίσας τὸν βαπτισθέντα μετὰ ὕδατος, λέγει οὕτως ὁ ἱερεὺς· Ἐλούσου, ἐφωτίσθης, ἡγιασθης εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχή· Οἱ ἐνδυσάμενοι σε τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν... Goar, p. 304.

f. 24v. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον ἀρχάριον.

Δέσποτα ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος εὐπρεποῦς κατασκευάσας αὐτόν... Goar, p. 306. Εἶτα λαβὼν τὴν σπαλίδα (ψαλίδιον), ὁ ἱερεὺς κουρεύει τὸ παιδίον || (p. 0190) σταυροειδῶς, λέγων· Κεῖρεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ὄνομα... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας. See p. 55 above. Καὶ ψάλλει ψαλμόν· Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. Ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον. Δόξα σοι ὁ Θεός, ἡ ἐλπίς ἡμῶν δόξα. Δόξα Πατρὶ... Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ταῖς πρεσβείαις τῆς παναχράντου...

f. 26v. Ακολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν.

Προσέρχονται οἱ θέλοντες εὐλογηθῆναι ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ λέγει· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος αὐτῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ ἀμισήτους καὶ ἀσκανδαλίστους αὐτοὺς διαμεῖναι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτοῖς πᾶν πλημμέλημα... Εὐχή· Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν χαρισάμενος... Goar, p. 707. Καὶ εὐθὺς προσκυνοῦσι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἀσπάζονται, ὁμοίως καὶ τὸν ἱερέα καὶ ἀλλήλους, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς.— Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν χορὸν τῶν ἁγίων σου μαθητῶν καὶ ἀποστόλων ἐπιλεξάμενος μίαν ἐκκλησίαν, μίαν ποιμνην, μίαν ἀδελφότητα, ἐξαποστείλας αὐτοὺς εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης κηρῦξαι τὰ σὰ προστάγματα. Αὐτὸς καὶ νῦν, ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοὺς δούλους τούτους ὁ δεῖνα, τοὺς συνελθόντας στήναι κατενώπιον τῆς ἁγίας δόξης σου καὶ ἀδελφοὺς γενέσθαι πνευματικούς, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου καὶ ἁγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ἵνα, κατὰ τὰς ἐντολάς σου πολιτευσάμενοι, κληρονόμους τῆς ἐπουρανίου...

f. 28. Εὐχή ἐπὶ μαγαρισάντων εἰς ἔθνος.

Κύριε, Κύριε, ὁ τῶν ἀπάντων ποιητῆς καὶ Δεσπότης πάσης κτίσεως, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος καὶ σωτηρία πάντων τῶν ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν, ὁ μὴ παριδὼν τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου πανουργίας εἰς βυθὸν ἀπωλείας καὶ πλάνης κατενεχθέντα, ἀλλὰ διὰ τῆς σωτηρίου ἐνανθρωπήσεως

τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν τοῦτον ἀναζητήσας καὶ σώσας, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπαναγαγών. Αὐτός, Δέσποτα φιλάνθρωπε, καὶ τὰ νῦν ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου τόνδε, πρόβατον τῆς λογικῆς ποιμνῆς τοῦ Χριστοῦ σου ὑπάρχοντα, καὶ ὄν ἐλυτρώσω ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν ἀθέων ἐχθρῶν, μεθ' ὧν ἀγνοία παιδικῆ καὶ ὄν βία τυραννικῆ τὰ ἐκείνων ἤθη ἤδη μετήρχετο, καὶ κατηξίωσας αὐτὸν πάλιν¹⁰⁸ || (p. 0191) τῆς τοῦ λαοῦ σου πολιτείας συνενωθῆναι, καταύγασον¹⁰⁹ αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, ὥστε¹¹⁰ τὸν ἀνακείμενον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ σπινθήρα τοῦ σωτηριώδους βαπτίσματος, ταῖς αὔραις τῆς χάριτος ἀναρριπισθῆναι εἰς φλόγα πνευματικὴν, νοητῶς¹¹¹ ἐξαφθῆναι αὐτῷ καὶ τὴν τοῦ θεοῦ Πνεύματος σφραγίδα ἐκτυποτέως ἀναφαίνεσθαι ἐν¹¹² τῷ ἀγίῳ σου Πνεύματι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ τοῖς λογισμοῖς διὰ τῆς σημειώσεως τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ σου, τὴν εἰς σὲ ἐλπίδα καὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν, ἵνα γινώσκῃ καὶ προσκυνῇ σε τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ Θεὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἅγιον· καὶ τῇ ἀγίᾳ σου καὶ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ πάσης ἐθνικῆς ἀθεότητος συνήθειαν ἀπόστησον ἀπ' αὐτοῦ, καταύγασον αὐτὸν ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου καὶ τοῖς προστάγμασίν σου πολιτεύεσθαι, καὶ τῆς τῶν θείων σου μυστηρίων ἀκατακρίτως ἀξιούσθαι μεταλήψεως, καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας μέτοχον ἀναδειχθῆναι. Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν... Conf. Goar, p. 690–691.

f. 30. Εὐχή ἐπὶ σπόρου ἀρχῆς.

Ὁ ὦν Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ πανκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων. Goar, p. 557.

f. 30v. Εὐχή ἐπὶ θέρους. Goar, p. 524.

f. 31v. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας.

Κύριος, ὁ ἐρασθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναί σοι ἐκκλησίαν. Goar, p. 485.

f. 32. Εὐχή ἐπὶ κολύβων μνήμης ἀγίων καὶ εἰς κοιμηθέντας. Goar, p. 524.

f. 32v. Εὐχή ἐπὶ τρύγης ἀμπέλου. Goar, p. 552.

f. 33. Εὐχή, ὅποταν θέλῃ γευματίσαι οἶνον.

Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀγαθὲ καὶ φιλάνθρωπε Κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὸν οἶνον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς μεταλαμβάνοντας ἐξ αὐτοῦ... Goar, p. 552. The prayer is defective at the end.

¹⁰⁸ Sinait. gr. 962 (s. XI): πάλαι.

¹⁰⁹ Sinait. gr. 962 (s. XI): κατάλαμψον.

¹¹⁰ τῶν ἀγίων σου πνεύματι, ὥστε ἐναποκείμενον.

¹¹¹ ἐν αὐτῶν ὄντος.

¹¹² ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ τοῖς λογισμοῖς.

f. 34–35. End of Apostol and Gospel lections for those who are about to sail.

f. 36. Εὐχή εἰς τὸ κατασπάσαι πλοῖον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας συμπλεῦσαι τοῖς ἀγίοις μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις σου... Goar, p. 684. Καὶ περιγυρεύσας τὸ πλοῖον, || (p. 0192) ψάλλει τὸν ψαλμὸν τοῦτον· Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου... Καὶ ὁπότεν γυρίση τρίτον καὶ εἶπη καὶ τὸν ψαλμὸν τοῦτον, λέγει μεγάλη φωνῆ· Κελεύοντος τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἁγίων Ἀκινδύνου Πηγασίου, Ἀφθονίου, Ἐλπιδοφόρου καὶ Ἀνεμποδίστου, τοῦ ἁγίου Φωκᾶ, Σώζοντος καὶ Βοηθοῦ καὶ πάντων τῶν ἁγίων, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς. Ὁ λαὸς Ἀμήν. Καὶ εὐθὺς κατασπᾶ τὸ πλοῖον καὶ πλέον οὐδέν.

f. 38. Εὐχή εἰς τὸ στήσαι τόξον πλοίου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοὺς οὐρανοὺς στερεώσας ἐν συνέσει καὶ τὴν γῆν θεμελιώσας καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς συναρμώσας... See Sinait. gr. 968 (AD 1426).

f. 39. Gospel lections.

0192 [Sinai, Monastery of St Catherine, 960]

XXII. N° 960. Εὐχολόγιον. Sinai, in 16°, parchment (thoroughly erased palimpsest), 153 ff., 13th-century hand. Defective at the beginning and the end.

f. 1. Εὐχή θ' τοῦ πεντηκοστοῦ ψαλμοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετανοίας ἄφεσιν τοῖς ἀνθρώποις δωρησάμενος... Goar, p. 42. Εὐχή τῆς εἰσόδου τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ὄρθρου· Ἐλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, φιλάνθρωπε. Goar, p. 41. Σὺ γὰρ εἶ φωτισμὸς καὶ ἁγιασμός... Εὐχή ἑωθινὴ ια' εἰς τοὺς αἶνους· Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ τὰς νοεράς καὶ λογικὰς ὑποστησάμενος... Goar, p. 42. Εὐχή ιβ' τῆς ἀπολύσεως· Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν, καὶ εὐλογοῦμεν... p. 42. Πληρώσωμεν τὴν ἑωθινὴν δέησιν etc. Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ἄγιε, ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν... Goar, p. 44. End lost; missing leaves.

f. 3. Fragments from the vespereal prayers.

f. 4. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ἀναστάσιμα ἕνδεκα.

f. 11v. Εὐχαὶ ἐπὶ ἀρρώστους.

Εὐχή α'. Πάτερ ἄγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ πέμψας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, πᾶσαν νόσον ἰώμενον. Goar, p. 678.

f. 12. Εὐχαὶ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

Same prayers as in Goar, p. 597–603, but with *stichera* between them. See p. 24 above. The **|| (p. 0193)** final prayer: „Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰώνιος“ and its *ekphonesis*: Σὺ γὰρ εἶ ἡ ἀνάπαυσις τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν... are followed by the prayer Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος... Then the litany: Πληρώσωμεν τὴν ἔσπερινὴν and εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρίαν... p. 603.

f. 20. Ἀκολουθία εἰς μνήστρα.

Εὐλόγησον, δέσποτα. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν νῦν μνηστευομένων εἰς ἔνωσιν συζυγίας καὶ συμβιώσεως... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ τῆδε καὶ τῆς ἐν Θεῷ συζεύξεως καὶ ἀγάπης καὶ σωτηρίας... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνήστρα ταῦτα τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Εὐχή· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγών... Goar, p. 411. Καὶ εἶθ' οὕτως ἐπιδίδει αὐτοῖς, ὁ τὰ δακτυλίδια, τὸ σιδηροῦν τῷ ἀνδρὶ καὶ τὸ χρυσοῦν τῇ γυναικί, καὶ ἀλλάσσει αὐτὰ γ' λέγει· Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ὑψώσέ με... Καὶ λέγει ὅλον τὸν ψαλμὸν καὶ παραδίδει ἀλλήλοις καὶ λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων... p. 311.

f. 21. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος.

Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον... (to the end of the psalm). Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον, ὡς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην, ὁμοφροσύνην καὶ καρπὸν κοιλίας... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων... Ὑπὲρ τοῦ χαρισθῆναι αὐτοῖς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν τίμιον τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Εὐχή· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... Goar, p. 317. Καὶ λαμβάνει τὰ στέφανα καὶ ἄρχεται ψάλλειν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτούς. Καὶ στέφει αὐτούς. Καὶ κρατήσας τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτῶν, παραδίδει ἀλλήλους καὶ εἰς τὸ δάκτυλον τὰ δακτυλίδια τῷ ἀνδρὶ σιδηροῦν, τῇ γυναικί χρυσοῦν καὶ λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῶδει σου οἰκονομία... Goar, p. 318. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν... **|| (p. 0194)** Εἶθ' οὕτως λέγει· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Πάτερ ἡμῶν... Ὅτι σου ἐστὶν ἡ βασιλεία. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Εὐχή

εἰς τὸ κοινὸν ποτήριον· Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύει σου... p. 319. Καὶ ἐκφώνως· Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἀγίοις. Μετὰ δὲ οὖν τὸ μεταδοῦναι αὐτοῖς τοῦ κοινοῦ ποτηρίου καὶ λέγει μεγαλοφώνως· Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ (λέγω) χαίρετε τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν. N. F. Krasnoseltsev, *Опис. Ват. ркп. [Святыня о нѣкоторыхъ литургическихъ рукописяхъ ватиканскоῦ библиотеки, Kazan 1885]*, p. 106. Καὶ λέγει· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων τὸ καύχημα. Καὶ εἶθ' οὕτως· Ὁ διὰ τῆς ἐν Κανᾶ ἐπιδημίας Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς ἡμῶν ταῖς πρεσβείαις...

f. 23. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολυσαὶ παστὸν.

Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. Goar, p. 320. Εὐχὴ ἐτέρα· Σύμφωνανα καταστήσαντες οἱ δούλοι σου... p. 325.

f. 23v. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν... Goar, p. 264.

f. 24. Εὐχὴ εἰς τὸ σαραντῆσαι γυναῖκα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθῶν. See p. 53 above.

f. 24v. Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

The beginning is the same as in Appendix [to A. A. Dmitrievskii], *Богослуж. въ русск. ц. въ XVI в., I*, [Kazan 1884], p. 9. After the catechetical prayers, or κατὰ τὸ Ἀμὴν, ἀποδοθέντων καὶ ἀπολυθέντων τῶν βαπτιζομένων, καὶ ὑποστρέφει αὐτοὺς ἐπὶ δυσμὰς ἄνω τὰς χεῖρας καὶ λέγει γ'. Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾶ... κ.τ.α. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ βαπτιζόμενος, πρὸς ἕκαστον τούτων, καὶ πάλιν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀπετάξω τῷ σατανᾶ; Καὶ ἀποκρίνεται ὁ βαπτιζόμενος· Ἀπεταξάμην. Καὶ ὅτε εἶπη γ'. Ἀπεταξάμην, καὶ στρέφει ὁ ἱερεὺς αὐτὸν κατὰ ἀνατολὰς λέγει· Καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ καὶ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, καὶ λέγει αὐτὸ ἕως τέλους γ'. Καὶ ὅτε εἶπη αὐτὸ γ' ἐρωτᾶ πάλιν ὁ ἱερεὺς πρὸς αὐτόν· Συνετάξω τῷ Χριστῷ, καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἀνάδοχος· Συνεταξάμην. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Καὶ προσκύνησον αὐτόν. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς προσκάλεσαι τὸν δούλόν σου... Goar, p. 281. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται. Εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός... Χρῆ γινώσκειν, ὅτι αὐτὴν τὴν εὐχὴν κατὰ μυστηρίων λέγει, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἀμὴν καὶ εὐθὺς τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι... || (p. 0195) Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων... Ὑπὲρ πλεόντων... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σώσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Τὴν εὐχὴν ταύτην ὀφείλει λέγειν μεγαλοφώνως· Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα

σου... Goar, p. 288. Καὶ ἐμφυσᾷ τὸ ὕδωρ καὶ σφραγίζει τῷ δακτύλῳ γ' καὶ λέγει· Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημείωσιν... p. 289. Εἰρήνη πάσι. Τὰς κεφαλὰς. Κλίνας ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου καὶ ἐμφυσᾷ αὐτὸ γ' λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν... p. 289. Πρόσχωμεν. Καὶ λαμβάνει τὸ τρυβλίον τοῦ ἁγίου ἐλαίου καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροὺς τρεῖς, ψάλλον τὸ Ἀλληλοῦια σὺν τῷ ὄχλῳ γ' καὶ εἴθ' οὕτως ἐκφώνως· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων... Καὶ προσφέρεται ὁ βαπτιζόμενος, καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῶν μεταφρένων, λέγων· Χρίεται ὁ δούλος τοῦ ἐλαίου ἀγαλλιάσεως... Εἶτα χρίεται ὅλον τὸ σῶμα, καὶ λαμβάνει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ βαπτίζει αὐτόν, λέγων· Βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Μετὰ δὲ τὸ βαπτίσει αὐτόν, λαμβάνει αὐτόν καὶ εἰσέρχεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλον οὕτως· Μακάριοι ὦν... Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν... p. 290. Εἶτα χρίει αὐτόν τῷ ἁγίῳ μύρῳ, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν δύο ὠτων, λέγων· Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ εἴθ' οὕτως ἀπέρχεται, ψάλλον· Ὅσοι εἰς Χριστόν.

f. 35. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον.

Ὁ λύτρωσιν ἀμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος. Goar, p. 303.

f. 35v. Εὐχὴ εἰς τὸ κείραι τρίχας παιδίου.

Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας τῆς σῆς ἀγαθότητος. Goar, p. 306.

— Εὐχὴ εἰς τὸ σαραντῆσαι γυναῖκα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 267.

f. 36. Τάξις¹¹³ γινομένη, εἰ συμβῆ μιὰρὸν ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν ἐν ἀγγεῖῳ οἴνου ἢ ἐλαίου. || (p. 0196)

f. 37. Εὐχὴ ἐπὶ φρέατος μιανθέντος.

Χρὴ πρῶτον ἀντλησαι ἐκ τοῦ φρέατος κάδους σαράντα, καὶ εἴθ' οὕτως βάλλει ὕδωρ τῶν ἁγίων θεοφανίων, καὶ θυμιᾷ ὀλόγυρον τὸ φρέαρ, εὐχεται οὕτως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγήτῳ ἀγαθωσύνη. Goar, p. 479.

¹¹³ This office, which regularly occurs in manuscripts, here has but a few insignificant peculiarities (cf. p. 47, 71, etc. above). For this reason, I have printed only the non-standard passages and just give general references to the rest of its text.

f. 37v. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας. Goar, p. 485.

f. 38. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου οἴκου. Goar, p. 483.

f. 38v. Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴκου. Goar, p. 484.

f. 39. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος. Goar, p. 707.

— Εὐχή εἰς τὸ ἐπάραι παιδίον ἀπὸ ἐκκλησίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ ἡγαπημένου Παιδός σου, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τέκνα Θεοῦ καλέσας ἡμᾶς... Goar, p. 561. Καὶ εἴθ' οὕτως προσκυνοῦν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἀσπάζονται, καὶ ἐν εἰρήνῃ ἀπολύονται.

f. 40. Εὐχή εἰς τὸ πράσσαι πλοῖον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐντειλάμενος τῷ Νῶε κατασκευάσαι κιβωτὸν πρὸς σωτηρίαν τῷ κόσμῳ. Goar, p. 559.

— Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρῃ διὰ δακρῶν ἀφῆσιν πταισμάτων δωρησάμενος... Goar, p. 537.

f. 40v. Εὐχή εἰς τρύγην ἀμπέλου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱοῦ καὶ Θεὸν ἡμῶν... Goar, p. 552.

f. 41. Εὐχή ἐπὶ κολύβων ἀγίων.

Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου, Κύριε... p. 524.

f. 41v. Εὐχή ἄλλη εἰς κόλυβα ἀγίων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν... See p. 35 above.

— Εὐχή (ἐπὶ) ἀποδημούντων. See p. 33 above.

f. 42. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων. Goar, p. 534.

f. 42v. Εὐχή ἐπὶ προπετῶς ὀμνούντων. Goar, p. 534. || (p. 0197)

— Εὐχή ἐπὶ ψυχῆς κρινομένης.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι... Goar, p. 587.

f. 43. Εὐχή ἐπὶ σπόρου. Goar, p. 557.

f. 43v. Ἀκολουθία εἰς ἀσθενοῦντας ἐπὶ τῶν ἑπτὰ πρεσβυτέρων. Ἀφ' ἐσπέρας ὀφείλει τεθῆναι κανδήλαν μεγάλην καὶ τίθεται ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ψάλλει τὸν ἐξάψαλμον καὶ ἀρτυεὶ αὐτὴν ὁ πρῶτος πρεσβύτερος, καὶ

ἄπτει αὐτὴν καὶ εἶθ' οὕτως λέγει· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. Goar, p. 338. Εἶτα λέγει· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ ἀφέσεως... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Καὶ λέγει· Ἀλληλοῦα γ' καὶ λέγει τροπάριον, ἦχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Δόξα καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας... Καὶ ἄρχεται ψάλλειν τὸν κανόνα εἰς ἦχον β'. Ὡδὴ α'. Δεῦτε λαοί... Πάντες πιστοί, δεῦτε συμφώνως τιμήσωμεν τὴν Θεοτόκον· Χριστὸν γὰρ κυήσασα... Ὁ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως τῆς πατρικῆς ἐκ σοῦ λαβῶν τὸ φύραμα... Τῶν χερουβὶμ τιμιωτέρα ὑπάρχουσα... Λύτρον ἡμῖν τῆς ἁμαρτίας ἐγέννησας τὸν εὐεργέτην Κύριον... After Ode III: Ἐτι καὶ ἔτι... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ ἀφέσεως... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτὸν πᾶν πλημμέλημα ἔκουσιόν τε καὶ ἀκούσιον. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Ἀγαθὲ, φιλάνθρωπε, εὐσπλαγχνε, πολύελεε Κύριε, ὁ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἰώμενος, ἴασαι τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα, ἐξέγειρον ἀπὸ κλίνης¹¹⁴ ὀδύνης, ἐπίσκεψαι ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ ἀποδίωξον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν ἀρρωστίαν καὶ ἀσθένειαν, ἵνα, ἐξαναστὰς τῇ χειρὶ σου τῇ κραταιᾷ, δουλεύσῃ σοι μετὰ πάσης εὐχαριστίας, ὕμνων σὺν ἡμῖν τὸ προσκυνητὸν¹¹⁵ ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Καὶ λέγει κάθισμα· Τὸν πλοῦτον θεωρήσας τῶν ἀρετῶν τοῦ Ἰωβ συλλήσαι... Δόξα καὶ νῦν, Οἱ τὴν σὴν προστασίαν... Ode VI is followed by the same litany and a prayer: Δέσποτα παντοκράτωρ, φιλόψυχε, φιλόδουλε Σωτῆρ τῶν ἀπάντων, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ ταπεινῶν καὶ ἀνυψῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος, ἴασαι τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὁ δεῖνα τὸν ἀσθενοῦντα ἐπίσκεψαι ἐν τῷ ἐλέει σου καὶ ἐκτεινον τὸν βραχίονά σου τὸν ἀόρατον, τὸν πλήρη ἰάσεως καὶ θεραπείας, καὶ ἀνάστησον αὐτὸν ἀπὸ κλίνης ἀρ- || (p. 0198) ρωστίας, ἐπιτίμησον τῷ πνεύματι τῆς ἀσθενείας, ἀπόστησον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν πληγὴν, πᾶσαν ἀλγηδὸνα, πᾶσαν μᾶστιγα, πᾶσαν ἀρρωστίαν, πάντα πυρετὸν ἢ ῥίγος, καί, εἴ τι ἂν ἔστιν ἐν αὐτῷ πλημμέλημα, ἄνες, ἄφες, οἰκτιρον, συγχώρησον διὰ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν. Ναί, Δέσποτα, φεῖσαι τοῦ πλάσματός σου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ σοὶ δόξα πρέπει τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεί... Δόξα, Διαπλέων τὸ πέλαγος τῆς παρουσίας ζωῆς μου... Καὶ νῦν, Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενώς... Ode IX is followed by the same litany and a prayer: Βασιλεῦ θεραπευτὰ τῶν καμνόντων, σὲ δαίμονες τρέμουσι καὶ τῇ σῇ προστάξει ὑποχωρεῖ πᾶσα νόσος καὶ πειρασμὸς ἅπας· σὲ ὁ τὰ λυθέντα μέλη πηγνύων, ὁ τὸν θάνατον ἐλαύνων, ὁ τὰ κείμενα σώματα ἀπ' αἰώνως παραχρημα ἐγείρων, διὸ δυσωποῦμέν σε, Δέσποτα, δὸς τῷ δούλῳ ὁ δεῖνα τὴν ὑγείαν καὶ τῆς νόσου ταύτης ἐλευθέρωσον. Δυνατὲ φιλάνθρωπε, καὶ μηκέτι αὐτὸν ἐν κλίνῃ ἐπιτρέψῃς εἶναι, ἀλλ' ὡς ἐκείνον τὸν

¹¹⁴ Sinait. gr. 966 (s. XIII): ἀπὸ κλίνης ἀρρωστίας καὶ στρωμνῆς κακώσεως.

¹¹⁵ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπές.

ἐκ τριάκοντα καὶ ὀκτῶ ἔτεσι κατακείμενον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔστησας, οὕτως καὶ τῷ δούλῳ σου τούτῳ τὴν ὑγίαν δώρησαι, ὁ αἴρων τοῦ κόσμου τὴν ἁμαρτίαν. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία... Καὶ ποιεῖ ἐκτενὴν καὶ ἀπολύει.

Τῇ δὲ ἐπαύριον συνάγονται οἱ ἱερεῖς ἑπτὰ, καὶ λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς... Καὶ ἄρχεται ψάλλειν τροπάριον εἰς ἦχον πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, Δόξα καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... καὶ ποιεῖ ἐκτενὴν· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἴλεων καὶ εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον Θεὸν ἐπὶ ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν τοῦ... Ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ ἀφέσεως... Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ... Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου... Τοῦ ἀγγέλλειν τὸ πρῶτῳ... Δόξα καὶ νῦν. Εὐχὴ ἀντιφώνου πρῶτου· Κύριε, Κύριε, ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς. Goar, p. 335. Ἀντίφωνον β'. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε... Καὶ γὰρ ἐστερεώθη... Τὰ μαρτύριά σου, Δόξα, Ὁ μονογενὴς Υἱός... Ἐτι καὶ ἔτι. Εὐχὴ ἀντιφώνου β'. Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ πολὺς ἐν ἀγαθότητι, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως. Goar, p. 341. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα... Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον. Ὅτι Θεὸς μέγας καὶ βασιλεὺς μέγας... Εὐχὴ τῆς εἰσόδου· Αἰτούμεθά σου, Κύριε ὁ Θεός, ὅπως ἐπιστάξης τὸ ἔλεός σου ἐπὶ τὸ ἔλαιον τοῦτο. Goar, p. 347. Ἴνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάσωσι... Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν εἰς ἕκαστος τῶν ἱερέων ἄπτει τὸ αὐτότουρβον(;) αὐτοῦ, ποιῶν εἰς τὸ ἔλαιον σταυροὺς τρεῖς, καὶ εἶθ' οὕτως ἄρχεται ὁ **|| (p. 0199)** καθ' εἰς ἱερεὺς λέγων· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν δούλων Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ ὀδεῖνα καὶ παντὸς τοῦ οἴκου αὐτῶν ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν... Καὶ εἶθ' οὕτως τὸ Ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ψάλλει Τρισάγιον, προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με. Στίχος· Μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχόν... Καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου... Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε. Goar, p. 337. Ἀλληλούια, Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, διήρχετο ὁ Ἰησοῦς τὴν Ἱερικῶ... Goar, p. 339. Ἐλέησον ἡμᾶς... καὶ ποιεῖ ἐκτενὴν, καὶ λαβόντες οἱ ἱερεῖς ἐκ τοῦ ἐλαίου, ἀλείφουσι τὸν ἀσθενοῦντα ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς, λέγοντες τὴν εὐχὴν· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... Ἐτι δεόμεθα, ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, ἔπιδε ἐπὶ τὴν ἡμετέραν αἴτησιν καὶ ἴασαι τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα ἐκ πάσης νόσου καὶ πάσης μαλακίας, καὶ ὑγίαν καὶ ἄφεισιν ἁμαρτιῶν δώρησαι αὐτῷ... Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ φυλάσων διὰ τὴν ἀθήκην... Goar, p. 337 καὶ μετόχους ἡμᾶς ποιήσας τοῦ ἁγίου ὀνόματος αὐτοῦ, μετέστησεν ἡμᾶς ἐκ τῆς καταδυναστείας τοῦ διαβόλου καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐκάλεσεν. Αὐτός, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς, οὓς ἠυδόκησας οὐκ ἐν αἵματι διαθήκης καθαρίζεσθαι, ἀλλ' ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ καὶ ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτοὺς Χριστοῦ ποιμήνην,

λαὸν περιούσιον, ἔθνος ἅγιον, βασιλείον ἱεράτευμα, καὶ ἐκαθάρισας ἡμᾶς ἐν ὕδατι... καὶ Ἰωάννη τῷ ἐκλεκτῷ σου, καὶ ἰκάνωσον ἡμᾶς γενέσθαι διακόνους τῆς καινῆς σου διαθήκης καὶ χρίειν τῷ ἐλαίῳ σου τούτῳ, ὑπὲρ ὧν ἐποίησας, ὅπως ἂν, ἀπεκδυσάμενοι τὴν ἀσέβειαν, ἐνδυσώμεθά σε τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν διὰ τοῦ ἀγιάσματος τούτου. Ἐκφώνως· Ἐλέει καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου... Καὶ ἐμφυσᾷ εἰς τὸ ἔλαιον, ποιῶν σταυροῦ τύπον, καὶ εἰσέρχεται ἕτερος ὁ ἱερεὺς· Ἐγὼ ὑπάρχω τὸ δένδρον τὸ ἄκαρπον, Κύριε... Ἄλλο, Ὡς κύματι θαλάσσης... Δόξα καὶ νῦν, Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν, πάντα ὑπερένδοξα... Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Σοφία, τὸ προκειμένον Ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου. Στίχος Παιδεύων ἐπαίδευσεν. Απόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὀφείλομεν ὑμεῖς δυνατοί. Goar, p. 338. Ἀλληλούια. Ἐλέησόν μέ, ὁ Θεός. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, νομικός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ. Goar, p. 337. Ἐλέησον ἡμᾶς (see above), ἐκφωνεῖ· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα. Καὶ εὐθύς ἢ εὐχή αὕτη· Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλαιον τοῦτο ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως Πνεύματος ἁγίου, ἔλαιον ἀγιωσύνης, ἔλαιον ἀναγεννήσεως, ἔλαιον ἀγιασμοῦ... ἐν || (p. 0200) τῷ τῆς ἀναγεννήσεως ἐλαίῳ ἀφόβως ἀρύονται, ἐκλάμποντες, ὡς οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ τῇ φαιδρότητι, μὴ ἔχοντες σπῖλον ἢ ῥυτίδα... Goar, p. 338. Ἐκφώνως· Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία... Καὶ ἐμφυσᾷ εἰς τὸ ἔλαιον γ' καὶ ἄπτει τὸ αὐτότουρβον καὶ μετέρχεται. Κάθισμα· Παροικοῦσα ἐν τῇ γῇ ψυχὴ μου, μετανόησον... Ἔως πότε ψυχὴ μου ἐπιμένεις τοῖς πταισίμασιν... Καὶ εἰσέρχεται ὁ γ' ἱερεὺς, προκειμένον ἦχος β'. Κύριος φωτισμός μου... Στίχος· Κύριος ὑπερασπιστής. Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐστὲ ναὸς Θεοῦ ζῶντος... Goar, p. 341. Ἀλληλούια. Τὰ ἐλέη σου, Κύριε. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ. Goar, p. 340. Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἀγαθός... Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψίστος, ὁ ὑπὸ πάσης κτίσεως προσκυνούμενος... Goar, p. 339 καὶ ἴσαι τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου, πρεσβείαις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν τιμίων δυνάμεων ἀσωμάτων ἀρχαγγέλων, τοῦ τιμίου Προδρόμου, τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Παντελεήμονος, Ἐρμολάου καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ἐκφώνως· Ὅτι ἐλέους καὶ φιλανθρωπίας... Ἔρχεται ἕτερος ἱερεὺς καὶ λέγει κάθισμα· Τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν... Διαπλέων τὸ πέλαγος τῆς... Δόξα καὶ νῦν· Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς... Προκειμένον ἀποστόλου· Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με... Στίχος· Μακάριος ὁ συνιών. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν ὑπὲρ θλίψεως. Goar, p. 342. Ἀλληλούια. Ὑπομένων ὑπέμεινα. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. Goar, p. 343. Καὶ ποιεῖ ἐκτενήν, τὸ Κύριε ἐλέησον, καὶ ἡ εὐχή αὕτη· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ πολὺς ἐν ἐλέει καὶ πλούσιος ἐν ἀγαθότητι, σύ, Κύριε, ὁ ἐνισχύσας ἡμᾶς διὰ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων ἐλαίῳ μετὰ προσευχῆς ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων τοὺς ἀσθενούντας θεραπεύειν.

Σὺ Ἀυτός, Δέσποτα, ποιήσον τοῦτο τὸ ἔλαιον εἰς ἴασιν καὶ σωτηρίαν τοῖς ἐξ αὐτοῦ χρισμένοις, εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου σου ὀνόματος, ἀποδιώκων πᾶσαν νόσον ἐξ αὐτοῦ καὶ πᾶσαν μαλακίαν, ὁ μόνος ψυχῶν καὶ σωμάτων ἰατρός, ὅπως, μετασχόντες τῆς σῆς φιλανθρωπίας, δοξάσωμεν τὴν σὴν ἀγαθότητα. Ὅτι σὺ ὑπάρχεις ὁ Δοτὴρ τῶν ἀγαθῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Καὶ σφραγίζει τὸ ἔλαιον καὶ ἄπτει αὐτότουρβον, καὶ εἰσέρχεται ἕτερος καὶ λέγει κάθισμα· Κριτοῦ καθεζομένου... Ψυχὴ, τὰ ὧδε πρόσκαιρα, τὰ δὲ ἐκεῖθεν... Δόξα καὶ νῦν. Προκειμένον τοῦ ἀποστόλου· Σὺ, Κύριε, φυλάξεις ἡμᾶς... Στίχος· Σῶσόν με, Κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἐφεσίους· **|| (p. 0201)** Ἀδελφοί, ὁ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην... Τέλος· Ἴνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν. Ἀλληλούια. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ὡμοιωθῆ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις... Goar, p. 342. Ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.α. τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ' καὶ ἡ εὐχὴ αὕτη· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθηήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ. See the note on p. 103 above. Ὅτι σὺ ἰατρός τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Καὶ ἐμφυσᾷ τὸ ἔλαιον καὶ ἄπτει τὸ αὐτότουρβον αὐτοῦ, ἀπέρχεται καὶ ψάλλει τροπάρια, ἦχος, πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον, Δόξα, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην. Καὶ ἔρχεται ς' ἱερεὺς καὶ λέγει προκειμένον τοῦ ἀποστόλου· Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου... Στίχος· Ἡ σωτηρία σου, ὁ Θεός, ἀντελάβετο... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη. Goar, p. 343. Ἀλληλούια. Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησον. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου. Goar, p. 341. Ἐλέησον ἡμᾶς. Ἔτι δεόμεθά σου, Κύριε, ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα, τοῦ ἐν ἀσθενείᾳ κατακειμένου καὶ τοῦ ἐλέους Κυρίου... Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταπέμψας τοὺς ἑπτὰ ἀρχαγγέλους εἰς τὸν οἶκον Ζακχαίου. See the note on p. 186 above. Καὶ εἰσέρχεται ἕτερος ἱερεὺς καὶ λέγει κάθισμα, ἦχος πλ. δ'. Ὁμματι εὐσπλάγχνῳ, Κύριε, ἴδε... Ὡς τοῦ κριτοῦ παρόντος... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ καὶ τείχος καὶ λιμένα. Πρόσχῳμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Σοφία, ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, προκειμένον ἦχος πλ. α'. Ἐπακούσαι σου, Κύριος, ἐν ἡμέρᾳ, ὑπερασπίσαι σου... Πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, παρακαλῶ ὑμᾶς· νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους. Goar, p. 344. Ἀλληλούια, Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ... Τέλος· καὶ ἤλειψαν ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεραπεύοντο. Ἐλέησον ἡμᾶς. Ἔτι σοῦ δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης σου τῆς δεῖνα τοὺς τὰ σὰ ἐλέη ἐπιδεδιομένους, ταχειᾶς ἐπισκέψεως καὶ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν εἴπωμεν. Κύριε, ἐλέησόν λ'. Ὅτι ἐλεήμων... Εὐχὴ· Ὁ Θεὸς ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντα οἰκονομῶν ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. See Appendix to A. A. Dmitrievskii, *Богослуж. св. русск. ц. св XVI в., I*, [Kazan 1884], p. 132n.3. Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν ταύτην ὀφείλει ψάλλειν· Ὁ κατοικῶν ἐν βοθηθείᾳ καὶ ξζ' ψαλμὸν τοῦ Ψαλτηρίου· Ἀναστήτω ὁ Θεός. Καὶ εἶθ' οὕτως ἀλείφουν

τὸν ἄρρωστον ἐκ τοῦ ἐλαίου ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν τάξιν, λέγει ὁ καθ' εἰς τὴν εὐχὴν ταύτην· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... Goar, p. 338 διὰ ἡ (p. 0202) τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου ζωοποιήσον αὐτὸν κατὰ τὸ σοὶ εὐάρεστον, ἵνα καὶ τὴν ὀφειλομένην σοι εὐχαριστίαν ἐν ἀγαθοεργίᾳ ἀποπληροῦνται πρεσβείαις τῆς ὑπερενδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι τοιοῦτος ἄνθρωπος, ὅσπερ ὀφείλεται ποιεῖν τὸ ἔλαιον τὸ ἅγιον τοῦτο, ἕως ἑπτὰ ἡμερῶν οὔτε ἐξαποδύεται οὔτε νίβγεται, ἀλλὰ προσκαρτερεῖ τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ ἕως συμπληρώσεως τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν, οἱ δὲ ἱερεῖς οἱ τοιοῦτοι οἱ ἑπτὰ λειτουργοῦσι τὰς ἑπτὰ ἡμέρας εἰς πρὸς εἰς καθ' ἡν ἡμέραν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου ἀσθενοῦς, μετὰ δὲ συμπληρώσεως τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν λούεται καὶ ἀλλάσσει καὶ κατηχίζεται ὑπὸ τοῦ πρώτου ἱερέως, τῶν τοιούτων ἑπτὰ, εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν συλλειτουργῶν αὐτοῦ· Βλέπε, ἀδελφέ, τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς σου ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι, μὴ προσπταίσης τῷ Θεῷ· τὰ γὰρ πρόωγ σου ἐγκλήματα ἐξέλιπε διὰ τῆς προστάξεως ἡμῶν, τῶν ἀναξίων ἱερέων, κατὰ χάριν Χριστοῦ νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

f. 61. Apostol and Gospel lections for the whole year, September through August. A number of leaves (and the respective lections) are lost.

0202 [Sinai, Monastery of St Catherine, 966]

XXIII. N° 966. Εὐχολόγιον. Sinai, in 16°, parchment (palimpsest, at times double palimpsest), 102 ff., written by a 13th-century hand. Since the Liturgy commemorates, among the deceased, Ῥόπερτος ῥηγὸς (1101–1154) καὶ Γουλιέλμος ῥηγὸς (1154–1166), the manuscript is certainly of South Italian origin.

f. 1. Ἀκολουθία ἐξομολογουμένων.

The text on the first page is very faded and illegible, but the following pages show that except for some small variants, the office is the same as the one printed by I. Morini, *Commentarius historicus de sacramento poenitentiae*. Venet. 1702 an., p. 616–620. Desinit Ποιήσαντος οὖν Τρισαγίου, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τροπάριον ἦχος δ'. Τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν, Δόξα καὶ νῦν, Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς, εἶτα ἐκτενῆ καὶ ἀπολύει.

f. 10. Κανονάριον, ἐκτεθὲν παρὰ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.

Τέκνον, τί ἰσχύεις φυλάξαι; κατὰ γὰρ ἰσχὴν καὶ προαίρεσιν τοῦ δεχομένου τὰ ἐπιτίμια δίδονται... Desinit Νινευῖται οὐ πολλῶν ἐδεήθησαν ἡ (p. 0203) τῶν ἡμερῶν εἰς τὸ μετανοῆσαι, ἀλλὰ τριῶν ἡμερῶν μόνων. I. Morini p. 620.

f. 21. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν ἐπιτιμίοις ὄντων καὶ ἑαυτοὺς ὄρκῳ δεσμοῦντων.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Πατρὸς, ὁ πάντα δεσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Goar, p. 528.

f. 21v. Εὐχή τοῦ ὑπὸ δεσμοῦ ὑπὸ ἱερέως λυομένου.

Εὐσπλαγχνε, ἀγαθὲ καὶ φιλάνθρωπε, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρισμοὺς ἐξαποστεύλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον. Goar, p. 521.

— Εὐχή εἰς ἐνυπνιαζόμενον ἀδελφόν.

Πολυεὐσπλαγχνε Κύριε, ἀκήρατε, ἀμόλυντε, μόνε ἀναμάρτητε. Goar, p. 529.

f. 22. Τάξις, γινομένη εἰς ἐξομολόγησιν ἐτέραν.

Εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀλλάσσει, καὶ θυμιᾷ, καὶ ἄρχεται καθ' ἑαυτόν, καὶ ἀποκρίνων, καὶ ἐκφωνῶν, καὶ ὁ θέλων ἐξομολογήσασθαι στέκει εἰς τὸ διάστυλον, καὶ ἄρχεται ὁ ἱερεὺς (;), λέγων· Εὐλόγησον, δέσποτα. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἐπισκέψεως αὐτοῦ... Ὑπὲρ τοῦ καθαρῶσθαι αὐτὸν ἀπὸ παντὸς πονηροῦ, μὴ ἔχοντος σπίλον ἢ ῥυτίδα, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι αὐτὸν καὶ ἡμᾶς τῆς αἰωνίου κολάσεως... Ἀντλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι ἀγαθὸς εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Καὶ εὐθὺς τὸ Τρισάγιον καὶ λέγει· Πρόσχωμεν. Προκείμενον, ἦχος δ'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός. Στίχος· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Τιμόθεον· Τέκνον Τιμόθεε, πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος... Τέλος· τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Ἀλληλουία, ἦχος πλ. δ'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ παράγων ὁ Ἰησοῦς, εἶδεν ἄνθρωπον, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον... Τέλος· οὐ γὰρ ἤλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Εἶπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ... Εὐχή τῆς ἐκτενῆς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενὴ ταύτην ἰκεσίαν... Ἐτι ὑπὲρ τοῦ ἵλεων, εὐμενῆ... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς παρὰ Θεοῦ ἁνωθεν βοήθειας, ὑγείας καὶ σωτηρίας, καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ... Καὶ ὑπὲρ τοῦ προσδέξασθαι Κύριον τὸν Θεὸν τὴν νυνὶ αὐτοῦ δέησιν καὶ συγκαταριθμῆσαι αὐτὸν τῷ χορῷ τῶν σωζομένων, καὶ λυτρωθῆναι αὐτὸν τῶν πρότερων αὐτοῦ σφαλμάτων... Εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεῆμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Καὶ εἶθ' ἢ (p. 0204) οὕτως· Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ τῷ Πνεύματί σου. Καὶ προσέρχεται ὁ μέλλων ἐξομολογεῖσθε καὶ βάλλει γονυκλισίαν ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ κείται ἐν τοῖς γόνασιν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγων τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρῃ διὰ δακρῶν

ἄφεςιν ἁμαρτιῶν αὐτοῖς δωρησάμενος. Goar, p. 537. Δέσποτα Κύριε, ὁ καλῶν δικαίους εἰς ἁγιασμόν καὶ ἁμαρτωλοὺς εἰς τὸ σῶσαι αὐτούς. *I Morini. De sacramento poenitentiae* p. 618. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐσπλαγχνε, ἀγαθὲ καὶ φιλάνθρωπε, ὁ διὰ τοὺς οἰκτιρισμοὺς ἑξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον *ibid.* p. 625. Καὶ εἶθ' οὕτως ἀνιστᾶ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς λέγει: Ἰδοὺ θελήματι τοῦ φιλάνθρωπου Θεοῦ, τοῦ πάντας θέλοντος σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, προσέδραμες τῇ ἀγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία τοῦ καθαρῶσαι ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας· βλέπε οὖν, τέκνον, μὴ αἰσχυνθῆς με καὶ ἀποκρύψης τίποτε ἐκ τῶν ἔργων σου καὶ κατακριθεῖς. Καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται· Πάτερ, ἡμάρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Συγχωρήσει σοι ὁ Θεός. Ὅμοίως κατὰ πάντα οὕτως ἀποκρίνεται· Συγχωρήσει σοι ὁ Θεός ἕως τέλους. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ταῦτα πάντα πρὸ τοῦ ἐξειπεῖν ἡμᾶς, ἃ ἔλεξας, ἐγὼ γε ὁ τάλας πέπραχα δὲ καὶ ἄλλα πλεῖστα, ἃ φρίττει ἢ γλῶσσα τοῦ λαλεῖν αὐτά, ἀλλ' οὐκ ἀπογιγνώσκω τῆς ἑμαυτοῦ σωτηρίας, ὅμως ἀφορῶ εἰς τὸ πέλαγος τῶν οἰκτιρισμῶν τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ τοῦ δωρησθαι ἡμῖν λύτρον ἀμπλακημάτων. Καὶ εἶθ' οὕτως λέγει τὸν Ν' ψαλμὸν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Καὶ τοῦτον ὅλον ψάλλεται μετὰ γονυκλισίας καὶ τὸ Κύριε, συγχώρησον γ' τὸ Κύριε, ἰλάσθητι γ'. Λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων καὶ πάσης σαρκός, ὁ Θεὸς τῶν μετανουούντων, ὁ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων δούς ἐξουσίαν τοῦ λύειν πᾶσαν ἁμαρτίαν, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, ὁ τοὺς ἀπατηθέντας ἐκ φρενοβλαβοῦς παραδόσεως ἐπιστρέψας εἰς σωτηρίαν. Αὐτός, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, προσδέξαι καὶ τὸν δούλόν σου τοῦτον ἀνανήψαντα ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος καὶ προσδραμοῦντα τῇ ἀγία σου ἐκκλησία. καὶ δεόμεθά σου, Κύριε, καὶ παρακαλοῦμέν σου, ποιήσον αὐτὸν ἐπαρίθμιον γενέσθαι μετὰ τῶν σωζομένων, διαφύλαξον αὐτόν, ὅτι νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἀπολωλὸς ἦν καὶ εὐρέθη· διό, Κύριε, δώρησαι αὐτῷ νοῦν ἀγαθόν, ἵνα ἀμώμως καὶ ὀσίως δοξολογήσῃ σε ἐν τῇ ἀληθείᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σου ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα... Εὐχή ἡγουν ἀπολυτική· Ὁ Θεός, ὁ δὴ ἡμᾶς ἐνανθρωπήσας καὶ παντὸς τοῦ κόσμου τὰς ἁμαρτίας βαστάζων... *I. Morini. De sacramento poenitentiae* p. 643. Καὶ εἶθ' οὐ- || (p. 0205) τως καθεζόμενοι, ἐρωτᾶ αὐτὸν ἐν φαιδρῷ τῷ προσώπῳ καὶ εἰλικρινεῖ διαθέσει· Βλέπε, τέκνον, μὴ αἰσχυνόμενος ἀποκρύψης τι πλημμέλημα, ἀλλὰ περισωρεύσας... With this, the text breaks off.

f. 25. Εὐχολόγιον, περιέχον τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως.

Εὐχή εἰς τὸ ἀμφιέννεσθαι τὸν ἱερέα τὴν ἱερατικὴν στολήν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπίδε ἐπ' ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον δούλόν σου ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ καὶ στολήν περιβαλλόμενον ἱεράν, δύναμιν ἐξ ὕψους κατάπεμψον καὶ ἐνίσχυσόν με τῇ

χάριτι τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, ἐνδεδυμένον τὴν τῆς ἱερωσύνης χάριν παρ-
ραστήναι τῇ ἱερά ταύτῃ τραπέζῃ καὶ ἱερουργῆσαι τὸ ἄχραντόν σου σῶμα καὶ
τὸ τίμιον αἷμα. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα καὶ προσκύνησις τῷ Πατρὶ καὶ τῷ
Υἱῷ...

— Εὐχή τοῦ θυμιάματος.

Θυμιάμά σοι προσφέρομεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν. Goar, p. 50.

f. 25v. Εὐχή τῆς προθέσεως, ἣν ἰσθῶμεν καὶ λέγομεν ἐνώπιον τῆ προθέ-
σει.

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον τὴν τροφήν τοῦ παντὸς κό-
σμου τὸν Κύριον ἡμῶν. Goar, p. 51.

— Ἀρχὴ τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ
Χρυσοστόμου.

The prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοίκων... is entitled εὐχή
τῶν κατηχουμένων πρὸ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάν-
νου τοῦ Χρυσοστόμου. The prayer Οὐδεὶς ἄξιός...— εὐχή τοῦ χερουβικοῦ.
This prayer is followed by Οὐδεὶς ἄξιός... ὁ ἱερεὺς· Μνήσθητί μου, δέσπο-
τα. Καὶ ὁ διάκονος· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου
ἐπισκιάσει σοι, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Μνήσθητι καὶ ἐμοῦ, δέσποτα. Καὶ
ὁ ἱερεὺς· Μνησθεὶὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ ὑμῶν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. Εἶτα ἀπονίπτονται ἀμφότεροι τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων, κατὰ τὴν
παράδοσιν τοῦ ἁγίου πρωτοπίστου· Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου. Εἶτα λέγει
ὁ ἱερεὺς μυστικῶς· Νίψομαι ἐν ἀθώοις τὰς χεῖρας... καὶ τόπον σκηνώματος
δόξης σου, ὧδε κατοικήσω, ὅτι ἠτησάμην αὐτήν, αὐτὴ ἡ κατάπαυσις μου εἰς
αἰῶνα αἰῶνος. Goar, p. 49. Εὐχὴ εἰς τὸ συστειλαί· Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν.
N. F. Krasnoseltsev, *Святыня о Ватикан. ркн.*, [Kazan 1885,] p. 279.

f. 46. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου.

Εὐχὴ τῶν κατηχουμένων ἀ' πιστῶν, μετὰ τὴν εὐχὴν τῆς ἐκτενῆς· Κύ-
ριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν. Goar, p. 138. This is|| (p. 0206) is
the beginning of the office. While the Οἱ τὰ χερουβίμ is chanted, ὁ ἱερεὺς τὴν
εὐχὴν τοῦ χερουβικοῦ. Οὐδεὶς ἄξιός... Ἐρχόμενος ὁ διάκονος, τὰ ἅγια βα-
στάζων καὶ τῷ ἱερεὶ ἐγχειρίζων αὐτά, λέγει· Εὐλογεῖτε, ἅγιοι. Ὁ δὲ ἱερεὺς
δεχόμενος αὐτά, λέγει· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Καὶ
ἐπαίρων τὸ κάλυμμα, ἀποκαλύπτει τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ τὸν δίσκον, καὶ
εἶθ' οὕτως καλύπτει αὐτὰ μετὰ τῆς νεφέλης, εἶτα στρέφεται ὁ προεστῶς λέ-
γει τοῖς συλλειτουργοῦσιν αὐτῷ· Εὐχεσθε, ἀδελφοί. Καὶ ἀποκρίνονται πάν-
τες· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι.
Μνήσθητι ἡμῶν, δέσποτα. Ὁ δὲ λέγει· Μνησθεὶὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῇ
βασιλείᾳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἀποκρίνονται· Ἀμήν. Γένοιτο. Εἶτα ἀπονίπτονται τὰς
χεῖρας, λέγονται· Νίψομαι ἐν ἀθώοις τὰς χεῖρας ἡμῶν καὶ κυκλώσωμεν τὸ
θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... κ.τ.λ.

f. 46v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Ἐν πρώτοις ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ οὕτως ἄρχεται λέγων· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου... Ὁ λαὸς ἄρχεται τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία. Ὁ λαός· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου. Ἐν ὅσον ψάλλεται τὸ προοιμιακόν, ὁ ἱερεὺς τελεῖ τὴν πρόθεσιν καὶ σκεπάσας καὶ θυμιάσας τὰ ἔνδοθεν καὶ τὸν ναὸν ὅλον, καὶ δούς τὸν θυμιατὸν τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ τελειωθέντος τοῦ λαοῦ τὸ προοιμιακόν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τὴν συναπτὴν Ἐν εἰρήνῃ Εὐχὴ α' τοῦ λυχνικοῦ· Κύριε οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων. Goar, p. 163. Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει. Εἰρήνη πᾶσιν. Εἶτα στιχολογεῖται Πρὸς Κύριον, καὶ μετὰ τὴν στιχολογίαν, ὁ ἱερεὺς· Ἐτι καὶ ἔτι... Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης ἡμᾶς... Goar, p. 163... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ λαός· Καὶ τῷ Πνεύματί σου. Τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τῶν στιχηρῶν τοῦ Τριωδίου, ἰστώνμεν στιχηρὰς' καὶ ψάλλομεν τὰ β' στιχηρὰ τοῦ κυρ Ἰωσήφ καὶ β' τοῦ κυρ Θεοδώρου, τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν, εἰσοδεῦει μετὰ μανουαλίου καὶ θυμιατοῦ. Εὐχὴ τῆς εἰσόδου· Ἐσπέρας καὶ πρωῖ καὶ μεσημβρίας. Goar, p. 164. Σοφία, ὀρθοί. Ὁ λαός· Φῶς ἰαρόν. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ ψάλτης τὸ προκείμενον, λέγει τὴν Γένεσιν, καὶ μετὰ τὴν Γένεσιν, τὸ προκείμενον τῆς Παροιμίας. Ὁ ἱερεὺς, ἰστάμενος ἔξω τῶν ἀγίων θυρῶν μετὰ θυμιατοῦ καὶ κρατῶν δεξιᾷ χειρὶ κηρόν, σφραγίζει σταυροῦ τύπον τὸ θυσιαστήριον, λέγει Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν. Ὁ ψάλτης τὴν Παροιμίαν, καὶ μετὰ τὴν Παροιμίαν, ὁ ψάλτης ἦχος πλ. β'. Κατευθυνθήτω... || (p. 0207) Στίχος· Κύριε ἐκέκραξα... Στίχος· Μὴ ἐκκλίνης... Ὁ ψάλτης· Κατευθυνθήτω. Ὁ λαός· Ἐπαρσις τῶν χειρῶν μου. Ὁ ψάλτης· Ἐπαρσις τῶν χειρῶν μου. Ὁ ἱερεὺς· Εἴπωμεν πάντες... Then the usual texts. Ἐτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα πανάγιε, ὑπεράγαθε. Goar, p. 166. Ὁπισθάμβονος prayer· Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογούντας...

f. 52v. Εὐχὴ εἰς τὸ σφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν. Goar, p. 264. Καὶ πληρῶν τὴν εὐχὴν, σφραγίζει αὐτοῦ τὸ μέτωπον καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος καὶ ἀπολύει.

f. 53. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα καὶ παιδίον τῆς μ' ἡμέρας τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν, καὶ ἱκετεύομεν· Αὐτὸς οὖν ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ πᾶσαν λογικὴν τε καὶ ἄλογον φύσιν... Goar, p. 267.

f. 54. Εὐχή εἰς τὴν μαῖαν καὶ εἰς ἑτέρας γυναῖκας, λαγχάνοντας εἰς λοχίην.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... Goar, p. 267 τοῦ ναοῦ τῆς δόξης σου, ἀπόπλυνον αὐτῆς τὸν ῥύπον τοῦ σώματος καὶ τὸν σπῖλον τῆς ψυχῆς, ποιῶν αὐτὴν ἀξίαν τῆς μεταλήψεως τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματός σου. Ὅτι ἡγιασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον...

— Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τῇ μ' ἡμέρᾳ.

Ἰστέον λαβεῖν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖραν, εἰσέρχεται εἰς τὸν ναόν, λέγων τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸ ἱερόν ἀνελθὼν μετὰ Μαρίας τῆς ἀπειρογάμου καὶ ἀγίας Μητρὸς σου. See the note on p. 25 above. τῇ χάριτί σου τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ ἀνάρχου σου Πατρὸς καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος νῦν... Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς, ἴσταται ὁ ἱερεὺς ἐν τοῖς προθύροις τοῦ θυσιαστηρίου, ποιεῖ αὐτὸ τὸ παιδίον ἢ ἀνάδοχος αὐτοῦ τρεῖς προσκυνήσεις, καὶ τίθησιν αὐτὸν εἰς τὸ ἔδαφος, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις ὡς βρέφος τῷ νομικῷ ναῶ προσαχθεῖς. Goar, p. 267. Καὶ μετὰ τὸ σφραγίζειν αὐτὸ κάτω κείμενον καὶ οὕτως ὁ ἀνάδοχος λαμβάνει καὶ ἐξέρχεται. || (p. 0208)

f. 55. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

Λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἀποδύει αὐτὸν καὶ ἀπολύει, καὶ ἴστησιν αὐτὸν κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἐμφυσᾷ αὐτὸν γ' καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ, τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος βαλὼν τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ μέλλοντος βαπτισθῆναι, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου... Ἰστέον, ὅτι, πρὸς δυσμὰς στρεφόμενος, ὁ ἱερεὺς ἀναγιγνώσκει τοὺς ἀφορκισμοὺς τούτους· Ἐπιτιμᾷ σοι Κύριος, διάβולה... p. 275. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ φοβερός... p. 272. Εὐχὴ ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς στρεφόμενος κατὰ ἀνατολάς· Κύριε Σαβαώθ, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ... p. 276. Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον τὸν πρὸς ὥραν βαπτιζόμενον· Ὁ ὦν Δέσποτα Κύριε. Goar, p. 276. Εἶτα ἐμφυσᾷ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ γ' καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ στήθος, καὶ τὸ στόμα, λέγει· Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονηρόν... Goar, p. 277. Then the same as in Mosq. Syn. gr. 279. See Appendix [to A. A. Dmitrievskii, *Богослужение въ русск. церкви въ XVI в., I, Kazan 1884*], p. 10–11. The questions are formulated in the same way. The catechumen, or his godparent, is to read the Creed three times. The formula Καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ does not contain the phrase Καὶ βαπτίζομαι.

f. 61. Ακολουθία καὶ τάξις τῶν βαπτισμάτων.

Ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν κολυμβήθραν καὶ θυμιᾷ αὐτὴν σταυροειδῶς, εὐλογεῖ λέγων· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν...

Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ εὐσεβεστάτου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ πηγὴν ζωῆς.. Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι ἐν αὐτῷ τὴν χάριν... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ πάντα ἐν αὐτῷ ψυχοφθόρον πολέμιον τῇ δυνάμει βυθισθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ τέκνου φωτὸς ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ θεία αὐτὸν κατὰ τοῦ ἀντιπάλου ἐνδύσασθαι δυνάμει τοῦ ἐλαίου τῆς χρίσεως, τοῦ σκεύους αὐτὸν γενέσθαι πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ θείου μύρου... Ὑπὲρ τοῦ περιπατῆσαι αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλῆ καὶ βέβαιαν... Ὑπὲρ τοῦ κοινὸν αὐτὸν γενέσθαι τοῦ ἀχράντου σώματος... Ὑπὲρ τοῦ κληρονόμον αὐτὸν ἀναδειχθῆναι τοῖς τῶν δικαίων βιοῦσιν... Ὑπὲρ τοῦ ῥουσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σώσον. Τῆς παναγίας. Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν μυστικῶς· Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός... Καθ' ἑαυτὸν λέγει τὴν ἐκφώνησιν καὶ τὸ Ἀμήν, εἶτα λέγει ἐκφώνως· Πρόσχωμεν. Μέγας εἶ, Κύριε, θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου... Goar, p. 288. Καὶ ἐμφυσᾷ γ' εἰς τὸ ὕδωρ, σφραγιζὼν τῷ δακτύλῳ, λέγει· Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημείωσιν... p. 289. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχή. Φερόμενον τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου ὑπὸ τοῦ διακόνου, κλίνας τὴν κεφαλὴν ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἀγγεῖον, ἐμφυσᾷ γ' καὶ σφραγίσας, λέγει τὴν **|| (p. 0209)** εὐχὴν μυστικῶς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ. Goar, p. 289. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Λαβὼν τὸ τρυβλίον ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ποιῶν ἐξ αὐτοῦ σταυροῦ τύπον εἰς τὸ ὕδωρ, ψάλλων τὸ Ἀλληλουῖα, ἤχος πλ. β' μετὰ καὶ τοῦ λαοῦ. Εἶτα ἐκφώνως ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Εἶτα προσφέρεται τῷ ἱερεῖ ὁ μέλλων βαπτισθῆναι, καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ (αὐ)τοῦ, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν μεταφρένων, λέγει· Χρίεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως... Εἶθ' οὕτως χρίει ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ ὅλον τὸ σῶμα. Καὶ μετὰ τοῦτο βάλλει ὁ ἱερεὺς τὸ λέντιον καὶ τὰ ὑπομανίκια καὶ βαπτίζει αὐτόν, λέγει· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος... Ἐκάστη προσρήσει κατάγων αὐτόν καὶ ἀνάγων, λέγει ὁ ἱερεὺς, καὶ οἱ ψάλλται λέγουν· Μακάριοι ὦν... Λέγει γ'. Δόξα καὶ νῦν, Καὶ ὦν ἀπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ μύρου· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Δέσποτα παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τοῦ ἁγιασμοῦ... p. 290. Καὶ ὁ λαός· Ὅσοι εἰς Χριστόν... γ'. Δόξα καὶ νῦν. Ὁ ἱερεὺς, λαβὼν τὸ ἅγιον μύρον, χρίει τὸν βαπτισθέντα, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν δύο ὠτων, λέγει οὕτως, χρίων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Καὶ μετὰ τὸ ἐνδυθῆναι τὸν βαπτισθέντα, ἐπιτίθησιν αὐτῷ ὁ ἱερεὺς τὸ κουκούλιον, λέγει· Λάβε στολὴν λαμπρὰν καὶ ἄμωμον, ἣν προσκομίσεις διὰ χειρὸς σου πρὸ τοῦ βήματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἕξεις ζωὴν αἰώνιον. Ἀμήν. Ἀποδίδει τὸ κηρί, λέγει· Λαβὲ ταύτην τὴν λαμπάδα καὶ τήρησον αὐτὴν ἄσβεστον, ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος ἐν τῷ γάμῳ, δυνηθῆς αὐτῷ ὑπαντῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων (αὐ)τοῦ ἐν αὐτῇ οὐρανίῳ καὶ ἕξεις ζωὴν αἰώνιον. Ἀμήν. Λέγει ὁ ἱερεὺς· Πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ.

f. 66v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολουῖσαι παιδίον τῆ ἡ' ἡμέρα τοῦ βαπτίσματος αὐτοῦ.

Ὁ λύτρωσιν ἀμαρτιῶν διὰ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἐνδυσάμενος τὸν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν... Goar, p. 304. Καὶ μετὰ τοῦτο λαμβάνει ὕδωρ εἰς ἀγγεῖον καὶ ἐμφυσᾷ εἰς αὐτὸ γ' καὶ σφραγίσας, λέγει· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθαρίσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἀγία σου κολυμβήθρα. Goar, p. 305. Καὶ εἶθ' οὕτως ἀπονίπτει τὸ πρόσωπον τοῦ νεοφωτίστου τῷ ὕδατι καὶ ἀπολύει αὐτοῦ καὶ σταυρίον μετὰξιον καὶ ἀπολύει.

f. 67. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ σῆ εἰκόνι τιμήσας τὸν ἄνθρω- || (p. 0210) πον... Goar, p. 306. Λαβὼν ὁ ἱερεὺς ψαλλίδιον, κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγει· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ μετὰ τοῦτο· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν Goar, p. 306.

f. 68. Εὐχαὶ εἰς ἀρρώστους.

1) Πάτερ ἄγιε, ἱατρὲ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν... See p. 107 above. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... 2) Ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, εὐσπλαγχνε καὶ πολυέλεε Κύριε. See p. 197 above. 3) Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ Κύριος τῶν κυριευόντων καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ εἰσακούων πάντων τῶν ἐπιδεομένων τῆς σῆς βοθηθείας, καὶ τὰ νῦν δυσωποῦμέν σε καὶ δεόμεθα, καὶ παρακαλοῦμεν, μνήσθητι τοῦ ἐν ἀρρωστίᾳ κατακειμένου ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα, ἐπίσκεψαι αὐτὸν ἐν τῷ σωτηρίῳ σου, ἐπιφάνηθι αὐτῷ ἐν τῇ χρηστότητι σου, ἀπέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, ἀνάστησον αὐτὸν ἀπὸ κλίνης ἀρρωστίας καὶ ἀπὸ στρωμνῆς κακώσεως, καὶ χάρισαι αὐτὸν τῇ ἀγία σου ἐκκλησίᾳ ἐρρωμένον ψυχῇ καὶ σώματι καὶ πνεύματι εἰς τὴν σὴν δοξολογίαν. Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλοανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν... 4) Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια πάθη λόγῳ θεραπεύσας. See p. 56 above. 5) Κύριε παντοκράτωρ, ἄγιε βασιλεῦ, ὁ παιδεύων καὶ μὴ θανατῶν, ὁ ὑποστηρίζων τοὺς καταπίπτοντας καὶ ἀνορθῶν τοὺς κατηραμένους. Dmitrievskii, *Богослужение*, appendix, p. 127, cf. p. 107 above. 107. 6) Κύριε ὁ Θεός, ὁ ῥυσάμενος τοὺς τρεῖς παῖδας ἀπὸ καμίνου πυρὸς καὶ Δαυὶλ ἐκ στόματος λεόντων, καὶ τὴν πενθερὰν Πέτρου ἀπὸ πυρετοῦ, καὶ πᾶσαν νόσον ἡμῶν ἀπελαύνειν ἀοράτως δυνάμενος, ῥύεσθαί τε θανάτου (καὶ) μετατιθέναι πρὸς ζωὴν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν σὸν οἰκέτην φιλοανθρωπίας ὄμματι, ἐπιτίμησον τῇ νόσῳ, ὄρεξον ἰάσεως χεῖρα τῷ κάμνοντι, ῥῦσαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς συνεχούσης αὐτὸν ἀνάγκης καὶ κακώσεως καὶ θραῦσον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν νόσον καὶ πάντα πυρετόν, ἐπιφάνηθι αὐτῷ κατὰ τὴν χρηστότητα τῆς ἀγαθωσύνης σου, ὅπως αὐτὸς καὶ ἡμεῖς σοί, τῷ χορηγῷ παντὸς ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἀναπέμπωμεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ

Υἱῶ καὶ τῶ ἀγίῳ Πνεύματι. 7) Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντα οικονομῶν... Appendix [to A. A. Dmitrievskii, *Βογοσλужение въ русск. мѣркѣ въ XVI в.*, I, Kazan 1884], p. 132n.3. 8) Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ καλὸς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, ὁ τὰς νόσους ἡμῶν ἀπόνως βαστάζων, οὗ τῶ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἰάθημεν, ὁ τὸν θάνατον θανατώσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος, ὁ τὸν Λάζαρον ἐκ νεκρῶν ἀναστήσας τετραήμερον, ὁ ἐπισκεψάμενος τὴν πεν- || (p. 0211) θερὰν Σίμωνος, τῶν ἀποστόλων τοῦ κορυφαίου Πέτρου, καὶ ἐπὶ λόγῳ ἀποστήσας αὐτῆς τὸν πυρετόν, ὁ τοῖς δυσὶ χρεοφειλέταις τὸ δάνειον χαρισάμενος, καὶ τῇ ἀμαρτωλῶ γυναικὶ ἄφεσιν δωρησάμενος. Αὐτὸς πολυεὺσπλαγχνε Κύριε, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε, ὁ μετανοῶν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου τόνδε καὶ δίωξον ἀπ' αὐτοῦ τὴν κεφαλαλγίαν, τὸ ζήλος, τὸ βάρος, τὸν καύσονα, καὶ λύτρωσαι αὐτὸν ἀπὸ φρικιασμοῦ, ἀπὸ ῥίγους, ἀπὸ πυρετοῦ, ἀπὸ ἡμέρας πονηρᾶς καὶ ὥρας, καὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ δαιμονίου μεσημβρινοῦ καὶ ἀπὸ πάσης νόσου καὶ μαλακίας, πρᾶϊνον τὸν πόνον, φυγάδευσον τὸν πυρετόν, δίωξον τὴν ἀσθένειαν, ἵνα καὶ αὐτὸς μνησθεῖ τὴν προφητείαν Δαβὶδ, τὴν λέγουσαν· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρισμῶν σου, ἐξάλειψον ἀπ' ἐμοῦ πᾶσαν ἀμαρτίαν καὶ πᾶσαν ῥαθυμίαν, πᾶσαν ἀρρώστιαν καὶ βλασφημίαν· Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἀληθινὸς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. See p. 58 above.

f. 71. Εὐχὴ παρακλητικὴ εἰς ἀρρώστους εἰς ἀγίαν (sic) ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

Παρθένε Δέσποινα Θεοτόκε Μαρία, ἡ τὸν Θεὸν λόγον κατὰ σάρκα γεννήσασα, ἡ πάσης κτίσεως ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου ὑπερτέρα, τιμὴν δεξαμένη, βοήθησον τῶ δούλῳ σου τῶδε, τῶ μὴ ἔχοντί τινα πρὸς βοήθειαν καὶ ἰκέτευσον τὸν ἄχραντόν σου Υἱὸν τοῦ ἐλεῆσαι καὶ ῥύσασθαι αὐτὸν ἐκ τῆς χαλεπῆς ταύτης νόσου· οὐδὲ γὰρ δυσχερές, οὐδὲ ἄτοπον παρὰ τῶ Υἱῶ σου ὑπάρχει, τῶ καὶ τοὺς βαρβάρους ἐλεοῦντι καὶ τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλοντι καὶ βρέχοντι ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους· καὶ γὰρ ποτε οἱ σταυρώσαντες αὐτὸν ἄξιοι πάσης τιμωρίας ὑπῆρχον, ἀλλ' Αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ εὐσπλαγχνίᾳ ἐρρύσατο αὐτούς. — Καὶ οὕτως, εἰ καὶ ἄξιος ὑπάρχει τιμωρίας, ἀλλ' εἰς ἐστὶ τῶν πιστευόντων εἰς Αὐτόν, καὶ ὡς τὴν πενθερὰν ἠγειρε τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοῦ βασιλικοῦ τὸν παιῖδα ἀνέστησεν, οὕτως καὶ τοῦτον ἐν τάχει ἀνάστησον διὰ τῆς σῆς ἰκεσίας, πρὸ πάντων τὴν σὴν βοήθειαν αἰτοῦντα, ἔπειτα δὲ ἀγγέλους, ἀρχαγγέλους, προφήτας, μάρτυρας, ὁσίους, δικαίους, διδασκάλους, ἀποστόλους, τὸν προφήτην καὶ μάρτυρα βαπτιστὴν Ἰωάννην, Πέτρον καὶ Ἰάκωβον, Ἀνδρέαν καὶ Ἰωάννην, Ματθαῖον καὶ Βαρθολομαῖον, Φίλιππον καὶ Θωμᾶν, Σίμωνα καὶ Ἰάκωβον Ἀλφαίου, Ἰούδαν καὶ Ματθίαν, τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον, τὸν ἀρχιδιάκονο, καὶ μέγα Λαυρέντιον, τὴν τῶν ἀναργύρων δυάδα, Κοσμᾶν καὶ Δαμιανόν, Σέργιον καὶ Βάκχον, Κῦρον καὶ

Ἰωάννην, Παντελεήμονα καὶ Ἑρμόλαον, τὸν ἔνδοξον Γεώργιον, τὸν μέγιστον Δημήτριον, τὸν θαυμαστὸν Θεόδωρον, || (p. 0212) τὸν ὅσιον Νικόλαον, τοὺς κλεινοὺς Ὑπάτιον καὶ Ἰάσονα, τὸν θεῖον Ἀναστάσιον καὶ τὸν θαυματουργὸν Γρηγόριον καὶ πάντας τοὺς ἁγίους καὶ γὰρ χάριν παρ' αὐτοῦ ἔλαβον τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν καὶ ἰάσθαι τὰς νόσους τῶν ἀνθρώπων, ἵνα διὰ τῶν πρεσβειῶν σου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἰάσεως τύχη καὶ σωτηρίας ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα, δοξάζων σὺν ἡμῖν τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

f. 72. Εὐχὴ εἰς ψυχὴν κρινομένην.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι. Goar, p. 587.

f. 72v. Εὐχὴ ἐν κοιμήσει ἱερέως.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σου μόνον τὸ ζῆν ἀθάνατε, καὶ ἡ δόξα ἀκατάληπτος. Goar, p. 452.

f. 73. Εὐχὴ ἐν κοιμήσει νηπίου.

Ὁ φυλάσσων τὰ νήπια, Κύριε. Goar, p. 478.

f. 73v. Ἀκολουθία καὶ τάξις τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας, οὐ λέγει ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθετε, ἀλλὰ ἀντὶ τούτου λέγει Σοφία, καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὸν λουτήρα μετὰ θυμιατοῦ καὶ μανουαλίων, ψάλλουσιν εὐθὺς οἱ ψάλται τροπάριον, ἤχος πλ. δ' μετὰ μέλους· Φωνὴ Κυρίου... Στίχος· Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ υἱοὶ Θεοῦ. Τὸ αὐτὸ τροπάριον. Στίχος· Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ. Τὸ αὐτό. Καὶ εὐθὺς τὰ στιχηρά· Σήμερον τῶν ὑδάτων... Στίχος· Ἡ θάλασσα εἶδε... Ὡς ἄνθρωπος ἐν ποταμῷ... Στίχος· Τί σοι ἐστὶν ἡ θάλασσα, ὅτι ἔφυγες, καὶ σοὶ Ἰορδάνη... Πρὸς τὴν φωνὴν... Δόξα καὶ νῦν, Τάδε λέγει Κύριος πρὸς Ἰωάννην... Μετὰ στιχηρὰ λέγει τὰς προφητείας τὰς γ' καὶ εὐθὺς ἡ συναπτὴ· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ εὐσεβεστάτου... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμήσαι... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ πᾶσι τοῖς τε χριστένοις καὶ μεταλμβάνουσιν... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὸ ἀποτροπὴν καὶ καθαρτήριο καὶ ἁγιασμόν οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτοὺς κληρονόμους τῆς οὐρανόθεν βασιλείας διὰ τοῦ ὕδατος... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν καθ' ἑαυτὸν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ μονογενὴς Υἱός... Goar, p. 368. Καὶ πληρώσας τὴν εὐχὴν, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὸ Ἀμήν, καὶ εὐθὺς ἄρχεται ἐκφώνως Πρόσχωμεν. Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου... || (p. 0213) Goar, p. 370. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου... Εἶτα λαβῶν

τοὺς σταυρούς, βαπτίζει, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ... καὶ τῶν ψαλτῶν ψαλλόντων τροπάριον, ἤχος α'. Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου... Εἶθ' οὕτως ἀπογεύεται ἐξ αὐτοῦ καὶ δίδει καὶ τῷ λαῷ. Εὐθύς ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθετε. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, τὴν ὀπισθάμβωνον καὶ ἀπολύει.

f. 77. Ἀκολουθία εἰς υἰοθετοῦντας.

Προσκαλεῖται ὁ ἱερεὺς τὸν μέλλοντα υἰοθετῆσαι σὺν τῷ υἰοθετουμένῳ καὶ ἴστησιν αὐτοὺς ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, λέγοντος τοῦ ἱερέως. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τοῦδε καὶ τῆς ἐν Χριστῷ διαθέσεως καὶ ἀγαθῆς ἐπιτηδεύσεως, καὶ ἔργου πνευματικοῦ, καὶ εἰρήνης, καὶ ὁμονοίας αὐτῶν τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ἐν ἀγαθοεργίᾳ καὶ εὐαρέστῳ πολιτεία αὐτοὺς βῶσαι τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... τῆς παναγίας... Πρόσχωμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, διὰ τοῦ ἡγαπημένου σου Παιδός. *Goar*, p. 561. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός... p. 562. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἀπλώσας τὰς χεῖρας εἰς τὰ ἅγια θύρια τοῦ υἰοθετοῦντος, λαβὼν ὁ ἱερεὺς τῆς χειρὸς τὸν υἰοθετούμενον, διαβιβάζει τοῦτον γ' ἀπὸ τῶν μασχαλῶν τοῦ υἰοθετοῦντος, λέγει τὴν εὐχήν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ σπλάγχνα ἐλέους σου κατελθὼν ἐπὶ σωτηρίαν p. 562. *not*. Καὶ μετὰ τὴν εὐχήν, ποιεῖ μετάνοιαν ὁ υἰὸς εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατρὸς καὶ, κρατήσας αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τῆς χειρὸς, δίδωσιν αὐτὸν τῷ πατρί, ὁ λέγων· Δόξα τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν καὶ ἀπολύει.

f. 78v. Ἀκολουθία καὶ τάξις εἰς μνήστρα.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν ἔστιν εὐλόγημα καὶ στεφάνωμα, ἡ μὲν εὐλόγησις γίνεται ἐν τῷ νάρθηκι, ἡ δὲ στεφάνωσις ἐν τῷ ναῷ, εἰ δὲ ἐν ἓκ τῶν δύο εἰς τὸν ναόν. Πρῶτον τίθεται σέλιον καὶ ματειππίδιον(;), καὶ εἶθ' οὕτως τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον τίθησιν ἐπάνω τοῦ ματειππίδιου καὶ δύο δακτύλια, τὸ μὲν χρυσοῦν, τὸ δὲ ἔτερον ἀργυροῦν, καὶ τὰ μνήστρα, καὶ προσέρχονται οἱ μέλλοντες στεφανωθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, καὶ ἴστησιν τὸν μὲν νεώτερον ἐκ δεξιῶν, τὴν δὲ κόρην ἐξ εὐωνύμων, καὶ δίδωσι πρὸς ἓνα κηρόν, λέγει πρὸς ἓνα ἕκαστον· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ εἶθ' οὕτως συναπτῆ· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνήστρα (p. 0214) στρα... Ὑπὲρ τῶν νυνὶ μνηστευομένων εἰς ἔνωσιν... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τῆσδε καὶ τῆς ἐν Θεῷ μνηστεύσεως αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Πρόσχωμεν. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγών. *Goar*, p. 311. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων ἐκκλησίαν... *Ibid*. Λαβὼν ὁ ἱερεὺς

τὰ δακτυλίδια ἀπὸ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, δίδωσι τῷ ἀνδρὶ καί, οὕτως τιθέντων ἐν τοῖς δακτύλοις αὐτῶν, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ... Καὶ ἀπολύει.

f. 79v. Ἀκολουθία εἰς γάμους.

Προσέρχονται οἱ μέλλοντες στεφανωθῆναι τῷ ἱερεῖ, καὶ ἴστησιν αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου βήματος, καὶ φέρουσι τῷ ἱερεῖ τὰ στεφάνια καὶ τὸ κοινὸν ποτήριον (εἰς) γεῦσιν τοῦ κονδίτου, καὶ ἴστησιν αὐτὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, καὶ εἰ μὲν ἐστὶν ὁ ἀνὴρ λαϊκός, ζῶννει αὐτῷ σπαθὴν, εἰ δὲ κληρικός, τίθησιν αὐτῷ στιχάριον, καὶ ἴστησι τὸν μὲν νεώτερον ἐκ δεξιῶν, τὴν δὲ κόρην ἐξ εὐωνύμων, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς πρὸς ἓνα κηρόν, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν νυκτῶν μνηστευομένων... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον... Ὑπὲρ τῶν νεονύμφων τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦ δεῖνα καὶ τῆς δεῖνα καὶ τῆς ἐν Θεῷ συζεύξεως αὐτῶν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσθαι αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Πρόσχωμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... Goar, p. 317. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίᾳ σου οἰκονομία καταξίωσας ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... p. 318. Εἶθ' οὕτως στεφανοῖ αὐτοὺς, λέγων· Ὁ Πατὴρ εὐλογεῖ, ὁ Υἱὸς στεφανοῖ, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παραγίνεται καὶ τελειοῖ. Τούτων δὲ γενομένων, οἱ ψάλλται, ἤχος βαρὺς· Δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφάνωσας... Ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος εὐθηνουῖσα, οἱ υἱοὶ σου, ὡς νεόφυτα... Καὶ τούτου ψαλλομένου, δίδωσιν αὐτοῖς τῆς ἀχράντου κοινωνίας, ἔπειτα προσφέρει τὸ κοινὸν ποτήριον καὶ λέγει εἰς αὐτὸ τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου. Goar, p. 319. Εἶθ' οὕτως ποτίζει αὐτοὺς ἐκ τρίτου καὶ κατακλᾷ τὸ ποτήριον εἰς τὴν γῆν, καὶ πλέξας τὰς χεῖρας αὐτῶν τὰς δεξιὰς, λέγει· Πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. || (p. 0215)

f. 81v. Εὐχὴ εἰς τὸ αἶρην τὰ στέφανα.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς τῇ εὐλογίᾳ σου τῇ ἁγίᾳ. Goar, p. 326.

f. 82. Εὐχὴ ἐπὶ διγάμων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Ἀβραάμ φίλον καλέσας καὶ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ εἰς γυναῖκα τῇ Λεῖα συνάψας. Jerusalem 615 (s. XVI), f. 292.

f. 82v. Ἀκολουθία καὶ τάξις εἰς ἀδελφοποίησιν.

Προσέρχονται οἱ μέλλοντες ἀδελφοὶ γενέσθαι τῷ ἱερεῖ, καὶ αὐτὸς τίθησιν τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸ στήθος τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὁ πρῶτος ἀδελφὸς τίθησιν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ εὐαγγελίου καὶ ὁ δεῦτερος ἐπάνω

τῆς χειρὸς τοῦ πρώτου ἀδελφοῦ, καὶ εἶθ' οὕτως σφραγίσας αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τῶν δούλων... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς πνευματικὴν ἀγάπην καὶ εἰς ἀλλήλους τιμὴν τοῦ... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν δωρήσεται αὐτοῖς βίον ἄμεμπτον καὶ πολιτείαν εὐάρεστον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Πρόσχωμεν. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν... Goar, p. 708. Εἰρήνη ὑμῖν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος, ἐντειλάμενος ἡμῖν ἀγαπᾶν ἀλλήλους. Goar, p. 707. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς ἀφάτου σου οἰκονομίας καταξιώσας ἀδελφοὺς καλέσαι τοὺς ἁγίους ἀποστόλους καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας σου, αὐτοὺς τοὺς δούλους σου τόνδε καὶ τόνδε ἀδελφοὺς πνευματικὸς ἀνάδειξον καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν γενέσθαι καταξίωσον, ἀσκανδαλίστους ἐκ τῶν μεθοδιῶν τοῦ διαβόλου καὶ τῶν πονηρῶν αὐτοῦ πνευμάτων, ὅπως ἐν ἀρετῇ καὶ δικαιοσύνῃ προκόπτοντας καὶ ἐν ἀγάπῃ εἰλικρινεῖ, δοξάζεται δι' αὐτῶν καὶ δι' ἡμῶν πάντων τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ ἁγίων, ὁ μέγας καὶ φοβερός ὑπάρχων ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλω σου, εὐλόγησον καὶ τοὺς δούλους σου τούτους, χάρισαι αὐτοῖς τὴν γνῶσιν τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, ὁδήγησον (αὐ) τοὺς ἐν τῷ ἁγίῳ φόβῳ σου, εὐφρανον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, ἵνα γένωνται πνευματικοὶ ἀδελφοὶ ὑπὲρ τοὺς σαρκικούς. Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἁγιάζων τὰ σύμπαντα... Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν. Goar, p. 708. Καὶ ἀσπασάμενοι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ εἶθ' οὕτως ἀλλήλους, καὶ ἀπολύει. || (p. 0216)

f. 85. Ακολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... εἶτα ὁ λαός· τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν. Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου, καὶ οὕτως συναπτὴ ὑπὸ τοῦ ἱερέως. ἀλλαγμένου τὰ ἐπιπλα αὐτοῦ ὅλα ἤγουν τὸ στιχάριον καὶ φελώνιον· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὅτι πρέπει σοι. Εἰρήνη πᾶσι. Κύριε ἐκέκραξα, τὰ στιχηρά, τὸ Δόξα καὶ νῦν, τὸ Φῶς ἰλαρὸν προκειμένον· Τὸς Θεὸς μέγας, ἀναγνώσματα γ' ὁ ἀπόστολος, τὸ εὐαγγέλιον· Οὐσης ὀψίας... Εἶπωμεν πάντες... Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἔτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα... Αὐταὶ αἱ εὐχαὶ λέγονται οὔτε πολλὰ μικρά, οὔτε μεγάλα, οὔτε μεσαῖα· Ἄχραντε, ἀμίαντε... Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν εὐχὴν τοῦ λυχνικοῦ· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Δέσποτα παντοκράτωρ. Goar, p. 597–598. Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν. Ἀντίφωνον, ἦχος β'. Ἠγάπησα, ὅτι εἰσακούσεται Κύριος τῆς φωνῆς... Ταῖς πρεσβείαις... Ὅτι ἐκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐν ἐμοί... Ταῖς πρεσβείαις... Ἐλεήμων καὶ οἰκτιρῶν ὁ Κύριος... Ταῖς πρεσβείαις... Φυλάσσων τὰ νήπια ὁ Κύριος καὶ ἔσωσεν... Ταῖς πρεσβείαις... Δόξα καὶ νῦν... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν σὴν εἰρήνην... Goar, p. 599. Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν β' εὐχὴν τοῦ λυχνικοῦ· Κύριε, Κύριε, ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς... p. 600.

Αντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Εὐδοκία καὶ χάριτι τοῦ μονογενοῦς... Αντίφωνον β' ἤχος πλ. β'. Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα... Σῶσον ἡμᾶς, Παράκλητε ἀγαθέ, ψάλλοντες... Ἐγὼ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου... Δόξα, Ὁ μονογενὴς Υἱός. Καὶ νῦν, Τὴν ὑπερένδοξον τοῦ Χριστοῦ Μητέρα καὶ τῶν ἀγγέλων ἀγιωτέραν, ἀσιγήτως ὑμνήσωμεν... Ἔτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα. Ἡ ἀεννάως βρούσα ζωτική. Goar, p. 600. Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ἅγιος καὶ φιλόανθρωπος... Goar, p. 601. Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν ταύτην εὐχὴν δ'. Σὸν ὡς ἀληθῶς καὶ μέγα ὄντως μυστήριον, Δέσποτα τῶν ἀπάντων ποιητά... p. 601. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Σὺ γὰρ εἶ ἀνάπαυσις τῶν ψυχῶν... Αντίφωνον γ'. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη... Ἄγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός... Ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί... Ἄγιος ὁ Θεός κ.τ.α. Δόξα, Ἄγιος ὁ Θεός... Καὶ νῦν, Ἄγιος ὁ Θεός... Καὶ εὐθὺς Καταξίωσον, Κύριε, τὰ στιχηρά, ἤχος γ'. Νῦν εἰς σημεῖον... Δόξα, ἤχος πλ. δ'. Δεῦτε λαοί... Καὶ νῦν, Ἐτέχθης. Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν. Εὐλογητὸς εἶ, Χριστέ ὁ Θεός... Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... Ἔτι ὑπὲρ τοῦ Ἰλεων, εὐμενῆ... Ὑπὲρ τοῦ εὐσεβεστάτου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος... Ὅτι ἐλεήμων. Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐ- || (p. 0217) χὴν· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν. Goar, p. 602. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ἐσπέραν πᾶσαν κ.τ.λ. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς. Goar, p. 603. Σοφία. Ἐν εἰρήνῃ προέλθετε. Ὁ λαός· Ἐν ὀνόματι. Ὁ ἱερεὺς· Ἐλεον, εἰρήνην καὶ ἄφεισιν ἁμαρτιῶν παράσχου ἡμῖν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, διὰ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου σου Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἐκφώνως· Ὁ ὧν εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ ἀπολύει.

f. 95v. Ακολουθία καὶ τάξις, γινομένη ἐπὶ μαροῦ, πίπτοντος εἰς πηγὴν ὕδατος.

Χρῆ πρῶτον ἀντλησαι κάδους ιε' καὶ ἐκχέεσθαι, καὶ ἄψαι κηροὺς καὶ στῆσαι ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ θυμιάσαι κύκλω τοῦ φρέατος, καὶ λέγειν τὸν ἱερέα τὴν συναπτὴν· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῇ ἐπιφοιτήσει... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τῶν ἀντλούντων... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Goar, p. 480. Κύριε παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ἀνεξιχνίαστος See p. 48 above. Καὶ πληρώσας τὴν εὐχὴν, λέγει καθ' ἑαυτὸν καὶ τὸ Ἀμὴν καὶ ἀπάρχεται ἐκφώνως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ ὀπτασίας καὶ φωνῆς νομοθετήσας τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ... See p. 34. above. καὶ καθάρισον εἰς αὐτὰ πᾶν ἀκάθαρτον καὶ τὴν κηλίδα τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀπόσμηξον, καὶ ἀκατακρίτως ἡμᾶς καταξίωσον μεταλαβεῖν ἐκ τοῦ πώματος αὐτῶν, ὡς ποιητὴς καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων. Ὅτι σοῦ ἐστίν ἡ βασιλεία... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς...

Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου, ὁ περιπατήσας ἐπὶ τῶν ὑδάτων καὶ ἀγιάσας αὐτά, εὐλόγησον πάντας ἡμᾶς τοὺς κεκλικότας τοὺς ἑαυτῶν αὐχένας καὶ σημαίνοντας τὸ τῆς δουλείας πρόσχημα καὶ καταξίωσον τὸν ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς ἡμῖν χρόνον ἀπολαῦσαι τῆς τῶν ὑδάτων σου μεταλήψεως καὶ γενέσθω ἡμῖν, Κύριε, εἰς ὑγείαν ψυχῆς καὶ σώματος· Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἀγιασμός ἡμῶν, Χριστὲ ὁ Θεός... Καὶ ποιῶν σταυροῦ τύπον εἰς τὸ ὕδωρ μετὰ τοῦ ὕδατος τῶν ἀγίων θεοφανίων καὶ ἀπολύει.

f. 97v. Τάξις, γινομένη εἰ συμβῆ μιαρὸν ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου.

Χρῆ ἐπαίρειν αὐτὸ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον καὶ ῥίπτειν ἔξω καὶ πλύνειν ἕτερον ἀγγεῖον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ μεταστρέφαι τὸν οἶνον ἢ τὸ ἔλαιον εἰς τὸ ἀγγεῖον, καὶ βαλεῖν ὕδωρ τῶν ἀγίων θεοφανίων, καὶ ἄπτειν **|| (p. 0218)** κηρὸς δύο καὶ στήσαι ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ λέγειν τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σου οἰκονομία σωτηρίῳ διαστειλάμενος. Goar, p. 482. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγήτῳ ἀγαθωσύνη... Goar, p. 479. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν πάλιν ἐπιχέει ἐκ τοῦ ἀγιάσματος σταυροειδῶς τρίτον, καὶ ἀπογεύεται ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ὕδατος ἐκείνου, παρουσία πάντων τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων. Εἰ δὲ συμβῆ ἀκάθαρτον τὸ ἐμπεσὸν χρονίσει ἐν τῷ ἀγγεῖῳ τοῦ ἐλαίου ἢ τοῦ οἴνου καὶ συσσαπῆναι, ἐκχέσθω τὸ τοιοῦτον εἶδος καὶ μηδὲν ἐξ αὐτοῦ ἄπτεισθαι, μηδὲ εὐχὴ γίνεσθαι.

f. 99. Εὐχὴ εἰς ἀγγεῖον μιανθέν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πετρῷ εἰπῶν· τὰ ἐν τῇ ὀθῶνῃ ὄντα μιὰ καὶ ἀκάθαρτα πάντα καθαρὰ εἶναι. See p. 117 above.

— Εὐχὴ ἐπὶ θεμέλιον οἰκίας.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ εὐλόγησας τὴν σκηνὴν Ἀβραάμ ὑπὸ τὴν δρυὴν τὴν Μαρβορὴν καὶ θεμέλιον αὐτῇ τιθεὶς ἄρρηκτον καὶ ἀποστείλας αὐτῷ ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους, Αὐτὸς Δέσποτα καὶ Κύριε, τῇ ἀοράτῳ σου ἐπιφανείᾳ εὐλόγησον τὸ θεμέλιον τοῦτο, ὥστε γενέσθαι αὐτὸ οἰκητήριον σωτηρίας, ἵνα καὶ οἱ ἐν αὐτῷ μέλλοντες κατοικεῖν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῖα τὰς ἐντολάς σου τηρήσωσιν. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα...

— Εὐχὴ ἐν εἰσοδῷ οἴκου νέου.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκηνὴν Ζακχαίου. Goar, p. 484.

f. 99v. Εὐχὴ εἰς ἀπαρχὴν σπόρου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε τὸν σπόρον καὶ τοὺς καρποὺς τούτους καὶ πάσης τῆς γῆς, τοὺς ἐπὶ τοὺς σοὺς οἰκτιρομὸς πεποιθότας, αὔξησον, εὐλόγησον, τελείωσον, σώους καὶ ἀβλαβεῖς

αὐτοὺς διαφύλαξον, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου ἐπ' εὐλογίας τὰ σὰ εἰσφέρειν ἀλύπως καταλαβεῖν πάντα πόνον καὶ φθόνον καὶ πειρασμὸν ἀποδιώξον ἀπ' αὐτῶν, πᾶσαν φαρμακίαν κατάργησον ἀπὸ τῆς χώρας ταύτης, περιχαράσσων αὐτὴν ταῖς ἀγγελικαῖς σου δυνάμεσι διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι...

f. 100. Εὐχή ἐπὶ θέρους.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ πολλήν σου εὐσπλαγχνίαν ἀγαγὼν ἡμᾶς. Goar, p. 524. || (p. 0219)

f. 100v. Εὐχή ἐπὶ ἀμπέλου φυτευομένης.

Σὺ εἶ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινή καὶ ὁ Πατὴρ σου γεωργὸς ἐστίν. Goar, p. 551.

f. 101. Εὐχή ἐπὶ τρύγης.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ζωηφόρος ἀμπελος, ἡ ἐπὶ σταυροῦ ἐκουσίως ὑψωθεῖσα καὶ ὑποτάξασα ἡμῖν τὸν τῆς εὐφροσύνης οἶνον, Αὐτὸς ἔπιδε ἐκ τῶν ἀγίων σου ὑψωμάτων καὶ εὐλόγησον τὴν ἀμπελον ταύτην καὶ πλήθυνον τὰ γεννήματα αὐτῆς, ὅπως, οἱ μέλλοντες αὐτὴν τρυγᾶν, θεασάμενοι τοὺς ληνοὺς ὑπερεκχεομένους, εὐχαριστίαν σὺν ἡμῖν ἀναπέμψωσι τῇ σῇ μεγαλειότητι, δοξάζοντες τὸν ἀναρχόν σου Πατέρα σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι.

Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι σταφυλάς.

Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἀμπελον κληθῆναι. Goar, p. 552. Barb. Codex. S. Marci.

f. 101v. Εὐχή εἰς τὴν εὐλόγησιν οἴνου νέου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν, εὐλόγησον, ἀγίασον τὸν οἶνον τοῦτον, εὐφρανον τὰς ψυχὰς τῶν ἐξ αὐτοῦ πινόντων καὶ πλήθυνον αὐτὸν αὐτοῖς ἐκ τῆς πίότητος τοῦ οἴκου σου, ὅπως εὐφραίνόμενοι ἐξ αὐτοῦ δοξάζωμεν τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς.

— Εὐχή ἐπὶ τῶν προσφερόντων ἀπαρχὰς καρπῶν νέων.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῇ ἀπαρχῇ τῶν καρπῶν νέων τῶν προσφερόντων. Goar, p. 522.

f. 102. Εὐχή ἐπὶ καρποφορούντων καὶ καμπανισμάτων (sic).

Πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, Δέσποτα βασιλεῦ καὶ εὐεργέτα τῶν σῶν ποιημάτων. Goar, p. 523.

— Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι βαῖα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθηήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ, ὁ ἐξεγείρας τὴν δυναστείαν σου. Goar, p. 589.

0219 [Sinai, Monastery of St Catherine, 967]

XXIV. N° 967. Εὐχολόγιον. Sinai, parchment, in 8°, 65 ff., written in a florid, large 13th-century hand.

f. 1. Τάξις καὶ ἀκολουθία τῆς πρώτης ἀποκάρσεως, ἦγουν τοῦ μανδύου.

Ἀφ' ἑσπέρας τίθενται τὰ ἱμάτια τοῦ μέλλοντος κουρευθῆναι ὑποκάτωθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, καὶ μετὰ τὸ λυχνικόν, ψάλλοντες τὴν παννυχίδα· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ τὸ Ὁ κατοικῶν, καὶ Ἀλ- || (p. 0220) ληλούια, ἦχος δ'. Τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν, καὶ τὸν Ν' στιχηρὰ ἦχος β' προσόμοια· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Πίστει προσερχόμενος πρὸς σε, Δέσποτα, σῆς ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης... Ἐχων τὴν πηγὴν τῶν οἰκτιρῶν, τῶν ἀμαρτωλῶν ὁ μὴ θέλων, Χριστέ, τὸν θάνατον... Τεῖχος ὑπερβήσομαι ἐν σοὶ τῶν ἀμαρτιῶν τῶν ἀμέτρων μου, ὑπεράγαθε... Goar, p. 405. Ὁ κανὼν, ἦχος β', ὠδὴ α'. Δεῦτε λαοὶ ἄσωμεν. Ἐπὶ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν δραμόντα, Χριστέ, τὸν τῷ ἀγίῳ σχήματι νῦν προσερχόμενον... Ὑπείσελθεῖν τὸν σὸν χρηστὸν ζυγόν, ἀγαθέ, καὶ τὸ φορτίον, Δέσποτα... Ὁ δὲ ἡμᾶς σάρκα φορέσας καὶ θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν ὡς εὐσπλαγχνος... Goar, p. 403–405. Καὶ τὸ πρῶν ἄρχεται ἡ λειτουργία, καὶ ἴσταται ὁ μέλλων κουρεύεσθαι ἐν τῷ βασιλικῷ πυλῶνι, φορῶν τὰ ἐξ ἔθους ἱμάτια, καὶ εἰσέρχεται ἔσωθεν τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας, καὶ ποιῶν μετανοίας γ' λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόσιμος σου εἶναι νομοθετήσας... Goar, p. 380. Λέγει πρῶτον τὰ ἀντίφωνα, ὅτι λήθη γέγονε καὶ τότε τὰς εὐχάς. Ἀντίφωνον α'. Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου. Ἀντίφωνον β'. Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ... Ἀντίφωνον γ'. Αἶνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... ἦχος δ'. Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου μνήσθητι, Κύριε. Μακάριοι οἱ πτωχοί... etc. καὶ εὐθέως οἱ μακαρισμοί. Ὅτε ἐν τῷ πάθει ὁ ληστής συνεσταυροῦτό σοι, τότε ἐν τῷ Πνεύματι ἐπέγνω σε Θεὸν ἐν σαρκί... Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι. Ὅσοι τὰ ἐν κόσμῳ ποθητὰ ἐγκατελίπετε, ἵνα μὴ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν... Μακάριοι ἐστέ... Πάντων τῶν προσκαιρῶν καὶ φθαρτῶν κατεφρόνησας... Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε... Τρίβον τὴν πλατείαν καὶ εὐρύχωρον ἀφέμενος... Goar, p. 414. Εἰς γυναικας· Μύρον καινωθέντι τῷ Θεῷ ἐπονομάσθητι, ἵνα ἀξιωθῆς εὐαρέστως... Χαίρει ἐπὶ σοὶ καὶ τῶν ἀγγέλων τὰ στρατεύματα, εὐφραίνεται πατέρων καὶ δικαίων τὸ πολίτευμα... θεοτοκίον· Χαῖρε τῆς παρθενίας τὸ ὑπέριμον καλλώπισμα... Καὶ εἰσοδεύει καὶ λέγει τὸ τροπάριον, ἦχος α'. Ἀγκάλας πατρικῆς... Τοῦτο ψάλλει καὶ δεύτερον καὶ λέγει Δόξα καὶ νῦν, Μητέρα σε Θεοῦ ἱκετεύομεν πάντες... Καὶ ἄρχεται τροπάριον, ἦχος δ'. Ἦθελον δάκρυσιν... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου... Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ... Goar, p. 406. Δόξα καὶ νῦν. Ἀντίφωνον β' ἦχος δ'. Ζάλη ἀμαρτημάτων περιέχει με... Στίχος· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός... Μὴ ἀποστρέψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, Κύριε... Δόξα καὶ νῦν, Ἐξ ἀχράντων λαγόνων σου, Θεοτόκε πανύμνητε... p. 414. Ἀρχομένου δὲ τοῦ γ' ἀντιφώνου ἔρχεται ὁ μέλλων κουρεύεσθαι

ἕως τοῦ ἄμβωνος καὶ ἴσταται, καὶ λέγει τροπάριον ἤχος δ'. Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια... Στίχος· Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου. Καὶ εἶθ' οὕτως εἰσέρχεται, εἰς σολέαν, καὶ λέγει πάλιν τροπάριον, ἤχος || (p. 0221) δ'. Δεῦτε πάντες οἱ κοπιῶντες... Στίχος· Ἐπλανήθην, ὡς πρόβατον. Πρόβατον εἰμί... Στίχος· Δεῦτε προσκυνήσωμεν... Goar, p. 406. Καὶ τούτου λεγομένου, ἔρχεται καὶ πίπτει ἔμπροσθεν τοῦ βήματος καὶ οὐκ ἀνίσταται μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ἀντιφώνου, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, Δέσποτα Κύριε, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόμορφος, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθὸς ἐν οἰκτιρμοῖς, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν, σύντριψον τὸν σατανὰν ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ δούλου σου τοῦδε, πρόσδεξαι αὐτοῦ τὴν μετάνοιαν καὶ ἐξομολόγησιν καὶ ἀποταγήν, ἴασαι τὸ σύντριμμα τῆς καρδίας αὐτοῦ, μόρφωσον δι' ἔργων ἀγαθῶν ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ σου, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Καὶ τίθησιν ὁ ἱερεὺς τὸ ψαλλίδιον εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἐπερωτᾷ αὐτόν, λέγων οὕτως. Ἐρώτησις· Τί προσῆλθες, τέκνον; Ἀπόκρισις· Ποθῶν τὸν βίον τῆς ἀσκήσεως, πάτερ. Ἐρώτησις· Ποθεῖς ἀξιωθῆναι τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος καὶ καταταγῆναι ἐν τῷ χορῷ τῶν σταυρωσάντων ἑαυτοὺς τῷ Κυρίῳ; Ἀπόκρισις· Ναι, ἂν θέλῃ ὁ Θεός, πάτερ. Ἐρώτησις· Μὴ ἔκ τινος ἀνάγκης ἢ βίας; Ἀπόκρισις· Οὐχί, τίμιε πάτερ. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὅντως καλὸν ἔργον ἠρετίσω, τέκνον, ἐὰν καὶ τελειώσης· τὰ γὰρ καλὰ ἔργα κόπῳ κτῶνται καὶ πόνῳ κατορθοῦνται. Ἐρώτησις· Ἐκουσία σου τῇ γνώμῃ προσέρχεις τῷ Χριστῷ εὐπροαιρέτως καὶ ἰδιοτελῶς; Ἀπόκρισις· Ναι, διὰ τῶν εὐχῶν σου πάτερ. Ἐρώτησις· Παραμένεις τῷ μοναστηρίῳ ἕως ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς; Ἀπόκρισις· Ναι, ἐὰν κελεύῃ ὁ Θεός, πάτερ. Ἐρώτησις· Ὑποτάσσεις τῷ προεστῶτι καὶ πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητι; Ἀπόκρισις· Ναι, ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός, πάτερ. Ἐρώτησις· Φυλάττεις σεαυτὸν ἐν παρθενίᾳ καὶ εὐλαβείᾳ ἕως ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς; Ἀπόκρισις· Ναι, ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός, πάτερ. Ἐρώτησις· Ὑπομένεις πᾶσαν θλίψιν τούτ' ἔστι πείναν καὶ δίψαν καὶ ὅσα τοιαῦτα διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ; Ἀπόκρισις· Ναι, ἐὰν κελεύῃ ὁ Θεός, πάτερ. Καὶ ὁ ἱερεὺς κατηχίζει τὸν ἀδελφόν, λέγων οὕτως· Ἀδελφέ μου, καταλιμπάνεις τὸν βίον, σωθῆναι θέλων· βλέπε σεαυτὸν, περισφιγξόν σου τὸν νοῦν. See Jerusalem 273 (s. XV), f. 4. Ἐρώτησις· Εἰπέ οὖν, ἀδελφέ, ὡς αὐτοῦ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ δυνάμεων καὶ πάντων τῶν συμπαρόντων πιστῶν καὶ ἀκούοντων, ἔκουσία γνώμῃ ἄνευ δισταγμοῦ προσέρχεις τῷ ἀσκητικῷ βίῳ; Ἀπόκρισις· Ἐκουσίως προσέρχομαι, τίμιε πάτερ. Εἶτα ἐγείρει αὐτὸν καί, κρατήσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρός, φέρει αὐτὸν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ ποιεῖ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ προσκυνεῖ τῷ ἁγίῳ εὐαγγελίῳ καὶ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ὁ ἱε- || (p. 0222) ρεὺς λέγει· Ἴδου ὁ Χριστὸς ἀοράτως ἐνταῦθα πάρεστι... ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτο ἀγγελιοειδὲς ἐπάγγελμα· βλέπε, ὅτι σὺ ἐκ προθέσεως ἠθέλησας τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα τοῦτο. Ἀπόκρισις· Ναι, τίμιε πάτερ. Καὶ ὅταν συντάξῃται αὐτόν, τότε, κειμένου τοῦ εὐαγγελίου εἰς τὸ ἀντιμίσιον καὶ τοῦ ψαλλίδιου ἐπάνω, λέγει ἀποτασσομένῳ· Λάβε, τέκνον, τὸ ψαλλίδιον καὶ ἐπίδος

μοι αὐτῶ. Καὶ ὅτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον τοῦ λαβεῖν τὸ ψαλλίδιον, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἱερέυς· Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ λαμβάνεις αὐτό· βλέπε τίνι προσέρχῃ καὶ τίνι συντάσῃ καὶ τίνι ἀποτάσῃ. Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Καὶ κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν δεῖνα κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, συναποβαλλόμενος σὺν ταῖς θριξὶ καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸ Κύριε ἐλέησον. Καὶ εἶθ' οὕτως λαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ μοναχοὶ καὶ κουρεύουσιν εἰς τὸ διακονικόν, ψάλλοντες τὸν Ν'. Ὁ δὲ διάκονος ἐν τῷ ναῶ ἄρχεται λέγειν τὴν συναπτήν· Ἐν εἰρήνῃ καὶ τὰ λοιπά. Τοῦ δὲ ἱερέως ποιοῦντος τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος ἕως τὸ Ὑπὲρ πλεόντων... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦ δεῖνα... Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Προκείμενον· Κύριος φωτισμός μου... πρὸς Κολοσσαεῖς (Ἐφεσίους)· Ἀδελφοί, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ. Goar, p. 387. Ἀλληλούια, ἦχος πλ. δ'. Τὰ διαβήματά μου. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν... Τέλος· ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Καὶ εὐθὺς ψάλλει ἀντίφωνον δ'. Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας.. Στίχος· Εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμά μου. Καὶ εἰσέρχονται ἕως τοῦ ἄμβωνος· Ὁ ζυγὸς μου χρηστός... Δόξα καὶ νῦν. Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος... Ἀρχομένου δὲ τοῦ β' ἀντιφώνου, εἰσέρχεται ἕως τῆς σολέας. Ἀντίφωνον γ' ἦχος γ'. Εὐαγγελικῆς φωνῆς... Στίχος· Ἴδου δὴ τί καλόν... Ἐγγὺς Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν... Δόξα καὶ νῦν, Ἀγιόπρωτε σεμνή... Goar, p. 415. Καὶ λέγει εὐχὴν ἐπάνω τῶν ἱματίων· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εὐλόγησον τὰ περιβόλαια ταῦτα διὰ τῆς χάριτός σου, ἃ ὁ σὸς οἰκέτης περιβάλλεσθαι μετὰ χαρᾶς ἠρετίσατο, βεβαιώσον αὐτὸν ἐν τῇ ἀμωμήτῳ πίστει σου, ῥύσαι αὐτὸν ἀπὸ πάσης βλάβης τοῦ ἀντικειμένου διαβόλου, ἵνα καὶ ἐν κατανύξει, τοῦ ἑαυτοῦ τέλους προσέχων, μετὰ τοῦ προφήτου καθ' ἑκάστην βοᾷ ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν, μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν· σὺ γὰρ εἶ ὁ Σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ... Καὶ ἐνδύει αὐτόν, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται τὸν τῆς δικαιοσύνης || (p. 0223) χιτῶνα τοῦ τιμίου προσχήματος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον. Ἐδυομένου δὲ αὐτοῦ, ψάλλουσιν οἱ μοναχοὶ τροπάριον, ἦχος δ'. Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας, ζώσασθε τὴν ζώνην τῆς σωφροσύνης, δέξασθε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, τοὺς πόδας τοὺς νοητοὺς ὀπίσασθε τῆς ἐγκρατείας τοὺς πόνους καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ παλλίον τοῦ μοναδικοῦ σχήματος εἰς στολὴν ἀφθαρσίας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβε τὸ πρόσχημα τοῦ μοναδικοῦ σχήματος εἰς τὸ ὄνομα... Ἅγιε ἀγαθὲ ἀγαθοῦ Πατρὸς Υἱέ, ὁ τὴν ὑπερηφάνιαν ἐκκόπτων... Goar, p. 391. Καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον σὺν τῷ ἀδελφῷ, ψάλλοντες τροπάριον, ἦχος πλ. β'. Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου... Στίχος· Αὕτη ἡ ἡμέρα. Καὶ πάλιν

τὸ αὐτὸ τροπάριον, Δόξα καὶ πάλιν τὸ αὐτό, Καὶ νῦν Μεγάλων χαρισμάτων, ἀγνή Παρθένε, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἴπωμεν πάντες, καὶ τελεῖται ἡ θεία λειτουργία, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ἄπτουσιν οἱ μοναχοὶ κηρούς, ὀψικεύοντες τὸν ἀδελφόν, ἀπέρχονται εἰς τὴν τράπεζαν, ψάλλοντες τροπάριον ἤχος β'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ...

f. 19. Ἀκολουθία τοῦ ἀποστολικοῦ.

Ζήτηι τὴν ἀκολουθίαν τῆς παννουχίδος εἰς τὸ μικρὸν σχῆμα, καὶ τὸ πρῶτον ἄρχεται ἡ λειτουργία, καὶ ἴσταται ὁ μέλλων κουρευέσθαι ἐν τῷ βασιλικῷ πυλῶνι, φορῶν τὰ ἐξ ἔθους ἰμάτια καὶ λέγει τὰ ἀντίφωνα. Ἀντίφωνον α'. Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου.. Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ... Ἀντίφωνον β'. Αἶνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... Δόξα καὶ νῦν. Ὁ μονογενὴς Υἱός. Ἀντίφωνον γ'. Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου... Καὶ εὐθὺς οἱ μακαρισμοὶ ἤχος δ'. Ζήτηι αὐτὰ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μανδύου καὶ εἰσοδος, καὶ μετὰ τὴν εἰσοδὸν λέγει τροπάριον, ἤχος α'. Ἀγκάλας πατρικᾶς... Τοῦτο λέγει γ' καὶ εἶθ' οὕτως τροπάριον ἤχος δ'. Ἦθελον δάκρυσιν... καὶ τὰ λοιπὰ ζήτηι ἔμπροσθεν, καὶ εὐθέως εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ ἀποσπῶν ἐκ τῆς πλάνης τὰ λογικὰ πρόβατα. See Jerusalem 273 (s. XV), f. 4. Καὶ εὐθὺς ἐπερωτᾷ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς λέγων· Τί προσῆλθες, τέκνον; etc. Ἀπόκρισις· Ποθῶν τὸν βίον... Ἐρώτησις· Ποθεὶς ἀξιωθῆναι... Questions and answers same as for the Lesser Schema. Καὶ ὁ ἱερεὺς εὐχή· Βλέπε, τέκνον οἴας συνθήκας δίδως τῷ Θεῷ... Goar, p. 407, παρουσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀγγελικὸς βίος γὰρ τῆς ἀσκήσεως καὶ θαυμαστός καὶ ὑπερκόσμιος, ὅθεν καὶ ἀγῶνας πολλοὺς ἔχει, ὁμοίως δὲ καὶ θλίψεις καὶ πειρασμούς· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ παραινεῖ || (p. 0224) λέγουσα· τέκνον, εἰ προσέρχη δουλεύειν τῷ Θεῷ, ἐτοιμάσον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν, εὐθύνον τὴν καρδίαν σου καὶ καρτέρησον καὶ μὴ σπεύσης ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς. Καὶ πάλιν λέγει· Υἱέ, μὴ ὀλιγῶρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ υἱόν, ὃν παραδέχεται. Καὶ ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ὁ ἀπόστολος λέγει· Μακάριος ὁ ἄνθρωπος, ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος, λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, καὶ ἀθλητῆς δὲ οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ, κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον, τὸ δὲ ἄθλον ἐστίν, ἵνα τις διὰ τὸν ἐπερχόμενον αὐτῷ κακὸν πειρασμόν νικήσας τὸν διάβολον, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν κληρονομήσῃ· καὶ γὰρ μέγας ἀθλητῆς Ἰῶβ οὕτως ἐπειράσθη ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὡς μὴ μόνον κατὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ λαβεῖν χώραν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς ὑπομονῆς... Ἐρώτησις· Εἰπέ οὖν, ἀδελφέ, ὡς αὐτοῦ τοῦ Κυρίου... Ἀπόκρισις· Ἐκουσίως προσέρχομαι, τίμιε πάτερ. Εὐχή· Ὁ Θεός, οὖν καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ χορηγὸς τοῦ ἁγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος, ὁ διὰ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ ἐκκόψας τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ ἀντικειμένου καὶ ἐπιχέων τὴν δόξαν τῆς ταπεινοφροσύνης ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἁγίων αὐτοῦ, καὶ στεφανῶν αὐτούς τῷ

ἀμαραντίνῳ στεφάνῳ τῆς ζωῆς, καὶ ὀδηγῶν αὐτοὺς εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον καὶ εἰς τὴν στενὴν ὁδόν, δι' ἧς διήλθον οἱ ἅγιοι πατέρες καὶ ἀπέληφον τοὺς τόπους τῆς αὐτῶν ἀναπαύσεως. Αὐτὸς δῶ σοι μερίδα καὶ κλῆρον μετ' αὐτῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα τὸ κράτος νῦν καὶ αἰεῖ... Καὶ σφραγίζει ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων τῶν ἐλπίζόντων ἐπὶ σε... Goar, p. 385. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Δέσποτα καρδιογνώστα τῶν ἀπάντων, εὐλόγησον καὶ ἀγίασον τὸν δοῦλόν σου τόνδε καὶ ἐπίθεσ τὴν χειρὰ σου ἐπ' αὐτὸν καὶ καταπέμψον αὐτῷ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, τὸ ἔνδυμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καθαρὸν διαφύλαξον, τὴν ἀγνείαν τοῦ σώματος ἀμίαντον διατήρησον, καὶ δὸς αὐτῷ ἀγωνίασθαι καὶ κατισχύσαι πάσης ἀντικειμένης ἐνεργείας, χαριζόμενος αὐτῷ τὸν τῆς διακαιοσύνης ἀμαράντινον στέφανον. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις... Εἴτα ἐγείρει αὐτὸν καὶ κρατήσας τῆς δεξιᾶς χειρός, εἰσφέρει αὐτὸν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ. See p. 221 above. When the hair is being cut, the priest says Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ παραλαμβά- || (p. 0225) νουσι αὐτὸν οἱ μοναχοὶ καὶ κουρεύουσιν αὐτὸν ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλοντες καὶ τὸν ἄμωμον. Καὶ ὁ ἱερεὺς ἄρχεται τὴν συναπτὴν τοῦ Τρισαγίου, καὶ λέγει ὁ ἡγούμενος ἑτέραν συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε... Ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι αὐτὸν πάσης κοσμικῆς ἐπιθυμίας καὶ τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν καὶ συγχωρήσεως τῶν πλημμελημάτων αὐτοῦ... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸν ὑψηλότερον τῶν τοῦ κόσμου φρονημάτων... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός. Προκείμενον, ἦχος δ'. Νομοθέτησόν με, Κύριε, τὴν ὁδόν... Στίχος· Συνέτισόν με καὶ ἐξερευνήσω... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κολοσσαεῖς· Ἀδελφοί, ἐνδύσασθε, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι... Τέλος· ἄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Ἀλληλούια, ἦχος πλ. δ'. Τὰ διαβήματά μου. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον and *antiphons* same as in the first office. καὶ λέγει εὐχὴν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ῥυσάμενος... Goar, p. 378. Εἰρήνη πᾶσι... Τὰς κεφαλὰς· Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ εὐλόγησας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ, εὐλόγησον καὶ τὸν δοῦλόν σου τόνδε. Goar, p. 379. Καὶ ἐπαίρονται τὰ ἱμάτια ἐκ τοῦ θαλασσιδίου, καὶ ἐνδύει αὐτὸν ὁ ἡγούμενος, λέγων οὕτως. Εὐχὴ· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εὐλόγησον τὰ περιβόλαια (same as the first office, p. 222). Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται τὸν τῆς δικαιοσύνης χιτῶνα τοῦ τιμίου προσχήματος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ παλλίον τοῦ μοναδικοῦ σχήματος, στολὴν ἀφθαρσίας, εἰς τὸ ὄνομα... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ κουκούλιον τῆς ἀκακίας καὶ ταπεινοφροσύνης, εἰς περικεφαλαίαν σωτηρίας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβεν τὸ πρόσχημα τοῦ μοναδικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα... Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· τοῦ Κυρίου

δεηθῶμεν, κάκεινος κλίνει τὸν ἀρχένα, καὶ ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Ὅ πάντα νοῦν ὑπερβαίνων καὶ πάντα λογισμὸν καὶ πᾶσαν ἔννοιαν προοινώσκων, ἀόρατε, ἄφραστε, ἀκατάληπτε, ἀπερινόητε παντοκράτωρ, πανάγιε βασιλεῦ, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθὸς ἐν οἰκτιρμοῖς, εὐθειαν καὶ ἀναμάρτητον τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης παράσχου τῷ δούλῳ σου τῷδε, πᾶσαν ἐνέργειαν τοῦ πονηροῦ ἀπελαύνων ἀπ' αὐτοῦ, εἰρήνην οὐράνιον δώρησαι αὐτῷ, καὶ παράσχου αὐτῷ σώφρονα λογισμὸν, ταπεινόφρονα νοῦν, ἐνάρετον πολιτείαν, ὅπως ἐν εὐχαῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς δοξάσῃ τὴν ἀνυπερβλητόν σου ἀγαθότητα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, σοὶ ἔκλινεν ὁ δούλος σου τὴν ἑαυ- || (p. 0226) τοῦ κεφαλῆν, σοὶ ὑπέταξε τὸν ἀρχένα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος, ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα τὴν ἁγίαν οὐρανόθεν καὶ εὐλόγησον αὐτὸν καὶ εἰσάκουσον τῆς δεήσεως αὐτοῦ, τὴν πρόθεσιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τελείωσον, τὸν δρόμον τῆς πίστεως αὐτοῦ ἀκαταίσχυντον διατήρησον, κόσμησον αὐτὸν ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ, θρέψον αὐτὸν θείοις λόγοις, σόφισον αὐτὸν μαθήμασιν ἐπουρανοῖς, συνέτισον αὐτὸν τῇ παρά σου ἐπιστήμῃ, στήριξον αὐτὸν εἰς τὸν φόβον σου, ἐνίσχυσον αὐτὸν κατὰ τοῦ ἀντιπάλου, δὸς αὐτῷ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, χάρισαι αὐτῷ ταπεινοφροσύνης πλοῦτον, βεβαίωσον αὐτὸν τῇ ὀρθοδόξῳ σου πίστει, εὐφρανον αὐτὸν τῇ σῆι ἀγάπῃ, δὸς αὐτῷ καὶ ἡμῖν μερίδα ἔχειν μετὰ τῶν ἁγίων σου, χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς πᾶσιν ἡμῖν χαριζόμενος διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ αἰεῖ... Καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμὸς εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ψάλλοντες οἱ ἀδελφοὶ τροπάριον, ἦχος δ'. Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας, ζώσασθε τὴν ζώνην τῆς σωφροσύνης... Στίχος· Ἐξεζητήσέ σε... Καὶ πάλιν τὸ αὐτό. Στίχος· Ἀγαλλιᾶσθε τῷ Θεῷ... Καὶ πάλιν τὸ αὐτό. Ἄλλο τροπάριον, ἦχος πλ. β'. Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... Στίχος· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ... Καὶ λέγει τὸ αὐτό. Στίχος· Αὕτη ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος... Καὶ πάλιν τὸ αὐτό, Δόξα καὶ νῦν, Μεγάλων χαρισμάτων, ἀγνή Παρθένε. Καὶ ἄρχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων· Εἴπωμεν πάντες καὶ τὴν λοιπὴν ἀκολουθίαν. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας, λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἴσταται, ψάλλων τὸ τροπάριον, ἦχος πλ. β'. Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ τὸ εὐαγγέλιον, τὸν ἠγούμενον καὶ τὸν ἀδελφόν, καὶ μετὰ τὸ ἀσπάσασθαι, ἄπτουσι κηρούς οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὀψικεύουν τὸν ἀδελφόν, ψάλλοντες τροπάριον, ἦχος β'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος· Ὁ ποιμένων τὸν Ἰσραὴλ... Καὶ πάλιν τὸ αὐτό. Στίχος· Ὁ καθημένος ἐπὶ τῶν χερουβίμ... Καὶ πάλιν τὸ αὐτό, Δόξα καὶ νῦν, Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου, καὶ ποιεῖ εὐχήν καὶ ἀπολύει.

f. 33v. Τάξις καὶ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου σχήματος. Ἀφ' ἐσπέρας τίθενται τὰ ἱμάτια ἐν τῷ ἱερατικῷ ὑποκάτω τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ γίνεται

ἡ παννυχίς ὑπὲρ αὐτοῦ. Εἰς τὸ Ἀλληλούια, ἦχος δ'. Τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν ἐπίσκεψαι... κάθισμα, ἦχος δ'. Κατεπλάγη Ἰωσήφ. Τὴν προσελθοῦσάν σοι ψυχὴν πρόσδεξαι, εὐσπλαγχνε Σῶτερ... Ἄλλο· Ὁ προσελθὼν τῷ Κυρίῳ τοῦ δουλεύειν αὐτῷ, ἐτοιμάζου προθύμως... Ζήτηί τὰ στιχηρὰ εἰς τοῦ μανδύου τὴν ἀκολουθίαν καὶ τὸ κονδάκιον. Ὁ κανὼν, ἦχος δ'. Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον... Θαλάσσης βιωτικῆς || (p. 0227) τὸν κλύδωνα ἀποταξάμενος ὁ ἐραστής τῆς δόξης σου, Χριστέ... Σήμερον βαπτίζεται τοῖς δάκρυσιν τῆς κατανύξεως... Ἀγνεῖαν, ἐγκράτειαν, ταπεινώσιν, ὑπακοήν, προσευχήν... Ἐξαποστειλάριον· Ἀπολωλότα πρόβατα ἦλθες ζητῶν, ὡς εὐσπλαγχνος... Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν ἴσταται ὁ μέλλων κουρεύεσθαι ἐν τῷ βασιλικῷ, πυλῶνι, φορῶν τὰ ἐξ ἔθους ἱμάτια, καὶ ἄρχονται οἱ μοναχοὶ τὰ ἀντίφωνα τῆς λειτουργίας, *makarismoι* and *troparia* (same as in the Lesser Tonsure office), divided into three *antiphons*. After the third *antiphon*, ἀντίφωνον ἦχος δ'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ διὰ δὲ Θεοτόκε... καὶ εὐθέως ἀνιστάμενος μετὰ τὸ τέλος τοῦ θεοτοκίου, προτίθεται τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ τίθεται τὸ ψαλλίδιον, καὶ ἄρχεται ποιεῖν τὴν συναπτὴν οὕτως· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε καὶ τῆς παρὰ Κυρίου βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι τὰ διαβήματα αὐτοῦ εἰς ὁδὸν εἰρήνης καὶ τρίβους δικαιοσύνης τοῦ... Ὅπως ὁ φιλάνθρωπος ἀξίωση αὐτόν με τῆς ἀποθέσεως τὸν τριχῶν καὶ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων τῶν ἐλπίζοντων. Goar, p. 385. Ἀντιλαβοῦ, σώσον... Τῆς παναγίας... Ἐκφώνησις· Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Καὶ ἄρχεται ὁ ἱερεὺς ἐρωτᾶν αὐτόν· Τί προσήλθες, ἀδελφέ, προσπίπτων. Same questions as on p. 222 above, but in somewhat different order. Ὁ ἱερεὺς εὐχή· Βλέπε, τέκνον, οἷας συνθήκας δίδεις... τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· γίνωσκε τοιγαροῦν λοιπὸν ἀπὸ τῆς παρούσης... κατὰ τὸν ἀπόστολον, ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, διόπερ ἀγωνησαι, ἀδελφέ, δουλεῦσαι γνησίως τῷ καλέσαντι Δεσπότη ἀπαλλάγηθι τῆς τῶν ματαιοτήτων προσπαθείας, μίσησον τὴν πρὸς τὰ κάτω ἔλκουσάν σε ἐπιθυμίαν, ὅλον σεαυτὸν τὸν πόθον μετάθες πρὸς τὰ οὐράνια, γνῶθι τοῦ σχήματος τὴν δύναμιν, γνῶθι ἐπὶ τίνι συντάσσει καὶ τίνι ἀποτάσσει νῦν, ἀδελφέ· γυναικί καὶ τέκνοις, πατρίδι, συγγενείαις, ἐταιρείαις, φίλοις, συνήθεσι, φροντίσι, κτίσεσιν, ὑπάρξεσιν, τῇ κενῇ καὶ ματαίᾳ δόξῃ, ἀναλαμβάνεις δὲ ἑαυτὸν τὴν πτωχείαν τὴν τοῦ Κυρίου, τὴν ταπεινώσιν, τὴν ἐξουδένωσιν, τὴν μέχρι θανάτου ὑπακοήν πρὸς τε τὸν ἐν Κυρίῳ πατέρα σου καὶ τὴν πνευματικὴν ἀδελφότητα. — Ὡ τῆς καινῆς μίξεως! ὦ τῆς δωρεᾶς τοῦ μυστηρίου! δευτέρον βάπτισμα λαμβάνεις, ἀδελφέ, σήμερον. Goar, p. 407–409. Ἐρώτησις· Ταῦτα πάντα οὕτω καθομολογεῖς κ.τ.λ. Ἀπόκρισις· Ναί, ἐὰν κελεύῃ ὁ Θεὸς καὶ ἡ εὐχή σου, πάτερ. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος... Goar, p. 409. Εἰς γυναῖκας· καὶ τῶν ἁγίων γυναικῶν Θέκλας, Εὐπραξίας, Ὀλυμπιάδος καὶ τῶν || (p. 0228) σὺν αὐταῖς, μεθ'

ὡν κληρονομήσεις τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Καὶ στραφεὶς ὁ ἱερεὺς σφραγίζει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τρίτον, λέγων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κλίνει τὰ γόνατα ὁ λαμβάνων τὸ σχῆμα, καὶ ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν Δέσποτα παντοκράτωρ, ὕψιστε βασιλεῦ... Goar, p. 409. Εἰρήνη πᾶσι.—Τὰς κεφαλὰς. Ἄγιε Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ Πατήρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Goar, p. 410. Εἶτα ἐγείρει αὐτὸν καὶ λέγει ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν, καὶ ὁ ἱερεὺς ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μέλλοντος ἀποκεῖρεσθαι καὶ λέγει εὐχὴν· Κύριε, Κύριε, οὐ τίθημι ἐμὴν χεῖρα ἀμαρτωλὴν, ἀλλὰ τὴν χεῖρα τὴν κραταιάν... Athos, Pantokr. [s.n.] (s. XV). Καὶ κρατήσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρός, εἰσφέρει αὐτὸν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ etc., same as in the first office. After the *Amomos* [Ps 118], καὶ ἄρχονται τοῦ Τρισαγίου, καὶ ὁ ἡγούμενος ποιεῖ συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι... Ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν... Ὑπὲρ τοῦ διάγειν αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθῆναι... Τῆς παναγίας... Ἐκφώνησις· Ὅτι ἅγιος εἶ... Καὶ λέγει προκειμένον, *Apostol and Gospel lections* (same as Goar, p. 413). Ἀλληλούια, ἤχος πλ. β'. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός. Εἰς δὲ τὰς γυναῖκας λέγει (Gospel lection) τῶν δέκα παρθένων, καὶ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου εἰσφέρουσι τὸν ἀδελφὸν ἕως τοῦ ἱερατείου, φορῶν τὸ κολόβιον μόνον ἐν τῷ ταπεινῷ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ, ἄπτοντες κηροῦς οἱ ἀδελφοί, ψάλλουσι οἱ ἀδελφοὶ τροπάριον ἤχος δ'. Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας same *troparia* as in the first office. Ἀντίφωνον α' εἰς γυναῖκας, ἤχος δ'. Νύμφη παρθένη φιλόχριστε... Στίχος· Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι... Σταύρωσον τὰ μέλη, φιλόχριστε, νέκρωσον τὰ μέλη τῇ ἐγκρατεῖα... Στίχος· Ἐκ βαθέων ἐκέκραξα... Θέκλαν μιμουμένη τὴν πρωτομάρτυρα, Παύλῳ δὲ πεισθεῖσα ἀνάκραξον... Ἀντίφωνον β' ἤχος γ' εἰς γυναῖκας· Ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς φοβεῖσθαι τὸν Κύριον, διὸ φιλόχριστοι νῦν προσέλθετε... Δόξα καὶ νῦν, Ἐν γυναίξιν ἁγία Θεοτόκε Μητέρα... Ἀρχομένου δὲ τοῦ τρίτου ἀντιφώνου, ἔρχεται ἔμπροσθεν τοῦ βήματος καὶ λέγει ἀντίφωνον γ' ἤχος α'. Ἀκολουθήσωμεν, ἀδελφοί, ἀγαθῷ Δεσπότη, φύγωμεν τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας... Στίχος· Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου... Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν τὰς χεῖρας ἐφαπλώσας ἡμᾶς προσκαλεῖται... Δόξα καὶ νῦν, Χαίρεις παρ' ἡμῶν, ἁγία Θεοτόκε, τὸ σεπτὸν κειμήλιον ἀπάσης τῆς οἰκουμένης... p. 415. Καὶ ὅταν πληρώσουν τὰ ἀντίφωνα, εἰσάγει αὐτὸν ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ προσφωνεῖ ὁ ἱερεὺς τοῖς διακόνοις, λέγων οὕτως· Ἐνέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ ζώσατε τὴν ὀσφῦν αὐτοῦ ζώνην δερματίνην ἢ (p. 0229) νην ἵνα τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέρῃ· ἀσφαλίσασθε δὲ καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνῇ τῇ πτέρνῃ προσεγγίση τῷ δράκοντι. Εἰσελθόντος δὲ τοῦ κουρευομένου ἔμπροσθεν τοῦ βήματος μετὰ τοῦ ἀναδόχου, ἐπαίρονται τὰ ἱμάτια τὰ ὑποκάτωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ποιεῖ εὐχὴν ὁ ἱερεὺς ἐπάνω αὐτῶν, λέγων οὕτως· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, εὐλόγησον τὰ περιβόλαια ταῦτα διὰ τῆς σῆς χάριτος... See p. 222 above. Καὶ ἐνδύει αὐτὸν ὁ ἡγούμενος, λέγων

Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται χιτῶνα σωτηρίας καὶ ἀγαλλιᾶσεως... Ἐνδυομένου δὲ αὐτοῦ, ψάλλουσιν οἱ μοναχοὶ τροπάριον, ἤχος δ΄. Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας, ζώσασθε τὴν ζώνην τῆς σωφροσύνης... Καὶ τοῦ κουκουλίου βαλλομένου, λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται τὸ κουκούλιον τῆς ἀκακίας, τῆς ταπεινοφροσύνης, εἰς περικεφαλαίαν ἐλπίδος καὶ σωτηρίας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Στίχος· Ἐξεζήτησέ σε... Καὶ πάλιν λέγει· Ἐνδύσασθε χιτῶνα... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸν ἀνάλαβον, τὸν ἀναλαμβάνοντα τὸν σταυρὸν ἐπὶ ὤμων... Στίχος· Ἀγαλλιᾶσθε τῷ Θεῷ τῷ βοηθῷ. Καὶ πάλιν λέγει· Ἐνδύσασθε χιτῶνα... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ζώννυται τὴν ὀσφῦν αὐτοῦ, δύναμιν ἀληθείας, εἰς νέκρωσιν τοῦ σώματος, εἰς τὸ ὄνομα... Ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα περιβάλλεται τὸ σουδάριον τοῦ ἁγίου σχήματος εἰς σκέπην σωτηρίου, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Στίχος· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα... Ἄλλο τροπάριον, ἤχος πλ. β΄. Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ παλλίον τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς στολὴν ἀφθαρσίας, εἰς τὸ ὄνομα.. Στίχος· Αὐτὴ ἡ ἡμέρα, ἦν... καὶ λέγει· Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου... Ἀδελφὸς ὁ δεῖνα ὑποδύεται τὰ σανδάλια... Goar, p. 411. Στίχος· Ἀγαλλιᾶσονται τὰ χεῖλη μου... Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου... Καὶ μετὰ τὸ περιβάλλεσθαι τὴν στολὴν τοῦ μοναδικοῦ σχήματος, λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἀνέλαβε τὸ μοναδικὸν σχῆμα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Δόξα καὶ νῦν, Μεγάλων χαρισμάτων... Καὶ λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ εὐθὺς τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεός, ὁ τῶν ἀγαθῶν χορηγὸς καὶ τῆς παρθενίας φύλαξ καὶ τῆς ἐναρέτου πολιτείας φυτουργός, δώρησαι τῷ δούλῳ σου τούτῳ δύναμιν πνευματικὴν ἐν τῷ κάλλει, ὃ ἐξελέξατο, τελείωσον αὐτὸν ἐν τῷ φόβῳ σου, ἀκηλίδωτον καὶ ἄσπιλον διατήρησον τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγγελικῇ ταύτῃ πολιτείᾳ, πάντοτε τὰ σὰ μεριμνῶντα, καὶ ἄσβεστον τὴν λαμπάδα τῆς εὐφροσύνης κατέχοντα ἐν τῇ προσεγγίσει τοῦ ἐπουρανοῦ νυμφίου. Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται. Καὶ λέγει· Πρόσχωμεν. Εὐχὴ. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου καὶ ἀμεταμέλητος ἐν τοῖς χαρίσμασί σου. Jerusalem 273 (s. XV), γερραΐρη τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ **|| (p. 0230)** τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τοῖς ἴχνεσιν ἐξακολουθῶν τοῦ μεγάλου Ἡλίου, καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ καὶ βαπτιστοῦ. Εἰς γυναῖκας λέγει· Τοῖς ἴχνεσιν ἐξακολουθοῦσα τῆς πρωτομάρτυρος Θέκλης, Εὐπραξίας καὶ Ὀλυμπιάδος, ἵνα φθάσασα τὸ μέτρον τῆς τελειότητος, τὸν δρόμον τελείωσῃ, τὴν πίστην τηρήσῃ καὶ ἐνδύσῃται... Ibid. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δούλόν σου εἰς τὴν πνευματικὴν σου αὐλήν... Goar, p. 412. Καὶ μετὰ ταῦτα ἄπτουσι κηρὸν τέλειον καὶ ἐπιδίδωσι τῷ ἀδελφῷ, καὶ ἐπερωτᾷ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ἀνέλαβες τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα; Ἀποκρίσις· Ἀνέλαβον, πάτερ. Ἐρώτησις· Ἀνέλαβες τὴν στολὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων; Ἀποκρίσις· Ἀνέλαβον, πάτερ. Ἐρώτησις· Ἀνέλαβες τὴν ἀγνεῖαν τῆς παρθενείας; Ἀποκρίσις· Ἀνέλαβον, πάτερ. Καὶ ὅταν ἐκ τρίτου ὁμολογήσῃ, ἐκτεῖνας ὁ ἱερεὺς τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐχεται· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ

καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνην ἐν ἀνθρώποις. Athos, Panteleim. [s.n.] (s. XV). Καὶ εἰ μὲν ἐστὶν ἀνήρ, δίδωσιν αὐτῷ ἀγάπην, καὶ εἰ μὲν ἐστὶ λειτουργία, ψάλλει καὶ ταῦτα τὰ τροπάρια ἤχος α'. Ἐπέγνωμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Καὶ εἶθ' οὕτως ἐκτενή, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τῆς ἀγίας λειτουργίας, λαμβάνει ὁ ἡγούμενος τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἴσταται, καὶ ἴστανται οἱ μοναχοί, ἀσπάζοντες τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἀδελφόν, ψάλλοντες τροπάριον, ἤχος α'. Ἐπέγνωμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Στίχος· Ἀγαπήσατε τὸν Κύριον... Καὶ πάλιν τὸ αὐτό. Στίχος· Ἀγαλλιᾶσονται... ἤχος πλ. α'. Τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠνέωκται· οἱ βουλόμενοι ἀθλῆσαι εἰσέλθετε, ἀναζωσάμενοι τὸν καλὸν τῆς νηστείας ἀγῶνα... Στίχος· Δεῦτε ἀκούσατε... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ δυσωπούμενος Μητέρα... Καὶ εἶθ' οὕτως ὀψικεύουν τὸν ἀδελφόν, ἄπτοντες κηρούς, κρατοῦντος τοῦ ἀναδόχου τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὸν νεοφώτιστον, καὶ ψάλλουσι τροπάριον· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος· Ὁ ποιμένων τόν... Στίχος· β'. Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ... Στίχος γ'. Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου... Στίχος δ'. Ὁ Θεός, ἐπίστρεψον ἡμᾶς... Κατὰ στίχους λέγει· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον... Δόξα καὶ νῦν, Ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν... Οὕτως δὲ χρῆ ποιεῖν τὰς ζ' ἡμέρας, πλὴν τούτων ἱερεῦν καὶ ἀναπαύειν αὐτὸν ὑπερφυῶς, τὸ δὲ κουκούλιον μὴ ἐκβάλλειν τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ἕως τοῦ ἀπολουῖσθαι τῆ ζ' ἡμέρα, μὴ προκειμένης ἀνάγκης, ἢ ἄλλο τι τοῦ σχήματος λύειν. Καὶ πάλιν μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἐκ τῆς τραπέζης, πάλιν αὐτοὺς ἀνάπτειν κηρία καὶ προάγειν τὸν θυμιατόν, καὶ ὀψικεύειν αὐτὸν ἕως τῆς ἐκκλησίας, ψάλλοντες τὸ αὐτὸ τροπάριον καὶ τὸ αὐτὸ θεοτοκίον· Ῥῦσαι ἡμᾶς. || (p. 0231)

f. 62. Ἀκολουθία τοῦ ἀπολουτροῦ τοῦ ἀγίου σχήματος τῆ ζ' ἡμέρα. Εἰσέρχεται ὁ τὸ σχῆμα λαβὼν εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς λειτουργίας καὶ μετὰ τὸ εὐαγγέλιον, ποιῶντος τὴν ἐκτενήν, προστίθησι στίχον· Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦ δεῖνα καὶ τῆς ἐν Χριστῷ τελείας ὑπομονῆς καὶ σωτηρίας αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εἰ δὲ ἄνευ λειτουργίας θέλεις ἀποκουκουλίσαι αὐτόν, ἄρχεται λέγων· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν σκέπης καὶ βοηθείας, σκέπης αὐτοῦ τοῦ Κυρίου τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως καὶ ἀκατακρίτως διαφυλαχθῆναι αὐτόν ἐν τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι. Εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τῶν ἐν ἀσκήσει βιωσάντων. Goar, p. 420. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας ἀχράντου... Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Τὰς κεφαλὰς. Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀμεταμέλητος ἐν τοῖς χαρίσμασί σου καὶ πλούσιος ταῖς δωρεαῖς τῆς ἀγαθότητός σου, ὁ περιποιησάμενος τὸν δοῦλόν σου τόνδε εἰς τὴν σωτηριώδη ταύτην ζωὴν, Αὐτὸς Δέσποτα, διατήρησον αὐτόν, ἐν ᾧ ἠξιώθη ἀγιασμῷ, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ καὶ μὴ ἀπορρίψῃς αὐτόν ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, μηδὲ τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον ἀντανέλης ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ σκέπασον αὐτόν τῇ ἀοράτῳ σου δεξιᾷ καὶ τῷ τῆς ἀφθαρσίας ἐνδύματι μέχρι οὗ

καταντήση εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς... Καὶ στραφεὶς σφραγίζει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τρίτον καὶ λέγων αὐτῷ οὕτως· Ἰδού, ἀδελφέ, ἡξιώθης τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος· βλέπε οὖν, πῶς συνέθου δουλεύειν τῷ Θεῷ, πρῶτον ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ διαπράττεσθαι, ἀόκνως τε λατρεύειν αὐτῷ νυκτὸς τε καὶ ἡμέρας, ἀδιαλείπτως ἀγαπᾶν τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς ἀδελφούς σου, ἀγογγύστως ἐπιτελῶν πάντα τὰ παρ' αὐτῶν ἐπιτασσόμενα, κτῆσαι διάκρισιν, τὴν ἀκρόπολιν τῶν ἀρετῶν, λέγω δὴ τὸ διακρίνειν τοὺς ἐρχομένους σοι λογισμοὺς πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσίν, ἢ ἐκ τοῦ ἐναντίου· καὶ τοὺς μὲν φαύλους ἀπέχεσθαι, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς ἐπισπάσασθαι· ἔχειν ὑπακοήν, τὴν κρηπίδα τῶν ἀρετῶν, τὴν ὀξέως ἀνοίγουσάν σοι πύλας τῶν οὐρανῶν καὶ τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ παριστῶσαν, κτῆσαι ταπεινοφροσύνην, τὴν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανοὺς ἀνάγουσαν καὶ τῷ Χριστῷ ἀφομοιοῦσαν τὸν ἄνθρωπον¹¹⁶ ἀόκνως, κτῆσαι καὶ τῶν πατέρων σύντροφον, μακροθυμίαν δὲ καὶ πραότητα, καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετάς, ὡς ἐκ πάντων τῶν πατέρων ἐπαινούμενας ἀναλαβόν, ἵνα καὶ τὴν τῶν προαίων γῆν κληρονο- **|| (p. 0232)** μήσης ἐν δὲ τοῖς ἐπερχομένοις σοι πειρασμοῖς, ἐκ τε τῶν ἀοράτων καὶ ὀρατῶν ἐχθρῶν, ὑπομονὴν κτῆσαι¹¹⁷. ὁ γὰρ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται ἡσυχίαν δε, ὡς ἀσκητικὸν γυμναστήριον καὶ γλώσσης χαλινόν, καὶ Πνεύματος ἁγίου δοχεῖόν σε ἀπεργαζομένην, λάβε σύνοικον καὶ ὁμοδίαιτον καὶ ὁμοτράπεζον, πρὸς δὲ τούτοις πᾶσι καὶ ταῖς ὁμοίαις¹¹⁸ ἀρεταῖς οἰκτιρῶν ἔσω, καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτιρῶν ἐστίν, ἀπερχόμενος¹¹⁹ τῶν φαύλων καὶ ἀπηγορευμένων πράξεων· μίσους, γογγυσμοῦ, ἀδιακρισίας, παρακοῆς, ὑπερηφανίας, τῆς ἐχθρᾶς τοῦ¹²⁰ Θεοῦ γαστριμαργίας, δι' ἧς ἀπεβλήθη Ἡσαῦ, ὀργῆς τῆς ἀπολλούσης φρονίμους, ῥαθυμίας, ἀργολογίας, τῆς ἀποδιωκούσης τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ εὐσπλαγχνίας τῆς ἀντιτασσομένης τῷ Θεῷ καὶ Πατρί· τούτων δὲ ἀπεχόμενος καὶ τῶν ἀρετῶν ἐργάτης γενόμενος, ἀξιωθήσῃς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας... Καὶ πάλιν λέγει· Ἐτι ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα καὶ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας αὐτοῦ τοῦ... Καὶ εἶθ' οὕτως χαλᾶ τὸ κουκούλιον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὁ ἡγούμενος, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων... Καὶ ἀσπασάμενος αὐτόν, σφραγίζει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἀπολύει, καὶ ἐρχεται καὶ ἴσταται μετὰ τῶν ἀδελφῶν εἰς τὸν ἴδιον τόπον.

¹¹⁶ Sinait. gr. 985 (s. XVI): τὴν δὲ νηστείαν, ὡς πρῶτην νομοθεσίαν καὶ παραδείσῳ εἰσοικίζουσιν τὸν ἄνθρωπον ἀόκνως.

¹¹⁷ Sinait. gr. 985 (s. XVI): ἔχε.

¹¹⁸ καὶ οἰκτιρῶν ἔσω.

¹¹⁹ ἀπέχου δὲ τῶν φαύλων.

¹²⁰ omit.

0232 [Sinai, Monastery of St Catherine, 982]

XXV. N° 982 Εὐχολόγιον. Sinai, bombycine, in 8°, 196 ff., written in a florid 13th-century hand. The following later entry is worthy of note: ἔτους ,C/Θοη' (ad 1470) ἐγράφησαν ἐτούτα τὰ γράμματα διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ Βασιλικῷ ἀπὸ τὴν Προῦσαν. There is an entry in the scribe's hand: Εὐχου τῶ γράψαντι τιμωτάτῳ (sic) ἀμαρτωλῶ ἐμοὶ Μακαρίῳ τῶν μοναχῶν καὶ ἱερέων (f. 78v). The manuscript is battered and copied in several different hands.

f. 1. Εὐχολόγιον σὺν Θεῶ, περιέχον πᾶσαν ἀκολουθίαν.

Ἀρχὴ τῆς λειτουργίας τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

The office consists of prayers. The prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν... is entitled κατηχουμένη τοῦ Χρυσοστόμου...; the final prayer Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν—„ Εὐχὴ πρὸς τὸν λαόν“. There is a reference to an εὐχὴ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, but its actual text is missing.

|| (p. 0233)

f. 8. (Εὐχὴ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ) λεγομένη, ἀποτιθεμένου τοῦ ἱερέως τὰ ἅγια δῶρα. Εὐχὴ Πληρώσαντες πᾶσαν τὴν ἐν τῷ ναῶ σου δικαιοσύνην, εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ ἀγίῳ τόπῳ τούτῳ, ἔνθα τὰ ἅγια τῶν ἀγίων ἐπαναπαύεται, ὅτι κατηξίωσας ἡμᾶς μετασχεῖν τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου, ὅτι εὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

f. 8v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἄρχεται ἀπὸ τῆς εὐχῆς τῆς ἐκτενῆς, αἱ δὲ πρώην εὐχαὶ εἰσὶ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Εὐχὴ κατηχουμένη τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν... The prayer „Οὐδεὶς ἄξιος... is entitled Εὐχὴ, ἦν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ, τοῦ μυστικοῦ δείπνου, the prayer Ἦνυσται καὶ τετέλεσται“—„Εὐχὴ, λεγομένη ἐν τῷ διακονικῷ“, the prayer „Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου. —„Εὐχὴ ἀπολυτικὴ“.

f. 19. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Εὐχαί, λεγόμεναι μετὰ τὸ εἰπεῖν ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος τὴν συναπτὴν Ἐσπέρας καὶ πρωῖ καὶ μεσημβρίας... Goar, p. 164. Εὐχὴ ἀντιφώνου β'. Κύριε οἰκτιρῶν καὶ ἐλεήμων... p. 163. Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης ἡμᾶς... Ibid. Εὐχὴ τοῦ μυστικοῦ ὕμνου· Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων... Εὐχὴ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὰς πανσέπτους ἡμέρας ταύτας... p. 168.

f. 23v. Εὐχαί, λεγόμεναι εἰς τὸ λυχνικὸν καὶ ἕτεραι εἰς τὸν ὄρθρον.

The first three are the same as in Goar, the fourth is Ἐσπέρας καὶ πρωί... Goar, p. 164, the fifth one — Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε παντοκράτωρ... p. 35, the sixth and seventh are Goar's fifth and sixth, the eighth is Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν τῷ φωτὶ τῷ ἡλιακῷ... p. 35, the ninth is Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος, ὁ ἅγιος καὶ φιλόανθρωπος, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ στήναι ἐνώπιον τῆς ἀπροσίτου σου δόξης. Goar, p. 36, the tenth is Ὁ Θεὸς ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης... p. 36. The 11th is εὐχή πιστῶν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ ἀπρόσιτον οἰκῶν φῶς... p. 37. The 12th is εὐχή ἡγουν ἀπόλυσις· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον... p. 29. The 13th is Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς... p. 32. The 14th: εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κλίνον τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς ὑπακοὴν τῶν θεῶν σου προσταγμάτων καὶ ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν, τοῦ μὴ προσκεῖσθαι τῇ κοσ- **|| (p. 0234)** μική ματαιότητι, ἀλλ' ἐνατενίζειν τῷ κάλλει τῆς δόξης σου διὰ παντὸς καταξίωσον. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Χριστὸς ἀληθινὸς ὁ Θεός.

f. 27v. Εὐχαί ἐωθιναί.

Eight prayers are the same as in Goar, p. 39–41. The ninth is Εὐχή ἀντιφώνου, ἡγουν τοῦ πεντηκοστοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετανοίας ἄφεσιν... p. 42. The tenth is Εὐχή τῶν αἰῶν· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰς νοερὰς... p. 42. The 11th is Εὐχή κατηχουμένων τῆς ἀπολύσεως· Εὐλόγησον καὶ νῦν, Κύριε, τοὺς δούλους σου τοὺς κατηχουμένους... p. 45. The 12th is Κύριε, Κύριε, σὴ ἔστιν ἡ ἡμέρα καὶ σὴ ἔστιν ἡ νύξ... p. 45. Εὐχή ἡγουν ἀπόλυσις· Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν καὶ εὐλογοῦμεν... p. 42. Κύριε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν... p. 44.

f. 32. Εὐχή εἰς μετανοοῦντα.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἀμνὲ καὶ ποιμὴν ἡμῶν, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου... p. 536.

f. 33. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσει παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρα τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. See p. 25 above.

f. 33v. Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν εἰσερχεσθαι παιδίον εἰς τὸν ναὸν μ' ἡμέρας.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ὁ παντοκράτωρ, ὁ διὰ τοῦ μεγαλοφωνοτάτου τῶν προφητῶν Ἡσαΐου προκαταγγείλας ἡμῖν. Goar, p. 268. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς ἐπέυχεται, λέγων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον. A. A. Dmitrievskii, *Богослужение в Русской церкви в XVI веке*, I, Kazan 1884, appendix, p. 13. Εἶτα ἐπαίρει τὸ παιδίον ἢ μῆτηρ ἐκ τῆς μάμμης καὶ ἐπιδίδει τῷ ἱερεῖ,

καί, λαβὼν αὐτὸ ὁ ἱερεὺς εἰσάγει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, λέγων· Νῦν ἀπολύεις... Καὶ τίθησι τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδίου ὁ ἱερεὺς εἰς τὰς τετραγωνίας τῆς ἁγίας τραπέζης, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς· Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ· Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· Ἀμήν. Νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· Ἀμήν. Καὶ εἰθ' οὕτως ἀποτίθεται αὐτὸ ἔμπροσθεν εἰς τὰ ἅγια θυρία, καὶ ποιεῖ γ' μετανοίας. Ἐὰν δέ¹²¹ ... λαμβάνει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς (λέγων) τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ πηγὴ τῶν εὐλογιῶν καὶ φυλάσσων τὰ νήπια... Goar, p. 265.

f. 34v. Εὐχή, λεγομένη εἰς τίκτουσαν, ὅταν μέλλῃ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τὰς μ' ἡμέρας.

Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Δέσποτα || (p. 0235) παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν τε καὶ ἄλογον... Goar, p. 267. Εὐχή ἄλλη. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... Goar, p. 267.

f. 35. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

See the beginning in Dmitrievskii, *Богослужение*, I, appendix, p. 9–11. At the priest's *ekphonesis* Προσκύνησον αὐτῷ. Καὶ ἀποκρίνεται· Προσκυνῶ Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. The litany comprises the following: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις... Ὑπὲρ τοῦ πᾶσαν ἐν αὐτοῖς τοῦ ψυχοκτόνου πολεμίου δύναμιν βυθισθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ πάσας ἐν αὐτοῖς καταδύναι... Ὑπὲρ τοῦ τέκνον φωτός... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἐπ' αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου... Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτός ἀναδειχθῆναι τοὺς ἐν αὐτῷ βαπτιζομένους... Ὑπὲρ τοῦ θεῖαν αὐτούς... Ὑπὲρ τοῦ σκεύη γενέσθαι... Ὑπὲρ τοῦ περιπατῆσαι αὐτοὺς ἀξίους τῆς κλήσεως... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο, ὡς τὰ ρεῖθρα τοῦ Ἰορδάνου... Ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν... Ὑπὲρ τοῦ καταπλουτῆσαι αὐτούς... Ὑπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως αὐτοὺς μεταλαμβάνειν... Ὑπὲρ τοῦ κληρονόμου αὐτοὺς ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Conf. Goar, p. 245. A more ancient order, as in Appendix to [A. A. Dmitrievskii,] *Богосл. въ русск. ц. вѣ XVI в., I*, [Kazan 1884,] p. 13. Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι πάντα, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς ψάλλων· Μακάριοι ὦν... καὶ λέγει σὺν τῷ λαῷ τὸν στίχον τοῦτον γ' καὶ δοξάζει καὶ λέγει· Εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεός... Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. Goar, p. 290. Καὶ εὐθέως· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε... Καὶ λέγει αὐτὸ γ'. Εὐχή εἰς τὸ μυρίσαι παιδίον· Παντοδύναμε παντοκράτωρ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀναγεννησαι εὐδοκήσας τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας σου δι' ὕδατος καὶ

¹²¹ The text here is abraded.

Πνεύματος ἁγίου, ὁ καὶ δι' αὐτοῦ παρασχὼν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· Αὐτὸς Δέσποτα, κατάπεμψον ἐπ' αὐτοὺς τὸ ἅγιον καὶ ἐπταπλάσιόν σου Πνεῦμα, Πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, Πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, Πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας, Πνεῦμα φόβου Θεοῦ, ἔμπλησον αὐτοὺς τοῦ φοβεροῦ καὶ ἁγίου σου Πνεύματος καὶ σημειῶσον ἐπ' αὐτοὺς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ σου, εὐσπλαγχνισθεὶς εἰς ζωὴν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ σοι δόξα, κράτος τιμὴ καὶ προσκύνησις ἅμα τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ αἰεῖ... Καὶ χρίει ὁ ἱερεὺς τῷ ἁγίῳ μύρω τοὺς βαπτισθέντας, ποιεῖ τοῦ σταυροῦ τὸν τύπον **|| (p. 0236)** ἐπὶ τοῦ μετώπου, λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐπὶ τοὺς μυκτῆρας λέγων· Χρίσμα ἀρραβῶνος βασιλείας οὐρανῶν. Καὶ ἐπὶ τὰς ἀκοὰς λέγων· Χρίσμα μετοχῆς ζωῆς ἀθανάτου, καὶ ἐπὶ τὰ μετάφρενα λέγων· Πλήρωμα δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου καὶ ἐξῶθεν τῶν δύο χειρῶν, λέγων· Θώραξ πίστεως καὶ ἀληθείας, καὶ ἐπὶ τοὺς πόδας λέγων· Βάσις θείας ὁδοῦ καὶ χρίσμα δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Μετὰ τὸ μυρῖσαι οὖν τοὺς νεοφωτιστοὺς λέγει· Εὐδόκησον δὴ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ταύτην τὴν συμπληρωτικὴν τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος οἰκονομίαν τελειῶσαι ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους, τοὺς κατηχηθέντας ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου καὶ βαπτισθέντας, ὡς δὲ καθάπερ διὰ τῆς τοῦ... (here the text breaks off).

f. 44. Prayers from the office of [Great] Water Blessing; beginning lost.

f. 51. Τῇ κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς ἑσπέρα εἰς τὴν γονυκλισίαν. Μετὰ τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον, ἦχος δ'. Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, Κύριε, καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον... Στίχος· Απόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου... καὶ εὐθέως τὰς προφητείας, καὶ μετὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος Πράξεων· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις, ἔκρινεν ὁ Παῦλος... Τέλος· προέπεμπε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον. Ἀλληλούια ἦχος πλ. δ'. Τὸ πνεῦμά σου Εὐαγγέλιον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ἔάν τις ἀγαπᾷ με... Τέλος· ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε. Καὶ εὐθὺς τροπάριον, ἦχος γ'. Νῦν εἶ σημεῖον τοῖς πᾶσιν... Ἐτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα ἐν εἰρήνῃ τοῦ... Ὁ ἱερεὺς εὐχεται εἰς ἐπήκοον πάντων τὴν εὐχὴν· Ἄχραντε, ἀμίαντε... Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε... Goar, p. 597–598. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ἐκφώνησις· Σὸν γὰρ ἐστίν... Ὁ λαὸς τὰ ἀντίφωνα, καὶ οἱ ψάλται εὐθέως ἄρχονται τὸ προσόμοιον, ἦχος γ'. Νῦν τὸν Παράκλητον... Ἐτι καὶ ἔτι κλίνοντες... Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... p. 559. Κύριε, Κύριε. ὁ ἑρσάμενος... p. 600. Τῆς παναγίας... Ἐκφώνησις· Εὐδοκία καὶ ἀγαθότητι τοῦ μονογενοῦς σου. Ὁ λαὸς τὰ ἀντίφωνα, εὐθέως ψάλλουσι τὸ τροπάριον, ἦχος γ'. Νῦν περιβάλλονται κράτος... Ἐτι καὶ ἔτι κλίνοντες... Ἀεννάως βρῦουσα ζωτικὴ καὶ φωτιστικὴ πηγή. p. 600. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰώνιος... p. 601. Ἀντλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ἐκφώνησις· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός... Ὁ λαὸς τὰ ἀντίφωνα, εὐθέως καταξίωσον, Κύριε... Ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ διακόνου λέγοντος τὰς αἰτήσεις. Εὐχὴ τῆς ἀπολύσεως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας

καὶ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν... p. 602. Ὅτι ἀγαθός... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς καὶ καταβάς. p. 603. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ὦν... καὶ τὴν εὐχὴν ὁ ἱερεὺς καὶ ἀπολύει. || (p. 0237)

f. 59v. Διακονικὰ ἐπὶ ἀνομβρίας.

Εἶπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ὁ μὴ βουλόμενος... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὁ συνάγων νεφέλας... Ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ... Βροχὴν ἐκούσιον... Ὁ περιβάλλον τὸν οὐρανόν... Goar, p. 613. This litany continues on f. 69 of the present manuscript. Ὅτι ἀκατάληπτός σου ἡ δόξα, καὶ τὸ ἔλεός σου ἀμέτρητον, καὶ ἡ φιlanθρωπία σου ἄφατος, ναὶ Δέσποτα, κατὰ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὸν ἅγιον οἶκον τοῦτον καὶ ποιήσον μεθ' ἡμῶν καὶ μετὰ τῶν συνεχομένων ἡμῖν πλούσια τὰ ἔλέη σου, κατὰ τοὺς οἰκτιρομύς σου, καὶ εἰρήνην τὴν σὴν δὸς ἡμῖν, κατὰ τὴν σὴν φιlanθρωπίαν· πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κτίσαι ἡμᾶς, ἵνα ἀξίως τῶν προσταγμάτων πολιτευσάμενοι γενώμεθα κληρονόμοι τῆς αἰωνίου σου ζωῆς, ἧς ἐπηγγείλω πᾶσι τοῖς φοβουμένοις σε καὶ φυλάττουσι... ἀφιστάμενος, ἀλλὰ ῥυόμενος ἐκ διαφόρων πειρασμῶν τοὺς ἐπικαλουμένους σε, ὁ διαχωρίσας τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ σκότους καὶ διὰ τῆς σῆς χάριτος περιελών ἀφ' ἡμῶν πᾶσαν πονηρίαν καὶ ἐπαγωγὴν διαβολικὴν... Ἄφες τὰ κρυπτὰ ἡμῶν ἁμαρτήματα τῶν ἀδῆλων... Ὁ Θεὸς μόνος ἀγαθός καὶ ἰσχυρὸς ὁ Θεός, ὁ διὰ τῆς οἰκονομίας τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ τοῦ ὀφθέντος ἐπὶ τῆς γῆς... Ὁ οὐρανόθεν καταπέμψας τὸ ἅγιον καὶ πανάγιον καὶ ζωοποιόν σου Πνεῦμα, αὐτός. Again, leaves are missing.

Εὐχὴ ὁμοία· Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἀγιάσας καὶ θεῖον ἀποτελέσας δοχεῖον...

f. 61. Εὐχὴ συνοδικὴ εἰς τὸ ἀνοῖξαι τὰς ἐκκλησίας, τὰς ὑπὸ αἰρετικῶν λειτουργηθείσας, παρὰ ὀρθοδόξων πρώην ἐνθρονιασθείσας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δυσωποῦμέν σε, τὸν ἴλεων καὶ εὐμενῆ, ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν εἰ καὶ ἐξ αἰρετικῶν ἐγχειρήσεως... Goar, p. 494.

f. 61v. Τάξις, γινομένη εἰς ἀδελφοποίησιν.

Στέκει ὁ ἱερεὺς καὶ ἄγει αὐτοὺς ἔμπροσθεν τοῦ βήματος εἰς τὰ κάγκελλα καὶ προσφέρει τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ βάλλει τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ μικροτέρου, ἐπὶ τὰ ἑπάνω τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ μεγαλυτέρου καὶ ἄπτουσι κηρούς, καὶ σφραγίζει αὐτοὺς γ' καὶ λέγει οὕτως· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν δούλων... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς πνευματικὴν ἀγάπην... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς δωρησῆται αὐτοῖς... The office breaks off here.

Two leaves with the end of an unidentified prayer. || (p. 0238)

f. 63v. Εὐχή ἐπὶ παιδίου διδομένου εἰς τὸ μαθητευθῆναι.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁ τῷ σῶ δούλῳ Δαβὶδ χαρισάμενος τῆς πνευματικῆς χάριτος, τοῦ διὰ ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ὑμνεῖν σε τὸν ἀληθινὸν Θεόν...

f. 64. Εὐχή εἰς τεκνοποίησιν.

Ἄγει αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς ἐνώπιον τοῦ βήματος καὶ ἄπτει κηρούς, καὶ δίδει τῷ πνευματικῷ πατρί, καὶ τίθησι τὸ εὐαγγέλιον ἐνώπιον αὐτῶν, προσκυνοῦν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον οἱ δύο, καὶ θέτει, ὁ θέλων λαμβάνειν τὴν εὐχήν, τὴν χεῖρα τὴν δεξιὰν ἐπάνω τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου καὶ λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δι' εὐσπλαγχνίαν ἐλέους κατελθὼν ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τὴν πολλὴν σου χρηστότητα ταπεινώσας ἑαυτὸν καὶ ὑποδείξας ὁδὸν σωτηρίας τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τὴν σὴν ἐκτείνας τὰς ἀχράντους σου χεῖρας ἐπὶ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀχράντου σου σταυροῦ· Σὺ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπίβλεψον τῇ σῇ ἀγαθότητι ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου τὸν σὸν παῖδα, τὸν ἐκ βρέφους ἀγιασθέντα ὑπὸ σοῦ τοῦ ἱερέως, καθὼς ἐπέβλεψας, Κύριε, ἐπὶ τὴν σὴν ἡγιασμένην Μητέρα, παρεστῶτος τοῦ ἡγαπημένου σου μαθητοῦ Ἰωάννου, καὶ εἰπὼν αὐτῇ· γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου, εἶτα τῷ μαθητῇ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἐκλήθη αὐτῇ Ἰησοῦς. Αὐτὸς Δέσποτα φιλόφρονε, ἀνοιξον τὰ ὦτα τῆς καρδίας τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα καὶ φάτισον τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ, ἵνα ἀμέμπτως καὶ σωφρόνως φυλάξῃ καὶ τηρήσῃ τὰ πιστά, ὡς υἱὸς ἀγαπητὸς τῷ πατρὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ σὰ προστάγματα, Κύριε, βεβαιῶν, καὶ τῆς θείας σου φωνῆς ἐπηχούμενος ποιήσῃ τοῖς τοῦ ἄρχοντος Νικοδήμου λέγουσι· ἐὰν μήτις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ μὴ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Αὐτὸς καὶ νῦν, φιλόφρονε Κύριε, εὐλόγησον καὶ τὸν δοῦλόν σου ὁ δεῖνα, ἀναγεννῶν αὐτὸν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἀγίῳ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις... Καὶ μετὰ τὴν εὐχήν ἐπαίρει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ γυρίζει αὐτὸν γ' τὴν ἀγίαν τράπεζαν, καὶ μετὰ τοῦτο πίπτει καὶ προσκυνᾷ τὴν ἀγίαν τράπεζαν, καὶ εἶθ' οὕτως ἐκτείνει ὁ πατὴρ ὁ πνευματικὸς τὰς χεῖρας εἰς τὰ ἅγια διάστυλα, καὶ γυρίζει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς γ' ἐκ τῶν μασχαλῶν αὐτοῦ, λέγων αὐτῷ· Τί λαμβάνεις; Ἀπόκρισις· Υἱὸν θετὸν ἀπὸ ἐκκλησίας γ'. Καὶ εὐθέως παραδίδει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ πατρί, λέγων· Σήμερον παραλαμβάνεις τὸν πνευματικόν σου υἱόν, διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῶν τιμίων ἀρχαγγέλων ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, τῶν ἀγίων ἐνδόξων ἢ (p. 0239) πανευφήμων ἀποστόλων καὶ πάντων αὐτοῦ τῶν ἀγίων, καὶ εἶθ' οὕτως βάζει αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ σκεπάζει αὐτὸν μετὰ κολοβίου παλαιοῦ, ἃν δὲ ἐστὶ γυνὴ μετὰ μακκάβη (sic) αὐτοῦ, καὶ εἶθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησι· Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων... Διὰ ῥήσεων ἐκβάλλει αὐτὸν ἐντεῦθεν

καὶ πίπτει εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ γ' ὁ υἱός, καὶ ἀσπάζεται αὐτὸν ὁ πατήρ καὶ ἀπέρχεται ἐν εἰρήνῃ, δοξάζοντες Πατέρα Υἱὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Two leaves inserted.

f. 67. Ακολουθία, γινομένη πρὸς μέλλοντα ἐγκλείεσθαι εἰς ἐγκλείστρας. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐωθινῆς θείας λειτουργίας, ἄπτοντες κηρούς, ἀπερχόμεθα εἰς τὴν ἐγκλείστραν, ἐπακολουθοῦντος καὶ τοῦ μέλλοντος ἐγκλείεσθαι, ψάλλοντες τροπάρια, ἦχος βαρύς· Ὡς ἄσωτος υἱὸς ἦλθον κἀγὼ οἰκτιρῶν δέξαι με... Στίχος· Ἐλέησόν με, Κύριε... Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὑῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν... Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ σκέπης καὶ βοηθείας αὐτοῦ καὶ σωτηρίας τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ στηριχθῆναι αὐτὸν ἕως τέλους ἐν τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου καὶ ἐνάρετον ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτὸν πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι αὐτόν... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν, ὅταν εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐγκλείστραν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ χάριτι τοῦ παναγίου σου Πνεύματος ἀπὸ γενεῶν ἀρχαίων ἐκλεξάμενος ἄνδρας ὁσίους καὶ γυναῖκας, οὓς προέγνωσ καὶ προώρισας, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν χρόνων διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, σφραγίσας ἡμᾶς ἐαυτῷ λαὸν περιούσιον καὶ διαφόροις ἀρεταῖς κατακοσμήσας· πᾶν γὰρ δῶρημα ἀγαθὸν ἐκ σοῦ καταπέμπεται τοῦ Πατρὸς τῶν οἰκτιρῶν. Αὐτὸς Δέσποτα, καὶ τοῖς τὸν μονήρη βίον ποθοῦσιν προστάξας ἀπαρνήσασθαι ἑαυτοὺς καὶ σοὶ τῷ μόνῳ τῷ αἰωνίῳ Θεῷ κολλᾶσθαι ἀνεχομένους· Αὐτὸς ἐν τῇ δόξῃ σου ἐπαγγειλάμενος αὐτοῖς τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, ὅθεν καὶ ὁ παρὼν δούλος σου ἀποταξάμενος ταῖς τοῦ κόσμου ἐλπίσιν, καὶ πιστεύσας ταῖς ἀγαθαῖς σου ἐπαγγελίαις, προσέρχεται τῇ σῇ ἀγαθότητι δι' ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀχρείου δούλου σου, τὸν σταυρὸν καὶ τὴν νέκρωσιν τοῦ Χριστοῦ σου ἐαυτῷ περιφέρων, διὸ Δέσποτα φιλάνθρωπε, δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε συνεργῆσαι ἡμῖν ἀοράτως ἐπὶ τοῖς ὑφ' ἡμῶν ἐπ' αὐτῷ τελουμένοις ἐπὶ τῇ ἱερᾷ ταύτῃ ἐγκλείστρᾳ πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν, εἰσάγαγε δὲ αὐτὸν εἰς τὴν πνευματικὴν σου αὐλὴν τοῦ ἀγωνίασθαι συνεισελθεῖν μετὰ τῶν πέντε φρονίμων παρθένων εἰς τὸν νυμφῶνα τῆς βα-
|| (p. 0240) σιλείας σου. Ὅτι πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν αἴτημα τῶν φοβουμένων σε Αὐτὸς ἐκπληροῖς εἰς σωτηρίαν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν, εὐχεται λέγων· Ὁ Θεός, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, ὁ σεμνύνας τὴν ἐκκλησίαν σου τῷ μοναδικῷ κόσμῳ καὶ παρασχόμενος αὐτῷ μίμησιν ἀγγελικῆς καταστάσεως διὰ σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τῆς σῆς διὰ παντός δοξολογίας καὶ τῆς σῆς μεγαλειότητος. Αὐτὸς Δέσποτα πανάγιε, παντοκράτωρ, εἰσάγαγε τὸν δούλόν σου εἰς τὴν πνευματικὴν σου αὐλὴν, καὶ συγκαταρίθμησον αὐτὸν εἰς τὸ λογικόν

σου ποιμνίον, κάθαρσον τὸ φρόνημα αὐτοῦ ἀπὸ σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς κενῆς ἀπάτης τοῦ βίου, καὶ χάρισαι αὐτῷ καὶ ἡμῖν τοῖς δούλοις σου διηνεκῶς πατεῖν ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου... Ἐκφώνησις· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία... Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν ἀγαθῶν χορηγὸς καὶ τῆς ἐναρέτου πολιτείας γεωργός, φύλαξον. See p. 32 above, εἰς τὸν οὐράνιον νυμφῶνα ἐν σοὶ τῷ Κυρίῳ καὶ Θεῷ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἅμα τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ σὺν τῷ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας...

f. 68. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἀπὸ ἔχθρας εἰς ἀγάπην μετιόντων.

Λέγει τὴν εὐχὴν πρὸς αὐτούς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆς ἀγάπης φυτουργός καὶ τῆς εἰρήνης γεωργός, καὶ τῆς ὁμονοίας Δοτήρ, χάρισαι τοῖς δούλοις σου τούτοις, τοῖς ἐν διαστάσει γενομένοις, τὴν ἀγάπην, τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, διάρρηξον αὐτῶν τὰς πολυπλόκους τῶν ἀμαρτημάτων σειράς, καὶ μὴ παρίδης αὐτούς ἐμπαλαιωθῆναι τοῖς διαβολικοῖς τῆς ἔχθρας ἀμαρτημασιν, ἀλλ' ἐνδυνάμωσον αὐτούς ἐν ἀγαθῇ πολιτεία περιπτυσσομένους ἀλλήλους ἐν ἀγάπῃ, ὅπως τοῦ λοιποῦ κατὰ τῆς δυναστείας τοῦ ἐναντίου ἀνδρεισάμενοι, δευτέροις παλαίσμασι τὴν ἑαυτῶν κατάραν ἀνακαλέσωνται, καὶ δώρῃσαι αὐτοῖς τὰ τῆς εἰρήνης φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζωσι σε τὸν πατέρα τοῦ ἀληθινοῦ φωτός· καὶ δὸς αὐτοῖς προσλαμβάνεσθαι ἀλλήλους ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς προσελάβετο ἡμᾶς, χαριζόμενος αὐτοῖς διὰ τῆς πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπης δουλεύειν ἀλλήλοις, ὅπως πλεονάσῃ ἐπ' αὐτούς ἢ διὰ τῆς σῆς ἀγάπης ἐνεργουμένη χάρις, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀναπληρώσωσι τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ σου, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξασμένος σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ.

f. 69. Continuation of the litany for rain. Μέθυσον τοὺς αὐλακας τῆς γῆς καὶ πλήθυνον τὰ γεννήματα αὐτῆς... Ὁ ἀνατέλλων τὸν ἥλιον ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχων ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, τελεσφόρησον τοὺς καρποὺς τῆς γῆς, εὐσπλαγχνε ὁ Θεός, δεόμεθα. Ὡς ὀφθαλμοὶ δού- || (p. 0241) λων εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν, οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς σε, ὁ Θεός, ὅπως οἰκτειρήσῃς ἡμᾶς, δεόμεθα. Ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τοῦ λαοῦ σου, φιλόανθρωπε, δεόμεθα. Ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς. ὡς ἱμάτιον, μνήσθητι, ὅτι χεὺς ἐσμέν, καὶ οἰκτειρήσον ἡμᾶς δεόμεθα. Μὴ μνησθῆς τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν, Δέσποτα· ἐὰν γὰρ ἀνομίας παρατηρήσῃς, Κύριε, Κύριε, τίς ὑποστήσεται. Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρομοὶ σου, Κύριε, καὶ ἐπίσκεψαι τὴν γῆν ἐν ὕδασι δεόμεθα. Εἰσάκουσον ἡμῶν, Κύριε, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου καὶ πῖανον τὴν γῆν τῇ εὐλογίᾳ σου δεόμεθα. Ὑπὲρ τοῦ ἴσυσθῆναι τὴν πόλιν ἡμῶν ταύτην καὶ πᾶσαν... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ζηζόντων τῆς παρά σου, Κύριε, βοήθειας καὶ ἀντιλήψεως... Καὶ ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ καὶ ἀπεκδεχομένης... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα εἰσακοῦσαι... Καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀποστρέψαι πᾶσαν βουλήν.

f. 69. Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς, τοῦ λαοῦ κράζοντος. Goar, p. 612–613. The first two.

f. 70v. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων.

f. 71. Εὐχή ἐπὶ παντὸς εἶδους μιανθέντος ὑπὸ ἀκαθάρτου ἢ θηρίου, ἢ οἴου-
δήποτε ἀτόπου πράγματος ἐμπίπτοντος ἐν φρέατι, ἢ ἐν λάκκῳ, ἢ ἐν σκεύει
τινί. Χρῆ ῥίπτεσθαι τὸ ἀκάθαρτον καὶ εἶθ' οὕτως ἀντλεῖν κάδους τεσσαράκο-
ντα καὶ θυμιᾶν, καὶ λέγει τὴν συναπτὴν τῶν ἁγίων θεοφανίων, καὶ βάλλει
ἁγίασμα τῶν ἁγίων θεοφανίων σταυροειδῶς, καὶ οὕτως τὴν εὐχὴν· Ἄγιε Κύ-
ριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ σὴ εὐσπλαγχνία καὶ τῆ ἐπὶ γῆς ἐπιδημία πᾶσαν ἀκα-
θαρσίαν τοῦ ἐχθροῦ καταργήσας... Goar, p. 481. Εὐχή ἄλλη· Ἐν τῷ ὀνόματί
σου, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας, καὶ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματός σου τοῦ
ἁγίου ἐπορκίζομαι τοῦτο... Εὐχή ἄλλη· Πάτερ ἅγιε ἅμα Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύ-
ματι ἐπίβλεψον ἐπὶ τὰ ὕδατα ταῦτα εὐμενεῖ ὀφθαλμῷ καὶ ἰλέῳ καὶ γαληνῷ
βλέμματι... Goar, p. 479.

f. 72v. Εὐχή εἰς κεκοινωμένους.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δὸς ἐξουσίαν καὶ ἐντολὴν
τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ ἀποστόλοις.

— Εὐχή, γινομένη πρὸς χριστιανούς, ὑπαχθέντας μὲν ἐθνικῇ πλάνῃ,
ἐπιστρέψαντας δὲ ἐξ αὐτῆς καὶ τῆ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσδραμόντας.

Κύριε, Κύριε, ὁ τῶν ἀπάντων ποιητὴς καὶ Δεσπότης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθό-
τητος, ὁ Σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν... p. 690.

f. 73v. Εὐχή ἐπὶ ὕδατος μεταλαμβανομένου ἐπὶ θεραπείας ἀρρώστου καὶ
φυλακῆς οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ μεγαλώνυμος, ὁ ποιῶν θαυμάσια μεγάλα μόνος ἔν-
δοξά τε καὶ ἀνεξιχνίαστα. || (p. 0242)

f. 73. Εὐχή εἰς τὸ γενέσθαι κατηχούμενον πρὸς ὦραν.

Ἐμφυσᾷ αὐτῷ ὁ ἱερεὺς γ' καὶ σφραγίζει γ' λέγει τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς
τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ πλάσας τὸν
ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν.

Εὐχή ἐπὶ ἐθνικοῦ λαμβάνοντος ὄνομα.

Σοὶ τῷ Υἱῷ καὶ δημιουργῷ πάσης κτίσεως, τῷ τὰ πάντα συστησαμένῳ
τῷ λόγῳ σου, προσάγωμεν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ἐπὶ τὸ σὲ γινώσκειν καὶ
τὸ ὄνομά σου ἐπικαλεῖσθαι τὸ ἅγιον καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου
δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, λύτρωσαι τὸν
δουλόν σου τοῦτον ἀπὸ πάσης ἀκαθαρσίας, ἀπὸ πάσης διαβολικῆς πλάνης,
ἀπὸ πάσης αἰρετικῆς κακονοίας, καὶ ἀπέργασον αὐτὸν σκευὸς ἐκλεκτὸν τοῦ
εἶναι δουλόν σου κεκλημένον, ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας χριστιανὸν γνωριζό-
μενον, σὴν σφραγίδα φοροῦντα παρὰ σοί, κατευθυνόμενον εἰς πᾶν ἔργον

ἀγαθὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεί.

f. 74v. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων.

f. 75. Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα.

f. 75v. Εὐχή εἰς καρπὸν νέον.

— Εὐχή ἐπὶ θεμελίου οἴκου νέου.

f. 76. Εὐχή ἐπὶ οἰκειίας περιεργασμένης, ἢ ἄλλως πως ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ὀχλουμένης.

Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ τοῖς χερσὶν ἐποχούμενος καὶ τῶν σεραφίμ ἡνίοχος.

f. 77v. Στιχηρὰ τοῦ ἀγιασμοῦ κατὰ ἀλφάβητον, same as in Goar, p. 358–359, but without the last *sticheron*, beginning from καὶ νῦν.

Καὶ εὐθὺς λέγει· Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς etc. Litany with two supplications for rain and the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλῆ καὶ θαυμαστὸς τοῖς ἔργοις, ὁ πάσης φαινομένης καὶ νοουμένης κτίσεως δημιουργός... p. 361.

f. 81. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας.

f. 81v. Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴκου.

— Εὐχή ἐπὶ ἀποδημούντων.

f. 82. Εὐχή εἰς τὸ δοῦναι βάρια τῇ κυριακῇ πρὸ τοῦ Πάσχα.

f. 82v. Εὐχή ἑτέρα.

Συνάπτει καὶ αὐτήν· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ διὰ τῆς κιβωτοῦ τὸν τύπον τῆς ἐκκλησίας ὑποδείξας. p. 590. || (p. 0243)

— Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι κρέας εἰς τὸ Πάσχα. The prayer has not been copied to the end. Two leaves have been inserted.

f. 84v. Εὐχή ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς.

f. 86. Εὐχή τοῦ ἀγίου Τρύφωνος εἰς ἄμπελον. Ἀναγινώσκεται δὲ τῇ ἀγία καὶ μεγάλη ε' καὶ τῇ ἀγία καὶ μεγάλη κυριακῇ, καὶ ὅταν βλαβῆ καρπός, ψάλλων τὸν κανόνα τοῦ ἀγίου Τρύφωνος καὶ λαμβάνων ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας αὐτοῦ ἀλείφει τὰ κλάδια. See p. 119–121 above.

Two leaves have been inserted once more.

f. 89. Ακολουθία, γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα.

The first part of the office, up to the Apostol lection, is the same as in Athos, Vatop. 133 (s. XIV), except that the cutting of the hair takes place inside the *bema*. The Apostol and Gospel lections are lost. The second part has some slight variants. Αὕτη ἡ τάξις γίνεται κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν, τὰς δὲ ἐτέρας ἐξ ἡμέρας μένει ἐν τῷ διακονικῷ, ξηροφαγῶν καὶ σχολάζει ἀπὸ τῶν ἔργων, προσκαρτερῶν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ ἐβδόμῃ.

f. 107. Ἀκολουθία εἰς νοσοῦντας.

Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τοῦ ἀσθενοῦντος ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ τῆς παρὰ Θεῷ ἐπισκέψεως... Ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ σωτηρίας αὐτοῦ. Εὐχή· Πάτερ ἅγιε ψυχῶν καὶ σωμάτων. Goar, p. 338. Εὐχή· Ἀγαθὲ φιλόφρονε, εὐσπλαγχνε, πολυέλεε Κύριε... See the note on p. 197 above. Εὐχή· Δέσποτα, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, φιλόψυχε, φιλόδουλε, Σῶτερ, παντοκράτορ, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. See p. 198 above. Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ἐπίσκεψαι τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ χάρισαι αὐτῷ τὴν παροῦσαν ὑγείαν καὶ ὀλοκληρίαν, ῥυόμενος αὐτὸν ἀπὸ πάσης νόσου καὶ μαλακίας ψυχικῆς καὶ σωματικῆς, ἀνιστῶν αὐτὸν ἀπὸ κλίνης ὀδύνης, ὀδηγῶν ἐπὶ τὸν ἅγιόν σου ναὸν τῆς προσευχῆς, συνάπτων πάλιν αὐτὸν τῇ ἱερᾷ καὶ λογικῇ σου ποιίμνῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ δόξαν καὶ εὐχὴν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι... See p. 45 above. Εὐχή ἄλλη εἰς νοσοῦντας· (two leaves tipped in). Βασιλεῦ θεραπευτὰ καμνόντων, Ἰησοῦ Χριστέ, σὲ δαίμονες τρέμουσι. See p. 198. καὶ δεσμεῦων τὰ συντριμμάτα αὐτῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀχράντῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ... Εὐχή ἄλλη εἰς ἀσθενοῦντας· Δέσποτα Κύριε παντοκράτωρ, ἅγιε βασιλεῦ ὁ Θεός, ὁ παιδεύων καὶ μὴ θανατῶν. See p. 107 above. Εὐχή ἄλλη εἰς ἀσθενοῦντας· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ Κύριος τῶν κυριεύοντων καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως. See p. 210 above. Εὐχή ἄλλη εἰς ἀσθενοῦντας· || (p. 0244) Ἐτι δεόμεθά σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντων ἐξουσιαστὴς παρακλήθητι, Δέσποτα, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα καὶ ἀνάστησον αὐτὸν ἀπὸ κλίνης ὀδύνης καὶ στρωμνῆς κακώσεως, ὁ τὴν πενθερὰν τοῦ ἁγίου Πέτρου πυρετῷ συνεχομένην ἀναστήσας, ἀνάστησον τὸν δούλόν σου ἀπὸ τῆς ἀρρωστίας ταύτης καὶ ἀποκατάστησον καὶ τὸν δούλόν σου τῇ ἀγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ, ἵνα πάλιν δοξάζῃ σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν... Εὐχή ἄλλη εἰς νοσοῦντας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἐξουσίαν ἔχων ἀφιέναι ἁμαρτίας καὶ τὸ ζῆν παρεχόμενος, πολυεὐσπλαγχνε Κύριε, ὁ πᾶσαν νόσον καὶ μαλακίαν ἰώμενος, ἴασαι καὶ τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα καὶ ἐξέγειρον αὐτὸν ἀπὸ κλίνης ὀδυνηρᾶς, ἀπέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ψυχικὴν τε καὶ σωματικὴν, ἀποδίωξον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν πληγὴν, πᾶσαν ἀλγηδόνα, πᾶσαν μᾶστιγα, πάντα πυρετόν, πᾶν ῥίγος, πᾶν νόσημα

ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, ἄφες αὐτῶ ἁμαρτίας καὶ τὰ ἐξ ἁμαρτιῶν ἐπίπονα, καὶ πάντα πειρασμόν, καὶ πᾶσαν ἐπανάστασιν τοῦ ἀντικειμένου διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἴ τι ἐστὶν ἐν αὐτῶ πλημμέλημα ἄνες, ἄφες, συγχώρησον, ὅπως καὶ αὐτὸς ἐξεγεροθεὶς δόξαν σοι προσαναπέμπη, ἀπαλλαγείς τῆς ὀδυνηρᾶς ταύτης νόσου, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ εὐχαριστηρίοις ᾠδαῖς. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἰατρός τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Εὐχή ἄλλη τῆς Θεοτόκου εἰς ἀσθενοῦντας· Παρθένε Δέσποινα, ἢ τὸν Θεὸν λόγον κατὰ σάρκα κηρύσασα. See p. 211 above. Προκείμενον, ἦχος δ'. Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησον. Μακάριος ὁ συνιών. Ὁ ἀπόστολος καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου· Ἀδελφοί, μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας... Ἀλληλουία ἦχος πλ δ'. Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ. Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Τῶ καιρῶ ἐκεῖνω, εἰσελθόντι τῶ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοῦμ.

f. 112v. Εὐχή ἐπὶ μετανοοῦντος.

Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων, ὁ μακρόθυμος καὶ πολυέλεος... *Morin*, p. 618.

— Εὐχή β' ἐπὶ μετανοοῦντων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ καλῶν δικαίους εἰς ἀγιασμόν καὶ ἁμαρτωλοὺς εἰς τὸ δικαιῶσαι αὐτούς... *Ibidem*.

f. 113. Προσευχὴ περὶ ἐξομολογήσεως. Λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ μέγας θαυμαστός, ὁ φυλάσων τὴν διαθήκην σου...

f. 117. Ἀφορκισμοὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐπὶ χεμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. *Goar*, p. 578–580. || (p. 0245)

f. 120v. Προσευχὴ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Τὴν θείαν καὶ ἁγίαν, καὶ μεγάλην, καὶ φοβερὰν τε καὶ φρικτὴν καὶ ἄστεκτον ὀνομασίαν, ὡσαύτως καὶ ἐπίκλησιν ποιῶμαι πρὸς τὴν σὴν ἐπιτίμησιν, διάβολε. p. 582.

f. 121. Εὐχή εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σπόρου.

— Εὐχή ἐπὶ θέρους καὶ ἄλωνος.

f. 121v. Εὐχή ἐπὶ τρυγῆς ἀμπέλου καὶ εὐλογήσεως οἴνου.

f. 123. Ἀκολουθία, ἔχουσα εὐαγγέλια ὁμοίως καὶ ἀποστόλους τῶν ἐπισημῶν ἑορτῶν.

f. 186. Old Testament lections for the Vespers before Pentecost.

Ἡσαΐου· Ἐπίβλεψον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Κύριε, καὶ ἰδὲ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου...
ου...

Τερεμίον· Τάδε λέγει Κύριος· θαρσεῖτε, τέκνα, βοήσατε πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐξέλητε ἡμᾶς... Δανιήλ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὃς ἐξήγαγες τὸν λαόν σου ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐν χειρὶ κραταιᾷ.

f. 190. *Antiphons* for feast days.

f. 192. *Opisthambonos* prayers for the feast of the Nativity of the Theotokos, Elevation of the Cross, Nativity of Christ, Theophany, Hyrapante, Annunciation, Holy Saturday, Easter, Ascension, and Pentecost.

Three leaves from a parchment *Triodion* have been bound in at the beginning, and three more at the end of the manuscript.

0245 [Sinai, Monastery of St Catherine, 1039]

XXVI. N° 1039. Liturgy of St James, beginning lost, in 16°, written in bombycine in a large, clear 13th-century hand. The text now begins at the end of the prayer that precedes the reading of the Creed: οὐράνιον ἄρτον, τὴν τροφήν τοῦ παντός κόσμου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐξαποστείλας Σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν καὶ εὐεργέτην.... I have described this office in general terms in my book *Богослужение страстной и пасхальной седмицы во св. Иерусалимѣ въ IX–X в.*, p. 272–275, 278–283 (see the footnotes). Especially noteworthy in the present manuscript are the titles εὐχή τοῦ ἁγίου Βασιλείου (f. 16v) for the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίσας ἡμᾶς καὶ ἀγαγὼν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην... Swainson, p. 258, as well as several prayers at the end of the office: Εὐχή ἀπολυτική· Ὁ θυσίαν αἰνέσεως καὶ λατρείαν εὐάρεστον τὴν λογικὴν καὶ ἀναίμακτον... p. 325, Εὐχή ἄλλη (unknown to Swainson)· Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεός **||** (p. 0246) ἡμῶν, ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, εὐχαριστοῦμέν σοι ἐπὶ πᾶσαν. See my *Богослуж. страстной и пасхальной седмицы*, note on p. 283. Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ διακονικῷ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν· Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι... p. 327 and finally Εὐχή τελευταία· Ἡλόγηται ὁ Θεός, ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων, καὶ διαφυλάττων, καὶ σκέπων, καὶ εἰρηνεύων ἐν ἀγάπῃ τὴν ζωὴν πάντων ἡμῶν διὰ τῆς μεταλήψεως τῶν ἁγίων αὐτοῦ μυστηρίων. *Ibid.* and Swainson, p. 328.

XIV century

0246 [Sinai, Monastery of St Catherine, 964]

XXVII. N° 964 Εὐχολόγιον. Sinai, parchment, in 16°, 40 ff., 13th- or 14th-century cursive. Contains also the Funeral Office for Monks. The first leaf, which explains how the deceased's body is to be prepared for burial, is so abraded as to be illegible. The second leaf contains the verses of the first *stasis* in *Kathisma* 17, followed by the second and third *staseis*. After the litany, *troparia* Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς εὗρε πηγὴν τῆς ζωῆς etc. Ἀνάπαυσον, Σωτῆρ ἡμῶν... Τὸ ξένον τῆς Παρθένου μυστήριον τῷ κόσμῳ... ἤχος α'. Ποία τοῦ βίου τρυφή διαμένει λύπης ἀμέτοχος... Ἔργω Σωτῆρ μου, δεικνύεις, ὅτι σὺ εἶ ἡ πάντων ἀνάστασις... θεοτοκίον· Ἀμαρτωλῶν τὰς δεήσεις πρόσδεχε... ἤχος β'. Οἴμοι, οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ χωριζομένη... Ὡς ἄνθος μαραίνεται καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται... Καὶ νῦν, τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου... ἤχος γ'. Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα... Ἀνθρώποι, τί μάτην ταραττόμεθα, ὁ δρόμος βραχύς... θεοτοκίον· Ἐν γυναιξὶ ἁγία Θεοτόκε Μητὲρ ἀνύμφευτε... ἤχος δ'. Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια... Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Ἡ μόνη ἀγνή... ἤχος πλ. α'. Οὐκ ἔστι τῶν ἐν τῷ βίῳ τερπνῶν οὐδέν, ὃ οὐ παρελεύσεται... Ἐμνήσθη τὸ προφήτου βοῶντος... Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ Μητέρα εὐλογημένην... ἤχος πλ. β'. Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλαστοργόν σου γέγονε... Ἐτίμησας εἰκόνι σου τὸ τῶν χειρῶν σου, Σῶτερ, πλαστούργημα... Θεὸν ἐκ σοῦ σαρκωθέντα ἔγνωμεν, Θεοτόκε... ἤχος βαρῦς· Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν πλαστοργήσας... Λύει ἅπασαν λύπην ὁ θάνατος μεταδοθεὶς ἐκ τοῦ Ἀδάμ τὴν φύσιν ἡμῶν... Δόξα καὶ νῦν, Εἰρήνευσον πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου τὴν ζωὴν ἡμῶν... ἤχος πλ. δ'. Θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι... Goar, p. 428–429. Πρὸς τὸ πῶς γεγόναμεν ἀφθαρτον εἰκόνα φορέσαντες... || (p. 0247) Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ... Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... and further *troparia* with the refrain *alleluia*. Goar, p. 457–459. The *troparion* Συγκαϊόμεθα μόνον ἀκούοντες... is followed by Ἀνανήψωμεν πάντες ἄνθρωποι... Παναγία Παρθένε ἀνύμφευτε... Τὸν μεταστάντα ἐξ ἡμῶν ἐκ τῶν προσκαίρων... Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ... Καὶ εὐθὺς λέγονται οἱ μακαρισμοὶ ἤχος πλ. β'. Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου μνήσθητι etc. Ληστήν τοῦ παραδείσου Χριστέ, πολίτην ἐπὶ σταυροῦ σοι βοήσαντι... Ὁ ζωῆς κυριεύων καὶ τοῦ θανάτου ἐν ταῖς αὐλαῖς σου... Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Προκειμένον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Στίχος· Πρὸς σὲ Κύριε κεκραξομαι... Ὁ ἀπόστολος, Gospel lection, Goar, p. 430. The first Gospel lections des. ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ β' εὐαγγέλιον νεκρώσιμον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἅγιον εὐαγγέλιον· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν

Τουδαιους· ἐγὼ εἰμί ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... des. ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτοὺς ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· τὸ Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός. Goar, p. 424. Εἶτα ὁ ἱερεὺς· Δόξα σοι Χριστέ ὁ Θεός... Ὁ λαός· Δόξα Πατρί... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν, μακαρίζουσι τὸν τεθνεῶτα καὶ προσφέρουσιν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ, καὶ ἐνθάπτουσιν ἐκεῖ τὸ λείψανον καὶ ἀποτιθεμένου τοῦ λειψάνου ἐν τῷ τάφῳ, λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ σκάπτρον καὶ σφραγίζει τὸν τάφον σταυροειδῶς, λέγων· Σφραγίσαντες τὸν λίθον, ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, μετὰ τῆς κουστωδίας. Λέγει αὐτὸ γ'. Εἶτα ῥίπτει τὸν πηλὸν ὁ ἱερεὺς ἐπάνω τοῦ λειψάνου, ψάλλων καὶ λέγων· Τὸν πηλὸν ὁ κεραμεύς... Λέγει καὶ αὐτὸ γ'. Εἶτα τὸν Ν' ψαλμὸν γ' καὶ εὐθὺς μνημονεὺει πάλιν, ὡς προεῖρηται, τὴν εὐχὴν καὶ ἀπολύει.

f. 21. Ακολουθία τῆς κηδείας τῆς μοναχικῆς τάξεως.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ ψάλλουσι τὸ Τρισάγιον σὺν τῷ Πάτερ ἡμῶν, καὶ μνημονεὺει ὁ ἱερεὺς, εἶτα ἄρχεται ὁ ἄμωμος εἰς ἦχον πλ. α' καὶ μετὰ τὸν ἄμωμον ψάλλουσι τὰ τροπάρια, ἃ προεγράφησαν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐξοδιαστικοῦ, εἶτα πάλιν μνημονεὺει ὁ ἱερεὺς, καὶ ἄρχονται ἦχος πλ. α'. Ἀνάπανσον, Σωτήρ ἡμῶν, μετὰ δικαίων... Δόξα καὶ νῦν, Τὸ ξένον τῆς Παρθένου μυστήριον, καὶ ἀρχόμεθα τὸν Ν' ψαλμὸν καὶ τὴν λοιπὴν ἀκολουθίαν. Ποία τοῦ βίου τρυφή διαμένει λύπης ἀμέτοχος... Ἀμαρτωλῶν τὰς δεήσεις... Στιχηρὰ νεκρώσιμα προσόμοια, ἦχος α'. Πανεύφημοι μάρτυρες. Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα... Ὑπὲρ τὰ ὀρώμενα τὰ σά... Σταυρῷ σου γηθόμενοι... θεοτοκίον· Χριστὸν ἐκδυσώπησον τὸν σόν... νεκρώσιμον, ἦχος β'. Οἴμοι οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ χωριζομένη ἐκ τοῦ σώματος... Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου... Στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Ῥώμην τοῦ θα- || (p. 0248) νάτου... Ἴνα τοὺς ἀνθρώπους κοινωνούς... Εὐς τῆς προμήτορος ἀγνῆ... νεκρώσιμον, ἦχος γ'. Πάντα ματαιότης τὸ ἀνθρώπινον, οὐκ ὑπάρχει... Προσόμοια, ἦχος γ'. Μεγάλῃ τοῦ σταυροῦ. Δοξάζω τὸν σταυρὸν σου τὸν τίμιον... Ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ εὐσπλαγχνος... θεοτοκίον· Λαμπάδα νοητὴν σὲ βαστάζουσαν... Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... ἦχος δ' νεκρώσιμον· Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια... Προσόμοια, ἦχος δ'. Ἐδωκας σημειώσιν. Ὅντως φοβερώτατον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον... Ὑπνος ἀναδέδεικται... Γένος τὸ ἀνθρώπινον πρὸς ἀφθαρσίαν... Ῥήσεσιν ἐπόμενοι τῶν θεηγόρων, πανάμωμε... νεκρώσιμον, ἦχος πλ. α'. Οὐκ ἔστιν ἐν τῷ βίῳ τερπνὸν οὐδέν, ὃ οὐ παρελεύσεται... Στιχηρὰ ἦχος πλ. α'. Χαίροις... Αἴγλη τοῦ σοῦ προσώπου, Χριστέ... Ψάλλειν παναρμονίῳ φωνῇ... Ὅπου τῶν προφητῶν ὁ χορός... Νόμῳ τῆς ἀμαρτίας ἡμᾶς... νεκρώσιμον, ἦχος πλ. β'. Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλαστοουργόν σου γέγονε πρόσταγμα... Στιχηρὰ, ἦχος πλ. β'. Ὅλην ἀποθέμενοι. Ἐχων ἀκατάληπτον... Νέκρωσιν ὑπέμεινας ζωοποιὸν ἐκουσίως... Ζώντων κυριεύοντα... Ὁφθης ἐνδιαίτημα θεοπρεπὲς Παναγία... ἦχος βαρὺς νεκρώσιμον· Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν πλαστοουργήσας κατ' ἀρχὰς τὸν ἀνθρώπον...

Στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος βαρύς· Καταφρονήσαντες, Νενεκρωμένος ὠράθης ἐπὶ σταυροῦ... Τῷ ἀκηράτῳ σου κάλλει... Ὡς ἀδαπάνητον ἔχων τῶν δωρεῶν... Νόμου τὸ πλήρωμα τίκεις... νεκρώσιμον, ἦχος πλ. δ'. Θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι... Ἄγνη Παρθένε τοῦ Λόγου πύλη... Στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. δ'. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος, Βασιλικῶς μοι υπέγραψας... Ἱεραρχήσας, ὡς ἄνθρωπος... Βάθει σοφίας ἀρρήτου σου... Λόγος ὑπάρχων ὁρατός ὁμοφυῆς τῷ Πατρὶ... θεοτοκίον· Ὡς συλλαβοῦσα τὸν ἀναρχον Λόγον Θεοῦ. Οἱ ἀναβαθμοὶ for all eight modes. *Goar*, p. 439–444. Καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς καὶ εὐθύς τὸ κοντάκιον· Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ... Καὶ μετὰ τοῦτο ἀναγινώσκονται οἱ οἴκοι τῶν μοναχῶν, ποίημα τοῦ ταπεινοῦ Ῥωμανοῦ τοῦ ψάλτου· Τοῖς τοῦ βίου τερπνοῖς ἐνατενίζον. See *Jerusalem* 273 (s. XV), f. 53. All *troparia* have the refrain Ἀλληλούια. Μετὰ τῶν ἀγίων, εἶτα τοὺς μακαρισμοὺς (see in the first office), προκειμένον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος πλ. β'. Μακαρία ἡ ὁδός... Στίχος· Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσιν. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός... Τέλος· χάρις τῷ διδοῦντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλληλούια, ἦχος πλ. β'. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους... Τέλος· ἀλλὰ μεταβαίνει ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. Καὶ εὐθύς λέγονται τὰ τοιαῦτα τροπάρια, ἦχος πλ. δ'. Ἀμέτρητος ὑπάρχει τοῖς ἀσώτως βιοῦσιν... Ἐβρόντησεν ἡ σάλπιγξ, ἐξ || (p. 0249) ὕπνου νεκροὶ ἐξανίστατε, ζωὴν ποθοῦντες τὴν αἰώνιον, δέξασθε... Ῥυσάμενός με, Λόγε, τῆς ἀπάτης τοῦ βίου, ὡς γέγραπται... Τροπάρια ἦχος β'. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δώμεν, ἀδελφοί. Στίχος· Ἐν τῷ ἐκλείπειν... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός... Στίχος· Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς γῆς... Πᾶσα τῶν ματαίων ἡ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων ἡ δόξα τῆς πλάνης σβέννυται... Στίχος· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησε. Μόνος κραταῖός καὶ δυνατός, μόνος φοβερός ἐν ἰσχύει... Ὡμοῖς τὸν σταυρὸν ἀναλαβών, σὺ ἀνεπιστρόφῳ καρδίᾳ κατηκολούθησας, Κύριε... Σχήμα μοναστῶν ἀναλαβών, μάκαρ, ἀδιστάκτῳ καρδίᾳ κατηκολούθησας... Εἰς ἡγούμενον· Ποίμνης ἐπιστήμης γεγονώς, πάτερ, λογικῆς ἐπὶ χλόην ταύτην ἀσκήσεως... Δόξα, ἦχος πλ. β'. Ἀδελφοί μου πνευματικοί, μὴ μου ἐπιλάθεσθε, ὅταν προσεύχεσθε... Καὶ εὐθύς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, ὡς προέγραψε, εἶτα δοξάζει καὶ λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ πληρώματος· Χριστὸς ἀληθινός... τῇ πρεσβείᾳ τοῦ ὀσίου καὶ δικαίου Λαζάρου τὴν ψυχὴν τοῦ προαπελθόντος... Καὶ μακαρίζει αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς καὶ κηδεύουν τὸ λείψανον, ὡς προείρηται.

f. 37. Κανὼν ψαλλόμενος εἰς κόλυβα τῶν κοιμηθέντων κοσμικῶν. ὦδὴ α' ἦχος πλ. δ'. Ὑγρὰν διοδεύσας... Θανάτῳ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ καὶ πάθει πάθος μιμησάμενοι... Νεότητος πταιίσματα παρορῶν καὶ τὰς ἀμαρτίας ὑπερβαίνων, Χριστέ Σῶτερ... Ἦς ἔτυχον δόξης τε καὶ χαρᾶς οἱ τὴν μακαρίαν κεκτημένοι... Συνέλαβες Λόγον τὸν τοῦ Θεοῦ σαρκὶ ἐνωθέντα καθ' ὑπόστασιν...

0249 [Sinai, Monastery of St Catherine, 971]

XXVIII. 971 Εὐχολόγιον. Sinai, in 2°, 306 ff., large 13th- or 14th-century hand, with many ornaments and initial letters. The first leaves are lost. At the end, in a 14th-century hand: Δέησις τοῦ ἱερέως μοναχοῦ καὶ ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ Σινᾶ ὄρους Ν'.

f. 1. The manuscript begins now amid the prayer following τὸν ἐπινίκιον ὕμνον in the Liturgy of St Basil. The moment of transubstantiation is marked by the words Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματι σου τῷ ἁγίῳ. A later hand has added in the margin an instruction to read Κύριε, ὁ τὸ πανάγιον. To the usual *opisthambonos* prayer is added a second one: Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς...

f. 23. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

The usual *ordo*. A small but noteworthy difference is found in the description of readings from the Old Testament and of the blessing with a candle. Εἶτα τὸ δευτερον προκειμενον, καὶ ἐξέρχεται ὁ διάκονος μετὰ δύο κηρίων ὀπίσω τοῦ ἁμβωνος καὶ λέγει· Σοφία. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι. Πρόσχωμεν. **|| (p. 0250)**

Καὶ θυμιᾷ τὸν λαόν, καὶ εἰσέρχεται ἔνδον τοῦ βήματος, καὶ λέγει τῷ ἱερεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ φῶς. Ὁ ἱερεὺς λέγει· Εὐλογημένος εἶ ὁ φωτίζων καὶ ἁγιάζων. Εἶτα ἀναγινώσκειται ἡ παροιμία, καὶ λέγει τὸ Κατευθυνθήτω. While Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν is chanted, ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν λέγει τὸν πεντηκοστόν. A different but still early hand has noted in the margin that one should read during this chant the prayer Ὁ Θεὸς ὁ ἐπισκεψάμενος ἡμᾶς ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ χάριτι παραστήναι τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ σου... and as he recites Psalm 50, the priest censes the altar and the entire sanctuary.

f. 40v. Εὐχὴ εἰς τὴν ἀπόθεσιν τῶν ἄρτων. Καὶ νῦν δεόμεθά σου, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, μὴ κατασχύνης ἡμᾶς, μηδὲ ἀπαλλοτριώσης ἡμᾶς τῆς σῆς ἀγαθότητος, ἀλλ' ἐμπλησον ἡμᾶς τῆς σῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ ἀγάπης, ἵνα διὰ παντὸς ὑμνοῦμεν καὶ εὐλογοῦμεν καὶ δοξάζωμεν τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεί...

f. 41. Office of Holy Theophany.

The office begins before the *opisthambonos* prayer, with the chanting of the *sticheron* Φωνὴ τοῦ Κυρίου. The Old Testament lections are followed by a full Great Litany, including the special supplications Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι αὐτά, ὡς τὰ ἰορδάνια... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ πηγὴν ἀφθαρσίας... Ὑπὲρ τῶν ἀντλούντων καὶ ἀρροομένων εἰς ἁγιασμόν ψυχῶν καὶ σωμάτων... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ ἁγιασμοῦ πηγὴν καὶ παντὸς πάθους... Ὑπὲρ τοῦ

ἀναδειχθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῇ δυνάμει καὶ ἐπιφοιτήσει τοῦ παναγίου Πνεύματος δαίμοσιν ὀλέθριον, ταῖς ἐναντίαις δυνάμεσιν ἀπρόσιτον, τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν φωνῆς τῆς δεήσεως ἡμῶν καὶ ἀναδεῖξαι τὰ ὕδατα ταῦτα ἀγιασμοῦ δῶρον, ἀμαρτημάτων λυτήριον, νοσημάτων ἀλεξίτηριον, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Τῆς παναγίας ἀχράντου... The remaining *ordo* is the usual one. The Prayer of Sophronios, Patriarch of Jerusalem is omitted, but another prayer has been added at the end (after the *kephaloklisia* prayer): Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ μεταποιήσας... Goar, p. 363.

f. 45v. Εὐχαὶ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς, ἥτοι τῆς γονυκλισίας.

f. 83. Εὐχή, λεγομένη εἰς τὸν ὄρθρον τῆς βαϊφόρου, ὅτε μέλλῃ δοῦναι τὰ βᾶϊα τῷ λαῷ.

f. 84v. Εὐχαὶ τοῦ θείου νιπτῆρος τῇ ἀγία καὶ μεγάλη πέμπτη. || (p. 0251)

f. 89. Εὐχή τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ὄρθρου.

Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Goar, p. 41.

f. 90. Εὐχή ἐτέρα τοῦ εὐαγγελίου.

Ὁ τὸ φῶς σου τὸ ἀλήθινον ἀνατείλας κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. See p. 52 above.

f. 91. Εὐχή ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου ἢ ψάλτου. Goar, p. 195.

f. 92. Εὐχή ἐπὶ μελλούσης λαμβάνειν σχῆμα μοναστρίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας Goar, p. 382.

f. 93. Εὐχαὶ εἰς ἀδελφοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν... p. 707. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὁ ἱερεὺς· Σὺ γὰρ εἶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος, ὁ ἐντειλάμενος ἡμῖν ἀγαπᾶν ἀλλήλους... p. 707. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ὁ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... p. 708.

f. 96v. Ἀκολουθία εἰς τεκνοποίησιν.

Ἄγει (αὐ)τοὺς ὁ ἱερεὺς ἐνώπιον τοῦ βήματος καὶ ἄπτει κηρούς, καὶ δίδωσι τῷ πνευματικῷ πατρί, καὶ τίθησι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ προσκυνοῦν οἱ δύο, καὶ τίθησι τὴν χεῖρα τὴν δεξιάν ἐπάνω τοῦ εὐαγγελίου ὁ μέλλων λαμβάνει τὴν εὐχήν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται τὴν εὐχήν ταύτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ σπλάγχχνα ἐλέους κα-

τελθὼν ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καὶ διὰ τὴν πολλὴν χρηστότητα ταπεινώσας ἑαυτόν. Goar, p. 562 var. Lect. See p. 237 above.

f. 100. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα, καὶ σὲ ἱκετεύομεν. Goar, p. 264.

f. 101. Εὐχή ἐπὶ βρέφους τεσσαρακονθήμερου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς ἱερὸν ἀνελθὼν... Appendix to [A. A. Dmitrievskii,] *Богослуж. въ русск. ц. въ XVI в., I*, [Kazan 1884,] p. 19.

f. 102. Εὐχή, λεγομένη εἰς τίκτουσαν, ὅταν μέλλῃ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τὰς μ' ἡμέρας.

Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν τε καὶ ἄλογον... p. 267.

f. 103. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ μισρόν τι ἢ ἀκάθαρτον ἐμπεσεῖν προσφάτως εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου. || (p. 0252)

Χρὴ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον... Goar, p. 481 καὶ τότε μεταβάλλεται ὁ οἶνος ἢ τὸ ἔλαιον ἐκ τοῦ μανθέντος ἀγγείου εἰς τὸ καταπλυθέν, καὶ ἴσταται ὁ ἱερεὺς, ποιῶν τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σου σωτηρίᾳ οἰκονομία διαστείλαμενος. Goar, p. 482. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα καλὰ λίαν ποιήσας καὶ οὐδὲν κοινὸν ἐν κόσμῳ διὰ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων ἀποφηνάμενος, εἰμὴ τῶν λογιζομένων τι κοινὸν εἶναι καὶ ἀκάθαρτον Conf. p. 478. Εἰθ' οὕτως ἐπιβάλλει ἐπάνω τοῦ μεταβληθέντος οἴνου ἢ ἐλαίου ἐκ τοῦ ὕδατος τῶν ἁγίων θεοφανίων, ποιῶν ὁμοίως σταυροῦς τρεῖς, καὶ λαμβάνει πρῶτος ὁ ἱερεὺς καὶ ἀπογεύεται αὐτοῦ παρουσίᾳ πάντων. Εἰ δὲ συμβῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον χρονίσαι ἐν τῷ ἀγγεῖῳ τοῦ οἴνου ἢ τοῦ ἐλαίου, ὥστε συσσαπῆναι, ἐκχεέσθω ὁ οἶνος ἢ τὸ ἔλαιον, καὶ μηδεὶς ἐξ αὐτοῦ ἀπογευέσθω.

f. 108v. Εὐχή ἐπὶ παντὸς εἴδους μανθέντος ὑπὸ ἀκαθάρτου ἢ θηρίου ἢ οἰουδήποτε ἀτόπου πράγματος ἐμπεσόντος εἰς φρέαρ, ἢ εἰς λάκκον ἢ εἰς ἄλλον σκεῦος.

Three prayers; see p. 241 above.

f. 113. Εὐχή εἰς κεκοινωμένον ὕδωρ: see p. 241 above.

f. 115. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

Almost identical with Mosq. Syn. gr. 279, ed. in Appendix [to A. A. Dmitrievskii, *Богослужение въ русск. церкви въ XVI в., I*, Kazan 1884], p. 9–15. There

are some insignificant differences. The patriarch is not mentioned. The litany is formulated somewhat differently: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ εὐκρασίας... Ὑπὲρ πλεόντων... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις... Ὑπὲρ τοῦ τέκνον φωτὸς ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ περιπατῆσαι αὐτὸν ἀξίως τῆς κλήσεως... Ὑπὲρ τοῦ θείαν αὐτὸν κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἐνδύσασθαι δύναμιν ἐλαίῳ... Ὑπὲρ τοῦ σκεῦος αὐτὸν γενέσθαι... Ὑπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως αὐτὸν μεταλαμβάνειν τῶν ζωοποιῶν μυστηρίων... Ὑπὲρ τοῦ κοινωνὸν αὐτὸν ἀναδειχθῆναι τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ὑπὲρ πάντων χρηζόντων τῆς παρὰ τοῦ Κυρίου βοηθείας... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... The anointing is described as follows: καὶ ἔρχεται ὁ βαπτιζόμενος ἐπὶ τὸν ἱερέα, καὶ λαμβάνων ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν μεταφρένων τοῦ βαπτιζομένου καὶ λέγει· Χρίεται ὁ δεῖνα ... Καὶ τότε χρίεται ὑπὸ τῶν διακόνων ὅλον τὸ σῶμα αὐτοῦ. Καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζεται, λέγοντος τοῦ ἱερέως οὕτως· Βαπτίζεται ὁ δεῖνα... Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι τὸν βαπτιζόμενον, ἄρχε- || (p. 0253) ται ὁ ἱερεὺς, ψάλλον σὺν τῷ λαῷ οὕτως· Μακάριοι ὦν... Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τοῦτο γ' δοξάζει καὶ εὐχεται ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν... p. 290. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ταύτην, τοῦ ψάλλοντος λέγοντος· Ὅσοι εἰς Χριστόν... χρίει ὁ ἱερεὺς τῷ ἁγίῳ μύρῳ τοὺς βαπτισθέντας, ποιῶν τὸν τοῦ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν δύο ὠτων, λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου, ὁ δὲ ψάλτης λέγει· Μακάριοι ὦν ἀφέθησαν... Μετὰ τὸ μυρῶσαι οὖν τοὺς νεοφωτίστους, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Εὐδόκησον δὴ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ταύτην τὴν συμπληρωτικὴν τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος οικονομίαν τελειῶσαι... Appendix [to Dmitrievskii, *Богослужение*], p. 22n.4.

Καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν νεοφωτίστων εἰς τὴν εἴσοδον, καὶ γίνεται ἀκολουθῶς ἡ θεία λειτουργία, καὶ ἐξέρχονται οἱ βαπτισθέντες καὶ εἰς τὰ ἅγια καὶ μεταλαμβάνουσι τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος, καὶ ἀπέρχονται ἐν εἰρήνῃ.

f. 145v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τοὺς βαπτισθέντας τῇ ἡ' ἡμέρᾳ. Τῇ δὲ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἔρχονται οἱ βαπτισθέντες καὶ ἄπτουν κηρία, καὶ ἀποφέρει αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ καὶ εὐχεται. Εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς θείας σου κολυμβήθρας τὴν οὐράνιον ἔλλαμψιν... p. 304. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος... p. 303. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Εὐχή· Οἱ ἐνδυσάμενοι τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν p. 304. Καὶ μετὰ τοῦτο λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ὕδωρ καὶ σφραγίζει αὐτὸ τρίτον, καὶ νίπτει τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τοὺς πόδας κάτω ἐν τῷ βαπτίσματι, λέγων· Ἐδικαιώθης, ἡγιάσθης, ἐφωτίσθης, ἀπελού-

σθης τὰς ἀμαρτίας σου ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Καὶ λύει τὰ σταυρία αὐτῶν καὶ ἀπολύει.

f. 149. Εὐχή εἰς τριχοκουρίαν.

Εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ πανάχραντος Σωτήρ, ὁ τῆ παντουργῶ δυνάμει καὶ τῆ συνεκτικωτάτη σου προμηθεΐα παραγαγὼν ἐκ τῶν μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα, ὁ τὸν ἄνθρωπον τιμήσας καὶ τοὺς αὐτῶ τὸ κατ' εἰκόνα σου καὶ καθ' ὁμοίωσιν, ὁ τὴν κατὰ πρόσβασιν ἡμῖν ἡλικίαν διδούς καὶ τὴν πρόσσοψιν ἡμῶν θριξίν ὠραΐζων, ὁ τὸν θεράποντά σου Ἀβραάμ ἀποστείλας κείραι τὴν κόμην τοῦ σου ἀρχιερέως Μιλιχισεδέκ, ὅπως ἄπασαν αὐτὸν ἀπαρχὴν προσδεκτέαν προσενέγκῃ εἰς ναόν σου. Αὐτὸς καὶ τοὺς φαεινοὺς φημί ἀποστόλους σου τῷ ἁγιασμῷ σου στηρίξας καὶ δοὺς αὐτοῖς εἰρήνην καὶ χάριν ἀνεκκλάλητον. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, παράσχου τῷ δούλῳ σου τῷδε ἀντὶ τῆς κουρᾶς τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν || (p. 0254) ἄσυλον λογισμόν, ἵνα κατὰ τὰς ἐντολάς σου ἐν ἐπιεικείᾳ καὶ σεμνότητι βίου πολιτευσάμενος καταξιωθῇ πρὸς τοῖς ἐπιγείοις σου ἀγαθοῖς καὶ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας, καὶ τὸν ταύτας πίστει Χριστοῦ καὶ εὐκρινεῖ σχέσει δεχόμενον δώρησαι εὐλογίαν καὶ ἀγαλλίασιν σωτηρίας κατὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ ὀσίου καὶ δικαίου Συμεῶν, τοῦ δεξαμένου ἐν ἀγκάλαις σε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου σου οἰκονομίας, καὶ τοὺς τεκόντας δὲ γονεῖς ἐπισύναψον μεϊζόνως μέχρι τέλους ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ καὶ τοὺς συνελθόντας καὶ παρεστῶτας εὐλόγησον εὐλογία πνευματικῇ, ὅτι σὺ εἶ ἡ σωτηρία πάντων ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν... Καὶ κείρει σταυροειδῶς τὴν κεφαλὴν, λέγων οὕτως· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἀμήν. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Νῦν καὶ ἀεὶ... Καὶ μετὰ τοῦτο εὐχεται ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ εἰκόني σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον. p. 306.

f. 152v. Τάξις, γινομένη πρὸς χριστιανούς ὑπαχθέντας μὲν ἐθνικῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντας δὲ ἐξ αὐτῆς καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ προσδραμόντας.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, Κύριε, ὁ τῶν ἀπάντων ποιητὴς καὶ Δεσπότης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος, ὁ Σωτὴρ πάντων τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 690.

f. 155v. Εὐχή ἐπὶ πλοίου, μέλλοντος πλέειν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας συμπλεῦσαι τοῖς ἁγίοις σου μαθηταῖς... p. 684.

f. 156v. Εὐχή ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων.

Ὁ Θεὸς αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου. p. 581.

f. 157v. Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος.

Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... p. 424.

f. 158v. Εὐχή ἐπὶ ιερέως τελευτήσαντος.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν καὶ παρακαλοῦμεν...

f. 159. Εὐχή εἰς τριχοκουρίαν.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀποστείλας τὸν προπάτορα ἡμῶν Ἀβραάμ... See p. 55 above.

f. 160v. Εὐχή ἐπὶ κολύβων (εἰς) μνήμην ἁγίων.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν. See p. 35 above.

f. 161. Εὐχή ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν προσφέρειν σοὶ κατὰ πρόθεσιν. p. 522. || (p. 0255)

f. 162. Ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς.

Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου καὶ κελεύσας τῇ γῇ παντοδαπούς ἐκφύειν καρπούς. p. 524.

f. 163. Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν κτίζεσθαι σεβάσμιον οἶκον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐρασθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναί σοι ἐκκλησίαν. p. 485.

f. 164. Εὐχή ἐπὶ θεμέλιον οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέσει καὶ θεμελιώσας τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς. p. 483.

f. 165. Εὐχή (εἰς) εὐλογίαν οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκέπην Ζακχαίου εἰσελθεῖν... p. 484. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς παντοκράτωρ, ὁ εὐλογήσας τὸν οἶκον Λάβαν ἐπὶ τῇ εισόδῳ Ἰακώβ... p. 571.

f. 167. Εὐχή συνοδικὴ ἐπὶ λύσεως ἐκκλησίας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δυσωποῦμέν σε τὸν ἴλεων καὶ εὐμενῇ ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. p. 494.

f. 167v. Εὐχή ἐὰν σαλευθῇ ἡ ἁγία τράπεζα

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὅτι τὴν σὴν ἐξέχεας χάριν ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους... p. 491.

f. 168v. Εὐχή, λεγομένη ἐν λιτῇ διὰ φόβον. Πάλιν σου Κύριε τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότου. p. 636.

f. 169v. Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας, κράζοντος τοῦ λαοῦ.

Κύριε ἐλέησον. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ διὰ τὸν πρὸς σὲ ζῆλον ἐπακούσας Ἡλιοῦ τοῦ προφήτου. Goar, p. 613. Εὐχή ἑτέρα ἐπὶ ἀνομβρίας· Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἀναγαγὼν νεφέλας... Goar, p. 614.

f. 173. Διακονικὰ ἐπὶ ἀνομβρίας. See p. 237 and 240 above.

f. 176v. Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν ἀριστῶν.

Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν ὁ ἐπουράνιος καὶ ζωοποιὸς ἄρτος... p. 569.

f. 177. Εὐχή μετὰ τοῦ ἀρίστου.

Σοὶ τῷ ἀληθινῷ καὶ φιλανθρώπῳ Θεῷ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοί. p. 569.

f. 178. Εὐχή μετὰ τὸ ἀριστῆσαι.

Μετὰ τὸ Εὐφράνθητι ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι... Εὐχαριστοῦμέν σε καὶ ἀννουῦμέν σε, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ...

f. 179. Εὐχή ἐπὶ ἀποδημούντων.

Ὁ Θεός ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ συνοδεύσας τῷ θεράποντί σου Ἰακώβ. See p. 33 above. || (p. 0256)

f. 179v. Εὐχή ἐπὶ ἀρρώστου.

Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. See p. 107 above.

f. 180. Εὐχή ἑτέρα ἐπὶ κλίνης ἀρρώστου.

Κύριε παντοκράτωρ, ἅγιε βασιλεῦ. See p. 107 above.

f. 181v. Εὐχή ἐπὶ ἐλαίου ἀρρώστου.

Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου. Goar, p. 335.

f. 182. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων.

Ὁ Θεός ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβίδ. p. 536.

f. 183v. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνη διὰ δακρύων... p. 537.

f. 184. Εὐχή ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνυόντων.

Ὁ Θεός, ὁ τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως τὸ εὐάλωτον καὶ ἀσθενὲς ἐπιστάμενος. p. 534.

f. 185. Εὐχή ἐπὶ ἀμνου̅.

Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ προσδεξάμενος Ἀβραάμ τὴν ὀλοκάρπωσιν. p. 567.

f. 185v. Εὐχή ἐπὶ σπορα̅ς.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ ποιήσας τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανὸν ἐπ' αὐτήν.

f. 186v. Εὐχή ἐπὶ θέρους.

Ὁ Θεὸς ὁ φιλόανθρωπος, οὗς ἔδωκας καρπούς... p. 522.

f. 187. Εὐχή εἰς κῆπον καὶ εἰς ἀγρὸν καὶ εἰς σπόρον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου...

f. 188v. Εὐχή ἐπὶ φυτείας ἀμπέλου.

Σὺ εἶ, Χριστέ, ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατὴρ σου ὁ γεωργὸς ἐστί... p. 551.

f. 189. Εὐχή ἐπὶ σταφυλῆς καὶ λοιπῆς ὀπώρας, ὅτε μέλλουσιν ἐπιλύσειν.

Εὐλόγησον, Κύριε, τοὺς καρπούς σου τούτους τοὺς νέους. See p. 47 above.

f. 190. Εὐχή ἐπὶ τρύγην.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκίησας ἄμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱόν... p. 552.

f. 191. Εὐχή ἐπὶ κατασκευῆ πλοίου.

Ἐπίβλεψον, ὁ Θεός, ἐπὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου τούτου... || (p. 0257)

f. 192. Εὐχή ἐπὶ ψυχὴν κρινομένην.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα ἄνθρωπον θέλων σωθῆναι... p. 587.

f. 193. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἀποδείπνων.

Δὸς ἡμῖν, Δέσποτα, πρὸς ὕπνον ἀπιούσιν... See the text of Small Compline.

f. 194. Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς, ὅταν ἀπέρχεται κοιμηθῆναι.

Ὁ Θεὸς προσκνητός, Ἰησοῦ Χριστέ, καθεύδοντά με φύλαξον ἐν τῇ ἀθανάτῳ σου βουλή καὶ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ...

f. 195. Εὐχή περὶ ἐνυπνιαζομένων ἀδελφῶν.

Πολυεύσπλαγχνε Κύριε, ἀκήρατε, ἀμόλυντε, μόνε ἀναμάρτητε... p. 529.

f. 196. Εὐχή ἐπὶ σεισμῶ.

Ὁ φοβερός καὶ θαυμαστός καὶ μέγας ἔνδοξός τε καὶ ἀληθινὸς Θεός. p. 623.

f. 197. Εὐχή ἐπὶ μοναχῶ ἐν καιρῶ πολεμίῳ.

Δέσποτα Ἰησοῦ, σὺ εἶ βοηθός μου ἐν ταῖς χερσί σου εἰμί, σὺ γινώσκεις τὸ συμφέρον μοι, βοήθησόν μοι, μὴ ἐάσης με ἀμαρτῆσαι εἰς σέ...

f. 199. Εὐχή ἐπὶ σίτου μιανθέντος.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν καὶ δούς ἡμῖν ἔξουσίαν...

f. 202. Εὐχή ἐπὶ ἐθνικοῦ, λαμβάνοντος ὄνομα. See p. 242 above.

f. 203. Εὐχή ἐπὶ παιδίου, διδομένου μαθητευθῆναι. See p. 238 above.

f. 205. Apostol and Gospel readings for various occasions.

f. 229v. Ἀκολουθία σὺν Θεῶ τοῦ πρώτου σχήματος.

Μετὰ τὰ ἀντίφωνα, γενομένης τῆς εισόδου, ψάλλεις εἰς τὸ Δόξα τὸ τροπαρίον τῆς ἡμέρας, εἰς δὲ τὸ Καὶ νῦν, Ἀγκάλας πατρικὰς διανοίξαί μοι.

Ὁ δὲ μέλλων καρῆναι ἴστανται ἔξω τῆς πύλης, ἦτοι εἰς τὸν νάρθηκα, εἶτα πληροῦμένου τοῦ τροπαρίου τούτου, δίδονται πᾶσι τοῖς μοναχοῖς κηρία, τοῦ ἡγουμένου ἱσταμένου ἔσωθεν τοῦ βήματος, ὁ δὲ μέλλων καρῆναι ἀδελφός, κρατούμενος ἀπὸ τῆς χειρὸς ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιάρχου, ἄγεται πρὸς τὸ βῆμα, καὶ εἶ ἔστιν ἱερεὺς καὶ μέλλειν πάλιν ἱερατεῦειν, ποιεῖ ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης μετανοίας γ' τῷ δὲ καθηγουμένῳ μίαν, εἰ δ' οὐκ ἔστιν ἱερεὺς, ἴσεται ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ποιεῖ τὰς μετανοίας, ὁμοίως καὶ ὁ ὢν ἱερεὺς καὶ κωλύεται τοῦ ἱερουργεῖν καὶ ἐρωτᾶται παρὰ τοῦ προεστῶτος· Τί προσῆλθες, ἀδελφέ, τῷ ἀγίῳ θυσιαστηρίῳ... Ποθῶν τὸν βίον τῆς ἀσκήσεως. Ναί, τίμιε πάτερ. Ὦντως καλὸν ἔργον καὶ... Ἐκουσία γνώμη... Ναι, τίμιε πάτερ. Μὴ ἔκ τινος ἀνάγκης, ἢ βίας; Οὐχί, τίμιε πάτερ. Παραμένεις τῷ μοναστηρίῳ καὶ τῇ ἀσκήσει ἕως ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς; || (p. 0258) Ναί, τίμιε πάτερ. Βλέπε, ἀδελφέ, οἷας συνθήκας δίδως τῷ Δεσπότη Θεῶ... Goar, p. 383. τῇ δευτέρῃ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Εἶτα κλίνει τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῦ δικόνου εἰπόντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, τίθησιν ὁ ἱερεὺς ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ σχηματολόγιον, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόσους σοι εἶναι νομοθετήσας... Goar, p. 380. Εἰρήνη πᾶσι... Τὰς κεφαλὰς... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων τῶν ἐλπίζόντων ἐπὶ σέ... p. 385. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Goar, p. 379. Καὶ τίθεται τὸ ψαλλίδιον εἰς τὸ ἀντιμῖνσι(ον) καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὸν μέλλοντα κουρεῦσθαι ἐρχόμενον πρὸς τὸ ἀντιμῖνσι(ον) καὶ βαλόντα μετάνοιαν· Ἴδου ὁ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀοράτως ἐνταῦθα πάρεστι βλέπε, ὅτι οὐδεὶς σε ἀναγκάζει ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ ἀγγελοειδὲς τοῦτο ἐπάγγελμα

βλέπε, ὅτι σὺ ἐκ προθέσεως θέλεις τὸ μοναχικὸν τοῦτο σχῆμα. Καὶ αὐθις συντάξεται, λέγει πρὸς αὐτὸν πάλιν· Εἰ οὖν θέλεις ἀξιοθῆναι τοῦ ἀγγελικοῦ τούτου σχήματος, λάβε τὸ ψαλλίδιον καὶ ἐπίδος τῷ ἡγουμένῳ. Καὶ ἐπιδίδοντος αὐτοῦ τὸ ψαλλίδιον, ὁ ἱερεὺς λέγει· Ἴδου ἐκ χειρὸς Κυρίου λαμβάνεις αὐτό· βλέπε τίνι προσέρχῃ, τίνι συντάσσει καὶ τίνι ἀποτάσσει. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων... καὶ κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων· Κεῖρεται ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν... Κύριε ἐλέησον γ'. Περιβάλλει τε αὐτὸν τὸ παλλίον λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν λαμβάνει τὸ παλλίον, ἦτοι τὸν ἀρραβῶνα τοῦ ἀγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος... Καὶ μετὰ ταῦτα ἐκβάλλουσιν αὐτὸν ἔξω καὶ κουρεύουσι, λέγοντες τὸν ἄμωμον, καὶ πάλιν εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τοῦ διακόνου λέγοντος τὰ ἐξ ἔθους διακονικά, ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Εὐχαριστοῦμέν σοι Κύριε, ὁ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ῥυσάμενος τὸν δοῦλόν σου τόνδε. Goar, p. 378.

f. 238. Ακολουθία σὺν Θεῷ τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

Ἀφ' ἐσπέρας εἰσφέρει τὸ ἱμάτιον καὶ τὰ λοιπὰ ὁ μέλλων κουρευθῆναι καὶ ἀποτίθεται ἐν τῷ θαλασσιδίῳ τῆς ἀγίας τραπέζης. Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ τυπικὰ καὶ οἱ μακαρισμοί, ἀντίφωνον α' ἤχος δ'. Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλειψαί... Τίς χειμαζόμενος... Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ τῆς ἀναγεννήσεως... Δόξα, Ῥῦσαι ἡμᾶς... Ἀντίφωνον β'. Ζάλη ἀμαρτημάτων... Πάλιν τὸ αὐτὸ τροπάριον, Δόξα, Ἡ μόνη ἀγνή... Τοῦ δὲ γ' ἀντιφώνου ἀρχομένου, ἔρχεται ὁ μέλλων λαβεῖν τὸ σχῆμα καὶ ἴσταται πλησίον τοῦ ἄμβωνος. Ἀντίφωνον γ'. Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια, ποῦ ἔστιν ἡ τῶν προσκαιρῶν φαντασία... Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατε... Καὶ τούτου λεγομένου τοῦ στίχου, ἔρχεται εἰς τὴν σωλέαν. Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες... Στίχος· Δεῦτε προσκυνήσωμεν... Καὶ ἔρχεται καὶ προσπίπτει εἰς τὰ ἅγια θυρία καὶ οὐκ ἀνίσταται μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ἀντιφών- || (p. 0259) νου. Τροπάριον, ἤχος δ'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Δόξα, Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ Δαβίδ... Καὶ νῦν, τὸ αὐτό. Καὶ οὕτως ἴστησιν αὐτὸν καὶ ἐπερωτᾷ. Ἐρώτησις· Τί προσήλθες, ἀδελφέ... Ποθεῖς καταξιοθῆναι τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος, καὶ καταταγῆναι ἐν τῷ χορῷ τῶν μοναζόντων; Ναί, τίμιε πάτερ. Ὄντως καλὸν ἔργον ἐξελέξω... Same questions as in Goar, p. 407. Affirmative answers: Ναί, τίμιε πάτερ. Βλέπε, τέκνον, οἷας συνθήκας δίδως τῷ Θεῷ... Same prayers as in Goar, p. 407–410. Between them: just the *ekphonesis* Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. After the prayer: Ἅγιε Κύριε τῶν δυνάμεων... Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ, εἰσάγει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ ποιεῖ μετανοίας γ' καὶ ἀνιστάμενος ἀσπάζεται τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ὁ κατηχητὴς λέγει πρὸς αὐτόν· Ἴδου ὁ Χριστὸς ἀοράτως ἐνταῦθα πάρεστι... Ναί, τίμιε πάτερ. Καὶ λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ἱερεὺς· Λάβε τὸ ψαλλίδιον καὶ ἐπίδος μοι αὐτό. Καὶ ἐπιδόντος αὐτό, λέγει αὐτῷ ὁ ἱερεὺς· Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ... Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει πρὸς αὐτόν· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Καὶ εὐθέως κείρει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην... Καὶ ἀπάγουσιν αὐτόν

οἱ μοναχοὶ ἐν τῷ διακονικῷ και, κουρεύοντες αὐτόν, ψάλλουσι τὸν ἄμωμον, τοῦ ἱερέως ποιούντος τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου. Ὁ διάκονος λέγει τὴν συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ εὐκρασίας... Ὑπὲρ πλεόντων... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε... Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως καὶ ἀνεμποδίστως... Ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι αὐτὸν πάσης κοσμικῆς ἐπιθυμίας... Ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸν ὑψηλότερον τῶν τοῦ κόσμου φρονημάτων... Ὑπὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐτὸν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνδύσασθαι τὸν νέον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι ἅγιος εἶ... Προκείμενον, ἦχος γ'. Κύριος φωτισμός... Στίχος· Κύριε ὑπερασπιστής... Same Apostol and Gospel lections as in Goar, p. 413. Λεγομένου δὲ τοῦ εὐαγγελίου, φέρουσιν αὐτὸν μέσον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, φοροῦντα τὸ κολόβιον, βαστάζοντα καὶ τὴν λαμπάδα· μετὰ δὲ τὸ εὐαγγέλιον, ἄρχεται τὸ ἀντίφωνον καὶ ἄπτουσιν οἱ ἀδελφοὶ τοὺς κηρούς, ἕως οὗ γένηται ὁ ἀσπασμός. Ἀντίφωνον α' ἦχος δ'. Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας... Ὁ ζυγός μου χρηστός ἐστι... Ἀνίφωνον β'. Εὐαγγελικῆς φωνῆς σπουδαίως πρόσταγμα πεπληρώκατε... Στίχος· Ἴδου δὴ τί καλόν... Ἐγγὺς Κύριος πᾶσι τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν... Ἀρχομένου δὲ τοῦ τρίτου ἀντιφώνου, ἔρχεται εἰς τὴν ἁγίαν θύραν. Ἀκολουθήσωμεν, ἀδελφοί, ἀγαθῷ Δεσπότη... Στίχος· Ἐξελοῦ || (p. 0260) με καὶ ῥύσαι με ἐξ ὑδάτων... Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν... Χαίροις παρ' ἡμῶν ἁγία Θεοτόκε... Καὶ ἐνδύει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει· Ὁ ἀδελφός ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται χιτῶνα... etc. Same vestments and vesting formula as in Goar, p. 411. Τὸ Κύριε ἐλέησον μ' ψάλλονται δὲ καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα, ἦχος δ' προσόμοια· Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας. Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας, ζώσασθε τὴν ζώνην... Στίχος· Αὕτη ἡ πύλη. Ἀγαλλιᾶσθε τῷ Θεῷ, τῷ βοηθῷ ἡμῶν... Δόξα, Ἐχοντές σε, Θεοτόκε ἐλπίδα... Ἐτερον τροπάριον, ἦχος πλ. β' μετὰ τὸ ἀμφιάσμα· Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... Στίχος β'· Δεῦτε ἀγαλλιᾶσώμεθα τῷ Κυρίῳ... Στίχος γ'· Αὕτη ἡ ἡμέρα... Τὸ αὐτὸ τροπάριον, Δόξα καὶ νῦν, Μεγάλων χαρισμάτων... Εὐχαί, ἅς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου... Goar, p. 411. Εἰρήνη πᾶσι... Τὰς κεφαλὰς... Ὁ ἱερεὺς ἐπέυχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δούλόν σου. Goar, p. 412. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἐξέρχεται ὁ διάκονος μετὰ τοῦ εὐαγγελίου, καὶ ἀσπάζεται αὐτὸ ὁ ἀποκαρεῖς καὶ οἱ μοναχοὶ, ψάλλοντες ταῦτα, ἦχος α'. Ἐπιγινῶμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Στίχος· Ἀγαπήσατε τὸν Κύριον. Στίχος· Δεῦτε ἀκούσατε... Δόξα, Χαῖρε, Θεοτόκε παρθένε. Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν ἀσπασμόν, λέγει ὁ διάκονος· Εἶπωμεν πάντες... καὶ τὰ λοιπὰ τῆς λειτουργίας. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν ὀψικεύουσιν αὐτὸν ἅπαντες ἕως τῆς τραπέζης μετὰ τῶν κηρίων, ψάλλοντες· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος· Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ. Στίχος· Ὁ Θεός, ἐπίστρεψον ἡμᾶς. Ἀνισταμένων δὲ ἀπὸ τῆς τραπέζης, φέρουσιν αὐτὸν ἕως τῆς ἐκκλησίας, ψάλλοντες τὸ προγεγραμμένον τροπάριον· Κύριε, Κύριε,

ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τά... Στίχος· Ἡ καρδιά μου καὶ ἡ σάρξ μου... Τὰς δὲ ἑπτὰ ἡμέρας σχολάζει ἀπὸ τῶν ἔργων, προσκαρτερῶν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἔπειτα ἀποκουκουλίζει αὐτόν, λέγων τὴν εὐχὴν· Πολυέλεε Θεὲ καὶ Κύριε, ὁ δωρησάμενος τῷ δούλῳ σου. Goar, p. 419. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή· Τὸν τῇ πυρίνῃ κεφαλῇ... Ibidem.

f. 273v. Κανὼν εἰς σχῆμα μοναχοῦ, φέρων ἀκροστιχίδα τήνδε· Θεῖον μοναστὰ σχῆμα πιστῶς ἀμπέχου Ἰωάννου μοναχοῦ. Ὡδὴ α' ἦχος β'. Θάλασσαν τὴν ἐρυθράν... Θαλάσσης βιωτικῆς ἐκλίποντα τὰς ζαλώδεις... Ἐκλάμπεις ταῖς τῆς ἀγνεΐαις χάριτος... Ἰκρίῳ τῷ διὰ σὲ πατάσαντι φιλανθρώπως... Ὁ κτίσας ἐν οὐρανῷ στρατεύματα... Τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρῶν...

f. 282v. Ἀκολουθία (νεκρώσιμος) τοῦ πρώτου σχήματος.

The beginning, i.e. the description of washing the body and preparing it for burial, resembles that in Athos, Vatop. 133 (s. XIV) || (p. 0261) Καὶ οὕτως (i.e. after clothing the body) ἀπάγουσιν αὐτόν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τίθησιν εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ τοῦ ἐκκλησιάρχου κρούσαντος τὸ ξύλον, συνάγονται πάντες οἱ μοναχοί, καὶ δίδονται (αὐ)τοῖς τὰ κηρία καὶ ἀπάρχονται ψάλλειν ἄμωμον ἕως τοῦ Εὐλογητὸς εἰ, Κύριε... Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς... κ.τ.λ. Ἔτι καὶ ἔτι κ. τ. κ. Μνήσθητι τοῦ δούλου σου... Μακάριοι οἱ πτωχοί... Μνήσθητι, εὐσπλαγχνε, καὶ ἡμῶν καὶ ἐμνημονεύσας... Μακάριοι οἱ πραεῖς... Ἀνάπαυσον τὸν δούλόν σου, ὁ Θεός... Goar, p. 445. Στιχηρά, ἦχος πλ. δ'. Ἀθάνατε, οἰκτίρμον, καὶ τῶν νεκρῶν... Ἐπ' ὧμους τὸν ζυγόν σου, ὡς ἀράμενον... Ἰδοὺ καιρὸς οἰκτίρμον τῶν δακρῶν μνησθῆναι... Ρημάτων τῶν ἐν λόγοις μὴ μνησθῆς ἐσφαλμένων... Φιλάνθρωπε οἰκτίρμον, ἐλεῆμον καὶ μόνε μακρόθυμε... p. 448–449. Προκείμενον, ἦχος πλ. δ'. Μακαρία ἡ ὁδός... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν... Apostol and Gospel lections as in Goar, p. 430. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου δούλου... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν κατατάξη... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν βασιλείαν... Ὅτι σὺ εἶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις... Εἶτα τελεῖται ὁ ἀσπασμός. Στιχηρά, ἦχος β'. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Στίχος· Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί... Στίχος· Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας... Ἄρτι ἡ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις... Στίχος· Ἐξῆλθε καὶ ἀπῆλθε... Πάντα τὰ τοῦ σώματος νυνὶ ὄργανα ἀργὰ θεωροῦνται... p. 431–432. Στίχος· Τὸ πνεῦμά μου παρ' ἐμοί... Τρέμω τὸ κριτήριον καὶ τὴν ἐν τῷ βήματι γύμνωσιν... Στίχος· Ἐξέλιπον γάρ μου οἱ ὀφθαλμοί. Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς, μέγας στεναγμὸς... Στίχος· Εἶλου γάρ μου τὴν ψυχὴν... Ὅτε ἐκ τοῦ σώματος ψυχὴ μέλλει μετὰ βίας ἀρπᾶσθαι... θεοτοκίον· Χαῖρε, κτίσις πᾶσά σοι βοᾷ, χαῖρε, Παναγία παρθένε... Καὶ ἄραντες τὴν κλίνην, ἔρχονται εἰς τὸ κοιμητήριον, ψαλλόντων τῶν μοναχῶν· Ἀνάπαυσον Σωτήρ... Καὶ εἶθ' οὕτως τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, ἡσύχως. Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον... Καὶ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ψάλλου-

σιν οὕτως· Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Εἰσαγαγὼν κατὰ φύτευσιν... Σὺ εἶ ὁ Θεός, ὁ καταβάς... Κύριος ποιμαίνει με... Εἰς τὴν κατάπαυσίν σου... Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως... Τὴν πολυτάραχον θάλασσαν τοῦ βίου διαδραμών... Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος... Στίχος· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα... Σὺ ἔπλασάς με, Κύριε... Στίχος· Μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν... Ἡ ἀοίδιμος φωνὴ τοῦ θείου Δαβὶδ σήμερον πληροῦται... Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ... Ὁ θάνατός σου, Κύριε... Στίχος· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Παντοκράτωρ ὕψιστε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου ἀνάπαυσον... Θεοτοκίον· Τὰ οὐράνια ὑμνεῖ σε, κεχαριτωμένη... Καὶ τούτων οὕτω τελεσθέντων, ὁ ἐπὶ τῷ κηδεῦνι τεταγμένος μετὰ μαχαίρας, ἀποτεμών τὰ || (p. 0262) ἄκρα τοῦ μανδύου, τὰ ἐν τοῖς δυσὶ πλαγίοις, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἄκρον τὸ πρὸς τοὺς πόδας, εἶτα διχῆ τὸ πᾶν διελών καὶ διατρήσας τὸν μανδύαν κατὰ τὰ πλάγια ἄκρα, καὶ ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου μέρους καὶ τὸ τοῦ δεξιῦ λωρίον εἰς ἄλληλα διαβιβάζων καὶ συνδέων ἀμοιβαδόν, ἀποτελεῖ γ' σταυροὺς καὶ τῷ ὑπολειφθέντι μέρει τῶν δύο λωρίων δεσμεῖ τοὺς πόδας, καί, λαβὼν ἔλαιον ἐν ἀγγεῖῳ ἐπιχέει ἄνωθεν τοῦ λειψάνου σταυροειδῶς, καὶ οὕτως ἅπαντες τὸ λείψανον θάπτουσι, ψαλλόντων τῶν παρεστώτων· Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας μου, κατέλιπον τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου... Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Δαβὶδ... Κατάπαυσιν δικαίοις ἠτοιμάσας... Εἰρήνευσον πρεσβείαις... Εἶτα γίνεται Τρισάγιον καὶ ἐκτενή, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπολύει.

f. 297v. Κανὼν εἰς μοναχοὺς κοιμηθέντας, φέρων ἀκροστιχίδα τήνδε· Αἶδω μονασταῖς δεύτερον τερπνὸν μέλος. Ωιδὴ α' ἦχος β'. Δεῦτε, λαοί, ἄσωμεν... Αἶγλη τῆ σῆ τῆ φωτοφόρῳ καταύγασον... Δρόμον τῆς σῆς διατέλεσας ἀσκήσεως... Ὡς πλαστουργὸς καὶ ζωοδότης τὸν δοῦλόν σου... Θεοτοκίον· Μήτηρ Θεοῦ ἀναδειχθεῖσα, πανάμωμε...

0262 [Athos, Esphigmenou (s.n.)]

XXIX. Athos, Esphigmenou [s.n.], parchment. Liturgical scroll copied in the year 1306, as witnessed by the note „ἐν ἔτει ,ζωιδ' ἰνδικτιῶνος δ' μηνὶ ἰουλίῳ“.

Ἡ θεία καὶ ἱερὰ λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Ἐν¹²² τῷ μέλλοντι τῷ ἱερεῖ σὺν Θεῷ λειτουργῆσαι, ὅταν νίπτεται, λέγει· Νίψωμαι ἐν ἁθώοις τὰς χεῖράς μου καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου. Καὶ ὅταν ἐπιστρέψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ κατ' ἀνατολάς, λέγει· Κύριε, ἡγάπησα

¹²² The texts for the *Proskomide* and the priests' Communion have been edited from this manuscript by N. F. Krasnoseltsev, *Материалы для истории чинопослѣдования литургіи св. Іоанна Златоустаго*, Kazan 1889, p. 9–16.

εὐπρέπειαν οἴκου σου καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου. Καὶ προσκυνήσας γ' ἐν ταῖς ἀγίαις εἰκόσι, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεός μου, ἐξαπόστειλόν μοι βοήθειαν ἐξ ἀγίου κατοικητηρίου σου καὶ ἐνίσχυσον. Πληρομένης γοῦν τῆς εὐχῆς, ποιεῖ μετάνοιαν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ λαβὼν παρ' αὐτῶν συγχώρησιν, εἰσέρχεται ἐν τῷ ἀγίῳ βήματι, ποιῶν εὐλογητὸν καὶ λαβὼν τὸ στιχάριον φορέσας, φησὶν· Αγαλλιᾶσεται ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ ἐνέδυσσε. Εἰς τὸ ἐπιτραχήλιον· Ἡ χάρις καὶ ἡ βοήθεια τοῦ Πνεύματος ἔσται μεθ' ἡμῶν πάντοτε. Ὡς ἐν μέσῳ τῶν μα- || (p. 0263) θητῶν παρεγένου Σωτῆρ ἡμῶν τὴν. Εἰς τὴν ζώνην· Ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων με δύναμιν καὶ ἔθει(ο) ἄμωμον. Ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ· Δεξιὰ¹²³ σου, Κύριε, δεδόξασται, ἐν ἰσχύει ἡ δεξιὰ... Ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καί. Εἰς τὸ φελώνιον· Οἱ ἱερεῖς, Κύριε, ἐνδύσονται διακααιοσύνην. Πορευόμενος ἐν τῇ ἀγίᾳ προθέσει, λέγει· Καὶ δύσαντες τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀπήγαγον πρὸς (Πιλάτον).

Καὶ λαβὼν ἀπὸ τῶν προσφορῶν μίαν, σφραγίζει αὐτὴν μετὰ τῆς λόγχης τετραμερῶς, λέγων· Εἰς δόξαν καὶ ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Λέγει τοῦτο γ'. Τέμνων δε, λέγει ἐν μὲν τῷ ἐνὶ μέρει. Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη. Ἐν δὲ τῷ θατέρῳ· Καὶ ὡς ἄμνός ἄμωμος ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωτος. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ· Οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ· Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη. Καὶ ἐν τῷ ἐκ πλαγίου· Τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τις διηγήσεται. Εἶτα αἶρων τὸ σφραγισθὲν ἅγιον σῶμα ἀπὸ τῆς προσφορᾶς, λέγει· Ὅτι αἶρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ πάντοτε. Καὶ θεῖς τὸ τοιοῦτον ἅγιον σῶμα ὑπτίον ἐν τῷ δίσκῳ, λέγει· Θῦσον, δέσποτα. Καὶ θύει τὸν ἄρτον σταυροειδῶς, λέγων· Θύεται ὁ ἄμνός τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας. Εἶτα λαβὼν νάμα καὶ ὕδωρ, βάλλει εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγων· Ἐνωσον, δέσποτα. Ἐνωσις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχην τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἐνυξε, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ ὁ ἔωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστίν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ, πάντοτε νῦν. Ἐπειτα ποιεῖ τὴν τῶν ἐτέρων προσφορῶν προσκομηδὴν, ἡγουν εἰς μὲν τὴν δευτέραν λέγει· Εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τῆς ὑπερευλογημένης ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Εἰς δὲ τὴν τρίτην (in marg.: Τῇ δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ προστασίαις) Τῶν τιμίων ἐπουρανίων δυνάμεων ἀσωμάτων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου, Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ πάντων τῶν προφητῶν¹²⁴ τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων τῶν ιβ' (12) καὶ ο' (70): Τῶν ἁγίων καὶ δικαίων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, καὶ τῶν ἁγίων θεοστέπτων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης: Τῶν ἐν ἀγίοις πατέρων ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου,

¹²³ This verse is poorly legible, due to a tear in the parchment.

¹²⁴ After each colon the manuscript begins a word with a red dot. The Athos, Pantel. manuscript edited by Krasnoseltsev refers here to a fourth *prospophora* — εἰς τὴν δ'. *Ματεριαλι для исторіи чинопосльдованія*, p. 11.

Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ ἱ (p. 0264) Θεολόγου, Γρηγορίου τοῦ Νύσσης, Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου, Γρηγορίου Ακραγαντίνων, Γρηγορίου θαυματουργοῦ, Γρηγορίου τοῦ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας: Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεράρχου καὶ θαυματουργοῦ Νικολάου: Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου, Κυρίλλου, Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, καὶ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν ἱερομάρτυρος Βλασίου, Μοδέστου, Πολυκάρπου, καὶ πάντων τῶν ἱεραρχῶν καὶ ἱερομαρτύρων: Τῶν ἀγίων καὶ ἀρχιδιακόνων Στεφάνου καὶ Εὐπλου: Τῶν ἀγίων θαυματουργῶν ἰατρῶν, ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Ἐρμολάου καὶ Παντελεήμονος: Τῶν ἀγίων καὶ ἐνδόξων μεγάλων μαρτύρων Δημητρίου, Γεωργίου καὶ Θεοδώρου, Τρύφωνος, Εὐσταθίου, Εὐστρατίου, Αὐξεντίου, Μαρδαρίου καὶ Ὁρέστου: Τῶν ἀγίων μεγάλων μαρτύρων μ' καὶ πάντων τῶν μαρτύρων: Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Ἄντωνίου, Εὐθυμίου, Ἀρσενίου, Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου, Σάββα, Μακαρίου, Ἐφραίμ, Εὐφροσύνου, Ἰωάννου τοῦ τῆς Κλίμακος, Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου καὶ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, καὶ πάντων τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν: Τῶν ἀγίων καὶ ἐνδόξων μεγάλων μαρτύρων γυναικῶν Θέκλας, Βαρβάρας, Ἀναστασίας, Αἰκατερίνης, Κυριακῆς, Φωτεινῆς, Μαρίνης, Παρασκευῆς καὶ πάντων τῶν ἀγίων καὶ ὁσίων γυναικῶν: Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων τῶν τη' (318): Τῶν ἀγίων προπατόρων, πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν, ἀποστόλων, κηρύκων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων, ὁμολογητῶν, ἐγκρατευτῶν καὶ παντὸς πνεύματος ἐν πίστει τετελειωμένου: Τοῦ ἀγίου τοῦδε, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων σου τῶν ἀγίων, ὧν ταῖς ἰκεσίαις προσδέξαι, Κύριε, τὴν θυσίαν ἡμῶν ταύτην εἰς τὸ ὑπερουράνιον σου θυσιαστήριον· καὶ μνήσθητι, Κύριε, τῶν προσενηγκόντων καὶ δι' οὓς σοὶ προσήγαγον. Εἰς τὴν ε' (πέμπτην): Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων ἡμῶν, παντὸς τοῦ παλατιοῦ καὶ τοῦ στρατοπεδίου αὐτῶν: Ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῶ ἡμῶν ἀδελφότητος: Ὑπὲρ ἐλέους, ὑγείας, σωτηρίας, ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἰακώβου, ἀρχιερέως, Ἰωάννου καὶ Καλλινίκης μοναχῆς: Ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων: Ὑπὲρ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν, θλιβομένης καὶ καταπονουμένης, ἐλέους Θεοῦ καὶ βοηθείας ἐπιδομένης, σκέπης τοῦ ἀγίου τόπου τούτου, καὶ τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῷ, εἰρήνης καὶ καταστάσεως σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν, σωτηρίας καὶ βοηθείας τῶν μετὰ σπουδῆς καὶ φόβου Θεοῦ κοπιώντων καὶ διακονούντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν: Ὑπὲρ τῶν ἀπολειφθέντων καὶ ἐν ἀποδημίαις ὄντων, ἰάσεως τῶν ἐν ἀσθενείαις κατακειμένων: Ὑπὲρ ἱ (p. 0265) ἀναρρῦσεως τῶν αἰχμαλώτων, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν, τῶν ἐν ταῖς διακονίαις ὄντων, καὶ πάντων τῶν διακονούντων καὶ διακονησάντων ἐν τῇ ἀγίᾳ μονῇ ταύτῃ: Ὑπὲρ κοιμήσεως, αἰνέσεως, μακαρίας, μνήμης καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ Ἀμφιλοχίου ἱερομονάχου, Ραβουλοῦ μοναχοῦ, Ἰωαννικίου μοναχοῦ, Γεωργίου, καὶ πάντων τῶν προαπελθόντων πατέρων καὶ

ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε κειμένων καὶ ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων. Μνήσθητι, Κύριε, κατὰ τὸ πλήθος τοῦ ἐλέους σου καὶ τῆς ἐμῆς ἀναξιοτήτος, καὶ συγχώρησόν μοι πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον. Εἶθ' οὕτως λαβὼν θυμίαμα, βάλλει εἰς τὸ θυμιατήριον, εὐλογῶν αὐτὸ καὶ λέγων· Θυμίαμα προσφέρομεν, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς ὁσμὴν εὐωδίας, ὁ προσδεξάμενος εἰς τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον σου θυσιαστήριον, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν χάριν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ. Εἶτα τίθεται ὁ ἀστερίσκος ἐπάνω τοῦ θείου ἄρτου, λέγων· Καὶ κατελθὼν ὁ ἀστήρ, ἔστη, οὗ ἦν κείμενον τὸ παιδίον. Καὶ μετὰ ταῦτα τίθεται τὸ κάλυμμα, λέγων· Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν. Καὶ εἰς τὸ ἕτερον· Σκέπασον ἡμᾶς ἐν τῇ σκέπη τῶν περὺγων σου, ὁ Θεός, ἀποδίωξον ἀφ' ἡμῶν πάντα ἐχθρόν... Καὶ εἰς τὸν ἀέρα· Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ. Εἶτα, σκεπασθέντων τῶν ἀγίων δώρων μετὰ τῶν καλυμμάτων, λέγει· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν... καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ ἕως τέλους· Ἐπειτα λέγει ἐπὶ τῇ προθέσει τῶν τιμίων δώρων, τὸ Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ποιεῖ ἀπόλυσιν μυστικῶς, καὶ οὕτως ἀπέρχεται θυμῶν ἅπαντα τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς, θυμῶν δέ, ψάλλει ἡσύχως· Κριθόν μοι, Κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην (all of Psalm 25). Εὐχὴ τῆς προθέσεως· Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον τὴν τροφήν τοῦ παντὸς κόσμου... καὶ λυτρωτὴν εὐλογοῦντα... εἰς τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον... τῶν προσενεγκόντων καὶ δ' οὐς προσήγαγον... Swainson, *The Greek Liturgies*. p. 108.

Εὐλόγησον, δέσποτα. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς... Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν κ.τ.λ. Swainson, p. 110–111. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι... Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι... κ.τ.α. Εὐχὴ τοῦ α' ἀντιφώνου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὗ τὸ κράτος ἀνείκαστον... p. 111. Εὐχὴ τοῦ β' ἀντιφώνου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου... p. 112. Ἔτι καὶ ἔτι... Ἀντιλαβοῦ. Τῆς παναγίας. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε... κ.τ.α. Εὐχὴ τοῦ γ' ἀντιφώνου· Ὅ τας κοινὰς ταύτας καὶ συμφώνους... p. 113. Ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ... κ.τ.λ. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα κ.τ.α. Εὐχὴ τῆς εἰσόδου· Δέσποτα Κύριε ὁ ἱ (p. 0266) Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα... p. 114. Σοφία, ὀρθοί. Δεῦτε προσκυνήσωμεν. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Εὐχὴ τοῦ Τρισαγίου· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπανόμενος... p. 115–116. Μετὰ δὲ τὸ Τρισάγιον, λέγει· Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι, τὸ προκείμενον, ὁ ἀπόστολος. Εὐχὴ πρὸ τοῦ εὐαγγελίου· Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, Χριστὲ ὁ Θεός... ἀπρόσιτον φῶς καὶ τοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν... Σὺ γὰρ εἶ ὁ φωτισμὸς καὶ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ σου Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. p. 117. Σοφία, ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἐκ τοῦ κατά... Καὶ μετὰ τὸ εὐαγγέλιον· Εἵπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ, ὁ Θεός... Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός... Εὐχὴ τῆς ἐκτενοῦς· Κύριε ὁ Θεὸς τὴν ἐκτενὴ ταύτην ἰκεσίαν... p. 119. Ἔτι δεόμεθα

ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβε-
 στάτων καὶ φιλοχρίστων βασιλέων ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν...
 Ὑπὲρ ἐλέους, ὑγείας καὶ σωτηρίας, ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ
 Θεοῦ... Ἔτι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν παρισταμένων... Ἐκφώνησις·
 Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόφρων Θεός... Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι... Οἱ πι-
 στοὶ ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων... Κατηχήση αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθεί-
 ας... Ἀποκαλύψη αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον τῆς διακαιοσύνης... Ἐνώση αὐτοὺς
 τῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ... Σῶσον, ἐλέησον, ἀντιλαβοῦ... Οἱ κατηχούμενοι τὰς κε-
 φφαλὰς ὑμῶν... Εὐχὴ κατηχουμένων α'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κα-
 τοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν... Ἐκφώνησις· Ἴνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξά-
 ζωσι. p. 119. Οἱ κατηχούμενοι προέλθετε. Εὐχὴ πιστῶν α' μετὰ τὸ ἀπλωθῆναι
 τὸ ἅγιον εἰλητόν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε βασιλεῦ τῶν δυνάμεων, τῷ κα-
 ταξίωσαντι ἡμᾶς παραστῆναι... p. 120. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Σοφία. Ἐκφώνη-
 σις· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα. Ἔτι καὶ ἔτι. Εὐχὴ πιστῶν β'. Πάλιν καὶ πολ-
 λάκις σοι προσπίπτομεν... p. 121. Εὐχὴ τοῦ χειρουργοῦ· Οὐδεὶς ἄξιος τῶν
 συνδεδεμένων ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις... ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν ἄμετρον καὶ
 ἄρρητόν σου φιλανθρωπίαν... p. 122–123. Τὸν πεντηκοστόν. Ἀντιλαβοῦ, σῶ-
 σον... Σοφία. Ἐκφώνησις· Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους... Εἶτα λέγει μυστικῶς,
 θυμιῶν τὴν ἀγίαν τράπεζαν καὶ τὰ ἅγια· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ ἕως τοῦ
 Ἄρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες. Καὶ μετὰ ταῦτα· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν...
 Ὑπὲρ τῶν προσκομισθέντων τιμίων δώρων... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ
 τοῦ ῥυσθῆναι... Εὐχὴ μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ (τραπέζῃ)· Κύ-
 ριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος, ὁ δεχόμενος θυσίαν αἰνέσεως...
 p. 125. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν... Ἄγγελον εἰρήνης... Συγ-
 γνώμη καὶ ἄφεσιν... || (p. 0267) Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα... Τὸν ὑπόλοιπον
 χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν... Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς... Τῆς παναγίας. Ἐκ-
 φώνησις· Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ... Εἰρήνη πᾶσι. Ἀγα-
 πῆσωμεν ἀλλήλους. Τὰς θύρας, τὰς θύρας... Πιστεῦω εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα
 παντοκράτορα... Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας ἡμῶν. Εὐχαριστήσωμεν τῷ
 Κυρίῳ. Ὁ ἱερεὺς κλινόμενος ἐπεύχεται· Ἄξιον καὶ δίκαιον σὲ ὑμνεῖν, σὲ εὐλο-
 γεῖν... p. 128. Ἐκφώνησις· Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ἄδοντα, βοῶντα, κεκραγότα
 καὶ λέγοντα. Εὐχεται κλινόμενος· Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων ду-
 νάμεων... p. 128–129. Ἐκφώνησις· Λάβετε φάγετε τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου...
 Ὅμοίως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων. Ἐκφώνησις· Πίετε ἐξ
 αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά σου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης... Ὁ ἱερεὺς εὐ-
 χεται· Μεμνημένοι τοίνυν τῆς σωτηρίου ταύτης ἐντολῆς... p. 129. Ἐκφώνη-
 σις· Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα. Ἔτι
 προσφερόμεν σοὶ τὴν λογικὴν ταύτην καὶ ἀναίμακτον λατρείαν... p. 130.
 Καὶ ἀνιστάμενος καὶ σφραγιζὼν τὰ ἅγια δῶρα, λέγει· Καὶ ποιήσον τὸν μὲν
 ἄρτον τοῦτον τίμιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν. Τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τοῦτο
 τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν. Μεταλαβὼν αὐτὰ τῷ Πνεύματί σου τῷ

ἀγίω. Ἀμήν. Μνήσθητι ἡμῶν, δέσποτα ἅγιε. Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς κλινόμενος ἐπεύχεται· Ὡς τε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν... Ἐκφώνησις· Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας ἀχράντου, ὑπερευλογημένης... Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Τοῦ ἀγίου Ἰωάννου προφήτου, Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, προστασίαις τῶν τιμίων ἐπουρανίων δυνάμεων ἀσωμάτων, τῶν ἀγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τῶν ἀγίων καὶ ἐνδόξων ἱεραρχῶν, τῶν ἀγίων μεγάλων μαρτύρων, τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, καὶ πάντων τῶν ἀγίων, καὶ τοῦ ἀγίου τοῦδε, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου, ὧν ταῖς ἱκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς, ὁ Θεός. Καὶ μνήσθητι πάντων τῶν κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου. Μνήσθητι, Κύριε, τὰς ψυχὰς τῶν δούλων σου Ἀμφιλοχίου ἱερομονάχου, Ραβουλοῦ μοναχοῦ, Ἰωαννικίου μοναχοῦ, Γεωργίου, Ἰωάννου, Θεοδούλου μοναχοῦ, Θεοδότης, Ζωῆς, Κοσμᾶ ἱερομονάχου, Γερασίμου μοναχοῦ, Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας, Γερβασίου μοναχοῦ, Μαρίας, Σοφίας, Ματθαίου μοναχοῦ, Σάββα μοναχοῦ, Μεθοδίου μοναχοῦ, Νικολάου ἱερομονάχου, Δημητρίου καὶ Εἰρήνης. Μνήσθητι, Κύριε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου Κωνσταντίνου¹²⁵... καὶ ἀνάπαυσον αὐτούς, **|| (p. 0268)** ἔνθα ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Ἔτι παρακαλοῦμέν σε· μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς... p. 132–133. Ἐκφώνησις· Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν τοῦδε, ὃν χάρισαι ταῖς ἀγίαις σου ἐκκλησίαις... Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἀγίας μονῆς ταύτης, ἐν ἣ παροικοῦμεν... p. 133–134... Μνήσθητι, Κύριε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου Ἰακώβου ἀρχιερέως, Νήφωνος ἱερομονάχου, Νικάνορος ἱερομονάχου, Ἀρσενίου ἱερομονάχου, Ἰσαὰκ ἱερομονάχου, Θεοδώρου μοναχοῦ, Ἰωάννου καὶ Καλλινίκης μοναχῆς, Ὀλυμπιάδος μοναχῆς, Ξένης μοναχῆς, Μανουὴλ καὶ Εἰρήνης, Θεοδοσίου ἱερομονάχου, Δημητρίου καὶ Ἄννης, Κωνσταντίνου καὶ Ἄννης καὶ Καλλινίκης μοναχῆς, Ξένου καὶ Μαρίας. Ἐκφώνησις· Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ δοξάζειν... Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν... Πάντων τῶν ἀγίων μνημονεύσαντες... κ.τ.λ. p. 133–134. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν ἅπασαν καὶ τὴν ἐλπίδα. p. 135. Ἐκφώνησις· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Πάτερ ἡμῶν... Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία. Εἰρήνη πᾶσι τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Βασιλεῦ ἀόρατε... p. 136. Ἐκφώνησις· Χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ... Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... p. 136. Πρόσχωμεν. Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Πλήρωσον, δέσποτα, τὸ ἅγιον ποτήριον τοῦτο. Πλήρωμα πνεύματος ἀγίου. Ἀμήν. Εἶτα βάλλει τὸ ἅγιον ζέον, λέγων· Ζέσης πλήρης πίστεως Πνεύματος ἀγίου. Ἀμήν. Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ σήμερον, Υἱὲ Θεοῦ... Τὰς ἀνομίας μου πάριδε, Κύριε, ὁ ἐκ Παρθένου... Ὡς ὁ ἄσωτος υἱὸς ἦλθον κἀγώ, οἰκτιρίζων. Ὡς ὁ περιπεσὼν εἰς τοὺς ληστὰς καὶ τετραυματισμένος... Ἐκαστος, ὅπου σώζεται, ἐκεῖ δικαί-

¹²⁵ The ellipsis here marks a spot that was evidently left blank with the intention of having further names recorded.

ως... Καὶ αὐθις λέγει· Συγχώρησόν με, δέσποτα ἅγιε. Καὶ λαβὼν τὸν θεῖον ἄρτον ἐν δεξιᾷ, ποιῶν μετ' αὐτοῦ σταυρὸν γ' εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, λέγει· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Πιστεύω, Κύριε, καὶ ὁμολογῶ, ὅτι σὺ εἶ ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ ἐλθὼν. Ὅτε δὲ μεταλαμβάνη τοῦ θεῖου ἄρτου, ἀσπάζεται αὐτόν, λέγων· Τὸ τίμιον καὶ ἅγιον καὶ ἄχραντον σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ὁ δεῖνος ἱερομόναχος εἰς ἄφεισιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ἀμήν. Ὁμοίως καὶ εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον· Τὸ τίμιον καὶ ἅγιον καὶ ζωοποιὸν αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος. Καὶ μετὰ τὸ μεταλαβεῖν, λέγει ἡσύχως· Τῆς ἁγίας ἐνδόξου καὶ ἀχράντου σαρκὸς σου, Χριστέ, μετέλαβον καὶ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σου αἵματος ἡξιώθην ὁ ἀνάξιος, καὶ τῆς βασιλείας σου μὴ στερήσης με. || (p. 0269) Εἶτα εἰσκομίζει τὰ ἅγια ἀπὸ τοῦ δίσκου ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ φόβου Θεοῦ, βληθείσης καὶ τῆς ἁγίας λαβίδος ἐν αὐτῷ, προσέχων δε ἀκριβῶς μὴ τι κατελείφθῃ ἐν τῷ ἁγίῳ δίσκῳ τοῦ ἁγίου καὶ φορικῶδους σώματος. Καὶ αὐθις στραφείς πρὸς τὸν λαόν, λέγει ἡσύχως· Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως προσέλθετε. Εἶτα σφραγίζει πάντας, λέγων· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου. Εὐχὴ μετὰ τὴν ἁγίαν μετάληψιν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλάνθρωπε... p. 141. Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἢ δόξα σου. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιάζων. Ἐκφώνησις· Πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Πληρωθήτω τὸ στόμα. Καὶ μετὰ τὸ ὑποστρέψαι λέγει· Ὅρθοι οἱ μεταλαβόντες κ.τ.λ. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν... Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος· Εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε... p. 142. Εὐχὴ λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ· Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν... p. 143.

Ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον εἰς πάσας τὰς ἑορτὰς τῆς Θεοτόκου.

Ἀκολουθία τοῦ ἐσπερινοῦ. The usual order. The litany of fervent supplication mentions among the living the Emperor Andronicus, Emperor Michael, and Maria. N. Krasnoseltsev [*Ματὴριαλι δὲα ἱστορίῳ χινοποσλῆδωδανία λιτουργίῳ σβ. Ἰοαννα Ζλατογυσταγο*, p. 8–9] identifies the former with Andronicus II (1281–1332), and the latter with his predecessor Michael VIII (1261–1281). The *kephaloklisis* prayer runs as follows: Παντοκράτωρ Δέσποτα, ὁ τὸ μέτρον τῆς ἡμέρας πληρώσας καὶ τὸ σκότος θέμενος ἐπὶ συστάσει τῆς νυκτὸς. See p. 163 above. Εἶη τὸ κράτος τῆς βασιλείας σου εὐλογημένον καὶ δεδοξασμένον τοῦ Πατρὸς.

Τὰ τοῦ ὄρθρου· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι ἡμᾶς τῆς ἀκροάσεως τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου... Σοφία ὄρθοι ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου. Εἰρήνη πᾶσιν. Ἐκ τοῦ κατὰ ὁ δεῖνα τὸ ἀνάγνωσμα. Εἶπωμεν πάντες ἐξ ὅλης ψυχῆς... Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν... Goar, p. 44. Ὅτι Θεὸς ἐλέους, οἰκτιρωμῶν καὶ φιλανθρωπίας... Εἰρήνη πᾶσι... Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν... Καὶ εὐθὺς τὴν εὐχὴν μυστικῶς· Κύριε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τῷ παντεφόρῳ σου

ὄμματι ἐπιβλέπων ἐπὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν... Goar, p. 44. Σοφία. Ὁ ὢν εὐλογη-
τὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου νουθεσία πρὸς τοὺς
ιερεῖς· Πρόσεχε σεαυτὸν, ὦ ἱερεῦ, καὶ οἷς μέλλεις διδάσκειν, καὶ βλέπε τὴν
διακονίαν, ἣν παρέλαβες, ἵνα αὐτὴν πληρῆς· οὐ γὰρ ἐπίγειον ἢ (p. 0270) διακο-
νίαν ἐνεχειρίσθης, ἀλλὰ οὐράνιον, οὐκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀγγέλων· σπούδα-
ζε σεαυτὸν παραστήσαι τῷ Κυρίῳ ἐργάτην ἀναίσχυντον...

A later hand has added Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας τοῦ ἔσπερινοῦ· Ὁ Θεὸς
ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοὺς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώ-
πων... Goar, p. 32. Εἶη τὸ κράτος τῆς βασιλείας σου.

0270 [Athos, Philotheou, 177]

XXX. N° 177 Εὐχολόγιον on bombycine. Athos, Philotheou [s.n.], in 8°, 391 ff.,
manuscript written in a florid calligraphic hand of AD 1332, as can be inferred
on the basis of the paschal table, which begins with AM 6840. The beginning of
the manuscript is lost. Many additions by different hands.

f. 1. Στιχηρὰ εἰς τὸν στίχον for Pentecost Vespers.

f. 3. Table of contents for the *euchologion*.

f. 7. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσο-
στόμου. For the peculiarities of the text, see Athos, Philotheou 164 (s. XV–XVI).

f. 28v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Με-
γάλου.

f. 48. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. The text contains a number
of peculiar prayers that seldom occur in other manuscripts, viz. Εὐχή τῆς προ-
θέσεως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν ὁδοὺς σωτηρίας, σὺ ἰκάνωσον
ἡμᾶς προσενέγκειν σοι θυσίαν... Εὐχή ἐτέρα· Κύριε, Κύριε, νῦν δεόμεθά σου,
ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, μὴ καταισχύνης ἡμᾶς τῆς εἰς σε πίστεως... Εὐχή τοῦ
θυμιάματος· Ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος καὶ ἀόρατος καὶ ἀχειροποίητος, ὁ προσδε-
ξάμενος τὰ δῶρα αὐτά... Εὐχή τοῦ χερουβικῆ ὕμνου· Ὁ Θεός ὁ ἐπισκεψά-
μενος, ὁ ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν, Δέσποτα Κύριε, καὶ
χαρισιάμενος ἡμῖν... Goar, p. 171. Εὐχή εἰς τὸ ὑψῶσαι τὸν ἄρτον· Ἀγαθὲ καὶ
φιλόανθρωπε, καὶ διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ... Conf. Swain-
son, p. 264–265.

f. 62. Ἀκολουθία τῶν ἀποστολοευαγγελίων τῆς ἐβδομάδος ὅλης and for
the whole year.

- f. 202v. Prayers for various occasions.
- f. 210v. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ.
- f. 222¹²⁶ Ἀκολουθία εἰς ἀρραβῶνα γάμων.
- f. 224. Ἀκολουθία εἰς ἐκκλησιαστικὸν γάμον.
- f. 233. Ἀκολουθία τοῦ ἀσθενοῦς ἐλαίου. || (p. 0271)
- f. 270. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου βαπτίσματος.

At the beginning of the prayers for making a catechumen the baptizand stands κατ' ἀνατολὰς ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ ἐμφυσῶν αὐτῷ τρίτον, σφραγίζει ὁ (ιερεὺς) τὸ στόμα αὐτοῦ, τὸ μέτωπον καὶ τὸ στήθος, καὶ ποιήσας εὐλογητόν, ἄψας καὶ θυμιάσας, καὶ ποιήσας Τρισάγιον, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε... (f. 270). Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς, ψάλλων· Μακάριοι ὦν... καὶ λέγει σὺν τῷ λαῷ τὸν στίχον τοῦτον καὶ δοξάζει καὶ λέγει· Τὴν χάριν ἔλαβε, τὸν Χριστὸν ἐνδέδεται, τὴν πίστιν τετήρηκε, τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς. (f. 285).

- f. 300. Gospel and Apostol lections for the whole year.
- f. 366. Paschal table.
- f. 367. Ἀκολουθία τῆς ἀκαθίστου.

0271 [Athos, Dionysiou, 99]

XXXI. N° 99. Athos, Dionysiou. Liturgical scroll, copied by a certain Joseph on 10 April AM 6894, i.e. AD 1386. Besides the text of St John Chrysostom's Liturgy (of which only the prayers are included), the scroll contains the following ordination offices:

Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου. *Goar*, p. 196.

Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου. p. 204.

Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου. Μετὰ τὴν τοῦ Τρισαγίου συμπλήρωσιν, ἄνεισιν ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὴν κρηπίδα, τὴν πρὸς τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ προσάγεται τούτῳ παρὰ τῶν συμπαρόντων τριῶν ἀρχιερέων ὁ χειροτονεῖσθαι μέλλων ἐκ τοῦ δεξιῶν μέρους, ὁ δὲ χαρτοφύλαξ ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους δίδωσιν αὐτῷ χάρτην, ἐν ᾗ γέγραπται ταῦτα. Ψήφω καὶ δοκιμασία

¹²⁶ The marriage, εὐχέλαιον and baptism offices are added by a 16th-century hand.

θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν καὶ ὀσιωτάτων ἀρχιεπισκόπων ἢ θεία χάρις. Conf. Goar, p. 249—250. One is to name the city where the candidate is ordained. Ἐπιδιδόμενου τοίνυν τοῦ τοιοῦτου τοῦ χαρτίου τῷ ἀρχιερεῖ καὶ τοῦ χαρτοφύλακος λέγοντος, τὸ Πρόσχωμεν, ὁ ἀρχιερεὺς ἀναγινώσκει τὰ γεγραμμένα εἰς ἐπήκοον τῶν παρεστώτων καὶ πάντων φωνούντων ἐκ γ' τὸ Κύριε ἐλέησον, ἀναπτύσσει τὸ εὐαγγέλιον ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ἐπιτίθησι τῇ κεφαλῇ τοῦ χειροτονουμένου, συνεφαπτομένων καὶ τῶν ἄλλων ἀρχιερέων, εἶτα ποιῶν σταυροὺς γ' ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἔχων ἐπικειμένην τὴν (αὐ)τῶν χειρὰ ἐπέυχεται οὕτως· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ νομοθετήσας. Goar, p. 250. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, λέγει τῶν συγχειροτονούντων ἀρχιερέων εἰς λεπτὴ φωνῇ, ὅσον ἀκούειν τοὺς συμπαρόντας ἐπισκόπους καὶ ἀποκρίνεσθαι τὰ διακονικά· Ἐν ειρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς ειρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας... Ὑπὲρ τοῦ δούλου... Ὅπως ὁ φιλάνθρωπος... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Καὶ τούτων ῥηθέντων, ὁ ἀρχιερεὺς, ἔχων ὡσαύτως τῇ τοῦ χειροτονουμένου κορυφῇ τὴν χειρὰ ἐπικειμένην, εὐχεται οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι... Goar, p. 251. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν αἶρει τὸ εὐαγγέλιον κ.τ.λ. Goar, p. 251.

Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου. Goar, p. 244.

Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου. Goar, p. 210. Desinit Κατὰ δὲ τὸν τῆς μεταλήψεως τῶν θείων μυστηρίων καιρὸν, πρῶτος τῶν ἄλλων διακόνων χειροτονηθεὶς τοῦ θείου ἄρτου μετέχει παρὰ τοῦ χειροτονήσαντος ἀρχιερέως, καὶ μεταλαμβάνει τοῦ τιμίου αἵματος πρὸς αὐτοῦ. Λέγει καὶ τὸ Ὅρθοι μεταλαβόντες. Ἐπεὶ δὲ ἔξεστι τὴν τοῦ διακόνου χειροτονίαν κ.τ.λ. Goar, p. 211.

0272 [Athos, Vatopedi, 133 (764)]

XXXII. N° 133 (744). Athos, Vatopedi Monastery. Bombycine, in folio, 332 ff., written in a clear 14th-century cursive. The litany mentions among the living Lady (f. 375 ὑπὲρ εὐσεβεστάτης καὶ φιλοχρίστου δεσποίνης) Anna of Savoy, regent from 1341 to 1347, her son Emperor John V and her daughter-in-law (f. 297, v. 375) Helena Kantakouzene, whom John married on 21 May 1347. The manuscript, therefore, was copied *after the middle of the 14th century*, but no later than 1368, when Anna of Savoy lost all influence on state affairs. N. F. Krasnoseltsev, *Материалы для истории чинопослуждования литургии св. Иоанна Златоустаго*, p. 34.

f. 1v. Πίναξ ἀκριβῆς τοῦ παρόντος βιβλίου.

f. 2. Τάξις¹²⁷ γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου. Εὐχολ. Goar, p. 195.

Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου. Goar, p. 204.

f. 2v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία τοῦ διακόνου. Ὀφείλοντος εἶναι χρόνων τελείων εἴκοσι καὶ πέντε. Μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ἀγίαν ἀναφορὰν καὶ τὰς θύρας ἀνοιγῆναι κ.τ.λ. Goar, p. 210 – 211. The litany || (p. 0273) contains supplications Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων βασιλέων... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν παρισταμένων καὶ χρηζόντων τῆς παρὰ Θεοῦ βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως τοῦ...

f. 3v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου. Ὀφείλοντος εἶναι χρόνων λ'. Μετὰ τὸ εἰσενεχθῆναι καὶ ἀποτεθῆναι τὰ θεία δῶρα ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ... Εὐχολ. Goar, p. 244.

f. 5. Ω Ἰησοῦ¹²⁸ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριε καὶ Λόγε τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ποιμὴν καὶ ἀμνέ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου κ.τ.λ. p. 536.

f. 6–15. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

There is no mention of the *troparion* Κύριε, ὁ τὸ πανάγιον; the text begins with a prayer τῆς προθέσεως and ends with an Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ.

f. 15v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

Begins with an „Εὐχή τῆς προθέσεως“ and ends with an „Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ“. The phrase Μεταλαβὼν τῷ Πνεύματί σου is absent.

f. 28v. Ἡ θεία μυσταγωγία τῶν προηγιασμένων.

Εἰσελθόντος τοῦ ἱερέως ἐν τῷ ἀγίῳ θυσιαστηρίῳ καὶ τὴν ἱερὰν ἐνδυσάμενου στολήν, καὶ εὐλογήσαντος τὸν εὐλογητὸν Θεόν, ψάλλεται¹²⁹ συνήθως ὁ προοιμιακὸς ψαλμός· οὗτος δὲ λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ. Εὐχή ἀντιφώνου πρώτου· Κύριε οἰκτίρμον καὶ ἐλεῆμον, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε. Goar, p. 163. Εὐχή ἀντιφώνου δευτέρου· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης ἡμᾶς. p. 163. Εὐχή ἀντιφώνου τρίτου· Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν. p. 163. Εἶτα τοῦ ψαλμοῦ τελεσθέντος, ἄρχεται τῆς συναπτῆς· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, κ.τ.λ. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, ψάλλεται τὸ Πρὸς Κύριον, ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπέρχεται ἐν τῇ ἀγία προθέσει, καί,

¹²⁷ All the offices of ordinations are written in a 16th-century hand.

¹²⁸ This prayer is written in a 17th-century hand.

¹²⁹ Athos, Esphigmenou 208 (s. XV): ψάλλεται τὸ σύνθηρες κάθισμα τοῦ ψαλτηρίου, ἦτοι τὸ Πρὸς Κύριον.

ἐξενεγκῶν τὸν ζωποπιόν ἄρτον, προτίθησιν ἐν τῷ ἁγίῳ δίσκῳ,¹³⁰ ποιῶν καὶ ἔνωσιν, οὐ μέντοι λέγων τι τῶν συνήθων τῇ προθέσει,¹³¹ ἀλλὰ μόνον περικαλύψας τὰ ἅγια, θυμιάσας ἀπέρχεται. Ποιεῖ δὲ ἐν τῇ στιχολογίᾳ καθ' ἑκάστην δόξαν, συναπτήν μικρὰν καὶ ἐκφωνή- || (p. 0274) σεις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστίν... Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Ὅτι ἡγιασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον... Ἐν δὲ τῷ ψάλλεσθαι τὸ Κύριε ἐκέκραξα, θυμιαῖα κατὰ τὸν τύπον¹³². Εὐχή τῆς εισόδου· Ἐσπέρας καὶ πρωῖ καὶ μεσημβρίας αἰνουῦμεν... p. 164. Σοφία, ὀρθοί.¹³³ Καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα λέγει Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης τὸ προκείμενον τῆς προφητείας καὶ τὴν Γένεσιν. Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον προκείμενον, ἀνίσταται ὁ ἱερεὺς καὶ, λαβὼν τὸν κηρὸν, ἀπτόμενον ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ¹³⁴ μετὰ καὶ τοῦ θυμιατοῦ, ἴσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ, σφραγίζων σταροειδῶς, λέγει· Σοφία, ὀρθοί. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι, καὶ εὐθὺς αἱ Παροιμίαι¹³⁵. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη σοι. Σοφία. Καὶ ὁ ψάλτης τὸ Κατευθυνθήτω. Εἶτα ἡ ἔκτενὴ· Εἴπωμεν πάντες, κ.τ.λ. Εὐχή τῆς ἔκτενουσ ἰκεσίας· Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἔκτενὴ ταύτην ἰκεσίαν... p. 164. Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι τῷ Κυρίῳ, κ.τ.λ. p. 164. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται¹³⁶ Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίστης καὶ δημιουργός... p. 165. Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε. Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῆς δ' μεσονηστήμιου, προστίθεται καὶ τὰ ὑποτεταγμένα διακονικὰ σὺν τῇ εὐχῇ, καὶ ὀφείλεις ἅμα τῷ εἰπεῖν τὴν ἄνωθεν ἐκφώνησιν, τὸ Ἴνα καὶ αὐτοί, ἄρξασθαι οὕτως· Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε, οἱ κατηχούμενοι προέλθετε, ὅσοι πρὸς τὸ φῶτισμα κ.τ.λ. p. 165—168. The following only differs [from the usual text] in the titles of some prayers: „Ὁ τῶν ἀρρήτων καὶ ἀθεάτων” is entitled „Εὐχή μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ θεῖα δῶρα...”, and the final prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαγὼν ἡμᾶς is entitled Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ.

f. 34. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.

The first four prayers are the same as in Goar, p. 28—29. The fifth one: Εὐχή τῆς εισόδου· Ἐσπέρας καὶ πρωῖ καὶ μεσημβρίας. p. 31. The sixth: Εὐχή ἀπολύσεως· Ὁ Θεός, ὁ μέγας, ὁ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν... p. 29 The *kephaloklisia* prayer: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανούς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρία... p. 32.

¹³⁰ δίσκῳ μετὰ τῆς προσοχῆς καὶ εὐλαβίας, ποιῶν.

¹³¹ τῇ προθέσει ἢ εὐχὴν προθέσεως, εἰ καὶ ἐν τισὶ εὐρηται εὐχὴ προθέσεως, ἀλλὰ μόνον περικαλύψας.

¹³² Κατὰ τὸν τύπον ἢ εἰσοδος μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, εὐχὴ τῆς εισόδου.

¹³³ Σοφία, ὀρθοί. Μετὰ τὴν εἰσοδὸν καὶ τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα, ἤτοι τὴν Γένεσιν, ἔτι δὲ καὶ τὸ δεύτερον προκείμενον, ἀνίσταται ὁ ἱερεὺς...

¹³⁴ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ—is omitted.

¹³⁵ Καὶ εὐθὺς ἀναγινώσκειται ἡ Παροιμία Εἶτα τὸ Κατευθυνθήτω καὶ ἡ ἔκτενὴ παρὰ τοῦ διακόνου Εἴπωμεν.

¹³⁶ Εὐχὴ κατηχουμένων πρὸ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς. Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίστης...

f. 36–40. Εὐχαὶ ἑωθιναί.

12 prayers. Εὐχολ. Goar, p. 39–42. The tenth prayer is entitled Εὐχή τοῦ πεντηκοστοῦ. To these 12 is || (p. 0275) added, without special title, a *kephaloklisia* prayer. p. 44.

f. 40v. Μηνολόγιον, ἔχον διαφόρους ἀποστόλους, εὐαγγέλια τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ.

f. 187. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρα τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. A. Dmitrievskii, *Богослужение в русск. церкви в XVI в.*, Appendix, p. 6–7.

f. 187. Τῆ τεσσαρακοστῆ ἡμέρα πάλιν προσάγεται. *Ibid.*, p. 7–8.

f. 189. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. *Ibid.*, p. 9–11.

f. 193. Εὐχαὶ τῶν ἀγίων βαπτισμάτων, ἃς ποιεῖ ὁ πατριάρχης προηγησάμενων τῶν εἰρημένων, μάλιστα τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ ἑσπέρας. *Ibid.*, p. 12–15. The only differences are the Great Litany (same as in Goar's *Euchologium*) and the absence of the note Ἐν δὲ τοῖς λοιπαῖς ἑορταῖς, ὅτε ἐν τῷ μικρῷ φωτιστηρίῳ κ.τ.λ.

f. 197v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν φωτισθέντα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρα. Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος. Εὐχολ. Goar, p. 303. Καὶ λαβὼν σπόγγον καινὸν ἐξ ὕδατος, ἀποσπογγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὰ ὦτα καὶ τὰ λοιπά, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον νῦν καὶ ἀεὶ.

f. 197v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς κολυμβήθρας... Goar, p. 304. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ ἐνδυσάμενός σε τὸν Χριστὸν καὶ Θεόν... Goar, p. 304.

f. 198. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον. Dmitrievskii, *Богослужение*, appendix, p. 16.

f. 199. Τάξις, γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρῶσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης.

Up to the circumambulation with relics and the *troparion* Ὁ ἐν τῆ πέτρα τῆς πίστεως οἰκοδομήσας τὴν ἐκκλησίαν, this text is similar to Goar, p. 655–661. Following the *troparion*, we have Ὅτε δὲ πλησιάσουσιν τῷ καθιερωμένῳ ναῷ, ψάλλουσι· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων τὸ καύχημα. Ἅγιοι μάρτυρες οἱ καλῶς ἀθλήσαντες. Καὶ ἡνίκα φθάνουσιν εἰς τὴν μέσην τοῦ ναοῦ πύλην, κεκλεισμένην οὖσαν, μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιερεὺς· Δόξα σοι,

Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ τιθέντος αὐτοῦ τὸν δίσκον || (p. 0276) εἰς τράπεζαν, ἐπὶ τούτων ἡτοιμασμένην· οἱ μὲν ψάλται κατὰ τὸ σχῆμα τῶν ἐγκαινίων, ψάλλουσι τὸ Ἄρατε πύλας, ὁ δὲ ἀρχιερεὺς λέγει καθ' ἑαυτὸν εὐχὴν τῶν ἐγκαινίων· Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας... p. 662. Μετὰ δὲ τὸ Ἀμήν, ἐνθεὶς ἐπιφέρει τὴν εἰθισμένην τῆς εἰσόδου εὐχὴν, ἔχουσιν οὕτως· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα... p. 662. Then, up to the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καὶ ταύτην τὴν δόξαν τοῖς ὑπὲρ σου ἀθλήσασιν, same as Goar, p. 662–663, except that there are no *stichera idiomela*. After the prayer, the text ends with Καὶ εὐθέως οἱ ψάλται, δοξάζοντες, ἐπισυνάπτουσι τὸ Τρισάγιον, καὶ πᾶσα ἡ θεία μυσταγωγία πληροῦται κατὰ τὴν τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθίαν. Μέχρι δὲ συμπληρώσεως ἡμερῶν ἑπτὰ καθ' ἑκάστην ἐν τῷ τοιούτῳ ναῶ κ.τ.λ. Goar, p. 664.

f. 207v. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης τῆς ἀγίας τραπέζης. Goar, p. 490–491.

f. 209. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ σταυροπηγίου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐρασθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ... Goar, p. 485.

f. 210. Ἀκολουθία σὺν Θεῶ ἀγίῳ τοῦ εὐχελαίου.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, καὶ εὐθὺς Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, τὸ Θεὸς Κύριος, ἦχος δ'. Ταχὺς εἰς ἀντίληψιν μόνος ὑπάρχων. Εἶτα ὁ Ν' καὶ εὐθὺς ὁ κανὼν. Goar, p. 332–334, with the *kontakion* Προστασία τῶν χριστιανῶν but without Ἄξιον ἐστίν and the *exaposteilarion*. Στιχηρά, ἦχος δ'. Ἐδωκας σημείωσιν. Ἐδωκας τὴν χάριν σου κ. τ. λ. Goar, p. 334–335, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν κ.τ.λ. Dmitrievskii, *Богослужение вь русск. церквѣ вь XVI в.,* appendix, p. 120–135. The only difference is that the prayer Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς, is not followed by the note Ἐκαστος οὖν τῶν ἱερέων, βάλλων ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην.

f. 227. Εἰς ἀρχαριον ῥασοφοροῦντα.

Εὐχολ. Goar, p. 378–379. The text ends Εἶτα (i.e. after the prayer Εἰς τὸν ζυγόν σου) κουρεύει αὐτὸν καὶ ἐνδύει τὸ ῥάκος καὶ τὸ καμιλαῦχιν, οὐ μέντοι λέγει ἐκ τῶν συνήθων.

f. 228. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤγουν τοῦ μανδύου.

Μετὰ τὸ κρουσθῆναι τὸ ξύλον τῆς λειτουργίας, καὶ ἄρξασθαι τοὺς ἀδελφούς τῶν ὠρῶν, εἰσφέρει ὁ ἐκκλησιάρχης τὸν μέλλοντα ἀποκαρῆναι, καὶ ποιεῖ γονυκλισίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χορούς, εἶτα τῷ ἡγουμένῳ. Καὶ τότε ἐξερχόμενος ἐν τῷ νάρθηκι, ἀποτίθεται πάντα τὰ συνήθη ἱμάτια καὶ αὐθις, εἰσαχθεὶς ἔνδοθεν τῶν βασιλι- || (p. 0277) κῶν πυλῶν

παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου, ἴσταται μετὰ κολοβίου ἄζωστος, ἀνυπόδετος, ἀσκεπής, ὀθόνην μόνον περικεκαλυμμένος διὰ τὸ εὐσχημον. Ψαλλομένων δὲ τῶν συνήθων ἀντιφώνων, καὶ τῆς εἰσόδου γενομένης, λέγεται εἰς τὸ Δόξα κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἰς δὲ τὸ Καὶ νῦν, ἦχος α΄. Ἀγκάλας πατρικὰς¹³⁷... Τοῦ¹³⁸ βῆμά σου φρικτόν... Μητέρα σε Θεοῦ ἐπιστάμεθα πάντες. Τούτων δὲ ψαλλομένων, ἀπελθὼν ὁ ἀποκαρῆναι μέλλων προσπίπτει ἐνώπιον τῶν ἀγίων θυρῶν¹³⁹, ἐκεῖσε τοῦ ἡγουμένου ἱσταμένου, καὶ δίδονται κηρία παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου¹⁴⁰. Ὁ δὲ μέλλων κουρευθῆναι, ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, εἶτα τῷ ἡγουμένῳ, καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν μετάνοιαν, ὡς εἴρηται, ἐπερωτᾶται. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐάν ἐστιν ὁ ἡγούμενος ἱερεὺς, ἐπερωτᾶ τοῦτον, εἰ δ' οὐκ, ἐπερωτᾶται παρὰ τοῦ ἱερέως. Ἐρώτησις· Τί προσῆλθες, ἀδελφέ, προσπίπτων τῷ ἀγίῳ θυσιαστηρίῳ καὶ τῇ ἀγίᾳ συνοδίᾳ ταύτῃ; Ἀπόκρισις· Ποθῶν τὸν βίον τῆς ἀσκήσεως, τίμιε πάτερ. Εἶτα λέγει ὁ ἡγούμενος, ἦτοι ὁ ἱερεὺς· Ὄντως καλὸν ἔργον καὶ μακάριος ἐξελέξω, ἀλλ' ἐάν καὶ τελειώσης· τὰ γὰρ καλὰ ἔργα κόπῳ κτῶνται καὶ πόνῳ κατορθοῦνται. Ἐρώτησις· Ἐκουσία σου γνώμη προσέρχη τῷ Κυρίῳ; Ἀπόκρισις· Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Μὴ ἔκ τινος ἀνάγκης, ἢ βίας; Ἀπόκρισις· Οὐχί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Παραμένεις τῷ μοναστηρίῳ καὶ τῇ ἀσκήσει μέχρι τῆς ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς; Ἀπόκρισις· Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, τίμιε πάτερ. Καὶ εὐθὺς ἢ κατήχησις αὐτῇ· Βλέπε, τέκνον, οἷας συνθήκας δίδωσ τῷ Δεσπότη Χριστῷ... Goar, p. 383. Ἐρώτησις· Ταῦτα πάντα οὕτω καθομολογεῖς... Ἀπόκρισις· Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, τίμιε πάτερ. Εἶτα τὴν εὐχὴν ταύτην· Πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος κ.τ.λ. Εὐχολ. Goar, p. 384, but without the passage Ἐπὶ δὲ γυναικῶν· Τῆς ἀγίας πρωτομάρτυρος Θέκλης, κ.τ.λ. p. 385. Εἶτα κλίνει μικρὸν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τίθησιν ὁ ἱερεὺς ἐπάνω αὐτῆς τὸ σχηματολόγιον, καὶ λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς ἐπήκοον πάν- || (p. 0278) των. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόυς εἶναι νομοθετήσας... Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἢ ἐλπίς καὶ καταφυγή... Goar, p. 385. Εἶτα ἐκτείνει τὴν χεῖρα εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ὁ ἱερεὺς καὶ ἐπερωτᾶ αὐτόν, λέγων· Ἴδου ὁ Χριστὸς ἀοράτως ἐνταῦθα... Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ, ἐκ προαιρέσεως. Καὶ μετὰ τὸ συντάξασθαι, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ἱερεὺς· Λάβε τὸ ψαλλίδιον καὶ ἐπίδος μοι αὐτό. Καὶ ἐπιδόντος αὐτοῦ τὸ ψαλλίδιον τῷ ἡγουμένῳ, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ἱερεὺς πάλιν· Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς

¹³⁷ Athos, Esphigmenou 208 (s. XVI): Ἀγκάλας πατρικὰς ἐκ γ'. Τούτου ψαλλομένου, ὁ ἀποκαρῆναι μέλλων ἀπελθὼν προσπίπτει ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, ἐκεῖσε καὶ τοῦ ἡγουμένου ἱσταμένου, καὶ ποιεῖ μετανοίας γ' καὶ ἐτέραν τῷ ἡγουμένῳ καὶ εὐθὺς ἐρωτᾶται, ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης διανέμων τὰ κηρία. Δεῖ δὲ εἰδέναι.

¹³⁸ Athos, Dionysiou 452 (s. XV) contains no other *stichera*.

¹³⁹ Ibid.: Μετὰ δὲ τὸ Ἀγκάλας πατρικὰς ἔρχεται ὁ καθηγούμενος μετὰ τῶν ἀδελφῶν πλησίον τῶν διαστυλῶν καὶ ἴσταται ἐκεῖ καὶ δίδονται.

¹⁴⁰ ἐκάστῳ ἀνὰ ἓν καὶ ἄπτουσιν αὐτά.

του Χριστοῦ... Καὶ λαβῶν ὁ ἱερεὺς τὸ ψαλλίδιον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἡγουμένου, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας... Εἶτα κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς ὁ ἱερεὺς λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς... Ὁ λαός, τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Εἶτα ἐνδύει αὐτὸν τὸ ἱμάτιον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἐνδύεται χιτῶνα... Ἡ ζώνη· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα, περιζώννυται... Τὸ παλλίον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ παλλίον... Τὰ σανδάλια· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα ὑποδύεται τὰ σανδάλια... Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δοῦλόν σου τόνδε εἰς τὴν πνευματικὴν σου αὐλήν... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἔλαβε τὸν ἀραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος... Εὐχολ. Goar, p. 385–386. Παραλαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ διακονικόν, ἢ εἰς τὸν νάρθηκα, κουρεύουσι, λέγοντες τὸν ἄμωμον, ὁ δὲ διάκονος λέγει Ἔτι καὶ ἔτι... Ἀντιλαβοῦ. Τῆς παναγίας. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ὁ λαὸς τὸ Τρισάγιον, εἶτα τὸ προκειμένον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ προκειμένον Κύριος φωτισμὸς μου. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ p. 387. Ἀλληλούια. Οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξε. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Εἶπεν ὁ Κύριος· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνήσασθω ἑαυτόν. Τέλος· ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ καθέξης τελεῖται ἡ θεία λειτουργία. Μετὰ δὲ τὸ εὐαγγέλιον, ὁ κουρευθεὶς ἀδελφός, εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ ἴσταται, ἔνθα προσταγῆ, βαστάζων καὶ τὴν λαμπάδα αὐτοῦ μέχρι τῆς ἀπολύσεως. Ὁψικεύει δὲ καὶ τὰ ἅγια μετὰ τῆς λαμπάδος αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ αὐτῷ καὶ ἐν τῇ ὑποστροφῇ ἕως τῶν ἁγίων θυρῶν.

f. 233. Ἀκολουθία γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν καὶ ἅγιον σχῆμα. Ἀφ' ἑσπέρας ἐκφέρεται τὰ τε ἱμάτια καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ μέλλοντος κουρευθῆναι εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, καὶ ἀποτίθενται ἐν τῷ θαλασσιδίῳ τῆς ἀγίας τραπέζης, καὶ ψάλλονται ἐν τῇ ἑσπέρᾳ μὲν τῇ παραμονῇ τὰ στιχηρὰ τοῦ σχήματος μετὰ τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας, εἰς δὲ || (p. 0279) τὸν ὄρθρον ψάλλεται ὁ κανὼν.¹⁴¹ Εἰ δὲ μή γε, ψάλλεται ὁ κανὼν καὶ τὰ στιχηρὰ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ. Στιχηρὰ, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε. Πίστει προσερχόμενος πρὸς σέ, Δέσποτα, τῆς σῆς ἐπὶ τρίβους... Ἐχων τὴν πηγὴν τῶν οἰκτιμῶν, τῶν ἁμαρτωλῶν... Τεῖχος ὑπερβήσομαι ἐν σοί. p. 405. Σῶσον,¹⁴² Θεοτόκε ἀγαθή, τὸν ὑπὸ τὴν σκέπην τὴν θείαν σου καταφεύγοντα... Ὁ κανὼν· Εὐδόκιμον τέλος εὐδοκίμου, Χριστέ, παράσχου, ποίημα Εὐδοκίμου. Ωιδὴ α' ἦχος β'. Δεῦτε λαοί. Ἐπὶ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν δραμόντα... Goar, p. 403–405. Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν, ψάλλουσι τὰ τυπικά. Ἰσταται¹⁴³ δὲ ὁ μελλοκουρίτης

¹⁴¹ Athos, Esphigmenou 208 ψάλλεται ὁ κανὼν καὶ τῆς λοιπῆς ἀκολουθίας. Στιχηρὰ, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε... Πίστει προσερχόμενος κ.τ.λ.

¹⁴² This *troparion* is omitted [ibid.].

¹⁴³ Ἰσταται δε, τούτων ψαλλομένων, ὁ μελλοκουρίτης ἔνδον τῆς βασιλικῆς πύλης, φορῶν τὰ κατὰ συνήθη ἱμάτια αὐτοῦ, μέχρι τῆς εἰσόδου. Ἐν δὲ τοῖς μακαρισμοῖς, ψάλλο-

ἀπ' ἀρχῆς τῆς θείας λειτουργίας ἔνδον τῆς βασιλικῆς πύλης πλησίον τοῦ ἡγουμένου, φορῶν τὰ πρὸς συνήθη αὐτοῦ ἱμάτια μέχρι τῆς εισόδου. Ψάλλονται οἱ μακαρισμοὶ τῆς ἡμέρας εἰς δ', εἰ δὲ ἐστὶ κυριακή, εἰς ζ' καὶ οὗτοι εἰς ἕξ, ἦχος δ'. Ὅτε ἐν τῷ πάθει ὁ ληστής συνεσταυροῦτό σοι... Ὅσοι τὰ ἐν κόσμῳ ποθαινὰ ἐγκατελίπετε... Ὁ θέλων πάντας εἰς ἐπίγνωσιν ἔλθειν... Πάντων τῶν προσκαίρων, ὡς φθαρτῶν σὺ κατεφρόνησας... Ὁ πάσας τῆς σαρκὸς τὰς ἡδονὰς ἀποστησάμενος...¹⁴⁴ Τρίβον¹⁴⁵ τὴν πλατείαν καὶ εὐρύχωρον ἀφήμενος. Χαίρει τῆς παρθενίας τὸ ὑπέριμον καλλώπισμα... p. 414. Εἶτα τῆς εισόδου γενομένης, ὁ μελλοκουρίτης ἀποβάλλει τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ κάλυμμα καὶ τὰ ἐν τοῖς ποσὶ καλλίγια, καὶ ἴσταται λοιπὸν ἐπὶ τῆς πύλης ἀπόσκεπος καὶ ἀνυπόδετος, ἐξωσμένος, δὲ μέχρις ἂν εἰσέλθῃ¹⁴⁶ εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον. Μετὰ οὖν τὴν εἰσοδὸν, Δόξα καὶ νῦν, Ἀγκάλας πατρικὰς διανοίξαι. Τὸ βῆμά σου φρικτόν... Μητέρα σε Θεοῦ ἐπιστάμεθα πάντες... καὶ ἐξῆς ψάλλουσιν οἱ παρόντες τὰ ἐφεξῆς γ' ἀντίφωνα. Ἦθελον δάκρυσιν ἐξελεῖψαι. Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα. Τίς χειμα- || (p. 0280) ζόμενος καὶ προστρέχων. Ἐξελεξάμην παραρριπτεῖσθαι. Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ τῆς ἀναγεννήσεως... Δόξα καὶ νῦν, Ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν... Ἀρχομένου δὲ τοῦ β' ἀντιφώνου, μεθίσταται¹⁴⁷ ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιάρχου τῶν βασιλικῶν πυλῶν ὀλίγον ὁ τὸ σχῆμα μέλλων λαβεῖν. Ἀντίφωνον β' ἦχος δ'. Ζάλη ἀμαρτημάτων περιέχει με, Σωτήρ. Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου... Δόξα καὶ νῦν, Ἐκ παντοίων κινδύνων τοὺς δούλους σου. Ἀρχομένου δὲ τοῦ γ' ἔρχεται ἕως τοῦ ἄμβωνος. Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια.¹⁴⁸ Καὶ τούτου λεγομένου, ἔρχεται πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν, κἀκεῖ ἴσταται καὶ λέγεται τὸ παρὸν τροπάριον, ἦχος δ'. Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου. Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες... Ἐπλανήθην, ὡς πρόβατον. Πρόβατον εἰμὶ τῆς λογικῆς σου ποιίμνης. Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ... Goar, p. 406. Καὶ τούτου λεγομένου, ἔρχεται διὰ τῆς σωλέας¹⁴⁹ ἕως τῶν ἁγίων θυρῶν, προσπίπτει καὶ οὐκ ἀνίσταται, μέχρις οὐ πληρωθῇ τὸ ἀντίφωνον. Λέγεται δὲ τροπάριον, ἦχος δ'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Δόξα καὶ

νται οἱ τῆς ἡμέρας καὶ οἱ τοῦ σχήματος εἰς ζ'. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι... Μακάριοι οἱ πενθοῦντες. Μακάριοι οἱ πραεῖς Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες. Ὅτε ἐν τῷ πάθει ὁ ληστής...

¹⁴⁴ This *troparion* is followed by Τριάδα προσκυνουμένων ὁμοούσιον...

¹⁴⁵ This *troparion* is omitted.

¹⁴⁶ μέχρις ἂν ἔλθῃ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Μετὰ δὲ τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας καὶ κοντάκιον ψάλλεται καὶ τὸ παρὸν, ἦχος α'. Ἀγκάλας πατρικὰς καὶ ἐξῆς ψάλλουσιν οἱ παρόντες τὰ γ' ἀντίφωνα...

¹⁴⁷ μεθίσταται ὀλίγον τῶν βασιλικῶν πυλῶν ἐπὶ τὰ ἐνδότερα ὁ τὸ σχῆμα μέλλων...

¹⁴⁸ This *troparion* is followed by Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου, φόβον Κυρίου διδάξω ὑμᾶς. Καὶ τούτου λεγομένου, ἔρχεται πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ἴσταται καὶ λέγει τὸ παρὸν τροπάριον· Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες.

¹⁴⁹ διὰ τῆς σωλέας—omitted.

nūn, Ὁ διὰ σέ, θεοπάτωρ προφήτης Δαβίδ.¹⁵⁰ Εἶτα ἀναστάντα αὐτόν, ἐπερωτᾷ ὁ ἱερεὺς, λέγων· Τί προσήλθες, ἀδελφέ, προσπίπτων τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ κ.τ.λ. Goar, p. 407. Καὶ εὐθὺς ἡ κατήχησις ταύτη· Βλέπε, τέκνον, οἷας συνθήκας δίδως τῷ Δεσπότη Χριστῷ... p. 407. Ἐρώτησις· Ταῦτα πάντα οὕτω καθομολογεῖς ἐπ' ἐλπίδι τῆς δυνάμεως... Ἀπόκρισις· Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργούντος, τίμιε πάτερ. Εἶτα τὴν εὐχὴν· Ὁ πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος... Goar, p. 409. Εἶτα¹⁵¹ σφραγίζει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ λαμβάνοντος τὸ σχῆμα τρις, μετὰ δὲ τὸ κατασφραγισθῆναι ὁ κατηχούμενος προσπίπτει ἕως συμπληρώσεως τῆς εὐχῆς τῆς κεφαλοκλισίας. Καὶ λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς, στραφεὶς κατὰ ἀνατολὰς, λέγει εἰς ἐπήκοον πάντων· Ὁ ὢν Δέσποτα παντοκράτωρ, ὕψιστε βασιλεῦ τῆς δόξης... p. 409. Καὶ εὐθὺς τίθεται τὸ ψαλλίδιον ἐπάνω τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν· Ὁ ἱερεὺς¹⁵² τὴν εὐχὴν τῆς κεφαλοκλισίας εἰς **|| (p. 0281)** ἐπήκοον πάντων· Ἄγιε Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... p. 410. Καὶ στραφεὶς ὁ ἱερεὺς ἐγείρει αὐτόν¹⁵³, καὶ ποιήσαντος αὐτοῦ μετάνοιαν, εἶτα ἀναστάντος καὶ ἀσπασαμένου τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἐκτείνας τὴν χεῖρα ὁ κατηχητής, ὑποδεικνύων αὐτῷ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, λέγει πρὸ αὐτοῦ· Ἴδοῦ ὁ Χριστὸς ἀοράτως ἐνταῦθα πάρεστι... κ.τ.λ. p. 410–411. Εἶτα κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων οὕτως· Ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς... p. 411–412. Καὶ εὐθὺς παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ διακονικόν, ἢ εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ κουρεύουσιν αὐτόν, ψάλλοντες τὸν ἄμωμον, καὶ εὐθὺς λέγει ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν... κ.τ.λ. p. 412–413. Καὶ εὐθὺς τὸ Τρισάγιον, ἢ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε... Προκειμένου· Κύριος φωτισμὸς μου. Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς. Πρὸς Κολασσαεῖς· Ἀδελφοί, ἐνδύσασθε, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι... Τέλος· ἄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξε. Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὁ φιλῶν πατέρα, ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ p. 413. Τοῦ δὲ εὐαγγελίου ἀρχομένου ἀναγινώσκεισθαι κ.τ.λ. Cf. Constantinop. [nunc Athen.] Metochion of the Holy Sepulchre 68 (s. XVI). Ἐνδυομένου δὲ αὐτοῦ, ψάλλεται παρὰ τοῦ λαοῦ ἤχος δ'. Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας... Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου, δίκαιοι. Καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ τροπάριον. Ἀγαλλιᾶσθε τῷ Θεῷ. Εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ τροπάριον. Ἐχοντές σε, Θεοτόκε, ἐλπίδα καὶ προστασίαν. Μετὰ δὲ τὸ ἀμφιάσασθαι αὐτόν, λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ κλίναντος αὐτοῦ τὸν αὐχένα, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὰς ὑποτεταγμένας εὐχὰς, ψαλλόντων ἕξωθεν τῶν παρεστώτων

¹⁵⁰ Instead of the *theotokion* — Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος.

¹⁵¹ Ὁ δὲ ἱερεὺς σφραγίζει κατὰ ἀνατολὰς λέγει· Ὁ ὢν, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὕψιστε βασιλεῦ...

¹⁵² Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται, κλινομένου τοῦ κατηχουμένου· Ἄγιε Κύριε.

¹⁵³ Ἐγείρει αὐτόν, κρατήσας τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτοῦ καὶ ποιήσαντος... κ.τ.λ.

Αγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ, ἐνέδυσσε γάρ με... Τὸ αὐτὸ δὲ πολλάκις λέγεται. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα... Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν. Αγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον. Καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ τροπάριον. Δόξα καὶ νῦν. Μεγάλων χαρισμάτων ἀγνὴ παρθένε... Εἰσὶ δὲ αἱ εὐχαί, ἃς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς, αὐταὶ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου... p. 411. Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς... Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δοῦλόν σου... p. 412. Τούτων οὖν οὕτως τελεσθέντων, ἐπαίρει ὁ διάκονος τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἴσταται ἔξωθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ προσκυνεῖ πρῶτος ὁ λαβὼν τὸ σχῆμα, καὶ ἴσταται πλησίον τοῦ διακόνου, ἔπειτα πάντες οἱ ἀδελφοὶ διέρχονται, προσκυνοῦντες τὸ εὐαγγέλιον, εἶτα ἀσπαζόμενοι αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ ἀσπασμῷ ψάλλουσι τὸ τροπάριον, ἦχος α'. Ἐπιγνώμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... p. 414 ψάλλεται δὲ **|| (p. 0282)** τοῦτο,¹⁵⁴ ἕως οὗ γένηται ὁ ἀσπασμός. Αγαπήσατε τὸν Κύριον πάντες οἱ ὄσιοι. Αγαλλιάσονται τὰ χεῖλη μου. Δεῦτε ἀκούσατε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν. Δόξα καὶ νῦν. Χαῖρε, Θεοτόκε παρθένε, χαῖρε καύχημα τῆς οἰκουμένης... Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν ἀσπασμόν, ἴσταται ὁ νεοκουρίτης, ἔνθα προσταγῇ, μέχρι συμπληρώσεως τῆς θείας λειτουργίας· καὶ τῶν ἁγίων δὲ δώρων προσφερομένων, ὀψικεύει ἔμπροσθεν, καὶ πάλιν εἰσελθὼν, ἴσταται ἐκεῖ. Ὁ δὲ διάκονος λέγει· Εἶπωμεν πάντες ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ τὰ λοιπά, ὡς σύνηθες. Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα. Καὶ ὑπὲρ τῶν παρισταμένων... Τελεσθείσης δὲ τῆς θείας λειτουργίας, ἄπτουσι οἱ ἀδελφοὶ πάλιν τὰ κήρια, καὶ ἀπέρχονται μετὰ τοῦ νεοκουρίτου εἰς τὸ τραπεζάριον, ὀψικεύοντες αὐτόν καὶ ψάλλοντες τὸ παρὸν τροπάριον· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε... Ὁ ποιμένων τὸν Ἰσραήλ... Ὁ καθηήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ. Κύριε, ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν. Ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων.¹⁵⁵ Εἶθ' οὕτως τὸ Ὑψώσω σε, ὁ Θεὸς μου, ὁ βασιλεὺς μου. Εἶτα ἀναστάντες ἀπὸ τῆς τραπέζης, συναπέρχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ψάλλοντες, τὸ Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον.¹⁵⁶ Δόξα καὶ νῦν. Ἡ λαμπὰς ἡ ἄσβεστος, ὁ θρόνος τῆς δικαιοσύνης. Τὰς δὲ ἑπτὰ ἡμέρας ὁ νεοκουρίτης προσκαρτερεῖ τῇ ἐκκλησίᾳ, σχολάζων ἀπὸ τῶν ἔργων, καὶ τῇ ζ' ἡμέρᾳ ποιεῖ αὐτῷ ὁ ἱερεὺς εὐχὴν καὶ αἶρει τὸ κουκούλιον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, χαλῶν ὀπισθεν· Πολυέλεε¹⁵⁷ Κύριε, ὁ δωρησάμενος τῷ δούλῳ σου... p. 419. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκοον πάντων· Τὸν τῆ πυρίνη κεφαλῆ, τὴν ὑλαίαν κεφαλὴν.¹⁵⁸ *Ibidem*

¹⁵⁴ Πολλάκις.

¹⁵⁵ 15th-century manuscript from the collection of Antonin (Kapustin), now in the Imperial Public Library of St Petersburg: Ἀφήκας καὶ τὰς ἀνομίας... Κύριε, καταφυγὴ ἐγενήθης...

¹⁵⁶ Verses: Ως ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα Κύριε τῶν δυνάμεων... Ἡ καρδιά μου καὶ ἡ σάρξ μου... Καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν.

¹⁵⁷ Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι.

¹⁵⁸ The prayer is followed by the *stichera* Ἀγκάλας πατρικὰς διανοῖζαί μοι, σπεῦσον... Τὸ βῆμά σου καὶ ἡ κρίσις δικαία... Ἄχραντε Θεοτόκε, ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐλογημένη... καὶ ἀπόλυσις.

f. 249v. Ακολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

Ἐπειδὴν τις τῶν μοναζόντων ἀναπαύσῃ, ἐπεὶ οὐ δεῖ λούεσθαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ ὀραῖσθαι ὄλως γυμνόν, ὁ εἰς τοῦτο τεταγμένος, ἤγουν ὁ ἐκκλησιάρχης ἀποσπογγίζει τὸ λείψανον μετὰ χλιαροῦ ὕδατος ἐν σπόγγῳ, ποιῶν πρῶτον μετὰ τοῦ σπόγγου σταυρὸν ἐν τῷ μετώπῳ τοῦ τελευτήσαντος, ἐν τῷ στήθει καὶ ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς γόνασιν. Εἴθ' οὕτως φέρει καθαρὸν ἱμάτιον, καὶ ἐνδύει αὐτόν, μηδαμῶς τὴν γύμνωσιν θεασάμενοι. Μετὰ δὲ τὸ ἐνδύσασθαι, περιβάλλει αὐτῷ τὸ κουκούλιον, εἰ μεγαλόσχη- || (p. 0283) μος εἶη περιθεῖς τὴν περικεφαλαίαν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς καὶ καταβιάσας αὐτὴν μέχρι τοῦ πώγωνος, ὥστε μὴ ὀραῖσθαι τὸ πρόσωπον τοῦ λειψάνου. Εἶτα περιτίθησιν αὐτῷ τὸν ἀνάλαβον καὶ περιζώννουσι λῶρον, καὶ ὑποδύει αὐτῷ σανδάλια. Εἶτα ἀπλοῦται ὁ μανδύας αὐτοῦ ὀρθῶς ἐπὶ μήκους καὶ τίθεται ἐπάνω τὸ λείψανον, καὶ ῥάπτουσιν αὐτόν μετὰ σφηκώματος ἀπὸ κεφαλῆς ὡς ποδῶν. Καὶ ποιεῖ εὐλογητὸν ὁ ἱερεὺς καὶ Τρισάγιον καὶ λέγει τροπάριον· Ἀνάπαυσον¹⁵⁹, Σωτὴρ ἡμῶν, μετὰ δικαίων, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας, Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα. Καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι... Ὅπως ὁ Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν. Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ εὐχή¹⁶⁰ μυστικῶς· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Εἴθ' οὕτως αἶρεται τὸ λείψανον καὶ τίθεται ἐν κλίνῃ¹⁶¹, ψαλλόντων τὸ Τρισάγιον μετὰ μέλους, καὶ τὸ Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός. Τίθεται δὲ τὸ λείψανον ἐν τῇ γῆ δις ἕως ἂν ἀπέλθῃ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ἢ ἐν τῷ νάρθηκι. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὸ Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός κ.τ.λ. καὶ τὴν εὐχὴν μυστικῶς.¹⁶² Μετὰ δὲ τὸ ἀποκομισθῆναι τὸ λείψανον, καὶ συναχθέντων πάντων, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ ἄρχεται ὁ ψάλτης, χωρὶς τὸ Ἀλληλούια, Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε... Καὶ εὐθὺς τὸν ἄμωμον. Μακάριοι οἱ ἄμωμοι... Goar, p. 439. Εἶτα Ἔτι καὶ ἔτι. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως κ.τ.λ. Ἡ εὐχή· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις. Τροπάρια πλ. α'. Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν. Δόξα¹⁶³ καὶ νῦν, Ὁ ἐκ Παρθένου. Εἶτα οἱ ἀναβαθμοί¹⁶⁴, ἦχος α'. Ἐν τῷ θλίβεσαί με κ.τ.λ. Goar, p. 439—445. Εἶτα (i.e. after the Gospel lection) γίνεται ἀσπασμὸς καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ πρὸς· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δώμεν... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ, ἀδελφοί, βλέψωμεν τὴν τέφραν... Ποῖος χωρισμός,

¹⁵⁹ Athos, Esphigmenou 208: Μετὰ πνευμάτων δικαίων etc.

¹⁶⁰ καὶ ἡ εὐχή, ἥτις παρὰ τινων μὲν λέγεται εἰς ἐπήκοον, παρὰ δὲ τῶν ἀγιορειτῶν μυστικῶς· οὕτως γὰρ εἰθίσται αὐτοῖς· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων.

¹⁶¹ καὶ εἰσφέρεται ἐν τῷ νάρθηκι, ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν.

¹⁶² This is followed by the remark: Τοῦτο, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὀφείλει γίνεσθαι, ἐν οἷς μοναστηρίοις ἐστὶ τὰ κοιμητήρια πλησίον τοῦ καθολικοῦ ναοῦ, καὶ τιθέασιν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ νοσοκόμου ἕως τοῦ ναοῦ τρίς· τὰ γὰρ ἔχοντα ἔξωθεν τῆς μονῆς ἴδια τὰ κοιμητήρια, ποιοῦσι τοῦτο μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας, ἐξερχόμενοι τοῦ θάψαι αὐτό.

¹⁶³ Καὶ πάντα τὰ ἐν ἀγνοίᾳ, Καὶ νῦν, Ὁ ἐκ Παρθένου.

¹⁶⁴ Ἐνταῦθά τινες λέγουσιν τὸν Ν' πρῶτον, εἶτα τοὺς ἀναβαθμούς. Sinait. gr. 980 (ad 1475): κύρ Θεοδώρου Στουδίτου.

ὦ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν... Ὅταν ἐκ τοῦ σώματος ψυχὴ μέλλῃ μετὰ βίας... Δεῦτε, ἀδελφοί πνευματικοί, ἴδωμεν **|| (p. 0284)** τὸ πέρας... Ἄρτι ἢ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις πᾶσα... Πάντα τὰ τοῦ σώματος... Τρέμω τὸ κριτήριον, Χριστέ, καὶ τὴν ἐν τῷ βήματι γυμνωσιν... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς... Πάντες δυσωποῦμέν σε, Χριστέ, νῦν ἐν κατανύξει βοῶντες... Τοῦτο τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐστὶ τὸ ἀπαραχώρητον τέλος... Μίαν ὑποστάσει τρισὶ σέβοντα θεότητα πίστει. Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ... Conf. Goar, p. 445–446. Καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν, ἄραντες τὴν κλίνην, ἀπέρχονται εἰς τὸ κοιμητήριον, ψάλλοντες, τὸ Ἅγιος ὁ Θεός. Ἐναποτίθεται δὲ τὸ λείψανον τρίτον ἕως τοῦ κοιμητηρίου, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν συνήθη συναπτὴν¹⁶⁵, λέγομεν καὶ τὰ παρόντα· Ποία τοῦ βίου τρυφὴ διαμένει λύπης... Ἐργώ, Σωτήρ μου, δεικνύεις, ὅτι σὺ εἶ πάντων... Τὸ τοῦ θανάτου κράτος, Χριστέ, κατήγησας... Ὡς ἄνθος μαραίνεται, καὶ ὡς ὄναρ.¹⁶⁶ Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα, ὅσα οὐχ ὑπάρχει... Ἄνθρωποι, τί μάτην ταραττόμεθα... Ὅτε τῷ λόγῳ σου παραστησόμεθα τῷ ἀδεκάστῳ... Ψυχὴν, ἣν μετέστησας ἐκ τῶν προσκαιρῶν, Σωτήρ... Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου, βοῶντος· ἐγὼ εἰμὶ γῆ... Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις, τὸ πλαστοργόν σου... Ἄγλος τῷ Ἀδὰμ ἐχρημάτισεν ἢ τοῦ ξύλου... Ἀληθῶς ματαιότης τὰ σύμπαντα... Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν... Ἀνάπαισιν, Σωτήρ ἡμῶν, ζωοδότα... Ὁ θάνατός σου, Κύριε, τοῖς νεκροῖς ζωὴν...¹⁶⁷ Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος... Ὁ βυθῶ σοφίας φιλανθρώπως πάντα οἰκονομῶν...¹⁶⁸ Γῆ χανοῦσα ὑπόδεξαι τὸν ἀπὸ σοῦ πλασθέντα... Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε, καὶ οἱ πάλοι... Πνευματικοί μου ἀδελφοί, μὴ μου ἐπιλαθήσεσθε, ὅταν προσεῦχησθε... Τὴν πολυτάραχον θάλασσαν τοῦ βίου... Σὺ ἐπλασάς με, Κύριε, καὶ ἔθηκας... Ἡ αἰδιδμος φωνὴ τοῦ θεοῦ Δαβὶδ σήμερον... Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ· Ἐγὼ εἰμὶ ἢ ἀνάστασις... Παντοκράτωρ Κύριε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου... Ἐρηνώ καὶ ὀδύρομαι, ὅταν ἐννοήσω... Δέσποινα, πρόσδεξαι τὰς δεήσεις τῶν δούλων σου¹⁶⁹... **|| (p. 0285)** Ὅτε δὲ βάλλομεν τὸ

¹⁶⁵ Esphigmenou 208 and Antonin's manuscript (s. XV): Ψάλλονται δὲ κατὰ τὰ παρόντα τροπάρια.

¹⁶⁶ Additional *sticheron*: Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθὸς τοῦ δούλου σου.

¹⁶⁷ Antonin's MS: Λαμπρᾶς καὶ θείας τυχεῖν λάμπειως τῆς σῆς, Χριστέ... Ὁ ὢν τῇ φύσει Χριστὸς καὶ εὐσπλαγχνος... Σκηνὴν ἀγίαν ἀγνή, γινώσκομεν καὶ κιβωτὸν καὶ πλάκα σε τοῦ νόμου τῆς χάριτος.

¹⁶⁸ Ibid. and Esphigm. 208: καὶ φθάσαντες ἐν τῷ κοιμητηρίῳ βάλλουσι τὸ λείψανον ἐν τῷ τάφῳ λέγοντες τροπάριον, ἦχον πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα. Καὶ ἐπιχέει ὁ ἱερεὺς ἐπάνω τοῦ λειψάνου κανδήλαν, μεστήν ὕδατος καὶ ἐλαίου, ποιῶν σταυροῦ τύπον, καὶ λέγων· Τοῦ Κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα... Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε, ὁ θάνατος... Καὶ εὐθὺς ἀσφαλίζεται ὁ τάφος, ἡμεῖς δὲ ψάλλομεν ἰδιόμελα, ἦχος πλ. β'. Πνευματικοί ἀδελφοί, μὴ μου ἐπιλαθήσεσθε... κ. τ. α.

¹⁶⁹ Εἶτα Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν... Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ. τ. α., εἶτα Ἐλέησον ἡμῶν καὶ τὰ λοιπά, εὐχή καὶ ἀπόλυσις. Ἡ εὐχὴ τῆς ἀπολύσεως οὕτως·

λείψανον ἐν τῷ τάφῳ, ἐπιχέει ὁ ἱερεὺς ἐπάνω τοῦ λειψάνου κανδήλαν, μεστήν ὕδατος καὶ ἐλαίου, ποιῶν τύπον σταυροῦ τρίτον, λέγων καὶ τὸ Ἀλληλουία, ἐκ τρίτου, καὶ τὸ Κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἅπαξ. Καὶ οὕτως ἀσφαλιζεται ὁ τάφος, εἶτα Τρισάγιον, Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Εἰς τὴν κατάπαυσιν, Δόξα, Σὺ εἶ, ὁ Θεός, ὁ καταβάς, Καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή... Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα... καὶ τὰ λοιπά. Καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Βάλλομεν καὶ μετανοίας ἰβ' ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος ἀδελφοῦ ἡμῶν.

f. 266. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

Εὐχολ. Goar, p. 358—362. In the manuscript, however, the *troparia* from „Χαῖρε ὄρος, χαῖρε βᾶτε“ to „Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην“ are omitted. The litany after the Gospel reading runs as follows: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι ἡμᾶς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον κ.τ.λ.

f. 270. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

The office comprises six prayers. Goar, p. p. 597—601. The sixth prayer is Ὁ Θεός ὁ μέγας καὶ αἰώνιος, ὁ ἅγιος καὶ φιλόανθρωπος. Goar, p. 601 ends here with the words Καὶ μετὰ παρρησίας δοξάσωμεν ἐπὶ πᾶσι, σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν καὶ φιλόανθρωπον Θεόν.

f. 275v. Διακονικὰ εἰς ἀνομβρίαν.

Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... Ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον... Ὁ ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτων τῆς γῆς... Ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ ταῆς θαλάσσης... Ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις... Βροχὴν ἐκούσιον ἀφόρισον... Εἰσάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός ὅτι Χριστόν... Ἔτι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην... Goar, p. 612—613.

f. 276v. Εὐχή, λεγομένη ἐπὶ ἀνομβρία.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ διὰ τὸν πρὸς σὲ ζῆλον ἐπακούσας Goar, p. 613. Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς. Goar, p. 614. || (p. 0286)

f. 277. Εὐχή ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας· Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τὸ σὸν ἅγιον αἶμα ὑποβαλλόμενος. Goar, p. 486.

Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν... Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε ὁδε μοναχέ καὶ ἀείμνηστε ἀδελφὲ ἡμῶν. Τοῦτο λέγεται παρὰ τῶν ψαλτῶν καὶ παρὰ πάντων ὑπὲρ τοῦ κεκοιμημένου, καὶ ἀπερχόμεθα.

f. 277v. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρῃ. Goar, p. 537.

f. 268. Εὐχή ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνούντων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καταξιώσας καταβῆναι ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ εἰπὼν, ὅτι ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡμεῖς τῇ σῇ προστάξει θαυρήσαντες, ἐλύσαμεν τὸν δούλόν σου τόνδε τοῦ ὄρκου, οὗ ὤμοσε· καὶ δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε, ὅπως συγχωρήσης αὐτῷ, καὶ μὴ λογισθῆς αὐτῷ τὴν τοιαύτην ἁμαρτίαν, ἀλλὰ ἄφεςιν ἁμαρτιῶν αὐτῷ τε καὶ ἡμῖν δώρησαι. Σὺ γὰρ εἶ μόνος ἀναμάρτητος, καὶ δυνάμενος ἀφιέναι ἁμαρτίας, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

— Εὐχή ἐπὶ τῶν ἀλόγως ὑπὸ τινων ἀφοριζομένων, ἢ λόγῳ ἑαυτοὺς δεσμεύοντων.

Ὁ Θεὸς ὁ φοβερὸς καὶ δυνατός, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρισμοὺς ἐξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον. Goar, p. 531.

f. 273. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν Goar, p. 534.

— Εὐχή ἐπὶ μιαιφάνου εἰς φρέαρ.

Χρὴ πρῶτον ἀντλήσαι ἐκ τοῦ φρέατος κάδους μ' καὶ ἐκχέειν, εἶτα βαλεῖν ὕδωρ τῶν ἁγίων θεοφανίων σταυροειδῶς ἐκ τρίτου καὶ ἄψαι κηρούς, καὶ θυμιᾶσαι πέριξ, καὶ οὕτως ἐπεύξασθαι τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγήτῳ ἀγαθωσύνη. Goar, p. 479. Εἰ δὲ ἐν ἑτέρῳ σκεύει κενῷ ἐμπέσει μιαιφάνος, χρὴ καὶ αὐτὸ πλύνεσθαι καὶ, βαλλομένου ἁγιάσματος σταυροειδῶς, γίνεσθαι καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἅγιος, ἁγίασον τὸ σκεῦος τοῦτο... Goar, p. 482. Εἰ δὲ μὴ συμβῆ μιαιφάνος τι ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπέσειν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου, χρὴ τὸ ἐμπέσον ἀκάθαρτον παραχρημα αἴρεσθαι καὶ ῥπτεσθαι ἔξω καὶ ἕτερον ἀγγεῖον πλύνεσθαι ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ τὸν ἱερέα λαβόντα θυμιατόν... Goar, p. 481.

f. 280v. Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, σὺ εἶ ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινή. Goar, p. 551.

f. 281. Εὐχή ἐπὶ τρουγητοῦ.

Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἀμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ Θεόν. Goar, p. 552. || (p. 0287)

f. 281v. Εὐχή εἰς ψυχορραγοῦντας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πάντα ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι Goar, p. 587.

f. 282. Εὐχή ἐπὶ οἴκῳ κτιζομένῳ.

Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν ἐν συνέσει... Goar, p. 483.

— Εὐχή ἐπὶ εὐλογίᾳ οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκιηνὴν τοῦ Ζακχαίου εἰσελθεῖν. Goar, p. 484.

f. 282v. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν... Goar, p. 536.

— Εὐχή ἐπὶ πυρεττόντων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια καὶ δεινὰ πάθη λόγῳ μόνῳ θεραπεύσας. Goar, p. 549.

f. 283. Εὐχή ἐπὶ λογισμῶν αἰσχυρῶν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς μου, οὗ ἐν χερσίν οἱ κληροί μου... Goar, p. 536.

f. 283v. Εὐχή ἐπὶ εὐλόγησιν οἴνου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλόφρωνος ἔπιθε ἐπὶ τὸν οἶνον τοῦτον. Goar, p. 553.

— Εὐχή λεγομένη ἐν κολύβοις ἀγίων μνήμην.

Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου, Κύριε. Goar, p. 524.

f. 284. Ἐπὶ πλοίῳ, ἄρτι κατασκευασθέντι καὶ μέλλοντι πλέειν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐντελλάμενος τῷ Νῶε κατασκευάσαι κιβωτὸν πρὸς σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Goar, p. 559.

f. 184. Εὐχή ἐπὶ ἄγρᾳ ἰχθύων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εἰπὼν τῷ προπάτορι Ἀδάμ· ἀυξάνεσθε καὶ πληρῶσατε τὴν γῆν καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντων τῶν ὄντων ἐπάνω τῆς γῆς διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ εἰπόντος τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις· χαλάσατε τὰ δίκτυα εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου καὶ εὐρήσετε ἐκεῖ πλῆθος ἰχθύων, καὶ εὐλόγησαντος τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας καὶ πλῆθος λαῶν κορέσαντος. Αὐτὸς εὐλόγησον τὴν ἄγρην ταύτην καὶ πληθύνον τοὺς ἰχθύας ἐν αὐτῇ, ὅτι σὺ εἶ ὁ Δοτὴρ τῶν ἀγαθῶν καὶ φύλαξ τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. || (p. 0288)

f. 284v. Εἰς κατασκευὴν σκάφους.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὴν σὴν ἄφατον φιλοφροσύνην καὶ ἀνεξιχνίαστον ἀγαθότητα καταξιώσας, διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν καὶ τοῦ κόσμου ἀνέγερσιν, σάρκα ἀναλαβέσθαι καὶ ψηλαφηθῆναι, καὶ συνοδεῦσαι, καὶ συμπλεῦσαι τοῖς ἀγίοις σου ἀποστόλοις, ὁ ἐν εὐτελεῖ ξύλῳ κελεύσας πε-

ζοβατεῖν τὸ τῆς θαλάσσης τέλμα, ὃν τρέμει ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ ἡ θάλασσα, καὶ ἡ ἄβυσσος καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. Αὐτὸς φιλάνθρωπε βασιλεῦ, καὶ κατὰ πάντα ἀγαθὴ, κατὰπεμψον τὴν χάριν σου ἐπὶ τὸ εὐτελὲς τοῦτο πλοῖαριον καὶ εὐλόγησον αὐτό, ὀδηγῶν αὐτὸ ἐπὶ λιμένα θελήματός σου, λυτρούμενος αὐτὸ ἀπὸ φορᾶς καὶ ζάλης καὶ κλύδωνος, καὶ μὴ καταποντισάτω αὐτὸ καταίγεις ὕδατος, μὴ δὲ καταπιέτω αὐτὸ βυθός, μὴ δὲ ἐπέλθοι αὐτῷ κίνδυνος μέγας ἢ μικρός, ἀλλ' ἔλθοι καὶ ἡ εὐλογία σου, καὶ ἡ χρηστότης, καὶ ἡ ἀγαθωσύνη σου ἐπ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὰς ἐμπειπιστευμένας τούτῳ ψυχάς, δεόμεθά σου, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ῥυόμενος αὐτὰς ἀπὸ συναντήματος πονηροῦ, ἀπὸ φαντασμάτων πονηρῶν. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν.

f. 285. Περὶ τῶν ἐν ἐπιτιμίοις ὄντων καὶ ἑαυτοὺς ὄρκω δεσμοῦντων.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Λόγος τοῦ Πατρὸς, ὁ πάντα δεσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τῷ σῶ ἔκουσίῳ πάθει διαρρήξας. *Goar*, p. 528.

f. 285v. Εὐχὴ ἐξ ἐπιτιμιῶν λυομένων.

Εὐσπλαγχνε, ἀγαθὴ καὶ φιλάνθρωπε, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρισμοὺς. *Goar*, p. 531.

f. 286. Τοῦ ἀγιωτάτου καὶ λογιωτάτου πατριάρχου κὺρ Φιλοθέου εὐχὴ εἰς τὴν παναγίαν Δέσποιναν τὴν Θεοτόκον, ἐκτεθεισα αὐτομάτως ἐπὶ τοῖς καινοφανέσιν αὐτῆς θαύμασιν.

Παρθένε Δέσποινα Θεοτόκε, ἡ τὸν μονογενῆ τοῦ Θεοῦ Λόγον, τὸν πάσης ὁρατῆς καὶ νοητῆς κτίσεως ποιητὴν καὶ Δεσπότην, τὸν ἕνα τῆς Τριάδος, Θεόν τε καὶ ἄνθρωπον ὑπὲρ φύσιν καὶ λόγον γεννήσασα, τὸ σκῆνωμα τῆς θεότητος, τὸ πάσης ἀγιωσύνης καὶ χάριτος δοχεῖον, ἐν ᾧ κατώκησε τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, εὐδοκία τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ συνεργία τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ἡ πάσης κτίσεως βασιλικῶ καὶ θεοπρεπείᾳ ἀξιώματι ἀνυπερβλήτως ὑπερκείμενη καὶ ὑπερέχουσα, ἡ δόξα καὶ τρυφή καὶ ἄρρητος εὐφροσύνη τῶν ἀγγέλων, ὁ βασιλικὸς τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν προφητῶν στέφανος, ἡ θαυμαστή καὶ ὑπερφυῆς τῶν μαρτύρων ἀνδρία, ἡ τῶν ἀγώνων αὐτῶν καὶ τῆς νίκης ἀφορμὴ καὶ τῶν ἀθλητικῶν στεφάνων, καὶ τῶν αἰδίων καὶ θεοπρεπῶν ἀμοιβῶν πρόξενος, ἡ ὑπέριμος τῶν ὀσίων τιμὴ καὶ δόξα, ἡ τῆς ἡσυχίας ἀπλανὴς ὀδηγὸς καὶ δι- || (p. 0289) δάσκαλος, ἡ τῶν ἀποκαλύψεων καὶ τῶν πνευματικῶν μυστηριῶν θύρα, ἡ πηγὴ τοῦ φωτός, ἡ πύλη τῆς αἰωνίου ζωῆς, ὁ τοῦ ἐλέους ἀκένωτος ποταμός, ἡ πάντων τῶν θεοπρεπῶν χαρισμάτων τε καὶ θαυμάτων ἀνεξάντλητος θάλασσα, σοῦ δεόμεθα, καὶ σὲ παρακαλοῦμεν τὴν συμπαθεστάτην Μητέρα τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότη, ἰλάσθητι ἡμῖν τοῖς ταπεινοῖς καὶ ἀναξίοις δούλοις σου. Ἐπίβλεψον εὐμενῶς ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν ταπεινώσιν ἡμῶν, ἴσαι τὰ συντρίμματα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, τοὺς ὀρατοὺς καὶ ἀοράτους πολεμίους κατάλυσον· πύργος ἰσχύος, ὄπλα πολεμικά, παράταξις ἰσχυρὰ καὶ στρατηγός

καὶ πρόμαχος ἄμαχος, γενοῦ τοῖς ἀναξίοις ἡμῖν ἀπὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, δεῖξον ἐν ἡμῖν τὰ ἀρχαῖά σου ἐλέη, καὶ τὰ θαυμάσια σήμερον, δεῖξον τοῖς ἀνόμοις ἐχθροῖς ἡμῶν, ὅτι μόνος βασιλεὺς καὶ Δεσπότης, ὁ σὸς Υἱὸς καὶ Θεός, καὶ σὺ Θεοτόκος κυρίως ἢ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν κατὰ σάρκα γεννήσασα, καὶ δύνασαι πάντα καὶ ἰσχύεις ἐνεργεῖν, ὅσα καὶ βούλει ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Πᾶσι τὰς αἰτήσεις πρὸς τὸ συμφέρον ἐκάστω δώρησαι, Δέσποινα· τοῖς νοσοῦσι τὴν υἰείαν, τοῖς ἐν θαλάσῃ τὴν γαλήνην καὶ τὴν κυβέρνησιν, ὁδοιποροῦσι συνοδεύουσα καὶ φυλάττουσα, αἰχμαλώτους τῆς πικρᾶς ῥυομένη δουλείας. παραμυθούμενη τοὺς λυπουμένους, τὴν πενίαν καὶ πᾶσαν σωματικὴν ἄλλην κουφίζουσα κάκωσιν, τῶν ψυχικῶν ἀρρωστημάτων καὶ τῶν παθῶν πρὸ πάντων ἀπαλλάττουσα πάντας, ταῖς σαῖς ἀοράτοις προστασίαις καὶ εἰσηγήσεις, ἵνα τὴν ὁδὸν τῆς προσκαίρου ταύτης τῆς ζωῆς καλῶς καὶ ἀπροσκόπτως ἀνύσαντες, καὶ τῶν αἰωνίων ἐκείνων ἀγαθῶν διὰ σοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ἐπιτύχοιμεν· τοὺς δὲ πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, τοὺς τῷ φοβερῷ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ σου τιμηθέντας ὀνόματι, καὶ τῇ σῇ πεποιθότατος προστασίᾳ καὶ χάριτι, καὶ σὲ προβαλλομένους ἐν παντὶ καὶ μεσίτιν καὶ πρόμαχον κατὰ τῶν ἐπικειμένων ἐχθρῶν, ἀοράτως ἐνίσχυσον, διάλυσον τὸ ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἐπικείμενον τῆς ἀθυμίας νέφος. Ἄφελε ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτῶν, καὶ λαμπρὰν τὴν εὐθυμίαν καὶ τὴν χαρὰν ἀντεισάγαγε, εἰρηρικὸν καὶ ἀστασίαστον τὸ κράτος καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῖς ἀποκαταστήσασα. Ρῦσαι, Δέσποινα, ταῖς πρεσβείαις σου τὴν ἐξαιρέτως ἀνακειμένην σοι ταύτην ποίμνην καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ἀπὸ λιμοῦ, λοιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρός, μαχαίρας, ἐπιδρομῆς ἀλλοφύλων καὶ ἐμφυλίου πολέμου, καὶ πᾶσαν ὀργὴν τὴν καθ' ἡμῶν κινουμένην δικαίως ἀπόστρεψον, εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ Θεοῦ σου, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ καὶ τῷ συναϊδίῳ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς... || (p. 0290)

Δέσποτα¹⁷⁰ Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ σοφίας ἀρρήτῳ λόγῳ πάντα πρὸς τὸ τοῦ πλάσματος συμφέρον οἰκονομῶν, καὶ τὴν μὲν πρόσκαιρον ταύτην ἡμῶν ζωὴν διὰ τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν τῆς δικαιοσύνης ὄπλων λυσιτελῶς καὶ χρησίμως διακρατῶν, τὰς δὲ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδας ἀσφαλεῖς ἐντεῦθεν ἡμῖν χαριζόμενος, ὁ καὶ τὴν πονηρὰν καὶ κακοποιὸν ταύτην τῶν ἀνόμων ἐχθρῶν δύναμιν, οἰονεῖτινα μᾶστιγα σιδηρὰν, ἢ θυρίον ἀνήμερον, ἢ κεραυνόν τινα καὶ πρηστήρα πρὸς παιδαγωγίαν ἡμῖν ἐπαφείς, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης ἡμᾶς, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσης ἡμᾶς, ἵνα μὴ ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ τῇ πτώσει καὶ τῇ φθορᾷ ἡμῶν, μηδὲ εἴπωσι, ποῦ ἔστιν ὁ Θεὸς αὐτῶν, ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν, τὰς πόλεις ἡμῶν ἀλλότριοι κατέχουσιν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν (f. 288) ἡμῶν· τὰ ἔμπροσθεν αὐτῶν παράδεισος τρυ-

¹⁷⁰ In Archimandrite Antonin's 15th-century *Eὐχολόγιον* this prayer is entitled as follows: *Εὐχή κατὰ πολεμίων τοῦ αὐτοῦ*.

φῆς, καὶ τὰ ὀπισθεν αὐτῶν πεδίον ἀφανισμοῦ, διεσπάρημεν ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ μακρὰν χώραν, καὶ ἀπερρίφημεν, ὡς τέκνα μωμητᾶ, γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα· σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν, ὡσεὶ ὕδωρ, εὐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος, ἀλλὰ σὺ Πατὴρ ἡμῶν εἶ, καὶ πρὸς σέ καταφεύγομεν. Τὸ ὄνομά σου ἐπικαλούμεθα, ἐπίστρεψον, Κύριε, τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν, περιποίησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθνατωμένων, ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν, τὸν ὄνειδισμόν αὐτῶν, ὃν κατὰ σοῦ βλασφημοῦντες ὄνειδίζουσι, Δέσποτα· ὑπεράσπισαι τῆς ποιμένης σου ταύτης, καὶ παντὸς τοῦ χριστωνύμου πληρώματος, διὰ σαυτὸν καὶ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, ὁ δὲ ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους φιλανθρώπως ἐκένωσε, τοὺς δὲ πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν δύναμιν κατὰ τῶν πολεμίων ἐνδύσας ἀήττητον, λάλησον εἰρήνην εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ὑπὲρ ἀλλήλων, ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας σου, ὑπὲρ τοῦ λαοῦ σου παντός, συντετριμμένου τοῖς πειρασμοῖς, ὡς ὄρας, καὶ ταλαιπωρούμενου πάντοθεν, ὡς ἂν τὸ καταλειφθὲν τῆς ζωῆς ἡμῶν βραχὺ λείψανον εἰρηνικὸν τε καὶ (f. 288v.) ἀτάραχον ζήσαιμεν, οἰονεῖτινα θανατηφόρον λύμην τὴν πονηρὰν ταύτην καὶ ἀνώμαλον στάσιν τῶν ἀγγείων τῆς ψυχῆς ἐκκενώσαντες, πρεσβείαις τῆς ὑπερευλογημένης Θεοτόκου, τῶν θεοφόρων ἀποστόλων, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων, εὐδοκία καὶ ἀγαθότητι τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ. **|| (p. 0291)**

Τοῦ αὐτοῦ εὐχὴ εἰς ἀνομβρίαν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ζῶντι καὶ ἐνυποστάτῳ σου λόγῳ καὶ τῷ ζωοποιῷ καὶ ὁμοτίμῳ σου Πνεύματι, πᾶσαν τὴν ὄρωμένην καὶ ἀόρατον κτίσιν ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγών, ὁ τὸν αἰσθητὸν καὶ περίγειον τοῦτον κόσμον τοῖς μεγάλοις τέσσαρσι στοιχείοις, ὡσπερ εἰ τίνα βασιλείον οἶκον τέσσαρσι στύλοις διαβαστάζεσθαι καὶ πρὸς τὸ ἀσάλευτον καὶ ἀδιάλυτον παραμένειν κελεύσας, εἰς δόξαν τῆς παντοδυνάμου σου δόξης καὶ ἀγαθότητος, καὶ ζωὴν καὶ ὑπηρεσίαν τοῦ κατ' εἰκόνα σὴν δημιουργηθέντος ἀνθρώπου, αὐτὸς πανάγαθε βασιλεῦ, οἰονεὶ νοσοῦντα τοῦτον καὶ σαλευόμενον νῦν τῇ ἐνδείᾳ καὶ στέρησει τοῦ ὕδατος τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεώς σου, πρὸς τὸ ὑγιᾶς καὶ ἀπερίτρεπτον ἀποκατάστησον, αὐθις δὸς κατὰ καιρὸν τὸν συνήθη καὶ φυσικὸν ὑετὸν τῇ γῇ, ὡς ἂν τὸ κατὰ φύσιν γόνιμον αὐτῆς εἰς ἐνέργειαν καὶ ἀποτέλεσμα προαγάγη, (f. 289) καὶ μὴ διακεκαυμένη καὶ ἄγονος γένηται παντοίων σπερμάτων καὶ φυτῶν καὶ παντὸς βλαστήματος, ἃ φυσικῶς ἐξάγειν ἄνωθεν ἐκελεύσθη τῷ σῷ προστάγματι, κέρασον τῷ μεγίστῳ καὶ καθολικῷ τοῦ ἡλίου πυρὶ τὴν τοῦ ὕδατος δρόσον ἄνωθεν, ἵνα τῇ συμμέτρῳ καὶ κατὰ φύσιν θερμῇ, τρέφη καὶ πρὸς αὐξησιν φέρη, καὶ σώματα καὶ σπέρματα καὶ φυτὰ καὶ μὴ ἄκρατον ὄν καταφλέξῃ, καὶ ἀποτεφρώσῃ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, τῷ ἀέρι τούτῳ τὴν φυσικὴν ἀπόδος ὑγρότητα, ταῖς νεφέλαις ἐντειλάμενος συνήθως ἄνωθεν βρέχειν ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἂν εὐκράτος αὐθις καὶ ὁμαλὸς ἀποκαταστάς, ὑγιεινὸς καὶ

σωτήριος γένηται τῷ κόσμῳ παντί, ἀνθρώποις καὶ κτήνεσι, φυτοῖς τε καὶ σπέρμασι, καὶ πᾶσι τοῖς πρὸς σύστασιν δεομένοις αὐτοῦ. Οἶδαμεν, φιλάνθρωπε Δέσποτα, ὅτι τὸ παρὰ φύσιν ἡμᾶς ἐνεργεῖν καὶ ζῆν ἀμαρτάνοντας ἐνώπιόν σου διὰ παντός καὶ ὀπίσω πορευομένους τῶν πονηρῶν ἐπιθυμιῶν ἡμῶν, τὴν παρὰ φύσιν ταύτην τῶν στοιχείων ἐργάζεται κίνησιν, καὶ ὡς σπέρμα στίζεται καὶ πλήττεται ἢ δὲ ἡμᾶς δημιουργηθεῖσα ἀναίσθητος κτίσις, ἵνα, ἡμεῖς παιδευθέντες, εἰς αἴσθησιν ἔλθωμεν τῆς ἀπαιδευσίας καὶ τῶν σφαλμάτων ἡμῶν, ἀλλὰ σὺ μακρόθυμος καὶ πολυέλεος ὢν, ἄρρητός τε (f. 289v.) φιλάνθρωπία καὶ δύναμις, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν ἄφες καὶ τὸ παρὰ φύσιν ἅπαν καταλύσας, εἰς τὴν φυσικὴν ὑγείαν καὶ εὐεξίαν καὶ ἰσότητά, καὶ ἡμᾶς καὶ τὴν αἰσθητὴν ταύτην σου κτίσιν, ὡς πάντων ποιητῆς καὶ Δεσπότης πάλιν ἀποκατάστησον, ἵνα κατὰ γενεᾶς καὶ γενεᾶς, δοξάζηταί σου τὸ παντοδύναμον καὶ φιλάνθρωπον ὄνομα, πρεσβεῖαις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῶν θεοφόρων ἀποστόλων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, εὐδοκία καὶ ἀγαθότητι τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητός εἶ σὺν τῷ πανα- || (p. 0292) γίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

f. 290. Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας, ἐν ἣ καὶ τὰ διακονικά.

The text has been edited from this MS by N. F. Krasnoseltsev, *Материалы для истории чинопослѣдования литургии св. Иоанна Златоустога*, [Kazan 1889,] p. 36–78.

f. 300v. Τὰ διπλοκατηχούμενα, ἃ λέγονται ἀπὸ τῆς τετραδος τῆς μεσονηστήμιου μέχρι τῆς μεγάλης τετραδος.

— Αἰτήσεις, ἃς λέγει ἐν τῷ μεγάλῳ ἔσπερινῶν.

f. 301v. Οἱ οἴκοι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

f. 307. Πῶς¹⁷¹ χρῆ δέχεσθαι τοὺς ἀπὸ αἱρέσεων τῆ ἀγία τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῆ ἐκκλησίᾳ προσερχομένους. Goar, p. 694.

f. 308. Ὅπως χρῆ ἀναθεματίζειν ἐγγράφως τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, τοὺς ἀπὸ Μανιχαίων προσιόντας τῆ ἀγία τοῦ Θεοῦ καθολικῆ καὶ ἀποστολικῆ ἐκκλησίᾳ. Cotelerius, *Patres apostolici*. Amstelaed. 1724 an., t. I, p. 543, note—p. 545; Dmitrievskii, *Богослужение*, appendix, p. 26–45.

f. 312v. Τάξις γινομένη τοῖς ἀπὸ Μανιχαίων ἐπιστρέφουσι πρὸς τὴν καθάραν καὶ ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν. Goar, p. 700.

f. 313. Μεθοδίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικίαν ἐπιστρεφόντων. Goar, p. 689. The prayers' text is the same as in Goar; their titles are as follows: a) Εὐχή ἰλασμοῦ εἰς τὸν ἀπ' ἀρνήσεως

¹⁷¹ From here on the text is written in a supplementary hand, s. XVI.

ἐπιστρέφοντα πρὸς τὴν ἡμετέραν πίστιν, b) εἰς ἰλασμόν εὐχή ἄλλη, μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν ψαλμὸν Ν' καὶ λζ' καὶ ρβ', c) εὐχή πρὸς χριστιανούς ὑπαχθέντας ἐθνικῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντας δὲ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμόντας, d) εὐχή ἀποστατήσαντος παιδὸς καὶ μαγαρίσαντος καὶ μετανοοῦντος. The *kephaloklisia* prayer and the final prayer after the anointing carry no titles.

f. 317. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι ἐθνικὸν κατηχούμενον. Goar, p. 283.

f. 317v. Πῶς δεῖ δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῇ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον. Goar, p. 282.

f. 318. Ἐκθεσις ἀκριβεστέρα περὶ τοῦ πῶς δεῖ δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῇ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον. Dmitrievskii, *Богослужение*, appendix, 68—82; Conf. Patres apostolici t. I, p. 504—507. Not. I.

f. 321v. Περὶ Μελχισεδεκῶν τῶν καὶ Θεοδοτιανῶν καὶ Ἀθιγγάνων. || (p. 0293)

f. 323. Χρῆ οὖν τοὺς ἀπὸ Ἀθιγγάνων προσιόντας καὶ βαπτίζεσθαι μέλλοντας τοῦτο λέγει. Dmitrievskii, *Богослужение*, appendix, 46—53.

f. 324. Τάξις¹⁷² γινομένη τοῖς ἀπὸ Σαρακηνῶν ἐπιστρέφουσι πρὸς τὴν καθάραν καὶ ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν χριστιανῶν. Conf. Mign. Patrol. Curs. complet. t. CXL, col. 124—135.

f. 327v. Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος ἱερομονάχου.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σοῦ μόνον τὸ ζῆν ἀθάνατε. Goar, p. 452.

f. 328. Εὐχή ἐπὶ¹⁷³ τελευτήσαντος διακόνου ἢ καὶ εἰς μοναχοὺς πάντας...

Ὁ οἰκησιν ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ πάντα διέπων¹⁷⁴ τὰ ἐν τῇ γῆ, ἐπίστασαι τὴν ἐργασίαν τοῦ τελευτήσαντος ἀδελφοῦ ἡμῶν,¹⁷⁵ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ σου ὑπὸ σοῦ¹⁷⁶ δυναμούμενος μεθ' ἡμῶν ἐξετέλεσε, καὶ¹⁷⁷ ἄμειψαι, ἀγαθέ, τῇ ἐκεῖθεν ἀνέσει¹⁷⁸ καὶ παράσχου αὐτῷ ἐν φωτὶ κατοικίαν,¹⁷⁹ ἐν χώρᾳ δικαίων, πάντων

¹⁷² The origins of the office of joining Muslims to the Orthodox Christian faith has been studied by A. Iablokov, 'Ο происхождении чина присоединения мухаммедань къ православноу христианскоу вѣрѣ', *Православный собесѣдникъ* (1881), no. III, p. 230—283.

¹⁷³ Sinait. gr. 984 (s. XV): εἰς διάκονον κοιμηθέντα.

¹⁷⁴ περιέπων τὰ ἐπὶ γῆς, αὐτός.

¹⁷⁵ καὶ δούλου σου.

¹⁷⁶ ὑπὸ σοῦ is omitted.

¹⁷⁷ διό.

¹⁷⁸ τὴν ἐκεῖθεν ἀνεσιν.

¹⁷⁹ κατοικῆσαι.

ἀγνοημάτων συγχωρῶν αὐτῷ τὰ ὀφειλήματα, καὶ ἡμῖν βοήθειαν παρεχόμενος ἐν τῷ φωτὶ τῶν προσταγμάτων σου μέχρις ἂν, καὶ ἡμεῖς ταύτης τῆς σκιᾶς ἀξιοθῶμεν. Ὅτι προσκυνητὸν τὸ ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

– Ἀφορκισμὸς τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἐπὶ χειμαζομένων ἐπὶ πνευμάτων ἀκαθάρτων.

Ὁ Θεὸς τῶν θεῶν καὶ Κύριος τῶν κυρίων, ὁ τῶν πυρίνων ταγμάτων δημιουργός. Goar, p. 578. Ἀφορκισμὸς α΄. Ἐξορκίζω σε τὸν ἀρχέκακον τῆς βλασφημίας, τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἀνταρσίας... Goar, p. 579.

f. 330v. (Τοῦ) ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου. Goar, p. 581. Εὐχή ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεός, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόφρων, ὁ μόνος Χριστὸς καὶ ἐπιεικής, ὁ μόνος οἰκτίρων καὶ πολυέλεος Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου σταυρωθέντος, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθέντος, καὶ εἰσελθόντος εἰς δόξαν τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν σὴν, ἐλθέτω ἡ χάρις σου ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὸν δούλον σου, τόνδε, καὶ ἐνδυναμώσάτω ἡμᾶς, Κύριε, τὸ εὐαγγέλιον τῆς διδασκαλίας σου. Πάτερ εὐσπλαγχνίας, φώτισον ἡμῶν τὰ σπλάγχνα, καὶ πάντα τὰ μέλη τῷ σῷ θελήματι, καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κακίας καὶ ἁμαρτιῶν, συντήρησον δὲ ἡμᾶς ἀσπίλους καὶ ἀμώμους ἀπὸ πάσης περιεργείας τοῦ ἀντικειμένου, καὶ χάρισαι ἡμᾶς, Κύριε, κατὰ τὴν σὴν χρηστότητα, τὰ σὰ νοεῖν, τὰ σὰ φρονεῖν, ἐν τοῖς σοῖς ἀναστρέφεισθαι, τὸν σὸν φόβον φοβεῖσθαι, ποιεῖν τὰ εὐχάριστά σοι ἕως τῆς ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς καὶ ἡμέρας καὶ ὥρας. Ἐπικαλούμεθά σε, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, οἱ ἁμαρτωλοὶ ἡμεῖς, ὅπως ἂν κατὰ τὸ ἀνεκδιήγητόν σου ἔλεος, σφραγίσῃς ἡμῶν τὸ σῶμα, καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ διατηρήσῃς ἀπὸ παντὸς πονηροῦ δαίμονος, ἀπὸ παντὸς ἐρπετοῦ ἰοβόλου, ἀπὸ παντὸς θηρίου, τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ πάσης ἀνομίας, ἀπὸ πάσης φαρμακείας, καὶ ἀπὸ πάσης πλάνης, ἀπὸ πάσης ματαιότητος, ἀπὸ πάσης πορνείας καὶ πλεονεξίας, ἀπὸ πάσης νόσου καὶ μαλακίας, ἀπὸ παντὸς ψεύδους καὶ πάσης ῥαδιουργίας, καὶ πάσης παγίδος τοῦ ἀντικειμένου ἡμῖν. Πάτερ ἀφθαρσίας, σκέπασον τὸν δούλον σου τῇ σῇ εὐσπλαγχνίᾳ, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς, μὴ δὲ ποιήσῃς ἐπίχαρμα ἐχθρῶν, καὶ ἐξουθένημα λαοῦ καὶ καταπάτημα δαιμόνων, ἀλλ' ἵνα ἡ σὴ χάρις, τὸ σὸν ἔλεος ἢ μεθ' ἡμῶν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ.

f. 331v. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα.

Εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ὁ διάκονος, τὰ διακονικά, ὁ δὲ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς ταύτας· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγὼν εἰς ἐνότητα... Goar, p. 311. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεός

ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων μνηστευσάμενος... Ibid. Ὁ δὲ διάκονος ταῦτα τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον, ὡς τοῦ ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ συζευχθῆναι αὐτοὺς καὶ εὐφρανθῆναι τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν διαφυλάξῃ τὴν κοίτην αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν διάκονον τὴν συναπτὴν, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεός, ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον... Goar, p. 317. Εἶτα στέφει ἀμφοτέρους, καὶ κρατήσας αὐτῶν τὰς δεξιὰς, παραδίδωσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίῃ σου οἰκονομία... Goar, p. 318. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, μεταδίδωσιν αὐτοῖς τῆς ζωοποιοῦ κοινωνίας, εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ποτήριον οἴνου κοινὸν καὶ ἐπέυχεται οὕτως. Εὐχὴ τοῦ κοινῶν ποτηρίου· Ὁ Θεός, ὁ || (p. 0295) πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου... p. 319. Εὐχὴ εἰς τὸ ἄραι τὰ στέφανα· Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας... p. 320. Εὐχὴ εἰς τὰ παστολύσια· Νυμφῶνα καταντήσαντες οἱ δοῦλοί σου, Κύριε... p. 325.

0295 [Jerusalem, Patriarchal Library, Sabbas 362 (607)]

XXXIII. No. 362 (607) Εὐχολόγιον manuscript in the library of the Lavra of St Sabas (now in the Patriarchal Library of Jerusalem), in 16°, 75 ff., written on parchment in a large, calligraphic 14th-century hand. Later entries include the autograph signature of Σωφρόνιος, πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως, dated, according to A. Papadopoulos-Kerameus, AM 7107, i.e. AD 1598–1599. (Διάταξις τῆς τοῦ πατριάρχου λειτουργίας. Ἐν Ἀθῆν. 1890, p. 8; Ἱεροσολυμιτ. βιβλιοθ. τ. β'. ἐν Πετροπολ. 1894, p. 613).

f. 1. Ἄλλη τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἁγίας τραπέζης.

Πρὸ τῆς ἀρχῆς τῆς θείας λειτουργίας ἀποστέλλεται εἴτε λιθοξόος, εἴτε χρυσοχόος καὶ τοὺς σαλευθέντας κίονας, οἷς βαστάζεται ἡ ἁγία τράπεζα, ἀποσπογγίζει καὶ κοιτάζει πρὸς τοὺς ἰδίους τόπους, καὶ μετὰ τοῦτο γεμίζει τὰς ἀρμονίας... Goar, p. 492. The final supplication is Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν ὁ δεῖνα καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου... Ἐκτενέστερον ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν συμπαρόντων αὐτῷ ἱερέων...

f. 1v. Εὐχαὶ τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς. Goar, p. 597–602.

f. 8. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρῶσει τῆς ἐν αὐτῷ ἁγίας τραπέζης. Goar, p. 655–664. The text has the same small peculiarities as in Athos, Vatop. 133 (ad 1533), f. 302.

f. 26. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὴν κατάθεσιν τῶν λειψάνων.

Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἅγιος τῶν ἀγίων, ὁ Θεὸς τῶν ἀποστόλων καὶ βασιλεὺς τῶν μαρτύρων, τὸ καύχημα τῶν ἀγίων σου καὶ ὁ στέφανος πάντων τῶν εὐαρεστησάντων τῷ ὀνόματί σου, μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου, χάρισαι ἡμῖν μνημονεῦειν τῶν ἀγίων σου καὶ κοινωνεῖν αὐτῶν τοῖς παθήμασι. Ναί, Κύριε ὁ Θεός, πιστός ἐν τοῖς λόγοις, ὁ χαρισάμενος τοῖς ἀγίοις σου μάρτυσι τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἀγωνίσασθαι, καὶ τὸν δρόμον τῆς εὐσεβείας τελειῶσαι καὶ τὴν πίστιν τῆς ἀληθινῆς ὁμολογίας φυλάξαι, παρακληθήτι καὶ χάρισαι ἡμῖν τοῖς σοῖς οἰκέταις μέρος καὶ κληρον ἔχειν μετὰ πάντων τῶν ἀγίων σου, ἵνα, μιμηταὶ αὐτῶν γενόμενοι, καταξιωθῶ- || (p. 0296) μεν τῶν ἀποκειμένων αὐτοῖς ἀγαθῶν. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητός.

f. 26v. Ἐτέρα εὐχή, λεγομένη ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῶν καλλινίκων σου μαρτύρων καταγωνισάμενος τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν διάβολον, χάρισαι ἡμῖν τοῖς σοῖς οἰκέταις μέρος ἔχειν καὶ κοινωνίαν μετὰ τῶν ἀγίων σου, δὸς ἡμῖν ἀγαπᾶν τοὺς ἀγαπῶντάς σε καὶ μιμῆσθαι αὐτῶν τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐλπίδα, ποιήσον ἡμᾶς μαθητὰς τῶν ἀθλησάντων ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας, τῶν ἐκχεάντων τὰ ἑαυτῶν αἵματα ὑπὲρ τῆς ὁμολογίας τοῦ μεγάλου καὶ προσκυνητοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ καταξίωσον ἡμᾶς εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις αὐτῶν ἀντέχεσθαι τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας τοῦ λόγου σου διὰ τὴν ἐλπίδα, τὴν ἀποκειμένην ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Χριστοῦ σου, ἵνα σοι, εὐχαριστοῦντες καὶ σοὶ δουλεύοντες, τύχωμεν τῶν ἐπουρανίων δωρεῶν σου. Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ ἐν ἀγίοις κατοικεῖς καὶ ἐν αὐτοῖς θαυματουργεῖς...

f. 27v. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἀγίας τραπέζης. Goar, p. 490–491.

f. 30. Εὐχή τοῦ ἀγίου Ταρασίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ λύσεως ναοῦ, ὑπὸ αἰρέσεως μianθέντος, λεγομένη ἔξω τοῦ πυλῶνος τῆς ἐκκλησίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δυσωποῦμέν σε τὸν ἴλεων καὶ εὐμενῇ ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν καὶ τὴν ἐκκλησίαν διὰ τῶν ἀποστόλων. Goar, p. 494.

f. 31. Εὐχή λεγομένη ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δυσωποῦμέν σε τὸν ἴλεων καὶ εὐμενῇ ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν, εἴ τις ἐξ αἰρετικῆς ἐγχειρίσεως ἐπιτριβῆ μάμμησις τῷ ἀγίῳ σου θυσιαστηρίῳ τούτῳ, περιέλε ταύτην τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος, καὶ καταξίωσον ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου ἀκατακρίτως προσφέρειν σοι ἐν αὐτῷ τὰς ἀναιμάκτους καὶ λογικὰς καὶ θυ-

σίας και λατρείας ἡμῶς πρεσβείαις τῆς ἀειπαρθένου Θεομήτορος και πάντων τῶν ἁγίων. Ὅτι ἀγαθὸς και φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις και σοὶ τὴν δόξαν. Conf. Goar, p. 494.

— Εὐχή ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, βεβηλωθέντος ὑπὸ ἐθνικῶν ἢ ὑπὸ αἰρετικῶν καθυβρισθέντος· Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν ναὸν τοῦτον ἀναδείξας... γινώσκειται δόξης ἢ παρὰ τῶν ἐκταραξάντων και σχισάντων τὴν σὴν ἐκκλησίαν ἐν ἀναθετήσει και ὕβρει τῶν ἀχράντων εὐαγγελίων και τῶν ἀποστολικῶν και πατρικῶν και κανονικῶν παραδόσεων. Αὐτὸς πάλι ἰλέω προσδεχόμενος... Goar, p. 495. || (p. 0297)

f. 32. Εὐχή λεγομένη ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, ἐν ᾧ συνέβη θανεῖν ἄνθρωπον ἢ ζῶον ἄλογον κατὰ τὸν πάλαι νόμον ἀκάθαρτον και ἄθυτον, ἢ ἔθανεν, ἢ ἐγέννησεν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὴν πολλὴν και ἄφατον ἀγαθότητα καταξιώσας ὀνομασθῆναι τὸν ναόν... ἀνδροκτόνου διαβόλου, ἢ ἀλόγου θανάτῳ ζῶου, ἢ γεννήσει κατὰ τὸν πάλαι σὸν ἅγιον νόμον ἀθύτου και ἀκαθάρτου. Αὐτὸς πάλιν διὰ τὸ πολὺ και ἀμέτρητον ἔλεός σου... Goar, p. 496.

f. 33v. Εὐχή ἱκετήριος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

Δέχου τοίνυν, πανευμενεστάτη, τίμια δῶρα και σοὶ μόνη ἀρμόζοντα παναγία Παρθενομήτορ, παρ' ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων σου, ἢ πασῶν γενεῶν τιμιωτέρα, και πάντων ὀρατῶν τε και ἀορατῶν δημιουργημάτων ὠραιότερα φανεῖσα, μακαρία ἢ ῥίζα τοῦ Ἰεσοῦ και τρισμακάριστος ὁ οἶκος Δαβίδ, ἐν ᾧ σὺ ἐβλάστησας, ὁ Θεός, ἐν μέσῳ σου και οὐ σαλευθήσῃ· ἡγίασε γὰρ σε, τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ, ὁ ὕψιστος, ἐν σοὶ διαθῆκαι και ὀρκωμοσίαι Θεοῦ πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν τέλος εὐκλεέστατον ἐδέξαντο, ὅτι διὰ σου γέγονε Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, μακαρία σὺ ἐν γενεαῖς γενεῶν, θεομακάριστε, ἢ πάσης κτίσεως οὐρανίων τε και ἐπιγείων ὑψηλοτέρα φανεῖσα, ἢ τῶν χειρουβίμ λαμπροτέρα και τῶν σεραφίμ ἐνδοξοτέρα, παρθενίας καύχημα, πιστῶν στήριγμα, και νῦν, πανύμνητε Θεοτόκε, μὴ παύση πρεσβεύουσα ὑπὲρ ἡμῶν, τῶν ἀναξίων δούλων σου, ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης περιστάσεως, και τῷ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ ἡμῶν πᾶσαν ἐπιβουλήν και τυραννίδα κατάβαλλε, και πᾶσαν βαρβάρων θρασύτητα νέκρωσον, και πάντα τῶν ἐπανισταμένων αὐτῷ τὰ φρυάγματα ταπεινώσον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· διὰ σοῦ γὰρ, Δέσποινα, και τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐγνωρίσαμεν, και ἠξιώθημεν τοῦ παναγίου αὐτοῦ σώματος και αἵματος, και μέχρι τέλους ἡμᾶς ἀκατακρίτους διαφυλάξον ταῖς ἱκεσίαις, ἵνα ἐν πᾶσιν ἅπαντες σωζόμενοι, σὲ μὲν πόθῳ μεγαλύνωμεν, τῷ δὲ Υἱῷ σου δόξαν ἀναπέμπωμεν σὺν τῷ Πατρὶ και τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν και αἰεὶ και εἰς τοὺς αἰῶνας.

f. 34v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου. Goar, p. 194–195.

f. 35v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου.

Προσάγεται τῷ ἀρχιερεῖ¹⁸⁰ ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι... Goar, p. 203. Καὶ οὕτω λαμβάνων εὐλογία, ἀπερχόμενος ἴσταται ἔμπροσθεν τῶν ἱερέων ἁγίων θυρῶν. Οὕτω γίνεται καὶ εἴπερ εἰσὶ πολλοὶ χειροτονούμενοι ὑποδιάκονοι, τῆς εὐχῆς μόνον μικρὸν ὑπαλλασσομένης πρὸς πολλούς.

f. 36v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου. Performed by the μέγας χαρτοφύλαξ, rather than by a deacon. Goar, p. 208–209. Καὶ οὕτως ὁ ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος διάκονος λέγει τὸ Πάντων τῶν ἁγίων. Κατὰ δὲ τὸν τῆς μεταλήψεως τῶν θείων μυστηρίων καιρὸν, πρῶτος τῶν ἄλλων ὁ διάκονος, ὁ χειροτονηθεὶς, τοῦ ἁγίου ἄρτου μετέχει παρὰ τοῦ ἀρχιερέως καὶ μεταλαμβάνει τοῦ τιμίου αἵματος πρὸ αὐτῶν παρὰ τοῦ μεταδιδόντος τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ πρῶτου δεχομένου παρ' αὐτοῦ τὸ ἅγιον ποτήριον ἀρχιερέως ἢ καὶ ἱερέως. Αὐτὸς δὲ λέγει καὶ τὰ διακονικὰ ταῦτα· Ὁρθοὶ μεταλαβόντες... Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν· Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν, καὶ τὸ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ταῦτα μὲν, ὅτε γίνεται λειτουργία τελεία, ἐπεὶ δὲ ἔξεστι τὴν τοῦ διακόνου χειροτονίαν καὶ ἐν τοῖς προηγιασμένοις ποιεῖν. Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ προηγιασμένα κ.τ.λ. Goar, p. 209.

f. 40v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου. Ὁφείλει εἶναι χρόνων... Goar, p. 242. The ordinand is led into the sanctuary by the πρωτοπαπᾶς καὶ ὁ δευτερεύων τῶν ἱερέων. The office is performed by the πατριάρχης. The remark Ἰστέον δέ, ὅτι ὅταν ψάλλωσι τὸ Ἅγιοι μάρτυρες κ.τ.λ. is omitted. The *ekphonesis* Πρόσχωμεν is spoken by the μέγας χαρτοφύλαξ. The litany includes a petition for the emperor. Concerning the *epitrachelion*: καὶ φέρει τὸ ὄπισθεν τοῦ ὠραρίου αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ δεξιοῦ μέρους, λέγων Ἄξιός, ἢ περιτιθησὶν αὐτῷ ἐπιτραχήλιον, καὶ ψάλλουσι τὸ Ἄξιός πρότερον οἱ τοῦ βήματος τρεῖς, ἔπειτα οἱ ψάλλται τρεῖς. Having been vested in a *phelonion*, καὶ οὕτως ἀσπάζεται τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ οὕτως, ἀπερχόμενος ὁ χειροτονηθεὶς ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἁγίας τραπέζης, ἐρείσας αὐτοῦ τὸ μέτωπον, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός. Καὶ οὕτως ὁ ἐν τῷ ἁμβωνί διάκονος, λαμβάνων καιρὸν, ἄρχεται λέγων ταῦτα· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν καὶ τὰ λοιπά. Ὅτε δὲ τελειωθῶσι τὰ ἅγια καὶ μέλλη εἰπεῖν ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν τήνδε· Ὅστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσι, προσέρχεται ὁ χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς τὴν παρακαταθήκην, λέγων πρὸς αὐτὸν οὕτως· Λάβε τὴν παρακαταθήκην. The newly-ordained λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

¹⁸⁰ Manuscript in the Patriarchal Alexandrian Library (in Cairo) 371 (ad 1407): τῷ πατριάρχῃ ὁ ἀναγνώστης μετὰ φαινολίου, εἰ δὲ μοναχὸς ἐνὶ μετὰ τοῦ μανδύου, κελεύει δὲ ὁ πατριάρχης.

f. 44v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου.

Πρὸ τοῦ φθάσαι τὸν καιρὸν τῆς λειτουργίας, οἱ ὑπηρέται εὐτρεπίζουσι τὴν ἀναβάθραν τοῦ ἀρχιερέως, τιθέντες αὐτὴν ἔνδον τοῦ ναοῦ ἐν ταῖς βασιλικαῖς πύλαις, ἢ καὶ ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ἐν τῷ τέλει τῶν βαθμίδων ἐκατέρωθεν αὐτῆς τιθέασι θρόνους ἀρχιερατικούς, μέσω δὲ τῶν ἥ (p. 0299) θρόνων τούτων ἀπὸ τῆς τελευταίας βαθμίδος ζωγραφεῖ ὁ ἐπὶ τῆς εὐταξίας ἀετὸν μετὰ φεγγίου τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ποιῶν πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀναβάθρας, περὶ δὲ τοὺς πόδας ζωγραφεῖ σχῆμα πόλεως καὶ κάτωθεν τῆς πόλεως ὡς ποταμοὺς τρεῖς. Καὶ ταῦτα καλῶς εὐτρεπίσας, ἴστησιν ὑπηρέτας ἔξωθεν τῶν θρόνων, φυλάσσοντας τὴν ζωγραφίαν ὥστε μὴ διέρχεσθαι τινὰς καὶ καταπατεῖν ταῦτα. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς φορέσας ἀνέρχεται ἐν τῇ ἀναβάθρᾳ διὰ μέσου τοῦ ἀετοῦ, τῶν ἄλλων πάντων ἔνθεν καὶ κακείθεν ὑποχωρούντων, ἵνα μὴ πατήσωσιν αὐτόν, εἶτα ὑποχωροῦσι πάντες καὶ κάθηνται ἐν ἐνὶ μέρει. Ὁ δὲ¹⁸¹ χαρτοφύλαξ ἀπέρχεται μετὰ τοῦ ὑπομνηματογράφου καὶ τοῦ ἱερομνήμονος, ἐπομένων αὐτῶ, προπορευομένου ἀεὶ τοῦ ἐπὶ τῆς εὐταξίας, καὶ προσκαλεῖται πρῶτον τοὺς ψάλτας, οἳ καὶ ἐρχόμενοι, στάντες ἀπαντικρὺ τοῦ πατριάρχου καὶ προσκυνήσαντες, ψάλλουσι τρεῖς τὸ Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα. Μετὰ τούτους προσκαλεῖται τοὺς ἄρχοντας τῆς ἐκκλησίας, οἳ καὶ ἐρχόμενοι κατὰ τάξιν καὶ κατὰ συζυγίαν, προσκυνοῦντες· οἳ μὲν ἔξωκατάκηλοι κάθηνται ἐν ταῖς βαθμίσι τῆς ἀναβάθρας, ὁ δὲ πρωτονοτάριος καὶ ὁ λογοθέτης ἀνέρχονται καὶ ἴστανται ἐκατέρωθεν τοῦ ἀρχιερατικοῦ¹⁸² θρόνου, οἳ δὲ λοιποὶ ἴστανται κάτω μετὰ τὴν ἀναβάθραν ἐξ ἐκατέρου μέρους. Εἶτα προσκαλεῖται τοὺς ἐπισκόπους,¹⁸³ οἳ καὶ ἐρχόμενοι μετὰ φαινολίω λευκῶν καὶ προσκυνοῦντες κατὰ συζυγίαν, κάθηνται ἐν τοῖς προευτρεπισμένοις θρόνοις. Καὶ τελευταῖον προσκαλεῖται τὸν ὑποψήφιον, ὃς καὶ ἐρχόμενος μετὰ φαινολίου λευκοῦ καὶ ἐπιτραχηλίου κατὰ ποταμὸν προσκυνεῖ, καί, στὰς ἀπαντικρὺ τοῦ πατριάρχου, ἀναγινώσκει τὴν ἰδίαν ὁμολογίαν εἰς ἐπήκοον πάντων. Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἀνιστάμενος ὁ¹⁸⁴ χαρτοφύλαξ ἀπέρχεται ἐν τῷ τόπῳ, ἔνθα ἴσταται ὁ ὑποψήφιος καί, λαβὼν τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν τῇ ἰδίᾳ δεξιᾷ καὶ ταύτην ὑποκλίνας, ἀσκεπῆ οὔσαν, ἐκφωνεῖ· Κελεύσατε. Καὶ πάντων ἀνισταμένων, ἀνίσταται ὁ ἀρχιερεὺς¹⁸⁵ καί, ἔχων πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα ἐκτεταμένην, ἐκφωνεῖ· Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος διὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος προχειρίζεταιί σε μητροπολίτην τῆς θεοσώστου πόλεως τῆσδε. Καὶ οἳ μὲν ψάλλται ψάλλουσι τρεῖς τὸ Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα, ὁ δὲ¹⁸⁶ χαρτοφύλαξ, κρατῶν τὸν χειροτονούμενον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ἀνέρχεται διὰ τοῦ ἀετοῦ πρὸς

¹⁸¹ Μέγας.

¹⁸² πατριαρχικοῦ.

¹⁸³ ἀρχιερεῖς.

¹⁸⁴ μέγας.

¹⁸⁵ καὶ ὁ πατριάρχης.

¹⁸⁶ μέγας.

τὸν ἀρχιερέα¹⁸⁷ καὶ ὑποδείκνυσιν αὐτῷ ἀσπάσασθαι τὸ τοῦ ἀρχιερέως¹⁸⁸ δεξιὸν γόνυ, τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ τὴν δεξιὰν παρεῖαν. Εἶτα ἀπέρχεται εἰς τοὺς ἐπισκόπους καὶ ἀσπάζεται αὐτούς εἰς τὸ στόμα, καὶ πάλιν ἴσθησιν αὐτὸν ὁ¹⁸⁹ χαρτοφύλαξ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ καί, ὑπο- || (p. 0300) κλίνας αὐθις τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἐκφωνεῖ Κελεύσατε. Καὶ πάλιν ἀνιστάμενος ὁ ἀρχιερέως,¹⁹⁰ ἔχων ὁμοίως καὶ τὴν χεῖρα ἐκτεταμένην, ἐκφωνεῖ Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος ἔσται μετὰ σοῦ. Καὶ πάλιν οἱ ψάλλται ψάλλουσι τρις τὸ Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα. Καὶ οὕτω μικρὸς προπέμψας αὐτὸν ὁ μέγας χαρτοφύλαξ παραδίδωσι τοῖς ὑπηρέταις, καὶ ἀπέρχονται σὺν αὐτῷ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα. Καὶ φορέσας πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ ἐπιγονάτιον, κάθηται ἐν τῷ διακονικῷ, οὔτε δὲ εἰς τὴν εἴσοδον ἐξέρχεται, οὔτε ἐκφώνησιν λέγει. Οἱ δὲ ἐπίσκοποι,¹⁹¹ ἀνιστάμενοι καὶ προσκυνοῦντες τὸν ἀρχιερέα¹⁹² καὶ λαμβάνοντες εὐλογία, ἀπέρχονται ἐν τῷ συνήθει τόπῳ καὶ φορένουσιν.¹⁹³ Ὁ δὲ ὑποψήφιος ἴσταται ἐν τῷ διακονικῷ. Καὶ μετὰ τὴν τοῦ Τρισαγίου¹⁹⁴ συμπλήρωσιν, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ἐξ ἑκατέρου μέρους ὁ τε πρωτοπαπᾶς καὶ ὁ δευτερεύων τῶν ἱερέων καί, ἐξερχόμενοι διὰ τῆς θύρας τοῦ διακονικοῦ, προπορευομένου τοῦ ἐπὶ τῆς εὐταξίας, διέρχονται ἐκ τῆς σωλαίας μέχρις ἂν φθάσωσιν εἰς τὰς ἁγίας θύρας. Ὄταν δὲ φθάσωσιν τὰς ἁγίας θύρας, ἀπολύουσιν αὐτὸν οἱ πρεσβύτεροι, καὶ παραλαμβάνουσιν αὐτὸν δύο ἐπίσκοποι οἱ πρῶτοι καί, προπορευομένου τοῦ ἱερομνήμονος καὶ τοῦ δευτερεύοντος τῶν διακόνων καὶ ψαλλόντων τὸ Ἅγιοι μάρτυρες, στρέφουσιν αὐτὸν κύκλῳ τῆς ἁγίας τραπέζης τρις. Ὁ δὲ ἀρχιερέως¹⁹⁵ ἴσταται εἰς τὴν κρηπίδα, τὴν πρὸ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ προσάγουσιν αὐτῷ τὸν χειροτονούμενον, ὃς καὶ σφραγιζόμενος τὴν κεφαλὴν τρις παρὰ τοῦ ἀρχιερέως,¹⁹⁶ ἐρείσας τε τὸ μέτωπον τῆ ἁγία τραπέζῃ, κλίνει καὶ ἀμφοτέρους τοὺς πόδας. Ὁ δὲ¹⁹⁷ χαρτοφύλαξ ἐπιδίδωσι τῷ ἀρχιερεῖ¹⁹⁸ χάρτην γεγραμμένον, τὸ λεγόμενον πετερόν, καὶ ἐκφωνεῖ Πρόσχωμεν. Ὁ δὲ ἀρχιερέως,¹⁹⁹ λαβὼν τὸ πετερόν τῆ ἀριστερᾶ χειρὶ καί, τὴν δεξιὰν ἔχων ἐπικειμένην τῇ τοῦ χειροτονουμένου κεφαλῇ, ἀναγινώσκει τὰ ἐν

¹⁸⁷ πρὸς τὸν πατριάρχην.

¹⁸⁸ πατριάρχου.

¹⁸⁹ μέγας.

¹⁹⁰ Ὁ πατριάρχης.

¹⁹¹ ἀρχιερεῖς.

¹⁹² τὸν πατριάρχην.

¹⁹³ ὁ δὲ δευτέρων (lege δευτερέων) τῶν διακόνων, πρότερον προσκυνήσας τρις κατὰ ἀνατολάς, λέγει πρὸς αὐτὸν (see the text of the Liturgy, *infra*).

¹⁹⁴ The words τοῦ Τρισαγίου are omitted.

¹⁹⁵ καὶ ἀνίσταται ὁ πατριάρχης καὶ προσάγουσιν αὐτῷ.

¹⁹⁶ παρὰ τοῦ πατριάρχου.

¹⁹⁷ μέγας.

¹⁹⁸ πατριάρχῃ τὸ λεγόμενον πετερόν.

¹⁹⁹ πατριάρχης.

τῷ περὶ γεγραμμένα εἰς ἐπήκοον πάντων, λέγων οὕτως· Ψήφω καὶ δοκιμασία τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων.²⁰⁰ Ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα. Goar, p. 249. Καὶ ἐκφωνοῦσι πάντες ἐκ τρίτου τὸ Κύριε ἐλέησον.²⁰¹ Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς σφραγί- || (p. 0301) ζει καὶ αὐθις τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τρίς, εἶτα αἶρει τὸ εὐαγγέλιον καί, ἀναπτύξας, ἐπιτίθησι τῷ τραχήλῳ καὶ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, συνεφαπτομένων καὶ τῶν ἀρχιερέων πάντων,²⁰² καὶ ἔχων ὁ ἀρχιερεὺς ἐπικειμένην αὐτῷ τὴν χεῖρα εὐχεται οὕτως· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ νομοθετήσας ἡμῖν... Ibid. p. 250–251. Εἶτα (i.e. after reading all the prayers) λαβὼν τὸ ὠμοφόριον, περιτίθησι τῷ τραχήλῳ τοῦ χειροτονουμένου, λέγων· Ἄξιος. Λέγουσι δὲ τοῦτο οἱ τοῦ βήματος τρίς καὶ οἱ ψάλται τρίς. Εἶτα πάλιν ἐκφωνοῦσιν οἱ ψάλται εἰς καθ' εἷς· Ἄξιος. Καὶ οὕτως ἀσπάζονται τὸν χειροτονηθέντα, αὐτός²⁰³ τε ὁ χειροτονήσας καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι, καὶ τῆς συνήθους εὐφημίας τελεσθείσης, ἀπέρχονται εἰς τὸ σύνθρονον, καὶ καθεζόμενος πρῶτος ὁ χειροτονηθεὶς εἰρηνεύει εἰς τὸν ἀπόστολον, καὶ πρῶτος τῶν ἄλλων τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνει.

f. 50v. Διάταξις²⁰⁴ τῆς τοῦ πατριάρχου λειτουργίας, πῶς γίνεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

Ὁ πατριάρχης,²⁰⁵ μέλλων τὴν θείαν ἐπιτελέσαι μυσταγωγίαν, κατέρχεται ἐκ τοῦ στασιδίου αὐτοῦ· καὶ εἰ μὲν ψάλλουσιν ἔτι τὸν ὄρθρον, φορᾷ ἐμπροσθεν τοῦ στασιδίου αὐτοῦ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐννάτης ὠδῆς, || (p. 0302)

²⁰⁰ τῶν θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν καὶ τῶν ὁσιωτάτων ἀρχιεπισκόπων. Εἰ δὲ μητροπολίτης ἐστὶν ὁ χειροτονῶν, λέγει· Ψήφω καὶ δοκιμασία τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων καὶ ὁσιωτάτων πρεσβυτέρων καὶ διακόνων.

²⁰¹ Εἶτα τὸ εὐαγγέλιον ὁ πατριάρχης, ἀναπτύσσων, ἐπιτίθησι τῷ τραχήλῳ καὶ τῇ κεφαλῇ.

²⁰² Πρὸ τοῦ τεθῆναι δὲ τὸ εὐαγγέλιον σφραγίζει καὶ αὐθις τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τρίς, τοῦ δὲ εὐαγγελίου τιθέντος, ὁ πατριάρχης εὐχεται οὕτως.

²⁰³ Ὁ πατριάρχης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς πάντες, καὶ πάλιν ὁ πατριάρχης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἀσπάζόμενοι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἀνέρχονται ἐν τῷ συνθρόνῳ, καὶ λέγει ὁ διάκονος πρὸς τὸν πατριάρχην· Κέλευσον, δέσποτα (see the text of the Liturgy below).

²⁰⁴ This Διάταξις of the patriarchal celebration of the liturgy was published, from this same manuscript, by A. Papadopoulos-Kerameus in the Athenian paper 'Ἀνάπλασις' in 1890, as well as separately, in a booklet entitled Διάταξις τῆς τοῦ πατριάρχου λειτουργίας, πῶς γίνεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἐν Αθήναις 1890, p. 11–31. This booklet is dedicated to the former Ecumenical Patriarch Joachim III, who has now retired to Mt Athos. It was published in a limited number of copies and contains some inaccuracies, one of which (p. 21) even makes the text incomprehensible: Εἰ δὲ ἐνὶ μεταξὺν χειροτονία ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἐνδύεται αὐτὸ μέχρι τοῦ καιροῦ τῆς ὑψώσεως τῶν ἁγίων (?). For this reason, I have decided to republish the Διάταξις, as I also want to compare its text to that of another Διάταξις, composed by *kgr* Demetrios Gemistos, deacon and protonotary of the Great Church, in the second half of the 14th century (Mikl. et Müller. *Acta et diplomat.* Vindob. 1860 an. t. I, p. 494)

²⁰⁵ Alexandr. Patr. MS 371: κατερχόμενος, εἰ μὲν ψάλλουσιν ἔτι τὸν ὄρθρον.

εἰ δὲ οὐ ψάλλουσιν, ὀπισθεν τοῦ στασιδίου. Ἐρχόμενοι γοῦν οἱ διάκονοι καὶ προσκυνοῦντες, κρατοῦντες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἕκαστος τὸ στιχάριον καὶ τὸ ὠράριον, λαμβάνουσιν εὐλογίαν παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ φορένουσιν αὐτοὶ πρῶτον. Ὁ δὲ πατριάρχης, ἐκβαλὼν τὸ μανδύον εἶτα προσκυνήσας τρεῖς κατὰ ἀνατολάς, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε, ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου...²⁰⁶ Καὶ πληρώσας αὐτὴν, ἄρχεται ἐνδύεσθαι τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, ἀλλάσσοντος αὐτὸν τοῦ κανστρῖσιου, συνεργούντων αὐτῷ καὶ τῶν λοιπῶν διακόνων. Ὅτε δὲ ἐνδύεται τὸ στιχάριον, λέγουσιν οἱ ὑπηρετοῦντες διάκονοι· Ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... Εἰς δὲ τὸ ἐπιτραχήλιον²⁰⁷ λέγουσιν· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκχέων τὴν χάριν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Εἰς δὲ τὴν ζώνην²⁰⁸ Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων με δύναμιν τῆ αὐτοῦ φιλανθρωπία καὶ χάριτι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Εἰς δὲ τὸ δεξιὸν ἐπιμάνικον²⁰⁹ λέγουσιν· Ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, δεδόξαστε ἕως τοὺς ὑπεναντίους. Ἔτεροι δὲ λέγουσι· Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ὑψώσε με. Εἰς δὲ τὸ ἀριστερόν²¹⁰ Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με ἕως τὰς ἐντολάς σου. Ὁ δὲ ἐπὶ τῶν γονάτων, λαβὼν τὸ ἐπιγονάτιον,²¹¹ περιτίθεισιν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ μέρους κάτωθεν τῆς ζώνης, λέγων· Περιζῶσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, δυνατέ, τῆ ὠραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου. Εἰς δὲ τὸ φαινόλιον,²¹² ἦτοι τὸν σάκκον λέγουσιν· Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἕως τοῦ ἀγαλλιάσονται. Ὁ δὲ κανστρῖσιος, λαβὼν τὸ ὠμοφόριον,²¹³ ἐπιτίθεισιν τῷ ὤμῳ τοῦ πατριάρχου, λέγων· Ἐπὶ τῶν ὤμων, Χριστέ, τὴν πλανηθεῖσαν ἄρας φύσιν, ἀναληφθεὶς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ προσήγαγες.²¹⁴ Ἰστέον²¹⁵ δέ, ὅτι τὴν ἀρχιερα- **|| (p. 0303)** τικὴν στολὴν, ἤγουν τὸ στιχάριον, τὸ ἐπιτραχήλιον, τὰ ἐπιμάνικα, τὸ ἐπιγονάτιον, τὸ φαινόλιον καὶ τὸ ὠμοφόριον πρῶτον εὐλογεῖ καὶ ἀσπάζεται, εἶτα περιβάλλεται αὐτὴν, μόνην δὲ τὴν ζώνην εὐλογεῖ, οὐ μὴν καὶ ἀσπάζεται.

²⁰⁶ Αὐτὴν δὲ ταύτην εὐχὴν λέγουσι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι πρὸς ἑαυτοὺς (Athos, Lavra Δ 80, ad 1541 ἐνδύόμενοι τὰς ἑαυτῶν στολάς), εἶτα ἄρχεται ὁ πατριάρχης ἐνδύεσθαι.

²⁰⁷ εὐλογοῦντος αὐτὸ τοῦ πατριάρχου καὶ ἀσπαζομένου, λέγουσιν.

²⁰⁸ Τὴν ζώνην εὐλογοῦντος, λέγουσιν.

²⁰⁹ Τὸ δὲ δεξιὸν ἐπιμάνικον εὐλογοῦντος καὶ ἀσπαζομένου, λέγουσι.

²¹⁰ Καὶ τὸ ἀριστερόν ὁμοίως εὐλογοῦντος καὶ ἀσπαζομένου.

²¹¹ ἔρχεται πρὸς τὸν πατριάρχη, ὃς εὐλογεῖ καὶ ἀσπάζεται τοῦτο, καὶ περιτίθεισιν αὐτὸ ὁ ἐπὶ τῶν γονάτων κάτωθεν τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ δεξιῦ μέρους, λέγων.

²¹² Εὐλογοῦντος δὲ καὶ τὸ φαινόλιον τοῦ πατριάρχου, ἤγουν τὸν σάκκον, λέγουσιν.

²¹³ Ἀσπαζομένου δὲ καὶ τὸ ὠμοφόριον, ἐπιτίθεισιν αὐτὸ ὁ κανστρῖσιος τῷ πατριάρχη, λέγων.

²¹⁴ Αὐτὰ δὲ ταῦτα λέγουσι καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ἐνδύόμενοι ἐν ἑκάστῳ τῶν ἱερατικῶν ἐνδυμάτων, δίχα τοῦ ἐπιγονάτου καὶ τοῦ ὠμοφορίου· ὁμοίως καὶ οἱ διάκονοι, ἐνδύόμενοι τὸ στιχάριον, λέγουσι τὸ προγραφέν, ἤγουν τὸ Ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχὴ μου. Τὸ δὲ ὠράριον ἀσπαζόμενοι περιτιθέασιν τῷ ἑαυτῶν ἀριστερῷ ὤμῳ.

²¹⁵ This remark is not present [in Alexandr. Patr. MS 371].

Ὅταν τοίνυν ἄρξῃται φορένειν ὁ πατριάρχης, οἱ ἀρχιερεῖς, ἐρχόμενοι καὶ προσκυνοῦντες κατὰ τάξιν, προσκαλουμένοι αὐτοὺς τοῦ ἐπὶ τῆς εὐταξίας, ἀπέρχονται εἰς τὸν συνήθη τόπον καὶ φορένουσι.²¹⁶ Τοῦτο δὲ γίνεται, μὴ οὔσης χειροτονίας ἀρχιερατικῆς· εἰ γὰρ ἔστι χειροτονία, οὐ φορένουσι νῦν, ἀλλ' εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἐνδύονται ἐπάνω τῶν μανδύων φαινόλια ἱερατικά²¹⁷ καὶ κάθηνται, περιμένοντες τὸν καιρὸν. Τοῦ δὲ ὄρθρου πληρωθέντος, μετὰ τὴν μεγάλην δοξολογίαν, εἰς τῶν διακόνων, ἀνερχόμενος ἐν τῷ ἄμβωνι, ποιεῖ τὴν ἐκτενὴν καὶ τὰς αἰτήσεις,²¹⁸ καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν χωρὶς ἀπολύσεως. Ὁ δὲ πατριάρχης, μετὰ τὴν δοξολογίαν, προπορευομένου ἔμπροσθεν τοῦ ἐπὶ τῆς εὐταξίας καὶ τῶν διακόνων κατὰ συζυγίαν καὶ κατὰ τάξιν, ἀνέρχεται ἐν τῇ ἀναβάθρᾳ διὰ μέσου τοῦ ἀετοῦ,²¹⁹ εἶπερ ἔστι²²⁰ χειροτονία ἀρχιερέως. Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ἐπὶ τῷ χειροτονουμένῳ τάξιν, οἱ μὲν ἀρχιερεῖς ἀπέρχονται καὶ φορένουσιν, ὁ δὲ δευτερεύων τῶν διακόνων, πρότερον προσκυνήσας τρις κατὰ ἀνατολάς, λέγει πρὸς ἑαυτόν· Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἶτα στρέφεται πρὸς τὸν πατριάρχην καὶ, ὑποκλίνας τὴν κεφαλὴν ἑαυτοῦ, κρατῶν καὶ τὸ ὠράριον τοῖς τρισὶ δακτύλοις τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ ὑποδεικνύς αὐτό, λέγει· Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ, δέσποτα, εὐλόγησον. Καὶ ὁ πατριάρχης, ἀνιστάμενος καὶ σφραγίζων αὐτόν, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ. Εἶτα ὁ διάκονος· Εὐξαὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, δέσποτα. Καὶ ὁ πατριάρχης· Κατευθύναι Κύριος τὰ διαβήματά σου. Καὶ πάλιν ὁ διάκονος· Μνήσθητί μου, δέσποτά μου ἅγιε. Καὶ ὁ πατριάρχης· Μνησθεῖή σου Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἀσπασάμενος ὁ διάκονος τὸ ὠράριον, ἀπέρχεται καὶ ἀσπάζεται καὶ τὴν χεῖρα τοῦ πατριάρχου καὶ λαμβάνει εὐλογίαν. Καὶ εὐθὺς ὁ πατριάρχης κατέρχεται καὶ ἴσταται ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τοῦ μέρους τοῦ δεξιοῦ τῶν βασιλικῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, καὶ χειροτονεῖ ἀναγνώστας καὶ ὑποδιακόνους.²²¹ Εἰ²²² δὲ οὐκ ἔστι χειροτονία ἀρ- || (p. 0304) χιερέως,²²³ οὐ λαμβάνει τὸν καιρὸν, καθὼς εἶπομεν,²²⁴ οὔτε ὁ πατριάρχης ἀνέρχεται ἐν τῇ ἀναβάθρᾳ, ἀλλὰ μετὰ τὴν τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ὑποδιακόνων χειροτονίαν ἐν τῷ συνήθει τόπῳ πρὸ τῶν βασιλικῶν

²¹⁶ Επιλεγόντων τῶν ὑπηρετούντων αὐτοῖς ἐν ἐκάστῳ τῶν ἐνδυμάτων τὰ προειρημένα.

²¹⁷ Λευκά.

²¹⁸ καὶ γίνεται ἡ κεφαλοκλισία καὶ ἡ ἐκφώνησις χωρὶς ἀπολύσεως.

²¹⁹ Τῶν ἄλλων πάντων ἔνθεν καὶ κἀκεῖθεν ὑποχωρούντων, ἵνα μὴ (cf. above in the office for ordaining a bishop).

²²⁰ This remark is not present [in Alexandr. Patr. 371].

²²¹ This is followed by the offices themselves.

²²² Ἰστέον δέ, ὅτι οὐκ ἔστι χειροτονία κ.τ.λ.

²²³ [Alexandr. Patr. 371] adds ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων.

²²⁴ ἐν τῇ ἀναβάθρᾳ καθημένου τοῦ πατριάρχου, ἀλλὰ μετὰ τὸ φορέσαι τὸν πατριάρχην καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὸν συνήθη τόπον πρὸ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, λαμβάνει τὸν καιρὸν μετὰ τὴν ἀναγνωστῶν καὶ ὑποδιακόνων χειροτονίαν καὶ οὕτω πέμπει διάκονον ἕτερον ὁ δευτερεύων ποιῆσαι τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας.

πυλῶν, ἰσταμένου τοῦ πατριάρχου. Ὁ δευτερεύων λαμβάνει τὸν καιρὸν καὶ οὕτω πέμπει διάκονον ἕτερον ποιῆσαι τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας.

Ανερχόμενος τοίνυν ὁ διάκονος εἰς τὸν ἄμβωνα, προσκυνεῖ κατέναντι τῶν ἀγίων θυρῶν τρις μετ' εὐλαβείας, καὶ λέγων καθ' ἑαυτὸν τὸ Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου... καὶ οὕτως ἐκφωνεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα. Καὶ ἄρχεται²²⁵ ὁ τὴν προσκομιδὴν ποιήσας, λέγων· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία. Εἶτα ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν καὶ τὰ λοιπά. Τοῦτων δὲ λεγομένων,²²⁶ λέγει καὶ ὁ πατριάρχης τὰς εὐχὰς τῶν τριῶν ἀντιφώνων, κρατοῦντος τὸ κοντάκιον τοῦ ἱερομνήμονος. Τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦσι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἐν ᾧ ἴστανται τόπω. Ὁ δὲ ποιήσας²²⁷ ἱερεὺς τὴν προσκομιδὴν²²⁸ λέγει τὰς τρεῖς ἐκφωνήσεις. Εἶτα,²²⁹ ἐλθόντων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ σταθέντων ἐξ ἀριστερῶν τοῦ πατριάρχου, ὁ ἐν τῷ ἄμβωνι ὁ διάκονος²³⁰ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαμβάνει τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἱερέως, καὶ ποιοῦσι τὴν εἴσοδον, τοῦ ἐπὶ τῆς εὐταξίας²³¹ ἔμπροσθεν αὐτῶν προπορευομένου μετὰ νάρθηκος. Ὁ μὲν οὖν διάκονος, ὁ κρατῶν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἐλθὼν ἐπιδίδωσιν αὐτὸ τῷ δευτερεύοντι τῶν διακόνων, ὁ δὲ ποιήσας τὴν προσκομιδὴν ἱερεὺς, ἐρχόμενος καὶ προσκυνῶν τὸν πατριάρχην, λαμβάνει εὐλογίαν καὶ ἴσταται ἐξ ἀριστερῶν τῶν ἀρχιερέων, καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς κατὰ τάξιν.²³² Κλινόντων δὲ πάντων τὰς κεφαλὰς, λέγει ὁ δευτερεύων· Τοῦ Κυρίου δεη- **|| (p. 0305)** θῶμεν, ἅμα καὶ τὸ ὠραρίον κρατῶν τοῖς τρισὶ δακτύλοις τῆς δεξιᾶς χειρός. Καὶ λέγει ὁ πατριάρχης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου.²³³ Αὐτῆς δὲ τελεσθείσης, λέγει ὁ διάκονος πρὸς τὸν πατριάρχην· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ἀγία²³⁴ εἴσοδον, δεικνύων²³⁵ ἅμα καὶ πρὸς ἀνατολὰς μετὰ τοῦ ὠραρίου, οὕτως ὡς κρατῶν αὐτό. Καὶ ὁ²³⁶ πατριάρχης, ποιῶν σταυρὸν κατὰ ἀνατολὰς, λέγει· Εὐλογημένη ἡ εἴσοδος τῶν ἀγίων σου πάντοτε νῦν... Εἶτα ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. Ὁ δὲ διάκονος,

²²⁵ ὁ δευτερεύων τῶν ἱερέων, ἢ ἕτερος ὁ τὴν προσκομιδὴν.

²²⁶ ἀνίσταται καὶ ὁ πατριάρχης καὶ λέγει τὰς εὐχὰς.

²²⁷ Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι ὁ ποιήσας.

²²⁸ αὐτὸς ποιεῖ καὶ τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας, αὐτὸς λέγει καὶ τὰς τρεῖς ἐκφωνήσεις. Ὁ δὲ ἱερεὺς, τούτων λεγομένων, λέγει καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ πρώτου ἀντιφώνου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὗ τὸ κράτος ἀνεύκαστον... Καὶ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς συναπτῆς, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Καὶ οἱ μὲν ψάλται ψάλλουσιν τὸ α' ἀντίφωνον, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ δευτέρου ἀντιφώνου etc.

²²⁹ [Alexandr. Patr. 371] omits the remark about the bishops.

²³⁰ κατερχόμενος.

²³¹ [Alexandr. Patr. 371] omits the passage from τοῦ ἐπὶ τῆς εὐταξίας το μετὰ νάρθηκος.

²³² Athos, Lavra Δ 80: καὶ οἱ διάκονοι ὁμοίως κατὰ τὴν τάξιν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἀρχιερέως.

²³³ Alexandr. Patr. 371: μυστικῶς. Εὐχὴ τῆς εἰσόδου· Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς...

²³⁴ Athos, Lavra Δ 80: τὴν μικρὰν.

²³⁵ [Athos, Lavra Δ 80] omits this remark.

²³⁶ Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς λέγει.

στάς εἰς τὸ μέσον, ἀντικρὺ τοῦ ἄμβωνος, ἀνυψοῖ τὰς χεῖρας μικρόν, καί, δεικνύων τὸ εὐαγγέλιον, λέγει· Σοφία, ὀρθοί. Καὶ οὕτω γίνεται ἡ εἴσοδος. Οὕτω δέ, ὡς εἶπη ὁ διάκονος· Σοφία, ὀρθοί, ἐκφωνοῦσιν οἱ ἐπίσκοπιανοί· Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα. Ἐρχομένης δὲ τῆς εἰσόδου κατὰ ἓνα ποταμόν, ἐκφωνοῦσι οἱ αὐτοί· Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα. Ὅταν δὲ ἄρξωνται λέγειν τοῦτο, ἴστανται πάντες καὶ ἀρχιερεῖς, καὶ ἱερεῖς,²³⁷ καὶ διάκονοι, καὶ ὁ πατριάρχης αὐτός. Ὅταν δὲ²³⁸ ἔλθῃ πλησίον τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ προσκυνήσῃ αὐτάς, ἄρχονται λέγειν οἱ ψάλται εἰς καθ' εἷς· Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα, ἕως ἂν ἔλθῃ ἐν τῇ σωλαίᾳ. Ἐρχόμενοι δὲ πάντες εἰς τὰς ἁγίας θύρας κατὰ συζυγίαν ἐνταῦθα μερίζονται, καὶ ἀσπάζεται ὁ εἰς τὴν μίαν θύραν καὶ ὁ ἕτερος τὴν ἄλλην, καὶ οὕτως εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα· οἱ δὲ διάκονοι ἀσπάζονται καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν. Ὅταν δὲ φθάσῃ ὁ πατριάρχης εἰς τὰς ἁγίας θύρας, ἀσφαλίζουσιν αὐτάς οἱ ὠστιαριοὶ, καὶ ἀσπάζονται πρῶτον τὴν δεξιάν, εἶτα τὴν εὐώνυμον, καὶ οὕτως ἀνοίγουσιν αὐτάς καὶ εἰσέρχεται, καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς, ἀσπαζόμενοι καὶ αὐτοὶ τὰς ἁγίας θύρας, ὡς καὶ οἱ διάκονοι. Ἄμα δὲ τῷ εἰσελθεῖν τὸν πατριάρχην,²³⁹ λαμβάνει τὸν θυμιατὸν ἐκ τοῦ κανστρισίου, καὶ θυμιᾷ κύκλω σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ψαλλόντων τῶν διακόνων τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας, καὶ ἀποδιδούς τὸν θυμιατὸν τῷ κανστρισίῳ, θυμιᾶται παρ' αὐτοῦ. Εἶτα λαμβάνει τὸ δικέριν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀνέρχεται εἰς τὴν κρηπίδα τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ κρατῶν τὸ δικέριν ἐν τῇ δεξιᾷ, ποιεῖ σταυροὺς τρεῖς ἄνωθεν τοῦ εὐαγγελίου,²⁴⁰ λέγων καθ' ἑαυτόν· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ || (p. 0306) ἕως τοῦ ἡ δεξιά σου. Καὶ ἀποδίδωσι τὸ δικέριν τῷ κανστρισίῳ, ὁ δὲ δευτερεύων τῶν διακόνων, ἐρχόμενος ἔμπροσθεν τοῦ πατριάρχου, κλίνει τὴν κεφαλὴν, κρατῶν ἅμα καὶ τὸ ὠράριον, ὡς²⁴¹ εἴρηται, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν καιρὸν τοῦ Τρισαγίου. Ὁ δὲ πατριάρχης, σφραγιζὼν αὐτόν, λέγει· Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν.²⁴² Τοῦ δὲ κοντακίου πληρωθέντος παρὰ τῶν ψαλτῶν, ὁ λαβὼν τὸν καιρὸν τοῦ Τρισαγίου διάκονος, ἐλθὼν ἐγγὺς τῶν ἁγίων θυρῶν, δεικνύει τὸ ὠράριον αὐτοῦ τοῖς ἐκτός, λέγων· Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.²⁴³ Μετὰ δὲ τὸ τέλος

²³⁷ Alexandr. Patr. 371: πρεσβύτεροι.

²³⁸ προσκυνήσῃ τὰς ἁγίας εἰκόνας.

²³⁹ κανστρισίος, ἔχων προευτρεπισμένον τὸν θυμιατὸν, βαλὼν ἐν αὐτῷ θυμιάμα, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ θυμιάμα. Ὁ δὲ εὐλογῶν αὐτό, λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος καθ' ἑαυτόν καὶ λαμβάνων αὐτὸ ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ.

²⁴⁰ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης κειμένου, λέγων καθ' ἑαυτόν.

²⁴¹ Ὡς πολλάκις.

²⁴² Ἰστέον, ὡς μετὰ τὴν εὐχὴν ταύτην, εἰ μὴ ἐστὶ χειροτονία ἀρχιερέως, γίνεται ἡ φήμη τῶν βασιλέων καὶ τοῦ πατριάρχου, καθημένου τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ σελλίῳ αὐτοῦ. Εἰ δὲ χειροτονία ἐστὶ, γίνεται μετὰ τὸ Τρισάγιον, ὡς προῖων εὐρήσεις σαφέστερον.

²⁴³ καὶ ἄρχονται οἱ ψάλται τοῦ Τρισαγίου, ὁ δὲ πατριάρχης λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην καὶ τὴν ἐκφώνησιν αὐτῆς μυστικῶς. Εὐχὴ τοῦ Τρισαγίου· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος... Τελεσθείσης δὲ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς ἐκφωνήσεως.

τῆς εὐχῆς, ψαλλομένου τοῦ Τρισαγίου τρίς παρὰ τῶν ψαλτῶν, ψάλλουσι τοῦτο καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι ἅπαξ, τρίς προσκυνοῦντες ἐν τῷ ψάλλειν αὐτόν. Εἶτα οἱ μὲν ψάλλται λέγουσιν τὸ δοξολογίαν, ὁ δὲ πατριάρχης, λαβὼν τὸ τρικέριν ἀπὸ τοῦ κανστριοῦ, ποιεῖ αὐθις σταυρούς τρεῖς ἄνωθεν τοῦ εὐαγγελίου,²⁴⁴ κρατῶν καὶ τὸ τρικέριν ἐν τῇ δεξιᾷ, λέγων καὶ τὸ Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Πληρωθέντος δὲ τοῦ Δόξα, ψάλλουσιν οἱ τοῦ βήματος τὸν Τρισαγίον, ὁμοίως, καὶ ψάλλουσιν οἱ ψάλλται πάλιν, καὶ πάλιν οἱ τοῦ βήματος. Τοῦ δὲ τελευταίου Τρισαγίου ψαλλομένου παρὰ τοῦ βήματος, ὁ πατριάρχης, κατέχων τὸ τρικέριν ἐν τῇ δεξιᾷ, στρέφεται πρὸς δυσμὰς καὶ εὐλογεῖ τὸν λαὸν τρίς. Πληρωθέντος²⁴⁵ δὲ τοῦ Τρισαγίου, καθήμενος ἐν τῷ σελλίῳ αὐτοῦ μικρὸν ἀναπαύεται, εἴ ἐστι χειροτονία δηλονότι,²⁴⁶ ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς· εἴ δὲ μὴ ἐστιν, ἀνέρχεται ἐν τῷ συνθρόνῳ μετὰ τῶν συλλειτουργούντων αὐτῷ ἀρχιερέων καὶ ἱερέων. Καὶ τούτων κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν ἱσταμένων καὶ τοῦ Τρισαγίου παρ' αὐτῶν ψαλλομένου, ὁ πατριάρχης βλέπων πρὸς δυσμὰς, εὐλογεῖ μετὰ τοῦ τρικερίου τὸν λαὸν τρίς. Ὄταν δὲ κινήσῃ ἀνέρχεσθαι εἰς τὸ²⁴⁷ σύνθρονον, ἀσπάζεται πρῶτον τὴν ἁγίαν τράπεζαν²⁴⁸ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς. Καὶ τοῦ διακόνου εἰπόντος· Κέλευσον, δέσποτα, λέγει ὁ πατριάρχης· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος... Εἶτα πάλιν ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν **|| (p. 0307)** ἄνω καθέδραν. Καὶ πατριάρχης· Εὐλογημένος εἴ ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας σου πάντοτε νῦν. Καὶ εὐθὺς ὁ μὲν πατριάρχης κάθηται ἐν τῷ συνθρόνῳ, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς²⁴⁹ καὶ ἱερεῖς ἐκατέρωθεν αὐτοῦ, καὶ γίνεται ἡ φήμη τῶν βασιλέων καὶ τοῦ πατριάρχου. Ἰστέον δέ, ὅτι ὅτε οὐκ ἐν χειροτονία ἀρχιερέως, γίνεται ἡ φήμη πρότερον,²⁵⁰ πρὸ τοῦ εἰπεῖν τὸ κοντάκιον, καὶ μετὰ τὴν φήμην ἐκφωνεῖ ὁ δομέστικος· Κύριε, σῶσον τοὺς βασιλεῖς. Καὶ ὁ ἕτερος· Καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν. Καὶ ὁ ἀρχὼν τῶν κοντακίων Δόξα, καὶ ψάλλεται τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, καὶ εὐθὺς τὸ Τρισαγίον.²⁵¹ Καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν, ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ πατριάρχης· Εἰρήνη πᾶσι, καὶ τὰ λοιπὰ.²⁵² Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τοῦ ἀποστόλου,

²⁴⁴ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης κειμένου.

²⁴⁵ Athos, Lavra Δ 80 omits this up to the words εἴ ἐστι χειροτονία δηλονότι.

²⁴⁶ Alexandr. 371: εἴ γὰρ μὴ ἐστι χειροτονία, ἀνέρχεται ἐν τῷ συνθρόνῳ αὐτοῦ μετὰ τῶν συλλειτουργούντων.

²⁴⁷ ἐντὸς σύνθρονον.

²⁴⁸ Followed by ὅπως ὁ ὑποψήφιος εἰς τὸ ἅγιον εἰσέρχεται βῆμα.

²⁴⁹ Omits the remark about hierarchs and priests.

²⁵⁰ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τὸν πατριάρχη μετὰ τῆς εἰσόδου καὶ θυμιασαι τὴν ἁγίαν τράπεζαν κύκλῳ, καὶ σφραγίσαι μετὰ τοῦ δικερίου ἐπάνω τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, καθήμενος ἐν τῷ σελλίῳ αὐτοῦ, γίνεται ἡ φήμη, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ὁ δομέστικος· Κύριε, σῶσον τοὺς βασιλεῖς.

²⁵¹ ἐν δὲ τῷ συνθρόνῳ ἀνεληθόντος τοῦ πατριάρχου, ὁ χειροτονηθεὶς ἀρχιερεὺς, προσελθὼν αὐτῷ καὶ προσκυνήσας, καὶ λαβὼν εὐλογίαν, κάθηται ἐν τῷ δεξιῷ μέρει ἐπάνω τῶν πρώτων ἀρχιερέων. Καὶ λέγει ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν.

²⁵² The Apostolos is read by ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ ἄμβωνι.

ἐκφωνεῖ²⁵³ ὁ πατριάρχης· Εἰρήνη σοι. Εἰ δὲ ἐχειροτονήθη ἀρχιερεὺς, λέγει οὗτος τὸ Εἰρήνη σοι. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ψάλτης· Ἀλληλούια, ψαλμόν. Ἐτι²⁵⁴ δὲ τοῦ ἀποστόλου λεγομένου, θυμιᾷ ὁ διάκονος. Τοῦ δὲ Ἀλληλούια ψαλλομένου, ὁ μέλλων ἀναγινώσκειν τὸ εὐαγγέλιον, προσκυνήσας τρις ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, εἶτα ἀνελθὼν εἰς τὴν κρηπίδα,²⁵⁵ καὶ τὰ συνήθη εἰπόντος ὁμοίως καὶ τοῦ πατριάρχου, λέγει ὁ διάκονος· Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα. Καὶ λαβῶν²⁵⁶ τὸ εὐαγγέλιον, ἐξέρχεται, διακόνων τεσσάρων προπορευομένων αὐτοῦ,²⁵⁷ οἵτινες²⁵⁸ μέλλουσιν ἐκ διαδοχῆς εἰπεῖν τὰς αἰτήσεις. Ὁ δὲ πατριάρχης, ἐκβαλὼν τὸ ὠμο- **II (p. 0308)** φόριον στρέφεται πρὸς ἀνατολάς, καὶ λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην· Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις... καὶ²⁵⁹ τὸ Κλῖνον, Κύριε, ὅλον τὸν ψαλμόν, εἶτα ἀσπάζεται τὴν αὐτόθι ἰσταμένην ἀγίαν εἰκόνα, καὶ οὕτω στρέφεται πρὸς δυσμᾶς, περιμένων τὴν πληρῶσιν τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου. Οὕτω²⁶⁰ ποιοῦσι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, πλὴν τοῦ ἀσπασμοῦ τῆς ἀγίας εἰκόνας, διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἑτέρας ἀγίας εἰκόνας πλησίον αὐτῶν. Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν τὸν πατριάρχην τὸ ὠμοφόριον,²⁶¹ πλέον οὐκ ἐνδύεται αὐτό, εἰ μὴ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τῶν ἀγίων μυστηρίων ὑψώσεως,²⁶² πρὶν εἰπεῖν τὸν διάκονον τὸ Πρόσχωμεν. Εἰ δὲ ἐνι μεταξὺ χειροτονία ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἐνδύεται αὐτὸ μέχρι²⁶³ τοῦ καιροῦ τῆς χειροτονίας μόνον, καὶ πάλιν ἀποδύεται αὐτὸ μέχρι τοῦ καιροῦ τῆς ὑψώσεως τῶν ἀγίων, τότε δὲ αὐτὸ ἐνδύομενος φορεῖ τοῦτο μέχρι τέλους τῆς λειτουργίας.

²⁵³ ὁ λαβῶν ἀρχιερεὺς τὴν εὐλογία· Εἰρήνη σοι.

²⁵⁴ πρὸ δὲ τούτου, λεγομένου ἔτι τοῦ ἀποστόλου, εἰς τῶν διακόνων, λαβῶν τὸ θυμιατήριον καὶ θυμιάμα βαλὼν, πρόσσεισι τῷ πατριάρχει, λέγων· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ θυμιάμα· τοῦ δὲ συνήθως εὐλογήσαντος, θυμιᾷ ὁ διάκονος τὴν ἀγίαν τράπεζαν κύκλω, εἶτα τὸν πατριάρχην, τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, καὶ αὐθις τὸν πατριάρχην, καὶ τὴν ἀγίαν τράπεζαν ἔμπροσθεν μόνο.

²⁵⁵ καὶ ὑποκλίνας τὴν κεφαλὴν τῷ πατριάρχει, ὑποδεικνὺς ἅμα καὶ τὸ ὠράριον συνήθως τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἄνωθεν τοῦ εὐαγγελίου, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν εὐαγγελιστὴν τοῦδε τοῦ ἀγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ. Καὶ ἀνιστάμενος ὁ πατριάρχης καὶ σφραγίζων αὐτόν, λέγει· Ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν... δυνάμει πολλῇ. Καὶ ὁ μὲν διάκονος, εἰπὼν τὸ Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα.

²⁵⁶ ἀνὰ χειρᾶς.

²⁵⁷ καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ ἄμβωνι.

²⁵⁸ Omits this remark.

²⁵⁹ ἢ τό.

²⁶⁰ ὁμοίως ἐκβάλλουσι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς πάντες τὰ ὠμοφόρια αὐτῶν. Ὁ δὲ δευτερεύων τῶν διακόνων, κατέχων ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ ὠμοφόριον τοῦ πατριάρχου, μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὸ Ἀλληλούια, ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου. Λέγων δὲ τοῦτο, βλέπει πρὸς δυσμᾶς, ἤγουν πρὸς τὸν ἐν τῷ ἄμβωνι· Ἐκ τοῦ κατὰ τὸνδε ἀγίου εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα. Καὶ αὐθις ὁ ἀπὸ τοῦ βήματος διάκονος· Πρόσχωμεν. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι...

²⁶¹ ψαλλομένου τοῦ Ἀλληλούια.

²⁶² κοινωνίας.

²⁶³ κατὰ τὸν καιρὸν.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς²⁶⁴ ἐν τῷ καιρῷ μὲν τῆς χειροτονίας οὐκ ἐνδύονται, ἀπὸ δὲ τοῦ καιροῦ τῆς τῶν ἀγίων ὑψώσεως ἐνδύόμενοι φοροῦσι μέχρι τέλους τῆς λειτουργίας· ἰδίᾳ δὲ λειτουργοῦντες, τὰ αὐτὰ ποιοῦσι τῷ πατριάρχῃ. Τοῦ δὲ εὐαγγελίου πληρωθέντος, λέγει ὁ πατριάρχης πρὸς τὸν διάκονον· Εἰρήνη σοι, καὶ κατέρχεται τοῦ συνθρόνου. Ὁ δὲ ἀναγνούς τὸ εὐαγγέλιον²⁶⁵ πρόσσει τῷ πατριάρχῃ, ἄρτι κατελθόντι τοῦ συνθρόνου καὶ ἐγγύζοντι τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ἀσπάσασθαι τὸ εὐαγγέλιον. Ὁ δὲ ἀσπασάμενος καὶ εἰπὼν πρὸς αὐτόν· Σωθείης, καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ἴσταται μικρὸν αὐτόθι ἄρχεται δὲ ὁ πρῶτος τῶν ἐν τῷ ἄμβωνι ἰσταμένων διακόνων τῆς ἐκτενῆς, λέγων οὕτως· Εἴπωμεν πάντες καὶ τὰ λοιπά. Ὅταν δὲ λέγῃ· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων, ἀνέρχεται ὁ πατριάρχης εἰς τὴν μικρὰν ἀναβάθραν, κειμένην ἔνδον τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ εὐλογεῖ τὸν λαόν, σφραγίζων αὐτόν τρις μετὰ τοῦ τρικερίου, ἐκφωνούντων τῶν ἱερῶν ψαλτῶν τὸ Κύριε ἐλέησον τρις.²⁶⁶ Εἶτα ὑποστρέφων ἴσταται ἐν τῇ κρηπίδι τῆς ἀγίας τραπέζης, λέγων τὴν εὐχὴν²⁶⁷ καὶ τὴν ἐκφώνησιν· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος. Καὶ οὕτως ἄρχεται ὁ ἐν τῷ ἄμβωνι δεύτερος διάκονος, λέγων· Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι. Καὶ πληρωθέντων τῶν διακονικῶν τῶν κατηχουμένων, ἐκφωνεῖ ὁ χειροτηνηθεὶς ἀρχιερεὺς, ἢ, εἰ μὴ ἐστὶν ἀρχιερέως χειροτονία,²⁶⁸ ὁ πρῶτος τῶν ἀρχιερέων· Ἴνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν.²⁶⁹ Εἶτα ἄρχεται ὁ τρίτος διάκονος, λέγων· Ὅσοι κατηχούμενοι. Ταῦτα δὲ λέγοντος, οἱ ἐν τῷ βήματι διάκονοι ὑφαπλοῦσι τὸ εἰλητόν.²⁷⁰ Τῆς δὲ εὐχῆς πληρωθείσης, ἐκφωνεῖ ὁ δεύτερος

²⁶⁴ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς, οἱ συλλειτουργοῦντες δηλονότι τῷ πατριάρχῃ· ἰδίᾳ γὰρ καὶ αὐτοὶ λειτουργοῦντες τὰ αὐτὰ ποιοῦσι τῷ πατριάρχῃ, ἐν τῷ καιρῷ μὲν τῆς χειροτονίας οὐκ ἐνδύονται τὰ ὠμοφόρια αὐτῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ καιροῦ τῆς τῶν ἀγίων ὑψώσεως ἐνδύόμενοι φοροῦσι πάντα μέχρι τέλους τῆς λειτουργίας. Τοῦ δὲ εὐαγγελίου πληρωθέντος... (Athos, Lavra Δ 80 omits the remark about the bishops).

²⁶⁵ διάκονος, κατερχόμενος τοῦ ἄμβωνος.

²⁶⁶ Ἐν τῇ ὑπὲρ τῶν βασιλέων ἐκτενῇ.

²⁶⁷ τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ τῆς ἐκτενοῦς ἰκεσίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενὴ ταύτην ἰκεσίαν... Ταύτην δὲ λέγουσι καὶ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, τοῦ χειροτονηθέντος ἀρχιερέως, ἰσταμένου πρώτου πρὸ τῶν ἄλλων πάντων. Ταύτης δὲ λεγομένης παρὰ τοῦ πατριάρχου, ὁ διάκονος λέγει καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἐκτενῆς. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Ἰστέον, ὡς εἰ μὲν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τελεῖται ἡ λειτουργία, μετὰ τοῦτο ἐκφωνεῖ ὁ πατριάρχης, εἰ δὲ ἐν ἑτέρῳ, μνημονεὺς ὁ διάκονος τῶν τε κητόρων καὶ ἑτέρων τινῶν, ὧν ἔχει συνήθη, καὶ οὕτως ἐκφωνεῖ ὁ πατριάρχης· Ὅτι ἐλεήμων... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ὁ μὲν πρῶτος διάκονος, προσκυνήσας καὶ κατελθὼν ἐν τῷ βήματι εἰσέρχεται, ἄρχεται δὲ ὁ δεύτερος ἐν τῷ ἄμβωνι· Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι. Τούτων δὲ λεγομένων, ὁ πατριάρχης λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ κατηχουμένων πρὸ τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν.

²⁶⁸ Λέγει ταύτην.

²⁶⁹ καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, προσκυνήσας ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος διάκονος κατέρχεται, ἄρχεται δὲ ὁ τρίτος...

²⁷⁰ ὁ δὲ πατριάρχης λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ πιστῶν ἀ' μετὰ τὸ ἀπλωθῆναι τὸ εἰλητόν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων... Τοῦ δὲ πατριάρχου τὴν εὐχὴν

ἀρχιερεὺς τὴν ἡ (p. 0310) ἐκφώνησιν ταύτην· Ὅτι πρέπει σοι. Εἶτα ἄρχεται ὁ τέταρτος διάκονος, λέγων· Ἐτι καὶ ἔτι. Καὶ τῆς εὐχῆς πληρωθείσης, ἐκφωνεῖ ὁ πατριάρχης· Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου. Καὶ τὴν εὐχὴν εἰπὼν, ἀπέρχεται εἰς τὰς ἀγίας θύρας καὶ λαμβάνει νίψιμον παρὰ τῶν ὑποδιακόνων, ὑποστρέφων δὲ ἴσταται ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, λέγων καθ' ἑαυτὸν τὸν χειρουβικόν, τρεῖς προσκυνῶν ἐν τῷ λέγειν αὐτόν. Εἶτα στρέφεται πρὸς δυσμᾶς, περιμένων τὴν τῶν ἀγίων εἴσοδον. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς, καὶ αὐτοὶ ἀπονιπτόμενοι, ἴστανται ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ βήματος ἀπὸ τῶν ἀγίων θυρῶν μέχρι τῆς ἀγίας τραπέζης. Ὁ δὲ κανστρίσιος θυμιῶν λέγει τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός,²⁷¹ καὶ θυμιάσας τὰ ἅγια καὶ εἰπὼν· Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, λέγει πρὸς τὸν πρωτοπαπᾶν· Ἐπαρον, δέσποτα, τὰς χειράς ἡμῶν.²⁷² Ὁ²⁷³ δὲ ἐπάρας τὸν ἅγιον δίσκον καὶ εἰπὼν· Ἐπάρατε τὰς χειράς, τίθησιν ἐπάνω τῆς κορυφῆς τοῦ εἰπόντος τὸ εὐαγγέλιον,²⁷⁴ καὶ οὕτω γίνεται ἡ εἴσοδος, προπορευομένου τοῦ ἐπὶ τῆς εὐταξίας ἔμπροσθεν, εἶτα τοῦ κανστρισίου μετὰ τοῦ ὠμοφορίου τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ θυμιατοῦ, ἢ τοῦ δευτερεύοντος τῶν διακόνων, εἶτα τῶν κρατούντων τὰ ῥιπίδια διακόνων, μεθ' οὓς ὁ τὸν ἅγιον ἄρτον κρατῶν, καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ οἱ κρατοῦντες τοὺς λοιποὺς δίσκους, εἶτα ὁ πρωτοπαπᾶς μετὰ τοῦ ἁγίου ποτηρίου, καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς κατὰ τάξιν, ὀπισθεν δὲ πάντων οἱ κρατοῦντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀέρα διάκονοι, καὶ μετ' αὐτοὺς πάλιν οἱ ὑποδιάκονοι, κατέχοντες καὶ τὸ χειρινόξιστον.²⁷⁵ Ὅταν δὲ

πληρώσαντος, νεύει τις τῶν ἐν βήματι διακόνων τῷ ἐν ἄμβωνι διακόνῳ καὶ εὐθὺς λέγει Σοφία. Καὶ ἐκφωνεῖ ἕτερος ἀρχιερεὺς, ὁ πρῶτος δηλονότι μετὰ τὸν χειροτονηθέντα, εἰ μὴ ἐστὶ χειροτονία, ὁ δεύτερος τὴν ἐκφώνησιν ταύτην· Ὅτι πρέπει... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ὁ μὲν τρίτος διάκονος προσκυνήσας κατέρχεται, ἄρχεται ὁ τέταρτος, λέγων· Ἐτι καὶ ἔτι... Ταῦτα δὲ τοῦ διακόνου λέγοντος, ὁ πατριάρχης λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ πιστῶν β'. Πάλιν καὶ πολλάκις... Ταύτην δὲ τοῦ πατριάρχου πληρώσαντος, αἰσθόμενος ὁ ἐν τῷ ἄμβωνι διάκονος εὐθέως λέγει· Σοφία, καὶ ὁ πατριάρχης ἐκφωνεῖ τὴν ἐκφώνησιν ταύτην· Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους... Καὶ ἄρχονται οἱ ψάλται τοῦ χειρουβικικοῦ ὕμνου. Ὁ δὲ κανστρίσιος, λαβὼν τὸν θυμιατὸν καὶ θυμιάμα βαλὼν, πρόσεισι τῷ πατριάρχῃ καὶ, τυχῶν εὐλογίας ἐπὶ τῷ θυμιάματι, θυμιᾷ σταυροειδῶς κύκλῳ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸν πατριάρχην. Ὁ δὲ πατριάρχης, τοῦ χειρουβικικοῦ ἀδομένου, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχή· Οὐδεὶς ἄξιος... Ταύτην οὖν τελέσας, ὁ πατριάρχης ἀπέρχεται εἰς τὰς ἀγίας θύρας...

²⁷¹ Απέρχεται ἐν τῇ προθέσει μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων καὶ θυμιατὰ ἅγια καὶ εἰπὼν καθ' ἑαυτὸν τὸ Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι.

²⁷² τὰς χειράς σου εἰς τὰ ἅγια.

²⁷³ Καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς, ἄρας.

²⁷⁴ τὸ εὐαγγέλιον διακόνου, συνεφαπτομένου καὶ αὐτοῦ μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ἀσφαλείας.

²⁷⁵ διερχόμενοι δὲ τὸν ναόν, εὐχονται ἅπαντες ὑπὲρ πάντων, καὶ οἱ ἱερεῖς· Μνησθεὶς ὑμῶν Κύριος ὁ Θεός ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Ἐρχόμενοι δὲ πάντες εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, λέγουσιν ἕκαστος πρὸς τὸν πατριάρχην· Μνησθεὶς Κύριος ὁ Θεός τῆς ἀρχιερωσύνης σου ἐν τῇ βασιλείᾳ...

ἔλθῃ ὁ κρατῶν²⁷⁶ τὸν ἅγιον ἄρτον, κατερχόμενος ὁ πατριάρχης ἀφ' ἧς ἴσταται κρηπίδος καί, προσυπαντῶν αὐτῷ, λαμβάνει τὸν δίσκον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τίθησιν αὐτὸν ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ, συνεφαπτομένου καὶ αὐτοῦ. Ὅμοίως ποιεῖ καὶ εἰς τὰ ἐμπεπλησμένα ἅγια ποτήρια, θυμιῶντος αὐτὰ τοῦ κρατοῦντος τὸν θυμιατὸν διακόνου, εἰς δὲ τὸν ἀέρα συνεφάπτονται πάντες ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ διάκονοι, λέγοντες· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ. Καὶ τίθησιν ὁ πατριάρχης τὰ ποτήρια ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ δίσκου, ἐν παρ' ἑν, καὶ αἴρουνσιν οἱ διάκονοι τὰ καλύμματα τῶν, καὶ οὕτως τίθεται ὁ ἀήρ. **|| (p. 0311)** Καὶ τοῦ κανστρισίου θυμιῶντος καὶ λέγοντος²⁷⁷ Ἀγάθυνον, Κύριε, ἕως τέλους τοῦ ψαλμοῦ, πάντων προσκυνησάντων ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων, ὑποκλίνας ὁ πατριάρχης μικρὸν τὴν κεφαλὴν ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη, στραφεῖς, λέγει· Εὐλογοεῖτε, ἅγιοι. Καὶ πάντες προσκυνησαντες αὐτόν, λέγουσι· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται. Καὶ εὐθὺς λέγουσι· Μνήσθητι ἡμῶν, δέσποτα ἅγιε. Καὶ ὁ πατριάρχης λέγει· Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μνησθεῖ ὑμῶν ἐν...²⁷⁸ Τοῦ δὲ χειρουβικοῦ πληρωθέντος, ἐρχόμενος ὁ πατριάρχης εἰς τὰς ἁγίας θύρας σφραγίζει τὸν λαὸν τρεῖς μετὰ τοῦ τρικερίου.²⁷⁹ Καὶ εἶ²⁸⁰ ἔστι χειροτονία πρεσβυτέρου, καθήμενος ἐν τῷ σελλίῳ αὐτοῦ ἀναπαύεται ἕως γυρώσουσι τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι πρεσβύτερον τὴν ἁγίαν τράπεζαν τρεῖς, εἶτα ἀνίσταται καὶ, ἐνδυσάμενος τὸ ὠμοφόριον καὶ τελέσας τὴν χειροτονίαν, ἀποδύεται πάλιν τὸ ὠμοφόριον. Καὶ λέγει ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν καὶ τὰ λοιπὰ, ὁ δὲ πατριάρχης τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐκφώνησιν· Διὰ τῶν οἰκτιρισμῶν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ. Ὅταν δὲ εἶπῃ ὁ διάκονος· Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, ἀσπάζεται ὁ πατριάρχης τὴν ἁγίαν τράπεζαν, λέγων²⁸¹ Ἀγαπήσω σε, Κύριε, ἡ ἰσχὺς μου. Εἶτα οἱ ἀρχιερεῖς κατὰ τάξιν ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν τράπεζαν, εἶτα τὴν δεξιὰν τοῦ πατριάρχου χεῖρα, κειμένην ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ, εἶτα τὴν παρειὰν αὐτοῦ, ἐν ᾧ καὶ λέγει ὁ μὲν πατριάρχης· Ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν, οἱ δὲ ἀποκρίνονται αὐτῷ· Καὶ ἔστι καὶ ἔσται. Πρῶτος δὲ πάντων ὁ χειροτονηθεὶς ἔστιν ἀρχιερεὺς ἐν πάσῃ τῇ τῆς λειτουργίας ὑπηρεσίᾳ. Ἀσπάζονται δὲ

²⁷⁶ Διάκονος.

²⁷⁷ Ἐν τῷ θυμιᾶν· Ἀγάθυνον, Κύριε.

²⁷⁸ Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ χειρουβικοῦ δηλονότι καὶ τὴν συνήθως παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν λαὸν μετὰ τοῦ κηρίου γινομένην εὐλογίαν καὶ τοῦτο, εἴπερ ἔστι χειροτονία οὐδόλως κάθηται, ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰρημένην εὐλογίαν, ὁ μὲν διάκονος, ἐν τῷ ἄμβωνι ἀνελθὼν, τὰς συνήθεις λέγει αἰτήσεις, ὁ δὲ πατριάρχης λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν καὶ, καθήμενος ἐν τῷ σελλίῳ, μικρὸν ἀναπαύεται.

²⁷⁹ This is followed by the office for ordaining a priest.

²⁸⁰ The ordination is followed by the remark καὶ οὕτως ὁ ἐν τῷ ἄμβωνι διάκονος, λαμβάνων καιρόν, ἔρχεται λέγων ταῦτα· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... Τούτων δὲ λεγομένων παρὰ τοῦ διακόνου, ὁ πατριάρχης λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ προσκομιδῆς, μετὰ τὴν ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ τῶν θείων δώρων ἀπόθεσιν· Κύριε ὁ Θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος. Ὁ μέντοι διάκονος ἐπισυνάπτει καὶ ταῦτα ἀδιαστάτως· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον...

²⁸¹ καθ' ἑαυτὸν τό.

καὶ ἀλλήλους, ὁμοίως καὶ οἱ πρεσβύτεροι ποιῶσιν, ἀσπαζόμενοι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, τὴν χεῖρα τοῦ πατριάρχου καὶ τὴν παρειάν, τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἀλλήλους. Καὶ οἱ διάκονοι²⁸² δέ, ἐν ἐνὶ μέρει τοῦ βήματος ἀπερ- **|| (p. 0312)** χόμενοι, ἀλλήλους ἀσπάζονται, πρότερον ἕκαστος αὐτῶν τὸ οἰκεῖον ἀσπαζόμενος ὠράριον καθ' ἓνα ἀσπασμόν. Πληρωσάντων δὲ τῶν πρεσβυτέρων τὸν ἀσπασμόν, ὁ ἐν τῷ ἄμβωνι διάκονος ἐκφωνεῖ· Τὰς θύρας, τὰς θύρας.²⁸³ Ὅταν δὲ λέγη· Στῶμεν καλῶς, λαμβάνουσιν οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων τὸν ἀέρα, καὶ αἴρουν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἁγίων, κατὰ μικρὸν ὑψοῦντες αὐτὸν καὶ λέγοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεός. Ὁ δὲ πατριάρχης ἐκφωνεῖ· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου.²⁸⁴ Καὶ ὅταν εἴπη· Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ, εἰσέρχεται ὁ ἐν τῷ ἄμβωνι διάκονος, καὶ ποιεῖ ἀσπασμόν μετὰ τῶν λοιπῶν διακόνων.²⁸⁵ Ὅτε δὲ μέλλῃ εἰπεῖν ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων πρὸς

²⁸² καὶ οἱ διάκονοι ἀλλήλους, without the insertion ἐν ἐνὶ μέρει τοῦ βήματος ἀπερχόμενοι.

²⁸³ Καὶ λέγεται τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, οὗ πληρωθέντος, ἐκφωνεῖ αὐθις ὁ διάκονος· Στῶμεν καλῶς.

²⁸⁴ Καὶ ὁ μὲν λαὸς λέγει· Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου. Ὁ δὲ πατριάρχης αὐθις· Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας. Ὁ λαός· Ἐχωμεν πρὸς τὸν Κύριον. Ὁ δὲ πατριάρχης· Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.

²⁸⁵ Ὁ δὲ πατριάρχης κλινόμενος ἐπεύχεται· Ἄξιον καὶ δίκαιόν σε ὑμνεῖν... Καὶ ὁ πατριάρχης ἐκφωνεῖ· Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον. Καὶ τοῦτον τοῦ πατριάρχου λέγοντος, αἶρει ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων τὸν ἀστερίσκον ἀπὸ τοῦ ἁγίου δίσκου, καὶ σπογγίσας αὐτὸν ἐπὶ τοῦ εἰλητοῦ καὶ ἀσπασάμενος τίθησιν αὐτὸν ἐπάνω τοῦ εἰλητοῦ εἰς μέρος. Ἄλλοι δὲ δύο τῶν διακόνων, λαβόντες δύο ῥιπίδια, ἴστανται ἐξ ἑκατέρου μέρους τῆς ἁγίας τραπέζης ἐκ πλαγίου καὶ ῥιπίζουσιν ἐπάνω τῶν ἁγίων μετὰ πάσης εὐλαβείας, ὥστε μὴ καθῆσαι μυῖαν ἢ τι τῶν τοιούτων ζωῦφιων. Ὁ δὲ πατριάρχης κλινόμενος ἐπεύχεται· Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν... Ἐκφώνησις· Λάβετε, φάγετε... Μυστικῶς· Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον... Ἐκφώνησις· Πίετε ἐξ αὐτοῦ... Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ πατριάρχης κλινόμενος ἐπεύχεται· Μεμνημένοι τοίνυν... Ἐκφώνησις· Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν... Καὶ πάλιν ὁ πατριάρχης κλινόμενος ἐπεύχεται· Ἐτι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην... Καὶ οὕτως ἀνιστάμενος προσκυνεῖ αὐτός τε ὁ πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, λέγων καὶ τὸ τροπάριον τοῦτο τρίς· Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ... καὶ προσκυνεῖ τρίς. Εἶτα ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων, μικρὸν ὑποκλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ δεικνύων σὺν τῷ ὠραρίῳ τὸν ἅγιον δίσκον, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν ἅγιον ἄρτον. Καὶ ὁ πατριάρχης εὐλογεῖ ἐπάνω τοῦ ἁγίου ἄρτου (Athous Lavra Δ 80 adds σταυροειδῶς), λέγων ἡρέμα· Καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον τίμιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Καὶ πάλιν ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ ἅγιον ποτήριον. Ὁ δὲ πατριάρχης, εὐλογῶν αὐτό, λέγει· Τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τοῦτ' ἀίμα τοῦ Χριστοῦ σου. Εἰ δὲ εἰσὶ πολλά, λέγει τοῦτο πληθυντικῶς, εἶτα πάλιν ὁ διάκονος· Εὐλόγησον καὶ ἀμφότερα. Καὶ ὁ πατριάρχης, εὐλογῶν ἐπάνω τῶν ἁγίων, λέγει· Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ. Καὶ ὁ διάκονος, εἰπὼν· Ἀμήν, Ἀμήν, καὶ περισσότερον ἔτι τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνας, λέγει· Μνήσθητί μου, δέσποτα, τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Καὶ ὁ πατριάρχης λέγει πρὸς αὐτὸν καὶ τοῖς λοι- **|| (p. 0313)** ποῖς διακόνοις· Μνήσθητί ὑμῶν Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Καὶ εὐθὺς προσέρχεται ὁ χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ πατριάρχης τὴν παρακαταθήκην, λέγων πρὸς αὐτὸν οὕτως· Λάβε ταύτην τὴν παρακαταθήκην... Ὁ δὲ λαβὼν καὶ ἀσπασάμενος τὴν χεῖρα τοῦ πατριάρχου, μεθίσταται ἐν ᾧ πρότερον ἴστατο τόπῳ, τὰς

τὸν πατριάρχην· Εὐλόγησον, δέσποτα, || (p. 0313) τὸ ἅγιον ποτήριον, εἶπερ εἰσὶ πολλά, λέγει πληθυντικῶς. Καὶ μετὰ τὸ τελειωθῆναι τὰ ἅγια, λέγει ὁ πατριάρχης πρὸς τοὺς διακόνους· Μνησθεῖ ὑμῶν Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Καὶ εὐθύς, εἰ ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, προσέρχεται καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ πατριάρχης τὴν παρακαταθήκην. Ὅταν δὲ ἐκφωνήσῃ τὸ Ἐξαίρετως, λέγουσι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ὁ πατριάρχης καὶ οἱ διάκονοι καθ' ἑαυτοὺς τὸ

μὲν χειρὰς θεῖς ἐπάνω τῆς ἀγίας τραπέζης, τὴν δὲ κεφαλὴν ἔχων ἐπικειμένην ταῖς χερσίν, εὐχόμενος καθ' ἑαυτὸν αὐθις καὶ λέγων τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός. Ὁ δὲ πατριάρχης, αὐθις κλινόμενος, ἐπεύχεται· Ὅστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν εἰς νῆψιν ψυχῆς... Καὶ εὐθύς ἐκφώνησις· Ἐξαίρετως τῆς παναγίας ἀχράντου... Καὶ τοῦτο εἰπὼν ὁ πατριάρχης λέγει καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν τὸ Ἀξιόν ἐστίν, ὡς ἀληθῶς... Ὁ δὲ καστορσίος, λαβὼν τὸν θυμιατὸν καὶ θυμιάδω βαλὼν παρὰ τοῦ πατριάρχου συνήθως εὐλογεῖ ἐπὶ τῷ θυμιάματι, θυμιά σαυροειδῶς κύκλω τὴν ἀγίαν τράπεζαν, λέγων καθ' ἑαυτὸν καὶ τὸ Ἀξιόν ἐστίν. Εἶτα θυμιά τὸν πατριάρχην, τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς διακόνους, καὶ αὐθις τὸν πατριάρχην, καὶ τὴν ἀγίαν τράπεζαν καὶ ἀποτίθησι τὸν θυμιατὸν. Ὁ δὲ πατριάρχης, κλινόμενος αὐθις, ἐπεύχεται· Τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ προφήτου... Ταύτης οὖν τελεσθείσης, πρὸ τοῦ ἐκφωνῆσαι τὸν πατριάρχην, λέγει εἰς τῶν διακόνων ἔνδοθεν τοῦ βήματος μεγαλοφώνως· Καὶ ὧν ἕκαστος κατὰ διάνοιαν ἔχει. Καὶ πάντων καὶ πασῶν. Καὶ οὕτως ἐκφωνεῖ ὁ πατριάρχης· Μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας. Ἰστέον (Athous Lavra Δ 80 omits this remark) δὲ ὡς εἰ μὲν πατριάρχης ἐστὶν ὁ τὴν λειτουργίαν ἐπιτελῶν, λέγει τὴν ἐκφώνησιν ταύτην, εἰ δὲ ἀρχιερεὺς, οὐ λέγει ταύτην, ἀλλὰ τήνδε· Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος εἰς ἐπήκοον πάντων ἔνδοθεν τοῦ βήματος τὰ δίπτυχα ταῦτα· Ὅδε τοῦ ἀγιωτάτου (Athous Lavra Δ 80 makes no mention of the patriarchs, priest, emperor or the patriarch's and metropolitan's office) καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὁδε Ἀλεξανδρείας, ὁδε Ἀντιοχείας, ὁδε Ἱεροσολύμων καὶ ὑπὲρ τοῦ προσκομιζόντος τὰ ἅγια δῶρα Κυρίῳ Θεῷ ἡμῶν τοῦδε τοῦ ἐντιμοτάτου ἱερέως, τῶν συμπαρόντων ἱερέων, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας καὶ παντὸς ἱερατικοῦ τάγματος· ὑπὲρ σωτηρίας, κράτους, νίκης καὶ διαμονῆς τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων βασιλέων ἡμῶν ὅδε καὶ ὅδε, ὑπὲρ εἰρήνης καὶ καταστάσεως τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, ὑπὲρ ἀπολυτρώσεως τῶν ἀδελφῶν, τῶν αἰχμαλώτων, εὐδωσέως καὶ ἐνισχύσεως τοῦ φιλοχρίστου || (p. 0314) στρατοῦ, σωτηρίας τοῦ περιεστώτος λαοῦ. Καὶ πάντων καὶ πασῶν. Ὅταν λειτουργῇ ὁ πατριάρχης, λέγονται οὕτω τὰ δίπτυχα· ὁ δεῖνος τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὁ δεῖνος Ἀλεξανδρείας, ὁ δεῖνος Ἀντιοχείας, ὁ δεῖνος Ἱεροσολύμων, τῶν συμπαρόντων ἀρχιερέων, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας καὶ τὰ λοιπά. Ὅταν λειτουργῇ μητροπολίτης μετὰ προτροπῆς τοῦ πατριάρχου· Ὁ δεῖνος τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὁ δεῖνος Ἀλεξανδρείας, ὁ δεῖνος Ἀντιοχείας, ὁ δεῖνος Ἱεροσολύμων καὶ ὑπὲρ τοῦ προσκομιζόντος τὰ ἅγια δῶρα Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν ὁ δεῖνα, τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου ὁ δεῖνος καὶ ὑπερτίμου, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου καὶ τὰ λοιπά. Καὶ πληρώσας τὰ δίπτυχα, ἔρχεται καὶ προσκυνεῖ τὸν πατριάρχην καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ εὐλογία. Ὁ δὲ πατριάρχης αὐθις ἐπεύχεται· Μνήσθητι, Κύριε, τῆς πόλεως, ἐν ἣ... καὶ μνημονεῖ, ὧν βούλεται ζώντων, μυστικῶς, καὶ οὕτως ἐκφωνεῖ· Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι... Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ ὁ πατριάρχης αὐθις ἐκφωνεῖ· Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη... (Athous Lavra Δ 80 continues: Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ταύτην, εἰ ἔχει χειροτονίαν διακόνου, καθήμενος ἐν τῷ σελλίῳ αὐτοῦ, μικρὸν ἀναπαύεται). Καὶ οὕτως καθήμενος ἐν τῷ σελλίῳ, μικρὸν ἀναπαύεται. See the office for ordaining a deacon.

Ἄξιόν ἐστι. **|| (p. 0314)** Πρὸ δὲ τοῦ εἰπεῖν τὸν πατριάρχην τὴν ἐκφώνησιν ταύτην· Μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς, λέγει εἰς τῶν διακόνων ἔνδοθεν· Καὶ ὧν ἕκαστος κατὰ... Ἰστέον δέ, ὅτι, εἰ ἀρχιερεὺς ἐστὶν ὁ λειτουργῶν, λέγει· Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν λέγει ὁ διάκονος τὰ δίπτυχα. Καὶ πληρώσας προσκυνεῖ τὸν πατριάρχην καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ εὐλογίαν. Καὶ ὅταν ἐκφωνήσῃ ὁ πατριάρχης τὸ Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη, καθήσας ἐν τῷ σελλίῳ αὐτοῦ, εἶπερ ἐστὶ χειροτονία διακόνου, μικρὸν ἀναπαύεται. Καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν λέγει ὁ διάκονος· Πάντων τῶν ἁγίων.²⁸⁶ Μετὰ δὲ τὸ τελειῶσαι τὸν πατριάρχην τὴν εὐχὴν ταύτην· Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξ ἁγίου, εὐθύς φο- **|| (p. 0315)** ρένει τὸ ὠμοφόριον, ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. Ὁ δὲ πατριάρχης, μελίσας τὸν ἅγιον ἄρτον, λαβὼν τὴν ἄνω μερίδα, μερίζει αὐτὴν ἀναλόγως πρὸς τὰ ποτήρια, καὶ ἕκαστον τῶν τμημάτων ἐμβάλλει τῶν ποτηρίων ἕκαστῳ, ποιῶν σταυρὸν

²⁸⁶ Ταῦτα δὲ τοῦ διακόνου λέγοντος, ὁ πατριάρχης κλινόμενος ἐπεύχεται· Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν. Ταύτην δὲ τὴν εὐχὴν τοῦ πατριάρχου λέγοντος, ὁ διάκονος ἀδιαστάτως ἐπισυνάπτει καὶ ταῦτα· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν... Καὶ ταῦτα τοῦ διακόνου εἰπόντος, ἐκφώνησις· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Ὁ λαός· Πάτερ ἡμῶν. Ὁ πατριάρχης πάλιν ἐκφωνεῖ· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λέγει πάλιν ὁ πατριάρχης· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν... Καὶ τοῦτο εἰπὼν, κλίνει καὶ αὐτὸς σὺν τοῖς ἄλλοις τὴν κεφαλὴν μικρὸν ἄχρι τῆς ἐκφωνήσεως. Ὁ δὲ πατριάρχης κλινόμενος ἐπεύχεται· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Βασιλεῦ ἀόρατε... Καὶ εὐθέως ἐκφωνεῖ οὕτως· Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία... Καὶ πάλιν οὖν κλινόμενος ἐπεύχεται· Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξ ἁγίου... Ταύτην δὲ τελείσας, εὐθύς φορένει τὸ ὠμοφόριον ὁ πατριάρχης, τοῦτο ποιοῦσι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. Ὁ μέντοι διάκονος ἴσταται, καθ' ἑαυτὸν εὐχόμενος καὶ προσέχων τῷ πατριάρχει **|| (p. 0315)** τὸν ὀφθαλμόν, καὶ ὅταν ἴδῃ ἐκείνον τὴν εὐχὴν συντελέσαντα καὶ ἀρξάμενον προσκυνεῖν, συμπροσκυνεῖ καὶ αὐτὸς ἐν ᾧ ἴσταται τόπῳ. Τοῦτο δὲ ποιοῦσι καὶ πάντες οἱ λειτουργοῦντες. Καὶ ὅταν ἴδῃ πάλιν ἐκείνον, ἐκτείναντα τὰς χεῖρας καὶ ἀψάμενον τοῦ ἁγίου ἄρτου, ἐκφωνεῖ· Πρόσχωμεν. Καὶ ὁ πατριάρχης, ὑψῶν τὸν ἅγιον ἄρτον, ἐκφωνεῖ· Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις (Athous Lavra Δ 80 adds: Μετὰ τοῦτο, εἰ ἐστὶ χειροτονία πρεσβυτέρου, ἀποτίθησιν ὁ πρεσβύτερος τὸν δοθέντα αὐτῷ ἅγιον ἄρτον ἐν τῷ ἁγίῳ δίσκῳ, καὶ ἴσταται μικρὸν αὐτόθι, εὐχόμενος καθ' ἑαυτόν, ὁ μὲν διάκονος εἰσέρχεται). Καὶ εἰσέρχεται ὁ διάκονος εἰς τὸ βῆμα, ὁ δὲ πατριάρχης, εἰπόντος τοῦ διακόνου· Μέλισσον, δέσποτα, τὸν ἅγιον ἄρτον, μερίζει τὸν ἅγιον ἄρτον εἰς μερίδας δ' λέγων ἐν τῷ μερίζειν ἡρέμα· Μερίζεται καὶ διαμερίζεται ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ... καὶ τίθησιν αὐτὰς ἐν τῷ ἁγίῳ δίσκῳ σταυροειδῶς. Καὶ ὁ πατριάρχης, τὴν ἄνω μερίδα λαβὼν καὶ μερίσας αὐτὴν ἀναλόγως πρὸς τὰ ποτήρια (Athous Lavra Δ 80 adds εἶπερ εἰσὶ πλείονα δηλονότι), ἕκαστον τῶν τμημάτων ἐμβάλλει τῶν ποτηρίων ἕκαστῳ, ποιῶν σταυρὸν σὺν αὐτοῖς ἐπάνω τοῦ ἁγίου ποτηρίου καὶ λέγων Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ὁ δὲ διάκονος, εἰπὼν τὸ Ἀμήν, δέχεται τὸ εἰσκομισθὲν ζέον (Athous Lavra Δ 80: καὶ προσενεγκῶν αὐτό, λέγει πρὸς τὸν ἀρχιερέα· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ ζέον), καὶ ὁ μὲν πατριάρχης, εὐλογῶν αὐτό, λέγει· Ζέσις Πνεύματος ἁγίου. Ὁ δὲ διάκονος, κρατῶν τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ ἕκαστον τῶν ποτηρίων, τῇ δὲ δεξιᾷ τὸ ζέον, ἐγχεεῖ τοῦ ζέοντος τὸ ἀρκοῦν ἕκαστῳ. Ὁ μέντοι πατριάρχης ἢ ὁ πρωτοπαπᾶς, προτροπῆ αὐτοῦ λαβὼν τὸν ἅγιον δίσκον, διαίρει τὰς λοιπὰς μερίδας τοῦ ἁγίου ἄρτου εἰς λεπτά...

σὺν αὐτῇ ἐπάνω τοῦ ἁγίου ποτηρίου, καὶ λέγων· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Καὶ ὁ διάκονος τὸ Ἀμήν. Μετὰ δὲ τὸ ἐγγέαι τοῦ ζέοντος τὸ ἀρκοῦν ἐκάστω τῶν ποτηρίων, ὁ πατριάρχης ἢ ὁ πρωτοπαπᾶς, προτροπῇ αὐτοῦ, διαριεῖ τὰς λοιπὰς μερίδας τοῦ ἁγίου ἄρτου εἰς λεπτά, πρὸς τὸ ἀρκέσαι πᾶσιν. Εἶτα ὁ χειροτονηθεὶς ἀρχιερεὺς προσελθὼν, ἢ ὁ εὐρισκόμενος πρῶτος τῶν ἄλλων, εἰ μὴ ἐστὶ χειροτονία, καὶ λαβὼν μερίδα τοῦ ἁγίου ἄρτου, δίδωσι τῷ πατριάρχῃ. Ὁ δὲ λαβὼν αὐτὴν τῇ δεξιᾷ χειρὶ καὶ τοῖς τρισὶ δακτύλοις συσφίγξας αὐτὴν ἐν τῇ παλάμῃ τοῖς λοιποῖς δυσὶ δακτύλοις λαμβάνει ἄλλην μερίδα, καὶ δίδωσιν αὐτῷ,²⁸⁷ καὶ δεξιόμενος ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ πατριάρχου καὶ τὴν **|| (p. 0316)** παρειάν, τοῦ μὲν πατριάρχου λέγοντος· Ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν, τοῦ δὲ ἀρχιερέως· Καὶ ἔστι καὶ ἔσται.²⁸⁸ Μεταλαβόντες δὲ τοῦ ἐν χερσὶν ἁγίου σώματος, ἀποσπογγίζουσι τὰς χεῖρας αὐτῶν εἰς τὸ εἰλητόν. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, λαβὼν τὸ πρῶτον ποτήριον, μεταδίδωσι τῷ πατριάρχῃ, εἶτα ὁ πατριάρχης τῷ ἀρχιερεῖ. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ἀρχιερεὺς, λαβὼν τὸ ποτήριον μετὰ τοῦ καλύμματος, συνεργούντων αὐτῷ καὶ διακόνων τινῶν δι' ἀσφάλειαν, ἴσταται ἐπὶ τοῦ δεξιῷ κίονος, ἐκδεχόμενος τοὺς προσερχομένους ἐπὶ τὸ μεταλαβεῖν. Ὁ δὲ πατριάρχης, λαβὼν τὸν ἅγιον δίσκον, μεταδίδωσι τοῖς λοιποῖς ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις τῶν μερίδων τοῦ ἁγίου ἄρτου,²⁸⁹ εἶτα μεταλαμβάνουσι καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου ποτηρίου. Τῷ δὲ πρῶτῳ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων²⁹⁰ κοινωνήσαντι ἀρχιερεῖ ἐπιδίδεται παρὰ τῶν διακόνων τὸ δευτερον ποτήριον καὶ ἴσταται ἐν τῷ ἀριστερῷ κίονι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἴστανται οἱ τὰ λοιπὰ ποτήρια κατέχοντες. Οἱ δὲ διάκονοι, πρότερον ἀπελθόντες ἐν μέρει τοῦ ἁγίου βήματος καὶ συγχώρησιν παρ' ἀλλήλων ἐξαιτησάμενοι καὶ λαβόντες, δεσμήσαντες ἅμα καὶ τὰ ὠράρια ἑαυτῶν, προσέρχονται καὶ αὐτοί, καὶ

²⁸⁷ Ὁ δὲ κάτωθεν μὲν ὑποθεῖς τὴν ἀριστερὰ χεῖρα, ἐπιθεῖς δὲ αὐτῇ τὴν δεξιάν, δέχεται ταύτην καὶ συσφίγγει τοῖς δακτύλοις πρὸς τὸ μὴ ἐκπεσεῖν τι καὶ ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ πατριάρχου.

²⁸⁸ Καὶ κόψαντες ἀμφότεροι ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, εὐχονται καθ' ἑαυτοὺς, λέγοντες· Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ, εἶτα Πιστεύω, Κύριε, καὶ ὁμολογῶ... Καὶ τελευταῖον εἰπόντες τὸ Μὴ μοι εἰς κρίμα ἢ εἰς κατάκριμα γένοιτο ἢ μετάληψις... μεταλαμβάνει ἕκαστος τοῦ ἐν χερσὶ μετὰ φόβου καὶ πάσης ἀσφαλείας, τὰς χεῖρας ἔχοντες ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης, εἶτα ἀποσπογγίζουσιν αὐτὰς μετὰ τοῦ εἰλητοῦ. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, λαβὼν τὸ πρῶτον ποτήριον, μεταδίδωσι τῷ πατριάρχῃ, κρατοῦντι ἐπὶ τοῦ πώγωνος καὶ τοῦ στήθους κάλυμμα. Λαβὼν τοίνυν ὁ πατριάρχης καὶ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ τὸ ποτήριον μετὰ τοῦ καλύμματος, μεταλαμβάνει τρίτον ἐξ αὐτοῦ, καὶ μετὰ τοῦ τὰ χεῖλη ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ ἱεροῦ ποτηρίου τῷ ἐν χερσὶ καλύμματι ἀποσπογγίσας καὶ αὐτοῦ που παρὰ τὸ χεῖλος ἔξω τοῦ ποτηρίου ἀσπασάμενος, λαμβάνει μὲν αὐτὸς τὸ ποτήριον, δίδωσι δὲ τῷ ἀρχιερεῖ τὸ κάλυμμα, καὶ οὕτω μεταλαμβάνει καὶ αὐτοὺς ὁμοίως τὰ αὐτὰ ποιῶν. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ἀρχιερεὺς, λαβὼν τὸ ποτήριον μετὰ τοῦ καλύμματος, συνεργούντων αὐτῷ καὶ διακόνων τινῶν δι' ἀσφάλειαν, ἴσταται ἐπὶ τοῦ δεξιῷ κίονος, ἐκδεχόμενος τοὺς προσερχομένους ἐπὶ τῷ μεταλαβεῖν, ὁ δὲ πατριάρχης λαβὼν τὸν ἅγιον δίσκον.

²⁸⁹ καὶ ποιῶσιν ἕκαστος, ὡς ἄνωθεν εἴρηται.

²⁹⁰ Omits τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων.

μεταλαμβάνουσι τοῦ ἁγίου ἄρτου καὶ τοῦ ἁγίου ποτηρίου. Τῆς δὲ κοινωνίας τελεσθείσης, τὰ μὲν ἅγια ποτήρια ἀποτίθενται παρὰ τῶν διακόνων ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, ὁ δὲ δευτερεύων τῶν διακόνων, λαβὼν μετὰ χειρᾶς τὸν τε ἅγιον δίσκον καὶ τὴν μούσαν, εἰσκομίζει πάντα ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ.²⁹¹ Ὁ δὲ πατριάρχης, **¶ (p. 0317)** τούτου γινομένου, ἐπιλέγει τὴν τῆς εὐχαριστίας εὐχήν.²⁹² Εἶτα λαβὼν ὁ δευτερεύων τὸ ἅγιον ποτήριον, καί, προπορευόμενος τοῦ πατριάρχου, ἔρχεται εἰς τὰς ἁγίας θύρας, ὁ δὲ πατριάρχης, λαβὼν ἀπὸ τῶν τοῦ διακόνου χειρῶν τὸ ἅγιον ποτήριον μεταδίδωσι διὰ τῆς λαβίδος τοῖς ὑποδιακόνοις καὶ ἀναγνώσταις.²⁹³ Τοῦ δὲ ἁγίου ποτηρίου ἀποτεθέντος ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ,²⁹⁴ θυμιᾷ ὁ δευτερεύων τὰ ἅγια ἐκ τρίτου, λέγων· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Θεός. Ὁ δὲ πατριάρχης, λαβὼν τὸν ἅγιον δίσκον,²⁹⁵ ἐπιτίθησι τῇ κεφαλῇ ἐνὸς τῶν διακόνων, καί,²⁹⁶ εἰπὼν ἡρέμα· Εὐλόγητός ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἶτα ἐκφωνεῖ· Πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.²⁹⁷ Τὰ δὲ ἅγια ποτήρια λαμβάνουσι πρεσβύτεροι καὶ ἀποφέρουσιν ἐν τῇ προθέσει. Ἀπέρχονται δὲ καὶ διάκονοι σὺν αὐτοῖς, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ποτηρίων, καὶ εἰσκομίζουσι τὰ ἅγια. Οἱ δὲ ὑποδιάκονοι, εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, διδῶσιν νίψιμον τῷ πατριάρχῃ. Ὁμοίως καὶ πάντες οἱ κοινωνήσαντες, ἀπερχόμενοι ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, ἀπονίπτονται τὰς χειρᾶς καὶ τὰ πρὸ τῶν χειλέων ἑαυτῶν, λέγοντες.²⁹⁸ Νῦν ἀπολύεις,²⁹⁹ καὶ τὰ λοιπά. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τοὺς ψάλλτας τὸ Πληρωθήτω, ὁ ἀρχιδιάκονος, ἢ εἴπερ ἔχειροτονηθῆ διάκονος, ἐξελεθῶν³⁰⁰ λέγει τὰ διακονικά· Ὁρθοί, μεταλαβόντες. Ὁ δὲ πατριάρχης,³⁰¹ τοῦ

²⁹¹ Adds μετὰ φόβου καὶ πάσῃ ἀσφαλείας, ὥστε μηδὲν τι τῶν λεπτοτάτων ἐκπεσεῖν ἢ καταλειφθῆναι.

²⁹² Εὐχή μετὰ τὴν ἁγίαν μετάληψιν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλάνθρωπε... Ὁ δὲ δευτερεύων τῶν διακόνων, τὴν λαβίδα ἐν τῷ ποτηρίῳ βαλὼν καὶ καλύψας αὐτὸ μετὰ καλύμματος, αἶρει αὐτό, καί, προπορευόμενος τοῦ πατριάρχου, ἔρχεται εἰς τὰς ἁγίας θύρας καὶ δείκνυσι τοῖς ἐκτός, λέγων· Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως ἔλθετε. Αὐτὸς δὲ ὁ πατριάρχης, λαβὼν ἀπὸ τῶν τοῦ διακόνου χειρῶν.

²⁹³ τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος. Καὶ μετὰ τοῦτο εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου...

²⁹⁴ λαβὼν ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων τὸν θυμιατὸν καὶ θυμίαμα βαλὼν, καὶ συνήθως λαβὼν ἐπ' αὐτῷ εὐλογίαν παρὰ τοῦ πατριάρχου, θυμιᾷ τὰ ἅγια ἐκ τρίτου, λέγων ἡρέμα· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς... Καὶ μετατίθησι τὸν θυμιατὸν ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ.

²⁹⁵ κεκαλυμμένον ὄντα.

²⁹⁶ καὶ πρῶτον μὲν λέγει ἡρέμα.

²⁹⁷ Καὶ ψαλλομένου τοῦ Πληρωθήτω, ὁ μὲν τὸν δίσκον λαβὼν διάκονος ἀπέρχεται ἐν τῇ προθέσει

²⁹⁸ καθ' ἑαυτούς.

²⁹⁹ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, ἀπολυτικίον, τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ θεοτοκίον, τὸ Κύριε ἐλέησον τρίς. Τὴν τιμιωτέραν τῶν ... καὶ ἀπόλυσις. Μετὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς ψάλλτας τὸ Πληρωθήτω.

³⁰⁰ ἐν τῇ σωλαίᾳ, ἢ εἴπερ ἔνι χειροτονία διακόνου, ὁ χειροτονηθεὶς διάκονος, εἰς τὸν ἄμβωνα ἀνελεθῶν, λέγει τὰ διακονικά ταῦτα· Ὁρθοί, μεταλαβόντες...

³⁰¹ Omits this remark.

είλητοῦ διπλωμένου, ἐκφωνεῖ· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος ἁγίος. Ἐξεληθὼν δὲ ὁ δευτερεύων τῶν ἱερέων, εἰ δὲ³⁰² ἐγένετο ἥ (p. 0318) πρεσβύτερος, οὗτος λέγει τὴν εὐχὴν· Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε. Ταύτης δὲ λεγομένης, ὁ πατριάρχης, στὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἢ ἕτερος ἀρχιερεὺς, ὃν ἂν προτρέψῃ, διανέμει τῷ λαῷ ἀντίδωρον, καὶ λέγει τὴν ἀπόλυσιν,³⁰³ σφραγίζων καὶ τὸν λαὸν τρίς, ἢ οὕτως ἥ (p. 0319) ἐν τῷ λέγει αὐτόν· Εὐλογία Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, σφραγίζει καὶ τὸν λαόν. Ἀποδύεται δὲ ὁ πατριάρχης τὰ ἀρχιερατικά, κάτω που ἰστάμενος περὶ τὰς τοῦ συνθρόνου βαθμίδας, λεγόντων τῶν διακόνων, τῶν ὑπηρετούντων, τὸ Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου καὶ τὰ λοιπά, καὶ ποιεῖ ὁ πατριάρχης ἡρέμα τὴν ἀπόλυσιν, καὶ καθήμενος ἐν τῷ σελλίῳ αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἀπεφόρεσε τόπῳ, μικρὸν ἀναπαύεται. Εἶτα ἀναστὰς καὶ προσκυνήσας

³⁰² χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος καὶ ἀπέρχεται ὀπισθεν τοῦ ἄμβωνος καὶ λέγει μεγαλοφώνως τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν ταύτην· Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε...

³⁰³ Ὁ προτραπείς ἀρχιερεὺς διανέμει τῷ λαῷ τὸ ἀντίδωρον. Ὁ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εἰπὼν εὐχὴν ἱερέως, ἀπελθὼν ἐν τῇ προθέσει, λέγει κακεὶ τὴν τελευταίαν εὐχὴν ταύτην· Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν... Οἱ μέντοι τὰ ἅγια εἰσκομίζοντες διάκονοι μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ασφαλείας συστέλλουσι αὐτά, ἀποπλύναντες τρίτον τὰ ἅγια ποτήρια τῷ οἴνῳ καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ἐκμάσσοντες ἀκριβῶς πᾶσαν τὴν ὑγρότητα τῷ σπόγγῳ, ὥστε μὴ ἐναπολειφθῆναι τὴν τυχούσαν νοτίδα. Ταῦτα δὲ συστειλαντες καὶ διαθέντες καλῶς, ἀπονίπτονται καὶ αὐτοὶ ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λέγοντες καὶ τὰ εἰρημένα. Ὁ μέντοι πατριάρχης μετὰ τὸ διανεῖμαι τὸ ἀντίδωρον (Athous Lavra Δ 80 καὶ πληρωθῆναι καὶ τὸ Εὐλογῆσω τὸν Κύριον), αὐτόθι ἰστάμενος εἰς τὰς ἁγίας θύρας, ποιεῖ (Athous Lavra Δ 80: ἐκφωνεῖ Εὐλογία Κυρίου... Τοῦτο δὲ λέγων, σφραγίζει τὸν λαόν, καὶ οὕτως οἱ μὲν ψάλλοντες λέγουσι Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἢ ὁ ἱερεὺς ποιεῖ ἀπόλυσιν. Εἰ δὲ δεσποτικὴ ἐστὶν ἑορτή... Cf. Alexandr. Patr. 371, where this is added at the end of the office.) τὴν ἀπόλυσιν καὶ σφραγίζει τρίς τὸν λαόν καὶ ὑποστρέψας, ἀποδύεται τὰ ἀρχιερατικά, κάτω που ἰστάμενος περὶ τὰς τοῦ συνθρόνου βαθμίδας, λεγόντων τῶν διακόνων, τῶν ὑπηρετούντων, τὸ Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ κοντάκιον, Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν. Καὶ ποιεῖ ὁ πατριάρχης ἡρέμα τὴν ἀπόλυσιν, καὶ καθήμενος ἐν τῷ σελλίῳ αὐτοῦ, μικρὸν ἀναπαύεται, εἶτα ἀναστὰς καὶ προσκυνήσας ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ τῷ Θεῷ εὐχαριστήσας ἐπὶ πᾶσι, καὶ Δόξα σοι, Κύριε, πάντων ἕνεκεν ἐπειπῶν, ἐξέρχεται, ἢ οὕτως· μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὸ Εὐλογῆσω τὸν Κύριον, ἐκφωνεῖ Εὐλογία Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς τῇ αὐτοῦ φιλανθρωπία καὶ χάριτι... Τοῦτο δὲ λέγων, σφραγίζει καὶ τὸν λαόν, καὶ οὕτως ὁ μὲν λαὸς λέγουσι· Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον τρίς, ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ποιεῖ ἀπόλυσιν. Εἰ μὲν δεσποτικὴ ἐστὶν ἑορτή, κατάλληλον τῇ ἑορτῇ, εἰ δ' ἁγίου μεγάλου τινὸς ἐστὶ μνήμη, ἐκφωνεῖ ἐν τῇ ἀπολύσει καὶ τὸ τοῦ ἁγίου ὄνομα καὶ τὰ λοιπά, καθὼς προεγράφη, καὶ οὕτως, μετὰ τὸ Εὐλογία Κυρίου, λέγει τὸν στίχον τοῦτον ἀντὶ ἀπολύσεως· Διὰ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου σου Μητροῦς καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ οὕτως ἀπέρχεται. Σημειώσις (Athous Lavra Δ 80 omits this remark). Ἐπει δὲ ἔξεστι τὴν τοῦ διακόνου χειροτονίαν καὶ ἐν τοῖς προηγιασμένοις ποιεῖν, ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ προηγιασμένα ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ πρὶν εἰπεῖν τὸν διάκονον· Πληρώσαμεν τὴν ἐσπερινὴν δέησιν, προσάγεται ὁ χειροτονεῖσθαι μέλλων, καὶ γίνεται ἡ χειροτονία, ὡς προεγράφη.

ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ τῷ Θεῷ εὐχαριστήσας ἐπὶ πάντων καὶ Δόξα σοι, Κύριε, πάντων ἕνεκεν ἐπειπών, ἐξέρχεται.

f. 61v. Τάξις γινομένη τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἐν τῇ ἐκπλύσει τῆς ἁγίας τραπέζης. Goar, p. 497–499.

f. 65. Περί δὲ τῆς ἁγίας τραπέζης, ἧς τὰ ἄμφια παλαιωθέντα διεφθάρησαν. Goar, p. 501.

f. 65v. Εὐχὴ πρὸ τῆς θείας μυσταγωγίας.

Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῖς χερουβὶμ ἀθεώρητος καὶ τοῖς σεραφὶμ ἀκατανόητος. See p. 170–171 above.

f. 66v. Ἐτέρα εὐχὴ εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

Ὑπέραγγε Μῆτερ τοῦ ὑπερευλογημένου Θεοῦ, ἐνίσχυσόν μου τὴν ἐλεινότητα, ἵνα ἀπροσκόπτως ἀνύσαι τὴν προκειμένην λειτουργίαν τοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ σου πρεσβείαις καὶ ἰκεσίαις σου, ὡς παρρησίαν κεκτημένη πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν.

f. 67. Τάξις ἐπὶ χειροτονία σταυροφόρου.

Κατερχομένου τοῦ πατριάρχου ἀπὸ τοῦ στασιδίου αὐτοῦ καὶ ἰσταμένου ἐν ταῖς ὑπ' αὐτὸ βαθμίσι, ὁ μέλλων χειροτονηθῆναι, εἰσελθὼν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, εἰ μὲν διάκονος εἶη, φορένει τὸ στιχάριον αὐτοῦ καὶ τὸ ὠράριον καὶ ἐπάνω τούτων φαινώλιον, καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ περριπτάριον (; – lege ἐπιρριπτάριον), εἰ δὲ πρεσβύτερος πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ περριπτάριον (lege ἐπιρριπτάριον), καί, ἐξελθὼν ἔξω, ἔρχεται πλησίον τοῦ πατριάρχου, τοῦ δὲ μεγάλου χαρτοφύλακος ποιήσαντος μετάνοιαν τῷ πατριάρχῃ καὶ συνήθως κρατήσαντος τοῦ μέλλοντος χειροτονηθῆναι τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐκφωνήσαντος τὸ Κελεύσατε, ὁ πατριάρχης ἀναστάς, ἔχων τὴν δεξιὰν χεῖρα, ἀπηρωρημένην πρὸς εὐλογίαν, ἐκφωνεῖ τὸ Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος προχειρίζεται σε (τὸν) μέγαν τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας. Τῶν δὲ ψαλλόντων μεγαλοφώνως τὸ Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα, καθίζει ὁ πατριάρχης ἐν ταῖς εἰρημέναις βαθμίσι, καὶ ἐλθὼν ὁ χειροτονηθεὶς ἀσπάζεται τὸ τοῦ πατριάρχου γόνυ, τὴν χεῖρα καὶ τὴν παρεϊάν, ὁμοίως ἀσπάζεται καὶ τοὺς ἄλλους σταυροφόρους. Εἶτα κομίζουσιν οἱ ὑπηρεταὶ τῷ πατριάρχῃ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καί, λαβὼν τοῦτο, ἐπιδίδωσι τῷ χειροτονηθέντι, εἰπὼν πρὸς αὐτόν· Λάβε τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ κρίνε κατὰ τὰ ἐν αὐτῷ γε-
|| (p. 0320) γραμμένα, εἰδώς, ὡς ἐν ᾧ κρίματι κρίνεις, κριθῆσει, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖς, ἀντιμετρηθῆσει. Ὁ δὲ δεξάμενος τοῦτο ἀσπάζεται τὴν τοῦ πατριάρχου χεῖρα, ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν ἐντρεπίζεται ὁ τοῦ πατριάρχου θρόνος, ἔχων ἐπάνω καὶ τὸ βλατίον καὶ τίθεται ἀντίκρου τῆς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐν ταῖς ὠραίαις πύλαις οὔσης, τὸν μέντοι χειροτονηθέντα λαβόντες οἱ ἐπισκοπιανοὶ καὶ ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ διάκονος φορεμένοι, ἀπέρχονται ἐν τῷ τόπῳ,

ἐν ᾧ καὶ ὁ θρόνος ἠτοιμάσθη, καὶ ποιήσαντος τοῦ ἱερέως Εὐλογητόν, ψάλλεται τὸ Τρισάγιον καὶ ἀπολυτικίον τοῦ Χριστοῦ. Καὶ μνημονεύσαντος τοῦ διακόνου τοὺς βασιλεῖς, τὸν πατριάρχη καὶ τὸν χειροτονηθέντα, καθήσαντός τε τοῦ ἀρτίως χειροτονηθέντος ἐν τῷ θρόνῳ, γίνεται φήμη τῶν βασιλέων, τοῦ πατριάρχου καὶ αὐτοῦ τοῦ χειροτονηθέντος, καὶ εὐθὺς ἡ ἀπόλυσις.

f. 68. Added by a 16th-century hand: Τύπος ἀποκρίσεως εἰς μήνυμα χειροτονίας ἀρχιερέως ἐν τῷ πατριαρχείῳ τῶν Ἱεροσολύμων.

f. 68v. Same hand: Τύπος ἀποκρίσεως εἰς μήνυμα χειροτονίας ἀρχιερέως ἐν τῷ πατριαρχείῳ Κωνσταντινουπόλεως.

f. 69. A 15th-century hand has added readings from the Apostol and the Gospels, as well as three prayers from the Office of Unction.

0320 [Sinai, Monastery of St Catherine, 965]

XXXIV. Sinai, MS 965, in 16°, 52 ff., copied on parchment in a 14th-century hand. Beginning and end lost. Contains the Office of Unction, starting with the second *troparion* of Arsenios' *canon*. Goar, p. 332–334. After the *canon*: στιχηρά, ἤχος δ', προσόμοια: Ἐδωκας σημείωσιν. Ἐδωκας τὴν χάριν σου... Βλέψον, ἀκατάληπτε... Goar, p. 334–335. Πρόσδεξαι, φιλάνθρωπε, τῶν οἰκετῶν σου τὴν δέησιν... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ τὸ καθαρῶτατον, εἶτα τὸ Τρισάγιον, καὶ εὐθὺς τροπάρια, ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Καὶ νῦν, Πολλὰ τὰ πλήθη, Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, υἰαίας, σωτηρίας... Τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἵλεων, εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι... τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ἐκφώνησις: Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος... Καί, εἰ μὲν ἔστι ἔσπερα γίνεται ἀπόλυσις, εἰ δὲ πρῶι, τίθεται ἐν τῷ μέσῳ τετραπόδιον μετὰ σκεύους, ἔχοντος σῖτον, καὶ κανδήλαν μετὰ οἴνου, καὶ εὐθὺς λέγει ὁ ἱερεύς: Εὐλογητὸς ὁ Θεός, καὶ εὐθὺς τὸ Τρισάγιον, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ'. τὸ Ν'. τὸ Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ καὶ τὸ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, εἴθ' οὕτως ψάλλονται στιχηρά, κατασκευτικὸν κατ' ἤχον καὶ θεοτοκίον. Τούτων δὲ ψαλλομένων, λέγεται ἡ προκειμένη εὐχή παρ' ἑνὸς ἐκάστου ἱερέως, βάλλοντος ἔλαιον ἐν τῇ κανδήλᾳ. Εὐχή: Κύριε, ἐν τῷ **|| (p. 0321)** ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς. Goar, p. 335. Τὰ κατ' ἤχον τροπάρια, ἤχος α'. Ἐν ἀνομίαις συλληφθεὶς ἐγὼ ὁ ἄσωτος... ἤχος β'. Μητέρα σὲ Θεοῦ ἐπιστάμεθα πάντες... Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα πηγὴ... ἤχος γ'. Παροικοῦσα ἐν τῇ γῆ, ψυχὴ μου, μετανόησον... Καταφυγὴ καὶ δύναμις ἡμῖν... ἤχος δ'. Τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν ἐπίσκεψαι, Κύριε... Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν... ἤχος πλ. α'. Ψυχὴ τὰ ὧδε πρόσκαιρα, τὰ δὲ ἐκείθεν αἰώνια... ἤχος πλ. β'. Τὴν ταχεῖαν σου σκέπην... Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... ἤχος βαρῦς,

Τοῦ τελώνου τὴν μετάνοιαν οὐκ ἐξήλασα καὶ τῆς πόρνης τὰ δάκρυα κέκτημαι... Ὡς ἔχουσα τὸ συμπαθές... Ὅμματι εὐσπλάγγνω, Κύριε... Ἡ νοητὴ πύλη τῆς ζωῆς... Καὶ εὐθὺς κοντάκιον, ἦχος γ'. Τὴν ψυχὴν μου, Κύριε, ἐν ἁμαρτίαις... πλ. δ'. Ἅγιοι, ἀνάργυροι καὶ θαυματουργοί... Οἱ τὴν χάριν λαβόντες... ἦχος β'. Πρεσβεία θερμὴ καὶ τεῖχος... πλ. β'. Προστασία τῶν χριστιανῶν... Εἶθ' οὕτως προσέρχεται ὁ μέλλων ποιῆσαι τὸ ἅγιον ἔλαιον μέσον τῶν ἱερέων καί, ποιήσας κατ' ἀνατολὰς μετανοίας τρεῖς καὶ μίαν πρὸς τοὺς ἱερεῖς, λέγει· Εὐλογήσατε, συγχωρήσατέ μοι τῶ ἁμαρτωλῶ, εἴτε ἡμαρτον ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ, ἐν γνώσει, ἐν ἀγνοίᾳ, καὶ εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Καὶ λέγουσιν· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σοι καὶ ἐν τῶ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῶ μέλλοντι. Εἶτα ὁ πρωτοπαπᾶς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω τῆς κανδήλας· Ἀναρχε, ἀδιάδοχε, ἅγιε τῶν ἁγίων, ὁ τὸν μονογενῆ σου Υἱόν. Goar, p. 337, Καὶ εὐθὺς Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε καὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ... Ὑπὲρ ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως... Ὑπὲρ τοῦ ἐλθεῖν ἐπ' αὐτῶ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, φωτίζουσαν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν... Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι αὐτὸν τῆς βασιλείας... Ὑπὲρ τοῦ λυτρωθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... *Богослужение въ русск. церкв. въ XVI в.*, Appendix, p. 120n.1. Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Προκειμένον, ἦχος α'. Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλεος... Goar, p. 336, readings from Apostol and the Gospel, *Богослужение*, Appendix, p. 123. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, υγείας, σωτηρίας... τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν καὶ ἡ εὐχή· Εὐδιάλλακτε Κύριε, ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος. Goar, p. 339. *Богослужение*, Appendix, p. 124. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εἰσάκουσον, Κύριε. Εἰσάκουσον, Δέσποτα. Εἰσάκουσον, Ἄγιε. Εἶτα ἅπτει τὴν θρυαλίδα καί, λαβὼν ἅγιον ἔλαιον, ἀλείφει, λέγων τὴν εὐχὴν ταύτην· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... *Богослужение*, Appendix, p. 111, but the names Θαλελαίου καὶ Τρύφωνος are omitted. Ὁ δεῦτερος ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ || (p. 0322) etc. (complete Great Litany, as above). Εἰρήνη πᾶσι. Προκειμένον, ἦχος β'. Ἴσχύς μου καὶ ὕμνησις... Στίχος· Παιδεύων ἐπαίδευσέ με... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους. Reading from the Gospel of Luke. *Богослужение*, Appendix, p. 124. Ἐλέησον ἡμᾶς etc. (same as above). Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή· Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἅγιε βασιλεῦ τῆς δόξης *Богослужение*, Appendix, p. 127. Εἶτα ἀλείφει ἅγιον ἔλαιον, λέγων τὴν προγραφεῖσαν εὐχὴν· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... Ὁ τρίτος ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ etc. (the Great Litany, same as above). Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Προκειμένον, ἦχος πλ. δ'. Κύριε, μὴ τῶ θυμῷ σου ἐλέγξης με. Στίχος· Ὅτι τὰ βέλη σου... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους β'. Ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐστὲ ναὸς Θεοῦ ζώντος. Goar, p. 341. Ἀλληλουῖα, ἦχος πλ. β'. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεος. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Τῶ καιρῷ ἐκείνῳ, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητάς. Goar, p. 340. Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή· Ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, εὐσπλαγγχε, πολυέλεε Κύριε

Βογοςлужение, Appendix, p. 128–129. Καὶ ἀλείφει ἅγιον ἔλαιον κατὰ τοὺς προλαβόντας. Καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ δ' ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ etc. Προκειμένον, ἦχος δ'. Ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ, readings from Acts/Epistles and the Gospel, same as in *Βογοςлужение*, Appendix, p. 128. Εἶτα Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος. Goar, p. 342. Εἰσάκουσον, Κύριε. Εἰσάκουσον, Δέσποτα. Εἰσάκουσον, Ἄγιε. Καὶ ἀλείφει ἅγιον ἔλαιον, ἐπιλέγων καὶ τὴν προγεγραμμένην εὐχὴν κατὰ τοὺς προλαβόντας. Εἶτα ἄρχεται ὁ πέμπτος ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ etc., *prokeimenon*, readings from the Apostol and Gospel, as in *Βογοςлужение*, Appendix, p. 129. Εἶτα Ἐλέησον ἡμᾶς... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων ἡμῶν... Goar, p. 343. Εἰσάκουσον, Κύριε. Εἰσάκουσον, Δέσποτα. Εἰσάκουσον Ἄγιε. Καὶ ἀλείφει ἅγιον ἔλαιον, καθὼς καὶ οἱ ἕτεροι. Εἶτα ἄρχεται ὁ ἕκτος ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ etc., *prokeimenon*, readings from Epistle and Gospel, as in *Βογοςлужение*, Appendix, p. 130–131. Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἡ εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. Goar, p. 345. Καὶ ἀλείφει ἅγιον ἔλαιον, ἐπιλέγων καὶ τὴν προγεγραμμένην εὐχὴν. Ὁ ἕβδομος ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ... etc. Προκειμένον, ἦχος πλ. β'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου... Στίχος· Ἐλέησόν με, Κύριε, ὅτι ἀσθενής... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Τιμόθεον· Τέκνον Τιμόθεε, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ... Τέλος· τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. Ἀλληλούια, ἦχος πλ. δ'. Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν... Τέλος· ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρ-
|| (p. 0323) δία ὑμῶν. Ἐλέησον ἡμᾶς... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν καὶ εὐχή· Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβὶδ ἐπὶ τοῖς ἰδίοις πλημμελήμασιν ἄφεςιν δωρησάμενος καὶ τοῦ Μανασσῆ τὴν ἐπὶ μετανοίᾳ προσευχὴν προσδεξάμενος, αὐτὸς καί. Cf. *Βογοςлужение*, Appendix, p. 134. With this, the manuscripts breaks off.

0323 [Sinai, Monastery of St Catherine, 994]

XXXV. Sinai, MS 994, in 24°, 216 ff., copied on bombycine by a straggling, careless 14th-century hand.

f. 1. The Office of Unction begins with the *stichera* Μητέρα σε Θεοῦ ἐπιστάμεθα... Εὐσπλαχνίας ὑπάρχουσα πηγὴ... Leaves missing. Καὶ νῦν, Ἐκ παντοίων κινδύνων τοὺς δούλους σου φύλαττε. Εἶτα γίνεται ἐκτενὴ ὑπὸ τῶν ζ' ἱερέων, καὶ εὐθὺς συνάπτονται τὰ διακονικὰ τοῦ ἀγίου ἐλαίου. Λέγει ὁ πρῶτος ὁ ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ἔλαιον τοῦτο... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς ἐκ Θεοῦ ἐπισκέψεως, συγχωρήσεως πλημμελημάτων καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐπελθεῖν ἐπ' αὐτὸν

τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Αντιλαβοῦ... Εὐχή. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου... Goar, p. 335. Στιχηρὰ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ἤχος δ'. Ἐδωκας τὴν χάριν σου... and others. Goar, p. 334–335. Ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου ἐλαίου p. 332–334. Εἶτα λέγει διακονικὰ τοῦ ἁγίου ἐλαίου, λέγει ὁ πρῶτος· Ἐν εἰρήνῃ (see above), καὶ λέγει εὐχὴν· Κύριε ὁ ἐν τῷ ἐλέει... Goar, p. 335. Εἶτα βάλλει ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν σταυροειδῶς, καὶ λέγουσιν οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς καθεξῆς τὴν εὐχὴν ταύτην, βάλλοντες ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει θεοτοκία, ἤχος α'. Μητέρα σε Θεοῦ... Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα... Καταφυγὴ καὶ δύναμις ἡμῶν... Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν... Τὴν ταχεῖαν σου σκέπην... Πολλὰ τὰ πλήθη τῶν ἐμῶν... Ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου, Δόξα καὶ νῦν, Ἡ νοητὴ πύλη... Λέγει τὸ πρῶτον προκειμένον. The New Testament readings and the prayers are almost the same as in *Богослужение*, Appendix, p. 122–134, except that: there is no litany after the Gospel reading; after each prayer καὶ ἀποκρίνονται οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. Εἰσάκουσον, Κύριε, εἰσάκουσον, the fifth reading is from the Gospel of John: Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἐαυτοῦ μαθηταῖς· μὴ ταραττέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά... Τέλος· ἐὰν θέλητε, αἰτήσθε καὶ γενήσεται ὑμῖν. The seventh reading is from the Epistle to Timothy: Τέκνον Τιμόθεε, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ... Τέλος· τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. Ἀλληλουάριον, ἤχος δ'. Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεὸς ὁ Σωτῆρ... Εὐαγγέ- || (p. 0324) λιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ἐὰν ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν... Τέλος· ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν. After the seventh prayer καὶ τίθησι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀρρώστου ἀσκεπάστου καὶ ἀζώστου, καὶ κρατοῦσιν οἱ ἕξ ἱερεῖς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ὁ ἕβδομος ἱερεὺς ἀναγινώσκει τὴν παροῦσαν εὐχὴν μεγαλοφώνως. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐσπλαγχνε, πολυεύσπλαγχε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον... *Богослужение*, Appendix, p. 133. Εἶτα ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν συναλείφουσιν αὐτὸν καθεξῆς οἱ ζ' ἱερεῖς τὸ μέτωπον, τὴν κεφαλὴν, τὸ στήθος, τὰς χεῖρας, τὰ γόνατα καί, εἰ δυνατόν, ὅλον τὸ σῶμα, ἔπειτα πάλιν λέγουσιν οἱ ἱερεῖς ὅλοι καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. Goar, p. 338... σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀρρωστίας διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ ζωοποίησον αὐτὸν κατὰ τὸ σοὶ εὐάρεστον, ἵνα καὶ τὴν ὀφειλομένην σοι εὐχαριστίαν ἐν ἀγαθοεργίᾳ ἀποπληροῖ· — Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν, καὶ σὺ εἶ ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, ὁ Θεός, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρί... Ἀλείφοντες δὲ οἱ ἱερεῖς τὸν ἀσθενῆ, ψάλλουσι καὶ τὸ Ἐλέησον με, ὁ Θεός... Εἶτα ψάλλουσι στιχηρὰ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, Δόξα, ἤχος δ'. Πηγὴ ἰαμάτων ἔχοντες Ἀνάργυροι... Καὶ νῦν, Ἐκ παντοίων κινδύνων... Εἶτα γίνεται ἐκτενὴ ὑπὸ τῶν ζ' ἱερέων Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ὑγείας, σωτηρίας... Μνημονεύουσι δὲ καὶ οἱ ζ' ἱερεῖς κατὰ τάξιν, καὶ οὕτως γίνεται τελεία ἀπόλυσις, λεγομένου· Χριστὸς ἀληθινός...

f. 89. Στιχηρὰ σὺν Θεῷ τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

Ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σου. Πίστει προσερχόμενον πρὸς σέ... Ἐχων τὴν πηγὴν τῶν οἰκτιρισμῶν... Τεῖχος ὑπερβήσομαι ἐν σοί... Ὁ κανὼν, φέρων ἀκροστιχίδα· Εὐδόκιμον τέλος Εὐδοκίμω μοι, Χριστέ, παράσχου. Ωιδὴ α'. ἦχος, Δεῦτε λαοὶ ἄσωμεν... Ἐπὶ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν. Goar, p. 403. Εἰς τὴν λειτουργίαν, ἀντίφωνον α'. Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... ἀντίφωνον β'. Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, ἀντίφωνον γ'. Ἰσταται δὲ ὁ τὸ σχῆμα μέλλων λαμβάνειν, ἀρχομένου τοῦ πρώτου ἀντιφώνου τῆς λειτουργίας ἔνδον τῆς βασιλικῆς πύλης, φορῶν δὲ τὰ πρὸς συνήθειαν καθημερινὰ αὐτοῦ ἱμάτια μέχρι τῆς εἰσόδου... Leaf missing. Ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ δόξῃ σου... Μνήσθητί μου, Κύριε... Ὅσοι ἐν κόσμῳ ποθινὰ ἐγκαταλίπατε... Ὁ θέλων πάντας εἰς ἐπίγνωσιν ἐλθεῖν... Πάντων τῶν προσκαίρων... Πάντας τῆς σαρκὸς τὰς ἡδονάς... Τρίβον τὴν πλατείαν καὶ εὐρύχωρον... Δόξα, Χαῖρε τῆς παρθενίας... Goar, p. 414. Εἶτα εἴσοδος, τοῦ διακόνου λέγοντος· Σοφία, καὶ ψάλλουσιν οἱ παρόντες μοναχοὶ τὰ ἀντίφωνα, καὶ καθ' ἑκάστην Δόξαν, βραχὺ μεθιστάμενος ἕως τῆς ἐπάρξεως **II** (p. 0325) τοῦ τρίτου ἀντιφώνου, ἐν ᾧ λέγεται τροπάρια. Leaves missing. The following text is the same as in Sinait. gr. 971, f. 238. See p. 259–260 above.

f. 183v. Κατήχησις σύντομος τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

Τί προσῆλθες, ἀδελφέ, προσπίπτων etc. All questions are merged together. To the last one, the novice replies: Ναί, τίμιε πάτερ. Εὐχὴν ὁ ἱερεὺς· Ὁ πανοικτίρων οὖν Θεός. p. 409. Καὶ σφραγίζει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τρίτον καὶ, τοῦ διακόνου λέγοντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, εὐχεται ὁ ἱερεὺς ταῦτα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἀξιόσους σου εἶναι νομοθετήσας... Goar, p. 385. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς. Εὐχεται ὁ ἱερεὺς ταῦτα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας... Goar, p. 382. Εἶτα ἐγείρει αὐτὸν καὶ, κρατήσας τῆς δεξιᾶς χειρὸς, εἰσφέρει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ ποιεῖ μετάνοιαν, καὶ ἀνιστάμενος προσκυνεῖ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ὁ κατηχητὴς λέγει· Ἴδου ὁ Χριστός... etc. p. 385–386. Καὶ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου (after the tonsuring), εἰσερχομένου αὐτοῦ μετὰ τοῦ κολοβίου ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ἐνδύει αὐτὸν ὁ κατηχητὴς, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται κ.τ.λ. Goar, p. 386. Καὶ μετὰ τὸ ἀμφιᾶσθαι αὐτόν, λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ κλίνοντος τὸν αὐχένα τοῦ λαμβάνοντος τὸ σχῆμα, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου... p. 412. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δούλόν σου. p. 413.

f. 199v. Τάξις καὶ ἀκολουθία τοῦ προσχήματος.

Μετὰ τὸ σημᾶναι τὴν λειτουργίαν καὶ συναχθῆναι πάντας, ψάλλουσι τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου, καὶ τὸ Αἶνει ἡ ψυχὴ μου, καὶ τὸ Ὁ μονογενὴς Υἱός, καὶ τότε φέρει τὸν κουρευόμενον ὁ ἱερεὺς καί, θείας τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸ ἀντι-

μίσι(ον) καὶ τὸ ψαλλίδιον ἐπάνω αὐτοῦ, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπὶ τὸν κουρευόμενον. Εὐχή· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε... p. 378. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν... p. 376. Εἶτα ἐρωτᾷ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς (καὶ) λέγει· Τί προσήλθες, ἀδελφέ, etc. Goar, p. 407. Βλέπε, τέκνον, οἷας συνθήκας δίδως... up to τῆ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ μαθὼν τὴν γνώμην αὐτοῦ ἀσφαλῶς, ἀπάρχεται τῆς κατηχήσεως ταύτης· Ἴδου ὁ Χριστὸς ἀοράτως... Goar, p. 385. Καὶ εἶθ' οὕτως (i.e. after the tonsuring) παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ μοναχοὶ καὶ κουρευοῦσιν ἐν τῷ διακονικῷ, ψάλλον τὸν ἄμωμον, ἐν δὲ τῷ ναῷ ἄρχονται τοὺς μακαρισμούς, καὶ γίνεται ἡ εἴσοδος, καὶ τὸ || (p. 0326) εἰσοδικόν, καὶ πρὸ τοῦ Τρισαγίου φέρουσι πάλιν τὸν κουρευθέντα ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ λέγει εὐχὴν ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ χορηγὸς τοῦ ἁγίου καὶ ζωοποιῦ Πνεύματος, ὁ διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ ἐκκόψας τὴν ὑπερφανίαν τοῦ ἀντικειμένου καὶ ἐπιχέων τὴν δόξαν τῆς ταπεινοφροσύνης... See p. 224 above. Καὶ ἐνδύει αὐτὸν στιχάριον μαῦρον καὶ παλλίον, καὶ μανδύον, λέγει οὕτως· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβε τὸ πρόσχημα τῆς ἀγγελικῆς καταστάσεως, εἰπόμεν περὶ αὐτοῦ, τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων τῶν ἐλπίζοντων ἐπὶ σὲ Goar, p. 385. Καὶ εὐθέως ἄρχεται τὴν συναπτὴν τοῦ Τρισαγίου λέγει κατὰ προσθήκην ὁ διάκονος· Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ... Ὑπὲρ τοῦ διάγειν αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐτόν... Goar, p. 387.

f. 124. Εὐχὴ εἰς ἀποθνήσκοντα νήπια, ἔχουσα τὸ προοίμιον πάνυ σύντομον τῶν ἁγίων βαπτισμάτων.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάσης κτίσεως... p. 303. Καὶ εὐθέως βάλλει ἔλαιον εἰς τὸ ὕδωρ, εἶτα Βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ... καὶ στολίζει αὐτόν, ἀλείφει τῷ ἁγίῳ μύρω, καὶ λέγει Ὅσοι εἰς Χριστόν...

0326 [Sinai, Monastery of St Catherine, 990]

XXXVI. Εὐχολόγιον, Sinai MS 990, in 16°, 83 ff., copied in a clear 14th-century hand. The beginning is lost.

f. 1. Funeral office for lay people. Begins with the *troparion* Οἱ τὴν ὁδὸν τὴν στενὴν and others, a litany, and the *canon* Ὑγρὰν διοδεύσας... Θανάτῳ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ... Νεότητος πταιίσματα παρορῶν... Συνέλαβε Λόγον τοῦ Πατρὸς... *prokeimenon*, readings from Acts/Epistles and the Gospel. Goar, p. 340. Δόξα καὶ νῦν, Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε... Καὶ γινομένου ἀσπασμοῦ, ψάλλονται ταῦτα, ἦχος β'. προσόμοια· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον

ἀσπασμόν... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί... Τρέμω τὸ κριτήριον, Χριστέ... Σῶσαι τὸ σὸν πλάσμα... Ἔτερα στιχηρὰ νεκρώσιμα κατ' ἦχον, ἦχος α'. Ποία τοῦ βίου τρυφή διαμένει... Ἐργω, Σωτήρ μου, δεικνύεις... ἦχος β'. Ἐκ γῆς πλαστοουργήσας με εἰς γῆν ἄλιν πορεύεσθαι... Ὡς ἄνθος μαραίνεται... ἦχος γ'. Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα... Ἀνθρωποι, τί μάτην ταραττόμεθα... Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Εἰς τὴν κατάπαυσίν σου, Κύριε... ἦχος πλ. α'. Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶντος... Σὺ ἔπλασάς με, Κύριε, καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμέ... ἦχος πλ. || (p. 0327) β'. Ἀρχή μοι καὶ ὑπόστασις... Ἄλγος τῷ Ἀδάμ ἐχρημάτισεν... ἦχος βαρῦς· Ἀνάπαυσον, Σωτήρ ἡμῶν ζωοδότα... Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν πλαστοουργήσας... ἦχος πλ. δ'. Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος... Ἐρηνώ καὶ ὀδύρομαι... p. 429. Δόξα, Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις... Καὶ νῦν, Ἄγνη Παρθένε... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εὐρεῖν αὐτὸν χάριν καὶ ἔλεος... Ἐτι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ ἀναπαύσεως πάντων τῶν προκοιμηθέντων... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Ὅτι ἐλεήμων... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Απόλυσις· Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Χριστὸς ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν...

f. 24v. Ακολουθία νεκρώσιμος, ψαλλομένη ἐπὶ κολύβων.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντων νεκρῶν καὶ ζώντων νῦν καὶ αἰεί... ψαλμὸς 90, Ἀλληλούια, Ὁ βυθοῖς σοφίας... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ καὶ τεῖχος, καὶ λιμένα... ὁ πεντηκοστός, στιχηρὰ νεκρώσιμα κατ' ἦχον· Ποία τοῦ βίου τρυφή... ἦχος β'. Ὡς ἄνθος μαραίνεται... ἦχος γ'. Πάντα ματαιότης... ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Εἰς τὴν κατάπαυσιν... Δόξα Σὺ εἶ ὁ Θεός... Καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἄγνη... Ἐτι καὶ ἔτι..., τὸ κοντάκιον, ἦχον πλ. δ'. Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον... ὁ οἶκος· Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις... ἦχος πλ. α'. Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶντος... ἦχος πλ. β'. Ἀρχή μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλαστοουργόν σου... ἦχος βαρῦς· Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν... ἦχος πλ. δ'. Ἐρηνώ καὶ ὀδύρομαι... Δόξα καὶ νῦν, Καθὼς εἶπας Κύριε τῇ Μάρθᾳ... Δόξα καὶ νῦν, Ἄγνη Παρθένε... Ἐλέησον ἡμᾶς... Απόλυσις· Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν...

f. 30v. Ἐτερος κανὼν νεκρώσιμος. Goar, p. 426.

f. 38. *Makarismoi* for all eight modes.

0327 [Sinai, Monastery of St Catherine, 983]

XXXVII. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 983, in 16°, 199 ff., copied on bombycine in a large 14th-century hand. The beginning is lost.

f. 1. Prayers of the Liturgy of St John Chrysostom.

f. 31. Εὐχαὶ τῆς γονυκλισίας λεγόμεναι εἰς λυχνικόν. Goar, p. 597–603.

f. 71. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου.

The text is preceded by a half-abraded depiction of St Basil. At its end are two *opisthambonos* prayers: „Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντας“ ... and Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς τῆς σῆς δόξης κοινωνοὺς γενέσθαι... Swainson, p. 170 not. 2.

f. 146. Ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου. Goar, p. 251 Cod. S. Marci.

f. 156. Ordination of a priest, p. 244. Cod. S. Marci.

f. 164. Ἐπὶ χειροτονία διακόνου. p. 211. Codex. S. Marci, but without the remark about ordination at Presanctified Liturgy.

f. 172. Ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου. Goar, p. 204.

f. 175v. Ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου. Goar, p. 195. Cod. S. Marci.

f. 177v. Διακονικὰ τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ ἀγίασμα καὶ σωτηρίαν... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πᾶσι τοῖς χριομένοις... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι ἡμᾶς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὁ πρόλογος τῶν ἀγίων Θεοφανίων Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενῆς Υἱός... Goar, p. 368. Εὐχὴ ἐτέρα τῶν Φώτων Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μαυσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ μεταποιήσας. Goar, p. 363. Δοξάζομέν σε, Δέσποτα πανάγιε, παντοκράτωρ, προαιώνιε βασιλεῦ. Goar, p. 369. Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου... p. 370. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται Κλῖνον, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν... p. 371. Gospel reading for blessing of the water.

0328 [Sinai, Monastery of St Catherine, 991]

XXXVIII. Εὐχολόγιον in Greek and Arabic, Sinai, MS 991, in 16°, 203 ff., written by several untidy hands of the 14th century.

f. 1v. Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. This title is incorrect, since it is followed by the Office of Unction, starting with the *canon*. Goar, p. 332. Εἶτα συναχθέντων ἐπὶ τὰ πρεσβυτέρων, ποιοῦσι καὶ τὴν λοιπὴν ἀκολουθίαν. Ὁ πρῶτος ἱερεὺς: Ἐν εἰρήνῃ... τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν... ἤχος δ'. Ἐδωκας τὴν χάριν σου... Βλέψον, ἀκατάληπτε... Χρίσει τοῦ ἐλαίου σου...

Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου πατριάρχου³⁰⁴... || (p. 0329) Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ἔλαιον τοῦτον τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐκ Θεοῦ ἐπισκέψεως, συγχωρήσεως... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ σῶσον... Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Ἐρμολάου, Παντελεήμονος, Διομήδους, Αἰμιλιανοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου προφήτου καὶ ἐνδόξου προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ πάντων τῶν ἁγίων... Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς εὐχὴν τοῦ ἁγίου ἐλαίου· Κύριε, Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς... p. 335. Θεοτοκία λέγει, ἦχος α'. Μητέρα σε Θεοῦ... ἦχος β'. Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα... ἦχος γ'. Καταφυγὴ καὶ δύναμις ἡμῶν... ἦχος δ'. Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς... ἦχος πλ. α'. Τὴν ταχεῖαν σου σκέπην... ἦχος πλ. β'. Πολλὰ τὰ πλήθη τῶν ἐμῶν... ἦχος βαρῦς· Ὡς ἔχουσα τὸ συμπαθές... Ὁ πρῶτος ἱερεὺς προκειμένον. The readings from the New Testament are the same as those in Sinait. gr. 994 (see p. 323 above). The seventh Apostol reading is from the Epistle to the Ephesians: Ἀδελφοί, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει... Τέλος τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὃ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ. The first Gospel reading is followed by the prayer Δέσποτα Χριστέ βασιλεῦ τῶν αἰώνων, ὁ ἐξ οὐκ ὄντων τὰ πάντα παραγαγών, ὁ τὸν ὄρατὸν κόσμον ὑποστήσας λόγῳ τε καὶ δυνάμει... The second reading, by the prayer Εὐδιάλλακτε Κύριε, ὁ μόνος ἐλεήμων... *Богоослужение*, Appendix, p. 124. After the third reading — Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν, οὗ τῷ μῶλωπι πάντες σοι ἰάθημεν, ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ εἰς ζήτησιν... *Goar*, p. 343. After the fourth — Παιδεύων καὶ ἰώμενος, ἐγείρων ἀπὸ γῆς... *Goar*, p. 342. After the fifth: Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν τῶν δυνάμεων, ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἐποίησας εἰς τὴν ταπεινῶσιν ἡμῶν, ὅτι ἐν τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου οἰκονομήσας τὴν ζωὴν ἡμῶν... Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ Κύριος τῶν κυριευόντων καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν πάντας τοὺς ἐπιδομένους... See p. 210 above. After the seventh— Ἐτι δεόμεθά σου, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντων ἐξουσιαστής, παρακλήθητι. See p. 244 above. After each prayer ἀποκρίνονται· Εἰσάκουσον, Κύριε γ'. Καὶ μετὰ τὴν πρόχειρον τὴν (;) προσφέρει τὸν μέλλοντα τὸ συναλεῖψαι καὶ τὸν σὺν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῆς κανδήλας, εἶτα ἔρχονται οἱ ἱερεῖς καὶ ἴστανται ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τρεῖς καὶ ἐξ εὐωνύμων τρεῖς, καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς ἑβδομος καὶ τίθησι τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον ἐπάνω ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀρρώστου, καὶ οἱ ἐξ πρεσβύτεροι κρατοῦσι τὸ εὐαγγέλιον τῇ δεξιᾷ αὐτῶν χειρὶ, ὁ ἑβδομος λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς ἐπήκοον πάντων· Εὐσπλαγχνε, πολυέλεε, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον... *Богоослужение*, Appendix, p. 133. Εἶτα συναλεῖ- || (p. 0330) φεται ὁ ἀσθενὴς ἀδελφὸς ὑπὸ τῶν ἱερέων ἐξομολογουμένων, ἕκαστος λέγει

³⁰⁴ This probably refers to Nicholas III, Patriarch of Alexandria.

τὴν εὐχὴν ἐν τῷ πύλω (;) Πάτερ ἅγιε, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... Ὅτε ἐστὶν ἐν χρίσει, ὁ ἀσθενὴς λέγει τὸν στίχον· Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι Κυρίου, τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Καὶ μετὰ τὸ ἀλεῖψαι καὶ αὐτὸ λέγει τὸ τροπάριον, ἦχος δ'. Πηγὴ ἰαμάτων... Δόξα καὶ νῦν, Μόνη ἀγνή... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου... καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν ἀπόλυσιν· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν... Εἶτα παραμένει ὁ ἀσθενὴς ἀδελφὸς ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ ἑπτὰ ἡμέρας, συναλείφεται δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἀγίας κανδήλας, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 99v. Ακολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων. Begins in the usual way. The Gospel reading is followed by the litany Εἰπῶμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ πατριάρχου... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν Βηθλεὲμ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακληθεὶς... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πηγάζων ἡμῖν φωτισμὸν καὶ ἁγιασμόν, δεόμεθα, ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι παραγενόμενος... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις... Ὑπὲρ τοῦ περᾶναι ἐν αὐτοῖς τοῦ ψυχοκτόνου πολεμίου τὴν δύναμιν... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι τοὺς ἐν αὐτῷ βαπτιζομένους, ὡς τοὺς φωστῆρας... Ὑπὲρ τῶν εὐτρεπιζομένων εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα καὶ τῆς... Ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων... Ὑπὲρ πλεόντων, ὁδοιπορούντων... Ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ... Καὶ ὑπὲρ τοῦ περιεστώτος λαοῦ καὶ ἀπεκδεχομένου τὸ παρὰ σοῦ... Ἐλέησον ἡμᾶς... These petitions are followed by twenty-eight petitions for water, some of them repeated twice. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱός... Goar, p. 368. Εἶτα λέγει· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία γ'. Κύριε τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις... γ'. Πληρωθήτω τὸ στόμα μου... γ'. Τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται μεγαλοφώνως· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ εὐλογῶν καὶ ἁγιάζων τὰ σύμπαντα. Δοξάζομέν σε, Δέσποτα Θεὲ παντοκράτωρ, προαιώνιε βασιλεῦ... Goar, p. 369. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς σου... p. 371. Βαπτίζει τὸν σταυρόν, Ἀλληλούια, Στίχος· Ἴδοσάν σε ὕδατα, ὁ Θεός, ἴδοσάν σε ὕδατα καί... Δόξα καὶ νῦν, Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων ἠγιάσθησαν, Χριστοῦ φανέντος, Χριστοῦ βαπτισθέντος ἐν δόξῃ σήμερον ἐν τῷ Ἰορδάνῃ. Στίχος· Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων ὁ Θεὸς τῆς δόξης... Δόξα καὶ νῦν, Μέγας ὁ σταυρὸς ἐφάνη ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καταβαίνου- || (p. 0331) σιν δούλοι τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀναβαίνουσι τέκνα τῆς ἀφθαρσίας δεῦτερον φῶς λαβόντες καὶ τὸν μαργαρίτην Χριστὸν ἐνδυσάμενοι, τροπάριον γ'. Ἐν Ἰορδάνῃ... Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ εὐλογῶν καὶ ἁγιάζων πάντας ἡμᾶς διὰ τῆς μεταλήψεως τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν αὐτοῦ μυστηρίων νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἠγίασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπές.

f. 130. Prayers and litanies for the Liturgy of St Basil the Great. The dismissal mentions St Mark and St George the Great Martyr, which, too, indicates the manuscript's Alexandrian origin.

f. 164. Εὐχή εἰς τὸ ἀγιάσαι τὸ παιδίον ἐν τῇ ὀγδῶντῃ ἡμέρᾳ καὶ λαβεῖν ὄνομα ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα... Goar, p. 264.

f. 165. Εὐχή εἰσερχομένου παιδίου ἐν τῇ μ' ἡμέρᾳ εἰς τὸν ναόν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 267. Κατακόσμησον τὸν νυμφῶνά σου Σιών καὶ ὑπόδεξαι τὸν βασιλέα Χριστόν, ἄσπασαι τὴν Μαριάμ τὴν ἐπουράνιον πύλην· αὐτὴ γὰρ θρόνος χειρῶν ἀναδειχθεῖς, αὐτὴ βαστάζει τὸν βασιλέα τῆς δόξης, νεφέλη φωτὸς ὑπάρχει ἡ Παρθένος, φέρουσα ἐν χειρὶ Υἱὸν προεωσφόρον, ὃν λαβὼν Συμεὼν ἐν ἀγκάλαις αὐτοῦ, ἐκήρυξε λαοῖς· Δεσπότης αὐτὸς εἶναι ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον τὸν ἱερὸν ἀνελθὼν... *Богослужение*, Appendix, p. 19.

f. 168. Baptismal office.

Begins with the usual prayers for making a catechumen. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἀποδυομένου αὐτοῦ καὶ ἀπολυομένου, ἀποστρέφει αὐτὸν ἐπὶ δυσμᾶς, ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ κατηχούμενος ἢ ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ πρὸς ἕκαστον τούτων τρίτον· Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ.

Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ γ'.

Καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ γ'.

Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ γ'.

Καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ γ'.

Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀπετάξω τῷ σατανᾷ. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ κατηχούμενος· Ἀπεταξάμην. Καὶ ὅτε εἶπη τοῦτο τρίτον, πάλιν λέγει αὐτῷ ὁ ἱερεὺς· Ἐμφύσησον αὐτῷ. Καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ ὁ κατηχούμενος ἢ ὁ ἀνάδοχος. Καὶ μετὰ τοῦτο ἰστᾷ αὐτὸν πάλιν κατὰ ἀνατολᾶς, κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ λέγει τρίτον· Καὶ συντάσσομαι τῷ || (p. 0332) Χριστῷ καὶ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα καὶ τὸ λοιπὸν μέχρι τέλους... See *Богослужение*, Appendix, p. 11. Διακονικὰ τοῦ ἀγιασμοῦ, μετὰ τὸ θυμιάσαι τὴν ἁγίαν κολυμβήθραν... Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις... Ὑπὲρ τοῦ πᾶσαν ἐν αὐτοῖς τοῦ ψυχοκτόνου... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἐπ' αὐτά... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι τοὺς ἐν αὐτῷ βαπτιζομένους... Ὑπὲρ τοῦ ἀσφαλίσαι αὐτούς...

Ἐπεὶ τοῦ περιπατῆσαι αὐτοὺς ἀξίους... Ἐπεὶ τοῦ ῥυσθῆναι... Αντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Εὐχή μετὰ τὸ θυμιᾶσαι τὴν ἀγίαν κολυμβήθραν καὶ ἀποδοῦναι τὸν θυμιᾶτον γίνεται ἡ συναπτὴ εὐχή ὑπὸ τοῦ διακόνου καὶ ταύτης γινομένης, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην, κλινομένου αὐτοῦ· Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός... *Богослужение*, Appendix, p. 12–13. After the baptising the priest chants Μακάριοι ὦν... γ' καὶ Δόξα καὶ νῦν, καὶ λέγει σὺν τῷ στίχῳ τούτῳ, ἦχος πλ. δ'. Μέγας ὁ σταυρὸς ἐφάνη ἐν τῇ... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ... Goar, p. 290. Εὐχή εἰς τὸ μυρῖσαι τὸ παιδίον. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς εὐχὴν· Παντοδύναμε παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀναγεννησάς εὐδοκήσας τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας σου δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος ἀγίου... Καὶ χρίει αὐτοὺς τῷ ἀγίῳ μύρῳ, ποιῶν τοῦ σταυροῦ τύπον· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἀγίου. Ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς· Χρίσμα ἅγιον ζωῆς ἀκαταλύτου. Ἐπὶ τὰ ὦτα· Χρίσμα μετέχων ζωῆς ἀθανάτου. Ἐπὶ τοῦ μυκτῆρος· Χρίσμα ἀρραβῶνος βασιλείας οὐρανῶν. Ἐπὶ τοῦ λάρυγγος· Χρίσμα εἰς περιποίησιν ψυχῶν καὶ σωμάτων. Ἐπὶ τὸ στήθος· Εἰς ἔνδυμα τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος. Ἐπὶ μεταφρένων· Πλήρωμα δωρεᾶς Πνεύματος ἀγίου. Ἐξώθεν τῶν δύο χειρῶν· Θώρακα πίστεως καὶ ἀληθείας. Ἐπὶ τοὺς πόδας· Βάσις θείας ὁδοῦ. Χρίσμα δωρεᾶς Πνεύματος ἀγίου. Ὅσοι εἰς Χριστόν... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐδόκησον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ταύτην τὴν συμπλήρωσιν... *Богослужение*, Appendix, p. 22. Παντοδύναμε παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀναγεννησάς εὐδοκήσας... (See above.)

f. 200. Ablution of the infant.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς θείας κολυμβήθρας τὴν οὐράνιον ἔλλαμψιν τοῖς βαπτιζομένοις παρέχων... Goar, p. 304. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ λύτρωσιν ἀμαρτιῶν διὰ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος τοῖς δούλοις σου δωρησάμενος... p. 303. Τοῦ || (p. 0333) Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή τῆς καταλύσεως τῶν ὑδάτων· Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ συνάγων τὰ ὕδατα εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν καὶ θείς τὴν ἄμμον ὄριον θαλασσῶν καὶ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ καὶ φυλάσσωσαν πᾶσαν φύσιν αἰσθητὴν καὶ νοεράν, ἐπίστρεψον καὶ ὕδωρ τοῦτο εἰς τὴν φύσιν αὐτοῦ πρώτην καὶ κλίσιν αὐτοῦ. Ὅτι σὺ εἶ λύτρωσις πάντων ἡμῶν καὶ σοῦ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρί...

hand. There are additions in a 16th-century hand. 291 ff. The manuscript is noteworthy as an attempt to mechanically combine the old offices with newer ones.

f. 1. Ακολουθία νεκρώσιμος, s. XVI

Kathisma 17, Τῶν ἀγίων ὁ χορός... and other *troparia*. Ποία τοῦ βίου τρυφή... ἤχος β'. Οἴμοι οἶον ἀγῶνα... etc. Goar, p. 428–429. Ὅποιον ποτήριον μένει τοῖς βροτοῖς ἀπαραίτητον καὶ οὐδεὶς πρὸ τοῦ ποιεῖν γινώσκει... Καὶ νῦν, Ἡ σκέπη σου, Θεοτόκε Παρθένε... Τὰ κοντάκια πλ. δ'. Τὸν μεταστάντα ἐξ ἡμῶν... Αὐτὸς μόνος παρέχεις... Goar, p. 457. The *troparion* Συνοδεύσατε, φίλοι... is followed by Ἐγὼ εἶδον καὶ νήπια θνήσκοντα... Παναγία Παρθένε, ἀνύμφευτε. Each *troparion* has the refrain Ἀλληλούια. Ληστήν τοῦ παραδείσου and other *stichera* for the *makarismoi*, followed by Gospel reading and litya as in Goar, p. 430. Εἰθ' οὕτως γίνεται ἀσπασμὸς ἤχος β'. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Ποῖος χωρισμός... Πάντα τοῦ σώματός μου νῦν τὰ ὄργανα... Οἶα ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐστὶν ἄνθος καὶ ἀτμίς τε... Σήμερον ἡ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις... Σήμερον ματαιῶν ἡ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ, ἀδελφοί, βλέψομεν... Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντάς εἰς σέ, Μητέρα, τοῦ ἀδύτου ἡλίου... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε τῶν θλιβομένων παραμυθία. Goar, p. 453. Ἐτέρα εὐχὴ εἰς ἱερέα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σου τὸ ζῆν ἀθάνατον... p. 452. Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν· Χριστὸς ὁ ἀληθινός... Εἰθ' οὕτως αἴρεται ὁ νεκρὸς ἐν τῷ τάφῳ, ἀδόκιμον καὶ τὸ Τρισάγιον. Τιθέντος δὲ τοῦ νεκροῦ ἐν τῷ τάφῳ, σφραγίζεαι αὐτὸν ὁ ἱερεὺς μετὰ τῆς κανδήλας σταυροειδῶς καὶ λέγει· Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φίλάνθρωπε, ὁ θάνατος νενέκρωται γ'.

f. 24. S. XVI Κανὼν εἰς ψυχορραγοῦντας. Goar, p. 585. Followed by two prayers: Δέσποτα Κύριε παντοκράτωρ, ὁ πάντων ἀνθρώπων ἡλίων σωθῆναι... p. 587. Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ἱερέα ψυχορραγοῦντα· Εὐχαριστοῦμέν σε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν. Goar, p. 452.

f. 3v. Ακολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου ὑπὸ ζ' ἱερέων s. XVI

Ἐσπέρας ἢ πρωῖ συναχθέντες οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ, εὐλογοῦντος τοῦ πρώτου ἱερέως, ψάλλουσι Τρισάγιον, Κύριε ἐλέησον ιβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ τὸν Ν' καὶ εὐθὺς ὁ κανὼν and the *stichera*. Goar, p. 332. Εἶτα τὸ Τρισάγιον καὶ εὐθὺς τροπάρια, Ἐλέησον ἡμᾶς... Πολλὰ τὰ πλήθη... Ἐλέησον ἡμᾶς... Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἀγίῳ... Καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ' καὶ ἀπόλυσις. Ὁ ἱερεὺς ὁ πρῶτος τὸ Ἐλέησον ὁ Θεὸς γ' τὸ Πιστεύω. Τούτου δὲ λεγομένου, λέγεται ἡ προκείμενη εὐχὴ παρ' ἑνὸς ἐκάστου ἱερέως, βάλλοντος ἔλαιον· Κύριε ὁ τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου... Goar, p. 335. Εἶτα τροπάρια τῆς ἐβδομάδος· Τῶν οὐρανίων στρατιῶν... Μνήμη δικαίου... Σῶσον, Κύριε... Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονοι... Κανόνα πιστεως... Τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν ἐπίσκεψαι, Κύριε... Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς...

Ἅγιοι Ἀνάργυροι... Ὁ τῶν αἰχμαλώτων ὁ ἐλευθερωτής... Καὶ εὐθὺς τὰ κοντάκια· Τὴν ψυχὴν μου, Κύριε, ἐν ἀμαρτίαις παντοίαις... Οἱ τὴν χάριν λαβόντες τῶν ἰαμάτων... Ἀρχιστράτηγοι Θεοῦ λειτουργοί... Προφήτου Θεοῦ καὶ Προδρόμου... Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ... Τοὺς ἀσφαλεῖς καὶ θεοφθόγγους... Ἐν τοῖς μύροις ἅγιε ἱεροουργός... Ἐκ τῶν οὐρανῶν... Ὁφθης βάσις ἀσειστος... Θεολόγῳ γνώσει σου... Γεωργηθεὶς ὑπὸ Θεοῦ ἀνεδείχθης... Προστασία τῶν χριστιανῶν... Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ... Εἰ δὲ ἐστὶ μεγάλη ἐβδομάς λέγει· Ὁ Ἰακώβ ᾠδύρετο τοῦ Ἰωσήφ τὴν στέρησιν... τῇ μεγάλῃ Τρίτῃ, ἡχος β'. Τὴν ὥραν ψυχὴ τοῦ τέλους ἐννοήσασα... τῇ μεγάλῃ Τετάρτῃ. Ὑπὲρ τὴν πόρνην, ἀγαθὴ, ἀνομήσας δακρῶν ὄμβρους... Τὰ ἄνω ζιτῶν... Τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ· Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ... Τὸν ἄρτον λαβὼν εἰς χεῖρας ὁ προδότης... Τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ, ἡχος πλ. δ'. Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα... Χειρόγραφον εἰκόνα μὴ σε... Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας νεκρὸς ὁράται... Εἶθ' οὕτως προσέρχεται ὁ μέλλων ποιῆσαι τὸ ἅγιον ἔλαιον μέσον τῶν ἱερέων καὶ ποιήσας κατὰ ἀνατολὰς μετανοίας γ' καὶ μίαν πρὸς τοὺς ἱερεῖς, λέγει· Εὐλογήσατε, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἀμαρτωλῷ, εἴτι ἡμαρτον ἐν λόγῳ, ἔργῳ, ἐν γνώσει, ἐν ἀγνοίᾳ, καὶ εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Καὶ λέγουσιν· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σοι ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Εἶτα λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω τῆς κανδήλας· Ἄναρχε, ἀδιάδοχε, ἅγιε ἁγίων. *Goar*, p. 337. Καὶ εὐθὺς ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ οἴκου τούτου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τούτου... Ὑπὲρ τοῦ ἐλθεῖν ἐπ' αὐτὸν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Ὑπὲρ τοῦ καταξίω- || (p. 0335) θῆναι... Ὑπὲρ τοῦ λυτρωθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι, ἁγιασθῆναι τὸ ἔλαιον τοῦτο... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι αὐτὸν καὶ ἡμᾶς... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει. Ἀντίφωνον α'. Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι... Στίχος· Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρῶτ'... Ἐτι καὶ ἔτι... Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν εὐπρέπειαν... Στίχος· Καὶ γὰρ ἐστερέωσε. Τὰ μαρτύριά σου... Δόξα καὶ νῦν, Ὁ μονογενὴς Υἱός... Ἐτι καὶ ἔτι... Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ... Στίχος· Προφθάσωμεν τῷ... Ὅτι Θεὸς μέγας Κύριος... Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα... Ὅτι αὐτοῦ τὰ πέρατα... Ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ θάλασσα... Σοφία ὀρθοί. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, Ζῆτει τὰ κοντάκια ὀπίσω, οἷα βούλεις. Καὶ τούτων ῥηθέντων, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... καὶ εὐθὺς Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε... Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν, λέγει ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Σόφια, ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Πρόσχωμεν, προκείμενον, ἡχος α'. Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλεος. Στίχος· Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι... *Apostol and Gospel readings as in Богослужение*, Appendix, p. 123. Καὶ εὐθὺς Ἐλέησον ἡμᾶς καὶ τὰ ἕτερα τῆς ἐκτενοῦς, Ὅτι ἐλέημων καὶ φιλάνθρωπος... *Εὐδιάλλακτε Κύριε, ὁ μόνος ἐλέημων καὶ φιλάνθρωπος... Богослужение*, Appendix, p. 124. Καὶ λαβὼν ἅγιον ἔλαιον, ἀλείφει λέγων· Πάτερ ἅγιε ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. *Goar*, p. 338. Incl. the name of St George the Great Martyr. Καὶ τῆς εὐχῆς ταύτης λεγομένης ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου, λέγουσιν οἱ ἕτεροι ἱερεῖς· Κύριε ὄπλον

κατὰ τοῦ διαβόλου τὸν σταυρόν σου ἡμῖν δέδωκας. Προκείμενον, ἤχος β'. Ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου... Στίχος· Παιδεύων ἐπαίδευσε... Apostol and Gospel readings as in *Богослужение*, Appendix, p. 124. Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἅγιε βασιλεὺ τῆς δόξης. *Богослужение*, Appendix, p. 127; Goar, p. 340. Καὶ εὐθύς λέγει· Κύριε ὄπλον... Ὁ τρίτος ἱερεὺς ψαλμὸς τῷ Δαβίδ· Κύριε μὴ τῷ θυμῷ. Στίχος· Ὅτι τὰ βέλη. Πρὸς Κορινθίους. Goar, p. 341. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον... p. 240. Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Ὁ προαιώνιος Θεός, ἡ τοῦ ἐλέους πηγή, τὸ τῆς ἀγαθότητος πέλαγος, ἡ τῆς φιλανθρωπίας ἀνεξιχνίαστος ἄβυσσος, ὁ διὰ τὴν πολλὴν σου φιλανθρωπίαν... Κύριε ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου. Σοφία. Πρόσχωμεν. Προκείμενον, ἤχος δ'. Ἐπακούσαι σου, Κύριε... Στίχος· Ὑπερασπίσαι σου. Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς. Apostol and Gospel readings as in *Богослужение*, Appendix, p. 128. Ἐλέησον ἡμᾶς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος... Goar, p. 342. Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ... Προκείμενον, Apostol and Gospel readings as in *Богослужение*, Appendix, p. 129–130. Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους... Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων. Goar, p. 343. Κύριε ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου. Προκειμένον, ἤχος δ'. Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι. Στίχος· Υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε... ὁ ἀπόστολος πρὸς Κολοσσαεῖς· Ἀδελφοί, ἐνδύσασθε, || (p. 0336) ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ... Τέλος· ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι ἄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Ἀλληλουάριον, Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἀγίου εὐαγγελίου· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἠρώτα τις τῶν φαρισαίων τὸν Ἰησοῦν τοῦ φαγεῖν μετ' αὐτοῦ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φαρισαίου ἀνεκλήθη... Τέλος· εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε, πορεύου εἰς εἰρήνην. Ἐλέησον ἡμᾶς... Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ τὰ χρόνια πάθη θεραπεύων. Goar, p. 345. Προκείμενον, ἤχος πλ. β'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης... Στίχος· Ἐλέησόν με. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Goar, p. 340. Ἀλληλουάριον, ἤχος πλ. δ'. Ἐπακούσαι σου, Κύριε. Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον. *Богослужение*, Appendix, p. 132n.2. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ πολὺς ἐν ἀγαθότητι, Κύριε, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρισμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ καὶ ἐνηχήσας ἡμῖν διὰ τῶν ἀγίων σου ἀποστόλων. *Богослужение*, Appendix, p. 130n.3. Πηγή ἰαμάτων... Νεῦσον παρακλήσεσιν... Εἰ δὲ ἔστιν μεγάλη ἐβδομάς, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος α'. Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἀγίων σου... Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Ὁ πρωτοπαπᾶς, σταθεὶς κατὰ ἀνατολάς, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· Εὐσπλαγχνε, πολυέλεε Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ... *Богослужение*, Appendix, p. 133. Εὐχὴ ἑτέρα· Βασιλεὺ ἅγιε, εὐσπλαγχνε καὶ ἄϊδιε, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέφαι καὶ ζῆν αὐτόν. Goar, p. 346. Εἶτα ποιεῖ ἀπόλυσιν μετὰ τῶν ἱερέων· Βλέπε, ἀδελφέ, τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς σου ἅπαν μὴ προσπταίσης τῷ Θεῷ· τὰ γὰρ πρῶτά σου ἐγκλήματα συνεχώρησέ σοι ὁ Θεὸς διὰ τῆς δεήσεως τῶν τιμίων ἱερέων Κυρίου.

f. 72. Εὐχέλαιον νεκρώσιμον s. XVI

Καὶ εὐθύς τὰ εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ ἀναπαύσεως... Ὑπὲρ ἀναπαύσεως... Ὑπὲρ τοῦ κοινωνοῦ αὐτὸν γενέσθαι τῆς ἀλήκτου χαρᾶς... Ὑπὲρ τοῦ ἀπολαῦσαι... Ὑπὲρ τοῦ εἰσδεχθῆναι αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ μετασχεῖν αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν... Τὰ ἐλέη... Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις... καὶ εὐθύς τὸ προκειμένον τοῦ ἀποστόλου· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός... Ἀλληλουάριον, Μακάριος ὄν... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται... Ἐλέησον ἡμᾶς... etc. (the rest of the funerary litany). Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θανάτου δεσμοὺς ἀλύτους καὶ κλείθρα ἄδου διαρρήξας, πονηρῶν δὲ πνευμάτων τὰ πλήθη καταπατήσας... Καὶ εὐθύς τροπάριον· Μετὰ πνευμάτων δικαίων καὶ τὰ λοιπὰ. Καὶ ἄρχεται ὁ β' ἱερεὺς, προκειμένον τοῦ ἀποστόλου· Ἡ ἱ (p. 0337) ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, εἰ Χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν... Ἀλληλουάριον, Μακάριος ἄνθρωπος, ὅς... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμὴν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με... Ἐλέησον ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπὰ καὶ εὐχή· Θεὲ καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, γένους θνητοῦ τε καὶ ἀθανάτου καὶ πάσης φύσεως ἀνθρωπίνης, Δημιουργέ... Μετὰ πνευμάτων δικαίων, καὶ ἄρχεται ὁ γ' ἱερεὺς προκειμένον τοῦ ἀποστόλου· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο... Ἀλληλουάριον, Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· οἱ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ὅπως Κύριος etc. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ποιητὰ τῶν ἀπάντων, ἢ τε πρόσκαιρος λύσις τῶν κτισμάτων καὶ ἢ μετ' αὐτῶν συνάφεια καὶ ἀνάπαυσις... τροπάριον· Ἀνάπαυσον, Σωτήρ. Καὶ ἄρχεται ὁ δ' ἱερεὺς προκειμένον· Κύριος ποιμαίνει με... Πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, οὐ θέλω ἀγνοεῖν περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπηθῆτε... Ἀλληλουάριον, Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Ἔτι δεόμεθα... Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπαγγειλάμενος ἡμῖν κατὰ τὰς ἀγίας σου καὶ ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας... Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Καὶ ἄρχεται ὁ ε' ἱερεὺς προκειμένον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται... Ἀλληλουάριον, Ἐπίστρεψον ψυχὴ μου... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με... Ἐλέησόν με... Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ δὸς καταστολὴν δόξης ἀντὶ Πνεύματος ἀκηδίας

καὶ τῆ ἀρρήτῳ σου σοφία ἐνώσας ψυχὴν τῷ σώματι... Ἀληθῶς ματαιότης τὰ σύμπαντα... Καὶ ἄρχεται ὁ ἕκτος ἱερεὺς προκειμένον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνη... Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ τὸν θάνατον καταργήσας καὶ τὸν διάβολον καταπατήσας καὶ ζωὴν τῷ κόσμῳ σου χαρισάμενος... Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Καὶ ἄρχεται ὁ ζ' ἱερεὺς προκειμένον· Κύριος ποιμαίνει με... πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν Κυρίῳ φρο- || (p. 0338) νεῖ, καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν Κυρίῳ οὐ φρονεῖ... Ἀλληλου-
 άριον, Μακάριος ὄν... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Ἐτι δεόμεθα... Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας, ὁ πλάσας κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς... Καὶ εὐθύς· Μετὰ πνευμάτων δικαίων καὶ τὰ λοιπά, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκτενή, τὰ συνήθη καὶ εὐχή· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... καὶ ὁ ἀπόστολος, εὐχὴ ἑτέρα, λεγομένη ὑπὸ τοῦ πρώτου ἱερέως ἀντὶ τοῦ Βασιλεῦ ἁγίε... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάσης αἰσθητῆς τε καὶ νοουμένης κτίσεως Δημιουργός, ὁ τῷ ῥήματι φέρων τῆς ἀρρήτου δυνάμεώς σου...

f. 93. Εὐαγγέλια καθ' ἐκάστην ἑβδομάδα s. XVI

f. 102v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως s. XVI. Prayers and litanies.

f. 122. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 133–135 blank.

f. 136v. Εὐχὴ λεγομένη εἰς κόλυβα, γινόμενα εἰς μνήμην τῶν ἁγίων s. XIV

f. 137. Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη Κυριακῆ τοῦ Πάσχα ἑσπέρας s. XIV. The usual text.

f. 137. Αἰτήσεις τῶν ἁγίων Θεοφανίων s. XIV

f. 139. Office of the *Akathistos* s. XIV

f. 140. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων. The usual text, s. XIV

f. 149. Τροπάρια, ψαλλόμενα εἰς τὰς ἀρχιμηνίας τῶν μηνῶν.

Ἦχος πλ. β'. Ἡ τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου... Ἀνυμνοῦμεν τὸν Υἱόν... Βασιλέων, προφητῶν... Στίχος· Ἐπὶ πλεῖον πλῦνόν... Ἡ γενῶν Σὺ σωτηρία καὶ προστάτις... Στίχος· Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω... Δώρησαί μοι τὰς

ἐλπίδας, Θεοτόκε, κεκτημένος... Στίχος· Καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου Ζώω-
σόν με ἢ τεκοῦσα τὸν Σωτῆρα καὶ Δεσπότην... Στίχος· Ὅπως ἄν... Ἡ τὸν
κτίστην τῶν ἀπάντων... Στίχος· Ἴδου γὰρ ἐν ἀνομίαις... Θεοτόκε, ἡ τεκοῦσα
τὸν Σωτῆρα... Στίχος· Ἴδου γὰρ... Ἰλεῶς μοι τῶν ἐν θλίψεσι τοῦ βίου, Θεοτό-
κε, ὑπάρχουσα... Στίχος· Ῥαντιεῖς με... Κατὰ χρέως ἐκβοῶμέν σοι τὸ χαῖρε
δυσωποῦντες... Στίχος· Ἀκουτιεῖς μοι ἀγαλλίασιν... Λύεις πάντων ὀφλημά-
των, Θεοτόκε... Στίχος· Καρδίαν καθαρὰν. Νοσημάτων καὶ παντοίων ἀλ-
γηδόνων, Θεοτόκε... Στίχος· Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου... Ἐένον
θαῦμα ἐπὶ σοί, θεογεννήτωρ... Στίχος· Ἀπόδος μοι... Ὁ ναός σου, || (p. 0339)
θεομήτωρ, ἀνεφάνη... Στίχος· Διδάξω ἀνόμους... Παναγία ἡ τεκοῦσα τὸν
Σωτῆρα, Θεοτόκε... Στίχος· Ῥῦσαι με ἐξ αἱμάτων... Ῥίζαν πλάνης οἱ ἀπό-
στολοι τεμόντες... Στίχος· Κύριε, τὰ χεῖλη μου... Σῶσον πάντας, παναγία
Θεοτόκε... Στίχος· Ὅτι θελήσεις. Τοῖ προστρέχων τῷ ναῷ σου, Θεοτόκε...
Στίχος· Ἀγάθυνον, Κύριε... Ὑπερτέρα σὺ ὑπάρχεις τῶν κτισμάτων, πανα-
γία... Στίχος· Τότε εὐδοκήσεις θυσίαν... Φείσαι φείσαι τοῦ λαοῦ σου, Θεοτό-
κε, τῶν πιστῶν σε... Στίχος· Τότε ἀνοίσουσιν... Χαῖρε ὄρος, χαῖρε βάτε, χαῖρε
πύλη... Δόξα, Ψάλλομέν σοι ἐκβοῶντες τὸ χαῖρε... Καὶ νῦν, Ὡ Παρθένε τῶν
πενθούντων χαρμοσύνη, ἀπὸ ζάλης... Χρὴ οὖν γινώσκειν, ὅτι τὰ τροπάρια
ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ψάλλονται, εἶθ' οὕτως ἄρχεται ὁ ἱερεὺς σὺν
τῷ λαῷ μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ κηρῶν καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἀπέρχεται ἐν
τῇ φιάλῃ, ψάλλει τροπάρια· Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην. Καὶ ὅταν φθά-
σῃ ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ λαῷ ἔμπροσθεν τῆς φιάλης, ἐκφωνεῖ οὕτως· Εὐλογητὸς
ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον... καὶ ἄρχεται
ψάλλειν τροπάρια εἰς ἦχον πλ. δ'. Νῦν ἐπέστη καιρὸς and other *troparia*. Goar,
p. 359. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου
οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι αὐτῷ τὴν χά-
ριν... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον... Ὑπὲρ τοῦ ἀνακαινί-
σαι Κύριον τὸν Θεόν... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκιάσαι ἐξ οὐρανοῦ ἐφ' ἡμᾶς τὴν χάριν
τοῦ Ὑψίστου... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀναδείξῃ ἡμᾶς υἱοὺς καὶ κληρο-
νόμους τῆς βασιλείας... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον...
Τῆς παναγίας... Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν μεγαλοφώνως· Κύριε ὁ μέγας τῆ βουλῆ
καὶ θαυμαστός τοῖς ἔργοις. Goar, p. 361. Καὶ βαπτίζων τὸν τίμιον σταυρόν·
Ὅτι σὺ εἶ ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων... καὶ ἄρχεται τροπάριον πλ. δ'. Τῶν σῶν δω-
ρεῶν... Δόξα, Χαῖρε κεχαριτωμένη... Εἶτα ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις.

f. 155v. Ἡ παραμονὴ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν Γεννήσεως
s. XIV. Vespers, Matins, and Liturgy for the feast of the Nativity.

f. 162v. Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας s. XIV
According to the *typikon* of Jerusalem.

f. 169. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡ' ἡμέρᾳ
s. XIV

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν. Goar, p. 264.

Καὶ πληρῶν τὴν εὐχὴν, σφραγίζει αὐτοῦ τὸ μέτωπον καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος καὶ ἀπολύει.

f. 169v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον, ἤγουν εἰς τὸ λαβεῖν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἰσάγεσθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. || (p. 0340)

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, ὡς βρέφος τῶ νομικῶ ναῶ προσαχθεῖς. Goar, p. 201.

f. 170v. Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον s. XIV

Up to the anointing, the baptismal office is similar to those of the preceding 14th-century manuscripts and to the one in the *Taktikon* Mosq. Syn. gr. 279, ed. *Βογοσλυζηνιe*, Appendix, p. 9–14. Ἐν δὲ τῶ ἀλείφεισθαι τοῦτον (i.e. the baptisand), ὁ ἱερεὺς βάλλει τὸ λέντιον καὶ τὰ μανίκια καί, δεσμῶ περισταλεῖς τὴν στολὴν ἑαυτοῦ, βαπτίζει, ποιεῖ δὲ τὸν βαπτιζόμενον καταδύναι εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἀναδύναι ἐκ τρίτου, καὶ τριῶν τελείων καταδύσεων καὶ ἀναδύσεων γινομένων, κατέχων ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν τοῦ βαπτιζομένου ἢ ἄλλως ὡς ἐξὸν διακρατῶν αὐτόν, εἰ νηπίος ἐστὶ, καὶ βαπτίζων ὄρθιον κατὰ μὲν τὴν πρώτην κατάδυσιν, τελεσθείσης δηλονότι τῆς καταδύσεως καὶ ἤδη ἐν τῶ ἀναδύεσθαι τὸν βαπτιζόμενον, ὥστε ταῖς ἀναδύσεσι τὴν ἐκφώνησιν συμπεραίνεισθαι τῶν ὀνομάτων τῆς τρισυποστάτου θεότητος, ἐκφωνεῖ τὸ Ὄνομα τοῦ Πατρὸς, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν κατάδυσιν ἐκφωνεῖ τὸ Ὄνομα τοῦ Υἱοῦ, κατὰ δὲ τὴν τρίτην κατάδυσιν ἐκφωνεῖ τὸ Ὄνομα τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἐν ἐκάστῳ ὀνόματι ἐπιλέγοντος τοῦ διακόνου σὺν τῶ λαῶ τὸ Ἀμήν. Λέγει γοῦν οὕτως· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς· Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ· Ἀμήν. Καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος· Ἀμήν. Μετὰ δὲ τὸ τελεσθῆναι τὸν βαπτισμόν, νίπτεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἐκβάλλει τὸ λέντιον καὶ τὰ μανίκια καὶ τὸν ἀνάδεσμον, καὶ τοῦ διακόνου εἰπόντος τὸ Πρόσχωμεν, ψάλλεται τὸ Μακάριοι ὦν... Τούτου δὲ τρισυνομένου τοῦ στίχου, λέγεται Δόξα καὶ νῦν, εἶτα ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν. Goar, p. 290. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ψάλλεται τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε... Τούτου δὲ ψαλλομένου, χρίει τῶ ἀγίῳ μύρῳ τὸν νεοφώτιστον, ὁ ἱερεὺς, σταυροῦ τύπον ποιῶν ἐπὶ τε τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν δύο ὠτων, καὶ τῶν χειρῶν, καὶ τῶν γονάτων, τοῦ στήθους τε καὶ τοῦ μεταφρένου, ἐν ἐκάστη χρίσει ἐπιλέγων· Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἀγίου· Ἀμήν. Μετὰ δὲ ταῦτα, ποιῶν εὐχὴν ἀπολύσεως, ὁ ἱερεὺς τῆς θείας λειτουργίας ἀπάρχεται.

f. 188. Εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν φωτισθέντα τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ s. XIV

Ὁ λύτρωσιν ἀμαρτιῶν διὰ τοῦ ἀγίου σου βαπτίσματος. Goar, p. 303. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λαβὼν ὁ ἱερεὺς σπόγγον καινὸν ἐξ ὕδατος, ἀποσπογγίζει τοὺς

τόπους, ἔνθα ἐχρίσθη τὸ ἅγιον μύρον, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων... || (p. 0341)

f. 189. Εὐχή εἰς τὸ ἐπάραι παιδίον ἀπὸ τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν s. XIV

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ ἡγαπημένου παιδὸς σου Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... p. 561. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ποιεῖ αὐτοὺς προσκυνεῖν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἀσπάζονται (αὐτὸ) πρῶτον ὁ πνευματικὸς πατήρ, εἶτα ὁ πνευματικὸς υἱὸς καὶ ἀπέρχονται ἐν εἰρήνῃ.

f. 190. Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν κτίζεσθαι σεβάσμιον οἶκον, τοῦ θεμελίου ἀποτιθεμένου s. XIV

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐρασθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναι σοὶ ἐκκλησίαν... p. 485.

f. 190v. Ἀκολουθία εἰς μνήστρα s. XIV

Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν νῦν μνηστευομένων εἰς ἔνωσιν συζυγίας καὶ συμβιώσεως... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς παροῦσι καὶ συνευχομένοις ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνήστρα ταῦτα... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγὼν εἰς ἐνότητα. Goar, p. 311. Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἐθνῶν μνηστευσάμενος... p. 311. The text is completed by a 16th-century hand. Instead of the *ekphrasis* Σοὶ γὰρ πρέπει, we have Ὅτι πρέπει σοὶ (πᾶσα) δόξα... Εἶτα λαμβάνει τὰ δακτυλίδια ἀπὸ τῆς ἁγίας τραπέζης ὁ ἱερεὺς καὶ ἐπεύχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους στο τόνδε καὶ τήνδε, καὶ στήριξον τὸν ἀρραβῶνα αὐτῶν ἐν πίστει καὶ ὁμονοίᾳ... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἐπιδίδωσι τῷ ἀνδρὶ τὸ χρυσοῦν δακτυλίδιον, τὸ δὲ σιδηροῦν τῇ γυναικὶ καὶ ἐναλλάσσει αὐτὰ ἐκ τρίτου, καὶ οὕτως κρατήσας ὁ ἱερεὺς τὰς δεξιὰς, συμπλέκει ἀλλήλους, καὶ ἀσπάζεται ὁ νυμφίος τὴν μνηστήν καὶ ἐξέρχονται.

f. 192. The folio is blank.

f. 193. Ἀκολουθία στεφανώματος s. XIV

Ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. (Ὁ ἱερεὺς) ἐκφωνεῖ· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον... to the end. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ ἡ δεῖνα καὶ τῆς ἐν Θεῷ συζευξέως... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην, ὁμοφροσύνην... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσθαι αὐτοῖς τίμιον

τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον || (p. 0342) καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναικα... Goar, p. 317. Καὶ λαμβάνει τὰ στέφανα καὶ τίθησιν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, λέγων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτόν. Ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν γυναικα, καὶ ἐνοῖ τὰς δεξιὰς αὐτῶν χεῖρας, εἶτα λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῶδει σου οἰκονομία καταξιώσας ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Goar, p. 318. Καὶ καταξιώσον ἡμᾶς Δέσποτα... Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεός... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Εὐχὴ τοῦ ποτηρίου Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου καὶ στερεώσας τὴν οἰκουμένην... Goar, p. 319. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Τὰ προηγιασμένα ἅγια... Καὶ μεταλαμβάνει αὐτούς, εἶτα δίδει αὐτοῖς τὸ κοινὸν ποτήριον, ψαλλομένου καὶ τὸ Ποτήριον σωτηρίου... Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε· τὸ ἐπιεικὲς ἡμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις, ὁ Κύριος ἐγγὺς καὶ μεθ' ἡμῶν ἐστὶ πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ... Εἶτα γίνεται εὐχὴ καὶ ἀπόλυσις· Ὁ διὰ τῆς ἐν Κανᾷ ἐπιδημίας τίμιον ἀναδείξας τὸν γάμον Χριστὸς ὁ ἀληθινός... A 16th-century hand has added the following: Ἐπικαλοῦμαι σε, Κύριε Θεὲ Πάτερ παντοκράτωρ, σὲ ἐπικαλοῦμαι τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον, τὸν στερεωτὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς σωφροσύνης, τὸν στεφανοῦντα τοὺς παρθενικοὺς γάμους, τὸν διδόντα τὴν σωφροσύνην... Εἶτα λαμβάνει τὰ στέφανα ὁ ἱερεὺς ὁμοῦ καὶ τὰ δύο τῇ δεξιᾷ χειρὶ καὶ στέφει αὐτούς, λέγων οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον... Τοῦτο μὲν λέγει ἐκ β' ἐναλλάσσω (αὐτὰ) ἐπὶ τὰς κορυφὰς αὐτῶν, τὸ δὲ τρίτον λέγει· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ, ἐκ τρίτου, καὶ εὐθὺς προκειμένον τοῦ ἀποστόλου Ἐθνηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν στέφανον ἐκ λίθου. Στίχος· Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει... Ὁ ἀπόστολος Goar, p. 318, but with the ending οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν; Gospel reading Goar, p. 318. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εἰπὼν· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, στεφάνωσον τοὺς δούλους σου ὅδε καὶ ἦδε τῇ σῇ εὐσπλαγχνίᾳ καὶ χάριτι, σύζευξον αὐτοὺς ἐν σωφροσύνῃ καὶ σεμνότητι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Καὶ καταξιώσον. Ὁ λαὸς τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὅτι σοῦ ἐστίν. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχὴ τοῦ ποτηρίου· Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας καὶ τῇ ἰσχύϊ σου. Goar, p. 319. Κύριε ὁ Θεὸς ὁ ἡμῶν, ὁ τὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ στέφανον εὐλόγησας, καὶ τοὺς παρόντας στεφάνους ἐπιτίθεσθαι παραδούς, τοῖς νόμῳ γάμου συναπτομένοις ἀλλήλοις. Goar, p. 325.

f. 203. Εὐχὴ εἰς τὸ λύσαι στέφανα s. XIV

Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. Goar, p. 320.

|| (p. 0343)

– Εὐχὴ εἰς τὴν παστολυσίαν.

Νυμφῶνα καταντήσαντες οἱ δούλοι σου, Κύριε. Goar, p. 325.

f. 203v. Εὐχὴ εἰς ἀδελφοποίησιν s. XIV

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος... Goar, p. 707. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Δέσποτα Κύριε, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σου οἰκονομία Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου... Jerusalem, Holy Sepulchre 8, s. XV, f. 57. Εἶτα ἀσπάζονται ἀλλήλους καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 204v. Εἰς τὸ κεῖραι τρίχας παιδίου s. XIV

Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας διὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος εὐλογήσας τὸ παρὸν νήπιον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ... Conf. Goar, p. 306. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον ἐκ ψυχῆς λογικῆς. p. 306.

f. 206 blank.

f. 206. Εὐχὴ εἰς τὸ σιβάσαι (sic) γυναῖκα εἰς τὰς ἐκκλησίας, μετὰ τὸ πληρῶσαι αὐτὰς τὰς μ' ἡμέρας. s. XIV

Κύριε ὁ Θεός, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἔπιδε ἐπὶ τὴν δούλην σου τήνδε καὶ δώρησαι αὐτῇ τὴν καταφυγὴν ἐν τῇ ἀγίᾳ σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ... See p. 176 above.

f. 206v. Εὐχὴ ἐπὶ μιαροφαγησάντων. s. XIV

f. 207. Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογία οἴκου.

— Εὐχὴ ἐπὶ οἴκῳ περιεργαζομένῳ.

f. 208v. Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων.

f. 209. Εὐχὴ κεφαλοκλισίας, ἀρμόζουσα ἐπὶ πάσῃ λιτῇ καὶ δεήσει παντὶ τρόπῳ γινομένη.

f. 209. Εὐχὴ ἐπὶ σεισμοῦ.

f. 210v. Εὐχὴ ἐπὶ ἀνομβρίας.

f. 211. Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

f. 211v. Εὐχὴ ἐπὶ ἀποδημοῦντι.

f. 212. Εὐχὴ ἐπὶ λογισμῶν αἰσχυρῶν.

f. 213. Εὐχὴ ἐπὶ ἀρρώστῳ ἀλειφομένῳ τὸ τῆς εὐχῆς ἔλαιον.

Εὐσπλαχνε καὶ συμπαθέστατε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν.

f. 215. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ τι ἐρπετὸν εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖν.

f. 216. Εἰ δὲ εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου ἐμπέσει τι μιαιρόν.

f. 217v. Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴκου.

f. 218. Εὐχή εἰς τὸ τρυγῆσαι ἄμπελον. || (p. 0344)

f. 218v. Εὐχή εἰς τὸ κατασπάσαι πλοῖον.

f. 219. Εὐχή ἐπὶ ἀρρώστων.

Δέσποτα παντοκράτωρ, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ ταπεινῶν καὶ ἀνυψῶν... See above, p. 197.

f. 220. Εὐχή ἐπὶ ἀρρώστῳ καὶ μάλλον πυρεττοῦντι.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια καὶ δεινὰ πάθη λόγῳ μόνῳ θεραπεύσας... See above, p. 56.

f. 220v. Εὐχή ἐτέρα ἐπὶ ἀρρώστῳ.

Πάτερ ἄγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ πέμψας τὸν μονογενῆ σου Υἱόν... p. 338.

f. 221. Εὐχή ἐπὶ ὀχλουμένοις ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος ἡμᾶς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου. p. 581.

f. 221v. Εὐχή ἐπὶ θλιβομένοις καὶ χειμαζομένοις.

f. 222. Εὐχή ἐπὶ οἴκῳ κτιζομένῳ.

f. 223. Εὐχαὶ ἐωθιναί.

11 prayers, ed. Goar, p. 39–42. The ninth prayer is omitted. The tenth prayer carries the title εὐχή εἰς τοὺς αἶνους, the 11th one — εὐχή ἡγουν ἀπόλυσις. These are followed by a *kephaloklisia* prayer.

f. 230. Εὐχαὶ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς, λεγόμεναι μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν τελευταίαν εὐχήν τοῦ λυχνικοῦ. Goar, p. 597–603.

f. 247. Μηνὶ αὐτοῦ Ζ'. τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου. Full office for the saint's feast.

f. 262. Folio is blank.

f. 262. A 16th-century hand has added various *canons*.

0344 [Alexandria (Cairo), Patriarchal Library, 149– 104 (94)]

XL. Εὐχολόγιον, Alexandrian Patriarchal Library (in Cairo), MS ρμθ'/104, copied on bombycine by a clear, beautiful hand of the 14th century. An Arabic annotation dated AM 6991 – AD 1483 has been added by a later hand. The ma-

nuscript is bilingual, with one column in Greek and the other in Arabic. 179 ff. Beginning lost.

f. 1. Arabic text.

f. 2. End of the ordination office of a lector, i.e. end of the exhortation Τέκνον, ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς ἱερωσύνης... etc. to the end. Goar, p. 197. || (p. 0345)

– Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου.

Τοῦ ἀρχιερέως ἰσταμένου πρὸ τῆς ἀγίας τραπέζης... Goar, p. 204. ὅτε μέλλῃ εἰσοδεῦν προσάγεται ὁ χειροτονεῖσθαι μέλλων, φορῶν φαινόλιον, καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ ἀρχιερεῖ, λέγων· Κύριε, εὐλόγησον. Καὶ λέγει ὁ ἐπίσκοπος, σφραγίζων αὐτόν· Ὁ Κύριος εὐλογήσει σε εἰς ὑποδιακόνους τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας τῆσδε, τοῦ τόπου ἢ πόλεως, ἢ χωρίου, ἢ μονῆς, ἢ κάστρου. Εἶτα τίθησι τὸ ὠμόφορον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κελεύει πρῶτον ὁ ἀρχιερεὺς... Goar, p. 240. After the prayer: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Πνεύματος... Ἐπειτα ἐνδύει αὐτῷ τὸ στιχάριον καὶ (εἰς τὸ) ζώσασθαι, εὐλογούντος τοῦ ἀρχιερέως, καὶ λέγει· Ἐνδύεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα στιχάριον ὑποδιακονίας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος νῦν. Καὶ λαβὼν ὁ ἀρχιερεὺς τὸ μανδύλιον, ἐπιτίθησι τῷ τοῦ χειροτονηθέντος ὤμῳ... Ibid. ἐν τῷ νίπτεσθαι τὸν ἀρχιερέα λέγει τρίτον· Ὅσοι πιστοὶ, καὶ κρατῶν ὁ ἀρχιερεὺς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, λέγει οὕτως· Εὐλογητὸς Κύριος, ἰδοὺ γέγονεν ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ τοῦδε ὑποδιάκωνος τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας τῆσδε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Καὶ λέγει ὁ λαός· Ἄξιός γ' καὶ οὕτως σφραγίζόμενος ἄπεισιν εἰς τοὺς ὑποδιακόνους. Ἐπληρώθη ἡ χειροτονία τοῦ ὑποδιακόνου.

f. 3. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου.

Ὁφείλοντος εἶναι χρόνων τελείων εἴκοσι καὶ πέντε. Μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ἀγίαν ἀναφορὰν καὶ τὰς θύρας ἀνοιγῆναι, καὶ τὸν ἀρχιερέα ἐκφωνεῖναι τὸ Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη, πρὶν εἰπεῖν τὸν διάκονον τὸ Πάντων τῶν ἀγίων μνημονεύσαντες... ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι προσάγεται ὑπὸ τοῦ ἀρχιδιακόνου καὶ ἐτέρων διακόνων δύο, καὶ ἐξέρχονται ἀπὸ τῆς προθέσεως, ψάλλοντες τὸ Βασιλεῦ οὐράνιε. Ἐλθόντες δὲ εἰς τὰς ὠραίας πύλας, ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιδιάκωνος· Προσφέρομεν τὸν εὐλαβέστατον ἀδελφὸν ἡμῶν τόνδε τὸν ὑποδιάκονον εἰς διάκονον τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας³⁰⁵ τῆσδε, εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ. Κύριε ἐλέησον, τρίς. Καὶ πᾶς ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον, τρίς. Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ ἀρχιερέως καί, ποιήσας μετανοίας, λέγει· Κύριε, εὐλόγησον. Καὶ λέγει ὁ ἀρχιερεὺς· Ὁ Θεὸς εὐλογήσει σε εἰς διακόνους τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας τῆσδε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Καὶ τίθησι τὸ ὠμόφορον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ λέγει ὁ ἀρχιδιάκωνος·

³⁰⁵ Athos, Dionys. 489, s. XV: τῆσδε καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ ἀρχιερέως..., without the remaining words.

Πρόσχωμεν. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἐκφωνεῖ· Ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ... Goar, p. 210. The litany || (p. 0346) contains the additions: Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων (after the petition Ὅπως ὁ φιλόανθρωπος)... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... After the second prayer: Ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ τῆ ἀφθάρτου σου φωνῆ... Εἶτα εὐλογεῖ ὁ ἀρχιερεὺς τὸ ὠράριον, λέγων· Ἐνδύεται ὁ δεῖνος ὠράριον διακονίας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογητὸς Κύριος, ἰδοὺ γέγονεν ὁ δεῖνος διάκονος τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας τῆσδε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ἐκφωνεῖ ὁ λαός· Ἄξιος γ'. Εἶτα ἀσπαζόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ τὸ ἅγιον ῥιπίδιον καὶ ἴσθησιν αὐτὸν ἐκ πλαγίου τῆς ἀγίας τραπέζης πρὸς τὸ ῥιπίζειν, καὶ οὕτως ὁ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος διάκονος λέγει· Πάντων τῶν ἁγίων... Κατὰ δὲ τὸν τῆς μεταλήψεως τῶν θείων μυστηρίων καιρὸν πρῶτος τῶν ἄλλων διακόνων ὁ χειροτονηθεὶς διάκονος τοῦ θείου ἄρτου μετέχει παρὰ τοῦ χειροτονήσαντος ἀρχιερέως, καὶ μεταλαμβάνει τοῦ τιμίου αἵματος πρὸ αὐτῶν παρὰ τοῦ διδόντος τῷ ἀρχιερεῖ καὶ πρῶτου δεχομένου παρ' αὐτοῦ τὸ ἅγιον ποτήριον ἱερέως ἢ καὶ ἀρχιερέως, καὶ τούτου μεταλαμβάνων, εἶτα εὐλογεῖ αὐτὸν ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ἐξερχόμενος λέγει· Ὁρθοὶ μεταλαβόντες. Καὶ οὕτως τελειοῦται ἡ χειροτονία τοῦ διακόνου εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ.

f. 6. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακονίσης, ἣτις ὀφείλει εἶναι χρόνων τεσσαράκοντα, παρθένος ἀγνή καί, κατὰ τὸ νῦν κρατοῦν, μονάζουσα, μεγαλοσχήμων, κεκαρμένη τε κοσμίως, καὶ εἰς τοσοῦτον διὰ τῆς ἐπανθούσης αὐτῆ ἀρετῆς ἀνηγμένης εἰς ὕψος, ὡς ἀμιλλᾶσθαι κατὰ γε τοῦτο τοῖς ἀληθῶς ἀνδράσι, κἀντεῦθεν ἀξιοῦσθαι καὶ τῆς τοσαύτης τιμῆς. Τελεῖται τοίνυν καὶ ἐπὶ ταύτῃ πάντα, ὅσα καὶ ἐπὶ τοῖς διακόνοις, ὀλίγων τινῶν γινομένων ἐνηλλαγμένως· προσάγεται γὰρ τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ μαφωρίῳ καλυπτομένη τὴν κεφαλὴν, οὐ τὰ ἀμφοτέρω ἀκροῖ ἐμπροσθεν ἀπηώρηται, καὶ μετὰ τὸ ῥηθῆναι· Ἡ θεία χάρις, οὐ κλίνει γόνυ, καθάπερ ὁ διάκονος, ἀλλὰ μόνην τὴν κεφαλὴν, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς, σφραγίζων ταύτην τρις καὶ ἔχων ἐπικειμένην αὐτῇ τὴν χεῖρα, εὐχεται οὕτως· Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός, ὁ ἅγιος καὶ παντοδύναμος. Goar, p. 218. Καὶ λεγομένων τῶν διακονικῶν, ἀλέγεται καὶ ἐπὶ τοῖς διακόνοις, ὁ ἀρχιερεὺς, ἔχων ὡσαύτως τῆ τῆς χειροτονουμένης κορυφῇ τὴν χεῖρα ἐπικειμένην, εὐχεται οὕτως· Δέσποτα Κύριε, ὁ μηδὲ γυναικῆς ἀναθεμένης ἑαυτὰς καὶ βουληθείσας. Goar, p. 218. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν περιτίθησι τῷ τραχήλῳ ταύτης ὑποκάτωθεν τοῦ μαφωρίου τὸ διακονικὸν ὠράριον, φέρων εἰς τὸ ἐμπροσθεν τὰς δύο ἀρχάς, καὶ οὕτως ὁ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος διάκονος λέγει τὸ Πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες. Κατὰ δὲ τὸν τῆς μεταλήψεως τῶν θείων μυστηρίων καιρὸν, κοινωνεῖ μὲν τοῦ θείου σώ- || (p. 0347)ματος καὶ αἵματος μετὰ τοὺς διακόνους, λαμβάνουσα δὲ τὸ ποτήριον ἐκ τῶν τοῦ ἀρχιερέως χειρῶν οὐδενὶ μεταδίδωσιν, ἀλλ' εὐθὺς ἐπιτίθησιν αὐτὸ τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ. Ἐπληρώθη ἡ χειροτονία τῆς διακονίσης.

f. 7. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀρχιδιακόνου. Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ ἀρχιδιακόνῳ. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἱερωσύνην χαρισάμενος τῷ γένει ἡμῶν καὶ τὴν ταύτης τιμὴν καὶ δωρεὰν τοὺς ἐνδυομένους αὐτὴν ἀβλαβεῖς καταστησάμενος καὶ ἱερατικῶ διατάττειν, καὶ διδοὺς κοσμεῖν τοὺς ὑποβεβηκότας λειτουργοὺς τῶν μυστηρίων σου· Αὐτὸς ἐνδυσσον τὴν χάριν σου τοῦτον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὁ δεῖνα καὶ τῇ σεμνότητι κατακόσμησον αὐτὸν ἐν ἀρχῇ διακόνων τοῦ λαοῦ σου, καὶ καλοῦ ὑποδείγματος ἑαυτὸν γενέσθαι καταξιώσον, καὶ δὸς ἐν γήρᾳ καλὸν διαβῆναι τὸν βίον, εὐδόκησον καὶ πάντας ἡμᾶς, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόφρων, ἐλέησον νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Conf. Goar, p. 238. Καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἀρχιερέως τὰ ὑπομάνικα, ἐνδύει αὐτὰ καὶ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, λέγει· Εὐλογητὸς Κύριος, ἰδοὺ γέγονε ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἀρχιδιάκονος τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας τῆσδε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... καὶ ἐκφωνεῖ πᾶς ὁ λαός· Ἄξιος γ'.

f. 8. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου.

The office was torn out and written [on replacement folia] by a 15th-century hand. Goar, p. 242–243.

f. 10. Ordination office for a *chorepiskopos*.

Beginning lost. Only two prayers remain: Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ περιόδῳ τῶν θείων καὶ ἐνδόξων σου ἀποστόλων ἀπασαν τὴν κτίσιν ἀγιάσας καὶ φωτὸς εὐσεβείας καὶ θεογνωσίας ἐμπλήσας, Αὐτὸς καὶ νῦν τῇ συνεργείᾳ τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος τὸν παρόντα δοῦλόν σου τόνδε εἰς ἱερείαν καὶ περιοδειαν, καὶ διακονίαν, ἣν ἐκλήθη, ἐνίσχυσον καὶ τῆς σῆς ἀρωγῆς καὶ εὐμενείας ἀξιώσον, ἴθυνον δι' αὐτοῦ τὴν σωτηρίαν τῶν αὐτοῦ ἐγχειρισθέντων πρακτέων τῆ σῆ ἀγαθότητι. Εὐδοκία τοῦ ἀνάρχου σου Πατρὸς καὶ συνεργείᾳ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος ὁ ὢν εὐλογητὸς καὶ δεδοξασμένος πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ἐτέρα εὐχή ἐξαιρετος εἰς χωρεπισκόπους· Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν ἁγίων σου ἐκκλησιῶν πρόνοιαν. See Alexandr. Patr. 371, ad 1407, f. 47v. Εἶτα λέγει ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογητὸς Κύριος, ἰδοὺ γέγονεν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν χωρεπίσκοπος τῆς πόλεως τῆσδε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ λέγει πᾶς ὁ λαός· Ἄξιος γ'. Καὶ λαβὼν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπιτίθησιν ἐπιγο- **II** (p. 0348) νάτιον ἐπὶ τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ δεξιόν. Καὶ οὕτως τελειοῦται ἡ διάταξις τοῦ χωρεπισκόπου.

f. 10v. Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ ἀρχιπρεσβύτερον.

Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἱερωσύνην, ἣν χαρισάμενος τῷ γένει ἡμῶν... Goar, p. 238. Ὁ ἀρχιερεὺς, κρατῶν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, λέγει· Εὐλογητὸς Κύριος, ἰδοὺ γέγονεν ὁ ἀδελφός

ἡμῶν ὁ δεῖνα πρωτοῖερεὺς τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας τῆσδε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ. Καὶ λέγει πᾶς ὁ λαός· Ἄξιος. γ'.

f. 11. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου καὶ μητροπολίτου. See Sinait. gr. 974, s. XVI, f. 138. The Sinai manuscript is clearly a copy of the present one. In both, the Arabic explanatory notes which describe the celebrants' actions are left untranslated. The titles of the offices are also given in Arabic, often without Greek translation.

f. 16v. Πῶς δεῖ ὁ ἀρχιερεὺς αὐτὸν ἐνθρονιάζεσθαι. Ibid. f. 141v.

f. 18v. Κατάστασις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀρχιεπισκόπου καὶ πατριάρχου. Ibid. f. 143v.

f. 25. Ἐρμηνεία τοῦ ἐνθρονιασμοῦ τοῦ πατριάρχου εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἀποστόλου τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν. Ibid. f. 149.

f. 28v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρύσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης. Ibid. f. 153.

f. 45. Arabic title with Greek translation. Τάξις ἐγκαινίων ἀγίας τραπέζης βεβηλωθείσης ὑπὸ ἀλλοφύλων. Ibid. f. 173.

f. 47v. Ἀκολουθία ναοῦ καὶ ἐκκλησίας, μianθέντων ὑπὸ ἐθνῶν καὶ αἰρετικῶν. Ibid. f. 175.

f. 48. Εὐχή ἐτέρα εἰς ναόν, βεβηλωθέντα ὑπὸ ἀθέων ἐθνῶν. Ibid. f. 176.

f. 48v. Εὐχή ἐπὶ τῷ εὐλογῆσαι θυσιαστήριον, μianθέν ὑπὸ αἰρετικῶν. Ibid. f. 177.

f. 49. Ἀκολουθία ἐπὶ σαλευθείση τραπέζη. Ibid. f. 177.

f. 49v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ τῶν ἀντιμινσίων. Ibid. f. 178.

f. 55. Εὐχή ἐπὶ δίσκον καὶ ναοῦ ποῖδ(ιον?)

Λέγει ὁ ἀρχιδιάκων· Ἐν προσευχῇ στᾶτε. Λέγει ὁ ἐπίσκοπος· Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ ὁ ἀρχιδιάκωνος· Προσεύξασθε. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἐπίσκοπος λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κατάπεμψον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, || (p. 0349) ἐπὶ τοὺς δίσκους τούτους. Goar, p. 672. See the end of this office in Sinait. gr. 1006, s. XV, f. 31v.

f. 55v. Εὐχή ἐπὶ ποτήριον καινόν. Ibid. f. 32.

f. 56v. Ἀκολουθία τοῦ νιπτῆρος τῆ ἀγία καὶ μεγάλη πέμπτη. Λέγει ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν. Καὶ

λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς: Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, Κύριε, ἐλέησόν ἱβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ λέγει τὸν Ν', εἶτα Τριώδια, ἤχος πλ. δ' ὠδὴ ε' τοῦ κυροῦ Ἀνδρέου. Τὸν ζόφον τῆς ψυχῆς μου... Ἡὐτρέπιστο τὸ δεῖπνον. Odes 8 and 9, Στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ νιπτῆρος: Ὁ λεντίω ζωσάμενος etc., as in Goar, p. 591, litany and prayer *ibid*. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος: Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι... καὶ ἄρχεται τὸ εὐαγγέλιον μεγαλοφώνως, καὶ ἴσταται ὁ ἀρχιερεὺς, ποιῶν, καθὼς περιέχει τὸ εὐαγγέλιον. Ὅτε οὖν λέγη: τίθησι τὰ ἱμάτια, ἀποτίθησι καὶ οὗτος τὸν μανδύα. Ὅτε δὲ (εἶπη) τὸ Λαβὼν λέντιον, διεζώσατο, λαβὼν τὸ σάβανον ζώννυσι ἑαυτόν. Ὅτε εἶπη· Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, βάλλει καὶ αὐτὸς ὕδωρ χλιαρόν. Καὶ ὅταν λέγη: Ἦρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, ἄρχεται καὶ οὗτος νίπτειν ἱερεῖς, διακόνους καὶ ἀναγνώστας ἱβ'. Καὶ ὅτε πληρωθεῖ ὁ ἀριθμὸς τῶν δώδεκα, λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος καὶ τὸ λοιπὸν εὐαγγέλιον, ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀποζώννυται τὴν σινδῶνα καὶ περιβάλλεται τὸν μανδύαν, καὶ μεθιστάμενος ὁ ἀρχιδιάκονος, ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιερεὺς: Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι. Καὶ λέγει τὸ δεύτερον εὐαγγέλιον. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Πρὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα εἰδώς. Goar, p. 593. The Foot-Washing is accompanied by the chant Τῶ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης... Ἡ τὸ ἄσχετον κρατοῦσα καὶ ὑπερῶν ἐν αἰθέρει ὕδωρ... Μαθηταῖς ὑποδεικνύει ταπεινώσεως ὁ Δεσπότης τύπον... Ἔρχεται οὖν πρὸς τὸν Σίμωνα (for the rest of the reading see Goar, p. 593). At the washing of Simon's feet, one chants: Πρὸς σὲ ὀρθρίζω. Ῥυθέντες πόδας καὶ προκαθαρθέντες... Ὁρᾶτε, ἔφης, φίλοι, μὴ θροεῖσθε· νῦν γὰρ ἤγγικεν ὥρα ληφθῆναί με κτανθῆναι... Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι ἡμᾶς, as well as another Gospel reading and the same prayer as in Goar, p. 594. After the prayer, the deacon says: Σοφία. Ὁ λαός· Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Ἀγιασθεῖ ἡμᾶς νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 65v. Gospel readings for important feast days of the liturgical year.

f. 76. Εὐαγγέλια τῶν παννουχίδων τῆς πρῶτης ἐβδομάδος τῶν ἁγίων νηστειῶν. || (p. 0350)

f. 78v. (Gospel reading) τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων εἰς τὸν ὄρθρον.

f. 79v. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν λαμπρὰν κυριακὴν τῆς ἁγίας καὶ ἐνδόξου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως.

f. 81. Τάξις καὶ χειροτονία εἰς ἡγούμενον καὶ ἡγουμένην.

Ἐπὶ προχειρίσεως ἡγουμένης προσάγεται ἡ μέλλουσα χειρίζεσθαι καὶ τῶν ψηφισαμένων αὐτῇ μοναχῶν καὶ ψάλλουσι: Βασιλεῦ οὐράνιε, καὶ λέγουσι: Προσφέρομεν τὴν εὐλαβεστάτην ἀδελφὴν ἡμῶν ἢ δεῖνα μοναχὴν εἰς ἡγουμένην τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης τοῦ ἁγίου τοῦδε, εἰπόμεν ὑπὲρ αὐτῆς. Κύριε ἐλέησον γ'. Εἶτα ἐπιτίθησιν ὁ ἀρχιερεὺς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν

αὐτῆς, σφραγίζων τρίς, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός, ὁ διὰ παντὸς τῆς ἀνθρώπων σωτηρίας πρόνοιαν ποιούμενος... Alexandr. 371, ad 1407, f. 48. Ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν· Κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν. Goar, p. 395. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν αἶρει τὸ περικείμενον αὐτῆς παλίον καὶ περιτίθησιν αὐτῇ ἕτερον παλίον, καὶ ἀσπάζονται αὐτὴν αἱ ἀδελφαί.

f. 82. Εὐχὴ εἰς χειροτονίαν ἡγουμένου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν τῇ ἁγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ τάγματα καὶ βαθμούς. See Alexandr. 371, f. 48.

f. 82v. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἀλόγως ὑπὸ τινων ἀφοριζομένων ἢ λόγῳ δεσμευόντων.

Ὁ Θεὸς ὁ φοβερός καὶ δυνατός, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρμούς ἐξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον... Goar, p. 531.

f. 83. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων. Same as in Sinait. gr. 974, f. 101, with some differences (noted above).

f. 95. Τάξις γινομένη τῶν ἁγιασμῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου, ἐν ἣ τελεῖται τῇ Κυριακῇ τῶν ἁγίων πατέρων τη' πρὸ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς. Same as in Sinait. gr. 974, f. 114, with minor differences (noted above).

f. 108. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀντίφωνα καὶ εὐχαὶ τῆς παννυχίδος τῶν ἁγίων νηστειῶν.

Ἀντίφωνον α' ἤχος πλ. α' ψαλμὸς ριθ'. Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα... Ὡς οἰκτίρων Κύριε... Κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχὴν μου || (p. 0351) ἀπὸ χειλέων... Ὡς οἰκτίρων, Κύριε... Μετὰ τῶν μεσοῦντων... Ὡς οἰκτίρων... Ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς... Ὡς οἰκτίρων, Κύριε. Εὐχὴ εἰς τὴν παννυχίδα α'. Οἱ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας τῇ θεωρίᾳ τῆς ἐν τῇ κτίσει μεγαλουργίας σου ἐντρύφησαντες, Κύριε... See above, p. 13–14 (in the footnotes). Ἀντίφωνον β' ἤχος πλ. β'. Ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ ὄρη... Τῆς εὐσπλαγχνίας τήν. Ἡ βοήθειά μου παρὰ Κυρίου, τοῦ ποιήσαντος... Τῆς εὐσπλαγχνίας τήν... Κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ... Τῆς εὐσπλαγχνίας τήν... Κύριος φυλάξει τὴν εἰσοδὸν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου. Τῆς εὐσπλαγχνίας. Δόξα καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας... Εὐχὴ ἀντιφώνου β'. Σὲ τὸ αἶδιον καὶ ἀνέσπερον φῶς, ὁ Θεὸς ἡμῶν... See above, p. 14 (in the footnotes). Ἀντίφωνον γ' ἤχος πλ. β'. Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μου... Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε. Ἐστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐνεκα τῶν ἀδελφῶν μου... Ἐλέησον... Ἐνεκα τοῦ οἴκου Κυρίου... Ἐλέησον... Δόξα καὶ νῦν, Ἐλέησον. Ὁ τὴν ἄπνον καὶ ἀκατάπαυστον δοξολογίαν ὑπὸ τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀσωμάτων. See above, p. 14 (in the footnotes). Εὐχὴ δ'. τῆς ἀπολύσεως Δέσποτα παντοκράτωρ ἀκα-

τάληπτε, ἡ ἀρχὴ φωτὸς καὶ ἀπερινόητος δύναμις. Ibid. Εὐχὴ κεφαλοκλισίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κλίνων τὰς καρδίας ἡμῶν... See above, p. 15.

f. 111. Εὐχὴ ἐπὶ κολύβοις μνήμαις ἀγίων καὶ εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος.

Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου, Κύριε... Goar, p. 524.

f. 111v. Εὐχὴ εἰς τοὺς πέντε ἄρτους.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλόγησας τοὺς πέντε ἄρτους... Goar, p. 34, but with some additions.

f. 112. Εὐχὴ εἰς μετάληψιν καὶ εὐλογίαν σταφυλῆς.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, εὐλόγησον τὸν καρπὸν τοῦτον τὸν νέον τῆς ἀμπέλου... See above, p. 47.

f. 112v. Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ εὐλογία σταφυλῆς ἐπὶ τρύγη.

Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Goar, p. 47.

f. 113. Dismissals for major feast days.

Εἰς τὴν ὑψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ· Δόξα τῇ ἀγία ὑψώσει σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ ἐκουσίως Χριστὸς ὁ ἀληθινός... Εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν ὁ ἀρχιερεὺς· Δόξα τῇ ἀγία γεννήσει σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ὁ ἐν Βηθλεὲμ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθεὶς Χριστὸς ὁ ἀληθινός... The rest are similar. || (p. 0352)

f. 114. Μεγαλυνάρια τῶν ἑορτῶν, ψαλλόμενα εἰς τὴν θ' ὥδην τῶν κανόνων (for feasts of the Theotokos and of Christ).

f. 115. Male and female names for those receiving monastic tonsure.

f. 118. Arabic text, occasionally interrupted by a couple of prayers in Greek.

f. 150 (in a different hand). Εὐχὴ εἰς τὸν οἰκονόμον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα σαφῶς οἰκονομῶν. Goar, p. 232. Σὲ ἱκετεύομεν, πολυέλεε, εὐσπλαγχνε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν. Goar, p. 394.

f. 150v. Λέγει ταύτην καὶ πατριάρχης. Εὐχὴ, ἣν λέγει ἀρχιερεὺς ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, ὅτε μέλλῃ χειροτονηθῆναι· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ τῶν κυριευόντων ἀπάντων Κύριος, ὁ δι' ἑαυτοῦ τὸ τῆς οἰκονομίας ἐκτελέσας μυστήριον...

f. 152. Διάταξις εἰς ἀρχιερέα.

Ὅτε μέλλῃ ψηφισθῆναι ἀρχιερεὺς, στέλλει ὁ πατριάρχης δύο τῶν αὐτοῦ κληρικῶν σταυροφόρους· μέγας χαρτοφύλαξ καὶ μέγας σακελλάριος, καὶ

ὑπάγουσιν εἰς τὸν ψηφισθέντα τὸ μήνυμα καὶ λέγουσιν· Ὁ παναγιώτατος ἡμῶν ἀυθέντης καὶ δεσπότης, πάππας καὶ πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Αἰγυπτίας, καὶ Αἰθιοπίας, Λυβίας, Πενταπόλεως, καὶ κριτῆς τῆς οἰκουμένης καὶ ἡ μετ' αὐτὸν θεία καὶ ἱερὰ μεγάλη σύνοδος ἔχει σε ὑποψήφιον τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως τῆσδε τῆς θεοσώστου πόλεως τῆσδε. Καὶ ἀποκρίνεται οὗτος, ὀρθίως ἐστώς· Τίς εἰμι ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος καὶ ἀμαρτωλός, ὅτι ὄλως ἐμνήσθη μου ὁ παναγιώτατός μου ἀυθέντης καὶ δεσπότης, πάππας καὶ πατριάρχης; Here the text breaks off.

f. 153. Betrothal office.

Beginning lost. Δέσποτα Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς. Sinit. gr. 977, s. XVI, f. 314. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα... Goar, p. 311. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν γ'. Ὁ τῶ παιδί τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ συμπορευθεὶς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, στελλομένῳ νυμφευθῆσαι τοῦ Κυρίου αὐτοῦ... See above, p. 95. Εἶτα δίδωσιν αὐτοῖς πρὸς ἕνα δακτύλιον καὶ ἀλλάσσουσιν, εἶτα σφραγίζει αὐτούς. Λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν εἰς μνήστρα· Δεξιὰ Ἰησοῦ ἄχραντε Υἱέ, τοῦ Πατρὸς... Sinit. gr. 977. Καὶ τοῦ δὲ εἰπόντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῶ Κυρίῳ, καὶ ἐπέρχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων μνηστευσάμενος. Goar, p. 311.

f. 154. Ἀκολουθία εἰς τὸ στεφανῶσαι τοὺς νομίμῳ γάμῳ συναπτομένους. Sinit. gr. 977, f. 319, with minor difference (see the footnotes above).

|| (p. 0353)

f. 162v. Arabic text with short passages of Greek text.

f. 174. Εὐχὴ ἐπὶ τεθνεῶντας ἀφορισθέντας ὑπὸ τινων, ὅτε ἐν τῶ βίῳ ὑπῆρχον· ὀφείλει οὖν ἀναγνωσθῆναι ὑπὸ ἀρχιερέως ἐπάνω τοῦ τάφου.

Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπὶ τῶ κορυφαίῳ τῶν σῶν μαθητῶν καὶ τῶ ἀποστόλῳ Πέτρῳ τὴν σὴν ἐκκλησίαν οἰκοδομήσας.

f. 174v–179. Arabic text.

f. 179. Πρόσεχε σεαυτῶ καὶ βλέπε τὴν διακονίαν, ἣν παρέλαβες. Exhortation to the priest.

0353 [Athos, Koutloumousiou, 491]

XLI. Εὐχολόγιον. Athos, Koutloumousiou, MS 491, parchment, in 4°, beautiful 14th-century hand, 358 ff. This *euchologion* was copied for the female monastery of Christ Philanthropos in Constantinople, as witnessed by the annotation:

καὶ ἐτέθησαν ἐν τῇ σεβασμῖα ταύτῃ τοῦ Φιλανθρώπου μονῆ (f. 78v). Many passages in the text refer to a monastery for nuns.

f. 7. Ἀκολουθία σὺν Θεῶ ἀγίῳ τοῦ ἀγίου ἐλαίου, ἀγιαζομένου ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πρεσβυτέρων.

Standard beginning, Psalm 50, Arsenios' canon, *stichera* for the Ainoi, *Trisagion*, *troparia* „Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε“, „Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς“, „Πολλὰ τὰ πλήθη“, the litany of fervent supplication „Ἐλέησον ἡμᾶς“. The second petition „Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ὑγείας“, is accompanied by forty „Κύριε, ἐλέησον“. The third petition, Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἕλεων, εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι..., has three „Κύριε, ἐλέησον“. After the *ekphonesis* Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος, –καὶ εἰ μὲν ἐστὶ ἐσπέρας, γίνεται ἀπόλυσις, εἰ δὲ πρωΐ, τίθεται ἐν τῷ μέσῳ τετραπόδιον, and one begins preparing for blessing the oil. Standard beginning, Psalms 50 and 90, κατανυκτικὰ καὶ θεοτοκία (see *Βογοσλужение*, Appendix, p. 122), but with some addition, accompanied by the prayer Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει... Goar, p. 335, with *kontakia* (*Βογοσλужение*, Appendix, p. 122), εἶθ' οὕτως προσέρχεται ἡ μέλλουσα ποιῆσαι τὸ ἅγιον ἔλαιον among the priests and asks for pardon: Εὐλογήσατε... p. 122, to which the priest replies: Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σοι καὶ ἐν τῷ νῦν (αἰῶνι) καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, prayer over the censer: Ἄναρχε, ἀδιάδοχε... p. 337, litany (p. 120n.), *prokeimenon* (p. 122n.3), readings from Apostol and the Gospel, litany with a prayer and || (p. 0354) the prayer (p. 123) Εὐδιάλλακτε Κύριε (p. 125n.3, p. 123), Εἰσάκουσον etc. (p. 123). After the prayer „Πάτερ ἅγιε“, same litany as above. *Prokeimena*, Apostol and Gospel readings same as in Mosq. Syn. gr. 498, see *Βογοσλужение*, Appendix, p. 121–135 in the footnotes, except that the seventh reading is from the Epistle to Timothy: Ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι, and that the reading from Luke's Gospel is: Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις. The first four prayers are the same as in Mosq. Syn. gr. 498, but the fourth Gospel reading is followed by the prayer, Κύριε ὁ Θεός, ὁ παιδεύων Goar, p. 342; the fifth Gospel reading has Εὐχαριστοῦμέν σοι p. 343, the sixth –Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν ἰατρὸς p. 345, then at the litany: Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν. Goar, p. 346, and the prayers Πάτερ ἅγιε... Goar, p. 338. When the Gospel is laid on the head, –Εὐσπλαγχνε, πολυέλεε. *Βογοσλужение*, Appendix, p. 133. Same ending as in Mosq. Syn. gr. 498, but without the catechesis. *Ibid.*, p. 135.

f. 60. Ἀκολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ.

f. 69. Εὐχαὶ εἰς ἀρχαρέαν μοναχὴν ῥασοφοροῦσαν Goar, p. 378, but without explanatory notes describing the celebrants' actions.

f. 70. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤγουν τοῦ μανδουωτικοῦ.

Same beginning as in Athos, Vatop. 133 (p. 276 above), but without the remark about the abbot and the priest. The office is performed by the abbess and

the *ecclesiarchissa*. The questions include: Ἀρνῆ τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς, φίλους καὶ πᾶσαν κοσμικὴν προσπάθειαν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Ἐξήγγειλας πᾶσαν ἀνομίαν καὶ πᾶσαν ἁμαρτίαν; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ, τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα καὶ τὴν ἁμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυψα. Ἐρώτησις· Ἀποτάσσει τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ... Διατηρεῖς σεαυτὴν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἀγάπῃ τελείᾳ πρὸς ἐκάστην τῶν λοιπῶν; Ἀπόκρισις· Τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντός μοι, τὰ πάντα προθύμως φυλάξω. Εἶτα λέγει ὁ ἱερομόναχος· Βλέπε, ἀδελφή... Goar, p. 383. Ἰησοῦ Χριστοῦ... After the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἀξιους εἶναι Goar, p. 385 is added another prayer: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν ὄντως ἀγαπήσας Goar, p. 328..., after the words: Ἴδου ὁ Χριστός... Ὅταν δὲ συντάξῃται, λέγει πάλιν πρὸς αὐτόν· Εἰ οὖν ἐκ προαιρέσεώς σου θέλεις τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα λαβεῖν. Λάβε τὸ ψαλλίδιον καὶ ἐπίδος μοι. The *chiton* is put on after the prayer: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὴν δούλην σου... p. 386, and then ἐγχειρίζει αὐτὴ ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῆς χειρὶ ὁ κατηχητὴς τὸν τίμιον σταυρόν, λέγων οὕτως· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω... Εἶθ' οὕτως ἐν τῇ λαῖᾳ αὐτῆς χειρὶ ἐγχειρίζει αὐτὴ ἐφαπτομένην λαμπάδα, λέ- || (p. 0355) γων οὕτως· Εἶπεν ὁ Κύριος· οὕτω λαμψάτω... Goar, p. 413. Καὶ τιθέντος ἀναλογίου, ἐπιτίθεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, εἶτα ἀσπάζεται πρῶτον ἢ ἀποκαρεῖσα τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, εἶθ' οὕτως τὴν ἡγουμένην καὶ καθ' ἐξῆς τὰς λοιπὰς ἀδελφάς, ἀγομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαρχίσεως, ψαλλουσῶν τῶν ἀδελφῶν τὰ στιχηρὰ τὸ Δεῦτε, πιστοί, ὁμοφρόνως νῦν ἀσπασώμεθα, ἅτινα στιχηρὰ προεγράφησαν καὶ ἐτέθησαν ἐν τῇ σεβασμίᾳ ταύτῃ τοῦ Φιλανθρώπου μονῆ, Δόξα, τὸ κοντάκιον, Καὶ νῦν, θεοτοκίον, εἶτα τὸ Τρισάγιον, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου. Εἰσοδεομένων δὲ τῶν ἀγίων, προπορεύεται ἢ ἀποκαρεῖσα, ὀψικεύουσα μετὰ τῆς λαμπάδος, ἄχρις οὗ εἰσελθέτωσαν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, ὀψικεύεται ἢ ἀποκαρεῖσα ὑπὸ πασῶν τῶν ἀδελφῶν, φωτοφορουσῶν ἕως τῆς τραπέζης, ἐν ἧ καὶ διακονεῖ αὐτὴ ἀνεπαισχύντως· συντάττει γὰρ τότε ταύτην ταῖς ὑπηρετούσαις ἢ καθηγουμένη, κὰν ὁποῖα καὶ ἦ, τὴν τῶν ἀδελφῶν εὐλογίαν αὐτὴν προμηθουμένη· προπέμπουσαι δὲ ταύτην αἱ ἀδελφαὶ ψάλλουσι τὸ Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον... ἐπιλέγουσι δὲ τοῦτο ἀπερχόμεναι ἐν τῇ τραπέζῃ ἐκ τρίτου, εἶτα τὸ Ὑψώσε σε, ὁ Θεὸς μου.

f. 79. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

Begins as in Goar, p. 403. Εὐλογητὸς ὁ Θεός, *Trisagion*, Psalm 50, *canon, stichera* as in Goar, p. 403–404, *Trisagion, Our Father, troparia*: Τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν ἐπίσκεψαι... Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς..., *litany* with a prayer and dismissal. The office itself is similar to that for monks, as in Vatop. 133. See above, p. 278–282. This manuscript explains with greater clarity that the deacon takes out the Gospel, that he says „Σοφία. Ὁρθοί“, and that *antiphons* are sung. The removal of the *koukoulion* is accompanied by the same two prayers as in Goar, p. 419, without the third, dismissal prayer.

f. 111v. Ακολουθία εἰς ψυχορραγοῦντας.

Begins as in Goar, p. 585–587, *Trisagion, Our Father*, „Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε“, „Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς“, „Πολλὰ τὰ πλήθη“, litany of fervent supplication with a prayer of fervent supplication and dismissal.

f. 118. Κανὼν ἕτερος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἱκετήριος εἰς ἐξομολόγησιν καὶ εἰς ψυχορραγοῦντα. Conf. Goar, p. 686.

f. 122v. Ἐτερος κανὼν παρακλητικός εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ψαλλόμενος ἐπὶ ψυχορραγοῦσαν.

f. 128. Τάξις καὶ ἀκολουθία ἐπὶ τελευτησάσης μοναχῆς.

Same beginning as in Vator. 133; see p. 282–284 above, up to „Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος“, the litany is followed by *makarismoï* and *stichera* by Damaskenos and Theophanes (same as Jerusalem 273, s. XV, but without *antiphons*), litany, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον and Romanus's *oikoi* with the refrain || (p. 0356) *alleluia*, *prokeimenon*, readings from the Epistle to the Corinthians (“Christ has indeed been raised from the dead”), Gospel reading (Goar, p. 430), and at the moment of kissing the departed, the *stichera* Δεῦτε τελευταῖον. Ποῖος χωρισμός... Πάντα τὰ τοῦ σώματος νῦν... Οἶα ἡ ζωὴ... Σήμερον ἡ τοῦ βίου... Σήμερον τῶν ματαίων ἡ ἐλπίς... Δεῦτε ἐν τοῖς τάφοις... Πᾶσαι αἱ ὀρῶσαι με... Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας... After the kissing the body is picked up and carried to the cemetery, while chanting Ἀνάπαυσον, Σωτήρ... Ὁ ἐκ Παρθένου..., *Trisagion, Our Father*, Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Μήτηρ ἁγία. At the cemetery: Ὁρῶντές με ἄφωνον... Μετὰ πνευμάτων δικαίων. Refrain: Εἰσαγαγὼν καταφύτευσον... Σὺ εἶ ὁ Θεός... Εἰς τὴν κατάπαυσιν... Στίχος· Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως... Τὴν ἀειτάραχον θάλασσαν... Δόξα καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή. *Stichera*: Σὺ ἐπλασάς με, Κύριε... Στίχος· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ... Ἡ αἰοίδιμος φωνή... Δόξα, Καὶ νῦν, Σὲ δυσωποῦμεν... Θάνατός σου, Κύριε... Στίχος· Ἡ ψυχὴ αὐτῆς... Παντοκράτωρ ὕψιστε... Δόξα καὶ νῦν, Τὰ οὐράνια ὑμνεῖ σε. Then the body is buried, the priest pours off oil from the lamp, saying *alleluia*, and closes the tomb while chanting the *troparia*: Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου... Στίχος· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ, same *troparion*, Δόξα, Καὶ νῦν, ὦ Κύριε, προστασία πάντων... Πνευματικά μου ἀδελφαί, μή μου ἐπιλάθεσθε... Στίχος· Μνήσθητι, Κύριε... Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας... Δόξα, Κατάπαυσιν δικαίους... Νῦν, Εἰρήνευσον πρεσβείαις, *Trisagion, Our Father*, Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός, Δόξα καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία ἡ τοῦ ἀφράστου... litany and dismissal.

f. 175v. Ακολουθία ἐν νεκρωσίμοις. *Pannychis* with a *canon*.

f. 190. Εὐχαὶ διάφοραι.

f. 192v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ ἐγκαινίοις ναοῦ. Comprises two prayers.

f. 208v. Εὐχαὶ ἀντιφώνου πρώτου. 13 vesperal prayers. The fifth prayer is Εὐλογητὸς εἰ Κύριε. Goar, p. 35. The eighth one: Εὐχή η' τῆς εισόδου p. 31. The ninth, tenth, and 11th prayers: p. 35–36; the 11th prayer being entitled Εὐχή ια', ποίημα Γερμανοῦ πατριάρχου (f. 213v). The 12th is Εὐχή ιβ' τοῦ λυχνικοῦ Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος... p. 29. The 13th is a *kephaloklisia* prayer.

f. 216v. Ἀρχὴ τῶν ἔωθινῶν εὐχῶν, Goar, p. 39–42. The ninth prayer is Εὐχὴ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ὁρθρου (f. 229v), the tenth— „Εὐχὴ ἔωθινὴ θ' ἦτοι τοῦ πε-
ντηκοστοῦ“ (f. 222), the 12th— „Εὐχὴ εἰς τοὺς αἶνους“ (f. 223v).

f. 224v. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. || (p. 0357)

This baptismal office is similar to the one I published in *Богослужение*, Appendix, p. 9–16, except that the petitions in the litany are ordered as follows: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ ἀγιο-
ασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν... Ὑπὲρ τοῦ δεῖνος τοῦ νῦν προσερχομένου τῷ ἀγίῳ βαπτίσματι... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτῷ τὸ ὕδωρ τοῦτο λουτρὸν παλιγγενεσίας... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Τῆς παναγίας...

f. 245v. Εὐχὴ ἄλλη τῶν ἀγίων βαπτισμάτων, ἔχουσα τὸ προοίμιον σύ-
ντομον· Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός... p. 303.

Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν νεοφωτισθέντα τῆ ἡ' ἡμέρᾳ. See above, p. 275. The text for the cutting of the baptisand's hair is the same.

f. 249v. Εὐχαὶ τοῦ ἀγίου νιπτῆρος, γινόμεναι ἐν τοῖς μοναστηρίοις. Goar, p. 592–594.

f. 252. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ιδρύσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγί-
ας τραπέζης. See above, p. 275–276.

f. 273v. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσῃ ἀγία τραπέζῃ. Ibid. f. 207. Goar, p. 490–491.

f. 277. Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

f. 285v. Τάξις γινομένη ἐπὶ ἐγκαινίοις ναοῦ and other prayers for various occasions.

f. 310. Τάξις γινομένη ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν ἀνθρώπων. See N. F. Krasnoseltsev, *Святѣишн. о литурѣ. ркп. Ватиканск. библ.*, [Kazan 1885,] p. 111–114.

f. 3.8. [sic] Εὐχὴ τῆς λιτῆς τοῦ μεγάλου ἔσπερινοῦ and other prayers for various occasions.

f. 333v. Τάξις γινομένη εἰς τεκνοποιήσιν and other prayers.

f. 339. Τάξις γινομένη πρὸς τὸν μέλλοντα ἐγκλείσασθαι.

f. 343. Τάξις γινομένη ἐπὶ τινα φιλόχριστον προσελθόντα καὶ αἰτοῦντα γενέσθαι ἀδελφὸν ἡμῶν πνευματικὸν ἐν τῇ ἀγίᾳ μονῇ ταύτῃ.

Λέγει ὁ ἱερεὺς Εὐλογητὸν καὶ, ἡμῶν ψαλλόντων τὸ Τρισάγιον, δίδονται κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, εἴθ' οὕτως ψάλλομεν τροπάριον, ἦχος πλ. β'. Ὡς ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν... Εἶτα δοξάζομεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἀγίου, ἐν ᾧ κατοικοῦμεν, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἀγίων... Ὁ δὲ μέλλων γενέσθαι ἀδελφὸς ποιεῖ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν καὶ ἐτέραν εἰς τὸ ἔν μέρους τοῦ μυακίου καὶ ἐτέραν εἰς τὸ ἄλλον, εἶτα, στραφείς ὀπισθεν, ποιεῖ πρὸς μίαν μετάνοιαν τοὺς δύο χοροὺς καὶ ἀποσκεπα- || (p. 0358) σθεις ὑποκλίνει τῷ ἡγουμένῳ τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, ὁ δὲ ἐπιθείς ἐπὶ τὴν τοῦτου κεφαλὴν τὸ εὐχολόγιον, Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν εἰπών, εὐθὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε, μονογενές, ἀναρχον γέννημα τοῦ συναράχου Πατρὸς...

f. 346. Εὐχή ἐπὶ προχειρίσει βασιλέως. Goar, p. 726–727.

f. 350. Μεθοδίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως διὰ ταξίς περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία ἐπιστρεφόντων. See above, p. 292.

0358 [Athens, National Library, 356]

XLII. Συνοδικόν, Athens, National University Library, MS 356, in 4°, 46 ff., copied on parchment by a legible 14th-century hand. There are substantial losses at the beginning, middle, and end. These can be filled in thanks to the similar and contemporaneous Athonite Koutloumousiou MS, which contains a similar Συνοδικόν. The text in the Athens MS begins with καὶ ἔαρ ἔπλασας αὐτά, μνήσθητι ταύτης, and ends: Ἐκφώνησις· Φιλοθέου, τοῦ ἐν μακαρία τῇ λήξει γενομένου ἀγιωτάτου καὶ ἀοιδίμου πατριάρχου, τοῦ στερωῶς ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ, καὶ τῶν ὀρθῶν αὐτῆς δογμάτων, καὶ λόγοις, καὶ πράξεσι, καὶ διδασκαλίαις, καὶ διαλέξεσι καὶ συγγράμμασιν ἀγωνισαμένου. Αἰωνία ἡ μνήμη γ'. The text is quite similar to the one printed in Τριῶδιον 1873 Ἐνετίσιν, p. 138–150. It has the following peculiarities: a) specifies how certain passages are to be pronounced, e.g. χαμαὶ and ἐκφώνησις, b) the *anathematismoι* against Constantine, Metropolitan of Kerkyra, are preceded by two *anathematismoι* which do not appear in the printed *Synodikon*: Τοῖς λαληθεῖσι κακῶς καὶ ἀσεβῶς παρὰ τοῦ χρηματίσαντος μητροπολίτου Κερκύρας Κωνσταντίνου τοῦτου Βουλγαρίας, τοῖς καὶ παρ' αὐτοῦ ἀναθεματισθεῖσιν. Ἀνάθεμα α'. Πᾶσι

τοῖς φρονοῦσι τὰ τοιαῦτα. Ανάθεμα γ'. c) the *anathematismos* against John Eirenikos is extended by: Ὅλοις τοῖς αἰρετικοῖς. Ανάθεμα γ' (according to the printed text, this phrase precedes the *anathematismoi* against Barlaam and Akindynos), d) the omission of the *anathematismos* against the already mentioned heretics, contained in the printed (on p. 147) office: „Πᾶσι τοῖς δυσσεβέσιν αὐτῶν λόγοις τε καὶ συγγράμμασιν. Ανάθεμα γ'." Ἀρείῳ τῷ πρώτῳ θεομάχῳ καὶ ἀρχηγῷ τῶν αἰρέσεων ending with Μιχαήλ, τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν βασιλέως καὶ Θεοδώρου, τῆς μα- || (p. 0359) καριωτάτης βασιλίδος. Αἰωνία ἡ μνήμη γ', e) the *anathematismoi* against Barlaam and Akindynos are followed by exclamations in honour of the living emperors: Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων. Ὁ Θεὸς φυλάξαι τὸ κράτος αὐτῶν. Ὁ Θεός, τὴν βασιλείαν αὐτῶν εἰρηνεύσαι. Οὐράνιε βασιλεῦ, τοὺς ἐπιγείους φύλαξον, f) the printed text (p. 148–149), in the rite of intoning memory eternal to John Dukas, distorts one of these passages (evidently because of faulty proofreading after typesetting), rendering it incorrectly as follows: Ἰωάννου, τοῦ ἐν εὐσεβεί τῇ μνήμῃ γενομένου ἀοιδίμου βασιλέως ἡμῶν τοῦ Δοῦκα, τοῦ διὰ θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθέντος πάλιν (?) Θεοδώρου μοναχοῦ. In our MS, the passage consists of two parts and has the correct form: Ἰωάννου, τοῦ ἐν εὐσεβεί τῇ μνήμῃ γενομένου ἀοιδίμου βασιλέως ἡμῶν τοῦ Δοῦκα. Αἰωνία ἡ μνήμη γ'. Θεοδώρου, τοῦ ἐν εὐσεβεί τῇ μνήμῃ γενομένου ἀοιδίμου βασιλέως ἡμῶν τοῦ Δοῦκα, τοῦ διὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθέντος πάλιν Θεοδώρου μοναχοῦ. Αἰωνία ἡ μνήμη γ'. g) Emperor John Kantakouzenos (Joasaph in monastic life) is mentioned in the manuscript's office as: τοῦ στερωῶς ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ καὶ τῶν ὀρθῶν αὐτῆς δογμάτων, καὶ λόγοις, καὶ πράξεσι, καὶ διαλέξεσι, καὶ συγγράμμασιν ἀγωνισαμένου. Αἰωνία ἡ μνήμη, h) among empresses, our text mentions, after Theodora, Ζωῆς καὶ Θεοδώρας (the second), i) the printed text contains a few names that do not occur in our MS: after Irene (nun Eugenia), it lists Theodora (Eugenia in monastic life) and Irene II (p. 149), and k) our MS text ends with the name of Empress Anna (nun Anastasia), who in word and deed fought the teaching of Barlaam and Akindynos. An empty page is then followed by the exclamation of memory eternal for Γερμανοῦ, Ταρασίου, Νικηφόρου κ.τ.λ. (p. 149).

0359 [Athos, Koutloumousiou, 33]

XLIII. Συνοδικόν, Athos, Koutloumousiou, MS 33, in 16°, 100 ff., copied on parchment in a beautiful 14th-century hand, except for the first four leaves, added on paper in the 16th century. The text begins: Ἐποφειλομένη πρὸς Θεὸν ἐτήσιος εὐχαριστία κ.τ.λ. With the few exceptions, this MS resembles in composition and wording the Athens one above. The differences || (p. 0360) are as follows: 1) the manner of pronouncing certain phrases is indicated, for instance γεγωνο-

τέρρα (φωνῆ) and ἐκφώνησις, 2) „Ἀνάθεμα“ is chanted thrice after certain *ekphoneseis*, 3) the *anathematismoi* against N. Basilakes, Soterichos and others are preceded by: Τὰ εἰσαχθέντα καὶ λαληθέντα παρὰ Μιχαήλ, τοῦ γεγονότος διδασκάλου πρωτεκδίκου... (printed in F. I. Uspenskii, *Синоδικъ въ недѣлю православія*, Odessa 1893, p. 22), 4) the tenth *anathematismos* against Italos and his school is followed by the remark „Μηνὶ Μαρτίῳ ἰγ' ἰνδ. ε' ἔτους 6590 (AD 1082) and by an 11th *anathematismos* Τοῖς παρὰ τὴν χριστιανικὴν καὶ ὀρθόδοξον πίστιν... (see Uspenskii, *Синоδικъ въ недѣлю православія*, p. 18), 5) the *anathematismoi* against Barlaam and Akindynos were printed from this MS (under no. 45) in Bishop Porphyrius Uspenskii's *Исторія Аθона*, III.2, St Petersburg 1892, p. 780–785; unlike the printed *Triodion* of 1783, these do not include the *anathematismos* against Argyros (Uspenskii, *Синоδικъ въ недѣлю православія*, p. 34), 6) the commemoration of John Kantakouzenos (Joasaph in monastic life), written by a hand of s. XVI–XVII, does not contain the phrase: τοῦ στερωῶς ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας κ.τ.λ., 7); this is followed by a commemoration of Emperor Manuel Palaeologus (Matthew in monastic life), which is not present in the printed text and in the Athens MS, 8) there is no mention of Lady Anna (cf. Τριώδ. 1783, p. 149), Anastasia in monastic life, 9) there are, however, four Ladies Irene commemorated, two of which took the monastic name Eugenia (the secular name of the last lady is omitted in the MS), whereas the printed text only mentions three of these, 10) after the name of the last Lady Irene a hand of the 16th–17th century has added Ἐλένης τῆς.

0360 [Athos, Xenophon, 163]

XLIV. Liturgical scroll, Athos, Koutloumousiou, MS 163, thin narrow strip of parchment, s. XIV.

Ordination of a bishop (beginning lost).

Ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου.

Μετὰ τὸ εἰσενεχθῆναι τὰ ἅγια δῶρα καὶ ἀποτεθῆναι ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, καὶ πληρωθῆναι τὸν μυστικὸν ὕμνον· Οἱ τὰ χερουβιμ μυστικῶς, ἐπιδίδοται τῷ ἀρχιεπισκόπῳ ὁ πρὸς συνήθειαν χάρις, ἐν ᾧ γέγραπται, ἃ καὶ ἐκφωνεῖ εἰς ἐπήκοον πάντων ταῦτα· Ἡ θεία χάρις Goar, p. 242. || (p. 0361) Καὶ λέγουσιν οἱ συμπαρόντες γ' τὸ Κύριε ἐλέησον. Καὶ προσάγεται ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι, καὶ τούτου γονυκλιτοῦντος. ποιῶν ὁ ἀρχιερεὺς σταυροῦς γ' ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἔχων ἐπικειμένην αὐτὴν τὴν χεῖρα, ἐπεύχεται οὕτως· Ὁ Θεὸς ὁ ἀναρχος καὶ ἀτελεύτητος ... Goar, p. 242. Καὶ ποιεῖ εἰς τῶν πρεσβυτέρων εὐχὴν διακονικὴν οὕτω· Ἐν εἰρήνῃ κ.τ.λ. Goar, p. 243 with the additions: Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων ... Καὶ πάντων τῶν χρηζόντων ... Καὶ ἐν τῷ γίνεσθαι ταύτην τὴν εὐχὴν ὑπὸ πρεσβυτέρου. Goar, p. 245, with some

peculiarities, noted by Porphyrius [Uspenskii], *Второе нумешествие по святой горѣ Аѳонскої*, Moscow 1880, p. 49.

Ἐπὶ χειροτονία διακόνου. Goar, p. 211, but similar to the office for ordaining a priest. The addition printed by Goar is not found in this MS: Τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ διακονίσης ἄνευ τοῦ γονυκλιτῆσαι αὐτήν· ἐκείνη γὰρ μόνην τὴν κεφαλὴν κλίνει, καὶ μετὰ τὴν θείαν μετάληψιν λαμβάνουσα τὸ ἅγιον ποτήριον παρὰ τοῦ χειροτονήσαντος αὐτήν, οὐδενὶ μεταδίδωσιν ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' εὐθέως ἀποτίθεται αὐτὸ ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ.

Ἐπὶ χειροτονία διακονίσης Goar, p. 218.

Ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου p. 204 cod. S. Marci. Desinit: Εἶτα κράζει ὁ χειροτονοῦμενος ὑποδιάκονος γ'. Ὅσοι πιστοὶ καὶ δίδωσι νίψασθαι τῶν χειροτονησάντων.

Ἐπὶ προχειρίσει ἀναγνώστου καὶ ψάλτου. Προσάγεται ὁ μέλλων προχειρίζεσθαι ἀναγνώστης τῷ ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ λαμβάνει τὸ ψαλλίδιον, καὶ κείρει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς ... Καὶ δίδωσιν αὐτὸν καρῆναι, καὶ μετὰ τὸ καρῆναι προσάγεται τῷ χειροτονοῦντι, ὁ δὲ ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ σφραγίζων γ' ἐπεύχεται οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ Goar, p. 194. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν δίδεται τῷ μὲν ἀναγνώστῃ ἀποστολικὸν βιβλίον καὶ ἀναγινώσκει, τῷ δὲ ψάλτῃ Ψαλτήριον καὶ λέγει προκειμένον.

Ἐπὶ προχειρίσει ἡγουμένου. Goar, p. 396.

Ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν. See Porphyrius [Uspenskii], *Второе нумешествие по святой горѣ Аѳонскої*, p. 51–54, where the text however is not printed in full (some passages being replaced by καὶ ἐξῆς) and a few paragraphs are omitted: Ἐν εἰρήνῃ καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἐξῆς. Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦ δεῖνος καὶ τῆσδε τῶν συναπτομένων... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει ... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν ... Τῆς παναγίας ... || (p. 0362) When crowning the bride, the priest says Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον αὐτήν. The concluding admonition, omitted by Bishop Porphyrius [Uspenskii], is: Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε, τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις, ὁ Κύριος ἐγγὺς καὶ μηδὲν μεριμνᾶτε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

Ἐπὶ ποιήσει μύρου, γινομένη τῇ ἀγία καὶ μεγάλη πέμπτη. Goar, p. 504 Cod. Crypt.-ferrat. MS. Bessarionis. The prayers are separated by „Εἰρήνη πᾶσιν“ and „Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν“.

Εὐχή εἰς τὴν ἀπαμφίασιν τῆς ἀγίας τραπέζης, τὴν γινομένην τῇ ἀγία πέμπτη ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς τριθέκτης οὕτως· πρῶτον θυμιᾷ ὁ ἀρχιερεὺς τὴν ἀγίαν τράπεζαν κατὰ τὸ ἔθος πέριξ, καὶ εἶθ' οὕτως ποιεῖ τὴν εὐχὴν ταύτην καθ' ἑαυτὸν, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐκφωνεῖ, καὶ ἀποκρίνονται οἱ σὺν αὐτῷ τὸ Ἀμήν, καὶ τότε ἀπαμφιάζουσιν τὴν ἀγίαν

αν τράπεζαν, καὶ καταπλύνουσι μετὰ σπόγγων καινῶν καὶ ὕδατος χλιαροῦ καὶ ῥοδοστάγματος, καὶ ἀποσπογγίζουσιν αὐτὴν μετὰ ἐγχειριῶν, εἶτα πάλιν ἀμφιάζουσιν καὶ πάλιν θυμιᾷ κατὰ τὸ ἔθος, καὶ οὕτως ποιεῖ τὴν ἑτέραν εὐχὴν καθ' ἑαυτόν, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐκφωνεῖ, εἶτα διανέμει τὰ σπογγάρια, καὶ οὕτως γίνεται ὁ νιπτήρ. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ζωοποιῷ σου θανάτῳ τὸν θάνατον... Goar, p. 498. Εὐχὴ μετὰ τὴν ἐκπλυσιν· ὁ ἐλεήμων καὶ οἰκτιρῶν Θεός, ὁ δι' ἄφατον ἀγαθότητα πρὸς λειτουργίαν. Ibidem. Ὁ λαός, ἀμήν.

The Liturgy of St Basil begins with an Εὐχὴ τῆς εισόδου, or rather, a prayer of the third *antiphon*. Defective at the beginning.

At the end there is a colophon: Μέμνησο Μηνᾶ, τοῦ γεγραφότος θύτου.

0362 [Athos, Xenophon, 161]

XLV. Liturgical scroll, Athos, Xenophon, MS 161, s. XIV, Liturgy of St John Chrysostom, beginning lost.

Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

After the *ekphonesis* ὁ ἱερεὺς κλινόμενος εὐχεταί· Κύριε οἰκτιρῶν Goar, p. 113 Ἀντιλαβοῦ, σῶσον ... Τῆς παναγίας ... Ὅτι πρέπει ... Καὶ εἶθ' οὕτως Δεῦτε προσκυνήσωμεν. Καὶ λέγομεν τὸ Φῶς ἰλαρόν. Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν τῆς εισόδου· Ἐσπέρας καὶ πρωῖ. Same prayers of *antiphons* as in Goar, p. 193. Ἐτι καὶ ἔτι οἱ κλίνοντες τὰ γόνατα. Εὐχὴ τῆς εισόδου· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα καὶ στρατιάς ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων... The standard text follows. This ends with the prayer: Εὐχὴ ἐν τῷ θυ- || (p. 0363) σιαστηρίῳ· Ἀπὸ τῶν ἀγίων εἰς τὰ ἅγια πορευόμενοι ἡμεῖς ἁμαρτωλοί. See Porphyrius [Uspenskii], *Второе нумишествие по святоу гору Афонскоу*, p. 48.

Εὐχὴ ἐπὶ ἐλαίου ἀρρώστου.

Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοὺς οἰκτιροὺς σου ἰώμενος τὰ συντριμμάτα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν. Goar, p. 335.

Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ ἀρρώστου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια πάθη θεραπεύσας τῷ λόγῳ μόνῳ, ὁ τὴν πενθερὰν Πέτρου πυρέσσουσαν ἰασάμενος. See above, p. 56.

Εὐχὴ ἐπὶ ἀρρώστου.

Πάτερ ἅγιε, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων (without the list of saints' names). Goar, p. 107.

Εὐχὴ ἐπὶ μέλλοντι λαμβάνειν σχῆμα μοναχοῦ, ὅτε βάλῃ μανδύαν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιους σου εἶναι νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωματικὰ πάντα καταλιπόντας... Goar, p. 385. „Εἰρήνη πᾶσιν“ and „Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν“. Here the text breaks off.

0363 [Athos, Lavra, s.n.]

XLVI. Liturgical scroll, Athos, Lavra of St Athanasius, copied on parchment in a neat 14th-century hand. Incipit: τι τῶν τοῦ διαβόλου ἐν τῇ ψυχῇ διὰ τοῦτο ἐσπῶτες ἄνω τείνετε τὰς χεῖρας, ὡς παρὰ ἀγγέλων ἐρευνώμενοι, μήτι τῶν τοῦ διαβόλου κρύπτηται παρ' ὑμῖν Goar, p. 279–281, but ending after the *ekphronesis*: Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λέγει ὁ διάκονος· ἐν εἰρήνῃ προσέλθωμεν. Ὁ λαός· Ἐν ὀνόματι Κυρίου. Εἶτα δίδοται καιρὸς καὶ τελεῖται ἡ θεία λειτουργία.

Τάξις γινομένη ἐπὶ λιτῇ, μελλούσῃ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐξέρχεσθαι. See below, Paris. Coislin 213, ad 1027, f. 79v.

Εὐχή λεγομένη ἐπὶ ἐγκαινίων ναοῦ.

Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας ... Goar, p. 662. Ἡ δὲ εὐχή αὕτη λέγεται καὶ εἰς ἐγκαινία ναοῦ παντὸς ἁγίου μικρὸν τοῦ ἀρχιερέως ἐναλλάττοντος, καὶ ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν· Τὸν ἐγκαινισμὸν ἐορτάζοντας τοῦ σεβασμίου ναοῦ, λέγοντος· Τὴν ἀνάμνησιν ἐορτάζοντας τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ σεβασμίου ναοῦ· λέγεται δὲ καὶ εἰς ἐγκαινία ναοῦ τῆς Θεοτόκου ὀλίγον τοῦ ἀρχιερέως πάλιν ἐναλλάσσοντος, καὶ ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν· Τοῦ σεβασμίου ναοῦ τοῦ ἁγίου τοῦδε λέγοντος· Τοῦ σεβασμίου ναοῦ τῆς ἁγίας ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Μετὰ δὲ τὸ Ἀμήν, εὐθὺς ἐπιφέρει τὴν εἰθισμένην τῆς εἰσόδου εὐχήν, ἔχουσαν οὕτως· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, || (p. 0364) ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα ... Goar, p. 662. Καὶ ὅτε λέγειν ἄρξονται τρίτον τὸ Ἄρατε πύλας, σφραγίζει πάντας ἐκ γ' καὶ ἀνοίγο... End lost.

The text on the reverse begins with ἔτι καὶ δουλικῇ χειρὶ βαπτισθῆναι ἐν Ἰορδάνῃ ... i.e. a prayer of the Great Water Blessing, Goar, p. 368. Σοὶ γὰρ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ... Καὶ πληρώσας τὴν εὐχήν, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὸ Ἀμήν καὶ εὐθέως ἀπάρχεται ἐκφώνως· Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα... Goar, p. 370. After the *kephaloklisis* prayer, dismissal: Ὁ διὰ τὴν ἡμετέραν κάθαρσιν ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθεὶς Χριστὸς ἀληθινὸς Θεός...

Τάξις, γινομένη ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν.

Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, τοῦ ἀρχιερέως ἐν τῷ ἱερατείῳ, παρίστανται οἱ μέλλοντες ζεύγνυσθαι πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν... See Mosq. Syn. gr. 279: N. F. Krasnoseltsev, *Свтѣд. о нѣскотор. литург. рук. Ватик. библ.*, [Kazan 1885,] p. 111–113. After breaking the vessel, ἔνιοι κλᾶ καὶ ἐκφωνεῖ· Ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ... καὶ οὕτως ἐξέρχονται. A later hand has added in the margin an instruction to read Χαίρετε ἐν τῷ Κυρίῳ πάντοτε...

Εὐχή εἰς λύσιν τῶν στεφάνων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ στέφανον εὐλογήσας... Goar, p. 325.

Εὐχή λεγομένη ἐν λιτῇ γινομένη διὰ φόβον τινά.

Πάλιν σου, Κύριε τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότου μνήμη παιδείας, πάλιν ἀχρείων δούλων... Goar, p. 636.

Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης ... See below, Paris. Coislin 213, ad 1027, f. 99.

Εὐχή εἰς εὐλόγησιν σταφυλῆς.

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱόν... Goar, p. 552.

0364 [Athos, Lavra, B 7]

XLVII. Εὐχολόγιον, Lavra of Venerable Athanasios of Athos, MS B 7, in 32°, copied on parchment in a neat 14th-century hand, 226 ff., beginning lost.

f. 1. Εὐχή λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τοῦ πληρώματος. || (p. 0365)

f. 1v. Εὐχή κολύβων εἰς μνήμην ἀγίου.

f. 2. Εὐχή κολύβων εἰς κοιμηθέντας.

f. 4. Εὐχαὶ κατηχουμένων πρὸ τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου. Prayers for the liturgy.

f. 26v. Ἡ θεία λειτουργία τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς τῶν προηγιασμένων.

f. 38. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ λυχνικοῦ.

The first three prayers are the usual ones; the fourth prayer is „Εὐχή πρὸ τοῦ Κύριε ἐκέκραξα—Ἐσπέρας καὶ πρωῖ καὶ μεσημβρίας ... Goar, p. 31, εὐχή τῆς ἀπολύσεως—Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν... p. 20, εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοῦς... p. 32.

f. 42v. Εὐχαὶ ἑωθιναί.

Six prayers: Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ... p. 40, εὐχή, λεγομένη εἰς τὸ ἑωθινὸν εὐαγγέλιον, ψαλλομένου τοῦ προκειμένου· Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις... p. 41, εὐχή τοῦ πεντηκοστοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετανοίας... p. 42, εὐχή τῶν αἰνῶν· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰς νοεράς... p. 42, εὐχή τῆς ἀπολύσεως· Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν... p. 42, εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας· Κύριε ἄγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν... p. 44.

f. 51. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, σημειωθήτω τὸ φῶς... Goar, p. 264.

f. 52. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου. See above, p. 53.

f. 52v. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν διὰ τοῦ λόγου σου δημιουργήσας. See above, p. 69; Conf. Goar, p. 217.

f. 53v. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

f. 62. Τάξις τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, γινομένη ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ. See p. 1–3 above.

f. 72v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν φωτιζόμενον. See above, p. 4.

f. 73. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον. Ibid.

f. 73v. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν. See Athos, Konstam. 19, s. XV, f. 106.

f. 74. Τάξις καὶ ἀκολουθία γινομένη, ἐὰν συμβῇ μαρὸν πεσεῖν εἰς ἀγρεῖον ἢ οἴνου ἢ ἐλαίου. Two prayers. || (p. 0366)

f. 76. Εὐχή ἐπὶ κρέατος μιανθέντος.

f. 77v. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων.

f. 78v. Εὐχή ἐπὶ μιροφαγησάντων.

f. 79v. Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν ἀριστᾶν.

— Εὐχή μετὰ τὸ ἀναστήναι ἐκ τοῦ ἀρίστου.

f. 80. Εὐχή λεγομένη εἰς χριστιανὸν ἀπαχθέντα αἰχμάλωτον, καὶ μαγαρήσαντα, ἐπιστρέψαντα δὲ καὶ προσδραμόντα τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ.

f. 82. Περὶ τάξεως γινομένης ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν. Similar Mosq. Syn. gr. 279: see N. F. Krasnoseltsev, *Описан. Ватиканск. [i.e. Свѣдѣнія о нѣкоторыхъ литургическихъ рукописяхъ ватиканской библиотеки, Kazan 1885]*, p. 111.

f. 84. Ακολουθία τοῦ στεφανώματος. See *ibid.*, but with small differences: after the *Our Father*, κρατῶν δὲ τὸ ποτήριον· Πρόσχωμεν. Τὰ προηγιασμένα ἅγια καὶ κοινωνεῖ αὐτούς, εἶτα ποιεῖ τὴν εὐχὴν τοῦ κοινοῦ ποτηρίου... After the common cup: καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς λέγει· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν... Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμός ἡμῶν... Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν (*lege* προσέλθωμεν). Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε... καὶ οὕτως ἐξέρχονται.

f. 88. Εὐχὴ εἰς τὴν λύσιν τῶν στεφάνων. Goar, p. 325.

f. 88v. Εὐχὴ ἐπὶ διγάμων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τὸν Ἄβραάμ φίλον καλέσας... Jerusalem 615, s. XVI, f. 292.

f. 89v. In a later hand: Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογίαν οἴκου.

f. 91. Ἀπόστολοι καὶ εὐαγγέλια.

f. 119v. Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια.

f. 123. Menologion with Gospel and Epistle readings for select days.

f. 150. Great Water Blessing.

f. 174. Gospel and Epistle readings for Lent and Pentecost.

f. 195. Office of Pentecost.

f. 226. Εὐαγγέλια ἐωθινὰ τὰ ια'. The text breaks off at the first Gospel reading.

0366 [Athos, Lavra, Δ 93]

XLVIII. Εὐχολόγιον, same library, MS Δ 93, in 16°, 225 ff., copied on parchment in a 14th-century hand.

f. 1. Ἀπόστολος τοῦ ἁγίου προφήτου Ἡλιοῦ and Gospel reading.

f. 5. Acts/Epistles and Gospel reading for Thursday of Holy Week. || (p. 0367)

f. 21. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου. Πρόλογος καὶ ἀκριβὴς δι-
άταξις περὶ τοῦ μετὰ φρίκης καὶ κατανύξεως καθυπουργεῖν τοῖς θείοις μυ-
στηρίοις.

Πρόσχες σεαυτῶ, ὧ̄ πρεσβύτερε, καὶ βλέπε τὴν διακονίαν, ἣν παρέλαβες.

- f. 22. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας.
— Εὐχή ἐπὶ θεμελίου οἴκου.
- f. 22v. Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴνου.
- f. 23. Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἄμπελον.
- f. 23v. Εὐχή εἰς εὐλόγησιν οἴνου.
- f. 24. Apostol and Gospel reading for monastic saints.
- f. 25 blank.
- f. 26. Apostol and Gospel reading for the apostles Peter and Paul.
- f. 28v. Gospel reading for the Theotokos.
- f. 30. Liturgy of St Chrystostom.
- f. 45v. Liturgy of Basil the Great.
- f. 68v. Liturgy of the Presanctified Gifts.
- f. 78v. Apostol and Gospel readings from the Menologion.
- f. 139v. Εὐχαὶ τῆς γονυκλισίας.
- f. 153v. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.
- f. 167v. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ τοῦ ἁγιασμοῦ.
- f. 178. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος.
- f. 196v. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ· εὐαγγέλια ἑωθινὰ τὰ ια΄.
- f. 213v. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.
- f. 216. Matutinal prayers; beginning lost.
- f. 223. In a different hand: Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς εἰς τὸν μέλλοντα μεταλαμβάνειν.

XV century

0367 [Sinai, Monastery of St Catherine, 1021]

XLIX. Liturgical scroll, Sinai, Greek MS 1021, parchment, containing the Liturgy of Basil the Great, copied in a hand of the 14th or 15th century. The margins contain some annotations, not devoid of interest, made by a hand contemporaneous with the main text, e.g.: Ὁ διάκονος· εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν καιρὸν τοῦ Τρισαγίου. Ὁ ἀρχιερεὺς· ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Καὶ οἱ ψάλται τὸ Τρισάγιον. Ὁ ἀρχιερεὺς ὁμοίως τὸ Τρισάγιον δις καὶ εἰς τὴν καθέδραν μίαν. Ὁ διάκονος, λαβὼν τὸν τρίκεριν καὶ ἀπελθὼν εἰς τὰς θύρας, λέγει· Εὐλόγει Κυρίου τὴν δόξαν. Ὁ ἀρχιερεὺς, || (p. 0368) ἀνάψας τὸ μίαν (sic) τοῦ τρικερίου, λέγει· Τριάδος ἢ φανέρωσις. Ὁ διάκονος· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ. Ὁ διάκονος· Κέλευσον, δέσποτα. Καὶ ἀπέρχονται ἐν τῇ καθέδρᾳ. Ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος. Ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ἄνω καθέδραν. Ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογημένος εἶ ἐπὶ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας σου, ὁ καθημένος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ πάντοτε νῦν καὶ οἱ αἰεὶ. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Τρισαγίου, θυμιᾷ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐξέρχονται μετὰ λαμπάδων ἐκ τοῦ βήματος... After the Great Entrance Ὁ διάκονος· Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, δέσποτα ἅγιε. Ὁ ἀρχιερεὺς· Κατευθύναι Κύριος τὰ διαβήματά σου. Ὁ διάκονος· Μνήσθητί μου, δέσποτα ἅγιε. Ὁ ἀρχιερεὺς· Μνησθεὶ σου Κύριος ὁ Θεός...

0368 [Athos, Konstamonitou, 59 (62)]

L. Εὐχολόγιον, Athos, Konstamonitou, MS 59 (62), copied on bombycine in a clear and elegant hand of the 14th or 15th century. Humidity has damaged the MS and rendered it illegible at places.

The rite of the Liturgy of St John Chrysostom consists of prayers. This is the most damaged part of the MS.

Εὐχή τοῦ ἁγίου μάρτυρος Τρύφωνος.

Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων...

The prayer for Water Blessing begins: Δοξάζομεν, Δέσποτα πανάγιε παντοκράτωρ... Jerusalem 68, s. XVI.

Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ.

Εὐχὴν εἰς λόχον γυναικῶν.

Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς Θεοτόκου· ἡ γέννησίς σου Θεοτόκε χαρὰν ἐμήνυσε, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον Ἰωακείμ καὶ Ἄννα ὀνειδισμοῦ ἀτεκνίας. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Πατήρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσαν φύσιν λογικὴν καὶ νοερὰν συστησάμενος. *Goar*, p. 267.

Ἀκολουθία εἰς τὸ βαπτίσει παιδίον.

Εὐχὴν εἰς λόχον γυναῖκα.

Κύριε Σαβαώθ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον. *Βογослужение*, Appendix, p. 3.

Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον τοῦ λαβεῖν ὄνομα τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν. *Βογослужение*, Appendix, p. 7.

Εὐχὴ ἀφορκισμοῦ πρώτου. *Baptismal office*.

Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι παιδίον.

Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον. || (p. 0369)

Εὐχὴ εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον.

Ἰστέον, ὅτι βαστάζει ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον εἰς τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ χεῖρα, εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον τῆς Ὑπαπαντῆς· Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε Παρθένε... Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον· Ὁ μήτραν παρθενικὴν ἀγίαςας, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν μετὰ Μαρίας, τῆς ἀγίας σου Μητρός. *Βογослужение*, Appendix, p. 19. Καὶ ἰστάμενος ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, ποιεῖ τρεῖς μετανοίας καὶ τίθησιν αὐτὸν πρὸ τοῦ βήματος εἰς τὸ ἔδαφος καὶ εὐχεται· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, ὡς βρέφος τῷ νομικῷ ναῷ προσαχθεῖς... *Goar*, p. 267. Καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος, καὶ λαμβάνει ὁ ἀνάδοχος.

Εὐχὴ εἰς τὸ σαραντήσαι γυναῖκα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... *Goar*, p. 267.

Εὐχαὶ διάφοροι.

Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ: a total of seven, incl. a *kephaloklisia* prayer.

Εὐχαὶ ἑωθιναί. 12 prayers.

Εὐχαὶ ἕτεραι διάφοροι.

Apostol and Gospel readings.

Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἀκολουθία εὐχελαίου (added s. XVI)

Office of Monastic Tonsure.

0369 [Athos, Iviron, 780]

LI. Εὐχολόγιον, Athos, Iviron, MS 780, in 16°, 168 ff., copied in a cursive hand in ad 1400, as witnessed by the colophon: Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα βίβλος ἐν ἔτει ,CΘη' ἰνδικτιῶνος ἡ' μηνὶ Φεβρουαρίῳ, νῦν τὸ κατὰ δύναμιν μὴ ἀμελήσαντες εὐχεσθε δοθῆναι μοι λύσιν σφαλμάτων.

f. 1. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. The order of the liturgy consists of prayers and diaconal petitions. The *troparion* Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα is not present.

f. 13. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. The order also consists of prayers only.

f. 29. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 36. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου. || (p. 0370)

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητὸν καὶ ἀρχόμεθα· Κύριε, εἰσάκουσον. See the beginning in my book *Богослужение*, Appendix, p. 119n.4 (from Mosq. Sevastianov 473). After the canon, *Trisagion*, ἀπολυτίκιον· Ταχὺς εἰς ἀντίληψιν μόνος ὑπάρχων, Χριστέ... Καὶ γίνεται ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα συναγμένων τῶν ἱερέων καὶ στολισαμένων, ἐκφωνεῖ εἰς ἐξ αὐτῶν· Εὐλόγησον, δέσποτα. Καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία καὶ εὐθύς· Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ἔλαιον τοῦτο τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καὶ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἀγίου Πνεύματος... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς ἐκ Θεοῦ ἐπισκέψεως καὶ συγχωρήσεως τῶν πλημμελημάτων αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐλθεῖν ἐπ' αὐτὸν τὴν χάριν τοῦ ἀγίου Πνεύματος... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας. Ὅτι πρέπει σοι... Λέγοντος³⁰⁶ δὲ τοῦ ἱερέως τὰ διακονικά, ἐπιβάλλουσιν οἱ ἱερεῖς κατὰ τάξιν εἰς τὴν κανδήλαν ἔλαιον, λέγοντες καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλαίῳ καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ἰώμενος... *Goar*, p. 335. Εἶτα³⁰⁷ λέγονται τὰ τροπάρια ταῦτα: Μητέρα σε Θεοῦ... ἦχος β'. Εὐσπλαχνίας ὑπάρχουσα πηγὴ... ἦχος γ'. Καταφυγὴ καὶ δύναμις ἡμῶν, Θεοτόκε... ἦχος δ'. Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς... ἦχος πλ. α'. Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῷ κόσμῳ... ἦχος πλ. β'. Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην... ἦχος πλ. γ'. Ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου ἄχραντε... ἦχος πλ. δ'. Ἡ νοητὴ πύλη... Δόξα, Ἅγιοι Ἀνάργυροι... Καὶ νῦν, Σὲ καὶ τεῖχος καὶ λιμένα... Καὶ ποιεῖ μετανοίας

³⁰⁶ Athos, Konstam. 19, s. XV: Λεγομένων δὲ τούτων παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐπιβάλλουσιν οἱ ἱερεῖς ἕκαστος ὀλίγον ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν, λέγοντες.

³⁰⁷ καὶ εὐθύς ἀρχονται τὰ τροπάρια ταῦτα, ἦχος α'.

τρεις ὁ ἀδελφός³⁰⁸, ὑπὲρ οὗ ἡ εὐχή τοῦ ἁγίου γίνεται, πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καθ' ἑκάστην προσκύνησιν λέγων· Εὐλογήσατε, δεσπότη μοι ἅγιοι, εὐξασθε καὶ συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Καὶ³⁰⁹ συγχωρεῖται παρὰ τῶν ἱερέων, καὶ εὐθὺς³¹⁰ τὸ προκείμενον· Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλεός σου... Apostol and Gospel readings as in Goar, p. 337. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ibid. Εὐχή· Ἀναρχε, ἀδιάδοχε³¹¹. Ibid. Καὶ || (p. 0371) λαβὼν παρὰ τοῦ δευτέρου ἱερέως τὸ ἅγιον ἔλαιον, κρατῶν αὐτό, ἐπιτίθησι τὰς χεῖρας τῇ κεφαλῇ τοῦ, δι' ὃν ἡ εὐχή γίνεται, καὶ εἰπὼν τὴν παροῦσαν εὐχὴν καθ' ἑαυτόν, ἔπειτα ἀλείφει τοῦτον σταυροειδῶς. Ὅμοίως καὶ οἱ λοιποὶ ποιοῦσι· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν... Goar, p. 338. Ὁ δεύτερος ἱερεὺς τὸ προκείμενον· Ἰσχύς μου, Epistle, Gospel, litany, and prayer as in *Богослужение*, Appendix, p. 124³¹². 3 προκείμενον· Κύριος φωτισμός μου, New Testament readings Ibid. p. 126³¹³ 4 προκείμενον· Ἐν ἧ ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, New Testament readings Goar, p. 341, litany and prayer *Богослужение*, Appendix, p. 128³¹⁴ Ὁ πέμπτος ἱερεὺς προκείμενον· Σὺ Κύριε, φύλάξαις ἡμᾶς... New Testament readings Goar, p. 342³¹⁵. Ὁ ἕκτος ἱερεὺς προκείμενον· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός. New Testament readings and prayer ibid. p. 343³¹⁶. Ὁ ἕβδομος ἱερεὺς προκείμενον· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου, New Testament readings and prayer Goar, p. 344, 345³¹⁷. Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον καὶ προσέσχε μοι. Φῶς δικαίους διὰ παντός· οἱ γὰρ ἅγιοι ἐν σοὶ φωτισθέντες... Πηγὴ ἰαμάτων ἔχοντες... Δόξα καὶ νῦν, Νεῦσον παρακλήσεσι. Εἶτα τιθέασι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ, δι' ὃν ἡ εὐχή γίνεται, καὶ ὑπανεχόντων τοῦτο καὶ κρατούντων τῶν ἱερέων, λέγει ὁ πρῶτος τὴν εὐχὴν ταύτην· Βασιλεῦ ἅγιε..., p. 346. Λέγεται δὲ καὶ ὁ στίχος οὗτος τρίς παρὰ τῶν ἱερέων, τὸ Ἐπάκουσόν μου, Κύριε, Εἰσάκουσόν μου, Κύριε, Ἐλέησόν με, Κύριε, εἶτα ἐκτενῆ

³⁰⁸ ἄνθρωπος πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ λέγει.

³⁰⁹ καὶ εὐλογεῖται καὶ συγχωρεῖται.

³¹⁰ εἶτα λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς τὸ προκείμενον.

³¹¹ In the margin of MS 780, in the scribe's hand: Ἰστέον ὅτι, πληρωμένης τῆς εὐχῆς, λέγεται τροπᾶριον· Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ... Τοῦτο ποιούμεν ἐν πάσαις ταῖς εὐχαῖς. MS 19: Χρῆσι τὸν ἀσθενῆ με ἅγιον ἔλαιον, καὶ οἱ ἕτεροι ἱερεῖς λέγουσι τροπᾶριον· Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου, καὶ ἄπτει τὸ ἀπτρότουβον καὶ θυμιᾶ. Εἶτα ἄρχεται ὁ δεύτερος ἱερεὺς τὸ προκείμενον, ἦχος β'.

³¹² Εἶτα (i.e. after the prayer) ἄπτει τὸ (ἀπτρο)τουβίον καὶ θυμιᾶ, εἶτα ἄρχεται ὁ τρίτος ἱερεὺς.

³¹³ εἶτα ἄρχεται ὁ δ' ἱερεὺς τὸ προκείμενον.

³¹⁴ εἶτα ἄρχεται.

³¹⁵ καὶ ἄπτει (after the prayer) τὸ ἀπτρότουβον, καὶ ἄρχεται ὁ ζ'.

³¹⁶ καὶ ἄρχεται ὁ ζ'.

³¹⁷ καὶ ἄπτει τὸ ἀπτρότουβον, καὶ ἡμεῖς λέγομεν τὸ Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου, Δόξα, πηγὴ ἰαμάτων... Καὶ νῦν, Ἐκ παντοίων κινδύνων, εἶτα τίθησι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ κρατοῦσιν αὐτὸ καὶ οἱ ἑπτὰ, καὶ ἄρχεται ὁ πρωτοπαπᾶς μεγαλοφώνως τὴν εὐχὴν· Βασιλεῦ ἅγιε... εἶτα ἀσπάζεται ὁ ἀσθενὼν τὸ εὐαγγέλιον, καὶ λέγουσιν οἱ ἱερεῖς ἐκ τρίτου· Εἰσάκουσόν μου, Κύριε, ἐκτενῆ καὶ ἀπόλυσις.

καὶ ἀπόλυσις. Καὶ ποιεῖ ὁ ἀδελφὸς πάλιν μετανοίας τρεῖς καὶ εὐλογεῖται καὶ συγχωρεῖται παρὰ τῶν ἱερέων.

f. 56. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα. Goar, p. 378, but with Δεῦτε προσκυνήσωμεν and Psalm 50 at the beginning.

f. 57. Ἀκολουθία τοῦ πρώτου σχήματος ἦτοι τοῦ μανδηλίου(;).

f. 65. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 83. Ἀκολουθία τοῦ ἀποκουκουλίσματος.

f. 83v. Ἀπόστολοι καὶ εὐαγγέλια τῆς ἐβδομάδος. || (p. 0372)

f. 91v. Ἀπόστολοι καὶ εὐαγγέλια εἰς διαφόρους μνήμας ἀγίων.

f. 110. Εὐχή εἰς εὐλόγησιν οἴνου.

f. 110v. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

f. 111. Εὐχή ἐπὶ τὸν προπετῶς ὀμνύοντα.

— Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν ἐπιτιμίοις ὄντων καὶ ἑαυτοῖς ὄρκω δεσμοῦντων.

f. 111v. Εὐχή ἐπὶ μιαιοφαγησάντων.

f. 112. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ ἢ μιαιόν, ἢ τι ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν ἐν ὑποληνίῳ οἴνου ἢ ἀγγεῖῳ ἐλαίου.

f. 113. Εὐχή ἐτέρα εἰς σκεῦος μιανθέν.

f. 113v. Εὐχή ἐπὶ αἰσχυρῶν λογισμῶν.

f. 114. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων.

f. 114v. Εὐχή τῶν ἐξ ἐπιτιμιῶν λυομένων.

f. 115. Εὐχή ἐπὶ πᾶν εἶδος ἀρρωστίας.

— Εὐχή σταφυλῶν εὐλογῆσαι.

f. 115v. Εὐχή εἰς ὕδωρ μιανθέν.

f. 116. Εὐχή λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μέλλοντος μεταλαβεῖν τῆς ἀγίας κοινωνίας.

— Εὐχή ἐτέρα, λεγομένη καὶ αὕτη παρὰ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τῶν ἐξομολογουμένων καὶ τοῖς θείοις καὶ φρικτοῖς προσιέναι μελλόντων (μυστηρίοις).

f. 118. Συγχωρικὸν (lege συγχωρητικὸν) γράμμα, ὅπερ ποιεῖ ὁ πνευματικὸς πατὴρ τοῖς αἰτουμένοις αὐτό.

f. 118v. Ἀκολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ Φώτων.

f. 125. Ακολουθία μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 130. Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς, ὅτε τὸν ἁγιασμὸν τόνδε ποιήσει εἴτε εἰς χωράφιον, ἢ κήπον, ἢ ἀμπελῶνα, ἢ εἰς ποιμνὴν προβάτων καὶ λοιπῶν ζώων μετὰ τὸ ῥαντίσαι τὸ ἁγίασμα.

f. 130v. Κανὼν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν περὶ νήψεως. Akathistos.

f. 133v. Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

f. 137. Τὰ ἑωθινὰ ἕνδεκα ἀναστάσιμα εὐαγγέλια.

f. 145. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου.

f. 145v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου.

f. 146. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου.

f. 148. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου.

f. 150. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου, πατριάρχου καὶ μητροπολίτου.

f. 152v. Ακολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν.

f. 165. Ακολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν κοσμικῶν.

0373 [Athos, Vatopedi, 324 (935)]

LII. From the manuscript Typikon, Athos, Vatopedi, MS 324 (935), ad 1404–1405.

f. 226. Εἶδησις περὶ τοῦ βαπτίσματος.

Εἰ μὲν ἐστὶν ἡλικίας τελείας ὁ μέλλων βαπτισθῆναι, ἀποδύει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ ἀπολύει, καὶ ἴσησι κατ' ἀνατολάς, καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ τρίς, καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος, λέγων· Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν· εἰ δὲ βρέφος ἐστί, κρατεῖ τοῦτο ἡ μαία ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς, ἰσταμένη κατ' ἀνατολάς ἕξωθεν τῆς ἐκκλησίας, ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ, ὡς δεδήλωται. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς ἄρχεται τῶν ἀφορκισμῶν. Ἀφορκισμὸς α'. Ἐπιτιμᾷ σοι Κύριος, διάβολε. Ἀφορκισμὸς β'. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος ὁ φοβερός. Ἀφορκισμὸς γ'. Κύριε Σαβαώθ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. Εἶτα τὴν εὐχήν· Ὁ ὢν Δέσποτα Κύριε. Καὶ ὅταν ἔλθῃ ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ λέγει· Ἀπὸ φαντάσματος πονηροῦ, ἐμφυσᾷ αὐτῷ τρίς καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ, τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος, καὶ λέγει· Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς στρέφει αὐτὸν ἐπὶ δυσμᾶς ὁ ἱερεὺς, ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν οὕτως· Ἀποτάσση τῷ σατανᾷ; Καὶ ἀποκρίνεται ὁ βαπτιζόμενος,

ἢ ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ λέγων· Αποτάσσομαι τῷ σατανᾶ. Καὶ αὐθις ἐρωτᾷ αὐτόν· Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Καὶ αὐθις ἐρωτᾷ· Καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ; Καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν· Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἐρωτᾷ· Καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ἐρωτᾷ γ'. Απετάξω τῷ Σατανᾶ; Καὶ ἀποκρίνεται· Απεταξάμην. Καὶ ὅτε εἶπη τοῦτο γ' λέγει ὁ ἱερεὺς· Καὶ ἔμπτυσον αὐτόν. Καὶ μετὰ τὸ ἐμπτύσαι γ' στρέφει αὐτόν κατὰ ἀνατολάς, κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ λέγει γ'. Σύνταξον τῷ Χριστῷ. Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ καὶ πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν. Καὶ ὅτε πληρώσει τρίς τὸ Πιστεύω, ἐπερωτᾷ ὁ ἱερεὺς· Συνετάξω τῷ Χριστῷ; Καὶ ἀποκρίνεται· Συνεταξάμην. Καὶ ὅτε εἴπωσι τοῦτο τρίς, λέγει ὁ ἱερεὺς· Καὶ προσκύνησον αὐτῷ. Καὶ προσκυνοῦντος αὐτοῦ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Δέσποτα ὁ Θεός, ὁ προσκαλεσάμενος. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται μυστικῶς· Ὁ Θεός ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ πάντας ἀνθρώπους. Ἐκφώνησις· Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν· Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἀπέρχεται εἰς τὴν κολυμβήθραν καὶ θυμιᾷ αὐτήν. Εἶτα ἄρχεται τῶν εἰρηνικῶν· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου, Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν, Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος, Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου, Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ, ἐν ᾧ καὶ σφραγίζει αὐτὸ γ'. Ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀφθάρτου, Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτό, Ὑπὲρ τοῦ καταπεμ-
|| (p. 0374) θῆναι αὐτόν. Ὑπὲρ τοῦ τέκνον φωτός, καὶ ὑπὲρ ἀπάντων. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, Τῆς παναγίας ἀχράντου. Τοῦ δὲ διακόνου λέγοντος ταῦτα, ὁ ἱερεὺς λέγει καθ' ἑαυτόν εἰς τὸ ὕδωρ τὴν εὐχήν ταύτην· Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων· καὶ οὐκ ἐκφωνεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἀμήν καθ' ἑαυτόν λέγει. Μετὰ δὲ τὸ πληρῶσαι τῷ διακόνῳ τὴν συναπτὴν, ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς τῆς εὐχῆς μεγαλοφώνως· Μέγας εἶ, Κύριε. Ὅταν δὲ φθάσῃ εἰς τὸ Φυγέτωσαν ἀπ' αὐτοῦ, ἐμφυσᾷ εἰς τὸ ὕδωρ γ' καὶ σφραγίζει τῷ δακτύλῳ γ' καὶ λέγει· Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημείωσιν καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κλίνει τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου, βασταζόμενον ὑπὸ τοῦ διακόνου, καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ γ' καὶ σφραγίζει γ' καὶ λέγει· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός τῶν πατέρων ἡμῶν. Ἐκφώνησις· Εἰς δόξαν καὶ τιμὴν. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, λέγοντος τοῦ διακόνου· Πρόσχωμεν, λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τρυβλίον τοῦ ἁγίου ἐλαίου καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροὺς γ' ψάλλον τὸ Ἄλληλούια γ' σὺν τῷ λαῷ, εἶτα ἐκφωνεῖ λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιαζών. Καὶ εὐθέως λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ καὶ ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῶν μεταφρένων, λέγων· Χρίεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἔλαιον ἀγαλλιάσεως εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ τότε χρίεται ὑπὸ διακόνου ὅλον τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου, καὶ εὐθέως βαπτίζει ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ ἁγίᾳ κολυμβήθρᾳ ἐν τρισὶ καταδύσεσι, λέγων οὕτως· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἀμήν. Καὶ τοῦ

ἀγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Καὶ εὐθέως ἀνάγων αὐτὸν ἐκ τῆς κολυμβήθρας, ψάλλει σὺν τῷ λαῷ· Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, Δόξα καὶ νῦν, πάλι τὸ αὐτό. Καὶ τοῦ διακόνου ποιοῦντος μικρὰν συναπτὴν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. Εἰθ' οὕτως χρίει ὁ ἱερεὺς τὸν βαπτισθέντα τῷ ἀγίῳ μύρω, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου, τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν μυκτῆρων, τοῦ στόματος καὶ τῶν ὠτων, καὶ λέγει· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἀγίου, καὶ ψάλλει γ'. Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν, καὶ κυκλοῖ ὁ ἱερεὺς ἢ τὸν θεῖον λουτρόν, ἢ τὸν ναὸν ἐκ τρίτου, συνεφεπομένου καὶ τοῦ βαπτισθέντος καὶ τοῦ ἀναδόχου, ψάλλων· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, εἰθ' οὕτως ποιεῖ ἐκτενὴν ὁ διάκονος, μνημονεύων τοῦ τε νεοφωτίστου καὶ τοῦ ἀναδόχου αὐτοῦ, καὶ οὕτως γίνεται ἀπόλυσις.

Τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ προσέρχεται ὁ νεοφώτιστος τῷ θείῳ ναῷ μετὰ τοῦ ἀναδόχου αὐτοῦ καὶ εὐλογήσας αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, λέγων εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ λύτρωσιν ἀμαρτιῶν. Καὶ μετὰ τὸ τέλος, λαβὼν σπόγγον **|| (p. 0375)** καινὸν μεθ' ὕδατος, ἀποσπογγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὰ ὦτα καὶ τὰ λοιπά, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται μυστικῶς· Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Χριστόν. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν. Λέγεται καὶ ἕτερα εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς κολυμβήθρας. Εἰ δὲ μέλλει ἀποκουρεῦσαι αὐτόν, λέγει καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας. Καὶ μετὰ τὸ τέλος λαμβάνει ψαλλίδιον, κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, ἐπιλέγων· Κεῖρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Εἰθ' οὕτως λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Καὶ ἡ εὐχὴ μυστικῶς· Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν γίνεται ἀπόλυσις.

f. 226. Ἀκολουθία ἀγιασμοῦ

Μετὰ τὸν εὐλογητὸν Τρισάγιον καὶ τὰ λοιπά. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς καὶ ὁ Ν'. Ἀλληλουῖα, ἤχος πλ. β' μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας, ὁ πεντηκοστὸς καὶ εὐθὺς τὰ κδ' στιχηρὰ τῆς Θεοτόκου, ἤχος πλ. α'. Πρὸς· Ἡ τὸ χαίρει δι' ἀγγέλου· ἐνωμένως δὲ τούτοις λέγομεν καὶ ἕτερα ὅμοια εἰς ἀγίους διαφόρους, ἤγουν τῶν ἀσωμάτων, τοῦ Προδρόμου, τῶν ἀποστόλων, τῶν μαρτύρων, τῶν ὁσίων, τῶν ἱεραρχῶν, τῶν ἀναργύρων καὶ ἑτέρων, ὧν ἂν βούλοιτό τις, Δόξα, τὸ τριαδικὸν Τὸν Πατέρα καὶ Υἱόν, Καὶ νῦν, Κύριε, ἡ τεκοῦσα, καὶ εὐθέως ἕτερα στιχηρὰ, ἤχος πλ. δ'. Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς, Νάμασιν ἐπομβρίας, Δόξα, Παρθένος ἕτεκες, Καὶ νῦν, Παναγία Θεοτόκε τῶν χειρῶν ἡμῶν, καὶ σὺν τούτῳ τὸ Τρισάγιον ἐκ τρίτου, Δόξα καὶ νῦν, Ἅγιος ἀθάνατος καὶ πάλιν τὸ Τρισάγιον ἅπαξ. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι, Σοφία. Ψαλμὸς τοῦ Δαβὶδ, προκειμένον, ἤχος δ'. Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με, Στίχος· Μακάριος ὁ συνιών, ὁ ἀπόστολος τῆς καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου· Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε, εὐαγγέλιον κατὰ

Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ διήρχετο ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Ἱεριχῶ, καὶ εὐθύς· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς, εἶτα προστίθησι καὶ ταῦτα, ἐν οἷς εὐλογεῖ τὸ ἐν τῇ λεκάνῃ ὕδωρ, λέγων· Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ τὰς ἐτέρας ὁμοίας αἰτήσεις· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, Τῆς παναγίας ἀχράντου. Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι. Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ ἡ εὐχὴ μεγαλοφώνως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή. Μετὰ δὲ τὴν ταύτης ἐκπλήρωσιν· Ὅτι σὺ εἶ ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων, Εἰρήνη πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ ἡ εὐχὴ μυστικῶς· Κλῖνον, Κύριε, τὸ σὺς σου, καὶ εὐθύς λαμβάνει τὸν σταυρὸν ὁ ἱερεὺς καί, ἐμβάπτων αὐτὸν ἐν τῷ ὕδατι, λέγει καθ' ἡ (p. 0376) ἑαυτόν· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἐν ἄλλῳ· Δόξα τῇ ἀγία καὶ ὁμοουσίῳ, εἶτα ἐκφωνεῖ τροπᾶριον, ἦχος β'. Τῶν σῶν δωρεῶν, ὁ καὶ ψάλλεται ὑπὲρ πάντων ἐκ τρίτου, ὁ δὲ σταυροειδῶς ἐμβάπτων τὸν σταυρὸν ἐν τῷ ὕδατι ἐκ γ' εἶτα ῥαντίζει τὸν λαὸν ἅπαντα καὶ τὸν οἶκον ἐκ τοῦ ἀγιάσματος, ψαλλόντων ἡμῶν· Πηγὴν ἰαμάτων καὶ θεοτοκία εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον· Νεῦσον παρακλήσεσιν, Ἐκ παντοίων κινδύνων ῥῦσαι ἡμᾶς, Ἐχοντές σε, Θεοτόκε, καὶ ἕτερον ἕως οὐ ῥαντισθῶσι πάντες, εἶτα ἐκτενῆς προστιθεμένης καὶ τῆς αἰτήσεως τῆς Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι, ἐκφώνησις· Ἐπάκουσον ἡμῶν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

0376 [Alexandria (Cairo), Patriarchal Library, 371, MH' (208)]

LIII. Εὐχολόγιον, Alexandrian Patriarchal Library in Cairo, MS 371 (μη'), in 16°, 155 ff., copied in a clear cursive hand in ad 1407, as witnessed by the colophon: Ἐτελειώθη διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Ἰωακείμ, μητροπολίτου Σουπακίου, ἔτους ϸϠϠιε' ἰνδικτιῶνος ἰε' μηνὶ Ἰουλίῳ κη' ἡμέρᾳ πέμπτῃ. Ταπεινὸς μητροπολίτης Σουπακίου Ἰωακείμ. The manuscript contains a number of later annotations and prayers, which I will note in the description.

f. 1. Διάταξις τῆς τοῦ πατριάρχου λειτουργίας, πῶς γίνεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ καὶ ἡ τάξις τῶν χειροτονιῶν, πότε καὶ πῶς γίνεται ἐκάστη, συνταχθεῖσα παρὰ τοῦ πρωτονοταρίου τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας κυροῦ Δημητρίου τοῦ Γεμιστοῦ. Haberti. Ἀρχιερατ. Paris. 1643 p. 1–7. Compared to the printed version, there are the following differences: St Stephen the Protomartyr is termed ἐνδόξου ἀποστόλου, there is a commemoration τῶν ἀγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων, and an extra verse, beside the one currently used, is read upon placing the asterisk upon the paten: Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστρεώθησαν...

f. 6. Πότε φορένει ὁ πατριάρχης, μέλλων τὴν θεῖαν ἐπιτελέσαι μυσταγωγίαν καὶ ἐν ποίῳ τόπῳ καὶ περὶ τῶν ὑπηρετούντων αὐτῷ. Ὁ δὲ πατριάρχης κατερχόμενος, εἰ μὲν ψάλλουσι ἔτι τὸν ὄρθρον, φορένει... See above, p. 301–308 and the *variae lectiones* in Haberti Ἀρχιερατ. p. 17.

f. 9. Office of episcopal ordination. See above, p. 298.

f. 11. Ὅπως γίνεται ἡ χειροτονία τῶν ἀναγνωστῶν. Goar, p. 184–195, but without the remark of ordaining a reader when there is no liturgy.

f. 12. Ὅπως γίνεται ἡ τῶν ὑποδιακόνων χειροτονία. See above, p. 297.
 || (p. 0377)

f. 28v. Ὅπως ὁ ὑποψήφιος εἰς τὸ ἅγιον εἰσέρχεται βῆμα. Ὁ δὲ ὑποψήφιος ἴσταται εἰς τὸ διακονικόν, καὶ παραλαμβάνουσιν αὐτὸς ἐξ ἑκατέρου μέρους... See above, p. 300 and the notes; Conf. Haber. p. 66.

f. 29v. Ὅπως γίνεται ἡ τοῦ πρεσβυτέρου χειροτονία. Ibid., p. 298.

f. 37v. Ὅπως γίνεται ἡ τοῦ διακόνου χειροτονία. Ibid.

f. 47v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία χωρεπισκόπου.

Ὅταν φορέση ὁ πατριάρχης, προσάγεται ὁ χειροτονεῖσθαι μέλλων ὑπὸ τοῦ χαρτοφύλακος ἔμπροσθεν τοῦ πατριάρχου καὶ, κλίνας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, λέγει ὁ χαρτοφύλαξ ἢ καὶ ἀρχιδιάκονος τὸ Πρόσχωμεν. Καὶ ἐγερθεὶς ὁ πατριάρχης ἐκφωνεῖ, λέγων εἰς ἐπήκοον τῶν περιεστῶτων ἔχοντα οὕτως· Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος διὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος προχειρίζεται σε χωρεπίσκοπον τῆς θεοσώστου πόλεως ὁ δεῖνος. Καὶ ψάλλοντες ἐκ τρίτου τὸ Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα. Εἶτα ὁ πατριάρχης, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἔχων ἐπικειμένην αὐτῇ τὴν χεῖρα, εὐχεται οὕτως· Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν ἁγίων σου ἐκκλησιῶν πρόνοιαν ἀεὶ τὴν προσήκουσαν ποιούμενος, καὶ διαφόροις χαρίσμασι τοὺς ἐκτεταγμένους τῶν θείων αὐτῶν κλήρων καταχαρίσας, καὶ διαφόρους ἱερὰς λειτουργίας ἐπ' αὐτῶν καταστησάμενος, εὐλόγησον καὶ νῦν τὸν δοῦλόν σου ὁ δεῖνα, τὸν κληθέντα εἰς τὴν διακονίαν τῶν χωρεπισκόπων, τοῦ ἐπιστρέφειν τοὺς πεπλανημένους εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιγνώσεώς σου καὶ τοὺς ἐσκοτισμένους εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας σου, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοξασθῇ τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ φέροντες ἐπιγονάτιον, περιτίθησι τοῦτο ὁ ἀρχιερεὺς τὸν χειροτονηθέντα τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ δεξιόν, λέγων· Ἄξιος. Καὶ οἱ περιεστῶτες, ψάλλοντες ἐκ τρίτου τὸ Ἄξιος, εἶτα στένουν εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ καὶ οὕτως ἄρχεται ἡ θεία λειτουργία.

f. 48v. Εὐχὴ γινομένη τοῦ ἡγουμένου.

Λαμβάνει αὐτὸν ὁ χαρτοφύλαξ καὶ προσάγει τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ ἐκδύουσιν αὐτὸν τὸ παλλίον αὐτοῦ, καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν φαινόλιον, καί, κλίνας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, λέγει ὁ χαρτοφύλαξ ἢ ἕτερος διάκονος τὸ Κελεύσατε. Καὶ ἐγερθεὶς ὁ πατριάρχης ἐκφωνεῖ, λέγων· Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος διὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος προχειρίζεται σε καθηγούμενον τῆς σεβασμίας

μονῆς ὁ δεῖνα, καὶ ψάλλοντες ἐκ τρίτου τὸ Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα. Εἶτα ὁ πατριάρχης, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἔχων ἐπικειμένην αὐτῇ τὴν χεῖρα, εὐχεται οὕτως· Ὁ Θεός, ὁ διὰ παντός τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας πρόνοιαν ποιούμενος. Goar, p. 393. **Εὐχή ἐτέρα· Δέσποτα** || (p. 0378) Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν τῇ ἀγία σου ἐκκλησίᾳ τάγματα καὶ βαθμούς καὶ θέμενος τοὺς μὲν ἀποστόλους καὶ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους πρὸς καταρτισμὸν τοῦ χριστωνύμου λαοῦ σου καὶ ὁδηγίαν τῆς ἡγαπημένης κληρονομίας σου, καὶ ὀρίσας τοὺς μὲν ἄρχειν, τοὺς δὲ ἄρχεσθαι, καὶ τοὺς μὲν ποιμαίνειν, τοὺς δὲ ποιμαίνεσθαι, ἵνα μηδὲν ἦ ἐν ὑμῖν ἄτακτον καὶ ἀνώμαλον· Αὐτὸς καὶ τὸν παρόντα δοῦλόν σου, ἐκλεγέντα καὶ προχειριζόμενο παρ' ἐμοῦ διὰ τῆς σῆς ἀγαθῆς χάριτος ἡγούμενον καὶ ποιμένα τῶν λογικῶν σου προβάτων, ἐν ἀμέμπτῳ πολιτεία διαφύλαξον, καὶ δὸς αὐτῷ σύνεσιν καὶ σοφίαν, καὶ δύναμιν ποιμάναι τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ λογικὸν ποιμνιον, καὶ εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν πρεσβείας τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται οὕτως· Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου. Goar, p. 395 καὶ ἀνάδειξον τὸν δοῦλόν σου τοῦτομ πιστὸν καὶ φρόνιμον οἰκονόμον... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἐπαίρει τὸ περικείμενον αὐτῷ φαινόλιον, καὶ περιτίθησιν αὐτῷ τὸ παλλίον αὐτοῦ, καὶ ἀσπασάμενος δίδωσιν αὐτῷ δεκανίκον καὶ ἀπολύει.

f. 50v. Εὐχή γινομένη πρωτοπαπᾶ. Goar, p. 238.

f. 51v. Λίβελλος τῆς ὀρθῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως· Πιστεύω εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον, τὴν ἀγία Τριάδα καὶ ὁμοούσιον, τὴν διαιετηνὴν μὲν τοῖς προσώποις, ἀδιαίρετον δὲ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ θεότητι...

f. 54v. Ἐρώτησις· Ὅποια ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ πίστις ἡμῶν τῶν χριστιανῶν ἢ θεότης. Ἀπόκρισις· Πατήρ, Υἱός, Πνεῦμα ἅγιον Θεὸς εἷς, πρόσωπα τρία οὐσία, ὑποστάσεις τρεῖς, φύσις μία, ιδιότητες τρεῖς, μορφή μία, χαρακτηρισεῖς τρεῖς...

f. 55. Ὁμολογία τῶν ἀρχιερέων· Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν... Πρὸς τούτοις ἀποδέχομαι τὰς ἀγίας οἰκουμενικὰς ἑπτὰ συνόδους... See below, Sinait. gr. 1006, f. 43.

f. 59v. Εἰς προχειρίσιν πατριάρχου εἰς πατριάρχην. Ibid. f. 37.

f. 66. Τάξις γινομένη ἐπὶ τῶν ἀντιμνησίων. Ibid. f. 30. Goar, p. 518–519.

f. 67v. Εὐχή τοῦ ἀγίου δίσκου. Ibid. Sinait. gr. 1006, f. 31v.

f. 68. Εὐχή ἐτέρα τοῦ ποτηρίου. Ibid. f. 32.

f. 69. Περί τῶν ὑπηρετισαμένων ἐργαλείων εἰς ἀνακαίνισιν ἱερῶν σκευῶν ἐκ τῶν ἀποκρίσεων τοῦ ἱερωτάτου ἐπισκόπου Κύπρου (leg. Κίτρους) πρὸς τὸν ἱερωτάτον ἐπίσκοπον Δυρραχίου, τὸν Καβάσιλαν.

f. 70v. Εἰ συμβαίη χεθῆ ἐκ τῶν ἁγιασμάτων τι, ἢ καὶ ὄλον, ἢ τὸ ἅγιον ποτήριον, ἢ ὁ ἅγιος δίσκος. || (p. 0379)

f. 71v. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρῦσει ἐν αὐτῷ ἁγίας τραπέζης. Goar, p. 655–664, but with some peculiarities, e.g. without the *troparion* “Ο Holy Martyrs” [Ἄγιοι μάρτυρες] when the relics are carried around the church. The prayer Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας... is followed by the remark Ἡ δὲ αὕτη λέγεται καὶ εἰς ἐγκαίνια ναοῦ παντὸς ἁγίου Goar, p. 666. Codex Cryptoferraten. Bessarionis [Grottaferrata, Γ. β. I]. Μετὰ δὲ τὸ Ἀμὴν εὐθὺς ἐπιφέρει τὴν εἰθισμένην τῆς εισόδου εὐχὴν, ἔχουσιν οὕτως· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς... Goar, p. 662. The last prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καὶ ταύτην τὴν δόξαν τοῖς ὑπὲρ σοῦ ἀθλήσασιν ἁγίοις μάρτυσιν δωρησάμενος... is followed by the remark καὶ εὐθὺς οἱ ψάλται δοξάζοντες ἐπισυνάπτουσι τὸ Τρισάγιον, καὶ πᾶσα ἡ θεία μυσταγωγία πληροῦται κατὰ τὴν ἐγκαίνιων ἀκολουθίαν. Μέχρι δὲ συμπληρώσεως ἡμερῶν ζ'... Goar, p. 664.

f. 88v. Εὐχὴ τῶν ἀντιμινσίων.

Θυσιαστήριον τοῦ ἁγίου τοῦδε, ἱερουργηθὲν ὑπὸ τοῦ δεινὸς μητροπολίτου ἢ ἐπισκόπου τῆσδε τῆς πόλεως μηνὶ τῷ δεῖνι· εἰ δὲ ἐν τῇ πόλει γένωνται, προστίθεται ἐπὶ δεινὸς τοῦ ἁγιοτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου μηνὶ τῷ δεῖνι.

f. 89. Τάξις ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, βεβηλωθέντος ὑπὸ ἐθνῶν, γίνεται οὕτως.

Ποιεῖ εὐλογητὸν ὁ ἱερεὺς καὶ ποιεῖ ἁγιασμόν τοῦ κατὰ μῆνα, καὶ ῥαντίζει τὴν ἐκκλησίαν, εἶτα Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν ναὸν τοῦτον ἀναδείξας κατοικητήριον σὸν διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ζωοποιῦ σου Πνεύματος... Goar, p. 495. Καὶ ῥαντίζει τὴν ἁγίαν τράπεζαν ἐκ τοῦ ἁγιάσματος, καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 89v. Εὐχὴ, λεγομένη ὑπὸ ἱερέως ἢ ἀρχιερέως ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν, συγχωρῶν αὐτοῦ πάντα τὰ ἁμαρτήματα.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου... Goar, p. 536.

f. 93. Ἀκολουθία εἰς τὸ καθιερῶσαι ἀντιμίνσια μετὰ ἁγίων λειψάνων εἰς τὸ ἱερουργεῖν ὁ ἱερεὺς εἰς ἐκκλησίας χαλασμένας καὶ ἁγίας τραπέζας, λείψανα μὴ ἔχούσας. See below, Sinit. gr. 993, s. XVI, f. 57, but with some variants that I have recorded in the notes there. || (p. 0380)

f. 98. Ακολουθία, ὅτε ποιήσει ὁ ἱερεὺς ἀλλαγὴν καινούργιον, οἶον στιχάριον καὶ φελώνιον καὶ τὰ ἕτερα.

Ποιεῖ ὁ ἀρχιερεὺς Εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον καὶ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἶτα σφραγίζει ταῦτα καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ζωοποιῷ σου θανάτῳ τὸν θάνατον νεκρώσας καὶ ἡμᾶς τῶν παθῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας ἀναστήσας, Αὐτὸς καὶ νῦν εὐλόγησον τὴν ἱερατικὴν στολὴν ταύτην, ὡς ἠυλόγησας τῶν ἀρχιερέων σου Μελχισεδέκ, Ἀβραάμ, Μωϋσέως καὶ Ἀαρῶν καὶ τοῦ προφήτου σου Ζαχαρίου, ἵνα καὶ ἡμεῖς, ἀκατακρίτως ἐνδύομενοι ταύτην, αἰνώμεν καὶ δοξάζομεν τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Καὶ εὐλογεῖ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 98v. Ακολουθία εἰς τὸ ἀγιάσαι σκευὴ καινούργιον οἶον ποτήριον καὶ δίσκον καὶ τὰ ἕτερα. Εὐχὴ πρῶτον τοῦ ἁγίου δίσκου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κατάπεμψον ἐπὶ τὸν δίσκον τοῦτον. *Sinait. gr. 1006, f. 31.*

f. 99. Εὐχὴ τοῦ ποτηρίου. *Ibid. f. 32.*

f. 100. Τάξις ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, ἐν ᾧ συνέβη θανεῖν ἄνθρωπον βιαίως, ἢ γυναῖκα ἐγέννησεν ἢ ἔθανεν, ἢ ἄλογον ζῶον, κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον ἀκάθαρτον καὶ ἄθυτον, ἢ ἐγέννησεν, ἢ ἔθανεν.

Προηγουμένως σφαλίζει τὴν πόρταν τῆς ἐκκλησίας καὶ ποιεῖ ἡμέρας τεσσαράκοντα ἠσφαλισμένην, καὶ ἔρχεται ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἀνοίγει τὴν ἐκκλησίαν, καὶ φορένει τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, καὶ τίθεται λεκάνι, καὶ γεμίζει αὐτὸ ὕδωρ, καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ γίνεται ἁγιασμὸς τοῦ κατὰ μῆνα, καὶ ῥαντίζει τὸν ναὸν ὅλον καὶ ἀγιάζει αὐτόν, εἶτα εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ βήματος καὶ ἀπαμφιάζει τὴν ἁγίαν τραπέζαν, καὶ καταπλύνει αὐτόν, ὡς ἐν τῇ ἁγία πέμπτη, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ πολλὴν καὶ ἄφατον ἀγαθότητα καταξιώσας ὀνομασθῆναι. *Goar, p. 496.* Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν καὶ ἄρχεται τῆς λειτουργίας.

f. 101. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἁγίας τραπέζης. *Goar, p. 492.*

f. 106. Εὐχὴ ἐπὶ ἀρχidiaκόνων. *Sinait. gr. 1006, ad 1510, f. 34v.*

f. 106v. Εὐχὴ εἰς μέγαν οἰκονόμον. || (p. 0381)

Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα σοφῶς οἰκονομῶν, καὶ τῇ κατὰ σάρκα σου οἰκονομία τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἐργασάμενος. *Goar, p. 232.*

f. 107. Εὐχὴ γινομένη, ὡσάκις ἔλθῃ πατριάρχης εἰς τὸν βασιλέα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων. *Goar, p. 733.*

f. 107v. Ἐρμηνεία περὶ πατριάρχου. Jerusalem, Holy Sepulchre [no shelf-mark], ad 1665, f. 154. After the deacon's exhortation Πρόσχωμεν. Καὶ ὁ πατριάρχης· Ψήφω καὶ δοκιμασία τῶν θεοφιλεστάτων...

f. 109. Ακολουθία εἰς τὴν χειροτονίαν χωρεπισκόπου.

Μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ εὐαγγελίου, πρὸ τοῦ Τρισαγίου, γίνεται ἡ χειροτονία. Προσάγεται παρὰ τοῦ χαρτοφύλακος καὶ τοῦ πρώτου τῶν ἱερέων ὁ μέλλων χειροτονηθῆναι χωρεπίσκοπος καὶ ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, λέγων· Κύριε, εὐλόγησον. Καὶ λέγει ὁ ἀρχιερέυς· Ὁ Θεὸς εὐλογήσει σε εἰς χωρεπίσκοπον τοῦδε τοῦ τόπου, καὶ εὐλογεῖ αὐτόν· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν. Καὶ λέγει εἰς τῶν πρεσβυτέρων· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα, τοῦ νῦν προχειριζομένου χωρεπισκόπου τοῦ Κυρίου... Ὅπως ὁ φιλόθεος Θεὸς ἄσπιλον καὶ ἀμώμητον χαρίσῃται αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ λογικῆς ποιήσεως τοῦ... Τῆς παναγίας... Καὶ σφραγίσας αὐτόν ὁ ἀρχιερέυς, ἔχων τὸ ὠμοφόριον ἐν τῇ τούτου κεφαλῇ, ἐπιθεὶς ὁ ἀρχιερέυς τὴν χεῖρα ἐπ' αὐτῷ. Λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἀρχιερέυς, ἔχων τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, λέγει· Ὁ τὴν καθόλου σου ἐκκλησίαν διὰ τῆς τῶν ἐν αὐτῇ λειτουργῶν εὐσχημονούσης κατακοσμῶν, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, Σὺ καὶ τὸν δούλον σου, ὃν κατηξίωσας τὴν τοῦ χωρεπισκόπου δέξασθαι ἱερουργίαν, ῥύθμισον πρὸς πᾶσαν εὐταξίαν καὶ κατάστασιν εἰρηνικὴν, πλήρωσον αὐτόν πάσης πίστεως, καὶ ἀγάπης καὶ δυνάμεως, καὶ ἁγιασμοῦ διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ζωοποιοῦ καὶ παναγίου σου Πνεύματος· οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐπιθέσει τῶν ἐμῶν χειρῶν, ἀλλ' ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῶν σῶν οἰκτιρῶν δίδεται χάρις τοῖς ἀξίοις σου, ἵνα, πάσης ἁμαρτίας ὑψηλότερος γενόμενος, ἐν τῇ φοβερᾷ τῆς κρίσεως ἡμέρᾳ ἀμέμπτως παραστήτῃ φοβερῷ βήματί σου καὶ τὸν μισθὸν δέξῃται τὸν ἀδιάψευστον τῆς ἐπαγγελίας χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ Χριστοῦ σου, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. Εὐχή· Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν, καὶ ἀνάδειξον τὸν δούλον σου ὁ δεῖνα πιστὸν καὶ φρόνιμον οἰκονόμον. *Goar*, p. 359. Σὺ γὰρ προσκνητὸς καὶ δεδοξασμένος ὑπάρχεις **|| (p. 0382)** ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ὁ μονογενὴς σου Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν... Καὶ ἐνδύει αὐτὸν φελώνιον, λέγων· Ἐνδύεται ὁ δεῖνος χωρεπίσκοπος τῆς χώρας τῆς δεῖνα φελώνιον χωρεπισκόπων. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Καὶ ἀσπάζεται αὐτόν ὁ ἀρχιερέυς καὶ οἱ ἱερεῖς ἅπαντες, καὶ γίνεται ἡ εὐχή τοῦ Τρισαγίου καὶ τὰ λοιπὰ τῆς λειτουργίας.

f. 111–119 blank.

f. 120. Prayer over a newborn child, written in a different hand and with Arabic rubrics.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην ἀνοιξον, Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλάσας ἐκ τοῦ χοῦς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀναπλάσας γυναῖκα, καὶ ἰσοτιμία τιμήσας αὐτήν, παραβάντας δὲ αὐτοὺς τὴν ἐντολήν σου ἐκβαλὼν τοῦ παραδείσου σου... *Богослужение*, Appendix, p. 3. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἀληθινὸς τῆς ζωῆς, ὁ χαρισάμενος ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου εὐλογεῖν καὶ ἀγιάζειν τοὺς ὑπερχομένους τῇ ἀγία σου ἐκκλησία καὶ προσκυνοῦντας τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον...

f. 121. Prayers for the 40th day.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον· Ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, Καὶ νῦν, Χαῖρε κεχαριτωμένη Θεοτόκε... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν ὑπὸ Μαρίας τῆς Μητρὸς σου... See above, p. 25. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, παραγενοῦ καὶ ἐπὶ τὴν δούλην σου τήνδε καὶ δὸς αὐτὴν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἀγίαν σου ἐκκλησίαν... *Goar*, p. 267. Ἀνοιγέσθω ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ... Νῦν ἀπολύεις... Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε.

f. 123 blank.

f. 124. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου καὶ μεγάλου σχήματος, γενομένη εἰς περίστασιν. As in Sinait. gr. 985, s. XVI, f. 3, but with variants recorded in the footnotes.

f. 127v. Συστατικὸν πνευματικῶ γράφε οὕτως.

f. 128. A charter (beginning lost), theological in contents, signed: Ἰωάννης ἐλέω Θεοῦ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Καντακουζηνός, ὁ διὰ τοῦ θεοῦ καὶ μοναχικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς Ἰάσασφ μοναχός.
|| (p. 0383)

f. 130. Συστατικὸν ἀρχιερέως.

f. 131. Τροπάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν παρακλήσιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

f. 134. Στιχηρά, ψαλλόμενα εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἐν τῇ τεσσαράκοστῃ.

f. 137–145. Arabic text.

f. 146–149 blank.

f. 150. Confession of Faith.

f. 154v. Model (formulaic) epistles to the emperor and patriarch.

0383 [Athos, Dionysiou, 450]

LIV. Εὐχολόγιον, Athos, Dionysiou, MS 450, 4°, copied in a large and handsome hand, ad 1408. Colophon: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ ἀμαρτωλοῦ Διονυσίου ἱερομονάχου ἐν ἔτει ,CΘιC', ἰνδικτιῶνος πρώτης, ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ ιγ', ἡμέρᾳ τρίτῃ, ὥρα ἑννάτῃ.

f. 1. [Added] in a 16th-century hand: Εὐχή, ἣν λέγει ἱερεὺς ἢ ἀρχιερεὺς ἐπὶ τοὺς μέλλοντας μεταλαβεῖν τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

f. 6. Ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος.

Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως.

f. 7. Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς τὸ σαραντίσαι παιδίον.

One prayer, the rite of carrying the child into the sanctuary while “Now you dismiss” [Νὺν ἀπολύεις] to “a light to be a revelation” [φῶς εἰς ἀποκάλυψιν] is recited and the placing of the child in front of the holy doors with the words Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανε καὶ ἐκραταιοῦτο Πνεύματι.

f. 8. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, ἡγουν βαπτίσαι.

f. 21v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον.

f. 22. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

f. 24. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου.

Usual beginning, Psalm [142] Κύριε εἰσάκουσον, *troparia* Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε etc., Psalm 50 and the usual *canon* (Goar, p. 332), but without the acrostic εὐχή ἐλαίου ψαλμὸς ἐξ Ἀρσενίου: the *troparia* have been rearranged to produce the phrase εὐχή ὁ (μόνος, now Σὺ μόνος) ἐλέω... *Stichera*: Οὐρανῶν ὑπάρχουσα πλατυτέρα, χερουβὶμ καὶ θρόνων ἐνδοξοτέρα... Ὑμνοὺς τῶν χειλέων μου μὴ παρίδης... Οἱ πεπωρωμένοι τῇ διανοίᾳ... Ἡ ἀπξηλπισμένων ἐλπίς βεβαία... Δόξα, Πανάχραντε Παρθένε ἀγνή... Καὶ νῦν, Ανύμφευτε Παρθένε... Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον· Ταχὺς εἰς ἀντίληψιν... καὶ γίνεται ἐκτενὴς καὶ ἀπόλυσις. || (p. 0384)

Εἶτα συνηγμένων τῶν ἱερέων καὶ στολισαμένων, ἐκφωνεῖ εἰς ἐξ αὐτῶν· Εὐλόγησον, δέσποτα· Καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... καὶ εὐθύς· Ὁ κατοικῶν ἐν βοθηείᾳ, εἶτα ἡ συναπτὴ Goar, p. 335, but with additional entreaties for the archbishop and the emperor. Λέγοντος δὲ τοῦ ἱερέως τὰ διακονικά, ἐπιβάλλουσιν οἱ ἱερεῖς κατὰ τάξιν εἰς τὴν κανδήλαν ἔλαιον, λέγοντες καὶ τὴν εὐχήν· Κύριε ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς. Goar, p. 335. Εἶτα λέγονται τὰ τροπάρια ταῦτα κατ' ἡχόν· Μητέρα σε Θεοῦ ἐπι-

στάμεθα πάντες, Παρθένον ἀληθῶς... Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα πηγὴ συμπαθείας ἀξίωσον ἡμᾶς, Θεοτόκε... Καταφυγὴ καὶ δύναμις... Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν... Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας... Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... Ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου ἄχραντε... Ἡ νοητὴ πύλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἄχραντε Θεοτόκε... Δόξα, Ἅγιοι Ἀνάγκυροι... Καὶ νῦν, Σὲ καὶ τείχος καὶ λιμένα ἔχομεν... Καὶ ποιεῖ μετανοίας γ' ὁ ἀδελφός, ὑπὲρ οὗ εὐχὴ τοῦ ἁγίου ἐλαίου γίνεται, πρὸς τοὺς ἱερεῖς καθ' ἐκάστην προσκύνησιν, λέγων· Εὐλογήσατε, δεσπόται μου ἅγιοι, εὐξασθε καὶ συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Καὶ συγχωρεῖται παρὰ τῶν ἱερέων καὶ εὐθὺς προκείμενον. Goar, p. 337 etc. See above, p. 370–371.

f. 56. Ακολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.

Same beginning as in Goar, p. 378–379, except that here the tonsuring is followed by the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων τῶν ἐλπίζόντων ἐπὶ σέ Goar, p. 385. Εἶτα ἐνδύει αὐτὸν τὸν χιτῶνα, τὸν μανδύαν καὶ τὸ καμηλαύκιον, μηδὲν ἐπιλέγων, καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 58v. Ακολουθία εἰς κουρὰν μανδυώτου.

Ἀπὸ ἐσπέρας φέρουσι τὰ ἱμάτια καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ μέλλοντος κουρευθῆναι ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος Χριστοῦ καὶ τίθενται, καὶ ἐν τῷ ὀρθῷ ψάλλεται ὁ κανὼν τοῦ σχήματος καὶ τὰ στιχηρὰ (present in the manuscript) see above, p. 279, Vatop. 133 for the great *schema*, as well as Goar, p. 403. Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν ψάλλονται πρῶτον τὰ συνήθη ἀντίφωνα, ἡγουν Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου... Αἶνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... καὶ οἱ μακαρισμοί. Ἰσταται δὲ ὁ μέλλων λαβεῖν τὸ σχῆμα, ἀρχομένης τῆς λειτουργίας, ἔνδον τῆς βασιλικῆς πύλης, φορῶν τὰ συνήθη αὐτοῦ ἱμάτια μέχρι τῆς εισόδου, εἶτα ψάλλονται καὶ οἱ μακαρισμοὶ τοῦ σχήματος εἰς ἧχον δ' πρὸς τὸ Ὅτε ἐν τῷ πάθει. Ὅσοι τὰ ἐν κόσμῳ ποθεινὰ ἐγκατελίπετε... Ὁ θέλων πάντας εἰς ἐπίγνωσιν ἐλθεῖν τοῦ φωτισμοῦ... Πάντων τῶν προσκαίρων ὡς φθαρτῶν... Πάσας τῆς σαρκὸς τὰς ἡδονὰς ἀποσεισάμενος... Τρίβον τὴν πλατείαν καὶ εὐρύχωρον ἀφόμενος... Ἔτερα εἰς γυναῖκας· Βίον τὸν ἐνάρετον σεμνὴ ἐπιποθήσασα... Παύλῳ μαθητῇ... Μύρω καινωθέντι τῷ Χριστῷ... || (p. 0385) Χαίρει ἐπὶ σοί... Δόξα καὶ νῦν, Χαίρει τῆς παρθενίας τὸ ὑπέριμον... Τῆς εισόδου δὲ γενομένης, ὁ μελλοκουροῦντος ἀποβάλλει τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κάλυμμα καὶ ἐν ποσὶ καλύγρια καὶ ἵσταται ἐζωσμένος μέχρις ἂν ἔλθῃ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Εἶτα τὸ παρὸν στιχηρὸν, ἦχος α': Αγκάλας πατρικᾶς... καὶ εὐθὺς ἀντίφωνα. Ἀντίφωνον α' ἦχος δ'. Ἦθελον δάκρυσι ἐξαλεῖψαι... Στίχος· Ὡς ἀγαπητά... Τίς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων... Στίχος· Ἐξελεξάμην παραριπτεῖσθαι... Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ τῆς ἀναγεννήσεως... Δόξα καὶ νῦν, Ρῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν... Ἀρχομένου δὲ τοῦ δευτέρου ἀντιφώνου, μεθίσταται ὁ τὸ σχῆμα μέλλων λαβεῖν τῶν βασιλικῶν πυλῶν ὀλίγον. Ἀντίφωνον δεύτερον, ἦχος ζ'. Ζάλη ἁμαρτημάτων περιέχει με, Σωτήρ... Στίχος· Εἰπάτωσαν οἱ

λελυτρωμένοι... Αντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου καὶ ζῆσον με... Δόξα καὶ νῦν, Ἐκ παντοίων κινδύνων τοὺς δούλους σου... Αντίφωνον γ' ἦχος δ'. Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια... Στίχος· Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου... Καὶ τούτου λεγομένου, ἔρχεται εἰς τὴν σωλαίαν, κάκει ἴσταται, εἶτα τὸ παρὸν τροπάριον· Δεῦτε πρὸς με πάντες... Στίχος· Ἐπλανήθην, ὡς πρόβατον... Πρόβατον εἰμὶ τῆς λογικῆς σου ποιμένης... Τούτου δὲ λεγομένου, ἔρχεται διὰ τῆς σωλαίας ἕως τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ προσπίπτει καὶ οὐκ ἀνίσταται μέχρις ὅτου πληρωθῆ τὸ ἀντίφωνον. Αντίφωνον, τροπάριον, ἦχος δ'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Δόξα καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος... Εἶτα κελεύει αὐτὸν ἀναστῆναι ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ, ὁ δὲ ἱερεὺς ἐπερωτᾷ αὐτὸν ταῦτα, λέγων οὕτως· Ἐρώτησις· Τί προσήλθες... καταταγῆναι τῷ χορῷ τῶν μοναζόντων; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Same questions as in Goar, but with the addition Ἀποτάσση τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Exhortation „Βλέπε, τέκνον, somewhat longer than the text in Goar, p. 383–384. After the prayer Ὁ πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος... στραφεὶς ὁ ἱερεὺς σφραγίζει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ λαμβάνοντος τὸ σχῆμα τρίτον, μετὰ δὲ τὸ κατασφραγίσει αὐτόν, προσπίπτει ὁ κατηχούμενος ἕως συμπληρώσεως τῆς εὐχῆς τῆς κεφαλοκλισίας, ὁ δὲ ἱερεὺς, στραφεὶς κατὰ ἀνατολάς, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς ἐπήκοον πάντων ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· Ὁ ὢν Δέσποτα παντοκράτωρ ὕψιστε Goar, p. 409. Καὶ εὐθὺς τίθεται τὸ ψαλλίδιον ἐπάνω τοῦ εὐαγγελίου, εἶτα ἡ εὐχή παρὰ τοῦ ἱερέως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξίους σου εἶναι νομοθετήσας. Goar, p. 385. Εἶτα λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ἱερεὺς· Ἰδοὺ ὁ Χριστὸς ἀοράτως... Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ, ἐκ προαιρέσεως. Καὶ μετὰ τὸ συντάξασθαι, λέγει πρὸς αὐτόν· Λάβε τὸ ψαλλίδιον καὶ ἐπίδος μοι αὐτό. Καὶ ἐπιδόντος αὐτῷ τὸ ψαλλίδιον, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ἱερεὺς· Ἦ (p. 0386) Ἰδοὺ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ... καὶ εὐθὺς ἡ εὐχή αὐτὴ εἰς ἐπήκοον πάντων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγή... Goar, p. 385 καὶ λαβὼν τὸ ψαλλίδιον ὁ ἱερεὺς ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀνθρώπου, λέγει οὕτως· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντα ἀνθρώπους σωθῆναι... Εἶτα κουρεύει αὐτόν σταυροειδῶς, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, συναποβαλλόμενος ταῖς θριξὶ καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Εἰς τὸν χιτῶνα· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται χιτῶνα δικαιοσύνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον, τρίς. Εἰς τὸ παλλίον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει παλλίον... εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Εἰς τὴν ζώνην· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα περιζώννεται τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, δύναμιν ἀληθείας, εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ... Εἰς τὸ καμηλαύχιον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα περιβάλλεται τὴν περικεφαλαίαν, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ... Εἰς τὰ σανδάλια· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ὑποδύεται σανδάλια τῆς ἐτοιμασίας τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἶπωμεν... Ὁ ἀδελφός

ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβεν τὸ μοναδικὸν σχῆμα ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Ἐνδυομένου δὲ αὐτοῦ, ψάλλονται τὰ τροπάρια ταῦτα, ἦχος δ'. Ἦνοι-
κται ἡ θύρα τῆς μετανοίας... Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας... Στίχος:
Αὕτη ἡ πύλη... Ἀγαλλιᾶσθε τῷ Θεῷ, τῷ βοηθῷ ἡμῶν... Δόξα καὶ νῦν, Ἐχον-
τές σε, Θεοτόκε, ἐλπίδα... τροπάριον ἦχος πλ. β'. Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου...
Τούτων οὖν πληρωθέντων, αὐθις ἡ εὐχή· Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρί-
ας ἡμῶν. Goar, p. 379. Εἶτα δίδοται τῷ κουρευθέντι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ
γίνεται ἀσπασμὸς μετὰ πάντων, ψαλλομένου τοῦ παρόντος στιχηροῦ, ἦχος
α'. Ἐπιγνώμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Τοῦ ἀσπασμοῦ τελευ-
τῶντος, λέγεται τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἶτα τὸ Τρισάγιον καὶ ὁ ἀπόστολος
τῆς ἡμέρας, εἶθ' οὕτως καὶ ὁ τοῦ σχήματος. Προκείμενον· Κύριος φωτισμὸς
μου, στίχος· Κύριος, ὑπερασπιστῆς τῆς ζωῆς... ὁ ἀπόστολος Goar, p. 387.
Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον (sic)· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω
μου ἀκολουθεῖν... Τέλος· ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Καὶ καθεξῆς ἡ θεία λει-
τουργία. Τελεσθείσης δὲ τῆς λειτουργίας, ἄπτουσιν οἱ ἀδελφοὶ τοὺς αὐτοὺς
κηρὸς καὶ ἀπέρχονται ἐν τῇ τραπέζῃ, ψάλλοντες τροπάριον, ἦχος δ'. Κύριε,
Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος· Ὁ ποιμένων τὸν Ἰσραὴλ... τὸ (αὐτὸ)
τροπάριον. Στίχος· Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβεὶμ... τὸ τροπάριον. Στίχος·
Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου... ὁμοίως, Στίχος· Ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων...
ὁμοίως, Στίχος· Ἀφήκας τὰς ἀνομίας... ὁμοίως, Στίχος· Κύριε, καταφυγὴ ἐγε-
νήθης... ὁμοίως, Δόξα καὶ νῦν, Ἡ λαμπὰς ἡ ἄσβε- || (p. 0387) στος... καὶ εἶθ'
οὕτως ψάλλεται ὁ τῆς τραπέζης ψαλμὸς· Ὑψώσω σε, ὁ Θεὸς μου, καὶ τὰ ἕτερα
τούτων καὶ ἀπόλυσις. Εἰ δὲ οὐκ ἔστι λειτουργία, γίνεται ἐκτενὴ (short) καὶ
εὐθύς ἀπόλυσις. Εἶτα ἀδελφός τις κουρεύει αὐτόν, ψάλλον καὶ τὸν ἄμωμον.

f. 84v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

Γενομένης τῆς πρώτης εισόδου τῆς λειτουργίας, ἔρχεται ὁ μέλλων λα-
βεῖν τὸ μέγα σχῆμα ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ προσπίπτει καὶ οὐκ
ἀνίσταται μέχρι συμπληρώσεως τῶν ἀντιφώνων· ψάλλονται δὲ ταῦτα τὰ
ἀντίφωνα· ἀντίφωνον α' ἦχος δ'. Ἦνοι-
κται ἡ θύρα τῆς μετανοίας... Στίχος·
Προσέχετε, λαὸς μου... Ὁ ζυγὸς μου χρηστὸς ἐστί... Δόξα καὶ νῦν, Ἡ λαμ-
πὰς ἡ ἄσβεστος... Ἀντίφωνον β' ἦχος γ'. Εὐαγγελικῆς φωνῆς σπουδαίως...
Στίχος· Τί καλὸν ἢ τί τερπνόν... Ἐγγὺς Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν...
Δόξα καὶ νῦν, Ἀγιόπρωτε, σεμνή, ἐγκώμιον οὔσα τῶν οὐρανίων... Ἀντίφω-
νον γ' ἦχος α'. Ἀκολουθήσωμεν, ἀδελφοί, ἀγαθῷ Δεσπότῃ... Στίχος· Ἐξαπό-
στειλον τὴν χειρὰ σου... τροπάριον ἦχος α'. Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν τὰς
χειρας ὑφαπλώσας... θεοτοκίον· Χαίροις παρ' ἡμῶν ἁγία Θεοτόκε Παρθέ-
νε... Εἶτα κελεύει ἀναστῆναι τὸν μέλλοντα καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκο-
ον τὴν εὐχὴν ταύτην· Ἄγιε Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, εὐλόγησον τὸν δοῦλόν σου Goar, p. 410. Τῆς οὖν εὐχῆς πλη-
ρωθείσης, περιτίθῃσιν αὐτῷ τὸν ἀνάλαβον καὶ τὸ κουκούλιον, καὶ τὴν ζώ-
νην, καὶ τὸ μανδύον, καὶ τὸ καμηλαύχιον, λέγων καθ' ἐν ἕκαστον ταῦτα. Δεῖ

γινώσκειν, ὅτι ὁ μέγα σχῆμα λαμβάνων διότι ἐκδυδίσκεται, ἄπερ φορεῖ, ἤγουν τὸ καμηλαύκιον, τὸ μανδύον, τὴν ζώνην καὶ τὰ σανδάλια, ἵνα βάλῃ τὸ κουκούλιον, τὸν ἀνάλαβον, καὶ εἶθ' οὕτως τὰ ἕτερα τούτων, τούτου ἔνεκεν καὶ τὰ τοιαῦτα πάλιν λέγονται πρὸς αὐτόν, ἤγουν Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν λαμβάνει τὸ καὶ τό. Ὄφείλει οὖν εἰπεῖν καὶ εἰς πάντα· εἰς τὸν χιτῶνα· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται... see above in the text for the lesser *schema*), εἰς τὸν ἀνάλαβον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸν ἀνάλαβον, ἀναλαμβάνων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἀκολουθῶν τῷ Δεσπότη Χριστῷ, εἶπομεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον. Ὁ λαὸς τὸ Κύριε ἐλέησον, τρίς. Εἰς τὸ κουκούλιον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται τὸ κουκούλιον τῆς ἀκακίας εἰς περικεφαλαίαν ἐλπίδος σωτηρίας, εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον. The remaining phrases (for the belt, cloak, hat, sandals, and *schema*), as well as the *stichera*, are the same as those for the lesser *schema*. Τούτων δὲ ψαλλομένων (i.e. the *sticheron* Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας κ.τ.λ.) παρὰ τῶν μοναχῶν, ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν μεγάλην συναπτὴν. Goar, p. 412–423, but without the petitions for the house || (p. 0388) and archbishop. Εἶθ' οὕτως τὴν εὐχὴν ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου καὶ ἀμεταμέλητος ἐν τοῖς χαρίσμασί σου Goar, p. 411. Ἐπισύναψον καὶ ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δοῦλόν σου τόνδε εἰς τὴν πνευματικὴν σου αὐλήν... p. 412. Εἶτα δίδωσι τῷ λαβόντι τὸ μέγα σχῆμα τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ γίνεται ἀσπασμὸς παρὰ πάντων, ψαλλομένου τοῦ παρόντος στιχηροῦ, ἤχος α'. Ἐπιγνώμεν, ἀδελφοί... etc. up to the Epistle reading, same as for the lesser *schema*. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη... Τέλος· καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Ἀλληλουάριον καὶ εὐαγγέλιον. Goar, p. 413. Καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία· εἰ δὲ οὐκ ἔστι λειτουργία, γίνεται ἐκτενὴς καὶ ἀπόλυσις, ἤγουν Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως τῶν ἀμαρτιῶν... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῷ... Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... καὶ αὐθις ἀπόλυσις. Εἰ δὲ ἐνὶ λειτουργίᾳ, ἄπτουσι οἱ ἀδελφοὶ τοὺς κηροὺς καὶ συναπέρχονται μετὰ τοῦ νεοφωτίστου εἰς τὴν τράπεζαν κ.τ.λ. (see above, the text for the lesser *schema*). Εἶτα ἀναστάντες ἀπὸ τῆς τραπέζης, συναπέρχονται αὐτῷ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ψάλλοντες τὰ προγεγραμμένα τροπάρια· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα... Στίχος· Ἡ καρδιά μου καὶ ἡ σάρξ... Στίχος· Καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ... Τὰς δὲ ἑπτὰ ἡμέρας ὁ νεοφώτιστος προσκαρτερεῖ τῇ ἐκκλησίᾳ, σχολάζων ἀπὸ τῶν ἔργων, τῇ δὲ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ποιεῖ εὐχὴν ὁ ἱερεὺς καὶ αἶρει τὸ κουκούλιον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, χαλῶν αὐτὸ ὀπισθεν. Σημειωτέον, ὅτι, εἰ ἔστιν ὁ ἀδελφὸς μεταλαβεῖν τῶν ἀγίων δώρων, εἰσοδεύει καὶ μεταλαμβάνει.

f. 95. Ἀκολουθία τοῦ ἀποκουκουλίσματος.

Μετὰ τὴν τελείωσιν τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητὸν καὶ λέγεται Τρισάγιον, εἶτα τροπάρια ταῦτα, ἤχος β'. Ἐλέησον ἡμᾶς... Δόξα, Κύριε

ἐλέησον... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας... Τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὰς εὐχὰς ταύτας· Πολυέλεε Κύριε... Goar, p. 419. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς... Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Τὸν τῆ πυρίνη κεφαλῇ... Ibid. Εἶτα σφραγίζων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τρίς, ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 97. Σημειωτέον εἰς κανονικάς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας. Goar, p. 382. Εἰ δὲ οὐκ ἐνι λειτουργία, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον β'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ'. Εἶτα τὸν Ν' τὸν κανόνα, τοὺς μακαρισμοὺς καὶ καθεξῆς τὴν λοιπὴν ἀκολουθίαν.

f. 97. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν Φώτων. || (p. 0389)

f. 109v. Ἀκολουθία μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 118v. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.

f. 133. Ἀκολουθία εἰς ψυχὴν κρινομένην.

f. 138v. Εὐχαὶ διάφοροι.

f. 167. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

Ἐπειδὴν τις τῶν μοναζόντων... See above, p. 282 (Vator. 133) καὶ εὐθὺς (i.e. after the lityny for the deceased) τὸ λειψάνον εἰσφέρουσιν ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλοντες τὸ Ἄγιος ὁ Θεός..., διδόντες καὶ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς· ἄπτουσι δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ λειψάνου κηρία τέσσερα, ἐπάνω δὲ αὐτοῦ τίθεται καὶ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εὐθὺς θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐπάνω τοῦ λειψάνου σταυροειδῶς, καὶ ἴσταται ἐπάνω τοῦ λειψάνου, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... καὶ ἄρχονται τοῦ Τρισαγίου, τὸ Παναγία Τριάς. Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον β'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' τὸν Ν'. εἶτα τὸν ἄμωμον εἰς ἦχον πλ. α' καὶ ἐκφωνεῖ Εὐλογητὸς εἰ, Κύριε... Goar, p. 424–426. Εἶτα τὰ τροπάρια ταῦτα· Εὐλογητὸς εἰ, Κύριε... Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς... κ.τ.λ. Εἶτα μνημονεῦει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος, εἶπερ ἐστίν· Ἐτι καὶ ἔτι... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως κ.τ.λ., εἶθ' οὕτως τροπάριον, ἦχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον, Σωτήρ... θεοτοκίον· Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας... Εἶτα οἱ ἀναβαθμοὶ καὶ τὰ στιχηρὰ to the Gospel reading Goar, p. 439–445, but without the second *prosomoion troparion*. After the Gospel reading γίνεται ὁ ἀσπασμὸς καὶ ψάλλονται τὰ τελευταῖα τροπάρια, ἦχος β'. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ, ἀδελφοί... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί... Ὅταν ἐκ τοῦ σώματος ψυχὴ... Δεῦτε, ἀδελφοὶ πνευματικοί... Τρέμω τὸ κριτήριον, Χριστέ... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς... Πάντες δυσωποῦμεν, Χριστέ... Τοῦτο τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐστίν... Δόξα, Μίαν, ὑποστάσεσι τρισί, σέβοντες Θεότητα πίστει... Καὶ νῦν, Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ... Εἶτα Τρισάγιον καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα· Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.τ.λ. Goar, p. 446. After the lityny Δόξα καὶ νῦν καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

Εἶτα αὐθις ἀρχὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καί, ἄραντες τὴν κλίνην μετὰ τοῦ λειψάνου, ἀπέρχονται εἰς τὸ κοιμητήριον, ψάλλοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, εἶτα νεκρώσιμα στιχηρὰ καὶ καθίσματα κατ' ἤχον. Ἐναποτίθουσι δὲ τὸ λείψανον τρεῖς ἕως τοῦ κοιμητηρίου, καὶ ὁ ἱερεὺς συναπτὴν τὴν συνήθη, τὰ καθίσματα, ἤχος δευτέρος· Ὡς ἄνθος μαραίνεται... Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα... Ὅτε τῷ λόγῳ σου παραστησώμεθα... Ψυχὴν, ἣν μετέστησας ἐκ τῶν προσκαίρων... Σὺ ἐπλασάς με, Κύριε... Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις... Ἀληθῶς ματαιότης τὰ συμπαντα... Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν ζωοδότα... Ἐν χώρᾳ ζώντων, Κύριε, καὶ ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων σου... Ὁ || (p. 0390) θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος... Καὶ φθάσαντες ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, βάλλουσι τὸ λείψανον ἐν τῷ τάφῳ, λέγοντες τροπάριον, ἤχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα... Εἶτα ὁ ἱερεὺς ἐπιχέει τὸ ἔλαιον ἐπάνω τοῦ λειψάνου, ποιῶν δι' αὐτοῦ σταυρὸν καὶ λέγων· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς... καὶ ἕτερον, ἤχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... καὶ εὐθὺς σφαλίζεται ὁ τάφος, ἡμεῖς δὲ ψάλλομεν τὰ ἰδιόμελα ταῦτα, ἤχος πλ. β'. Πνευματικοὶ ἀδελφοί, μὴ μου ἐπιλάθησθε... ἤχος πλ. δ'. Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις... Δόξα, ὁ αὐτός, Θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι... Καὶ νῦν, Δέσποινα, πρόσδεξαι τὰς δεήσεις... Εἶτα Τρισάγιον καὶ τὰ τροπάρια· Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.τ.λ. After the litany καὶ ἡμεῖς μετανοίας ἰβ' καὶ ὁ ἡγούμενος· Δόξα σοι, ὁ Θεός... καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ Χριστὸς ὁ ἀληθινός, ἢ Ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν... καὶ ἡμεῖς τὸ Αἰώνια σου ἢ μνήμη, ἀξιομακάριστε ὁ δεῖνα μοναχὲ καὶ ἀείμνηστε ἀδελφὲ ἡμῶν.

f. 199v. Ἀκολουθία εἰς κοσμικοὺς κοιμηθέντας.

Εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τῶν ἀμώμων, μετὰ δὲ τὸν ἄμωμον εὐθὺς λέγει ὁ ψάλτης στίχον· Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου, καὶ ἄρχονται τὰ τροπάρια ταῦτα· Οὐκ ἔστι τῶν ἐν τῷ βίῳ τερπνῶν οὐδέν... Στίχος· Εἰσέλθοι τό... Ἰάσω τὴν συντριβὴν μου, Σῶτερ, σαυτὸν κενώσας ὁ ὕψιστος... Στίχος· Ἐξηρεῦξαντο τὰ χεῖλή μου... Καθεῖλας τὴν τοῦ θανάτου ὄφρυν τῷ πάθει, ἀναμάρτητε... Στίχος· Φθέγγεται ὁ γλῶσσά μου τὸ λόγιόν σου... Ὁ μόνος τὰ τῶν ἀνθρώπων εἰδώς, Χριστέ... Ζήσεται ἡ ψυχὴ μου. Goar, p. 425 καὶ ταῦτα τὰ εὐλογητάρια· Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς εὔρε πηγὴν... κ.τ.λ. Ἀνάπαυσον, ὁ Θεός, τὸν δούλόν σου καὶ κατάταξον αὐτόν... Δόξα, Τὸν ἄναρχον καὶ Υἱόν σου, Δέσποινα, καὶ Θεὸν ἡμῶν ἀπαύστως, ὃν ἔτεκες, ἐκδυσώπει, πάναγνε, τῆς ἐκ δεξιῶν σου παραστάσεως δειχθῆναι ἡμᾶς καὶ τρυφήσαι αἰωνίου ἀπολαύσεως. Καὶ νῦν, Ἐμνήσθη τὸ προφήτου βοῶντος· ἐγὼ εἰμι γῆ καὶ σποδὸς καὶ ἄλιν κατενόησα ἐν τοῖς μνήμασι, καὶ εἶδον τὰ ὄστα τὰ γεγυμνωμένα, καὶ εἶπον· ἄρα τίς ἐστι βασιλεὺς ἢ πένης, ἢ δίκαιος, ἢ ἀμαρτωλός, ἀλλὰ ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν, μετὰ δικαίων τὸν δούλόν σου. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκτενήν καὶ εὐθὺς ἀντίφωνον ἤχος πλ. β'. Ἐν τῷ οὐρανῷ τοὺς ὀφθαλμούς... Στίχος· Πρὸς σὲ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς... Ἀλληλουῖα· Στίχος· Ἴδου ὡς ὀφθαλμοὶ δούλου... Ἀλληλουῖα. Στίχος· Ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυρίας...

Αλληλούια. Ἐλέησον ἡμᾶς τοὺς ἐξουθενημένους... Στίχος· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Αλληλούια. Στίχος· Ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν... Αλληλούια. Στίχος· Ἐπὶ πλέον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν... Αλληλούια. Ἁγίῳ Πνεύματι πανσωστικῆ αἰτία... Δόξα καὶ νῦν, Δέσποτα Χριστέ, ὅταν μετὰ φόβου παρίστανται... || (p. 0391) Καὶ οἱ μακαρισμοί, ἦχος πλ. β'. Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Goar, p. 430 καὶ εὐθὺς τὸ παρὸν ιδιόμελον· Δεῦτε καὶ θεάσασθε ἅπαντες ξένον θέαμα καὶ παράδοξον... Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ... Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Σοφία. Τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Μακαρία ἡ ὁδός... Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου... Καὶ ὁ λαός· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς, ἐκ γ'. Πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν... Τέλος· ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Αλληλούια, ψαλμὸς Δαβὶδ, στίχος· Μακάριος, ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην Goar, p. 430 καὶ εὐθὺς ψάλλονται τὰ τελευταῖα τροπάρια, ἦχος β'. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Ποῖος χωρισμός... Ἄρτι ἢ τοῦ βίου πονηρά... Πάντα τὰ τοῦ σώματός μου νῦν ὄργανα ἀργὰ θεωροῦνται... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς... Δεῦτε, οἱ ἀπόγονοι Ἀδάμ... θεοτοκίον· Χαῖρε πᾶσα κτίσις σοι βοᾷ... Εἶτα δοξάζουσιν εἰς ἦχον πλ. α' καὶ ψάλλουσι τὸ παρὸν ιδιόμελον μετὰ μέλους· Ὁρῶντες με ἄφωνον... Εἰ βούλεις, εἰπέ τὸ παρὸν στιχηρόν· Ἐξέλιπον ἐκ τῆς συγγενείας μου... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Θεὸν ἐκ σοῦ σαρκωθέντα ἔγνωμεν, Θεοτόκε Παρθένε... Καὶ εὐθὺς Τρισάγιον καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Δόξα καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία ἢ τοῦ... Καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς τὸν κεκοιμημένον, καὶ οὕτω γίνεται ἀπόλυσις. Μετὰ δὲ τούτων πάντων, ἄραντες τὴν κλίνην, ἀπερχόμεθα ἐν τῷ μνήματι, ψάλλοντες ἡσυχῶς τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, κάκεισε φθάσαντες ψάλλομεν· Μετὰ πνευμάτων δικαίων καὶ τὰ ὅμοια. Ὅταν δὲ βάλλωσι τὸ λειψάνον ἐν τῷ τάφῳ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὸ τροπάριον τοῦτο· Γῆ χανοῦσα, ὑπόδεξαι τὸν ἀπὸ σοῦ... Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς μίαν τῶν κρεμασμένων κανδηλῶν, ἐπιχέει ἐπάνω τοῦ λειψάνου τὸ ἔλαιον σταυροειδῶς, λέγων· Ῥαντιεῖς με ὑσώπω... καὶ λέγει ψαλμὸν μέχρι τέλους. Λαβὼν δὲ καὶ δίκελλαν, ὁ ἱερεὺς ποιεῖ ἐν τῷ μνήματι σταυρόν, λέγων· Τοῦ Κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα... Εἶτα μνημονεύει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ τὰ ἕτερα τούτων καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ ποιεῖ τελείαν ἀπόλυσιν.

f. 209. Ἀκολουθία, ψαλλομένη εἰς ἱερεῖς.

Μετὰ τὸν ἄμωμον εὐθὺς ἄρχονται ταῦτα τὰ εὐλογητάρια. Goar, p. 425. Καὶ εὐθὺς μνημονεύει, εἶτα ἀντίφωνον α' ἦχος πλ. β' ἐνταῦθα ἄρχονται ψάλλειν ἀλληλουάρια κατὰ στίχον, εἰς τὸν αὐτὸν στίχον (i.e. the *antiphons* in mode 6: the first three with refrains and *alleluia*, as in the funerary office for lay people, cf. above) καὶ εὐθὺς· Ἐτι καὶ ἔτι, τὴν ἐκτενήν, εἶτα ἄρχεται ὁ ψάλλτης τοῦ ἑτέρου χοροῦ, λέγων οὕτως· ἀντίφωνον β' ἦχος πλ. δ'. Εἰ μὴ Κύριος ἦν ἐν ἡμῖν... δις, Στίχος· Εἰ μὴ ὅτι Κύριος ἦν... Αλληλούια, Στίχος· Εἰπάτω δὴ Ἰσραὴλ... Αλληλούια, || (p. 0392) Στίχος· Ἐν τῷ ἐπαναστῆναι ἀνθρώπους... Αλληλούια, Στίχος· Ἐν τῷ ὀργισθῆναι τὸν θυμὸν αὐτοῦ... Αλληλούια... Τοῖς

ὁδοῦσιν αὐτῶν μή μου ληφθήτω ἡ ψυχὴ... δὶς, Στίχος· Εὐλογητὸς Κύριος, ὃς οὐκ ἔδωκε... Ἀλληλούια, Στίχος· Ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ὡς στρουθίον ἐρρῦσθη... Ἀλληλούια, Στίχος· Ἡ παγὶς συνετριβή καὶ ἡμεῖς... Ἀλληλούια, Στίχος· Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι Κυρίου... Ἀλληλούια, Τριαδικόν· Ἄγιω Πνεύματι ἐνθέωσις τοῖς πᾶσιν, εὐδοκία, σύνεσις... δὶς, Δόξα, Ἀλληλούια, Καὶ νῦν, Ἀλληλούια, καὶ εὐθύς τὸ παρὸν στιχηρόν· Δεῦτε καὶ θεάσασθε ἅπαντες ξένον καὶ φρικτὸν θέαμα τοῖς πᾶσιν γνωριζόμενον... δὶς, εἴθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς· Ἔτι καὶ ἔτι, τὴν συναπτὴν, καὶ εὐθύς ἄρχεται ὁ τοῦ ἐτέρου χοροῦ ψάλτης, λέγων οὕτως· Οἱ πεποιθότες ἐπὶ Κύριον... δὶς, Στίχος· Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι... Ἀλληλούια, Στίχος· Οἱ πορευόμενοι ἐν τοῖς ὁδοῖς... Ἀλληλούια, Στίχος· Τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου... Ἀλληλούια, Στίχος· Μακάριος εἶ, καὶ καλῶς σοι... Ἀλληλούια. Ἐν ἀνομίαις χειρᾶς αὐτῶν ὁ τῶν δικαίων κληρὸς... δὶς, Στίχος· Οἱ υἱοὶ σου, ὡς νεόφυτα... Ἀλληλούια. Στίχος· Ἴδου εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος... Ἀλληλούια, Στίχος· Εὐλογήσαι σε Κύριος ἐκ Σιών... Ἀλληλούια, Στίχος· Καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ... Ἀλληλούια, Ἄγιω Πνεύματι τὸ κράτος ἐπὶ πάντων... Δόξα, Ἀλληλούια, Καὶ νῦν, Ἀλληλούια, εἶτα τὸ παρὸν στιχηρόν· Δέσποτα Χριστέ, ὅταν μετὰ φόβου παρίστανται τῶν ἀγγέλων οἱ δυνάμεις... δὶς, καὶ εὐθύς οἱ μακαρισμοὶ, ἦχος πλ. β'. Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου... κ.τ.λ. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες... Τὸ ἄχραντόν σου σῶμά τε καὶ τὸ αἷμα ἱεροουργῶν ὁ οἰκέτης σου... δὶς, Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ... Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί... Σὲ τὸν ἀμνὸν τὸν ἁμωμόν τε καὶ θεῖον... δὶς, Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι... Μακάριοι ἐστὲ ὅταν ὀνειδίσωσιν... Τῶν θείων μυστηρίων ὑπέρτης ἀναδειχθεὶς ὁ οἰκέτης σου... δὶς, Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε... Δόξα, Ἀνάρχω καὶ γεννήσει τε καὶ προσὶ Πατέρα προσκυνῶ τὸν γεννήσαντα... Καὶ νῦν, Πῶς ἐκ μαζῶν σου γάλα βρῦεις, Παρθένε... κοντάκιον· Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ... Προκειμένον τοῦ ἀποστόλου· Μακαρία ἡ ὁδός... Στίχος· Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου... Καὶ ὁ λαός· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς, ἐκ τρίτου τὸ αὐτό... Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς Παύλου· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός... Τέλος· διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλληλουάριον· Μακάριος, ὃν ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην. Goar, p. 430 καὶ εὐθύς· Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Ποῖος χωρισμός... Μέγας ὁ κλαυθμός... Δεῦτε, οἱ ἀπόγονοι Ἀδάμ... Ἄρτι ἡ τοῦ βίου πονηρά... Εἶτα δοξάζουσιν εἰς ἦχον πλ. β' καὶ ψάλλουσι τὸ παρὸν ἰδιόμελον μετὰ μέλους· Ἀδελφοὶ πνευματικοὶ καὶ συλλειτουργοὶ μου, μή μου ἐπιλάθησθε... Καὶ νῦν, Θεὸν ἐκ σοῦ σαρκωθέντα ἔγνωμεν, Θεοτόκε Παρθένε... Εἶτα τὰ λοιπὰ καθέξῃς συνήθως, καὶ οὕτω γένεται τελεία ἀπόλυσις. || (p. 0393)

f. 216v. Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνα νεκρῶν.

For the first *canon* see Goar, p. 426. The second one is ἦχος πλ. δ'. Θανάτω τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ καὶ πάθει πάθος μιμησάμενοι... Νεότητος πταισματα παρορῶν καὶ τὰς ἁμαρτίας ὑπερβαίνων... Ἦς ἔτυχον δόξης τε καὶ χαρᾶς... θεοτοκίον· Συνέλαβες λόγον τὸν τοῦ Θεοῦ...

0393 [Athos, Panteleimon, 9 (17)]

LV. Collection of Liturgies, Athos, Panteleimon, MS 9 (17), written in a clear hand on parchment, ad 1409. Colophon: Θεοῦ τὸ δῶρον, Θεοῦ πόνος Ἀντωνίου. Ἔτους ,C/Θιζ', ἰνδικτ. β', μηνὶ Φεβρουαρίῳ α'. Numerous notes at the beginning and end, some of them not devoid of interest, e.g. Τῶ ,C/Θιζ' ἐκοιμήθη εἰς Θεσσαλονίκην Ἰωάννης ὁ β', μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ. Τούτῳ τῶ ἔτει κατηγορήθη Ματθαῖος ὁ πατριάρχης εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν λειτουργήσας καὶ τῶ ,C/Θιθ' ἀπέθανεν. Δοσιθ. *Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων*, σελίδ. 87. Another note: Τῶ δὲ καιρῶ τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τοῦ ,C/Θνθ' ἔτους τέθνηκεν ἡ μακαρία τῇ λήξει ἀοιδίμος Εἰρήνη, ἡ διὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ὑπομονὴ μοναχὴ μετονομασθεῖσα, καὶ ἐτάφη εἰς τὴν μονὴν τοῦ Παντοκράτορος, πλησίον τοῦ μακαρίτου καὶ ἀοιδίμου βασιλέως τοῦ συζύγου αὐτῆς. The manuscript contains two miniatures and several rather inelegant headpieces.

f. 2. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 28. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Prayers for the liturgy.

f. 44v. Εὐχὴ τῆς προθέσεως.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν τὸ μέγα τοῦτο τῆς σωτηρίας μυστήριον, Σὺ ἰκάνωσον ἡμᾶς προσφέρειν σοὶ θυσίαν ἀναίμακτον, θυσίαν προηγιασμένην εἰς δόξαν καὶ αἶνον τοῦ Χριστοῦ σου. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεί.

f. 44v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

0393 [Sinai, Monastery of St Catherine, 968]

LVI. Εὐχολόγιον, Sinai, Greek MS 968, in 16°, 488 ff., copied on luxury parchment in a clear and beautiful hand, ad 1426. There are two colophons: one (ad 1426) is printed in || (p. 0394) N. P. Kondakov, *Путешествие на Синай*, Odessa 1882, p. 115 and Gardthausen, *Catal. Codic. graec. Sinait.* p. 207; the second one (ad 1429) is unpublished and reads Τοῦτο τὸ Εὐχολόγιον ἐγένετο διὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου προφήτου μεγάλου Μωϋσέως καὶ τῆς ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης διὰ ἐξόδου καὶ κόπου τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀειμνήστου δούλου τοῦ Θεοῦ Μωϋσέως ἱεροδιακόνου, ποτὲ οἰκονόμου ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ, ὅστις δὲ ὑστερήσει αὐτὸ τῆς ἁγίας μονῆς, νὰ

ἔχη τὴν ἀράν τῶν ἑπτὰ συνόδων καὶ τοῦ ἁγίου Μωϋσέως κατάδικον. Ἐγράφη μὲ τὸ θέλημα τοῦ ἐπισκόπου ἁγιωτάτου Σάββα εἰς χιλίους τετρακοσίους εἴκοσι ἑννέα μηνὶ Μαρτίῳ ἢ ἔτους δὲ ἀρχῆς κόσμου ἑξακισχιλιοστῶ ἑννακοσιοστῶ τριακοστῶ ἑβδόμῳ.

f. 1. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

This begins with the prayer εὐχὴ τῆς προθέσεως· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον..., followed by the remark Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ χειρᾶς τὸ κοντάκιον, καὶ ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, λέγει καθ' ἑαυτὸν Δόξα ἐν ὑψίστοις, δὶς, Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἄνοιξον, ἅπαξ, εἶτα ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς...

f. 22. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου. The leaves are out of order.

f. 56. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 60. Εἰς τὸ λυχνικόν, λεγομένου συνήθως τοῦ προοιμιακοῦ ψαλμοῦ, ὁ ἱερεὺς ποιεῖ καὶ αὐτὸς τὰς συνήθεις εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ, εἶτα τὴν συναπτὴν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, καὶ εὐθὺς στιχολογοῦνται τὰ Πρὸς Κύριον. Γινομένων καὶ τῶν μετανοιῶν εἰς τὸ Ἀλληλούια· ἐν ἐκάστῳ δὲ ἀντιφώνῳ συναπτὴ μικρὰ καὶ ἐκφώνησις. Ὅτε δὲ ἀρξώμεθα τῆς εἰρημένης στιχολογίας, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει καί, λαβὼν τὸν προηγιασμένον ἄρτον μετ' εὐλαβείας πολλῆς, τίθησιν ἐν τῷ δίσκῳ βαλὼν δὲ καὶ εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον οἶνον συνήθως καὶ τὸ ὕδωρ, θυμιάσας αὐτὰ καὶ περικαλύψας ἀπέρχεται· οὐ μέντοι λέγει τῶν συνήθων ἐν τῇ προθέσει ἢ εὐχὴν προθέσεως, ἐὰν καὶ ἐν τισὶν εὐρηται προθέσεως εὐχή, ἀλλ' ἢ μόνον τὸ Δί' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν... ἢ Κύριε Ἰησοῦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλὸν προηγιασμένη γὰρ ἐστὶ καὶ τελειωμένη αὕτη ἡ θυσία. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα θυμιᾶ ὁ ἱερεὺς, ὡς ἔθος, εἴσοδος μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ μανουαλίου καὶ ἢ εὐχὴ τῆς εἰσόδου τοῦ λυχνικοῦ, Σοφία, ὀρθοί, τὸ Φῶς ἴλαρόν. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱε- || (p. 0395) ρεύς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης τὸ προκείμενον τῆς προφητείας, καὶ ἀναγινώσκειται ἡ Γένεσις, εἶτα τὸ β' προκείμενον, καὶ μετὰ τοῦτο ἀνίσταται ὁ ἱερεὺς, ἐκφωνοῦντος τοῦ διακόνου τὸ Κελεύσατε. Λαβὼν οὖν ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ θυμιατὸν καὶ μανουάλιον μετὰ κηροῦ ἴσταται κατενώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ σφραγίζων σταυροειδῶς, λέγει· Σοφία, ὀρθοί. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι. Καὶ ἀναγινώσκειται ἡ Παροιμία, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη σοι, Σοφία, καὶ ὁ ψάλτης τὸ Κατευθυνθήτω καὶ ἐκτενής. Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῆς τετράδης τῆς μεσονησιτίμου μέχρι καὶ τῆς μεγάλης τετράδης προτίθεται καὶ τὰ τῶν διπλοκατηχουμένων

διακονικὰ σὺν τῇ εὐχῇ, καὶ ὀφείλει, ἅμα τῷ εἰπεῖν τὸ Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσιν, ἄρξασθαι οὕτως· Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε καὶ τὰ λοιπά. Οὐ λέγεται δὲ εὐχὴ χειρουβικῶ. Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν· Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἔτι κεκαλυμμένων ὄντων τῶν θείων δώρων μετὰ τῆς προσφορᾶς, ἦτοι τοῦ ἀέρος, βαλὼν ὁ ἱερεὺς τὴν χεῖρα ἄπτεται τοῦ ζωοποιοῦ ἄρτου μετ' εὐλαβείας καὶ φόβου πολλοῦ καὶ ἐκφωνεῖ· Πρόσχωμεν. Τὰ προηγιασμένα ἅγια. Οὐ γὰρ ὑψοῖ ἀρτίως τὰ ἅγια, εἶτα ἀνακαλύψας αὐτὰ ἐκπληροῖ τὴν μετὰ τὴν ψιν, μελίσας τὸν ἅγιον ἄρτον.

f. 62. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.

Ten prayers. The first four are the same as in Goar, p. 28–29. The fifth: Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν Goar, p. 35 not. The sixth and seventh are the same as Goar's fifth and sixth, p. 29. The eighth is Ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας... p. 31. The ninth: Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Δεσπότα παντοκράτωρ, ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν τῷ φωτὶ τῷ ἡλιακῷ Goar, p. 35. Tenth: Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος... p. 29. Finally: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανούς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρίᾳ... p. 32.

f. 67. Εὐχαὶ ἑωθιναί.

The first eight same as in Goar, p. 39–41. The ninth is Goar's tenth, the tenth is Goar's 11th, and the 11th is Goar's 12th. The last one is Κύριε, ἄγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν... Goar, p. 44.

f. 73v. Ἀκολουθία εἰς λοχοῦσαν.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς Ὅτι σοῦ ἐστίν, ἀπολυτίκιον τὸ παρὸν εἰς ἤχον πλ. δ' εἰ βούλει, εἰ δ' οὖν τῆς ἡμέρας, Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἕτερον ὅμοιον· Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε Παρθένε, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα ἐν σοφίᾳ τῷ λόγῳ σου δημιουργήσας καὶ ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγών, ὁ δια- || (p. 0396) σώσας τὴν δούλην σου ἐκ τῆς συνεχούσης τεκνογονίας, ἔπιδε ἐπ' αὐτῆς, καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς γεννηθὲν παιδίον εὐλόγησον καὶ τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ ἀσπίλους αὐτοὺς διατήρησον. Ἐκφώνως· Ὅτι εὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Ἐτέρα εὐχὴ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ τὸν ἄνθρωπον πλάσας ἰδίαις χερσίν... *Богослужение*, Appendix, p. 4–5. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Ἐτέρα εὐχὴ, λεγομένη ἐπὶ τὴν μαϊαν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ἐνυποστάτῳ σου λόγῳ Goar, p. 263. Αὐταὶ αἱ εὐχαὶ λέγονται εἰς γέννησιν, εἰ ζῆ τὸ βρέφος, εἰ δ' οὐ, εἶπε τὰς εἰς ἀπόβαλιν γεγραμμένας. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε Σαβαώθ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον. *Богослужение*, Appendix, p. 1. Ἐτέρα εὐχὴ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν τῷ

λόγω σου δημιουργήσας... Goar, p. 267 καθάρισον ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καὶ παντὸς ῥύπου ἁμαρτημάτων, ἐλευθέρωσον αὐτὴν προσερχομένην τῇ ἀγία σου ἐκκλησία καὶ συναριθμήσον τῇ ἀγία σου ποιμνῆ καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ πατριῶ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῶ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ.

f. 76v. Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως.

Ἰστέον, ὅτι τῇ ἡ' ἡμέρᾳ προσάγεται τῷ ναῷ παρὰ τῆς μαίας τὸ βρέφος ἐπὶ τὸ λαβεῖν ὄνομα. Ἐσώσης δὲ τῆς μαίας ἔξωθεν τοῦ ναοῦ, κρατούσης τὸ βρέφος ἐπὶ χειρᾶς, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, λέγων τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας, εἶθ' οὕτως, εἰσελθὼν (lege εἰσελθοῦσα) ἡ μαία μετὰ τοῦ βρέφους, ἴσταται ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, ὁ δὲ ἱερεὺς ἐμφυσᾷ εἰς τὸ πρόσωπον μετὰ τοῦ βρέφους ἕως τοῦ στήθους σταυροειδῶς τρίς, ὁμοίως καὶ κατασφραγίζει σταυροειδῶς μετὰ τῆς χειρὸς τρίς, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν... Goar, p. 264. Αὕτη λέγεται, ζῶντος τοῦ βρέφους, εἰ δὲ οὐ, λέγεται ἡ παροῦσα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἀληθινὸς ἄρτος τῆς ζωῆς... Goar, p. 264, but with a small alteration: καθάρισον ἐκ τοῦ ἀπελθόντος ἔξ αὐτῆς σωματικοῦ μολυσμοῦ διὰ τῆς ὀκταήμερου καθάρσεως, καὶ εὐλόγησον αὐτὴν καὶ τὴν ζύμην αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῆς. καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι τὸ γεννηθὲν βρέφος, ἔαν ἄρα ἀσθενῇ... Goar, p. 265. **|| (p. 0397)**

f. 78. Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς τὸ σαραντῆσαι παιδίον μετὰ τῆς μητρός.

Τῇ δὲ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ πάλιν προσάγεται ἐν τῷ ναῷ τὸ βρέφος παρὰ τῆς μητρός, ἥδη κεκαθαρμένης καὶ λελουμένης οὐσης, παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος ἀναδέχασθαι τοῦτο κατὰ τὸ βάπτισμα· ἴσταμένης δὲ τῆς μητρός μετὰ τοῦ παιδίου ἔξωθεν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, βαλὼν ὁ ἱερεὺς πετραχίλιον ἢ φελώνιον ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ ἄρχεται τοῦ Τρισαγίου, εἶτα τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶν, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας, εἰ βούλει, καὶ τὸ παρόν· Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε Παρθέν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἁγίων... Εἶθ' οὕτως ἴσταται ἡ μήτηρ μετὰ τοῦ παιδίου, ἔχουσα ἐν ταῖς ἰδίαις ἀγκάλαις αὐτὸ καὶ κλινούσης τὴν κεφαλὴν ἅμα τῷ βρέφει πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, καὶ τὴν τοῦ τιμίου σταυροῦ σφραγίδα ποιῶν ὁ ἱερεὺς, ἀπτόμενός τε τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν καὶ ἱκετεύομεν τὸν Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν λογικὴν τε καὶ ἄλογον φύσιν Goar, p. 267. Εὐχὴ ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ... p. 267 ἐν τῇ συμπληρώσει τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, καὶ ποιήσων αὐτὴν ἀξίαν γενέσθαι τῆς μεταλήψεως τοῦ τιμίου σώματός σου καὶ αἵμα-

τος. Ἐκφώνως. Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Αὐταὶ αἱ εὐχαὶ λέγονται καὶ μόνον ἐπὶ τὴν μητέρα, εἰ οὐχ εὐρίσκεται τὸ βρέφος, καί, γενομένης ἀπολύσεως, εἰσέρχεται εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς· εἰ δὲ ζῆ τὸ βρέφος, μετὰ τὸ εἰπεῖν τὰς προγραφείσας εὐχάς, ὀφείλει ποιῆσαι οὕτως· ἐμφυσησαι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ σταυροειδῶς τρίς καὶ σφραγίσει τῇ χειρὶ γ' εἶτα ἄρξασθαι οὕτως. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθών... *Богослужение*, Appendix, p. 19. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ, καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον ἐπὶ χειρᾶς καί, εἰ μὲν ἐστὶ ἄρρεν, κυκλοῖ αὐτῷ τρίς γυρῶθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, σχηματίζων αὐτὸ εἰς τὰ τέσσερα μέρη, ὡς προσκυνοῦν, εἰ δὲ ἐστὶ θήλυ, ποιεῖ οὕτως ἔξω τῶν ἁγίων θυρῶν εἰς τὰς ἀγίας εἰκόνας, λέγων· Νῦν ἀπολύεις... ἕως τοῦ Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν, εἶτα τίθησιν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον ἐμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λέγων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, ὡς βρέφος τῷ νομικῷ ναῷ προσαχθεῖς... *Goar*, p. 267. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν σφραγίζει ὁ ἱερεὺς τὸ μέτωπον τοῦ παιδίου καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος, λέγων· Τὸ παιδίον ἠῤῥξανε καὶ ἐκραταιοῦτο Πνεύματι, καὶ χεὶρ Κυρίου ἔστω μετ' αὐτοῦ. Ἀμὴν, καὶ εὐθὺς γίνεται ἀπόλυσις οὕτως· Ὁ ἐν ἀγκάλαις τοῦ δικαίου Συμεῶν βασταχθῆναι καταδεξάμενος Χριστὸς ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν **|| (p. 0398)** πρεσβείαις τῆς παναχράντου αὐτοῦ Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐλεῆσαι καὶ σῶσαι. Καὶ οὕτως ὁ ἀνάδοχος λαμβάνει αὐτὸ καὶ ἐξέρχεται.

f. 81v. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, ἤγουν βαπτίσει.

Λύει ὁ ἱερεὺς τὴν ζώνην... καὶ ἴστησιν αὐτὸν κατὰ ἀνατολὰς μετὰ τοῦ ἀναδόχου, μονοχίτωνά... καὶ σφραγίζει αὐτοῦ τὸ μέτωπον ἕως τοῦ στήθους ἐκ τρίτου, οἷον ἐμφυσᾷ ἀπὸ τὸ μέτωπον ἕως τοῦ στήθους γ' ποιῶν καὶ σταυροὺς γ' μετὰ τῆς χειρός, εἶτα λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου... See *Богослужение*, Appendix, p. 20. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι πρὸς ἀνατολὰς βλέπων ὁ ἱερεὺς, λέγων τὰς εὐχάς, καὶ στραφεὶς ἐμφυσᾷ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ γ' καὶ σφραγίζει αὐτὸ γ' ἀπὸ τοῦ μετώπου ἕως τοῦ στήθους, λέγων οὕτως· Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονηρόν... λέγει ἐκ γ' εἶτα ἄρξου· Πνεῦμα πλάνης, πνεῦμα πονηρίας etc. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν ἀποστρέφει ὁ ἱερεὺς πρὸς δυσμᾶς τὸν βαπτιζόμενον, ἄνω τὰς χειρᾶς ἔχοντα, καὶ λέγει τρίς, ἀποκρινομένου τοῦ βαπτιζομένου τὰ ὅμοια, ἢ τοῦ ἀναδεχομένου, κὰν ἢ βάρβαρος ὁ βαπτιζόμενος, ἢ παιδίον. Ὁ ἱερεὺς ἄρχεται, λέγων τρίς· Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ.

Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

Καὶ πάση τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ.

Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.

Καὶ πάση τῇ πομπῇ αὐτοῦ.

Καὶ ἀποκρίνεται ὁ κατηχούμενος πρὸς ἕνα ἕκαστον τούτων, ἢ ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ἱερεὺς ἐρωτᾷ αὐτόν· Ἀπετάξω τῷ σατανᾷ; Καὶ

ὁ μέλλων βαπτίζεσθαι λέγει, ἀποκρίνεται· Naί, ἀπεταξάμην. Καὶ ὅτε εἶπη τοῦτο τρίς, λέγει ὁ ἱερεὺς· Καὶ ἔμπτυσον αὐτῷ. Καὶ στραφεὶς ὁ ἱερεὺς πρὸς δυσμὰς ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει μετὰ τοῦ βαπτιζομένου, οἶον καὶ τοῦ ἀναδόχου, ἔμπτύουσι αὐτῷ ἅμα, οἶον τῷ σατανᾷ, κάτω βλέποντες ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τοῦτο ποιοῦντος, ἰστᾶ πάλιν αὐτὸν κατὰ ἀνατολάς, δεδεμένον φόβῳ τὰς χεῖρας, καὶ λέγονται ἐκ τρίτου· Καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ, γ' καὶ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, γ'. Καὶ ὅτε πληρώσει ἐκ τρίτου τὸ ἅγιον σύμβολον ὁ μέλλων βαπτίζεσθαι, ἐρωτᾶται παρὰ τοῦ ἱερέως· Συνετάξω τῷ Χριστῷ; Καὶ ἀποκρίνεται· Συνεταξάμην. Καὶ γίνεται ἡ ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις ἐκ γ', εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Προσκύνησον αὐτῷ. Προσκυνῶ Πατέρα Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον. Μετὰ δὲ τὸ προσκυνῆσαι τῷ Κυρίῳ τὸν μέλλοντα βαπτίζεσθαι, ὁ ἱερεὺς λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα ὁ Θεός, προσκάλεσαι τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα... Goar, p. 281. Εὐδοκία καὶ χάριτι τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι... Τότε ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ εἰς τὴν κολυμβήθραν καὶ, θυμιῶν αὐτὴν σταυροειδῶς, λέγων· Ἐν εἰρήνῃ. Same order as in Mosq. Sevast. 473 (see *Богослужение*, Appendix, p. 12n.). Εἰρήνη πᾶσιν. Εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός... Goar, p. 288. Καθ' ἑαυτὸν δὲ λέγεται καὶ τὴν ἐκφώνησιν καὶ τὸ Ἀμήν, εἶτα ἐκφώνως· Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα.. p. 288. Καὶ ποιεῖ σταυρὸν ἔσω εἰς τὴν κολυμβήθραν καὶ εὐλογεῖ τὸ ὕδωρ· Καὶ δὸς αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως... p. 289. Καὶ ἐμφυσῶν εἰς τὸ ὕδωρ γ' καὶ σφραγίζει τῷ δακτύλῳ γ' λέγων· Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημειώσιν... γ' ὑποχωρησάτωσαν ἡμῖν πάντα τὰ ἐναέρια καὶ ἀφανῆ εἰδῶλα, καὶ μὴ κρυβήτω τῷ ὕδατι τούτῳ δαιμόνιον σκοτεινόν. Καὶ εὐλογεῖ εἰς τὸ ὕδωρ μίαν καὶ ποιεῖ σταυροῦ τύπον· Μηδὲ συγκαταβήτω etc. Goar, p. 289. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Καὶ κλίνας ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου, βασταζόμενον ὑπὸ τοῦ διακόνου, ἐμφυσᾷ αὐτῷ τρίς καὶ σφραγίζει τρίς, καὶ λέγει μυστικῶς, καὶ ποιεῖ σταυρὸν ἐπάνω τοῦ ἐλαίου· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν κιβωτῷ τοῦ Νῶε... p. 289. Καὶ ἀνιστάμενος ἐκφωνεῖ· Εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεῖ... Λαβῶν δὲ ὁ ἱερεὺς τὸ ἔλαιον ἐκχέει εἰς τὴν κολυμβήθραν σταυροειδῶς ἐκ τρίτου, ἐπιλέγει ἐν ἐκάστῳ σταυρῷ τὸ Ἀλληλούια, συμψάλλοντος τούτῳ καὶ τοῦ λαοῦ, εἶθ' οὕτως· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἐλαίου τῷ δακτύλῳ καὶ ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν μεταφρένων τοῦ μέλλοντος βαπτίζεσθαι, λέγων· Χρίεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως εἰς τὸ ὄνομα... Καὶ³¹⁸ τότε χρίεται ὑπὸ τοῦ διακόνου ἢ τοῦ ὑπρέτου ὁ μέλλων βαπτίζεσθαι τὸ σῶμα ἐκ τοῦ ἐλαίου. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβῶν

³¹⁸ Sinait. gr. 977, ad 1516, omits everything up to the words καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς ὁμοίως λαβῶν.

ἐπὶ χειῖρας τὴν σινδόνα καὶ δῆσας σταυρούς τρεῖς, τίθησιν ἐν τῷ τραχήλῳ τοῦ ἀναδόχου, καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς, ὁμοίως λαβὼν τὸ παιδίον ἐπὶ χειῖρας, καταδύει αὐτὸ εἰς τὴν κολυμβήθρα τρεῖς, λέγων· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἀμήν, κατάδυσσις α΄. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἀμήν, κατάδυσσις β΄. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν, κατάδυσσις γ΄. Ἀνάγων αὐτὸν ὄρθιον καὶ κατάγων ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ εἰς μίαν ἐκάστην κατάδυσιν, καὶ εὐθύς οἱ ψάλλται· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν οἱ ἀνομίαι... Εἶτα ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων... Καὶ λαβὼν τὸ μύρον, χρίει τὸν νεοφώτιστον, σταυροῦ τύπον ποιῶν ἐπὶ τε τοῦ μετώπου || (p. 0400) καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν δύο ὠτων, καὶ τῶν χειρῶν, καὶ τῶν γονάτων, τοῦ στήθους τε καὶ τῶν μεταφρένων, ἐκάστη χρίσει ἐπιλέγων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καί, ἐνδύσας αὐτόν, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν Goar, p. 290. Καὶ λαβὼν τὸν θυμιατόν, βαλὼν θυμίαμα καὶ εὐλογῶν αὐτόν, περικυκλοῖ τὴν κολυμβήθρα ἐκ γ΄ μετὰ τοῦ ἀναδόχου καὶ τοῦ βαπτιζομένου, θυμιατῶν σταυροειδῶς, ψάλλων· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε... ψάλλων δὲ αὐτὸ ἐκ γ΄. Δόξα καὶ νῦν, Χριστὸν ἐνεδύσασθε, καὶ πάλιν Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε. Καὶ μετὰ τούτων λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

f. 98. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν φωτισθέντα τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ.

Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τῷ δούλῳ σου δωρησάμενος... Goar, p. 303. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, λαβὼν σπόγγον καινὸν ἐξ ὕδατος, ἀποσπογγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὰ ὦτα καὶ τοὺς λοιποὺς τόπους, ἐνθα ἐχρίσθη τὸ ἅγιον μύρον. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς κολυμβήθρας τὴν οὐράνιον ἔλλαμψιν. Goar, p. 304. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Χριστὸν καὶ τὸν Θεὸν ἡμῶν... p. 304.

f. 99v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι παιδίον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον. Goar, p. 306. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν κείρει αὐτοῦ τὰς τρίχας σταυροειδῶς· Κείρεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ... Ποιεῖ δὲ τὴν κουράν οὕτως· ἀρχὴν ποιῶν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τὸ μέτωπον δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ δίδωσιν αὐτὰς τῷ ἀναδόχῳ. Εἶτα Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας τῆς σῆς ἀγαθότητος... p. 306. Καὶ οὕτως λύει ὁ ἱερεὺς τὸ σάβανον καὶ πάντα τὰ φωτιστικά, καὶ ἀπολύει αὐτόν ἐν εἰρήνῃ... Εἰ δ' οὖν ἔτι βαστάζων ἐν τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ ὁ ἀνάδοχος τὸν νεοφώτιστον, λαβὼν ἐπὶ χειῖρας ὁ ἱερεὺς ἴσταται ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν, ἀνάγων αὐτόν καὶ κατάγων ἐκ τρίτου, ποιῶν σταυρὸν καὶ λέγων ἐκ γ΄. Ἐβαπτίσθης, ἐφωτίσθης, ἠγιάσθης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Εἶτα βαλὼν ἐπὶ γῆς τὸν νεοφώτιστον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων εἰκόνων,

ποιεῖ ὁ ἀνάδοχος μετανοίας γ' καὶ λαβὼν αὐτόν, ἀπέρχονται ἐν εἰρήνῃ, ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ ἀπόλυσιν τελείαν.

f. 101v. Τάξις βαπτίσματος εἰς νήπιον, κατεπειγόμενον ὑπὸ θανάτου.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός... Goar, p. 303. Μετὰ δὲ τὴν τῆς εὐχῆς συμπλήρωσιν, λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ βρέφος, **|| (p. 0401)** βαπτίζει αὐτό, κατὰ γων εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἀνάγων ἐκ γ' ἐκφωνῶν ἐν μὲν τῇ α' καταδύσει τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, ἐν δὲ τῇ β' τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ, ἐν δὲ τῇ γ' τὸ ὄνομα τοῦ παναγίου Πνεύματος, ὡς ἀκριβέστερον ἐν τῷ μεγάλῳ βαπτίσματι ἐδηλώθη, καὶ μετὰ ταῦτα χρίει αὐτὸ τῷ ἁγίῳ μύρῳ κατὰ τὴν τῆς ἐκκλησίας παράδοσιν καὶ ἀπολύει.

f. 103. Εὐχῆς τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς. Goar, p. 597–604, but without the last two prayers: Σὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς καὶ μέγα ὄντως μυστήριον... and Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν...

f. 115v. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα.

Εἰσελθόντων τῶν νεονύμφων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἴσταται ὁ ἀνὴρ ἐκ δεξιῶν, ἡ δὲ γυνὴ ἐξ ἀριστερῶν· ἀπόκεινται δὲ καὶ τὰ δακτυλίδια δύο, χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν, ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἶτα Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ λέγομεν τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ κοντάκιον, καὶ εὐθὺς δίδει ὁ ἱερεὺς τοὺς κηροὺς τῶν νεονύμφων καὶ ἀλλάσσουν αὐτοὺς ἐκ τρίτου, εἶτα λέγει· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν etc. Great litany with ten petitions. After “for those sailing and travelling”: Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνηστρα ταῦτα τῇ χάριτι... Ὑπὲρ τῶν νῦν μνηστευομένων πρὸς ἔνωσιν συζυγίας... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσῃται αὐτοῖς σωφροσύνην. Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀγάπης καὶ σωτηρίας αὐτῶν τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς ἀκατάγνωστον διαγωγὴν τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα φιλόανθρωπε Κύριε, ὁ ἐν προφητικῇ φωνῇ ἐνισχύσας ἡμᾶς... See below, Jerusalem 8, s. XV, f. 44. Καὶ ἄρας τὰ δακτυλίδια ἐκ τῆς ἁγίας τραπέζης, δίδει τὸ μὲν χρυσοῦν τῷ ἀνδρὶ, τὸ δὲ ἀργυροῦν τῇ γυναικί, καὶ ἀλλάσσουν αὐτὰ ἐκ γ'³¹⁹, εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δότε δακτυλίδιον εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καί, ἐξενέγκαντες τὴν στολὴν τὴν πρώτην, ἐνδύσατε αὐτόν. See above, p. 182. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀποστείλας τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὴν ἐπαγγελίαν σου. See Jerusalem 8, in the footnotes. Αὐτὸς ἐξαπόστειλον τὴν ἀλήθειάν σου ἐπὶ τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα καὶ τὴν δούλην τήνδε ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ διὰ δακτυλιδίου σφραγισθήσονται θησαυροὶ καὶ οἶκοι φυλαχθήσονται, διὰ

³¹⁹ Sinait. gr. 978, s. XVI: ἵνα καταλήξῃ τὸ χρυσοῦν τῇ γυναικί, εἶτα λέγει.

δακτυλιδίου δίδεται ἀρραβῶν ἀληθείας καὶ || (p. 0402) στηριχθήσονται, διὰ δακτυλιδίου ἐκρηχθή νίκη τῆ Θάμαρ, διὰ δακτυλιδίου ἐδόθη ἐξουσία τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ, διὸ καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος ἐλεήμων γέγονεν ἐπὶ τὸν Υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἰδὼν αὐτὸν εἶπε· Χριστὸς ὁ Θεός, ὁ ἐν Τριάδι ὑμνούμενος, εὐλογῆσει, ἀγιάσει, στηριξεί. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Σῶτερ ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον... Ibid. f. 44. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγών... Goar, p. 311. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνῶν προμνηστευσάμενος... Ibid. καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

Εἰ δὲ βούλονται καὶ ἐνταῦθα στεφανωθῆναι, εἰσέρχονται εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων, ψάλλων καὶ ψαλμὸν ρκζ'. Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι... Δόξα καὶ νῦν. Απόκεινται δὲ ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ στέφανα δύο καὶ ποτήριον φιάλου, πληρὲς οἴνου, ἔχον προηγιασμένον καὶ τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγων· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ ἡ δεῖνα καὶ τῆς ἐν Θεῷ συζεύξεως... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον, ὡς ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην καὶ καρπὸν κοιλίας... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν καὶ θυγατέρων τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς στέφανον τίμιον καὶ ἀμαράντινον... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν δωρήσεται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι αὐτούς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα. Goar, p. 317. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἄχραντος, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός... p. 315. Ἐκφώνησις· Ὅτι εὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον... (with some insignificant peculiarities). Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς εἶ, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγός καὶ τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν δοτῆρ... See Jerusalem 8, in the footnotes. Καὶ κρατήσας αὐτῶν τὰς δεξιὰς χεῖρας, παραδίδει ἀλλήλους, λέγων· Παράλαβε Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν ἀπάντων Πατὴρ χεῖρα πρὸς χεῖρα δίδούς, Ἰησοῦ Χριστέ, στεφανώσας... Ibid. Στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς τοὺς ἁγίους σου παῖδας, φύλαξον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς διεφύλαξας τὸν προφήτην Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ ἐκ στόματος λεόντων, καὶ ἔλθοι ἐπ' αὐτούς ἡ χάρις ἐκεῖνη, ἣν μέλλουσι λαμβάνειν οἱ καλῶς εὐαγγελίσαντες ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ, καὶ διαφύλαξον, Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε καὶ τοὺς δούλους σου τοὺς || (p. 0403) νεονύμφους, καὶ εὐφρανὸν αὐτούς ἐπὶ τέκνα φωτός, καὶ διαφύλαξον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντας ἡμᾶς τῆς ἐκ δεξιῶν σου παραστάσεως, ἵνα ἀπαύστως ὑμνοῦμέν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν καὶ φιλόανθρωπον Θεὸν ἡμῶν. Ἐκφώνησις· Σὺ γὰρ εἶ ὁ στέφανος, ὁ δοθησόμενος, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Καὶ ἄρας τοὺς στεφάνους ἐκ τῆς ἀγίας τραπέζης, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς μυστικῶς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογῆσας τὰ

στέφανα τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, μαρτύρων καὶ προφητῶν καὶ χαρισάμενος αὐτοῖς πίστιν ἀμώμητον καὶ λόγον μεταδόσεως καὶ δικαιοσύνης, ἵνα, κατὰ τὰς ἐντολάς σου πολιτευσάμενοι, καταξιωθῶσι τῆς ἐκ δεξιῶν σου παραστάσεως. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου... See above, p. 183. Καὶ κρατήσας ὁ ἱερεὺς τὰ στέφανα, στέφει τὸν ἄνδρα, λέγων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα καὶ κατάστησον αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου, ἐκ τρίτου. Καὶ στεφανοῖ αὐτὸν τὸν νεόνυμφον, ὁμοίως καὶ τὴν νύμφην, λέγων καὶ τὸ αὐτό. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον τὴν δούλην σου τήνδε... Εἶτα τὸν ψαλμὸν· Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς... (to the end). Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἔκτεινον τὴν χειρὰν σου καὶ εὐλόγησον τοὺς δούλους τούτους... Jerusalem 8. Ἐπιθείς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν στέφανον ἐκ λίθου τιμίου καί, ὡς ἡ ἐλαία κατάκαρπος καὶ ὡς ἡ ἄμπελος εὐθηνούσα ἐν ταῖς κλίτεσιν αὐτῆς οἱ υἱοὶ αὐτῶν, ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλω τῆς τραπέζης αὐτῶν· δὸς αὐτοῖς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πύοτης τῆς γῆς πρεσβείαις τῆς ἀχράντου σου Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἅγιον ὑπάρχεις τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... See above, p. 30. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριώδει σου οἰκονομία καταξιώσας ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. Goar, p. 318. Προκείμενον ἀποστόλου, New Testament readings and litany same as in Jerusalem 8: Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπικαλούμεθά σε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, σὲ ἐπικαλούμαι τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον... Ibid. See above, p. 342. Καὶ οὗς ὁ Θεὸς συνέξευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω, τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστί. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός, τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας τὸν γάμον τῷ Τωβίτ τῷ σῶ δούλῳ. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας τὴν μήτραν Σάρρας καὶ ἔδωκας αὐτῇ υἱὸν τὸν Ἰσαὰκ καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας, οἵτινες οἰκονόμησαν τὸν οἶκον Ἰσραὴλ. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός, τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσυνέθ. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός, **|| (p. 0404)** τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας τὸν Μωϋσῆν καὶ τὴν Σεπφώραν. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός, τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας Ζαχαρίαν καὶ τὴν Ἐλισάβετ. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός, τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας Ἰωκεὶμ καὶ τὴν Ἄνναν. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός, τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας τὸν γάμον τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας κατ' ἐκείνην τὴν εὐλογίαν. Φιλόανθρωπε Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, εὐλόγησον τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα καὶ τὴν δούλην σου ἡ δεῖνα, εὐφρανὸν αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν καὶ θυγατέρων· Σὺ γὰρ εἶπας, Κύριε, αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς· καὶ νῦν, φιλόανθρωπε Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, δὸς αὐτοῖς ἐκ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκ τῆς πύοτης τῆς γῆς, ἐμπλησον τὰ ταμιεῖα αὐτῶν παντὸς ἀγαθοῦ ἀπὸ καρποῦ, σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ πάσης ἀγαθωσύνης, ἵνα, ἔχοντες καὶ περισσευόμενοι, μεταδίδωσι τοῖς χρεῖαν

ἔχουσιν. Ἐκφώνησις· Εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν... Ἄγγελον εἰρήνης... *Goar*, p. 318–319. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Πάτερ ἡμῶν... Ὅτι σοῦ ἐστίν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Καὶ προσφέρουσι τὸ κοινὸν ποτήριον, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην μυστικῶς ἐπάνω αὐτοῦ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ τῆ ἰσχύ σου ποιήσας τὰ πάντα. *Goar*, p. 319. Χάριτι, οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία... Καὶ λαβὼν τὸ κοινὸν ποτήριον ὁ ἱερεὺς δίδει τοῦ ἀνδρὸς μερίδα, λέγων· Ἐξ ἀμπέλου πολυκάρπου καὶ πηγῆς ἀθανάτου πίης, ζῆς (sic), νεόνυμφε· ἡ ἀγία Τριάς εὐλογήσει σε. Ὁμοίως καὶ τῆς νύμφης.³²⁰ Καὶ εὐθὺς λέγων· Ζήσατε, οἱ νεόνυμφοι.³²¹ ἡ ἀγία Τριάς διαφυλάξει πάντοτε. Καὶ εἰσοδεύουσιν οἱ νεόνυμφοι μετὰ τοῦ ἱερέως, ψάλλοντες τροπάριον εἰς ἦχον βαρύν· Ἅγιοι μάρτυρες... Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων καύχημα... Καὶ³²² ἕτερον εἰς ἦχον πλ. δ'. Μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ εὐλαβείας... Ἐπὶ σοὶ χαίρει, κεχαριτωμένη, πᾶσα ἡ κτίσις... Δόξα. Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε... See above, p. 184. Τοῦ Κυρίου δεηθῶ- || (p. 0405) μεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τὸν παράδεισον ἀκαμάτως φυτεύσας καὶ τὸν ἄνθρωπον οἰκείαις χερσὶ πλάσας, καὶ λαβὼν ἀπόνως ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ καὶ εἰπὼν πρὸς αὐτόν· ἔνεκεν τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοὺς δούλους σου τούτους καί, ὡς ἔθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στέφανον γαμικόν, στεφάνωσον τούτους ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ ποιήσον αὐτοὺς εἰς σάρκα μίαν, εἰς ὁμόνοιαν ἀδιαίρετον, δώρησαι αὐτοῖς ὁμοτροπίαν ἀπαράλλακτον, ζωὴν πολυχρόνιον, σπέρμα ὄσιον· εὐφρανον αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν καὶ θυγατέρων, ἵνα καὶ αὐτοὶ διὰ τεκνογονίας σωθῶσι· Σὺ γάρ, Κύριε, καὶ παρθενίαν ἡγίασας καὶ τοὺς δούλους σου ἐν εἰρήνῃ διαφύλαξον. Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα, τιμὴ... See above, p. 5. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους, οὓς ἠυδόκησας συναφθῆναι πρὸς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν καὶ εὐλόγησον αὐτούς, ὡς εὐλόγησας Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρραν, Ἰσαὰκ καὶ Ῥεβέκκαν, Ἰακώβ καὶ τὴν Ῥαχήλ, Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσυνέθ, καὶ δὸς αὐτοῖς ἐπὶ τέκνοις σωφροσύνην καὶ μακροήμερευσιν βίου, καὶ υἰεῖαν μετὰ δόξης, καὶ τοὺς παρόντας καταξίωσον εἰς τὴν βασιλείαν σου τὴν ἐπουράνιον. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἠυλόγηται σοὶ τὸ ὄνομα,

³²⁰ Sinai. gr. 978: τὸ αὐτὸ κοινωτικόν· Γεύσασθε καὶ ἴδετε... ἡ τὸ Ποτήριον σωτηρίου· εἰ βούλονται, λέγονται καὶ τὰ δύο· εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς.

³²¹ εἰς αἰῶνα αἰῶνος· ἡ ἀγία Τριάς ὑμᾶς ἀχωρίστους διαφυλάξει. Καὶ κρατοῦσιν οἱ παρᾶνυμφοι τὰ στέφανα τῶν νεονύμφων, καὶ εἰσοδεύουσι μετὰ τοῦ ἱερέως, ψάλλοντες δὲ καὶ τροπάρια εἰς ἦχον.

³²² καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τὸν παράδεισον ἀκαμάτως φυτεύσας..., εἶτα λέγει νεονύμφοις· Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ... Εὐχή· Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν.

δεδόξασταί σου ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεί...

f. 136. Εὐχή τοῦ ἀποστεφανώματος.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Goar, p. 320 ἄσπίλους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεπιβουλεύτους διατήρησον εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις τῆς παναχράντου σου Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ἐκφώνησις· Σὺ γὰρ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὰ σύμπαντα, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν...

f. 137. Ακολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ἀγιαζομένου ὑπὸ ἑπτὰ πρεσβυτέρων.

Ἐσπέρας ἢ πρωὶ συναχθέντες οἱ ζ' ἱερεῖς ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ, εὐλογοῦντος τοῦ πρώτου ἱερέως, ψάλλομεν τὸ Κύριε, εἰσάκουσον... Καὶ μετὰ τὸ τέλος μικρὰ συναπτῆ· Ἔτι καὶ ἔτι, Θεὸς Κύριος, Ἀλληλούια κατὰ τὴν ἡμέραν, εἶτα τροπάρια εἰς ἦχον πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην ἄνοιξον ἡμῖν... καὶ εὐθὺς ὁ κανὼν, οὗ ἡ ἀκρόστιχος· Εὐχή ἐλαίου ψαλμὸς ἐξ Ἀρσενίου. Ωιδὴ α' ἦχος δ'. Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον. Ἐλαίῳ τῆς εὐσπλαγχνίας... Goar, p. 332–335 and *stichera for the Ainoi*. Καὶ εὐθὺς || (p. 0406) λέγουσι τὸν Ν'. Τοῦτου δὲ λεγομένου, λέγεται ἢ προκειμένη εὐχή παρ' ἑνὸς ἐκάστου ἱερέως, βάλλοντος ἔλαιον καὶ οἶνον ἐν τῇ κανδήλῃ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου. Goar, p. 335. Εἶτα ὁ διάκονος τὸ προκειμένον, *New Testament readings as in Goar, p. 337, litany*: Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι δεόμεθα, ὑπεράγαθε Κύριε, ἔπιδε τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα τὸν ἐν ἀσθενείᾳ ψυχῆς καὶ σώματος κατακείμενον, τοῦ ἐλέους σου ἐπιδεόμενον, τῆς ταχειᾶς ἐπισκέψεως, ἀναστάσεώς τε καὶ ἰάσεως... Ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρί... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἄναρχε, ἀκατάληπτε, ἀδιάδοχε Κύριε, ἅγιε ἁγίων, ὁ τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν ἐξαποστείλας, ἴωμενον πάντα τὰ πάθη τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, ὁ φυλάσσων τὴν διαθήκην σου καὶ διδούς τὸ ἐλεὸς σου τοῖς ἀγαπῶσί σε καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ Παιδὸς σου Ἰησοῦ Χριστοῦ... καὶ μετόχους ἡμᾶς ποιήσας τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ ἁγίου, μετέστησεν ἡμᾶς ἐκ τῆς δυναστείας τοῦ διαβόλου καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ ἀδιάδοχον βασιλείαν ἐκάλεσεν. Αὐτὸς οὖν, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς, οὓς οὐκ ἠυδόκησας ἐν αἵματι διαθήκης καθαρῖζεσθαι, ἀλλ' ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ, καὶ ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημειῶσιν τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος εἰς τὸ γενέσθαι αὐτοὺς τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, βασιλείον ἱεράτευμα, ἄνθος ἅγιον, καὶ καθαρῖσας ἡμᾶς ἐν ὕδατι, ἀγιάσας τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ, ὄντως καὶ ἡμῖν δώρησαι τὴν χάριν εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, ὡς ἔδωκας Μωϋσεῖ, τῷ θεράποντί σου, καὶ Σαμουὴλ τῷ ἐκλεκτῷ σου, καὶ ἰκάνωσον ἡμᾶς γενέσθαι διακόνους τῆς καινῆς σου διαθήκης, χρίων τὸ ἔλαιον τοῦτο, ὑπὲρ ὧν ἐποίησας, ὅπως ἂν ἐκδυσάμενοι τὴν ἀσέβειαν

καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας μὴ ἀποθάνωμεν τῇ ἀμαρτίᾳ, ζήσαντες δὲ τῇ δικαιοσύνῃ σου, ἐνδυσάμενοι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν διὰ τοῦ ἀγιασματος τοῦ μέλλοντος ἀπογεύεσθαι. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἀγιασμός ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν³²³... Conf. Goar, p. 337 Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου τὸν σταυρόν σου ἡμῖν δέδωκας. Καὶ εὐθὺς ἀπαλείψας τὸν ἀσθενῆ, ποιῶν τὸν τύπον τοῦ τιμίου σταυροῦ, λέγων· Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι Κυρίου, ἡ Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ τῶν ψυχῶν... Καὶ ἔκτοτε, ποιήσας μετάνοιαν τοῖς ἱερεῦσιν, ἴσταται ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ. Εἶτα ὁ δεῦτερος ἱερεὺς τὸ προκείμενον, New Testament II (p. 0407) readings Goar, p. 333–339 and the same litany as above. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα μακρόθυμε, εὐδιάλλακτε Κύριε, ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος, ὁ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς ἀκακίαις ἡμῶν. *Богослужение*, Appendix, p. 124, Conf. Goar, p. 339... πρὸς τὸ μηκέτι ἐπίχαρμα γενέσθαι αὐτὸν τῷ διαβόλῳ, ἀλλ' ἵνα γένηται τὸ ἔλαιον τοῦτο εἰς αὐτὸν ἔλαιον ἀγιοσύνης, ἔλαιον ἀναγεννήσεως, ἔλαιον ἀγιασμοῦ, ἔνδυμα βασιλικόν, θώραξ δυνάμεως, πάσης διαβολικῆς ἐνεργείας ἀποστροφή, σφραγὶς ἀνεπιβουλεύτου, ἀγαλλίαμα καρδίας, εὐφροσύνη αἰώνιος, ἵνα οἱ ἐκ τούτου χριόμενοι, ὡς ἐν τῷ τῆς ἀναγεννήσεως ἐλαίῳ ἀφόβως ἀρῶνται, ἐκλάμποντες ὡς οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ τῇ λαμπρότητι, μὴ ἔχοντες σπῖλον ἢ ῥυτίδα, καὶ δεχθῶσιν εἰς τὰς αἰωνίους ἀναπαύσεις, καὶ δέξωνται τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ· χάριτι δὲ καὶ φιλοανθρωπία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ παναγίου σου Πνεύματος νῦν... Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου τὸν σταυρόν, καὶ ποιεῖ ὁμοίως ὁ ἱερεὺς. Προκείμενον εἰς ἤχον γ'. Κύριος φωτισμός μου... Στίχος· Κύριος ὑπερασπιστῆς τῆς ζωῆς μου... Πρὸς Κορινθίους β'. Ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐστὲ ναὸς Θεοῦ ζώντος. Goar, p. 341. Ἀλληλούια, ἤχος γ'. Τὰ ἐλέη σου, Κύριε... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ... p. 340. Ἐλέησον ἡμᾶς... etc., as above. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ ὑπὸ πάσης κτίσεως προσκυνούμενος... Goar, p. 339. καὶ ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ ἴασαι αὐτὸν ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου, ὅτι σὺ εἶ ὁ παιδεύων καὶ μὴ θανατῶν, ὁ ὑποστηρίζων τοὺς καταπίπτοντας... *Богослужение*, Appendix, p. 127. Εὐαρεστοῦντα τὸ θέλημά σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ πρεσβείαις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν τιμίων ἐπουρανίων δυνάμεων, ἀσωμάτων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρομοῦ καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφύμων ἀποστόλων, τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Παντελεήμονος καὶ Ἐρμολάου, Σαμψῶν καὶ Διομήδους, Μωκίου καὶ Θαλαλαίου

³²³ Sinait. gr. 978: καὶ εὐθὺς ἄψας τὸ αὐτὸ τροῦβον (sic) αὐτοῦ καὶ ἐμφυσήσας ἐν τῇ κανδήλῃ γ'. ποιῶν καὶ τὸν τύπον τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ ἔκτοτε ποιήσας μετάνοιαν τοῖς ἱερεῦσιν, ἴσταται ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ καὶ λέγει· Κύριε ὄπλον... Πρόσχωμεν, second reading from the Epistles, etc.

καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ὅτι σὺ εἶ ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων, Χριστὲ ὁ Θεός, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ... Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου... Καὶ ποιεῖ ὁ ἕτερος ὁμοίως. Προκείμενον, ἤχος δ'. Ἐγὼ εἶπα· Κύριε, ἐλέησον, ἴασαι τὴν ψυχὴν μου... Στίχος· Μακάριος ὁ συνιών... Πρὸς Κορινθίους β'. Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν περὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν Goar, p. 342. Ἀλληλουάριον, ἤχος δ'. Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον..., Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος... Goar, p. 343. Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μέ- || (p. 0408) γας, ὁ πολὺς ἐν ἐλέει καὶ πλούσιος ἐν ἀγαθότητι. *Богослужение*, Appendix, p. 130n.3 ὁ μόνος ψυχῶν καὶ σωμάτων ἰατρός. Αὐτὸς ἴασαι καὶ τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα καὶ ἐξέγειρον αὐτὸν ἀπὸ κλίνης ὀδυνηρᾶς, ἀπὸ στρωμνῆς κακώσεως. Ναί, Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μονογενὴ Λόγε τοῦ Πατρὸς, ὁ πάντα δεσμὸν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τῷ σῶ ἔκουσίῳ πάθει θεραπεύσας, ὁ ἐμφυσήσας εἰς τὰ πρόσωπα τῶν σῶν ἀποστόλων καὶ εἰπών· Λάβετε Πνεῦμα ἅγιον, ἂν τινῶν ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινῶν κρατῆτε, κεκράτηνται. Σὺ Δέσποτα, διὰ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων ἐχαρίσω τοῖς κατὰ καιρὸν ἱερουργοῦσιν ἐν τῇ ἀγία σου ἐκκλησίᾳ ἐπὶ γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας καὶ δεσμεύειν καὶ λύειν πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διὸ δεόμεθά σου, Δέσποτα παντοκράτωρ, ἔπιδε καὶ νῦν ἐπὶ τὸν δούλόν σου τόνδε τὸν παρεστηκότα ἐνώπιόν σου, ἐπιχορήγησον αὐτῷ τὸ σὸν ἔλεος διὰ τῆς χρίσεως τοῦ ἁγίου ἐλαίου τούτου, διάρρηξον τὸν δεσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ εἴ τι ἐν ἀγνοίᾳ ἐλάλησεν, ἢ ἔπραξεν ἀπὸ μικροψυχίας, εἰδὼς τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν, ὡς φιλόανθρωπος καὶ ἀγαθὸς Δεσπότης πάντα τὰ ἔκουσια καὶ τὰ ἀκούσια ἁμαρτήματα συγχώρησον, ὅτι σὺ εἶ ὁ λύων τοὺς πεπεδημένους καὶ ἀνορθῶν τοὺς κατερραγμένους, ἢ ἐλπίς τῶν ἀπηλπισμένων, καὶ ἀνάστασις τῶν πεπτωκότων. Αὐτὸς καὶ τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα ἐλευθέρωσον τοῦ δεσμοῦ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ ἀποδιώξον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν ἀρρωστίαν καὶ ἀσθένειαν, ἵνα, ἐξαναστὰς τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ, δουλεύει σοὶ μετὰ πάσης εὐχαριστίας, ὑμνῶν σὺν ἡμῖν τὸ πανάγιον καὶ προσκυνητὸν ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Καὶ ποιεῖ καὶ αὐτὸς ὁμοίως, καὶ οὕτως ἴσταται ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ. Προκείμενον, ἤχος δ'. Σὺ, Κύριε, φυλάξαις ἡμᾶς... Στίχος· Σῶσόν με, Κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπε... Πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, ὁ Θεός, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ... Τέλος· ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν. Ἀλληλουάριον, ἤχος πλ. α'. Τὰ ἐλέη σου, Κύριε... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπε Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Goar, p. 342. Ἐλέησον ἡμᾶς. etc. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος, ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν. Goar, p. 342. Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου... Προκείμενον, ἤχος πλ. β'. Ἐπακούσαι σου, Κύριε, ἐν ἡμέρᾳ... Ἐξαποστείλαι σοὶ βοήθειαν. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, παρακαλῶ ὑμᾶς· νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους. Goar, p. 344. Ἀλληλουάριον, ἤχος πλ. β'. Ἐγὼ εἶπα· Κύριε, ἐλέησον... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ

ἐκείνω, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ... Τέλος· καὶ ἤλειφον ἐλαίω πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον. Ἐλέησον || (p. 0409) ἡμᾶς... etc. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε³²⁴ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντα οἰκονομῶν... *Богослужение*, Appendix, p. 132n.3. Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου... Προκειμένον, ἦχος πλ. δ'. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου... Στίχος· Ἡ σωτηρία σου, ὁ Θεός, ἀντιλάβοιτο. Πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη *Goar*, p. 343. Ἀλληλουία πλ. δ'. Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Τῷ καιρῷ ἐκείνω, ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου *Goar*, p. 341. Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταπέμψας τοὺς ἑπτὰ ἀρχαγγέλους ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ζακχαίου. See above, p. 186n. Ἔτεροι εὐχαὶ μεγάλαι. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχαριστοῦμέν³²⁵ σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν. *Goar*, p. 343. Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα³²⁶ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταπέμψας τοὺς ἑπτὰ ἀρχαγγέλους ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ζακχαίου. Same prayer as above, but ending with the words: καὶ εὐλόγησον τὸ ἔλαιον τοῦτο, καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ χρισμένοις δὸς πίστιν ἄμετρον καὶ εὐλογίαν ἀδιάληπτον. Ὅπως εὐαρεστήσωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ εἰσάκουσον καὶ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν δεομένων σου, ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια πάθη θεραπεύων, ὁ ἴωμενος πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. *Goar*, p. 345... οὐ γὰρ ἔπλασας τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν ψυχῆς καὶ σώματος, εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις τῆς πανυμνήτου καὶ παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν τιμίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων ἁσωμάτων Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, Οὐριήλ καὶ Ῥαφαὴλ καὶ πάντων τῶν ἁγίων, τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ... Εὐχή, λεγομένη ὑπὸ τοῦ πρώτου ἱερέως, κρατῶντες ἕτεροι ἱερεῖς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀρρώστου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐσπλαγχνε, ἀναλλοίωτε, ἀκατάληπτε, πολυέλεε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν³²⁷ *Богослужение*, Appendix, p. 133n. Εὐχολ. *Goar*, p. 346. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. *Goar*, p. 338 διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου καὶ ζωοποίησον αὐτὸν κατὰ τὸ σοὶ εὐάρεστον, ἵνα καὶ τὴν || (p. 0410) ὀφειλομένην σοι εὐχαριστίαν ἐν ἀγαθοεργίᾳ πλήρει πρεσβείαις τῆς ὑπερευλογημένης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν τιμίων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων ἁσωμάτων, τοῦ τιμίου

³²⁴ *Sinait. gr. 978*, s. XVI: Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν. *Goar*, p. 343.

³²⁵ This prayer is placed after the sixth Gospel reading.

³²⁶ This prayer is absent.

³²⁷ This prayer is followed by the remark: εἰ βούλει, λέγει καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην τῆς διατάξεως· Βλέπε, ἀδελφέ, τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς σου...

ἐνδόξου προφήτου Προδρομοῦ καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων καὶ τῆς ἁγίας Αναστασίας τῆς φαρμακολυτρίας, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεί... Δόξα καὶ νῦν, Πηγῇ ἱαμάτων³²⁸, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 176. Ἀκολουθία τοῦ φωτισμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

The standard text. Goar, p. 366–372. The petitions for water include Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ ῥεῖθρον ἰάσεως... The prayer of Sophronios of Jerusalem is absent.

f. 186. Ἐτέρα ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

Μετὰ τὸν εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σου ἐστίν... καὶ εὐθὺς Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου... Ἀλληλούια, ἤχος πλ. β'. Στίχος α'. Ἐκ νυκτὸς ὀρθοῖζει κ.τ.α. τροπάριον εἰς ἤχον τὸν αὐτόν· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην ἄνοιξον... ὁ Ν' καὶ εὐθὺς τὰ κδ' τροπάρια, τὰ κατὰ ἀλφάβητον εἰς ἤχον τὸν αὐτόν πλ. β'. Ἡ τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου δεξαμένη... Ἀνυμνοῦμεν τὸν Υἱόν σου... Goar, p. 358–359, except that the *troparion* Τίς προστρέχων τῷ ναῶ σου, Θεοτόκε... is replaced by Ταῖς πρεσβείαις, ἐλεῆμον, τῆς Μητρός σου τῆς ἀχράντου... and that the last seven *troparia*, starting with Χαῖρε ὄρος... are absent. The Gospel reading is followed by a litany: Ἐν εἰρήνῃ. Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβειστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτῷ δύναμιν ἱαματικὴν διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις τὴν κάθαρσιν τῆς ἁγίας Τριάδος... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι ἡμᾶς φωτισμὸν γνώσεως διὰ τῆς ὁμοουσίου Τριάδος τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι σὺ || (p. 0411) εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἁγιάζων τὰ σύμπαντα, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Καὶ εὐθὺς τὴν εὐχὴν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψίστος, ὁ ἐν Τριάδι ἁγία προσκυνούμενος... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου Goar, p. 362. Καὶ εὐθὺς λαμβάνει τὸν τίμιον σταυρὸν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐμβάπτων ἐν τοῖς ὕδασι, ἐκ τρίτου, κατάγων αὐτὸν ὀρθριον, λέγει καθ' ἑαυτόν· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Εἶτα ἐκφωνεῖ τροπάριον εἰς ἤχον β'. Τῶν σῶν δωρεῶν (marginal note: ἐν ἄλλοις εὐρον· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίᾳ) ἐκ γ' καὶ ἡμεῖς

³²⁸ Καὶ νῦν, Νεῦσον παρακλήσεσιν, εἶτα ἐκτενή· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρήσεως... Ὅτι ἐλεήμων... καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν· Χριστὸς ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν... (the name of St James the Apostle is commemorated), εἶτα λέγει· Εὐλογήσατε, δεσπότηι ἅγιοι, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ ἐκ γ'.

αὐθις τὸ αὐτό, ὁ δὲ ἱερεὺς ῥαντίζει τὸν λαὸν ἅπαντα ἐκ τοῦ ἀγιάσματος, καὶ τὸν οἶκον, ψαλλόντων ἡμῶν· Πηγὴν ἰαμάτων... Δόξα, ἦχος πλ. β'. Ἀτελεύτητος ὑπάρχει τῶν ἀγίων ἢ χάρις, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Μεταβολὴ τῶν θλιβομένων... Οὐδεὶς προστρέχων ἐπὶ σοί, εἶτα ἡ ἔκτενή· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν πόλιν ταύτην. Τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Goar, p. 33 καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 196. Ἐτέρα ἀκολουθία τῆς κοινῆς παρακλήσεως.

The usual *parakleitico canon* Ὑγρὰν διοδεύσας ὡσεὶ ξηράν... Πολλοῖς συνεχόμενοι πειρασμοῖς... with the standard incipit and desinit and a Gospel reading for the Theotokos.

f. 204. Εὐχαί, λεγόμεναι ἐν τῇ λιτῇ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ εἰς μνήμας ἀγίων. Goar, p. 32–34.

f. 208. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐπάραι παιδίον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Goar, p. 561.

f. 209. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ σταυροπηγίου Goar, p. 485.

f. 209v. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας. Goar, p. 486.

f. 210v. Εὐχὴ ἀπολυτίκιον εἰς ἡμέρας ἑορτῆν τοῦ Προδρόμου.

Ὁ τὸν ἐν σώματι ἄγγελον καὶ μέγαν ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάννην πρὸ προσώπου τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Δέσποτα, ἑξαποστείλας.

f. 211. Εὐχὴ ἐν ἡμέρᾳ κατανύξεως.

Τῆς ἐν τόπῳ ἀγίῳ σου στάσεως καταξιοθέντες, ἡμεῖς οἱ ἀνάξιοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ μηδεμίαν ἀγαθοεργίαν ἔχοντες προσαγαγεῖν...

f. 211v. Εὐχὴ ἐπὶ τελευτήσαντος ἱερέως.

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σοῦ μόνον ἐστὶ τὸ ζῆν ἀθάνατε... p. 452.

f. 212v. Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ἱερέα τελευτήσαντα.

Κύριε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σοφίᾳ σου πλάσας ἐκ γῆς τὸν ἄνθρωπον... p. 465. || (p. 0412)

f. 213. Εὐχὴ ἐπὶ οἴκῳ κτιζομένῳ. Goar, p. 483.

f. 213v. Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογία οἴκου. Goar, p. 484.

— Εὐχὴ ἐπὶ οἴκῳ περιεργαζομένῳ.

f. 215. Εὐχή ἐπὶ σεισμῶ.

Ὁ φοβερός καὶ θαυμαστός καὶ μέγας, ὑπερένδοξός τε καὶ ἀληθινὸς Θεός, ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετασκευάζων αὐτά. Goar, p. 623.

f. 215v. Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας. Goar, p. 613.

f. 216. Εὐχή ἐν ἀπαρχῇ σπόρου.

f. 216v. Εὐχή ἐπὶ θέρους καὶ ἄλωνος. p. 524.

f. 217. Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα. Goar, p. 551.

f. 218. Εὐχή εἰς μετάληψιν σταφυλῆς τῆ ἕκτη τοῦ Αὐγούστου.

Εὐλόγησον, Κύριε, τὸν καρπὸν τοῦτον τὸν νέον τῆς ἀμπέλου διὰ τῆς τοῦ ἀέρος εὐκρασίας... p. 533.

f. 218v. Εὐχή, λεγομένη τῆ ιε' τοῦ Αὐγούστου εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκίησας ἄμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱόν. Goar, p. 552.

f. 219. Εὐχή ἐν ἀρχῇ τρύγης κοινης.

Ὁ προσκυνητὸς Σωτὴρ καὶ πάντων ὁ Θεός, ὁ τὴν ἄμπελον φυτευθῆναι τῷ δικαίῳ σου Νῶε καθυποδείξας. See above, p. 72.

f. 219v. Εἰς τὸ εὐλογῆσαι οἶνον νέον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα, ὁ καὶ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταποιήσας.

— Εὐχή ἑτέρα ἐπὶ οἴνου νέου.

Κύριε ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, ἔπιδε ἐπὶ τὸν οἶνον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς μεταλαμβάνοντας ἐξ αὐτοῦ. Goar, p. 553.

f. 220. Εὐχή ἑτέρα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ εὐλόγησας αὐτοῖς τὸν γάμον καὶ τὰς ἐξ ὕδριας τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον μεταβαλῶν... See Jerusalem 273, s XV.

f. 220v. Εὐχή ἐπὶ ἀποδημούντων.

— Εὐχή τῶν ἐξ ἐπιτιμίων λυομένων. Goar, p. 531.

f. 221. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων. p. 536.

f. 222. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων. p. 537.

— Εὐχή ἐπὶ προπετῶς ὀμνούντων. p. 534.

f. 222v. Εὐχή ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. p. 581.

f. 223. Εὐχή ἐπὶ ψυχὴν κρινομένην ἐν ὥρᾳ θανάτου. p. 587.

f. 223v. Εὐχή ἐπὶ μιχροφαγησάντων Goar, p. 534. || (p. 0413)

f. 224v. Εὐχή εἰς τὸ στήσαι τοξάριον πλοίου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοὺς οὐρανοὺς στερεώσας ἐν συνέσει καὶ τὴν γῆν θεμελιώσας (ἐπὶ τῶν ὑδάτων), καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς συναρμόσας, Αὐτὸς καὶ νῦν συνάρμοσον τὴν ναῦν ταύτην καὶ κυβέρησον αὐτὴν εἰς λιμένα σωτηρίας. Ὅτι σὺ εἶ ὁ λιμὴν καὶ καταφυγὴ τῶν πλεόντων καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι...

— Εὐχή ἐτέρα· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἐντειλάμενος τῷ Νῶε καὶ κατασκευάσαι κιβωτόν. Goar, p. 559.

f. 225v. Ἐπὶ πλοίου, μέλλοντος πλέειν.

Τρισάγιον καὶ τὰ λοιπά, τὸ τροπάριον καὶ τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἶτα Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὴν ναῦν ταύτην ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι τοὺς ἐν αὐτῇ πλεόντας ὑγιαίνοντας (ἐπανελθεῖν) εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν τοῦ... Αντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δὸς ἐν θαλάσῃ ὁδὸν καὶ ἐν ὕδασι ἰσχυροῖς τρίβον σωτηρίας, ὁ διὰ ξύλου εὐτελοῦς διακυβερνῶν πάντα, Αὐτὸς, Δέσποτα, συμπλευσον τοῖς δούλοις σου καὶ χάρισαι αὐτοῖς λιμένα σωτηρίας καὶ ἐλπίδα πίστεως, ὁδηγῶν αὐτοὺς τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ σου. Σὺ γὰρ εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν...

f. 226. Εὐχή ἐτέρα εἰς τὸ κατασπάσαι πλοῖον ἐν τῇ θαλάσῃ, ἥτοι ἀποπλεῖν.

Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὁ ὀρίσας τὰ ἄψυχα ξύλα ταῦτα ἀπὸ ὀρέων καὶ κοιλάδων καταβαίνειν κόπτεσθαι, πρίζεσθαι, πελεκᾶσθαι, συναρμόζεσθαι εἰς ξύλον ἓν, καὶ ἐντειλάμενος τῷ Νῶε κατασκευάσαι κιβωτόν εἰς σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Αὐτὸς εἶ ὁ εἰπὼν· εἰσελθε εἰς τὴν ναῦν ταύτην καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πλεόντων ἐν αὐτῇ διάσωσον, ὁ ἐν ἀψύχοις ξύλοις διὰ τῆς δόξης ἐμπιστεύσας τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ἐλπίζοντας κυβερνηθῆναι παρὰ τῆς σῆς δεξιᾶς, ῥῦσαι, Κύριε, τὸ πλοῖον τοῦτον ἀπὸ βιαίων ἀνέμων καὶ ἀπὸ πάντων τῶν βρυχίων πνευμάτων, καὶ ἀπὸ τῶν σάλων τῆς θαλάσσης, ὁ καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν τῆς σῆς φιλανθρωπίας συμπλεύσας τοῖς ἁγίοις σου μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, καὶ διασώσας αὐτοὺς ἐκ τοῦ κλύδωνος τῆς θαλάσσης. Naí, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπάκουσον κάμου τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀναξίου δούλου σου ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ὁδήγησον τὸ πλοῖον τοῦτο ἀπὸ λιμένα εἰς λιμένα σωτηρίας. Ὅτι σὺ εἶ ὁ λιμὴν τῆς σωτηρίας ὁ ἀχειμάστος, καὶ ἀπόστειλον

τὸν ἄγγελόν σου Μιχαήλ, καὶ περιφύλαττε, καὶ κυβέρνησον, καὶ λύτρωνε τὸ πλοῖον τοῦτο ἀπὸ πονηρῶν καὶ ἀκαθάρτων πνευμάτων, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός, διὰ πρεσβειῶν || (p. 0414) τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῶν τιμίων ἀσωμάτων ἀρχαγγέλων καὶ πασῶν τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεράρχου καὶ θαυματουργοῦ Νικολάου Μύρων τῆς Λυκίας καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ὁ λιμὴν ὁ ἀχειμάστος, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν.

f. 227v. Εὐχή ἐπὶ ὀρύξει φρέατος καὶ εὐρέσει ὕδατος. Goar, p. 550.

f. 228. Εὐχή ἐπὶ μιαινοῦ τινος πεσόντος εἰς φρέαρ. See above, p. 286.

f. 229. Τάξις γινομένη, εἰς συμβῆ μιαιρὸν τι ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου. Goar, p. 481.

f. 230. Εὐχή μετὰ τὸ ἀναστῆναι τῆς τραπέζης.

f. 230v. Εὐχή ἐτέρα, ἢ λέγεται εἰς λιτὴν καὶ εἰς ἐπιδρομὴν ἐθνῶν, καὶ εἰς λοιμόν, καὶ εἰς φθορὰν τοῦ θανατικοῦ ἢ καὶ εἰς πᾶσαν αἴτησιν... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν πόλιν ταύτην καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν. Goar, p. 33.

f. 231. Εὐχή τῶν κολύβων. Goar, p. 524.

f. 231v. Εὐχή τῶν μνημοσύνων.

Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός. p. 424.

f. 232. Ἀκολουθία εἰς ῥεῦσιν ὑπνίου.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, Δόξα σοὶ ὁ Θεός, Βασιλεῦ οὐράνιε, τὸ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸν Ν' ψαλμὸν Ἐλέησον με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα, καὶ τὸν λδ'. Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ τὸν ξ'. Εἰσάκουσον, ὁ Θεός, εἶτα τὰ τροπάρια ταῦτα εἰς ἦχον β'. Ἡμαρτον εἰς σε, Σῶτερ, ὡς ὁ ἄσωτος Υἱός... Κράζω σοι, Χριστὲ Σωτήρ, τοῦ τελώνου τὴν φωνήν... Ὡς ὁ ἄσωτος Υἱὸς ἦλθον κἀγώ, οἰκτιρῶν... Δόξα, Ὡς ὁ περιπεσὼν εἰς τοὺς ληστὰς καὶ τετραυματισμένος... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην ἀνοιξον... Τὸ Κύριε ἐλέησον μ' μετανοίας ν' καὶ εὐχήν· Πάλιν ὑπεσκελίσθην ὁ τάλας τὸν νοῦν τῆ πονηρᾷ συνηθείᾳ τῆς ἀμαρτίας δουλεύων, πάλιν τοῦ σκότους ὁ ἀρχὼν καὶ τῆς ἐμπαθοῦς ἡδονῆς ὁ γεννήτωρ αἰχμάλωτον εἶλε με, καὶ ὥσπερ δοῦλον τεταπεινωμένον τῷ ἑαυτοῦ θελήματι ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκός δουλεύειν καταναγκάζει με...

f. 235. Two prayers added by a different hand: Πολυέλεε, εὐσπλαγχνε Κύριε, ἀκήρατε, μόνη ἀναμάρτητε (Goar, p. 529) and Ἄχραντε, ἀμόλυντε, πολυεὐσπλαγχνε Κύριε, ὁ τῆ ἀναλήψει τῆς ἀνθρω- || (p. 0415) πότητος τὴν ἡμε-

τέραν φύσιν τῆς φθορᾶς ἀπανυάξας (;) καὶ τῇ ἐνώσει τῆς κρείττονος ὄλην καθαγιάσας...

f. 235v. Another early hand has added Εὐχή συγχωρητική, λεγομένη ὑπὸ πνευματικῶν πατρῶν.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Ὡὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου... Goar, p. 536.

f. 238. New Testament readings for the whole year and for various occasions.

0415 [Athos, Lavra, I 21]

LVII. Εὐχολόγιον, Athos, Lavra, MS I 21, in fol., 297 ff., copied on paper in ad 1435.³²⁹ Colophon: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν εὐχολόγιον σὺν Θεῶ παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου, μοναχοῦ μὲν τῶ σχήματι, τῶ ἐπίκλην δὲ Ἀλλιᾶτη λεγομένῳ, διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου κυροῦ Μελετίου, τοῦ ἀπὸ τὴν Κερασέαν· εὐχεσθε οὖν, ὅσοι μέλλετε ἐντυγχάνειν τοῦτο, καὶ δότε συγγνώμην τοῖς σφάλμασιν, ὡς ἀγροίκῳ παναγεῖ. Ἐγράφη οὖν ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ ἰνδ. ιγ' τοῦ ,C/Dμγ' ἔτους.

f. 1v. Πίναξ βιβλίου.

f. 5. Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας καὶ τὰ διακονικά. Krasnoseltsev, *Ματερίαλι ддя исторіи чинопостводованія литургии св. Іоанна Златоустого*, p. 36–78.

f. 21. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρῶς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. See above, p. 273.

f. 35. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρῶς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. See above, p. 273.

f. 54. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. See above, p. 273, but with small variants.

f. 63v. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος.

f. 75v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ. See above, p. 285.

f. 82. Ἀρχὴ σὺν Θεῶ τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

f. 89v. Εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα. Two prayers, same as Goar, p. 378.

³²⁹ The liturgical scroll Athos, Koutl. 246, ad 1431, contains the order of the Liturgy of St John Chrysostom with just its prayers.

f. 90. Ακολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤγουν τοῦ μανδύου. See above, p. 276, but with some variants || (p. 0416) when putting on the *chiton*, *pallion*, hat (καμιλαύκιον) or *perikephalaion*, belt and sandals, as well as at the end of the text. Καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δοῦλόν σου. Goar, p. 386, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λέγει· Ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβε τὸν ἀροαβῶνα... Εἶτα ἀσπάζεται τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἅπαντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ εἰ μὲν οὐκ ἔστι λειτουργία, γίνεται ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις, εἰ δ' οὖν, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, καὶ τότε λέγει ὁ διάκονος τὴν συναπτὴν τοῦ Τρισαγίου, καὶ αὐθις ἡ θεία τελεῖται λειτουργία. Καὶ εἰ ἔστιν ὁ ἀδελφὸς ἄξιος, μεταλαμβάνει τῶν θείων μυστηρίων καὶ εἰσοδεύει καὶ εἰς τὰ ἅγια, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν, ἴσταται, ἔνθα προσταγῆ παρὰ τοῦ ἡγουμένου.

f. 95. Ακολουθία τοῦ μεγάλου ἀγγελικοῦ σχήματος. See above, p. 278–282.

f. 114. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι. See above, p. 282

f. 114v. Εὐχὴ α' ἐπὶ ἀνομβρίας. Goar, p. 613.

f. 115. Ἐτέρα εὐχὴ ἐπὶ ἀνομβρίας. Goar, p. 614.

f. 115v. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ σταυροπηγίου. Goar, p. 485.

f. 116. Ἐτέρα εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας. p. 486.

f. 116v. Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων. p. 537.

— Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐξ ἐπιτιμίων λυομένων. p. 531.

f. 117. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνυόντων. See above, p. 286.

f. 117v. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἀλόγως ὑπὸ τινων ἀφοριζομένων, ἢ λόγῳ ἑαυτοῦς δεσμευόντων. Goar, p. 531.

f. 118. Εὐχὴ ἐπὶ μιαροφαγησάντων. p. 534.

f. 118v. Εὐχὴ ἐπὶ ὀρύξει φρέατος καὶ εὐρέσει ὕδατος.

f. 119. Εὐχὴ ἐπὶ μιαροῦ τινος ἐμπεσόντος εἰς φρέαρ. See above, p. 286.

f. 119v. Εἰ δὲ ἐν ἑτέρῳ σκεύει. Ibid. and Goar, p. 482.

— Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ̄ μιαρόν τι ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου ἔχοντος. Goar, p. 481.

f. 120v. Εὐχὴ εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα. Goar, p. 551.

f. 121. Εὐχὴ ἐπὶ τρυγητοῦ. p. 552.

f. 121v. Εὐχὴ ἐν ἀρχῇ σπόρου.

- f. 122. Εὐχή ἐπὶ θέρους.
- f. 122v. Εὐχή εἰς ψυχορραγοῦντας. p. 587.
— Εὐχή ἐπὶ σεισμοῦ.
- f. 123. Εὐχή ἐπὶ τῶν προσφερόντων ἀπαρχάς.
- f. 123v. Εὐχή ἐπὶ οἴκῳ κτιζομένῳ. p. 483. || (p. 0417)
— Εὐχή ἐπὶ εὐλογία οἴκου. p. 484.
- f. 124. Εὐχή ἐπὶ οἴκῳ περιεργαζομένῳ.
- f. 125. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων. Goar, p. 536.
— Εὐχή ἐπὶ πυρεττόντων. p. 549.
- f. 125v. Εὐχή ἐπὶ λογισμῶν αἰσχυρῶν. p. 536.
- f. 126. Εὐχή ἐπὶ πᾶν εἶδος ἀρρωστίας.
- f. 126v. Εὐχή εἰς ἄγραν ἰχθύων. See above, p. 287.
- f. 127. Εὐχή ἐπὶ ἀνοίξει ἐκκλησίας, ὑπὸ αἰρετικῶν βεβηλωθείσης, Ταρ-
σίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Goar, p. 496.
— Εὐχή ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, βεβηλωθέντος ὑπὸ ἐθνῶν. p. 495.
- f. 128. Εὐχή ἐτέρα, λεγομένη ἐν τῇ εισόδῳ πρὸ τῆς συνήθους, ἐπὶ ἀνοίξει
ναοῦ, ἐν ᾧ συνέβη θανεῖν ἄνθρωπον βιαίως. p. 496.
- f. 129. Εὐχή εἰς τεκνοποίησιν.
- f. 129v. Εὐχή εἰς εὐλογίαν καὶ μετάληψιν σταφυλῶν.
— Εὐχή ἐπὶ εὐλογία οἴνου. p. 553.
- f. 130v. Εὐχή λεγομένη ἐν κολύβοις εἰς ἀγίων μνήμην.
- f. 131. Εὐχή ἐπὶ πλοίου καινοῦ, κτισθέντος καὶ μέλλοντος ἐμβῆναι κατ'
ἀρχὰς ἐν τῇ θαλάσσει.
Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν ἐν συνέσει
καὶ θεμελιώσας τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. See above, p. 413.
- f. 132. Ἀκολουθία ἐπὶ τελευτήσαντος μοναχοῦ Sinait. gr. 977, ad 1546,
f. 397v.
- f. 155. Εὐχή, ἣτις λέγεται παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ἐπὶ τὸν μέλλοντα κοι-
ωνῆσαι, συγχωρῶν αὐτῷ πᾶσαν ἁμαρτίαν.
- f. 157. Εὐχή τοῦ ἀγίου καὶ μεγάλου Τρύφωνος.

- f. 159. Αρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν ἰα' ἑωθινῶν εὐαγγελίων.
- f. 167. Ἀποστοιλάρια ἑωθινὰ ἰα' σὺν τοῖς θεοτοκίοις καὶ ἰδιόμελα ἑωθινὰ ἰα' τοῦ σοφωτάτου κυρ Λέοντος Δεσπότης.
- f. 173. Στιχηρά, ψαλλόμενα τῇ κυριακῇ εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὸν ἄμωμον.
- f. 174. Τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, στιχηρὰ ἀναστάσιμα, ἦχος δ'. *A canon for the Trinity, kathismata, antiphons, matutinal canon, stichera for the Ainoi.*
- f. 187. Ἀκολουθία τῆς ἀκαθίστου.
- f. 187v. *Stichera* for the entire week.
- f. 208. Ἀκολουθία εἰς ἐγκαινισμὸν ναοῦ. This and the following item were added s. XV by Dionysius: χεῖρ ἁμαρτωλοῦ Διονυσίου ἱεροδιακόνου. || (p. 0418)
- f. 214. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρῦσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης. See above, p. 275.
- f. 223. Εὐχὴ ἑτέρα εἰς τὴν κατάθεσιν τῶν ἀγίων λειψάνων. See above, p. 295.
- f. 224v. Εὐχὴ ἑτέρα μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῶν ἀγίων λειψάνων. See above, p. 296.
- f. 224 [sic]. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθεῖσαν ἀγίαν τράπεζαν. Goar, p. 490–491.
- ff. 226–229 blank.
- f. 230. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Eight prayers. See above, p. 274.
- f. 232v. Εὐχαὶ ἑωθιναί. 13 prayers. See above, p. 274.
- f. 237. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.
- f. 245v. Μεθοδίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ ἀγιωτάτου, περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικίας ἐκ τῶν ἐθνικῶν ἐπιστρεφόντων. Goar, p. 689.
- f. 246. Εὐχὴ ἰλασμοῦ εἰς τὸν ἀπ' ἀρνήσεως ἐπιστρέφοντα πρὸς τὴν ἡμετέραν πίστιν. p. 689.
- f. 247. Εὐχὴ ἐπὶ χριστιανοῖς ὑπαχθεῖσι τῇ ἐθνικῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψασιν δὲ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμοῦσιν. Ibid.
- f. 248. Εὐχὴ ἐπὶ ἀποστατήσαντος παιδὸς καὶ μαγαρίσαντος καὶ μετανοοῦντος. Goar, p. 693–694.

f. 249v. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι ἐθνικὸν κατηχούμενον, ποιῶν αὐτὸν κλῖναι γόνου πρὸ τῶν πυλῶν, καὶ σφραγίζει αὐτὸν τρεῖς καὶ λέγει. Goar, p. 283.

f. 250. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εὐχή λεγομένη ἐν τῷ μέλλειν ἀναγινώσκειν τινὰ ἢ ἀκροᾶσθαι.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνοιξον τὰ ὄψα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου τοῦ ἀκούειν με τοὺς λόγους σου.

f. 250v. Τοῦ αὐτοῦ εὐχή, ἥτοι ἀφορκισμὸς πρὸς πάσχοντα ὑπὸ δαιμόνων, ἔτι δὲ πρὸς ἐκάστην ἀσθένειαν.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου. Goar, p. 581.

— Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτό Ἐπικαλούμεθά σε, Δέσποτα Θεὲ παντοκράτωρ, ὕψιστε βασιλεῦ, ἐπικαλούμεθά σε τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. p. 583.

f. 251. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου εὐχή εἰς τὸ αὐτό. || (p. 0419)

Ὁ Θεὸς τῶν Θεῶν καὶ Κύριος τῶν κυρίων, ὁ τῶν πυρίνων ταγμάτων δημιουργός. Goar, p. 578.

f. 251v. Ἐτερος ἀφορκισμὸς τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτό.

Ἐξορκίζω σε τὸν ἀρχέκακον τῆς βλασφημίας, τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἀνταρσίας. p. 579.

f. 254. Ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον.

Λαβὼν αὐτὸ ἔξω τῆς ἐκκλησίας, ἐμφυσᾷ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ σταυροειδῶς γ' ὁμοίως καὶ κατασφραγίσας αὐτὸ μετὰ τῆς χειρὸς γ' λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν. Goar, p. 264.

f. 254v. Ἀκολουθία ἑτέρα εἰς τὸ σαραντῆσαι παιδίον. *Богослужение*, Appendix, p. 18–20.

f. 255. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

Similar to Sinait. gr. 968, ad 1426 (see p. 398–400 above), but with a few variants at the end, from the anointing onward. For these see Sinait. gr. 972, s. XV (below).

f. 264. Καὶ μετὰ ἡμέρας ζ' πάλιν εἰσφέρουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι, καὶ λύει αὐτοῦ τὸ σάβανον, τὴν ζώνην etc. See above, p. 400.

f. 265v. Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου.

f. 286. Ἀκολουθία κοσμικὴ ἥτοι κηδεία.

f. 292. Κανών ψαλλόμενος εἰς κοιμηθέντας κοσμικούς.

f. 294v. Ἐτερος κανών εἰς κοιμηθέντας μοναχούς.

0419 [Athos, Lavra, Θ 142]

LVIII. Εὐχολόγιον, same library, MS Θ 142, in 4°, copied in a clear cursive, ad 1440. Annotation: Ἐσταχώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Γερασίμου, ἱερομονάχου καὶ δομestίκου Χριστοῦ τοῦ Ἀκαταλήπτου, μηνὶ σεπτεμβρίῳ κζ' ἔτους, ϸϞϞμγ', ἰνδ. γ'.

f. 1. Τάξις καὶ ἀκολουθία ἐπὶ τελευτησάντος μοναχοῦ.

f. 34. Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνα μοναχῶν.

f. 40. Ἐτέρα ἀκολουθία νεκρώσιμος εἰς κοσμικούς.

f. 44v. Ἐτέρα ἀκολουθία νεκρώσιμος εἰς ἀρχιερεῖς.

Canon: Τῷ θανάτῳ καταπατήσας τὸν θάνατον θείας ζωῆς ἀνέβλυσας ... Ὁ τὸ πλούσιον ἀεὶ πηγάζων ἔλεος τοῖς εὐσεβῶς ἀεὶ προσδεχομέ- || (p. 0420) νοις σε... Ἰσχυρώτατος κατὰ θανάτου γέγονας... Ἐστερέωσας τὴν κλονουμένην φρέναν μου.

f. 49v. Ἀκολουθία εἰς ψυχὴν κρινομένην.

f. 56. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον μοναχόν.

f. 57. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδουώτου.

f. 63. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 92v. Ἀκολουθία τοῦ ἀποκουκουλίσματος.

f. 94. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου.

0420 [Athos, Vatopedi, 322 (934)]

LIX. From the Typikon Athos, Vatoped. 322 (934), ad 1468.

f. 274. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα.

Λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὰ δακτυλίδια, τίθησιν αὐτὰ ἐπάνω τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ. Ὅφείλει δὲ ὁ ἀνὴρ ἴστασθαι ἐκ δεξιῶν τῆς γυναικός, εἶτα ἐρωτᾷ αὐτούς. Ὅταν συνταχθῶσιν ἀλλήλοις, λέγει ὁ διάκονος: Εὐλόγη-

σον, δέσποτα. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία. Εἶτα ὁ διάκονος ἄρχεται τὰ εἰρηνικά See above, p. 132. Καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Δέσποτα φιλάνθρωπε Κύριε, ὁ ἐν τῇ προφητικῇ φωνῇ ἐνισχύσας. See below, Hieoros. 8, s. XV. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα... Goar, p. 311. Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰ δακτυλίδια καὶ δίδει πρῶτον τῷ ἀνδρὶ τὸ χαλκοῦν, εἶτα τῇ γυναικί, καὶ ἀλλάσσουν αὐτὰ ἀμφότερα ἕως τρίτου, καὶ πάλιν ἔρχεται τὸ χρυσοῦν εἰς τὸν ἄνδρα. Εἶτα ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων προμνηστευσάμενος... Ibid. Γίνωσκε δέ, ὅτι, ἐὰν θέλη στεφανῶσαι, ὑπάγει ἔμπροσθεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν στεφάνων, εἰ δὲ θέλει στεφανῶσαι ἐνταῦθα, λέγει τὰ παρόντα· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Litany. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Καὶ εὐθὺς τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ἐκφώνησις· Ὅτι σοῦ ἐστίν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύι σου... πεπονημένων ὑπὸ σοῦ, ὁ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλὼν καὶ ἐμπλήσας τῇ εὐφροσύνῃ τῆς σῆς ἀγαθότητος τοὺς ἐν Κανᾷ γάμῳ τῆς Γαλιλαίας, καὶ τὸ ποτήριον τὸ κοινόν... Conf. Εὐχολ. p. 319 and above, p. 183. Καὶ κατὰ τοῦτο δίδει τοὺς νεογάμους καὶ πίνουσι, εἴθ' οὕτως ἐκτενῆ καὶ ἀπόλυσις. Εἰ δὲ θέλει στεφανῶσαι ἐνταῦθα, συμπλέκων τὰς δεξιὰς αὐτῶν καὶ εἰσέρχεται εἰς μέσον τοῦ ναοῦ, προηγουμένου τοῦ ἱερέως μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, καὶ ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτοὺς ψάλλει τὸν παρόντα ψαλμόν· Μακάριοι πάντες οἱ φο- || (p. 0421) βούμενοι τὸν Κύριον... Καὶ εἰσελθόντες εἰς μέσον τοῦ ναοῦ κατεναντίον τῶν ἀγίων θυρῶν, ἀπολύουσι τὰς χεῖρας καὶ ἴστανται· ἀπόκεινται δὲ ἐν τῇ θείᾳ τραπέζῃ ποτήριον, ἔχον προηγιασμένα, καὶ στέφανοι δύο καὶ ποτήριον ὑέλινον πλήρες οἴνου. Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία.

f. 277v. Ακολουθία τῶν στεφάνων.

Μετὰ τὸν εὐλογητὸν ἄρχεται ὁ διάκονος τὰ εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ δούλου... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίζεται αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ δωρῆσαι αὐτοῖς υἱοῖς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι πρέπει. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ εὐχὴ. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας... Goar, p. 317. Εἶτα στέφει αὐτούς, λέγει οὕτως ὁμοίως καὶ τῇ γυναικί· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον τὸν δοῦλόν σου ὁ δεῖνα. Εἶτα εὐλογῆσας ἀμφοτέρους, λέγει· Καὶ κατάστησον αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Εἴθ' οὕτως κρατήσας αὐτοὺς αὐτοὺς τὰς δεξιὰς χεῖρας, παραδίδει ἀλλήλοις καὶ λέγει οὕτως· Παράλαβε, ὦ ἄνερ, ταύτην τὴν γυναικίκα, ἣν σοι ἐδώρησατο ὁ Θεός. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηρίῳ σου οἰκονομία... Goar, p. 318. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος δ'. Δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον αὐτούς.

Ἐθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε... Τέλος· Ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα. Ψάλλων τὸ Ἀλληλούια, στίχος· Ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην Goar, p. 318, ἔκτενῆ· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων. This petition is repeated twice, probably by mistake. Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου... καὶ τῆς δούλης... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ καὶ τοῦ ἀπεκδεχομένου. Ἐκφώνησις· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ τῶν (lege τὸν) προπάτορα τοῦ γένους ἡμῶν Ἀδὰμ διὰ τῶν ἀχράντων σου σου χειρῶν ἐκ τῆς γῆς πλάσας κατ' εἰκόνα σου καὶ ὁμοίωσιν καὶ τὴν τούτου πλευρὰν διὰ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν εἰς γυναῖκα μεταμορφώσας... διὰ τῆς συζυγίας, ὁ τὸν θεράποντά σου Ἀβραάμ... Ὁ ἐκ ῥίζης Ἰεσοῖ τὸ κατὰ σάρκα βλαστήσας, ὁ ἐν μήτρᾳ τῆς Παρθένου οἰκήσας καὶ ἐξ αὐτῆς σαρκωθεὶς εἰς σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... Goar, p. 315. Εὐχὴ ἑτέρα τοῦ γάμου· ἐπικαλούμεθά σου, Κύριε ὁ Θεός, τὸν μόνον φιλάνθρωπον... See below, Jerusalem. 8. Αντιλαβοῦ, || (p. 0422) σῶσον etc. Litany. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς. Ὁ λαός· Πάτερ ἡμῶν. Εἶτα ἐκφωνεῖ· Ὅτι σοῦ ἐστίν. Ὁ διάκονος· πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· τὰ προηγιασμένα ἄγια τοῖς ἀγίοις. Καὶ οἱ μὲν νηστεύοντες οἱ νεόνυμφοι μεταλαμβάνοντες τῶν προηγιασμένων, καὶ μετὰ τοῦτο δίδει αὐτοῖς τὸ κοινὸν ποτήριον τοῦ οἴνου. Εὐχὴ τοῦ ποτηρίου· Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ εὐλόγησας τὸ ποτήριον τῶν ἀγίων σου μαθητῶν καὶ ἀποστόλων εἰς ὁμόνοιαν καὶ ὁμοπιστίαν. See above, p. 31. Εἶτα ποτίζει αὐτοὺς ἐκ τρίτου, καὶ μετὰ τοῦτο χορεύει αὐτούς, ψάλλοντες τοὺς παρόντας εἰρμούς τῆς Θεοτόκου, τὸ Ἡσαΐα, χόρρευε... Δόξα σοι, Χριστέ Σωτῆρ Ἰῆ Θεοῦ μονογενές... Ἅγιοι μάρτυρες... Εἶτα ἔκτενῆ· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος... Ὅτι ἐλεήμων... Εἶθ' οὕτως γίνεται ἀπόλυσις.

f. 284. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐπάραι στέφανα.

Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Goar, p. 320. Εἶτα λαβὼν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἀπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ μανδήλιον ἓν. Ἐν δὲ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ γίνεται ἡ λύσις τῶν στεφάνων, ἢ ὡς δόξει τῷ προεστῶτι. Εὐχὴ εἰς λύσιν τῶν στεφάνων· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ καταξίωσας ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα τῶν δούλων σου ὁ δεῖνα, σὲ Κύριε τῶν δυνάμεων, ἐπικαλούμεθα συνεισελθεῖν καὶ εὐλογῆσαι τὴν λύσιν τοῦ θαλάμου, καθὼς εὐλόγησας τὸν γάμον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· τὴν σὴν χάριν καὶ σὴν εἰρήνην παράσχου αὐτοῖς καὶ τοῖς συμπαροῦσιν ἡμῖν πᾶσι καὶ συνισταμένοις. Ὅτι σοῦ ἐστὶ ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ. Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι καὶ ἀπόλυσις· Ὁ διὰ τῆς ἐν Κανᾷ ἐπιδημίας τίμιον ἀναδείξας τὸν γάμον... Κωνσταντῖνον καὶ Ἐλένης καὶ πάντων τῶν ἀγίων ἐλεῆσαι καὶ σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν, ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος.

0422 [Sinai, Monastery of St Catherine, 980]

LX. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 980, in 16°, 462 ff., copied in cursive, ad 1475. Colophon: Ἐτελειώθη ἐν τῷ ἀγίῳ ὄρει Σινᾶ Ἀπριλίου ζ' ἡμέρα ς' ὥρα γ' τοῦ ,ς/Ῥ/πγ' ἰνδικτιῶνος ζ'.

f. 1. Περὶ τοῦ πῶς χρῆ δέχεσθαι τοὺς ἀναθεματίζοντας τὴν ἰδίαν καὶ πᾶσαν αἵρεσιν καὶ μύρω θείῳ χριστομένους μόνον καὶ μὴ βαπτιζομένους. Προηγουμένως μέντοι χρῆ, ἡνίκα μέλλουσι προσάγεσθαι τῇ ὀρθῇ πίστει, νηστεύειν ἡμέρας ἑ' ἢ καὶ πλεῖον, καὶ σχολάζειν ταῖς εὐχαῖς πρωΐας καὶ μεσημβρίας καὶ ἑσπέρας, μανθάνειν τε καὶ ψαλμούς. || (p. 0423)

Περί τῶν Ἀρμενίων καὶ Ἰακωβιτῶν.

Ὄφείλει ὁ ἱερεὺς ἰστᾶν τὸν ἀπὸ Ἀρμενίων ἢ Ἰακωβιτῶν ἐλθόντα πρὸς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας κολυμβήθρας, καὶ λέγει αὐτῷ ταῦτα· Ὁ ἀπὸ τῆς βδελυρᾶς τῶν Ἀρμενίων καὶ Ἰακωβιτῶν αἰρέσεως τῇ ἀμωμήτῳ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὀλοψύχως προσερχόμενος πίστει, εἰπέ ταῦτα· Εὐτυχεῖ,³³⁰ τῷ ἀρχιμανδρίτῃ καὶ αἰρεσιάρχῃ, ἀνάθεμα· Διοσκόρω, συνίστορι αὐτοῦ, ἀνάθεμα. Ἰακώβῳ τῷ Τζατζάλῳ ἀνάθεμα. Σεργίῳ τῷ Σύρω καὶ ὁμόφρονι αὐτοῦ ἀνάθεμα. Σεργίῳ, τῷ Ἀρμενίῳ καὶ ἀρχηγῷ τῆς τῶν Ἀρμενίων αἰρέσεως, ἀνάθεμα. Σίμωνι, τῷ πρώτῳ αἰρετικῷ, καὶ Μοντανῷ καὶ Μάνεντι, Μαρκίῳ καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς, ἀνάθεμα. Ἀρείῳ, Εὐνομίῳ, Μακεδονίῳ, Διοσκόρω, Θεοδοσίῳ ἀνάθεμα. Τιμοθέῳ, Ἰουλιανῷ, Πέτρῳ τῷ κναφεῖ, καὶ Πέτρῳ τῷ μογγῷ, καὶ Φιλοξένῳ τῷ τούτου μαθητῇ, ἀνάθεμα. Κύρω, Μακαρίῳ καὶ Πύρῳ ἀνάθεμα. Τούτους πάντας, οὓς ἀναθεμάτισαν αἱ ἅγιοι καὶ οἰκουμενικαὶ ἑπτὰ σύνοδοι, καὶ τὰς ὁμοφρόνας αὐτῶν πάντας ἀναθεματίζω καγὼ καὶ λέγω οὕτως· Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὴν ἀγίαν Τριάδα· Πατέρα, Υἱὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον, ἀνάθεμα. Εἴ τις οὐ λέγει ἀναρχον τὸν Πατέρα, καὶ συναρχον ὁμοίως τὸν Υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἀνάθεμα. Εἴ τις λέγει μὴ εἰληφέναι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν σάρκα ἐκ τῆς ἀγίας Παρθένου Μαρίας, ἀνάθεμα. Τοῖς κηρύττουσιν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν παθητὸν κατὰ τὴν θεότητα, ἀνάθεμα. Τοῖς μὴ ὁμολογοῦσι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀπαθῆ μὲν καὶ ἀθάνατον κατὰ τὴν θεότητα, παθητὸν δὲ καὶ θνητὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀνάθεμα. Εἴ τις λέγει ἔχειν τὸν Χριστὸν δύο ὑποστάσεις, ἀνάθεμα. Τοῖς μὴ δογματίζουσι δύο μὲν φύσεις καὶ δύο θελήσεις, μίαν δὲ τὴν ὑπόστασιν ἐπὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀνάθεμα. Τοῖς μίαν φύσιν ἐπὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμολογοῦσι καὶ δεχομένοις, ἀνάθεμα. Τοῖς ἀθετοῦσι καὶ ἀναθεματίζουσι τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἀγίαν καὶ οἰκουμενικὴν δ' σύνοδον, ἀνάθεμα. Τοῖς μὴ προσκυνοῦσι καὶ τιμῶσι τὰς σεπτὰς καὶ τιμίας εἰκόνας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἀχράντου

³³⁰ For the Slavonic translation of these *anathematismoi*, see *Богослужение*, Appendix, p. 54–60.

Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀνάθεμα. Τοῖς μὴ ὁμολογοῦσι Μαρίαν τὴν ἄχραντον Μητέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κυρίως καὶ ἀληθῶς Θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον, ἀνάθεμα. Τοῖς μὴ ἀποδεχομένοις τὴν πρὸς Φλαβιανόν, τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, Λέοντος πάπα Ῥώμης ἐπιστολὴν, ἀνάθεμα. Τοῖς μὴ ἀποδεχομένοις τὴν ἕκτην σύνοδον, τὴν ἐν **|| (p. 0424)** Κωνσταντινουπόλει τῶν συνελθόντων ἁγίων πατέρων κατὰ Θεοδώρου, Σεργίου, Πύρρου, Κύρου, Παύλου, καὶ τὴν ζ' τὴν ἐν Νικαία, τὸ δεύτερον ὑπὲρ τῆς προσκυνήσεως τῶν ἁγίων καὶ σεβασμίων εἰκόνων συναχθεῖσα, ἀνάθεμα. Ὅλοις τοῖς αἰρετικοῖς ἀνάθεμα. Ταῖς ἐναντία φρονοῦσι τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἐπτὰ συνόδων ἀνάθεμα. Εἴ τις προστίθῃσιν εἰς τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος τὸ Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ἀνάθεμα. Εἴ τις οὐ προσκυνεῖ τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀλλὰ λέγει εἰδῶλα εἶναι, ἀνάθεμα. Εἴ τις οὐ βάλλει εἰς τὴν προσφορὰν προζύμην καὶ ἄλας, οὔτε εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον ὕδωρ, ἀλλὰ λέγει ἁμαρτία ἐστίν, ἀνάθεμα. Τοῖς βάλλουσιν ἔλαιον εἰς τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἀνάθεμα. Τοῖς κρεοφαγοῦσιν ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς ἀνάθεμα. Εἴ τις οὐ σφραγίζει τοῖς δυσὶ δακτύλοις, καθὼς καὶ ὁ Χριστός, ἀνάθεμα. Εἴ τις οὐχ ἐορτάζει εἰς τὰς κε' τοῦ Μαρτίου μηνὸς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου, καὶ εἰς τὰς κε' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν, καὶ εἰς τὰς ζ' τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς τὰ Φῶτα, καὶ εἰς τὰς β' τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τὴν Ὑπαπαντὴν, ἀνάθεμα. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἡ κοινωνία καὶ ἡ λειτουργία τῆς τεσσαρακοστῆς ἐν καθημερινῇ ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἐσθίει γάλα καὶ ὠδὸν ἐν σαββάτῳ καὶ κυριακῇ, ἀνάθεμα. Εἴ τις ἰερεὺς λειτουργεῖ χωρὶς στιχαρίου, ἐπιτραχηλίου καὶ φελωνίου, ἢ συλλειτουργεῖ, ἢ συγκοινωνεῖ τοῖς αἰρετικοῖς τοῖς προγεγραμμένοις, ἢ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, αὐτῶν ψαλλόντων, εἰσέρχεται, ἢ προσάγει αὐτοὺς εἰς χειροτονίαν, ἀνάθεμα. Εἴ τις οὐ βαπτίζει εἰς τρεῖς καταδύσεις, ἤτοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν, ἀνάθεμα. Ὅλοις τοῖς αἰρετικοῖς ἀνάθεμα. Αποτάσσομαι γὰρ καὶ τοῖς δόγμασιν αὐτῶν καὶ τοῖς συνευδοκοῦσιν αὐτοῖς, καὶ τοῖς φρονοῦσι τὸ αὐτῶν, καὶ τοῖς συνεσθίουσιν αὐτοῖς, καὶ παντὶ αἰρετικῷ δόγματι, καὶ πιστεύω εἰς τὴν ἁγίαν ὁμοούσιον Τριάδα, κατὰ τὴν ἐκθεσιν τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ ὑπισχνοῦμαι κατὰ Θεὸν ζῆν καὶ πολιτεύεσθαι, καὶ ὁμολογῶ Πατὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος εἶναι φύσιν μίαν· συνῆπται γὰρ τῇ φύσει οὐ φύσις· φύσει μία γὰρ ἐστίν. Ὅθεν, ἐπειδὴ φύσις μία καὶ θεότης μία, διαιρουμένας μὲν τρισῶς, εἰς μονάδα δὲ καταντώσας, διὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον, διάτοιο τοῦτο καὶ Πατέρα λέγω καὶ Υἱὸν δοξάζω, τὸ Πνεῦμα ἅγιον ὁμολογῶ, ἤτοι πρόσωπα γ'· οὐ λέγω δὲ τρεῖς οὐσίας, ἢ τρεῖς φύσεις, ἢ θεοὺς τρεῖς, ἀλλ' ἓνα Θεόν, μίαν οὐσίαν, ἤτοι φύσιν, οὐ λέγω μίαν ὑπόστασιν, ἵνα μὴ σαβελλίσω, ἀλλὰ τρεῖς ὑποστάσεις, τρία πρόσωπα ἐν μίᾳ θεότητι, οὐσία τε μία καὶ φύσει πιστεύω. Καὶ μακάριός ἐστιν, ὅστις ἐν ταύτῃ τῇ πίστει τῇ στηριγμένη καὶ ἀμεταθέτῳ, ὁμολογῶν καὶ πιστεύων καὶ δόξαν συναναπέμπων τῷ ἀληθινῷ Θεῷ καὶ **|| (p. 0425)** Πατρί, τῷ ἀληθινῷ Υἱῷ καὶ Θεῷ ἐν τῷ πανα-

γίω Πνεύματι καὶ ζωοποιῶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Μετὰ ταῦτα πάντα λοιπὸν ἐρωτᾷ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τρίτον· Πιστεύεις εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον Τριάδα; Καὶ ἀποκρίνεται πρὸς ἕκαστα καὶ λέγει· Πιστεύω. Καὶ ἐπικλίνοντος τοῦ προσερχομένου τὴν κεφαλὴν, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην καὶ οὕτως εὐχεται· Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ βουλόμενος πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι. Goar, p. 695. Καὶ χρίει αὐτὸν μύρω, καθὼς καὶ τοὺς νεοφωτίστους, τὴν αὐτὴν ἐπίκλησιν καὶ ἐπ' αὐτῶ ποιούμενος, ἤγουν λέγει ἐφ' ἕκαστον αἰσθητήριον, καὶ πάλιν λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας τέλειον ἀναδειῖξαι τὸν δούλον σου. Goar, p. 695. Εἴθ' οὕτως κοινωνεῖ καὶ λαμβάνει παραγγελίαν ταῖς ἑπτὰ ἡμέραις μὴ φαγεῖν κρέας, ἢ τυρόν, ἢ ὄν, μήτε νίψασθαι τὴν ὄψιν, ἀλλὰ καθὼς οἱ βαπτιζόμενοι οὕτως διατελεῖν, καὶ τῇ ἡ' ἡμέρᾳ ἀπολούεται.

Περὶ γινομένων βρεφῶν καὶ ἀποθνησκόντων. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τὸ γεννηθὲν βρέφος ἂν ἄρα καὶ ἀσθενοῦν... Goar, p. 265.

f. 5. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν.

Lesser and Great Vespers.

f. 9. Ἀρχὴ σὺν Θεῶ ἁγίω τοῦ εὐχολογίου. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. See above, p. 395.

f. 12v. Εὐχαὶ ἑωθινὰ τοῦ ὄρθρου.

11 prayers, as in Goar, p. 39–42. The ninth one is omitted.

f. 19. Εἰρηνικὰ τοῦ ἔσπερινοῦ.

f. 19v. Τάξις καὶ ἀκολουθία ἐπὶ τελευτήσαντα μοναχόν.

The beginning, up to the Gospel reading, is almost exactly identical with Athos, Vatop. 133. See above, p. 282–284. Here, however, Theodore of Stoudios' *antiphons* are followed by *stichera* by John of Damascus (two after each *antiphon*): Ποία τοῦ βίου τρυφή διαμένει λύπης ἀμέτοχος... Ἔργω, Σωτὴρ μου, δεικνύς... same as in Jerusalem 273, and only then Theophanes's *stichera*, Goar, p. 439. After the *stichera* of the eighth *antiphon* – *stichera* ἤχος πλ. δ'. Αθάνατε, οἰκτίρμων τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ζώντων, ὡς Κύριος... Ἐπ' ὤμων τὸν ζυγόν σου... Ἰδοὺ καιρὸς, οἰκτίρμων, τῶν δακρῶν μνησθῆναι τοῦ δούλου σου... Νεκρώσεις, προσπαθείας καὶ γαστρὸς ἐγκρατείας ἐπίσκεψας, ξενώσεις κόσμου... Δόξα, Ῥημάτων τῶν ἐν λόγοις μὴ μνησθῆς ἐσφαλμένων τοῦ δούλου σου... Καὶ νῦν, Φιλάνθρωπε οἰκτίρμων, ἐλεήμων μόνη μακρόθυμε... Εἶτα μνημονεύει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος, καὶ εὐθὺς τὸ κοντάκιον, ἤχος πλ. δ'. Μετὰ τῶν ἁγίων... ὁ οἶκος· αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... Παναγία Παρθένε ἀνύμφευτε... Καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον, εἶτα τροπάριον, ἤχος πλ. δ'.

Τὸν μεταστάντα ἐξ ἡμῶν ἐκ τῶν προσκαίρων... Ὁ ψάλτης τὸ ἀκροτελευταῖον τοῦ τροπαρίου· Ἴνα συμφώνως βοῶμεν ὑπὲρ αὐτοῦ, εἶθ' οὕτως οἱ μακαρισμοὶ Goar, p. 445, New Testament readings, καὶ αὐθις γίνεται ὁ ἀσπασμός, καὶ ψάλλομεν στιχηρά, ἦχος β'. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί, τῷ θανόντι... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί καὶ πατέρες, τὸν πρὸ μικροῦ μεθ' ἡμῶν... Ἐχεις τὴν ἐλπίδα πρὸς Θεόν... Ἐένος γεγονῶς τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ φροντίδων... Σχῆμα μοναστῶν ἀναλαβῶν... Πάντα τὰ τοῦ σώματός μου νῦν ὄργανα ἀργὰ θεωροῦνται... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός, ποῖος θρηῆνος... Ἄρτι ἢ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις... Ὅτε ἐκ τοῦ σώματος ψυχὴ μέλλει μετὰ βίας ἐκσπᾶσθαι... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ, ἀδελφοί, βλέψωμεν τὴν τέφραν καὶ γνῶμεν... Πάντες δυσωποῦμεν, Χριστέ... Τοῦτο τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐστὶ τὸ ἀπαραχώρητον τέλος... Τρέμω τὸ κριτήριον Χριστοῦ... Μέγας ὁ κλαυθμὸς, ὦ ἀδελφοί, μέγας στεναγμός... Δεῦτε, ἀδελφοί πνευματικοί, ἴδωμεν τὸ πέρασ τοῦ βίου... Δόξα, Ποίμνης ἐπιστήμων γεγονῶς... Νεῦσον παρακλήσεσι, Χριστέ... Καὶ αὐθις μετὰ τὸν ἀσπασμὸν, ἄραντες τὸ λείψανον οἱ ἀδελφοί, καθὼς ἔθος ἐστὶ, ψάλλουσι τὸ Ἅγιος ὁ Θεός... Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ, εἶθ' οὕτως· Ἀνάπαυσον, Σωτήρ... Μνήσθητι, Κύριε, καὶ ἕτερα τροπάρια, ἦχος γ'. Ὅτε τῷ λόγῳ σου παραστησώμεθα... Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλαστοουργόν σου γέγονε πρόσταγμα... Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν... Ἐναποθέτουσι δὲ εἰς γ' τὸ λείψανον, ἕως ὅτου φθάσωσιν εἰς τὸν τάφον ἅπαξ, καὶ δις καὶ τρίς· καθὲν δὲ ἀπόθεμα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς αἴτησιν, ὁμοίως λέγει καὶ τὴν εὐχὴν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν αἰρουσι τὸ λείψανον καί, φθάσαντες ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ψάλλουσι αὐτὸ ἐν τῷ τάφῳ, εἶτα ψάλλομεν τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα, ὑπόδεξαι... Τὴν πολυτάραχον θάλασσαν τοῦ βίου διαδραμών... Ἡ αἰοίδιμος φωνὴ τοῦ θείου Δαβίδ... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ Μητέρα... Λαβῶν δὲ ὁ ἱερεὺς κανδήλαν, ἐπιχέει ἐπάνω τοῦ λείψανου σταυροειδῶς, λέγει· Τοῦ Κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς... Καὶ αὐθις ἀσφαλίζεται ὁ τάφος, ἡμεῖς δὲ ψάλλομεν στιχηρά, ἦχος πλ. δ'. Πνευματικοί μου ἀδελφοί καὶ συνασκηταί, μὴ μου ἐπιλάθησθε... Καθὼς εἶπας, Κύριε, Μάρθα· ἐγὼ εἰμὶ ἢ ἀνάστασις... Τροπάριον, ἦχος βαρῦς· Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας... Δόξα, Θρηνῶ καὶ οἰκίζομαι, Καὶ νῦν, Δέσποινα, πρόσδεξαι τὰς δεήσεις... || (p. 0427)

f. 60. Εὐχὴ τοῦ μεγάλου Βασιλείου συγχωρητική.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος... Goar, p. 536. Εὐχὴ ἀφέσιμος πατρὸς πνευματικοῦ· Ἡ πανάγαθος ἀνταγαθότης καὶ ζωοπάροχος σοφία τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς...

f. 63. Εὐχὴ ἐπὶ ἀποδημούντων.

— Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων.

f. 63v. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

— Συγχωρητικὴ πνευματικῆ πατρὸς πρὸς τὸν ἐξομολογούμενον. Anpo ,C7DQδ' [= 6994, i.e. 1485/86].

f. 64. Εὐχή ἐπὶ δίσκου ναοῦ καινόν [sic].

Κατάπεμψον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπὶ τοὺς δίσκους τούτους... Goar, p. 672.

— Εὐχή εἰς ποτήριον καινόν.

Επίταξον, Κύριε, ἐπὶ τὸ ποτήριον τοῦτο ἐκ τῶν ἀπεριγράπτων κόλπων σου τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον... p. 672.

— Εὐχή εἰς ποτήριον καινούριον.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ ποτήριον τῆς καινῆς σου διαθήκης ἀγιάσας... p. 671.

f. 64v. Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι σταφυλὰς ἐν τῇ C' Αὐγούστου.

f. 65. Σχηματολόγιον σὺν Θεῷ ἀγίῳ, ἔχον ἀκολουθία ῥασοφόρου, μικροσχήμου καὶ μεγαλοσχήμου.

Ἀκολουθία εἰς τὸ ἐνδύσασθαι ῥάσα.

Μετὰ τὸ τελεσθῆναι τὴν ἱεράν μυσταγωγίαν, ἴσταται ὁ μέλλων λαμβάνειν τὴν θείαν εὐλόγησιν ἔσωθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ ποιεῖ τῷ ἡγουμένῳ μετανοίας γ' δεόμενος τοῦ εὐλογηθῆναι, καὶ πληρουμένου τοῦ ὀπισθάμβωνος, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, καὶ ἡμεῖς Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ'. Ὁ Ν'. Πληρουμένου δὲ τούτου, ψάλλομεν τροπάριον, ἦχος α'. Ἀγκάλας πατρικὰς διανοιξαί μοι σπεῦσον... ἦχος βαρὺς, Ὡς περιπεσῶν εἰς τοὺς ληστὰς καὶ τετραυματισμένους... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Εὐρύχωρον χωρίον τοῦ ἀχωρήτου... Ἰσταται δὲ ὁ μέλλων εὐλογηθῆναι ἀσκεπής, ἄζωστος, ἀνυπόδετος, εἶτα ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἄγιε ἀγαθέ, ὁ τοῦ ἀγαθοῦ Πατρὸς Υἱός, ὁ τὴν ὑπερηφάνειαν ἐκκόπτων. See below, Jerusalem 273, s. XV. Εὐχή ἐτέρα· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κατὰ τὸ πολυέλεός σου (lege πολὺ ἔλεός σου). Goar, p. 378. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Εἰς τὸν ζυγόν, Δέσποτα, τὸν σωτήριον πρόσδεξαι τὸν δούλόν σου τόνδε... Ibidem. Εἶτα κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. || (p. 0428) Ἀμήν. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Καὶ ἐνδύει αὐτὸν τὸν χιτῶνα καὶ τὸ καμηλαύκιον, μηδὲν ἐπιλέγων, καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 68. Ἀκολουθία εἰς κουράν μανδυώτου.

Ὁ μέλλων κουρευθῆναι ἀδελφὸς εἰσέρχεται καὶ ἴσταται εἰς τὸν νάρθηκα, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ εἰσφέρουσιν ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον ψάλλουσι τὸ Ἀγκάλας πατρικὰς διανοιξαί μοι σπεῦσον, ἐκ γ'. Καὶ εἰσφέρουσι τὸν ἀδελφὸν γυμνόν, ἄζωστον καὶ ἀνυπόδετον, καὶ ποιεῖ

ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν μετανοίας τρεῖς καὶ τὸν ἡγούμενον μίαν καὶ ἐπερωτάται· Τί προσήλθες... Ποθεῖς τὸν βίον τῆς ἀσκήσεως; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Ποθεῖς ἀξιωθῆναι τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος... καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ὅντως καλὸν ἔργον καὶ μακάριον ἐξελέξω etc., as in Goar, p. 383. Each question receives an affirmative reply: Ναί, τίμιε πάτερ. Βλέπε, τέκνον, οἷας συνθήκας δίδως τῷ Δεσπότη Θεῷ, καὶ ὅπως ἐκουσία τῇ γνώμῃ ἐπὶ τοιαύταις συνθήκαις τὸν ἀρραβῶνα λαμβάνεις τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος· ἄγγελοι γὰρ πάρεισιν ἀοράτως ἀπογραφόμενοί σου τὴν ὁμολογίαν, ἣν καὶ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἐρώτησις· Ταῦτα πάντα οὕτω καθομολογεῖς... Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Καὶ στραφεὶς ὁ ἱερεὺς κατὰ ἀνατολὰς λέγει· Ὁ πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος, ὁ τὰ ἄχραντα σπάγγνα... Goar, p. 384. Καὶ σφραγίζει αὐτὸν τρίτον ἐπάνω τῆς κεφαλῆς, εἶτα κλίνει μικρὸν τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῦ διακόνου εἰπόντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, τίθησιν ὁ ἱερεὺς ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ σχηματολόγιον καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην, εἰ δ' οὐκ ἔστι διάκονος, λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιους σου εἶναι νομοθετήσας ... p. 385. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων... p. 386. Καί, λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἀνά χειρᾶς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἐπιτίθησι τὸ ψαλλίδιον ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, ὁ δὲ μέλλων κουρευθῆναι λαμβάνει αὐτὸ μετὰ εὐλαβείας καὶ ἐπιδίδωσι τῷ ἱερεὶ καί, δεξάμενος αὐτοῦ, ὁ ἱερεὺς λέγει πρὸς αὐτόν· Ἴδου ἐκ τῆς χειρός... Εἶτα λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων σωθῆναι... Εἶτα κουρευεῖ αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ὁ δεῖνα κείρεται... Εἰς χιτῶνα· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται χιτῶνα δικαιοσύνης, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός· Εἰς τὸ παλλίον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα περιβάλλεται τὸ παλλίον, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα... Εἰς τὸ καμηλαύκιον· ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα περιβάλλεται τὴν περικεφαλαίαν, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα... Εἰς τὴν ζώνην· ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα περιζώννυται τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ δύναμιν ἀληθείας, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα... Εἰς τὰ σανδάλια· ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ὑποδύεται τὰ σανδάλια τῆς ἐτοιμασίας τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβε τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ. Goar, p. 379. Εἶτα ἀσπάζεται τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἅπαντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ εἰ μὲν ἐν λειτουργίᾳ, Δόξα, καὶ λέγει κοντάκιον τῆς ἡμέρας, καὶ καθεξῆς τὰ ἕτερα. Καί, εἰ ἐστὶν ὁ ἀδελφὸς ἄξιος, μεταλαμβάνει τῶν θείων μυστηρίων, καὶ εἰσοδεύει καὶ εἰς τὰ ἅγια, εἰ δ' οὐκ ἔστι λειτουργία, γίνεται ἐκτενή καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα ἀδελφὸς τις κουρευεῖ αὐτόν, ψάλλουσι καὶ τὸν ἄμωμον.

f. 75. Ακολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

Same text as in Athos, Vatop. 133 (see above, p. 278–282), but with some peculiarities: the tonsuring takes place in the sanctuary; the Gospel reading is followed by the *antiphons* Ἦνοικται ἡ θύρα... Στίχος Προσέχεται λαός μου... Ὁ ζυγός μου χρηστός... Δόξα νῦν, ἡ λαμπὰς ἡ ἄσβεστος etc. The second and third *antiphons* are the same as in Sinait. gr. 971. See above, p. 259. Σημειωτέον, ὅτι, εἰ ἐστὶν ὁ ἀδελφὸς ἄξιος μεταλαμβάνειν τῶν ἁγίων δώρων, εἰσοδεύει καὶ μεταλαμβάνει.

f. 110. Ακολουθία τοῦ ἀποκουκουλίσματος. See above, p. 388.

f. 112. Ακολουθία ἐπὶ μονάσαντος, εἶτα πάλιν κοσμήσαντος, ἔπειτα αὐθις ἐπιστρέφοντα καὶ μετανοοῦντα.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπεύχεται ὁ ἱερεύς· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, ὁ διὰ τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον ἐξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον Σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν, ἵνα σὴν ἀναζητήσῃ εἰκόνα· σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, πρόσδεξαι τὸν δούλόν σου τόνδε, τὸν καταφεύγοντα εἰς τοὺς σου οἰκτιρομύς, ἐκ παιδότην μὲν τῆς ἀγγελικῆς καταστάσεως ἀξιωθέντα, κατὰ ἀμέλειαν δὲ καὶ ῥάθυμον γνώμην ταύτην ἀρνησάμενον, καὶ μετανοήσαντα καὶ πάλιν δρομήσαντα πρὸς τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ διαγωγὴν τῆς μοναδικῆς πολιτείας, καὶ πρὸς τὴν σὴν ὑποστρέψας ἀγαθότητα, ἔκχεον ἐπ' αὐτόν, Δέσποτα, τῆς σῆς φιλανθρωπίας τὴν εὐσπλαγχνίαν, **|| (p. 0430)** πρόσδεξαι αὐτόν, ὡς τὸν ἄσωτον πρὸς σὲ τὸν Πατέρα καὶ Θεὸν ἐπιστρέφοντα καὶ μετανοοῦντα γνησίως, ἀπόστησον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν πλάνην τοῦ μισοκάλου ἐχθροῦ, καὶ σύντριψον τὸν σατανὰν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ συναρίθμησον αὐτόν τῇ ἀγία σου ποιμνῇ, καὶ ἔνωσον αὐτόν τῇ ἀγία σου ποιμνῇ, καὶ ἔνωσον αὐτόν τῇ μάνδρᾳ τῶν λογικῶν σου προβάτων, ἐπίγραψον αὐτοῦ τὸ ὄνομα ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς, κόσμησον αὐτόν τῇ δόξῃ τοῦ παναγίου ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ σου, ἵνα γένηται συναρίθμιος τοῖς πρωτοτόκοις καὶ δικαίοις τοῖς ἀπογεγραμμένοις ἐν οὐρανῷ, καταξίωσον αὐτόν τῆς δυνάμεως καὶ ἐπιφοιτήσεως καὶ τῆς εὐδοκίας τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, μέτοχον αὐτόν ἀπέργασαι μετὰ πάντων τῶν ἁγίων σου, καὶ τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τοῦ παναγίου Σώματος τοῦ Χριστοῦ σου εἰς ἄφεσιν μὲν τῶν προγενομένων αὐτοῦ ἁμαρτημάτων, σωτηρίαν δὲ καὶ σκέπην τοῦ τε πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, καὶ εἰς βεβαίωσιν τῆς ἀγγελικῆς ταύτης καὶ μοναδικῆς πολιτείας, ἣν ἐπηγγέιλαι καὶ ἠγάπησε· μετανοήσας δὲ γνησίως, δὸς αὐτῷ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ καὶ ὥρᾳ πρὸς σὲ καταφεύγειν ἐν τῇ ἀγία σου ἐκκλησίᾳ, σχολάζειν καὶ τὰ εὐάρεστά σοι ἐπιτελεῖν, ἵνα ἀκούσῃ καὶ αὐτὸς τῆς μακαρίας φωνῆς ἐκείνης τῆς λεγούσης· Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ

καταβολῆς κόσμου, ἥς καὶ ἡμᾶς ἀξίωσον, ὁ Θεὸς ἡμῶν, διὰ τοῦ ἐλέους τῆς φιλανθρωπίας σου. Χάριτι καὶ φιλανθρωπία... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ κλίνας οὐρανοὺς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ὁ διὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ λυτρωσάμενος ἡμᾶς τῆς κατάρας καὶ τῆς φθορᾶς, καὶ πρὸς αἰώνιον ζωὴν ἐπαγαγών· Αὐτός, φιλάνθρωπε Κύριε, ὁ εἰπών, ὅτι μεγάλη χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, πρόσδεξαι τὸ ἀπολωλός σου πρόβατον τόδε, πρὸς σὲ τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπιστρέφοντα καὶ τὴν σὴν ἐπιζητοῦντα εὐσπλαγχνίαν, καὶ ὡς ποιμὴν καλός, τοῦτον διάσωσον καὶ ῥύσαι αὐτὸν ἐκ τῆς πλάνης τοῦ διαβόλου, καὶ ἔνωσον αὐτὸν τῇ ποιμνῇ τῶν λογικῶν σου προβάτων· εἰ γὰρ καὶ ὡς ἄνθρωπος ἤμαρτεν, ἀπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ ἠθέτησε τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ, ἀρνησάμενός σε τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ Δεσπότην καὶ Θεὸν καὶ φιλάνθρωπον, ἀλλὰ νῦν ἐπιστρέφοντα καὶ ἐξομολογούμενον τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ πρόσδεξαι τῇ ἀφάτῳ σου φιλανθρωπία, καὶ συναρίθμησον αὐτὸν τοῖς ἀξίως σοι δουλεύουσιν ἐν τῇ μοναδικῇ ταύτῃ καὶ ἀγγελικῇ πολιτείᾳ, διδούς αὐτῷ διὰ τῆς χάριτος καὶ ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος δύναμιν καὶ ἰσχὺν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὥστε πατεῖν καὶ συντριβεῖν πάσας τὰς μεθοδεῖας αὐτοῦ, καὶ τειχίζεσθαι καὶ φρουρεῖσθαι τῇ ταπεινοφροσύνῃ καὶ τῇ φυλακῇ, καὶ τῇ τηρήσει τῶν σῶν ἁγίων ἐντολῶν. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, **|| (p. 0431) Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν...** Καὶ κουρεῦει αὐτὸν σταυροειδῶς· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἦν ἀφρόνως καὶ παραλόγως ἐξέθρεψεν, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... εἴπωμεν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Καὶ εὐθὺς σφραγίζει τὸν χιτῶνα καὶ ἐνδύει αὐτὸν καὶ τὰ λοιπὰ, ἅπερ πρότερον περιεβέβλητο· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ ἅγιόν σου σχῆμα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ καταπέμφας τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα εἰς τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους καὶ τῆς αὐτοῦ δυνάμεώς τε καὶ χάριτος ἐμπλήσας αὐτούς, καὶ τὸν δούλόν σου τόνδε ἐκ τῆς πλάνης τοῦ σκότους ἐπιστρέψας καὶ πρὸς τὸ θαυμαστόν σου καὶ ἄϊδιον φῶς ὀδηγήσας καὶ τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀναλαβεῖν πολιτείαν ἀξιώσας, καὶ τοῖς ὁσίοις μοναχοῖς συγκαταριθμήσας· Αὐτός, φιλάνθρωπε, ἀνάδειξον αὐτὸν σκευὸς ἐκλογῆς καὶ κατακόσμησον αὐτὸν ἐν ἀρεταῖς, καὶ δὸς αὐτῷ πάντοτε κατὰ τὸ θέλημά σου πορεύεσθαι, καὶ καταξίωσον αὐτὸν σὺν ἡμῖν ἐν ἀπολαύσει γενέσθαι τῆς ἐπουρανίου σου καὶ ἀθανάτου τραπέζης, ἵνα, τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνισάμενος καὶ τὸν θεῖον δρόμον τελέσας, καὶ τὴν πίστιν ὀρθοδόξως τηρήσας, τύχη τοῦ στεφάνου τῆς σῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ἁγίων ἀγαθῶν, ὧν καὶ ἠτοιμάσας τοῖς ἀγαπῶσί σε, Κύριε. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Εἶτα ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ καὶ ἀσπάζεται πάντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἴσταται πλησίον τῆς βασιλικῆς πύλης ἔσθθεν μέχρι συμπληρώσεως τῆς θείας λειτουργίας, καὶ, εἰ μὲν ἐφυλάχθη καὶ οὐ περιέπεσεν εἰς τινα πάθη, μεταλαμβάνει τῶν θείων μυστηρίων, εἰ δὲ ἐρρῦπωσεν ἑαυτὸν καὶ κατεμόλυνεν ἐν ἁμαρτίαις, μένει ἀκοινωνήτος, φυλάττων τὸ ὠρισμένον αὐτῷ ἐπιτίμιον πρὸς τὸ εἶδος τῆς ἁμαρτίας.

f. 215. Εἰς εὐλόγησιν οἴκου.

Ποεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητὸν καὶ λέγει Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον καὶ τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, καὶ ψαλμὸν ογ' καὶ οζ'. εἰ δὲ βούλει, εἰπέ τοὺς ψαλμοὺς τούτους καλλιοτέρους· τὸν Ν' καὶ κζ'. εἶτα συναπτή· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν.. Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν οἶκον τοῦτον εἰς πλησμονὴν σοφίας καὶ χάριτος... Ὑπὲρ τοῦ τοὺς ἐν αὐτῷ οἰκοῦντας καὶ διαμένοντας... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι ταῖς δωρεαῖς ἀγαθαῖς καὶ πλοῦτον παντοδαπόν... Ὑπὲρ τοῦ ὀρυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ Ζακχαίου εἰσελθεῖν. Goar, p. 484.

f. 215v. Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ οἴκῳ περιεργαζομένῳ.

f. 216v. Εὐχὴ λεγομένη ἐπὶ αὐχμοῦ καὶ ἀνομβρίας.

f. 217v. Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ἀνομβρίαν. || (p. 0432)

f. 218. Εὐχὴ ἑτέρα· Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης.

f. 219. Ἀκολουθία εἰς μνήστρα. See above, p. 401–405, but with some differences. Thus, the Betrothal Office in our MS lacks the prayer Σωτὴρ ἀγαθὲ καὶ φιλόφρονε, τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον..., while the Marriage Office lack the prayer Εὐλογητὸς εἶ, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγός..., as well as the formula Καὶ κρατήσας αὐτῶν τὰς δεξιὰς χεῖρας, παραδίδει ἀλλήλους, λέγων· Παράλαβε Μαρίαν... After the Psalm Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται... the text continues as follows: Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίῃ σου οἰκονομία καταξιώσας... Goar, p. 318. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Πάτερ ἡμῶν... Ὅτι σοῦ ἐστίν etc.

f. 233v. Εὐχὴ ἐπὶ μιανοῦ τινος πεσόντος εἰς φρέαρ. See above, p. 286.

f. 234v. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ μιανόν τι, ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου. Goar, p. 481.

f. 236. Εὐχὴ ἐπὶ μιανοφαγησάντων.

f. 236v. Εὐχὴ ἐπὶ ὀρύξει φρέατος καὶ εὐρέσει ὕδατος. p. 550.

f. 237. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ σταυροπηγίου.

f. 237v. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου οἴκου.

f. 238. Εὐχὴ ἑτέρα εἰς εὐλογίαν οἴκου.

f. 239v. Εὐχὴ ἐπὶ πᾶν εἶδος μιανθέν.

f. 240. Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ πᾶν εἶδος μιανθέν.

f. 240v. Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ μιανοῦ πεσόντος εἰς ἀγγεῖον καινόν.

f. 241. Εὐχή ἐπὶ σκεύους μινανθέντος.

f. 241v. Εὐχή ἐπὶ μαγαρίσαντος εἰς ἔθνος.

f. 243. Ἀκολουθία εἰς λοχοῦσαν.

This prayer office, as well as the Baptismal Office and the services that follow it, are literally the same as those in Sinait. gr. 968. See above, p. 395–400. Marginal note in the scribe's hand: Καὶ ἐνδύει αὐτὸν χιτῶνα, λέγων· Ἐνδύεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα χιτῶνα ἀγαλλιάσεως, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ζώνην· Ζώννυται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ζώνην ἀγαλλιάσεως.

f. 274. Τάξις βαπτίσματος εἰς νήπιον, κατεπειγόμενον ὑπὸ θανάτου. See above, p. 400.

f. 277. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου.

Μετὰ τὸν εὐλογητόν, Τρισάγιον, Κύριε ἐλέησον β'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ'. Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου... Δόξα καὶ νῦν, Θεὸς ἥ (p. 0433) Κύριος, ἦχος πλ. α'. Τὴν ταχεῖαν σου σκέπην καὶ τὴν βοήθειαν καὶ τὸ ἔλεος δεῖξον... ἐκ γ'· εἶθ' οὕτως τὸν Ν'· καὶ εὐθὺς ὁ κανὼν and *stichera*. Goar, p. 333–335. Εἶτα Τρισάγιον, τροπάριον· Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν... καὶ εὐθὺς γίνεται ἀπόλυσις, καὶ λαμβάνει συγχώρησιν ὁ ἀσθενῶν. Ὁ δὲ πρωτοπαπᾶς ἢ ὁ ἡγούμενος ποιεῖ εὐλογητόν, Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν ἀρχόμεθα οἱ πάντες ἐξ ἴσου τὸν 90 ψαλμόν, Καὶ νῦν, Ἀλληλούια, ἦχος πλ. β'· εἶτα τροπάρια κατασκευαστικά· Ἐλέησον ἡμᾶς... Κύριε, ἐλέησον... Δόξα, Τῆς εὐσπλαγχνίας... Εἶθ' οὕτως ἄρχονται τὰ διακονικὰ πρῶτον ὁ ἡγούμενος, καὶ καθ' ἑξῆς οἱ ἱερεῖς πάντες· Ἐν εἰρήνῃ. Goar, p. 335. Καὶ ψάλλομεν· Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι... Ταῖς πρεσβείαις... Δόξα καὶ νῦν, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου... Τούτων δὲ ψαλλομένων, λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς ἢ ὁ ἡγούμενος τὴν εὐχὴν μυστικῶς ἐπάνωθεν τῆς κανδήλας, εἶτα βάλλει ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν, καὶ λέγουσιν οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς καθεξῆς τὴν (εὐχὴν) ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς. Goar, p. 335. Εἶτα βάλλει ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν. Ἀντίφωνον β'. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε... Καὶ γὰρ ἐστερέωσε... Δόξα καὶ νῦν, Ὁ μονογενὴς Υἱός... συναπτὴ μικρά, ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθός. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ... Ὅτι Θεὸς μέγας Κύριος... Δεῦτε προσκυνήσωμεν... Εἶθ' οὕτως καθίσματα, ἦχος α'. Μητέρα σε Θεοῦ ἐπιστάμεθα... Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα... Καταφυγὴ καὶ δύναμις ἡμῶν... Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς... Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῷ κόσμῳ... Πολλὰ τὰ πλήθη τῶν ἐμῶν... Ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου, ἄχραντε... Ἡ νοητὴ πύλη τῆς ζωῆς, ἄχραντε... Δέσποτα, πρόσδεξαι τὰς δεήσεις... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι ἀγαθός... Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε... Προκείμενον. Same *prokeimena*, Apostol and Gospel readings, and prayers as in *Богослужение*, Appendix, p. 123–131, but with small variants. The fifth Gospel reading is from John: Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· μὴ ταρασσέσθω

ύμῶν ἡ καρδιά. The last reading is from the Epistle to the Ephesians: Ἀδελφοί, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ... Τέλος· καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὃ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ. For the Gospel of Matthew: Εἶπεν ὁ Κύριος· ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν. After the prayer of the first Gospel, στιχηρόν, ἤχος πλ. δ'. Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου τὸν σταυρόν σου... Ὁ δὲ ἱερεὺς, σφραγίσας τρίτον τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀσθενούντος, λέγει· Εἰσάκουσον, Κύριε. Ἐλέησον, Δέσποτα. Συγχώρησον, Ἄγιε. Εἶθ' οὕτως ἀλείφει αὐτόν, λέγων οὕτως· Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ἡ εὐχὴ μυστικῶς ἐπάνωθεν τῆς κεφαλῆς· Πάτερ ἄγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων.. p. 338. Εἶτα ἄρχεται ὁ δευτερός ἱε- **|| (p. 0434)** ρεὺς ὡσαύτως καὶ οἱ ἕτεροι ἕως τῶν ἑπτὰ. Μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην εὐχὴν (i.e. after the seven Gospel readings), τίθουσιν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ νοσοῦντος καὶ λέγουσιν ὁμοῦ ἑπτὰ ἱερεῖς ταύτην τὴν εὐχὴν, μάλιστα δὲ ὁ πρῶτος αὐτῶν καὶ μόνον· Βασιλεῦ ἄγιε, εὐσπλαγχνε καὶ πολνεύσπλαγχνε Κύριε. Goar, p. 346. Καὶ εὐθὺς ἀσπάζεται ὁ νοσῶν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, οἱ δὲ ἱερεῖς λέγουσι καὶ ταύτην τὴν εὐχὴν, ὁμοῦ συνελθόντες, ἦν ἕκαστος ἔλεγεν ἰδίᾳ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ κάμνοντος. Εὐχὴ· Πάτερ ἄγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... Goar, p. 338 διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ ζωοποίησον αὐτόν κατὰ τὸ σοὶ εὐάρεστον, ἵνα καὶ τὴν ὀφειλομένην σοὶ εὐχαριστίαν ἐν ἀγαθοεργίαις ἀποπληροῖ. Σὺν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν... Δόξα, ἤχος δ'. Πηγὴ ἰαμάτων... Καὶ νῦν, Νεῦσον παρακλήσεσι σῶν οἰκετῶν... εἶτα ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις.

f. 308. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῶν κεκοιμημένων, ψαλλομένη ὑπὸ ἑπτὰ πρεσβυτέρων καὶ ὀλοκαυτουμένη. See *Εὐχολ.* Venice 1555.

f. 360v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου.

f. 361. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου.

f. 362. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων. Goar, p. 366–372. Sophronios's prayers are absent.

f. 376. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ, γινομένου κατὰ μῆνα.

Μετὰ τὸ ἀπολυσαὶ τὸν ὄρθρον, ἐξερχομένων ἐν τῷ λουτρῷ, αἶρει τὸν τίμιον σταυρόν ὁ ἱερεὺς μετὰ δίσκου καὶ βασιλικῶν κλάδων οὐκ ἐπὶ κεφαλῇ, καί, προσερχομένης ἁγίας εἰκόνας μετὰ λαμπάδων, ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ τροπάριον, ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς... καὶ τὰ ἕτερα δύο, καὶ τούτων ψαλλομένων, ἴσταται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τοῦ λουτροῦ καὶ λέγει καθ' ἑαυτόν οὕτως· Εὐλογημένη ἡ εἰσόδος τῶν ἁγίων σου διὰ τῆς τεκούσης σε Θεοτόκου, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε νῦν καὶ ἀεί, εἶτα ψάλλομεν τὰ παρόντα τροπάρια κατὰ ἀλφάβητον. Εἰ δὲ οὐ ψάλλομεν τὴν ἀρχὴν τοῦ μηνὸς τὸν ἁγιασμόν, καθὼς γράφομεν ἄνωθεν, μετὰ τὸν εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν etc. The standard Small Water Blessing.

- f. 383. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ νικητῆρος. Goar, p. 591–594.
- f. 387. Εὐχή εἰς θυσιαστήριον, μianθὲν ὑπὸ αἰρετικῶν.
Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν ναὸν τοῦτον ἀναδείξας κατοικητήριον... Goar, p. 495.
- f. 387v. Εὐχή ἐπὶ ἀνοίξει ἐκκλησίας, ὑπὸ αἰρετικῶν βεβηλωθείσης.
- f. 391. Ἀκολουθία τῶν ὥρων. Παραμονὴ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως Δεκεμβρίου κδ'. || (p. 0435)
- f. 406. Αἱ ὥραι τῶν Φώτων.
- f. 418v. Ἀκολουθία τῶν ὥρων τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης παρασκευῆς.
- f. 446. Εὐχαὶ τῆς γονυκλισίας τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς. Goar, p. 597–603.
- f. 457. Ἀκολουθία τοῦ ψυχορραγοῦντος. Goar, p. 585–588.
- f. 461v. Στιχηρὰ εἰς ἀρχαρίους μοναχούς.
Ἀγάπησον ἀγρυπνίαν, νηστείαν... Ἀλλὰ πολέμει λέγω καὶ νὰ σωθῆς, μοναχέ and further admonitions.

0435 [Athos, Lavra, Θ 88]

LXI. Εὐχολόγιον, Athos, Lavra, MS Θ 88, in 16°, 519 ff., copied in a clear, small hand, AD 1475. Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Εὐχολόγιον, the colophon reads, διὰ χειρὸς Νεοφύτου ἱερομονάχου ἔτους ,C/Dπγ' μηνὸς Ἀπριλίου ε' εἰς τὴν λαύραν τοῦ ὀσίου πατρὸς Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθωνι.

f. 1. Ἐρώτησις· Ἐὰν ἀπέλθω εἰς ἀγάπην ἢ εἰς ξένους ἀδελφούς καὶ καθήμενος ἐπὶ τραπέζης, ἐπιτρέψει με ὁ πρεσβύτερος ἢ ὁ ἀββὰς τοῦ εὐλογῆσαι ἢ ποιῆσαι εὐχήν· ὀφείλω ὑπακοῦσαι ἢ οὐ; Ἀπόκρισις· Πᾶς ἱερεὺς, ἐπιτρέπων μοναχὸν ψιλὸν τοῦ ποιῆσαι εὐχήν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἄγνωστος καὶ ἀνόητος...

f. 5. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς Βασιλείου τοῦ Μεγάλου περὶ τοῦ μετὰ φρίκης καὶ κατανύξεως καθυπουργεῖν τὸν ἱερέα τοῖς θείοις μυστηρίοις· Πρόσεχε σεαυτῷ, ὦ πρεσβύτερε, καὶ βλέπε τὴν διακονίαν...

f. 5v. Τοῦ Χρυσοστόμου ἀπὸ τοὺς Μαργαρίτας· Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ἡμῶν καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

This is followed by a few more short passages from Chrysostom, Basil the Great, and St Neilos. The last one is incomplete.

f. 8. Τοῦ ἁγιοτάτου καὶ σοφωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Φιλοθέου διάταξις σαφὴς τῆς θείας καὶ ἱεραῆς λειτουργίας, ἐν ἧ καὶ διακονικά.

f. 20v. Εἶδησις τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων. A note records the custom of Φῶς Χριστοῦ being said by the deacon. The custom is considered regional.

f. 24. Ἀρχὴ τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. Εἶδησις, πῶς ὀφείλει ὁ ἱερεὺς μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θ'.

f. 25. Ἀρχὴ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ. || (p. 0436)

f. 33. Τὰς δὲ κυριακάς, ἐν αἷς οὐδὲν γίνεται ἀγρυπνία, γίνεται οὕτως.

f. 35. Περὶ τοῦ μεσονυκτικοῦ τῶν κυριακῶν.

f. 36. Τῆ κυριακῆ ἑσπέρα. Offices of the whole week.

f. 43v. Ἀκολουθία εἰς τὴν ζύμην.

f. 44. Εἶδησις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

f. 44v. Dismissals for the whole week.

f. 45. Menologion with dismissals for the whole year.

f. 48. Μεγαλυνάρια for the 12 great feasts. For Hyrapante, there is, among others, a *megalynarion* by Patriarch Germanos: Ἀγκαλίζεται χερσὶν ὁ πρεσβύτερος Συμεὼν τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν καὶ Δεσπότην τοῦ παντός...

f. 49. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 66. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 89v. Ἡ λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 101. Τάξις καὶ εὐχαὶ τῶν χειροτονιῶν. Τάξις γινομένη ἐπὶ προχειρίζει κηροφόρου καὶ δεποτάτου.

Προσαγόμενος ὁ τοιοῦτος τῷ ἀρχιερεῖ κλίνει τὴν κεφαλὴν καὶ σφραγίζων αὐτῷ γ' ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται: Ὁ πᾶσαν κτίσιν τῆ αἴγλη λαμπρύνας τῶν θαυμασίων σου, Κύριε... Goar, p. 198 καὶ ἐνδεδίσκει αὐτὸν τὴν τετυπωμένην στολὴν καὶ εὐχόμενος ἀπολύει.

f. 101v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου. Goar, p. 194.

f. 102. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου. p. 204.

f. 103v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου. p. 210.

- f. 106v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου. p. 244.
- f. 109. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου. p. 249.
- f. 112. Τάξις καὶ εὐχαὶ ἐπὶ προχειρίσεως ἡγουμένου.
- f. 114. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Ten prayers.
- f. 116v. Εὐχαὶ τοῦ ὄρθρου. 13 prayers and a *kephaloklisia* prayer.
- f. 121. Εὐχαὶ διάφοροι³³¹. || (p. 0437)
- f. 244. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος and for the whole year.
- f. 296v. Office for all the days of Holy Week and for the whole of Pentecost.
- f. 324. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ἀναστάσιμα τὰ ἕνδεκα.
(several leaves torn out)
- f. 331v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ.
- f. 337v. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.
- f. 348. Ἀκολουθία τῆς ἀκαθίστου.
- f. 358. Ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων.
- f. 365. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρῦσει τῆς ἐν αὐτῷ ἁγίας τραπέζης.
- f. 376. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθειῶσαν ἁγίαν τράπεζαν.
- f. 380. Ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος.
- Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχώ, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς, ὅταν τέξη, πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν Ἐαυτῆς οἶκον καὶ τὰς παρατυχοῦσας. Μετὰ τὸ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν καὶ τὰ τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ' τὸν Ν'. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε παντοκράτωρ ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν...
- See below, Sinait. gr. 996, s. XVI, f. 161.
- Ἐτέρα εὐχή εἰς γυναῖκα λεχώ. Μετὰ τὸ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ χοῦ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀναπλάσας γυναῖκα... See above, p. 382 and *Богослужение*, Appendix, p. 1. Εὐχή ἑτέρα εἰς γυναῖκα λεχώ· Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς Υἱὲ μονογενές, ὁ διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν εὐδοκίᾳ τοῦ ἀνάρχου σου Πατρὸς...

³³¹ The prayer for the *indictio* is attributed to Athanasius, Ecumenical Patriarch: inc. Δέσποτα παντοκράτωρ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὁ λόγῳ μόνῳ... The prayer over olives is attributed Μακαρίου τοῦ Μακροῦ· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀμέτρητος...

f. 381v. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Ἰστέον, ὅτι τῆ μετὰ τὴν γέννησιν ὀγδόῃ ἡμέρᾳ προσάγεται τῷ ναῶ παρὰ τῆς μαίας τὸ βρέφος ἐπὶ τὸ λαβεῖν ὄνομα. Ἐστὼς οὖν ὁ ἱερεὺς ἔξω τῆς ἐκκλησίας πρὸ τῶν τοῦ ναοῦ πυλῶν, ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον κ.τ.λ. καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα· Ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε, ἐλέησον, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην, τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ' καὶ τὸν Ν'. Εἶτα λέγει ἐπὶ τὸ βρέφος τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα. Goar, p. 264. Εἶτα ἐμφυσᾷ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ σταυροειδῶς τρίτον, ὁμοίως σφραγίζει αὐτοῦ τὸ μέτωπον γ' μετὰ τῆς χειρὸς καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος, καὶ οὕτως ἀπολύει. Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι τὸ γεννηθὲν βρέφος... Goar, p. 265. || (p. 0438)

f. 382. Τάξις καὶ εὐχαὶ εἰς τὸ σαραντῆσαι γυναῖκα.

Ἰστέον, ὅτι τεσσαρακοστῆ ἡμέρᾳ... Goar, p. 267 παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος ἀναδέχεσθαι τοῦτο κατὰ τὸ βάπτισμα, καὶ στάντων πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα· Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ' τὸν Ν'. Πιστεύω, Ἄνες, ἄφες, καὶ εὐθύς κλινούσης τὴν κεφαλὴν ἅμα τῷ βρέφει πρὸ τῶν πυλῶν, ἤγουν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τὴν τοῦ σταυροῦ σφραγίδα ποιῶν ὁ ἱερεὺς, ἀπτόμενός τε τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, λέγων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν καὶ ἱκετεύομεν. Αὐτὸν οὖν ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Goar, p. 267. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Καὶ αὐθις ἐπεύχεται οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... p. 267 καὶ εἰ μὲν ἄρρεν ἐστὶ περιέρχεται... *Богослужение*, Appendix, p. 19. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις. Goar, p. 267. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος, λέγων· Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανε καὶ ἐκραταιοῦτο Πνεύματι, καὶ οὕτως ὁ ἀνάδοχος λαμβάνει αὐτὸ καὶ ἐξέρχεται.

Ἰστέον, ὅτι αἱ παροῦσαι τρεῖς εὐχαί, κἂν μήπως ἔφθασεν ἐντὸς τῶν μ' ἡμερῶν βαπτισθῆναι τὸ παιδίον, λέγονται ἐπ' αὐτῷ πρὸ τοῦ βαπτίσματος καὶ ἐπὶ τῆ μητρὶ αὐτοῦ, παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος ἀναδέχεσθαι τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ἔπειτα εὐθέως ἐνεργεῖται ἡ ἀκολουθία τῶν κατηχουμένων καὶ τοῦ φωτίσματος, εἰ βούλοιο ὁ ἔχων τὸ παιδίον, εἰ δὲ θέλει, παρατείνει καὶ πλείονα ἡμέρας εἰς αὐξήσιν πλείονα τοῦ παιδός.

f. 384. Τάξις καὶ ἀκολουθία ἐπὶ τοῖς κατηχουμένοις φωτιζόμενοις, ἤγουν βαπτίζομενοις.

Beginning of the Office of Churching. The catechetical prayers are accompanied by the note: Ταύτας τὰς πέντε εὐχὰς ἐπιλέγει ὁ ἱερεὺς τοῖς φωτιζόμενοις τὸ ἔλαττον ἐκ γ' (f. 387v). After the priest's *ekphonesis*: Καὶ προσκύνησον αὐτόν,

καὶ προσκυνεῖ ἕως τρίτου (f. 388). After the prayer Δέσποτα ὁ Θεός, προσκάλεσαι τὸν δούλόν σου... Goar, p. 278· εἶτα λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον σὺν τῇ μαίᾳ, εἰσέρχεται ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσκυνοῦσι σταυροειδῶς εἰς τὸν ναόν, ἤγουν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ εἰς τὰ λοιπὰ κλητικά, λέγοντες· Χαῖρε κεχαριτωμένη, τῆς Ὑπαπαντῆς τὸ τροπάριον δηλονότι, εἶτα παραδίδωσιν αὐτὸν ὁ ἱερεὺς πρὸς τοὺς ἀναδόχους αὐτοῦ, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. || (p. 0439)

Μετὰ δὲ τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, εἴπερ βούλεται κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν βαπτίσει, πλύνεται ὁ βαπτιστήρας καὶ βάλλει τὰ ὕδατα, ἀπέρχεται δὲ ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν κολυμβήθραν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, ἐνδεδυμένος φελώνιον καὶ ἐπιτραχήλιον καὶ ἐπιμανίκια, καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς τὴν κολυμβήθραν καὶ τοὺς παρεστῶτας, λέγων· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ νυνὶ προσερχομένου... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι τὸ ὕδωρ τοῦτο... Ὑπὲρ τοῦ τέκνον φωτὸς ἀναδειχθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ σκεῦος γενέσθαι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Εἶτα λέγει μυστικῶς τὴν εὐχὴν ταύτην Goar, p. 288–290. About the oil-cup: καὶ τίθησι τὸ τρουβλίον τοῦ ἐλαίου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ συντέκνου (f. 392v). About the baptism: καὶ κολυμβᾷ αὐτὸ καλῶς (f. 393). After the prayer Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Goar, p. 290, εἶτα πιάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ὑποκάμισον τοῦ βαπτισθέντος καὶ ἐνδύει αὐτόν, λέγων· Ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἐνδύεται τὸν χιτῶνα τῆς ἀφθαρσίας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν, εἴπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον. Εἶτα λαμβάνει τὸ κουκούλιον αὐτοῦ καὶ λέγων· Ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὅδε λαμβάνει τὸ κουκούλιον τῆς ἀκακίας, τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Εἶτα λαμβάνει τὸν χιτῶνα αὐτοῦ, λέγων· Ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἐνδύεται χιτῶνα ἀγαλλιάσεως, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Εἶτα τὴν ζώνην ἢ τὸν λῶρον, λέγει· Ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα περιζώννυται τὴν ὄσφυν αὐτοῦ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Εἶτα ἐπεύχεται τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἐνδύσας τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα Πνεύματος ἁγίου δικαιοσύνην, καὶ ἐπιθεις ἐπ' αὐτόν στέφανον τῆς δόξης σου, ὁ περιζώσας τὴν ὄσφυν αὐτοῦ ἐν ἀληθείᾳ καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ κατευθύνας εἰς ὁδὸν εἰρήνης, σκέπασον αὐτόν τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ, φρούρησον αὐτόν τῇ παναλκεί σου δυνάμει, ἀγγέλῳ, πιστῷ φύλακι, παρακατάθου τοῦτον, ματαίωσον πάσας τὰς ἐπιβουλάς τοῦ πονηροῦ τὰς κατ' αὐτοῦ κινουμένας, καὶ ἀξιώσον αὐτόν εὐαρεστῆσαί σοι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοξασθῇ σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ... Καὶ εἰσοδεύει τὸν νεοφώτιστον ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν τοῦ ἁγίου βήματος, ψάλλων ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ λαοῦ· Ὅσοι εἰς Χριστόν... καὶ γυρίζει αὐτόν μετὰ τοῦ ἀναδόχου αὐτοῦ ἐκ γ'. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Καὶ μεταδίδωσιν αὐτῷ τῶν ἁγίων μυστηρίων καί, εἰ μὲν θέλει, ἀπολύει καὶ ἀπέρχεται || (p. 0440) ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ψαλλόντων τῶν παρε-

πομένων· Ὅσοι εἰς Χριστόν, εἰ δὲ θέλει, ἵνα ἀποκουρεύσῃ αὐτὸν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν... p. 307. Εἶτα κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων· Ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ... εἵπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον. Τοῦτο δὲ λέγει καὶ εἰς τὰς τέσσαρας μεραίας τοῦ κεφαλίου αὐτοῦ, ἀρχὴν ποιῶν ἀπὸ τῆς κορυφῆς, τὸ μέτωπον δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ, καὶ συμπιάνει τὰς τρίχας αὐτοῦ μετὰ κηρίου ἀργοῦ καὶ ὑποκαίει ὀλίγον, ἐὰν ἦ νήπιον, καὶ δίδωσιν αὐτὰς τῷ ἀναδόχῳ. Εἶτα λέγει πάλιν ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον... p. 306 καὶ ἀπόλυσις.

f. 396v. Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀπολουῖσαι παιδίον.

Τῇ ὄγδῳ ἡμέρᾳ προσάγεται πάλιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ νεοφώτιστος εἰς τὸ ἀπολουῖσαι αὐτὸν καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν κ.τ.λ., as in the Office of Churching. Τούτων δὲ λεγομένων, λυεῖ αὐτοῦ τὸ σάβανον, τὴν ζώνην, τὴν περικεφαλαίαν, καὶ μετὰ τὸ Ἄνες, ἄφες, εὐθὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος... p. 303. Καὶ εὐθὺς λαβὼν τὸ κουκούλιον ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ νεοφωτίστου καὶ τὸ ἀναβόλαιον, ψάλλει σὺν τῷ λαῷ· Κύριος ποιμαίνει, εἶτα βάλλει ὕδωρ ἐν πίνακι καὶ βρέχει σπόγγον καινὸν ἢ βαμβάκινον, καὶ νίπτει τὸ μέτωπον τοῦ νεοφωτίστου καὶ τὸ στήθος, τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ τὰ ὦτα, καὶ τοὺς νεφρούς, καὶ γόνυ τὸ δεξιόν, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιάζων... Εἶτα λέγει πρὸς τὸν νεοφώτιστον· Ἐβαπτίσθης, ἐφωτίσθης, ἐκαθαρίσθης, ἡγιάσθης, ἀπελουσθης, ἐδικαιώθης ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς... Καὶ εὐθὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς κολυμβήθρας τὴν οὐράνιον ἔλλαμψιν... p. 304. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχή, λεγομένη μυστικῶς· Ὁ ἐνδυσάμενός σε τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν. Ibid. ἀπολύει αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ.

f. 396. Μεθοδίου, τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου, διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία ἐπιστρεφόντων. p. 689.

f. 396v. Εὐχὴ ἰλασμοῦ εἰς τὸν ἀπὸ ἀρνήσεως ἐπιστρέφοντα πρὸς τὴν ἡμετέραν πίστιν. p. 690.

f. 397v. Εὐχὴ πρὸς χριστιανούς ὑπαχθέντας ἐθνικῇ πλάνῃ, στρέψαντας δὲ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμόντας. p. 690.

f. 398. Εὐχὴ ἐπὶ ἀποστατήσαντος παιδὸς καὶ μαγαρίσαντος καὶ μετανοοῦντος. p. 691.

f. 399v. Τάξις γινομένη εἰς τὸ ποιῆσαι ἐθνικὸν κατηχούμενον. p. 283. **|| (p. 0441)**

f. 400. Τάξις καὶ ἀκολουθία γινομένη ἐπὶ μνήστροις. The priest performs the office, which consists of two prayers, fully vested.

f. 401. Ακολουθία τοῦ στεφανώματος.

Γενομένης λειτουργίας, ἴστανται οἱ νεόνυμφοι ἐν τῷ νάρθηκι, ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν θεϊαν μετάληψιν, ἤγουν μετὰ τὸ εἰσκομῖσαι τὸν ἅγιον ἄρτον ἐν τῷ ἀγίῳ ποτηρίῳ καὶ σκεπάσας αὐτὸ συνήθως ἴσταται ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ καὶ λέγει τὴν εὐχὴν τῆς μεταλήψεως, καὶ ἀπέρχεται ἕως τὰς ὠραίας πύλας, προπορευομένου μανουαλίου μετὰ κηροῦ, καὶ φθάσαντες εἰς τὰς ὠραίας πύλας εἰσέρχονται οἱ νεόνυμφοι μετὰ τῶν ὀψικευόντων εἰς τὸν ἐντὸς ναόν· πορεύεται δὲ ἡ γυνὴ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ ἀνδρός, καὶ ἀπαντᾷ αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς καὶ θυμῶν τοὺς νεόνυμφοις, καὶ λέγει· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς... Καὶ οὕτως εἰσέρχονται διὰ τὸ μεσαιτάτον τοῦ ναοῦ, ἤγουμένου τοῦ ἱερέως καὶ τῆς λαμπάδος, καὶ λέγουσι ψαλμὸν ρκζ'. Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον... Καὶ ἐλθόντες πρὸ τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου, ἴστανται πρὸ τῶν ἀγίων θυρῶν· ἀπόκεινται δὲ ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ τὰ ἅγια δῶρα καὶ στέφανα δύο ἐξ ἀρχῆς τῆς λειτουργίας, καὶ ποτήριον ὑάλου πλήρες οἴνου. Μετὰ δὲ τὸ σταθῆναι πρὸ τῶν ἀγίων θυρῶν, λέγει ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν δούλων... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον αὐτῶν, ὡς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι αὐτῶν τὸν γάμον, ὡς εὐλόγησε Κύριος Σάοραν καὶ Ρεβέκκαν καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συζεύξεως αὐτῶν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίζεται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην, ὁμοφροσύνην, καρπὸν κοιλίας πρὸς τὸ συμφέρον... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἰῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων τῆς παρὰ τοῦ Κυρίου βοηθείας... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σώσον... Τῆς παναγίας, ἀχράντου... Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Καὶ οἱ ψάλλται τὸ Ἅγιος ὁ Θεός..., εἶτα προκείμενον, ἦχος δ'. Δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφάνωσας... Στίχος· Πάντα ὑπέταξας... Πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε... Τέλος· καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ. Εὐαγγέλιον Goar, p. 318. Εἶπωμεν πάντες. Κύριε παντοκράτωρ... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τῶν νεόνυμφων... Καὶ ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ καὶ ἀπεκδεχομένου τὸ παρὰ σοῦ πλούσιον ἔλεος... || (p. 0442). Ὅτι ἐλεήμων... καὶ εὐθύς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... Goar, p. 317. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἀρμόζει τῶν νεόνυμφων τὰς δεξιὰς, εἶτα λαβὼν τοὺς στεφάνους, ὁ ἱερεὺς τίθησιν ἐπάνω τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, λέγων ἐπὶ μὲν τῷ ἀνδρὶ· Ἐθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν... Καὶ στεφανώνει αὐτόν, λέγων· Στέφεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα στέφανον ἀγαλλιάσεως, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Ὁμοίως καὶ τῇ γυναικὶ τὰ αὐτά. Εἶθ' οὕτως ψάλλει τὸ αὐτὸ ἐκ γ'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφάνωσας αὐτούς... Εἶτα ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην μεγαλοφώνως. Τοῦ Κυρίου δε-

ηθῶμεν. Ἐπικαλούμεθά σε, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, σὲ ἐπικαλούμεθα τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ φιλόνητον Θεό. See Jerusalem 8, s. XV; p. 403 above. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίῃ σου οἰκονομία καταξιώσας ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας... Goar, p. 403. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λέγει ὁ ἱερεὺς· Καὶ καταξιώσον ἡμᾶς... Ὁ λαὸς τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστίν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Καὶ κλινόμενος ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται Ὑψιστε Θεὲ παντέφορε, ὁ τῷ λόγῳ τοῦ προστάγματός σου τὰ πάντα συστησάμενος, ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς ἐξ ἁγίου σου ὑψώματος καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους, ὁ τῇ σῆ χάριτι στεφανώσας αὐτοὺς καὶ θεὶς ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στέφανον γαμικόν, χάρισι αὐτοῖς καὶ μακρότητα ἡμερῶν. Καὶ εὐθὺς ὑψοῖ τὰ προηγιασμένα, λέγων· Πρόσχωμεν. Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἁγίοις. Καὶ ἐλθὼν εἰς τὰ ἅγια θυρία, συνήθως λέγει· Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως, οἱ νεόνυμφοι, προσέλθετε. Καὶ μεταδίδωσιν ὁ ἱερεὺς τῶν νεονύμφων, ψάλλοντες ὁ λαὸς τὸ Ποτήριον σωτηρίου. Ὁ δὲ ἱερεὺς τίθησι τὰ ἅγια ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ λαβὼν τὸ ἕτερον ποτήριον, ὅπερ ἔχει τὸν οἶνον, εἶτα δίδωσι τῷ ἀνδρὶ πιεῖν ἕως τρίτου, αὐτὸς κατέχων τὸ ποτήριον, καὶ αὐθις τῇ γυναικὶ γ'. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐπιδίδωσι τὸ ποτήριον τῷ ἀνδρὶ καὶ πίνει ἐκεῖνος, εἶτα δίδωσι τῇ γυναικὶ τὸ ποτήριον καὶ πίνει κάκεινη, καὶ αὐθις δίδωσι τῷ ἀνδρὶ τὸ ποτήριον, ὁ δὲ ἐκπιῶν ἀποδίδωσι τὸ ποτήριόν τινι, ἢ λαμβάνει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς συνθλάττει αὐτό. Καὶ μετὰ τὸ ψαλθῆναι τὸ Ποτήριον σωτηρίου, λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ κοινουῦ ποτηρίου· Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου καὶ στερεώσας τὴν οἰκουμένην... p. 319. Καὶ ἀναλαμβάνει τὰ κηρία ὁ ἱερεὺς καὶ δίδει αὐτὰ τῷ πορεύεσθαι ἔμπροσθεν τῶν νεονύμφων, καὶ σφραγίζει αὐτοὺς ἐκ γ' λέγων· Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε... Μεθ' οὕτως λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχὴ εἰς τὴν ἔπαρσιν τῶν στεφάνων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ στέφανον εὐλογήσας p. 325. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγε- || (p. 0443) νόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας... p. 320. Καὶ ἀναλαβὼν τοὺς στεφάνους ἀπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, δίδωσιν αὐτοὺς τῷ ἀναδόχῳ, εἶτα ποιήσαντες γύρους γ' ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν τῶν ἁγίων εἰκόνων, συμπεπλεγμένων τῶν χειρῶν τῶν νεονύμφων, κρατῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἱερέως, ψάλλοντος αὐτοῦ τὸ Ἅγιοι μάρτυρες... καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν οὕτως· Ὁ διὰ τῆς ἐν Κανᾶ ἐπιδημίας τίμιον ἀναδείξας τὸν γάμον διὰ τῆς αὐτοῦ παρουσίας Χριστὸς ἀληθινός... καὶ ἀφήσιν αὐτούς. Ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ τὰ ἐλλείποντα τῆς λειτουργίας συνήθως, τὴν τε ἀποκόμισιν τῶν ἁγίων δώρων ἐν τῇ προθέσει καὶ τὰ συνήθη καθεξῆς. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν γένηται εὐλόγημα, ἤγουν μνηστεία καὶ στεφάνωμα ὁμοῦ, ἢ μὲν εὐλόγησις γίνεται ἐν τῷ νάρθηκι, ἢ εἰς τὸ διακονικόν, τὸ δὲ στεφάνωμα γίνεται εἰς τὸν ναόν, εἰ δὲ ἐν ἑκ τῶν δύο, γίνεται εἰς τὸν ναόν.

f. 408. Εὐχὴ εἰς τὸ ἄραι καὶ λύσαι στέφανα τῇ η' ἡμέρᾳ.

Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητός, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, Δόξα, τὸ κοντάκιον αὐτοῦ, Καὶ νῦν,

θεοτοκίον. Τούτων λεγομένων, λύει ὁ ἀνάδοχος τὰ στέφανα. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ τὸν γάμον εὐλογήσας... p. 320. Ἐκτενή· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... καὶ τὰ λοιπά, εἶτα Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, υγείας, σωτηρίας... Ὅτι ἐλεήμων, καὶ ἀπόλυσις.

f. 408. Εὐχή λεγομένη εἰς διγάμους.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Ἀβραὰμ φίλον καλέσας καὶ τὸν Ἰσαὰκ ὑπεραγαπήσας, καὶ τῷ Ἰακώβ εἰς γυναῖκα τὴν Λεϊάν συνάψας. Jerusalem, Holy Sepulchre 615, s. XVI, f. 292.

f. 409. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ἁγιαζομένου ὑπὸ ἑπτὰ πρεσβυτέρων. *Богослужение*, Appendix, p. 119. Des. ἡμεῖς ἐν τῇ ἁγίᾳ λαύρᾳ οὕτως ψάλλομεν τὸ εὐχέλαιον, ὡς ὄρας, ἐν δὲ ἑτέρῳ εὐχολογίῳ εὐρέθη οὕτως· Μετὰ τὸν κανόνα τὰ στιχηρά, συνάπτει, τὸ Ἄξιόν ἐστιν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ τροπάριον, ἦχος δ'. Ταχὺς εἰς ἀντίληψιν... Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς..., εἶτα Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς... Ὅτι ἐλεήμων, εἶτα Δόξα καὶ νῦν, καὶ ἀπόλυσις καὶ γίνεται συγχώρησις. Εἶτα λέγει ὁ προεστώς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ἔλαιον... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως... Ὑπὲρ τοῦ ἐλθεῖν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, φωτίζουσιν αὐτοῦ τὴν διακονίαν... Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι αὐτὸν τῆς βασιλείας... Ὑπὲρ τοῦ λυτρωθῆναι... Ὑπὲρ || (p. 0444) τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Τούτων δὲ λεγομένων, τὴν εὐχὴν ταύτην μυστικῶς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ἐν τῷ ἐλέει... Goar, p. 335. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, λέγομεν· Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι... Εἶτα Ἐτι καὶ ἔτι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Εἶτα ὁ Κύριος ἐβασίλευσε, καὶ πάλιν Ἐτι καὶ ἔτι... Ὅτι ἀγαθός. Εἶτα Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ. Προφθάσωμεν, καὶ τὰ ἕτερα συνήθως τοῦ ἀντιφώνου. Σοφία, ὀρθοί, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, εἶτα Τὴν ψυχὴν μου, Κύριε, ἐν ἁμαρτίαις παντοίαις... Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ... Εἶτα λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν... Ἀναρχε, ἀδιάδοχε, ἅγιε ἁγίων p. 337. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν, εὐθὺς προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, καὶ λέγεται ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν παροῦσαν· Ὁ πρὸ αἰῶνων Θεός, ἢ τοῦ ἐλέους πηγὴ, τὸ τῆς ἀγαθότητος πέλαγος, ἢ τῆς φιλανθρωπίας ἀνεξιχνίαστος ἄβυσσος, ὁ διὰ τὴν πολλὴν σου φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς σου ἀγάπην... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ὁ λαός· Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου... Εἶτα ἀνάπτει τὴν θρυαλλίδα καὶ λαβῶν ἅγιον ἔλαιον, ἀλείφει αὐτόν, λέγων· Πάτερ ἅγιε p. 338 etc.

Εὐχὴ ἕτερα τοῦ αὐτοῦ εὐχελαίου ζ' καὶ εἰ ἂν θέλεις, λέγε· Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ πολὺς ἐν ἀγαθότητι, Κύριε ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν... Goar, p. 341. See above, p. 56.

f. 431. Ἐξομολόγησις, ἀναγινωσκομένη ἐνώπιον τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀγιωτάτων λειτουργῶν καὶ ἱερέων παρὰ τοῦ προσκαλουμένου αὐτοὺς καὶ ποιούντος τὸ εὐχέλαιον. Λέγεται δὲ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κανόνος καὶ τῶν στιχηρῶν, καὶ οὕτω γίνεται ἡ συγχώρησις· Θειότατοι πατέρες καὶ δεσπόταί μου, πανηγιασμένοι καὶ πεφωτισμένοι λειτουργοὶ τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μυστηρίων...

f. 434. Τάξις γινομένη εἰς ἀρχάριον μοναχὸν ῥασοφόρον.

f. 435v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος.

f. 445v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 467. Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι.

f. 467v. Ἀκολουθία εἰς ψυχὴν κρινομένην.

f. 474. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

f. 490. Εἰ δὲ κοσμικὸς εἶη ὁ τεθνηκώς.

f. 493. Ἀκολουθία εἰς νεκρώσιμα κόλυβα μοναχῶν.

f. 497v. Ἔτερος κανὼν, ψαλλόμενος εἰς μνημόσυνα μοναχῶν.

— Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου, ψαλλομένου ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ὑπὸ ζ' ἱερέων καὶ ὀλοκαυτούμενον ἐπάνω τοῦ τάφου, ποιηθεῖσα παρὰ τοῦ Νικολάου, τοῦ ἀγιωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν.

f. 516. Εὐχὴ ἐπὶ ἱερέα τελευτήσαντα. 2 prayers. || (p. 0445)

f. 517. Εὐχὴ ἑτέρα, λεγομένη ἐπὶ μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων, ποιηθεῖσα παρὰ Γρηγορίου ἱερομονάχου.

Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασία, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον...

0445 [Sinai, Monastery of St Catherine, 995]

LXII. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 995, in 24°, 118 ff., paper, copied in cursive, AD 1481: the paschal table begins with ,C7Dπθ' and ends with ,C7DÇθ'.

f. Paschal table.

f. 4. Comments on fasting.

f. 5. *Stichera* in honour of the Theotokos.

f. 14v. Ακολουθία τοῦ μικροῦ εὐχελαίου.

Συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν τῷ οἴκῳ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, καὶ φορένουν οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς τὴν ἱερατικὴν στολὴν, εἶτα ἄρχονται ψάλλειν τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, εἶτα Κύριε, εἰσάκουσον, καὶ τὸν Ν'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Κύριε, ἐλέησον... Τῆς εὐσπλαγχνίας... Εἰθ' οὕτως ἄρχονται ψάλλειν τὸν κανόνα ᾠδῆ α' ἤχος β'. Ἐν βυθῷ κατέστρωσε ποτὲ τὴν Φαραωνίτιδα... Χαίροις ὄντως πάντων ἡ χαρὰ, χαίρε ἡ ὀλόφωτος... Ἰκανὸς οὐχ οἶός τε ἐγώ, Δέσποτα, αἰτήσασθε... Τὰς ἐλπίδας μου εἰς σέ, ἄχραντε, ἀνέθηκα... μνημονεύει τὸν ἄρρωστον, εἶτα βάλει τὸ ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν, λέγων ἐπάνω αὐτῆς τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει τῶν οἰκτιρισμῶν σου. Goar, p. 335. Εἶτα στιχηρὰ προσόμοια, ἤχος πλ. β'. Ὁλην ἀποθέμενοι. Πάντες νῦν προσέλθωμεν ἐν κατανύξει καρδίας καὶ θεομῶς προσκλαύσωμεν... Ἠμάρτομεν, Δέσποτα, καὶ ἠνομήσαμεν σφόδρα ἀπὸ σοῦ σκιρτήσαντες... Δόξα, Τὸν πλοῦτον ἐσκόρπισα, ὃν μοι παρέσχες, Σωτήρ μου... Καὶ νῦν, Ἐν λύπαις ἀνάψυξιν, ἐν πειρασμοῖς σωτηρίαν, ἐν κινδύνοις ἄμιλλαν, ἐν ταῖς περιστάσεσι... Εἰθ' οὕτως τὸν προσελθόντα λαβὼν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ λέγων· Ἀγκάλας πατρικᾶς... Μητέρα σε Θεοῦ ἰκετεύομεν... ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, καὶ ἄρχεται ὁ διάκονος τὰ εἰρηνικά, ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν· Ὅτι πρέπει, Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι... Ἔτι καὶ ἔτι... Ὅτι τὸ σὸν κράτος. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν... Ἔτι καὶ ἔτι... Ὅτι ἀγαθός... Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ... Σοφία, ὀρθοί, Δεῦτε προσκυνήσωμεν... Ἡ ψυχὴ μου, Κύριε, ἐν ἀμαρτίαις... Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε. Προκείμενον and reading from Acts/Epistles: Goar, p. 336–337. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητάς... Τέλος· καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολ- || (p. 0446) λὸς ἀρρώστους καὶ ἐθεραπεύοντο. Ἐλέησον ἡμᾶς..., εἶτα τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε παντοκράτωρ καρδιογνώστα, παντοδύναμε, οἶδαμεν οἱ τάλανες, ὅτι ἐκ τῶν πονηρῶν ἡμῶν ἔργων τοῦ ἱερατεῦν ἐξώσθημεν... Εἶτα λέγων, καὶ ὁ ἱερεὺς ἀλείφει τὸν ἄρρωστον, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων. Goar, p. 388. After the Forerunner, the only saint mentioned in St James. Δόξα καὶ νῦν, Μεταβολὴν τῶν θλιβομένων, τὸ Τρισάγιον, προκείμενον, ἤχος β'. Ἰσχύς μου, Στίχος· Παιδεύων ἐπαίδευσεν... ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, οὕτως καὶ ἡμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἀμαρτίᾳ... Τέλος· εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδασκῆς. Ἀλληλουάριον, ἤχος β'. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἠσθένη ἐν Καπερναούμ... Τέλος· ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἐλέησον ἡμᾶς... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπίσκεψαι τὸν δοῦλόν σου τόνδε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, τὴν παρὰ σοῦ ὑγείαν καὶ ὀλοκληρίαν δωρούμενος, ρυόμενος αὐτὸν ἀπὸ πάσης νόσου καὶ μαλακίας. See above, p. 243. Εἶτα τροπά-

ριον, ἦχος β'. Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου. Προκειμένον, ἦχος δ'. Ἐγὼ εἶπα, Κύριε... Στίχος· Μακάριος ἀνὴρ... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους. Goar, p. 338, εὐαγγέλιον. Goar, p. 345. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἡ εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἰατρὸν ψυχῶν καὶ σωμάτων p. 338. Προκειμένον· Σύ, Κύριε, φυλάξεις ἡμᾶς... Στίχος· Σῶσον με, Κύριε, Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ... Τέλος· ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ἀλληλουάριον, ἦχος β'. Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου... Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον Goar, p. 341. Ἐλέησον ἡμᾶς... Εὐχή δ'. Κύριε, Κύριε, ὡς ἐπήκουσας τοῦ ἀγίου σου ἀποστόλου Πέτρου, ἐν τῇ ὥρᾳ τῆ ἐννάτη προσευχομένου, καὶ δι' αὐτοῦ ποιήσας ἔλεος, ἐπάκουσον καὶ ἡμῶν ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ παρακαλούντων καὶ δεομένων... Προκειμένον, ἦχος, πλ. β' Σῶσον, Κύριε τὸν λαόν σου. Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, ἐέκκραξα. Ἀπόστολος. Goar, p. 343. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον (sic)· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καπερναοὺμ καὶ ἠκούσθη, ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. Τέλος· λέγοντες, ὅτι οὐδέποτε τοιαῦτα εἶδομεν. Ἐλέησον ἡμᾶς... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ πολὺς ἐν ἐλέει καὶ πλούσιος ἐν ἀγαθότητι, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν διὰ τῶν ἀγίων σου ἀποστόλων... *Βογοςлужение*, Appendix, p. 130n.3. Εἶτα τὸ Τρισάγιον, Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου... Προκειμένον, ἦχος πλ. β'. Εὐξασθε καὶ ἀπόδοτε Κυρίῳ. Στίχος· Γνωστὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους. Goar, p. 341. Ἀλληλουάριον, ἦχος πλ. δ'. Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ... Εὐ- || (p. 0447) αγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐπορεύετο ὁ Ἰησοῦς εἰς πόλιν καλουμένην Ναῖν... Τέλος· καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Ἐλέησον ἡμᾶς... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς ἐνσάρκου σου οἰκονομίας ἰασάμενο τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὑπὸ τῆς πρῶν ἀδαμιαίας... *Βογοςлужение*, Appendix, p. 134n.6. Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου. Προκειμένον· Τοῖς ἀγίοις τοῖς... Στίχος· Προωρώμην τὸν Κύριον... Ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους. Goar, p. 340, εὐαγγέλιον Ibid. Ἐλέησον ἡμᾶς... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή· Ὁ Θεὸς ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντα οἰκονομῶν... *Βογοςлужение*, Appendix, p. 132n.3. Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου... Εἴθ' οὕτως λέγει Πηγὴν ἰαμάτων... Δόξα, ἦχος πλ. β'. Ὅπου ἐπισκιάσει ἡ χάρις... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων τὴν εὐχὴν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ κάμνοντος, ἐπιθέντες καὶ οἱ ἕξ ἱερεῖς τὰς ἑαυτῶν χεῖρας. Εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Βασιλεῦ ἅγιε, εὐσπλαγχνε καὶ πολυέλεε Κύριε, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον. Goar, p. 346. Εἶτα ποιεῖ ὁ ἀσθενῶν συγχώρησιν καὶ μετανοίας καὶ μεγάλας τρεῖς, λέγων· Εὐλογεῖτε, δεσπότηι ἅγιοι, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, γ' καὶ γίνεται συγχώρησις καὶ ἀπόλυσις.

f. 50v. Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου εἰς κοιμηθέντας κοσμικούς τε καὶ μοναχούς, φορεσάντων ἐπάνω τοῦ τάφου τῶν ἑπτὰ ἱερέων.

Ἐκφωνεῖ ὁ πρῶτος· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, εἶτα τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, εἶτα Ἀλληλούια τρεῖς, Ὁ βυθῷ σοφίας... Μήτηρ ἁγία

ἀφράστου... καὶ τὸν Ν' καὶ εὐθύς ὁ κανὼν εἰς κοιμηθέντας μοναχοῦς· ἔχει δὲ καὶ ἕτερον κανόνα εἰς κοσμικοὺς κοιμηθέντας, ὀπισθεν τούτου τοῦ μοναχικοῦ κανόνος, οὗ ἡ ἀρχὴ τοῦ κανόνος· Ἐν οὐρανίοις θαλάμοις. Goar, p. 426. καὶ εὐθύς ὁ κανὼν τῶν μοναχῶν. Ὡδὴ ἀ' ἦχος πλ. β'. Δεῦτε, λαοί... Οἱ ἐν σαρκὶ σύσκηνοι καὶ συμπολιταί σου... Τῆς ἀπειλῆς λύτρωσαι τοῦ αἰωνίου πυρός... Στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἦχος ἀ'. Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα τῆς σῆς γλυκείας μεθέξεως etc. Goar, p. 439. Εἶτα ὁ πρῶτος ἱερεὺς ἢ διάκονος λέγει τὰ εἰρηνικά (great funerary litany). Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διαφόρους ἡμῖν ὁδοὺς σωτηρίας ὑποδείξας... Εἶτα λέγει προκειμένον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Πρὸς Θεσσαλονικεῖς (sic)· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν... Ἀλληλουάριον, Μακάριος ὡς πεισθήσεται... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· τοῦτο ἔστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός... Ἐλέησον ἡμᾶς... Εὐχή· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, εἰς ὃν ἀπερρίφθη ὁ δούλος σου ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Εἰ δὲ ἐνὶ κοσμικός, λέγει οὕτως· Ὅτι διὰ τοῦ ἀγίου σου βαπτίσματος συνε- || (p. 0448) σταυρώθη σοι, σκεπασάτω αὐτὴν ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, καὶ μὴ καταλάβοι αὐτὴν... Εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Καὶ ἄρχεται ὁ β' τὸ προκειμένον, ἦχος ἀ'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγερθεὶς, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων... Ἀλληλουάριον, Μακάριος, ὃν ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐλυθηθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Ἐλέησον ἡμᾶς... Κύριε, Κύριε, τῶν θλιβομένων παραμυθία. Goar, p. 453 καὶ λέγει· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Καὶ εἶτα ὁ γ' ἀποστόλου προκειμένον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ... Ἀλληλουάριον, Μακάριος ἀνὴρ, οὐ μὴ προσθήσεται. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Ἐλέησον ἡμᾶς... Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν... Τὸ προκειμένον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ... Ἀλληλουάριον, ἦχος, πλ. β'. Μακάριος... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατρός μου... Ἐλέησον ἡμᾶς... Εὐχή· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ οἴκησιν ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ πάντα διέπων τὰ ἐν τῇ γῆ, σὺ καὶ τὴν ἐργασίαν ἐπίστασαι... See above, p. 293. Τὸ προκειμένον· Ἡ ψυχὴ μου. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ τῆς γῆς χοϊκός... Ἀλληλουάριον, Μακάρισον, ὃν πεισθήσεται... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας αὐτῶ Ἰουδαίους ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι... Ἐλέησον, ἡμᾶς... Εὐχή· Ὁ Θεός, ὁ μόνος φοβερὸς καὶ μέγας καὶ ἔνδοξος, ὁ ζωῆς καὶ θανάτου ἔχων τὴν ἐξουσίαν... Καὶ ἄρχεται ὁ ἕκτος τὸ προκειμένον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ...

Ἀλληλουάριον, Μακάριος, ὄν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμήν, Ἀμήν λέγω ἡμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντι... Ἐλέησον ἡμᾶς... Εὐχή C'. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοὺς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, δι' ὑπερβολῆς χρηστότητος καὶ ἀγαθότητος... Τὸ προκείμενον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε... Ἀλληλουάριον, Μακάριος, ὄν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος· ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσει, θάνατον οὐ θεωρήσει εἰς τὸν αἰῶνα... Ἐλέησον ἡμᾶς... Εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρό- || (p. 0449) σιτον, Goar, p. 449. Καὶ εὐθὺς ψάλλειν τὰ Εὐλογητάρια· Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς κ.τ.λ. καὶ εὐθὺς λέγει ὁ πρῶτος τὴν εὐχὴν ταύτην, κρατοῦντες ἀλλήλων τὰς χεῖρας, ἐκφωνεῖ· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα παντοκράτωρ, Θεὲ πατέρων καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, γένους παντὸς θνητοῦ τε καὶ ἀθανάτου καὶ πάσης φύσεως ἀνθρωπίνης, Δημιουργέ, συνισταμένοι καὶ πάλιν λυομένοις, ζωῆς τε καὶ τελευτῆς... Εἶτα μνημονεύει καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Καὶ γίνεται τελεία συγχώρησις καὶ ἀπόλυσις.

f. 102. Καταβασία τῆς ἀγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Παρασκευῆς. Complete office.

0449 [Jerusalem, Patriarchal Library, St Saba, 369 (57)]

LXIII. Εὐχολόγιον, Jerusalem, Monastery of St Sabas (now in the Patriarchal Library), MS 369 (Kerameus's cat. 57³³²), in 24°, 221 ff., paper, AD 1497. The paschal table begins with the year 7006 (1497) and ends with 7022 (1513) (f. 211–221). There is also a colophon: Μνήσθητι, Κύριε, καὶ συγχώρησον τὴν ψυχὴν τῆς δούλης σου Νάραχτους, ἥτις ἐδωρήσατο τὸ παρὸν βιβλίον ἐμοὶ Σταυρενῶ ἱερεῖ ὑπὲρ ψυχικῆς σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῆς καὶ τοῦ πατρὸς αὐτῆς καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς, μηνὶ Αὐγούστῳ ἰβ' ἐπὶ ἔτους ςε' ἰνδικτιῶνος ιε'. (f. 128v).

f. 1. The first leaves are missing, so the Burial Office now begins with *Kathisma* 17. Between the various parts of the office, a short litany is inserted. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε. Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ δούλου... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν τάξει... Ὑπὲρ τοῦ ῥουσθῆναι...

³³² See his detailed description of this manuscript in Ἱεροσόλυμιτ. Βιβλιοθήκη. Ἐν Πετρ. 1894 τ. β', p. 101–105.

Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἐν πίστει μεταστάντος ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα, ὡς ἀγαθός καὶ φιλόανθρωπος ὑπερβαίνων ἀμαρτίας... Ἀντιλαβοῦ... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων... Καθίσματα, ἤχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ ἐκ Παρθένου... Ν'. Ψαλμός καὶ οἱ κανόνες· Βοηθός καὶ σκεπαστής... Ὁ τὸν θάνατον, Σωτὴρ, τῷ θανάτῳ... Τὸν πηλὸν ὁ κεραμεὺς ζωπλαστήσας... κ.τ.λ. Ἐτερος κανὼν· Ὑγρὰν διοδεύσας... Ὁ φύσει ὑπάρχων τῇ θεϊκῇ... Τῶν ζώντων ὑπάρχων, Χριστέ, ζωή... *Goar*, p. 468. After Ode VI - Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον..., Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος, and the *oikos* Ἀναστάντες οὖν πάντες συνάχθητε... and the *makarismoi*: Μνήσθητί μου, ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ μου, ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ... After Ode IX, **||** (p. 0450) the *exapostelariion* Νῦν ἐπαυσάμην καὶ εὖρον ἄνεσιν εἰπῶν... Ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων ἐξουσιάζων, ὡς Θεός... Ὁ γλυκασμός τῶν ἀγγέλων... Εἰς τοὺς αἶνους καὶ τὰ στιχηρὰ· Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας ἐλευθερίαν βαφφαῖς ἐρυθραῖς... Βάθει σοφίας ἀρρήτου σου... καὶ εὐθύς Δόξα ἐν ὑψίστοις. Εἰ δὲ ἐστὶν ἐν καιρῷ ἐννάτης, λέγομεν τὸ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν... (the whole psalm) Στιχηρὰ νεκρώσιμα τοῦ Δαμασκηνοῦ· Ποῖα τοῦ βίου τρυφή διαμένει... Ἔργω, Σωτὴρ μου, δεικνὺς ὅτι σὺ ἡ πάντων ἀνάστασις... Ἐν κόλποις Ἀβραάμ, ὁ Θεός, κατὰταξον... Δόξα καὶ νῦν, ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῷ κόσμῳ, Χριστέ ὁ Θεός... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε Παντοκράτωρ, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν τῆς δεήσεως... Καὶ μετὰ τὴν εὐχήν, λαβὼν ὁ ἱερεὺς θυμιατήριον καὶ ἀπαίρει πρὸς τὸν τάφον, λέγων τὸ Τρισάγιον μετὰ μέλους, ἕτερον· Εὐλογητός εἶ, Χριστέ καὶ φιλόανθρωπε, τὴν ὁδὸν ἡμῶν εὐθυνον δεόμεθα. Καὶ ὅτε φθάνουσιν πρὸς τὸν τάφον, λέγει· Ὁ βυθῷ σοφίας, εἶτα Τρισάγιον, *prokeimenon*, New Testament readings (the ones currently in use), *litany* accompanied by an εὐχή τῆς ἐκτενοῦς ἰκεσίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενὴν ἰκεσίαν πρόσδεξαι... Prayer Κύριε τῶν πνευμάτων during the *ekphonesis*. Εἶτα ἄρχεται ὁ προεστὼς θυμιᾶν τὸ λείψανον καὶ ἀσπάζεται, ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια· Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός... Σήμερον ἡ τοῦ βίου πονηρὰ λέλυται πανήγυρις πᾶσα... Πάντα τὰ τοῦ σώματος νυνὶ ὄργανα ἀργὰ θεωροῦντες... Σήμερον τῶν ματαίων ἡ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων τῆς πλάνης... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμός, μέγας στεναγμὸς καὶ ὀδύνη... Δόξα καὶ νῦν, Χαῖρε πᾶσα κτίσις σοῖ βοᾷ, Great Litany and εὐχή τῆς καταθέσεως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόναν σὴν καὶ ὁμοίωσιν τεχνευσάμενος, ὁ ἀντικείμενος ἠπάτησεν αὐτόν... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Ὅτι σὺ εἶ ἡ ζωή... Καὶ εἶθ' οὕτως τίθησι τὸ λείψανον εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ σφραγίζων, λέγει· Χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, ἐπλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ τῷ σῶ προστάγματι... Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς, ἔχων οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ ποιεῖ ἐπάνω τοῦ λειψάνου σταυρόν, λέγει· Ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, σκεπασθήσομαι ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐργαζομένων ἀνομίας, καὶ λέγει τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα, καὶ ἰδιόμελα· Δεῦτε καὶ θεάσασθε ἅπαντες ξένον καὶ φοικτὸν

θέαμα... Δόξα, Φοβερόν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ τοῦ ζῶντος... Καὶ νῦν, Ἄγνη Παρθένε τοῦ Λόγου, πύλη τοῦ Θεοῦ ἡμῶν... Καὶ εἶθ' οὕτως ἐπιτίθησι τοὺς ὀρυκτῆρους ἐπάνω τοῦ μνήματος, ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἔχων πάσης σαρκὸς κυριότητα, ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων... Εἰρήνη **|| (p. 0451)** πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε, Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων παραμυθία p. 453. Εὐχὴ τῶν σκευῶν· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ λόγῳ τὰ πάντα συστησάμενος, Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τὰ σκεύη ταῦτα καὶ πάντας τοὺς συνελθόντας... Here the text breaks off.

f. 63. Ακολουθία ἐπὶ τελευτήσαντος νηπίου.

Standard beginning, Psalm 90, *troparion* Βάθει σοφίας, *canon* Goar, p. 474. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρά, ἤχος πλ. δ'. Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας ἐλευθερίαν βαφαῖς ἐρυθραῖς τῶν δακτύλων σου... Βάθει σοφίας ἀρρήτου σου... Λόγος ὑπάρχων ἀόρατος ὁμοφυῆς τῷ Πατρί... Ὡς συλλαβοῦσα τὸν ἄναρχον Λόγον Θεοῦ καὶ Θεὸν μητρικῆ παρηγοσίᾳ σου ἐκτενῶς ἰκέτευε. *Prokeimenon* and *Apostol* reading (the ones in current use), reading from the Gospel of John, *litany*. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φυλάσσων τὰ νήπια ἐν τῷ παρόντι βίῳ. p. 478. *Trisagion*, *Our Father*, *Μνήσθητι Κύριε ὡς ἀγαθός*, Βάθει σοφίας, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσσον, Μήτηρ ἁγία ἡ τοῦ ἀφράστου φωτός... Εὐχὴ τῶν σκευῶν (same as in the previous office) καὶ ἀπολύει.

f. 79. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἰκετεύομεν. Goar, p. 264.

f. 80. Εὐχὴ εἰς τὸ βαλεῖν παιδίον εἰς τὸ σαρανταήμερον· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν (τεσ)σαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου ἐν τῷ ἱερῷ ἀνελθὼν ὑπὸ Μαρίας τῆς ἁγίας Θεοτόκου σου.... See above, p. 53.

f. 80v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἔπιδε ἐπὶ τὴν δούλην σου ταύτην... Ibid.

f. 81v. Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

f. 108v. Prayers for various occasions.

f. 116. Marriage Office.

f. 124. Εὐχὴ ἐπὶ διγαμούντων.

f. 127. Εὐχὴ εἰς θυσίαν.

f. 129. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ κατορκιστήριον (sic) περὶ πνευμάτων ἀκαθάρτων καὶ φυλακτήριον τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεὸς ὁ μόναρχος, ὁ ἀγέννητος, ὁ γεννητός, ὁ ἀναλλοίωτος, ὁ ἀθάνατος Θεός, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν...

f. 140. Ἀφορκισμὸς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου κατὰ τῆς αὔρας τοῦ χαλεποῦ κινδύνου.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπικαλοῦμαι Θεὸν Πατέρα Παντοκράτορα καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν... See above, p. 118. || (p. 0452)

f. 144v. Ἀφορκισμὸς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. Ὁ Θεὸς τῶν Θεῶν καὶ Κύριος τῶν κυρίων. p. 578.

f. 146. Ἐτέρα εὐχή περὶ πνευμάτων ἀκαθάρτων· Ἐξορκίζω σε τὸν ἀρχέκακον. p. 579.

f. 149. Gospel readings for various occasions.

f. 152. Εὐχή λεγομένη εἰς πᾶσαν ἀσθένειαν.

Δέσποτα Κύριε, ὁ ἱατρὸς τῶν νοσοῦντων καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως.

f. 162. Ἀφορκισμὸς περὶ κακῆς γυναικός.

f. 163. Ἀφορκισμὸς τοῦ ἡμικράνου.

f. 168. Εἰς μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων.

f. 173. Ἐπιστολὴ τῆς ἁγίας Κυριακῆς, πεμφθεῖσα ἐξ οὐρανοῦ καὶ ὀφθειῖσα πάπα Ῥώμης.

f. 194. Εὐχή ὑπὲρ κτηνῶν προβάτων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς. Κύριε, βοήθει. Ὁ ἅγιος Μάμας ὁ πρωτοποιμὴν εἶχε χιλιάδας αἴγας καὶ μυριάδας ἀμνάδας, καὶ ἐποίησε, τυροὺς καὶ κατέβαινε εἰς πόλιν Καισαρείας, καὶ ἐρόγευεν αὐτὰ χήρας καὶ ὀρφανούς, καὶ τυφλοὺς, καὶ χωλοὺς, καὶ ἀδυνάτους. Ἰδὼν δὲ ὁ διάβολος τὸν ἅγιον Μάμαν, τοῦτο ποιῶντα, ἐζήλωσεν αὐτόν, ἀπέστειλεν τὴν μοῖραν αὐτοῦ, λέγων· Ἐπάρατε τὰς ἑβδομήκοντα δύο αἰτίας καὶ βάλετε εἰς τὰς ἑβδομήκοντα δύο πηγὰς τῶν ὀρέων. Ὅταν δὲ ἦλθον εἰς τὰ ποίμνια τοῦ ἁγίου Μάμα, καὶ ἔπεσον καὶ ἀπέθανον, τότε ὁ ἅγιος Μάμας, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἔκλαιεν πικρῶς. Καὶ κατήλθεν ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἐξ οὐρανοῦ, λέγων αὐτῷ· Μάμα, δοῦλε Κυρίου, τί ὀδύρεσαι; Καὶ εἶπεν πρὸς τὸν ἄγγελον· κύριε, τὴν εὐλογίαν, ἣν ἔδωκέ μοι ὁ Χριστός, ἐζήλωσεν ὁ διάβολος καὶ ἀπέκτεινε αὐτά. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀρχάγγελος· ἀνάστα, Μάμα, καὶ ἔπαρε ἐκ τριῶν πηγῶν ὕδωρ καὶ βάλε εἰς τὸ ἀγγεῖον, καὶ ἄρον τὰ πρόβατα εἰς τόπον ἀπόκρουτον,

καὶ κράτησον ἀγγεῖον, καὶ εἶπε τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε, εὐλόγησον. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πᾶσαν αἰτίαν προβάτων καὶ αἰγῶν καὶ βοῶν ἰώμενος καὶ τὰς νόσους ἀράμενος, ἐπικαλούμεθά σου, Δέσποτα Κύριε, ὅτι διὰ τὴν ἡμετέραν παρακοὴν ἐπῆλθε φθορὰ καὶ διὰ τὴν ἄφατόν σου φιλανθρωπίαν ἦλθες καὶ ἔσωσες ἡμᾶς ἐκ τῆς πλάνης καὶ ἐπιβουλῆς τοῦ διαβόλου, καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου, καὶ πρόσδεξάι μου τὴν ἐκτενήν, ὡς προσεδέξω τοῦ δικαίου σου Ἄβελ τὰ δῶρα ἐκ τῆς ποιμένης αὐτοῦ, ἴασαι καὶ εὐλόγησον τὰ πρόβατα καὶ τὰ κτήνη ταῦτα, ὡς εὐλόγησας τὰ ποιμνία τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ **|| (p. 0453)** Μωσῆ καὶ Ἀαρών· εὐδόκησον, Κύριε, τοῦ ῥύσασθαι τὰ πρόβατα καὶ τὰ κτήνη ταῦτα ἀπὸ πάσης νόσου, ἀπὸ ζήλου καὶ φθόνου, καὶ βαρουργίας, τυφλωσίας, λευκώματος, ἐβρασμοῦ, συνδέσμων συνεπιστόνους (;), καὶ φουσιγόνους, καὶ σπλήνας, καὶ χολῆς, καὶ βδέλλας, καὶ δυσεντερίας, καὶ γλωσσολυσίας, καὶ θυμοῦ, καὶ ψώρας, καὶ πλήθους, καὶ φθαρίου, καὶ καρκίνου, καὶ σκορδαίου, καὶ σκώληκος, καὶ μύξους καὶ ἐπιδρομῆς σταυρίδος (;), καὶ φλουμήδος (;), καὶ ἐντεροκουφισμοῦ, κρανιακοῦ, δαψιλήδος (;), σκλέπου, καὶ κρατονίου, καὶ λαμίας, καὶ ταινίας, καὶ δυσσουρίας, καὶ ὑδρολικοῦ, τετανοσφίμου, συκαμίνου, καὶ σφαληγίας (;), καὶ παραλύμου (;), καὶ σειριάσματος, καὶ φαρμακίου. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου Μάμαντος, Τάρσου, Θύρσου, Προκοπίου, Δομετιανοῦ, Παπᾶ, Βαβύλου, Παντελεήμονος, Νίκωνος καὶ Νικάνδρου, Βαρβάρας καὶ Ἰουλιανῆς, Μαρίας καὶ Ἀναστασίας, Πολυκάρπου, Ἀκινδύνου καὶ Ἀνεμποδίστου, Ἀφθονίου, Πηγασίου, Ἐλπιδοφόρου, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς.

f. 197. Ἀφορκισμὸς καὶ φυλακτήριον τοῦ ἁγίου Τρύφωνος περὶ τῆς ἀμπέλου, κήπου καὶ τῶν χωραφίων.

f. 200. Περὶ ὄφεως.

f. 202. Ἀκολουθία τοῦ ἀγιάσματος.

f. 217–220. Paschal table.

0453 [Constantinople, Holy Sepulchre, 8 (182)]

LXIV. Εὐχολόγιον, Constantinople, Metochion of the Holy Sepulchre, MS 8 (182), in 4°, 194 ff., clear cursive, bombycine. The beginning and end are lost.

f. 1. The text begins with readings from the Book of Jeremiah for Pentecost Vespers. The second reading is Ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με, λέγων· τί σὺ ὀρᾷς Ἰερεμίας; καὶ εἶπον· βακτηρίαν καρυῖνην ἐγὼ ὀρῶ... Τέλος· Ὅτι μετὰ σοῦ ἐγὼ εἶμι, τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε, λέγει Κύριος. Third reading: Τάδε λέγει Κύριος·

ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός σου καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου... Τέλος· ἐξέστη ὁ οὐρανός ἐπὶ τούτῳ καὶ ἔφριξεν ἐπὶ τούτῳ, λέγει Κύριος. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἱερεὺς καὶ στὰς ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, ἐκφωνεῖ ἀσκεπῆς ὦν· Ἔτι καὶ ἔτι... Ἀχραντε, ἀμίαντε, ἀναρχε... etc., as in Goar, p. 597–601 to the last prayer Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰώνιος... Goar, p. 601. According to our MS, this prayer is recited μυστικῶς; its text here is much shorter than the one printed by Goar. **|| (p. 0454)** Des. Καὶ μετὰ παρησίας δοξάσωμεν ἐπὶ πᾶσι σὲ τὸν μόνον ἀκατάληπτον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ φιλόανθρωπον Σωτῆρα ἡμῶν. Goar, p. 601. Then Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Goar gives a different *ekphronesis*. The remaining text is the same as in Goar.

f. 12v. Ακολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων. Goar, p. 366.

Καὶ εὐθέως (i.e. after the Gospel reading) ἄρχεται ὁ διάκονος, εἶπερ ἐστί, τὰ διακονικὰ τοῦ ἁγιασμοῦ, ὧν λεγομένων, δίδονται κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, ὁ δὲ ἱερεὺς ἀναγινώσκει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν· Κύριε, ὁ μονογενῆς σου, εἰ δὲ οὐκ ἐστί διάκονος, λέγει τὴν εὐχὴν ὁ ἱερεὺς, ἀναγινωσκομένων τῶν προφητειῶν, ἵνα ἡ ἔτοιμος μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ διακονικὰ ἄρξασθαι τῆς ἐτέρας εὐχῆς. Τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα... Ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι ἡμᾶς ἐμπλησθῆναι τοῦ ἁγιασμοῦ τούτου διὰ τῆς τοῦ ὕδατος μεταλήψεως τῇ ἀοράτῳ ἐπιφανείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρόσεως, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτῷ ἀφθαρσίας πηγῆ ἁγιασμοῦ... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι πᾶσι τοῖς χριστομένοις ἐξ αὐτοῦ πίστει... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ φυλακτήριον καὶ ἁγιασμοῦ οἴκων... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι τὸν περιστῶπα λαὸν ζωῆς αἰωνίου διὰ τοῦ ἁγιασμοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν τῆς ἡμετέρας δεήσεως καὶ ἀναδειξαι τὸ ὕδωρ τοῦτο σωτηριώδη πηγὴν... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν... Καὶ εὐχὴ μυστικῶς μέχρι τοῦ Ἀμήν. Κύριε, ὁ μονογενῆς Υἱός... Goar, p. 368. The *kephaloklisia* prayer (Goar, p. 371) is followed by εὐχὴ ἑτέρα· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκύτατον. Goar, p. 363. Ἐκφώνησις· Σὺ γὰρ εἶ ἁγιασμός... This is the end of the office, after which a few leaves have been torn off.

f. 23. Prayer without beginning, des. διὰ τὴν σωτηριάν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, ὁ γινώσκων τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως ἡμῶν... Goar, p. 262.

— Εὐχὴ ἑτέρα τῆς λεγχῶνας (sic).

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς παναχράντου Δεσποίνης... Goar, p. 261. **|| (p. 0455)**

f. 24. Εὐχή λεγομένη εἰς τὰς εὐρεθούσας γυναῖκας τῆ ὥρα τῆς γεννήσεως.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν τῇ ὀθόνη εἰπὼν Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ τὰ μίραρὰ καὶ ἀκάθαρτα πάντα καθαρὰ νομοθετήσας *Βογοσλужение*, Appendix, p. 6; Εὐχολ. Goar, p. 263 des. καὶ ἀξίωσον αὐτὰς ἀμέμπτως εἰσελθεῖν ἐν τῇ ἀγία σου ἐκκλησίᾳ. Ὅτι σὺ ὑπάρχεις συμπαθῆς ἐπὶ τοῖς παραπτώμασιν.

— Εὐχή τῆς μαίας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ἐνυποστάτῳ σου λόγῳ... Goar, p. 263.

f. 24v. Εὐχή ἑτέρα· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀναμάρτητος, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέφαι καὶ ζῆν αὐτόν, πρόσδεξαι καὶ τῆς δούλης σου ὁ δεῖνα τὴν μετάνοιαν, καὶ³³³ ἴασαι τὰ συντριμματα αὐτῆς, καὶ δὸς αὐτῇ μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης προσελθεῖν τῇ ἀγία σου ἐκκλησίᾳ καὶ προσελθεῖν τοῖς ἀχράντοις σου μυστηρίοις, καὶ ἀξίωσον αὐτὴν εὐαρέστως τοῦ δοξάζειν σε πάντοτε. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον... Τὴν τιμιωτέραν, καὶ γίνετα ἀπόλυσις.

f. 25. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσει παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Ἰστέον, ὅτι τῇ μετὰ τὴν γέννησιν... *Βογοσλужение*, Appendix, p. 6 ποιήσας οὖν ὁ ἱερεὺς εὐλογητὸν πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, σφραγίζει αὐτοῦ τὸ μέτωπον καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος, καὶ λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα... Goar, p. 264. Εὐχή ἑτέρα πρὸς ταύτην· Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ διὰ τοῦ μεγαλοφωνοτάτου τῶν προφητῶν... Αὐτὸς ὁ φυλάσσει τὰ νήπια, Κύριε, εὐλόγησον καὶ τὸ παιδίον τοῦτο, καὶ καταξίωσον αὐτὸ δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος τῆς τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἀναγεννήσεως, συγκαταριθμῶν αὐτὸ τῇ ἀγία ποίμνῃ τῶν λογικῶν προβάτων, τῶν ἐπικλημένων τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ σου... Goar, p. 268. Λαβὼν δὲ ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον ἐκ τῶν ἀγκαλῶν τῆς μαίας, ἴσταται πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, λέγων τὸν ψαλμόν· Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι, Κύριε... ἕως τὸ εἰσελεῦσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίον σου, Κύριε. Καὶ εἰσέρχεται μέσον τοῦ ναοῦ, λέγων· Χαίρε, κεχαριτωμένη || (p. 0456) Θεοτόκε Παρθένε... Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τῆς κανδήλας ἔλαιον ἅγιον, χρίει τὸ μέτωπον τοῦ παιδός, λέγων· Χρίεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ ἀγίου βαπτίσματος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Εἶτα ἐπιδίδει τὸ παιδίον τῇ μαίᾳ, λέγων· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν προσελθὼν ὑπὸ Μαρί-

³³³ Sinit. gr. 988, s. XV: καὶ καθάρισον αὐτῆς τὸν ῥύπον τοῦ σώματος καὶ τὸν σπύλον τῆς ψυχῆς, καὶ καταξίωσον αὐτὴν ἀκατακρίτως μετασχεῖν τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ προσπεσεῖν τοῖς οἰκτιρμοῖς σου. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

ας... Goar, p. 267. Εἶτα σφραγίζει τὸ μέτωπον τοῦ παιδὸς καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος, καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν καὶ ἐξέρχεται.

f. 27v. Εὐχή εἰς γυναῖκα τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς γεννήσεως αὐτῆς.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπάριον τῆς ἡμέρας. Σημεῖωσαι Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τῆ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ προσάγεται ἡ γεννήσασα γυνὴ τῷ ναῷ ἐπὶ τὸ ἐκκλησιασθῆναι, ἡγουν ἀρχὴν λαβεῖν εἰσάγεσθαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μετὰ τοῦ παιδίου αὐτῆς, κεκαθαυμένης καὶ λελουμένην, καὶ κλινούσης ταύτης τὴν κεφαλὴν ἅμα τῷ βρέφει πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, τὴν τοῦ σταυροῦ σφραγίδα ποιῶν ὁ ἱερεὺς, ἀπτόμενός τε τῆς κεφαλῆς, λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν καὶ ἰκετεύομεν... Goar, p. 267; *Богослужение*, Appendix, p. 8. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... Goar, p. 267. Τὴν τιμιωτέραν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις καὶ ἐξέρχεται. Δεῖ γινώσκειν... *Богослужение*, Appendix, p. 7; Goar, p. 265.

f. 29. Νομικὸν ἐκ τῶν τηγ' θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι εἰ αἱ πέντε μῆνας ἐγκυμονοῦσαι... Goar, p. 265.

f. 29v. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

Ἀποδύει αὐτὸν καὶ ὑπολύει καὶ ἴστησιν αὐτόν... *Богослужение*, Appendix, p. 9. Καὶ ἐμφυσᾷ τοῦ παιδὸς γ' καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος καὶ λέγει· Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ... *Богослужение*, Appendix, p. 10. Ἀποδουομένου δὲ καὶ ὑπολυομένου τοῦ βαπτιζομένου, ἴσταται, εἰ μέγας ἐστί, καὶ στρέφει αὐτὸν πρὸς δυσμὰς, ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ λέγει ταῦτα ἐκ τρίτου, ἢ ὁ κατηχούμενος, ἢ ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ, ἐὰν ἐστί βρέφος, ἢ βάρβαρος:

Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ;
Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ;
Καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ;³³⁴
Καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ;
Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ; || (p. 0457)

Καὶ ἀποκρίνεται ὁ κατηχούμενος πρὸς ἕκαστον τούτων³³⁵ ἢ ὁ ἀνάδοχος. Καὶ ὅτε εἶπη τρίτον, πάλιν λέγει· Ἐρώτησις. Ἀπετάξω τῷ σατανᾷ; Καὶ ἀποκρίνεται.³³⁶ Ἀπόκρισις· Ἀπεταξάμην. Καὶ ὅτε εἶπη τρίτος,³³⁷ λέγει· (Ἐ)μπτυσον αὐτῷ. Ὑπαγε ὀπίσω μου, σατανᾷ.³³⁸ Εἶτα ἴστᾳ αὐτὸν κατὰ ἀνατολάς, κάτω

³³⁴ Athos, Pantokr. 149, s. XV omits this verse.

³³⁵ Sinait. gr. 988: ἐκ τρίτου, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀπετάξω.

³³⁶ ὁ κατηχούμενος.

³³⁷ ἐμφυσᾷ ὁ ἱερεὺς τὸ μέτωπον αὐτοῦ γ' καὶ τότε λέγει· Ὑπαγε.

³³⁸ καὶ τοῦτο ποιήσαντος, ἴστᾳ αὐτόν.

τάς χειράς ἔχοντα, καὶ λέγει.³³⁹ Ἐρώτησις· Συντάσσεσαι τῷ Χριστῷ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ συντάσσομαι καὶ προσκυνῶ αὐτόν. Καὶ λέγει· Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν. Ἀποκρινόμενου καθ' ἕκαστον τοῦ ἀναδόχου, ὡς εἴρηται, καὶ ὅτε πληρώση τοῦτο τρίς, ἐρωτᾷ ὁ ἱερεὺς τὸν βαπτιζόμενον.³⁴⁰ Συνετάξω τῷ Χριστῷ; Καὶ ἀποκρίνεται· Συνεταξάμην. Καὶ ὅτε εἶπη τοῦτο γ' λέγει· Προσκύνησον αὐτόν. Καὶ προσκυνήσας ὁ βαπτιζόμενος, ἢ ὁ ἀνάδοχος³⁴¹ λέγει· Προσκυνῶ Πατέρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον τὴν βασιλεύουσαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ἀμήν. *Богослужение*, Appendix, p. 10–11. Καὶ οὕτως εὔχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα ὁ Θεός, προσκάλεσαι τὸν δοῦλόν σου... *Goar*, p. 278. Εἶτα ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς τῇ κολυμβήθρα³⁴² καί, βαλόντες ἐν αὐτῇ ὕδατος χλιαροῦ, θυμιᾶ κύκλω καὶ λέγει· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ προσερχομένου... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... *Goar*, p. 287. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Καὶ ἡ εὐχή μυστικῶς μέχρι τοῦ Ἀμήν Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων *Goar*, p. 288–289. The words Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημειώσιν... are accompanied by a remark: καὶ ἐμφυσᾷ τὸ ὕδωρ καὶ σφραγίζει ἐκ τρίτου, λέγων· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Λαβὼν τοίνυν ὁ διάκονος³⁴³ τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου,³⁴⁴ ἐμφυσᾷ αὐτῷ τρίτον ὁ ἱερεὺς καί, κλίνας ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν, εὔχεται μυστικῶς· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός τῶν πατέρων ἡμῶν... *Goar*, p. 289. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ τρυβλίον τοῦ ἁγίου ἐλαίου, λέγει· Πρόσχωμεν. Καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροὺς γ' ψάλλον τὸ Ἀλληλοῦια γ'.³⁴⁵ Ἐκφώνησις· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων... Καὶ προσφέρεται ὁ βαπτιζόμενος,³⁴⁶ καὶ || (p. 0458) χρίει αὐτόν ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στήθος, καὶ τὰ μεταφρένα, καὶ λέγει· Χρίεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ... Εἶτα χρίεται ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου ὁ βαπτιζόμενος ὅλον τὸ σῶμα ὑπὸ τῆς μαίας,³⁴⁷ ἢ ὑπὸ τοῦ διακόνου.³⁴⁸ Καὶ δήσας ὁ ἱερεὺς τὸ μανδήλιον, τίθει

³³⁹ ἐκ τρίτου· Καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ καὶ Πιστεύω εἰς ἕνα... καὶ ἐξῆς μέχρι τέλους.

³⁴⁰ πάλιν γ' καὶ λέγει.

³⁴¹ This remark is omitted.

³⁴² καὶ θυμιᾶ σταυροειδῶς καὶ λέγει τὰς αἰτήσεις.

³⁴³ ὁ ἀνάδοχος.

³⁴⁴ καὶ κλίνας ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου, βασταζόμενον ὑπὸ τοῦ διακόνου, καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ γ' καὶ σφραγίζει τρίτον, καὶ λέγει τὴν εὐχήν· Δέσποτα Κύριε...

³⁴⁵ σὺν τῷ λαῷ, εἶτα ἐκφωνεῖ.

³⁴⁶ ἐπὶ || (p. 0458) τῶν πρεσβυτέρων, καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, ποιεῖ σταυροῦ τύπον.

³⁴⁷ Omitted.

³⁴⁸ A 16th-century hand has added on this page explanations how the priest is to pronounce the words. Λέγει ἐν τῷ μετώπῳ· Σφραγίς δωρεᾶς... Εἰς τὰ ὦτα· Εἰς ἀκοὴν πίστεως καὶ φόβου Θεοῦ. Εἰς ὀφθαλμούς· Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐν τῷ στόματι· Παῦσον γλῶσσάν σου. Ἐν τῇ καρδίᾳ· Καρδίαν καθαρὰν κτίσον... Εἰς χειράς· Εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. Εἰς τοὺς πόδας· Τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὁδοῦς.

αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τραχήλου, καὶ λαβὼν τὸ παιδίον, βαπτίζει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς, λέγων· Βαπτίζεται ὁ δούλος... Ἐν ἐκάστη προορήσει κατάγων αὐτὸν καὶ ἀνάγων εἰς τὸ ὕδωρ, εἶτα ψάλλει· Μακάριοι ὦν... Τοῦτο λέγει τρίτον καὶ δοξάζει. Καὶ λαβὼν ὁ ἀνάδοχος τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, κρεμάμενον εἰς τὸ μανδήλιον, ἐνδύει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τὸν χιτωνίσκον, λέγων· Ἐνδύεται ὁ δεῖνα χιτῶνα ἀφθαρσίας καὶ ἀγαλλιάσεως εἰς τὸ ὄνομα... Καὶ τὸ ψάλλει ἦχος πλ. δ'. Χιτῶνά μοι παράσχου... Εἰς τὸ σταύρωμα ψάλλει, ἦχος πλ. δ'. Τῷ σταυρῷ ἐνδεδύμαι τὸ βάπτισμα εἴληφα, τὴν πηγὴν τοῦ λουτροῦ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἰς τὴν ζώνην λέγει· Περιζώννεται τὴν ὄσφυν ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα... Εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ... Goar, p. 290. Εἶτα ψάλλουσιν· Ὅσοι εἰς Χριστὸν, ἐκ γ'. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ μύρον, χρίει τὸν βαπτιζόμενον, λέγων ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν μεταφρένων, καὶ τῶν δύο ὠτων· Σφραγίς δωρεᾶς... Εἰς τὰ ὦτα λέγει· Εἰς ἀκοὴν πίστεως. Εἰς τὰς χεῖρας· Εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. Εἶτα ἀπέρχεται καὶ τελεῖ τὴν θεῖαν λειτουργίαν.

f. 41v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν νεοφώτιστον τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῇ μετὰ τὸ βάπτισμα.

Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν... Goar, p. 303. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν σπόγγον ἐξ ὕδατος, ἀποσπογγίζει τὸ μέτωπον τοῦ βαπτισθέντος καὶ τὰ ὦτα, λέγων· Ἐφωτίσθη, ἡγιάσθη, ἀπελούσθη, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς.

f. 42v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς κολυμβήθρας... Goar, p. 304. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Χριστὸν καὶ τὸν Θεὸν ἡμῶν... *Ibidem.* || (p. 0459)

f. 43. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι παιδίον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον... Goar, p. 306. Καὶ λαβὼν τὸ ψαλλίδιον, κουρεύει τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς, λέγων· Κεῖρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα... Καὶ λαβὼν τὰς τρίχας, σμίγει ταύτας μετὰ κηροῦ, εἶτα λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας... Goar, p. 306, adding the words καὶ εὐαρεστήσει σοι ἐν ἔργοις καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς, οἷσπερ ἠτοιμάσας, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσῃ. Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων καὶ πληθύνων τὰ σύμπαντα, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 44v. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα. Ἀρχὴ τοῦ ἀρραβῶνος.

Ἰσταται ὁ μὲν πρεσβύτερος ἐν τῷ ἱερατείῳ, οἱ δὲ ἀρμοζόμενοι πρὸ τῶν θυρῶν, καὶ λαβὼν ὁ πρεσβύτερος τὰ δακτυλίδια τῶν νεωτέρων καὶ τίθει αὐτὰ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, εἶθ' οὕτως ποιεῖ Εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας, καὶ κοντά-

κίον, εἶθ' οὕτως τὴν εὐχὴν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀποστείλας τὴν ἀλήθειάν σου εἰς τὴν κληρονομίαν³⁴⁹ σου³⁵⁰ καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν τοῖς ἐκλεκτοῖς σου, Αὐτὸς ἐξαπόστειλον τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς καὶ τοὺς δούλους σου τούσδε, καὶ στήριξον τὸν ἀρραβῶνα αὐτῶν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ,³⁵¹ εὐλόγησον τὰ δακτυ- **II** (p. 0460) λοθέσια αὐτῶν τῇ δεξιᾷ σου χειρὶ, καὶ εὐλογηθῆσονται ἐν χαρᾷ, καὶ εὐφροσύνῃ, καὶ ἄγγελος ἀγαθὸς ἔστω πρὸ προσώπου αὐτῶν, ῥυόμενος αὐτοὺς ἀπὸ πάσης διαβολικῆς ἐνεργείας, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ... Εὐχὴ ἑτέρα· Πάτερ ἀγαθὲ καὶ φιλόφρονε, τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον διατήρησον, ἵνα γένηται αὐτοῦ τὸ συνάλλαγμα εἰς πολὺν χρόνον καὶ ἀδιάλειπτον. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόφρονος... Τὰ εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνηστρα ταῦτα... Ὑπὲρ τῶν νῦν μνηστευομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χαρίσεται αὐτοῖς σωφροσύνην καὶ μακροήμερουσιν καὶ τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεινός καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ ἡ δεῖνα καὶ τῆς ἐν Θεῷ ἀγάπης καὶ σωτηρίας αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει. Ὁ ἱερεὺς εὔχεται. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα φιλόφρονε Κύριε, ὁ διὰ τῆς προφητικῆς φωνῆς ἐνισχύσας, ὅτι παρὰ σοὶ ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνή, σὺ καὶ τὴν παροῦσαν μνηστείαν ἀξίωσον³⁵² τῆς παρὰ σοῦ εὐλογίας, καὶ συμπλήρωσον τὴν συζυγίαν³⁵³ τῶν δούλων σου ὁ δεινός καὶ ἡ δεῖνα ἄμεμπτον,³⁵⁴ εὐάρεστον τῷ ζωοποιῷ σου θελήματι· Σὺ γὰρ εἶ

³⁴⁹ Athos, Lavra [s.n.], s. XIII: καὶ τὴν ἐπαγγελίαν σου ἐπὶ τοὺς δούλους σου τοῖς πατράσιν ἡμῶν τῶν καθ' ἑκάστην γενεάν καὶ γενεάν τοῖς ἐκλεκτοῖς, Αὐτὸς ἐξαπόστειλον τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὴν ἐπαγγελίαν σου ἐπὶ τὸν δούλόν σου ὁ δεινός καὶ ἐπὶ τὴν δούλην σου ἡ δεῖνα καὶ στήριξον.

³⁵⁰ Jerusalem 68, s. XV: ἐπὶ τῶν δούλων σου τούτων στήριξον τὸν ἀρραβῶνα.

³⁵¹ add. διὰ δακτυλιδίου. Athos, Lavra [s.n.], s. XIII: σφραγισθῆσονται θησαυροὶ καὶ οἶκοι φυλαχθήσονται· διὰ δακτυλιδίου ἐδόθη ἐξουσία τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ, διὸ καὶ ³³. Jerusalem 68, s. XV: σφραγισθῆσονται θησαυροὶ καὶ οἰκίαι φυλαχθήσονται, διὰ δακτυλιδίου ἐκηρύχθη Χαναὰν ἐκ Ναζαρέτ καὶ διὰ δακτυλιδίου ἐξουσία τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ἐδόθη, δι' οὗ καὶ ὁ πατήρ ἐλεήμων γέγονεν ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἰδὼν αὐτὸν εἶπεν· δότε τὸ δακτυλίδιον εἰς τὴν δεξιάν αὐτοῦ καὶ ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην, ἐνδύσατε αὐτὸν καὶ θύσατε τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν. Καὶ νῦν, Κύριε, εὐλόγησον τοὺς δούλους σου τούτους εὐλογίαν τὴν οὐρανόθεν· τῷ λόγῳ σου τῷ ἀληθινῷ οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς καὶ ἡ δεξιὰ (;) σου τῇ δεξιᾷ σου φυλαχθήσονται, καὶ εὐφροσύνην στήσῃ ἐνώπιον αὐτῶν, λυτρούμενος αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἐχθροῦ. Ὅτι ἐλεήμων.

³⁵² Vatopedi Typikon, AD 1468: καταξίωσον καὶ πνευματικῆς εὐλογίας.

³⁵³ τὴν εὐλογίαν.

³⁵⁴ καὶ ἀνεπίληπτον εὐρεθῆναι καὶ εὐάρεστους τῶν ζωοποιῶν σου θελημάτων, χάρισαι αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα, συμφωνίαν πίστεως καὶ ἔργα δικαιοσύνης,

ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἀπὸ γῆς πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔδωκας αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτοῦ, τὴν ἐκ πλευρᾶς αὐτοῦ πλασθεῖσαν γυναῖκα, καὶ ζεύξας αὐτοὺς εἰς κοινωνίαν καὶ εἰς διαδοχὴν παιδῶν, καὶ αὐξησιν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καὶ νῦν. Κύριε, εὐλόγησον τὴν μνηστείαν τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνος καὶ ἡ δεῖνος, καὶ ἀξίωσον αὐτοὺς πληθυνθῆναι ἐν τῷ πλήθει τῶν οἰκτιρισμῶν σου, καὶ δὸς αὐτοῖς καρπὸν εὐλογίας, καὶ τρόπον εὐσε- || (p. 0461) βείας καὶ συμφωνίαν πίστεως καὶ σωφροσύνης, ἵνα, κατὰ σάρκα καὶ κατὰ πνεύματα καὶ κατὰ ψυχὴν ἐνωθέντες τῷ φόβῳ σου τῶν παρὰ σοῦ καταξιοθῶσιν εὐλογιῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ... Εὐχὴ ἑτέρα: Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγὼν εἰς ἐνότητα καὶ σύνδεσμον διαθέσεως τιθεὶς ἄρρηκτον, ὁ εὐλογήσας Ἰσαὰκ καὶ Ῥεβέκκαν. Goar, p. 311. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὰ δακτυλίδια, ἐπιδίδει τὸ μὲν χρυσοῦν τῷ ἀνδρί, τὸ δὲ ἀργυροῦν τῇ γυναικί, καὶ ἀλλάσσουν αὐτὰ ἐκ τρίτου. Εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων προμνηστευσάμενος ἑαυτῷ ἐκκλησίαν... καὶ φύλαξον αὐτοὺς ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν περυγῶν σου ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοίᾳ. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Conf. Goar, p. 311. (A few leaves torn off.). Ὑπὲρ τοῦ ἑυσηθῆναι... evidently the end of the litany for the Marriage Office. After the *ekphonesis*: Ὅτι πρέπει... Καὶ εὐχαί. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... Goar, p. 317. Εὐλογητὸς εἶ, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγὸς καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν δοτῆρ, ὁ στιλβώσας τὸ φῶς καὶ καλέσας ἡμέραν, ὁ τῇ μεγάλῃ σου σοφίᾳ συστησάμενος τὸν κόσμον καὶ τῇ ἀρρήτῳ σου βουλῇ παραθεὶς τὴν εὐπρέπειαν τοῦ κόσμου, ὁ τὸν δροσοβόλον οὐρανὸν καμαρώσας, καὶ τὸν ἀκτινόμορφον ἥλιον περιβολὴν φωτὸς ἀμφιάσας, καὶ τὴν τῶν ἀστέρων μορφὴν συμφαιδρύνας, ὁ τὴν φεγγοειδῆ σελήνην διαυγάσας, καὶ ταύτην ὡς νύμφην νυμφῶνος πορεύεσθαι δαδουχήσας, ὁ τὰς ὀμβροτόκους νεφέλας διαπετάσας καὶ τὰ ἄνθη κελεύσας ἐκθάλλειν, ὁ τὴν ζωογόνον γῆν καρποφορεῖν κατὰ καιρὸν τῷ κόσμῳ ἐπαγγειλάμενος,³⁵⁵ ὁ τὴν μεγάλην καὶ εὐρύχωρον θάλασσαν ὄροθετήσας, καὶ ἐν αὐτῇ ζωᾷ ἀναρίθμητα ἐμφωλεύσας,³⁵⁶

αὐξησον αὐτοὺς ἐν εὐφροσύνῃ, πληθυνον αὐτοὺς ἐν τῷ πλήθει τῶν οἰκτιρισμῶν σου, τὴν εἰρήνην τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, βράβευσον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ τῷ σῷ φόβῳ ὀδήγησον αὐτοὺς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν, σκέπασον αὐτοὺς ἐν τῇ σκέπῃ τῶν περυγῶν σου, ἄρρηκτον τὸ πέρας αὐτῶν διατήρησον τὸν τῆς ἀσφαλείας νόμον, ὁ τὰ διηρημένα εἰς ἐνότητα συνάψας καὶ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν· πλήρωμα γὰρ νόμου ὑπάρχον, καὶ ἡμῖν προσέταξας ἀγῶνα ἀγαθῶν, καὶ νῦν, εὐσπλαγχνε Κύριε, καταξίωσον τοὺς δούλους σου τοὺς μνηστευομένους σωφρόνως καὶ ἀμέμπως καὶ εὐσεβῶς διαπράξαντας ἐν τῇ συναφείᾳ αὐτῶν, ἵνα καὶ τὸν νυμφικὸν γάμον καταξιοθέντες ἰδεῖν τοὺς στεφάνους τῆς χάριτός σου δέξωνται, δοξάζοντες σὺν ἡμῖν τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

³⁵⁵ Sinait. gr. 968, AD 1426: παρέχειν.

³⁵⁶ τῇ κελεύσει σου καὶ τοῦ μυστικοῦ καὶ ἀχράντου καὶ σωματικοῦ γάμου.

ὁ τοῦ μυστικοῦ γάμου νομοθέτης καὶ τῆς ἱεράς καὶ ἀφθάρτου νύμφης νυμφοστόλος, καὶ τοῖς ἐπ' ἐλπίδι³⁵⁷ νυμφαγωγός, ὁ τῆς παρθενίας νυμφίος καὶ τοῦ νομικοῦ γάμου στεφανωτής, καὶ τῆς βιωτικῆς κοινωνίας ἀγαθὸς οἰκονόμος. Αὐτὸς οὖν, φιλάνθρωπε βασιλεῦ, ἔπλασας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔθηκας³⁵⁸ αὐτὸν ἐπὶ τὸν κόσμον καὶ εἶπας· οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, ποιήσωμεν οὖν βοηθὸν κατ' αὐτοῦ.³⁵⁹ ἐν ἐκστάσει οὖν ὑπνω κορέσας αὐ- || (p. 0462) τὸν ἔλαβες μίαν τῶν πλευρῶν τοῦ Ἀδάμ καὶ ἔπλασας αὐτὴν εἰς γυναῖκα,³⁶⁰ καὶ ἰδὼν αὐτὴν Ἀδὰμ εἶπε· τοῦτο ἦν ὅστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου, αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη, ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ ἰδίᾳ γυναικί, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, καὶ οὐς ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω· αὐτὸς γὰρ εἶπας, Κύριε· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν³⁶¹ κατὰ τὴν λαμπρότητα τῶν ἀστέρων καὶ τὴν σοφίαν.³⁶² Αὐτὸς Δέσποτα, ἐξαπόστειλον καὶ τὸν ἀρχάγγελόν σου Μιχαήλ, τὸν νυμφῶνα τοῦ παστοῦ εὐτρέπισαι, καὶ τὸν Γαβριὴλ τὰς συζυγίας³⁶³ καὶ τὰ στέφανα συμπλέξαι. Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων... Καὶ παραδίδει ἀλλήλοις τὰς χεῖρας τὰς δεξιάς, λέγων· Παράλαβε³⁶⁴ Μαρίαν³⁶⁵ τὴν γυναῖκά σου. Καὶ εὐχεται· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν ἀπάντων Πατὴρ, ὁ χεῖρα πρὸς χεῖρα διδούς, Ἰησοῦς Χριστὸς ἐστεφάνωσε, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐνυμφάγωγησεν, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη παρίστανται, καὶ πᾶσαι στρατιαὶ τῶν ἀγγέλων³⁶⁶ εὐλογήθης, νύμφη, ὡς εὐλογήθη Ἀβραάμ, ἐδοξάσθη, ὡς ἐδοξάσθη Ἰσαάκ, δοθήσεται σοι χάρις,³⁶⁷ ὡς τῇ Ἄννῃ, καὶ σοφία, ὡς τῇ Μαριάμ, καὶ ἔση³⁶⁸ εὐλογημένη ἐν ὀνόματι Κυρίου³⁶⁹ Θεοῦ παντοκράτορος, αὐξάνεσθε εἰς χιλιάδας καὶ μυριάδας. Εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας

³⁵⁷ νυμφευομένοις νυμφαγωγός καὶ τοῦ γάμου στεφανωτής, ὁ τῆς ἀφθαρσίας φύλαξ καὶ τῆς βιωτικῆς κοινωνίας ἀγαθὸς οἰκονόμος.

³⁵⁸ θέμενος ἐν πάσει τῇ κτίσει.

³⁵⁹ καὶ λαβὼν μίαν τῶν πλευρῶν.

³⁶⁰ *Sinait. gr. 968*: καὶ εἰπὼν· τοῦτο οὖν ὅστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου.

³⁶¹ καὶ κατακυριεύσατε αὐτήν.

³⁶² καὶ εὐτρέπισον τὸν νυμφῶνα τοῦ παστοῦ.

³⁶³ ἔπλεκεν, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἀκτινοφόροι παρίσταντο, πᾶσα δὲ ἡ κτίσις εὐφραίνετο, ὅτε ὁ γάμος ἐπετελείτο, καὶ νῦν, Δέσποτα Κύριε, ἐνταῦθα παραγενεῖ καὶ εὐλόγησον τοὺς νυμφίους τούτους. Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται.

³⁶⁴ *Sinait. gr. 988* omits this formula.

³⁶⁵ Instead of this: ἄνδρα.

³⁶⁶ *Athos, Pantel. 364, s. XV*: ἐπιθυμοῦσαι ἔτρεχον ἰδεῖν, εὐλογήθης, νυμφίε.

³⁶⁷ ὡς τὸν Δαβὶδ καὶ σοφία ὡς τὸν Σολομών, καὶ σὺ, νύμφη, εὐλογήθης ὡς ἡ Σάρρα, ἐπληθύνθης ὡς ἡ Ραχήλ, δοθήσεται σοι, χάρις, ὡς τῇ Ἄννῃ.

³⁶⁸ ἔσεσθα.

³⁶⁹ τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, αὐξάνεσθε εἰς χιλιάδας καὶ πληθύνεσθε εἰς μυριάδας, καὶ αἰνέσατε Κύριον τὸν Θεόν, τὸν ποιήσαντα ἡμᾶς, εὐλόγησον αὐτούς.

τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὴν Σάρραν, εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσυνέθ,³⁷⁰ εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας Ζαχαρίαν καὶ τὴν Ἐλισάβετ, διὸ ἐβλάστησας ἐξ αὐτῶν τὸν³⁷¹ Προδρομον Ἰωάννην, εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν || (p. 0463) ὡς εὐλόγησας τὸν Ἰωακείμ καὶ τὴν Ἄνναν, διὸ ἐβλάστησας ἐξ αὐτῶν³⁷² τὴν Δέσποιναν Θεοτόκον, εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην. Στεφάνωσον αὐτούς,³⁷³ ὡς ἐστεφάνωσας τοὺς ἀγίους σου παιῖδας, εὐφρανον αὐτούς ἐπὶ τέκνα τῶν τέκνων, ἵνα ὑμνοῦσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν καὶ φιλόνητον Θεὸν ἡμῶν... Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδοξασται τὸ πάντιμον... Εὐχὴ ἑτέρα· Ὁ Θεὸς ὁ ἀχραντος, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁ τὴν πλευρὰν τοῦ προπάτορος Ἀδὰμ εἰς γυναικα μορφώσας... Goar, p. 315. Καὶ ἄρας τὰ στέφανα στέφει τὸν νεόνυμφον, λέγων· Δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον³⁷⁴ τὸν δούλον σου ὁ δεῖνα.³⁷⁵ Εἶτα³⁷⁶ τὴν νύμφην, λέγων· Ἔθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς³⁷⁷ αὐτῶν στέφανον ἐκ λίθου τιμίου, ζῶν ἠτήσαντό σε... Καὶ ἔδωκας αὐτῶν³⁷⁸ μακρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος.³⁷⁹ Εὐχὴ ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δόξη καὶ τιμὴ στεφανώσας τοὺς ἀγίους σου, Αὐτὸς δὸς³⁸⁰ τοῖς δούλοις σου τούτοις στέφανον δόξης καὶ τιμῆς, στέφανον εἰρήνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως³⁸¹ εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καί... See above, p. 41. Εὐχὴ³⁸² ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἔκτεινον τὴν χειρὰ σου καὶ εὐλόγησον τοὺς δού-

³⁷⁰ εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας Μωσῆ καὶ Σεπφώραν, εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὸν Δαβὶδ καὶ τὴν Μαλχῶ.

³⁷¹ δίκαιον καὶ Προδρομον καὶ Βαπτιστήν.

³⁷² Athos, Pantel. 364: Ἀγίαν Δέσποιναν Θεοτόκον καὶ ἀειπαρθένον Μαρίαν, ἐξ ἧς κατεδέξω προελθεῖν.

³⁷³ Κύριε ὁ Θεός, τῇ σῇ χρηστότητι διαφύλαξον αὐτούς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς διεφύλαξας τοὺς ἀγίους τρεῖς παιδας ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρός, διαφύλαξον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς διεφύλαξας τὸν προφήτην Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ ἐκ στόματος λεόντων, ἔλθοι ἐπ' αὐτούς ἡ χαρὰ ἐκείνη, ἣν μέλλουσι λαμβάνειν οἱ καλῶς εὐαρεστήσαντες ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μεγάλῃ, καὶ διαφύλαξον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοὺς δούλους σου, τοὺς παρανύμφους, καὶ εὐφρανον ἐπὶ τέκνα τέκνων, καὶ διαφύλαξον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντας τοὺς συναγωνιζομένους, καὶ καταξίωσον πάντας ἡμᾶς τῆς ἐκ δεξιῶν σου παραστάσεως, ἵνα ἀπαύστως ὑμνοῦμέν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν καὶ φιλόνητον Θεὸν ἡμῶν. Ὅτι σὺ εἶ ἕνωσις καὶ ἀσφάλεια τῶν δούλων σου, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν.

³⁷⁴ Athos, Pantokr. 149: Στεφανῶ.

³⁷⁵ Χριστὲ ὁ Θεός.

³⁷⁶ τίθησι τὸν στέφανον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ νυμφίου, λέγει.

³⁷⁷ κεφαλῇ αὐτοῦ.

³⁷⁸ αὐτῶ.

³⁷⁹ add. Εἶτα τὴν νύμφην ὁμοίως, ἔπειτα λέγει τὴν εὐχὴν.

³⁸⁰ Sinait. gr. 958, s. X: παράσχου καί.

³⁸¹ εἰς αἰνεσιν, εἰς δόξαν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας...

³⁸² Athos, Pantokr. 149: Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς.

λους σου τούτους, καὶ λαβῶν κλάδους ἐλαίας, καὶ βαῖα φοινίκων, καὶ ῥόδα ἐκ τοῦ παραδείσου, καὶ βότρυν ἐκ τῆς ἀμπέλου, καὶ μαργαρίτην ἐκ τῆς θαλάσσης, καὶ λίθον τίμιον ἐκ τῆς ἐρήμου, καὶ πλέξας διὰ καταπετάσματος,³⁸³ ἐπίθες ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στέφανον, καὶ δὸς αὐτοῖς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ἡ (p. 0464) πίοτητος τῆς γῆς. Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Εὐχὴ ἐτέρα.³⁸⁴ Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα³⁸⁵ σου οἰκονομία τὸν γάμον, τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Goar, p. 318. Προκειμένον, ἤχος βαρῦς· Δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον τοὺς δούλους. Στίχος· Ἐθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς... Ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτασσέσθωσαν ὡς τῷ Κυρίῳ, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἔστι κεφαλὴ τῆς γυναικός... Τέλος· Καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, καὶ οὐδὲ ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Ἀλληλουάριον. Ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος. Στίχος· Οἱ υἱοὶ σου, ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην. Goar, p. 318. Εἶπωμεν πάντες κ.τ.λ. Goar, p. 318. Εἰρήνη πασι.³⁸⁶ Τὰς κεφαλὰς. Ἐπικαλούμεθά σε, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ,³⁸⁷ τὸν μόνον ἀγαθόν³⁸⁸ καὶ φιλόανθρωπον, τὸν στερεωτὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς σωφροσύνης, τὸν στεφανοῦντα τοὺς παρθενικοὺς γάμους, τὸν διδόντα³⁸⁹ σωφροσύνην τοῖς μονογάμοις τοῦ ποθεῖν αὐτοὺς ἄλυπον καὶ ἀσκανδάλιστον βίον, τὰς συζυγίας αὐτῶν διατήρησον· ἐπὶ σοὶ γὰρ κεκλίκασι τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς, σοῦ δέονται³⁹⁰ καὶ σὲ παρακαλοῦσι· Σὺ γὰρ εἶ ὁ πηλῶ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰπὼν· οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον... Krasnoseltsev, *Святыня*, p. 105; Goar, p. 316 καὶ οὐδὲ ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω, τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐδὲ οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Στεφάνωσον, Κύριε ὁ Θεός, τοὺς δούλους σου τούτους, ὡς ἐστεφάνωσας τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὸν χορὸν τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὴν ἁγίαν σου ἐκκλησίαν, στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ, σύζευξον αὐτούς ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ, χάρισαι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας, καὶ εὐλόγησον αὐτούς, ὡς εὐλόγησας τὸν γάμον τῷ Ἰωβὶ τῷ σῶ δούλῳ, εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός, τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας

³⁸³ Sinait. gr. 958: (κατα)πετάσματος ἁγίου σου.

³⁸⁴ Athos, Pantokr. 149 omits this.

³⁸⁵ σαρκί.

³⁸⁶ Omits these *ekphrasedes*.

³⁸⁷ The Vatopedi *Typikon* of AD 1468 omits this.

³⁸⁸ Idem.

³⁸⁹ τὴν ἀγάπην τοῦ ποθεῖν.

³⁹⁰ τῆς σῆς φιλοανθρωπίας, ἵνα αὐτοὺς διατηρῶν πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν ἀμέμπτους· σὺ εἶ ὁ πηλῶ πλάσας τὸν ἄνθρωπον... Krasnoseltsev, *Святыня*, p. 105. Εὐλόγησον, ὁ Θεός, τὸν γάμον τοῦτον ὡς εὐλόγησας τὴν μήτραν Σάρκας.

τὴν μήτραν Σάρρας καὶ ἔδωκας³⁹¹ αὐτῇ υἱὸν τὸν Ἰσαάκ, εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός, τὸν ἱ (p. 0465) γάμον τοῦτον, ὡς τὸν γάμον τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, κατ' ἐκείνην τὴν εὐλογίαν, φιλάνθρωπε Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, εὐλόγησον τὸν γάμον τοῦτον τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης σου ἡ δεῖνα, εὐφρανόν αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν καὶ θυγατέρων, καὶ τὰ νῦν, φιλάνθρωπε Κύριε, δὸς αὐτοῖς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς, ἔμπλησον τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπὸ καρποῦ σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου, καὶ³⁹² παντὸς ἀγαθοῦ, ἵνα ἔχοντες καὶ περισσευόμενοι μεταδίδωσι καὶ τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν. Εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Goar, p. 318 and p. 319. Καὶ καταξιώσον... Πάτερ ἡμῶν... Ὅτι σοῦ... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν... Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου... Goar, p. 319. Εἰθ' οὕτως μεταλαμβάνουσιν οἱ νεόνυμφοι, ψάλλοντες³⁹³ κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι... Εἶτα λέγει· Ζήσονται οἱ νεόνυμφοι εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ἡ ἅγια Τριάς αὐτοὺς ἀχωρίστους διαφυλάξει. Καὶ εὐθὺς κρατοῦσιν οἱ παρά- νυμφοι τὰ στέφανα τῶν νεονύμφων.³⁹⁴ Καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει εὐχήν· Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε, τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις, ὁ Κύριος ἐγγύς, μηδὲν μεριμνᾶτε,³⁹⁵ καὶ ὁ Θεός τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Καὶ εὐθὺς ποιοῦσιν γύρους γ' χορεύοντες καὶ ψάλλοντες τροπάρια, ἦχος βαρῦς· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός... Ἅγιοι μάρτυρες... Ἐπὶ σοὶ χαίροι, κεχαριτωμένη...³⁹⁶ Ὅταν³⁹⁷ φθάσωσιν εἰς τὴν πύλην τοῦ παστοῦ, εἰσέρχονται οἱ γονεῖς αὐτῶν καὶ εὐχονται, καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... (see Jerusalem, Holy Sepulchre 615, AD 1522) Εὐχὴ παστοῦ³⁹⁸ δήσεων· Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ καταξιώσας εἰσελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα τῶν δούλων σου, εὐλόγησον τὸν γάμον τοῦτον, ὡς τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χάριν σου παράσχου αὐτοῖς ἅμα καὶ τοῖς συμπαροῦσιν ἡμῖν. Ὅτι σοῦ ἔστιν... Conf. Goar, p. 326. ἱ (p. 0466) Καὶ ἄρας τὰ στέφανα ὁ ἱερεὺς καὶ δήσας αὐτὰ ἐν τῷ

³⁹¹ In the *Typikon* of AD 1468 this passage reads: ἔδωκας αὐτῇ υἱοῦς τὸν Ἰσαάκ καὶ τὸν Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας, οἵτινες ἠκοδόμησαν τὸν οἶκον Ἱερουσαλήμ. Εὐλόγησον, ὁ Θεός, τὸν γά- ἱ (p. 0465) μον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσυνέθ. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός, τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας Μωϋσέα καὶ τὴν Σεπφώραν. Εὐλόγησον Κύριε, Κύριε ὁ Θεός, τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας Ζαχαρίαν καὶ τὴν Ἐλισάβετ. Εὐλόγησον, Κύριε ὁ Θεός, τὸν γάμον τοῦτον, ὡς εὐλόγησας τὸν ἐν Κανᾷ.

³⁹² Vatopedi *Typikon* of AD 1468: καὶ παντὸς ἀγαθοῦ, ὅπως μεταδίδοντες καὶ τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν εἰς δόξαν σοῦ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ...

³⁹³ οἱ δὲ ψάλλται ψάλλουσιν.

³⁹⁴ Sinait. gr. 988: ζήτει παπᾶ τὰ κουμπαρακιά.

³⁹⁵ Sinait. gr. 984: φυλαττόμενοι ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδριακέ- του Τριάδος πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ.

³⁹⁶ Sinait. gr. 988 omits this *troparion*.

³⁹⁷ Athos, Pantokr. 149 omits this remark.

³⁹⁸ ἑτέρω.

παστῶ. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν³⁹⁹ τῶν ἡμερῶν, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὸν οἶκον τῶν νεονύμφων καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ, τροπάριον τῆς ἡμέρας καὶ εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸν στέφανον εὐλόγησας... Goar, p. 325. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Νυμφῶνα καταστήσαντες οἱ δούλοι σου, Κύριε... Ibidem. Εἶτα εἰσέρχονται οἱ γονεῖς αὐτῶν καὶ εὐχονται.⁴⁰⁰ Δῶη ὑμῖν Κύριος ἐκ τῆς δροσού τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκ τῆς πίότητος τῆς γῆς, ἵνα ἔχοντες καὶ περισσευόμενοι μεταδίδητε καὶ τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων προπατόρων Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τῶν ἁγίων προφητῶν, τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν ἁγίων θεοστέπτων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, καὶ πάντων τῶν ἁγίων καὶ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἀσπάζονται τὰ στέφανα καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 57. Ακολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν.

Εὐλογητός, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπάριον τῆς ἡμέρας καὶ εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἀδελφοί, ἠκούσατε τὴν εὐαγγελικὴν φωνήν,⁴⁰¹ τὴν λέγουσαν ταῦτα· Ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καὶ τοῦ μεγάλου Παύλου λέγοντος· Ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περιερεύεται,⁴⁰² οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὡς Δαβὶδ προφητικῶς φάσκει· ἰδοὺ δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἅμα ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Καὶ εὐθὺς ἄρχεται ἡ συναπτὴ· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ οἱ δεῖνοι καὶ τῆς ἐν Θεῷ ἀγάπης αὐτῶν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χάριση τὴν ἀγάπην αὐτῶν ἀνυπόκριτον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... ὅτι πρέπει... Ἐν εἰρήνῃ πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν, καὶ δούς αὐτῷ ἐξουσίαν ζωῆς αἰδίου, ὁ εὐδοκήσας τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους... Goar, p. 708 See above, p. 32. Καὶ ἀλλάσσουν τὰς χεῖρας αὐτῶν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σου οἰκονομία Ἰακώβον τε καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, καταξιώσας ἀδελφούς γενέσθαι καὶ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους, **|| (p. 0467)** Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, καὶ τοὺς δούλους σου τοὺς δεῖνας ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῖα διατήρησον πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἐργαζομένους τὰς ἐντολάς σου, τὴν λαμπάδα αὐτῶν ἄσβεστον διατήρησον, συγκαταριθμῶν αὐτοὺς μετὰ τῶν πέντε φρονίμων παρθένων, σῶσον, ἐλέησον αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου, τὸ ἐπικεκλημένον ἐπ' αὐτούς, καὶ καταξίωσον αὐτοὺς

³⁹⁹ From here on up to the prayer there are no explanations; the scribe left off at the unfinished word *πλη...*

⁴⁰⁰ Sinait. gr. 988 omits this remark.

⁴⁰¹ Athos, Pantel. 364: ὡς φησιν instead of τὴν λέγουσαν ταῦτα.

⁴⁰² omitted.

εύρεῖν χάριν ἐνώπιόν σου, ὅτι οὐκ ἦν τὰ σαρκικά, ὡς τὰ πνευματικά. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συναθροίσας τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους ἐν νεφέλαις καὶ ἐνώσας αὐτοὺς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ἔνωσον καὶ τοὺς ἐνταῦθα ἀδελφούς ἐν ἁγίῳ φιλήματι, ἐν εἰρήνῃ⁴⁰³ καὶ ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐργαζόμενοι τὰς ἐντολάς σου. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Εὐχὴ ἑτέρα: Κύριε ὁ Θεός, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος καὶ ἐντειλάμενος ἡμῖν ἀγαπᾶν ἀλλήλους... Goar, p. 707. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ὑγείας, ζωῆς, σωτηρίας τῶν νῦν γενομένων ἀδελφῶν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦ δεῖνα καὶ τοῦ δεῖνα, εἴπωμεν καὶ περὶ αὐτῶν. Κύριε ἐλέησον ἱβ'. Τὴν τιμιωτέραν. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις, καὶ ἀσπάζονται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἀλλήλους οἱ ἀδελφοί, καὶ ἀπέρχονται, νουθετῶν αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς.

f. 59. Ἀκολουθία, ἐὰν συμβῆ προσφάτως ἐμπεσεῖν ἐκ τῶν ἀκαθάρτων εἰς ἀγγεῖον οἴνου καὶ ἐλαίου. Χρῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον παραχρήμα ῥίπτεσθαι ἔξω, καὶ ἕτερον ἀγγεῖον πλυνέσθω καὶ βαλεῖν ἐν αὐτῷ, εἰς τὸ ἀγγεῖον τὸ πλυνθέν, ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, καὶ εἶθ' οὕτως τὸ μίανθῆν εἶδος μεταβάλλουσιν ἐντὸς τοῦ καινοῦ ἀγγείου, καὶ ποιήσας ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, λέγει Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ, ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας, καὶ ἡ εὐχή Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σου οἰκονομία διαστείλαμενος... Goar, p. 482. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγήτῳ ἀγαθότητι καὶ πλουσίᾳ προνοίᾳ διοικῶν τὴν τῶν ἀνθρώπων ζωὴν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκύτατον ποιήσας, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ δι' ὀπτασίας καὶ φωνῆς νομοθετήσας... Αὐτός, Δέσποτα, καθάρισον καὶ τὸ εἶδος τοῦτο ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ καὶ ἀκαθάρτου ἰοβόλου τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ εὐλόγησον αὐτὸ εἰς τὸ γενέσθαι πᾶσι τοῖς πίνουσιν ἐξ αὐτοῦ εἰς εὐφροσύνην καὶ ὑγείαν, ἵνα δοξασθῇ τὸ πανάγιον ὄνομά σου... Goar, p. 483. Μετὰ δὲ τὴν εὐχήν, βάλλει πάλιν ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς πρῶτον καὶ πίνει ἐξ αὐτοῦ, ὁμοίως καὶ ὁ λαός, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Εἰ δὲ συμβῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον χροῖσαι ἐν τῷ ἀγγεῖῳ... Goar, p. 483 ἡ εὐχὴν ποιῆσαι, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ ἀγγεῖον συντετριφθαι. || (p. 0468)

f. 60v. Εὐχὴ ἐπὶ παντὸς σκεύους μίανθῆτος.

Δέσποτα καρδιογνώστα Κύριε, ὁ ἐπιστάμενος τὰ πάντα⁴⁰⁴ πρὶν γενέσεως,⁴⁰⁵ σὺ μόνος εἶ ὁ νομοθετήσας ἐν νόμῳ ἁγίῳ σου, ὅτι πᾶν σκεῦος μίανθῆν καὶ τὸ ἐν αὐτῷ συντριβήσεται, καθαιρεθήσονται δὲ κλίβανοι καὶ χυτρώποδες, ὅτι ἅγιοι ἐστέ,⁴⁰⁶ ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι φήσας,⁴⁰⁷ ὁ διὰ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς

⁴⁰³ Εἰς εἰρήνην καὶ σωφροσύνην καὶ ἀγάπην ἀνυπόκριτον καὶ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

⁴⁰⁴ Sinait. gr. 258: ἀπόρητα καὶ γινώσκοντα.

⁴⁰⁵ αὐτῶν.

⁴⁰⁶ ἔσεσθαι.

⁴⁰⁷ omitted.

Παύλου τοῦ ἀποστόλου⁴⁰⁸ πάντα καθαρά τοῖς καθαροῖς κηρύξας· Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ἀγίασον τὸ σκεῦος τοῦτο διὰ τῆς ἐπιφανείας⁴⁰⁹ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, ὅπως, τοῦ λοιποῦ ῥυσθέντες πάσης ἀκαθαρσίας, καταξιωθῶμεν τῶν ἀχράντων σου μυστηρίων καὶ δόξαν σοὶ ἀναπέμπωμεν τῷ Πατρὶ.

f. 61. Εὐχή ἐπὶ ἀνορύξει φρέατος. Goar, p. 550.

f. 61v. Εὐχή ἐπὶ καθαρισμοῦ φρέατος.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα καλὰ λίαν ποιήσας καὶ οὐδὲν κοινὸν ἐν κόσμῳ διὰ τοῦ ἀγίου σου ἀποστόλου ἀποφηνάμενος. See above, p. 252.

f. 62. Εὐχή ἐπὶ φρέαρ μιανθέν.

Ἄντλησον ἐξ αὐτοῦ κάδους μ' καὶ βάλε ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, καὶ θυμιάσας κύκλω τοῦ φρέατος, καὶ ποιήσας εὐλογητόν, ψάλλε Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ, τροπάριον καὶ εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δὲ ὀπτασίας σου καὶ φωνῆς νομοθετήσας. See above, p. 34.

f. 63. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων. Goar, p. 534.

f. 63v. Εὐχή ἐπὶ παντὸς εἶδους μιανθέντος.

Κύριε ὁ Θεός, ὁ μόνος ἅγιος καὶ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος... Goar, p. 483.

f. 64. Εὐχή ἐπὶ τῶν βρώμασι σκανδαλισθέντων. Goar, p. 535.

f. 64v. Ἀκολουθία ἐπὶ τεκνοποιητῶν.

Ἔρχεται ὁ μέλλων υἰοθετεῖσθαι καὶ ἴσταται ἐν μέσῳ τοῦ θυσιαστηρίου, κρατῶν ἐν ταῖς δυσὶ χερσίν αὐτοῦ λαμπάδας δύο ἄπτοντας. Καὶ ὁ ἱερεὺς ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ... τροπάριον καὶ ἡ εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς **|| (p. 0469)** τοὺς ταπεινοὺς γενέσθαι κληρονόμους τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν, διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ὃν ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, γεγόμενος ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινίσεως Πνεύματος ἁγίου, καὶ δὸς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Χριστοῦ σου χαρισάμενος ἡμῖν τὴν ἐπίγνωσιν

⁴⁰⁸ omitted.

⁴⁰⁹ Athos, Lavra [s.n.], s. XIII: τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ φωτίσαντος τὰ σύμπαντα καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, ὅπως τοῦ λοιποῦ ῥυσθέντες πάσης ἀκαθάρτης πτώσεως ἐπειδὴ καὶ πράξεως εὐρεθῶμεν τῶν ἀχράντων καὶ ἀθανάτων μυστηρίων τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν καὶ τῆς οὐρανόου βασιλείας. Ὅτι σὺ εἶ καταφυγή.

τῶν θείων σου μυστηρίων. Αὐτός, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ (ἐπὶ) ἀγίου σου θυσιαστηρίου, καὶ εὐδόκησον ἐν τῇ προθέσει, ἣ προεθέμεθα ἐνώπιόν σου, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον, καὶ τὸν προσελθόντα σοι παῖδα τοῦ ἀναγεννηθῆναι ὑπὸ γαστρὸς τῆς ἀγίας σου ἐκκλησίας, καὶ ὑπὸ μητρὸς τοῦ ἀγίου σου θυσιαστηρίου, καὶ τοῦ τιμίου καὶ προσκυνητοῦ καὶ ἀχράντου σου εὐαγγελίου εὐρήσει εὐλογίαν πνευματικὴν καὶ τὸν μισθὸν τῶν πιστῶν καὶ φρονίμων οἰκονόμων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ τῆς κρίσεώς σου τῆς δικαίας. Ὅτι παρὰ σοῦ δίδοται πᾶν δῶρημα καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν παῖδα ἐκ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, φέρει αὐτὸν ἔσωθεν τοῦ θυσιαστηρίου μετὰ τῶν δύο κηρῶν καί, προσκυνήσας τὴν ἀγίαν τράπεζαν ἐκ τρίτου, ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἱερέα. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κλίνον Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου, ὁ ἐν μήτρα παρθενικῇ χωρηθῆναι καταδεξάμενος καὶ τεχθῆναι ἐν σπηλαίῳ, ὡς νήπιος, ὑπὸ Μαρίας, τῆς ἀγίας Μητρὸς σου, καὶ ἀχθεῖς ἐν ναῶ τῷ κοσμικῷ μετὰ δώρων δύο νεοσσούς περιστερῶν κατὰ τὸ εἰθισμένον, καὶ ἐν ἀγκάλαις τοῦ πρεσβύτου βασταχθεῖς, καὶ ἀμείψας ἡμῖν τὴν χάριν καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος. Αὐτὸς οὖν, βασιλεὺς ἀόρατε, ἔπιδε ἐπὶ τὴν προσευχὴν ἡμῶν, καὶ τὸν ἤδη προσενεχθέντα παῖδα ἐν τῇ ἀγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ, ἦν Αὐτὸς ἔταξας, δῶρα προσενεγκόντα οὐ κατὰ νόμον ζεύγος τρουγόνων ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν, ἀλλὰ κατὰ χάριν τῆς σῆς ἀγαθότητος, τὰς δύο λαμπάσας συνεζευγμένας ἐν ταῖς χερσὶ κατέχοντα, καὶ τὴν ἐν τῷ ναῶ εἰσόδῳ τὸν τελειωτικὸν ἀσπασμὸν τῶν ἐντολῶν ἀναπλήρωσιν, ἵνα συνέλθῃ ἐν τῷ νυμφῶνι τῷ σῶ μετὰ τῶν πέντε παρθένων τὴν ψυχικὴν λαμπάδα κατέχοντα, καὶ λήψεται παρὰ σοῦ χάριν καὶ ἔλεος μετὰ πάντων τῶν ἀγίων σου. Ὅτι πρέπει σοι... Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰς δύο λαμπάδας ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ παιδὸς καὶ ἴστησιν αὐτὰς ἐκατέρωθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λέγει· Κύριε παντοκράτωρ ἐπουράνιε βασιλεὺ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ αἰνετὸς καὶ δεδοξασμένος, ὁ τῶν ἀπάντων ποιητὴς καὶ φυτουργὸς τῶν ἀγαθῶν, εὐλογία τοῦ ἀγίου Πνεύματος εὐλόγησον νῦν τοὺς ἀμφοτέρους σὺν τῷ Πατρὶ καὶ ἅμα τῷ Υἱῷ, ὁ ἀνακαλύψας τὴν πατρικὴν στοργὴν πρὸς τὸν Υἱόν, λέγων· ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος || (p. 0470) μετὰ παρησίας εἶπη· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὸ παιδίον, ὃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου αὐτοῦ. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 66v. Εὐχὴ εἰς εὐλογίαν οἴκου νέου.

Ἄπτουσι κηροῦς δ' τετραμερῶς τοῦ οἴκου καὶ εὐλογήσας ὁ ἱερεὺς, λέγομεν Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν στέγην Ζακχαίου εἰσελθεῖν καὶ σωτηρία τῷ οἴκῳ αὐτοῦ γενόμενος κατὰ τὴν σὴν ἄχραντον καὶ ἀθάνατον φωνήν,⁴¹⁰ τὴν ὑπὸ τῶν

⁴¹⁰ Athos, Lavra [s.n.], s. XIII: Πηγὴν.

εὐαγγελιστῶν τῇ οἰκουμένῃ⁴¹¹ κηρυχθεῖσαν, Αὐτὸς καὶ νῦν τοὺς ἐνταῦθα οἰκεῖν βουλομένους,⁴¹² δι' ἡμῶν τῶν ταπεινῶν⁴¹³ τὰς δεήσεις⁴¹⁴ εὐλόγησον,⁴¹⁵ δόξασον, ἀβλαβεῖς καὶ ἀσινεῖς αὐτοῦς⁴¹⁶ ὑπὸ τὴν στέγην ταύτην διαφύλαξον διὰ τῶν σῶν ἀφθόνων δωρεῶν.⁴¹⁷ Ὅτι πρέπει.

f. 67. Εὐχὴ εἰς εἴσοδον οἴκου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλόγησας τὸν οἶκον Λάβαν ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τοῦ Ἰακώβ, ὁ εὐλόγησας τὸν οἶκον Πετεφρῆ ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τοῦ Ἰωσήφ, ὁ εὐλόγησας τὸν οἶκον Ἀβεδραχ ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τῆς κιβωτοῦ, ὁ εὐλόγησας τὸν οἶκον Ζακχαίου καὶ εἰπῶν· σωτηρία σήμερον τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο. Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τὸν οἶκον τοῦτον καὶ τοὺς ἐνταῦθα οἰκεῖν βουλομένους, καὶ διαφύλαξον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἀντικειμένων, καὶ εἰρήνην τὴν σὴν ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ ἡμῶν χάρισαι, καὶ καταξίωσον αὐτοὺς ἐργάζεσθαι τὰς ἐντολάς σου. Ὅτι ἐλέημων... Conf. Goar, p. 571.

f. 67v. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας.

Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐρασθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναι σοι... Goar, p. 485.

— Εὐχὴ εἰς ἀπαρχὴν σπόρων.

Ὁ ὢν Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν ἐν συνέσει καὶ θεμελιώσας τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Sinait. gr. 954.

f. 68v. Εὐχὴ ἐπὶ θέρους. Goar, p. 524.

f. 69. Εὐχὴ εἰς ἄλωνα, ὅταν θέλη μετρήσειν... p. 523.

— Εὐχὴ ἐτέρα· Ἁγίε Κύριε, ὁ πάντα τὰ φυτὰ πλήρη, τέλεια καὶ πεπληρωμένα ἐκ τῆς γῆς ἀνατείας, καὶ δεδωκὼς ἡμῖν αὐτά, ὡς λάχανα χόρτου, εὐχαριστοῦμεν τῇ ἀδιαδόχῳ σου βασιλείᾳ, ὅτι ἔδειξας ἡμῖν καρ- || (p. 0471) πὸν πρῶτον τῶν γεννημάτων, διὸ δεόμεθά σου, Κύριε, εὐλόγησον καὶ πληθύνον ἦνπερ ἡμῖν παρέσχου τῶν ἀγαθῶν εὐλογίαν, ἄσηπτον, ἀμόλυντον, ἀνεπιβούλευτον, εἰς καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ τελέσφορον, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐξ αὐτῶν προσφέρωμέν σοι μυστικὸν ἄρτον προσκομιδῆς, καὶ μεταλαμβάνοντες καὶ στηρίζοντες ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐν πλησμονῇ κορεσθέντες, ὥσπερ ἐπὶ τῶν πέντε ἄρτων διὰ σοῦ χορτασθῶμεν, τόνδε τὸν δοῦλόν σου ὁ δεῖνα, τὸν καλέσαντα ἡμᾶς, διάσωσον καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου.

⁴¹¹ ἀληθῶς.

⁴¹² βουληθέντας καί.

⁴¹³ ἁμαρτωλῶν.

⁴¹⁴ σοὶ προσάγοντας.

⁴¹⁵ ἀγίασον.

⁴¹⁶ ἐν πάσῃ τῇ κατοικήσει τῆς στέγης ταύτης ὑποδεικνὺς διὰ τῶν.

⁴¹⁷ ἐπιγείων τε καὶ ἐπουρανίων.

Ὅτι σὺ εἶ ὁ χορηγὸς τῆς ζωῆς ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν...

f. 70. Εὐχή πρὸς τὸ φυτεῦσαι ἄμπελον. p. 551.

— Εὐχή εἰς τὰς σταφυλάς.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι καλλωπίσας καὶ καρποφορίαν φυτοῖς ἅπαν τὸ ταύτης πρόσωπον ὠραῖσας... Athos, Esphigm. 208, s. XVI.

f. 71. Εὐχή ἐπὶ τρύγους.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱόν... Goar, p. 552.

f. 71v. Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴνου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλὼν, ὁ εὐλογήσας τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ.

— Εὐχή εἰς θυσιαστήριον μιανθὲν ὑπὸ ἐθνικῶν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν ναὸν τοῦτον ἀναδείξας κατοικητήριον τῆς σῆς ἁγίας δόξης... Goar, p. 495.

f. 72v. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δυσωποῦμέν σε τὸν ἴλεον... p. 494.

f. 73. Εὐχή εἰς ὕψωσιν σταυροῦ.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ ἅγιος λόγος τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, ὁ παθὼν καὶ ἀναστὰς καὶ χαρισάμενος σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦ τεθέντος ἡμῖν τοῦ τιμίου σταυροῦ εἰς καταφυγὴν καὶ συγχώρησιν τῶν ἡμαρτημένων ἡμῖν πταισμάτων, Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ ἁγιάσον τὸν ἰδρυμένον τίμιον σταυρόν, ὅπως γένηται τοῦ οἴκου σου φυλακτήριον τὸν ἐνοικοῦντα σταυρόν καὶ παραφύλακα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς διὰ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ, τῇ πρεσβείᾳ τῆς ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις...

|| (p. 0472)

— Εὐχή εἰς σεισμόν.

Φοβερός καὶ θαυμαστός, καὶ μέγας, ἔνδοξός τε καὶ ἀληθινὸς Θεός... Goar, p. 623.

f. 74. Εὐχή εἰς φόβον.

Πάλιν σου τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότη, Κύριε. Goar, p. 636.

— Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὸν πρὸς σὲ ζῆλον ἐπακούσας Ἡλιοῦ τοῦ Θεοβίτου... Goar, p. 613.

f. 74v. Εὐχή ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἀνάγων τὰς νεφέλας ἐξ ἐσχάτων τῆς γῆς. Goar, p. 614.

f. 75v. Εὐχή, λεγομένη ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ὅταν μέλλῃ μεταλαβεῖν ὁ λαός· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἀμνὲ καὶ ποιμὴν, ὁ τὰ δάνειον χαρισάμενος τοῖς δυσὶ χρωφειλέταις... Goar, p. 536.

f. 76v. Εὐχή συγχωρητικὴ ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ.

Ὁ Θεός, ὁ συγχωρήσας Δαβὶδ διὰ Νάθαν τὰ ἴδια ὁμολογήσαντι κακά... Goar, p. 538.

— Εὐχή ἐπὶ προπετῶς ὁμνούντων. Goar, p. 534.

f. 77. Εὐχή ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων.

Ὁ Θεός ὁ αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου... Goar, p. 581.

f. 77v. Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν ἀριστᾶν.

Σύ, Κύριε, ὁ ἐπουράνιος καὶ ζωοποιὸς ἄρτος, ἡ ἀληθινὴ τροφή τοῦ παντός κόσμου... Goar, p. 569.

— Εὐχή μετὰ τοῦ ἀρίστου.

Σοὶ τῷ ἀληθινῷ καὶ φιλανθρώπῳ Θεῷ ἡμῶν, ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοί... Goar, p. 569. Desinit ἀνάδειξον πρεσβείαις τῆς πανυπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῇ δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων. Ὅτι σὺ ὁ εὐλογῶν.

f. 78. Εὐχή εἰς εὐλογίαὶν οἴκου νέου.

Κύριε ὁ Θεός ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν στέγην Ζακχαίου εἰσελθεῖν... See above, p. 470. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν... Goar, p. 483.

f. 78v. Εὐχή εἰς πλεῦσαι πλοῖον.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεύς, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας, τὸ κοντάκιον, || (p. 0473) θεοτοκίον, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', ψαλμὸς ρκ'. Ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, Κύριε, Κύριε, ἡ ἐλπίς καὶ σωτηρία ἡμῶν, ὁ δοὺς ἐν τῇ θαλάσῃ ὁδὸν καὶ ἐν ὕδατι ἰσχυρὰς τριβους, καὶ διὰ ξύλου εὐτελοῦς σώζων, ὡς δημιουργός...

f. 79v. Εὐχή ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, ὁ πλουσιόδωρος καὶ φωτοπάροχος, ὁ ἐλεήμων ἅμα καὶ πολυεύσπλαγχνος...

f. 80. Εὐχή εἰς πόλεμον πορνείας.

Ψάλλει Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ἰβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ'· τὸν Ν'· εἶτα τροπάρια· Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ θεὸς τὴν ψυχὴν ὑπὲρ ἡμῶν, μόνε ἀγαθέ, συγχώρησον τὰ κρουπτὰ τῶν πεπραγμένων μου... Βεβαρημένος τῷ ὕπνῳ τῆς ῥαθυμίας φαντασιοῦμαι ἀπάτη τῆς ἁμαρτίας... Τῇ ἀχλύϊ τῶν παθῶν καὶ ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς συμπλεκόμενος ὁ νοῦς... Δόξα καὶ νῦν, Παναγία Θεοτόκε τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μου μὴ ἐγκαταλίπης με... Κύριε ἐλέησον μ'. Εὐχή· Πάλιν ὑπεσκελίσθην ὁ τάλας τὸν νοῦν. Goar, p. 703.

f. 81v. Εὐχή λεγομένη εἰς κάμινον ἀσβέστου.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὴν ἑπταπλάσιον φλόγα τῆς ἐν Βαβυλῶνι καμίνου εἰς δρόσον μεταβαλὼν. Goar, p. 570.

f. 82. Εὐχή εἰς αὔπνον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κοιμήσας τὸν δούλόν σου Ἀβιμέλεχ ὑποκάτω τῆς συκῆς τῆς ἑξαπτερύγου, καὶ τοὺς ἁγίους ἑπτὰ παιδας τοὺς ἐν Ἐφέσῳ Ἰάμβλιχον, Μαξιμιανόν, Ἐξακουστουδιανόν, Διονύσιον, Ἰωάννην, Ἀντώνιον καὶ Μαρτινιανόν, κοίμησον καὶ τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα ὕπνον εἰρηνικόν, ὕπνον ἀναπαύσεως, ὕπνον ζωῆς, ὕπνον θεραπείας καὶ σωτηρίας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ.

— Ἀκολουθία εἰς πτώσιν προβάτων.

Ὄφειλε ἀφ' ἑσπέρας ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Μάμαντος καὶ εἰς τὸν ὄρθρον ὁμοίως, καὶ μετὰ ταῦτα ποιῶσι προσφορὰς ἑπτὰ· μίαν τοῦ Κυρίου, καὶ ἄλλην τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ ἄλλην τοῦ ἁγίου Ταρασίου, καὶ ἄλλην τοῦ ἁγίου Μάμαντος, καὶ ἄλλην τοῦ Νικοκυρίου, καὶ ἄλλην τοῦ πρωτοποιμένου. Ὄφειλε δὲ ἀπὸ ἀνατολικὴν βρῦσιν νὰ ἐπάρῃ ἀρπακτικὸν ὕδωρ, καὶ φέρει αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ κόπτει τοῦ ὀμπροστάρι (sic) τὸ κουδούνι, καὶ θέτει αὐτὸ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ βάλλει ἄλας, καὶ ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τὴν θεῖαν λειτουργίαν, καὶ μετὰ τὸ δοθῆναι ὁ ἱερεὺς τὴν ἀναφορὰν, ἐβγαίνει ἀλλαγμένος καὶ ἴσταται ἐπάνω τοῦ κουδουνίου, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου Μάμαντος. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα παντοκράτωρ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ σπλάγχνα ἐλέους σου καὶ οἰκτιρμῶν καταδεξάμενος διὰ || (p. 0474) τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τεχθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας, καὶ ὑπὸ μάγων προσκυνηθεῖς, καὶ σταυρωθεῖς, καὶ ταφεῖς, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστᾶς· Αὐτὸς οὖν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τὴν ποιμνὴν τοῦ δικαίου Ἄβελ, τοῦ Ἀβραάμ τοῦ δικαίου, πέμψον καὶ τὴν εὐλογίαν σου ἐπὶ τὴν ποιμνὴν ταύτην, καὶ διαφύλαξον αὐτήν, καὶ περιτείχισον αὐτῆς ἅπαντα τὰ ἔσωθεν καὶ τὰ ἔξωθεν, ἀπὸ πάσης ἀσθενείας καὶ βλάβης τοῦ πονηροῦ, πρεσβείαις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγάλου μάρτυρος Προκοπίου καὶ Δομετίου, Πλάτωνος καὶ Καλλισθένους, καὶ ταῖς πρεσβείαις τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Μάμαντος, Χρυσάνθου καὶ Δαρίας, Ἀνδρονίκου

καὶ Ἰουλιανοῦ, σκέπασον καὶ φύλαξον τὴν ποιμνὴν ταύτην καὶ εὐλόγησον αὐτήν, ὡς εὐλόγησας τῶν ἁγίων προπατόρων, καὶ διαφύλαξον ταύτην ἀπὸ πάντων ἐναντίων, ἀπὸ σπλήνος, ἀπὸ φλέγμονος, ἀπὸ ἀβδέλλας, ἀπὸ αἰτίας, ἀπὸ ψύξης, ἀπὸ τύφλας, ἀπὸ τζήλας, ἀπὸ ποδάγρας, ἀπὸ ψώρας, ἀπὸ καρδίας, ἀπὸ ῥουχάλας, ἀπὸ γάζαν, ἀπὸ ὑπεργάζαν, ἀπὸ φλέγας, ἀπὸ ἐντέρων, ἀπὸ ἀκροχόρδων ἢ ἀπὸ τὸ ἥμισυ τῆς ἡμισῆς (sic) αἰτίας, οὐ μὴ εἰσέλθῃ ἐπὶ τῆς ποιμνῆς ταύτης, ἢ βλάβῃς τοῦ πονηροῦ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὴν εὐχὴν, λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ κουδοῦνι καὶ ῥαίνει τὰ σφακτὰ σταυροειδῶς καὶ ῥεῖκτει (sic) τὸ κουδοῦνι εἰς τὸ μέσον τῶν σφακτῶν, καὶ οἶον δώσει τὸ κουδοῦνι, ἐπαίρνει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς, καὶ ὁ ποιμὴν ἐπαίρνει τὰ σφακτὰ καὶ ἀναχωρεῖ.

f. 83v. Μηνὶ Αὐγούστῳ κθ'. Ἡ ἀποτομὴ τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου. Apostol and Gospel readings for the day.

f. 84v. Τῶν ἁγίων ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ. Same.

f. 86. Ἀκολουθία εἰς ἀσωμάτους. Same.

f. 87. Ἀκολουθία εἰς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Same.

f. 87v. Ἀκολουθία τοῦ Προδρόμου. Apostol and Gospel readings are absent because the leaf has been torn out.

f. 88. Ἀκολουθία σταυρώσιμος. Apostol and Gospel readings for the day.

f. 88v. Ἀκολουθία εἰς ἀποστόλους. Same.

f. 89. Ἀκολουθία εἰς ὁσίους. Same.

f. 90. Ἀκολουθία εἰς μάρτυρας. Same.

f. 91v. Ἀκολουθία εἰς γυναῖκας μάρτυρας. Same.

f. 92v. Ἀκολουθία εἰς τὸν μέγαν Δημήτριον, εἰς ἑτέρους μάρτυρας. Same.

f. 93v. Μηνὶ Αὐγούστῳ εἰς τὰς ζ'. Εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Same. || (p. 0475)

f. 95. Εἰς τὴν παραμονὴν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. Same.

f. 98v. Εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν ἁγίων Θεοφανίων. Here, besides the Apostol and Gospel readings, there are also *antiphons*.

f. 100. Μαΐου η' τοῦ ἁγίου παρθένου Θεολόγου Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ. Apostol and Gospel.

f. 101. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσσοστόμου. The text has some noteworthy

peculiarities. For example, the Great Entrance is described as follows: Εὐχή χερουβικοῦ ἀδομένου, ὁ λαὸς τὸ χερουβικόν. Ὁ ἱερεὺς τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός... Μετὰ δὲ τὸ τεθῆναι τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ τραπέζῃ, λέγει· Καλῶς ἤλθον τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους. Καὶ αἶρει τὰ καλύμματα καὶ σκεπάζει τὰ ἅγια δῶρα μετὰ τῆς ἀναφορᾶς καὶ λέγει· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν... About the chanting of Ἄξιον ἐστίν· Ἐκφώνησις· Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας ἀχράντου... Χαῖρε, χαῖρε, χαῖρε, κεχαριτωμένη. Ἄξιόν ἐστι... Μακαρίζομέν σε πᾶσαι αἱ γενεαί. Τῶν τιμίων τῶν οὐρανίων δυνάμεων ἀσωμάτων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου... About the priests' Communion in the sanctuary: Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Goar, p. 65. Καὶ ποιεῖ μετανοίας γ' λέγων· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἢ δόξα σου, ἐκ τρίτου. Εἶθ' οὕτως ὑψοῖ τὸν ἄρτον σταυροειδῶς, λέγων· Πρόσχωμεν. Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Καὶ μερίζει τὸν ἄρτον, καὶ λαβὼν τὴν ἄνω μερίδα, βάλλει εἰς τὸ ποτήριον, λέγων· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Τὴν δὲ ἐτέραν λαβὼν, κύψας λέγει· Τοῦ δεῖπνου σου τοῦ μυστικοῦ... ἐκ τρίτου. Εἰς τὸ ζέον· Ζέσις Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ λέγει Μεταλαμβάνω ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ... Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, λέγει· Μεταλαμβάνει... Καὶ τελειωθείσης τῆς μεταλήψεως, λαβὼν τὸ ποτήριον, ὁ ἱερεὺς ἴσταται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ λέγει μυστικῶς· Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως. Ἐκφωνεῖ· Προσέλθετε. Ὁ ἱερεὺς, εὐλογῶν τὸν λαόν, λέγει· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου... Εὐχή μετὰ τὴν μετάληψιν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλάνηρωπε εὐεργέτα... Goar, p. 67. Εἶτα θυμιᾷ τὰ ἅγια δῶρα, λέγει μυστικῶς· Ὑψωσον, δέσποτα. Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Θεός, ἐκ τρίτου. Εἶτα αἶρει τὰ ἅγια δῶρα, λέγων καθ' ἑαυτὸν· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἶτα ἐκφωνεῖ Πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ...

f. 113v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε... followed by the prayers of the four *an-tiphons*. The first three are the same as in Goar's Εὐχο- || (p. 0476) λόγιον p. 163; the fourth prayer is Ὁ τοῖς ἀσιγήτοις ὕμνοις... Goar, p. 29. While Νῦν αἱ δυνάμεις is chanted, one says, besides the usual prayer Δέσποτα ἅγιε ὑπεράγαθε... Goar, p. 166, also εὐχή ἐτέρα· Ὁ Θεός, ὁ ἐπισκεψάμενος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, Δέσποτα Κύριε, καὶ χαρισάμενος παρηρησίαν ἡμῖν... ναί, Δέσποτα παντοδύναμε Κύριε, εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς μου· σὺ γὰρ εἶ ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσι καὶ παρὰ σοῦ πάντες ἐπιζητοῦμεν βοήθειαν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... The Greek Liturgies. G. A. Swainson, p. 255–256.

f. 117v. Εὐαγγέλια ἐωθινά. Apart from the usual 11 readings, there are also readings for the Marian feasts and for Transfiguration.

f. 126. Μηνὶ Μαΐω εἰς κα' τῶν ἁγίων μεγάλων βασιλέων καὶ ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. Apostol and Gospel readings for the day.

f. 127. Μηνὶ Ιουλίῳ κ'. τοῦ ἁγίου προφήτου Ἡλιοῦ. Same.

f. 128. Κυριακῇ τῆς Ν'. Same.

f. 129. Ἐξοδιαστικόν, περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τῶν τεθνεώτων ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου.

Ἔρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὸν τόπον, οὗ ἀπέθανε, καὶ εὐλογεῖ καὶ εὐθὺς Τρι-
σάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, τροπάρια: Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγα-
θός... Μήτηρ ἁγία τοῦ ἀχράντου... καὶ μνημονεύει Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Καὶ
εὐθὺς ἐπαίρουσι τὸν νεκρὸν καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἄρχον-
ται οἱ ἱερεῖς τὸν ἄμωμον. All of *Kathisma* 17. After the second *stasis*: Εἰ μὲν ἐστὶ
μοναχὸς ὁ νεκρὸς, λέγει τὸ τροπάριον καὶ αἴτησιν, εἰ δ' οὖν, λέγει: Σὸς εἰμι
ἐγώ, σῶσόν με, ἦχος πλ. α'. Τὴν πολυτάραχον θάλασσαν τοῦ βίου διαδρα-
μῶν... Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεός... Καὶ εὐθὺς λέγει ὁ ἱερεὺς αἴτησιν μέσης,
καὶ εὐθὺς τὰ εὐλογητάρια *Goar*, p. 425. καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς κατὰ συνήθη
στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἦχος α'. Ποία τοῦ βίου τρυφή διαμένει λύπης ἀμέτο-
χος... Ἔργον, Σωτήρ μου, δεικνύς... Νέος Ἀδὰμ γεγωνὸς τοῦ Θεοῦ... Εἰς ἱε-
ρεῖς Ἐθου, Σωτήρ, ἐκλεκτοὺς λειτουργοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σου... Ἀμαρτω-
λῶν τὰς δεήσεις προσδεχομένη... Στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος α'. Σοῦ, Σῶτερ,
δεόμεθα τῆς σῆς κ.τ.α. *Goar*, p. 439. Οἴμοι, οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ μου, χωρι-
ζομένη ἐκ τοῦ σώματος... Ὡς ἄνθος μαραίνεται... Δεῦτε ἴδωμεν πάντες
θαῦμα ὑπὲρ νοῦν... Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς σὲ ἀνατίθημι Μήτηρ... Στιχη-
ρὰ, ἦχος β'. Ρύμην τοῦ θανάτου... κ.τ.λ. *Goar*, p. 440. Instead of the third
sticheron: Σῶσαι τὸ σὸν πλάσμα βουληθεῖς... Στιχηρὰ νεκρώσιμα β' ἤχου
Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα, ὅσα οὐχ ὑπάρχει || (p. 0477) μετὰ θάνατον...
Ἀνθρωποι, τί μάτην ταραττόμεθα, ὁ δρόμος βραχύς ἐστιν... Ῥευστός ὢν, ἄν-
θρωπε, τί μέγα φρονεῖς... Ἐν γυναιξίν ἁγία Θεοτόκε, Μήτηρ ἀνύμφευτε...
Στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος γ'. Δοξάζω τὸν σταυρόν σου... κ.τ.λ. *Goar*, p. 441.
Στιχηρὰ νεκρώσιμα δ' ἤχου: Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ προσπάθεια... Ἐπῆλθεν ὁ θά-
νατος, ὡς ἄρπαξ... Νῦν ἄπνουν σε βλέποντες θρηνοῦμεν... Στιχηρὰ, ἦχος δ'.
Ὅντως φοβερῶτατον... κ.τ.α. *Goar*, p. 441. Στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἦχος πλ. α'.
Οὐκ ἔστι τῶν ἐν τῷ βίῳ τερπνῶν οὐδὲ ἓν, ὃ οὐ παρασαλεύσεται... Ἰάσω τὴν
συντριβὴν μου, Σωτήρ, σαυτὸν κενώσας ὁ ὕψιστος... Καθεῖλες τὴν τοῦ θα-
νάτου ὀφρὺν τῷ σῶ πάθει, ἀναμάρτητε... Εἰς ἱερεῖς: Τὸ θεῖον καὶ ἀκατάλη-
πτον φῶς, Χριστέ, ἡ πάντων ἀνάστασις... Στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. α'.
Αἰγλή τοῦ σοῦ προσώπου, Χριστέ... *Goar*, p. 442. Στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἦχος
πλ. β'. Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις τῷ πλαστουργῶ σου γέγονε πρόσταγμα...
Ἄλγος τῷ Ἀδὰμ ἐχρημάτισεν ἡ τοῦ ξύλου ἀπόγευσις... Ἐτίμησας εἰκόνι σου
τὸ τῶν χειρῶν σου, Σῶτερ, πλαστούργημα... Μεταβολὴ τῶν θλιβομένων,
ἀπαλλαγὴ τῶν ἀσθενούντων... Στιχηρὰ, ἦχος πλ. β'. Ἐχὼν ἀκατάληπτον τὴν
εἰς ἡμᾶς εὐσπλαγχνίαν... κ.τ.α. *Goar*, p. 443 Στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἦχος βαρὺς:
Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν πλαστουργήσας κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον...

Λύει ἅπασαν λοιπὸν ὁ θάνατος, μετατεθεὶς ἐκ τοῦ Ἀδάμ, τὴν φύσιν ἡμῶν...
 Αναβλέψωμεν καὶ κατίδωμεν τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ... Στιχηρὰ προσό-
 μοια, ἦχος βαρῦς· Νενεκρωμένος ὠράθης ἐπὶ σταυροῦ... κ.τ.α. Goar, p. 443.
 Στιχηρὰ νεκρώσιμα· Θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι, ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον...
 ῥευστοὶ πῶς γεγόναμεν ἄφθαρτον εἰκόνα φορέσαντες... Ὡ ποῖον ποτήριον
 μένει τοῖς βροτοῖς ἀπαραίτητον, καὶ οὐδεὶς πρὸ τοῦ πιεῖν γινώσκει τὴν σκυ-
 θρωπότητα... Ἡ σκέπη σου, Θεοτόκε Παρθένε, ἰατρεῖον ὑπάρχει πνευματι-
 κόν... Στιχηρὰ, ἦχος πλ. δ'. Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας ἐλευθερίαν βαφαῖς...
 κ.τ.α. Goar, p. 444. Καὶ εὐθὺς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, εἶτα τὸ κοντάκιον, ἦχος
 πλ. δ'. Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ... Οἱ οἴκοι Αὐτὸς μόνος ὑπάρ-
 χεις ἀθάνατος... Goar, p. 444. Νουνεχῶς δυσωπῶ ἐπακούσατε· μετὰ πόνου
 γὰρ ταῦτα καὶ φθέγγομεν, δι' ἡμᾶς γὰρ τὸν θρηῖνον ἐποίησα... Ἀναστάντες
 οὖν πάντες συνάχθητε καὶ καθίσαντες, λόγον ἀκούσατε... Συγκαιόμεθα
 πάντες τοῖς δάκρυσιν, ὅταν ἴδωμεν λείψανον κείμενον... Τί πικρὰ τῶν θνη-
 σκόντων τὰ ῥήματα, ἅπερ φθέγγονται, ὅταν πορεύονται... Ἄρα ποῦ αἱ ψυ-
 χαὶ νῦν ὑπάγουσιν, ἄρα πῶς ἐν τῷ Ἄϊδι διάγουσιν... Συνοδεύσατε, φίλοι,
 τοῖς θνήσκουσι καὶ σπουδῆ πρὸς τὸ μνήμα προφθάσατε... Ἴδου δὴ θεωρῶ-
 μεν τὸν κείμενον, ἀλλ' ἡμῖν τοῦ λοιποῦ μὴ προκείμενον... Οὐδεὶς γὰρ τῶν
 ἐκεῖθεν ἀνέλυσεν, ἵνα εἴπῃ ὑμῖν, πῶς διάγουσιν... Ὑπά- || (p. 0478) γωμεν ὁδὸν
 τὴν αἰώνιον πρὸς τὸν μόνον Θεὸν τὸν ἀθάνατον... Τὰ γὰρ πάντα ἀφέντες,
 ὑπάγωμεν καὶ γυμνοὶ καὶ στυγνοὶ παριστάμεθα... Ὑπομνήσκω ἡμᾶς πρὸς
 τὸν Κύριον, ἀδελφοί μου καὶ τέκνα, καὶ φίλοι μου... Τί ταράττει ἀκαίρως,
 ὦ ἄνθρωπε, μία ὥρα καὶ πάντα παρέρχονται... Ἄν ἠλέησας, ἄνθρωπε, ἄν-
 θρωπον, αὐτὸς μέλλει ἐκεῖ ἐλεῆσαί σε... Πονηρὰ ἡ ὁδός, ἡ ἀπάγουσα, ἣν
 οὐδέποτε ὄντως ἐβάδισα, καὶ ἡ χώρα ἐκεῖνη ἀγνώριστος... Εἰ γὰρ χώραν ἐκ
 χώρας βαδίζοντες, ὀδηγούντων τινῶν καὶ δεόμεθα, τί ποιήσωμεν; Νεάνιδες,
 τοῦ λόγου ἀκούσατε καὶ μηκέτι κακῶς καλλωπίζεσθε... Οὐχ ὁρᾶτε τὸ πῶς
 διανεύομεν ἐν τοῖς μνήμασιν, ὅταν εἰσέλθωμεν, οὗτος ἐνὶ τοῦ δεινὰ ὀ ἐγγο-
 νος... Ὑλικῶν τῶν παθῶν οἱ προκείμενοι... Νεότης γὰρ καὶ κάλλος τοῦ σώμα-
 τος τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου μαραίνεται... Ὅταν ἄρχοντα ἴδωμεν θνήσκοντα,
 τότε μέγα μυστήριον βλέπομεν... Στρατιάς γὰρ ἰδὼν ὅπως ἐφριξεν ἑαυτὸν
 ταλανίζων καὶ ἔλεγε... Ἠσυχάσατε δὴ ἡσυχάσατε τῷ κειμένῳ λοιπὸν μὴ
 ὀχλήσετε... Ἐγὼ εἶδον νήπιον, θνήσκοντα καὶ ζῶν τῶν βροτῶν ἐταλάνι-
 σα... Ἄρα πόσοι ἐξαιφνης ἠρπάγησαν ἐξ αὐτῶν τῶν παστῶν ἐν τῷ μνήματι...
 Συγκαιόμεθα μόνον ἀκούοντες, ὅτι ἐνὶ ἐκεῖ φῶς αἰώνιον... Παναγία Παρθένε
 ἀνύμφευτε, ἡ τεκοῦσα τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον, δυσωπῶ ἱκετεύω καὶ δέομαι...
 Each *sticheron* is accompanied by the refrain Ἀλληλούια... Οἱ μακαρισμοὶ same
 as in Goar, p. 430, but with some *stichera* added. Προκείμενον, ἀπόστολος,
 εὐαγγέλιον. Goar, p. 430. Εἶπωμεν πάντες... Εἶθ' οὕτως γίνεται ὁ ἀσπασμός,
 ψαλλόντων τροπᾶριον, ἦχος β'. Δεῦτε τελευταῖον... Ποῖος χωρισμός... Πάν-
 τα τὰ τοῦ σώματός μου νῦν... Σήμερῶν τῶν ματαίων ἡ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπι-
 γείων τῆς πλάνης... Σήμερον ἡ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις πᾶσα τῆς

ματαιότητος... Μέγας ὁ κλαυθμός... Δεῦτε οἱ ἀπόγονοι Ἀδάμ... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ... Βλέποντες τὸν κείμενον νεκρόν... Σῶσαι τὸ σὸν πλάσμα βουληθεὶς τῆς οἰκονομίας τῷ ὄντι βαθὺ μυστήριον... Ὅτε ἐπὶ βήματος τοῦ σοῦ μέλλωμεν παρίστασθαι πάντες... Σῶσαι τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ... Δόξα, Ὁρῶντες με ἄφωνον... Καὶ νῦν, Μεταβολὴ τῶν θλιβομένων... Conf. Goar, p. 431–432. Τὸ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ εὐθὺς ἡ ἔκτενή, καὶ τὴν εὐχήν· Κύριε, Κύριε, τῶν θλιβομένων παραμυθία... Goar, p. 453. Εὐχὴ εἰς ἱερέα· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σοῦ τὸ ζῆν ἀθάνατον... Goar, p. 452. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Σὺ γὰρ εἶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 158. Τάξις γινομένη ἐπὶ τελευτήσαντος μοναχοῦ.

Μετὰ τὸ ἀποσπογγισθῆναι αὐτὸν καὶ κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐνταφιασθῆναι, τίθεται ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄπτουσι μανουάλια δ' μετὰ κη-
|| (p. 0479) ρῶν δύο, μόνον πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ τοῖς ποσί, καὶ κρούσας τὸ ξύλον ὁ ἐν τούτῳ τεταγμένος, συνάγονται οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἴστανται κατὰ τὴν τάξιν καὶ δίδονται αὐτοῖς κηρία, καὶ ἄπτουσι πάντες. Ὁ δὲ ἱερεὺς εἰσελθὼν εἰς τὸ βῆμα, φορένει στολὴν πορφυρᾶν καὶ θυμιάζει τὸ λείψανον σταυροειδῶς, ὡσαύτως καὶ τοὺς ἀδελφούς κατὰ τάξιν αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν καὶ εὐθὺς τροπάρια· Μνήσθητι, Κύριε... Δόξα καὶ νῦν, Μῆτερ ἀγία τοῦ ἀχράντου... Καὶ εὐθὺς Ὁ κατοικῶν ἐν βοθηεῖα... Καὶ πεπληρωμένου τοῦ ψαλμοῦ, Ἀλληλούια, εἰς ἦχον πλ. δ'. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Στίχος· Καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ... Στίχος· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Τροπάριον· Ὁ βυθῷ σοφίας... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ καὶ τεῖχος... Εἴθ' οὕτως ἄρχεται ὁ προεστῶς τὸν ἄμωμον... Καὶ ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸ Σὸς εἰμὶ ἐγώ, λέγει τροπάριον, ἦχος πλ. α'. Τὴν πολυτάραχον θάλασσαν... θεοτοκίον· Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ Μητέρα... Καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς αἰτησιν, καὶ εἴθ' οὕτως ἄρχεται πάλιν τὸ Σὸς εἰμὶ ἐγώ... Καὶ ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸ Φθέγξειτο ἡ γλῶσσα μου, λέγει στιχηρά, ἦχος πλ. α'. Ὅσιε πάτερ· Ὅταν καθήσας ἐπὶ θρόνου κρῖναι πᾶσαν πνοήν, ἐτάζων ἐνθυμήσεις καὶ λογισμοὺς καρδιῶν... Στίχος· Φθέγξειτο ἡ γλῶσσα. Ὁ κυριεύων καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων, Κύριος... After a few missing leaves, the text continues: Καὶ εὐθὺς τὰ εὐλογητάρια, ἦχος πλ. α'· εἶτα λέγει αἰτησιν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνος κοιμήσεως, ἀνέσεως... Ὑπὲρ τοῦ κοινωνὸν αὐτὸν γενέσθαι τῆς ἀλήκτου χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων... Ὑπὲρ τοῦ ἀπολαῦσαι αὐτὸν ἡχοῦ ἑορταζόντων ἀγγέλων χοροστασίαις... Ὑπὲρ τοῦ εἰσδεχθῆναι αὐτόν, ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός... Ὑπὲρ τοῦ μετασχεῖν αὐτόν τῆς ἐλλάμψεως τῆς μακαρίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν κατατάξῃ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν βασιλείαν... Στιχολογοῦμεν τὰ Πρὸς Κύριον, ἦχος πλ. α'. Ἀλληλούια α'. Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι με

ἐκέκραξα, καὶ εἰσήκουσέ μου. Ἀλληλούια... κ.τ.α. Στιχηρά, ἦχος πλ. α'. Ἡ αἰδίμμος φωνὴ τοῦ Θεοῦ Δαβίδ... Δόξα, Σὺ ἐπλασάς με, Κύριε, καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμὲ τὴν χειρὰ σου... Καὶ νῦν, Ἡ κεχαριτωμένῃ μεσίτευσον ταῖς δεήσεσι... Ἦχος β'. Ἀλληλούια β'. Ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου εἰς τὰ ὄρη κ.τ.λ. Τροπάριον, ἦχος β'. Τὸν τοῦ βίου τερπνά, τῷ πόθῳ σου, Κύριε, ἐγκαταλίποντα θερμῶς... Δόξα, Τὸν ὑπακούσαντα τῆς ἐντολῆς σου, Χριστέ, καὶ ἄραντα τὸν σταυρὸν σου... Καὶ νῦν, Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου... Ἦχος πλ. β'. Εὐφράνθη ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μου εἰς οἶκον Κυρίου... Ἀλληλούια γ' κ.τ.λ. Στιχηρά, **|| (p. 0480)** ἦχος πλ. β'. Πνευματικοὶ μου ἀδελφοὶ καὶ συνασκηταί, μὴ μου ἐπιλάθεσθε... Δόξα, Ἐπειδὴ πάντες πρὸς τὴν αὐτὴν ἐπειγόμεθα μονὴν καὶ τὸν αὐτὸν ὑποδυόμεθα λίθον... Καὶ νῦν, Τὸ ὄμμα τῆς καρδίας μου ἐκπέμπω πρὸς σέ, Δέσποινά... Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τῆς προαναπαυσαμένης ψυχῆς... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθθῆναι... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ οἶκισιν ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ πάντα διέπων τὰ ἐν τῇ γῇ ἐπίστασαι τὴν ἐργασίαν τοῦ τελευτήσαντος ἀδελφοῦ ἡμῶν... See above, p. 293. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν... Σὺ γὰρ ἡ ἀνάπαυσις... Καὶ ἄρχεται τοὺς ἀναβαθμοὺς, ἦχος πλ. β'. Goar, p. 440. Εἰ μὴ ὅτι Κύριος ἦ ἐν ἡμῖν οὐδεὶς ἡμῶν ἀντισχεῖν... Τοῖς ὁδοῦσιν αὐτῶν μὴ μου ληφθῆτω ἡ ψυχὴ, ὡς στρουθίον λόγε... A few leaves have been torn off. Νεκρωθῶμεν τῇ πίστει, σφιγγόμενοι οἱ τῷ σώματι ἀποταξάμενοι... Ἀλληλούια... Παναγία Παρθένε ἀνύμφευτε, ἡ τεκοῦσα τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον... Ὡς θεόνυμφος... Καὶ εὐθέως Οἱ μακαρισμοί, ἦχος β'. Goar, p. 445. Προκείμενον ἦχος β'. Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα. Ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ... Τέλος· ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· τοῦτο ἔστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με... Τέλος· Καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ... Εἶπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου... Ὅπως Κύριος ὁ Θεός... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Εὐχὴ εἰς ἱερέα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν... Goar, p. 452. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Σὺ γὰρ εἶ ἡ ἀνάστασις... Καὶ εὐθὺς γίνεται ὁ ἀσπασμός. Στιχηρά, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Δεῦτε, ἀδελφοὶ πνευματικοί, ἴδωμεν τὸ πέρας τοῦ βίου... Πάντες δυσωποῦμέν σε, Χριστέ, νῦν ἐν καταλύξει βοῶντες... Σοῦ τὸ τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐστὶ τὸ ἀπαραχώρητον τέλος... Ἐχων τὴν ἐλπίδα εἰς Θεὸν τὸν μονήρη βίον ποθήσας... Ἐένος γεγονῶς τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ φροντίδων... Σχῆμα μοναστῶν ἀναλαβῶν, μάκαρ, ἀδιστάκτω καρδίᾳ... Δόξα καὶ νῦν, Νεῦσον παρακλήσεσι, Χριστέ, ταῖς τῆς παναχράντου Μητρὸς σου... Τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν (see above) Εὐχὴ εἰς μοναχοὺς καὶ εἰς ἱερεῖς· Ὁ μέγας ἀρχιερεὺς καὶ δίκαιος, Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν μεθ' ἡμῶν σοι δουλεύσαντα

ἀδελφὸν καὶ ἱερέα, φιλάνθρωπε, τῆς ἐκεῖθεν ζωῆς κληρονόμον ἀνάδειξον, τῶν ἐντεῦθεν πλημμεληθέντων αὐτὸν λήθην ποιήσον, ὡς ἀμαρτίας ἐλεύθερος, καὶ ἡμῶν τὸν βίον ἐν εὐμενίᾳ διάγαγε, ἵνα σοὶ εὐχαρίστως ὑπηρετοῦντες, **|| (p. 0481)** τοῖς ἴτοιμασμένοις τοῖς σὲ θεραπεύουσιν ἐπιτύχωμεν, καὶ τῶν πενθούτων μνήσθητι, Κύριε, καὶ παρακάλεσον αὐτῶν τὴν καρδίαν καὶ παραμυθησάμενος ἐλέησον αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς, καὶ σῶσον ἐν τῇ σῇ ἐνδόξῳ βασιλείᾳ. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... κ.τ.λ. Καὶ εὐθὺς αἴρεται τὸ λείψανον ἐν τῷ τάφῳ, καὶ ψάλλομεν τὸ Ἅγιος ὁ Θεός... Ὁ δὲ ἱερεὺς σφραγίζει τὸν τάφον μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγει οὕτως· Αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου εἰς αἰῶνας· ὦδε κατοικήσω, ὅτι ἡρετισάμην αὐτήν. Καὶ ἄρχονται θάπτειν αὐτόν, ψάλλοντες τροπάρια, ἦχος γ'. Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας μου καὶ κατέλιπον τὸ λοιπόν... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα... Στίχος· Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει... Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Στίχος· Ἡ καρδία μου... Εἰς τὴν κατάπαυσίν σου, Κύριε... Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες... Σὺ εἶ ὁ Θεός, ὁ καταβάς εἰς Αἴδην... Δόξα καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος ἡ Θεὸν ἀσπύρωσ κυήσασα... Εἶτα, τεθέντος τοῦ νεκροῦ ἐν τῷ τάφῳ, λέγει τροπάριον· Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε, ὁ θάνατος νενέκρωται, καὶ ὁ Αἴδης ἐσκύλευται... Στιχηρά, ἦχος πλ. δ'. Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος... Στίχος· Κύριος ποιμαίνει με... Παντοκράτωρ ὕψιστε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου ἀνάπαυσον... Εἰς τόπον χλόης... Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις... Δόξα καὶ νῦν, Ἐγὼ, Παρθένε ἀγία Θεοτόκε, τὴν σκέπη σου... Εἶτα λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Εὐχὴ ἐπιτάφιος· Μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεός... *Goar*, p. 437. Εἶτα λέγει τροπάριον· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Μετὰ τῶν ἁγίων πάντων... Καὶ νῦν, Σὲ καὶ τείχος... Τὸ Κύριε ἐλέησον ρ' καὶ ποιοῦσι μετανοίας ιε' καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός.

f. 168. Ἀποστολο-εὐαγγέλια νεκρώσιμα.

f. 175. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, γινομένου ὑπὸ ἑπτὰ ἱερέων.

Ὅφειλε ὁ μέλλων ποιεῖν αὐτὸ προσκαλεῖσθαι ἀφ' ἑσπέρας οἱ ἱερεῖς καὶ ψάλλουσιν ἑσπερινόν. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, στιχηρά, ἦχος δ'. Ἀνάστησον, Κύριε, τὸν ἐν πλήθει ἀμαρτίας νόσῳ κατακείμενον δεινῶς... Δέξαι τὸν δούλόν σου, προσδραμόντα τῷ λιμένι πίστει... Εὐσπλαγχνε Κύριε παντοκράτωρ, ἐλέησας οἰκτεῖρον τὸν νοσοῦντα δεινῶς... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον. Εἰς τὸ καταξίωσον, στιχηρά· Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλεῖψαι τῶν ἐμῶν πταισμάτων, Κύριε... Τίς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων τῷ λιμένι τούτῳ οὐ διασώζεται... Πλῦνόν με τοῖς δάκρυσί μου, Σωτήρ... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον. Καὶ ἐὰν θέλεται, ψάλλεται καὶ παράκλησιν, λέγει· Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς... Ὁ Θεὸς Κύριος, Ἀλληλούια εἰς ἦχον πλ. β'· τροπάριον· Ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.λ. Καὶ εὐθὺς ὁ Ν' ὁ κανὼν, ἦχος β'. Πρὸς τὸ Βοηθὸς Βοηθὸς ἐν πειρασμοῖς, ἐν ταῖς ἀνάγκαις ῥύστης γενοῦ μοι... **|| (p. 0482)** Ἐν ἐλέει Σέ, Σῶτερ, θεραπευόμενον ἐπιγνόντες ἐλαίον ἰδοῦ... Ἐτερος κανὼν ᾠδῆ α' ἦχος δ'.

Θαλάσσης τὸ ἐρυθρόν. (see Goar, p. 332). Εἰς τοὺς αἶνους: Ἐδωκας χάριν... Βλέψον, ἀκατάληπτε, ἐξ οὐρανόθεν εὐσπλαγχνος... Χρίσει τοῦ ἐλαίου σου... Δόξα, Πρόσδεξαι, φιλάνθρωπε, τῶν ἰκετῶν σου τὴν δέησιν... Καὶ νῦν, Ὁμβρησόν μοι, Δέσποινα, τοῦ σοῦ ἐλέους τὰνάματα...⁴¹⁸ A few leaves are missing. Ψαλμός· Κύριος φωτισμός μου καὶ Σωτὴρ μου... Μακάριος ὁ συνιών ἐπὶ πτωχῶν καὶ πένητα ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾶ, ῥύσεται αὐτὸν ὁ Κύριος... Εἶτα τὸν Ν'. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός. Καὶ πληρωμένοι τοῦ πενητηκοστοῦ, λέγει ὁ προεστῶς τὴν αἴτησιν ταύτην· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαιον τοῦτο... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι ἐπὶ τὸ ἔλαιον τοῦτο τὴν καθαρτικὴν τῆς ὁμοουσίου Τριάδος ἐνέργειαν... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτοῦ τὸ ἔλαιον τοῦτο πρὸς καθαρισμόν ψυχῶν καὶ σωμάτων. Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι τοὺς ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ χριστομένους, ὡς τοὺς φωστῆρας τοῦ οὐρανοῦ, μὴ ἔχοντας σπῖλον ἢ ῥυτίδα... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνος καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτοῦ πᾶν ἀμάρτημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον. Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι πρέπει... Καὶ πληρωμένης τῆς αἰτήσεως, λέγουσι τὴν εὐχὴν ταύτην καθ' ἑξῆς οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς, βάλλοντος ἐκάστου ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ἰώμενος...⁴¹⁹ Goar, p. 235. A few leaves torn off. End of the reading from the Gospel of Luke: Νομικός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ... Goar, p. 337. Εἰπώμεν πάντες... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα, ἀγαθὲ καὶ φιλάνθρωπε, ἐπίδρα καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν αἴτησιν καὶ ἐπίσκεψαι καὶ ἴασαι τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνος ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτὸν ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἀσθενείας καὶ ὑγίαν καὶ σωτηρίαν... Κύριε ἐλέησον β'. Ὅτι ἐλεήμων... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ φυλάσσων τὴν **|| (p. 0483)** διαθήκην σου καὶ διδοὺς τὸ ἔλεός σου τοῖς ἀγαπῶσί σε καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου Παιδὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ... Goar, p. 337. Καὶ ἄπτει τὸ ἀπτρότουβον αὐτοῦ καὶ μεθίσταται, λέγων ἐκ τρίτου· Εἰσάκουσον, Κύριε. Εἰσάκουσον Δέσποτα. Εἰσάκουσον, Ἄγιε. Εἶτα εἰσέρχεται ὁ β' ἱερεὺς λέγει μετὰ πάντων τὰ τροπάρια ταῦτα, ἦχος β'. Ἐλέησόν με, εἶπεν ὁ Δαβὶδ, καὶ γὰρ σοὶ κράζω ἡμαρτον, Σωτὴρ... Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, ἐλέησόν με ἐπὶ δυσὶν ὁ Δαβὶδ ἀμαρτήμασιν

⁴¹⁸ Athos, Pantokr. 149: Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ ἀρχόμεθα ψαλμὸν C'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ... Ἐλεον καὶ κρίσιν... Κύριος φωτισμός μου καὶ Σωτὴρ μου.

⁴¹⁹ Εἶτα ἀρχεται ὁ προεστῶς κάθισμα κατανοητικόν· Τὸ βῆμά σου τὸ φρικτόν... Ἀγκάλας πατρικᾶς... Μητέρα σε Θεοῦ... καὶ εὐθὺς ἀρχεται α' λέγει προκειμένον, ἦχος α'. Γένοιτο, Κύριε... Καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου (Goar, p. 337) Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, νομικός τις... Ibid.

ἐθρήνει... Κύριε, μὴ παρίδης με δεόμενον ἀντιλήψεως καὶ βοηθείας... Προκείμενον β'. Ἰσχύς μου καὶ ὑμνησίς μου... Στίχος· Παιδεύων ἐπαίδευσέ με... Ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους... Εὐαγγέλιον. See *Βογοσλужение*, Appendix, p. 124. Εἴπωμεν πάντες. Two leaves missing. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον. Goar, p. 340. Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, ὁ ὑπὸ πάσης κτίσεως προσκυνούμενος... καὶ ἴασαι αὐτὸν ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου πρεσβείαις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν τιμίων ἀρχαγγέλων καὶ πασῶν τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Παντελεήμονος καὶ Ἐρμολάου, Σαμφῶν καὶ Διομήδους, Μωκίου καὶ Θαλελέου, Τύχωνος καὶ Ἰωάννου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου... Conf. *Εὐχολ.* Goar, p. 331 and *Βογοσλужение*, Appendix, p. 112 Καὶ ἄψας τὸ ἀπτρότουβον ὑποχωρεῖ, λέγων· Εἰσάκουσον, Κύριε κ.τ.λ. See *Βογοσλужение*, Appendix, p. 130. Καὶ ἄρχεται ὁ δ' ἱερεὺς, λέγων τροπάρια, ἦχος δ'. Τὴν ταπεινὴ μου ψυχὴν ἐπίσκεψαι, Κύριε... Διαπλέων τὸ πέλαγος τῆς παρουσίας ζωῆς... Τῇ Θεοτόκῃ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν, ἁμαρτωλοὶ καὶ ταπεινοί... Προκείμενον, ἦχος δ'. Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, Στίχος· Μακάριος ὁ συνιών... Πρὸς Κορινθίους. Goar, p. 342. Εὐαγγέλιον... Ibid. p. 343. Εἴπωμεν πάντες κ.τ.α. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας καὶ ἰσχυρὸς, ὁ πολὺς ἐν ἐλέει... Ὅπως μετασχόντες τῆς σῆς φιλανθρωπίας δοξάσωμεν τὴν σὴν ἀγαθότητα πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου and so on, as in the preceding prayer, but without listing the saints' names. *Βογοσλужение*, Appendix, p. 130n.3. Καὶ ἄψας τὸ ἀπτρότουβον ὑποχωρεῖ, λέγων· Εἰσάκουσον, Κύριε. Εἰσάκουσον, Δέσποτα. Εἰσάκουσον, Ἄγιε. Καὶ ἄρχεται ε' ἱερεὺς μετὰ πάντων τροπαρίων, ἦχος πλ. α'. Κριτοῦ καθεζομένου καὶ ἀγγέλων ἐστῶτων... Ἐν κλίνῃ κατακείμενος ἁμαρτημάτων πολλῶν... Τὴν ταχεῖαν σου σκέπην καὶ τὴν βοήθειαν... Προκείμενον· Σύ, Κύριε, φυλάξαις ἡμᾶς. Στίχος· Σῶσον, Κύριε. Ἀπόστολος πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, ὁ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ... Τέλος· Ἴνα ἐν τοῖς ἑ (p. 0484) περιπατήσωμεν. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον.⁴²⁰ Goar, p. 142. One leaf missing. Ἀπόστολος C' πρὸς Θεσσαλονικεῖς... Goar, p. 344. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον.⁴²¹ Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ... Τέλος· Καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον. Εἴπωμεν πάντες κ.τ.λ., as above. Τοῦ Κυρίου

⁴²⁰ Εἴπωμεν πάντες... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι σοῦ δεόμεθα, ἀγαθέ... Ὅτι ἐλεήμων. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ καθημένος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ καὶ ἐπιβλέπων ἀβύσσους... *Βογοσλужение*, Appendix, p. 114. Καὶ ἄψας τὸ ἀπτρότουβον ὑποχωρεῖ, λέγων· Εἰσάκουσον, Κύριε. Εἰσάκουσον, Δέσποτα. Εἰσάκουσον, Ἄγιε. Καὶ ἄρχεται ὁ C' ἱερεὺς τροπάριον· Ἐλέησον ἡμᾶς... Κύριε ἐλέησον... Τῆς εὐσπλαχνίας...

⁴²¹ Λουκᾶν.

δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντα οἰκονομῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ... *Богослужение*, Appendix, p. 132n.3. Καὶ ἄπτει τὸ ἀπτρότουβον, ὑποχωρεῖ, λέγων· Εἰσάκουσον, Κύριε etc. Καὶ εἰσέρχεται ὁ ζ' ἱερεὺς, λέγων τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Ὄμματι εὐσπλάγχνω, Κύριε, ἴδε τὴν ἐμὴν ταπεινώσιν... Ὡς τοῦ κριτοῦ παρόντος μερίμνησον, ψυχὴ, καὶ τῆς φρικτῆς ἡμέρας τὴν ὥραν ἐννοοῦ... Σὲ καὶ τείχος καὶ λιμένα ἔχομεν... Προκείμενον· Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον... Στίχος· Ἡ σωτηρία σου, ὁ Θεός, ἀντελάβετο... Πρὸς Γαλάτας. *Goar*, p. 343. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον. *Ibid.* p. 341. Εἴπωμεν πάντες κ.τ.λ. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας εἰσελθεῖν ἐπὶ οἰκίαν Ζακχαίου καὶ εἰπῶν· σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, Αὐτός, φιλάνθρωπε Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, κατάπεμψον τὸ ἔλεός σου ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ προσκαλεσαμένου τὴν ἐνδοξοτάτην καὶ ἱερὰν θυσίαν ἡμῶν καὶ ἐπὶ τὸ ἅγιον ἔλαιον τοῦτο προῖστάμενον καὶ ἀναφερόμενον εἰς ὀλοκάρπωσιν τοῦ θυσιαστηρίου σου. Naί, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπάκουσον ἡμῶν, ὡς ἐπήκουσας Ζακχαίου τοῦ πενιχροῦ ἀνθρώπου καὶ εὐλόγησον τοῦτο τὸ ἔλαιον καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ χριομένοις, δὸς πίστιν ἄμετρον καὶ εὐλογίαν ἀδιάλειπτον, ἵνα εὐαρεστήσωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις τῆς παννυμνήτου καὶ παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῶν etc., as above. Καὶ ἄψας ἀπτρότουβον ὑποχωρεῖ. Εἴθ' οὕτως φέρουσι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τίθησιν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀσθενούντος, καὶ κρατοῦσιν αὐτὸ οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς ταῖς δεξιαῖς αὐτῶν χερσὶ, καὶ λέγει ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων εἰς ἐπήκοον πάντων. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Βασιλεῦ, ἄγιε, εὐσπλαγχνε καὶ πολυέλεε. *Богослужение*, Appendix, p. 133. Εὐχὴ ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος, ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν... *Goar*, p. 342. Εὐχὴ ἑτέρα· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸς ἰατρός τῶν ψυχῶν... p. 343. Καὶ οὕτως ἅπαντες οἱ ἱερεῖς || (p. 0485) ἀλείφουσι τὸν ἄρρωστον ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου εἰς ἕκαστος ἱερεὺς, λέγων καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην· Πάτερ ἄγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... *Богослужение*, Appendix, p. 111, but without mentioning Emperor John and enumerating the saints' names. Καὶ μετὰ τὸ ἀλεῖψαι τὸν νοσοῦντα, οἱ ἱερεῖς δοξάζουν· Πηγὴ ἰαμάτων... θεοτοκίον, Καὶ νῦν, Νεῦσον παρακλήσεσι... Καὶ εὐθὺς μετὰ τὸ ἀλεῖψαι πάντας τοὺς περιευρεθέντας, λέγει ἐκτενὴν ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων ἐπάνω τοῦ ἀσθενούντος συνήθως, εἶτα λέγει τὴν κατήχησιν ταύτην εἰς ἐπήκοον πάντων· Βλέπε, ἀδελφέ, τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς σου ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι, μὴ προσκρούσης...⁴²² *Богослужение*, Appendix, p. 136, as in MS 498. Τὴν τιμιωτέρα, καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Ὁ τοίνυν ποιήσας τὸ ἅγιον ἔλαιον οὔτε λούεται, οὔτε κρεωφαγεῖ μέχρι συμπληρώσεως ἡμερῶν ἑπτὰ.

⁴²² After the prayer: Ὁ τοίνυν ποιήσας τὸ ἅγιον ἔλαιον οὔτε λούεται, οὔτε κρεωφαγεῖ μέχρι συμπληρώσεως ἡμερῶν ἑπτὰ, καὶ συγχωρεῖται παρὰ πάντων καὶ συγχωρούμενος.

f. 192v. Εὐχή συγχωρητική ἀπὸ πατρὸς πνευματικοῦ, κειμένη ἢ δεξιὰ χειρὸς ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐξομολογουμένου.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Ὑιὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ. Goar, p. 536.

f. 194v. Εἰς εὐχέλαιον ἕτερος κανών. Ὡς ἐν ἠπειρῷ. Ἐν οὐρανίοις θαλάμοις διηνεκῶς... p. 426. Here the text breaks off.

0485 [Athos, Pantokrator, 149]

LXV. Εὐχολόγιον, Athos, Pantokrator, MS 149, in 4°, copied in a clear cursive hand, s. XV. The text begins with the litany for Great Vespers, which is similar to the one currently used, except that throughout the text the vespereal prayers are intercalated with the litanies.

f. 4. Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς τὸν μέγαν ἑσπερινὸν τῶν ἑορταζομένων ἀγίων.

Ἐν πρώτοις ἐνδύεται ὁ ἱερεὺς ἐπιτραχήλιον καὶ τὴν ζώνην, ἐπάνω δὲ αὐτοῦ ἐνδύεται τὸ φελώνιον καὶ, λαβὼν τὸ θυμιατόν, ἴσταται ἐνώπιον τῆς ἀγίας τραπέζης καὶ θυμιά τὴν ἀγίαν τράπεζαν καὶ ὅλον τὸ ἱερατεῖον, λέγων μυστικῶς καθ' ἑαυτὸν τὸ Εὐλογητὸς ὁ Θεός, εἶτα ἐξέρχεται ἔξω ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων πυλῶν καὶ θυμιά τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ τὸν ἅγιον ναὸν ὅλον, καὶ πάντας τοὺς παρεστῶτας ἐκεῖσε, προπορευομένου τοῦ διακόνου μετὰ μανουαλίου καὶ λαμπάδος ἀπτομένης, ἐκφωνεῖ καὶ τὸ **Κε- || (p. 0486)** λεύσατε ὁ διάκονος. Ὅταν δὲ πάλιν εἰσέλθῃ καὶ πλησιάσῃ ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων πυλῶν τοῦ θυσιαστηρίου, λέγει μεγαλοφώνως· Δόξα τῇ ἀγίᾳ. Καὶ ἄρχεται ὁ πρῶτος χορὸς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, ὡσαύτως καὶ ὁ δεύτερος χορὸς τὸ αὐτό, καὶ τρισσεύομεν τοῦτο μετὰ μέλους ἡσύχως. Ὁ δὲ ἱερεὺς, εἰσελθὼν ἔνδον ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ἴσταται ἐνώπιον τῆς ἀγίας τραπέζης, ἀσκεπῆς ὢν, εὐχεταὶ καθ' ἑαυτὸν τὰς εὐχὰς ταύτας, ποίημα Γερμανοῦ, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, εἰς ἑορταζομένους ἀγίους· Οἱ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας τῇ θεωρίᾳ τῆς ἐν τῇ κτίσει μεγαλοουργίας ἐντροφήσαντες. See above, p. 13 with notes 1–2. Εὐχή β'. Σὲ τὸ αἶδιον καὶ ἀνέσπερον φῶς. See above, p. 14 with notes 3–4. Εὐχή ἑτέρα γ'. Ὁ τὴν ἄπντον καὶ ἀκατάπαυστον δοξολογίαν. See above, p. 14. Εὐχή εἰσόδου· Τὴν εἴσοδον ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός, πρὸς τὸ ἱλαστήριόν σου ῥύπου παντὸς ἀπηλλαγμένην ἀναδειχθῆναι παρὰ σοῦ εὐδόκησον, ἑρραντισμένοι τὰς καρδίας ἡμῶν ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, ἀξιώσον τὴν εὐχὴν ἡμῶν ἀνελθεῖν ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου, πρεσβεΐαις τῆς παναχράντου σου Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου. Ὅτι πρέπει σοι... The rest is Great Vespers in its usual form.

f. 10v. Εὐχή εἰς κόλυβα ἀγίων.

f. 11. Εὐχαὶ ἐωθιναὶ ια'. Goar, p. 39–42, but without Prayer 9.

f. 20. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ. The *troparia* are accompanied by a refrain Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς.

f. 29v. Ἀκολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ τῶν Φώτων.

f. 39. Κυριακὴ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς.

f. 53. Εὐχὴ ἐπὶ καμίνου ἀσβέστου.

f. 53v. Εὐχαί, λεγόμεναι εἰς γυναῖκα, ὅταν γεννήσῃ παιδίον.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ, τροπάριον τῆς ἡμέρας καὶ θεοτοκίον. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεός, ὁ πλάστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων. *Богослужение*, Appendix, p. 3–4. Εὐχὴ ἑτέρα· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας συγχωρήσας τὰ πταίσματα καὶ κατελθὼν ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθῆναι καταξιώσας ἐκ τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας... Athos, Konstam. 19, s. XV. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. Goar, p. 261. Εὐχὴ λεγομένη εἰς τὰς εὐρεθούσας γυναῖκας τῆ ὥρᾳ τῆς γεννήσεως. See above, p. 455. Εὐχὴ τῆς μαίας (two) See *ibid.* Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ὅλας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πα- || (p. 0487) ραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, παραγενοῦ καὶ ἐπὶ τὰς δούλας σου, καὶ καθάρισον αὐτὰς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ καταξίωσον ἀκατακρίτως ἄπτεσθαι παντὸς ἔργου. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἀγιασμός... Τὴν τιμιωτέραν καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 61. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρα τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. See above, p. 455. After the second prayer: Εὐχὴ τῆς μαίας τῆς ὀκτωήμερου καθάρσεως· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἀληθινὸς ἄρτος τῆς ζωῆς ἡμῶν Goar, p. 264. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 64. Εὐχὴ εἰς γυναῖκα τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς γεννήσεως αὐτῆς.

Ἀπέρχεται ἡ γυνὴ λελουμένη μετὰ τοῦ παιδίου αὐτῆς καὶ εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, Τρισάγιον, τροπάριον τῆς ἡμέρας. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν. Goar, p. 267; *Богослужение*, Appendix, p. 8. Εὐχὴ τῆς γυναικὸς προσαγωγῆς, μὴ παρόντος τοῦ παιδίου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 267, but with some small omissions. Καὶ εἰ μὲν ἐστὶ τὸ παιδίον ἀβάπτιστον, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς οὕτως, ὡς τῆ ὀγδὴ ἡμέρα· λαβὼν τὸ παιδίον ὁ ἱερεὺς εἰσέρχεται ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων εἰκόνων, λέγει τροπάριον· Χαῖρε κεχαριτωμένη, εἶτα χριεὶ αὐτὸν ἅγιον ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας τῆς εἰκόνας, εἶτα ἐπιδίδοται τὸ παιδίον τῇ μητρὶ αὐτοῦ, λέγει τὴν εὐχήν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις. Goar, p. 267.

f. 65v. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. See above, p. 456. Καὶ μετὰ τὸ βαπτίσει αὐτὸν λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου μύρου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Παντοδύναμε, παντοκράτωρ, ὁ Πατήρ... Καὶ λαβὼν μύρον, χρίει τὸν βαπτισθέντα ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῶν δύο ὤτων, καὶ τῶν χειρῶν, καὶ τῶν γονάτων, λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς. Εἰς τὰ ὦτα· Εἰς ἀκοὴν πίστεως Πνεύματος ἁγίου. Εἰς τὰς χεῖρας· Εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. Εἰς τὰ γόνατα· Τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ μετὰ τὸ μυρῶσαι ὅλον τὸ σῶμα, ἐνδύεται τὸν χιτῶνα, καλέων τροπᾶριον, ἦχον πλ. δ'. Χιτῶνα μοι... Εἶτα τὰ σταυρία Εἰς τὸ ἀ' σταύρωμα λέγει τροπᾶριον· Τῷ σταυρῷ See above, p. 458. Εἰς τὸ β' σταύρωμα, λέγει τροπᾶριον· εἰρμός ἀπὸ τοῦ σταυροῦ· Σταυρὸν χαράξας Μωϋσῆς... Εἰς τὴν ζώνην αὐτοῦ, λέγων· Περιζώννυται ὁ δούλος. See above, p. 458. Εὐλογητὸς εἶ, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν Goar, p. 290. Ὁ λύτρωσιν ἀμαρτιῶν... p. 303. Οἱ ἐνδυσάμενοι... p. 304. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε... p. 306. || (p. 0488)

f. 81. Εὐχή εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι τὸ παιδίον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τῆ εἰκόνι σὴ τιμήσας τὸν ἄνθρωπον... p. 306. Εἰρήνη πᾶσι. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεός... Ibidem. Καὶ εὐθὺς λαβὼν ὁ ἱερεὺς θυμιατόν, βάλλων θυμίαμα, γυρίζουν τὴν κολυμβήθραν γύρους τρεῖς ἅμα τῷ ἀναδόχῳ σὺν τῷ νεοφωτίστῳ, ψάλλοντες καὶ τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν γ'. Εἶτα λαβὼν τὸ παιδίον ὁ ἱερεὺς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀναδόχου καὶ λαβὼν ὕδωρ ἐκ τῆς κολυμβήθρας, ἀπονίπτων τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου, λέγει· Ἐδικαιώθης, ἐφωτίσθης, ἠγιασθης, ἀπελούσω, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 82. Ἀκολουθία εἰς παρθενικὴν μνηστείαν. Ἀρχὴ τοῦ ἄρραβῶνος. Εἰσέρχονται ἢ τε νύμφη καὶ ὁ νυμφίος, καὶ ἐρωτᾷ αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς, ἐὰν θέλῃ ἢ νύμφη τὸν νυμφίον, ὁμοίως καὶ ὁ νυμφίος τὴν νύμφην, καὶ ὁμολογήσαντες ἐκουσίως, εὐλογεῖ αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς καὶ ἄρχεται Τρισάγιον, καὶ λέγει ἀπολυτίκιον καὶ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, καὶ ἄρχεται τὰς εὐχὰς· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀποστείλας τὴν ἀλήθειάν σου... See above, p. 459–460. The litany is followed by a prayer: Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πάσης κτίσεως. Goar, p. 315. Καὶ ἄρας τὰ δακτυλίδια ὁ ἱερεὺς ἐπιδίδει τῷ μὲν ἀνδρὶ τὸ χρυσοῦν, τῇ δὲ γυναικὶ τὸ ἀργυροῦν, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς, ποιῶν σταυρὸν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τοῦ ἀνδρός· Ἀρραβωνίζεται καὶ μνηστειάζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ὁμοίως καὶ τῇ γυναικί. Εἶτα ἀλλάσσουν αὐτὰ φορὰς γ' ὁμοίως καὶ τοὺς ἄρτους καὶ τοὺς κηρούς, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα... Goar, p. 311. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων... Ibidem. Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 85. Εἰ δὲ βούλονται ἐνταῦθα στεφανωθῆναι, εἰσέρχονται μέσον τοῦ ναοῦ μετὰ λαμπάδων, ψάλλοντες ψαλμὸν ρκζ'. Μακάριοι πάντες... Εἶτα τίθενται ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ στέφανα δύο, καὶ ποτήριον, πλήρες οἴνου, εἶτα

λέγει τὰ διακονικὰ ταῦτα· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ τῆσδε καὶ τῆς ἐν Χριστῶ συζεύξεως αὐτῶν... Ὑπὲρ τῶν νῦν συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας... Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι αὐτοῖς χάριν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς δωρησῆται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ... Goar, p. 317. Εὐλογητὸς εἶ, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγός. See above, p. 461–466 to the end of the text. || (p. 0489)

f. 96. Εὐχή ἐπὶ διγαμίας.

Ζήτηι τὰς διακονίας τοῦ ἀρραβῶνος. Εἰ μὴ μόνον ἐὰν ἔστι παρθένος ἢ ὁ ἀνὴρ, ἢ ἡ γυνή, λέγει τὴν εὐχὴν τῶν στεφάνων διὰ τὸν παρθένον ἢ τὴν παρθένον, τὸν δὲ χῆρον ἢ τὴν χήραν οὐχί· διατὶ ἓνα καὶ μόνον στέφανον ἐποίησεν ὁ Κύριος τοῖς μονογάμοις, οὐχὶ δύο. Εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην τῆς διγαμίας. Εὐχή τῶν διγαμιῶν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Ἀβραάμ φίλον καλέσας. See Jerusalem, Holy Sepulchre 68, s. XV. There are also canonical instructions about a second marriage, one by Timothy of Alexandria and two by Niketas of Heraclea.

f. 97v. Ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν. See above, p. 466–467. Desinit Τῶ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης, καὶ γίνεται ἀπόλυσις, καὶ ἀσπάζονται τὸ ἅγιον εὐάγγελιον καὶ ἀλλήλους καὶ ἀπέρχονται.

f. 100. Ἀκολουθία, γινομένη ἐὰν συμβῆ ἔμπεσεῖν προσφάτως.

f. 103. Εὐχή ἐπὶ καθαρισμοῦ ὕδατος.

f. 103v. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων. Goar, p. 534.

f. 104. Εὐχή ἐπὶ παντὸς εἴδους μιανθέντος. p. 483.

f. 105. Εὐχή ἐπὶ τεκνοποιητῶν. See above, p. 468–470.

f. 107. Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴκου ἀποκτιζομένου.

f. 108. Εὐχή εἰς ἀπαρχὴν σπόρου. See above, p. 470.

f. 108v. Εὐχή ἐπὶ θέρους. Goar, p. 524.

f. 109. Εὐχή εἰς ἄλωνα. See above, p. 470–471, but with a third prayer Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ κύκλον εὐλογήσας...

f. 110v. Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἄμπελον. p. 551.

f. 111. Εὐχή ἐπὶ τρύγους ἀμπέλου. p. 552.

f. 111v. Εὐχή ἐπὶ ὑψώσεως σταυροῦ. See above, p. 471.

— Εὐχή σεισμοῦ. p. 623.

- f. 113. Εἰς λιτὴν φόβου. p. 636.
 — Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας. p. 613
- f. 116. Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴνου. See above, p. 471.
- f. 116. Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς, ὅταν μεταλαμβάνῃ ὁ λαός.
- f. 117. Εὐχή συγχωρητικὴ ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς.
- f. 118. Εὐχή ἐξομολογουμένων.
- f. 118v. Εὐχή, λεγομένη εἰς οἶκον, ὅταν συνεπάσῃ ἄνθρωπος.
- f. 120. Εὐχή ἐπὶ προπετῶς ὀμνούντων. p. 534.
- f. 120v. Εὐχή εἰς τὸ κατασπάσαι πλοῖον ἐν τῇ θαλάσσει.
- f. 122v. Εὐχή ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. p. 581. || (p. 0490)
- f. 123. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας. p. 485.
- f. 124. Εὐχή μετὰ τοῦ ἀρίστου. See above, p. 472.
 — Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν ἀριστᾶν. p. 569.
- f. 124v. Εὐχή ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς.
 — Εἰς πᾶν σκεῦος μιανθέν.
- f. 125. Εὐχή εἰς τὰς σταφυλάς. See above, p. 471.
- f. 126. Ἀπόστολοι καὶ εὐαγγέλια τῆς ἑβδομάδος and for various occasions.
- f. 143v. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ια΄.
- f. 154. Ἀκολουθία ἀγίου ἐλαίου. See above, p. 481–485 and notes.
- f. 193. Ἀκολουθία μεγάλου Ἡλιοῦ.

At the end of the MS, some later additions: Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχὼ μετὰ μ' ἡμέρας, Εὐχή εἰς ποιμνην κτηνῶν and others.

0490 [Athos, Konstamonitou, 19 (20)]

LXVI. *Euchologion*, Athos, Konstamonitou, 19 (20), in 16°, 202 ff., copied in a clear cursive hand, s. XV. Damaged by moisture and rendered illegible in many places.

f. 1. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 14. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 29v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Εὐχή, ὅταν προτίθωνται [sic] τὰ προηγιασμένα· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν,⁴²³ ὁ ὑποδείξας ἡμῖν τὸ μέγα τοῦτο τῆς σωτηρίας μυστήριον, Σὺ ἰκάνωσον ἡμᾶς προσφέρειν⁴²⁴ σοι θυσίαν⁴²⁵ προηγιασμένην εἰς δόξαν καὶ αἶνον⁴²⁶ τοῦ Χριστοῦ σου. Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται τὸ παντίμιον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ Conf. Εὐχολ. Goar, p. 169 and above, p. 393. Καὶ μετὰ τὸ ἐπικαλύψαι τὰ ἅγια, ἐξελθὼν ἄρχεται τῆς λειτουργίας τῶν προηγιασμένων ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ εὐθὺς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ ὁ ἱερεὺς ἄρχεται τὰς ὑπετεταγμένας εὐχάς· Κύριε οἰκτίρωμεν καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε. Goar, p. 163. Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι. Εὐχή ἀντιφώνου β'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης ἡμᾶς... Goar, p. 163. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Εὐχή ἀντιφώνου γ'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν. Goar, p. 163. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός. Ἐσπέρας καὶ πρωῒ καὶ μεσημβρίας. Goar, p. 164. Λέγει ὁ διάκονος· ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν κ.τ.λ. ... || (p. 0491) Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι... Καὶ ψαλλομένου τοῦ Κύριε ἐκέκραξα καὶ τῶν στιχηρῶν, ἐξέρχεται ὁ διάκονος καὶ θυμιᾷ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸν λαὸν καὶ ὑποστραφεῖς ἐπάνω, ψάλλεται τὸ θεοτοκίον, λαμβάνει τὸ πυρίον καὶ ἐξέρχεται ἔμπροσθεν τοῦ ἱερέως πρὸς τὸ εἰσοδεῦσαι. Εἰ δὲ καὶ τύχει μνήμη ἀγίου ἢ μνημονεύοντος, αἶρει καὶ τὸ εὐαγγέλιον. Εὐχή τῆς εἰσόδου, ἣν λέγει κεκυφῶς ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα καὶ στρατιάς ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων εἰς λειτουργίαν τῆς σῆς δόξης, ποιήσον σὺν τῇ εἰσόδῳ ἡμῶν εἰσοδὸν ἀγίων ἀγγέλων γενέσθαι συλλειτουργούντων ἡμῖν καὶ συνοδοξολογούντων τὴν σὴν ἀγαθότητα. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα. Καὶ ἀνισταμένου αὐτοῦ, λέγει ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ λαός· Φῶς ἰλαρόν. Εἶτα δίδεται· Σοφία, καὶ λέγονται τὰ ἀναγνώσματα. Εἰς δὲ τὸ προκειμένον τῆς Παροιμίας, ἄψας κηρὸν ὁ διάκονος καὶ λαβὼν τὸ πυρίον, ἐξέρχεται ἔμπροσθεν τοῦ ἱερέως, λέγων· Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν. Εἶτα κατευθυνθήτω καὶ εὐθὺς ἀπόστολος χωρὶς προκειμένου, εἴπερ ἔστι μνημονεύων, τὸ ἀλληλουάριον, τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὴν ἐκτενήν, εἰ δ'οὐκ ἔστι ἀπὸ τοῦ Κατευθυνθήτω, λέγει ὁ διάκονος· Εἴπωμεν πάντες etc. Goar, p. 165–168.

f. 36v. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Ten prayers.

f. 39v. Εὐχαὶ τοῦ ὄρθρου. 12 prayers.

⁴²³ MS in Archim. Antonin's collection, s. XV: ὁ Θεὸς ἡμῶν omitted.

⁴²⁴ προσενέγκαι.

⁴²⁵ adds εὐπρόσδεκτον.

⁴²⁶ ἔπαινον.

f. 44. Ακολουθία τοῦ βαπτίσματος. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδὴ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως.

Ὅφείλει ποιῆσαι οὕτως· ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἐμφυσησάτω εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ σταυροειδῶς γ' ὁμοίως καὶ κατασφραγίσαι μετὰ τῆς χειρὸς γ' καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν. *Бого-служение*, Appendix, p. 7.

f. 45. Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχῶνα.⁴²⁷

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον, ἤχος α'. Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε, χαρὰν ἐμήνυσε πάση τῇ οἰκουμένῃ... εἶτα Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ Εὐᾷ συγχωρήσας τῆ παραβάσει αὐτῶν, κατελθὼν ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθείς ἐκ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας διὰ τὴν ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν σωτηρίαν, ὁ γινώσκων τὸ ἀσθενὲς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, συγχώρησον καὶ τὴν δούλην σου ἢ δεῖνα, τὴν τέξασαν τὸ παιδίον διὰ τοῦ ἐλέους τῆς σῆς χρηστότητος· σὺ γὰρ εἶπας, Κύριε· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ κατακυριεύσατε τὴν γῆν, διὰ τούτου καὶ ἡμεῖς οἱ δούλοί σου θαρροῦντες δεόμεθα τῆς φιλανθρωπίας σου τῆς ἀνεξικάκου φόβῳ βοῶμεν· **|| (p. 0492)** ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν τῶν καταδίκων, καὶ συγχώρησον τὴν δούλην σου ἢ δεῖνα καὶ παντὸς τοῦ οἴκου, ἐν ᾧ ἐγεννήθη τὸ παρὸν νήπιον, καὶ εἴ τι ἀμάρτημα ἐπράχθη ἐν αὐτῇ τῇ λεχούσῃ, ὡς ἀγαθὸς Θεὸς καὶ φιλάνθρωπος, συγχώρησον καὶ τῶν ἀψαμένων, ὅτι σὺ μόνος ἔχεις ἐξουσίαν ἀφιέναι ἀμαρτίας, πρεσβείαις τῆς παναχράντου σου Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Ἐτέρα εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν καὶ νοερὰν δημιουργήσας τῷ λόγῳ σου... *Goar*, p. 267. Εὐχή ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... *Goar*, p. 267.

f. 46. Εὐχή εἰς τὸ σαραντῆσαι παιδίον.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν καὶ τροπάριον, ἤχος α'. Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε Παρθένη... Εἶτα σφραγίζει τὸ παιδίον εἰς τὸ μέτωπον, εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἐμφυσᾷ αὐτό, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, σημειώθητω τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου... *Богослужение*, Appendix, p. 7.

— Εὐχή εἰς τὴν γυναῖκα⁴²⁸ εἰς τὸ σαραντῆσαι.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... *Goar*, p. 267.

⁴²⁷ This text is written in a 16th-century hand.

⁴²⁸ Ὅταν δὲν εἶναι παιδίον, λέγει τὴν εὐχὴν τῆς γυναικός, εἰ δὲ ἔστι παιδίον, λέγει καὶ τὰς τρεῖς εὐχάς.

f. 46v. Εὐχή ἐτέρα εἰς τὸ παιδίον.⁴²⁹

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν ἀνελθὼν... *Βογοσλужение*, Appendix, p. 19. Εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ χεῖρας τὸ παιδίον, καὶ εἰ μὲν ἔστιν ἄρρεν, κυκλοῖ αὐτὸ τρεῖς γύρωθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, εἰ δὲ ἐστὶ θήλυ, ἔξω τῶν ἀγίων θυρῶν, σφραγίζων αὐτὸ σταυροειδῶς, λέγει· Ἐκκλησιάζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ... τρεῖς, εἶτα Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν... ἕως τὸ φῶς εἰς ἀποκάλυψιν, εἶτα τίθησιν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ λαμβάνει ἢ μητέρα (sic) αὐτοῦ καὶ ἀπόλυσις.

f. 48v. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, ἤγουν βαπτίσματος. *Βογοσλужение*, Appendix, p. 20–23.

f. 98. Εὐχή (εἰς τὸ) ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον.

Λύει αὐτοῦ τὸ σάβανον, τὴν ζώνην αὐτοῦ, τὴν περικεφαλαίαν, καὶ λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Λύτρωσιν ἁμαρτιῶν... *Goar*, p. 303. Καὶ || (p. 0493) λαβὼν μέρος ἐκ τῆς περικεφαλαίας, βάλλει εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἀποσπογγίζει τὴν κάραν σὺν τῷ μετώπῳ, τὸ στήθος καὶ τοὺς νεφρούς, λέγων· Ἐβαπτίσθης, ἐφωτίσθης, ἠγιάσθης, ἐκαθαρίσθης, καὶ ἀπολύει αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ. See *Βογοσλужение*, Appendix, p. 24.

f. 58. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον. *Ibid.*, p. 24 and 25.

f. 59. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν Φώτων.

f. 66. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

The beginning and, up to 25, the *troparia* are the same as in Jerusalem, Holy Sepulchre 615, AD 1522. The remaining *troparia* are absent. Then again as in the Jerusalem MS. After the *troparia* (ἕτερον, ἤχος δ') Πηγὴν ἰαμάτων... εἶτα Δόξα σοι, ὁ Θεός, ἢ ἐλπίς, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 72. Ἀκολουθία τοῦ ἀρραβῶνος.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ παιδί τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ συμπορευθεὶς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ... See above, p. 95. Εὐχή ἐτέρα· Πατὴρ ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε... See Holy Sepulchre 615.

f. 72v. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος.

Ἰσῳ̄ αὐτοὺς ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἄρχεται λέγων Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ

⁴²⁹ Ὃταν τὸ παιδίον ἐστὶν ἄρρωστον καὶ θέλει βάπτισμα, λέγε τὴν εὐχὴν ταύτην καὶ κλησίασον (sic) αὐτό.

ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμηῆσαι... Ὑπὲρ τῶν συναπτομένων ἀλλήλοις τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χαρίσῃται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου. Εὐχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγὼν εἰς ἐνότητα... Goar, p. 311. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων μνηστευσάμενος... Ibid. Εὐχὴ ἑτέρα. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... Ibid. p. 317. Εἶτα στέφει ἀμφοτέρους, λέγων· Ἐθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους. Καὶ κρατῶν τὰς δεξιὰς ἀμφοτέρων, παραδίδωσιν ἀλλήλοις καὶ λέγει ψαλμὸν κ'. Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς ἕως ζωὴν ἠτήσατό σε καὶ ἔδωκας αὐτοῖς, καὶ λέγει τοῦτον τὸν στίχον γ' καὶ εἰρηνεύει καὶ ποιεῖ καθέδραν, καὶ λέγει προκειμένον. Apostol and Gospel readings as in Holy Sepulchre 615. Καὶ εὐθὺς συναπτὴ· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου etc. Same as above, but with the additional petition Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὀράσει υἰῶν τοῦ Κυρίου. After the petition Ὅπως Κύριος ὁ Θεός... Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῶδει σου οἰκονομία καταξιώσας... Goar, p. 318. Ὁ ἱερεὺς εὐ- **II (p. 0494)** χεται καθ' ἑαυτόν· Ὁ Θεὸς ὁ ἄχραντος, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁ τὴν πλευρὰν τοῦ προπάτορος Ἀδάμ εἰς γυναῖκα μεταποιήσας. The text differs from Goar's on p. 315. See above, p. 29. Καὶ ἀνιστάμενος ἐκφωνεῖ· Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλοανθρωπία... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ἡμέραν... καὶ λέγει ἕως τὴν ἐνότητα. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα. Ὁ λαὸς τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστίν... Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός... p. 65. Ἐκφώνησις. Πρόσχωμεν. Τὰ προηγιασμένα. Ὁ λαός· Εἰς Κύριος, κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου. Καὶ μεταδὸς αὐτοῖς τῶν θείων μυστηρίων, ποιεῖ τὴν εὐχὴν τοῦ κοινουῦ ποτηρίου. Εὐχὴ· Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχυΐ σου... Goar, p. 318. Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, ἐπιδίδωσι πρῶτον τῷ ἀνδρὶ καὶ ἀπογεύεται, εἶτα τῇ γυναικὶ καὶ πάλιν τῷ ἀνδρὶ ἕως ἐκπίη, εἶθ' οὕτως λέγει· Ὁρθοὶ μεταλαβόντες. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Ὅτι σὺ εἶ ἅγιος. Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Καὶ ἐπευχόμενος αὐτοῖς, λέγει· Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε... Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

f. 76. Εὐχὴ εἰς τὸ λῦσαι τὰ ἱερά στέφη.

Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος καὶ φιλόανθρωπος, ὁ εὐλογῶν ἔτι δίκαιον, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν γενεαῖς εὐθέων διατηρῶν, ὁ ταῖς διδαχαῖς⁴³⁰ αὐξάνων τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ ταῖς διδαχαῖς κρατύνων, Αὐτὸς εὐλόγησον τὴν στρωμνὴν τῶν δούλων σου τούτων τῇ ἀγαθότητι καὶ τὴν συνάφειαν αὐτῶν ἁγίασον, ὡς τὴν τῶν πατέρων ἡμῶν Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, περιθήμενος αὐτοῖς

⁴³⁰ Jerusalem, Holy Sepulchre 615: ἐντολαῖς.

μήτραν, ἀγαλλιάσεως καρπόν, ὁμολογουμένων⁴³¹ τὸ ἅγιον ὄνομά σου, καὶ ἀνάδησον αὐτοὺς ἔνδυμα ἀληθείας καὶ στέφανον κάλλους ἐν χειρὶ σου, καὶ γενοῦ αὐτοῖς ἔρεισμα ἑδραῖον ἐν ἀληθινῇ πίστει, καὶ εὐλόγησον τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν πάσῃ εὐλογία πνευματικῇ. Ὅτι εὐλόγηται⁴³² καὶ δεδόξασται.

— Εὐχὴ εἰς τὰ ἀπολύσια.

Ὁ Θεὸς ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. See Jerusalem, Holy Sepulchre 615. Καὶ λύει τὰ στέφανα καὶ ἐξέρχονται.

f. 77. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.

The text consists of prayers. Goar, p. 597–602. The prayer “Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος” p. 602 is omitted.

f. 86. Εὐχὴ εἰς ψυχὴν κρινομένην.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα ἄνθρωπον θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Goar, p. 587. || (p. 0495)

— Ἐτεροι εὐχαὶ διάφοροι. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ σταυροπηγίου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀρεσθεὶς ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναί σοι ἐκκλησίαν... Goar, p. 485.

f. 86v. Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ σὸν ἅγιον αἶμα ὑποβαλλόμενος... Goar, p. 486.

f. 87. Εὐχὴ εἰς εὐλόγησιν οἴνου. Goar, p. 553.

f. 87v. Εὐχὴ εἰς εὐλόγησιν οἴνου.

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱόν. Goar, p. 552.

— Εὐχὴ ἐπὶ ἀποδημούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συνοδεύσας τῷ θεράποντί σου Ἰακώβ. See above, p. 33.

f. 88. Εὐχὴ ἐπὶ ἀνομβρίας. Goar, p. 613.

f. 88v. Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ ἀνομβρίας. Goar, p. 614.

f. 89. Εὐχὴ λεγομένη ἐν λιτῇ διὰ φόβου. Goar, p. 636.

f. 89v. Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων. Goar, p. 537.

— Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐξ ἐπιτιμίων λυομένων. p. 531.

⁴³¹ ἐξομολογουμένων.

⁴³² ἡγίασται.

f. 90. Εὐχή τῶν προπετῶς ὀμνούντων. See above, p. 286.

— Εὐχή ἑτέρα εἰς προπετῶς ὀμνύοντα ἢ εἰς εὐχόμενον καὶ μὴ ἀποδιδόντα. Goar, p. 534.

f. 90v. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἀλόγως ὑπὸ τινων ἀφοριζομένων ἢ λόγῳ ἑαυτοὺς δεσμευόντων.

Ὁ Θεὸς ὁ φοβερός καὶ δυνατός, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρισμοὺς ἐξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον. Goar, p. 531.

f. 91. Εὐχή ἑτέρα ἐπὶ τῶν ἐπιτιμίας ὄντων καὶ ἑαυτοὺς ὄρκῳ δεσμευόντων. Goar, p. 528.

f. 91v. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων. Ibid. p. 534.

f. 92. Εὐχή ἐπὶ πλοίου, μέλλοντος πλέειν. Goar, p. 684.

f. 92v. Εὐχή εἰς κατασκευὴν σκάφους. See above, p. 288.

f. 93. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ μιανθὲν ἢ τι ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν.

Χρὴ ἐπαίρειν αὐτὸ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον καὶ ῥίπτειν ἔξω, καὶ ἕτερον ἀγγεῖον πλύνεσθαι ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ ἐπιβάλλειν ἀγίασμα τῶν ἀγίων θεοφανίων εἰς ἀγγεῖον τρίτον, καὶ εἶθ' οὕτως τὸ μιανθὲν μεταβαλεῖν ἐν αὐτῷ, καὶ φέρειν δύο μανουάλια καὶ ιστάναι ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ θυμιᾶν αὐτὸ τὸν ἱερέα σταυροειδῶς γύρωθεν ἐκ τρίτου, καὶ μετὰ τοῦτο **|| (p. 0496)** ιστάμενον κατὰ ἀνατολὰς ἐπεύχεσθαι: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐν τῇ ἐνσάρκῳ καὶ σωτηρίῳ σου οἰκονομία διαστειλάμενος... Goar, p. 482. Εἰ δὲ συμβῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον χρονίσει καὶ σαπῆναι, ἐκχέεσθαι τὸ εἶδος καὶ μηδενὸς τὸ σύνολον ἄπτεσθαι αὐτοῦ.

f. 94. Εὐχή ἑτέρα εἰς σκεῦος μιανθὲν.

Δέσποτα καρδιογνώστα, ὁ ἐπιστάμενος τὰ ἀπόρρητα καὶ γινώσκων τὰ πάντα... See above, p. 468n.1–6.

f. 94. Εὐχή ἐπὶ τῶν μετανοούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν. Goar, p. 536.

f. 95. Εὐχή ἐπὶ πυρεττόντων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια καὶ δεινὰ πάθη λόγῳ μόνῳ θεραπεύσας. Goar, p. 549.

— Εὐχή ἐπὶ πᾶν εἶδος ἀρρωστίας.

Δέσποτα παντοκράτωρ, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. Goar, p. 459.

f. 95v. Εὐχή ἐπὶ ὀρύξει φρέατος. Goar, p. 550.

f. 96. Εὐχή ἐπὶ οἴκῳ κτιζομένῳ.

Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν ἐν συνέσει. Goar, p. 483.
— Εὐχή ἐπὶ εὐλογίᾳ οἴκου.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ Ζακχαίου...
Goar, p. 484.

f. 96v. Εὐχή ἐπὶ οἴκῳ περιεργαζομένῳ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπάνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. Athos, Esphigm. 208, f. 66.

f. 97v. Τάξις γινομένη εἰς χωράφιον, ἢ εἰς ἀμπελῶνα, ἢ εἰς κῆπον, εἰ συμβῆ βλάβτεσθαι ὑπὸ ἐρπετῶν, ἢ ἄλλων εἰδῶν. Goar, p. 554.

f. 98. Εὐχή τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Τρύφωνος. Goar, p. 554-555.

f. 100v. Εὐχή, λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μέλλοντος μεταλαβεῖν τῆς ἀγίας κοινωνίας.

Ἐκλινε τὸν αὐχένα ὁ σὸς δούλος ὁ δεῖνα, ὁ ἀπεκδεχόμενος τὰ παρὰ σοῦ πλούσια ἐλέη, πλουσίαν τὴν παρὰ σοῦ πνευματικὴν εὐλογίαν, ἀγίασον, Κύριε, τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ καταξίωσον αὐτὸν κοινωνῆσαι τῶν ἀχράντων, ἀθανάτων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων τοῦ Υἱοῦ σου καὶ ἄφεςιν ἀμαρτιῶν αὐτῷ δώρησαι, ὅτι προσκυνητὸς εἶ καὶ δεδοξασμένος σὺν τῷ μονογενεῖ σου Υἱῷ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι... || (p. 0497)

— Εὐχή, ὅταν (ἀπαίρη ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν τῆδε· γράφει) δὲ ταύτην ὁ πνευματικὸς πατὴρ εἰς χαρτίον καὶ βάλλει εἰς τὴν χεῖρα τοῦ τεθνηκότος διὰ τὸν φόβον τῶν τελωνίων τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Athos, Vator. 134, s. XVI ἔμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ βήματος, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

f. 101. Εὐχή εἰς ὕδωρ μιανθέν.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δὸς ἐξουσίαν καὶ ἐντολὴν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ ἀποστόλοις, ἐν τῷ λόγῳ σου καθαρῶν πάντα μολυσμὸν καὶ πάντα ἀκάθαρτον. See above, p. 241.

f. 101v. Εὐχή ἐπὶ σεισμῷ.

Ὁ φοβερός καὶ θαυμαστός καὶ μέγας ὑπερένδοξός τε καὶ ἀληθινὸς Θεός. Goar, p. 623.

f. 102. Εὐχή ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς. Goar, p. 522.

— Εὐχή ἐπὶ βασιλέως γινομένη.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων. Goar, p. 733.

f. 102v. Εὐχή εἰς τὸν σπόρον.

Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεός, ὁ ἐκ τῆς ἀσπόρου ἀρούρας καὶ ἐκ τῆς χώρας τῆς μὴ δεξαμένης τὴν σπορὰν βλαστήσας. Athos, Esphigm. 208, s. XVI.

f. 103. Εὐχή ἐπὶ θέρους. Goar, p. 524.

— Εἰς ἄλωνα θέρους καὶ καρπῶν τε πληρωμάτων· Πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, Δέσποτα παμβασιλεῦ καὶ εὐεργέτα. Goar, p. 523.

f. 103v. Εὐχή εἰς κόλυβα ἀγίων. Goar, p. 524.

f. 104. Εὐχή εἰς κοιμηθέντας.

Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός. Goar, p. 424.

f. 103 [sic]. Εὐχή εἰς ἀπαρχὰς σταφυλῆς καὶ σύκων τῆς C' τοῦ αὐγούστου μηνὸς ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Μεταμορφώσεως.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ ἡ μέθην μὴ ποιούσα σωματικὴν, ἐλευθερωσύνην (δὲ) γεννῶσα πνευματικὴν, ὁ ἀσπὸρος βλαστήσας ἐκ Παρθένου καὶ ἀνηρότου γῆς τῆς ἀγίας Μαρίας τῆς Θεοτόκου, Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τὸν καρπὸν τῆς ἀμπέλου ταύτης διὰ τοῦ ἀναξίου ἐμοῦ δούλου σου καὶ δὸς ἡμῖν πλήρη τὸν καρπὸν τῆς σῆς εὐλογίας πλουσίως, μεγαλόδωρε Κύριε, καὶ ἀνεστερήτους παντὸς ἀγαθοῦ ἀνάδειξον, ἵνα καὶ πένησιν ἐπαρκούντες σοὶ διὰ παντὸς εὐχαριστοῦμεν τῷ δοτῆρι πάντων τῶν ἀγαθῶν δωρημάτων. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις.

— Εὐχή εἰς ἄγραν ἰχθύων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ πλήθους τῶν οἰκτιρμῶν σου φανερώσας τοῖς ἀγίοις σου μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις τὴν μεγαλωσύνην **|| (p. 0498)** τῆς δόξης τῆς ἀγιωσύνης σου καὶ ἐν τῇ λίμνῃ Γενησαρεὺ ἐν τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ἐπιδείξας αὐτοῖς τὴν δυναστείαν σου, καὶ εἰπὼν ἐκθαμβουμένῳ τῷ Σίμωνι Πέτρῳ· μὴ φοβοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν, εἶτα πάλιν μετὰ τὴν τριήμερον καὶ σωσικόσμιόν σου ἔγερσιν φανερώσας ἑαυτὸν τοῖς ἀγίοις σου ἀποστόλοις ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος, κάκεισε τὴν δωρεὰν τῶν ἑκατὸν πενήκοντα τριῶν ἰχθυῶν αὐτοῖς χορηγήσας. Αὐτὸς καὶ νῦν, φιλόανθρωπε βασιλεῦ καὶ δοτῆρ τῶν ἀγαθῶν, παρορῶν ἡμῶν τὰ πλημμελήματα τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια τὴν αὐτὴν εὐλογίαν κατάπεμψον καὶ ἐπὶ τὰ εὐτελῆ δίκτυα ταῦτα, καὶ ἔμπλησον αὐτὰ τῆς σῆς δωρεάς, παρέχων αὐτοῖς χάριν ἀνεξάλειπτον· πάντα γὰρ σὰ δωρήματα εἰσὶ πρεσβείαις καὶ ἰκεσίαις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἀγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων καὶ πάντων σου τῶν ἀγίων, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ καὶ ἐν πᾶσι δοξάζηταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ...

f. 105. Εὐχή εἰς εὐλογίαν ἐλαίου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ τοῦ Νῶε. Athos, Esphigm. 208, f. 72.

f. 105. Εὐχή εἰς μνήμην ἀγίων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανόν. See above, p. 35.

f. 106. Εὐχή ἐπὶ υἰοθετοῦ.

Κύριε ὁ ἀκατάληπτος ἡμῖν, ὁ τῇ παντοκρατορικῇ σου δυνάμει τὰ πάντα ποιῶν καὶ οἰκονομῶν, μετασκευάζων πρὸς τὸ συμφέρον, ὁ τῷ θεράποντί σου Ἰωσήφ χαριτώσας ἀρέσαι τῷ Φαραῶ καὶ υἰοθετηθῆναι παρ' αὐτοῦ, καὶ κληρονομήσαι αὐτῷ τε καὶ πάσῃ τῇ περιουσίᾳ αὐτοῦ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους, κατάπεμψον καὶ τὰ νῦν τὴν χάριν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου τόνδε τὸν υἰοθετούμενον παρὰ τοῦ δούλου σου τοῦδε καὶ σύνδησον τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ, ἵνα, συγκληρονομοῦντες ἀλλήλοις ἐν θεϊκῇ σου παρουσίᾳ, δόξαν σοι ἀναπέμψωσι πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ.

— Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν. Goar, p. 707. Desinit ὡς ἐδωρήσω τοῖς ἀγίοις σου μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις τὴν σὴν εἰρήνην καὶ ἀγάπην, καὶ τούτοις παράσχου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, χαριζόμενος αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ζωὴν αἰώνιον. Σὺ γὰρ εἶ φύλαξ.

f. 106v. Εὐχή τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸ μέλλειν ἀναγινώσκειν, ἢ, ἀναγινώσκοντος ἑτέρου, ἀκροᾶσθαι. || (p. 0499)

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἄνοιξον τὰ ὦτα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου τοῦ ἀκούειν τοὺς λόγους σου καὶ συνιέναι καὶ ποιεῖν τὸ θέλημα σου, Κύριε, ὅτι πάροικος ἐγὼ εἰμὶ ἐν τῇ γῆ, μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου, ἀλλὰ ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμοὺς μου καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου· ἐπὶ σοὶ γὰρ ἐλπίζω, ὁ Θεὸς μου, ἵνα μου φωτίσεις τὴν καρδίαν.

— Εὐχή λεγομένη πρὸ τοῦ ὑπνῶσαι καὶ εἰς ἐνυπνιαζόμενον· Πολυεύσπλαγχνε Κύριε, ἀκήρατε, ἀμόλυντε, μόνε ἀναμάρτητε... Goar, p. 529.

f. 107. Εὐχή εἰς πόλεμον πορνείας. Goar, p. 530.

f. 107v. Εὐχή ἑτέρα ὁμοία. Ibidem.

f. 108. Εὐχή ἐπὶ αἰσχυρῶν λογισμῶν. Goar, p. 536.

f. 108v. Εὐχή ἐπὶ διγαμοῦντας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντων κηδόμενος καὶ πάντων προνοούμενος. Goar, p. 329.

f. 109. Εὐχή ἐτέρα.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ Πνεύματος, ὁ ὑψωθείς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ σου καὶ τὸ καθ' ἡμῶν διαρρήξας χειρόγραφον. Goar, p. 329.

f. 109v. Ἀποστολοευαγγέλια.**f. 156.** Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου.

Εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἄρχεται τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, εἶτα Θεὸς Κύριος, καὶ εἰ δὲ ἐστὶ μ'. Ἀλληλούια, εἶτα τὰ τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε κ.τ.α., ψαλμὸς Ν' τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεὸς καὶ ἄρχεται τὸν κανόνα ὦδὴ α' ἤχος δ'. Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον. Ἐλέω τῆς εὐσπλαχνίας, Δέσποτα... Goar, p. 332. The *canon* is followed by *exapostelarion* Goar, p. 334 καὶ εὐθύς στιχηρά, ἤχος πλ. β'. Οὐρανῶν ὑπάρχουσα πλατυτέρα, χερουβίμ καὶ θρόνων ἐνδοξωτέρα καὶ πάσης τῆς κτίσεως ἀγνή τιμιωτέρα... Ὑμνοὺς τῶν χειλέων μου μὴ παρίδης, στεναγμοὺς τῆς καρδίας μου μὴ ἀθετήσης... Οἱ πεπωρωμένοι τῇ διανοίᾳ καὶ πεφορτισμένοι ταῖς ἁμαρτίαις... Ἡ ἀηλιπισμένων ἐλπίς βεβαία καὶ ἁμαρτανόντων ἡ σωτηρία, Μαρία πανύμνητε ἀγνή καὶ Θεοτόκε, δέξαι... Δόξα καὶ νῦν, ὁ αὐτός, Τριήμερος ἀνέστης. Πανάχραντε Παρθένε ἀγνή, τοὺς δούλους σου περισώζε ἀπὸ πάσης ἐναντίας προσβολῆς... Ἀπολυτίκιον, ἤχος δ'. Ταχύς εἰς ἀντίληψιν μόνος ὑπάρχων, Χριστέ... καὶ γίνεται ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα περὶ τὴν πρόπευσαν ὥραν συνάγονται οἱ ἱερεῖς καὶ λαμβάνουσι κηροὺς καὶ ὑφάπτουσιν, εἶτα εἰς τῶν ἱερέων ἐκφωνεῖ τὸ Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς... καὶ ὁ ἀρχάμενος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. For the rest, see above, p. 370–376, in the notes. || (p. 0500)

f. 174v. Εὐχή, ἣν λέγουσιν οἱ ἱερεῖς, ὅτε χροῖουσι τὸν ἀσθενῆ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... Goar, p. 338. The only saint mentioned is John the Forerunner. Καὶ ἀλείφοντες, λέγουσιν· Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ ποιήσαντος...

f. 175. Εὐαγγέλια ἐωθινά.**f. 182.** Ἀποστολο-εὐαγγέλια τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς.

0500 [St Petersburg, Russian National Library, Arch. Antonin ?]

LXVII. Εὐχολόγιον, collection of Archimandrite Antonin (now in St Peterburg, Imperial Public Library), in 16°, 371 ff., cursive hand, s. XV.

f. 1. Εὐχαί, λεγόμεναι ἐν λιτανείαις εἰς πληγὴν θανατικοῦ, ποίημα τοῦ ἀγιωτάτου καὶ σοφωτάτου κυροῦ Φιλοθέου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ τῶν οἰκτιρῶν ἀνεξάντλητος πηγὴ, τὸ τῆς φιλανθρωπίας ἀνεξιχνίαστον πέλαγος. Goar, p. 629.

f. 3. Εὐχὴ ἐτέρα εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν.

Ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν, ἠδικίσαμεν ἐνώπιόν σου, πανάγαθε Δέσποτα. Goar, p. 630.

f. 5v. Εὐχαὶ ἕτεραι τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου κῦρ Φιλοθέου εἰς ἀνομβρίαν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶ ζῶντι καὶ ἐννοστώτῳ σου λόγῳ. See above, p. 291.

f. 7v. Κύριε, Κύριε, ὁ διὰ τοῦ σοῦ προφήτου Ἡλιοῦ λύσας τὸν αὐχμὸν. Goar, p. 615.

f. 10. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

Standard beginning. Δεῦτε προσκυνήσωμεν is followed by Psalm 50 and alphabetic *stichera*. Then same text as in Athos, Vatop. 134, [f.] 350, s. XVI. The litany is followed by the prayer Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ ὕψιστος, ὁ ἐν Τριάδι ἁγία προσκυνούμενος, ἡ προαιώνιος φύσις... This prayer mentions, among others, Συμεῶν τοῦ ἐν τῇ Μάνδρα. The same text as in Goar, p. 362, but with a few peculiarities. The office ends with a litany and the standard dismissal.

f. 19. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ.

Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, νηστείας δηλονότι οὔσης, ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ ἁγίῳ λουτήρι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ καὶ τοῦ τιμίου ξύλου, ψάλλοντες τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν κ.τ.λ. Goar, p. 366. The petitions || (p. 0501) are as follows Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν... Ὑπὲρ τὸ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ ἀφθαρσίας πηγὴν, ἁγιασμοῦ δῶρον... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ φυλακτήριον καὶ ἁγιασμὸν οἴκων καὶ πρὸς πᾶσαν ὠφέλειαν ἐπιτήδειον... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ πᾶσι τοῖς χρωμένοις ἐξ αὐτοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθθῆναι... Τῆς παναγίας, ἀχράντου... Τούτων δὲ λεγομένων, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην μυστικῶς· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρός, ὁ ἀληθινὸς Θεός. Goar, p. 368.

f. 28v. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς. Goar, p. 597–603.

f. 39 blank.

f. 40. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. See above, p. 274, but only the fifth prayer carries a title.

f. 44. Εὐχαὶ ἐωθιναί. Goar, p. 39–42.

f. 52. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσσοστόμου.

f. 69v. Εὐχὴ ἐπὶ κολύβων ἁγίων. Goar, p. 524.

f. 71. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

The action after transferring the Gifts from the *prothesis* to the altar is described as follows: Καὶ μετὰ τὸ ἀποθεῖναι τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ καλύψαι, κλινόμενος ἀριστερὰ μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγει· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοὶ καὶ συλλειτουργήσει σοι, εἴθ' οὕτως δεξιὰ· Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον συλλειτουργήσει ἡμῖν καὶ ὑμῖν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, πάντοτε νῦν καὶ ἀεί. Ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν... After the transubstantiation, the deacon proclaims: Μνήσθητι ἡμῶν, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Μνησθεῖη ἡμῶν Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε νῦν. Ὁ διάκονος (after the prayer Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ)· Καὶ ὧν ἕκαστος κατὰ διάνοιαν ἔχει καὶ πάντων καὶ πασῶν. After the prayer Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, προσκυνεῖ ὁ ἱερεὺς ἐκ τρίτου καὶ λέγει μυστικῶς· Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ προσκυνεῖτε... Εὐθὺς ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς ὑψοῖ τὸν ἄρτον, λέγων· Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Εἴθ' οὕτως μελίζει τὸν ἄρτον εἰς τέσσαρα μέρη, καί, λαβὼν ἐν μέρος ἐκ τοῦ ἄρτου, βάλλει εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγων· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου, πάντοτε νῦν. Εἴθ' οὕτως ποιεῖ || (p. 0502) ὁ ἱερεὺς μετανοίας γ' καὶ δέχεται ἐν μέρος καὶ κλινόμενος λέγει· Βασιλεῦ οὐράνιε, Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ. Καὶ ποιῶν σφραγίδα ἐκ γ' λέγων· Σὺ εἶπας, Κύριε, ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα. Καὶ μετὰ τὴν μετάληψιν ποιεῖ μετανοίας γ' καὶ οὕτως μεταλαμβάνει ἐκ τοῦ ἁγίου ποτηρίου καί, καλύπτων τὰ ἅγια, λέγει τὴν εὐχὴν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῇ μεταλήψει τῶν ἁγίων ἀχράντων... Goar, p. 148. The *ekphonesis* Σῶσον Θεέ τὸν λαόν σου is absent.

f. 115v. Εὐχὴ τῆς προθέσεως.

Ὁ Θεός, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν τὸ μέγα τοῦτο τῆς σωτηρίας μυστήριον. See above, p. 490(footnote) and p. 393.

f. 116. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Goar, p. 162–168.

f. 130. Ἀρχὴ τοῦ ἐξοδιαστικοῦ. See above, p. 282–285 with the footnote. The text breaks off at the *stichera* (for kissing the departed) Ἀνάπαυσον, Σωτήρ ἡμῶν... Ὁ θάνατός σου, Κύριε, τοῖς νεκροῖς ζωὴν ἐξήνησεν...

f. 165v. Ἐτερος κανὼν εἰς κοιμηθέντας, φέρων ἀκροστιχίδα τήνδε· Θνήσκουσι πιστοῖς ὄγδοον πλέκω μέλος. Ὡιδὴ α' ἦχος πλ. δ'. Ὑγραὴν διοδοῦσας.

Θανάτω τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ καὶ πάθει πάθος μιμησάμενοι τὸ σεπτὸν... Νεότητος πταιίσματα παρορῶν... κ.τ.λ. *Trisagion, Our Father, Μετὰ πνευμάτων δικαίων* etc., *litany, and dismissal*.

f. 170. Κανὼν εἰς κοιμηθέντας, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς αὕτη· Ἐκτον προσαύδω τοῖς ἀπελθοῦσι μέλος, ἤχος πλ. β' ᾠδὴ α'. Ὡς ἐν ἡπείρῳ... Ἐν οὐρανίοις θαλάμοις διηνεκῶς. *Goar, p. 426–428. From here on, the leaves are in disorder; some are missing.*

f. 178v. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ τοῦ ἀγίου εὐχελαίου. *Богослужение, Appendix, p. 119–135. The litany after pouring in the oil is similar to that in Mosq. Syn. gr. 498: Ibid., p. 120n.1.*

f. 214v. Ἀκολουθία τῆς ἀνομβρίας.

Litany and the first two prayers. Goar, p. 612–613.

f. 218. Εὐχὴ τοῦ μεγάλου ἔσπερινου εἰς τὴν λιτὴν. *Goar, p. 32–33.*

f. 221. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρα τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. *Богослужение, Appendix, p. 6–7.*

f. 222. Τῆ δὲ τεσσαρακοστῆ ἡμέρα πάλιν προσάγεται τῷ ναῷ etc. *Ibid., p. 7–9, but without the title Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς, μέλλων εἰσάξει τὴν λεχὼ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. || (p. 0503)*

f. 225. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. *Ibid., p. 9–15. Goar, p. 292–293. There are some differences from those editions: The renunciations are written jointly and divided by three dots. One of them lacks the phrase Καὶ πάση τῆ λατρεία αὐτοῦ. Instead of blowing, one spits (Ἐμπτυσον αὐτῷ). Clothing the newly-baptised is not mentioned. Apart from the ones listed in John Kantakouzenos's *Taktikon* (*Богослужение, Appendix, p. 14*), the following body parts are anointed: καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῶν χειρῶν, καὶ τῶν ποδῶν. The remark Ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἑορταῖς, ὅτε ἐν τῷ μικρῷ φωτιστηρίῳ etc. (p. 15) is omitted.*

f. 242v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν φωτισθέντα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρα.

Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἀγίου σου βαπτίσματος... Ἐκφώνησις· Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται... *Goar, p. 303. Καὶ λαβῶν σπόγγον καινόν... Богослужение, Appendix, p. 16.*

f. 243v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς κολυμβήθρας τὴν οὐράνιον ἔλαμψιν τοῖς βαπτιζομένοις παρέχων... *Goar, p. 304. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ ἐνδυσάμενός σε τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν... Ibid.*

f. 244v. Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον. *Богослужение, Appendix, p. 16.*

f. 246. Διακονικὰ εἰς ἀνομβρίαν. Goar, p. 612–613. Only two of the petitions printed by Goar are missing here: Κατάπεμψον τοὺς ὑετούς... Καὶ οἰκτιρῶν καὶ ἐλεήμων... There is no *ekphonesis* Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός..., but the litany ends with an additional Καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐπομβρίσαι τῇ γῆ ὑετὸν ἀγαθότητος.

f. 249. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας. Goar, p. 486.

f. 250. Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων. Goar, p. 537.

f. 250v. Εὐχὴ συγχωρητικὴ παρὰ πνευματικοῦ πατρὸς.

Ὁ Θεός, ὁ συγχωρήσας διὰ Νάθαν τῷ προφήτῃ Δαβὶδ τὰ ἴδια ὁμολογήσαντι κακὰ καὶ Πέτρῳ τὴν ἄρνησιν, κλαύσαντι ἰσχυρῶς, καὶ πόρνη δακρυσία ἐπὶ τοὺς ἀχράντους Αὐτοῦ πόδας, καὶ Μανασσῆ καὶ τῷ τελῶνῃ, ὁ εἰπῶν· Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις. Αὐτός, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συγχωρήσαι σε, ἀδελφὲ ὁ δεῖνα, καὶ εἴ τι οὐκ ἔφθασας, ὡς ἄνθρωπος ἐξαγγεῖλαι ἔκουσίως καὶ ἀκουσίως, ἢ καὶ δι' ἄγνοιαν ὑπὸ πλήθους ὀνομάτων διαφόροις πνευματικοῖς, συγχωρήσαι σε καὶ ταῦτα ὁ φι- **|| (p. 0504)** λάνθρωπος Θεὸς ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ἀκατάκριτον παραστήσαι σε ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ βήματος, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

f. 251. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνούντων. See above, p. 286.

f. 251v. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἀλόγως ὑπὸ τινῶν ἀφοριζομένων, ἢ λόγῳ αὐτοῦ δεσμευόντων. Goar, p. 531.

f. 253. Εὐχὴ ἐπὶ μιαροφαγησάντων. Goar, p. 534.

f. 254. Εὐχὴ ἐπὶ μιαροῦ τινος ἐμπεσόντος εἰς φρέαρ. See above, p. 286.

This is followed by the same prayers as in Vatop. 133 (see above, p. 286–287).

f. 275. Ἀρχὴ τῶν ἰα' ἐωθινῶν εὐαγγελίων.

f. 290. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤγουν τοῦ μανδύου. See above, p. 276.

f. 301v. Εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα. See above, p. 276.

f. 303. Τὰ διακονικὰ τῆς θείας λειτουργίας. These are the deacon's litanies for the Divine Liturgy. The most noteworthy remark is Εἰ δὲ εἰσὶ δύο διάκονοι, λέγουσι τοῦτο (i.e. the litany for the catechumens) ἀμοιβαδὸν οἶον, ὁ μὲν ἕξω Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε, ὁ δὲ ἔσω· Οἱ κατηχούμενοι προέλθετε, καὶ αὐθὶς ὁ μὲν ἕξω Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε, ὁ δὲ ἔσω. Μὴ τις τῶν κατηχουμένων, καὶ εὐθὺς πάλιν ὁ ἐκτός· Ὅσοι πιστοὶ ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

f. 307. Τὰ διπλοκατηχούμενα, ἃ καὶ λέγονται ἀπὸ τῆς τετράδος τῆς μεσηρησιτίμου μέχρις τῆς μεγάλης τετράδος.

f. 308. Εὐχή, λεγομένη παρὰ ἀρχιερέως ἢ ἱερέως, ἢ καὶ παρὰ πνευματικοῦ πατρὸς συγχωρῶν τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια ἁμαρτήματα, λύων πᾶσαν ἄραν καὶ ὄρκον ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ, τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου... Goar, p. 536.

f. 312. Ἀκολουθία, γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν καὶ ἅγιον σχῆμα. See above, p. 272–282.

f. 351. Μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς Ἄμμων, τοῦτο ἄστιχον καὶ εἰς τοὺς δύο χορούς.

f. 366. *Canon* (incomplete) of the Lament of the Most-Holy Theotokos.

f. 371. Εὐχή εἰς ψυχορραγοῦντα.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... Goar, p. 587.

f. 371v. Εὐχή εἰς εὐλογίαν ἐλαίου. Athos, Esphigm. 208, f. 72.

0505 [Jerusalem, Patriarchal Library 73 (274)]

LXVIII. Εὐχολόγιον, Jerusalem, Patriarchal Library, MS 73 (274), paper, 141 ff., copied in a 15th-century cursive hand.

f. 1. Ἀκολουθία εἰς ῥασοφόρον μοναχόν.

Ἄγιε ἀγαθέ, ὁ τοῦ ἀγαθοῦ Πατρὸς Υἱός, ὁ τὴν ὑπερηφανίαν ἐκκόπτων καὶ καταργῶν τὴν ἔκστασιν τοῦ ἀντικειμένου, καὶ ἐκχέων τὴν δόξαν τῆς ταπεινοφροσύνης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἁγίων καὶ στέφων αὐτοὺς τὸν στέφανον τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας, καὶ ὀδηγῶν εἰς τὴν στενὴν ὁδόν, δι' ἧς εἰσηλθόν οἱ ἅγιοι πατέρες καὶ ἀπειλήφασιν τὸν τόπον τῆς ἀναπαύσεως· Αὐτὸς Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δώρησαι τὴν παροῦσαν δύναμιν καὶ χάριν τῆς σῆς θεότητος ἐπὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τοῦ σοὶ προσελθόντος ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ δεξαμένου τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἁγίου σχήματος ἐν τῷ ὀνόματί σου, τῷ ἁγιάζοντι τὰ σύμπαντα, ἵνα καὶ τοῦτον ἔξης ἐν τῷ ὀνόματί σου τῷ παντοδυνάμῳ καὶ ἀγαθῷ. Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Conf. Goar, p. 391. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Ὁ Θεὸς ὁ μεγαλόδωρος, ὁ ἐλκύσας τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα See Vator. 134, s. XVI, f. 126. Καὶ εὐθὺς κουρεύει

αὐτὸν σταυροειδῶς καὶ ἐνδύει αὐτὸν στιχάριον μαῦρον καὶ μικρὸν κουκούλιον καὶ ζώνην δερματίνην. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Δέσποτα Κύριε, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόφρωνος, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει... See p. 221 above. Καὶ ἀσπάζονται αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀπόλυσις.

f. 2. Τάξις εἰς σχῆμα μοναχοῦ σταυροφόρου.

Εἰσφέρουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὸν μέλλοντα φορέσαι τὸν σταυρὸν εἰς τὸ διακονικὸν καὶ ἐπιτίθουσι τὸ ψαλλίδιον ἐπὶ τὸ παρατρέπεζον καὶ τὸν σταυρὸν, καὶ λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόσους εἶναι νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωτικὰ πάντα καταλιπόντας συγγένειαν. Goar, p. 380. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε, ὁ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ῥυσάμενος τὸν δούλόν σου τόνδε ἐκ τῆς ματαίας τοῦ κόσμου ζωῆς... Goar, p. 378. Εἶτα ἐγείρει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, καὶ λαμβάνει ὁ μέλλον κουρευθῆναι τὸ ψαλλίδιον καὶ δίδωσιν αὐτῷ τῷ ἱερεῖ, ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸ λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, νῦν καὶ αἰεὶ. Καὶ κουρεύει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ...⁴³³ Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ἔλαβε τὸ σχῆμα τῆς ἀγγελικῆς καταστάσεως, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς...⁴³⁴ Κύριε ἐλέησον γ'. Κακείνου κλίνοντος τὴν κεφαλὴν, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε, Κύριε, ἡ δύ- **|| (p. 0506)** ναμὶς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Goar, p. 379. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εἰς τὸν ζυγόν σου, Δέσποτα, τὸν σωτήριον, πρόσδεξαι τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα, καὶ καταξίωσον αὐτὸν ἐν τῇ ποιμνῇ τῶν ἐκλεκτῶν σου. Goar, p. 378. Καὶ εὐθὺς ἀσπάζονται αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀπόλυσις.

f. 4. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου σχήματος, ἔχουσα οὕτως·

Ἀφ' ἐσπέρας εἰσφέρουσι τὰ ἱμάτια τοῦ μέλλοντος ἀποκαρῆναι εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον καὶ ἀποτίθενται ἐν τῷ θαλασσιδίῳ τῆς ἀγίας τραπέζης· ἐν ὀρθρῳ οὖν συμπάλλεται καὶ ὁ κανὼν τοῦ σχήματος, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν ψάλλομεν τὰ ἀντίφωνα, εἰ δὲ οὐκ ἔστι λειτουργία, εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, λέγομεν τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, εἰθ' οὕτως Ἀλληλούια εἰς ἦχος πλ. β' καὶ λέγομεν τροπάρια Ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Καὶ νῦν, Πολλὰ τὰ πλήθη, εἶτα τὸν Ν' καὶ τὸν παρόντα ὠδὴ α' ἦχος πλ. δ'. Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον. See above, p. 226–227. The *canon* is followed by *stichera* προσόμοια ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Πίστει προσερχόμενον κ.τ.λ. Goar, p. 405–406. Δόξα, ἦχος β'. Τῶν πεπραγμένων μοι δεινῶν... Καὶ νῦν, Θεοτοκίον· Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου... Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα· Εὐλόγει

⁴³³ Sinaït. gr. 978, s. XVI adds καὶ φορένει τὸν σταυρὸν καὶ λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ἔλαβε τὸ σχῆμα.

⁴³⁴ Ibid. Εἶτα πάλιν κλίνει τὴν κεφαλὴν, καὶ ὁ ἱερεὺς εὐχεται.

ἡ ψυχὴ μου... Αντίφωνον β'. Αἶνει ἡ ψυχὴ μου, καὶ λέγει τοὺς μακαρισμοὺς. Ἰσταται δὲ ὁ τὸ σχῆμα μέλλων λαβεῖν ἐκτὸς τῶν βασιλικῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, φορῶν τὰ προσυνήθη καθημερινὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὴν εἴσοδον λέγει ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ψάλλομεν χύμα εἰς ἦχον δ'. Ἦθελον δάκρυσιν... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα... Τίς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων τῷ λιμένι τούτῳ οὐ διασώζεται... Στίχος· Ἐξελεξάμην... Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ τῆς ἀναγεννήσεως... Ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν... Εἶτα εἰσάγουσιν αὐτὸν μέσον τοῦ ναοῦ καὶ ἴσταται ἀσκεπῆς τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνυπόδητος τοῖς ποσίν· ἄρχονται δὲ οἱ ἀδελφοί, ψάλλουσιν ἀντίφωνον β' ἦχος β'. Πρόβατον εἰμί τῆς λογικῆς σου ποιμένης... Στίχος· Εἰπάτωσαν οἱ... Ζάλη ἀμαρτημάτων περιέχει με, Σωτήρ... *Goar*, p. 406. Στίχος· Ῥαντιεῖς με ὑσώπω καὶ καθαρισθήσομαι... Πλῦνόν με τοῖς δάκρυσί μου, Σωτήρ, ὅτι ῥερούπωμαι ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἐξ ἀχράντων σου λαγόνων, Θεοτόκε πανύμνητε... Καὶ οὕτως εἰσφέρουσιν αὐτὸν ἕως τοῦ ἄμβωνος καὶ ἴσταται, ψάλλεται δὲ ἀντίφωνον τρίτον· Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια... Καὶ τούτου λεγομένου, ἄγουσιν αὐτὸν εἰς τὴν σολαίαν, ἥτοι ἐγγύτερον τοῦ βήματος καὶ ἴσταται. Στίχος· Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου. Δεῦτε πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι... Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν... Καὶ οὕτως φέρουσιν αὐτὸν καὶ προσπίπτει ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν καὶ οὐκ **|| (p. 0507)** ἀνίσταται μέχρι συμπληρώσεως τῶν ἀντιφώνων, καὶ εἰ μὲν ἔστιν ἱερεὺς καὶ μέλλει ἱερατεῦειν, εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, ποιήσας μετανοίας γ' καὶ τῷ προεστῶτι μίαν, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἱερεὺς, ποιεῖ ἔξωθεν τοῦ θυσιαστηρίου τὰς αὐτὰς μετανοίας· εἰ δὲ καὶ εἰς ἔστιν ἱερεὺς, οὐ μέλλει δὲ ἱερατεῦειν, ἐπίσης τῷ ἰδιώτῃ, ποιεῖ καὶ αὐτὸς ἔξωθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ψάλλομεν ἡμεῖς τὰ τροπάρια ταῦτα, ἦχος δ'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δαβίδ... Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας διὰ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων κατελθεῖν ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφεῖς, ὁ τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα πρόβατα καταλιπὼν ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ τοὺς βουνούς καὶ ἐπὶ τὸ πλανηθὲν ἀναδραμῶν καὶ εὐρῶν αὐτό, καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων ἀναλαβῶν καὶ χαίρων ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πλανηθεῖσιν, ὁ τὸν οἶκον σαρώσας καὶ συγκαλῶν τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις συγχαρῆναι ἐπὶ τῇ εὐρεθείῃ δραχμῇ, ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὁ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θείεις ὑπὲρ τῶν προβάτων, ἡ θύρα καὶ ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια, δι' ἧς ἂν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, ὁ εἰπὼν· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἀμαρτωλοῦ εἰς μετάνοιαν, καθὼς καὶ ἡ εὐαγγελικὴ φωνὴ ἢ λέγουσα· ἥτις ἔστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς λέγων· Ἐγὼ εἰμί τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς, ἀναρχε, ἀόρατε, ἀνερμήνευτε, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα, ὁ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον καὶ θρόνον ἔχων τὸν οὐρανόν, τὴν δὲ γῆν ὑποπόδιον. Αὐτὸς ἐνίσχυσον τὸν δούλον σου ὁ δεῖνα πρὸς τὸ ἀντιπαλαῖσαι τὰς τέχνας καὶ μεθοδίας τοῦ πονηροῦ, ῥυόμενος αὐτὸν ἀπὸ πάσης ἐνεργείας

διαβολικῆς καὶ ἀντικειμένης δυνάμεως. Ὅτι σὸν τὸ κράτος σου... Εἶθ' οὕτως ἀνιστᾷ αὐτὸν καὶ ἐπερωτᾷ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, λέγων. Ἐρώτησις· Τί προσῆλθες, ἀδελφέ, προσπίπτων τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ... Goar, p. 407. Ὑποτάσσει τῷ προεστῶτι καὶ πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Φυλάττεις ἑαυτὸν ἐν παρθενίᾳ καὶ σωφροσύνῃ ἕως ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς; Ἀποκρίνεται· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Σώζεις μέχρι θανάτου τὴν ὑπακοὴν τῷ προεστῶτι καὶ πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητι; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Ὑπομένεις πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν τοῦ μονήρους βίου διὰ τὴν βασιλείαν τῶν ἀνθρώπων; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ὁ ἱερεὺς· Βλέπε, τέκνον... Goar, p. 383 καὶ ὦν περ δέον ἐκφυγεῖν ἢ ἀποταγῆ τοίνυν οὐδὲν ἄλλο καθέστηκε κατὰ τὸν εἰπόντα, εἰ μὴ σταυροῦ καὶ θανάτου ἐπαγγελία· γίνωσκε τοίνυν ἀσφαλῶς ἀπὸ τῆς παρούσης ἡμέρας **|| (p. 0508)** σταυροῦσαι καὶ νεκροῦσαι τῷ κόσμῳ καὶ τὸν κόσμον σχοίης διὰ τῆς τελειοτάτης ἀποταγῆς; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Καὶ ῥίπτει ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ χορηγὸς τοῦ ἁγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος. See p. 224 above and reference to p. 152 καὶ ἀνείληφαν τὴν ἐλπίδα τῆς αὐτῶν ἀναπαύσεως. Ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὁ ἀποσπῶν ἐκ τῆς πλάνης τὰ λογικά σου πρόβατα ἐπὶ νομὴν σωτηρίας καὶ τοῖς σε ἐπιγινώσκουσι τὴν ἄσκησιν διδούς, ὁ ἐκ τῶν κοσμικῶν δοξάζων τοὺς σὲ θεραπεύοντας ἄσμασι τε ἀποστολικῶν καὶ προφητικῶν παραδόσεων σεμνύνων τοὺς ἐπιθυμοῦντας, Αὐτὸς Δέσποτα φιλόανθρωπε, εὐλόγησον καὶ ἀγίασον τὸν δοῦλόν σου ὁ δεῖνα, τὸν νῦν, καταλιμπάνοντα τὸν πρόσκαιρον καὶ φθαρτὸν βίον τοῦτον, χάρισαι αὐτῷ παρθενίαν, τῷ τῇ ψυχῇ τε καὶ σώματι προσελθόντι σοι τῷ ἀμωμήτῳ νυμφίῳ, σύντριψον τὸν σατανᾶν ἐν τάχει ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἀνάδειξον αὐτὸν φωστῆρα, λογικὸν πρόβατον τῆς ἁγίας σου ποιμνῆς,⁴³⁵ ἐργάτην ἀληθινὸν τοῦ ἁγίου σχήματος ἐν τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ, τῷ ἀγιάζοντι τὰ σύμπαντα, ἵνα καὶ αὐτὸς ἀγιασθῇ. Ὅτι σὺ εἶ, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρί. Goar, p. 391. Εἶτα ἐγείρας αὐτόν, εἰσηγεῖται ὁ ἱερεὺς οὕτως αὐτῷ· Ἀδελφέ μου, καταλιμπάνεις τὸν βίον, σωθῆναι θέλων, βλέπε σεαυτὸν, περισφιγξόν σου τὸν νοῦν ἀπὸ πάσης φαντασίας, ἀπόρριψον ἀπὸ σοῦ πᾶσαν φαντασίαν σαρκικὴν, ἀπόθου πάντα τὰ ἦθη τοῦ κόσμου. Ἀδελφέ, μονάσαι παραγέγονας, μονάσαι σου τὴν ψυχὴν ἀπὸ πάσης φροντίδος, τῆς ἐν τῷ οἴκῳ σου ὑπαρχούσης, ἤγουν τοῦ προσκαιροῦ βίου· οὐδαμῶς γὰρ μεριμνήσαι ὀφείλεις τοῦ λοιποῦ ὧν καὶ νῦν ἔᾶσαι βούλει πραγμάτων ἢ πατρός, ἢ μητρός, ἢ ἀδελφῶν, ἢ γυναικός, ἢ ἀνδρός, ἢ τέκνων, ἢ τῶν λοιπῶν συγγενῶν. Ἀγαπητέ, τῷ μονήρει βίῳ ἐλήλυθας ἀσκήσαι, δίωξον ἀπὸ τῆς καρδίας σου τῶν βρωμάτων πάντων τὰ ἡδέα, οἴνου τε τὸ πλεῖστον, τῶν ἐνδυμάτων τὰ μαλακά, τὸν ὕπνον, τὸν γέλωτα, τὴν ἀνεσιν, τὸν θόρυβον, τοὺς ὄρκους, τὸν ταχὺν περίπατον, τὰς

⁴³⁵ Sinait. gr. 967, s. XIII: δεχομένων παρὰ σοῦ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἁγίου σχήματος.

ἀπρεπεῖς ὀμιλίας, τὸν δόλον, τὴν μανιώδη ὀξύτητα, τὴν μνησικακίαν, τὸν ζήλον, τὸν φθόνον, τὴν ἔχθραν, τὴν φιλονικίαν καὶ πάντα τὰ ὅμοια αὐτῆς. Ἀδελφέ μου, τὴν ἀγγελικὴν⁴³⁶ ποθεῖς πραγματεύσασθαι πολιτείαν, γυμνῶσον σεαυτὸν ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ βίου πραγμάτων, μὴ μόνον τῶν ὀρωμένων, ἀλλὰ καὶ τῶν διὰ τῆς σῆς ἐννοίας ζωγραφεῖσθαι δυναμένων ἐν τῷ ἀοράτῳ τῆς καρδίας ἐργαστηρίῳ, καὶ ἔνδυσαι ὡς θώρακα πίστεως τὴν **|| (p. 0509)** ἐκούσιον πτωχείαν, τὴν πείναν, τὴν δίψαν, τὴν γυμνότητα, ἔπειτα τὴν νηστείαν, τὴν τῶν βρωμάτων ἔνδειαν, τὴν τοῦ πλείστου οἴνου ἀποχήν, ἄλλως τε δὲ καὶ περὶ τὰ ἔργα σπουδὴν ἔχειν,⁴³⁷ ὅσα κατὰ τὴν ἀναγκαίαν τοῦ σώματος χρεῖαν, πόθησον χαμευνίαν, ἀγρυπνίαν,⁴³⁸ στάσιν, παννυχίαν, ἄσκησιν, τὴν τοῦ σώματος χαλιναγωγὸν καὶ καταστολήν. Ἀδελφέ μου, τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου ἐμίσησας καὶ τὴν ἡσυχίαν ἐπεπόθησας ἀναλαβέσθαι, πραότητα σπουδάσον καὶ τὴν ὑπομονήν, λέγω δὴ τὴν ἀδιάστροφον λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, τὰ χρήματα ἀπόθου, πόθησον δὲ δικαιοσύνην, τὴν τῆς ἀκτημοσύνης μητέρα. Ἀγαπητέ, εἰρηνεῦσαι ζητεῖς, εἰρηνευσον τοὺς ἀτάκτους λογισμοὺς⁴³⁹ καὶ τὴν σὴν καρδίαν ἀπὸ τούτων ἀεὶ διατήρησον καθαρὰν, ἡμέρωσον οὖν τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν, ὡς ἐν γῆ βαθεῖα, καταβαλλόμενος τὰ ἐκ τῶν θείων Γραφῶν λόγια, ἅπερ εἰσὶ σωτηρίας σπέρματα καὶ πνευματικὴ τροφή, ἵνα οὕτω ὀδηγηθῆς δι' αὐτῶν πρὸς τὴν γνῶσιν τὴν ἀληθῆ τῶν αἰώνιων καλῶν· καὶ γὰρ ὡσπερ τὰ σπέρματα ἐν τόπῳ χερσῶδει ἀποπνίγεται ὑπὸ ἀγρίων βοτανῶν, καθὼς φησὶν ἐν εὐαγγελίοις ὁ Κύριος, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ οἱ λόγοι τῶν θείων Γραφῶν⁴⁴⁰ συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν ἐν τῇ γῆ τῆς ψυχῆς τῇ χερσῶδει, ἐὰν μὴ πρῶτον αἰ ρίζαι τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν ἐξ αὐτῆς ἐκβληθῶσιν, αἵτινες εἰσὶν ἐπιθυμίαι πάσης σαρκικῆς ἡδονῆς, οἷον βρωμάτων, χρημάτων, φιλαργυρίας, δόξης καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων. Εἰ οὖν ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς τῷ Κυρίῳ προσέδραμες, ἀδελφέ, ἀγάπησον αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, ἀπωθούμενος πάντα τὸν κόσμον· ὄρα τοίνυν, ἵνα μὴ ἔγκειται ἐν τινὶ τῶν εἰρημένων ἢ καρδία σου πάθει καὶ γένηταί σοι ἀργὸν τὸ ἐπιχειρήμα, καθαρὸς ἐστὶν ὁ νυμφίος, καθαρεύειν θέλει καὶ τὴν ψυχὴν τὴν προσερχομένην αὐτῷ ἀπὸ πάσης πονηρᾶς ἐπιθυμίας, ἵνα τούτων ἀπεχόμενος γένησαι πνευματικὸς ἀνὴρ, τὴν κατὰ πνεῦμα ζωὴν ἀσπασάμενος. Βλέπε οὖν καθαρᾶ σου τῇ διανοίᾳ προσελθεῖν σε τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, μὴ ἐν

⁴³⁶ πολιτείαν ποθεῖς.

⁴³⁷ Sinaït. gr. 967: Πόθησον χαμαικοιτίαν.

⁴³⁸ τὴν τοῦ σάκκου στολήν, ἀδελφέ μου, τῶν θορύβων τοῦ κόσμου ἐμίσησας, ἀναλάβου πραότητα καὶ ὑπομονήν, ὑπομονὴν δέ σοι λέγω.

⁴³⁹ καὶ φιλοκάλησον τὴν σεαυτοῦ πρόθεσιν ἐκ τῶν οἰκείων λογισμῶν τῶν φθειρόντων ἀνθρώπων, ἡμέρωσόν σου τὴν ψυχὴν.

⁴⁴⁰ εἰς ψυχὴν, ἐν ἣ τυχάνουσι τῶν ἀγρίων λογισμῶν αἰ ρίζαι· ἐπιθυμία ἡδονῆς σαρκικῆς, ἐπιθυμία πλούτου, ἐπιθυμία βρωμάτων, ἐπιθυμία φιλαρχίας καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. Ἀδελφέ μου, ἐπὶ σωτηρίᾳ παραγέγονας τῆς σῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας ἀποθέμενος.

δισταγμῶ τινι ἐνδυθῆναι θελήσης τὴν ἀγγελικὴν ταύτην στολήν,⁴⁴¹ ἀλλ' ἐν ἀπλότητι καὶ ἀδιστακτῶ καρδίᾳ, ἵνα ὁρῶν σου τὸ πρόθυμον || (p. 0510) ὁ νυμφίος Χριστὸς κατατάξῃ σὲ ἐν τῷ χορῷ τῶν ἀγγέλων, ᾧ καὶ γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι.⁴⁴² Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία... Εἶτα στραφεὶς ὁ ἱερεὺς κατὰ ἀνατολὰς λέγει τὴν εὐχήν: Ὁ πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος, ὁ τὰ ἄχραντα σπάγγνα τῆς αὐτοῦ ἀνεξιχνιάστου ἀγαθότητος ὑπανοίγων παντὶ τῷ προσερχομένῳ αὐτῷ Goar, p. 384. Καὶ στραφεὶς σφραγίζει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπιτίθησι τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν, λέγων τὴν εὐχὴν ταύτην: Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ἐπιτίθημι τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τὸν πνευματικὸν ἡμῶν ἀδελφὸν ὁ δεῖνα Goar, p. 389. Καὶ ἔμπλησον αὐτόν τῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ ἀγάπης, καὶ εὐφρανον αὐτόν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ἵνα αἰεὶ ἐκδουλεύων τῇ σῇ ἀγαθότητι προσκυνῇ καὶ δοξάζῃ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον, αἰνῶν καὶ εὐλογῶν σε διὰ παντός πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Καὶ λαβὼν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, τίθησι τὸ ψαλλίδιον ἐπάνω αὐτοῦ καί, προσκυνήσας αὐτὸ ὁ μέλλων ἀποκείρασθαι, λέγει αὐτῷ ὁ ἱερεὺς: Βλέπε, ὅτι οὐδεὶς ἀναγκάζει σε εἰσελθεῖν ἐπὶ τὸ πρᾶγμα τοῦτο· βλέπε, ὅτι σὺ ἐξ οἰκειίας σου προθέσεως καὶ προαιρέσεως προσῆλθες, ζητῶν τὸ ἅγιον σχῆμα; Ἀπόκρισις: Ναί, τίμιε πάτερ. Ὁ ἱερεὺς: Ἴδου ὁ Χριστὸς ἐνταῦθα, βλέπε, ὅτι οὐδεὶς σὲ ἀναγκάζει... Λάβε τὸ ψαλλίδιον καὶ ἐπίδος μοι. Καὶ λαβὼν αὐτό, δίδωσι τῷ ἱερεῖ, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς: Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ λαμβάνεις... Καὶ λέγει αὐτὸ ἐκ τρίτου. Εἶτα πάλιν λέγει ὁ ἱερεὺς: Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν, νῦν καὶ αἰεὶ... Εἶτα λαβὼν τὸ ψαλλίδιον, κουρεύει αὐτόν σταυροειδῶς, λέγων: Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην... Εἶτα λαβὼν τὸν χιτῶνα, λέγει: Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται τὸν χιτῶνα τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως... Καὶ λαβὼν τὴν περικεφαλαίαν, λέγει: Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ λαβὼν τὸ παλλίον μετὰ τοῦ σταυροῦ, λέγει: Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ παλλίον τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς στολήν... ἀναλαμβάνόμενος τὸν σταυρὸν καὶ ἀκολουθῶν τῷ Δεσπότη Χριστῷ. Καὶ λαβὼν τὴν ζώνην, λέγει: Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα περιζώννυται τὸν ὄσφυν αὐτοῦ, δύνάμιν ἀληθείας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ λαβὼν τὸ παλλίον τὸ ἔξωθεν, λέγει: Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ παλλίον τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ λαβὼν τὰ σανδάλια: Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ὑποδύεται τὰ σανδάλια τῆς ἐτοιμασίας τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ || (p. 0511) δεῖνα ἔλαβε τὸ μανδουακὸν σχῆμα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ εὐθὺς ψάλλουσι τὰ τροπάρια: Ἐνδύσασθε χιτῶνα

⁴⁴¹ ἵνα ὁρῶν σε πρόθυμον ὁ νυμφίος.

⁴⁴² Sinait. gr. 967: ἐπιτυχεῖν διὰ τῆς χάριτος καὶ ἀγάπης τοῦ νυμφίου, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.

τῆς σωτηρίας, ζώσασθε τὴν ζώνην τῆς σωφροσύνης, δέξασθε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ... Στίχος· Αγαλλιᾶσθε τῷ Θεῷ, καὶ πάλιν τὸ αὐτό, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἐχοντές σε, Θεοτόκε, ἐλπίδα καὶ προστασίαν, ἐχθρῶν ἐπιβουλάς οὐ πτοούμεθα... Οἱ δὲ ἀδελφοὶ κουρεύουσιν αὐτόν, ψάλλοντες τὸν Ἀμωμον, εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς, Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου καὶ ἀμεταμέλητος ἐν τοῖς χαρίσμασίν σου p. 411, but with a few variants. Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρῶν... Εἶτα ἀνακρίνει αὐτόν πάλιν, λέγων οὕτως· Ἀνάλαβες τὴν στολὴν τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Ἀνάλαβες τὴν στολὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ... See Theodore of Stoudios' *Schematologion* in Athos, Pantel. [s.n.], s. XV. Καὶ εἰ μὲν ἐστὶ λειτουργία, ποιῶμεν τὸν ἀσπασμόν ἐν φιλήματι ἁγίῳ· ἐπιδίδοται γὰρ αὐτῷ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ διέρχεται σὺν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα, ποιῶν ἐπὶ ἐκάστῳ, ὡς ἔθος, τὸν ἀσπασμόν. Μετὰ δὲ τοῦτο ἴσεται πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν τοῦ βήματος μετὰ κηροῦ μέχρι συμπληρώσεως τῆς θείας λειτουργίας, ὁ δὲ διάκονος ποιεῖ αἴτησιν μικρὰν λέγων· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα... Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως τὸ μοναχικὸν σχῆμα διανῦσαι αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι αὐτόν πάσης κοσμικῆς προσπαθείας καὶ τῶν κατὰ σάρκα γονέων αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ ὀυσηθῆναι ἡμᾶς. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου λέγων· Ὅσοι εἰς Χριστόν, εἰ δὲ οὐκ ἔστι λειτουργία, λέγει τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος πλ. β'. Δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ, Στίχος· Κύριος φωτισμός μου, καθολικῆς ἐπιστολῆς Πέτρου· Ἀδελφοί, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐπὶ ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν... Τέλος· ταῦτα γὰρ ποιῶντες οὐ μὴ πταισητε ποτέ. Ἀλληλούια, ἦχος β'. Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν... Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν... Τέλος· ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Τελεσθείσης δὲ τῆς λειτουργίας αἴρουσιν οἱ μοναχοὶ τὸν νεοφώτιστον καὶ ὀψικεύουσιν αὐτόν πάντες ἕως τῆς κέλλης αὐτοῦ, ψάλλοντες καὶ τὸ παρὸν τροπάριον, ἦχος δ'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε... Στίχος· Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ, καὶ πάλιν τὸ αὐτό, Δόξα καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος.

Καὶ τῇ ἡ' ἡμέρᾳ λέγει ὑπὲρ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω αὐτοῦ· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ἕως τέλους εἰς τὸν ζυγόν σου **||** (p. 0512) τοῦτον τὸν χρηστὸν καὶ ἐλαφρὸν διατήρησον τὸν δοῦλόν σου... Goar, p. 418. Καὶ λέγει τροπάριον τοῦ ἀναλάβου, ἦχος δ'. Ἀναλαβόμενος ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν τὸν ἀνάλαβον τοῦ σχήματος τῶν ἁγίων ἀποστόλων εἰς θώρακα πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ ἀγάπης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Φέροντες οὖν, ἀδελφοί, ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, τῷ ἀχράντῳ συμβόλῳ τούτῳ προθύμως καὶ ἡμεῖς ἀκολουθήσωμεν ἀκλινῶς τὴν στενὴν διοδεύοντες ὁδόν, φύγωμεν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ

εὐσεβῶς βιώσαντες καὶ εὐρήσομεν ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. Καὶ γίνε-
ται ἀπόλυσις παρὰ τοῦ ἱερέως.

f. 25v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

Ἀφ' ἐσπέρας εἰσφέρουσι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγία ἐκκλησία καὶ ἀποτί-
θενται ἐν τῷ θαλασσιδίῳ τῆς ἀγίας τραπέζης καὶ εἰς τὸν ὄρθρον ψάλλουσι
τὸν κανόνα, ἐὰν ἐστὶ λειτουργία, εἰ δ' οὐκ ἔστιν, εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως,
λέγομεν Τρισάγιον, Τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, τὰ ἀλληλουά-
ρια, ἤχος πλ. β', τροπάρια, ἤχος ὁ αὐτός· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, Δόξα, Κύριε,
ἐλέησον ἡμᾶς, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας, εἶτα τὸν Ν' καὶ ψάλλομεν τὸν
κανόνα, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Εὐδόκιμον τέλος εὐδοκίμω μοι, Χριστέ, παράσχου.
Ωιδὴ α' ἤχος β' Δεῦτε λαοί. Ἐπὶ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν καταφυγόντα, Χρι-
στέ. Goar, p. 403. ὡε λέγει τὴν μεγάλην συναπτὴν κατήχησιν, ἐγράφη δὲ εἰς
τὸ μικρὸν σχῆμα. Εἰς τὴν λειτουργίαν, ψάλλομεν τὰ Τυπικά, εἰ δὲ οὐκ ἔστι
λειτουργία, ψάλλομεν τοὺς μακαρισμοὺς εἰς ἤχον δ'. Ὁ δὲ μέλλων τὸ μέγα
σχῆμα λαβεῖν ἴσταται ἔνδον τῆς βασιλικῆς πύλης ἕως τοῦ πρώτου ἀντιφώ-
νου, ἤχος δ'. Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε and others. Ὅτε ἐν τῷ
πάθει ὁ ληστής συνεσταυροῦτο σοι... etc. Goar, p. 414. See above, p. 279. Μετὰ
τὴν συμπλήρωσιν τούτων, ἴσταται ὁ τὸ μέγα σχῆμα λαβεῖν μέλλων ἔξω τῶν
βασιλικῶν πυλῶν ἐνδεδυμένος καὶ ἐζωσμένος, φορῶν καὶ τὸν μανδύαν
αὐτοῦ καὶ τὰ σανδάλια ἐν τοῖς ποσίν, ἀσκεπῆς δέ. Εἶτα γίνεται εἴσοδος.
Μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον, εἰπόντος τὸ Σοφία ὀρθοί, ἄρχεται α' ἀντίφωνον καὶ
καθ' ἐκάστην δόξαν βραχὺ μεθιστάμενος ἕως τῆς ἀπάρξεως τοῦ τρίτου ἀντι-
φώνου, ἐν ᾧ λέγομεν τροπάριον· Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια...
Φθάνει αὐτὸς ἐν τῷ ἄμβωνι, καὶ λεγομένου ἐτέρου τροπαρίου· Δεῦτε πρὸς
μὲ πάντες οἱ κοπιῶντες... Εἰσέρχεται εἰς τὴν σολαίαν, κάκει ἴσταται ἕως
εἴπη τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν. Εἶτα εἰσέρχεται πλησίον τῶν ἀγίων θυρῶν,
καί, βαλὼν μετάνοιαν, ἴσταται μέχρι ἂν πληρωθῇ τὸ Δεῦτε προσκυνήσω-
μεν... Ἀντίφωνον πρῶτον· Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλεῖψαι... Τίς χειμαζόμενος
καὶ προστρέχων... Ἡ μόνη ἀγνὴ καὶ ἀχραντος Παρθένος... Ἐν τῇ πηγῇ τῇ
μυστικῇ τῆς ἀναγεννήσεως... Ρῦσαι || (p. 0513) ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν...
Ἀντίφωνον β'. Ζάλη ἁμαρτημάτων περιέχει με, Σωτήρ... p. 406 Στίχος· Εἰπά-
τωσαν οἱ λελυτρωμένοι. Πρόβατον εἰμὶ τῆς λογικῆς σου ποιμνῆς... Ἀντιλα-
βοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου καὶ ζῆσόν με... Στίχος· Ῥαντιεῖς με ὑσώπω.
Πλῦνόν με τοῖς δάκρυσί μου, Σωτήρ... Ἐξ ἀχράντων λαγόνων σου, Θεοτόκε
πανύμνητε... Ἀρχομένου δὲ τοῦ γ' ἀντιφώνου, ἔρχεται ἕως τοῦ ἄμβωνος καὶ
ἴσταται. Ἀντίφωνον τρίτον. Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου... Ποῦ
ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια... Στίχος· Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατε. Δεῦτε
πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι... Ἐπλανήθη, ὡς πρόβατον. Πρόβα-
τον εἰμὶ τῆς λογικῆς σου ποιμνῆς... Στίχος· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προ-
σπέσωμεν αὐτῷ... Καὶ τούτου λεγομένου, εἰσφέρουσιν αὐτόν, καὶ πίπτει
ἐναντίον τῶν ἀγίων θυρῶν καὶ οὐκ ἀνίσταται μέχρι συμπληρώσεως τῶν

ἀντιφώνων καὶ στραφεῖς ὁ ἱερεὺς κατὰ ἀνατολάς, ψάλλομεν τὸ παρὸν τροπάριον, ἦχος δ΄. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Δόξα καὶ νῦν, Ὁ διὰ σέ, θεοπάτωρ προφήτης Δαβίδ... Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας διὰ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων κατελθεῖν ἐκ τῶν οὐρανῶν... (see the text of the *Small Schema*). Ἐρώτησις· Ἐκουσία σου βουλή προσέρχη τῷ Χριστῷ; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Μὴ ἐκ τινος ἀνάγκης ἢ βίας; Ἀπόκρισις· Οὐχί, τίμιε πάτερ. Ἀποτάσση τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Παραμένεις τῷ μοναστηρίῳ καὶ τῇ ἀσκήσει ἕως ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Ὑποτάσση τῷ προεστῶτι καὶ πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Φυλάττεις ἑαυτὸν ἐν παρθενία καὶ σωφροσύνῃ ἕως ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Ὑπομένεις πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν, τουτέστι πείναν καὶ δίψαν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ὁ ἱερεὺς, Βλέπε, τέκνον, οἷας συνθήκας δίδως τῷ Δεσπότη Χριστῷ. *Goar*, p. 407. Φησὶ τὸ ἱερὸν λόγιον. Ἐρώτησις· Ταῦτα πάντα οὕτω καθομολογεῖς... *Ibid.* Καὶ στραφεῖς ὁ ἱερεὺς κατὰ ἀνατολάς, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος *Ibid.* p. 409. Καὶ οὕτως σφραγίζει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ κλίνων εἰς τὸ ἔδαφος ὁ κατηχούμενος. Εἰσελθόντος τοῦ ἡγουμένου ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ, λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς κλινόμενος εὐχεται· Ὁ ὦν Δέσποτα παντοκράτωρ, ὕψιστε βασιλεῦ τῆς δόξης... *Ibid.* p. 409. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ἄγιε Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... *Ibid.* p. 410. Εἶτα ἐγείρει αὐτὸν ὁ ἡγούμενος καὶ εἰσφέρει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ ποιεῖ μετανοίας τρεῖς, καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἐκ- || (p. 0514) τεῖνας τὴν χεῖρα, ὁ ἱερεὺς λέγει αὐτῷ· Ἴδου ὁ Χριστὸς ἐνταῦθα πάρεστι... *Goar*, p. 410. Καὶ ὅταν ταῦτα συντάξῃται, λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ ψαλλίδιον, τίθησιν ἐπάνω τοῦ εὐαγγελίου καὶ λέγει αὐτῷ· Λάβε τὸ ψαλλίδιον καὶ ἐπίδος μοι αὐτό. Καὶ λέγει· Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ λαμβάνεις αὐτό, βλέπε τίνι συντάσση καὶ τίνι ἀποτάσση; Καὶ τοῦτο ποιήσας τρισσῶς, λαβὼν ὁ ἡγούμενος τὸ ψαλλίδιον· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν, ὁ ὦν εὐλογημένος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Καὶ κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην... Καὶ εὐθὺς λαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ οἱ ἀνάδοχοι αὐτοῦ εἰς τὸ διακονικὸν καὶ κουρεύουσιν αὐτόν, ψάλλοντες τὸν Ἄμωμον. Εἶτα λέγει (marginal note in the scribe's hand: καὶ σφραγίζει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς τοῖς τρισὶ δακτύλοις). Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται χιτῶνα...⁴⁴³ Καὶ λαβὼν τὸ κουκούλιον, σφραγίζει αὐτὸν λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν

⁴⁴³ Marginal note (*supra*) in the scribe's hand: λαβὼν τὸ παλλίον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ παλλίον... καὶ λαβὼν τὸ μέγα σχῆμα, λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ μέγα σχῆμα τοῦ ἀποστολικοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς...

ὁ δεῖνα ἐνδύεται τὸ κουκούλιον τῆς ἀκακίας εἰς περικεφαλαίαν ἐλπίδος σωτηρίας... Καὶ λαβὼν τὸν ἀνάλαβον, λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸν ἀνάλαβον τοῦ σχήματος τῶν ἁγίων ἀποστόλων, εἰς θώρακα πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ ἀγάπης, ἀναλαβὼν τὸν σταυρὸν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἀκολουθῶν τῷ Δεσπότη Χριστῷ ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἶπωμεν. Καὶ λαβὼν τὴν ζώνην, σφραγίζει αὐτήν, λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα περιζώννυται τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ... Καὶ λαβὼν τὸ ἀποστολικὸν, λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ ἀποστολικὸν ἐπάγγελμα τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ λαβὼν τὰ σανδάλια, σφραγίζει αὐτὰ λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ὑποδύεται τὰ σανδάλια... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβε τὸ ἅγιον καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς... Καὶ οὕτως ἀρχόμεθα ψάλλειν τὰ παρόντα στιχηρὰ· Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας... Στίχος· Προσέχετε, λαὸς μου. Ὁ ζυγός μου χρηστός ἐστὶ καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν... Ἀντίφωνον β'. Ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς φοβεῖσθαι τὸν Κύριον... Εὐαγγελικῆς φωνῆς σπουδαίως πρόσταγμα πεπλήρωκας... Στίχος· Ἴδου δὴ τί καλόν... Ἐγγὺς Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν, ψυχὴ ζητοῦσα... Ἀγίοπρωτε σεμνὴ ἐγκώμιον οὔσα τῶν οὐρανίων ταγμάτων... Ἀντίφωνον γ' ἤχος α'. Ἀκολουθήσωμεν, ἀδελφοί, τῷ ἀγαθῷ Δεσπότη· φύγωμεν τὸν πλάνον κόσμον... Στίχος· Ἀνοίξατέ μοι πύ- **|| (p. 0515)** λας δικαιοσύνης. Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν τὰς χεῖρας ὑφαπλώσας, ἡμᾶς προσκαλεῖται εἰς τὴν ἄνω πόλιν... Δόξα καὶ νῦν, Χαίροις παρ' ἡμῶν, ἅγια Θεοτόκε, τὸ σεπτὸν κειμήλιον πάσης τῆς οἰκουμένης... Εἶτα κρατήσας ὁ ἱερεὺς τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτοῦ, εἰσάγει εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἐνδύουσιν αὐτόν οἱ ἀνάδοχοι, λέγοντος τοῦ ἱερέως αὐθις τὰς προγεγραμμένας ἐκφωνήσεις ἐν τῷ ἐνδύεσθαι αὐτόν· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται χιτῶνα δικαιοσύνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Ψάλλουσιν οἱ μοναχοὶ τὰ παρόντα τροπάρια εἰς ἤχον δ'. Ἦνοικται ἡ θύρα τοῦ παραδείσου, ἐνδύσασθε χιτῶνα δικαιοσύνης... Στίχος· Ἀγαλλιᾶσθε τῷ Θεῷ. Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας, ζώσασθε τὴν ζώνην τῆς σωφροσύνης... Καὶ λέγεται τοῦτο ἐκ δευτέρου, καὶ λέγομεν στίχον· Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου, καὶ πάλιν τὸν στίχον καὶ τὸ τροπάριον, Εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἔχοντές σε, Θεοτόκε, ἐλπίδα καὶ προστασίαν... Καὶ εὐθὺς τροπάριον, ἤχος πλ. β'. Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... Τοῦτο δὲ λέγεται τρισῶς. Μετὰ καὶ τῶν παρόντων, στίχος· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, στίχος· Ἀγαλλιᾶσθωσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, στίχος· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν, Δόξα καὶ νῦν, Μεγάλων χαρισμάτων, ἀγνή Παρθένε, μόνη Μήτηρ Θεοῦ ἤξι- ὤθης... Καὶ κλινομένου τοῦ νεοφωτίστου, λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθώμεν. Κύριε ὁ Ἰεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου. *Goar*, p. 412. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δουλόν σου. *Ibid.* p. 412. Καὶ λαβὼν ὁ διάκονος τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἴσταται ἕξωθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ προσκυνεῖ ἡ ἀδελφότης αὐτοῦ καὶ τὸ ἅγιον σχῆμα τοῦ ἀδελφοῦ, ψαλλόντων ἡμῶν καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα τοῦ ἀσπασμοῦ, ἰδιόμελος

ἤχος α'. Ἐπιγνῶμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Τοῦτο δὲ λέγεται δις καὶ τρίς μέχρι ἂν προσκυνήσωσι πάντες. Στίχος· Ἀγαλλιᾶσεται τὰ χεῖλη μου... Στίχος· Ἀγαπήσατε τὸν Κύριον..., Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Χαῖρε, Θεοτόκε Παρθένε· χαῖρε καύχημα τῆς οἰκουμένης... Καὶ εὐθύς ὁ διάκονος μεγάλην συναπτήν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ πάσης ἐπισκοπῆς... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως, ἀκατακρίτως... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι αὐτὸν πάσης κοσμικῆς... Ὑπὲρ ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως... Ὑπὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐτὸν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν..., εἶτα Ὅσοι εἰς Χριστόν... καὶ εὐθύς τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα... Στίχος· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου... Ὁ ἀπόστολος καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου· Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας... Τέλος· σώσει ψυχὴν ἐκ ἑ (p. 0516) θανάτου, καὶ καλύψει πλήθος ἁμαρτιῶν. Στίχος· Ἐπεκαλοῦντο τὸν Κύριον. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου... Τέλος· Ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστός ἐστι καὶ τὸ φορτίον μου ἕλαφρόν. Ὁ διάκονος· Εἰπόμεν πάντες καὶ τὰ λοιπὰ συνήθως· Ὅτι ἐλεήμων. Καὶ ὀψικεύουσιν αὐτὸν οἱ ἀδελφοί ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν μετὰ κηροῦ, τῆς θείας λειτουργίας τελεσεθείσης, ἄπτουσιν οἱ ἀδελφοὶ τοὺς κηροὺς αὐτῶν καὶ συναπέρχονται μετὰ τοῦ νεοφωτίστου εἰς τὴν τράπεζαν, κρατοῦντες αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ ψάλλοντες τροπᾶριον, ἤχος δ'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος· Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ. Στίχος· Ὁ καθήμενος... Δόξα, τὸ αὐτὸ πάλιν, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν, Μήτηρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ... Καὶ μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἀπέρχονται πάλιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλοντες τὸ αὐτὸ τροπᾶριον, τὸ Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Ὁ δὲ νεοφώτιστος σχολάζει ἐν ἑπτὰ ἡμέραις ἐκ παντὸς ἔργου σωματικοῦ, ἀπερχόμενος καθεκᾶστην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, προσευχόμενος καὶ ἀναγινώσκων ἢ ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ τοῦτο ποιῶν καὶ μένων ἀπρόσιτος. Μετὰ δὲ τὴν ζ' εἰσέρχεται εἰς τὸν καιρὸν τῆς θείας λειτουργίας καί, μετὰ τὸ ἀναγνωσθῆναι τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ποιεῖ συναπτήν, ὡς ἔθος, ὁ διάκονος καὶ ἐπισυνάπτει πάλιν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ νεοφωτίστου, λέγων οὕτως· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεός... Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει ἐπάνω τοῦ ἀδελφοῦ τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Πολυέλεε καὶ Κύριε, ὁ δωρησάμενος τῷ δούλῳ σου ὁ δεῖνα διὰ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος... Goar, p. 417. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Τὸν τῆ πυρίνη κεφαλῇ τὴν ἰδίαν κεφαλὴν σοι... Ibid. Καὶ σφραγίζει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ τρίς καὶ ἀποκουκουλίζει αὐτόν, καὶ παραινέσας τὰ τῆς σωτηρίας προσήκοντα πρὸς αὐτόν, ἀπολύει ἐν εἰρήνῃ.

f. 53. Τάξις καὶ ἀκολουθία εἰς κηδεῖαν μοναχοῦ. Ἐπειδὴν τις τῶν μοναχῶν. Conf. Εὐχολ. Goar, p. 438 ὅλως γυμνόν, οἱ δὲ εἰς τοῦτο τεταγμένοι ἀποσπογγίζουσι τὸ λείψανον μετὰ χλιαροῦ ὕδατος καὶ σπόγγου οὕτως· πρῶτον ποιοῦντες μετὰ τοῦ σπόγγου ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ τοῦ τελευτηκότος, τὸ ὄλον πρόσωπον ἀποσπογγίζουσι καὶ ἐν τῷ στήθει σταυρὸν καὶ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ εἰς τὰ γόνατα καὶ πλεῖον οὐδέν. Μετὰ δὲ τὸ ἀποσπογγίσει, ἐκδύουσιν αὐτοῦ τὰ ἱμάτια ἄπερ φορεῖ, καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν ἱμάτια καθαρὰ, μηδαμῶς τὴν τούτου γύμνωσιν θεασάμενοι μηθ' ἕτερον ἑάσας παρεῖναι. Μετὰ δὲ τὸ ἐνδύσαι, περιβάλλουσιν αὐτὸν τὸ κου- || (p. 0517) κούλιον, εἶγε μεγαλοσχήμων ἐστὶ, περιτιθέντες τὴν περικεφαλαίαν ἀπὸ ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς καὶ καταβιβάσαντες αὐτὴν ἄχρι τοῦ πώγωνος, ὥστε μὴ ὁράσθαι τὸ πρόσωπον τοῦ λειψάνου. Εἶτα περιτίθησιν αὐτῷ τὸν ἀνάλαβον εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ, καὶ τὸ παλλίον χωρὶς τοῦ σταυροῦ καὶ περιζωννύει τὸν λῶρον αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ τοὺς πόδας καλῖγια καινὰ, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῦ στολίσαι νυμφίον, εἶτα οὕτω εἰσφέρουσι τὸν μανδύαν αὐτοῦ, καὶ ἀνακουφίσαντες τὸ λείψανον ἐκ τοῦ ψιαθίου, ἀπλοῦσι τὸν μανδύαν αὐτοῦ ὑποκάτω ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς οὐ πλαγίως, καθὼς φορεῖται, ἀλλ' ὀρθῶς καὶ ἐπιμήκης, εἶτα μετὰ μαχαίρας σχίσαντες τὰ πλάγια τοῦ μανδύου καὶ λωρία ἐκβαλόντες ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτωθεν, καὶ τοῦ μανδύου πάλιν τὰ πλάδια διατρήσαντες καὶ τὰ λωρία ἐνθεν κἀκείθεν διαβιβάσαντες, καὶ ἐπὶ τὰς τρύπας ὑποβάλλοντες, ποιούσι σταυροὺς τρεῖς μέχρι τῶν ποδῶν καὶ τὰ ὑπολειφθέντα λωρία δεσμοῦσι τοὺς πόδας, καὶ τιθέντες αὐτὸν ἐν τῇ κλίνῃ. Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητὸν ἐπάνω τοῦ λειψάνου καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶ τροπάρια νεκρώσιμα, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.τ.α. Καὶ εὐθὺς γίνεται ἐκτενή· Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.α. καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Καὶ οὕτω ἄραντες τὸ λείψανον, εἰσφέρουσιν αὐτὸ ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας κατέναντι τῆς βασιλικῆς πύλης, καὶ τοῦ ἐκκλησιάρχου τρεῖς κρούσαντος τὸ μέγα σημαντήριον, συνάγονται οἱ πάντες ἀδελφοί, καὶ δίδοται αὐτοῖς ἀνά κηρίου ἑνός, ἄψαντες δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ λειψάνου κηρία δ' καὶ τιθέντες ἐπάνω αὐτοῦ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, εἶτα θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐπάνω τοῦ λειψάνου καὶ ποιεῖ Εὐλογητὸν, καὶ εὐθὺς λέγομεν Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ Κύριε ἐλέησόν με ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', τὸν Ν'. Ἐλέησόν με ὁ Θεός, εἶτα ἄρχεται ὁ πρῶτος χορὸς εἰς ἦχον πλ. α'. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου, καὶ ἄρχεται ὁ αὐτὸς χορὸς τὸν Ἄμωμον (*Kathisma* 17). Εἶτα (i.e. at the first *doxa*) ἄρχεται ὁ πρῶτος χορὸς γεγωνοτέρῃ τῇ φωνῇ· Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με. Εἶτα πάλιν ὁ ἕτερος χορὸς· Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι... Πάλιν ὁ πρῶτος χορὸς· Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι... Καὶ εὐθὺς γίνεται συναπτὴ καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ β' χορὸς καὶ αὐτὸς εἰς ἦχον πλ. α'. Ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα. Ἐλέησόν με, Κύριε. Ὁ δὲ ἕτερος χορὸς ἄρχεται στίχον καὶ αὐτὸς· Ὅτι τὰ δικαιώματά σου... Ἐλέησόν με, Κύριε. Εἶτα ἄρχεται ὁ ἑναρξάμενος χορὸς στίχον· Σὸς εἰμι ἐγώ, σῶσόν με...

(at the end of the *stasis*, the verses Ἀρχοντες κατεδίωξάν με δωρεάν καὶ ἀπὸ τῶν λόγων σου... are accompanied by the following refrains, added in the scribe's hand: Ἀβραὰμ ἐν κόλποις καὶ μετὰ Λαζάρου τάξον, ἐλεή- || (p. 0518) μων, ψυχὴν, ἣν προσελάβου. Ἐν σκηναῖς δικαίων ἐν μοναῖς ὀσίων τάξον, ἐλεήμων, ψυχὴν, ἣν προσελάβου. Ἀρχάγγελοι Κυρίου πρεσβεύετε ἀπαύστως ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος. Απόστολοι Κυρίου πρεσβεύετε ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος. Μάρτυρες Κυρίου πρεσβεύετε... Πρόδρομο Κυρίου πρέσβευε... Ἀσκηταὶ Κυρίου πρεσβεύετε... Παρθένε Θεοτόκε, πρέσβευε ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος). After the end of the *stasis*, καὶ ὁ ἕτερος χορὸς τὸν αὐτὸν στίχον· Ζήσεται ἡ ψυχὴ μου..., εἶτα πάλιν ὁ πρῶτος χορὸς τὸν αὐτὸν στίχον, εἶτα ἄρχεται ὁ πρῶτος χορὸς εἰς ἦχον πλ. α' τὸ Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε... Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς εὔρε πηγὴν τῆς ζωῆς... Εἶτα μνημονεὺς ὁ ἱερεύς, ὡς σύννηθες (i.e. after Ἀλληλουῖα, ἀλληλουῖα δόξα σοι ὁ Θεός). Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, ψάλλομεν τὸ παρὸν στιχηρὸν νεκρώσιμον τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἦχος πλ. α'. Ανάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν, μετὰ δικαίων... Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῷ κόσμῳ, Χριστὲ ὁ Θεός... Μεθ' ἣν οἱ ἀναβαθμοὶ, ἦχος α', ποίημα Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου· Ἐν τῷ θλίβεσθαί με εἰσάκουσόν μου... Goar, p. 439. Εἶτα τὰ νεκρώσιμα τοῦ Δαμασκηνοῦ· Ποία τοῦ βίου τρυφή διαμένει λύτης ἀμέτοχος... Ἐργῶ, Σωτὴρ μου, δεικνύς, ὅτι σὺ εἶ ἡ πάντων ἀνάστασις... Θεοτοκίον· Ἀχραντε Θεοτόκε, ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐλογημένη καὶ ἐπὶ γῆς δοξολογούμενη... Καὶ εὐθὺς τὰ προσόμοια τοῦ κυροῦ Θεοφάνους, ὧν ἡ ἀκροστιχὴς κατ' ἦχον, Σόν, Χριστέ, δοῦλον γράψον ἐν ζώντων βιβλίῳ. Στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος α'. Πρὸς τὸ Πανεύφημοι μάρτυρες. Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα τῆς σῆς γλυκείας μεθέξεως... Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Οὐδεὶς ἀναμάρτητος... Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Ὑπὲρ τὰ ὀρώμενα τὰ σά... Σταυρῷ σου γηθόμενοι, σταυρῷ θαρροῦντες, οἱ δοῦλοι σου... Χριστὸν ἐκδυσώπησον τὸν σὸν τόκον, Μητροπάρθενε... Ἀρχὴ τοῦ β' ἦχου, ἀντίφωνον, ἦχος β', μοναχοῦ Θεοδώρου. Ἐν τῷ οὐρανῷ τὰ ὄμματα... Goar, p. 440–441. Ἔτερα στιχηρὰ νεκρώσιμα Ἰωάννου μοναχοῦ, ἦχος β'. Ὡς ἄνθος μαραίνεται καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται... Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθὸς τοῦ δούλου σου... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Θείας γεγόναμεν κοινωνοὶ φύσεως διὰ σοῦ, Θεοτόκε ἀειπάρθενε... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια Θεοφάνους, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Ῥώμην τοῦ θανάτου καὶ φθορὰν σου τῷ ζωφόρῳ θανάτῳ... Ἴνα τοὺς ἀνθρώπους κοινωνοὺς θείας βασιλείας ἐργάσῃ... Σῶσαι τὸ σὸν πλάσμα, βουληθεὶς τῆς οἰκονομίας τὸ ὄντως βαθὺ μυστήριον, θέλων ἐξετέλεσας... Δόξα, Τρόμῳ τῷ φορικτῷ καὶ φοβερῷ βήματι τῷ σῷ παρεστῶτες... Καὶ νῦν, Εὐας τῆς προμήτορος ἀγνή, σὺ τὴν ὀφειλὴν... Ἀρχὴ τοῦ γ' ἦχου, ἀντίφωνον μοναχοῦ Θεοδώρου· Τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών... Goar, p. 440. Ἔτερα στιχηρὰ νεκρώσιμα Ἰωάννου μοναχοῦ, ἦχος γ'. Πάντα ματαίότης τὰ ἀνθρώπινα, ὅσα οὐχ ὑπάρχει μετὰ θάνατον... Ἄνθρωποι, τί μάτην ταραττόμεθα; ὁ δρό- || (p. 0519) μος βραχὺς ἐστίν, ὃν τρέχομεν... Ἐκαστος, ὅπου σῶζεται ἐκεῖ δικαίως καὶ προστρέχει... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυροῦ Θεοφάνους, ἦχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ. Δοξάζω

τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον, δι' οὗ ζωὴ δεδώρηται... Ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ
 εὐσπλαγχνος, ὁ ἔχων ἀγαθότητος πέλαγος... Ὑπνώσας ἐν τῷ τάφῳ, ὡς ἄν-
 θρωπος, δυνάμει ἀηττήτω σου... Θεοτοκίον· Λαμπάδα νοητὴν σε βαστάζου-
 σαν τὸ φέγγος τῆς θεότητος. Ἀρχὴ τοῦ δ' ἤχου, ἀντίφωνον α' ἤχος δ'. Ἐκ νεό-
 τητός μου πολλὰ πολεμῆί με πάθη... Goar, p. 411. Νεκρώσιμα ὁ αὐτός. Μετὰ
 πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων τὴν ψυχὴν... Εἰς τὴν κατάπαυσίν σου,
 Κύριε... Σὲ τεῖχος κέκτημαι, Θεοτόκε... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια, ἤχος δ'.
 Ἐδώκας σημείωσιν. Ὦντως φοβερῶτατον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον...
 Ὑπνος ἀναδέδεικται τῶν πιστευόντων ὁ θάνατος... Σὺ δικαιοσύνη τε ἁγια-
 σμὸς ἡμῖν γέγονας καὶ ψυχῶν ἀπολύτρωσις... Δόξα, Γένος τὸ ἀνθρώπινον
 πρὸς ἀφθαρσίαν ἀνόλεθρον... Καὶ θεοτοκίον· Ῥήσεσιν ἐπόμενοι τῶν θεηγό-
 ρων, πανάμωμε... Εἶτα γίνεται συναπτὴ καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, ὡς σύνηθες.
 Καὶ εὐθὺς οἱ ἀναβαθμοί, ἤχος πλ. α'. Ἐν τῷ θλίβεσθαί με... Goar, p. 441-442.
 Εἶτα νεκρώσιμα Ἰωάννου μοναχοῦ· Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶντος· ἐγὼ
 εἶμι γῆ καὶ σποδός... Σὺ ἔπλασας, Κύριε, καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμέ τὴν χειρὰ σου...
 Ἡ κεχαριτωμένη μεσίτευσον ταῖς δεήσεσι... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ
 κυροῦ Θεοφάνους, ἤχος πλ. α'. Χαίροις ὁ ζωηφόρος. Αἴγλη τοῦ σοῦ προσώ-
 που, Χριστέ... Ψάλλειν παναρμονίᾳ φωνῆ δοξολογοῦντα τὸ σὸν κράτος εὐ-
 δόκησον... Ὅπου τῶν προφητῶν ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων καὶ μαρτύρων τὰ
 τάγματα... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Νόμῳ τῆς ἁμαρτίας ἡμᾶς δεδουλωμένους
 ἠλευθέρωσας, Δέσποινα... Ἀρχὴ τοῦ πλ. β' ἤχου οἱ ἀναβαθμοί. Ἀντίφωνον
 α' Θεοδώρου· Ἐν τῷ οὐρανῷ τοὺς ὀφθαλμούς μου αἶρω... κ.τ.α. Goar, p. 442.
 Νεκρώσιμα Ἰωάννου μοναχοῦ, ἤχος πλ. β'. Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλα-
 στούργόν σου γέγονε πρόσταγμα... Ἐτίμησας εἰκόνι σου τὸ τῶν χειρῶν σου,
 Σῶτερ, πλαστούργημα... Οὐδεὶς προστρέχων ἐπὶ σοὶ κατησχυμένος ἀπὸ
 σοῦ... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυροῦ Θεοφάνους, ἤχος πλ. β'. Ὀλην
 ἀποθέμενοι. Ἐχων ἀκατάληπτον τὴν εἰς ἡμᾶς εὐσπλαγχνίαν... Ὅμοιον· Νέ-
 κρωσιν ὑπέμεινας... Δόξα, Ζώντων κυριεύοντα θεαρχικὴ ἐξουσία... Καὶ νῦν,
 θεοτοκίον· Ὀφθῆς ἐνδιαίτημα θεοπρεπές, Παναγία... Ἀρχὴ τοῦ βαρέως
 ἤχου, Θεοδώρου, ἀντίφωνον α'. Τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών ἐκ πλάνης ἐπιστρέ-
 ψας... νεκρώσιμα Ἰωάννου μοναχοῦ, ἤχος βαρύς· Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν,
 ζωοδότα... Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν πλαστοουργήσας κατ' ἀρχὰς τὸν
 ἄνθρωπον... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὑμνοῦμέν σε, πανάχραντε Θεοτόκε...
 Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια, ἤχος ὁ αὐτός, Καταφρονήσας. Θεοφά- **|| (p. 0520)**
 νους· Νενεκρωμένος ὠράθης ἐπὶ σταυροῦ... Τῷ ἀκηράτῳ σου κάλλει...
 Δόξα, Ὡς ἀδαπάνητον ἔχων τῶν δωρεῶν τὴν μεγαλοπρέπειαν... θεοτοκίον·
 Νόμου τὸ πλήρωμα τίκεις τὸν λυτρωτὴν σάρκα γενόμενον... Ἀρχὴ τοῦ πλ. δ'
 ἤχου. Ἀντίφωνον α'. Θεοδώρου· Ἐκ νεότητός μου ὁ ἐχθρός με πειράζων...
 Goar, p. 444. Ἔτερα στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἤχος ὁ αὐτός, Θρηνῶ καὶ ὀδυρομαι,
 ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον... Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρό-
 ξενος... θεοτοκίον· Ἀγνή Παρθένε, τοῦ Λόγου πύλη... Ἔτερα στιχηρὰ προσό-
 μοια Θεοφάνους, ἤχος πλ. δ'. Ὡ τοῦ παραδόξου. Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας

ἐλευθερίαν, βαφαῖς ἐρυθραῖς τῶν δακτύλων σου... Ἱεραρχήσας, ὡς ἄνθρωπος σφαγιασθεὶς ἑαυτῷ... Δόξα, Βάθει σοφίας ἀρρήτου σου ὀροθετεῖς τὴν ζωὴν... Ὡς συλλαβοῦσα τὸν ἀναρχον λόγον Θεοῦ... Εἶθ' οὕτως γίνεται συναπτὴ, καὶ μνημονεύεται ὁ θανῶν ἀδελφός, καθὼς προεγράφη. Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ... Ὁ οἶκος· Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... Καὶ αὐθις Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον... ἕτεροι οἶκοι, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Τοῦ ταπεινοῦ Ῥωμανοῦ ψαλμωδοῦ. Τοῖς τοῦ βίου τερπνοῖς ἐνητένιζον οὐ λογισμῶ θεωρῶν τὰ γινόμενα... Ἀλληλούια. Οὐ δὲ ἓνα βροτὸν εὖρον ἄλυπον· ὁ γὰρ κόσμος ἐκάστοτε τρέπεται... Ὑψαυχεῖ κατὰ πένητος πλούσιος κατεσθίων αὐτοῦ πᾶσαν ὑπαρξίν... Τοὺς ἀγάμους ἐλπίδες συγκόπτουσι, τοὺς ἐν γάμῳ φροντίδες συντήκουσι... Ἀλμυρὰ τῆς θαλάσσης τὰ κύματα... Πειρατὰς καὶ χειμῶνας καὶ κλύδωνας περαιοῦνται οἱ χρήματα στέργοντες... Ἴνα δὲ συνελῶν εἶπω ἅπαντα τὰ ἐν κόσμῳ σὺν τῷ κόσμῳ παρέρχονται... Νῦν εἰσὶν ἐν ἡμῖν οἱ βοῶντες συχνῶς κἂν μὴ τῷ στόματι... Ὅμως μέντοι οὐ πάντες ἐχώρησαν, ὁ προσέταξε πᾶσιν, ἔφη σε... Ὑπεκκαίω ὑμῶν τὴν προαίρεσιν πρὸς τὸ ψάλλειν καὶ τέρπειν τὸν Κύριον... Ῥῦπον βίου καλῶς ἀπεφύγετε καὶ πηγῇ καθαρᾷ προσεφύγετε... Ὡν τὸν βίον καλῶς ἀπεφύγετε, τούτων νῦν καὶ τὴν μνήμην μισήσατε... Μὴ ἀλλήλων ἀπλῶς κατεπαίρεσθε, τί γὰρ ἔχεις, φησὶν, ὁ οὐκ ἔλαβες... Ἀλλ' ἐρεῖ τίς ἐγὼ περισσότερον, ὡς μαθῶν τὰς γραφάς, ἔχω καύχημα... Νευρωθῶμεν τῇ πίστει σφιγγόμενοι οἱ τὰ σώματα ἀποταξάμενοι... Ὁ εἰπὼν ἐγὼ εἰμι ἄμπελος καὶ ὑμεῖς μου ὑπάρχετε κλήματα... Ὑπ' ἐμοῦ νῦν ὑμεῖς ἐδιδάχθητε κατακρίνειν ἐμὲ τὸν ταλαίπωρον... Ψυχικῶς τὸν κανόνα ποθήσατε, ὃν καλῶς καὶ φρονίμως τηρήσατε... Ἄν ὁ νοῦς σου ποτὲ σκανδαλίζη σε, ἐρεθίζων καὶ σὲ πρὸς τὴν ἔξοδον... Λέγει πάλιν πρὸς σὲ καὶ πῶς δύνασαι τὸν κανόνα τελεῖν τοῦ μονάζοντος... Μετὰ τῶν ἐργατῶν, ὧν ἐκάλεσεν ἔνδον τοῦ ἀμπελῶνος ὁ Κύριος... Ὁ καιρὸς τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐφθασεν· ὁ γὰρ Κύριος τάχιον ἔρχεται... Σὺ οὖν, Δέσποτα, ὡς παντοδύναμος τὴν ζωὴν ἡμῶν πάντων κυβέρνησον... (each of these *troparia* has the refrain ΑΛ- || (p. 0521) ληλούια). Καὶ εὐθὺς μετὰ τοὺς οἶκους οἱ μακαρισμοί. Goar, p. 445, εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς the *prokeimenon*, and New Testament readings, p. 430. Καὶ εὐθὺς Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... Ἔτι δὲ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς... Ὑπὲρ τοῦ κοινωνῶν αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ ἀπολαῦσαι αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ εἰσδεχθῆναι αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ μετασχεῖν αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῷ... Ὅπως Κύριος ὁ Θεός... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ εὐχήν· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Μετὰ δὲ τὴν παροῦσαν εὐχήν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ ἐκ γῆς χοῦν λαβῶν καὶ ἄνθρωπον οἰκοδομήσας, καὶ ζωὴν αὐτῷ δωρησάμενος, καὶ ἐντολήν αὐτόν ἐκπαιδεύσας, φθόνῳ δὲ διαβόλου παραβάτης γεγωνὺς καὶ ἐξόριστος, τοῖς οικείοις σου δὲ σπλάγχνοις κατακαμφθεὶς, καὶ αὐτόν ἀνακαλεσάμενος, ἐκ γῆς δὲ μεταστήσας πάλιν καὶ πρὸς ἕτερον κόσμον αἰώνιον διαβιβάσας. Αὐτὸς Κύριε, ἀνάπαυσον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου τοῦδε καὶ κατάταξον αὐτόν ἐν τοῖς κόλποις Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ἐν ἐκκλησίᾳ

τῶν πρωτοτόκων τῆς ἄνω Ἱερουσαλὴμ μετὰ τῶν ἀγίων, τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων σοι. Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ εὐεργέτης πάντων καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι... Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ... Καὶ εὐθύς γίνεται ὁ ἀσπασμὸς, ψαλλόντων ἡμῶν καὶ τὰ παρόντα νεκρώσιμα στιχηρά, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν ἀδελφοί, τῷ θανέντι... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ, ἀδελφοί, βλέψωμεν τὴν τέφραν καὶ γινώμεν, ποῖος ὁ δούλος ἐκεῖ... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν ἀδελφοί, τῷ θανέντι... Ὅταν ἐκ τοῦ σώματος ψυχὴ μέλλῃ μετὰ βίας ἀρπάσθαι ὑπὸ ἀγγέλων φορικτῶν... Δεῦτε, ἀδελφοί πνευματικοί, ἴδωμεν τὸ πέρασ τοῦ βίου καὶ τῆς παρουσίας ζωῆς... Τρέμω τὸ κριτήριον, Χριστέ, καὶ τὴν ἐν βήματι γύμνωσιν τῶν πταισμάτων μου... Πάντες δυσωποῦμέν σε, Χριστέ, νῦν ἐκ κατανύξει βοῶντες καὶ προσευχὴ ἐκτενεῖ... Τοῦτο τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐστὶ τὸ ἀπαραχώρητον τέλος καὶ ἐπιτίμιον, θάνατος καὶ τάφος γὰρ ἡμᾶς ἐκδέχεται... Μίαν ὑποστάσει τρισὶ σέβοντα θεότητα πίστει παντουργικῆ σε Τριάς... Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ, Μῆτερ τοῦ ἀδύτου ἡλίου θεογεννήτρια... Μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν, εἰ οὐκ ἔχει ἡ μονὴ κοιμητήριον, ἢ καὶ ὁ τάφος οὐκ ἔστιν ἔτοιμος, λέγομεν Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν... Ὅτι σοῦ ἐστίν. Καὶ λέγομεν τὰ παρόντα νεκρώσιμα τροπάρια ταῦτα, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων... κ.τ.α. Καὶ εὐθύς γίνεται συναπτὴ παρὰ τοῦ ἱερέως· Ἐλέησον ἡμᾶς... καὶ ἡ εὐχή· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Ἐν ἣ λέγεται παρὰ πάντων τῶν ἱερέων, καὶ γίνεται ἀπόλυσις· Ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν... Ποιήσαντες δὲ ἀμφοτέροι σταυρὸν οἱ ἱερεῖς ἐπάνω **|| (p. 0522)** τοῦ λειψάνου, λέγουσι· Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε ὁ δεῖνα καὶ ἀείμνηστε ἀδελφὲ ἡμῶν, ἐκ γ'. Εἶτα λέγεται παρὰ πάντων· Ὁ Θεός, μακάρισον καὶ ἀνάπαυσον αὐτόν, ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται, καὶ ἡμᾶς ἐλεήσει διὰ τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος. Εἰ δὲ ἔστι κοιμητήριον ἐν τῇ μονῇ καὶ ὁ τάφος ἔτοιμος, ἀπόλυσιν οὐ ποιοῦμεν, ἀλλὰ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν ἀσπασμὸν, ἄραντες τὴν κλίνην, ἀπέρχονται εἰς τὸ κοιμητήριον, ψαλλόντων ἡμῶν τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, ἐκ γ' ἡσύχως καὶ πάλιν τὸ Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν, Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας. Φθάσαντες δὲ εἰς τὸ κοιμητήριον, ἄραντες τὸ λειψάνον, θάπτουσιν αὐτὸ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ψάλλοντες καὶ τροπάρια, ἦχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα ὑπόδεξι τὸν ἀπὸ σοῦ πλασθέντα χειρὶ Θεοῦ τὸ πρότερον... Καὶ λαβὼν ἔλαιον ὁ ἱερεὺς μετὰ κανδήλαν, ἐπιχέει ἄνωθεν τοῦ λειψάνου, ποιῶν τύπον σταυροῦ ἐκ γ' λέγων καὶ τὸ Ἀλληλούια ἐκ γ' καὶ Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ, ἅπαξ· ὁμοίως καὶ τὸ Ἐλαιον ἀγαλλιάσεως καὶ σωτηρίας ἐν σκηναῖς δικαίων, ὅπου ἡ ἄληκτος χαρὰ, ἐκεῖ Χριστὸς ὁ Θεὸς κατατάξαι τὸ πνεῦμά σου. Καὶ αὐτὸ ἅπαξ καὶ οὕτως σφαλίζεται ὁ τάφος, ψαλλόντων ἡμῶν τροπάρια, ἦχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε, ὁ θάνατος νενέκρωται καὶ ὁ ἄδης ἐσκύλευται... Στίχος· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ, πάλιν τὸ αὐτό, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτόκε ἡ προστασία πάντων τῶν δεομένων εἰς σέ θαρροῦμεθα, εἰς σέ καυχώμεθα... Ἔτερα στιχηρὰ

νεκρώσιμα, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων. Στίχος· Εἰσαγαγὼν καταφύ-
 τευσον... Εἰς τὴν κατάπαυσιν... Στίχος· Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδὲν με
 ὑστερήσει. Σὺ εἶ ὁ Θεός, ὁ καταβάς εἰς Αἴδην... Στίχος· Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύ-
 σεως, ἦχος δ'. Τὴν ἀειτάραχον θάλασσαν τοῦ βίου διαδραμών, τῷ σῶ λιμένι
 προσέδραμε τῇ πίστει ὁ μεταστάς... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἡ μόνη ἀγνή
 καὶ ἄχραντος Παρθένος ἢ Θεὸν ἀσπόρως κυήσασα... Ἔτερον, ἦχος πλ. α'.
 Ἡ ἀοιδίμος φωνὴ τοῦ θεοῦ Δαβὶδ, σήμερον πληροῦται ἄνθρωπος, λέγουσα,
 ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ... Στίχος· Μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν, πάλιν τὸ
 αὐτό, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ Μητέρα... Ἔτερα
 στιχηρὰ νεκρώσιμα· Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος...
 Στίχος· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς. Παντοκράτωρ ὕψιστε, τὴν ψυχὴν τοῦ δού-
 λου σου ἀνάπαυσον... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τὰ οὐράνια ὑμνεῖ σε, κεχα-
 ριτωμένη. Ἔτερα νεκρώσιμα, ἦχος βαρῦς· Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας μου,
 κατέλιπον τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου... Στίχος· Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Δαβὶδ...
 Πάλιν τὸ αὐτό. Στίχος· Ὡς ὤμοσε τῷ Κυρίῳ. Κατάπαυσιν δικαίους ἠτοίμασας
 εἰσάγαγέ με, Σωτήρ... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Εἰρήνευσον πρεσβείαις τῆς
 Θεοτόκου... Ἔτερα στιχηρὰ, ἦχος πλ. β'. Πνευματικοὶ ἀδελ- || (p. 0523) φοὶ καὶ
 συνασκηταί, μὴ μου ἐπιλάθησθε... Στίχος· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς. Κα-
 θὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ· ἐγὼ εἰμι ἀνάστασις... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον·
 Ἀγνή Παρθένη τοῦ Λόγου, πύλη τοῦ Θεοῦ ἡμῶν... Καὶ εὐθύς τὸ Τρισάγιον,
 τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὅτι σοῦ ἐστίν. Εἶτα τροπάρια, ἦχος β'.
 Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθὸς τῆς ψυχῆς τοῦ δούλου σου... Δόξα καὶ νῦν, θεο-
 τοκίον· Μητέρα ἀγία, ἢ τοῦ ἀφράστου φωτός... Εἶθ' οὕτως γίνεται ἐκτενή·
 Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς κ.τ.α. καὶ ἡ εὐχή· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης
 σαρκός... ἐν ἧ λέγεται παρὰ πάντων τῶν ἱερέων. Μετὰ δὲ τὸ τέλος λέγει
 ὁ καθηγούμενος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ εὐχὴ παρὰ μόνου τοῦ καθηγου-
 μένου· Μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῦ ἐν τῇ μα...

f. 96. Κανὼν ψαλλόμενος (εἰς) ψυχορραγοῦντας.

Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ εὐλογητὸν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ρμβ' ψαλμοῦ τὸ Κύριε, εἰσά-
 κουσιν τῆς προσευχῆς μου... Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ, ψάλλομεν τὸ
 Θεὸς Κύριος εἰς ἦχον πλ. β' καὶ ἀρχόμεθα τὰ παρόντα τροπάρια Ἐλέησον
 ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν, τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην,
 ὁ Ν' καὶ ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος, ποίημα κυροῦ Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσο-
 λυμίτου. Ὡδὴ α' ἦχος πλ. β'. Ὡς ἐν ἡπειρῷ πεζεύσας... Δεῦτε συνάχθητε
 πάντες οἱ εὐσεβῶς Goar, p. 585. After Odes III and VI, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἐκτενήν,
 λέγων οὕτως· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεος... Ἔτι δεόμεθα
 ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης, ἐπισκέψεως, συγχωρήσεως... Ὑπὲρ τοῦ συγχω-
 ρηθῆναι αὐτῷ πάντα τὰ ἀμαρτήματα... Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος. After
 Ode III, τροπάριον, θεοτοκίον, ἦχος β'. Πρεσβεία θερμὴ καὶ τεῖχος ἀπροσμά-
 χητον... After Ode VI, κοντάκιον, ἦχος πλ. β'. Τὴν ὑπὲρ ἡμῶν. Προστασία τῶν
 χριστιανῶν ἀκαταίσχυντε, μεσιτεία πρὸς τὸν ποιητὴν ἀμετάθετε... Ὁ οἶκος

Ἐκτεινόν σου παλάμας, ἐν αἷς ὁ πάντων Δεσπότης... Εἶτα (i.e. after Ode IX) λέγει Ἄξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς. Δὸς ἡμῖν βοήθειαν, Θεοτόκε, δὸς ἡμῖν βοήθειαν τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ σέ... Δέσποινα καὶ Μητέρα τοῦ λυτρωτοῦ... Καὶ λέγομεν τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς τὸ Ὅτι σοῦ ἐστίν, καὶ εὐθὺς τὰ παρόντα τροπάρια, ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον, Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην, εἶτα γίνεται ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεός... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ εὐχὴ εἰς ψυχορραγοῦντας· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι. Goar, p. 587. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις οὕτως· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν πρεσβείαις τῆς || (p. 0524) παναχράντου αὐτοῦ Μητρὸς δυνάμει τοῦ τιμίτου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν καὶ πάντων τῶν ἁγίων.

f. 103. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

The beginning and the *stichera* up to Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγοντες, are the same as in Jerusalem 615, AD 1522. Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Θεοτόκε, ἡ τεκοῦσα τὸν Σωτῆρα καὶ Δεσπότην, ἐκ κινδύνων καὶ θλίψεων... Ἔτερα στιχηρὰ ἰδιόμελα, ἤχος πλ. δ'· ψάλλονται δὲ καὶ ταῦτα εἰς τὸν ἦχον αὐτὸν μετὰ μέλους· Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς, ὁ πάντας ἁγιάζων... Νάμασιν ἐπομβρίσας, Χριστέ, πηγὴν τῶν ἰάσεων... Παναγία Θεοτόκε, τῶν χειρῶν ἡμῶν τὰ ἔργα κατεύθυνον... *Prokeimenon* and *Apostol* and *Gospel* readings. Goar, p. 360. Εἶτα ὁ διάκονος τὴν συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ πάσης ἐπισκοπῆς... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῶ... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτῶ δύνάμιν ἱαματικὴν... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι ἡμᾶς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σώσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει. Εὐχὴ, ἣν λέγει εἰς ἐπήκοον· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή... Goar, p. 361–362. At the end of the office, καὶ τὴν συνήθη ἅπασαν ἐκτενὴν· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην... τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ εὐθὺς τὸ Ἐπάκουσον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς ὁ Σωτῆρ ἡμῶν... Καὶ εὐθὺς γίνεται ἀπόλυσις.

f. 110. Εὐχὴ, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν ἁγίων μυστηρίων.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, γιὰ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν ὑπάρχων καὶ ἀμνὸς ὁ αἰῶν τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου... Conf. Goar, p. 536.

f. 113. Εὐχὴ ἑτέρα.

Ἐκλινε τὸν αὐχένα ὁ σὸς δούλος ὁ δεῖνα, ὁ ἀπεκδεχόμενος τὰ παρὰ σοῦ πλούσια ἐλέη. See above, p. 496.

f. 113v. Εὐχή ἐξομολογουμένων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνη διὰ δακρῶν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν δωρησάμενος... Goar, p. 537.

f. 114. Εὐχή λεγομένη ἐπὶ σπορᾶς.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ δημιουργὸς τῶν πάντων, ὁ ποιήσας τὴν γῆν καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐπ' αὐτήν... Goar, p. 557.

f. 115v. Εὐχή ἐπὶ θέρους.

Σοί, Κύριε, τῷ τελειωτῇ τῶν πάντων καὶ κηδεμόνι καὶ λέγοντες καὶ ἀρχόμενοι τὴν εὐχαριστίαν ἐπὶ πᾶσι προαναφέρομεν καὶ δεόμεθά σου, παρ' (p. 0525) ράσχου ἡμῖν τὴν τῶν νέων καρπῶν μετάληψιν ἀκατάκριτον, καὶ συγκομιδὴν ἀνεπιβούλευτον, τὰ δράγματα πλήθυνον, τοὺς συγκομίζοντας ἐνίσχυσον, πολύχουν τὸν τῆς ἄρουρας καρπὸν ἐν τῇ ἄλῳνι ποιήσον, ἵνα καὶ ὁ θερίζων χαίρει μετὰ τοῦ σπείροντος καὶ ἀποκλείων μὴ ἀποκναίηται, ὡς τοῖς σοῖς ἀγαθοῖς εὐθηνούμενος. Ὅτι σὺ εἶ ὁ πληθύνων τὰ σύμπαντα, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν.

— Εὐχή ἐπὶ ἄλωνα.

Ὁ Θεός, ὁ τῶν ὅλων ποιητὴς καὶ πάντων δημιουργός, ὁ εὐλογήσας τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀβραάμ διὰ τῆς τηρήσεως αὐτοῦ καὶ ἀγγέλου ὄρατοῦς δείξας, ὁ διὰ τῆς φιλοξενίας αὐτῷ ἐπαγγελιάμενος στοχῆσασθαι(;) τὸν Ἰσαάκ. Αὐτὸς καὶ νῦν εὐλόγησον τὴν ἄλωνα ταύτην, ἔμπλησον, Κύριε, τὰ ταμεία τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα, ἀπὸ σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου, αὐτὰ πληθυνθήσονται, ἵνα καὶ αὐτὸς ἐμπλησθῆσονται σου τοῦ μεταδίδειν ὄρφανοῖς καὶ πτωχοῖς προθύμως καὶ χήραις καὶ πένησιν. Ὅτι εὐλόγηται καὶ δεδόξασται σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς...

f. 115. Εὐχή ἑτέρα εἰς ἄλωνα.

Ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, Δέσποτα παμβασιλεῦ καὶ εὐεργέτα τῶν σῶν ποιημάτων, πρόσδεξαι κατὰ τὴν ἀγαθότητά σου τὴν καρποφορίαν τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα, εἰς ὁσμὴν εὐωδίας, ἔμπλησον αὐτοῦ τὰ ταμεία. Goar, p. 523.

f. 115v. Εὐχή εἰς θεμέλιον οἴκου. Goar, p. 483.

f. 116. Εὐχή εἰς φρέαρ μιανθέν.

Μετὰ τὸ ῥιφθῆναι τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον, δεόν ἀντλησαι κάδους μ' ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας, καὶ εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγήτῳ ἀγαθωσύνη. Goar, p. 479.

f. 116v. Ἐπὶ πλοίου, μέλλοντος πλεῖν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἐντειλάμενος τῷ Νῶε κατασκευάσαι κιβωτὸν πρὸς σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Goar, p. 559.

f. 117. Εὐχή ἑτέρα ἐπὶ πλεόντων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας συμπλευσαι τοῖς ἁγίοις σου μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις. Goar, p. 684.

— Εὐχή ἐπὶ δικτύων.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ πλήθους τῶν οἰκτιρῶν σου φανερώσας. See above, p. 497–498.

f. 118. Εὐχή ἐπὶ μελισσιῶν τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Ζωσιμᾶ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἐκ τοῦ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ σύμπαντα λόγῳ μόνῳ δημιουργήσας, Αὐτὸς Δέσποτα διαφύλαξον καὶ τὰ **|| (p. 0526)** παρόντα μελίσσια, τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἔξοδον ἀκλόνητον διατήρησον αὐτὰ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὃν ἠρετίσαντο κατοικεῖν ἀπὸ γενεᾶς. Ἅγιε Λαυρέντιε, ἅγιε Ἀγάπιε, ἅγιε Κοδράτε, ἅγιοι τεσσαράκοντα μάρτυρες καὶ ἅγιε Ζωσιμᾶ, καὶ ἅγιοι πάντες, διαφυλάξατε τὰ παρόντα μελίσσια ἀπὸ πάντων τῶν ἐρπετῶν καὶ ἀπὸ τῶν πονηρῶν μερμήκων καὶ σκηρῶν(;) καὶ τῆς βρουτηρίας, καὶ κάμψης, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἐρπετῶν ἀβλαβῶς διαφυλαττόμενα, ὁμοίως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν μερόπων, ὡς γὰρ πολυπλάσιον ἀποδώσουσι τὸν καρπὸν ἐν τῷ καιρῷ αὐτῶν, πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῶν τιμίων ἐπουρανίων, ἀχράντων νοερῶν δυνάμεων ἀσωμάτων, τῶν ἁγίων ἐνδόξων Ἀναργύρων, τῶν ἁγίων καὶ ὀσίων ἱεραρχῶν, καὶ τῆ πρεσβείᾳ τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Ζωσιμᾶ. Ὅτι σὺ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων καὶ πληθύνων τὰ σύμπαντα, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ.

f. 119. Εὐχή, ὅταν ἀπαίρη ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν τῆδε· γράφει δὲ ταύτην ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ πατὴρ εἰς χαρτί(ον) καὶ βάλλει εἰς τὴν χεῖρα τοῦ τεθνηκότος διὰ τὸν φόβον τῶν τελωνίων τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου.

Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ συγχωρήσει σοι, πνευματικόν μου τέκνον ὁ δεῖνα, ὅσα ἐνώπιον. See Vatorp. 134, f. 359. Ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

— Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴνου. Goar, p. 553.

f. 119v. Εὐχή ἑτέρα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα, ὁ καὶ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταποιήσας ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. Αὐτὸς Δέσποτα, ὡς ἐκεῖσε καὶ ἐνταῦθα παραγενόμενος, εὐλόγησον, ὄνπερ ἐδωρήσω ἡμῖν εἰς εὐφροσύνην καρδίας οἶνον, ἵνα ἐπὶ σωτηρίᾳ γένηται τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν. Ὅτι σὺ ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν...

f. 120. Κεφάλαια ὠραιότατα, α) περὶ βρώσεως καὶ πόσεως, β) περὶ μέθης, γ) περὶ ἀποχῆς κακῶν, δ) περὶ τῆς μὴ ἀγάπης τοῦ κόσμου, ε) περὶ χρημάτων, ζ) περὶ τοῦ μὴ ἐλπίζειν ἐπ' ἄνθρωπον, η) περὶ βρωμάτων.

f. 120v. Τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου περὶ πνευματικῶν καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἐξομολογουμένων. Describes the personal qualities required of a father confessor.

f. 122. Τοῦ Χρυσοστόμου ἐπιστολή.

Instructions for saying the prayer “Lord Jesus Christ” in private and explanation of this prayer. || (p. 0527)

f. 122v. Τοῦ ἀββᾶ Βαρσανουφίου.

Instruction to a monk on spending time in the cell.

f. 123v. Νικολάου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ποίημα πρὸς τὸν πρῶτον ἅγιον, ὡς τυπικὸν κατὰ στίχον. This text is found in the standard editions of the Jerusalem Typikon.

f. 131. Ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τοῦ Ἄθωνος περὶ τῶν ἐορτῶν τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν καὶ μεσαιῶν, ἐν αἷς δεῖ τὸν μοναχὸν ἀργεῖν ἐκ τοῦ ἔργου καὶ τὴν νηστείαν καταλύειν εἰς βρῶσιν καὶ πόσιν. Pitra, Spicil. Solesmens. t. IV, p. 445.

f. 134. Ἐξησεν ἐν ἀνθρωπότητι ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἐν τῷ ναῷ Κυρίου ἔτη ιδ' καὶ τῷ οἴκῳ Ἰωσήφ μῆνας δ' εὐαγγελιζέσθη καὶ ἔτεκε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔτη ιε' καὶ ἐπὶ ἀνθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔτη λζ' μετὰ τὴν ἀνάληψιν ἔτη ια' ὁμοῦ ἔτη νθ' καὶ μετέστη εἰς οὐρανοὺς πρὸς Κύριον.

— Τοῦ ἀββᾶ Ἡσαΐου.

f. 135. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι παρακλήσιν.

0527 [Jerusalem, Patriarchal Library, Sabbas 373 (291)]

LXIX. Ἐξοδιαστικόν, Jerusalem, Monastery of St Sabas (now in the Patriarchal Library), MS 373 (291), in 16°, 119 ff., two columns in a clear 15th-century cursive. Two annotations of trivial content are dated, respectively, 1575 and 1579.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὄλος τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ ἐκδημήσει πρὸς Κύριον, ἀπέρχονται τρεῖς ἱερεῖς καὶ καταβιβάζουσιν αὐτὸν τῆς κλίνης, καὶ τιθέασιν ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ψιαθίῳ καί, ἐπεὶ οὐ δεῖ λούεσθαι γυμνουμένον παρὰ τῶν ἱερέων, ἀποσπογγίζουσιν αὐτὸν μετὰ οἴνου ἢ μετὰ ὕδατος χλιαροῦ ἐν σπόγγῳ, ποιοῦντες ἐν τῷ μετώπῳ πρῶτον τοῦ τελευτήσαντος μετὰ τοῦ σπόγγου σταυρόν, καὶ ἐν τῷ ὄλῳ προσώπῳ, καὶ εἰς τὸ στήθος σταυρόν, καὶ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ εἰς τὰ γόνατα καὶ πλέον οὐδέν. Εἴθ' οὕτως ἐκδύουσιν αὐτὸν τὰ ἱμάτια, ἄπερ φορεῖ, καὶ ἐνδύουσιν καθαρὰ,

μηδαμῶς τὴν τούτου γύμνωσιν ὀρῶντες, εἶτα τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἅπασαν καὶ σκεπάζουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἁέρος, καὶ τιθέασιν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπάνω αὐτοῦ. Εἶτα κρούσαντες τὸ σιδηροῦν καὶ συναχθέντες ἅπαντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀπέρχονται οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ καὶ ἐνδύονται πάντες τὰς ἱερατικὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐξέρχονται μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων, προπορευομένου τοῦ τιμίῳ καὶ ζωοποιῷ σταυροῦ ἔμπροσθεν αὐτῶν, οἱ δὲ ἱερεῖς ἀκολουθοῦντες ὀπισθεν, λέγοντες μετὰ μέλους, εἰς ἦχον πλ. β' προσόμοια τὸ Ὅλην ἀποθέμενοι. Σταυρὸς ἀνυψούμενος... Μωσῆς προετύπου σε... Σταυρὲ πανσεβάσμιε..., Δόξα καὶ **|| (p. 0528)** νῦν, θεοτοκίον ὅμοιον· Βουλὴν προαιώνιον... Φθασάντων δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐστὶ τὸ λείψανον, ἄρχονται τῆς εὐχαριστίας. Ἡ δὲ εὐχαριστία οὕτως ἔχει· Ποιοῦντος τοῦ ἱερέως Εὐλογητόν, ἄρχονται τοῦ Τρισαγίου, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, εἶτα τὰ τροπάρια ταῦτα εἰς ἦχον δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Στίχος· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ... Εἰς τὰ σκηνώματά σου, Κύριε... κ.τ.α. Οὕτως μνημονεῦει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς κ.τ.α. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Goar, p. 424. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς, λέγομεν καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς μοναχούς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ἐλεήμων, οἰκτιρῶν, καὶ πολυέλεε, ὁ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σταυρωθεὶς, καὶ ταφείς καὶ ἀναστάς, αὐτός, Δέσποτα Χριστέ παντοκράτωρ, πρόσδεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν καὶ ἀπάλλαξον τοῦ ἐξωτέρου σκότους τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα καὶ πάσης ἐτέρας δεινῆς κολάσεως, ὅτι ἐπὶ σέ ἐλπίζομεν τὸν Σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σοῦ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεῖ... Εὐχὴ ἕτερα εἰς ἱερομονάχους· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον... ἐπιστρέφεις, τὸ τῆς ψυχῆς χρέος ἀπαιτῶν, Σὲ ἱκετεύομεν· πρόσδεξαι τὴν ψυχὴν τοῦ νῦν ἐξ ἡμῶν μνημονευθέντος ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα ἱερομονάχου καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, καὶ ἀνάπαυσον... Ὅτι σὺ ἢ ἀνάστασις, ἢ ζωὴ καὶ ἢ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου... Conf. Goar, p. 449. Καὶ οὕτως ἄρχονται οἱ ἱερεῖς καὶ ἀνακλίνουσι τὸ λείψανον ἐν θρονίῳ ἢ ἐν κλίνῃ, καὶ ἄραντες αὐτὸν σὺν τῷ θρόνῳ ἢ ἐν τῇ κλίνῃ, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ ναῷ, ψάλλοντες τὸ Τρισάγιον μετὰ μέλους· ἔστι δὲ ὁ ναὸς κεκλεισμένος παρὰ τοῦ προσμοναρίου, εἰ δὲ βαστάζουν τὸ λείψανον οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες σὺν παντὶ τῷ λαῷ, ἀπέρχονται γύρωθεν εἰς τὸν ναόν, ψάλλοντες ἐκ τρίτου καὶ τροπάριον εἰς ἦχον γ'. Ἡ ἐκκλησία στενάζει καὶ βοᾷ, ζητοῦσα τὸν ἱερέα, καὶ τὸ θυσιαστήριον ζητεῖ τὸν ποιμένα. Ὁμοίως δὲ ψάλλοντες ἕτερον τροπάριον, ἦχος βαρῦς· Ἅγιοι μάρτυρες οἱ καλῶς ἀθλήσαντες καὶ στεφανωθέντες... Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων τὸ καύχημα... Μετὰ δὲ ταύτην ἄρχεται ὁ προεστὼς μετὰ μέλους εἰς ἦχον γ' ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ, τὸ Ἄνοιξάτέ μοι πύλας δικαιοσύνης, ἵνα εἰσέλθω (καὶ) ἐξομολογήσωμαι τῷ Κυρίῳ. Ὁ δὲ προσμονάριος εὐθὺς ἀνοίγει τὴν πύλην, καὶ εἰσερχόμενοι ψάλλοντες τροπάριον εἰς ἦχον πλ. β'. Χαῖρε ναὸ τοῦ Θεοῦ, χαῖρε τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, χαῖρε

ἁγία τράπεζα, χαῖρε ἅγιον βῆμα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, χαῖρε ἁγία σκηνή, χαῖρε ἅγιον προπύλαιον, χαῖρε τοῦ Θεοῦ τὸ οἶκημα. Στίχος· Εἰσέλθοι τὸ ἀξιωμαίον μου, πάλιν τὸ αὐτό. Τούτου δὲ λεγομένου, ἀποτίθεται τὸ λείψανον ἐν τῷ μέσῳ **||** (p. 0529) τοῦ ναοῦ καὶ τιθέασι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπάνω αὐτοῦ, ὡς προέφημεν, καὶ τὰ μανουάλια σταυροειδῶς μετὰ λαμπάδων, καὶ ἄρχεται ὁ προεστῶς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἄρχονται τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ' καὶ εὐθὺς τὸ Δόξα τῇ ἁγία καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῶ... καὶ ψάλλεται ὁ ἐξάψαλμος μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ φόβου Θεοῦ, μετὰ δὲ τὸν ἐξάψαλμον γίνεται συναπτὴ μεγάλη ὑπὸ τοῦ διακόνου, καὶ ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ, ἢ ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ μακαρίας μνήμης καὶ αἰωνίας ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἱερομονάχου καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν τοῦ... Εἰ δὲ ἐστὶμ ἄρχιερεὺς, οὕτως ὀφείλει· Ὑπὲρ τῆς μακαρίας μνήμης καὶ αἰωνίας ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἐν μακαρία τῇ μνήμῃ γενομένου ἀοιδίμου ἀρχιερέως ὁ δεῖνα τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῷ πᾶν πλημμέλημα... Ὑπὲρ τοῦ ἀπολαῦσαι αὐτὸν ἦχον (τῆς τῶν) ἐορταζόντων ἀγγέλων χοροστασίας τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ κοινωνῶν αὐτὸν γενέσθαι τῆς ἀλήκτου εὐφροσύνης τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ λυτρωθῆναι αὐτὸν καὶ ἡμᾶς τῆς αἰωνίου κολάσεως τοῦ... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς τάξη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ὅπου οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται τοῦ... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν φιλανθρωπίαν αὐτοῦ αἰτησάμενοι (παρὰ) Χριστῷ τῷ ἀθανάτῳ τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου... Καὶ ψάλλομεν Ἀλληλούια εἰς ἦχον πλ. δ'. Στίχος· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω... Στίχος· Καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ... Ψάλλομεν δὲ καὶ τροπάρια νεκρώσιμα εἰς ἦχον πλ. δ' τὸ Προσταχθέν. Τὸν μεταστάντα εὐσεβῶς ἐκ τῶν προσκαίρων, ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν ἐκλεκτῶν μετὰ δικαίων... Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ὁμοιον· Τῶν ἀσωμάτων σου, Χριστέ, καὶ τοῦ Προδρόμου, τῶν μαθητῶν, τῶν προφητῶν καὶ τῶν μαρτύρων... Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, κεκράξομαι. Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς Παύλου τὸ ἀνάγνωσμα· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ... Τέλος· ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Καὶ ψάλλομεν τὸ Ἀλληλούια νεκρώσιμον εἰς ἦχον γ'. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· πᾶς ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοί... Τέλος· Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Καὶ εὐθὺς μνημονεῖ ὁ ἱερεὺς, ἢ ὁ διάκονος οὕτως· Ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.λ. Εὐχή λεγομένη εἰς μοναχοῦς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ σοφίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον **||** (p. 0530) πον καὶ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας αὐτόν... See Constant. Metochion [nunc Athen.] 615, AD 1522, f. 159. Ἐτέρα εὐχή εἰς ἱερομονάχους. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἐν δεσμοῖς τοῦ ἄδου

κατεχομένον δούλου σου ὁ δεῖνα ἱερομονάχου καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, τοῦ πίστει ὁμολογούντός σε τὸν πρότερον ἄσαρκον ὄντα, ὕστερον δὲ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐν τῇ μητρὶ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας οἰκήσαντα καὶ ἐξ αὐτῆς αὐθυπάρκτως σαρκωθέντα, καὶ ἡ σὰρξ, ἣν προσελάβου, ἐν τῇ θεϊκῇ σου δυνάμει ἀναστάσα καὶ εἰς φθορὰν μὴ χωρήσασα, τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Πατρὸς τὸν ἕνα τῆς Τριάδος καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν, τὸν εὐσπλαγχνία καὶ φιλανθρωπία Υἱὸν ἀνθρώπου γενόμενον δύο φύσεις καὶ θελήσεις ἔχοντα, οὐκ ἐναντιούμενας, ὑποτασσόμενον δὲ τὸ τῆς σαρκὸς θέλημα τῷ θεϊκῷ θελήματι, καὶ δύο ἐνεργείας ἐν ἐνὶ προσώπῳ, ταύτη τῇ πίστει καὶ ὁμολογίᾳ τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα ἱερομονάχου ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ ἐπιλαβόμενοι ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς δούλοί σου, ὀλοκαύτωςιν προσάγομέν σοι μετὰ ἐκτενοῦς ἐντεύξεως· ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν δεομένων σου, καὶ παράσχου συγγνώμην τῷ δούλῳ σου, τῷ παροργίσαντί σε, ὡς σάρκα ἀνθρωπίνῃ φοροῦντι, καὶ ἀσθένειαν ἔχοντι, καὶ ὡς ἐπήκουσας τῇ δούλῃ σου Θέκλῃ τῇ πρωτομάρτυρι, τῇ ἐπὶ μητρὶ αὐτῆς εἰδωλολάτριδι, καὶ οὐ παρείδες τὴν δέησιν αὐτῆς, ἀλλ’ ὡς ὑπεράγαθος καὶ εὐδιάλλακτος ἔδωκας αὐτῇ συγγνώμην, καὶ ὡς ἔλυσας τῆς μαστιγῶς Τραϊνῶ δι’ ἐκτενοῦς ἐντεύξεως τοῦ δούλου σου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, ἐπάκουσον καὶ ἡμῶν δεομένων σου, οὐκ ἐπὶ εἰδωλολάτριδι, ἀλλ’ ἐπὶ τὸν πιστόν σου δούλον, παροργίσαντά σε δι’ ἀσθένειαν, διὰ τοῦτο ἀμαρτίας νεότητος καὶ ἀγνοίας αὐτοῦ μὴ μνησθῆς, Κύριε, ἀλλ’ ἄνες τῶν δεσμῶν τοῦ σκότους, λύσον τῆς μαστιγῶς καὶ δὸς αὐτῷ συγγνώμην, καὶ ἀνάπαυσον αὐτὸν ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν τόπῳ χλοερῷ, ἐν τόπῳ ἀναψύξεως, ἔνθα ἀπέδρα πᾶσα ὀδύνη λύπη καὶ στεναγμός, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, εὐφραίνον πάντας τοὺς ἀπ’ αἰῶνος ἀγίους σου εὐαρεστηκότας σοι. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τῆς ψυχῆς... Τροπάριον, ψαλλόμενον εἰς ἤχον β’ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν· Εὐφρανον, Κύριε, σὺν ἐκλεκτοῖς τὸν δούλόν σου, καὶ ὅσα ὑπέσχου, πλήρωσον ἱερουργήσαντα... Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Μητερ ἀγία, ἡ τοῦ ἀφράστου φωτός, ἀγγελικοῖς σε ὕμνοις... Μετὰ δὲ ταῦτα ἴσταται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἐπάνω τοῦ λειψάνου, λέγων μετὰ μέλους εἰς ἤχον πλ. α’. Εὐλογητός εἶ, Κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου, ἐκ γ’. Εἶτα ἄρχεται ὁ δομέστικος τοῦ δεξιῦ χοροῦ τοῦ Ἀμώμου εἰς ἤχον πλ. α’ ἢ εἰς ἤχον β’. Ἀμωμοὶ ἐν ὁδῷ οἱ πορευόμενοι... Ἀλληλούια. The first *doxa* in full. Εἰ δὲ ἐστὶ κηδεῖα μοναχοῦ, οὐ γίνεται τέλος ἕως τὸ Σός εἰμι ἐγώ, || (p. 0531) σῶσον ἡμᾶς. Ἐκεῖσε πάλιν μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν, εὐθὺς μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ψαλμοῦ τῆς στάσεως τῆς πρώτης, λέγεται τὸ ἀποστολοευαγγέλιον, προκειμένον, ἤχος πλ. β’. Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος... Στίχος· Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ. Πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ἔχοντες ἀρχιερέα μέγαν... Τέλος· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ἀλληλουάριον, ἤχος γ’. Μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου... Στίχος· Ὁ δὲ Θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰώνων... Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν... Τέλος· ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν

τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Εἶτα μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, ὡς σύνηθες, λέγων Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... κ.τ.λ. Καὶ ἡ εὐχὴ αὕτη εἰς μοναχοῦς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Goar, p. 437. ἡ ἐνθυμήσει ἡμαρτεν, συγχώρησον ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός, καὶ τῶν πενθούντων ἀντιλήπτωρ καὶ παραμυθία γενοῦ καὶ καταύγασον τὴν ἀχλὺν αὐτῶν τῆς ἀθυμίας τῷ νοερῷ σου φωτὶ, ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς συνελθόντας εἰς τὴν τοῦ τάφου τοῦ δούλου σου τιμὴν περικράτυνον καὶ ἴλεως γενοῦ ἡμῖν ἐν ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν. Δέσποτα Θεὲ παντοκράτορ, Θεὲ καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, γένους θνητοῦ τε καὶ ἀθανάτου καὶ πάσης φύσεως ἀνθρωπίνης, Δημιουργέ, συνισταμένης τε καὶ πάλιν λυομένης, ζωῆς τε καὶ τελευτῆς, τῆς ἐνταῦθα διαγωγῆς καὶ ἐκεῖθεν μεταστάσεως, ὁ χρόνους μετρῶν τοῖς ζῶσι καὶ καιροὺς ἰστών θανάτου, κατάγων εἰς ἄδου καὶ ἀνάγων, δεσμεύων ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἀπολύων ἐν δυναστείᾳ, ὁ τὰ παρόντα χρησίμως οἰκονομῶν καὶ τὰ μέλλοντα λυσιτελῶς διοικῶν, ὁ τοὺς θανάτου κέντρον πληγέντας, ἀναστάσεως ἐλπίσι εὐφραίνων. Αὐτὸς Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ὁ Θεός ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπίς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν θαλάσῃ μακρὰν, ἐπάκουσόν μου δεομένου σου καὶ ἀνάπαυσον τὴν ψυχὴν τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου ὁ δεῖνος ἐν τόποις φωτεινοῖς, ἐν τόποις χλοεροῖς, ἐν τόποις ἀναψύξεως, ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμὸς ἐν σκηναῖς δικαίων, καὶ εἰρήνης καὶ αἰνέσεως ἀξίωσον, ὅτι οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε, Κύριε, οὐ δὲ ἐλπιούσιν οἱ ἐν ἄδου τὴν ἐλεημοσύνην σου, ὅτι οἱ εἰς σὲ πιστεύουσιν οὐ θνήσκουσιν, ἀλλὰ ζῶσιν ἐν σοὶ εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου... Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ἱερομονάχους· Ὁ Θεός ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ πάσης κτίσεως Δημιουργός, ὁ οἰκησιν ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ πάντα διέπων ἐπὶ τῆς γῆς· Σὺ γὰρ ἐπίστασαι τοῦ πρὸς σὲ ἐκδημήσαντος ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα ἱερομονάχου καὶ συλλειτουργοῦ τὴν ἐργασίαν τὴν ἐν τῷ οἴκῳ σου ἐργασαμένην καὶ τὰ μεγαλεῖα σου ἐκτελέσαντος, καὶ ἄμειψον αὐτόν, ἀγαθέ, τὴν ἐκεῖθεν ἄνεσιν, καὶ παράσχου αὐτῷ, ἔνθα || (p. 0532) ἐστὶ φωτεινὴ κατοίκησις, ἐν χώρᾳ ζώντων, ἐν ταῖς τῶν δικαίων σου σκηναῖς μετὰ πάντων τῶν δικαίων σου, συγχωρῶν αὐτοῦ τὰ ὀφειλήματα, καὶ ἀξίωσον τῆς σῆς ἐλλάμψεως τε καὶ ἀγαθότητος. Ὅτι σὺ εἶ, ὁ ζώντων καὶ νεκρῶν κυριεύων, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ... Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν τῆς εὐχῆς, ἄρχεται ὁ δομέστικος τοῦ δευτέρου χοροῦ μετὰ μέλους, εἰς ἧχον β' τὸ Αἰ χεῖρες σου... Ἐλέησόν με, Κύριε... Ἀλληλούια, the entire psalm with this refrain. Εἰ δὲ καὶ ἐστὶν ἡ κηδεῖα μοναχοῦ, ψάλλεται ὁ παρῶν στίχος ἐκ τρίτου εἰς ἧχον πλ. α'. Καὶ μετὰ τὸ τέλος μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, εἰ δὲ οὐκ ἔστι, ψάλλεται καὶ ὁ αὐτὸς στίχος, ὡς καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ οὐ γίνεται ἡ δευτέρα στάσις τοῦ Ἀμώμου ἐνταῦθα, ἀλλὰ, καθὼς ἐστὶν διηρημνευμένον, Σὸς εἰμι ἐγώ, σῶσόν με. Ἀλληλούια etc. Καὶ λέγομεν τὸ προκειμένον τοῦ ἀποστόλου· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Πρὸς σε, Κύριε, κεκράξομαι... Πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός... Τέλος· τῷ διδόντι ἡμῖν

τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ ψάλτης λέγει τὸ ἀλληλουάριον, Μακάρισον, ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Τέλος· ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶτα μνημονεύει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.α. Καὶ εὐθὺς λέγει τὴν παρούσαν εὐχὴν εἰς μοναχοὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀρρήτω σου σοφίας δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τοῦ χοῦς τοῦτον ἀναμορφώσας, ὡς εἶδος καὶ κάλλος, καὶ ἐξωραΐσας, ὡς τίμιον καὶ οὐράνιον κτῆμα, εἰς δοξολογίαν καὶ εὐπρέπειαν τῆς σῆς δόξης καὶ βασιλείας, διὰ τὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦτο παραγαγεῖν, τὴν ἐντολὴν δὲ παραβάντα τοῦ σοῦ προστάγματος καὶ μεταλαβόντα τῆς εἰκόνης, καὶ οὐ φυλάξαντος, καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα μὴ τὸ κακὸν ἀθάνατον γένηται, ὡς φιλόανθρωπος κελεύσας τὴν κρᾶσιν καὶ μίξιν ταύτην τῷ σῶ θείῳ βουλήματι ἀποτέμεσθαι τε καὶ διαλύεσθαι, τὴν δὲ ψυχὴν ἐκεῖθεν χωρεῖν, ἔνθα καὶ τὸ εἶναι προσελάβετο μέχρι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, διὰ τοῦτο δεόμεθά σου τοῦ ἀνάρχου καὶ ἀθανάτου Πατρὸς καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, ἵνα μὴ παρίδῃς τὸ σὸν πλάσμα καταποθῆναι τῇ ἀπωλείᾳ, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα διαλυθῆναι εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, τὴν δὲ ψυχὴν καταταγῆναι ἐν χορῶ τῶν δικαίων. Ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, νικησάτω σου τὸ ἄμετρον ἔλεος καὶ ἡ φιλοανθρωπία σου ἡ ἀνείκαστος, καὶ εἰ τε ὑπὸ κατάραν πατρός, ἢ μητρός, ἢ τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι ὑπέπεσεν ὁ δούλος σου οὗτος, ἢ τινὰ τῶν ἱερωμένων παρεπύκρανε καὶ δεσμὸν ἄλυτον παρ' αὐτοῦ ἐδέξατο, ἢ ὑπὸ ἀρχιερέως βαρυτάτῳ ἀφορισμῶ περιέπεσεν, ἢ ἀμελείᾳ καὶ ἡ ἄγαστος ἡμετέρας ἀφροσύνης, οὐκ ἔτυχε συγχωρήσεως, συγχώρησον αὐτῷ δι' ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀναξίου δούλου σου καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων ἁγίων κατάταξον. Ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ κορυφαίῳ Πέτρῳ ταύτην τὴν ἐξουσίαν δούς, ὥστε τῶν ἁμαρτημάτων διδόναι τὴν ἄφεσιν καὶ εἰπών· ὅσα ἂν δήσῃ καὶ λύσῃ, ἵνα ὡσι δεδεμένα καὶ λελυμένα, καὶ δι' αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν ταύτην καὶ ἡμῖν χαρισάμενος, συγχώρησον πάντα τὰ ἁμαρτήματα τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου ὁ δεῖνα ἐν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πρεσβείαις τῆς σῆς ἐνδόξου καὶ παναχράντου Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν. Ἐτέρα εὐχὴ εἰς ἱερομονάχους· Ὁ Θεὸς ὁ Θεός, ὁ μέγας ἀρχιερεὺς καὶ δίκαιος κριτὴς τῶν μεθ' ἡμῶν συμβουλευόντων, καὶ τὸν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐκδημήσαντα ἱερέα καὶ μοναστήν, φιλόανθρωπε, τῆς ἐκεῖθεν ζωῆς κληρονόμον ἀνάδειξον, τὸν ἐνταῦθα, ὡς ἄνθρωπον πλημμελήσαντα, λήθην ποιούμενος, ἁμαρτίας ἐλευθέρωσον, καὶ ἡμῶν τὸν βίον διεξάγαγε, ἵνα σοι εὐαρέστως αἰτούμενοι εἰς θεραπείᾳ τῆς ἡτοιμασμένης ἁμαρτίας ἐλευθέρωσῃς. Ὅτι σὺ εἶ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου... See above, p. 57 and 480. Εἶτα ὁ ψάλτης ἄρχεται μετὰ μέλους εἰς ἧχον γ' τὸ Ἐλέησόν με. Ἀλληλουία. Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με... Ἀλληλουία. The psalm in full. Αἰ γενεαὶ πᾶσαι. Ἀβραὰμ ἐν κόλποις καὶ μετὰ Λαζάρου τάξον, ἐλεήμων, ψυχὴν, ἣν προσελάβου. Ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ ἐπὶ τὰ λόγια σου, ὡς ὁ εὐρίσκων σκύλα πολλά... Στίχος· Ἀβραὰμ ἐν κόλποις. Ἀδικίαν

ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην... etc. Εἶτα λέγει ὁ πρῶτος χορὸς μετὰ μέλους τὸν παρόντα στίχον, εἰς ἧχον πλ. α΄. Ζήσεται ἡ ψυχὴ μου... Ἐπλανήθην, ὡς πρόβατον... Ζήτησον τὸν δούλόν σου... Καὶ εὐθὺς λέγει ὁ πρῶτος χορὸς τὰ νεκρώσιμα εὐλογητάρια· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, δίδαξόν με... Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς... Ὁ πάλαι ἐκ μὴ ὄντων πλάσας... Εἰκὼν εἰμι τῆς ἀρρήτου δόξης σου... Οἱ τὸν ἀμνὸν τῆς ἀρρήτου κηρύξαντες... Ἱεραρχῶν καὶ ὁσίων, Κύριε, ἀσκητῶν καὶ πάντων τῶν ἀγίων, ἔνθα φωναὶ εὐλαβῶς δοξάζουσι σὺν χοροῖς τῶν θείων ἀρχαγγέλων μέλος τὸ Τρισάγιον μέλπουσιν, σὺν αὐτοῖς ἡμᾶς σύνταξον, ὡς εὐσπλαγχνος. Οἱ τὴν ὁδὸν τὴν στενὴν βαδίσαντες... Ἀνάπαυσον, ὁ Θεός, τὸν δούλόν σου... Δόξα, Τὸ τριλαμπές τῆς μιᾶς θεότητος... Καὶ νῦν, Χαίρε σεμνὴ ἢ Θεόν... Ἀλληλουῖα, Ἀλληλουῖα Δόξα σοι ὁ Θεὸς γ΄. Προκειμένον τοῦ ἀποστόλου· Κύριος ποιμαίνει... Στίχος· Τὴν ψυχὴν μου ἐπέστρεψε. Πρὸς Κορινθίους δευτέρας· Ἀδελφοί, οἶδαμεν, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκηνοῦ καταλυθῇ... Τέλος· Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ. Ἀλληλουάριον, Μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους... Τέλος· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἦλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρήγεν οὕτως. Εἶτα μνημονεὺει ὁ ἱερεὺς ἢ διάκονος· Ἐλέη- || (p. 0534) σον ἡμᾶς... κ.τ.λ. Καὶ ἡ εὐχὴ εἰς μοναχοὺς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παντοκράτωρ, κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου καὶ τὸν δούλόν σου τόνδε, τὸν ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως κεκοιμημένον, ἀνάπαυσον μετὰ τῶν ἀγίων σου, συναψον καὶ στήσον ἐκ δεξιῶν σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ἀνάκλινον αὐτὸν εἰς κόλπους Ἀβραὰμ καὶ ψώμισον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅπως καὶ Αὐτὸς ἀκούσῃ τῆς εὐλογημένης φωνῆς τῆς λεγούσης· Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, καὶ χάρισαι αὐτῷ, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, καὶ εἴ τι αὐτῷ πεπλημμέληται ἢ παρεώραται, ὡς ἀνθρώπων, σάρκα φορέσαντι, Σὺ, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, παριδεῖν καταξίωσον· ὑμῶν γὰρ ἐστὶ τὸ εὐξασθαι, παρὰ σοῦ δὲ τὸ ἔλεος διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ἐτέρα εὐχὴ εἰς ἱερομονάχους. Μνήσθητι, Κύριε, πάντων τῶν προαναπαυσαμένων πατέρων ἡμῶν ὀρθοδόξων δούλων σου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε, ἱερομονάχου καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, καὶ συγχώρησον αὐτοῦ τὰ πλημμελήματα, καὶ εἴ τι ἡμαρτεν ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως, καὶ ἀξίωσον αὐτόν ἐν ταῖς τῶν δικαίων σου σκηναῖς, καὶ ἡμᾶς πάντας ἀξίωσον εὐχαριστεῖν σοὶ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν. Σὺ γὰρ εἴ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις... Καὶ εὐθὺς λέγομεν τὰ παρόντα στιχηρὰ εἰς ἧχον πλ. α΄. Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν, μετὰ δικαίων τὸν δούλόν σου... Δόξα, Καὶ πάντα τὰ ἐν ἀγνοίᾳ καὶ γνώσει... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῷ κόσμῳ, Χριστὲ ὁ Θεός... Καὶ οὕτως λέγομεν τὸν Ν' ψαλμόν.

Μετὰ δὲ τὸν Ν΄ ψαλμόν, ψάλλομεν τὰ τροπάρια ταῦτα εἰς ἦχον πλ. α΄ χῦμα· Τὴν πολυτάραχον θάλασσαν τοῦ βίου διαδραμῶν... Δόξα, Ανάπαυσον, Κύριε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου, ὡς εὐσπλαγχνός... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ Μητέρα εὐλογημένη... Καὶ μετὰ τὸ θεοτοκίον, ψάλλομεν προσόμοια, ἦχος πλ. α΄. Πρὸς τὸ Ὅσιε πάτερ. Ὅταν καθίσῃς ἐπὶ θρόνου κρῖναι πᾶσαν πνοήν... Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς. Ὁ κυριεύων καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων Κύριος καὶ πάντων ἀφθαρσία καὶ ἀπολύτρωσις... Ἐν γῆ πραέων, ἔνθα ἦχος ἐξακούεται τῶν ἑορταζόντων... Καὶ εὐθὺς ἀντίφωνον πρῶτον, ἦχος πλ. α΄. Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με... Ἀλληλούια. Κύριε, ρῦσαι τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ χειλέων... Ἀλληλούια. Τί δοθείῃ σοι καὶ τί προστεθείῃ σοι... Ἀλληλούια. Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα... Ἀλληλούια. Οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη, κατεσκίηνωσα... Ἀλληλούια. Πολλὰ παρῴκησεν ἡ ψυχὴ μου... Ἀλληλούια. Ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν με... || (p. 0535) Ἀλληλούια. Καὶ εὐθὺς στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. α΄. Ἐνθα εὐφροαινομένων ἐστὶν ἡ κατοικία, ἔνθα ἦχος τερπνότητος... Ὅναρ τὰ τοῦ βίου εἰδὼς καὶ ἀσθενέστερα σκιάς ὁ ἰκέτης σου ἐμφρόνως αὐτῶν ὑπέστη... Λόγοις σου τοῖς σεπτοῖς πειθαρχῶν ὁ σὸς ἰκέτης τὰ ἐν κόσμῳ κατέλιπε... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, ὁ αὐτός· Λαίλαψ ἁμαρτιῶν χαλεπῶν ἐν τῷ πελάγει με τοῦ βίου κατέλαβεν... Καὶ ἀρχόμεθα τοὺς ἀναβαθμούς, ἀντίφωνον α΄, ἦχος α΄. Ἐν τῷ θλίβεσθαί... κ.τ.α. *Goar*, p. 439. Προκειμένον τοῦ ἀποστόλου· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα... Στίχος· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος Κυρίου. Πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν... Τέλος· ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἀλληλουάριον, Οὗτος λήψεται εὐλογίαν παρὰ Κυρίου. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐλληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· τοῦτο ἔστι τὸ θέλημα... Τέλος· Καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ εὐθὺς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς ἡ ὁ διάκονος οὕτως· Ἐλέησον ἡμᾶς... Εὐχὴ εἰς μοναχοὺς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων παραμυθία... *Goar*, p. 453. ἐν κόλποις Ἀβραάμ, ἀνάπαυσον. Ἰκευτεύομέν σε, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ ζώντος καὶ ἀοράτου Πατρὸς, πολυέλεε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἡμεῖς οἱ τῇ προστάξει σου καταξιωθέντες ἱερουργεῖν σοι καὶ πρεσβεύειν ὑπὲρ τῶν παιδόντων σοι, ζώντων καὶ τεθνεώτων, καὶ προσέταξας ἡμῖν, λέγων τῷ παναχράντῳ σου στόματι· ὅσα ἂν δῆσῃται ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὅσα ἂν λύσῃται ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς, διὰ τοῦτο, θαρροῦντες εἰς τὸ πολὺ ἔλεός σου, προσάγομέν σοι μετὰ παρακλήσεως τὴν δέσιν ταύτην ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου ὄδε. Αὐτὸς ἄνες, ἄφες, συγχώρησον τὰ ἐκούσια καὶ ἀκούσια πταίσματα, δεόμεθά σου, ἀπόλυσον αὐτὸν τῶν αἰώνιων δεσμῶν καὶ τῆς φυλακῆς, καὶ κατάταξον αὐτὸν εἰς τὸν φωτεινὸν σου χορόν, ἔνθα οἱ ἐκλεκτοὶ σου δούλοι ἐπαναπαύονται, καὶ ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ τοῦ προσώπου σου ἄγαλμα αὐτοὺς ἐν γῆ πραέων, ἔνθα ἦχος ἐξακούεται τῶν ἑορταζόντων, ὅπου ἐκλάμπει, Χριστέ, τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν ἀγαπώντων σε, εἰς τόπον χλόης, οὐ ἀπέδρα λύπη καὶ

στεναγμός, οϊκτίσμων, ὅπου ὁσίων καὶ ἐκλεκτῶν χοροστασίαι ὕμνοῦσί σε τὸν Θεόν, (κατά)ταξον τὸν δούλον σου τὸν πιστόν, ὃν προσελάβου, τὴν ἀπολύτρωσιν αὐτοῦ καὶ ὀφλημάτων διδούς, φιλάνθρωπε, ὡς ὁ μόνος ἀναμάρτητος, ἐλεήμων καὶ ἀνεξίκακος. Ὅτι σὲ αἰσθανόμεθα ὑπεράγαθον λυτρωτὴν τῶν αἰωνίων δεσμῶν τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ἱερομόναχον· Οὐκ ἔστι προσωποληψία παρὰ σοῦ, Κύριε, μίαν γὰρ εἰσοδὸν ποιήσας, ὡσπερ καὶ ἔξοδον, ὅθεν τὸ κοινὸν χρέος προφθάσας τοῦ δούλου σου ὅδε, ἱερομονάχου || (p. 0536) ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ, καὶ συμμοναστοῦ, ἀνάπαυσον αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν σου, καὶ ὡσπερ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σου λειτουργεῖν αὐτὸν ἀνέδεξας, οὕτω καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ σου θυσιασθηρῷ καταξίωσον αὐτὸν λειτουργεῖν σοὶ ἄπαυστα, ἐπὶ ἀνθρώπων πνευματικὴν καὶ ἱερατικὴν ἀξίαν ἐτίμησας καὶ ἐπὶ ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων τῇ σῇ ἀγαθότητι καταξίωσον· τὴν γὰρ ζωὴν αὐτοῦ εὐλογήσας καὶ τὴν ἔξοδον δικαίωσον, τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀνάπαυσον μετὰ πάντων τῶν εὐαρεστησάντων σοὶ, ὧν καὶ ἡμᾶς καὶ σῇ εὐσπλαγχνίᾳ μετόχους ἀνάδειξον. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ... Καὶ εὐθὺς λέγομεν κάθισμα, ἤχος β'. Σήμερον χωρίζομαι ἀπὸ τῆς συγγενείας μου... Καὶ μετὰ τὸ κάθισμα, ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ κυρίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ ταῦτα, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Πέντε, ἤχος α'. Ποία τοῦ βίου τροφή διαμένει λύπης ἀμέτοχος... Ἔργω, Σωτήρ μου, δεικνύς, ὅτι σὺ εἶ πάντων ἀνάστασις... Νέος Ἀδὰμ γεγονώς τοῦ Θεοῦ, ἐπουράνιε ἔσωσάς με... Τί ὑψαυχεῖτε, βροτοί, καὶ ἐν βίῳ τί μάτην ταράτθεσθε... Ἔθου, Σωτήρ, λειτουργοὺς ἐκλεκτοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σου μιμουμένους... Δόξα καὶ νῦν, Ἀμαρτωλῶν τὰς δεήσεις προσδεχομένη καὶ θλιβομένη στεναγμόν... Τὰ ὅλα στιχηρὰ τῆς Ὀκτωήχου ἔχουν τὴν τοιαύτην ἀκροστιχίδα· Σούς, Χριστέ, δούλους γράψον ἐν ζώντων βίβλῳ. Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυροῦ Θεοφάνους, ἤχος πρῶτος· Πανεύφημοι μάρτυρες... Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα τῆς σῆς γλυκειᾶς μεθέξεως τὸν μεταστάντα ἀνάπαυσον... Οὐδεὶς ἀναμάρτητος, οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων γέγονας... Ὑπὲρ τὰ ὀρώμενα τὰ σά, Σῶτερ, ἐπαγγέλματα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐ θεέταια καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν... Δόξα, Σταυρῷ σου γηθόμενος, σταυρῷ πεποιθὼς ὁ δούλος σου... Καὶ νῦν, Χριστὸν ἐκδυσώπησον τὸν σὸν τόκον, Μητροπάρθενε, τὴν τῶν πταισμάτων συγχώρησιν... Καὶ μετὰ τὰ προσόμοια, ψάλλομεν στιχηρὰ, τροπάριον, ἤχος πλ. α'. Ἡ ἀοιδίμος φωνὴ τοῦ θεοῦ Δαβὶδ σήμερον πληροῦται... Δόξα, Σὺ ἔπλασάς με καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμὲ τὴν χεῖρά σου... Καὶ νῦν, Ἡ κεχαριτωμένη μεσίτευσον σαῖς δεήσεσι... Εἶτα, λέγει ἀντίφωνον β' ἤχος πλ. α'. Ἀλληλούια β'. Ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου εἰς τὰ ὄρη... Ἀλληλούια, Ἀλληλούια. Ἡ βοήθειά μου παρὰ Κυρίου... Ἀλληλούια, Ἀλληλούια. Εἶτα ψάλλομεν τροπάριον, ἤχος β'. Τὰ τοῦ βίου τερπνὰ τῷ πόθῳ σου, Κύριε, ἐγκαταλιπόντα θερμῶς... Δόξα, τὸν ὑπακούσαντα τῆς ἐντολῆς σου, Χριστέ, καὶ ἄραντα τὸν σταυρόν σου... Καὶ νῦν, Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς σὲ ἀνατίθημι, Μῆτερ τοῦ Θεοῦ... Εἶτα λέγομεν τὸ β' ἀντίφωνον, ἤχος β'. Ἐν τῷ οὐρανῷ τὰ ὄμματά μου ἐκπέμπω κ.τ.α. Εἶτα τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος πλ. β'.

Μακάρισον, ὃν ἐξελέξω... Στίχος· Καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ. Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ ἢ (p. 0537) διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ... Τέλος· Οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσει διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἀλληλουάριον, ἦχος πλ. β'. Μακάριος, ὁ συνιών... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος· οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς... Τέλος· ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Καὶ εὐθὺς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς κ.τ.λ. Εὐχὴ εἰς μοναχούς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ τοῦ ἐλέους, ὁ πάντα φέρων ἀναδυσάμενος τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως, οὗ τὸ προστάγματι τὰ πάντα ὑπέκει δουλεύοντα, ὁ τῆ μὲν θελήσει τὴν δύναμιν, τῆ δὲ δυνάμει τὴν θεοπρεπῆ καὶ παντουργὸν καὶ ἀκάματον ἐνέργειαν ἐφάμιλλον ἔχων, ὁ διὰ τῶν σῶν μαθητῶν καὶ ἀποστόλων τὴν τοῦ δεσμεῖν τε καὶ λύειν ἐξουσίαν καὶ ἡμῖν δεδωκώς τοῖς ἀναξίοις, ὁ εἰπὼν· ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἂν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τὸν πιστὸν ἐξ ἡμῶν μεταστάντα δουλὸν σου τῶν ἐκουσίων τε καὶ ἀκουσίων ἀπαλλάξας ἀμαρτημάτων πάντων, τῶν ἐπικειμένων λῦσον δεσμῶν διὰ τῶν ἀναξίων ἡμῶν μνήσθητι τῆς φυσικῆς (αὐτοῦ) χρηστότητος καὶ τῶν οἰκτιρῶν σου δεόμεθα καὶ τῆς ἀρρήτου καὶ ὑπερφυοῦς συγκαταβάσεως, ἣν ὑπὲρ λόγον μόνους εἰργάσω διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, μνήσθητι τῆς ἀγαθῆς τούτου προθέσεως καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν οἰκειώσεως, οἶδας ὁ πάντα εἰδὼς τὸ τῆς φύσεως καὶ τῆς διανοίας ἡμῶν εὐόλισθόν τε καὶ ἀπερίτρεπτον, καὶ ὅτι οὐδεὶς καθαρὸς ἐνώπιόν σου· Σὺ γὰρ μόνος ἁγιασμοῦ πηγὴ, καὶ αὐτὸς κάθαρος· καθαρὸς γὰρ μόνος πέλεις καὶ ἀναμάρτητος. Σὺ οὖν, ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, τὰ ἐν γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ συγχωρήσας ἀμαρτήματα καὶ πάντα τὰ δεσμὰ καὶ προσκόμματα, καὶ πᾶσαν ἕξιν οὐκ ἀγαθὴν καὶ αἰδίων καὶ δυσχερῆ καὶ ἀνόητον λύσας, σὺν ἁγίοις ἀνδράσι τούτον τάξον ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ὅπου ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, εὐφραίνει τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἁγίους σου προεσβείαις τῆς παναγίας καὶ παναμώμου Μητρὸς σου, τῶν θεοειδῶν ἀγγέλων καὶ θείων σου μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ὅτι Σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ, ἡ ἀνάπαυσις τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀειμνήστου δούλου σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ἐτέρα εὐχὴ εἰς ἱερομονάχους. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ Παρθένου τεχθεὶς καὶ σάρκα φορέσας, καὶ ἄνθρωπος γενόμενος τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ὁ δι' ἐμὲ κατ' ἐμὲ γεγονὼς καὶ σταυρὸν καὶ θάνατον τῆ σαρκὶ ὑπομείνας, ἀνάπαυσον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα, ἱερομονάχου ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ, καὶ τάξον αὐτὴν ἐν τῷ ἢ (p. 0538) φωτὶ καὶ τῇ χώρᾳ τῶν ζώντων. Ὅτι σὺ εἶ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ... Τροπάριον νεκρώσιμον, ἦχος β'. Ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, καὶ ἐλπίδι, καὶ πραότητι, καὶ ἀγνοίᾳ, καὶ ἐν τῷ ἱερατικῷ ἀξιώματι... Καὶ εὐθὺς λέγομεν ταῦτα τὰ ιδιόμελα τοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Ὀδυρμός, ἦχος β'. Οἶμοι

οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ, χωριζομένη ἐκ τοῦ σώματος... Δεῦτε, ἴδωμεν πάντες θαῦμα ὑπὲρ νοῦν... Ὑλὴν πλούτου τί μάτην θέλγεσθε, βροτοί... Ῥύει μὲν πάντων τῶν ὄντων ἡ φύσις καὶ ὡς χοῦς ὑπὸ ἀνέμου ἀφανίζεται... Μύροις πάλαι τὴν τέφραν ἔχριον, οὐδαμῶν τῆς ὥρας ταύτης ἐμνημόνευον... Οἶμοι ὡσπερ οὐκ ὦν ἐπὶ τῆς γῆς ποτε ἐταραττόμην, ὁ θανάων ἐκβοᾶ... Στόμα ἄλαλον ἔχων, πνεύματι βοῶ· μνείαν μου πάντοτε ποιεῖτε, γνωστοί... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τὴν παῖσαν ἐλπίδα μου εἰς σὲ ἀνατίθημι... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυροῦ Θεοφάνους, ἦχος β'. Πρὸς τὸ Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Ῥύμην τοῦ θανάτου καὶ φθορὰν σου τῷ ζωηφόρῳ θανάτῳ καθεῖλες, Δέσποτα... Ἴνα τοὺς ἀνθρώπους κοινωνοὺς θείας βασιλείας ἐργάσῃ... Σῶσαι τὸ σὸν πλάσμα βουληθεῖς, τῆς οἰκονομίας τὸ ὄντως βαθύ μυστήριον χαίρων ἐξετέλεσας, ὡς ὑπεράγαθος... Τρόμῳ τῷ φρικτῷ καὶ φοβερῷ βήματι τῷ σῶ παρεστῶτες οἱ ἀπ' αἰῶνος νεκροί... Εὐὰς προμήτορος, ἀγνή, σὺ τὴν ὀφειλὴν συλλαβοῦσα Θεὸν ἀπέτισας... Εἶτα ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. β'. Πρὸς τὸ Ἡ ἀπεγνωσμένη. Απηγορευμένος τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ κεχωρισμένος τῶν προσφιλῶν μου... Βεβορωμένος ταῖς ἀμαρτίαις καὶ γεγυμνωμένος τῶν κατορθωμάτων κραυγάζω τῷ πνεύματι... Γένος καὶ πατρίδα νῦν καταλείψας, μόνος ἐπορεύθην πρὸς ξένην τρίβον... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Μεταβολὴ τῶν θλιβομένων, ἀπαλλαγὴ τῶν ἀσθενούντων ὑπάρχουσα, Θεοτόκε πανύμνητε... Εἶτα λέγομεν ἀντίφωνον γ' ἦχος πλ. α'. Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρκόσι μοι εἰς οἶκον Κυρίου... Αλληλούια, ἀλληλούια, ἀλληλούια. Ἐστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου... Αλληλούια γ'. Καὶ λέγομεν στιχηρὰ, ἦχος πλ. β'. Πνευματικοί μου ἀδελφοί καὶ συνασκηταί, μὴ μου ἐπιλάθεσθε, ὅταν ὑμνήτε τὸν Κύριον... Δόξα, Ἐπειδὴ πάντες πρὸς τὴν αὐτὴν ἐπειγόμεθα μονὴν τὸν αὐτὸν καὶ ὑποδύμεθα λίθον... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τὸ ὄμμα τῆς καρδίας μου ἐκπέμπω πρὸς σέ, Δέσποινα... Καὶ εὐθὺς λέγομεν τὰ ἀντίφωνα, ἀντίφωνον γ', ἦχος γ'. Τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών σὺ ἐξείλου ἐκ Βαβυλώνας... κ.τ.α. Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Ὅτι ἐρρύσατο τὴν ψυχὴν μου, Στίχος· Τοὺς ὀφθαλμοὺς μου ἀπὸ δακρῶν. Πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, εἰ Χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται· πῶς λέγουσι τινὲς ἐν ὑμῖν... Τέλος· ἐπειδὴ γὰρ διὰ ἀνθρώπου ὁ θάνατος καὶ διὰ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. Αλληλουάριον, Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἔλη- || (p. 0539) λυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται... Τέλος· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. Καὶ εὐθὺς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς ἢ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.α. Εὐχή εἰς μοναχοὺς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε, ὁ οἰκῆσιν ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ πάντα διέπων τὰ τῆς γῆς, Σὺ καὶ τὴν ἐργασίαν ἐπίστασαι τοῦ τελευτήσαντος ἀδελφοῦ ἡμῶν, ἦν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ εἰργάσατο, ἀμεῖψαι οὖν αὐτῷ δεόμεθα, μὴ κατὰ τὰς ἐπιγείους αὐτοῦ καὶ προσκαιροὺς πράξεις, ἀλλὰ κατὰ τὴν σὴν ἀμνησικακὸν ἀγαθότητα, δώρησαι αὐτῷ ἀνεσιν· οὐδεὶς γὰρ ὠφθη ἀναμάρτητος, εἰ μὴ σὺ μόνος, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν,

μεγαλύνομεν καὶ δοξάζομεν τὸ κράτος τῆς δυνάμεώς σου, Κύριε, ὅτι μεγάλα καὶ ὑπερθαύμαστα ποιήσας οὐρανὸν καὶ γῆν, θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ὡς οὐδὲν οὐκ ἐπελάβου ἀγγέλων, ἀλλὰ τῇ πολλῇ καὶ ὑπεραμετρῆτῳ σου εὐσπλαγχνία καὶ φιλανθρωπία ἐπελάβου τῆς ἡμετέρας φύσεως τῆς φθαρτῆς, τῆς σκωλήκων ἐρπούσης, καὶ διὰ τὸ σῶσαι ἡμᾶς ἔπαθες ὑπὲρ ἡμῶν· τίς Δεσπότης ἀνεύθυνος ὑπὲρ δούλου αἰκίζεται ὡς σύ, Δέσποτα; Μεγαλύνομεν τὸ τῆς εὐσπλαγχνίας σου πέλαγος τὸ πολὺ, ὑπεράγαθε Δέσποτα, ὅτι διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκὼν ὑβρίσθης, ἐκὼν ἐραπίσθης, ἐκὼν ἐσταυρώθης, ἐλογχεύθης τὴν πλευράν, καὶ τὸ αἷμα τὸ ἄχραντον ὑπὲρ ἐμῶν ἐξέχεας· τίς αἰσθησὶν ἔχων καὶ βλέπων ταῦτα τὰ ἄμετρά σου πρὸς ἡμᾶς σπλάγχνα οὐχ ὑπερθαυμάσεται τὸ κράτος τῆς εὐσπλαγχνίας σου, οὐ τοσοῦτον θαυμάζομεν τὸ μέγα ὑπερθαύμαστόν σου κράτος τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὡς εὐδοκῆσαντα γενέσθαι σε ἄνθρωπον καὶ παθόντα ὑπὲρ ἡμῶν, διὰ τοῦτο θαρρήσαντες ἡμεῖς οἱ ἀχρεῖοι δούλοι σου, οἱ ταχθέντες ὑπὸ τῆς ὑπεραγάθου σου εὐσπλαγχνίας προσβέυειν ὑπὲρ ζώντων καὶ τῶν κατεχομένων ἐν ἄδου δεσμῶν, ἰκετεύομέν σε, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου, πολυέλεε Κύριε, καὶ πρόσδεξαι τὴν δέησιν ταύτην ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου ὁ δεῖνα τοῦ ἐξ ἡμῶν μεταστάντος καὶ ἄνες τῶν δεσμῶν καὶ ἀπόλυσον τὸν δούλόν σου τῆς μάστιγος ταύτης, καὶ ἀνάγαγε αὐτὸν ἐκ σκότους καὶ τῆς φυλακῆς καὶ κατάταξον αὐτὸν μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν σου. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις... Ἐτέρα εὐχὴ εἰς ἱερομονάχους. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐσπλαγχνε, μακρόθυμε, πολυέλεε, ἐλεήμων Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντων τὰ κρύφια ἐπιστάμενος καὶ παρορῶν ἡμῶν τὰ πλημμελήματα, ὁ εἰπὼν· αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν. Αὐτός, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, συγχώρησον τὰ πλημμελήματα ἡμῶν τε καὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε ἱερομονάχου καὶ συλλειτουργοῦ, καὶ τάξον αὐτὸν ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν τόπῳ χλοερῷ, ἐν τόπῳ ἀνέσεως καὶ ἀναπαύσεως, ὅπου τῶν δικαίων τὰ πνεύματα καὶ μαρτύρων χορεῖται εὐφραίνονται. Ὅτι σὺ εἶ πάντων τῶν κεκοιμημένων ἀνάπαυσις καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρί... Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, λέγομεν κάθισμα, ἤχος πλ. β'. Ἐν κόλποις Ἀβραάμ καὶ χώρα τῶν ἐκλεκτῶν σου... Δόξα καὶ νῦν, Θεοτόκε Παρθένε, ἰκέτευε τὸν Υἱόν σου τὸν ἐκουσίως προσπαγέντα ἐν τῷ σταυρῷ... Εἶτα λέγομεν τὰ στιχηρὰ ἢ ὡς τὰ ιδιόμελα τοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ταῦτα, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Παρακαλῶ, ἤχος γ'. Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα, ὅσα οὐχ ὑπάρχει μετὰ θάνατον, οὐ παραμένει ὁ πλοῦτος... Ἄνθρωποι, τί μάτην ταραττόμεθα, ὁ δρόμος βραχύς ἐστιν, ὃν τρέχομεν, καπνὸς ὑπάρχει ὁ βίος... Τρευστὸς ὢν, ἄνθρωπε, τί μάτην ταράττεσαι, τί ὑψαυχεῖς ὁ χαμερπῆς καὶ βροτός; τί οὐ φροντίζει τοῦ τέλους... Ἄνθους ἐσμὲν ἄνθρωποι ἰσοσθενεῖς εὐμάραντοι· ἔτοιμοι γενώμεθα, καύσων θανάτου μαραίνει... Καθ' ὃν τρόπον ναῦς ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν πορείαν ποιοῦσα οὐκ ἰχνεύεται, οὕτως ἀνθρώπων ὁ βίος, οὕτως βροτῶν ἡ ἀξία... Ἀνύπαρκτοι, ὡς ὄναρ ἐσμὲν, ὧ ἄνθρωποι,

φάσμα μὴ κρατούμενον ὑπάρχομεν, δοκοῦντες εἶναι οὐκ ἐσμέν... Ληίζεται ἅπαντας ὁ θάνατος· οὐδεὶς γὰρ τὰς παγίδας αὐτοῦ διαφεύγει, πάντας τοὺς ἐπὶ γῆς μαραίνει... Ὅπως ἀπατώμεθα οἱ ἄθλιοι· οἱ νέοι τὸ γῆρας ἀναμένουσιν, οἱ γηραῖοι ἀπιστοῦσι τὴν τοῦ θανάτου δρεπάνην... Δόξα καὶ νῦν, Ἐν γυναιξὶν ἀγία Θεοτόκε Μητὲρ ἀνύμφευτε... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυροῦ Θεοφάνους, ἤχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε, ὁ θάνατος νενέκρωται καὶ ὁ ἄδης ἐσκύλευται... Δοξάζω τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον, δι' οὗ ζωὴ δεδώρηται καὶ τρυφῆς ἡ ἀπόλαυσις τοῖς ἐν πίστει καὶ πόθῳ σε ὑμνοῦσι, μόνε πολυέλεε... Ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ εὐσπλαγχνος, ὁ ἔχων ἀκατάληπτον ἀγαθότητος πέλαγος... Δόξα, Ὑπνώσας ἐν τῷ τάφῳ, ὡς ἄνθρωπος, δυνάμει ἀηττήτῳ σου, ὡς Θεὸς ἐξανέστησας... Δόξα καὶ νῦν, Λαμπάδα νοητὴν σε βαστάζουσιν τὸ φέγγος τῆς θεότητος ὠμίλησαν παχύτητι... Καὶ εὐθὺς ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ· Ἰδοὺ κείμεναι, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, ἐν μέσῳ πάντων σιγὸς καὶ ἄφωνος... Δόξα, τὸ αὐτὸ, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Λιμένα σε σωτηρίας ἔχομεν, Θεοτόκε Παρθένε, οἱ ἐν τῷ πελάγει τοῦ βίου χειμαζόμενοι... Εἶτα ψάλλομεν τὸ ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου· Ἐκ νεότητός μου πολλὰ πολεμῆ με πάθη... κ.τ.α. Εἶτα λέγομεν τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Πρὸς σε, Κύριε, κεκραξομαι... Πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν... Τέλος· εἰς ψυχὴν ζῶσαν ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. Ἀλληλουάριον, Μακαρία ἡ ὁδός, ἣ πορεύεις. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ἐὰν μὴ ὁ κόκκος ἢ (p. 0541) τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· Τέλος· Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ ἔχει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. Καὶ εὐθὺς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... κ.τ.α. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς μοναχοὺς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μόνος φοβερὸς καὶ ἔνδοξος, ὁ ζωῆς καὶ θανάτου ἔχων τὴν ἐξουσίαν, ὁ ἐπιστάμενος, ὁ δούς πνευμάτων καὶ ψυχῶν τόπους, φωτὸς ὅρια, καὶ μέτρα οὐρανοῦ, ἔργων ποσότητα καὶ πίστεως ὀλκήν. Αὐτὸς ἀνάπαυσον καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα ἐν ταῖς οὐρανίαις σου μοναῖς, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, καὶ δώρησαι αὐτῷ ἄνεσιν εἰς τὸ παραστῆναι μετὰ δικαιοσύνης τῷ φοβερῷ σου βήματι μετὰ πάντων τῶν ἁγίων σου, ὁ Θεός, ὁ ἅγιος, ὁ δίκαιος καὶ φιλάνθρωπος, καὶ ὑπεράγαθος, ὁ συγχωρήσας διὰ Νάθαν τὸν προφήτην Δαβὶδ, αὐτὸς πολυέλεε καὶ πολυεὐσπλαγχνε, δι' ἡμῶν τῶν εὐτελῶν δούλων σου, οὐς ἐδικαίωσας τῇ φιλανθρώπῳ σου φύσει μεσιτεύειν, τοὺς διὰ τῶν ἐγκλημάτων παροργίζοντάς σε, πρόσδεξαι ἡμῶν τῇ μεσιτείᾳ, ὑπεράγαθε Κύριε, καὶ ἀνάπαυσον τὴν ψυχὴν τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου ὁ δεῖνα ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν τόπῳ χλοερῷ, ἐν τόπῳ ἀναψύξεως, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, εὐφραίνει τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἁγίους σου. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις... Ἔτερα εὐχὴ εἰς ἱερομονάχους. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου κεκοιμημένου ἀδελφοῦ ἡμῶν

ιερομονάχου καὶ συλλειτουργοῦ, καὶ συγχώρησον αὐτοῦ πάντα τὰ πλημμε-
 λήματα, καὶ κατασκηνώσον αὐτόν, ὅπου ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγα-
 μός, ἔνθα ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, εὐφραίνει πάντας τοὺς ἀπ’
 αἰῶνος ἀγίους σου, χάρισαι αὐτῷ τὴν βασιλείαν σου τὴν οὐράνιον καὶ τὴν
 μέθεξιν τῶν ἀφράστων σου αἰωνίων ἀγαθῶν, καὶ μακαρίας ζωῆς τὴν ἀπό-
 λασιν. Ὅτι σὺ εἶ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις... Εἶτα τροπάριον, ἦχος πλ. δ’. Ἀδελ-
 φοί μου ἀγαπητοί, μὴ μου ἐπιλάθεσθε, ὅταν ὑμνήτε τὸν Κύριον... Καὶ εὐθὺς
 τὰ ἰδιόμελα τοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Πενθῶ,
 ἦχος δ’. Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια... Ἐπῆλθεν ὁ θάνατος, ὡς ἄρ-
 παξ, ἐπῆλθεν ὁ φθορεὺς... Νῦν ἄπνουν σε βλέποντες, θρηνοῦμεν... Θρηνον
 ἐπ’ ἐμοὶ μὴ ποιήσασθε, ἄνθρωποι, θρηνον γὰρ ἐπὶ νεκρὸν τελείσθαι οὐ γέ-
 γραπται... Ὡς ἔχομεν νῦν καιρὸν μετανοίας, ὡς ἔχομεν ἡμέραν πανηγύρε-
 ως... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος... Ἐτερα σιχητὰ
 προσόμοια τοῦ κυροῦ Θεοφάνους, πρὸς τὸ Ἐδωκας σημειώσιν. Ὄντως φο-
 βερῶτατον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, κ.τ.λ. Goar, p. 441. Δόξα, Γένος τὸ ἀν-
 θρώπινον πρὸς ἀφθαρσίαν ἀνόλεθρον ἐκ φθορᾶς ἀνακέκληται... Καὶ νῦν,
 Ῥήσεσιν ἐπόμενοι τῶν θεηγόρων... Καὶ εὐθὺς λέ- **|| (p. 0542)** γομεν τὸ παρὸν
 κοντάκιον εἰς ἦχον πλ. β’. Ὡς τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ θανάτου
 ἐξουσιάζων... Καὶ ἐλθὼν ὁ ἀναγνώστης, ἴσταται ἐπάνω τοῦ λειψάνου, λέ-
 γων τοὺς οἴκους μετ’ εὐλαβείας πρὸς ἀκρόασιν τῶν ἐστώτων ἀδελφῶν, ὧν
 ἡ ἀκροστιχίς· Ἀναστασίου τοῦ ταπεινοῦ αἶνος· Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθά-
 νατος... Ἀλληλούια. Νουνεχῶς δυσωπῶ ἐπακούσατε... Ἀλληλούια etc. Goar,
 p. 456–459. Ἄρα πόσοι ἐξαίφνης is followed by the *stichera* Εἶδον ἐγὼ καὶ νήπι-
 ον θνήσκοντα καὶ ζωὴν τὴν ἐμὴν ἐταλάνισα... Ἀλληλούια. Νεανίδων χορὸς
 ὑπακούσατε καὶ μηκέτι καλῶς καλλωπίζεσθε, οὐκ ἀκούετε, πῶς μνημονεύ-
 ομεν... Ἀλληλούια. Ὅταν ἄρχοντα ἴδωμεν κείμενον, τότε μέγα μυστήριον
 βλέπομεν... Ἀλληλούια. Συγκαιόμεθα μόνον ἀκούοντες... Ἀλληλούια. Εἶτα
 λέγομεν καὶ ἕτερον κοντάκιον εἰς ἦχον πλ. δ’. Τὸν μεταστάντα ἀφ’ ἡμῶν ἐκ
 τῶν προσκαιῶν... Ἀλληλούια. Καὶ εὐθὺς λέγομεν καὶ ἑτέρους οἴκους, ὧν
 ἡ ἀκροστιχίς· Ἰλαρίωνος τὰ ὅλα· Ἴδου δὴ θεωρῶ τὸν ἐν βήματι, τῷ Χριστῷ
 λειτουργῶν, ὡσπερ ἄγγελος, νεκρὸν ὑπτιον ἤδη καὶ ἀφωνον... Ἀλληλούια.
 Λειτουργοὶ τοῦ Χριστοῦ μου, ἀκούσατε καὶ σὺν πόνῳ καρδίας θρηνήσατε...
 Ἀλληλούια. Ἄρα πάντες καὶ θῦται καὶ ἄρχοντες, βασιλεῖς καὶ δυνάσται πο-
 ρεῦνται... Ἀλληλούια. Ῥητορείαν οἱ ῥήτορες παύσατε, καὶ φιλόσοφοι πάντες
 σιγήσατε, φοβερὸν τοῦ θανάτου μυστήριον... Ἀλληλούια. Ἰερεῖς καὶ ὁ κληρὸς
 θρηνήσατε καὶ σὺν δάκρυσιν τούτῳ πενθήσατε... Ἀλληλούια. Ὁ φρικτοῦ
 μυστηρίου, διάκονε, πῶς τοὺς πόδας σου ἄρτι ἐξήπλωσας... Ἀλληλούια. Νο-
 εροῖς ὀφθαλμοῖς κατοπτρίζεσαι τῆς Τριάδος τὴν δόξαν ὁ θεσπίσας... Ἀλλη-
 λούια. Οὐχ ὁράτε, ὦ φίλοι, τοὺς θνήσκοντας, πῶς τιμὴν, χρυσόν, πλοῦτον
 κατέλιπον... Ἀλληλούια. Σπίλους τούτου, Χριστέ μου, ἀφάνισον, ὡς Χριστὸς
 ἐλεήμων καὶ εὐσπλαγχνος... Ἀλληλούια. Τὸν ὠραῖον ὀρώμενοι ἅπαντες
 πρὸς τὸν τάφον νυνὶ ἀπαγόμενον... Ἀλληλούια. Ἄρα λοιπὸν τὰ κάλλη τοῦ

σώματος καὶ στολὰς χρυσοπάστους κατέλιπεν... Ἀλληλούια. Οἱ σοφοὶ καὶ οἱ ῥήτορες τρέμουσι τοῦ θανάτου τὸ μέγα μυστήριον... Ἀλληλούια. Λειτουργοὶ τοῦ Χριστοῦ μου, ἀκούσατε καὶ ὑμεῖς τῷ θανάτῳ φοβήθητε... Ἀλληλούια. Ἀνυμνοῦμεν Παρθένε τὸν τόκον σου... Ἀλληλούια. Εἶθ' οὕτως ψάλλομεν τὰ τροπάρια ταῦτα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, εἰς ἧχον β' λέγοντες εἰς καθ' ἓν καὶ τὸ Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς. Πάλαι μὲν ὁ Ἀδὰμ γευσάμενος... Goar, p. 454–455. Εἰ βούλει, εἶπε καὶ ἕτερα τροπάρια, ἅπερ λέγονται εἰς τοὺς κοσμικοὺς μακαρισμοὺς, καὶ ἀντὶ τῶν στίχων τῶν μακαρισμῶν, λέγει τούσδε στίχους εἰς ἧχον πλ. β'. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω. Καὶ εὐθὺς τὰ τροπάρια ταῦτα. Πρὸς τὸ Οἱ ὅσιοί σου παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ. Ληστήν τοῦ παραδείσου, Χριστέ, πολίτην ἐπὶ σταυ- || (p. 0543) ροῦ σοι βοήσαντα... Στίχος· Μακάριος ὃν... Ὁ ζωῆς κυριεύων καὶ τοῦ θανάτου ἐν ταῖς ἀυλαῖς σου ἀνάπαυσον κ. τ. α... Εἶτα λέγομεν τὸν κβ' ψαλμὸν εἰς ἧχον, Κύριος ποιμαίνει με. Each verse carries the refrain Ἀλληλούια β'. Καὶ εὐθὺς ἀρχόμεθα τὸ πρῶτον ἀντίφωνον τοῦ πλ. α'. Ἐν τῷ θλίβεσθαί με Δαβιτικῶς κ.τ.α. Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος πλ. δ'. Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι... Στίχος· Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ... Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς Παύλου· Ἀδελφοί, ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν... Τέλος· καὶ ἡμεῖς λογίζεσθαι ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ ζώντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ἀλληλουάριον, ἦχος πλ. β'. Μακάριοι οὗς ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην... Τέλος· καὶ ζωὴν διδούς τῷ κόσμῳ. Καὶ εὐθὺς μνημονεῦει ὁ ἱερεὺς, ἢ ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς μοναχοῦς· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι δίκαιος ὢν καὶ τοὺς δικαίους ἀγαπῶν, τοὺς δὲ ἁμαρτωλοὺς ἐλεῶν· οὐκ ἤλθες γὰρ καλέσαι δικαίους, τοὺς μὴ χρεῖαν μετανοίας ἔχοντας, ἀλλ' ὡς φιλόφρων, ἤλθες καλέσαι ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν καὶ τοὺς πρὸ τελευτῆς διὰ μετάνοίας πρὸς σὲ ἐρχομένους ἀγκαλίζει καὶ δέχεται. Εὐχαριστοῦμέν σοι, ὑπεράγαθε, ὅτι τοὺς ἀνετοίμως ἀρπαγέντας καὶ ἀμετανοήτους καὶ ἐν τῷ ἄδη κατεχομένους, δι' ἐντεῦξεν τῶν δούλων σου, ἀνύεις τῶν δεσμῶν καὶ λυτροῦσαι τοῦ σκότους, καὶ ἀνάγεις τῆς φυλακῆς, διὸ καὶ ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς δούλοί σου ἵκετεύομεν σε, εὐδιάλλακτε Κύριε, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου, καὶ ὡς τὴν λαμπάδα ταύτην προσάγομεν, πρόσδεξαι, ὑπεράγαθε, τῇ συνήθει σου φιλανθρωπία καὶ ἀνάπαυσον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου, τοῦδε, καὶ ἄνες τῶν δεσμῶν, καὶ λύτρωσαι τοῦ σκότους, καὶ ἀνάγαγε τῆς φυλακῆς, καὶ κατάταξον αὐτόν, ὅπου οἱ δίκαιοί σου αὐλίζονται, καὶ ὅπου ἡ ἐπικοπή τοῦ προσώπου σου εὐφραίνει πάντας τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἀγίους σου. Ὅτι σὲ τὸν θεάνθρωπον Σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀνυμνοῦμεν καὶ δοξάζομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ... Εἰ δὲ ἱερεὺς ἐστὶν ἢ ὡς ἱερομόναχος, ἔασον τὴν πρῶτην, καὶ λέγε ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σοφίᾳ σου πλαστοουργήσας τὸν ἄνθρωπον καὶ πάλιν αὐτόν εἰς γῆν ἀποστρέφειν νομοθετήσας διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ὁ κατὰ γων εἰς ἄδου καὶ ἀνάγων, ὁ ἀποκτενῶν καὶ

πάλιν ζωοποιῶν, πρόσδεξαι τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου, τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν
 καὶ συλλειτουργοῦ ὁ δεῖνα, καὶ ἀνάπαυσον αὐτὸν ἐν κόλποις Ἀβραάμ, ἀνθ'
 ὧν ἐκοπίασεν, ἄρας τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήσας σοι, ὡς ἐνετείλω
 καὶ ὡσπερ τῆς ἐπὶ γῆς ἐκκλησίας σου κατέστησαν αὐτὸν λειτουργόν, οὕτω
 καὶ τοῦ ἐπουρανίου σου θυσιαστηρίου || (p. 0544) ἀνάδειξον, Κύριε, ἄμειψαι
 αὐτὸν τοῖς πλουσίοις σου οἰκτιρμοῖς, καὶ εἴ τι, ὡς ἄνθρωπος ἡμαρτεν σοὶ
 γὰρ μόνῳ τῷ ἀναμαρτήτῳ πρόσεστι, συγχώρησον, ὡς ἀγαθὸς καὶ ἀναμάρ-
 τητος Κύριος, καὶ ἀνάπαυσον αὐτὸν ἐν ταῖς μοναῖς τῶν ἁγίων σου, ἐνθα
 ἦχος καθαρὸς ἐορταζόντων. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυ-
 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ... Καὶ εὐθὺς
 λέγομεν τὸ παρὸν κάθισμα εἰς ἦχον πλ. α'. Γινώσκει ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐν
 ἁμαρτίαις ἐγενόμεθα, διὸ σὲ ἱκετεύομεν... Εἶτα λέγομεν ἕτερα ἰδιόμελα τοῦ
 αὐτοῦ κυροῦ Ἰωάννου, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Οἶκος, ἦχος πλ. α'. Οὐκ ἔστιν τῷ
 βίῳ τερπνὸν οὐδέν, ὃ οὐ παρελεύσεται, οὐ πλοῦτος, οὐ τυραννίς, οὐ νεότητος
 ἄνθος... Ἰάσω τὴν συντριβὴ μου, Σῶτερ σαυτὸν κενώσας ὁ ὕψιστος· τῆς σῆς
 γὰρ ἐκπεπτωκὸς ἐντολῆς συνετρίβην... Καθεῖλας τὴν τοῦ θανάτου ὄφρυν
 τῷ σῶ πάθει, ἀναμάρτητε, γενεσάμενος γὰρ τῆς ἀναμαρτήτου σου σαρκός.
 Τὸ θεῖον καὶ ἀκατάληπτον φῶς, Χριστέ πάντων καὶ ἀνάστασις... Ὁ μόνος τὰ
 τῶν ἀνθρώπων εἰδώς, Χριστέ, ἄδηλα καὶ κρύφια τὰς καρδίας ὁ ἐρευνῶν...
 Σὺ εἶπας, Χριστέ, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, θάνατον οὐκ ὄψεται, καὶ ὡς ἐγὼ φῶς
 ἐκ φωτός, οὕτως λάμπουσι σὺν ἐμοὶ οἱ ζητοῦντές με... Ἔτερα ἰδιόμελα τοῦ
 αὐτοῦ ἄνευ τῆς ἀκροστιχίδος, ἦχος ὁ αὐτός· Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶν-
 τος· ἐγὼ εἶμι γῆ, σποδὸς καὶ πάλιν κατενόησα ἐν τοῖς μνήμασι... Στίχος·
 Ἐστῶτες ἦσαν... Σὺ εἶπας· ὁ πιστεύων εἰς σέ, Χριστέ, θάνατον οὐκ ὄψεται,
 ἀλλ' ὡς ἐγὼ ἐκ φωτός ἐν φωτὶ φῶς ὑπάρχω... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ δυσωποῦμεν,
 ὡς Θεοῦ Μητέρα εὐλογημένη... Καὶ εὐθὺς λέγομεν τὰ προσόμοια τοῦ κυροῦ
 Θεοφάνους, ἦχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν. Αἴγλη τοῦ σοῦ προσώπου, Χρι-
 στέ, τὸν μεταστάντα, ὡς οἰκτίρμων, κατὰταξον, σκηνώσας ἐν τόπῳ χλόης
 ἐπὶ ὑδάτων τῆς σῆς... Ψάλλειν παναρμονίῳ φωνῇ δοξολογοῦντα τὸ σὸν
 κράτος, εὐδόκησας, οἰκτίρμων, τὸν μεταστάντα ἐκ τῶν προσκαίρων πρὸς
 σέ... Δόξα, Ὅπου τῶν προφητῶν ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων καὶ μαρτύρων τὰ
 τάγματα καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος δικαιοθέντων τῷ σῶ σωτηρίῳ πάθει
 καὶ τῷ αἵματι... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Νόμῳ τῆς ἁμαρτίας ἡμᾶς δεδουλωμέ-
 νους ἠλευθέρωσας, Δέσποινα, ἐν μήτρᾳ... Καὶ εὐθὺς ψάλλομεν στιχηρὰ
 προσόμοια, ἦχος πλ. β'. Πρὸς τὸ Ἡ ἀπεγνωσμένη. Φοβερὸν τὸ τέλος τὸ τοῦ
 θανάτου καὶ φορικτὴ ἡ κρίσις ἢ τοῦ Δεσπότη· τὸ πῦρ γὰρ τὸ ἄσβεστον εὐτρέ-
 πισται ἐκείσε... Πάντες οἱ ἐν βίῳ προεστηκότες, δεῦτε ἐν τοῖς τάφοις ἐξεστη-
 κότες ἐγκύψατε, ἴδετε τοῦ κόσμου τὴν ἀπάτην, ποῦ νῦν τὸ κάλλος καὶ ἡ δόξα
 τοῦ πλοῦτου... Νῦν ἐπὶ τὸν τάφον ὁ ἐπὶ θρόνον νῦν ὁ ἐν πορφύρᾳ φθορὰν
 ὑπέδη· οὐκ ἔστι ἐν θρόνῳ γὰρ, ἀλλ' ἐν μνήματι κεῖται... Πάντας τοὺς ἐνθέως
 μετατεθέντας ἐπὶ αἰωνίου ζωῆς ἐπ' ἐλπίδι || (p. 0545) καὶ βίον ἀλλάξαντας...
 Δόξα, ἦχος πλ. β'. Δεῦτε καὶ θεάσασθε ἅπαντες ξένον καὶ φοικτὸν θέαμα

τοῖς πᾶσι γνωριζόμενον, τὴν εἰκόνα τὴν νῦν ὀρωμένην... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε... Εἶτα λέγομεν ἀντίφωνον β' εἰς ἦχον πλ. β'. Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς... Ἀλληλούια, Ἀλληλούια. The psalm in full, with a double *alleluia* for each verse. Καὶ οὕτω τοὺς ἀναβαθμοὺς τοῦ πλ. β' ἦχου· Ἐν τῷ οὐρανῷ τοὺς ὀφθαλμοὺς μου αἴρω... Δις κ.τ.λ. Εἶτα λέγομεν τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης ἐπιστολῆς... *Goar*, p. 430. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Τέλος· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ εὐθὺς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος οὕτως· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν εἰς μοναχοὺς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἀνεκδιήγητον εὐσπλαγχνίαν πλουτῶν Θεός, ὁ ἀμέτρητον ἔχων ἀγαθότητα, ὁ διὰ συγκατάβασιν ἄρρητον κλίνας τοὺς οὐρανοὺς καὶ καταβεβηκῶς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐνανθρωπήσας διὰ τὴν κατάκριτον φύσιν τοῦ γένους ἡμῶν, ὁ σταυρὸν καὶ θάνατον ὑπομείνας καὶ τὴν τοῦ κόσμου ἁμαρτίαν ἀράμενος, καὶ τὰς ἀσθενείας βαστάσας ἡμῶν, ὁ τὴν τοῦ ληστοῦ μετάνοιαν προσδεξάμενος, ὁ τὸν ἄσωτον υἱὸν ἀγκαλιζάμενος ἐπιστρέφοντα, ὁ τὸν Μανασσῆν ἀνομήσαντα καὶ μεταμελησάμενον σεσωκῶς, ὁ τὴν πόρνην δακρύσασαν συγχωρήσεως ἀξιώσας καὶ τοὺς ἀμέτρως πταίσαντας καὶ ἐξ ὅλης ἐπιστρέφοντας καρδίαις τῶν ἁγίων σου συντάξας χοροῖς, οὕτω καὶ σὲ τὸν κατὰ πνεῦμα ἀδελφὸν τόνδε ἐφ' οἷς, ὡς ἄνθρωπος σὰρκα φορῶν ἐπλημμέλησας, εὐμενῶς προσδέξαιτο καὶ λύσιν σοι τῶν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἡμαρτημένων ἐκ νηπίας ἡλικίας καὶ μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς σου χαρίσαιο (καὶ) καταξιώσαι καὶ τῆς αἰδίου αὐτοῦ βασιλείας εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Εὐχὴ ἕτερα εἰς ἱερομονάχους· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὅτι σοῦ μόνου ἐστὶ τὸ ζῆν ἀθάνατον καὶ ἡ δόξα ἀκατάληπτος, καὶ ἡ φιλανθρωπία ἄφατος, καὶ ἡ βασιλεία ἀδιάδοχος, καὶ οὐκ ἐστι προσωποληψία παρὰ σοί· πᾶσι γὰρ ἀνθρώποις κοινὸν τὸν θάνατον ἔταξας, τῶν ὄρων τῆς ζωῆς πληρωθέντων, διὸ ἰκέτευε, Δέσποτα Κύριε, τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συλλειτουργὸν γενόμενον, τὴν εἰς σὲ πίστιν καὶ ὁμολογίαν ὀρθὴν ἐσχηκότα καὶ ἀδιάληπτον καὶ ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου κοιμηθέντων, ἐν κόλποις Ἀβραὰμ ἀνάπαυσον, καὶ ὡσπερ τῆς ἐπὶ γῆς ἐκκλησίας σου κατέστησας αὐτὸν λειτουργόν, οὕτω καὶ τοῦ οὐρανοῦ σου θυσιαστηρίου ἀνάδειξον, Κύριε· πνευματικὴ γὰρ ἀξία ἐπ' ἀνθρώπων ἐκόσμησας, ἐπὶ ἀγγέλων τῆς σῆς δόξης, ἀναμάρτητε, καταξιώσον. Αὐτὸς ἐπὶ γῆς τὴν ζωὴν **|| (p. 0546)** ἡμῶν ἐδόξασας καὶ τῆ μοναδικῆ πολιτεία κατεκόσμησας, Αὐτὸς καὶ τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν ἁγίων σου εἰσόδῳ δικαίωσον, τὸ πνεῦμα αὐτοῦ μετὰ πάντων τῶν ἀπ' αἰώνος σοι εὐαρεστησάντων συναριθμῶν. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου τοῦδε, Χριστέ... Καὶ εὐθὺς λέγομεν τροπάρια, ἦχος πλ. β'. Αἰφνίδιος ἐπέστη ἐπ' ἐμὲ ὁ θάνατος καὶ ἐχώρεσέ με τῶν ἰδίων μου σήμερον... Δόξα, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην. Καὶ οὕτως ψάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τοῦ κυροῦ

Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Τετρασύλλαβος τοῦ ἀλφαβήτου ἤχος πλ. β'. Ἀρχή μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλαστοουργόν σου γέγονε πρόσταγμα... Ἐτίμησας εἰκόνι σου τὸ τῶν χειρῶν σου, Σῶτερ, πλαστούργημα... Ἴνα μου τὸ ἀξίωμα τοῖς τῶν λοιπῶν ζῶων διακρίνοιτο... Νόμον μοι, ὥσπερ φύλακα ἀρτιγεννεῖ παιδί σου παρέδωκας... Ῥήματί σου τὸν δαίλιον παρακοήν μου, Σῶτερ, διήλεγξας... Φορέσας με τὸν ἄνθρωπον, ὡς συμπαθῆς Θεὸς καὶ φιλόανθρωπος, χωρισθέντα δεινῶς δὲ τῆς ποιμένης σου... Ἔτερα τοῦ αὐτοῦ, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Ἄλγος. Ἄλγος τῷ Ἀδὰμ ἐχρημάτισεν ἡ τοῦ ξύλου ἀπόγευσις πάλαι ἐν Ἐδέμ, ὅτι ὄφρις ἰὸν ἐξηρεύετο... Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐνυπόστατος νηπιᾶσαι εὐδόκησε, σάρκα προσλαβὼν καὶ ψυχὴν νοερὰν αὐτεξούσιον... Γένος τῶν ἀνθρώπων βοήσωμεν, ὀρθοδόξως λατρεύοντες μίαν ἀληθῆ τρισυπόστατον φύσιν θεότητος... Ὄντως ματαιότης τὰ σύμπαντα καὶ γὰρ μάτην ταράττεται πᾶς γηγενῆς θησαυρίζων πυρὸς ὑπεκκαύματα... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Σὺ εἶ πηγὴ τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ ἀνάστασις, Κύριε, φῶς τε τῶν πιστῶν... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυροῦ Θεοφάνους, ἤχος ὁ αὐτός· Ὅλην ἀποθέμενοι. Ἐχων ἀκατάληπτον τὴν εἰς ἡμᾶς εὐσπλαγχνίαν καὶ πηγὴν ἀκένωτον... Νέκρωσιν ὑπέμεινας ζωοποιῶν ἐκουσίως καὶ ζωὴν ἐπήγασας καὶ τρυφὴν αἰδίου πιστοῖς δέδωκας... Ζώντων κυριεύοντα θεαρχικῆ ἐξουσία καὶ νεκρῶν δεσπόζοντά σε, Χριστέ, γινώσκοντες ἱκετεύομεν... Καὶ νῦν, Ὁφθῆς ἐνδιαίτημα θεοπρεπές, Παναγία, καὶ Θεὸν ἐχώρησας καὶ ἀγνή διέμεινας μετὰ γέννησιν... Καὶ εὐθὺς ψάλλομεν καὶ ἕτερα προσόμοια, ἤχος ὁ αὐτός, Ἡ ἀπεγνωσμένη. Θεοποιηθέντες τῇ μεταστάσει τῷ ζωοποιῷ σου νῦν μυστηρίῳ πρὸς σὲ μεταβέβηκεν ὁ θεῖος λειτουργός σου... Ξένον τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου· ἐπισέρχεται γὰρ πᾶσιν ἐν ἁωρία, ἡ φύσις λυμαίνεται... Πεπολιτευμένος ἐν εὐσεβείᾳ καὶ κεκοσμημένος ὁ ἱερεὺς σου, ὁ θύτης τῶν θείων μυστηρίων... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Θεὸν ἐκ σοῦ σαρκωθέντα ἔγνωμεν, Θεοτόκε Παρθένε... Καὶ εὐθὺς ψάλλομεν ἀντίφωνον γ' ἤχος, Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων... Ἀλληλούια, Ἀλληλούια. The psalm in full, with two Ἀλληλούια for each verse. Καὶ εὐθὺς τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ βα- || (p. 0547) ρέως ἤχου· Τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών... κ.τ.λ. Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, κεκράξομαι. Πρὸς Κορινθίους β' ἐπιστολῆς Παύλου· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν... Τέλος· διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῆ ὑπὲρ ἡμῶν. Καὶ ψάλλομεν τὸ Ἀλληλούια. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα... Τέλος· Καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς ἢ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... κ.τ.λ. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς μοναχοὺς· Ὁ προαιώνιος Θεός, ἡ τοῦ ἐλέους πηγὴ, τὸ τῆς ἀγαθότητος πέλαγος, ἡ τῆς εὐσπλαγχνίας ἀνεξιχνίαστος ἄβυσσος, ὁ διὰ τὴν πολλὴν σου φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς σου ἄμετρον ἀγάπην μέχρι καὶ δούλου μορφῆς ἑαυτὸν κενώσας, καὶ πάσης πνευματικῆς φωτοχυσίας πληρώσας τὴν ἡμετέραν φύσιν, ἐξαίρετον δὲ δωρεὰν ἡμῖν χαρισάμενος, τὴν τῶν ἁμαρτημάτων διὰ μετανοίας συγχώρησιν

ἐπὶ γῆς διὰ τῶν μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, εἰπὼν αὐτοῖς· ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκρατῆνται, καὶ δι' αὐτῶν τοῖς ἐς ὕστερον ποιμέσι καὶ διδασκάλοις τὴν τοιαύτην δηλαδὴ ἐξουσίαν παρασχών, ὁ ταύτην τοίνυν τὴν χάριν ὑπὸ πολλῆς ἀγαθότητος ἀλληλοπαρόχως καὶ μέχρις ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ εὐτελῶν διαβιβάσας. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, συγχώρησον τὸν κεκοιμημένον δούλόν σου τόνδε, καὶ ἄφες αὐτῷ πάντα τὰ ἐκούσια καὶ ἀκούσια αὐτοῦ πταίσματα, τὰ ἐν γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ, τὰ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ, τὰ πρόδηλα, τὰ λανθάνοντα, ὅσα πνευματικοῖς πατράσιν ἐξηγγεῖλε καὶ τὴν κατὰ δύναμιν μετάνοιαν ἐν αὐτοῖς ἐπεδείξατο, καὶ ὅσα κατὰ λήθην ἢ καὶ αἰσχύνην ἀπέκρυψε καὶ ἀνεξαγόρευτα ἴσως μὲν ἴασε, καὶ ταῦτα συγχώρησον, ὁ ἀμνησικακος καὶ ἐλεήμων Θεός, καὶ σύνταξον αὐτὸν τοῖς ἐκ δεξιῶν σου προβάτοις ἐν τῇ φοβερᾷ καὶ δικαίᾳ σου κρίσει τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς ἀνταποδώσεώς σου τῆς δικαίας, πρεσβείαις τῆς πανυπεράγνου σου Μητροῦς, τῶν θεοειδῶν ἀγγέλων καὶ ἐπουρανίων σου δυνάμεων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀειμνήστου δούλου σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Ἐτέρα εὐχὴ εἰς ἱερομονάχους· Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δημιουργὸς καὶ εὐεργέτης ἀπάσης τῆς κτίσεως, ὁ κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον ἐκ σώματος αἰσθητοῦ τε καὶ χοϊκοῦ καὶ νοερᾶς καὶ ἀθανάτου ψυχῆς, ὁ τιμῆσας αὐτὸν αὐτεξουσιότητι καὶ τῇ κατ' εἰκόνα καθομοιώσει ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀξιοπρεπῆ νομοθετήσας αὐτῷ τὴν διαγωγὴν, καὶ ἀνομήσαντι μὲν θάνατον ἐπάγων τὸ ἐπιτίμιον πρὸς σωφρονισμόν αὐτοῦ, διὰ δὲ τὴν πολλὴν σου φιλελεος οἰκονομήσας αὐτῷ ζωὴν ἀκατάλυτον διὰ θανάτου καὶ ἀναστάσεως, βίωσαντι αὐτῷ κατὰ τὰς **|| (p. 0548)** θείας σου ἐντολὰς καὶ ἐκ πλημμελειῶν ἐπιστρέψαντι καὶ αὐτὴν τὴν τῆς βασιλείας ἀπόλαυσιν χαρισάμενος, διὰ ἔλεος ἄφατον. Αὐτὸς καὶ τὸν δούλόν σου τόνδε ἱερέα καὶ μοναστὴν τοῦ σου ἐλέους ἀξίωσον, καὶ εἴ τις ποτὲ φωνὰς ἱκετηρίους ἀφήκε σοι, ταύτας δὴ προσδεξάμενος, ἀνάπαυσον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, κατατάξας ἐν οὐρανοῖς, ἐνθα τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, ἐνθα ἡ ἄρρητος δόξα, ἡ ὄντως εὐφροσύνη καὶ ἀψευδῆς ἀγαλλίασις, ἐν δὲ τῇ παλιγγενεσίᾳ καὶ τὸ αὐτοῦ σῶμα τῷ πνεύματι συναγαγὼν καὶ ἀφθαρτήσας, καθὼς ὤρισας τὴν μετουσίαν τὴν ἡτοιμασμένην τοῖς δικαίοις, ὄρισον τῷ ἱκέτῃ σου τῷδε ὁ Χριστὸς Δεσπότης καὶ συμπαθὴς πάντα τοῦ δούλου σου τὰ πταίσματα καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ πάσας ἐξαφανίσας τῷ ἀπειρῷ πελάγει τῆς εὐσπλαγχνίας σου. Σὺ γὰρ εἶ καὶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ἀνάπαυσις, καὶ ἡ ζωὴ, καὶ τρυφή τοῦ δούλου σου, Κύριε, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Εἶτα λέγομεν τὸ παρὸν τροπάριον, ἦχος βαρὺς· Ἐν χώρα ζώντων, Κύριε, καὶ ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων σου ἀνάπαυσον τὸν δούλόν σου... Δόξα, Ψυχὴν, ἣν προσελάβου, Σωτὴρ τοῦ κόσμου... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τὸ χαῖρε, σοὶ κραυγάζομεν σὺν τῷ ἀγγέλῳ, θεόνυμφε... Εἶτα ταῦτα τὰ ἰδιόμελα τοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Κλαυθμὸς, ἦχος βαρὺς· Κατ'εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν πλαστοουργήσας κατ' ἀρχάς...

Λύει ἅπαντα τὴν φύσιν ἡμῶν, μεταδοθεὶς ἐκ τοῦ Ἀδάμ ὁ θάνατος... Αναβλέψωμεν καὶ κατίδωμεν τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ... Ὑπνος ἔστω καὶ οὐ θάνατος τὸ τελούμενον νεκροῖς μυστήριον... Θέσθω ἕκαστος βίον εὐχρηστον ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτοῦ ποιήσασθαι... Μὴ θρηνησωμεν, ὃν ὁ Κύριος ἐξ ἡμῶν μετέστησεν... Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν ἄνθρωπον ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγών... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Σέ, Θεοτόκε, τεῖχος ἄρρηκτον καὶ ἐλπίδα... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοι τοῦ κυροῦ Θεοφάνους, ἦχος ὁ αὐτός, πρὸς τὸ Καταφρονήσαντες πάντες. Νενεκρωμένος ὠράθης ἐπὶ σταυροῦ, μόνε ἀθάνατε... Τῷ ἀκηράτῳ σου κάλλει καὶ γλυκασμῶ... Ὡς ἀδαπάνητον ἔχων τῶν δωρεῶν τὴν μεγαλοπρέπειαν... Νόμου τὸ πλήρωμα τίκεις τὸν λυτρωτὴν σάρκα γενόμενον... Καὶ εὐθὺς ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. δ'. Ὁ ἐν Ἐδὲμ παραδείσῳ. Δεῦτε πρὸ τέλους, πάντες ἀδελφοί, τὸν χοῦν ἡμῶν βλέποντες... Τί ἀπατάται ἄνθρωπος αὐχῶν... Ὁ τῇ χειρὶ σου πλάσας τὸν Ἀδάμ... Χριστὸς ἀνέστη, λύσας τῶν δεσμῶν Ἀδάμ τὸν πρωτόπλαστον... Δόξα καὶ νῦν, Ὁρῶντές με ἄφωνον καὶ ἄπνουν... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, Χριστέ... Εἶτα λέγομεν τὰ α' ἀντίφωνον τοῦ πλ. δ' ἤχου. Ἐκ νεότητός μου ὁ ἐχθρός με πειράζει... δὶς κ.τ.λ. Καὶ εὐθὺς λέγομεν τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου εἰς ἦχον γ'. Ψάλλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν... Στίχος· Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε. Πρὸς Κοριν- **|| (p. 0549)** θίους πρώτης ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, γνωρίζω ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον... Τέλος· οὕτω κηρύσσομεν καὶ οὕτω ἐπιστεύσατε. Ἀλληλουάριον, ἦχος γ'. Ἐπὶ σοί, Κύριε, ἤλπισα... Γενοῦ μοι εἰς Θεὸν ὑπερασπιστήν. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἦν τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας... Τέλος· Καὶ θεασάμενοι, ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Καὶ εὐθὺς μνημονεῦει ὁ ἱερεὺς ἢ διάκονος, λέγων· Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς μοναχοῦς· Βασιλεῦ ἅγιε, εὐσπλαγχνε, ὑπεράγαθε, πολυέλεε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν, παρακλήθητι ἐπὶ τὴν δέησιν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ὑπὲρ τοῦ δούλου σου τοῦδε, καὶ συγχώρησον αὐτῷ, καὶ ἀπόλυσον τῆς μαστιγῆς, καὶ ἄνες τῶν ἀνιαρῶν καὶ ἀνάγαγε τοῦ σκότους, καὶ ἔκβαλε τῆς φυλακῆς· καὶ γὰρ ἐπηγγείλω, Δέσποτα φιλόανθρωπε, εὐδιάλλακτε Κύριε, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡμεῖς αἰτοῦμεν τὸ ὑπεράπειρον ἔλεος τῆς σῆς ἀγαθότητος, καὶ ἰκετεύομεν τὴν ἄρρηκτον σου φιλανθρωπίαν, ὅτι Θεὸς ὢν, ἀπαθὴς ἄνθρωπος ἐγένου καὶ ἐμαστίχθης, καὶ σταυρὸν καὶ θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν ὑπέμεινας, καὶ τὸ τίμιόν σου αἷμα ὑπὲρ ἡμῶν ἐξέχεας, ἵνα πάντας σώσης ἡμᾶς, ταύτην δὲ τὴν πολλὴν σου καὶ ὑπεράγαθον ἀγαθότητα ἐχέγγυον ἔχοντες, δεόμεθά σου, προσφέροντες ταύτην τὴν ὀλοκαύτως ὑπὲρ ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου τοῦδε, πρόσδεξαι αὐτόν τῇ συνήθει σου φιλανθρωπία, καὶ ἀνάπαυσον αὐτόν ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων σου, καὶ ὅπου τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου καταλάμπει τοῖς ἀπ' αἰῶνος τὰ δικαιώματά σου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους φυλάξουσι, πρεσβείαις καὶ ἰκεσίαις τῆς ἀρρυπάρως συλλαβούσης

καὶ τεκούσης σε καθ' ὑπόστασιν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, προστασίαις τῶν τιμίων ἐπουρανίων δυνάμεων ἀσωμάτων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ καλλινίκων μαρτύρων, τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων, οὓς αἰσθανόμεθα πρὸς σὲ πολλὴν παρησίαν ἔχοντας, ὡς πολλὰ κοπιάσαντας καὶ χάριν τοῦ πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν παρὰ σοῦ κομισαμένους συμπρεσβευτὰς προσλαβόμενοι ταύτην τὴν ἱκετηρίαν ὑπὲρ ἀνέσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου τοῦδε προσάγομεν, καὶ εἰ διὰ τὰ πολλὰ ἡμῶν ἀμαρτήματα παραβλέπεις τὴν δέησιν ἡμῶν, εἰς τοὺς κόλπους τῶν ἁγίων μαθητῶν σου καὶ τῶν ἁγίων σου μαρτύρων ἐπίβλεψον, καὶ δὸς συγγνώμην τῇ θεϊκῇ σου δυνάμει, καὶ ἐλευθέρωσον αὐτὸν τῆς ζοφώδους καὶ σκοτεινοτάτης κολάσεως καὶ τῶν πικρῶν τυράννων καὶ κολαστῶν δαιμόνων. Ὅτι σὲ τὸν Σω- **|| (p. 0550)** τῆρα καὶ λυτρωτὴν, τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα ἐλευθερωτὴν τῆς ἀφεγγούσης καὶ πικρᾶς κολάσεως γινώσκουμεν, θεάνθρωπε Κύριε, καὶ δόξαν σοὶ ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι... Ἐτέρα εὐχὴ εἰς ἱερομονάχους· Ὁ ὢν καὶ προὖν καὶ διαμένων εἰς τοὺς αἰῶνας, Κύριε, ὑπὸ πάσης νοητῆς οὐσίας δοξαζόμενος, ὁ εὐδοκήσας παρὰ τῆς ἀνθρωπίνης εὐτελείας εὐχὰς καὶ θυμιάματα προσφέρεσθαί σοι τῷ παναγίῳ ὀνόματι. Μνήσθητι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῦ ἀναπαυσομένου ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε καὶ συλλειτουργοῦ καὶ λύτρωσαι αὐτὸν τῆς δυσώδους ἀμαρτίας διὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος, καὶ ἐλέους καὶ φιλανθρωπίας ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως καταξίωσον. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου, Χριστέ ὁ Θεός... Εἶτα λέγομεν τὸ παρὸν τροπᾶριον εἰς ἧχον δ' πρὸς τὸ Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν. Ψυχὴν, ἣν μετέστησας ἐκ τῶν προσκαίρων... Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ὁμοιον· Ταχὺ δέξαι, Δέσποινα, τὰς ἱκεσίας ἡμῶν... Εἶτα ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὢν ἡ ἀκροστιχίς· Θρηνώ, ἦχος πλ. δ'. Θρηνώ καὶ οὐδύρομαι, ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον... Ρευστοί, πῶς γεγόναμεν, ἄφθαρτον εἰκόνα φορέσαντες... Ἰῶ τοῦ ὄφεως καὶ συμβουλῆ τῆς θεώσεως πτερυσθέντες... Νεότητα σφριγῶσαν φείδεται οὐδόλως ὁ θάνατος... Ὡ ποῖον ποτήριον μένει τοῖς βροτῖς ἀπαραίτητον... Δόξα καὶ νῦν, Ἀγνή Παρθένε τοῦ Λόγου... Ἐτέρα στιχηρὰ κατὰ ἀλφάβητον τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὢν ἡ ἀκροστιχίς· Τετρασύλλαβος, ἦχος πλ. δ'. Ἀμέτητος ὑπάρχει τοῖς ἀσώτως βιοῦσιν ἡ κόλασις... Ἐβρόντησες ἡ σάλπιγξ, ὡς ἐξ ὕπνου νεκροὶ ἀναστήσονται... Ἴδου καὶ τὰ στοιχεῖα οὐρανοῦ καὶ γῆ ἀλλαγῆσονται... Νενέκρωται ὁ Ἄϊδης τοῦ Χριστοῦ ἀναστάντος, θαρσεῖτε, νεκροί... Ρυσάμενος, Λόγε, τῶν παθῶν τῷ τιμίῳ παθήματι... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Φανεῖς ἐκ τῆς Παρθένου παρθενίαν, Σωτῆρ μου, ἐδόξασας... Ἐτέρα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυροῦ Θεοφάνους, ἦχος ὁ αὐτός, Ὡ τοῦ παραδόξου. Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας ἐλευθερίαν βαφαῖς ἐρυθραῖς... Ἱεραρχήσας, ὡς ἄνθρωπος, σφαιγιασθεῖς σαυτὸν, προσφορὰν προσενήνοχας τῷ Πατρὶ καὶ Πνεύματι.. Βάθει

σοφίας ἀρρήτου σου ὁροθετεῖς τὴν ζωὴν... Λόγος ὑπάρχων ἀοράτως ὁμοφυ-
 ῆς τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι σύνθρονος... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὡς συλλα-
 βούσα τὸν ἀναρχὸν Λόγον Θεοῦ καὶ Πατρός... Εἶτα λέγομεν τὸ προκειμένον
 τοῦ ἀποστόλου εἰς ἦχον βαρύν· Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος... Στίχος·
 Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ... Πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, μνημο-
 νεύετε τῶν ἠγουμένων ὑμῶν... Τέλος· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται
 ὁ Θεός. Ἀλληλουάριον, Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται... Στίχος· Μακάριος
 ἀνὴρ ὁ || (p. 0551) φοβούμενος... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος
 τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον... Τέλος· ὅτι ἐν
 Θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα. Εἶτα μνημονεύει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος, ὡς σύνηθες·
 Ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.α. Καὶ λέγομεν τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς μοναχοῦς· Ὁ διάκο-
 νος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς
 ἡμῶν, τοῦ ἐν πίστει καὶ ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου. *Goar*, p. 437. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνά-
 στασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀειμνή-
 στου δούλου σου τοῦδε, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπο-
 μεν... Εὐχὴ ἐτέρα εἰς ἱερομονάχους· Ὁ μέγας ἀρχιερεὺς καὶ δίκαιος κριτὴς,
 Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ. *See above*, p. 480–481. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ... (as
 above). Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ψάλλουσιν οἱ ἱερεῖς τὸ κοντάκιον· Μετὰ
 τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον... Καὶ ἐλθὼν ὁ ἀναγνώστης ἵσταται ἐπάνω τοῦ λειψά-
 νου, λέγων τοὺς οἴκους μετ' εὐλαβείας πρὸς ἀκρόασιν τῶν ἐστώτων ἀδελφῶν,
 ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Τοῦ ταπεινοῦ Ῥωμανοῦ ψαλμός· Τοῖς τοῦ βίου τερπνοῖς
 ἐνητένιζον λογισμῶ θεωρῶν τὰ γενόμενα καὶ σκοπήσας αὐτῶν τὰ ἐπώδυ-
 να... Ἀλληλούια. Οὐδὲ ἓνα βροτὸν εὗρον ἄλμπιν· ὁ γὰρ κόσμος ἐκάστοτε τρέ-
 πεται... Ἀλληλούια. Ὑψαυχεὶ κατὰ πένητος πλούσιος κατεσθίων αὐτοῦ πᾶ-
 σαν ὑπαρξίν κοπιᾷ γεωργὸς καὶ ὁ κτήτωρ τρυγᾷ... Ἀλληλούια. Τοὺς ἀγάμους
 ἐλπίδες συγκόπτουσι τοὺς ἐν γάμῳ φροντίδες συντήκουσι... Ἀλληλούια.
 Ἀλμυρὰ τῆς θαλάττης τὰ κύματα γλυκερὰ τῇ κοιλίᾳ τὰ βρώματα... Ἀλλη-
 λούια. Πειρατὰς καὶ χειμῶνας καὶ κλύδωνας περαιοῦνται οἱ χρήματα στέρ-
 γοντες... Ἀλληλούια. Ἴνα δὲ συνελῶν εἶπω, ἅπαντα τὰ ἐν κόσμῳ σὺν κόσμῳ
 παρέρχονται· ὅταν γὰρ πάντα βίον κερδήσωμεν... Ἀλληλούια. Νῦν εἰσὶν ἐν
 ἡμῖν οἱ βοῶντες συχνῶς, κἂν μὴ τῷ στόματι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι... Ἀλληλούια.
 Ὅμως μέντοι οὐ πάντες ἐχώρησαν, ὁ προσέταξε πᾶσιν ὁ Κύριος... Ἀλληλού-
 ια. Ὑπεκκαίω ὑμῶν τὴν προαίρεσιν πρὸς τὸ ψάλλειν καὶ τέρπειν τὸν Κύρι-
 ον... Ἀλληλούια. Ρύπον βίου καλῶς ἀποφύγετε καὶ πηγῇ καθαρᾷ προσεφύ-
 γετε τῶν ἀσάρκων τὸν βίον ζηλώσαντες... Ἀλληλούια. Ὡν τὸν βίον καλῶς
 ἀπεφύγετε, τούτων νῦν καὶ τὴν μνήμην μισήσατε... Ἀλληλούια. Μὴ ἀλλή-
 λων ἀπλῶς κατεπαίρεσθε· τί γὰρ ἔχεις φύσιν... Ἀλληλούια. Ἀλλ' ἐρεὶ τις·
 ἐγὼ περισσότερον, ὡς εἰδῶς τὰς γραφάς, ἔχω καύχημα, τί οὖν ὁ ἀλιεὺς Πέ-
 τρος ἔμαθεν... Ἀλληλούια. Νευρωθῶμεν τῇ πίστει σφιγγόμενοι οἱ τὰ σώμα-
 τα ἀποταξάμενοι· οἱ μισοῦντες ἡμᾶς οὐ καθεύδουσιν... Ἀλληλούια. Ὁ εἰπὼν
 ἐγὼ εἰμι ἄμπελος καὶ ὑμεῖς μου ὑπάρχετε κλήματα... Ἀλληλούια. Ὑπεισηλθε
 πολλάκις τὸν κάμνοντα ἀδελφὸν καὶ φησί· τί εἰς μάτην μοχθεῖς, ἰδοὺ ἄλλος

μη κάμων πρωτεύει σου... Αλληλούια. Ψυχικῶς τὸν κανόνα ποθήσατε, ὄν καλῶς καὶ φρονί- **|| (p. 0552)** μως τηρήσατε μετ' ἀλλήλων μη ἀμφιβάλλετε... Αλληλούια. Ἄν ὁ νοῦς σου ποτὲ σκανδαλίζη σε ἐρεθίζων καὶ σὲ πρὸς τὴν ἔξοδον καὶ φησί· τί ἐνταῦθα ἐγκέκλεισαι... Αλληλούια. Λέγει πάλιν πρὸς σὲ καὶ πῶς δύνασαι τὸν κανόνα τελεῖν τοῦ μονάζοντος... Αλληλούια. Μετὰ τῶν ἐργατῶν, ὧν ἐκάλεσεν ἔνδον τοῦ ἀμπελώνος ὁ Κύριος τοῦ καμῆν... Αλληλούια. Ὁ καιρὸς τῆς ζωῆς ἡμῶν ἔφθασεν· ὁ γὰρ Κύριος τάχιον ἔρχεται... Αλληλούια. (Εἰς ἡγούμενον)· Σὺ οὖν, Δέσποτα, ὡς παντοδύναμος, τὴν ζωὴν ἡμῶν πάντων κυβέρνησον... Αλληλούια. Παναγία Παρθένε ἀνύμφευτε, ἡ τεκοῦσα τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον... Καὶ μετὰ τοὺς οἴκους εὐθὺς οἱ μακαρισμοὶ εἰς ἤχον β'. Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου... κ.τ.λ. Μνήσθητι, εὐσπλαγχνε, καὶ ἡμῶν, καθὼς ἐμνημόνευσας τοῦ ληστοῦ... Goar, p. 445. Δόξα, ἀναρχον Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν σύναρχον, Πνεῦμα ἐκπορευτόν... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Πάντες μακαρίζομέν σε, ἀγνή... Εἶτα λέγομεν τὸ προκειμένον ἀποστόλου εἰς ἤχον α'. Τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν... Στίχος· Ἀκούσατε ταῦτα πάντα... Πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς Παύλου· Ἀδελφοί, τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς... Τέλος· καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος. Αλληλουάριον, ἤχος β'. Στόμα δικαίου ἀποστάζει... Στίχος· Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμήν, Ἀμήν, λέγω ὑμῖν· ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων... Τέλος· ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός. Καὶ εὐθὺς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος, λέγων οὕτως· Ἐλέησον ἡμᾶς... Εἶτα λέγει καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς μοναχοὺς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἅγιε Κύριε, ὁ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος καὶ ὀλιγοψύχοις διδοὺς παραμυθίαν, ὁ ἀνελλιπὴς θησαυρὸς τῶν ἐλπίζόντων ἐπὶ σέ, ὁ ζωοποιῶν τοὺς νεκροὺς καὶ καλῶν τὰ μὴ ὄντα, ὡς ὄντα, ὁ τῶν προσκαίρων ἡμᾶς ἀπαλλάξας καὶ τῶν ἀθανάτων ποιήσας τυχεῖν. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, ἀνάπαυσον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου τοῦδε μοναχοῦ, καὶ δώρησαι αὐτῷ τὴν ἐν κόλποις Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν ἡγαπημένων σου ἀνάπαυσιν, φυλάττων αὐτὸν εἰς τὴν μέλλουσαν σὴν δόξαν ἀνακαλύπτεσθαι, καὶ καταξιώσον αὐτὸν καταντῆσαι εἰς τοὺς αἰωνίους λιμένας, οὓς ἠτοίμασας τοῖς ἀγαπῶσί σε. Σὺ γὰρ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις... Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ἱερομονάχους· Ὁ ἀτελεύτητος Θεός, ὁ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν πρὸς ἐντεῦθεν διαγωγὴν καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἀμοιβὴν χαρισάμενος τὸν μεθ' ἡμῶν συνοικήσαντα ἱερέα καὶ ἐξ ἡμῶν ἐκδημήσαντα, λήθην ποιούμενος καὶ ἡμῶν τὸν βίον ἐν γαλήνῃ ἐξάγαγε. Σὺ γὰρ εἶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου τοῦδε ἱερέως καὶ ἀδελφοῦ ἡμῶν, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... **|| (p. 0553)**

Ἰστέον, ὅτι εἰ μὲν ἱερατικῆς γέγονε τάξεως ὁ κεκοιμημένος, ἡ θεία καὶ ἱερὰ μυσταγωγία τελεῖται. Ἀρξαμένης τῆς ἱερουργίας, αἶρονται τὸ λείψανον ἐκ τοῦ μέσου καὶ εἰσφέρουσιν ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ὅταν εἴπη ὁ ἱερεὺς· Ὅσοι κατηχούμενοι, προέλθετε, τότε πάλιν ἐπαίρουσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ νάρθηκος

καὶ φέρουσιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἕως οὗ πληρωθῆ ἡ θεία μυσταγωγία. Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχήν, γίνεται ὁ ἀσπασμὸς καὶ τὰ λοιπά. Εἶτα γίνεται ὁ ἀσπασμὸς, καὶ (τούτου) γενομένου, ψάλλομεν τὰ τροπάρια ταῦτα εἰς ἦχον β'. Πρὸς τὸ Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί, τῷ θανέντι... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί καὶ πατέρες, τὸν χθὲς ἡμῖν ἰλαρῶς συναγελαζόμενον... Δεῦτε, ἀδελφοί πνευματικοί, ἴδωμεν τὸ πέρας τοῦ βίου... Δεῦτε τῷ τῆς λήθης, ἀδελφοί, καὶ τῆς ἀμελείας θανάτῳ, ὅσοι ἐκπνεύσωμεν... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ, ἀδελφοί, βλέψωμεν τὴν τέφραν... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί, τῷ θανέντι, εὐχαριστοῦντες Χριστῷ... Ποῖος χωρισμὸς, ὦ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός... Τρέμω τὸ κριτήριον, Χριστέ, καὶ τὴν ἐν τῷ βήματι γύμνωσιν τῶν πταισμάτων μου... Πᾶσα τῶν ματαίων ἢ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων ἢ δόξα καὶ πλάνη σβέννυται... Ὡμοῖς τὸν σταυρὸν ἀναλαβὼν σοὶ ἀνεπιστρόφῳ καρδίᾳ κατηκολούθησε, Κύριε... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς, μέγας στεναγμὸς καὶ ὀδύνη ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἄδης... Σχήμα μοναστῶν ἀναλαβὼν, μάκαρ, ἀδιστάκτῳ καρδίᾳ κατηκολούθησας τῷ τὴν ἀπολύτρωσιν βροτοῖς παρέχοντι... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί καὶ πατέρες, τὸν πρὸ μικροῦ μεθ' ἡμῶν... Ἐχὼν τὴν ἐλπίδα εἰς Θεόν, τὸν μονήρη βίον ἐπόθησας, κόσμον κατέλιπες... Ξένος γεγονῶς τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ φροντίδων... Πάντες δυσωποῦμέν σε, Χριστέ, νῦν ἐν κατανύξει βοῶντες... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἱερεῖς, τῷ θανέντι τὸν πρὸ μικροῦ μεθ' ἡμῶν καὶ συλλειτουργὸν ἡμῶν ἄπνουν ὀρῶντες νεκρόν... Δεῦτε, ἱερέων, ὁ χορὸς, δῶμεν ἀσπασμὸν μετὰ θρήνων, ὀλολυζόμενοι πόθῳ ἀσπαζόμενοι τὴν τούτου χεῖρα νυνί... Ἦδη ἐν τῷ βήματι ἐστῶς, τῶν πλημμελημάτων τὴν λύσιν καὶ ἀμαρτημάτων ζητῶν, Κύριος ἐκραύγαζες... Δεῦτε, οἱ ἀπόγονοι Ἀδάμ, ἴδωμεν εἰς γῆν βεβλημένον τὸν ἱερέα Θεοῦ... Θρήνω, ἱερέων ὁ χορὸς, καὶ σὺν πόνῳ καρδίας καταδακρῶσωμεν... Πάντες οἱ ὀρῶντες τὸν νεκρόν, πόθῳ νῦν ἀσπασασθε, φίλοι ἀγαπητοὶ καὶ γνωστοί... Μόνος κραταιὸς καὶ δυνατός, μόνος φοβερός ἐν ἰσχύϊ ὑπάρχων, Κύριε... Εἰς ἡγούμενον· Ποίμνης ἐπιστάτης γεγονῶς, Πάτερ, λογικὴν ἐπὶ χλόην ταύτην ἀσκήσεως... τριαδικόν· Μίαν ὑποστάσεσι τρισσεύοντα θεότητα πιστεῖ παντουργικῆ σε, Τριάς θεία, τῇ προστάξει σου τὸν μεταστάντα πιστῶς... θεοτοκίον· Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ, Μήτηρ τοῦ ἀδύτου ἡλίου... Δόξα, ἦχος πλ. β'. Ἀδελφοί || (p. 0554) μου πνευματικοὶ καὶ συμμονασταί, μὴ μου ἐπιλάθεσθε, ὅταν προσεύχεσθε... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, Χριστέ... Εἶτα λέγομεν τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος βαρῦς· Τίμιος ἐναντίον Κυρίου... Στίχος· Τί ἀνταποδώσομεν... Πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου... Τέλος· ἦτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. Ἀλληλουάριον, ἦχος β'. Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται... Στίχος· Ὅτι ἐξελέξατο Κύριος τὴν Σιών. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ... Τέλος· Καὶ ὁ ἐὰν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται

λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ οὕτως μνημονεύει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος, λέγων οὕτως· Ἐλέησον ἡμᾶς... καὶ ἡ εὐχή εἰς μοναχοὺς. Ζήτηε εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου εἰς τὴν εὐχαριστίαν. Ἐτέρα εὐχή εἰς ἱερομονάχους, ζήτηε καὶ αὐτὴν ἐκεῖσε. Καὶ οὕτως εἰσφέρουσι τὸ λείψανον εἰς τὸν τάφον, ψάλλοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, καὶ λέγομεν καὶ τὰ παρόντα τροπάρια εἰς ἦχον βαρύν· Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας μου... Στίχος· Αὕτη ἡ κατάπαυσις μου εἰς αἰῶνα αἰῶνος... καὶ πάλιν τὸ αὐτὸν τροπάριον. Στίχος· Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλίπει ἡ ψυχὴ μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου, καὶ πάλιν τὸ αὐτό, Δόξα, ὁμοιον, Κατάπαυσιν δικαίους ἠτοιμάσας, εἰσάγαγέ με, Σωτήρ, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Εἰρήνευσον πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου τὴν ζωὴν ἡμῶν... Εἶτα λέγομεν καὶ ἕτερον τροπάριον νεκρώσιμον, ἦχος γ'. Τὴν ὠραιότητα τῆς... Ὅτε τῷ λόγῳ σου παρασησώμεθα τῷ ἀδεκάστῳ σου βήματι, Κύριε... Καὶ φθάσαντες ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τὸ λείψανον, ψάλλουσι τροπάριον εἰς ἦχον πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα ὑπόδεξαι... Εἶτα ὁ ἱερεὺς ἐπιχέει τὸ ἔλαιον ἐπάνω τοῦ λειψάνου, ἡγουν τὴν κανδήλαν τεθέντος αὐτοῦ ἔνδον τοῦ τάφου, ποιῶν σταυροῦ τύπον, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Λέγει δὲ καὶ τὸ αὐτὸ τροπάριον εἰς τὸ ἔλαιον εἰς ἦχον γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... Εἶτα λέγομεν καὶ ἕτερον τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις... Εἶτα λαμβάνει καὶ πηλὸν μετὰ τοῦ πτύου ἢ καὶ χοῦν, καὶ ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπάνω τοῦ λειψάνου, λέγων· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς... Λέγει δὲ καὶ τὸ παρὸν τροπάριον εἰς ἦχον πλ. β' εἰς τὸν πηλόν· Τὸν πηλὸν ὁ κεραμεὺς ζωοπλαστήσας, ἐνέθηκάς μοι... Καὶ οὕτως ἀσφαλίσει τὸν τάφον, καὶ εὐθὺς τοὺς εἰρμούς τοῦ μεγάλου κανόνος, ἦχος πλ. β'. Βοηθὸς καὶ σκεπαστής... Στερέωσον, Κύριε, κ.τ.λ. After Ode IX, Δόξα, τριαδικόν· Πατέρα δοξάσωμεν, Υἱὸν ὑπερυψώσωμεν... Καὶ νῦν θεοτοκίον· Τὴν πόλιν σου, φύλαττε, θεογεννήτορ Πάναγνε... Ψάλλομεν δὲ καὶ ἕτερα τροπάρια εἰς ἦχον β'. Πρὸς τὸ Σῶ- || (p. 0555) σόν με, Χριστέ Σωτήρ... Ἅγιος εἶ, ὁ ζώντάς με προσλαβών... Στίχος· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα... Γέγονε πιστὸς αἰὶ ἱερεὺς καὶ λειτουργός... Στίχος· Ἐπὶ πλείον πλύνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου... Ἀνάπαυσον, Σωτήρ, ὃν μετέστησας πρὸς σέ... Στίχος· Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω... Ἔθου ἐν τῇ σῇ, Χριστέ, ἐκκλησίᾳ τὸν πιστὸν ἱερέα... Στίχος· Σοὶ μόνῳ ἤμαρτον... Ζήσας εὐσεβῶς ἐν γῇ, τοῖς πτωχοῖς διεδίδου τὸν πλοῦτόν σου... Στίχος· Ὅπως ἀνδικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου... Ἡ νεότης τῶν βροτῶν, ὡς σκία παρέρχεται... Στίχος· Ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις... Θάνατον, Χριστέ, εὐρών δια ξύλου ἡδονῆς... Στίχος· Ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν... Ἰλάσθητί μοι, Σωτήρ, καὶ πυρός με ἐξελοῦ, ὅτι παρίσταμαί σοι ἐν τρόμῳ... Στίχος· Ἐπιποθεῖς με ὑσώπω... Κάλλος ἅπαν καὶ μορφὴ γίνεται τοῖς σκῶληξι κόνις τε καὶ τέφρα... Στίχος· Ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν... Λύσας ἐχθραν τῆς ζωῆς πρὸς ζωὴν ἀθάνατον... Στίχος· Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν... Μνήσθητί μου σὺ, Χριστέ, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου... Στίχος· Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί... Νῦν μετέστησας, Χριστέ, πρὸς τὸ φῶς τὸ ἄδυτον... Στίχος· Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου

σου... Ξένος ὤφθην ἐπὶ γῆς ἀρεταῖς κοσμούμενος καὶ μεταστάντα, Σωτήρ... Στίχος· Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου... Ὅτι ἐκ τῶν νεφελῶν οὐρανόθεν ἔρχεται, ὡς ἀστραπή μετὰ δόξης... Στίχος· Ῥῥοαί με ἐξ αἱμάτων... Πῶς ἐκφεύξωμαι τὸ πῦρ, βάσανον καὶ ἀπειλήν, ὅτι παρίσταμαί σοι... Στίχος· Κύριε τὰ χεῖλή μου ἀνοίξεις... Ῥύθμισον ἐκ δεξιῶν σοι προβάτοις, ἀγαθὲ Δέσποτα τῶν ἀπάντων... Στίχος· Θυσία τῷ Θεῷ... Σῶσον, Κύριε, τὸν σὸν ἱερέα καὶ ποιμένα τοῦ χριστωνύμου λαοῦ... δὶς. Στίχος· Ἀγάθυνον, Κύριε... (to the end), τριαδικόν· Τρισυπόστατε μονὰς καὶ ἀχώριστε Τριάς, ῥῥοαί τὸν σὸν ἱκέτην... Θεοτόκε ἡ ἐλπίς καὶ μεσίτρια ἡμῶν, ἱκέτευε τὸν κτίστην τὸν Υἱόν σου καὶ Θεόν... Δόξα, ἦχος πλ. β'. Σώζεσθε, σύνθρονοι τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀγίων κληρῶν· ἐμὲ γὰρ σήμερον χωρίζει ὁ Κύριος... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἀρχαγγελικὸν λόγον ὑπεδέξω καὶ χερουβικὸς θρόνος ἀνεδείχθη... Εἶτα Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα εἰς ἦχον δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Στίχος· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ... Εἰς τὴν κατάπαυσίν σου, Κύριε... Στίχος· Ἡ καρδιά μου καὶ ἡ σὰρξ μου... Σὺ εἶ, ὁ Θεός, ὁ καταβάς εἰς ἄβυσσόν καὶ τὰς ὀδύνας λύσας... Δόξα, Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἐγώ, Παρθένε ἀγία Θεοτόκε, τὴν σκέπην σου προστρέχω... Καὶ εὐθὺς λέγομεν τὸ προκειμένον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος βαρὺς· Τίμιος ἐναντίον Κυρίου... Στίχος· Τί ἀνταποδώσωμεν... Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς Παύλου· Ἀδελφοί, ὁ σπειρὼν φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει... Τέλος· κατεργάζε- || (p. 0556) ται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ. Ἀλληλουάριον, ἦχος β'. Φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ... Στίχος· Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένθησιν... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Τῆ μιᾷ τῶν σαββάτων ὀρθοῦ βαθέως, ἦλθον γυναῖκες ἐπὶ τὸ μνημεῖον... Τέλος· καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν, θαυμάζων τὸ γεγονός. Εἶτα μνημονεύει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος, ὡς συνήθεις, λέγων οὕτως· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Goar, p. 424. Καὶ μετ' αὐτὴν προσθέτει καὶ ταύτην. Ὁ διάκονος. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν· Ἐγώ⁴⁴⁴ εἶπα· ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν μου πορεύσομαι ἐν πύλαις ἄβυθου, καταλείψω τὰ ἔτη τὰ ἐπίλοιπα. Εἶπα, ὅτι οὐκ ἔστιν οὐ μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ζώντων, οὐκ ἔστιν οὐ μὴ ἴδω ἄνθρωπον ἔτι μετὰ τῶν κατοικούντων, ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας μου, κατέλιπον τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου, ἐξῆλθε καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' ἐμοῦ, ὥσπερ ὁ καταλύων σκηνὴν πήξας τὸ πνεῦμά μου παρ' ἐμοῦ ἐγένετο, ὡς ἰστός ἐρίθου ἐγγιζούσης ἐκτεμεῖν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παρεδόθη ἕως πρῶτῃ, ὡς λέγων οὕτως· συνέτριψε πάντα τὰ ὀστέα μου· ἀπὸ γὰρ τῆς ἡμέρας ἕως τῆς νυκτὸς παρεδόθη· ὡς χελιδῶν, οὕτως φωνήσω, καὶ ὡσεὶ περιστέρα, οὕτως μελετήσω· ἐξέλιπον γὰρ μου οἱ ὀφθαλμοὶ ἀπὸ τοῦ βλέπειν με εἰς ὕψος τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν Κύριον, ὃς ἐξείλετό με καὶ ἀφείλετό μου τὴν ὀδύνην τῆς ψυχῆς. Κύριε, περὶ αὐτῆς ἀπηγγέλθη σοὶ καὶ ἐξήγειράς μου τὴν πνοὴν καὶ παρακληθεὶς ἔζησα· εἶλου γὰρ μου τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ ἀπόληται

⁴⁴⁴ The text of this prayer is rather corrupt.

καὶ ἀπέρριψας ὀπίσω μου πάσας τὰς ἀμαρτίας μου· οὐ γὰρ οἱ ἐν ἄδου αἰνέσουσί σε, Κύριε, οὐδὲ οἱ ἀποθανοῦντες εὐλογήσουσί σε, οὐδὲ ἐλπιούσιν οἱ ἐν ἄδου τὴν ἐλεημοσύνην σου, οἱ ζῶντες εὐλογήσουσί σε, ὄν τρόπον καὶ γὰρ ἀπὸ γὰρ τῆς σήμερον παιδία ποιήσω, ἃ ἀναγγελοῦσι τὴν δικαιοσύνην σου, Κύριε τῆς σωτηρίας μου, καὶ οὐκ ἐκπαύσομαι εὐλογῶν μετὰ σωτηρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου κατέναντι τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ μου. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ, ἡ ἀνάπαυσις... Καὶ εὐθὺς μετὰ τὸ μνημονεῦσαι, οὐ ποιεῖ ἀπόλυσιν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ἄρχεται ὁ διάκονος τὴν ἐκτενήν, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ὁ διάκονος, λέγει ταῦτα ὁ ἱερεὺς οὕτως· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός... τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἀγίαν μονὴν ταύτην... τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ μακαρίας κοιμήσεως καὶ αἰωνίας ἀναπαύσεως τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου... Τὸ Κύριε ἐλέησον Ν'. Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεός... Καὶ εὐθὺς Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἡ ἐλπίς ἡμῶν δόξα σοι, Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον, δέσποτα ἄγιε, εὐλόγησον. Ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων ἐξουσιάζων Χριστὸς ὁ ἀληθινός... τῶν ὁσίων καὶ **|| (p. 0557)** θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, τοῦ ἀγίου καὶ δικαίου τετραήμερου Λαζάρου καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἐξ ἡμῶν μεταστάντος... Καὶ ψάλλουσιν τὸ Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε τάδε καὶ ἀείμνηστε ἀδελφεὲ ἡμῶν, ἐκ γ'. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεός μακαρίσοι καὶ ἀναπαύσοι αὐτόν, ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται, καὶ ἡμᾶς ἐλεήσει, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, ποιῶμεν καὶ μετανοίας ἰβ' ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος ἀδελφοῦ ἡμῶν, ὅσοι ὑπάρχομεν ἐν τῷ μνήματι, λέγοντες· Ἀνάπαυσον, Κύριε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου τοῦδε, καὶ οὕτως ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν.

f. 119v. Διονυσίου μυστήριον περὶ τῶν ἱερῶς κεκοιμημένων· Συναγαγῶν ὁ ἱεράρχης ἱερὸν χορὸν, εἰ μὲν ἱερατικῆς ἐγγεγόνει τάξεως ὁ κεκοιμημένος, ἐπίπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου κατακλίνας αὐτὸν ἀπάρχεται τῆς πρὸς Θεὸν εὐχαριστίας. Mign. Patrol. Curs. complet. t. III col. 573.

0557 [Athos, Panteleimon, 604]

LXX. Σχηματολόγιον Θεοδώρου Ὁμολογητοῦ, ἡγουμένου τῶν Στουδίου. Athos, Panteleimon Monastery, MS 604, s. XV.

f. 1. Ἀκολουθία εἰς ῥασοφόρον. Εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν καὶ ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λεγομένου τοῦ Τρισαγίου, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ εὐθὺς τὸν ψαλμὸν· Ὁ Θεός, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες... Κύριος φωτισμός μου καὶ Σωτὴρ μου τίνα φοβηθήσομαι... καὶ ὁ Ν' εἶτα τὰ τροπάρια, ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Πολλὰ τὰ πλήθη τῶν ἐμῶν, Θεοτόκε... Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου... Εἰ δέ ἐστι γυνή· Τὸν νυμφίον σου Χριστὸν ἀγαπήσασα, τὴν λαμπάδα σου φαιδρῶς εὐτρεπί-

σασα, ταῖς ἀρεταῖς διέλαμψας, πανεύφημε... Τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν ἐπίσκεψαι, Κύριε, τὴν ἐν ἀμαρτίαις τὸν βίον ὅλον δαπανήσασαν... Διαπλέων τὸ πέλαγος τῆς παρούσης ζωῆς, ἐνθυμούμαι τὴν ἄβυσσον τῶν πολλῶν μου κακῶν... Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν... Εὐχή, εἰ ἐστὶν ἀνήρ, ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ἐπαγγελίαις καὶ ἀμεταμέλητος ἐν τοῖς χαρίσμασί σου, καὶ ἄφατος ἐν τῇ φιλανθρωπίᾳ σου, ὁ καλέσας τὸ πλάσμα σου κλήσει ἀγία καὶ συναγαγὼν τὸν δούλόν σου εἰς τὴν ἀγγελικὴν ταύτην καὶ ἐπουράνιον σου ζωὴν, δὸς αὐτῷ βίον εὐσχημονα, πολιτείαν ἐνάρετον καὶ πᾶσαν ἐργασίαν, τὴν σοὶ ἀρέσκουσαν, ἵνα ἐν ἀγιασμῷ πολιτευσάμενος, ἄξιος γένηται τῆς λαμπρότητος τῶν ἁγίων καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ σου, μεθ' οὗ σοι πρέπει δόξα σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Conf. Goar, p. 411. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν βάλλεται αὐτῷ τὸ ὄνομα καὶ τὸ καμηλαύχιον, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. || (p. 0558)

f. 2. Ἐτέρα εὐχὴ εἰς ῥασοφόρον.

Ὁ ἱερεὺς· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε, ὁ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ἑυσάμενος τὸν δούλόν σου τόνδε... ἀγάπην καὶ πραότητα χάρισαι αὐτῷ διὰ τῶν οἰκτιρῶν τοῦ Χριστοῦ σου. Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα, τιμὴ... Goar, p. 378.

— Ἐτέρα εὐχὴ εἰς γυναῖκα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας... Goar, p. 382, but with the extension πρὸς τὸ αὐτὴν εὐαρέστως πολιτευσάμενην, ὡς λαμπάδα φέρειν σοὶ τὴν τῆς σωφροσύνης...

— Εἰς σχῆμα μανδυώτου.

Εἰς τὴν λειτουργίαν, εἰς τὴν εἴσοδον εἰσφέρουσι τὸν μέλλοντα ἀποκαρῆναι ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν εἴσοδον, ἴστησι καὶ ἀνακρίνει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, λέγων. Ἐρώτησις· Ἀδελφέ μου, καταλιμπάνεις τὸν βίον, σωθῆναι θέλων; Ἀπόκρισις· Ναί, δι' εὐχῶν σου τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Βλέπε σεαυτὸν, περίσφιγξον τὸν νοῦν σου ἀπὸ πάσης φαντασίας, ἀπόρριψον ἀπὸ σοῦ πᾶσαν ἡδονὴν σαρκικὴν, ἀπόθου πάντα τὰ ἔθη τοῦ κόσμου. Ἐρώτησις· Ἀδελφέ μου, μονάσαι παραγέγονας; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ὁ ἱερεὺς· Μόνασόν σου τὴν ψυχὴν ἀπὸ πάσης φροντίδος, τῶν ἐν τῷ οἴκῳ σου ὑπαρχόντων, μηδαμῶς τοῦ λοιποῦ μεριμνήσαι ὀφείλων, ὧν νῦν ἐάσαι βούλει πραγμάτων ἢ πατρός, ἢ μητρός, ἢ γυναικός, ἀδελφοῦ τε, ἢ ἀδελφῆς, ἢ τέκνων, ἢ τῶν λοιπῶν συγγενῶν. Ἐρώτησις· Ἀδελφέ μου, τὸν μονήρη ἐλήλυθας ἀσκῆσαι βίον; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ὁ ἱερεὺς· Δίωξον ἀπὸ τῆς καρδίας σου τῶν βρωμάτων τὰ ἡδέα... See above, p. 508. καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ἐρώτησις· Ἀδελφέ μου, τὴν ἀγγελικὴν ποθεῖς πραγματεῦσασθαι πολιτείαν; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ὁ ἱερεὺς· Γύμνωσον σεαυτὸν ἀπὸ πάντων τῶν γηϊνῶν πραγμάτων... See above, p. 508–509 καὶ περὶ τὴν τῶν ἔργων σπουδὴν, τὴν χαμαικοιτίαν, τὴν ἀγρουπνίαν, τὴν τοῦ σάκκου στολήν. Ἐρώτησις· Ἀδελφέ μου, τὸν θόρυβον τοῦ βίου ἐμίσησας; Ἀπόκρισις· Ναί,

τίμιε πάτερ. Ὁ ἱερεὺς: Αναλάβου πραότητα καὶ ὑπομονήν, λέγω δὴ τὴν ἀδιάστροφον λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, καὶ τὰ χρήματα ἀπόθου, καὶ πόθησον τὴν ἀκτημοσύνην (τὴν) τῆς δικαιοσύνης μητέρα. Ἐρώτησις: Ἀδελφέ μου, ἡρεμήσαι ζητεῖς; Ἀπόκρισις: Ναί, τίμιε πάτερ. Ὁ ἱερεὺς: Ἠρέμησόν σου τοὺς ἀτάκτους λογισμοὺς καὶ φιλοκάλησόν σου τὴν πρόθεσιν ἐκ τῶν οἰκειῶν λογισμῶν, τῶν φθειρόντων τὸν ἐντὸς ἡμῶν ἄνθρωπον, ἡμέρωσόν σου τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν, ὡς εὐθεία γῆ, καταβαλλομένη τὰ τῶν θείων Γραφῶν λόγια, ἄπερ εἰσι σωτηρίας σπέρματα, πνευματικὴ τροφή, ἵνα οὕτως ὀδηγηθῆς δι' αὐτῶν εἰς αὐτῶν τὴν γνῶ- || (p. 0559) σιν· ὥσπερ γὰρ οὐδὲν ὠφελήσει ἄνθρωπος, ῥίπτων σπέρματα ἐν τόπῳ χερσῶδει, ἐν ᾧ τῶν ἀγίων βοτάνων αἱ ῥίζαι ἀποπνίγουσι τὸν σῖτον, καθὰ φησιν ἐν εὐαγγελίοις ὁ Κύριος· τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον οὐδὲν ὀνήσουσι, τῶν ἀγίων Γραφῶν οἱ λόγοι εἰς ψυχὴν, ἐν ἣ τυγχάνουσι τῶν ἀγρίων βοτανῶν αἱ ῥίζαι, λέγω δὴ ἐπιθυμία ἡδονῆς, σαρκὸς ἐπιθυμία, πλούτου ἐπιθυμία, βρωμάτων ἐπιθυμία, φιλαργίας καὶ τῶν παραπλησίων αὐτῶν. See above, p. 599nn.3-4. Ἐρώτησις: Ἀδελφέ μου, ἐπὶ σωτηρία τῆς σῆς ψυχῆς παραγέγονας; Ἀπόκρισις: Ναί, τίμιε πάτερ. Ὁ ἱερεὺς: Προσέδραμες τῷ Σωτῆρι ἡμῶν Χριστῷ καὶ ἀγάπησον αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, ἀποθούμενος πάντα τὸν κόσμον· ὄρα μὴ ἔγκειται τι τῶν εἰρημένων παθῶν ἐν τῇ σῇ καρδίᾳ καὶ γένηταί σοι ἀργὸν τὸ ἐπιχειρήμα, καθαρὸς ἐστὶν ὁ νυμφίος, καθαρεύειν θέλει καὶ τὰς ψυχὰς τῶν προσερχομένων αὐτῷ ἀπὸ πάσης ἐπιθυμίας, ἵνα τούτων ἀπεχόμενος, γένησαι πνευματικὸς. Βλέπε οὖν, ἀδελφέ μου, καὶ καθαρᾶ τῇ διανοίᾳ πρόσελθε, μὴ ἐν δισταγμῷ τινὶ ἐνδύσει τὴν νυμφικὴν στολήν, ἵνα ὄρων σου τὸ πρόθυμον ὁ Νυμφίος κατατάξῃ σε εἰς τοὺς τῶν ἀγγέλων χορούς, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι διὰ τῆς χάριτος καὶ ἀγάπης τοῦ νυμφίου Χριστοῦ, πρεσβείας τῆς ὑπερενδόξου ἀγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, νῦν καὶ ἀεὶ... See above, p. 509–510. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως εἰς ἐπήκοον πάντων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιους σου εἶναι νομοθετήσας... Goar, p. 380. Ἐτέρα εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων τῶν ἐλπιζόντων εἰς σέ... Goar, p. 385. Καὶ εὐθὺς τίθησιν ὁ ἱερεὺς τὸ ψαλλίδιον ἐπὶ τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου, καὶ παραδίδωσιν ὁ ἱερεὺς τῷ κείρῳ μέλλοντι γ' καὶ κουρεύει αὐτόν, λέγων οὕτως, ὁ δὲ κείρεσθαι μέλλον, ποιεῖ πρῶτον μετανοίας γ'. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκοον πάντων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὅδε, κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ... Goar, p. 386 εἵπωμεν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον γ' καὶ ψάλλουν τροπάριον, ἦχος δ'. Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἡ μὴν ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος... Εἶτα βάνει τὸν μανδύαν, λέγει οὕτως· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὅδε λαμβάνει τὸ παλλίον τοῦ σχήματος τῶν ἀγίων ἀποστόλων, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἵπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Goar, p. 379. Evidently there is a text loss at this point. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ

ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὄδε ὑγείας, σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ ἀποθεώσεως τῶν ἥ (p. 0560) τριχῶν, εἴπωμεν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν... Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον. Ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεός, οἰκτειρήσαι ἡμᾶς... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 4. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου καὶ ἀγγελικοῦ μεγάλου σχήματος, αὐτοῦ γινομένου τῶν Στουδίου.

Ὅποτε μέλλει γενέσθαι μοναχός, εἰσφέρουσι τὴν πᾶσαν αὐτοῦ ἔνδυσιν εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον καὶ ἀποτίθουσιν ἐν τῷ θαλασσιδίῳ τῆς ἀγίας τραπέζης, καὶ ψάλλεται ἐν τῷ ἀποδείπνῳ ἡ ἀκολουθία αὕτη Μετὰ τὸν Ν' τὸν κανόνα. Ωιδὴ ἀ' ἦχος β'. Δεῦτε, λαοί... Ἐπὶ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν... Same canon as the one in Goar, p. 405-406, but with some minor variants: Ode I, for example, lacks verse 3, Ode II lacks verse 4, Ode IV lacks verse 3, Ode V lacks verse 4, Ode VII lacks verse 3, Ode VIII lacks verse 2, and Ode IX lacks verse 3. The *kathisma* is ἦχος πλ. β'. Ψυχὴν καὶ σάρκα τῷ Θεῷ πίστει ἀκλινεῖ... Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... After Ode VI, κοντάκιον, ἦχος δ'. Ὡς ἀπαρχάς. Ὁ ἐκ τοῦ βίου σήμερον πρὸς νοητὸν παράδεισον τὴν κατοικίαν ποιήσας, εὐσπλαγχνε... Ὁ οἶκος· Τοῖς τοῦ κόσμου τερπνοῖς ἐνητένιζον... Καὶ εὐθύς (i.e. after the canon) τὰ τροπάρια ταῦτα, ἦχος β'. Πρὸς τὸ ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Πίστει προσερχόμενος πρὸς σέ, Δέσποτα. Goar, p. 405-406. Εἰς τὴν λειτουργίαν, ψάλλονται οἱ μακαρισμοί. Goar, p. 414 not d., with the additional *sticheron* Πάντων τῶν προσκαίρων καὶ φθαρτῶν κατεφρονήσατε... Then a few leaves missing. (Πρά)σσοντας καὶ ρίζουῖν ἄρχεται ἐν αὐτοῖς ὁ τῶν ψυχῶν φθορεὺς... Goar, p. 408 (this is the ending of the catechetical prayer Βλέπε τέκνον). Ἐκφώνησις· Ταῦτα πάντα οὕτως καθομολογεῖς ἐπ' ἐλπίδι δυνάμεως... p. 409. Ἀποκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐτέρα εὐχή. Ὁ ἱερεὺς· Ὁ πανοικτίρμων Θεὸς καὶ πολυέλεος... ἀξιῶν σε καὶ τῆς μερίδος τῶν ἀγίων καὶ ὁσίων πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου, Παχωμίου, Εὐθυμίου, Σάββα, Θεοδοσίου, Μελετίου, Ἐφραὶμ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, μεθ' ὧν κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἐν οὐρανοῖς. Ἐκφωνοτέρως. Σὺ γὰρ εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ διαμένει σοὶ ἡ βασιλεία καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Goar, p. 409. Εἶτα λαμβάνεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἴσταται ἔξωθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ προσκυνεῖται πρῶτον ὁ λαβὼν τὸ ἅγιον σχῆμα, καὶ ἀσπάζεται τὸν ἡγούμενον καὶ πάντας, ὁμοίως οἱ ἀδελφοὶ πάντες τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ ἀσπασμῷ ψάλλομεν τροπάριον ἦχος ἀ'. Ἐπιγνώμεν, ἀδελφοί, ἥ (p. 0561) τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν. Goar, p. 414. Καὶ στραφεῖς ὁ ἱερεὺς σφραγίζει τρίτον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ βάλλει μετάνοιαν, καὶ οὐκ ἀνίσταται ἄχρι τῆς πληρώσεως τῆς εὐχῆς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκοον πάντων· Ὁ ὦν Δέσποτα παντοκράτωρ... Goar, p. 409. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται εἰς ἐπήκοον πάντων· Ἄγιε Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Goar, p. 410. Καὶ σφραγίζων τὴν κεφαλὴν

αὐτοῦ, λέγει οὕτως· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, Κύριε, οὐ τίθημι τὴν χειρὰ μου ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλός, ἀλλὰ τὴν σὴν κραταιὰν χεῖρα καὶ τὸν βραχίονά σου τὸν ὑψηλὸν ἐπὶ τὸν δούλόν σου τοῦτον, καὶ δέομαι τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς, πρόσδεξαι αὐτόν, ἐν μετανοίᾳ προσερχόμενον ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ὀλοκαύτωμα λογικόν, θυμίαμα πνευματικόν, λατρείαν ἐκούσιον, καὶ ἔγγραψον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν βίβλῳ ζωῆς, κοινωνὸν καὶ κληρονόμον δεικνύων μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν σου τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας, ὁ ἐνδύων αὐτὸν χιτῶνα δικαιοσύνης, ζῶσον αὐτὸν τὴν ζώνην τῆς σωφροσύνης, περιθες αὐτὸν τοῦ ζωοποιῦ σου σταυροῦ τὴν χάριν, καθόπλισον αὐτὸν τὴν τούτου δυναστείαν, περίβαλε αὐτὸν στολὴν ἀφθαρσίας, τοὺς πόδας αὐτοῦ ὑπόδησον ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, τὸ φρόνημα αὐτοῦ κάθαρον ἀπὸ ἀκαθάρτων ἐπιθυμιῶν, ῥύσαι αὐτὸν ἀπὸ φαντασμάτων νυκτερινῶν καὶ μεθημερινῶν, λογισμῶν πονηρῶν, ἀπέλασον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτοῦ πᾶν ψεῦδος, πάντα δόλον, πᾶσαν πλεονεξίαν, πᾶσαν κίνησιν σαρκὸς καὶ πνεύματος ἀπηλλοτριωμένην τοῦ σοῦ θελήματος, ποιήσον αὐτὸν πρόβατον τῆς τῶν σωζομένων ποιμένης, ἔνθα εὐφραينوμένων καὶ ἑορταζόντων ἤχος ἀναπέμπεται σοι τῷ φιλανθρωπῷ Θεῷ. Ὅτι σὺ εἶ, ὁ Θεὸς Κύριος καὶ Πατὴρ τῶν ὄρφανῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Καὶ ποιήσας σταυροῦ τύπον ἐπάνω αὐτοῦ, λέγει· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Καὶ τίθησι τὸ ψαλλίδιον ἄνω εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, παραδίδων ὁ μέλλων κείρασθαι τῷ ἱερεῖ γ', ποιοῦντι μετὰ τοῦ ψαλλιδίου καὶ σταυροὺς γ'. Ὁ ἱερεὺς λέγων οὕτως· Ἰδοὺ ὁ Χριστὸς ἀοράτως πάρεστι... Goar, p. 410 ἐπὶ τοῦτο τὸ ἀγγελοειδὲς ἐπάγγελμα. Βλέπε, ὅτι σὺ ἐξ οἰκείας προθέσεως θέλεις λαβεῖν τὸ ἀγγελικὸν τοῦτο καὶ ἅγιον σχῆμα. Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ψαλλίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ μελλοκειρομένου καὶ λέγει· Ἰδοὺ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ... Καὶ εὐθὺς παίρνει ὁ ἱερεὺς τὸ ψαλλίδιον, λέγει μετὰ ζεούσης καρδίας μεγαλοφώνως· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν. Καὶ κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων οὕτως, μετονομάζων κατὰ τὸ στοιχεῖον τοῦ ἁγίου ὀνόματος· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὅδε κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς... Τὸ Κύριε || (p. 0562) ἐλέησον γ'. Καὶ κουρεύουσιν αὐτόν, συνάπτων ὁ ἱερεὺς τὰ εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως... etc. Goar, p. 413. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου καὶ τὰ προκείμενα τοῦ ἀποστόλου· Κύριος φωτισμὸς μου... Στίχος· Κύριος ὑπεραπιστῆς τῆς ζωῆς μου. Πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ἐνδύσασθε, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι... Τέλος· ἄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος, ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ. Goar, p. 413. Τροπάρια· Εὐαγγελικῆς φωνῆς σπουδαίως πρόσταγμα πεπλήρωκας p. 415. Ἀκολουθήσωμεν, ἀδελφοί, ἀγαθῷ Δεσπότῃ... Δόξα καὶ νῦν, Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν διὰ φιλανθρωπίαν... Goar, p. 415. Εἰσελθόντος

δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐνδύει αὐτὸν ὁ ἀνάδοχος, εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως εἰς ἕκαστον καὶ λέγοντος ταῦτα εἰς τὸ ἱμάτιον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὅδε ἐνδύεται τὸν χιτῶνα τῆς δικαιοσύνης... Πάλιν εὐλογεῖ τὸ κουκούλιον καὶ λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὅδε ἐνδύεται τὸ κουκούλιον τῆς ἀκακίας... Εἰς τὸν ἀνάλαβον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὅδε λαμβάνει τὸν ἀνάλαβον, τῷ σταυρῷ τειχιζόμενος καὶ τῇ πίστει κατακοσμούμενος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Εἰς τὸν λῶρον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὅδε περιζώννεται τὴν ὀσφύν... Εἰς τὸν μανδύαν· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὅδε λαμβάνει τὸ παλλίον τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Εἰς τὰ σανδάλια· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὅδε ὑποδύεται τὰ σανδάλια τῆς ἐτοιμασίας... Τοῦτο λέγει ὕστερον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν οὕτως ἔλαβεν τὸ ἅγιον καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἶπωμεν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ. Τροπάρια· Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας... Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... Μονογενές, ὁμοούσιε, τῷ Πατρὶ σου καὶ τῷ Πνεύματι, ὁ ἐκ Παρθένου σαρκωθεὶς ἐλέησον ἡμᾶς. Conf. Goar, p. 411. Εὐχῆς λεγομένης· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς παραγγελίαις σου... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Κύριε ὁ Θεός, εἰσάγαγε τὸν δούλόν σου... Goar, p. 411–412. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἀνακρίνει αὐτὸν ὁ ἱερεύς· Ἐρώτησις· Ὑπέλαβες τὴν στολὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων; Ἀπόκρισις· Ὑπέλαβον δι' εὐχῶν σου, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Ὑπέλαβες τὴν ἀγνείαν τῆς παρθενίας; Ἀπόκρισις· Ὑπέλαβον δι' εὐχῶν σου, τίμιε πάτερ. Ὁ ἱερεύς, ἐκτείνων τὴν χεῖρα, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία, ἀληθῶς δόξα σοι, ἀθάνατε βασιλεῦ σὺν τῷ μονογενεῖ σου Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ, ὅτι οὐ θελήσει θελήσης τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς ἰ (p. 0563) τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν, ὅθεν καὶ νῦν πάντα⁴⁴⁵ εἰς καλὸν ἐνήργησας τῇ πανηγύρει ταύτῃ,⁴⁴⁶ ὅτι ἐνεκαίνισας τὸν δούλόν σου τοῦτον⁴⁴⁷ πρόσφατον ὁδὸν σωτηρίας, καὶ χαίρουσιν ἐπ' αὐτῷ ἄγγελοι, ἀγάλλονται δίκαιοι, εὐφραίνόμεθα καὶ ἡμεῖς πάντες⁴⁴⁸ ἄνθρωποι, καὶ δοξάζομεν τὸ πανάγιον ὄνομά⁴⁴⁹ σου, ἀλλ' ἐπάκουσόν μου, Κύριε, Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ πάσης δόξης, καὶ πρόσδεξαι αὐτὸν ἐν τῇ μερίδει τῶν ἐκλεκτῶν σου, ἐν τῇ βίβλῳ τῶν ζώντων, καὶ ἔστωσαν οἱ ὀφθαλμοί σου ἀνεωγμένοι καὶ τὰ ὦτα σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεως αὐτοῦ, ὅπερ ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ ἐν παντὶ πειρασμῷ βοῶντος αὐτοῦ πρὸς σὲ τὸν οἰκτίρμονα Δεσπότην μὴ ἀποστραφείῃ τεταπεινωμένος καὶ κατησχυμμένος, ἀλλ' ἵνα εὕρηται χάριν καὶ ἔλεος εἰς εὐκαιρὸν βοήθειαν καὶ ἀκούσῃ τῆς μακαρίας φωνῆς τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τῆς λεγούσης πᾶσι τοῖς ἁγίοις· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι

⁴⁴⁵ Εὐχολόγ. Jerusalem 273, s. XV: πάντες οἱ καλῶς συνεργοῦντες.

⁴⁴⁶ τῇ πνευματικῇ.

⁴⁴⁷ τὸν διὰ τοῦ ἀγγελικοῦ καὶ θείου σχήματος ἐπικληθέντα ὁ δεῖνα.

⁴⁴⁸ Οἱ ὁρῶντες αὐτὸν καὶ δοξάζομέν σου τό.

⁴⁴⁹ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεῖ...

τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ἡμῖν βασιλείαν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· Σὺ γὰρ εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ διαμένει σου ἡ βασιλεία. Καὶ λαμβάνει τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον κὶ ἀσπάσας αὐτὸ ὁ ἱερεὺς πρῶτον καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοί, ψάλλουσι τὸ τροπάριον εἰς ἦχον α'. Ἐπιγινῶμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Goar, p. 387. ἦχος δ'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Πολυέλεε Θεέ, μακρόθυμε Κύριε, ὁ δωρησάμενος τῷ δούλῳ σου διὰ τῆς ἀναλήψεως τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος. Goar, p. 419. Καὶ ταύτην· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν ἐν ἀσκήσει βιωσάντων... Goar, p. 420. Σὺ γὰρ εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Εὐχή, λεγομένη ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ κειρομένου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Τὸν τῆ πυρίνη κεφαλῆ τὴν νεολαίαν κεφαλὴν... p. 419 ἐκ πάσης ἐπιβουλῆς ὀρατῆς τε καὶ ἀοράτου. Ἀγαθὲ φιλάνθρωπε Κύριε, συνάριθμον ποίησον τὸν δούλόν σου τοῦτον τῆς ἱεραῆς σου ποιμένης καὶ τοῦ χοροῦ τῶν φρονίμων παρθένων, καταξιῶν μετὰ φαιδραῆς τῆς λαμπάδος, ἀνεπαισχύντῳ προσώπῳ, πεφωτισμένη καρδίᾳ ὑπαντήσαι σοὶ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν καὶ τῆς ἐπουρανίου σου τυχεῖν βασιλείας. Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρῶν καὶ φιλανθρωπίας ὑπάρχεις. Καὶ ποιῶν σφραγίδας γ' ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, ἀποκουκουλίζει αὐτόν, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἶτα ἀσπάζεται καὶ ἀπολύει || (p. 0564) αὐτόν, λέγων· Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεὸς πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

f. 9. Εἰς μοναχοῦς (funerary office).

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε. Μακάριοι οἱ ἄμωμοι... *Kathisma* 17. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε... Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς εὗρε πηγὴν τῆς ζωῆς... Συναπτὴν μνημονεύων ὁ ἱερεὺς, εἶτα καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Μνήσθητι τοῦ δούλου σου, ὁ Θεός, καθὼς ἐμνημόνευσας τοῦ ληστοῦ... Goar, p. 445. Δόξα, Ἄναρχον Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν συνάναρχον... Καὶ νῦν, Δέσποινα Παρθένε, ἡ τὸν Θεὸν ἀσπόρως τεκοῦσα... Οἱ ἀναβαθμοί, ἦχος α'. Ἐν τῷ θλίβεσθαι... The *antiphons* and *stichera* are the same as Goar's, p. 439–444, except that all *antiphons* lack the third *sticheron*. Μακαρία ἡ ὁδός, ἐν ἣ πορεύη σήμερον... Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου... Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων... Τέλος· ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἀλληλουάριον, Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην. Goar, p. 430. Εἶτα γίνεται ὁ ἀσπασμός, τοῦ δὲ γενομένου, ψάλλονται τὰ τροπάρια ταῦτα, ἦχος β' πρὸς τὸ Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί... Πάντα τὰ τοῦ σώματός μου νῦν ὄργανα ἀργά... Ὅμοιον· Σήμερον τῶν ματαίων ἡ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων τῆς πλάνης ἡ δόξα σβέννυται... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ ὀδυρμός... Δόξα καὶ νῦν, Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ... Εἶτα λέγει· Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν Goar, p. 431–432, 445. Εἶτα τροπάρια· Τὴν ἀειτάραχον θάλασσαν τοῦ βίου διαδραμών... Ἡ αἰδιδίμος φωνὴ τοῦ θεοῦ Δαβὶδ...

Παντοκράτωρ ὕψιστε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου... Τῶ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας μου... Goar, p. 446–447. Τοῦτο λέγει γ' καὶ ἀπολύει.

f. 15. Μετὰ τὴν ἐκτενὴν Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀειμνήστου δούλου τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι... Ὅπως Κύριος ὁ Θεός... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ εὐχή Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Κανῶν, ψαλλόμενος εἰς μοναχοῦς, ἤχος πλ. δ'. Ὑγρὰν διοδεύσας. Θανάτῳ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ... Νεότητος πταιίσματα παρορῶν... Ἦς ἔτυχον δόξης τε καὶ χαρᾶς οἱ τὴν μακαρίαν κεκτημένοι διαγωγῆν... Συνέλαβε Λόγον τὸν τοῦ Πατρὸς σαρκὶ ἐνωθέντα καθ' ὑπόστασιν... Ἔτερα στιχηρὰ εἰς κοσμικούς· Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν... ἤχος α'. Ποία τοῦ βίου τρυφὴ διαμένει λύπης ἀμέτοχος... ἤχος β'. Ὡς ἄνθος μαραίνεται καὶ ὡς ὄναρ παρέροχεται... ἤχος γ'. Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα... ἤχος δ'. Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶντος... πλ. β'. Ἀρχὴ || (p. 0565) μοι καὶ ὑπόστασις, τὸ πλαστοργόν σου γέγονε πρόσταγμα... Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν ζωοδότα... πλ. δ'. Θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι... Goar, p. 429. Μακαρία ἡ ὁδός... New Testament readings, Goar, p. 430. Ἰδιόμελον, ἤχος πλ. β'. Ὁρῶντες με ἄφωνον καὶ ἄπνουν... Πρεσβείας τῆς τεκούσης σε... Goar, p. 432.

f. 17. Ἔτερος κανῶν, ψαλλόμενος εἰς κοσμικούς, ἤχος πλ. β'. Ὡς ἐν ἠπείρῳ πεζεύσας... Ἐν οὐρανίοις θαλάμοις... Goar, p. 426–428 but without the *kathisma* and *oikos*, συναπτὴ (i.e. after the *canon*) καὶ ἀπόλυσις. Τέλος.

0565 [Athos, Panteleimon, 364]

LXXI. No. 364 Εὐχολόγιον, Athos, Panteleimon Monastery, MS 364, in 16°, 267 ff., clear 15th-century cursive. Scribal colophon: Δόξα σοι, ἁγία Τριάς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα. Εὐχου, Δέσποτα, τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ γραφέως καὶ μὴ καταράσαι διὰ τοῖς πολλοῖς μου σφάλμασι καὶ τῆς ἀμετροῦτος ἀγροικίας καὶ ῥαθυμίας καὶ ἀμελείας καὶ ἀσχημογράφῳ χειρὶ, ἵνα διὰ τῶν σῶν εὐχῶν λυτρωθῶ τῆς κολάσεως. Εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀδελφοί, ὅσοι τύχοιτε ἰδεῖν θείαν καὶ ἱερὰν βιβλίον ταύτην (f. 207v).

f. 1. Ἀκολουθία εἰς μνήστρα ἀρχὴ τοῦ ἀρραβῶνος. The beginning, two prayers and litya are the same as on p. 459–460 above, but after that there is loss of text. The first leaves are in a more recent hand, different from that of the main scribe. Then the text continues: ἐθνῶν ἀναριθμῆτων λαῶν ποιησάμενος, ὁ τὸν Ἰσαὰκ σὺν τῇ Ρεβέκκα εὐλογήσας, καὶ τὸν τόκον αὐτῶν ἀγιάσας, ὁ τὸν Ἰακώβ καὶ τὴν Ραχὴλ συζεύξας καὶ τὸν τόκον αὐτῶν εὐλογήσας, ὁ τὸν

Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσύνεθ συναρμόσας καὶ καρπὸν παιδοποιΐας αὐτοῖς τὸν Ἐφραὶμ καὶ τὸν Μανασσὴν χαρισάμενος, ὁ ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαὶ τὸ κατὰ σάρκα βλαστήσας, ὁ τὸν Ζαχαρίαν σὺν τῇ Ἐλισάβετ προσδεξάμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. Ὅτι σὸν... Goar, p. 316. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα φιλάνθρωπε Κύριε, ὁ ἐν τῇ προφητικῇ φωνῇ ἐνισχύσας ἡμᾶς... See p. 460nn.1-3 above. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγών. Goar, p. 311. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἐθνῶν προμνηστευσάμενος... Ibidem. Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ τῶν ἐπουρανίων Θεὸς καὶ τῆς ἐκκλησίας ὑπέρμαχος, τὰ φυτὰ τοῦ παραδείσου εὐζώσας καὶ θέμενος ἐν τῷ παραδείσῳ, εἶτα ἐπιγνούς τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν, εἶπεν· Οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, ποιήσωμεν οὖν βοηθὸν κατ' αὐτοῦ καὶ ἔδωκε τῷ Ἀδὰμ ἕκστασιν καὶ ὑπνώσει, καὶ ἔλαβεν μίαν ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμησεν εἰς ἡ (p. 0566) γυναῖκα, καὶ οὗς ὁ Θεὸς ἔσμιξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέσθω· θέσθαι οὖν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ὁμόνοιαν, φιλαδελφίαν καὶ παιδαγωγίαν, γῆρας, ἵνα γένωνται, ὡς ἡ ἔλαια κατάκαρπος καὶ ὡς ῥόδον πικάζον ἐν Ἰεριχῶ. Εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τοὺς δύο φωστῆρας, τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τοὺς δύο χιτῶνας, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσύνεθ, εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὴν μεγάλην ἡμέραν τοῦ φωτός· διαφύλαξον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς διεφέλαξας τὸν Ἀβραάμ ἐν τῇ δρυϊ τῇ Μαμβρῇ, διαφύλαξον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς διεφύλαξας τοὺς τρεῖς παῖδας ἐν τῇ καμίνῳ, διαφύλαξον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς διεφύλαξας Δαβὶδ τὸν βασιλέα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε παντοκράτορ, ὁ λαβὼν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰπών· Οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ἐν τῇ γῇ, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. Καὶ νῦν, Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξαπόστειλον τὴν εὐλογίαν σου τὴν πνευματικὴν ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους τὸν δούλον σου τόνδε καὶ τὴν δούλην σου τήνδε, καὶ δὸς τῇ δούλῃ σου ταύτῃ ἐν πᾶσι ὑποταγῆναι τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς καὶ τῷ δούλῳ τούτῳ εἶναι κεφαλὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ δὸς αὐτούς βιώσαι κατὰ τὸ θέλημά σου· καὶ ὡς εὐλόγησας Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρραν, εὐλόγησον καὶ τοὺς δούλους σου τούτους, καὶ ὡς εὐλόγησας Ἰσαὰκ καὶ Ἐβέκκαν, εὐλόγησον καὶ τοὺς δούλους σου τούτους, καὶ ὡς εὐλόγησας Ἰακώβ καὶ Ραχήλ, εὐλόγησον καὶ τὴν συζυγίαν ταύτην, καὶ ὡς εὐλόγησας τοὺς δώδεκα πατριάρχας, εὐλόγησον καὶ τὴν συζυγίαν ταύτην, καὶ ὡς εὐλόγησας τὸν γάμον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, εὐλόγησον καὶ τὰ μνηστρα ταῦτα. Ναί, ὁ Θεὸς ἐπάκουσόν μου καὶ δώρησαι τοὺς δούλους σου εὐτεκνίαν καὶ καρπὸν κοιλίας, καὶ τὴν κοίτην αὐτῶν ἀμίαντον διατήρησον καὶ δὸς αὐτῶ(οῖς) ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ ἄνωθεν καὶ ἀπὸ τῆς πύθης τῆς γῆς, καὶ ἔμπλησον αὐτούς παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ κατακόσμησον αὐτούς ἐν πάσῃ σωφροσύνῃ καὶ φόβῳ Θεοῦ, ἵνα καὶ διὰ τῶν δούλων σου τούτων δοξάζηταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς

καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... See above, p. 183. Εὐχολ. Goar, p. 316. Χρῆ γινώσκειν, ἂν μνήστορα ποιήσης μόνον, παραδίδεις τὴν νύμφην τοῦ ἀνδρός καὶ λέγεις αὐτῶ· Παράλαβε, ἄνερ, γυνή (sic), ἂν σοι ἐδωρήσατο ὁ Θεός. Τὴν τιμιωτέραν καὶ ἀπόλυσις.

f. 6v. Ἀκολουθία τῶν στεφανωμάτων.

Λαμβάνει αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τὰς δεξιὰς χειρᾶς καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ ναῶ, ψάλλομεν ψαλμὸν ρκζ'. Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι, καὶ εὐ-
|| (p. 0567) θὺς ὁ ἱερεὺς ἄρχεται, εὐλογητόν· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ἐν εἰρή-
 νῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ
 τοῦ δούλου Θεοῦ... Ὑπὲρ τῶν νῦν συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν...
 Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσεται αὐτοῖς τίμι-
 ον τὸν γάμον... Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον συννυμφαγωγῆσαι αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ καὶ
 ὁμονοίᾳ αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς στέφα-
 νον τίμιον καὶ ἀμαράντινον, τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει
 υἱῶν καὶ θυγατέρων... Τῆς παναγίας... Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι... Εὐχὴ α'.
 Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικο-
 δομήσας γυναῖκα Goar, p. 317. Εὐχὴ β'. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύ-
 ριε, ὁ τῆ ἀρετῆ καὶ τῆ δυνάμει καὶ σοφίᾳ σου τὰ πάντα ποιήσας, ὁ τὸν ἄνθρω-
 πον πλάσας ταῖς ἰδίαις χερσίν, ὁ εἰσαγαγὼν αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον καὶ τάξας
 αὐτὸν γεωργόν, καὶ ἔδωκας αὐτῶ τροφὴν ζωῆς αἰωνίου καὶ φωτὸς ἀπόλαυ-
 σιν· Τούτων δὲ μελλόντων προσητοιμασθέντων ὑπὸ σοῦ στεφανοῦσθαι ἐν
 ἀνθρώποις ἐκέλευσας. Σὺ, Κύριε, ἔδωκας γυναῖκα (εἰς) τὸν ἄνθρωπον εἰπὼν
 αὐτῶ· ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ πληθυνθῆ-
 ναι, ὡς ἡ ἐλαία ἢ κατάκαρπος καὶ ὡς ἡ ἄμπελος ἢ εὐθηνούσα ἐν ταῖς κλήτε-
 σιν αὐτῆς, οἱ υἱοὶ σου, ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλω τῆς τραπέζης σου· ἰδοὺ
 οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος, ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον· καὶ δὸς αὐτοῖς,
 Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐκ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πίπτου τῆς
 γῆς, ἔμπλησον τὸν οἶκον αὐτῶν σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ πάσης ἀγαθω-
 σύνης, καὶ δὸς αὐτοῖς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήμα-
 τα καὶ ζῶν τὴν αἰώνιον. Ὅτι πρέπει σοι. Εὐχὴ γ'. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.
 Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Δέσποτα παντοκράτωρ. See above, p. 461. Καὶ εὐθὺς πα-
 ραδίδει δι' αὐτοὺς ἀμφοτέρους ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τὰς χειρᾶς, λέγει οὕτως· Παρά-
 λαβε, ἄνερ, γυνή (sic), ἂν σοι ἐδωρήσατο ὁ Θεός. Καὶ ἡ εὐχὴ· Δεξιὰ ἄχραντος
 τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡ πλάσασα τὸν ἄνθρω-
 πον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν· αὕτη ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, τὸν Μωϋσῆν
 ἐστρατοπέδευεν, αὕτη ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, τὸν τυφλὸν ἐφωταγώγησεν,
 αὕτη ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, τὸν Μωϋσῆν ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσῃ μετ' εὐχαριστίας
 ὕμνων ᾠδὴν προσκομίζων, ἔλεγεν· Ὑψωθήτω ἡ χεὶρ σου, κραταιωθήτω ἡ δε-
 ξιά σου, Σὺ εἶπας διὰ τοῦ ψαλμωδοῦ σου Δαβίδ· δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύνα-
 μιν, δεξιὰ Κυρίου ὑψώσέ με. Σὺ εἶπας Πέτρῳ τῶ ἀποστόλῳ· σὺ κληθήσῃ Πέ-
 τρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδόμησόν μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ δώσω σοι

κλείς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὁ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδημέ-
νον ἐν τῷ οὐρανῷ. Αὐτὸς οὖν, φιλάνθρωπε Κύριε βασιλεῦ, παραγενοῦ ἐν τῇ
ὥρᾳ τῆ ἀγία **|| (p. 0568)** σου ταύτη, καὶ στήριξον τὰς δεξιὰς αὐτῶν σώας καὶ
εὐτυχεῖς, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ. *Sinait. gr. 977,*
AD 1516. Εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ τῶν ἀπάντων Πατὴρ χεῖρα πρὸς χεῖρα
διδούς, Ἰησοῦς Χριστὸς ἐστεφάνωσεν... See above, p. 462–463 in the footnotes.
Καὶ εὐθὺς λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὰ στέφανα, στέφει αὐτοὺς γ' λέγει οὕτως· Ὁ Πα-
τὴρ στέφει, ὁ Υἱὸς εὐλογεῖ, τὸ πανάγιον Πνεῦμα ἐπισκιάζει. Λέγει αὐτὸ γ'.
Δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτοὺς καὶ κατάστησον αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν
χειρῶν σου. Ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν... καὶ ἔδωκας αὐτῷ μακρότητα ἡμερῶν
εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Καὶ ἡ εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Στεφάνωσον αὐτούς,
Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ, στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς
ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, στεφάνωσον αὐτούς,
Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὸν χορὸν τῶν ἀποστόλων, στεφάνω-
σον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὴν ἀγίαν σου ἐκκλησίαν,
στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὸν κύκλον τοῦ
ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, σύζευξον αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῖα, χά-
ρισαι αὐτοῖς, Κύριε, καρπὸν κοιλίας, ἵνα ἴδωσιν υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτῶν, εὐ-
φρανον αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν καὶ θυγατέρων αὐτῶν, ζώην μακροήμερον
δώρησαι αὐτοῖς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἵνα πάντοτε δοξάζωσί σε τὸν μόνον
ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν πρεσβείαις τῆς ἀχράντου σου Μητρὸς καὶ πάντων τῶν
ἀγίων. Ὅτι πρέπει σοι... See above, p. 464. Εὐχή ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.
Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδῇ σου οἰκονομίᾳ καταξιώσας ἐν Κανᾷ
τῆς Γαλιλαίας... *Goar, p. 318.* Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπικαλούμεθά σε, Κύ-
ριε παντοκράτωρ, σὲ ἐπικαλοῦμαι τὸν στερεωτὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς σωφρο-
σύνης, τὸν στεφανοῦντα τοὺς παρθενικούς γάμους, τὸν διδόντα σωφροσύ-
νην τοῖς μονογάμοις τοῦ ποθεῖν αὐτοὺς ἄλυπον καὶ ἀσκανδάλιστον (βίον),
τὰς συζυγίας αὐτῶν διατελεῖν εὐδόκησον· ἐπὶ σοὶ γὰρ κεκλίκασι τὰς ἑαυτῶν
κεφαλὰς, καὶ σοῦ δέονται καὶ σὲ παρακαλοῦσι· Σὺ γὰρ εἶ ὁ πληρῶ πλάσας
τὸν ἄνθρωπον· μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, ἐποίησας αὐτὸν βοηθὸν κατ' αὐτοῦ, ἔκ-
στασιν οὖν ὑπνω κορέσας αὐτόν, ἔλαβες μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ καὶ ἀνοι-
κοδομήσας γυναῖκα, καθὼς ἐνομοθέτησας ἀπ' ἀρχῆς καταλείπει ἄνθρωπος
τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ καὶ ἔσον-
ται οἱ δύο σὰρξ μία. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, ἐξαπόστειλον τὴν χειρὰ σου
ἐξ ἀγίου κατοικητηρίου σου καὶ ἄρμωσον τὸν δούλον σου τόνδε, καὶ τὴν δού-
λην σου τήνδε, ὅτι παρὰ σοὶ ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνή, σύζευξον αὐτοὺς ἐν εὐ-
φροσύνῃ, στεφάνωσον αὐ- **|| (p. 0569)** τοὺς ἐν ἀγάπῃ, ἔνωσον αὐτοὺς εἰς σάρκα
μίαν, χάρισαι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας, εὐτεκνίας ἀπόλαυσιν καὶ ἀκατα... See
above, p. 342, 464. At this point there are missing leaves. Same reading from
the Epistle as the current one, des. καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Αλλη-
λουάριον. Ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος... Εὐαγγέλιον same reading as the current
one, end lost. Εἶτα γυρίζει ὁ ἱερεὺς, ὁ λαὸς καὶ οἱ νεόνυμφοι τὸν ἔμπονον

(ἄμβωνον) γ' καὶ ψάλλουσιν Ἅγιοι μάρτυρες... Δόξα σοι, Χριστέ... Ἡσαΐα χόρευε... Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Δώη ὑμῖν Κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς, ἵνα ἔχωσι καὶ περισσευόμενοι μεταδίδωσιν τοῖς χρεῖαν ἔχουσι, πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς... See above, p. 466. Εἶτα ἔρχονται καὶ οἱ γονεῖς αὐτῶν καὶ εὐχονται αὐτοῖς, καὶ εὐθὺς Τὴν τιμιωτέραν, Δόξα σοι, Χριστέ... καὶ ἀπολύει· Ὁ ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας τίμιον ἀναδείξας τὸν γάμον Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ταῖς πρεσβείαις τῆς παναχράντου αὐτοῦ... Φυλάττοι ὁ Θεὸς τοὺς νεονύμφους σὺν τοῖς παρανύμφοις εἰς αἰῶνας... στερέωσον τὴν ἀγάπην αὐτῶν.

f. 15. Ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν.

Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸν καὶ λέγει· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμησαί... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ εὐκρασίας... Ὑπὲρ πλεόντων... Ὑπὲρ τῶν δούλων... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσθαι αὐτοῖς ἀγάπην... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ἀδελφοί, ἠκούσατε τὴν εὐαγγελικὴν φωνήν... See above, p. 466n. Εὐχή ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν... Jerusalem, Holy Sepulchre 615, AD 1522. Εὐχή ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συναθροίσας τοὺς ἁγίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους ἐν Ἐφέσῳ καὶ ἐνώσας αὐτοὺς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ See above, p. 467. Καὶ ἀλλάσσει τὰς χεῖρας αὐτῶν. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σου οἰκονομία Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου, οὐκ ἀπηξίωσας ἀδελφοὺς καλέσαι, ἀλλὰ καὶ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους καλέσαι αὐτοὺς καὶ ἀναδείξας, Αὐτὸς καὶ νῦν τοὺς δούλους τούτους τῇ πνευματικῇ ἀγάπῃ ἑαυτοὺς ἀδελφοὺς ὀνομάσαντας ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῖα... See above, p. 466–467. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος... Goar, p. 707. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ εἰσακουῖσαι... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου... Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Καὶ πληρώσας τὴν εὐχήν, ἀπολύει αὐτοὺς καὶ ἀσπάζονται ἀμφοτέρω. || (p. 0570)

f. 17v. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα τῶν μ' ἡμερῶν.

Εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, ὡς συνήθως. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐμφανισθεὶς ταῖς μυροφόραις γυναίξιν, ἔπιδε ἐπὶ τὴν δούλην σου τὴν δεῖνα καὶ ἀπόπλυνον ἀπ' αὐτῆς τὸν ῥύπον τοῦ σώματος καὶ τὸν σπῖλον τῆς ψυχῆς διὰ τὴν ἄφιξιν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, καὶ ποιήσον αὐτὴν ἀξίαν τῆς εἰσόδου νῦν τῆς δόξης τῆς σῆς μεγαλειότητος. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἅγιον ὑπάρχει τὸ πανάγιον... See above, p. 53. Εὐχή ἑτέρα· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συναντήσας ταῖς μυροφόραις γυναίξιν καὶ εὐλόγησας αὐτάς, Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τὴν δούλην σου τὴν δεῖνα

καὶ δὸς αὐτὴν καταφυγεῖν τὴν ἀγίαν σου ἐκκλησίαν, ἵνα ἀκατακρίτως ἀξιωθῆ μεταλαβεῖν. See above, p. 176. Εὐχή ἑτέρα· Κύριε Σαβῶθ, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ... p. 276. Καὶ τὴν εὐχὴν καὶ ἀπολύει.

f. 18v. Ακολουθία εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρα τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν· σημειωθήτω τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου... Goar, p. 264. Εὐχή ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθῶν... *Богослужение*, Appendix, p. 19n. Mosq. Syn. gr. 281. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φυλάσσων τὰ νήπια... Goar, p. 265 σόφισον καὶ στήριξον, καὶ τέλειον ἀνάδειξον. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν καὶ ἀπολύει. Χρῆσι αὐτὸ καὶ ἐλαίῳ ἐκ τῆς κανδήλας.

f. 19v. Ακολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

Αποδύει αὐτὸν καὶ ἴσθησι κατὰ ἀνατολάς, καὶ σφραγίζει ὁ ἱερεὺς μετὰ ἐμφυσηματος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας. Goar, p. 275–276. After the prayer Κύριε Σαβῶθ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ...: ἀφορκισμὸς δ'. Ἐπίφανον, Δέσποτα, τὸ πρόσωπόν σου... καταύγασσον αὐτῶν τὴν διάνοιαν, βεβαίωσον αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει, στήριξον ἐπ' ἐλπίδι, τελείωσον ἐν ἀγάπῃ, μέλη τίμια ἀνάδειξον τοῦ Χριστοῦ σου, τοῦ δόντος ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν... Conf. Goar, p. 165. Εὐχή μετὰ τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον πρὸς ὥραν βαπτιζόμενον· Ὁ ὦν Δέσποτα Κύριε, ὁ ποιήσας ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν. Goar, p. 276. Καὶ ἐμφυσᾷ γ' καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον, καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸν πῶγωνα, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ... Καὶ ἀποστρέφει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἐπὶ δυσμὰς λέγει· Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ etc. Τοῦτο λέγει γ' ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ ἀναδόχῳ. Καὶ πάλιν ἐπερωτᾷ αὐτὸν ἐκ **|| (p. 0571)** τρίτου· Ἀπετάξω τῷ σατανᾷ; Καὶ λέγει ἀπεταξάμην. Καὶ ἐμφυσήσας αὐτῷ ὁ ἱερεὺς καὶ πάλιν ἰστᾷ αὐτὸν κατ' ἀνατολάς λέγει· Καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ. Καὶ λέγει· Καὶ πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα. Λέγει αὐτὸ γ' καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ ἱερεὺς· Συνετάξω τῷ Χριστῷ; Ἀποκρίνοντος δὲ τοῦ ἀναδόχου, λέγει· Συνεταξάμην, Καὶ λέγει· Καὶ προσκύνησον αὐτόν, καὶ λέγει· Προσκυνῶ Πατέρα Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. Οὕτως πάλιν εὐχεται ὁ ἱερεὺς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, προσκάλεσαι τὸν δοῦλόν σου. Goar, p. 278. Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ πάντας θέλων σωθῆναι... p. 281. Καὶ εὐθὺς βάνει τὸ θερμόν, ἀρχεται τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι... Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτὸς ἀναφανῆναι τοὺς ἐν αὐτῷ βαπτιζομένους... Ὑπὲρ τοῦ σκευῆ γενέσθαι ἡγιασμένα... Ὑπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως αὐτοὺς μεταλαμβάνειν τῶν ἀχράντων καὶ ἐπουρανίων μυστηρίων... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι τὴν κολημβήθραν ταύτην

λουτρον παλιγγενεσίας και ανακαινισμον Πνεύματος πηγην ζωης... Ὑπερ τοῦ γενέσθαι αὐτῷ ὕδωρ, ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον... Ὑπερ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ ἐξ ἁγίων ὑψωμάτων τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου... Ὑπερ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτῷ εἰς καθαρισμόν μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος... Ὑπερ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου προφήτου Προδρομοῦ καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου μετὰ πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους. Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός... Goar, p. 288–290. After the words Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημείωσιν... καὶ φυσᾷ εἰς τὸ ὕδωρ τρίτον καὶ σφραγίζει αὐτό. At the end of the prayer: Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Καὶ προσφέρεται τὸ ἔλαιον καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ γ' καὶ σφραγίζει γ' καὶ λέγει· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν. Goar, p. 289. Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἔλαιον καὶ ποιεῖ εἰς τὴν κολυμβήθραν σταυροὺς γ' ψάλλον τὸ Ἀλληλούια γ' καὶ λαμβάνει τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐλαίου, καὶ ποιεῖ σταυροὺς ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῶν μεταφρένων, λέγει· Χρίεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ... καὶ οὕτως ἀλείφει αὐτοῦ ὅλον τὸ σῶμα. Καὶ βαπτίζεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως, λέγει· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἀμήν... Καὶ ψάλλομεν· Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν... γ' καὶ ἀλείφει αὐτὸν τῷ ἁγίῳ μύρῳ, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν δύο μυκτῆρων, καὶ τῶν δύο ὠτων, λέγει δὲ οὕτως· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Εἰς ὑπακοὴν πίστεως. Ἀμήν. Καὶ ἐνδύσας αὐτόν, λέγει τὴν εὐχὴν· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντο- **|| (p. 0572)** κράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν. Goar, p. 290. Εἶτα ψάλλουσι τὸ Ὅσοι εἰς Χριστόν. Καὶ μετὰ ταῦτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιαζὼν πάντα ἄνθρωπον, εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ. Καὶ σταυρώσας τῇ χειρὶ τὸν βαπτισθέντα, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος. Goar, p. 303. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Χριστόν καὶ Θεὸν ὑπέκλινόν σοι σὺν ἡμῖν τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς. Goar, p. 304. Καὶ μετὰ τῶν λυθέντων σταυρωμάτων καὶ ὕδατος ἀπονίπτει τὸν βαπτισθέντα, λέγει· Ἐδικαιώθης, ἡγιάσθης, ἐφωτίσθης, ἀπελούσθης ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν τῆς τριχοκουρίας· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας. Goar, p. 306. Καὶ εὐθὺς κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγει· Κείρεται ἡ κόμη τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Εἶτα πάλιν ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας τῆς σῆς ἀγαθότητος. Goar, p. 306 καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 31. Ακολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

The litany comprises the following petitions: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπερ τῆς ἁνωθεν... Ὑπερ τῆς εἰρήνης... Ὑπερ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπερ τοῦ ἀρχιεπισκόπου...

Ἐπεὶ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα τῇ δυνάμει... Ἐπεὶ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτοῖς ἐξ ἁγίων ὑψωμάτων... Ἐπεὶ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ ἁγιασμὸν καὶ σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν... Ἐπεὶ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ ἀποτρόπαιον καὶ καθαρτήριον πάσης ἐνεργείας καὶ ἐπιβουλῆς ὀρατῶν τε καὶ ἀορατῶν... Ἐπεὶ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ καὶ καθαρισμόν πάσης νόσου... Ἐπεὶ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πᾶσι τοῖς χριστομένοις ἐξ αὐτῶν... Ἐπεὶ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν τὴν φωνὴν... Ἐπεὶ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν καθ' ἑαυτὸν (μυστικῶς)· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς... p. 368. Καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ ἱερεὺς λαμπρᾷ τῇ φωνῇ τὴν εὐχὴν· Δοξάζομέν σε, Δέσποτα παντοκράτωρ, προαιώνιε βασιλεῦ (in marg. τρίτον), δοξάζομέν σε τὸν Κτίστην καὶ Δημιουργὸν τῶν ἀπάντων... etc. Goar, p. 369. The two other prayers are also found there. Καὶ εὐθὺς καταδύει τὸν τίμιον σταυρὸν ἐν τῷ ἁγίῳ ὕδατι τοῦ Ἰορδάνου, λέγων· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ καὶ ἀσυγχύτῳ καὶ ἀκαταλήπτῳ Τριάδι, πάντοτε νῦν καὶ ἀεί. Καὶ τοῦτο λέγει γ'. Καὶ εὐθὺς τροπάριον, ἦχος α'. Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζομένου σου, Κύριε... Καὶ ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ || (p. 0573) καὶ τοῦ ἁγιάσματος ἀγιάζει πάντας. Μετὰ δὲ τὸ ἁγιασθῆναι, ποιεῖ ἐκτενῆν καὶ μνημονεῦει πάντας, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 39. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ ἐν ἐκάστου ἀρχῇ μηνός.

Ψάλλομεν τροπάρια, ἦχος πλ. β'. Ἡ τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου δεξαμένη... Τίς προστρέχει τῷ ναῶ σου, Θεοτόκε... Ῥῆξον πάντων ὀφλημάτων τὰς σειρὰς μου, Θεοτόκε... See Paris. Coisl. 213, AD 1027, f. 209. Ἡ σὲ τείχος καὶ ἐλπίδα καὶ προστάτην, Θεοτόκε, καὶ λιμένα ἔχοντες, ἐκ πάσης βλάβης ἐχθρῶν φυλαχθεῖμεν. Σῶσον, παναγία Θεοτόκε, τοὺς κειμένους πταισμάτων ἐν βάθει... Ibid. Χαῖρε ὄρος, χαῖρε βάτε, χαῖρε πύλη... Δός, Χριστέ μου... Ἡ τὸν κτίστην τῶν ἀπάντων... Σὺ εἶ τείχος ἀσφαλὲς καὶ προστασία τῶν πιστῶν σε τιμώντων, πανάωμε, παντὸς κινδύνου ῥῦσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν. — Πάσης νόσου καὶ φθορᾶς καὶ ἀλγηδόνος καὶ κινδύνου πάντας ἐλευθέρωσον τοὺς σε τιμῶντας ἀεί, παμμακάριστε... Τὴν ἐν ζάλη πειρασμῶν καὶ τρικυμίας τῶν τοῦ Υἱοῦ πικρῶς κινδυνεύουσας, Παρθένε, ποιμήνην τὴν σὴν διαφύλαττε. — Δόξα, Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν... Καὶ νῦν, Κατὰ χρέως ἐκβοῶμεν σοι... Καὶ εὐθὺς ψάλλομεν τροπάρια, ἦχος πλ. β'. Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... Ἔτερα τροπάρια, ἦχος πλ. δ'. Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς... κ.τ.α. Goar, p. 358–360. Καὶ εὐθὺς ἄρχεται τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ἐπεὶ τῆς ἄνωθεν... Ἐπεὶ τῆς εἰρήνης... Ἐπεὶ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ἐπεὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ἐπεὶ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο... Ἐπεὶ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου... Ἐπεὶ τοῦ φωτισθῆναι ἡμᾶς φωτισμὸν γνώσεως διὰ τῆς ὁμοουσίου Τριάδος... Ἐπεὶ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ὁ ἱερεὺς μυστικῶς· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ μονογενὴς Υἱός... Goar, p. 368. Καὶ εὐθὺς

ἄρχεται τὴν εὐχὴν μεγαλοφώνως ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή. Goar, p. 361. After the *kephaloklisia* prayer, [the priest] καὶ λέγει· Δόξα τῆ ἀγία καὶ ὁμοουσίῳ... λέγει· Τῶν σῶν δωρεῶν... καὶ ἀπόλυσις.

f. 44. Εὐχὴ ἐπὶ παντὸς εἴδους μιανθέντος· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, ὁ μόνος ἅγιος καὶ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος. Goar, p. 483.

f. 45. Εὐχὴ λεγομένη ἐπὶ ἄλωνα.

Ὁ Θεὸς ὁ τῶν ὄλων ποιητὴς καὶ πάντων δημιουργός. See above, p. 525. Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ πανάγιον...

— Εὐχὴ ἐπὶ ἀρχιερέως τελευτήσαντος.

Ὁ μέγας ἀρχιερεὺς καὶ δίκαιος τὸν μεθ' ἡμῶν συνδουλεύσαντα, ἐξ ἡμῶν δὲ ἐκδημήσαντα ἱερέα, φιλόανθρωπε... See above, p. 480, 533 || (p. 0574) θεραπεύουσι τύχωμεν. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν.

f. 45. Apostol and Gospel readings for the days from Easter to the Sunday of All Saints.

f. 70. Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῶν Ὀκτωήχων τὰ ἄμνημα.

f. 71. Sunday and matutinal Gospel readings.

f. 71v. Great *prokeimena* for Bright Week [after Easter].

f. 72. Apostol and Gospel readings for the Sundays of the year.

f. 112v. Apostol and Gospel readings for Lent.

f. 172. Gospel readings of the Passion of Christ.

f. 208. Apostol and Gospel readings for the feasts of the year.

f. 267. Apostol and Gospel readings over the deceased. The end of the manuscript is lost.

0574 [Sinai, Monastery of St Catherine, 972]

LXXII. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 972, in 16°, 430 ff., clear 15th-century hand. First leaves lost.

f. 1. “Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας”. The text begins at the end of the *proskomide*. Except for a few minor details, the text is the same as in Vatop. 133: Krasnoseltsev, *Материалы для истории чинопослѣдования литургии св. Иоанна Златоустаго*, p. 36–78.

- f. 10. *Paraklesis* in honour of the Theotokos.
- f. 18. Apostol and Gospel readings for the whole year.
- f. 157v. 11 matutinal Gospel readings.
- f. 169v. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Goar, p. 28–29.
- f. 173v. Εὐχαὶ τοῦ ὄρθρου. Goar, p. 39–42, but without the ninth prayer.
- f. 179v. Εὐχή εἰς θεμέλιον ναοῦ.
- f. 180. Εὐχή εἰς ὕδωρ μianθέν.
- f. 180v. Εὐχή εἰς εὐλόγησιν οἴνου.
- f. 181. Εὐχή ἐπὶ ἀποδημούντων.
- f. 181v. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.
- f. 182. Εὐχή ἐπὶ παντὸς εἴδους μianθέντος.
- f. 183. Ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος.

Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως. See above, p. 491. || (p. 0575)

Τῆ δὲ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ πάλιν προσάγεται τῷ ναῷ ἐπὶ τῷ ἐκκλησιασθῆναι... See *Богослужение*, Appendix, p. 7–8, but without the remark: „εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς, μέλλων εἰσάξει τὴν λεχῶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, which is replaced by this note at the end of the text: Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος, λέγει· Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥαυε καὶ ἐκραταιοῦτο Πνεύματι, καὶ οὕτως ὁ ἀνάδοχος λαμβάνει αὐτὸ καὶ ἐξέρχεται.

f. 186. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, ἤγουν βάπτισμα. Λύει ὁ ἱερεὺς τὴν ζώνην τοῦ μέλλοντος φωτισθῆναι... See *Богослужение*, Appendix, p. 20–21. The renunciations are the same as in Mosq. Syn. gr. 279 (Appendix, p. 11), but without the divisions and the addition *Συντάσσομαι τῷ Χριστῷ καὶ βαπτίζομαι*. After the litany: εἶτα τὰς εὐχὰς.

Τάξις ἑτέρα τῶν εὐχῶν τοῦ ἀγίου βαπτίσματος, ἃς ποιεῖ ὁ πατριάρχης προηγησαμένων τῶν εἰρημένων, μάλιστα δὲ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ ἑσπέρας. Goar, p. 292–293. Cf. *Богослужение*, Appendix, p. 13–15, with this difference at the end: Καὶ χρίει αὐτὸν τῷ μύρῳ σταυροειδῶς ἐν τῷ μετώπῳ, ἐν τῷ στήθει, εἰς τὰς ῥίνας, καὶ τὰ ὦτα, τὴν κοιλίαν, τοὺς νεφρούς, λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἀγίου. Ἀμὴν. Καὶ εὐθὺς οἱ ψάλται· Ὅσοι εἰς Χριστόν... Εὐλόγητος ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων... Καὶ μεταδίδωσιν αὐτῷ τῶν ἁγίων μυστηρίων καὶ ἀπολύει. Καὶ εὐθὺς ἀπέρχεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ψαλλόντων τῶν παρεπομένων· Ὅσοι εἰς Χριστόν... Καὶ μεθ' ἡμέρας ἑπτὰ πάλιν φέρουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι. Ἐν δὲ τῷ πατριαρχεῖῳ παρὰ τοῦ

πατριάρχου, ὡς προεῖρηται, τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ γίνεται ἡ βάπτισις. Μετὰ τὴν εὐχὴν τοῦ μύρου, ἀποδύεται τὴν στολὴν τῶν βαπτισμάτων καὶ βάλλει τῆς λειτουργίας, καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ ἀδύτῳ τοῦ βαπτιστηρίου, καὶ τοῦ ψάλτου λέγοντος· Ὅσοι εἰς Χριστόν... χρίει τοὺς βαπτισθέντας τῷ ἁγίῳ μύρῳ, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτηρῶν, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν δύο ὠτῶν, καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῆς κοιλίας, καὶ τῶν νεφρῶν, λέγει· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Καὶ μετὰ τοῦτο συμπάλλων τοῖς λοιποῖς τὸ Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν... εἰσέρχεται μετὰ τοῦ νεοφωτίστου εἰς τὴν εἴσοδον καὶ τελειοῖ ἀκολουθίαν τῆς θείας λειτουργίας.

f. 201. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολουῖσαι τὸν νεοφώτιστον τῇ ὀγδῶν ἡμέρᾳ. See p. 493-493 above.

f. 201v. Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον. Ibid.

f. 203. Apostol and Gospel readings for saints' feast days. || (p. 0576)

f. 207. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας. Goar, p. 597-601.

f. 218. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ.

f. 226v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ. See above, p. 285.

f. 233v. (Λειτουργία) τῶν προηγιασμένων.

f. 242. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου.

f. 264. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 247v [274v ?]. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου.

Συναχθέντων ἑπτὰ πρεσβυτέρων ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ, προτίθεται ἐν τῷ μέσῳ τετράπους καὶ ἐπάνω αὐτοῦ σκεῦος τι ἔχον σίτον καὶ κανδήλαν μετὰ οἴνου καὶ ἐλαίου, ἐν ἑτέρῳ ἀγγεῖῳ καὶ μολιβίδας ζ' καὶ εὐλογούντος τοῦ ἱερέως, ψάλλεται ψαλμὸς ρμβ'. Κύριε, εἰσάκουσον, εἶτα τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον, ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας, ὁ Ν' κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχίς αὐτῆ· Εὐχὴ ἐλαίου ψαλμὸς ἐξ Ἀρσενίου. Goar, p. 332, στιχηρά, ἤχος δ'. Ἐδωκας τὴν χάριν σου... p. 334-335. Εἶτα προσέρχεται ὁ μέλλων ποιῆσαι τὸ ἅγιον ἔλαιον καὶ ποιεῖ κατὰ ἀνατολὴν μετανοίας γ' καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς ἑτέρας, λέγει· Εὐλογήσατε, δεσπότηι ἅγιοι, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴ τι ἡμαρτον ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ, ἐν γνώσει, καὶ εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Γενομένης δὲ τῆς συγχωρήσεως, σταθεῖς ὁ πρῶτος ἔμπροσθεν τοῦ τετραποδίου, λέγει· Ἐν εἰρήνῃ. Goar, p. 335 καὶ τὴν εὐχὴν· Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς... Ibid. Ὁμοίως λέγουσι ταῦτα καὶ ποιοῦσι καὶ οἱ λοιποῖ, εἶτα θεοτοκία κατ' ἤχον· Μητέρα σε Θεοῦ... Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα... Ἐκαστος, ὅπου σώζεται... Τῇ Θεοτόκῳ

ἐκτενω̄ς... Τὴν ταχεῖαν σου σκέπην καὶ τὴν βοήθειαν... Πολλὰ τὰ πλήθη τῶν ἐμῶν, Θεοτόκε, πταισμάτων... Ὡς ἔχουσα τὸ συμπαθὲς εἰς τὴν ἀσθενεῖαν ἡμῶν... Ἡ νοητὴ πύλη τῆς ζωῆς ἡμῶν... Εἶτα λέγει ὁ πρῶτος· Πρόσχωμεν. Same *prokeimena*, Apostol and Gospel readings, and prayers as in MS 473. *Богослужение*, Appendix, p. 123–134, notes. After the last prayer „Εὐσπλαγχνε πολυέλεε“... εἶτα ἀλείφεται ὑπὸ τῶν ἱερέων, λεγόντων καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην χαμηλᾶ τῆ φωνῆ· Πάτερ ἅγιε ἰατρέ... καὶ ἀσπάζεται ὁ ἀδελφὸς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. Ψαλλομένου δὲ τοῦ τροπαρίου τούτου· Τῶν σῶν δωρεῶν καὶ τοῦ ἑτέρου· Πηγὴ ἰαμάτων... συναλείφονται παρ’ ἀλλήλων οἱ ἱερεῖς, καὶ ἀλείφουσι καὶ τοὺς παρεστῶτας πάρεξ τοῦ, δι’ ὃν τὸ εὐχέλαιον γέγονεν, εἶτα λέγει ὁ πρῶτος· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι δεόμεθα κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, υγείας... Ὅτι ἐλεήμων... Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν, τροπᾶριον ἦχος δ’. Πηγὴν ἰα- || (p. 0577) μάτων ἔχοντες... Πάτερ ἅγιε, ἰατρέ ψυχῶν... Goar, p. 338. No saints are named in the prayer.

f. 308. Ακολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα. See above, p. 276.

f. 309. Ακολουθία εἰς κουρᾶν μανδυώτου. See above, p. 276–278, but with a different ending: the vesting is followed by the prayer Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν... Goar, p. 379 καὶ ἀσπάζεται τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἅπαντας ἀδελφούς καί, εἰ μὲν ἔστι λειτουργία, Δόξα, καὶ λέγει κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ καθεξῆς τὰ ἕτερα, καὶ εἰ ἔστι καὶ ὁ ἀδελφὸς ἄξιος, μεταλαμβάνει τῶν θείων μυστηρίων καὶ εἰσοδεύει εἰς τὰ ἅγια, εἰ δὲ οὐκ ἔστι λειτουργία, γίνεται ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα ἀδελφὸς τις κουρεύει αὐτόν, ψάλλον τὸν Ἄμμον. See above, p. 416.

f. 316. Ακολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. See above, p. 278, but after the Gospel reading, as above, p. 259.

f. 342v. Ακολουθία εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι. See above, p. 388.

Σημειωτέον εἰς κανονικάς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας... Goar, p. 382.

f. 344. Ακολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ. See above, p. 282, but with several different *stichera* at the end, after the Gospel reading.

f. 369. Ακολουθία εἰς μνημόσυνα νεκρῶν. *Pannychis* with the *canon* Θανάτω τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ.

f. 375. Apostol and Gospel readings.

f. 407v. Ακολουθία τῆς ἀνομβρίας (unfinished).

f. 408. Prayers over a vessel with wine and others.

f. 409. Εὐχὴ ἐπὶ τρυγητοῦ ἀμπέλου.

- f. 409v. Εὐχή ἐπὶ ψυχορραγοῦντα.
- f. 410. Εὐχή ἐπὶ εὐλογίαν οἴκου.
- f. 410v. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων.
- f. 411. Εὐχή ἐπὶ πυρεττόντων.
- f. 411. Εὐχή ἐπὶ λογισμῶν αἰσχυρῶν.
- f. 412. Εὐχή, λεγομένη ἐν κολύβοις ἀγίων μνήμης.
- f. 412v. Εὐχή ἐπὶ πλεόντων.
— Εὐχή εἰς τὸ κατασκευᾶσαι πλοῖον.
- f. 413. Εὐχή εἰς ἄγραν ἰχθύων.
- f. 413v. Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι.
- f. 414. Εὐχή ἐπὶ σεισμοῦ.
- f. 415. Εὐχή ἐπὶ μεταλαμβάνουσας, λεγομένη πρὸ τῆς ἀγίας μεταλήψεως. || (p. 0578)
- f. 417. Εὐχή ἐπὶ πᾶν εἶδος ἀρρωστίας.
— Εὐχή ἐπὶ βρώμασι σκανδαλισθέντων.
- f. 417v. Εὐχή ἐπὶ ὀρύξει φρέατος καὶ βρύσεως.
- f. 418. Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας. 3 prayers.
- f. 420. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγήσαντας.
- f. 420v. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν.
- f. 421. Εὐχή ἐπὶ τῶν μετανοούντων καὶ εἰς ἐξαφορισμὸν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.
Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου... Goar, p. 436.
- f. 422. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἀλόγως ὑπὸ τινων ἀφοριζομένων, ἢ λόγῳ δεσμευόντων.
- f. 423. Εὐχή ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνούντων.
— Εὐχή ἐπὶ σπόρου ἀρχῆς.
- f. 423v. Εὐχή ἐπὶ θέρους.
- f. 424. Εὐχή εἰς ἄλωνα.
— Εὐχή ἐπὶ τοῖς ἀπὸ ἔχθρας εἰρηνεύουσιν.

f. 425. Ακολουθία εἰς ψυχορραγοῦσαν καὶ κρινομένην ψυχὴν καὶ δειλίαν ἐξελεῖν ἐκ τοῦ σώματος. Goar, p. 585–587.

f. 428. Εὐχή εἰς τεκνοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ ἡγαπημένου Παιδός σου, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... p. 561.

f. 429. Apostol and Gospel readings for the eve of the Nativity of Christ.

0578 [Sinai, Monastery of St Catherine, 988]

LXXIII. Εὐχολόγιον σὺν Θεῷ ἀγίῳ, περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ. Sinai, MS 988, in 4°, 261 ff., clear 15th-century hand.

f. 1. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ, ἃς λέγει μυστικῶς ὁ ἱερεὺς.

Ten prayers, the last one of which is a *kephaloklisia* prayer. The fifth prayer is Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς παντοκράτωρ, ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων, the sixth and seventh are Goar's fifth and sixth, the eighth is Εὐχή τῆς εἰσόδου, the ninth Εὐχή μετὰ τὴν εἴσοδον· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν. Goar, p. 29.

f. 6. Εὐχαὶ τοῦ ὄρθρου. Goar, p. 39–42.

f. 12v. Εὐχαὶ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου... κ.τ.λ. Goar, p. 32–34. || (p. 0579)

f. 15v. Εὐχή, λεγομένη εἰς μνήμην ἀγίων, εἰς τὴν Παναγίαν· Σοὶ τῷ ἀληθινῷ καὶ φιλανθρώπῳ Θεῷ ἡμεῖς, οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀνάξιοι δοῦλοι σου... Goar, p. 569.

f. 16. Εὐχή, ἣν (λέγει) ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν ἀγίων μυστηρίων.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, γιὰ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν ὑπάρχων καὶ ἀμνός... Goar, p. 536.

f. 18v. Εὐχή ἑτέρα· Ἔκλινε τὸν αὐχένα ὁ σὸς δοῦλος ὁ δεῖνα, ὁ ἀπεκδεχόμενος τὰ παρὰ σοῦ πλούσια ἐλέη... See above, p. 496.

f. 19. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

f. 19v. Εὐχή ἐπὶ αἰσχυρῶν λογισμῶν.

f. 20. Εὐχή ἐξ ἐπιτιμίων λυομένων.

f. 20v. Εὐχή εἰς θεμέλιον ναοῦ.

f. 21. Εὐχή, λεγομένη ἐπὶ σποραῶς.

f. 21v. Εὐχή ἐπὶ θέρους.

f. 22. Εὐχή ἐπὶ ἄλωνα.

Ὁ Θεὸς τῶν ὅλων ποιητῆς καὶ πάντων δημιουργός... See above, p. 525. καὶ ἐλαίου αὐτοῦ πληθυνθήσεται σου τοῦ μεταδίδειν ὄρφανοῖς καὶ πτωχοῖς προθύμως καὶ χήραις καὶ πένησιν. Ὅτι εὐλόγηται καὶ δεδόξασται.

f. 22v. Εὐχή ἐτέρα εἰς ἄλωνα.

Ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, Δέσποτα παμβασιλεῦ καὶ εὐεργέτα τῶν σῶν ποιημάτων... Goar, p. 523.

f. 23. Εὐχή εἰς θεμέλιον οἴκου.

f. 23v. Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴκου.

f. 24. Εὐχή εἰς τὸ μετὰ (εἰσιέναι) οἶκον.

— Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα.

f. 25. Εὐχή εἰς μετάληψιν σταφυλῆς.

— Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴνου νέου.

f. 25v. Εὐχή εἰς ὕδωρ μIANθέν.

— Εὐχή εἰς φρέαρ.

f. 26v. Εὐχή εἰς φρέαρ μIANθέν.

f. 27v. Εὐχή ἐπὶ μιαιοφαγησάντων.

f. 28. Εὐχή εἰς τὸ ἐμπεσεῖν εἶδος ἀκάθαρτον.

f. 28v. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ μιαρὸν προσφάτως πεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου.

f. 29v. Εὐχή ἐτέρα.

f. 30. Εὐχή ἀπὸ ἀνομβρίας. || (p. 0580)

f. 30v. Εὐχή εἰς σεισμόν.

f. 31v. Εὐχή εἰς λιτὴν διὰ φόβον.

— Εὐχή ἐπὶ πλοίου, μέλλοντος πλεῖν.

f. 32. Εὐχή ἐτέρα ἐπὶ πλεόντων.

f. 32v. Εὐχή ἐπὶ δικτύων.

f. 33v. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἀλόγως ὑπὸ τινος ἀφοριζομένων ἢ λόγῳ ἑαυτὸν δεσμευόντων.

f. 34v. Εὐχή ἐπὶ μελισσίων τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Ζωσιμᾶ.

f. 35. Εὐχή, ὅταν ἐπαίρη ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν τῆδε· γράφει δὲ ταύτην ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ πατὴρ εἰς χαρτὶ καὶ βάλλει εἰς τὴν χεῖρα τοῦ τεθηγκότος διὰ τὸν φόβον τῶν τελωνίων τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου.

Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ συγχωρήσει σε, πνευματικόν μου τέκνον. See Vatop. 134, f. 359.

f. 35v. Ακολουθία εἰς κάμινον. Ποιεῖ ἁγιασμόν, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἁγιασμοῦ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς ταύτας. Goar, p. 570–571.

f. 37. Εὐχή ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνυόντων.

f. 37v. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων.

f. 38. Εὐχή ἐπὶ ποιμνίων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων Πέτρῳ διὰ τῆς κατενεχθείσης πρὸς αὐτὸν ὀθόνης ὑποδείξας, μηδὲν ἠγεισθαι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον, καὶ διὰ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς Παύλου ἀναγγείλας ἡμῖν πάντα εἶναι τοῖς καθαροῖς καθαρὰ· ἁγιάζονται γὰρ φησι διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Αὐτὸς ἁγίασον τοὺς δούλους σου τούτους, καὶ εἴ τις μολυσμὸς συνέβη γενέσθαι αὐτοῖς, ἀποκάθαρσον αὐτοὺς τῷ ἐλέει σου διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, ἵνα μετὰ καθαροῦ συνειδότος μετασχόντες τῶν ζωοποιῶν καὶ φρικτῶν μυστηρίων τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δοξάζωσι διὰ παντὸς τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ.

Εὐχή ἑτέρα. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταδεξάμενος ὑλικῶς ἐνωθῆναι ἀναμαρτήτως καὶ ἀρρυπάρως τῇ ἡμετέρῃ φύσει τῇ μολυσμένη καὶ ἀκαθάρτῳ, τῇ ῥερωπυμένῃ καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ἁγιάσας καὶ καθάρισας αὐτὴν τῇ σῇ ἐνώσει διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ τῇ ἐκχύσει τοῦ παναχράντου καὶ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ σου αἵματος. Αὐτὸς ἁγίασον καὶ τοὺς δούλους σου τούτους καὶ τὰ σκεύη αὐτῶν διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, εὐλόγησον τὰ ἔργα τῶν ἱερῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ πλήθυνον αὐτά, τὴν ποιμνὴν αὐτοῦ δθαφύλαξον ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς καὶ ἐπηρείας τοῦ διαβόλου, ἵνα πληθυνομένης ἀόκνως μετὰ πάσης σπουδῆς τε καὶ ἰλαρότητος, τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν πένητας συμπάθειαν ἐπιδείκνυνται, ἐξ ὧν αὐτοῖς ἐπιχορηγεῖς, ἵνα οὕτως ἀγαθοεργοῦντες καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωσιν ἀγαθῶν, δοξάζοντες τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ.

Εὐχή ἑτέρα· Τῆς Παρθένου τεκούσης τοῦ Κυρίου γεννηθέντος πᾶσα φύσις λέλυται· ὁ γὰρ τῶν ὄλων Θεὸς τὰς ὀδύνας ἔλυσε τῶν πεπεδημένων, καὶ νίκην ἔχων, ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, τὸν Ἀδὰμ ἀνέστησε καὶ τὸν κόσμον ἀνέπλασε, πᾶν κακὸν ἐκατήρησε, καὶ πᾶς ἄνθρωπος καὶ φθορὰν ἐδίωξεν ἀπὸ τῆς ποιμένης, καὶ βουκόλια τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα, καὶ ζῶην ἐδωρήσατο διὰ δυνάμεως τοῦ τιμίου καὶ ζῶην ἐδωρήσατο διὰ δυνάμεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ, ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων καὶ ὁσίων καὶ ἀσκητῶν καὶ πάντων τῶν δικαίων, τῶν ἁγίων μεγάλων μαρτύρων Γεωργίου, Θεοδώρου, Δημητρίου, Ταρασίου, Μερκουρίου, τῶν ἁγίων τηγ' θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἡμῶν ἀρχιεράρχου καὶ θαυματουργοῦ Νικολάου, τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῆ λίμνη μαρτυρησάντων, τοῦ ἁγίου ἀρχιστρατήγου, τοῦ ἐν ταῖς Χώναις, τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἀλοητίσσης. Ἐξορκίσω πᾶσαν νόσον ἀπὸ τῆς ποιμένης τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα, ὀρκίζω σας εἰς τὸν ὑψηλὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ τὸν ἀσάλευτον, ὀρκίζω σας εἰς τὸ σημεῖον τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν ἄχραντον αὐτοῦ κορυφήν, ἣν ἤψατο ὁ Ἰωάννης ἐν Ἰορδάνῃ ποταμῶ, ὀρκίζω σας εἰς τοὺς δ' εὐαγγελιστάς, ὀρκίζω σας εἰς τοὺς τιμίους Ἀσωμάτους, ὀρκίζω σας πᾶσαν νόσον καὶ φθορὰν καὶ πάθος, τὸν Θεὸν τῶν ἀγγέλων, τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ, τὸν Θεὸν τῶν ἀστέρων, τὸν Θεὸν τοῦ ἡλίου, τὸν Θεὸν τῆς σελήνης, τὸν Θεόν, τὸν ὀυσάμενον Θέκλαν ἐκ πυρὸς καὶ τοὺς γ' παιδάς ἐκ τῆς καμίνου, ἀνάλυσον, Κύριε, τὰ κτήνη ταῦτα ἀπὸ παντὸς πειρασμοῦ, καὶ ἀποστρεψον πᾶν κακὸν εἰς τὰ ὀπίσω, ὡς ἀπέστρεψας τὸν θυμὸν σου ἀπὸ τὴν Νινευϊ πόλιν, ἀποστρεψον, Κύριε, τὰς φρένας, τὰς μελλούσας ἔρχεσθαι εἰς τὰ ποιμνία τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα, ἡ μαγείας πέψις, ἡ θηριῶν ἢ ἄλλων οἰαδήποτε νόσος ἢ περιεργίας, ὡς τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορρα, καὶ πᾶν φύλλον τῶν δένδρων ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας...

Εὐχή ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἀληθινὸς ἀμνός. Goar, p. 589.

f. 41. Εὐχή, λεγομένη εἰς χώραν, εἰς ἀμπέλιον, εἰς κῆπον· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς δημιουργίας σου ποιήσας. Goar, p. 554. || (p. 0582)

Εὐχή ἑτέρα· Ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν See above, p. 119–120, in the footnotes. Εὐχή ἑτέρα· Δέσποτα παντοκράτωρ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῷ κήπῳ σταυρωθεὶς, πέρα τοῦ Χειμάρρου τῶν Κέδρων παρεδόθης ἑαυτὸν τοῖς ἀνόμοις εἰς θάνατον, καὶ ἐν αὐτῷ καταπαγεῖς ἡ ζωὴ τῶν ἀπάντων. Αὐτὸς νῦν, ὁ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπίβλεψον ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου καὶ ἐπίσκεψαι τὸν τόπον τοῦτον, καὶ τὴν χώραν ταύτην, καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον καὶ φυτόν, καὶ λάχανον, καὶ ἀπέλασον ἀπ' αὐτοῦ πάντα τὰ κακὰ θηρία καὶ ἔρπετὰ καὶ μυσάρᾳ, τὰ ἀδικοῦντα καὶ βλάπτοντα τὴν ἀμπελον ταύτην καὶ τὴν χώραν καὶ πᾶν φυτόν, καὶ φυγάδευσον ἀπ' αὐτὴν μακρόθεν καὶ ἀπάγων αὐτὰ εἰς τὰ ἄγρια ὄρη καὶ εἰς τὰ ἄκαρπα ξύλα, ἐκεῖ

ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὴν καθημερινὴν τροφήν, ἐκεῖ ἔλαβε ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ κατοικεῖν ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀγρίοις καὶ ἀβάτοις τόποις καὶ οὐχὶ ἐνταῦθα. Εἰσὶ τὰ ὀνόματα τῶν θηρίων ταῦτα· ἀκρίς, κάμπια, σκωληκοκάμπια, ψύος, ψύλλος, πρασίκουρος τὸ κακὸν θηρίον, σκώληξ, ψάμικας, μελίρα, μακρόποα, φυλίτης, φυλίτις, καυλοκόπος, ἐπίμαλις, σκάνθαρις, καρτερίς, ἀλοκύρις, λῖς, παγκανάς, ῥουζάλ, ὄφιξ καὶ τὸ λεγόμενον κοχλῦος καὶ τὸ ἐρχόμενον εἰς τὴν ἄμπελον καὶ ξηραίνων καὶ μαιίνων τὸν καρπὸν αὐτῆς, ἀσπάλακας, μύρμηξ, μαρουδία, κουβαρίδης, χρυσόπτερος, λύος, φθειρες, καμπανός, ἐπισαλίζων, σκάρες, κνίπτες, κώνωπες, ἐρυσίβη, βροῦχος, σαμβρός.⁴⁵⁰ Ταῦτα καὶ ἄλλα, ὅσα εἰσὶ τὰ βλάπτοντα, καὶ ἀδικοῦντα τὸν κῆπον, ἢ τὴν χώραν ἢ ἄμπελον ταύτην τῶν πονηρῶν καὶ κακούργων θηρίων καὶ ἐρπετῶν καὶ μυσαρῶν ἐξορκίζομεν, ἐξορκίζομεν ἀπορκίζομεν ὑμᾶς κατὰ τοῦ φρικτοῦ καὶ ἐνδόξου ὀνόματος Κυρίου τοῦ Θεοῦ παντοκράτορος Ἀδαῖ, Ἐλωί, Σαβαώθ κατὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ τῆς φοβερᾶς αὐτῆ τῆ ὥρα ἐξελεῖν ὑμᾶς καὶ τῆς χώρας ταύτης καὶ πάσης τῆς περιοχῆς καὶ τῆς διακρίσεως τούτων καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς διακρατήσεως αὐτῶν, καὶ μὴ ἐγκαταλείψητε ἢ ἀποκρυβῆθητε ἐν οἴῳ τόπῳ, ἀλλὰ καὶ μακρὰν πόρρω φυγαδεύθητε αὐτῆ τῆ ὥρα, ἡμῶν λεγόντων τῶν ἀμαρτωλῶν, ὅπου ἀναγινώσκεται αὐτῆ ἡ παρούσα εὐχὴ οὕτω (εἰς τὸ) ὄνομα Κυρίου φυγαδεύθητε, ἵνα μὴ ἐξαποστείλῃ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, τὸν ἐξάρχοντα ὑμῶν καὶ δώσῃ καὶ μαστιγώσῃ καὶ κολάσῃ ἀτελεύτητα, παραδώσῃ ὑμᾶς, ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας...

f. 45v. Εὐχὴ ἐπὶ ἀσθενούντας.

Δέσποτα παντοκράτωρ, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ ταπεινῶν καὶ ἀνυψῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν... See above, p. 197. Εὐχὴ ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια πάθη λόγῳ θεραπεύσας... See above, p. 56. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παι- || (p. 0583) δεύων καὶ μὴ θανάτων... *Богослужение*, Appendix, p. 127. Εὐχὴ ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, γενοῦ ἱατρὸς τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα, ἰάτρευσον πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν· Σὺ γὰρ ἰώμενος τὰς νόσους ἡμῶν... Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ πᾶσαν νόσον ἰώμενος, ὁ παιδεύων ἡμᾶς καὶ ταῖς ἰάσεσι πάλιν διαναπαύων... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆς ἰάσεως Δοτήρ, ὁ ἐν τῷ ῥήματι σου φέρων τὴν ἱαματικὴν δύναμιν, ὁ ἐπιτιμήσας τὸν πυρετὸν τοῦ κατακειμένου διὰ Πέτρου τοῦ θεράποντος... Ὁ Θεὸς ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων, ὁ πάντα οικονομῶν... *Богослужение*, Appendix, p. 132n.3. Πάτερ ἅγιε, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων p. 338.

f. 49v. Εὐχὴ ἐπὶ χριστιανῶν μαγαρισάντων ὑπὸ ἔθνους.

f. 50v. Τῆ κυριακῆ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς. *Goar*, p. 597–603, but without the prayer Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν... and with

⁴⁵⁰ I have retained the spelling of the harmful insects' names found in the MS.

the dismissal Ὁ ἐν εἶδει πυρίνων γλωσσῶν καταπέμφας Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ τοὺς ἀγίους αὐτοῦ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν...

f. 64. Εὐχή, λεγομένη εἰς γυναῖκα λεχώ.

Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ εὐλογητόν, ἰσταμένου ἔσω τοῦ οἴκου, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπάριον,⁴⁵¹ ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς... Δόξα, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... καὶ ἡ εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλάστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων *Βογοσλужение*, Appendix, p. 1. Εὐχή ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ Εὐᾶ συγχωρήσας τῇ παραβάσει αὐτῶν καὶ γεννηθεὶς ἐκ τῆς ἀχράντου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ γυνώσκων τὸ ἀσθενὲς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, συγχώρησον καὶ τὴν δούλην σου, ἡ δεῖνα, τὴν γεννήσασαν⁴⁵² παῖδα ἐκ τῶν σῶν ἀφράστων οἰκτιρῶν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν ᾧ ἐγεννήθη τὸ παιδίον, διαφύλαξον, ὅτι μόνος ἔχεις ἐξουσίαν ἀφιέναι ἁμαρτίας πρεσβείαις τῆς πανυπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ || (p. 0584) πάντων τῶν ἀγίων. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία... See above, p. 492. Εὐχή ἑτέρα⁴⁵³ εἰς τὰς τυχοῦσας γυναῖκας τῆς λεχώ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν τῇ ὀθόνη εἰπὼν τῷ Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ... *Βογοσλужение*, Appendix, p. 6; *Εὐχολόγ. Goar*, p. 263–264. See above, p. 455.

Τῆς λεχώ εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ γεννηθεὶς ἐν σπηλαίῳ ὑπὸ τῆς παναχράντου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἐτέχθης ἐν φάτνῃ, ὡσπερ νήπιος καὶ βρέφος, καὶ ἐφάνης ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς ἄνθρωπος διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος. Αὐτὸς καὶ τὴν παροῦσαν δούλην σου ἡ δεῖνα τὴν γεννήσασαν παῖδα ἐκ τῆς σῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας, εὐλόγησον καὶ διαφύλαξον αὐτὴν μετὰ τοῦ παιδίου αὐτῆς ἀπὸ πάσης τυραννίδος, ἀπὸ πάσης ζάλης, ἀπὸ πάσης φαρμακίας, καὶ εἴ τι ἁμάρτημα ἐπράχθη ἐν αὐτῇ, συγχώρησον, Κύριε, καὶ τὰς τυχοῦσας ἀδελφὰς ἡμῶν ἐν ὥρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτῆς, συγχώρησον, Κύριε, καὶ καθάρισον αὐτὰς ἀπὸ πάσης ἀκαθαρσίας, καὶ ἀξιώσον αὐταῖς εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἀγίαν σου ἐκκλησίαν. Ὅτι σὺ ὑπάρχεις συμπαθὴς καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν.

⁴⁵¹ Sinait. gr. 978, s. XVI: Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς... Εἰ βούλει, εἰπέ καὶ τοῦ ἀγίου Ἐλευθερίου τὸ Δόξα, Καὶ τρόπων μέτοχος καὶ θρόνων διάδοχος τῶν ἀποστόλων γενόμενος... Καὶ νῦν, Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε, καὶ εὐθὺς αἰ εὐχαί.

⁴⁵² τὴν τέξασαν σήμερον· Σὺ γὰρ εἶπας, Κύριε· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτήν, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀνάξιοι δούλοί σου, θαρροῦντες εἰς τὸ τῆς φιλανθρωπίας σου ἀνεξιχνίαστον πέλαγος καὶ εἰς τὸ ἅγιον ὄνομα τῆς μεγάλης σου βασιλείας, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ, Κύριε, καὶ ἴδε τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν τῶν καταδικῶν καὶ συγχώρησον τὴν δούλην σου... ἡ δεῖνα τὴν γεννήσασαν παῖδα... See above, p. 491–492.

⁴⁵³ Sinait. gr. 978 omits this prayer.

f. 67. Εὐχή εἰς ἀπόβλησιν γυναικὸς καὶ μὴ ζῶν τὸ παιδίον. Πάτερ ἐπουράνιε καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, ὁ κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον πλάσας διὰ τῶν σῶν ἀχράντων χειρῶν, ὡς αὐτὸς ἐπίστασαι, καὶ οἰκονομήσας, ὡς οἶδας, καὶ ὡς ἠβουλήθης γεγενῆσθαι ἄνθρωπον ἐξ ἀμφοτέρων ἀνωτέρων ἄρρενος καὶ θήλεως, καὶ τοὺς μὲν εὐδοκεῖς καὶ γεννῶνται ζῶντες καὶ εἰς φῶς ἄγονται, τοὺς δέ, δι' οἷς οἶδας κρίμασι, παραχωρεῖς καὶ τελευτῶσιν ἐντὸς τῆς μήτρας τῆς μητρὸς αὐτῶν καὶ οὐκ ἀξιοῦνται κἄν τοῦ φωτὸς εἰδεῖν, οὐπερ ἡμεῖς οἱ ἐν τῷ κόσμῳ οἰκοῦντες ζῶμεν καὶ ἀπολαμβάνομεν, ἀλλ' ἐξέρχονται νήπια βιαιῶς, ἐστερημένα τῆς ζωῆς αὐτῶν. Αὐτὸς, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν τῶν ὄντων λογικὴν τε καὶ ἄλογον, διὰ τοῦ λόγου σου δημιουργήσας, πάντα ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τῷ σῶ θελήματι, καὶ διὰ τῆς σῆς φιλανθρωπίας διασώσας τὴν δούλην σου ἢ δεῖνα τὴν ἀποβαλομένην τὸ παρὸν καὶ μὴ ζῶν νήπιον, εἴτε ἐξ ἀμελείας, εἴτε ἀπὸ θυμοῦ, εἴτε ἀπὸ κόπου, εἴτε ἀπὸ πικρίας καὶ ἔσω πλήξεως, εἴτε ἐξαίφνης, εἴτε ἀπὸ δρόμου, εἴτε ἀπὸ κρημνήσεως, εἴτε ἀπὸ ἄλλης τινὸς συμπτώσεως ἢ αἰτίας, ἧς οὐκ ἐπιστάμεθα καὶ οὐκ εἶσας περιθῆναι καὶ αὐτὴ τὴν ζωὴν αὐτῆς. Αὐτὸς παντεπίσκοπε βασιλεῦ, δὸς αὐτῇ συγγνώμην καὶ καθάρισον αὐτὴν ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καὶ ἀπὸ παντὸς ῥύπου, ἀπόπλυνον αὐτὴν καὶ τῆς ἐγγινομένης ἐν αὐτῇ κηλίδος, ὅπως διαβῆναι καὶ διαβάσῃ ἀνεπηρεάστως τὸν ἀποτεταγμένον αὐτῆς καιρὸν τῆς **|| (p. 0585)** ἀποκλήσεως αὐτῆς καὶ ἀκατακρίτως φθάσαι τὸν νενομισμένον τεσσαρακονθήμερον ὄρον, καὶ τότε προσέρχεται τῇ ἀγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ· ἐπίβλεψον τοίνυν ἐπὶ τὴν δούλην σου ταύτην, ἐξεζήτησον, ἐξερεύνησον καὶ ἀπέλασον ἀπ' αὐτῆς πάντα τὰ ἐνεργήματα τοῦ διαβόλου, καὶ καθάρισον τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου καὶ τῆ ὀξείᾳ σου χαρισάμενος αὐτῇ ἐνεργείᾳ, καὶ δὸς αὐτῇ νίκην κατὰ τῶν ἀκαθάρτων αὐτῆς πνευμάτων, ὅπως παρὰ σοῦ ἐλέους τυγχάνουσα καταξιωθῆ καὶ τῶν ἐπουρανίων σου μυστηρίων καὶ δόξαν ἀναπέμψῃ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι.

f. 68. Εὐχή τῆς μαίας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν... See above, p. 455, in the footnotes. Εὐχή τῆς μαίας· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ἐνυποστάτῳ σου λόγῳ... Goar, p. 263 ζωογονοῦσα. Αὐτὸς Κύριε, εὐλόγησον τὴν δούλην σου ἢ δεῖνα καὶ πρόσδεξαι αὐτῆς τὴν μετάνοιαν καὶ ἀξιώσον αὐτὴν εἰσελθεῖν διὰ τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου καὶ τῆς εἰσόδου τοῦ θείου ναοῦ. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Εὐχή τῆς μαίας· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δὸς τὴν χάριν καὶ εὐλογῶν, ὁ φυλάσσων νήπια ὑπὸ τῶν αὐτὰ δεχόντων, καθὼς εὐλόγησας διὰ Μωϋσέως μαίαν τὴν Σαλόμην, Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τὴν δούλην σου ἢ δεῖνα, διότι Σύ, Κύριε, κατέδειξας αὐτὴν τὴν μαίαν διὰ τῶν ὑπὸ σου γενομένων νηπίων, καὶ καταξίωσον τὴν δούλην σου ταύτην εἰσελθεῖν διὰ τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου, μεθ' οὗ σοὶ δόξα, κράτος πρέπει τιμὴ καὶ προσκύνησις τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ.

f. 69v. Εὐχή ἐτέρα τῶν ἡμερῶν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀληθινὸς ἄρτος τῆς ζωῆς ἡμῶν... See above, p. 396.

f. 70. Ακολουθία τοῦ βαπτίσματος. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑαυτοῦ γεννήσεως. See above, p. 491.

f. 71. Τῇ δὲ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ... *Богослужение*, Appendix, p. 7–9 but without the remark Εὐχή, ἦν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μέλλων εἰσάξει τὴν λεχῶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν + and with the expension Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος, λέγων· Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανε καὶ ἐκραταιοῦτο Πνεύματι. Καὶ οὕτως ὁ ἀνάδοχος λαμβάνει αὐτὸν καὶ ἐξέρχεται, καὶ πιάσας ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον, λέγων· Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι, Κύριε... ἕως τὸ Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω... Καὶ ποιῶν σταυροῦς τρεῖς ἐν τε τῇ ἄνω φλιᾷ τῆς πύλης τοῦ ναοῦ καὶ ἐλθόντος ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, τίθησι τὸ παι- **II** (p. 0586) δῖον ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τῆς Θεοτόκου ἔσωθεν τοῦ ναοῦ, λέγει τροπᾶριον· Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε Παρθένε... καὶ λαβὼν ἔλαιον ἐκ τῆς δεσποτικῆς κανδήλας, χρίει τὸ νήπιον καὶ λαμβάνει ἡ μαῖα τὸ παιδίον, καὶ ὁ ἱερεὺς ἀπόλυσιν ποιεῖ. See above, p. 575.

f. 74. Ακολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, ἤγουν βαπτίσει.

Λύει ὁ ἱερεὺς τὴν ζώνην *Богослужение*, Appendix, p. 20. Αποδυομένου καὶ ἀπολυομένου τοῦ βαπτιζομένου, εἰ μέγας ἐστὶ, στρέφει αὐτὸν πρὸς δυσμᾶς, ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ λέγει ἐκ τρίτου· Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ. See above, p. 456–458 with the footnotes, up to the immersion. Ἐν δὲ τῷ ἀλείφεισθαι τούτους, ὁ πατριάρχης βάλλει τὸ λέντιον καὶ τὰ μανίκια καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζει, λέγων· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, Ἀμὴν... Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν βάπτισιν, νίπτεται καὶ ἐκβάλλει τὸ λέντιον καὶ τὰ μανίκια, καὶ τοῦ ἀρχιδιακόνου λέγοντος· Πρόσχωμεν, καὶ ἄρχονται οἱ ψάλται· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν... Καὶ λέγει τοῦτο γ' καὶ δοξάζει ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων... Καὶ εὐθὺς ἐνδύει τὸν χιτῶνα καὶ τὴν ζώνην καὶ τὰ σταυρώματα καὶ λαμβάνει αὐτὸν ἡ μαῖα καὶ σπαργανώνει καὶ λαμβάνει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ κρεμνᾷ εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ἀναδόχου, καὶ μετὰ τοῦτο εὐχεται ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς εἰ Κύριε ὁ Θεός παντοκράτωρ ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν. *Goar*, p. 290. Καὶ λαβὼν θυμιατόν, ψάλλει· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε... γυρίζοντες τῆς κολημβήθρας γ'. Εἴθ' οὕτως χρίει τὸν βαπτισθέντα τῷ ἁγίῳ μύρῳ, σταυροῦ ποιῶν τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν δύο ὠτων, λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμὴν. Εἶτα ἀποκουρεύει αὐτόν, λέγει· Κεῖρεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ὄνομα... κείρει δὲ (αὐ)τὸν σταυροειδῶς.

f. 88v. Εὐχή εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι παιδίον. *Богослужение*, Appendix, p. 16.

f. 90. Εὐχή τοῦ μύρου.

Ὁ λύτρωσιν ἀμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Goar, p. 303. Καὶ λαβῶν σπόγγον καιρόν, ἀποσπογγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὰ λοιπά, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ φωτίζων πάντα ἄνθρωπον... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς κολυμβήθρας. Goar, p. 304. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν... Ibid. καὶ γίνεταὶ ἀπόλυσις.

f. 91v. Εὐχή, λεγομένη μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας.

Προσάγεται ἐν τῷ ναῷ ἡ μήτηρ μετὰ τοῦ παιδίου αὐτῆς, ἥτοι λελουμένη καὶ κεκαθαρμένη, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ ἀπολυτοκόντακον τῆς ἡμέρας καὶ ἡ εὐχή, || (p. 0587) Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σὲ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν καὶ ἱκετεύομεν, Αὐτὸς οὖν ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Goar, p. 267. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 267, but slightly shorter. Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου τοῦ Πατρός... Καὶ λαβῶν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον, λέγει· Χαῖρε κεχαριτωμένη... Καὶ λαβῶν ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας τῆς Θεοτόκου, ἀλείφει αὐτοῦ τὸ μέτωπον καὶ λέγει· Χρίεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα... ἔλαιον ἀγαλλιάσεως, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός... νῦν καὶ αἰεὶ... καὶ ἀπόλυσις μετ' εἰρήνης.

f. 93. Ακολουθία εἰς μνήστρα, ἀρχὴ τοῦ ἀρραβῶνος. See above, p. 459–461. The text missing there is: Εἰ δὲ βούλονται ἐνταῦθα στεφανωθῆναι, εἰσέρχονται εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ὁ δὲ ἱερεὺς, εἰσελθὼν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, ἀποτίθησι δύο στέφανα ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ ποτήριον καινόν, μεστὸν οἴνου· εἰσερχομένων δὲ αὐτῶν τῶν νεονύμφων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλουσιν οἱ κληρικοί ψαλμόν· Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον... καὶ εὐθὺς ἄρχεται οὕτως· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ πάσης ἐπισκοπῆς... Ὑπὲρ τῶν νῦν συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δεῖνα καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συζεύξεως αὐτῶν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χάριση αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι etc. See p. 461–466 above, with the small variants in the footnotes.

f. 108. Ακολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τῶν Φώτων.**f. 119.** Ακολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

The *troparia* to *Doxa* are the same as in Goar, p. 358–359. Δόξα, Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Θεοτόκε, ἡ τεκοῦσα τὸν Σωτῆρα... Prayer: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρός, ὁ ἀληθινὸς Θεός. Goar, p. 368. Εὐχή ἑτέρα, ἦν

λέγει εἰς ἐπήκοον· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή καὶ θαυμαστός τοῖς ἔργοις, ὁ πάσης νοουμένης καὶ φαινομένης κτίσεως δημιουργός... p. 361. At the immersion of the cross, one chants: Τῶν σῶν δωρεῶν...

f. 129. Κανὼν, ψαλλόμενος εἰς ψυχορραγοῦντας. Goar, p. 585–587. Just the first prayer. || (p. 0588)

f. 136. Κανὼν παρακλητικός, ψαλλόμενος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

f. 144. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ἁγιαζομένου ὑπὸ ἑπτὰ ἱερέων.

Συναχθέντες δὲ οἱ ἑπτὰ πρεσβύτεροι ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ, προτίθεται ἐν τῷ μέσῳ τετράπους... See above, p. 445. After Psalm 142, ψάλλομεν τὸ Θεὸς Κύριος εἰς ἦχον πλ. β' μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ. Εἰ δὲ ἐστὶ μεγάλη μ' χωρὶς σαββάτου καὶ κυριακῆς, ψάλλομεν τὸ Ἀλληλούια μετὰ καὶ τῶν στίχων αὐτοῦ, ἤγουν τόν, Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης... Στίχος· Ἐλέησόν με, Κύριε... καὶ εὐθύς ἀρχόμεθα τὰ παρόντα τροπάρια εἰς ἦχον πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς... Κύριε, ἐλέησον... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... Εἶτα ὁ πεντηκοστός ψαλμὸς καὶ εὐθύς ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου.⁴⁵⁴ Ωιδὴ α' ἦχος πλ. δ' ὁ εἰρμός· Ὑγρὰν διεδεύσας... Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς πρὸς σὲ καταφεύγω... Παθῶν με ταράττουσι προβολαί... Σωτήρα τεκοῦσάν σε καὶ Θεὸν δυσωπῶ, Παρθένε, λυτρωθῆναι... Ἴτερος κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Εὐχῆς ἐλαίου ψαλμὸς ἐξ Ἀρσενίου... Goar, p. 332. Εἶτα ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς Θεοτόκου εἰς ἦχον πλ. β'. Ἡ ἀπεγνωσμένη. Οὐρανῶν ὑπάρχουσα πλατυτέρα, χερουβὶμ καὶ θρόνων ἐνδοξοτέρα... Ὑμνοὺς τῶν χειλέων μου μὴ παρίδης... οἱ πεπωρωμένοι τῆ διανοίᾳ καὶ πεφορτισμένοι ταῖς ἁμαρτίαις. Ἡ ἀπηλπισμένων ἐλπίς βεβαία καὶ ἁμαρτανόντων ἡ σωτηρία... Δόξα, Θρήνησον ψυχὴ μου, πρὸ τῆς ἐξόδου, πρόσπεσον τῷ κτίστῃ ἐν μετανοίᾳ... Καὶ νῦν, Τῇ συμπαθεστάτῃ σου προμηθεΐα καὶ τῇ πανευσπλαγχνῶ κηδεμονία... Εἴθ' οὕτως προσέρχεται ὁ μέλλων ποιῆσαι τὸ ἅγιον ἔλαιον μέσον τῶν ἱερέων καὶ ποιήσας κατὰ ἀνατολᾶς μετανοίας τρεῖς καὶ μίαν πρὸς τοὺς ἱερεῖς, λέγων· Εὐλογήσατε, συγχωρήσατε... Καὶ λέγουσι πάντες. Ὁ Θεὸς συγχωρήσει σοὶ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ εὐθύς βαλλόντες ἔλαιον ἐν τῇ κανδήλῃ, εἶτα λέγει ὁ πρῶτος ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω τῆς κανδήλας· Ἄναρχε, ἀδιάδοχε, ἅγιε ἁγίων. Goar, p. 337. Εἶτα γίνεται συναπτὴ μεγάλη παρὰ τοῦ διακόνου, ἢ τοῦ πρώτου τῶν ἱερέων· Ἐν εἰρήνῃ etc. *Богослужение*, Appendix, p. 120n. Καὶ εὐθύς λέγεται ἡ παρούσα εὐχὴ ἐπάνω τῆς κανδήλας, τῆς ἐχούσης τὸ ἔλαιον, παρ' ἑνὸς ἐκάστου τῶν ἱερέων. Ὁ πρῶτος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Μυστικῶς· Κύριε, ὁ ἐν ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου... p. 305. Ταύτης δὲ λεγομένης, λέγουσιν οἱ λοιποὶ

⁴⁵⁴ Sinait. gr. 989, s. XVI omits this first canon and only has the one by Arsenius.

τὸν Ν΄ ψαλμόν, εἶθ' οὕτως λέγει ὁ πρῶτος αὐτῶν· Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. **|| (p. 0589)** Σοφία, ὁ ἀναγνώστης ψαλμός τῷ Δαβίδ. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Ὁ ἀναγνώστης τὸ προκείμενον, ἦχος α΄. Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλεός σου, Apostol and Gospel,⁴⁵⁵ and litany. *Βογοσλужение*, Appendix, p. 123. Εὐδιάλλακτε Κύριε, ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ φιλόνητος...⁴⁵⁶ Ibid., p. 124. Εἶτα λέγομεν τροπάριον εἰς ἦχον πλ. δ΄. Κύριε, τὸ ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου... Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἄψας τὴν κανδήλαν καὶ σταυρώσας τὸ ἅγιον ἔλαιον ἐκ τρίτου, λέγει· Εἰσάκουσόν μου, Κύριε. Εἰσάκουσόν μου, Δέσποτα. Εἰσάκουσόν μου, Ἄγιε. Καὶ λαβὼν ἅγιον ἔλαιον, ἀλείφει τὸν ἀσθενῆ, ἐπιλέγων καὶ τὴν εὐχήν· Πάτερ ἄγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... Καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ δεῦτερος ἱερεὺς *prokeimenon*,⁴⁵⁷ New Testament readings, litany: *Βογοσλужение*, Appendix, p. 124. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἄγιε βασιλεῦ...⁴⁵⁸ Ibid., p. 127. Εἶτα ἀνάψας καὶ αὐτὸς τὴν τῆς κανδήλας θρυαλλίδα, λέγει· Εἰσάκουσόν μου, Κύριε. Εἰσάκουσόν μου, Δέσποτα. Εἰσάκουσόν μου, Ἄγιε. Σταυρώσας τοῖνον τὸ ἅγιον ἔλαιον πρῶτος ὁ ἱερεὺς ἐκ τρίτου, καὶ εὐθὺς ἀλείφει τὸ ἅγιον ἔλαιον καὶ αὐτὸς τὸν προλαβόντα ἱερέα, λέγων καὶ τὴν εὐχήν τὸ Πάτερ ἄγιε...⁴⁵⁹ οἱ λοιποὶ λέγουσι τὸ τροπάριον· Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου. Εἶτα ἀπάρχεται ὁ τρίτος ἱερεὺς *prokeimenon*,⁴⁶⁰ New Testament readings, litany: *Βογοσλужение*, Appendix, p. 126n.6. Ἡ εὐχή⁴⁶¹ Ἀγαθὲ καὶ φιλόνητος, εὐσπλαγχνε καὶ πολυέλεε... Ibid., p. 128, καὶ εὐθὺς ἄπτει καὶ αὐτὸς and anointing, as above. Fourth *prokeimenon*,⁴⁶² Acts/Epistles reading,⁴⁶³ Gospel reading⁴⁶⁴ and litany: *Βογοσλужение*, Appendix, p. 128. Κύριε⁴⁶⁵ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος,

⁴⁵⁵ Sinait. gr. 989, s. XVI has the same Gospel reading as in Goar, p. 337.

⁴⁵⁶ Instead of this prayer: Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ φυλάσων τὴν διαθήκην σου... Goar, p. 337 διὰ τοῦ ἀγιασματος τοῦ μέλλοντος ἐπαλείφεισθαι. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμός ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Εὐχή ἑτέρα· Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλαιον τοῦτο... Goar, p. 338.

⁴⁵⁷ Same *prokeimenon* as in Goar, p. 338.

⁴⁵⁸ Prayer: Δέσποτα μακρόθυμε, εὐδιάλλακτε Κύριε, ὁ μόνος ἐλεήμων... *Βογοσλужение*, Appendix, p. 124, Goar, p. 339. Εὐχή ἑτέρα· Δέσποτα, ἀγαθὲ καὶ φιλόνητος, εὐσπλαγχνε καὶ πολυέλεε Κύριε... *Βογοσλужение*, Appendix, p. 128.

⁴⁵⁹ This prayer is not mentioned.

⁴⁶⁰ Κύριος φωτισμός μου Goar, p. 340.

⁴⁶¹ Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἄγιε βασιλεῦ τῆς δόξης... *Βογοσλужение*, Appendix, p. 127, Goar, p. 340, with some variants at the end. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψίστος, ὁ ὑπὸ πάσης κτίσεως προσκυνούμενος Goar, p. 339. *Βογοσλужение*, Appendix, p. 112.

⁴⁶² Ἐγὼ εἶπα· Κύριε, ἐλέησον.

⁴⁶³ Goar, p. 342.

⁴⁶⁴ Ibid. 343.

⁴⁶⁵ Prayers: Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μονογενὲς Λόγε τοῦ Πατρὸς, ὁ πάντα δεσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ **|| (p. 0590)** μέγας, ὁ πολὺς ἐν ἐλέει καὶ πλούσιος ἐν ἀγαθότητι *Βογοσλужение*, Appendix, p. 130n.3 καὶ ἀνάψας τὴν τῆς κανδήλας θρυαλλίδα, ἀλείφει τὸν ἀσθενῆ, λέγει καὶ τὴν εὐχήν· Πάτερ ἄγιε, ἰατρὲ ψυχῶν...

ὁ ἐγεί- || (p. 0590) ρων ἀπὸ γῆς πτωχῶν καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνουψῶν πένητα. Goar, p. 342. Anointing, as above. Fifth *prokeimenon*,⁴⁶⁶ New Testament readings,⁴⁶⁷ litany: *Βογοσλужение*, Appendix, p. 129. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν...⁴⁶⁸ Goar, p. 343. Anointing, as above. Εἶτα ἄρχεται ὁ C' ἱερεὺς προκειμένον.⁴⁶⁹ Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι... Πρὸς Κολοσσαεῖς· Ἀδελφοί, ἐνδύσασθε, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ... Gospel reading and litany. *Βογοσλужение*, Appendix, p. 131. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ τὰ χρόνια πάθη θεραπεύσας⁴⁷⁰ Goar, p. 345. Anointing, as above. Προκειμένον⁴⁷¹ Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου... Στίχος· Ἐλέησόν με, Κύριε... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Τιμόθεον β' ἐπιστολῆς· Τέκνον Τιμόθεε, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ... Τέλος· τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη σοι, Σοφία, ὁ ἀναγνώστης· Ἀλληλούια, ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ, ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν, Ἀλληλουάριον, ἦχος πλ. δ'. Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν... Τέλος· ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ἡμῶν, εἶτα τὸ Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ἡ εὐχή⁴⁷² Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ πολὺς || (p. 0591) ἐν ἀγαθότητι, Κύριε... *Βογοσλужение*, Appendix, p. 130n.3. Εἶτα ἀνάψας τὴν τῆς κανδήλας θρυαλλίδα καὶ εὐλογῆσας τὸ ἅγιον ἔλαιον ἐκ τρίτου, λέγων· Εἰσάκουσόν μου, Κύριε. Εἰσάκουσόν μου, Δέσποτα. Εἰσάκουσόν μου, Ἄγιε. Οἱ δὲ λοιποὶ λέγουσι τὸ τροπάριον· Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου, ἐν ἧ λέγομεν καὶ ἕτερον τροπάριον, θεοτοκίον εἰς ἦχον α'. Τὰς αἰτήσεις τῶν πιστῶν... Καὶ εὐθὺς καὶ ἀλείφει καὶ αὐτὸς ἅγιον ἔλαιον τὸν ποιοῦντα ἐκ τῆς εὐλογηθείσης κανδήλας, τῆς ἐχούσης τὸ ἅγιον ἔλαιον, λέγων καὶ τὴν εὐχήν· Πάτε

⁴⁶⁶ Sinait. gr. 989, s. XVI: προκειμένον· Σύ, Κύριε, φυλάξαις... Σῶσόν με, Κύριε... Πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, ὁ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει... Τέλος· ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν. Ἀλληλουάριον, ἦχος πλ. δ'. Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι.

⁴⁶⁷ Goar, p. 342.

⁴⁶⁸ Prayers: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος Goar, p. 342. Εὐχή ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ *Βογοσλужение*, Appendix, p. 114 but without the name.

⁴⁶⁹ Ἐπακουσαί σου Κύριος ἐν ἡμέρᾳ... Στίχος· Ἐξαποστείλαί σοι βοήθειαν... Πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῆς. Goar, p. 344. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ... Τέλος· ἠλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἔθεραπέοντο.

⁴⁷⁰ Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν Goar, p. 343. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων *Βογοσλужение*, Appendix, p. 132n.

⁴⁷¹ Προκειμένον, ἦχος πλ. δ'. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον... Ἡ σωτηρία σου, ὁ Θεός... Πρὸς Γαλάτας Goar, p. 343. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον Goar, p. 341. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων Goar p. 345.

⁴⁷² Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας εἰσελθεῖν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ζακαχαίου καὶ εἰπῶν· σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο... Καὶ ποιεῖ καὶ αὐτὸς, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς, εἶτα λέγομεν τροπάριον, θεοτοκίον· Τὰς αἰτήσεις τῶν πιστῶν... Εἶτα τίθουσι τὸ εὐαγγέλιον ἐπάνω.

ἄγιε... Λέγεται δὲ ἡ παροῦσα εὐχή, ὕστερον κοινὰ(ὡς) παρὰ πάντων τῶν ἱερέων, εἶτα ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος δ'. Ἐδωκας τὴν χάριν σου... Βλέπον, ἀκατάληπτε... Χρίσει τοῦ ἐλαίου σου... *Goar*, p. 334–335. Δόξα, ἦχος δ'. Πηγὴ ἱαμάτων... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Νεῦσον παρακλήσεσι... Εἶτα τίθουσι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ προσελθόντος, κρατοῦντες αὐτὸν οἱ ἱερεῖς ταῖς δεξιαῖς χερσίν, ὁ δὲ πρῶτος ἱερεὺς, σταθεὶς κατὰ ἀνατολάς, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐσπλαγχνε, πολυέλεε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ...⁴⁷³ *Βογοσλυζηνίε*, Appendix, p. 133. Καὶ εὐθὺς λέγουσιν οἱ πάντες οἱ ἱερεῖς· Εἰσάκουσόν μου Κύριε. Εἰσάκουσόν μου, Δέσποτα. Εἰσάκουσόν μου, Ἄγιε. Τρισσεύοντες αὐτό, εἶτα τίθουσιν ὁ προεστῶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ κάμνοντος καὶ λέγει εἰς ἐπήκοον πάντων· Βλέπε, ἀδελφέ, τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς σου *Βογοσλυζηνίε*, Appendix, p. 135n. μεθ' ἣν γίνεται ἐκτενὴ παρὰ τοῦ πρώτου τῶν ἱερέων· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐπιδεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι... Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἡ εὐχή· Ἐπάκουσον ἡμῶν...⁴⁷⁴ καὶ γίνεται ἀπόλυσις. See above, p. 320–323.

f. 186v. Τάξις καὶ ἀκολουθία τελευτήσαντος κοσμικοῦ.

Ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς, οὗ ἦν κείμενος ὁ τεθνηκώς, μετὰ θυμιατοῦ, ποιεῖ εὐλογητὸν ἐπάνω τοῦ λειψάνου, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν... μεθ' ἣν τροπάριον, ἦχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν... Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας... καὶ εὐθὺς ἐκτενὴ· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ὁ Θεὸς **|| (p. 0592)** τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Εἶθ' οὕτως αἴρεται τὸ λείψανον καὶ τίθεται ἐν κλίνῃ, ψαλλόντων ἡμῶν τὸ Τρισάγιον μετὰ μέλους. Τίθεται δὲ τὸ λείψανον ἐν τῇ γῆ δις ἕως ἂν ἀπέλθῃ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ἢ τῷ νάρθηκι, καὶ λέγει ἐπ' αὐτῷ ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς... καὶ τὰ λοιπὰ σὺν τῇ εὐχῇ, καθὼς προεγράφη. Μετὰ δὲ τὸ ἀποκομισθῆναι τὸ λείψανον, συναχθέντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἀρχεται ὁ ψάλτης εἰς ἦχον β'. Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ all of *Kathisma 17*, divided by litanies into three *staseis*. The third one is immediately followed by *troparia* εἰς ἦχον πλ. α' καὶ τὸ Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε... Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς... κ.τ.λ. εἶτα λέγομεν τὸν Ν' μεθ' ὃν τὰ νεκρώσιμα στιχηρὰ τοῦ Δαμασκηνοῦ, τροπάριον, ἦχος α'. Ποία τοῦ βίου τροφή... Ἐργῶ Σωτήρ... Δόξα καὶ νῦν, Ἄμαρτωλῶν τὰς δεήσεις. See the funerary office for monks, but without the third *sticheron*. Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυρ Θεοφάνους,

⁴⁷³ *Sinait. gr. 989*, s. XVI: Καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ εὐθὺς λέγει τὴν εὐχὴν· Πάτερ ἄγιε, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων... Δόξα, ἦχος δ'. Πηγὴ ἱαμάτων... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Νεῦσον παρακλήσεσιν ἢ Ἐκ παντοίων... Εἶτα τίθουσιν ὁ προεστῶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ κάμνοντος καὶ λέγει· Βλέπε, ἀδελφέ...

⁴⁷⁴ Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς, Δέσποτα πολυέλεε Κύριε... καὶ γίνεται ἀπόλυσις οὕτως· Χριστὸς ὁ ἀληθινός... (naming St James the Apostle).

ῶν ἢ ἀκροστιχίς κατ' ἦχον Σούς, Χριστέ, δούλους γράψον ἐν ζώντων βιβλίῳ Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα τῆς σῆς γλυκείας κ.τ.λ. Goar, p. 439 etc. *Stichera* for all eight modes. Εἶτα μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, ὡς προεγράφη. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, λέγομεν τὸ κοντάκιον, ἦχος πλ. δ'. Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον... Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... Παναγία Παρθένε ἀνύμφευτε, ἡ τεκοῦσα... καὶ αὖθις τὸ κοντάκιον· Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον. Οἱ μακαρισμοί, ἦχος πλ. β'. Ληστήν τοῦ παραδείσου, Χριστέ, πολίτην... Ἀθάνατος ὑπάρχων μόνε Οἰκτίρμον, τὸν μεταστάντα ἀνάπαυσον... Ἐν χώρᾳ τῶν ζώντων μετὰ δικαίων... Ἐλέησον τὸ πλάσμα σου, ἐλεήμων... Δόξα, Ἀνάρχῳ καὶ γεννήσει... Καὶ νῦν, Πῶς ἐκ μαζῶν σου... Conf. Goar, p. 430. Προκείμενον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐγγήγερται ἐκ νεκρῶν... Τέλος· ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἀλληλουάριον, Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Τέλος· ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς... καὶ μνημονεύει, ὡς ἔθος. Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, γίνεται ὁ ἀσπασμός, ἐν ᾧ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἦχος β'. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ... Πάντα τὰ τοῦ σώματος νῦν δὲ ὄργανα ἀργὰ θεωροῦνται... Ποῖος χωρισμός, ᾧ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός, ποῖος θρῆνος... Ὅντως ματαιότης καὶ φθορὰ πάντα τὰ τοῦ κόσμου... Ὅταν ἐκ τοῦ σώματος ψυχὴ... Ἄρτι τῶν ματαίων ἢ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων ἢ δόξα... Ἄρτι ἢ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις πᾶσα... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμός... Οἷα ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐστὶν ἄνθος καὶ ἀτμίς τε καὶ δρόσος... Δεῦτε, οἱ **|| (p. 0593)** ἀπόγονοι τοῦ Ἀδάμ, εἰς γῆν κεκλιμένον... Πάντες οἱ ὀρώντες με νεκρόν... Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ, Μήτηρ τοῦ ἀδύτου ἡλίου... Ὁρώντες με ἄφωνον καὶ ἄπνουν... Καὶ νῦν, Θεὸν ἐκ σοῦ σαρκωθέντα... Καὶ εὐθὺς Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, εἶτα τὰ παρόντα τροπάρια, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων etc. εἶτα ὁμοῦ ὅλοι οἱ ἱερεῖς λέγουν· Ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ μνημονεύει, καθὼς προεγράφη. Μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, γίνεται ἀπόλυσις οὕτως· Ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν Χριστὸς ὁ ἀληθινός... Εἶτα λέγουσι πάντες οἱ ἱερεῖς, εὐλογοῦντες ἅμα καὶ τὸ λείψανον· Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε ὁ δεῖνα, ἐκ γ'. Καὶ εὐθὺς λέγουσι πάντες οἱ ἀδελφοί· Ὁ Θεὸς μακαρίσοι καὶ ἀναπαύσοι αὐτόν. Εἶθ' οὕτως ἄραντες τὴν κλίνην, ἀπέρχονται ἐν τῷ τάφῳ ἢ τῷ κοιμητηρίῳ, ψαλλόντων ἡμῶν τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, ἐκ γ' ἡσύχως καὶ τὸ Ἀνάπαυσον, Σωτῆρ ἡμῶν, Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας. Φθάσαντες ἐν τῷ τάφῳ ἢ τῷ κοιμητηρίῳ, ἄραντες τὸ λείψανον, θάπτουσι αὐτό, ψάλλουσι καὶ τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα... καὶ οὕτως σφαλίζεται ὁ τάφος, ψαλλόντων ἡμῶν τροπάριον, ἦχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... Στίχος· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ... πάλιν τὸ αὐτό, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτόκε, ἡ προστασία πάντων τῶν δεομένων... Ἔτερα στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων. Στίχος· Εἰσαγαγὼν καταφύτευσον... Εἰς τὴν κατάπαυσίν σου... Στίχος·

Κύριος ποιμαίνει... Σὺ εἶ, ὁ Θεός, ὁ καταβάς εἰς ἄδου... Δόξα καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή... Εἰς τὸν πηλὸν τροπάριον, ἦχος πλ. β' πρὸς τὸ Βοηθὸς καὶ σκεπαστής. Τὸν πηλὸν ὁ κεραμεὺς ζωοπλαστήσας... Λέγεται τοῦτο πολλάκις, εἶτα τοὺς παρόντας εἰρμούς τοῦ πλ. β' Βοηθὸς καὶ σκεπαστής... ᾠδὴ γ'. Στερέωσον, Κύριε, ἐπὶ τὴν πέτραν... etc. All eight odes καὶ εὐθὺς τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς Ὅτι σοῦ... καὶ εὐθὺς τροπάριον νεκρώσιμον, ἦχος β'. Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Δόξα, Μήτηρ ἁγία, ἡ τοῦ ἀφράστου... Εἶτα γίνεται ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως· Ἐλέησον ἡμᾶς... καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, καθὼς προεγράφη. Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, γίνεται ἀπόλυσις, ὡς προεγράφη. Εἶθ' οὕτως εἰσερχόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν συνήθη ἐκτενὴ ἐντὸς τοῦ βήματος, ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι... Τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἡ εὐχή· Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός... καὶ γίνεται ἀπόλυσις· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν... Εἶθ' οὕτως, στραφεὶς ὁ ἱερεὺς κατὰ ἀνατολὰς, ἐπεύχεται μετὰ τοῦ λαοῦ, ποιοῦντες καὶ μετανοίας ἰβ' ἐπὶ τοῦ κοιμηθέντος ἀδελφοῦ ἡμῶν, ὅσοι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐν ἐκάστη δὲ μετανοία λέγουσιν· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς ἀυλισθήσεται. Στραφεὶς δὲ ὁ ἱερεὺς **|| (p. 0594)** ἀπὸ ἀνατολὰς πρὸς δυσμὰς, λέγει μεγαλοφώνως· Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιωμακάριστε ὁ δεῖνα καὶ ἀειμνηστε ἀδελφέ ἡμῶν. Εἶτα λέγουσιν ὁμοῦ πάντες οἱ ἀδελφοί· Ὁ Θεὸς μακαρίσοι καὶ ἀναπαύσοι αὐτούς, ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται καὶ ἡμᾶς ἐλεήσοι, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Εἶτα ἀπέρχονται ἐν τῷ οἴκῳ, ἔνθα ἀπέψυξεν ὁ μεταστὰς ἀδελφός, ψάλλονται τροπάρια νεκρώσιμα, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων... καὶ τὰ ἕτερα, καὶ μνημονεύομεν, ὡς προεγράφη, ποιοῦντες καὶ ἀπόλυσιν, ὡς ἔθος.

f. 224. Αφορκισμὸς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου εἰς πάσχοντα ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. Goar, p. 578.

0594 [Sinai, Monastery of St Catherine, 984]

LXXIV. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 984, in 4°, 234 ff., in a florid 15th-century hand. The back flyleaf has a note from AD 1687: Ἐποῦτο τὸ εὐχολόγιον ὑπάρχει κάμοῦ Ἀνανίου, τλήμονος ἱερομονάχου τοῦ Λιβισιανοῦ καὶ τὸ ἀφιέρωσα εἰς τοὺς ἁγίους μ' τοὺς ἐν τῷ Σιναίῳ ἀγίῳ ὄρει καὶ ὁ ξενώσας αὐτὸ ἐκ τῆς μονῆς τῶν ἁγίων μ' ἔξει, ὡς ἔθνικὸς καὶ ὁ τελώνης καὶ ὁ προδότης Ἰούδας.

f. 1. Ἀρχὴ τοῦ εὐχολογίου καὶ τοῦ ἔσπερινου.

The opening psalm is accompanied by the first three vesperal prayers in Goar, p. 28. The prayer of the entrance occupies its usual place. The first litany has a prayer τῆς ἐκτενοῦς ἱκεσίας, the second one has a prayer τῆς κεφαλοκλισίας.

f. 5. Matins.

Begins with *Trisagion* and the *troparia* Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν... Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ σταυρῷ... Προστασία φοβερά... *Hexapsalmos* with six prayers: Goar, p. 39–40. Then the usual text, without prayers.

f. 9v. Τῶν ἁγίων Θεοφανίων ὁ ἁγιασμός, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν.

f. 19v. Ἀκολουθία τῆς μνήστρας.

Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, τοῦ ἱερέως ἐστῶτος ἐν τῷ ἱερατείῳ, παρίστανται οἱ μέλλοντες μνηστευθῆναι πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ ἀνὴρ ἐκ δεξιῶν, ἡ δὲ γυνὴ ἐξ ἀριστερῶν· (ἀ)πόκεινται δὲ ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἁγίας τραπέζης δακτυλίδια β' χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν, ἀπονέμονται πρὸς τὰ δεξιά, τὸ δὲ χρυσὸν πρὸς τὰ ἀριστερὰ οἱ συγγενεῖς ἀλλήλων, καὶ σφραγίσας ἐκ γ' τὰς κεφαλὰς τῶν νεονύμφων ὁ ἱερεὺς, λέγοντος τοῦ διακόνου· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς, λέγοντος τοῦ διακόνου· Εὐλόγησον, δέσποτα, ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἁγίας ἁνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς... Ὅπως Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσθαι αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Τῆς παναγίας... Καὶ τούτου λεγομένου, εὐχεται ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων μνηστευσάμενος... Goar, p. 311. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἐπιδίδωσι τῷ ἀνδρὶ τὸ χρυσοῦν δακτυλίδιον, τὸ δὲ ἀργυροῦν τῇ γυναικί, ποιῶν ἐν σχήματι σταυροῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς (καὶ τοῦ Υἱοῦ) καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ... καὶ ἀλλάσσουσιν αὐτὰ ἐκ τρίτου, ὁμοίως καὶ τὰ κηρία καὶ οὕτως ὁ ἀνὴρ τὴν γυναικα, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπόλυσιν.

Ἐὰν δὲ βούλωνται στεφανωθῆναι, λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰ στέφανα καὶ τίθουσιν αὐτὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἄρχεται φορεμένος λέγειν οὕτως· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... καὶ ἄρχονται οἱ ψάλται τὸν παρόντα ψαλμόν, ψάλλουν μετὰ μέλους· Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον... Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς τὰ εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἁγίας ἁνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ ἡ δεῖνα, τὸ νῦν συναπτομένων... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτούς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸ Τρισάγιον, εἶτα ὁ ἀπόστολος, προκείμενον, ἤχος δ'. Δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφάνωσας... Πάντα ὑπέταξας... Πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς Παύλου· Ἀδελφοί, ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε... Τέλος· καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρὰ τῷ Θεῷ. Εἶτα τὸ ἀλληλουάριον, Ἡ γυνὴ σου (ὡς) ἡ ἄμπελος... Οἱ υἱοὶ σου ὡς νεόφυτα. Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην. Goar, p. 318. Εἰπόμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ

ἐλέους, εἰρήνης... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος... Ὅτι ἐλεήμων... Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ, ἀνοικοδομήσας γυναικα καὶ συζεύξας αὐτὸν βοηθὸν (lacuna) τοῦ ποθεῖν ἑαυτοὺς ἄλυπον καὶ ἀσκανδάλιστον τὸν βίον τῆς συζυγίας αὐτῶν διατελεῖν εὐδόκησον· ἐπὶ σοὶ γὰρ κεκλίκασιν τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς, σοῦ δέονται καὶ σὲ παρακαλοῦσι· σὺ γὰρ εἶ ὁ πληρῶ πλάσας τὸν ἄνθρωπον μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, ποίησον βοηθὸν κατ' αὐτοῦ... See above, p. 568. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδῇ οἰκονομίᾳ... Goar, p. 318 καὶ καταξίωσον αὐτοὺς ἐν γῆρᾳ πίοι κατανηῆσαι, παράσχου δὲ αὐτοῖς τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν, ἣν ἔδωκας τῷ θεράποντί σου Ἰακώβ καὶ τῷ δούλῳ Ἰωσήφ καὶ τῇ δούλῃ σου Ἀσυνέθ, καὶ ἔστωσαν οἱ ὀφθαλμοί σου ἀτενίζοντες εἰς αὐτούς, καὶ τὰ ὦτα σου ἱ (p. 0596) ἀκούειν τῆς δεήσεως αὐτῶν, εὐφρανον αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἰῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων· σὺ γὰρ εἶπας, Δέσποτα, τίμιον ἀναδειξας τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον αὐτῶν διατέλεσον καὶ διατήρησον, ἀκηλίδωτον τὸν βίον αὐτῶν σὺν τῇ βιώσει διαμεῖναι εὐδόκησον, διαφύλαξον αὐτοὺς ἐν πίστει, ἐν ὁμονοίᾳ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν εἰρήνῃ, ἐν ἀγιασμῷ μετὰ φόβου σου, ἵνα φοβῶνται σε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ ἐργαζόμενοι τὰς ἐντολάς σου καταξιωθῶσι τῆς ἐπουρανίου βασιλείας. Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Ἀντιλαβοῦ, σώσον... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν... Ἄγγελον εἰρήνης... etc. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Ὁ λαὸς τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστίν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὑψιστε παντέφορε, ὁ τῷ λόγῳ τοῦ προστάγματός σου τὰ πάντα συστησάμενος, ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς ἐξ ἁγίου σου ὑψώματος καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους, ὅτι σὴ χάριτι ἐστεφάνωσας αὐτούς, καὶ θεῖς ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στέφανον γαμικόν, χάρισαι οὖν αὐτοῖς καὶ μακρότητα ἡμερῶν. Εἶτα λέγομεν· Πρόσχωμεν. Τὰ προηγιασμένα ἅγια. Μεταδίδει αὐτοῖς μετὰ ἐτέρου ἁγγείου οἶνον ἀνὰ γ' ἐνὶ ἐκάστῳ καὶ ῥαίνει ἀπὸ τοῦ οἴνου ἄνω ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, ψάλλοντες οἱ ψάλται· Ποτήριον σωτηρίου... Εἶτα συνθλάττει ὁ ἱερεὺς τὸ ἁγγείου τοῦ οἴνου, καὶ ἀναλαμβάνει τὰ κηρία καὶ δίδει αὐτὰ προπορεύεσθαι ἔμπροσθεν τῶν νεονύμφων καὶ σφραγίζων αὐτοὺς ἐκ γ' λέγων· Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε... See above, p. 465.

Εὐχὴ εἰς τὴν ἔπαρσιν τῶν στεφάνων.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. Goar, p. 520 καὶ ἀναλαμβάνων τοὺς στεφάνους ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ δίδει αὐτοὺς τῷ ἀναδόχῳ, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 29v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

Standard beginning and the *troparia* Ἡ τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου... Verse 4 Γηγενῶν σε τοῦ βροτειοῦ παντὸς γένους... 12 Λῦσον πάντας τῶν δεσμῶν τῶν ἐγκλημάτων... 16 Ὁμβρισὸν μοι τοῦ ἐλέους σου, Παρθένε, θεῖαν δρόσον... 17 Προστασία τῶν ἀνθρώπων σὺ ὑπάρχεις, Παναγία, ἐλπίς καὶ βοήθεια... 21 Ὕμνον πάντες ἐκβοῶμέν σοι τὸ λυτροχαριστήριο, Παρθένε... 22 Φῶς

τεκούσα, παναγία Θεοτόκε, φώτισόν με τὰ ὄμματα δέομαι... 23 Χαῖρε μόνη, ἢ τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου δεξαμένη... 24 Ψυχικῶν μου μολυσμάτων καὶ ῥυτίδων, Θεοτόκε, ἀπόπλυνον δέομαι... Ὡ Παρθένε, ἢ τεκούσα τὸν Σωτῆρα... Προστασίαις τῶν τιμίων ἀσωμάτων ἀρχαγγέλων, ἀγγέλων σου, Κύριε... Ταῖς πρεσβείαις προφητῶν καὶ ἀποστόλων καὶ μαρτύρων καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου... Ὡσπερ πάλοι τοὺς Ἰ (p. 0597) δεσμώτας ἐλύτρωσας ἐκ θανάτου, οὕτως λύτρωσαι πειρατηρίων τοῦ βίου, Νικόλαε... Αναργύρων ἢ δυὰς ἱερωτάτη τοὺς ἐν νόσοις ἰάσασθαι, ἅγιοι Κοσμά καὶ Δαμιανέ, δεόμεθα πάντοτε. Σὺν ἁγίοις ἱεράρχαις καὶ ὁσίοις καὶ δικαίοις καὶ ἱερομάρτυσι, Χριστέ, πρεσβείαις σώσον ψυχὰς ἡμῶν. Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν ἐξομολογοῦμεν... Ὡς τὸν κτίστην τῶν ἀπάντων συλλαβοῦσα ἐν γαστρὶ σου, Παρθένε, καὶ τέξασα, Αὐτὸν δὴ σώπει σώσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς... Καὶ νῦν, Παναγία Θεοτόκε τῶν χειρῶν ἡμῶν... New Testament readings. Litany: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτῷ δύναμιν ἱαματικὴν... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτῷ εἰς ἴασιν ψυχῆς καὶ σώματος... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἀντιλαβοῦ, σώσον... Τῆς παναγίας... Εἶτα τὴν εὐχὴν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή. Goar, p. 361. Ends as usual.

f. 38. Τάξις εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

Εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐπιτίθησι τὴν χεῖρα ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἅπαξ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων... κ.τ.λ. Goar, p. 275–276. Τάξις (εἰς) τὸ ἀποτάξαι παιδίον. Προσφέρει αὐτὸ ὁ ἀνάδοχος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐμφυσᾷ ὁ ἱερεὺς τρίτον καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος, εἶτα λέγει· Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονηρόν... p. 277.

Αποτάσσομαι [sic] τῷ Σατανᾷ; Αποτάσσομαι.

Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ; Αποτάσσομαι.

Καὶ πάση τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ; Αποτάσσομαι.

Καὶ πάση τῇ πομπῇ αὐτοῦ; Αποτάσσομαι.

Καὶ ἀποκρίνεται ὁ κατηχούμενος πρὸς ἕκαστον τοῦτον ἢ ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ· Αποτάσσομαι. Εἶτα πάλιν ὁ ἱερεὺς· Ἀπετάξω τῷ σατανᾷ; Καὶ ἀποκρίνεται ὁ κατηχούμενος· Ἀπεταξάμην. Καὶ ὅτε εἶπη τρίτον, ὁ ἱερεὺς· Καὶ ἐμφύσησον αὐτῷ. Καὶ μετὰ τὸ ἐμφυσεῖσθαι, ἴσταται αὐτὸν κατὰ ἀνατολὰς κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντα καὶ λέγων γ'. Καὶ συντάσσει τῷ Χριστῷ; Συντάσσομαι τῷ Χριστῷ καὶ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν μέχρι τέλους. Πρῶτος ὁ ἱερεὺς μέχρι τέλους. Ἐρωτᾷ ὁ ἱερεὺς τὸν βαπτιζόμενον πάλιν γ'. Συνετάξω τῷ Χριστῷ; Καὶ ἀποκρίνεται· Συνεταξάμην. Καὶ (ὅτε) εἶπη τρίτον, λέγει ὁ ἱερεὺς· Καὶ προσκύνησον αὐτόν. Καὶ μετὰ ταῦτα εὐχὴν ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, προσκάλεσαι τὸν δοῦλόν σου... Goar, p. 278. Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν

τῆς ἀπολυτρώσεως... Ὑπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι αὐτῶ βαπτίζομένους... Ὑπὲρ ἱ (p. 0598) τοῦ πᾶσαν ἐν αὐτῶ τοῦ ψυχοκτόνου πολεμίου τὴν δύναμιν βυθισθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ τέκνα φωτὸς ἀναφανῆναι τοὺς ἐν αὐτῶ βαπτίζομένους τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ σκευὴ γενέσθαι αὐτοὺς ἡγιασμένα πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ θείου μυστηρίου... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς καὶ ἀνάγκης... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός. Goar, p. 288. Εἶτα ἀνιστάμενος ἐκφωνεῖ τὴν εὐχὴν ταύτην· Μέγας εἰ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου. Ibid. Ἡ εὐχὴ εἰς τοὺς πρὸς ὥραν βαπτίζομένους καὶ ἐμφυσᾷ εἰς τὸ ὕδωρ τρίτον, καὶ σφραγίζει τρίτον· Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημείωσιν τοῦ σταυροῦ σου. Goar, p. 289. Εἶτα χύνει τὴν κανδήλαν. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου καὶ ἐμφυσᾷ τρίτον, καὶ σφραγίζει τρίτον, καὶ λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῶ τοῦ Νῶε. Goar, p. 289. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, τοῦ διακόνου λέγοντος· Πρόσχωμεν, λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ τρυβλίον τοῦ ἐλαίου καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροὺς γ' ψάλλον τὸ Ἀλληλούια σὺν τῶ ὄχλῳ, ἀποτίθεται τὸ τρυβλίον ἐκφωνεῖ· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων... Καὶ χρίεται ὁ βαπτίζομενος ὑπὸ τοῦ ἱερέως τῶ ἀγίῳ ἐλαίῳ, ποιεῖ σταυροὺς ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν μεταφρένων, λέγει ὁ ἱερεὺς· Χρίεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἔλαιον ἀγαλλιάσεως, εἰς τὸ ὄνομα... Καὶ χρίεται αὐτοῦ ὄλον τὸ σῶμα ὑπὸ τοῦ ἀναδόχου ἐκ τοῦ ἀγίου ἐλαίου... Καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως, κρατῶν αὐτοῦ ταῖς χερσὶ καὶ ὀρῶν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, λέγων οὕτως· Βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος... ὑπὲρ κεφαλῆς. Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι, ψάλλει ὁ ἱερεὺς σὺν τῶ ὄχλῳ τὸ Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν... ἐκ γ'. Καὶ ἀμφιέννυται ὁ βαπτισθεὶς παρὰ τοῦ ἀναδόχου καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς εἰ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν. Goar, p. 290. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εἰσοδὸν καὶ κύκλῳ τοῦ ἄμβωνος μετὰ τοῦ βαπτίζομένου, ἀναδόχου, ψάλλον· Ὅσοι εἰς Χριστόν... κυκλῶν τοῦ ἄμβωνος ἐκ γ' καὶ βαλὼν αὐτόν, εἶτα χρίει αὐτῶ τὸ μύρον, πρὸς τὸν βαπτισθέντα ποιῶν τύπον σταυροῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν δύο ὠτων, χειρῶν, ποδῶν, λέγει οὕτως ἐπὶ τοῦ μετώπου· Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἀγίου. Ἀμήν· Ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν· Εἰς φωτισμὸν γνώσεως. Ἀμήν. Ἐπὶ τῶν μυκτῆρων· Εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. Ἀμήν. Ἐπὶ τοῦ στόματος· Εἰς λόγον ἀληθείας. Ἀμήν. Καὶ (ἐπὶ) τῶν δύο ὠτων· Εἰς ἀκοήν ἱ (p. 0599) πίστεως. Ἀμήν. Ἐπὶ τῶν χειρῶν· Εἰς ζυγὸν δικαιοσύνης. Ἐπὶ τῆς καρδίας· Εἰς στηριγμὸν καρδίας. Καὶ τῶν δύο ποδῶν· Εἰς ὁδὸν δικαιοματιῶν. Ἀμήν. Καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν νεοφωτιστῶν, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς θείας λειτουργίας, καὶ λαμβάνει τὰς τεταγμένας λειτουργίας καὶ κοινωνίας.

f. 50v. Εισέρχεται μετὰ τοῦ ἀναδόχου εἰς τὸ ἀπολοῦσαι, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς συνήθως, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν· Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος... Goar, p. 303. Καὶ λαβὼν ἄγγειον μετὰ οἴνου, ἀπονίπτει τὸν νεοφώτιστον μετὰ τῶν αὐτῶν ἀμφίων, λέγων· Ἐκκλησιάσθης, ἐβαπτίσθης, ἀπελούσθης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται τῆς εὐχῆς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθάρσας ἡμᾶς τοὺς δούλους σου. Goar, p. 305. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον. Goar, p. 506. Εἶτα κείρει τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς σταυροειδῶς, λέγει· Κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας. Goar, p. 306. Καὶ ἀπόλυσις.

f. 52v. Εὐχὴ τοῦ σφραγίσαι τὸ παιδίον, τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ λαμβάνον ὄνομα.

Εισέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ ἐπιτραχηλίου καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, εἶτα ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας, εἶτα σφραγίζει τὴν κανδήλαν καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῶ· Κύριε, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, σημειωθήτω τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Goar, p. 264.

f. 53v. Εὐχὴ μετὰ τὸ μ'.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν καὶ νοερὰν δημιουργήσας τῷ λόγῳ σου... Goar, p. 267.

f. 54. Τάξις μετὰ τὸ τεσσαρακοστὸν εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον.

Προσφέρει αὐτὸ ὁ ἀνάδοχος, καὶ ὁ ἱερεὺς μετὰ ἐπιτραχηλίου ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον, ἀπολυτικίον. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις εἰς τὸ ἱερόν ἀνελθών... *Богослужение*, Appendix, p. 19. Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε Παρθένε... καὶ τὸ κοντάκιον· Ὁ μήτραν παρθενικὴν... Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν... Τέλος· ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.

f. 56. Εὐχὴ εἰς λεχῶνα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πλάστης καὶ Δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον... *Богослужение*, Appendix, p. 1. Εὐχὴ ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ Εὐᾶ συγχωρήσας καὶ καλέσας τῇ παραβάσει αὐτῶν. See above, p. 491.

f. 57v. Εὐχὴ εἰς γυναῖκα, ὅταν ἀποβάλλεται. Goar, p. 371. Λέγεται ἐκ γ'.

f. 58v. Apostol and Gospel readings for the days of the week and for various occasions.

f. 74. 11 matutinal Gospels.

f. 87. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 107. Εὐχή εἰς τὸ ἄραι καὶ λύσαι στέφανα τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. Goar, p. 320.

f. 108. Εὐχή ἐπὶ σαλευομένης τραπέζης.

Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ὁμοφρόνως πέτρῳ τὴν ἐκκλησίαν προσαγορεύσας, αὐτὸς Δέσποτα τῶν ἀπάντων...

f. 108v. Εὐχή, λεγομένη ἐπὶ ἀνομβρίας. Litany and the first prayer: Goar, p. 613.

f. 111. Εὐχή (ἐπὶ τοῦ) προσφέροντος σίτον, οἶνον, ἔλαιον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν προσφέρειν σοι κατὰ πρόθεσιν. Goar, p. 522.

— Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας.

f. 111v. Εὐχή, ἐὰν λειτουργηθῇ ἐκκλησία ὑπὸ αἰρετικοῦ.

f. 112. Εὐχή εἰς ἅγιον ἔλαιον. Goar, p. 335.

f. 112v. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου οἴκου.

— Εὐχή ἐπὶ φυτεύματος ἀμπελίου.

f. 113. Εὐχή ἐπὶ πάσας ὁπώρας.

f. 113v. Εὐχή εἰς οἶνον νέον.

f. 114. Εὐχή εἰς τελευτήσαντα ἱερέα. Goar, p. 452.

f. 115. Εὐχή εἰς διάκονον κοιμηθέντα.

Ὁ οἶκησιν ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ πάντα περιέπων τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. See above, p. 293n.

f. 116. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

f. 140. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 152. Apostol and Gospel readings for Lent and Pentecost.

f. 210. Κατήχησις, λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως, ὅταν μέλλωμεν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ μεταλαμβάνειν τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων. || (p. 0601)

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ παμπόθητοι, οἱ συναθροισθέντες εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν πρὸς τὸ λατρεῦσαι Θεῷ ζῶντι ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ τῶν ἀχράντων καὶ ἀθανάτων μυστηρίων μετασχεῖν, ἀκωλύτως

ἀκούσατε· ἐγὼ ὁ ταπεινὸς καὶ πάντων τῶν ἱερέων ἐλαχιστότερος τὰς πράξεις ὑμῶν οὐ γινώσκω, τὰ ἐπιτηδεύματα ἀγνοῶ, καὶ διὰ τοῦτο τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον βαλλόμενος, παραγγέλω ἐνὶ ἐκάστῳ ὑμῶν, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, μικροὺς τε καὶ μεγάλους· μηδεὶς οὖν ὑμῶν ἔνοχος ἁμαρτίας ὑπάρχων καὶ τῆς ἰδίας κατηγορούμενος πρὸ τοῦ μετανοῆσαι, ἐξομολογήσασθαι τολμήση καταφρονητικῶς προσελθεῖν καὶ ἄψασθαι τὸ θεῖον πῦρ· ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον ἐστί, καὶ τοὺς μὲν πιστοὺς μετὰ φόβου προσερχομένους, ὡς Θεὸς καὶ κριτῆς καὶ βασιλεὺς πάντων ἡμῶν, φλογίζει καὶ κατακαίει τὰς καρδίας ἡμῶν, τὰς δὲ ψυχὰς φωτίζει, τῶν δὲ ἀπίστων καὶ μετ' ἀναισχυντίας προσδεχομένων φλογίζει καὶ κατακαίει τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα, διὰ τοῦτο πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί, τοῦτ' ἐστὶν ἀποθνήσκονται πολλοὶ διὰ τὸ ἀναξίως μεταλαμβάνειν· μηδεὶς οὖν ὁ ὀμνύων, μηδεὶς ψεύστης, ἢ μοιχός, ἢ πόρνος, ἢ μαντεύμασι καταφεύγων, ἢ κατὰ τοῦ πλησίον ἔχων, ἢ ποιῶν τὰ λεγόμενα φυλακτά, ἅτινά εἰσιν δεσμοτήρια τῶν ψυχῶν αὐτῶν, ἢ καὶ τὰ ὅμοια πράττοντες, οὐδόλως καταφρονητικῶς τολμήση προσελθεῖν καὶ προσάψασθαι τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων· ὁ γὰρ ἀναξίως μεταλαμβάνων τὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ κριμα ἐαυτὸν ἐσθίει καὶ πίνει, ὁ λόγος τολμότερός ἐστιν ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον. Βλέπετε οὖν, ἀδελφοί μου, μηδεὶς τῶν προελθόντων ἁμαρτημάτων ἢ πράξεως ὑπάρχων, πρὸ τοῦ μετανοῆσαι καὶ ἐξομολογήσασθαι τολμήση προσελθεῖν καὶ ἄψασθαι τοῖς θείοις μυστηρίοις, διὸ πάλιν λέγειν οὐ παύομαι, οὐδὲ κατακρίνω ὑμᾶς, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ παραινῶ καὶ μετὰ τὴν παραίνεσιν ταύτην ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος ὑμῶν, ὑμεῖς ὄψεσθε, μηδεὶς ἀναξίως μεταλαμβάνει τοῦ Δεσποτικοῦ Σώματος καὶ Αἵματος· φοβερόν γὰρ τὸ ἐμπεσεῖν, ἀδελφοί, εἰς χεῖρας Θεοῦ ζώντος, διότι εἶπεν οὐκ ἐστὶν, ὡς ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου, ὅτι αὐτῷ πρέπει τιμὴ καὶ κράτος καὶ προσκύνησις τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ.

f. 212. Εὐχὴ εἰς τὰ βαῖα.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὁ φιλόανθρωπος Πατὴρ, ὁ τῶν χερουβὶμ Κύριος καὶ τῶν Σεραφὶμ ἡνίοχος...

f. 213v. Σπούδασον, ὦ ἱερεῦ, σεαυτὸν παραστήναι ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας... || (p. 0602)

f. 214v. Εὐχὴ εἰς σταφυλὰς.

f. 215. Κανὼν εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

Ἦχος πλ. δ'. Ὑγρὰν διοδεύσας... Πολλοῖς συνεχομένοις πειρασμοῖς, πρὸς σὲ καταφεύγω... Παθῶν με ταράττουσι προσβολαὶ πολλῆς ἀθυμίας...

f. 219. Ἀκολουθία τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἀκαθίστου.

0602 [Sinai, Monastery of St Catherine, 986]

LXXV. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 986, in 4°, 162 ff., copied in a clear 15th-century cursive by the priest George, as is evident from the following additional note: Μέμνησον τοῦ γράψαντος τοῦ Θεοῦ θύτου. Γεώργιος, ἀμαρτωλὸς ἱερεὺς ὁ Γαλανός.

Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ Διακονικοῦ. Αὕτη ἡ τάξις γίνεται ἐν τῇ σεβασμίᾳ λαύρα ἐν τῷ ἀγίῳ ὄρει τοῦ Ἄθω· ἐκεῖθεν⁴⁷⁵ γὰρ ἐστὶ τὸ παρὸν Διακονικόν.

Μέλλων ὁ ἱερεὺς λειτουργῆσαι ὀφείλει ἐγκρατεῦσθαι μικρὸν ἀφ' ἑσπέρας βρωμάτων καὶ πομάτων, ἔχειν τε εἰρήνην μετὰ πάντων, καὶ μὴ ἔχειν κατὰ τινος ἔχθραν τὸ σύνολον, ἵνα μὴ φυγαδεύῃ τὸν Παράκλητον. Μετὰ δὲ τὸ ψάλλειν τὰς ὥρας, μέλλων εἰσιέναι ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ θυσιαστήριον, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην μυστικῶς ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων εἰκόνων, ποιῶν ἐκάστη εἰκόνι προσκυνήσεις γ'. Εὐχή· Κύριε, ἐξαπόστειλον τὴν χειρὰ σου ἐξ ὕψους κατοικητηρίου σου... *Goar*, p. 48. Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ἀγίων εἰκόνων προσκυνήσεις καὶ ἀσπασμούς, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, καὶ λαβὼν τὸ στιχάριον ἀνά χειρᾶς, ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης σὺν ἅμα τῷ διακόνῳ, λέγοντες μυστικῶς καὶ τὸ Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ, καὶ ἀσπάζεται ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ὁ δὲ διάκονος τὸ ἄκρον τῆς ἀγίας τραπέζης, εἶθ' οὕτως λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ στιχάριον. Ὁ δὲ ἱερεὺς εὐλογεῖ τὸ στιχάριον, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.⁴⁷⁶ Ἀμήν. Ἀσπασάμενος⁴⁷⁷ δὲ τὸν ἐν τῷ στιχαρίῳ σταυρόν, ἐνδύεται αὐτό, λέγων ἠρέμα καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος· Αγαλλιάσεται ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... p. 48 πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ.⁴⁷⁸ Εἶτα λαβὼν τὸ ἐπιτραχήλιον καὶ εὐλογήσας αὐτό, ἀσπάζεται⁴⁷⁹ τὸν ἐν αὐτῷ σταυρόν, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ- || (p. 0603) χέων τὴν χάριν αὐτοῦ... p. 48. Περιθεις δὲ τῷ ἑαυτοῦ τραχήλῳ, λέγει· Καὶ δήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. Λαβὼν δὲ καὶ τὴν ζώνην καὶ εὐλογήσας αὐτὴν κατὰ τὸ μεσαίτατον, ἀσπάζεται αὐτήν, καὶ περιζωσάμενος, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων με δύναμιν, καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδὸν μου, καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου, ὡσεὶ ἐλάφου, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἰσθῶν με, πάντοτε νῦν καί... Εἰς τὸ δεξιὸν ἐπιμάνικον λέγει· Ἡ δεξιὰ σου, Κύριε... πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ... Εἰς τὸ ἀριστερὸν ἐπιμάνικον λέγει· αἱ χεῖρές σου ἐποίησαν... πάντοτε νῦν... Εἶθ' οὕτως λαβὼν τὸ φελώνιον, καὶ εὐλογήσας τὸν τούτου σταυρόν,

⁴⁷⁵ Alexandr. MS σκδ/1070, s. XV, lacks the addition ἐκεῖθεν etc.

⁴⁷⁶ add. ὁ διάκονος· Ἀμήν.

⁴⁷⁷ Ἀσπασάμενοι δὲ τοὺς ἐν τοῖς στιχαρίοις αὐτῶν σταυρούς, ἐνδύονται αὐτὰ, λέγοντες.

⁴⁷⁸ Ὁ διάκονος· Ἀμήν.

⁴⁷⁹ ἀσπάζεται αὐτό, ἤγουν τὸν ἐν αὐτῷ σταυρόν, λέγων.

ἀσπάζεται αὐτόν, λέγων· Οἱ ἱερεῖς ἐνδύσονται... p. 49. Περιβαλλόμενος δὲ τοῦτο, ὡς ἐνὶ δεδιπλωμένον, ἀπέρχεται εἰς τὴν πρόθεσιν, τοῦ δὲ διακόνου προθέντος τὰ ἱερά κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ἤγουν τὸν μὲν δίσκον ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ, τὸ δὲ ποτήριον ἐν τῇ δεξιᾷ. Εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὴν προσφορὰν καὶ τίθησιν αὐτὴν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐπάνω τῶν καλυμμάτων δεδιπλωμένων, κειμένων δηλονότι, καὶ ποιήσας γ' προσκυνήματα, λέγει μυστικῶς· Ἐξηγόρασας ἡμᾶς... p. 49. καὶ τὸ ⁴⁸⁰ Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ γ' εἶτα ἀσπάζεται πρῶτον τὴν ἁγίαν λόγχην, ὡς ἐπάνω τῆς προσφορᾶς κειμένην δηλονότι, εἶθ' οὕτως τὴν προσφορὰν καὶ λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε νῦν καί. Εἶτα λαβὼν ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὴν προσφορὰν, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ τὴν ἁγίαν λόγχην τὴν ἁγίαν λόγχην, ποιεῖ τύπον σταυροῦ ἐν τῇ προσφορᾷ μετὰ τῆς ἁγίας λόγχης, λέγων ἕκ γ'. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶτα πῆγνυσιν αὐτὴν ἐν τῷ τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτοῦ μέρει ὀρθιον ἐπ' εὐθείας, λέγων· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη. ⁴⁸¹ Ἐν δὲ τῇ ἐτέρα ἀνατομῇ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς λέγει· Καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ⁴⁸² Ἐν δὲ τῇ ἄνωθεν ἀνατομῇ λέγει· Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη. Ἐν δὲ τῇ κάτωθεν ἀνατομῇ λέγει· Τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται. Πήξας δὲ τὴν ἁγίαν λόγχην ἐκ πλαγίου τῆς προσφορᾶς καὶ περικόψας τὸν ἄρτον, λέγει· Ὅτι αἶρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, πάντοτε νῦν καί... ⁴⁸³ Ἐπιθεις δὲ τὸν ἄρτον ὑπτιον ἐν τῷ ἱερῷ δίσκῳ, θύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων· Θύεται ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ... p. 49. Εἶτα στρέψας αὐτὸν ἐπὶ πρόσωπον, νύττει αὐτὸν τῇ δεξιᾷ χειρὶ μετὰ τῆς λόγχης, λέγων· Εἰς τῶν στρατιωτικῶν λόγχῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἔνυξεν. Εἶτα λαβὼν ὁ διάκονος οἶνον καὶ ὕδωρ, ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸν οἶνον, ἐν τῇ **|| (p. 0604)** ἀριστερᾷ δὲ τὸ ὕδωρ, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ἔνωσιν. Εὐλογήσας δὲ αὐτὰ ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ἐνωσις Πνεύματος ἁγίου. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Ποιήσας δὲ ὁ διάκονος τὴν ἔνωσιν ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ, λέγει· Καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ, καὶ ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Ὁ ἱερεὺς· Πάντοτε νῦν καί... Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Προσφορὰ β'. Εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς προσφορὰν β' λέγει· Εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς ὑπερευλογημένης... p. 56. Ἐκβαλὼν δὲ τὴν μεσαιτάτην μερίδα, τίθησιν αὐτὴν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ ἄρτου, ἤγουν εἰς τὸ μέρος τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ χειρὸς. Προσφορὰ γ'. Εἶτα λαμβάνει τὴν γ' προσφορὰν καὶ ἐπέυχεται οὕτως· Δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, προστασίαις τῶν τιμίων ἐπουρανίων δυνάμεων Ἀσωμάτων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων τῶν β' καὶ τῶν ο' τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν

⁴⁸⁰ ἢ τό.

⁴⁸¹ add. Χριστὸς ὁ βασιλεὺς.

⁴⁸² ἐν κρίσει.

⁴⁸³ ὁ διάκονος· Ἀμήν.

καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Νικολάου τοῦ ἐν Μύροις, Γρηγορίου Νύσσης, Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ, Γρηγορίου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας, Γρηγορίου Ἀκραγαντίνων καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἱεραρχῶν. Τῶν ἁγίων μεγάλων μαρτύρων Θεοδώρου, Γεωργίου, Δημητρίου, Προκοπίου, Νέστορος, τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων μαρτύρων. Τῶν ὁσίων θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου, Ἀρσενίου, Εὐθυμίου, Σάββα, Ὀνουφρίου, Μακαρίου τοῦ Μεγάλου καὶ Παχωμίου, Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου, Ἰωάννου τοῦ τῆς Κλίμακος, Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ καὶ πάντων τῶν ὁσίων. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Παντελεήμονος καὶ Ἐρμούλου. Τῶν ἁγίων καὶ δικαίων θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης. Τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας τοῦδε, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ὧν ταῖς ἰκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ὁ Θεός. Καὶ αἶρει⁴⁸⁴ μερίδα μίαν καὶ τίθησιν αὐτὴν εἰς τὸ κάτωθεν μέρος τοῦ ἄρτου, καὶ καθεξῆς ἀπάσας στοιχηδόν, ἤγουν τὰς μερίδας. Προσφορὰ δ'. Εἶτα λαβὼν τὴν τετάρτην προσφορὰν, λέγει Μνήσθητι, Κύριε, τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων βασιλέων ἡμῶν, παντὸς τοῦ παλατίου καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ πατρὸς καὶ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν τοῦδε. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ πατρὸς ἡμῶν, τοῦ καθηγουμένου δηλονότι, καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος, καὶ πάν- || (p. 0605) των τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν πρεσβυτέρων, διακόνων, ὑποδιακόνων, ἀναγνωστῶν, καὶ πάντων, οὓς προσεκαλέσω εἰς τὴν σὴν διακονίαν, διὰ τῆς σῆς εὐσπλαχνίας, φιλάνθρωπε Δέσποτα. Καὶ αἶρει μερίδα μίαν καὶ τίθησιν αὐτὴν κάτωθεν τοῦ ἄρτου, ὡς δεδήλωται. Προσφορὰ ε'. Ἐν δὲ τῇ ε' προσφορᾷ μνημονεύει, οὓς θέλει ζῶντας. Προσφορὰ ζ'. Εἶτα λαβὼν τὴν ζ' προσφορὰν, λέγει Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἀειμνήστων καὶ μακαρίων κτητόρων τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης, καὶ πάντων τῶν προαναपाυσαμένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε κειμένων καὶ ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων. Καὶ μνημονεύει, οὓς θέλει, κεκοιμημένους κατ' ὄνομα. Εἶτα λέγει Μνήσθητι, Κύριε, πάντων τῶν ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου, καὶ τῇ σῇ κοινωνίᾳ κεκοιμημένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν ὀρθοδόξων. Καὶ αἶρει μερίδα. Προσφορὰ ζ'. Εἶτα λαβὼν ἑτέραν προσφορὰν, λέγει Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἐμῆς ἀναξιότητος, καὶ συγχώρησόν μοι πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον. Καὶ αἶρει μερίδα, ὡς πολλάκις δεδήλωται. Εἶτα δίδωσι τὴν λόγχην τῷ διακόνῳ. Λαβὼν δὲ αὐτὸ μίαν προσφορὰν, μνημονεύει ἑαυτόν, καὶ οὓς θέλει, καὶ αἶρει μερίδα μίαν, καὶ αὐτὸς καὶ τίθησιν αὐτὴν ἐν τῷ δίσκῳ, ἐνθα δηλονότι ἐτίθη καὶ ὁ ἱερεὺς. Εἶτα λαβὼν ὁ διάκονος τὸν θυμιατὸν καὶ θυμίαμα, προσάγει τῷ ἱερεὶ καὶ λέγει Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ θυμίαμα. Εὐλογήσας δὲ τοῦτο ὁ ἱερεὺς, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Θυμιάά σοι προσφέρομεν... p. 50. Εἶτα λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν

⁴⁸⁴ Ἐξ αὐτῆς.

ἀστερίσκον, ἔξαπλοῖ αὐτὸν ἐπάνω τοῦ θυμιάματος, καὶ θυμιάσας αὐτὸν καὶ ἀσπασάμενος, ἴστησιν αὐτὸν ἐπάνω τοῦ ἄρτου, λέγων· Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Ἴδου ὁ ἀστὴρ ἔλθων ἔστη ἐπάνω, οὗ ἦν τὸ παιδίον κείμενον, πάντοτε νῦν καί... Ὁ διάκονος τὸ Ἀμήν. Εἶτα λαβὼν τὸ κάλυμμα τοῦ δίσκου, καὶ θυμιάσας αὐτό, λέγει τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ διάκονος τὸ Κύριε ἐλέησον. Εἴθ' οὕτως ἀπλοῖ αὐτὸ ὄρθιον ἐπάνω τοῦ δίσκου πρὸς ἀνατολάς, περικαλύψας δὲ τὸν δίσκον καὶ συστείλας πάντοθεν τὸ κάλυμμα, λέγει τὸν ψαλμὸν ὅλον, ἤγουν Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο... Εἶτα λαβὼν τὸ ἕτερον κάλυμμα καί, θυμιάσας αὐτό, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ διάκονος τὸ Κύριε ἐλέησον. Καὶ περικαλύψας τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγει· Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ σου, Χριστέ... p. 51. Ὁ διάκονος τὸ Ἀμήν. Ἰστέον, ὅτι τὸ κάλυμμα τοῦ δίσκου, τίθεται ὄρθιον πρὸς ἀνατολάς, ὡς δεδηλωται, τὸ δὲ τοῦ ἀγίου ποτηρίου ἐγκαρσίως, ἵνα ποιῶσιν ὡς δῆθεν τύπον σταυροῦ. Λαβὼν δὲ τὸν ἀέρα καί, θυμιάσας αὐτόν, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ διάκονος τὸ Κύριε ἐλέησον. Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· Σκέπασον, || (p. 0606) δέσποτα, τὰ ἅγια. Ὁ δὲ ἱερεὺς σκεπάζει ἀμφότερα τὰ ἅγια δῶρα, λέγει· Σκέπασον ἡμᾶς ἐν τῇ σκέπη τῶν... Ibid. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐπὶ τῇ προθέσει ταύτη τῶν τιμίων δώρων, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ διάκονος τὸ Κύριε ἐλέησον. Καὶ εὐθύς χαλᾷ τὸ φελώνιον ὁ ἱερεὺς κάτω καὶ ἄρχεται τὴν εὐχὴν τῆς προθέσεως.⁴⁸⁵

f. 12. Ἡ θεία⁴⁸⁶ λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Εὐχὴ τῆς προθέσεως· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον... Goar, p. 51. Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν, ποιεῖ ἀπόλυσιν ὁ ἱερεὺς οὕτως· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς παναχράντου αὐτοῦ Μητρός, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ἐλεῆσαι καὶ σῶσαι ἡμᾶς, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Εἶτα θυμιᾷ ἐκ γ' τὴν πρόθεσιν καὶ λέγει καθ' ἕκαστον προσκύνημα· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ οὕτως εὐδοκήσας δόξα σοι. Καὶ τὸ Ἐν τάφῳ σωματικῶς... Καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ τροπαρίου, λαβὼν ὁ διάκονος τὸν θυμιατόν, θυμιᾷ τὸ ἱερατεῖον ὅλον, λέγων καθ' ἑαυτὸν καὶ τὸν Ν' ἀρχομένου ἀπ' ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης δηλονότι, εἶτα διὰ τοῦ νοτίου μέρους, καὶ κυκλοῖ πᾶσαν τὴν ἁγίαν τράπεζαν, εἴθ' οὕτως ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου μέρους, καὶ θυμιᾷ τὸν ναὸν⁴⁸⁷ ὅλον, εἶτα ὑποστρέψας, εἰσέρχεται διὰ τοῦ νοτίου μέρους εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ θυμιάσας τὸ θυσιαστήριον ὅλον καὶ τὴν πρόθεσιν καὶ τὸν ἱερέα, ἀποτίθεται τὸν θυμιατόν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Τοῦ δὲ ἱερέως ἰσταμένου ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, ἔρχεται ὁ διάκονος, καὶ

⁴⁸⁵ Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον.

⁴⁸⁶ Lacks this title.

⁴⁸⁷ λαόν.

ὑποκλίνας αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, κρατῶν καὶ τὸ ὠράριον αὐτοῦ τοῖς τρισὶ δακτύλοις τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ χειρός, λέγει τῷ ἱερεῖ· Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ, δέσποτα, εὐλόγησον. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε, νῦν καὶ αἰεὶ. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Πάλιν ὁ διάκονος⁴⁸⁸ Εὐξαὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Κατευθῆναι Κύριος τὰ διαβήματά σου. Τῶν δὲ ψαλλόντων τὰς ὥρας, φθασάντων εἰς τὸ τῆς C' τέλος, καὶ λεγόντων τὸ Κύριε ἐλέησον, ἀνοίγει ὁ κανδηλανάπτης τὰς θύρας, καὶ εἰσελθόντων, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς. Ὁ καθηγούμενος τὸ Δόξα σοι ὁ Θεός, ἡ ἐλπίς ἡμῶν, δόξα σοι. Ὁ λαός· Δόξα καὶ νῦν... Καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀπόλυσιν τῶν ὥρων. Εἴθ' οὕτως ἐξερχεται ὁ διάκονος διὰ τοῦ βορείου μέρους, καὶ ἐλθὼν ἴσταται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, **|| (p. 0607)** ποιῶν προσκυνήματα γ' λέγων καθ' ἑαυτὸν τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ... δὶς, καὶ τὸ Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις... ἅπαξ, ὥσπερ ἄρα ποιεῖ καὶ ὁ ἱερεὺς. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης ταῦτα, διαίρει τὸ βηλόθυρον ὁ διάκονος, καὶ ὑποκλίνας τὴν κεφαλὴν λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ κ.τ.λ. Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Ὁ λαὸς ψάλλει τὰ ἀντίφωνα, ἢ τυπικά. Τούτων δὲ ψαλλομένων, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ ἀντιφώνου α'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὗ τὸ κράτος... p. 52. Εὐχὴ ἀντιφώνου β'. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου... p. 53. Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος. Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'. Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας καὶ συμφώνους... p. 53. Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος... Εἴθ' οὕτως τὸ Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα... ἢ τοὺς μακαρισμοὺς, μεθ' οὓς ἡ εἴσοδος τοῦ⁴⁸⁹ εὐαγγελίου. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ εἰσόδῳ, προπορεύεται ὁ διάκονος τοῦ ἱερέως, βαστάζων τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ὁ δὲ ἱερεὺς ἀκολουθεῖ ὀπισθεν, κεχαλασμένου τοῦ φελωνίου αὐτοῦ, ἐλθόντες δὲ εἰς τὸν ὀμφαλόν, τὸν ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ· ὁ μὲν ἱερεὺς ἴσταται εἰς τὸ μέσον καὶ, ὑποκλίνας τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν, λέγει τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου, ὁ δὲ διάκονος ἴσταται εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ ἱερέως, κρατῶν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. Μετὰ δὲ τὸ τελειῶσαι τὸν ἱερέα τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου, λέγει ὁ διάκονος μυστικῶς τὸ Ἀμήν, εἶτα λέγει ἠρέμα τῷ ἱερεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ἁγίαν εἴσοδον. Ὁ δὲ χαράττει σταυρὸν πρὸς ἀνατολὰς τῇ δεξιᾷ χειρὶ, λέγων ἠρέμα καὶ αὐτός· Εὐλογημένη ἡ εἴσοδος τῶν ἁγίων σου, Κύριε. Εἶτα ἐλθὼν ὁ διάκονος εἰς τὸ μέσον, ὑψοῖ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον σταυροειδῶς, λέγων μεγάλη τῇ φωνῇ· Σοφία, ὀρθοί. Ἀσπασαμένου δὲ τοῦ προεστῶτος καὶ τοῦ ἱερέως τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, εἰσοδεύουσιν, ἡμῶν δὲ ψαλλόντων τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν. Εὐχὴ τῆς εἰσόδου· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς... p. 54. Μυστικῶς

⁴⁸⁸ Μνήσθητί μου, δέσποτα ἅγιε, τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ὁ ἱερεὺς· Μνησθεῖ σου Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε νῦν. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Ὁ διάκονος· Εὐξαὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, δέσποτα.

⁴⁸⁹ ἁγίου.

εἰπέ τὴν ἐκφώνησιν ταύτην· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Ψαλλόντων δὲ τῶν ἀδελφῶν τὸ τροπάριον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἀγίου καὶ τὸ κοντάκιον, καὶ θεοτοκίον προσόμοιον τοῦ κοντακίου, λέγει ὁ διάκονος τῷ ἱερεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν καιρὸν τοῦ Τρισαγίου. Ὁ δὲ⁴⁹⁰ εὐλογεῖ πρὸς ἀνατολάς, λέγων· Εὐλογημένος εἶ, ὁ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος καὶ ἐν Τριάδι ἀγία προσκυνούμενος πάντοτε, νῦν καὶ αἰεῖ... Ὁ δὲ διάκονος, κρατῶν τὸ ὠράριον αὐτοῦ τοῖς τρισὶ δακτύλοις τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸν λαόν, λέγει· Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν ἡ (p. 0608) αἰώνων. Εἰ δ' οὐκ ἔστι διάκονος, λέγεται παρὰ τοῦ ἱερέως, εὐλογοῦντος ἅμα καὶ τὸν λαόν, καὶ εὐθὺς ἄρχεται⁴⁹¹ ὁ λαὸς τοῦ Τρισαγίου. Ψαλλομένου δὲ τούτου, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου. Εὐχὴ τοῦ Τρισαγίου ὕμνου· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἀγίοις ἀναπαυόμενος... p. 55 μυστικῶς· Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... Μετὰ δὲ τὸ τελειῶσαι τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ταύτης ἐκφώνησιν μυστικῶς, ποιεῖ προσκυνήσεις γ' ἐνώπιον τῆς ἀγίας τραπέζης, συνάμα τῷ διακόνῳ, λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὸν Τρισάγιον. Εἶτα ὁ διάκονος λέγει· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ ἀναγνώστης τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἐπιστολῆς.⁴⁹² Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Μετὰ δὲ τὸ τελειῶσαι τὸν ἀπόστολον,⁴⁹³ ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη σοι. Ὁ διάκονος· Σοφία.⁴⁹⁴ Ἀλληλούια, ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ψαλλομένου δὲ τοῦ Ἀλληλούια, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην.⁴⁹⁵ Εὐχή, λεγομένη πρὸ τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου· Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. p. 41. Ἀμήν. Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν, θυμιᾷ ὁ διάκονος τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, κείμενον ἐπὶ τῆς ἀγίας τραπέζης, εἴθ' οὕτως τὸ θυσιαστήριον ἅπαν, εἶτα λέγει τῷ ἱερεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν εὐαγγελιστὴν τόνδε. Ὁ δὲ ἱερεὺς, εὐλογῶν τὸν διάκονον, λέγει. Ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου... Μετὰ δὲ τοῦτο λαμβάνει τὸν κέραμον ὁ ἱερεὺς, ἤγουν τὸ βλατίον, ὅπερ σκεπάζομεν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον σὺν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἀπλοῖ αὐτὸ ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ διακόνου, εἶτα ἐπιδίδωσιν αὐτῷ τὸ εὐαγγέλιον· κρατῶν δὲ αὐτὸ ὁ διάκονος ἐπὶ τὸ στήθος, ὡς σύνηθες, σὺν τῷ βλατίῳ, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἀγίων θυρῶν, προπορευομένων αὐτῶν δύο μανουαλίων. Ὅταν δὲ φθάσῃ εἰς τὸν ὀμφαλόν, σταθεὶς στρέφεται πρὸς ἀνατολάς, καὶ αἱ δύο λαμπάδες ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Συμπλέξαντες δὲ τὰς χεῖρας αὐτῶν οἱ ἀναγνώσται, ἕκαστος εἰς τὸν τοῦ ἑτέρου ὦμον, ἀπλοῖ ὁ διάκονος τὸ βλατίον ἐπάνω τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ τίθησιν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. Ὁ δὲ ἱερεὺς, σταθεὶς ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, ἐὰν οὐκ ἔχη τόπον ὀπισθεν, λέγει μεγάλη φωνῇ· Σοφία, ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου...

⁴⁹⁰ ἱερεὺς.

⁴⁹¹ Omits the words: καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ λαὸς τοῦ Τρισαγίου.

⁴⁹² τοῦ ἀποστόλου.

⁴⁹³ λέγει.

⁴⁹⁴ ὁ ἀναγνώστης.

⁴⁹⁵ μυστικῶς.

Ὁ διάκονος· Ἐκ τοῦ κατὰ τόνδε ἀγίου εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Ποιησάμενος δὲ ὁ διάκονος τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου, ἀποφέρει αὐτὸ καὶ δίδωσι τῷ ἱερεῖ. Ὁ δὲ εὐλογήσας αὐτόν, λαμβάνει τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ὁ δὲ διάκονος, σταθεὶς εἰς τὸ μέσον, ἄρχεται οὕτως· Εἴπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... || (p. 0609) Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν τῆς ἐκτενοῦς ἰκεσίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενή... Ὁ διάκονος· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων βασιλέων ἡμῶν κράτους, νίκης, διαμονῆς, εἰρήνης, ὑγείας, σωτηρίας αὐτῶν, καὶ τοῦ Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ πλεῖον συνεργῆσαι κατενοῶσαι αὐτούς ἐν πᾶσι, καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον. Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων βασιλέων ἡμῶν τῶνδε...⁴⁹⁶ Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦδε... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ⁴⁹⁷ καὶ πατρὸς ἡμῶν τοῦδε, καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν διακονούντων καὶ διακονησάντων ἐν τῇ ἀγίᾳ μονῇ ταύτῃ. Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν τῷ ἀγίῳ καὶ πανσέπτῳ ναῷ τούτῳ, ἀγρυπνούντων, κοπιῶντων... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἀειμνήστων καὶ μακαρίων κτητόρων τῆς ἀγίας μονῆς ταύτης, καὶ πάντων τῶν προαναπαυσαμένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε κειμένων καὶ ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων. Ὅτι⁴⁹⁸ ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος... Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι... κ.τ.λ. Standard order, up to the Cherubic Hymn. Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς, τοῦ χερουβικοῦ ὕμνου ἀδομένου⁴⁹⁹ Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων p. 58. Ἰστέον,⁵⁰⁰ ὅτι τοῦ χερουβικοῦ ἀδομένου, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ διακόνῳ προσκυνήσεις γ'. ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, λέγοντες μυστικῶς καὶ τὸν χερουβικὸν ὕμνον, εἶθ' οὕτως ἄρχεται θυμιᾶν ὁ διάκονος κύκλω τὴν ἀγίαν τράπεζαν, λέγοντες καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος τὸν Ν'. Ὅταν δὲ φθάσωσιν οἱ ψάλται· Καὶ τῇ ζωποιοῦ Τριάδι, ἀπέρχονται ἀμφότεροι εἰς τὴν πρόθεσιν, καὶ θυμιᾷ ταύτην ὁ διάκονος ἐκ γ'. Φθασάντων δὲ τῶν ψαλτῶν· Πᾶσαν τὴν βιωτικὴν, λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸν ἀέρα, καὶ τίθησιν αὐτὸν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ διακόνου, πρότερον δηλαδὴ εἰπόντος τοῦ διακόνου τὸ Ἐπαρον, δέσποτα. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν τὸν ἀέρα

⁴⁹⁶ Marginal note in the scribe's hand: οἶον τῶν βασιλέων τῆς ἡμέρας οἴμοι καὶ ποῦ οἱ φιλόχριστοι ἡμῶν βασιλεῖς.

⁴⁹⁷ Marginal note: τοῦ καθηγουμένου τῆς μονῆς, ὁ δὲ λαϊκὸς ἱερεὺς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ μνημονεύει.

⁴⁹⁸ ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἐλεήμων.

⁴⁹⁹ Εἰ οὐκ ἔχεις ψάλτην, μέλλοντα ἀργῶς ψάλλαι τὸ χερουβικόν, εἰπὲ πρῶτον τὴν εὐχὴν, εἶτα τὴν ἐκφώνησιν.

⁵⁰⁰ On the margin, the scribe's hand notes: χρῆ δὲ γινώσκειν τοῦτο, ὅτι τοῖς, ὡς ἔθος, ἀσθενέσι, κειμένοις ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ, εἰσοδευομένων τῶν ἀγίων, οὐ ψαύει τούτοις ὁ ἱερεὺς τῷ ποδὶ πάποτε, ὡς τινες εἰώθασι ποιεῖν· λίαν γὰρ ἐστὶν ἐπιβλαβές, ἀλλὰ μόνον ἐπεύχεται ὑπὲρ τούτων καὶ γυρίζων εἰσοδεύει.

ταῖς ἀμφοτέραις χερσί, λέγει· Ἐπάρατε τὰς **|| (p. 0610)** χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια, καὶ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, πάντοτε νῦν καί... Σκεπάσας τοῖνυν τὴν κεφαλὴν τοῦ διακόνου, ὡς εἶπομεν, τῷ ἀέρι, καὶ ἀπὸ τοῦ μετώπου ἕως τῶν νώτων κρεμαμένον τοῦ ἀέρος, τίθησιν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν ἱερὸν δίσκο, λέγει τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Τοῦ δὲ διακόνου ἀμφοτέραις χερσί κρατοῦντος τὸν ἅγιον δίσκον, κρεμᾶ ὁ ἱερεὺς τὸν θυμιατὸν εἰς τὸν μικρὸν δάκτυλον.⁵⁰¹ Προπορευομένου τοῖνυν τοῦ διακόνου, ὁ ἱερεὺς ἔπεται τούτῳ, τὸ ἅγιον ποτήριον ταῖς ἀμφοτέραις χερσί βαστάζων. Ποιουμένων δὲ τὴν εἴσοδον, κράζει μεγαλοφώνως ἐκ γ'. ὁ διάκονος· Πάντων ὑμῶν μνησθεὶς Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε νῦν καὶ αἰί... Ἰστέον,⁵⁰² ὅτι, ὅταν φθάσῃ ὁ διάκονος πλησίον τοῦ καθηγουμένου τῆς μονῆς, λέγει Μνησθεὶς Κύριος ὁ Θεὸς τῆς ἱερωσύνης σου ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, πάντοτε νῦν καὶ αἰί... Εἰ δ' οὐκ ἔστι διάκονος, ἐκφωνεῖται τοῦτο παρὰ τοῦ ἱερέως. Φθάσαντες⁵⁰³ δὲ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἴσταται ὁ διάκονος μικρὸν καὶ λέγει ἡρέμα⁵⁰⁴ Ἄρατε⁵⁰⁵ πύλας, οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης. Ἀνταποκριθεὶς δὲ ὁ ἱερεὺς λέγει· Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, καὶ τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ ἕως τοῦ κηδεύσας ἀπέθετο, καὶ τὸ Ὡς ζωηφόρος,⁵⁰⁶ ὡς παραδείσου... καὶ τὸ Τὸ τοῦ ὑψίστου ἡγιασμένον. Αποθέμενος τοῖνυν ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον ποτήριον ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ λαμβάνει καὶ τὸν ἅγιον δίσκον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ διακόνου καὶ τίθησιν αὐτὸν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἁγίου ποτηρίου, ἡγουν τὸ βόρειον μέρος, εἶτα λαμβάνει⁵⁰⁷ ὁ ἱερεὺς τὰ ἐπὶ τῶν ἁγίων καλύμματα, διπλοὶ καὶ τίθησιν αὐτὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐχόμενα τῶν ἁγίων, ἡγουν πλησίον, καὶ λαβὼν τὸν ἀέρα, θυμιᾷ αὐτὸν καὶ σκεπάζει τὰ ἅγια μετ' αὐτοῦ, καί, θυμιάσας αὐτά,⁵⁰⁸ λέγει· Καρδίαν συντετριμμένην καὶ τετα- **|| (p. 0611)** πεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει. Λέγεται δὲ πρὸ τῆς εἰσόδου ὁ ψαλμὸς εἰς τὴν πρόθεσιν. Μετὰ δὲ τὸ θυμιάσαι τὰ ἅγια, κλίνας τὴν κεφαλὴν, λέγει τῷ διακόνῳ· Εὕξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, διάκονε. Ὁ δὲ ὑποκλίνας τὴν κεφαλὴν, λέγει· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις

⁵⁰¹ Τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ χειρός.

⁵⁰² The Alexandria MS omits this remark, up to the words εἰ δ' οὐκ ἔστι διάκονος.

⁵⁰³ φθασάντων.

⁵⁰⁴ Τὸ Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, καὶ τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ ἕως τοῦ κηδεύσας ἀπέθετο.

⁵⁰⁵ Remark pertaining to this verse: Ἰστέον δέ, ὅτι τὸ Ἄρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες, οὐ λέγεται ἐνταῦθα, ὡς ὁ μακαριώτατος γράφει κὺρ Ἰωάσαφ, ἀλλὰ μόνον τὸ Ὁ Θεὸς Κύριος καὶ τὸ Ὁ εὐσχήμων...

⁵⁰⁶ This *troparion* and the following one are omitted.

⁵⁰⁷ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὰ ἐπὶ τῶν ἁγίων καλύμματα.

⁵⁰⁸ ἐκ τρίτου λέγει· Ἀγάθυνον, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών ἕως τοῦ τέλους· καὶ γὰρ ἕως τοῦ Καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην, λέγεται πρὸ τῆς εἰσόδου ὁ ψαλμὸς εἰς τὴν πρόθεσιν.

ὕψιστου ἐπισκιάσει σοι. Ὁ ἱερεὺς· Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον συλλειτουργήσῃ ἐμὴν καὶ ἡμῖν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Εὐλογηθεὶς δὲ παρὰ τοῦ ἱερέως ὁ διάκονος καὶ ἐξελθὼν εἰς τὸν συνήθη τόπον αὐτοῦ, ἄρχεται οὕτως· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ... κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνως· Διὰ τῶν οἰκτιρισμῶν τοῦ μονογενοῦς σου... Εἰρήνη πᾶσι. Ἀγαπήσωμεν... Ποίησας δὲ ὁ ἱερεὺς γ' προσκυνήματα, ἀσπάζεται τὰ ἅγια, ὡς κεκαλυμμένα, πρῶτον μὲν ἐπάνω τοῦ ἁγίου δίσκου, εἶτα ἐπάνω τοῦ ἁγίου ποτηρίου, εἶθ' οὕτως τὸν ἐν ἀέρι σταυρόν, ἀσπαζόμενος δὲ αὐτὰ λέγει· Ἀγαπήσω σε, Κύριε, ἡ ἰσχὺς μου, Κύριος στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου καὶ ῥύστης μου. Ὄταν οὖν προσκυνῇ ὁ ἱερεὺς, συμπροσκυνεῖ καὶ ὁ διάκονος ἕξωθεν, ὅταν δὲ ἀσπάζεται ἐκεῖνος τὰ ἅγια, ἀσπάζεται καὶ αὐτὸς τὸν ἐν τῷ ὠραρίῳ αὐτοῦ σταυρόν, καί, ὅταν ἴδῃ αὐτὸν κρατοῦντα τὸν ἀέρα, ἐκφωνεῖ· Τὰς θύρας, τὰς θύρας, ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς, κρατῶν τὸν ἀέρα ἐπάνω τῶν ἁγίων, ὑψοῖ αὐτὸν μικρὸν καὶ ὡσανεὶ ἀνάγει καὶ κατάγει αὐτόν, ἕως οὔ τελειωθῇ τὸ ἅγιον σύμβολον. Τούτου δὲ τελεσθέντος, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Στῶμεν καλῶς... Ὁ δὲ ἱερεὺς διπλοῖ τὸν ἀέρα, ἐπιλέγων μυστικῶς καὶ τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ ἀσπασάμενος αὐτόν, ἐπιτίθησιν ἐπάνω τοῦ καλύμματος τοῦ δίσκου, ὡς ἀποτελέσαι τὰ δύο τύπον σταυροῦ, καὶ εὐθὺς ἐκφωνεῖ· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ... Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας. Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ. Εἰσελθὼν δὲ ὁ διάκονος καὶ λαβὼν ῥιπίδιον ἢ κάλυμμα, ἀποσοβεῖ τὰς μυίας ἐκ τῶν ἁγίων. Ὁ δὲ ἱερεὺς, κλίνας τὴν κεφαλὴν, ἐπεύχεται· Ἄξιον καὶ δίκαιον σὲ ὑμνεῖν... p. 60. Ἐκφώνησις· Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον... Τούτου δὲ λεγομένου παρὰ τοῦ ἱερέως, ὁ διάκονος αἶρει τὸν ἀστερίσκον καὶ, κρούσας⁵⁰⁹ αὐτὸν ὄρθιον ἡρέμας ἐν τῷ ἁγίῳ δίσκῳ, ἀποσπογγίζει αὐτόν τοῖς δακτύλοις, ἢ ἐν τῷ ἀντιμισίῳ, καὶ ἀσπασάμενος αὐτόν, ἀποτίθησιν ἐπάνω τοῦ ἀέρος, βλέπων τὰ ἄκρα αὐτοῦ πρὸς ἀνατολάς. Ὁ ἱερεὺς κλίνας ἐπεύχεται· Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων δυνάμεων... p. 61. Λάβετε, φάγετε... Μυστικῶς· Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων· Ἐκφώνως· Πίετε... Ὁ ἱερεὺς κλινόμενος ἐπεύχεται· **|| (p. 0612)** Μεμνημένοι τοίνυν. p. 61. Ἐκφώνησις· Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν... Λεγομένης δὲ τῆς ἐκφωνήσεως ταύτης, ὡσανεὶ ἐπιδείκνυσιν ὁ ἱερεὺς τὰ ἅγια τῇ δεξιᾷ χειρὶ. Ὁ ἱερεὺς κλίνων ἐπεύχεται· Ἐπι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην... p. 62. Καὶ ἀνιστάμενος ὁ ἱερεὺς, σφραγίζει τρίτον τὰ ἅγια δῶρα, λέγων· Καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον... Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ... Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματι σου τῷ ἁγίῳ. Ὁ διάκονος· Ἀμήν, τρίς. Ὁ ἱερεὺς⁵¹⁰ τὴν εὐχὴν· Ὡστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν... p. 62. Ἐκφώνησις· Ἐξαιρέτως... Ἐνταῦθα λέγει ὁ ἱερεὺς μυστικῶς τὸ

⁵⁰⁹ The words καὶ κρούσας αὐτόν ὄρθιον ἡρέμας ἐν τῷ ἁγίῳ δίσκῳ are absent. On the contrary, there is a remark: Οὐ κρούομεν ἐν τῷ δίσκῳ, ὡς ὁ μακαριώτατος ἐκεῖνος γράφει κύρ Ἰωάσαφ.

⁵¹⁰ Ὁ ἱερεὺς κλινόμενος ἐπεύχεται.

Θεοτόκε Παρθένε... καὶ τὸ Ἄξιόν ἐστίν, ὡς ἀληθῶς... ποιῶν καὶ προσκυνη-
ματα γ' ὁ δὲ διάκονος τὰ δίπτυχα τῶν κεκοιμημένων. Ὁ δὲ ἱερεὺς κλίνας
ἐπεύχεται· Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου προφήτου Προδρομοῦ... p. 63. Ἐκφώνησις· Ἐν
πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων, οἷς χάρισαι... (Ἐάν⁵¹¹
ἐστὶ μοναστήριον, λέγεται τῆς μονῆς, ἐν ἣ παροικοῦμεν). Ὁ διάκονος τὰ δί-
πτυχα τῶν ζώντων, ὁ δὲ ἱερεὺς κλίνων ἐπεύχεται· Μνήσθητι, Κύριε τῆς πό-
λεως, ἐν ἣ παροικοῦμεν... p. 63. (Ἐνταῦθα μνημονεύει, οὐς θέλει, ζῶντας).
Ὁ ἱερεὺς· Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνί... Ἐκφώνησις· Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη... Ὁ διάκο-
νος⁵¹² Πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες... κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Καὶ
καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Ὁ λαὸς τὸ Πάτερ ἡμῶν... Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ·
Ὅτι σοῦ ἐστίν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν... Ὁ ἱερεὺς κλίνων ἐπεύχε-
ται· Εὐχαριστοῦμέν σε, βασιλεῦ ἀόρατε... p. 65. Ἐκφώνησις· Χάριτι καὶ οἰ-
κτιρμοῖς... Ὁ ἱερεὺς κλίνας, ἐπεύχεται· Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ... Ibid.
Ἐκφώνως· Πρόσχωμεν. Ὁ διάκονος· (sic) Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Εἰσελθὼν δὲ
ὁ διάκονος προσφέρει τὸ ζέον τῷ ἱερεῖ, ὁ δὲ ἱερεὺς, μελίσας τὸν ἅγιον ἄρτον,
λέγει· Μερίζεται καί... p. 65. Σταυροειδῶς δὲ κειμένων τῶν μεριδίων, σφραγι-
ζει αὐτάς, εἶτα αἶρει τὴν ἄνω μερίδα καὶ ἐμβάλλει αὐτὴν εἰς τὸ ἅγιον ποτή-
ριον, τοῦ δὲ διακόνου εἰπόντος αὐτῷ· Πλήρωσον, δέσποτα, τὸ ἅγιον ποτή-
ριον. Χαράξας δὲ ὁ ἱερεὺς πρῶτον μετὰ τῆς μερίδος τύπον σταυροῦ, λέγει·
Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Εἶτα προσενεγκὼν ὁ διάκο-
νος τὸ ζέον, λέγει τῷ ἱερεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ ζέον. Ὁ δὲ σφραγισάμε-
νος αὐτό, λέγει· Εὐλογημένη ἡ ζέσις τοῦ παναγίου Πνεύματος, πάντοτε
νῦν... Ἐμβάλλων δὲ τὸ ζέον ὕδωρ, ὁ διάκονος εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον ἐγχέει
σταυροειδῶς, ἕως ἂν θερμανθῇ ἡ ἀριστερὰ χεὶρ αὐτοῦ, ἢ τοῦτο κρατοῦσα,
λέγων· Ζέσις πίστεως πλήρης Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν || (p. 0613) καὶ τὸ Λου-
τρὸν τὸ θεῖον τῆς παλιγγενεσίας, λόγῳ κεραννὺς συντεθειμένη φύσει, ὀμ-
βροβλυτεῖς μοι ῥεῖθρον ἐξ ἀκηράτου σου, νενυγμένης σου πλευρᾶς, ὦ Θεοῦ
Λόγε, ἐπισφραγίζων τῇ ζέσει τοῦ Πνεύματος... Εἶτα λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὴν κά-
τωθεν μερίδα, τέμνει εἰς δύο, καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος ἐπιδίδωσι τῷ διακόνῳ, λέ-
γων οὕτως· Τὸ τίμιον καὶ ἅγιον, καὶ ἄχραντον, καὶ ζωοποιὸν Σῶμα τοῦ Κυρίου
καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταδίδεται τῷ δούλῳ αὐτοῦ
(τῷδε) ἱεροδιακόνῳ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον· τὸ δὲ
ἕτερον μέρος κατέχει αὐτὸς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ παλάμη, λέγων καὶ αὐτὸς
ὁμοίως· Τὸ τίμιον καί... Εἶτα κύψαντες ἀμφότεροι, λέγουσι μυστικῶς· Τοῦ
δειπνοῦ σου τοῦ μυστικοῦ σήμερον... καὶ τὸ Τὰς ἀνομίας μου πάριδε, Κύριε,
ὁ ἐκ Παρθένου τεχθεὶς καὶ τὴν καρδίαν μου κάθαρον, ναὸν αὐτὴν ποιῶν τοῦ
ἁγίου σου Πνεύματος, μὴ με ἐξουδενώσης ἀπὸ τοῦ σοῦ προσώπου, ὁ ἀμέ-
τρον ἔχων τὸ μέγα ἔλεος· καὶ τὸ Πιστεύω, Κύριε, καὶ ὁμολογῶ... ὦν
πρῶτός εἰμι ἐγώ. Καὶ εὐθὺς ἐσθίουσι τὸν ἅγιον ἄρτον. Λαβὼν δὲ ὁ ἱερεὺς καὶ

⁵¹¹ This remark is absent.

⁵¹² ἄρχεται τῶν ἔμπροσθεν γεγραμμένων αἰτήσεων.

τὸ ἅγιον ποτήριον, κοινωνεῖ, λέγων· Μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ (ὁδε) ἱερεὺς τὸ τίμιον, καὶ ἅγιον, καὶ ἄχραντον, καὶ ζωοποιὸν Αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Καὶ μεταλαμβάνει τρεῖς ἔκ αὐτοῦ. Μεταδίδωσιν ὁμοίως καὶ τῷ διακόνῳ, μεταλαμβάνοντες δὲ γ' ἐξ αὐτοῦ ἕκαστος, σπογγίζει τῷ καλύμματι τὰ ἴδια χεῖλη, ὁμοίως καὶ τοῦ ἁγίου ποτηρίου, καὶ ἀσπασάμενος αὐτό, ἀποτίθεται ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, εἶθ' οὕτως ποιοῦσιν ἀσπασμόν, λέγοντος τοῦ ἱερέως· Ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν. Ὁ διάκονος· Καὶ ἔστι καὶ ἔσται. Εἶτα τῶν ἁγίων λειψάνων συναχθέντων ὑπὸ τοῦ διακόνου διὰ τῆς λεγομένης μούσης μετὰ φόβου καὶ πάσης προσοχῆς καὶ ἐμβληθέντων τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ, ὁμοίως καὶ τῆς λαβίδος ἐμβληθείσης, εἶπερ εἰσὶ τινες μέλλοντες κοινωνῆσαι, σκεπάζεται τὸ ἅγιον ποτήριον τῷ ἰδίῳ καλύμματι, στραφέντες δὲ πρὸς τὸν λαόν, κρατῶν ὁ διάκονος τὸ ἅγιον ποτήριον ταῖς ἀμφοτέραις χερσὶ, λέγει μέση φωνῇ· Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως, καὶ ἀγάπης προσέλθετε. Καὶ εἰ μὲν εἰσὶ τινες βουλόμενοι κοινωνῆσαι, λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον ποτήριον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ διακόνου καὶ κοινωνεῖ αὐτούς, εἰ δ' οὐκ εἰσὶν, ὑποστρέφει αὐτὸ ὁ διάκονος εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ὁ δὲ ἱερεὺς, εὐλογήσας τὸν λαόν, λέγει μέση φωνῇ· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου. Καὶ στραφεὶς λέγει τὴν εὐχὴν. Εὐχή, λεγομένη μετὰ τὴν ἁγίαν μετάληψιν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλόανθρωπε, εὐεργέτα... p. 67. Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν, θυμιᾷ ὁ διάκονος τὰ ἅγια ἐκ γ' λέγων· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἢ δόξα σου. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν ἱερὸν δίσκον μετὰ τῶν δύο **||** (p. 0614) καλυμμάτων καὶ τοῦ ἀστερίσκου, τίθησιν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ διακόνου, τὸν δὲ θυμιατὸν κρεμᾷ εἰς τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ χειρός, αὐτὸς δὲ λαβὼν τὸ ἅγιον ποτήριον ταῖς δύο χερσὶ, λέγει ἡρέμας· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἶθ' οὕτως ἐκφωνεῖ· Πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ στραφέντες πρὸς τὸν λαόν, ἐπιδείξαντες αὐτοῖς τὰ ἅγια, ἀποφέρουσιν εἰς τὴν πρόθεσιν, καὶ ὁ διάκονος διὰ τοῦ βορείου μέρους ἐξελθὼν, λέγει μεγαλοφώνως· Ὁρθοὶ μεταλαβόντες... Ἀντιλαβοῦ... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν... Τούτων δὲ λεγομένων, διπλοῖ ὁ ἱερεὺς τὸ εἰλητὸν καὶ, ἀσπασάμενος τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, τίθησιν ἐπάνω αὐτοῦ καὶ ἐκφωνεῖ· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμός ἡμῶν...⁵¹³ Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή ὀπισθάμβωνος ἐκφωνουμένη· Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε... p. 68. Καὶ προσκυνήσας ἀσπάζεται τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν πρόθεσιν, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχή λεγομένη ἐν τῷ σκεοφυλακείῳ· Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου... Ibid. Ἐξελθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς διανέμει τὸν κατακλαστόν, ὁ δὲ διάκονος τελειοῖ τὰ ἅγια καὶ ἀποπλύνει τὸ ἅγιον ποτήριον δις μὲν μετὰ οἴνου, ἅπαξ δὲ μεθ' ὕδατος, εἶτα ἐκμάσσει τῷ σπόγγῳ ἀκριβῶς πᾶσαν τὴν τούτου ὑγρότητα, ὥστε μὴ ἀπολειφθῆναι ἐν

⁵¹³ Ἰστέον, ὅτι τὸ κάλυμμα τοῦ δίσκου τίθεται ἔνδον τοῦ δίσκου καὶ ὁ ἀστερίσκος διὰ δὲ τοῦ ἀέρος σκεπάζονται ἀμφότερα, ἐφαπλουμένου αὐτοῖς.

αὐτῷ τὴν τυχοῦσαν νοτίδα, καὶ συστείλας τὰ ἱερά, ἀπονίπτει τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας καὶ τὰ χεῖλη, λέγων καθ' ἑαυτὸν τὸ Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ τροπάριον τῆς μονῆς, ἢ τῆς ἡμέρας, ἢ τοῦ θείου Χρυσοστόμου, Δόξα, τὰ κοντάκια αὐτοῦ, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ὅμοιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Τὴν τιμιωτέραν, καὶ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως ἀπόλυσις μυστικῶς· ἔξω γὰρ οὐ γίνεται ἀπόλυσις τελεία, ἀλλὰ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ, ἐπευλογῶν ὁ ἱερεὺς τὸν λαόν, λέγει· Εὐλογία Κυρίου ἐφ' ἡμᾶς... Ὁ λαός· Δόξα καὶ νῦν, ὁ δὲ ἱερεὺς τὸν στίχον· Διὰ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου σου Μητρος, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἡμεῖς δὲ μακαρίζομεν⁵¹⁴ τοὺς κτήτορας τῆς μονῆς, εἴθ' οὕτως ἐξερχόμεθα τοῦ ναοῦ.

f. 51. Αποστολοευαγγέλια τῆς ὅλης ἐβδομάδος.

f. 54. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου.

f. 76. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων, ποίημα Γερμανοῦ, τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. || (p. 0615)

Begins with the proclamation "Blessed is the kingdom". The opening psalm is accompanied by the first three prayers. Ἀρξαμένης δὲ τῆς στιχολογίας, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ ἀγία προθέσει καὶ λαβὼν τὸν προηγιασμένον ἄρτον μετ' εὐλαβείας πολλῆς, τίθησιν ἐν τῷ ἱερῷ δίσκῳ, βαλὼν καὶ εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον οἶνον συνήθως καὶ ὕδωρ, θυμιάσας αὐτὰ καὶ περικαλύψας, ἀπέρχεται, οὐ μέντοι λέγει τί τῶν συνήθως ἐν τῇ προθέσει ἢ εὐχὴν προθέσεως, κἂν ἐν τισιν εὔρηται προθέσεως εὐχή, ἀλλ' ἢ μόνο Δί' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων... προηγιασμένη γὰρ ἐστὶ καὶ τελειωμένη αὐτὴ ἡ θυσία. Μετὰ δὲ τὴν στιχολογίαν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, ψάλλομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τοῦ ἰδιόμελου τοῦ Τριωδίου, ἰστῶντες στιχηρὰ ἰ' καὶ θυμιᾶ, ὡς ἔθος, καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον δις τοῦ Τριωδίου καὶ τὸ μαρτυρικὸν ἅπαξ, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριωδίου πρὸς μίαν, καὶ τοῦ Μηναίου γ' δευτεροῦντες τὸ πρῶτον, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον ὅμοιον πρὸς τὸν ἦχον τῶν προσομοίων τοῦ Μηναίου, εἰσοδος μετὰ θυμιατοῦ καὶ δύο λαμπάδων, προπορευομένου τοῦ κηρομανουαλίου. Εὐχὴ τῆς εἰσόδου· Ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας... Ὁ διάκονος· Σοφία, ὀρθοί, τὸ Φῶς ἰλαρόν. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Σοφία, ὁ ἀναγνώστης τὸ προκείμενον τῆς προφητείας, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις τῆς Γενέσεως, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ β' προκείμενον τῆς Παροιμίας. Μετὰ τοῦτο ἀνίσταται ὁ ἱερεὺς, ἐκφωνοῦντος τοῦ διακόνου· Κελεύσατε. Λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χεῖρὶ θυμιατὸν καὶ μανουάλιον μετὰ κηροῦ ἔσωθεν τοῦ βήματος, ἴσταται κατενώπιον τῆς ἀγίας τραπέζης καί, σφραγίζων σταυροειδῶς, λέγει· Σοφία, ὀρθοί. Φῶς Χριστοῦ

⁵¹⁴ Πολυχρονοῦμεν τοὺς βασιλεῖς συνήθως.

φαίνει πᾶσι. Καὶ ἀναγινώσκεται ἡ παροιμία, εἶτα λέγει ὁ ἱερέυς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ψάλτης τὸ Κατευθυνθῆτω. Then the usual text.

f. 87. Εὐαγγέλια ἀναστάσιμα τὰ ἕνδεκα.

f. 98 blank.

f. 99. Ἀποστολοευαγγέλια εἰς διαφόρους ἁγίους.

f. 127. Τῇ Κυριακῇ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

f. 140v. Εὐχή ἐπὶ ἄλωνα. 2 prayers.

f. 141. Εὐχή εἰς ποιμνην κτηνῶν.

— Εὐχή ἑτέρα ἐπὶ ποιμνίου. 3 prayers.

f. 143. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 151v. Κανῶν, ψαλλόμενος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς πρὸς σὲ καταφεύγω, σωτηρίαν ἐπιζητῶν... Παθῶν με ταράττουσι προσβολαὶ πολλῆς ἀθυμίας...

f. 155v. Κοντάκια τῆς ἑβδομάδος. **|| (p. 0616)**

f. 158. A second, more recent hand has added Εὐχή τῆς μεταλήψεως·

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, γιὰ καὶ λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν ὑπάρχων... Goar, p. 536.

f. 160v. Εὐχή, λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μέλλοντος μεταλαβεῖν τῆς ἁγίας κοινωνίας.

Ἐκλινε τὸν ἀχῆνα ὁ σὸς δοῦλος ἀπεκδεχόμενος τὰ παρὰ σοῦ πλούσια ἐλέη... See above, p. 496.

0616 [Sinai, Monastery of St Catherine, 1006]

LXXVI. No. 1006 Εὐχολόγιον, Sinai, MS 1006, in 4°, 48 ff., bombycine (according to Gardthausen: paper), clear 15th-century cursive.

f. 1. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου. Goar, p. 194.

f. 1v. Ἀκολουθία ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου.

Φορέσαντος τοῦ ἀρχιερέως καὶ πρὸ τῶν μεγάλων πυλῶν ἱσταμένου, προσάγεται ὁ χειροτονησάμενος, φορῶν φελώνιον, καὶ ἀποδύσαντες τοῦτον οἱ διάκονοι, περιτίθενται αὐτῷ στιχάριον καὶ ζωννύουσιν, εἶτα σφραγίζων

τρὶς τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν καὶ ἐπιτιθεὶς αὐτοῦ τὴν χεῖρα, εὐχεται οὕτως· ὀφείλει δὲ κρατεῖν καὶ χερνιβόξεστον. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Πνεύματος... Goar, p. 204.

f. 2v. Ἀκολουθία ἐπὶ χειροτονία διακόνου. Goar, p. 210.

f. 5. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρων. Goar, p. 244. In the margin: when the ordinand puts on the vestments, καὶ λέγει ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογητὸς Κύριος, ἰδοὺ γέγονεν ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἱερεὺς. Ὁ λαὸς· Ἄξιος.

f. 7v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου. Goar, p. 249–251.

f. 10. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρῦσει ἐν αὐτῷ ἁγίας τραπέζης. Goar, p. 655–664.

f. 26. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἁγίας τραπέζης. Goar, p. 492. With *stichera*, Apostol and Gospel readings at the end. Goar, p. 663.

f. 30. Τάξις γινομένη ἐπὶ τῶν ἀντιμισίων. p. 518–519.

After Ἀλληλούια and the verses Ὡς ἀγαπητά... Τὰ θυσιαστήριά σου καὶ λέγει ὁ ἀρχιερεὺς· Ἴδου ἡγιασται καὶ τετελειώται, καὶ γέγονε θυσιαστήριον, ἅγια ἁγίων, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

f. 31v. Εὐχή τοῦ ἁγίου δίσκου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κατάπεμψον ἐπὶ τὸν δίσκον τοῦτον. Goar, p. 672. Εἶτα ῥαίνει μέγα μύρον ἀπ' ἔσω, καὶ λέγει μεγαλοφώνως· Εἰς τὸ **|| (p. 0617)** ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ... Λέγει δὲ καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἴδου ἡγιασται καὶ τετελειώται ὁ ἅγιος δίσκος, δι' οὗ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ προσφέρομεν ἐν αὐτῷ καὶ διαδίδοται τοῖς πιστοῖς εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ...

f. 32. Εὐχή ἑτέρα τοῦ ποτηρίου.

Ἐπίταξον, Κύριε, ἐπὶ τὸ ποτήριον τοῦτο, ἐκ τῶν ἀπεριγράπτων σου κόλπων. Goar, p. 672. Καὶ βάλλει μέσον τοῦ ἁγίου ποτηρίου μέγα μύρον καὶ εἰς τὸν ἅγιον δίσκον· Ἴδου ἡγιασται καὶ τετελειώται τὸ ποτήριον τοῦ ἁγίου σου θυσιαστηρίου τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Πατρὸς καὶ τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ... Εἶτα λέγει καὶ ταύτην τὴν εὐχὴν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ ποτήριον τῆς καινῆς σου διαθήκης ἁγιασας. Goar, p. 671.

f. 33. Συστατικὸν εἰς ἱερέα.

Παῦλος ὁ μέγας ἀπόστολος, τὸ στόμα τοῦ Κυρίου, συστατικάῃς τισιν ἐπιστολαῖς ἐφοδιάζων τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς, ἐφ' οἷς ἐν πόλεσι τὸ κήρυγμα τοῦ

εὐαγγελίου κατεβιβάζετο ἀσφαλῶς ἐξαπέστειλεν, ὡς ἂν ἐντεῦθεν βέβαιον καὶ ἀληθές ἔχοντες εὐπαράδεκτοι εἴεν, ὅπου ἂν γένοιτο, καὶ μὴ ἀπρόσδεκτοι καὶ ὑπονοίας μεστοὶ τῷ ἁμαρτύρῳ τῆς ἐκείνων ἐπιστολῆς, τούτῳ τοῖνυν τῷ μακαρίῳ ἀποστόλῳ καὶ ἡ ταπεινότης (ἡ μετριότης) ἡμῶν πειθομένη, ἅμα δὴ καὶ μιμουμένη τὸν παρόντα ὁ δεῖνα ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς μαρτυρηθεὶς ἄξιον τῆς ἱερωσύνης τῆ τοῦ Χριστοῦ χάριτι ἐχειροτόνησα αὐτὸν διάκονον· ὀφείλει οὖν δέχεσθαι ὁ τοιοῦτος, ὅπου ἂν καταλάβοι ἀκωλύτως καὶ ἐκτελεῖν τὰ τῆς ἱεροπραξίας, διὰ τοῦτο ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν συστατικὸν γράμμα τῆς ἡμῶν ταπεινότητος (μετριότητος) καὶ ἀσφαλῶς ἐπεδόθη αὐτῷ μηνὶ τῷ δεῖνι.

f. 33v. Ἐνταλμα εἰς πνευματικόν.

Τὸ τῆς πνευματικῆς ἀναδοχῆς λειτουργημάτων ἀποστολικὸν τῷ ὄντι τυγχάνει ἀξίωμα καὶ μάλιστα τοῖς (ἐν) τῷ βίῳ νεκρωμένοις καὶ ἀρίστην πολιτείαν ἐκ τῶν ἔργων ἐπιδεδειγμένοις τούτους καὶ γέρα καὶ τιμὰς ἐπαπολαύειν, χρὴ τοῖνυν καὶ ὁ παρὼν τιμιώτατος ἱερομόναχος ὁ δεῖνα, (ὁς) ἐκατέλαβε πρὸς με, ἵνα λάβῃ τὴν πνευματικὴν διαγωγὴν καὶ διὰ τὸ εὐρεῖν αὐτὸν βίου καθαρῷ, ἐπέδωκα πρὸς αὐτὸν τὴν πνευματικὴν διαγωγὴν τοῦ ἔχειν ἐπ' ἄδειαν ἀποκείρειν μοναχοὺς καὶ μοναστρίας ἀκριματίστως καὶ ἀναδέεσθαι τοὺς λογισμοὺς τῶν προσερχομένων πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς ἄριστος ἰατρός κατὰ τὰς πληγὰς καὶ τὰ ἔμπλαστρα ἐπιτίθησιν· ὀφείλει δὲ καὶ αὐτὸς πορεύεσθαι ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ καὶ φόβῳ Θεοῦ, νηστεῖαις σχολάζειν καὶ ἀγρυπνίαις καὶ ἐλεημοσύναις τὸ κατὰ δύναμιν, καὶ ὅσα οὐ δύ- **|| (p. 0618)** ναιαὶ αὐτὸς δι-ορθῶσαι τὰ τῶν βαρέων ἁμαρτημάτων ἁμαρτήματα, ἀναφέρειν ταῦτα πρὸς τὸν ἀρχιερέα τοῦ τόπου. Διὰ τοῦτο ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἐνταλτήριον γράμμα τῆς ἡμῶν ταπεινότητος (μετριότητος), καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ μηνὶ τῷ δεῖνι.

f. 34v. Εὐχὴ εἰς πρωτοπαπᾶν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἱερωσύνην χαρισάμενος τῷ γένει ἡμῶν. Goar, p. 238.

— Εὐχὴ ἐπὶ ἀρχιδιακόνων.

Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ καινῇ σου διαθήκῃ ἐκλεξάμενος σεαυτῷ ἐγκρίτους διακόνους τοῦ προΐστασθαι τῶν χερῶν καὶ τῶν ἐξ ὑπογείου πεπιστευκότων ἐπὶ σοὶ καὶ τῶν στεφάνων ἀξίων, Αὐτὸς καὶ τὸν δούλον σου ὁ δεῖνα ἄνδρα πλήρη χάριτος καὶ ἀληθείας καὶ εὐταξίας (ἐπὶ) τὴν σὴν ἐκκλησίαν διατήρησον· εἰρήνης γὰρ σὺ εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ναί, Δέσποτα, Σὺ τοῦτον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, τὸν λαχόντα πρωτεύειν τῶν ὑπ' αὐτῶν διακόνων, ἐνέργησον εὐαρέστως διαπρέπειν, καταξίωσον αὐτὸν εὐχαῖς καθαραῖς ἀναπέμπειν σοὶ, ἀξίωσον αὐτὸν εὐχαῖς καὶ ἱκεσίαις τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ἁγίου ἐνδόξου πανευφήμου ἀποστόλου καὶ ἱεράρχου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν.

f. 35v. Εὐχή εἰς χωρεπίσκοπον.

Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς Σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας τῆς σῆς ἀγαθότητος, εὐλόγησον τὴν ἀγαθότητί σου καὶ ἀγίασον τὸν δοῦλόν σου (τόνδε) διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀπὸ ἱερέα εἰς χωρεπίσκοπον τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας (τῆσδε), ἐπιφοιτῶν αὐτὸν τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον, καὶ ἐπὶ τῇ ἀπαρχῇ τοῦ κείρασθαι αὐτοῦ τὴν κόμην, δὸς αὐτῷ προκοπῆν ἐν ἡλικίᾳ καὶ πολιᾷ γῆρους, ὅπως ἴδῃ τὰ ἀγαθὰ Ἰερουσαλήμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ εὐαρεστήσῃ σοι, οἷς προσητοίμασας, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσῃ. Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Ἐκφώνως· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλόγησας τοὺς ἀγίους πατέρας ἡμῶν Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ κληρονόμους αὐτοὺς τῆς σῆς βασιλείας ἀναδείξας, Αὐτὸς καὶ νῦν εὐλόγησον τὸν δοῦλόν σου (τόνδε) εἰς χωρεπίσκοπον καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀγίασον, τὴν δὲ ζωὴν ἡμῶν ἀκατάκριτον διαφύλαξον πρεσβείαις τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Εἶτα δίδει αὐτῷ τὸ ἐπιγόνατον καὶ λέγει· Περιζῶσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, δυνατέ. Καὶ ἄλιν λέγει πρὸς αὐτόν· Εὐλογητὸς Κύριος. Ἴδου γέγονας χω- || (p. 0619) ρεπίσκοπος τῆς πόλεως ἡμῶν (τῆσδε), εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ.

f. 36. Εὐχή εἰς μέγαν οἰκονόμον.

Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα σοφῶς οἰκονομῶν, καὶ τῇ κατὰ σάρκα σου οἰκονομίᾳ. Goar, p. 232.

f. 37. Εἰς προχειρίσιν πατριάρχου εἰς πατριάρχην.

Ἀφ' ἐσπέρας ἐνθρονίζεται μετὰ δύο ἀρχιερέων, εἶτα μνημονεύουν τόν, ὡς πατριάρχην, κάκεινος πολυχρονίζει τοὺς βασιλεῖς, καὶ τὸ πρῶτ' λειτουργεῖ μὲ τοὺς τρεῖς ἀρχιερεῖς, ἢ δύο, εἰ δὲ μὲ ἓνα, οὐδὲν γίνεται. Ἐὰν δὲ γένη εἶναι καθηρημένος καὶ ὁ χειροτονούμενος καὶ ὁ χειροτονήσας, ὁ πρῶτος δὲ ἀρχιερεὺς λέγει τὰς εὐχὰς ταύτας. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα παντοκράτωρ Θεὲ καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως. Sinait. gr. 974, s. XVI. Εὐχή β'. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ θέμενος ἡμᾶς εἰς τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης, ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς, ἐπάκουσον ἡμῶν διὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρῶν σου, καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ χάρισαι ἡμῖν ἐπιτελεῖν ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ σου, περιέλε ἀφ' ἡμῶν, ὡς νεφέλην τὰς ἀνομίας, καὶ ὡς γνώφον τὰς ἀδικίας, πληρῶσον ἡμᾶς τῆς δυνάμεώς σου καὶ τῆς χάριτος τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, ἰκάνωσον ἡμᾶς διακόνους γενέσθαι τῆς καινῆς σου διαθήκης, ἵνα δυνηθῶμεν ἀξίους τοῦ ὀνόματός σου παραστήναι λειτουργοὺς καὶ ἱερεῖς τῶν σῶν μυστηρίων, καὶ μὴ ἐάσης ἡμᾶς, Δέσποτα, κοινωνοὺς γενέσθαι ἀλλοτρίων ἀμαρτημάτων,

ἀλλὰ καὶ τὰ ἡμέτερα ἐξάλειψον καὶ δὸς ἡμῖν μηδὲν ποιεῖν κατὰ πρόσληψιν, ἢ ἄκριτον πρόσκλησιν, ἀλλ' ἐκλέγεσθαι τοὺς ἀξιούς καὶ προσάγειν τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ, ὅτι χρηστὸς εἶ καὶ πολυέλεος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε ἐν ἀληθείᾳ καὶ σοὶ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ... Ὁ πρωτόθρονος ἐπίσκοπος λέγει· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου... Ὑπὲρ σωτηρίας ἀντιλήψεως τοῦ ἁγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν (δεῖνος) τοῦ νῦν ἐνθρονιαζομένου πατριαρχου (δεῖνος) πόλεως... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ τοῦ μονογενοῦς σου Παιδὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Sinait. gr. 974. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν τοῦ Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ προχειρισάμενος Μωυσῆν δημαγωγόν, καὶ δι' αὐτοῦ ποιμένας τὸν Ἰσραήλ, ὁ τὴν καθολικὴν σου ἐκκλησίαν συστησάμενος τῷ Αἵματι τοῦ Χριστοῦ σου, ὁ ἀναδείξας ἐν αὐτῷ ἱερεῖς καὶ διδασκάλους, δι' ἧς (p. 0620) ὧν ἐπληθύνθη καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας, ὁ ἐν ἐκάστη γενεᾷ ἀναδείξας ἐκλεκτοὺς καὶ ποιμένας, πρῶτον Πέτρον χειροτονήσας καὶ πατριαρχικὸν αὐτῷ σύμβολον ἐπιδοῦς, καὶ στήριγμα ἐκκλησίας καλέσας αὐτόν. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, ἔπιθε ἐπὶ τὸν σὸν θεράποντα (τόνδε) καὶ ἐκλεξαι αὐτόν τῇ ἐπουρανίῳ σου χάριτι εἰς ποιμένα καὶ πατέρα καὶ καθηγητὴν τῆς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας σου, πρόεδρον αὐτόν καὶ ἀρχηγόν προχειρίσαι τοῦ ἁγίου σου θυσιαστηρίου, συνεσκόπησον ἐν πάσαις βουλαῖς καὶ πράξεσι καὶ τόποις, ἐγχειρίσον δὲ αὐτῷ τὴν ἀποστολικὴν ἀξίαν, ἐπίδος αὐτῷ τῆς ἐκκλησίας σου τῆς ἁγίας, φώτισον αὐτόν τῇ σῇ θεότητι, καὶ προσάγαγε αὐτόν ἐκλογὴν χειροτονίας ἁγία κρίσει, δικαίᾳ βεβαιώσει, τελείᾳ ψήφῳ καὶ παναγίᾳ, γενοῦ αὐτῷ στόμα καὶ γλῶσσα, καρδιά, διάνοια, λόγος, πράξις καὶ πᾶν, ὅτι προνοούμενον ἀγαθόν, ἐπίνευσον, εὐδόκησον, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτόν τέλειον ἀρχιερέα, μιμητὴν τοῦ ἀρχιποιμένου Χριστοῦ, τιθέντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων, ἐνέργησον αὐτόν χαρίσματα ἰαμάτων, στήριξον τῷ Πνεύματί σου τὸ ἡγεμονικόν, ὥστε σκοπεῖν τὸ ποιμνίον σου ἐν ὁσιότητι καρδίας ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἐπίφανον αὐτόν φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν ἀφρόνων, διδασκάλων καὶ νηπίων, ἐνδυσσον αὐτόν δύναμιν ἐξ ὕψους εἰς τὸ ποιεῖν σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ, ἐφ' ὅτε αὐτόν προσφέρειν τὰς ἀναιμάκτους θυσίας τε καὶ λατρείας, προσκομίζεις σοὶ τὸ φρικτὸν καὶ ἅγιόν σου Σῶμα, καὶ ἅγιον ἔλαιον χρίειν εἰς ἅγια θυσιαστήρια, ἀλείφειν ἐλαίῳ κεφαλὴν ἀσθενῶν καὶ ἀμαρτωλῶν, ἐγκαινίζεις καὶ καταφυτεύεις ἐκκλησίας ἁγίων μαρτύρων καὶ δικαίων καὶ κατατίθεσθαι λείψανα αὐτῶν καὶ θεμελιοῦν ἁγίων ναοὺς καὶ ἀνοικοδομεῖν, ἐπιτιθέναι τὰς χεῖρας καὶ ἐκλέγεσθαι πρὸς τὸ λειτουργεῖν τοὺς ἀξιούς καὶ τιμίους τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, ἐξ αἰρετικῆς ἀπάτης προσκαλεῖσθαι προσηλύτους, προσδέχεσθαι καὶ συγχωρεῖν ἀμαρτάνουσι, καὶ λύειν μετανοοῦντας, ἵνα καταρτίζηται ἐν πᾶσι τὰς ἐμπιστευθείσας αὐτῷ ψυχὰς παρὰ τῆς σῆς μεγαλωσύνης, διὰ τῆς ἡμῶν ταπεινώσεως, καὶ παραστήναι ἀπροσκόπτως τῷ θεῷ σου βήματι, προσφέρειν σοὶ ἐν παρησιᾷ τὰ λογικά σου πρόβατα ἐκ τῶν κόπων

καὶ πόνων αὐτοῦ τῆς ἐκκλησίας σου συναχθέντα· οὕτως γὰρ τὸν μισθὸν ἀπολήψεται τῶν πιστῶν καὶ φρονίμων οἰκονόμων παρὰ τῆς φιλανθρωπίας σου, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ σου, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξασμένος σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ... Εἶτα λαμβάνει ὁ ἀρχιεπίσκοπος διὰ χειρὸς τὸ ὠμόφορον ἀπὸ τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου καὶ, σφραγίσας, ἐνδύει αὐτόν· Σπολίζεται ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλη- || (p. 0621) σία τὸν τιμιώτατον (τόνδε) τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα. Εἶτα τὸν ἀπόστολον ζητεὶ κυριακῇ τρίτῃ τῶν νηστεϊῶν· Ἀδελφοί, ἔχοντες ἀρχιερέα... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην. Ζῆτε Σεπτεμβρίῳ β'. Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου... Καὶ μετὰ τὸ εὐαγγέλιον, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν. Sinait. gr. 974. Εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ πρῶτος ἀρχιερεὺς ἐκφώνων· Ἡ θεία χάρις διὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος ὑπεραναβιβάζει σε τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην ἢ θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον (τόνδε) εἰς πατριάρχην (τῆσδε) τῆς πόλεως. Εἶτα πολυχρονεῖ αὐτὸς ὁ πατριάρχης τοὺς βασιλεῖς, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς τὸν πατριάρχην, καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

f. 42v. Πρόλογος ὑποψηφίου.

Δέσποταί μου ἄγιοι, τοῦ σοφοῦ λέγοντος· φοβερὸς λόγος καρδίαν ἀνδρὸς ταράττει, ἰδιώτου μᾶλλον καὶ ἀμαθοῦς, τί οὐκ ἂν δράσει, ἀλλ' ἐπειδὴ τῇ πίστει καὶ ἐλπίδι, καὶ αὐτὸς τῶν ἀλιέων καὶ ἀγραμμάτων εἰμι μαθητῆς, οὓς τὸ πανάγιον Πνεῦμα παιδευτὰς ἀνέδειξε, καὶ τὴν οἰκουμένην δι' αὐτῶν ἐσαγήνευσεν, ἐν τούτοις θαρρῶν ἀσμένως καθυπεῖκα τῇ θείᾳ ψήφῳ τοῦ παναγιωτάτου μου δεσπότητος πατρὸς καὶ πατριάρχου Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς θείας καὶ ἱεραῆς συνόδου, καὶ προσκυνῶ καὶ ἀσπάζομαι, καὶ ὑποδέχομαι μετ' εὐλαβείας τὸν λόγον τὸν θεῖον καὶ τὴν τοιαύτην ἀποστολὴν μεμνημένος τοῦ ἀνοίξαντος θαυμαστῶς τὰ ὦτα τοῦ κωφοῦ καὶ ἀλάλου, καὶ ἀκούοντως παραδόξως καὶ λέγοντος, καὶ αὐθις ἀσπάζομαι τῇ ὑμῶν ἱεραῖ ἐπιδημίᾳ καὶ παρουσίᾳ καὶ τῷ μόνῳ Θεῷ δόξαν καὶ εὐχαριστίαν καὶ χάριτα ἀναπέμπω καὶ προσκυνῶ. Ὁ δεῖνα ἱερομόναχος ἐλέω Θεοῦ ὑποψήφιος μητροπόλεως ἢ ἐπισκοπῆς. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα... Πρὸς τούτοις ἀποδέχομαι τὰς ἀγίας καὶ οἰκουμενικὰς ἑπτὰ συνόδους, αἵτινες ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὀρθῶν δογμάτων συνηθροίσθησαν, καθομολογῶν τοὺς ὑπ' αὐτῶν διωρισμένους στέργειν καὶ φυλάττειν κανόνας καὶ τὰς ἀγίας διατάξεις, ὅσαι τοῖς ἱεροῖς ἡμῶν πατράσι κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ χρόνους διευπλώθησαν, πάντας, οὓς ἀποδέχονται, συναποδεχόμενος, καί, οὓς ἀποστρέφονται, συναποστρεφόμενος, ἔτι καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην ὁμολογῶ διαφυλάττειν, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἐναντία φρονεῖν αὐταῖς διὰ βίου παντός, κατὰ πάντα ἐπόμενος καὶ ὑποτασσόμενος τῷ παναγιωτάτῳ μου δεσπότη τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρχῃ, προσεπαγγελόμενός τε ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ θεοφιλεῖ γνώμη τὴν ἐγχειρισθεῖσάν μοι ποιμένην ἰθύνειν μετὰ φόβου Θεοῦ, πάσης ὑπολήψεως

πονηρᾶς, καθαρὸν ἑμαυτὸν συντηρῶν, ὀπόση **||** (p. 0622) μοι περίεστι δύναμις. Ἔτι ἀσφαλίζομαι μηδέποτε τῶν δογματισθέντων⁵¹⁵ παρὰ τοῦ γεγονότος Νικαίας Εὐστρατίου, καὶ ἀποκληθέντων ἀντιποιήσασθαι, ὡς ἀλλοτρίων ὄντων τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἀποπεμφθέντων καὶ ἀναθέματι καθυποβληθέντων· ἀναθεματίζω δὲ καὶ τὰ δογματισθέντα καὶ λαληθέντα παρὰ Μιχαὴλ τοῦ γενομένου πρωτεκδίκου καὶ μαῖστορος τῶν ῥητόρων, τοῦ Βασιλάκη Νικηφόρου καὶ Σωτηρίχου, τοῦ ὑποψηφίου Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας, τοῦ ἐπονομαζομένου Παντευγένου, περὶ τῆς προσαγωγῆς καὶ θυσίας τοῦ τιμίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔτι δὲ καὶ τῆς καθ' ἐκάστην παρὰ τῶν ἱερουργῶν τελουμένης, ὡς ὑποδοκιμασθέντα καὶ ἀποβληθέντα παρὰ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Ἔτι ἀσπάζομαι καὶ ὁμολογῶ τὰ περὶ τῆς ἐν τοῖς ἀγίοις εὐαγγελίοις Δεσποτικῆς φωνῆς, τῆς ὁ Πατὴρ μου μείζων μου ἐστί, παρὰ τῶν ἀγίων πατέρων παραδοθέντα καὶ διατρανωθέντα, ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς τόμου, τοῦ ἐκτεθέντος παρὰ τοῦ τρισμάκαρος βασιλέως κύρ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, ἡγουν ὅτι τὴν φωνὴν ταύτην εἴρηκεν ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ κτιστὴν καὶ περιγραπτὴν φύσιν, καθ' ἣν πέπονθεν, μὴ λαμβανομένην γυμνὴν καὶ κεχωρισμένην τῆς θεότητος κατὰ τὴν ψιλὴν ἐπίνοϊαν διαίρεσιν, μήτε πρὸς τὸ κοινὸν τῆς φύσεως ἀναγομένην, ἀλλὰ καὶ τοῦ κατὰ τὰ μέτρα τῆς κενώσεως, μόνον εἰρηκέναι λέγοντας ταύτην τὴν φωνὴν καὶ τὴν κένωσιν ταύτην, μόνην προσαρμόζοντας, τουτ' ἐστὶ διὰ μόνην τὴν κένωσιν, ἡγουν διὰ τὸ λαβεῖν σάρκα, καὶ οὐ κατὰ τὴν σάρκα, ἣν προσελάβετο καθυποβάλλω τῷ ἀναθέματι, δέχομαι καὶ τὰς περὶ τούτου ἐρμηνείας τῶν ἀγίων, πρὸς τούτοις στέργω καὶ ἀποδέχομαι καὶ τὰς κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν συγκροτηθείσας ἱερὰς συνόδους ἐν τε τῷ περιωνύμῳ ναῷ τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ λόγου Σοφίας καὶ ἐν τῷ θεοφρουρήτῳ παλατίῳ κατὰ τοῦ Καλαβροῦ Βαρολαάμ, καὶ τοῦ μετ' ἐκεῖνον τὰ ἐκεῖνου φρονοῦντος, καὶ δόλῳ σπεύδοντος ἐπεκδικεῖν Ἀκινδύνου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῖς, οἱ τὴν κοινὴν καὶ θεῖαν χάριν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, καὶ τὸ φῶς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, καθὼς καὶ οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν, ὡς ὁ ἥλιος ὡς καὶ ὁ Χριστὸς ἐπέδειξεν ἐπ' ὄρους λάμψας, καὶ **||** (p. 0623) ἀπλῶς πᾶσαν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν τῆς τρισυποστάτου θεότητος, καὶ πᾶν τὸ ὅπως οὖν διαφέρων τῆς θείας φύσεως κτιστὸν εἶναι δογματίζουσι καὶ κατατέμνουσι, καὶ οὗτοι δυσσεβῶς ἄκτιστα καὶ κτιστὰ τὴν μίαν θεότητα καὶ τοὺς εὐσεβῶς ἄκτιστον τὸ θεότατον ἐκεῖνο φῶς καὶ πᾶσαν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν πρεσβεύοντας θεῖαν, ὡς μηδενὸς ὄντος προσφάτου τῶν τῷ Θεῷ προσόντων

⁵¹⁵ Jerusalem [s.n.], AD 1665 omits the subsequent details and ends thus: παρὰ τῶν ἀγίων ἡμῶν πατέρων ἢ ἄλλως ὅπως ὁμοσῆπως φρονεῖν. Πρὸς τούτοις πᾶσιν ὁμολογῶ καὶ ἂ κέκτηται προνομία οὗτος ἰθὺς τῶν Ἱεροσολύμων φυλάττειν ἀπαρχειρίτητα καὶ ἀσάλευτα ἐν πάσῃ μου τῇ ζωῇ τῇ τοῦ Θεοῦ ἐνισχυόμενος δυνάμει, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

φυσικῶς, διθειΐτας φρενοβλαβῶς ὀνομάζουσι καὶ πολυθέους, ὡς καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, Σαβελλιανοὶ τε καὶ Ἀρειανοὶ ὀνομάζουσιν ἡμᾶς, ἀλλ' ἡμεῖς τούτους τε κακείνους, ὡς ὄντας ἀθέους καὶ πολυθέους ἀποβαλλόμεθα καὶ τοῦ πληρώματος τῶν εὐσεβούντων, εἰ μὴ μεταμεληθεῖεν ὡς καὶ ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία διὰ τῶν προβάντων τῶν ἱερῶν τόμων, τελέως ἐκκόπτομεν, πιστεύοντες εἰς μίαν θεότητα τρισυπόστατον καὶ παντοδύναμον, οὐδαμῶν τοῦ ἐνιαίου καὶ τῆς ἀπλότητος διὰ τὰς δυνάμεις ἢ τὰς ὑποστάσεις· ἔτι ἀσφαλίζομαι, ὅτι οὐ δέδωκα τι οἰονοῦν χάριν τοῦ ψηφισθηναί με εἰς τὴν τοιαύτην ποιήνην, ἀλλ' οὐδὲ ὑπεσχέθην τι παρασχεῖν ἕνεκα τούτου πρὸς τινα, ἀλλὰ ἀσπάζομαι καὶ τὰς περὶ τούτου ἀποστολικὰς καὶ πατρικὰς παραδόσεις, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῆς νεαρᾶς παρὰ τοῦ τρισυμακαρίστου καὶ ἀοιδίμου ἡμῶν βασιλέως κῦρ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἱερᾷ πράξει τὴν στερχθεῖσαν καὶ βεβαιωθεῖσαν παρὰ τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ ὑπισχνούμαι φυλάττειν ταύτην ἀπαρεγχείρητον. Πρὸς τούτοις ὁμολογῶ καὶ ἃ κέκτηται προνόμια ὁ πατριαρχικὸς θρόνος φυλάττειν ἀπαρεγχείρητα ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ μου ἐν τῇ ἐμπιστευθείσῃ μοι ποιήνη, τῷ δὲ Θεῷ ἡμῶν πρέπει, δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

f. 47. Ἑρμηνεία περὶ πατριάρχου.

Ἀλλάσσει ὁ πατριάρχης τὴν ἱερατικὴν στολήν καὶ ἐξερχόμενος κάθεται ἐπὶ τῆς ἀναβάθρας ἐπὶ τῶν ὠραίων πυλῶν, παρισταμένων τῶν διακόνων, καὶ ἔρχονται οἱ εὐρισκόμενοι ἀρχιερεῖς, φοροῦνται φελώνια, καὶ ὀπισθεν πάντων ἐξέρχεται ὁ ὑποψήφιος, φερόμενος ὑπὸ τοῦ εὐταξίας καὶ τοῦ λογοθέτου, καὶ στέκεται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἐν ᾧ ἔστιν ὁ ἀετὸς ἀντικρὺ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἀναγινώσκει τὴν ὁμολογίαν του. Μετὰ ταῦτα εὐγάνει [sic] τὸ φόρεμα τῆς κεφαλῆς πρὸς τὸν πατριάρχην· Κελεύσατε. Καὶ ἐγερθεῖς ὁ πατριάρχης λέγει οὕτως· Ἡ χάρις τοῦ ἀγίου Πνεύματος διὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος προχειρίζεται σε μητροπολίτης τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως ὁ δεινας [sic]. Καὶ καθεσθεις ὁ πατριάρχης, ψάλλοντες τὸ Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα. Καὶ ἔρχεται ὁ χειροτονούμενος, κρατῶν ὁ σκευοφύλαξ, πρὸς τὸν πατριάρχην καὶ ποιεῖ μετάνοιαν καὶ ἀσπάζεται τὸ γόνατον καὶ τὴν χεῖρα τοῦ πατριάρχου, καὶ εἰς τὸν πῶγωνα, καὶ καθ' ἑξῆς τοὺς ἀρχιε- || (p. 0624) ρεῖς, καὶ πάλιν γυριζόντων εἰς τὸν ἀετὸν, καὶ λέγει ὁ σκευοφύλαξ τὸ Κελεύσατε. Καὶ ἐγερθεῖς ὁ πατριάρχης· Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος ἔστω μετὰ σοῦ. Καὶ εἰσέρχεται ὁ χειροτονούμενος ἐν τῷ βήματι καὶ ἀλλάσσει τὴν ἀρχιερατικὴν στολήν, βαλὼν μόνο τὸ ὑπογονάτιον. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, ἔρχονται δύο διάκονοι καὶ ἐπαίρουσι τὸν χειροτονούμενον, καὶ ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ βήματος, καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐγγὺς τοῦ βήματος ἐπὶ τῶν πυλῶν τοῦ ἄμβωνος, καὶ πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐγγὺς τοῦ βήματος, ἐξέρχονται δύο ἱερεῖς καὶ λαμβάνουσιν αὐτὸν καὶ ἀναφέρουσιν ἐντὸς τοῦ βήματος, εἶτα ἔρχονται δύο ἀρχιερεῖς καὶ, λαβόντες αὐτὸν ἀνὰ χεῖρας, προσπορεύονται

ἔμπροσθεν αὐτῶν τρεῖς διάκονοι, καὶ ὁ ὕστερος κρατῶν μετὰ μανδηλίου κοντάκιον, κατέχοντες καὶ ἐν ταῖς χερσὶ κηρούς, ὅσοι παρατύχωσι, καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν κυκλοῦντες, ψάλλουσιν Ἅγιοι μάρτυρες, οἱ καλῶς ἀθλήσαντες. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τρεῖς, φέρουσιν αὐτὸν ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ἀνίσταται καὶ ἀσπάζεται τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὴν χεῖρα τοῦ πατριάρχου, καὶ τίθησι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἐπιθεὶς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τὴν χεῖρα ὁ πατριάρχης, λέγει ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν, καὶ ὁ πατριάρχης⁵¹⁶ Ψήφω καὶ δοκιμασίᾳ τῶν θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν προχειρίζομεν τὸν δεῖνα εὐλαβέστατον ἱερομόναχον τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως ὁ δεῖνα. Ἡ θεία χάρις, ἢ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα... Καὶ ἀνοίξας τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἐπιτίθησιν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ χειροτονουμένου, καὶ φέροντες κοντάκιον, ἀναγινώσκει εὐχὴν. Μετὰ ταῦτα ὁ πρωτίστος τῶν ἀρχιερέων λέγει τὰ εἰρηνικά, καὶ πάλιν ὁ πατριάρχης τὴν εὐχὴν. Ἐπειτα ἐπαίρουσι τὸ εὐαγγέλιον καὶ φέροντες ὠμόφορον περιτίθησι τούτῳ ὁ πατριάρχης καὶ λέγει Ἄξιος. Καὶ οἱ περιεστῶτες ψάλλοντες τὸ Ἄξιος, ἐκ τρίτου, ἔπειτα ἀσπάζεται ὁ χειροτονούμενος τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὴν χεῖρα τοῦ πατριάρχου, καὶ τὴν παρειὰν καὶ καθεξῆς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ οὕτως ἐστὶν ἡ χειροτονία.

0624 [Athos, Lavra, I 103]

LXXVII. Εὐχολόγιον, Athos, Lavra, MS I 103, in 4°, 484 ff., clear 15th-century cursive.

- f. 1. Several prayers for various occasions.
- f. 9. List of Gospel readings for Sunday Matins, with explanations. || (p. 0625)
- f. 11. Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς συγχωρητική.
- f. 15. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.
- f. 35. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
- f. 48. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.
- f. 56v. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος ἐν κυριακῇ and for the entire year.
- f. 106v. Εὐχαὶ διάφοροι, παρὰ τοῦ ἱερέως λεγόμεναι.

⁵¹⁶ Jerusalem [s.n.], AD 1665, breaks off with this office of patriarchal ordination.

f. 123. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ, the seventh ones being a *kephaloklisia* prayer. The fifth prayer is followed by an εὐχή μετὰ τὴν εἴσοδον· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας ὁ ὕψιστος. p. 29.

f. 125v. Εὐχαὶ ἑωθιναί. 11 *kephaloklisia* prayers.

f. 130v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 137. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τῶν Φώτων.

f. 145. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.

f. 155. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα. See above, p. 276.

f. 156. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδυώτου. See above, p. 577.

f. 163. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. See above, p. 577.

f. 187v. Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι. See above, p. 388.

f. 189. Ἀκολουθία εἰς ψυχὴ κρινομένην.

f. 192v. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ. See above, p. 282–285.

f. 211v. Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνα νεκρῶν. See above, p. 577.

f. 215v. Εὐαγγέλια ἀναστάσιμα ἑωθινὰ τὰ ἕνδεκα.

f. 224v. Ἀκολουθία ἱκετήριος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

f. 231. Prayers for various occasions.

f. 242. Ἀκολουθία βαπτίσματος. See above, p. 574–575.

f. 244v. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. See above, p. 575, but without mentioning the patriarchal office of baptism on Holy Saturday.

f. 254. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολουῖσαι νεοφώτιστον τῇ ἡ' ἡμέρᾳ. See above, p. 492–493.

f. 254v. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον. *Богослужение*, Appendix, p. 24–25.

f. 255v. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου. See above, p. 576.

f. 281. Μεθοδίου, ἀγιοπάτου πατριάρχου, διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικιᾶ ἐπιστρεφόντων. Goar, p. 689. **I (p. 0626)**

f. 283. Εὐχή πρὸς χριστιανούς ὑπαχθέντας ἐθνικῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντας δὲ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμόντας. p. 690.

f. 284. Εὐχή ἐπὶ ἀποστατήσαντος παιδὸς καὶ μαγαρίσαντος καὶ μετανοοῦντος. p. 691.

- f. 286. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι ἔθνικὸν κατηχούμενον. p. 283.
- f. 286v. *Amomos* for Holy Saturday Matins.
- f. 291. Ἀκολουθία τῆς ἀγίας Θεοτόκου τῆς ἀκαθίστου.⁵¹⁷
- f. 315. Ἀποστολοευαγγέλια τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν.
- f. 401. 12 Gospel readings of the Passion.
- f. 440. Ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων.
- f. 452. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρῶσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης. See above, p. 295.
- f. 473. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθειῶσαν ἀγίαν τραπέζαν. *Goar*, p. 490–491.
- f. 476v. Εὐχή τοῦ ἀγίου Ταρασίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ λύσεως ναοῦ, ὑπὸ αἰρετικῶν μιανθέντος, λεγομένη ἔξω τοῦ πυλῶνος τῆς ἐκκλησίας. p. 494.
- f. 477. Εὐχή ἑτέρα λεγομένη, ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης. See above, p. 296.
- f. 478v. Apostol readings for the feasts of Hyrapante and the Sunday of [All] Saints. Gospel readings for that same Sunday.
- f. 481. Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἐκ προσώπου ἀνθρώπου ψυχορραγούντος καὶ μὴ δυναμένου λαλῆσαι.

0626 [Athos, Lavra, 31]

LXXVIII. Εὐχολόγιον, same library, MS 31, in 16°, 257 ff., copied by several 15th-century hands.

f. 1. Τοῦ ἀγίου καὶ σοφωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως νέας Πρώμης καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Φιλοθέου διάταξις σαφῆς τῆς θείας καὶ ἱεραῶς λειτουργίας, ἐν ἧ καὶ τὰ διακονικά. See Athos, Panteleim. 28, s. XVI, f. 52v.

f. 28v. Εἶδησις τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων. See above, p. 394.

⁵¹⁷ The *staseis* of the *akathistos* after the office of *enkainia* of a church are copied by a different hand and dated „ἔτους ,C/DCθ' = AD 1421“. The scribe was a certain Meletios.

- f. 28 [sic]. Αρχὴ τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. Text of the office. || (p. 0627)
- f. 29. Αρχὴ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ (καὶ τοῦ ὄρθρου). Same.
- f. 40. Τὰς δὲ κυριακάς, ἐν αἷς οὐδὲν οὐδὲν γίνεται οὕτως· τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας μετὰ τὸ ψαλθῆναι τὴν θ'...
- f. 42. Περὶ τοῦ ἀποδείπνου.
- f. 43v. Περὶ τοῦ μεσονυκτίου τῶν κυριακῶν.
- f. 45. Τῇ κυριακῇ ἑσπέρας.
- f. 53v. Ἡ παράκλησις.
- f. 61v. Menologion.
- f. 69. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
- f. 84. Interpretation of the Liturgy; beginning and end lost. Inc. Τῆς ἀγίας τελετῆς τῶν ἱερῶν μυστηρίων ἔργον μὲν ἢ τῶν δώρων εἰς τὸ θεῖον Σῶμα καὶ Αἷμα μεταβολή, τέλος δὲ τοὺς πιστοὺς ἀγιασθῆναι δι' αὐτῶν...
- f. 122. Γρηγορίου Νύσσης· Οὐ δεῖ ἐξετάζειν, ὅσα κέκρυπται τῶν νοημάτων ἢ τὸ ζητεῖν τίς ἢ οὐσία τοῦ Θεοῦ... Short paragraph of five lines. Then an interpretation of the Liturgy: Τὸ σύνθρονον ἐστὶ τύπος τοῦ Δεσποτικοῦ θρόνου, ἐν ᾧ νικήσας τὸν κόσμον μετὰ σαρκὸς ἀνελήφθη καὶ ἐκάθισε· σύνθρονον γὰρ λέγεται καὶ οὐ θρόνος διὰ τὸ συγκαθέζεσθαι τὸν Υἱὸν μετὰ τοῦ Πατρὸς etc. The interpretation is unfinished.
- f. 132. Γερασίου, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀδριανουπόλεως. Charter, dated 1443 for appointing a certain Joachim, hieromonk of the Monastery of St John the Forerunner ἐπονομαζομένης Πέτρας, bishop Ἀγαθοπόλεως καὶ πάσης Ζωῦδρου.
- f. 133. Πρόσταγμα βασιλικὸν εἰς μετάθεσιν. Charter, dated 1445, confirming the said Joachim as Metropolitan of Wallachia.
- f. 134. Ὅπως προβιβάζεται ἐπίσκοπος εἰς μητροπολίτην.
- Εἰ μὲν ἢ ἐκκλησία αὐτοῦ τιμᾶται εἰς μητρόπολιν ἐξ ἐπισκοπῆς, ἢ ὁ βασιλεὺς ποιεῖ τοῦτο διὰ προστάγματος, ἢ ὁ πατριάρχης καὶ ἡ σύνοδος διὰ γράμματος καὶ γνώμη καὶ τοῦ βασιλέως, λέγει οὖν τὸ γράμμα τὸ πατριαρχικὸν οὕτως· Ἡ μετριότης ἡμῶν, εὐδοκία τοῦ κρατίστου μου καὶ ἀγίου αὐτοκράτορος καὶ γνώμη τῆς περὶ αὐτὴν ἱερᾶς καὶ μεγάλης συνόδου τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τοῦ δεῖνος καὶ τοῦ δεῖνος, τιμᾶ διὰ τοῦ παρόντος

γράφματος τὴν ἀγιωτάτην ἐπισκοπὴν τήνδε τῷ τῆς μητροπόλεως ὀνόματι καὶ τῇ προεδρίᾳ καὶ τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον αὐτῆς μητροπολίτην ἀπὸ τοῦ νῦν παρακελεύεται καὶ εἶναι καὶ ἥ (p. 0628) ὀνομάζεσθαι, ὥστε τοῖς λοιποῖς ὑπερτίμοις αὐτὸν συναριθμεῖσθαι καὶ τόπον καὶ τιμὴν ἔχειν μητροπολίτου ἔν τε στάσεσι καὶ καθέδραις καὶ ταῖς λοιπαῖς συνοδικαῖς καὶ ἐκκλησιαστικαῖς συνελύσεσι, καὶ πᾶσι τοῖς τῶν μητροπολιτῶν δικαίοις καὶ προνομίοις· τούτου γὰρ χάριν ἀπολέλυται αὐτῷ δὴ τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ τῷ δεῖνι καὶ ὑπερτίμῳ ἔν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος ξαὶ συλλειτουργῷ καὶ τὸ παρὸν αὐτῆς γράμμα δι' ἀσφάλειαν. Εἰ μὲν θέλει ὁ πατριάρχης ἢ ὁ βασιλεὺς δοῦναι αὐτῷ καὶ τόπον ἐκκλησίας τινός, προστίθεται καὶ τούτῳ ἔν τῷ γράμματι, ὅτι ἐδόθη δὲ αὐτῷ καὶ ὁ τόπος τοῦ δεῖνος μητροπολίτου, ὃν καὶ ὀφείλει κατέχειν ἢ αὐτὸς μόνος ἐφ' ὄρω τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἢ αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν μητροπολίται τῆς ἐκκλησίας ταύτης. Εἶτα τοῦ πατριάρχου προκαθημένου, ὅταν αὐτὸς διακρίνη, καὶ συνεδριαζόντων αὐτῷ καὶ τῶν ἀρχιερέων, προσάγεται ὁ προβιβασθεὶς μητροπολίτης μετὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ μανδύου παρὰ τοῦ εὐταξίας, καὶ στὰς ἀντικρὺ τοῦ πατριάρχου, ἀναγινώσκει τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ εἰς ἐπήκοον πάντων, ὥσπερ γίνεται καὶ ἔν τῇ χειροτονίᾳ· εἰ γὰρ καὶ ἐγένετο τοῦτο, ὅτε ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπος, ἀλλὰ τῷ μητροπολίτῃ αὐτοῦ ὑπεσχέθη ὑποτάσσεσθαι. Νῦν δὲ ἀνάγκην ἔχει πᾶσα ἡ σύνοδος ἀκοῦσαι τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ, καὶ ὅτι τῷ πατριάρχῃ ὑπέσχετο ὑποτάσσεσθαι, ἔχει δὲ καὶ ἡ ὁμολογία προσταγὴν καὶ ὑπογραφήν· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης τῆσδε ὁ δεῖνα οἰκία χειρὶ προέταξα ἢ ὑπέγραψα. Καὶ τῆς ὁμολογίας πληρωθείσης, προσκυνεῖ τὸν πατριάρχην καί, πάλιν ἐγγυτέρω γενόμενος, προσκυνεῖ, καὶ αὐθις, ὅταν γένηται πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀσπάζεται τὸ γόνυ τοῦ πατριάρχου, τὴν χεῖρα καὶ τὴν παρεϊάν, τὰ δεξιὰ πάντα, εἶτα ἀσπάζεται καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς πάντας ἐκατέρωθεν καί, πάλιν στὰς ἀντικρὺ, προσκυνεῖ τὸν πατριάρχην, καὶ οὕτως ὑπανιστάμενος αὐτῷ τῶν ἀρχιερέων, κάθηται καὶ αὐτὸς ἔν τῷ θρόνῳ τῷ ἀρχιερατικῷ μετὰ τῶν λοιπῶν μητροπολιτῶν· εἰ μὲν ἔχει τόπον, εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, εἰ δὲ οὐκ ἔχει, κάτωθεν τῶν ἄλλων πάντων.

f. 135. Ὅπως μετατίθεται ἐπίσκοπος εἰς μητροπολίτην.

Ἔτι δὲ μετάθεσις ἐστὶν ἐπισκόπου εἰς μητρόπολιν προτροπῇ τοῦ πατριάρχου· γίνονται ψῆφοι παρὰ τῶν ἀρχιερέων εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην, καὶ τιθέασιν πρῶτον ἔν ταῖς ψήφοις τὸ τοῦ ἐπισκόπου ὄνομα, εἶτα τῶν λοιπῶν δύο καί, προευτρεπισθέντος τοῦ ἐπισκόπου, γίνεται πρὸς αὐτὸν μήνυμα παρὰ τοῦ πατριάρχου, καθὼς καὶ ἔν τοῖς λοιποῖς ὑποψηφίοις, αὐτοῦ τοῦ ἐπισκόπου βαλόντος ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, καὶ ὠμοφόριον, καὶ ὑπηρετήσαντος καὶ ἀπολογουμένου πρὸς τὸ μήνυμα, καὶ μετὰ ταῦτα, τῆς συνόδου συναθροισθείσης, προκαθημένου τοῦ πατριάρχου, προσάγεται ὁ μετατεθεὶς καὶ ἀναγινώσκει τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ καὶ τὸν ἀσπασμὸν κατὰ τὸν προγραφέντα τύπον, καὶ κάθηται ἔν τῷ τόπῳ τῶν ἥ (p. 0629) μητροπολι-

τῶν, ὕστερον δὲ λαμβάνει παρὰ τοῦ πατριάρχου τὴν συνοδικὴν πράξιν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς μεταθέσεως γράμματα.

— Ὅπως μετατίθεται μητροπολίτης εἰς ὑψηλότεραν μητρόπολιν.

Εἰ δὲ μητροπολίτης μετατίθεται εἰς ὑψηλότεραν μητρόπολιν, γίνονται καὶ ἐπὶ αὐτῷ ψῆφοι προτροπῆ τοῦ πατριάρχου καὶ μήνυμα, καθὼς προεγράφη, αὐτοῦ τοῦ μετατιθεμένου ὑπηρετοῦντος, ὡς εἴρηται, μετὰ ἐπιτραχηλίου καὶ φελωνίου καὶ ὠμοφορίου, καὶ ἀπολογουμένου πρὸς τὸ μήνυμα, καὶ προκαθημένου τοῦ πατριάρχου, καὶ συνεδριαζόντων τῶν ἀρχιερέων, προσάγεται ὁ μετατεθεὶς καὶ ποιεῖ τὸν ἀσπασμὸν ἄνευ τῆς ὁμολογίας, καὶ οὕτω κάθηται εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκκλησίας, εἰς ἣν μετετέθη, καὶ μετὰ ταῦτα λαμβάνει συνοδικὰ γράμματα μεταθέσεως παρὰ τοῦ πατριάρχου.

— Ὅπως δίδεται μητροπολίτη κατ' ἐπίδοσιν μητρόπολις. Charter for appointing a metropolitan, enumerating his rights and duties.

— Ὅπως δίδεται μητροπολίτη ὑψηλότερος τόπος, ἐν ᾧ πρῶτον ἔλαχεν ἡ ἐκκλησία. Similar charter.

Ὁ δὲ πατριάρχης γίνεται οὕτως ἡ ἱερομόναχος ἐστὶν ἡ μητροπολίτης, προτροπῆ τοῦ βασιλέως γίνονται ψῆφοι, καὶ ἀπέρχονται τὰ ὀνόματα πρὸς τὸν βασιλέα μετὰ τοῦ ὑπομνηματογράφοντος, καὶ οἶον ὄνομα ἐκλέξεται ὁ βασιλεὺς, γίνεται μήνυμα, δύο ἀρχόντων τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πάντων. Ἰσταται δὲ ὁ μέγας χαρτοφύλαξ μετὰ τῶν δύο μεγιστάνων ἔμπροσθεν τοῦ μέλλοντος πατριάρχου, φορεμένου αὐτοῦ ἐπιτραχήλιον μετὰ φαιλωνίου, λεγόντων· Ὁ αὐθέντης ἡμῶν, ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἅγιος βασιλεὺς, προσκαλεῖται τὴν μεγάλην ἀγιωσύνην σου εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως. Εἶτα ἀπολογεῖται αὐτός· Εὐχαριστῶ τῷ ἁγίῳ αὐτοκράτορι βασιλεῖ, καὶ ὑποκύπτω τῷ θείῳ καὶ προσκυνητῷ αὐτοῦ ὀρισμῷ· καὶ εἰ μὲν ἐστὶ λόγιος, λέγει καὶ πλείονα· ἀπάρτι δὲ οὐκ ἔχει ἄδειαν ἱερουργεῖσαι, ἕως οὐ μηνυθῆ παρὰ τοῦ βασιλέως, ὅτε οὖν ὀρίσει ὁ βασιλεὺς, ἀπέρχονται πάντες οἱ τῆς συγκλήτου μετὰ πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ φέρουσιν εἰς βασιλέα καὶ φορένει ἐκτὸς μανδύου μετὰ ποταμῶν, εἴτ' αὐθις εἰσάγουσι πρὸς βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνίσταται, κρατῶν τὸ δεκανίκιον καὶ λέγει· Ἡ ἁγία Τριάς, ἡ δωρησαμένη μοι τὸ κράτος τῆς βασιλείας προχειρίζεται τὴν ἀγιωσύνην σου πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. Εἶτα λαμβάνει τὸ δεκανίκιον παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀσπάζεται δὲ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ λοιποί. Εἴτ' αὐθις ἐξέρχεται καὶ ἀπέρχεται ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ μετ' ἀπάντων τῶν συγκλητικῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἐπικαθεζόμενος ἐπὶ ἵππῳ βασιλικῷ καὶ λευκῷ· καὶ εἰ μὲν ἐστὶν ὥρα τῆς λειτουργίας, λειτουργοῦσι καὶ ἡ (p. 0630) χειροτονοῦσιν αὐτόν, εἴπερ ἐστὶν ἱερομόναχος, εἰ δὲ μητροπολίτης ἐστὶν, λειτουργεῖ μόνον μετὰ πάντων τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐκκλησιαστικῶν χειροτονίας, ἐπ' αὐτῷ μὴ γινομένης, ἐπεὶ μία ἐστὶ μητροπολίτου, ἐπισκόπου καὶ πατριάρχου ἢ χειροτονία.

Dated ,C/Ἰξε' = 1457.

f. 138v. Γράμμα περιεκτικόν, ὃ ποιούσιν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς αἰχμαλώτους καὶ μάλιστα εἰς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἀπὸ τῆς ἀθλίας Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Μολδοβλαχίας Ἰωακείμ σύνθεσις.

f. 142. Εἰς γυναῖκα λεχώ. Two prayers.

f. 143. Εἰς τὰς παρατυχοῦσας γυναῖκας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν τῇ ὀθόνη δειχθέντα Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ.

— Τάξις εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῇ ἡ' ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

f. 144. Office of Churching.

f. 146. Τάξις καὶ ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

The prayers for making a catechumen carry the remark: Ταύτας ε' εὐχὰς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τοῖς φωτιζομένοις ὀκτάκις ἢ δεκάκις, ἢ τὸ ἕλαττον τρισσεύει αὐτάς, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, εἰ μέγας ἐστί, στρέφει αὐτὸν πρὸς δυσμὰς, ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ λέγει τρεῖς... (f. 150v.)

f. 158v. Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀπολοῦσαι παιδίον τῇ ἡ' ἡμέρᾳ.

f. 159v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ τοῖς ἀπὸ Μανιχαίων ἐπιστρέφουσι πρὸς τὴν καθαρὰν καὶ τὴν ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν. Goar, p. 700.

f. 160v. Μεθοδίῳ, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, διάταξις περὶ τῶν διαφορῶν τρόπῳ καὶ ἡλικίᾳ ἐπιστρεφόντων. See above, p. 292.

f. 164v. Πῶς δέχεσθαι ἐξ Ἑβραίων τὸν τῇ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον. Goar, p. 282.

f. 168. Απόταξις τῶν αἰρετικῶν Ἀρμενίων καὶ Ἰακωβιτῶν, οἱ οὐ βαπτίζονται, ἀλλὰ μυροῦνται.

f. 171v. Τάξις γινομένη εἰς τὸ ποιῆσαι ἔθνικὸν κατηχούμενον.

f. 176. Τάξις γινομένη ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν.

Chronology: Ἐγράφη τὸ παρὸν ἐν ἔτει ,C7Dξε' = 1457.

f. 181. Ἀκολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ τῶν ἀγίων Θεοφανίων. New hand, s. XV.

f. 187. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας. Goar, p. 597–602.

f. 194. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρύσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης. Goar, p. 655–664. Cf. Vator. 134, s. XVI.

f. 206. Ἐτέρα εὐχή εἰς τὴν κατάθεσιν τῶν λειψάνων. See above, p. 295.

|| (p. 0631)

f. 206v. Ἐτέρα εὐχή, λεγομένη ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης. See above, p. 296.

f. 207. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθεισαν ἀγίαν τράπεζαν. Goar, p. 490–491.

f. 209. Εὐχή τοῦ ἀγιωτάτου Ταρασίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ λύσεως ναοῦ ὑπὸ αἰρέσεως μιανθέντος, λεγομένη ἔξω τοῦ πυλῶνος τῆς ἐκκλησίας. Goar, p. 494.

f. 209. Εὐχή ἑτέρα, λεγομένη ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης. See above, p. 296.

f. 210. Εὐχή ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, βεβηλωθέντος ὑπὸ ἔθνικῶν ἢ ὑπὸ αἰρετικῶν καθυβρισθέντος. See *ibid.*

f. 210v. Εὐχή ἱκετήριος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Δέσποιναν Θεοτόκον. See above, p. 297.

f. 211. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου. Goar, p. 194–195.

f. 212. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου. See above, p. 297.

f. 213. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου. See above, p. 298.

f. 215v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου. See *ibid.*

f. 218. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου. See above, p. 298–299.

f. 222. Διάταξις τῆς τοῦ πατριάρχου λειτουργίας, πῶς γίνεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. See above, p. 301–319.

f. 233v. Τάξις γινομένη ἐν τῇ ἐκπλύσει τῆς ἀγίας τραπέζης τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ. Goar, p. 497–499.

f. 235v. Ἐν δὲ τοῖς μοναστηρίοις τελεῖται ἡ ἀκολουθία τοῦ νιπτῆρος. Goar, p. 594.

f. 237v. Περὶ δὲ τῆς ἀγίας τραπέζης, ἧς τὰ ἄμφια παλαιωθέντα διεφθάρησαν. Goar, p. 501.

f. 238. Εὐχή πρὸ τῆς θείας μυσταγωγίας. See above, p. 170–171.

f. 239. Εἰς τὴν Θεοτόκον. See above, p. 319.

— Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία σταυροφόρου. See *ibid.*

f. 240. Τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Φιλοθέου διάταξις τῆς θείας λειτουργίας, ἐν ἧ καὶ τὰ διακονικά. Krasnoseltsev, *Ματὴριαλνι дλѧ истοpиѧ чинопоcлѧдованѧ лѧтурѧи св. Иоанна Златοустαго*, p. 36–78.

f. 253. Ἐτέρα εἶδησις συντομωτέρα τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου. Order of the *Proskomide*, with slight differences from the text of the full office.

0632 [Athos, Lavra, Λ 105]

LXXIX. Εὐχολόγιον, σὺν Θεῷ ἀγίῳ ἔχον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ τὴν τάξι, same library, MS Λ 105, in 4°, 354 ff., 15th-century cursive.

f. 1. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. 11 prayers.

f. 5. Εὐχαὶ ἑωθινὰ 12 prayers, incl. a *kephaloklisia* prayer.

f. 10. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Χρυσοστόμου.

f. 23v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 42. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 55v. Ἀκολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

f. 64. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

f. 70v. Τῆ κυριακῆ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.

f. 81. Ἀκολουθία εἰς γυναῖκα λεχώ.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὰ ἀπολυτικά τῆς ἡμέρας, καὶ τὸ κοντάκιον εἰ ἐστὶ Θεὸς Κύριος, εἰ δὲ ἐστὶν Ἀλληλούια, λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε ἐλέησον, Τῆς εὐσπλαχνίας, εἰ δὲ βούλεις, λέγε ἕτερα· Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ τὸ Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε, χαρὰν ἐμήνυσε. Εὐχὴ τῆς μαίας. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ἐνυποστάτῳ σου λόγῳ τὰ πάντα ἐκ μὴ ὄντων παραγαγών... *Goar*, p. 263. Εὐχὴ εἰς τὰς τυχούσας γυναῖκας. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν τῇ ὀθόνη εἰπῶν τῷ Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ τῷ... p. 263–264, *Βογοσλужение*, Appendix, p. 6. Εὐχὴ εἰς τὴν λεχώ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα ἐν σοφίᾳ τῷ λόγῳ σου δημιουργήσας... See above, p. 395–396. Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ τὸν ἄνθρωπον πλάσας ἰδίαις χερσὶ καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ γυναῖκα συναρμώσας. *Βογοσλужение*, Appendix, p. 4–5.

f. 83. Εὐχαὶ εἰς ἀπόβαλσιν.

Εὐλογητός, Τρισάγιον κ.τ.λ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε Σαβαώθ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν... *Βογοσλужение*,

Appendix, p. 1. Ἐτέρα εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν τῷ λόγῳ σου δημιουργήσας... See above, p. 396.

f. 83v. Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς τὸ καταφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως.

f. 84v. Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς τὸ σαραντίσαι παιδίον μετὰ τῆς μητρός.
|| (p. 0633)

Apart from Χαῖρε κεχαριτωμένη, there is also Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου... Dismissal: Ὁ ἐν ἀγκάλαις τοῦ δικαίου Συμεῶν βασταχθῆναι καταδεξάμενος...

f. 87v. Τάξις γινομένη ἐπὶ τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι.

The circling of the font: Θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς τὴν κολυμβήθραν, περιερχόμενος αὐτὴν γύρωθεν μετὰ τοῦ ἀναδόχου, κατεχομένου ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ νεοφωτίστου βρέφους.

f. 99. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν νεοφώτιστον τῇ ἡ' ἡμέρᾳ.

f. 100. Εὐχή εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι παιδίον.

f. 101v. Ἀκολουθία ἐπὶ μνηστρα βασιλέων καὶ πάντων ἀνθρώπων, ἡγουν εἰς ἀραβῶνα.

Similar to Sinait. gr. 968 (see above, p. 401–402), but with some variants. At the beginning ὁ δὲ ἱερεὺς ἐρωτᾷ αὐτούς, λέγων τῷ ἀνδρὶ· Θέλεις αὐτὴν εὐλογητικὴν ἔχειν καὶ παρθενικὴν σου γυναῖκα, καθὼς ὀρίζει ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία; Ὁμοίως ἐρωτᾷ καὶ τὴν νύμφην. Before the litany καὶ λέγει (ὁ ἱερεὺς)· Γύρισε ὀπισθεν. The litany itself runs as follows: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνηστρα... Ὑπὲρ τῶν νῦν μνηστευομένων... Ὅπως Κύριος χαρίσεται... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τούτου... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτούς... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον τὴν συζυγίαν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρόπει σοι. Same prayers, but without the concluding *ekphrasesis* “Peace be to you” and “Let us bow our heads”. The last prayer Σωτήρ ἀγαθὲ καὶ φιλόνηρωπε... carries the remark λέγεται ἡ εὐχή αὕτη ἐκ γ' καὶ ἀπόλυσις.

f. 104v. Εἰ δὲ βούλονται στεφανωθῆναι, εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ καὶ ἴστανται οἱ νεόνυμφοι ἔξω τῶν πυλῶν, καὶ ἐξελθῶν ὁ ἱερεὺς μετὰ φελωνίου αὐτοῦ καὶ μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων, καὶ κρατῶν αὐτούς ἀπ' ἀλλήλων ταῖς χερσίν, εἰσάγει αὐτούς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ψάλλων καὶ τὸν παρόντα ψαλμὸν εἰς ἦχον β'. Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι... Καὶ εἰσελθόντες πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου, ἀπολύουσιν ἀλλήλων τὰς χεῖρας καὶ ἴστανται

πρὸ τῶν ἀγίων θυρῶν· ἀπόκεινται δὲ ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ στέφανα δύο καὶ ποτήριον μετ' οἴνου καὶ ἄρτου, κλάσματα ἕξ μικρὰ πάνυ, εἰ οὐκ εἰσιν ἄξιοι κοινωνῆσαι τῶν ἀχράντων μυστηρίων, εἰ δὲ εἰσιν ἄξιοι, οὐ χρή ποιῆσαι κοινὸν ποτήριον, καὶ εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἄρχεται· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβε- || (p. 0634) στάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆσδε τῶν ἐπισυναπτομένων ἀλλήλοις πρὸς γάμου κοινωνίαν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἰῶν... Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι αὐτοῖς τὸν στέφανον αὐτῶν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χάριση αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας. Goar, p. 317. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἀχραντος, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁ τὴν πλευρὰν τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ... See above, p. 29. Goar, p. 315. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ὁ λαβὼν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ πλάσας ἔργον τίμιον τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰπῶν... See above, p. 183. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς εἶ, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ τῆς ζωῆς χορηγός καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν δοτήρ... See above, p. 461. Καὶ κρατήσας αὐτῶν τὰς δεξιὰς χεῖρας, παραδίδει τὴν γυναῖκα τῷ ἀνδρὶ, λέγων· Παράλαβε ὁ δεῖνα τὴν γυναῖκα σου, ὁ τῶν ἀπάντων Θεὸς χειρὶ παραδίδωσιν, ἢ ἕτερον· Παράλαβε Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου, ὁ τῶν ἀπάντων Θεὸς παραδίδωσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δεξιὰ ἄχραντε τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν... See above, p. 567. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ ἀγίῳ βήματι, ἐπεύχεται μυστικῶς ἐπάνω τῶν στεφάνων, λέγων· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τὰ στέφανα τῶν ἀγίων σου ἀποστόλων, μαρτύρων καὶ προφητῶν... See above, p. 403, 183. Καὶ κρατήσας ὁ ἱερεὺς τὰ στέφανα, ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ἀγίου βήματος, πιάσας δὲ τὸ ἕν, χαράττει σταυρὸν ἐν τῇ κορυφῇ καὶ τῷ μετώπῳ τοῦ ἀνδρός, λέγων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον. See above, p. 403 πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ... ἐκ γ'. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὴν εὐχὴν, τίθησι τὸν στέφανον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ νεονύμφου, λέγων· Ἐθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον... Τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τὴν νεονύμφην ὁμοίως, εἶτα Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δοξάζομέν σε, Δέσποτα παντοκράτωρ, ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι, δοξάζομέν σε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῇ ἀνεξιχνιάστῳ αἰνέσει σου... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίᾳ σου οἰκονομία καταξιώσας. Goar, p. 318. Καὶ εἰ μὲν ἐστὶ λειτουργία, λέγει Τρισάγιον, προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος δ'. Δόξη καὶ τιμῇ ἑστεφάνωσας... Στίχος· Ἐθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς... Πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων... Τέλος· ἐν παιδείᾳ καὶ νοῦ- || (p. 0635) θεσίᾳ Κυρίου. Ἀλληλουάριον,

ἦχος δ'. Ἡ γυνή σου, ὡς ἄμπελος... Στίχος· Οἱ υἱοί σου, ὡς νεόφυτα. Εὐαγγέλιον. Goar, p. 318. Εἴπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους ζωῆς... Ὅτι ἐλεήμων... Ἐπικαλούμεθά σε, Κύριε παντοκράτωρ, σὲ ἐπικαλούμεθα τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον... See above, p. 464, 403. Καὶ εἰ μὲν ἐστὶν ἐν τῇ λειτουργίᾳ, καὶ εἰσὶν οἱ νεόνυμφοι ἄξιοι κοινωνῆσαι, λέγει ὁ ἱερεὺς ἀπολυτίκιον καὶ τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἶτα λέγει πάλιν ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος· Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ ὁ λαὸς τὸ Τρισάγιον καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία, καὶ οἱ νεόνυμφοι κοινωνοῦσιν, ὅταν ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος εἴπῃ· Μετὰ φόβου Θεοῦ. Καὶ μετὰ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, λέγει ὁ ἱερεὺς καὶ τὰς ἄλλας εὐχὰς τῆς εὐλογήσεως ἕως τέλους, καὶ τὸ Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου καὶ τὰ ἐξῆς, εἰ δὲ οὐκ ἐστὶ λειτουργία, ἀλλ' οὐδ' ἄξιοι κοινωνῆσαι, λέγει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... Ἀντιλαβοῦ. Goar, p. 318–319. After the prayer Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιῶν τῇ ἰσχύϊ σου... p. 319 καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ κοινὸν ποτήριον καὶ ἔρχεται εἰς τοὺς νεονύμφους καὶ μεταλαμβάνει αὐτούς, ψάλλων· Γεύσασθαι καὶ ἴδετε, καὶ δίδει καθ' ἑνὸς μερίδας μικρὰς γ' εἶτα ποτίζει αὐτούς γ' ψάλλοντες· Ποτήριον σωτηρίου... Ὁ δὲ ἱερεὺς, ὅταν ποτίζει τοὺς νεονύμφους ἐκ γ' καθ' ἕνα, λέγει· Ἐξ ἀμπέλου πολυκάρπου καὶ πηγῆς ἀθανάτου πίης, ζῆς, νεόνυμφε· ἡ ἀγία Τριάς εὐλογήσῃ σε. Καὶ εἰς τὸ τέλος λέγει· Ζήσατε, οἱ νεόνυμφοι, ἡ ἀγία Τριάς ἀχωρίστους διαφυλάξῃ ἡμᾶς πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός ὁ αἰώνιος, ὁ τὸν οὐρανὸν τοῖς ἄστροις κατακοσμήσας... Καὶ ποιήσας τὰ στέφανα ὁ σύντεκνος ἢ ἄλλος τις, ὁ δὲ ἱερεὺς πιάνει μετὰ τῆς εὐωνύμου χειρὸς τοὺς νεονύμφους, μετὰ δὲ τῆς δεξιᾶς τὸν θυμιατόν, γυρίζει γύρους γ' λέγων εἰς ἦχον βαρὺν ἐκ γ'. Ἅγιοι μάρτυρες καὶ τὸ Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός. Καὶ ἴστησιν αὐτούς κατὰ τάξιν, καὶ εἴπερ ἐστὶ μέλι καὶ κάρνα εὐπρεπισμένα, γεύει αὐτούς λεπτομερῶς ἐκ γ' καὶ ψάλλοντες εἰς ἦχον πλ. δ'. Ἐπὶ σοὶ χαίρει, κεχαριτωμένη, πᾶσα ἡ κτίσις... Εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐκ γ'. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε. See above, p. 184. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός, ὁ τοῦ παντὸς κόσμου δημιουργός, ὁ τῆς φύσεως Δεσπότης καὶ τοῦ γάμου νομοθέτης... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Σὲ ἱκετεύομεν, ὁ Θεός ἡμῶν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους... See above, p. 405. Καὶ εἰ ἔχουσι πατέρα ἢ μητέρα, εὐχονται οὕτως· Δῶή σας, ὁ Θεός, τέκνα ἡμῶν, ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πύθης τῆς γῆς, καὶ ἴδετε || (p. 0636) τέκνα τῶν τέκνων ἐν πολλοῖς ἀγαθοῖς, καὶ τῷ Κυρίῳ δουλεύσητε. Ἀμήν. Καὶ ἀσπάζονται αὐτοὺς καὶ τοὺς στεφάνους.

f. 119v. Εὐχὴ εἰς τὴν ἔπαρσιν τῶν στεφάνων. See above, p. 442.

After the two prayers αἶρει τὰ στέφανα, λέγων· Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς, καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν. Καὶ λαβὼν τὰ στέφανα καὶ τὰ κηρία, φυλάττει αὐτὰ ἐν τῷ ἀγίῳ βήματι.

f. 120. Εὐχή ἑτέρα εἰς διγαμίαν. See above, p. 443.

f. 121. Ἀρχὴ τοῦ μεγάλου ἔσπερινοῦ.

f. 126. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, γινομένου ὑπὸ ἑπτὰ ἱερέων.

f. 152. Εἰς τὸ ποιῆσαι παράκλησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

f. 157. Κανὼν ψαλλόμενος εἰς ψυχορραγοῦντας.

f. 162v. Λύσις καὶ συγχώρησις εἰς ἐπιτίμιον ἀφορισμοῦ, γινομένου δι' αἰτίας καὶ πράξεις ἀθέσμους παρά τινων ἀνθρώπων ἀφρόνων.

f. 166v. Εὐχαὶ ἤτοι ἐξορκισμοὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου πρὸς τὸν πάσχοντα ὑπὸ δαιμόνων καὶ πρὸς ἐκάστην ἀσθένειαν.

f. 171v. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸ αὐτό.

f. 176. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος.

f. 186v. Ἐωθινὰ ἀναστάσιμα ια'.

f. 195. Prayers for various occasions.

f. 232v. Τάξις βαπτίσματος εἰς νήπιον, κατεπειγόμενον ὑπὸ τοῦ θανάτου.

f. 241. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογούμενον.

Ἀναγινώσκει αὐτὴν ἐπάνω τοῦ ἐξομολογουμένου ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ πατήρ, ὡς πρὸ τοῦ ἐξομολογουμένου· Κύριε, εὐλόγησον. Εὗξο καὶ συγχώρησόν μοι, πάτερ καὶ πνευματικὴ δέσποτα, εἴ τι ἡμαρτον ἐν ὄλω μου τῷ τάλαιπῶρῳ βίῳ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἀθλίᾳ καὶ αἰσχροῖ καὶ ματαίᾳ μου ζωῇ... Εὐχὴ λεγομένη ὑπὸ ἱερέως ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, συγχωρῶν αὐτοῦ πάντα τὰ ἁμαρτήματα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Goar, p. 536.

f. 243. Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς ἐξομολογούμενους.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρῃ διὰ δακρῶν... Goar, p. 537. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν. Goar, p. 536. Καὶ μετὰ τοῦτο κρατεῖ ὁ ἱερεὺς τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ προσφέρει αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἀποσκεπάζει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἐὰν ἔνι καὶ ὁ τὸ διάδημα φορῶν, ἐὰν ἐστὶν ἀνὴρ, ἢ δὲ γυνή, οὐ, ἐὰν ἐστὶν ἀββάς, ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ βάλλει τὸ ἑαυτοῦ κουκούλιον καὶ ῥίπτει αὐτὸν ἔμπρο- || (p. 0637) σθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἱερεὺς· Οὐκ εἰμι ἄξιός σε ἐγὼ δέξασθαι τὴν σὴν ἐξομολόγησιν, ἀλλὰ δέξεται σε ὁ Θεὸς ὁ παντοδύναμος καὶ ῥύσεται σε ἐκ πασῶν σου τῶν ἁμαρτιῶν πρὸ πάντων ἐνεστῶτων καὶ μελλόντων, φωτίσει τὴν καρδίαν σου ἐξ ἁγίου Πνεύματος, διδάξει σε πάντοτε μεριμνῆσαι τὰ ἀρεστὰ αὐτοῦ, χαρίζεται

σοι ταπεινώσιν ἀληθινὴν, μακροθυμίαν καὶ ἀγάπην, ὑπομονὴν καὶ πραότητα, καὶ διάκρισιν ἐν πᾶσιν, οἷς ἔπραττες, καὶ ἐμβαλεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ σου φόβον καὶ τὴν φιλανθρωπίαν αὐτοῦ, ῥύσεται σε ἐκ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ποιήσεις αἰεὶ ἐμμένειν ἐν ἀγαθοῖς πράξεσι, καὶ κατενοδώσει σε εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Καὶ εὐθὺς λέγει τὸν Ν', εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς Ἰδοῦ, τέκνον, χάριτι Θεοῦ προσέδραμες Athos, Konstam. 60, s. XVI, καὶ λέγει οὕτω Σήμερον χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι, καὶ εὐθέως ἄρχεται ἐξαγορεύειν, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Λέγε, ἀδελφέ, ἀνερευθριάστως τὰς σὰς πράξεις· πάντες γάρ, ὡς ἄνθρωποι φθαρτοί, ἐνωχλήθημεν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, πολλὰ καὶ ἡμαρτήσαμεν καὶ ἁμαρτάνομεν, ἀλλὰ (ἐπὶ) τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ θαρροῦμεν, οὐ μὴ νικήσει τὸ πλῆθος τῶν ἡμετέρων κακῶν, ἐὰν διὰ μετανοίας εἰλικρινοὺς αὐτῷ προσιώμεν. Καὶ εὐθέως ἐρωτᾷ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς· Πόσους, κύριε, ἀδελφέ, ἢ τέκνον, ἢ ἀδελφή, ἢ κυρία χρόνους ἐν πρώτοις ἐφθάρῃ ἢ παρθενία σου... Ταῦτα ἐν πρώτοις χρή τὰς ἐξομολογήσεις ἀναδεχόμενον καὶ εἰς πόσας ὁμοῦ περιέπεσεν· ὁ ἀριθμὸς γὰρ ὑπὸ πάντων ζητεῖται καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν προσώπων· εἰσὶ γὰρ διάφοροι δούλοι, πόρνοι, χῆραι, ὑπανδρῶν, μονάστριαι, καὶ ἱερωμένοι, διακόνισσαι καὶ πρεσβύτεραι, καὶ ὅταν ταῦτα ἐρωτήσῃ, ἐρωτᾷ αὐτὸν περὶ ἀρσενοκοιτίας... Ἐρωτᾷ αὐτὸν καὶ εἰ ἔπεσεν εἰς μαλακίαν... Ταύτης γὰρ εἰσὶν αἱ διαφοραὶ, ἄλλος μὲν εἰς δύο ἀδελφὰς περιέπεσεν ἐκ πατρὸς ἢ ἐκ μητρὸς, ἢ καὶ ἀμφότεροι... Φθάνουσι δέ τινες ἕως ἐαυτῶν τῶν ἰδίων γυναικῶν τῆς ἀρρενομανίας ἐκτελεῖν ἔργον παρανομίας παρὰ φύσιν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐρωτᾷ αὐτὸν καὶ περὶ κλεψιμαίων καὶ φόνων καὶ ἀρνήσεως λογαρίων. Ἐρωτᾷ αὐτὸν περὶ πάντων, καὶ ὅταν ταῦτα καλῶς αὐτὸν ἐρευνήσῃ καὶ εἴπῃ ὁ ἐξομολογούμενος, ἢ τίνα ἐξ αὐτῶν, ἢ ἓν, ἢ δύο, ἢ τὰ ἡμισυ, ἐνδέχεται αὐτὸν καὶ εἰς ὅλα εὐρίσκεσθαι. Τότε ῥίπτει αὐτὸν τὸν ἐξομολογούμενον πάλιν ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐπιμένων αὐτὸν ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ συγχωρήσας διὰ Νάθαν τοῦ Δαβὶδ τὴν ἐξομολόγησιν. Goar, p. 538. Καὶ μετὰ τὸ ἐγειραὶ αὐτὸν ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ἐρωτᾷ αὐτὸν· Θέλεις προσκλαῦσαι καὶ μετανοῆσαι, ὑπὲρ ὧν ἔπραξας, ἵνα μᾶλλον εἰς αὐτὰ μηκέτι ἐπιστραφῆς, καὶ εἰ φυλάξεις ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ταῖς ὁδοῖς Κυρίου πορεύσῃ, οὐ μόνον συγχωρηθεῖσῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Καὶ εὐθὺς ἄρχεται τῆς εὐ- || (p. 0638) χῆς ταύτης. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καλῶν δικαίους εἰς τὸ ἀγιαῖσαι καὶ ἁμαρτωλῶν εἰς τὸ δικαιοῦσαι... Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐλεῆμων καὶ οἰκτιρῶμων, ὁ μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, ὁ κλίνας οὐρανοὺς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Athos, Dionys. 489, s. XV. Εὐχὴ ἑτέρα· Ἰλάσθητι, Κύριε, ἰλάσθητι τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου πάντα τὰ ψυχικὰ παραπτώματα τὰ ἐκούσῃα τε καὶ ἀκούσῃα τὰ ἐν παραβάσει, τὰ ἐκ ῥαθυμίας...

f. 248. Περὶ τῶν ἑορτῶν τοῦ χρόνου ὅλου.

f. 250. Εὐχὴ, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ μέλλοντα μεταλαβεῖν.

- f. 252. Ακολουθία τῆς ἀγίας μεταλήψεως.
 f. 278. Ακολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν.
 f. 307. Ακολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.
 f. 308. Ακολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος.
 f. 324v. Ακολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.
 f. 353. Εὐχή εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι.
 f. 354. Εὐχή τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἐπὶ τὸν ἀφορισμῶν δεσμευθέντα.

0638 [Athos, Dionysiou, 489]

LXXX. No. 489 Εὐχολόγιον, Athos, Dionysiou, MS 489, in 4°, 432 ff., copied in a 15th-century hand, but with many leaves added in later centuries.

f. 1. Office for renovating a church, beginning lost. Copied in a 15th-century hand different from that of the principal scribe.

f. 5. Ἐτέρα εὐχή, ἐὰν συμβῆ τεθνᾶναι ἄνθρωπον ἔνδον τοῦ ναοῦ ἢ ἐκχέει αἷμα ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως.

Ἐλεήμων καὶ οἰκτίρων ὁ Θεός, εὐχαριστοῦμεν τὴν σὴν ἀγαθότητα, πανάγαθε βασιλεῦ, εὐδόκησον διὰ τῆς ἐμῆς ἀναξιότητος... Καὶ εὐθύς ὁ ἀρχιερεὺς μυρῶνει τὴν ἀγίαν τράπεζαν καὶ ὄλον τὸ θυσιαστήριον, εἶτα γίνεται ὁ ἀγιασμός.

f. 7. Εὐχή εἰς ἀπειλὴν σεισμοῦ.

Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ φοβερός, καὶ θαυμαστός, ὑπερένδοξός τε καὶ ἀληθινός. Goar, p. 623.

f. 7v. Εὐχή ἑτέρα εἰς ἀπειλὴν σεισμοῦ.

Βασιλεῦ ἅγιε, φιλάνθρωπε Δέσποτα, μακρόθυμε Κύριε, ὁ πάσης αἰσθητῆς... Goar, p. 624.

f. 10. Περὶ τῶν βαθμῶν τοῦ γάμου. || (p. 0639)

f. 17. Αἱ ἐναντίαί ἡμέραι τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἃς ἐφάνέρωσεν ὁ Θεός. Unfinished.

f. 18. 17th-century hand: Τάξις γινομένη ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας.

f. 19. Περὶ σταυροπηγίου.

f. 22. The main part of the MS begins here. Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ ἱστορηθεῖσαν καινὴν εἰκόνα.

Χρῆσι αὐτὴν τῷ ἀγίῳ μύρῳ ἐν ταῖς τέσσαρσι μέρεσι, καὶ οὕτω εὐχεται Εἰρήνην πᾶσι. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε βασιλεῦ ἡμῶν. Goar, p. 672.

f. 23. Εἶδησις τόδε καὶ διαίρεσις τῶν εἰδῶν ἐνὸς ἐκάστου τὴν ποσότητα καὶ τὸ ἀρκετὸν ὄση. Recipe for wax-mastic.

f. 23v. Ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων. Complete office with *stichera*, Old Testament readings, *canon*, Apostol and Gospel readings.

f. 50. Ἀκολουθία εἰς ἐγκαίνιον δίσκου καὶ ποτηρίου καινῶν ἀθίκτων. See above, p. 616–617.

f. 51. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου. Goar, p. 197.

f. 54. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου.

Τοῦ ἀρχιερέως ἱσταμένου. Goar, p. 204. Εἶτα ἀποδύει (i.e. after the prayer) αὐτὸν τὸ φελώνιον καὶ ἐνδύει τὸ στιχάριον, λέγοντος τοῦ ἀρχιερέως· Ἐνδύεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα στιχάριον τῆς ὑποδιακονίας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ ζώννυται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ λαμβάνει ὁ ἀρχιερεὺς τὸ μανδήλιον, καὶ ἐπιτίθησι τοῦ χειροτονηθέντος τῷ ἀριστερῷ ὤμῳ, καὶ κελεύει λαβεῖν τὸ χερνιβόξεστον καὶ δοῦναι αὐτῷ νίψασθαι, καὶ ἐν τῷ νίψασθαι τὸν ἀρχιερέα, λέγει ὁ χειροτονηθεὶς γ'. Ὅσοι πιστοί. Καὶ κρατῶν ὁ ἀρχιερεὺς τὴν κεφαλὴν τοῦ χειροτονουμένου, λέγει οὕτως· Εὐλογητὸς Κύριος ἰδοὺ γέγονεν ὁ δοῦλος ὁ δεῖνα ὑποδιάκων τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας τῆσδε, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ οὕτως σφραγιζόμενος ἄπεισιν εἰς τοὺς ὑποδιακόνους. See above, p. 345.

f. 55v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου. See above, p. 345–346. Εἶτα ἀσπαζόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως, ἀπέρχεται καὶ ἵσταται ἐκ πλαγίου τῆς ἀγίας τραπέζης, κρατῶν ῥιπίδιον, ὃς καὶ πρῶτος ἐν τῇ μεταλήψει τῶν ἄλλων μεταλαμβάνει, καὶ εἰ πρόσεστι ἐν τῷ τέλει αὐτὸς παρὰ τοῦ ἱερέως τοῖς προσιοῦσιν ἡσύχως μεταδίδει. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ταῦτα γίνεται, ὅτε ἐστὶ τελεία λειτουργία· εἰ δὲ προηγιασμένη τυχὸν τύχοιεν, μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῶν τιμίων δώρων τῆς μεγάλης εισόδου, προσφέρεται καὶ χειροτονεῖται διάκωνος κατὰ τὴν ἄνωθεν ὑποτύπωσιν. Μετὰ δὲ τὴν ὑψωσιν καὶ τὸ κοινωνικόν, ἔρχεται ὁ ἀρχιερεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν μεταξὺ τῶν δύο κίωνων, βλέπων πρὸς τὸν λαόν, καὶ || (p. 0640) τοῦ ἄρτι χειροτονητοῦ διακόνου ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἱσταμένου μετὰ τοῦ τρικηρίου, παραινεῖ αὐτὸν οὕτως· Αἰνὸς σοι τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ, τῷ μὴ τοὺς εἰς σὲ πλημμελοῦντας κολάζοντι, ἀλλ' ἐῷντι διὰ τῆς μετανοίας ἀγαθῶς πρὸς σὲ ἐπιστρέφειν καὶ λαμβάνειν ἄφεσιν...

f. 63. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἱερέως.

Μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ τραπέζῃ, πληρωθέντος τοῦ μυστικοῦ ὕμνου, εὐθὺς ὑπὸ τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου ἢ ἄλλων ἱερέων ἐξέρχεται ὁ μέλλων χειροτονηθῆναι, ψαλλόντων τὸ Βασιλεῦ οὐράνιε, ἢ ὅ τι δ' ἂν ὀρίση ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ἐξέρχονται ἐκ τῆς προθέσεως ἕως τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ οὕτως ἄρχεται ὁ εὐγλωττος τῶν ἱερέων μεγαλοφώνως οὕτως· Προσφέρεται ὁ εὐλαβέστατος διάκονος ὁ δεῖνα ἀδελφὸς ἡμῶν τοῦ χειροτονηθῆναι εἰς ἱερέα τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας ὁ δεῖνα. Ὁ δὲ μέλλων χειροτονεῖσθαι ποιεῖ μετανοίας, καὶ γίνεται καὶ ἡ δευτέρα πρόσφερσις ἕως τῆς πρώτης, καὶ ἔρχονται ἔμπροσθεν τοῦ ἱερατοῦ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιδιάκονος ἢ ἄλλος τις τὸ Πρόσχωμεν. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς λέγει· Ἡ θεία χάρις... Goar, p. 244. Καὶ εὐθὺς (i.e. after the prayer ὁ Θεὸς ὁ ἀναρχος) λέγει εἰς τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν πρωτοϊερέων ταῦτα λεπτῇ τῇ φωνῇ, ὅσον ἀκούειν (τοὺς) παρόντας καὶ ἀποκρίνεσθαι· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... Ὅπως ὁ φιλόστοργος Θεὸς ἡμῶν... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμήσαι... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, ἐπικειμένην ἔχων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῇ τοῦ χειροτονουμένου κορυφῇ, εὐχεται οὕτως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας ὁ θαυμαστός ἐν δυνάμει... Goar, p. 243. Καὶ εὐθὺς γυρίζει τὸ ὀπισθεν τοῦ ὄραριου καὶ εὐθὺς λέγει· Ἐνδύεται ὁ δεῖνα ἐπιτραχήλιον δικαιοσύνης τῆς ἱερωσύνης εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ ἐνδύεται αὐτὸν τὰ ὑπομάνικα καὶ εἰς τὸ δεξιὸν λέγει· Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ἐποίησέ με. Εἰς δὲ τὸ ἀριστερὸν λέγει· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με. Καὶ ζώνουσιν αὐτὸν, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων με δύναμιν, καὶ φορεῖ αὐτὸν τὸ φελώνιον, λέγων· Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην. Καὶ πάλιν λέγει· Ἐνεδύθη ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα τὴν στολὴν τῆς ἱερωσύνης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ σφραγίζων αὐτὸν ἐπὶ τοῦ μετώπου, λέγων· Σφραγίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἀπὸ διακόνων εἰς πρεσβύτερον τῆς ἀγίας αὐτοῦ ἐκκλησίας τῆσδε, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Καὶ εὐθὺς λέγει ὁ ἀρχιερεὺς οὕτως· Εὐλογητὸς Κύριος ἰδοὺ γέγονεν ὁ δούλος αὐτοῦ ὁ δεῖνα πρεσβύτερος τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας τῆσδε, **|| (p. 0641)** εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Καὶ λέγει ὁ λαὸς γ'. Ἄξιος. Goar, p. 244. On giving the holy Body [of Christ], the bishop says: Πρόσεχε τὴν παρακαταθήκην ταύτην, ἣν μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ, μὴ ἐπίδωσής ταύτην αἰρετικοῦ ἢ νεκροῦ, ἢ διὰ δῶρων, ἢ διὰ φόβον, ἢ δι' ἀπειλῶν, ἀλλ' οὖν ὡς τὰς κόρας τῶν ἀδολεούτων σου ὀφθαλμῶν οὕτως πρόσσεξαι. Ὁ δὲ μετώπῳ ἐπιτίθουσιν ἢ τῷ ὀφθαλμῷ τῷ παρὰ αὐτοῦ κατεχομένῳ ἄρτῳ καὶ μένει κεκλιμένος οὕτως. Ὅτε δὲ εἶπη ὁ ἀρχιερεὺς· Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις, τότε ὁ χειροτονηθεὶς ἀποδίδει τῷ ἀρχιερεῖ τὸν ἄρτον καὶ παρ' αὐτοῦ μεταλαμβάνει τῶν ζωοποιῶν μυστηρίων πρὸ τῶν ἄλλων πρεσβυτέρων, καὶ μεταδίδει

αὐτὸς τοῖς ἔξωθεν χρήζουσι· λέγει δὲ καὶ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχήν, καὶ λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην ἐπὶ ἡμέρας ζ'. Μετὰ δὲ τὴν ὕψωσιν καὶ τὸ κοινωνικόν, ἔρχεται ὁ ἀρχιερεὺς μέσον τῶν ἁγίων θυρῶν, παρισταμένου ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ καινοχειροτόνητος μετὰ τρικηρίου, παραινεῖ αὐτὸν οὕτως· Πρόσεχε σεαυτὸν, ὦ πρεσβύτερε, καὶ βλέπε τὴν διακονίαν, ἣν παρέλαβες, ἣν ἀρτίως ἐδέξω, ἵνα αὐτὴν πληροῖς...

f. 69. Τάξις καὶ ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι πρωτοπρεσβύτερον. Goar, p. 238.

f. 70v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου. Goar, p. 252–256.

f. 83. Τάξις εἰς τὸ ἐνθρονίσαι ἐπίσκοπον.

Ἄρχεται ἡ θεία λειτουργία μέχρι καὶ τοῦ κατελθεῖν οἱ ψάλται ἐκ τοῦ ἄμβωνος, καὶ ὅτε μέλλει ὁ διάκονος εἰπεῖν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, πρὶν εἶπη τοῦτο, ἀνέρχονται οἱ κληρικοὶ μετὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνθρονῆσαι αὐτὸν ἀρχιερέως καὶ συγκαθίζουσιν αὐτὸν εἰς τὸν σύνθρονον. Εἶτα λέγει ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὴν κορυφήν αὐτοῦ τὴν εὐχήν ταύτην· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς τῇ ἀφάτῳ σου καινώσει, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν δεομένων σου, καὶ ἀνάδειξον τὸν δούλον σου τοῦτον, τὸν ἐνθρονιζόμενον παρ' ἐμοῦ τοῦ ἀναξίου δούλου σου, εἰς τὴν ἐπισκοπήν καὶ προεδρίαν τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀρχιεράρχου ὁ δεῖνα, ὥστε γενέσθαι αὐτὸν ἐπίτροπον καὶ διάδοχον ὁ δεῖνα εἰς ποιμένα τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ λογικῆς ποιμένης τοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ αἶνον τοῦ σοῦ κράτους, ποιμαίνοντα λαὸν αὐτοῦ ἐν ἔργοις καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς προστάγμασιν καθὼς ἤρετίσω. Ὅτι ἅγιος εἶ... Εἶτα πολυχρονεῖται ὁ νέος ἐπίσκοπος, καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἀρχιερεὺς· Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... Καὶ τελεῖται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ νέου ἐπισκόπου ἡ θεία λειτουργία. **|| (p. 0642)**

f. 85. Τάξις γινομένη ἐπὶ προχειρίσεως ἡγουμένου. Goar, p. 395.

f. 87. Τάξις γινομένη ἐπὶ προχειρίσει κηροφόρου καὶ δεποτάτου.

Προσαγόμενος ὁ τοιοῦτος τῷ ἀρχιερεῖ κλίνει τὴν κεφαλὴν καὶ σφραγίζων ἐκ γ' ὁ ἀρχιερεὺς καὶ εὐχεται οὕτως· Ὁ πᾶσαν τὴν κτίσιν. Goar, p. 198. Καὶ οὕτως ἐνδιδύσκει αὐτὸν τὴν τετυπωμένην στολὴν καὶ ἐπευχόμενος ἀπολύει, καὶ πολυχρονεῖται ὁ ἀρχιερεὺς.

f. 88v. Ἀκολουθία λεγομένη ὥρα, ἠνίκα ἂν ὁ ἀρχιερεὺς λύση ἱερέα ἀφορισθέντα. Goar, p. 531.

f. 90v. Ἀκολουθία εἰς λύσιν ἀφορισμοῦ ἱερέως ἐπὶ κοσμικόν τινα δεσμευθέντα παρὰ τούτου τοῦ ἱερέως ἕνεκα ὕβρεως τινός. Goar, p. 532.

f. 92. Εὐχή ἐτέρα εἰς τὸ λύσαι κανόνα εἰς ἀφορισθέντα. Goar, p. 533.

f. 92v. Εὐχή λεγομένη παρὰ τοῦ ἀρχιερέως εἰς λύσιν ὄρκου.

f. 93. Τάξις γινομένη περὶ ἀντιμινσίων. Goar, p. 518–520.

f. 99. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ. Unfinished.

ff. 107–110 added s. XVIII

f. 111. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἐξομολογεῖσθαι.

Λαμβάνειν δεῖ τὸν ἐξομολογούμενον ὁ τοῦτον καὶ τὰ αὐτοῦ ἀναδεχόμενος ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ ἰστᾶν αὐτὸν ἐκεῖ, εἰ δὲ μὴ ἔστιν ἐκκλησία εἰς καθαρὸν πον καὶ ἀνακεχωρημένον, ἤγουν ἤσυχον τόπον, καὶ συνεύχεσθαι μετ' αὐτοῦ τὸν Ν΄ ψαλμόν, ἢ τὸν ΞΘ΄, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ μετανόιας μ' καὶ εὐθύς ἀποσκεπάζει αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, εἰ καὶ αὐτὸς ἔστιν τὸ διάδημα φορῶν, ἐὰν ἔστιν ἀνήρ, εἰ δὲ γυνή, οὐ· εἰ δὲ ἀββᾶς ἔστί, βάλλει τὸ κουκούλιον αὐτοῦ, καὶ ῥίπτει αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τοῖς γόνασι τοῦ ἀναδόχου, ποιεῖ δὲ αὐτὸν εἰπεῖν τοῦτο· Ἐξομολογούμαι σοι, Πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ κρυπτά τῆς καρδίας μου. Καὶ ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ λέγει ἐπάνω αὐτοῦ τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καλῶν δικαίους εἰς τὸ ἁγιαῖσαι καὶ ἁμαρτωλοὺς εἰς τὸ σῶσαι καὶ μετανοοῦντας εἰς τὸ οἰκτιροῦσαι, πρόσδεξαι τὴν μετάνοιαν τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα, τοῦ προσπίπτοντος τῇ ἀνεκδιηγῆτῳ σου δυνάμει καὶ ἀγαθότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ ἐξομολογήσει τῶν ἑαυτοῦ πλημμεληθέντων ἁμαρτημάτων, ἐλευθέρωσον αὐτόν, ὡς εὐσπλαγχνος, ἀπὸ πάσης σαρκικῆς ἁμαρτίας, λάμπρυνον αὐτόν ἐκ πάσης ῥεσπυωμένης συνειδήσεως, καθάρισον καὶ ἐνδυνάμωσον αὐτόν ἐν ἐργασίᾳ τῶν ἐντολῶν σου, ἵνα καταξιωθῇ τῆς φιλανθρωπίας σου καὶ τύχῃ καὶ τῆς κοινωνίας τῶν θείων ἁγίων σου μυστηρίων τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐν καθαρότητι ψυχῆς || (p. 0643) καὶ σώματος, συναυξανόμενος ἐν τῇ ἐπιγνώσει τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, εὖροι τὸ μέγα σου ἔλεος μετὰ πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος σοι εὐαρεστησάντων. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου. Εἶτα ἀνιστᾶ ἑαυτὸν καὶ λέγων πρὸς αὐτόν οὕτως· Ἴδου θελήματι τοῦ Θεοῦ, τοῦ πάντας θέλοντος σωθῆναι προσέδραμες τῇ ἁγίᾳ ἐξομολογήσει βλέπε οὖν, τέκνον, μὴ αἰσχυνηθεὶς ἀποκρύψῃς τί ἀπὸ τῆς ταπεινώσεως καὶ εὐτελείας μου καὶ ἔστω σοι γνωστόν, ὅτι οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ ἐξομολογούμενος ἀποκρίνεται, λέγων· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου τόδε τόδε. Ἐκάστην ἁμαρτίαν, ἣν ἔπραξα, καὶ ὁ ἀνάδοχος (εἰς) ἐκάστην ἁμαρτίαν ἀποκρίνεται· Ὁ Θεὸς συγχωρήσει σοι, τέκνον. Καὶ μετὰ τὸ ἐξομολογήσασθαι ἅπαντα, κλίνει αὐτόν ἄλλοτε ἐπὶ τὴν γῆν ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐπεύχεται οὕτως· Εἰρήνη πᾶσι. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός, ὁ συγχωρήσας διὰ Νάθαν τοῦ προφήτου Δαβὶδ τὰ ἴδια ἁμαρτήματα. Goar, p. 538. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐλεήμων καὶ οἰκτιρῶν, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, ὁ κλίνας οὐρανοὺς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν

ἀνθρώπων, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. Αὐτός, Δέσποτα φιλόανθρωπε, παρακλήθητι τῷ δούλῳ σου ὁ δεῖνα καὶ παράσχου αὐτῷ τόπον (καὶ) καρὸν μετανοίας, συγγνώμην ἁμαρτιῶν, ἰλασμόν ἀνομιῶν καὶ ἄφεσιν πταισμάτων, χαριζόμενος αὐτῷ συγχώρησιν αὐτῷ, πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον, διαλλάγηθι αὐτῷ, συνάπτων δὲ τῇ ἀγία σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐκφώνησις: Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία... Cf. Morini. De Sacram. Poenitentiae p. 618. Καὶ ἀνιστᾷ αὐτόν, καὶ ψάλλει ψαλμὸν νε΄. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, ὅτι κατεπάτησέ με ἄνθρωπος... Καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ, ἐπεύχεται πάλιν οὕτως: Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀναμάρτητος, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν, πρόσδεξαι καὶ τοῦ δούλου σου τὴν μετάνοιαν καὶ ἴσασαι τὰ συντρίμματα τῆς καρδίας αὐτοῦ, μορφώσας ἐν αὐτῷ τὸν Χριστόν σου δι' ἔργων ἀγαθῶν καὶ πράξεσι καλαῖς τοῦ εὐαρεστησαί σοι καὶ καταξιωθῆναι τῶν ἀφθάρτων καὶ αἰωνίων ἀγαθῶν, ὧν ἡτοίμασας τοῖς ἀγαπῶσί σε διὰ τῆς χάριτος καὶ δωρεᾶς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ σοι δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ὁμοουσίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ... Καὶ μετὰ τὴν εὐχήν ἀσπάζεται αὐτόν καὶ ἀπολύει.

f. 114. Prayers for various occasions. || (p. 0644)

f. 116v. Another 15th-century hand: Commentary by St John Chrysostom on Chapter 1 of the evangelist John the Theologian.

f. 118. Ecclesiastical (духовническая) charter, written in a hand of the s. XVIII.

f. 119. Ὅρισμοὶ ἐκ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, ἀποφηνόμενοι ἐν ταῖς γινομέναις θεοκροτήτοις ἱεραῖς συνόδοις ἐν τῇ μεγίστῃ πόλει Πάμφου (sic) παρὰ τῶν ἱερωτάτων ταύτης προέδρων δις τοῦ ἐνιαυτοῦ.

f. 171–432. Entries of various content in a number of different hands.

0644 [Athos, Dionysiou, 452]

LXXXI. Εὐχολόγιον, same library, MS 452, in 4°, 401 ff., clear 15th-century cursive.

f. 1. Table of contents of the manuscript.

f. 1. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Seven prayers, incl. a *kephaloklisia* prayer.

f. 5v. Εὐχαὶ ἑωθιναί. 11 prayers, incl. a *kephaloklisia* prayer.

f. 11. Αρχὴ σὺν Θεῷ τῆς διατάξεως τῆς θείας λειτουργίας, ἐν ἣ καὶ τὰ διακονικά. Krasnoseltsev, *Ματερίαι διὰ ἱστορίῳ чинопоcлѣдованія лυтурγiи св. Ιοαννα Ζλατοуcтаго*, I, p. 36–78.

f. 32. Ἐτέρα διάταξις τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων.

f. 37. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 63. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. Ends with special *troparia* for St Chrysostom and Basil the Great.

f. 97. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 115. Ἀποστολοευαγγέλια.

f. 139. Table of matutinal Gospel readings.

f. 140. Τὰ ἕνδεκα ἑωθινὰ εὐαγγέλια.

f. 153. Gospel reading for the *synaxarium* cycle of the year.

f. 171. Apostol and Gospel readings for the feast days of the year.

f. 203. Τῇ κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς ἐσπέρα.

f. 219. Ἐξοδιαστικόν. See above, p. 282–285 and the notes to Athos, Esphigm. MS 208.

f. 254. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα. See above, p. 276.

f. 255. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδυώτου, ἥτοι τοῦ μικροῦ σχήματος. See above, p. 276–278 and 577. The priest places a cross in the newly-tonsured man's right hand and says: Εἶπεν ὁ Κύριος ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι. Ἄψας δὲ κηρὸν καὶ ἐμβαλὼν τῇ ἑτέρᾳ || (p. 0645) χειρὶ λέγων. Εἶπεν ὁ Κύριος οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς. Before the reading from the Apostol, they chant Ὅσοι εἰς Χριστὸν in place of the *Trisagion*. The newly-tonsured man serves the other brethren at table. Δίδοται δὲ εἰς τὴν τράπεζαν ἐκάστῳ ἀδελφῷ ἓν ποτήριον ἀργυροῦν οἴνου εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ νεοκουρήτου.

f. 268. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. See above, p. 577. Same peculiarities as in the preceding office.

f. 203 [sic (= 303?)]. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου. For the beginning, up to Arsenios's *canon*, see above, p. 576. The Ainoi have the *stichera* and litany printed in Goar, p. 334–335. The prayer Κύριε ἐν ἐλέει is read after the litany *παρὰ τῶν ἱερέων ἐπάνω τῆς κανδήλας* and followed by Ἄναρχε, ἀδιάδοχε without the continuation, p. 337. Same *troparia* as above, p. 384. Ὅσοι εἰς Χριστόν, *prokeimenon* Ἐγὼ εἶπα Κύριε ἐλέησόν με, Acts/Epistles reading Goar, p. 377 and Gospel

reading. *Βογοσλужenie*, Appendix, p. 123, litany and the prayer Εὐδιάλλακτε Κύριε *ibid.*, p. 124 and Πάτερ ἅγιε, second *prokeimenon* Ἐν ἡ ἂν ἡμέρα, Apostol and Gospel readings (same as nowadays), litany and the prayer Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς παντοκράτωρ, ἅγιε βασιλεῦ τῆς δόξης. *Βογοσλужenie*, Appendix, p. 127. Καὶ ποιῶν σταυροὺς τρεῖς τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, λέγει Εἰσάκουσόν μου, Κύριε. Εἰσάκουσόν μου, Δέσποτα. Εἰσάκουσόν μου, Ἄγιε. Εἶτα λαβὼν ἔλαιον, λέγει τὴν εὐχὴν καθ' αὐτὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, Πάτερ ἅγιε. Εἶτα ἄλειψε αὐτὸν σταυροειδῶς τὸ μέτωπον, τὰς δύο παρεϊὰς καὶ ὑποκάτω τοῦ πάγωνος, ἤγουν τὸν γαργαρεῶνα καὶ ὀπισθεν τὸν τένοντα καὶ τὰς παλάμας τῶν δύο χειρῶν... Third *prokeimenon* Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου, Apostol and Gospel readings (same as nowadays), prayer Ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε. Goar, p. 341, fourth *prokeimenon* "Lord, hear my prayer", reading from the Epistle to the Romans: Ὅσοι Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, reading from the Gospel of Matthew: Νομικός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ, prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος p. 342, fifth *prokeimenon*: Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν, reading from the Epistle to the Galatians: Εἰδότες, ὅτε οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, reading from the Gospel of Mark: Προσκαλεῖται ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητάς and the prayer Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν p. 345, sixth *prokeimenon*: Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι, reading from the Epistle to the Colossians: Ἐνδύσασθε, ὡς ἐκλεκτοί, reading from the Gospel of Luke: Ἡρώτα τις τῶν φαρισαίων τὸν Ἰησοῦν, ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ, and the prayer Ὁ πλούσιος ἐν ἑλέει καὶ πολὺς ἐν ἀγαθότητι p. 345, *Βογοσλужenie*, Appendix, p. 130n., 7th *prokeimenon*: Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου, Epistles reading: Ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει..., reading from the Gospel of Matthew: Εἶπεν ὁ Κύριος, ἐὰν ἀφῆτε || (p. 0646) τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν and the prayer Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἰατρὲ ψυχῶν... p. 345. As usual, the anointing is accompanied by Εἰσάκουσον... and by Πάτερ ἅγιε, καὶ ἀσπάζεται [sic]. Μετὰ ταῦτα προσφέρουσι καὶ ἰστώσιν αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ τετράποδος ἀσκεπιῶντα, καὶ ἴστανται οἱ ἕξ ἱερεῖς γύρωθεν αὐτοῦ. The priests put their hands on [the man's] head and on the Gospel. The first of them says the prayer Εὐσπλαγχνε, πολυέλεε... *Βογοσλужenie*, Appendix, p. 591. Εἶτα ἀλείφεται ὑπὸ τῶν ἱερέων, λεγόντων καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην χαμηλῇ φωνῇ: Πάτερ ἅγιε, καὶ ἀσπάζεται ὁ ἀδελφὸς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, the *troparia* τῶν σῶν δωρεῶν. Πηγὴ ἰαμάτων. Νεῦσον παρακλήσεσι. Συναλείφονται δὲ παρ' ἀλλήλων οἱ ἱερεῖς καὶ ἀλείφουσι καὶ τοὺς παρεστῶτας πάρεξ τοῦ, δι' ὃν τὸ εὐχέλαιον γίνεται, Cf. Sinait. gr. 989, s. XVI, in the notes on p. 589-591 above.

f. 345. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 363. Prayers for various occasions.

f. 387. Ἀκολουθία εἰς ψυχὴν κρινομένην.

f. 392. Ἀκολουθία εἰς κοσμικοὺς κοιμηθέντας.

0646 [Thessaloniki, Çavuş Monastery (Vlatadon), 29]

LXXXII. Εὐχολόγιον, Thessaloniki, Çavuş Monastery, MS 29, in 8°, 433 ff., clear 15th-century cursive.

f. 1. 16th-century hand: Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας.

f. 7. 15th-century hand: Ἀρχὴ τῆς λειτουργίας καὶ τῶν διακονικῶν. The text continues to the Cherubic Hymn, but the following leaves are lost.

f. 11. Liturgy of St John Chrysostom; beginning lost.

f. 29. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 56. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 69. Ἀποστολοευαγγέλια τῶν ἑορτῶν τοῦ ὅλου χρόνου.

f. 212v. 11 matutinal Gospels.

f. 224v. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.

f. 236v. Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

f. 246. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 253. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ εὐχελαίου.

f. 284v. Εὐχή εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.

f. 285. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤγουν τοῦ μανδυώτου.

Μετὰ τὸ κρουσθῆναι τὸ ξύλον τῆς λειτουργίας καὶ ἀρξασθαι τοὺς ἀδελφούς τῶν ὥρῶν, εἰσφέρει ὁ ἐκκλησιάρχης τὸν μέλλοντα ἀποκαρῆναι **|| (p. 0647)** καὶ ποιεῖ γονυκλισίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων εἰκόνων καὶ εἰς τοὺς χορούς, καὶ τῷ καθηγουμένῳ, καὶ ἐξελθὼν ἴσταται ἐν τῷ νάρθηκι τῶν δὲ ὥρῶν τελειωθεισῶν, καὶ τῆς λειτουργίας δηλαδὴ ἀρχομένης, ἀποτίθεται πᾶσαν τὴν κοσμικὴν ἐσθῆτα, καὶ εἰσαχθεὶς ἔνδον τῶν βασιλικῶν πυλῶν παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου, ἴσταται μετὰ κολοβίου ἄζωστος, ἀνυπόδετος, ἀσκεπτής, ὥσπερ τις κατάδικος. Ψαλλομένων δὲ τῶν συνήθων ἀντιφώνων, καὶ τῆς εἰσόδου γινομένης, λέγεται εἰς τὸ Δόξα κοντάκιον τῆς ἡμέρας, Καὶ νῦν, ἦχος α'. Ἀγκάλας πατρικὰς διανοίξαι μοι... Λέγεται δὲ τοῦτο ἐκ γ'. Τοῦτου δὲ ψαλλομένου, ποιεῖ μετανοίας ἐπ' ἐδάφους γ' ὀδηγοῦντος αὐτὸν καὶ τὸν ἀνάδοχον αὐτοῦ, ποιεῖ δὲ ὁμοίως καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ τρίς, εἶτα ἐλθὼν ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, ἐκεῖσε τοῦ καθηγουμένου μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἵσταμένον καὶ φῶτα ταῖς χερσὶ πάντων φερόντων, ποιεῖ κάκεισε μετανοίας καὶ αὐθις γ'.

Εἶτα σταθεῖς οὗτος ὄρθιος, καὶ τὴν κεφαλὴν μικρὸν ὑποκλίνων, ἐρωτᾶται παρὰ τοῦ καθηγουμένου, εἰ ἔστιν ὁ καθηγουμένος ἱερεὺς, εἰ δ' οὖν, ἐρωτᾶται παρὰ τοῦ ἱερέως οὕτως· Τί προσῆλθες, ἀδελφέ... Ποθῶν τὸν βίον τῆς ἀσκήσεως, τίμιε πάτερ. Εἶτα λέγει ὁ τὰς ἐρωτήσεις ποιῶν Ὅντως καλὸν ἔργον καὶ μακάριον ἐξελέξω. The usual questions and catechesis. Ταῦτα πάντα οὕτω καθομολογεῖς ἐπ' ἐλπίδι τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ... Εἶτα ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος... Goar, p. 384. Εἶτα πλέον κλίνας τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῦ διακόνου εἰπόντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, τίθησιν ὁ ἱερεὺς τὸ εὐχολόγιον ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς ἐπήκοον πάντων. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόσιμος εἶναι νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωτικά πάντα καταλιπόντας... Goar, p. 385. Εἰρήνη πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν μυστικῶς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων τῶν ἐλπίζοντων ἐπὶ σε... p. 385. Εἶτα ἐκτείνει τὴν χεῖρα εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ἰδοὺ ὁ Χριστὸς ἀοράτως ἐνταῦθα πάρεστι... Ibid. Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ, ἐκ προαιρέσεως. Καὶ μετὰ τὸ συντάξασθαι, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἱερεὺς· Λάβε τὸ ψαλλίδιον καὶ ἐπίδος μοι. Καὶ ἐπιδιδόντος αὐτοῦ τὸ ψαλλίδιον τῷ ἡγουμένῳ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἱερεὺς πάλιν· Ἰδοὺ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ λαμβάνεις αὐτό... p. 386. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ ψαλλίδιον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἡγουμένου, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι... The new monk is tonsured, then vested in a *himation*, cloak [παλλιῖ], belt, and sandals, with the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δοῦλόν σου... p. 386. Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβε τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος... Παραλαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ διακονικόν, κουρεύουσι, λέγοντες καὶ τὸν Ἄμω- || (p. 0648) μον. Ὁ δὲ διάκονος λέγει συναπτὴν τοῦ Τρισαγίου, εἶτα τὸ προκειμένον καὶ τὸν ἀπόστολον καὶ τὸ εὐαγγέλιον, καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τελεῖται. Μετὰ δὲ τὸ εὐαγγέλιον ὁ ἀποκαρεῖς ἀδελφὸς ἀσπάζεται αὐτὸ καὶ τὸν προεστῶτα καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ ἴσταται, ἔνθα προσταγῇ τὸ πέρας ἐκδεχόμενος τῆς λειτουργίας. Cf. p. 276–278.

f. 292v. Τάξις γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα. Cf. p. 278–282.

f. 318v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι.

f. 319v. Τάξις γινομένη ἐπὶ τελευτῇ χριστιανοῦ ἀνθρώπου.

Εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὸν οἶκον, ἔνθα κεῖται εὐτρεπισμένον τὸ λείψανον κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ, ποιήσας εὐλογητόν, λέγει Τρισαγίον, εἶτα τροπᾶριον· Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας, καὶ εὐθύς· Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ., εἴθ' οὕτως αἴρεται τὸ λείψανον καὶ τίθεται ἐν κλίνῃ, καὶ βαστάζοντες αὐτὸ εἰσφέρομεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλοντες καὶ καθ' ὁδὸν τὸ Τρισαγίον μετὰ μέλους, καὶ τροπᾶριον ἤχος α'. Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός. Εἶτα συναχθέντων πάντων καὶ τοῦ ἱερέως εὐλογήσαντος τὸν Θεόν, ἄρχεται ὁ δομέστικος Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ... Ἀλληλουῖα εἰς ἤχον β' καὶ

γίνεται ὁ Ἄωμος, στάσεις γ' εἰς δὲ τοὺς μοναχοὺς γίνεται δύο. Litany after each passage. After the third passage: Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε... Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς εὗρε πηγήν... litany and *troparia*: Ἀνάπαυσσον, Σωτήρ ἡμῶν... Δόξα, Καὶ πάντα τὰ ἐν ἀγνοίᾳ... Καὶ νῦν, Ὁ ἐκ Παρθένου, ἀνατείλας... *antiphons*. Ἰστέον, ὅτι εἰς κοσμικῶν λείψανα οὐ λέγονται οἱ ἀναβαθμοί, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἄνωθεν ἐκφώνησιν, ἄρξαι τὰ παρόντα νεκρώσιμα ἰδιόμελα κατ' ἤχον· Ποία τοῦ βίου τρυφή διαμένει... Ἔτερα στιχηρὰ τοῦ Θεοφάνους, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Σούς, Χριστέ, δούλους γράψον ἐν ζώντων βιβλίῳ. *Antiphons* for all modes, alternating with *stichera*. *Makarismoi*: Ληστήν τοῦ παραδείσου... and over the monks: Μνήσθητι τοῦ δούλου σου, ὁ Θεός, ὡς ἐμνημόνευσας τοῦ ληστοῦ... Apostol and Gospel, litany, *stichera* for kissing the departed: Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Ποῖος χωρισμός... Ποία τὰ τοῦ σώματός μου νῦν ὄργανα... Ποία ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐστίν... Βλέποντες τὸν τεθνεῶτα ἀδελφόν... Δεῦτε, οἱ ἀπόγονοι Ἀδάμ... Σήμερον ἡ τοῦ βίου πονηρά... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς... Σήμερον τῶν ματαίων ἡ ἐλπίς... Πάντες οἱ ὀρώντες με νεκρόν... Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας... Ὁρώντες με ἄφωνον... Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, Χριστέ... Τρισάγιον κ.τ.λ. Μετὰ πνευμάτων δικαίων... κ.τ.λ. and litany. Εἰς δὲ τοὺς μοναχοὺς σκόπει, πῶς γίνεται ἡ ἀπόλυσις. Μετὰ τὸν ἀσπασμόν καὶ τὸ θεοτοκίον, τροπάριον τὸ Σῶζε τοὺς || (p. 0649) ἐλπίζοντας... Αἴρονται τὸ λείψανον μετὰ τῆς κλίνης, ἀπέρχονται εἰς τὸ κοιμητήριον, ψάλλοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεὸς καὶ τὰ στιχηρὰ ταῦτα: Ἀνάπαυσσον Σωτήρ... Ὅτε τῷ λόγῳ σου παραστησομένῳ... Τῷ Ἀδὰμ ἐχημάτισεν... Καὶ ὅτε ἀπέλθωσιν εἰς τὸ κοιμητήριον, ψάλλουσιν ἤχος πλ. β'. Ὁρώντες με ἄφωνον. Εἶτα ἄραντες τὸ λείψανον, θάπτουσιν, ἄδοντες τροπάριον, ἤχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα... Καὶ λαβὼν ἔλαιον ὁ ἱερεὺς μετὰ κανδήλας, ἐπιχέει ἄνωθεν τοῦ λειψάνου, ποιῶν τύπον σταυροῦ τρίτον, λέγων καὶ τὸ Ἀλληλούια ἐκ γ' καὶ τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἄπαξ, καὶ οὕτως σφαλίζεται ὁ τάφος, ψάλλοντες τροπάριον, ἤχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ... Πνευματικοί μου ἀδελφοί καὶ συνασκηταί μου... Δόξα, Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ... Καὶ νῦν, Δέσποτα, πρόσδεξαι... Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.τ.λ. Ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Βάλλομεν καὶ μετανοίας ἰβ' ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος ἀδελφοῦ, ὅσοι ὑπάρχομεν ἐν τῷ μνήματι. See above, p. 591–593.

f. 347. Τάξις γινομένη ἐπὶ τελευτῆν μοναχοῦ.

Describes the preparation for the funeral; the office itself is abbreviated.

f. 348v. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Seven prayers.

f. 351v. Εὐχαὶ ἐωθιναί. Nine prayers.

f. 355v. (Εὐχή), ὅταν τέκη γυνή.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν. Goar, p. 264.

f. 356. Τῆ δὲ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ.

f. 357. Churching of a child. *Богослужение*, Appendix, p. 7–9.

f. 360. Ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος. *Ibid.*, p. 9–15.

f. 375. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν νεοφώτιστον. *Ibid.*, p. 16.

f. 376v. Ἀκολουθία εἰς μνήστρα, ἤγουν ἀρραβῶνος.

At the end λέγει τὸν παρόντα ἀπόστολον· Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ· χαίρετε... εἶτα Ὁ μήτραν παρθενικὴν ἀγίας... Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. The text is missing one leaf.

f. 380v. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἀγίας τραπέζης.

f. 383. Μεθοδίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία ἐπιστρεφόντων.

f. 387. Ταρασίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, εὐχαὶ εἰς ἀνοιξία ἐκκλησίας, ὑπὸ αἰρετικῶν βεβηλωθείσης.

f. 390. Εὐχαὶ διάφοροι. || (p. 0650)

f. 415. Ἀκολουθία τῆς ἀκαθίστου.

f. 423v. Paschal sermon of St John Chrysostom (end lost).

f. 425. Two *canons* over the departed. At the end, a few leaves are added in the same 16th-century hand that supplemented the beginning of the volume.

0650 [Patmos, Monastery of John the Theologian, 690]

LXXXIII. Εὐχολόγιον, Patmos, MS 690, in 4°, 193 ff., copied in various 15th-century hands.

f. 1. Prayer over the *kollyba*.

f. 2. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Prayers of the evening *litia*.

f. 3. Rule for the Liturgy of Presanctified Gifts.

f. 5. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

This text is followed by the colophon: Ἐτελειώθη ἡ θεία καὶ ἱερὰ λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου διὰ χειρὸς ἐμοῦ Λαμπρινοῦ καὶ ἀναγνώστου ἐν ἔτει ϞϞϞε' ἐν μηνὶ Μαρτίῳ κ' = 1487.

f. 21. Text of the Liturgy of Presanctified Gifts; beginning lost.

f. 36. Εὐχολόγιον, σὺν Θεῶ ἀγίῳ περιέχον τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Eight prayers, excl. entrance and a *kephaloklisia* prayers. These are followed by a detailed description of the evening office. The Great Litany is accompanied by a prayer τῆς ἐκτενοῦς ἰκεσίας.

f. 40v. Ἐρμηνεία τοῦ ὄρθρου. 11 prayers, omitting prayer nine.

f. 46v. Τῇ κυριακῇ ἑσπέρα σημαίνει ταχύτερον διὰ τὴν γονυκλισίαν. Vespers includes three Old Testament readings: one from Isaiah and two from Jeremiah.

f. 57. Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

The *kephaloklisia* is followed by the prayer Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ σου. Goar, p. 363.

f. 64. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς νεομηνίας.

The prayer begins Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεός, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας... This is followed by the current prayer: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή καὶ θαυμαστός τοῖς ἔργοις... Goar, p. 361. When the cross is immersed, καὶ λαβῶν ὁ ἱερεὺς || (p. 0651) τὸν τίμιον σταυρόν, καταδύει αὐτὸν ἐν τῷ ὕδατι, λέγων μεγαλοφώνως: Φῶς ὁ Πατήρ, Φῶς ὁ Υἱός, Φῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρετάτῳ Τριάδι πάντοτε... Εἶτα ψάλλει τροπάρια, ἦχος β'. Τῶν σῶν δωρεῶν ἀξιῶς ἡμᾶς ποιήσον, Θεοτόκε Παρθένε... Τοῦτο λέγει μέχρις οὗ ἁγιασθῶσι πάντες οἱ ἀδελφοί, Δόξα καὶ νῦν, ἦχος δ'. Ἐκ παντοίων κινδύνων τοὺς δούλους σου φύλαττε, εὐλογημένη Θεοτόκε.

f. 69. Ἀκολουθία τοῦ ἀρραβῶνος.

Usual beginning, with the *troparion* and *kontakion* of the day. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀποστείλας τὴν ἀλήθειάν σου εἰς τὴν κληρονομίαν σου ἐν τοῖς πατράσιν ἡμῶν τοῖς ἐκλεκτοῖς σου... See above, p. 459. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Πάτερ ἀγαθὲ καὶ φιλόνητο, τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον ἰσχυρόν See above, p. 460. Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνηστρα... Ὑπὲρ τῶν νῦν μνηστευομένων πρὸς ἔνωσιν συζυγίας τοῦ... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίζεται αὐτοῖς σωφροσύνην... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς ἀκατάγνωστον διαγωγὴν... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν... Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁ τὴν πλευρὰν τοῦ προπάτορος Ἀδάμ εἰς γυναῖκα μορφώσας. Goar, p. 315. Δέσποτα φιλόνητο, ὁ ἐν τῇ

προφητικῆ φωνῆ ἐνισχύσας. See above, p. 460–461 in the notes. Καὶ λαβὼν τὰ δακτυλίδια ὁ ἱερεὺς ἐπιδίδει τῷ ἀνδρὶ καὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀλλάσσουσιν αὐτὰ τρίς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγών... p. 311. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνῶν προμνηστευσάμενος... p. 311. Ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης ἔσται μεθ' ὑμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀπόλυσις.

Εἰ δὲ βούλονται ἐνταῦθα στεφανωθῆναι, εἰσέρχονται μέσον τοῦ ναοῦ μετὰ λαμπάδων, ψάλλοντες οἱ κληρικοὶ ψαλμὸν ρκε' ἀπόκεινται δὲ ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ στέφανα δύο καὶ ἐν τῇ προθέσει (ποτήριον), πλήρες οἴνου, καὶ ἄρχονται τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τῶν νῦν συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνιάν... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς ἐν ὁράσει υἰῶν... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς στέφανον τίμιον καὶ ἀμάραντον... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς δωρήσεται αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ ἴσυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... p. 317. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. || (p. 0652) Εὐλογητὸς εἶ, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγός, ὁ στυλβώσας τὸ φῶς καὶ καλέσας ἡμέραν. See above, p. 461. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν ἀπάντων Πατὴρ, ὁ χεῖρα πρὸς χεῖρα διδούς See above, p. 462. Καὶ λαβὼν τὰ στέφανα, ὁ ἱερεὺς στέφει τὸν νεόνυμφον ὁμοίως καὶ τὴν νύμφην, λέγων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ... ἐκ γ'. Ὅμοίως καὶ τὴν νύμφην. Εἶτα λέγει· Ἐθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν... Εἶτα λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δόξη καὶ τιμῇ στεφανώσας τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους, στεφάνωσον τοὺς νεόνυμφους τούτους... See above, p. 463. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριώσει σου οἰκονομία... p. 318. Προκείμενον, ἦχος βαρὺς· Δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον... Στίχος· Ἐθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν... Πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποταστέσθωσαν. Τέλος· ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Ἀλληλουάριον. Ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος. Gospel reading as in Goar, p. 318, and a short litany. Ἐπικαλούμεθά σε, Δέσποτα παντοκράτωρ, τὸν στερεωτὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς σωφροσύνης, τὸν στεφανοῦντα τοὺς παρθενικοὺς γάμους... See above, p. 464. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχὴ τοῦ κοινοῦ ποτηρίου· Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου... p. 319. Εἶτα δίδωσιν αὐτοῖς τὸ κοινὸν ποτήριον, καὶ ψάλλει· Ποτήριον σωτηρίου... Ζήσονται οἱ νεόνυμφοι εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ἡ ἀγία Τριάς ὑμᾶς ἀχωρίστους διαφυλάξει. Καὶ κρατοῦσιν οἱ παράνυμφοι τὰ στέφανα, καὶ ὁ ἱερεὺς εὐχεταί· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε... See above, p. 465. Καὶ κρατοῦσιν οἱ παράνυμφοι τὰ στέφανα καὶ εἰσέρχονται ἕως τὸν παστόν, ψάλλοντες οἱ κληρικοὶ τροπάρια· Ἅγιοι μάρτυρες... Δόξα σοι, Χριστέ... Ἐπὶ σοὶ κεχαριτωμένη... Ὅταν φθάσωσιν εἰς τὴν πύλην τοῦ παστοῦ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας εἰσελθεῖν ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας... p. 320.

Εὐχή παστοῦ δήσεων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας εἰσελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα τῶν δούλων σου... See above, p. 465. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸν στέφανον εὐλογήσας... p. 325. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Νυμφῶνα κατανήσαντες οἱ δούλοι σου, Κύριε, p. 325. Εἶτα πάλιν Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, Κύριε ἐλέησον ἰβ', τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας, Θεοτοκίον, Τὴν τιμιωτέραν, Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, καὶ ἀπόλυσις. See above, p. 459–466.

f. 77. Εὐχαὶ λεγόμεναι εἰς γυναῖκα, ὅταν γεννήσῃ.

Standard beginning. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλάστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ χοῦς. || (p. 0653) *Богослужение*, Appendix, p. 1. Εὐχή ἑτέρα· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας συγχωρήσας τὰ παραπτώματα αὐτῶν καὶ κατελθὼν ἐκ τῶν οὐρανῶν... Εὐχή ἑτέρα· Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ἐν Βηθλεέμ, καὶ ὡς νήπιον τεθεὶς ἐν φάτνῃ καὶ ἐφάνης ἐν τῷ κόσμῳ... p. 261. Εὐχή εἰς τὰς εὐρεθοῦσας γυναῖκας εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ ἐγεννήθη τὸ παιδίον. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν τῇ ὀθόνη εἰπὼν Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ... *Богослужение*, Appendix, p. 6, Goar, p. 263. Εὐχή τῆς μαίας· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ἐνυποστάτῳ σου λόγῳ... Goar, p. 263. Εὐχή ἑτέρα· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἀναμάρτητος, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς... See above, p. 455.

f. 79. Εὐχή εἰς τὸ σφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρα ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, σημειωθήτω τὸ φῶς... p. 264. Εὐχή ἑτέρα· Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ διὰ τοῦ μεγαλοφωνοτάτου τῶν προφητῶν Ἡσαΐου προκαταγγείλας ἡμῖν τὴν ἐκ Παρθένου σάρκωσιν... See above, p. 455, p. 268. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδάριον, λέγει· Τὰ ῥήματά μου ἕως· Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου... Καὶ εἰσέρχεται μέσον τοῦ ναοῦ, λέγει· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁμοίως καὶ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λέγων· Ὁ καθαρῶτατος ναὸς τοῦ Σωτῆρος. Εἶτα λαβὼν ἔλαιον ἀπὸ τὴν κανδήλαν, λέγει· Χρίεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἔλαιον ἀγαλλιάσεως τὸν ἀρραβῶνα τοῦ βαπτίσματος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Εἶτα ὁ ἱερεὺς λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν εἰσελθεῖν ὑπὸ Μαρίας τῆς ἁγίας Μητροῦς... *Богослужение*, Appendix, p. 19.

f. 80. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα τεσσαράκοντα ἡμερῶν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... *Богослужение*, Appendix, p. 18n. Εὐχή ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν καὶ ἱκετεύο-

μεν, Αὐτὸς ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν λογικὴν τε καὶ ἄλογον φύσιν. Goar, p. 267.

f. 81. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

The following remark is worthy of note: Καὶ μετὰ τὸ μυρῶσαι ὅλον τὸ σῶμα, ἐνδύει τὸ παιδίον τὸν χιτῶνα καὶ ψάλλει· Χιτῶνά μοι παράσχου φωτεινόν... εἶτα σταυρωσίματα, ψάλλονται εἰς τὸ πρῶτον· Τῷ σταυρῷ ἐνδέδουμαι, εἰς δὲ τὸ δεύτερον· Ὅπλον ἀήττητον καὶ Πάντοτε **||** (p. 0654) ἔχοντες, Χριστέ... After the washing, καὶ λύσας τὰ σταυρία, λέγει· Νῦν ἀπολύεις.

f. 91. Prayers for various occasions.

f. 116. Apostol and Gospel readings for various categories of saints.

f. 133. 11 matutinal Gospels.

f. 143. Εὐχή, ὅταν μέλλῃ μεταλαβεῖν ὄλους.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Ἄμνὲ καὶ ποιμὴν, ὁ τὸ δάνειον χαρισάμενος τοῖς δυσὶ χροοφειλέταις... Goar, p. 536. Εὐχή συγχωρητικὴ ὑπὸ πνευματικοῦ πατρός· Ὁ Θεὸς ὁ συγχωρήσας Δαβὶδ διὰ Νάθαν τὰ ἴδια ὁμολογήσαντι κακά... p. 538.

f. 144. Ἀκολουθία εἰς κοιμηθέντας.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ ψαλμὸς 4 and *Kathisma* 17, Εὐλογητὸς εἶ Κύριε, Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς εὗρε πηγὴν τῆς ζωῆς, *stichera* ἤχος α'. Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα τῆς σῆς γλυκείας μεθέξεως... κ.τ.λ. Goar, p. 439, for all eight modes, some of them inscribed εἰς ἱερεῖς. Following the *stichera* for mode 8, the priest commemorates the newly-departed. *Kontakion* Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον, *oikos* Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις, and *makarismoι* Ληστήν τοῦ παραδείσου, Χριστέ, πολίτην... Ἄνοιξόν μου τὸ στόμα κ.τ.λ. Apostol and Gospel readings (same as nowadays). *Stichera*: Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Ποῖος χωρισμός... Πάντα τὰ τοῦ σώματός μου νῦν ὄργανα... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμός... Σῶσαι τὸ σὸν πλάσμα βουληθείς... Σῶσαι τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ, Μήτηρ τοῦ ἀδύτου Ἡλίου... Δόξα, Ὁρῶντές με ἄφωνον... Καὶ νῦν, Μεταβολὴ τῶν θλιβομένων, ἀπαλλαγὴ τῶν ἀσθενούντων... See above, p. 592–593.

f. 160. Ἀκολουθία εἰς μοναχούς.

Almost the same as he one printed above, p. 478–481. This MS supplements the defects of the above one. The *sticheron* Ὁ κυριεύων καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων... is followed by other *stichera*: Ἐν γῆ προάων, ἔνθα ἤχος ἐξακούεται... Ὅναρ τὰ ἐν τῷ βίῳ εἰδώς... Ἐνθα εὐφραινόμενων ἐστὶν ἡ κατοικία, ἔνθα ἤχος τερπνότητος... Λόγοις σου τοῖς σεπτοῖς πειθαρχῶν... Τὰ εὐλογητάρια, ἐκτενὴ (Great Litany for the departed). *Antiphon* 6 is followed by a litany with the prayer Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων καὶ πάσης σαρκός, ὁ διδοῦς

καταστολήν δόξης ἀντί πνεύματος ἀκηδίας... See above, p. 531, Goar, p. 437. After the prayer Ὁ μέγας ἀρχιερεύς... Καὶ εὐθὺς αἴρεται τὸ λείψανον ἐν τῷ τάφῳ. Αὕτη ἡ κατάπαυσις μου... Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας μου καὶ κατέλιπον... κ.τ.λ. Εἶτα βάλλει ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας καὶ λέγει τροπάριον Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου... κ.τ.λ., litany with the **|| (p. 0655)** prayer Μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν... p. 437. Εἶτα Ν' καὶ καταχωννύουσιν αὐτὸν ἐν τῇ γῆ, εἶτα: Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός, Δόξα καὶ νῦν, Σὲ καὶ τεῖχος καὶ λιμένα. Κύριε ἐλέησον ρ' καὶ ποιούσιν οἱ μοναχοὶ μετανοίας, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν συνήθη αἴτησιν, Τὴν τιμιωτέραν καὶ ἀπόλυσις.

f. 174. Readings from the Apostol and Gospel for various occasions.

f. 183. Τοῦ κυρ Καλλίστου τοῦ Τηλικούδη περὶ ἡσυχαστικῆς τριβῆς.

f. 188. Ἐτερα κεφάλαια περὶ νήψεως Θεολήπτου Φιλαδελφείας.

f. 191. Apostol and Gospel readings.

0655 [Patmos, Monastery of John the Theologian, 715]

LXXXIV. Same library, MS 715, liturgical scroll on parchment, copied in a 15th-century hand.

Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου.

Μετὰ τὸν Τρισάγιον... Goar, p. 251 καὶ ἐπιδίδοται αὐτῷ χάριτος, ἐν ᾧ γέγραπται: Ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ ὀσιωτάτων ἐπισκόπων, θεοσεβεστάτων πρεσβυτέρων, θεοφιλεστάτων διακόνων καὶ παντὸς τοῦ εὐαγοῦς κλήρου καὶ λαοῦ τῆς θεοσώστου πόλεως τῆσδε. Ἡ θεία χάρις... Goar, p. 250. Καὶ μετὰ τοῦτο προσάγεται αὐτῷ ὁ χειροτονητός, καὶ ἀναπτύσσων ὁ ἀρχιεπίσκοπος τὸ εὐαγγέλιον... Goar, p. 251–252 to the end.

Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου καὶ τάξις γινομένη ἀκολουθίας ἐν τῷ χειροτονεῖσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ πατριάρχου τὸν πληροῦντα τὰ ἀρχidiaκονικά.

Μετὰ τὸ εἰσενεχθῆναι τὰ ἅγια δῶρα. Goar, p. 244.

Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονία διακόνου.

Μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ἀγίαν ἀναφορὰν καὶ ἀνοιγῆναι τὰς θύρας. Goar, p. 211.

Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου. Goar, p. 204. Codex Barberin. S. Marci.

Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου... p. 195.

Κανὼν ἐκκλησιαστικὸς ἠκριβωμένος εἰς μνηστρα. Ἴσταται ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐν τῷ ἱερατείῳ, οἱ δὲ ἀρμοζόμενοι πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ, καὶ λαμβάνει ὁ ἀρχιεπίσκοπος δακτυλίδια δύο, καὶ τίθησιν αὐτὰ ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ,

καὶ κειμένον τοῦ ἁγίου ποτηρίου ἐν αὐτῇ, καὶ ἴσταται ὁ διάκονος, ποιῶν τὰ διακονικά, καὶ λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν μνηστευσαμένων ἀλλήλων καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ δούλου αὐτοῦ καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀν- || (p. 0656) τιλαβοῦ, σῶσον... Ὁ Θεός, ὁ αἰώνιος... Goar, p. 311. Εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰ δακτυλίδια, καὶ δίδει αὐτοῖς καὶ ἀλλάσσει γ' καὶ εὐθὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐξαποστείλας τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὴν κληρονομίαν σου καὶ τὴν ἐπαγγελίαν σου ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους... See above, p. 459nn.1.3 and 460. The middle part of this prayer and the end of the office are rubbed off.

Marriage office.

The beginning is rubbed off. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν συναπτομένων... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι... Ὑπὲρ τῶν νεονύμφων τοῦδε καὶ τῆσδε καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ σωτηρίας αὐτῶν τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὀράσει υἰῶν... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσεται... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς Παναγίας... Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον. Goar, p. 317. Ὁ Θεὸς ὁ ἀναρχος καὶ πάσης κτίσεως δημιουργός... See above, p. 29. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Εὐλογητὸς εἶ, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ τῇ σῆ βουλήσει κατ' εἰκόνα σου καὶ ὁμοίωσιν συμπλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰδὼν αὐτὸν ἔφης τῷ ἀγαπητῷ σου Υἱῷ οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ἐπὶ γῆς, ποιήσωμεν αὐτὸν βοηθὸν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐπάρας μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, ἀνοικοδομήσας αὐτῷ γυναῖκα καὶ ἔδωκας αὐτὸν βοηθὸν κατ' αὐτόν. Ἔτι καὶ νῦν παρακαλοῦμέν σε, Δέσποτα, πάντα τὰ προκείμενα αὐτοῖς ἐν εἰρήνῃ κατεύθυνον. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας Ἄβελ τὸν δίκαιον. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας τὸν δίκαιον Σὴθ μετὰ τῆς συγκοίτου αὐτοῦ, καὶ τῆς τεκνογονίας αὐτοῦ. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας Νῶε, τὸν δεῦτερον πατέρα τῆς οἰκουμένης ἐπὶ πλήθους ὑδάτων. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας τοὺς δώδεκα πατριάρχας. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας Ἰσαὰκ καὶ Ῥεβέκκαν. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας Ἰακώβ καὶ Ραχὴλ. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας Ἰωακείμ καὶ τὴν Ἄνναν. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας Ζαχαρίαν καὶ τὴν Ἐλισάβετ. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας Ζακχαῖον πανοικί. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας τὸν οἶκον Ὀνησιφόρου διὰ τῆς εισόδου Παύλου. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς ἠύλόγησας τὸν γάμον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐποίησας πρώτην καὶ μεγάλην εὐλογίαν σου. Καὶ κρατήσας τὰ στέφανα, ὁ ἀρχιερεὺς λέγει οὕτως· Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς... Στίχος· Τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ... Στίχος· Ὅτι προέφθασας αὐτὸν ἐν εὐλογίαίς... Στίχος·

Ἔθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐ- || (p. 0657) τῶν... Καὶ εἶθ' οὕτως τιθήσας (sic) τὰ στέφανα ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, λέγει γ'. ...⁵¹⁸ Καὶ παραδίδει τὰς δεξιὰς αὐτῶν, λέγει· Ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν χειρὶ τὰ πάντα παραδίδοται. Λέγει γ'. Δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτούς. Δεξιὰ ἄχραντε τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡ δημιουργήσασα τὸν Ἀδάμ, αὕτη ἡ δεξιὰ σου καὶ τοὺς ἄλιεις ἐσόφισεν, αὕτη ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, τὸν Μωϋσῆν ἐφύλαξεν ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, ἄδοντα καὶ ψάλλοντα· κραταιωθήτω ἡ χεὶρ σου. Σὺ γὰρ εἶπας, Κύριε, διὰ τοῦ προφήτου σου Δαβὶδ· Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ὑψώσε με. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, στηρίζον τὰς δεξιὰς ταύτας ἀσπίλους καὶ ἀμώμους εἰς τὸ εὐαγγελισθῆναι ἀλλήλοις πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν. Ὅτι σὺ εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν. See above, p. 567. Καὶ εὐθέως ποιεὶ καθέ(δ)ραν καὶ λέγει ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. *Prokeimennon*, Apostol and Gospel readings (same as on p. 30 above). Short litany, ending with the priest's *ekphronesis* ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεός. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Δέσποτα, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ὁ λαβῶν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ πλάσας ἔργον τίμιον τὸν ἄνθρωπον... See above, p. 183–184, with a few minor variants. The prayer ends Κατακόσμησον αὐτούς ἐν πάσῃ σωφροσύνῃ τῷ σῶ φόβῳ, ἵνα διὰ τῶν δούλων σου τούτων δοξάζωσι τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Ὁ ἱερεὺς· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς... Ἐκφώνησις· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία... Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριώδει σου οἰκονομία... Goar, p. 318. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Τὰ προηγιασμένα ἄγια. Κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου...⁵¹⁹ Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ εὐλόγησας τὸν γάμον καὶ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταποιήσας. Αὐτός, Δέσποτα Κύριε, καὶ τὸ ἐν τῷ ποτηρίῳ τούτῳ εὐλόγησον τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, ὥστε γενέσθαι τοῖς πίνουσιν ἐξ αὐτοῦ εἰς υἰεῖαν καὶ σωτηρίαν, καὶ ἐν ὁμοιοῖα φυλαχθῆναι αὐτούς εὐλόγησον πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ὅτι ηὐλόγηται...⁵²⁰ Καὶ ψάλλον θεοτοκίον· Ἐπὶ σοὶ χαίρει. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποστεφανῶσαι· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θάλαμον εὐτρεπίσας διὰ τῆς σῆς παρουσίας καὶ εἰς νυμφῶνα καταντήσαντες οἱ δούλοι σου τὴν κατὰ δύναμιν δοξολογίαν σου καὶ προσφέρομεν, δεόμεθά σου, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, πρόσδεξαι τὰ στέφη(ανα) αὐτῶν εἰς τὴν ἐπουράνιον σου βασιλείαν καὶ || (p. 0658) ἀξίωσον πάντα τοὺς ἐν νόμῳ καὶ στεφάνῳ ἀφθαρσίας σου ἐπάθλω παρθενείας τούτοις κατακοσμῶν. Αὐτός, Δέσποτα, τούτους τοὺς νεονύμφους εὐλόγησον κατὰ τὴν εὐλογίαν τῶν πατέρων Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, χάρισαι αὐτοῖς

⁵¹⁸ This passage is rubbed off.

⁵¹⁹ Same.

⁵²⁰ Same.

υγείαν ψυχῆς καὶ σώματος, παιδοποιῖαν ἀγαθὴν καὶ γῆρας τίμιον...⁵²¹ See above, p. 184. Εὐχὴ εἰς τὸ λύσαι στέφανα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐκεῖσε τὸν γάμον εὐλόγησας, αὐτοὺς καὶ νῦν εὐλόγησον τὴν ἔπαρσιν τῶν στεφάνων τούτων, ἵνα καὶ διὰ τῶν δούλων σου δοξάζηται σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ...⁵²² Νυμφῶνα καταντήσαντες... p. 325.⁵²³

0658 [Athos, Karakallou, 170]

LXXXV. Εὐχολόγιον, Athos, Karakallou, MS 170, defective at the beginning, 170 ff., copied in a beautiful 15th-century hand.

f. 1. Liturgy of St John Chrysostom; begins at the prayer of the second *antiphon*.

f. 24. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 34v. Ἡ θεία μυσταγωγία τῶν προηγιασμένων.

f. 43. New Testament readings for various occasions.

f. 110. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν Θεοφανίων.

f. 116. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ.

f. 124. Prayers for various occasions.

f. 139. Εὐαγγέλια τὰ ια΄.

f. 147. Prayers for Matins and Vespers.

f. 154v. Μεθοδίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία ἐπιστρεφόντων.

f. 158. Ἀκολουθία, ψαλλομένη τῇ μεγάλῃ μ' ὅτε βούλη ποιῆσαι προηγιασμένην. *Stichera* and Old Testament readings.

⁵²¹ This passage is rubbed off.

⁵²² Same.

⁵²³ Same.

0658 [Athos, Karakallou, 155]

LXXXVI. Εὐχολόγιον, same library, MS 155, in 16°, 193 ff., 15th-century cursive. Beginning lost.

f. 2. Matutinal prayers.

f. 5. Apostol and Gospel readings.

f. 25. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

f. 33v. Εὐχή εἰς γυναιῖκα λεχοῦσαν.

f. 36v. Εὐχαὶ τῶν κατηχομένων. These catechetical prayers are to be read *eight or ten times*.

f. 46v. Τάξις γινομένη ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν ἀνθρώπων.
 || (p. 0659)

The ones to be married enter the church with lit oil lamps. The priest performs the wedding rite in the sanctuary and brings the crowns from there. At the crowning, he says “Lord our God, with glory and honour” for emperors and “You have placed crowns on their heads” for other persons. There are also instructions for a different observance: e.g., the priest may perform the wedding in the nave, then bring the newly-weds into the sanctuary while the present-day *troparia* are chanted.

f. 51v. Εὐχή λεγομένη ἰδίως (sic) διγάμου.

— Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας (beginning only).

f. 52. Εὐχή ἐπὶ εὐλογία οἴνου.

f. 52. Ἀκολουθία ἐγκαινιασμοῦ.

f. 70v. Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου.

f. 90. Τάξις γινομένη εἰς ἀρχάριον μοναχόν, ἤγουν εἰς ῥασοφόρον.

f. 90v. Τάξις καὶ ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδυτότου.

f. 96v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 115. Ἀκολουθία εὐχελαίου εἰς τοὺς κοιμηθέντας.

f. 126. Ἀκολουθία εἰς νεκρώσιμον.

f. 136v. Prayers for various occasions.

f. 166. Μνήμη τοῦ δικαίου πατριάρχου Ἀβραάμ, υἱοῦ τοῦ Θάρα.

Various historico-chronological notes.

f. 171. Παραίνεσις πρὸς τοὺς ἀναξίους καὶ μετὰ ἀφοβίας καὶ ἀναισχυντίας προσερχομένους τοῖς θείοις μυστηρίοις.

f. 172. Ἀθανασίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ἐρμηνεία, λύσις τινῶν ἐρωτημάτων.

f. 186v. Various prayers.

f. 188. Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

0659 [Athos, Xeropotamou, 51]

LXXXVII. Εὐχολόγιον, Athos, Xeropotamou, MS 51, in 16°, 80 ff., copied in a large 15th-century hand.

f. 1. Ἀκολουθία εἰς κοιμηθέντα μοναχόν.

f. 44v. Ἀρχὴ τοῦ εὐχελαίου τῶν τεθνεώτων.

f. 69v. Εὐχαὶ τῆς γονυκλισίας.

f. 79. Εἰς ἀδελφοποίησιν.

XVI century

0660 [Athos, Philotheou, 164]

LXXXVIII. Εὐχολόγιον, Athos, Philotheou, MS 164, in 16°, 428 ff., copied in a florid 15th- or 16th-century hand. An insignificant annotation by a later hand carries the date 1565.

f. 1. Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας.

Εἰς τὸ ἐπιτραχήλιον λέγει· Καὶ σχῆμα εὐφροσύνης περιβάλου μοι, ὅτι στέφανον ἐξ ἀκανθῶν περιέθηκαν, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν· καὶ γὰρ ὁ ζυγὸς σου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον σου ἐλαφρὸν ἔστιν. The entire *proskomide* using a single *prosphora*. See the Cryptoferrata MS in Goar, p. 85.

f. 15. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσσοστόμου. The *ekphonesis* when the Gifts are first taken out: Ὅσοι μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως προσέλθετε.

f. 28. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

f. 52. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων τῆς ἀγίας καὶ πεφωτισμένης τεσσαρακοστῆς.

Εὐχή τῆς προθέσεως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν ὁδοὺς σωτηρίας, Σὺ ἰκάνωσον ἡμᾶς προσενεγκεῖν σοι θυσίαν... See above, p. 490. Εὐχή ἐτέρα· Κύριε, Κύριε, νῦν δεόμεθα, ὁ Θεὸς ἡμῶν, μὴ καταισχύνης ἡμᾶς τῆς εἰς σὲ πίστεως... Εὐχή τοῦ θυμιάματος· Ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος καὶ ἀόρατος καὶ ἀχειροποίητος, ὁ προσδεξάμενος τὰ δῶρα αὐτά... For a similar text see above, p. 270.

f. 75v. Αποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος.

f. 91v. Apostol and Gospel readings for general categories of saints.

f. 100. Εὐχή τῆς μεταλήψεως τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσσοστόμου.

f. 109. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου, ἀγιαζομένου ὑπὸ ἑπτὰ ἱερέων. See above, p. 353. The prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος is entitled καὶ ἡ εὐχή τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

f. 152v. Κανὼν εἰς ἐκκλησιαστικούς γάμους. See above, p. 96–101.

f. 168v. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Goar, p. 264.

f. 169. Εὐχή εἰς τὸ σαραντῆσαι παιδίον. || (p. 0661)

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν. See above, p. 25n. *Богослужение*, Appendix, p. 19.

f. 170. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα.

Two standard prayers for a woman in labour. Goar, p. 267.

f. 171. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

f. 173. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν.

f. 174v. Τάξις γινομένη εἰς τὸ κατηχῆσαι παιδίον, ἥτοι βαπτίσει.

f. 193. Εὐχή ἄλλη τῶν ἁγίων βαπτισμάτων.

f. 194. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τοὺς νεοβαπτισθέντας.

f. 195v. Prayers for various occasions.

f. 198. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ἕνδεκα.

f. 214. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

f. 224. Apostol and Gospel readings for Lent and Pentecost.

f. 327. Εὐχαὶ τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Πεντηκοστῆς.

f. 339. Εὐαγγέλια δώδεκα τῶν ἁγίων παθῶν.

f. 370. Μηνολόγιον τῶν μεγάλων ἑορτῶν καὶ ἐπισημῶν ἁγίων ἀποστολοευαγγέλια. Ends with August 6.

0661 [Patmos, Monastery of John the Theologian, 689]

LXXXIX. Εὐχολόγιον, Patmos, MS 689, in 4°, 189 ff., copied on paper in a 15th- or 16th-century hand.

f. 1. Chrysostom's commentary on "A sower went out to sow his seed" [Parable of the Sower, cf. Luke 8:5].

f. 9. Εὐχολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχον κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως διαφόρους ἀκολουθίας.

Office of Small Vespers and All-Night Vigil.

f. 19. Office of the Elevation of the Cross.

f. 20. *Antiphons* for liturgy on the feast of the Elevation.

f. 21v. Κεφάλαια περὶ ἱερέων τοῦ Δυρραχίου.

f. 23. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Nine prayers.

f. 25v. Εὐχαὶ ἑωθιναί. 12 prayers.

f. 30v. Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

f. 35. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου.

f. 66v. Εὐχαὶ λεγόμεναι ἐπὶ ἀρρώστους. Prayers of St Basil the Great, Gregory the Theologian, St Epiphanius, and John Chrysostom. Prayers of apocryphal content.

f. 79. Ἀκολουθία εἰς λεχώ.

f. 81. Εὐχή, ἣν λαμβάνει ἡ λεχώ τῇ ἡμέρᾳ.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Ὅτι σοῦ, τὸ ἀπολυτίκιον καὶ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσ- || (p. 0662) ποτα Κύριε, ὁ ἀληθινὸς ἄρτος τῆς ζωῆς ἡμῶν, ὁ καθαρίσας καὶ ἀναγεννήσας ἡμᾶς... p. 264. Εἰ δὲ ζῆ τὸ βρέφος, καὶ ἐρχομένου αὐτοῦ ἐκκλησιασθῆναι, τουτ' ἐστὶ τοῦ λαμβάνειν ὄνομα τῆ ἡμέρα, οὐ ποιεῖ ἀπόλυσιν, ἀλλὰ λέγει καὶ τὰς παρούσας εὐχὰς ταύτας. Usual beginning. The priest blesses the child's forehead and chest, blows thrice, and says the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν... p. 264. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πᾶσαν τὴν λογικὴν φύσιν δημιουργήσας τῷ λόγῳ σου... See above, p. 396. Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον καὶ ἵσταται ἐν τῇ μεγάλῃ πύλῃ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀνατολήν, κρατῶν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ λέγει τὸν ψαλμόν· Τὰ ῥήματά μου... ἕως τὸ Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίόν σου, ἐπιλέγων γ' πρῶτον εἰς τὴν θύραν, δεύτερον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας, τρίτον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων εἰκόνων, εἶτα λέγει ἀπολυτίκιον, ἦχος δ'. Χαῖρε, κεχαριτωμένη... εἶτα λέγει τὸ Νῦν ἀπολύεις ἕως· ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου. Εἶτα λαμβάνει ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας τοῦ Δεσπότη, σφραγίζων αὐτὸ ἐν τῷ μετώπῳ σταυροειδῶς, λέγων· Χρῆται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ ἀποδίδει ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον τῆς μαίας, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φυλάσσων τὰ νήπια. Goar, p. 265 καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 86. Τάξις γινομένη εἰς τὸ σαραντῆσαι τὴν λεχώ.

Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον κ.τ.λ. τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ Χαῖρε, κεχαριτωμένη, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ βρέφους πρῶτον, ἐὰν ζῆ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν... *Богослужение*, Appendix, p. 19. Εὐχὴ τῆς λεχώ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώ-

πων... p. 267. Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν οὕτως· Ὁ ἐν ἀγκάλαις τοῦ δικαίου Συμεῶν βασταχθεὶς Χριστὸς ὁ ἀληθινός...

f. 87. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

After the renunciation, the baptisand ἰστᾶ πάλιν κατὰ ἀνατολάς, κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντα δεδεμένας μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς. The baptisand puts on ἱμάτιον λευκὸν καὶ καθαρὸν, λέγων· Ἐνδύεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα χιτῶνα ἀγαλλιάσεως... Εἶτα σταυρώματα λέγει· Σταυρὸν χαράξας Μωϋσῆς..., ἔπειτα τὴν ζώνην, λέγων· Περιζώννυται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα λῶρον περὶ τὴν ὀσφὺν τῆς διανοίας αὐτοῦ... Having been anointed, καὶ λαβὼν τὸ θυμιατήριον, περικυκλοῦσι τὴν ἁγίαν κολυμβήθραν ἐκ γ' θυμιῶν σταυροειδῶς καὶ ψάλλον· Ὅσοι εἰς Χριστόν, immediately followed by εὐχὴ εἰς τὸ || (p. 0663) ἀπολοῦσαι τὸν φωτισθέντα τῇ ἡ' ἡμέρᾳ... Ποιεῖ δὲ τὴν κουρὰν οὕτως· ἀρχὴν ποιεῖ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τὸ μέτωπον, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὀπισθεν καὶ ἔμπροσθεν, καὶ δίδωσιν αὐτὰς τῷ ἀναδόχῳ.

f. 102v. Τάξις βαπτίσματος εἰς νήπιον, κατεπειγόμενον ὑπὸ θανάτου. See above, p. 400.

f. 105. Prayers for various occasions.

f. 123. Ἀκολουθία τῆς ἁγίας Ν' ἡγουν τῆς γονυκλισίας.

f. 136v. Ἀκολουθία εἰς μνήστρας, ἡγουν εἰς ἀρραβῶνας δακτυλιδίου.

Usual beginning to *Our Father*, *troparion* and *kontakion* of the day, lityany, and the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους τὸν δεῖνα καὶ τὴν δεῖνα καὶ στήριξον τὸν ἀρραβῶνα... Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος ὁ τὰ διηρημένα... Goar, p. 311 καὶ ἀλλάσσουν τὰ δακτυλίδια τρίτον καὶ τὰ κηρία, εἶτα λέγει· Δέσποτα φιλόνηρωπε, ὁ ἐν τῇ προφητικῇ φωνῇ ἐνισχύσας ἡμᾶς, ὅτι παρὰ σοὶ ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνή... See above, p. 460. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων προμνηστευσάμενος... p. 311. Σωτὴρ ἀγαθὲ καὶ φιλόνηρωπε, τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον διατήρησον, ἵνα γένηται τὸ συνάλλαγμα τοῦτο εἰς πολυχρόνιον καὶ εὐήμεριον ζωὴν πάντοτε νῦν...

f. 139v. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος.

After the psalm and lityany, Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... p. 317. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος καὶ πάσης κτίσεως δημιουργός... p. 315. Δέσποτα φιλόνηρωπε Κύριε, ὁ ἐν τῇ προφητικῇ φωνῇ ἐνισχύσας ἡμᾶς, ὅτι παρὰ σοὶ ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνή... The priest takes the crowns from the altar table and on going out, says "Crown him with glory and honour" three times. At the crowning, he says "You have placed on his head a crown of venerable stone". Same for the bride. Δοξάζομέν σε, Δέσποτα παντοκράτωρ, ἐπὶ τῇ σῇ μεγαλειότητι, δοξάζομέν σε, Κύριε

ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῇ ἀνεξιχνιάστῳ αἰνέσει σου... Δός, νεόνυμφε, τὸ πλήρωμα καὶ λάβε τὴν νύμφην. Καὶ παραδίδει αὐτῶν τὰς χεῖρας τὰς δεξιάς, λέγων· Παράλαβε, Μαριάμ, τὴν γυναῖκά σου. Εἶτα λέγει· Δεξιὰ ἄχραντε τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡ πλάσσα τὸν Ἀδὰμ κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν... See above, p. 567. Προκειμένον· Δόξη καὶ τιμῆ ἔστεφάνωσας... Στίχος· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς θαυμαστόν... Πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... Gospel reading (same as the one used now) and litany, Ἐπικαλούμεθά σε, Κύριε Θεὲ παντοκράτωρ, σὲ ἐπικαλοῦμαι τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον, τὸν στερεωτὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς σωτη- || (p. 0664) ρίας ἡμῶν... See above, p. 464. *Our Father*, "Let us attend", "The holy things are for the holy", "One is holy", "Draw near", "Taste and see", Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχυί σου... p. 319 καὶ δίδει αὐτοῖς τὸ κοινὸν ποτήριον, λέγων· Ἐξ ἀμπέλου πολυκάρπου καὶ πηγῆς ἀθανάτου πίης, ζῆς, νεόνυμφε. Ἡ ἁγία Τριάς εὐλογῆσει σε. Καὶ ποτίζει αὐτὸν ἐκ γ'. The same is said to the bride. Ὁ Θεός ὁ αἰώνιος, ὁ τὸν οὐρανὸν τοῖς ἄστροις κατακοσμήσας καὶ τὴν γῆν ποικίλα ἄνθη στεφανώσας... See Alexandr. 224–1070, s. XVI. Καὶ πιάνουν οἱ στεφανοκράτοροι τὰ στέφανα, λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ θυμιατὸν γυρίζει γύρους τρεῖς, λέγει· Δόξα σοι, Χριστὲ ὁ Θεός... Ἅγιοι μάρτυρες... Ὁ τοῦ παντὸς κόσμου δημιουργὸς Θεός, ὁ τῆς φύσεως Δεσπότης εὐεργέτης καὶ τοῦ γάμου νομοθέτης... Καὶ εὐθὺς ἀπέρχονται εἰς τὸν παστὸν, προπορευομένων δύο λαμπάδων καὶ θυμιατῶν, καὶ ψάλλουσι θεοτοκίον τοῦ Δαμασκηνοῦ· Τὴν παγκόσμιον δόξαν. Εὐχὴ εἰς τὴν ἔπαρσιν τῶν στεφάνων· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας... See Alexandr. 224–1070, s. XVI. No. 224–1070. Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ θάλαμον εὐτρεπίσας κατὰ νόμον καὶ στέφανα ἀφθαρσίας ἐπάθλω παρθενείας τούτους κατακοσμῶν... See above, p. 184. Εἰς τὸ λύσαι τὰ στέφανα· Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας... p. 320. Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 155. Τάξις γινομένη εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

f. 164v. 11 matutinal Sunday Gospels.

f. 176. Apostol and Gospel readings.

0664 [Patmos, Monastery of John the Theologian, 691]

XC. Εὐχολόγιον, same library, MS 691, in 4°, 178 ff., copied by various 15th- or 16th-century hands. The covers carry annotations from 1535, 1536, 1590 and 1591 Defective at the beginning and end.

f. 1. End of the *canon* for anointing, with the remainder of the office.

f. 27. s. XVI: Office of the Great Water Blessing, beginning and end lost.

f. 34v. Ἀκολουθία μικροῦ ἁγιασμοῦ, s. XVI–XVII

f. 42. Prayers for various occasions.

f. 45. Office of the lesser *schema*, s. XV, beginning lost.

f. 46. Ἐτέρα ἀκολουθία τοῦ ἁγίου καὶ σχήματος μικροῦ.

Questions: Ἀνέλαβες τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Ἀνέλαβες τὴν στολὴν τῶν ἁγίων || (p. 0665) ἀποστόλων; Καὶ ἐκτείνας ὁ νεοφώτιστος τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, λέγει· Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι γ'. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία, ἀληθῶς δόξα σοι, ἀθάνατε βασιλεῦ... See above, p. 562–563. On handing the candle, one recites “May your light so shine”. While Δεῦτε προσκυνήσωμεν is chanted at the liturgy, the brethren approach and address him: Εὐλόγησον, πάτερ. Πῶς καλεῖται τὸ ὄνομά σου; Ἀποκρίνεται τὸδε μοναχός. Οἱ ἀδελφοί· Σωθῆς, τὸδε μοναχέ.

f. 60. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 89. Monastic names for men.

f. 91. Ἀπολογία Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ, δι' ἣν αἰτίαν συγκαταβατικότερα τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων πᾶν δοκεῖ.

0665 [Alexandria, Patriarchal Library, 455-116 (85)]

XCI. Εὐχολόγιον, Alexandrian Patriarchal Library (in Cairo), MS 455 (ριC'), in 4°, 225 ff., copied in cursive on paper in 1501. Colophon: Τέλος εἴληφε σὺν Θεῷ τὸ παρὸν εὐχολόγιον τοῦ πνευματικοῦ κυρ Ἰωάσαφ ἐκ τὰς (τῶν) Ἀθήνας (ῶν) ἔτους ,ζθ' ἰνδικτ. δ' μηνὶ Μαρτίῳ δ'. Μιχαήλ, ἀμαρτωλὸς κακομόναχος καὶ κακογράφος.

f. 1v. Lunar table.

f. 2. Περὶ τοῦ πῶς χρῆ δέχεσθαι τοὺς ἀναθεματίζοντας τὴν ἰδίαν καὶ πᾶσαν αἴρεσιν καὶ μύρω θεῖω χρισμένους μόνον μὴ βαπτιζομένους. See above, p. 422–425.

f. 7. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὀσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν.

f. 13. Αρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τοῦ Εὐχολογίου. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. See above, p. 425.

f. 17v. Εὐχαὶ ἐωθιναὶ τοῦ ὄρθρου. Ibid.

f. 23. Εἰρηνικὰ τοῦ ἐσπερινοῦ.

f. 25. Τάξις καὶ ἀκολουθία ἐπὶ τελευτήσαντα μοναχόν. Ibid.

f. 59v. Εὐχὴ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου συγχωρητική, λεγομένη ὑπὸ ἀρχιερέως ἢ ἱερέως ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τοῦ τιμίου Δεσποτικοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συγχωρῶν αὐτοὺς πάντα τὰ ἁμαρτήματα. Ibid., p. 427.

f. 72v. Εὐχὴ ἀφέσιμος πατρὸς πνευματικοῦ. Ibid.

f. 73. Εὐχὴ ἐπὶ ἀποδημούντων. || (p. 0666)

— Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων.

f. 73v. Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

f. 74. Συγχωρητικὸν πνευματικοῦ πατρὸς πρὸς τὸν ἐξομολογούμενον.

f. 75. Εὐχὴ ἐπὶ δίσκον καινόν. Goar, p. 672.

f. 75v. Εὐχὴ εἰς ποτήριον καινόν. Goar, p. 672.

— Εὐχὴ εἰς ποτήριον καινούργιον. p. 671.

f. 76. Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογησάι σταφυλὴν ἐν τῇ C' Αὐγούστου.

f. 77. Σχηματολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ, ἔχον ἀκολουθίας ῥασοφόρου, μικροσχήμου καὶ μεγαλοσχήμου. Ἀκολουθία εἰς τὸ ἐνδύσασθαι ῥάσα. See above, p. 426–428.

f. 79. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδυώτου. See above, p. 428–429.

f. 84. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. See above, p. 429.

f. 106. Ἐπτά δὲ ἡμέρας προσκαρτερεῖ ὁ νεοφώτιστος ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας, σχολάζων ἀπὸ παντὸς ἔργου πάρεξ ἀναγνώσεως. Μετὰ δὲ τὴν ἑβδόμη ἡμέραν ἀποκουκουλίζεται καὶ φροντίζει τῆς οἰκείας ψυχῆς αὐτοῦ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδὸν ὁδεύων, βοηθοῦντος τοῦ Θεοῦ. Τῇ δὲ ἑβδόμῃ εἰσέρχεται ὁ τὸ σχῆμα λαβὼν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς λειτουργίας, καὶ μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, ποιῶντος τὴν συναπτὴν τοῦ διακόνου, προστίθησιν ὑπὲρ αὐτοῦ δέησιν· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε καὶ τῆς ἐν Χριστῷ τελείας ὑπομονῆς καὶ σωτηρίας αὐτοῦ, εἰπώμεν. Πολυέλεε Θεὲ καὶ Κύριε, δωρησάμενος. Goar, p. 419. Εἰρήνη πασι. Τὰς κεφαλὰς... Τὸν τῇ πυρίνῃ κεφαλῇ. Ibid. καὶ ἀποκουκουλίζει αὐτόν.

f. 107. Ακολουθία ἑτέρα τοῦ μεγάλου σχήματος, ὡς ἐν συντόμῳ γινομένη ἐν περιστάσει ἀδελφοῦ. Sinait. gr. 985, s. XVI, but with same variants. Inc. Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, ὁ Ν' καὶ εὐθὺς ἀντίφωνον α' κ.τ.λ., but the *stichera* for the *antiphons* are in different order. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόκασιν τοῦ ἀδελφοῦ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δούλόν σου... Goar, p. 412. Εἶτα γίνεται ὁ ἀσπασμός, ψάλλοντες καὶ τὸ παρὸν στιχηρὸν, ἦχος α'. Ἐπιγνῶμεν, ἀδελφοί... Δόξα, Χαῖρε, Θεοτόκε Παρθένε... Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον γ'. Ἡ λαμπὰς ἡ ἄσβεστος... Καὶ γίνεται συναπτὴ ὑπὲρ αὐτοῦ· Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε καὶ τῆς... Εἶτα τὰς εὐχὰς τοῦ ἀποκουκουλίσματος. Ζῆτει ταῦτα ὅλα ὁμοῦ ὀπισθεν.

f. 112. Κανὼν, ψαλλόμενος ἐπὶ παννυχίδα νεκρώσιμο, φέρων ἀκροστιχίδα τήνδε· Θνήσκουσι πιστοῖς ὄγδοον πλέκω μέλος. Θανάτῳ θάνατον || (p. 0667) τοῦ Χριστοῦ καὶ πάθει πάθος μιμησάμενοι... Νεότητος πταισμάτα παροῶν καὶ τὰς ἀμαρτίας ὑπερβαίνων, Χριστὲ Σωτήρ... See above, p. 393.

f. 116. Ακολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 123v. Ακολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου. See above, p. 432–434.

f. 149v. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ μιὰρὸν ἢ ἕτερόν τι ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεισεῖν ἐν ὑποληνίῳ οἴνου, ἢ ἐλαίου, ἢ ἄλλου τινὸς εἶδους.

f. 150v. Εὐχὴ εἰς φρέαρ μιανθέν.

f. 151v. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων.

f. 152. Εὐχὴ ἐπὶ μιαιοφαγησάντων.

f. 152v. Εὐχὴ ἐπὶ παντὸς εἶδους μιανθέντος.

f. 153v. Εὐχὴ ἐπὶ σκεύους μιανθέντος.

f. 154. Εὐχὴ ἐπὶ μαγαρίσαντα εἰς ἔθνος.

f. 155. Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι οἶνον.

f. 155v. Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι κόλυβα.

f. 156v. Εὐχὴ εἰς προχειρίσιν ἐκκλησιάρχου ἢ οἰκονόμου, ἢ κελαρίτου. Sinait. gr. 979, s. XVI.

f. 157v. Εὐχὴ εἰς σταφυλὴν καινὴν.

f. 158. Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι σταφυλὰς καὶ παντοίους καρπούς· Εὐλόγησον, Κύριε, τοὺς καρπούς τούτους τοὺς νέους, οὓς διὰ τῆς τοῦ ἀέρος εὐκρασίας καὶ τῶν σταγόνων τῆς βροχῆς... See above, p. 47.

f. 158v. Εὐχή ἐπὶ τρυγητοῦ σταφυλῆς καὶ ἐλαίας.

Ὁ προσκυνητὸς Θεὸς καὶ Σωτὴρ τῶν ἀπάντων, ὁ τὴν τῆς ἀμπέλου φυτεῖαν τῷ δικαίῳ σου Νῶε ὑποδείξας... See above, p. 72.

f. 159. Εὐχή εἰς τὸ ῥασοφορεῖν τὸν μοναχόν.

Τρισάγιον. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὸ πολὺ ἔλεος σου ῥυσάμενος τὸν δούλον σου τόνδε... Goar, p. 378.

f. 159v. Εὐχή ἐπὶ μονάσαντος, εἶτα πάλιν κοσμίσαντος, ἔπειτα αὐθις ἐπιστρέφοντα καὶ μετανουῶντα. See above, p. 429–431.

f. 163. Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων. See above, p. 434.

f. 172. Τῆ κυριακῆ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς. Goar, p. 597–603.

f. 181. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρα.

f. 181v. Εὐχή εἰς τὸ μ' παιδίον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν εισελθὼν, βασταζόμενος ὑπὸ Μαρίας τῆς Μητρός σου... *Богослужение*, Appendix, p. 19. || (p. 0668)

— Εὐχή εἰς τὸ μ' γυναῖκα.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἔπιδε ἐπὶ τὴν δούλην σου ταύτην... See above, p. 53.

f. 182. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον See above, p. 432. The verses for the vesting in garments are included in the text itself.

f. 193v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι παιδίον. Goar, p. 303.

f. 194. Εὐχή εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι παιδίον.

Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς σῆς ἀγαθότητος εὐλόγησας τὸ παρὸν νήπιον p. 306.

— Εὐαγγέλια ἑωθινὰ τὰ ἕνδεκα.

f. 204. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος.

f. 213v. Εὐχή εἰς ἀνοίξια ἐκκλησίας, ὑπὸ αἰρετικῶν βεβηλωθείσης, Νικοφόρου πατριάρχου.

f. 216. Δώδεκα μὲν εἰσὶ τὰ ἄρθρα τῆς πίστεως· καὶ τὰ μὲν δύο ἐστὶ περιληπτικὰ πάντων τῶν περὶ Θεοῦ δογμάτων, ἕτερον δὲ περὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ ἕξ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, καὶ τρία περὶ τῆς μελλούσης καταστάσεως, ἅπερ ποσοῦμενα πληροῖ τὸν δώδεκα τὸν ἀριθμόν.

f. 217. Remarks of theological nature.

f. 217v. Εὐχή ἀφέσιμος πατρὸς πνευματικῶν.

Ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἐνετείλατο τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις εἰπὼν· ὁ ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς...

— Εὐχή λεγομένη εἰς λοχοῦσαν.

Δέσποτα ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν τε καὶ ἄλογον διὰ σοῦ δημιουργήσας... Goar, p. 367. See above, p. 396.

f. 218v. Νικολάου, τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, στίχοι περὶ διαίτης εἰς τὸν πρῶτον τοῦ ἁγίου ὄρους κῦρ Ἰωαννίκιον.

f. 222v. Συνοδικαὶ λύσεις καὶ προτροπαὶ περὶ μεγαλοσχημῶν τοῦ λειτουργεῖν.

f. 224v. Table of Gospel readings for the year.

0668 [Sinai, Monastery of St Catherine, 974]

XCII. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 974, in 4°, 431 ff., copied by various 16th-century hands. The first part, or the funeral office for priests, has the following date of AD 1510: Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Στεφάνου τε τοῦ Καλοκύρη, νοταρίου τε πόνος ἐν τῷ χωρίῳ Καμάρι εἰς ἡμῶν ἀφ' ἡμῶν μηνὸς Σεπτεμβρίου ιθ'. Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. || (p. 0669)

f. 1. Τάξις γινομένη εἰς τελευτὴν ἱερέως.⁵²⁴

Λύουσιν αὐτὸν καὶ τίθουσιν αὐτὸν λινὸν σάβανον,⁵²⁵ ὃ ἐρμηνεύεται διακονικὴν (sic) καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν στιχάριον καὶ ἐπιτραχήλιον, καὶ ὑπομανίκια, καὶ τὸ φελώνιον, καὶ ἔρχονται οἱ ἱερεῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ φορένει ὁ πρῶτος φελώνιον καὶ ἄρχεται εὐλογητὸν μετὰ θυμιατοῦ, καὶ συναχθέντων τῶν ἐτέρων ἱερέων, λέγει· Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, καὶ τὸν ἐξάψαλμον, καὶ τὸ Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ, καὶ τὸν Ν' καὶ ἔρχονται, ὅπου ἐστίν τὸ λείψανον, καὶ λέγει τὸ Ἀλληλουῖα, ἦχος πλ. δ' καὶ τὸ ἀπολυτικίον τοῦτον· Ὁ βυθοῖς σοφίας φιλανθρώπως πάντα οἰκονομῶν... Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Σὲ καὶ τείχος καὶ λιμένα ἔχομεν... Καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει· Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῶ... Τὰ ἐλέη

⁵²⁴ The text is quite similar to the one printed above on p. 527–557.

⁵²⁵ Jerusalem 615, AD 1522, adds: καὶ λαζάρωμα τοῦτ' ἔστιν διακονικὴν μακρὸν καὶ δένει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐνδύουσι τὸ στιχάριον κ.τ.λ.

τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός. Goar, p. 424. Καὶ οἱ ἱερεῖς σηκώνουν τὴν κλίνην, καὶ ψάλλουν τὸ Τρισάγιον μετὰ μέλους, καὶ φέρουσι τὸ λείψανον εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἔχουν τὰς πύλας κεκλεισμένας, καὶ γυρίζουν αὐτὸν γ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλουν τὸ τροπάριον τοῦτο, ἦχος γ'. Ἡ ἐκκλησία βοᾷ, ζητοῦσα τὸν ἱερέα καὶ τὸ θυσιαστήριον ζητεῖ τὸν ποιμένα. Εἶτα ἀνοίγουν τὰς πύλας, καὶ λέγει ὁ προεστώς· Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης, ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῇ, ἐξολομογήσωμαι τῷ Κυρίῳ. Καὶ τίθουν αὐτὸν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων καὶ διανέμουν τὰ κηρία, καὶ ἄπτουν τὰς λαμπάδας, καὶ ψάλλουν τὸ τροπάριον τοῦτο, ἦχος πλ. β'. Χαῖρε, ναὲ τοῦ Θεοῦ... See above, p. 528. Στίχος· Εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμά μου. Καὶ πάλιν τὸ αὐτό, καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οἱ ψάλλται· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, διδάξόν με. Μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ (*Kathisma* 17). After the first litany, Δόξα καὶ νῦν, Ἀλληλούια γ' δόξα σοι, ὁ Θεός. Καὶ ἄρχεται ὁ πρῶτος ἱερεὺς προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Μακαρία ἡ ὁδός... Στίχος· Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ἔχοντες ἀρχιερέα μέγαν διαληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς... Τέλος· σὺ εἶ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ἀλληλούια. Στίχος· Μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν... Τέλος· ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ ἱεροῦ || (p. 0670) Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Καὶ εὐθὺς λέγει τὴν αἴτησιν ὁ ἱερεὺς, ἤγουν τὰ εἰρηνικά, ἢ ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι etc. καὶ εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σοῦ μόνου τὸ ζῆν, ἀθάνατε. Goar, p. 452. Καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ β' χορός· Ἐλέησόν με, Κύριε... Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με... (second stasis). Εἰς τοὺς μοναχοὺς λέγει· Τὴν πολυτάραχον. After the second stasis, Δόξα καὶ νῦν, Ἀλληλούια. Ὁ ἱερεὺς τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Εὐφρανθήσεται ἐπὶ Κυρίῳ. Στίχος· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός... Τέλος· τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλληλουάριον, ἦχος πλ. β'. Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· τοῦτο ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με... Τέλος· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει τὰ εἰρηνικά· Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ... καὶ ἡ εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Οὐκ ἔστι προσωποληψία παρὰ σοῦ, Κύριε, μίαν εἴσοδον ποιήσας, ὥσπερ καὶ ἔξοδον, ὅθεν τὸ κοινὸν (χρέος) φθάσαντα τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα, ἱερέα καὶ ἀδελφὸν ἡμῶν, ἀνάπαυσον, ὡς εἰς τὴν ἐκκλησίαν σου λειτουργὸν ἀνέδειξας, οὕτως καὶ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ σου τῷ ἐπουρανίῳ κατάταξον, Κύριε ὁ Θεός, αὐτὸν ἐπὶ ἀγγέλων τὴν σὴν ἀγαθότητα καὶ δόξαν, τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐδόξασας καὶ ἠλόγησας τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, δικαίωσον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ μετὰ πάντων τῶν εὐαρεστησάντων, καὶ ἡμᾶς μετόχους ἀνάδειξον. Χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ... See above, p. 535. Εἶτα ἄρχεται ἡ γ' στάσις, ἦχος γ'. Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ... Καὶ εὐθὺς (i.e. after the third stasis) ψάλλουν μετὰ μέλους· Ζήσεται ἡ ψυχὴ μου καὶ αἰνέσει, Σωτήρ... Λέγει τὰ

εὐλογητάρια μετὰ στίχων· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε. Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς... κ.τ.λ. Ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεὸς γ' καὶ εὐθὺς λέγομεν τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος πλ. α'. Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ... Τέλος· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. Ἀλληλουάριον, ἤχος πλ. β'. Ἀναστήσονται οἱ... Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῇ μίᾳ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέως, ἦλθον ἐπὶ τὸ μνημεῖον... Τέλος· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός. Καὶ εὐθὺς πάλιν τὰ εἰρηνικὰ ὁ ἱερεὺς, ἢ ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ... καὶ τὴν εὐχὴν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ μέγας ἀρχιερεὺς, ὁ δίκαιος κριτὴς τὸν μεθ' ἡμῶν δουλεύσαντα καὶ ἐκ τοῦ κόσμου ἐκδημήσαντα ἱερέα, φιλάνθρωπε... See above, p. 533, but with some minor variations. See above, p. 57, 480. Des. ἵνα εὐαρεστοῦμέν σοι θεράπευσιν τῆς ἡτοιμασμένης τῶν ἱερῶν || (p. 0671) οὐρανίων διαγωγῆς. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ. Εἶτα λέγομεν τὰ νεκρώσιμα τροπάρια, ἤχος α'. Ποία τοῦ βίου τροφή διαμένει λύπης ἀμέτοχος... Ἐργώ, Σωτῆρ μου, δεικνύς, ὅτι Σὺ εἶ πάντων ἀνάστασις... Νέος Ἀδὰμ γεγονὼς τοῦ Θεοῦ, Υἱὲ ἐπουράνιε... Ἐθου, Σωτῆρ, ἐκλεκτοὺς λειτουργοὺς... Ἀμαρτωλῶν τὰς δεήσεις προσδεχομένη καὶ θλιβομένων στεναγμόν... Ἐτερα στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἤχος β'. Οἴμοι οἷον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ, χωριζομένη ἐκ τοῦ σώματος... Ὡς ἄνθος μαραίνεται καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται... Δεῦτε ἰδωμεν πάντες θαῦμα ὑπὲρ νοῦν... Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς σὲ ἀνατίθημι... Ἐτερα στιχηρὰ, ἤχος γ'. Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα, ὅσα οὐχ ὑπάρχει μετὰ θάνατον... Ἄνθρωποι, τί μάτην ταραττόμεθα... θεοτοκίον· Ἐν γυναιξίν, ἀγία Θεοτόκε, Μητὲρ ἀνύμφευτε... Ἐτερα στιχηρὰ, ἤχος δ'. Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια... Μετὰ πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων... θεοτοκίον· Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος... Ἐτερα στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἤχος πλ. α'. Οὐκ ἔστι τῶν ἐν τῷ βίῳ τερπνῶν οὐδέν, ὃ οὐ παρελεύσεται... Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶντος· ἐγὼ εἰμι γῆ καὶ σποδός... θεοτοκίον· Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ Μητέρα εὐλογημένη... Ἐτερα στιχηρὰ, ἤχος πλ. β'. Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλαστοουργόν σου γέγονε πρόσταγμα βοηθόν... Ὁρατῆς με ζῶον σὺ πῆξαι φύσεως, γῆθεν μου δὲ τὸ σῶμα διέπλασας... Ἐτίμησας εἰκόνι σου τὸ σῶν χειρῶν, Σῶτερ, πλαστούργημα... θεοτοκίον, Δόξα καὶ νῦν, τὸ αὐτό, Θεὸν ἐκ σοῦ σαρκωθέντα ἔγνωμεν, Θεοτόκε... Ἐτερα στιχηρὰ, ἤχος βαρὺς· Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν πλαστοουργήσας κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον... Ἀνάπαυσον, Σωτῆρ ἡμῶν, ζωοδότα... θεοτοκίον· Εἰρήνευσον πρεσβείαις σου τῆς Θεοτόκου... Ἐτερα στιχηρὰ, ἤχος πλ. δ'. Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος... Θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι, ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον... θεοτοκίον· Ἀγνή Παρθένε τοῦ Λόγου Conf. Goar, p. 461–463. Τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, ἐκέκραξα... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, εἰ Χριστὸς κηρῦσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσι τινὲς ἐν ὑμῖν... Τέλος· καὶ διὰ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. Ἀλληλουάριον, Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ

Λουκᾶν (Ἰωάννην); Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται. Goar, p. 452. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς ἢ διάκονος· Ἔτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. καὶ ἡ εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐκ Παρθένου τεχθεὶς καὶ σὰρκα φορέσας, καὶ ἄνθρωπος γενόμενος ὁ διπλοῦς τῇ φύσει, ἀλλ' οὐ τῇ ὑποστάσει, ὁ τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος... See above, p. 537. Εἶτα ἀρχόμεθα τῶν καταβασίων κατ' ἦχον, στιχηρὰ προσ- || (p. 0672) ὁμοία, οὗ ἡ ἀκροστιχίς ἐστὶν αὕτη· Σοῦς, Χριστέ, δούλους γράψον ἐν ζῶντι μέλλοντι, ἦχος α'. Πανεύφημοι μάρτυρες. Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα τῆς σῆς γλυκείας μεθέξεως... Ὑπὲρ τὰ ὀρώμενα τὰ σά, Σῶτερ, ἐπαγγέλματα... θεοτοκίον· Χριστὸν ἐκδυσώπησον τὸν σὸν τόκον, Μητροπάρθενε... Ῥώμην τοῦ θανάτου καὶ φθορᾶν σου... Ἵνα τοὺς ἀνθρώπους κοινωνούς... Σῶσαι τὸ σὸν πλάσμα βουληθεὶς τῆς οἰκονομίας σου... Εὐας τῆς προμήτορος, ἀγνή, σὺ τὴν ὀφειλὴν συλλαβοῦσα Θεὸν ἀπήνησας... Goar, p. 440. Εἶτα προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Εὐφρανθήτω ἐπὶ Κύριον... Στίχος· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν περὶ τῶν κεκοιμημένων... Τέλος· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ἀλληλουάριον, Μακάριοι οὓς ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμήν, ἀμήν, λέγω ὑμῖν... Τέλος· ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός. Καὶ εὐθὺς ἀρχεται ὁ ἱερεὺς πάλιν· Ἔτι καὶ ἔτι... κ.τ.λ. καὶ εὐχήν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ σῇ σοφίᾳ κατακοσμήσας καὶ κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰκόνι τῇ σῇ, ὁ Θεός, τιμήσας αὐτὸν καὶ θέμενος ἐν αὐτῷ πνεῦμα ζωῆς αἰωνίου, καταντήσαντες ἑαυτὸν, ὑπάγειν, τὸ μὲν ἐκ γῆς εἰς γῆν ἀναλύσας, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ προσκαλεσάμενος. Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, πρόσδεξαι τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα πρεσβυτέρου καὶ ἀδελφοῦ ἡμῶν ἐν τόπῳ ἀναψύξεως καὶ εἴ τι ἡμαρτεν ἐν λόγῳ ἢ κατὰ διάνοιαν, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός, συγχώρησον τὰ παραπτώματα αὐτοῦ. Σὺ γὰρ ὑπάρχεις ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς... See Jerusalem 615, AD 1522. Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος γ'. Δοξάζω τὸν σταυρὸν σου τὸν τίμιον, δι' οὗ ζωὴ δεδώρηται... Ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ εὐσπλαγχνος, ὁ ἔχων ἀκατάληπτον ἀγαθότητος πέλαγος... Ὑπνώσας ἐν τάφῳ, ὡς ἄνθρωπος δυνάμει... Λαμπάδα νοητὴν σε βαστάζουσαν τὸ φέγγος τῆς θεότητος... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος δ'. Ἔδωκας σημειώσιν. Ὄντως φοβερώτατον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον... Ὑπνος ἀναδέδεικται τῶν πιστευόντων ὁ θάνατος... Σὺ δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς ἡμῖν γέγονας... Ῥῆσεν ἐπόμενοι τῶν θεηγόρων πανάμωμε... Goar, p. 441–442. Τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Εὐφρανθήσεται... Στίχος· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν... Πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν Κυρίῳ φρονεῖ... Τέλος· ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Ἀλληλουάριον, Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγή... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου...

Τέλος· **II (p. 0673)** καὶ ὁ ἐὰν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὰ εἰρηνικά· Ἔτι καὶ ἔτι... κ.τ.λ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Μνήσθητι, Κύριε, πάντων τῶν προαναπαυσαμένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα ἱερέως καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, καὶ συγχώρησον αὐτοῦ τὰς ἀμαρτίας, εἴ τι ἡμαρτεν ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως, καὶ ἡμᾶς καταξίωσον, Κύριε, ἡμέραν καθ' ἡμέραν εὐχαριστεῖν τῇ σῇ ἀγαθότητι καὶ μεγαλωσύνῃ διὰ μετανοίας πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου ὁ δεῖνα, ἱερέως καὶ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν... See above, p. 534. Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν. Αἴγλη τοῦ σοῦ προσώπου, Χριστέ... Ψάλλειν παναρμονίῳ φωνῇ δοξολογοῦντα τὸ σὸν κράτος εὐδόκησον... Ὅπου τῶν προφητῶν ὁ χορός, τῶν ἀποστόλων καὶ μαρτύρων τὰ τάγματα... Νόμῳ τῆς ἀμαρτίας ἡμᾶς δεδουλωμένους ἠλευθέρωσας, Δέσποινα... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. β'. Ὁλην ἀποθέμενοι. Ἐχων ἀκατάληπτον τὴν εἰς ἡμᾶς εὐσπλαγχνίαν... Νέκρωσιν ὑπέμεινας ζωοποιὸν ἐκουσίως... Ζώντων κυριεύοντα θεαρχικῇ ἐξουσίᾳ... Ὡφθης ἐνδιαίτημα θεοπρεπές, Παναγία... p. 442–443. Τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου... Στίχος· ἐγὼ εἶπα· ἐν τῷ ὕψει... Πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς... Τέλος· ἦν ἔπηξεν ὁ Κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος. Ἀλληλούια, Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἔσθη ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τόπου πεδινοῦ... Τέλος· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ὁ ἱερεὺς πάλιν ἡ ὁ διάκονος ταῦτα τὰ εἰρηνικά χύμα· Ἔτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἀτελεύτητος Θεός, ὁ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον. See above, p. 552. Ἔτερα στιχηρὰ, ἦχος βαρῦς· Καταφρονήσαντες. Νενεκρωμένος ὠράθης ἐπὶ σταυροῦ, ἀθάνατε... Τῷ ἀκηράτῳ σου κάλλει καὶ γλυκασμῷ τῆς σῆς ὠραιότητος... Ὡς ἀδαπάνητον ἔχων τῶν δωρεῶν τὴν μεγαλοπρέπειαν... Νόμου τὸ πλήρωμα τίκεις... Ἔτερα στιχηρὰ, ἦχος πλ. δ'. Ὡ τοῦ παραδόξου. Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας... Ἱεραρχήσας, ὡς ἄνθρωπος... Βάθει σοφίας ἀρρήτου σου... Ὡς συλλαβοῦσα τὸν ἀναρχον Λόγον Θεοῦ... p. 443–444. Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε. Στίχος· Οἱ ἐστῶτες ἐν οἴκῳ Κυρίου. Πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, ὁ σπεῖρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει... Τέλος· εἴ τις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ. Ἀλληλουάριον, Αἰ ἡμέραι μου, ὡσεὶ σκιά. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· βλέπετε ὑμεῖς ἑαυτοῦς· παραδώσοσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια... Τέλος· Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθή· **II (p. 0674)** σεταί. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὰ εἰρηνικά· Ἔτι καὶ ἔτι... καὶ εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, Κύριε, τῶν θλιβομένων παραμυθία καὶ τῶν πενθούντων παράκλησις. Goar, p. 453. Καὶ μετὰ ταῦτα λέγεται τὸ κοντάκιον γ'. Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ... Καὶ εὐθύς, εἰ βούλει, ψάλλουν ἰδιόμελα νεκρώσιμα, καὶ οἱ ἀναγνώσται λέγουν οἴκους μετὰ μέλους Ἀναστασίου τοῦ ταπεινοῦ· Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... κ.τ.α. Goar, p. 457–459, but

with some additional *troparia*: Ὅταν ἴδωμεν ἄρχοντα θνήσκοντα, τότε μέγα μυστήριον βλέψομεν... Στρατιάς γὰρ εἰδὼν, ὅλως ἐφριξε, καὶ ὡς ἦλθεν ἡ ὥρα, ἐβόησεν... and at the very end: Ἡ τοὺς μεταστάντας ἐξ ἡμῶν ἐκ τῶν προσκαίρων κατασκηνώσας, ἀγαθέ... Each *troparion* has the refrain Ἀλληλούια. Καὶ εὐθὺς τὸ προκειμένον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος πλ. β'. Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου... Στίχος: Κύριος φωτισμός μου... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται... Τέλος· ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἀλληλούια, ἤχος δ'. Μακάριος, ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πέννητα... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Τέλος· μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς μνημονεύει Ἔτι καὶ ἔτι... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... See above, p. 531. Des. ἡμᾶς δὲ τοὺς συνελθόντας εἰς τὴν τοῦ δούλου σου κηδεῖαν καὶ τιμὴν περικράτυνον καὶ ἴλεως γενοῦ ἡμῖν ἐν ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἄφεσι τῶν πταισμάτων ἡμῶν καὶ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου ὁ δεῖνα ἱερέως... Καὶ εὐθὺς λέγομεν τοὺς μακαρισμοὺς· Πάλαι μὲν ὁ Ἀδάμ... Χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς... Δεῦρο, ψυχὴ μου, πρὸ τοῦ τέλους βόησον... Ὅταν ψυχὴ καὶ σῶμα χωρίζεται... Ὁ μεταστάς καὶ ἐν τάφῳ κείμενος... Τί με θρηνεῖτε δεινῶς, ὦ ἄνθρωποι... Τῇ ἀναστάσει πάντες ἀναστήσονται καὶ μὴ ἀποστήσωμεν... Ὁ πάνσοφος Παῦλος προηγόρευσε σαφῶς τὴν ἀνάστασιν πᾶσιν ἐκδιδάσκων... Δόξα, Σὺν Πατρὶ τὸν Υἱὸν δοξάσωμεν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον... Καὶ νῦν, θεοτοκίον τοῦτο· Ὑπερφυῶς ἐν γαστρὶ σου, Δέσποινα, ἀσπύρωσ συνέλαβες ἐκ Πνεύματος ἀγίου... Conf. Goar, p. 454–455. Τὸ προκειμένον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος πλ. β'. Κύριε, ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου. Στίχος· Ἐπὶ σοι, Κύριε, ἠλπισα... Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν... Τέλος· καθὼς ἠθέλησε καὶ ἐκάστω τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. Ἀλληλουάριον, ἤχος δ'. Ἀνάστα, Κύριε, βοήθησον ἡμῖν. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἦν τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας... Τέλος· οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν καὶ θεασάμενοι, ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Καὶ ὁ ἱερεὺς || (p. 0675) τὴν αἴτησιν· Ἔτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. καὶ ἡ εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐγὼ εἶπα· ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν μου πορεύσομαι, ἐν πύλῃ ἄδου καταλήψομαι τὰ ἐπίλοιπα τῆς ζωῆς μου. See above, p. 556. The text of this prayer is rather garbled. Des. ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες εὐλογοῦμέν σε, Κύριε, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ... Καὶ εὐθὺς γίνεται ὁ ἀσπασμὸς δύο, δύο, ψάλλοντες στιχηρὰ προσόμοια, ἤχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί... Ποῖος χωρισμὸς, ὦ ἀδελφοί... Πάντα τὰ τοῦ σώματος νυνὶ ὄργανα ἀργὰ θεωροῦνται... Πᾶσα τῶν ματαίων ἢ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων ἢ δόξα καὶ πλάνη σβέννυται... Σήμερον ἢ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς, μέγας κοπετὸς καὶ ὀδύνη... Βλέποντες τὸν προκειμένον νεκρόν... Ὅταν ἐκ τοῦ σώματος ψυχὴ μέλλη μετὰ βίας ἀρπᾶσαι... Ὅτε ἐπὶ βήματος τοῦ σοῦ μέλλομεν παρί-

στασθαι... Ὅντως ματαιότης καὶ φθορὰ πάντα τὰ τοῦ κόσμου ἡδέα καὶ τὰ περιδοῦσα πάντες... θεοτοκίον· Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ, Μήτηρ τοῦ ἀδύτου ἡλίου... Δόξα, ἦχος πλ. β' ψάλλοντες δίχορον, εἰ βούλει· Ὁρῶντές με ἄφωνον καὶ ἄπνουν... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Μεταβολὴ τῶν θλιβομένων, ἀπαλλαγὴ τῶν ἀσθενούντων... τὸ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπάριον, ἦχος β'. Μνήσθητι, Κύριε... καὶ Μήτηρ ἁγία... Εἶτα μνημονεύει καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς, οὐ γίνεται ἀπόλυσις, ἀλλ' εὐθὺς αἶρεται τὸ λείψανον ἐν τῷ τάφῳ, καὶ ψάλλομεν τὸν Ν' ψαλμόν, καὶ φθάσαντες εἰς τὴν ταφὴν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγει· Αὕτη ἡ κατάπαυσις σου εἰς αἰῶνα αἰῶνος... Καὶ ἀρχίζει θάπτειν αὐτόν, ψάλλομεν τροπάρια, ἦχος πλ. β'. Γῆ χανοῦσα ὑπόδεξαι... Καὶ λέγει καὶ στίχον· Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας μου... Καὶ εὐθὺς κηδεύουν τὸ λείψανον, καὶ ψάλλουν καὶ θάπτουν αὐτοὶ μόνοι, ἡγουν οἱ ἱερεῖς, λέγει· Θέτε μοι λίθον καὶ πορεύεσθε εἰς εἰρήνην, ἔρχεται ὁ Χριστὸς καὶ ἀνοίγει μοι θύραν παραδείσου· ἄγγελοι γὰρ φωτὸς παρίστανται τῷ βασιλεῖ τῶν αἰώνων. Καὶ βάνουν τὰς πλάκας καὶ σκεπάζουν αὐτόν, καὶ ὁ προεστὼς ἱερεὺς τὸν πηλὸν σταυροειδῶς ἐπάνω τῆς πλακὸς τοῦ τάφου, καὶ οἱ ψάλται ψάλλουν τροπάριον· Τὸν πηλὸν ὁ κεραμεὺς ζωπλαστήσας, ἀνέθηκάς μοι σάρκα καὶ ὀστά... Λέγεται ἐκ γ' ἔπειτα τοὺς εἰρμούς τοῦ μεγάλου κανόνος· Βοηθὸς καὶ σκεπαστής... κ.τ.α. Δόξα, Ὑπερούσιε Τριάς, ἢ ἐν μονάδι προσκυνουμένη... Καὶ νῦν, Θεοτόκε, ἢ ἐλπίς καὶ προστασία τῶν σὲ ὑμνούντων... Εἶθ' οὕτως μετὰ τὸ ἐνταφιαῖσαι αὐτόν, Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα· Μετὰ πεννυμάτων δικαίων κ.τ.α. Καὶ μετὰ ταῦτα ψάλλουν τροπάρια ἰδιό- || (p. 0676) μελα, Δόξα, ἦχος πλ. β'. Σῶζεσθε, σύνθρονοι τοῦ ἱεροῦ καὶ ἁγίων κληρὸς· ἐμὲ γὰρ σήμερον χωρίζει ὁ Κύριος... Καὶ νῦν, θεοτοκίον ὁμοιον· Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, Χριστέ... Καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει μετὰ κλαυθμοῦ· Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. καὶ τὴν εὐχήν, εἰ βούλει· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ ἀπόλυσις· Ὑπεραγία Θεοτόκε, ἐλέησον, καὶ ὁ λαός· Τὴν τιμιωτέραν, καὶ Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἢ ἐλπίς... Δόξα καὶ νῦν, Κύριε εὐλόγησον, καὶ ἢ ἀπόλυσις· Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν Χριστὸς... καὶ λέγουν οἱ ἀδελφοί· Αἰωνία σου ἢ μνήμη, ἀξιομακάριστε ὁ δεῖνα γ'. Καὶ ἡμᾶς ἐλεῆσαι καὶ σῶσαι... καὶ ἐλεῆμων ὁ Θεός, καὶ ὁ λαός· Ὁ Θεὸς μακαρίσοι καὶ ἀναπαύσοι (σε), ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται.

f. 101. Great Water Blessing for Theophany.

Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχήν, ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ λουτήρι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως,⁵²⁶ ὡς σύννητες, καὶ ψάλλομεν τροπάρια εἰς ἦχον πλάγιον δ'. Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων... Τοῦτο δὲ τρισσεύσαντες, ψάλλομεν

⁵²⁶ Alexandr. 149–104, s. XIV: ἀρχιερέως μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων, ψάλλομεν τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Φωνὴ Κυρίου... Πρὸς τὴν φωνὴν... Σήμερον ἢ κτίσις φωτίζεται... εἶτα ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ψάλτης τὸ

ἔτερα τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν β' ἤχος πλ. δ'. Σήμερον τῶν ὑδάτων ἀγιάζεται ἡ φύσις... Ὡς ἄνθρωπος ἐν ποταμῷ ἤλθες, Χριστέ βασιλεῦ... Δόξα καὶ νῦν, Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ... Καὶ εὐθὺς λέγονται τὰ ἀναγνώσματα.⁵²⁷ Δόξα καὶ νῦν, Δεῦτε, ἅπαντες πιστοί, τὴν Ἰουδαίαν ἀφέντες, διέλθωμεν τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου καὶ θεασώμεθα σήμερον ἐκεῖ τὸν δι' ἡμᾶς ἐπιφανέντα σαρκί, τὸ βάπτισμα αἰτοῦντα ἐν τοῖς ῥείθροις Ἰορδάνου, τὸν Βαπτιστὴν παραιτούμενον, καὶ βοῶντα τῷ φόβῳ οὐ τολμῶ χειροθετησαί τῃ πηλίῃ παλάμῃ τὸ πῦρ, ὁ Ἰορδάνης καὶ ἡ θάλασσα ἔφυγον, Σωτήρ, καὶ ἀπεστράφησαν, κἀγὼ πῶς ἐπιθήσω ἐπὶ τὴν κορυφὴν σου χεῖρα, ἦν τρέμει τὰ σεραφίμ, ἀνεχώρησεν ὁ Ἰορδάνης, ὡς ἐδέξατο τὴν Ἡλιοῦ δι' Ἐλισσαίου μηλωτὴν, πῶς μὴ δὴ εἰς χάος καὶ βάθος, βλέπων γυμνόν σε ἐν τοῖς ῥείθροις, πῶς δὲ μὴ φλέξῃ με ὅλος ἐκ σοῦ πυροῦμενος· τί βραδύνεις, Βαπτιστά, τοῦ βαπτίσαι τὸν Κύριόν μου; ὁ Ἰορδάνης βοᾷ πρὸς Ἰωάννην· τί τῶν πολλῶν κωλύεις τὴν κάθαρσιν; Πᾶσαν τὴν κτίσιν ἠγίασεν, ἄφες ἀγιάσαι καμέ, καὶ τῶν ὑδάτων τὴν φύσιν, ὅτι εἰς τοῦτο ἐπεφάνη. Προφητείας Ἰ (p. 0677) Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα· Τάδε λέγει Κύριος Σαβαώθ, ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης... Τέλος· Ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. Προφητείας Ἡσαΐου· Τάδε λέγει Κύριος Σαβαώθ· λούσασθε καὶ καθαροὶ γίνεσθε... Τέλος· Τὸ γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησε ταῦτα. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α' ἐπιστολῆς. *Goar*, p. 367. Ἀλληλουία, ἤχος πλ. δ'. Στίχος· Ἰδοσάν⁵²⁸ σε ὕδατα, ὁ Θεός, ἴδοσάν σε... *Εὐαγγέλιον*· Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν. p. 367. Ὁ διάκονος· Εἶπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ ὁ Θεὸς τῶν... Ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀλλ' ἀναμένων τὴν εἰς σὲ ἐπιστροφήν, ζώην τε καὶ μετάνοιαν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου...⁵²⁹ Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων βασιλέων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι καὶ ὑποτάξαι... Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν Βηθλεὲμ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθεὶς, δεόμεθ' ἀκούσον καὶ ἐλέησον. Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πηγάζων ἡμῖν φωτισμὸν καὶ ἁγιασμόν, δεόμεθ' ἀκούσον καὶ ἐλέησον. Ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι παραγενόμενος, πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην βουλόμενος, δεόμεθ' ἀκούσον καὶ ἐλέησον.⁵³⁰

προκείμενον, ἤχος γ' Κύριος φωτισμό μου... Στίχος· Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου. Προφητεία Ἡσαΐου.

⁵²⁷ The phrase καὶ εὐθὺς λέγονται τὰ ἀναγνώσματα seems to have been transposed.

⁵²⁸ Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ υἱοὶ Θεοῦ. Στίχος· Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

⁵²⁹ This and the following four petitions are omitted.

⁵³⁰ Ὁ δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος ἀνακαινίσας τὴν παλαιωθεῖσαν φύσιν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας δεόμεθ' ἀκούσον... Ὁ διαρρήξας πέτραν ἐν ἐρήμῳ καὶ διψῶντι τῷ λαῷ σου κορέσας δεόμεθα... Ὁ δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος ἀπαλλάξας τὸν Ἰσραὴλ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ Βαὰλ δεόμεθα... Ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως γλυκάνας καὶ διψῶντι τῷ λαῷ σου ἰασάμενος δεόμεθα... Ὁ τὰ ἀτεκνοῦντα καὶ πονηρὰ ὕδατα διὰ Ἐλισσαίου ἄλατι θεραπεύσας, δεόμεθα... Ὁ τὰ Ἰορδάνια ῥεῖθρα ἀγιάσας καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων συντριψάς, δεόμεθα... Ἄγιε, ἀόρατε καὶ ἀκατάληπτε, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ,

Conf. Goar, p. 376. Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογία πνευματικῇ δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ὑπὲρ τοῦ εὐλο- || (p. 0678)γηθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καὶ ἐπιφανείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου, δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι ἐν αὐτοῖς τοῖς ὕδασι τὴν καθαρτικὴν τῆς ὑπερουσίτου Τριάδος τὴν δύναμιν, δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Conf. p. 368. Ὑπὲρ τοῦ πᾶσαν ἐν αὐτοῖς τοῦ ψυχοκτόνου πολεμίου τὴν δύναμιν βυθισθῆναι, δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι τοὺς ἐν αὐτῷ βαπτιζομένους, ὡς τοὺς φωστήρας τοῦ οὐρανοῦ, μὴ ἔχοντας σπilon ἢ ῥυτίδα, δεόμεθά σου ἐπάκουσον... Ὑπὲρ τῶν εὐτρεπιζομένων εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα καὶ τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ σκέπης, καὶ βοηθείας αὐτῶν, δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων... Ὑπὲρ πλεόντων ὁδοιπορούντων... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χρυζόντων τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως δεηθῶμεν. Καὶ ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, καὶ ἀπεκδεχομένου τὸ παρὰ σοῦ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος, δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, δεόμεθά σου ἐπάκουσον ἡμῶν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Καὶ ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς. Goar, p. 368. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.⁵³¹ Ὁ ἱερεὺς λέγει· Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου

ἀλλ' ἐκδεχόμενος τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τὴν μετάνοιαν εἶπωμεν πάντες... Ὁ τὴν γύμνωσιν τοῦ Ἀδάμ καλύψας διὰ τῆς ἐπιδημίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος δεόμεθά σου... Ὁ τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων ἀγιάσας καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων φωτίσας, δεόμεθά σου. Ὁ πῦρ ἐν Ἰορδάνῃ καὶ Πνεῦμα ἅγιόν σου κεράσας καὶ πικρὰς ἡμῶν ἁμαρτίας ἀπελάσας, δεόμεθά σου. Ὁ τὴν ἄχραντόν σου κορυφὴν ὑποκλίνας τὸν δούλόν σου, ἵνα ἡμᾶς τῆς τυραννίδος ἀπαλλάξας δουλείας, δεόμεθά σου. Ὁ τέκνα φωτὸς διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀναδείξας τοὺς ποτὲ ἐν καταδικῇ ἁμαρτίας ὄντας δεόμεθά σου. Ὁ διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου σου κηρύξας· ἀντλήσατε ὕδωρ ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου, δεόμεθά σου. Ὁ ὑπὸ Ἰωάννου ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι εὐδοκήσας, δεόμεθά σου. Σὺ ἐκραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν, Σὺ ἔθλασας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων || (p. 0678) ἐπὶ τοῦ ὕδατος δεόμεθά σου Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὁ Θεὸς τῆς δόξης, ἐβρόντησε, Κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν, δεόμεθά σου. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεοβίτου δεόμεθά σου. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου κηρύξας βάπτισμα μετάνοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, δεόμεθά σου. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν τρισπόστατον τῆς μῆσ θεότητος ἐν Ἰορδάνῃ φανερώσας, δεόμεθά σου. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου πάλιν εἰπών· Ἰδοὺν σε ὕδατα καὶ ἐφοβήθησαν, δεόμεθά σου. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν Βηθλεὲμ γεννηθεὶς... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ ἐνώσεως πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν δεόμεθά σου. Ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν τοῦδε τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦδε τοῦ ἀρχιεπισκόπου, παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, δεόμεθα... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου... (John the Forerunner and Mark the Evangelist are named).

⁵³¹ This and the following two verses are repeated *thrice*.

ἀναγγελεῖ τὴν αἰνεσίην σου. Πληρωθῆτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου. Τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἢ (p. 0679) νῦν καὶ αἰεῖ... Ὁ ἱερεὺς εὐχεται μεγάλη φωνῇ· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ εὐλογῶν καὶ ἁγιάζων τὰ σύμπαντα. Δοξάζομέν σε, Δέσποτα Θεὲ Πάτερ Παντοκράτωρ, ἄναρχε, προαιώνιε, μόνη βασιλεῦ· δοξάζομέν σε τὸν κτίστην καὶ δημιουργὸν τῶν ἀπάντων· δοξάζομέν σε καὶ σέ, Υἱὲ μονογενές, τὸν σύνθρονον καὶ ὁμοούσιον τοῦ ἀναρχοῦ σου Πατρὸς, καὶ τοῦ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος· δοξάζομέν σε τὸν ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐποχούμενον καὶ ὑπὸ τῶν σεραφὶμ ἀνυμνούμενον· δοξάζομέν σε τὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων δοξαζόμενον· δοξάζομέν σε τὸν ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγόντα τὰ σύμπαντα· Σὺ γὰρ ἐν ἀρχῇ ἐποίησας τὰ σύμπαντα καὶ προσέταξας, καὶ ἐγένετο τῷ σῶ θελήματι τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα· ὧν γὰρ φῶς ἀληθινὸν καὶ ἐν φωτὶ ἀναπαυόμενος, Σὺ τὴν τετραπέρατον κτίσιν ἐφώτισας καὶ ἐπλήρωσας, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὡς ἓνα οἶκον ἐθεμελίωσας, τὸ σκότος ὑποχωρεῖν ἐκέλευσας, καὶ τὸ φῶς ἐκλάμπειν ἀνελλιπῶς ἐποίησας, καὶ τὸν μὲν ὑπέρλαμπρον ἥλιον ἐκ πυρὸς διακοσμήσας, πυριφλόγοις αὐγαῖς κυκλοῦν τὸν πόλον τοῦ οὐρανοῦ, πρὸς τὸ τῆς ἡμέρας στάδιον κατέστησας, σελήνην δὲ καὶ τὰς τῶν ἄστρον χορείας πρὸς διαύγασμα τῆς νυκτὸς ἐκαλλώπισας, ἔτι δὲ καὶ τὴν τῶν ὑδάτων παμπληθῆ φύσιν εἰς μίαν συναγωγὴν συναθροίσας, ἢ ξηρὰ ἀπεκαλύφθη, ἔρεπτων καὶ πετεινῶν καὶ ἰχθύων γένη ἐποίησας· καὶ τὰ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὕδασι, ὡς ἐν κόλπῳ μητρὸς γαλουχούμενα νήχονται, τὰ δὲ κατὰ τοῦ στερεώματος τοῦ οὐρανοῦ πετώμενα νεφελῶδει τρόπῳ τὸν ἀέρα κοσμοῦσιν, ὡσαύτως καὶ ἡ γῆ κατὰ μίμησιν τῆς ἑαυτῆς συντρόφου παντοδαπῶν ἔρεπτων τετραπόδων καὶ θηρίων γένη ἐξήγαγε στεφανωθείσα τῇ τῶν ποικίλων ἀνθέων εὐκοσμία, καὶ τῇ τερπνότητι καὶ ὠραιότητι τῷ κάλλει τερπνῶν καὶ ἡδυπνόων δένδρων ἀμετρήτῳ εὐκαρπία, πρὸς γε τούτοις ἅπασιν καὶ τοῖς ἀπειροπλασί-οις σου δημιουργήμασιν ἔπλασας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσι, καὶ τὸν κόσμον κοσμῶν συνεκόσμησας αὐτόν, καὶ χερσὶν ἀχράντοις κατασκευασάμενος σοφῶς, ἔταξας αὐτὸν ἄρχειν καὶ δεσπόζειν πάντων τῶν ὑπὸ σοῦ πεπονημένων ἀγαθῶν, καὶ συντίσας βλέπειν καὶ προνοεῖσθαι⁵³² τῆς οἰκείας σωτηρίας, ὁ βροχῆς στήμονα ἀπεργασάμενος, καὶ ὡς ἔριον χιόνα τινάσσων, καὶ μεθύσκων τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν βροτῶν καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων· Σὺ γὰρ ὁ ποιητὴς τῶν ἀπάντων καὶ μέλει σοι περὶ πάντων. Ὅθεν τῶν ἀνωτάτων στοιχείων τὴν κτίσιν ἀθροίσαντες ἔγνωμεν, πῶς τὸ πάλαι σου ποίημα φρίττει σε, Δέσποτα· ἀδιάστατον γὰρ τὴν τούτων δημιουργίαν σκοπήσαν- ἢ (p. 0680) τες, τὸ πολυσέβαστόν σου ἐκπληττόμεθα ὄνομα· ἐπειδὴ γὰρ προσήκει πάσῃ τῇ κτίσει τὸν αἶνόν σοι προσαγεῖ, τούτου χάριν ἐπὶ τὰ δευτέρα τῶν ἀνωτάτων στοιχείων διαμένομεν⁵³³

⁵³² προσκυνεῖσθαι.

⁵³³ διαβαίνομεν.

κλίματα, ἅτινα ὑποποδίου σου τιμῆς ἠξιώθησαν· ὀρῶντες γὰρ τῆς γῆς τὴν κτίσιν ἀνίκητον, νοοῦμέν σου τοῦ κρατοῦντος τὴν φύσιν ἀσύνοπτον, ἐφάμιλλον δὲ καὶ τὸ τῆς θαλάσσης τεκμήριον, πῶς διηνεκῶς αἰνεῖ τὸν ποιήσαντα καὶ γὰρ ὠρουμένη τοῖς κύμασι τῆ χέρσῳ προσμάχεται, πάσης τῆς οἰκουμένης σπεύδουσα κατακλύσαι τὰ πέρατα, καὶ τῆ ψάμμῳ κρουομένη δαμάζεται, καὶ τὸν ὄρον σου φοβουμένη, ἀνθέλκει τὰ κύματα, ἀλλὰ ὑπὸ πηγῶν ἀεννάωμ πλημμυροῦσα, δόξαν ἀναπέμπει τῷ κράτει σου, Δέσποτα, ποταμῶν δὲ βαθυγαίων ἀκατάσχετα ρεύματα τῆ σῆ νεύσει καὶ δυνάμει τὴν γῆν ἅπασαν διαθέουσι καταρδεύοντα. Αὐτὸς οὖν, Δέσποτα πανάγιε, ἄχραντε, ἀναρχε, ἀόρατε, ἀκατάληπτε, ἀπαράλλακτε, ἀνυπέρβλητε, ἀμέτρον, ἀνεξίκακε Κύριε, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς καὶ εἰκῶν τοῦ Πατρὸς ὑπάρχων ἀπρόσιτον, σαρκωθεὶς ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας, τῆς ἁγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου ἐνανθρωπήσας ἅγιον βρέφος ἐδείχθης τὸ ἡμέτερον εὐτελὲς διορθούμενος τεχθεὶς· Σὲ γὰρ ἐμήνυσεν, ὁ ἐν τῇ ἀνατολῇ προκύψας ἀστήρ, ὅθεν ποιμένες καὶ μάγοι θεασάμενοι, τὴν τοῦ φωστήρος φαιδρῶν καὶ ὑπέρλαμπρον ἔλλαμψιν ἐξίσταντο· Καὶ οἱ μὲν οὖν ποιμένες τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις μετ' ἀγγέλων συνέψαλλον, οἱ δὲ μάγοι τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν μακροδρομήσαντες, καὶ ὑπὸ τούτου ὀδηγούμενοι, ὡς βασιλεῖ ἐν πίστει δῶρά σοι προσέφερον, ἐδέσμευον σπαργάνοις, καὶ ἔλυες τὰς τῶν ἁμαρτημάτων σειρὰς καὶ πάσας τὰς τοῦ ἐχθροῦ δυνάμεις κατέβαλες, καὶ τὸν ἅπαντα κόσμον χαρᾶς ἐνέπλησας θεογνωσίας τῶν παραδόξων τῆς αὐξήσεώς σου μυστηρίων θαυμάτων τε καὶ ἰαμάτων. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ... See above, p. 7–8. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς μεγάλη τῇ φωνῇ· Τριάς ἄκτιστε, ὁμοούσιε, ἀναρχε, ἀόρατε, ἀκατάληπτε, ἀτελεύτητε, δημιουργε τῶν λογικῶν οὐσιῶν, καὶ τῶν νοερῶν φύσεων. Goar, p. 369... καὶ νῦν, ὑπεράγαθε Δέσποτα, συγχώρησόν μοι ἀκατακρίτως βοᾶν σοι καὶ λέγει· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, κατέλαβες τὰ Ἰορδάνου νάματα, καὶ Ἰωάννης βλέπων, ἐβόα λέγων· τίτι πηγὴ πρὸς τὸ ὕδωρ ἔφθασε, τί ὁ Δεσπότης πρὸς τὸν δοῦλον ἐλήλυθε, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται, ὑπὸ τοῦ κτίσαντος τὸ κτίσμα καινουργεῖται. Ἐγὼ μὲν τὸ τῆς μετανοίας κηρύττω βάπτισμα, Αὐτὸς δὲ τὸ τῆς φιλανθρωπίας βάπτισμα παρέχει, ἀλλ' ἤκουσε, τὸ ἄφες ἄρτι, καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα ἐπὶ σέ, Χρισ- || (p. 0681) τέ, τὸν ἔχοντα τὸ μέγα ἔλεος· γυμνουμένου γὰρ τοῦ ἀχράντου σώματος ὑπὸ Ἰωάννου, περιβαλλέσθαι ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου, ἐβόησε τὰ χερουβὶμ καὶ τὰ σεραφὶμ ἀκαταπαύστῳ μιᾷ φωνῇ λέγοντα· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ὁ ἐλθὼν καὶ βαπτισθεὶς ἐν Ἰορδάνῃ ποταμῷ καὶ φωτίσας πᾶν γένος ἀνθρώπων. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, δὸς ἡμῖν χάριν εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, ἵνα, ἐν σοὶ τὸ κράτος ἔχοντες, ἐπιτάσσωμεν τοῖς πονηροῖς πνεύμασι. Καὶ νῦν δεόμεθά σου, Κύριε, ἐξάλειψον τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ παράστηθί μοι ἐν ὥρᾳ τῆς προσευχῆς ταύτης, ἵνα ἀκατακρίτως τολμῶ βοᾶν καὶ λέγειν· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ὁ τῆς

ἐορτῆς ἐπέστη ἡμῖν καιρός, καὶ ἄγγελοι μετ' ἀνθρώπων ἐορτάζουσι καὶ
 χορὸς ἀγίων πλησιάζει ἡμῖν. Σήμερον ἡ χάρις τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ἀγιά-
 ζουσα τὰ ὕδατα, οὕτως ἐπιφαίνεται. Σήμερον ὁ οὐρανὸς ἀγλαϊζόμενος δρό-
 σον τῆ γῆ ἐπομβρίζει. Σήμερον ὁ ἥλιος ἄδυτος ἐπιφαίνεται, καὶ ὁ κόσμος τῷ
 φωτὶ καταυγάζεται. Σήμερον ἡ σελήνη λαμπραῖς ἀκτίσι τῷ κόσμῳ συλλα-
 μπρύνεται. Σήμερον οἱ φωτεινοὶ ἀστέρες τῆ φαιδρότητι τὴν οἰκουμένην
 καλλωπίζουσι. Σήμερον αἱ νεφέλαι ὑετοὺς δικαιοσύνης οὐρανόθεν τὴν ἀν-
 θρωπότητα δροσιζουσι. Σήμερον ὁ Κτίστης ὑπὸ τοῦ ἰδίου κτίσματος βουλή-
 σει χειροθετεῖται. Σήμερον τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων τὰ νῶτα ὑποστρών-
 νουσι (sic) τοῖς ἴχνεσί σου, Δέσποτα. Σήμερον ὁ ἀόρατος ὁράσαι, ἵνα ἡμῖν
 ἐμφάνισης σεαυτὸν. Σήμερον ὁ δούλος φόβῳ παρίσταται καὶ Δεσπότης ἔρ-
 χεται. Σήμερον ὁ ἀκλινὴς τῷ ἰδίῳ δούλῳ ἀυχένα κλίνει τὸν σεαυτοῦ, ἵνα
 ἡμᾶς ἐκ τῆς δουλείας ἐλευθερώσῃ. Σήμερον ὁ ἀναρχὸς τῷ οἰκέτῃ ἀυχένα
 κλίνει, ἵνα τὸν καθ' ἡμᾶς βυθίσης δράκοντα. Σήμερον ὁ κλίνων ὄρη πρὸς
 δουλείαν καὶ ποταμοὺς ποιῶν θαλάσσας, ὡς ἀμνὸς τῷ Προδρόμῳ παρίστα-
 σαι. Σήμερον παρίστασαι ἐκουσίως τῷ οἰκέτῃ τὸν κόσμον φωτίσαι, ᾧ τι
 μέλλουσι τὰ σύμπαντα παρίστασθαι. Σήμερον ὁ Δεσπότης πρὸς τὸ βάπτι-
 σμα ἔρχεται, ἵνα ἀναβιβάσῃ εἰς ὕψος τὸν ἄνθρωπον. Σήμερον ὁ προφήτης
 πόθῳ προσέρχεται σοι τῷ Δημιουργῷ, ἀλλὰ τρέμων παρίσταται, ὁρῶν Θεοῦ
 συγκατάβασιν. Σήμερον τῆς συγκαταβάσεως ἡ ἄβυσσος ἐν κολυμβήθρᾳ κα-
 ταδύεται, καὶ ὁ τῶν ὄλων δημιουργὸς ἐν ὕδατι βαπτίζεται. Σήμερον ἐκ σκό-
 τος ἀπηλλάγημεν καὶ τῷ φωτὶ τῆς θεογνωσίας καταυγαζόμεθα. Σήμερον
 ἡμῖν ὁ Δεσπότης διὰ τῆς παλιγγενεσίας τῆς εἰκόνης ἀναμορφοῖ τὸ ἀρχέτυπον.
 Σήμερον μυροπνεύστοις ῥεῖθροις πᾶσα ἡ κτίσις ἀρδεύεται. Σήμερον τὰ τῶν
 ἀνθρώπων πταίσματα ἐν ῥεῖθροις Ἰορδάνου ἀπαλείφονται. Σήμερον τὰ ἀλ-
 μυρὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης εἰς γλυκέα μεταβλίσκονται τῆ ἐπιφανείᾳ τοῦ ἰδί-
 ου Δεσπότη. Σήμερον ὁ παράδεισος ἠνέφκται τοῖς ἀνθρώποις, καὶ δικαίοις
 συναυλίζον- **II (p. 0682)** ται. Σήμερον τὸ δυσσεβέστατον εἶδωλον δραπετεύεται,
 καὶ τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος παρρησιάζεται. Σήμερον τοῦ πάλαι θρήνου
 ἀπηλλάγημεν, καὶ ὡς νέος Ἰσραὴλ διεσώθημεν. Σήμερον τὰ παλαιὰ ῥάκη τῆς
 ἀμαρτίας ἀποθέμενοι, τῆς ἀφθαρσίας χιτῶνα ἐνδυσώμεθα. Σήμερον ὁ Δε-
 σπότης ὑπὸ τοῦ δούλου βαπτίζεται. Σήμερον αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων ἠγιάσθη-
 σαν, Χριστοῦ ἐπιφανέντος ἐν δόξῃ ἐν Ἰορδάνῃ ποταμῷ. Σήμερον ὁ Ἰορδάνης
 ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω. Σήμερον τὰ Ἰορδάνου νάματα τοῖς ἀνθρώποις ἀνα-
 φέρεται. Σήμερον ἡ θάλασσα, ἰδοῦσα τὸν ἑαυτῆς Δεσπότην, ἔφυγε. Σήμερον
 τὰ ἄνω τοῖς κάτω προσομιλοῦσι, καὶ τὰ κάτω τοῖς ἄνω συνεορτάζουσι. Σήμε-
 ρον φαιδρὰ καὶ μεγάλῳφωτος ἡ τῶν ὀρθοδόξων πανήγυρις. Σήμερον ἡ ἀχλὺς
 τοῦ κόσμου καθαίρεται τῆ ἐπιφανείᾳ τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Σήμερον βασιλεί-
 ας ὠνησώμεθα· τῆς γὰρ τοῦ Κυρίου βασιλείας τέλος οὐκ ἔστιν. Σήμερον ὁ Λυ-
 τρωτὴν ἐν Ἰορδάνῃ παραγέγονεν, ἵνα ἀγιάσῃ τὰ σύμπαντα. Σήμερον ὁ Πρό-
 δρομος ἀθανάτου κορυφῆς ἤφατο. Σήμερον ὁ Ἰορδάνης πνέει μύρον εὐωδίας.
 Σήμερον τὰ ὄρη ἐσκήρτησαν, ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοί, ὡς ἀρνία προβάτων.

Σήμερον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν εἶδει περιστερᾶς ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τοῦ ὕδατος κατέρχεται. Σήμερον πᾶσα ἡ κτίσις κραυγάζει λέγουσα. Conf. Goar, p. 369–370. Καὶ ὁ ἱερεὺς εὐχεται γεγωνοτέρα φωνῇ· Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου... ἐκ γ'. Σὺ γὰρ βουλήσει... Καὶ ἐμφυσᾷ εἰς τὸ ὕδωρ γ', καὶ ποιεῖ σταυροὺς τρεῖς, καὶ εἶθ' οὕτως λέγει· Ἴνα πάντες οἱ ἀρνούμενοι... Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κλίνον, Κύριε τὸ οὐς σου...⁵³⁴ Goar, p. 370–371. Καὶ εὐθὺς βαπτίζει τὸν σταυρὸν⁵³⁵ καὶ ἄρχεται⁵³⁶ τὸ Ἀλληλούια. Ἴδοσάν σε ὕδατα, ὁ Θεός, ἴδοσάν σε ὕδατα καὶ ἐφοβήθησαν.⁵³⁷ Δόξα καὶ νῦν. Ὁ ἱερεὺς τροπάριον· Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδά- || (p. 0683) των ἠγιάσθησαν, Χριστοῦ φανέντος, Χριστοῦ βαπτισθέντος ἐν δόξῃ σήμερον ἐν τῷ Ἰορδάνῃ. Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὁ Θεός τῆς δόξης ἐβρόντησε, Κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν. Πάλιν λέγει (τὸ αὐτό). Δόξα καὶ νῦν. Μέγας σταυρὸς ἐφάνη ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καταβαίνουσι δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀναβαίνουσι τέκνα τῆς ἀφθαρσίας, δεύτερον φῶς λαβόντες καὶ τὸν μαργαρίτην Χριστὸν ἐνδυσάμενοι. Λεγομένης γ' καὶ βαπτίζει τὸν σταυρὸν ὁ ἱερεὺς. Τροπάριον, ἦχος α'. Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου, Κύριε... Καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην.⁵³⁸ Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων πάντας ἡμᾶς διὰ τῆς μεταλήψεως τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν αὐτοῖς μυστηρίων νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

⁵³⁴ Κλίνον, Κύριε, τὸ οὐς σου εἰς τὴν δέησιν ἡμῶν καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν σῶν οἰκωτῶν, ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι καταδεξάμενος καὶ ἀγιάσας τὰ ὕδατα, εὐλόγησον πάντας ἡμᾶς, Δέσποτα ἀγαθέ, πᾶσιν εὐλογίαν πνευματικὴν τοὺς διὰ τῆς κλίσεως τοὺς ἑαυτῶν ἀυχένας σημαίνοντάς σοι τὸ τῆς δουλείας πρόσχημα καὶ μετὰ χους ἡμᾶς ἀπέργασαι τῆς χάριτος τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος, καὶ ἀξίους ἀνάδειξον τοῦ ἀγιασμοῦ σου διὰ τῆς τοῦ ὕδατος ἀφῆς τε καὶ μεταλήψεως καὶ γενέσθω ἡμῖν, Κύριε, τὸ ὕδωρ τοῦτο εἰς ἀφεισιν παραπτωμάτων, εἰς ἰλασμόν πλημμελημάτων ἔκουσίων τε καὶ ἀκουσίων, εἰς βεβαίωσιν υἰοθεσίας, εἰς στηριγμὸν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, εἰς καταρτισμὸν ἀμέμπτου πολιτείας, εἰς φυλακτήριον ψυχῆς, σώματος καὶ πνεύματος. Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἀγιασμὸς ἡμῶν, Σωτὴρ καὶ φύλαξ Χριστὲ ὁ Θεός ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν.

⁵³⁵ Immersing the cross is not mentioned here.

⁵³⁶ Ὁ ἀρχιερεὺς ψάλλει Ἀλληλούια, ἦχος πλ. δ'.

⁵³⁷ Ὁ λαός· Ἀλληλούια. Ὁ ἀρχιερεὺς· Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι. Ὁ λαός· Ἀλληλούια. Ὁ ἀρχιερεὺς· Καὶ νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰ- || (p. 0683) ῶνας. Ὁ λαός· Ἀλληλούια. Εἶτα λέγει ὁ ἀρχιερεὺς τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων... Ὁ λαός· Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων... Ὁ ἀρχιερεὺς στίχος· Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων... Ὁ λαός· Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων... Ὁ ἀρχιερεὺς· Δόξα Πατρὶ καὶ νῦν... Ὁ λαός· Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων... Εἶτα ὁ ἀρχιερεὺς· Μέγας σταυρὸς ἐφάνη ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ... Ὁ λαός λέγει· Μέγας σταυρὸς ἐφάνη... Καὶ πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς· Μέγας σταυρὸς ἐφάνη... Ὁ λαός· Μέγας σταυρὸς. Καὶ πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς· Μέγας σταυρὸς ἐφάνη... Ὁ λαός· Μέγας σταυρὸς ἐφάνη. Λέγει ὁ ἀρχιερεὺς γ' καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός γ' καὶ εὐθέως ὁ ἀρχιερεὺς βαπτίζει τὸν σταυρὸν, καὶ ἄρχεται μόνος, ψάλλων τροπάριον, ἦχος α'. Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου.

⁵³⁸ This prayer is omitted.

f. 113v. Εὐχή εἰς τὸ λύσαι τὸ βάπτισμα τῆ ἡ' ἡμέρα.

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆς εἰρήνης χορηγὸς καὶ τῆς εὐλογίας δοτὴρ, ἀγαθὲ Πάτερ ἀγαθοῦ Υἱοῦ γεννήτορος, ὁ εὐλογήσας καὶ ἀγιάσας καὶ τὰ σώματα ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς καὶ ἀγιάσαι τὰ ὕδατα ταῦτα, καὶ φωτισθέντας τοῦ νοεροῦ καὶ ἀνεκδιηγῆτου φωτός, φώτισον ἡμᾶς φῶς γνώσεως, καὶ εὐλογήσας καὶ ἀγιάσας καὶ ἀνακαινίσας ἐν τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ ἀναγεννήσας διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐν τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου καὶ ζωοποιῦ Πνεύματος, καθάρσας ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος ψυχικῆς τε καὶ σωματικῆς, ὦ ἅγιε Δέσποτα Κύριε, φύλαξον ἡμᾶς ἐν τῇ εὐλογίᾳ σου καὶ τῇ κλήσει τῶν ἁγίων σου, καὶ ἀξιους ἀνάδειξον τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ ἐπουρανίου βασιλείας τοῦ Χριστοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ, μεθ' οὗ σοι δόξα πρέπει, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν... Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανούς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. *Goar, p. 604. || (p. 0684)*

f. 114v. Τάξις γινομένη (εἰς) τὸν ἁγιασμὸν τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου, ἐν ἣ τελεῖται τῇ κυριακῇ τῶν ἁγίων θεοφόρων πατέρων τη' πρὸ τῆς ἁγίας Πενητηκοστῆς.

Μετὰ τῆς⁵³⁹ λειτουργίας ὁ διάκονος εἰπὼν· Ὁρθοὶ μεταλαβόντες..., ὁ ἀρχιερεὺς ἐκφωνεῖ Ὅτι σὺν εἰ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, Χριστὲ ὁ Θεός... Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν⁵⁴⁰ τῆς εὐχῆς τοῦ ὀπισθάμβωνος, εἶτα ψάλλει ὁ λαὸς⁵⁴¹ σὺν τῷ κλήρῳ τροπάριον στιχηρόν, ἤχος β' ἰδιόμελον· Ἐτέχθης, ὡς Αὐτὸς ἠθέλησας, ἐφάνης, ὡς Αὐτὸς ἠβουλήθης, ἔπαθες σαρκί, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐκ νεκρῶν ἀνέστης, πατήσας τὸν θάνατον, ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, ὁ τὰ σύμπαντα πληρῶν, καὶ ἀπέστειλας ἡμῖν Πνεῦμα θεῖον τοῦ ἀνυμνεῖν καὶ δοξάζειν σου τὴν θεότητα.⁵⁴² Ὁ διάκονος λέγει τὴν⁵⁴³ συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ πατριάρχου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμησαί... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ εὐκρασίας... Ὑπὲρ πλεόντων... Ὑπὲρ τοῦ ἴσθηθαι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὁ ἱερεὺς⁵⁴⁴ ἐκφώνως· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα. Καὶ γίνεται ἡ εὐφήμησις παρὰ τοῦ δομεστίκου, καὶ ἀποκρίνονται πάντες· Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, πανάριστε ἀρχιερεῦ ἀρχιερέων, ὁ δεῖνα ὁ πατριάρχης, πάπα πόλεως Ἀλεξανδρείας γέγονας τοῦ θρόνου, μεγάλως ἠξιώθης, διάδοχε

⁵³⁹ Alexand. 149–104, s. XIV: τῆς θείας λειτουργίας, τοῦ διακόνου εἰπόντος.

⁵⁴⁰ λέγει.

⁵⁴¹ ἰδιόμελον ἤχος β'.

⁵⁴² Δόξα καὶ νῦν, ἤχος πλ. β'. Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, Κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος τοῦ ἀνυψῶσαι τὴν πεσοῦσαν εἰκόνα τοῦ Ἀδάμ καὶ ἀπέστειλε Πνεῦμα παράκλητον τοῦ ἀγιάσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

⁵⁴³ μεγάλην.

⁵⁴⁴ ὁ ἀρχιερεὺς ἐκφωνεῖ.

Μάρκου, τοῦ πρώτου πατριάρχου, εἰς πολλά σου καὶ καλὰ τὰ ἔτη ἤλθομεν ποιῆσαι καλὸν καιρὸν καὶ καλὸν ἐνιαυτὸν εἶναι τοῦ θεσπεσίου⁵⁴⁵ καὶ ἀρχιερέα ἡμῶν προέδραμεν, καὶ συμπαρόντων ἡμῶν ταγμάτων, τιμίων ποιμένων ἀγελαρχῶν, καὶ τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν (ὁ δεῖνα) ἀρχιεπισκόπου τῆς ἡμετέρας πόλεως Αἰγύπτου, πρεσβυτέρων τε καὶ διακόνων καὶ λευϊτῶν, ἡμέραν ἀγιωσύνην, εἰρήνην τε τοῦ κόσμου, καὶ καινῆς τῆς ἐκκλησίας ταύτης· ἄνω τῇ προνοίᾳ καὶ τῇ προστάξει τοῦ Θεοῦ, Νεῖλε. Εἶτα λέγει ὁ αὐτὸς πάλιν γ'. Καὶ ἀποκρίνεται τὸ αὐτὸ ὁ λαὸς ἕως τρίτου. Εἶτα λέγει στίχον α'. Ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων, ἠτοιμάσας τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἐτοιμασία, τοὺς αὐλακας αὐτῆς μέθυσον, πλήθυνον τὰ γεννήματα αὐτῆς, ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται ἀνατέλλουσα. Καὶ⁵⁴⁶ πάλιν· Ἄνω τῇ προνοίᾳ καὶ τῇ προστάξει τοῦ Θεοῦ, Νεῖλε. Στίχος β'. Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, Κύριε, καὶ τὰ **|| (p. 0685)** πεδία σου πληθθίσονται πιότητος. Ὁ λαὸς⁵⁴⁷ Ἄνω τῇ προνοίᾳ καὶ τῇ προστάξει τοῦ Θεοῦ, Νεῖλε. Στίχος γ'. Πιανθήσονται τὰ ὠραῖα τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἀγαλλίασιν οἱ βουνοὶ περιζώσονται, ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ οἱ κοιλάδες πληθυνούσι σῖτον· κεκραῶνται καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν. Ὁ λαὸς⁵⁴⁸ Ἄνω τῇ προνοίᾳ καὶ τῇ προστάξει τοῦ Θεοῦ, Νεῖλε. Ὁ διάκονος⁵⁴⁹ Δόξα καὶ νῦν. Ὁ λαὸς⁵⁵⁰ Ἄνω τῇ προνοίᾳ καὶ τῇ προστάξει τοῦ Θεοῦ, Νεῖλε. Ὁ διάκονος⁵⁵¹ Ἄνω, Νεῖλε. Ὁ λαὸς⁵⁵² λέγει· Ἄνω, Νεῖλε. Ὁ διάκονος⁵⁵³ Ἄνω, Νεῖλε. Ὁ λαὸς⁵⁵⁴ Ἄνω, ἄνω, Νεῖλε. Ὁ διάκονος· Ἄνω, ἄνω, Νεῖλε.⁵⁵⁵ Ὁ λαὸς· Ἄνω, ἄνω, ἄνω, Νεῖλε. Καὶ ἀποκρίνονται τὸ αὐτὸ ὁμοίως ὁ λαὸς γ' καὶ γίνεται εἴσοδος. Καὶ ἐξέρχεται ὁ ἀρχιερεὺς σὺν τῷ κλήρῳ τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ κηρίον μετὰ ῥιπιδίων καὶ θυμιατῶν καὶ τοῦ ἀγίου Εὐαγγελίου, καὶ ἔρχονται ἕως τῆς λεκάνης τῶν νερῶν καὶ ψάλλομεν τὸ στιχηρὸν,⁵⁵⁶ ἦχος πλ. δ'. Δεῦτε, λαοί, τὴν τρισυπόστατον θεότητα προσκυνήσωμεν. Goar, p. 604. Εἶτα λέγουσι⁵⁵⁷ τὰ παιδία ταῦτα⁵⁵⁸ Ἄγιε τοῦ Θεοῦ πανάριστε.⁵⁵⁹ Ὁ διάκονος⁵⁶⁰ λέγει συναπτὴν μικράν· Ἔτι καὶ

⁵⁴⁵ This passage is garbled.

⁵⁴⁶ Καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός.

⁵⁴⁷ Καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός.

⁵⁴⁸ Same.

⁵⁴⁹ λέγει.

⁵⁵⁰ καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός.

⁵⁵¹ λέγει.

⁵⁵² καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός.

⁵⁵³ λέγει.

⁵⁵⁴ καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός.

⁵⁵⁵ Omits the exclamations ἄνω and the responses, and goes straight to Εἶτα γίνεται εἴσοδος.

⁵⁵⁶ ἰδιόμελον, ἦχος πλ. δ'.

⁵⁵⁷ λέγει.

⁵⁵⁸ add. Ἐφη.

⁵⁵⁹ add. Ἀρχιερεῦ.

⁵⁶⁰ Εἶτα λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος.

ἔτι ἐν εἰρήνῃ... Αντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας. Ἐκφώνως⁵⁶¹ Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα. Εἶτα λέγει ἀντίφωνον, ἦχος πλ. δ'.⁵⁶² Στίχος α'. Μακάριος ἀνὴρ. Αντιλαβοῦ μου, Κύριε. Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορευθή... Αντιλαβοῦ μου, Κύριε. Καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν οὐκ ἔστη... Αντιλαβοῦ μου, Κύριε. Ἄλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ... Αντιλαβοῦ μου, Κύριε. Καὶ ἔσται, ὡς τὸ ξύλον... Αντιλαβοῦ μου, Κύριε. Ὁ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ... Αντιλαβοῦ μου, Κύριε. Ὅτι γινώσκει Κύριος ὁδὸν δικαίων... Αντιλαβοῦ μου, Κύριε. Δόξα καὶ νῦν... Αντιλαβοῦ μου, Κύριε. Ἔτι⁵⁶³ καὶ ἔτι... Αντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας. Ἐκφώνως⁵⁶⁴ Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Ἀντίφωνον β'. ἦχος β' ψαλμός κη' Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου.⁵⁶⁵ Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ υἱοὶ Θεοῦ... Ταῖς πρεσβείαις... Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ υἱοὺς κριῶν... Ταῖς πρεσβείαις... Προσκυνήσατε⁵⁶⁶ τῷ Κυρίῳ ἐν αὐτῇ ἀγία αὐτοῦ. Ταῖς πρεσβείαις... Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων... Ταῖς πρεσβείαις... Φωνὴ Κυρίου ἐν ἰσχυί... Ταῖς πρεσβείαις... Κύριος ἰσχύον τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει... Ταῖς πρεσβείαις... Δόξα καὶ νῦν. Ταῖς πρεσβείαις... Ὁ διάκονος⁵⁶⁷ Ἔτι καὶ ἔτι... Αντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ἐκφώνως Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος... Ψαλμός ξδ'. Ἀντίφωνον γ' ἦχος γ'. Σοὶ πρέπει ὕμνος, ὁ Θεός, ἐν Σιών. Ἀλληλούια, Ἀλληλούια, Ἀλληλούια. Σοὶ πρέπει ὕμνος, ὁ Θεός, ἐν Σιών, καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀλληλούια γ'. Πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου... Ἀλληλούια γ'. Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός ὁ Σωτὴρ ἡμῶν... Ἀλληλούια γ'. Ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις... Ἀλληλούια γ'. Οὕτως ἡ ἔτοιμασία ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων... Ἀλληλούια γ'. Τὰς αὐλάκας αὐτῆς μέθυσον... Ἀλληλούια γ'. Εὐλογήσεις τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου... Ἀλληλούια γ'. Ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων... Ἀλληλούια γ'. Δόξα καὶ νῦν. Ἀλληλούια γ'. Ὁ διάκονος λέγει⁵⁶⁸ Ἔτι καὶ ἔτι... Αντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησις Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεός ἡμῶν, καὶ σοί... Ὁ λαός⁵⁶⁹ Ὅσοι εἰς Χριστόν... Ὁ ἀρχιερεὺς⁵⁷⁰ τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τὰ πάντα συστησάμενος τῇ ἀκαταλήπτῳ σου σοφία, ἅγιε ἁγίων ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ μόνος ἅγιος καὶ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, ἅγιος ὑπάρχεις, ὁ τὴν ἀνυπέροβλητον δόξαν ἑαυτῷ κεκτημένος, ἅγιος ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα λόγῳ συστησάμενος, ἅγιος ὁ Θεός, ὃν τὰ τετράμορφα ζῶα ἀκαταπαύστῳ φωνῇ δοξάζουσιν, ἅγιος ὁ Θεός,

⁵⁶¹ ὁ ἱερεὺς.

⁵⁶² ψαλμός α'.

⁵⁶³ ὁ διάκονος τὴν μικρὰν συναπτὴν· Ἔτι καὶ ἔτι.

⁵⁶⁴ ἐκφώνησις.

⁵⁶⁵ No refrain.

⁵⁶⁶ Omits this verse.

⁵⁶⁷ Λέγει.

⁵⁶⁸ Omits λέγει.

⁵⁶⁹ λέγει.

⁵⁷⁰ Omit.

ὁ ὑπὸ πλήθους ἀγίων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων ἀορασία τρεμόντων προσκυνούμενος καὶ δοξολογούμενος, ἅγιος ὁ Θεός, ὁ τοῖς πολυόμμασι⁵⁷¹ χειρουβίμ τῆ ἀσιγήτῳ φωνῇ τῷ ἀκοιμήτῳ ὄμματι ἐπιβλέπων καὶ ὑποκλίνων τὸ οὖς σου, ἅγιος ὁ Θεός, ὁ τοῖς ἐξαπτερύγοις σεραφίμ ἐποχούμενος, καὶ ἐπικροτούντων τὰς ἑαυτῶν πτέρυγας καὶ τὸν ἐπινίκιον ὕμνον λεγόντων· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, προσδεχόμενος· ἅγιος γὰρ εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὃν ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι ἐν οὐρανῷ προσκυνούμεν σοι,⁵⁷² καὶ ἐπὶ γῆς ἀνθρωποὶ ἀνυμνοῦσι καὶ σέβουσιν. Αὐτός, φιλάνθρωπε Δέσποτα, πρόσδεξαι καὶ ἐκ στόματος ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν τὸν τρισάγιον ὕμνον προσφερόμενον παρ' ἡμῶν καὶ παρὰ παντὸς τοῦ λαοῦ σου, καὶ κατάπεμψον ἐφ' ἡμᾶς πλούσια τὰ ἐλέη σου, πρεσβειὰς τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων. Ὁ διάκονος⁵⁷³ Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεύς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Σοφία. Πρόσχωμεν.⁵⁷⁴ Ἦχος β'. Ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων, ἠτοιμάσας τὴν τροφήν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἔτοιμασία. Στίχος· Εὐλογήσεις τὸν στέφανον⁵⁷⁵ τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου. Λέγει ἀνάγνωσμα α'.⁵⁷⁶ Γε- || (p. 0687) σεως τὸ ἀνάγνωσμα· Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, ὅτε ἐγένετο... Τέλος· ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν. Βασιλειῶν γ' τὸ ἀνάγνωσμα· Εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως Ἰεριχώ πρὸς Ἐλισσαιέ, ἰδοὺ ἡ κατοίκησις... Τέλος· Κατὰ τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλάλησεν Ἐλισσαιέ. Τῆς ἐξόδου τὸ ἀνάγνωσμα· Ἐξῆρε Μωσῆς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἀπὸ θαλάσσης ἐρυθρᾶς... Τέλος· Εἰς τὴν ἔρημον Σίν, ὃ ἐστὶν ἀνὰ μέσον Αἰλεὶμ καὶ ἀνὰ μέσον Σινᾶ. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει. Τέλος· κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ. Ἀλληλουία,⁵⁷⁷ ἦχος δ'. Σοὶ πρέπει ὕμνος, ὁ Θεός, ἐν Σιών...⁵⁷⁸ Πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου... Στίχος γ'. Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου... Ὁ διάκονος· Σοφία ὀρθοὶ ἀκούσωμεν... Ὁ ἱερεύς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ λαός· Καὶ τῷ πνεύματί σου.⁵⁷⁹ Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον, καὶ εὐσπλαγχίσθη ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν... Τέλος· Καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσει τοὺς ὄχλους. Ὁ διάκονος⁵⁸⁰ λέγει· Πάντες ἐκτενῶς δεόμεθά σου εἰπώμεν, πάντες ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ἡμῶν εἰπώμεν. Κύριε Παντοκράτωρ,

⁵⁷¹ τὰ πολυόμματα.

⁵⁷² προσκυνοῦσι.

⁵⁷³ λέγει.

⁵⁷⁴ Καὶ λέγει ὁ ἀναγνώστης· προκειμένον ἦχος β'.

⁵⁷⁵ Omit.

⁵⁷⁶ Εἶτα λέγει ἀναγνώσματα γ' τὸ α' Γενέσεως.

⁵⁷⁷ Ἀλληλουάριον.

⁵⁷⁸ Στίχος β'.

⁵⁷⁹ Omit.

⁵⁸⁰ ὁ ἀρχιδιάκονος.

ἐπουράνιε βασιλεῦ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοῦς, καὶ κατελθὼν ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων δεόμεθά σου... Ὁ δαψιλὸς ἐν ταῖς δωρεαῖς καὶ ἀναβλύζων ἡμῖν ἀεὶ τοῖς θείοις σου χαρίσμασι, δεόμεθά σου...⁵⁸¹ Ὁ βλαστάνων καὶ αὐξάνων καὶ πάντα τρέφων, καὶ διηνεκῶς θάλπων ἡμᾶς τοὺς ἀναξιούς σου δούλους δεόμεθά σου... Ὁ συναγαγὼν τὰ ὕδατα εἰς συναγωγὴν μίαν καὶ μετεωρίσας τὰ ὕδατα ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν δεόμεθά σου... Ὁ μετρήσας τῇ χειρὶ σου τὸ ὕδωρ καὶ τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρακί, ὁ στήσας τὰ ὄρη σταθμῶ καὶ τὰς νάπας ζυγῶ, δεόμεθά σου. Ὁ παράδεισον φυτεύσας ἐν Ἐδέμ κατ' ἀνατολάς, καὶ τετράρρουτον πηγὴν ἐν αὐτῷ πηγάσας, δεόμεθά σου... Ὁ διαρρήξας πηγὰς καὶ χειμάρρους, καὶ ὑποοικίζων [sic], ὡς βούλεται, τὸ ὕδωρ, δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ὁ ἀπάτω φιλανθρωπία σου πάντα πρὸς τὰ ἡμέτερα κατασκευάσας καὶ ποιῶν πάντα ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ τῆς αἰτήσεως ἡμῶν, δεόμεθά σου... Αὐτὸς, πλουσιόδωρε καὶ ἐλεήμων Θεέ, ἐπίσκεψαι τὴν γῆν τῆς Αἰγύπτου καὶ μέθυσον αὐτὴν ταῖς καλαῖς ἀναβάσεσι τοῦ Νείλου ποταμοῦ, δεόμεθά σου. Εὐφρανον καὶ ἀνακαίνισον τὸ πρόσωπον τῆς γῆς τῆς ἀμέτρου πλημμυρίας τοῦ Νείλου ποταμοῦ, δεόμεθά... Τὰς αὐλακὰς αὐτῆς μέθυσον, πλή- || (p. 0688) θυνον τὰ γεννήματα τῆς Αἰγυπτιακῆς χώρας καὶ τοῖς ὀρμήμασι τοῦ Νείλου, δεόμεθά σου ἐπάκουσον... Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία τῆς Αἰγύπτου πληθυνάτωσαν (πιότητος), αἱ κοιλάδες αὐτῆς τοῦ σίτου, δεόμεθά σου... Πιανθησάτωσαν⁵⁸² τὰ ὠραῖα τῆς χώρας Αἰγύπτου, καὶ περιζωσάτωσαν οἱ βουνοὶ αὐτῆς ἐν ἀγαλλιάσει τὴν εὐλογίαν σου, δεόμεθά σου... Ὁ γενόμενος ἀρχιερεὺς τῆς ὁμολογίας ἡμῶν, καὶ ἀρχιερωσύνης κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ, διὰ τοῦ παναγίου σου Πνεύματος τελειώσας, Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, τοὺς καταξιωθέντας τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας καθέδρας τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν τοῦδε τοῦ πατριάρχου, τοὺς εὐαγεῖς καὶ θείους ἐπισκόπους, καὶ παντὸς ἱερατικοῦ τάγματος, τούτους ἡμῖν δώρησαι καὶ ταῖς ἀγίαις σου ἐκκλησίαις σώους, ὀσίους, ἐντίμους, ὑγιεῖς, μακροημερεύοντας ἐν εἰρήνῃ πολλοὺς ἐτῶν περιόδους, δεόμεθά σου... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοστέπτων ἡμῶν ἀνάκτων, παντὸς τοῦ παλατίου καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν, καὶ τῆς οὐρανόθεν βοηθείας, σκέπης, νίκης, αὐτῶν δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι⁵⁸³ τῆς ἀγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως καὶ τῆς βασιλευούσης πόλεως καὶ τῆς πόλεως ἡμῶν ταύτης, πάσης πόλεως καὶ χώρας, καὶ τῶν ἐν πίστει καὶ εὐλαβείᾳ Χριστοῦ οἰκούντων ἐν αὐταῖς, ἀπὸ λοιμοῦ, λιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρός, μαχαίρας, ἐπιδρομῆς ἀλλοφύλων καὶ ἐμφυλίου πολέμου, εὐκραεῖς τε καὶ ἐπωφελεῖς δωρηθῆναι τοὺς ἀέρας, καὶ εὐλογηθῆναι τὸν

⁵⁸¹ δεηθῶμεν.

⁵⁸² Πιανθήσονται.

⁵⁸³ Adds καὶ ὀυσθῆναι.

στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς τοῦ Κυρίου χρηστότητος. Ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ συντριβῆναι τὸν σατανᾶν ἐν τάχει ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἕλεων, εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι τὸν ἀγαθὸν⁵⁸⁴ καὶ φιλόανθρωπον Θεὸν ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς καὶ ἀποστρέψαι πᾶσαν ὀργήν, κινουμένην καθ' ἡμῶν, δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ὑπὲρ τοῦ ῥυθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου τε καὶ ἀνάγκης, πικροῦ θανάτου τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν δεόμεθά σου... Καὶ ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος πιστοῦ λαοῦ καὶ ἀπεκδεχομένου τὸ παρὰ σοῦ, Κύριε, μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος, ἰκετεύομέν σε, πολυέλεε, σπλαγχνίσθητι καὶ ἐλέησον. Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν χριστῶνυμον λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν ἐκ Πατρὸς κληρονομίαν σου, ἐπίσκεψαι τὸν κόσμον σου ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, ὕψωσον κέρας χριστιανῶν, καὶ ἀνάγαφαι ἡμῖν τὰ ποτάμια ὕδατα ἐπὶ τὸ μέτρον αὐτῶν κατὰ τὴν σὴν χρηστότητα, καὶ τὴν εὐθηνίαν βράβευσον διὰ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ σου, καὶ πλήρωσον χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν τῇ πρεσβείᾳ τῆς πανάγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου **|| (p. 0689)** καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ τοῦ προδρόμου Ἰωάννου, τῶν θείων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, καὶ τοῦ ἀγίου καὶ μακαρίου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου, τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ, καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου ἰκετεύομέν σε, πολυέλεε Κύριε, ἐπάκουσον ἡμῶν καὶ ἐλέησον. Εἶτα ἄρχεται ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς ἐπήκοον πάντων, λέγων οὕτως· Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. γ'. Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου. γ'. Πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνεσέως σου, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου. γ'. Εὐχὴ τῶν ἁγιασμῶν τοῦ Νείλου· Δέσποτα ὑπεράγαθε, Κύριε παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ στερεώσας τὸν οὐρανὸν ἐν συνέσει, καὶ τοῦτον τῇ χορείᾳ τῶν ἄστρον στεφανώσας, ὁ τὴν γῆν θεμελιώσας ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ταύτην ζωγραφήσας τοῖς ἄνθεσιν, ὁ παράδεισον φυτεύσας ἐν Ἑδέμ, θέμενος ἐν αὐτῷ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ὁ τὴν θάλασσαν ἐξαπλώσας, καὶ ἀσθενεῖα ψάμμω χαλινώσας, ὁ τὴν τετράρρουρον ἡγῆν ἀναβλύζειν κελεύσας καὶ ταύτην εἰς τέσσαρας ἀρχὰς ποταμῶν καταμετρήσας, καὶ ὀνόμασιν ἰδίους γνωριμοποιήσας τὴν οἰκουμένην, καὶ ἐκάστῳ πορείαν ἐτοιμάσας τὴν τοῖς οἰκείοις τόποις πρέπουσαν, τὸν μὲν Φεισῶν τὴν εὐειλατικὴν τοῦ βορρᾶ χώραν κατακοσμήσας, Τίγριν τε καὶ Εὐφράτην τὴν μέσον γῆν πορεύεσθαι κελεύσας, τὸν δὲ Νεῖλον ἐξαιρετον κίνησιν ἐπιρρέειν προστάξας, τὰ καυστικώτερα τοῦ νότου καὶ Αἰθιοπικὰ μέρη ποτίζειν, πελαγίζειν δὲ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀρδεύειν εἰς τελεσφορίαν καρπῶν, καὶ σιτοφορίας αὐξήσιν, εἰς σωτηρίαν τῶν ἐνοικούντων προθυμούμενος, τούτου τοίνυν τῆς ἀναβάσεως ἀρχομένης, τὴν ἀπαρχὴν προσφέρομέν σοι γεραίροντες, δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε, εὐσπλαγχνε,

⁵⁸⁴ Omit.

οϊκτίρμον, ειρηνικήν αὐτοῦ τὴν ἀνάβασιν γενέσθαι ἐπὶ τὸ μέτρον τὸ οἰκεῖον τεινομένην τῇ σῆ χάριτι. Ἀμήν. Παράσχου, ἀγαθέ, τὴν εὐλογίαν σου τῇ γῆ διὰ τῶν τοῦ Νείλου ποταμοῦ ὑδάτων.⁵⁸⁵ Αὕξησον τοὺς καρπούς τῆς γῆς διὰ τὴν χρείαν τοῦ λαοῦ σου, τελείως τὴν εὐκτηρίαν κατακόσμησον. Ἀμήν. Παρὰ σοῦ γὰρ πηγὴ ζωῆς καὶ ἀβύσσου εὐλογιῶν καὶ πᾶσα δόσις ἀγαθῆ. Ἀμήν. Διὸ δεόμεθά σου, δημιουργέ τοῦ παντός, εὐλόγησον τὰ τοῦ Νείλου ποταμοῦ ὕδατα διὰ τῶν προκειμένων ὑδάτων. Ἀμήν. Τὰ τοῦ Νείλου ποταμοῦ ῥεῖθρα αὕξησον πρὸς καρπογονίαν τῆς γῆς.⁵⁸⁶ Ὡς γὰρ τῷ Νείλῳ ποταμῷ παριστάμενοι τὸ προκειμένον ὕδωρ τύπον ἔχοντες, καθικετεύομεν καὶ παρακαλοῦμεν τὴν σὴν ἀγα- || (p. 0690) θότητα, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν εὐλογίαν σου, κατάπεμψον τοῖς τοῦ Νείλου ποταμοῦ ὕδασι. Ἀμήν. Ὡς γὰρ τὸ ἐξ αὐτοῦ πινόμενον ὕδωρ ζωτικὴν δύναμιν ἐμποιεῖ τοῖς σώμασιν, οὕτως καὶ ταῖς λαγόσι τῆς γῆς καταποθούμενον αὕξησιν καρπῶν ἐμποιεῖ, θρεπτικῶς τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα τελεσφοροῦν. Ἀμήν. Ὅθεν δυσωποῦμέν σε, πολιοικτίρμον καὶ φιλεῦσπλαγχνε καὶ φιλόψυχε Κύριε, ἀναβιβάσαι τὰ τοῦ Νείλου ποταμοῦ ὕδατα ἐπὶ τὸ μέτρον αὐτῶν.⁵⁸⁷ Πληρωθήτω, Δέσποτα, ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ Νεῖλος ὑδάτων. Ἀμήν. Ἐτοίμασον τῷ λαῷ σου τροφήν δι' αὐτῶν, ὅτι οὗτός ἐστιν ἡ ἐτοιμασία σου. Ἀμήν. Ἐπίσκεψαι τὴν γῆν διὰ τῶν τοῦ ποταμοῦ ὑδάτων, καὶ μέθυσον αὐτήν, πλήθυνόν ἄμετρα ὕδατα καὶ πλούτισον αὐτήν.⁵⁸⁸ Τὰς αὐλακὰς αὐτῆς μέθυσον, πλήθυνον τὰ γεννήματα αὐτῆς.⁵⁸⁹ Εὐφρανθήτω ἡ γῆ καὶ ἀνατέλλουσα καρπούς ἀγαθοὺς καὶ βρίθους ἀμφύτους καὶ ὠραῖζομένους τοῖς ἄνθεσιν διὰ τῶν τοῦ Νείλου ποταμοῦ ναμάτων.⁵⁹⁰ Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου καὶ τὰ πεδία τῆς γῆς πλησθήσονται πιότιτος.⁵⁹¹ Πιανθήσονται τὰ ὄρια τῆς γῆς Αἰγύπτου διὰ τῶν ποταμίων ὑδάτων,⁵⁹² καὶ ἀγαλλίσασιν αἱ ἄρουραι περιζώσονται, καὶ αἱ κοιλάδες αὐτῆς πληθυνέτωσαν σῖτον διὰ τὴν χρείαν τοῦ λαοῦ σου.⁵⁹³ Εὐλόγησον δὲ καὶ ἡμᾶς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ καρπούς ἀγαθοὺς, καὶ σοὶ εὐαρέστους ποιῆσαι ἀξίωσον, καὶ πνευματικῶς καρποφορῆσαι⁵⁹⁴ ἐν τριάκοντα⁵⁹⁵ καὶ ἐν ἑξήκοντα,⁵⁹⁶ καὶ ἐν ἑκατόν,⁵⁹⁷ ἑξίλασκόμενος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν.⁵⁹⁸ Ὅτι

⁵⁸⁵ Ἀμήν.

⁵⁸⁶ Same.

⁵⁸⁷ Ἀμήν.

⁵⁸⁸ Same.

⁵⁸⁹ Same.

⁵⁹⁰ Same.

⁵⁹¹ Same.

⁵⁹² Same.

⁵⁹³ Same.

⁵⁹⁴ Same.

⁵⁹⁵ Same.

⁵⁹⁶ Same.

⁵⁹⁷ Same.

⁵⁹⁸ Same.

εὐλόγηταί σου τὸ ὄνομα, δεδόξασταί σου ἡ βασιλεία, ὑπερύμνηταί σου τὸ κράτος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεῖ... Ὁ διάκονος⁵⁹⁹ Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς⁶⁰⁰ τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα συστησάμενος τῇ ἀκαταλήπτῳ σου σοφία, ἔπιδε ἐπὶ τὴν ποιμνὴν σου, ἣν ἐκτήσω τῷ τιμίῳ σου αἵματι, καὶ λύτρωσαι αὐτὴν ἀπὸ πάσης ἀπειλῆς, πορίζων αὐτὴν ἐσθλοπαρόχως τοῖς θείοις σου οἰκτιρμοῖς, καὶ τὰ τοῦ Νείλου ποταμοῦ νάματα ἀνάγαγε ἐπὶ τὸ ἴδιον μέτρον αὐτῶν, εὐφρανον καὶ ἀνακαίνισον τὸ τῆς γῆς πρόσωπον, ὅπως ἐν εὐθηνεῖα διαγῶμεν, δοξάζοντες τὸ πανένδοξόν σου ὄνομα σὺν τῷ ἀθανάτῳ σου Πατρὶ, καὶ τῷ ὁμοθρόνῳ σου Πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὁ διάκονος⁶⁰¹ Ἐπι τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, ὁ τὸν ἅγιόν σου Μάρκον ἀναδείξας μιμητὴν καὶ μαθητὴν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ τὴν τοῦ Παρακλήτου σου Πνεύ- **|| (p. 0691)** ματος δύναμιν εἰς αὐτὸν ἐπιφοιτήσας, καὶ θεοκῆρυκα καὶ εὐαγγελιστὴν αὐτὸν τῇ οἰκουμένη χαρισάμενος, ἀπελάσαντα τὴν ἀχλὺν τῆς εἰδωλομανίας καὶ φωτίσαντα τὰ πέρατα ταῖς θείαις καὶ ἀκηράτοις μαρμαρυγαῖς τῆς σῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας. Αὐτὸς οὖν, Δέσποτα, (τὸν) τὴν δι' αὐτοῦ κηρυχθεῖσαν ἡμῖν ὀρθόδοξον πίστιν φυλάξοντα, συμμετόχους καὶ κληρονόμους αὐτοῦ ἀνάδειξον ἡμᾶς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείας. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξασμένος σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ ἅμα τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ αἰεῖ... Καὶ εὐθὺς λαμβάνει ὁ ἀρχιερεὺς τὸ τίμιον ξύλον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ μετὰ χειρᾶς καὶ εὐλογεῖ τὰ ὕδατα, λέγων⁶⁰² Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἶτα ὀρατίζει ὁ λαὸς ἅπας ἐκ τῶν ἁγιασθέντων ὑδάτων, ψάλλοντες· Εὐλογήσω τὸν Κύριον... Καὶ τότε γίνεται ἡ ἀπόλυσις τῆς θείας λειτουργίας. Ὁ ἱερεὺς λέγει ἐκφώνως· Ἀλληλούια, ἦχος δ'. Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὁ Θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησεν, Κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν. γ'.⁶⁰³ Ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων, ἠτοιμάσας τὴν...⁶⁰⁴ Τὰς αὐλακὰς αὐτῆς μέθυσον, πλήθυνον τὰ γεννήματα αὐτῆς.⁶⁰⁵ Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πιότητος. Δόξα καὶ νῦν. Ἀμήν.⁶⁰⁶

⁵⁹⁹ λέγει.

⁶⁰⁰ ὁ ἀρχιερεὺς.

⁶⁰¹ λέγει.

⁶⁰² Καὶ λέγει· Ἀλληλούια. Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Φωνὴ Κυρίου etc., while the *ekphrased* Εἰς τὸ ὄνομα etc. follow later.

⁶⁰³ Στίχος.

⁶⁰⁴ add. τὴν τροφὴν αὐτῶν. Στίχος.

⁶⁰⁵ Στίχος.

⁶⁰⁶ Καὶ βάλλει ὁ ἀρχιερεὺς τὸ τίμιον ξύλον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ εἰς τὰ ὕδατα, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς etc.

f. 127v. Τοῦτο δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰς καταλύσεις τῆς νηστείας ἐν ταῖς τῶν ἁγίων μηνίμας ἐν τοῖς κοινοβίοις παρατηροῦνται καὶ καταλύουσιν, αἱ δὲ λαῦραι καὶ πάντες οἱ καθ' ἑαυτῶν ζῶντες φυλάττειν καὶ νηστεύειν ὀφείλουσι, καὶ εἰς μόνας τὰς Δεσποτικὰς ἑορτὰς καταλύειν, ἴσως δὲ εἰ βούλονται τὴν Ν' καὶ τὸ δωδεκαήμερον εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον μόνον. Instructions on fasting, listing the days when there is a dispensation from fasting.

f. 131. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία κηροφόρου καὶ βασταγάρη.

Προσαγόμενος ὁ τοιοῦτος τῷ ἀρχιερεῖ κλίνει τὴν κεφαλὴν, καὶ σφραγίσας αὐτὸν τρίς, ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται οὕτως: Ὁ πᾶσαν κτίσιν τῇ αἴγλη λαμπρύνας τῶν θαυμασίων σου, Κύριε, ὁ καὶ πρὶν γενέσθαι τὰς τῶν ἀνθρώπων γνώμας εἰδώς, καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι, τὰς προθέσεις ἐκάστου παραμετρῶν καὶ τοὺς ὑπηρετεῖσθαι σοι βουλομένους ἐνισχύων. Αὐτὸς καὶ || (p. 0692) τὸν δοῦλόν σου (τόνδε) βαστάζειν καὶ φέρειν τὴν ἁγίαν εἰκόνα αἰρετισάμενον, προτρέχειν λαμπαδηφόρον τῶν ἁγίων μυστηρίων... Ἐκφώνως: Ὅτι ἡγιασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς. Conf. Goar, p. 198. Εἶτα ἐνδύει αὐτὸν τὴν τετυπωμένην στολὴν καὶ ἀπευχόμενος ἀπολύει.

f. 131v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου. Goar, p. 194.

f. 132v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου. Goar, p. 203.

f. 133. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου, ὀφείλοντος εἶναι χρόνων κέ' τελείων. Goar, p. 210.

f. 135v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου, ὀφείλοντος εἶναι χρόνων λ' τελείων. Goar, p. 244. On offering part of the Gifts, the priest says Λάβει τὴν παρακαταθήκην... Goar, p. 243, and the ordinand then recites Psalm 50.

f. 138. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου καὶ μητροπολίτου.⁶⁰⁷

Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος διὰ τῆς ἐμῆς μετριότητος προχειρίζεται μητροπολίτην τῆς θεοσώστου πόλεως (τῆσδε).⁶⁰⁸ Βασιλεῦ οὐράνιε παρὰ κλητε...⁶⁰⁹ Εὐλόγησον, δέσποτα, τοὺς ψάλτας. Κελεύσατε. Εἰς πολλὰ ἔτη,

⁶⁰⁷ Sinai. gr. 993, s. XVI: Ἀρχομένης τῆς θείας λειτουργίας, ἴσταται ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι ἐπίσκοπος ἢ μητροπολίτης ἐν τῷ ναῷ πρὸς τὰ ὀπισθεν. Μετὰ δὲ τὴν μικρὰν εἰσοδον, προσφέρουσιν αὐτὸν δύο ἀρχιερεῖς ἕως τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀετὸς ἐγκεχαραγμένος, εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ μέγας χαρτοφύλαξ, λέγων· Προσφέρομεν τὸν εὐλαβέστατον ἱερεῖα ἐπίσκοπον ὁ δεῖνα ἔμπροσθεν τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου, ἵνα λάβῃ τὴν χάριν τῆς ἀρχιερωσύνης τῆς θεοσώστου πόλεως τῆσδε, καὶ ὁμολογοῦμεν αὐτὸν ἄξιον. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἀρχιερεὺς· Ἡ χάρις τοῦ.

⁶⁰⁸ ψάλλομεν.

⁶⁰⁹ Εἶτα ὁ διάκονος· Κελεύσατε. Εὐλόγησον, δέσποτα, τοὺς ψάλτας. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εὐλογῶν, οἱ ψάλται· Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα γ'.

δέσποτα γ'.⁶¹⁰ Κύριε εὐλόγησον. Εὐλόγησον, δέσποτα, τοὺς ἀναγνώστας. Κελεύσατε. Εὐλόγησον, δέσποτα, τοὺς ὑποδιακόνους. Κελεύσατε. Εὐλόγησον, δέσποτα, τοὺς διακόνους. Κελεύσατε. Εὐλόγησον, δέσποτα, τοὺς ἱερεῖς. Κελεύσατε. Εὐλόγησον, δέσποτα, τοὺς πρωτοπαπάδας. Κελεύσατε. Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν ὑποψήφιον. Κελεύσατε. Αὕτη ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα.⁶¹¹ Πιστεύω τοιγαρὸν εἰς Πατέρα Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, τὴν παναγίαν καὶ ζωαρχικὴν Τριάδα καὶ || (p. 0693) μονάδα, καθὼς βεβάπτισμαι καὶ τετελείωμαι, καὶ ἀναγεγέννημαι, Θεὸν τὸν Πατέρα ὁμολογῶ, Θεὸν τὸν Υἱὸν, Θεὸν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐν τὰ τρία τῇ θεότητι, ὡς καὶ ἔμπαλιν, τρία τὸ ἐν ταῖς ὑποστάσεσιν· εἷς γὰρ Θεὸς ἡ Τριάς διὰ τὸ ὁμοούσιον, εἰ καὶ διήρηται διὰ τὸ ἑτεροῦπόστατον, αὐθὶς τε ὁμολογῶ τὸν ἕνα τῆς Τριάδος, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ φιλανθρωπίαν ἄμετρον ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι ἐπὶ σωτηρία τοῦ καθ' ἡμᾶς γένους, δηλόν ἐστιν, ἐκ τῆς ἁγίας καὶ παναμώμου Θεοτόκου τὴν σάρκα ἀνειληφότα, δίχα σπορᾶς ἀνθρωπίνης, καὶ ἐκ γαστρὸς αὐτῆς κατὰ τὸ θεῖον λόγιον νόμῳ φύσεως γεγεννημένον, διπλοῦν ὄντα τὸν αὐτόν, ὅλον τέλειον τῇ θεότητι, καθ' οὗ τέτραπτο τοῦτο, ὅπερ προσείληφε τὸν αὐτὸν ἕνα καθ' ὑπόστασιν, ὡς ἐν δύο φύσεσι γνωριζόμενον, οὕτω θελήσει τε καὶ ἐνεργείαις, ἐν αἷς ἔδρασε καταλλήλως τὰ τε θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, πρὸς τούτοις ἀποτρέπομαι πᾶσαν αἰρετικῆς κοινωνίας πλάνην, ἐπόμενος ταῖς ἁγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς, καθὼς ἄνωθεν εἶπον, ἐπτὰ συνόδοις, προσκυνῶν καὶ ἀποδεχόμενος τὰς ἱεράς καὶ σεπτὰς εἰκόνας τοῦ τε Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου, ἀποστόλων, προφητῶν καὶ μαρτύρων, καὶ πάντων ὁσίων καὶ δικαίων, οὐ μὴν ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀχράντους αὐτῶν πρεσβείας ἐξαιτοῦμαι, ἰλεοποιουμένας τὸ θεῖον, προσπτύσσομαι καὶ πίστει, καὶ πόθῳ, καὶ φόβῳ, τὰ πανάγια αὐτῶν λείψανα, ὡς χάριτος θείας ἀνάπλευα, προσέτι καὶ πᾶσαν βίβλον θεόπνευστον παλαιᾶς τε καὶ καινῆς διαθήκης ἀποδέχομαι, ἔτι μὴν καὶ πάντων τῶν θεσπεσίων πατέρων, διδασκάλων τε καὶ ἀσκητῶν τοὺς βίους καὶ τὰ συγγράμματα, συνομολογῶ δὲ πρὸς τούτοις, καὶ τὸ μοναδικὸν σχῆμα, ὑψηλόν τε εἶναι ἐπηρμένον καὶ ἀγγελικὸν καὶ καθαρτικόν τε πάσης ἀκαθαρσίας, διὰ τελείας ἐπιβιώσεως, καὶ εἰς τὴν ταύτην ὁμολογίαν, τοῦ Θεοῦ βοηθοῦντος, ζήσω καὶ ἀποθάνω. Ἀμήν.⁶¹² Ὁρθόδοξος, ὀρθόδοξος, ὀρθόδοξος.⁶¹³ Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος εἴη μετὰ σοῦ. Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, βρῦει προφητείας, ἱερέας τελειεῖ, ἀγραμμάτους σοφίαν ἐδίδαξεν ἀλιεῖς.⁶¹⁴ Προσφέρομεν τὸν εὐλαβέστατον ἀδελφὸν ἡμῶν (ὁ δεῖνα) τὸν πρεσβύτερον εἰς ἐπίσκοπον τῆς πόλεως,

⁶¹⁰ Ὁ διάκονος.

⁶¹¹ Καὶ ὁ μέλλων λαμβάνειν τὴν ἀρχιερωσύνην ἴσταται ἐπάνω τοῦ ἀετοῦ, πατῶν αὐτόν, λέγων τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ, ἥτις ἐστὶς αὕτη, μεγαλοφώνως.

⁶¹² Καὶ ἀποκρίνονται.

⁶¹³ Ὁ ἀρχιερεὺς.

⁶¹⁴ Εἶτα λέγουν οἱ προσφέροντες αὐτὸν ἐπίσκοποι.

εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ ἀποκρίνεται ἅπας ὁ λαὸς τὸ Κύριε ἐλέησον γ'.⁶¹⁵ Ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα...⁶¹⁶ Καὶ λέγει πᾶς ὁ λαὸς τὸ Παράσχου, Κύριε γ'.⁶¹⁷ Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ νομοθετήσας ἡμᾶς διὰ τοῦ πανευφήμου σου ἀποστόλου Παύλου, βαθμῶν καὶ || (p. 0694) ταγματῶν τάξιν. Goar, p. 250. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ (δεῖνα) τοῦ νυνὶ προχειριζομένου ἐπισκόπου καὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τοῦ... Ὅπως ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς ἀσπιλον καὶ ἀμώμητον αὐτῶ τὴν ἀρχιερωσύνην χαρίσεται τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τῆς πόλεως ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὴν ἀνθρώπου φύσιν, τὴν τῆς θεότητος ὑπενεγκεῖν οὐσίαν. Goar, p. 251. Ἐκφώνησις· Στολίζει σε ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, τὸ τιμιώτατον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα. Καὶ λέγουσιν· Ἄξιος γ'. Σοφία ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου... Εἰρήνη πᾶσιν. Ἐπληρώθη ἡ χειροτονία τοῦ ἐπισκόπου, ἡ τοῦ μητροπολίτου.

f. 141v. Πῶς δεῖ ὁ ἀρχιερεὺς αὐτὸν ἐνθρονιάζεσθαι.

Προσφέρει ὁ μέλλων ἐνθρονιάζεσθαι τὰ θεῖα μυστήρια, παρόντων δύο ἢ τριῶν ἐπισκόπων ἐπαρχιωτῶν ἐνθρονιασθέντων, καὶ ὅταν μεταλαμβάνονται οἱ ἱερεῖς, μεταλαμβάνουσι καὶ οἱ παρόντες ἐπίσκοποι τὸν μέλλοντα ἐνθρονιάζεσθαι, καὶ καθέξουσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἐνθρονίου τὸν ἐνθρονιασθέντα, τῶν δύο ἐπισκόπων ἐστώτων ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ λέγει πρῶτον ὁ εἰς τὰ δεξιά, εἶτα ὁ ἐξ ἀριστερῶν, οὕτως τοῦ λαοῦ ἔξω τοῦ ἱερατείου ἐστηκότος ἡσύχως, ἡμέρα κυριακῆ ἢ μεγάλη ἑορτῆ· Ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, ἐνθρονιάζει (ὁ δεῖνα) τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν (ὁ δεῖνα), τὸν ἀγιώτατον καὶ ἐνάρετον ἐπίσκοπον, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἀμήν. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Καθίζων καὶ ἀνιστῶν τρίτον, ὡς ἐν τῷ βαπτίσματι. Καὶ ἀποκρίνοντες πάντες ἐκ γ'. Ἄξιος, ἄξιος, ἄξιος. Εἶτα ποιεῖ ὁ ἐπίσκοπος εὐχήν, τοῦ διακόνου (λέγοντος) τὰ εἰρηνικὰ ταῦτα· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν (δεῖνος) πατριάρχου εἶπωμεν. Τῆς παναγίας... Εἶτα ῥητέον ὑψιφώνως ταύτην· Καὶ ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν (δεῖνος), τοῦ νῦν ἐνθρονιαζομένου ἐπισκόπου, εἶπωμεν πάντες ἐκτενῶς. Κύριε ἐλέησον γ'. Εἶτα ὁ ἀρχιεπίσκοπος ὁ χειροτονῶν λέγει οὕτως· Δέσποτα παντοκράτωρ καὶ Κύριε τῶν ὄλων, Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, Σὺ διαφύλαξον ποιμένα μετὰ ποιμνῆς· Σὺ γὰρ εἶ πρόφασις, Σὺ ἡ δύναμις, ἡμεῖς

⁶¹⁵ ὁ ἀρχιερεὺς.

⁶¹⁶ At the ordination μητροπολιτῶν· Ψήφω καὶ δοκιμασία τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ὀσιωτάτων πρεσβυτέρων.

⁶¹⁷ Sinait. gr. 993: Εὐχή παρὰ τοῦ ἀρχιερέως.

τὸ βοηθούμενον, Σὺ ὁ βοηθός, ὁ ἰατρός, ὁ Σωτήρ, ἡ προσδοκία, καὶ ἡ ζωὴ, καὶ ἡ ἀνάστασις, καὶ συνελών εἶπω, Σὺ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς αἰώνιον ὑπαρξιν, σωτηρίας συνήρμωσας, πάντα δύνασαι, ρῦσαι, φύλαξον, σκέπασον, φρουρησον· Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἄρχων ἀρχόντων, καὶ Κύριος κυρίων, καὶ Δεσπότης δεσπο- **|| (p. 0695)** τῶν, καὶ βασιλεὺς βασιλέων, Σὺ δὸς ἐξουσίαν τῷ προκαθεζομένῳ καὶ χάριν λύειν, ἃ δεῖ λύειν, καὶ δεσμῆν, ἃ δεῖ δεσμῆν, Σὺ σοφία ὦν, ὡς δι' ὀργάνου (ἀγιασμοῦ) δι' αὐτοῦ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ σου, ὡς καλὴν νύμφην διαφύλαξον, ὅτι παντοδύναμος καὶ παντοκράτωρ Θεὸς ὑπάρχεις, καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Εἶτα ἰστάμενος ὁ ἀρχιδιάκονος μετὰ καὶ ἄλλου κληρικοῦ ἐπὶ ἀναβαθμῶν εὐφημίζει, τοῦ λαοῦ ἀποκρινομένου· (Τοῦδε) τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. (Τοῦδε) τοῦ ἀγιωτάτου μητροπολίτου πολλὰ τὰ ἔτη. (Τοῦδε) τοῦ θεοσηφίστου ἐπισκόπου πολλὰ τὰ ἔτη. Τῆς παρουσίας ἀγίας συνόδου πολλὰ τὰ ἔτη. Τοῦ θεοφιλοῦς κλήρου πολλὰ τὰ ἔτη. Τῶν θεοστέπτων ἡμῶν ἀνάκτων πολλὰ τὰ ἔτη. Αὐξή (sic) ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν. Αὐξή ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων. Ὀρθοδόξων (τῆσδε) τῆς πόλεως πολλὰ τὰ ἔτη. Ἀπολαύσεις τοῦ θρόνου σου, ὀσιώτατε πάτερ. Ράβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι Κύριος ἐκ Σιών, καὶ κατακυρίευσεν ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου, μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου, ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου, ἐκ γαστροῦ πρὸ ἐωσφόρου ἐγέννησά σε, ὥμοσε Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ, εἰρήνη καὶ ὁμόνοια καὶ μέγα ἔλεος. Ἐπληρώθη ἡ τάξις τοῦ ἐνθρονιασμοῦ.

f. 143v. Κατάστασις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ ἀρχιεπισκόπου ἢ πατριάρχου.

Κύριε εὐλόγησον. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ἔτι ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν (τοῦδε), τοῦ νῦν προχειριζομένου πατριάρχου τοῦ... Ὅπως ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς ἄσπιλον καὶ ἀμώμητον χαρίζεται αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀρχιερωσύνης, ἐκτενῶς δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Τότε λέγει ὁ μέγας ἀρχιεπίσκοπος τὴν εὐχὴν ταύτην· Κηδεμῶν καὶ προστάτα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ σου, Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ καθ' εἰς τῶν ἱερέων, προσιόντας σοι διὰ πίστεως, καὶ προσάγοντας ἐν ἑαυτοῖς τοὺς ἐπομένους λαοὺς, τοὺς ἐν τῇ σῇ χάριτι ποιμένας, ἐπίπνευσον τὴν ἀρχιερατικὴν χάριν τῷ δούλῳ σου (τῷδε) ἐν ὁμοιώματι τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, τῶν διαγγειλάντων τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ σου, ὧν διαδόχους καὶ τοὺς νῦν ποιμένας, οὓς ἐγείρεις εἰς εὐεργεσίαν πάσης τῆς ἐκκλησίας, εἰς ἀληθινὴν πρεσβειάν τοὺς λόγους σου, καὶ δεκτὴν προσαγωγὴν τοῦ λαοῦ σου, καλλωπίζων κάλλει τῶν ἁγίων σου, **|| (p. 0696)** πρὸς τὸ παραστῆναι τῷ Χριστῷ σου ἐν παρηρησίᾳ, μεθ' οὗ σοὶ πρέπει δόξα ἅμα τῷ ἀγαθῷ καὶ παναγίῳ σου Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Εἶτα λέγει ὁ δεύτερος

ἐπίσκοπος καὶ ἑτέραν εὐχήν· Ἐτι τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δεδώρηται τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ ἀποστόλοις, οἱ καθίδρυσαν τὴν ἐκκλησίαν σου κατὰ τόπους εἰς ἔπαινον ἀδιάλειπτον τοῦ ὀνόματός σου, καὶ δὸς τῷ δούλῳ σου δεῖνα ποιμαίνει ποιμνὴν σου ἁγίαν, λειτουργεῖν σοι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀδιαλείπτως, προσφέρειν τὰ δῶρα τῆς ἁγίας σου ἐκκλησίας, ἀφιέναι ἁμαρτίας κατὰ τὴν ἐντολήν σου, εὐχαριστεῖν καὶ εὐαρεστεῖν σοι ἐν πραότητι καὶ καθαρᾷ καρδίᾳ. Ὅτι εὐλόγηταί σου τὸ ὄνομα τὸ δεδοξασμένον ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς... Εἶτα λέγει ὁ τρίτος ἐπίσκοπος καὶ τὴν εὐχήν ταύτην. Ἐτι τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ τὴν ἀρχιερατικὴν δωρεάν δεδωκὼς ἐν Ἰσραὴλ διὰ σωματικῶν λειτουργιῶν, καὶ τὴν πνευματικὴν ἐν ἡμῖν ἀρχιερωσύνην καταστησάμενος, ἐπάκουσον ἡμῶν, Δέσποτα ὁ Θεὸς τῶν ταπεινῶν δούλων σου, καὶ κατάστησον τὸν δούλόν σου τοῦτον ποιμένα καὶ πιστὸν λειτουργόν, καὶ φύλακα τῆς ἀμωμήτου πίστεως εἰς καταρτισμὸν τῆς ἁγίας σου ἐκκλησίας, εἰς προσαγωγὴν τῶν ἀλλοτρίων, καὶ τήρησιν τῶν ἰδίων, πρὸς τὸ δεξασθαι τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ αὐξάνεσθαι τὴν ἐκκλησίαν σου ταῖς ἐνεργείαις τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, καὶ παραστῆναι ἐνδοξον αὐτῷ τῷ Χριστῷ σου, μεθ' οὗ σοι πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ μεγαλοπρέπεια, ἅμα τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν. Καὶ τὴν εὐχήν ταύτην ἰδίως εἰς τὸν χειροτονούμενον πατριάρχην λέγουσιν αὐτὴν οἱ ἀρχιερεῖς ὅλοι καθ' ἑνὸς ἅπαξ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ἐλέησον. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, ὁ διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Παιδὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε, ἀνάδειξον τὸν δούλόν σου (τόνδε) ποιμένα τῶν ποιμένων σου καὶ ἀρχιερέα τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ θυσιαστηρίου σου, μετασκεύασον αὐτόν, Δέσποτα, εἰς ἄνδρα τέλειον, ἕτερον ἐκ (sic) τὸν ἕτερον, δὸς αὐτῷ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, χάρισαι αὐτῷ πνεῦμα σοφίας, πνεῦμα συνέσεως, πνεῦμα νίθησεως, δὸς αὐτῷ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἃς παρέδωκας τῷ κορυφαίῳ Πέτρῳ καὶ προκρίτῳ σου, ὑπόταξον αὐτῷ ἀρχιερεῖς, τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς δήμους, ἵνα ἀμέμπτως λειτουργήσῃ σε, καὶ ὑπηρετῇ τῷ ἀγίῳ σου θυσιαστηρίῳ, καὶ ποιμάνῃ πάντα τὸν λαόν σου ἐν ὀσιότητι καὶ εὐθύτητι, καὶ δικαιοσύνη, καὶ ἀληθείᾳ διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξασμένος σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγα- || (p. 0697) θῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Εἶτα ἐπαίρεται ἐπ' αὐτοῦ τὸ εὐαγγέλιον, καὶ λαβὼν ὁ πρῶτος ἀρχιεπίσκοπος σάκκον τὸν πολυσταυρον ἀπὸ τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, καὶ σφραγίσας σταυροειδῶς, ἐνδύει αὐτόν, λέγων· Ἐνδύεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ (ὁδε) τὸν τίμιον σάκκον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Καὶ λέγει πᾶς ὁ λαός· Ἄξιος, ἄξιος, ἄξιος. Ὁμοίως καὶ τὸ κριτάτον, ἐνδύει αὐτόν, λέγων· Ἐνδύεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ τὸ τίμιον κριτάτον, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ λέγει πᾶς ὁ λαός· Ἄξιος, ἄξιος, ἄξιος. Ὁμοίως, λαβὼν καὶ τὸ

ὠμοφόριον ἀπὸ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ σφραγίσας, ἐνδύει αὐτόν, λέγων Στολίζει σε, ἀδελφὲ ἡμῶν (ὁ δεῖνα), ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία τὸ τιμιώτατον ὠμοφόριον, ἀλουργίδα, τῆς πατριαρχικῆς ἐπὶ θρόνου τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας ἀξίωμα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου... Καὶ ἀποκρίνεται πάλιν πᾶς ὁ λαός· Ἄξιος γ'. Καὶ προσεγγίζει τὸν χειροτονούμενον καὶ ἀσπάζεται τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ λαβὼν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἀναβαίνει εἰς τὸν ἄμβωνα καὶ ἀναγινώσκει εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων... Τέλος· Καὶ γενήσεται μία ποίμνη εἰς ποιμὴν. Πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν (τοῦδε) τοῦ θεοτιμήτου ἐπὶ θρόνου τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας, πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ λέγει πᾶς ὁ λαός· Ἀμὴν. Γένοιτο, γένοιτο. Ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν πορευόμενοι, σὲ ὑμνοῦμεν τὸν Σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ἐπι τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ τὴν καθολικὴν σου ἐκκλησίαν τῷ τιμῷ αἵματι τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ συστησάμενος, καὶ πᾶσαν τάξιν ἱερωσύνης καταστησάμενος, ὁ διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀγαθότητά σου θέμενος ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου εἰς τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης, καὶ τὰς σωτηρίους ἡμῶν προσδεχόμενος προσφοράς, καὶ χαρισάμενος ἡμῖν ὁδηγούς πρὸς τὴν σὴν εὐαρέστησιν, δι' ὧν ἐπληθύνθη καὶ ἐδοξάσθη κατὰ πάσης τῆς οἰκουμένης ἡ γνῶσις τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ σου· Ὁ Θεός, ὁ καθ' ἑκάστην γενεὰν καὶ γενεὰν γνωρίζων τοὺς ἐκλεκτούς σου, καὶ ἕκαστον πρὸς τὴν οἰκείαν διακονίαν προσκαλεσάμενος, ὡς ἐνίσχυσας τοὺς ἁγίους σου προφήτας καὶ ἀποστόλους, ὡς ἔχρισας τοὺς βασιλεῖς, ὡς ἡγίασας τοὺς ἀρχιερεῖς, οὕτως καὶ νῦν, Δέσποτα, καὶ ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου (τόνδε) ἐπένεγκε τὴν μεγάλην χάριν σου καὶ ἀγαθὴν, ἐπισκηνωσάτω ἐπ' αὐτόν ἡ δύναμις τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, στήριξον αὐτὸν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἡγεμονικῷ, Αὐτὸς αὐτῷ τὸ τῆς μεγάλης ἀρ- II (p. 0698) χιερωσύνης καὶ τάξιν τὴν πατριαρχικὴν δῶρον κατάπεμψον, ὡς τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων Πέτρῳ τὰς κλεῖς τῶν οὐρανῶν αὐτῷ καταπιστεύων, ἀξίωσον αὐτὸν μιμητὴν γενέσθαι τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένου, τιθοῦντα (sic) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων, ποιήσον αὐτὸν γενέσθαι ὁδηγὸν τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν ἀφρόνων, φωστῆρα ἐν κόσμῳ, ἵνα, καταρτίσας τὰς ἐμπιστευθεῖσας αὐτῷ ψυχὰς πρὸς πίστιν ὀρθόδοξον, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθῆ τῆς σῆς θεότητος, παραστή τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ σου, ἐκδεχόμενος τὸν μέγαν μισθόν, ὃν ἠτοίμασας τοῖς ἀγαπῶσί σε ἐναθλήσασιν τῷ κηρύγματι τοῦ εὐαγγελίου. Ναί, ὁ Θεός, πλήρωσον αὐτόν εἰς τὴν τιμιωτάτην ταύτην τάξιν τῆς δυνάμεώς σου καὶ τῆς χάριτος τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, ἐλθέτω ἐπ' αὐτόν ἡ δύναμις τοῦ εὐαγγελίου, χαρίσματα προφητείας, ἐνεργήματα δυνάμεως, διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου ἐπιτελείτω, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τῆς ἁγίας δόξης σου τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ

καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Εἶτα λέγει ὁ πρωτεπίσκοπος· Εὐλο-
γητὸς Κύριος, ἰδοὺ γέγονας τέλειος ἀρχιερεὺς καὶ πατριάρχης. Καὶ λέγει
ὁ κληρὸς Ἄξιος γ'. Ὁμοίως καὶ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς λέγουσι τὴν εὐλογίαν
ταύτην εἰς καθ' εἷς ἅπαξ καὶ ἀσπάζουσιν αὐτόν. Τότε λαμβάνουσιν οἱ ἀρχιε-
ρεῖς τὸν θυμιατόν, καὶ ἔρχονται ὅλοι εἰς τὸν πατριάρχην θέσει(ν) τὸ θυμία-
μα, καὶ λαμβάνει ὁ πατριάρχης τὸν τίμιον σταυρόν, καὶ γίνεται εἴσοδος, καὶ
ὅλοι οἱ κληρικοὶ ψάλλουσιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὸ ἰδιόμελον τοῦτο, ἦχος α'.
Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, βρῦει προφητείας, ἱερέας τελειοῖ,
ἀγραμμάτους σοφίαν ἐδίδαξεν, ἀλιεῖς θεολόγους ἀνέδειξεν, ὅλον συγκροτεῖ
τὸν θεσμόν τῆς ἐκκλησίας, ὁμοούσιε καὶ ὁμόθρονε τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ Πα-
ράκλητε δόξα σοι. Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλογεῖτε, ἅγιοι. Εὐλόγησον, δέσποτα.
Εἰς ἀρχιερεὺς λέγει· Ὁ ὢν εὐλογητὸς Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ὁ λαὸς τὸ Ἀμήν. Στερεώσῃ ὁ Θεὸς τοὺς βασιλεῖς
ἡμῶν. Εἶτα εὐλογεῖ ὁ πατριάρχης καὶ ἀπολύει. Ἐπληρώθη ἡ χειροτονία τοῦ
πατριάρχου.

f. 139v. Office of enthroning the Patriarch of Alexandria upon the patriarchal throne.

Ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν πορευόμενοι, Σὲ ὑμνοῦμεν τὸν Σωτῆρα τῶν ψυχῶν
ἡμῶν. Πρόσχωμεν. Ἡ θεία χάρις, ἢ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλεί-
ποντα ἀναπληροῦσα, καὶ πρόνοιαν ἀεὶ ποιουμένη τῶν ἁγίων αὐτῆς ὀρθο-
δόξων ἐκκλησιῶν, ἐνθρονιάζει ἐν θρόνῳ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγ-
ελιστοῦ Μάρκου τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας τὸν πατέρα ἡμῶν (τὸν
δεῖνα), τὸν ἁγιώτατον καὶ ἐνάρετον πατριάρχην, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς.
Ἀμήν. Καὶ τοῦ ¶ (p. 0699) Υἱοῦ. Ἀμήν. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Ὁ λαός·
Ἄξιος γ'. Κρατοῦντες αὐτὸν τρεῖς μητροπολίται, καθίζων καὶ ἀνιστῶν (sic)
τὸν πατριάρχην τρίτον, ὡς ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι, καὶ ἀποκρίνεται πᾶς
ὁ λαὸς ἐκ τρίτου, λέγοντες πρότερον οἱ ἀρχιερεῖς· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς.
Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἀμήν. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Ἄξιος γ'. Καὶ
λέγει εἰς ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχιερέων τὴν ἐκτενὴν ταύτην· Ἐν εἰρήνῃ. Ὑπὲρ τῆς
ἁνωθεν... Ὑπὲρ σωτηρίας... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ἐτι ὑπὲρ σωτηρίας καὶ
ἀντιλήψεως τοῦ ἁγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν (τοῦδε), τοῦ νῦν ἐνθρονιαζομένου
πατριάρχου, εἴπωμεν πάντες ἐκτενῶς. Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῆς παρουσίας ἁγί-
ας συνόδου, εἴπωμεν πάντες ἐκτενῶς... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ,
σῶσον... Τῆς παναγίας... Δέσποτα παντοκράτωρ καὶ Κύριε τῶν ὅλων... Σὺ
γὰρ εἶ ἢ πρόφασις πᾶσα ἀγαθή, Σὺ ἡ δύναμις τῶν ἀδυνάτων, Σὺ ὁ βοηθὸς
τῶν ἀβοηθήτων, Σὺ ὁ ἰατρός τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, Σὺ ὁ Σωτῆρ... Σὺ
δὸς ἐξουσίαν τῷ προκαθεζομένῳ ἐν θρόνῳ ἀποστολικῷ τούτῳ καὶ χάριν λύ-
ειν, ἃ δεῖ λύειν... See above, p. 694–695. (Τοῦδε) τοῦ ἁγιωτάτου καὶ παναγιω-
τάτου, πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ πᾶς ὁ κληρὸς λέγων· Πολλὰ τὰ ἔτη σου, δέσποτα,
τρῖς. Καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος λέγει· Σοφία ὀρθοί, ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου εὐαγγελί-
ου. Καὶ λέγει ὁ πατριάρχης· Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ πᾶς ὁ λαός· Καὶ τῷ πνεύματί σου.

Καὶ λέγει ὁ πατριάρχης· Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον ἀγίου εὐαγγελίου... Καὶ λέγει ὁ λαός· Δόξα σοι, Κύριε, δόξα σοι. Καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ διάκονοι λέγουσι· Πρόσχωμεν τῇ ἀγίᾳ ἀναγνώσει. Καὶ ὁ πατριάρχης ἀναγινώσκει τὸ εὐαγγέλιον· Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ... Τέλος· Αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἀγίῳ. Πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὸν δεσπότην καὶ ἀρχιερέα ἡμῶν (τόνδε), τὸν πατριάρχη τὸν θεοτίμητον ἐπὶ θρόνου τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας, πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ ἀποκρίνεται πᾶς ὁ λαός· Ἀμήν. Γένοιτο. Πολλὰ τὰ ἔτη. Πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τοὺς θεοφόρους πατέρας ἡμῶν καὶ ἀρχιεπισκόπους ὀρθοδόξους, (ὁ δεῖνος) τοῦ μητροπολίτου, καὶ (ὁ δεῖνος) τοῦ μητροπολίτου, καὶ (ὁ δεῖνος) μητροπολίτου ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός· Ἀμήν. Γένοιτο, γένοιτο. Πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ λέγει πάλιν· Πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τῶν θεοστέπτων καὶ πιστοτάτων ἡμῶν ἀνάκτων (ὁ δεῖνος καὶ ὁ δεῖνος) ἐπὶ τῶν θρόνων τῆς βασιλείας αὐτῶν, πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ λέγει (ὁ λαός)· Ἀμήν. Γένοιτο, γένοιτο. Καὶ λέγει πάλιν· Πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τῆς παρουσίας ἀγίας συνόδου, παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ ὁ λαός· Ἀμήν. Γένοιτο, γένοιτο. Πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ πάλιν λέγει μεγάλη φωνῇ. Αὐξή ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν. Ἀπολαύσεις τοῦ θρόνου σου, **|| (p. 0700)** ἀγιώτατε πάτερ, πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ ὁ λαός· Ἀμήν. Γένοιτο, γένοιτο. Πολλὰ τὰ ἔτη, πολλὰ τὰ ἔτη, πολλὰ τὰ ἔτη σου, δέσποτα. Εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ πρωτοψάλτης μεγάλη τῇ φωνῇ· Δύναμις. Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς.

f. 153. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρύσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης. See above, p. 379. *Prokeimenon* before the Apostolos reading: Ἅγιος ὁ ναός σου, θαυμαστός ἐν δικαιοσύνῃ. Στίχος· Σοὶ πρέπει ὕμνος... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν... Τέλος· Τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός. Ἀλληλουάριον, ἦχος δ'. Πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς. Τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἀγίασμα, Κύριε.

f. 173. [Τάξις ἐγκαινίων ἀγίας τραπέζης, βεβηλωθείσης ὑπὸ ἀλλοφύλων].⁶¹⁸ Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ψαλμός πς'. Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἀγίοις. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ναὸν ἅγιον οἰκοδομηθῆναι κελεύσας παρὰ Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος, τῶν δούλων σου, καὶ ἀγιάσας αὐτὸν καὶ προσδεξάμενος ἐν αὐτῷ λειτουργίας εἰς ἀπολύτρωσιν πλημμελημάτων τοῦ λαοῦ σου, Σοὶ κατὰ τοιοῦτον παρακαλοῦμεν τὸν οἶκον τοῦτον, εἰς δόξαν γενόμενον τῆς σῆς μεγαλειότητος, δὸς ναὸν ἅγιόν σου καλεῖσθαι καὶ τὴν τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος δέξασθαι χάριν, ὥστε ἐν αὐτῷ τὰ σὰ χαρίσματα πηγάζειν καὶ τὰς εὐεργεσίας τὰς παρὰ σοῦ χάριτι τοῦ Χριστοῦ σου, μεθ' οὗ σοὶ πρέπει

⁶¹⁸ The title is from Alexandr. 149–104, s. XIV.

δόξα σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Ὁ διάκονος λέγει· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ νῦν ἐγκαινιζομένου οἴκου τούτου ἀγιασθῆναι τῇ ἐπικλήσει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἀγίου Πνεύματος τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ στηριχθῆναι τὸν οἶκον τοῦτον καὶ διαφυλαχθῆναι τοὺς μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας καὶ φόβου Θεοῦ εἰσιόντας ἐν αὐτῷ τοῦ... Ὑπὲρ τῶν ἀρχιερέων ἡμῶν ὁ δεῖνος τοῦ πατριάρχου, ὁ δεῖνος ἀρχιεπισκόπου τοῦ... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τῆς πόλεως ἡμῶν... Ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων... Ὑπὲρ πλεόντων, ὀδοπορούντων... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... (specifying the name of the saint of the church). Εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιερεὺς, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, ὁ στηριζὼν καὶ ἀγιάζων τὸν ναὸν τοῦτον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀγίου τοῦδε τοῦ ναοῦ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος τούτου. Ὁ κληρὸς· Ἀμήν. Ραντιεῖς με ὑσώπω... Καὶ μετὰ τοῦτο κλινόμενος ὁ ἀρχιερεὺς καὶ εὐχεται μυστικῶς· Ὁ κτίσας καὶ διακοσμήσας τὰ σύμπαντα Θεὸς **|| (p. 0701)** καὶ εἰς ἀνάκλησιν καὶ βεβαίωσιν ταῦτα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων δωρησάμενος, ὁ καὶ τὸν τόπον τοῦτον τὸν ἅγιον εἰς δόξαν τοῦ ὀνόματός σου καὶ εἰς ὄνομα τοῦ ἀγίου ἐγείρας καὶ ἐγκαινίσει ποιήσας, χάρισαι, Δέσποτα, ἐν αὐτῷ ἐπιτελεῖσθαι διὰ τῆς ἐπικλήσεώς σου σημεῖα καὶ τέρατα ἔνδοξα καὶ πνευματικά, συνάξεις καὶ ἀγρυπνίας εἰς τιμὴν καὶ ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ σου, μεθ' οὗ σοι πρέπει δόξα σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ὁ ἀρχιερεὺς ψάλλει· Ἀλληλούια, ἦχος βαρὺς, γ'. Στίχος α'. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν. Ὁ κληρὸς· Ἀλληλούια, εἰς ἅπαξ. Στίχος β'. Ἐνεδύσατο Κύριος. Ὁ κληρὸς· Ἀλληλούια τρίς. Στίχος γ'. Τῷ οἴκῳ σου πρέπει. Ὁ λαός· Ἀλληλούια γ'. Δόξα καὶ νῦν. Ἀλληλούια γ'. Ἀλληλούια, Ἀλληλούια, Ἀλληλούια. Ὁ ἱερεὺς λέγων· Ἐνδύεται ἡ ἅγια τράπεζα αὕτη ἔνδυμα τῆς ἀγιότητος, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἀρχιερεὺς κλινόμενος ἐπεύχεται. Εὐχή· Δέσποτα Κύριε, ὁ διὰ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων φωταγωγήσας καὶ ὀδηγήσας εἰς τὴν ἁγίαν ταύτην σωτήριον οἰκονομίαν τῶν ἁγίων σου θυσιαστηρίων, λυτήριον παντὸς νοσήματος, ἀρραβῶνα ζωῆς... *Goar, p. 520.* Ὅτι Θεὸς εἰρήνης, ἐλέους καὶ σωτηρίας ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ τελειοῦται ἡ ἅγια λειτουργία, καὶ ἀσπάζεται τὸ ἱερατεῖον ὅλον τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ ψάλλουσι τὸ ἀπολυτικίον, τὸ κοντάκιον τοῦ ἀγίου τοῦ ναοῦ καὶ ἀπολύουσιν.

f. 175v. Ἀκολουθία ναοῦ καὶ ἐκκλησίας μιανθέντων ὑπὸ ἐθνῶν καὶ αἰρετικῶν.

Λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ψάλλομεν Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, καὶ λέγομεν τὰ τροπάρια ταῦτα· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ποιῶν ἀεὶ μεθ' ἡμῶν... Δόξα, Ὡς ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν σου παρεγένου, Σωτήρ... Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἁγίων καὶ

τῆς Θεοτόκου τὴν σὴν εἰρήνην διδούς... Εἶτα βάλλει ἁγιασμόν καὶ λέγει Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εἰπὼν διὰ στόματος τοῦ προφήτου Δαβίδ· ὁ Θεός, ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου, ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς τοὺς δούλους καὶ ἴδε τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν, ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐπίστρεψον ἡμᾶς, ὁ Θεός, καὶ ἐπισυνάγαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν τε καὶ ἐχθρῶν, καὶ ἐπάκουσον τῆς φωνῆς τῶν οἰκετῶν σου, καὶ κατάπεμψον τὸ ἅγιόν σου Πνεῦμα ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὸν ἅγιον οἶκον τοῦτον, καὶ καθάρισον αὐτὸν ἐκ πάσης βλάβης καὶ ἀκαθαρσίας τῶν αἰρετικῶν καὶ ἀθέων ἐθνῶν, καὶ || (p. 0702) ἀγαρηνῶν λαῶν, καὶ ἔστρωσαν οἱ ὀφθαλμοί σου ἀτενίζοντες ἐν αὐτῷ. Ὅτι σὺ εἶ ἡ κάθαρσις ἡμῶν καὶ ἐλπίς τῶν ψυχῶν ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν νῦν καὶ αἰεί...

f. 176. Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ναόν, βεβηλωθέντα ὑπὸ ἀθέων ἐθνῶν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν ναὸν τοῦτον ἀναδείξας κατοικητήριον τῆς σῆς ἁγίας δόξης. Goar, p. 495.

f. 177. Εὐχὴ ἐπὶ τῷ εὐλογῆσαι θυσιαστήριον, μινθὲν ὑπὸ αἰρετικῶν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δυσωποῦμέν σε τὸν ἴλεον καὶ εὐμενῆ ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, εἴ τις ἐξ αἰρετικῆς ἐγχειρίσεως ἐπιτριβῆ μώμησις... See above, p. 296. Des. διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ἀμήν.

— Ἀκολουθία ἐπὶ σαλευθείσῃ τραπέζῃ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, καὶ ψάλλομεν Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὰ τροπάρια· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν... Ὡς ἐν μέσω τῶν... Τῆ πρεσβεία, Κύριε... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῆς ἁγίας ταύτης τραπέζης καὶ ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν τῆς φωνῆς τῆς δεήσεως ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι ἐπ' αὐτὴν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὡς καὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ τῆς ἁγίας Σιών τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Τῆς παναγίας... Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ μέγας ἐν βουλαῖς καὶ δυνατὸς ἐν τοῖς ἔργοις, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν οὐρανίων μυστηρίων ἀποκάλυψιν διὰ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, καὶ ἐξαποστείλας αὐτοὺς ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ κηρῦσαι καὶ διδάξαι τὰς ἁγίας σου ἐντολάς καὶ ἐπ' αὐτῶν οἰκοδομῆσαι ναοὺς καὶ ἐκκλησίας· δι' αὐτῶν, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν καὶ ἁγιάσον τὸ παρὸν θυσιαστήριον ἐν τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἡμῶν, καὶ ποιήσον αὐτὸν ναὸν ἅγιον, καὶ ἔνδοξον πέτρα ἀρραγῆ καὶ ἀσάλευτον, λίθον ἀκρογωνιαῖον τεθεμελιωμένον ἐπὶ τὰς οἰκοδομὰς τῶν προφητῶν καὶ ἀποστόλων, ἵνα δοξασθῇ καὶ ἐν αὐτῷ τὸ πανάγιον ὄνομά σου σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ αἰεί...

f. 178. Τάξις γινομένη ἐπὶ τῶν ἀντιμινσίων.

Ὁ ἀρχιερεὺς λέγει· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν ὁ δεῖνος ἀρχιεπισκόπου, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας, παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ... Ὑπὲρ τῶν παρόντων καὶ συνευχομένων ἡμῖν ἐν ταύτῃ τῇ ἀγίᾳ ὥρᾳ καὶ ἐν παντὶ καιρῷ πατέρων τε καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, σπουδῆς καμάτου καὶ λυτρώσεως τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν ταύτης πάσης πόλεως καὶ χώρας τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ **|| (p. 0703)** ἀγιασθῆναι τὸ θυσιαστήριον τοῦτο καὶ ἔλθειν ἐπ' αὐτῷ ἡ χάρις τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐκτενῶς δεηθῶμεν. Ὑπὲρ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν καὶ συγχωρήσεως πάντων τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν καὶ τοῦ ῥυσθῆναι καὶ σωθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου καὶ ἀνάγκης τοῦ... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Εὐχὴ εἰς τὸ ἀγίασαι θυσιαστήριον. Ὁ ἀρχιερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ πάσης φύσεως Δεσπότης καὶ τῆς κτίσεως ἀπάσης δημιουργός. Goar, p. 519. Ὁ ἱερεὺς λέγει· Ἐτι καὶ ἔτι τοῦ Κυρίου... Ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε παντοκράτωρ, ὁ μέγας καὶ ἰσχυρὸς καὶ δυνατός. Goar, p. 519. Εἶτα ὁ ἀρχιερεὺς χρίει τὰ θυσιαστήρια τῷ ἀγίῳ μύρῳ σταυροειδῶς καὶ λέγει· Ἀλληλούια, τρίς, ἤχος πλ. β'. Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεὺς μου καὶ ὁ Θεός. Στίχος· Τὰ θυσιαστήριά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων. Καὶ σφραγίζει τῷ ἀγίῳ μύρῳ τὸ δεύτερον καὶ δοξάζει, λέγων τὸ Ἀλληλούια. Στίχος· Ἐμίσησα ἐκκλησίαν πονηρευομένων καί... Στίχος β'. Νίψομαι ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου... Καὶ τότε χρίσει καὶ τελειώσει αὐτά, λήψει ψαλμὸν κβ'. Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδέν με ὑστερήσει εἰς τόπον... Εἶτα λέγει ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ ἱερεὺς· Τὰς κεφαλὰς. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, εὐχαριστοῦμέν σοι διὰ παντός. Goar, p. 520. Ἰδοὺ ἡγίασται καὶ τετελείωται καὶ γέγονε θυσιαστήριον ἀγία ἀγίων, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς ψαλμὸν ςβ'. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν... Ἐτι ἐκτενῶς ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ σωτηρίας... Ὑπὲρ σωτηρίας... Ὑπὲρ ἀφέσεως... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Goar, p. 520. Καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀγίου τόπου τούτου καὶ ἐν αὐτῷ τιμίου καὶ ἐνδόξου θυσιαστηρίου τοῦ ἀγιασθέντος, καὶ τοῦ καταξιοθῆναι πάντας ἡμᾶς τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας, Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἱκετεύσωμεν. Ὁ ἐπίσκοπος λέγει τὴν εὐχὴν· Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὁ τὴν ἀγίαν σου ἐκκλησίαν ἀρρήτω σου σοφία θεμελιώσας. Goar, p. 517. Καὶ λέγει ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ ἱερεὺς λέγει· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἀρχιερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῶν ἀγίων σου ἀποστόλων φωταγωγήσας. Goar, p. 520. Καὶ λέγει προκειμένον, ἀπόστολον, εὐαγγέλιον. Goar, p. 520–521. Ψαλμὸς ριζ'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ... ὀφείλει λέγεσθαι πρὸ τῆς εὐχῆς· Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

f. 185. Μάρκου (κεφάλαια). Mark's Chapters, from 18 to 66. These begin with the office for the Three Hierarchs in Cheesefare Week and end with expla-

nations about the office for St John the Theologian in Pentecost and with a short note about the Apostles' Fast. || (p. 0704)

f. 231–232 blank.

f. 233. Introductory part of the Typikon of St Sabas the Sanctified (simplest version).

f. 262 folio is blank.

f. 263 *synaxarium* of the typikon from 1 September to 11 October.

f. 293. Office of Foot-Washing (incomplete).

f. 300. Ἰωάσαφ, ἱερομονάχου, μεγάλου πρωτοσυγγέλου, ἀποκρίσεις πρὸς τὰς ἐρωτήσεις, ἃς ἠρώτησεν ὁ εὐλαβέστατος ἐν ἱερεῦσι κύρ Γεώργιος ὁ Δραζίνος.

f. 314. Ἀναστασίου μοναχοῦ, ἡγουμένου τοῦ Σινᾶ ὄρους τοῦ ἁγίου, λόγος ψυχοφελῆς ἐπὶ αἰσχροῶν λογισμῶν ἀκαθάρτων.

Πόθεν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλάκις λαλεῖ τινὰς ἔνδοθεν λογισμοὺς καὶ λόγους αἰσχροῦς...

f. 322. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ τῆς Κλίμακος περὶ ἀνεκφράστων βλασφημίας λογισμῶν.

Χαλεπῆς ρίζης καὶ μητρὸς χαλεπώτατον ἀπόγονον εἶναι ἐν τοῖς φθάσασιν ἀκηκόαμεν...

f. 326v. Μηνὶ Μαΐῳ εἰς τὴν α' τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰερεμίου.

f. 327v. Chapter from the *Ladder* on thoughts [*logismoi*].

f. 329v. Κεφάλαιον τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος.

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς ὁ Αἰθίοψ· ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος ἀμεληθήσεται τὸ μοναχικὸν σχῆμα...

f. 331v. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Καρίων, ὅτι πολλοὺς κόπους σωματικοὺς ἐποίησα πλεόν τοῦ υἱοῦ μου τοῦ Ζαχαρία.

f. 334–338 blank.

f. 339. Βαθμολογία ἀνιόντων καὶ κατιόντων συγγενῶν τῶν ἐξ αἵματος καὶ τῶν ἐκ πλαγίου, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν ἐξ ἀγχιστίας.

f. 340v. Νομοκάνων ἐκ διαφόρων ἁγίων τῆς τε συνόδου καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ ἄλλων πατέρων. Τοῦ ἐν ἁγίοις ἡμῶν πατρὸς Βασιλείου τοῦ Μεγάλου ἐπιτίμια ἐπὶ τῶν παραπιπτόντων ἐξ οἰκείας ῥαθυμίας.

f. 363. Hours on the eve of the Nativity of Christ (usual psalms), Vespers, Matins, and Liturgy on the feast itself.

f. 391. Ακολουθία εις τὴν ὑπεραγίαν Δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον ἢ λεγομένη ἀκάθιστος.

f. 397v. Κανὼν (εὐ)χαριστήριος εις τὴν ὑπεραγίαν καὶ Δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον· Χριστοῦ βιβλον ἔμψυχον ἐσφραγισμένην σε Πνεύματι...

f. 402v. Κανὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ποίημα κῦρ Θεοφάνους· Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς... || (p. 0705)

f. 407v. Ακολουθία εις τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Δεσπότην γλυκύτατον περὶ νήψεως.

f. 415. Ακολουθία τοῦ νιπτῆρος.

f. 424 blank.

f. 425. *Stichera* for the Nativity of Christ.

0705 [Athos, Karakallou, 163]

XCIII. Εὐχολόγιον, Athos, Karakallou, MS 163, in 16°, 411 ff., copied in a clear and elegant hand in AD 1512. Colophon: Ἐν ἔτει ,ζκ' δι' ἐξόδου κῦρ Ἰωακείμ, ἱερομονάχου καὶ πνευματικοῦ, ὁ δὲ γράψας Ἡσαΐας τλήμων, Ὁ Χριστός ἐστὶν ἀρχὴ καὶ τέλος δόξα σοι. Αὕτη ἡ βίβλος ὑπάρχει τῆς μονῆς τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πρωτοκορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἐπονομαζομένης τοῦ Καρακάλλου.

f. 1. Ἡ θεία λειτουργία⁶¹⁹ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 33. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 73. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων,

f. 89. Εὐχολόγιον, περιέχον ἅπασαν ἀκολουθίαν. Εὐχαὶ λυχνικοῦ.

The third prayer is entitled Εὐχὴ τῆς εισόδου, the fourth prayer εὐχὴ ἀπολύσεως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν... The fifth is a *kephaloklisia* prayer.

⁶¹⁹ The text of these three liturgies is copied in a 16th-century hand.

f. 91. Εὐχαὶ ἐωθιναὶ ἦτοι τοῦ ὄρθρου.

14 prayers. Prayer 7: Τῇ διατάξει σου, Κύριε, διαμένει ἡμέρα Goar, p. 45. 8—εὐχή τοῦ εὐαγγελίου, 9—εὐχή τοῦ πεντηκοστοῦ, 10—εὐχή θ'. Αἰθαῶν θησαυρὸς πηγῆς ἀεννάου. p. 40, 11—εὐχή δεκάτη· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν σωτηρίων. Ibid., 12—εὐχή εἰς τοὺς αἶνους· Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰς νοεράς καὶ λογικάς... p. 42, 13—τῆς ἀπολύσεως· Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν... Ibid., 14— *kephaloklisia* prayer.

f. 96. Εὐχή εἰς γέννησιν γυναικός.

f. 96v. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. This prayer is followed by “Rejoice, full of grace” [Раду́йся обрадованная, cf. Χαίρε κεχαριτωμένη] and “Now you dismiss” [Nῦν ἀπολύεις]. The child is brought in contact with sides of the iconostasis door, then placed next to it. Second prayer: Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις. *Богослужение*, Appendix, p. 13. || (p. 0706)

f. 97v. Εὐχή εἰς τὸ σαραντίσαι παιδίον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, Goar, p. 267.

f. 98v. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

The initiate's hair is cut with the words: Κεῖρεται ὁ δοῦλος... When donning the *koukoulion*, the following is said: Φορένει ὁ δοῦλος (τοῦ Θεοῦ) τὸ κουκούλιον τῆς ἀκακίας.

f. 110. Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

f. 118. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

f. 124. Prayers for various occasions.

f. 127. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.

f. 138. Τάξις καὶ ἀκολουθία εἰς μνήστρα.

At the end of the office, the priest γυροῖ αὐτοὺς τρίτον, ψάλλον σὺν τῷ λαῷ τρίς· Ὁ μήτραν παρθενικήν...

f. 141. Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου.

f. 162v. Prayers for various occasions.

f. 166v. Τάξις σὺν Θεῷ εἰς πρῶτον σχῆμα.

f. 175v. Τάξις γινομένη τοῦ ἀγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 192. Τάξις ἑτέρα ἐπὶ τῶν ῥασοφορούντων.

f. 193v. Apostol and Gospel readings.

f. 385v. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

f. 405v. Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνα νεκρῶν.

f. 408. Prayer for forgiveness before Communion.

f. 409v. Εὐχή ἑτέρα, λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μέλλοντος μεταλαβεῖν τῆς ἁγίας κοινωνίας.

(Ἐ)κλινε τὸν ἀυχένα ὁ σὸς δοῦλος ὁ δεῖνα, ἀπεκδεχόμενος τὰ παρὰ σοῦ πλούσια ἔλεη... See above, p. 496.

f. 410. Εὐχή ἑτέρα, λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Πατρὸς, ὁ πάντα δεσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν τῶ σῶ ἔκουσίῳ πάθει διαρρήξας... Goar, p. 528.

f. 410v. Εὐχή ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σε παρακαλοῦμεν, πρόσδεξαι τὸν δοῦλόν σου τόνδε, τὸν κλίνοντα τὸν ἑαυτοῦ ἀυχένα ἐνώπιον τῆς ἁγίας δόξης σου...

0707 [Sinai, Monastery of St Catherine, 977]

XCIV. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 977, Greek-Arabic, in 4°, 478 ff., copied by various hands, all clear, of the early 16th century. At the end of the manuscript, there is a colophon: Ἐτους ,ζκδ' (AD 1516) ἰνδικτιῶνος γ' ἀφίνῳ ἐγὼ ἱερομόναχος Ἀρσένιος ὁ Σύρος τὸ εὐχολόγιον ἐτοῦτο τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ καὶ ἕως τέλους μου, νὰ ἔνη εἰς τὴν ἐξουσίαν μου καὶ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον νὰ ἔνη εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ μοναστηρίου, καὶ εἴ τις τὸ ὑστερήσει τῆς ἁγίας μονῆς τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, νὰ ἔχη τὰς ἀρὰς τῶν τηγ' θεοφόρων πατέρων, τῶν ἐν Νικαίᾳ τὸ πρῶτον συναθροισθέντων. This is followed by an Arabic signature and by the name Arsenios. Without a doubt the signature belongs to one of the manuscript's copyists.

f. 1. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.

Ten prayers, followed by one a *kephaloklisia* prayer.

f. 5v. Εὐχαὶ ἐωθιναί.

11 prayers, followed by one a *kephaloklisia* prayer. Goar's ninth prayer is omitted.

f. 11. Εὐχή τῶν κολύβων.

f. 12. Εὐχή εἰς μετάληψιν σταφυλῆς καὶ πάσης ὀπώρας.

Εὐλόγησον, Κύριε, τὸν καρπὸν τοῦτον τὸν νέον τῆς ἀμπέλου... See above, p. 47. Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ Θεὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν... Goar, p. 552.

f. 13. Τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας. All of the office for the first mode.

f. 47. Ἀκολουθία εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Δεσπότην Χριστόν τὸν γλυκύντατον Ἰησοῦν. *Canon and stichera.*

f. 53v. Ἀκολουθία εἰς τὴν ὑπεραγίαν καὶ Δέσποιναν ἡμῶν.

f. 55. Ἀκολουθία τῆς κοινῆς παρακλήσεως.

f. 61v. Ἀκολουθία εἰς τὴν ὑπεραγίαν καὶ Δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον ἢ λεγομένη ἀκάθιστος.

f. 80. Κανὼν εἰς τὴν ἀγίαν καὶ λαμπρὰν κυριακὴν τῆς ἀγίας καὶ ζωηφόρου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως. Complete office.

f. 93. Τῇ αὐτῇ κυριακῇ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς ἐσπέρας.

This differs from Goar's p. 597–604, in that the prayer Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν σὴν εἰρήνην... is followed by another one: Σὸν ὡς ἀληθῶς καὶ μέγα ὄντως μυστήριον, Δέσποτα τῶν ἀπάντων καὶ ποιητὰ, ἧ τε πρόσκαιρος λύσις τῶν σῶν κτισ- || (p. 0708) μάτων..., while Goar's final prayer (p. 602) Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν... is omitted.

f. 113. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 133. Εὐχαὶ λεγόμεναι ἐν τῇ λιτῇ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ εἰς μνήμας ἀγίων.

f. 137 blank.

f. 138v. Εὐχή εἰς ἀνοιξίαν ἐκκλησίας, ὑπὸ αἰρετικῶν βεβηλωθείσης τοῦ ἐν ἀγίοις πατριάρχου Ταρασίου.

f. 139v. Εὐχή ὁμοία τοῦ ἀγιοπάτου Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

f. 142v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

To the *stichera*, after Δόξα καὶ νῦν, there is added Προστασίαις τοῦ τιμίου τῶν ταξιάρχου τῶν ἀγγέλων, Μιχαήλ, φιλόνηρωπε, τὴν πίστιν ἡμῶν ἀσάλευτον φύλαττε. Ταῖς πρεσβείαις τοῦ τιμίου προφήτου καὶ Προδρόμου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὰς νόσους πάντων ταχέως θεράπευσον. Τῇ δυνάμει

τοῦ σταυροῦ σου, πανοικτίρμον, τῶν βαρβάρων τὰ θράση κατάβαλε καὶ (ἐν) εἰρήνῃ τὴν ποιμνὴν σου φύλαττε. Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ μαρτύρων, Χριστέ, καὶ ὁσίων σου τὴν πίστιν ἡμῶν ἀσάλευτον φύλαξον. Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων σου μαρτύρων Μακκαβαίων, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ Σολομονῆς τοὺς δούλους σου σκέπασον. Ταῖς πρεσβείαις τοῦ ὁσίου Συμεῶν τοῦ ἐν τῇ μάνδρᾳ τοῦ στηλίτου, Κύριε, κινδύνων πάντων καὶ θλίψεων λύτρωσαι. Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων ἀναργύρων, Ζωοδότα, τὰς νόσους τῶν δούλων σου τὰς τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων ἴασαι. Ἦχος β'. Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς etc. Prayer: Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ ἐν Τριάδι ἁγία προσκυνούμενος, ἡ προαιώνιος φύσις, ἡ ὑπερούσιος μεγαλειότης.

f. 152v–153. Arabic text.

f. 154. Office of the *Proskomide*.

Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνούμεν... Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην... Κύριε ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρα σου... Τὸ σὸν ἱερόν, Χριστέ, θυσιαστήριον πατεῖν ἱερώς καταξίωσον καὶ Θεοῦ πανευλαβῶς τὸ πανάχραντον Σῶμά σου, τὸ τυθὲν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας, πάντοτε νῦν καὶ αἰεῖ... Ἀγαλλιάζεται ἡ ψυχὴ μου... πάντοτε νῦν καὶ αἰεῖ... Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ἐκχέων τὴν χάριν... Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων δύναμιν... Ἐξηγόρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου... Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ... Then all the actions described in Goar, p. 49. The Lamb is placed on the paten with the words: Νύξον, || (p. 0709) δέσποτα. Καὶ λέγει· Εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἐνυξε. Καὶ λαβὼν τὸ νάμα καὶ τὸ ὕδωρ, εὐλογεῖ καὶ λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ἁγίαν ἔνωσιν ταύτην. Λέγει· Εὐλογημένη ἡ ἔνωσις τῶν ἁγίων σου, Κύριε, πάντοτε νῦν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ἐκχέει ἐκ τρίτου λέγει· Καὶ εὐθέως ἐξηλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ, καὶ ὁ ἔωρακῶς μεμαρτύρηκε καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Εἶτα λαβὼν ἐν ταῖς χερσὶ τὴν δευτέραν προσφορὰν, λέγει· Εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς ὑπερευλογημένης... Goar, p. 50. Καὶ αἶρων μερίδα, τίθησιν ἐξ ἀριστερῶν τοῦ ἁγίου ἄρτου. Ἐν τρίτῃ προσφορᾷ λέγει· Τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου... Ibid. The Unmercenarities are not mentioned by name. Neither is there, among the fathers, venerable Arsenios. Ἐπαίρων μερίδα, τίθησιν ἐν τῷ ἀριστερῷ. Λαβὼν τετάρτην προσφορὰν, λέγει· Ὑπὲρ πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὁ δεῖνα, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας καὶ παντὸς ἱερατικοῦ τάγματος. Τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων βασιλέων ἡμῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ συλλειτουργῶν ἡμῶν πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων, καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, οὓς προσεκαλέσω εἰς τὴν σὴν διακονίαν διὰ τῆς σῆς εὐσπλαχνίας, πανάγαθε Δέσποτα. Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἐμῆς ἀναξιοτήτος καὶ ἐλεεινότητος, καὶ συγχώρησόν μοι πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον. Εἶτα λέγει, οὓς ἔχει ζῶντας κατ' ὄνομα. Καὶ οὕτως αἶρει τὴν μερίδα καὶ τίθησιν ὑποκάτω τοῦ ἁγίου ἄρτου. Εἶθ' οὕτως λαβὼν

τὴν πέμπτην προσφορὰν, λέγει· Ὑπὲρ μνήμης καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τῶν μακαρίων ὀρθοδόξων κτητόρων τῆς ἀγίας μονῆς ταύτης. Εἶτα μνημονεύει τοῦ χειροτονήσαντος αὐτὸν ἀρχιερέως καὶ ἐτέρων, ὧν ὄνομα. Λέγει οὕτως· Καὶ ἔλθων ὁ ἀστήρ ἔστη ἐπάνω, οὗ ἦν τὸ παιδίον. (Εἰς) τὸν ἅγιον δίσκον λέγει· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν εὐπρέπειαν... ἥτις οὐ σαλευθήσεται. Κάλυψον, δέσποτα. Καὶ θυμιῶν τὸ β' κάλυμμα, σκεπάζει τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγει· Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ σου, Χριστέ, καὶ τῆς αἰνέσεώς σου πλήρης ἡ γῆ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Σκέπασον, δέσποτα. Καὶ θυμιᾷ τὸν ἀέρα, σκεπάζει ἀμφοτέρω, ἐπιλέγων· Σκέπασον ἡμᾶς ἐν τῇ σκέπῃ τῶν περὺγων σου, ἀποδίωξον ἀφ' ἡμῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, εἰρήνευσον ἡμῶν τὴν ζωὴν, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς καὶ τὸν κόσμον σου, καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Two leaves cut out.

f. 158. Ἀκολουθία τοῦ φωτισμοῦ τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

The usual office, without the prayer of Sophronios, Patriarch of Jerusalem.

f. 172. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ὄρασοφοροῦντα. See above, p. 276.

f. 174. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδύτου. See above, p. 428.

Same replies to the priest's questions as in Goar. || (p. 0710)

f. 182v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. See above, p. 429. The end is missing: six leaves lost.

f. 222. Office of Unction.

The text, defective at the beginning, is almost entirely identical with the one printed on p. 405–410 above, except that the second prayer (Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταπέμψας τοὺς ἑπτὰ ἀρχαγγέλους ἐπὶ οἶκον τοῦ Ζακχαίου... see above, p. 409) and the preceding *troparion* Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου are missing.

f. 260v. Εὐχὴ συγχωρητικὴ ὑπὸ πατρὸς πνευματικοῦ ἐπὶ τῷ μέλλοντι μεταλαμβάνειν τῶν θείων μυστηρίων.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ. Goar, p. 536.

f. 264v. Εὐχὴ ἐπὶ ἀποδημούντων.

f. 265. Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων.

f. 266. Εὐχὴ τῶν ἐξ ἐπιτιμίων λυομένων.

f. 266v. Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

- f. 267. Εὐχή ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνούντων.
- f. 268. Εὐχή ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων.
- f. 268v. Εὐχή ἐπὶ ψυχὴν κρινομένην ἐν ὄρα θανάτου.
- f. 269v. Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος ἱερέως.
- f. 270v. Εὐχή ἐπὶ εὐλογία οἴκου.
- f. 271. Εὐχή ἐπὶ σεισμῷ.
- f. 272. Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρίας.
- f. 273. Εὐχή ἐν ἀρχῇ σπόρου.
- f. 274. Εὐχή ἐπὶ θέρους καὶ ἄλωνος.
- f. 275. Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι οἶνον νέον· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος... See above, p. 526.
— Εὐχή ἐτέρα ἐπὶ οἴνου νέου. Goar, p. 553.
- f. 276. Εὐχή ἐτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ εὐλογήσας αὐτοῖς τὸν γάμον...
- f. 276v. Εὐχή λεγομένη ἐν λιτῇ διὰ φόβον.
- f. 277. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν.
- f. 278. Εὐχή ἐπὶ κλίνης ἀρρώστου.
Κύριε παντοκράτωρ, ἅγιε βασιλεῦ τῆς δόξης, ὁ παιδεύων καὶ μὴ θανάτων... See above, p. 107.
- f. 279. Εὐχή ἐπὶ ἐλαίου ἀρρώστου. Goar, p. 335. || (p. 0711)
- f. 279v. Εὐχή εἰς κῆπον καὶ εἰς ἀγρὸν καὶ εἰς σπόρον.
- f. 280v. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων.
- f. 281v. Εὐχή ἐπὶ μιαροῦ τινος, πεσόντος εἰς φρέαρ. See above, p. 286.
- f. 283. Εὐχή ἐτέρα ἐπὶ μαινομένου ὕδατος καὶ παντὸς ἄγγους.
Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα καλὰ λίαν ποιήσας καὶ οὐδὲν κοινὸν ἐν κόσμῳ διὰ τοῦ ἁγίου σου ἀποστόλου ἀποφηνάμενος... Εἰ δὲ ἐν ἑτέρῳ σκευεὶ κενῷ ἐμπέσει μιαρόν, χρή καὶ αὐτὸ πλύνεσθαι καί, βαλλομένου ἁγιάσματος σταυροειδῶς, λέγεσθαι τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἅγιος, ἁγίασον τὸ σκεῦος τοῦτο τῇ ἁγιαστικῇ σου ἐπιφοιτήσει. p. 482.

f. 284v. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ μιαιρόν τι ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου.

Χρῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον παραχρῆμα αἴρεσθαι καὶ ῥίπτεσθαι ἔξω καὶ ἕτερον ἀγγεῖον πλύνεσθαι καθαρὸν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν καὶ μετὰ τοῦτο βαλεῖν ὕδωρ τῶν ἁγίων θεοφανίων, ποιοῦντα τρεῖς σταυρούς, καὶ τότε μεταβαλεῖν τὸ ἔλαιον ἢ τὸν οἶνον εἰς αὐτὸ ἐκ τοῦ μιανθέντος ἀγγείου καὶ ἄψαι κηρούς δύο καὶ θυμιᾶσαι καὶ οὕτως εὐξασθαι· Ἐν εἰρήνῃ... κ.τ.α. Goar, p. 480. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Ἄγιε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ σῆ εὐσπλάγχνω ἐπὶ γῆς ἐπιδημία πᾶσαν ἀκαθαρσίαν τοῦ ἐχθροῦ καταργήσας... Goar, p. 241. Καὶ ἐπιχέων αὐθις ἐκ τοῦ ἁγιάσματος τῶν ἁγίων θεοφανίων σταυροειδῶς, ἀπογευέσθω πρῶτον ὁ ἱερεὺς τοῦ οἴνου, εἰ μέντοι συμβῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον χρονίσαν ἐν τῷ ἀγγεῖῳ τοῦ οἴνου ἢ τοῦ ἐλαίου σαπῆναι, ἐκχέεσθαι ταῦτα καὶ μηδένα αὐτῶν ἄπτεσθαι.

f. 287. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν. Goar, p. 264. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ πηγὴ τῶν εὐλογιῶν, ὁ φυλάσσων τὰ νήπια. Goar, p. 265. Καὶ μετὰ ταῦτα δίδει ὁ ἱερεὺς εὐχὴν τῆς γεννησάσης αὐτοῦ μητρός. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν τε καὶ ἄλογον διὰ τοῦ Λόγου σου δημιουργήσας, καὶ τὰ πάντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγών. Σὺ, Δέσποτα, διασώσας καὶ ἁγιάσας τὴν θεράπειάν σου τῷ σῶ ὀνόματι ἀναμάρτητον καὶ ἀθῶον, καὶ καθαρὰν δεδειγμένην τοῦ εἰσιέναι εἰς τὸν ἅγιόν σου ναόν, καὶ συναριθμηθῆναι τῷ χριστωνύμῳ λαῶ, τοῖς σοῖς ἐντάλμασι πορευομένη, καὶ ἐκτελεῖν σου τὸ πανάγιον θέλημα, καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτῆς παῖδα εὐλόγησον, αὐξήσον **|| (p. 0712)** σωφρόνισον, ὅτι Σὺ ἐπανήγαγες αὐτὸν καὶ ἔδειξας αὐτῷ τὸ αἰσθητόν σου φῶς, ἵνα καὶ τοῦ νοητοῦ σου φωτός καταξιωθῆ ἐν καιρῷ εὐθέτῳ, καὶ συγκαταρίθμησον αὐτὸν μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν σου θρεμμάτων τῆς ἁγίας σου ποιμνῆς διὰ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις νῦν καὶ ἀεὶ... Cf. above, p. 91. Εἶτα ἐπαίρει τὸ παιδίον ἢ μῆτηρ ἐκ τῆς μάμης καὶ ἐπιδίδει τῷ ἱερεῖ, καὶ λαβὼν αὐτό, ὁ ἱερεὺς εἰσάγει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, λέγει ψαλμὸν κς' ἢ πγ' γυρίζων τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, λέγων· Νῦν ἀπολύεις, καὶ ἀποτίθῃς αὐτὸ εἰς τὰ ἅγια θυρία. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸ ἱερόν ἀνελθὼν *Богослужение*, Appendix, p. 19.

f. 287. Εὐχὴ εἰς τὴν παροῦσαν λοχείαν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ μόνος ἀναμάρτητος, ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθὸς ἐν οἰκτιρμοῖς. See above, p. 455.

f. 288 blank.

f. 289. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, ἤγουν βαπτίσαι. See above, p. 398–400. The renunciations of Satan are merged into a single passage.

f. 313. Τάξις τοῦ βαπτίσματος εἰς νήπιον κατεπειγόμενον ὑπὸ θανάτου. See above, p. 400–401.

f. 314. Office of Betrothal.

Ἐνδύεται ὁ ἱερεὺς, προσευχή θυμιάματος, θυμιᾶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ ναοῦ καὶ λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν νυνὶ μνηστευομένων ἀλλήλους... Ὑπὲρ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν τοῦδε πατριάρχου καὶ τοῦδε ἀρχιεπισκόπου, τοῦ τιμίου... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα πρὸς σωτηρίαν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὁ ἱερεὺς εὐχεται α'. Δέσποτα φιλάνθρωπε, Κύριε, ὁ διὰ τῆς προφητικῆς φωνῆς ἐνισχύσας... See above, p. 460. Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι... Ὁ ἱερεὺς εὐχὴν β'. Δέσποτα Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς συνάναρχος Υἱός, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν ἐξ ἀειπαρθένου Κόρης προελθὼν σεσαρκωμένος, ὁ τὴν παρθενίαν ἀγιάσας καὶ σεμνογαμίαν τιμήσας, καὶ ἀγνεῖαν εὐλογήσας, ὁ τὴν ἁγίαν σου καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν ἀρρήτως ἑαυτῷ μνηστευσάμενος διὰ μεσιτείας τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, καὶ ἀραβῶνα αὐτῆ δούς τὸ ἄχραντόν σου Σῶμα καὶ τὸ τίμιον Αἷμα, δακτύλιον τοὺς ἥλους, καὶ τὸν στέφανον τὸν σταυρὸν καὶ διὰ τὴν ταφὴν τὸν παράδεισον. Εὐχὴ ἑτέρα· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγὼν εἰς ἐνότητα καὶ σύνδεσμον διαθέσεως... Goar, p. 311. || (p. 0713) Δεξιὰ Ἰησοῦ, ἄχραντε Υἱε τοῦ Πατρὸς, ὁμοούσιε καὶ συναῖδιε τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Σὺ ἀπ' ἀρχῆς ἔπλασας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν καὶ ἔδωκας (εἰς) αὐτὸν ἐξουσίαν πάντων τῶν ἐπὶ γῆς, ἡ σὴ δεξιὰ, Κύριε, τὸν Μωϋσῆν κατὰ τυράννου Φαραῶ ἐνίσχυσεν, ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, τὸν τυφλὸν ἐφωταγώγησεν, αὐτὴ ἡ παντοδύναμος δεξιὰ σου, Κύριε, τὸν λαὸν διήγαγεν, ὡς διὰ ξηρᾶς, μέσον ἐρυθρᾶς θαλάσσης, εὐχαριστικὴν τοῖνυν καὶ νῦν ᾠδὴν προσφέρομεν, ὁ Θεός, λέγοντες· ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, δεδόξασται ἐν ἰσχύϊ, κραταιωθῆτω ἡ χεὶρ σου, ὑψωθῆτω ἡ δεξιὰ σου καὶ πάλιν διὰ τοῦ ψαλμῶδου καὶ προφήτου σου Δαβὶδ ἔφη· δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ὑψώσε με. Αὐτὸς οὖν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῇ παντοδυνάμῳ σου δεξιᾷ ὑψώσον τοὺς νεονύμφους καὶ δούλους σου, ἀοράτως παραγενόμενος ἐπὶ τὰς δεξιὰς αὐτῶν, καὶ εὐλόγησον καὶ συνέτισον αὐτούς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σὺ εἶ ὁ σύνδεσμος τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης. Σωτὴρ καὶ φύλαξ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ εὐχαριστίαν καὶ προσκύνησιν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

f. 319. Ακολουθία εἰς τὸ στεφανῶσαι τοὺς νομίμῳ γάμῳ συναπτομένους.

Εἰσέρχονται⁶²⁰ οἱ νυμφῖοι καὶ οἱ παρὰ νυμφῶν, βαστάζοντες τὰς ἀπαρχὰς αὐτῶν καὶ ἐπιδίδωσιν τῷ ἱερεῖ, καὶ ἄρχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ὁ ἱερεὺς εὐχήν· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν... Goar, p. 317. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει... Καὶ εὐθὺς ἄρχεται θυμῶν πάντα τὸν λαόν, ψάλλον τὸ Τρισάγιον, καὶ δοξάζει καὶ λέγει θεοτοκίον, ἦχος πλ. δ'. Ἡ νοητὴ πύλη τῆς ζωῆς, ἄχραντε Θεοτόκε... Πρόσχωμεν. Ὁ ψάλτης· προκείμενον, ἦχος γ'. Κύριος φωτισμὸς μου... Κύριος ὑπερασπιστής... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἐφεσίους· (sic) Ἀδελφοί, καθὼς ὁ Χριστὸς κεφαλὴ ἐστὶν τῆς ἐκκλησίας... Τέλος ἡρμωσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρί, παρθένον ἀγνήν παραστήσαι τῷ Χριστῷ. Ἀλληλουία, Ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην. Goar, p. 318.⁶²¹ Εἰπώμεν πάντες... Κύριε παντο- || (p. 0714) κράτωρ...⁶²² Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον, ὡς τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Ὑπὲρ τῶν νυμῶν συναπτομένων ἀλλήλοις εἰς γάμου κοινωνίαν τοῦ... Ὑπὲρ τῶν νεονύμφων δούλων τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐν Χριστῷ εἰρήνης, εὐζωΐας καὶ σωτηρίας αὐτῶν τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ἄμεμπτον καὶ ἀκατάγνωστον τὴν συμβίωσιν αὐτῶν διαμεῖναι δεηθῶμεν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσθαι αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον. Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν τῇ ὁράσει υἰῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Ὁ μόνος ἐκ μόνου ἀνάρχου Θεοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, σύναρχε Λόγε Θεοῦ, ὁ πάσης ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου κτίσεως δημιουργός, ὁ τὸν προπάτορα τοῦ γένους ἡμῶν Ἀδὰμ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι διὰ μόνην ἀγαθότητα παραγαγὼν τε καὶ διαπλάσας, καὶ τὴν τούτου πλευρὰν δι' οἰκείαν φιλοανθρωπίαν εἰς γυναῖκα μορφώσας, καὶ ἀμφοτέρους αὐτοῦς. Goar, p. 315, but with significant variants in the text. Εἶτα ἐπαίρει εὐλογίας καὶ τὰ κηρία, καὶ τίθει τὸν ζυγόν, καὶ στέφει αὐτούς, λέγει· Ὁ Πατὴρ εὐλογεῖ, ὁ Υἱὸς στεφανοῖ, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παραγίνεται καὶ τελειοῖ. Ὁ ψάλτης τὸ προκείμενον· Δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφάνωσας αὐτούς. Καὶ κρατεῖ τὰ στέφανα, λέγει· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτούς καὶ κατάστησον αὐτούς ἐπὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου νῦν καὶ αἰεῖ... Καὶ κρατεῖ τὴν δεξιὰν χεῖρα τῆς γυναίκος, συνάψας τῷ ἀνδρί, καὶ λέγει· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς... Ἡ εὐχή· Στεφάνωσον αὐτούς τῇ σὴ χάριτι, σύζευξον

⁶²⁰ The beginning of the office is quite similar to the one printed above on p. 151.

⁶²¹ Alexandr. 149–104 Στιχηρόν, ψαλλόμενον μετὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἦχος πλ. α'. Ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας γάμος ἐγένετο, παρόντος τοῦ Κυρίου... See p. 715.

⁶²² add. Ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον.

αὐτοὺς ἐν ὁμοφροσύνῃ καὶ σεμνότητι, εὐλόγησον αὐτοὺς ἐν γήραϊ. Goar, p. 322... στεφάνωσον αὐτούς, ὡς τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσυνέθ, ὡς τὸν Μωσῆν καὶ τὴν Σεπφώραν, ὡς τὸν Ζαχαρίαν καὶ τὴν Ἐλισάβετ, καὶ ἔστωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ σου ἀτενίζοντες ἐν αὐτοῖς. Δέσποτα, ἐν ἐλέει διὰ παντὸς καὶ τὰ ὦτα σου προσέχοντα τοῦ ἀκούειν τῆς φωνῆς τῆς δεήσεως αὐτῶν, γεννηθήτω ἐν αὐτοῖς τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος, εὐθηνούσα ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου, οἱ υἱοὶ σου, ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλω τῆς τραπέζης σου. Ἴδου οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος, ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον. Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογήσει ὑμᾶς καὶ δίδωσιν ὑμῖν εἰρήνην, ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ ὑπεραγάθου Θεοῦ καὶ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ αἰεὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ μετὰ τοῦτο δίδωσιν αὐτοῖς τῆς ζωοποιῶν κοινωνίας καὶ, λαβὼν ποτήριον οἴνου, σφραγίσας, λέ- || (p. 0715) γει τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλόγησας τὸ ποτήριον τῶν ἁγίων μαθητῶν καὶ ἀποστόλων... See above, p. 31. Des. Καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ μεταλαμβάνουσιν ὁμόνοιαν χάρισαι καὶ εὐλογήσας καταξιώσον νῦν καὶ αἰεὶ... Ἐτέρα εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐδράσας τὴν οἰκουμένην, κοσμήσας τὸν στέφανον πάντων τῶν πεπονημένων ὑπὸ σοῦ, ὁ τὸ πόμα σου τὸ ἅγιον τοῖς ἁγίοις σου ἀποστόλοις βλύσας, ὁ ἡ ἀγία καὶ ἄχραντός σου πλευρὰ ἐπήγασεν. Αὐτὸς καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο τὸ κοινόν, ὁ συνηθεία ἠτοίμασα τοῖς συναπτομένοις ἀλλήλοις, εὐλόγησον εὐλογίαν πνευματικὴν καὶ παράσχου αὐτὸ τοῖς δούλοις σου εἰς ἐνωτικὴν στοργὴν καὶ ὁμόνοιαν, εἰς διάθεσιν σωτηρίας καὶ συνέσεως. Καὶ δίδωσι πρῶτον τῷ ἀνδρὶ ἔπειτα τῇ γυναικὶ καὶ, πιούσα ὀλίγον, τὸ ἐπίλοιπον πίνει ὁ ἀνὴρ, καὶ ψάλλει.⁶²³ Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. Στίχος· Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι...⁶²⁴ Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίῃ σου οἰκονομία καταξιώσας ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. Goar, p. 318. Εἶτα⁶²⁵ (θ)λίψει ὁ ἱερεὺς τὸ ποτήριον καὶ λέγει· Ἀμήν. Ζῆς, ζῆς, νεόνυμφε· ἡ Τριὰς ἀχώριστος σώζη καὶ φυλάττη σε. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Ἐπικαλοῦμαι σε, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, σὲ ἐπικαλοῦμαι τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον. See above, p. 403–404. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐπάραι τὰ στέφανα λέγει· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλόγησας ἡμᾶς τῇ εὐλογίᾳ σου τῇ ἀγίᾳ. Goar, p. 326. Στιχηρά, ψαλλόμενα μετὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἦχος πλ. α'. Ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας γάμος ἐγένετο, παρόντος τοῦ Κυρίου, ἔφη ἡ ἄμεμπτος πρὸς τὸν Σωτῆρα· οἶνον οὐκ ἔχουσι, στραφεῖσα δὲ λέγει τοῖς διακόνοις·

⁶²³ Alexandr. 149–104: Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι. Καὶ μετὰ τὸ ποτήριον, λέγει ὁ ἀρχιερεὺς.

⁶²⁴ Καὶ τζακίσας τὸ ποτήριον, λέγει· Ζῆς, ζῆς, νεόνυμφε· ἡ Τριὰς ἀχώριστος σώσον, δυσωποῦμέν σε.

⁶²⁵ [Footnote indicator is given in text but there is no footnote at the bottom of the page and no text there either.]

γемίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος, οἱ δὲ ἐποίησαν, ὡς ἐκελεύσθησαν· ὁ δὲ φιλόστοργος καὶ παντοδύναμος Θεὸς εὐλόγησε καὶ τὸ ὕδωρ οἶνον ἐποίησεν, ὡ παραδόξου θαύματος, ὡ φρικτοῦ μυστηρίου, τίς δύναται ταῦτα ποιεῖν, εἰ μὴ ὁ μόνος Κύριος καὶ Θεὸς Ἰσραὴλ, ὁ ὑπὸ τῶν χερουβὶμ ἀνυμνούμενος καὶ ὑπὸ τῶν σεραφὶμ δοξαζόμενος, καὶ ὑπὸ πάσης κτίσεως δορυφορούμενος, μέγα σου τὸ ἔλεος καὶ μεγάλη ἰσχὺς σου, φιλάνθρωπε, καὶ μεγάλη ἡ δύναμις σου δόξα σοι.

f. 336. Ἀκολουθία, γινομένη εἰς τοὺς θέλοντας δευτερογάμων.

Φέρει αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς καὶ παρίστη(σι) τοὺς δύο ἐν (μέσῳ) ὁμοῦ, καὶ ἄρχεται ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία. Ὁ λαός· Ἀμήν. Πάτερ ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασι- || (p. 0716) λεία. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ πρόνοια τῶν ὄλων καὶ πάσης κτίσεως δημιουργέ, ὁ τὴν πολυαρμόνιον καὶ κυκλοκίνησιν τοῦ παντός συναρμόσας καὶ συζεύξας, ὁ ἐξ ἀρχῆς τῆς ἀκαταλήπτου σου σοφίας ἐκ τῆς πλευρᾶς τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ καὶ τὴν μητέρα πάντων Εὐὰν διαπλάσας καὶ ταύτην αὐτῷ ὑποδείξας εἰπών· τοῦτο νῦν ὅστω ἕκ τοῦ ὅστω μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου, ἕνεκα τούτου καταλήψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκαν μίαν· παρὰ σοῦ γάρ, Δέσποτα, ἀρμόζεται γυνὴ ἀνδρὶ. Αὐτὸς οὖν, φιλάνθρωπε, δεόμεθα καὶ παρακαλουμέν σε τὴν σὴν ἀγαθότητα τῇ δεξιᾷ σου τῇ ὑψηλῇ καὶ τῷ δακτύλῳ σου ἐνωτὰ πάντα ἐποίησας, εὐλόγησον καὶ νῦν, Κύριε, τοὺς δούλους σου τούτους, δι' ὧν συνεληλύθαμεν ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ἀσπίλους καὶ ἀμώμους ὀδήγησον καὶ διατήρησον αὐτούς, δωρούμενος αὐτοῖς τὴν σὴν εἰρήνην καὶ ἀντίληψιν, καὶ σωτηρίαν πάντων τῶν ἐλπίζόντων εἰς σε, ἵνα διὰ παντός αἰνοῦσι καὶ δοξάζουσι τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον. Σὺ γὰρ εἶ, ὁ τὰ διηρημένα εἰς ἐνότητα συνάψας καὶ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ. Καὶ μετὰ τῆς εὐχῆς, κρατήσας αὐτῶν τὰς χεῖρας, ὁ ἱερεὺς παραδίδωσιν ἀλλήλους, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Καὶ μετὰ τοῦτο, λαβὼν ποτήριον οἴνου, σφραγίσας, λέγει τὴν εὐχὴν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχυρί σου. *Goar*, p. 319. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ συναφείας τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων συστησάμενος, ὁ εἰπών· ἀυξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, εὐλόγησον τὸν δούλόν σου τόνδε, καὶ τὴν δούλην σου τήνδε, τοὺς λαμβάνοντας τὴν εὐλογίαν ταύτην, καὶ κατεύθυνον αὐτοῖς πάντα τὰ προκειμένα πρὸς τὸ συμφέρον χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς εὐχὴν· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συνάγων εἰς ἐνότητα. *Goar*, p. 311. Εἰς τὸ λύσαι πάντα τῇ γ' ἡμέρᾳ. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς

τήν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. Goar, p. 320.

f. 339v. Εὐχὴ εἰς τὸν οἶκον τῶν νυμφίων. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς τῇ εὐλογία σου τῇ ἀγία. Goar, p. 326. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. || (p. 0717) Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θαλάμῳ εὐπρεπείας ἀξιῶν πάντα τοὺς ἐν νόμῳ καὶ στεφάνῳ ἀφθαρσίας. See above, p. 184.

f. 341. Εὐχὴ εἰς τὴν τράπεζαν.

Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐξ αὐτῶν πεντακισχιλίους ἄνδρας χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων χορτάσας, τὴν τράπεζαν ἡμῶν εὐλόγησον καὶ τὸν οἶκον τοῦτον σκέπασον καὶ διαφύλαξον, καὶ ἡμᾶς πάντας ἐλέησον καὶ εἰς ἀνάπαυσιν πάντων τῶν χριστιανῶν ὀρθοδόξων, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

f. 341v. Εὐχὴ τῇ γ' ἀνδρὶ γυναῖκα καὶ ἀνδρός.⁶²⁶

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ εὐλογήσας αὐτοὺς καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς τελείαν εὐλογίαν, ὁ εὐλογήσας τὴν κοίτην Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ τὰς τέσσαρας αὐτοῦ γυναῖκας, καὶ ἐξ αὐτῶν δώδεκα πατριάρχας ἔδωκας αὐτῷ, εὐλόγησον τὸν δοῦλόν σου ὁ δεῖνα καὶ τὴν δούλην σου τήνδε ἐν πάσῃ εὐλογία πνευματικῇ, καὶ δὸς αὐτοὺς σπέρμα εὐλογημένον, ὅτι Σὺ, Κύριε, γινώσκεις τὴν ἀσθενῆ φύσιν τῶν ἀνθρώπων. Ναί, Δέσποτα Κύριε, φύλαξον, εὐλόγησον, καθάρισον αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ. Ὅτι σὺ ὁ δοτὴρ τῶν ἀγαθῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

f. 342v–349. Arabic text of the marriage office.

f. 350. Apostol and Gospel readings.

f. 386. Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνον.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, εἶθ' οὕτως· Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθεια, εἶτα Ἀλληλούια, ἤχος πλ. δ'. Στίχος· Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Στίχος· Καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ... τροπάριον· Ὁ βυθῷ σοφίας φιλοανθρώπως πάντα οἰκονομῶν... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ καὶ τείχος... Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε... Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς κ.τ.λ. Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν, μετὰ δικαίων τοὺς δούλους σου... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῷ κόσμῳ, Χριστέ ὁ Θεός... Εἶτα ὁ Ν' ὁ κανὼν ᾠδὴ α' ἤχος πλ. β'. Ὡς ἐν ἡπίερω πεζεύσας... Ἐν οὐρανίοις θαλάμοις

⁶²⁶ The title is garbled thus in the manuscript.

διηνεκῶς... Κατακοσμήσας τὰ πάντα ζῶον μικτόν... Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπάριον· Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.τ.λ. Προκείμενον, ἦχος πλ. β'. Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν... Πρὸς σέ, Κύριε, κεκραξομαι. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν περὶ τῶν κεκοιμημένων... Τέλος· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ἀλληλούια, || (p. 0718) Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω... Στίχος· Ἐπάκουσον ἡμῶν... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους... Τέλος· ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός· Ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.λ. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν· Ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων ἔχων ἐξουσίαν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν... Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε καὶ ἀείμνηστε ἀδελφὲ ἡμῶν· Ὁ Θεὸς μακαρίσει καὶ ἀναπαύσει αὐτόν, ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται καὶ ἡμᾶς ἐλεήσει, ὡς ἐλεήμων Θεός, καὶ ποιεῖ συγχώρησιν.

f. 397v. Τάξις καὶ ἀκολουθία ἐπὶ τελευτήσαντος μοναχοῦ.

For the beginning, up to the *antiphons*, see above, p. 282–283. The *antiphons* are followed by John of Damascus's and John Graptos's *troparia* (see above, p. 536ff.), with the refrain Ἀλληλούια, as in the burial office for priests. Goar, p. 457, *makarismoι* Goar, p. 445. Προκείμενον, ἦχος πλ. δ'. Μακαρία ἡ ὁδός, ἣ πορεύει σήμερον... Στίχος· Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν... Τέλος· ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Gospel reading. Goar, p. 430. Εἶτα γίνεται ὁ ἀσπασμὸς καὶ ψάλλομεν στιχηρά, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Πάντα τὰ τοῦ σώματος νυνὶ ὄργανα ἀργὰ θεωροῦνται... Οἷα ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐστὶν ἄνθος καὶ ἀτμὶς τε καὶ δρόσος... Σήμερα ἡ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις πᾶσα... Σήμερον τῶν ματαίων ἡ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων... Βλέποντες τεθνεῶτα ἀδελφόν... Δεῦτε, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀδάμ, ἴδωμεν εἰς γῆν βεβλημένον... Πάντες οἱ ὀρώντες με νεκρόν, πόθω νῦν ἀσπάσασθε... Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ, Μήτηρ τοῦ ἀδύτου ἡλίου... Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν ἀσπασμόν, ἄραντες τὴν κλίνην, ἀπέρχονται εἰς τὸ κοιμητήριον, ψάλλοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεός. Καὶ ταῦτα τὰ στιχηρά, ἦχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν, μετὰ δικαίων... Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθὸς τὸν δοῦλον... Ὅτε τῷ λόγῳ σου παραστησόμεθα... Ἄγλος τῷ Ἀδὰμ ἐχρημάτισεν ἡ τοῦ ξύλου ἀπόγευσις... Καὶ ὅταν ἀπέλθωσιν εἰς τὸ κοιμητήριον, ψάλλουσιν ἰδιόμελον, ἦχος πλ. β'. Ὁρώντες ἄφωνον καὶ ἄπνον προκείμενον... Εἶτα ἄραντες τὸ λειψάνον, θάπτουσιν, ἄδοντες ἦχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα ὑπόδεξαι... Καὶ λαβῶν ἔλαιον ὁ ἱερεὺς μετὰ κανδήλαν, ἐπιχέει ἄνωθεν τοῦ λειψάνου, ποιῶν τύπον σταυροῦ τρίτον, λέγων καὶ τὸ Ἀλληλούια γ' καὶ Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἅπαξ. Καὶ οὕτως ἀσφαλιζέται ὁ τάφος, ψάλλοντων ἡμῶν τροπάριον, ἦχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... Στίχος· Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Δαβὶδ... Πνευματικοί μου ἀδελφοί καὶ συνασκηταί... Δόξα, ἦχος πλ. δ'. Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ· Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις...

Καὶ νῦν, Δέσποτα, πρόσ- II (p. 0719) ξαι δεήσεις... Τὸ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν... Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.τ.λ. Ἐλέησον, ἡμᾶς κ.τ.λ. (prayer) καὶ ἀπολύει οὕτως· Ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων ἐξουσιάζων... Αἰωνία ἡ μνήμη... γ'. Ὁ Θεὸς μακαρίσει... (as above) καὶ ποιεῖ συγχώρησιν καὶ ἀσ ποιήση ἕκαστος ἀδελφὸς μετανοίας ιε'.

f. 440. Arabic text of the same office.

f. 446. Table of contents of the manuscript.

0719 [Athos, Koutloumousiou, 470]

XCv. Εὐχολόγιον, Athos, Koutloumousiou, MS 470, in 16°, 115 ff., written in a script of 1520, as indicated in the following additional note: Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ πόνος Γεωργίου πρεσβυτέρου ἐν ἔτει ,ζκη' ἰνδ. η' ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ κδ'.

f. 2. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.

f. 5. Matutinal prayers.

f. 12. Εὐχαὶ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς, ἥτοι τοῦ ἀγίου Πνεύματος.

f. 28. Εὐχαὶ εἰς οἶκον λεχώ. 2 prayers.

f. 29. Εὐχή, ὅταν ἀποβάλληται, οἶον σκοτωθῆ.

f. 30v. Εὐχαὶ τοῦ σαραντισμοῦ.

f. 32v. Εὐχὴ εἰς τὸ σφραγίσαι παιδίον λαβεῖν ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ.

After the usual beginning, *troparion*, *kontakion*, the usual prayer, then λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ βρέφος, ἵσταται πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, λέγων ψαλμόν· Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι, Κύριε... ἕως τὸ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου. Εἶτα τίθησι τὸ παιδίον χαμαὶ καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 33. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

The following passage is worthy of note: Καὶ λαβὼν τὸ ἅγιον μύρον, χρίει τὸν βαπτιζόμενον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ στήθους καὶ χειρῶν καὶ ποδῶν, καὶ λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Εἰς τὰ ὦτα· Εἰς ἀκοὴν πίστεως. Εἰς τὰς χεῖρας· Τοῦ ἐργάζεσθαι ἔργα δικαιοσύνης. Εἰς τὰ πόδια· Τοῦ περιπατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ μετὰ τὸ μυρῶσαι ὅλον τὸ σῶμα, ἐνδύει τὸν χιτῶνα καὶ ψάλλει ἤχος πλ. δ'. Χιτῶνά μοι παράσχου φωτεινόν... Εἶτα κουκούλιον· Φορένει ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ κουκούλιον. Σταυρὸν χαράξας Μωσῆς...

f. 52. Ακολουθία εἰς μνήστρα.

The priest κυκλοῖ αὐτοὺς κύκλω τοῦ ἄμβωνος, ψάλλον· Ἅγιοι μάρτυρες... καὶ Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός. || (p. 0720)

f. 57v. Εὐχή ἐπὶ διγάρμων.

f. 58. Prayers for various occasions.

f. 63. Ακολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 71. Ακολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

f. 81–83 blank.

f. 84. Εὐχαὶ ἐλαίου.

0720 [Constantinople, Holy Sepulchre, 615 (757)]

XCVI. Εὐχολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ, Constantinople, Metochion of the Holy Sepulchre, MS 615 (757), in 4°, 354 ff., copied in small cursive script in 1522. Colophon: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον τὸ Εὐχολόγιον διὰ χειρὸς κάμου τοῦ ἁμαρτωλοῦ Μανουήλ, τοῦ ἐκ τῆς νήσου Κρήτης, ἐκ πόλεως Χανδάκου κατὰ τῷ Ἰζλ' μὲνι Μαΐῳ κθ' διὰ πλείστων δὲ ἀγαθῶν εἰς τὰ τῆς φιλοξενίας καὶ φιλοπρωχειας, ὧν ἐμνήσθημεν τοῦ τιμιωτάτου καὶ εὐλαβεστάτου καὶ μουσικωτάτου ἀρίστου πάνυ παπᾶ κυρῶ Ἀνδρέου, καὶ δευτερεύων (sic) τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ ἁγίας ἐκκλησίας, ἠβουλήθημεν καὶ ἡμεῖς πρὸ βραχὺ δουλεῦσαι αὐτοῦ, πρὸ ἀνταμοιβῆν τῶν πολλῶν ἐλεημοσυνῶν αὐτοῦ, ὧν ἔφημεν, τὸ παρὸν βιβλίον, καὶ ἀξιώση αὐτὸν Κύριος ὁ Θεός, ἵνα μακροημερεύση καὶ διαβιβάση τιμιώτατα τὸ παρὸν εἰς τὴν ἀξιότητα τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ εἰς ἔτη πολλά.

f. 1. Πίναξ τοῦ παρόντος τοῦ βιβλίου.

f. 4. Ακολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ. Eight prayers of light [τοῦ λυχνικοῦ].

Ὁ ἱερεὺς λέγει ἔσωθεν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ μυστικῶς, ἰστάμενος ἀσκεπής.

f. 10 blank.

f. 11–12. End of the 11th matutinal prayer, full text of the 12th one (Goar, p. 42).

f. 12v. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ἰά.

f. 27. Ἀπόστολοι καὶ εὐαγγέλια τῆς ὅλης ἑβδομάδος.

f. 40 blank.

f. 41. Ακολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἄρχονται τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς, καὶ εὐθὺς τὸ Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν εἰς ἦχον πλ. β' καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα εἰς ἦχον πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.α. Τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ'. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεος... καὶ εὐθὺς ὁ κανὼν, ποίημα Ἀρσενίου μοναχοῦ, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Εὐχῆς ἐλαίου ψαλμὸς ἐξ Ἀρσενίου. Goar, p. 332. || (p. 0721) Εἶτα Ἄξιόν ἐστι, ὡς ἀληθῶς, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, εἶτα προγεγραμμένα τροπάρια, τὸ Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε.—κ.τ.α. Καὶ μνημονεύει ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους... Ὅτι ἐλεήμων... Κύριε ἐλέησον, γ' καὶ ἀπόλυσις. Ὁ δὲ ἀσθενῶν ποιεῖ συγχώρησιν, λέγων ἐκ τρίτου· Δεσπόται ἅγιοι, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Οἱ δὲ ἱερεῖς πάντες ἀποκρίνονται αὐτῷ ὁμοῦ, λέγοντες καὶ αὐτοί· Ὁ Θεὸς συγχωρήσει σοι καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Καὶ ὁ πρῶτος ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... *Богослужение*, Appendix, p. 120n.1. After the *ekphonesis* Ὅτι πρέπει σοι, οἱ δὲ ἱερεῖς ψάλλουσι τὸ Ἄγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ... Ἐν ὅσῳ δὲ λέγονται ταῦτα, λέγεται ἡ αὐτὴ εὐχὴ παρ' ἐκάστου τῶν ἱερέων· Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ἰώμενος. Goar, p. 335. Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.α. Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν... Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι... Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόνητος. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα... Εἶτα κοντάκιον, ἦχος γ'. Τὴν ψυχὴν μου, Κύριε, ἐν ἁμαρτίαις... Goar, p. 336. καὶ τὸ Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ... Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ δὲ πρῶτος τῶν ἱερέων λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Ἄναρχε καὶ ἀδιάδοχε, ἅγιε ἁγίων. Goar, p. 337. Καὶ ὁ διάκονος· Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν... Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε... Πρόσχωμεν. Σοφία. Προκειμένον· Γένοιτο τὸ ἔλεός σου... Στίχος· Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι. Σοφία. Καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου τὸ ἀνάγνωσμα· Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε Goar, p. 337. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην. *Богослужение*, Appendix, p. 123. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἐλεήμων... Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εὐδιάλλακτε Κύριε... *Богослужение*, Appendix, p. 124. Εὐχὴ ἐτέρα, λεγομένη μυστικῶς ἐν τῷ χρίεσθαι τὸν ἀσθενοῦντα τῷ ἁγίῳ ἐλαίῳ· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ τῶν ψυχῶν Goar, p. 338, except that the only saints named here are Cosmas and Damian. Προκειμένον· Ἰσχύς μου καὶ ὑμνησις μου... Στίχος· Παιδεύων ἐπαίδευσε. Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς Goar, p. 338. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν Ibid. p. 339. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα... Ὅτι ἐλεήμων... Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ *Богослужение*, Appendix, p. 127. Προκειμένον· Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου. Στίχος· Ὅτι τὰ βέλη σου. Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς. Goar, p. 341. Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον p. 340. Ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Ἄγαθὲ καὶ φιλόνητος... *Богослужение*, Appendix, p. 128. Προκειμένον· Ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ... Στίχος· Κύριε, εἰσάκουσον. Πρὸς Ῥωμαίους... Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν. See *Богослужение*, Appendix,

p. || (p. 0722) 128. Ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἡ εὐχή· Κύριε ὁ Θεός, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος Goar, p. 342. Προκείμενον· Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν. Στίχος· Τοῦ Κυρίου σωτηρία... Πρὸς Γαλάτας... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον... Ἐλέησον ἡμᾶς... *Богослужение*, Appendix, p. 129, 130. Καὶ ἡ εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸς ἰατρός Goar, p. 343. Προκείμενον· Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι. Στίχος· Υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε. Πρὸς Κολοσσαεῖς... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν... Ἐλέησον ἡμᾶς *Богослужение*, Appendix, p. 130, 131. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν Goar, p. 345. Προκείμενον· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου. Στίχος· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός. Πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῆς· Τέκνον Τιμόθεε, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τέλος· Τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος· Ἐὰν ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις *Богослужение*, Appendix, p. 132n.1. Ἐλέησον ἡμᾶς... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ πολὺς ἐν ἀγαθότητι, Κύριε... Goar, p. 341. Καὶ συναλείψας αὐτόν, σφραγίζει, εἶτα συστήσαντες χορὸν κύκλω τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κατέχοντες, ἐκφωνεῖ ὁ πρῶτος τὴν εὐχὴν ταύτην μεγαλοφώνως. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Βασιλεῦ ἅγιε, εὐσπλαγχνε πολυέλεε... Goar, p. 346. Καὶ λέγουσιν ἅπαντες τὴν εὐχὴν μεγαλοφώνως. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ τῶν ψυχῶν... Ζῆτει αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς παρουσίας ἀκολουθίας, καὶ μετὰ τὸ τέλος ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ὁ ἀνθρώπος. Καὶ οἱ ἱερεῖς, λαβόντες τὰ συναλειπτῆρια, βάφουσι πάντες εἰς τὸ ἅγιον ἔλαιον, καὶ ἴστανται, ὁ πρῶτος, εἶτα ἄρχεται ὁ δεύτερος καὶ συναλείφει αὐτόν. Ὁ πρῶτος λέγων· Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι Κυρίου, τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος συναλείφει τὸν πρῶτον, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών, καὶ καθ' ἑξῆς ἅπαντες ἀλλήλους συναλειφθέντες, ψάλλουσι καὶ τροπάριον, ἦχος δ'. Πηγὴν ἰαμάτων... Καὶ νῦν θεοτοκίον· Νεῦσον παρακλήσεσι, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 22v. Τάξις καὶ ἀκολουθία τοῦ νεκρωσίμου εὐχελαίου.

Συναχθέντων τῶν ζ' ἱερέων ἐν τῷ τύμβῳ τοῦ τεθνεώτος, ἄρχεται ὁ πρῶτος τὸ εὐλογητόν, ἔπειτα ἄρχονται Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ. Πληρουμένοι δὲ τούτου, λέγει ὁ διάκονος· Ἔτι καὶ ἔτι... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ μνήμης κοιμήσεως... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῷ... Ὅπως Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν κατατάξῃ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ... Ὅτι σὺ εἶ ἀνάστασις. Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ ψάλλομεν τὸ Ἀλληλουῖα εἰς ἦχον πλ. δ'. Στίχος· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω. Στίχος· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Ὁ βυθοῖς σοφίας φιλανθρώπως πάντα οἰκονομῶν... Δόξα, τὸ τέλος, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Σὲ καὶ τείχος καὶ λιμένα ἔχοιμεν... Καὶ εὐθύς ὁ Ν'. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός... || (p. 0723) καὶ ὁ κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Θνήσκουσι πιστοῖς ὄγδοον πλέκω μέλος, ὧδ' ἄ' ἦχος πλ. δ'. Ὑγρὰν διοδεύσας... Θανάτῳ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ... Νεότητος πταισμάτα παρορῶν... κ.τ.λ. Εἶτα εἰσέρχεται ὁ προγενῆς βουλόμενος καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἱερεῖς· Εὐλογήσατε, δεσπότης ἅγιοι, εὐξασθε καὶ συγχωρήσατε τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου

τοῦ Θεοῦ. ὁ δεῖνα. Καὶ ἀνταποκρίνονται αὐτῶ οἱ ἱερεῖς· Ὁ Θεὸς ἀναπαύσει
 αὐτὴν ἐν τόπῳ φωτεινῷ. Καὶ λέγεται τὰ τοιαῦτα ἐκ τρίτου, καὶ εὐθὺς ἄρχε-
 ται ὁ πρῶτος, λέγων τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ὁ ἐν τῷ
 ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου συγχωρῶν τὰ παραπτώματα ἡμῶν, αὐτός, Δέ-
 σποτα τῶν ἀπάντων, ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἀνάπαυσον τὴν ψυχὴν τοῦ δού-
 λου σου ὁ δεῖνα ἐν τόποις φωτεινοῖς, ἐν τόποις χλοεροῖς, ἐν τόποις ἀναψύξε-
 ως, συγχώρησον αὐτοῦ πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον ἐν λόγῳ
 ἢ ἔργῳ, ἢ κατὰ διάνοιαν πλημμεληθὲν ὑπ' αὐτοῦ, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοξασθῇ
 σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος
 νῦν καὶ ἀεὶ... Καὶ εὐθὺς καθίσματα, ἦχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν,
 μετὰ δικαίων τὸν δούλόν σου... Μήτηρ Θεοῦ παναγία, τὸ τεῖχος τῶν χρι-
 στιανῶν... Καὶ εὐθὺς τὰ στιχηρά, ἦχος α'. Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα τῆς σῆς γλυ-
 κείας μεθέξεως... Οὐδεὶς ἀναμάρτητος, οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων γέγονεν...
 Χριστὸν ἐκδυσώπησον τὸν σὸν τόκον, Μητροπάρθενε... Δόξα, Ποία τοῦ βίου
 τροφή διαμένει λύπης ἀμέτοχος... θεοτοκίον· Χαίρε, Παρθένε Θεοτόκε, χαίρε
 καύχημα τῆς οἰκουμένης... Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσι. Σοφία. Ψαλμὸς τῷ
 Δαβίδ· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Στίχος· Πρὸς σε, Κύριε, ἦρα τὴν ψυχὴν...
 Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός... Τέλος· ὦ
 ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Εἰρήνη σοι. Σοφία. Ἀλληλούια. Ψαλμὸς τῷ Δα-
 βίδ, Μακάριος, ὃν ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύρι-
 ος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶ-
 σιν τὴν ἀπολλυμένην. Τέλος· καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. Ἐλέησον ἡμᾶς...
 Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ μνήμης κοιμήσεως... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτοῦ πᾶν
 πλημμέλημα... Ὅπως Κύριος ὁ Θεός... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Τοῦ Κυρίου δεη-
 θῶμεν. Καὶ ἡ εὐχή· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων Goar, p. 424. Καὶ ἄρχεται ὁ δεύτε-
 ρος ὁ ἱερεὺς στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Ρύμην τοῦ θα-
 νάτου καὶ φθορὰν σου τῷ ζωηφόρῳ θανάτῳ... Τρόμῳ τῷ φρικτῷ καὶ φοβερῷ
 βήματι... Εὐας τῆς προμήτορος ἀγνή... Δόξα, Οἴμοι οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ,
 χωριζομένη ἐκ τοῦ σώματος... θεοτοκίον· Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου. Προκειμέ-
 νον τοῦ ἀποστόλου· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, ἐκέκραξα. Πρὸς
 Κορινθίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, ἀπαρχὴ τῶν
 κεκοιμημένων ἐγένετο... Τέλος· ἵνα ἢ ὁ || (p. 0724) Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.
 Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας
 πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός. Τέ-
 λος· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. καὶ
 εὐχή· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Εἶτα τρίτος ἱερεὺς στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος
 γ'. Τῷ τύπῳ σου. Δοξάζω τὸν σταυρὸν σου τὸν τίμιον... Ὁ μόνος ἐλεήμων
 καὶ εὐσπλαγχνος, ὁ ἔχων ἀκατάληπτον ἀγαθότητος πέλαγος... Ὑπνώσας
 ἐν τῷ τάφῳ, ὡς ἄνθρωπος... Δόξα, νεκρώσιμον· Πάντα ματαιότης τὰ ἀν-
 θρώπινα... θεοτοκίον· Ἐν γυναιξίν ἀγία Θεοτόκε Μήτηρ ἀνύμφευτε... Καὶ
 εὐθὺς προκειμένον, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Στίχος· Πρὸς σέ Κύριε ἦρα
 τὴν ψυχὴν. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Τέλος· καὶ

οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Εἰρήνη σοί. Σοφία. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Αλληλουία. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Τέλος· ἀλλά ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ... Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.α. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Ὁ δ' ἱερεὺς στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος δ'. Ὅντως φοβερώτατον τὸ τούτου θανάτου μυστήριον... Ὑπνος ἀναδέδεικται τῶν πιστευόντων ὁ θάνατος... Σὺ δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός ἡμῶν γέγονας καὶ ψυχῶν ἀπολύτρωσις... Δόξα, νεκρώσιμον· Μετὰ πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων τὴν ψυχὴν... Ἡ μόνῃ ἀγνῇ καὶ ἄχραντος Παρθένος... Προκείμενον, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Στίχος· Πρὸς σὲ Κύριε ἦρα τὴν ψυχὴν... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ. Τέλος· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιῶν. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα... Τέλος· ὅτι σὺ εἶ Χριστὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.λ. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Καὶ ἄρχεται ὁ ε' ἱερεὺς στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν. Αἴγλη τοῦ σου προσώπου, Χριστέ, τὸν μεταστάντα... Ψάλλειν παναρμονίῳ φωνῇ δοξολογοῦντα τὸ σὸν κράτος εὐδόκησον, οἰκτίριμον, τοὺς μεταστάντας... Νόμῳ τῆς ἁμαρτίας ἡμᾶς δεδουλωμένους ἠλευθέρωσας, Δέσποινα... Δόξα καὶ νῦν, νεκρώσιμον· Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶντος... Ἐγὼ εἰμι γῆ καὶ σποδός... Θεοτοκίον· Δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ Μητέρα εὐλογημένη, πρόσβευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Προκείμενον, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Στίχος· Πρὸς σὲ, Κύριε, ἦρα τὴν ψυχὴν. Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ... Τέλος· ἵνα νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Αλληλουία, ἦχος πλ. β'. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Τέλος· ὅτι οὐπῶ **|| (p. 0725)** ἦκει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.α. Θεὸς τῶν πνευμάτων... Καὶ ἄρχεται ὁ ἕκτος ἱερεὺς στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. β'. Ὅλην ἀποθέμενοι. Ἐχων ἀκατάληπτον τὴν εἰς ἡμᾶς εὐσπλαγχνίαν, καὶ πηγὴν ἀκένωτον θεϊκῆς χρηστότητος, πολυέλεε... Νέκρωσιν ὑπέμεινας ζωοποιὸν ἐκουσίως καὶ ζωὴν ἐπήγασας... Ὡφθης ἐνδιαίτημα, θεοπρεπὲς Παναγία, καὶ Θεὸν ἐχώρησας... Δόξα, Ἀρχή μοι καὶ ὑπόστασις τῷ πλαστοουργῷ σου γέγονε πρόσταγμα... θεοτοκίον· Θεὸν ἐκ σου σαρκωθέντα ἐγνώμεν, Θεοτόκε Παρθένε... Προκείμενον, ἦχον πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Στίχος· Πρὸς σὲ Κύριε, ἦρα τὴν ψυχὴν... Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτία... Τέλος· εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. Αλληλουάριον, Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμήν, ἀμήν, λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων. Τέλος· τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός. Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.α. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Καὶ ἄρχεται ὁ ζ' ἱερεὺς στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. δ'. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος. Βασιλικῶς μοι ἐπέγραψας ἐλευθερίαν βαφαῖς... Ἱεραρχήσας, ὡς ἄνθρωπος, σφραγισθεὶς ἑαυτὸν

προσφορὰν προσενήνοχας... Ὡς συλλαβοῦσα τὸν ἀναρχον λόγον Θεοῦ... Δόξα, νεκρώσιμον· Ὁρῶ καὶ ὀδύρομαι, ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον... Τὰ οὐράνια ὑμνεῖ σε, κεχαριτωμένη Μήτηρ ἀνύμφευτε... Προκείμενον, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Στίχος· Πρὸς σὲ Κύριε, ἦρα τήν... Πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, ὁ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἦν ἠγάπησεν ἡμᾶς... Τέλος· ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν. Ἀλληλουάριον, Μακάριος, ὃν ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐλληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα... Τέλος· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.α. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτοῦ, συστήσαντες κύκλῳ τοῦ τύμβου χορὸν οἱ ζ' ἱερεῖς, ἐκφωνεῖ ὁ πρῶτος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Βασιλεῦ ἅγιε, εὐσπλαγχνε καὶ πολυέλεε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ *Богослужение*, Appendix, p. 133. Cf. *Εὐχολογ.* Goar, p. 346. Since this prayer refers here to a departed person, it contains expressions such as οὐ τίθημι ἐμὴν χεῖρα ἀμαρτωλὸν καὶ ἀναξίαν ἐν τῷ τύμβῳ τοῦ μνημονευθέντος ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα κ.τ.λ. Εἶτα Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, εἶτα τροπάριον· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθὸς τὴν ψυχὴν... Μήτηρ ἁγία τοῦ ἀφράστου φωτός... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ λέγουσιν ὅμοι ὁμοῦ τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις. || (p. 0726)

f. 114v. Ακολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν.

Ἐπειδὴν τις τῶν μοναχῶν πρὸς Κύριον ἐκδημήσῃ, οὐ δεῖ λούεσθαι αὐτοῦ τὸ σῶμα, καθὼς τοῖς κοσμικοῖς, ἀλλ' οὐδὲ ὀρᾶσθαι γυμνόν, Goar, p. 438. Εἶτα τὸν ἀνάλαβον εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ, καὶ τὸ παλλίον, ἐπὶ τοὺς πόδας καλλύγια καινά, ὡσπερ ἔθος ἐστὶ τοῦ στολῖσαι νυμφίον. Εἶθ' οὕτως εἰσφέρουσι τὸν μανδύαν αὐτοῦ ὑποκάτω ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς, καὶ μετὰ μαχαίρας σχίσαντες τὰ πλάγια τοῦ μανδύου καὶ λωρία δύο ἐκβαλόντες ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτωθεν, καὶ τοῦ μανδύου πάλιν τὰ πλάγια διατρύπησαντες, καὶ τὰ λωρία ἔνθεν ἀκείθεν διαβίβασαντες, καὶ ὑπὸ τὰς τρύπας ὑποβαλόντες, ποιοῦσι σταυροὺς τρεῖς μέχρι τῶν ποδῶν, καὶ τὰ ὑπολειφθέντα λωρία δεσμοῦσι τοὺς πόδας. Εἶτα κρούσαντες τὸ σιδηροῦν καὶ ἄραντες τὸ λειψάνον, εἰσφέρουσιν ἐν τῷ νάρθηκι, δίδόντες κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, ἄπτουσι δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ λειψάνου κηρία δ', ἐπάνω δὲ αὐτοῦ τίθεται ἡ εἰκὼν τοῦ Δεσπότητος Χριστοῦ. Καὶ εὐθὺς θυμᾷ ὁ ἱερεὺς ἐπάνω τοῦ λειψάνου σταυροειδῶς, καὶ ποιεῖ εὐλογητὸν καὶ ἄρχεται τοῦ Τρισαγίου, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', ὁ Ν', εἶτα ἄρχονται τὸν ἄμωμον εἰς ἦχον πλ. α'. Εὐλογητὸς εἶ Κύριε... Εἶτα ἄμωμος· Μακάριοι ἄμωμοι... (Ἀλληλουία, ἀλληλουία δόξα σοι ὁ Θεός, ἐκ τρίτου) All of *Kathisma* 17, divided into *doxai* but without litanies. Καὶ εὐθὺς τὰ εὐλογητάρια· Εὐλογητὸς εἶ Κύριε... Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς Goar, p. 425. Ὁ διάκονος τὴν συναπτὴν, λέγων οὕτως· Ἔτι καὶ ἔτι... Then the order up to the Epistle is the same as Goar, p. 439–445, except that

some of the *troparia* in the *antiphons* are omitted here. Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ, καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ... Τέλος· Ἴνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Gospel reading, litany, and *stichera* for the [final] kiss are the same as in Goar, p. 445, except for the addition of Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ, ἀδελφοί, βλέψωμεν τὴν τέφραν καὶ γνῶμεν... Δόξαν, Μίαν ὑποστάσεσι τρισὶ σέβοντα θεότητος πίστιν... and with the omission of the third, fourth, and fifth *stichera*. Goar, p. 445, 446. Καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμόν, ἄραντες τὴν κλίνην μετὰ τοῦ λειψάνου, ἀπέρχονται εἰς τὸν τάφον, ψάλλοντες· Ἅγιος ὁ Θεός. Ἀποτιθέασι δὲ τὸ λειψάνον ἕως τοῦ φθάσωσιν εἰς τὸν τάφον τρίτον, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν συνήθη ἐκτενήν· Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Εἶτα φθάσαντες εἰς τὸν τάφον, ψάλλομεν τὰ παρόντα τροπάρια, ἦχος β'. Ὡς ἄνθος μαραίνεται καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται καὶ διαλύεται πᾶς ἄνθρωπος... Ἔτερον, ἦχος γ'. Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώ- || (p. 0727) πινα, ὅσα οὐχ ὑπάρχει μετὰ θάνατον... ἦχος πλ. δ'. Ἀθάνατα οἰκτίριμον τῶν νεκρῶν καὶ ζώντων, ὡς Κύριος βουλήσει θεία, ὄν ἐκ γῆς νῦν μετέστησας... Ἐπ' ὤμων τὸν ζυγόν σου, ὡς ἀράμενον, Σῶτερ, τοῦ δούλον σου ζυγοῦ πταισμάτων... Ἴδου καιρός, οἰκτίριμον, τῶν δακρῶν μνησθῆναι τοῦ δούλου σου καιρός τοῦ βλέψαι... Ῥημάτων, τῶν ἐν λόγοις μὴ μνησθῆς ἐσφαλμένων τοῦ δούλου σου, σαρκὸς κινήσεις... Δόξα καὶ νῦν, Φιλάνθρωπε οἰκτίριμον, ἐλεῆμον καὶ μόνη μακρόθυμε Χριστέ, κριτὰ μου... Καὶ εὐθὺς μνημονεῦει, ἔπειτα ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον, ζῆτει ὀπισθεν. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ εὐαγγελίου τὸ Δεῦτε τελευταῖον, καὶ εὐθὺς τὰ παρόντα τροπάρια, ἦχος δ'. Τὴν αἰτάρων θάλασσαν τοῦ βίου διαδραμῶν τῷ σῶ λιμένι προσέδραμε τῇ πίστει... Ἡ αἰοιδίμος φωνὴ τοῦ θεοῦ Δαβὶδ σήμερον πληροῦται, ἄνθρωπος, λέγουσα, ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ... Ἦχος πλ. δ'. Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος, εἰ μὴ γὰρ ἐν μνήματι κατετέθης... Παντοκράτορ ὕψιστε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου ἀνάπαυσον ἐν σκηναῖς τῶν ἀγίων... Δόξα καὶ νῦν, Τὰ οὐράνια ὑμνεῖ σε, κεχαριτωμένη Μῆτερ ἀνύμφευτε, καὶ ἡμεῖς δοξολογοῦμεν τὴν ἀνεξιχνίαστόν σου γέννησιν... ἦχος βαρῦς, Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς ἀδελφότητος, κατέλιπον τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου... Κατάπαυσιν δικαίως ἠτοίμασας, εἰσάγαγέ με, Σῶτερ, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου... Εἰρήνευσον, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου τὴν ζωὴν ἡμῶν τῶν βοώντων σοι... Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, καὶ πάλιν τὰ παρόντα τροπάρια, ἦχος πλ. β'. Ἀληθῶς ματαιότης τὰ σύμπαντα, ὁ δὲ βίος σκιά καὶ ἐνύπνιον· καὶ γὰρ μάτην ταράσσεται πᾶς γηγενής... Ἀνάπαυσον, Σῶτερ ἡμῶν ζωδότα, ὄν μετέστησας ἀδελφὸν ἡμῶν... Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, εἶτα τροπάριον, ἦχος πλ. β'. Πνευματικοί μου ἀδελφοί καὶ συνασκηταί, μὴ μου ἐπιλάθησθε, ὅταν προσεύχησθε... Δόξα, ἦχος πλ. δ'. Ἐρηνῶ καὶ ὀδύρομαι, ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον καὶ ἴδω ἐν τοῖς τάφοις... Νῦν, θεοτοκίον· Ἀγνή Παρθένε, τοῦ Λόγου πύλη, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Μῆτερ, ἰκέτευε σωθῆναι τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου... Καὶ βαλλόντες τὸ λειψάνον εἰς τὸν τάφον, καὶ χέουσι τὴν κανδήλαν ἐπάνω αὐτοῦ, λέγοντες τὸ παρὸν τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα ὑπόδεξαι

τὸν ἀπὸ σοῦ πλασθέντα χειρὶ Θεοῦ τὸ πρότερον... Στίχος· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε, ὁ θάνατος κατήργηται καὶ ὁ ἄδης νενέκρωται... Καὶ εὐθὺς ἀσφαλίσαντες τὸν τάφον, εἶτα Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν καὶ τὰ τροπάρια· Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.τ.λ. Goar, p. 423, but adding before the second verse a refrain Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ... Καὶ ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ κοιμήσεως... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῷ πᾶν ἁμάρτημα... || (p. 0728) Ὅπως Κύριος ὁ Θεός... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ, τὴν βασιλείαν... Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Εἶτα ὁ Θεὸς οἰκτειρῆσαι ἡμᾶς, καὶ γίνεται ἀπόλυσις, καὶ ποιῶμεν μετανοίας β' ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος.

f. 149. Ακολουθία, γινομένη ἐπὶ ταφῆς ἱερέως.⁶²⁷

Ἐν τῷ θανεῖν τὸν ἱερέα, λούουσιν αὐτὸν καὶ τίθουσιν μετὰ λινὸν καὶ σάβανον, καὶ τὸ λαζάρωμα, τουτέστι διακονικὸν μακρόν, καὶ δένει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐνδύουσι τὸ στιχάρι(ον) φελώνιον, καὶ φορένουσιν αὐτὸν σανδάλια, καὶ σκεπᾶνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐγχείριον, καὶ ἐπιτίθουσι σταυροὺς τρεῖς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τρεῖς εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ, ἄπτει κηρία ἑπτὰ καὶ θυμιᾶ ὅλον τὸν οἶκον, καὶ ἐὰν ἔστι μεσημέριον καὶ τὴν κάτω, ψάλλονται ἐπ' αὐτῷ τὰ ἐσπερινά, εἰ δὲ μεσονύκτιον καὶ τὴν ἄνω, ψάλλονται τὰ ἑωθινά, τὸ Ψαλτήριον ὅλον καὶ τὸν ἄωμον. Καὶ ὅτε θέλουσι κινήσαι αὐτόν, δίδοται τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

f. 149v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ ταφῆς πρεσβυτέρου.

Ἐν τῷ εἰσφέροσειν (lege εἰσφέρειν?) αὐτὸν ἐν τῷ ναῶ καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον, εἶτα ἀντίφωνον α'. Ἐν τῷ θλίβεσθαί με Goar, p. 439, but adding Ἁγίῳ Πνεύματι πᾶσα ἡ κτίσις καινουργεῖται, πάλιν δραμοῦσα εἰς τὸ πρῶτον... Καὶ εὐθὺς στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἦχος α'. Ἰωάννου μοναχοῦ· Ποία τοῦ βίου τρυφὴ διαμένει λύπης ἀμέτοχος... Goar, p. 428. Ἔτερον, ἦχος ὁ αὐτός· Ἔργω, Σωτήρ μου, δεικνύς, ὅτι σὺ εἶ ἡ πάντων, ἀνάστασις, λόγῳ, Λόγε, Λάζαρον ἐκ νεκρῶν ἐξανέστησας... Ἔτερα στιχηρά, ἦχος ὁ αὐτός· Πανεύφημοι μάρτυρες... Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα τῆς σῆς γλυκειᾶς μεθέξεως, τὸν μεταστάνα ἀνάπαυσον... Οὐδεὶς ἀναμάρτητος, οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων γέγονεν... (Ὑπὲρ)⁶²⁸ τὰ ὀρώμενα τὰ σά, Σῶτερ... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Χριστὸν ἐκδυσώπησον, τὸν σὸν τόκον, Μητροπάρθενε... Goar, p. 439–440. Ἰδιόμελον, ἦχος πλ. β'. Τοῦ ἱερέως τὸ καύχημα, ὑπ' ἀγγέλων τιμώμενον, λειτουργὸς γενόμενος τὴν κέλευσιν ἐτέλεσε τῆς σῆς παραδόξου ἐγέρσεως, δευτεροῦντες αὐτό, ἡ ἐκτενὴ εἰς τοὺς κοιμηθέντας, εἶτα ὁ πρῶτος ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Ὁ μέγας ἀρχιερεὺς, ὁ δίκαιος κριτῆς, τὸν μεθ' ἡμῶν συνδουλεύοντα καὶ ἐκ τοῦ κόσμου ἐκδημήσαντα

⁶²⁷ This office is summarised in N. F. Krasnoseltsev, *По поводу некоторых церковных служб и обрядов нынѣ не употребляющихся* (Kazan 1889), p. 198.

⁶²⁸ Text losses in this MS are supplemented here from Athos, Pantel. 305, s. XVI.

ιερέα, φιλάνθρωπε Κύριε, τῆς ἐκεῖθεν ζωῆς κληρονόμον ἀνάδειξον, τὸν ἐνταῦθα, ὡς ἀνθρώπῳ πλημμεληθέντα, καὶ τῶν ἀμαρτιῶν λήθην ποιούμενος, ὡς ἀμαρτίας) ἐλεύθε- || (p. 0729) ρος, καὶ τὸν δούλόν σου τοῦτον, τὸν ἐξεληθόντα τοῦ βίου τοῦτου, ἀξίωσον αὐτὸν σὺν τοῖς θεράπουσί σου, τοῖς ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστήσασί σοι καὶ τύχη τῆς ἡτοιμασμένης ζωῆς, ἣν ἡτοίμασας τοῖς ἀγαπῶσί σε, Κύριε. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ ἐν μακαρία τῇ μνήμῃ γενομένου ἀειμνήστου δούλου σου ιερέως, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοί... See above, p. 57, 480. Εἶτα τὸ Τρισάγιον. Προκείμενον· Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με. Στίχος· Μακάριος ὁ συνιών. Ἀπόστολος. Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφὸ, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός. Τέλος· διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλληλουάριον· Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, Μαρία εἰστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω... Τέλος· Ὅτι ἑώρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ. Καὶ εἰσοδεύουσιν αὐτὸν οἱ ἑπτὰ πρεσβύτεροι. Εἶτα ἀντίφωνον β'. Goar, p. 440, but adding after καὶ νῦν: Ἁγίῳ Πνεύματι ζωαρχία καὶ γέρας· πάντα γὰρ τὰ κτίστα... Νεκρῶσιμον, ἦχος β'. Ὡς ἄνθος μαραίνεται καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται καὶ διαλύεται πᾶς ἄνθρωπος... Οἴμοι, οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ, χωριζομένη ἐκ τοῦ σώματος, οἴμοι, τότε πόσα δακρῦει... Ἔτερα, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Ῥώμην τοῦ θανάτου Goar, p. 440. Ἴνα τοὺς ἀνθρώπους κοινωνοὺς Ibidem. Δόξα, Σῶσαι τὸ σὸν πλάσμα βουληθεὶς τῆς οἰκονομίας... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Εὐὰς τῆς προμήτορος... Goar, p. 440, τροπάριον ἰδιόμελον, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ ἐβγαίνουσα, τῶν ἀγγέλων διελέγετο, κλήτωρ ἦλθες ἐπ' ἐμέ... Λέγεται δὶς. Ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Καὶ εὐχὴ παρὰ τοῦ ιερέως· Οἴκησιν ἔχων τῶν οὐρανῶν καὶ πάντα διέπων τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, Σὺ μόνος ἐπίστασαι τοῦ ἐξ ἡμῶν μεταστάντος τὰ πλημμελήματα, ἃ ἐν τῷ παρόντι εἰργάσατο, ἄμειψαι γοῦν αὐτὸν τὴν ἐν τῷ φωτὶ κατοικίαν, καὶ τὴν ἐν τῷ χορῷ τῶν δικαίων, καὶ πάντων τῶν ἀμαρτημάτων καὶ ἀνομημάτων συγχώρησιν. Ὅτι Σὺ εἶ ὁ Θεὸς τῶν ζώντων καὶ τῶν κεκοιμημένων, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας Cf. p. 293. Εἶτα τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε. Προκείμενον, ἦχος πλ. α'. Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ... Τέλος· Ὁ δεῦτερος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. Ἀλληλουάριον, Ἀναστήσονται οἱ νεκροί. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶν... Τέλος· Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. Καὶ πάλιν γυρίζουσιν αὐτὸν τῷ ἀγίῳ θυσιαστηρίῳ. Ἀντίφωνον γ'. Goar, p. 440. (Καὶ νῦν),⁶²⁹ || (p. 0730) Ἁγίῳ Πνεύματι ἐνθεωρεῖται πᾶσα ἀγιότης... Τροπάριον νεκρῶσιμον, ἦχος ὁ αὐτός· Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... Δοξάζω τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον... Δόξα, ὁμοιον· Ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ εὐσπλαγχνος...

⁶²⁹ Two leaves are lost in the manuscript. Text supplied again from Athos, Pantel. 305.

Καὶ νῦν, Λαμπάδα νοητὴν σε βασιτάζουσαν... τροπάριον, ἦχος πλ. β'. Ὅπου χορὸς τῶν ἀγγέλων, ὅπου τάγματα τῶν ἐκλεκτῶν... Λέγει αὐτὸ τρίς. Εἶτα ὁ τρίτος ἱερεὺς· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Ὅτι Σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ἡ εὐχή· Οὐκ ἔστι προσωποληψία παρὰ σοί, Κύριε, μίαν γὰρ εἴσοδον ἐποίησας, ὥσπερ καὶ ἔξοδον... Cf. p. 670, 535. Καὶ εὐθὺς τὸ Ἅγιος ὁ Θεός. Προκείμενον, ἦχος πλ. β'. Ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτό. (Στίχος·) Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων... Τέλος· Ἴνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἀλληλουάριον, Ἐλέησόν με, ὁ Θεός... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Οὔσης ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων... Τέλος· Ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Καὶ πάλιν γυρίζοντες αὐτὸν τῷ ἀγίῳ θυσιαστηρίῳ. Στάσις δ'. Αντίφωνον α', ἦχος δ'. Ἐκ νεότητός μου Goar, p. 441. Δόξα καὶ νῦν, Ἁγίῳ Πνεύματι ἀναβλύζει τὰ τῆς χάριτος... Στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου... Εἰς τὴν κατάπαυσίν σου, Κύριε... Ἔτερα στιχηρὰ, ἦχος δ'. Ἐδωκας σημεῖωσιν. Ὄντως φοβερῶτατον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, πῶς ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος βιαίως χωρίζεται... Ὑπνος ἀναδέδεικται... Δόξα, Σὺ δικαιοσύνη τε καὶ ἀγιασμός ἡμῖν γέγονας... Καὶ νῦν, Ρήσεσιν ἐπόμενοι Goar, p. 441. Τροπάριον ἰδιόμελον, ἦχος πλ. β'. Ἡ ἐκκλησία βοῶσα, ζητεῖ τὸν ἱερέα καὶ τὸ θυσιαστήριον ζητεῖ τὸν ποιμένα... Λέγει δὶς. Καὶ εὐθὺς· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ δ' ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν Goar, p. 452. Εἶτα τὸ Ὅσοι εἰς Χριστόν... Προκείμενον, ἦχος πλ. β'. Εὐφράνθητε ἐπὶ Κύριον... Στίχος· Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν... Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, οὐδεὶς ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἡμῶν ἑαυτῷ ἀποθνήσκει... Τέλος· Ἴνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Ἀλληλουάριον, Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὁ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον... Τέλος· Καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου. Καὶ πάλιν γυρίζοντες αὐτόν. Στάσις ε'. Αντίφωνον α' ἦχος πλ. α'. Ἐν τῷ θλίβεσθαί με Goar, p. 442, adding at the end· Ἁγίῳ Πνεύματι θεολογοῦντες φῶμεν... Ἔτερα στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἦχος πλ. α'. Ἐμνήσθη τὸ προφήτου βοῶντος· ἐγὼ εἰμι γῆ καὶ σποδός, καὶ πάλιν κατενόησα ἐν τοῖς μνήμασιν... Ὅμοιον ἢ (p. 0731) Σὺ ἐπλασάς με, Κύριε, καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμὲ τὴν χεῖρά σου... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος ὁ αὐτός· Χαίροις ἀσκητικῶν. Αἴγλη τοῦ σοῦ προσώπου, Χριστέ... Ψάλλειν παναρμονίῳ φωνῇ... Δόξα, Ὅπου τῶν προφητῶν ὁ χορὸς... Καὶ νῦν, Νόμῳ τῆς ἁμαρτίας ἡμᾶς δεδουλωμένους Goar, p. 442. Ἰδιόμελον, ἦχος πλ. α'. Τί ποιήσεις, ῥάθυμε ψυχὴ, ὅταν φθάσῃς τὸ βῆμα τὸ φρικτόν... Λέγεται αὐτὸ δὶς, εἶτα μνημονεῖ, καὶ ἡ παρούσα εὐχή ὁ ε' πρεσβύτερος· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ σοφία κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ τῇ σῆ εἰκόνι, ὁ Θεός, τιμήσας αὐτὸν καὶ ἐνθέμενος ἐν αὐτῷ πνεῦμα ζωῆς, καὶ εἰσαγαγὼν αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον πολιτεῦσθαι ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως, ζωῆς αἰωνίου, καταντήσαντες δὲ αὐτὸν ὑπάγειν, τὸ μὲν σῶμα εἰς γῆν ἀναλύσας, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ προσκαλούμενος.

Αὐτὸς καὶ νῦν πρόσδεξαι τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου ἱερέως ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν τόπῳ ἀναψύξεως, καὶ εἴ τι ἐν λόγῳ ἡμαρτεν, ἢ ἔργῳ, ἢ κατὰ διανοίαν, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός, συγχώρησον· Σὺ γὰρ Θεὸς ὑπάρχεις ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... See above, p. 672. Εἶτα τὸ Ἅγιος ὁ Θεός... Προκειμένον, ἤχος γ'. Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπον... Στίχος· Κύριος φωτισμός... Πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, περὶ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι... Τέλος· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν. Ἀλληλουάριον, Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς πρῶτῃ πρῶτῃ σαββάτου, ἐφάνην πρῶτον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ... Τέλος· Διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημειῶν. Ἀμήν. Καὶ πάλιν κυκλοῦσιν αὐτόν. Στάσις ζ'. Αντίφωνον α', ἤχος πλ. β'. Ἐν τῷ οὐρανῷ τοὺς ὀφθαλμοὺς κ.τ.α. Goar, p. 442, adding after καὶ νῦν: Ἄγιῳ Πνεύματι ἐνθέωσις τοῖς πᾶσιν... Στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἤχος πλ. β'. Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλαστοουργόν σου γέγονε πρόσταγμα... Ἄλλος τῷ Ἀδὰμ ἐχορημάτισεν, ἢ τοῦ ξύλου ἀπόγευσιν πάλαι ἐν Ἐδέμ... Ἔτερα στιχηρὰ προσόμοια, ἤχος ὁ αὐτός· Ὁλην ἀποθέμενοι. Ἐχων ἀκατάληπτον... Νέκρωσιν ὑπέμεινας ζωοποιὸν ἐκουσίως καὶ ζωὴν ἐπήγασας... Δόξα, Ζώντων κυριεύοντα... Νῦν, Ὁφθης ἐνδιαίτημα, θεοπρεπὲς Παναγία, καὶ Θεὸν ἐχώρησας... Goar, p. 443. Τροπάριον, ἤχος πλ. β'. Ἱερὰν ἀξίαν στολισάμενος ἐν Πνεύματι... δις. Εἶτα μνημονεῦει, καὶ ἡ εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Μνήσθητι, Κύριε, πάντων τῶν προαναπαυσασμένων ψυχῶν καὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ συλλειτουργοῦ ἡμῶν ὁ δεῖνα ἱερέως, καὶ συγχώρησον αὐτῷ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ, εἴτι ἡμαρτεν ἐκουσίως καὶ ἀκουσίως, ἡμᾶς δὲ καταξίωσον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡμέραν καθ' ἡμέραν εὐχαριστεῖν τὴν σὴν μεγαλειότητα διὰ μετανοίας πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Σὺ γὰρ εἶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ σοῦ δούλου, Χριστέ **||** (p. 0732) ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... See above, p. 534, 673. Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε... Προκειμένον, ἤχος πλ. β'. Ἴδου δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον. Στίχος· Οἱ ἐστῶτες ἐν οἴκῳ Κυρίου. Απόστολος· Πρὸς Κορινθίους πρώτης· Ἀδελφῆς, Χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, καὶ πῶς λέγουσιν τινες ἐν ὑμῖν... Τέλος· Ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Ἀλληλουάριον, Αἱ ἡμέραι ἡμῶν ὡσεὶ σκιά παράγουσιν. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέος, ἦλθον γυναῖκες ἐπὶ τὸ μνήμα... Τέλος· Καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός. Καὶ πάλιν κυκλοῦσιν αὐτόν, Στάσις ζ'. Αντίφωνον α' ἤχος βαρῦς· Τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών... κ.τ.λ. Goar, p. 443 adding after καὶ νῦν: Ἄγιῳ Πνεύματι τὰ σύμπαντα τὸ εἶναι ἔχει... Στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἤχος ὁ αὐτός· Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν ζωοδότα, ὃν μετέστησας... Ἔτερον· Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν πλαστοουργήσας κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον Goar, p. 429. Ἔτερα στιχηρὰ, ἤχος ὁ αὐτός, προσόμοια· Καταφρονήσαντες, Νενεκρωμένος ὠράθης... Τῷ ἀκηράτῳ σου κάλλει... Δόξα, Ὡς ἀδαπάνητον ἔχων... Νῦν, Νόμου τὸ πλήρωμα... Goar, p. 443. Τροπάριον ἰδιόμελον, ἤχος πλ. α'. Φῶς ἡμῖν ἔλαμψας, Χριστέ

ὁ Θεὸς ἡμῶν... Καὶ ἡ ἔκτενὴ εἰς κοιμηθέντας καὶ ἡ εὐχή· Ὁ ἀτελεύτητος Θεός, ὁ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν ἐντεῦθεν διαγωγὴν εἰς τὴν ἐκεῖθεν ἀμοιβὴν χαρισάμενος, τὸν μεθ' ἡμῶν σοὶ δουλεύοντα καὶ ἐξ ἡμῶν ἐκδημήσαντα ἱερέα, φιλάνθρωπε, τῆς ἐκεῖθεν ζωῆς κληρονόμον ἀνάδειξον, τὰ ὡς ἄνθρωπον αὐτῷ πλημμεληθέντα λήθην ποιούμενος, καὶ ἡμῶν τὸν βίον ἐν γαλήνῃ διεξάγαγε, ἵνα εὐαρέστως σοὶ ὑπηρετούμενοι τῆς ἡτοιμασμένης τοῖς σοῖς θεράπουσιν ἀφθαρσίας μετὰσχωμεν. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις, καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ δούλου σου, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... See above, p. 552. Ἅγιος ὁ Θεός... Προκείμενον, ἤχος πλ. β'. Μακαρία ἡ ὁδός σου... Στίχος· Ἐπίστρεψον ψυχὴν μου. Ἀπόστολος· Πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς... Τέλος· Τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος. Ἀλληλουάριον. Προσελογίσθη μετὰ τῶν... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου. Τέλος· Καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν. Καὶ πάλιν κυκλοῦσιν αὐτόν. Ἀντίφωνον α' τῆς ἡ' στάσεως, ἤχος πλ. δ'. Ἐκ νεότητός μου ὁ ἐχθρὸς με... Goar, p. 444, but adding: Ἄγιω Πνεύματι θεολογίας μονὰς τρισαγία· Ὁ Πατὴρ γὰρ ἀναρχος... Στιχηρὰ νεκρώσιμα, ἤχος πλ. δ'. Θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι Goar, p. 429. Πῶς παρεδόθημεν τῇ φθορᾷ, πῶς συνεζεύχθημεν... Ἔτερον· Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος... Ἔτερα στιχη- || (p. 0733) ρὰ προσόμοια, ἤχος ὁ αὐτός· Ὡ τοῦ παρὰ δόξου θαύματος. Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας... Ὅμοιον· Βάθει σοφίας... Δόξα, ὅμοιον· Λόγος ὑπάρχων ἀόρατος ὁμοφυῆς τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι σύνθρονος... Νῦν, Ὡς συλλαβοῦσα... Goar, p. 444. Τροπάριον, ἰδιόμελον ἤχος πλ. β'. Σώζεσθε, σύνθρονοι τοῦ ἱεροῦ· ἐμὲ γὰρ χρῆζει ὁ Κύριος, πρόσταγμα ἔθετο καὶ οὐ παρελεύσεται... Ἡ ἔκτενὴ εἰς κοιμηθέντας καὶ εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κλίνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν καὶ τὸν δούλόν σου τοῦτον ἱερέα ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως κεκοιμημένον... See above, p. 534, but with a different ending: εἴτι δὲ αὐτῷ πεπλημμέληται λόγῳ ἢ ἔργῳ ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως, Σὺ ἀγαθὸς Θεὸς καὶ φιλάνθρωπος συγχώρησον πάντα, διότι ἡμῶν ἐστί, Κύριε, τὸ εὐξασθαι, παρὰ σοῦ δὲ τὸ ἔλεος. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Εἶτα Ὅσοι εἰς Χριστόν... Προκείμενον, ἤχος δ'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ. Στίχος· Εἰπάτω δὴ οἶκος... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν... Τέλος· Καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. Ἀλληλουάριον. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἐκ νεκρῶν ἕστη ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ... Τέλος· Αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. Ἀμήν. Καὶ πάλιν κυκλοῦσιν αὐτόν. Εἶτα γίνεται ἀσπασμὸς καὶ ψάλλουσι στιχηρὰ προσόμοια, ἤχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί... Στίχος· Ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ κοιμηθήσομαι. Ποῖος χωρισμὸς, ὦ ἀδελφοί... Στίχος· Ἐθεντό με ἐν λάκκῳ... Πάντα τὰ τοῦ σώματος νυνὶ ὄργανα... Στίχος·

Οἱ θεωροῦντές με... Οἶα ἡ ζωὴ ἡμῶν... Στίχος· Κύριε, ἡγάπησα εὐπρέπειαν... Ἄρτι ἡ τοῦ βίου πονηρά... Goar, p. 445, except for the refrains. Στίχος· Ἐν ἡμέρᾳ πονηροῦ ῥύσεται αὐτόν. Ἄρτι τῶν ματαιῶν ἡ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων ἡ πλάνη... Στίχος· Μακάριος ὁ συνιών. Δεῦτε ἐν τοῖς τάφοις, ἀδελφοί, βλέψωμεν τὴν τέφραν καὶ γνῶμεν... Στίχος· Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με. Δεῦτε, οἱ ἀπόγονοι Ἀδάμ, ἴδωμεν εἰς γῆν βεβλημένην τὸ κατ' εἰκόνα ἡμῶν... Στίχος· Τότε ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται. Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς, μέγας στεναγμὸς καὶ ὀδύνη, ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς... Στίχος· Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκον... Τοῦτον καθορῶντες τὸν νεκρὸν, τύπον ἀναλάβωμεν πάντες τῆς τελευταίας ῥοπῆς... Στίχος· Ἔως οὐ εὗρω... Μόνος κραταῖος καὶ δυνατός, μόνος φοβερός ἐν ἰσχύι, ὑπάρχων, Κύριε..., Δόξα, Πάντες οἱ ὀρώντές με νεκρὸν, πόθῳ νῦν ἀσπασασθε, φίλοι ἀγαπητοὶ καὶ γνωστοί... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ, Μῆτερ τοῦ ἀδύτου ἡλίου, θεογεννητορ ἀγνή... Καὶ εὐθὺς γίνεται ἡ σύναξις τῶν ἱερέων, καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ αἶρει ὁ διάκονος τὸ θυμιατήριον καὶ μανουάλιον, πορευόμενος ἔμπροσθεν, καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς, βαστάζοντες τὸ λείψανον μετὰ τοῦ θρόνου καὶ ἀνέρχονται εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θυμιατῶν ὁ ἱερεὺς αὐτοῦ ἔσωθεν, καὶ τίθουσιν αὐτὸν ἐν αὐτῷ, καὶ ψάλλουσιν· εἰσέλθοι τὸ ἀξιωμαίον μου ἐνώπιόν σου, Κύριε, καὶ τὸ Αὐτὴ ἡ κατάπαυσις μου εἰς αἰῶνα αἰώνων. Καὶ τροπάριον, ἦχος β'. Ἡρετισάμην ἐγὼ τὴν κατοίκησιν ταύτην ἕως τῆς παρουσίας τοῦ αἰῶνός σου, Κύριε. Καὶ μετὰ τοῦτο εἰσφέρουσι μύρον, οἶνον καὶ ἔλαιον, ἐπιχέαντες αὐτὰ τὸ λείψανον σταυροῦς τρεῖς, ψάλλοντες· Ραντιεῖς μὲ ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι. Καὶ εὐθὺς καλύπτουσι τὸν τάφον, καὶ ψάλλουσι στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος πλ. β'. Ἡ ἀπεγνωσμένη. Φοβερόν τὸ ἔργον τὸ τοῦ θανάτου καὶ φρικτὴ ἡ κρίσις ἡ τοῦ Δεσπότου· τὸ γὰρ πῦρ ἄσβεστον ἠτρῆπισται ἐκεῖθεν... Στίχος· Οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἠσθένησαν. Πάντες οἱ ἐν βίῳ προτεθηκότες, δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ ἐξεστηκότες, ἐγκύψαντες ἴδωμεν τὴν τοῦ κόσμου ἀπάτην... Στίχος· Ἐθεντό με ἐν λάκκῳ... Πάντα ματαιότης ματαιοτήτων τὰ τερπνὰ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἡδέα· ὁ τάφος γὰρ ἅπαντας μαρραίνει τε καὶ φθείρει... Καὶ μετὰ ταῦτα, Ὅσοι εἰς Χριστόν... Προκειμένον, ἦχος δ'. Ἐθεντό με ἐν λάκκῳ κατατάτω. Στίχος· Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου... Ὁ ἀπόστολος· Πρὸς Κορινθίους α' ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ... Τέλος· Φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ. Ἀλληλουάριον, Ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς. Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἦν τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας ἐκ τῆς κόμης... Τέλος· Καὶ θεασάμενοι, ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Καὶ εὐθὺς οἱ μακαρισμοί, ἦχος πλ. β'. Πρὸς τὸ Ληστήν τοῦ παραδείσου. Ἐν τῇ βασιλείᾳ... Ὅδον ἡμῖν ὁ δείξας ἀθανασίας τῇ ἀναστάσει σου, Κύριε, ζωῆς ἀφθόρου μέτοχον δεῖξον... Στίχος· Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες... Ἀπέστειλας ἐξ ὕψους καὶ προσελάβου ἐκ τῶν προσκαίρων τὸν δούλόν σου... Στίχος· Μακάριοι οἱ καθαροί... Χριστὸς σὲ ἀναπαύσει ἐν χώρᾳ ζώντων καὶ πύλας παραδείσου ἀνοίξει σοι... Μακάριοι ἐστέ, ὅταν ὄνειδίσωσιν... Ἐγκύψατε καὶ

ἴδετε ἐν τοῖς τάφοις, ὅτι γυμνὰ ὄστέα ὁ ἄνθρωπος... Δόξα, Ὁ τῶν ψυχῶν δεσπόζων καὶ τῶν σωμάτων, οὗ ἐν χειρὶ ἡ πνοὴ ἡμῶν... Καὶ νῦν, Πῶς ἐκ μαζῶν σου γάλα βλύζεις, Παρθένε, πῶς τρέφεις τὸν τροφέα τῆς κτίσεως... Εἶτα ὁ διάκονος τὴν ἐκτενὴν Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις, λέγων οὕτως· Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν... Καὶ ψάλλουσιν· Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιωμακάριστε ὁ δεῖνα ἱερεῦ ἢ πρεσβύτερε καὶ αἰμίμηστε ἀδελφὲ ἡμῶν, ἐκ τρίτου. Καὶ ἀπονίπτουσι τὰς χεῖρας αὐτῶν ὕδωρ (sic) καὶ ἐξέρχονται. Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ μνημεῖον, λέγει εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, || (p. 0735) Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὰ παρόντα τροπάρια· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσσον... καὶ τὰ ἕτερα τροπάρια, τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, εἶτα προκειμένον, ἢ ἐκτενὴ καὶ εὐχὴ· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν. Καθ' ἕκαστον δὲ πρῶτ' ἕως ἡμέρας θ' οὕτως ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ μνημείῳ.

f. 201v. Ἀκολουθία εἰς ἄνθρωπον ψυχορραγοῦντα καὶ κρινόμενον ὑπὸ θανάτου.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν ᾧ ὁ ἄνθρωπος κατακεῖται, καὶ εὐθὺς Τρισάγιον κ.τ.λ. Goar, p. 585. Ὁ Ν', καὶ εὐθὺς ὁ κανὼν ποίημα κυρ Ἀνδρέου Κρητοῦ (lege Κρήτης), ᾠδὴ α', ἤχος πλ. β'. Ὡς ἐν ἡπίρῳ πεζεύσας... Goar, p. 585–587. After the *canon*: Ἄξιόν ἐστιν, εἶτα Τρισάγιον κ.τ.λ. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ψάλλομεν τὰ τροπάρια ταῦτα· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.λ. τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ εὐχὴ· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι... Goar, p. 587, but inserting: ἡ ἐλπίς τῶν ἀπηλπισμένων, κρίσει τῇ παρὰ Σοῦ ἐλεήσας, κέλευσον, Δέσποτα φιλόανθρωπε, ἀπολυθῆναι ἐν εἰρήνῃ τὸ πνεῦμα τῆς δούλης σου ἢ δεῖνα καὶ κατὰταξον εἰς τὰς αἰωνίους σου μονὰς μετὰ πάντων... Goar, p. 587 et conf. p. 588, not. 6 etc. in var. lect.

f. 209. Ἀκολουθία τῆς κοινῆς παρακλήσεως. Usual supplicatory service to the Theotokos with an *akathistos*, Goar, p. 673–677, which includes refrains. Ἐν ἐκάστη δὲ ᾠδῇ λέγε ταῦτα, ἤγουν τὸ Διάσωσον ἀπὸ κινδύνων τοὺς δούλους σου, Θεοτόκε... Καὶ τὸ Ἐπίβλεψον ἐν εὐμενείᾳ, πανύμνητε Θεοτόκε... Κύριε ἐλέησον. The office ends with a litany: Ἐλέησον ἡμᾶς. A few leaves in this service are written in a later hand.

f. 218v. Ἔτερος κανὼν εἰς τὴν αὐτὴν Κυρίαν καὶ Δεσποίνην Θεοτόκον.

Ψάλλεται δὲ ἡμέρα παρ' ἡμέραν εἰς τὴν νηστείαν ταύτην τοῦ Αὐγούστου, ἤχος πλ. δ'. Ἀρματηλάτην... Τῶν λυπηρῶν ἐπαγωγαὶ χειμάζουσι τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν... Ἐξ ἀμετρήτων ἀναγκῶν καὶ θλίψεων καὶ ἐξ ἐχθρῶν δυσμενῶν... κ.τ.α.

f. 226. Ακολουθία τοῦ μεγάλου ἀγιασμοῦ. Goar, p. 366–372. Compared to Goar's, this office of Great Water Blessing has some peculiarities. For instance, the litany is in the order: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... || (p. 0736) Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῶ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλογίαν... Ὑπὲρ τοῦ ἐπιβλέψαι Κύριον τὸν Θεὸν ὑπὲρ τὰ ὕδατα τὰ ταῦτα καὶ ἀγιάσαι αὐτά... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πρὸς καθαρισμόν... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι ἡμῖν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Conf. Εὐχολ. Goar, p. 368. Καὶ εὐχεται ὁ ἱερεὺς καθ' ἕκαστον τὴν εὐχήν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱὸς Goar, p. 368. After Σοὶ γὰρ πρέπει πᾶσα δόξα... Καὶ οὕτως ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν μεγαλοφώνως· Μέγας εἶ, Κύριε κ.τ.λ. Goar, p. 370 et c.

f. 327v. Ακολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ. Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητὸν καὶ εὐθὺς Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς, Ὅτι σοῦ ἐστίν... Τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ'. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, καὶ εὐθὺς τὰ τροπάρια, ἦχος πλ. β'. Ἡ τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου... Goar, p. 358ff., except that some of the *troparia* are different: 4th *troparion*: Γένος πάντων ἀνυμνεῖ σε, Θεοτόκε τῶν ἀνθρώπων, καὶ πιστεῖ δοξάζει σε..., 10th *troparion*: Ἰλεῶς μοι, τῶ ἐν θλίψεσι τοῦ βίου, Θεοτόκε, ὑπάρχεις γὰρ στήριγμα, 11—Λῦσον πάντων ὀφλημάτων Θεοτόκε, τὰς σειράς μου, τοῦ πόθου προστρέχοντος. 18—Ῥῆξον πάντων ὀφλημάτων τὰς σειράς μου, Θεοτόκε, καὶ σῶσόν με, δέομαι... 21—Ὑπερτέρα τῶν κτισμάτων σὺ ὑπάρχεις, Παναγία, λιμένα σε ἔχοντες... 22—Φῶς τοῦ κόσμου σου ὑπάρχεις, Θεοτόκε· τὸν γὰρ κτίστην... 23—Χαῖρε ὄρος, χαῖρε βάτε... 24—Ψάλλομέν σοι, ἐκβοῶντες, παναγία Θεοτόκε, ἐλπίς καὶ βοήθεια... 25—Ὡ Παρθένε, ἡ τεκοῦσα τὸν Σωτῆρα καὶ Δεσπότην κινδύνων καὶ θλίψεων, καὶ πάσης βλάβης τοὺς δούλους σου... 26—Δόξα, Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, λέγοντες... Νῦν, 29—Ἡ ἀρρητῶς⁶³⁰ ἐπ' ἐσχάτων συλλαβοῦσα καὶ τεκοῦσα... 28—Ταῖς πρεσβείαις, ἐλεήμων... 29—Τῇ πρεσβείᾳ ἐνδόξων ἀρχαγγέλων, ἀγγέλων καὶ τῶν ἄνω τάξεων... 30—Τῇ πρεσβείᾳ τοῦ τιμίου καὶ ἐνδόξου βαπτιστοῦ... 31—Τῇ πρεσβείᾳ τῶν ἐνδόξων ἀποστόλων... 32—Τῇ πρεσβείᾳ τῶν ἐνδόξων Ἀναγύρων... Δόξα, Ὡ Παρθένε ἡ τεκοῦσα τὸν Σωτῆρα Goar, p. 359 νῦν, Ὡ παρθένε, τῶν πενθούντων χαρμοσύνη καὶ δοχεῖον τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός... Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς, ὁ πάντας ἀγιάζων... κ.τ.λ. Goar, p. 359. The Gospel reading is followed by a litany: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῶ τὴν χάριν τῆς || (p. 0737) ἀπολυτρώσεως... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτῶ δύναμιν ἱαματικὴν διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι

⁶³⁰ This *troparion* and the following one are added in an 18th-century hand.

ἡμᾶς φωτισμόν γνώσεως... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀναδείξει ἡμᾶς υἱοὺς καὶ κληρονόμους... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι πρέπει... Καὶ εὐθύς τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεός, ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ ἐν Τρι-
 ἀδι ἀγία προσκυνούμενος, ἡ προαιώνιος φύσις, ἡ ὑπερούσιος καὶ ἀτελεύτη-
 τος μεγαλειότης, ἡ ἀνεξιχνίαστος δύναμις, ἡ ἄρρητος ἐξουσία, ἡ τῆς σοφίας
 πηγὴ... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Καὶ εὐχεται μυστικῶς τὴν εὐχὴν ταύτην·
 Κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς σου. *Goar*, p. 362. Καὶ εὐλογῶν τὰ ὕδατα σταυροειδῶς,
 κατάγων τὸν σταυρὸν ὄρθιον καὶ ψάλλον τροπάριον, ἤχος β' ἢ τὸ Σῶσον,
 Κύριε, τὸν λαόν σου... Τῶν σῶν δωρεῶν... Εἶτα ῥαντίζει σταυροειδῶς τὴν
 μονὴν καὶ τοὺς ἐκεῖσε, εἶθ' οὕτως ἀσπάζεται τὸν σταυρὸν ὁ ἱερεὺς καὶ πᾶς
 ὁ λαός. Τούτων δὲ ῥαντιζομένων τὰ παρόντα ἰδιόμελα· Πηγὴν ἰαμάτων...
Goar, p. 362. Ἐκ παντοίων κινδύνων τοὺς δούλους σου φύλαττε, εὐλογημένη
 Θεοτόκε... Νεῦσον παρακλήσεσι... Καὶ εἰ βούλεις, εἶπε καὶ ἄλλα, ὅσα θέ-
 λεις, εἶτα ἔκτενῆ καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 248. Εὐχαὶ τῆς γονυκλισίας, ἥτοι τῆ κυριακῆ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς.
Goar, p. 597–603.

f. 264. Ἀκολουθία εἰς γυναῖκα λεχώ.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, εἶτα Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν,
 Κύριε ἐλέησον ἰβ' εἰ δὲ βούλει, τροπάριον, ἤχος δ'. Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε,
 χαρὰν ἐμήνυσε πάση τῇ οἰκουμένη... Καὶ εὐθύς Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύ-
 ριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλάστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων *Богослужение*, *Ar-*
pendix, p. 3–4. Εὐχὴ ἐτέρα εἰς τυχούσας γυναῖκας. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύ-
 ριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν τῇ ὀθόνη εἰπῶν Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ *Богослужение*,
Appendix, p. 6; *Conf.* Εὐχολ. *Goar*, p. 263–264, as well as p. 455 above. Εὐχὴ
 ἐτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Λόγε Θεοῦ Πα-
 τρός, Υἱὲ μονογενές, ὁ διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν εὐδοκία τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς
 καὶ συνεργεῖα τοῦ παναγίου Πνεύματος τοῦ ὁμοουσίου καὶ συναϊδίου, καὶ
 ζωοποιῦ, κατελθὼν ἐν τῷ τέλει τῶν αἰώνων ἐν μήτρα τῆς ἀγίας Παρθένου
 καὶ κηθεῖς ἀφράστως καὶ ἀρρήτως, ὡς οἶδας αὐτὸς ὁ μόνος ἄνθρωπος γεγο-
 νῶς τέλειος, ἵνα ἡμᾶς λυτρώσῃς τῆς τοῦ ἐχθροῦ τυραννίδος, καὶ τὴν πρώτην
 ἀρὰν ἀφανίσῃς, ἡμᾶς τῇ ἀντιδόσει τῆς θεότητος εἰς οὐρανὸν ἀνυψώσῃς,
 καὶ τῷ πατρικῷ ἐνιδρύσῃς θρόνον, καὶ ὥσπερ τὴν ἀειπαρθένον σὴν Μητέρα
 καὶ πρὸ τόκου μείναςαν καὶ μετὰ τόκον ἀνώδυνον ἐφύλαξας, οὕτως εὐδόκη-
 σον, πολυεύσπλαγχνε Δέσποτα, ὑπεράγαθε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, καὶ τὴν νυνὶ
 τεκοῦσαν δούλην σου τήνδε ῥυσθῆναι πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἐχθροῦ || (p. 0738)
 καὶ τῇ σῇ χάριτι καὶ ἀγιασμῷ κάθαρον, ἀγίασον τῇ δωρεᾷ καὶ ἐπιφοιτήσῃ
 τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, ἵνα καὶ αἱ ταύτη ἐξυπηρετήσασαι γυναῖκες ἐν τῷ
 τίκτειν, ἅμα δὲ καὶ οἱ παρατυχόντες ἅπαντες ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ προσιόντες
 ἀδιστάκτως τοῦ σου ἀγιασμοῦ ἀπολαύσωσιν, εὐδόκησον δὲ καὶ τὸ τεχθὲν δια-
 φυλαχθῆναι ἀνώτερον τῶν ἐπινοιῶν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἀξιοθῆναι τοῦ λουτροῦ

τῆς παλιγγενεσίας, καὶ τίμιον σκεῦος γενέσθαι τῆς σῆς χάριτος, καὶ τῇ μεθέξει τῶν ἀχράντων καὶ θείων σου μυστηρίων, κληρονόμον γενέσθαι τῆς οὐρανόου βασιλείας σου, ἵνα καὶ δι' αὐτοῦ δοξάζηται σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 266v. Ἀκολουθία εἰς τὸ σαραντῆσαι παιδίον.

Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον, εἰ δὲ τροπάριον, ἦχος α'. Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε παρθένε... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν... For the beginning, see *Богослужение*, Appendix, p. 8; for the end, see Goar, p. 267. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... Ibid., but with some words transposed. Εἶτα τὸ παιδίον αὐτὸς μετὰ χειρᾶς λαβὼν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐπιτιθεὶς τὸ στόμα τούτου παρ' ἑκάτερα τῶν ἁγίων θυρῶν ἐν σχήματι ἀσπασμοῦ. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ εἰς τὴν ἁγίαν ποιῶν τράπεζαν, σχηματίζει αὐτὸ ὡς προσκυνοῦν, καὶ τὰ ἐξῆς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρας βρέφος τῶ νομικῶ ναῶ προσαχθεὶς... Goar, p. 267. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, σφραγίζει τὸ μέτωπον καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος, καὶ οὕτως ὁ ἀνάδοχος λαμβάνει αὐτό, καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 269. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, ἤγουν βαπτίσει.

For the beginning, see *Богослужение*, Appendix, p. 20. The text breaks off amid the first prayer of exorcism (loss of leaves) and resumes at the end of the prayer: Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημείωσιν τοῦ τύπου τοῦ σταυροῦ σου Goar, p. 289. Εἶτα φέρων τὸ ἔλαιον, ἐμφυσᾷ εἰς αὐτὸ ὁ ἱερεὺς τρίτον καὶ σφραγίζει αὐτὸ τρίτον, λέγων· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, κλινόμενος ἐπεύχεται μυστικῶς· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν Goar, p. 289. Λαβὼν δὲ ὁ ἱερεὺς τὸ ἔλαιον, ἐκχέει αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροειδῶς τρίτον, ψάλλον σὺν τοῖς παροῦσι τὸ Ἀλληλούια, εἶθ' οὕτως λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φωτίζων... Καὶ λαμβάνει εὐθέως ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῶ δακτύλῳ αὐτοῦ καὶ ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῶν μεταφρένων, λέγων· Χρίεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως. Καὶ αὐθις χρίεται ὑπὸ τῆς μαίας ὄλω τῶ σώματι, τὸ δὲ παιδίον, χαμαὶ κείμενον. Λαβὼν ὁ ἱε- || (p. 0739) ρεὺς αὐτό, καταδύει αὐτὸ εἰς τὴν κολυμβήθραν τρίτον, ἐπιλέγων· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἀμήν. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Ἐκάστη προσήσει κατάγων καὶ ἀνάγων, καὶ εὐθέως ἀνάγων αὐτὸ ἐκ τοῦ ὕδατος τῆς ἁγίας κολυμβήθρας, θέτει αὐτὸ ἐν ταῖς ἀγκάλαις τοῦ ἀναδόχου, ψάλλοντες Μακάριοι ἄν... Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων... Εἶτα λέγει εὐχὴν εἰς τὸ ἅγιον μύρον. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς παντοκράτωρ... Goar, p. 290. Εἶτα χρίει αὐτόν... *Богослужение*, Appendix, p. 23. After Ὅσοι εἰς

Χριστόν... εἶτα ἰστάμενος ὁ ἱερεὺς μνημονεύει τὸν νεοφώτιστον σὺν τῷ ἀναδόχῳ, καὶ γίνεται ἀπόλυσις, εἰ μὴ γε λειτουργεῖ, καὶ τὴν εὐχὴν τῆς κουρᾶς καὶ κουρεύει αὐτό, εἶτα τὴν ἑτέραν εὐχὴν. Ἀπερχόμενοι δὲ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ψάλλουσιν οἱ παρεπόμενοι τὸ Ὅσοι εἰς Χριστόν... Καὶ μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας πάλιν φέρουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι, ἐνδύει δὲ αὐτοῦ τὸ σάβανον, τὴν ζώνην... to the end; see *Богослужение*, Appendix, p. 24. Ἐτέρα εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεός... to the end; see *Богослужение*, Appendix, p. 25, adding: Εἰθ' οὕτως μνημονεύει τὸν ἀνάδοχον καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 279. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα βασιλέων καὶ λοιπῶν, ἤγουν εἰς ἀρραβῶνα.

Ἰστανται οἱ νεόνυμφοι πρὸ τῶν ἀγίων πυλῶν, τὸν μὲν ἄνδρα ἐκ δεξιῶν, τῇ δὲ γυναικὶ ἐξ ἀριστερῶν, καὶ τίθησι τὰ δακτυλίδια ἐπάνω τοῦ μανουαλίου, ἐνθα ἐστὶν ἡ ἀγία εἰκὼν, καὶ λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ δὲ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἶτα Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας, εἶτα τὸ παρόν· Τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος, καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος... κοντάκιον· Κωνσταντῖνος σήμερον σὺν τῇ μητρὶ τῇ Ἑλένῃ τὸν σταυρὸν ἐμφαίνουσι τὸ πανσεβάσμιον ξύλον... Καὶ ὁ διάκονος τὰ εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεισάτων καὶ θεοφυλάκτων βασιλέων ἡμῶν παντὸς τοῦ παλατίου καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνηστρα ταῦτα τῇ χάριτι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην καὶ σύνεσιν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι αὐτούς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι πρέπει σοι... Confer. Εὐχολ. Goar, p. 310. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα... Goar, p. 311. Εὐχὴ τῶν ἀρραβῶνων. Τοῦ Κυρίου δεηθῶ- **II (p. 0740)** μεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ παιδί τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ συμπορευθεῖς... Goar, p. 311, but adding: τοὺς δὲ συμπαρόντας ἀγίασον καὶ διαφύλαξον εὐχαῖς καὶ ἱκεσίαις τῆς ὑπερενδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου. Ὅτι Σὺ εἶ φύλαξ καὶ σκέπη πάντων ἡμῶν, ὁ Θεός, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ... Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Σῶτερ ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον διαφύλαξον, ἵνα γένηται αὐτοῖς τὸ συνάλλαγμα⁶³¹ τῆς συναφείας, εὐσταθές, εἰρηνικόν, πολυχρόνιον, ἀδιάλυτον καὶ ἀκατάγνωστον· Σὺ γὰρ εἶ Κύριος μόνος καὶ δύνασαι πάντα, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις... Εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰ δακτυλίδια καὶ ἀνταλλάσσει ταῦτα τοῖς νεονύμφοις

⁶³¹ Jerusalem, Holy Sepulchre 86, s. XVI: καὶ συνάλλαγμα αὐτῶν εἰς πολὺν χρόνον καὶ ἀδιάλειπτον. Ὅτι Σὺ εἶ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων...

ἐκ τρίτου, τὸ μὲν χρυσοῦν, εὐλογῶν αὐτό, δίδωσι τῷ ἀνδρί, τὸ δὲ ἀργυροῦν τῇ νύμφῃ, καὶ λαβῶν τὰς δεξιὰς χειρᾶς αὐτῶν, παραδίδωσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνῶν μνηστευσάμενος... Goar, p. 311. Καὶ λαβῶν αὐτούς ὁ ἱερεὺς ἐκ τῶν πεπλεγμένων χειρῶν, φέρων αὐτούς ὀλίγον ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ψάλλον τὸν παρόντα ψαλμόν, ἤχος β'. Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον... to the end, without refrains. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐὰν θέλωσιν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ στεφανωθῆναι, ἴσεται αὐτούς ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λέγει τὰ διακονικὰ τοῦ στεφανώματος καὶ τὴν ἀκολουθίαν ὅλην, εἰ δὲ εὐλογῆσαι μόνον, ποιεῖ ἐκτενὴν καὶ ἀπόλυσις.

f. 283v. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας, καὶ εὐθύς ὁ διάκονος τὴν συναπτὴν, λέγων οὕτως· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τῆς ἐν Θεῷ συζεύξεως καὶ ἐνώσεως καὶ ὁμονοίας αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτούς... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χαρίσεται αὐτοῖς τὸν γάμον τίμιον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι αὐτούς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἀνθρώπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... Goar, p. 317. Εἶτα λαβῶν ὁ ἱερεὺς τὸ ἐν στέφανον⁶³² ἀπὸ τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ σχη- || (p. 0741) ματίσας σταυροῦ τύπον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ γαμβροῦ, λέγει· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτόν. Εἶτα λαβῶν καὶ τὸ ἕτερον στέφανον, στέφει τὴν νύμφην, λέγων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτήν. Εἴθ' οὕτως εὐλογεῖ ἀμφοτέρους, λέγει· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτούς. Ἔθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους ἐκ λίθων τιμίων, ζῶν ἠτήσατό σε καὶ ἔδωκας αὐτοῖς μακρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Καὶ συμπλέξας ἀλλήλων τὰς δεξιὰς αὐτῶν χειρᾶς, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριώδῃ σου οἰκονομίᾳ... Goar, p. 318. Προκείμενον,⁶³³ ἤχος δ'. Δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφάνωσας... Στίχος· Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν ὡς... Πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα... Τέλος· Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ἀλληλουάριον. Ἔθηκας ἐπὶ

⁶³² Sinaït. gr. 996, AD 1566: τὸν στέφανον ποιεῖ σταυροῦ τύπον εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ γαμβροῦ, λέγων· Στέφεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ... Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν || (p. 0741) γυναῖκα λαβῶν τὸ στέφανον, ποιεῖ σταυρὸν λέγει· Στέφεται ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ... καὶ εὐθέως εὐλογεῖ αὐτούς ἐκ γ' λέγων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτούς. Ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν κ.τ.λ.

⁶³³ Ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν...

τὰς κεφαλὰς αὐτῶν... Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Goar, p. 318. Εἴπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους... Ὅτι ἐλεήμων...⁶³⁴ Καὶ εἰ μὲν ἔστι καθαρὸν καὶ πρῶτον συνοικέσιον, καὶ βούλονται κοινωνῆσαι, λέγει ὁ ἱερεὺς μεγαλοφώνως τὴν ἐκφώνησιν ταύτην· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Ὁ λαὸς τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὅτι σοῦ ἐστιν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Καὶ τίθεται τὸ ποτήριον ἐπάνω τοῦ μανουαλίου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου, καὶ στερεώσας τὴν οἰκούμενην, καὶ κοσμήσας τὸν στέφανον πάντων τῶν πεπονημένων ὑπὸ σοῦ, ὁ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλὼν καὶ ἐμπλήσας τῇ εὐφροσύνῃ τῆς σῆς ἀγαθότητος τοὺς ἐν τῷ γάμῳ ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ τὸ ποτήριον, τὸ κοινὸν τοῦτο... Goar, p. 319. Καὶ αὐθις ψάλλουσι· Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι... Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον ὁ ἱερεὺς ποτίζει πρῶτον τῷ ἀνδρὶ, εἶτα τῇ γυναικὶ ἐκ τρίτου. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν ἔστι πρῶτον συνοικέσιον καὶ εἰσὶν καθαροὶ καὶ ἄμωμοι, καὶ θέλουσιν ἵνα κοινωνῆσαι ἐκ τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, φυλάσσεται μερὶς τοῦ- || (p. 0742) του ἀπὸ τῆς λειτουργίας καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, λέγει ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν, ἢ ὁ διάκονος· Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Ὁ λαός· Εἰς ἅγιος, εἰς Κύριος... Καὶ τότε κοινωνεῖ αὐτούς, ψάλλοντες τὸ Ποτήριον σωτηρίου... Εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ἐπάνω τοῦ κοινῆς ποτηρίου τὸ Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας... See above, p. 741. Καὶ ὕστερον δίδωσιν ὁ ἱερεὺς τὸ κοινὸν ποτήριον, εἶτα τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ, πάντοτε πάλιν ἐρῶ χαίρετε. Krasnoseltsev, *Свѣдѣнія*, p. 106. Εἶτα λαβὼν ὁ ἱερεὺς τοὺς νεονύμφους ἐκ τῶν πεπλεγμένων χειρῶν, εἰσοδεύει γύροθεν, ψάλλων τὸ Ἅγιοι μάρτυρες... Δόξα σοι Χριστέ ὁ Θεός... Ψάλλον αὐτά, συνακολουθῶν τοὺς νεονύμφους καὶ ὁ σύντεκνος. Εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ τὸν ἐκεῖσε γάμον εὐλόγησας, αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοὺς δούλους σου τούτους εἰς εἰσόδους καὶ ἐξόδους, πλήθυνον αὐτῶν τὴν ζωὴν, ἀνάλαβε αὐτῶν τοὺς στεφάνους ἐν τῇ βασιλείᾳ σου καὶ ἐν τῇ ἐπάρσει τῶν στεφάνων αὐτῶν, παράσχου αὐτοῖς στεφάνους αἰωνίους, ἀμαραντίνους, ἀνεπιβουλεύτους, ἀμώμους καὶ ἀσπίλους, διατηρῶν αὐτούς, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ... Conf. Goar, p. 320. Εἶτα ποιεῖ ἐκτενήν· ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους ζωῆς... Καὶ αὐθις μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ποιεῖ ἀπόλυσιν· Ὁ ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας τίμιον ἀναδείξας τὸν γάμον... Goar, p. 320.

⁶³⁴ The *ekphonesis* is followed by the prayer Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδῇ σου οἰκονομία καταξίωσας Goar p. 330. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ἡμέραν... Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Ὅτι σοῦ ἐστιν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Καὶ εὐλογεῖ τὸ ποτήριον, λέγει τὴν εὐχὴν μυστικῶς· Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου Goar p. 331 etc. to the end, as in Goar.

f. 290v. Εὐχή εἰς τὸ ἐπάραι τὰ στέφανα.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ στέφανον εὐλογήσας... Εὐχολ. Goar, p. 325.

f. 291. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὸ λῦσαι τὰ ἱερά στέφανα.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος καὶ δίκαιος, ὁ εὐλογῶν ἔτι δίκαιον... Εὐχή ἑτέρα εἰς τὰ ἀπολύσια. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας εὐλογήσας, αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοὺς δούλους σου τούτους ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ, εὐλόγησον αὐτῶν τὴν ζωὴν, ἀνάλαβε τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ἀσπίλους καὶ ἀμέμπτους καὶ ἀνεπιβουλεύτους διαφυλάττων καὶ σκέπων αὐτοὺς τῇ χάριτί σου. Ὅτι σὺ εἶ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὰ σύμπαντα, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ... Καὶ εὐθὺς ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 292. Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς διγαμοῦντας.

Εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, λέγομεν Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπᾶριον τῆς ἡμέρας καὶ εὐθὺς τοῦ Κυρίου δεη-
|| (p. 0743) θῶμεν. Καὶ ἐπιτιθεμένων τῶν στεφάνων ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Ἀβραάμ φίλον καλέσας καὶ τὸν Ἰσαὰκ ὑπεραγαπήσας καὶ τῷ Ἰακώβ εἰς γυναῖκα τελείαν συνάψας, οἰκονομήσας δὲ αὐτὸν καὶ δευτέρας κοίτης ἐν Ραχὴλ κοινωνῆσαι, αὐτὸς καὶ νῦν εὐλόγησον καὶ (τοὺς) δούλους σου τόνδε καὶ τήνδε, καὶ ἀγιάσον τοὺς δευτέρου συνοικέσιον ἐρχομένους, διὰ τε τὴν τῆς φύσεως ἐπήρειαν καὶ τὴν ἐν νεότητι ἐπισυμβᾶσαν χρείαν· Σὺ γὰρ Κύριε συγκαταβαίνων τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν διὰ Παύλου τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς σου ἐνομοθέτησας, κρεῖσσον εἶναι τῆς σωματικῆς πυρώσεως, τὸν ἐν Κυρίῳ γάμον ἀστασίαστον αὐτῶν καὶ εἰρηναίαν τὴν ζωὴν διατήρησον, σωφρόνως αὐτοὺς βιοῦν εὐδοκῶν καὶ τοῖς προστάγμασί σου ἐπαγρυπνεῖν, μὴ παρεμποδιζομένους ἐκ τοῦ τῆς συζυγίας δεσμοῦ. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Krasnoseltsev, *Свѣдѣнія*, p. 113n. Καὶ γίνε-
 ται ἀπόλυσις.

f. 293v. Ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν.

Εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν καὶ τίθησιν ὁ ἱερεὺς τὸ ἀναλόγιον καὶ εἰσφέρει τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐν τῷ ἀναλογίῳ, καὶ ὁ προειπών, τίθησι πρῶτος τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, εἶτα ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος καὶ ζώννει αὐτούς, καὶ βαστάζουσι κηρὸς ἄπτοντας, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, ἀπολυτικίον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ τῆς ἡμέρας καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος... Goar, p. 707. Εὐχή ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ

τήν γῆν, καὶ ποιήσας καὶ πλάσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίω-
 σιν, καὶ δὸς αὐτὸν ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς αἰδίου, καὶ ὁ νῦν εὐδοκήσας τοὺς
 ἀγίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον ἀδελφούς
 γενέσθαι, οὐ δεσπομένους φύσεως, ἀλλὰ πίστεως τρόπῳ, ὁ καὶ τοὺς ἀγί-
 οὺς σου μάρτυρας Σέργιον καὶ Βάκχον, ἀδελφούς γενέσθαι καταξιώσας καὶ
 τοὺς δούλους σου τούτους εὐλόγησον τόνδε καὶ ὁ δεῖνα, οὐ δεσπομένους
 φύσεως, ἀλλὰ πίστεως τρόπῳ, δὸς αὐτοῖς τοῦ ἀγαπᾶν ἀλλήλους καὶ ἀμι-
 σήστους καὶ ἀσκανδαλίστους, ἵνα πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν δοξά-
 ζωσι τὸ πανάγιον ὄνομά σου πρεσβείαις τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης
 ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἀγίων ἐνδόξων πανευφήμων
 ἀποστόλων Φιλίππου καὶ Βαρθολομαίου, τῶν ἀγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ
 Βάκχου, τῶν ἀγίων ἐνδόξων μεγάλων μαρτύρων Γεωργίου, Δημητρίου καὶ
 Θεοδώρων, καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου. Ὅτι Σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων,
 Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν || (p. 0744) δόξαν... See above, p. 31–32, 466.
 Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν χορὸν
 τῶν ἀγίων σου ἀποστόλων ἐπιλεξάμενος εἰς μίαν ποιμήνην καὶ ἐκκλησίαν
 μίαν καὶ ἑξαποστείλας αὐτοὺς εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης κηρύξαι τὰ σὰ
 προστάγματα, αὐτὸς καὶ τοὺς δούλους σου τούτους, οὓς ἠυδόκησας στήναι
 ἐνώπιόν σου καὶ ἀδελφούς γενέσθαι πνευματικούς οὐ δεσμῶ φύσεως, ἀλλὰ
 τρόπῳ πίστεως καὶ Πνεύματος Ἁγίου, αὐτὸς, φιλάνθρωπε, κατάπεμψον τὴν
 χάριν τοῦ Παναγίου σου Πνεύματος εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους ἀφθόνως, ἀμί-
 σως, ἀσκανδαλίστως, καὶ ἐν εὐχαριστία εἶναι αὐτοὺς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς
 ζωῆς αὐτῶν, πρεσβείαις τῆς πανάγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀει-
 παρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἀγίων σου. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξα-
 σται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου... Εἶτα ψάλλομεν τροπάριον
 εἰρημένον, ἦχος πλ. β'. Τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης... Goar, p. 708. Δις ἡ ὅσον
 βούλει. Εἶτα Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους... Καὶ ἀσπάζονται
 ἀλλήλοις οἱ ἀδελφοὶ καὶ κοινωνεῖ αὐτοὺς καὶ ἀπέρχονται. Εἰ δὲ θέλουν γενέ-
 σθαι λειτουργίαν, μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ εὐαγγέλιον, γίνεται ἡ ἀκολουθία καὶ εἰς
 τὴν ἐκτενὴν πάλιν μνημονεύονται οἱ ἀδελφοποιηθέντες καὶ ἀπόλυσις.

f. 296v. Εὐχή, ἣτις λέγεται παρὰ τοῦ ἀρχιερέως, ἡ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τὸν μέλ-
 λοντα μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε Θεοῦ τοῦ ζῶντος ποιμὴν
 καὶ ἀμνὲ Goar, p. 536.

f. 300. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ μιὰρὸν ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπε-
 σεῖν ἐν ὑποληνίῳ οἴνου ἢ ἀγγεῖῳ ἐλαίου.

Χρὴ τὸ ἐμπεσὸν καὶ ἀκάθαρτον παραχρημα αἵρεσθαι καὶ ῥίπτεσθαι ἔξω
 καὶ ἔτερον ἀγγεῖον πλύνεσθαι καθαρῶς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ οὕτω τὸν
 ἱερέα λαβόντα θυμίαμα, ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ ἄρχεται τὸ Τρισάγιον, Πανα-
 γία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, καὶ θυμιῶν αὐτὸ δεόντως ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ

μετὰ τοῦτο βαλεῖν ὕδωρ τῶν ἁγίων θεοφανίων, ποιῶν τρεῖς σταυρούς, καὶ τότε μεταβαλεῖν τὸ ἔλαιον ἢ τὸν οἶνον εἰς αὐτὸ ἐκ τοῦ μιανθέντος ἀγγείου, καὶ ἄψαι κηρούς δύο καὶ θυμιᾶσαι σταυροειδῶς γύροθεν ἐκ τρίτου, καὶ οὕτως ἐπεύξασθαι τῷ ἀγγεῖω. Μετὰ δὲ τὸ Τρισάγιον καὶ τὸ ἀπολυτικίον. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ ἐνσάρκῳ καὶ σωτηρίῳ σου οἰκονομία διαστειλάμενος, μὴ τὰ εἰσπορευόμενα εἰς τὸ στόμα κοινῶν τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ πάντα καθαρὰ εἶναι τοῖς καθαροῖς, ὁ ἐπὶ τῇ εἰς σὲ πίστει ταῦτα ἐργαζόμενος, καὶ ὁ διὰ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς σου Παύλου τοῦ ἀπο- || (p. 0745) στόλου... Goar, p. 481. Καὶ ἐπιχέων αὐθις ἐκ τοῦ ὕδατος τῶν ἁγίων θεοφανίων τρίτον σταυροειδῶς, ἀπογευέσθω πρῶτον ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἁγιασθέντος, εἶτα ὁ λαὸς καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν. Εἰ μὲν τι συμβῆ τὸ ἐμπέσον ἀκάθαρτον χρονίσαντος ἐν τῷ ἀγγεῖω ἢ τοῦ οἴνου, ἢ τοῦ ἐλαίου καὶ σαπῆναι, ἐκχέσθαι τὸν οἶνον, ἢ τὸ ἔλαιον καὶ μηδὲνα αὐτὸν ἄπτεσθαι.

f. 302. Ἀκολουθία εἰς φρέαρ μιανθέν.

Χρῆ πρῶτον ἀντλήσαι ἐκ τοῦ φρέατος κάδους μ' καὶ χύσαι ἔξω, καὶ οὕτως βαλεῖν ἁγίασμα τῶν ἁγίων θεοφανίων σταυροειδῶς τρίτον, ἄψαι τε κηρούς καὶ θυμιᾶσαι πέριξ, καὶ οὕτως ἐπεύχεται, καὶ πρῶτον ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας καὶ θεοτοκίον, καὶ αὐθις ἄρχεται οὕτως· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καὶ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου... Ὑπὲρ τοῦ ἴουσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ μέγας καὶ ἀνεξιχνίαστος, καὶ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁράτης τε καὶ ἀοράτου, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ δι' ὀράματος... See above, p. 48. Καὶ ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ ὕδατος τῶν ἁγίων θεοφανίων καὶ ἀπογεύεται πρῶτον ὁ ἱερεὺς.

f. 303v. Εὐχὴ εἰς σκεῦος μιανθέν.

Ὅμοίως δὲ εἰ καὶ ἐν ἐτέρω σκευεῖ κενῷ ἐμπέσοι μιανθόν. Χρῆ καὶ αὐτὸ πλύνεσθαι, καὶ βαλλομένου ἁγιάσματος σταυροειδῶς γίνεσθαι εἰς τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα καρδιογνώστα, ὁ ἐπιστάμενος τὰ ἀπόρρητα καὶ γινώσκων τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, Σὺ μόνος ὁ νομοθετήσας ἐν νόμῳ ἀγίῳ σου... See above, p. 468.

f. 304v. Εὐχὴ ἐπὶ τρύγην ἀμπέλου.

Ὁ Θεὸς Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι Goar, p. 552.

f. 305. Εὐχὴ ἐτέρα εἰς εὐλόγησιν οἴνου.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, ἐπι-
δε ἐπὶ τὸν οἶνον τοῦτον Goar, p. 553.

f. 306. Εὐχή ἐπὶ πλοίου μέλλοντος πλεῦσαι. Δέσποτα Κύριε, ὁ καταξιώσας συμπλεῦσαι τοῖς μαθηταῖς. Εὐχολ. Goar, p. 684.

f. 306v. Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα. Σὺ εἶ ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινή, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ὁ Πατὴρ σου ὁ γεωργὸς ἐστίν, Σὺ καὶ τοὺς ἀποστόλους σου ἐκάλεσας κλήματα... Goar, p. 551. || (p. 0746)

f. 307v. Εὐχή ἐπὶ θέρους.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ πολλήν σου εὐσπλαγχνίαν ἀγαγὼν ἡμᾶς καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὁ πλάσας θεὸς καὶ ἄαρ καὶ εὐλογήσας τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ Goar, p. 524.

f. 308. Εὐχή ἐτέρα εἰς τὸ σπεῖραι σπόρον ἐν τῇ ἀρούρα τῆς γῆς.

Δέσποτα Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τῆς ἀσπόρου ἀρούρας καὶ ἐκ τῆς χώρας τῆς μὴ δεξαμένην τὴν σπορὰν βλαστήσας, τῆς ἀειπαρθένου Θεοτόκου Μαρίας. See below, Athos, Esphigm. 208.

f. 310–327. Μηνολόγιον σὺν Θεῷ ἀγίῳ.

f. 328–339. *Kontakia* and *troparia* from the Sunday of the Publican and Pharisee to the Sunday of All Saints.

f. 339v. Εὐχή, λεγομένη εἰς ἀμπελον, εἰς κῆπον, εἰς περιβόλιον, εἰς χωράφιον καὶ εἰς χώραν, εἰ συμβῆ βλάπτεσθαι ὑπὸ ἐρπετῶν.

Δεῖ γίνεσθαι λειτουργίαν... Goar, p. 554–556, but without naming Ἰουλιανοῦ καὶ Λίβυος ἢ καὶ ἀμφοτέρων. The first prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς δημιουργίας is followed by Goar's third, and then, in the third place, by Goar's second prayer.

f. 346v. The scribal colophon cited above.

f. 347. From here on, prayers are written in an 18th-century hand: Εὐχή ἐπὶ οἰκίας περιεργασμένης ὑπὸ κακῶν.

Κύριος ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ τοῖς χερουβὶμ ἐποχούμενος, ὁ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, Σὺ εἶ μέγας καὶ φοβερός...

f. 349. Εὐχή εἰς πᾶσαν ἀρρωστίαν.

Δέσποτα παντοκράτωρ, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ ταπεινῶν καὶ ἀνυψῶν καὶ παιδεύων πάλιν ἰώμενος... Goar, p. 549.

f. 349v. Εὐχή εἰς τὸ εὐλογησῆαι ἐδέσματα κρεῶν τῇ ἀγία καὶ μεγάλη κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ' εἶτα Τοῦ Κυρίου δεηθῶ-
μεν. Ἐπίσκεψαι, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, εἰς τὰ ἐδέσματα τῶν κρεῶν καὶ ἀγία-
σον αὐτά... Goar, p. 566.

f. 350v. Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογεῖσθαι τυρὸν καὶ ὠά.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων...
Goar, p. 568. || (p. 0747)

Εὐχὴ ἐπὶ ἄλατος.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Ἱεριχῶ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ
προφήτου... Goar, p. 561.

f. 351. Εὐχὴ τῶν ἀγίων ἑπτὰ παιδῶν εἰς ἀσθενῆ καὶ μὴ ὑπνοῦντα.

Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰνετὸς καὶ ἀκατάληπτος, καὶ ἀνεκδιήγητος... Goar,
p. 559.

f. 353. Εὐχὴ εἰς νήπιον.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς παναχρά-
του Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου... Goar, p. 261.

0747 [Athos, Lavra, Ω 129]

XCVII. Εὐχολόγιον, Athos, Lavra, MS Ω 129, in 4°, 373 ff., cursive hand of AD 1522,
as is evident from the following colophon at the end of the manuscript: Ἐτους,
,ζλ' Ἰνδικτ. ιε' ἐκ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ,αφκβ' μαρτίῳ ιε' ἡμέρῳ γ'. Οἱ
καὶ γραφεῖς ἀμαρτωλοὶ Πέτρος ἱερεὺς καὶ πρωτοπαπᾶς Κάροπος εὐχεσθέ
τους. The manuscript is defective at the beginning.

f. 1. Office of Vespers without its beginning.

f. 2. Εὐχαὶ ἐωθιναί.

f. 6. Εὐχαὶ παννουχίδος.

f. 8. Prayers at Great Vespers.

f. 11. Ακολουθία τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς, ἥτοι τῆς γονυκλισίας.

f. 20. Ακολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

f. 27. Ακολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ εἰς τὰς ἀρχιμηνίας.

f. 34v. Εὐχὴ λεγομένη εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὰς ἐν τῇ λεχώ, εἰς τὴν μαῖαν.

f. 35. Εὐχὴ, λεγομένη εἰς γυναῖκα λεχώ.

- f. 35v. Εὐχή εἰς ἀπόβλυσιν γυναικᾶ (sic).
- f. 36v. Τάξις βαπτίσματος εἰς νήπιον, κατεπειγόμενον ὑπὸ θανάτου.
- f. 37. Εὐχή εἰς <τὸ> κατασφραγίσαι παιδίον τῆ ἡμέρα τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.
- f. 38. Εὐχή μ' τῶν ἡμερῶν.
- f. 39v. Τάξις γινομένη ἐπὶ τὸ ἅγιον βάπτισμα.
- f. 49v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν φωτισθέντα τῆ ἡμέρα.
- f. 50v. Εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι παιδίον.
- f. 51v. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα γάμου.
- f. 59v. Εὐχή τοῦ θαλάμου, ἤγουν τοῦ παστοῦ.
- f. 61. Ἀκολουθία εἰς διγαμοῦντας.
- f. 63. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι ἀδελφοποίησιν. || (p. 0748)
- f. 64v. Εὐχή εἰς τὸ ἐπάραι παιδίον ἀπὸ ἐκκλησίαν.
- f. 66. Ἀκολουθία ἐὰν συμβῆ τὸ ἐμπεσεῖν πρὸς φρέατος ἐκ τῶν ἀκαθάρτων and other prayers for various occasions.
- f. 88. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου.
- f. 108v. Ἀκολουθία παρακλητικὴ εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.
- f. 114. Apostol and Gospel readings for the Sundays of the whole year.
- f. 268. 11 matutinal Gospels.
- f. 265v [sic]. Apostol and Gospel readings for the Menologion of the whole year.

0748 [Athos, Panteleimon, 1061]

XCVIII. Ἀκολουθία εἰς ἱερεῖς κεκοιμημένους in the Gospel Athos, Panteleimon 1061, AD 1535,⁶³⁵ ff. 191–229.

Ἀπέρχονται δύο ἢ τρεῖς ἱερεῖς καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν καὶ ἀποπλύνουσιν αὐτὸν καὶ ἀποσπογγίζουσι καὶ ἐνδύουσιν ἱμάτιον καθαρὸν καὶ ἀντὶ σαβάνου

⁶³⁵ Colophon in the manuscript: Ἐτελειώθη μηνὶ δεκεμβρίῳ εἰκάδι τετάρτῃ ἡμέρᾳ ε' ἰνδικτιῶνος ἡ' ,αφλε' ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ χειρὶ Νικολάου ἱερέως τοῦ προνοητοῦ.

στιχάριον, ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, ψάλλοντες τὸν ν', καὶ καλύπτουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μετὰ καλύμματος, καὶ τιθέασιν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ γεγραμμένην τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχήν, καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, εἰσφέρουσι τὸ λείψανον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, λέγοντες τὸ ἐξάψαλμον, στάσεις β' καὶ μνημονεύουσιν, ὡς ἔθος τῶν ἱερέων. Ἐλθόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν, θέτουσι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπὶ στέροινς τοῦ λειψάνου καὶ ἄψαντες κηρούς μνημονεύουσι, ψάλλοντες τὸ Ἀλληλούια μετὰ τῶν στίχων καὶ τῶν τροπαρίων, καθὼς δηλοῖ τὴν τῶν λαϊκῶν ἀκολουθίαν, καὶ ψάλλουσι τὸ Ἄμωμον ὡ(ς) σύνηθες. Ὅταν δὲ μέλλουσιν εἰπεῖν τὸ Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου, Κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου συνέτισόν με, σὺν τῷ στίχῳ, ἄρξου ἐδῶ πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν, καὶ ψάλλομεν τὰ παρόν(τα) τροπάρια εἰς ἦχον πλ. α'. Οὐκ ἔστι τῶν ἐν τῷ βίῳ τερπνῶν οὐδέν, ὃ οὐ παρελεύσεται... Στίχος· Εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμα μου... Ἰάσω τὴν συντριβὴν μου, Χριστέ, σάντον κενώσας ὁ ὕψιστος... Στίχος· Ἐξηρεύξαντο τὰ χεῖλη μου ὕμνον... Καθεῖλες τὴν τοῦ θανάτου ὄφρυν τῷ σῶ πάθει ἀναμάρτητε... Στίχος· Φθέγγαιτο ἡ γλῶσσα μου τὰ λόγια σου... Ὁ μόνος τὰ τῶν ἀνθρώπων εἰδώς, Χριστέ, ἀδῆλα καὶ κρύφια... Στίχος· Γενέσθω ἡ χεὶρ σου τοῦ σῶσαί με... Τὸ θεῖον καὶ ἀκατάληπτον φῶς, Χριστέ πάντων, ἡ ἀνάστασις ὁ ἄυλος γλυκασμός... || (p. 0749) Στίχος· Ἐπεπόθησεν ἡ ψυχὴ μου τὸ σωτήριόν σου... Σὺ εἶπας· πᾶς ὁ πιστεύων εἰς σέ, Χριστέ, θάνατον οὐκ ὄψεται... Εἶτα ψάλλει ὁ πρῶτος χορὸς· Ζήσεται ἡ ψυχὴ μου... Εἶτα ὁ β' χορὸς· Ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός... Εἶτα εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, δίδαξόν με... Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς εὔρε πηγὴν τῆς ζωῆς... κ.τ.λ. Εἶτα μνημονεύουσιν οἱ ἱερεῖς καὶ εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον... Goar, p. 452. Καὶ αὐθις κάθισμα, ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάναρχον Λόγον. Ὁ δι' ἡμᾶς ὑπομείνας σταυρὸν καὶ θάνατον καὶ νεκρώσας τὸν Ἄϊδην... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ αὐτό. Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας, καὶ αὐθις ὁ κανὼν ὠδῆ α' ἦχος β'. Βυθοῦ ἀνεκάλυψε... Ὡδὴν ἐπιτάφιον συμφώνως ἄσωμεν τῷ μόνῳ ἀθανάτῳ... Χθὲς μεθ' ἡμῶν συμβιοτεύων, σήμερον ἐν τάφῳ βιοτεύει... Γνωστοὶ συγγενεῖς καὶ ἀδελφοί μου, βλέπετε τὸν τόπον τῆς ταφῆς μου... Ἐν βίβλῳ τῆς ἄνω κληρουχίας τάξη τὴν ψυχὴν μου ὁ Δεσπότης... Ἀπάντων ἐπέκεινα κτισμάτων καὶ ἀγνωτέρα τῶν ἀγγέλων... Εἶθ' οὕτως (after Ode III) ἡ εὐχή· Κύριε, Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων παραμυθία... Goar, p. 453. Προκείμενον· Αἱ ψυχαι αὐτῶν. Στίχος· Πρὸς σέ Κύριε κεκράξομαι. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν περὶ τῶν κεκοιμημένων. Τέλος· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων... Τέλος· ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός. Καὶ οὕτως μνημονεύει ὁ ἱερεὺς. After Ode VI, ἡ εὐχή· Εὐχαριστοῦμέν σε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν... Goar, p. 452. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰσῆλθε τὸ κατάκριμα... Τέλος· οὕτως ἡ χάρις βασιλεύσει διὰ τῆς δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον. Εὐαγγέλιον

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ὁ Πατὴρ μου, ἕως ἄρτι ἐργάζεται. Τέλος· ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. Εἶτα τὸ κοντάκιον· Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ... καὶ τοὺς εἰρμούς τῶν κοσμικῶν. Εἶθ' οὕτως (after Ode IX) μνημονεύει ὁ ἱερεὺς. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσε με... Τέλος· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε ζήσεσθε. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον... Τέλος· ὅτι ἐν τῷ Θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα. Καὶ εὐθὺς τὰ παρόντα τροπάρια, ἤχος α'. Ποία τοῦ βίου τρυφή διαμένει λύπης ἀμέτοχος... Εἶτα οἱ ἀναβαθμοὶ κατ' ἤχον α'. Ἐν τῷ θλίβεσθαί ἡμεῖς (p. 0750) με... Εἶτα τὰ στιχηρὰ⁶³⁶ ἤχος α'. Πανεύφημοι μάρτυρες. Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα τῆς σῆς γλυκείας μεθέξεως... Οὐδεὶς ἀναμάρτητος, οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων γέγονεν... Ὑπὲρ τὰ ὀρώμενα τὰ σὰ ἐπαγγέλματα, ἃ ὁ ὀφθαλμὸς οὐ θεάεται... Ἐργώ, Σωτήρ μου, δεικνύς, ὅτι Σὺ εἶ πάντων ἀνάστασις... θεοτοκίον· Τῇ προσειᾷ, Κύριε, πάντων τῶν ἀγίων καὶ τῆς Θεοτόκου... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ἐν σαρκὶ ὄντες Θεῷ ἀρέσαι... Τέλος· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε ζήσεσθε. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρωσὴν τὴν ἀπολλυμένην. Τέλος· ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν δίδους τῷ κόσμῳ. Στιχηρὰ ἤχος β'. Ὡς ἄνθος μαραίνεται καὶ διαλύεται πᾶς ἄνθρωπος... Οἶμοι οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ χωριζομένη... θεοτοκίον· Ὡς ἐλαία κατάκαρπος ἡ παρθένος ἐβλάστησε... Οἱ ἀναβαθμοὶ ἤχος β'. Στιχηρὰ προσόμοια, ἤχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Ρύμην τοῦ θανάτου καὶ φθορὰν σου... Σῶσαι τὸ σὸν πλάσμα βουληθεὶς... Εὐὰς τῆς προμήτορος ἀγνῆ... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κολοσσαεῖς· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐστὶ ἀγάπη τῆς πίστεως... Τέλος· ἀσπίλους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· τοῦτο ἔστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός... Τέλος· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Στιχηρὰ ἤχος γ'. Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα... Στίχος· Αἱ ψυχὰι αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς... Ἄνθρωποι, τί μάτην ταραττόμεθα... Ἀγιόπρωτε σεμνή... Οἱ ἀναβαθμοὶ ἤχος, γ' στιχηρὰ προσόμοια ἤχος γ'. Τριήμερος ἀνέστη. Δοξάζω τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον... Ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ εὐσπλαγχνος... Θεοτοκίον· Ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνάγκης, Θεοτόκε Δέσποινα... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους (Κορινθίους). Ἀδελφοί, Χριστὸς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανε, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν... Τέλος· ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα δικαιόσυνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Τέλος· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἤχος δ'. Μετὰ πνευμάτων

⁶³⁶ Most of these *stichera* are found in the burial office for monks: Εὐχολογ. Goar, p. 439–444.

δικαίων... Εἰς τὴν κατάπαυσίν σου, Κύριε... Ἡ μόνη ἀγνή... Οἱ ἀναβαθμοὶ ἤχος δ', στιχηρὰ, ἤχος δ'. Ἐδωκας σημείωσιν. Ὑπνος ἀναδέδεικται τῶν πιστευόντων ὁ θάνατος... Σὺ δικαιοσύνη τε (καὶ) ἀγιασμός ἡμῖν γέγονας... Γένος τὸ ἀνθρώπινον πρὸς ἀφθαρσίαν ἀνόλεθρον... Ῥήσεσιν ἐπόμενοι τῶν θεηγόρων πανάμωμε... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς **|| (p. 0751)** ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν... Τέλος· ἵνα ἢ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Εὐαγγέλιον. Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· πάντα μοι παρεδώθη. Τέλος· καὶ τὸ φορτίον μου ἔλαφρόν ἐστιν. Ἦχος πλ. α'. Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶντος· ἐγὼ εἰμι γῆς καὶ σποδός... Σὺ ἔπλασάς με, Κύριε, καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμέ τὴν χειρά σου... Ἡ προεκλελεγμένη εἰσάκουσον τῆς φωνῆς ἡμῶν... Οἱ ἀναβαθμοὶ ἤχος πλ. α', στιχηρὰ ἤχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν. Αἴγλη τοῦ σοῦ προσώπου, Χριστέ... Ὅπου τῶν προφητῶν ὁ χορός, τῶν ἀποστόλων καὶ μαρτύρων τὰ τάγματα... Θεοτοκίον· Νόμου τῆς ἁμαρτίας ἡμᾶς δεδουλωμένους ἠλευθέρωσας, Δέσποινα... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, εἰδότες, ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου... Τέλος· τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμέ. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ. Τέλος· διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρήγεν οὕτως. Στιχηρὰ ἤχος πλ. β'. Ἄλγος τοῦ Ἀδάμ ἐχρημάτισεν... Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλαστοουργόν σου γέγονεν... Θεοτοκίον· Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, Χριστέ... Οἱ ἀναβαθμοὶ ἤχος πλ. β', στιχηρὰ ἤχος πλ. β'. Ὀλην ἀποθέμενοι. Ἐχων ἀκατάληπτον τὴν εἰς ἡμᾶς εὐσπλαγχνίαν... Νέκρωσιν ὑπέμεινας ζωοποιὸν ἐκουσίως καὶ ζωὴν ἐπήγασας... Ζώντων κυριεύοντα θεαρχικὴ ἐξουσία... Θέλει τοῦ ἐλέους ὑπάρχεις γὰρ καὶ σώζεις ὡς Θεός... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν... Τέλος· διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῆ ὑπὲρ ἡμῶν. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· εἰ ὁ Θεὸς Πατὴρ ὑμῶν ἦν... Τέλος· θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Στιχηρὰ ἤχος βαρῦς· Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν ζωοδότα... Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν πλαστοουργήσας κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον... Λύτρωσαι, Θεοτόκε, τῶν συνεχουσῶν ἡμᾶς ἁμαρτιῶν... Οἱ ἀναβαθμοὶ ἤχος βαρῦς, στιχηρὰ ἤχος βαρῦς. Καταφρονήσαντες. Νενεκρωμένος ὠράθης ἐπὶ σταυροῦ... Τῷ ἀκρηάτῳ σου κάλλει καὶ γλυκασμῷ τῆς σῆς ὠραιότητος... Ὡς ἀδαπάνητον ἔχων τῶν δωρεῶν τὴν μεγαλοπρέπειαν... Τὴν μόνην μετὰ τόκον ἀγνήν παρθένον... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν Κυρίῳ φρονεῖ... Τέλος· ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Εὐαγγέλιον. Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν... Τέλος· βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Στιχηρὰ ἤχος πλ. δ'. Θρηῶ καὶ ὀδύρομαι... Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος... Οἱ ἀναβαθμοὶ ἤχος πλ. δ', στιχηρὰ ἤχος πλ. δ'. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος. Βασιλικῶς μοι **|| (p. 0752)** ὑπέγραψας, ἐλευθερίαν βαφαῖς... Βάθει σοφίας ἀρρήτου σου

όροθετεῖς τὴν ζωὴν... Ὡς συλλαβοῦσα τὸν ἀναρχον Λόγον Θεοῦ καὶ Θεόν... Οἱ μακαρισμοί· Πάλαι μὲν ὁ Ἀδὰμ γευσάμενος κ.τ.λ. Goar, p. 454. Εἶτα μνημονεύουσιν οἱ ἱερεῖς, τὸ Τρισάγιον, προκειμένον ἤχος δ'. Μακαρία ἡ ὁδός. Στίχος· Ἐπίστρεψον ψυχὴ μου... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν περὶ τῶν κεκοιμημένων... Τέλος· εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ἀλληλουάριον, Μακάριος, ὃν ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον. Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐλληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων... Τέλος· ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρὸς. Εἶθ' οὕτως μνημονεύουσιν οἱ ἱερεῖς καὶ ἀσπάζονται τὸ λείψανον, ψάλλοντες τὰ προσόμοια, ἤχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σὲ νεκρόν. Δεῦτε, ἀδελφοί καὶ συλλειτουργοί, γνῶμεν τὸ ἐξαίσιον τέλος... Οἴμοι ποία ὥρα φοβερά, οἴμοι χωρισμὸς συνοδίας καὶ ἀδελφότητος... Θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος νῦν ἐν τῇ παρουσίᾳ ἡμέρα τῆς ἐκδημίας... Δεῦτε, οἱ ποιμένες τοῦ Χριστοῦ, βλέποντες ἰδοὺ μεταστάντα... Κρίσει τῇ δικαίᾳ σου, Σῶτερ, ἔστησας ψυχῆς ἡγεμόνα... Ποίμνης ἐπιστάτης γεγονώς, Πάτερ, λογικῆς ἐπὶ χλόην... Πᾶσα τῶν βροτῶν νῦν ἢ πληθὺς σώζεται ταῖς σαῖς ἰκεσίαις... Στίχος· Ἐπίστρεψον ψυχὴ μου... Πνευματικοί μου ἀδελφοί καὶ συλλειτουργοί μου, μὴ μου ἐπιλάθεσθε... Μνημονεύετέ μου, ἀδελφοί καὶ συλλειτουργοί μου... Δόξα ἤχος πλ. β' τοῦ Δαμασκηνοῦ. Ὁρῶντές με ἄφωνον... Καὶ νῦν, Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε. Εἶτα ἀπέρχονται ἐν τῷ τάφῳ καὶ κηδεύουν τὸ λείψανον καὶ σφραγίζουν τὸν τάφον, ψάλλοντες τὰ παρόντα τροπάρια, ἤχος πλ. β'. Ἡ αἰδίδιμος φωνὴ τοῦ θεοῦ Δαβὶδ σήμερον πληροῦται... Δόξα Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονεν πρόξενος... θεοτοκίον· Ἀγνή παρθένος τοῦ Λόγου, πύλη τοῦ Θεοῦ ἡμῶν... Εἶτα καλύψαντες τὸν τάφον ἀναγινώσκουσι τὸν ἀπόστολον καὶ τὸ εὐαγγέλιον, καὶ τὸν λόγον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Πρὸς Κολοσσαεῖς· Ἀδελφοί, εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τῷ ἰκανώσαντι ἡμᾶς... Τέλος· ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων. Εὐαγγέλιον. Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἤγγισεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν ὁ Λάζαρος ὁ τεθνηκώς... Τέλος· Ὅτι Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. Εἶτα καθίζουσιν οἱ ἱερεῖς γύροθεν τοῦ τάφου καὶ ἀναγινώσκειται ὁ λόγος τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὸν μάταιον βίον καὶ περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐλόγησον, δέσποτα. Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὅσοι τὰ τοῦ βίου μάταια καὶ ἀπολλυμένα πράγματα, βλέ- || (p. 0753) πετε πάλιν τὸν ἡμέτερον· ὁ γὰρ πλοῦτος παρέρχεται καὶ ἡ δόξα ἀπολύεται καὶ πάντα ἀλλάσσονται... The text breaks off mid-word.

0753 [Athos, Lavra, 21]

XCIX. Εὐχολόγιον, Athos, Lavra, MS 21, in 4°, 408 ff., copied in a clear hand in AD 1536, as can be read in the colophon: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον, χειρὶ ἐμοῦ ἀμαρτωλοῦ Λουκᾶ ἱερομονάχου Προκοπίου (sic) ἐν χρόνοις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 1536, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες συγχωρήσατέ μοι διὰ τὸν Κύριον, ὅτι ἀμαθῆς εἰμι, ὅμως δεόμεί σας λέγετε· Ὁ Θεὸς συγχωρήσοι τὸν γράψαντα ταῦτα, καὶ γὰρ λέγω· Ὁ Θεὸς συγχωρήσοι τὸν ἀναγινώσκοντα (f. 388v). A note written by the same hand at the beginning of the volume indicates its original destination: Τὸ αὐτὸ βιβλίον ἐδόθη τῆς ὑπεραργίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς λεγομένης Φανερωμένης ἐν τῇ πόλει Πάμφῳ διὰ μνημόσυνον ἐμοῦ εὐτελοῦς Λουκιανοῦ ἱερομονάχου, καὶ ὅστις βουληθεὶ ξενῶσαι αὐτὸ ἐκ τῆς ῥηθείσης μονῆς τὸ τῆς ἱεροσυλίας ἕξει ἐπιτίμιον, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες συγχωρήσατε μοι διὰ τὸν Κύριον, λέγετε. Ὁ Θεὸς συγχωρήσοι τὸν γράψαντα καὶ διδόντα. Another note reads Ἐκ Μεσσηνίας τῆς Σικελίας εἰς Κύπρον and, added in a later hand: Ἀγαπητὲ ἀδελφὲ κατὰ πνεῦμα παπᾶ κύρ Κωνσταντίνε, σέ τέκα, δέξαι τὸ αὐτὸ βιβλίον, καὶ βλέποντά το μνήσθητι τῆς ἀγάπης καὶ μὴ μου ἐπιλάσθην (sic) ἐν ταῖς προσευχαῖς σου κᾶν τε ζῶ κᾶν τε θνήξῳ Ἐρρωσο. Εἰς ἅπαντας τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ποιῶ μετανοίας, ἕξαιρέτως εἰς τὴν ἀγαπητὴν ἀδελφὴν Μακαρίαν μοναχὴν.

f. 3. Title: Πίναξ. Εὐχολόγιον, σὺν Θεῷ ἀγίῳ περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν, πλουσιώτατον μετὰ καὶ νομοκανόνων ὀλίγων χρησίμων.

f. 4. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. 8 prayers, followed by (9) a prayer τῆς ἐκτενοῦς ἰκεσίας and (10) a *kephaloklisia* prayer.

f. 6v. Εὐχαὶ ἑωθιναί. 12 prayers.

f. 10v. Εὐχὴ εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα.

f. 11v. Εὐχὴ ἐπὶ τρύγης ἀμπέλου.

— Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογία οἴνου.

f. 12. Εὐχὴ ἐπὶ σπόρου.

f. 12v. Εὐχὴ ἐπὶ θέρους.

f. 13. Εὐχὴ ἐπὶ ἄλωνος.

f. 13v. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελιῶν ἐκκλησίας. || (p. 0754)

f. 13v. Εὐχὴ ἐπὶ οἰκοδομούντων οἰκίας.

f. 14. Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογία οἴκου.

f. 14v. Εὐχή ἐπὶ παντός εἶδους μιανθέντων.

f. 15. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων.

f. 15v. Τάξις γινομένη ἐὰν συμβῆ μιὰρὸν ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου ἢ μέλιτος.

f. 16v. Ἀκολουθία εἰς φρέαρ μιανθέν.

f. 17. Εὐχή λεγομένη μετὰ τὸ ἀριστῆσαι.

f. 19. Εὐχή ἑτέρα εἰς ἄριστον.

f. 21v. Εὐχαὶ περὶ λύσεως ἀφορισμοῦ. 4 prayers.

f. 24. Εὐχή εἰς ψυχὴν κρινομένην.

f. 24v. Εὐχή εἰς τὸ ἀποπλοῦν πλοῖον.

f. 25. Εὐχή εἰς κατασκευὴν πλοίου.

f. 25v. Εὐχή εἰς ἄγραν ἰχθύων.

f. 26–27 blank.

f. 28. Ἀκολουθία τοῦ κατὰ μῆνα γινομένου τεσσαρακοστῆς (ἀγιασμοῦ).

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου ἰστάμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, κάκει εὐτρεπισθέντος τοῦ λουτήρος, ὁ ἱερεὺς προέρχεται μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ θυμιατοῦ, προπορευομένων καὶ λαμπάδων ἀπτομένων, καὶ τῶν ἀδελφῶν ψαλλόντων ἐκ γ' ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς... Κύριε ἐλέησον... Τῆς εὐσπλαγχνίας... Ταῦτα τὰ τροπάρια ψάλλονται ἕως οὐ φθάσωσιν εἰς τὸν τόπον, ὁ δὲ ἱερεὺς, ἔξωθεν ἔτι ἰστάμενος, λέγει· Εὐλογημένη ἡ εἴσοδος διὰ τῆς τεκούσης σε Θεοτόκου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε νῦν... Καὶ ὁ λαὸς ψάλλων οὕτως. *Stichera* etc.

f. 36. Ἀκολουθία εἰς γένναν γυναικὸς ἦτοι εἰς λεχοῦσαν. Εἰσερχόμενος ὁ ἱερεὺς ποιεῖ εὐλογητὸν ἔξωθεν τῆς οἰκίας καὶ λέγει τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... Καὶ εἰσέρχεται ἔσω καὶ λέγει τὴν εὐχήν· Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ χοῦ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀναπλάσας γυναῖκα... See above, p. 382. Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν καὶ ἀνάπλασιν... Conf. Goar, p. 261. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀναξίους δούλους σου εὐλογεῖν, ἀγιάζειν τοὺς προσερχομένους (εἰς) τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον... Εἰρήνη πᾶσιν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν

φύσιν λογικὴν καὶ ἄλογον τῷ λόγῳ σου δημιουργήσας... Goar, p. 267. || (p. 0755) Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγῶν. Goar, p. 261.

f. 38v. Εὐχή ἐτέρα εἰς τὰς γυναῖκας, τὰς ἐν τῇ λεχώ. Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀληθινὸς ἄρτος τῆς ζωῆς, ὁ χαρισάμενος ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου... Conf. Goar, p. 264.

— Τῆς μαίας. (Εὐχή τῆς μαμμῆς). Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 287. Καὶ θυμιᾷ τὸν οἶκον, ἔνθα κεῖται ἡ λεχώ καὶ ῥαντίζει αὐτὸν ὕδωρ (sic) τῶν ἁγίων θεοφανίων καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 39. Ἀκολουθία εἰς τὸ λαμβάνειν ὄνομα τὸ παιδίον τῇ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Εἰσέρχεται ἡ μαία μὲ τὸ παιδίον καὶ ἴσταται ἔξω τῆς πύλης τῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ εὐλογεῖ τὸ παιδίον, καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τὸ τροπᾶριον τῆς ἡμέρας καὶ θεοτοκίον, οἶον θέλει. Καὶ οἶον ὄνομα θέλ(ουν) ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἐπονομάζει ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον καὶ λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἡ εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν... Goar, p. 264. Εὐχή τῆς μητρὸς τοῦ παιδίου· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθάρισας καὶ ἀναγεννήσας ἡμᾶς διὰ τῆς ἐνσάρκου σου οικονομίας. Goar, p. 264. Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν. Οὐ μέντοι τὸ σύνολον βάλλει τὸ παιδίον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. In marg.: τοῦτ' ἔστι δὲν ἐμπάζει τὸ παιδίον ἔσω εἰς τὴν ἐκκλησίαν οὐδὲ ποσῶς ἕως τεσσαράκοντα ἡμέραις.

f. 40. Ἀκολουθία εἰς τὸ ἐκκλησιᾶσαι παιδίον μετὰ μ' ἡμέρας τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Ἐάν τε ἄρσεν κἂν τε θήλυ εἰσέρχεται ἔξω πρὸ τῶν πυλῶν τῆς ἐκκλησίας ἡ μήτηρ μὲ τὸ παιδίον, εἰσέρχεται δὲ ὁ ἱερεὺς καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τὸ τροπᾶριον τῆς ἡμέρας. Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως... See above, p. 19. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ὡς βρέφος προσαχθεὶς τῷ ναῷ... Εἶτα εὐλογεῖ τὴν μητέρα τοῦ παιδίου καὶ λέγει τὴν εὐχήν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 267. Εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ εἰ μὲν ἐστὶν ἄρσεν, ψάλλει ἰδιόμελον, ἦχος πλ. β'. || (p. 0756) Ἀνοιγέσθω ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ... Εἰ δὲ ἐστὶ τὸ παιδίον θήλυ, λέγει ἦχος πλ. δ'. Μετὰ τὸ τεχθῆναί σε, θεόνυμφε Δέσποινα, παρεγένου ἐν ναῷ Κυρίου... Καὶ φέρει αὐτὸ ἔνδον τοῦ ναοῦ, ψάλλων τὸν ε' ψαλμόν· Τὰ ῥήματά μου ἕως τὸ Προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίόν σου ἐν φόβῳ

σου. Καὶ προσκυνεῖ εἰς τὰς δ' γωνίας τῆς ἐκκλησίας, εἶτα εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ παιδίου εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ κυκλοῖ αὐτὸ γύροθεν τοῦ βήματος, εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται καὶ τίθησιν αὐτὸ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν ὑπτιον, εἶτα ποιεῖ ἢ μήτηρ αὐτοῦ μετανοίας μ', καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς τὸ παιδίον· Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε παντοκράτωρ, ὁ μόνος δημιουργὸς καὶ Σωτὴρ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, δεόμεθά σου καὶ ἱκετεύομεν· καταξίωσον τὸν δοῦλόν σου ὁ δεῖνα τῆς χάριτος καὶ τῆς θεογνωσίας, ἀύξησον τῇ πίστει καὶ δικαιοσύνῃ. Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ἅγιον ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας τῆς Θεοτόκου καὶ σφραγίζει αὐτῷ τύπον σταυροῦ καὶ λέγων· Σημειωθήτω ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Εἶτα λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. *Goar*, p. 267 καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 43. Ἀκολουθία εἰς τὰ ἀποθνήσκοντα νήπια πρὸς ὥραν βαπτιζόμενα. *Abbreviated office.*

f. 46. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

At its beginning the office does not noticeably differ from other examples of the same period, but later on it shows a number of noteworthy peculiarities. The prayer over the oil is preceded by a remark: Εἶτα σφραγίζει τὸ ἔλαιον ἐκ γ' καὶ ἐμφυσᾷ αὐτὸ γ' καὶ λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... After the priest: χρίεται ὑπὸ τῶν ἀναδόχων ὁ βαπτιζόμενος, καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὢν εὐλογητός εἰς τοὺς αἰῶνας, εὐλογήσει καὶ σὲ ἐπὶ ἀγαθῇ σου πίστει... This prayer, as well as a number of other prayers in this *euchologion*, has been crossed out. After the baptism, the priest λούει τὸ βρέφος ὅλον τὸ σῶμα αὐτοῦ. When he puts onto the child an ἱμάτιον and ἔνδυμα τῆς κεφαλῆς, the priest says: Ἐνδύεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα κ.τ.λ. Εἶτα περιζώννεται αὐτὸν τὴν ζώνην ἀπὸ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταβάζει αὐτόν, ποιῶν σταυροῦ τύπον εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ γυρίζει αὐτόν ὀπισθεν, καὶ δένει αὐτήν, λέγων τροπᾶριον· Σταυρωθέντος σου, **|| (p. 0757)** Χριστέ, ἀνηρέθη τυραννίς, ἐπατήθη ἡ δύναμις τοῦ ἐχθροῦ οὔτε γὰρ ἄγγελος, οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλὰ αὐτὸς Κύριος ἔσωσεν ἡμᾶς δόξα σοι. Ἔτερον· Τὸν σταυρὸν ἐφόρεσε καὶ τὴν πίστιν ἔλαβεν ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ. Ἀλληλούια. Ἔτερον· Τῷ σταυρῷ ἐνδέδυμαι, τῇ πίστει ἐσφράγισμαι τὴν ἀένναον ζωὴν. Ἀλληλούια. Ἔτερον· Τὸν σταυρὸν ἐφόρεσε καὶ τὴν πίστιν ἔλαβε τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι, τῷ Χριστῷ ἠκολούθησεν ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ. Ἀλληλούια. Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐδόκησόν δη, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ταύτην τὴν συμπλήρωσιν τῆς τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος οἰκονομίας... Εἶτα εἰσοδεύουν ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ ἀνάδοχοι σὺν αὐτοῖς καὶ τὸ βρέφος βασταζόμενον κύκλῳ τῆς κολυμβήθρας, ἡσύχως ψάλλοντες ἑμμελῶς καὶ εὐρύθμως

τὸ Ὅσοι εἰς Χριστόν... Καὶ μετὰ τοῦτο πορεύονται εἰς τὸν οἶκον, ψάλλοντες ἐν τῇ ὁδῷ τὸ προγραφὲν τροπάριον· Ὅσοι εἰς Χριστόν... καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν· Ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθῆναι καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν... Καὶ πολυχρονίζουσι τὸν νεοφώτιστον· Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὸν νεοφώτιστον σὺν τοῖς γονοῖς (lege γονεῦσι) καὶ τοῖς ἀναδόχοις αὐτοῦ εἰς πολλὰ ἔτη.

f. 59v. Ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἀγίων ἀποστόλων περὶ τὸ βάπτισμα, καὶ ὅπως χρῆ βαπτίζειν καὶ εἰς τίνος θάνατον κεφάλαια.

f. 62. Ακολουθία εἰς τὸ ἀπολουῖσαι τὸν νεοφώτιστον.

Μετὰ γ' ἡμέραν τοῦ βαπτίσματος αἴρεται ὁ νεοφώτιστος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν ἀναδόχων καὶ ἄπτουσι κηρία, καὶ φέρει αὐτὸν ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ καὶ ποιεῖ Εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τροπάριον καὶ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἶτα Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῆς θείας σου κολυμβήθρας. Goar, p. 304. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν... p. 303. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς... Οἱ ἐνδυσάμενοί σε τὸν Θεὸν ἡμῶν p. 304. Εἶτα λύει τὰ σταυρία τοῦ ὁ ἱερεὺς καὶ ἐκδύει αὐτὸν τελείως καὶ καθίζει αὐτὸν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ λαβῶν ὕδωρ μὲ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς σφραγίζει αὐτὸν ἐν τῇ κεφαλῇ ἐκ γ', λέγων οὕτως· Ἐβαπτίσθης, ἡγιάσθης... Απολούσω τὰς ἁμαρτίας σου ἐπὶ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν... Καὶ λούει αὐτὸν ὅλον τὸ σῶμα, ὁμοίως καὶ οἱ ἀνάδοχοι, εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ἐκ τῶν κηρίων τῶν ἀναδόχων καὶ σφραγίζει εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ νεοφύτου σταυροειδῶς, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον... Goar, p. 306. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σὲ ἱκετεύομεν, ὁ διὰ τοῦ πληρῶ- || (p. 0758) ματος... Goar, p. 306. Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ψαλίδιον καὶ κείρει αὐτοῦ τὰς τρίχας σταυροειδῶς καὶ λέγει· Κείρεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ... καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τελείαν ἀπόλυσιν.

f. 64v. Ακολουθία εἰς μνηστρα ἡγουν χάρομαν (sic).

Εἰσέρχεται ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἴστανται ἔξω τῆς ἐκκλησίας εἰς προπύλαιον, ὁ μὲν ἀνὴρ ἐκ δεξιῶν, ἡ δὲ γυνὴ ἐξ ἀριστερῶν καὶ ἐπιδίδωσι τῷ ἱερεῖ δακτυλίδια δύο, καὶ λαμβάνει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς καὶ τίθησιν αὐτὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, τὸ μὲν τοῦ ἀνδρὸς δεξιᾷ, τῆς δὲ γυναικὸς ἐξ ἀριστερῶν συνεγγυς, καὶ σφραγίζει ὁ ἱερεὺς τὰς κεφαλὰς τῶν νεονύμφων ἐκ γ', ποιῶν Εὐλογητόν... Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνηστρα ταῦτα τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Ὑπὲρ τῶν συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι αὐτοὺς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁμοφροσύνῃ

καὶ ἀγαλλιάσει... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐκ Θεοῦ ἀγαπήσεως καὶ σωτηρίας αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι τέκνα εἰς διαδοχὴν γένους καὶ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα... Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι αὐτούς τε καὶ ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς παροῦσι καὶ συνευχομένοι ἡμῖν καὶ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι αὐτούς εἰσόδους καὶ ἐξόδους... Ὑπὲρ τῶν συμπαραγενομένων καὶ συνευδοκούντων ταύτῃ τῇ θεϊκῇ νομοθεσίᾳ... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα... Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἀχραντος, ὁ πάντα ἐν σοφίᾳ ποιήσας, ὁ τὸν προπάτορα τοῦ γένους ἡμῶν Ἀδὰμ οἰκείαις σου παλάμαις πλάσας καὶ τὴν τούτου πλευρὰν εἰς γυναῖκα μορφώσας, εὐλόγησας αὐτούς καὶ εἰπὼν· ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτήν, ἔνεκεν τούτου καταλείψει... Goar, p. 316. Ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω οὕτως γὰρ εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος, ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσυνέθ, εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας Δαβὶδ καὶ τὴν Μελχώ, εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας τὸν Μωϋσῆν καὶ τὴν Σεπφώραν, εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας Ἐλκανᾶν καὶ τὴν Ἄνναν τὴν προφῆτιν, δι' ὧν ἐβλάστησας τὸν ἐκλεκτὸν προφῆτην Σαμουήλ, τὸν χριόντα τοὺς ἀξίους βασιλεύειν ἐν Ἰσραὴλ, εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας Ἰωακείμ καὶ τὴν Ἄνναν, δι' ὧν ἐβλάστησας τὴν ἀχραντον Παρθένον, ἐξ ἧς προῆλθεν ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεός, ὡς εὐλόγησας Ζαχαρίαν καὶ Ἐλισάβετ καὶ τὸν **|| (p. 0759)** Πρόδρομον ἀναδείξας τῷ λαῷ τῆς σῆς παρουσίας, ἔλθη ἐπ' αὐτούς ἡ χάρις ἐκείνη, οἷαν ἔσχεν ἡ ἀγία Ἐλένη, εὐροῦσα τὸ τίμιον ξύλον τοῦ σταυροῦ, τὴν αὐτὴν χαρὰν καὶ εἰρήνην ἐξαπόστειλον, Κύριε, ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους καὶ δώρησαι αὐτοῖς πίστιν ἀκαταίσχυτον, ἀγάπην ἀνυπόκριτον, πλησμονὴν σοφίας, τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην, τὴν ἐπὶ τέκνοις χαρὰν, τὸν σύνδεσμον τῆς εἰρήνης· Σὺ γὰρ εἶ, Κύριε, ὁ καὶ παρθενίαν ἐγκωμιάζων, καὶ γάμον εὐλογῶν, μνημόνευσον, ὁ Θεός, καὶ τῶν ἀναθρεψάντων γονέων, καὶ σῶσον, Κύριε, τοὺς πιστοὺς καὶ ὀρθοδόξους κοσμοκράτορας σὺν Θεῷ νικητὰς μεγάλους βασιλεῖς ἡμῶν καὶ πάντας τοὺς συνελθόντας καὶ συνευξαμένους ἡμῖν διαφύλαξον. Ἔτι καὶ ἔτι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ Θεὸς αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα... Goar, p. 311. Ὅτι εὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπές... Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὰ τοῦ ἀρραβῶνος δακτυλίδια καὶ δίδει αὐτὰ ἐνὶ ἐκάστῳ τὸ ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν λαμβάνει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς καὶ καταλλάσσει αὐτὰ ἀλλήλοις, τὸ μὲν τοῦ ἀνδρὸς δίδει τῇ νύμφῃ, τῇ δὲ νύμφῃ δίδει τὸ τοῦ νυμφίου, ἡγουν τοῦ γαμβροῦ, καὶ λέγει· Ἐπιδίδωμι τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον εἰς πίστωσιν καὶ βεβαίωσιν τῶν ὑποτεταγμένων τῇ ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ. Καὶ λέγει ψαλμὸν ἢ ἐκ γ'. Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου... Λέγει τὸ παρὸν ἐκ τρίτου· Σῶτερ ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον

διατήρεις, ἵνα γένηται τὸ συνάλλαγμα τοῦτο (εἰς) πολυχρόνιον βίον καὶ ἀσκανδάλιστον. Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει καὶ τὸν ψαλμὸν· Κύριε ὁ Θεὸς (Κύριος) ἡμῶν... Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνῶν προμνηστευσάμενος... Goar, p. 311. Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρραν, ὁ εὐλογήσας Ἰακώβ καὶ τὴν Ῥαχήλ, ὁ εὐλογήσας Μωϋσὴν καὶ τὴν Σεπφώραν, ὁ εὐλογήσας Ἰωσήφ καὶ Ασυνέθ, ὁ εὐλογήσας Ζαχαρίαν καὶ τὴν Ἐλισάβετ, ὁ εὐλογήσας Ἰωακείμ καὶ τὴν Ἄνναν, καὶ ἔδωκας αὐτοῖς σπέρμα δικαιοσύνης Μαρίαν τὴν ἁγίαν Θεοτόκον, εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε, ὡς εὐλόγησας τὸν ἐν Κανᾷ γάμον τῆς Γαλιλαίας καὶ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταποιήσας, καὶ τὸν ἐκείσε λαὸν μυστικῆ οἰνοποσία κατηύφρανας. Αὐτὸς Δέσποτα, ὡς ἐκείσε καὶ ἐνταῦθα παραγενοῦ καὶ εὐλόγησον τὰ νεόφυτα ταῦτα, εὐλόγησον τὰ μνηστρα ταῦτα, εὐλόγησον τοὺς δούλους σου τούτους, καὶ τὴν κοίτην αὐτῶν ἀμίαντον διαμεῖναι εὐδόκησον, ὑψωθήτωσαν τῇ ἀρετῇ, ὠραιωθήτωσαν τῇ πίστει, ὡς κέρδοι καὶ ὡς κυπάρισσοι, καὶ ὡς φυτὰ ἐλαιῶν, εὐλογηθῆς, νυμφίε, ὡς Ἀβραάμ δοξασθῆς ὡς Ἰσαάκ, καὶ ὑψωθῆς ὡς Ἰακώβ, εὐφραίνου καὶ σὺ νύμφη || (p. 0760) μετὰ τοῦ νυμφίου, οὗ συνεζεύχθης, καὶ τίμα τὸν ἄνδρα, ὃν ἠτοίμασε σοι Κύριος ὁ Θεὸς σου.⁶³⁷ Καὶ προσκυνοῦσι τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ ἀσπάζονται οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ οὕτως ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπόλυσιν· Χριστὸς ἀληθινὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν... Καὶ πολυχρονίζουσι τοὺς νεονύμφους οὕτως· Πολυχρονίους ποιῆσαι ὁ Θεὸς τοὺς νεονύμφους σὺν τοῖς γονοῖς (lege γονεῦσι) αὐτῶν εἰς πολλὰ ἔτη, καὶ συμπλέκει αὐτῶν τὰς δεξιάς ἀλλήλων καὶ ἐξέρχονται.

f. 68v. Γάμος. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος. Εἰσέρχονται ὁ τε ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ διὰ μέσου τοῦ ναοῦ μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιάματος, καὶ ἐλθόντες πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἀπολύουσιν ἀλλήλων τὰς χεῖρας καὶ ἴστανται πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν ὁ μὲν ἀνὴρ δεξιά, ἡ δὲ γυνὴ ἀριστερά, τὰ δὲ στέφανα πλέκονται ὑπὸ τῶν παρανύμφων, καὶ λαμβάνει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς καὶ τίθησιν αὐτὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ σκευὸς ὑέλου πλήρες οἴνου, καὶ ἄρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ ποιεῖ Εὐλογητόν, Εὐλογημένη ἢ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν νῦν εὐλογουμένων πρὸς γάμου κοινωνίαν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι γάμον τοῦτον, ὡς τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι ἄγγελον ἐξ οὐρανοῦ τοῦ εὐλογῆσαι τὰ στέφανα ταῦτα τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ στέφανα αὐτῶν, ὡς τῶν ἁγίων ἀποστόλων τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ τῆσδε καὶ τῆς ἐκ Θεοῦ συζυγίας καὶ σωτηρίας αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν ὑμῶν... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς κοίτην ἀμίαντον... Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα... Ὑπὲρ τοῦ ῥουσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ,

⁶³⁷ In the manuscript the text of the prayer continues, but it has been crossed out by the scribe.

σῶσον... Τῆς παναγίας... Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναικα Goar, p. 317. Εὐχὴ τῶν στεφάνων (in marg.: εἰπέ τὴν εὐχὴν ταύτην ἀπάνω εἰς τὰ στέφανα). Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεός, ὁ βασιλεὺς πάντων ἡμῶν, ὁ πάντοτε καὶ πανταχοῦ παρῶν, ὁ ἐκ ποικίλων καὶ διαφόρων ἀνθέων στεφανῶν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ εὐλογήσας τὸν γάμον καὶ ἐν αὐτῷ θαυματουργήσας ὡς Θεός, Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοὺς στεφάνους τούτους καὶ ἀγίασον αὐτούς, ἵνα οἱ καταξιούμενοι τῆς τούτων στέψεως λάβωσιν || (p. 0761) ἔλεος καὶ χάριν εὐρωσιν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν, ὅτι εὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα τοῦ Πατρὸς. —Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰ στέφανα καὶ στέφει αὐτοὺς ἀμφοτέρους, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, τοῦτ' ἔστιν ἀντικατάλληλα τὰς χεῖρας αὐτοῦ σταυροειδῶς, ἤγουν δεξιᾶν χεῖρα εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τὴν ἀριστερὰν εἰς τὴν γυναῖκα⁶³⁸ καὶ λέγει Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῆ... στεφανώσον αὐτούς, ἐκ γ'. Ἔθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς... ἕως· καὶ ἔδωκας αὐτοῖς μακρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος, ἅπαξ. Καὶ μετὰ τὴν τούτων πλήρωσιν σήκου τὰς χεῖράς σου καὶ ἀντικατάλλαξε τὰς χεῖράς σου καὶ οὐ τοὺς στεφάνους, τοῦτ' ἔστι τὸ ἀποπάνω χεῖριν θές ὑποκάτω, καὶ πρόσεχε πάντα νὰ εἶναι τὸ δεξιὸν χεῖριν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρός, καὶ ποιήσον τοῦτο ἐκ γ', λέγων τὸ κατὰ συνήθειαν· Ὁ Πατὴρ εὐλογεῖ, ὁ Υἱὸς στεφανοῖ, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον συνευδοκεῖ καὶ διαμένει πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν... ἐκ γ', καὶ παραδίδει ταῖς χερσὶ τῶν παρανύμφων τὰ στέφανα ὀπισθεν καὶ κρατοῦσιν αὐτὰ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, εἶτα λέγει Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δόξη καὶ τιμῆ στεφανώσας τοὺς ἀγίους μάρτυρας, αὐτὸς παράσχου καὶ τοῖς δούλοις σου τούτοις στέφανα δόξης καὶ τιμῆς, στέφανα ἀγαλλιάσεως, στέφανα εἰρήνης, εἰς αἰνεσίᾳ σου καὶ δόξαν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῆ στεφανώσον αὐτούς καὶ κατάστησον αὐτούς ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου, στεφανώσον αὐτούς τῇ σῇ χάριτι Goar, p. 322, but with minor variants. Καὶ κρατήσας τὴν δεξιᾶν χεῖρα τῆς γυναικός, ἐπισυνάπτει τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρός λέγει οὕτως· Παράλαβε αὐτὴν ἐκ ναοῦ Κυρίου, ἵνα δώσης λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως περὶ αὐτῆς. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριώδει σου Goar, p. 318. Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἄχραντος, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός. Goar, p. 315, but with some omissions and a few insignificant insertions. Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ πολυύμνητος καὶ ἀνέκφραστος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν, ἵνα δεσπόζη τῶν ὑπὸ σοῦ κτισθέντων ἀπάντων... Προκειμένον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος βαρῦς· Κύριε ὁ Θεός

⁶³⁸ In marg.: Μηδὲ σηκώσης τὰς χεῖράς σου, ἀλλὰ μόνον θές τὰ στέφανα καὶ λέγε ταύτην.

ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ... Στί- **|| (p. 0762)** χος· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου... Πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς Παύλου· Ἀδελφοί, εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ... Τέλος· Ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. Ἀλληλουάριον, ἦχος πλ. δ'. Ἡ γυνὴ σου ὡς ἄμπελος. Στίχος. Οἱ υἱοὶ σου ὡς νεόφυτα... Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Goar, p. 318. Εἴπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτωρ... Ἐπι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν συμπαρόντων ἀδελφῶν ἡμῶν πρωτοϊερέων, ἱερέων, ἀναγνωστῶν καὶ λαϊκῶν, υἱείας, σωτηρίας... Ἐπι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ ἡ δεῖνα, υἱείας, ἀυξήσεως... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν δωρήσῃ αὐτοῖς τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον... Ἐπι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων τῆς παρὰ τοῦ Κυρίου βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως... Ὅτι ἐλεήμων... Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὴν ἡμέραν πᾶσαν... κ.τ.λ. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος... Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς... Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ἐπάνω εἰς τὸ ποτήριον μυστικῶς· Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου Goar, p. 319. Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ποτήριον⁶³⁹ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ οὐ τοῦ οἴνου, ἀλλὰ πρῶτον τοῦ μέλιτος καὶ ἀμυγδάλων, καὶ λαμβάνει ἐν ἀμύγδαλον μετὰ τοῦ μέλιτος, καὶ ἐπιδίδει πρῶτον τῷ ἀνδρὶ ἐκ τρίτου, ἔπειτα τῇ γυναικὶ καὶ αὐτῇ ἐκ γ', καὶ πληροῖ τὸ ἐν ἀμύγδαλον εἰς τοὺς δύο, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν ἄνδρα καὶ εἰς τὴν γυναῖκα, καὶ ἐν τῷ μεταλαμβάνειν αὐτοὺς λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ δίδει αὐτῷ μίαν, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ δίδει αὐτῷ δύο, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ δίδει αὐτῷ τρεῖς, ὁμοίως καὶ τῇ γυναικί. Εἶτα λαμβάνει τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου καὶ μεταλαμβάνει αὐτοὺς πρῶτον τὸν ἄνδρα ἐκ γ', εἶτα τὴν γυναῖκα καὶ αὐτὴν ἐκ γ', λέγων καθὼς ἄνωθεν ἐδιδάχθη. Καὶ μετὰ τὸ μεταλαβεῖν αὐτοὺς, λέγει· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ... πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ. Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Νυμφῶνα καταντήσαντες οἱ δούλοι σου, Κύριε. Goar, p. 325. Καὶ λέγει ψαλμόν· Μακάριοι πάντες... Εἴθ' οὕτως ψάλλει τροπάριον, ἦχος βαρῦς· Ζῆ, ζῆ (sic), νεόνυμφοι, ἡ Τριάς ἡ ἀχώριστος φυλάξῃ σας... ἐκ γ'. Εἴθ' οὕτως βάλλουν οἱ νεόνυμφοι μετὰ- **|| (p. 0763)** νοιαν ἀμφότεροι μέσον καὶ εἰς τοὺς χορούς πρὸς μίαν, καὶ ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ αὐτοὺς καὶ λέγει· Κύριος ὁ Θεός εὐλογήσει ὑμᾶς καὶ ἐμπλήσει ὑμᾶς παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ συμβιώσεσθε ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ καὶ ἴδετε υἱοὺς τῶν υἱῶν ὑμῶν. Εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὴν δεξιὰν χεῖρα τῆς γυναικὸς καὶ παραδίδει αὐτὴν τῷ ἀνδρὶ, λέγων οὕτως· Πρόσεχε, ἀδελφέ, ὅτι λαμβάνεις ταύτην τὴν γυναῖκα ἐκ ναοῦ Κυρίου· ἄγγελοι γὰρ πάρεισιν ἀοράτως καὶ συμμαρτυροῦσί σου τὴν ὁρμασίαν, ὅπως δώσης λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως δι'

⁶³⁹ Marginal note in the scribe's hand: Σημείωσαι· Καὶ ἐὰν μὲν ποιήσης τὸν γάμον εἰς τὴν λειτουργίαν καὶ εἰσὶν ἄξιοι, μετάλαβε αὐτοὺς τοῦ τιμίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Σωτῆρος, καὶ ἄφες τοῦ μέλιτος καὶ τοῦ οἴνου· εἰ (δὲ) ὑπάρχουν κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, ποιήσον, ὡς ἐδιδάχθη καὶ καθὼς ἔχεις συνήθειαν.

αὐτῆς. Καὶ τῇ γυναικὶ λέγει· Ἐπαρε σκοπόν, κόρη μου ἦδε, πῶς πέρνεις (lege παίρνεις) τὸν ἄνδρα τοῦτον ὀμπρὸς (sic) τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου, ἀπανωθὸν (sic) μαρτυροῦντο ἄγγελοι καὶ κάτω ἄνθρωποι, νὰ τοῦ ὑποστάσῃσαι (sic) μὲ πάντα φόβον Θεοῦ, ὡς ἀντὶ σοῦ, διατὶ μέλλεις νὰ δώσης καὶ σὺ λόγον Θεοῦ διὰ λόγου του. Εἶτα παίρνει (lege πέρνει) τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ἐκ τῶν δεξιῶν χειρῶν καὶ εἰσοδεοῦν γύροθεν τοῦ ἀναλογίου σὺν τοῖς παρανύμφοις, ψάλλου(ν) τροπάριον, ἦχος βαρὺς Ἅγιοι μάρτυρες... ἐκ γ'. Καὶ μετὰ τὸ ἐξελεθῆν ἐκ τοῦ ναοῦ ψάλλ(ει) θεοτοκίον, ἦχος δ'. Ὁ καθαρώτατος ναὸς τοῦ Σωτῆρος..., εἴ(τα) ἐν τῇ ὁδῷ τὰ τῶν Ὀκτωήχων θεοτοκία, ἦχος α'. Τὴν παγκόσμιον δόξαν, ἦχος β'. Παρῆλθεν ἡ σκιά τοῦ νόμου..., ἦχος γ'. Πῶς μὴ θαυμάσωμεν, ἦχος δ'. Ὁ διὰ σέ θεοπάτωρ προφήτης Δαβὶδ, ἦχος πλ. α'. Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, ἦχος πλ. β'. Τίς σε μὴ μακαρίσει, ἦχος βαρὺς. Μήτηρ μὲν ἐγνώσθης..., ἦχος πλ. δ'. Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν..., Δόξα καὶ νῦν, Μετὰ τὸ τεχθῆναί σε, Θεόνυμφε Δέσποινα.

f. 81v. Εὐχὴ εἰς λύσιν τὰ στέφανα (sic). Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Goar, p. 320. Ἐπισυνάπτει καὶ αὐτὴν εἰς τὸ λύσαι παστόν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θάλαμον εὐτρεπίσας, ἀξιῶν πάντας τοὺς ἐν νόμῳ καὶ τῷ σῶ ἄφθάρτῳ στεφάνῳ τούτους κατακοσμῶν... See above, p. 184. καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν· Ὁ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας τὸ ὕδωρ οἶνον ἐκτελῶν Χριστὸς ὁ ἀληθινός... Καὶ πολυχρονίζει τοὺς νεονύμφους καὶ ἐξέρχονται Πολυχρόνιον ποιῆσαι, Κύριε, τοὺς νεονύμφους σὺν τοῖς γονεῦσι (cod. γονεῖς) καὶ τοῖς συνανακειμένοις αὐτοῖς εἰς πολλὰ ἔτη.

f. 82v. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα διγάμων.

Εἰσέρχονται οἱ μέλλοντες τοῦ συζευχθῆναι καὶ ἴστανται εἰς τὴν πύλην τῆς ἐκκλησίας ἐξῶθεν καὶ ἄρχεται ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνηστρα ταῦτα τῶν διγάμων τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Ὑπὲρ τῆς συζυγίας καὶ ὁμονοίας τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ ἡ δεῖνα καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ || (p. 0764) ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι πρέπει... Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγὼν εἰς ἐνότητα Goar, p. 328. Καὶ λαβῶν ὁ ἱερεὺς τὰ δακτυλίδια ἐπιδίδει αὐτοῖς πρὸς ἐν καὶ ἀλλάσσει αὐτὰ καὶ δίδει ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός, ἡ δὲ γυνὴ τοῦ ἀνδρός, καὶ ἀσπάζονται οἱ δύο ὁμοῦ, εἴθ' οὕτως ποιεῖ ἀπόλυσιν, καὶ εἰ μὲν βούλοιντο τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τέλειον γάμον ἀρμοσθῆναι, κρατεῖ αὐτοὺς ἐκ τῶν δεξιῶν χειρῶν καὶ εἰσέρχονται ἔνδον τοῦ ναοῦ.

f. 83v. Ἀκολουθία εἰς ἱερολογίαν διγάμων. Ἰσταται τὸ ἀνδρόγυνον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν· ὁ ἀνὴρ ἐκ δεξιῶν, ἡ δὲ γυνὴ ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν δεῦτερον γάμον

τοῦτον τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ ἢ δεῖνα καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι αὐτούς, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἰακώβ καὶ τὴν Ραχήλ... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Ἀβραάμ φίλον καλέσας. See above, p. 743. Εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰ στέφανα καὶ ἐναποτίθησιν αὐτὰ ἐν ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν, ἐναλλάσσω καὶ λέγων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφάνωσας αὐτούς, ἔθηκας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους ἐκ λίθων τιμίων. Τοῦτο ποιεῖ ἐκ γ' σταυροειδῶς, ἐναλλάσσω αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ οὕτω στέφει αὐτούς. Ἰστέον, ἐὰν μὲν εἰσι τὰ δύο μέρη δίγαμα οὐ στέφονται, ἀλλὰ τὰ εἰρηνικά μόνον καὶ αἱ εὐχαὶ εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν λέγονται, εἰ δὲ ἐν μέρος δίγαμον στέφονται. Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ εὐλόγησας αὐτούς καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς εὐλογίαν τελείαν. See above, p. 717. Εἶτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ μέλι καὶ μεταλαμβάνει αὐτούς ἐκ γ', ἔπειτα καὶ οἴνου ὁμοίως μεταλαμβάνει αὐτούς ἐκ γ', καὶ εἰσοδεύουν αὐτούς, ψάλλ(οντες) τροπάριον· Ἅγιοι μάρτυρες... Εἶτα ποιοῦσιν ὁμοῦ τῷ ἱερεῖ μετάνοιαν καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰς δεξιὰς αὐτῶν καὶ παραδίδει τῷ ἀνδρὶ τὴν γυναῖκα, λέγων· Πρόσεχε, ἀδελφέ, ὅτι λαμβάνεις ταύτην τὴν γυναῖκα ἐκ ναοῦ Κυρίου καὶ ὑπὸ τοῦ ἱερέως· ἄγγελοι γὰρ πάρεισιν ἀοράτως καὶ συμμαρτυροῦσιν ταύτην τὴν ὄρμασίαν, ἵνα παραδώσῃς ταύτην τῷ Κυρίῳ ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Πάλιν λέγει τὸ αὐτὸ καὶ τῇ γυναικὶ καὶ γίνεται πολυχρονισμὸς τῶν νεονύμφων ἢ τῶν γηραιονύμφων. Σημείωσαι· Τριγαμίαν οὐκ ἔχει, διὸ οὐδὲ εὐχαὶ ἐτυπώθησαν. Εἰ δὲ τύχοι ἐκ πολ- || (p. 0765) λῆς ἀνάγκης ἐξ ἐπιτροπῆς τοῦ ἀρχιερέως, εἰπὲ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ διγάμου.

f. 86. Ἐκ τοῦ νομοκανόνου. On marriage.

f. 88. Κανόνες διάφοροι Παύλου τοῦ ἀποστόλου.

f. 91. Περὶ τῶν ἐξαγορευσεων.

f. 105v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου.

f. 119. Εὐχή συγχωρητικὴ τοῦ ἀγίου ἐλαίου.

f. 120. Ἀκολουθία τοῦ παρακλητικοῦ.

f. 130. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου.

f. 161. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἀγίων Θεοφανίων. On immersing the cross, κατὰ συνήθειαν λέγει· Φῶς ὁ Πατήρ, φῶς ὁ Υἱός, φῶς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα (f. 171v).

f. 173v. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.

f. 186v. *Stichera* for the common categories of saints, with *canons*. *Canons* for Christ and the Theotokos.

f. 232v. Κανών χαιρετισμός εις την ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ποίημα τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρη.

f. 236. Ἀκολουθία τοῦ ἀκαθίστου.

f. 259. Τῇ κυριακῇ ἑσπέρας στιχηρὰ καταनुκτικὰ εις την ὑπεραγίαν Θεοτόκον and for the whole week.

f. 296. Κατήχησις τῆς ἀσκητικῆς ἀκολουθίας.

f. 298v. Θηκαρᾶ μοναχοῦ εὐχαί, συλλεχθεῖσαι ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς, τὰ πλεῖστα δὲ ἀπὸ τοῦ ἀγίου Ἐφραίμ τοῖς βουλομένοις πολεμῆσαι τὴν ἑαυτῶν πρὸς τὰ πάθη καὶ τὰς ἡδονάς.

f. 328. Κανόνες σὺν Θεῶ παρακλητικοὶ εις την ὑπεραγίαν Θεοτόκον καὶ ἕτεροι διάφοροι.

f. 375. *Canons* in honour of the Trinity, an Angel, and the Theotokos.

f. 384v. Κανόνες καταनुκτικοὶ κατὰ ἦχον ψαλλόμενοι τῇ ἀγία τεσσαρακοστῇ.

f. 397v. Κανὼν εις φόβον σεισμοῦ.

f. 401. Κανὼν ψαλλόμενος εις ἀνομβρίαν. Two *canons*.

0765 [Athos, Vatopedi, 134 (745)]

C. *Euchologion*, Athos, Vatopedi, MS 134 (745), in 16°, 458 ff., cursive hand, 7046 (AD 1538), which is evident from the colophon: Δόξα τῷ Θεῷ Ἀμήν. Ἐπληρώθη ἡ παροῦσα βίβλος ἐν ἔτει ζμζ', ἰνδικτιῶνος α'. Δόξης ἀεὶ φροντίσαι τῆς αἰωνίου ἢ γὰρ παροῦσα ψεύδεται καθ' ἡμέραν. Ἡ μὲν χεὶρ ἢ γράψασα σήπεται τάφῳ, γραφὴ δὲ μένει αἰῶνας ἀπεράντους. Οἱ ἀναγινώσκοντες τῷ || (p. 0766) γράφοντι δότε μοι συγχώρησιν, ὡς ἔθος, φίλοι. Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θεῶ χάρις. Εὐχου καὶ τοῦ γράψαντος, εἰ θέλεις, πάτερ Δανιήλ, τοῦ τάλανος τάχα καὶ ῥακενδύτου (f. 349v).

f. 1. Οἱ κύκλοι (paschal table).

f. 2. Ἐρμηνεία, πῶς δεῖ εὐρίσκειν εις ποῖον τῆς Ὀκτωήχου ἦχον πίπτει ἡ ἀρχὴ τοῦ Τριωδίου.

Καβασίλου (sic) Βουλγαρίας.

Ὁ χρόνος ἐστὶ ἑβδομάδες νβ' καί, εἰ βούλει, εὐρεῖν εὐκολον εἰς οἶον ἤχον πίπτει ἡ ἀρχὴ τοῦ Τριωδίου.

f. 3. Paschal table with a list of lunar cycles, illustrated with images of the four phases of the moon.

f. 5v. Εὐχή συγχωρητική.

f. 6. Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου.

f. 7v. Διαίρεσις τῶν ἑπτὰ θανασίμων ἀμαρτιῶν.

f. 8v. Ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

f. 9. Τοῦ ἁγίου Εὐλογίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Questions concerning canon law.

f. 10. Excerpts from medical texts, s. XVII

f. 13. List of Gospel lections for Sunday matins.

f. 13v. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ τὰ ια'.

f. 18v. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. See above, p. 274.

f. 20. Ἀρχὴ τοῦ ὄρθρου αἰ εὐχαί. Εὐχολ. Goar, p. 39–42.

f. 23. Ὑμνοι τριαδικοὶ (τῶν Ὀκτωήχων ἅμα) τὰ φωταγωγικά.

f. 24v. Θεοτοκία, ἃπερ λέγεται μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ, μετὰ τὸ ἀπολυτικίον, καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου.

f. 25v. Ἀπολυτικία ἀναστάσιμα τῶν Ὀκτωήχων σὺν τοῖς θεοτοκίαις καὶ ταῖς ὑπακοαῖς αὐτῶν.

f. 27v. Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

f. 29. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 35v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 45. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 51. Ἀκολουθία εἰς παράκλησιν ἀσθενῶν, χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων καὶ ἐπηρεαζόντων.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, εἶτα Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, Βασιλεῦ οὐράνιε ἕως τέλους, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', εἶθ' οὕτως Κύριε εἰσάκουσον || (p. 0767) τῆς

προσευχῆς μου ἕως τέλους, Θεὸς Κύριος, εἶτα τροπάριον, ἦχος δ'. Ταχὺς εἰς ἀντίληψιν μόνος ὑπάρχων, Χριστέ... ἐκ β'. Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς, ἄπαξ, ὁ Ν', εἶτα τὸν παρόντα κανόνα. Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, εἰς τοὺς τοὺς ἀσωμάτους, εἰς ἀποστόλους, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους. Εὐχολ. Goar, p. 575. After Ode VI, the *prokeimenon*: Τὰ ἐλέη σου, Κύριε, εἰς τὸν αἰῶνα ἄσομαι and reading from the Gospel of Matthew: Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκας μαθητὰς αὐτοῦ. Τέλος· δωρεὰν ἐλάβατε, δωρεὰν δότε. After Ode IX: Ἄξιόν ἐστι, Πᾶσαι τῶν ἀγγέλων αἱ στρατιαί... Δέσποινα ἡ Μήτηρ τοῦ Λυτρωτοῦ... Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς... Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους... Καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῶ... Ὅτι ἐλεήμων... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἄναρχε, ἀδιάδοχε, ἅγιε ἁγίων, ὁ τὸν μονογενῆ σου Υἱόν... Goar, p. 337. Εἰς βασιλείας οὐρανῶν κληρονομίαν. Ὅτι Θεὸς ἐλέους οἰκτιρισμῶν καὶ φιλανθρωπίας ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Καὶ σφραγίζων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐκ γ', λέγει· Εἰσάκουσον, Κύριε, εἰσάκουσον, Δέσποτα, εἰσάκουσον, Υἱέ. Εἶθ' οὕτως· Κύριε ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου τὸν σταυρόν σου... Καὶ ἀνάπτει τὴν θρυαλλίδα, καὶ λαβὼν ἅγιον ἔλαιον, ἀλείφει τὸν ἀσθενοῦντα, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ τῶν ψυχῶν... A. Dmitrievskii, *Βογοσλужение*, Appendix, p. 123.

f. 53v. Εὐχαί, ἤτοι ἐξορκισμοὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου πρὸς τοὺς πάσχοντας ὑπὸ δαιμόνων, καὶ πρὸς ἐκάστην ἀσθένειαν. Goar, p. 578–584.

f. 56v. Εὐχαὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Goar, p. 583.

f. 59. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ἐβδομάδος.

f. 63v. Ἀποστολοευαγγέλια for the whole year.

f. 102v. Εὐχὴ λεγομένη ἐπὶ ἀνομβρία. Goar, p. 613.

f. 103. Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ ἀνομβρία. Goar, p. 614.

f. 103v. Εὐχὴ ἐπὶ σεισμῶ. Goar, p. 623.

f. 104. Εὐχὴ ἐπὶ πλοίῳ ἄρτι κατασκευασθὲν καὶ μέλλοντι πλέειν·

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν,⁶⁴⁰ ὁ ἐντειλάμενος τῷ Νῶε κατασκευᾶσαι κιβωτὸν πρὸς σωτηρίαν τῷ κόσμῳ, ἀψύχῳ⁶⁴¹ ξύλῳ κυβερνᾶσθαι τῇ παρὰ || (p. 0768) σοῦ

⁶⁴⁰ Sinait. gr. 959: τῶν πατέρων.

⁶⁴¹ ὁ ἐκ πολλῶν ξύλων εὐδοκήσας τὴν ναῦν ταύτην ἐν γενέσθαι καὶ συναρμοσθῆναι· Αὐτὸς γάρ, Δέσποτα, τῶν ἀπάντων, ὁ εὐδοκήσας ἀψύχῳ ξύλῳ.

χάριτι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, αὐτός, Δέσποτα, καὶ τὴν ναῦν ταύτην διάσωσον, δὸς αὐτῇ ἄγγελον ἀγαθόν, εἰρήνης⁶⁴² ὁδηγόν, τοὺς μέλλοντας πλέειν ἐν αὐτῇ διάσωσον,⁶⁴³ δὸς αὐτοῖς, Κύριε, καὶ εἰς τὰ ἴδια ἀεὶ καταλαμβάνειν ὑγιαίνοντας, πρεσβείαις⁶⁴⁴ τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Εἰσέρχεται μετὰ θυμιάματος ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ πλοῖον, ψάλλον τὸν ρκ' ψαλμόν, τὸ Ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Conf. Goar, p. 559.

— Εὐχὴ ἐπὶ πλεόντων.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας συμπλευσαι τοῖς ἀγίοις σου μαθηταῖς. See above, p. 57.

f. 104v. Εὐχὴ ἐπὶ ἄγραν ἰχθύων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εἰπὼν τῷ προπάτορι Ἀδάμ. See above, p. 287.

— Εὐχὴ, λεγομένη ἐν ἀρχῇ σπόρων· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας γῆν καὶ ἀνθρωπον ἀπ' αὐτῆς. Goar, p. 557.

f. 105. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας. Goar, p. 486.

— Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίῳ οἴκου. Goar, p. 483.

f. 105v. Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογίᾳ οἴκου. Goar, p. 484.

— Εὐχὴ εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα. Goar, p. 551.

f. 106. Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογίῃ σταφυλῶν καὶ ἐπὶ τρυγῆσει. Ibidem p. 552.

— Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογίᾳ οἴνου. Goar, p. 553.

f. 106v. Εὐχὴ ἐπὶ ἀνθρώπῳ μισροφαγήσαντι. Goar, p. 534.

f. 107. Εὐχὴ εἰς μισροφθὴν ὕδωρ. See above, p. 286.

f. 108. Εὐχὴ εἰς ἀνοιξιν ἐκκλησίας ὑπὸ αἰρετικῶν βεβηλωθείσης.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δυσωποῦμέν σε τὸν ἴλεον καὶ εὐμενῆ ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν. Goar, p. 494.

— Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένῳ. Goar, p. 537.

f. 108v. Εὐχὴ ἐπὶ μετανοοῦντι.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβίδ... Goar, p. 536. || (p. 0769)

⁶⁴² Τοῖς μέλλουσι πλέειν.

⁶⁴³ διαφύλαξον.

⁶⁴⁴ Εὐχαῖς καὶ ἱκεσίαις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἀγίων. Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν...

— Εὐχή κατὰ λογισμῶν αἰσχυρῶν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός μου, οὗ ἐν χερσί σου οἱ κληροί μου. Goar, p. 536.

f. 109. Εὐχή, ἐπὶ συγχωρήσει ὄρκου λεγομένη.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καταξιώσας καταβῆναι ἐπὶ τῆς γῆς. See above, p. 286.

(f. 109). Εὐχή ἐπὶ τῶν ἀλόγως ὑπὸ τινων ἀφοριζομένων ἢ λόγῳ ἑαυτὸν δεσμευόντων. Goar, p. 531.

f. 109v. Εὐχή ἐπὶ πυρέττοντι.

Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια καὶ δεινὰ πάθη θεραπεύσας λόγῳ μόνῳ. Goar, p. 549.

f. 110. Εὐχή ἑτέρα.

Πάτερ ἅγιε, ἱατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ πέμψας τὸν μονογενῆ σου Υἱόν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. *Богослужение*, Appendix, p. 123.

f. 110v. Εὐχή λεγομένη ἐπὶ ψυχορραγοῦντι. Goar, p. 587.

— Εὐχή λεγομένη ἐν κολλύβοις ἀγίων. Goar, p. 524.

f. 111. Εὐχή ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων. Goar, p. 424.

f. 111v. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ εὐχελαίου. See above, p. 276. The only difference is the additional *troparion* Τῆ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς at the beginning of the office.

f. 126. Ἀκολουθία εἰς ῥασοφοροῦντα. Goar, p. 378–379. The cutting of the hair is accompanied by the formula: Ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, ἀμήν, καὶ τοῦ Υἱοῦ, ἀμήν, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀμήν, νῦν καὶ αἰί... καὶ ἐνδύει αὐτὸν τὸν μανδύαν καὶ τὸ καμηλαύχιον, μηδὲν ἐπιλέγων. Καὶ μετὰ τὸ ἐνδύσαι αὐτόν, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μεγαλόδωρος, ὁ ἐλκύσας τὸν δοῦλόν σου τὸν δεῖνα καὶ ἐναρξάμενος ἐν αὐτῷ ἔργον ἀγαθόν, δὸς αὐτῷ βίον ἐνάρετον, ὑπομονὴν ἀράθυμον, νῆψιν διηνεκῆ, κατάπλησον αὐτόν τῷ παναγίῳ σου Πνεύματι, ἐνόπισσον αὐτόν κατὰ πάσης ἐναντίας δυνάμεως, ἵνα δυνηθῆ ἄσαλεύτως μένειν ἐν τῇ πρὸς σὲ πίστει πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ σου, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ αἰί... Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

— Ἀκολουθία τοῦ πρώτου σχήματος, ἢ ὡς τοῦ μανδύου. See above, p. 276–278, with some peculiarities at the very beginning: Ψαλλομένων δὲ τῶν συνήθων ἀντιφώνων, καὶ τῆς εἰσόδου γε- || **(p. 0770)** νομένης, λέγεται εἰς τὸ Δόξα

κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἰς δὲ τὸ Καὶ νῦν, ἦχος α' Ἀγκάλας πατρικᾶς. Τούτου δὲ ψαλλομένου, ἀπελθὼν ὁ ἀποκαρῆναι μέλλων, προσπίπτει ἐνώπιον τῶν ἀγίων θυρῶν, ἐκεῖσε τοῦ ἡγουμένου ἴσταμένου. Μετὰ δὲ τὸ προγραφὲν τροπάριον, ἔρχεται ὁ καθηγούμενος μετὰ τῶν ἀδελφῶν πλησίον τῶν διαστύλων καὶ ἴστανται ἐκεῖ, καὶ δίδονται κηρία παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου ἐκάστῳ ἀνὰ ἓν, καὶ ἄπτουσιν αὐτὰ πάντες. Ὁ δὲ μέλλων κουρευθῆναι ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, εἶτα τῷ ἡγουμένῳ... κ.τ.λ. See above, p. 277n.1.

f. 130v. Ἀκολουθία γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν καὶ ἅγιον σχῆμα. See above, p. 278–282.

f. 143. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

Ἐπειδὴν τις τῶν μοναχῶν πρὸς Κύριον ἐκδημήσῃ. See above, p. 726, δεσμοῦσι τοὺς πόδας, καὶ τιθέντων αὐτὸν ἐν κλίνῃ, ἐν μὲν εὐρεθῆ ἐκεῖ ἱερεὺς, ποιεῖ ἐπάνω τοῦ λειψάνου εὐλογητὸν καὶ λέγει Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, εἶτα Μετὰ πνευμάτων δικαίων, Δόξα, Σὺ εἶ ὁ Θεός, ὁ καταβάς εἰς Αἶδην, Καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή, εἶθ' οὕτως Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός... Ἐπι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν... Τὰ ἐλέη... τὴν εὐχήν τὸ Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα κρούσαντες τὸν σημαντήρα γ' καὶ ἄραντες τὸ λείψανον, εἰσφέρουσιν ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας, καὶ συναχθεῖσι τοῖς ἀδελφοῖς, διδοῶσιν αὐτοῖς κηρία, ἄψαντες καὶ ἐπὶ τοῦ λειψάνου κηρία δ', καὶ θέντες ἐπάνω αὐτοῦ καὶ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς ἐπάνω αὐτοῦ, εἶτα ποιεῖ εὐλογητὸν καὶ ἄρχεται ὁ ψάλτης· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, καὶ ὁ ἄμωμος εἰς ἦχον πλ. α' χωρὶς ἀλληλουαρίων, Μακάριοι οἱ ἄμωμοι... Goar, p. 424–436. *Kathisma* 17 and the *Amomi* are followed by the *troparia*: Ἀνάπαυσον, Σωτήρ ἡμῶν, μετὰ δικαίων τὸν δούλόν σου... Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῷ κόσμῳ... κ.τ.λ. See above, p. 283. After Ὁ βυθῶ σοφίας φιλανθρώπως πάντα οικονομῶν, the service continues: Ὅτε δὲ βάλλομεν τὸ λείψανον ἐν τῷ τάφῳ, λέγει τροπάριον ἦχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα, ὑπόδεξαι τὸν ἀπὸ σοῦ πλασθέντα... Εἶτα ἐπιχέει ὁ ἱερεὺς ἐπάνω τοῦ λειψάνου κανδήλαν μεστήν ὕδατος καὶ ἐλαίου, ποιῶν σταυρόν, καὶ λέγει· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Καὶ ἕτερον ὁ ἱερεὺς· Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... Καὶ εὐθὺς ἀσφαλίζεται ὁ τάφος, ἡμεῖς δὲ ψάλλομεν ἰδιόμελα, ἦχος πλ. β'. Πνευματικοί μου ἀδελφοί, μὴ μου ἐπιλάθησθε... ἦχος πλ. α'. Τὴν πολυτάραχον θάλασσαν τοῦ βίου... κ.τ.λ. See above, p. 284 with n.4. After the *troparion* Δέσποινα, πρόσδεξαι || (p. 0771) τὰς δεήσεις τῶν δούλων σου, the office ends as follows: Εἶτα Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, τὰ τροπάρια ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων... Εἰς τὴν κατάπαυσίν σου... Δόξα, Σὺ εἶ ὁ Θεός, Καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή, Ἐλέησον ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπά, εἶτα τὴν εὐχήν μυστικῶς· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Ἐκφώνως· Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ... Δόξα καὶ νῦν, Κύριε

ἐλέησον, Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν... Καὶ ἡμεῖς τὸ Αἰωνία σου ἡ μνήμη ἐκ γ', καὶ ποιουσί πάντες οἱ ἀδελφοὶ μετανοίας ε', ἐξ ὅλης ψυχῆς δεόμενοι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ τετελευτηκότος. See above, p. 285n.

f. 158. Εἰς μοναχοῦ μνημόσυνον. Ἀκολουθία ἐν κολλύβοις μοναχοῦ.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεύς, εἶτα τὸ Ὁ κατοικῶν ἐν βοθηεῖα, ὅλον, καὶ μετὰ τοῦτο, τὸ Ἀλληλούια εἰς ἦχον πλ. δ', τροπάριον Ὁ βυθῶ... Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Σὲ καὶ τεῖχος, εἶτα μετὰ μέλους τὸ Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ἀμώμου· Μακάριοι οἱ ἄμωμοι, καὶ τὰ εὐλογητάρια ὁμοῦ, εἶτα Ἀνάπαυσον, Σωτῆρ ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ ἐκ Παρθένου, καὶ αὐτὰ ὁμοῦ εἰς τὰ εὐλογητάρια, εἶτα τὸν Ν', καὶ εὐθὺς ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος. Κανὼν εἰς κοιμηθέντα μοναχόν, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Ἐνήσκουσι πιστοῖς ὄγδοον πλέκω μέλος. Ὡιδῆ α', ἦχος πλ. δ'· Ὑγραν διοδεύσας. Θανάτῳ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ καὶ πάθεισι πάθος μιμησάμενοι... Νεότητος πταισμάτα παρορῶν, καὶ τὰς ἀνομίας ὑπερβαίνων, Χριστὲ Σωτῆρ. Εἶτα Τρισάγιον, τροπάρια ἦχος δ'· Μετὰ πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου... Goar, p. 423. Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς καὶ τὰ λοιπά, τὴν εὐχὴν μυστικῶς τὸ Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων, εἶτα Δόξα καὶ νῦν, καὶ Κύριε ἐλέησον, Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν... Καὶ ἡμεῖς· Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε ὄδε, καὶ ἀείμνηστε ἀδελφὲ ἡμῶν, ἐκ γ'. Δόξα σοὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα.

f. 161. Εἰς λαϊκὸν μνημόσυνον. Ἀκολουθία ἐν κολλύβοις.

Πρῶτον Εὐλογητὸν ὁ ἱερεύς, εἶτα Ὁ κατοικῶν ἐν βοθηεῖα, ὅλον. See the preceding office. Καὶ ἀρχόμεθα (after Psalm 50) τοῦ κανόνος. Κανὼν εἰς κοιμηθέντα λαϊκόν, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Ἐκτον προσαυδῶ τοῖς ἀπελθοῦσι μέλος. Ἦχος πλ. β'. Ὡιδῆ α'. Ὡς ἐν ἠπειρῶ. Ἐν οὐρανίοις θαλάμοις διηνεκῶς οἱ γενναῖοι... Goar, p. 426–428. Εἶτα Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὰ τροπάρια· Μετὰ Πνευμάτων δικαίων καὶ τὰ ἕτερα, as in the preceding office.

f. 164. Psalter, divided into 20 *kathismata*.

f. 234v. Odes of Moses, from Deuteronomy, etc.

f. 241v. Service of mode 2 from the Oktoechos for the whole week.

f. 286. Ἀκολουθία τῆς ἀγίας μεταλήψεως. *Canon* and prayers for communion. || (p. 0772)

f. 294v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου. Εὐχολ. Goar, p. 194–195. Des. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, λαμβάνων ὁ ἀρχιερεὺς βιβλίον ἀποστολικὸν καὶ ἀνοίξας αὐτό, δίδωσι τῷ ἀναγνώστῃ, καὶ τοῦ ἀρχιδιακόνου ἐκφωνοῦντος· Πρόσχωμεν, λέγει ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Σοφία, καὶ λέγει ὁ ἀναγνώστης προκείμενον τῆς ἡμέρας, καὶ ἀναγινώσκει καὶ ἀπὸ τοῦ ἀποστόλου, οἷος ἂν τύχη ἐν τῷ ἀνοίγειν τὸ βιβλίον τὸν ἀρχιερέα, ὀλίγον ἀπὸ τῆς

ἀρχῆς καὶ ὀλίγον ἀπὸ τοῦ τέλους, καὶ λαμβάνων εἰρήνην παρὰ τοῦ ἀρχιερέως, ἄπεισιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας.

f. 295. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου.

Τοῦ ἀρχιερέως ἵσταμένου ἀπὸ τοῦ δεξιῶν μέρους τῶν βασιλικῶν πυλῶν, πρὶν ἄρξασθαι τῆς λειτουργίας, προσάγεται αὐτῷ ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι. Goar, p. 204.

f. 295v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου, ὀφείλοντος εἶναι χρόνων τελείων κε'. Μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ἀγίαν ἀναφορὰν καὶ τὰς θύρας ἀνοίγειν καὶ τὸν ἀρχιερέα ἐκφωνῆσαι τὸ Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρὶν εἰπεῖν τὸν διάκονον τὸ Πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες, ἔτι ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι ἵσταται ἐν τῇ σωλέα, καὶ ἐξερχόμενοι δύο διάκονοι, λαμβάνουσιν αὐτὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν, καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, κυκλοῦσι μετ' αὐτοῦ τρις τὴν ἀγίαν τράπεζαν, προπορευομένου τοῦ ἱερομνήμονος καὶ τοῦ δευτερεύοντος τῶν διακόνων, ψάλλοντες τὸ Ἄγιοι μάρτυρες οἱ καλῶς· εἶτα φέρουσιν αὐτὸν ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, καὶ προσκυνεῖ τρις, καὶ προσάγεται τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ ἵσταται κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ὁ δὲ χαρτοφύλαξ ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ δίδωσι τῷ ἀρχιερεῖ χάρτην ἔγγραφον, καὶ ἐκφωνοῦντος αὐτοῦ τοῦ χαρτοφύλακος ἢ καὶ τοῦ ἀρχidiaκόνου· Πρόσχωμεν, ἀναγινώσκει τὰ γεγραμμένα ὁ ἀρχιερεὺς εἰς ἐπήκοον τῶν περιεστῶτων, ἔχοντα οὕτως· Ἡ θεία χάρις, ἢ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα... Καὶ πάντοτε λεγόντων ἐκ τρίτου τὸ Κύριε ἐλέησον, ὁ χειροτονούμενος κλίνει τὸ δεξιὸν γόνυ, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς, ποιῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ σταυροὺς τρεῖς καὶ ἔχων ἐπικειμένην αὐτοῦ τὴν χεῖρα, εὐχεται οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ προγνώσει τῆ σῆ... κ.τ.λ. Goar, p. 208–209. Κατὰ δὲ τὸν τῆς μεταλήψεως καιρὸν πρῶτος τῶν ἄλλων διακόνων ὁ χειροτονηθεὶς τοῦ θείου Ἄρτου μετέχει παρὰ τοῦ χειροτονήσαντος αὐτὸν καὶ μεταλαμβάνει τοῦ τιμίου Αἵματος, καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν λαὸν τὸ Πληρωθήτω, αὐτὸς λέγει· Ὁρθοὶ μεταλαβόντες καὶ τὰ λοιπά. Ἐπεὶ δὲ ἔξεστι || (p. 0773) τὴν τοῦ διακόνου χειροτονίαν καὶ ἐν τῇ προηγιασμένην ποιεῖν. Goar, p. 211.

f. 297v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου, ὀφείλοντος εἶναι χρόνων λ' τελείων. Μετὰ δὲ τὸ εἰσενεχθῆναι καὶ ἀποτεθῆναι τὰ θεῖα δῶρα εἰς τὴν ἀγίαν τράπεζαν, πληρωθῆναι τε τὸν μυστικὸν ὕμνον, ὁ χειροτονεῖσθαι μέλλων ἵσταται ἐν τῇ σωλέα καταντικρὺ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἐξερχόμενοι δύο διάκονοι λαμβάνουσιν αὐτὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν, καὶ ὅτε φθάσει εἰς τὰς ἀγίας θύρας, ἀπολύουσιν αὐτὸν δύο πρεσβύτεροι καὶ κυκλοῦσι τὴν ἀγίαν τράπεζαν τρις, προηγουμένου τοῦ ἱερομνήμονος καὶ τοῦ δευτερεύοντος τῶν διακόνων, ψάλλοντες τὸ Ἄγιοι μάρτυρες. Εἶτα προσάγεται καὶ προσκυνεῖ τὴν ἀγίαν τράπεζαν τρις, κλίνας ἀμφοτέρωθεν τὰ γόνατα, ἵσταται κατὰ τὸ δεξιὸν τοῦ ἀρχιερέως μέρος, καὶ τοῦ χαρτοφύλακος διδόντος τῷ ἀρχιερεῖ

χάρτην ἔγγραφον, καὶ ἐκφωνοῦντος αὐτοῦ ἢ τοῦ ἀρχidiaκόνου τὸ Πρόσχω-
 μεν, ἀναγινώσκει τὰ γεγραμμένα ὁ ἀρχιερεὺς εἰς ἐπήκοον τῶν περιεστῶ-
 των, ἔχοντα οὕτως· Ἡ θεία χάρις, ἢ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα... Καὶ
 λέγουσι πάντες τὸ Κύριε ἐλέησον, γ'. Πάλιν οὖν σφραγίσας αὐτὸν τρεῖς καὶ
 τὴν χεῖρα ἔχων ἐπικειμένην αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, τοῦ διακόνου εἰπόντος· Τοῦ
 Κυρίου δεηθῶμεν, ἐπεύχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Ὁ Θεὸς ὁ ἀναρχος καὶ ἀτελεύτη-
 τος, ὁ πάσης κτίσεως πρεσβύτατος ὑπάρχων... Goar, p. 242. Καὶ τούτων (sc. li-
 tanies) λεγομένων, ὁ ἀρχιερεὺς, ἔχων ὁμοίως τὴν χεῖρα ἐπικειμένην τῇ τοῦ
 χειροτονουμένου κορυφῇ, εὐχεται οὕτως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας ἐν δυνάμει... Goar,
 p. 243. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, φέρει τὸ ὀπισθεν τοῦ ὠραρίου αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔμπρο-
 σθεν, ἐκφωνῶν τὸ Ἄξιος. Καὶ ψάλλεται τοῦτο τρίτον παρὰ τῶν τοῦ βήματος,
 καὶ τρίτον παρὰ τῶν ψαλτῶν. Εἶτα φαινόλιον αὐτὸν ἐνδύων, ἐκφωνεῖ πάλιν
 τὸ Ἄξιος, καὶ ψάλλεται ὁμοίως καὶ τοῦτο, εἶτα ἀσπάζεται αὐτὸν ὁ χειροτονή-
 σας καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ ἴσταται μετὰ τῶν λοιπῶν πρεσβυτέρων. Ὅταν δὲ
 ἀγιασθῇ ὁ ἄρτος τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παναγίου Πνεύματος, λαμβάνει ὁ ἀρχιε-
 ρεὺς ἐκ τοῦ δίσκου τὸν ἅγιον Ἄρτον, ὃν ὡς παρακαταθήκην προσεκόμισεν
 ἐν τῇ προθέσει ὁ ἱερεὺς, καὶ δίδωσιν εἰς τοῦ χειροτονηθέντος τὰς χεῖρας, λέ-
 γων· Λάβε ταύτην τὴν παρακαταθήκην καὶ φύλαξον αὐτὴν ἕως τῆς παρου-
 σίας τοῦ Κυρίου, ὅτε παρ' αὐτοῦ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι αὐτήν. Ὁ δὲ λαβὼν καὶ
 ἀσπασάμενος τὴν χεῖρα τοῦ ἀρχιερέως, μεθίσταται ἐν ᾧ πρότερον ἴστατο
 τόπῳ, τὰς μὲν χεῖρας θεῖς ἐπάνω τῆς ἀγίας τραπέζης, τὴν δὲ κεφαλὴν ἔχων
 ἐπικειμένην ταῖς χερσίν, εὐχόμενος καθ' ἑαυτὸν αὐθις καὶ λέγων τὸ Ἐλέη-
 σόν με ὁ Θεός, καὶ μένει κεκλιμμένος οὕτως· Ὅτε δὲ μέλλει λέγειν ὁ ἀρχιε-
 ρεὺς· Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις ἥ (p. 0774) ἀγίοις, τότε ὁ χειροτονηθεὶς ἀποδίδωσιν αὐτῷ τὸν
 ἅγιον ἄρτον, μεταλαμβάνει δὲ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων πρεσβυτέρων τοῦ τιμίου
 Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ποιεῖ δὲ καὶ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν
 καὶ λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

f. 299v. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου.

Μετὰ τὴν τοῦ Τρισαγίου συμπλήρωσιν, δύο πρεσβύτεροι, λαμβάνοντες
 ἀπὸ τοῦ διακονικοῦ τὸν χειροτονεῖσθαι μέλλοντα καὶ ἐξερχόμενοι, προη-
 γουμένου τοῦ ἱερομνήμονος καὶ τοῦ δευτερεύοντος τῶν διακόνων, φέρουσιν
 αὐτὸν διὰ τῆς σωλέας εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ ὅτε φθάσει εἰς τὰς ἀγίας θύρας,
 ἀπολύουσιν αὐτὸν οἱ πρεσβύτεροι καὶ λαμβάνουσιν αὐτὸν δύο ἀρχιερεῖς καὶ
 κυκλοῦσι τρεῖς τὴν ἀγίαν τράπεζαν, ψάλλοντες τὸ Ἄγιοι μάρτυρες, κρατοῦσι
 δὲ πάντες κηρία καὶ ἄπτουσι, εἶτα προσάγεται τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ καὶ προ-
 σκυνεῖ τρεῖς, καὶ ἴσταται ἀπὸ τοῦ δεξιῶν μέρους. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς λαμβάνει τὸ
 πτερὸν παρὰ τοῦ χαρτοφύλακος καὶ ἀναγινώσκει τὰ γεγραμμένα εἰς ἐπήκο-
 ον πάντων. Εἰ μὲν οὖν πατριάρχης ἐστὶν ὁ χειροτονῶν καὶ ὁ χειροτονουμέ-
 νος μητροπολίτης, γέγραπται ταῦτα. Ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ θεοφιλεστάτων
 μητροπολιτῶν, ὀσιωτάτων ἀρχιεπισκόπων. Ὡσαύτως καὶ εἰ μητροπολίτης
 ἐστὶν ὁ χειροτονῶν μητροπολίτην προτροπῇ τοῦ πατριάρχου, εἰ δὲ μητρο-

πολίτης χειροτονεῖ ἐπίσκοπον ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐκκλησίᾳ, γέγραπται ταῦτα· Ψήφω καὶ δοκιμασίᾳ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων καὶ ὀσιωτάτων πρεσβυτέρων· Ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε... Goar, p. 250. Καὶ πάντων φωνούντων ἐκ τρίτου τὸ Κύριε ἐλέησον. See above, p. 271.

f. 302. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρύσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης. Goar, p. 655–667 and manuscript Paris Coislin 213, AD 1027 (see below).

f. 312v. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἀγίας τραπέζης. Εὐχολ. Goar, p. 490–491.

f. 313. Ἀκολουθία τῆς λαμπρᾶς (κυριακῆς). Service for Liturgy on Holy Saturday and for Pascha.

f. 320. Old Testament readings for Holy Week.

f. 324. Συγχωρητικὸν τοῦ σοφωτάτου πατριάρχου κὺρ Μαξίμου τοῦ Λογίου. Εἰς ἀφορισμόν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ, ὁμοούσιε καὶ Θεὲ συμπαθέστατε, ὁ τὴν ἄφατον καὶ μεγίστην οἰκονομίαν ποιήσας καὶ συγκατάβασιν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ ἐλθὼν καλέσαι καὶ καλέσας ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν... A. Almazon, *Таїйна исповидь св прав. восточн. мєркви* (Odessa 1894), v. III, p. 83. || (p. 0775)

f. 324v. Συγχωρητικόν· Ἡ μετριότης ἡμῶν ἀπὸ τῆς χάριτός τε καὶ δωρεᾶς τοῦ παναγίου καὶ ζωαρχικοῦ Πνεύματος, τῆς δοθείσης ὑπὸ τοῦ Κυρίου τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις, εἰρηκότος αὐτοῖς. Ibid., p. 76–77.

f. 325. Ἡ μετριότης ἡμῶν τὴν ἐκ τῶν ἀποστολικῶν παραδόσεων ἀπὸ ἀλληλοδιαδόχων μέχρι τοῦ νῦν κατελθοῦσαν ἀναδεξαμένη τάξιν...

f. 325v. Περὶ τῶν ἀρνησαμένων, εἶτα ἐπιστρεφόντων, ἡ ἐπ' αὐτοῖς ἀκολουθία καὶ διόρθωσις, γινομένη παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου κὺρ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου.

Πρῶτον στήσας αὐτὸν ἐν τῷ νάρθηκι ἔμπροσθεν τῆς πύλης τοῦ ἀγίου ναοῦ τῆς ἐνδοτέρας, ποιεῖ ταύτην τὴν ἀκολουθίαν· Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ἱβ'. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δημιουργήσας ἡμᾶς καὶ ἀναπλάσας διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπερβολῆ ἀγαθότητος θύρας μετανοίας ἀνοίξας πᾶσι τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως... The prayer is incomplete. Leaves have been torn out.

f. 326. Excerpts from the fathers of the church of a practical character.

f. 333. Διάλεξις Ἰουδαίου τινὸς καὶ χριστιανοῦ.

f. 337. Θεοδωρήτου ἐξήγησις εἰς τὸ αὐτό.

f. 340v. Μεθοδίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία ἀρνούμενων τὴν ἀμώμητον πίστιν καὶ πάλιν ἐπιστρέφόντων.

Εἰ μὲν παιδίον συνελήφθη καὶ ἠρνήσατο... Goar, p. 689. Εἰ δέ τινες ἠτομόλησαν ἀπὸ προαιρέσεως... Goar, p. 693 μόνον τέλειοι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν λοιπὸν τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνον μὴ ἐπιλανθανέσθωσαν τὸ τοσοῦτον ἀμάρτημα καὶ ἀμελῶς διακείσθωσαν, ἀλλ' ἐν κατανύξει καὶ συντριμμῶ καρδίας ὀδυνέτωσαν, ἐπικαλούμενοι, διὰ παντὸς τὸν τοῦ Θεοῦ ἔλεον.

— Εὐχαὶ ἰλαστικαὶ πρὸς χριστιανούς, ὑπαχθέντας ἐθνικῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντας δὲ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμόντας· Κύριε, Κύριε, ὁ τῶν ἀπάντων ποιητὴς καὶ Δεσπότης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος... Goar, p. 690. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Καὶ πάλιν κλίνας, ἐπεύχεται μυστικῶς Ὁ κλίνας οὐρανοὺς καὶ καταβάς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... Goar, p. 691. Τότε ὁ ἱερεὺς τὸν μέλλοντα μυρωθῆναι ἴστησιν αὐτόν, βλέπον(τα) κατὰ δυσμάς, κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντα καὶ λέγοντα· Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ. Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ. Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ. Ἀποτάσσομαι τῷ Μωάμεθ. Καὶ πᾶσι τοῖς δόγμασιν αὐτοῦ. Καὶ **|| (p. 0776)** πάσῃ τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ. Καὶ πάσῃ τῇ πλάνῃ αὐτοῦ. Καὶ πάσῃ τῇ αἰρέσει αὐτοῦ. Καὶ ἀνάθεμα αὐτῷ καὶ τῇ διδασχῇ αὐτοῦ. Καὶ ἀποκρίνεται εἰς ἕκαστον τούτων ἐκ τρίτου καὶ τότε στρέφεται κατὰ ἀνατολάς, λέγων Καὶ συντάσσομαι τῷ Κυρίῳ μου Ἰησοῦ Χριστῷ, ὡς ἐν τῷ ἀγίῳ βαπτίσματι· Συνεταξάμην. Καὶ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα... Καὶ λέγει αὐτὸ ἕως τέλους. Τότε λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον μύρον, σφραγίζει αὐτοῦ τὸ μέτωπον, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἐπιλέγων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ ἐπεύχεται ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Εὐχὴ μετὰ τὸ ἅγιον μύρον· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ παναγίου Πνεύματος... Goar, p. 692. Εἶτα τὸν ψαλμόν· Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου, ὁ βασιλεὺς μου, Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι, ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις.

f. 343. Εὐχὴ ἐπὶ ἀποστήσαντος παιδὸς καὶ μαγαρίσαντος καὶ πάλιν ἐπιστρέψαντος ἐν μετανοίᾳ.

Λαμβανέτω ἐπιτίμιον τεσσαράκοντα ἡμέρας μὴ φαγεῖν κρέας, ἢ ἰχθύας, ἢ τυρόν, ἢ ὠόν, ἢ ἔλαιον ἢ οἶνον, τρέφεσθαι δὲ ἄρτω καὶ ὕδατι καὶ ὀσπρίῳ βραχέντι ὕδατι, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ποιεῖτω μετανοίας ρ', καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον ρ', καὶ τὸ Κύριε ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ ρ', ποιεῖτω δὲ ταῦτα μετὰ κατανύξεως συντετριμμένης καρδίας, εἶτα λαμβανέτω τὴν εὐχὴν ταύτην παρὰ τοῦ ἀναδεξαμένου αὐτόν πνευματικοῦ πατρὸς ἢ ἀρχιερέως, πληρωθέντων τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν. Ἡ εὐχὴ· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους

σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν... Goar, p. 691. Εἶτα ἐρωτᾷ αὐτὸν τὰς προγεγραμμένας ἀποταγὰς τοῦ σατανᾶ καὶ τῶν ἀσεβειῶν καὶ τὰς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν συνταγὰς, καὶ οὕτως ἀπομυρῶνει αὐτόν.

f. 344. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ ἐνσάρκῳ σου οἰκονομία εὐλογήσας τὴν Βηθλεὲμ καὶ τὴν Γεθσημανῆ. Goar, p. 556.

f. 344v. Περὶ τῆς συλλήψεως τοῦ ἀνθρώπου, τῆς κατασκευῆς, τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ἔτι δὲ καὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς αὐτοῦ προσκυνήσεως ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ θρόνῳ.

Συνουσιαζομένων τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῆς γυναικὸς μετὰ τοῦ ἀνδρὸς, ἡ μὲν μήτρα τῆς γυναικὸς, ἀνεωγμένη οὖσα, ἐκδέχεται τὸν ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς μέλλοντα σπὸρον χέεσθαι. Κατελθόντος δὲ τοῦ σπόρου τοῦ ἀνδρὸς καὶ εἰσελθόντος ἐν τῇ μήτρᾳ, εὐθὺς ἀσφαλίζει ἡ μήτρα καὶ φυλάσσει τὸν σπὸρον, μεμονωμένον μέχρι τρίτης ἡμέρας, κατὰ δὲ τρίτην ἡμέραν χέεται καὶ ἀπὸ τῆς γυναικὸς αἷμα καὶ σμίγεται || (p. 0777) μετὰ τοῦ ἀνδρικοῦ σπόρου καὶ γίνεται ὡσπερ κόμμα κρέα(τος), κατὰ δὲ τὴν ἐννάτην ἡμέραν τυπυοῦται (?) καὶ μένει τυπωμένον μέχρι τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέρας, κατὰ δὲ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν τυπυοῦται τύπον βρέφους καὶ ἐμψυχοῦται καὶ πάλιν ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ παρὰ (?) τὸ βρέφος καὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς γυναικὸς, καὶ ἐν τῷ ἐννάτῳ μηνὶ γεννᾶται τὸ βρέφος, καὶ ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ προσφέρεται ἐν τῷ ναῶ καὶ ἀγιαζεται. Ὡσαύτως καὶ τελευτήσαντος τοῦ ἀνθρώπου, πάλιν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ ταφῆς ῥήγνυται τὰ ἐντὸς αὐτοῦ, ἡγουν ἡ κοιλία καὶ τὰ ἔντερα, καὶ λέγεται ῥήξις, κατὰ δὲ τὴν ἐννάτην ἡμέρα διασχίζεται ἡ ὄψις τῆς σαρκὸς, καθάπερ ζύμη ὑπεραναβασθεῖσα, καὶ λέγεται φθορά, κατὰ δὲ τὴν μ' ἡμέραν τῆς τελευτῆς αὐτοῦ διαχωρίζεται ἀρμὸς ἀπὸ τὸν ἀρμόν αὐτοῦ καὶ λέγεται διαφθορά, ἀτινά εἰσι τρία πάθη μετὰ τὸν θάνατον· ῥήξις, φθορά καὶ διαφθορά. Ὁμοίως καὶ ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν θάνατον μέχρι τριῶν ἡμέρων προσμένει ἐν τῇ γῆ, μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν ἀνάγουσιν αὐτὴν οἱ ἄγγελοι, καὶ ἐν τῇ ἐννάτῃ ἡμέρᾳ γίνεται κρίσις τῆς ψυχῆς μετὰ τῶν ἐν ἀέρι τελωνίων καὶ τῶν ἀγγέλων, πρὸς δὲ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς προσάγεται τῷ τοῦ Θεοῦ θρόνῳ καὶ λαμβάνει ἀπόφασιν ἐκ Θεοῦ τοῦ εἶναι ἐν ἀποτεταγμένῳ τόπῳ μέχρι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, καὶ ἰδοὺ ἄθρει, ὅτι πᾶσαι αἱ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ τρίτῃ καὶ ἐννάτῃ καὶ μ' ἡμέρᾳ γίνονται, διὰ τοῦτο ποιοῦμεν μνημόσυνα τοῦ τελευτήσαντος τρίτα, ἔννατα, τεσσαρακοστά, τριμηνιαῖον καὶ ἐννεάμηνα, κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, δηλονότι τοῦ ἀνθρώπου. Δεῖ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι εἰ μὲν πολλὴν θερμότητα ἔχει ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ συνουσιασμῷ αὐτοῦ καὶ συλλάβῃ ἡ γυνή, τὸ παιδίον ἐκεῖνο ἄρρεν ἐστίν, εἰ δὲ οὐκ ἔχει πολλὴν θερμότητα, ἀλλὰ μικρὸν ὑποψυχρίζει, τὸ συλληφθὲν παιδίον θῆλυ, ἐπεὶ διὰ τὸ ὑπόψυχρον τοῦ ἀνδρὸς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ συνουσιασμοῦ τοῦ παιδίου, καὶ εἰ μὲν ὁ σπὸρος τοῦ ἀνδρὸς ὑπερπερισσεύει τοῦ γυναικείου

αίματος, ὁμοιάζει τὸ παιδίον τὸ πατρικὸν γένος, εἰ δὲ τὸ γυναικεῖον αἷμα ὑπερπερισσεύει τοῦ ἀνδρικοῦ σπόρου, ὁμοιάζει τῆς γυναικὸς τὸ γένος.

f. 345. Τάξις γινομένη εἰς χωράφιον, ἢ εἰς ἀμπελῶνα, ἢ εἰς κήπον, εἰ συμβῆ βλάπτεσθαι ὑπὸ ἐρπετῶν ἢ ἄλλων εἰδῶν.

Δεῖ γενέσθαι λειτουργία... Goar, p. 354... καὶ ὕδωρ τὸ τοῦ μικροῦ ἀγία-
σμοῦ, οὐ μὴν δὲ τῶν ἀγίων Θεοφανίων, ἐπεὶ τὰ δευτερεῖα ἐπέχει τῶν θεί-
ων μυστηρίων, καὶ ἐπιρραίνων ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς τὸ χωράφιον ἢ τὸν
ἀμπελῶνα, ἢ τὸν κήπον, πρῶτον λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... || (p. 0778) Ἐτι
δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἀγίαν μονήν... εἶτα λέγει τὰς εὐχάς.
Goar, p. 354–356.

f. 347. Εὐχή τοῦ ἀγίου Ὑπατίου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν
καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίω-
σιν, καὶ δὸς αὐτῷ ἐξουσίαν ζωῆς αἰωνίου, εἶτα ἐκπεσῶν ἐκ τοῦ παραδείσου
διὰ τῆς παρακοῆς, μὴ παριδῶν, ἀλλ' οἰκονομήσας διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως
τοῦ Χριστοῦ σου τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, Αὐτὸς καὶ νῦν,
Δέσποτα φιλόανθρωπε, ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ τὸν ταπεινὸν καὶ ἀνάξιον δούλον
σου καὶ ἐπάκουσόν μου, καὶ ὅπου ἂν γένηται ἡ μνήμη μου, καὶ ὅστις ἐπι-
καλέσθαι τὸ ὄνομά μου, ἐπάκουσόν μου καὶ ἐλέησον ἅπαντας, καὶ δὸς
αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον, καὶ εἴ τις
ἐπικαλεῖται τὸ ὄνομα τοῦ ἀναξίου δούλου σου ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἀποδίωξον
ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν γοητείαν καὶ φαρμακίαν, καὶ περιεργίαν, καὶ μὴ ἐπέλθῃ ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὄφις αἰσθητὸς ἢ νοητὸς, ἢ ἔχιδνα, ἢ σκορπίος, ἢ κακὴ ῥῶγα,
ἢ ἀκρίς, ἢ κάμπη ἢ βροῦχος, ἢ κάνθαροι, ἢ κουσσαροτή, ἢ σιδηρίτης, ἢ λι-
μός, ἢ λοιμικὴ νόσος, ἢ μάχης τις, ἢ μῖσος, ἢ ἄλλο τι πονηρόν, ἀλλὰ ἀποδίω-
ξον ταῦτα πάντα ἀπὸ τῶν δούλων σου τούτων, ἔτι δὲ τὰς ἀμπέλους αὐτῶν
ἀγρούς καὶ κηπία φύλαξον ἀπὸ παντὸς πονηροῦ καὶ ἀκαθάρτου πράγμα-
τος, καὶ δὸς αὐτοῖς, Κύριε, πλησμονὴν σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου, καὶ εὐλόγη-
σον αὐτοὺς καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν, εἰσόδους καὶ ἐξόδους, μικροὺς τε καὶ με-
γάλους, ὑγείαν ψυχῆς καὶ σώματος καὶ εἰρήνην πᾶσαν, καὶ ἔαν οἱ δούλοί
σου ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἐν πολέμῳ, ἢ ἐν θαλάσῃ, ἢ ἐν μάχῃ τίνι περιπέσωσι,
ταχέως σωθῆσονται, καὶ ἔαν ἔχωσι πλῆθος ἀμαρτιῶν καὶ ἐπικαλέσωνται τὸ
ὄνομα τοῦ ἀναξίου δούλου σου, συγχώρησον αὐτοῖς πᾶσαν ἀμαρτίαν καὶ
δός μοι κληρὸν ἐξουσίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἐνώπιον τῶν ἀγίων ἀγγέ-
λων, ὅταν μέλλῃς κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ἵνα σώζῃς πάντας τοὺς ἐπικα-
λουμένους με. Καὶ εὐθὺς γέγονε φωνὴ πρὸς αὐτόν· θάρσει χαίρων, Ὑπάτιε,
ἤκουσα τῆς δεήσεώς σου καὶ ἤλθον πληρῶσαι πάντα, ὅσα ἂν ἤτησας. Ὅτι
πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις τῷ Πατρί...

f. 348–349. Various annotations of a later date, which have no great significance.

f. 350. Ακολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ μικροῦ. Μετὰ τὸ εὐλογητόν, τὸ Κύριε εἰσάκουσον κ.τ.λ. Goar, p. 358–359. Ῥῦσαι πάσης ἀπειλῆς... Σῶσον πάντας... Ταῖς πρεσβείαις, ἐλεῆμον... Ὑπὸ πάντων δυσωπούμενος... Φεῖσαι, Σῶτερ, τῶν ψυχῶν... Χαῖρε κόσμου... Ψάλλομέν ἥ (p. 0779) σοι... Ὡ Παρθένε, ἡ τεκοῦσα... Προσκυνοῦμεν καὶ τιμῶμεν καὶ ὑμνοῦμεν τὸν σταυρόν σου, Χριστέ, τὸν πανάγιον ἐκ πάσης νόσου... Τῆ δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, Ζωοδότα, φῶτισόν με... Ταξιάρχα πρωτοστάτα τῶν ἀγγέλων σὺν τοῖς ἄνω... Ὁ κηρύξας τὴν μετάνοιαν ἀνθρώποις, τοῦ Κυρίου Βαπτιστὰ καὶ Πρόδρομε... Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἐνδόξων ἀποστόλων, Ζωοδότα... Ταῖς πρεσβείαις τῶν μεγάλων διδασκάλων Βασιλείου, σοφοῦ Γρηγορίου τε καὶ Ἰωάννου... Τὴν ὀξείαν καὶ θερμὴν σου παρουσίαν καὶ τὴν σκέπην, παμμάρκα Νικόλαε... Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων ἀθλοφόρων Δημητρίου, Γεωργίου, σοφῶν Θεοδώρων τε καὶ Ἀρτεμίου... Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων Ἀναργύρων καὶ μαρτύρων καὶ πάντων ἁγίων σου... Ἀθλοφόρε τοῦ Χριστοῦ Παντελεῆμον, τοὺς τῆ σκέπη τῆ σῆ κατεφεύγοντας ταῖς σαῖς πρεσβείαις... Τῶν ἁγίων καὶ δικαίων προπατόρων ταῖς πρεσβείαις ἀπάντων δικαίων τε καὶ τῶν ὁσίων... Τὴν ἐν ζάλη πειρασμῶν καὶ τρικυμίας ταῖς τοῦ βίου πικρῶς κινδυνεύουσαν... Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν... Καὶ νῦν. Ἡ ἀρρήτως ἐπ' ἐσχάτων συλλαβοῦσα. Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς ὁ πάντας ἀγιάζων κ.τ.λ. Goar, p. 359. After the Gospel: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν εἰρήνης... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῆ ἐπιφοιτήσει καὶ ἐνεργεῖα τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῶ... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι ἡμᾶς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... and then as in Goar, p. 361. No saints are named in the prayer.

f. 354. Ακολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ μεγάλου. Goar, p. 366–372. The difference is in the composition of the litany and the absence of the prayer of Patriarch Sophronios.

f. 358v. Ακολουθία εἰς τὸν ἀκάθιστον ὕμνον τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Full office, with *stichera*.

f. 366. Εὐχή εἰς τὸ βαπτῖσαι παιδίον καὶ εἰς γυναικας λεχοῦσας.

Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχοῦσαν, ὅταν ἀποβαλθῆ παιδίον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας... Goar, p. 271. Ταύτην εἰπὼν ἐκ τρίτου, ἀπόλυε.

f. 366v. Εὐχή εἰς λοχείαν γυναικός, ἡνίκα τέξῃ.

Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτικίον· Χαῖρε κεχαριτωμένη, τὸ κοντάκιον· Ὁ μήτραν παρθενικὴν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ τὸν ἄνθρωπον πλάσας ἰδίαις χερσίν... *Богослужение*, Appendix, p. 4. Εὐχή ἕτερα εἰς τὸ τεχθὲν βρέφος· Δέσποτα ἥ (p. 0780) Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου... A. Dmitrievskii, *Богослужение*,

Appendix, p. 5. Εὐχή ἑτέρα· Δέσποτα Κύριε Παντοκράτωρ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν... Ibid. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 367v. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὰς ἐπιλεχούσας ἐν τῇ κησεί τῆς γυναικός.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν τῇ ὀθόνη εἰπῶν τῷ Πέτρῳ *Βογοσλужение*, Appendix, p. 6.

f. 368. Ακολουθία, ὅποταν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι μ' ἀπὸ τῆς γεννήσεως τῆς γυναικός. Λαβοῦσα τὸ παιδίον, ἡ μήτηρ ἔρχεται ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἴσταται ἔξω τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, καὶ ποιήσας ὁ ἱερεὺς τὸ εὐλογητόν, λέγει τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπᾶριον· Ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε ἐλέησον, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας. Ἐπειτα ἐπεύχεται τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν καὶ ἱκετεύομεν, αὐτὸς νῦν ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... *Βογοσлужение*, Appendix, p. 8. Εὐχή ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... *Goar*, p. 267. Καὶ λαβὼν αὐτήν ὁ ἱερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸν ναόν, καὶ προσκυνήσας τὰς ἀγίας εἰκόνας, ἀσπάζεται αὐτάς, καὶ ἀπολύει.

f. 368v. Ακολουθία εἰς τὸ ὀνομαῖσαι παιδίον τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Ποιεῖ εὐλογητόν ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει τὸ τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἀγίου τῆς μονῆς, εἶτα σφραγίζει τὸ παιδίον τρίτον καὶ ἄρχεται τῆς εὐχῆς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, σημειωθήτω τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου... *Goar*, p. 264. Καὶ σφραγίζων τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στήθος, λέγει τὴν εὐχήν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις ὡς βρέφος προσαχθεὶς ἐν τῷ νομικῷ ναῷ ὑπὸ Μαρίας... *Εὐχολ. Goar*, p. 267. ἵνα καταξιωθῇ τοῦ ἀγίου σου βαπτίσματος, καὶ τύχη τῆς μακαριότητος τῶν ἐκλεκτῶν σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, φυλαττόμενος τῇ χάριτι τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίῳ Τριάδος. Σοὶ γὰρ πρέπει πᾶσα δόξα κ.τ.λ. Καὶ λαβὼν τὸ παιδίον ὁ ἱερεὺς εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εἰσάγει αὐτὸ ἐντὸς τοῦ ναοῦ, λέγει· Ὁ καθαρῶτατος ναός. Καὶ εἰσελθὼν ἄχρι ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, ποιεῖ μετάνοιαν καὶ ἐκκλησιάζει αὐτὸ, λέγων οὕτως· Ἐκκλησιάζεται ὁ δούλος... ἐκ τρίτου, καὶ ἀπάγει αὐτὸ μέχρι τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἐπιθεὶς τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς ἐν σχήματι ἐπὶ τὰ τέσσερα μέρη τῆς ἀγίας τραπέζης τελεῖ τῆς προσκυνήσεως. Οὕτως ποιῶμεν εἰς παιδίον ἄρρεν, εἰ δὲ θῆλυ ἐστίν, οὐ προσάγει αὐτὸ ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου, ἀλλ' ἔξωθεν τῶν ἀγίων θυρῶν τελεῖ τὴν προσκύνησιν, λέγει· Ὁ μήτραν παρθενικὴν, Νῦν ἀπολύεις **|| (p. 0781)** τὸν δούλον. Εἶτα ποιεῖ ὁ ἀνάδοχος μετάνοιαν καὶ λαμβάνει τὸ παιδίον παρὰ τοῦ ἱερέως. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐπεύχεται τὴν εὐχήν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερὸν ἐλθὼν... αὐξήσον τὸν δούλόν σου, ὁ δεῖνα, ἵνα τύχη τοῦ λουτροῦ τῆς ἀφθαρσίας, καὶ γένηται τέκνον φωτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ τυχῶν τῆς μερίδος τῶν ἐκλεκτῶν σου, κοινωνὸς γένηται τοῦ σώματος... See above, p. 53. καὶ ἀπολύει.

f. 269v. Ακολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος... *Богослужение*, Appendix, p. 20n.4.

f. 377. Ακολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς. See above, p. 285.

f. 381v. Χερουβικὸν τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου σαββάτου.

— Χερουβικὸν τῆς ἁγίας μ'.

— Εἰς τὸ Ἐξαίρετως τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

f. 382. Περὶ συγγενείας. On the degrees of consanguinity and impediments for marriage.

f. 392v. Πατριάρχου Ἀντιοχείας κὺρ Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος. Questions and answers.

f. 395. Μεθοδίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία ἐπιστρεφόντων. Goar, p. 689–692.

f. 397v. Εὐχή, λεγομένη ὑπὸ ἱερέως ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν, πρόσδεξαι δούλόν σου τόνδε, τὸν κλίναντα τὸν αὐτοῦ ἀνχένα ἐνώπιον τῆς ἁγίας δόξης σου.

— Ἐτέρα εὐχή, λεγομένη παρὰ ἀρχιερέως, ἢ ἱερέως, ἢ πνευματικοῦ πατρὸς εἰς τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Goar, p. 536.

f. 399. Εὐχή συγχωρητικὴ, ἣν δίδει ὁ πνευματικὸς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κεκοιμημένου.

Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συγχωρήσει σοι, πνευματικόν μου τέκνον, ὁ δεῖνα, ὅσα ἐνώπιον αὐτοῦ τῆ ἐμῆ ἐξομολόγησιν ἐλαχιστότητι, καὶ ὅσα κατὰ λήθην ἢ πληθος οὐκ ἔφθασας ἐξαγγεῖλαι τῆ ἐμῆ οὐθενότητι, συγχωρήσει σοι καὶ ταῦτα ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ἀκατάκριτόν σε παραστήσει ἔμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ βήματος, ὃν εὐλογημένος. Ἀμήν. || (p. 0782)

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιῶν μεγάλα καὶ θαυμάσια, ἔνδοξά τε καὶ ἐξάϊσια τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ, ὁ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, ὁ τοῖς ἁγίοις σου ἑπτὰ παισὶ, Μαξιμιλιανῷ, Ἰαμβλίχῳ, Μαρτίνῳ, Διονυσίῳ, Ἰωάννῃ, Ἐξακουστοδιανῷ καὶ Ἀντωνίνῳ, τὸν ὕπνον πρόξενον σωτηρίας χαρισάμενος τοῦ ἐκφυγεῖν τοῦ παρανόμου βασιλέως Δεκίου τὴν ἀπειλήν, αὐτὸς καὶ τῷ δούλῳ σου, ὁ δεῖνα, δὸς ὕπνον γλυκύν, καὶ ῥῶσιν σώματος καὶ ψυχῆς, εἰ καὶ ὡς ἄνθρωπος τὰς ἐντολάς σου παρέβη, συγχώρησον, Κύριε, καὶ ἀνάστησον καὶ φώτισον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, καὶ καθάρισον αὐτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ

πνεύματος πρεσβείαις τῆς ἀειπαρθένου Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σὺν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ.

f. 449v. (Ἐν)ταλήριον. Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος γράμματος αὐτῆς τῷ τιμιωτάτῳ ἱερομονάχῳ ὁ δεῖνα ἐκχωρεῖ καὶ ἄδειαν δίδωσιν εἰς τὸ τῆς πνευματικῆς πατρότητος ἀξίωμα, ὥστε εἶναι καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ὀνομάζεσθαι παρὰ πάντων πνευματικὸς πατήρ, ὀφείλοντες δίδοναι πρὸς αὐτὸν πᾶσαν εὐλάβειαν καὶ τιμὴν, ὅστις καὶ ὀφείλει δέχεσθαι πάντων τὰς ἐξαγορεύσεις τῶν κεκρυμμένων μωλώπων τῶν προσιόντων αὐτῷ, καὶ ἀνακρίνει αὐτοὺς καὶ ἐρευνᾷ τὰ ἐν βάθει διανοήματα αὐτῶν, καὶ τὰς πράξεις καταμανθάνειν ἐπὶ τῷ τὰς ἀρχὰς μὲν καὶ τὰς αἰτίας σπεύδειν ἰσθάναι, καὶ ὡς δυνατὸν ἀνακόπτειν, τὰ δὲ τέλη καὶ ἐνεργήματα εὐθύνει κανονικῶς πρὸς τὰς ἕξεις μέντοι καὶ διαθέσεις τῶν ἐξαγορευμένων κατὰ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ποιότητας, καὶ γίνεσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα ἀπλῶς, νῦν μὲν ἐπέχων, νῦν δὲ ἀνιείς, καὶ τοῖς μὲν αὐστηροτέροις χρώμενος τῶν φαρμάκων, τοῖς δὲ τὸ γλυκάζον συγκερανύς, ἄλλοτε ἐλέγχων, ἐπιτιμῶν, ἄλλοτε πάλιν παρακαλῶν, νοουθετῶν, καὶ παντὶ τρόπῳ τὰ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνακειμένων αὐτῷ ψυχῶν διοικονοούμενος, διὰ τοῦτο δῆσαι μὲν, ἃ δεῖ δεθῆναι, λύσαι δὲ πάλιν τὰ λύσεως ἄξια, καὶ τοὺς ἐνθένδε μεθισταμένους σὺν ἀφέσει τῶν πταισμάτων, εἰς τὰ ἐκεῖσε παραπέμψαι δικαστήρια, τοὺς δὲ πρὸς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα ἐναγομένους, ἀκριβέστερον δεῖ ἐρευνᾷν, ἵνα μὴ λάθῃς ἑαυτῷ ἀλλοτρίας συγκοινωνεῖν ἁμαρτίας, ἐκχωροῦμεν δὲ αὐτῷ κείρειν τε μοναχοῦς, τοὺς τοῦτο προαιρομένους ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, εἴτε καὶ ἐν ταῖς τελευταίαις ἀναπνοαῖς, μετὰ συντηρήσεως μέντοι τοῦ μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος, μετὰ δηλαδὴ καθαρᾶς ἐξομολογήσεως τῶν ἀποταγῶν καὶ συνταγῶν καὶ τῆς πρὸς τὸν ἀνάδοχον παρακαταθήκης τοῦ ἀποκειρομένου· ἐπὶ τοῦτο ἐγγεγόνει καὶ τὸ ἐνταληριῶδες γράμμα τῆς ἡμῶν ταπεινότητος καὶ ἐπεδόθη τῷ διαλαληθέντι ἄνωθεν τιμιωτάτῳ ἱερομονάχῳ κύρ ὁ δεῖνα, ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ κβ' ἰνδ. γ'. || (p. 0783)

Ταπεινὸς ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου ὄρους Γρηγόριος.

f. 400. Κανονάριον, διαγορευθὲν περὶ πάντων τῶν παθῶν λεπτομερῶς καὶ τῶν τούτοις προσφόρων ἐπιτιμιῶν, περὶ τε τῆς ἁγίας κοινωνίας, βρωμάτων, καὶ πωμάτων καὶ εὐχῆς. *Almazon, Тайная исповѣдь* (Odessa 1894), v. III, p. 12–13.

f. 403. Πῶς δεῖ τοὺς πνευματικὸς πατέρας οἰκονομεῖν τοὺς αὐτοῖς ἐξομολογουμένους. Excerpt from the *Nomokanon*.

f. 422v. Κανονάριον τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ, περιέχον περὶ ἐξαγορευσεως τῶν ἐξομολογουμένων τὰ ἑαυτῶν ἁμαρτήματα τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν πατράσι, καὶ πῶς δεῖ τούτους κανονίζειν... *Богослужение*, Appendix, p. 101–104.

f. 424. Μηνολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

Troparia and *kontakia* for the whole year.

f. 447v. Απολογητικὸν πρὸς τοὺς μέλλοντας ἀποκομῖσαι τὸ μήνυμα τοῦ πατριάρχου εἰς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης διακόνημα.

Ἐγὼ μὲν ἀνάξιον ἑμαυτὸν οἶδα οὐ πρὸς τοσοῦτον μόνον ὕψος ἐπισκοπικῆς ἀξίας, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τι τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐτελῶν διακονημάτων, ἐπεὶ δὲ κρίμασιν, οἷς οἶδεν ἀρρήτοις ὁ πάντα οἰκονομῶν Θεός, εἰς τοῦτο κεκίνηκε τὸν παναγιώτατον ἡμῶν δεσπότην καὶ οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ τὴν περὶ αὐτὸν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον, ὥστε μοι τὸ μέγα τοῦτο ἐγχειρῖσαι λειτούργημα, ἰδοὺ ταῖς ἀγίαις αὐτῶν θαρρήσας εὐχαῖς, προσκυνῶ καὶ ὑπέικω τῷ θεοκινήτῳ τούτων κελεύσματι, καὶ δέχομαι τὴν προστασίαν τῆς ἱερᾶς ταύτης διακονίας, γένοιτο δὲ λιταῖς τῶν ἐπιταττόντων τοῦτο θείων ἀνδρῶν, ἵνα μοι καὶ λόγος σωτήριος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου δοθῆ πρὸς ὠφέλειαν ἐγχειριζομένων μοι ψυχῶν, καὶ πολιτεία θεοφιλῆς, ὡσὰν καὶ Θεῶ καὶ τοῖς προστάταις τῶν ἀγίων αὐτοῦ ἐκκλησιῶν καὶ παντὶ τῷ χριστωνύμῳ συστήματι εὐάρεστος εἶην, καὶ διὰ τοῦτο τῶν μελλόντων ἀξιωθεῖην ἀγαθῶν. Ἀμήν.

f. 447v. Τοῦ ἀγίου Μαξίμου περὶ λ' ἀργυρίων.

f. 448. Τὰ ἀμαρτήματα, τὰ τὴν ἱερωσύνην καλύοντα, πραττόμενα ἢ πρὸ τῆς ἱερωσύνης, ἢ μετὰ τὴν ἱερωσύνην.

f. 449v. Ἀκολουθία τῆς μνήστρας, ἡγουν τοῦ ἀρραβωνίσματος. Goar, p. 310–312.

f. 450v. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος. Goar, p. 314–319.

There are the following peculiarities: a) the Great Litany omits two of the petitions: Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς εὐτεκνίαν... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα Goar, II (p. 0784) p. 315; b) absence of the prayer Εὐλογητὸς εἰ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῦ μυστικοῦ καὶ ἀχράντου γάμου ἱερουργός... Goar, p. 316, c) the ending after Δόξα σοι Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων καύχημα... is arranged as follows in the manuscript being described: Εἶτα ἐπαίρει τοὺς στεφάνους ὁ ἱερεὺς καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν· Ὁ διὰ τῆς ἐν Κανᾶ ἐπιδημίας τίμιον ἀναδείξας τὸν γάμον, Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν... Goar, p. 320.

f. 454. Εὐχή εἰς τὰ βαῖα.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων.

f. 454v. Ἀκολουθία εἰς υἰοθεσίαν. Goar, p. 561–562.

The difference here lies in the absence of a *troparion* and *kontakion* at the beginning and with a different arrangement of the ending: Καὶ λαμβάνει τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ πίπτει ὁ υἱὸς εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατρὸς, καὶ μεταλαμβάνουσι τῶν θείων μυστηρίων, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 450v (?). Short chronological notes about the ecumenical councils.

f. 456v. Ἐκ τῆς βίβλου Ἐζδρας κα'. Unfinished entry.

0784 [Athos, Karakallou, 135]

CI. Εὐχολόγιον, Athos, Karakallou, MS 135, in 16°, 435 ff., copied in AD 1539, as witnessed by the following colophon in the manuscript: “Μηνὶ δεκεμβρίῳ ἰδ' ἔτους ςζζ' Ἰνδικτ. ζ'. Ἰωακείμ ἱερομόναχος”.

f. 1. Διάταξις τῆς λειτουργίας, ἐν ἣ καὶ τὰ διακονικά. Krasnoseltsev, *Μαμεριαλι*, p. 36–78.

f. 26. Table of contents of the *euchologion*.

f. 27. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 41. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 60. Ἡ θεία μυσταγωγία τῶν προηγιασμένων.

f. 68v. Ἀκολουθία τοῦ ἔσπερινοῦ.

f. 71. Εὐχαὶ ἑωθιναί.

f. 78. Apostol and Gospel readings.

f. 157. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 165v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ.

f. 176. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.

f. 188. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. || (p. 0785)

f. 228. Prayers for various occasions and Offices of Admission into the Orthodox Church, composed by Patriarch Methodius and others.

f. 257. Ἀκολουθία εἰς ῥασοφόρον.

f. 258v. Τάξις, γινομένη εἰς τὸ μικρὸν σχῆμα, ἥτοι εἰς τὸν μέλλοντα παραμανδαλωθῆναι.

f. 268. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ ἁγίῳ τοῦ εὐχελαίου.

f. 330. Ἀκολουθία τῆς παρακλήσεως.

f. 336. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

f. 374v. Prayers for various occasions.

f. 399. Ἀκολουθία, ψαλλομένη ἐπὶ ἀνομβρία. Κανῶν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπὶ τῇ αὐτῇ ὑποθέσει.

f. 404v. Κανῶν εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ψαλλόμενος ἐν κοιναῖς συμφοραῖς καὶ θλίψεσι παντοίαις καὶ περιστάσεσιν.

f. 409v. Κανῶν ψαλλόμενος εἰς ψυχορραγοῦντας.

f. 415. Οἱ οἴκοι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Akathistos.

f. 425. Ἀκολουθία, ὅταν ἐνυπνιασθῆναι.

f. 431v. Εὐχὴ εἰς τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν.

0785 [Athos, Lavra, Δ 80 (74)]

CII. Λειτουργίαριον, Athos, Lavra, MS Δ 80 (now E 74), in 4°, 129 ff., copied in a small, legible hand of AD 1541, as noted in the colophon: Ἐγγέγονει (sic) τὸ παρὸν Τακτικὸν διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων τοῦ πανιερωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Νέων Πατρῶν τῆς Ἑλλάδος, κυροῦ Γρηγορίου ἐπὶ ἔτους ἄζμθ' ἰνδ. δ'.

f. 1. Διάταξις⁶⁴⁵ τῆς θείας λειτουργίας, ἐν ἣ καὶ τῶν χειροτονιῶν ἡ τάξις, πότε καὶ πῶς γίνεται ἐκάστη. See above, p. 376.

f. 5. Πότε φορένει ὁ ἀρχιερεὺς, μέλλων τὴν θείαν ἐπιτελέσαι μυσταγωγίαν, καὶ περὶ τῶν ὑπηρετούντων αὐτόν.

Ἐρχόμενοι γοῦν οἱ διάκονοι προσκυνοῦντες, κρατοῦντες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἕκαστος τὸ στιχάριον καὶ τὸ ὠράριον. See the notes on p. 302–318 above. Here instead of the patriarch the offices are performed by a bishop or a hierarch.

f. 8v. Ὅπως γίνεται ἡ χειροτονία τῶν ἀναγνωστῶν. Goar, p. 194–195.

f. 9v. Ὅπως γίνεται ἡ τῶν ὑποδιακόνων χειροτονία. See above, p. 297.

|| (p. 0786)

⁶⁴⁵ All the texts in this manuscript have the same peculiarities as those in Alexandr. 371, AD 1407, of the Patriarchal Library in Cairo.

f. 10v. Ἰστέον, ὅτε οὐκ ἔστι χειροτονία ἱερέως, ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων. See above, p. 304, without the remark that the remaining bishops read the prayers of the *antiphons*. Καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς συναπτῆς ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι πρέπει... καὶ οἱ μὲν ψάλλται ψάλλουσι τὸ πρῶτον ἀντίφωνον, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ β' ἀντιφώνου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου... Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ πρώτου ἀντιφώνου, ποιεῖ ὁ διάκονος μικρὰν συναπτὴν. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν οἱ μὲν ψάλλται ψάλλουσι τὸ δεύτερον ἀντίφωνον, ὁ δὲ μέγας χαρτοφύλαξ, προσκυνῶν τὸν ἀρχιερέα, λαμβάνει τὸν ὑπομνηματογράφον καὶ τὸν ἱερομνήμονα, προοδοποιοῦντες τοῦ ἐπὶ τῆς εὐταξίας, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ ἀντιφώνου τρίτου· Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας... Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δευτέρου ἀντιφώνου πάλιν ὁ διάκονος· Ἔτι καὶ ἔτι... Ἐκφώνησις· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος... Καὶ οὕτως ψάλλουσι οἱ ψάλλται τὸ τρίτον ἀντίφωνον, ὁ δὲ διάκονος, ὁ ἐν τῷ ἄμβωνι, κατερχόμενος. See above, p. 304. Καὶ οὕτως γίνεται εἴσοδος. Καὶ μετὰ τὴν εἴσοδον καθέζεται ἐν τῷ σελλίῳ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ οὕτως γίνεται ἡ φήμη τῶν βασιλέων καὶ τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ δευτερεύων τῶν διακόνων ἐρχόμενος ἔμπροσθεν τοῦ ἀρχιερέως, κλίνας τὴν κεφαλὴν, κρατῶν ἅμα καὶ τῷ ὠραρίῳ, ὡς πολλάκις εἴρηται, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν καιρὸν τοῦ Τρισαγίου. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς σφραγίζων αὐτόν, λέγει· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ὁ μέντοι δευτερεύων τῶν διακόνων, ὁ τὸν καιρὸν λαβὼν τοῦ Τρισαγίου, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, τοῦ κοντακίου πληρωθέντος... See above, p. 306. Εἰ γὰρ μὴ ἔστι χειροτονία, ἀσπάζεται πρῶτον τὴν ἁγίαν τράπεζαν, εἶτα ἀνέρχεται ἐν τῷ συνθρόνῳ μετὰ τῶν συλλειτουργούντων αὐτῷ ἱερέων, καὶ τούτων κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν ἰσταμένων καὶ τοῦ Τρισαγίου παρ' αὐτῶν ψαλλομένου, ὁ ἀρχιερεὺς βλέπων πρὸς δυσμὰς, εὐλογεῖ μετὰ τοῦ κηρίου τὸν λαὸν τρις. Οὔσης οὖν, ὡς εἴρηται, χειροτονίας, πληρωθέντος τοῦ Τρισαγίου, καθήμενος ἐν τῷ σελλίῳ αὐτοῦ, μικρὸν ἀναπαύεται.

f. 17. Σημείωσαι περὶ τοῦ πατριάρχου, ὅταν χειροτονῇ ἀρχιερέα, πότε καὶ πῶς ὁ ὑποψήφιος εἰς τὸ ἅγιον εἰσέρχεται βῆμα.

Ὁ δὲ ὑποψήφιος ἴσταται ἐν τῷ διακονικῷ. See above, p. 300 with the notes, but without the remark about the bishops washing their hands during the Cherubic Hymn. After the Great Entrance: καὶ καθήμενος ἐν τῷ σελλίῳ ἀναπαύεται. Τοῦ δὲ χερουβικοῦ πληρωθέντος, ἐρχόμενος ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὰς ἁγίας θύρας, σφραγίζει τὸν λαὸν τρις μετὰ τοῦ τρικηρίου, καὶ αὐθις στραφεὶς κάθεται, εἰ ἔστι χειροτονία, εἰ δ' οὐκ, οὐ κάθεται. || (p. 0787)

f. 30. Ὅπως γίνεται ἡ τοῦ πρεσβυτέρου χειροτονία.

Ὁ δὲ μέλλων πληρωθῆναι πρεσβύτερος, ἴσταται ἐν τῇ σωλέα καὶ ἐξερχόμενοι διάκονοι, λαμβάνουσιν αὐτόν ἐξ ἑκατέρου μέρους καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἄχρι τῶν ἁγίων θυρῶν... See above, p. 298.

f. 41v. Ὅπως γίνεται ἡ τοῦ διακόνου χειροτονία.

Καὶ ἐξεληθόντες δύο διάκονοι λαμβάνουσιν τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι διάκονον, ἐστῶτα ἐν τῇ σωλέᾳ. Ibid.

f. 53. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 77v. Εἶδησις τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων.

f. 78v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 90. Τάξις, γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρῦσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης. See above, p. 379.

f. 113. Τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἀγίας τραπέζης. Goar, p. 492.

f. 115. Τάξις, γινομένη ἐπὶ ἐγκαίνια ναοῦ.

f. 116. Τάξις, γινομένη τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἐν τῇ ἐκπλύσει τῆς ἀγίας τραπέζης Goar, p. 497–499.

f. 118. Περὶ τραπέζης ἀγίας, ἧς τὰ ἄμφια διεφθάρησαν p. 501.

f. 118v. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου νιπτήρος.

f. 123. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 128v. Ἐνταλμα πνευματικόν.

Ἡ ταπεινότης ἡμῶν ἀνατίθησί σοι τῷ εὐλαβεστάτῳ ἱερομονάχῳ, ὁ δεῖνα, τὸ λειτούργημα τῆς πνευματικῆς πατρότητος.

f. 129. Συστατικὸν εἰς ἱερέα.

Τοὺς ἱεροῦσθαι λαχόντας συστατικοῖς ἐφοδιάζεσθαι γράμμασιν...

0787 [Athens, National Library, 94]

CIII. Εὐχολόγιον, Athens, National University Library, MS 94, in 16°, 288 ff., clear cursive hand of AD 1542, as mentioned in the following colophon: Δόξα σοί, ἁγία Τριάς, ἕνεκα πάντων. Σωθῆ ὁ γράψας, ἐλεηθῆ ὁ ἔχων. Ἰζν' ἔτους ἰνδικτιῶνος ιδ' (f. 179).

f. 1. Vespers, incl. three prayers of light [τοῦ λυχνικοῦ].

f. 4. Ἀρχὴ τοῦ ὄρθρου, also with three prayers τοῦ λυχνικοῦ.

f. 8. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. || (p. 0788)

f. 24. Litany for rain, beginning lost.

f. 25. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν.

f. 25v. Εὐχή εἰς ἅγιον ἔλαιον.

f. 26. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου οἴκου.

— Εὐχή ἐπὶ φυτευομένης ἀμπέλου.

f. 26v. Εὐχή εἰς οἶνον νέον.

f. 27. Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντα ἱερέα.

f. 27v. Εὐχή εἰς διάκονον κοιμηθέντα.

f. 28. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

f. 28v. Εὐχή ἐπὶ τρύγης ἀμπέλου.

f. 29. Εὐχή ἐπὶ πάσης ὁπώρας.

f. 29v. Admonition to the priest about preparing to worthily celebrate the Liturgy.

f. 31. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 41v. Ακολουθία εἰς τὴν λοχείαν τῆς γυναικός.

Standard beginning and *troparion* of the day. Κύριε Σαβαώθ, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον. A. Dmitrievskii, *Βογοσλужение*, Appendix, p. 1. Εὐχή ἑτέρα: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ Εὐᾶ συγχωρήσας τῇ παραβάσει αὐτῶν. See above, p. 491, 583, 600.

f. 42v. Εὐχή μετὰ ἡ' ἡμέρας τῆς μαίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἔπιδε ἐπὶ τὴν δούλην σου ταύτην. See above, p. 486–487, 53.

f. 43. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγῖσαι παιδίον.

Τῇ ἡ' εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ ἐπιτραχηλίου καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας, εἶτα σφραγίζει αὐτὸ εἰς τὸ μέτωπον, εἰς τὴν καρδίαν, καὶ ἐμφυσᾷ αὐτό, λέγων· Τοῦ Κυρίου δεθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, σημειώθητω τὸ φῶς τοῦ προσώπου *Βογοσλужение*, Appendix, p. 19. Εὐχολ. Goar, p. 264. Αὕτη ἡ εὐχή λέγεται καὶ τῇ λεχούσῃ μετὰ τὸ μ'. Λέγεται καὶ ἡ εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν καὶ νοεράν δημιουργήσας τῷ λόγῳ σου. Goar, p. 267.

f. 44. Τάξις μετὰ τὸ τεσσαρακοστὸν εἰς τὸ ἐκκλησιᾶσαι παιδίον.

Προσφέρει αὐτὸ ὁ ἀνάδοχος ἐν τῷ ναῶ, ἐστηκῶς ἔξω τῆς πύλης καὶ ὁ ἱερεὺς μετὰ ἐπιτραχηλίου· ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὴν εὐχὴν ἐκ γ'. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν μ' ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν ἀνελθὼν *Богослужение, Appendix, p. 19.* Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον καὶ εἰσφέρει ἔσω || (p. 0789) ἐν τῷ ναῶ, λέγων· Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε Παρθένε... καὶ τὸ κοντάκιον· Ὁ μήτραν παρθενικὴν ἀγιάσας.

f. 45. Τάξις εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

f. 49. Τάξις εἰς τὸ ἀποτάξαι παιδίον μετὰ τὸ κατηχηῆσαι.

f. 57. Εἰς τὸ ἀπολουῖσαι. Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς συνήθως, εἶτα τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν. *Goar, p. 303.* Καὶ βαλὼν οἶνον εἰς ἀγγεῖον, ἀπονίπτει τὸν νεοφώτιστον μετὰ τῶν αὐτοῦ ἀμφίων, λέγων· Ἐκκλησιάσθης, ἐβαπτίσθης, ἀπομυριάσθης (sic), ἀπελούσθης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς ἐπέυχεται τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθάρισας ἡμᾶς τοὺς δούλους σου ἐν τῇ ἀγία σου κολυμβήθρα. *Goar, p. 305.*

f. 58. Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

f. 59v. Εὐχὴ τῇ κυριακῇ εἰς τὰ βαῖα.

f. 60v. Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ, ἐν ἣ μέλλομεν οἱ χριστιανοὶ μεταλαμβάνειν.

f. 62. Εὐχὴ εἰς πνευματικόν.

f. 62v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

f. 72. *Apostol and Gospel readings.*

f. 99. Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου.

f. 127. Εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.

f. 134. Ἀκολουθία, γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν καὶ ἅγιον σχῆμα.

f. 158. *Burial office for monks.*

f. 181. Σεπτεμβρίου γ' τὰ ἐγκαίνια τῆς Χριστοῦ Ἀναστάσεως, ψάλλεται δὲ ἡ ἀκολουθία αὕτη, ὅταν μέλλῃ καθιερωθῆναι ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ.

f. 190v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ καθιέρωσιν ναοῦ.

f. 210. Τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης τραπέζης, ὅταν μέλλῃ σαλευθεῖσαν ἀγίαν τράπεζαν τῆς ἐκκλησίας καθιδρῶσαι.

f. 215. *Apostol and Gospel readings for the whole year.*

0789 [Athos, Dionysiou, 486]

CIV. Εὐχολόγιον, Athos, Dionysiou, MS 486, in 4°, 219 ff., copied in AD 1543 by the monk Dositheos. Δόξα σοί, ἅγια Τριάς, ὁ ἐν οὐρανοῖς ἐμὸς Θεός, ὁ Πατήρ καὶ Υἱὸς καὶ τὸ παράκλητον Πνεῦμα, ἡ ἐμὴ λατρεία καὶ τὸ σέβας, ὅτι πεπε-
ράτωταί μοι καὶ παρὸν πυκτίον, καὶ οἱ ἐντευξόμενοι εὐχέσθῃ μοι, εἰ ἐνδέχεται· ἔνεκεν τούτου καὶ ἐγράφη, ὁ δὲ γράψας Δοσίθεος ἦν ὁ τάλας **||** (p. 0790) καὶ
μοναχὸς τάχα. Ἐτεὶ ,ζνα' Ἰουλίου κγ', καὶ ὁ κλέψων ἡ ἀποξενώσων τοῦτο
τὸ πυκτίον ἐκ τῆς μονῆς τῆσδε τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάν-
νου τοῦ ἱερατείου, δηλαδὴ τῆς λεγομένης τοῦ Διονυσίου, ἔστω ἡ μερὶς αὐτοῦ
μετὰ τοῦ Ἰούδα καὶ τῶν λοιπῶν ἱεροσύλων. Ἐγράφη δὲ ἐν τῇ ῥηθείσῃ μονῇ,
ὃ καὶ κτῆμα αὐτῆς ὑπάρχει.

f. 1. Ἐξοδιαστικόν.

f. 47. Πρῶτον ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητὸς εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἀρχαρίου ὀασοφόρου.

f. 49. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδουώτου.

f. 68. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 116v. Ἀκολουθία τοῦ ἀποκουκουλίσματος.

f. 119. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου.

f. 174v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

f. 190. Prayers for various occasions.

0790 [Athos, Panteleimon, 421]

CV. Athos, Panteleimon, MS 421, 48 ff., copied in a handsome cursive hand of AD 1545. The date of writing is determined by the following colophon: Δόξα σοί, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἔνεκα πάντων. Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Θεοφίλου πόνος (the scribe's name is also recorded on f. 7 *infra*) ἐν ἔτει ,ζνγ'. Another note shows that the MS never [*lege* once] belonged to the Monastery of Vatopedi: Ἡ παροῦσα θεία καὶ ἱερὰ λειτουργία ἀφιερῶνται τῷ θείῳ καὶ ἱερῷ βήματι τῆς θείας καὶ ἱερᾶς με-
γάλης παλαιᾶς λαύρας τοῦ Βατοπεδίου, καὶ εἰ τις ταύτην ἀφαιρῆ καὶ ἰδιο-
ποιηθῆ, ἐχέτω τὴν Θεοτόκον ἀντίδικον. The volume contains mainly Φιλοθέου,
τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, διάταξις τῆς ἱερᾶς λει-
τουργίας, described by Krasnoseltsev, *Ματὲριαλι для истории чинопослѣдования*
лειτουργіи св. Іоанна Златοустαго, notes on p. 37–78, who records all significant

variants. The lower margin contains some explanatory notes on several ritual actions in the scribe's hand: Ἰστέον ὅτι ἕκαστον ἱεράμφιον ἀσπάζεται εἰς τὸν πόλον καὶ λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν (f. 2v). Εἰδέναι δεῖ, ὅτι σταυροειδῶς ἐξάγει τὰς μερίδας ἐκ τῆς σφραγίδος, ἃς προσφέρει ὁ ἱερεὺς (f. 4v). Ἰστέον, ὅτι εἰς ἕκαστον τάγμα τῶν ἀγίων καὶ εἰς ἕκαστον ἅγιον, ὃν βούλεται, καὶ εἰς ἕκαστον ζῶντα ἢ τεθνεῶτα αἶρει μερίδα (f. 5) etc. || (p. 0791)

Beside the Διάταξις, the manuscript contains a prayer over the *kollyba* and an excerpt from Symeon of Thessaloniki's commentary on the mystery of the Divine Liturgy.

0791 [Athos, Esphigmenou, s.n.]

CVI. Athos, Esphigmenou, in 16°, 181 ff., by the same scribe and hand as the preceding MS. Colophon at the end of the manuscript: Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Θεοφίλου πόνος ἐν ἔτει ,ζνγ'. Among later entries, the following is worthy of note: Αἱ παροῦσαι θεῖαι καὶ ἱεραὶ λειτουργίαι ἀφιεροῦνται τῇ σεπτῇ καὶ ἱεραῖ μονῇ τοῦ ὄρους Ἄθω, τῇ ἐπικαλουμένῃ τοῦ Ἐσφιγμένου, καὶ εἴ τις αὐτὰς ἀποξενώσῃ ἀπ' αὐτῆς, νὰ ἔχη ἀντίδικον τὸν ἐν δόξῃ ἀναληφθέντα. Ἀμήν. The Διάταξις of the liturgy is copied from the same original as in the previous manuscript. Apart from the order of the Liturgy of St John Chrysostom, one also finds here the Liturgy of St Basil, the Liturgy of Presanctified Gifts, Apostol and Gospel readings in honour of the Theotokos and for the departed, and a prayer over the *kollyba*.

0791 [Athos, Konstamonitou, 48]

CVII. Athos, Konstamonitou library, MS 48, in 16°, copied by the same scribe as the preceding two codices,⁶⁴⁶ but in AD 1546. The scribe's colophon notes the following: Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Θεοφίλου πόνος ἐν ἔτει ,ζνδ'. Contains the three usual orders of the liturgy, Apostol and Gospel readings, the Small Water Blessing, an absolution prayer before Communion, a prayer over the *kollyba*, and some practical questions related to the order of liturgy.

⁶⁴⁶ On the basis of the handwriting of the script (ὡς δεικνύει ὁ γραφικὸς χαρακτήρ), Prof. Lambros mistakenly ascribes this manuscript to Theophilus's contemporary Cyril of Naupaktos: Λάμπρ. Κατάλογ. τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγίου ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων, Ἐν Ἀθῆν. 1888, τ. α'. μ. α', p. 101 and 98.

0791 [Athos, Koutloumousiou, 480]

CVIII. Athos, Koutloumousiou, MS 480, in 16°, 98 ff., written in a hand of AD 1547 of the same scribe Theophilus. The manuscript has the same colophon of the scribe: Δόξα σοί, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἔνεκα πάντων. Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Θεοφίλου πόνος. The contents of the manuscript include three orders of the liturgy, questions and answers of Symeon of Thessaloniki about the mystery of the Eucharist. The Διάταξις of the liturgy by Patriarch Philotheos is exactly identical to the manuscript Athos, Pantel. 421, AD 1545 (See above, p. 790).

0792 [Athos, Karakallou, 151]

CIX. Εὐχολόγιον, Athos, Karakallou, MS 151, in 16°, 262 ff., copied in AD 1553, as mentioned in the colophon: ἔτους ,ζξα' μηνὶ νοεμβρίῳ εἰς ιθ'. Beginning lost.

f. 1. End of the office of Vespers.

f. 2v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 20. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.

f. 22v. Εὐχαὶ ἑωθιναί.

f. 27v. Apostol and Gospel readings.

f. 44v. Εὐχαὶ διάφοροι.

f. 61. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ εὐχελαίου.

f. 89. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

f. 97. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἀγιασμοῦ.

f. 106. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

f. 113. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου βαπτίσματος.

Εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἀλλάσσει τὴν ἱερατικὴν στολὴν λευκὴν καὶ ἐπιμανίκια, καὶ ἀπτομένων πάντων τῶν κηρῶν, λαβὼν ὁ ἱερεὺς θυμιατόν, ἀπέρχεται ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ θυμιᾷ κύκλω, καὶ ἀποδοὺς τὸ θυμιατόν, προσκυνεῖ καὶ σφραγίζει μετὰ τοῦ κηροῦ γ', εἶτα λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα κ.τ.λ.

f. 119. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν φωτισθέντα τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ.

- f. 120. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.
- f. 121. Τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἀγίας τραπέζης.
- f. 123v. Εὐχή ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ σταυροπηγίου.
- f. 124. Εὐχή ἐτέρα ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας.
- f. 124v. Μεθοδίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, δι-
άταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία ἐπιστρεφόντων.
- f. 130. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι ἔθνικὸν κατηχούμενον.
- f. 131v. Περὶ τοῦ πῶς δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῆ τῶν χριστιανῶν κα-
θαρᾶ πίστει προσερχόμενον.
- f. 138. Τάξις, γινομένη τοῖς ἀπὸ Σαρακηνῶν ἐπιστρέφουσι πρὸς τὴν κα-
θαρὰν καὶ ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν.
- f. 145. Τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου κῦρ Φιλοθέου εὐχή εἰς τὴν παναγί-
αν Δέσποιναν τὴν Θεοτόκον, ἐκτεθεισα αὐτομάτως ἐπὶ τοῖς καινοφανέσιν
Αὐτῆς θαύμασιν.
- Παρθένε Δέσποινα Θεοτόκε, ἡ τὸν μονογενῆ τοῦ Θεοῦ Λόγον, τὸν πά-
σης ὀρατῆς καὶ νοητῆς κτίσεως... See above, p. 283. || (p. 0793)
- f. 147. Εὐχή κατὰ πολεμίων τοῦ αὐτοῦ.
- f. 149. Εὐχαὶ εἰς γυναῖκα τῆ πρώτη ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου
αὐτῆς.
- f. 150v. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγῖσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ
ἡμέρα τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.
- f. 152. Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχῶνα μετὰ μ' ἡμέρας.
- f. 152v. Εὐχή εἰς τὴν μητέρα τοῦ παιδίου.
- f. 153. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιᾶσαι παιδίον.
- f. 155. Εὐχή εἰς γυναῖκα, ὅταν ἀποβάλληται.
- f. 156. Σχηματολόγιον, σὺν Θεῷ ἀγίῳ περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθί-
αν. Ἀκολουθία εἰς ῥασοφόρον.
- f. 157v. Τάξις, γινομένη εἰς τὸ μικρὸν σχῆμα, ἥτοι εἰς τὸν μέλλοντα πα-
ραμανδαλωθῆναι.
- f. 166. Ἀκολουθία, γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν καὶ ἅγιον σχῆμα.
- f. 200. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

- f. 230. Prayers for various occasions.
- f. 253. Ἀκολουθία εἰς κόλλυβα κεκοιμημένων μοναχῶν.
- f. 258. Ἐτερος κανὼν εἰς κόλλυβα κοσμικοῦ.

0793 [Athos, Lavra, H 104]

CX. Εὐχολόγιον, Athos, Lavra of venerable Athanasios, MS H 104, in 4°, 216 ff., written in AD 1561, as indicated by the colophon: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν εὐχολόγιον διὰ χειρὸς εὐτελοῦς Κυρίλλου μοναχοῦ, διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ τιμιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κυροῦ Θεοφάνους κατὰ τὸ ,ζξθ' ἰνδ. δ', καὶ εἴ τις βουληθῆ ἀποξενῶσαι αὐτὸ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἐχέτω τὰς ἀρὰς τῶν τηγθεοφόρων πατέρων καὶ τῶν ἁγίων πάντων. Beginning lost.

- f. 1. Rules from the Nomokanon concerning baptism.
- f. 8. Εὐχή συγχωρητική, ἣτις λέγεται παρὰ τοῦ πνευματικοῦ ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν.
- f. 11. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.
- f. 18. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.
- f. 28v. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.
- f. 45. Office of Churching.
- f. 47v. Prayers for various occasions.
- f. 61. Εὐχή εἰς ἀρχάριον ὀρασοφοροῦντα.
- f. 62. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἥτοι τοῦ μανδύου.
- f. 67v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. || (p. 0794)
- f. 95. Ἀκολουθία τοῦ ἀποκουκουλίσματος.
- f. 97. Μεθοδίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία ἐπιστρεφόντων. This contains various prayers pronounced over those joining the Christian Church.
- f. 103. Πῶς δεῖ δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῆ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον.
- f. 105. Ἐκθεσις ἀκριβεστέρα περὶ τοῦ πῶς δεῖ δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῆ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον.

- f. 113v. Ἀκολουθία γονυκλισίας.
- f. 125v. Ἀκολουθία εἰς κόλλυβα κεκοιμημένων μοναχῶν.
- f. 130v. Ἔτερος κανὼν εἰς κόλλυβα κοσμικοῦ.
- f. 135. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ εὐχελαίου.
- f. 163. Τὰ ἰα' ἑωθινὰ εὐαγγέλια.
- f. 174. Apostol and Gospel readings for the general categories of saints, for the days of the week, and for the Dominical, Marian, and saints' feasts.
- f. 214. Εὐχή τοῦ ἀγίου μεγάλου μάρτυρος Τρύφωνος. Two prayers.

0794 [Sinai, Monastery of St Catherine, 996]

CXI. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 996, in 16°, 183 ff., copied in a small cursive hand on 12 March 1566. Folio 153 has the following note: ἐν τῷ ἴσοδ' ἔτει, μηνὶ Μαρτίῳ εἰς τὰς ιβ'.

- f. 1. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ κεφάλαια διάφορα ἐκ τοῦ νομίμου τοῦ ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Ματθαίου· ἐπιτομὴ ὡς ἐν κεφαλαίῳ.
- f. 27. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.
- f. 46. Ἀκολουθία, γινομένη εἰς χωράφιον ἢ ἀμπελώνιον, ἢ κῆπον, (εἰ συμβῆ) βλάπτεσθαι ὑπὸ ἐρπετῶν.
- f. 47. Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Δέσποιναν Θεοτόκον.
- f. 51. Ἔτερος κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Δέσποιναν Θεοτόκον τὴν ἀμόλυντον.
- f. 60. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου, ψαλλομένη ὑπὸ ζ' ἱερέων, συναχθέντων ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ. Goar, p. 332—346.
- f. 90. Εὐχὴ ἐπὶ μιαροφαγησάντων.
- f. 90v. Εὐχὴ ἐπὶ μετανούντων.
- f. 91v. Εὐχὴ μετὰ θάνατον συγχωρητικὴ.
— Εὐχὴ συγχωρητικὴ εἰς τὸν μέλλοντα ἐξομολογεῖσθαι, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς.
- f. 93v. Εὐχὴ ἐπὶ πᾶσαν ἀρρωστίαν. || (p. 0795)
- f. 94. Εὐχὴ ἐπὶ ὀρούξει φρέατος.

f. 94v. Εὐχή τοῦ ἁγίου μάρτυρος Τρύφωνος, λεγομένη εἰς κήπους καὶ ἀμπελώνας καὶ εἰς χωράφια. Two prayers.

f. 97v. Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι τυρὸν καὶ ὠά.

— Εὐχή, ὅταν ἀπέρχεται παιδίον μανθάνειν τὰ ἱερὰ γράμματα.

f. 98. Ἀκολουθία εἰς παῖδας κακοσκόπους. Two prayers.

f. 100. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

f. 111. Ἐυαγγέλια ἐωθινὰ ἀναστάσιμα.

f. 120. Excerpt from the *Gerontikon*.

f. 121. Εὐχή εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα. Goar, p. 378. Just the prayers.

f. 121v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος. Ibid. p. 382–387.

f. 127. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Goar, p. 403–414, but with the difference that the beginning is thus: Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, ὁ Ν', ὁ κανὼν etc. and the *stichera* after the *canon* are in a somewhat different order, followed by “It is truly meet” [Ἄξιον ἐστίν], *Trisagion*, the *Our Father*, and only then the *troparia*: Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλειψαί and others, which Goar labels *antiphons*.

f. 149v. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν. Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, καὶ τὰ λοιπά, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε ἐλέησον... Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς... Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην. Εὐχή εἰς τὸ ἀποκουκουλῖσαι. Goar, p. 419.

f. 150v. Εὐχή εἰς κανονικάς.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας. Goar, p. 382.

f. 151. Ἀκολουθία εἰς μνήστρα, ἥτοι ἀρραβῶνας.

Ἰσταται ὁ μὲν ἀνὴρ ἐκ δεξιῶν, ἡ δὲ γυνὴ ἐξ ἀριστερῶν, τίθουσι δὲ τὰ δακτυλίδια. Εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, Βασιλεῦ οὐράνιε etc. See above, p. 739. After the 3rd prayer: Σῶτερ ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε... Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὰ δακτυλίδια, εὐλογεῖ, ποιεῖ τύπον σταυροῦ εἰς τὸ μέτωπον, λέγων· Ἀρραβωνίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα τὴν δούλην τοῦ Θεοῦ ἢ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... καὶ ἐπιδίδει τὸ δακτυλίδιον τῷ ἀνδρὶ, εἶτα τῇ γυναικί, λέγων· Ἀρραβωνίζεται ἡ δούλη. ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ δακτυλιδίου ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐπιτίθησιν ἐν τοῖς δεξιοῖς δακτύλοις, εἶτα ἀλλάσσει τὰ δακτυλίδια ἐκ γ', εἶτα τὴν εὐχήν· Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνῶν... || (p. 0796) Goar, p. 311. Λέγε καὶ τὸν παρόντα ψαλμόν· Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον... κ.τ.λ. See above, p. 740.

f. 153v. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος. See above, p. 740–742 with the notes.

f. 159v. Εὐχή εἰς τὸ ἐπάραι στέφανα, εἰς τὴν λύσιν στεφάνων. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ στέφανον εὐλογήσας. Goar, p. 325.

f. 160. Κεφάλαια περὶ διγάμων. Goar, p. 327.

f. 160v. Ἀκολουθία εἰς δίγαμον. See above, p. 742–743.

f. 161r. Ἀκολουθία εἰς γυναῖκα λεχώ.

Μετὰ τὸ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπάριον ἦχος δ'. Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε, χαρὰν ἐμήνυσε... κοντάκιον· Ἰωακείμ καὶ Ἄννα ὀνειδισμοῦ ἀτεκνίας..., εἶτα, Κύριε, ἐλέησον μ' καὶ ἡ εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλάστης καὶ δημιουργὸς ἡμῶν *Богослужение*, Appendix, p. 3–4. Εὐχή ἑτέρα· Δέσποτα παντοκράτωρ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... See above, p. 907–908. Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον καὶ ἀπόλυσις.

f. 162v. Ἀκολουθία εἰς τὸ σαραντῆσαι γυναῖκα.

Ποιεῖ εὐλογητόν, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπάριον ἦχος α'. Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε παρθένε... κοντάκιον· Γαστέραν παρθενικὴν ἀγιάσας τῷ τόκῳ σου... Κύριε ἐλέησον μ' καὶ εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερὸν ἀπελθὼν *Богослужение*, Appendix, p. 19. Εὐχή ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 264.

f. 164. Εὐχή εἰς γυναῖκα, ὅταν ἀποβάλληται. Goar, p. 271.

f. 165. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

Μετὰ τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως, ὀφείλει ποιῆσαι εὐλογητόν, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, Ὅτι σοῦ ἐστίν, ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἐμφυσησαι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ σφραγίσας μετὰ τῆς χειρὸς τρίτον, λέγει τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, σημειωθῆτω τὸ φῶς. Goar, p. 264. Εἶτα ὀφείλει φέρειν τὸ παιδίον εἰς τὰς ὥραιας πύλας, βασταζόμενον ὑπὸ γυναικός, καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον, ἀπέρχεται ἐμπροσθεν τῆς εἰκόνης Χριστοῦ, καὶ εἰ μὲν ἐστίν ἄρρεν, ποιεῖ ὡς ἐν σχήματι ἀσπασμοῦ εἰς τὴν εἰκόνα Χριστοῦ, εἰ δὲ θήλυ, εἰς τὴν εἰκόνα || (p. 0797) τῆς Θεοτόκου, σφραγίζει δὲ αὐτὸ τρις, λέγων· Νῦν ἀπολύεις ἔως· φῶς εἰς ἀποκάλυψιν, καὶ τίθησιν αὐτὸ ἐμπροσθεν τῆς ἁγίας εἰκόνας, λέγων· Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανε καὶ ἐκραταιοῦτο Πνεύματι. Εἰσελθὼν ὁ ἀνάδοχος, βαλὼν μετανοίας γ', λαμβάνει

τὸ παιδίον καὶ ἐπιστρέφει, ὁ δὲ ἱερεὺς λύει τὴν ζώνην τοῦ παιδίου καὶ ἐμφυσᾷ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ γ', καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον καὶ τὸ στήθος ἐκ γ', τίθησι τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδίου, λέγων· Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε ὁ Θεός. Goar, p. 275–277. Ταύτας ε' εὐχὰς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ὀκτάκις. Ἀποδουομένου καὶ ἀπολυομένου τοῦ βαπτιζομένου, στρέφει αὐτὸν πρὸς δυσμὰς, ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντα, (καὶ) λέγει ἐκ γ'. Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ... *Богослужение*, Appendix, p. 21–23. Καὶ εὐθὺς (i.e. after the anointing with *myron*) ἢ εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον. Goar, p. 306. Εἶτα κείρει αὐτοῦ τὰς τρίχας σταυροειδῶς, λέγων· Κείρεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ... καὶ εὐθὺς ἢ εὐχή· Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας... *Богослужение*, Appendix, p. 24. Καὶ λαβὼν θυμιατὸν ὁ ἱερεὺς, ποιεῖ εἴσοδον γύρωθεν τῆς ἁγίας κολυμβήθρας, ψάλλων καὶ τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν γ'. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιάζων... Καὶ μεταδίδει αὐτῷ τῶν φρικτῶν καὶ ἐπουρανίων μυστηρίων καὶ τὴν εὐχὴν. Εὐχὴ πρὸς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον. Λύει αὐτοῦ τὸ σάβανον, εἶτα· Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Goar, p. 303. Καὶ λαβὼν μέρος ἐκ τῆς περικεφαλαίας, βάλλει εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἀποσπογγίζει τὴν κάραν σὺν τῷ μετώπῳ καὶ τῷ στήθει καὶ τοῖς νεφροῖς, λέγων· Ἐβαπτίσθης, ἐφωτίσθης, ἡγιάσθης, ἐκαθαρίσθης, ἄπελθε ἐν εἰρήνῃ, Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλυσις.

f. 179. Ἀκολουθία, τυπωθεῖσα ὑπὸ τῆς μεγάλης καὶ ἁγίας συνόδου, εἰς τοὺς ἐκ τῶν λατινικῶν αἱρέσεων ἐπιστρέφοντας τῇ ὀρθοδόξῳ τε καὶ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ δὴ τοῖς τρισὶν ἁγιοτάτοις πατριαρχείοις τῆς Ἀνατολῆς, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων· ἐτυπώθη ἐν ἔτει 6992 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ἁγιοτάτου πατριάρχου κυρ Συμεῶν.

The leaves of this manuscript are worn and out of order.

0797 [Athos, Dionysiou, 469]

CXII. Εὐχολόγιον, Athos, Dionysiou, MS 469, in 8°, 114 ff., written in a script of AD 1572, as is clear from the following colophon: Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Θωμᾶ ἱερέως πόνος ὑπάρχει ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ ἔτους ςπ' ἰνδικτιῶνος ιε', ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ κε'. || (p. 0798)

f. 1. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 14v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 32v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου.

f. 40. Apostol and Gospel readings for Sundays.

f. 52v. Εὐχή εἰς τὸ σφραγῖσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡ' ἡμέρα. Followed by the Office of Baptism.

f. 63. Εὐχή, λεγομένη εἰς οἶκον (τῆς) λεχούσης.

f. 63v. Εὐχή εἰς ἑτέρας γυναῖκας.

f. 64. Εὐχή εἰς τὸ σαραντῆσαι παιδίον.

— Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιᾶσαι γυναῖκα.

f. 64v. Εὐχή ἐπὶ θυσίαν κτηνῶν.

f. 65. Εὐχή ἐπὶ θυσίαν ἄλατος.

— Εὐχή ἐπὶ θυσίαν εἰς βοῦν.

f. 65v. Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανείων.

f. 72v. Ἀκολουθία τοῦ ἀρραβῶνος.

f. 73. Κανῶν ἐκκλησιαστικὸς ἐπὶ ἀρμόστων.

f. 76. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος.

f. 80v. Ἀκολουθία ἐπὶ διγαμούντων.

f. 81v. Prayers for various occasions.

f. 83. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου.

f. 102v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

f. 107. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ια'

0798 [Athos, Dionysiou, 487]

CXIII. Εὐχολόγιον, Athos, Dionysiou, MS 487, in 16°, 355 ff., cursive hand of AD 1573. Colophon concerning the date of writing reads as follows: Δόξα τῷ ἀγίῳ Θεῷ ἡμῶν. Ἀμήν. Ἐγράφη ἐπὶ ἔτους ἰζπα'. Δῶρον τὸ παρὸν τοῦ Θεοῦ συνεργεῖα ἔγραψεν ἰδου Χριστόφορος ἐν πόνῳ (f. 263). Manuscript is defective at the beginning.

f. 4. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου βαπτίσματος.

f. 13v. Ακολουθία εἰς κοσμικοὺς κοιμηθέντας.

f. 18. Ακολουθία εἰς μνημόσυνα νεκρῶν.

f. 24. Ἐξοδιαστικόν.

f. 43v. Ακολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφόρον. || (p. 0799)

f. 44. Ακολουθία εἰς κουρὰν μανδουώτου.

Ποιεῖ γονυκλισίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Καὶ ὅτε ἐξερχόμενος ἐν τῷ νάρθηκι, ἀποτίθεται πάντα τὰ συνήθη ἱμάτια καὶ αὐθις, εἰσαχθεὶς ἐν-δόθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου, ἴσταται μετὰ κολοβίου ἄζωστος, ἀνυπόδετος καὶ ἀσκεπής, ἡ δὲ γυνὴ ὀθόνη μόνη περικαλλυμένη διὰ τὸ εὐσχημον... Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἀνὰ χειρᾶς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἐπιτίθησι τὸ ψαλίδιον ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, λέγων τῷ μέλλοντι κουρευθῆναι· Λάβε τὸ ψαλίδιον καὶ ἐπίδος μοι αὐτό. Ὁ δὲ μέλλων κουρευθῆναι λαμβάνει αὐτὸ μετ' εὐλαβείας καὶ ἐπιδίδωσι τῷ ἱερεῖ. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐκ γ'. After the vesting εἶτα ἐγχειρίζει αὐτῷ σταυρὸν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ, λέγων· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν... Ἄψας δὲ κηρὸν καὶ ἐμβαλὼν τῇ ἐτέρᾳ χειρὶ, λέγει· Εἶπεν ὁ Κύριος· οὕτω λαμψάτω... Regarding the tonsuring of hairs, it says: Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν ἀσπασμόν, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ διακονικὸν ἢ εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ ἐξ αὐτῶν εἷς κουρεῖ αὐτόν, ἡγουν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ποιῶν ἐν αὐτῇ παπαλίθραν, οἱ δὲ λοιποὶ ψάλλουσι τὸν Ἄμωμον ψαλμόν... Μετὰ δὲ τὸ ἀποκαρῆναι τὰς τρίχας εἰσέρχεται ὁ ἀδελφὸς ἔνδον τοῦ ναοῦ καὶ ἴσταται, ὅπου ἂν προσταγῇ, βαστάζων καὶ τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ εἰσόδῳ αὐτῶν καὶ ἐν τῇ ὑποστροφῇ ἕως τῶν ἁγίων θυρῶν... Δίδονται δὲ εἰς τὴν τράπεζαν ἐκάστῳ ἀδελφῷ ἓν ποτήριον ἀργυροῦν οἶνος εἰς σπηρίαν καὶ ἄφεισι τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ νεοκουρήτου.

f. 52. Ακολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 72v. Ακολουθία τοῦ ἀποκουκουλίσματος.

f. 73v. Ακολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου.

f. 98v. Τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν τὰ εὐαγγέλια τῆς λειτουργίας καὶ οἱ ἀπόστολοι.

f. 136. Τὰ ἰα' ἑωθινὰ εὐαγγέλια.

f. 143v. Τοῦ ὁρθρου εὐαγγέλια, ἡγουν τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν μεγάλων ἁγίων.

f. 153. Ακολουθία τῶν Φώτων.

f. 160. Ακολουθία τῆς γονυκλισίας.

f. 169. Αἱ ἀπολύσεις τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ.

f. 170. Prayers for various occasions.

f. 184. Ὅπως χρῆ δέχεσθαι τοὺς ἀπὸ ἐθνικῆς πλάνης ἐπιστρεφομένους πρὸς τὴν ἀμώμητον καὶ καθολικὴν τῶν χριστιανῶν ἡμῶν πίστιν.

f. 185. Ὅπως χρῆ δέχεσθαι τοὺς ὑπαχθέντας ἐθνικῇ πλάνῃ καὶ πάλιν ἐπιστρέφοντας. || (p. 0800)

f. 188. Prayers of absolution.

f. 194. Νομοκάνων.

f. 247. Τῇ Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας. Full office for that day.

f. 254. Festal office for 1 January.

f. 264. Μηνολόγιον.

f. 279. Various *troparia*, *theotokia*, etc.

f. 288. Προφητεῖαι, λεγόμεναι εἰς μνήμας ἀγίων καὶ τῆς Θεοτόκου.

f. 296. Περὶ τῆς ὑψώσεως τῆς παναγίας.

f. 298. Old Testament readings for 26 September and 24 May.

f. 301v. Μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα εἰς τὰς δεσποτικῶν ἑορτῶν ἐννάτας ὠδὰς, εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Θεοτόκου.

f. 306v. 11 matutinal Gospels.

f. 307. Ἀκολουθία, τυπωθεῖσα ὑπὸ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας συνόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τοὺς ἐκ τῶν λατινικῶν αἰρέσεων τῇ καθολικῇ προσερχομένους ἐκκλησία τῶν δ' πατριαρχικῶν θρόνων ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κὺρ Συμεῶν, ἐν ἔτει 6992, μαῖω κη'.

f. 304. Περὶ ἀρνούμενων τὴν πίστιν ἐν γνώσει ἢ ἀγνοίᾳ.

f. 305v. Εὐχὴ πρὸς χριστιανόν, ὑπαχθέντα μὲν ἐθνικῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντα δὲ ἐξ αὐτῆς καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ προσδραμόντα.

f. 306. Εὐχὴ ἐπὶ ἀποστήσαντος παιδὸς καὶ μαγαρίσαντος καὶ αὐθις μετανουῶντος.

f. 307. Ἐκθεσις ἀπλουστέρα καὶ συντομωτέρα, συντεθεισα παρὰ τοῦ λογιωτάτου καὶ σοφωτάτου χαρτοφύλακος τῆς Μεγάλης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ δοθεῖσα ὀρισμῶ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ αὐθέντου, τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κὺρ Ἰερεμίου, ἐπὶ ἔτει τῶν τρεχόντων ζτζ'. On marriage.

f. 312–313. Notes by later hands.

- f. 314. Lunar and paschal tables.
- f. 317. Κανὼν εἰς ψυχὴν κρινομένην.
- f. 321. Περί τῶν ἐξ αἰμάτων συγγενῶν ζ' βαθμοῦ.
- f. 330v. Περί λύσεως γάμου.
- f. 333. Περί γάμων καὶ περὶ διαφορᾶς συγγενικῶν βαθμῶν, ποῖα εἰσι κεκωλυμένα καὶ ποῖα ἀκώλυτα.
- f. 334. Βροντολόγιον τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, s. XVII.
- f. 340. Περί προικός.
- f. 343. Περί προγαμίας δωρεᾶς μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικός.
- f. 345. Select psalms for feast days.

0801 [Athos, Lavra, K 60]

CXIV. Εὐχολόγιον, Athos, Lavra, MS K 60, in 16°, 205 ff., written in AD 1578, indicated by the colophon: Ἐτελειώθη ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ ια', ἔτους ,ζπς' ἰνδ. ζ'.

- f. 1. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.
- f. 3v. Εὐχαὶ ἐωθιναί.
- f. 8. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας, ἡγουν τῇ Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς, ἐσπέρας.
- f. 18v. Prayers for various occasions.
- f. 24. Liturgy of St John Chrysostom.
- f. 39. Liturgy of St Basil.
- f. 59. Liturgy of Presanctified Gifts.
- f. 67. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.
- f. 74. Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων.
- f. 81v. Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου.
- f. 110. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου βαπτίσματος.
- f. 126. Τάξις καὶ ἀκολουθία, γινομένη ἐπὶ μνήστροις.
- f. 136v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἄραι καὶ λῦσαι στέφανα τῇ ἡ' ἡμέρᾳ.

- f. 137. Εὐχή λεγομένη εἰς διγάμους.
- f. 138. Apostol and Gospel readings.
- f. 156. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.
- f. 178v. Ἔτερος κανὼν νεκρώσιμος εἰς κοσμικούς.
- f. 182. Ἀκολουθία τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.
- f. 197. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ια΄.

0801 [Athens, Metochion of the Holy Sepulchre in Constantinople, 134 (593)]

CXV. Εὐχολόγιον, Constantinople, Metochion of the Holy Sepulchre, MS 134 (593), in 16°, 380 ff., copied in a clear hand in AD 1584, as indicated in the colophon: ἐν ἔτει ἐπτάκιςχιλιοστῷ ἔννενηκοστῷ δευτέρῳ ἰνδικτικῶνος (;) καὶ ἐπεδόθη τῷ ἐντιμοτάτῳ καὶ εὐγενεστάτῳ Κύρῳ (?).

- f. 1. Πίναξ ἀκριβῆς τῆς παρούσης πυκτίδος.
- f. 9. Ἑρμηνεία τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας.
- f. 9v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Order [of the liturgy] with detailed descriptions of its performance.
- f. 24. Αἱ ἀπολύσεις αἱ δεσποτικάι τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.
- f. 24v. Εἰδήσεις περὶ τοῦ προηγιασμένου ἄρτου. || (p. 0802)
- f. 25. Ἐναρξίς τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας τοῦ Μεγάλου.
- f. 35. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου τῶν προηγιασμένων. The order of *proskomide* is distinct in its complexity and the abundance of prayers, which are not found in other copies of this order.
- f. 45. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος.
- f. 51. Readings of the Apostol and Gospel for common saints.
- f. 53. Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀπομυρίσαι τὸν τίμιον σταυρόν. See below, same library, MS 355, s. XIII–XIV, f. 94.
- f. 54. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

f. 54v. Τῇ δὲ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ πάλιν προσάγεται τῷ ναῶ ἐπὶ τῷ ἔκκλησιασθῆναι, ἤγουν ἀρχὴν λαβεῖν τοῦ εἰσάγεσθαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Two prayers for the woman giving birth, rite of churching including bringing the child into the sanctuary, and the prayer: Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐν μ' ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν ἀπελθών. See above, p. 176.

f. 55v. Τάξις, γινομένη εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. The order is similar in many respects to the text in same library, MS 355, s. XIII–XIV.

f. 64. Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου, ἀγιαζομένου ὑπὸ ἑπτὰ ἱερέων. See above, p. 320–323.

f. 80. Ἀκολουθία εἰς ἀρραβῶνα γάμου.

Μετὰ τὸ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ ἀπολυτικίον, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, Δόξα, τροπάριον· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἁγίων ... εἶτα τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ τῷ παιδί τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ συμπορευθεῖς. See above, p. 95. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

— Ἀκολουθία εἰς μνηστρα. See above, p. 95, but omitting the words: στέκει δὲ καὶ τὸ ποτήριον τῆς ἁγίας κοινωνίας ἐν τῇ τραπέζῃ. It ends with the note: καὶ εἶπερ ὦσι νήστεις, ποιεῖ αὐτοὺς κοινωνῆσαι, εἶτα Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 81. Κανῶν εἰς ἐκκλησιαστικούς γάμους. See above, p. 96–101. Only prayers, without the accompanying psalms and without the rite of putting a sword in the bridegroom's belt. After the Great Litany: ὁ ἱερεὺς πάλιν ἐκφωνεῖ Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς... Ὁ λαός· Πάτερ ἡμῶν... Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ... Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. No liturgy is mentioned, but immediately after **|| (p. 0803)** the prayer and the *kephaloklisia*, καὶ κοινωνεῖ αὐτοὺς τῶν θείων μυστηρίων καὶ λέγει· Ὁρθοὶ οἱ μεταλαβόντες... ἕως τέλους, εἶτα βάλλει οἶνον εἰς δύο ποτήρια καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω τῶν ποτηρίων. Ὁ διάκονος· τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχυί σου. Goar, p. 319. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ λαός· Σοί, Κύριε. Ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ἀγαγὼν Ἡλίαν ἐν ἄρματι πυρίνω... See above, p. 101, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως εἰς ἐπήκοον πάντων· Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε... Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν καὶ γίνεται ἀπόλυσις· Ὁ διὰ τῆς ἐν Κανᾷ ἐπιδημίας τίμιον ἀναδείξας τὸν γάμον... Καὶ αἶρει (τὰ) στέφανα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς ἀπολύει.

f. 86v. Ἡ ἀκολουθία ἐπὶ διγαμούντων.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον τῆς ἡμέρας, εἶτα συναπτὴ καὶ ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ ἡ εὐχή· Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ κελεύσας ἐνωθῆναι τὸν ἄνδρα. See above, p. 126. Εἰρήνη πᾶσιν.

Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Ὁ κλίνας οὐρανοὺς καὶ καταβὰς ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Ibid. Καὶ γίνεται ἀσπασμὸς ἐπ' ἀλλήλων. Χρὴ γινώσκειν, ἐὰν μὲν εἰσιν οἱ ἀμφοτέρωθεν δίγαμοι, λέγονται ἐπ' αὐτοὺς αἱ εὐχαὶ αὗται καὶ μόναι, καὶ μεταλαμβάνουσι τῶν θείων μυστηρίων, λέγεται δὲ καὶ ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἡ εὐχή τῶν ποτηρίων, καθάπερ ἐπὶ γάμου, εἶτα ἀποδίδει αὐτοῖς καὶ τὰ κοινὰ ποτήρια, καὶ πίνουσιν αὐτά, εἰ δὲ ἐστὶ τὸ ἓν μέρος δίγαμον, ἴστησιν αὐτούς, καὶ λέγει τὰς εὐχὰς ταύτας καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ γάμου, καθὼς προεγράφησαν, καὶ στέφεται ὁ δίγαμος διὰ τοῦ ἀγάμου.

f. 86v. Τῇ Κυριακῇ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

f. 92v. Ἀκολουθία, ὅταν τίκτη ἡ γυνή.

Ἰσταται ὁ ἱερεὺς ἔξω τῆς οἰκίας ἐν τῇ πύλῃ, πάντων τῶν τυχόντων ἐν τῇ γεννήσει τοῦ παιδίου ἐντὸς ὄντων, καὶ ἄψας κηρὸν καὶ θυμιάσας, ποιεῖ εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον καὶ τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ εὐθύς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ χοῦ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀναπλάσας γυναῖκα, καὶ ἰσοτιμήσας αὐτούς... *Богослужение*, Appendix, p. 3. Τὴν τιμιωτέραν καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα προσέρχεται ἐντός, θυμιᾷ τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἄπτει ἐκεῖ κηρὸν, καὶ οὕτω θυμιᾷ ὅλον τὸν οἶκον καὶ ἐξέρχεται.

f. 93. Ἀκολουθία εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα. Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς (εὐλογητόν), Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, εἶτα τροπάριον τῆς ἡμέρας καὶ λέγει τὴν **|| (p. 0804)** εὐχήν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. See above, p. 176.

f. 93v. Ἀκολουθία γινομένη, ἐὰν συμβῆ μιᾶρον τι ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου.

f. 94. Εὐχή εἰς ἀρχὴν σπόρου.

— Εὐχή ἐπὶ ἀρχὴν θέρους.

f. 94v. Ἀκολουθία ἐπὶ ἀνομβρίαν. Goar, p. 613.

— Ἀκολουθία ἐπὶ σεισμῷ. Goar, p. 623.

f. 95. Εὐχή ἐπὶ τοῖς ἀπὸ ἔχθρας εἰρηνεύουσι. See above, p. 121.

— Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων. Goar, p. 535.

f. 95v. Ἀκολουθία ἐπὶ μετανοούντων. Goar, p. 536.

— Ἀκολουθία ἐπὶ ἐξομολογουμένων. Goar, p. 537.

f. 96. Ἀκολουθία εἰς κατάρτισιν πλοίου.

— Ἀκολουθία ἐπὶ οἴκῳ κτιζομένῳ.

— Ἀκολουθία ἐπὶ εὐλογίᾳ οἴκου. Goar, p. 484.

f. 96v. Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων. Goar, p. 534.

— Ακολουθία, ἐάν τις μαγαρίση καὶ πάλιν ἐπιστρέψῃ.

f. 97. Ακολουθία ἐπὶ σωροῦ ἐν παντὶ καρπῶν εἶδει.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τὰ πάντα ποιήσας.
See above, p. 116.

f. 97. Ακολουθία εἰς τὸ λῦσαι κανόνα. See above, p. 110.

— Ακολουθία ἐπὶ ψυχομαχούντων καὶ βιαζομένων. Ibid.

f. 98. Ακολουθία εἰς πᾶσαν ἀσθένειαν βοῶν καὶ προβάτων καὶ αἰγῶν.

Τρισάγιον καὶ ἡ εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πᾶσαν ἀσθένειαν βοῶν καὶ προβάτων καὶ αἰγῶν ἐπιστάμενος, ἐπικαλούμεθά σε, βασιλεῦ ἀκήρατε, ἀνώδυne, εἰ καὶ ἐξ ἡμετέρων ἀμαρτιῶν ἐπῆλθε νόσος τοῖς κτήνεσιν ἡμῶν, ἀλλὰ τῇ ἀφάτῳ σου φιλανθρωπία ἤλθες καὶ ἔσωσας ἡμᾶς, ἀνακαλεσάμενος ἡμᾶς ἐκ τῆς πλάνης καὶ ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου διαβόλου, καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ· καὶ γὰρ σὲ φρίττουσι καὶ τρέμουσι πᾶσαι αἱ ἐναντίαι δυνάμεις, σὲ ὑμνεῖ καὶ αἰνεῖ καὶ δοξολογεῖ πᾶσα πνοή, σὲ ἐπικαλούμεθα τὸν μόνον Θεόν, πάριδε τὰ πλήθη τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν καὶ πρόσδεξαι τὴν ἐκτενῆ ἡμῶν δέησιν, ὡς εὐλόγησας τὴν ποιμνὴν || (p. 0805) Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, καὶ Δαβίδ, καὶ τῶν ἀγραυλούντων ποιμένων ἐπὶ τῇ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, τῇ γενομένη διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεώς σου, καὶ ὠδήγησας τῷ ἀστέρι, καὶ τῷ θαύματι ἀγγελικαὶ στρατιαὶ δόξαν καὶ εὐχαριστίαν ἀνέπεμπον τῷ κράτει σου, Κύριε· Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ νῦν, Κύριε, τὴν ποιμνὴν ταύτην, καὶ ῥῦσαι αὐτὴν ἀπὸ πάσης νόσου καὶ ζήλου, καὶ φθόνου, καὶ βαρρυχίας, καὶ λευκώματος, ἐβρασμοῦ καὶ συνδέσμου, κρατονίου, ὕπατος (lege ἥπατος ?), σπλήνος, βδέλλας, καὶ δυσεντερίας, κοιλίας, θυμοῦ, χώρας ἀρμονίας καὶ μύξας, χουτατίδος καὶ χασβατίου, μυσερῶν καὶ τραχώματος, στραβίδος καὶ ναρκισμοῦ, μαμουδίου καὶ βατράχου, σκορδασμοῦ καὶ δυσουρίας, βδελισμοῦ καὶ ὑδρολυκίδος, δαίμονος καὶ χολῆς, ἀνατριχιασμοῦ καὶ βοτανισμοῦ, ὑδροκώμου καὶ ἐντεροκοπισμοῦ, θηρῶν καὶ ἀκανθῶν, ὑπνοτήματος καὶ φαρμάκου, καὶ τὸ ἡμισυ τοῦ ἡμίσου, καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ πάθους, ὧν γινώσκομεν καὶ ὧν οὐ γινώσκομεν, ἀπέλασον, ἀποδιώξον πᾶν πνεῦμα πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν αὐτῶν. Ἐξορκίζω σε καὶ ἀφορκίζω σε τοὺς δώδεκα ἕτεοὺς τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἰς τὴν Μητέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κατὰ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων δυνάμεων, ὧν ταῖς ἀπαύστοις δοξολογίαις καὶ ἰκεσίαις παρακλήθητι, πολυέλεε Κύριε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ ἔχων ἐξουσίαν πᾶσης πνοῆς, καὶ ῥῦσαι τὴν ποιμνὴν ταύτην καὶ πάντα τὰ ἐξυπηρετοῦντα κτήνη τοῖς δούλοις σου ἀπὸ πάσης νόσου καὶ λοιμικῆς, ὀνομασθείσης καὶ ἀνωνύμου, καὶ παράσχου αὐτοῖς ὑγείαν καὶ ὀλοκληρίαν, παρεμβάλλων κύκλῳ δι' ἀγίου ἀγγέλου σου, φυλάττων καὶ ῥυόμενος αὐτὰ ἡμέρας καὶ νυκτός, ἵνα δι' αὐτῶν τὸ πρὸς ἐργασίαν

καὶ τροφήν ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀνάξιοι δοῦλοὶ σου εἰσποριζόμενοι, μεμνήμεθα καὶ τῶν πενήτων καὶ δόξαν σοι καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμπωμεν, τῷ Πατρὶ ... See above, p. 124–125, 452, 474.

f. 98v. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων ἑπτὰ παιδῶν εἰς ἀσθενῆ μὴ ὑπνοῦντα.

f. 99v. Ἀκολουθία εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἄλας. See above, p. 103.

— Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἐδέσματα κρεῶν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

f. 100. Εἰς τὸ εὐλογῆσαι τυρόν.

— Ἀκολουθία εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τοῦ Θωμᾶ. See above, p. 124.

f. 100v. Εὐχὴ, ὅταν ἀπέρχεται παιδίον μανθάνειν τὰ ἱερὰ γράμματα.

— Ἀκολουθία εἰς κακοσκόπους παιῶν.

f. 101v. Εὐχὴ εἰς πόλεμον πορνείας. Two prayers. || (p. 0806)

f. 102. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας.

— Εὐχὴ εἰς τὸ σαλευθῆναι τὴν ἁγίαν τράπεζαν.

f. 102v. Ἀκολουθία ἐπὶ τρύγης ἀμπέλου. Goar, p. 552.

— Ἀκολουθία ἐπὶ κλίνης ἀρρώστου. See above, p. 107.

f. 103. Ἀκολουθία ἐπὶ ἀνορύξεως φρέατος.

— Ἀκολουθία ἐπὶ κατασκευῆν πλοίου.

f. 103v. Ἀκολουθία ἐπὶ φρέαρ μιανθέν. See above, p. 117.

f. 104. Ἀκολουθία εἰς μιανθὲν σκεῦος κουφον. Ibid., p. 117.

— Ἀκολουθία ἐπὶ παντὸς εἶδους μιανθέντος. Goar, p. 483.

f. 104v. Εὐχὴ τοῦ ἁγίου μεγάλου μάρτυρος Τρύφωνος, λεγομένη εἰς ἀμπελώνας, εἰς δένδρα, εἰς χωράφια καὶ εἰς κήπους.

f. 105v. Εὐχὴ συγχωρητικὴ πατρὸς πνευματικοῦ πρὸς πνευματικὸν υἱόν. Ed. A. Almazon, *Тайная исповѣдь въ прав. восточн. церкви* (Odessa 1894), v. III, p. II.68, with a few errors.

— Μαρτυρία πνευματικοῦ πατρὸς πρὸς πνευματικὸν τέκνον.

Ὁ δεῖνα ἱερεὺς ἐλάχιστος, προτροπῇ θεῖα τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Τραπεζούντος, ὁ δεῖνα, τὰς τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν καὶ πράξεων ἐξαγορείας δεχόμενος, συνίστημι καὶ τὸν παρόντα πνευματικὸν μου παιῶν, τόνδε, κατὰ τὴν τῶν ἑαυτοῦ λογισμῶν ἐξαγορείαν τὴν πρὸς ἐμέ, καὶ μαρτυρῶ, ὡς οὐδὲν ἐστὶ τὸ κωλύον αὐτῷ κατὰ τὴν κανονικὴν παρατήρησιν εἰς

ιερέα προβῆναι καὶ ἐν καθέδρᾳ πρεσβυτέρων αἰνεῖν τῶν ἐπὶ πάντων Θεόν, καὶ τούτου χάριν τὸ παρὸν αὐτῷ τῆς ἡμετέρας συστάσεως ἐπιδίδοται γράμμα.

— Ἀκολουθία εἰς τὸ εὐλογῆσαι οἶνον.

f. 106. Εὐχή τῆς μεταλήψεως τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου.

f. 106v. Ἀκολουθία εἰς κόλλυβον μνήμης ἁγίων, ἑορταζόμενων εἰς τὴν τράπεζαν. Goar, p. 524.

f. 107. Εὐχή ἐτέρα εἰς κόλλυβα.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξασμένον. See above, p. 111.

f. 108. Εὐχή ἐπὶ θυσιῶν.

— Εὐχή ἐπὶ θυσίας (εἰς) βοῦν. See below, same library, MS 355, s. XII–XIII.

f. 108v. Διδασκαλία περὶ καταστήσεως ιερέων καὶ περὶ τοῦ μὴ καταφρονεῖν τῆς ιερᾶς λειτουργίας· Πρόσεχε σεαυτὸν, ὦ ἱερεῦ, καὶ βλέπε διακονίαν... || (p. 0807)

f. 109. Παραγγελία γινομένη παρὰ τοῦ ἱερέως πρὸς τὸν λαὸν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου καὶ ὅτε δίδει (εἰς) τὸν λαὸν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, προσφωνεῖ τὸν λαὸν λέγων· Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, οἱ συναθροισθέντες εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν πρὸς τὸ λατρεῦσαι τῷ Θεῷ ἐν ὀσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ τῶν ἀχράντων Αὐτοῦ μυστηρίων μεταλαβεῖν βουλόμενοι, ἀκούσατε· ἐγὼ ὁ ταπεινὸς καὶ πάντων ἐλάχιστος τὰς γνώμας ὑμῶν οὐ γινώσκω, τὰς πράξεις ὑμῶν οὐκ ἐπίσταμαι, τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν ἄγνωῶ, διὰ τοῦτο τῷ θεῷ βαλλόμενος φόβῳ, παρακαλῶ καὶ παραγγέλω ἐνὶ ἐκάστῳ ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, παραινῶ, λέγων· μηδεὶς ἔνοχος ἁμαρτίας ὑπάρχων, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας κατηγορούμενος συνειδήσεως, καὶ πρὸ τοῦ μετανοῆσαι τολμῆσαι καταφρονητικῶς μετασχεῖν τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων· εἰ δὲ μήγε κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, ἕκαστος ὑμῶν δοκιμαζέτω ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω, διὸ πάλιν λέγω καὶ λέγων οὐ παύομαι· ἀθῶος εἰμὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος ὑμῶν, ὑμεῖς ὄψεσθε· τοῦ Δεσποτικοῦ σώματος καὶ αἵματος μηδεὶς ἀναξίως μεταλαμβάνων· ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκων ἐστί, καὶ τῶν πιστῶς προσερχομένων αὐτῷ ἀναλίσκει καὶ καταφλέγει τὰς ἁμαρτίας, τὰς δὲ ψυχὰς φωτίζει, τῶν δὲ ἀπίστων φλογίζει καὶ κατακαίει τὰς ψυχὰς, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν, ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος· πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί, τοῦτ' ἔστιν ἀποθνήσκουσι πολλοί· μηδεὶς τοίνυν ὀμνύων ἢ ἐπίορκος, ἢ ψεύστης, ἢ κλέπτης, ἢ πόρνος, ἢ μοιχός, ἢ ἀρσενοκοίτης, ἢ κτηνοβάτης, ἢ ἄρπαξ, ἢ μέθυσος, ἢ λοίδορος, ἢ μῖσος, ἢ φθόνον ἔχων κατὰ τινος, ἢ φόνον

πεποηκώς, ἢ μάντεσι καταφεύγων, ἢ τυμβωρύχος, ἢ δέτης, ἢ λύτης, ἢ μα-
νιχαῖος, ἢτοι παυλικιανός, τολμήσει προσελθεῖν καὶ τῶν φοβερῶν τοῦ Χρι-
στοῦ ἀψασθαι μυστηρίων· ὁ γὰρ λόγος τοῦ Θεοῦ τιμιώτερος ὢν ὑπὲρ πᾶσαν
μάχαιραν δίστομον, καὶ δικνούμενος ἄχρῃς ἀρμονιῶν καὶ μυελῶν καὶ κρυ-
πτικῶν μυσήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, βλέπετε, ἀδελφοί μου, μηδεὶς τῶν κα-
ταλεγομένων τολμήσῃ ἀναξίως μεταλαβεῖν· φοβερόν γάρ ἐστι τὸ ἐμπεσεῖν
εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος· αὐτὸς γὰρ εἶπεν, ὅτι οὐκ ἔστιν, ὃς ἐξελεῖται ἐκ τῶν
χειρῶν μου.

f. 110. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ.

f. 116. Ἀκολουθία εἰς κοσμικὸν κοιμηθέντα. Short and usual order of the bu-
rial office.

f. 117v. [Gospel of] Mark, chapters 83 to 106.

f. 121. Εὐχή, ὅταν ποιῆς τινα ἀφέσιμον.

Ὁ Θεὸς ὁ πολυεύσπλαγχνος καὶ μακρόθυμος, ὁ δι' ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς
ἐνανθρωπήσας, καὶ παντὸς τοῦ κόσμου τὴν ἁμαρτίαν ἀράμενος. || (p. 0808)

f. 122v. Ἀκολουθία εἰς καθιέρωμα ναοῦ ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ. Full office
of Vespers and Matins.

f. 129. Τάξις γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρύσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγί-
ας τραπέζης. Goar, p. 655–661, with insignificant variants.

f. 138v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἀγίας τραπέζης. Goar, p. 490–491.

f. 139v. Εἰς τὰς ἑορτάς, ὅπου βουλεῦσαι τῆς ἀγρυπνίας. Order of λιτία
[λιτή] and all-night vigil.

f. 142. Γράφομεν ἐνταῦθα καὶ τὸ ἠ' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου εἰς στιχο-
λογίαν τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς εἰς τοὺς ἑσπερινοὺς τῆς λει-
τουργίας.

f. 145. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τοῦ Μηνολογίου.

f. 244v. Apostol and Gospel readings for Lent and Pentecost.

f. 367. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ τὰ ἕνδεκα.

f. 372. Κανὼν εἰς τὴν ἀγίαν καὶ ὁμοούσιον καὶ ζωοποιὸν Τριάδα καὶ εἰς
πάντας τοὺς ἀγίους εἰς ἀπειλὴν λοιμικῆς ἀσθενείας.

Παῖσιος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἀγίας Πόλεως. Note in a later hand.

0808 [Athos, Protaton, 69]

CXVI. Εὐχολόγιον, Athos, Protaton, MS 69, in 8°, copied in cursive in AD 1592. The colophon (f. 263 and 265) is edited in S. Lambros, Κατάλογ. τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγίου ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων τ. α' μ. α', p. 24 Ἀθην. 1888.

f. 1–11v. Table of contents of the manuscript.

f. 12v. Ἀκολουθία εἰς κόλλυβα τῶν κεκοιμημένων μοναχῶν.

f. 20. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Seven prayers.

f. 22v. Εὐχαὶ ἐωθιναί. 13 prayers.

f. 28. Ἀκολουθία τῶν ἀποστόλων καὶ εὐαγγελίων τῆς ὅλης ἐβδομάδος and for various occasions.

f. 66. Εὐχή εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.

f. 66v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἦτοι μανδύου.

f. 78. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 103. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

f. 131. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου εὐχελαίου.

f. 164. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων. || (p. 0809)

f. 174. Ἀκολουθία τοῦ ἀκαθίστου.

f. 187v. Liturgy of St John Chrysostom.

f. 189v. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

f. 205. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

f. 211. Εὐχαὶ τῶν ἁγίων βαπτισμάτων.

f. 219. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν φωτισθέντα ἐν ὀγδόῃ ἡμέρᾳ.

f. 221. Prayers for various occasions.

f. 236. 11 matutinal Gospels.

f. 248. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 260. Εὐχή συγχωρητική, ἣτις λέγεται παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ἢ ὑπὸ πνευματικοῦ πατρός.

At the end, added in a second hand: Κανὼν παρακλητικὸς νεκρώσιμος, ψαλλόμενος εἰς τὸ κοιμητήριον.

0809 [Constantinople, Holy Sepulchre, 68]

CXVII. Εὐχολόγιον, Constantinople, Metochion of the Holy Sepulchre, MS 68, in 16°, 222 folios, clear cursive, s. XVI. At the end of the manuscript there is a note: «Λασκαρίνα Μανώλη, Ἀργυροπολίνα Δημνέα στὸ κοντοσκάλι». Μὴν νοέμβριος ζ', ὁ Μανο(υ)ήλ.

f. 1. Αἱ εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Seven prayers.

f. 4. Εὐχαὶ ἑωθιναί. 13 prayers.

f. 9v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 17v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τῶν Φώτων.

f. 28v. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

f. 35. Εὐχή ὅταν χρίουν εὐχοδότην.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι καλλωπίσας, καὶ καρποφορίαν... See above, Athos, Esphigm. 208, s. XVI, f. 70.

— Εὐχή ἐπὶ εὐλογία οἴνου. Goar, p. 553.

f. 35v. Εὐχή μιαιοῦ τινος ἐμπροσθέντος εἰς φρέαρ.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δοὺς ἐξουσίαν καὶ ἐντολὴν τοῖς δούλοις σου, τοῖς προφήταις καὶ ἀποστόλοις, ἐν τῷ λόγῳ σου καθαρίζεις πάντα μολυσμόν... See above, Athos, Esphigm. 208, s. XVI, f. 73.

f. 36. Εἰ δὲ ἐν ἑτέρῳ σκεύει κενῶ ἐμπέση μιαιόν, χρὴ αὐτὸ πλύνεσθαι, καὶ βαλλομένου ἁγιάσματος σταυροειδῶς, λέγεσθαι καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην· Δέσποτα καρδιογνώστα, ὁ ἐπιστάμενος τὰ ἀπόρρητα. See above, p. 468.

f. 37. Ἐὰν συμβῆ τι μιαιόν ἐμπροσθεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου, ἔξελε αὐτὸ καὶ βάλε τὸ (οἶνον ἢ ἔλαιον) εἰς τε ἱερὸν ἀγγεῖον, καὶ πλύνον αὐτὸ καλῶς, || (p. 0810) καὶ ἔρχεται ὁ ἱερεὺς, καὶ θυμιᾷ καὶ βάλλει ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, καὶ ποιοῦντα σταυροῦς τρεῖς εἰς αὐτό, τὸν οἶνον ἢ τὸ ἔλαιον, καὶ θυμιάσαντα, ἐπέξασαι οὕτως· Ἄγιε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ σῆ εὐσπλάγχυνῳ ἐπὶ γῆς ἐπιδημία... Goar, p. 481.

f. 38. Εὐχή ἐπὶ μιαιοφαγησάντων. Goar, p. 534.

f. 38v. Εὐχή, λεγομένη εἰς ψυχορραγοῦντα.

Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ συγχωρήσει σοι πνευματικόν μου τέκνον... See above, p. 781.

— Εὐχή ἑτέρα εἰς ψυχορραγοῦντα.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ... Goar, p. 587.

f. 39. Ακολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου... Θεὸς Κύριος... Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενωῶς... Οὐ σιωπήσομεν ποτέ... Ὁ κανὼν, ᾠδὴ α', ἦχος δ'· Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον... Goar, p. 339, up to the *troparion* Ταχὺς εἰς βοήθειαν μόνος ὑπάρχων, Χριστέ. Goar, p. 335. Τίθεται τετραπόδιον καὶ ἄνωθεν πινάκιον καὶ εἰς τὸ πινάκιον σῖτος καὶ εἰς τὸν σῖτον κανδήλα μὲ ἐπτὰ φυτρία, εἶτα τὸν Ν', καὶ τὸ Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ... καὶ Πιστεύω εἰς ἕνα... Βάλλει ὁ πρωτοπαπᾶς οἶνον καὶ ἔλαιον ἐν τῇ κανδήλῃ, καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς ἐπιβάλλουσι ἔλαιον εἰς καθ' εἷς κατὰ τὴν τάξιν ἐν τῇ κανδήλῃ, λέγοντες καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω τοῦ ἐλαίου· Κύριε, ἐν τῷ ἐλέει... Goar, p. 337. Καὶ εὐθὺς τὰ εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ἔλαιον τοῦτο δυνάμει... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι αὐτὸν τῆς βασιλείας... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης... Ὅτι πρέπει. Εἶτα λέγονται τροπάρια ταῦτα κατ' ἦχον α'· Μητέρα σε Θεοῦ... κ.τ.λ. See *Богослужение*, Appendix, p. 122, except that the *doxa* has Ἄγιοι ἀνάγκυροι... Καὶ νῦν, Σὲ καὶ τείχος καὶ λιμένα ἔχομεν... Καὶ ἔρχεται ὁ μέλλων ποιῆσαι τὸ εὐχέλαιον, λέγει· Εὐλογεῖτε, δεσπότης ἅγιοι, καὶ συγχωρήσατέ μοι. Ὁ Θεός, ἀδελφέ, συγχωρήσαι σοι καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ εὐθὺς τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλεός σου... Καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου. Goar, p. 537. Gospel reading, prayers, litany, Apostol and second Gospel reading, as in Goar, p. 337–339. After the second Gospel reading, the prayer Εὐδιάλλακτε Κύριε, ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... *Богослужение*, Appendix, p. 124–126. At the anointing, the usual prayer Πάτερ Ἄγιε... (Goar, p. 338) is supplemented by Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι Κυρίου, τοῦ || (p. 0811) ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν". Third Apostol and Gospel reading, same as Goar, p. 340, and the prayer Δέσποτα Κύριε παντοκράτωρ, ἅγιε βασιλεῦ... *Богослужение*, Appendix, p. 127. Fourth Apostol and Gospel reading, same as Goar, p. 341, and the prayer Ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε. See *Богослужение*, Appendix, p. 128. The remainder of the order resembles the order in Goar, p. 341–346.

f. 32v. Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς δοτικὴν (εἰς) λεχῶνα, ὅταν γεννηθῇ παιδίον.

Καὶ λέγει εὐλογητόν, τροπάριον· Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε Παρθένε... ἐκ τρίτου. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν... Goar, p. 267.

f. 63. Καὶ εἰς τὸν σαραντισμὸν ταύτην τὴν εὐχὴν λέγει παρὰ τὰς θύρας τοῦ θυσιαστηρίου· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις βρέφος τῷ νομικῷ ναῶ προσαχθεῖς... Goar, p. 267. Καὶ σφραγίζει τὸ παιδίον, καὶ ἡ μήτηρ βαλλοῦσα ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων εἰκόνων μετανοίας μ' καὶ ἐπαιρεῖ

τὸ παιδίον καὶ ἐξέρχεται τοῦ ναοῦ. Εἰ δέ γε προλαβὸν βαπτισθῆ, προσέρχεται ἢ μήτηρ μόνη, τῆς καὶ κλινούσης τὴν κεφαλὴν, ὃ δὲ ἱερεὺς σφραγίζει αὐτὴν σταυροῦ τύπον, καὶ ἀπτόμενος αὐτὴν λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς μόνος, ὃ ἐπὶ σωτηρία παραγενόμενος... Goar, p. 267. Εἶτα ἐξέρχεται.

f. 64. Τάξις, γινομένη εἰς βαπτίσεια παιδιά.

The end of the order contains some curious details: Καὶ εὐθέως χρίεται (with oil) ἀπὸ τῆς μαίας ὄλον τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα δένει καινὸν σινδόνι τὰ δύο ἄκρα αὐτοῦ, καὶ ἐνδύει αὐτὸν ἐν τῷ τραχήλῳ, εἶτα ἐπαίρει τὸ παιδίον ἀπὸ τῆς μαίας καὶ βαπτίζει αὐτὸ καὶ λέγων· Βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ. Κατάγει αὐτὸ καὶ ἀνάγει τρίς, καὶ λέγει τὰ προγραφέντα ἄνωθεν, καὶ μὴ τολμήσῃ ἄψασθαι τις τῆς κολυμβήθρας, μήτε ἀνάδοχος, μήτε ἢ μαμμὴ, καὶ λέγει· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν... Λέγει αὐτὸ ἐκ τρίτου, καὶ ψάλλει καὶ τὸ Ὅσοι εἰς Χριστόν, ἐκ τρίτου. Περιβάλλει αὐτὸ ἱμάτια καινὰ καὶ κουκούλιον, ὡς συνήθως, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ... Goar, p. 290. Καὶ λαβὼν ψαλίδιον, κείρει τὴν κόμην αὐτοῦ σταυροειδῶς ἐκ τρίτου· Κείρεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ... Εἶτα χρίει τὸν βαπτισθέντα ὁ ἱερεὺς τῷ ἁγίῳ μύρῳ, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου, τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν μυκτῆρων, τοῦ στόματος, τῶν ὠτων, τῶν χειρῶν, τῶν ποδῶν, τῶν μεταφρένων καὶ εἰς πάντα τὰ μέλη αὐτοῦ, καὶ λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου, Ἀμήν. Εἶτα τελειώνει αὐτῷ τοῦ || (p. 0812) βαπτισματος, ὡς κύκλου βολή. Καὶ οὕτως μνημονεύει τὸν νεοφώτιστον σὺν τῷ ἀναδόχῳ αὐτοῦ καὶ αὐθις τελεῖ ἀπόλυσιν.

f. 75v. Ἀκολουθία εἰς μνήστρα ἕως εἰς νεονύμφους.

Ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τὸ Εὐλογητὸς ὁ Θεός, καὶ θυμιᾷ καὶ λέγει· Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι... Καὶ θυμιᾷ τὸν λαὸν καὶ αὐθις τὰ εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ νῦν μνηστευομένου εἰς ἔνωσιν. Ὑπὲρ τοῦ δούλου (τοῦ) Θεοῦ ὁ δεῖνα, τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ ἢ δεῖνα καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγαπήσεως αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὃ τὰ διηρημένα... Goar, p. 311. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὃ τὴν ἐξ ἔθνων προμνηστευσάμενος ἐκκλησίαν... Ibidem. Ἰσταται δὲ ἡ γυνὴ ἐξ ἀριστερᾶς τοῦ ἀνδρός, καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ χρυσοῦν καὶ τὸ ἀργυροῦν, καὶ δίδει τὸ χρυσοῦν τῷ ἀνδρί, τὸ δὲ ἀργυροῦν τῇ γυναικί, καὶ ἀλλάσσουν ἀμφοτέρως ἐκ τρίτου, λέγων ὁ ἱερεὺς· Καὶ ἐπὶ τὰς δεξιὰς αὐτοῦ ἔβαλον κληρούς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Πάτερ ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον... See above, p. 740. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὃ ἐξαποστείλας τὰ ἐλέη σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου. See above, p. 459n. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὃ τῷ παιδί τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ... See above, p. 740.

f. 77v. Ακολουθία τοῦ στεφανώματος.

Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ τῆσδε καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συζεύξεως αὐτῶν... Ὑπὲρ τῶν νῦν συναπτομένων εἰς γάμου κοινωνίαν καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συμβιώσεως αὐτῶν. Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον, ἐν τὸν ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας εἰς προσθήκην τῆς ἀγίας σου ἐκκλησίας καὶ ἔπαινον τοῦ ἀγίου σου ὀνόματος. Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτοὺς υἱοὺς φωτὸς καὶ κληρονόμους τῆς οὐρανόου βασιλείας. Ὑπὲρ τοῦ ῥυθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναικα... Goar, p. 317. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος καὶ πάσης κτίσεως δημιουργός. Goar, p. 315. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους καὶ εὐλόγησον αὐτούς, καθὼς εὐλόγησας Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρραν, Ἰακώβ καὶ τὴν Ρεβέκκαν, Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀσυνέθ. Εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε, καθὼς εὐλόγησας τοὺς δώδεκα πατριάρχας, ὡς εὐλόγησας τὸ ποτήριον τῶν δώδεκα ἀποστόλων· τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παρέστη, ἡ ἀγία Θεοτόκος νυμφαγωγεῖ, **|| (p. 0813)** οἱ ἅγιοι ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι προσευχῇ προσεύχονται, ἡ θάλασσα καὶ πᾶσα ἡ κτίσις φαιδρύνεται· ὅτι γὰρ ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ γυνὴ ᾠκοδομήθη καὶ ἔνωσις τῶν ἀμφοτέρων γέγονε τότε, αἱ συζυγίαι ἐκηρύττοντο, ὅτε γάμου μυστήριον ἐτελεῖτο. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, Σὺ ἐποίησας ἄρσεν καὶ θῆλυ, Σὺ ἐπλασας ἄνδρα καὶ γυναῖκα, Σὺ παραγένου ἐνθάδε καὶ εὐλόγησον τοὺς δούλους σου τούτους. Εὐλογηθῆς, ἄνερ, ὡς Ἀβραάμ, μεγαλυνθῆς ὡς Ἰσαάκ, πληθυνθῆς ὡς Ἰακώβ, σοφισθῆς ὡς ὁ Σολομών, λάβης χάριν καὶ πρόγνωσιν ὡς ὁ Ἰωσήφ. Καὶ σύ, νύμφη, κατὰ τὸ εἰρημένον, εὐλογηθῆς ὡς ἡ Σάρρα, μεγαλυνθῆς ὡς ἡ Ρεβέκκα, πληθυνθῆς ὡς ἡ Ραχήλ, λάβης χάριν καὶ πρόγνωσιν ὡς ἡ Ἀσυνέθ, ἵνα πολλῶν τρόπων εὐαρεστήσετε τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ... Καὶ λαβὼν αὐθις τὰ στέφανα, λέγει εἰς τὸν νεόνυμφον· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον τὸν δούλόν σου ὁ δεῖνα. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον τὴν δούλην σου ἡ δεῖνα. Καὶ τὸ Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου... ἕως τέλους, καὶ τὴν εὐχὴν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδῇ σου οικονομίᾳ καταξιώσας... Goar, p. 318. Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου Ἐθῆκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν. Στίχος· Ὅτι ἔδωκας αὐτοῖς. Πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, χαίρετε πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε, τὸ ἐπιεικὲς ἡμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις... Τέλος· Ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου... Same Gospel reading as now. Goar, p. 318. Καὶ καταξιώσον ἡμᾶς... Πάτερ ἡμῶν... Ὅτι σοῦ ἐστι. Εἰρήνη πᾶσι... Τὰς κεφαλὰς. Ὁ Θεὸς ὁ φιλόανθρωπος, ὁ τῆ σῆ οικονομίᾳ διοικῶν τὰ πάντα, σὺ οὐρανόθεν ἐξαπόσειλον τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον ἐπὶ τὴν συζυγίαν ταύτην καὶ ἀγιάσον αὐτούς, καὶ εὐλόγησον αὐτὴν καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο τῆ τούτων μεταλήψει,

καὶ ἀντιλαβοῦ αὐτοῖς ἐν ταῖς τρίβοις σου, χάρισαι αὐτοῖς, ὁ τῶν δυνάμεων Κύριος, βίον εὐσχήμονα, πολιτείαν σεμνήν, καὶ δώρησαι αὐτοῖς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ τεκνογονίαν ἀγαθὴν, καὶ ζωὴν αἰώνιον, τῇ πρεσβείᾳ τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ἀμήν. Πρόσχωμεν. Καὶ ποτίζει αὐτοὺς ἐκ τοῦ κοινου ποτηρίου ἐκ τρίτου, καὶ ψάλλουσι Ποτήριον σωτηρίου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον τῇ ἰδίᾳ σου μορφῇ, καὶ πάλιν ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα, καὶ εὐλογήσας αὐτούς, εἰπὼν· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς, καὶ ἀμφοτέρους ἐν μέλος ἀναδείξας, καὶ πατέρα πλήθους ἐθνῶν ἀναριθμήτου λαοῦ ποιήσας, ὁ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὴν Ῥεβέκκαν χαρισάμενος, ὁ τὸν Ἰακώβ καὶ τὴν Ῥαχὴλ συζεύξας, ὁ τὸν Ἰωσήφ **|| (p. 0814)** καὶ τὴν Ἀσπυρῆθ συναρμώσας, καὶ τὴν τῶν ἀστέρων μορφὴν φαιδρύννας, ὁ τὸν ἀκτινόμερον ἥλιον περιβαλὼν τὸ φῶς, καὶ αὐτὸν ὡς νυμφίῳ ἐν σώματι ἐκπέμψας, ὁ τὴν ζωοτρόφον γῆν κατακοσμήσας, καὶ διὰ τῆς δρόσου τὰ ἄνθη θάλψας, ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, ἀρχηγὸς καὶ δοτὴρ τῶν ἀπάντων, σὺ εἶ ὁ κτίσας ἄρσεν καὶ θῆλυ, σὺ ἔπλασας ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, καὶ εἰπὼν· ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικί, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, καὶ οὗς ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω· ἐποίησας γὰρ αὐτοὺς ἡγεμόνας ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ κατακυριεύουσιν ἕως περᾶτων τῆς οἰκουμένης, δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον αὐτοὺς καὶ κατάστησον αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου πάντοτε, νῦν, καὶ αἰεῖ... Εἶτα γυρίζουσιν αὐτοὺς κύκλῳ γ', ψάλλον τὸ Ἅγιοι μάρτυρες... Δόξα σοι, ὁ Θεός... Εἶτα· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Πατήρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα... Goar, p. 320. Εἶτα εἰσέρχονται οἱ γονεῖς κατὰ τὴν τάξιν καὶ ἀσπάζονται, καὶ εὐχεται αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Νυμφῶνα καταντήσαντες... Goar, p. 325. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους... Ὅτι ἐλεήμων... Καὶ ἀπόλυσις· Ὁ διὰ τῆς ἐν Κανᾶ ἐπιδημίας... τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐλεῆσαι καὶ σώσαι ἡμᾶς, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Conf. Goar, p. 320. Φυλάττει ὁ Θεὸς τοὺς νεονύμφους σὺν τῷ παρανύμφῳ αὐτῶν εἰς πολλὰ ἔτη.

f. 84v. Ἀκολουθία εἰς ῥασοφόρους. Goar, p. 378–379.

f. 85. Ἀκολουθία τοῦ κουρευθῆναι μοναχόν.

The office begins immediately with the questions addressed to the one being tonsured ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν· Τί προσῆλθες, ἀδελφέ; Goar, p. 383. To the first questions, the one being tonsured answers: Ναί, τίμιε πάτερ, but after the question Φυλάττεις σεαυτὸν ἐν παρθενίᾳ, there is an addition to the answers: τοῦ Θεοῦ βοηθοῦντος. Καὶ στραφεῖς ὁ ἱερέας κατὰ ἀνατολάς, λέγει τὴν εὐχὴν· Ὁ πανοικτίρμων Θεός. Goar, p. 384. Καὶ σφραγίζει τρίτον

ἐπάνω τῆς κεφαλῆς, καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν μικρόν, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόσους σου εἶναι νομοθετήσας... Goar, p. 385. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγή... Ibidem. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ ψαλίδιον καὶ θέτει αὐτὸ ἐν μέσῳ τοῦ βιβλίου καὶ λέγει πρὸς τὸν κατηχούμενον οὕτως· Ἴδου ἀοράτως... Goar, p. 385. The garments in which the newly-tonsured is vested are the same as those listed in Goar, p. 386, but they are in the following order: χιτῶν, παλλίον, ζώνη, σανδάλια, καμηλαύχιον. After the vesting there is the prayer: || (p. 0815) Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογία... εἰς τὸ ἐπιλαβέσθαι τῆς αἰωνίου σου ζωῆς, ἵνα ἀξίως πολιτεύηται κατὰ τὰς ἐντολάς τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ. Conf. Goar, p. 393. Καὶ οὕτως ἀσπάζεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, εἶτα ἐπαίρει τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἴσταται ἐν ᾧ τόπῳ εἰς τὴν δόσιν τοῦ ἀντιδώρου, ἀσπάζονται αὐτὸν οἱ ἀδελφοί, πρῶτον τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἔπειτα τὸν νεόκουρον. Μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν γίνεται ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις.

f. 91. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

Πρὸ τῆς λειτουργίας εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, πρὸ τῶν ἀγίων θυρῶν ἴσταται ὁ μέλλων κουρευθῆναι, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, Δόξα σοι, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... κ.τ.λ. Εἶθ' οὕτως Δεῦτε προσκυνήσωμεν, Ἐλέησόν με, ὁ Θεός etc., as in the office of the Small Schema. Καὶ στραφεὶς (after saying the prayer) ὁ ἱερεὺς, κρατήσας τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ χειρὸς καὶ ποιήσαντος μετανοίας γ', καὶ ἀναστάντος καὶ ἀσπασμένου τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, ἀποδεικνύων αὐτῷ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, λέγει πρὸς αὐτόν· Ἴδου ὁ Χριστός... Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι... After the tonsuring καὶ εὐθὺς παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ ἀδελφοί εἰς τὸ διακονικὸν ἢ εἰς τὸν νάρθηκα, ψάλλοντες τὸν ἄμωμον, τοῦ δὲ ἱερέως τὴν τοῦ Τρισαγίου εὐχὴν ἐξερχομένου, ὁ διάκονος λέγει· Ἐν εἰρήνῃ... Apostol and Gospel readings. Goar, p. 412–413. Τοῦ δὲ εὐαγγελίου ἀρχομένου ἀναγινώσκεισθαι, φέρουσιν οἱ ἀδελφοί τὸν ἀποκουρευόμενον ἀδελφὸν καὶ ἰστάσιν αὐτὸν πρὸ τῆς βασιλικῆς πύλης, κατέχοντα κηρὸν ἄπτοντα καὶ φοροῦντα κολόβιον, ἄζωστον δὲ ὄντα καὶ ἀπόσκεπον καὶ ἀνυπόδετον, ἄπτουσι δὲ καὶ οἱ παρόντες κηρούς, ἕως οὗ ὁ ἀσπασμὸς γένηται. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εὐαγγελίου, ψάλλονται τὰ τροπάρια ταῦτα· Ἀντίφωνον α', ἦχος δ'· Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας, δρᾶμωμεν προθύμως... Στίχος· Προσέχετε, λαός μου... Ὁ ζυγός μου Χριστός ἐστι καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν... Δόξα καὶ νῦν. Ἡ λαμπὰς ἡ ἄσβεστος, ὁ θρόνος τῆς δικαιοσύνης... Πληρωθέντος δὲ τοῦ πρώτου ἀντιφώνου καὶ ἀρχομένου τοῦ δευτέρου, ἔρχεται εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ. Ἀντίφωνον β', ἦχος γ'. Εὐαγγελικῆς φωνῆς σπουδαίως πρόσταγμα πεπλήρωκας, καταλιπὼν πᾶσαν συγγένειαν... Στίχος· Ἴδου δὴ τί καλόν... Ἐγγὺς Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν, ψυχὴ ζητοῦσα... Δόξα καὶ νῦν. Ἁγίόπρωτε, σεμνή, ἐγκώμιον οὐσα τῶν οὐρανίων ταγμάτων... Ἐν δὲ τῷ

ἄρξασθαι τοῦ τρίτου ἀντιφώνου, ἔρχεται πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν. Ἀντίφωνον γ', ἀκολουθήσωμεν, ἀδελφοί, ἀγαθῷ Δεσπότη, φύγωμεν τὰς ἡμετέρας κοσμικὰς ἐπιθυμίας... Στίχος· Ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρα. Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν τὰς χεῖρας ὑφαπλώσας, κρούουσιν ἀνοίγει τὸν νυμφῶνα... Δόξα καὶ νῦν, Χαίροις παρ' ἡμῶν, ἁγία Θεοτόκε παρθένε... Ἐνδύει αὐτὸν ὁ ἀνάδοχος εἰς τὸ ἱμάτιον, ὁ ἱερεὺς λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται... Goar, p. 411. Εἰθ' οὕτως καὶ (after the vesting) εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου... Goar, p. 411. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δούλον σου... Goar, p. 412. Τούτων οὖν οὕτως τελεσθέντων, ἐπαίρει ὁ διάκονος τὸ ἱερόν εὐαγγέλιον, ἴσταται ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ προσκυνεῖ πρῶτον ὁ λαβῶν τὸ σχῆμα, καὶ εὐθέως ἴσταται πλησίον τῶν ἁγίων εἰκόνων, κρατοῦντος καὶ τὸ εὐαγγέλιον καὶ διδομένου τοῦ ἀντιδώρου, ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ πρῶτον τὸ εὐαγγέλιον, ἔπειτα τὸν ἀδελφόν. Μετὰ τὴν ἑβδόμη ἡμέραν, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν καὶ τὰ τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε κ.τ.λ. καὶ τὰς εὐχὰς ταύτας· Πολυέλεε, ὁ δωρησάμενος τῷ δούλῳ σου... Goar, p. 419. Τὸν τῆ πυρίνη κεφαλῆ... Ibidem.

f. 103. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου.

f. 117. Εὐχή τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Τρύφωνος, λεγομένη εἰς κήπους καὶ ἀμπελῶνας καὶ εἰς χωράφια, λεγομένη μετὰ τοῦ ἁγιασμοῦ. Goar, p. 554.

ff. 121–122 blank.

f. 123. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

There is one noteworthy peculiarity: Εἶτα (i.e. after the prayer: Ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου...) λαβῶν τὸ θυμιατόν, καὶ θυμιᾷ, λέγων· Χαῖρε, χαῖρε, χαῖρε, κεχαριτωμένη, καὶ τὰ ἑξῆς, ἐκ τρίτου, εἶτα ἐκφωνεῖ· Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας...

f. 143v. Vespers for the first Wednesday of Lent.

f. 147. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Goar, p. 163–168.

ff. 158–162 completely blank.

f. 163. Apostol and Gospel readings for various days of the year. || (p. 0817)

f. 183. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβὶδ. Goar, p. 536.

f. 184 blank.

f. 185. Αρχὴ τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

Begins with *Kathisma* 17, immediately followed by *stichera* with the refrain “Blessed are you, O Lord” [Εὐλογητὸς εἶ Κύριε], Goar, p. 425. The remaining order until the end is the same as the monastic burial office in Goar, p. 439–447, except with a minor difference, namely that the *makarismoi* are immediately followed by *stichera*: Ἀθάνατε, οἰκτίρμον, τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ζώντων ὁ Κύριος... Δόξα, Ἰδοὺ καιρὸς, οἰκτίρμον, τῶν δακρῶν μνησθῆναι τοῦ δούλου σου, καιρὸς τοῦ βλέψαι... Καὶ νῦν, Μεγαλύνομέν σε, Θεοτόκε παρθένε, καὶ δοξάζομέν σε, οἱ πιστοί, κατὰ χρῆος... Εἶτα μνημονεύει, and the *stichera* for kissing [the body of] the deceased are chanted, Goar, p. 445.

f. 208 blank.

f. 209. Αρχὴ τοῦ εὐλογηταρίου εἰς τὰ νεκρώσιμα.

Short order of the burial office for lay people. The office comprises mainly *stichera* (Goar, p. 425–432), *makarismoi*, Apostol and Gospel readings (p. 430), and *stichera* for kissing [the body of the deceased], among which are inserted eight odes of Andrew of Crete’s *canon* “Helper and protector” [Βοηθὸς καὶ σκεπαστής].

f. 219. Εὐχὴ συγχωρητικὴ, λεγομένη παρὰ ἀρχιερέως ἢ πνευματικοῦ πατρὸς πρὸς τὸν μέλλοντα ἐξομολογεῖσθαι.

— Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Ὡὲ καὶ Λόγε τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ποιμήν... Goar, p. 536.

0817 [Constantinople, Holy Sepulchre, 425]

CXVIII. Collection of liturgies, same library, MS 425, in 16°, 142 ff., copied in a clear 16th-century hand. The manuscript contains portraits of J[ohn] Chrysostom, Basil the Great, and Gregory the Theologian (ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, f. 52), as well as a number of coloured headpieces and ornamented initials, all devoid of artistic merit.

f. 1. Πίναξ σὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχων τὰ κάτωθεν γεγραμμένα καὶ τὰ φύλλα κατὰ τάξιν, ὅπου νὰ εὕρη αὐτὰ τινες εὐκόλα.

f. 4. Διάταξις τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, κυρίου Φιλοθέου. || (p. 0818)

Μέλλων δὲ ὁ ἱερεὺς τὴν θείαν ἐπιτελεῖν μυσταγωγίαν, ὀφείλει προηγουμένως μὲν κατηλλαγμένος εἶναι μετὰ πάντων, καὶ μὴ ἔχειν τι κατὰ τινος, καὶ τὴν καρδίαν, ὄση δύναμις, ἀπὸ πονηρῶν τηρῆσαι λογισμῶν, ἐγκρατεῦσασθαι

μικρὸν ἀφ' ἑσπέρας καὶ ἐγρηγορέναι μέχρι τοῦ τῆς ἱερουργίας καιροῦ. Τοῦ δὲ καιροῦ ἐπιστάντος, μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν συνήθη τῷ προεστῶτι μετάνοιαν, εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῶ, καὶ ἐνωθεὶς τῷ διακόνῳ, ποιοῦσιν ὁμοῦ πρὸς ἀνατολὰς προσκυνήματα γ' καὶ λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ δὲ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν... Δόξα σοι, ὁ Θεός, δόξα σοι. Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, Ἐλέησον ἡμᾶς... Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε, ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους κατοικητηρίου σου... *Goar*, p. 48. Καὶ ἀπέρχονται καὶ ἀσπάζονται τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, λέγοντες· Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνοῦμεν... Ἀσπάζονται τῆς Θεοτόκου, λέγοντες· Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα... καὶ τοῦ Προδρόμου, λέγοντες· Προφῆτα Θεοῦ καὶ Προδρόμε... Καὶ εἰσέρχονται ἐντὸς τοῦ βήματος, λέγοντες· Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ προσκυνήσω πρὸς ναόν... Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἀγίων σου, πῶς εἰσελεύσομαι, ὁ ἀνάξιος. Καὶ λαμβάνουσιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἕκαστος τὸ στιχάριον καὶ ποιοῦσι προσκυνήματα γ' πρὸς ἀνατολὰς, λέγοντες καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι, τῷ ἀμαρτωλῷ. Καὶ ἐνδύμενος ὁ ἱερεὺς τὴν ἱερατικὴν στολήν, λέγει ὁ διάκονος εἰς ἕκαστος τῶν ἱερῶν ἐνδυμάτων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εἶτα λαβὼν ὁ διάκονος τὸ στιχάριον σὺν τῷ ὠραρίῳ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ, πρόσσεισι τῷ ἱερεῖ, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ στιχάριον σὺν τῷ ὠραρίῳ. Καὶ ὁ ἱερεὺς, σφραγίζων αὐτά, λέγει οὕτως· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν... Καὶ ἐπειπὼν ὁ διάκονος τὸ Ἀμήν, ἀσπάζεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ, εἶτα ἀποχωρεῖ εἰς ἓνα μέρος τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐνδύεται τὸ στιχάριον, λέγει τὸ Ἀγαλλιᾶσεται ἡ ψυχὴ μου. Καὶ τὸ ὠραρίον ἀσπασάμενος, τίθησι τῷ ἀριστερῷ ὦμῳ. Τὰ δὲ ἐπιμανίκια περιτιθέμενος ταῖς χερσίν, εἰς μὲν τὸ δεξιὸν λέγων· Ἡ δεξιὰ σου, Κύριε... Εἰς δὲ τὸ ἀριστερόν· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με... Εἶτα ἀπελθὼν ἐν τῇ τραπέζῃ, εὐτρεπίζει τὰ ἱερά, τὸν μὲν ἅγιον δίσκον τιθεὶς ἐν τῷ μέρει τῷ ἀριστερῷ, τὸ δὲ ἅγιον ποτήριον ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὰ ἄλλα σὺν αὐτοῖς, λέγει καὶ αὐτά· Κύριε, ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου... καὶ τὸ Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην. Καὶ ὁ ἱερεὺς δὲ οὕτως ἐνδύεται, λαβὼν τὸ στιχάριον ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ, καὶ προσκυνήσας γ' κατὰ ἀνατολὰς, ὡς εἴρηται, σφρα- **|| (p. 0819)** γίζει αὐτό, λέγων· Ἀγαλλιᾶσεται ἡ ψυχὴ μου... Εἶτα λαβὼν τὸ ἐπιτραχήλιον καὶ σφραγίσας, περιτιθετι αὐτό, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν... ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο Κύριος τὴν εὐλογίαν ζωῆς ἕως τοῦ αἰῶνος, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καί... Εἶτα λαβὼν τὴν ζώνην, σφραγίζων καὶ ἀσπασάμενος, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων με δύναμιν, καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου, καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφου, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἰστών με, πάντοτε, νῦν... Τὰ δὲ ἐπιμανίκια εἰς μὲν τὸ δεξιὸν λέγει· Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ὑψώσε με, ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, δεδόξασται ἐν ἰσχύι... πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ... Ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ λέγει· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με, συνέτισόν με καὶ μαθήσομαι

τὰς ἐντολάς σου πάντοτε, νῦν... Εἶτα λαβὼν τὸ φελώνιον καὶ σφραγίσας, ἀσπάζεται αὐτό, λέγει· Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ ὄσιοί σου ἀγαλλιάσονται ἕνεκεν Δαβὶδ τοῦ δούλου σου πάντοτε... Ἐπειτα ἔρχεται εἰς τὸ χωνευτήριον καὶ νίπτει τὰς χεῖρας, λέγει· Νίψομαι ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου... καὶ διηγῆσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου, πάντοτε, νῦν καὶ αἰεῖ... Καὶ λαβὼν τὴν προσφορὰν καὶ τὴν ἁγίαν λόγχην, καὶ ποιεῖ μετὰ τοῦ διακόνου προσκυνήματα γ', λέγοντες ἕκαστος τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι, τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ τὸ Ἐξηγόρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας... Καὶ λέγει κατὰ μίαν ἐκάστην ἀνατομήν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὴν προσφορὰν, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ τὴν ἁγίαν λόγχην, καὶ σφραγίζων μετ' αὐτῆς τρίτον ἐπάνω τῆς σφραγίδος τῆς προσφορᾶς, λέγει· Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου... γ'. Καὶ εὐθὺς πήγνυσι τὴν ἁγίαν λόγχην ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς σφραγίδος, καὶ λέγει, ἀνατέμνων· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆς ἤχθης, Χριστὲ βασιλεῦ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ἐλέησον. Ὅταν γὰρ οὐκ ἐνὶ διάκονος, ὁ ἱερεὺς λέγει καὶ τὸ Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον. Καὶ πάλιν εἰς τὸ ἄλλον μέρος λέγει· Καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτόν... Ἐν τῷ ἄνω μέρει τῆς σφραγίδος λέγει· Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ... Ἐν δὲ τῷ κάτω· Τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ... Ὁ δὲ διάκονος, ἐνορῶν εὐλαβῶς τῇ τοιαύτῃ τελετῇ· Ἐπαρον, δέσποτα. Καὶ ὁ ἱερεὺς, ἐμβαλὼν τὴν ἁγίαν λόγχην ἐκ πλαγίου τοῦ δεξιῦ μέρους τῆς προσφορᾶς, ἐπαίρει τὸν ἅγιον ἄρτον, λέγει οὕτως· Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. Καὶ ἐπαίρων αὐτόν καὶ θέτων αὐτόν εἰς τὸν ἅγιον δίσκον, λέγει· Ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια καὶ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον. Εὐλογήσει σε Κύριος ἐκ Σιών, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Καὶ τιθεὶς αὐτόν ὑπτίον ἐν τῷ ἁγίῳ δίσκῳ, εἰπόντος τοῦ διακόνου· Θύσον, δέσποτα. Καὶ ὁ ἱερεὺς θύει αὐτόν σταυροειδῶς, οὕτως λέγει· Θύεται ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ... Καὶ **|| (p. 0820)** στρέφει τὸ ἕτερον ἐπάνω, τὸ ἔχον τὸν σταυρόν, εἰ μήπως ἐνὶ ζέων καὶ ἀτμίζων· τότε γὰρ ὑπτίος κείσθω, ἵνα μὴ ποιῆσῃ κάτωθεν ὑγρότητα. Καὶ ὁ διάκονος· Νῦξον, δέσποτα. Καὶ νύττων αὐτόν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει μετὰ τῆς λόγχης, ὅσον φαίνεται, ὅτι ἔχει τομήν, καὶ λέγει· Εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἔνυξε καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ αἷμα καὶ ὕδωρ, καὶ ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκε καὶ ἀληθινὴ ἔστιν αὐτοῦ ἡ μαρτυρία, πάντοτε, νῦν καὶ αἰεῖ. Ὁ διάκονος ἐκχέει ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ ἐκ τοῦ νάματος ὁμοῦ καὶ ὕδατος, εἰπὼν πρότερον πρὸς τὸν ἱερέα· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ἁγίων ἔνωσιν. Ὁ ἱερεὺς λέγει· Εὐλογημένη ἡ ἔνωσις τῶν ἁγίων σου, Κύριε, πάντοτε, νῦν καὶ αἰεῖ. Ὁ δὲ ἱερεὺς λαβὼν ἐν ταῖς χερσὶ τὴν δευτέραν προσφορὰν, λέγει· Εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης... εἰς τὸ ὑπερουράνιον σου θυσιαστήριον, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν χάριν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος πάντοτε, νῦν καὶ αἰεῖ. Καὶ αἴρων μερίδα μεγάλην, τίθησιν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἁγίου ἄρτου, λέγει· Παρέστη ἡ βασίλισσα, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη. Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ προσφορᾷ λέγει· Δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ, προστασίαις τῶν παμμεγίστων ταξιαρχῶν Μιχαήλ

καὶ Γαβριήλ, καὶ πασῶν τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων ἀσωμάτων, καὶ οὕτως ἐν τῷ ἀριστερῷ μερίδα βαλὼν. Καὶ λαμβάνει ἕτεραν προσφορά, λέγει· Τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων τῶν δώδεκα καὶ ἑβδομήκοντα. Μερίδα. Τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχidiaκόνου Στεφάνου. Μερίδα. Τῶν ἁγίων μεγάλων μαρτύρων Δημητρίου, Γεωργίου, Θεοδώρου, Ἀρτεμίου καὶ πάντων τῶν ἁγίων μαρτύρων. Μερίδα. Τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου, Νικολάου τοῦ ἐν Μύροις καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἱεραρχῶν. Μερίδα. Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου, Εὐθυμίου, Σάββα, Ὀνουφρίου, Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἄθῳ, καὶ πάντων τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν. Μερίδα. Τῶν ἁγίων θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Παντελεήμονος καὶ Ἐρμολάου, Σαμψῶν καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀναργύρων. Μερίδα. Τῶν ἁγίων δικαίων θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, τοῦ ἁγίου τοῦ δεῖνος, τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν λαχόντος, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων, ὧν ταῖς ἰκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ὁ Θεός. Εἶτα λαβὼν ἕτεραν προσφοράν, λέγει τὸν ἐπίσκοπον καὶ τοὺς ζῶντας, οὓς βούλεται, χῶρια πᾶσα ἕνα κατ' ὄνομα. Εἶτα· Ὑπὲρ πάσης ψυχῆς ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων, τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν || (p. 0821) τοῦδε, τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας, καὶ παντὸς ἱερατικοῦ τάγματος· τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων βασιλέων ἡμῶν. Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ δεῖνος καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος, τῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἡμῶν, πρεσβυτέρων, διακόνων καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, οὓς προσεκαλέσω εἰς τὴν σὴν κοινωνίαν διὰ τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας, πανάγαθε Δέσποτα. Εἶτα λέγει καὶ οὓς θέλει κατ' ὄνομα ζῶντας. Ὑπὲρ μνήμης καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τῶν μακαριωτάτων κτητόρων τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης. Εἶτα μνημονεῦει τοῦ χειροτονήσαντος αὐτοῦ ἀρχιερέως καὶ ἑτέρων, ὧν θέλει, ζώντων καὶ τεθνεώτων κατ' ὄνομα, καὶ τελευταῖον λέγει· Καὶ πάντων τῶν ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου καὶ τῇ σῇ κοινωνίᾳ κεκοιμημένων ὀρθοδόξων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, φιλάνθρωπε Κύριε. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν τῆς λιτῆς μέχρι τέλους, τὸ Ὑπὲρ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν θλιβομένων τε καὶ καταπονουμένων, μνήσθητι, Κύριε, καὶ τῆς ἐμῆς ἀναξιότητος καὶ συγχώρησόν μοι πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον καὶ πρόσδεξαι τὴν θυσίαν ταύτην εἰς τὸ ὑπερουράνιον σου θυσιαστήριον, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Καὶ λαμβάνει θυμίαμα καὶ θέτει εἰς τὸ θυμιατὸν καὶ λέγει τὴν εὐχὴν. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Θυμίαμά σοι προσφέρομεν, Χριστέ ὁ Θεός... Goar, p. 50. Καὶ λαβὼν τὸν ἀστερίσκον, θυμιᾷ αὐτὸν καὶ θέτων αὐτὸν ἐπάνω τοῦ ἁγίου ἄρτου, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ἐλέησον. Οὕτως γὰρ λέγει εἰς ὅλας τὰς ἀρχὰς τῶν ἐνδυμάτων τῆς προσκομιδῆς καὶ τῶν εὐχῶν καὶ ὅλης σχεδὸν τῆς λειτουργίας. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ

ἔστερεώθησαν καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ ἔλθων ἔστη ἐπάνω, οὗ ἦν τὸ παιδίον. Καὶ λαμβάνει τὸ πρῶτον κάλυμμα, θυμιᾶ καὶ θέτει αὐτὸ ἐπάνω τοῦ ἁγίου δίσκου, σκεπάζων αὐτόν, καὶ λέγει τὸ Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν... ἕως τέλους. Ὁμοίως καὶ ἕτερον κάλυμμα, θυμιάσας, σκεπάζει τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ λέγει Ἐκάλυψεν οὐράνους ἢ ἀρετὴ αὐτοῦ καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ. Καὶ θυμιάσας τὸν ἀέρα, καὶ θέτει εἰς τὰ ἅγια πάντων ἐπάνω καὶ λέγει Σκέπασον αὐτὰ καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ σκέπη τῶν πτερυγῶν σου, ἀποδιώξον ἀφ' ἡμῶν πάντα ἐχθρὸν κ.τ.λ. ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Καὶ οὕτως, κύψας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, λέγει Ἐπὶ τῇ προθέσει τῶν τιμίων δώρων τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ἐλέησον. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν τῆς προθέσεως Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον... Εἶτα τὸ Ἄξιόν ἐστὶν ὡς ἀληθῶς. Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', εὐλόγησον, καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν, λέγων Χριστὸς ἀληθινὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ταῖς πρεσβείαις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡ (p. 0822) αὐτοῦ Μητρὸς, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐλεῆσαι καὶ σώσαι ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Καὶ θυμιάσας ἐπάνω τῶν ἁγίων δώρων ἐκ τρίτου, λέγει Ἐν τάφῳ σωματικῶς... Δόξα, Ὡς ζωφόρος... Καὶ νῦν, τὸ Τοῦ ὑψίστου ἡγιασμένον... Εἶτα λέγει τὸν ν' καὶ θυμιᾶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ στραφεὶς καὶ τὸ θυμιατὸν θέσας, προσκυνεῖ κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου καὶ λέγει Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ... ἐκ γ'. Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις καὶ τὸ στόμα... Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με... Βασιλεῦ οὐράνιε... Δόξα καὶ νῦν, Ἐν τῷ ναῶ ἐστώτες τῆς... Καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τὸ ἀντιμήνσιον καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ αὐθις ἄρχεται ὁ διάκονος Ἐυλόγησον, δέσποτα. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει Ἐυλογημένη ἡ βασιλεία...

f. 10. Εὐχὴ τῆς προθέσεως. Goar, p. 51.

f. 12. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

Order of liturgy with a very developed ritual. The moment of chanting of the Cherubic Hymn is described as follows: Πληρωθείσης δὲ τῆς εὐχῆς, λέγουσι καὶ αὐτοὶ τὸν χερουβικὸν ὕμνον, εἶτα λαβὼν ὁ διάκονος τὸ θυμιατὸν καὶ θυμίαμα βαλὼν, πρόσεισι τῷ ἱερεῖ, καὶ λαβὼν εὐλογίαν παρ' αὐτοῦ, θυμιᾶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν γύρωθεν καὶ τὸ ἱερατεῖον ὅλον καὶ τὸν ἱερέα, λέγει δὲ καὶ Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἕως τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ. Εἶτα τὸν πεντηκοστὸν καὶ τὰ τροπάρια κατανυκτικά, ὅσα καὶ βούλεται, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῇ προθέσει, προπορευομένου τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου, καὶ θυμιάσας τὰ ἅγια, καθ' ἑαυτὸν εὐχόμενος τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι, τῷ ἁμαρτωλῷ, λέγει πρὸς τὸν ἱερέα Ἐπαρον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς, ἄρας τὸν ἀέρα, ἐπιτίθησι τῷ ἀριστερῷ ὤμῳ αὐτοῦ, λέγει Ἐπάρατε

τάς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια καὶ εὐλογεῖτε τὸ Κύριον. Εἶτα τὸν ἅγιον δίσκον λαβὼν, ἐπιβάλλει τῇ τοῦ διακόνου κεφαλῇ, ἔχει ἅμα ὁ διάκονος καὶ τὸ θυμιατὸν ἐνὶ τῶν δακτύλων. Αὐτὸς δὲ τὸ ἅγιον ποτήριον ἀνὰ χεῖρας λαβὼν, ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου μέρους, προπορευομένων αὐτῶ λαμπάδων, καὶ περιέρονται τὸν ναόν, εὐχόμενοι καθ' ἑαυτοὺς καὶ λέγοντες· Πάντων ὑμῶν μνησθεῖ ὁ Θεός... Εἰσελθὼν δὲ ὁ διάκονος ἔνδον τῶν ἁγίων θυρῶν, ἵσταται ἐν τοῖς δεξιοῖς, καὶ μέλλοντος τοῦ ἱερέως εἰσελθεῖν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ διάκονος· Μνησθεῖ Κύριος ὁ Θεὸς τῆς ἱερωσύνης σου ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε, νῦν καὶ αἰεί... Καὶ ὁ ἱερεὺς πρὸς αὐτόν· Μνησθεῖ Κύριος ὁ Θεὸς τῆς ἱεροδιακονίας **|| (p. 0823)** σου ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε, νῦν καὶ αἰεί... Καὶ ὁ ἱερεὺς ἀποτίθησι τὸ ἅγιον ποτήριον ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, τὸν δὲ ἅγιον δίσκον λαβὼν ἀπὸ τῆς τοῦ διακόνου κεφαλῆς, ἀποτίθησι καὶ αὐτὸν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, λέγει· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ... Ἐν τάφῳ σωματικῶς... Ὡς ζωηφόρος ὡς παραδείσου... Εἶτα, τὰ μὲν καλύμματα ἄρας ἀπὸ τε τοῦ ἱεροῦ δίσκου καὶ τοῦ ἁγίου ποτηρίου, τίθησιν ἐν ἐνὶ μέρει τῆς ἁγίας τραπέζης, τὸν δὲ ἄερα ἀπὸ τῶν διακόνου ὠμων λαβὼν καὶ θυμιάσας, σκεπάζει δι' αὐτοῦ τὰ ἅγια, λέγων· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ... Ταῖς μυροφόροις γυναιξίν... Καὶ λαβὼν τὸ θυμιατὸν ἐκ τῶν τοῦ διακόνου χειρῶν, θυμιᾷ τὰ ἅγια γ', λέγει· Τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους. Καὶ ἀποδοὺς τὸ θυμιατὸν καὶ χαλάσας τὸ φελώνιον, κλίνας τε τὴν κεφαλὴν, λέγει πρὸς τὸν διάκονον· Μνήσθητί μου, ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ. Καὶ ὁ διάκονος πρὸς τὸν ἱερέα· Μνησθεῖ Κύριος ὁ Θεὸς τῆς ἱερωσύνης σου ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Εἶτα καὶ ὁ διάκονος ἀποκλίνει καὶ αὐτὸς τὴν κεφαλὴν, κρατῶν ἅμα καὶ τὸ ὠράριον τοῖς τρισὶν δακτύλοις τῆς δεξιᾶς, λέγει πρὸς τὸν ἱερέα· Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, δέσποτα ἅγιε. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σε. Καὶ ὁ διάκονος· Τὸ αὐτὸ Πνεῦμα συλλειτουργήσῃ ἡμῖν πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Καὶ εὐθὺς ὁ αὐτός· Μνήσθητί μου, δέσποτα ἅγιε. Καὶ ἱερεὺς· Μνησθεῖ σου Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε, νῦν. Καὶ ἀπειπῶν τὸ Ἀμήν, καὶ ἀσπασάμενος τὴν τοῦ ἱερέως δεξιάν, ἐξέρχεται, καὶ στὰς ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν κ.τ.λ.

During the "It is truly meet" [Ἄξιον ἐστίν], Ὁ μὲν διάκονος θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν γύρωθεν καὶ λέγει καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, εὐλογημένη σύ... Ἄξιον ἐστίν ὡς ἀληθῶς... Ἐπὶ σοὶ χαίρει, κεχαριτωμένη... Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῶ... Σὲ καὶ τεῖχος καὶ λιμένα. Μνημονεύει δὲ καὶ ὧν βούλεται ζώντων καὶ τεθνεώτων, ὁ δὲ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας, ἀχράντου... Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμεων ἀποστόλων, τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν μεγάλων ἀρχιερέων καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Νικολάου καὶ τῶν λοιπῶν θεοφόρων πατέρων, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ καλλινίκων μαρτύρων, Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, Δημητρίου τοῦ Μυροβλύτου, Θεοδώρων

Τήρωνος καὶ Στρατηλάτου, τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν ἀσκήσει λαμψάντων, τῶν ἀγίων καὶ πανενδόξων δικαίων θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, τοῦ ἀγίου τοῦδε, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων, ὧν ταῖς ἰκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς, ὁ Θεός. Καὶ μνήσθητι πάντων τῶν κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου, καὶ ἀνάπαυσον αὐτούς, ἔνθα καταλάμπει τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Ἐτι παρακαλοῦμέν σε, μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων... Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε... Εἶτα μνημονεύει, οὓς θέλει ζῶντας καὶ κεκοιμημένους. Μνήσθητι, Κύριε, κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου καὶ τῆς ἐμῆς ἀναξιότητος καὶ συγχώρησόν μοι πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον, καὶ μὴ διὰ τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας κωλύσης τὴν χάριν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος ἀπὸ τῶν προκειμένων δώρων. Καὶ ὁ διάκονος πρὸς τὴν θύραν στάς, λέγει· Τοῦ δεινός τοῦ πατριάρχου ἢ τοῦ μητροπολίτου, ὅστις ἂν ἦ, καὶ τὰ λοιπά, εἶτα μνημονεύει τὰ δίπτυχα τῶν ζώντων. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Μνήσθητι, Κύριε, τῆς πόλεως, ἐν ἣ παροικοῦμεν... Goar, p. 63. Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι... Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ... Ὁ διάκονος λαβὼν καιρὸν παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἐξελθὼν, στάς ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λέγει· Πάντων τῶν ἁγίων... Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν. Goar, p. 64. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα... Ὁ λαὸς τὸ Πάτερ ἡμῶν... Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἔστιν, εἶτα· Εἰρήνη πᾶσι. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται κλινόμενος· Εὐχαριστοῦμεν, βασιλεῦ ἀόρατε... Goar, p. 65. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Goar, p. 65. Σύναψον δὲ καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεός, ἄνες, ἄφες, συγχώρησόν μοι τὰ παραπτώματά μου, τὰ ἐν ἀγνοίᾳ... Goar, p. 66. Καὶ ποιεῖ μετανοίας γ', λέγει· Τὰς ἀνομίας μου πάριδε, Κύριε, ὁ ἐκ παρθένου τεχθεὶς, καὶ τὴν καρδίαν μου καθάρισον, ναὸν ποιῶν τοῦ ἀχράντου σώματός σου καὶ αἵματος, μὴ με ἐξουδενώσης, ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ μέγα ἔλεος. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Δόξα, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην... Ὡς ἐμνήσθης, Χριστέ, τοῦ πιστοῦ ληστοῦ ἐν τῷ σταυρῷ, μνήσθητι καὶ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου, ὁ βασιλεὺς μου, καὶ εὐλόγησω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ὅταν δὲ ὁ ἱερεὺς, ἐκτείνων τὰς χεῖρας, καὶ ἀπτομένου τοῦ ἀγίου ἄρτου πρὸς τὸ ποιῆσαι τὴν ἁγίαν ὕψωσιν, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Ὁ λαός· Εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός... Ὁ διάκονος εἰσελθὼν, ἵσταται ἐξ δεξιῶν τοῦ ἱερέως, καὶ λέγει· Μελίσσον, δέσποτα, τὸν ἅγιον ἄρτον. Καὶ μελίζει αὐτὸν εἰς τέσσαρα μέρη, λέγων· Μελίζεται καὶ διαμερίζεται... καὶ τοὺς μελίζοντας ἀγιάζει. Ὁ διάκονος· Πλήρωσον, δέσποτα, τὸ ἅγιον ποτήριον. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἀγίου ἄρτου τὴν ἄνω κειμένην μερίδα, βάλλει εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγων· Πλήρωμα Πνεύματος ἀγίου. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Εἶτα ἁγία λαμβάνει τὸ ζέον, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα τὴν ἁγίαν ζέσιν. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ ἁγία ζέσις τοῦ παναγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ... Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Καὶ ἐκχέει ἐξ αὐτοῦ τὸ ἄρκοῦν ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ σταυροειδῶς, λέγει· Ζέσις

πίστεως Πνεύματος Ἁγίου. Ἀμήν. Λέγει δὲ καὶ τοῦτον· Λουτρὸν τὸ θεῖον τῆς παλιγγενεσίας... Ὁ δὲ ἱερεὺς λαβὼν ἐν τῇ δεξιᾷ παλάμη αὐτοῦ τὴν μερίδα τοῦ μελιζομένου ἄμμου, τὴν κειμένην κάτωθεν, καὶ λέγει· τὸ τίμιον καὶ πανάγιον καὶ πανάχραντον σῶμα Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταδίδοται μοι τῷ ἀναξίῳ καὶ ἁμαρτωλῷ, ὁ δεῖνα, ἱερεῖ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν μου καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Λέγει· Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ... ἐκ γ', καὶ τὸ Πιστεύω, Κύριε, καὶ ὁμολογῶ... ἕως τὸ ὦν πρῶτος εἰμὶ ἐγώ, ἐκ γ'. Ἐπειτα, καὶ Πιστεύω, ὅτι τοῦτο αὐτό ἐστι... ἕως τέλους. Ἡτοίμασας γὰρ ἐνώπιόν μου τράπεζαν ἐξεναντίας τῶν θλιβόντων με... Μὴ μοι γένοιτο τὰ ἅγια, Δέσποτα φιλόνητο, ἢ μετάληψις τῶν ἀχράντων σπυ μυστηρίων τούτων καὶ ζωοποιῶν, εἰς κρίμα ἢ εἰς κατάκριμα... Καὶ μεταλαβὼν, κοινωνεῖ καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου ποτηρίου, λέγει· Τὸ τίμιον καὶ πανάγιον αἶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνω καὶ γὰρ ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, καὶ ἁμαρτωλὸς ἱερεὺς εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ... Καὶ ἀποσπογγίζει τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγει· Τοῦτο ἤψατο τῶν χειλέων μου... Εἶτα λαβὼν ἅγιον δίσκον καὶ τὴν μούσαν, συστέλλει τὰ ἅγια καὶ εἰσκομίζει ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πάσης ἀσφαλείας, ὥστε μηδὲ κόνιον τι καταλειφθῆναι ποσῶς ἐκείσε, καὶ λέγουσιν ἀμφοτέρωθεν σὺν τῷ ἱερεῖ· Τῆς τιμίας καὶ ἁγίας σαρκὸς σου, Χριστέ, μετέλαβον, καὶ τοῦ τιμίου αἵματός σου ἠξιώθη, καὶ τῆς βασιλείας σου μὴ στερήσης με, τὸν ἀνάξιον. Ἐθελεξας πόθω με, Χριστέ, καὶ ἠλλοίωσας τῷ θείῳ σου ἔρωτι, ἀλλὰ κατάφλεξον πυρὶ αὐτῷ τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ ἐμπλησθῆναι τῆς ἐν σοὶ τροφῆς καταξίωσον, ἵνα τὰς δύο σκιρτῶν μεγαλύνω, ἀγαθέ, παρουσίας σου.— Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου, πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος... Τοῦ ἀχράντου σου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος μυστικῶς ἀξιωθεὶς γενέσθαι συμμετοχος, εὐχαριστῶ, ἀνυμνῶ, δοξολογῶ, προσκυνῶ καὶ μεγαλύνω, ἀγαθέ, τὴν παρουσίαν σου καὶ συγκατάβασιν πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ... Καὶ θέτει ὁ ἱερεὺς τὸν ἀστερίσκον μόνον ἐν τῷ ἁγίῳ δίσκῳ, ἐπάνω αὐτοῦ καὶ τὰ δύο δωροκαλύμματα, καὶ σκεπάσας τὰ ἅγια μετὰ ἐνὸς καλύμματος, ὁ ἱερεὺς κλίνας, ἐπεύχεται· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλόνητο... Goar, p. 67. Ὁ διάκονος· Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως προσέλθετε. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὁ ἱε- || (p. 0826) ρεύς· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου... Εἶτα θυμῶν ἐκ γ' τὰ ἅγια, λέγει· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Θεός... Ἀνέβη ὁ Θεός ἐν ἀλαλαγμῷ, Κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος· Κύριος ἀνέβη εἰς οὐρανοὺς καὶ ἐβρόντησεν αὐτούς, κρινεῖ ἄκρα γῆς, δίκαιος ὢν. Καὶ ἄρας τὰ ἱερά, λέγει καθ' ἑαυτὸν· Εὐλογητὸς ὁ Θεός ἡμῶν... Καὶ ἐκφωνεῖ· Πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ... Ὁ διάκονος· Ὁρθοὶ οἱ μεταλαβόντες τῶν θείων... κ.τ.λ. Ἐκφώνως· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμός ἡμῶν... Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Ὁ λαός· Ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος, ἐκφωνουμένη· Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε... Goar, p. 68. Εὐχὴ ἐν τῷ συστεῖλαι τὰ ἅγια· Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου... Goar, p. 68. Εἶτα

εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀγίαν πρόθεσιν καὶ συστέλλει τὰ ἅγια μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ἀσφαλείας, ἀποπλύνας τὸ ἅγιον ποτήριον οἴνω δις καὶ ἐν ὕδατι ἄπαξ καὶ ἐκμάξας ἀκριβῶς τὴν ὑγρότητα τοῦ ἁγίου ποτηρίου μετὰ τοῦ ἁγίου σπόγγου, ὥστε μὴ ἀπολειφθῆναι νοτίδα ποσῶς ἐκεῖσε ἢ λεπτότατος μαργαρίτης τὸ σύνολον. Μετὰ δὲ τὸ συστῆλαι ταῦτα, καλῶς ἀπονίπτεται τὰς χεῖρας καὶ χειλῶν αὐτοῦ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λέγων· Ἐπὶ πλείον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας... Εἶτα τὸ Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου... Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τροπάριον καὶ κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, εἶτα τοῦ Χρυσοστόμου τροπάριον, ἦχος δ'. Ἡ τοῦ στόματός σου... κοντάκιον· Ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐδέξω τὴν θεῖαν χάριν... Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια... Κύριε ἐλέησον ἱβ', Δόξα καὶ νῦν. Τὴν τιμιωτέραν τῶν χερουβίμ... Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον. Ὁ Θεὸς οἰκτιρεῖσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον ἱγ', εὐλόγησον. Ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου σου Μητρός... Καὶ εἰσελθὼν ἕξω, ἀσπάζεται τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων· Φυλάξαι Κύριος ὁ Θεὸς πάντα τῇ αὐτοῦ χάριτι πάντοτε, νῦν καὶ ἀεί...

f. 32. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας καὶ Καππαδοκίας, οὐρανοφάντορος τοῦ Μεγάλου.

f. 53. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. *Goar*, p. 163–168.

f. 61. Ἑρμηνεῖα τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων. *Goar*, p. 161–162.

f. 64. Gospel readings for the days from Meatfare Sunday to [Pentecost] Monday of the Holy Spirit.

f. 131. Απόστολοι καὶ εὐαγγέλια τῆς ὅλης ἑβδομάδος.

f. 136. Εἰς τὴν γέννησιν τῆς Θεοτόκου εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθοῦ. || (p. 0827)

f. 137. Apostol and Gospel readings for the feast of the Ascension, for the seventh Saturday, for Pentecost, and for [Pentecost] Monday of the Holy Spirit.

0827 [Athos, Panteleimon, 305]

CXIX. *Euchologion*, Athos, Panteleimon Monastery, MS 305, in 22°, 417 ff., copied in a fairly clear 16th-century hand. The offices in this manuscript are similar in their arrangement to the offices in Constant. Metochion 615 (757), AD 1522.

ff. 5–63. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου. See above, p. 720–722.

f. 63v. Τάξις καὶ ἀκολουθία τοῦ νεκρωσίμου εὐχελαίου. See above, p. 722–725.

f. 110v. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν. See above, p. 726–728.

f. 162. Ἀκολουθία, γινομένη ἐπὶ ταφῆς ἱερέως. See above, p. 728.

f. 162v. Τάξις, γινομένης ἐπὶ ταφῆς πρεσβυτέρου. See above, p. 728–735. Since this interesting text is preserved here in its entirety, I have used it to supplement my edition of Constant. Metochion 615 (757).

f. 242. Ἀκολουθία εἰς ἄνθρωπον ψυχορραγοῦντα καὶ κρινόμενον ὑπὸ θανάτου. See above, p. 735.

f. 253. Ἀκολουθία παρακλητικὴ εἰς τὴν ὑπεραγίαν Δέσποιναν Θεοτόκον, καθὼς ψάλλεται τὴν μ' τοῦ Αὐγούστου. See above, p. 735.

f. 268. Ἔτερος κανὼν εἰς τὴν αὐτὴν Κυρίαν καὶ Δέσποιναν Θεοτόκον. See above, p. 735.

f. 270. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἀγιασμοῦ. See above, p. 735. A few subsequent leaves have been torn out.

f. 285. Office of Vespers for Pentecost.

f. 311. Baptismal office. See above, p. 737–739.

f. 340v. Ἀκολουθία εἰς μνήστρα βασιλέων καὶ λοιπῶν ἀνθρώπων, ἡγουν εἰς ἀρραβῶνα. See above, p. 739–740.

f. 347v. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος. See above, p. 740–742.

f. 358v. Εὐχή εἰς τὸ ἐπᾶραι τὰ στέφανα.

f. 359v. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὸ λῦσαι τὰ ἱερὰ στέφανα. See above, p. 742.

f. 361v. Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς διγαμοῦντας. See above, p. 742–743. A few leaves have been lost. || (p. 0828)

f. 363v. Τάξις γινομένη, εἰ συμβῆ μιὰρὸν ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν ἐν ὑποληνίῳ οἴνου, ἢ ἀγγεῖῳ ἐλαίου. See above, p. 744.

f. 367. Ἀκολουθία εἰς φρέαρ μιανθέν. See above, p. 745.

f. 370. Εὐχή εἰς σκεῦος μιανθέν. See above, p. 745. A few leaves have been torn out.

f. 371. *Troparia* and *kontakia* for the Sundays of Lent and of Pentecost.

f. 387. Μηνολόγιον σὺν Θεῷ ἀγίῳ.

0828 [Athos, Panteleimon, 780]

CXX. Εὐχολόγιον, Athos, Panteleimon Monastery, MS 780, in 16°, 100 ff., copied in 16th-century cursive. The beginning and end of the manuscript have been lost.

f. 1. End of the vespereal prayers.

f. 2. Εὐχαί, λεγόμεναι εἰς τὸν ὄρθρον. 11 prayers, incl. a *kephaloklisia* prayer.

f. 5v. Εὐχή τῆς προθέσεως. The order of liturgy comprises the prayers of St John Chrysostom. The text after the prayer Πρόσχες Κύριε... is worthy of note. In the *euchologion* we read: Εἶτα ποιεῖ μετανοίας γ', λέγων τὸ Βασιλεῦ οὐράνιε, καὶ τὸν νυμφῶνά σου, εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Ὁ δὲ λαὸς ἀποκρινόμενος, λέγει· Βοήθεια τῶν χριστιανῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει· Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Ὁ δὲ λαὸς λέγει· Εἰς ἅγιος... Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν τὸν ἅγιον ἄρτον, λέγει οὕτως· Μέλισσον, δέσποτα, τὸν ἅγιον ἄρτον.

f. 14. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 21. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν Φώτων.

f. 27v. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. After the anointing, καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ μανδήλιον, δένει ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ ἀναδόχου, λέγων· Ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων με δύναμιν, ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου, καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφου, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἰστῶν με, διδάσκων χεῖράς μου εἰς πόλεμον καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν εἰς τοὺς βραχίονάς μου. Εἶτα λαβὼν τὸ παιδίον, ὁ ἱερεὺς ὑψοῖ αὐτὸ λέγων· Βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Καὶ κατάγων αὐτὸ ἐν τῇ κολυμβήθρα, ἐπαίρει ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ βάλλει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Εἶτα πάλιν αἶρει αὐτό, καὶ κατάγων, λέγει· Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Καὶ ποιεῖ ὁμοίως καὶ λέγει· Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ αἰεῖ... Εἶτα λούει αὐτοῦ ὅλον τὸ σῶμα καλῶς. Καὶ οἱ ψάλλται ψάλλουσιν· Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν... Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. Εὐχή τοῦ μύρου μουσικῶς· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν... Goar, II (p. 0829) p. 290. Καὶ ἐνδυομένου τοῦ νεοφωτίστου παρὰ τοῦ ἱερέως, ψάλλομεν· Χιτῶνά μοι παράσχου... Εἶτα σταυρώματα, λέγει· Περίζωσε τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, ἀγαθέ, τῇ ὠραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου. Λέγει καὶ τοῦτο· Τῷ σταυρῷ ἐνδέδνυται, τὸ βάπτισμα εἴληφε, τὴν πηγὴν τοῦ λουτροῦ τοῦ ἁγίου Πνεύματος... Εἶτα λέγει· Σταυρὸν χαράξας Μωσῆς... Εἶτα λαβὼν τὸ μύρον, χρίει τὸν βαπτισθέντα, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος, λέγει· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Ἐπὶ δὲ τῶν χειρῶν· Εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. Ἐπὶ δὲ τῶν γονάτων· Τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπιῶν καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ. Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εἶτα τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ πηγὴ

τῶν ἀγαθῶν... Goar, p. 290. Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐχὴ μυστικῶς εἰς τὸ κουρεῦσαι Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ εἰκόνι σου τιμήσας... Goar, p. 306. Καὶ κουρεύει αὐτὸ σταυροειδῶς, λέγων· Ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Εἰρήνη πᾶσιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας... Goar, p. 306. Εἰθ' οὕτως ψάλλει· Ὅσοι εἰς Χριστόν... γυρίζοντες τὴν κολυμβήθραν ἐκ γ', ὁ δὲ ἀνάδοχος, λαβὼν τὰς τρίχας, κολλᾷ αὐτὰς εἰς τὰ ἀγίόστυλα, ποιῶντος αὐτοῦ μετανοίας γ', ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 36v. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα. Ἀρχὴ τοῦ ἀρραβῶνος.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἔστιν, τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ κοντάκιον καὶ θεοτοκίον. Πρῶτον συμφωνεῖ αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς ἕτερον πρὸς ἕτερον καὶ ἴσθησι τὸν μὲν ἄνδρα ἐκ δεξιῶν, ἡ δὲ γυνὴ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ ἀνδρός, εἶτα· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀποστείλας τὴν ἀλήθειάν σου εἰς κληρονομίαν σου τοῖς πατρᾷσιν ἡμῶν, τοῖς καθ' ἐκάστην ἡμῶν γενεὰν ἐκλεκτοῖς σου... See above, p. 453. Εἶτα δίδει αὐτοῖς καθ' ἓν κηρὸν ἓνα, καὶ ἄρας τὰ δακτυλίδια ὁ ἱερεὺς χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν, καὶ λέγει· Ὁνησιάζεται (sic) καὶ ἀρραβωνιάζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Λέγει ἐκ γ'. Καὶ δίδει τῷ μὲν ἀνδρὶ τὸ χρυσοῦν καὶ τῇ γυναικὶ τὸ ἀργυροῦν, ὁμοίως καὶ ἄρτους δύο, καὶ ἀλλάσσουν γ', εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Πάτερ ἀγαθὲ καὶ φιλόνηρωπε, τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον ἰσχυρόν καὶ βέβαιον διατήρησον... See above, p. 460, 470. Λέγει γ'. Καὶ εὐθύς τὴν συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὰ μνηστρα... **|| (p. 0830)** Ὑπὲρ τῶν νῦν μνηστευομένων... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσθαι αὐτοῖς σωφροσύνην καὶ μακροημέρευσιν, τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς ἀκατάγνωστον διαγωγὴν... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ ἡ δεῖνα καὶ τῆς ἐν Θεῷ ἀγάπης καὶ σωτηρίας αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ ἴσθῆναι... Τῆς παναγίας ... Ὅτι πρέπει. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἀχραντος, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁ τὴν πλευρὰν τοῦ προπάτορος Ἀδὰμ διὰ τῆς σῆς φιλανθρωπίας εἰς γυναῖκα μεταμορφώσας... Goar, p. 463. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα φιλόνηρωπε, ὁ ἐν τῇ προφητικῇ φωνῇ ἐνισχύσας ἡμᾶς, ὅτι παρὰ σοῦ ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνή... See above, p. 460. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγών... Goar, p. 311. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων προμνηστευσάμενος ἑαυτῷ ἐκκλησίαν... See above, p. 461. Τὴν τιμιωτέραν... Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν... καὶ ἀπόλυσις.

Εἰ δὲ βούλονται ἐνταῦθα στεφανωθῆναι, εἰσέρχονται εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων, λέγων μετὰ ἄσματος τὸν ψαλμὸν τοῦτον· Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι... Καὶ ἐλθόντες ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν,

ἀπόκεινται δὲ ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ στέφανοι δύο καὶ ποτήριον ὕαλου πλήρες οἴνου, ἔχων προηγιασμένον καὶ ἅγιον ποτήριον. Εἶτα λέγει· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἐν εἰρήνῃ κ.τ.λ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα... See above, p. 461. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογητὸς εἶ, Δέσποτα παντοκράτορ, ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγὸς καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν δοτῆρ... See above, p. 461. Καὶ παραδίδει ἀλλήλοις τὰς δεξιὰς χειρᾶς, λέγων· Παράλαβε Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῶν ἀπάντων Πατὴρ, χεῖρα πρὸς χεῖρα δίδους... See above, p. 462. Καὶ ἄρας τὰ στέφανα, ὁ ἱερεὺς στέφει ταῦτα ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, λέγων· Δόξη καὶ τιμὴ ἑστεφάνωσας αὐτούς... λέγει ἐκ γ', καὶ στέφει τὸν νεόνυμφον, ὁμοίως καὶ τὴν νύμφην γ', καὶ κρατῶν αὐτούς ὁ ἀνάδοχος, λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσας τοὺς ἀγίους σου, Αὐτὸς παράσχου καὶ τοῖς δούλοις σου... See above, p. 463. Πλέξας διὰ πετάσματος ἀγίου σου, ἐπίθεσ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν στέφανον ἐκ λίθου τιμίου, καὶ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος, καὶ ὡσεὶ ἄμπελος εὐθηνούσα ἐν ταῖς κλίτεσιν αὐτῆς, οἱ υἱοὶ αὐτῶν νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλω τῆς τραπέζης αὐτῶν, δὸς αὐτοῖς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πύοτης τῆς γῆς || (p. 0831) πρεσβείαις τῆς παναχράντου σου Μητρὸς καὶ πάντων σου τῶν ἀγίων. Ἀμήν. Ὅτι ἅγιον ὑπάρχει τὸ ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐν τῇ σωτηριῶδει σου οἰκονομία καταξιώσας ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... Goar, p. 318. Readings from the Epistle to the Ephesians and from the Gospel of John, same as today. End of the Epistle: ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται καὶ τιμᾷ τὸν ἄνδρα· τοῦτο γὰρ ἐστὶ δίκαιον καὶ εὐπρόσδεκτον ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀγγέλων Θεοῦ. After the litany of fervent supplication, Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπικαλούμεθά σε, Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, παντοκράτορ, σὲ ἐπικαλοῦμαι τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον, τὸν στερεωτὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς σωφροσύνης... See above, p. 464. Then litany, Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς... τὸ Πάτερ ἡμῶν. Ὅτι σοῦ ἐστιν. Εἰρήνῃ πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς... Εὐχὴ τοῦ ποτηρίου μυστικῶς· Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου... Goar, p. 319. Εἶτα μεταλαμβάνει αὐτούς, ψαλλόντων κοινωτικόν· Γεύσασθαι καὶ ἴδετε... ἕτερον· Ποτήριον σωτηρίου... Λέγει ὁ ἱερεὺς· Ζήσονται εἰς αἰῶνα αἰῶνος, οἱ νεόνυμφοι, καὶ ἡ ἀγία Τριάς ὑμᾶς ἀχωρίστος διαφυλάξει. Καὶ εὐθὺς κρατοῦσιν οἱ παρὰ νυμφοὶ τὰ στέφανα, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε... See above, p. 465. Καὶ αὐτοὺς γυρίζουν γ', καὶ γίνεται εἴσοδος μετὰ τῶν νεονύμφων καὶ παρανύμφων, ψαλλόντων τροπάρια, ἦχος βαρὺς· Ἅγιοι μάρτυρες... Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός... ἦχος πλ. δ'. Ἐπὶ σοὶ χαίρει, κεχαριτωμένη... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας... See above, p. 742.

f. 46. Εὐχὴ παστοῦ δεήσεων τῶν στεφάνων. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ καταξιώσας τοὺς δούλους σου εἰς νυμφῶνα συνεισελεθῆν...

See above, p. 465. Καὶ ἄρας τὰ στέφανα, δένει αὐτὰ εἰς τὸν παστόν, καὶ δίδει αὐτῶν (sic) καὶ μέλι τετρακάριον. Καὶ ὅταν πληρωθῶσιν ἡμέραι ἡ', ἀπέρχεται πάλιν ὁ ἱερεὺς εἰς τὸν παστόν, καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς λύσιν τῶν στεφάνων. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ στέφανον εὐλόγησας... Goar, p. 325. Νυμφῶνα καταστήσαντες οἱ δούλοι σου, φιλάνθρωπε... Ibid. Καὶ εἰσέρχονται οἱ γονεῖς καὶ ἀσπάζονται αὐτοὺς καὶ εὐχονται οὕτως· Δώη σας ὁ Κύριος, παιδιά μου, ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς, καὶ πλήθους σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ ἀπὸ παντὸς ἀγαθοῦ. Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς... Εἶτα λέγει· Δόξα σοι, ὁ Θεός... Καὶ ἀπόλυσις· Ὁ εὐλόγησας τὸν γάμον...

f. 47. Prayers for various occasions.

f. 60. Ακολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν. || (p. 0832)

f. 62. Readings from the Apostol and Gospel.

f. 84v. Τάξις, λεγόμενη εἰς μνημόσυνον καὶ εἰς κόλλυβα.

f. 87v. Ἀπολυτικά καὶ κοντάκια.

f. 96v. Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη κυριακῆ τοῦ Πάσχα. Service for the liturgy of Pascha.

f. 97. Service for the liturgy of Pentecost.

f. 99. Εἰς γυναῖκας μάρτυρας. Apostol and Gospel.

f. 99v. Εὐχὴ εἰς ἄγραν ἰχθύων.

f. 100. Chrysostom's sermon for Easter Matins. Incomplete.

0832 [Athos, Panteleimon, 435]

CXXI. Hieratikon, Athos, Panteleimon Monastery, MS 435, in 16°, 68 ff., cursive hand, s. XVI ex. At the end, we read a note in a later hand: Τὸ παρὸν βιβλίον εἶναι αἱ τρεῖς λειτουργίαι Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, καὶ ἡ προηγιασμένη, ὑπάρχει γοῦν τῆς καθ' ἡμᾶς μονῆς τῆς κυρίας ἡμῶν Πορταϊτίσσης, ἐδόθη γοῦν παρ' ἐμοῦ, Γερμανοῦ ἱερομονάχου καὶ ἡγουμένου ἐν τῷ μονυδρίῳ τοῦ Μαγουλᾶ εἰς καιρὸν, ἵνα πορευθῶσιν οἱ ἐκεῖσε μοναχοί, ὃ τε Δανιὴλ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καὶ τὰ ἱερά καὶ ποτήριον μετὰ πάσης τῆς οἰκονομίας αὐτῶν ἄνευ καθιερώσεως, μενέτωσαν δὲ ταῦτα εἰς τὴν ἐξουσίαν τὴν ἡμετέραν ἀδιαλώβητα καὶ μὴ κυριεύμενα ὑπ' αὐτῶν, μηδὲ ἐχέτω τις ἐξουσίαν αὐτῶν εἰς αὐτὰ παράπαν.

f. 1v. Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου, Κύριε. Goar, p. 524.

f. 3. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 16. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. In the order, the petitions of the Great Litany Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων... and Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι are marked with οὐ γίνε-ται νῦν (f. 16v).

f. 37. Εἶδησις τῆς θείας λειτουργίας προηγιασμένων. See above, p. 394.

f. 38v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Goar, p. 163–168.

f. 48. Τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κὺρ Φιλοθέου διάταξις τῆς θείας λειτουργίας, ἐν ἣ καὶ τὰ διακονικά. Described by Prof. N. F. Krasnoseltsev in his book || (p. 0833) *Ματερίαι διὰ ἱστορίᾳ чинопослужодованія литургиі св. Іоанна Златоустаго*, p. 36–37, footnotes.

f. 61. Ἐτέρα διάταξις τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων.

Μετὰ τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ψαλλομένου τοῦ Χορὸς ἐπουράνιος, ἐνούμενοι ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, ποιοῦσι τῷ ἡγουμένῳ μετάνοιαν ἢ εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ, καὶ οὕτω ποιοῦσιν εἰς τὸ μέσον μετανοίας τρεῖς καὶ εἰς τοὺς χοροὺς ἀνὰ μίαν, καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ἱερατεῖον, ἐνδύονται τὰ συνήθη, εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, λέγοντες καὶ τὰ κατὰ συνήθειαν, καὶ ἐρχόμενοι ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, ποιοῦσιν ἑναρξιν ἕως τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ποιοῦνται καὶ μετανοίας τρεῖς, καὶ ἀσπάζονται καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τὴν ἀγίαν τράπεζαν, ὡς δηλονότι ὀπισθεν, καὶ τὸ καιρὸς τοῦ ποιῆσαι καὶ τὰ ἄλλα, καὶ ἰστάμενοι περιμένουσιν ἕως οὗ πληρωθῶσιν αἱ μετάνοιαι, καὶ ἐξερχόμενος εἰς τὸν συνήθη τόπον ὁ διάκονος καὶ ποιῶν μετανοίας τρεῖς, ἐκφωνεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Καὶ τοῦ λυχνικοῦ ψαλλομένου, ὁ ἱερεὺς λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ, καὶ οὕτως ἀρχεται ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα. Καὶ λεγομένου τοῦ Ψαλτηρίου, ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος ἀπέρχονται εἰς τὴν πρόθεσιν, καὶ ποιήσαντες προσκυνήματα τρία, ὁ μὲν ἱερεὺς, ἀψάμενος τοῦ ἀγίου ἄρτου τοῖς δυοῖν δακτύλοις, τίθησιν αὐτὸν εἰς τὸν δίσκον. Ὁ δὲ διάκονος ἐγχεῖ τῷ ποτηρίῳ ἐκ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ὕδατος, δεξάμενος πρότερον ἐπ' αὐτὰ εὐλογήσεις, καὶ οὕτω, λαβὼν τὸ θυμιατὸν καὶ θυμίαμα θεῖς, αἰτεῖ εὐλόγησιν, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει εὐχὴν τοῦ θυμιάματος, εὐλογῶν αὐτό. Καὶ οὕτως, καλύψας αὐτὰ συνήθως, μηδὲν ἐπιλέγων, καὶ θυμιάσας ἐπάνω αὐτῶν, ἀπέρχεται, καὶ ὅτε πληρωθῇ ἡ πρώτη δόξα, λέγει· Ἐτι καὶ ἔτι. Goar, p. 163. Καὶ μετὰ τὴν τρίτην δόξαν ὁ διάκονος τὰ αὐτὰ, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται, καὶ αὐθις· Εἰρήνη πᾶσιν. Καὶ ψαλλομένου τοῦ

Κύριε ἐκέκραξα, ὁ ἱερεὺς θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, τὸ ἱερατεῖον καὶ τὸ διακονικόν, εἶτα λαμβάνει ὁ διάκονος τὸ θυμιατὸν καὶ θυμιᾷ συνήθως. Ὅτε δὲ ἔλθῃ τὸ Δόξα καὶ νῦν, εἰσοδεύουσι μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, εἰ δὲ ἔνι εἰπεῖν εὐαγγέλιον, ὡς τοῦ Προδρομοῦ, τῶν ἁγίων μ' καὶ τῶν τριῶν τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἡμερῶν, εἰσοδεύουσι μετὰ τοῦ εὐαγγελίου. Καὶ ὅτε εἰσέλθωσιν, ὁ διάκονος λέγει· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης τὰ προκειμένα, ὁ διάκονος αὐθις· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης τὴν ἐπιγραφὴν ἕως τὸ Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Καὶ τῶν ἁγίων θυρῶν ἀνεωγμένων οὐσῶν, ἴσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης τὸ μανουάλιον μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, καὶ πληρωθέντος τοῦ ἀναγνώσματος, **|| (p. 0834)** λέγει ὁ διάκονος· Κελεύσατε. Ὁ ἀναγνώστης τὰ προκειμένα. Ὁ διάκονος· Σοφία ὀρθοί. Καὶ ὁ ἱερεὺς, προλαβὼν καὶ κρατήσας ἀμφοτέροις χερσὶ τὸ μανουάλιον μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, καὶ χαράττων σταυρόν, λέγει· Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν. Ὁ ἀναγνώστης ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ἀναγνώσματος. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Καὶ μετατίθεται μανουάλιον μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, κλειομένων τῶν ἁγίων θυρῶν. Ὅτε δὲ πληρωθῇ τὸ ἀνάγνωσμα, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη σοι. Ὁ διάκονος· Σοφία, πρόσχωμεν. Καὶ ψαλλομένου τοῦ Κατευθυνθήτω, κλίνουσι καὶ αὐτοὶ καὶ ἀνίστανται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, ὡς ἔστι σὺνηθες, εἰς δὲ τὸ τελευταῖον σπουδαιότερον βάλλουσι μὲν αὐτοὶ τὰς τρεῖς μετανοίας. Καὶ μετατίθῃσιν ὁ διάκονος τὸ εὐαγγέλιον, καὶ λαβὼν εὐλογίαν, ἐξέρχεται, λέγων· Εἶπωμεν πάντες. Εἰ δὲ ἔχει ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον, ὡς τοῦ Προδρομοῦ καὶ τῶν ἁγίων μ', μετὰ τὸ Κατευθυνθήτω λέγει ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης· Ψαλμὸς τῷ Δαδὶβ. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἀποστόλου. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Καὶ πληρωθέντος τοῦ ἀποστόλου, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη σοί. Ὁ διάκονος· Σοφία. Ὁ ἀναγνώστης· Ἀλληλούια, Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ. Ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν. Ἐν ὅσῳ δὲ λέγεται ὁ ἀπόστολος, θυμιᾷ συνήθως ὁ διάκονος, καὶ ψαλλομένου τοῦ Ἀλληλούια, αἰτεῖ συνήθως τὴν εὐχὴν ὁ διάκονος καὶ ἐξέρχεται, καὶ τοῦ ἱερέως εἰπόντος· Σοφία ὀρθοὶ ἀκούσωμεν. Ὁ διάκονος· Ἐκ τοῦ κατὰ τὸν δεῖνα ἁγίου εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν. Καὶ πληρωθέντος τοῦ εὐαγγελίου, λέγει ὁ διάκονος· Εἶπωμεν πάντες... Εἰ δὲ ἔνι μόνον εὐαγγέλιον, οἷον ἐν ταῖς τρισὶ τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἡμέραις, ἔτι ψαλλομένου τοῦ Κατευθυνθήτω, αἰτεῖ ὁ διάκονος τὴν εὐχὴν, καὶ πληρουμένου τοῦ τελευταίου, ἐξέρχεται καὶ λέγει τὸ εὐαγγέλιον, καὶ οὕτως ἄρχεται· Εἶπωμεν πάντες κ.τ.λ. *Goar*, p. 164–165. (Ἡ μεγάλη εἰσοδος). Καὶ εἰσελθόντος τοῦ διακόνου καὶ θυμιάσαντο, ἐνούμενοι, λέγουσι τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις, προσκυνοῦνται τρεῖς, καὶ εἰσοδεύουσι, λέγοντες τὸ Μνησθεῖ πάντων ὑμῶν. Καὶ εἰσελθόντες καὶ ἀποθέμενοι τὰ ἅγια, περικαλύπτει μετὰ τοῦ ἀέρος αὐτὰ, μηδὲν ἐπιλέγων, καὶ χαλῶν τὸ φελώνιον, οὕτως αἰτεῖ παρὰ τοῦ διακόνου τὴν εὐχὴν, ἣν καὶ αὐτὸς αὐτῷ παρέχων, συνήθως λέγων· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται. Καὶ ὁ διάκονος· Μνήσθητί μου, δέσποτα ἅγιε. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Μνησθεῖ σου, ποιοῦντες καὶ τὰς τρεῖς

μετανοίας. Εἶτα ἐξελθὼν, ὁ διάκονος λέγει· Πληρώσωμεν τὴν εὐχήν. Goar, p. 166–167. Καὶ ὁ ἱερεὺς, ἔτι κεκαλυμμένων ὄντων τῶν ἀγίων, εἰσάγει ἡρέμα τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ ἀπτόμενος τοῦ ἀγίου ἄρτου τοῖς δυσὶ δακτύλοις καὶ ὑψῶν αὐτόν, φωνοῦντος ἕξωθεν τοῦ διακόνου· Πρόσχωμεν. Ἐκφώνησις· Τὰ προηγιασμένα || (p. 0835) ἅγια τοῖς ἀγίοις. Ὀφείλει ὑψοῦσθαι ὁ ἅγιος ἄρτος ἐνταῦθα, ὡς ἡρμηνεύται, μὴ μέντοι ὑψωθεῖς ἐν τῇ τελείᾳ, εἰ δὲ ὑψωθῆ, οὐχ ὑψοῦται, πλὴν ἄπτεται τοῖς δυσὶ δακτύλοις, καὶ οὕτως αἶρει τὸν ἄερα, τὸν ἀστερίσκον, καὶ τοῦ διακόνου εἰπόντος· Μέλισσον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς λέγει· Μερίζεται καὶ διαμερίζεται. Καὶ ἐμβαλόντος τοῦ ἱερέως τὴν μερίδα τῶ ἀγίῳ ποτηρίῳ, λέγει ὁ διάκονος· εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός. The text breaks off here. End lost.

f. 65–67. Two readings from the Apostol and three readings from the Gospel.

0835 [Athos, Esphigmenou, 208]

CXXII. Λειτουργία καὶ εὐχολόγιον, Athos, Esphigmenou Monastery, MS 208, in 16°, 296 ff., copied in a small but clear cursive hand of the 16th century.

f. 1. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 15. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 32v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. See above, p. 270.

f. 41. Vespéral prayers. See above, p. 274. The first prayer is defective at the beginning.

f. 45v. Εὐχαὶ ἑωθιναί. 11 prayers: Goar, p. 39–42. Prayer 11 is omitted.

f. 54v. Εὐχὴ εἰς γυναικα, ὅταν ἀποβάλλεται. Goar, p. 271.

f. 56. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ. See above, p. 778–779, with the difference that each *sticheron* is preceded here by a refrain with content corresponding to the *sticheron*.

f. 64v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ θεμελίῳ οἴκου.

Παραγίνεται ὁ ἀρχιερεὺς ἢ ἱερεὺς καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ λεγομένου Τρισαγίου, αὐτὸς θυμῶ, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ· Ὅτι σου ἔστι, καὶ λέγονται τροπάρια, εἴτε θεοτοκία, εἴτε κατανυκτικά, οἷα βούλοίτο τι, ἢ τῆς τυχούσης ἑορτῆς, καὶ μετὰ ταῦτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ

λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν ἐν συνέσει... Goar, p. 483. Εἶτα λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς... Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεός..., εἶτα Δόξα καὶ νῦν, καὶ ἀπολύει.

f. 65v. Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογία οἴκου.

Γίνεται ἐνταῦθα ἡ προγραφεῖσα ἀκολουθία, εἶτα ἡ εὐχή· Ὁ || (p. 0836) Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ Ζακχέου εἰσελθεῖν... Goar, p. 484. Εἶτα μνημονεύει αὐτοὺς καὶ ἀπολύει.

f. 66. Εὐχὴ ἐπὶ οἴκῳ κατεργαζομένῳ.

Ποιεῖ καὶ ἐνταῦθα ὁ ἱερεὺς ὁμοίως, ὡς προεγράφη, εἶτα τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπάνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ὁ μέγας καὶ φοβερός ἐπὶ πάντας τοὺς περὶ κύκλῳ σου, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐν ἰσχύι σου, καὶ κατορθώσας τὴν οἰκουμένην ἐν σοφίᾳ σου, ὁ πύλας συντριψάς χαλκᾶς καὶ μοχλοὺς σιδηροὺς συνθλάσας, ὁ τὸν ἰσχυρὸν δῆσας καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσας, ὁ τὸν δράκοντα τὸν μέγαν, τὸν σκολιόν, τῷ ἀγκίστρῳ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἐλύσας καὶ δεσμοῖς αὐτὸν ζόφου πεδήσας, αὐτός, Κύριε, ἡ ἀσφάλεια τῶν εἰς σὲ ἐλπίζόντων, τὸ ὄχυρόν τεῖχος τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων, ἀπέλασον πᾶσαν διαβολικὴν ἐνέργειαν, πᾶσαν σατανικὴν ἔφοδον, πᾶσαν ἐπιβουλὴν ἐναντίας καὶ ἀντικειμένης δυνάμεως ἀπὸ τῆς οἰκίας ταύτης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κατοικούντων, τὴν σημείωσιν τοῦ φοβεροῦ σου τροπαίου κατὰ δαιμόνων, τὸν σταυρόν, φοροῦντων καὶ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον ἐπικεκλημένων. Naί, Κύριε, ὁ τὴν λεγεῶνα τῶν δαιμόνων ἀποδιώξας, ὁ τῷ ἀκαθάρτῳ πνεύματι τὴν ἐκ τοῦ κωφοῦ καὶ ἀλάλου ἀνεπιστρόφως ἔξοδον ἐπιτάξας, ὁ φήσας τοὺς ἐπεγνώκοντας σε πατεῖν ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, αὐτὸς ἀνωτέρους πάσης ἐπιβουλῆς τοὺς ἐν τῷδε τῷ οἴκῳ διατήρησον, ῥυόμενος ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ, ἵνα τῆς σῆς ἀπολαύοντες οἱ δούλοι σου ἀσφαλείας, ψάλλωμεν ὁμοφώνως τὸ Κύριος ἡμῶν βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθησόμεθα, τί ποιήσει ἡμῖν ἄνθρωπος, καὶ οὐ φοβηθησόμεθα κακὸ. Ὅτι σὺ μεθ' ἡμῶν εἶ, ὁ Θεός, ὁ κραταῖος καὶ αἰώνιος, καὶ σοῦ μόνου ἐστὶ ἡ δόξα... εἶτα μνημονεύει αὐτοὺς καὶ ἀπολύει.

f. 67. Εὐχὴ λεγομένη εἰς τὸν σπόρον.

Δέσποτα Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τῆς ἀσπόρου ἀρούρας καὶ τῆς χώρας τῆς μὴ δεξαμένης σπορὰν βλαστήσας, τῆς ἀειπαρθένου⁶⁴⁷ καὶ Θεοτόκου Μαρίας, ὁ τοὺς ἁγίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους πέμψας εἰς τὴν οἰκουμένην⁶⁴⁸ σπεῖραι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ὁ ἐπαυξήσας καὶ || (p. 0837) πλεονάσας

⁶⁴⁷ Sinait. gr. 973 does not name the Theotokos.

⁶⁴⁸ Εἰς τὸν κόσμον σπεῖραι τὸν σπόρον τῆς γεωργίας καὶ ἐπαυξήσας καὶ πληθύνας τὰ ὄρηα τοῦ Ἰωσήφ, καὶ εὐλόγησας τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ, εὐλόγησον καὶ τὸ σπέρμα

τὸν σπόρον τῆς γεωργίας αὐτῶν, ὁ εἰπὼν πᾶσι τοῖς ὑπὸ τοῦ σοῦ προστάγματος ἀνατείλασιν ἐπὶ τῆς γῆς· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, ὃ τὴν ἑκατοστεύουσαν κριθὴν τοῦ Ἰσαὰκ εὐλόγησας καὶ τὰ ὠρεῖα Ἰωσήφ πλατύνας, Αὐτός, Κύριε, εὐλόγησον τὸν καταβαλλόμενον τῇ γῇ σπόρον τοῦ δούλου σου τοῦδε, καὶ δὸς αὐτῷ τὴν μεγάλην σου εὐλογίαν, ἵνα χορτάση πένητας καὶ ξένους, δυνατοὺς τε καὶ ἀδυνάτους, ὅπως χορταζόμενοι, σοὶ δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεί.

f. 67v. Τάξις, γινομένη εἰς χωράφιον ἢ εἰς ἀμπελῶνα, ἢ εἰς κῆπον, εἰ συμβῆ βλάβεσθαι ὑπὸ ἐρπετῶν ἢ ἄλλης βλάβης. Goar, p. 554–556. There is no prayer of the martyr Tryphon.

f. 69. Εὐχὴ εἰς ἄλωνα θέρους, καρπῶν πεπληρωμένην.

Πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, Δέσποτα παμβασιλεῦ, καὶ εὐεργέτα τῶν σῶν ποιημάτων... Goar, p. 523.

— Εὐχὴ εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, σὺ εἶ ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ γεωργός ἐστι. Goar, p. 551.

f. 70. Εὐχὴ ἐπὶ τῇ τῶν σταφυλῶν εὐλογίᾳ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι καλλωπίσας καὶ καρποφορίᾳ φυτῶν ἅπαν τὸ ταύτης πρόσωπον ὠραΐσας, ἄρτι δὲ διὰ τῆς τῶν στοιχείων τετρακτύος τῆς γῆς, φημι καὶ τῶν σταγόνων τοῦ ὑετοῦ, τῆς τε τοῦ ἀέρος εὐκρασίας, καὶ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, τούτους πεπείρους γενέσθαι εὐδόκησας, εὐλόγησον καὶ τὰς σταφυλὰς ταύτας τῇ σῇ ἀγαθότητι, ὅπως ὧσιν ἡμῖν εἰς εὐφροσύνην καὶ εὐχαριστίαν τῆς ἀπείρου ἰσχύος τοῦ κράτους σου, καὶ δι' αὐτῶν προσφέρωμέν σοι δῶρα εἰς ἰλασμόν τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἱεροῦ καὶ ζωοποιῦ καὶ ἀγίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ ἐν τῷ παναγίῳ Πνεύματι.

f. 71. Εὐχὴ εἰς τρύγην ἀμπέλου. Goar, p. 552.

f. 71v. Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογίᾳ οἴνου. Goar, p. 553.

f. 72. Εὐχὴ εἰς εὐλογίαν ἐλαίου.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ τοῦ Νῶε περισσεύων ἀποστεύλας, κάρφος ἐλαίας ἔχουσας ἐπὶ τοῦ στόματος, καταλλαγῆς σύμβολον, σωτηρίας τε τῆς ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς χάριτος μυστήριον

τοῦ δούλου σου τοῦδε, καὶ πλήθυνον καὶ αὐξήσον τὴν γεωργίαν αὐτοῦ καὶ τὸν σωρὸν αὐτοῦ, ἵνα χορτάση δυνατοὺς καὶ ἀδυνάτους, πλουσίους καὶ πένητας, ἱερεῖς καὶ μοναχούς, ἵνα χορταζόμενοι, σοὶ δόξαν ἀναπέμπωσιν. Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα...

δι' ἐκεῖνων προτυπώσας, ὁ καὶ τῆς ἐλαίας τὸν καρπὸν εἰς ἀποπλήρωσιν τῶν ἀγίων σου μυστηρίων χορηγήσας, ὁ δι' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐν νόμῳ Πνεύματος ἀγίου πληρώσας καὶ τοὺς ἐν τῇ χάριτι τελειῶν, || (p. 0838) αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοῦτο τὸ ἔλαιον τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καὶ ἐπιφοιτήσῃ τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος, ὥστε γενέσθαι αὐτὸ χρίσμα ἀφθαρσίας, ὄπλον δικαιοσύνης, ἀνακαινισμόν ψυχῆς καὶ σώματος, πάσης διαβολικῆς ἐνεργείας ἀποτρόπαιον, εἰς ἀπαλλαγὴν καὶ κάθαρσιν πάντων τῶν χρισμένων πίστει, ἢ καὶ μεταλαμβανόντων ἐξ αὐτοῦ, εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ τοῦ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος...

f. 72v. Εὐχή εἰς τὸ θέρος. Goar, p. 524.

f. 73. Εὐχή ἐπὶ ὀρύξει φρέατος. Goar, p. 550.

f. 73v. Εὐχή ἐπὶ μισροῦ τινος, ἐμπεσόντος εἰς φρέαρ. Χρῆ πρῶτον ἀντλήσαι ἐκ τοῦ φρέατος κάρους μ' καὶ ἐκχέειν, εἶτα βαλεῖν ὕδωρ τῶν ἀγίων Θεοφανίων σταυροειδῶς ἐκ γ', ψάλλοντα Τρισάγιον καὶ τὸν Ν', ἄψαι τε καὶ κηρούς καὶ θυμιάσαι πέριξ, καὶ οὕτως ἐπεύξασθαι. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δὸς ἐξουσίαν καὶ ἐντολήν τοῖς δούλοις σου, τοῖς προφήταις καὶ ἀποστόλοις, ἐν τῷ λόγῳ σου καθαρῖζειν πάντα μολυσμὸν καὶ πᾶν ἀκάθαρτον, δεόμεθά σου, καθὼς ἐκαθάρισας τὰ ὕδατα ἐν τῇ ἐρήμῳ διὰ Μωσέως τοῦ δούλου σου, καὶ καθὼς ἐγλύκανας τὰ πικρὰ καὶ πονηρὰ ὕδατα δι' Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου, καὶ ἡγίασας τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου, καὶ τοῖς διαβήμασί σου εὐλόγησας τὴν θάλασσαν, οὕτω καὶ νῦν εὐλόγησον τὸ ὕδωρ τοῦτο ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματός σου τοῦ ἀγίου, καὶ δὸς πᾶσι τοῖς ἐξ αὐτοῦ χρωμένοις, εἴ τε διὰ πόσεως, εἴ τε διὰ ἄλλης τινὸς χρείας, ὑγίαν, καθαρισμόν ἀπὸ πνεύματος πονηροῦ, ἀπὸ παντὸς ἀκαθάρτου. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις...

f. 74. Εἰ δὲ ἐν ἐτέρῳ σκευεὶ καινῷ ἐμπέση μισρόν, χρῆ αὐτὸ πλύνεσθαι καὶ βαλλομένου ἀγιάσματος σταυροειδῶς, λέγεσθαι καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην Δέσποτα καρδιογνώστα, ὁ ἐπίσταμενος τὰ ἀπόρητα. See above, p. 468n.1-6.

f. 75. Εἰ δὲ συμβῆ μισρόν τι ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς τὸ ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου. Goar, p. 481. Following the prayer, καὶ ἐπιπέων αὐθις τὸ ἀγίασμα τρίτον σταυροειδῶς, ἀπογενέσθω πρῶτον ὁ ἱερεὺς τοῦ οἴνου ἢ τοῦ ἐλαίου. Εἰ δὲ γε συμβῆ τὸ ἐμπεσὸν κ.τ.λ. Ibidem.

f. 76. Εὐχή ἐπὶ μισροφαγησάντων. Goar, p. 534.

f. 77. Εὐχή ἐπὶ ἀνομβρία. Goar, p. 613.

f. 77v. Εὐχή ἐτέρα (ἐπὶ) τῇ αὐτῇ ὑποθέσει.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἀνάγων νέφελας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς... Goar, p. 514. || (p. 0839)

f. 78. Εὐχή ἐπὶ ἀποδημούντων.

Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συνοδεύσας τῷ θεράποντί σου Ἰακώβ, καὶ συγγενιτεύσας τῷ δούλῳ σου Ἰωσήφ. See above, p. 33.

— Εὐχή, λεγομένη ἐν λιτῇ διὰ φόβον.

Πάλιν σοῦ, Κύριε, τοῦ φιλανθρώπου, μνήμη παιδείας, καὶ πάλιν δούλων ἀχρείων συγχωρήσεως δεήσεις γινωσκόντων. Goar, p. 636.

f. 79. Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρῃ διὰ δακρῶν ἄφεσιν ἀμαρτιῶν δωρησάμενος. Goar, p. 537.

f. 79v. Εὐχή, ἡ λεγομένη ἀφέσιμος.

Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συγχωρήσοι σοι, πνευματικόν μου τέκνον. See above, p. 781

f. 80. Εὐχή ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνούντων. See above, p. 286.

— Εὐχή ἐπὶ τῶν ἀλόγως ὑπὸ τινῶν ἀφοριζομένων ἢ λόγῳ ἑαυτοὺς δεσμευόντων.

Ὁ Θεὸς ὁ φοβερός καὶ δυνατός, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιροὺς ἐξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον. Goar, p. 531.

f. 81. Ερώτησις ἐκ τῶν τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου· Ἐάν τις ὀρίση τι ἀγαθόν...

f. 81v. Εὐχή ἐπὶ τεθνεῶτι, ἀφορισθέντι ὑπὸ τινος, ὅτε ἐν τῷ βίῳ ὑπῆρχεν, ἀναγινώσκειται δὲ ὑπὸ ἀρχιερέως μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν· Δέσποτα πολυέλεε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπὶ τῷ κορυφαίῳ τῶν σῶν μαθητῶν καὶ ἀποστόλων Πέτρῳ... Goar, p. 546.

f. 82. Εὐχή ἐπὶ πυρεττόντων.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ χρόνια καὶ δεινὰ πάθη λόγῳ μόνῳ θεραπεύσας... Goar, p. 549.

f. 83. Εὐχή ἐπὶ λογισμῶν αἰσχροῶν. Goar, p. 536.

f. 84. Εὐχή, λεγομένη ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, ἐν ᾧ συνέβη θανεῖν ἄνθρωπον βιαίως, ἢ ζῶον ἄλογον, κατὰ τὸν πάλαι νόμον ἀκάθαρτον, ἢ θανεῖν ἢ γεννηθῆσαι. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ πολλὴν καὶ ἄφατον ἀγαθότητα... ἀνδροκτόνου διαβόλου ἢ ἀλόγου θανάτῳ ζῶου, ἢ γεννηθῆσαι κατὰ τὸν πάλαι σὸν ἅγιον νόμον ἀθύτου καὶ ἀκαθάρτου, Αὐτὸς πάλιν... Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος ἡμῶν. Goar, p. 496.

f. 85. Τάξις, γινομένη ἐπὶ τῶν ἀρνούμενων τὴν πίστιν ἐν γνώσει ἢ ἀγνοίᾳ, ἔπειτα διὰ μετανοίας ἐπιστρεφόντων.

Εἰ μὲν παιδίον συνελήφθη... Goar, p. 689. Ἐγγίζοντος δὲ τοῦ πληρώματος τῶν δύο τεσσαρακοστών, ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ δεχέσθωσαν εὐχὰς ἰλαστηρίους, καὶ ἀπὸ τῶν συνευρισκομένων πάντων τὸν ἐξίλασκόμενον || (p. 0840) ὕμνον ὑπὲρ αὐτοῦ τῷ ἱερεῖ ποιείτωσας, ἡγουν λεγέτωσας ἐκτενῶς τὸ Κύριε ἐλέησον ρ', καὶ ὡς ἀνωτέρω διαταξάμεθα, λουέσθωσαν καὶ χριέσθωσαν μύρω, καὶ λειτουργίας γινομένης, ἀξιούσθωσαν τῶν ἁγίων μυστηρίων, σχολάζοντες, καθὼς οἱ φωτιζόμενοι, τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ τὰς ὀκτῶ ἡμέρας. Εἰ δὲ τινες ἀπὸ προαιρέσεως ἠὺτομόλησαν. Goar, p. 693, not. R. Αἱ δὲ ἰλαστήρια εὐχαί, ἅς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς, εἰσὶν αὗται· Δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐθεὶς οἱ κρίσεις σου... Goar, p. 689. Εὐχή ἐτέρα ἰλαστική· Κύριε, Κύριε, ὁ τῶν πάντων ποιητῆς καὶ Δεσπότης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος... Goar, p. 690.

f. 89. Τάξις, γινομένη περὶ χριστιανούς μαγαρίσαντας.

Λαμβάνει ἐπιτίμιον, μὴ φαγεῖν κρέας, ἢ ὀψάριον, ἢ τυρόν, ἢ ὠόν, ἢ ἔλαιον, καὶ οἶνον μὴ πιεῖν, τρέφεσθαι δὲ ἄρτω καὶ ὕδατι, ἕως ἡμερῶν τεσσαράκοντα, καὶ ποιεῖν καθ' ἑκάστην μετανοίας ἑκατόν, καὶ λέγειν ἐν ἑκάστη τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι, καὶ λαμβάνειν τὴν εὐχὴν· Κύριε, Κύριε, ὁ τῶν πάντων... Goar, p. 690. Πληρωθεισῶν δὲ τῶν εἰρημένων ἡμερῶν, ἴστησιν αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, βλέποντα πρὸς δυσμᾶς, κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ λέγει τρίτον· Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ· ἀποτάσσομαι καὶ τῷ Μουχουμέτ, καὶ πᾶσι τοῖς δόγμασιν αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ αἰρέσει αὐτοῦ· Καὶ ἀποκρίνεται ταῦτα ἐκ τρίτου.

f. 90. Ακολουθία εἰς ἀρχάριον ὄρασοφοροῦντα. See above, p. 276.

f. 91. Ακολουθία τοῦ πρώτου σχήματος, ἥτοι τοῦ μανδύου.

Μετὰ τὸ κρουσθῆναι τὸ ξύλον τῆς λειτουργίας... See above, p. 276. Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὡς εἰ μὲν ἔστιν ὁ ἡγούμενος ἱερεὺς, ἐρωτᾶται παρ' αὐτοῦ, εἰ δ' οὐκ, ἐπερωτᾶται παρὰ τοῦ ἱερέως τοῦ τὴν ἐφημερίαν λαχόντος. Εἰ δὲ χωρὶς λειτουργίας μέλλει γίνεσθαι, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, καὶ ἄρχεται τῶν ἀντιφώνων· Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... Αἶνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον. Εἰθ' οὕτως ἄρχεται τοὺς μακαρισμούς· Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε. Οἱ μακαρισμοὶ ἤχος δ'. See above, p. 384–385. Καὶ εὐθὺς παρόντα κατανυκτικά. Ibid. After Ῥύσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν... Ἄνοιξον τὰ τῆς καρδίας σου ὦτα, ἀδελφέ... Goar, p. 383–384. Εἶτα τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ πανοικτίμων Θεὸς καὶ πολυέλεος, ὁ τὰ ἄχραντα σπάγγνα... Goar, p. 384–385. Καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν ὁ κειρόμενος, λέγει τὴν εὐχὴν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόους εἶναι νομοθετήσας... Goar, p. 385. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ || (p. 0841) ἐλπίς καὶ καταφυγή... Ibidem. Εἶτα ἐκτείνει τὴν χεῖρα ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, λέγει· Ἰδοὺ ὁ Χριστὸς ἀοράτως... Ἀποκρίσις· Ναί, τίμιε πάτερ, ἐκ προαιρέσεως. Καὶ μετὰ

τὸ συντάξασθαι λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἱερεὺς· Λαβὲ τὸ ψαλίδιον καὶ ἐπίδος μοι αὐτό. Καὶ λαβὼν τὸ ψαλίδιον ἐκ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἱερεὺς· Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ λαμβάνεις... Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ ψαλίδιον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι... Εἶτα κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ... Ὁ λαός· τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἐνδύεται χιτῶνα... κ.τ.λ. Goar, p. 386. Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, περιβάλλεται τὴν περικεφαλαίαν... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ὑποδύεται τὰ σανδάλια... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἔλαβε τὸ μοναδικὸν σχῆμα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ... Εἶτα ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ εὐχή ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ... Goar, p. 392. Εἶτα πάλιν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ἡ ἑτέρα εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δοῦλον, τόνδε, εἰς τὴν πνευματικὴν σου αὐλήν... Goar, p. 386. Καὶ παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸν νάρθηκα, κουρεύουσιν αὐτόν, λέγοντες τὸν ἄμωμον. Ὁ δὲ ἱερεὺς, εἰ ἔστι λειτουργία, λέγει τὴν συναπτὴν Τρισαγίου, εἰ δ' οὐκ, τὸ προκειμένον τοῦ ἀποστόλου. Then the same *prokeimenon*, Apostol and Gospel as in Goar, p. 387. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εὐαγγελίου ὁ ἀποκαρεῖς ἀδελφὸς ἀσπάζεται τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸν προεστῶτα καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἴσταται, ἔνθα ἐπιταγῇ. Ἐν δὲ τῷ ἀσπασμῷ ψάλλεται τὸ παρὸν ἰδιόμελον, ἤχος α'. Ἐπιγνῶμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Goar, p. 387. Στίχος· Ἀγαπήσατε τὸν Κύριον. Στίχος· Ἀγαλλιᾶσεται τὰ χεῖλή μου, ὅταν ψάλλω... Δόξα καὶ νῦν, Χαῖρε, Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε, καύχημα τῆς οἰκουμένης... Καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμόν, εἰ οὐκ ἔστι λειτουργία, γίνεται ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἀπόλουςις.

f. 97v. Εὐχή, λεγομένη ἰδίως εἰς τὰς κανονικάς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας... Goar, p. 382.

— Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. See above, p. 278–279. Ἐνδυομένου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ, ψάλλεται παρὰ τῶν παρόντων τροπάριον, ἤχος δ', Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας... Στίχος. Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου... Ἀγαλλιᾶσθε τῷ Θεῷ, τῷ βοηθῷ... Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... Μεγάλων χαρισμάτων, ἀγνή Παρθένε, μόνη Μήτηρ Θεοῦ, ἠξιώθης... Κλίνοντος δὲ τὴν κεφαλὴν τοῦ τοῦ σχήμα λαβόντος, λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς **|| (p. 0842)** ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς παραγγελίαις σου... Goar, p. 411. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δοῦλόν σου... Goar, p. 412. Τούτων οὕτω τελεσθέντων, εἰ μὲν ἔστι λειτουργία, γίνεται ὁ ἀσπασμὸς οὕτως· αἶρει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἀσπάζεται αὐτὸ ὁ τοῦ σχήμα λαβὼν, καὶ τὸν προεστῶτα, καὶ τὸν ἱερέα, εἶτα καὶ τοὺς ἀδελφούς, δίστησιν ἱσταμένους κατὰ τάξιν, ἀσπαζόμενοι πρῶτον τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, εἶτα καὶ τὸν ἀδελφόν. Ἐν δὲ τῷ ἀσπασμῷ λέγεται· Ἐπιγνῶμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Goar, p. 414. Καὶ τοῦτο πολλά-

κίς λέγεται μετὰ τῶν ὑποκειμένων στίχων· Ἀγαπήσατε τὸν Κύριον πάντες οἱ ὄσιοι αὐτοῦ... Ἀγαλλιᾶσεται τὰ χεῖλη μου... Χαῖρε, Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε, καύχημα τῆς οἰκουμένης... Καί εὐθὺς παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸν διακονικόν, ἢ εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ κουρεύουσιν αὐτόν, ψάλλοντες τὸν ἄμωμον. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε... Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως καὶ ἀκακρίτως... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ διάγειν αὐτόν ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ καὶ σεμνότητι καὶ τελείῳ φόβῳ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐτόν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνδύσασθαι τὸν νέον, τὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ κτισθέντα... Ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Εἶτα τὸ Τρισάγιον, μεθ' οὗ τὸ προκειμένον. Then the same *prokeimenon*, Apostol and Gospel as in Goar, p. 413. Μετὰ γοῦν τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εὐαγγελίου, εἰ βούλει, ψάλλονται τὰ παρόντα τροπάρια εἰς ἧχον α'. Ἀκολουθήσωμεν, ἀδελφοί, ἀγαθῷ Δεσπότη... Στίχος· Ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους... Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν, τὰς χεῖρας ὑφαπλώσας, ἡμᾶς προσκαλεῖται... Goar, p. 415. Ἴσταται δὲ ὁ νεοκατήχητος ἐν ᾧ ἐπιταγῇ τόπῳ μέχρι συμπληρώσεως τῆς θείας λειτουργίας. Τελεσθείσης δὲ τῆς λειτουργίας, ἄπτουσιν οἱ ἀδελφοὶ τοὺς κηρὸς αὐτῶν, καὶ ἀπέρχονται μετὰ τοῦ νεοκουρήτου εἰς τὴν τράπεζαν, ὀψικεύοντες αὐτόν, καὶ ψάλλοντες τὸ παρὸν τροπάριον, ἧχος δ'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ. Καὶ λέγομεν τοῦτο πολλάκις. Ἡ λαμπὰς ἢ ἄσβεστος, ὁ θρόνος τῆς μεγαλωσύνης... Εἰθ' οὕτως τὸ Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου... Προσκαρτερεῖ δὲ ὁ νεόκουρος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὰς ζ' ἡμέρας.

f. 120. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ὅλης ἐβδομάδος.

f. 128. Ἀποστολοευαγγέλια εἰς διαφόρους ἁγίους.

f. 136. Εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς καὶ ἄλλας ἐπισήμους ἡμέρας τῶν μηνῶν ἀποστολοευαγγέλια τοῦ ὁρθρου καὶ τῆς λειτουργίας. **|| (p. 0843)**

f. 174v. Τὰ ὑπὸ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου ἕως τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων πάντων.

f. 225. Προκειμένα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτῶν ἡμερῶν, ἤτοι εἰς τὸν ὁρθρον.

f. 225v. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ τὰ ια'.

f. 234. Εὐαγγέλια τοῦ ὁρθρου εἰς διαφόρους ἁγίους.

f. 236. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ, τελούμενη τῇ ἡμέρᾳ τῶν Φώτων.

f. 253. Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου.

Συνάγονται ἑπτὰ ἱερεῖς, ἢ τρεῖς κατὰ ἀνάγκην, καὶ ποιήσαντος τοῦ πρώτου ἱερέως εὐλογητόν, ψάλλεται παρὰ πάντων τὸ Κύριε, εἰσάκουσιν τῆς

προσευχῆς μου. See A. Dmitrievskii, *Богослужение*, Appendix, p. 120–135. The difference is that after the prayer: Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς, there is no remark ἕκαστος οὖν τῶν ἱερέων etc. See *Богослужение*, Appendix, p. 121. The prayer Ἄναρχε, ἀδιάδοχε, ἅγιε ἁγίων, (ibid., p. 123) is followed by the *troparion* Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου, ἕως τέλους, καὶ σφραγίζων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐκ γ', λέγει· Εἰσάκουσόν μου, Κύριε. Εἰσάκουσόν μου, Δέσποτα. Εἰσάκουσόν μου, Ἄγιε. Καὶ ἀνάπτει τὴν θρυαλλίδα, καὶ λαβῶν ἅγιον ἔλαιον, ἀλείφει τὸν προσελθόντα, λέγων τὴν εὐχὴν ταύτην μυστικῶς, μᾶλλον δὲ πρὸ τῆς εὐχῆς λέγει· Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι Κυρίου. Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. See *Богослужение*, Appendix, p. 123.

Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ. See above, p. 228–285n.

0843 [Athos, Esphigmenou, 214]

CXXIII. Εὐχολόγιον, same library, MS 214, in 24°, 173 ff., cursive hand, s. XVI. Defective at the beginning and the end.

f. 1. Office of monastic burial, beginning lost.

f. 31v. Office for anointing the deceased.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς πρῶτον εὐλογητὸν ἐπάνω τοῦ τάφου, καὶ ἀρχόμεθα· Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ, καὶ τὸ Ἀλληλούια. Ὁ βάθει σοφίας... Σὲ καὶ τείχος καὶ λιμένα, τὸν Ν' καὶ τὸν κανόνα, ὠδὴ α', ἦχος πλ. δ'. Θανάτῳ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ... Νεότητος πταισμάτα παρορῶν, καὶ τὰς ἀμαρτίας ὑπερβαίνων, Χριστὲ Σωτήρ... After Ode IX, *exapostelarion* and *stichera* Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας ἐλευθερίαν βαφαῖς and others. Εἶτα τίθεται τὸν σίτον καὶ ἔλαιον, καὶ λέγουσι τὴν εὐχὴν ταύτην οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς· Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διαφόρους ἡμῖν ὁδοὺς σωτηρίας ὑποδείξας, καὶ πολυτρόπως τὴν σωτηρίαν τῶν ἀμαρτωλῶν λαβεῖν **||** (p. 0844) κηδόμενος... Προκείμενον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... στίχος· Μακαρία ἡ ὁδός... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἀμὴν λέγω ὑμῖν... Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἐν ἐλπίδι ἀναστάσεως... Ὁ β' ἱερεὺς προκείμενον· Πρὸς σέ, Κύριε, ἐκέκραξα... Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίσεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἀμαρτία... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγων ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων... Ὁ γ' ἱερεὺς προκείμενον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς

αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Ἐλέησον ἡμᾶς... Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ διδούς καταστολήν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας... Goar, p. 437 (leaf torn out). Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός... Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Ὁ οἰκησιν τῶν οὐρανῶν ἔχων, καὶ πάντα διέπων τὰ ἐν τῇ γῆ. See above, p. 293. Ὁ πέμπτος ἱερεὺς προκειμένον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οἶδαμεν, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ὑμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ... Κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Ἐλέησον ἡμᾶς... Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σοῦ μόνον τὸ ζῆν ἀθάνατον καὶ ἡ δόξα ἀκατάληπτος... Goar, p. 452. Ὁ ἕκτος ἱερεὺς προκειμένον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ τῆς γῆς χοϊκός... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος· ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα... Ἐλέησον ἡμᾶς... Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον. Goar, p. 449. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ μὴ πῖητε αὐτοῦ τὸ αἷμα... Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δημιουργὸς καὶ Σωτὴρ καὶ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν, ὁ κατάγων εἰς ἄδου καὶ ἀνάγων... Καὶ εὐθύς τὰ εὐλογητάρια, εἶτα· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Καὶ πληρουμένου τούτου, λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς εἰς ἐπήκοον πάντων· Δέσποτα παντοκράτορ, Θεὲ πατέρων, καὶ Κύριε τοῦ ἔλεους, γένους παντὸς θνητοῦ τε καὶ θανάτου καὶ πάσης φύσεως ὀρατῆς τε καὶ νοουμένης δημιουργέ... Ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ἐπάνω τοῦ τάφου καὶ ἀπόλυσις.

|| (p. 0845)

f. 60. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ εὐχελαίου εἰς ζῶντας.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ὁ πρῶτος εὐλογητόν, καὶ λέγει τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου... Ταχύς εἰς ἀντίληψιν, Δόξα καὶ νῦν, Ἡ καταφυγὴ καὶ δύναμις..., εἶτα τὸν Ν', ὁ κανὼν· Ἐλέω τῆς εὐσπλαχνίας, Δέσποτα... Goar, p. 332–334. Followig the *stichera*, Τρισάγιον, καὶ τὸ τροπάριον· Ταχύς εἰς ἀντίληψιν... καὶ γίνεται ἔκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα πάλιν ὁ πρῶτος ἱερεὺς εὐλογητὸς καὶ ἄρχεται· Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ, καὶ βάλλει τὸ ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν, καὶ λέγουσιν τὴν εὐχὴν ταύτην οἱ ζ' ἱερεῖς· Κύριε, ἐν ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ἰώμενος... Goar, p. 337. Εἶτα ψάλλει τὰ τροπάρια ταῦτα, ἦχος α', Μητέρα σε Θεοῦ... Εὐσπλαχνίας ὑπάρχουσα... Ἡ καταφυγὴ καὶ δύναμις... Τῇ Θεοτόκῳ ἔκτενῶς... Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην... Ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου... Ἅγιοι ἀνάγκυροι... Ἡ νοητὴ πύλη τῆς ζωῆς ἡμῶν... Καὶ ἄνθρωπος ποιεῖ μετανοίας γ', λέγων· Εὐλογεῖτε, δεσπότηται... ἐκ γ', καὶ ἄρχεται ὁ πρῶτος ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ἔλαιον... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ χρισμένῳ τῷ δούλῳ... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῷ... Αντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς

εὐσπλαγχνίας... Ὅτι πρέπει πᾶσα... Καὶ εὐθύς προκείμενον· Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλεός σου... Καθολικῆς ἐπιστολῆς Goar, p. 337. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, νομικός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ. Goar, p. 337. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἄναρχε, ἀδιάδοχε... Goar, p. 337. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, λαβὼν παρὰ τοῦ β' ἱερέως τὸ ἅγιον ἔλαιον, κρατῶν αὐτό, ἐπιτίθησι τὰς χεῖρας τῆ κεφαλῇ τοῦ προσκαλεσαμένου, λέγων μυστικῶς τὴν εὐχὴν ταύτην· Πάτερ ἅγιε... Goar, p. 338. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, χροῖει τοῦτον σταυροειδῶς, ἐπιλέγων Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι Κυρίου..., εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα· Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν..., εἰς τὴν ἀριστεράν· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησαν. Ὁ δεύτερος ἱερεὺς προκείμενον. Apostol and Gospel, and litany: Goar, p. 338–339, prayer: Εὐδιάλλακτε Κύριε, ὁ μόνος ἐλεήμων... *Богослужение*, Appendix, p. 124. Third *prokeimenon*, Apostol and Gospel, and litany: Goar, p. 340, prayer: Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἅγιε βασιλεῦ, ὁ παιδεύων... *Богослужение*, Appendix, p. 127. Fourth *prokeimenon*, Apostol and Gospel, and prayer: Goar, p. 341. Fifth *prokeimenon*, Apostol and Gospel, and prayer: Goar, p. 132. Sixth *prokeimenon*, Apostol and Gospel, and prayer: Goar, p. 343. Seventh *prokeimenon*, Apostol and Gospel, and prayer: Goar, p. 344–345. Εἶτα τίθησιν ὁ α' τῶν ἱερέων τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συναχθέντες οἱ ἱερεῖς, ἄπτονται τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, καὶ ἐκφωνεῖ· Τοῦ || (p. 0846) Κυρίου δεηθῶμεν. Βασιλεῦ ἅγιε, εὐσπλαγχνε καὶ πολυέλεε... *Богослужение*, Appendix, p. 133. Καὶ ἀσπάζεται ὁ ἀσθενὴς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. Πηγὴ ἰαμάτων... Καὶ νῦν, Νεῦσον παρακλήσεσι... ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις.

f. 104. Ακολουθία εἰς νήπια ἀπὸ τριετοῦς καὶ κατωτέρω.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, τὸ Ἀλληλούια, τὸν Ν' καὶ εὐθύς ὁ κανὼν· Ἄισωμεν ὠδὴν τῷ Θεῷ... Σήμερον χωρίζεται τὸ μητρικὸν νήπιον... Ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῶν λαϊκῶν, καὶ εὐθύς τὰ στιχηρά, ἦχος δ'· Πᾶσιν ἀνακράζει Χριστός· ἄφετε δὲ τούτους ἐξερχεσθαι πρὸς με... Ἥιτησας ὄν μετέστησας, Σωτήρ, ἄφνω ἀρπασθέντα δὲ τοῦτον, ὥσπερ στρουθίον... Δόξα, Ὁ θάνατος νηπίοις καύχημα, τῆς μοχθηρᾶς γὰρ σαρκὸς ἐπεδήμησεν ἄφθορος... Καὶ νῦν, Δέσποινα, πρόσδεξαι... Τρισάγιον καὶ τὴν εὐχὴν καὶ ἀπόλυσις.

f. 114. Ακολουθία εἰς ἱερέα κοιμώμενον.

Ἀπέρχεται ἕτερος ὁ ἱερεὺς, ἐνδύομενος τὴν ἱερατικὴν στολὴν, καὶ λαβὼν καὶ τοῦ κοιμηθέντος τὸ ἐπιτραχήλιον καὶ τὸ φελώνιον, καὶ τὸ κάλυμμα τοῦ ἁγίου ποτηρίου, καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ ναοῦ, καὶ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν οἶκον, ἐνθα ἐστὶ τὸ λειψανον, καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἱμάτια καθαρὰ, ἐνδύει αὐτὸν καὶ τὸ ἐπιτραχήλιον καὶ τὸ φελώνιον, καὶ τίθεται σταυρὸν εἰς τὸ στήθος καὶ τὴν εἰκόνα εἰς τὸ προσκεφάλαιον, καὶ τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα, τὸ κάλυμμα εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ δένει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ μανδηλίου καθαροῦ, καὶ οὐκέτι ἄψεται

τις κοσμικὸς πρὸς αὐτὸ τὸ σύνολον, καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ ἄρχεται Τρισάγιου, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν λέγει τὴν εὐχήν· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Καὶ λαβὼν τὸ Ψαλτήριον, ψάλλει αὐτὸ ὁ ἀναγνώστης, καὶ ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει τὸ εὐαγγέλιον ὅλον δι' ὅλης τῆς νυκτός, καὶ τὸ πρωῖ συνάζονται ἱερεῖς εἰς τὸν ναόν, καὶ ἐνδύομενος καθ' εἰς τὴν ἱερατικὴν στολὴν, καὶ λαμβάνουσι τὸν σταυρὸν τῆς λιτῆς καὶ τὰς εἰκόνας τοῦ ναοῦ, καὶ ἕκαστος θυμιατὸν καὶ λαμπάδα, καὶ πορεύονται εἰς τὸ λείψανον καὶ ποιοῦσιν, ὅσοι καὶ ἂν ἔτυχον εὐλογητὸν μεγαλοφώνως ἔνδον τοῦ λειψάνου, καὶ εὐθὺς ψάλλουσι τὸ Τρισάγιον, καὶ θέτουσιν αὐτὸν ἐπὶ θρόνου, καὶ πορεύεται ὁ σταυροφόρος ἔμπροσθεν, ἔπειτα οἱ βαστάζοντες τὰς ἀγίας εἰκόνας, καὶ ὀπισθεν οἱ δ' ἱερεῖς, βαστάζοντες τὸ λείψανον, καὶ οἱ ἐπίλοιποι, ψάλλοντες τὸ Τρισάγιον, καὶ ποιοῦσι στάσεις γ', πορευόμενοι καὶ ποιοῦντες ἐκτενὴν ὑπὲρ τοῦ κεκοιμημένου, καὶ φθάσαντες εἰς τὸν ναόν, εἰσοδεύουσι μὲ τὸν σταυρὸν καὶ μὲ τὰς εἰκόνας καὶ μὲ τὸ λείψανον φορὰς γ' γύρωθεν τοῦ ναοῦ, καὶ τίθενται αὐτὸν ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ἐὰν γίνεται ὁ τάφος ἔσωθεν, ἄγουσιν εἰς τὸν νάρθηκα, εἰ δὲ ἐστὶν ὀπισθεν τοῦ βήματος, καὶ βάζουν αὐτὸν || (p. 0847) ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ ψάλλουσιν αὐτόν. Εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τὸν 90 ψαλμόν· Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ, εἶθ' οὕτως ἄρχεται· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τῆς μνήμης κοιμήσεως, ἀναπαύσεως, αἰνέσεως... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ αὐτῷ πᾶν πλημμέλημα... Ὑπὲρ τοῦ κατατάξαι τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν τόπῳ φωτεινῷ... Ὑπὲρ τοῦ καταγίνειν αὐτὸν ἐν κόλποις Ἀβραάμ... Ὑπὲρ τοῦ συναριθμηθῆναι αὐτὸν ἐν χορῶ τῶν ἐκλεκτῶν... Ὑπὲρ τοῦ εὐρεῖν αὐτὸν χάριν καὶ ἔλεος ἐν τῇ ἡμέρᾳ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ ἀγίους ἀγγέλους εἰρηνικούς, ὀδηγοῦντας αὐτόν... Ὑπὲρ τοῦ παραταθῆναι αὐτὸν ἄμεμπτον καὶ ἀκατάκριτον τῷ φοβερῷ βήματι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας, ἀχράντου... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν μυστικῶς· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Goar, p. 437. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ... Εἰς τὸ Ἀλληλούια, εἰς ἧχον πλ. δ'. Στίχος· Ἄνθρωπος, ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ... Στίχος· Ὅτι πνεῦμα διήλθεν ἐν αὐτῷ... Στίχος γ'· Τὸ δὲ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος... Στίχος δ'· Ζήσεται ἡ ψυχὴ μου... Καὶ εὐθὺς τροπάρια, ἦχος πλ. δ'. Βάθει σοφίας... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ καὶ τεῖχος... Εἶθ' οὕτως ἄρχεται ὁ ἄμωμος, καὶ μετὰ τὸν ἄμωμον τὰ εὐλογητάρια. Goar, p. 451. Τροπάριον· Ὁ σκότος καὶ ταραχος τοῦ βίου ἀνόητος καθέστηκεν... Καὶ συναπτὴ· Ἐτι καὶ ἔτι... Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις... Εἶτα τὸ κάθισμα. ἦχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν... Μήτηρ Θεοῦ παναγία, τὸ τεῖχος τῶν χριστιανῶν... Εἶθ' οὕτως ἀναβαθμοὶ of modes 1, 2, and 3 each with the first three verses. Καὶ εὐθὺς ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον. Goar, p. 430. Καὶ εὐθὺς ψάλλομεν οὕτως· Κύριος ποιμαίνει καὶ οὐδὲν με ὑστερήσει... Ἀλληλούια γ'· Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με. Ἀλληλούια γ'· Τὴν ψυχὴν μου ἐπέστρεψε... Ἀλληλούια γ'... Several leaves torn out. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν·

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν... Goar, p. 452. Εἶτα κάθισμα· Σήμερον χωρίζομαι ἀπὸ τῆς συνόδου μου... Ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον. Goar, p. 452. Αντίφωνον β'. Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Ἀλληλούια γ'. Εἶτα τὸ τροπάριον, ἦχος β'. Ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἐλπίδι... Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν... Goar, p. 452. Καὶ εὐθὺς λέγει κάθισμα, ἦχος πλ. α'. Ανάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν... Ὁ ἀπόστολος, εὐαγγέλιον. Goar, p. 453. Αντίφωνον γ'. Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων... Ἀλληλούια γ'. Καὶ λέγει τροπάρια· Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, μὴ μου ἐπιλάθησθε... Ἀδελφοί μου καὶ συλλειτουργοί μου, μὴ μου ἐπιλάθησθε, || (p. 0848) ὅταν προσεύχεσθε... Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, Κύριε, τῶν θλιβομένων παραμυθία. Goar, p. 453. Τροπάριον, ἦχος πλ. β'. Αἰφνίδιος ἐπέστη ἐπ' ἐμὲ ὁ θάνατος... Δόξα, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... Apostol and Gospel, and *makarismoι*. Goar, p. 454. Προκείμενον· Μακαρία ἡ ὁδός... Στίχος· Ἐπίστρεψον ψυχὴ μου... Apostol and Gospel, *canon with oikoi* and with *alleluia* refrains, as in Goar, p. 455–462, except that the *oikoi* here lack the verses Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... and Ἄρα πόσοι ἐξαίφνης ἠρπάγησαν..., but have Αἱ νεάνιδες τὸν λόγον ἀκούσατε... Οὐχ ὁρᾶτε τὸ πῶς διανεύομεν ἐν τοῖς μνήμασιν... Ὅταν ἄρχοντα ἰδῶμεν θνήσκοντα... Στρατιᾶς γὰρ ἰδὼν ὄλος ἔφριξα... In the *stichera* for the Ainoi, after Πεπολιτευμένος ἐν εὐσεβείᾳ καὶ κεκοσμημένος follows Δεῦτε θεάσασθε ἅπαντες ξένον... The *stichera idiomela* do not include Σῶζου, μάταιε βίε... After Ἰδοὺ κείμεναι, ἀγαπητοί μου, is added Ἐν μέσῳ πάντων σὺ γὰρ καὶ ἄφωνος... There is no Ἐπῆλθεν ὁ θάνατος, ὡς ἄρπαξ... After Ἡ μόνη ἀγνή... is added Σῶζου, μάταιε βίε, σῶζεσθε, πάντες φίλοι... The Ἀρχὴ μοι... is not followed by either Ἐτίμησας εἰκόνι σου τὸ τῶν χειρῶν... or Λύει πᾶσαν λύπην... After θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι, καὶ γίνεται ἀσπασμὸς καὶ ἀρχόμεθα τελευταῖον· Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί... Στίχος· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ. Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός, ποῖος θρῆνος... Στίχος· Οὗτος ἐπὶ θαλασσῶν... Σήμερον τῶν ματαίων ἡ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων... Στίχος· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος... Ὅντως ἡ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις πᾶσα... Στίχος· Ὡς οὐκ ἔλαβεν... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς, μέγας στεναγμὸς. Στίχος· Οὗτος λήψεται εὐλογίαν... Βλέπων τὸν προκείμενον νεκρὸν, τύπον ἀναλάβωμεν πάντες... Στίχος· Αὕτη ἡ γενεά... Δεῦτε, οἱ ἀπόγονοι Ἀδάμ, ἰδῶμεν εἰς γῆν βεβλημένον τὸν κατ' εἰκόνα ἡμῶν... Στίχος· Κύριος ποιμαίνει... Πάντα τὰ τοῦ σώματος νυνὶ ὄργανα ἀργὰ θεωροῦντες... Ὅτε ἐκ τοῦ σώματος ψυχὴ μέλλει μετὰ βίας ἀρπᾶσθαι ὑπὸ ἀγγέλων φρικτῶν... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ, ἀδελφοί, βλέψωμεν τὴν τέφραν καὶ κόνιν... Ὅντως ματαιότης καὶ φθορὰ πάντα τὰ τοῦ βίου ἡδέα καὶ τὰ παράδοξα... Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ, Μῆτερ τοῦ ἀδύτου ἡλίου... Δόξα, Ὁρῶντές με ἄφωνον... καὶ νῦν, Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, Χριστέ... Εἶτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ... Here the manuscript breaks off.

0849 [Athos, Konstamonitou, 60]

CXXIV. Εὐχολόγιον, Athos, Konstamonitou, MS 60 (63), in 16°, 192 ff., written in clear cursive, s. XVI. The manuscript is significantly damaged by moisture.

f. 1. ... περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν ἐσπερινοῦ τοῦ σαββάτου.

f. 8. Ἀρχὴ τοῦ ὄρθρου. Order of the Midnight Office.

f. 9. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ ὄρθρου. Goar, p. 39–44. Before “Glory to God in the highest”, the priest proclaims: Δόξα τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. The *troparion* Σήμερον σωτηρία τοῦ κόσμου is followed by a remark: εἰ θέλει, λέγει εὐαγγέλιον θεοτοκίον, ἔπειτα ἡ μεγάλη ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως ἐντὸς τοῦ ἀγίου βήματος.

f. 18v. Ἀκολουθία εἰς ἐξομολογούμενον.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, εἶτα τὸ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σου ἐστὶ ἡ βασιλεία, καὶ ἔρχεται ὁ μέλλων ἐξομολογεῖσθαι καὶ βάλλει μετάνοιαν καὶ μ', κείμενος ἔμπροσθεν τοῦ βήματος, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς: Εὐλόγησον, δέσποτα. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ... Ὑπὲρ τοῦ καθαρισθῆναι αὐτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῷ πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, καὶ ἀνάγκης. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παντοδύναμος, ἰάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, ἵνα καταξιωθῶσιν εὐχαριστεῖν, διὰ ἐμοῦ τοῦ ἀναξίου δούλου σου κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος... Εὐχὴ ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρῃ διὰ δακρῶν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν δωρησάμενος... Goar, p. 537. Εὐχὴ ἑτέρα· Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβίδ. Goar, p. 536. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Γιὲ τοῦ Θεοῦ ζῶντος, ἀμνὲ καὶ ποιμῆν. Ibidem, p. 536. Εὐχὴ ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐλεῆμων καὶ οἰκτίρων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, See above, p. 643. Ἀνιστᾷ αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς, λέγων πρὸς αὐτόν· Ἐγὼ μὲν, ὦ τέκνον, οὐκ εἰμι ἄξιος δέξασθαί σου τὴν ἐξομολόγησιν, ἀλλὰ προσδέξεται σοι ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ καὶ παντοδύναμος, καὶ ῥύσεται σε ἐκ πασῶν σου τῶν ἁμαρτιῶν, ὧν περ ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀγνοίᾳ ἐτέλεσας, καὶ φωτίσει τὴν καρδίαν σου ἐξ ἀγίου Πνεύματος, καὶ διδάξει σε μεριμνᾶν πάντοτε τοῦ λαλήσαι τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ...⁶⁴⁹ καὶ ἀγάπην, ὑπομονήν, πρα- || (p. 0850) ὀτητα καὶ διάκρισιν ἐν πᾶσι εὐπράττειν, καὶ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν καρδίαν σου τὸν φόβον καὶ τὴν

⁶⁴⁹ Text faded in the manuscript.

φιλανθρωπίαν αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται σε ἐκ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ποιήσει σε ἐμμένειν ἐν ἀγαθαῖς πράξεσι, καὶ κατευοδώσει σε εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Καὶ λέγει τὸν Ν΄ ψαλμόν, καὶ τὰ τροπάρια, ἦχος πλ. β΄. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Πολλὰ τὰ πλήθη... Εἶθ' οὕτως λέγει ὁ ἐξομολογούμενος· Ἐξομολογούμαι σοι, Πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας μου. Ὁ ἱερεὺς· Ἴδου χάριτι Θεοῦ προσέδραμες τῇ ἀγία ἐκκλησία, μὴ οὖν αἰσχυρθῆς καὶ ἀποκρύψῃς τι τῶν πεπραγμένων σου καὶ κατακριθῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ, ὅτι ἐνταῦθ' ἐστὶ ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτημάτων. Καὶ εὐθὺς λέγει τὰ ἑαυτοῦ πταίσματα. Λέγει ὁ ἱερεὺς· Θέλεις, τέκνον, τοῦ προσκλαῦσαι καὶ μετανοῆσαι, ὑπὲρ ὧν ἐπραξας, ἵνα μηκέτι πάλιν εἰς αὐτὰ ἐπιστραφῆς, καὶ ἐὰν φυλάξης ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ τὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου πορεύσῃς, οὐ μόνον συγχωρηθῆς, ἀλλὰ καὶ δόξης ἀξιωθήσῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ καλῶς δικαίους εἰς τὸ ἀγιάσαι καὶ ἁμαρτωλοὺς εἰς τὸ σῶσαι αὐτοὺς καὶ μετανοοῦντας εἰς τὸ οἰκτειρῆσαι αὐτούς, πρόσδεξαι τὴν μετάνοιαν τοῦ δούλου σου, προσπίπτοντος τῇ μεγαλοπρεπείᾳ σου, τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, ἐν ἐξομολογήσει... See above, p. 642. Προκείμενον ἦχος δ΄. Ἐγὼ εἶπα· Κύριε, ἐλέησόν με καὶ ἴασαι τὴν ψυχὴν μου. Στίχος· Μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχοῦς. Απόστολος πρὸς Τιμόθεον· Τέκνον Τιμόθεε, πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος... Ἀλληλούια· Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ παράγων ὁ Ἰησοῦς, εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον... Τέλος· ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Εἶπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτορ... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου σου ὁ δεῖνα καὶ τῆς παρὰ τῷ Θεῷ ἄνω βοηθείας, υγείας, σωτηρίας αὐτοῦ. Ὑπὲρ τοῦ προσδέξασθαι Κύριος ὁ Θεὸς τὴν ἐξομολόγησιν αὐτοῦ, καὶ ἀριθμῆσαι αὐτὸν τῷ χορῷ τῶν σωζομένων, καὶ λυτρωθῆναι τῶν προτέρων σφαλμάτων, εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε, ἐλέησον. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Καὶ εὐθὺς τὴν ἀπόλυσιν καὶ λέγει· Ὁ Κύριος σώσει σε, ὁ Κύριος φυλάσσει σε, ὁ Κύριος σκέπει σε, ὁ Κύριος διατηρήσει σε.

f. 26v. Prayers for various occasions.

f. 44. Ακολουθία μεγάλου ἁγιασμοῦ.

The litany is read as follows: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθεῖς, τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων ἡγίασας τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ τῆς ἀρχαίας ἁμαρ- **II (p. 0851)** τίας τὴν ἀπόφασιν λύσας, καὶ χαρισάμενος ἡμῖν τῆς πάλαι υἰοθεσίας... Ὁ ἐπὶ Μωϋσέως γλυκάνας καὶ διψῶντα τὸν λαόν σου κορέσας... Ὁ ὑπὸ Πατρὸς μαρτυρηθεῖς ὑπὸ Πνεύματος ἁγίου ἀναδειχθῆναι... Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθεῖς καὶ τὰ ρεῖθρα τῶν ὑδάτων... Ὁ τέκνα φωτὸς διὰ τοῦ βαπτίσματος δείξας τοὺς ποτε ἐν αἰχμαλωσίᾳ ὄντας... Ὁ ὑπὸ δούλου βαπτισθεῖς, ἡμῖν υἰοθεσίαν

χαρισάμενος, καὶ Ἰωάννην ἐπιθῆναι σοι δεξιὰν κελεύσας... Ὁ τὸν πατρικὸν κόλπον μὴ κενώσας, καὶ ἐν ὑμῖν ὁ λόγος... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα τῆ δυνάμει... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλογίαν... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ πρὸς ἰατρειάν ψυχῶν καὶ σωμάτων... Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι πηγὴν ἀφθαρσίας, ἁγιασμοῦ δῶρον, νοσημάτων ἀλεξητήριο... Ὑπὲρ τῶν ἀντλούντων καὶ ἀρρομένων αὐτὰ εἰς ζωὴν αἰώνιον... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι ἡμᾶς μεταληψάντων ὑδάτων... Ὑπὲρ τοῦ ἐπιφᾶναι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἀνακαινίσει καὶ εὐλογῆσαι αὐτὰ... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις τὴν καθαρικὴν δύναμιν τῆς ὑπερουσίου... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ ἁγιασμοῦ πηγὴν, παντὸς πάθους ἀπαλλαγὴν... Σῶσον ἡμᾶς, Χριστέ ὁ Θεός, τῆ σῆ ἐπιφανείᾳ... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς ἐπήκοον πάντων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεός, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας... Goar, p. 368. Εὐχή· Δοξάζομέν σε, Δέσποτα, Θεὲ παντοκράτορ, προάναρχε, προαιώνιε βασιλεῦ... Goar, p. 369. See above, p. 679. Τριάς ἀναρχε, ἀόρατε, ἀκατάληπτε, ἀπερινόητε, ἀπερίγραπτε, ἀναλλοίωτε... Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμασὰ τὰ ἔργα σου. Goar, p. 370. Εἶθ' οὕτως σφραγίζει τὸ ὕδωρ μετὰ τοῦ σταυροῦ γ', καὶ λέγει τοῦτο· Μέγας σταυρὸς ἐφάνη ἐν τῇ κολυμβήθρα· ἀναβαίνουσιν δούλοι τῆς ἁμαρτίας καὶ καταβαίνουσιν τέκνα τῆς ἀφθαρσίας, δευτέρον φῶς ἐλάβομεν καὶ τὸν μαργαρίτην τὸν Χριστὸν ἐνεδυσάμεθα. See above, p. 683. *Troparion*, εἶτα ῥαντίζει τὸν θεῖον ναὸν καὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ τὸν λαόν, καὶ δοξάζει στιχηρά, ἤχος πλ. β'. Ἀνυμνήσωμεν, οἱ πιστοί, litaney and dismissal.

f. 53. Small Water Blessing.

Begins with the usual *troparia*, followed by a remark: Χρὴ γινώσκειν, ὅτι τὰ τροπάρια ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ψάλλονται, εἶθ' οὕτως ἄρχεται ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ λαῷ μετὰ θυμιατοῦ καὶ κηρῶν καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἀπέρχεται ἐν τῇ φιάλῃ, ψάλλει τροπάρια· Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην... Καὶ ὅταν φθάσῃ ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῆς φιάλης, ἐκφωνεῖ οὕτως· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιάζων πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, νῦν καὶ αἰεὶ... εἶτα τροπάρια ἤχος πλ. δ'. Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς... κ.τ.α. After the *troparion* Παναγία Θεοτόκε || (p. 0852) παρθένε... Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἐν εἰρήνῃ. Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου. Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο... Ὑπὲρ τοῦ δοθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι τὸ Πνεῦμα... Ὑπὲρ τοῦ ἀνακαινίσει Κύριον τὸν Θεὸν τὸ φῶς τῶν καρδιῶν ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ ἐπισκιάσαι ἐξ οὐρανοῦ ἐφ' ἡμᾶς τὴν χάριν τοῦ ὑψίστου... Ὅπως Κύριος... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθῆναι... Ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζομένων τῆς παρὰ σοῦ βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας, ἀχράντου... Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν μεγαλοφώνως εἰς ἐπήκοον πάντων· Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν,

ὁ μέγας τῆ βουλή καὶ θαυμαστός τοῖς ἔργοις, ὁ πάσης φύσεως (καὶ) φαινομένης κτίσεως δημιουργός... (leaf torn out). Καὶ ἐπίσκεψαι καὶ ἐλέησον, καὶ ἴασαι πάντας κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος. Εἶτα λέγει· Δόξα τῇ ἀγία καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῶ καὶ ἀδιαϊρέτῳ Τριάδι, πάντοτε, νῦν... Καὶ λαβὼν τὸν τίμιον σταυρόν, λέγων, καὶ βαπτίζει αὐτὸν ὄρθιον ἐν τῷ ὕδατι· Σῶσον, Κύριε... καὶ ἀγιάζει τὸν ναὸν καὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας, εἶθ' οὕτως τὸν λαόν, καὶ ψάλλει στιχηρὰ ἰδιόμελα, ἦχος δ'. Πηγή ἱαμάτων... Νεῦσον παρακλήσεσιν... Τῶν σῶν δωρεῶν... Χαῖρε κεχαριτωμένη Θεοτόκε παρθένε... Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... Εἶτα ποιεῖ ἐκτενὴν μεγάλην καὶ μνημονεύει τὸν ἀρχιερέα, τὸν προεστῶτα καὶ τὸν λαόν, καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 57v. Εὐχή εἰς λεχοῦσαν γυναῖκα.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶ ἡ βασιλεία, τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', ὁ Ν', Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, καὶ εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν τε καὶ ἄλογον... See above, p. 396; Goar, p. 267.

f. 58. Εὐχή ἐτέρα ἐπὶ ταῖς λαχούσαις γυναίξι, ταῖς ἀψαμέναις τῇ λεχούσῃ.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν τῇ ὀθόνη εἰπῶν Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ... See above, p. 455. *Богослужение*, Appendix, p. 6.

f. 58v. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδί(ον) τῇ ἡμέρᾳ καὶ βάλλει τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας.

Προσάγεται τῷ ναῶ παρὰ τῆς μαίας τὸ βρέφος καὶ τῆς μητρὸς (sic) αὐτοῦ ἐπὶ τὸ λαβεῖν ὄνομα, καὶ εἰπῶν ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχάς, καὶ ἐκκλησιάζει τὸ βρέφος ὄνομα, εἰ ἄρρεν ἐστίν, εἰ δὲ ἐστὶ θῆλυ, Μαρία, καὶ μετὰ τοῦτο σφραγίζει αὐτό, λέγων τὴν εὐχὴν ταύτην· καὶ βαλὼν ὄνομα, οἶον || (p. 0853) τοῖς γονεῦσιν ἀρέσκεται. Καὶ μετὰ τὸ ἐκκλησιάσαι τὸ βρέφος, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν. *Богослужение*, Appendix, p. 8. Καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στήθος, καὶ λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν ἐλθὼν, ὑπὸ Μαρίας βασταζόμενος... *Богослужение*, Appendix, p. 19.

— Χρὴ γινώσκειν, ὅτι τὸ γεννηθὲν βρέφος, ἐὰν ἄρα καὶ ἀσθενοῦν μὴ θηλάζει. *Богослужение*, Appendix, p. 7. See Goar, p. 265.

f. 59. Εὐχή εἰς τὸ σαραντῆσαι γυναῖκα.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 267. Εἶτα τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶ, Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε παρθένε... Ὁ μήτραν παρθενικὴν...

f. 60. Εὐχή, λεγομένη ἐν λιτῇ διὰ φόβον.

Πάλιν σου, Κύριε, τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότου μνήμη παιδείας. Goar, p. 636.

— Ακολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. Αποδύει αὐτὸν καὶ γυρίζει τὸ στόμα, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Αἰνεῖτε, παιδιά, Κύριον· αἰνεῖτε τὸ ὄνομα... Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε ὁ Θεός... Goar, p. 275. Καὶ φυσᾷ αὐτῷ γ', καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα, καὶ τὸ στήθος, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ τὸ πονηρόν... Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν ἀποστρέφει ὁ ἱερεὺς τὸν κατηχούμενον σὺν τῷ ἀναδόχῳ ἐπὶ δυσμᾶς, κάτω τὰς χεῖρας ἔχον(τας) καὶ λέγει· Αποτάσσομαι τῷ σατανᾷ. Ὁ κατηχούμενος καὶ ὁ ἀνάδοχος ἀποκρίνονται· Ἀπεταξάμην. Ὁ ἱερεὺς· Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ... Καὶ λέγει αὐτὸ ἐκ γ' καὶ ὁ ἀνάδοχος καὶ ὁ κατηχούμενος, τὸ Ἀπεταξάμην. Εἶτα ὁ ἱερεὺς· Καὶ ἐμπτύσατε αὐτόν. Μετὰ δὲ τὸ ἐμπτύσαι, ἴστανται πάλιν κατὰ ἀνατολᾶς, ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντ(ες)· Συνετάξω τῷ Χριστῷ; Ὁ κατηχούμενος καὶ ἀνάδοχος· Συνεταξάμεθα αὐτῷ. Ὁ ἱερεὺς· Καὶ προσκυνήσατε αὐτῷ. Μετὰ δὲ τὴν προσκύνησιν ὁ ἱερεὺς ἐρωτᾷ· Ἀληθῶς συνετάξω τῷ Χριστῷ; Ὁ βαπτιζόμενος σὺν τῷ ἀναδόχῳ· Ἀληθῶς συνεταξάμην. Ὁ ἱερεὺς· Ἄξιον καὶ δίκαιον, καὶ τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, ἐκ γ'. Καὶ πάλιν, συνεταξάμην καὶ προσκυνήσωμεν αὐτῷ. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην, κλινόμενος, ἐπεύχεται· Δέσποτα Κύριε, προσκάλεσαι τὸν δούλόν σου πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα. Goar, p. 278. Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι τοὺς || (p. 0854) ἐν αὐτῷ βαπτιζομένους ἀσπίλους... Ὑπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως μεταλαμβάνειν αὐτούς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι πρέπει... Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός. Goar, p. 238–239. Καὶ λαμβάνει (after the prayer Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ κιβωτῷ τοῦ Νῶε) τὸ τρυβλίον τοῦ ἐλαίου, τὸ δὲ παιδίον κάτω κείμενον, καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς αὐτό, καταδύει αὐτὸ εἰς τὴν κολυμβήθραν, καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ βρέφος, καὶ ἀνυψοῖ αὐτὸ ἐκ γ' εἰς τὴν κολυμβήθραν, λέγων· Βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἀμήν. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Καὶ εὐθὺς Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἀπεκαλύφθησαν... καὶ λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιαζων... Καὶ λαμβάνει ὁ πρεσβύτερος ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῶν μεταφρένων τοῦ βαπτιζομένου, καὶ λέγει οὕτως· Χρίεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἔλαιον ἀγαλλιάσεως εἰς τὸ ὄνομα... Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς, ψάλλον σὺν τῷ λαῷ· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν. Καὶ ὅταν εἴπῃ γ', καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν. Goar, p. 290. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον μύρον, χρίει αὐτὸν σταυροειδῶς εἰς τὸ μέτωπον, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τοὺς μυκτῆρας, καὶ τὸ στόμα καὶ τὰς ἀκοάς, λέγων· Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ.

Ἐρμηνεία εἰς τὸ μεταλαμβάνειν τὸ παιδίον· εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲ τὸ βρέφος, ἀσπάζονται τὰς ἀγίας εἰκόνας, ψάλλοντες· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε. Ὁ ἱερεὺς· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα. Ὁ λαός· Εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος... Κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου, καὶ μεταλαμβάνει τὸ βρέφος, καὶ ψάλλοντες· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, λέγων οὕτως γ', καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ λύτρωσιν διὰ τοῦ ἀγίου σου βαπτίσματος τῷ δούλῳ σου δωρησάμενος... Goar, p. 303.

Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον... Goar, p. 306. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας τῆς σῆς ἀγαθότητος... Goar, p. 306.

f. 70v. Ἀκολουθία εἰς γυναῖκα, ὅτε ἀποβάλλεται. Goar, p. 271.

f. 11v (sic). Ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν.

Ποιεῖ εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστι... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης **|| (p. 0855)** τοῦ σύμπαντος κόσμου... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς ἄνωθεν τὴν εἰρήνην... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος. Goar, p. 707. Εὐχὴ ἑτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν. *Ibidem*. Κύριε ὁ διὰ στόματος λαλήσας Δαβὶδ τῷ δούλῳ σου· ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ἐκλεξάμενος καὶ συναγαγὼν τοὺς ἀγίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους εἰς ἐνότητα καὶ ἀγάπην πνευματικὴν... Τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης... Εἶτα ἀσπάζονται ἀλλήλους, καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 72v. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός... καὶ εὐθὺς λέγει τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν νῦν μεμνηστευμένων ἀλλήλοις πρὸς γάμου κοινωνίαν... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα καὶ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ ἢ δεῖνα καὶ παρὰ Θεῶ συζεύξεως καὶ ἀγάπης αὐτῶν... (leaf torn out). Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγὼν εἰς ἐνότητα. Goar, p. 311. Εἶτα δίδει ὁ ἱερεὺς τὰ δακτυλίδια τὸ ἀργυροῦν τῷ ἀνδρὶ καὶ τὸ σιδηροῦν τῇ γυναικὶ καὶ ἀλλάσσει ἐκ γ', καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε, (ὁ τὴν ἐξ ἔθνων προμνηστευσάμενος) ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν παρθένον ἀγνήν, εὐλόγησον τὰ μνηστρα ταῦτα. Goar, p. 311.

f. 73. Wedding office. First leaves torn out. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν συναπτομένων πρὸς γάμου κοινωνίαν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον, ὡς τὸν γάμον ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. Ὑπὲρ τῶν

νεονύμφων δούλων τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐν Χριστῷ συζυγίας αὐτῶν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίζεται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν καὶ θυγατέρων... Ὑπὲρ τοῦ καθαρὰν καὶ ἀμίαντον διαφυλαχθῆναι τὴν συζυγίαν αὐτῶν... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας, ἀχράντου... Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ. *Goar*, p. 74. Ἐπικαλούμεθά σε, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, σὲ ἐπικαλοῦμαι, τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον, τὸν στερεωτὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς σωφροσύνης. *See above*, p. 464. Εἶτα στέφει αὐτοὺς τοὺς στεφάνους καὶ λέγει· Δόξη καὶ τιμὴ ἔστεφάνωσας τὸν πρωτομάρτυρά σου Στέφανον. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμὴ στεφάνωσον αὐτούς. Στέφεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ λέγει αὐτῷ ἐκ γ', σταυρώνει καὶ θέτει τὰ στεφάνια, καὶ λέγει· Ὁ Πατὴρ εὐλογεῖ, καὶ ὁ Υἱὸς θέτει, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα || (p. 0856) ἐπισκιάζει. Εἶτα· Ἐθῆκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ... μακρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος, πάντοτε, νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν· Εἶτα στέφει τὴν γυναῖκα· Ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος εὐθηνούσα. Στίχος· Οἱ υἱοὶ σου, ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλω τῆς τραπέζης σου. Στίχος· Ἴδου οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος, ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον. Μετὰ δὲ τὸ χειρῶσαι αὐτοὺς ὁ ἀνάδοχος, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδίᾳ σου οἰκονομία καταξίωσας ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας... *Goar*, p. 318. Εἶτα ἀπόστολος, προκείμενον· Δόξη καὶ τιμὴ ἔστεφάνωσας. Πρὸς Ἐφεσίους (?) ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Χριστῷ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε... Τέλος· Πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ τὰ νοήματα ἡμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ... Ἀλληλούια, Ἴδου οὕτως εὐλογηθήσεται... Στίχος· Ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος... Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, προσῆλθον οἱ φαρισαῖοι τῷ Ἰησοῦ, πειράζοντες αὐτόν, καὶ λέγοντες· εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα... Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον αὐτόν ἀλλ' οἷς δέδοται. Εἶτα λέγει μικρὰν ἐκτενήν· Ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ ἀποφάσεως τῶν νεονύμφων... Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα... Καὶ ἔχει ὁ ἱερεὺς ἐνωμένον τὸ ποτήριον καὶ λέγει· Καταξίωσον. Πρόσχωμεν. Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου... Καὶ κοινωνεῖ τοὺς νεονύμφους. Καὶ μετὰ τὸ μεταλαβεῖν, ἐπεύχεται· Ὁ Θεός, ὁ τὰ παντὰ ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου καὶ στερεώσας τὴν οἰκουμένην. *See above*, p. 183. Εὐχὴ εἰς τὸ ἐπᾶραι στέφανα· Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ εὐλογήσας τὸν γάμον. *Goar*, p. 320. Εὐχὴ εἰς τὸ λῦσαι παστόν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θάλαμον εὐπρεπήσας, ἀξίωσον. *See above*, p. 184; cf. p. 31. Καὶ λέγει ἐκ γ'· Ζήσατε, νεόγαμοι, καὶ πολυχρονήσατε· Τριὰς ἢ ἀχώριστος φυλάξει σας. Καὶ χορευοῦσι γύρωθεν ἔσωθεν τοῦ ναοῦ ἐκ γ', καὶ ψάλλουσιν· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός... Ἐτερον· Ἅγιοι μάρτυρες, οἱ καλῶς ἀθλήσαντες... Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν, καὶ πολυχρονεῖ τοὺς νεονύμφους καὶ τὸν ἀνάδοχον.

f. 77v. Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Πεντηκοστῆς.

0856 [Sinai, Monastery of St Catherine, 975]

CXXV. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 975, in 16°, 403 ff., cursive hand, s. XVI.

f. 1. Ἐκθεσις πίστεως ὀρθοδόξου.

ff. 3–12. Prayers of Mark the hieromonk.

f. 13. Συναξάρια τοῦ αὐγούστου μηνὸς with *vitae*. || (p. 0857)

f. 120. Λόγος περὶ τῆς τιμίας εὐρέσεως τοῦ ζωοποιῦ σταυροῦ.

Τοῦ διακοσιοστοῦ τρίτου ἐγένετο κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, βασιλεύοντος Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλέως.

f. 133. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος ἕτερος περὶ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ.

Τί εἶπω; τί λαλήσω; τίνας ὑμᾶς καλέσω, πρόβατα ἢ ποιμένας, ναύτας ἢ κυβερνήτας...

f. 147v. Ἔτερος λόγος ἱστορικός τοῦ ἀγίου Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν. For the feast of the Dormition.

Ἦνίκα ἔγνω Μαρία παρὰ τοῦ Κυρίου, ὅτι ἀπετέθη τὸ σῶμα, ἦλθε πρὸς αὐτήν ὁ μέγας ἄγγελος καὶ εἶπε.

f. 179v. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, λόγος εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών, κήρυσσε θύγατερ Ἱερουσαλήμ, χόρρευε λαὸς πόλεως τῆς τοῦ Θεοῦ, σκιρτήσατε πύλαι.

f. 190v. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἦκουες ἀρτίως τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ λέγοντος· εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστῶτων...

f. 198 blank.

f. 199. Ἀκολουθία εἰς λοχοῦσαν and for the baptism office. See above, p. 395–400.

f. 231. Τάξις, γινομένη ἐπὶ τελευτὴν μοναχοῦ. See above, p. 718.

f. 270. Αρχὴ τῶν μνημοσύνων τῶν κοιμηθέντων, ὅταν βούλεται μνημοεῦσαι τὰ κόλλυβα.

f. 278. Ακολουθία σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ εὐχελαίου. *Богослужение*, Appendix, p. 119–135.

f. 302. Αρχὴ σὺν Θεῷ ἀκολουθίας εἰς τὸ κουρεῦσαι λαϊκόν, τοῦ ποιῆσαι ῥασοφόρον μοναχόν. See above, p. 505, but adding the usual beginning.

f. 303v. Τάξις εἰς σχῆμα σταυροφόρου. See above, p. 505.

f. 305v. Ακολουθία τοῦ ἀγίου μικροῦ σχήματος. See above, p. 506–512.

f. 336v. Ακολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. See above, p. 512–513. || (p. 0858)

f. 370. Ὄνοματα ἀρσενικὰ μοναχῶν and for nuns.

Remark about the monastic offices: Ταῦτα γίνονται ἐν μοναῖς μεγίσταις καὶ κοινοβίοις, ἡμεῖς δὲ λέγομεν ἅπαντα τὰ γεγραμμένα, καὶ οὕτως γίνεται ἡ τάξις, καθὼς γέγραπται ἐκ τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤγουν εἰς τὴν ἀπόλυσιν, εἰ βούλει, καὶ τὰ ἐκεῖσε τροπάρια, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν εἰσέρχονται οἱ ἀδελφοὶ εἰς καθ' εἷς, λέγουσι τῷ ἀποκαρέντι ἀδελφῷ· Εὐλόγησον, πάτερ· πῶς καλεῖται τὸ ὄνομά σου; Καὶ οὕτως εἰς ἐστίασιν εἰσέρχονται οἱ ἀδελφοί, καὶ γίνεται ἡ παρακλήσις, ὡς προεγράφη.

f. 372 blank.

f. 373. Various writings of the holy fathers of ascetical content.

0858 [Sinai, Monastery of St Catherine, 978]

CXXVI. Εὐχολόγιον, σὺν Θεῷ ἀγίῳ περιέχον ἀνελλιπῶς πᾶσαν ἀκολουθίαν τῆς ἱερατικῆς διατάξεως, same library, MS 978, in 16°, 401 ff., copied by several 16th-century hands.

f. 1. Αρχὴ τῶν εὐχῶν τοῦ λυχνικοῦ.

f. 3v. Εὐχαὶ ἐωθιναί, τοῦ ὀρθρου δηλονότι. 11 prayers, omitting the ninth, following Goar. The 12th prayer is a *kephaloklisia* prayer.

f. 8v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσσοστόμου.

f. 23. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 42v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. The priest proclaims *The light of Christ* in front of the table, while the deacon [does so] ἔξωθεν τοῦ βήματος. The Great Entrance is performed with the holy gifts καθὼς ἐν τῇ τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργίᾳ καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

f. 52v. Εἴκοσι τέσσαρες οἴκοι τῆς Θεοτόκου. Λέγονται δὲ οἱ θειότατοι οἴκοι ἐντὸς τοῦ ἁγίου βήματος, τινὲς λέγουσι τούτους ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ κατὰ μίμησιν τοῦ πανσέπτου ἀγγέλου, θεωρῶν καὶ διαλεγόμενος τὴν πάναγνον Θεοτόκον· ποίημα Σεργίου πατριάρχου, τοῦ καὶ μετέπειτα τῇ αἰρέσει, ὡς φασὶ τινες, ἐμπεσόντος.

f. 57. Εὐχή, λεγομένη ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συγχωρῶν αὐτοῦ πάντα τὰ ἁμαρτήματα· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἥμῶν, Ὡς καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν ὑπάρχων καὶ ἀμνός... Morin. *De sacra poenitentia*, p. 645.

f. 61. Εὐχή συγχωρητική, ἣν λέγει ὁ πνευματικὸς ἐπὶ μετανοοῦντα.

Ἡ παναγάθος ἀνταγαθότης καὶ ζωπάροχος σοφία τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἀληθινὸς Θεός.

f. 62. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 68. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τῶν Φώτων. Sophronios's prayers are not present. At the immersion they sing the *troparion* Ἐν Ἰορδάνῃ, when the drinking of the water "Τριάδος ἡ φανέρωσις ἐν Ἰορδάνῃ γέγονεν"... Πρόσεχε σεαυτὸν, ὦ ἱερεῦ, μὴ ἐπιδώσης τινὶ τῷ μὴ νηστεύοντι τὸ ἁγίασμα τοῦ πίνει, ὡσπερ τινὲς ἁμαθεῖς ποιοῦσι, λογιζόμενοι ἐπειδὴ ῥίπτουσιν αὐτὸ ἐν ταῖς πλατείαις, ἀρμόζει καὶ πίνειν αὐτὸ καὶ οἱ μὴ νηστεύοντες· ἄπαγε, ἐπειδὴ πρῶτον πίνομεν τὸ ἁγίασμα, ἔπειτα ἐσθίομεν τὸ ἀντίδωρον. Μετὰ δὲ τὴν λειτουργίαν τῆς αὔριον οὐ ῥίπτεται ἁγίασμα τὸ σύνολον, ἀλλὰ τιμᾶται καὶ προσέχεται καὶ δεύτερον τῆς ἁγίας κοινωνίας.

f. 76. Ἀκολουθία ἐπὶ γέννησιν γυναικός. See above, p. 583–584n.

f. 78. Εὐχαὶ τῆς μαίας.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ. See above, p. 455. Εὐχὴ ἐτέρα τῆς μαίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ἐνυποστάτῳ σου λόγῳ τὰ πάντα δημιουργήσας... Goar, p. 263 and above, p. 585. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις οὕτως· Ὁ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτῃ ἀνακλιθεὶς Χριστός, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς παναχράντου αὐτοῦ Μητρός, τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου καὶ πάντων τῶν ἁγίων.

f. 79. Εὐχή εἰς ἀπόβλησιν γυναικὸς καὶ μὴ ζῶν τὸ παιδίον.

Πάτερ ἐπουράνιε καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, ὁ κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον πλάσας... See above, p. 584–585.

f. 80. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡ' ἡμέρα, ἤγουν ἐκκλησιάσαι.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, Τρισάγιον, καὶ μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ κοντάκιον, καὶ ἐξελθὼν ἔξω τῆς ἐκκλησίας, ἐμφυσᾷ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ σταυροειδῶς γ', ὁμοίως καὶ σφραγίζει μετὰ τῆς χειρὸς τρίτον, καὶ λέγει τὴν εὐχήν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν, σημειωθῆτω τὸ φῶς. Goar, p. 264. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τὸ γεννηθὲν βρέφος... Goar, p. 265. || (p. 0860)

f. 81. Τῆ δὲ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ πάλιν προσάγεται τῷ ναῷ ἐπὶ τῷ ἐκκλησιασθῆναι. *Богослужение*, Appendix, p. 7–9 with the variants recorded above, p. 585, but without the passage beginning καὶ πιάσας ὁ ἱερεὺς καὶ τὸ παιδίον κ.τ.λ.

f. 83. Ακολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

See above, p. 586, but with a different ending: Εἰ δὲ ἱερεὺς ἐστὶ μόνος καὶ παιδίον κάτω κείμενον, λαβὼν αὐτό, καταδύει αὐτὸ εἰς τὴν κολυμβήθραν, καὶ κατάγει αὐτὸ καὶ ἀνάγει γ', λέγει· Βαπτίζεται ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα... Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι, γενέσθαι βάπτισιν, πίπτει καὶ ἐκβάλλει τὸ λέντιον καὶ τὰ μανίκια, καὶ τοῦ ἀρχidiaκόνου λέγοντος· Πρόσχωμεν, ἄρχονται οἱ ψάλται· Μακάριοι ὦν... Τοῦτο λέγεται γ' καὶ δοξάζει ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Καὶ μετὰ τοῦτο, λέγοντος τοῦ διακόνου· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ εὐθὺς εὐχή εἰς τὸ μύρον, ἣτις λέγεται παρὰ τοῦ ἱερέως ἢ τοῦ ἀρχidiaκόνου· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ... Goar, p. 290. Καὶ χρίει αὐτὸ τῷ μύρῳ σταυροειδῶς ἐν τῷ μετώπῳ, ἐν τῷ στήθει, εἰς τὰς ῥίνας, καὶ τὰ ὦτα, τὴν κοιλίαν, τοὺς νεφρούς, λέγει· Σφραγὶς δωρεᾶς... καὶ εὐθὺς οἱ ψάλται· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε..., ποιοῦντες καὶ γύρους γ', εἶτα ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν...

f. 103v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν νεοφώτιστον. Καὶ ἡ εὐχή· Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος... Goar, p. 303. Καὶ λαβὼν μέρος ἐκ τῆς περικεφαλαίας, βάλλει εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἀποσπογγίζει τὴν κάραν σὺν τῷ μετώπῳ, τὸ στήθος καὶ τοὺς νεφρούς, λέγει· Ἐβαπτίσθης, ἐφωτίσθης, ἠγιάσθης καὶ ἀπολύει αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ.

f. 104. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας. Goar, p. 306. Εἴθ' οὕτως κείρει αὐτοῦ τὰς τρίχας σταυροειδῶς, λέγων· Κείρεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς... Ἀρχὴν

ποιῶν ἀπὸ τοῦ μετώπου τῆς κορυφῆς δεξιά, καὶ ἀριστερά, καὶ δίδωσιν αὐτὰς τῷ ἀναδόχῳ, καὶ πάλιν λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν... Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον. *Goar*, p. 306. Εἶτα λέγει ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης... τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα τοῦ νεοφωτίστου, καὶ τοῦ ἀναδόχου ὁ δεῖνα. Κύριε ἐλέησον γ'. Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτοῖς πᾶν πλημμέλημα... Τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἡ εὐχὴ Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ... || (p. 0861) Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐκφώνησιν λέγει· Δόξα καὶ νῦν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις οὕτως· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας καὶ παναχράντου αὐτοῦ Μητρὸς, τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, τοῦ ἀγίου Συμεῶν τοῦ Θεοδόχου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐλεῆσαι καὶ σώσαι ἡμᾶς, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος. Εἶτα λέγομεν· Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὸν νεοφωτίστον σὺν τῷ ἀναδόχῳ, καὶ ἡμᾶς ἐλεῆσαι διὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀγαθότητος. Λαβὼν δὲ ὁ ἱερεὺς τὸ βρέφος, ἴσταται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ σχηματίζει αὐτὸ ὡς προσκύνησις, λέγει γ'· Ἀξία ἡ ἀγία καὶ ὀρθόδοξος πίστις τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν πάντοτε, νῦν καὶ αἰεὶ καί... καὶ ἐπιδίδει αὐτὸ τῷ αὐτοῦ ἀναδόχῳ καὶ ἐξέρχεται.

f. 106. Ἀκολουθία ἐπὶ μνηστρα βασιλέων καὶ λοιπῶν. See above, p. 401–405n.

f. 120v. Εὐχὴ ἐτέρα εἰς δίγαμον.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Ἀβραὰμ φίλον καλέσας. See above, p. 743.

f. 121. Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαιίου.

Συναχθέντες οἱ ἑπτὰ πρεσβύτεροι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ, προστίθεται ἐν τῷ μέσῳ τετράπους, καὶ ἐπάνω αὐτοῦ ἀγίαν εἰκόνα, φέρουσαν ἐκτύπωμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἢ τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ σκεῦος τι, ἔχον σῖτον καὶ κανδήλαν μετὰ οἴνου, καὶ ἔλαιον ἐν ἐτέρῳ ἀγγεῖῳ, καὶ μολιβίδας ζ', καὶ εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως ψάλλεται ψαλμὸς ρμβ', τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου ἕως τέλους, εἶτα τὸ Ἀλληλούια γ', ἔπειτα ὁ ἱερεὺς λέγει· Ἐτι καὶ ἔτι... Ὅτι πρέπει... Εἶτα τὸ Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν... στίχους· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ κ.τ.λ. τροπάρια ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.λ. καὶ ὁ Ν', καὶ κανὼν *Goar*, p. 332, prayers. Εἶτα προσέρχεται ὁ μέλλων ποιῆσαι ἅγιον ἔλαιον καὶ ποιεῖ κατ' ἀνατολὰς μετανοίας τρεῖς καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς ἐτέρας, λέγων οὕτως· Εὐλογῆσατε, δεσπότη ἀγιοί... *Богослужение*, Appendix, p. 122. Καὶ ἀγνοία, καὶ εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Γινομένης δὲ συγχωρήσεως, σταθεῖς ὁ πρῶτος ἔμπροσθεν τοῦ τετραπόδου, λέγει τὰ εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ἔλαιον τοῦτο... Ὑπὲρ τοῦ δούλου... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας, ἀχράντου... Ὅτι πρέπει... Conf. Εὐχ.

Goar, p. 335. Λέγοντος δὲ τοῦ ἱερέως τὰ διακονικά, ἐπιβάλλουσιν οἱ ἱερεῖς, εἰς ἕκαστος, ἔλαιον εἰς τὴν κανδήλαν, ἤγουν ὁ πρῶτος ἕως τοῦ ἐσχάτου, ὁ Ν'. Εὐχή τοῦ ἐλαίου· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει... Goar, p. 335. Λέγεται δὲ αὕτη ἡ εὐχή ὑπὸ καθ' ἑνὸς τῶν ζ' ἱερέων, εἶτα λέγει ὁ πρῶτος ἱερεὺς τὸ προκειμένον. Apostol and Gospel readings, and prayers: see above, p. 589–591n. || (p. 0862)

f. 175. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ια'.

f. 185v. Αποστολοευαγγέλια τῆς ὅλης ἑβδομάδος.

f. 194. Apostol and Gospel for general categories of saints.

f. 204. Εὐχή ἐπὶ μαροφαγησάντων.

f. 204v. Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴνου νέου. Two prayers.

f. 205v. Εὐχή ἐπὶ οἴκου κτιζομένου.

— Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴκου. Litany and two prayers.

f. 207v. Εὐχή ἐπὶ μιαινοῦ πεσόντος εἰς φρέαρ.

f. 208. Εὐχή ἐπὶ πᾶν εἶδος ἡ σκεῦος μιανθέν.

f. 208v. Εὐχή εἰς τὸ ὀρύξαι φρέαρ καὶ εὐρεῖν ὕδωρ.

f. 209. Εὐχή συγχωρητική, ἣν γράφει ὁ πνευματικός, καὶ βάλλει εἰς τὴν χεῖρα τοῦ τεθνηκότος τοῦ μὴ φοβεῖσθαι τὰ ἐναέρια πνεύματα.

— Εὐχή εἰς ἄγραν ἰχθύων.

f. 210. Εὐχή εἰς ἀρχὴν σπόρου.

f. 210v. Εὐχή ἐπὶ θέρους καὶ ἄλωνος.

— Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα.

f. 211v. Εὐχαὶ εἰς μετάληψιν σταφυλῆς, two prayers.

f. 212. Εὐχή ἐπὶ τρύγης ἀμπέλου.

f. 212v. Εὐχή εἰς τὸ στήσαι τοξάριον πλοίου.

f. 213. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὸ κατασπάσαι πλοῖον ἐν τῇ θαλάσῃ, ἦτοι ἀποπλεῖν.

f. 214. Εὐχή, λεγομένη ἐν τῇ εἰσόδῳ πρὸ τῆς συνήθους ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, ἐν ᾧ συνέβη θανεῖν ἄνθρωπον βιαίως.

f. 215. Λέγεται ἡ τοιαύτη εὐχή ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, ἐν ᾧ ζῶον ἄλογον καὶ ἀκάθαρτον, ἢ ἄθυτον ἔθανεν, ἢ ἐγέννησεν.

f. 215. Εὐχαὶ εἰς χωράφιον, ἢ ἄμπελον, ἢ κήπον, βλαπτόμενον ὑπὸ ἐρπετῶν, ἢ ἐτέρων κακῶν καὶ πονηρῶν. Two prayers.

f. 217. Εὐχή εἰς ποιμήνην κτηνῶν.

— Τάξις γινομένη ἐὰν συμβῆ μιὰρὸν ἢ ἀκάθαρτον πεσεῖν προσφάτως εἰς ἔλαιον, ἢ εἰς οἶνον, ἢ εἰς ἕτερον εἶδος.

f. 218v. Εὐχή πρὸς χριστιανὸν μαγαρίσαντα, ὑπαχθέντα τῇ ἐθνικῇ πλάνῃ, καὶ ἐπιστρέψαντα τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ προσδραμόντα.

f. 219v. Ακολουθία εἰς τοὺς ἀπὸ αἰρέσεως ἐρχομένους, τὸ πῶς δεῖ δέχεσθαι τούτους ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

f. 221. Εὐχή ἐπὶ χριστιανοῖς, ὑπαχθεῖσιν ἐθνικῇ πλάνῃ.

f. 222v. Εὐχή ἀπιστήσαντος παιδὸς καὶ μαγαρίσαντος, εἶτα μετανοήσαντος. || (p. 0863)

f. 224v. Ακολουθία εἰς ἄνθρωπον ψυχορραγοῦντα, κρινόμενον δυσάποσπᾶστως ἔχοντα τὸν βίον τῆς ψυχῆς.

f. 230. Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπὶ ἀνομβρίας· ποίημα Ἀνδρέου Κρήτης.

f. 238. Ακολουθία τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς.

f. 247. Εὐχή, λεγομένη εἰς θυσιαστήριον, μιανθὲν ὑπὸ ἐθνῶν. Two prayers.

f. 248. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας.

f. 248v. Εὐχή τοῦ ἀρίστου.

f. 249. Εὐχή εἰς τὴν παναγίαν μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἐκ τοῦ ἀρίστου.

Σοὶ τῶ ἀληθινῶ Θεῶ καὶ φιλανθρώπῳ Θεῶ... Goar, p. 569.

— Εὐχαὶ τῆς λιτῆς ἀκολουθίας.

f. 251. Εὐχή, λεγομένη ἐν τῇ εὐλογίᾳ τῶν ἄρτων.

— Εὐχή τῶν κολλύβων.

f. 251v. Εὐχή ἐπὶ πᾶν εἶδος ἀσθενείας.

f. 252. Εὐχή ἐπὶ τοῖς ἀπὸ ἔχθρας εἰρηνεύουσιν.

f. 252v. Εὐχή εἰς ἐνυπνιασμὸν ῥεύσεως.

— Εὐχή συγχωρητική, ἣν γράφει ὁ πνευματικός, καὶ βάλλει εἰς τὴν χεῖρα τοῦ τεθνηκότος τοῦ μὴ φοβεῖσθαι τὰ ἐναέρια πνεύματα.

f. 253. Εὐχή τῶν ἐξ ἐπιτιμίων λυομένων.

f. 253v. Ἀκολουθία, ὅταν μέλλῃ λειτουργῆσαι τὰ προηγιασμένα. *Kathisma* and *stichera*.

f. 263. Τάξις πρὸς σχῆμα μοναχοῦ ὄρασοφόρου. See above, p. 505.

f. 265. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου σχήματος, ἡγουν τοῦ μικροῦ, ἔχουσα οὕτως. See above, p. 506–512.

f. 282. Ἐτέρα ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

Μετὰ τὸ εὐλογητόν, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον β', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', ὁ Ν', ὁ κανών. Goar, p. 403–405, στιχηρὰ προσόμοια p. 405 with the *theotokion* Νεῦσον προστασία ἀγαθῆ... καὶ εὐθὺς οἱ μακαρισμοί, ἦχος δ'. See above, p. 279. Εἶτα εἰσέρχεται πλησίον τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ βαλὼν μετάνοιαν, ἴσταται, καὶ εὐθὺς ψάλλουσιν ἀντίφωνον ἦχος δ'. Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλειψαί... and others. See above, p. 512–513. Καὶ ἄγουσιν αὐτὸν πλησίον τοῦ ἄμβωνος, ἀντίφωνον β' and γ'. See above, p. 513. Εἶτα, στραφεῖς ὁ ἱερεὺς κατὰ ἀνατολάς, λέγει τροπάριον τοῦτο β', ἦχος δ'. Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δαβίδ... Εἶθ' οὕτως ἀνιστᾶ αὐτὸν καὶ ἐπε- || (p. 0864) ρωτᾶ ὁ ἱερεὺς, λέγει οὕτως· Τί προσῆλθες, ἀδελφέ; Goar, p. 407, with the additional question Ὑποτάσσεσαι τῷ προεστῶτι καὶ πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς; Then, up to the vesting, the same order as Goar, p. 407–411, but with some minor peculiarities, namely: the tonsure by the priests takes place in the sanctuary, followed then by the deacons or by the ones receiving them (οἱ ἀνάδοχοι). For the vesting of the newly-tonsured one, three *antiphons* and the remaining order of the rite, with a few exceptions, see above, p. 514–516. The main differences are in the addition of the phrase: ἔρχεται ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, κἀκεῖσε ἴσταται that accompanied the singing of the first *sticheron* of *antiphon* 3; a reading from the Epistle to the Colossians; a special *theotokion* Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος chanted on the way from the church to the refectory, and with no explanation, how the newly-tonsured one is to spend the first seven days after the tonsure.

f. 306v. Εὐχή μετὰ τὸ ἀποκουκουλίσαι. Goar, p. 419.

f. 307. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου. Goar, p. 194.

f. 307v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ προχειρίσει ἡγουμένου. Goar, p. 395, but without a litany. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν (i.e. after the second prayer) ὁ περὶκείται ὁ προχειρισθεὶς, καὶ περιτίθησιν αὐτῷ ἕτερον, καὶ οὕτως ἀσπαζόμενος, ἀπολύει αὐτόν.

ff. 309–310 blank.

f. 311. Ἐξοδιαστικὸν μοναχῶν.

For the beginning of the rite up to the Apostol reading, see above, p. 478–486, but in the present manuscript with special prayers added. After the first litany in the house, the prayers are read: Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... Goar, p. 437 and Κύριε, ἐλεήμον, οἰκτίριμον καὶ πολυέλεε, ὁ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σταυρωθεὶς καὶ ταφείς καὶ ἀναστάς... See above, p. 528. After the first stasis: Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ δοὺς καταστολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας... Goar, p. 437. After the second stasis: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ ἀρρήτῳ σου σοφία δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον... See above, p. 532. After the “Blameless” [*Amotmoi*, Psalm 118]: Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, κλίνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου, καὶ τὸν δοῦλόν σου τόνδε ἐπ’ ἐλπίδι ἀναστάσεως... See above, p. 534. After the *antiphons*: Κύριε, Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων παραμυθία καὶ τῶν πενθούτων παράκλησις... Goar, p. 453. Ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός. Τέλος· διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐηλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Καὶ εὐθὺς ἰ (p. 0865) λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς κατὰ τό... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν... Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ τοῦ ἐλέους, ὃς πάντα φέρεις ἀναδησάμενος τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως, οὗ προστάγματι τὰ πάντα ὑπέικει δουλεύοντα... See above, p. 537. Εἶτα γίνεται ἀσπασμός, καὶ γινομένου, ψάλλομεν τὰ τροπάρια ταῦτα εἰς ἦχον β’. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί, τῷ θανόντι, εὐχαριστοῦντες Θεῷ... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί καὶ πατέρες, τῷ χθὲς ἡμῖν ἰλαρῶς... Δεῦτε, ἀδελφοί πνευματικοί, ἴδωμεν τὸ πέρασ τοῦ βίου... Δεῦτε τῷ τῆς λήθης, ἀδελφοί... Δεῦτε ἐν τῷ τάφῳ, ἀδελφοί, βλέψωμεν τὴν τέφραν... Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί, τῷ θανόντι, εὐχαριστοῦντες Χριστῷ... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός, ποῖος θρῆνος... Τρέμω τὸ κριτήριον, Χριστέ, καὶ τὴν ἐν τῷ βήματι γύμνωσιν τῶν πταισμάτων μου... Πᾶσα τῶν ματαίων ἢ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων ἢ δόξα... Ὡμοῖς τὸν σταυρὸν ἀναλαβόν, σοὶ ἀνεπιστρόφῳ καρδία κατηκολούθησε... Μέγας κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς, μέγας στεναγμὸς καὶ ὀδύνη... Σχήμα μοναστῶν ἀναλαβόν, μάκαρ, ἀδιστακτῶ καρδία κατηκολούθησας... Εἰς ἡγούμενον· Ποίμνης ἐπιστάτης γεγονώς... Μίαν ὑποστάσει τρισὶ σέβοντα θεότητα πίστει... Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ, Μῆτηρ τοῦ ἀδύτου ἡλίου... Δόξα, Ἀδελφοί μου πνευματικοί καὶ συμμονασταί... Καὶ νῦν, Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, Χριστέ... Εἶτα μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ἐλέησον ἡμᾶς... Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε, ὁ οἰκῆσιν ἔχων τὸν οὐρανόν, καὶ πάντα διέπων τῆς γῆς... See above, p. 539. Εἶτα ἄραντες τὸ λείψανον μετὰ τῆς κλίνης, ἀπέρχονται εἰς τὸ κοιμητήριον, ψάλλοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, καὶ μετὰ τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, λέγομεν τὰ αὐτὰ, ἦχος γ’· Ὅτε τῷ λόγῳ σου παραστησόμεθα τῷ ἀδεκάστῳ σου βήματι,

Κύριε... Καὶ φθάσαντες ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ψάλλουσι τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα, ὑπόδεξαι τὸν ἀπὸ σοῦ πλασθέντα... Εἶτα ὁ ἱερεὺς ἐπιχέει τὸ ἔλαιον ἐπάνω τοῦ λειψάνου, ἤγουν ἐκ τοῦ ἐνὸς κανδηλίου, ποιῶν σταυροῦ τύπον, εἶτα λαμβάνει καὶ πηλὸν μετὰ τοῦ πτύου, καὶ ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπάνω τοῦ λειψάνου, ἢ χοῦν, λέγων· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα... Λέγει δὲ καὶ τὸ αὐτὸ τροπάριον ἐπάνω τοῦ ἐλαίου· Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... Ἔτερον εἰς τὸν πηλόν, λέγων· Τὸν πηλὸν ὁ κεραμεὺς ζωπλαστήσας, ἀνέθηκέ με... Καὶ οὕτω ψάλλομεν καὶ τοὺς εἰρμούς τοῦ μεγάλου κανόνος, ἦχος πλ. β' (all nine odes). Εἶτα τὸ Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστιν... καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.τ.α. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... *Goar*, p. 424. Ὁ Θεός, ὁ μόνος φοβερός καὶ ἔνδοξος, ὁ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσίαν ἔχων, ὁ ἐπιστάμενος || (p. 0866) ὁδοὺς πνευμάτων καὶ ψυχῶν τόπους, φωτὸς ὅρια καὶ μέτρα οὐρανοῦ... See above, p. 541. Καὶ ποιεῖ ἐκτενήν ἐν τῷ τέλει· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἀγίαν μονὴν ταύτην... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ μακαρίας κοιμήσεως... Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν... Δόξα καὶ νῦν, Κύριε, εὐλόγησον. Ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων... Καὶ ψάλλουσιν· Αἰωνία σου ἡ μνήμη... Λέγει ἐκ γ' ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς μακαρίσοι καὶ ἀναπαύσοι αὐτόν... Καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ποιούμεν μετανοίας μ' ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος ἀδελφοῦ, ὅσοι ἂν ὑπάρχωσιν ἐπὶ τῇ κηδεύσει αὐτοῦ.—See above, p. 553–557.

0866 [Sinai, Monastery of St Catherine, 979]

CXXVII. No. 979. *Εὐχολόγιον*, of the same library, MS in 16°, 420 ff., 16th-century cursive.

f. 1. *Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ*. See above, p. 707.

f. 8v. *Εὐχαὶ ἐωθιναί*. See *ibid*.

f. 16. *Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνον*. See above, p. 717.

f. 29. *Τάξις καὶ ἀκολουθία ἐπὶ τελευτήσαντος μοναχοῦ*. See above, p. 718–719.

f. 77. *Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον*. See above, p. 427.

f. 79. *Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδυώτου*. See above, p. 428–429.

f. 88. *Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος*. See above, p. 429.

ff. 125–127 blank.

f. 128. Ακολουθία εἰς τὸν μέγαν τοῦ Θεοῦ προφήτην, θεράποντα Μωϋσῆν. Full office [for the feast day].

f. 160. Μηνὶ Νοεμβρίῳ κε' μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῆς ἀγίας ἐνδόξου, πανευφήμου καὶ πανσόφου μάρτυρος Αἰκατερίνης.

f. 213. Ακολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων. Standard office, without Sophronios's prayers.

f. 224. Ακολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

f. 233. Ακολουθία εἰς γέννησιν γυναικός.

Ποιεῖ εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ ἀπολυτίκιον καὶ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα ἐν σοφίᾳ τῷ λόγῳ σου δημιουργήσας... For the following, incl. the naming of the child, see above, p. 395–396.

f. 237. Εἰς τὸ σαραντῆσαι παιδίον μετὰ τῆς μητρὸς, ἤδη κεκαθαρμένης καὶ λελουμένης οὔσης· ἰσταμένης τῆς μητρὸς μετὰ τοῦ παι- || (p. 0867) δίου ἔξωθεν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, καὶ κλινούσης τὴν κεφαλὴν ἅμα τὸ βρέφος, καὶ τὴν τοῦ τιμίου σταυροῦ σφραγίδα ποιῶν ὁ ἱερεὺς, ἀπτόμενός τε τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν καὶ ἱκετεύομεν... For the following see above, p. 397.

f. 240v. Εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. See above, p. 398–400.

f. 257v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν φωτισθέντα τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ. See above, p. 400.

f. 258v. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι παιδίον. See *ibid*.

f. 260v. Τάξις βαπτισμάτων εἰς νήπιον, κατεπειγόμενον ὑπὸ θανάτου. See *ibid*.

f. 262. Ακολουθία εἰς μνήστρα. See above, p. 401–405.

f. 282v. Ακολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου. See above, p. 405–410. Only the prayer Πάτερ ἅγιε is omitted at the end.

f. 313. Εὐχαί, λεγόμεναι ἐν τῇ λιτῇ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν and for various occasions. See above, p. 411–414.

f. 344. Εὐχαὶ τῆς γονυκλισίας τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς.

f. 361. Αποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος and for various occasions.

f. 383v. Εὐαγγέλια ἑωθινά.

f. 399v. Ακολουθία τῆς κοινῆς παρακλήσεως.

f. 409. Κανὼν εἰς προχειρίσιν ἐκκλησιάρχου, ἢ οἰκονόμου, ἢ κελλαρίτου, ἢ οἰνοχόου, ἢ παραστάτου, ἢ ἄλλου τινός.

Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ εὐλογητόν, ὁ ἱερεὺς λέγει Τρισάγιον, τὸ τροπάριον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, καὶ θεοτοκίον, εἶτα Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ παρευθὺς ὁ ἡγούμενος τὴν εὐχὴν ταύτην· Σὲ ἱκετεύομεν, πολυεύσπλαγχνε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸν ἀλάθητον καὶ παντέφορον, καὶ ἀνερμήνευτον, καὶ μισθαποδότην Θεόν, ἔπιδε ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου, ὁ δεῖνα, τὸν προχειριζόμενον παρ' ἡμῶν τῶν εὐτελῶν καὶ ἀναξίων δούλων σου εἰς τὸ διακονεῖν πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητι μετὰ συνέσεως καὶ εὐλαβείας καὶ φόβου Θεοῦ, ἐν πάσῃ ἰσχυί ἑαυτοῦ, ἀγογγύστως μετὰ ὑπακοῆς καὶ ὑπομονῆς πολλῆς· Σὺ γὰρ μείζονας ἀπεφῆνω τοὺς διακονοῦντας μᾶλλον ἢ τοὺς διακονούμενους. Ναί, Δέσποτα Κύριε, δὸς αὐτῷ καλῶς τὸ ἐπίταγμα διακονῆσαι θεαρέστως, ἵνα καὶ τὸν μισθὸν ἐκείνων τῶν πιστῶν καὶ φρονίμων οἰκονόμων τύχη, καὶ ἀκούσῃ τῆς μακαρίας σου φωνῆς, τῆς λεγούσης· εὐ δούλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου. Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν. **|| (p. 0868)**

f. 416. Εὐχὴ ἀφέσιμος πνευματικοῦ πατρός. Two prayers.

f. 418v. Εὐχὴ ἐπὶ βρώμασι σκανδαλισθέντων.

f. 419v. Εὐχὴ συγχωρητικὴ ἐξομολογουμένου, θεῖς χεῖρα·

Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πολυέλεος, ὁ ἀνεξίκακος, ὁ μακρόθυμος, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν... See above, p. 643.

0868 [Sinai, Monastery of St Catherine, 985]

CXXVIII. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 985, in 16°, 272 ff., 16th-century cursive.

f. 1. Ἀκολουθία εἰς τὸ κουρεῦσαι λαϊκόν. See above, p. 505, but with the usual beginning added.

f. 1v. Τάξις εἰς σταυροφόρον. See above, p. 505.

f. 3. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, γινομένου ἐν περιστάσει.⁶⁵⁰

Ἀντίφωνον α', ἦχος δ'. Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας... Στίχος⁶⁵¹ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός... Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλειψαί... Στίχος· Ἐπὶ πλεῖον πλῦνον...

⁶⁵⁰ Alexandr. 371: Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, καὶ λέγει ἀντίφωνον, ἦχος δ'.

⁶⁵¹ All verses omitted.

Τίς χειμαζόμενος... Στίχος· Σοὶ μόνῳ ἤμαρτον καὶ τὸ πονηρόν... Ζάλη ἀμαρτημάτων περιέχει... Στίχος· Κύριος φωτισμός μου... Πλυνόν με τοῖς δάκρυσί μου, Σωτήρ... Στίχος· Ὡς ἀγαπητά... Πρόβατόν εἰμι τῆς λογικῆς σου ποιμνῆς... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν... Εἶτα ἡ συναπτή· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν, ὁ δεῖνα, καὶ τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι αὐτὸν τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος τοῦ... Ὑπὲρ τοῦ συναριθμηθῆναι αὐτὸν τῇ ἀγία τοῦ Θεοῦ καὶ ἱερᾶ ποιμνῆ τοῦ... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ὢν, Δέσποτα παντοκράτορ, ὕψιστε βασιλεῦ τῆς δόξης...⁶⁵² Goar, p. 419. Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὸ αἰῶνων ἐκ Πατρὸς γεννηθεὶς, καὶ ἐπ' ἐσχάτων διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καταλεῖψαι τὰ ἐνενήκοντα ἑννέα πρόβατα, λέγω δὴ τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις, μὴ ἀποστάς ἐξ αὐτῶν, καὶ κατελθὼν ἐπὶ γῆς, σαρκωθεὶς ἐκ Παρθένου ἁγίας, καὶ ἀναζητήσας τὸ πεπλανημένον πρόβατον... Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ... Εἶτα ἐνδύει αὐτὸν χιτῶνα, κουκούλιον, ἀνάλαβον, παλίον, ζώνην, σανδάλια, καὶ σχῆμα.⁶⁵³ Same verses as in Goar, p. 411. Εἶτα || (p. 0869) ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου. Goar, p. 411. Καὶ ἀπόλυσις.

f. 9. Σχηματολόγιον, σὺν Θεῷ ἁγίῳ περιέχον ἅπασαν ἀκολουθίαν. Εὐχὴ εἰς ῥασοφόρον.

Εἰσέρχεται ὁ μέλλων φορέσαι αὐτό, καὶ ἐκδύουσιν αὐτὸν τὰ κοσμικά, ὅταν μέλλουσιν εἰπεῖν τὸν ἀπόστολον, εἶτα κλίναντος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, εὐχεται ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων... See above, p. 510. Εἶτα κόπτει αὐτοῦ τὰς τρίχας, λέγει· Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, ὁ μετονομαζόμενος οὕτως, κείρεται τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... εἶπωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον. Εἶτα λαβὼν τὸ ῥάσον, λέγει· Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, ὁ μετονομαζόμενος οὕτως, ἐνδύεται ἐνδυμα δικαιοσύνης εἰς τὸ ὄνομα... Εἶτα ζώννυται αὐτόν, λέγων· Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, ὁ μετονομαζόμενος ὁ δεῖνα, ζώννυται τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ δύναμιν ἀφθαρσίας καὶ ἀληθείας εἰς τὸ ὄνομα... Εἶτα τὸ καλα(ν)μαύχιον, λέγων· Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, ὁ μετονομαζόμενος οὕτως, ἐνδύεται τὴν περικεφαλαίαν τῆς σωτηρίας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ

⁶⁵² This prayer is absent.

⁶⁵³ After the || (p. 0869) vesting: εἶτα ἐπιδίδει αὐτῷ σταυρὸν εἰς τὸ δεξιὸν χεῖριν καὶ λέγει οὕτως· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθήτω μοι. Καὶ δίδει εἰς τὸ ἕτερον χεῖριν κερὶν, λέγων· Εἶπεν ὁ Κύριος· οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ἡμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων... Καὶ ἀσπάζοντες αὐτὸν πάντες οἱ μοναχοί, ψάλλονται οὕτως· Ἐπιγνώμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

Πατρός... Εἶθ' οὕτως λέγει τὴν ἑτέραν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξίους σου εἶναι νομοθετήσας... Goar, p. 380. Καὶ τὰ ἕτερα συνήθως, καὶ ἀπολύει.

f. 9v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, τοῦ λεγομένου μανδύου, ἔχουσα οὕτως·

Ἀφ' ἐσπέρας εἰσφέρονται τὰ ἱμάτια τοῦ μέλλοντος κουρευθῆναι, καὶ ἀποτίθενται ἐν τῇ θαλασσίδῃ τῆς ἀγίας τραπέζης, καὶ εἰς τὸν ἑσπερινὸν στιχολογοῦμεν συνήθως, καὶ ψάλλωμεν στιχηρά, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Πίστει προσερχόμενος πρὸς σέ... κ. τ. α... Goar, p. 405. Δόξα καὶ νῦν, Τίς μὴ μακαρίσει σε... Ὁ κανὼν, φέρων ἀκροστιχίδα· Εὐδόκιμον τέλος εὐδοκίμων μοι, Χριστέ, παράσχου. Goar, p. 403–405. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀντίφωνον α'. Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου. Ἀντίφωνον β'. Αἶνει ἡ ψυχὴ μου. Ἀντίφωνον γ', οἱ μακαρισμοί. Ἰσταται ὁ μέλλων λαμβάνειν τὸ ἅγιον σχῆμα, ἀρχομένου τοῦ πρώτου ἀντιφώνου τῆς λειτουργίας, ἔνδον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, φορῶν τὰ συνήθη αὐτοῦ ἱμάτια μέχρι τῆς εἰσόδου, **|| (p. 0870)** ψάλλονται δὲ οἱ μακαρισμοί, ἦχος δ'. Μακάριοι οἱ πτωχοί... etc. Διὰ ξύλου ὁ Ἀδὰμ παραδείσου γέγονεν ἄποικος... Τὸν σταυρὸν τὸν τοῦ Χριστοῦ ἐν μετανοίᾳ καὶ πίστει κατέχοντας... Σήμερον δάκνεται ὁ θῆρ καὶ φευκτικῶς λοιπὸν ἀποδύρεται... Οἱ τεθλιμμένην καὶ στενὴν τὴν ἐν Χριστῷ ὁδὸν προελόμενοι... Ἀφθαρσίας στολισμὸς ὁ χιτῶν οὐράνιος γίνεται... Δεῦτε ἀνάψωμεν, πιστοί, ὡς φωτεινὴν λαμπάδα τοῦ Πνεύματος. Τὸν χιτῶνα τῆς στολῆς πνευματικῶς φυλάξωμεν... Ὡς ἄσωτος υἱὸς ἐκδαπανήσας ὄλον τὸν βίον μου... Δόξα, Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα πάντες τὸ ἅγιον ὁμοφρόνως οἱ πιστοί... Καὶ νῦν, Θυματήριον χρυσοῦν καὶ κιβωτὸν καὶ στάμνον καὶ τράπεζαν... Καὶ τῆς εἰσόδου γινομένης, ἰσταται ὁ μέλλων λαμβάνειν τὸ ἅγιον σχῆμα ἔξω τῆς πύλης,⁶⁵⁴ ἀπάρχεται ψάλλον, ἦχος α'. Ἀγκάλας πατρικῆς... Δόξα καὶ νῦν, Μητέρα σε Θεοῦ ἰκετεύομεν πάντες... Καὶ εἰσαγαγὼν αὐτὸν ἔνδον⁶⁵⁵ τῶν πυλῶν, φορῶν τὰ κατὰ τὴν συνήθειαν ἱμάτια αὐτοῦ, ψάλλοντες τὰ τροπάρια ταῦτα. Ἀντίφωνον⁶⁵⁶ α', ἦχος δ'. Ἦθελον δάκρυσιν. See above, p. 506. Εἶτα ποιεῖ μετανοίας γ', καὶ εἰσέρχεται πλησίον τοῦ ἄμβωνος, καὶ ἰσταται καὶ⁶⁵⁷ πάλιν ἀρχεται τὸ δευτέρον ἀντίφωνον, ἦχος δ'. Ζάλη ἀμαρτημάτων...⁶⁵⁸ Στίχος· Μὴ ἀπορρίψης με... Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, Κύριε, μὴ χωρίσης με τῶν καλῶν σου... Δόξα καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος... Ἀρχομένου δὲ τοῦ τρίτου ἀντιφώνου,⁶⁵⁹ ἔρχεται ὁ μέλλων καρῆναι ἔμπροσθεν τοῦ ἄμβωνος, καὶ ἰσταται πάλιν, καὶ ψάλλουσι ἀντίφωνον γ',

⁶⁵⁴ Jerusalem 68, s. XV: τροπάρια κατασκευαστικά, ἦχος α'.

⁶⁵⁵ ἐν μέσῳ τῶν πυλῶν, φορῶν τὰ κοσμικὰ ἱμάτια, ψάλλουσι.

⁶⁵⁶ This word is absent.

⁶⁵⁷ καὶ ψάλλουσι τὸ β' ἀντίφωνον.

⁶⁵⁸ Adds the verses Ἐπιτίθει με... Πλύνόν με τοῖς δάκρυσιν...

⁶⁵⁹ ἦχος δ'. Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια.

ἤχος δ'. Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια, ποῦ ἔστιν ἡ τῶν προσκαίρων... Στίχος· Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατε... Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι... Στίχος· Ἐπλανήθην, ὡς πρόβατον. Πρόβατόν εἰμι τῆς λογικῆς σου ποιμνῆς... Δεῦτε⁶⁶⁰ προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον Κυρίου... Καὶ τούτου λεγομένου, ἔρχεται καὶ προσπίπτει εἰς τὰ ἅγια θυρία, καὶ οὐκ ἀνίσταται μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ἀντιφώνου. Τὸ τροπάριον⁶⁶¹ τοῦτο, ἤχος δ'. Κύριε,⁶⁶² ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε...⁶⁶³ Καὶ ὅταν πληρωθῆ, ἐγείρεται. Δόξα καὶ νῦν, ἤχος δ'. Ὁ διὰ σέ θεοπάτωρ || (p. 0871) προφήτης Δαβίδ... Ἐρώτησις. Εἶτα λαβὼν αὐτὸν τῆς χειρός, ἀνιστᾶ, λέγων· Τί προσήλθες, ἀδελφέ... See above, p. 507. Καὶ εὐθὺς κατήχησις· Βλέπε, τέκνον, οἴας συνθήκας δίδως. Goar, p. 407. Καὶ ὦπερ δέον ὑμᾶς ἐκφυγεῖν. Ὁ Κύριος, ἀδελφέ, στηρίζε σε ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ, ἣν ὠμολόγησας ἐνώπιον ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων, εὐάρεστον σε ἀναδείξει, κατὰ τὸ αὐτοῦ θέλημα πολιτευσαμένων, εὐρεῖν ἔλεος καὶ κλῆρον μετὰ πάντων τῶν ἁγίων, τῶν ἀπ' αἰῶνος αὐτῷ εὐαρεστησάντων. Καὶ εἶτα οὕτως ἔχει ἄκουσον τῆς κατηχήσεως ταύτης· Ἰδοῦ, ἀδελφέ μου, καταλιμπάνεις τὸν βίον, σωθῆναι θέλων· βλέπων σεαυτὸν, περισφιγζόν σου τὸν νοῦν... See above, p. 508–510. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Εἶτα εὐχεται ὁ ἱερεὺς, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξίους εἶναι νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωτικά. Goar, p. 380. Καὶ εὐθέως ἐπιτίθησι τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ ἡγούμενος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μέλλοντος κουρευθῆναι, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ἐπιτίθημι τὴν χεῖρά μου. Goar, p. 389. Καὶ λαβὼν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐπάνω αὐτοῦ ἐπιτιθεὶς τὸ ψαλίδιον, λέγει τῷ ἀδελφῷ⁶⁶⁴ Ἰδοῦ, ἀδελφέ, ὁ Χριστὸς ἀοράτως... See above, p. 510. After the tonsuring: Καὶ εὐθὺς παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ διακονικόν, καὶ κουρεύουσιν αὐτόν, λέγοντες τὸν Ἄμμωμον. Τοῦ δὲ ἱερέως⁶⁶⁵ λέγοντος τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου, ὁ διάκονος λέγει συναπτὴν ταύτην· Ἐν εἰρήνῃ. Goar, p. 412. Εἶτα τὸ Τρισάγιον, καὶ εὐθὺς τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου. Epistle reading. Goar, p. 413.⁶⁶⁶ Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν... Τέλος· ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Μετὰ τὸ εὐαγγέλιον φέρουσιν αὐτόν⁶⁶⁷ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος, ψάλλοντες⁶⁶⁸ τροπάριον,

⁶⁶⁰ Ἄισωμεν καὶ προσπέσωμεν.

⁶⁶¹ Τὸ τροπάριον τοῦτο is not present.

⁶⁶² Κύριε, Κύριε...

⁶⁶³ Δόξα καὶ νῦν, Ὁ διὰ σέ θεοπάτωρ... Εἶτα λαβὼν αὐτόν ἐκ τῆς χειρός, ἀνιστᾶ καὶ ἐρωτᾶ αὐτόν, λέγων· Τί προσήλθες...

⁶⁶⁴ τῷ μέλλοντι κουρευθῆναι.

⁶⁶⁵ Ὁ δὲ διάκονος λέγει τὴν αἴτησιν ταύτην· Ἐν εἰρήνῃ.

⁶⁶⁶ πρὸς Ἐφεσίους· Ἐνδύσασθε, ὡς ἐκλεκτοί... Τέλος· Ἐν καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ.

⁶⁶⁷ κουρευθέντα.

⁶⁶⁸ ψάλλουσι.

ἤχος δ'. Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας... Εἶθ' οὕτως⁶⁶⁹ ἐνδύει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἐνδύεται χιτῶνα δικαιοσύνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως, στολὴν ἀφθαρσίας, εἰς τὸ ὄνομα... Εἶτα λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, λαμβάνει τὸν ἀνάλαβον⁶⁷⁰ μετὰ τοῦ σταυροῦ εἰς τὸ ὄνομα... Εἶτα παλίον· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, λαμβάνει τὸ παλίον, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα... Εἰς τὴν ζώνην· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, περιζώννυται τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ δύναμιν ἀληθείας, εἰς νέκρωσιν ἢ (p. 0872) τοῦ σώματος καὶ ἀνακαίνισιν Πνεύματος, εἰς τὸ ὄνομα... Εἰς τὸ καλα(ν)μαύχιον λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, περιβάλλεται τὴν περικεφαλαίαν ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς τὸ ὄνομα... Εἶτα τὰ σανδάλια· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ὑποδύεται τὰ σανδάλια εἰς ἑτοιμασίαν τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, εἰς τὸ ὄνομα... Εἰς τὸν μέγαν μανδύαν· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, λαμβάνει τὸ πρόσχημα τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς τὸ ὄνομα... Εἶτα λέγει τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ἐπαγγελίαις καὶ ἀμεταμέλητος ἐν τοῖς χαρίσμασί σου, καὶ συναγαγὼν τὸν δούλόν σου εἰς τὴν ἀγγελικὴν ταύτην καὶ ἐπουράνιον ζωὴν, δὸς αὐτῷ βίον εὐσχήμονα, πολιτείαν ἐνάρετον, καὶ πᾶσαν ἐργασίαν, τὴν σοὶ ἀρέσκουσαν, ἵνα ἐν ἀγιασμῶ πολιτευσάμενος τῶν ἁγίων σου καὶ τῆς βασιλείας σου, μεθ' οὗ σοι πρέπει πᾶσα δόξα, σὺν τῷ παναγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ... Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ πάντων τῶν ἐλπίζόντων ἐπὶ σέ. Goar, p. 385. Καὶ εὐθὺς λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἴσταται πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ποιεῖ μετανοίας⁶⁷¹ ὁ καρεὶς μοναχός, καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον,⁶⁷² οὕτως ἴσταται πλησίον τοῦ ἱερέως, καὶ εἶθ' οὕτως πάντες οἱ ἀδελφοί, ἀσπαζόμενοι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἔπειτα τὸν ἀδελφόν. Καὶ γινομένου τοῦ ἀσπασμοῦ, ψάλλουσι τροπάριον, ἤχος α'. Ἐπιγινώμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν...⁶⁷³ Καὶ εἰ μὲν ἐστὶ λειτουργία, ἴσταται ὁ ἀποκαρεὶς πλησίον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου μετὰ κηροῦ,⁶⁷⁴ καὶ τῶν ἁγίων⁶⁷⁵ προερχομένων, αὐτὸς προπορεύεται ἔμπροσθεν τοῦ ἱερέως. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν ἄπτουσι πάντες τοὺς κηροὺς αὐτῶν, καὶ ἀπέρχονται μετ' αὐτῶν ἕως τῆς τραπέζης, ψάλλοντες τροπάριον, ἤχος δ'. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος α'. Ὁ ποιμένων τὸν Ἰσραὴλ... Στίχος β'.

⁶⁶⁹ Εἶτα.

⁶⁷⁰ Does not mention the *analabos*.

⁶⁷¹ Adds γ'.

⁶⁷² καὶ τὸν πνευματικὸν πατέρα, καὶ ἴσταται πλησίον αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέρχονται πάντες οἱ ἀδελφοί, καὶ ἀσπάζονται αὐτοὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἀδελφόν ἀποκαρέντα.

⁶⁷³ Δόξα καὶ νῦν. Τῶν οὐρανίων ταγματῶν...

⁶⁷⁴ Μετὰ λαμπάδος.

⁶⁷⁵ Καὶ τῶν ἁγίων δώρων προερχομένων ποιῆσαι τὴν μεγάλην εἴσοδον, προπορεύεται καὶ αὐτὸς ἔμπροσθεν τοῦ ἱερέως, καὶ εἶθ' οὕτως ἴσταται προσευχόμενος, κρατῶν τὴν λαμπάδα ἀπτομένην.

Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ, ἐμφάνηθι. Στίχος γ΄ Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ σῶσαι... Στίχος δ΄⁶⁷⁶ Ὁ Θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπον... Ψάλλουσι αὐτό, ἕως ὅτου ἀπέλθωσιν εἰς τὴν τραπέζαν.⁶⁷⁷ || (p. 0873)

f. 31v. Ακολουθία τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου σχήματος, ἔχουσα οὕτως· Ἀφ' ἐσπέρας εἰσφέρονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ τοῦ μέλλοντος λαβεῖν τὸ ἅγιον σχῆμα, καὶ ἀποτίθενται ἐν τῇ θαλασσίδῃ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τραπέζης. Ὡδὴ α', ἦχος πλ. β'. Ὡς ἐν ἠπειρῷ πεζεύσας ὁ Ἰσραὴλ ἐν ἀβύσσῳ ἴχνεσιν... Τῆς εὐσπλαγχνίας ὁ πλοῦτος, ὁ ἰλασμός τῶν ψυχῶν, ἡ κάθαρσις... Τὸ φωταυγὲς τῆς ψυχῆς μου τῆς ζοφερᾶς... Προσπίπτω σοι, ὡς ἡ πόρνη, ὡς ὁ ληστής... Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρά, ἦχος πλ. β'. Τριήμερος ἀνέστης Ὁ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, τῷ φωτισμῷ σου λάμπρουν τὰς αἰσθήσεις... Ἀγγέλων συμπολίτην με καὶ σχήμασι καὶ πράξεσι... Εἰς τὸν νυμφῶνα, Κύριε, τὸ τάλαντον αὐξήσασα, ταῖς φρονίμοις... Δόξα καὶ νῦν, Συνέλθατε, χοροὶ μοναστῶν, χορεῖαν στησώμεθα μετὰ ἀγγέλων... Εἰς τὴν λειτουργίαν. Ἀντίφωνον α', Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... Ἀντίφωνον β', Δόξα τῷ Πατρί... Αἶνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... Ἀντίφωνον γ', οἱ μακαρισμοί, ἦχος δ'. Διὰ ξύλου ὁ Ἀδὰμ παραδείσου γέγονεν ἄποικος... Ὅτε ἐν τῷ πάθει ὁ ληστής συνεσταυροῦτο... Goar, p. 414. Καὶ τῆς εισόδου γινομένης etc. (the first *antiphon* of the Lesser Schema). In the second *antiphon*, the *sticheron* Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, Κύριε... Στίχος· Εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι... Ἀντιλαβοῦ μου, Κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου... Δόξα καὶ νῦν, Ἐξ ἀχράντων λαγόνων σου, Θεοτόκε πανύμνητε... Ἀρχομένου δὲ τρίτου ἀντιφώνου etc., as in the preceding office, to the end of the *antiphon*. Εἶτα,⁶⁷⁸ πρὸ τῆς ἐρωτήσεως, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μεγαλόδωρος, ὁ ἐλκύσας τὸν δοῦλόν σου, τόνδε, ἐναρξάμενος ἐν αὐτῷ ἔργον ἀγαθόν. See above, p. 769, but without the *ekphonesis* Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς αὐτοῦ. Ἐρώτησις· Τί προσήλθες... Ἀπόκρισις· Ποθῶν τὸν βίον τῆς ἀσκήσεως... Ἐρώτησις· Ποθεῖς ἀξιωθῆναι τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος... Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει· Ὄντως καλὸν ἔργον καὶ μακάριον, ἐξελέξω, τέκνον, ἀλλ' ἐὰν καὶ τελειώσης· τὰ γὰρ καλὰ ἔργα κόπῳ κτῶνται καὶ μόχθῳ κατορθοῦνται· καὶ γὰρ πεινᾶσαι ἔχεις, καὶ διψῆσαι, καὶ γυμνητεῦσαι, καὶ χαμευνησαι, καὶ ὑβρισθῆναι, καὶ πάντα τὰ θλιβερὰ παθεῖν, καὶ ἐὰν ὑπομείνης, θάρσει, ἀδελφέ, ὅτι καὶ πρὸς ὀλίγον ὁ κάματος, ἀλλὰ αἰωνία ἡ ἀνάπαυσις. Then as in Goar, p. 407–410. Prayer Ὁ ὦν, Δέσποτα παντοκράτορ... Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας. Goar, p. 382. Εἶτα λέγει· Ἅγιε Κύριε

⁶⁷⁶ This verse is replaced by Δόξα καὶ νῦν, Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον...

⁶⁷⁷ ἐν ἣ ποιοῦσιν οἱ ἅπαντες οἱ ἀδελφοὶ παράκλησιν μεγάλην διὰ τὴν ἀγαλλίασιν καὶ χαρὰν τοῦ ἀποκαρέντος ἀδελφοῦ.

⁶⁷⁸ Κεμμένου τοῦ ἀδελφοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ὁ πνευματικὸς πατήρ.

τῶν δυνάμεων. || (p. 0874) Goar, p. 410. Εἶτα ἐγείρει⁶⁷⁹ αὐτόν, καὶ κρατήσας τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτοῦ, εἰσφέρει ἐν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, καὶ ποιεῖ μετανοίας γ', καὶ ἀνιστάμενος, ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ὁ καθηγητὴς λέγει πρὸς αὐτόν· Ἰδοὺ, ἀδελφέ, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀοράτως ἐνταῦθα πάρεστι... Then as in the preceding office, up to the Epistle reading Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κολοσσαεῖς⁶⁸⁰ Ἀδελφοί, ἐνδύσασθε, ὡς ἐκλεκτοὶ Θεοῦ... Τέλος· καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον. Goar, p. 413. Καὶ πληρουμένοι τοῦ εὐαγγελίου, εἰσφέρουσι τὸν ἀποκαρέντα ἀδελφὸν οἱ ἀδελφοὶ μέσον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, φοροῦντα κολόβιον, ἐξυπόλυτον καὶ ἀζωστάρην καὶ ἀσκέπαστον, καὶ ἄπτοντες τοὺς κηρούς, ἄρχονται τὰ ἀντίφωνα,⁶⁸¹ ἦχος δ'. Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας... Στίχος· Προσέχετε, λαὸς μου... Ὁ ζυγὸς μου χρηστός ἐστι... Δόξα καὶ νῦν, Ἡ λαμπὰς ἡ ἄσβεστος... Ἀρχομένου δὲ τοῦ β' ἀντιφώνου, ἔρχεται εἰς τὴν σωλέαν καὶ ἴσταται, οἱ δὲ ἀδελφοὶ ψάλλουν, ἦχος γ'. Εὐαγγελικῆς φωνῆς σπουδαίως πρόσταγμα πεπλήρωκας... Στίχος· Ἰδοὺ δὴ τί καλόν, ἢ τι τερπνόν. Ἐγγύς ἐστι Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν... Δόξα καὶ νῦν, Ἀγίόπρωτε, σεμνή, ἐγκώμιον οὔσα τῶν οὐρανίων... Ἀρχομένου δὲ τρίτου ἀντιφώνου, ἔρχεται ὁ μοναχὸς πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ψάλλουν, ἦχος α'. Ακολουθήσωμεν, ἀδελφοί, ἀγαθῷ Δεσπότῃ... Στίχος· Ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους ἁγίου σου, ἐξελοῦ... Καὶ τούτου λεγομένου, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ὁ ἱερεὺς εἰσάγει αὐτόν εἰς τὸ βῆμα, ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν τροπάριον, ἦχος α'. Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν τὰς χεῖρας ἐφαπλώσας... Δόξα καὶ νῦν, Χαίροις παρ' ἡμῶν, ἁγία Θεοτόκε παρθένε... Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ βῆμα, ἐνδύει αὐτόν ὁ ἀνάδοχος, λέγοντος τοῦ ἱερέως ταῦτα· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἐνδύεται χιτῶνα etc. Goar, p. 411, but the garments are ordered χιτῶν, κουκούλιον, ἀνάλαβον, λῶρον, τὰ σανδάλια, τὸ μέγα μανδύον. Ἐνδυομένου δὲ αὐτοῦ πάντα, ψάλλουσιν οἱ μοναχοὶ τροπάρια εἰς ἦχον δ'. Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς ἀφθαρσίας... Στίχος· Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται... Στίχος· Ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν. Δόξα καὶ νῦν, Ἐχομέν σε, Θεοτόκε, ἐλπίδα καὶ σωτηρίαν ἐχθρῶν ἐπιβουλάς... Καὶ μετὰ τὸ ἀμφιασθῆναι τὸν ἀδελφόν, λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ κλίνοντος αὐτοῦ τὸν αὐχένα, καὶ τοῦ ἱερέως ποιούντος τὰς ὑποτεταγμένας εὐχάς, || (p. 0875) ψάλλουσι τροπάριον, αὐθις ἐνδύουσιν, ἦχος πλ. β'. Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... Στίχος α'. Δεῦτε ἀγαλλιᾶσώμεθα τῷ Κυρίῳ. Στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος... Στίχος γ'. Ἀγαλλιᾶσθωσαν ἐνώπιον Κυρίου. Καὶ κατὰ στίχον λέγει τὸ προγεγραμμένον τροπάριον. Δόξα καὶ νῦν, Μονογενὲς ὁμοούσιε τῷ Πατρὶ σου καὶ Πνεύματι... Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Καὶ κλινομένου τοῦ κουρευθέντος

⁶⁷⁹ Καὶ λαβὼν αὐτόν ἐκ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, εἰσφέρει ἐν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ.

⁶⁸⁰ Apostol reading: Goar, p. 413.

⁶⁸¹ ἀργὰ καὶ μετὰ μέλους.

ἐμπροσθεν τοῦ ἱερέως, μεγαλοφώνως· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν πάσαις ταῖς ἐπαγγελίαις σου. Goar, p. 411. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δούλόν σου, τόνδε, εἰς τὴν πνευματικὴν σου αὐλήν. Goar, p. 412. Καὶ μετὰ τὸ τελειῶσαι αὐτὸν τὴν εὐχήν, ἐπαίρει ὁ διάκονος τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἴσταται ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ προσκυνεῖ πρῶτον ὁ λαβῶν τὸ σχῆμα, καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἴσταται πλησίον τοῦ διακόνου, τοῦ κρατοῦντος τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἔρχονται πάντες οἱ ἀδελφοί, προσκυνοῦντες τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, εἶτα ἀσπάζονται τὸν ἀδελφόν. Ἐν δὲ τῷ ἀσπασμῷ ψάλλουν τροπάριον, ἦχος α'. Ἐπιγνῶμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Στίχος· ἀγαπήσατε τὸν Κύριον πάντες οἱ ὅσοι αὐτοῦ... Στίχος β'· Ἀγαλλιᾶσεται τὰ χεῖλη μου, ὅταν ψάλλωσιν. Στίχος· Δεῦτε ἀκούσατε καὶ διηγήσομαι. Δόξα καὶ νῦν, Χαῖρε, Θεοτόκε παρθένε, χαῖρε, καύχημα τῆς οἰκουμένης... Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν ἀσπασμόν, εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἔρχεται ὁ διάκονος ἢ ὁ ἱερεὺς, λέγει· Εἶπωμεν πάντες ἐξ ὅλης... Τελεσθείσης τῆς θείας λειτουργίας, ἄπτουσιν οἱ ἀδελφοὶ κηρούς, καὶ συναπέρχονται μετὰ τοῦ νεοφωτίστου εἰς τὴν τράπεζαν, τῶν ἀναδόχων αὐτοῦ κατεχόντων τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ χειρός, καὶ οὕτως ὀψικεύοντες αὐτόν, ψάλλοντες τροπάριον, ἦχος δ'· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος· Ὁ ποιμένων τὸν Ἰσραὴλ πρόσχες ὁδηγῶν... Στίχος β'· Ὁ καθηήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφάνηθι ἐναντίον... Στίχος γ'· Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου καὶ ἔλθε εἰς τὸ σῶσαι... Στίχος δ'· Ὁ Θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπον.—Στίχος ε'· Ἀφήκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου, ἐκάλυψας πάσας τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. Στίχος ζ'· Κύριε, καταφυγὴ ἐγεννήθης ἡμῖν... Δόξα καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος παρθένος... Εἶτα ἀνιστάμενος ἀπὸ τῆς τραπέζης, συναπέρχονται αὐτῷ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ψάλλον τὸ προγεγραμμένον τροπάριον. Στίχος α'· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε... Στίχος β'· Ἡ καρδία μου καὶ ἡ σὰρξ μου... Στίχος γ'· Καὶ γὰρ στρουθίον εὔρεν ἑαυτῷ οἰκίαν... Καὶ πάλιν ψάλλουν οἱ ἀδελφοὶ τὸ προγεγραμμένον τροπάριον μετὰ μέλους. Τὰς δὲ ἑπτὰ ἡμέρας ὁ νεοφώτιστος προσκαρτερεῖ ἐν τῇ **|| (p. 0876)** ἐκκλησίᾳ, σχολάζων ἀπὸ τῶν ἔργων, ἕως οὗ ἀποκουκουλίση αὐτὸν ὁ ἱερεὺς.

f. 59. Ακολουθία εἰς τὸ κατενέγκαι τὸ κουκούλιον τῆς ἐβδόμης ἡμέρας.

Εἰσέρχονται οἱ τὸ σχῆμα λαβόντες εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς λειτουργίας τῇ ζ' ἡμέρᾳ, καὶ μετὰ τὸ εὐαγγέλιον, δίδεται σοφία, καὶ ἀνίστανται οἱ τὸ σχῆμα λαβόντες εἰς τὰ ἅγια θυρία, καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, κάκεινων κλινάντων τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Πολυέλεε Κύριε, ὁ δωρησάμενος τοῖς δούλοις. Goar, p. 417. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Τὸν τῇ πυρὶνῃ κεφαλῇ τὴν ἰδίαν κεφαλὴν σοί. Goar, p. 417. Εὐχὴ ἐτέρα· Ἄγιε καὶ φιλόανθρωπε Κύριε, ἐναριθμίους ποιήσον τοὺς δούλους σου, τούσδε, τῇ ἱερᾷ σου ποιμνῇ καὶ τῷ χορῷ τῶν φρονίμων παρθένων. Goar, p. 420. Καὶ μετὰ τοῦτο κατηγεῖ αὐτοὺς τάδε· Ἰδοὺ, ἀδελφέ, ἠξιώθης τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ

σχήματος, βλέπε οὖν, πῶς συνέθου δουλεύειν τῷ Χριστῷ. See above, p. 231n. Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ διάκονος· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδελφοῦ ἡμῶν, τοῦδε, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας αὐτοῦ, εἴπωμεν πάντες· Κύριε, ἐλέησον. Ὁ λαός· Κύριε, ἐλέησον, ἐκ γ', καὶ εἰθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς χαλᾷ τὸ κουκούλιον, λέγει· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. See above, p. 231–232.

f. 61v. Ακολουθία εἰς ἱερεῖς κεκοιμημένους.

Εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς ὁ ζῶν εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἀπέθανε, καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ λέγει Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπάριον· Μνήσθητι Κύριε, ὡς ἀγαθός... καὶ μνημονεῦε· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... Ἔτι καὶ ἔτι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Καὶ σηκώνουσιν αὐτὸν οἱ ἱερεῖς καὶ φέρουσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἄπτουσι κηρούς, καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, εἶτα ἄρχονται τὸν ψαλμόν, τὸ Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ... Καὶ τελειωθέντος τοῦ ψαλμοῦ, Ἀλληλούια καὶ στίχος· Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Στίχος· Καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ... Καὶ λέγει· Ὁ βυθῷ σοφίας... Σὲ καὶ τεῖχος καὶ λιμένα..., εἶτα τὸν ἄμωμον (*Kathisma* 17). After the first *stasis*, προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, κεκράξομαι. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν περὶ τῶν κεκοιμημένων... Τέλος· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ἀλληλούια, ἦχος πλ. α'. Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω. Στίχος· Καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ. Εὐαγγέλιον ἐκ || (p. 0877) τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν· ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντι... Τέλος· ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρὸς. Καὶ εὐθὺς μνημονεῦε, ὡς ἔθος, καὶ ἄρχονται τῆς ἐτέρας στάσεως. Προκείμενον· Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα... Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν Κυρίῳ φρονεῖ... Τέλος· ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύση. Ἀλληλούια. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι... ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. Καὶ μνημονεῦε συνήθως. Third *stasis*, καὶ εὐθὺς τὰ εὐλογητάρια εἰς ἦχον πλ. α'. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται... Τέλος· ἵνα ἢ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Τέλος· Καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ μνημονεῦε συνήθως, καὶ εὐθὺς ἦχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν, μετὰ δικαίων... Δόξα καὶ νῦν, Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῷ κόσμῳ... Καὶ ἄρξου στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος α'. Σοῦ, Σῶτερ, δεόμεθα, τῆς σῆς and others, as in the burial office for monks, Goar, p. 439–444. These *stichera* are followed by others: Ποία τοῦ βίου τροφή διαμένει λύπης ἀμέτοχος...

See above, p. 671. Afterwards *stichera* for all eight modes, προκειμένον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, κεκράζομαι. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν... Τέλος· καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐργάζεσθε, μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην... Τέλος· Καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. Καὶ μνημονεύει, καὶ σὺν τούτῳ τὸ κοντάκιον, καὶ τοὺς οἴκους, ἀργῶς λέγει τοῦτο τὸ κοντάκιον· Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ ὁ Θεός... Λέγει καὶ τοῦτο, ἄλλο κοντάκιον, ἦχος πλ. δ'. Τὸν μεταστάντα ἐξ ἡμῶν ἐκ τῶν προσκαίρων κατασκηνώσεις, ἀγαθέ, ἐν ταῖς αὐλαῖς... Ὁ οἶκος, ποίημα Ἀναστασίου τοῦ ταπεινοῦ· Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος and others. See above, p. 674. Προκειμένον τοῦ ἀποστόλου· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, κεκράζομαι. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ πᾶσα σάρξ ἢ αὐτὴ σάρξ... Τέλος· ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. Ἀλληλούια, Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω. Στίχος· Καὶ τὸ μνημόσυνον. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι **|| (p. 0878)** ὁ ἄρτος... Τέλος· ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ μνημονεύει συνήθως, καὶ εὐθὺς τοὺς μακαρισμοὺς, ἦχος πλ. β'. Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου... Ληστήν τοῦ παραδείσου, Χριστέ, πολίτην... Ακούσωμεν, τί κράζει ὁ παντοκράτωρ... Βουλὴν Θεοῦ παρήλαξα τῇ προσθέσει αὐθημερὸν ὁ ἄθλιος... Γυμνὸς εὐρέθην τότε διὰ τοῦ ξύλου, γυμνὸς κυφοροῦμαι καὶ τίκτομαι... Ἐγκύψωμεν καὶ ἴδωμεν ἐν τοῖς τάφοις... Ὁ ζωῆς κυριεύων καὶ τοῦ θανάτου, ἐν ταῖς αὐλαῖς σου ἀνάπαυσον... Γενοῦ παραμυθία τῶν θλιβομένων... Χριστὸς σε ἀναπαύσει ἐν χώρᾳ ζώντων... Δόξα, Ἀνάρχῳ καὶ γεννήσει τε καὶ προόδῳ... Καὶ νῦν, Πῶς ἐκ μαζῶν σου γάλα βρῦεις, Παρθένε... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός... Τέλος· διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος... Τέλος· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμός, καὶ ψάλλομεν, ἦχος β'. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί, τῷ θανάτῳ... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί, ποῖο κοπετός, ποῖος θρῆνος... Ἄρτι ἢ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις πᾶσα τῆς ματαιότητος... Πάντα τὰ τοῦ σώματος νυνὶ ὄργανα ἀργὰ θεωροῦνται... Ὅντως τῶν ματαιῶν ἢ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων ἢ δόξα... Τρέμω τὸ κριτήριον, Χριστέ, καὶ τὴν ἐν τῷ βήματι... Δεῦτε, οἱ ἀπόγονοι Ἀδάμ, ἴδωμεν εἰς γῆν βεβλημένον... Ὅντως ματαιότης καὶ φθορὰ πάντα τὰ τοῦ κόσμου ἡδέα καὶ τὰ περιδόξα... Χαῖρε, πᾶσα κτίσις σοι βοᾷ, χαῖρε, Θεοτόκε παρθένε... Δόξα, ἦχος πλ. β'. Ὁρῶντές με ἄφωνον καὶ ἄπνουν προσκειμένον... Εἰ δὲ βούλει, λέγε ἄλλο. Δόξα, ἦχος πλ. β'. Πνευματικοί μου ἀδελφοί καὶ συλλειτουργοί, μὴ μου ἐπιλάθησθε, ὅταν ὑμῆτε τὸν Κύριον... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Μεταβολὴ τῶν θλιβομένων, ἀπαλλαγὴ τῶν ἀσθενούντων... Ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, οἶδαμεν, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος οἰκία τοῦ σκῆνους καταλυθῇ... Τέλος· ἔμπροσθεν

τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα... Τέλος· ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Καὶ μνημονεύει συνήθως, καὶ εὐθὺς ἐπισυνάπτωμεν καὶ β' εὐχάς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ μέγας ἀρχιερεὺς καὶ δίκαιος, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, τὸν μεθ' ἡμῶν σοὶ δουλεύσαντα ἀδελφὸν καὶ ἱερέα, φιλάνθρωπε... See above, p. 670, 533. Εὐχὴ ἑτέρα· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι σοῦ τὸ ζῆν μόνον ἀθάνατον. Goar, p. 452. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός. Goar, p. 424. Καὶ δὸς αὐτὸ εἰς τὴν || (p. 0879) χεῖρα τοῦ κεκοιμημένου· Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, Goar, p. 68. Καὶ ἀπόλυσις.

f. 104. Ἐξοδιαστικόν, περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τεθνεώτων. See above, p. 476–478. The beginning, up to *Kathisma* 17, is somewhat peculiar: Αποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου, ἔρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὸν τόπον, οὗ ἀπέθανε, καὶ ποιεῖ Εὐλογητόν, Τρισάγιον, Μνήσθητι, Κύριε... Μήτηρ ἁγία τοῦ... Ἐλέησον ἡμᾶς etc. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... καὶ εὐθὺς ἐπαίρουσι τὸν νεκρὸν καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, καὶ ἡμεῖς ψαλμὸς τοῦ Δαδὶβ 90, Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ, Δόξα καὶ νῦν, καὶ ψάλλομεν τὸ Ἀλληλούια μετὰ μέλους κατὰ τὴν τάξιν, καὶ λέγονται καὶ στίχοι· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω... Στίχος· Καὶ τὸ μνημόσυνον... Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Ὁ βυθῶ σοφίας... Δόξα, Τῷ ποιητῇ καὶ πλάστη... Καὶ νῦν, Σὲ καὶ τεῖχος... Καὶ ἄρχονται οἱ ἱερεῖς τὸν ἄμωμον. Following the *ekphonesis* Σὺ γὰρ εἶ ἡ ἀνάπαυσις..., the office concludes Καὶ ἀπάγουσι τὸν τεθνεῶτα ἐν τῷ τάφῳ τοῦ ἐνταφιάσαι αὐτὸν ψάλλοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεός... Καὶ μετὰ τὸ τεθῆναι τὸ λείψανον ἐν τῷ τάφῳ, λέγει ἐκ γ'· Γῆ χανοῦσα, δέξαι τὸν ἀπὸ σοῦ πλασθέντα... Καὶ ὅταν βάλλωσιν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ, λέγει· Θέσθε μοι λίθον, πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ, ἔρχεται ὁ Χριστός... Καὶ καλύπτουν αὐτὸν ἢ μὲ πλάκας ἢ μὲ σανίδιον, τότε ῥίπτει ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ τάφῳ τὸν πηλὸν σταυροειδῶς, καὶ ψάλλοντες οὕτως· Τὸν πηλὸν ὁ κεραμεὺς ζωοπλαστήσας, ἐνέθηκέ μοι σάρκα καὶ ὀστά... Ωιδὴ, ἦχος πλ. β'. Βοηθὸς καὶ σκεπαστής... Στερέωσον, Κύριε, ἐπὶ τὴν πέτραν τῶν ἐντολῶν... etc., all the odes of the Great Canon. Τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπάριον· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Δόξα καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία τοῦ ἀχράντου φωτός, ἀγγελικοῖς ὕμνοις τιμῶντες... Καὶ καταχωννύουσιν αὐτὸν, καὶ παραδίδουσι τὸν χοῦν τῷ χοῖ, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμῶ ἐπάνωθεν τοῦ τάφου, ὁ Ν', καὶ μνημονεύει, λέγων· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα etc. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπόλυσιν, καὶ γίνεται συγχώρησις, καὶ μακαρίζομεν τὸν τεθνεῶτα, καὶ ἀπερχόμεθα, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ.

f. 144v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ τελεσθῆναι τὸν μοναχόν. See above, p. 478–481. Since the order printed there is defective, I am supplementing it from this manuscript. First supplement: Στίχος· γενέσθω ἡ χεῖρ σου... Ἐν γῆ προαέων,

ἔνθα ἦχος ἐξακούεται ὁ τῶν ἑορταζόντων, ὅπου ἐκλάμπει, Χριστέ... Ἔτερος στίχος, ἦχος πλ. α'. Χαίροις, ἀσκητικῶν... Στίχος· Ἐπεπόθησα τὸ σωτήριόν σου. Ὄναρ τὰ || (p. 0880) ἐν τῷ βίῳ εἰδὼς καὶ ἀδρανεστέρα σκιᾶς ὁ ἰκέτης σου... Ζήσεται ἡ ψυχὴ μου. Ἐνθα εὐφραينوμένων ἐστὶν ἡ κατοικία, ἔνθα ἦχος τερπνότητος... Στίχος· Ἐπλανήθην, ὡς πρόβατον... Λόγοις σου τοῖς σεπτοῖς πειθαρχῶν, ὁ σὸς ἰκέτης τὰ ἐν κόσμῳ κατέλιπε... καὶ εὐθὺς τὰ εὐλογητάρια. Ἐν εἰρήνῃ... κ.τ.λ. Second supplement: Οἱ ἀναβαθμοί. (first three verses for the first three modes) Goar, p. 440. Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... etc. Εὐχὴ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ὁ δὸς καταστολὴν δόξης... Goar, p. 437. Καὶ τῶν πενθούντων ἀντιλήπτωρ καὶ παραμυθία... Ibidem. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Τὸ κοντάκιον, ἦχος πλ. δ'. Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου... Τοῖς τοῦ βίου τερπνοῖς ἐνητένιζον λογισμοῖς, θεωρῶν τὰ γενόμενα... Οὔτε ἓνα βροτὸν εἶδον ἄλυπον· ὁ γὰρ κόσμος ἐκάστοτε τρέπεται... Ὑψαυχεῖ κατὰ πένητος πλούσιος, κατεσθίων αὐτοῦ πᾶσαν δύναμιν, κοπιᾷ γεωργός... Ἀλυμρὰ τῆς θαλάσσης τὰ ὕδατα καὶ γλυκεῖα ἢ βρώσις τῷ λάρυγγι ῥιψοκίνδυνοι ἔμαθον ἀνθρωποι... Πειρατὰς καὶ χειμῶνας καὶ κλύδωνας παρορῶσιν οἱ χρήματα στέργοντες... Ἴνα δὲ συνελὼν εἶπω, ἅπαντα τὰ ἐν κόσμῳ σὺν κόσμῳ παρέρχονται· ὅταν γὰρ πάντα κόσμον κερδήσωμεν... Νῦν εἰσὶν ἐν ἡμῖν οἱ βιοῦντες μοι, κἂν μὴ τῷ στόματι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι... Ὅμως μέντοι οὐ πάντες ἐχώρησαν, ὡς ὁ Κύριος τότε προσέταξεν... Ὑποκαίω ὑμῶν τὴν διάνοιαν πρὸς τὸ ψάλλειν καὶ τέρπειν τὸν Κύριον... Ρῦπον βίου καλῶς ἀπεφύγετε, καὶ πηγῇ καθαρᾷ προσεφύγετε, τῶν ἀσάρκων τὸν βίον ζηλώσαντες... Ὡς τὴν κτίσιν καλῶς ἀπεστράφητε, τούτων λήθην τῆς μνήμης ποιήσατε... Μὴ ἀλλήλων ἀπλῶς κατεπαίρεσθε· τί γὰρ ἔχεις, φησὶν, ὃ οὐκ ἔλαβες, ὃ νηστεύων... Ἀλλ' ἔρεϊ τις, ἐγὼ περισσότερον, ὡς μαθὼν τὰς γραφάς, ἔχω καύχημα... Νευρωθῶμεν, τῇ πίστει σφιγγόμενοι, οἱ τῷ σώματι ἀποταξάμενοι... See above, p. 551. The Gospel reading is different: Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐλληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται... Τέλος· ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. The end is somewhat peculiar: Εἶτα, τεθέντος τοῦ νεκροῦ ἐν τῷ τάφῳ, σφραγίζει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς μετὰ τῆς κανδήλης, λέγει ἦχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε, ὁ θάνατος νενέκρωται... Εἶτα στιχηρά, ἦχος πλ. δ'. Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος· εἰ μὴ γὰρ ἐν μνήματι κατετέθης... Στίχος· Κύριος ποιμαίνει με... Παντοκράτωρ ὕψιστε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου ἀνάπαυσον... Στίχος· Εἰς τόπον χλόης... Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις... Δόξα καὶ νῦν, Ἐγὼ, Παρθένε ἀγία Θεοτόκε, τῇ σκέπη σου... Ἐν εἰρήνῃ κ.τ.α. Εὐχὴ ἐπιτάφιος λεγομένη· Μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῦ ἐν πίστει || (p. 0881) καὶ ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου... Goar, p. 437. Καὶ εὐθὺς λέγομεν· Ἐλέησόν με ὁ Θεός. Καὶ τούτου λεγομένου, χώνουσιν αὐτὸν, μετὰ ταῦτα λέγει τροπάριον· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Δόξα, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ, τὴν ψυχὴν... Καὶ νῦν, Σὲ καὶ τείχος καὶ λιμένα

ἔχομεν... Εἶτα τὸ Κύριε ἐλέησον ρ', καὶ ποιούσι πάντες οἱ μοναχοὶ μετανοίας
 ιέ', καὶ εὐχονται ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ὁ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν συνήθη αἵτησις καὶ
 ἀπόλυσις.

f. 164v. Ἀποστολοευαγγέλια νεκρώσιμα.

f. 172. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, γενομένου ὑπὸ ἑπτὰ ἱερέων. See above, p. 481–485. The order here has been preserved completely, and for this reason we supplement the lacunae in the order printed above. First supplement: Καὶ νῦν, Ὁμβρησόν μοι... (misprinted as Ὡ μύρουσόν μοι. See above, p. 485, line 5). Δέσποινα, τοῦ σου ἐλέους τὰνάματα... Εἶτα Τρισάγιον, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Τῇ δὲ ἐπαύριον συνάγονται οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τίθουσιν τετράποδον, ἐπάνωθεν δὲ τούτου κανδήλαν, καὶ ποιεῖ ὁ προεστὼς εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σου ἐστίν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, ψαλμὸς ζς'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με... ψαλμὸς ρ'. Ἐλεον καὶ κρίσιν ἄσομαί σοι, Κύριε... ψαλμὸς κς'. Κύριος φωτισμὸς μου, καὶ Σωτὴρ μου, τί φοβηθήσομαι... Second supplement: Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου... Goar, p. 335. Εἶτα λέγει καθίσματα νυκτικά, ἦχος α'. Τὸ βῆμά σου φρικτὸν καὶ ἡ κρίσις δικαία, τὰ ἔργα μου δεινά... Ἀγκάλας πατρικὰς διανοιξαί μοι σπεῦσον, ἀσώτως τὸν ἐμὸν κατηγάλωσα βίον... Μητέρα σε Θεοῦ ἰκετεύομεν πάντες, Παρθένον ἀληθῶς ἐν οἰκτιρμοῖς σοι βοῶμεν... Προκείμενον, Apostol and Gospel readings. Goar, p. 337. The third supplement follows the second Gospel reading: Εἵπωμεν πάντες... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλαιον τοῦτον ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως Πνεύματος ἁγίου. *Богослужение*, Appendix, p. 109; Goar, p. 338. Καὶ σφραγίσας, ἄπτει τὸ ἀπτότρουβον αὐτοῦ, καὶ μεθίσταται, λέγει· Εἰσάκουσον, Κύριε· εἰσάκουσον, Δέσποτα· εἰσάκουσον, Ἄγιε. Εἶτα εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς, λέγει τροπάριον, ἦχος γ'. Παροικούσα ἐν τῇ γῇ, ψυχὴ μου, μετανόησον χοὺς ἐν τάφῳ... Ἔως πότε, ψυχὴ μου, ἐπιμένεις τοῖς πταιίσμασιν... Ἐκαστος, ὅπου σώζεται, ἐκεῖ δικαίως καὶ προστρέχει... Προκείμενον and Gospel reading: Goar, p. 340; Epistle reading: Ἀδελφοί, ὑμεῖς ἔστε ναὸς Θεοῦ ζῶντος. Goar, p. 341. Εἵπωμεν πάντες... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ ὑπὸ πάσης κτίσεως προσκυνούμενος... Goar, p. 339. See above, p. 483. Fourth supplement: Εὐαγγέλιον (fifth) κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν || (p. 0882) ταύτην. Goar, p. 342. Εἵπωμεν πάντες... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χειρουβίμ, καὶ ἐπιβλέπων ἀβύσσους, ἔπιδε ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου, ὁ δεῖνα, καὶ ἐπίσκεψαι αὐτὸν τῇ φιλανθρωπία σου καὶ τῇ ἀμετρήτῳ σου δυνάμει ἐξ ἁγίου ὑψώματος δόξης σου, καὶ ἀπόστησον ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, καὶ ἀποκατάστησον αὐτὸν ὑγιαίνοντα πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, Χριστὲ ὁ Θεός, καὶ σοί... See *Богослужение*, Appendix, p. 114. Καὶ ἄψας τὸ ἀπτότρουβον, ὑποχωρεῖ, λέγει· Εἰσάκουσον, Κύριε· εἰσάκουσον, Δέσποτα· εἰσάκουσον, Ἄγιε. Καὶ ἄρχεται ὁ ζ' ἱερεὺς, λέγει τροπάρια,

ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς· ἐπὶ σοὶ γὰρ πεποιθήσαμεν... Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην ἀνοιξον ἡμῖν, εὐλογημένη Θεοτόκε. Προκείμενον, ἤχος πλ. β'. Ἐπακούσαι σου Κύριος, ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως... Στίχος· Ἐξαποστείλαι σοὶ βοήθειαν ἐξ ἀγίου... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, παρακαλῶ ὑμᾶς, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους. Goar, p. 344. The present office contains a few particularities in comparison with the one printed above. There is a remark about the supplicatory prayer office [молебень]: Καὶ ἂν ἔχουν τὸ πρόθυμον, καὶ ψάλλουσι καὶ παράκλησιν. When a sick person is anointed, apart from the words Εἰσάκουσον, Κύριε κ.τ.λ., after the first Gospel reading there is also prescribed the *troparion*: Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου τὸν σταυρὸν σου. The remark about the fourth priest reads slightly differently: Καὶ ἅπτει τὸ ἀπτόρουβον αὐτοῦ, καὶ μεθίσταται, λέγει ἐκ γ'. Εἰσάκουσον, Κύριε· εἰσάκουσον, Δέσποτα· εἰσάκουσον, Ἄγιε. Εἶτα εἰσέρχεται ὁ ἱερεύς, λέγει μετὰ παντὸς τροπάρια, ἤχος δ'. Τὴν ταπεινὴν μου ψύχην ἐπίσκεψαι, Κύριε, τὴν ἐν ἁμαρτίαις... Διαπλέων τὸ πέλαγος τῆς παρουσίας ζωῆς, ἐνθυμοῦμαι τὴν ἄβυσσον τῶν... (This *sticheron* was erroneously omitted by us on p. 483 above). Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς νῦν προσδράμωμεν, ἁμαρτωλοὶ καὶ ταπεινοὶ, καὶ προσπέσωμεν...

f. 220v. Εὐχή συγχωρητικὴ ἀπὸ πατρὸς πνευματικοῦ· κειμένης τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτοῦ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τοῦ ἐξομολογουμένου, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Goar, p. 536.

f. 223. Ἀκολουθία εἰς νήπιον τεθνηκός.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀμώμου, ψάλλει τὰ εὐλογητάρια, εἶτα μνημονεύει, καὶ εὐθὺς ὁ Ν', καὶ ἄρχεται τὸν κανόνα, ᾠδὴ α', ἤχος πλ. δ'. Ὑγρὰν διοδεύσας... Ὁ σάρκα πτωχεύσας, Λόγε τοῦ Θεοῦ... Goar, p. 474-477. || (p. 0883) Ode VI, ἐκτενή, τὸ κοντάκιον· Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσσον... καὶ ὁ οἶκος· Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις... Ἐτεροὶ οἶκοι εἰς νήπιον οὗτοί εἰσιν· Οὐδὲν ἔστιν πατρὸς συμπαθέστερον, οὐδὲν ἔστι μητρὸς ἀθλιώτερον... Πολλάκις γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ μηνίματος τοὺς μαζοὺς ἐγκατέχουν καὶ λέγουσιν... Εἰ καὶ σοῦ τὸ συμφέρον ἐγένετο, ἀλλ' ἡμᾶς ἐν ὀδύνῃ κατέλιπας... Μὴ βαρύνῃς με, μήτε, τοῖς δάκρυσι, μὴ λυπῆσῃς, πάτερ, τοῖς θρήνοις σου τὸν Ἰώβ... Παναγία Παρθένε ἀνύμφευτε... Each *oikos* has the refrain "Ἀλληλούια". Ode IX, συναπτὴ, ἐξαποστειλάριον, ἤχος γ'. Νῦν ἀνεπαυσάμην καὶ εὖρον ἄνεσιν πολλήν... θεοτοκίον· Νῦν ἐξελεξάμην τὴν θεομήτορα κόρην... Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ προσόμοια, ἤχος πλ. δ'. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος. Θάνατος νηπίοις ἄνεσις· τῶν γὰρ τοῦ βίου κακῶν... Θάνατος νηπίοις καύχημα· τῆς μοχθηρᾶς γὰρ σαρκός... Θάνατος νηπίοις στέφανος... Ὡ τίς μὴ θρηγήσει, τέκνον, τὴν σὴν ἐκ τοῦ βίου τούτου πενθηρὰν σου μετὰστασιν... Δόξα, ἤχος πλ. δ'. Τῶν πατρικῶν μου σπλάγχχνων, ὁ Θεός, ταχέως ἐστέρημαι, μὴ χωρίσης με τῆς

βασιλείας σου, Χριστέ... Καὶ νῦν, Ἀγνή παρθένε, τοῦ Λόγου... Καὶ εὐθὺς οἱ μακαρισμοί, ἦχος πλ. β'. Ληστήν τοῦ παραδείσου, Χριστέ, πολίτην ἐπὶ σταυροῦ σοι βοήσαντα... Ἐκ μητρικῶν ἀγκαλιῶν μου ἐχωρίσθην, Σωτήρ, βοᾶ σοι τὸ νήπιον... Ἀνάπαυσον, οἰκτίρμον, ὡς ἐλεήμων, ὁ ἐξελέξω ἄφθορον νήπιον... Δόξα, Ἀνάρχω καὶ γεννήσει τε καὶ προόδω Πατέρα προσκυνῶ τὸν γεννήσαντα... Καὶ νῦν, Ὁν ἔτεκες, Παρθένε ἀνερμηνευτος, διὰ παντός ὡς Θεὸν ἡμῶν... Προκείμενον, ἦχος πλ. β'. Μακαρία ἡ ὁδός, ἡ πορεύη. Στίχος· Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσιν... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων... Τέλος· ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. Ἀλληλούια, Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ προσέφερον τῷ Ἰησοῦ παιδιά, ἵνα ἄψηται αὐτῶν... Τέλος· τιθεὶς τὰς ἐπ' αὐτά, εὐλόγησεν αὐτά. Εἶτα λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ μαλακίας καὶ τὰ λοιπά, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλει τὰ τελευταῖα στιχηρά, ἦχος β'. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί, τῷ νηπίῳ, εὐχαριστοῦντες Θεῷ... Πᾶσιν ἀνακράζει ὁ Σωτήρ· ἄφετε τὰ νήπια πρὸς με εἰς τὰς ἀύλους μονάς, οὕτως γὰρ ἠυδόκησα... Οἷα ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐστιν; ἄνθος καὶ ἀτμὶς καὶ ὡς δρόσος... Νεῦσον παρακλήσεσι, Χριστέ, ταῖς τῆς παναχράντου μητρός σου... Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φυλάσσων τὰ νήπια ἐν τῷ παρόντι βίῳ... Goar, p. 478. Ἐν οἷς αὐλίζονται τῶν δικαίων τὰ πνεύματα. Αὐτός, Δέσποτα Σωτήρ ὑπεράγαθε, καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ νηπίου τούτου ἀνάπαυσον, ὅτι αὐτὸς || (p. 0884) εἶπας· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ... Καὶ εὐθὺς τὸ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν. Καὶ λέγει τὰ τροπάρια ταῦτα, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων... etc. Εἶτα λέγει ἐκτενῆς· Ἐλέησον ἡμᾶς... καὶ τὰ ἐξῆς. Ὁ Θεὸς τῶν Πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... καὶ τελεία ἀπόλυσις.

f. 233v. Κανὼν εἰς ψυχὴν κρινομένην. Goar, p. 585–587.

ff. 237–239 blank.

f. 240. Ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων ἐπὶ ἀνεγερθέντος ναοῦ.

Ἐσπέρα εἰς τὸ λυχνικόν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους C', καὶ ψάλλομεν στιχηρᾶ τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἀγίου γ', καὶ τῶν ἐγκαινίων γ', στιχηρά, ἦχος δ'. Ἐδωκας σημειώσιν. Σήμερον ὁ ἔνθεος καὶ ἱερός καὶ σεβάσμιμος, τοῦ Θεοῦ οἶκος ἔνθεος, φαιδρῶς ἐγκαινίζεται... Ἦστραψεν ἡ ἄνωθεν φωτοφανῆς αἴγλη, λάμπουσα καὶ πάντα φωτίζουσα· πιστῶς οὖν τιμῆσωμεν... Μέσον γῆς ὑψούμενοι, προκατιδεῖν ἐφιέμενοι τοῦ σταυροῦ σκῆπτρον ἔνθεον, ψυχὰς ἐκκαθάρωμεν... Δόξα, τοῦ κατὰ τὴν μονὴν, Καὶ νῦν, ἐγκαινίων. Εἰ δ' οὐκ ἔχει ὁ ἅγιος Δόξα, ἦχος β' τῶν ἐγκαινίων, καὶ ἂν ἔχη καὶ ὁ ἅγιος.

Βασιλειῶν τρίτης τὸ ἀνάγνωσμα· Ἔσθη Σολομῶν κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου Κυρίου... Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα· Ὁ Θεὸς τῆ σοφία ἐθεμελίωσε τὴν γῆν... Τέλος· τοῦ εἶναι εἰς ὄνομά σου πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος. Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα· Ἡ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ἠπήρεισε στύλους ἑπτὰ... Τέλος· τούτω γὰρ τῷ τρόπῳ πολὺν ζῆση χρόνον, καὶ προστεθήσεται σοι ἔτη ζωῆς. Καὶ εὐθὺς λέγει· Εἶπωμεν πάντες... καὶ μνημονεύει, οὓς θέλει, καὶ πάλιν λέγει· Κύριε παντοκράτορ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων... etc. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανούς καὶ καταβάς... καὶ τὰ ἰδιόμελα τῶν ἐγκαινίων, ἦχος α'. Ἐγκαινίζου, ἐγκαινίζου... Στίχος· Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν... ἦχος α'. Πάλαι μὲν ἐγκαινίζων τὸν ναόν... ἦχος β'. Τὸν ἐγκαινισμὸν τελούντες πανιέρου ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, σὲ δοξάζομεν, Κύριε... Ταῦτα λέγει καὶ τὸ πρῶτ' εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἱερέων. Δόξα, ἦχος γ'. Πρὸς ἑαυτὸν ὑπανάγου, ἄνθρωπε... ἦχος α'. Ἐγκαινίζεται σήμερον ἡ ἐξ ἔθνῶν ἐκκλησία... Στίχος· Εἰργάσω σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς... ἦχος πλ. α'. Ἐπὶ τῶν κόλπων τῶν πατρικῶν ἐπαναπαυόμενος, Λόγε... ἦχος πλ. β'. Ἐγκαινίσεσθε, ἀδελφοί, καὶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἀποθέμενοι... ἦχος πλ. β'. Τὴν μνήμην τῶν ἐγκαινίων ἐπιτελοῦντες, Κύριε, σὲ τὸν τοῦ ἁγιασμοῦ δοτῆρα... ἦχος πλ. β'. Ἐγκαίνια τιμᾶσθαι παλαιὸς νόμος καὶ καλῶς ἔχων... ἦχος πλ. β'. Ἔθου πύργον ἰσχύος τὴν ἐκκλησίαν σου, Χριστέ, προαιώνιε Λόγε... Απολυτίκιον τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου καὶ τῶν ἐγκαινίων· Ὡς ἄνω τοῦ στερεώματος τὴν εὐπρέπειαν. Εἰς τὸν ὄρθρον, εἰ μὲν θέλει ὁ προεστῶς, ψάλλομεν τὸν πολυέλαιον καὶ ψαλμὸν τοῦ ἁγίου, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον ἦχος δ'. Πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς. Στίχος· Σοὶ πρέπει ὕμνος, τῷ Θεῷ... Πᾶσα πνοή. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐγένετο τὰ ἐγκαίνια ἐν Ἱεροσολύμοις... Τέλος· καγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς. Ὁ κανὼν, ᾠδὴ α', ἦχος δ'. Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον. Ὁ στύλω καθοδηγῶν τῷ πνεύματι τὴν ἐξ ἔθνῶν Ἰσραὴλ. Εὐχολ. edit. Venet. 1749 p. 240. Ἐξαποστειλάριον· Μέσον τῆς γῆς ὁ Κύριος καὶ Θεὸς εἰς σωτηρίαν... Καὶ ἐτέρα ἀκολουθία συνήθως.

f. 251v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ἤδη καθιερωθέντος ναοῦ ἁγίου, καὶ ἐπὶ σαλευθείσης τῆς ἁγίας τραπέζης.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἐν ἣ καθιέρωται ὁ εὐκτήριος οἶκος, γινομένων τοῦ λυχνικοῦ καὶ παννυχίδος ἐν μιᾷ τῶν σύνεγγυς καθιερωθέντος εὐκτηρίῳ ἐκκλησίᾳ, τῇ δηλωθησομένη δια τοῦ κηρυκτοῦ τῶν συναξέων, ἔνθα, δηλονότι, καὶ τὰ ἅγια λείψανα μένουσιν. Καὶ παραγίνεται ἕωθεν ἐκεῖσε ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιδιάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα. Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος τὴν συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ etc. Κύριε ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ πάντα ποιῶν καὶ πραγματευόμενος. Goar, p. 656. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Καὶ ἀρχιερεὺς εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς ὑπερενδόξου, ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. Goar, p. 661. Καὶ ψάλλουσιν οἱ ψάλται· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων

καύχημα... Ἄγιοι μάρτυρες, οἱ καλῶς ἀθλήσαντες... Καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν λιτήν, ἔρχονται εἰς τὰς πύλας τοῦ ναοῦ, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογητὸς εἶ, Χριστὲ ὁ Θεὸς τῶν χριστιανῶν, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Εἶτα ἐκφωνεῖ· Ἄρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες, καὶ τὰ λοιπά. Καὶ ἀνοίγονται αἱ πύλαι, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῶ, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς τὴν ἀρχὴν τῆς εἰσόδου, καὶ οἱ ἱερεῖς τὸ ἀπολυτίκιον καὶ τὰ ἕτερα. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα. Goar, p. 662. Καὶ μετὰ τὰ ἰδιόμελα λέγει ὁ ἀρχιερεὺς εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐρασθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναι σοὶ ἐκκλησίαν. Goar, p. 485. Καὶ φέρουσιν ἐπάνω τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἀρχιερέως τάπητα καινούργιον, ἤγουν ὡς σάβανον καὶ χειρομανδήλιον, καὶ καταδέχονται αὐτὸν μὲ τὰ ζωνάρια, καὶ δίδεται καιρὸς τῷ ἀρχιδιακόνῳ, καὶ ἐκφωνεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Καὶ φέρουσι πεύχην καὶ προσκεφάλαιον, καὶ κλίνει ὁ ἀρχιερεὺς τὸ γόνυ, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ διά- **|| (p. 0886)** κωνος· Ἐτι καὶ ἔτι κλίναντες τὰ γόνατα... Καὶ ἕτεροι· Κύριε ἐλέησον γ'. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὁ Θεὸς ὁ ἀναρχος καὶ ἀϊδιος, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγών... Goar, p. 657. Ἐπισυνάπτει καὶ ταύτην· Σέ, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπίς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν θαλάσῃ μακρὰν... Goar, p. 658. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, τὸ κοντάκιον τῶν ἐγκαινίων, καὶ ὁ διάκωνος· Ἐν εἰρήνῃ... Goar, p. 658. Καὶ μετὰ τὸ ταφῆναι τὰ ἅγια λείψανα, φέρουσι κηρομάστιχα μετὰ μαρμάρου, καὶ βάλλουσιν ἐντὸς τοῦ κιονίου, καὶ μετὰ τοῦτο ὁ μὲν ἀρχιερεὺς ἐπεύχεται τὴν εὐχὴν ταύτην, οἱ δὲ ἱερεῖς αἴρουν τὴν τράπεζαν καὶ ἀποθέτουν αὐτὴν ἄνω. Εὐχὴ τοῦ ἀρχιερέως· Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ κορυφαίῳ σου τῶν ἀποστόλων Πέτρῳ φήσας, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν... Καὶ εἶθ' οὕτως, κρατούντων τῶν ἑπτὰ ἱερέων τὴν τράπεζαν καὶ ὑψούντων, ἐπιτεθέντων τὰ κηρομάστιχα, ἀπέρχονται, ψάλλοντες ἐκ γ' τὸν ψαλμὸν· Ὑψώσω σε, ὁ Θεὸς μου, ὁ βασιλεὺς μου... Καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τῶν χριστιανῶν πάντοτε... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἐπιφέρεται σίτλα τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, πεπληρωμένη ὕδατος χλιαροῦ, καὶ ἐπικλίνας αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, εὐχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγιάσας τὰ ῥεῖθρα τοῦ Ἰορδάνου. Goar, p. 659. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐπιχέει γ' τῆς τραπέζης ἐκ τοῦ χλιαροῦ ὕδατος, λέγει· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Καὶ φέρει πανὶν λευκὸν πήχεις γ' καὶ ἡλιοσάπουνον, καὶ ῥίπτει ἐπάνω τῆς τραπέζης, καὶ ἐκμάσσει αὐτὴν μετὰ τοῦ νίτρου καὶ τοῦ ἡλιοσαπούνου, καὶ μετὰ σπόγγου καινοῦ καὶ καθαροῦ, ἐν δὲ ταῦτα γενέσθαι, ψάλλει ψαλμὸν καὶ λέγει οὕτως· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε... Καὶ μετὰ τοῦτο λαμβάνει καινὸν ῥοδόσταγμα, καὶ ἐπιχέει τὴν τράπεζαν σταυροειδῶς, λέγων· Ραντιεῖς με ὑσώπῳ... λέγει τοῦτο ἐκ τρίτου καὶ δοξάζει ὁ ἀρχιερεὺς· Δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Καὶ λαμβάνει σάβανον καινὸν ἀπηρτισμένον, ἔχον εἰς τὰ τέσσαρα ἄκρα σχοίνους λεπτοῦς, οὓς τῇ τραπέζῃ ἐφαπλουμένον, δεσμοῦνται οἱ σχοῖνοι σταυροειδῶς ὑποκάτωθεν τῆς τραπέζης κατὰ τὸν ὄρθιον κίονα, τὰ δὲ σένδονα τὰ πρῶην

ἐκμάσσοντα τὴν ἁγίαν τράπεζαν, κατακόπτονται παρὰ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ δίδονται ἀντιμίνσια τοῖς ἱερεῦσι καὶ ἱερουργοῦσι, ψάλλοντες ψαλμὸν Μνήσθητι, Κύριε τοῦ Δαβὶδ καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ... Καὶ δοξάζει ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλόγητος ὁ Θεὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Καὶ φέρονται τὸ ἀγγεῖον τοῦ μύρου, ποιεῖ ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ τοὺς κίονας αὐτῆς, καὶ ψάλλει τὸ Ἀλληλοῦια, ὡς ἐπὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, λέγει ψαλμὸν ρλβ'· Ἰδοὺ δὴ ἢ (p. 0887) τί καλόν, ἢ τί τερπνόν... Καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιερεὺς· Δόξα σοι, ἁγία Τριάς ὁ Θεὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Καὶ λαμβάνει τὴν ἔνδυσιν, ἐνδύουσι τὴν τράπεζαν, καὶ νιπτομένου τὰς χεῖρας, λέγων· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο... Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὁ τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ἀρρήτῳ σοφίᾳ θεμελιώσας... Goar, p. 660. Ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων. Goar, p. 661. Καὶ βαστάζων τὸ μύρον, ὁ ἀρχιερεὺς ποιεῖ σταυροὺς πανταχοῦ τῆς ἐκκλησίας, ψάλλοντες τὸν ψαλμὸν κθ'. Κρίνόν με, Κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην... Καὶ μετὰ ταῦτα δοξάζει ὁ ψάλτης, καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἁγίου, καὶ εἴθ' οὕτως δοξάζει ὁ ἀρχιερεὺς· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἡ ἐλπίς ἡμῶν, καὶ ἡ ἀπόλυσις. Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, New Testament readings. Goar, p. 663. Χερουβικὸν τοῦ ἐνθρονιασμοῦ· Σιγησάτω πᾶσα σάρεξ... Κοινωνικόν· Κύριε, ἡγάπησα εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου σου...

f. 268v. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσσοστόμου, λόγος εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἤκουσαν οἱ μαθηταὶ φωνῆς λεγούσης αὐτοῖς· οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτόν...

0887 [Sinai, Monastery of St Catherine, 989]

CXXIX. Εὐχολόγιον, Sinai, MS 989, in 16°, 322 ff., clear 16th-century hand. At the end of the manuscript there is the following colophon: Εὐχολόγιον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ τιμιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατράσι κυρ Ἰωαννικίου, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τοῦ Σινᾶ ὄρους, καὶ εἴ τις τὸ ξενώσει ἀπὸ τὸ ἅγιον μοναστήριον καὶ ἀπὸ τὸ καθολικόν, νὰ εἶνε ἀφορισμὸς παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος, καὶ ἀπὸ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεοφόρων τῶν ἐν Νικαίᾳ πατέρων, καὶ τὸ ἀνάθεμα. Ἐκοιμήσθη (sic) ὁ ἄνωθεν Ἰωαννίκιος καὶ πνευματικὸς πατήρ ἐν ἔτει 'ζξβ' (1554), Σεπτεμβριῶ κδ', ἡμέρα κυριακῆ, ὥρα ζ', ἑορτῆ τῆς ἁγίας Θέκλας ἰσαποστόλου καὶ πρωτομάρτυρος. The scribe is named in the verses: Γόνυ συζεύξας, ὑποκλίνας δὲ κάραν, χεῖρας ἐκτείνας πρὸς τὰς θείας τετραδά, ἐκπεπλήρωκα

τὴν θεόσδωτον βίβλον. Θεοῦ τὸ δῶρον, Θωμᾶ Πατρολόγου πόνος, τάχα καὶ θύτου.

f. 1. Εὐχή τῶν κολλύβων.

f. 2. Table of contents of the manuscript.

ff. 3–5 blank. || (p. 0888)

f. 6. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. See above, p. 707.

f. 12. Εὐχαὶ ἐωθιναί, ἦτοι τοῦ ὄρθρου. Ibid.

f. 20. Συνοδικὸν ἀναγινωσκόμενον τῆ⁶⁸² κυριακῆ τῆς ὀρθοδοξίας ἐν τῇ λειτουργίᾳ.

⁶⁸² Sinait. gr. 531, s. XV: τῆ ἀγία κυριακῆ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς, ἡγουν τῆς ὀρθοδοξίας. This second Sinaitic *Synodicon* differs from the compiled *Synodicon*, published in Uspenskiĭ, *Синодикъ съ недѣлю православія*, pp. 1–40 in the following respects: 1) in the commemoration of the archbishops John, Nicholas, and George (p. 10), who struggled in the fight against the iconoclasts, the name of the first [i.e. George] is replaced by the second: Γερμανοῦ; 2) the names of the “heresiarchs” against the iconoclasts (pp. 13–14) are not named, but their names occur after the articles against Monk Neilos; 3) there are no articles against the Bogomils (pp. 19–20); 4) articles 4, 6, and 7 against N. Basilakes, Soterichos, etc. (pp. 24–25) are omitted; 5) the articles against John Eirenikos (pp. 27–28) are placed after those against Constantine, Metropolitan of Kerkyra; 6) all articles against Barlaam and Akindynos (pp. 30–38) are omitted, so that the conclusion (p. 39) follows right after the articles against John Eirenikos, 7) in this conclusion, the words Εἰ τις τῆς χριστιανοκατηγορικῆς αἰρέσεως... have been replaced with an *anathematismos* otherwise unknown in print τῷ δεχομένῳ τὰ δυσσεβῆ αἰρέσεως λογίδια ἀνάθεμα, followed by the articles which are not found in the Russian *Synodica* (pp. 39–40n.1) and 8) finally, the *polychronia* are given as follows: Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, Μιχαὴλ τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν βασιλέως, καὶ Θεοδώρας, μητρὸς αὐτοῦ, Αἰωνία ἡ μνήμη. Βασιλείου, Κωνσταντίνου, Λέοντος, Ἀλεξάνδρου, Χριστοφόρου, Ῥωμανοῦ, Κωνσταντίνου, Ῥωμανοῦ, Νικηφόρου, Ἰωάννου, Βασιλείου, Κωνσταντίνου, Ῥωμανοῦ, Μιχαήλ, Κωνσταντίνου, Μιχαήλ, Ἰσαακίου, Κωνσταντίνου, Ῥωμανοῦ, Μιχαήλ, Νικηφόρου, Ἰωάννου, Ἀλεξίου, Μανουήλ, τοῦ διὰ τοῦ ἀγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ματθαίου μοναχοῦ μετονομασθέντος, καὶ Ἀλεξίου, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, Ἰσαακίου, τοῦ διὰ τοῦ ἀγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ἰωαννικίου μετονομασθέντος, Ἀλεξίου, Θεοδώρου, Ἀλεξίου, τῶν τὴν οὐράνιον βασιλείαν τῆς ἐπιγείου ἀνταλλαξαμένων, Αἰωνία ἡ μνήμη. Εὐδοκίας, Θεοφανοῦς, Θεοδώρας, Ἐλένης, Θεοφανοῦς, Θεοδώρας, Αἰκατερίνης, Εὐδοκίας, Μαρίας, Εἰρήνης, Ἄννης, Ζένης μοναχῆς, Εὐφροσύνης, Ἄννης, τῶν εὐσεβεστάτων ἀγιοσύτων, Αἰωνία ἡ μνήμη. Γερμανοῦ, Ταρασίου, Νικηφόρου καὶ Μεθοδίου, τῶν ἀοιδίμων καὶ μακαρίων πατριαρχῶν, Αἰωνία ἡ μνήμη. || (p. 0889) Ἰγνατίου, Φωτίου, Στεφάνου, Ἄντωνίου, Νικολάου, Εὐθυμίου, Στεφάνου, Τρύφωνος, Θεοφυλάκτου, Πολυεύκτου, Ἄντωνίου, Νικολάου, Σισινίου, Σεργίου, Εὐστρατίου, Ἀλεξίου, Μιχαήλ, Κωνσταντίνου, Ἰωάννου, Κοσμᾶ, Εὐστρατίου, Νικολάου, Ἰωάννου, Λέοντος, Μιχαήλ, Θεοδότου, Κωνσταντίνου, Λουκᾶ, Μιχαήλ, Χαρίτωνος, Θεοδοσίου, Γερασίμου, Νικήτου, Ἰωάννου, Μιχαήλ, Θεοδώρας, Μαξίμου μοναχοῦ καὶ Μανουήλ τῶν ὀρθοδόξων καὶ οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν, αἰωνία ἡ μνήμη. Χριστοφόρου, Θεοδώρου, Ἀγαπίου, Ἰωάννου, Νικολάου, Ἡλίου, Θεοδώρου,

For the most, this *synodicon* is similar to the one edited by F. I. Uspenskii, *Синодикъ въ недѣлю православія* || (p. 0889) (Odessa 1893), except that: 1) the prologue does not contain the words from Ἀντάλλαγμα δ' ἂν εἶεν τοῦ Χριστοῦ οἱ τῶ θανάτῳ αὐτοῦ ἐξαγορασθέντες το Ἐν γὰρ ταῖς εἰκόσιν ὀρῶμεν τὰ ὑπὲρ ἡμῶν κ.τ.λ. (p. 3–5); 2) after the *prokeimenon* "Τίς Θεὸς μέγας" there follows an addition: Οἱ προφήται, ὡς εἶδον, οἱ ἀπόστολοι, ὡς ἐδίδαξαν, κ.τ.λ. (p. 8) in the "articles against the iconoclasts", but the words Τοὺς φαυλιστὰς γὰρ τῆς σῆς δόξης κ.τ.λ. (p. 5–6) to the beginning of the "articles against the iconoclasts"; 3) the transposed article 8 against the iconoclasts is replaced by a new one, unknown from the printed editions: "Τῶν γοῦν διαστέλλειν θεόθεν δυναμωθέντων τὴν ἐν τῷ νόμῳ παραγγελίαν καὶ τὴν ἐν χάριτι διδασκαλίαν, καὶ τὸ ἐν ἐκείνῳ μὲν ἀόρατον, ἐν ταύτῃ δὲ καὶ ὄρατον καὶ ψηλαφητόν, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὄραθέντα καὶ ψηλαφηθέντα εἰκονογραφούντων καὶ προσκυνούντων"; 4) the words of the printed editions Αὕτη ἡ πίστις τῶν ἀποστόλων are omitted; 5) the enumeration of the patriarchs for the "memory eternal" is in somewhat different order: Ἰγνατίου, Φωτίου, Στεφάνου, Ἀντωνίου καὶ τοῦ Νικολάου, τῶν ἀγιωτάτων καὶ ὀρθοδόξων πατριαρχῶν (see p. 9), and then 6) a new exclamation follows, unattested in the printed *Synodica*: "Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τῶν ἀοιδίμων ἀρχιεραρχῶν καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων, αἰωνία ἡ μνήμη, γ'"; 7) the *anathematismoi* 2* through 5* (p. 11–13) against the iconoclasts are missing, as well as 8) articles 2 through 4 (p. 15–16) and 8 through 10 (p. 17–18), directed against || (p. 0890) John Italos and his followers; 9) there are no articles against the Bogomils (p. 19–20); 10) there is the following new article against Eustratios and Leo of Chalcedon: Τὰ εὐρεθέντα ἀλλότρια τῶν ὀρθῶν δογμάτων τῆς ἐκκλησίας ἐν τοῖς γραφεῖσι κατὰ Ἀρμενίων δυοῖς λόγοις παρ' Εὐστρατίου, τοῦ γεγονότος μητροπολίτου Νικαίας, τὰ καὶ ἀναθεματισθέντα, Ἀνάθεμα α' 11) the second article against them in Prof. Uspenskii's printed edition is missing (p. 21); 12) we do not find articles 2 through 9 against N[icephorus] Basilakes, Soterichos, etc. (p. 23–27), but the first article is followed by the *anathematismos* of the printed order: Τοῖς ἀποβαλλομένοις τὰς τῶν ἁγίων πατέρων φωνάς, τὰς ἐπὶ συστάσει τῶν ὀρθῶν δογμάτων... (Τριῶδ. Ἐνετίησι 1783, p. 144); and, 13) there is a new *anathematismos*, which has been divided into two in the printed edition and laid out with great detail (Τριῶδ. 1783, p. 144–145): "Οἱ μετὰ χρόνου τινὰς τῶν περὶ τῆς Κυριακῆς φωνῆς τῆς Ὁ Πατήρ μου μείζων μου ἐστι, κυρωθέντων τε καὶ δογματισθέντων, γεγονότες ἀναθεματισμοί, τῶν ἀμαθῶς καὶ

Βασιλείου, Πέτρου, Θεοδότου, Νικηφόρου, Ἰωάννου, Κυρίλλου τῶν ἀοιδίμων πατριαρχῶν Ἀντιοχείας, αἰωνία ἡ μνήμη. Ἰωάννου, Ἰωάννου, Στεφάνου, Νικήτου, Βασιλείου, Νικήτου, Ἰωάννου, Λέοντος, Μιχαήλ, Κωνσταντίνου, Ἡλίου, Βασιλείου, Κωνσταντίνου, Νικολάου, Ἰωάννου, Μανουήλ, Μαξίμου μοναχοῦ, Νικολάου καὶ Νικηφόρου, αἰωνία ἡ μνήμη. Ἡ ἁγία Τριάς αὐτοὺς ἐδόξασε...

ἀσεβῶς ἀντιφερομένων καὶ ἀντιλεγόντων πρὸς ταῦτα, οἷς συνεφώνει τότε καὶ ὁ χρηματίσας μητροπολίτης Κερκύρας, Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Βουλγαρίας, καὶ μετὰ χρόνους καὶ οὗτος ἐδέχθη, ἀποστὰς τῶν τοιούτων καὶ τοῖς ὀρθόφροσι προστεθείς, καὶ ἀναθεματίσας τὰ κακῶς καὶ ἀσεβῶς παρ’ αὐτοῦ δογματισθέντα καὶ λαληθέντα“ 13[bis]) the article against John Eirenikos (p. 27–28) is immediately followed by the concluding paragraph “Ολοῖς αἰρετικοῖς ἀνάθεμα κ.τ.λ. (p. 39); 14) in this paragraph, the last article Εἴ τις τῆς χριστιανοκατηγορικῆς αἰρέσεως κ.τ.λ. is omitted and replaced by a new one: “Τοῖς λέγουσιν, ὅτι ὁ ἐν Κυρίῳ γάμος καὶ ἡ κατὰ Θεὸν κρεωφαγία βδελυκτά εἰσι τῷ Θεῷ, Ἀνάθεμα α’”, followed by three more articles, which F. I. Uspenskii has indicated in his footnotes: Εἴ τις τὰς εὐαγγελικὰς ἐξηγήσεις... Εἴ τις Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν περιγράφον... Τοῖς μὴ ἀσπαζομένοις τὰς ἀγίας καὶ σεπτὰς εἰκόνας... (p. 39–40n.1). Immediately after these articles there is a *polychronion* for the imperial house, with formulas indicated by us on p. 359 above, and the exclamation of “memory eternal” for the pious emperors, empresses, patriarchs, and bishops:

Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης τῆς αὐτοῦ μητρός, τῶν εὐσεβεστάτων μεγάλων βασιλέων, καὶ πρώτων ὀρθοδόξων χριστιανῶν, αἰωνία ἡ μνήμη γ’.

Μιχαήλ, τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν βασιλέως, καὶ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ μητρός, αἰωνία ἡ μνήμη γ’. || (p. 0891)

Βασιλείου, Κωνσταντίνου, Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, Χριστοφόρου καὶ Ῥωμανοῦ, Νικηφόρου καὶ Ἰωάννου, Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου, Ῥωμανοῦ καὶ Μιχαήλ, Κωνσταντίνου, Μιχαήλ, Ἰσαακίου, Κωνσταντίνου, Ῥωμανοῦ, Ἀνδρονίκου, Μιχαήλ, Νικηφόρου, Ἰσαακίου, Ἀλεξίου, Ἀλεξίου καὶ Ἰωάννου, τῶν τὴν οὐράνιον βασιλείαν τῆς ἐπιγείου ἀλλαξαμένων, αἰωνία ἡ μνήμη γ’.

Εὐδοκίας, Θεοφανοῦς καὶ Ἑλένης, Θεοφανοῦς καὶ Θεοδώρας, Ζωῆς, Θεοδώρας, Αἰκατερίνης, Εὐδοκίας, Μαρίας, Εἰρήνης καὶ Εἰρήνης, τῶν εὐσεβεστάτων ἀγιοστῶν, αἰωνία ἡ μνήμη γ’.

Σιλβέστρου, Δαμάσου, Κελεστίνου, Λέοντος, Βιγιλίου, Ἀγάθωνος, Ἀδριανοῦ καὶ Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, τῶν ἀγιωτάτων καὶ μακαριωτάτων παπᾶδων (sic) τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ πάντων τῶν ὁμοφρονησάντων αὐτοῖς ἐπισκόπων Ῥώμης, αἰωνία ἡ μνήμη γ’.

Ἰγνατίου, Φωτίου, Στεφάνου καὶ Ἀντωνίου, Νικολάου καὶ Εὐθυμίου, Στεφάνου, Τρύφωνος, Θεοφυλάκτου, Πολυεύκτου, Ἀντωνίου, Νικολάου, Σισίνου, Σεργίου, Εὐσταθίου, Ἀλεξίου, Μιχαήλ, Κωνσταντίνου, Ἰωάννου, Κοσμᾶ, Εὐστρατίου, Νικολάου, Ἰωάννου, Λέοντος, Μιχαήλ, Θεοδότου, Κωνσταντίνου, Λουκᾶ, τῶν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν, αἰωνία ἡ μνήμη γ’.

Χριστοφόρου, Θεοδώρου, Αγαπίου καὶ Ἰωάννου, Νικολάου καὶ Ἡλίου, Θεοδώρου, Βασιλείου, Πέτρου, Θεοδοσίου, Νικηφόρου, Ἰωάννου, Λουκᾶ καὶ Ἀθανασίου, τῶν ἀοιδίμων πατριαρχῶν Ἀντιοχείας, αἰωνία ἡ μνήμη γ’.

Βαρνάβα τοῦ πανευφήμου ἀποστόλου καὶ γενναιομάρτυρος, καὶ Ἐπιφανίου τοῦ σοφωτάτου, τῶν μακαριωτάτων ἀρχιεπισκόπων Κύπρου, αἰωνία ἡ μνήμη γ’.

Σεργίου, Δομετίου, Πορφυρίου, Πλουτάρχου, Βαρνάβα, Θεοδώρου, Βασιλείου, Αρκαδίου, Ανθίμου, Δαμιανού, Σαβίνου, Ακακίου, Γελασίου, Θεοφάνους, Ιωάννου, Επιφανίου, Γρηγορίου, Εὐθυμίου, Ιωάννου, Αλεξίου, Επιφανίου, Βασιλείου, Νικολάου, Θεοδωρήτου, Ιωάννου καὶ Βαρνάβα, τῶν ἀρχιεπισκόπων Κύπρου, αἰωνία ἡ μνήμη γ'.

Ἡρακλείδιου, Μνάσωνος, Ρόδωνος, Δημητρίου, Μακεδονίου, Λαζάρου, Τύχωνος, Ζήνωνος, Φιλαργίου, Αρκαδίου καὶ Νίκωνος, Αὐξηβίου, Εὐλαλίου, Θεοδότου, Δημητρίου, Πάππου, Ἀθανασίου, Εὐσταθίου, Νικήτου, Σπυριδῶνος, Φίλωνος, Συνεσίου, Σωσικράτους, Τριφυλλίου, Τυχικοῦ καὶ Ζήνωνος, τῶν ἐν ταῖς κατὰ Κύπρον ἀγιωτάταις ἐπισκοπαῖς εὐσεβῶς ἀρχιερατευσάντων καὶ θαύμασι διαλαμψάντων, αἰωνία ἡ μνήμη γ'.

Ἡ ἀγία Τριάς αὐτοὺς ἐδόξασεν. Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Τούτων τοῖς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας μέχρι θανάτου ἄθλοις τε **|| (p. 0892)** καὶ ἀγωνίσμασι καὶ διδασκαλίαις παιδαγωγῶσθαι τε καὶ κρατύνεσθαι... F. I. Uspenskii, *Синоδικъ въ недѣлю православія*, p. 40. Ἦχος δ'· "Ὁ ἐξ ὑψίστου". Οἱ τὴν εἰκόνα τὴν σὴν μὴ προσκυνοῦντες, Παναγία Δέσποινα, νῦν ἀπολέσθωσας, ὥσπερ ὁ ἄφρων ὁ Ἄρειος σὺν Νεστορίῳ, Μακεδονίῳ τε καὶ τὸν Σεβῆρον, ἀνάθεμα Μάνεντι καὶ τοῖς αὐτοῦ φοιτηταῖς, Απολλινάριον, Σίμωνα σὺν Διοσκόρῳ, τοῖς ἀγαπήσασι πῦρ τὸ ἄσβεστον, ἡμεῖς δὲ πάντες ἀσπαζόμεθα καὶ τιμῶμεν, Ἀγνή, τὴν εἰκόναν σου, ἐν ἡμέρᾳ τῆς δίκης λυτρωθῆναι τῆς κολάσεως.—Θεοτόκε παντάνασσα, τῶν ὀρθοδόξων τὸ καύχημα, αἰρετικῶν τὰ φρυάγματα καὶ τὰ πρόσωπα καταίσχυνον, τῶν μὴ προσκυνούντων μηδὲ τιμώντων.

f. 38. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα. See above, p. 276.

f. 39v. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδύτου. See above, p. 428–419 (sic).

f. 47. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. See above, p. 429, 278–282.

f. 80v. Σημειωτέον εἰς κανονικὰς γυναῖκας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας, ὡς καὶ μητέρα τῆς σῆς οἰκονομίας ἐπιγράψασθαι. Goar, p. 382. Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν.

f. 81v. Ἐτέρα ἀκολουθία ἐπὶ τὸ ἀναδύσασθαι ῥάσα γυναικί.

Εὐχή· Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν προφήταις λαλήσας, καὶ προκηρύξας τὸν φωτισμὸν τῆς γνώσεώς σου ἔσεσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὁ μὴ θέλων τινὰ τῶν ὑπὸ σοῦ πεπλασμένων ἀνθρώπων ἀμοιρεῖν τῆς σῆς σωτηρίας, ὁ νόμους ἐκθέμενος διὰ τῆς ἐκλογῆς Παύλου τοῦ ἀποστόλου σου τοῖς ἐν πίστει πολιτευόμενος ἀνδράσι καὶ γυναῖξιν, ἵνα οἱ μὲν ἀκαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ προσφέρωσιν αἴνεσιν καὶ δοξολογίαν τῷ ἀγίῳ ὀνόματί σου, αἱ δέ, κεκαλυμμένη τῇ κεφαλῇ, μετ' αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμῶσιν

ἑαυτὰς ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, καὶ ὕμνους προσάγωσι τῇ δόξῃ σου, Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τὴν δούλην σου, ἢ δεῖνα, καὶ κόσμησον τὴν ἑαυτῆς κεφαλὴν κόσμῳ τῷ σοὶ εὐαρέστῳ, ὅπως, κατὰ τὰς ἐντολάς σου πορευομένη, καὶ τὰ μέλη πρὸς σωφρονισμόν παιδαγωγούσα, τύχη τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ σοὶ πρόκειται δόξα σὺν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Conf. Goar, p. 309.

f. 82v. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ἀγιαζομένου ὑπὸ ἑπτὰ πρεσβυτέρων. See above, p. 588–590n.

f. 127v. Ἐξοδιαστικὸν τῶν μοναχῶν.

For the beginning of the order up to the Apostol, see above, p. 282–283, except that each *antiphon* is accompanied by a special *sticheron* for **|| (p. 0893) Δόξα**, καὶ νῦν. After the *antiphons* preceding the *makarismoi* there are *oikoi*: Goar, p. 457–459. Epistle πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός... Τέλος· τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ Υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν... Τέλος· ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. Εἶτα συναπτὴ· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός... Καὶ εὐθὺς γίνεται ἀσπασμός, γενομένου δέ, ψάλλονται στιχηρά, ἦχος β'. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί... Πᾶσα τῶν ματαιῶν ἢ ἐλπίς καὶ τῶν ἐπιγείων... Ὁμοίως τὸν σταυρὸν ἀναλαβὼν, σοὶ ἀνεπιστρόφῳ καρδίᾳ κατηκολούθησε... Μέγας ὁ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς, μέγας στεναγμὸς... Σχήμα μοναστῶν ἀναλαβὼν, μάκαρ, ἀδιστάκτῳ καρδίᾳ κατηκολούθησας... Εἰς ἠγούμενον· Ποίμνης ἐπιστάτης γεγονώς... Δόξα, ἀδελφοί μου πνευματικοὶ καὶ συμμονασταί... Καὶ νῦν, Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, Χριστέ, καὶ τῶν μαρτύρων σου... Εἶτα μνημονεύει ὁ ἱερεὺς οὕτως· Ἐλέησον ἡμᾶς... prayers. Καὶ εὐθὺς ποιεῖ ἀπόλυσιν. Εἰ δὲ βούλει, εὐθὺς μετὰ τὸν ἀσπασμὸν, ἄραντες τὸ λείψανον μετὰ τῆς κλίνης, ἀπέρχονται εἰς τὸ κοιμητήριον, ψάλλοντες· Ἅγιος ὁ Θεός, εἶτα νεκρώσιμον, ἦχος γ'. Τὴν ὠραιότητα. Ὅτε τῷ λόγῳ σου παραστησόμεθα... Καὶ φθάσαντες ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τὸ λείψανον, ψάλλουσι τροπᾶριον, ἦχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα, ὑπόδεξαι... Εἶτα ὁ ἱερεὺς ἐπιχέει τὸ ἔλαιον ἐπάνω τοῦ λειψάνου, ἠγουν τὴν κανδήλαν, τεθέντος αὐτοῦ ἐνδον τοῦ τάφου, ποιῶν σταυροῦ τύπον, εἶτα λαμβάνει καὶ πηλὸν μετὰ τοῦ πτύου, καὶ ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπάνω τοῦ λειψάνου, ἢ καὶ χοῦν, λέγων· Τοῦ Κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα... λέγοντες καὶ τὸ τροπᾶριον εἰς ἔλαιον· Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε..., ἕτερον εἰς τὸν πηλόν· Τὸν πηλὸν ὁ κεραμεὺς ζωπλαστήσας... Ὁμοίως καὶ τοὺς εἰρμούς τοῦ μεγάλου κανόνος, ἦχος πλ. β'. Βοηθὸς καὶ σκεπαστής... Στερέωσον, Κύριε, ἐπὶ τὴν πέτραν etc. Τρισάγιον... Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.τ.α. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως... Κύριε ἐλέησον ρ',

καὶ μετανοίας ν'. Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν... Δόξα σοι, Χριστὲ ὁ Θεός... Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον, Δέσποτα, εὐλόγησον. Ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων ἐξουσιάζων... (the righteous Lazarus is commemorated). Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε, ὁ δεῖνα, καὶ ἀείμνηστε ἀδελφὲ ἡμῶν. Ὁ Θεὸς μακαρίσοι καὶ ἀναπαύσοι αὐτόν, ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται, καὶ ἡμᾶς ἐλεήσοι, ὡς ἀγαθός. || (p. 0894)

f. 174. Ἐξοδιαστικὸν ἕτερον τῶν κοσμικῶν.

See p. 591 above, except for a small difference. After the *Trisagion*, *troparia* are sung: Μνήσθητι, Κύριε..., Μήτηρ ἁγία, ἡ τοῦ ἀφράστου... and there is no mention of the relics being placed on the ground when carried into the church. After the *Amotmoi* [Psalm 118] and the verses *Τῶν ἁγίων ὁ χορός*, there is the litany: Ἐλέησον ἡμᾶς and a *kontakion*: Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ... Καὶ καλοφωνοῦσιν οἱ ψάλται τὸ Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... Ὁ δὲ κανονάρχης ἀναγινώσκει τὰ παρόντα νεκρώσιμα ἡσύχω φωνῇ· Ποία τοῦ βίου τρυφή. See above, p. 592. Εἶτα μνημονεῦει συνήθως, καὶ εὐθύς κοντάκια, ἤχος πλ. δ'. Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον... Οἴκοι, οὐ ἡ ἀκροστιχίς· Ἀναστασίου τοῦ ταπεινοῦ αἶνος· Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... Νουνεχῶς δυσωπῶ ἐπακούσατε... Goar, p. 457–459. Μακαρισμοί, ἤχος πλ. β'. Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου μνήσθητι... Ληστήν τοῦ παραδείσου, Χριστέ... Ὁ ζωῆς κυριεύων καὶ τοῦ θανάτου... Ὁ τῶν ψυχῶν δεσπόζων... Χριστὸς σὲ ἀναπαύσει ἐν χώρᾳ ζώντων... Ἐγκύψωμεν καὶ ἴδωμεν ἐν τοῖς τάφοις... Ἀκούσωμεν, τί κράζει ὁ παντοκράτωρ... Δόξα, Ἀνάρχω καὶ γεννήσει τε καὶ προόδω... Θεοτοκίον· Πῶς ἐκ μαζῶν σου γάλα βρῦει, Παρθένε... Προκείμενον, ἤχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ σαυτοῦ... Πρὸς Ἑβραίους (sic) ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν περὶ τῶν κεκοιμημένων... Τέλος· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ἀλληλουάριον, ἤχος πλ. β'. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτόν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Ἐλέησον ἡμᾶς... καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν, καὶ γίνεται ἀσπασμός, ψάλλοντες καὶ τὸ παρὸν ἰδιόμελον, ἤχος πλ. β'. Ὁρῶντές με ἄφωνον... Καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμόν, ἄραντες τὴν κλίνην μετὰ τοῦ λειψάνου, ἀπέρχονται εἰς τὸ μνήμα, ψάλλοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεός. Τεθέντος δὲ τοῦ λειψάνου ἐν τῷ τάφῳ, λέγομεν τροπάριον, ἤχος πλ. δ'. Γῆ χανοῦσα..., εἶτα λαβὼν πηλὸν ὁ ἱερεὺς, ποιεῖ σταυροῦ τύπον ἐπάνω τῆς σοροῦ, λέγων· Τὸν πηλὸν ὁ κεραμεύς, καὶ εὐθύς τοὺς εἰρμούς τοῦ μεγάλου κανόνος, εἶτα Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Μήτηρ ἁγία... Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... καὶ οὕτως γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

f. 190v. Ἀκολουθία τοῦ μνημοσύνου.

Εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τὸν ψαλμὸν μετὰ μέλους· Ὁ κατοικῶν ἐν βοθηείᾳ... Δόξα καὶ νῦν, καὶ ἄρχεται ὁ ἱερεὺς, καλοφωνῶν τὸ Ἀλληλούια. Στίχος· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω... Στίχος· Καὶ τὸ μνημόσυνον... Ἡ ψυχὴ

αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Εἶτα τροπάρια μετὰ μέλους· Ὁ βυθῶ σοφίας... Δόξα, τῶ ποιητῇ καὶ πλάστη καὶ Θεῶ... Καὶ νῦν, θεο- || (p. 0895) τοκίον· Σὲ καὶ τεῖχος καὶ λιμένα ἔχομεν... Εἶτα· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε... Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς κ.τ.λ. Εἶτα μνημονεύει ὁ ἱερεὺς· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Εὐθὺς τροπάριον νεκρώσιμον, ἦχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον, Σωτῆρ ἡμῶν... Καὶ πάντα τὰ ἐν ἀγνοίᾳ καὶ γνώσει, φιλάνθρωπε... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῶ κόσμῳ... Καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, καὶ εἰ μὲν βούλεται ποιῆσαι μικρὸν μνημόσυνον, λέγει· Μετὰ τῶν ἀγίων... Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... εἶτα Δόξα, ἦχος πλ. δ'. Θρηνῶ καὶ οὐδύρομαι... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἀγνή παρθένε... καὶ εὐθὺς Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Μῆτερ ἀγία, ἡ τοῦ ἀφράστου... Καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Εἰ δὲ θέλει ποιῆσαι μνημόσυνον μέγα, καὶ ψάλλει τὸν κανόνα, λέγει τὸν Ν', καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτοῦ ἄρχεται ὁ νεκρώσιμος κανὼν, εἰς δὲ τέλος τῆς τρίτης ᾠδῆς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, λέγει· Ἐτι καὶ ἔτι κ.τ.λ. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τροπάριον νεκρώσιμον, ἦχος πλ. β'. Ἀληθῶς ματαιότης τὰ σύμπαντα... θεοτοκίον· Παναγία Θεοτόκε τὸν χρόνον... Καὶ ἄρχεται ἡ δ' ᾠδή. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς C' ᾠδῆς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς, καθὼς προεγράφη, καὶ εὐθὺς τὸ κοντάκιον, ἦχος πλ. δ'. Μετὰ τῶν ἀγίων... Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... Παναγία Παρθένε ἀνύμφευτε, ἡ τεκοῦσα τὸ φῶς... Εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ κανόνος, ψάλλομεν ἰδιόμελα, Δόξα, ἦχος πλ. δ'. Θρηνῶ καὶ οὐδύρομαι, ὅταν ἐννοήσω... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἀγνή Παρθένε... Εἰ δὲ ἐστὶ μοναχός, λέγει τὸ ἰδιόμελον τοῦτο· Πνευματικοί μου ἀδελφοί καὶ συνασκηταί... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, Χριστέ, καὶ τῶν μαρτύρων σου... Εἶτα Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν. Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Μετὰ πνευμάτων δικαίψιν κ.τ.λ., καὶ εὐθὺς μνημονεύει ὁ ἱερεὺς μετὰ καὶ τῆς εὐχῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν τὸ Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, εὐθὺς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπόλυσιν οὕτως· Δόξα σοι, Χριστέ... Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον, εὐλόγησον. Ὁ ἱερεὺς· Ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων (righteous Lazarus is commemorated)... Εἶτα· Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε, ὁ δεῖνα... Καὶ εὐθὺς λέγουσι πάντες· Ὁ Θεὸς μακαρίσοι καὶ ἀναπαύσοι αὐτόν. See above, p. 718.

f. 198v. Κανὼν, ψαλλόμενος εἰς τὸ μνημόσυνον.

Θανάτῳ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ... Νεότητος πταίσματα παρορῶν...

f. 204. Κανὼν, ψαλλόμενος εἰς ἱερεῖς.

Ὡδὴν ἐπιτάφιον συμφώνως ἄσωμεν τῶ μόνῳ ἀθανάτῳ... Ὁ χθὲς μεθ' ἡμῶν συμβιωτέων σήμερον ἐν τάφῳ καθοράται... Γνωστοί, συγγενεῖς καὶ ἀδελφοί μου... || (p. 0896)

f. 210. Κανὼν, ψαλλόμενος εἰς κόλλυβα μοναχοῦ.

Οἱ ἐν σαρκὶ σύσκηνοι καὶ συμπολιταί σου... Τῆς ἀπειλῆς λυτρῶσαι τοῦ αἰωνίου πυρός... Σοὶ τῶ Χριστῷ πίστεως πόνοις προσέδραμεν...

- f. 214v.** Ἐτερος κανῶν εἰς μονάζουσιν.
- Δέσποτα πανουκτίριμον, τὴν σὴν οἰκέτιν αὐτός... Ἰλεως ἔσο, Λόγε, τῆ σῆ
 ἰκέτιδι, ὁ καὶ πταισμάτων... Πάντα τὰ ἐν ἀγνοίᾳ, ἐκούσια καὶ ἀκούσια...
- f. 218v.** Ἀκολουθία εἰς ἄνθρωπον ψυχορραγοῦντα καὶ κρινόμενον.
- f. 224v.** Εἰς τὸ ποιῆσαι παράκλησιν.
- f. 233v.** Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.
- f. 245.** Εὐχή εἰς τὸν ἄλωνα. Four prayers.
- f. 247v.** Εὐχή εἰς τὸν οἶνον. Five prayers.
- f. 250.** Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.
- f. 270.** Τῆ κυριακῆ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.
- f. 286v.** Εὐχή ἐπὶ τραπέζης.
 — Εὐχή μετὰ τὸ ἀναστῆναι τῆς τραπέζης.
- f. 287.** Εὐχή ἐπὶ οἴκῳ κτιζομένῳ (with litany).
- f. 288v.** Εὐχή ἐπὶ εὐλογίαν οἴκου.
- f. 289.** Εὐχή ἐπὶ οἴκῳ περιεργαζομένων.
- f. 290.** Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων.
- f. 290v.** Εὐχή ἐπὶ μιαροφαγησάντων.
- f. 291v.** Εὐχή ἐπὶ ὀρύξει φρέατος καὶ εὐρέσει ὕδατος.
- f. 292.** Εὐχή ἐπὶ μιαροῦ τινος πεσόντος εἰς φρέαρ.
- f. 293.** Τάξις, γινομένη, εἰ συμβῆ μιαρόν τι ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως
 ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου.
- f. 294v.** Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα.
- f. 295.** Εὐχή εἰς μετάληψιν σταφυλῆς Αὐγούστου C' (two prayers).
- f. 296.** Εὐχή ἐν τῷ τάφῳ, ἠνίκα βάλῃ ἔλαιον σταυροειδῶς ἐπάνω τοῦ
 λειψάνου.
- f. 296v.** Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ταρασίου, πατριάρχου Κωνσταντι-
 νουπόλεως, εὐχή εἰς ἀνοιξιν ναοῦ, ὑπὸ αἰρετικῶν βεβηλωθέντος.
- f. 297.** Εὐχή εἰς ἀνοιξιν ναοῦ, βεβηλωθέντος ὑπὸ ἐθνῶν.
- f. 298.** Εὐχή, λεγομένη ἐν τῇ εἰσόδῳ πρὸς τῆς συνήθους ἐπὶ ἀνοιξιν ναοῦ,
 ἐν ᾧ συνέβη θανεῖν ἄνθρωπον βιαίως.

f. 299. Λέγεται δὲ ἡ τοιαύτη εὐχή καὶ ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, ἐν ᾧ ζῶον ἄλογον, καὶ κατὰ τὸν πάλαι νόμον ἀκάθαρτον καὶ ἄθυτον, ἢ ἔθανεν, ἢ ἐγέννησεν· ἐναλλάττοντος μικρὸν τοῦ ἀρχιερέως, ἅπτει.

f. 299. Εὐχή ἐπὶ εὐλόγησιν σπόρου παντός (two prayers).

f. 301. Εὐχή ἐπὶ θέρους. || (p. 0897)

f. 301v. Τάξις, γινομένη εἰς χωράφιον, ἢ εἰς ἀμπελῶνα, ἢ εἰς κῆπον, εἰ συμβῆ βλάπτεσθαι ὑπὸ ἐρπετῶν.

f. 303. Ἀκολουθία εἰς κάμινον (three prayers).

f. 306. Εὐχή εἰς τὸ στῆσαι τοξάριον τοῦ πλοίου. two prayers.

f. 307v. Εὐχή εἰς τὸ κατασπάσαι πλοῖον ἐν τῇ θαλάσσει.

f. 308v. Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ σταυροπηγίου (two prayers).

f. 310. Εὐχή εἰς ἱερέα τελευτήσαντα.

f. 311. Τάξις, γινομένη εἰς ἀδελφοποίησιν.

Εἰσέρχονται οἱ θέλοντες γενέσθαι ἀδελφοὶ ἔμπροσθεν τοῦ ἱερέως, ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ εὐλογητόν, εἶτα Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, εἶτα ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ κοντάκιον, εἶτα Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ἀσκανδαλίστους διαμεῖναι τῇ ἀγάπῃ καὶ ἀδελφότητι αὐτῶν... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναχράντου... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος συναφθῆναι... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν χαρισάμενος... Goar, p. 407. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Δέσποτα Κύριε, ὁ ἐν τῇ κατὰ σάρκα σου οἰκονομία Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου... See above, p. 466–467. Καὶ εὐθὺς τροπάριον, ἤχος πλ. β'. Τῷ συνδέσμῳ ἀγάπης... Τὴν φιλαδελφίαν κτησώμεθα, ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφοί... Εἶτα ἀσπάζονται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἀλλήλους, καὶ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις.

f. 313v. Εὐχή, ὅταν μέλλη ἀπαίρειν ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν τήνδε.

f. 314. Εὐχή ἀφέσιμος ἐπὶ λύσει ἀμαρτημάτων.

f. 315. Εὐχή συγχωρητικὴ εἰς πᾶσαν ἀρὰν καὶ ἀφορισμόν, λεγομένη εἰς τεθνεῶτα.

f. 316v. Εὐχή εἰς λύσιν ὄρκου καὶ ἀφορισμοῦ.

f. 317. Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ πνευματικὸς πατήρ μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπάνω τῆς τούτου κεφαλῆς.

Ὁ προαιώνιος Θεός, ἡ τοῦ ἐλέους πηγὴ, τὸ τῆς ἀγαθότητος πέλαγος...
A. Almazov, *Тайная исповѣдь* (Odessa 1894), v. III, p. II.48.

f. 318v. Εὐχή συγχωρητική, ἦν ποιεῖ ὁ πνευματικὸς μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν.
Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε. Goar, p. 536.

f. 321. Εὐχή ἐπὶ τρύγους.

f. 322. Words for monastic vesting.

0898 [Sinai, Monastery of St Catherine, 993]

CXXX. Εὐχολόγιον, same library, MS 993, in 16°, 131 ff., copied by two 16th-century hands.

f. 1. Table of contents.

f. 8. Ἐκθεσις ἀπλουτέρα τε καὶ συντομωτέρα περὶ κεκωλυμένων καὶ ἀκωλύτων γάμων, συντεθεῖσα παρὰ Μανουήλ, τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος τῆς ἀγίας καὶ σεβασμίας τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐκδοθεῖσα ὀρισμῶ τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Ἱερεμίου.

f. 34v. Ἐτέρα ἐκθεσις κυροῦ Μανουήλ Ξανθοπούλου, καὶ μεγάλου ἐκκλησιάρχου Κωνσταντινουπόλεως, περὶ κεκωλυμένων γάμων καὶ ἀκωλύτων.

f. 57. Ἀκολουθία εἰς τὸ καθιερῶσαι ἀντιμίνσια μετὰ ἀγίων λειψάνων, εἰς τὸ ἱερουργεῖν ὁ ἱερεὺς εἰς ἐκκλησίας χαλασμένας καὶ ἀγίας τραπέζας, λείψανα μὴ ἐχούσας, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ.

Φορένει ὁ ἀρχιερεὺς τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν ἅπασαν, καὶ λαζαρώνεται μετὰ βαμβακεροῦ πανίου ἀπὸ τὰς μασχάλας καὶ κάτω μέχρι ποδῶν, καὶ ζώννυται ἐπάνω μετὰ ζωναρίου, καὶ εἰς τὰς δύο χεῖρας δύο μανδήλια, δεδεμένα μετὰ ζωναρίων, καὶ εὐθὺς τίθεται πεύχην καὶ προσκεφάλαιον πρὸ τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ τὰ ἀντιμίνσια ἐν κομμένα καὶ ῥαμμένα, καὶ τίθενται εἰς τὴν ἀγίαν τράπεζαν, καὶ ἐπάνωθεν τοῦ ἀντιμινσίου ποιεῖ τόπον, ἵνα ἀποθέσῃ τὰ ἅγια λείψανα,⁶⁸³ καὶ πρῶτον λαμβάνει τὰ κάτωθεν εἶδη κηρίον, λίβανον, μαστίχην, λάδανον, πατίτην, ὅς ἐστιν οἶνον τρυγία,⁶⁸⁴ σμύρναν, λεγομένην ἀράπικα μώρπο τάραχ ἄσφαρ,⁶⁸⁵ καὶ ἀλώνην, λεγομένην ἀράπικα

⁶⁸³ Alexandr. 371: καὶ βάλλει εἰς πουγγίον μικρὸν τρεῖς μερίδας λείψανα μαρτυρικά, μετὰ εἶδη βρασμένα εἰς ἀγγεῖον καινόν, βάλλει κηρίον.

⁶⁸⁴ This remark and the others found in the main Sinai copy are missing here.

⁶⁸⁵ Omit.

σάπρσου κούτρι ἄσφαρ, καὶ μάρμαρον τετριμμένον, καὶ τριβεί⁶⁸⁶ αὐτὰ εἰς ἰγδίον καθαρὸν, καὶ βάλλει αὐτὰ εἰς ἀγγεῖον καινόν, καὶ βράζει τα νὰ ἐνωθῶσιν ὅλα ὁμοῦ, καὶ ὕστερον ῥάπτει μικρὰ πουγγία, καὶ βάλλει ἀπὸ τὰ εἶδη τὰ βρασμένα μέσα εἰς τὰ πουγγία, καὶ τότε βάλλει εἰς τὸ πουγγίον τρεῖς μερίδας ἐκ λειψάνων μαρτυρικῶν, καὶ ἥ (p. 0899) πάλιν βάλλει ἀπὸ τὰ εἶδη τὰ βρασμένα εἰς τὰ πουγγία ἐπάνω τῶν λειψάνων, καὶ ῥάπτει αὐτὰ, καὶ βάλλει αὐτὰ ὅλα εἰς τὸν ἅγιον δίσκον, καὶ ἐπάνωθεν τοῦ ἁγίου δίσκου τὸν ἀστέρα, καὶ σκεπάζει αὐτὰ μετὰ τοῦ ἁγίου ποτηροκαλύμματος, καὶ βάλλει αὐτὰ ἐν τῇ προθέσει, καὶ ἄπτει κηρὸν ἐπάνωθεν αὐτῶν, καὶ τότε λέγει ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία... Ἱεροδιάκονος λέγει· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν πάπα καὶ πατριάρχου ὁ δεῖνα, καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν συμπαρόντων αὐτῷ ἀρχιερέων καὶ ἱερέων, τοῦ... Ὑπὲρ τῶν παρόντων καὶ συνευχομένων ἡμῖν ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ ὥρᾳ καὶ ἐν παντὶ καιρῷ, πατέρων τε καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, σπουδῆς, καμάτου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ θυσιαστήρια ταῦτα... Ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν... Τῆς παναγίας, ἀχράντου... Ὅτι εὐλογητὸς καὶ δεδοξασμένος ὑπάρχεις ἐν τοῖς ἁγίοις σου μάρτυσι πάντοτε... Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· Ἐτι καὶ ἔτι, κλίναντες τὰ γόνατα, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς, κλίνας τὰ γόνατα ἐπάνω τοῦ προσκεφαλαίου, εὐχεται τὰς εὐχὰς ταύτας· Ὁ Θεὸς ὁ ἀναρχος καὶ αἰδιος, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πάντα παραγαγών. Goar, p. 657. Ὁ πάσης φύσεως Δεσπότης, καὶ τῆς κτίσεως ἀπάσης δημιουργός. Goar, p. 519. Καὶ ἀνίσταται ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν. Ὁ δὲ διάκονος λέγει· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς πάπα καὶ πατριάρχου ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ θυσιαστήρια ταῦτα... Ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης... Ὑπὲρ τοῦ ῥυθισθῆναι... Τῆς παναγίας, ἀχράντου... Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐν ἀγίοις, τοῖς ὑπὲρ σοῦ ἀθλήσασι τιμίους μάρτυσιν, ἐπαναπαύει, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ... Conf. Goar, p. 658. Ὁ διάκονος⁶⁸⁷ Ἐτι καὶ ἔτι, κλίναντες τὰ γόνατα, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς, κλινόμενος, ἐπεύχεται. Εὐχή τοῦ ῥοδοστάγματος⁶⁸⁸ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγιάσας τὰ ρεῖθρα τοῦ Ἰορδάνου διὰ τῆς σωτηριώδους σου ἐπιφανείας... Goar, p. 559.⁶⁸⁹ Καὶ μετὰ τὸ εὐλογῆσαι αὐτό, σφραγίζει αὐτὸ τρεῖς, καὶ ἐπιχέει τὰ ἀντιμίνσια σταυροειδῶς, λέγων· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Ῥαντιεῖς με

⁶⁸⁶ βάλλει εἰς τὸ πουγγίον πρῶτον ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη, εἶτα βάλλει τὰς τρεῖς μερίδας τὰ λειψάνα, καὶ πάλιν βάλλει ἀπὸ τὰ εἶδη, καὶ σκεπάζει τὰ λειψάνα, καὶ ῥάπτει τὸ πουγγίον, καὶ βάλλει αὐτὰ μετὰ ποτηροκαλύμματος, καὶ τίθεται ἐν τῇ προθέσει, καὶ ἄπτει κηρὸν ἐπάνωθεν αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος λέγει· Ἐτι καὶ ἔτι, κλίναντες τὰ γόνατα, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς κλίνει τὰ γόνατα.

⁶⁸⁷ This is not present.

⁶⁸⁸ This heading is omitted.

⁶⁸⁹ Εἶτα παίρνει τὸ ῥοδοστάγμα ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ σφραγίζει αὐτὸ τρεῖς, καὶ ἐπιχέει.

ύσσωπῶ καὶ καθαρισθήσομαι... ἀγαλλιάσονται ὅστέα τεταπεινωμένα.⁶⁹⁰ Εἶτα ἀπέρχεται ἐν τῇ προθέσει μετὰ τῶν ἱερέων καὶ διακόνων καὶ λαμπάδων, καὶ λαμβάνει ὁ ἀρχιερεὺς ἡ (p. 0900) τὸν ἅγιον δίσκον, σκεπασμένος μετὰ τοῦ ἀέρος, καὶ θέτει αὐτὸν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εἰσοδεύει, καὶ ἔρχεται μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἴσταται, καὶ ὅτε εἰσοδεύει, οἱ ψάλται ψάλλουσι τὸ Ἅγιοι μάρτυρες. Καὶ⁶⁹¹ τότε λέγει ὁ ἀρχιερεὺς Ἄρατε πύλας... μεγαλοφώνως. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν θυρῶν, εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ βήματος, καὶ γυρίζει κύκλῳ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, προπορευομένων αὐτῶν λαμπάδων καὶ θυμιατῶν, καὶ ψαλλόντων τῶν ψαλτῶν Ἅγιοι μάρτυρες... Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός...⁶⁹² Οἱ μαρτυρήσαντες διὰ σέ, Χριστέ, πολλὰς βασάνους ὑπέμειναν, καὶ τέλειον ἀπέλαβον τὸν στέφανον ἐν οὐρανοῖς, ἵνα πρεσβεύουσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Καὶ μετὰ τὸ γυρῆσαι τρεῖς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἀρχιερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καὶ ταύτην τὴν δόξαν τοῖς ὑπὲρ σοῦ ἀθλήσασιν ἁγίοις μάρτυσι δωρησάμενος... Goar, p. 663. Εὐχὴ εἰς τὴν κατάθεσιν τῶν λειψάνων. Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἅγιος τῶν ἁγίων, ὁ Θεὸς τῶν ἀποστόλων καὶ βασιλεὺς τῶν μαρτύρων, τὸ καύχημα τῶν ἁγίων σου, καὶ ὁ στέφανος πάντων τῶν εὐαρεστησάντων τῷ ὀνόματί σου... See above, p. 295. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ σοὶ πρέπει δόξα σὺν τῷ παναγίῳ σου Πνεύματι νῦν καὶ αἰεί... Εἶτα λαμβάνει ὁ ἀρχιερεὺς τὰ ἅγια λείψανα καὶ βάλλει εἰς τὰ ἀντιμίνσια, ποιῶν σταυρὸν μέσον εἰς τὰ ἀντιμίνσια καὶ εἰς τὰ τέσσαρα πλάγια.⁶⁹³ Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεὺς μου καὶ ὁ Θεὸς μου. Στίχος· Τὰ θυσιαστήριά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων... Καὶ δοξάζει, λέγων τὸ Ἄλληλούια. Στίχος· Ἐμίμησα ἐκκλησία πονηρευομένων, καὶ μετὰ ἀσεβῶν οὐ μὴ καθίσω. Στίχος· Νίψομαι ἐν ἄθροις τὰς χεῖρας... Καὶ ὅτε χρίση καὶ τελειώση αὐτὰ, λέγει τὸν ψαλμὸν κβ'. Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδὲν με ὑστερήσει... Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῶν καλλινίκων σου μαρτύρων καταγωνισάμενος τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν διάβολον, See above, p. 296.⁶⁹⁴ Εἶτα λέγει ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, εὐχα- ἡ (p. 0901) ριστοῦμέν σοι διὰ παντός, ὅτι ἦν ἐξέχεας χάριν ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου ἀποστόλους... Goar, p. 520. Ἴδου ἡγίασται, καὶ τετελειώται, καὶ γέγονε θυσιαστήρια ἅγια ἁγίων. Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ

⁶⁹⁰ Καὶ ἀποδύεται τὸ λαζάρωμα ἔμπροσθεν τῆς τραπέζης.

⁶⁹¹ Καὶ εἰς τὰς ἁγίας θύρας λέγει ὁ ἀρχιερεὺς.

⁶⁹² Καὶ ἀποθέτει τὸν ἅγιον δίσκον ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην.

⁶⁹³ Καὶ οὕτως λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῶν καλλινίκων...

⁶⁹⁴ Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν, καὶ ἀποδύεται τὰ λαζαρώματα, ἅπερ ἐνεδύσατο, καὶ ἐὰν ἔστι λειτουργία, ἄρχονται τῆς λειτουργίας, εἰ δ' οὐ, ἀποφορένει τὴν ἀλλαγὴν του καὶ ἀπέρχεται.

ἀγίου Πνεύματος νῦν καὶ αἰεί... Εἶτα λέγει ὁ ἀρχιερεὺς ψαλμὸν 92. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο. Εἶτα ψαλμὸν ριζ'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ... Ὁ διάκονος· Ἐπι ἐκτενῶς ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ σωτηρίας... Ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν... Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης... Καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου τούτου καὶ τῶν τιμίων ἐνδόξων θυσιαστηρίων, τῶν ἁγιασθέντων, καὶ τοῦ καταξιωθῆναι πάντας ἡμᾶς τῆς οὐρανῶν βασιλείας, Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἱκετεύσωμεν. Ὁ ἀρχιερεὺς ἐκφώνως· Ὅτι ἠυλόγηται, καὶ ἡγιασται, καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς... Προκείμενον, *New Testament readings*. Goar, p. 520–521. Εἶτα λέγει ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν· Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὁ τὴν ἁγίαν σου ἐκκλησίαν ἀρρήτῳ σοφίᾳ θεμελιώσας... Goar, p. 517. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς... Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων φωταγωγήσας... Goar, p. 520. Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, καὶ γίνεται ἀπόλυσις, καὶ ἀποδύεται τὰ λαζαρώματα, καὶ ἐὰν ἔστι λειτουργία, ἄρχονται αὐτῆς, εἰ δ' οὐκ ἔστιν, ἀποφορένει καὶ ἀπέρχεται.

f. 73. Περὶ τοῦ πῶς χρῆ δέχεσθαι τοὺς ἀναθεματίζοντας τὴν ἰδίαν καὶ πᾶσαν αἴρεσιν, καὶ μύρω θείῳ χριστομένους μόνον καὶ μὴ βαπτιζομένους. See above, p. 422–425.

f. 77v. Ἐκθεσις ἀκριβεστέρα περὶ τοῦ πῶς δεῖ δέχεσθαι τοὺς ἐξ Ἑβραίων τῆ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχομένους. *Богослужение*, Appendix, p. 68–88.

f. 84. Ἀπόταξις τῶν αἰρετικῶν Ἀρμενίων, ὅπως ὀφείλουσιν ἀναθεματίζεσθαι, ἐπιστρέφοντες πρὸς τὴν πίστιν τῶν ὀρθοδόξων Ῥωμαίων, οἱ οὐ βαπτίζονται, ἀλλὰ μυροῦνται.

f. 90. Εὐχαὶ ἐπὶ ἀρρώστου.

f. 100. Excerpt from a treatise against the Latins, whose beginning is lost, which resembles the office of their baptism [i.e. Office for Receiving Latin Converts], printed in the Moscow *Trebnik* of AD 1651–1652.

ff. 103–104 blank.

f. 105. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου ἢ μητροπολίτου. See above, p. 692–694 and variants.

f. 111. Τάξις ἐπὶ χειροτονία πατριάρχου. Πῶς δεῖ ἀρχιερεὺς ἐνθρονιάζεσθαι. See above, p. 694–698.

f. 114 blank. || (p. 0902)

f. 115. Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεταλήψεως.

f. 128. Index of Gospel readings for the whole year.

0902 [Alexandria, Patriarchal Library, 224-1070 (207)]

CXXXI. Εὐχολόγιον, Alexandrian Patriarchal Library in Cairo, MS σκδ-1070 (207), in 16°, 183 ff., cursive hand, s. XVI. The copyist calls himself the priest Neilos, as witnessed by the following note in the order of the liturgy: Μέμνησο τοῦ γραψαντος, ὡ Θεοῦ θύτα, Νείλου τάλανος (f. 25v.).

f. 1. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ διακονικοῦ. Αὕτη ἡ πράξις γίνεται ἐν τῇ σεβασμῖα λαύρα, τῇ ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἄθω. See above, p. 602–614 and variants.

f. 47. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 76. Εὐχὴ ἐπὶ παντὸς εἴδους μανθέντος.

f. 76v. Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογία οἴνου.

f. 77. Εὐχὴ εἰς ἄλωνα θέρους, καὶ καρπῶν πεπληρωμένην.

f. 77v. Εὐχὴ ἐπὶ μιροφαγησάντων τινῶν ἀνθρώπων.

f. 79. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. See above, p. 615.

f. 91v. Τάξις, γινομένη, εἰ συμβῆ μιαρὸν ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν ἐν ὑποληνίῳ οἴνου, ἢ ἀγγεῖῳ ἐλαίου, ἢ ἄλλῳ τι(νί).

f. 93. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἀγιασμοῦ τῶν Φώτων.

f. 205. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα, ἥγουν ἀρραβῶνας.

Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον ὅμοιον, εἶτα ἴστησιν τὸν γαμβρὸν ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος, τὴν δὲ νύμφην ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ, καὶ δίδει αὐτοῖς κηρία ἄπτοντα. Καὶ λαβῶν ὁ ἱερεὺς δακτυλῖδια δύο, τὸ μὲν ἐν χρυσοῦν, τὸ δὲ ἕτερον ἀργυροῦν, καὶ ἀποτίθησιν αὐτὰ ἐντὸς τοῦ βήματος ἐπάνω τῆς ἀγίας τραπέζης, εἶτα ἄρχεται ὁ διάκονος ἢ ὁ ἱερεὺς τῆς μεγάλης συναπτῆς· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν νῦν μνηστευομένων... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῶνδε, καὶ τῆς ἐν Θεῷ συζεύξεως... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν, πᾶσιν τοῖς παροῦσι καὶ συνευχομένοις ἡμῖν, πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην, ὁμοφροσύνην καὶ χάριν τέκνων, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἴσθῆναι... **|| (p. 0903)** Ἀντιλαβοῦ, σώσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Καὶ ἐρωτᾷ αὐτοὺς καὶ λέγει· Θέλεις, γαμβρέ, ὀρέγεσαι, ἀγαπᾶς ἐπάραι τὴν κερά, ἢ δεῖνα, γυναῖκα

ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἡμέρας, καθὼς γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου; Καὶ ἀποκρίνεται ὁ γαμβρός· Ναί, τίμιε, παρὰ Θεῶ καὶ ἀνθρώποις. Εἶτα ἐρωτᾷ καὶ τὴν νύμφην καὶ λέγει· Θέλεις, κερὰ ἢ δεῖνα, ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἡμέρας, καθὼς ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἀρχῶν κόσμου ἐγένετο; Ναί, ἄγιε τοῦ Θεοῦ. Καὶ εὐθύς ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὰ διηρημένα συναγαγὼν εἰς ἐνότητα. Goar, p. 311. Καὶ δίδει ὁ ἱερεὺς τὸ χρυσοῦν δακτυλίδιον τῷ γαμβρῷ, τῇ δὲ νύμφῃ τὸ ἀργυροῦν, καὶ ἀλλάσσουν αὐτὰ ἐκ γ', εἶτα ἀλλάσσουν καὶ τὰ κηρία ἐκ γ', καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα φιλόανθρωπε Κύριε, ὁ ἐν τῇ προφητικῇ φωνῇ ἐνισχύσας ἡμᾶς. See above, p. 460n. (with some very insignificant variants). Εὐχὴ ἑτέρα τοῦ ἀρραβῶνος. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐξαποστείλας τὴν ἀληθειάν σου καὶ τὴν κληρονομίαν σου. See above, p. 459–460, but with variants. Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἐθνῶν μνηστευσάμενος ἑαυτῷ ἐκκλησίαν. Goar, p. 311. Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν· Σῶτερ ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον διατήρησον. See above, p. 663. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 109v. Ακολουθία τοῦ στεφανώματος.

Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ εἰσφέρουσι τοὺς νεονύμφους ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας, κρατῶν αὐτοὺς ἐκ τῆς δεξιᾶς χειρός, λέγων τὸν ψαλμὸν τοῦτον εἰς ἦχον β'. Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι... With an *alleluia* refrain for each verse. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν ψαλμὸν ὅλον, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τὴν μεγάλην συναπτὴν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τῶν νῦν στεφανωμένων πρὸς γάμου κοινωνίαν... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον τοῦτον... Ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτοὺς ἐν ὁράσει υἱῶν καὶ θυγατέρων αὐτῶν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν χαρίσεται αὐτοῖς τίμιον τὸν γάμον... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην, ὁμοφροσύνην καὶ χάριν τέκνων... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσηθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι πρέπει... Καὶ εὐθύς λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας. Goar, p. 317. Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἄχραντος καὶ πάσης κτίσεως δημιουργός, ὁ τὴν πλευρὰν τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ. || (p. 0904) Goar, p. 315; See above, p. 29–30. Καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ λαμβάνει τὰ στέφανα, καὶ ἐξελθὼν, στρέφει πρὸς τοὺς νεονύμφους, λέγων· Δόξη καὶ τιμὴ ἑστεφάνωσας αὐτὸν καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Καὶ περιθεις τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρός, λέγει· Ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου... μακρότητα ἡμερῶν. Καὶ λέγει τοῦτο ὁ ἱερεὺς ἐκ γ'. Καὶ εἰς τὴν νύμφην λέγει πάλιν ὁμοίως· Δόξη καὶ τιμὴ... καὶ περιθεις τῇ κεφαλῇ αὐτῆς, λέγων· Ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν... Λέγει αὐτὸ ἐκ γ'. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δοξάζομέν σε,

Δέσποτα παντοκράτορ, ἐπὶ τῇ σῇ μεγαλειότητι· δοξάζομεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῇ ἀνεξιχνιάστῳ αἰνέσει σου· στεφάνωσον τοὺς δούλους σου τούτους, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ στεφανώσας τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι· στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ στεφανώσας τὴν θάλασσαν ψάμμῳ· στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὴν ἡμέραν τῷ φωτί σου τῷ ἡλιακῷ· στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὴν νύκτα ταῖς τῆς σελήνης αὐγαῖς· στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὰ τεῖχη τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ· στεφάνωσας αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας τὸν παράδεισον τῆ καλλίστη εὐπρεπείᾳ· στεφάνωσον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐστεφάνωσας πᾶσαν τὴν ἄπειρον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας Σῆμ καὶ Ἰάφεθ, υἱοὺς Νῶε· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας Ἀβραὰμ καὶ τὴν Σάρραν· εὐλόγησον αὐτούς, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὴν Ρεβέκκαν· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὸν Ἰακώβ καὶ τὴν Ραχήλ· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας Σαμουὴλ τὸν προφήτην ὑπὸ Ἡλίου τοῦ ἱερέως· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας Δαβὶδ καὶ τὴν Μελχῶ· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας Ζαχαρίαν σὺν τῇ Ἐλισάβετ· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας Ἰωακείμ καὶ τὴν Ἄνναν· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὰ Ἰορδάνια ρεῖθρα ἐν τῇ ἀφράστῳ σου βαπτίσει· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὸν ἐν Κανᾶ γάμον τῆς Γαλιλαίας· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας Ζακχαίου τὸν οἶκον· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τοὺς ἀγίους σου ἀποστόλους· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὰ πλήθη τῶν προφητῶν, ὁσίων καὶ δικαίων ἁγίων μαρτύρων· εὐλόγησον αὐτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς εὐλόγησας τὴν ἄχραντόν σου Μητέρα, ταῖς πρεσβείαις αὐτῆς καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀνάξιοι δοῦλοι σου, θαρροῦντες λέγομεν· τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐνυμφαγῶγει, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐκύκλουν, τὰ ζῶα || (p. 0905) ἐσκίρτουν καὶ εἰς ἀπάντησιν ἔτρεχον, τὰ δένδρα λυγιζόμενα, τοὺς κλάδους κατέσειον, ἡ θάλασσα καὶ πᾶσα ἡ γῆ, ἡ κτίσις ἐφαιδρύνετο, ὅτε ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὅτε ἐκτίσθη ἡ γῆ. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, Σὺ ἔπλασας αὐτούς ἀπ' ἀρχῆς, ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα, Σὺ παραγενόμενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλὼν, ἵνα δείξης, ὅτι Σὺ ὁ τοῦ γάμου νομοθέτης, καὶ τῶν ἀπάντων ποιητής. Αὐτός, Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὰ νεόφυτα ταῦτα, τὴν κοίτην αὐτῶν ἀμίαντον διατήρησον, παράστησον αὐτούς ἐν τοῖς ἐπουρανίοις σου χαρίσμασι, χάρισαι αὐτῶν τὴν κοίτην ἀμίαντον, καὶ δὸς αὐτοῖς πολιτείαν ἀνεύθυνον καὶ βίον ἀλοιδόρητον, χρόνους μακροὺς, δεόμεθά σου, Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Εὐλογηθῆς νυμφίε, ὡς εὐλογηθῆ ὁ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, δοξασθῆς (ὡς) Ἰωσήφ. Καὶ σύ, νύμφη, κατὰ τὸ εἰρημένον σοι, εὐλογηθεῖσα, ὡς ἡ Σάρρα, δοξασθεῖσα, ὡς ἡ Ρεβέκκα καὶ πληθυνθεῖσα ὡς ἡ Ραχήλ, καὶ ἔσται σοι εὐλογία καὶ σύνεσις, ἵνα ἐν πολλῷ τῷ τρόπῳ εὐφρανθήσεται νυμφίος ἐπὶ νύμφην, οὕτως εὐφρανθήσεται

Κύριος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἴδης υἱοὺς τῶν υἰῶν σου κύκλω τῆς τραπέζης σου, καὶ δόη ὑμῖν Κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ δρόσον καὶ ἐκ τῆς πίοτης τῆς γῆς, σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου, ἵνα πρέποντες τῷ βίῳ τούτῳ, καὶ τοῖς δεομένοις ὑμῖν ἀρκεσησθε διὰ τῆς παναχράντου Θεοτόκου, καὶ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου. Ναί, Δέσποτα Θεὲ τῶν ἀπάντων, ὁ λαβὼν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς... See above, p. 183–184, 566, up to the words: ἐν πάσῃ σωφροσύνη καὶ τῷ φόβῳ. Στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε, ὡς ἐστεφάνωσας τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην· Στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε, (ὡς ἐστεφάνωσας) τὸν χορὸν τῶν ἀποστόλων· Στεφάνωσον αὐτούς, Κύριε, ὡς ἐστεφάνωσας τοὺς ἁγίους σου μάρτυρας... ἵνα ἴδωσιν υἱοὺς τῶν υἰῶν αὐτῶν, ἵνα πάντοτε δοξάζωσί σε τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἀχράντου σου Μητρός. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις... See above, p. 568. Δεξιὰ ἄχραντε τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡ πλάσασα τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν. See above, p. 567. Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος βαρῦς· Δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφάνωσας αὐτούς. Στίχος· Κύριε, ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστόν... Πρὸς Ἐφεσίους· Ἀδελφοί, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ Πατρὶ... Τέλος· καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Ἀλληλουία, ἦχος δ'. Ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην. Goar, p. 318. Καὶ εὐθὺς γίνεται ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, λέγων οὕτως· Εἶπωμεν πάντες... Κύριε παντοκράτορ... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, καὶ τῆς **|| (p. 0906)** δούλης τοῦ Θεοῦ, τῆσδε, συζεύξεως καὶ ἀγαπήσεως αὐτῶν τοῦ... Ὅτι ἐλεήμων... Καὶ εὐθὺς ἡ εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπικαλούμεθά σε, Κύριε Θεέ, Πάτερ παντοκράτορ, σὲ ἐπικαλοῦμαι, τὸν μόνον ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον. See above, p. 464. Καὶ εὐθὺς λέγει· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς... Καὶ λέγει ὁ λαὸς τὸ Πάτερ ἡμῶν. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, λέγει· Πρόσχωμεν. Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Ὁ λαός· Εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός... Κοινωνικόν· Γεύσασθε καὶ ἴδετε. Καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν λαόν, λέγει· Προσέλθετε. Ὁ λαός· Εὐλογημένος. Καὶ μεταδίδει τὰ ἅγια τοῖς νεονύμφοις. Καὶ εὐθέως τίθησι τὰ ἅγια ἐν προθέσει, καὶ προσκομίζει αὐτά, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω τοῦ κοινοῦ ποτηρίου· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τὸν οὐρανὸν τοῖς ἄστροις κατακοσμήσας, καὶ γῆν ποικίλοις ἄνθεσι στεφανώσας, ὁ τὰ ἐπουράνια τοῖς ἀνθρώποις δωρησάμενος καὶ τὴν τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν, ὁ εὐλόγησας τὸν Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρραν, αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοὺς δούλους σου τούτους, καὶ σύναψον αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ, χάρισαι αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον. Καὶ εὐθὺς κρατῶντες οἱ στεφανοκράτοροι τὰ στέφανα, ἴστανται, ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν θυμιατὸν μετὰ θυμιάματος, εἰσοδεύει μετὰ τοὺς νεονύμφους ἐνδὸν τοῦ ναοῦ ἐκ γ', ψάλλοντες στιχηρὰ μαρτυρικά, ἦχος βαρῦς· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων καύχημα... Ἅγιοι μάρτυρες... Λέγοντες καὶ τὸ Ἐπὶ σοὶ χαίρει... Καὶ εὐθὺς ἡ εὐχή. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ τοῦ παντὸς κόσμου δημιουργὸς Θεός, ὁ τῆς φύσεως Δεσπότης,

εὐεργέτης καὶ τοῦ γάμου νομοθέτης, ὁ τὸ μὴ βδελυκτὸν εἶναι πᾶσιν εὐδοκί-
 σας, ἀλλὰ διὰ τῶν ἁγίων σου γραφῶν τίμιον ἀναδείξας τὸν γάμον, ὁ πλά-
 σας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν, καὶ συζεύξας αὐτῷ βοηθὸν
 κατ' αὐτοῦ, διὰ τὸ οὕτως ἀρέσαι τῇ σῇ μεγαλειότητι, ἀλλ' ἐκ τῆς πλευρᾶς
 αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα, καὶ ἐνώσας αὐτοὺς εἰς σάρκα μίαν, καὶ
 εὐλόγησας αὐτοὺς καὶ εἰπὼν· ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε
 τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτήν· ὅθεν ὁ λόγος τῆς χάριτος ἄρχων ἐγένε-
 το, καὶ ἐπλήρωσε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Αὐτὸς οὖν, Δέσποτα πάντων,
 ἄρμωσον τὸν δούλόν σου, ὁ δεῖνα, καὶ τὴν δούλην σου, τήνδε, τίμιον αὐτοῖς
 τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον ἀνάδειξον, εὐλόγησον αὐτοῖς εἰσόδους
 καὶ ἐξόδους, πλήθυνον ἐν ἀγαθοῖς τὴν ζωὴν αὐτῶν, εὐλόγησον αὐτοὺς ἐν
 γῆρα πίονι καὶ πίστει ἀσαλεύτῳ, δὸς αὐτοῖς μακρότητα ἡμερῶν, χάρισαι
 αὐτοῖς πάντοτε τὸν σοφὸν καὶ τὸν εἰς σὲ πόθον, δὸς αὐτοῖς ἐν σοὶ καυχομέ-
 νοις εἰπεῖν τὴν ἀποστολικὴν φωνήν· τίμιος ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος.
 Ναί, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, ὁ παραγενόμενος ἐν
 Κανᾶ τῆς Γαλι- || (p. 0907) λαίας, καὶ τὸν ἐκεῖσε γάμον εὐλόγησας, καὶ διὰ τῆς
 σῆς παρουσίας θαυματουργήσας ἐν αὐτῷ. Αὐτὸς, Δέσποτα βασιλεῦ τῶν
 ἀπάντων, εὐλόγησον τὴν συζυγίαν τῶν δούλων σου τούτων, καὶ ἔστωσαν οἱ
 ὀφθαλμοί σου ἀτενίζοντες εἰς αὐτούς, καὶ τὰ ὦτά σου ἀκούειν τῆς φωνῆς
 τῆς δεήσεως αὐτῶν, γεννηθήτω ἐν αὐτοῖς τὸ ῥηθὲν διὰ Δαβίδ, λέγοντος·
 ἡ γυνὴ σου, ὡς ἄμπελος εὐθηνούσα ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου, οἱ υἱοὶ σου,
 ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλω τῆς τραπέζης σου· ἴδου οὕτως εὐλογηθήσεται ἄν-
 θρωπος, ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον. Καὶ οὕτως ἀπέρχονται εἰς τὸν παστὸν,
 προπορευομένων δύο κηρομανουαλίων καὶ θυμιατοῦ, ψάλλουσι θεοτοκία
 τοῦ Δαμασκηνοῦ κατ' ἤχον· Τὴν παγκόσμιον δόξαν καὶ τὰ ἐξῆς, ἕως οὗ
 ἀπέλθωσιν εἰς τὸν παστὸν, καὶ μετὰ ταῦτα λέγει τὰς εὐχάς, καὶ ἐπαίρει τὰ
 στέφανα, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενό-
 μενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ τὸν ἐκεῖσε γάμον εὐλόγησας, καὶ τὸ ὕδωρ
 εἰς οἶνον μεταβαλὼν, Αὐτὸς εὐλόγησον τὴν στολὴν τοῦ θαλάμου τούτου καὶ
 τὴν ἔπαρσιν τῶν στεφάνων τῶν νεονύμφων, καὶ τοὺς (συ)ζευχθέντας νυμ-
 φίους ἀμφοτέρους εὐλόγησον καὶ δόξασον ἐν τοῖς ἀγαθοῖς σου δωρημασιν,
 οἷς προητοίμασας ἐν πάσῃ τῇ γῇ γενέσθαι εἰς διατροφήν πάντων ἀνθρώ-
 πων, καὶ ἀποδώξον ἀπ' αὐτῶν πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, καὶ δὸς τοῖς δού-
 λοις σου τούτοις ἐν πολιῷ γῆρα συναντήσαι, ἵνα καὶ δι' αὐτῶν δοξάζηται
 σου τὸ πανάγιον ὄνομα, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Εὐχὴ ἐτέρα. Τοῦ Κυρίου
 δεηθῶμεν. Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θάλαμον εὐτρεπίσας κατὰ νόμον, στέφα-
 να ἀφθαρσίας ἐπάθλω παρθενεῖα τούτους κατακοσμῶν, εὐλόγησον τοὺς
 δούλους σου τούτους καὶ εὐλογίαν σου, ἣν ἐδωρήσω τοῖς πατράσιν ἡμῶν,
 Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, χάρισαι αὐτοῖς τὴν ὑγείαν καὶ ζωὴν ψυχῆς
 καὶ σώματος. Ὅτι σὸν τὸ κράτος... See above, p. 184, 657–658. Εὐχὴ μετὰ τὸ
 λῦσαι τὰ στέφανα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενό-
 μενος ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. Goar, p. 320. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 126 blank.

f. 127. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 139. Ἀκολουθία εἰς λαχοῦσαν γυνήν (sic).

Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ εὐλογητόν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τροπάριον ἤχος α΄· Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... Δόξα, ἤχος δ΄· Καὶ τρόπων μέτοχος καὶ θρόνων διάδοχος... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον καὶ ἀγγέλοις ἄγνωστον μυστήριον... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα || (p. 0908) τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνοικοδομήσας γυναῖκα καὶ συζεύξας αὐτούς, λέγων· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, ὁ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἡμῶν τεχθεὶς ἐκ τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τὸν οἶκον τοῦτον καὶ πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ οἰκοῦντας, σὺν τῇ τεκούσῃ, καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς τεχθὲν νήπιον, καὶ ταῖς τυγχανούσαις γυναῖξι σὺν τῇ δούλῃ σου, ἡ δεῖνα, τὴν μαῖαν, καὶ ταῖς προσελθούσαις γυναῖξι καὶ τέκνα, καὶ εὐλόγησον πάντας, ὡς εὐλόγησας τὸ σπήλαιον ἐν Βηθλεὲμ καὶ τὸν οἶκον Ζακχαίου. Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ τοὺς δούλους σου, καὶ τὰς δούλας σου, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, πρεσβείαις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἁγιάζων αὐτούς, Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ... Εὐχὴ ἑτέρα· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οἶκον ἁγίασον, ψυχῆς λυτρωτά. Αὐτὸς φιλάνθρωπε βασιλεῦ, ἁγίασον τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῷ ἀμιάντους καὶ ἀκινδύνους διαφύλαξον, καὶ τὸ γεννηθὲν βρέφος διαφύλαξον, καὶ πάντας τοὺς συνελθόντας, μαίας ἔστω καὶ γυναῖξιν ἑτέραις, καθάρισον αὐτὰς ἀπὸ παντὸς ῥύπου, καταρτίζων εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καὶ ἀξίωσον αὐτὰς ἀμέμπτους καὶ ἀπταιστούς ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, ἀμιάντως καὶ ἀκωλύτως. Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμοὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ... Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐὰν συγχωρήσας τὴν παράβασιν αὐτῶν, κατελθόντα δὲ ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας, εὐδοκήσας δὲ διὰ τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν σωτηρίαν, γινώσκων τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, συγχώρησον τὴν δούλην σου, ἡ δεῖνα, τὴν τέξασαν παιδίον, ἐκ τῶν σῶν οἰκτιρισμῶν· Σὺ γὰρ εἶπας, Δέσποτα, αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, διὰ τοῦτο οἱ δούλοί σου δεόμεθα, θαρροῦντες διὰ τῆς φιλανθρωπίας σου τῆς ἀνεξικακου, φόβῳ μὲν πρὸ τῆς ἁγίας βασιλείας σου τῷ ἁγίῳ ὀνόματί σου, ἐπίβλεψον καὶ ἴδε τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν τῶν καταδίκων, καὶ συγχώρησον τὴν δούλην σου, ἡ δεῖνα, καὶ παντὸς τοῦ οἴκου, ἐν ᾧ ἐγεννήθη τὸ παιδίον,

καὶ εἴ τις ἁμαρτία ἐπράχθη ἐν αὐτῇ τῇ τεκούσῃ καὶ ταῖς ἀψαμέναις αὐτῆς, ὁ Θεὸς συγχώρησον, ὅτι μόνος ἔχεις ἐξουσίαν ἀφιέναι ἁμαρτίας προεβείαις τῆς Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι Θεὸς ἐλέους, οἰκτιρῶν καὶ φιλανθρωπίας ὑπάρχεις... See above, p. 583n.2; 491. Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς παναχράντου ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Goar, p. 261 with some insignificant differences. Εὐχὴ ἑτέρα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα παντοκράτορ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Goar, p. 261.

f. 144. Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ἡ' ἡμερῶν γυνή(αἰκα).

Τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ ἀπολυτικίον, οἶον βούλει, καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἀληθινὸς ἄρτος τῆς ζωῆς ἡμῶν. Goar, p. 264 with some differences in the text. Εὐχὴ ἑτέρα εἰς ἡ' ἡμερῶν γυνή (γυναῖκα). Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν προφήταις λαλήσας, καὶ προκηρύξας τὸν φωτισμὸν τῆς γνώσεως τοῦ ἔσεσθαι ἐπ' ἐσχάτων γενεῶν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, ὁ μὴ θέλων τινὰ τῶν ἐκ τῶν χειρῶν σου πεπλασμένων ἀνθρώπων ἀμοιρεῖν τῆς αὐτοῦ σωτηρίας, ὁ διὰ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς σου, Παύλου τοῦ ἀποστόλου, ἐντειλάμενος ἡμῖν πάντα εἰς δόξαν ποιεῖν τῆς σῆς ἀγαθότητος, καὶ νόμον ἐκθέμενος δι' αὐτοῦ τοῖς ἀνδράσι, τοῖς πίστει πολιτευομένοις, ἀκατακαλύπτω τῇ κεφαλῇ προσφέρειν σοὶ αἴνεσιν, ἐν δὲ τῇ πίστει σου καθωπλισμένοι αἱ γυναῖκες, κατακεκαλυμμένοι τὴν κεφαλὴν, μετ' αἰδοῦς καὶ ἐν σωφροσύνῃ κοσμοῦσαι ἑαυτὰς ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς καὶ ὕμνοις καὶ προσευχαῖς, εὐαρεστοῦσαι τῇ δόξῃ σου, Αὐτός, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, εὐλόγησον ταύτην διὰ τῆς ὀκτωμημέρου ἐγέρσεως, καὶ κόσμησον τὴν ἑαυτῆς κεφαλὴν κόσμον τὸν σοὶ εὐάρεστον καὶ ἐράσιμον, εὐσχημοσύνην τε τιμὴν καὶ εὐπρέπειαν αὐτῇ χαριζόμενος, ὅπως, κατὰ τὰς ἐντολάς σου πολιτευσάμενη καὶ τὰ μέλη πρὸς εὐφροσύνην παιδαγωγούσα, τυχεῖν τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν εὐχαῖς καὶ ἰκεσίαις τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρῶν καὶ φιλανθρωπίας σὺ ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ... See above, p. 892; Goar, p. 309. τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὰ ἀπολυτικά, τὰ προγεγραμμένα ἔμπροσθεν, καὶ ἀπόλυσις· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, προεβείαις τῆς παναχράντου αὐτοῦ Μητρός, δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐλεῆσαι καὶ σώσαι ἡμᾶς, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

f. 146. Ἀκολουθία εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως.

Ὅφείλει ποιῆσαι οὕτως ἔξω τῆς ἐκκλησίας· ἐμφυσησάτω εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ σταυροειδῶς γ', ὁμοίως καὶ κατασφραγίσαι μετὰ τῆς χειρὸς ἡ' (p. 0910) γ',

καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν, σημειωθήτω τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου... Goar, p. 264.

f. 147. Εὐχὴ τῶν μ' ἡμερῶν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν καὶ ἱκετεύομεν· Αὐτὸς οὖν ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν λογικὴν τε καὶ ἄλογον φύσιν τῷ λόγῳ σου δημιουργήσας. Goar, p. 267. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεός, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Ibid. Εἶτα τὸ παιδίον μετὰ χειρᾶς λαμβάνων, ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ θυσιαστήριον ἀπάγει... *Βογοσλужение*, Appendix, p. 8. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις βρέφος τῷ νομικῷ προσαχθεὶς ὑπὸ Μαρίας τῆς ἀπειρογάμου σου Μητρός. Ibid. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος, λέγων. Τὸ δὲ παιδίον ἤϋξανε καὶ ἐκραταιοῦτο τῷ Πνεύματι. Καὶ οὕτως ὁ ἀνάδοχος λαμβάνει αὐτὸ καὶ ἐξέρχεται.

f. 149v. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, ἤγουν βαπτίσει. See above, p. 398, but with some variants in the text. The renunciations are merged into one. After the anointing, a remark: ἐν δὲ τῷ ἀλείφεσθαι τούτους, ὁ πατριάρχης βάλλει τὸ λέντιον καὶ μανίκια, καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζει καὶ λέγει· Βαπτίζεται ὁ δεῖνα. Εἰ δὲ ἱερεὺς ἐστὶ καὶ μόνος, καὶ παιδίον κάτω κείμενον, λαβὼν αὐτό, καταδύει αὐτὸ εἰς τὴν κολυμβήθραν, κατάγων αὐτὸ καὶ ἀνάγων, λέγων· Βαπτίζεται ὁ δούλος... Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν βάπτισιν, νίπτεται καὶ ἐκβάλλει τὸ λέντιον καὶ τὰ μανίκια. Καὶ τοῦ ἀρχidiaκόνου λέγοντος· Πρόσχωμεν, ἄρχονται οἱ ψάλται· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι... Τοῦτο γ' λέγει, καὶ δοξάζει ὁ ἱερεὺς, ἤχος πλ. β'. Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων... Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου μύρου· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν... Goar, p. 290. Καὶ χρίει αὐτὸν τῷ μύρῳ σταυροειδῶς ἐν τῷ μετώπῳ, ἐν τῷ στήθει, εἰς τὰς ῥίνας καὶ τὰ ὦτα, τὴν κοιλίαν, τοὺς νεφρούς, λέγει· Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμὴν. Καὶ εὐθὺς οἱ ψάλται· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε... Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιάζων πάντα ἄνθρωπον... Καὶ μεταδίδωσιν αὐτῷ τῶν ἁγίων μυστηρίων, καὶ εὐθὺς ἀπέρχεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ψαλλόντων τῶν παρεπομένων.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἑπτὰ πάλιν φέρουσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι. Μετὰ τὴν εὐχὴν τοῦ μύρου, ἀποδύεται τὴν στολὴν τῶν βαπτισμάτων καὶ βάλλει τῆς λειτουργίας, καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ ὕδατι τοῦ **|| (p. 0911)** βαπτιστηρίου, καὶ τοῦ ψάλτου· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε. Χρίει τοὺς βαπτισθέντας τῷ ἁγίῳ μύρῳ, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτῆρων, καὶ τοῦ στόματος, καὶ τῶν β' ὠτίων, καὶ τοῦ στήθους, καὶ τῆς κοιλίας, καὶ τῶν νεφρῶν, λέγων· Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Ἀμὴν. Καὶ μετὰ τοῦτο, συμπάλλον τοῖς λοιποῖς τὸ Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν

αί ανομιαί..., εισέρχεται μετὰ τοῦ νεοφωτίστου εἰς τὴν εἴσοδον, καὶ τελεῖ ἀκολουθῶς τὴν θεῖαν λειτουργίαν.

f. 167. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν νεοφώτιστον.

Τῇ ἡ' ἡμέρᾳ λύει αὐτοῦ τὸ σάβανον, τὴν ζώνην, τὴν περικεφαλαίαν, καὶ λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ λύτρωσιν τῶν ἁμαρτιῶν. Goar, p. 303. Καὶ λαβὼν μέρος ἐκ τῆς περικεφαλαίας, βάλλει εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἀποσπογγίζει τὴν κάραν σὺν τῷ μετώπῳ, τὸ στήθος καὶ τοὺς νεφρούς, λέγει· Ἐβαπτίσθης, ἐφωτίσθης, ἡγιάσθης, καὶ ἀπολύει αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ.

f. 168. Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον.

Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Σὲ ἰκετεύομεν, Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας. Goar, p. 305. Εἶθ' οὕτως κείρει αὐτοῦ τὰς τρίχας σταυροειδῶς, λέγει· Κείρεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ὄνομα... Ἀρχὴν ποιῶν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ μετώπου δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ δίδωσιν αὐτὰς τῷ ἀναδόχῳ, καὶ πάλιν· Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς... Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον... Goar, p. 306. Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν οὕτως· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν... Φυλάττοι Κύριος ὁ Θεὸς καὶ τὸν νεοφώτιστον ἀδελφὸν εἰς αἰῶνα αἰῶνος, καὶ ἡμᾶς ἐλεῆσαι διὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀγαθότητος.

f. 169. Εὐχή ἐξομολογητική, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν ἀγίων μυστηρίων.

f. 172. Ἀντίφωνα for the dominical feasts.

f. 175. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Seven prayers.

f. 177. Εὐχαὶ τοῦ ὄρθρου. Goar, p. 39–42.

0911 [Alexandria, Patriarchal Library, 199]

CXXXII. Εὐχολόγιον, same library, MS 199, in 16°, 94 ff., clear cursive hand, s. XVI⁶⁹⁵ || (p. 0912) At the end of the manuscript there is a colophon: Τὸ παρὸν

⁶⁹⁵ Apart from this *euchologion*, the Alexandrian Patriarchal Library in Cairo owns yet another 16th-century *euchologion*, MS 112, but unfortunately it is very damaged and with incomplete offices. The MS is in 16° and has 118 ff. (yet in 1888 there were 124 ff., as I had personally seen). || (p. 0912) It contains the end of the baptismal office (now missing), then the end of the Great Water Blessing for Theophany, the beginning of the Small Water Blessing, the incomplete office for Vespers of Pentecost, office of marriage, prayers for various occasions, of which many are of an apocryphal character, office for anointing the sick, office for anointing the deceased, again prayers for various occasions, and festal readings from the Apostol and Gospel.

ὑπάρχει τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ ὁ ξενώσας αὐτὸ ἔστω ἀφωρισμένος καὶ ἀσυγχώρητος παρὰ Θεοῦ Παντοκράτορος, καὶ παρὰ τῶν ἁγίων ἑπτὰ καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ μετὰ Ἰουδα τοῦ προδότου.

- f. 1. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου.
- f. 2. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου.
- f. 3. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου.
- f. 7v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου.
- f. 11. Αποστολοευαγγέλια, λεγόμενα εἰς ἐγκαίνια θείων ναῶν.
- f. 13v. Prayers for various occasions.
- f. 27. Τάξις, γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρῦσει τῆς ἐν αὐτῷ ἁγίας τραπέζης.
- f. 50. Τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσῃ ἁγία τραπέζῃ.
- f. 54v. Ἄλλη τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσῃ ἁγία τραπέζῃ.
- f. 57. Εὐχὴ εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.
- f. 58. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἦτοι τοῦ μανδουώτου.
- f. 64v. Ἀκολουθία, γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα.
- f. 89. Καθίσματα καὶ στιχηρὰ καὶ κανῶν τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

0912 [Athos, Lavra Λ 104]

CXXXIII. Εὐχολόγιον, Athos, Lavra, MS Λ 104, in 16°, 403 ff., s. XVI. Copied by the hand of the monk Nikander in the 16th century. The scribe speaks of himself in the following note: Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Νικάνδρου μοναχοῦ πόνος, καὶ οἱ κύπτοντες ᾠδὴν, εὐχέσθε τῷ ἁμαρτωλῷ (f. 30). There is also a later note: Προσετέθη τὸ παρὸν Εὐχολόγιον Ματθαίου ἱερομονάχου ἐν τῷ ἀρμαρίῳ τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν, νὰ μνημονεύεται ἐν τῷ βήματι.

- f. 1. Office of Small Water Blessing.
- f. 10. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.
- ff. 30–33 blank. || (p. 0913)

- f. 34. Ακολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς.
- f. 66. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
- f. 89v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.
- f. 125. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.
- f. 141. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.
- f. 146v. Εὐχαὶ τοῦ ὄρθρου.
- f. 152v. Εὐχαὶ διάφοροι, παρὰ τοῦ ἱερέως λεγόμεναι.
- f. 226. Ακολουθία ἀποστόλων καὶ εὐαγγελίων.
- f. 285v. Ακολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.
- f. 316. Ακολουθία εἰς μνημόσυνα νεκρῶν.
- f. 322. Ακολουθία εἰς ψυχὴ κρινομένην.
- f. 328. Ακολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.
- f. 329. Εἰς κουρὰν μανδυώτου.
- f. 337v. Ακολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.
- f. 358v. Ακολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου.
- f. 386. Ακολουθία εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ἡ λεγομένη ἀκάθιστος.

0913 [Athos, Lavra, 81]

CXXXIV. Εὐχολόγιον, same library, MS Θ 81, in 16°, 251 ff., written in a script of the s. XVI.

- f. 1. Ακολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου, ἀγιαζομένου ὑπὸ ἑπτὰ πρεσβυτέρων.
- f. 42. Ακολουθία τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.
— Τάξις, γινομένη εἰς ἀρχάριον μοναχὸν ῥασοφόρον.
- f. 45. Ακολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος.
- f. 64. Ακολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.
- f. 109. Ακολουθία εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι.

ff. 111–112 blank.

f. 113. Κεφάλαια τοῦ ἁγίου Βασιλείου. Ὁ φονεὺς κατὰ μὲν τὸν νόμον ἀποθνησκέτω...

f. 114. Ἐπιτίμια ἐν ἐπιτομῇ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ ἀπὸ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων.

f. 161. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

f. 197. Ἀκολουθία τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ γονυκλισίας.

f. 200. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ὅλης ἐβδομάδος καὶ εἰς διαφόρους ἁγίους.

f. 214v. Ἀκολουθία τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἀκαθίστου. || (p. 0914)

f. 216v. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ, κατὰ μῆνα γινομένου.

f. 223. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ.

f. 231v. Ἀκολουθία τῆς Πεντηκοστῆς.

ff. 245–246 blank.

f. 247. Συμεῶν, ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, εὐχή συγχωρητικὴ ὑπὲρ τινῶν ἀδελφῶν, μετὰ θάνατον ὑπὸ ἀφορισμῶ ἐυρεθέντων. Ὁ ἀγαθὸς καὶ ἐλεήμων Θεός, ὁ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἐλεήμονος Πατρὸς συναΐδιος Λόγος. *Almazon, Тайная исповиць, v. III, p. II.85.*

0914 [Athos, Lavra, I 58]

CXXXV. Εὐχολόγιον, same library, MS I 58, in 16°, 202 ff., written in a clumsy hand of the s. XVI.

f. 1. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ ἁγίῳ τοῦ εὐχελαίου.

f. 27. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.

f. 27v. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδυώτου.

f. 34v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 59. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.

f. 61v. Εὐχαὶ ἐωθιναί.

f. 67. Εὐχὴ ἐπιβατήριος, ὅτε καθίσταται πρὸς τὴν λαχοῦσαν ἄρτι πρώτως χειροτονηθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς, πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς εἰς τὴν πόλιν ἐν αὐτῇ τῇ εἰσόδῳ.

f. 69. Εὐχή εισιτήριος ἄρτι πρώτως πρὸς τὸν βασιλέα.

Ὁ παντεπόπτης Θεός, ὁ τῶν ὑπερκοσμίων εἰκόνας καταστησάμενος τὰ ἐπίγεια, καὶ βασιλεία καὶ ἱερωσύνη τὴν ἐνταυθά σου κληρονομίαν...

f. 70. Εὐχή ἑτέρα ἐν τῷ εἰσιέναι πρὸς βασιλέα.

Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ· Σοῦ γὰρ τοῦ τῆς εἰρήνης Θεοῦ θεία κέλευσις αὕτη πρὸς τοὺς ἀγίους σου μαθητάς, ὧν εἰς διαδοχὴν ἀξιωθέντες κατασταθῆναι οἱ εὐτελεῖς ἡμεῖς...

f. 72. Εὐχή ἄλλη ἐν τῷ εἰσιέναι πρὸς βασιλέα.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ πάσης ἀρχῆς καὶ βασιλείας ἀναρχος βασιλεία καὶ ἀρχή, δι' οὗ βασιλεῖς τε καὶ ἄρχοντες ἄρχουσι καὶ βασιλεύουσι τῶν ὑπ' αὐτοὺς τεταγμένων.

f. 72v. Εὐχή ἑτέρα εἰσιόντι τῷ ἀρχιερεῖ εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ πόλιν.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάσης ὀρατῆς τε καὶ νοουμένης κτίσεως δημιουργός, ὁ τὸν ἐκ γῆς προσληφθέντα ἄνθρωπον ψυχῇ νοεῶν ἢ (p. 0915) καὶ εἰκόνι σου θεία τιμήσας... P. Syrku, *Къ исторіи исправленія книгъ въ Болгаріи въ XIV вѣкѣ* (St-Petersburg 1890), pt. II, p. lxxiii.

f. 74v. Εὐχή, λεγομένη ἐν τῇ λιτῇ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἰνδίκτου. Ἡ αὕτη λέγεται καὶ παρ' ὄλον τὸν Σεπτέμβριον, ἢ καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου, λιτῆς γενομένης.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ζῶντι καὶ ἐνυποστάτῳ σου Λόγῳ, καὶ τῷ συμφυεῖ αὐτῷ καὶ ζωοποιῷ καὶ ὁμοτίμῳ σου Πνεύματι, τὴν νοητὴν καὶ ὀρωμένην σου κτίσιν... See above, p. 291.

f. 75v. Τοῦ αὐτοῦ εὐχὴ ἱκετήριος εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὀηθεῖσα ἐν αὐχμῷ καὶ δυσκρασίαις, καὶ ἐναντιότησιν ἀνέμων, καὶ ἐφόδοις βαρβαρικαῖς.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ἐνυποστάτῳ καὶ ἀνάρχῳ σου Λόγῳ, καὶ τῷ ζωοποιῷ καὶ ὁμοτίμῳ Πνεύματι, ἐκ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα παραγαγών... Goar, p. 636.

f. 77v. Εὐχή, λεγομένη ἐν ταῖς λιταῖς τῆς τεσσαρακοστῆς.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ βουλῇ καὶ νεύματι μόνῳ παραγαγών ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι τὰ σύμπαντα, ὁ βρώσει πικρᾶ ξύλου...

f. 78v. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν ἐπὶ πληγῇ.

Ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν ἐνώπιόν σου, πανάγαθε Δέσποτα· παρέβημέν σου τὰς σωτηρίου ἐντολάς. Goar, p. 630.

f. 80v. Εὐχή ἱκετήριος εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐν λιτῇ καὶ δεήσει λεγομένη.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ῥήματί σου τὸ πᾶν ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγών... Goar, p. 616.

f. 82. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν ἱκετήριος ἐπὶ αἰχμαλωσίας.

Παντοκράτορ Δέσποτα μακρόθυμε, πολυέλεε, εὐσυνπάθητε, εὐδιάλλακτε, φιλόανθρωπε, πανάγαθε, ὑπεράγαθε, ὑπερώνυμε, ἀπειροδύναμε, παντοδύναμε Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... Goar, p. 631.

f. 84v. Εὐχή ἑτέρα κατὰ πολεμίων.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ σοφίας ἀρρήτῳ λόγῳ πάντα πρὸς τὸ τοῦ πλάσματος συμφέρον οἰκονομῶν... See above, p. 290.

f. 85v. Εὐχή ἑτέρα εἰς ἀνομβρίαν. Three prayers Goar, p. 614–615; then prayers for various occasions.

f. 106. Various entries of a dogmatic, canonical, and historical nature.

0916 [Athos, Lavra, Λ 154]

CXXXVI. Εὐχολόγιον, same library, MS Λ 154, in 24°, 321 ff., written in a script of the s. XVI.

f. 1. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 42v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προσηγιασμένων.

f. 65. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 85v. By a later hand: Εὐχή τῶν ἑπτὰ παίδων εἰς ἀσθενῆ καὶ μὴ ὑπνοῦντα.

f. 88. Εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον τῇ ἡ' ἡμέρᾳ.

f. 89. Εὐχή (εἰς) λεχοῦσαν γυναικα.

f. 91. Μετὰ τὸ πληρῶσαι ἡ γυνὴ ἡμέρας μ'.

Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθών... See above, p. 53.

f. 92v. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

f. 118. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

- f. 132. Ακολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου.
- f. 181v. Prayers for various occasions.
- f. 191v. Αποστολοευαγγέλια τῆς ἐβδομάδος and for the general categories of saints.
- f. 216. Ακολουθία τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς ἀρχάριον μοναχὸν ῥασοφόρον.
- f. 217. Ακολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος.
- f. 229. Ακολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.
- f. 256. Ακολουθία εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι.
- f. 257. Prayers for various occasions.
- f. 260v. 11 matutinal Gospel readings.
- f. 271. Ακολουθία τῆς γονυκλισίας.
- f. 281v. Ακολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν.
- f. 299v. Ακολουθία εἰς νεκρώσιμα κόλλυβα μοναχῶν.
- f. 304. Ἐτερος κανὼν νεκρώσιμος εἰς κοσμικούς.
- f. 307v. Ακολουθία εἰς ψυχὴν κρινομένην ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῆς.
- f. 312. Ακολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.
- f. 320. In a new hand: Ακολουθία, τυπωθεῖσα ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς τοὺς ἐκ τῶν Λατινικῶν αἰρέσεων τῇ καθολικῇ προσερχομένους ἐκκλησία τῶν πατριαρχικῶν θρόνων.

0916 [Athos, Dionysiou, 468]

CXXXVII. Εὐχολόγιον, Athos, Dionysiou, MS 468, in 16°, 258 ff., written in a script of the s. XVI. Beginning and end of the manuscript lost. || (p. 0917)

f. 1. The *euchologion* begins with the priest's proclamation: Λάβετε φάγετε in the Liturgy of St John Chrysostom.

f. 5. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ μεγάλου πατρὸς Βασιλείου (office is incomplete).

f. 22. Liturgy of Presanctified Gifts. Begins with the prayer Ὁ τοῖς ἀσιγήτοις ὕμνοις.

- f. 28. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.
- f. 34v. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.
- f. 41. Εὐχή εἰς λοχὸν γυναιῖκα.
- f. 41v. Ἀκολουθία εἰς τὸ βαπτίσει παιδίον.
- f. 52. Εὐχή εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι παιδίον.
- f. 52v. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολουῖσαι νεοφώτιστον.
- f. 53v. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον.
- f. 54v. Εὐχή εἰς τὸ σαραντῆσαι γυναιῖκα.
- f. 55. Εὐχαὶ διάφοροι.
- f. 66. Εὐχαὶ ἐωθιναί. 13 prayers.
- f. 70v. Various prayers.
- f. 76. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ ἁγίῳ τοῦ εὐχελαίου.
- f. 100. Εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.
- f. 101. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος.
- f. 107v. Ἀκολουθία, γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα.
- f. 130. Εὐαγγελοαπόστολοι.
- f. 253. 11 matutinal Gospels.
- f. 253. *Prokeimena* and *alleluiaria*.

0917 [Athos, Dionysiou, 441]

CXXXVIII. Εὐχολόγιον, same library, MS 441, in 16°, 315 ff., written in a cursive hand of the s. XVI. There are notes at the beginning and end of a later hand dated AM 7100, 7099 and 7105 and AD 1612. The manuscript is defective at the beginning.

- f. 1–3. Later notes.
- f. 4. Horologion or Book of the Hours.
- f. 57. Synaxarion with *troparia* and *kontakia*.
- f. 165 (sic). *Troparia* and *kontakia* for Lent and Pentecost.

f. 114 (sic). Various *canons* for the Theotokos and the *Sweetest Jesus*.

f. 161 (sic). Εὐχαί, συλληχθεῖσαι ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς, τὰ πλεῖστα δὲ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ, τοῖς βουλομένοις πολεμῆσαι τὴν ἑαυτῶν πρὸς τὰ πάθη καὶ τὰς ἡδονὰς ἐγκειμένην προαίρεσιν.

f. 204v. Ἀκολουθία εἰς μικρὸν ἁγιασμόν. || (p. 0918)

f. 207v. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.

f. 210. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδυώτου.

f. 214v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 230v. Ἀκολουθία τοῦ ἀποκουκουλίσματος.

f. 231v. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

f. 256. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ κοσμικοῦ.

f. 259. Κανὼν, ψαλλόμενος εἰς μνημόσυνον κοσμικῶν.

f. 262. Σαββάτου τῆς ἀκαθίστου. Akathistos to the Virgin.

f. 275v. Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεταλήψεως.

f. 297. Ἀκολουθία ἐπὶ νυκτερινῆς φαντασίας.

f. 308v. Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη κυριακῆ τοῦ Πάσχα κανὼν.

f. 312. Table of matutinal Gospel readings.

0918 [Thessaloniki, Çavuş Monastery (Matadon), 31]

CXXXIX. Εὐχολόγιον, Thessaloniki, Çavuş library, MS 31, in 16°, 225 ff., written in a cursive of the s. XVI.

f. 1. Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας, ἐν ἧ καὶ τὰ διακονικά.

f. 13. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 23v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 39v. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 45v. Εὐχαὶ διάφοροι.

- f. 61v. Ακολουθία εἰς ψυχὴν κρινομένην.
- f. 65. Ἐτερος κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἐκ προσώπου ἀνθρώπου ψυχορραγοῦντος, καὶ μὴ δυναμένου λαλῆσαι.
- f. 69. Αποστολοευαγγέλια.
- f. 91. Basil the Great's prayers against unclean spirits.
- f. 95. Τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἐξορκισμὸς ἐπὶ ἀκαθάρτων πνευμάτων.
Ἐπικαλοῦμαι σε, ἐπικαλοῦμαι σε, Θεέ, Πάτερ παντοκράτορ, ὕψιστε, ἀπερίγραπτε... (end lost).
- f. 99. Office of Great Water Blessing (beginning lost).
- f. 104v. Apostol readings for feasts in honour of the Theotokos (end lost).
- f. 105. Office of Lesser Schema (beginning and end lost).
- f. 109. Office of Great Angelic Schema (beginning lost).
- f. 125. Ακολουθία εἰς ἀποκουκουλίσαι.
- f. 126v. Ακολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ. || (p. 0919)
- f. 144v. Ακολουθία εἰς μνημόσυνα νεκρῶν.
- f. 148. Office of Churching (beginning lost).
- f. 149v. Ακολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.
- f. 160v. Εὐαγγέλια ἀναστάσιμα ἑωθινὰ ια'.
- f. 168v. Apostol and Gospel for the feasts of monastic saints.
- f. 170. Ακολουθία τῆς γονυκλισίας.
- f. 178v. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ. Ten prayers.
- f. 183v. Εὐχαὶ τοῦ ὄρθρου. 12 prayers.
- f. 188. Ακολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου (end lost).
- f. 209. Prayers for various occasions.
- f. 218v. Ακολουθία εἰς νυκτερινὴν φαντασίαν.
- f. 220. Τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἁγίας τραπέζης.
- f. 222. Εὐχαὶ τοῦ ἁγίου Ταρασίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
- f. 224. Τροπάρια, ψαλλόμενα εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ (end lost).

0919 [Patmos, Monastery of John the Theologian, 716]

CXL. Liturgical scroll, Patmos library, MS 716, on parchment containing: Διακοικὸν καὶ Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας, s. XVI.⁶⁹⁶

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ μέλλειν ἐκτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος καὶ ἴστανται πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ποιουσι μετανοίας τρεῖς, ἀσπαζόμενοι τὰς ἁγίας εἰκόνας, εἶτα εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ στιχάριον ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ καὶ προσκυνεῖ τρίτον κατὰ ἀνατολάς, καὶ σφραγίζων αὐτό, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... καὶ οὕτως λέγει· Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου... Εἶτα λαβὼν τὸ ἱερὸν ἐπιτραχήλιον, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ ἐκχέων τὴν χάριν... Ὁ δὲ διάκονος, λαβὼν καὶ αὐτὸς τὸ τε ὠράριον καὶ τὸ στιχάριον ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ, ποιεῖ τῷ ἱερεῖ μετάνοιαν, λέγων· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν ἐνδύομενον. Καὶ ὁ ἱερεὺς σφραγίζει ταῦτα ἢ τοῦτον, καὶ λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεός ἡμῶν πάντοτε... Εἶτα ἀπέρχονται οἱ δύο ὁμοῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει, καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὴν προσφορὰν, καὶ λέγει, ἰστάμενος κατὰ ἀνατολάς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός πάντοτε... Εἰς ἀνάμνησιν Κυρίου Θεοῦ... Ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Ὡς πρόβατον... Goar, p. 49. Ὁ διάκονος· Ἄρον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Ἦ (p. 0920) Ὅτι αἴρεται... Ὁ διάκονος· Θύσον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Θύεται ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας, ὁ πάντοτε θυόμενος καὶ μηδέποτε δαπανώμενος. Ὁ διάκονος· Νύξον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εἰς ἐκ τῶν στρατιωτῶν... καὶ ὁ ἔωρακῶς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινή ἐστὶ ἡ μαρτυρία αὐτοῦ, πάντοτε, νῦν καὶ αἰεὶ. Ὁ διάκονος, λαβὼν οἶνον καὶ ὕδωρ, ποιεῖ ἕνωσιν ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ. Λέγει ὁ διάκονος τῷ ἱερεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ τὸ αἶμα καὶ τὸ ὕδωρ. Αὐθις ὁ ἱερεὺς σφραγίζει τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγει· Εὐλογημένον τὸ αἶμα καὶ τὸ ὕδωρ τῷ Πνεύματί σου, πάντοτε, νῦν... Εἶτα λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὰς ἐπιλοιπούς τέσσαρας προσφοράς. Καὶ εὐθὺς λαβὼν ὁ διάκονος τὴν πέμπτην προσφορὰν, μνημονεῦει τεθνεώτας καὶ ζώντας. Ἐπειτα λαβὼν ὁ διάκονος τὸ θυμιατὸν μετὰ θυμιάματος, λέγει πρὸς τὸν ἱερέα· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ θυμιάμα. (Ὁ ἱερεὺς)· Θυμιάμά σοι προσφέρομεν... Λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν ἀστέρα, λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν· καὶ ἰδοὺ ἀστὴρ ἔστη ἐπάνω, οὗ ἦν τὸ παιδίον. Λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ πρῶτον κάλυμμα, λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν. The remainder of the order is the same as in Goar, p. 51.— Following the Great Entrance, the priest πρὸς τὸν διάκονον· Εὗξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, διάκονε. Καὶ λέγει ὁ διάκονος τῷ ἱερεῖ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ... Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει πρὸς αὐτόν· Τὸ αὐτὸ Πνεῦμα συλλειτουργήσει ἡμῖν πάσας

⁶⁹⁶ I. Sakkelion assigns it, without sufficient reason, to the s. XIV, Πατμιακὴ βιβλιοθήκη, p. 276.

τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ. Καὶ ὁ διάκονος· Ἀμήν. Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· Μνήσθητι καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, δέσποτα ἅγιε. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Μνησθείη σου Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ. Εἶτα ἐξέρχεται ἐκ τοῦ βήματος, λέγων οὕτως· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν... Then the order of the office as usual.

0920 [Patmos, Monastery of John the Theologian, 703]

CXLI. Convolute Eὐχολόγιον, same library, MS 703. Copied on a mixture of paper and parchment by various hands. The manuscript is in 16°, 240 ff. Beginning lost.

f. 1. Office of Small Water Blessing, s. XVI. without beginning and end.

f. 5. Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων, s. XV

f. 20v. Ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν, s. XV

f. 23. Office of Anointing, s. XV–XVI–XVII. Many leaves lost.

f. 53. Prayers for various occasions, s. XVI, different hand.

f. 72. Order of the Liturgy of St John Chrysostom, with detailed explanation of the s. XV || (p. 0921)

f. 117. Several fragments of the Liturgy of Presanctified Gifts.

f. 123. On parchment of the s. XIV–XV there is the order of the Liturgy of St Basil the Great. An almost contemporary hand has added commemorations of Paul, Pope of Rome, and Patriarch Bessarion (f. 128).

f. 161. Prayer over the *kollyba*.

f. 163. Ἀκολουθία ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν.

f. 179. Wedding Office on parchment of the s. XIII, but the beginning is lost.

f. 182. Prayers for various occasions.

f. 194v. Apostol and Gospel readings for feasts and days of [particularly] venerated saints.

f. 222v. 11 matutinal Gospels.

f. 230. Service of Pascha.

f. 232. Small Water Blessing. The *troparia* have refrains from the prayer “My soul magnifies the Lord” [Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου].

f. 236. Ακολουθία εἰς τοὺς ἀσθενοῦντας ὑπὸ ζ' πρεσβυτέρων. The service breaks off with the *stichera* for the *Ainoi*.

0921 [Athos, Xeropotamou, s.n.]

CXLII. Εὐχολόγιον, Athos, Xeropotamou library, in 16°, written by various hands of the s. XVI.

- f. 2. Ακολουθία εἰς τεθνεῶτας.
- f. 20. Ακολουθία νεκρώσιμος εἰς κοσμικοὺς ἄνδρας καὶ γυναῖκας.
- f. 29. Ὁ κανῶν τῶν νηπίων.
- f. 35. Εἰς δὲ ἱερέα κοιμηθέντα.
— Ακολουθία εἰς κόλλυβα ἱερέως.
- f. 50. Ακολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων.
- f. 58. Νεκρῶν εὐχέλαιον. Apostol and Gospel readings.
- f. 68. Ἀναπαυσιμάριον σὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχον ἀκολουθίαν εἰς ἱερομονάχους καὶ μοναχοῦς.
- f. 69. Ακολουθία εἰς μοναχοῦς.
- f. 84v. Εἰς κόλλυβα μοναχῶν καὶ ἱερομονάχων καὶ ἱερέων.
- f. 87. *Stichera* over the departed.
- f. 88. Κανῶν εἰς γυναῖκας μοναζούσας.
- f. 90. Εἰς ἄνδρας λέγει τὸν κανόνα τοῦ νεκροευχελαίου τῶν ζώντων ὑπάρχει κανῶν ἀναπαύσιμος εἰς κοιμηθείσας γυναῖκας.

0921 [Athos, Xeropotamou, 41]

CXLIII. Εὐχολόγιον, same library, MS 41, in 16°, 264 ff., written in a cursive hand of the s. XVI || (p. 0922)

- f. 1. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
- f. 14. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

- f. 32. Ἡ θεία μυσταγωγία τῶν προηγιασμένων.
- f. 39. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος and for general categories of saints.
- f. 56. Prayers for various occasions.
- f. 68. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ εὐχελαίου. The *canon* has a refrain “Have mercy on me, O God, have mercy on me” [Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, ἐλέησόν με].
- f. 91. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ μικροῦ.
- f. 97v. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ μεγάλου.
- f. 104v. Ἀκολουθία εἰς ῥασοφοροῦντα.
- f. 105. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἢ ὡς τοῦ μανδύου.
- f. 112. Ἀκολουθία, γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν καὶ ἅγιον σχῆμα.
- f. 135. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.
- f. 162v. Ἀκολουθία ἐν κολλύβοις μοναχοῦ, ἥτοι εἰς μνημόσυνον.
- f. 167v. Εἰς λαϊκὸν μνημόσυνον.
- f. 171v. Εὐχή εἰς τὸ βαπτίσει παιδίον καὶ εἰς γυναῖκας λεχούσας. Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχούσαν, ὅταν ἀποβαλθῆ παιδίον. *Богослужение*, Appendix, p. 4; See above, p. 779.
- f. 172v. Εὐχή εἰς λοχεῖαν γυναικός, ἠνίκα τέξῃ. See *Богослужение*, Appendix, p. 4–5, but adding after the usual beginning the three *troparia* Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, and Εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην.
- f. 174. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὰς ἐπιλαχούσας ἐν τῇ κηῖσει τῆς γυναικός. *Ibid.*, p. 6; See above, p. 780.
- f. 175. Ἀκολουθία εἰς τὸ ὀνομάσαι τὸ παιδίον τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. *Ibid.*, p. 18n. After the standard beginning the same three *troparia* Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, etc. See above, p. 780–781.
- f. 176v. Ἀκολουθία, ὅποταν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι μ’ ἀπὸ τῆς γεννήσεως τῆς γυναικός. *Ibid.*, p. 18n.; see above, p. 780.
- f. 178. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. *Ibid.*, p. 20n.1–4; p. 21n.1; p. 22–23n.4; p. 24n.1, 6.
- f. 190v. Παράκλησις τῆς Παναγίας.
- f. 194. Menologion. || (p. 0923)
- f. 132 (sic). Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

f. 240. Εὐχή συγχωρητική, λεγομένη παρὰ ἀρχιερέως, ἢ ιερέως, ἢ πνευματικοῦ πατρὸς εἰς τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν *Goar*, p. 536.

f. 242. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Φιλοθέου τοῦ σοφωτάτου εὐχή, λεγομένη πάνυ γε ὠφέλιμος εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς πειρασμοὺς πολυτρόπους, ἀπερχομένους εἰς πάντα ἄνθρωπον διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, εἰς σεισμοὺς καὶ θανατικόν, εἰς πόλεμον ἀλλοφύλων, εἰς συκοφαντίας, μαγείας καὶ πονηρίας τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων, εἰς ἁγιασμὸν καὶ φύλαξιν τῶν οἰκούντων ἐν οἰκίαις καὶ πανταχοῦ, καὶ ἔστι πάνυ ὠφέλιμος, ἐὰν ὑπὸ ιερέως καθ' ἕκαστον μῆνα ἀναγινωσκομένη, ὁμοίως καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. *P. Sytku, Kъ istoriui ispravleniia knizъ съ Болгаріи съ XIV вѣкѣ, pt. II, p. lxxxii, 172.*

f. 243. Τοῦ αὐτοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Φιλοθέου πατριάρχου εὐχή εἰς κοσμοσώτειραν καὶ ἐλπίδα τῶν χριστιανῶν τὴν παναγίαν Θεοτόκον, καὶ (εἰς) πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀναφερομένη.

f. 244. Διήγησις πανωφέλιμος Μακαρίου μοναχοῦ τοῦ Αἰγυπτίου.

f. 246. Κανονάριον, διαγορευθὲν περὶ πάντων τῶν παθῶν λεπτομερῶς καὶ τῶν τούτοις προσφόρων ἐπιτιμιῶν, περὶ τε τῆς ἀγίας κοινωνίας, βρωμάτων καὶ πομάτων καὶ εὐχῆς. *Almazov, Тайная исповѣдь, v. III, p. I.12–13.*

f. 255. Συνοδικοὶ καὶ ἀποστολικοὶ κανόνες καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

f. 259v. Ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἀγίου Ἀνδρέου, τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ.

f. 263. Τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ and instructions by other fathers pertaining to ecclesiastical practice.

0923 [Athos, Koutloumousiou, 340]

CXLIV. Εὐχολόγιον, Athos, Koutloumousiou, MS 340, in 16°, 450 ff., written in a clear hand of the s. XVI. At the end of the manuscript there is a scribal colophon: Εὐχου κάμου τοῦ ἁμαρτωλοῦ Σισώη τοῦ μοναχοῦ, διὰ τὸν Κύριον Δέσποτα εὐχου.

f. 2. (Εὐχή), λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ.

— Apostol and Gospel for various occasions.

f. 156v. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

f. 172v. Εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.

f. 174. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤγουν τοῦ μανδύου.

f. 191. Ἀκολουθία, γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν καὶ ἅγιον σχῆμα.
|| (p. 0924)

f. 245v. Ἀκολουθία σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ εὐχελαίου. On pouring oil into the lamp, each priest recites Psalm 90 and the Creed.

f. 301v. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

f. 360. Κανῶν εἰς κοιμηθέντας.

f. 375. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.

f. 393v. 11 matutinal Gospels.

f. 413. Διακονικὰ εἰς ἀνομβρίαν and prayers for various occasions.

0924 [Athos, Koutloumousiou, 358]

CXLV. Εὐχολόγιον, same library, MS 358, in 16°, 162 ff., written in a small and legible cursive hand of the s. XVI.

f. 1. Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ.

f. 6v. Εὐχαὶ ἑωθιναί.

f. 12. Matutinal resurrectional Gospels.

f. 17v. Ἀκολουθία εἰς γυναῖκα λεχοῦσαν.

Εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν ᾧ ἔτεκεν ἡ γυνή, καὶ λαμβάνει θυμίαμα καὶ θυμῖα τὸν οἶκον καὶ τὴν τέξασαν, καὶ τὴν μαῖαν, καὶ τὰς ἐτέρας, καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ ἄρχεται τὸ Βασιλεῦ οὐράνιε, τὸ Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸν Ν', τὸ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, τὸ Ἄνες, ἄφες, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶν, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ κοντάκιον καὶ οὕτως ἄρχεται τὴν εὐχήν· Κύριε παντοκράτορ, ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν... See above, p. 907. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλάστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ χοός... A. Dmitrievskii, *Βογοσλυζηνίε*, Appendix, p. 1. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν τῇ ὀθόνην εἰπὼν τῷ Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ, τὰ μισθὰ καὶ ἀκάθαρτα πάντα... Ibid., p. 6. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς παναγίας ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. Goar, p. 271. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ἐνυποστάτῳ σου Λόγῳ τὰ πάντα ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν... Goar, p. 263.

f. 24. Τάξις καὶ ἀκολουθία εἰς βάπτισιν ἀνθρώπου. Same beginning of the office as in the office over a woman who has given birth. After the *kontakion* of the day, εἶθ' οὕτως προσφέρεται ὁ νεοφώτιστος παρὰ τοῦ ἀναδόχου, καὶ ἐμφυσᾷ ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ πρόσωπον γ', λέγει· Λάβε Πνεῦμα ἅγιον. Dismissal: Ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι καταδεξάμενος ὑπὸ Ἰωάννου.

f. 35. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

f. 40v. Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων. || (p. 0925)

f. 48v. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα γάμου.

The moment of placing the crowns is described as follows: Καὶ εὐθὺς φέρουσι τὸν σύντεκνον καὶ ἴσταται ὀπισθεν τῶν νεονύμφων, ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβῶν τὰ στεφάνια, εὐλογῶν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, λέγων· Ὁ Πατὴρ εὐλογεῖ, ὁ Υἱὸς στέφει καὶ τὸ Πνεῦμα (τὸ) ἅγιον ἐπισκιάσει ἐπ' αὐτούς. Καὶ λέγει αὐτὸ ἐκ γ'. Μετὰ δὲ ταῦτα, λαβῶν τὸν ἕνα στέφανον, λέγει τῷ ἀνδρὶ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον αὐτόν. Καὶ κρατεῖ τὸν στέφανον ὀπισθεν ὁ ἀνάδοχος τῇ δεξιᾷ χειρὶ. Εἶτα λαβῶν πάλιν ὁ ἱερεὺς τὸν ἕτερον στέφανον, θέτει ἐν τῇ κεφαλῇ τῆς γυναικός, λέγων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξη καὶ τιμῇ στεφάνωσον αὐτήν. Κρατῶν δὲ ὁ ἀνάδοχος τοὺς στεφάνους, ἀλλάσσει φορὰς β'. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Σοφία. Πρόσχωμεν. Προκειμένον, ἦχος δ'. Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω. Στίχος· Δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας. Ἀδελφοί, αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτασσέσθωσαν, ὡς τῷ Κυρίῳ... Τέλος· ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου. Following the *Our Father*, καὶ εἰ βούλονται μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων, κρατῶν ὁ ἱερεὺς ἅγιον ποτήριον μετὰ τῶν προηγιασμένων, λέγων· Πρόσχωμεν. Προηγιασμένα τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Ὁ λαός· Εἰς ἅγιος, εἰς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ... Καὶ οὕτως κοινωνεῖ αὐτοὺς τῶν θείων μυστηρίων. Εἰ δὲ καὶ οὐ βούλονται μεταδοθῆναι τῶν θείων μυστηρίων, φέρουσι ποτήριον, πλήρες οἴνου, καὶ ἀπὸ ψωμι κομμάτια γ' ἐν τῷ δίσκῳ, καὶ ἔρχεται ὁ ἱερεὺς, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην ἐπάνω αὐτῶν· Ὁ Θεός, ὁ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχυρί σου καὶ στερεώσας τὴν οἰκουμένην, Goar, p. 319. Καὶ κρατῶν ὁ ἱερεὺς τὸ ποτήριον, μεταδίδεται τῷ ἀνδρὶ δῖς, τῇ δὲ γυναικὶ μία. Καὶ ἢ μὲν εἰς τὸ ψωμίον λέγει· Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι. Καὶ αὐθις ἄρχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων τὴν εὐχὴν· Αὐτοθελὴς καὶ αὐτοφυὴς καὶ αὐτοβούλετος Θεὸς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ Πατρὸς, Λόγος ἀγαθός...

f. 56. Ἀκολουθία εἰς διγάμους.

f. 57. Ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν.

f. 72v. Ἀκολουθία εἰς κοιμηθέντα ἱερέα.

Complete Matins with the *Amomoi* [Psalm 118], *canon*, and *stichera*, intercalated with 11 Apostol and Gospel readings, but without prayers. Καὶ γίνεται

δοξολογία μεγάλη, καὶ εἰσοδεύουν τὸ λείψανον οἱ ἱερεῖς μετὰ τοῦ θρόνου, καὶ μετὰ τὴν δοξολογίαν ἀπέρχονται εἰς τὸ κοιμητήριον.

f. 100v. Ἀναπαυσιμάριον τῶν νηπίων. Goar, p. 472.

f. 104v. Ἀκολουθία τῶν τεθνεώτων λαϊκῶν.

f. 111v. Ἀκολουθία εἰς ψυχορραγοῦντας. || (p. 0926)

f. 114v. Prayers for various occasions.

f. 122v. Apostol and Gospel readings for the whole year.

f. 139v. Ἀκολουθία τοῦ νεκρωσίμου εὐχελαίου, ποίημα Νικολάου, μητροπολίτου Ἀθηνῶν.

0926 [Athos, Philotheou, 217]

CXLVI. Εὐχολόγιον, Athos, Philotheou, MS 217, in 24°, 403 ff., written in a handsome, small script of the s. XVI.

f. 1. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιάσματος.

f. 9. Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου. Goar, p. 47.

f. 35. Διάταξις τῆς θείας ἱερουργίας τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. Goar, p. 135.

f. 54. Ἐρμηνεία τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων. Goar, p. 161.

f. 56. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Goar, p. 161. Codex Morelianus. [ed. G. Morel ?]

f. 64v. Sermon of St John Chrysostom for Pascha.

f. 66. Apostol and Gospel readings for the whole of Pentecost.

f. 89v. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας.

f. 104. Apostol and Gospel readings for the whole year.

f. 275v. Prayers for various occasions.

f. 287v. Ἀκολουθία εἰς γυναῖκα λεχώ.

f. 288v. Εὐχή εἰς τὰς παρατυχοῦσας γυναῖκας.

- f. 289. Εὐχή εἰς γυναῖκα, ὅταν ἀποβάλληται. Goar, p. 271.
- f. 289v. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδοῆ ἡμέρα.
- f. 290v. Εὐχή εἰς τὸ σαραντῆσαι γυναῖκα. p. 267.
- f. 291. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι παιδίον. p. 267–268.
- f. 292. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. p. 275.
- f. 297. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.
- f. 305. Ἀκολουθία εἰς μνηστρα, ἡγουν τοῦ ἀρραβῶνος.
- f. 309v. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου.
- f. 339. Ἀκολουθία εἰς νήπια τελευτήσαντα.
- f. 339v. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν κοσμικῶν.
- f. 355. Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνον κοσμικῶν.
- f. 359v. Τάξις, γινομένη εἰς τὸ φορέσαι τινὰ ῥάσον μόνον καὶ καλυμαύχιον. || (p. 0927)
- f. 361. Τάξις τοῦ μικροῦ σχήματος.
- f. 368v. Τάξις τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.
- Among the vestments, besides the *chiton*, *koukoulion*, *analabos*, belt, *pallium*, sandals, and great *schema*, there is mentioned a σουδάριον τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.
- f. 388v. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν.

0927 [Athos, Karakallou, 199]

CXLVII. Εὐχολόγιον, Athos, Karakallou monastery, in 24°, 262 ff., written by various hands of the s. XVI. On f. 73v there is a rather illegible later note dated AD 1535 (μηνὶ Φεβρουαρίῳ κβ', ἔτους ,ζμγ').

f. 1. Liturgy of St John Chrysostom, without its beginning. On pouring in the *zeon*, it is prescribed to add, apart from Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου, the following prayers: Καὶ τῷ θεορρῦτῳ αἵματι κενωθέντι... Καὶ ἐξηγόρασας ἡμᾶς... εἶτα τὰ τροπάρια ταῦτα· Λουτρὸν τὸ θεῖον τῆς παλιγγενεσίας... Τὰς ἀνομίας μου πάριδε, Κύριε... Ὡς ὁ ἄσωτος υἱὸς ἦλθον κἀγώ... Ὡς περιπεσῶν εἰς τοὺς ληστὰς..., ποιῶντες καθ' ἐν τροπάριον μετάνοιαν α'.

f. 18. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

f. 19. Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Goar, p. 267.

f. 19v. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι γυναῖκα.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πᾶσαν φύσιν λογικὴν. Goar, p. 267.

f. 20v. Εὐχή τοῦ σαραντισμοῦ. Two prayers for a woman giving birth.

f. 22. Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν, συγχωρῶν αὐτῷ πάντα τὰ ἐκούσια καὶ ἀκούσια ἁμαρτήματα, καὶ πᾶσαν ἀρὰν καὶ ὄρκον, τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Χρυσόστομου.

Κύριε, οἶδα, ὅτι οὐκ εἰμι ἄξιος, οὐδὲ ἰκανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην. In the Prayers for Communion.

f. 25. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 58. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 74. Readings from the Apostol and Gospel.

f. 174. Ἀκολουθία εἰς ἀρραβῶνας γάμου.

Ὁ τῷ παιδί τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ. Goar, p. 311. || (p. 0928)

f. 174. Ἀκολουθία ἐπὶ μνηστείας.

f. 175. Ἐκκλησιαστικὸς (κανὼν) εἰς γάμους. See above, p. 925, but with some minor additions: Ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης ἔσται μεθ' ὑμῶν· εἶτα πάλιν ὁ ἱερεὺς· Θέλονται καὶ θελομένων. Καὶ τῶν παρόντων ἀποκρινομένων· Ναί, ἂν θέλῃ ὁ Θεός. For the Communion of the bride and bridegroom the following is said: Καὶ λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὰ ποτήρια μετὰ κοινωνίας τὸ ἐν καὶ ἄλλο καὶ λέγει· Καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξουδενώθη. Λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ ποτηρίου· Ὁ Πατὴρ τῆς οἰκουμένης, ὁ ἐλθὼν μετὰ δόξης πολλῆς, ὁ παραγενόμενος τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ... Μεθενώνει τὰ ποτήρια τὸ ἐν εἰς ἄλλο καὶ λέγει· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ, καὶ ὁ Υἱὸς ἐν τῷ Πατρὶ, ἅμα τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ... Καὶ μετὰ τοῦτο ἐπιδίδει τὰ ποτήρια καὶ πίνουσι, καὶ ἐπισφραγίζει ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει· Ἐν εἰρήνῃ προέλθετε, καὶ ἀγάπῃ πορεύεσθε. Καὶ ὁ λαός· ἐν ὀνόματι Κυρίου. Καὶ ἀπέρχεται εἰς παστὸν οἶκον.

f. 188. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἐλαίου.

f. 230. Ακολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. The clothes of the baptizand are called διαδήματα.

f. 252. Εὐχή, λεγομένη ἐπὶ μέλλοντα μεταλαβεῖν τινα, συγχωρῶν αὐτῶ πάντα τὰ ἐκούσια καὶ ἀκούσια ἁμαρτήματα.

f. 256. Ακολουθία τῆς κοινῆς παρακλήσεως.

0928 [Athos, Dionysiou, 528]

CXLVIII. Athos, Dionysiou, MS 528, in 16°, 66 ff., s. XVI.

f. 1. Διάταξις τῆς τοῦ πατριάρχου λειτουργίας πῶς γίνεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ καὶ ἡ τάξις τῶν χειροτονιῶν πότε καὶ πῶς γίνεται ἐκάστη, συνταχθεῖσα παρὰ τοῦ πρωτονοταρίου τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, διακόνου κυροῦ Δημητρίου τοῦ Γεμιστοῦ. See above, p. 301–318n.

f. 57. The order of the Liturgy of Presanctified Gifts, but written by another, later hand.

0928 [Jerusalem, Patriarchal Library, 375]

CXLIX. Εὐχολόγιον, Jerusalem, Patriarchal Library, MS 375 of the Monastery of St Sabas, in 16°, 226 ff., written in a cursive hand of the s. XVI. A note from AD 1535 at the end is edited by Papadopoulos-Kerameus, Ἱεροσολ. Βιβλιοθήκη τ. α', p. 501. || (p. 0929)

f. 1. Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχώ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ χοῦ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀναπλάσας γυναῖκα... *Богослужение*, Appendix, p. 3.

f. 2. Εὐχή εἰς τὰς παρατυχοῦσας γυναῖκας.

Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, παρακαλοῦμέν σε, δεόμεθα, ἵνα ταύτην τὴν διασωθεῖσαν δούλην σου, τήνδε, καθαρῆς ἀπὸ πάσης κηλίδος...

f. 2v. Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα. Goar, p. 264. Unfinished prayer.

f. 3 blank.

f. 4. End of the prayer Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... Goar, p. 267.

f. 4v. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὸ σαραντῆσαι.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν μ' ἡμέραις βρέφος τῷ νομικῷ ναῶ προσαχθεῖς. p. 267. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. *Ibidem*.

f. 6. Εὐχαὶ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. The usual order.

f. 31v. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ἁγιαζομένου ὑπὸ ζ' ἱερέων.

Μετὰ τὸ εὐλογητόν, τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς, καὶ τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ τὸν Ν', καὶ ὁ κανὼν. Goar, p. 332–335. After the *stichera*, τὸ Ἄξι-ὸν ἔστιν, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὰ τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Πολλὰ τὰ πλήθη... Ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ γίνεται ἀπόλυσις, καὶ ποιεῖ συγχώρησιν ἕως γ', καὶ εὐθὺς λέγει ὁ ἱερεὺς τὸ εὐλογητόν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', τὸν Ν' καὶ τὸ Πιστεύω. Τούτων δὲ λεγομένων, λέγεται ἡ εὐχή· Κύριε, ὁ ἐν ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου p. 335. Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... *Богослужение*, Appendix, p. 120n. καὶ τὰ ἀντίφωνα· Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθε, καὶ τὰ ἐξῆς καὶ ἡ εὐχή· Ἄναρχε, ἀδιάδοχε. Goar, p. 337 οὐρανῶν κληρονομίαν. Ὅτι Θεὸς ἐλέους, οἰκτιρῶν καὶ φιλανθρωπίας ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν... Ὁ διάκονος· Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ψάλλουσι τὸ Ὅσοι εἰς Χριστόν. *Prokeimenon* and *Apostol*: Goar, p. 337. Gospel reading κατὰ Ἰωάννην. Τῷ καιρῷ ἐκεῖνω, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ. *Богослужение*, Appendix, p. 123. Καὶ εὐθὺς Ἐλέησον ἡμᾶς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ ἡ εὐχή· Εὐδιάλλακτε Κύριε, ὁ μόνος ἐλεήμων *Богослужение*, Appendix, p. 124–125. Εἶτα ἀλείφει ἅγιον ἔλαιον, λέγων τὴν εὐχήν· Πάτερ ἅγιε, ἰατρέ. Goar, p. 338 (Photios and II (p. 0930) Aniketos are not mentioned), *prokeimenon*, *Apostol* and *Gospel*, p. 338–339, prayer: Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ. *Богослужение*, Appendix, p. 127. For the following order of the *Apostol* and *Gospel* readings, see *Богослужение*, Appendix, p. 131–133n., except for the last *Apostol* reading πρὸς Τιμόθεον· Τέκνον Τιμόθεε, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι... Τέλος· Μετὰ δόξης αἰωνίου. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος, ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα... Τέλος· Ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. The prayers are in the following order: after the third Gospel reading—Ἀγαθέ, φιλάνθρωπε, εὐσπλαγχνε. *Богослужение*, Appendix, p. 128, after the fourth one—Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος. Goar, p. 342, after the fifth reading—Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε, p. 343, after the sixth reading—Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων, p. 345, after the seventh reading—Ὁ πλούσιος ἐν ἀγαθότητι... *Богослужение*, Appendix, p. 130n.3. Πηγὴν ἰαμάτων ἔχοντες... Εἶτα

ὁ πνευματικὸς εὐχήν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐσπλαγχνε, πολυέλεε Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Goar, p. 346. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 68v. Prayers for various occasions.

f. 79v. Ἀρχὴ τοῦ σχηματολογίου. Εἰς ἀρχάριον μοναχόν. Goar, p. 378–379.

f. 81v. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδυώτου.

Ὁ μέλλων κουρευθῆναι ἀδελφός. See above, p. 428. Καὶ λαβὼν τὸ ψαλίδιον, θέτει ἐπάνω καὶ λέγει (εἰς) τὸν νεόκουρον ὁ ἱερεὺς· Λάβε τὸ ψαλίδιον καὶ ἐπίδος μοι αὐτό. Καὶ λαβὼν, ἐπιδίδωσι τῷ ἱερεῖ, ἀσπαζόμενος ὁ νεόκουρος ἐκ γ'. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ λαμβάνεις αὐτό, βλέπε τίνι προσέρχη... Vestments: ῥάσον, παλλίον, καμηλαύχιον, ζώνην, σανδάλια, μανδύον... Prayer after the vesting: Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογία πνευματικῇ. Goar, p. 393. ἐπιλαβέσθαι τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἵνα ἀξίως πολιτεύηται κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ... Εἶτα ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς. Καὶ εἰ μὲν ἐν λειτουργίᾳ, εἰσοδεύει ὁ ἀδελφός, καὶ εἰ ἐστὶν ἄξιος ὁ ἀδελφός, μεταλαμβάνει τῶν θείων μυστηρίων, εἰ δὲ οὐκ ἐστὶ λειτουργία, γίνεται μόνο ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἀπόλυσις, εἶτα ἀδελφός τις κουρεύει αὐτόν, ψάλλων τὸν Ἄμωμον.

f. 95. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. With a few exceptions, the order is similar to the one printed above, p. 278–281 from Athos, Esphigm. 208. || (p. 0931)

f. 131. Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἀγίας Ν'.

f. 149. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

f. 157. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ, τοῦ κατὰ μῆνα γινομένου.

f. 165. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

For the beginning of the order, up to the Gospel, see above, p. 389. Εἶτα γίνεται ὁ ἀσπασμός, καὶ ψάλλομεν στιχηρά, ἦχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου· Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν... Τὰ πάντα τοῦ σώματος νυκτὶ ὄργανα ἀργὰ θεωροῦντες... Ποῖος χωρισμός, ὦ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός... Οἷα ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐστὶ ἀνθος καὶ ἀτμὶς τε καὶ δρόσος... Ἄρτι ἢ τοῦ βίου πονηρὰ λύεται πανήγυρις πᾶσα... Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ... Ἐτερα ἰδιόμελα, ἦχος δ'. Τὴν αἰετάρραχον θάλασσαν τοῦ βίου διαδραμῶν... Ἡ αἰοίδιμος φωνὴ τοῦ θεοῦ Δαβίδ... Παντοκράτορ Κύριε, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου ἀνάπαυσσον... Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας... Goar, p. 445–446, Εἰρήνευσον πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου... Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν ἀσπασμόν, ἄραντες τὴν κλίνην, ἀπέρχονται εἰς

τὸ κοιμητήριον, ψάλλοντες Τρισάγιον καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα· Γῆ χανοῦσα, ὑπόδεξαι τὸν ἀπὸ σοῦ πλασθέντα χειρὶ Θεοῦ τὸ πρότερον... Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ, ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις... ἤχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... Πνευματικοὶ μου ἀδελφοὶ καὶ συνασκηταί... Εἶτα θάπτουσι τὸ λείψανον· λαβὼν γὰρ ἔλαιον μετὰ κανδήλας, ἐπιχέει ἄνωθεν τοῦ λειψάνου, ποιῶν τύπον σταυροῦ γ', λέγων τὸ Ἀλληλούια ἐκ γ', καὶ Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ ἅπαξ, καὶ οὕτως λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς. Ἡ ἐκφώνησις, καὶ αὐθις ἀσφαλίζεται ὁ τάφος.

f. 210v. Ἔτερα στιχηρά, ψαλλόμενα εἰς κοσμικοὺς κοιμηθέντας.

Ποία τοῦ βίου τρυφή διαμένει λύπης ἀμέτοχος... Ὡς ἀνθὸς μαραίνεται καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται... Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα, ὅσα οὐχ ὑπάρχει μετὰ θάνατον... Ὅντως φοβερῶτατον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον... Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου βοῶντος· ἐγὼ εἰμι γῆ καὶ σποδός... Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλαστοουργόν σου γέγονε πρόσταγμα... Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν ζωοδότα... Θρηνώ καὶ ὀδύρομαι, ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον... Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονεν πρόξενος... Ἀγνή παρθένε, τοῦ Λόγου πύλη, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Μήτηρ... Προκείμενον· Αἱ ψυχὰι αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς. (Στίχος)· Πρὸς σέ, Κύριε, κεκραξομαι. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν... Τέλος· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ἀλληλουάριον, Μακάριος, ὃν ἐξελέξω. Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Τέλος· ἀναστήσω ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Δόξα, ἤχος πλ. β'. Ὁρῶντές με ἄφωνον καὶ ἄπνουν προκείμενον... Καὶ νῦν, Θεὸν ἐκ σοῦ σαρκωθέντα... Εἶτα μνημονεύει καὶ ἀπόλυσις. || (p. 0932)

f. 215v. Κανὼν εἰς κοιμηθέντας. Goar, p. 426–428.

f. 221. Κανὼν εἰς κοιμηθέντας μοναχούς. See above, p. 393.

0932 [Jerusalem, Patriarchal Library, 367]

CL. Εὐχολόγιον, Jerusalem, Patriarchal Library, in 16°, 164 ff., written in a clear and handsome cursive hand of the s. XV–XVI.

f. 2. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ. Text comprised of *stichera* only.

f. 9. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων. Remark at the end of the text: Ἰστέον, ὅτι ἡ παροῦσα εὐχή, ἤγουν τὸ Δοξάζομέν σε, Δέσποτα, ἀναγινώσκειται μὲν παρὰ τισιν, ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ οὐκ ἀναγινώσκειται, ἀλλὰ μετὰ τὴν συναπτὴν καὶ τὴν ἄνωθεν εὐχήν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς μεγαλοφώνως· Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ καθεξῆς τὴν λοιπὴν ἀκολουθίαν, ποίημα Σωφρονίου,

πατριάρχου Ἱεροσολύμων. During the prayer Μέγας εἶ, Κύριε..., the water is blessed twice with the following words: Καὶ σώσον, Κύριε, τοὺς πιστοὺς δούλους σου ὀρθοδόξους καὶ εὐσεβεῖς χριστιανούς, γ'.

f. 33. Ακολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ψαλλομένη ὑπὸ ἑπτὰ ἱερέων, συναχθέντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ.

Εὐλογοῦντος τοῦ πρώτου τῶν ἱερέων, ἀρχόμεθα τὸ Βασιλεῦ οὐράνιε, τὸ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, εἶτα συναπτὴ μικρά, τὸ Ἀλληλούια, ἦχος πλ. β'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης... Στίχος· Ἐλέησόν με, Κύριε. Εἶτα τὰ τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε... Δόξα, Κύριε, ἐλέησον... Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας, καὶ ὁ Ν', καὶ ὁ κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Εὐχῆς ἐλαίου, ψαλμὸς Ἀρσενίου. Goar, p. 332–334, *stichera*, p. 334–335. Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τροπάριον, ἦχος δ'. Ταχὺς εἰς ἀντίληψιν... Εἶτα προσέρχεται ὁ μέλλων ποιῆσαι τὸ ἅγιον ἔλαιον, καὶ ποιεῖ κατὰ ἀνατολὰς μετανοίας γ', καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς ἑτέραν, καὶ λέγει· Εὐλογήσατε, δεσπότηι ἅγιοι, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴτι ἡμαρτον ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ... Καὶ σταθεὶς ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων ἔμπροσθεν τοῦ τετραποδίου, λέγει τὰ εἰρηνικά, εἰπόντος τοῦ ἱεροδιακόνου· Ἐν εἰρήνῃ... Goar, p. 335. Εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ ἐλαίου ἀπέναντι τῆς κανδήλας. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀντὶ ὕδατος οἶνον εἰς τὴν κανδήλαν τοῦ εὐχελαίου βάλλουσι. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς. Goar, p. 335. Εἶτα ψάλλουσι ταῦτα τὰ τροπάρια κατ' ἦχον, ἦχος α'. Ἀγκάλας πατρικᾶς. Μητέρα σε Θεοῦ... || (p. 0933) Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα πηγὴ... Ἐκαστος, ὅπου σώζεται... Τὴν ταχεῖαν σου σκέπην καὶ τὴν βοήθειαν... Πολλὰ τὰ πλήθη τῶν ἐμῶν, Θεοτόκε... Καὶ ἕτερα, ὅσα βούλει, εἶτα ἀντίφωνον α'. Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι. Ταῖς πρεσβείαις... Ἐτι καὶ ἔτι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Ἀντίφωνον β'. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν... Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων... Συναπτὴ μικρά. Ἀντίφωνον γ'. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα... Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ... Σοφία, ὀρθοί. Δεῦτε προσκυνήσωμεν. Ὅσοι εἰς Χριστόν. Καὶ εὐθὺς λέγει ὁ πρῶτος· Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσιν. Σοφία. Ὁ διάκονος, εἴτε οὖν ἕνας ἐξ αὐτῶν, προκείμενον, *Apostol and Gospel, prayers, litany, ekphonesteis* Εἰσάκουσόν μου, Κύριε, etc. same as the first two in *Богослужение*, Appendix, p. 122–126. Prayer Πάτερ ἅγιε ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωματῶν Goar, p. 338. Third *prokeimenon*: Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ. Στίχος· Ὅτι τὰ βέλη σου. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐστὲ ναὸς Θεοῦ ζώντος... Τέλος· ἐν φόβῳ Θεοῦ. Ἀλληλούια, Ἐλέησόν με, ὁ Θεός. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ. Τέλος· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. *Litany*, Ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, εὐσπλαγχνε, πολυέλεε Κύριε. *Богослужение*, Appendix, p. 128. Fourth *Apostol and Gospel*, *Богослужение*, Appendix, p. 128, prayer Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος. Goar, p. 342. Fifth *Apostol and*

Gospel, *Богослужение*, Appendix, p. 129–130, prayer Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν Goar, p. 343. Sixth Apostol and Gospel. *Богослужение*, Appendix, p. 130–131. Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. Goar, p. 345. Προκείμενον (7), ἤχος πλ. β΄. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου. Στίχος· Ἐλέησόν με. Πρὸς Τιμόθεον· Τέκνον Τιμόθεε, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ... Τέλος· ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχῃσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. Ἀλληλούια, ἤχος πλ. δ΄· Ἐπάκουσον ἡμῶν. Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ἐὰν ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα... Τέλος· ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν. prayers. Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβίδ. Goar, p. 536. Εἰσάκουσον, Κύριε εἰσάκουσον, Δέσποτα εἰσάκουσον, Ἄγιε. Εἶτα ἀνάπτει τὴν θρυαλλίδα, καὶ λαβῶν ἅγιον ἔλαιον, ἀλείφει τὸν προσελθόντα, λέγων τὴν εὐχήν· Πάτερ ἅγιε. Εἶτα τιθοῦσι τὸ εὐαγγέλιον ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ κάμνοντος, κρατοῦντες αὐτὸ οἱ ἱερεῖς ταῖς δεξιαῖς χερσίν, ὁ δὲ πρῶτος, στραφεὶς κατὰ ἀνατολάς, λέγει Εὐσπλαγχνε, πολυέλεε Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ. *Богослужение*, Appendix, p. 133. Εἶτα ἀσπάζεται ὁ προσελθὼν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ψάλλεται στιχηρόν, ἤχος || (p. 0934) δ΄ Πηγὴν ἰαμάτων, Δόξα καὶ νῦν, Νεῦσον παρακλήσεσιν. Εἶθ' οὕτως λέγει ὁ πρῶτος ἱερεὺς· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ὑγείας, σωτηρίας... Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἵλεων, εὐμενῆ καὶ ἀδιάλλακτον... Ἐπάκουσον ἡμῶν. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Goar, p. 33. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ἐπιτίθησιν ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀναδεξαμένου τὸ ἅγιον, καὶ λέγει τὴν κατήχησιν ταύτην, προλέγων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Βλέπε, ἀδελφέ, τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς σου, μὴ προσκρούσης τῷ Θεῷ... Καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

f. 93. Τάξις, γινομένη εἰς τὸ φορέσαι τινὰ ῥάσον μόνον καὶ καμηλαύχιον.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ὥρῶν, εἰσφέρουσι τὸν μελλοκουρίτην καὶ ἰστώσιν αὐτὸν μέσον τοῦ ναοῦ, ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ εὐλογητόν, Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ΄, καὶ ὁ Ν΄, ὁ δὲ μελλοκουρευθεὶς ποιεῖ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας εἰκόνης Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῆς Θεοτόκου ὁμοίως, καὶ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, καὶ τοῦ προεστῶτος, κρατῶν αὐτὸν ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ ἀπὸ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ ἐκδύει αὐτὸν τὰ κοσμικά, κλίνοντος τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μικρόν, σφραγίζει αὐτὸν τὰς τριχὰς σταυροειδῶς ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, κείρεται... Εἶπωμεν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον, καὶ λέγει τὴν εὐχήν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παντὸς ἀγαθοῦ δοτὴρ καὶ τελειωτὴς, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος... Εἶτα εὐλογεῖ ὁ προεστῶς τὰ ἄμφια, καὶ στολίζει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, λαβῶν τὸ ῥάσον, λέγων· Ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, ἐνδύεται ἐνδυμα δικαιοσύνης, εἰς τὸ ὄνομα... Καὶ ζώννυται αὐτόν, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ζώννυται τὴν ὄσφυν αὐτοῦ δύναμιν ἀφθαρσίας, εἰς τὸ ὄνομα... Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, περιβάλλεται τὴν περικεφαλαίαν

τῆς σωτηρίας αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν... Εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν. Goar, p. 378. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 97. Τάξις καὶ ἀκολουθία μικροῦ σχήματος, ἦτοι τοῦ μανδύου.

Ἀφ' ἑσπέρας εἰσφέρουσι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ τὰ κολόβια, καὶ τιθέασιν αὐτὰ ὑποκάτω τῆς θείας τραπέζης ὑπὸ τὸ θαλασσίδιον, καὶ ἐπὶ τὴν αὐριον ἐν τῇ λειτουργίᾳ, μετὰ τὴν εἴσοδον καὶ τὸ ἀπολυτίκιον καὶ δοξάζουσιν, ἀλλ' εὐθὺς ἐνούμενων τῶν δύο χορῶν, λέγουσι τὰ τροπάρια ταῦτα, ὁ δὲ ἀδελφὸς ἴσταται ἀσκεπὴς καὶ ἄζωστος, γυμνόποδος, ἔξω τῶν βασιλικῶν πυλῶν μετὰ πάσης εὐλαβείας. Ἀντίφωνον, ἦχος α'. Ἀγκάλας πατρικᾶς... Ὅτι πέλαγος πολὺ τῶν παραπτωμάτων μου, Σωτήρ... Ὅτι **|| (p. 0935)** ἐννοίαις πονηραῖς καὶ ἔργοις καταδεδικάσμαι, Σωτήρ... Δόξα καὶ νῦν, Ἀμαρτωλῶν τὰς δεήσεις... Τούτου δὲ ψαλλομένου, λαμβάνει αὐτὸν ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς χειρός, καὶ εἰσάγει ἔσω τῶν βασιλικῶν πυλῶν, κάκεισε ποιήσαντος μετανοίας γ' ἐπὶ γῆς, ἴσταται κεκλικῶς τὸν αὐχένα αὐτοῦ, ἡμεῖς δὲ ψάλλομεν· Ἀντίφωνον β', ἦχος β'· Ἡμαρτον εἰς σέ, Σωτήρ, ὡς ὁ ἄσωτος υἱός... Κράζω σοι, Χριστέ Σωτήρ... Δόξα καὶ νῦν, Τὴν πᾶσα ἐλπίδα μου... Ἀντίφωνον γ'· Σῶσον με, Κύριε ὁ Θεός μου... Τὸν διεσπαρμένον μου νοῦν συνάγαγε, Κύριε... Ἐν γυναιξὶν ἀγία Θεοτόκε... Τούτου δὲ ψαλλομένου, ὁ ἀδελφὸς ἔρχεται εἰς τὴν σωλέαν, ἦτοι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, κάκεισε ποιήσας μετανοίας γ', ἴσταται, ὡς ἔφημεν, οἱ ἀδελφοὶ ψάλλουσιν ἀντίφωνον δ', ἦχος δ'· Ἡθελον δάκρυσιν ἐξαλείψαι... Τίς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων... Ζάλη ἀμαρτημάτων... Πρόβατόν εἰμι... Δόξα καὶ νῦν. Ὁ διὰ σέ θεοπάτωρ... Καὶ εὐθὺς ἐπερωτᾷ αὐτὸν ὁ ἡγούμενος, ἢ ὁ ἱερεὺς, λέγων· Τί προσῆλθες... Goar, p. 338. The catechesis is immediately followed by a prayer: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιους σου εἶναι νομοθετήσας... Goar, p. 385. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἢ ἐλπίς καὶ καταφυγή. Ibidem. Καὶ λαβὼν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς ἀγίας τραπέζης, τίθησιν ἐπάνω αὐτοῦ τὸ ψαλίδιον, καὶ λέγει ἐκ γ' εἰς ἐπήκοον πάντων· Ἴδου ὁ Χριστὸς ἀοράτως... Καὶ λέγει· Λάβε τὸ ψαλίδιον... Ὁ δὲ μελλοκουρίτης ἀδελφός, λαβὼν τὸ ψαλίδιον, κρατεῖ αὐτό, καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει μεγαλοφώνως· Ἴδου ἐκ τῆς χειρός... Καὶ λαβὼν τὸ ψαλίδιον ἐκ τῆς χειρός αὐτοῦ, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων... καὶ κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς· Ὁ ἀδελφός ἡμῶν, ὁ δεῖνα, κείρεται. Τὸν σταυρόν· Ὁ ἀδελφός ἡμῶν, ὁ δεῖνα, λαμβάνει τὸν ἀνάλαβον, ἀναλαμβάνων τὸν σταυρόν ἐπ' ὤμων, καὶ ἀκολουθῶν τῷ Δεσπότη Χριστῷ, εἰς τὸ ὄνομα... τὸ ἱμάτιον· Ὁ ἀδελφός ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἐνδύεται τὸν χιτῶνα τῆς δικαιοσύνης... τὸ παραμάνδυν· Ὁ ἀδελφός ἡμῶν, ὁ δεῖνα, περιβάλλεται τὸ παλλίον, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὄνομα... τὸ καμηλαύχιον· Ὁ ἀδελφός ἡμῶν, ὁ δεῖνα, περιβάλλεται τὴν περικεφαλαίαν... τὴν ζώνην· Ὁ ἀδελφός ἡμῶν, ὁ δεῖνα, περιζώννεται τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ... τὰ ὑποδήματα· Ὁ ἀδελφός ἡμῶν... Ὁ μανδύας· Ὁ ἀδελφός ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἔλαβε τὸν ἀρραβῶνα... Καὶ σφραγίσας τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφοῦ, ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν

εὐχὴν· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν. *Goar*, p. 379. Καὶ λαβὼν ὁ νεόκουρος τὸν σταυρὸν ἢ τὸ εὐαγγέλιον παρὰ τοῦ ἡγουμένου ἢ τοῦ ἱερέως, λέγοντος· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει... Εἶτα δίδει αὐτῶ κηρίον ἀπτούμενον, λέγων· Εἶπεν ὁ Κύριος· οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς... Καὶ βαστάζων ὁ ἀπο- || (p. 0936) καρεὶς τὸν σταυρὸν ἢ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τὸ κηρίον ἀπτούμενον, ἰστάμενος πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν, ἔρχεται ὁ ἡγούμενος, ἢ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἀσπάζεται τὸν σταυρὸν, ἔπειτα δὲ τὸν νεόκουρον, καὶ οὕτως ἄρχονται πάντες οἱ ἀδελφοί, ποιοῦντες ἀσπασμὸν κατὰ τάξιν. Ἐν ὅσῳ δὲ γίνεται ὁ ἀσπασμὸς, ψάλλεται τὸ παρὸν ἰδιόμελον, ἤχος α΄ Ἐπιγνῶμεν, ἀδελφοί... Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, τὸ Τρισάγιον. *Prokeimenon*, *Apostol and Gospel*, p. 387. Καὶ εὐθὺς λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς... καὶ τὰ λοιπὰ, ἕως τοῦ μνημονεῦσαι τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν προεστῶτα κατὰ τὸ σύνηθες. Εἶτα λέγει· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, καὶ τῆς παρὰ τοῦ Κυρίου σκέπης καὶ βοηθείας αὐτοῦ... Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως καὶ ἀκατακρίτως καὶ ἀνεμποδίστως τὸν σκοπὸν τοῦ μοναχικοῦ σχήματος ἐνδύσαι αὐτὸν τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἐγκρατεία καὶ ἀσκήσει καὶ τελείῳ τοῦ Θεοῦ... Ὑπὲρ ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν... Ὑπὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐτὸν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνδύσασθαι τὸν νέον, τὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ κτισθέντα, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ὀυσθῆναι... Καὶ τὰ λοιπὰ τῆς λειτουργίας, γίνεται τελεία ἀπόλυσις, καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ, διακονεῖ ὁ ἀδελφὸς μετὰ τῶν τραπεζαρίων μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ εὐλαβείας.

f. 117v. Τάξις τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ μεγάλου σχήματος. *Goar*, p. 403–406. Εἰς τὴν λειτουργίαν, ἀρχομένων τῶν τυπικῶν, ἵσταται ὁ μέλλων λαμβάνειν τὸ σχῆμα p. 414. Τῆς εἰσόδου γινομένης, ἀποβάλλει ὁ μέλλων λαμβάνειν τὸ ἅγιον καὶ ἀγγελικὸν μέγα σχῆμα τὸ ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κάλυμμα καὶ τὰ ἐν τοῖς ποσὶ καλίγια, καὶ ποιήσας μετανοίας γ΄, ἵσταται, καὶ μετὰ τὴν εἴσοδον λέγομεν τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας, εἶτα τὰ παρόντα ἀντίφωνα, ἤχος δ΄· Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλεῖψαι... Στίχος· Ἡ καρδία μου. Ἄπας ὁ βίος μου μετὰ πορνῶν καὶ τελωνῶν... Τίς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων... Στίχος· Ἐξελεξάμην. Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ τῆς ἀναγεννήσεως... Δόξα καὶ νῦν, Ῥῦσαι ἡμᾶς... Ἀντίφωνον β΄, ἤχος δ΄· Ζάλη ἁμαρτημάτων περιέχει με, Σωτήρ, καὶ μηκέτι φέρων τὸν κλύδωνα... Στίχος· Εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι... Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου καὶ ζήσόν με... Δόξα καὶ νῦν, Ἐξ ἀχράντων τῶν λαγόνων... Τούτου δὲ ψαλλομένου, ἔρχεται χειροκρατούμενος ὁ ἀδελφὸς μέχρι τοῦ ἄμβωνος, κάκεισαι ποιήσας μετανοίας γ΄, ἵσταται, καὶ ἡμεῖς ψάλλομεν ἀντίφωνον γ΄, ἤχος δ΄· Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια... Στίχος· Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατε. Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες... Στίχος· Ἐπλανήθην, ὡς πρόβατον. Πρόβατόν εἰμι τῆς λογικῆς σου ποιμένης... Στίχος· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν... Τούτου δὲ λεγομένου, προσπίπτει ὁ ἀδελφὸς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν

μέχρι || (p. 0937) συμπληρώσεως τοῦ ἀντιφώνου, καὶ ἡμεῖς ψάλλομεν τὸ τροπάριον· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὁ διὰ σέ θεοπάτωρ... Καὶ εὐθὺς ἐπερωτᾷ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς πραεῖα φωνῆ· Τί προσήλθες... Goar, p. 407. Ὦντως καλὸν ἔργον... See above, p. 831. Ἐκουσία τῆ βουλή καὶ γνώμη προσέρχη τῷ Κυρίῳ; Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Εὐπροαιρέτως καὶ ἰδιοθελῶς; Ἀπόκρισις· Ναί, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, τίμιε πάτερ. Ἀποτάσση τῷ κόσμῳ... Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Παραμένεις τῷ μοναστηρίῳ... Φυλάττεις σεαυτόν... Σώζεις μέχρι θανάτου... Ὑπομένεις πᾶσαν θλίψιν... Ἀπόκρισις· Ναί, δι' εὐχῶν σου, τίμιε πάτερ. Καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τῆς μεγάλης κατηχήσεως εἰς ἐπήκοον πάντων· Βλέπε, τέκνον, οἷας συνθήκας δίδως. Goar, p. 407. Ἐρώτησις· Ταῦτα πάντα οὕτω καθομολογεῖς... Ναί, δι' εὐχῶν σου, τίμιε πάτερ. Καὶ στραφεὶς κατὰ ἀνατολάς, λέγει Ὁ πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος... Goar, p. 409. Καὶ σφραγίζει τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφοῦ γ', ὁ ἀδελφὸς προσπίπτει μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῆς εὐχῆς ταύτης, καὶ στραφεὶς ὁ ἱερεὺς κατὰ ἀνατολάς, εὐχεται εἰς ἐπήκοον πάντων· Ὁ ὦν, Δέσποτα παντοκράτορ... Goar, p. 409. Καὶ εὐθὺς τίθησι τὸ ψαλίδιον ἐπάνω τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, καὶ λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Ἄγιε Κύριε τῶν δυνάμεων... p. 410. Καὶ ἀνιστᾷ αὐτόν, καὶ κρατήσας τῆς δεξιᾶς χειρὸς, εἰσφέρει ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ποιήσας μετάνοιαν, ἀνιστάμενος προσκυνεῖ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἐκτείνει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς, λέγει πρὸς τὸν λαβόντα τὸ σχῆμα ἐκ γ'· Ἰδοὺ ὁ Χριστὸς ἀοράτως ἐνταῦθα παρέστη... Εἶτα λέγει πρὸς αὐτόν· Λάβε τὸ ψαλίδιον καὶ ἐπίδος μοι. Καὶ δεξιόμενος ὁ ἡγούμενος τὸ ψαλίδιον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἐπιδίδωσι τῷ ἱερεῖ, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει πρὸς αὐτόν ἐκ γ'· Ἰδοὺ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ... Tonsuring and vesting as in the Lesser Schema, with the addition: Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ σουδάριον τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ μεγάλου σχήματος εἰς τὸ ὄνομα... Ἐνδυομένου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ, ψάλλουσι τροπάριον, ἦχος δ'· Ἐνδύσασθαι χιτῶνα τῆς ἀφθαρσίας... Πάλιν τὸ τροπάριον. Στίχος· Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου... Στίχος· Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι. Πάλιν τὸ τροπάριον. Εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ... Πάλιν τὸ τροπάριον. Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἐχοντές σε, Θεοτόκε, ἐλπίδα... Τροπάριον, ἦχος πλ. β'· Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου... Στίχος· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα... Στίχος· Αὕτη ἡ ἡμέρα... Πάλιν τὸ τροπάριον. Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Μεγάλων χαρισμάτων, ἀγνή... Ἀντίφωνον, ἦχος δ'· Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανόιας... Στίχος· Προσέχετε. Ὁ ζυγὸς μου χρηστός... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἡ λαμπὰς ἡ ἄσβεστος, ὁ θρόνος τῆς δικαιοσύνης... Ἀντίφωνον β', || (p. 0938) ἦχος γ'· Εὐαγγελικῆς φωνῆς σπουδαίως πρόσταγμα πεπληρώκατε... Στίχος· Ἐγγὺς Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἀγιόπρωτε, σεμνή, ἐγκώμιον... Ἀντίφωνον γ', ἦχος α'. Ἀκολουθήσωμεν, ἀδελφοί, ἀγαθῷ Δεσπότῃ... Στίχος· Ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου... Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν τὰς χεῖρας ὑφαπλώσας... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Χαίροις παρ' ἡμῶν, ἀγία Θεοτόκε... Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς ἐπήκοον

πάντων. Two prayers and a litany: Goar, p. 411–413. Εἶτα λαβῶν ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἴσταται ἕξω τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ προσκυνεῖ ὁ λαβῶν τὸ σχῆμα καὶ ἀσπάζεται αὐτό, εἶτα τὸν ἱερέα καὶ τὸν ἡγούμενον, καὶ καθεξῆς οἱ ἀδελφοί, καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν εἰσέρχεται ἕσω τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ ἴσταται μέχρι τῆς ἀπολύσεως τῆς θείας λειτουργίας, κρατῶν καὶ τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἀπτόμενον, οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἐν τῷ ἀσπασμῷ ψάλλουσιν ἰδιόμελον, ἦχος α΄· Ἐπιγινῶμεν, ἀδελφοί... τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, καὶ νῦν, θεοτοκίον, καὶ εὐθὺς ὁ Τρισάγιος ὕμνος. Καὶ εἰ μὲν θέλει εἰπεῖν καὶ ἀποστολοευαγγέλιον, ζητεῖ ὄπισθεν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, ἄψαντες οἱ ἀδελφοὶ πάντες κηρούς, ἀπέρχονται ἐν τῇ τραπέζῃ, ψάλλοντες τὸ παρὸν τροπάριον· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἡ λαμπὰς ἡ ἄσβεστος... Ὁ τοιοῦτος οὖν μοναχὸς προσκαρτερεῖ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἡμέρας ἑπτὰ, σχολάζων ἀπὸ παντὸς ἔργου ἄνευ ἀναγνώσεως, εἰ ἐπίσταται τῇ δὲ ζ΄ ἡμέρᾳ, μετὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἀπολυτικίον εἰσάγεται ὁ ἀδελφὸς ἐντὸς τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Πολυέλεε καὶ ἀκήρατε, ὁ δωρησάμενος... Goar, p. 419. Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, εἰρήνης... Ὅτι ἐλεήμων... Καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

f. 160v. Τάξις, γινομένη, εἰ συμβῆ τι μιᾶρον, οἷον δήποτε, ἐμπεσεῖν εἰς φρέαρ ὕδατος.

f. 162v. Τάξις, γινομένη, εἰ συμβῆ τι μιᾶρον ἢ ἀκάθαρον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου, ἢ ἐλαίου, ἢ μέλιτος, ἢ ἄλλου τινός.

0938 [Jerusalem, Patriarchal Library, Sabas, 325]

CLI. Εὐχολόγιον, Monastery of St Sabas, MS 325, in 16°, 148 ff., written in a florid hand of the end of the s. XV or the beginning of the s. XVI.⁶⁹⁷ Described by Papadopoulos- **||** (p. 0939) Kerameus, Ἱεροσολ. βιβλιοθ. τ. β΄, p. 453–454. The text is exactly the same as in MS 367 of this same library. The office of Great Schema breaks off at the Great Litany.

⁶⁹⁷ Among the 16th-century manuscripts of the Sinai library, we know of two Euchologia: MS 998 and MS 1000. The first one contains the office of monastic tonsure, burial offices for monks and lay people, and an interesting order or ἀκολουθία ἐπὶ μονάσαντος καὶ ἀθετήσαντος τὸ σχῆμα, **||** (p. 0939) εἶτα πάλιν ἐπιστρέψαντος. See above, p. 429–431. The *euchologion* MS 1000 has diverse contents: a travel account of Jerusalem and Sinai, διάταξις τῆς ἐξομολογήσεως, list of mortal sins, confessional of John the Faster (Богослужение, Appendix, p. 101–106), book of a list of penances [епитимийникъ], burial offices for monks and lay people, office of anointing, and a prayer of absolution over penitents.

XVII–XIX centuries

0939 [Jerusalem, Patriarchal Library, Sabas, 568]

CLII. No. 568. Εὐχολόγιον, same library, in 16°, 222 ff., written in scripts of the s. XVI–XVII.

f. 1. End of the office of Small Water Blessing.

f. 5v. Εὐχή τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ XVII–XVIII c.

Ὁ ἄναρχος Λόγος, ὁ ἐκ Πατρὸς ἀφράστως γεννηθεὶς πρὸ πάντων τῶν αἰώνων...

f. 7 blank.

f. 8. Ακολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, γινομένου ὑπὸ ζ' ἱερέων. See above, p. 481–485; cf. p. 881–882. Breaks off at the prayer Εὐχαριστοῦμέν σοι, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων. Goar, p. 342.

f. 42. Burial office for a priest, without beginning and without end, s. XVII.

f. 50. Τάξις, γινομένη ἐπὶ τελευτήσαντος ἱερομονάχου. XVI c. Μετὰ τὸ ἀποσπογγισθῆναι αὐτόν... See above, p. 478–479. Εἶθ' οὕτως ἄρχονται τὸν Ἄμωμον. Καὶ εὐθὺς τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες. Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν... Τέλος· καὶ ἕκαστω τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐργάζεσθε, μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην... Τέλος· ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν δίδους τῷ κόσμῳ. Short litany καὶ ἄρχεται τὰ τροπάρια, ἦχος πλ. α' μετὰ μέλους. || (p. 0940) Τὴν πολυτάραχον θάλασσαν τοῦ βίου διαδραμών... Δόξα, τὸ τέλος, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ Μητέρα... Εἶτα ἄρξονται ἕτερον ἄμωμον· Σὸς εἰμί ἐγώ, σῶσόν με... Καὶ γίνεται μικρὰ αἴτησις παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἄρξου τῆς γ' στάσεως· Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ... Καὶ εὐθὺς προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Μακαρία ἡ ὁδός... Στίχος· Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου... Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους... Τέλος· εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἀλληλουάριον. Στίχος· Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται... Τέλος· μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. Καὶ εὐθὺς μνημονεύει, ὡς προεγράφη. Καὶ εὐθὺς ψάλλουν τροπά-

ρια, ἦχος πλ. α' μετὰ μέλους. Ὅσπε πάτερ. Ὅταν καθίσῃς ἐπὶ θρόνου κρῖναι πᾶσαν πνοήν... Ὁ κυριεύων καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων... Ἐν γῆ πραέων, ἔνθα ἦχος ἐξακούεται... Ἐτερα στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος ὁ αὐτός· Χαίροις ἀσκητικῶν. Ἐνθα εὐφραϊνομένων ἐστὶν ἡ κατοικία... Ὅναρ τὰ ἐν τῷ βίῳ εἰδώς... Λόγοις σου τοῖς σεπτοῖς πειθαρχῶν... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Λαίλαψ ἁμαρτιῶν χαλεπῶν ἐν τῷ πελάγει με τοῦ βίου κατέλαβεν... Εἶτα λέγει τὰ εὐλογητάρια εἰς ἦχος πλ. α'· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε. Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς κ.τ.λ. Goar, p. 425. Εἰς μοναχούς· Οἱ τὴν ὁδὸν τὴν στενήν... Εἰς ἱερεῖς· Ἱεραρχῶν καὶ ὁσίων, Κύριε, ἀσκητῶν καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ἔνθα φωναὶ εὐλαβῶς δοξάζουσι σὺν χοροῖς τῶν θείων ἀρχαγγέλων, μέλος τὸ Τρισάγιον μέλπουσι, σὺν αὐτοῖς ἡμᾶς σύνταξον, ὡς εὐσπλαγχνος. Great litany. See above, p. 479. Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου· Ἄνθρωπος, ὡσεὶ χόρτος... Στίχος· Ὅσει ἀνθὸς τοῦ ἀγροῦ. Σοφία. Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, τὸ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός... Τέλος· εἶπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Ἀλληλουάριον. Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον... Τέλος· ὅτι ἐν Θεῷ εἰσιν εἰργασμένα. Ἐλέησον ἡμᾶς κ.τ.λ. Καὶ εὐθὺς ἡ στιχολογία εἰς ἦχον πλ. α', καθ' ἐν(α) στίχον Ἀλληλούια α'. Ἀντίφωνον α', ἦχος πλ. α'. Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι κ.τ.λ. Εἶτα ψάλ(λομεν) στιχηρὰ, ἦχος πλ. α'. Ἡ αἰδῖμος φωνὴ τοῦ θείου Δαβὶδ σήμερον πληροῦται, ἄνθρωπος, λέγουσα... Δόξα, Σὺ ἔπλασάς με καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμὲ τὴν χειρὰ σου... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἡ κεχαριτωμένη, μεσίτευσον σαῖς δεήσεσι... Ἀντίφωνον β', Ἀλληλούια β'. Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη κ.τ.λ. Καὶ εὐθὺς τροπάρια, ἦχος β'. Τὸν τοῦ βίου τερπνὰ τῷ πόθῳ σου, Κύριε, ἐγκαταλιπόντα θερμῶς. Δόξα, Τὸν ὑπακούσαντα || (p. 0941) τῆς ἐντολῆς σου, Χριστέ, καὶ ἄραντα τὸν σταυρόν σου... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς σε... Ἀντίφωνον γ'· Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι εἰς οἶκον... Ἀλληλούια γ'. Καὶ εὐθὺς τοὺς ἀναβαθμούς (*antiphons* in modes 2, 3, and 4), καὶ εὐθὺς ψάλλον τροπάρια, ἦχος πλ. β'. Πνευματικοί μου ἀδελφοί καὶ συνασκηταί... Δόξα, Ἐπειδὴ πάντες πρὸς τὴν αὐτὴν ἐπειγόμεθα μονήν... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τὸ ὄμμα τῆς καρδίας μου ἐκπέμπω πρὸς σέ, Δέσποινα... Εἶτα ἴσταται ὁ ἱερεὺς ἄνωθεν τοῦ λειψάνου καὶ λέγει τὴν αἴτησιν ταύτην (the usual one). Ὁ οἰκιστὴν ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ πάντα διέπων... See above, p. 531, but with some variants. Καὶ θυμῶν τὸ λείψανον καὶ τοὺς ἱερεῖς κατὰ τὴν τάξιν, καὶ εὐθὺς λέγει τοὺς ἀναβαθμούς ὧδε (modes 6, 7, and 8). Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἦχος πλ. β'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς. Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε. Σοφία. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων... Τέλος· ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἀλληλουάριον, Μακάριοι, οὐς... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐλληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Τέλος· ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ εὐθὺς εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης καὶ τῆς προαναπαυσαμένης ψυχῆς τοῦ ἀδελφοῦ... Ὑπὲρ τοῦ εἰσδεχθῆναι τὸ

πνεῦμα ἐν τόπῳ φωτεινῷ... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι ἀγαθός... Καὶ ἡ εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός with the ending of Cod. Barber. S. Marci p. 437. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις... Εἶτα τὸν Ν' καὶ λέγομεν τὸν κανόνα, ᾠδὴ α', ἤχος β'. Εἰμός· Δεῦτε λαοί, ἄσωμεν ἄσμα. Οἱ ἐν σαρκὶ σύσκηνοι καὶ συμπολιταί σου... Τῆς ἀπειλῆς λύτρωσαι τοῦ αἰωνίου πυρός... Ἡλιακὸν φέγγος σοι ἀντὶ σκιώδους φθορᾶς... Ode III, καὶ εὐθύς προκειμένον· Μακαρία ἡ ὁδός, ἡ πορεύη. Στίχος· Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου. Σοφία. Ὁ ἀπόστολος· Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰσῆλθεν... Τέλος· ἐν ζωῇ βασιλεύσωσι διὰ τοῦ ἐνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλληλουάριον. Μακάριοι, οὓς... Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Τέλος· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶτα λέγει τὴν συναπτὴν, ὡς προεγράφη. Ode VI, καὶ εὐθύς λέγει προκειμένον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος πλ. δ'· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου. Στίχος· Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες. Σοφία. Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν Κυρίῳ φρονεῖ. Τέλος· ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ || (p. 0942) ζώντων κυριεύση. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός... Τέλος· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ λέγει τὴν προγεγραμμένην αἴτησιν, καὶ εὐθύς τὸ κοντάκιν, ἤχος πλ. δ'· Ἐν κόλποις τοῦ Ἀβραάμ καὶ χώρα τῶν ἐκλεκτῶν σου καταξίωσον, Χριστέ ὁ Θεός... Ἐτερος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων. Καὶ εὐθύς τοὺς οἴκους· Τοῖς τοῦ βίου τερπνοῖς ἐνητένιζον λογισμοῖς... and others. See above, p. 880. Νευρωθῶμεν τῇ πίστει σφιγγόμενοι, οἱ τὰ σώματα ἀποταξάμενοι... Τοὺς ἀγάμους ἐλπίδες συγκόπτουσι τοὺς ἐν γάμῳ φροντίδες συντήκουσιν... Πειρατὰς καὶ χειμῶνας καὶ κλύδωνας... Ὅταν οὖν καθ' ἐνὸς ὑπεραίρεσθε τὸν δὲ τύφον ἐχθροῦ παροπλίζεσθε καὶ φαντάζει... Ἐπανεισηλθε πολλακίς τὸν κάμνοντα ἀδελφὸν καὶ φησὶν... Ψυχικῶς τὸν κανόνα ποθήσαντες, ὃν καλῶς καὶ φρονίμως ἠρμώσασθε... Ἄν ὁ νοῦς πότε σκανδαλίζη σε, ἐρεθίζων πρὸς σὲ πρὸς τὴν ἔξοδον... Λέγει πάλιν πρὸς σέ, καὶ πῶς δύνασαι τὸν κανόνα τελεῖν τοῦ μονάζοντος... Μετὰ τῶν ἐργατῶν, ᾧν ἐκάλεσεν ἔνδον τοῦ ἀμπελῶνος ὁ Κύριος... Ὁ εἰπὼν· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπελος, καὶ ὑμεῖς μου ὑπάρχετε κλήματα... Στερεωθέντες τῇ πίστει, συστήκετε, τοὺς ἀχένας ἡμῶν κάτω κάμνοντες... Ὁ καιρὸς τῆς χαρᾶς ἡμῶν ἔφθασεν· ὁ γὰρ Κύριος τάχιον ἔρχεται... Cf. above, p. 551–552. Ἀπ' ἐμοῦ νῦν ὑμεῖς ἐδιδάχθητε κατακρίνειν ἐμὲ τότε μέλλοντες... Τῶν ἀγγέλων τὸν βίον βιώσαι νῦν μέγας Κύριος ὄντως παρέχει ἡμῖν... Οὐκ ἀρεῖ μοι ὁ λόγος πρὸς ἔπαινον τῆς τοσαύτης ἡμερότητος... Σὺ οὖν, Δέσποτα, ὡς παντοδύναμος, τὴν ζωὴν ἡμῶν πᾶσαν κυβέρνησον... Παναγία Παρθένε ἀνύμφευτε, ἡ τεκοῦσα τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον... Each *oikos* ends with *alleluia*. Καὶ εὐθύς τοὺς μακαρισμοὺς. Goar, p. 454–455, but with a few *stichera* added.

Καὶ εὐθὺς λέγει προκειμένον, ἦχος δ΄ Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, κεκράξομαι. Σοφία. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός... Τέλος· διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἀλληλουάριον, Μακάριος, ὄν. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα... Τέλος· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Καὶ εὐθὺς Εἶπωμεν πάντες... Ἐτι δεόμεθα... κ.τ.λ. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν λέγει τὸν ἕτερον κανόνα (i.e. Odes VII, VIII, IX), καὶ εὐθὺς (after Ode IX) μνημονεύει, ἔπειτα λέγει τὰ ἑξαποστειλάρια, ἦχος πλ. α΄ Νῦν ἐπανεπαυσάμην καὶ εὖρον ἄνεσιν πολλήν... Νῦν ἐξελεξάμην τὴν θεομήτορα κόρην... Στιχηρά, ἦχος πλ. δ΄ Ἀμέτροτος ὑπάρχει... Ἐβρόντησεν ἡ σάλπιγξ... κ.τ.λ. Goar, p. 464. Εἶτα τὸ Τρισάγιον, Πα- || (p. 0943) ναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός, τῆς ψυχῆς... Δόξα, τὸ τέλος, Καὶ νῦν, Ὅτι πάντων τῶν ποιημάτων... Καὶ εὐθὺς λέγει τὰ εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν τάξη τὸ πνεῦμα... Ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ἡ εὐχή· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. Goar, p. 452. Καὶ εὐθὺς γίνεται ὁ ἀσπασμός, καὶ ψάλλομεν στιχηρά, ἦχος α΄ Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν... Στίχος· Ἴδου δὴ τί καλόν. Ἐχων τὴν ἐλπίδα εἰς Θεόν, τὸν μονήρη βίον ποθήσας... Ξένος γεγωνῶς τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ φροντίδων... Δεῦτε, ἀδελφοὶ πνευματικοί, ἴδωμεν τὸ πέρας τοῦ βίου... Πάντες δυσωποῦμεν νῦν ἐν κατανύξει βωῶντες... Τοῦτο τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐστὶ τὸ ἀπαραχώρητον τέλος... Ποίμνης ἐπιστάτης γεγωνῶς, πάτερ, λογικῆς ἐπὶ χλόης... Δόξα καὶ νῦν, ὁ αὐτός, θεοτοκίον· Νεῦσον παρακλήσεσι, Χριστέ, ταῖς τῆς παναχράντου Μητρός σου... Καὶ λέγει τὴν προγεγραμμένην αἴτησιν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ μέγας ἀρχιερεὺς καὶ δίκαιος κριτής. See above, p. 480. Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου... Καὶ εἰσφέρουσι τὸ λείψανον εἰς τὸν τάφον, ψάλλοντες τὸ παρὸν τροπάριον· Αὕτη ἡ κατάπαυσις μου εἰς αἰῶνα αἰῶνος... Ἐτερον τροπάριον, ἦχος γ΄ Ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς συγγενείας μου καὶ κατέλιπον... Στίχος α΄ Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν... Καὶ πάλιν τὸ αὐτό. Στίχος β΄ Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου. Καὶ πάλιν τὸ αὐτό. Καὶ σφραγίζει τὸ λείψανον μετὰ κανδήλαν(ης). Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμῶ τὸν τάφον σταυροειδῶς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς πάντας, καὶ λέγει τροπάρια ἕτερα, ἦχος πλ. δ΄ Μετὰ πνευμάτων δικαίων... Ἐτερον· Σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ἐτερον τροπάριον, ἦχος πλ. δ΄ Ὁ θάνατός σου, Κύριε, ἀθανασίας γέγονε πρόξενος... Δόξα, ὁ αὐτός ἦχος· Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ... Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἐγὼ, παρθένε ἁγία Θεοτόκε, τὴν σκέπην σου... Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν κ.τ.λ. Σὺ γὰρ εἶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ἀνάπαυσις... Εἶτα λέγει τὴν ἐπιτάφιον εὐχήν. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων παραμυθία. Goar, p. 453. Εἶτα τὸν Ν΄ καὶ τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τὸ Κύριε ἐλέησον ρ΄ καὶ ἀπόλυσις.

f. 93. Τάξις καὶ ἀκολουθία εἰς σταυροφόρον μοναχόν, ἐκτεθειῖσα παρὰ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, Εὐθυμίου, Σάββα καὶ ἐτέρων πατέρων. || (p. 0944)

Εἰσφέρουσι δύο ἀδελφοὶ τὸν μέλλοντα φορέσαι σταυρὸν εἰς τὸ διακοκινόν, φορῶν μόνον (ὕ)ποκάμισον, ἀνυπόδετον, καὶ ἐπιτιθοῦσι τὸ ψαλίδιον ἐπὶ τὸ παρατρέπεζον καὶ τὸν σταυρὸν, καὶ ποιεῖ εὐλογητόν, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σου ἐστίν, ἀπολυτικίον καὶ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, ὃ δὲ ἱερεὺς σφραγίζει τὴν κεφαλὴν τοῦ νεοφωτίστου ἐκ γ' καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόσους σου εἶναι νομοθετήσας... Goar, p. 380. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς. Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε, ὁ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ἑσθάμενος. Goar, p. 378. Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ αἰεῖ... Εἶτα ἐγείρει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐνδύει αὐτὸν στιχάρην μαῦρον, καὶ λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἐνδύεται χιτῶνα τῆς ἀφθαρσίας, εἰπώμεν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Καὶ λαβὼν ὁ μέλλων κουρευθῆναι, δίδει ψαλίδιον τοῦ ἱερέως (sic), ὃ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν αὐτό, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, νῦν καὶ αἰεῖ... Ὁ δὲ ἀλλάσσει τὸ ὄνομα τοῦ νεοφωτίστου καὶ λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, κείρεται τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἀμήν. Καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἀμήν. Καὶ (τοῦ) Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας... Καὶ βάνει αὐτῷ μικρὸν κουκούλιον καὶ ζώνην δερματίνην, καὶ λέγει· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ἔλαβε τὸ σχῆμα τῆς ἀγγελικῆς καταστάσεως εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... εἰπώμεν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Κάκεινον κλίναντος τὴν κεφαλὴν, λέγει ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε, Κύριε, ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Goar, p. 379. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Εἰς τὸν ζυγόν σου, Δέσποτα, τὸν σωτήριον, πρόσδεξαι τὸν δοῦλόν σου... Goar, p. 378. Καὶ εὐθὺς ἀσπάζονται αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀπόλυσις. See above, p. 505–506.

f. 95v. Ἐτέρα ἀκολουθία τοῦ σχήματος τοῦ μικροῦ.

Ἀφ' ἑσπέρας εἰσφέρουσι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ τοῦ μέλλοντος κουρευέσθαι εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, καὶ ἀποτίθενται ἐν τῷ θαλασσιδίῳ τῆς ἀγίας τραπέζης ἢ ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, καὶ αὐτὸς στέκεται κάτωθεν, φορῶν μόνον (ὕ)ποκάμισον καὶ ἀνυπόδετος, ἕως τῆς μικρᾶς εἰσόδου, τότε φέρουσι αὐτὸν δύο μοναχοί, προσκυνῶν καὶ ψάλλον ἤχος α'. Ἀγκάλας πατρικᾶς... Εἰς τὸν ὄρθρον ψάλλεται ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου σχήματος, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα, εἰ δὲ οὐκ ἔστι λειτουργία, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν, ὁ Θεὸς εἰς τὴν || (p. 0945) βοήθειάν μου... Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς... καὶ εὐθὺς μικρὰ αἰτησις, τὸ Ἀλληλούια, ἤχος πλ. β', τροπάριον, ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς... Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς· ἐπὶ σοὶ γὰρ πεποιθαμεν...

Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... Καὶ εὐθὺς ὁ Ν', ὁ κανών, ὠδὴ α', ἦχος δ'· Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον. See above, p. 226. Θαλάσσης βιωτικῆς τὸν κλύδωνα ἀποταξάμενοι... Σήμερον βαπτίζεσθε τοῖς δάκρουσι τῆς κατανύξεως... Ἀγνεῖαν, ταπείνωσιν, ἐγκράτειαν, ὑπακοήν, προσευχήν... Ξενίζεται φύσις, ἀειπάρθενε, ἡ τῶν ἀνθρώπων... Καὶ εὐθὺς στιχηρὰ προσόμοια, ἦχος β'· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Πίστει προσερχόμενον πρὸς σέ, Δέσποτα, τῆς σῆς ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης με... Goar, p. 405–406. Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Φόβος πολυτρόπων λογισμῶν καὶ τῶν ἀναγκῶν καταγιγίδες νῦν μὲ χειμάζουσιν... Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα, τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου... Καὶ τὸ Δόξα, Αἶνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ οἱ μακαρισμοί. Goar, p. 414. Μετὰ ταῦτα ἴσταται ὁ τὸ σχῆμα λαβὼν εἰς τὰς ὠραίας πύλας τοῦ βήματος, ἀποδουόμενος τοὺς ἑαυτοῦ χιτῶνας, μόνον μετὰ ἐνὸς περιβολαίου ἀσκεπῆς καὶ ἄζωτος καὶ ἀνυπόδετος, εἶτα γίνεται εἴσοδος μικρὰ, καὶ ἄρχεται τὸ α' ἀντίφωνον, καὶ καθ' ἑκάστην Δόξα, βραχὺ μεθιστάμενος ἕως τῆς ἐνάρξεως τοῦ τρίτου ἀντιφώνου, ἐν ᾧ λέγομεν τροπάριον· Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ. See above, p. 506–511. The *antiphons* contain additional *troparia*. During the catechesis, after each section, the one being tonsured says: Ναί, τίμιε πάτερ. The one being tonsured is led into the sanctuary—Καὶ εἰσφέρουσιν αὐτὸν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ ποιεῖ μετανοίας γ', καὶ λαβὼν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, τίθησι τὸ ψαλίδιον ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσας καὶ ἀσπάσας τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ὁ μέλλων ἀποκεῖρεσθαι, λέγει αὐτῷ ὁ ἱερεὺς· Ἐρώτησις· Ἰδοὺ ὁ Χριστὸς ἐνταῦθα πάρεστιν... About the pallium it is said: Καὶ λαβὼν παραμάντιον, λεγόμενον παλλίον, λέγων· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, λαμβάνει τὸ παλλίον τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Interesting remark: Καὶ ἐκτείνας ὁ νεοφώτιστος τὰς χεῖρας εἰς οὐρανόν, λέγει· Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. Καὶ ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη... See above, p. 511. Καὶ εἰ μὲν ἔστι λειτουργία, ποιοῦμεν τὸν ἀσπασμόν, φίλημα ἀγαθὸν καὶ ἅγιον, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ νεοφωτίστῳ κηρὸν ἄπτοντα, καὶ ἴσταται πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς. Εἰ δὲ οὐκ ἔστι λειτουργία, κρατῶν ὁ διάκονος ἢ ὁ νεοφώτιστος τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἀσπάζονται πάντες οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ τὸν νεοφώτιστον, ψάλλοντες τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ. Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, καὶ λέγουσιν· Εὐλόγησον, **|| (p. 0946)** πάτερ. Πῶς καλεῖται τὸ ὄνομά σου; Ἀποκρίνεται· Τόδε ὁ μοναχός. Οἱ ἀδελφοί· Σωθῆς, τόδε μοναχέ. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀσπασμοῦ, εἰσέρχεται μετὰ τοῦ διακόνου εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, καὶ λέγει ὁ διάκονος τὴν αἴτησιν. After the Gospel reading, Εἰπώμεν πάντες... Κύριε παντοκράτορ... Ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐπι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν, ὁ δεῖνα, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ τελείας ὑπομονῆς καὶ σωτηρίας αὐτοῦ εἰπώμεν... Τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος... Ἄπτουσιν οἱ ἀδελφοὶ τοὺς κηροὺς αὐτῶν καὶ ὀψικεύουσιν αὐτὸν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ συναπέρχονται μετὰ τοῦ νεοφωτίστου εἰς τὴν τράπεζαν, κρατοῦντος αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς χειρὸς

ἕως τὴν κέλαν (sic) αὐτοῦ, ἐν ἣ καὶ διακονεῖ αὐτὸς ἀνεπαισχύντως· συντάττει γὰρ τότε αὐτὸν ὁ καθηγούμενος τοῖς ὑπηρετοῦσι, κἄν ὁποῖος καὶ ᾦν, τὴν τῶν ἀδελφῶν εὐλογίαν αὐτῷ προμηθούμενος καὶ ψάλλουσι καὶ τροπάριον, ἦχος δ'· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος· Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ πρόσχες. Τὸ αὐτὸ πάλιν. Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ. Τὸ αὐτὸ. Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος παρθένος... Καὶ μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἀπέρχεται πάλιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ψάλλοντες τὸ αὐτὸν τροπάριον· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

Καὶ τῇ ἡ' ἡμέρᾳ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτη τοῦ νεοφωτίστου. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα Κύριε, ἕως τέλους, εἰς τὸν ζυγόν. See above, p. 511–512.

f. 119v. Same beginning as in the Lesser Schema. *Canon and stichera*, p. 403, *makarismoi* p. 414. See above, p. 279. Ἰσταται ὁ τὸ σχῆμα λαβὼν εἰς τὰς ὥραι-
 ας πύλας τοῦ βήματος, ἀποδυόμενος τοὺς ἑαυτοῦ χιτῶνας, μόνον μετὰ ἑνὸς
 περιβολαίου, ἀσκεπῆς καὶ ἄζωστος καὶ ἀνυπόδετος... 2) Καὶ στραφεὶς ὁ ἱε-
 ρεὺς κατὰ ἀνατολὰς ψάλλομεν τροπάριον· Ἀγκάλας πατρικάς, καὶ σφραγί-
 ζει τὴν κεφαλὴν τοῦ νεοφωτίστου ἐκ γ', καὶ ψάλλομεν τροπάριον, ἦχος δ'·
 Κύριε, Κύριε ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὁ διὰ σὲ θε-
 οπάτωρ, καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἰλαστηρίου λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Τοῦ
 Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας διὰ τοῦ γένους τῶν ἀν-
 θρώπων... 3) Καὶ ῥίπτει αὐτὸν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν
 ταύτην· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, ὁ χορηγὸς τοῦ ἁγίου καὶ ζωοποιῦ Πνεύματος. See above, p. 508.
 Καὶ ἐγείρει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, καὶ στραφεὶς κατὰ ἀνατολὰς, εὐχεται· Τοῦ Κυρί-
 ου δεηθῶμεν. Ὁ πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος. Goar, p. 409. After
 the prayer: 4) Ὁ ὢν, Δέσποτα παντοκράτορ. Καὶ ἐπιτίθησι τὴν χεῖρα ὁ ἱερεὺς
 ἐπὶ τὸν νεοφώτιστον· Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, || (p. 0947) Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμε-
 ων, ἐπιτίθημι τὴν χεῖρά μου... See above, p. 510. Εἰρήνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς.
 Ἄγιε Κύριε τῶν δυνάμεων... p. 410. At the words Βλέπε, ὅτι οὐδεὶς σε ἀνα-
 γκάζει... Ἀπόκρισις· Τίμιε πάτερ. Καὶ εἶτα ταῦτα συντάξεται, λέγει ὁ ἱερεὺς·
 Λάβε τὸ ψαλίδιον καὶ ἐπίδος μοι. Καὶ λαβὼν ὁ μέλλων κείρεσθαι τὸ ψαλίδι-
 ον, ἐπιδίδει αὐτὸ τῷ ἱερεῖ, ὃς ῥίπτει τοῦτο εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον· Ἴδου ἐκ
 τῆς χειρός... 5) After the prayer: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγ-
 γελίαις σου... Ἐρώτησις· Ἀνέλαβες τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν; Ἀπόκρισις·
 Ναί, τίμιε πάτερ. Ἐρώτησις· Ἀνέλαβες τὴν στολὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων;
 Ἀπόκρισις· Ναί, τίμιε πάτερ. Καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας ὁ νεοφώτιστος εἰς τὸν
 οὐρανόν, λέγει· Δόξα σοι, ὁ Θεός, δόξα σοι γ', καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν.
 Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ. See above, p. 511. Εἰρήνη πᾶ-
 σιν. Τὰς κεφαλὰς. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δοῦλόν σου p. 412. After
 this prayer the order is the same as above, on p. 515–516, with the particularities
 of its arrangements, as for the Lesser Schema in that manuscript.

f. 149. Ακολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ, s. XVII

f. 154v. Εὐχή ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν ἁγίων μυστηρίων.

f. 156 blank.

f. 157. Ακολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων. S. XV–XVI. At the immersion of the cross, the following is said: Φῶς ὁ Πατήρ, φῶς ὁ Υἱός, φῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐστὼς ὁ σταυρὸς ἐν τῷ ὕδατι. Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι πάντοτε, νῦν.

f. 166. Ακολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς νεομηνίας.

f. 172. Εὐχή, λεγομένη τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ὅταν γεννήσῃ γυναῖκα.

Μετὰ τὸ εὐλογῆσαι τὸν ἱερέα, τὸ Τρισάγιον. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐξ αὐτοῦ πλάσας τὴν γυναῖκα... Εὐχή ἕτέρα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰ ἐν τῇ ὀθόνη εἰπὼν Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ, p. 263. Εὐχή ἕτέρα· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς παναγίας ἀχράντου Δεσποίνης p. 261. The prayer lacks the end.

f. 173. Εὐχή εἰς κόλλυβα ἁγίων, s. XV–XVI. This hand is not found elsewhere in the MS.

f. 173v. Office of Small Water Blessing.

f. 178. Readings from the Apostol and Gospel for the whole year.

f. 207. Readings from the Apostol and Gospel for the commemoration of the Prophet Elijah and of the Transfiguration, s. XV.

f. 210. Similar readings, s. XVI. || (p. 0948)

f. 224. Εὐχή, λεγομένη εἰς εὐλογίαν οἴνου.

f. 224v. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν.

— Εὐχή ἐπὶ σπόρου ἀρχῆς.

f. 225. Εὐχή ἐπὶ θέρους ἀρχῆς. Two prayers.

0948 [Athos, Koutloumousiou, 343]

CLIII. No. 343. Εὐχολόγιον, Athos, Koutloumousiou, in 24°, 247 ff., written in several hands of the s. XVI–XVII.⁶⁹⁸

⁶⁹⁸ Gardthausen's Sinai catalogue (Oxon. 1886, p. 216), lists MS 987, s. XVI–XVII, which contains the Ακολουθία, but one must rather consider it among miscellaneous collections,

f. 5. Menologion.

f. 19. Ἀκολουθία ἐξοδιαστικοῦ. || (p. 0949)

f. 55. Ἀκολουθία εἰς μνήστρα.

f. 58. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος.

After placing crowns on the bride and groom and after joining their hands, the priest says: Χεῖρ Κυρίου ἐπὶ τὰς δεξιάς ὑμῶν πάντοτε, νῦν...

f. 75. Apostol and Gospel readings.

f. 115. Ἀκολουθία εἰς γυναῖκα λεχώ.

f. 116. Ἀκολουθία εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως.

f. 117v. Εὐχή εἰς τὸ εἰσελθεῖν παιδίον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἡμερῶν μ'.

f. 123. Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

About the catechetical prayers it is noted: Ταύτας τὰς ε' εὐχὰς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τοῖς φωτιζομένοις ὀκτάκις ἢ δεκάκις.

f. 145. Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν φωτισθέντα.

f. 149. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου.

whose contents are quite diverse: 1) Ἀκολουθία εἰς διαφόρους λιτὰς καὶ ἀγρυπνίας παρακλήσεως, 2) Κανῶν εἰς ἀνομβρίαν, 3) Ἀκολουθία, ἡγουν δέησις ἐν αὐχμῶ ἀνομβρίας, 4) Κανῶν εἰς φόβον σεισμοῦ, 5) Κανῶν εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον Τριάδα καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους εἰς ἀπειλὴν λοιμικῆς ἀσθενείας, ἡγουν εἰς θανατικόν, 6) prayers for various occasions, found in Euchologia, 7) remarks on the reading of patristic texts during Lent, 8) about Gospel commentaries, 9) prayers of exorcism, 10) εὐχή ἐπὶ ὕδατος, 11) St Athanasios's Creed, 12) Abgar's letter to Jesus Christ and other apocryphal texts, 13) canonical rules about marriage, 14) περὶ τοῦ μέτρου τῆς γῆς, 15) a tale about the Theotokos by Epiphanius, hieromonk, 16) about the image of Christ, by the same author, 17) St John Chrysostom, sermon on prostrations and alms, 18) sermon on the resurrection, by venerable Makarios, 19) apocalypse of the Theotokos about the torments and punishments of sinners, 20) Διήγησις καὶ διάθεσις τοῦ δικαίου καὶ πατριάρχου Ἀβραάμ, ἐρώτησις δηλωτικῆ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, 21) Ἀποκάλυψις τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ, παρθένου ἡγαπημένου, Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Λόγος περὶ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῆς θείας καὶ ἀχράντου καὶ ἀναιμάκτου ἱερουργίας, 22) Θαῦμα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος, 23) Ἄθλησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Νικήτα, 24) Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου Μακαρίου, τοῦ εὐρεθέντος ἀπὸ εἴκοσι μιλίων τοῦ παραδείσου, and 25) Διήγησις περὶ πάθους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἁγίας αὐτοῦ ἀναστάσεως, συγγραφεῖσα παρὰ Ἰουδαίου Αἰνέα ὀνόματι, ἦν μετήνεγκεν ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης εἰς τὴν Ῥωμαίων διάλεκτον Νικόδημος, ὑπαρχος ῥωμαῖος. This collection of diverse and curious content is in a manuscript in 16°, with 243 ff.

f. 197. Office of Vespers of Pentecost.

f. 221. Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

f. 137 (sic). Κανὼν τοῦ Προδρόμου. Two *canons*, the second one breaks off with Ode III.

0949 [Athos, Koutloumousiou, 341]

CLIV. Εὐχολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ, same library, MS 341, in 16°, 273 ff., written in a cursive hand of the s. XVI (ff. 8–173) and s. XVII (to the end).

f. 8. Apostol and Gospel readings for the whole year.

f. 20. Ἀκολουθία τῆς παρακλήσεως.

f. 25. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἑρμηνεῖα εἰς τοὺς ἁμαθεῖς τῆς θείας λειτουργίας.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, καὶ ἄρχεται τὸ Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, Κύριε ἐλέησον ἰβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ ἄρχεται τριθέκτη, καὶ πληρουμένης τριθέκτης, ἄρχεται καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, καὶ λαβὼν καιρὸν, ἀπέρχεται ἐν τῷ ναῷ, λέγει καθ' ἑαυτὸν μυστικῶς: Ἴδου βαδίζω πρὸς θείαν κοινωνίαν, πλαστουργέ, μὴ φλέξης με τῇ μετουσίᾳ. Τὰς ἀνομίας μου πάριδε, Κύριε, καὶ τὴν καρδίαν μου καθάρισον... Τὸν διεσπαρμένον μου νοῦν συνάγαγε, Κύριε, καὶ τὴν καρδίαν μου χερσωθεῖσαν... Καὶ εἰσελθόντες, βάλλει μετάνοιαν ἐνώπιον τῆς εἰκόνας τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, λέγων: Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου... Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα... Καὶ ἥ (p. 0950) ἀσπάζεται τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς ἐστῶτας, λέγει κλινόμενος: Εὐλογεῖτε, πατέρες, συγχωρήσατε... Καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ ἁγίῳ ἰλαστηρίῳ, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην: Κύριε ὁ Θεός μου, ἐξαπόστειλόν μου... Καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ λαβὼν τὸ στιχάριον, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸ ἐπὶ τὴν ῥῶν τοῦ ἐν τῷ σταυρῷ φύλλου, λέγει μυστικῶς: Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Καὶ ἐνδύομενος αὐτό, λέγει: Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχὴ μου... The psalm "I will wash my hands among the innocent" [νίψομαι ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου] is recited to the end. Καὶ λαμβάνει προσφορὰν, τίθη(-σιν) ἐπάνω αὐτῆς τὴν ἁγίαν λόγχην, καὶ προσκυνεῖ, λέγων: Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... γ'. There are three *proskhorae*; for the third one, the Forerunner, all saints, kings, the living, and the deceased are commemorated. When placing the asterisk on the paten, the priest says: "By the Word of the Lord the heavens were made firm" [Τῷ λόγῳ τοῦ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν] and "Behold the star which the magoi saw" [Ἴδου ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον οἱ μάγοι]. The *proskomide*

ends with a dismissal and with the royal doors open. Καὶ κλείσας τὰ ἅγια θυρία, στρέφεται κατὰ ἀνατολὰς καὶ ποιεῖ μετάνοιαν γ', λέγων· Ὁ Θεός, ἰλάσθητι... Κύριε, τὰ χεῖλη μου... β'. Ἐν τῷ ναῷ ἐστῶτες τῆς δόξης σου... Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου τὴν σὴν εἰρήνην δὸς ἡμῖν καὶ ἐλέησον ἡμᾶς... During the Great Entrance: Ὅτε φθάσῃ εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, λέγει· Δέχου ἡ ἁγία τράπεζα τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις· καλῶς ἦλθεν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, καλῶς ἦλθε τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Καὶ αἶρει οὖν τὰ καλύμματα ἐκ τῶν ἁγίων, καὶ σκεπάζει αὐτὰ μετὰ τοῦ ἄερος, λέγων· Τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον... After the prayer "Attend, O Lord" [Πρόσχευς Κύριε] and before Communion, the priest says: Τὰς ἀνομίας πάριδε Κύριε, ὁ ἐκ Παρθένου τεχθεὶς... Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου, ὁ βασιλεὺς μου... Ὡς ἐμνήσθης, Χριστέ, τοῦ πιστοῦ σου ληστοῦ, μνήσθητι καμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Καὶ ὑψοῖ τὸν ἄρτον ἅγιον, λέγων· Πρόσχωμεν. Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις... After pouring in the *zeon* and the *ekphonesis* Ζέσις πίστεως Πνεύματος ἁγίου, Ἀμήν, εἶτα εὐχεται καθ' ἑαυτόν, λέγων· Ὁ Θεός, ἄνες, ἄφες, συγχώρησόν μοι τῷ ἁμαρτωλῷ... Καὶ λαμβάνει μίαν μερίδα εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, εὐχεται, λέγων· Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ... ἐκ γ'. Πιστεύω καὶ ὁμολογῶ... πρῶτός εἰμι ἐγώ. Καὶ γεύεται τὸν ἄρτον, λέγων· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε... Εἶτα ἀποσπογγίζει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν τῷ δίσκῳ, καὶ λαμβάνει τὸ ποτήριον μετὰ τοῦ καλύμματος μετὰ πάσης εὐλαβείας, λέγων· Θεορροῦτῳ αἵματι κενωθέντι, Δέσποτα Χριστέ, ἐκ σῆς ἀχράντου πλευρᾶς καὶ ζωοποιοῦ. || (p. 0951) Καὶ πίνει ἐκ τοῦ ποτηρίου καὶ σπογγίζεται τὰ χεῖλη καὶ τοῦ ἁγίου ποτηρίου καὶ ἀσπάζεται αὐτό, λέγων· Τῆς σαρκός σου μετελάβομεν καὶ τοῦ αἵματός σου ἠξιώθημεν. Καὶ λαβὼν τὴν μούσαν, ἀποσπογγίζει τὸν ἅγιον δίσκον ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ, λέγων· Τὸ σῶμά σου τὸ ἅγιον, Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, γένοιτό μοι εἰς ζωὴν... Καὶ τίθησι τὴν ἁγίαν λαβίδα ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ καὶ σκεπάζει αὐτό μετὰ τοῦ καλύμματος ἐν τῷ δίσκῳ... On the third appearance with the Holy Gifts, the priest θυμῆ σταυροειδῶς τὰ ἅγια δῶρα, λέγων· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς... Ἀνέβη ὁ Θεός ἐν ἀλαλαγμῷ. Εἶτα λέγει καθ' ἑαυτόν· Δόξα Χριστῷ, τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ ἡμῶν, εἶτα λέγει· Πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ... At the end of the liturgy, when washing the chalice, the priest says: Τοῦ ἀχράντου σου σώματος καὶ τοῦ τιμίου σου αἵματος μυστικῶς ἀξιωθεὶς γενέσθαι συμμετοχος, εὐχαριστῶ, ἀνυμνῶ, προσκυνῶ, εὐλογῶ καὶ δοξάζω, καὶ μεγαλύνω τὰ σωτήριά σου, Κύριε, πάντοτε... When he takes off his vestments and exits the sanctuary, the priest ἀσπάζεται τὰς ἁγίας εἰκόνας, λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὕψος τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς Θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν λαόν, λέγων· Φυλάξοι Κύριος ὁ Θεός πάντας ἡμᾶς. Καὶ ἡμεῖς· Φυλάξοι Κύριος τοὺς εὐλογοῦντας καὶ λειτουργοῦντας καὶ ἁγιαζόντας ἡμᾶς εἰς αἰῶνα αἰῶνος...

f. 60v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

f. 98. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων, ποίημα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, πάπα Ρώμης.

f. 116. Ἀκολουθία. Αὐταὶ αἱ εὐχαὶ λέγονται εἰς τὸν μέγαν ἔσπερινὸν καὶ εἰς ἀρτοκλασίαν καὶ παράκλησιν τῶν ἁγίων, καὶ ὅταν ψάλλωσι τὰ τροπάρια τῆς λιτῆς.

f. 119v. Ἀκολουθία εἰς γυναῖκας λεχούσας.

f. 121. Ἀκολουθία ἐν τῇ ἡ' ἡμέρᾳ εἰς τὴν μαϊάν καὶ εἰς παιδίον.

f. 121v. Ἀκολουθία εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, ἤγουν τοῦ ἐκκλησιάσαι αὐτό.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων... Goar, p. 267; See above, p. 176. Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἐν μ' ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸ ἱερόν. *Богослужение*, Appendix, p. 19. Εἶτα λαμβάνει τὸ παιδίον ὁ ἱερεὺς μετὰ χειρᾶς, ὑπάγει αὐτὸ εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ στὰς ἔμπροσθεν τοῦ ἄμβωνος, λέγει· Χαῖρε, κεχαριτωμένη Θεοτόκε... Καὶ ἐπιθείς τὸ στόμα αὐτοῦ παρ' ἑκατέρᾳ τῶν ἁγίων θυρῶν, λέγει· Ὁ μήτραν παρθενικήν... Καὶ εἰσέρχεται (ἐάν ἐστι ἄρρεν) μετ' αὐτοῦ ἔνδον τῶν ἀδύτων, καὶ ἴστησιν αὐτὸ ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, ὡς προσκυνοῦν, λέγει· Ἐκκλησιάζεται ὁ ἱ (p. 0952) δούλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Ἀμήν. Καὶ στρέφει ὀπισθεν πρὸς δυσμὰς, λέγει· Καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ· Νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Εὐθὺς ἴστησιν αὐτὸ ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης (εἰς) σχῆμα τῆς προσκυνήσεως, λέγει· Νῦν ἀπολύεις, τὸ δὲ θῆλυ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων πυκῶν εἰσφέρεται καὶ οὐκ ἔνδον, καὶ τίθησι τὸ παιδίον παρὰ τὰς ὥραιας πύλας καὶ εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, ὡς βρέφος τῷ νομικῷ προσαχθεῖς... Εὐχολ. Goar, p. 267.

f. 124. Ἐτέρα ἀκολουθία, ὅταν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αἱ μ'.

f. 124v. Ἀκολουθία εἰς γυναῖκα, ὅταν ἀποβάλλῃ, ἤγουν σκοτωθῇ τὸ νήπιον.

f. 127. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

Ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, λέγων· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία..., καὶ ἄρχεται τὴν προγραφεῖσαν ἀκολουθίαν, ἐάν οὐκ ἔτυχε σφραγισθεῖς ὁ φωτισθεῖς, εἰ δὲ σφραγισμένος ἔτυχε, πάλιν εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ τὸν προγραφέντα τύπον· Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τροπάριον τῆς ἡμέρας, Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, ἀπολυτικίον· Ἅγιοι ἀνάγκυροι..., Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἁγίων, εἶτα σφραγίζει τὸ τοῦ παιδίου μέτωπον, τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος. After the first

prayer, καὶ ἐμφυσᾶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ νεοφωτίστου γ' καὶ εὐχεται Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου... Goar, p. 275. During the Great Litany, a prayer: Εὐχή τῶν διπλοκατηχουμένων Ἐπίφανον, Δέσποτα, τὸ πρόσωπόν σου... p. 165, followed by a litany: Εὐξασθε οἱ πρὸς τὸ φάτισμα... Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός, ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς... Goar, p. 288. Καὶ ἐμφυσᾶ εἰς τὸ ὕδωρ γ', σφραγίζει αὐτὸ γ' τοῖς τρισὶ δακτύλοις. Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημειώσιν... Following the anointing, Εἶθ' οὕτως βαπτίζει αὐτὸν εἰς τὰς τρεῖς καταδύσεις, εἰς μὲν τὴν πρώτην λέγει Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, εἰς τὴν β'. Καὶ τοῦ Υἱοῦ, εἰς τὴν γ'. Καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ εἰς πᾶσαν κατάδυσιν⁶⁹⁹ || (p. 0953) ἐκχέων τὸ ὕδωρ ὁ ἱερεὺς εἰς κορυφὴν τοῦ νεοφωτίστου καὶ οὐκ ἄλλος τις, εἶτα ἐνθάπτε αὐτὸν κατ' ἀνατολὰς ἐν τῷ ὕδατι, λέγει Νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ψάλλει τὸ Ἀλληλούια ἐκ γ'. Στίχος· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν... Στίχος· Μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ λογίζεται Κύριος ἁμαρτίαν... Στίχος· Προσέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε... Εἶτα λαμβάνει αὐτὸν ὁ ἀνάδοχος ἐκ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας διὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἱερέως ὑπτίαις χερσὶ, σαβάνου λευκοῦ πρότερον ἐφαπλωθέντος ἐν ταῖς χερσίν. Ὅταν δὲ λάβῃ αὐτὸν ὁ ἀνάδοχος ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἱερέως, καὶ φωνεῖ ὁ ἱερεὺς, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων πάντα ἄνθρωπος... Καὶ σφραγίζων αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς, εὐχεται· Εὐλογητὸς εἶ, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν... Goar, p. 290. Εἶτα ἐνδύουσιν αὐτὸν στολὴν λευκὴν, καὶ σφραγίζων αὐτὸν, ὁ ἱερεὺς λέγει πρὸς αὐτόν· Λάβε στολὴν λαμπρὰν καὶ ἄμωμον, ἣν προσκομίσεις δίχα ῥύπου πρὸ τοῦ βήματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἕξεις ζωὴν αἰώνιον. Ζωννύουσιν αὐτὸν μετὰ πορφυροῦ ῥάμματος καὶ λέγει· Περιζῶσαι τὴν ὄσφυν ταύτην δύναμιν ἀληθείας εἰς ἀποτροπὴν πάσης αἰσχροῦς καὶ πονηροῦς πράξεως ὡς... Ἐπιδίδουσιν αὐτῷ καὶ κηρὸν ἀπτόμενον, λέγει· Λάβε τὴν λαμπάδα ταύτην καὶ τήρησον αὐτὴν ἄσβεστον, ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος ἐν παρθενικῷ γάμῳ, δυνηθῆς αὐτῷ ὑπαντῆσαί σοι μετὰ τῶν φρονίμων παρθένων καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐν αὐτῇ οὐρανίᾳ καὶ ζωῇ αἰωνίᾳ. Καὶ μετὰ ταῦτα περιτίθουσιν αὐτῷ καὶ κουκούλιον, λέγει· Λάβε περικεφαλαίαν σωτηρίας εἰς προτύπωσιν τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, καὶ κληρονομήσεις τὰ ἀποκείμενα ἀγαθὰ τοῖς ἡγαπηκόσιν τὸν Κύριον καὶ ὀλοψύχως αὐτὸν ἐκζητήσασιν.

f. 142. Εὐχή εἰς τὸ κουκουλίσαι τὸν νεοφώτιστον. Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν... Goar, p. 303.

f. 142v. Εὐχή εἰς τὸ τριχοκεῖραι τὴν νεοφωτίστου κεφαλὴν.

⁶⁹⁹ In the same library there is another *euchologion*, MS 483, XVI–XVII c., in 16°, 257 ff., in which the immersion of the baptizand is described as follows: Καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζεται ὑπὸ ἱερέως, κρατῶν αὐτὸν χερσὶ, καὶ ὀρῶν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, λέγων οὕτως· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ... Ὅταν δὲ εἰπῇ· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καταδύει αὐτὸν ἕως γονάτων, Καὶ τοῦ Υἱοῦ ἕως στήθους, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὑπὲρ κεφαλῆς (f. 61).

f. 144. Office for ablutions of the newly-baptised on the eighth day.

f. 144v. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ.

f. 160v. Ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν.

f. 163v. Ἀκολουθία τοῦ πλεῦσαι πλοῖον κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ ὕδατι.

f. 167v. Wedding office.

ff. 174–273. Various texts, unrelated to the *euchologion*.

0954 [Athos, Esphigmenou, 120]

CLV. Athos, Esphigmenou, MS 120,⁷⁰⁰ in 16°, 158 ff., written in AD 1602, as is seen from the following colophon: Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ῥαβουλά πόνος ἔτους ἐν τῷ Ἰζρι' (1602) μηνὶ Αὐγούστῳ, ἔνδον μονυδρίου τῆς Πέτρας, ἡγουμενεύοντος Δανιήλ καὶ ἱερομονάχου (f. 155).

f. 1. Φιλοθέου, τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, διάταξις τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας.

Μέλλων ὁ ἱερεὺς τὴν θείαν ἐπιτελέσαι μυσταγωγίαν... See above, p. 818. Τοῦ δὲ καιροῦ ἐπιστάντος, μετὰ τὸ ποιῆσαι μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ποιήσας προσκυνήματα τρία, λέγει· Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, ποιεῖ εὐλογητὸν καὶ λέγει· Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα· Ἐλέησον ἡμᾶς... Δόξα, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας, τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ', εἶτα ἔρχεται ἐν τῇ εἰκόνι τῇ δεσποτικῇ, καὶ λέγει· Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου... Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα πηγὴ... Καὶ λέγει τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ἧτοι ἡμέρας. Εἶτα ἀπέρχεται, ἐν ᾧ προΐστατο τόπῳ, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν μεγάλην (?), λέγει τὴν παρούσαν εὐχὴν μυστικῶς· Κύριε ὁ Θεός μου, ἐξαπόστειλον... Goar, p. 48. Καὶ ποιήσας σχῆμα προσκυνήσεως, εἰσέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, εἰσερχόμενος λέγει· Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου, πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος... Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου... Εἶτα εὐτρεπίζει τὴν πρόθεσιν καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ λαβὼν στιχάριον, ἴσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ἀνακαλύψας τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ποιεῖ προσκυνήματα τρία, καὶ ἀσπάζεται αὐτὸ καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ λέγει ἡσύχως· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ τὸ στιχάριον. Καὶ ἀσπασάμενος, ἐνδύεται λέγων

⁷⁰⁰ The manuscript has a note by the hand of Bishop Porphyrius Uspenskii: "A remarkable manuscript. Russian, read it."

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Αγαλλιάσεται ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... Goar, p. 48. Ἐν δὲ τῷ ἐπιτραχηλίῳ λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκχέων τὴν χάριν... Goar, p. 48. Ἐπὶ τὴν ῥάιν τοῦ ἐνδύματός σου. Εἰς τὴν ζώνην λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων με δύναμιν... See above, p. 819. Καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἰστών με, διδάσκων χειρὰς μου εἰς πόλεμον καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχιονάς μου, πάντοτε, νῦν... Εἰς τὸ δεξιὸν ἐπιμανίκιον· Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν, ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, ἔθραυσεν... Goar, p. 48. Εἰς τὸ ἀριστερὸν ἐπιμάνικον· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με, συνέντισόν με || (p. 0955) καὶ μαθησομαι τὰς... Εἰς τὸ φελώνι(ο)ν λέγει· Οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται... Goar, p. 49. Χρὴ γινώσκειν τὸν ἱερέα, ὅτι τὰ ἐνδύματα τῆς ἱερωσύνης πρῶτον εὐλογεῖ, εἶτα ἀσπάζεται, καὶ οὕτως ἐνδύεται. Εἰ δὲ ἔχει πολλίον (lege πάλλιον?), εἴτε ἐπιτραχήλιον, εἴτε φελώνιον, οὐκ εὐλογεῖ, ἀλλὰ μόνον ἀσπάζεται καὶ οὕτως ἐνδύεται, ἐνδυσάμενος δὲ πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, ἀπέρχεται ἐν τῷ χωνευτηρίῳ, νίπτων τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ λέγει οὕτως· Νίψομαι ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου. Καὶ λέγει ἕως τέλους. Καὶ νιψάμενος, εὐτρεπίζει τὴν ἀγίαν πρόθεσιν, καὶ τίθησιν τὸ μὲν ποτήριον ἐκ δεξιῶν, τὸν δίσκον ἐξ ἀριστερῶν, καὶ λαβῶν προσφορὰν ἐπὶ χειρᾶς, εἶτα καὶ τὴν λόγχην, θέτει αὐτὴν ἐπάνω τῆς προσφορᾶς, προσκυνεῖ γ', εὐχόμενος· Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ καὶ ἐλέησόν με γ', καὶ λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε. Καὶ ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τῆς ἀγίας λόγχης ἐπάνω τῆς προσφορᾶς ἐκ γ', λέγων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου. See above, p. 819. Καὶ πήξας τὴν λόγχην ἐκ τοῦ πλαγίου, αἶρει τὸν ἄρτον ἄνωθεν, λέγων· Ὅτι αἶρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ· ὑπὲρ γὰρ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ αὐτὸς ἤχθη εἰς θάνατον, τὸ δὲ μνημόσυνον αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πάντοτε... Εἶτα τίθησιν τὸν ἅγιον ἄρτον ὑπτίον ἐν τῷ ἀγίῳ δίσκῳ καὶ χαράττει αὐτὸν σταυροειδῶς μετὰ τῆς ἀγίας λόγχης, λέγων· Θύεται ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς, ὁ αἶρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας. Εἰθ' οὕτως νύττει αὐτὸν ἐν τῇ δεξιᾷ μετὰ τῆς ἀγίας λόγχης, λέγων· Εἰς δὲ τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ ἐνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν. Καὶ εὐλογεῖ τὴν ἔνωσιν, λέγων· Εὐλογημένη ἡ ἀγία ἔνωσις αὕτη πάντοτε, νῦν... Καὶ λαβῶν τὸν οἶνον ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ, τὸ δὲ ὕδωρ ἐν τῇ ἀριστερᾷ, βάλλει ἐξ ἀμφοτέρων ἐν τῷ ἀγίῳ ποτηρίῳ· Καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ, καὶ ὁ ἑωρακὴς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ, πάντοτε... Ἐξηγόρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου... Μετὰ δὲ τὴν ἔνωσιν λαμβάνει προσφορὰν καὶ τὴν λόγχην, ἐπεύχεται, λέγων· Εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς πανυπεράγνου Δεσποίνης ἡμῶν... Goar, p. 50. Καὶ μνήσθητι τῆς ἡμῶν ἐλεεινότητος καὶ ἀθλιότητος, καὶ φώτισόν μου τὸν νοῦν τῷ φωτὶ τοῦ ἀγίου σου εὐαγγελίου, καὶ ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν χάριν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, διὰ τῶν παναγίων αὐτῆς πρεσβειῶν. Καὶ λαβῶν μερίδα τρίγωνον, τίθησιν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ καὶ ζωοποιοῦ ἄρτου, ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ Ἰησοῦς, λέγων· Παρέστη ἡ βασιλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη. Καὶ λαβῶν ἑτέραν προσφορὰν, λέγων· Δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ

σταυροῦ... See above, p. 820. Καὶ τίθησι μερίδα ἐξ ἀριστερῶν τοῦ τιμίου ἄρτου. Τοῦ τιμίου, ἥ (p. 0956) ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Μερίδα. Καὶ τίθησι μερίδα ὑποκάτωθεν Ἀσωμάτων. Τῶν ἀγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, τῶν δώδεκα καὶ ἑβδομήκοντα καὶ πάντων τῶν ἀγίων ἀποστόλων. Μερίδα. Τῶν ἀγίων ἐνδόξων προφητῶν Μωϋσέως καὶ Ἀαρῶν, Ἡλίου καὶ Ἐλισσαίου, τῶν ἀγίων τριῶν παίδων καὶ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, Δαβὶδ καὶ Ἰεσσαί, Ἰερεμίου καὶ πάντων τῶν ἀγίων προφητῶν. Τῶν ἀγίων θεοστέπτων βασιλέων καὶ ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων βασιλέων. Μερίδα. Τῶν ἐν ἀγίοις πατέρων ἡμῶν καὶ οἰκουμενικῶν μεγάλων διδασκάλων καὶ ἱεραρχῶν, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου, Διονυσίου καὶ Ἰεροθέου, Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου, Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ, Ἀχιλλίου Λαρίσης, Οἰκουμενίου Τρίκκης, καὶ πάντων τῶν ἀγίων ἱεραρχῶν. Τοῦ ἀγίου ἀποστόλου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχidiaκόνου Στεφάνου, Μερίδα. Τῶν ἀγίων ἐνδόξων καὶ καλλινίκων μαρτύρων, Γεωργίου, Δημητρίου, Προκοπίου, Ἀρτεμίου, Μερκουρίου, Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῶ καὶ πάντων τῶν ἁγιομαρτύρων. Τῶν ἀγίων ἐνδόξων ὁμολογητῶν, Παύλου Κωνσταντινουπόλεως, Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, Μαξίμου, Γουρία, Σαμονᾶ καὶ Ἀβίβου, Θεοδώρου καὶ Θεοφάνους τῶν αὐταδέλφων καὶ πάντων τῶν ἀγίων ὁμολογητῶν, Μερίδα. Τῶν ἀγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Παντελεήμονος καὶ Ἑρμολάου, Σαμφῶν καὶ Διομήδους, Τρύφωνος καὶ Θαλελαίου καὶ πάντων τῶν ἀγίων ἱατρῶν. Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, Παύλου τοῦ Θηβαίου, Αντωνίου τοῦ Μεγάλου, Ἀρσενίου, Εὐθυμίου, Σάββα τοῦ ἡγιασμένου καὶ Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου, Ὀνουφρίου, Παχωμίου καὶ Ἀθανασίου, Πέτρου τῶν ἐν τῷ Ἄθῳ καὶ πάντων τῶν ὁσίων, Μερίδα. Τῶν ἀγίων μαρτύρων γυναικῶν Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος, Αἰκατερίνας, Βαρβάρας, Ἀναστασίας, Ἰουλιανῆς, Παρασκευῆς, Χριστίνης, Μαρίνης, Κυριακῆς καὶ πασῶν τῶν ἀγίων μαρτύρων γυναικῶν. Τῶν ἀγίων καὶ ὁσίων γυναικῶν, Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, Θεοδώρας τῆς βασιλίσης, Θεοδώρας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Πελαγίας, Φωτεινῆς, Μάρθας καὶ πασῶν τῶν ἀγίων ὁσίων γυναικῶν, Μερίδα. Τῶν ἀγίων καὶ δικαίων θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, Μερίδα. Τοῦ ἀγίου, ὁ δεῖνα, τῆς ἡμέρας, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν καὶ πάντων σου τῶν ἀγίων. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐνταῦθα, εἰ τύχη τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, λέγει τὸ ὄνομα καὶ πάντων τῶν ἀγίων. Καὶ λαβὼν ἑτέραν προσφορὰν, λέγει οὕτως· Ὡν ταῖς πρε- ἥ (p. 0957) βείαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς, ὁ Θεός, καὶ δώρησαι ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ζῶην τὴν αἰώνιον. Καὶ μνήσθητι τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος καὶ πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων καὶ παντὸς ἱερατικοῦ καὶ μοναχικοῦ τάγματος. Ἐπειτα πάλιν λέγει οὕτως· Τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὁ δεῖνα, ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἢ τοῦ ἐπισκόπου. Εἰ ἐν μοναστηρίῳ, λέγει οὕτως· Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα,

ἱερομονάχου, Μεριίδα. Τῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἡμῶν, πρεσβυτέρων, διακόνων, ὑποδιακόνων καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν, οὓς προσεκαλέσω εἰς τὴν συνδιακονίαν διὰ τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας, πανάγαθε Δέσποτα, Μεριίδα. Τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν ταῖς ἀγίαις σου ἐκκλησίαις καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων, τῶν κατὰ σάρκα καὶ κατὰ πνεῦμα συγγενῶν, πατέρων καὶ ἀδελφῶν, φίλων καὶ γνωστῶν, τῶν ἐντειλαμένων ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, ὑπὲρ τῶν προσενεγκάντων, καὶ δι' οὓς προσήγαγον, ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐν ταῖς διακονίαις ὄντων, καὶ πάντων τῶν διακονούντων, διακονησάντων ἐν τῇ ἀγία μονῇ ταύτῃ, Μεριίδα. Ὑπὲρ πάσης πόλεως, χώρας, καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς, καὶ ὑπὲρ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν ὀρθοδόξων. Ὑπὲρ τῶν προσενεγκάντων, ὁ δεῖνα, καὶ ὑπὲρ ὧν τὰ δῶρα προσήγαγον. Τοῦτο λέγεται, ἐὰν ἐορτάζη τινάς, ἧ ἔφερε λειτουργίαν, εἶτα λέγει καὶ οὓς ἔχει ζῶντας κατ' ὄνομα, καὶ ὧν βούλεται, καὶ λέγει οὕτως· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου σου Ραβουλά ἱερομονάχου· Καὶ συγχώρησον αὐτοῖς πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον. Καὶ λαβῶν ἑτέραν προσφορὰν, λέγει· Ἔτι προσφερόμεν σοὶ τὴν θυσίαν ταύτην ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων προπατόρων, πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν, ἀποστόλων, κηρύκων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων, ἱερομαρτύρων, ἐγκρατευτῶν, νηστευτῶν, ἱεραρχῶν καὶ παντὸς τάγματος, ἐν πίστει τετελειωμένων, ὧν ταῖς ἱκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς, ὁ Θεός, καὶ πρόσδεξαι τὴν θυσίαν ταύτην εἰς τὸ ὑπερουράνιον σου θυσιαστήριον. Καὶ μνήσθητι κάμου τοῦ ἁμαρτωλοῦ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου. Καὶ λέγει τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ψυχῶν τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένων, εὐσεβεστάτων καὶ ἀοιδίμων βασιλέων, πατριαρχῶν, ἀρχιερέων, ἱερέων, διακόνων, ἀναγνωστῶν καὶ παντὸς μοναχικοῦ τάγματος. Ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν κτητόρων τῆς μονῆς ταύτης, καὶ πάντων τῶν προκοιμηθέντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε κειμένων καὶ ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων. Καὶ μνημονεῦει, ὅσα θέλει, κεκοιμημένων ὀνόματα ἅμα καὶ ζώντων κατ' ὄνομα. Καὶ λέγει οὕτως εἰς τὰ κεκοιμημένα· Καὶ ἔτι μνήσθητι πάντων, τῶν ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου καὶ τῇ σῇ κοινωνίᾳ κεκοιμημένων ὀρθοδόξων πατέρων καὶ **|| (p. 0958)** ἀδελφῶν, φιλάνθρωπε Κύριε, καὶ ἀνάπαυσον αὐτούς, ἐνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται, καὶ κατάταξον αὐτούς ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν ἐκλεκτῶν σου, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς (τοῦ) προσώπου αὐτοῦ. Εἶτα τίθησι τὰς μερίδας ὑποκάτω τοῦ ἀγίου ἄρτου, καὶ λαβῶν τὴν μουσάν, συστέλλει καλῶς, ὥστε κεισθαι ἐν ἀσφαλείᾳ, καὶ μὴ ἐκπεσεῖν τι, ἔπειτα λαβῶν τὸ θυμιατὸν καὶ βαλὼν θυμιάμα, πρῶτον λέγει· Θυμιάμά σοι προσφέρομεν, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Goar, p. 50, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν τὴν χάριν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Καὶ θυμιάσας τὸν ἀστερίσκον, τίθησιν ἐπάνω τοῦ ἀγίου ἄρτου· Τῷ λόγῳ Κυρίου... See above, p. 821, οὗ ἦν τὸ παιδίον, πάντοτε. Καὶ θυμιάσας τὸ πρῶτον κάλυμμα, σκεπάζει τὸν ἅγιον ἄρτον σὺν τῷ ἀγίῳ δίσκῳ, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθώμεν. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν... Καὶ λέγει τοῦτον τὸν ψαλμὸν ἕως τέλους. Καὶ

θυμιάσας τὸ δεύτερον κάλυμμα, σκεπάζει τὸ ἅγιον ποτήριον· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς... Goar, p. 51. Καὶ θυμιάσας τὸν ἀέρα, σκεπάζει ἀμφοτέρωθεν τὰ ἅγια, λέγων· Σκέπασον ἡμᾶς, ὁ Θεός... See above, p. 821. Κλίνει δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην τῆς προθέσεως. Εὐχὴ τῆς προθέσεως· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεός, ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον, τὴν τροφήν... Goar, p. 51. Εἶτα Ἄξιόν ἐστιν, Ἐν ὀνόματι Κυρίου, εὐλόγησον πάτερ, Ὁ Θεός οἰκτειρῆσαι ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν, καὶ ἐὰν τύχη κυριακὴ, λέγει· Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν, εἰ δὲ ἄλλη ἡμέρα· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, εἶτα προσκυνεῖ γ', λέγων· Πρόσδεξαι Κύριος ὁ Θεὸς τὴν δέησιν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν. Εἶτα λαμβάνει θυμιάμα, πρῶτον λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, εἶτα λέγει τὴν εὐχὴν, θυμιᾷ τὰ ἅγια δῶρα σταυροειδῶς γ', λέγων· Εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ οὕτως εὐδοκήσας, δόξα σοι. Καὶ μετὰ τὸ θυμιάσαι τὰ δῶρα, λέγει τὰ τροπάρια ταῦτα, εἰ δὲ ἐστὶ κυριακὴ, τὸν Ν', τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, εἶτα τροπάρια ταῦτα· Ἐν τάφῳ σωματικῶς. Ὡς ζωηφόρος. Τὸ τοῦ ὑψίστου ἡγιασμένον, ἔπειτα τὸν Ν', καὶ θυμιᾷ (τὸ) ἱερατεῖον ὅλον, θυμιᾷ καὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας, ἔπειτα ἴσταται ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, προσκυνεῖ ἐκ γ', καὶ λέγει μυστικῶς· Βασιλεῦ οὐράνιε, ὅλον, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶν, δὶς, Κύριε τὰ χεῖρά μου ἀνοίξεις, ἅπαξ, καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ τὴν ἀγίαν τράπεζαν, εἶτα ἐκφωνεῖ λαμπρᾶ τῆ φωνῆ τὸ Εὐλογημένη ἢ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

f. 20v. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. At the Small Entrance: Καὶ εἰ ἔστι ἀρχιερεὺς ἢ ἡγούμε- **|| (p. 0959)** νος, δίδει τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἀσπάζεται, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν, ἀσπάζεται αὐτὸς καὶ ὑποὶ τὰς χεῖρας μικρὸν, καὶ δεικνύων τὸ εὐαγγέλιον, ποιῶν σταυρόν, καὶ λέγει· Σοφία, ὀρθοί, καὶ προσκυνήσας, εἰσέρχεται ἐν τῷ ἀγίῳ βήματι καὶ ἀποτίθεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, λέγει μυστικῶς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ τρισαγίῳ φωνῆ ἀνυμνούμενος ὑπὸ τῶν χερουβὶμ καὶ ὑπὸ πάσης τῆς ἐπουρανίου δυνάμεως δοξολογούμενος πάντοτε... Because one leaf is missing in the manuscript, the litany of fervent supplication is presented here with the following interesting remarks: Καὶ μνημονεῦει ἐνταῦθα, ὅσους βούλεται, ζῶντας καὶ κεκοιμημένους. Οἱ ἐν μοναστηρίῳ λέγουσι καὶ τοῦτο· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἱερομόναχου, καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος. Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐν ταῖς διακονίαις ὄντων, καὶ πάντων τῶν διακονούντων καὶ διακονησάντων ἐν τῇ ἀγίᾳ μονῇ ταύτῃ. Οἱ ἐν τῷ κόσμῳ λέγουσι· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων... The Great Entrance is described as follows: Τοῦ δὲ χερουβικῆ ψαλλομένου, λέγει καὶ αὐτὸ τὸ χερουβικὸν χύμα ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, ποιεῖ προσκυνήματα γ', εἴθ' οὕτως λαβὼν τὸ θυμιατὸν καὶ βαλὼν θυμιάμα, λέγει τὴν εὐχὴν, καὶ θυμιάσας, λέγει καὶ τὸν Ν', ἕως τὸ Ἀγάθυνον, Κύριε... Εἶτα ἀπέρχεται ἐν τῇ προθέσει, λέγει τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν... Ἄνες, ἄφες... Πάτερ ἡμῶν, καὶ τροπάρια κατασκευαστικά,

καὶ μνημονεύει ζῶντας καὶ τεθνεῶτας, ὅσους βούλει, καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέρχεται ἐν τῇ προθέσει, καὶ θυμιάσας εὐχεται· Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ, καὶ ἐλέησόν με. Εἶτα λέγει τὸ παρὸν τροπάριον ἐκ γ΄· Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω, Σωτῆρ μου, κεκοσμημένον... Καὶ προσκυνεῖ γ΄, εἶτα λαμβάνει τὸν ἀέρα, καὶ ἐπιτίθησι τῷ ἑαυτοῦ ὤμῳ, τὸ δὲ δισκάριον λαβὼν, ἐπιτίθησι τῇ κεφαλῇ, τὸ δὲ ποτήριον ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ, καὶ οὕτως ἐξέρχεται καὶ ποιεῖ τὴν μεγάλην εἴσοδον, λέγοντος μυστικῶς· Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός. Εἰσελθὼν δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, εὐχεται μεγαλοφώνως· Μνησθεῖν πάντων ἡμῶν Κύριος ὁ Θεός ἐν τῇ βασιλείᾳ, πάντοτε... Καὶ ὅταν ἔλθῃ εἰς τὰ ἅγια θυρίδια, λέγει ἡσύχως· Ἄρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες. Εἶτα λέγει· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Θεός... Καὶ τίθησι τὸ ἅγιον ποτήριον ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ καὶ τὸ δισκάριον, λέγει· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ. Καὶ ἐὰν τύχῃ κυριακῇ, λέγει τὸ ὄλον, εἰ δὲ ἄλλη ἡμέρα, μόνον ἕως τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο. Αἶρει δὲ καὶ τὸ κάλυμμα ἀπὸ τοῦ δισκαρίου καὶ λέγει· Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον. Αἶρων δὲ καὶ ἀπὸ τὸ ποτήριον τὸ κάλυμμα, λέγων· Ταῖς μυροφόροις γυναιξί... Καὶ ἐὰν τύχῃ κυριακῇ, λέγων ὄλον, εἰ δὲ ἄλλη ἡμέρα, || (p. 0960) ἕως τοῦ Χριστὸς δὲ διαφθορᾶς ἐδείχθη ἀλλότριος, τὸν δὲ ἀέρα θυμιάσας, σκεπάζει ἀμφοτέρα τὰ ἅγια, λέγων καὶ τὸ παρὸν τροπάριον· Ὡς ζωηφόρος, ὡς παραδείσου. Καὶ θυμιάσας τὰ ἅγια ἐκ γ΄, λέγων· Ἀγάθυνον, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών... λέγων καὶ τὸ Τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους. Καὶ προσκυνήσας ἐκ γ΄, λέγων Ἀλληλούια, ἀλληλούια, ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεός, ἐκ γ΄. Καὶ μετὰ συμπλήρωσιν τοῦ χερουβικοῦ, λέγων· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ... Goar, p. 59. Εὐχὴ μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῶν θείων δώρων· κλινόμενος ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος... Goar, p. 59–60. Ὁ ἱερεὺς προσκυνεῖ γ΄, λέγων μυστικῶς· Ἀγαπήσω Σε, Κύριε, ἡ ἰσχὺς μου, Κύριος στερεώμά μου καὶ καταφυγὴ μου καὶ ῥύστης μου. Καὶ αὐθις ἀσπάζεται τὰ ἅγια, ὅσα κεκαλυμμένα, πρῶτα ἐπάνω τοῦ ἁγίου δίσκου, λέγει· Ἅγιος ὁ Θεός, εἶτα ἐπάνω τοῦ ἁγίου ποτηρίου· Ἅγιος ἰσχυρός, εἶτα τὴν ἁγίαν τράπεζαν· Ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Εἶτα ἐκφωνεῖ· Τὰς θύρας, τὰς θύρας. Εἶτα ὁ ἱερεὺς λαμβάνει τὸν ἀέρα ἀπὸ τῶν ἁγίων, κρατῶν ἀνασεῖει τὸν ἀέρα ἐπάνω τῶν ἁγίων δώρων, λέγων καὶ αὐτὸ τὸ Πιστεύω. Εἰς τὸ τέλος ὡς ἐξῆς ὑψῶν τὸν ἀέρα, καὶ λέγει· Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ ἀσπασάμενον τὸν ἀέρα, μετατίθησιν. Τοῦ δὲ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν πληρουμένον ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ, λέγων· Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου... After the consecration of the Gifts: Καὶ λαβὼν τὸ θυμιάμα, θυμιά τὰ ἅγια, λέγων· Θεοτόκε παρθένε, χαῖρε, κεχαριτωμένη... Ἄξιόν ἐστιν... Ἐπὶ σοὶ χαίρει, κεχαριτωμένη... Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου... Ἐκφώνησις· Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας ἀχράντου... Ἐνταῦθα μνημονεύονται τὰ δίπτυχα τῶν κεκοιμημένων, ὁ δὲ ἱερεὺς εὐχεται· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ. Goar, p. 63. Καὶ μνήσθητι πάντων τῶν κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου. Ἐνταῦθα μνημονεύει,

ὄσους βούλεται. Καὶ ἀνάπαυσον αὐτούς, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου... Ibidem. Ἐκφώνησις· Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε... Ἐνταῦθα μνημονεύονται τὰ δίπτυχα τῶν ζώντων. Ὁ ἱερεὺς κλινόμενος ἐπεύχεται Μνήσθητι, Κύριε, τῆς μονῆς, ἐν ἣ παροικοῦμεν, καὶ πάσης πόλεως καὶ χώρας καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς. Μνήσθητι, Κύριε, κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου καὶ τῆς ἐμῆς ἀναξιότητος... See above, p. 824. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν ταῖς ἀγίαις σου ἐκκλησίαις, καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων, **|| (p. 0961)** καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου ἐξαποστειλόν. Ἐκφώνησις· Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι... Prayer "Πρόσχες, Κύριε", Goar, p. 65. Ἀνιστάμενος προσκυνεῖ τρεῖς ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, λέγει· Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου, ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Καὶ ἀψάμενος τοῦ ἀγίου ἄρτου, ὑψοῖ τὸν ἅγιον ἄρτον σταυροειδῶς, καὶ λέγει· Πρόσχωμεν. Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Εἴθ' οὕτως μερίσας τὸν ἄρτον εἰς μερίδας τέσσαρας, τίθησιν αὐτὰς ἐν τῷ ἀγίῳ δίσκῳ σταυροειδῶς, λέγει ἐν τῷ μερίζειν· Μερίζεται καὶ διαμερίζεται... Καὶ λαβὼν τὴν ἄνω μερίδα, ποιεῖ μετ' αὐτῆς σταυρὸν ἐπάνω τοῦ ἀγίου ποτηρίου, λέγων· Πλήρωμα Πνεύματος ἀγίου. Ἀμήν. Καὶ εὐλογεῖ τὴν ζέσιν, καὶ λέγει· Εὐλογημένη ἡ ζέσις τῶν ἀγίων σου, Κύριε, πάντοτε. Καὶ ἐκχέει εἰς τὸ ἱερόν ποτήριον· Ζέσις πίστεως Πνεύματος ἀγίου. Ἀμήν. Καὶ λέγει τὸ τροπάριον· Λουτρὸν τὸ θεῖον τῆς παλιγγενεσίας... λόγῳ κεραυνοῦς συντεθειμένη φύσει, ὀμβροβλυτεῖς μοι ῥεῖθρον ἐξ ἀκηράτου, νενυγμένης σου πλευρᾶς, ὦ Θεοῦ Λόγε, ἐπισφραγίζων τὴ ζέσει τῆς πίστεως. Καὶ προσκυνήσας γ', λέγει γ'· Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Ἐπειτα λαμβάνει τὴν μερίδα, λέγει· Τὸ τίμιον καὶ πανάγιον σῶμα τοῦ μεγάλου Θεοῦ... See above, p. 825. Καὶ λαμβάνει τὴν κάτω κειμένην μερίδα τοῦ ἀγίου ἄρτου μετὰ τῆς δεξιᾶς χειρός, καὶ λαβὼν ἐντὸς τῆς παλάμης, ἀσπασάμενος, κλίνει τὴν κεφαλὴν ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, εὐχόμενος καὶ λέγει· Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ ἐκ γ'. Πιστεύω καὶ ὁμολογῶ. See above, p. 825. Καὶ λαμβάνει ἐκ γ', καὶ ποιεῖ ἑαυτοῦ σταυρὸν, ἔπειτα λέγει ἅπαξ· Ἐτι πιστεύω, ὅτι τοῦτο αὐτὸ ἐστὶ τὸ ἄχραντον σῶμά σου... Ἴδου βαδίζω πρὸς θεῖαν κοινωνίαν, Πλαστουργέ, μὴ φλέξης με τὴ μετουσία· πῦρ γὰρ ὑπάρχεις, τοὺς ἀναξίους φλέγων, ἀλλ' οὖν κάθαρρον ἐκ πάσης με κηλίδος. Μὴ μοι, Δέσποτα φιλάνθρωπε, εἰς κριμα ἢ εἰς κατάκριμα... Καὶ μεταλαμβάνει τὴν ἐν χερσὶ μερίδα μετὰ φόβου. Εἶτα λαμβάνει ταῖς δύο χερσὶ μετὰ καλύμματος τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ μεταλαμβάνει γ' ἐξ αὐτοῦ, λέγει· Τὸ τίμιον καὶ πανάγιον καὶ ζωηρὸν αἶμα... See above, p. 825. Εἶτα ἀποσπογγίσας τὰ τε ἴδια χεῖλη καὶ τοῦ ἱεροῦ ποτηρίου, λέγει· Ἴδου ἤψατο τῶν χειλέων μου... Ἐθελεξας πόθῳ με, Χριστέ, καὶ ἠλλοίωσας τῷ θείῳ σου ἔρωτι... Καὶ μετὰ τοῦτο λαβὼν τὸν ἅγιον δίσκον καὶ τὴν λεγομένην μούσαν, εἰσκομίζει ἅπαντα ἐν τῷ ποτηρίῳ μετὰ φόβου, καὶ μετὰ τοῦτο προσκυνεῖ γ', καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ, κλινόμενος, λέγει τὴν εὐχὴν τῆς εὐχαριστίας· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλάνθρωπε, εὐεργέτα τῶν ψυχῶν ἡμῶν... Goar, p. 67. After the end of the liturgy: Καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ προθέσει,

συστέλλει τὰ ἑναπολειφθέντα ἅγια, ἀποπλύ- || (p. 0962) νων τρίς τὸ ἅγιον ποτήριον, τῷ οἴνῳ δίς, καὶ τῷ ὕδατι ἅπαξ, ταῦτα συστείλας καὶ διαθείς καλῶς ἀπονίπτεται, λέγων· Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστιν. Καὶ λέγει, εἴ ἐστι κυριακή, τροπάριον ἀναστάσιμον, καὶ τὴν ὑπακοήν, εἰ δὲ ἄλλη ἡμέρα, τοῦ ἁγίου τροπάριον, ἔπειτα τοῦ Χρυσοστόμου· Ἡ τοῦ στόματός σου, καὶ κοντάκιον· Ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐδέξω τὴν θείαν χάριν, Δόξα, Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν... Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἁγίων... Κύριε ἐλέησον ιβ', τὴν τιμιωτέραν, Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν· Ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου σου Μητρὸς καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν. Καὶ ἀποδύεται πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, εἶτα προσκυνήσας καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, λέγει· Ὁ πανταχοῦ παρῶν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. Καὶ οὕτως ἐξέρχεται καὶ ἐνδύεται τὸ ἱερατικὸν ἱμάτιον, προσκυνεῖ γ' ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης Χριστοῦ, λέγει· Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἐλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καὶ στραφείς πρὸς τὸν λαόν, εὐλογῶν αὐτόν, λέγει· Φυλάξοι Κύριος ὁ Θεὸς πάντας ἡμᾶς τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπία, πάντοτε καὶ νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

f. 70. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

There are interesting remarks in this order describing the preparation of the Holy Lambs for the Presanctified Liturgy: Καὶ λαβῶν ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἄρτου μερίδα, βάλλει εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγων· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Ὅτε προαγιάζει, μέλλει ὑψῶσαι, ὑψοῖ ὁμοῦ, καὶ μελίξει τὸν προσκομιζόμενον πρῶτον ἄρτον, καὶ τίθησι μερίδα ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ, καὶ ἐκχέει τὸ ζέον. Εἶτα λαβῶν τὴν ἁγίαν λαβίδα μετὰ τῆς δεξιᾶς χειρός, βάπτει αὐτὴν ἐν τῷ ἁγίῳ αἵματι, τῇ δὲ ἀριστερᾷ λαμβάνει ἓνα ἕκαστον ἄρτον καὶ εἰσφέρει τὴν ἁγίαν λαβίδα, μετὰ τοῦ ἁγίου αἵματος βεβαμμένην, καὶ ἐγγίζει αὐτὴν ἐν τῷ ἁγίῳ ἄρτῳ σταυροειδῶς, καὶ λέγει· Ἐνοῦται τὸ τίμιον καὶ πανάγιον καὶ ζωοποιὸν αἶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ τιμίῳ αὐτοῦ σώματι. Ἀμήν. Καὶ ἀποτίθησι τὸν ἄρτον ἐν τῷ ἄρτοφορίῳ. Εἶτα λαμβάνει καὶ τοὺς ἑτέρους καὶ ποιεῖ ὡσαύτως εἰς ἓνα ἕκαστον, καὶ συστέλλει αὐτοὺς πάντας ἐν τῷ ἄρτοφορίῳ.

f. 125. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

About the first *ekphonesis* of this liturgy, it is noted: Καὶ μετὰ τὸ ἀνάψαι τὰς κανδήλας καὶ σημᾶναι, στέκουν ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, ποιούσι μετανοίας γ', καὶ ἀσπασάμενοι, ὡς εἶπαμεν, ἐξέρ- || (p. 0963) χεται ὁ διάκονος ἔξω, καὶ στὰς λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς, ἄλλοι δὲ λέγουσιν οὕτως· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε... The Great Entrance is described as follows: Εὐχή χειρουργικῆ οὐ λέγεται. Ὁ λαὸς ψάλλει τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει καὶ αὐτὸς τὸ Νῦν αἱ

δυνάμεις χύμα, καὶ προσκυνεῖ, εἶτα λαβὼν θυμιατόν, καὶ θυμιᾶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν γύρωθεν, λέγει καὶ τὸν Ν', καὶ ἀνοίξας τὴν πύλην, θυμιᾶ τὰς ἀγίας εἰκόνας. Καὶ οὕτως ἐξέρχεται ἐν τῇ ἁγίᾳ προθέσει, καὶ θυμιάσας τὰ ἅγια, προσκυνεῖ γ', λέγων· Ὡς ὁ ἄσωτος υἱὸς ἦλθον καγῶ, οἰκτίρωμιν. Εἶτα λαβὼν τὸν ἀέρα καὶ θυμιάσας, τίθησιν ἐν τῷ ὤμῳ αὐτοῦ, καὶ τὸ δισκάριον ἐν τῇ κεφαλῇ, τὸ δὲ ποτήριον ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ, καὶ οὕτως ἐξέρχεται, καὶ ποιεῖ τὴν μεγάλην εἴσοδον, λέγει μυστικῶς· Ἅγιος ὁ Θεός. Οὐ λέγει δὲ τὸ μνησθεῖν πάντων ὑμῶν μεγαλοφώνως, ἀλλὰ σιωπηρῶς καὶ μυστικῶς λέγει· Μνησθεῖν πάντων ὑμῶν Κύριος ὁ Θεός ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, πάντοτε, καθὼς ἐστι θυσία μυστική. Καὶ εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ βήματος ὁ ἱερεὺς, τίθησι τὸ ἅγιον ποτήριον ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ τὸ δισκάριον ὁμοίως, εἶτα αἶρει τὰ καλύμματα τῶν ἁγίων, καὶ λαβὼν τὸν ἀέρα καὶ θυμιάσας, σκεπάζει τὰ ἅγια. Καὶ λαβὼν τὸ θυμιατόν, θυμιᾶ τὰ ἅγια, εἶτα ποιεῖ μετανοίας γ'. Μετὰ τὸ τελειωθῆναι τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις, ἐξέρχεται ὁ διάκονος, ἢ ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει ταῦτα· Πληρώσωμεν πάντες τὴν ἐσπερινήν... κ.τ.λ.

f. 155v. Τῇ κυριακῇ ἐσπέρας καὶ τὸν ὄρθρον, ὅταν ποιῇ ἀπόλυσιν, οὕτως ποιεῖ. Weekly dismissals.

f. 157v. Ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὴν πρώτην στιχολογίαν, μικρὰ συναπτῆ.

0963 [Athos, Dionysiou, 523]

CLVI. Εὐχολόγιον, Athos, Dionysiou, MS 523, in 16°, 389 ff., written in small cursive of AD 1613, as noted in this colophon: Ἐλαβε τέρμα τὸ παρὸν εὐχολόγιον διὰ χειρὸς ὑπ' ἐμοῦ Ἰακώβου, ἱερομονάχου ἐλαχίστου, ἐγράφη δὲ ἐπὶ ἔτους Ἰζακά' ἰνδ. ι', κατὰ μῆνα ὀκτώβριον, ἡγουμένου ὄντος μου αὐτῷ ἔτει. Ὁ γοῦν βουλευθεὶς ἀποσταλεῖσαι ἐξ ἐμοῦ καὶ ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς θείας καὶ ἱερᾶς μονῆς (over the line: Διονυσίου), στερηθεῖη τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας καὶ μετὰ τοῦ δυστήνου Ἰούδα τὸ αἰώνιον πῦρ κληρονομήσοι καὶ τὰς ἀράς τῶν τη' θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ (f. 384v).

f. 1. Table of contents of the manuscript.

f. 4. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ. || (p. 0964)

f. 10. Μετὰ δὲ τὴν τελείωσιν τοῦ ἁγιασμοῦ ἀρχόμεθα τὰς παρούσας εὐχὰς τοῦ ἁγίου Τρύφωνος. Μετὰ δὲ τῆς ἀπορραντίσεως ἀναγινώσκειται ἡ εὐχή τοῦ ἁγίου Τρύφωνος εἰς ἐπήκοον πάντων· Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐμοῦ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Τρύφωνος, ἀνδριζομένου καὶ ἀγαλλιωμένου ἐν τῷ περιάγειν με ἐν κώμῃ τῇ Λαμψάκῳ, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Φρουσίας, λιμοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῇ χώρᾳ, προσηυξάμην

εἰς τὸν Κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ κατῆλθον ἑπτὰ ἄγγελοι ἐκ τῶν οὐρανῶν πατάξαι, δεσμεῦσαι, ἐξορίσαι πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, τὰ πονηρά, τὰ ἀδικοῦντα χωράφια, ἀμπελῶνας, κήπους καὶ τὰ δένδρα, καὶ τοὺς μελισσῶνας, καὶ εὐξάμενος εἶπον· ἐπικαλοῦμαι σε, Θεὲ παντοκράτορ, προσκυνητέ, καὶ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ καὶ ἅγιον Πνεῦμα, μία θεότης, μία βασιλεία, μία ἐξουσία καὶ μία δύναμις, ἀχώριστε Τριάς, ἡ τὸ πᾶν οὐσιώσασα, καὶ τοῖς ἀφίκτοις κρίμασι διανεμούσα τῇ ἀνθρωπότητι πᾶν ἀγαθόν, διό, Τριάς ἁγία θεότης ἐπάκουσον τῆς δεήσεώς μου τοῦ ἀχρείου δούλου σου, καὶ κατάπεμψον τὴν παρὰ σοῦ βοήθειαν, καὶ ἀποδίωξον τῇ ἀοράτῳ σου δυνάμει, δι' ἐπιστάσις ἁγίων ἀγγέλων σου, τὰ ἐπελθόντα ἡμῖν κακὰ διὰ πλῆθος ἁμαρτιῶν, καὶ διάσωσον τὰ χωράφια ταῦτα καὶ τοὺς ἀμπελῶνας, τοὺς κήπους, τὰ δένδρα, καὶ τὰς μελίτσας ἐκ τῶν ἰοβόλων θηρίων, τῶν τυραννούντων τοὺς καρποὺς αὐτῶν, ὧν καὶ τὰ ὀνόματά εἰσι ταῦτα· ἀκρίς, κάμπη, σκωληκοκάμπη, σκώληξ γῆς, ἐρυσίβη, μαριῆς, βροῦχος, καλήγαλη, μακρόπους, ἦρα, φυλλόκουρος, καυλόκαπος (sic), ῥιζιώτης, κεφαλιώτης, ἦπα, ἐπίμαλος, πάππας, σιδηροτράχηλος, ποντικός, κουρευτίνος, κοχλῖος, βοσπορινός, ἡδηρικός, ζαυχιπός, γοθθικός, μακρομύτης, κόνος, κόνων, ἐμφυλλιστής, μιξίος, βλαστοκόπος, κικιών, φθειρα, ἀμυγδαλώρα, ῥιζοκόπος, κύδαλος, σιρός, τιθός, φυλλίτης, ῥυγίτης, μῶρος, μύρμηξ, ἀσπάλαξ, ἐνδειξής, πτώξ, ἀλώπηξ, αὐριόχρηρος (sic), δράκων, κύων, κονοῦ, τὸ μιαρὸν μαρουνίδιον, ψαλίκουρος, καὶ πάντα τὰ ἀναβαίνοντα ἐπὶ τὴν ἀμπελον, ἐπὶ τὸ χωράφιον, ἐπὶ τὸν κήπον, ἐπὶ τὰ δένδρα, καὶ τὰς μελίτσας τῶν δούλων σου τούτων, ὅπως δοξάζεται καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ παρὰ πᾶσι τὸ πανάγιον ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ἐξορκίζω ὑμᾶς πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, τὰ ὀνομασθέντα ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, καὶ τὰ ἀνώνυμα, εἰς τὰ ἐξαπτέρυγα σεραφίμ, καὶ τὰ πολυόμματα χερουβίμ, τὰ παρεστῶτα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν ὑψίστοις καὶ λέγοντα· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου. Ἐξορκίζω ὑμᾶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν χιλίων χιλιάδων, καὶ μυρίων μυριάδων ἀγγέλων. Ὀρκίζω ὑμᾶς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, εἰς τὸν τίμιον σταυρόν, εἰς τὸν **|| (p. 0965)** ἅγιον Ἰωάννην⁷⁰¹ τὸν Πρόδρομον, τοὺς ἁγίου προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ μάρτυρας, καὶ ὁσίους, καὶ ἀσκητάς, καὶ δικαίους, καὶ εἰς πάντα ἅγιον καὶ ἁγίαν τοῦ Δεσπότητος Χριστοῦ, ἵνα ἐξέλθητε, καὶ ἀναχωρήσητε ἀπὸ τοῦδε τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀμπελῶνος, τῆς ἀρούρας, τοῦ κήπου καὶ τῶν δένδρων, καὶ μελισσῶν· εἰσήκουσε γὰρ ὁ Κύριος τῆς δεήσεώς μου, φωνὴ γὰρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἤλθέ μοι, λέγουσα, ὅτι ὅπου ἂν ἀναγνωσθῆ αὕτη ἡ εὐχὴ καὶ λαληθῆ αὕτη τῇ ὥρᾳ, ἀποστελῶ τὸν ἄγγελόν μου, τὸν ἔχοντα ἐξουσίαν κατὰ τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν θηρίων πάντων, καὶ ἐξώση καὶ φυγαδέυση αὐτὰ εἰς ἀγρίους, καὶ ἐρήμους, καὶ ἀβάτους τόπους, ὅπου οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων διώδευσε, πάντοτε. See above, p. 119–121. Δέησις πρὸς Μάρτυρα· Ἡμεῖς δὲ οἱ ἀνάξιοι

⁷⁰¹ τὸν τίμιον Πρόδρομον.

δοῦλοί σου, ἅγιε τοῦ Θεοῦ Τρύφων, δεόμεθά σου, ἐπάκουσον καὶ ἡμῶν ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, καὶ ἀποδίωξον ἀφ' ἡμῶν πάντα τὰ ἐρπετά, καὶ τὰ θηρία, τῇ μαρτυρικῇ σου παρρησίᾳ ἀπὸ τὰς ἀμπέλους ἡμῶν ταύτας, ἀπὸ τὰς ἀρούρας, ἀπὸ τοὺς κήπους, ἀπὸ τὰ δένδρα, καὶ ἀπὸ τὰς μελίσσας, ὅπως ὑμνῶμεν σὺν σοὶ καὶ δοξάζωμεν τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, τὴν μίαν θεότητα, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Εἶτα τὸ εὐαγγέλιον τὸ κατὰ Λουκᾶν· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν... Τέλος· Ναὶ ὁ Πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν Σου.

f. 12v. Εὐχαὶ διάφοροι.

f. 28. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν (Ἰωάννου) τοῦ Χρυσοστόμου.

f. 43. Εὐχή τῶν κολλύβων.

f. 43v. Εὐχή τῶν σταφυλῶν.

f. 44. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ.

f. 53. Ἀποστολοευαγγέλια τῆς ἑβδομάδος.

f. 60v. Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ἀναστάσιμα τὰ ια'.

f. 70v. Ἀποστολοευαγγέλια for the whole year.

f. 103v. Ἀκολουθία τῇ κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς.

f. 113v. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ.

f. 139. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα.

f. 140. Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδυώτου.

f. 149. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος.

f. 172v. Ἀκολουθία τοῦ ἀποκουκουλίσματος.

f. 174. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου εὐχελαίου. || (p. 0966)

f. 202. Prayers of exorcism by Sts Basil the Great and John Chrysostom.

f. 211. Ἀκολουθία εἰς παράκλησιν ἀσθενῶν, χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων καὶ ἐπηρεαζόντων.

f. 215. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.

f. 220v. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

f. 230v. Ἀκολουθία εἰς κοσμικοὺς τεθνεῶτας.

- f. 237.** Κανὼν νεκρώσιμος εἰς μνημόσυνον μοναχοῦ.
- f. 241.** Ἐτερος κανὼν εἰς λαϊκὸν ἕνα.
- f. 245.** Ἀκολουθία εἰς ψυχὴν κρινομένην with the prayer of St Niphon.
- f. 255.** Αἱ παρακλήσεις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Two *canons*.
- f. 264v.** Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν τίμιον Πρόδρομον. Two *canons*.
- f. 273.** Ἐρμηνεία περὶ τῆς ὑψώσεως τῆς Παναγίας.
- f. 275v.** Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου προοίμιον εἰς τὸν κατηχητικὸν λόγον τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Λαμπρᾶς, Κυριακῆς τῆς ἁγίας καὶ ἐνδόξου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἀναστάσεως.
- f. 278.** Νομοκάνων σὺν Θεῷ ἁγίῳ.
- Ὁ δεχόμενος τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων ὀφείλει εἶναι τύπος ἀγαθὸς τῶν πάντων.
- f. 288.** Νομοκάνονον, ἔχον κανόνας κατ' ἐπιτομὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ τῶν συνόδων. 229 chapters.
- f. 321.** Κεφάλαια διάφορα, ἐκλογή ἐξ ἑτέρου Νομοκάνονος, καὶ αἱ ἐρωταποκρίσεις αἱ πλεῖσται τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυροῦ Μάρκου.
- f. 353.** Ὁμολογία πνευματικοῦ πατρὸς εἰς τὸν μέλλοντα ἱερωθῆναι.
- f. 354.** Ἐκ τῶν περὶ ἱερωσύνης λόγων τοῦ Χρυσοστόμου.
- f. 355v.** Ἀκολουθία, τυπωθεῖσα εἰς τοὺς ἐκ τῶν λατινικῶν αἱρέσεων ἐπιστρέφοντας τῇ ὀρθοδόξῳ τε καὶ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθείσης ἐπὶ ἀνατροπῇ καὶ καθαιρέσει τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συστάσεως παρανόμου καὶ ἀθέσμου συνόδου κατὰ τὸ 6992 ἔτος. || (p. 0967)
- f. 360.** Ἐτέρα διάταξις Μεθοδίου πατριάρχου περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικίας ἀρνούμενων τὴν ἀμώμητον πίστιν καὶ πάλιν ἐπιστρεφόντων.
- f. 364v.** Ἐτέρα διάταξις περὶ ἀποστατήσαντος παιδὸς καὶ μαγαρίσαντος, οὐκ ἀρνησαμένου τὸν Χριστόν, ἀλλὰ μαγαρίσαντος καὶ πάλιν ἐπιστρέψαντος ἐν μετανοίᾳ.
- f. 366.** Ἐτέρα διάταξις περὶ τῶν ἀπὸ προαιρέσεως ἀρνησαμένων καὶ πάλιν ἐπιστραφέντων, γενομένη ἢ ἀκολουθία αὕτη καὶ διόρθωσις παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρ Γενναδίου Σχολαρίου.

f. 372v. Ἐκθεσις ἀπλουστέρα καὶ συντομωτέρα γαμικῶν συναλλαγματων, συντεθείσα παρὰ τοῦ λογιωτάτου μεγάλου χαρτοφύλακος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐπὶ ἔτους τρέχοντος ,ζλζ' ἐγένετο κατὰ τοῦτο τὸν τρόπον.

f. 383. Περὶ Λατίνων, ἤγουν Φράγκων.

f. 384. Τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου.

f. 385. In a later hand: Εὐχή τῶν ἁγίων ἑπτὰ παιδῶν εἰς ἀσθενῆ καὶ μὴ ὑπνοῦντα.

f. 387v. Table of matutinal Gospel readings.

0967 [Jerusalem, Patriarchal Library, 154]

CLVII. Archieratikon, Jerusalem, Patriarchal Library, in fol., 104 ff., written in a clear florid hand in 1660. This manuscript is dated by the following detailed colophon at its end: Δανιὴλ πόνος ἐκ τῆς περιφήμου Πελοποννήσου ἐκ χώρας Δρομπολυτζᾶς. Ἡ χεὶρ μὲν, ἢ γράψασα, σήπεται τάφῳ, γραφή δὲ μείνη (sic) εἰς πληρεστάτους χρόνους. Αὕτη ἡ βίβλος ἐγράπη (sic) ἔσωθεν εἰς θεῖαν καὶ ἱερὰν βασιλικὴν λαύραν τοῦ ἁγίου Σάββα τοῦ ἡγιασμένου, ὑπὸ χειρὸς ἐμοῦ ταπεινοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ Δανιὴλ, καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὸ κελλίον τοῦ πατριαρχοῦ ἔνδον τῶν Ἱεροσολύμων. Ὅστις δ' ἂν βουλεῖται ὑστερεῖσθαι καὶ κλέψαι νὰ ἀκούσῃ τῆς φοβερᾶς καὶ ὀδυνηρᾶς φωνῆς ἐκ τοῦ Κυρίου ἐκείνης, τῆς λεγούσης· πορεύου ἀπ' ἐμοῦ, ὁ κατηραμένος, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἠτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, ἐπεὶ ὡς ἱερόσυλος κριθῆσῃ, καὶ ἔσται ἢ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τῶν σταυροσάντων τὸν Κύριον, καὶ κληρονόμος μετὰ τοῦ διαβόλου, ἔξει τε τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα, κἂν τε ἀρχιερεὺς, κἂν τε ἱερομόναχος ἢ καὶ ιδιώτης. Ἀμήν. Ἐν ἔτει ,αχξ', Αὐγούστου ζ'.

f. 1. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. || (p. 0968)

f. 24. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

f. 54. Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

f. 68. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου.

f. 69. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου.

f. 71. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου.

f. 76. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου.

f. 80. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου.

f. 85. Τάξις,⁷⁰² γινομένη ἐπὶ ψήφου τῶν ἀρχιερέων.

Συναχθέντων τῶν εὐρισκομένων ἀρχιερέων ἐν τῷ τυχόντι ναῶ, ὁ πρῶτος τούτων ἴσταται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν μετὰ μανδύου καὶ ἐπιτραχηλίου, καὶ ποιήσας εὐλογητόν, ἄρχονται οἱ λαχόντες τὸ Βασιλεῦ οὐράνιε, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ ὁ πρῶτος τὸ Ὅτι σοῦ, εἶτα Εὐλογητός εἶ, Χριστέ ὁ Θεός, ὁ πανσόφους καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ τὸ κοντάκιον· Ὅτε καταβάς τὰς γλώσσας συνέχεε. Καὶ μετὰ ταῦτα τὸ Ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ μνημονεῦει τὸν πατριάρχην, εἶθ' οὕτως ἢ ἀπόλυσις· Ὁ ἐν εἶδει πυρίνων γλωσσῶν. Εἶτα καθίσαντες οἱ ἀρχιερεῖς, ἄρχεται ὁ ταχθεὶς κληρικὸς περὶ τῆς μητροπόλεως καὶ περὶ τοῦ τὸ χρέος ἀποτίσαντος ἀρχιερέως φθέγγεσθαι, καὶ οὕτως ψηφίζονται τρεῖς παρὰ τῶν ἀρχιερέων, καὶ γίνεται ἡ ψήφος.

f. 85v. Τάξις, γινομένη ἐν τῷ μικρῷ μηνύματι.

Ὁ παρὰ τοῦ πατριάρχου κελευσθεὶς κληρικὸς ἀπέρχεται ἐν τῷ κελλίῳ, ἐν ᾧ ὁ ὑποψήφιος κατοικεῖ, καὶ καθίσας, μηνύει αὐτόν, λέγων· Ὁ παναγιώτατος ἡμῶν δεσπότης, ἰδὼν σου τὴν ἀγιωσύνην ἀξίαν οὕσαν πρὸς ποιμαίνειν τὴν ᾧδε μητρόπολιν, ἐπρόσταξεν ἡμᾶς μηνῦσαι αὐτὴν καὶ ἐτοιμασθῆναι. Αὐτὸς δὲ ἀναστάς, κλίνει τὴν κεφαλὴν, μετανοίας τύπον, εὐχαριστῶν τῷ πατριάρχῃ.

f. 86. Τάξις τοῦ μεγάλου μηνύματος.

Ἀπέρχεται ὁ πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ μοναχοί, καὶ οἱ τυχόντες λαϊκοὶ ἐν τῷ ναῶ, καὶ εὐθὺς ἄρχονται τοῦ ἔσπερινοῦ. Τελειωθέντος δὲ ἔσπερινοῦ, πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Εἶτα εἰσελθὼν ὁ οἰκονόμος, κατὰ καιρὸν λαβῶν, καὶ τὴν χεῖρα τοῦ πατριάρχου ἀσπασάμενος, ἀπέρχεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ ἴσταται ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας. Ὁ δὲ || (p. 0969) ὑποψήφιος ἐνδυθεὶς τὸ φελώνιον σὺν τῷ ἐπιτραχηλίῳ καὶ ἰστάμενος ἐπὶ τοῦ ἀγίου βήματος, ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ ἄρχονται τὸ Βασιλεῦ οὐράνιε, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἔστιν, λέγοντες τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας, εἶτα ὁ ὑποψήφιος τὸ Ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ μνημονεῦει τὸν πατριάρχην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκδυθεὶς τὸ φελώνιον αὐτοῦ, ποιεῖ ἀπόλυσιν, εἶτα ἴσταται ἔμπροσθεν τοῦ ἀγίου βήματος. Ὁ δὲ ταχθεὶς κληρικὸς μεγάλη τῇ φωνῇ ἀποκρίνεται κρατῶν καὶ κηρὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἄπτοντες τοῦτο, ποιοῦσι, λέγων ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας· Ὁ παναγιώτατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης πατὴρ καὶ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ προσκαλεῖται τὴν σὴν ἀγιωσύνην

⁷⁰² Similar offices are found in the miscellany Constantinople, Metochion of the Holy Sepulchre, MS 522 (473), AD 1665.

εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως ὁ δεῖνος. Καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ὑποψήφιος ἀποκρίνεται· Ἐπειδὴ ὁ παναγιώτατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης πατὴρ καὶ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ ἠθέλησεν ἀναβιβάσαι καμὲ, τὸν ἐλάχιστον δοῦλον αὐτοῦ, εἰς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης θεῖον ὄντως μέγα ἀξίωμα, ἰδοὺ πείθομαι τῷ θείῳ αὐτοῦ προστάγματι καὶ δέχομαι τὸ ἐπίταγμα, εὐχαριστῶ οὖν πρῶτον τῷ παναγιωτάτῳ μοι αὐθέντῃ καὶ δεσπότη, τῷ τοιαύτην πρόνοιαν ποιησαμένῳ εἰς ἐμέ, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς πανιερωτάτοις ἀρχιερεῦσι καὶ ὑπερτίμοις, τοῖς οὕτω φροντίδα ποιησαμένοις εἰς ἐμέ, ὧν ταῖς εὐχαῖς ἀξιώσοι με ὁ Θεός⁷⁰³ φυλάξαι τὸ ἐμπιστευθέν μοι ποιμνιον⁷⁰⁴ καὶ παραστῆσαι αὐτῷ καθαρὸν καὶ ἄσπιλον ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.⁷⁰⁵ Ὁ παναγιώτατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης πατὴρ καὶ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ προσκαλεῖται τὴν ἀρχιερωσύνην σου λόγον μεταθέσεως ἀπὸ τὸν θρόνον τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως ὁ δεῖνος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως ὁ δεῖνος. Ἐπειδὴ ὀδηγηθεὶς ἐκ Θεοῦ, ὁ παναγιώτατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης ἠθέλησε καμὲ λόγον μεταθέσεως, τὸν ἐλάχιστον δοῦλον αὐτοῦ, ἀναβιβάσαι ἀπὸ τῆς ἀγίας μητροπόλεως ὁ δεῖνος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως ὁ δεῖνος, ἰδοὺ πείθομαι καὶ τὰ ἐξῆς, ὡς καὶ τὰ ἄνωθεν. Καὶ τοῦτο ὅταν τινὰ οἱ ἀρχιερεῖς προσκαλοῦσιν.⁷⁰⁶ Οἱ πανιερώτατοι μητροπολίται, θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, τιμιώτατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ὁ λοιπὸς ἅπας ὁ τοῦ Κυρίου χριστιάννυμος λαὸς προσκαλοῦνται τὴν ἀρχιερωσύνην σου λόγον μεταθέσεως **¶ (p. 0970)** εἰς τὸν μέγαν καὶ ὑψηλότατον καὶ πατριαρχικὸν θρόνον τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ. Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν... to the end.⁷⁰⁷ Πρὸς τούτοις ἀποδέχομαι τὰς ἀγίας καὶ οἰκουμενικὰς ἑπτὰ συνόδους. See above, p. 121.

f. 91. Εἰς προχειρίσιν πατριάρχου εἰς πατριάρχην.

f. 100. Εὐχή συγχωρητικὴ ἐπὶ τὸν μεταληψόμενον.

0970 [Patmos, Monastery of John the Theologian, 725]

CLVIII. Parchment scroll, Patmos, MS 725, contains the diaconal petitions of the standard liturgy, beginning with the litany of petition after the Great Entrance,

⁷⁰³ Metochion 522 (473) add. Κύριος ὁ Θεός.

⁷⁰⁴ Added: λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποιμνιον ὀρθῶς.

⁷⁰⁵ Added phrase: ὁ δεῖνα ἐλέω Θεοῦ ὑποψήφιος τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς, τῆς δεῖνα, οἰκεία χειρὶ προέταξα.

⁷⁰⁶ Added: εἰς θρόνον πατριαρχικόν.

⁷⁰⁷ Added signature: ὁ δεῖνας ἐλέω Θεοῦ ὑποψήφιος τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς, ὁ δεῖνα, οἰκεία χειρὶ ὑπέγραψα.

written in a hand of the s. XVII.⁷⁰⁸ The date can be inferred from the following diacritical exclamation of great importance: Καὶ ὧν ἕκαστος κατὰ διάνοιαν ἔχει, καὶ πάντων καὶ πασῶν. Ὁ δεῖνα τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριαρχοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ δεῖνα Ἀλεξανδρείας, ὁ δεῖνα Ἀντιοχείας, ὁ δεῖνα Ἱεροσολύμων, ὁ δεῖνα Μοσκόβου καὶ πάσης Ῥουσίας τῶν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν.

0970 [Patmos, Monastery of John the Theologian, 646]

CLIX. Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν ἱερέων. Patmos, MS 646, in 16°, 64 ff., written on 5 May AD 1707.

Ἐπειδὴν τις τῶν ἱερέων ἐκδημήσῃ πρὸς Κύριον, ἀπέρχονται οἱ εὐρεθέντες ἐκεῖσε ἱερεῖς, καταβιβάζουσι τὸ λείψανον ἀπὸ τῆς κλίνης καὶ τιθέασιν αὐτῷ ἐν ψιαθίῳ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐπεὶ οὐ δεῖ λούεσθαι, ἀποσπογγίζουσιν αὐτὸ μετὰ ἐλαίου καθαροῦ διὰ σπόγγου, ἤγουν εἰς τὰς μασχάλας καὶ γόνατα, μήγε γυμνουμένου αὐτοῦ καθόλου, τὸ δὲ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ τὰς χεῖρας πλύνουσι μετὰ ὕδατος χλιαροῦ, εἶτα ἐνδύουσιν αὐτὸν τὰ ἐξ ἔθους ἱμάτια, καὶ ἄπασαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, σκεπάζοντες τὸ πρόσωπον μετὰ τοῦ ἀέρος, καὶ θέτουσι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ἐν μὲν δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ δίδουσι κοντάκιον τῆς ἀγίας λειτουργίας, ἤγουν τὸ Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ τὸ συστατικὸν αὐτοῦ, καὶ ἀνακλίνουσιν αὐτὸν πρῶτον ἐν κλίνῃ, καὶ καθέζουσιν αὐτὸν ἐν θρονίῳ κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ βούλησιν αὐτῶν. Εἶτα εἰσέρχονται οἱ ἱερεῖς ἐνδεδυμένοι τὰς ἱερατικὰς στολὰς αὐτῶν μετὰ τῶν ἐπιτραχηλίων, καὶ ἄρχεται ὁ προεστὼς τὸ εὐλογητὸς Ὁ Θεός, Τρισάγιον, Ὅτι σοῦ ἐστιν, καὶ τὰ τροπάρια, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων κ.τ.λ., || (p. 0971) εἶτα Ἐλέησον ἡμᾶς... κ.τ.λ. with the prayer Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων... καὶ ἀπόλυσις, ὡς ἔθος. Καὶ εὐθὺς αἴρουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπ' ὧμων αὐτῶν τὴν κλίνην μετὰ τοῦ λειψάνου, φέροντες ἐν τῷ ναῷ, προπορευομένου σταυροῦ μετὰ κηρῶν καὶ θυμιαμάτων, ψάλλοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεός... Εἰ δὲ βούλονται, ψάλλουσι τὰ παρόντα ποιήματα Ἰλαρίωνος ἱερομονάχου, ἦχος πλ. α': Μεγαλύνομέν σε, ζωοδότα Χριστέ, καὶ τιμῶμεν τὴν ταφὴν καὶ τὰ πάθη σου, δι' ὧν ἔσωσας ἡμᾶς ἐκ τῆς φθορᾶς... The second stasis begins: Ἄξιόν ἐστι μεγαλύνειν σε, τὸν ζωοδότην, τὸν ἐκ τάφου ἀναστάντα τριήμερον καὶ ζώσαντα τὸ γένος τῶν βροτῶν. Third stasis: Αἰ γενεαὶ πᾶσαι σὲ δοξολογοῦμεν Χριστὸν τὸν ζωοδότην. Καὶ εἰσελθόντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τιθέασι τὸ λείψανον ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ ἐν τῇ κλίνῃ, ἀνάπτοντες μανουάλια τρυγύρου. Εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητόν, καὶ ὁ χορὸς τὸ Τρισάγιον, Ὅτι σοῦ ἐστιν, Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ ἄρχονται τὸν ἐξάψαλμον, λέγοντες αὐτὸν ἀπαραλλάκτως, καθὼς καὶ ἐν τῷ ὀρθρω,

⁷⁰⁸ Sakkelion (Πατμιακὴ βιβλιοθήκη, p. 277) dates this scroll to the 15th century.

θυμιῶν καὶ τὸν ναόν, ὡς συνήθως. Ἐν ὅσῳ δὲ λέγεται ὁ ἐξάψαλμος, στιχολογεῖται ἐπάνω τοῦ λειψάνου παρὰ τοῦ ἱερέως τὸ ἠ΄ κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, ἤγουν τὸ Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με, εἶτα παροῦσα συναπτή. See above, p. 529. After the *ekphonesis* Ὅτι πρέπει σοι... Ἀλληλούια with the verses Μακάριος, ὃν ἐξελέξω..., Καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ... Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Τροπάρια, ἤχος β΄· Απόστολοι, μάρτυρες καὶ προφήται, ἱεράρχαι... Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός... Μήτηρ ἀγία εἰ ἀφράστου φωτός... Αἴτησις μικρὰ παρὰ τοῦ διακόνου, εἶτα ἄρχονται οἱ ψάλται εἰς ἤχον πλ. α΄· Εὐλόγητός εἶ, Κύριε... After the first stasis of *Kathisma* 17, *troparia*: Σήμερον χωρίζομαι ἀπὸ τῆς συγγενείας μου... Ἡ ἐκκλησία βοᾷ, ζητοῦσα τὸν ἱερέα, καὶ τὸ θυσιαστήριον αἰτεῖ τὸν ποιμένα... Δόξα καὶ νῦν, Χαῖρε, ναὲ τοῦ Θεοῦ, χαῖρε τὸ ἅγιον θυσιαστήριον... See above, p. 528. Εἶτα προκείμενον, ἤχος α΄· Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα... Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς Παύλου· Ἀδελφοί, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν... Ἀλληλούια. Στίχος· Μακάριος, ὃν ἐξελέξω. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολυμένην and a prayer Goar, p. 452. After the second litany, *troparia*: Ὁ μεταστὰς ἐν τῷ τάφῳ κείμενος νεκρὸς εὐδιάλλακτος... Ἐφώνησεν ἡ σάλπιγξ, καὶ ὡς ἐξ ὕπνου νεκροὶ ἐξανίστανται... Δόξα καὶ νῦν, Ἡ σκέπη σου, Θεοτόκε παρθένε... Προκείμενον, ἤχος β΄· Μακαρία ἡ ὁδός... Στίχος· Ἐπίστρεψον, ἡ ψυχὴ μου... Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, ὡς περ δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους ἦλθε κατάκριμα... Ἀλληλούια. Στίχος· Οἱ ἱερεῖς σου || (p. 0972) ἐνδύσονται... Gospel reading as in Goar, p. 452. Εἶτα εἰρηνικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου δούλου τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, ἱερέως καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν... Ὑπὲρ τοῦ δεχθῆναι τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ἔνθα οἱ δίκαιοι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι... Καὶ ἡ εὐχή· Οὐκ ἐστὶ προσωποληψία παρὰ σοί, Κύριε... See above, p. 670, 535. Εἶτα ψαλμόν· Σὸς εἰμι ἐγώ... κ.τ.λ., *troparia* Ἰδοὺ κείμει, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἐν μέσῳ πάντων... Σῶζου, μάταιε βίε, σῶζεσθε, πάντες φίλοι, συγγενεῖς τε καὶ τέκνα... Δόξα καὶ νῦν, Ἀδιόδευτε πύλη, μυστικῶς ἐσφραγισμένη... Προκείμενον, ἤχος γ΄· Ἄνθρωπος, ὡσεὶ χόρτος... Στίχος· Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου. Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέ με... Ἀλληλούια. Στίχος· Καυχῆσονται ὅσοι ἐν δόξῃ... Εὐαγγέλιον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν... Αἴτησις μικρὰ παρὰ τοῦ διακόνου, καὶ ἡ εὐχή παρὰ τοῦ ἱερέως· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, γιὰ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἱκετευομέν σε, οἱ δοῦλοί σου ἡμεῖς, οἱ τῇ προστάξει σου καταξιωθέντες ἱερουργεῖν σοὶ καὶ πρεσβεῦειν... See above, p. 535. Ἀπόλυσον αὐτὸν τῶν αἰώνιων δεσμῶν, καὶ τάξον αὐτόν, ὅπου τῶν ἐκλεκτῶν αἰ χοροστασία ὑμνοῦσί σε τὸν μόνον ἀναμάρτητον. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις... Εἶτα ἀρχόμεθα τῆς γ΄ στάσεως, From the verse Ἀρχοντες κατεδίωξαν

onward, with refrains: Αρχάγγελοι Κυρίου, πρεσβεύσατε ἀπαύστως ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος... Ἄγγελοι Κυρίου, πρεσβεύσατε... Πρόδρομε Κυρίου etc. Εἶτα εὐλογητάρια p. 451. Αἴτησις μικρὰ καὶ ἡ εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ Παρθένου τεχθεὶς καὶ σάρκα φορέσας, δανεισάμενος αὐτὴν ἐκ τῶν ἀγίων καὶ παρθενικῶν αἱμάτων αὐτῆς, καὶ γενόμενος ἄνθρωπος. See above, p. 537. *Antiphon* of mode 1, and *troparia* by St John of Damascus: Ποία τοῦ βίου τρυφή... Ἔργω, Σωτέρ μου... Νέος Ἀδὰμ γεγὼνώς... Τί ὑψαυχεῖτε, βροτοί, καὶ ἐν βίῳ μάτην ταράττεσθε... Ἔθου, Χριστέ, λειτουργοὺς ἐκλεκτούς... Δόξα καὶ νῦν, Ἀμαρτωλῶν τὰς δεήσεις προσδεχομένη... Προκείμενον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται... Ἀλληλούια. Στίχος· Καὶ τὸ μνημόσυνον. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐλληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· εἰ ὁ Θεὸς Πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἄν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον... Αἴτησις μικρὰ καὶ εὐχή· Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... Goar, p. 437. Αὐτὸς Δέσποτα πολυέλεε, καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου, ὁ δεῖνα, ἱερέως ἀδελφοῦ || (p. 0973) καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, ἀνάπαυσον ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν τόπῳ χλοερῷ, ἐν τόπῳ ἀναψύξεως, ἐν χώρᾳ ζώντων, ἐνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός, διότι οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς δούλοις σου θάνατος, ὁ ἀληθῶς ἀθάνατος, ἀλλὰ ψυχῆς μετὰστασις, καὶ εἴ τι ἐν λόγῳ, εἰ ἐν ἔργῳ, εἰ ἐνθυμήσει ἡμαρτε, συγχώρησον, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, καὶ τῶν πενθούντων ἀντιλήπτωρ καὶ παραμυθία γενοῦ, καταυγάζων τὴν ἀχλὺν τῆς ἀθυμίας αὐτῶν τῷ νοερῷ σου φωτί. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ... *Antiphon* of mode 2, *troparia*: Οἶμοι, οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ, χωριζομένη ἐκ τοῦ σώματος... Δεῦτε ἰδωμεν πάντες θαύματα ὑπὲρ νοῦν... Ὑλὴ πλοῦτου τί μάτην θέλγεσθε, βροτοί... Ρευστὴ μὲν τῶν πάντων τῶν ὄντων ἡ φύσις καὶ ὡς χοός... Μύροις πάλαι τὴν τέφραν ἔχριον... Οἶμοι, ὡσπερ οὐκ ὦν ποτὲ ἐπὶ γῆς... Στόμα ἄλαλον ἔχων, πνεύματι βοῶ... Δόξα καὶ νῦν, Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς σέ ἀνατίθημι... Προκείμενον· Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες... Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα... Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν... Ἀλληλούια, Μακαρία ἡ ὁδός. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐλληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Αἴτησις μικρὰ καὶ ἡ εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον... Goar, p. 449. *Antiphon* of mode 3, *troparia*: Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα... Ἄνθρωποι, τί μάτην ταραττόμεθα... Ρευστὸς ὦν, ἄνθρωπε, τί μαίνεσαι, τί ὑψαυχενεῖς... Ἄνθος ἐσμέν, ἄνθρωποι ἰσοσθενεῖς... Καθ' ὃν τρόπον ναῦς ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν... Ληΐζεται ἅπαντας ὁ θάνατος· οὐδεὶς γὰρ τὰς παγίδας αὐτοῦ διαφεύγει... Ὡ πῶς ἀπατώμεθα, οἱ ἄθλιοι οἱ νέοι· τὸ γὰρ οὐ φροντίζουσι... Δόξα καὶ νῦν, Ἐν γυναιξίν ἀγία, Θεοτόκε Μητὴρ... Προκείμενον, ἦχος γ'· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, κεκράξομαι... Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυριῷ φρονεῖ... Ἀλληλούια. Στίχος· Μακάριος, ὃν ἐξελέξω...

Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν Υἱόν... Αἴτησις μικρὰ καὶ ἡ εὐχή· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ μέγας ἀρχιερεὺς καὶ δίκαιος κριτής, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, τὸν μεθ' ἡμῶν σοὶ δουλεύσαντα ἀδελφόν... See above, p. 533. *Antiphon* of mode 4, *troparia* with the acrostic Πενθῶ· Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια... Ἐπῆλθεν ὁ θάνατος, ὡς ἄρπαξ, ἐπῆλθεν ὁ φθορεὺς... Νῦν ἄπνουν σε βλέποντες, θρηνοῦμεν... Θρηνον ἐπ' ἐμοὶ μὴ ποιήσατε... Ὡς ἔχομεν νῦν καιρὸν μετανοίας... Δόξα καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος... Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος δ'· Κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχὴν μου... Πρὸς ἥ (p. 0974) Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός... Ἀλληλουία. Στίχος· Μακαρία ἡ ὁδός... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα... Αἴτησις μικρὰ, καὶ ἡ εὐχή· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν σοφίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον. See above, p. 543. *Antiphon* of mode 5, *stichera* with the acrostic Οἶκος. Οὐκ ἐστὶν ἐν τῷ βίῳ τερπνὸν οὐδέν, ὁ οὐ παρελεύσεται... Ἰάσω τὴν συντριβὴν μου, Σῶτερ, σαυτὸν κενώσας... Καθεῖλες τὴν τοῦ θανάτου ὀφρύν... Τὸ θεῖον καὶ ἀκατάληπτον φῶς, Χριστέ πάντων, καὶ ἀνάστασις... Ὅταν καθίσῃ ἐπὶ θρόνου κρῖναι πᾶσαν τὴν γῆν... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ Μητέρα, εὐλογημένη... Προκείμενον· Πάροικος ἐγὼ εἰμι ἐν τῇ γῇ... Στίχος· Ἐξομολογήσομαι σοι, Κύριε... Πρὸς Θεσσαλονικεῖς· Ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν περὶ τῶν κεκοιμημένων... Ἀλληλουία. Στίχος· Αναστήσονται οἱ νεκροί... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ ἀκούων τῶν λόγων μου καὶ πιστεύων... Αἴτησις καὶ ἡ εὐχή· Κύριε, Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων παραμυθία. See above, p. 535. *Antiphon* of mode 6, *stichera* with the acrostic Ἄλγος· Ἄλγος τῷ Ἀδὰμ ἐχρημάτισεν ἡ τοῦ ξύλου ἀπόγευσις... Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐνυπόστατος νηπιάσαι εὐδόκησε... Γηγενεῖς, δεῦτε καὶ θεάσασθε ἅπαντες ξένον θέαμα... Ὄντως ματαιότης τὰ σύμπαντα... Δόξα καὶ νῦν, Σὲ δυσωποῦμεν, ὡς Θεοῦ Μητέρα εὐλογημένη... Προκείμενον· Εὐφρανθήσεται δίκαιος... Στίχος· Εἰσάκουσον, ὁ Θεός, τῆς φωνῆς... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οἶδαμεν, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκηνοῦς καταλυθῇ... Ἀλληλουία. Στίχος· Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς... Αἴτησις καὶ εὐχή· Μνήσθητι, Κύριε, πάντων τῶν κεκοιμημένων ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ δεῖνα ἱερέως καὶ συλλειτουργοῦ, καὶ συγχώρησον αὐτῷ πάσας τὰς ἁμαρτίας καὶ πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιον. Ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν ἐντεῦθεν διαγωγὴν καὶ τῶν ἐκεῖθεν ἀμοιβὴν χαρισάμενος, Αὐτὸς καὶ τὸν δούλόν σου τοῦτον, τὸν μεθ' ἡμῶν συνοδεύσαντα καὶ ἐξ ἡμῶν νῦν ἐκδημήσαντα, τῆς ἐκεῖθεν κληρονόμον ἀνάδειξον, καὶ ἡμᾶς ἀξιώσον διὰ μετανοίας εὐαρεστησαί σοι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ

ἡ ἀνάπαυσις... *Antiphon* of mode 7, *stichera* with the acrostic Κλαυθμός· Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν πλαστοουργήσας κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον... Λύει πᾶσαν λύπην ὁ θάνατος, μεταδοθεὶς ἐκ τοῦ Ἀδάμ... Ἀναβλέψωμεν καὶ κατ-
 || (p. 0975) ἰδωμεν τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ... Ὑπνος ἐστὶ καὶ οὐ θάνατος τὸ τελούμενον νεκροῖς μυστήριον... Θέσθω ἕκαστος ἡμῶν βίον εὐχρηστον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ποιήσασθαι... Μὴ θρηνήσωμεν, ὃν Κύριος ἐξ ἡμῶν μετέστησεν... Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν ἄνθρωπον ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγών... Δόξα καὶ νῦν, Σέ, Θεοτόκε, τεῖχος ἄρρηκτον καὶ ἐλπίδα, οἱ πιστοὶ, κεκτήμεθα... Προκείμενον· Τὰς εὐχὰς μου τῷ Κυρίῳ ἀποδώσω... Στίχος· Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ... Πρὸς Φιλιππησίους· Ἀδελφοί, ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει... Ἀλληλούια. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς πεπιστευκότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ... Αἴτησις καὶ εὐχή· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, οἰκτίρμον καὶ ἐλεῆμον, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε, ὁ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν γεννηθεὶς ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ σταυρὸν καὶ θάνατον κατεδέξω καὶ ταφείς καὶ ἀναστάς, Αὐτός, Δέσποτα Παντοκράτορ, ταύτην τὴν μικρὰν δέησιν ἡμῶν, ἣν ποιῶμεν ὑπὲρ τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου, ὁ δεῖνα, ἱερέως, ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, πρόσδεξαι τῇ συνήθει σου φιλανθρωπία, καὶ ἀπάλλαξον αὐτὸν τοῦ ἐξωτέρου σκοτότος καὶ πάσης ἐτέρας δεινῆς κολάσεως, καὶ εἴ τι ἡμαρτεν ἐν λόγῳ, ἢ ἔργῳ, ἢ κατὰ διάνοιαν, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς συγχώρησον καὶ ἀνάπαυσον αὐτόν, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Ναί, Κύριε παντοκράτορ, ὁ ἐν τῇ σοφίᾳ σου πλάσας ἐπὶ γῆς τὸν ἄνθρωπον καὶ πάλιν εἰς γῆν αὐτὸν ἐπιστρέφειν νομοθετήσας διὰ τὴν ἁμαρτίας, ὁ κατάγων εἰς ἄδην καὶ ἀνάγων, ὁ ἀποκτείνων καὶ πάλιν ζωοποιῶν, πρόσδεξαι τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου, καὶ ἀνάπαυσον, καὶ τάξον αὐτὸν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ δικαίου σου Ἀβραάμ, καὶ εἴ τι ὡς ἄνθρωπος ἡμαρτεν, συγχώρησον. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις... *Antiphon* of mode 8, *stichera* with the acrostic Θρηνώ· Θρηνώ καὶ ὀδύρομαι... ῥευστοὶ πῶς γεγόναμεν, ἀφθαρτον εἰκόνα φορέσαντες... Ἡ σάλπιγξ ἐβρόντησε, καὶ ὡς ἐξ ὕπνου νεκροὶ ἀναστήσονται... Νεότητά θάλλουσαν φεῖδεται οὐδόλως ὁ θάνατος... Ὡ ποῖον ποτήριον μένει τοῖς βροτοῖς ἀπαραίτητον... Δόξα καὶ νῦν, Ἁγνή Παρθένε, τοῦ Λόγου πύλη... Προκείμενον· Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... Στίχος· Πρὸς σέ, Κύριε, ἐκέκραξα... Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων... Ἀλληλούια. Στίχος· Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με... Αἴτησις καὶ ἡ εὐχή· Δέσποτα Παντοκράτορ, Θεὲ πατέρων καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, γένους θνητοῦ τε καὶ ἀθανάτου. See above, p. 531. Ἀλλὰ || (p. 0976) ζῶσιν εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ναί, Δέσποτα παντοκράτορ, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου καὶ ἀνάπαυσον αὐτὴν μετὰ τῶν ἁγίων σου, στήσον ἐκ δεξιῶν σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. See above, p. 534. Σὺ ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς

συγχώρησον, καὶ ὡς ἐπὶ τῆς γῆς λειτουργεῖν σοὶ ἠξίωσας, οὕτως καὶ ἐν οὐρανῷ μετὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων τάξον δοξολογεῖν καὶ ψάλλειν σοὶ, χαριζόμενος αὐτῷ καὶ ἡμῖν τὴν αἰώνιον βασιλείαν σου. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ... Εἶτα τροπάρια: Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν... Δόξα καὶ νῦν, Μνήσθητέ μου, ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί, μνήσθητέ μου... Ὁ Ν', καὶ κανῶν, ἤχος β': Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα... Ωιδὴν ἐπιτάφιον συμφώνως ἄσωμεν τῷ μόνῳ ἀθανάτῳ...⁷⁰⁹ Ὁ χθὲς μεθ' ἡμῶν συμβουλευῶν, σήμερον ἐν τάφῳ καθορᾶται... Δόξα, Ἐν βίβλῳ τῆς ἁνθω κληρουχίας τάξει τὴν ψυχὴν σου ὁ Δεσπότης... Καὶ νῦν, Ἡ πάντων ὑπερέτερα τῶν κτισμάτων καὶ ἀγιωτέρα τῶν ἀγγέλων... Ode III followed by litany and prayer: Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ τοῦ ἐλέους, ὁ πάντα φέρειν ἀναδυσάμενος. See above, p. 537. *Kathismata* Ἀληθῶς ματαιότης τὰ σύμπαντα... Δόξα, Δεῦτε, πάντες ἀδελφοί, καὶ συνάχθητε μετὰ δακρῶν ἐν τῷ χωρισμῷ τῆς ψυχῆς μου καὶ τοῦ σώματος... Καὶ νῦν, Παναγία Θεοτόκε, τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μου μὴ ἐγκαταλίπης με... Ode VI followed by litany and prayer: Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δημιουργὸς καὶ εὐεργέτης πάσης κτίσεως, ὁ κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον ἐκ σώματος χοϊκοῦ. See above, p. 547. Μετὰ τῶν ἁγίων πνευμάτων... Ἐτερον: Οὐδεὶς μοι τότε βοηθός, οὐ συγγενής, οὐ φίλος... Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος... Οἴκοι εἰς τὸν θάνατον τῶν ἱερέων, ὧν ἡ ἀκροστιχίς: Τοῦ ταπεινοῦ Ἀμβροσίου ὁ ψαλμὸς οὗτος: Τῆς προσκαίρου ζωῆς τὸ ἐπάδυνον, ἄνθρωποι πάντες, δεῦτε καὶ ἴδετα... Ἀλληλούια. Ὁ Θεός, ὅπου ἔκαμες τὰ οὐράνια τάγματα... Ἀλληλούια. Ὑψηλὰ καὶ μεγάλα μυστήρια τοὺς ἀνθρώπους ἠξίωσας... Ἀλληλούια. Τῆς μυστικῆς ἱεραρχίας διδάσκαλε, ἀγιώτατε Διονύσιε, νῦν πρόφθασον... Ἀλληλούια. Απορῶ καὶ δειλιῶ, πῶς νὰ ἄρξομαι ταύτης τῆς τρομερᾶς διηγήσεως... Ἀλληλούια. Πᾶσα φύσις ἀνθρώπων ἐμὲ κλαύσατε... Ἀλληλούια. Ἐπτὰ φοραὶς τῆς ἡμέρας δὲν ἔψαλλα κατὰ τὴν ἐντολήν... Ἀλληλούια. Ἰερεῖς τὸν ἱερέα τοῦτον στοχάζεσθε ἡσυχὰ καὶ ταπεινὰ κατακοίτεται... Ἀλληλούια. Νοερῶν στατιῶν καὶ ἀγγέλων τὰ τάγματα... Ἀλληλούια. Ὁ δοῦλός σου, Κύριε, καλῶς σὲ ἐκήρυξεν... Ἀλληλούια. Ὑμεῖς δέ, ὡς συλλειτουργοί μου, ἀκού- || (p. 0977) σατε καὶ προσέχετε εἰς τὴν ζωὴν σας... Ἀλληλούια. Ἀλήθεια, ἀδελφοί, εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι πολλοὶ εἶναι οἱ κλητοί, ὡς ἐγώ, ἀλλὰ ὀλίγοι ἐκλεκτοί... Ἀλληλούια. Μίαν μόνην ἐλπίδα ἀπόμεινεν εἰς ἐμένα τὸν τάλανα καὶ ἄσωτον... Ἀλληλούια. Βήματι τῆς κρίσεως τῷ τρομερῷ ὄλοι μέλλει νὰ παρασταθοῦμεν... Ἀλληλούια. Ῥῦσαι καὶ λύτρωσαί με, λοιπόν, Κύριε, ἀπὸ τοῦ ἄσβεστον πῦρ... Ἀλληλούια. Ὁ χρυσοῦς εἰς τὴν γλῶσσαν καλὰ με δίδαξεν, ἀλλὰ δὲν τοῦ ἤκουον καθόλου ὁ ἄθλιος... Ἀλληλούια. Στρατιαὶ τῶν ἀγγέλων, βοηθήσατε τῆς ἀθλίας ψυχῆς μου τοῦ τλήμονος... Ἀλληλούια. Ἴνα τί σιωπῶ, ὥσπερ ἄπονος, καὶ δὲν λέγω τῶν συλλειτουργῶν καὶ φίλων μου... Ἀλληλούια. Ὁ Θεός, ὁ Θεός, ὅπου με ἐκάλεσες, εἰς ἐμένα γνῶσις σου ἐθανυμαστώθη με... Ἀλληλούια. Ὑποκαρῶ καὶ

⁷⁰⁹ Refrains: Μακάριος, ὄν... Κύριε, ἀνάπαυσον τὸν δοῦλόν σου...

παραγγέλω σας, φίλοι μου, συλλειτουργοὶ καὶ συμμερισταὶ τοῦ οὐρανόου
 ἄρτου... Ἀλληλούια. Οὐτε τοῦ Παύλου ἄκουα, ὅπου ἔλεγε νὰ προσέχω εἰς
 τὴν ἀνάγνωσιν... Ἀλληλούια. Ψεύδους γέννημα γέγονα· τὴν ἀλήθειαν γὰρ
 ποτὲ δὲν ἠγάπησα... Ἀλληλούια. Ἀλλ' οὐδὲ πτωχοῦ ποτὲ δὲν ἔκλινα τὸ αὐτί-
 ον μου... Ἀλληλούια. Λογισμῶν πονηρῶν ἐργαστήριον εἰς τὴν ζωὴν μου ἐγί-
 νηκα... Ἀλληλούια. Μέλλω νὰ κατακριθῶ εἰς τὴν ὥραν τῆς κρίσεως ἐγὼ
 ὁ ταλαίπωρος... Ἀλληλούια. Ὅταν βάλλω εἰς νοῦν μου τὰ ἔργα μου, τρέμω...
 Ἀλληλούια. Σήμερον, ἀδελφοί μου, χωρίζομαι τῆς ὑμῶν ἐπὶ γῆς ἀδελφότη-
 τος... Ἀλληλούια. Οἱ ἱερεῖς, ὅπου μὲ τὴν ἀγίαν στολὴν ἐστολίσθητε, τὸν ἔλα-
 φον ζηλώσατε καὶ τρέχετε εἰς τὴν βρωσιν... Ἀλληλούια. Ὑπὲρ τοὺς πιστοὺς,
 ἀδελφοί, καλὸν παράδειγμα γίνεσθε... Ἀλληλούια. Τὸ χρεῶν ὁ χορὸς ψάλα-
 τε εἰς τὴν κοίμησιν τοῦ ἀδελφοῦ ὑμῶν καὶ χαίρεσθε... Ἀλληλούια. Ὅσοι εἰς
 Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν, Χριστὸν ἐνεδύθημεν... Ἀλληλούια. Συντρόφους κα-
 λούς, ἀδελφοί, πρέπει νὰ ἔχωμεν... Ἀλληλούια. Σύναψον καὶ τούτους· Καὶ
 ἐὰν ἐκεῖνοι, ὅπου ἀπὸ χώραν εἰς χώραν ὑπάγουσιν, ἔχουσι χρεῖαν ἄλλους
 διὰ νὰ τοὺς ἐρμηνεύουσιν... Ἀλληλούια. Πονηρὰ εἶναι ἡ στρατά, ἀδελφοί,
 ὅπου ὑπαγένω, τὴν ὁποῖαν ἄλλην φορὰν δὲν ἐπεριπάτησα... Ἀλληλούια.
 Ἡ νεότης καὶ ἡ εὐμορφία τοῦ κορμίου μας, ὧ ἄνθρωποι, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ
 θανάτου μαραίνεται... Ἀλληλούια. Ἡσυχάσατε τὸ λοιπὸν καὶ σωπάσατε...
 Ἀλληλούια. Ἄν ἠλέησας, ἄνθρωπε, ἄνθρωπον, αὐτὸς ὁ Θεὸς μέλλει ἐκεῖ νὰ
 σὲ ἐλεήσει... Ἀλληλούια. Συντροφιάζετε, ὦ φίλοι, τοὺς ἀποθαμένους, συ-
 ντροφιάζετε... Ἀλληλούια. Ἴδου λοιπὸν, ὅπου θεωροῦμεν τοῦτον τὸν ἱερέα
 νεκρὸν καὶ κοίτεται... Ἀλληλούια. Τί πικρὰ εἶναι τῶν ἀποθαμένων τὰ λόγια,
 τὰ ὁποῖα, ὅταν μισεύουν, οὕτως μὰς λέγουσιν... Ἀλληλούια. Τί συγχύζεσαι
 ἀδιαφόρετε ἄνθρωπε, καὶ δὲν ἔχεις χορτασμὸν εἰς τοῦ κόσμου πράγματα...
 Ἀλληλούια. Οὐδένα προᾶγμα δὲν ξεχάνεται (sic) εὐκολώτερα, ὡσὰν **|| (p. 0978)**
 ὅπου ξεχάνουν οἱ ζωντανοὶ τὸν ἀποθαμένον... Ἀλληλούια. Κατακαίονται
 μόνον αἱ καρδίαις μας, ἄνθρωποι, μὰ ἀκούωμεν, πῶς εἶναι εἰς τὸν ἄλλον κό-
 σμον... Ἀλληλούια. Πάντοτε, ἀδελφοί μου, δὲν παύεται ὁ ἐχθρὸς, ἀλλὰ πολ-
 λῶν τρόπων τέχναις ἐργάζεται... Ἀλληλούια. Ὅλα τὰ δάκρυα δὲν εἶναι μιᾶς
 λογῆς, ἀδελφοί, καθὼς λέγουσιν οἱ διδάσκαλοι... Ἀλληλούια. Καλὰ εἶναι τὰ
 δάκρυα, ὦ χριστιανοί, καλὰ εἶναι, μὰ ὅταν κλαίωμεν, καθὼς πρέπει... Ἀλλη-
 λούια. Σωπάτε τὸ λοιπὸν οἱ μυρολογῆτραις (lege μοιρολογῆτρεις), μᾶλλον
 δαιμονολογῆτραις... Ἀλληλούια. Ἡσυχάσατε τὸ λοιπὸν καὶ σωπάσατε καὶ
 μὲ τὰ κλαύματά σας τὴν ψυχὴν τοῦ νεκροῦ μὴ πειράζετε... Ἀλληλούια. Πα-
 ναγία Παρθένε ἀνύμφευτε... Πάλιν· Μετὰ τῶν ἀγίων... ἡ αἴτησις καὶ εὐχή·
 Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου, ὁ δεῖνα, ἱερέως,
 ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, τοῦ πίστει ὁμολογοῦντός σε, ἐπάκουσον
 δὲ ἡμῶν τῶν ἀναξίως δεομένων σου, καὶ παράσχου συγγνώμην τῷ δούλω
 σου, εἰ καὶ παρώρισέ Σε, ὡς ἄνθρωπος, ὡς σάρκα ἀνθρωπίνην φορέσαντι
 καὶ ἀσθενεῖαν ἔχοντι, καὶ ὡς ἐπήκουσας τῆ θελήσει σου Θέκλα τῆ πρωτο-
 μάρτυρι, τῆ ἐπὶ μητρὶ δεήσει εἰδωλολάτριδι οὔση, καὶ οὐ παρείδες, ἀλλὰ ὡς

εὐδιάλλακτος Θεὸς ἔδωκας αὐτῇ συγγνώμην, οὕτως ἐπάκουσον ἡμῶν, δεομένων σου οὐκ ἐπ' εἰδωλολάτριδι, ἀλλὰ ἐπὶ τὸν πιστόν σου δοῦλον καὶ ἱερέα, καὶ ἄνες, ἄφες αὐτοῦ τὰ ἐγκλήματα καὶ ἀνάπαυσον μετὰ πάντων τῶν ἁγίων σου, στήσον αὐτὸν ἐκ δεξιῶν σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ἀνάκλινον αὐτὸν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ψώμισον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅπως καὶ αὐτὸς ἀκούσῃ τῆς εὐλογημένης φωνῆς σου, τῆς λεγούσης· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, καὶ χάρισον αὐτῷ, ὃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ὃ ἡτοίμασας ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσί σε, καὶ αὐτὸς μὲν ὡς ἄνθρωπος ἡμαρτεν, Σὺ δὲ ὡς Θεὸς συγχώρησον, ἐμοὶ δὲ τὸ εὐξασθαί σοι, Κύριε, σοὶ δὲ τὸ ἔλεος. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ... Ode VIII followed by αἴτησις καὶ εὐχὴ· Ὁ μέγας ἀρχιερεὺς καὶ δίκαιος, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, τὸν μεθ' ἡμῶν σοὶ δουλεύσαντα ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν ἡμῶν, ὃ δεῖνα. See above, p. 533. Ode IX followed by a litany: Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς προαναπαυσάμενης ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου... Ὑπὲρ τοῦ μετασχεῖν αὐτὸν τῆς μακαρίας ἐλλάμψεως τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος... Ὑπὲρ τοῦ δεχθῆναι τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ, ἔνθα οἱ δίκαιοι... Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς παναγίας... Ὅτι σὲ αἰνοῦσι... Ἐξαποστειλάριον· Νῦν ἀνεπαυσάμην καὶ εὖρον ἄνεσιν πολλήν... β'. Θεοτοκίον· Νῦν ἐξελεξάμην τὴν θεομήτορα κόρην... Εἶτα προσόμοια, ἤχος πλ. β'. || (p. 0979) Στίχος· Ἄνθρωπος, ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι... Ἐένον τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου· καὶ γὰρ ἐπεισέρχεται ἐν ἁωρία... Στίχος· Ὅτι πνεῦμα διήλθεν ἐν αὐτῷ... Ἀπηγορευμένος τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ κεχωρισμένος τῶν προσφιλῶν μου... Στίχος· Ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ... Γένος καὶ τὰ τέκνα μου καταλείψας... Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται... Βεβορβορωμένοι ταῖς ἁμαρτίαις καὶ γεγυμνωμένοι... Δόξα, Θεοποιηθέντες τῇ μεταλήψει τῶν ζωοποιῶν σου νῦν μυστηρίων... Καὶ νῦν, Πεπολιτευμένοι ἐν εὐσεβείᾳ καὶ κεκοσμημένοι ὁ ἱερεὺς σου... Προκείμενον, ἤχος πλ. β'· Μακαρία ἡ ὁδός... Στίχος· Κατευθυνεὶ Κύριος τὰ διαβήματά σου. Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, εἰ Χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται... Ἀλληλούια, Μακάριος, ὃν ἐξελέξω... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· ἐάν τις τὸν λόγον ἐμοῦ τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ... Αἴτησις, εἶτα γίνεται ἀσπασμὸς, ψάλλοντες τὰ παρόντα, ἤχος β'· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί, τῷ θανόντι... Στίχος· Κύριε, ἀνάπαυσον τὸν δοῦλον. Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν δῶμεν, ἀδελφοί καὶ πατέρες, τῷ πρὸ μικροῦ μεθ' ἡμῶν... Δεῦτε, ἀδελφοί συλλειτουργοί, γνῶμεν τὸ ἐξαίσιον τέλος... Δεῦτε, ἀδελφοί μου καὶ γνωστοί, ἴδωμεν τὸ πέρας τοῦ βίου... Οἶμοι ἢ ὥρα φοβερά, οἶμοι χωρισμὸς τῆς μονῆς μου καὶ ἀδελφότητος... Θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος νῦν ἐν τῇ παρουσίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἐκδημίας τῆς σῆς... Μόνος κραταῖος καὶ δυνατός, μόνος φοβερός ἐν ἰσχύϊ ὑπάρχων, Κύριε... Τοῦτο τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐστὶ τὸ ἀπαραχώρητον τέλος καὶ ἐπιτίμιον... Ποῖος

χωρισμός, ὦ ἀδελφοί, ποῖος κοπετός... Νεῦσον παρακλήσεσι, Χριστέ, ταῖς τῆς παναχράντου Μητροῦ σου... Δόξα, Ὁρώντές με ἄφωνον καὶ ἄπνουν... Καὶ νῦν, Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, Χριστέ... Εἶτα ἄραντες τὸ λείψανον, οἱ ἱερεῖς ψάλλοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, καὶ τίθουσιν αὐτὸ ἐν τῷ τάφῳ, λέγοντες τὰ παρόντα· Αὕτη ἡ κατάπαυσις μου... ἤχος πλ. β΄· Γῆ χανοῦσα... Καθὼς εἶπας, Κύριε, τῇ Μάρθᾳ... Ἐξέλιπον ἀπὸ συγγενῶν μου... Δόξα καὶ νῦν, Ἐγώ, Παρθένε ἀγία Θεοτόκε, τῇ σκέπη σου προστρέχω... Καὶ πρὶν νὰ καλύψουσι τὸν τάφον, λέγοντες Τρισάγιον, Ὅτι σοῦ ἐστιν, τροπάριον τῆς προφητείας, ἤχος β΄· Ὁ συνέχων τὰ πέρατα... Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός, τῆς ψυχῆς τοῦ δούλου σου..., καὶ θεοτοκίον· Μήτηρ ἀγία, ἡ τοῦ ἀφράστου φωτός... Προκείμενον τῆς προφητείας, ἤχος δ΄· Προφητείας Ἰεζεκιήλ· Ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ Κυρίου καὶ ἐξήγαγέ με ἐν Πνεύματι Κυρίου καὶ ἔτεκέ με ἐν μέσῳ πεδίου... Προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ἤχος πλ. β΄· Κύριος φυλάξει τὴν εἰσοδὸν σου... Στίχος· Φυλάξει τὴν ψυχὴν σου ὁ Κύριος. Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, **|| (p. 0980)** ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν... Ἀλληλουία. Στίχος· Ἀναστήσονται οἱ νεκροί... Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος· νῦν ἐδοξάσθη ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου... Τέλος· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς τε καὶ ἐν αὐτοῖς. Ἐτεροι εἰώθασιν λέγειν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ἀγίου Λαζάρου, ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἦν τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ τὴν Βηθανίαν..., σὺ δέ, οἶον βούλει, λέγε ἐκ τῶν δύο. Μετὰ δὲ τὸ εὐαγγέλιον αἰτήσις μικρὰ καὶ ἡ εὐχή· Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μακρόθυμος καὶ εὐσπλαγχνος καὶ ὑπεράγαθος, ὁ οἰκησὶν ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ πάντα διέπων τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν, παρακλήθητι ἐπὶ τὰς ἐντεῦξεις τῶν δούλων καὶ ἰκεσίας ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν· Σὺ γὰρ ἐπίστασαι τὴν ἐργασίαν τοῦ τελευτήσαντος ἀδελφοῦ ἡμῶν, ὁ δεῖνα, ἱερέως καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, ἦν ἐν τῷ αἰῶνι τοῦτο εἰργάσατο, ἀμείψαι οὖν αὐτὸν δεόμεθα οὐ κατὰ τὰς ἐπιγείους αὐτοῦ καὶ προσκαιροὺς πράξεις, ἀλλὰ κατὰ τὴν σὴν ἀμνησικακὸν ἀγαθότητα, δώρησαι αὐτῷ ἄνεσιν, καὶ παράσχου συγγνώμην εἰς ὅσα σε, ὡς ἄνθρωπος, παρώργισεν, ἀπόλυσον αὐτὸν τῆς μάστιγος τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἀνάγαγε ἐκ τοῦ σκοτούς καὶ ἔκβαλε ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ πάσης παιδεύσεως αὐτῶν. Σὺ γὰρ ἐπηγγείλω, Δέσποτα, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ἡμῖν, διὸ αἰτούμεθα, ἀμαρτωλοὶ καὶ ἀνάξιοι δοῦλοί σου, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἀνάπαυσον αὐτόν, ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται, καὶ πᾶν ἀμάρτημα αὐτοῦ ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον συγχωρήσας ἐξάλειψον, ὅτι οὐδεὶς ὠφθη ἐπὶ γῆς ἀναμάρτητος, εἰ μὴ Σὺ, ὁ καθαρὸς καὶ ἀμίαντος Θεός, ὁ εὐδοκήσας γενέσθαι ἄνθρωπος διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνακαινίσας ἡμᾶς ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, καὶ ἐκόσμησας ἡμᾶς διὰ τῆς μεγάλης ταύτης χάριτος τῆς ἱερωσύνης, ὁ καὶ πρεσβεύειν ἔταξας ἡμᾶς ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, διὸ δεόμεθά σου, Κύριε, κατάταξον αὐτὸν μετὰ πάντων τῶν ἁγίων, τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων σοι. Καὶ ὡσπερ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σου λειτουργὸν

αὐτὸν κατέστησας, οὕτως καὶ ἐν τῷ οὐρανίῳ σου θυσιαστηρίῳ μετὰ τῶν ἀγίων ἀγγέλων σου λειτουργεῖν καταξίωσον, ἐπὶ ἀνθρώπων πνευματικῆ ἀξιώσει, ἐπὶ ἀγγέλων τῇ σῆ δόξῃ εὐπρέπισον καὶ ἀκατάκριτον τήρησον αὐτόν, τὴν ζωὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐδόξασας, αὐτὸς καὶ τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἐν τῇ εἰσόδῳ τῶν ἀγίων σου ποιήσον, καὶ εἴτι ἡμαρτεν ἐν λόγῳ, ἢ ἔργῳ, κατὰ νοῦν καὶ διανοίαν, ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ, συγχωρήσας ἐξάλειψον, καὶ τῶν πενθούντων ἀντιλήπτωρ καὶ παραμυθία γενοῦ, Κύριε, καὶ παρηγόρησον αὐτούς, καὶ καταύγασον τὴν ἀχλὺν τῆς ἀθυμίας αὐτῶν τῷ νοερῷ σου φωτὶ, καὶ ὃν ἡμεῖς ἐν τῷ μνήματι τούτῳ ὡς νεκρὸν τεθεικάμεν, Σὺ, Κύριε, ἐν τῇ || (p. 0981) κοινῇ ἀναστάσει ἀνάστησον καὶ στήσον τῆς δεξιᾶς μερίδος τῶν εὐαρεστησάντων σοι, καὶ ἡμᾶς, τοὺς συνελθόντας εἰς τὴν ἔξοδον ταύτην τοῦ δούλου καὶ ἀδελφοῦ ἡμῶν, ἐλέησον καὶ γενοῦ ἴλεος ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν καὶ ἄμειψαι ἡμᾶς ἐν τῷ βραχύπνῳ (?) τούτῳ μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἀνεσπέρῳ δόξῃ τῆς βασιλείας σου πρεσβείαις καὶ ἰκεσίαις τῆς πανυπερευλογημένης ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, προστασίαις τῶν τιμίων ἐπουρανίων νοερῶν αὐτῶν θείων δυνάμεων ἀσωμάτων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἀγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τῶν ἀγίων ἐνδόξων καὶ καλλινίκων μαρτύρων, τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἀγίων καὶ δικαίων θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης καὶ πάντων τῶν ἀγίων. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις... Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν λαβῶν ὁ ἱερεὺς χοῦν μετὰ πτύου, καὶ θέσας αὐτὸ ἐπάνω τοῦ λειψάνου, λέγει· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ ἐπιχέων κανδήλα ἐπάνω αὐτοῦ, λέγων τροπᾶριον, ἤχος γ'. Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε... Εἶτα καλύπτουσι τὸν τάφον, λέγοντες τοὺς εἰρημοὺς τοῦ μεγάλου κανόνος· Βοηθὸς καὶ σκεπαστής, καὶ τοὺς στίχους. Καὶ ὁ ἱερεὺς, ποιήσας πάλιν μετὰ πτύου, καὶ θέσας ἐπάνω τῆς πλακὸς ἢ ἐπάνω τοῦ λειψάνου, ποιεῖ σταυροῦ τύπον, λέγει· Τὸν πηλὸν ὁ κεραμεύς..., καὶ εὐθὺς Τρισάγιον καὶ τὰ τροπάρια· Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.τ.λ., *litany with the prayer Θεὲ τῶν πνευμάτων, ἀπόλυσις*. Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε δούλε τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, ἱερεῦ καὶ ἀεὶμνηστε ἀδελφὲ ἡμῶν. Αὐτὸν μακαρίσοι Κύριος ὁ Θεὸς καὶ ἡμᾶς ἐλέησοι καὶ σώσοι, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος. Καὶ ποιοῦσιν οἱ ἱερεῖς καὶ ἅπας ὁ λαὸς ἐπάνω τοῦ τάφου μετανοίας ρ', λέγοντες· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, διὰ τῆς Θεοτόκου ἀνάπαυσον τὸν δούλόν σου.

Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνον ἱερέων.

Usual beginning, *canon* with the acrostic Ὑμνον Ἰακρίωνος, Χριστέ μου, δέχου. Ἀμὴν, *Apostol* and *Gospel* freely chosen from those found in the funeral rite, *litany*, and *prayer*: Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὁ ἀποκτείνων καὶ ζωοποιῶν, ὁ καταγῶν εἰς ἄδου πύλας καὶ ἀνάγων... *Goar*, p. 452. Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός... and dismissal.

0981 [Alexandria (Cairo), Patriarchal Library, Skeuophylakion]

CLX. [Alexandrian] Patriarchal *skeuophylakion* in Cairo, in 16°, 30 ff., written in a small cursive hand in 1790. Title: Φυλλάδα, ἐν ᾧ (sic) περιέχεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου. || (p. 0982)

f. 1v. Τῇ ἀγία καὶ μεγάλη κυριακῇ τοῦ Πάσχα εἰς τὸν ἔσπερινόν. Vespereal Gospel reading, divided into verses for reading.

ff. 2v–3. Various notes.

f. 4. Ἔτερα προσόμοια εἰς ἦχον πλ. δ΄ Φωνῇ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων βοᾷ, λέγουσα· Δεῦτε ἴδετα πάντες πρᾶγμα θαυμάτων, θαῦμα πραγμάτων, τῆς τοῦ Νείλου ποταμοῦ πλημμύρας καὶ ἀναβάσεως, κρᾶζοντες· μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστός ἐν τοῖς ἔργοις σου, δόξα σοι.—Σήμερον ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς βροχὴν ἐκούσιον καὶ ῥανίδα ἐλέους τοῦ θεϊκοῦ ἐπὶ τὸν ἐν Αἰγύπτῳ ποταμὸν κατελθεῖν, κατὰ τὴν τοῦ χρόνου περίοδον, ὅθεν κρᾶζομεν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, πλούσια τὰ ἐλέη σου καὶ τοὺς οἰκτιρομὸς σου κατάπεμψον ἡμῖν, ὡς φιλάνθρωπος.—Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ λόγῳ σου τῷ παντουργῷ στερεώσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐπὶ ὑδάτων ἐδράσας, καὶ τῷ Πνεύματί σου τῷ ἀγίῳ συνέχων καὶ τρέφων πᾶσαν τὴν κτίσιν, καὶ τῇ θείᾳ σου προνοίᾳ ποταμοὺς ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς ἀναβλύζειν ὀρίσας, Αὐτός, Κύριε, καὶ τὰς τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ποταμοῦ πλημμύρας ἀναβάσεις πρυτάνευσον, ὡς μόνος παντοδύναμος.

f. 5. Ἀκολουθία ἐπὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως· τελεῖται δὲ τῇ κυριακῇ τῶν τῆς θεοφόρων πατέρων. Even though this text is very similar to the one that follows, there is a remark about this order: Ἡ παροῦσα ἀκολουθία ἐν πολλοῖς σφάλλεται.

f. 13v. Ἡ πρώτη στάσις οἰκῶν ἀναγινώσκεται τῇ ἱκετηρίῳ ἀκολουθία τῆς ἀκαθίστου καὶ ἐν τῇ ἔσπερα τῆς παρασκευῆς τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς παρὰ τοῦ πατριάρχου. After its end, it is noted: καὶ προσκυνήσας ἀσπάζεται τὴν εἰκόνα, εὐλογῶν τὸν λαόν.

f. 14v. Ἀκολουθία τοῦ θείου καὶ ἱεροῦ νιπτῆρος. Goar, p. 591–594.

f. 18. Ἀκολουθία ἐπὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως· τελεῖται δὲ τῇ κυριακῇ τῶν τῆς θεοφόρων πατέρων.

Τροπάρια, ἦχος πλ. δ΄ Φωνῇ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων βοᾷ, λέγουσα· θαῦμα παράδοξον τετέλεσται σήμερον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, πνεῦμα σοφίας, πνεῦμα συνέσεως, πνεῦμα φόβου Θεοῦ, τοῦ ἐπιφανέντος Χριστοῦ.—Ὅμοιον· Σήμερον τὰς εὐλογίας σου αἰτοῦμεν κατιδεῖν, φιλάνθρωπε, ἐπὶ τοῖς Νειλώοις ὕδασι, καὶ προσπίπτοντες ἐν κατανύξει, βοῶμέν σοι· ὑδάτων πλήρωσον τὸν ποταμὸν

σου, Δέσποτα, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς. — Ὅμοιον· Τὴν πέτραν δις πατάξας Μωϋσῆς, ὑδάτων ποταμούς ἐξήγαγεν, οἱ δὲ διψῶντες παρ' ἐλπίδα ἔπιον, Σὲ δέ, Σωτῆρ, τὸν ζῶντα λίθον, τῇ χάριτι τῆς σταυρικῆς ῥάβδου κρούοντες, τῆς σῆς δωρεᾶς τὰ ρεῖθρα ἐλπίζομεν ἰδεῖν ἐπὶ τὸν ποταμόν σου τὸν ἅγιον, καὶ καταπεμφθῶν αὐτὰ καὶ σῶσον ἡμᾶς. — Ὅμοιον· Ἰουδαίων τῶ ἔθνει τὰ πικρὰ ὕδατα εἰς γλυκύτητα μεταβαλὼν, ἐδειξας ἥ (p. 0983) τὸ ἀνεύκαστόν σου ἔλεος, τὰς δὲ ξηρὰς τῆς γῆς αὐλακας ταῖς νεφέλαις σου ἐμέθυσας ἐν ἰκεσίαις τῶν δούλων σου, ἀλλὰ καὶ νῦν τὰς ἡμῶν ἰκεσίας προσδεχόμενος, εὐφρανὼν ἡμᾶς ἐν τῇ πλημμύρᾳ τοῦ Νείλου, καὶ μέθυσον ἅπαν τὸ τῆς Αἰγύπτου πρόσωπον, ἵνα Σὲ δοξάζωμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. — Δόξα καὶ νῦν, ὅμοιον· Δεῦτε πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἐνωπίσασθε πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν θαῦμα, πᾶσαν ἐννοίαν ἐκπλήττον, ὄμβρους ἄνωθεν τὰ ποικίλα τῶν δένδρων ἐκ προνοίας καταδέχεται, τὰ δὲ παντοδαπὰ τῶν φυτῶν κάλλη, ὑετοῖς καταποτίζεται, ἐξ ὧν λίμναι πλουτοῦνται, φρέατα ἐκβλύζουσι, πηγαὶ νάουσι, καὶ ποταμοὶ πρόσφατοι μετ' ἀεννάων καλλιροοῦσι, κάτωθεν δὲ πλήθος ὑδάτων εὐρρόων, οὐδέ τις τῶν μυστιπύλων προέφη, ὅτε ἐκ Θεοῦ ἢ φύσις ἐτίκτετο, ἀλλ' ἐθαυματούργησε τοῦτο ὁ τῆς κτίσεως ἀρχιτέκτων ἐπὶ τὸν ποταμόν τῆς Αἰγύπτου, ἐξ ἐλέους οὕτως αἰτιώμενος· ἰλεώσωμεν τοῖνυν τὸν ἡμᾶς ἐλεοῦντα ἐν ταῖς ἀγαθαῖς καὶ ἱεραῖς πράξεσιν, ἵνα καὶ νῦν ἐλεήσῃται ἡμᾶς τῇ αὐτῇ πλημμύρᾳ, τῶ ἦθι τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος, ὑμνοῦντας αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. Εἶτα ὁ διάκονος τὸ Σοφία, πρόσχωμεν. Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα· Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ τε καὶ γῆς... Τέλος· ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν. Βασιλειῶν τετάρτης τὸ ἀνάγνωσμα· Εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως Ἰερικῶ πρὸς Ἐλισσαιέ. Τέλος· καὶ ἰάθη τὰ ὕδατα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης κατὰ τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλάλησεν Ἐλισσαιέ. Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα· Τάδε λέγει Κύριος· ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου... Τέλος· ὅτι ὑψώθη ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ ἐν μέσῳ αὐτῆς. Εἶτα ἀπόστολος,⁷¹⁰ προκείμενον, ἦχος πλ. β'· Πλησθησώμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου, ἅγιος ὁ ναὸς σου, θαυμαστός ἐν δικαιοσύνῃ. Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς Παύλου τὸ ἀνάγνωσμα. See above, p. 687. Ἀλληλουάριον,⁷¹¹ Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων βοᾶ, λέγουσα... (Στίχος)· Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ... Εἶτα ὁ διάκονος τὸ Σοφία, ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου. Καὶ ὁ πατριάρχης· Εἰρήνη πᾶσιν. Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα. See above, p. 687. Καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος τὰ εἰρηνικά.⁷¹² Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν πάπα καὶ πατριάρχου Παρθενίου⁷¹³ (1788–1805)... Ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης...

⁷¹⁰ We take the variants from Alexandrian Patriarchate in Cairo manuscript 13: Καὶ εὐθὺς τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου.

⁷¹¹ Ἀλληλουάριον omitted.

⁷¹² Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ.

⁷¹³ Name omitted.

Ἐπεὶ τῆς εὐκρασίας ἀέρων... Ἐπεὶ πλεόντων, ὀδοιπορούντων... Ἐπεὶ τοῦ ἀγιοσθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα τῆ δυνάμει... ἐκ γ'.⁷¹⁴ Ἐπεὶ τοῦ ὀυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Τῆς πα- || (p. 0984) ναγίας ἀχράντου... Ὁ πατριάρχης.⁷¹⁵ Ὅτι πρέπει. Εἶτα⁷¹⁶ ἄρχεται ὁ πατριάρχης καὶ ψάλλει μετὰ κατανύξεως τὸ παρὸν⁷¹⁷ τροπᾶριον εἰς ἦχον πλ. β'. Εὐσπλαγχνε, μακρόθυμε καὶ πανοικτίρμων Κύριε, κατάπεμψον τὸ ἔλεός σου ἐπὶ τὸν λαόν σου. Ἐκ τρίτου⁷¹⁸ τὸ τροπᾶριον μετὰ τῶν στίχων. Στίχος.⁷¹⁹ Ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων. Στίχος.⁷²⁰ Ὅτι οὕτως ἡ ἐτοιμασία τὰς αὐλακας αὐτῆς μέθυσον. Καὶ πάλιν ὁ πατριάρχης ἄρχεται τοῦ δευτέρου⁷²¹ τροπαρίου, ἦχος ὁ αὐτός. Ὡς οἰκτίρμων Κύριε, ἐσπλαγχνίσθητι ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἀνάγαγε τοῦ Νείλου τὰ ὕδατα, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς, ὡς φιλόανθρωπος. Τὸ αὐτὸ ἐκ γ' μετὰ τῶν στίχων.⁷²² Στίχος.⁷²³ Πλήθυνον τὰ γεννήματα αὐτῆς ἐν ταῖς ἀμπέλοις. Στίχος.⁷²⁴ Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς. Καὶ πάλιν⁷²⁵ ὁ πατριάρχης. Δόξα, ὁ αὐτός. Τριάς ὁμοούσιε, Πάτερ, Υἱὲ σὺν τῷ Πνεύματι, δέξαι μου τὴν δέησιν, καὶ εὐλόγησον τοῦ ποταμοῦ σου τὰνάματα, ἵνα πάντες εὐφρανθῶμεν καὶ δοξάσωμεν τὸ ἅγιόν σου ὄνομα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὁ δὲ χορὸς τὸ Καὶ νῦν, Παναγία Δέσποινα, ἰκέτευσον τὸν Υἱόν σου καὶ πλάστην σου τοῦ ἐλεῆσαι τοὺς δούλους σου καὶ ἀναγαγεῖν τοῦ Νείλου τοῦ ρεῖθρα εἰς ἀγαλλίαμα πάντων τῶν ἐθνῶν, τῶν τιμώντων τὸ ἅγιόν σου ὄνομα εἰς τοὺς αἰῶνας. Εἶτα ἄρχεται ὁ διάκονος ἐν κατανύξει.⁷²⁶ Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου... Ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἀλλὰ ἀναμένων αὐτοῦ ἐπιστροφῆν καὶ τὴν μετάνοιαν, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένου σου. Ὁ ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀνάγαγε τὰ ποτάμια ρεῖθρα τοῦ Νείλου καὶ ἐλέησον ἡμᾶς δεομένους. Ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης καὶ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, κατάπεμψον τὴν εὐλογίαν σου ἐφ' ἡμᾶς δεομένους. Αὐτὸς Θεὸς πλουσιόδωρε, Δέσποτα πανοικτίρμων, ἐπίσκεψαι τὴν γῆν τῆς Αἰγύπτου... Εὐφρανον καὶ ἀνακαίνισον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς τῆς Αἰγύπτου τῆ πλημμύρα τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου καὶ ἐλέησον ἡμᾶς δεομένους σου. Τὰς αὐλακας αὐτῆς μέθυσον... Δέσποτα πολυέλεε, ἐπάκουσον

⁷¹⁴ There is no ἐκ γ'.

⁷¹⁵ Omits ὁ πατριάρχης.

⁷¹⁶ Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται.

⁷¹⁷ τὸ κάτωθι.

⁷¹⁸ There is no ἐκ γ' τὸ τροπᾶριον μετὰ τῶν στίχων.

⁷¹⁹ Ὁ χορὸς.

⁷²⁰ ὁ δεύτερος χορὸς.

⁷²¹ Omits the words τοῦ δευτέρου τροπαρίου, ἦχος ὁ αὐτός.

⁷²² This remark is absent.

⁷²³ Ὁ χορὸς.

⁷²⁴ Ὁ δεύτερος (χορὸς).

⁷²⁵ Καὶ πάλιν—omitted.

⁷²⁶ Omits ἐν κατανύξει.

ἡμῶν δεομένων σου. Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ... πληθυνάτωσαν τῶν παντοδαπῶν γεννημάτων τῆς σῆς ἀγαθότητος, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς δεομένους σου.⁷²⁷ See above, p. 687–688. Καταδρόσισον καὶ κατάρδευσον τοῖς αὐτοῖς τοῦ Νείλου ὕδασι, καὶ τοὺς ἱ (p. 0985) πέριξ χρίζοντας, καὶ δεομένους τόπους, φιλάνθρωπε, ἡμῶν δεομένων σου. Ὁ οἰκτίρων καὶ ἐλεήμων, οἰκτεῖρησον καὶ ἐλέησον ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς δούλους σου δεομένους. Εἶτα⁷²⁸ ὁ πατριάρχης: Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεός... Εἶτα λέγει ὁ διάκονος: Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ δὲ πατριάρχης ἀναγινώσκει⁷²⁹ τὴν εὐχὴν⁷³⁰ ταύτην μεγαλοφώνως: Δέσποτα παντοκράτορ⁷³¹ καὶ Θεὸς τοῦ παντός, ἡ ὑπεραγία Τριάς, ὁ Πατήρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὁ εἷς καὶ μόνος Θεός, ὁ ὑπεράρχιος καὶ ὑπέρχρονος, ὁ ἄριστος καὶ ἀόρατος ἡγεμῶν, τὸ ἄμετρον καὶ ἀπειροδύναμον κράτος, ἡ ὑπερκατάληπτος σοφία, ὁ ὑπερουράνιος νοῦς, ὁ παντευμήχανος καὶ παντεπίσκοπος, τὸ τρισσοφαῆς κάλλος, τὸ ἀπρόσιτον καὶ ἀνέκφραστον, τὸ φῶς τὸ αἰεὶ διαλάμπον καὶ ἀμετάβλητον, ἡ ἀρχέτυπος τῶν ὄλων σφραγίς, ἡ αὐτοαγαθότης καὶ αὐτοουσία, καὶ αὐτοζωή, καὶ αὐτοδύναμις, αὐτοαδιάσειστον εἶναι τῶν ὄντων, καὶ τῶν λογικῶς ὑπαρχόντων ὁ λόγος, καὶ τῶν νοερῶν κινουμένων ἢ κίνησις, ἢ πανεύφορος αἰτία τῶν ἐγκοσμίων, καὶ ὁ ὑπέριτερος λαμπτήρ τῶν ἀγγελικῶν οὐσιῶν, ἡ ὑπέροσφος καὶ δυνατωτάτη ψυχὴ, ἡ ἀήττητος δύναμις, ἡ ποδηγοῦσα καὶ προηγουμένη, Σὺ, ἡ νοητὴ μοῖρα, ἡ διαμερίζουσα καὶ εἰδοποιοῦσα τὴν κτίσιν, ἢ σχηματίζουσα τὴν αὐτῆς σύστασιν, ἢ διαγλύφουσα τὰ φυτὰ καὶ διαπλάττουσα τὰ ζῶα, Σὺ, ὁ τὴν τοῦ οὐρανοῦ κύκλῳ περιφέρων κίνησιν, ὁ πρόνοιαν ἀκατάπαυστον ἔχων τοῖς ἐν οὐρανῷ καὶ τοῖς ἐπὶ γῆς, ὁ τοῖς φυσικοῖς τὴν αὐξήσιν ἐμφυτεύων καὶ τὴν εἰς ἄλληλα (sic) διαδοχὴν διαδέχεσθαι καὶ καρποφορεῖν ἐπιτηδεύων, Σὺ, Πάτερ ἡμῶν ἀγαθὲ καὶ βασιλεῦ πραότατε, ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ἀναξίων καὶ ἁμαρτωλῶν σου δούλων ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, διπλᾶς τὰς αἰτήσεις ποιοῦμεν, καὶ διπλᾶς τὰς ἀπολαύσεις τῶν αἰτήσεων παρὰ τῆς σῆς ἀμετροῦτος ἀγαθότητος λήψεσθαι ἐκδεχόμεθα. Δεόμεθα ἴλεον γενέσθαι σε ἡμῖν τοῖς ἀμέτρως σοὶ πταίσασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀληθείᾳ ἐπιγνώσει ἐπιστρέφουσι, καὶ δοῦναι ἄφεσιν τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν, καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς σου ἀποδοῦναι ἐν τοῖς καρπογόνοις νάμασι τῶν πολυρρήτων τοῦ Νείλου ὑδάτων. Καὶ τοὺς γεωργοὺς οἶδαμεν, ὧ ἄριστε τοῦ παντός κυβερνήτα, ἀροτριᾶν τὸ τῆς γῆς πρόσωπον καὶ ἀποσπᾶν ῥιζόθεν τὰς ἀκάνθας, καὶ ὁμαλίζειν ἐπιμελῶς, τὰ σπέρματα ἐν καιρῷ καταφέροντας καὶ ἐν καιρῷ τὰς ἐκείνων γονὰς

⁷²⁷ ὡς φιλάνθρωπος instead of δεομένους σου.

⁷²⁸ Καί.

⁷²⁹ The words ἀναγινώσκει and μεγαλοφώνως are absent.

⁷³⁰ τὴν παροῦσαν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεός, ὁ μέγας τῇ δυνάμει καὶ θαυμαστός τοῖς ἀποτελέσμασι... see below (p. 988) Εὐχὴ ἑτέρα.

⁷³¹ This prayer is omitted, and its reading is presented as being at the discretion of the superior.

ἀναδέχεσθαι. Σὺ δὲ ὁ οὐράνιος καὶ ἐπίγειος γεωργός, ὁ τὰς αὐλακὰς τῶν
|| (p. 0986) ἡμετέρων κατασκευάσας ψυχῶν, ἀροτρίασον αὐτὰς τῇ σῇ συνέσει
 καὶ ἀπόσπασον τοῖς οἰκτιρμοῖς σου τὰς ἀκανθώδεις ἡμῶν ἀνομίας. Ταῦτά
 ποτε καὶ Δαβὶδ ὁ πατρόθεος πρὸς σὲ ἰκετεύσατο, ὅτε τοῖς δάκρυσιν τὴν κλί-
 νην κατέβρεχε καὶ κέκραγε καθαρθῆναι αὐτοῦ τὰ ἀνομήματα τοῖς ἀμέτροις
 σου οἰκτιρμοῖς, ἵνα εὖ γένηται σώματι καὶ ψυχῇ καρπογονῆσαι τὸ μυστήριόν
 σου φυτεύμασιν, οἷς μόνος Σὺ οἶδας, καὶ τρόποις, οἷς ἐπίστασαι, συγχώρη-
 σον οὖν καὶ ἡμῖν τοῖς ἀμαρτωλοῖς καὶ ἀναξίοις δούλοις σου, ἵνα εὖ γένηται
 τοῖς σώμασι, καὶ καθαρισθῶσιν αἱ ψυχαί, καὶ προσδεχθῶσιν αἱ δεήσεις ἡμῶν,
 καὶ ἔλθῃ τὸ ἔλεός σου ἐν ταῖς τοῦ ποταμοῦ σου Νείλου ἀναβάσεσι, φείσαι,
 φιλάνθρωπε, ἡμετέρων πταισμάτων, τὰς σὰς δὲ δωρεὰς παράσχου ἡμῖν ἐν
 τῷ πλήθει τῶν τοῦ ποταμοῦ ῥείθρων, ἀνάγαγε τοῦ ποταμοῦ Νείλου τὰ ὕδα-
 τα ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Αἰγύπτου. Δοκεῖ, Κύριε τῶν ἀπάντων, ἐκπειράζειν σου τὸ
 γλυκὺ ἦθος καὶ ἐνοχλεῖν ταῖς παρακλήσεσι σου τὸ πρᾶον καὶ ἡμερον, ἀλλὰ
 κρεῖσσον κρούειν, καὶ θάρρος λαβεῖν, αἰτεῖν τε καὶ θαρρεῖν δοθῆναι, ἢ ὑπο-
 πεσεῖν τῇ ὀργῇ σου καὶ παιδευθῆναι τῷ θυμῷ σου· σιδηρὰ ἐστὶν ἡ ῥάβδος
 τοῦ θυμοῦ σου, Δέσποτα, καὶ τίς ζήσεται ἐν ταῖς μαστιγῆσιν; αἱ μαστιγές σου,
 δικαιοτάτε κριτὰ, ἐσημειώθησαν ἐν τοῖς στόμασι τῶν ἀγίων σου προφητῶν,
 καὶ ἔμφοβοι γεγόναμεν, ἀναλῶσθαι κατεψηφίσω τοὺς τρυγητοὺς καὶ πε-
 παῦσθαι τοὺς σπόρους· ἔθνη κατακεκαυμένα ὑπάρχειν τοὺς ἐγκαταλιμπά-
 νοντας τὰς ἐντολάς σου, καὶ ὡς ἀκάνθας ἐν ἀγρῷ ἐρριμμένας ἔφης, οὐρανό-
 θρονε βασιλεῦ, ὅτι τρόμος λήψεται τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἡ ὀργή σου ἐπὶ τῶν
 ἀριθμῶν αὐτῶν τοῦ ἀπολέσαι αὐτοὺς καὶ παραδοῦναι εἰς σφαγὴν. Ἔτι τὴν
 γῆν τὴν ἔγκαρπον στραφῆναι εἰς πίσσαν καὶ εἰς θεῖον, καὶ εἶναι καιομένην
 νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ ἐρημωθῆναι, καὶ κατοικεῖν ἐν αὐτῇ ὄρνεα καὶ θηρία
 παντοδαπά. Τούτων τῶν κακῶν, ὧ παντοδύναμε βασιλεῦ, τί χειρὸν γένοιτο
 ἄν; διὰ τοῦτο μετὰ συντετριμμένης καρδίας γόνυ ψυχῆς ἡμῶν κάμπτοντες,
 δάκρυσιν θερμοῖς τὰ πρόσωπα βρέχομεν· δι' ἐξομολογήσεως δὲ καὶ κραυγῆς
 δημοσιεύομεν τὰς ἀθέσμους ἡμῶν ὑπάρξεις, καὶ βοῶντες λέγομεν· Σὺ, Κύ-
 ριε, κριτὴς ἡμῶν, Σὺ ἄρχων ἡμῶν, Σὺ βασιλεὺς ἡμῶν, καὶ ἐπὶ Σοὶ ἠλπίσαμεν,
 ἐπὶ Σοὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνομεν, εἰς Σὲ θαρροῦντες προσπίπτομεν καὶ κράζο-
 μεν τὸ ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν, ἠσεβήσαμεν, καὶ ὀπίσω τῆς διανοίας ἡμῶν
 τῆς πονηρᾶς ἐπορεύθημεν· ἱερεῖς καὶ ὁ λαός σου ἐξέστημεν ἐπὶ αὐτῷ, ἀπε-
 κλείσαμεν τοὺς οἰκτιρμοὺς σου καὶ τὴν φιλάνθρωπίαν σου, καὶ σπλάγχνα
 ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν διὰ τὴν κακίαν ἡμῶν καὶ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδεύμα-
 των, μεθ' ἧς ἀνεστράφημεν. Σὺ χρηστός, ἀλλὰ ἡμεῖς ἠνομήσαμεν. Σὺ μακρό-
 θυμος, ἀλλ' ἡμεῖς πληγῶν ἄξιοι. Σὺ φοβερός εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεται **|| (p. 0987)**
 Σοι; τρόμος λήψεται ἀπὸ Σοῦ ὄρη, καὶ μεγέθει βραχίονός Σου τίς ἀντερίσει;
 Ἐὰν κλείσης τὸν οὐρανόν, τίς ἀνοίξει; καὶ ἐὰν κλείσης τοὺς καταρράκτας
 σου, τίς συνάξει; Γινώσκομέν Σου τὴν ἀγαθότητα, καίπερ ἀσυνετοῦντες. Μὴ
 ἀπορρίψῃς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, μὴ νικησάτω ἡ ἀνομία ἡμῶν τὸ
 ἔλεός σου, ἀλλὰ τάχυνον τοῦ ἐλεῆσαι ἡμᾶς, καὶ μὴ μακρόνης ἀφ' ἡμῶν τοὺς

οικτιρμούς σου τάχυνον λέγομεν, ἵνα μὴ προφθάσῃ ὁ δυσώδης καπνὸς τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν εἰς τὴν ἀμόλυπτόν σου ὁσμήν, καὶ λάβῃς τὸν ζυγὸν τῆς δικαιοκρισίας σου, καὶ ποιήσας κρίσιν, ψηφίσης τὴν ἀνταπόδοσιν. Οὐαί, ἡμῖν τότε τοῖς τάλαιπώροις, διότι ὁ ἄηρ φλογώδης γενήσεται, τὸ δὲ παμπόθητον ὕδωρ ἀποστραφήσεται, ἐμφράξει τὰς φλέβας ἢ γῆ καὶ ἀποξηρανθήσεται ἅπαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, τὴν δὲ λοιπὴν εὐκαρπὸν χώραν καὶ αὐχμηρία δεινῶς λήψεται. Μία βοή τοῖς πετεινοῖς μετὰ τῶν χερσαίων κλαυθμοῦ πλήρης ἀκουσθήσεται. Πρὸς τὰ πετεινὰ πετόμενα τὸν δροσισμόν τοῦ ἀέρος ἐπιποθοῦντα, κρῶζειν λύπης ὑπὸ πολλῆς καὶ ἐνδείας ταχυμοροῦντα ἔσονται, ἐκπίπτειν δὲ σπεύσουσι μηκέτι τὴν ξηρασίαν δυνάμενα. Ταῦτό δὲ καὶ τὰ κτήνη πεπονθότα τὴν τῆς δίψης στένωσιν ὀλολύζειν, τὴν γῆν ὁμοιοῦσθαι τῇ ξηρᾷ πέτρᾳ, τοὺς χόρτους μαραίνεισθαι καὶ τοὺς βλαστοὺς σὺν τοῖς δένδροις ἀποξηραίνεσθαι. Οὐκέτι σκαφεῖ ἡ γῆ, ἀγριωθήσονται αἱ πόλεις, βοήσουσι τὰ πλήθη καὶ κλαύσουσι τὰ νήπια, καὶ ἐπὶ τοὺς μαστοὺς τῶν μητέρων δραμοῦσι, τὰς δὲ μητέρας ἀφώνους καὶ τεθηκυίας εὐρήσουσιν αὐτοῦ. Τῶν ὁμοίων οὖν ἡμεῖς οἱ τάλανες μνησθέντες καὶ βεβαρυμένοι ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἁμαρτιῶν, ἱκετεύομεν τὴν συμπαθεστάτην σου φιλανθρωπίαν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσῃς. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ ἰλάσθητι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· ποίαν ἄλλην καταφυγὴν ἔχομεν, ἅγιε Πάτερ; ἢ ποῦ τὰς ὀδύνας λέγειν καὶ τοὺς πόνους ἐκβοᾶν, καὶ τὰς πληγὰς ἐνδεικνύειν, εἰ μὴ εἰς Σὲ τὸν πλάστην καὶ δημιουργὸν ἡμῶν; Γεωργὸς εἶ, Κύριε παντοκράτορ, καὶ καρποφόρησον ἡμᾶς τῇ σῇ ἐπιμελείᾳ, πηγὴ ὑπάρχεις ἡμῶν ζωῶσα, καὶ πότισον τὰ διψῶντα ἡμῶν σπλάγχνα τῇ σῇ κυβερνήσει, θύρα μυστικῆ πέλεις ἐν εὐαγγελίοις, ἀνοιξον δὲ καὶ εἰσάγαγε ἡμᾶς. Σὺ κτίστης ἡμῶν, καὶ μνήσθητι τῶν κτισμάτων σου. Σὺ Πατὴρ ἡμῶν εἶ, καὶ ἀνοιξον τὰς πατρικὰς σου ἀγκάλας, καὶ δέξαι ἡμᾶς, μὴ ἀποβάλλῃς ἡμῶν τὰ δάκρυα καὶ τοὺς στεναγμοὺς διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου, μηδὲ ἀπορρίψῃς ἡμῶν τὰς αἰτήσεις διὰ τὴν ἄμετρον Σου ἀγαθότητα, ἀλλὰ κέλευσον τὴν γῆν, ἐν ἣ ῥέει ὁ ἐκ παραδείσου γεῶν, τὴν τοσαύτην ξηρότητα εἰς μαλακότητα μεταβαλεῖν, καὶ ἀναβρῦσαι τὰ νεογόνα τῶν ὑδάτων ῥεύματα, πρόσταξον τὴν γῆν ἀποδοῦναι τὰς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν κρατηθεῖσας πηγὰς, καὶ ἔμπλησον τὸν δούλόν σου, **|| (p. 0988)** τὸν ποταμὸν Νεῖλον, τῶν τοῦ ἐλέους σου ῥεῖθρων, κατάστησον ἐν στάθμῃ εἰρηνικῇ τοὺς ἀέρας, χάρισαι τῇ γῆ σου εὐφορίαν καρπῶν πολυειδῶν, ῥῦσαι καὶ τὴν πόλιν σου ταύτην ἀπὸ πάσης ὀργῆς, καὶ ἀπὸ παντὸς κινδύνου, καὶ ἀπὸ παντὸς λιμοῦ, λοιμοῦ καὶ σεισμοῦ, διαφύλαξον τοὺς κατοικοῦντας ἐν ταύτῃ πάντας, λάλησον ἀγαθὰ εἰς τὴν καρδίαν τῶν κρατούντων, ἵνα ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν ἡσύχιον βίον διάγωμεν. Ἐπὶ πάντας, ἀγαθὲ Δέσποτα, ἔκχεον τοὺς οἰκτιρμούς Σου καὶ τὰ ἐλέη σου πρεσβείαις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, προστασίαις τῶν τιμίων ἐπουρανίων δυνάμεων Ἀσωμάτων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου, τῶν ἀγίων ἐνδόξων καὶ πανευφύμων ἀποστόλων, τοῦ ἀγίου ἐνδόξου πανευφύμου

ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας, τοῦ θαυματουργοῦ, τῶν ὁσίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεοφόρων πατέρων, τῶν ἐν Νικαίᾳ, ὧν καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων Σου τῶν ἁγίων. Ὅτι σὺ εἶ ἡ τοῦ ἐλέους καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας ἀνεξιχνίαστος ἄβυσσος, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Εὐχὴ ἑτέρα⁷³² Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆς δυνάμει καὶ θαυμαστὸς τοῖς ἀποτελέσμασιν, ἀναρχε, ἀόρατε, ἀκατάληπτε, ἀνεξιχνίαστε, ὑπερούσιε καὶ ὑπέρθεε, ὁ λόγῳ σου τῷ παντουργῷ καὶ Πνεύματί σου τῷ τελειουργῷ ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα, ὃς βουλήσει τὴν δυνάμιν σύνδρομον ἔχων ἐν ἑαυτῷ τῆς γὰρ δυνάμεώς σου μέτρον ἰσόρροπον τὸ θέλημά σου ἐστὶ, τὸ δὲ θέλημά σου προνοίας γνώρισμα ἐπὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν ἀναδεικνύται· Σὺ γὰρ βουλήσει ἐν ἀρχῇ τῆς δημιουργίας σου, σοφίας δυνάμιν ἐναρξάμενος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐποίησας, καὶ γε σοφίας μείζονος γνώρισμα ἐνδεικνύμενος, τὸν μὲν οὐρανὸν περιφερῆ, ὡσεὶ καμάραν διέταξας, καὶ τοῦτον διὰ τῶν μεγάλων φωστῆρων καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων κατεκόσμησας, τὴν δὲ γῆν ἐπὶ ὑδάτων ἐδράσας, χλόη τε καὶ χόρτω, καὶ ποικιλία σπερμάτων καὶ φυτῶν τερπνοτέραν ἀνέδειξας, ἀλλὰ καὶ στοιχείων θέσιν καὶ ἡλίου τροπὰς, καὶ καιρῶν ἐναλλαγὰς, τῇ κτίσει διαρκέσας συνέχεσθαι καὶ συντηρεῖσθαι ταύτην παρασκευάσας. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὃ οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, ἄβυσσοί τε καὶ πᾶσαι αἱ πηγαὶ ὑπέικουσι καὶ τῷ προστάγματι τῷ σῷ ἀπαρατρέπτως **|| (p. 0989)** ὑποτάσσονται (πρόσταγμα γὰρ ἔθου, ὃ οὐ παρελεύσεται). Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν καὶ ἐπισκεπτόμενος τὴν γῆν, καὶ μεθύων αὐτὴν ἐξ ὑδάτων πολλῶν. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτων τῆς γῆς καὶ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν τοῦ παντοδυνάμου σου νεύματος εἰς ἔργον ἔμμονον τῆς σῆς ἀγαθότητος. Σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν τῶν ὑδάτων ἄβυσσον εἰς λίμνας καὶ ὑλώδεις χώρας ἐπαρκῶν εἰς πλησμονὴν καὶ εὐφορίαν τῶν ἐπιγεῖων σου ἀγαθῶν. Σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῶν θαλασσῶν καὶ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, καὶ πληθύνων τὰ γεννήματα αὐτῆς εἰς ἐνδειξιν προνοίας σου τῆς φιλανθρωπίας. Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συνταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης καὶ ὑψῶν τὰ κύματα αὐτῆς, μὴ τὰ κατὰ ψάμμον ὄρια ὑπερβαίνει δυναμένης εἰς φυλακὴν τοῦ προστάγματός σου. Θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης, Κύριε, θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῶν ὑδάτων, Δέσποτα, θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ καὶ αἱ ἀναβάσεις τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ποταμοῦ Νείλου, Παντοδύναμε· βροχὴν γὰρ ἐκούσιν ἀφοριεῖς καὶ χορηγεῖς ἐν αὐτῷ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅθεν ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων. Ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ, Κύριε, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν, ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε,

⁷³² This prayer has been added at a later date, and in two contemporary rites it is absent.

πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας καὶ ποιεῖς. Οὐκ ἔστις ὁμοίός σοι ἐν θεοῖς, Κύριε, οὐκ ἔστιν ὁμοίός σοι ἐν θαυμασίοις, ὅτι Σὺ εἶ ὁ Θεὸς μόνος, ὁ ποιῶν θαυμάσια, καὶ ἐκτελῶν τεράστια μεγάλα τε καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε καὶ ἐξαισία. Σὲ τοίνυν τὸν ποιητὴν καὶ συνοχέα τοῦ παντός ἰκετεύομεν, καὶ σοῦ δεόμεθα, λέγοντες· Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ ἁγίου σου, καὶ εὐσπλαγχνίσθητι ἐπὶ τὸ πλάσμα σου. Κύριε, ἀνοιξον τὴν χεῖρα τῆς πανσθενουργοῦ σου δυνάμεως, ὅπως τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος. Κύριε, ἀνοιξον τὴν θύραν τοῦ ἐλέους σου, ἵνα καρποφορήσῃ πᾶσα ἡ γῆ. Κύριε, ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ πάριδε τὰ πταισμάτα ἡμῶν, ὡς πολυέλεος. Μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἔργα τῶν χειρῶν σου, μνήσθητι, Κύριε, ὅτι χοῦς ἐσμέν μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ δώρησαι τὴν ἀνάβασίν τε καὶ πλημμύραν τοῦ ποταμοῦ Νείλου, εἰς ἔλη καὶ ὑλώδεις χώρας γενέσθαι, εἰς καρποφορίαν καὶ εὐθηνίαν τῆς ἀνίκμου καὶ ἀνύδρου ταύτης γῆς. Σὺ γὰρ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κατ' ἰδίαν ἀγαθότητα καὶ φιλανθρωπίαν τὸν Υἱόν σου τὸν μονογενῆ ἐξαποστείλας, καὶ ἐκ Παρθένου Μαρίας σάρκα φορέσαι καὶ ἐνανθρωπήσαι ἠυδόκησας, σταυρόν τε καὶ θάνατον, καὶ ταφὴν τριήμερον σαρκὶ καταδέξασθαι ἠθέλησας διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν, ὃς μὲν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάς, **|| (p. 0990)** εἰς οὐρανοὺς ἀνελήφθη, ἔνθεν καὶ κατέπεμψε τὸ παρὰ σοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἐκπορευόμενον Πνεῦμα ἅγιον ἐπὶ τοὺς ἁγίους αὐτοῦ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους, ὃ καὶ ἐφώτισε καὶ ἐθάρρυνεν αὐτοὺς ἐν τῷ κόσμῳ κηρῦσαι τὸ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου, τρισυποστάτου τε καὶ ἀδιαϊρέτου Τριάδος ὑπερούσιον καὶ ὑπέροθεν μυστήριον, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ σου μέγα καὶ ὑπὲρ φύσιν θαυμαστόν καὶ ἀνεομήνευτον ἀποτέλεσμα καὶ διήγημα· Αὐτὸς⁷³³ οὖν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ νῦν τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἅγιον κατάπεμψον καὶ ἁγιάσον τὸ ὕδωρ τοῦτο (ἐκ γ'). Καὶ δὸς ἡμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ σου πλούσια τὰ ἐλέη σου πρεσβείαις τῆς ἀπειράνδρους σε τεκούσης ἀγνῆς θεομήτορος ἀειπαρθένου Μαρίας, δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, προστασίαις τῶν τιμίων ἐπουρανίων δυνάμεων Ἀσωμάτων, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων, τοῦ ἁγίου ἐνδόξου πανευφήμου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων οἰκουμενικῶν διδασκάλων καὶ ἱεραρχῶν, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας, τοῦ θαυματουργοῦ, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πολυάθλων μαρτύρων, τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου καὶ θαυματουργοῦ, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων, τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Σάββα τοῦ ἡγιασμένου, τῶν ἁγίων καὶ δικαίων θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων σου πάντων, ὧν καὶ τὴν ἁγίαν πανήγυριν ἐπιτελοῦμεν. (Καὶ

⁷³³ These words are placed in parentheses, and the remark ἐκ τρίτου is without them.

φύλασσε, Κύριε, τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης πιστοὺς καὶ εὐλαβεῖς χριστιανούς), καὶ φύλασσε, Κύριε, τοὺς δούλους σου, τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ φύλασσε, Κύριε, τοὺς δούλους τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ταύτης, καὶ φύλασσε, Κύριε, τοὺς δούλους σου, τοὺς περιεστῶτας, καὶ ἐλέησον αὐτοὺς κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος, πάσης ἀνάγκης ῥυόμενος. Μνήσθητι, Κύριε, πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, τῶν ἐλεούντων ἡμᾶς καὶ ἐλεησάντων, καὶ τῶν διακονούντων ἀδελφῶν ἡμῶν. Μνήσθητι, Κύριε, παντὸς ἱερατικοῦ τάγματος καὶ μοναχικοῦ σχήματος. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἀδελφῶν τῶν αἰχμαλώτων. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἐν ἀσθενείαις ταλαιπωρουμένων. Μνήσθητι, Κύριε, καὶ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ σου καὶ πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὴν σὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν τοὺς οἰκτιρμοὺς σου δώρησαι. Ναί, ἢ (p. 0991) εὐδιάλλακτε καὶ μακρόθυμε καὶ πολυέλεε Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ ἀγίου κατοικητηρίου σου καὶ ἴδε καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ σου. Χάρισται αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον.⁷³⁴ Ὅτι σὺ εἶ ὁ δοτὴρ τῶν ἀγαθῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ... Εἶτα⁷³⁵ Εἰρήνη πᾶσιν. Καὶ ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ δὲ πατριάρχης ἐπεύχεται⁷³⁶ μυστικῶς· Κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι καταδεξάμενος καὶ ἀγιάσας τὰ ὕδατα, καὶ εὐλόγησον πάντας ἡμᾶς, τοὺς διὰ τῆς κλίσεως τοῦ ἑαυτῶν ἀνχένος σημαίνοντος τὸ τῆς δουλείας πρόσχημα, καὶ καταξίωσον ἡμᾶς ἐμπλησθῆναι τοῦ ἀγιασμοῦ σου, διὰ τῆς τοῦ ποτάμου Νείλου ἀναβάσεως εἰς δόξαν ἀκατάπαυστον τῆς σῆς ἀγαθότητος. Ἀμήν. Ἐκφώνως· Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἀγιασμὸς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ εὐχαριστίαν καὶ προσκύνησιν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ... Εἶτα⁷³⁷ εὐλογεῖ τὰ ὕδατα μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ, ψάλλον τὸ παρὸν τροπάριον ἐκ τρίτου, ἦχος α΄· Ἐν Ἰορδάνῃ σὺ ἐβαπτίσθης, ὦ Κύριε, καὶ ἐν τῷ Νείῳ ἐθαυμαστώθης, ὦ Δέσποτα· ὡς γὰρ ἐκεῖ ἡ Τριάς πεφανέρωται, οὕτω κἀνταῦθα Τριάς σεσημείωται ἐν τῷ πλήθει που τῶν ὀρέων σου, καὶ τροφή τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κτηνῶν, ὁ πλημμυρήσας τὰ ὕδατα ὁ Θεὸς καὶ τὸν κόσμον χορτάσας δόξα σοι. Εἶτα⁷³⁸ ῥαντίζεται ὁ λαὸς καὶ ἀπόλυσις.

⁷³⁴ Ἐκφώνησις.

⁷³⁵ Omits—εἶτα.

⁷³⁶ Καὶ ὁ πατριάρχης λέγει τὴν εὐχὴν μυστικῶς.

⁷³⁷ Εἶτα λαμβάνει τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ εὐλογεῖ τὰ ὕδατα ἐκ γ', κατάγων καὶ ἀνάγων αὐτὸν ὄρθιον, καὶ ψάλλον τὸ παρὸν ἐκ γ', ἦχος α΄.

⁷³⁸ Εἶτα ἀσπάζεται τὸν τίμιον σταυρὸν, ὡσαύτως καὶ πᾶς ὁ λαὸς, ῥαντίζων αὐτοὺς καὶ τὸν ναόν, ὁ δὲ χορὸς ψάλλει τὰ τροπάρια. Ζῆτει αὐτὰ ἐμπροσθεν. Εἴθ' οὕτως ἀπόλυσιν.

0991 [Alexandria (Cairo), Patriarchal Library, 13]

CLXI. Ακολουθία ὑπὲρ τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου, ἣτις ἐτελεῖτο πρότερον κατὰ τὴν ἐπομένην κυριακὴν τῆς Ἀναλήψεως, νῦν δὲ μετετέθη τῇ κυριακῇ τῶν ἀγίων πάντων, Alexandrian Patriarchal Library (in Cairo), MS 13, 17 ff., written at the beginning of the current [19th] century, which is apparent from the following thorough introductory text: Ἡ παροῦσα ἀκολουθία ἐφιλοπονήθη μὲν παρὰ τοῦ μακαριωτάτου, σοφωτάτου τε καὶ ἀγιωτάτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυρίου κυρίου Γερασίμου (1621–1636), τὸν μετὰ τὸν Κύριλλον Λούκαριν (ὡς φασὶν) χρηματίσαντος, τῷ χρόνῳ ὅμως τῷ πανδαμάτορι καὶ αὐτῇ ὑποπεσοῦσα || (p. 0992) συνεφθάρη μετὰ καὶ τῶν ἄλλων αὐτοῦ καὶ σχεδὸν ἔρρευσε, καὶ μόλις που διεσώθη μία αὐτῆς ἀντιγραφή, πλήρης πολλῶν καὶ παντοίων σφαλμάτων, ἦν περὶ ὁ μακαριώτατος, θειώτατος, σοφώτατος τε καὶ ἀγιώτατος ἡμῶν πάππας καὶ πατριάρχης κύριος κύριος Θεόφιλος (from 1805 onward), Λιβύας ὢν, διωρθώσατο, τὰ νῦν δὲ μετ’ ἀκριβοῦς ἐπιμελείας τε καὶ ζήλου ἀντέγραψεν ὁ ἐν ἐμπόροις ἐλάχιστος Δημήτριος Βλαστός, ὁ ἐκ τῆς νήσου Ῥόδου, ὡς ὁράται, διὰ προτροπῆς καὶ παρακινήσεως τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀγίου μέγα ἀρχιμανδρίτου, κυρίου κυρίου Νεκταρίου, καὶ ἐπιτρόπου τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅθεν οἱ ἀναγινώσκοντες ταύτην, εὐχεσθε ὑπὲρ ἡμῶν. Ἐν Αἰγύπτῳ τῇ δ’ Μαΐου ,αωκβ’. Ὁ ἐλάχιστος γραφεὺς Δημήτριος Βλαστός.

f. 2. Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχήν, ἐξερχόμεθα παρὰ τῇ φιάλῃ, ἐχούση ὕδωρ, καὶ ψάλλομεν τὰ παρόντα τροπάρια, ἦχος πλ. δ’, δὶς· Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων βοᾷ, λέγουσα· θαῦμα παράδοξον... Ὅμοιον· Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων βοᾷ, λέγουσα· δεῦτε ἴδετε πάντες πρᾶγμα θαυμάτων... Σήμερον τὰς εὐλογίας σου αἰτοῦμεν... Σήμερον ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται... Τὴν πέτραν δὶς ποτε πατάξας Μωϋσῆς... Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ λόγῳ σου τῷ παντουργῷ στερεώσας τὸν οὐρανόν... Ἰουδαίων τῷ ἔθνει τὰ πικρὰ ὕδατα εἰς γλυκύτατα μεταβαλόν... Δόξα καὶ νῦν, ὁ αὐτός· Δεῦτε πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἐνωτίσασθε πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν... See above, p. 982–983. The rest of the sequence is the same as in the preceding manuscript, except for the first prayer, which was skipped in the current order and then added in the manuscript at the end of the order with the following remark: Ἴδου καὶ ἕτερα εὐχὴ ὁμοία τῇ πρώτῃ, ἐξ ὧν ἀναγινώσκει ὁ προεστὼς οἷαν βούλεται· Δέσποτα παντοκράτορ καὶ Θεὸς τοῦ παντός, ἡ ὑπεραγία Τριάς... See above, p. 985.

The manuscript contains the note: Νεκτάριος ἱερομόναχος.

|| (p. 0993) Appendix

0993 [Paris, National Library, Coislin 213]

CLXXII. Εὐχολόγιον, Paris, Bibliothèque nationale (Coislin) 213, in 16°, 211 leaves,⁷³⁹ copied in a clear, handsome hand in the year 1027, as witnessed by the colophon at the end of the manuscript: Ἐγράφη ἡ παρούσα τοῦ Εὐχολογίου βίβλος καὶ ἐτελειώθη μηνὸς Αὐγούστου, ἰνδικτιῶνος ι', ἔτους ,Ζφλε', κτηθεῖσα Στρατηγίῳ πρεσβυτέρῳ τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας καὶ τῶν πατριαρχικῶν εὐκτηρίων, περιέχουσα πᾶσαν ἀκολουθίαν καὶ τάξιν ἀκριβῶς, καθὼς ἐν τῇ ἀρχῇ ὁ πίναξ δηλοῖ, ἐκτὸς τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀγίου Βασιλείου, καὶ τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ τῆς τρικτοέκτης, καὶ τῆς τῶν προηγιασμένων, θελήσει τοῦ γράψαντος καὶ κτησαμένου, διὰ τὸ ἔχειν ταῦτα εἰς Κοντάκια, μεθ' ὧν καὶ ἐνεργοῦσιν· ἔχειν δὲ αὐτὸν καὶ ἐν ἑτέρῳ βιβλιδαρίῳ εὐχὰς τῶν ἀντιφώνων τοῦ Ψαλτῆρος, ὡς στιχολογεῖ ἡ Μεγάλη ἐκκλησία κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ὁ δ', καὶ τῶν ᾠδῶν εὐχὰς ἦ', καὶ ἑτέρας εὐχὰς διαφόρους, λεγομένας κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπὶ κοίτην, μετὰ κοίτην, ἐπὶ κοινωνίᾳ, ἐπὶ ἐξομολογήσει, εἰς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ κατάνυξιν, καὶ λοιπὰ ἀμφοτέρωθεν, καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν διαφορῶν ῥητῶν περὶ τῆς ἀγίας Τριάδος· ταῦτα γὰρ ᾧδε οὐκ ἐγράφη. Cf. Biblioth. Coislina, Paris, 1715 an., p. 272.

ff. 1–2 are a later addition containing the end of the first and the beginning of the second Gospel reading for Matins of Great Friday, with writing of the s. XIII.

f. 3. Πίναξ ἀκριβῆς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου. Εὐχολόγιον, ἐστὶ δὲ τὸ βιβλίον Στρατηγίῳ, κτηθέν μοι θυηπόλῳ. Detailed table of contents. A total of 142 items.

f. 8. Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ σταυροπηγίου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐρασθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναι ἐκκλησίαν... as on p. 485, except for: ἐπὶ ἀνοικοδομῇ τοῦ πρὸς σὴν δοξολογίαν κτιζομένου οἴκου, ἢ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου τοῦδε, τοῦ σοῦ θεραπεύοντος, ἐν τῷ πλήθει τῶν σῶν ἐπουρανίων... ὅπως ἂν || (p. 0994) καὶ ἐν αὐτῷ ἀκαταπαύσταις ᾠδαῖς καὶ ὕμνοлогіαις ἀνυμνοῦμεν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν. Ἐκφώνησις: Σοὶ γὰρ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ...

⁷³⁹ Since this *euchologion* has 29 [numbered] quires of 8 leaves each, originally it should have contained 232 leaves. Not counting two extraneous leaves added from another manuscript, the manuscript now lacks 23 leaves.

— Εὐχή ἄλλη ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ σὸν ἅγιον αἶμα ὑποβαλόμενος θεμέλιον τῆς ἀγίας σου ἐκκλησίας, p. 486

f. 8v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ιδρύσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης. Goar, p. 655–664. The peculiarities of this text are noted below, in the description of Cardinal Bessarion’s codex at Grottaferrata library.

f. 19. Τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσῃ ἀγία τραπέζῃ p. 490-491. See below, in the description of the same Grottaferrata monastery manuscript.

f. 21. Ἄλλη τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσῃ ἀγία τραπέζῃ. Goar, p. 492, same variant readings as in Cardinal Bessarion’s codex at Grottaferrata monastery, but with the addition of two petitions: Ὑπὲρ χρηζόντων τῆς παρὰ τοῦ Κυρίου βοήθειας. Τῆς παναγίας ἀχράντου ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ τοῦ ἀγίου, οὗ ἐστὶν ἡ σαλευθείσα τράπεζα, μετὰ πάντων τῶν ἀγίων, which are written out in full.

f. 22. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὴν κατάθεσιν τῶν ἀγίων λειψάνων. As on p. 296 above, but omitting the word αὐτοῖς at the end and concluding μεθ’ οὗ σοὶ πρέπει δόξα σὺν τῷ παναγίῳ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ.

f. 22[v]. Εὐχή δευτέρα μετὰ τὴν κατάθεσιν τῶν ἀγίων λειψάνων. As on p. 296 above, but with ἀθλητῶν τῆς εὐσεβείας instead of ἀθλησάντων ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας.

Εὐχή εἰς τὴν ἀπαμφίασιν τῆς ἀγίας τραπέζης,⁷⁴⁰ τὴν γινομένην τῇ ἀγία πέμπτῃ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς τριτοέκτης οὕτως:

Πρῶτον μὲν θυμιᾷ ὁ ἀρχιερεὺς τὴν ἀγίαν τράπεζαν κατὰ τὸ ἔθος πέριξ, καὶ εἶθ’ οὕτως ποιεῖ τὴν εὐχὴν ταύτην καθ’ ἑαυτὸν, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐκφωνεῖ, καὶ ἀποκρίνονται οἱ σὺν αὐτῷ τὸ Ἀμήν, καὶ τότε ἀπαμφιάζουσι τὴν ἀγίαν τράπεζαν καὶ καταπλύνουσι μετὰ σπόγγων καινῶν, καὶ ὕδατος χλιαροῦ, καὶ ῥοδοστάγματος, καὶ ἀποσπογγίζουσιν αὐτὴν μετὰ ἐγχειρίων, εἶτα πάλιν ἀμφιάζουσι, καὶ πάλιν θυμιᾷ κατὰ τὸ ἔθος, καὶ οὕτως ποιεῖ τὴν ἑτέραν εὐχὴν καθ’ ἑαυτὸν, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐκφωνεῖ, || (p. 0995) εἶτα διανέμει τὰ σπογγάρια, καὶ οὕτω γίνεται ὁ νικητῆρ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ζωοποιῷ σου θανάτῳ τὸν θάνατον νεκρώσας... Goar, p. 498, with the variant readings καὶ νῦν κυκλοῦντας ἡμᾶς τοῦ σωτηρίου τύπου τὸν τάφον... καὶ τῆς ἐπουρανίου βασιλείας ἀνάδειξον. Ἐκφώνησις· Ὅτι παρὰ σοὶ ἐστὶν ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς τῶν ἀγαθῶν ἀπολαύσεως καὶ τῆς ἀθανάτου δόξης, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ.

⁷⁴⁰ The table of contents adds τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας.

f. 23. Εὐχή μετὰ τὴν ἔκπλυσιν.

Ὁ ἐλεήμων καὶ οὐκίτριμων Θεός, ὁ δι' ἄφατον ἀγαθότητα πρὸς λειτουργίαν τοῦ παναγίου καὶ ἀχράντου σου θυσιαστηρίου τὴν ἡμῶν ἀχρειότητα προσλαβόμενος, αὐτὸς καὶ νῦν ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς. The prayer breaks off here, since the manuscript is missing a few leaves. The prayer has been published in Goar, p. 498.

Judging from the table of contents, the lost leaves contained: a) Τάξις τοῦ νιπτῆρος, b) Ἐπὶ ποιήσει μύρου τῆ μεγάλης ε', ὁμοίως εὐχαί (Goar, p. 504), c) Ἀκολουθία ἑτέρα τοῦ νιπτῆρος, γινομένη ἐν τοῖς μοναστηρίοις, ἔχουσα εὐχάς (Goar, p. 594) and d) Κατήχησις τῆς μεγάλης παρασκευῆς (p. 279–281), the end of which is preserved in the manuscript.

f. 25. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου. Goar, p. 249–251. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐπὶ πατριάρχου καὶ ἐπὶ μητροπολίτου καὶ ἐπισκόπου.

f. 27v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου, ὀφείλοντος εἶναι χρόνων τριάκοντα τελείων. Goar, p. 244, with the variant readings: χάρτην ἔγγραφον... εἰς ἐπήκοον τῶν περιεστώτων ἔχοντα οὕτως... ποιῶν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ σταυροὺς τρεῖς καὶ ἔχων ἐπικειμένην αὐτὴν χεῖρα... Καὶ λέγει ὁ πρῶτος τῶν πρεσβυτέρων ἢ ἕτερος πρεσβύτερος... Same litany as the one for episcopal ordination. φαινόλιον... Without the phrase: καὶ ἀσπάζεται μόνην τὴν τοῦ ἀρχιερέως χεῖρα...

f. 29. Τάξις⁷⁴¹ ἀκολουθίας ἐν τῇ χειροτονία πρεσβυτέρου, τοῦ πληροῦντος ἀρχidiaκόνου.⁷⁴² Μετὰ τὸ εἰσενεχθῆναι τὰ ἄγια καὶ βληθῆναι τὸ καταπέτασμα, ἀποτίθησιν ὁ ἀρχidiaκόνος τὸ τοῦ πατριάρχου ὠμοφόριον ἐπάνω τοῦ καταπετάσματος ἐν τῷ δεξιῷ αὐτοῦ μέρει, καὶ ἴσταται ὀπι(σ)θεν ἢ (p. 0996) τοῦ πατριάρχου, ἀναμένων πληρωθῆναι τὸν μυστικὸν ὕμνον, καὶ τότε ὁ μὲν ἐν τῷ ἄμβωνι διάκονος σιγᾷ, προσάγεται δὲ ὑπὸ τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου⁷⁴³ καὶ λέγοντος τοῦ ὑπεισερχομένου ἀρχidiaκόνου· Πρόσχωμεν, ὑπαναγινώσκει τὸ κιταῶριον ὁ πατριάρχης, λαμβάνων αὐτὸ ἐκ τοῦ χαρτοφύλακος. Καὶ τότε κλίνοντος τὰ γόνατα τοῦ χειροτονουμένου ἐν τῇ κρηπίδι τῆς ἀγίας τραπέζης, σφραγίζει αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν τρίτον, καὶ ἔχων ἐπικειμένην τὴν χεῖρα, ποιεῖ τὴν πρώτην εὐχήν. Καὶ μετὰ τοῦτο ποιεῖ ὁ πρωτοπρεσβύτερος εὐχήν διακόνου, ἔχοντος τοῦ πατριάρχου τὴν χεῖρα ὁμοίως. Καὶ ποιῶντος τὴν β' εὐχήν, ἧς πληρωθείσης, ἐγείρει τὸν χειροτονούμενον καὶ φέρει τὸ ὀπισθεν τοῦ ὠραρίου ἔμπροσθεν, καὶ ἐνδύει αὐτὸν φαινόλιον, καὶ δίδωσιν αὐτῷ

⁷⁴¹ In the table of contents: ἑτέρα τάξις ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου, γινομένη παρὰ τοῦ πατριάρχου εἰς τὸν πληροῦντα τὸ ἀρχidiaκονικὸν τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας.

⁷⁴² Cod. Cryptof. Bessarion: τὸ πληροῦν ἀρχidiaκόνον.

⁷⁴³ Ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι.

ἀγάπην καὶ ἰσῳτᾶ αὐτὸν μετὰ τῶν πρεσβυτέρων. Ὁ δὲ μέλλων εἰσιεῖναι ἀρχιδιάκονος ἰσῳτᾶται πλησίον τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐπαίρων ὁ πατριάρχης ἐκ τῆς ἀγίας τραπέζης τὸ ὠμοφόριον, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ, καὶ ἀπολύει τῷ ἐσῳτῶτι ἐν τῷ ἄμβωνι διακόνῳ, καὶ λέγει· Πληρώσωμεν, μέχρι τοῦ Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, καὶ δίδωσιν ἀγάπην τῷ πατριάρχει ὁ χειροτονηθεὶς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, ἀφ' οὗ ἐφθάσθη ἀρχιδιάκονος. Μετὰ δὲ τὸ ῥηθῆναι τὸ ἅγιον μάθημα καὶ ἐπαρθῆναι τὸ καταπέτασμα, καὶ εἰπεῖν τὸ Ἄξιον καὶ δίκαιον, ἐπιδίδωσιν τῷ χειροτονηθέντι ἄρτον ἐν ταῖς χερσὶ, καθὰ (sic) προεἰρηται μέχρι τοῦ εἰπεῖν· Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις. Καὶ οὕτως ἀποδιδούς μεταδίδωσιν τῷ πατριάρχει τῆς ἀγίας κοινωνίας, καὶ μεταλαμβάνει πρῶτος, καὶ εἰ συμβῆ ἐπισκόπους παρῆναι, καὶ μεταλαμβάνων⁷⁴⁴ τὸ ποτήριον ἐκ τοῦ πατριάρχου, μεταδίδωσιν τοῖς κοινωνοῦσι ἐν τῷ ἱερατεῖῳ.

f. 30. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου, ὀφείλοντος εἶναι χρόνων τελείων εἴκοσι καὶ πέντε. Goar, p. 210–211, with the variant readings: εἰς ἐπήκοον τῶν περιεσῳτῳτων... Same litany as the one for episcopal ordination. Καὶ πρῳτου δεχομένου παρ' αὐτοῦ τὸ ἅγιον ποτήριον ἱερέως καὶ ἀρχιερέως... προσμένει μέχρις ἂν οἱ τοῦ βήματος μεταλάβωσι...

f. 32. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακονίσης, ἣτις ὀφείλει εἶναι μ' χρόνων παρθένος ἀγνή. Same as on p. 346 above, except for the word κάρα instead of κεφαλῆν and for the remark τὰς δύο τούτου ἀρχὰς about the *orarion*.

f. 33v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου. Goar, p. 204, with the correction: τοῦτον τὸν φαινόλιον... μαντύλιον... λέγει γ' Ὅσοι πιστοί... ἄπεισιν εἰς τοὺς ὑποδιακόνους. || (p. 0997)

f. 34. Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου. Ed. Goar, p. 194–195, *variae lectiones* Cryptof. cod. Bessarionis.

f. 35. Εὐχή ἐπὶ προχειρίσει κηροφόρου καὶ δεποτάτου. See p. 436 above.

f. 35v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ προχειρίσει ἡγουμένου.

Περικειμένου τοῦ ἀρχιερέως φαινόλιον καὶ ὠμοφόριον, προσάγεται αὐτῷ ὁ προχειριζόμενος, παρόντων καὶ τῶν ἐκλεξαμένων αὐτὸν μοναχῳν, καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος τοῦ Κυρίου δεηθῳμεν, σφραγίζει τὴν κεφαλῆν αὐτοῦ γ' ὁ ἀρχιερεὺς καὶ εὐχεται οὕτως· Ὁ Θεός, ὁ διὰ παντὸς τῆς ἀνθρώπων σωτηρίας. Goar, p. 395. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, εἰρηνεύει ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς, εὐχεται πάλιν οὕτως· Κλίνον, Κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῳν. p. 395. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, αἶρει τὸ παλλίον, ὃ περὶκεῖται ὁ προχειρισθεὶς, καὶ περιτίθησιν αὐτῷ ἕτερον, καὶ οὕτως ἀσπαζόμενος ἀπολύει αὐτόν.

⁷⁴⁴ λαμβάνων.

f. 36. Εὐχή ἐπὶ προχειρίσει βασιλέως. Goar, p. 726–727 ... ὁ ἴσεται ἐν τῷ ἄμβωνι τούτου ἔμπροσθεν, ἴσεται μὲν ὁ πατριάρχης, παρίσεται δὲ ὁ μέλλων στέφεισθαι βασιλεύς... εὐχεται ὁ ἀρχιερεὺς: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν... ἀναστήσαι βασιλέα. In the second prayer: βασιλεῖ τῶν αἰώνων... ἤρημον = Goar: ἡμερον... προαποτίθεται ἐκεῖσε ἐπὶ τραπέζης (Goar: ἐπιτραπέν) στέμμα... εἰσάγεται ἡ βασίλισσα παρὰ τῶν πρεποσίτων... ἐπὶ τῶν βασιλέων... εἶτα μεθιστῶσιν (Goar: μεθίστησιν) αὐτὴν καὶ ἀποκαλύπτουσι τὸ μαφόριον καὶ ἀπλοῦσιν αὐτὸ πρὸς τὸ μὴ βλέπεισθαι, καὶ οὕτω προσάγουσιν αὐτὴν τῷ πατριάρχῃ, καὶ λαμβάνων ὁ πατριάρχης...

f. 38. Εὐχή (ἐπὶ) προχειρίσει καίσαρος, νωβελισίμου καὶ κουροπαλάτου. Goar, p. 730.

f. 38v. Εὐχή ἐπὶ προαγωγῇ ἀρχόντων, ἥτοι πατρικίων. Goar, p. 721–732, e Bess. cod. et S. Marci. Desinit καὶ δίδωσι τῷ τῆς καταστάσεως καὶ βάλλει ἐκεῖνος αὐτὸ τῷ (Goar: ἐνδύσας) πατρικίῳ...

f. 39v. Εὐχή, γινομένη ἐν τῷ μεγάλῳ σεκρέτῳ, ἀπιόντος τοῦ πατριάρχου πρὸς ὁδοιπορίαν καὶ ἐπανιόντος. Goar, p. 685.

— Εὐχή, γινομένη ὁσάκις ἔλθῃ ὁ πατριάρχης εἰς τὸν βασιλέα, ἐξαιρέτως δὲ τῇ ε' τῆς διακαινησίμου. Μετὰ τὸν ἀσπασμόν, λέγοντος τοῦ ῥεφερενδαρίου συναπτήν, εὐχεται οὕτω· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων. Goar, p. 733... τοὺς ἀρχοντας αὐτῶν || (p. 0998) ἐν ὑπακοῇ καὶ φόβῳ ἀδωροδοκίτους (Goar: ἀπροσδόκητος) δι(α)φύλαξον... τῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀγαθῶν, ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῶν δωρούμενος. Ὅτι εὐλόγηταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἀρχιερεὺς ἐπεύχεται· Σοὶ τῷ μόνῳ καὶ φιλανθρώπῳ κριτῇ. Goar, p. 733. Variant readings: ταῖς πάντων ἡμῶν καρδίαις, καὶ παρὰσχου αὐτῷ πάντα πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα (Goar add. τῷ ὑπὸ σὲ βασιλεῖ) καὶ κατάνυξον...

f. 40. Εὐχή ἄλλη ἐπὶ βασιλέως, εἰσερχομένου τοῦ πατριάρχου πρὸς αὐτόν. Goar, p. 732–734. The second prayer has the variant reading: κατὰ τὸ θέλημά σου (Goar: ὄνομά σου) πολιτευόμενοι, τύχωμεν...

f. 40v. Εὐχή, γινομένη ἐν τῷ δρόμῳ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου. (the table of contents adds Ἡ αὕτη καὶ ἐπὶ πλοίου παντός, μέλλοντος πλεῖν). Μετὰ τὸ ῥηθῆναι τὸν ρκ' ψαλμόν, λέγοντος τοῦ διακόνου· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, εὐχεται οὕτω. (ed. Goar e Bess. cod. p. 684). The prayer has lost its end, since several leaves are missing. According to the table of contents at the beginning of the manuscript, they must have contained the following prayers and rites: a) κη'. Ἐπὶ χελανδίων ἀποστελλομένων κατὰ πόλεμον (Goar: κατὰ πόλεως) εὐχή p. 985, b) κθ'. Ἀκολουθία τῶν βαπτισμάτων. Εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ εὐχή, c) λ'. Τῇ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ εὐχή, d) λα'. Εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον εὐχή, e) λβ'. Τῶν ἀφορκισμῶν εὐχαί, f) λγ'. Μετὰ

τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον πρὸς τὸν πρὸς ὥραν βαπτιζόμενον, ὅτε ἐμφυσᾶ, εὐχή, g) λδ'. Ἡ ἀποταγή καὶ συνταγή. Μετὰ τὴν ἀποταγὴν εὐχή, h) λε'. Τῶν ἀγίων βαπτισμάτων Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ λοιπαὶ εὐχαί, i) λζ'. Ἄλλη ἔχουσα τὸ προοίμιον σύντομον εὐχή, k) λζ'. Εἰς τὸ ἀπολουῖσαι τοὺς νεοφωτιστούς εὐχαί, l) λη'. Εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον εὐχαί and m) μ'. Εἰς τεκνοποίησιν εὐχή. The manuscript preserves the ending of this last prayer on the following folio.

f. 41. Εὐχή εἰς ἀδελφοποίησιν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν χαρισάμενος Goar, p. 707. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ τὸν χορὸν τῶν ἀγίων. As on p. 190 above, but with a somewhat different ending: Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ νῦν τοὺς δούλους σου, οὓς εὐδόκησας παραστῆναι κατενώπιον τῆς ἀγίας δόξης σου... κληρονόμοι γένωνται τῆς βασιλείας. Ὅτι σὺ εἶ ὁ δοτῆρ τῶν ἀγαθῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. || (p. 0999)

f. 41 Εὐχή ἐπὶ πάγωνος κουρᾶ ἢ κεφαλῆς.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι. Goar, p. 309.

f. 42. Εὐχή ἐπὶ τὸ ἀναδήσασθαι κεφαλὴν γυναῖκα. Goar, p. 309.

f. 42v. Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Θεοφανίων.

Μετὰ τὸ ἀπολυῖσαι τὴν θείαν λειτουργίαν οὐ λέγει ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθατε, ἀλλ' εὐθέως γίνεται ὑπὸ τοῦ ἀρχidiaκόνου συναπτῆ· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν τοῦ δεινὸς ἱερωσύνης, ἀντιλήψεως, διαμονῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ... Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρῶσεως... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι... Ὑπὲρ τῆς πόλεως... Ὑπὲρ τῆς εὐκρασίας ἀέρων... Ὑπὲρ πλεόντων... Ὑπὲρ τοῦ ρυθθῆναι... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων... Τῆς παναγίας ἀχράντου... Καὶ τούτων λεγομένων, ὁ ἱερεὺς εὐχεται καθ' ἑαυτὸν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ μονογενὴς Υἱός. Goar, p. 368. Καὶ πληρώσας τὴν εὐχήν, λέγει καθ' ἑαυτὸν· Ἀμήν, καὶ εὐθέως ἀπάρχεται ἐν ἐκφωνήσει· Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου... Goar, p. 370. Τοῖς τε κεχωρημένοις (Goar: χριομένοις τὸν ἁγιασμόν, τὴν ὑγείαν) τὴν εὐλογίαν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν. Goar, p. 371.

f. 45. Εὐχή ἄλλη εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἀγίων Θεοφανίων, λεγομένη ἐν τῇ φιᾶλῃ τοῦ μεσαύλου Goar, p. 363.

f. 45v. Εὐχαί τῆς γονυκλισίας τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς.

Μετὰ τὸ προκείμενον καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον τῆς ἐκτενοῦς δεήσεως, τοῦ διακόνου λέγοντος· Κλίνοντες τὰ γόνατα, λέγει ὁ ἀρχιερεὺς ἐν ἐπηκόῳ τὴν

πρώτην εὐχήν· Ἀχραντε, ἀμίαντε... Goar, p. 597. Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν α' εὐχὴν τῶν ἀντιφώνων τοῦ λυχνικοῦ, καθ' ἑαυτὸν δέ· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε Δέσποτα παντοκράτορ, ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν. Goar, p. 598. Καὶ λεγομένης ταύτης καθ' ἑαυτὸν, λαμβάνει καιρὸν ὁ ἐστὼς ἐν τῷ ἄμβωνι διάκονος καὶ λέγει· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, ἀνάστησον καὶ διαφύλαξον. Καὶ οὕτω ποιεῖ συναπτὴν· Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κ.τ.λ. τῶν αἰτήσεων, ἐξ οὗ (ἕως οὗ) παρὰ τοῦ ἀρχidiaκόνου ἀπολυθῆ, καὶ τότε λέγει· Τῆς παναγίας ἀχράντου, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιερεὺς· Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν... Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἀντίφωνον α'. Στίχος α'· Ἠγάπησα, ὅτι εἰσακουσέται... Ταῖς πρεσβείαις ἁγίων. Στίχος β'. Ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί... Στίχος γ'· Ἐλεήμων Κύριος καὶ δίκαιος... Ταῖς πρεσβείαις... Στί- || (p. 1000) χος δ'· Εὐαρεστήσω ἐνώπιον Κυρίου ἐν χώρα ζώντων. Ταῖς πρεσβείαις. Δόξα καὶ νῦν. Εἶτα αὐθις λεγόντος τοῦ διακόνου· Ἐτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα, ποιεῖ ὁ ἀρχιερεὺς τὴν β' εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν σὴν εἰρήνην δεδωκὼς τοῖς ἀνθρώποις. Goar, p. 599. Καὶ ἐπισυνάπτει καθ' ἑαυτὸν τὴν β' εὐχὴν τῶν ἀντιφώνων· Κύριε, Κύριε, ὁ ὀυσάμενος ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς βέλους. Goar, p. 600. Ἐπισυνάπτουτος δὲ αὐτοῦ, λέγει ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, καὶ ποιεῖ συναπτὴν· Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Τῆς παναγίας ἀχράντου. Ὁ ἀρχιερεὺς ἐκφωνεῖ· Εὐδοκία καὶ ἀγαθότητι τοῦ μονογενοῦς... Εἶτα ἀντίφωνον β'. Στίχος α'· Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα... Σῶσον ἡμᾶς, Παράκλητε ἀγαθέ, ψάλλοντάς σοι Ἀλληλούια. Στίχος β'· Ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφόδρα... Σῶσον ἡμᾶς. Στίχος γ'· Τὰς εὐχὰς μου τῷ Κυρίῳ ἀποδώσω... Σῶσον ἡμᾶς. Στίχος δ'· Ἐν αὐλαῖς οἴκου Κυρίου ἐν μέσῳ σου... Σῶσον ἡμᾶς. Δόξα, ὁ μονογενὴς Υἱός. Καὶ νῦν, Τὴν ὑπερένδοξον τοῦ Χριστοῦ Μητέρα. Καὶ πάλιν λεγόντος τοῦ διακόνου· Ἐτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰς γόνατα, ποιεῖ ὁ ἀρχιερεὺς ἐν ἐκφωνήσει ὁμοίως τὴν γ' εὐχήν· Ἡ ἀεννάως βρούουσα ζωτικὴ καὶ φωτιστικὴ πηγὴ. Goar, p. 601. Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν γ' εὐχὴν καθ' ἑαυτὸν· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰώνιος, ὁ ἅγιος καὶ φιλόανθρωπος. Goar, p. 601. Ἐπισυνάπτουτος δὲ αὐτοῦ, λέγει ὁ διάκονος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν εἰρήνης... Τῆς παναγίας... Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἀντίφωνον γ' τοῦ Τρισαγίου. Στίχος α'· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη... Ἄγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός... Στίχος β'· Ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί... Ἄγιος ὁ Θεός... Στίχος γ'· Ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ... Ἄγιος ὁ Θεός... (Στίχος δ')· Καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ Κυρίου μένει... Ἄγιος ὁ Θεός... Δόξα, Ἄγιος ὁ Θεός... Καὶ νῦν, Ἄγιος ὁ Θεός... Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ γ' ἀντιφώνου, τοῦ διακόνου ποιούντος τὴν συναπτὴν τὸ Πληρώσωμεν τὴν δέησιν..., λέγει ὁ ἀρχιερεὺς τὴν δ' εὐχὴν ὅλην καθ' ἑαυτὸν καὶ οὐδόλως ἐν ἐκφωνήσει· Σὸν ὡς ἀληθῶς καὶ μέγα ὄντως μυστήριον, Δέσποτα. Goar, p. 601, but with the same ending as on p. 16 above. Καὶ ἐπισυνάπτει τὴν δ' εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν. Goar, p. 602. Καὶ ὅτε εἴπη ὁ διάκονος· Τῆς παναγίας, ἐκφωνεῖ ὁ ἀρχιερεὺς· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἀρχιερεὺς·

Ειρήνη πᾶσιν. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος τὸ Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοὺς. Goar, p. 603. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθετε. Καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον καὶ εἰς τὸ μέγα βαπτιστήριον καὶ ποιοῦ- || (p. 1001) μεν τὰ καταγύρα, εἶτα γίνεται εἰς τὸ σκευοφυλάκιον ἢ διανομὴ τῶν κρηρίων (sic) παρὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐξερχόμεθα. Καὶ οὕτω μὲν ποιεῖ ἢ τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃ ἐκκλησία τὴν τῶν εὐχῶν τῆς γονυκλισίας τῆς Πεντηκοστῆς ἀκολουθίαν, ὡς ἐγράφη, αἱ δὲ λοιπαὶ καὶ αἱ καθολικαὶ καὶ αἱ κατὰ τοὺς οἴκους καὶ τὰ μοναστήρια, ἄλλη ἄλλως ποιεῖ καὶ ἕτερα ἕτερος· αἱ μὲν γάρ, μετὰ τὸ προκείμενον καὶ τὴν ἐκτενήν, ἰκεσίας τὰς τέσσαρας ὁμοῦ, καὶ οὕτω τὸ Καταξίωσον, Κύριε, καὶ τὰ στιχηρά· Νῦν εἰς σημεῖον, καὶ τὴν λοιπὴν ἀκολουθίαν, αἱ δέ, μετὰ τὸ προκείμενον, τὰς εὐχὰς καὶ τὴν ἐκτενήν ἐν τῷ τέλει τοῦ λυχνικοῦ, αἱ δέ, μετὰ τὸ προκείμενον, καὶ τὴν ἐκτενήν, εὐχὴν μίαν καὶ στιχηρὸν α', καὶ πάλιν ἕτεραν εὐχὴν καὶ ἕτερον στιχηρὸν, καὶ αὐθις ἕτεραν καὶ ἕτερον, αἱ δὲ τὰς τρεῖς πρὸ τῶν στιχηρῶν καὶ τὴν δ' μετὰ τὰ στιχηρά, καὶ οὕτω· Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, αἱ δὲ τὰς τρεῖς μόνας καὶ τὴν δ' οὐ λέγουσιν, οὐ καλῶς οὐδὲ δικαίως, ὡς ἕκαστος τῶν ἱερέων ἀκριβείας καὶ εἰδήσεως ἔχει, ἢ ἀμαθείας καὶ ἀγροικίας, ἢ καὶ ἴσως, ὡς καὶ τινες τῶν ἐκκλησιῶν παρέλαβον.

f. 55. Εὐχὴ ἀντιφώνου τοῦ λυχνικοῦ. Goar, p. 35 (p. 28–29), but with the omission: Καὶ μετὰ τὸ προκείμενον καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον, γίνεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως εὐχὴ ἀντιφώνου α', ἐν ᾧ ψάλλεται· Ταῖς πρεσβείαις, ἔχουσα οὕτως· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε. Goar, p. 35. Εὐχὴ ἀντιφώνου β', ἐν ᾧ ψάλλεται· Ὁ μονογενὴς Υἱός· Κύριε, Κύριε ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς. Goar, p. 36. Εὐχὴ ἀντιφώνου γ', τοῦ Τριασαγίου· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰώνιος Goar, p. 36. Εὐχὴ κατηχουμένων μετὰ τὸ Τρισάγιον τοῦ λυχνικοῦ. Ἰστέον δέ, ὅτι οἱ κατηχούμενοι τοῦ λυχνικοῦ οὐ πάντοτε γίνονται, ἀλλ' ἐν πέμπτῃ καὶ τρίτῃ μόνον, καὶ οὐδὲ ἐν ταύταις ἀπλῶς, ἀλλ' ὅτε μὴ ἔχει λειτουργίαν ἢ ἐκκλησία ἢ λιτήν· λειτουργίας γὰρ ἢ λιτῆς οὐσῆς, οὐ γίνονται. Ὁ Θεός, ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης. Goar, p. 36. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ νῦν προσερχόμεθα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ. Goar, p. 37. Εὐχὴ πιστῶν β'· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ ἀπρόσιτον οἰκῶν φῶς. Goar, p. 37. Εὐχὴ γ' τῆς ἀπολύσεως· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος. Goar, p. 29. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐρανοὺς. Goar, p. 32. Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν.

f. 60. Εὐχὴ τῶν καταγύρων, γινομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ. Τοῦ διακόνου ποιοῦντος τὴν συναπτὴν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θησαυρὸς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, ὁ παντὸς ἀγιασμοῦ χορηγός, ὁ κτίσας ἡμᾶς ἐπ' ἔργοις ἀγαθοῖς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν, καὶ ποιήσον ἡμᾶς σκεύη σου ἡγιασμένα καὶ εὐχρηστα τῷ Δεσπότη ἀναδειχθῆναι πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρητισμέ- || (p. 1002) νους ἐποικοδομεῖν ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῆς σῆς ἐπιγνώσεως χρυσόν, ἄργυρον, λίθους

τιμίους, τὰς θείας καὶ ζωοποιοὺς ἐντολάς, πόλιν καὶ ἐνδιαίτημα τῆς σῆς ἀγαθότητος τὴν ἡμετέραν γενέσθαι ψυχὴν, ἵνα ἐνοικῶν ἐν ἡμῖν καὶ ἐμπεριπατῶν, ὁδοποιήσης ἡμῖν καὶ τὴν εἰς τὴν αἰώνιον σου βασιλείαν ὁδὸν καὶ δόξαν. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ (ἐν) ἁγίοις ἐπαναπαύῃ καὶ σοὶ τὴν δόξαν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα ἅγιε, ὑποκλίναντές σοι τὸν αὐχένα τοῦ σώματος, δεόμεθα, δὸς ἡμῖν πάντοτε ἐν ὀρθῷ καὶ ἀκλινεῖ τῷ φρονήματι τὴν οὐράνιον δόξαν περισκοπεῖν, καὶ τῇ σῇ προσανέχειν μεγαλειότητι. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία. See p. 13 above.

f. 60v. Εὐχὴ, λεγομένη ἐν τῷ βαπτιστηρ(ί)ῳ μετὰ τὸ λυχνικόν.

Καὶ νῦν εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα, τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου, τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ, ὅτι ἐρρῶσθαί ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησας εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Υἱοῦ τῆς ἀγάπης σου, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, δι' οὗ αἰτοῦμεν καὶ τῆς ἐπουρανίου σου δόξης τὴν κληρονομίαν, ἵνα, οἱ συμμορφωθέντες τῷ θανάτῳ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, διὰ τῆς κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ πολιτείας καὶ ἀποστροφῆς πάντων τῶν σαρκικῶν παθημάτων, κοινωνοὶ καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ τῆς αἰώνιου βασιλείας ἐν τῇ λαμπρότητι τῶν ἁγίων σου, ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου γενώμεθα. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς· Κύριε, Κύριε, ὁ διὰ τῆς κατὰ σάρκα ἐπιφανείας τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐγκαινίσας ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, τὴν δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος ἀναγέννησιν, Αὐτός, Δέσποτα, τὴν ἐν αὐτῷ τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι δεδομένην ἡμῖν τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος χάριν ἀναφαίρετον ἐν ἡμῖν διατήρησον, φωτίζων ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα εἰς ἐπίγνωσιν τῆς σῆς ἀληθείας καὶ (ἐρ)γασίαν τῶν προσταγμάτων σου. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν... Ὁ διάκονος· Σοφία. Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν διὰ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου αὐτοῦ Μητρὸς καὶ τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ πάντων αὐτοῦ τῶν ἁγίων ἐλεήσοι καὶ σώσοι τὰς ψυχὰς ἡμῶν, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν. See p. 13 above.

f. 60v. Εὐχαὶ κατὰ παννυχίδα.

Same [prayers] as on p. 13–15 above, but the text is closest to Alexandrian Patriarchal Library 104 (*ibid.*, in the footnotes). || (p. 1003)

f. 63v. Εὐχαὶ μεσονυκτιναί. See p. 62–63 above.

f. 65. Εὐχὴ ἑωθινή. Same prayers and with the same remarks as in cod. Besarion. Crypt-ferrat. bibl.

f. 70v. Εὐχαὶ τῶν ὥρων τῆς ἡμέρας.

Εὐχή ὥρας α'. Αντίφωνον α'. Ὁ Θεός, ὁ ἐπὶ τῶν χερουβὶμ καθεζόμενος καὶ ὑπὸ τῶν σεραφὶμ δοξαζόμενος. See p. 9 above. Εὐχή ὥρας α'. Αντίφωνον β'. Ἀκουστὸν ποιήσον ἡμῖν τὸ πρωῖ τὸ ἐλεός σου, ὁ Θεός ἡμῶν. See p. 35 above. Εὐχή ὥρας α'. Αντίφωνον γ'. Ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός ἡμῶν. As on p. 35 above, but with a different ending: ἀντικειμένων πνευμάτων πονηρίας, φώτισον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν διανοιῶν ἡμῶν εἰς τὸ ἀπαύστως δοξάζειν σε σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ σου Πνεύματι. Ἐκφώνησις: Ὅτι σὺ εἶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Εὐχή δ', ἤγουν ἀπολύσεως: Κύριε, Κύριε, σὴ ἐστὶν ἡ ἡμέρα καὶ σὴ ἐστὶν ἡ νύξ Goar, p. 45. Ἐκφώνησις: Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα... Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας: Ὁ εὐήκοος καὶ ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός ἡμῶν. As on p. 36 above, but with the addition: τοὺς κλίνοντας τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς ἐνώπιόν σου...

f. 71v. Εὐχή πρωϊνή.⁷⁴⁵

Ὁ Θεός τῶν δυνάμεων, ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰῶνων καὶ μένων εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁ Δημιουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ ποιήσας τὸν ἥλιον εἰς φωτισμὸν τῆς ἡμέρας καὶ τὴν νύκτα εἰς ἀνάπαυσιν πάσης σαρκός, εὐχαριστοῦμέν σοι, ὅτι διήγαγες ἡμᾶς ἐν εἰρήνῃ τὴν νύκτα, καὶ προσήγαγες τῇ ἀρχῇ τῆς ἡμέρας ἐν εὐχαριστίᾳ καὶ δεόμεθά σου, ἐπίλαμψον ἡμῖν τὸν τῆς δικαιοσύνης σου ἥλιον καὶ ποιήσον ἡμᾶς υἱοὺς φωτός καὶ υἱοὺς ἡμέρας, ἵνα τὴν τε παροῦσαν ἡμέραν σωφρόνως διατελέσωμεν, καὶ πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἀπροσκόπως διαβιώσωμεν. Ἐκφώνησις: Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ... Εὐχή τῆς ἀπολύσεως: Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας ἐλθεῖν. See p. 66 above. Ἐκφώνησις: Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεός.

f. 72. Εὐχή ὥρας α'. See p. 36–37 above. All the prayers, except for the final one after the deacon's *ekphonesis* Σοφία, i.e. Πανάγιε Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν. Third hour has only two prayers, which are similar to the ones printed on p. 37 above, except that here the *ekphonesis* for the first one here is Ὅτι || (p. 1004) σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα..., while that of the second one is missing, since there are again several missing leaves, which contained (all) the prayers: a) νβ'. Τῆς τρίτης ὥρας, b) νγ'. Τῆς ἕκτης ὥρας εὐχαί, c) νδ'. Τῆς ἐνάτης ὥρας εὐχαί, d) Ἐτεροι τοῦ ἀγίου Βασιλείου μετὰ τὴν τῆς κλίνης ἐξανάστασιν καὶ ἔωθιναι τῶν ὥρων καὶ αἱ λοιπαὶ ἀμφότεροι. Of these latter ones [of St Basil], we find the following in the manuscript:

⁷⁴⁵ In the table of contents these are called Ἐτεροι πρωϊναὶ εὐχαί.

f. 74. Εὐχή ἐωθινή.

Δέσποτα ὁ Θεός, ὁ πρὸ ἐωσφόρου γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Πατρὸς, τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, ὃ δι' ἄφατον ἀγαθότητα τὴν σὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἐκτελέσας οἰκονομίαν, καὶ τῷ φωτὶ τῆς ἐπιφανείας σου πρὸς λῆξιν καταστήσας τὴν συνέχουσαν νύκτα τὴν ζωὴν ἡμῶν, καὶ τὴν ἀνέσπερον ἡμέραν ἀναδείξας τῆς σῆς ἐπιγνώσεως, Αὐτὸς καὶ νῦν, δεόμεθά σου, ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου τὸ ὑπερουράνιον, εἰς τὸ καταλάμψαι τοὺς νοερούς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, καὶ κυβέρνησον πᾶσαν κίνησιν τῆς καρδίας ἡμῶν κατὰ τὸ σοι εὐάρεστον, προσδεχόμενος ταύτας ἡμῶν τὰς ἐωθινὰς δεήσεις, καὶ ἀντικαταπέμπων ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὴν σὴν κληρονομίαν πλούσια τὰ ἐλέη σου, παντὸς σκανδάλου καὶ προσκόμματος, καὶ ταραχῆς σκοτόους ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν ἐκκλίνων τοὺς πόδας, καὶ ἄγγελον φωτὸς φύλακα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος καὶ ὁδηγὸν παρεχόμενος, ἵνα ὑπ' αὐτοῦ ὁδηγούμενοι ἐν τῇ ὁδῷ τῶν ἐντολῶν σου, κατανήσωμεν εἰς τὴν σὴν εὐαρέστησιν, καὶ τύχωμεν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν θείων καὶ νοερῶν λειτουργῶν σου χερουβὶμ τῆς πρώτης ἱεραρχίας καὶ διακοσμῆσεως, δοξάζοντες καὶ εὐχαριστοῦντες εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

f. 74v. Εὐχή τῆς πρώτης ὥρας.

Πάτερ ἅγιε, ὁ τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εὐδοκήσας ἀνατεῖλαι ἡμῖν μετὰ τὴν νύκτα τοῦ νόμου καὶ τὴν ταύτης συμπλήρωσιν, ὃ τῷ προφήτῃ Δαβὶδ ἐμπνεύσας εἶπεῖν· τὸ πρῶτ' παραστήσομαί σοι καὶ ἐπόψει με, Αὐτὸς καὶ ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους, διὰ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν παραστήναι τολμῶντας τῷ προσώπῳ τῆς δόξης σου, ἐπίβλεψον ἐν οἰκτιρμοῖς καὶ χρηστότητι, καὶ παράσχου ἡμῖν τὴν παροῦσαν ἡμέραν, καὶ πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν, διελθεῖν εὐλαβῶς καὶ εὐσχημόνως, συντηρῶν ἡμᾶς ἐξ ἀοράτων καὶ ὀρωμένων ἐχθρῶν, καὶ πᾶσαν ἐνθύμησιν καὶ πρᾶξιν ἀπταιστώως ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖσθαι ποιῶν, καὶ πάντοτε, ὡς ὑπὸ τοῖς σοῖς ὀφθαλμοῖς ὄντας καὶ ὀρωμένους, ἐν εὐθύτητι καθοδήγησον, πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν **|| (p. 1005)** Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν θείων καὶ νοερῶν σου λειτουργῶν, τῶν, οἷς ἐπαναπαύῃ, θρόνων τῆς πρώτης ἱεραρχίας, καὶ διακοσμῆσεως, εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος νῦν.

f. 75. Εὐχή τῆς γ' ὥρας.

Ἄγιε Παράκλητε, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, τὸ ἐν τοῖς ἁγίοις ἐνοικῆσαν μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις διὰ τῆς εὐδοκίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ πληρῶσαν αὐτοὺς τοῦ παρὰ σοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς χάριτος, τὸ φωστῆρας τούτους ἀπεργασάμενον καὶ δι' αὐτῶν φωτίσαν τὸν κόσμον, καταξίωσον καὶ ἐν ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὴν σὴν ποιῆσαι ἐνοίκησιν, καὶ ἀπέλασον ἀφ' ἡμῶν πάντα ζόφον κακίας ἐν τῷ φωτὶ σου, ἀπόπλυνον ἡμᾶς τῶν προλαβόντων

ῥύπων τῆς ἁμαρτίας, καὶ τῶν ἔτι καθ' ἡμῶν φερομένων ὑπ' αὐτῆς ἀμετό-
χους συντήρησον, δὸς ἡμῖν τὴν μετοχὴν τῆς σῆς καθαρότητος ἐν τῷ ἀποκα-
θᾶραι πᾶσαν ψυχῆς κηλίδα, καὶ ὅλην αὐτῆς ἀγιάσαι τὴν τριμερῆ δύναμιν,
ὥστε πάντοτε τὴν σὴν ἐν αὐτοῖς οἴκησιν ἔχειν, καὶ τῇ σῇ γνώσει καὶ σοφία
σου συνετιζέσθαι τὰ εὐθῆ καὶ συμφέροντα ἡμῖν τε καὶ παντὶ τῷ λαῷ σου,
πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μα-
ρίας, τῶν ἀῦλων καὶ νοερῶν λειτουργῶν σου, τῶν θείων κυριοτήτων τῆς δευ-
τέρας καὶ μέσης ἱεραρχίας καὶ διακοσμῆσεως. Ὅτι παρὰ σοῦ πᾶσα εὐθύτης
καὶ σωτηρία καὶ χορηγία τῶν ἀγαθῶν νῦν καὶ αἰεὶ.

f. 75v. Εὐχή τῆς ἕκτης ὥρας.

Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὴν ἡμετέραν ἐν τῷ ξύλῳ κατάκρισιν τὰς ἀχρά-
ντους σου χειρὰς ἐπὶ ξύλου τανύσας, καὶ τὸ χειρόγραφον τῆς πρὸς τὴν
ἁμαρτίαν ὑποταγῆς ἡμῶν διαρρηξας, Αὐτὸς ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς ῥῦσαι
καὶ μεθοδείας τοῦ διαβόλου, καὶ τῇ σῇ κατασφαλίσαι προνοία τὸν νοῦν ἡμῶν
καὶ τὸ πνεῦμα, ἀπράκτους αὐτοῦ ποιῶν καὶ ἀνενεργήτους τὰς καθ' ἡμῶν
ἐπιχειρήσεις, μηδὲ ἀνέξῃ τὴν ἐλευθερίαν ἀπολέσαι ἡμᾶς, ἦν διὰ τοῦ ζωο-
ποιοῦ αἵματος τῆς ἀγίας πλευρᾶς σου ἐλάβομεν, μηδὲ πάλιν καθ' ἡμῶν ἐπι-
χαίρειν τῷ ἐπιβούλῳ γένηται δαίμονι, διὰ τοῦ τὴν αὐτοῦ δουλείαν καὶ τὴν ἐκ
ταύτης αἰσχύνην ἐπαυχενίσαι ἡμῖν, ἀλλὰ τήρησον ἡμᾶς ἀδουλώτους καὶ
ἀνεπαισχύντους τῇ σῇ βοηθείᾳ καὶ ἀντιλήψει, δυναμουμένους καὶ τῇ παρὰ
σοῦ δεδομένῃ ἐξουσίᾳ εἰς τὸ πατεῖν ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, σοὶ
μόνῳ γνησίως δουλεύοντας, τὰ σοὶ εὐάρεστα μελετῶντας, τὰ σὰ ἔργα ἀμέ-
μπτως ἐπιτελοῦντας, καὶ σὲ ἀγαπῶντας ἐξ ὅλης καρδίας, τὸν ἀγαπήσαντα
ἡμᾶς Δεσπότην, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ σώσαντα πόνοις καὶ τραύμασι, καὶ τῆς σῆς
θεραπείας καὶ νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ὅλους ὄντας καὶ μηδέποτε ταύτης ἀφ-
|| (p. 1006) ιστάμενος, μηδὲ τῆς σῆς ἐνώσεως, ἵνα καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀπολαύειν
καταξιώθωμεν ἐγγύτητος, πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεο-
τόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἀῦλων καὶ νοερῶν λειτουργῶν σου,
τῶν θείων δυνάμεων τῆς δευτέρας ἱεραρχίας καὶ διακοσμῆσεως, καὶ δοξά-
ζωμέν σε σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύ-
ματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

f. 76. Εὐχή τῆς θ' ὥρας.

Δέσποτα Κύριε, ἡ ζωὴ τῶν ὅλων, ὁ ὑπὸ τῆς ἀφάτου σου φιλανθρωπίας
καὶ τῆς πολλῆς πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς εὐσπλαχνίας, μηδὲ νεκρὸς ὀφθῆναι
παραιτησάμενος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παναγίου σταυροῦ σου τὸ μὲν Πνεῦμα παρα-
θέμενος τῷ Πατρὶ καὶ Θεῷ, τὸ δὲ ἄμωμον σῶμά σου ἀτίμως κρεμᾶσθαι πα-
ριδῶν, ἵνα τοιαύτη θριαμβεύσης οἰκονομία πᾶσαν τοῦ διαβόλου καθ' ἡμῶν
τὴν ἰσχύν, Αὐτός, ἐν τῇ δυνάμει τῆς ζωοποιοῦ σου νεκρώσεως τὰς σαρκικὰς
ἀποκτείνας ἡμῶν ἐπιθυμίας, ἃς ἡ ἐνοικοῦσα ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν ἁμαρτία
κατὰ τῆς ψυχῆς ἐρεθίζει καὶ ἀνακινεῖ, λύτρωσαι ἀπὸ παντὸς ψυχοφθόρου

πολέμου ἔξωθεν ἢ ἔνδοθεν ἐπισυνεστῶτος, καὶ περιφρούρησον ἡμῶν τὴν ζωὴν ἀνώλεθρον, ἣν ἐδωρήσω ἡμῖν διὰ τοῦ μεταποιήσαντος ἡμᾶς πρὸς ἀφθαρσίαν θανάτου σου, καὶ ἐνσκηνώσάτω, Κύριε, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι καὶ ἐν τῇ σαρκὶ ἡμῶν ἢ τὰ πάντα ζωοποιούσα καὶ συγκροτοῦσα σωστικὴ σου δύναμις, τὸ σαρκικὸν φρόνημα καθυποτάσσουσα τῷ πνεύματι, καὶ εἰρηνοποιούσα τὸν ἐν ἡμῖν πόλεμον, πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ τῶν ἀγίων καὶ νοερῶν λειτουργῶν σου, τῶν θείων ἐξουσιῶν τῆς δευτέρας καὶ μέσης ἱεραρχίας καὶ διακοσμῆσεως, ἵνα ἐν τῇ σῇ δοξάζωμεν εἰρήνην τὸ πανάγιον ὄνομά σου σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν.

f. 76v. Εὐχὴ κατὰ τὴν ὥραν τὴν ἔσπερινήν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν ἡμέρα καὶ νυκτὶ διορίσας, ἵνα δι' ἀμφοτέρων συνεχόμενοι ἀδιαλείπτως εὐχαριστῶμεν καὶ μεγαλύνωμεν τὴν σὴν βασιλείαν καὶ κυριότητα, καὶ νῦν τὴν ἔσπερινὴν εὐχαριστίαν φόβῳ προσάγοντας, πρόσδεξαι τῇ σῇ ἀγαθότητι, συμπαθῶς ἡμῖν ἐπικλίνων τὸ πανάγιον οὖς σου, καὶ προσδεχόμενος τὰς δεήσεις ἡμῶν, ἃς ἀναξίως τολμῶμέν σοι ἀναφέρειν, καὶ μὴ διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἐν ὀργῇ ἀφ' ἡμῶν ἐκκλίνης, ἀλλὰ παράσχου καὶ τῶν μέχρι τῆς παρούσης ὥρας ἡμαρτημένων τὴν συγχώρησιν, ὁ εἰδὼς τὴν ἀσθένειαν καὶ τὸ τῆς φύσεως ἡμῶν ὀλισθηρόν, καὶ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας διελθεῖν ἀναμάρτητον, ῥῦσαι ἡμᾶς ἐν τῇ ὁδηγίᾳ σου ἐνέδρας τοῦ πονηροῦ **|| (p. 1007)** καὶ παραπτώματος ὀρωμένου καὶ ἀφανοῦς. Πάτερ εὐσπλαγχνε, ὁ διὰ τῆς φωτιστικῆς καὶ ἡμερινῆς σου γεννήσεως ἡμᾶς γεννήσας, εὐδόκησον, ὡς υἱοὺς φωτὸς καὶ ἡμέρας, τὴν σὴν ὁμοιότητα διασώζειν ἀνόθευτον, καὶ πρὸς σὲ πάντοτε ἀνεμποδίστως ἐνατενίζειν, καὶ μὴ συγχωρήσης ὑπὸ τοῦ σκότους καταληφθέντας ἀπονυστάξαι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, ἀλλὰ γρηγοροῦντας μετὰσθησον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ζωῆς ταύτης πρὸς τὴν ἐκεῖθεν ἀτελεύτητον ἡμέραν, καὶ παράσθησον τῷ ἀκορέστῳ φωτὶ τοῦ προσώπου σου, πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ τῶν ἱερῶν λειτουργῶν σου, τῶν θείων ἀρχῶν τῆς τελευταίας ἱεραρχίας καὶ διακοσμῆσεως, ἵνα τῆς αὐτοῦ καταξιοθέντες ἀπολαύσεως, δοξάζωμέν σε εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

f. 77v. Εὐχὴ ἀπιόντων εἰς κοίτην, ἥτοι ἀποδείπνου.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς χορηγός, ὁ καὶ τὴν ἐπίκαιρον ταύτην καὶ θνητὴν συνέχων ζωὴν ἡμῶν ἐν τῷ τάξει νύκτα καὶ ἡμέρα εἰς ἀλλήλων διαδοχὴν, ἵνα τῇ μὲν διὰ τῆς χορηγίας τῶν σῶν ἀγαθῶν ἐμπιπλῶνται καρδία, τῇ δὲ ἀπὸ τῶν ἡμερινῶν πόνων τῇ σαρκὶ δωρῆται ἢ ἀνεσις, Αὐτὸς καὶ νῦν, ἐπεὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρισμῶν σου εὐδοκήσας ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους παρελθεῖν τὸ στάδιον τῆς ἡμέρας καὶ τοῖς ὄροις ἐπιβῆναι τῆς νυκτός,

παράσχου ἡμῖν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἄνεσιν καὶ τὸν ὕπνον ἀνενόχλητον ἐκ πάσης βλάβης καὶ παντοίας διαβολικῆς ἐπηρείας ἀκάκωτον καὶ ἀτάραχον, ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, ἀπὸ ῥαθυμίας καὶ σκοτώσεως λογισμῶν, ἵνα μὴ πρὸς θάνατον καθυπνώσωμεν, διέγειρον ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ἡσυχίας τῆς κοίτης ἡμῶν πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς, τὰς αἰσθήσεις ἀβλαβεῖς καὶ ἀνεμποδίστους ἐξ ἀκηδίας καὶ νωθρότητος ἵνα πεφωτισμένη διανοία καὶ γλώσση προθύμω, καὶ χεῖλεσιν εἰς τὴν σὴν παραστῶμεν εὐχαριστίαν, πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν θείων καὶ νοερῶν λειτουργῶν σου καὶ ἀρχαγγέλων τῆς τελευταίας ἱεραρχίας καὶ διακοσμῆσεως, καὶ δοξάζωμεν τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ.

f. 78. Εὐχή τῶν μεσονυκτινῶν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸ ἀίδιον ἀπαύγασμα τοῦ Πατρὸς, ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ὁ ἐν μέσῳ τῆς γῆς ἐπαρθεὶς καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος νύκτα μειώσας τῆς ἁμαρτίας, καταύγασον καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς μου, καὶ πρὸς σὲ τούτους αἴρειν τολμῶντι ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου καὶ ἐξαπόστειλον τὴν βοήθειάν σου, ῥυόμενος ἐκ τῆς καταδυναστείας τοῦ ἄρχοντος τοῦ σκότους, καὶ τῶν ἐπι- **|| (p. 1008)** συνισταμένων δι' αὐτοῦ τῆς κακίας παθῶν κατὰ τῆς ζωῆς ἡμῶν, στήριξον ἀκλόνητον καὶ νῦν καὶ πάντοτε παρεστῶτα, ὡς ἀχρεῖον οἰκέτην, σοὶ τῷ Θεῷ μου καὶ βασιλεῖ, ἀπὸ πάσης πονηρᾶς φαντασίας, καὶ τὴν ταπεινὴν μου δέησιν ἀνεμπόδιστον καὶ ἀβδέλυκτον ποιήσον ἀπὸ λογισμῶν ῥυπαρῶν καὶ προσερχομένων, ἵνα διὰ τῆς αὐτῶν δυσωδίας τὸ ἀνάξιον ἡμῶν πλεονάσωσιν, ἀλλὰ σύ, εὐσπλαγχνε, ἢ τὰ πάντα πληροῦσα εὐωδία, πλήρωσον καὶ ἡμᾶς τῆς σῆς ἐνεργείας, καὶ καθάρισον ἀπὸ πάσης ἀκαθαρσίας σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ πρόσδεξαι ἡμᾶς ἐξομολογουμένους τῇ ἀγαθότητί σου ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἐποίησας μεθ' ἡμῶν, καὶ μὴ ἀντανέλης τοὺς οἰκτιρισμοὺς σου, μηδὲ τὸ ἐπιβλέπειν ἀφέλης ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου, ἀλλὰ καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ ἐφορῶν ἡμᾶς, συντήρησον ἐκ τῶν ἔργων τοῦ σκότους πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἀγίων ἀγγέλων τῆς τελευταίας ἱεραρχίας καὶ διακοσμῆσεως δοξάζοντάς σε εἰς τοὺς αἰῶνας.

f. 78v. Εὐχή κατὰ τὴν ἑσπέραν.

Σοί, Κύριε, τῷ δεδωκότι ἡμῖν ἡμέραν εἰς ἐργασίαν καὶ νύκτα εἰς ἀνάπαυσιν, τὴν ἐσπερινὴν ἀποδιδόντες εὐχαριστίαν, αἰτούμεθα καὶ ἰκετεύομεν ὑπὸ τῆς σῆς χάριτος πάντοτε διαφυλάττεσθαι ἀπρόσκοποι, καὶ ἐν ἡμέρᾳ μὲν πρὸς ἐργασίαν τῶν θείων σου ἐντολῶν ἐνισχύεσθαι, ἐν νυκτὶ δὲ ἀφαντασίαστον καρποῦσθαι τὸν ὕπνον, ὃν εἰς ἀνάπαυσιν ἡμῖν δέδωκας, καὶ διὰ τῆς νῦν ἐπαινετῆς πολιτείας ἐπὶ τὴν μέλλουσαν προσαχθῆναί σου δόξαν.

f. 79. Εὐχή ἀπιόντων ἐπὶ κοίτην.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς ὃν ἐπιστεύσαμεν καὶ οὗ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα ἐπικεκλήμεθα, δὸς ἡμῖν εἰς ὕπνον ἐπιούσαν ἄνεσιν σώματος καὶ ψυχῆς, διατήρησον ἡμᾶς πάσης φαντασίας καὶ σκοτεινῆς ἠδυπαθείας ἐκτός, παῦσον τὰς ὀρμὰς τῶν παθῶν, σβέσον τὴν πύρωσιν τῆς ἐπανισταμένης σαρκός, δώρησαι ἡμῖν σωφρόνως βιοῦν ἐν ἔργοις καὶ λόγοις, ὅπως ἐνάρετον πολιτείαν ἐπανηρομένοι, τῶν ἐπαγγελημένων μὴ ἐκπέσωμεν ἀγαθῶν σου.

— Εὐχή ἐωθινή.

Δόξα σοι, Κύριε ὁ Θεὸς μου, ὁ τῆ θεία σου καὶ φιλανθρωπῶ προνοία ἀξιώσας με τὸν ἀνάξιον ἐκ τοῦ ὕπνου ἀναστῆναι, καὶ τῆς εἰσόδου τυχεῖν τοῦ ἁγίου οἴκου σου, πρόσδεξαι, Κύριε, τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου, καὶ ἀξιῶσον ἐν πνεύματι ταπεινώσεως καὶ καρδία συντετριμμένη τὴν ἐκ τῶν χειλέων μοι προσενεχθῆναι σοι αἴτησιν, ὅπως καγὼ κοινωνὸς γένωμαι τῶν εὐαρεστησάντων τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον. || (p. 1009)

f. 79v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ λιτῇ μελλούσῃ τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας ἐξερχεσθαι.

Κάτεισιν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον διὰ τῆς πλαγίας, προπορευομένου τοῦ κανστρίσιου καὶ προσκυνούντος αὐτοῦ τρίτον, ἀνυψοῖ ὁ κανστρίσιος κατὰ τὴν ἐνδυτὴν τῆς ἁγίας τραπέζης ταβλίον καὶ ἀσπάζεται αὐτό, λαμβάνων δὲ καιρὸν ὁ ἀρχιδιάκονος ἐπιτρέπει τῷ διακόνῳ καὶ μὴ λέγων τὸ Εὐλόγησον, δέσποτα, εὐθύς φησὶν· Ἐν εἰρήνῃ. Καὶ λαμβάνων ὁ ὑποδιάκονος τὸν σταυρὸν τὸν πρὸ τῆς ἁγίας τραπέζης, ἔρχεται σὺν αὐτῷ καὶ ἴσταται εἰς τὸ ἀριστερὸν τοῦ ἀρχιερέως μέρος, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἀχρείων δούλων σου. Goar, p. 639. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Κύριε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ παντεφόρῳ σου ὄμματι ἐπιβλέπων ἐπὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν... Goar, p. 639. Ἐκφώνησις· Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Καὶ λαμβάνων καιρὸν ὁ ἀρχιδιάκονος ἐπιτρέπει τοῖς ψάλταις, καὶ ἀπάρχονται τοῦ τροπαρίου τῆς λιτῆς, εἰσερχομένου δὲ διακόνου ἐτέρου μετὰ θυσιαστηρίου καὶ θυμιάματος καὶ λέγοντος τὸ Εὐλόγησον, δέσποτα, σφραγίζει τὸ θυμιάμα ὁ ἀρχιερεὺς καὶ φησι· Θυμιάμά σοι προσφέρομεν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀντικατάπεμψον σὺν ἡμῖν τὴν χάριν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος. Καὶ οὕτω τοῦ διακόνου θυμιῶντος, αὐτὸς λαμβάνει τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ ἴσταται ἐπάνωθεν τοῦ τὸν σταυρὸν βαστάζοντος, θυμιῶν δὲ ὁ διάκονος τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸν ἀρχιερέα, κατέχοντα τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, μεθίσταται πρὸς τὸ θυμιάσαι καὶ τὸν σταυρὸν, εὐθέως σὺν λαμβάνει ὁ ἀρχιδιάκονος ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἀσπάζεται αὐτὸ ὁ ἀρχιερεὺς. Προσά-

γοντος δὲ καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ βαστάζοντος αὐτόν, ἀσπάζεται καὶ τοῦτον, καὶ οὕτως ἐξέρχονται πρῶτον μὲν ὁ διάκονος, ὁ κατέχων τὸ θυμιατήριον, εἶτα ὁ τὸν σταυρὸν βαστάζων, ἔπειτα ὁ ἀρχιδιάκονος μετὰ τοῦ εὐαγγελίου, καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ ἀρχιερεὺς ὑπὸ τινος μὴ παρακρατούμενος. Ὅταν δὲ ἔλθωσιν εἰς τὸ τρίτον ποτάμιον, ὁ μὲν ἀρχιερεὺς ἴσταται μέσον, τὸ δὲ εὐαγγέλιον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ ὁ σταυρὸς ἐξ ἀριστερῶν, ἔνθα καὶ τὸ θυμιατήριον. Λέγοντος δὲ τοῦ ἀρχιδιακόνου· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν· ὁ ἀρχιερεὺς φησὶν· Εὐλογημένη ἡ δόξα Κυρίου ἐκ τοῦ τόπου τοῦ ἀγίου αὐτοῦ πάντοτε νῦν καὶ αἰεῖ... Εἶτα προσάγοντος τοῦ ἀρχιδιακόνου τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ βαστάζοντος αὐτόν, ἀσπάζεται ἀμφοτέρωθεν, καὶ ὁ τῶν ὑποδιακόνων δομέστικος φαινόλιον φέρει, **¶(p. 1010)** περιβάλλει τὸν αἶροντα τὸν σταυρὸν, καὶ κατιόντων πάντων εἰς τὰς βασιλικὰς πύλας, στρέφεται πρὸς ἀνατολὰς ὁ ἀρχιερεὺς καὶ εὐχεται, καὶ οὕτω καλύπτων τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν ἀπέρχεται τῆς ὁδοῦ. Ἐρχομένης δὲ τῆς λιτῆς εἰς τὸν φόρον ἢ εἰς ἕτερον τόπον, ἔνθα ἂν ἡ τύπος, δοξάζουσιν οἱ ψάλται, καὶ γινομένης τῆς ἐκτενοῦς δεήσεως, ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενὴ ταύτην ἰκεσίαν πρόσδεξαι. Goar, p. 639. Εἶτα σφραγίζει τρίτον ἐπὶ τὸ ἔμπροσθεν μέρος καὶ ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Ἐπειτα λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, εὐχεται οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δόξης. Goar, p. 639. Ἐκφώνησις· Εἶη τὸ πανάγιον ὄνομα τῆς φιλανθρωπίας σου εὐλογημένον καὶ δεδοξασμένον τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ... Καὶ εὐθέως ἀπάρχονται οἱ ψάλται τοῦ τροπαρίου, καὶ κινεῖται ἡ λιτή.

f. 81v. Ἐν λιτῇ⁷⁴⁶ διὰ φόβον, γινομένη κε' τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ Ἰουνίου ἐν τῷ κάμπῳ τοῦ τριβουναλίου ἔξω τῆς χρυσοῦς πόρτης, καὶ Ὀκτωβρίου κς' τοῦ ἀγίου Δημητρίου τῆς μνήμης τοῦ σεισμοῦ καὶ τῶν Ἀβάρων, καὶ τῶν ἀγίων Ἀναργύρων ἔξω τῆς πόρτης τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τῆ δ' μετὰ τὴν κυριακὴν τῶν ἀγίων πάντων ἔξω τῆς χερσαίου πόρτης, ἀπερχομένης τῆς λιτῆς εἰς τὴν Παλαιὰν Πέτραν. Μετὰ τὴν ἐκτενὴ ἰκεσίαν εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας. Πάλιν σοῦ, Κύριε, τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότης μνήμη παιδείας... Goar, p. 640.

— Τάξις, γινομένη τῆ α' Σεπτεμβρίου ἐν τῷ φόρῳ,⁷⁴⁷ ἡ ὁμοία τάξις καὶ τῆ ια' τοῦ Μαΐου εἰς τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως, πλὴν ἄλλη ἀκολουθία τῶν ἀντιφώνων καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ ἡ λιτὴ δὲ γίνεται ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. The order has been published by us in [A. Dmitrievskii] *Opisanie liturg. rykonpisei, xranjajuxsja na prav. vostokъ*, vol. 1, part 1, Τυπικά, [Kiev,] 1895, p. 152–154, except that the Great Litany is followed here by the *ekphonesis*: Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν...

⁷⁴⁶ In the table of contents: Ἐν λιτῇ διὰ φόβον ἔξω τῶν πορτῶν εἰς τὴν ἐκτενὴ εὐχὴν.

⁷⁴⁷ The table of contents adds "καὶ ὑποστρεφούσης τῆς λιτῆς εἰς τὰς λειτουργίας".

f. 83v. Τάξις, γινομένη ἐν τῷ κάμπῳ τοῦ τριβουναλίου, ἐν ταῖς ἐξ ἔθους ἐκεῖσε ἀπερχομέναις λιταῖς.

Μετὰ τὸ ἀνελθεῖν τὸν ἀρχιερέα καὶ δοξάσαι τοὺς ψάλτας, δέξασθαι δὲ καὶ τὸν λαόν, γίνονται ἀντίφωνα γ'· τὸ Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι με καὶ τὰ λοιπά, καὶ μετὰ τὸ γ' ἀντίφωνον, λέγοντος τοῦ ἀρχι- **|| (p. 1011)** διακόνου· Πρόσχωμεν, φησὶν ὁ πατριάρχης· Ὑπὲρ τῆς οἰκουμενικῆς καταστάσεως... Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων... Ὑπὲρ τοῦ ἄσειστον καὶ ἄφλεκτον καὶ ἀναίμακτον διατηρηθῆναι. Καὶ τοῦ λαοῦ λέγοντος τὸ Κύριε ἐλέησον, σφραγίζει τρίτον καὶ ἐκφωνεῖ· Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρῶν. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν κάθηται ἐν τῷ θρόνῳ. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Σοφία, λέγει τὸ προκειμένον, καὶ μετὰ τὸ Ἀλληλουία, λέγοντος τοῦ ἀρχιδιακόνου· Ὁρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου, σφραγίζει τρίτον καὶ λέγει· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ λαός· Καὶ τῷ πνεύματι σου. Εἶτα ἐκφωνεῖ· Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον. Ὁ ἀρχιδιάκονος· Ἐν σοφία πρόσχωμεν. Καὶ οὕτως ἀρχόμενος συναναγινώσκει τῷ διακόνῳ πᾶσαν τὴν περιοχὴν τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μετὰ τὴν ἐκτενὴν, ὑποστρέφει ἢ λιτὴ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεολόγου εἰς τὸ ἕβδομον, καὶ τελεῖται ἡ θεία λειτουργία, ἢ εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἀγίου Βαβύλα τῆ ε' τοῦ Ἰουνίου μηνός. Conf. Goar, p. 640.

f. 84. Τάξις, γινομένη ἐπὶ ἐγκαινίσις ναοῦ.

Τῆς λιτῆς τὸν τοιοῦτον ναὸν λαμβανούσης καὶ τῶν θυρῶν πασῶν κλειομένων, ἴσταται ὁ ἀρχιερεὺς ἔμπροσθεν τῶν μέσων πυλῶν, κεκλεισμένων καὶ αὐτῶν οὐσῶν, καὶ φωνοῦσι μὲν οἱ ἀναγνώσται ἐξωθεν τὸ Ἄρατε πύλας, ἀντιφωνοῦσι δὲ οἱ ψάλται ἐσωθεν τὸ Τίς ἐστιν οὗτος... Τοῦ δὲ ἀρχιδιακόνου λέγοντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται οὕτως· Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ διὰ τῆς ἀγίας αὐτοῦ καὶ θεοφόρου σαρκός, ἦν ἐπὶ σωτηρία καὶ ἀνακλήσει τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους ἐξ ἡγιασμένης παρθενίας γαστροῦ αὐτὸς ἐαυτῷ περιέθετο, ἐγκαινίσας ἡμῖν τῆς τῶν πρωτοτόκων ἐκκλησίας τῶν ἐν οὐρανοῖς ὑπογεγραμμένων τὴν εἴσοδον, ἔνθα ἦχος ἐορταζόντων καὶ φωνὴ ἀφράστου ἀγαλλιᾶσεως, Αὐτός, φιλάνθρωπε Δέσποτα, ἔπιδε ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ἀναξίους δούλους σου, τοὺς τὴν ἀνάμνησιν ἐορτάζοντας τοῦ ἐγκαινισμού ταύτης τῆς ἀγιωτάτης σου ἐκκλησίας, καὶ δι' αὐτῆς τοῦ χοϊκοῦ σκήνους ἡμῶν μετὰ τῶν ψυχῶν, οὓς καὶ ναοὺς καὶ μέλη τοῦ Χριστοῦ σου διὰ τοῦ ἀγίου σου ἀπετέλεσας Πνεύματος, καὶ ταύτην μὲν μέχρι συντελείας αἰῶνος ἀσάλευτον μένειν τῷ παναχράντῳ σου Πνεύματι στηριζομένην καὶ παντοδαπαῖς κοσμουμένην ἀνάδειξον χάρισιν, ἡμᾶς δὲ καταξίωσον ἐν αὐτῇ αἰνέσεις καὶ δοξολογίας ἀκατακρίτως προσάγειν τῇ δόξῃ σου τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ τοῦ ἀγαπητοῦ σου Παιδός, καὶ τοῦ ζωοποιοῦ Πνεύματος, ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἀληθείας σου πάντας ἡμᾶς ἀξιῶν πολιτεύεσθαι, ἵνα ἀπρόσκοποι καὶ βίῳ καὶ πολιτεῖᾳ τῇ ἀγίᾳ σου τελούμενοι χάριτι πρεσβείαις τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τὰς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ παντός

τοῦ λαοῦ || (p. 1012) προσφέρωμέν σοι ἀκαταγνώστους δεήσεις, μερίδα τινὰ λαβεῖν μετὰ τῶν ἁγίων σου τῆς ἐν οὐρανοῖς βασιλείας σου ἵκετεύοντες. Σὺ γὰρ εἶ Θεὸς πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ μόνη χρηστότητι τοῦ κλήρου καταξιῶν τῶν εὐαρεστησάντων σοι τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ αἰεῖ... Μετὰ δὲ τὸ Ἀμήν, εὐθὺς ἐπιφέρει τὴν εἰθισμένην τῆς εἰσόδου εὐχήν, ἔχουσαν οὕτως· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα Goar, p. 662. Καὶ ὅτε εἴπωσι τρίτον τὸ Ἄρατε πύλας, σφραγίζει ταύτας ἐκ γ', καὶ ἀνοιγομένη γίνεται κατὰ τάξιν ἢ εἴσοδος.

f. 84. Εὐχή, προσφερομένη τῷ καιρῷ τῆς μεταλήψεως τῶν θείων μυστηρίων· Δέσποτα ἄγιε, ἀμόλυντε, ἄχραντε, ὁ μὴ ἀπαξιώσας διὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου τὴν ῥυπωθεῖσαν φύσιν ἡμῶν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἀναμαρτήτως καὶ ἀρροπάντως ἀναλαβεῖν...

f. 86. Εὐχή ἐτέρα τῆς ἁγίας κοινωνίας· Κύριε, οὐκ εἰμι ἄξιος οὐδὲ ἰκανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθης... Now in the Prayers for Communion.

f. 87. Εὐχή μετὰ τὴν μετάληψιν τῆς ἁγίας κοινωνίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς ἄρτος καὶ τῷ κόσμῳ ζῶν παρασχόμενος, ὁ ζωοποιὸν ἀποφήνας τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἱμά σου...

f. 87v. Εὐχή ἐπὶ κολλύβοις μνήμη ἁγίου. See p. 35 above, but with a small particularity in the text: καὶ καταξίωσον ἡμᾶς μεταλαβεῖν ἐξ αὐτῶν ἐπὶ ὑγείᾳ...

— Εὐχή ἐτέρα ἐπὶ κολλύβοις μνήμη ἁγίου. Goar, p. 524.

f. 88. Εὐχή ἐπὶ κολλύβοις μνήμη κοιμηθέντος. Goar, p. 526.

f. 88v. Εὐχή θυμιάματος· Σοὶ τῷ πεπληρωμένῳ πάσης εὐωδίας καὶ εὐφροσύνης, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξ ὧν δέδωκας ἡμῖν, προσφέρομεν τὸ θυμίαμα τοῦτο, ἀναληφθῆτω δέομεθα ἐνώπιόν σου ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, εἰς ἰλασμόν τοῦ λαοῦ σου, χάριτι τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ αἰεῖ.

— Εὐχή θυμιάματος ἐπὶ κεκοιμημένον· Ὁ ὧν καὶ προῶν, καὶ διαμένων εἰς τοὺς αἰῶνας, Κύριε, ὁ ὑπὸ πάσης νοητῆς δοξαζόμενος. Goar, p. 433.

— Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος κοσμικοῦ· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός. Goar, p. 424. Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος ἐτέρα· Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δημιουργὸς καὶ Σωτὴρ τῶν ἀπάντων, καὶ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. Goar, p. 534. Variant readings: ἐν χώρα φωτὸς instead of ἐν ὄρα φωτὸς. Desinit: τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων. Ἐκφώνησις· Ὅτι || (p. 1013) σὺν εἶ ἢ ἀνάπαυσις τοῦ κεκοιμημένου δούλου σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κύριε, Κύριε, ἢ τῶν θλιβομένων παραμυθία... Goar, p. 453. Ἐκφώνησις· Σὺ

γὰρ εἶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ σου δούλου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν.

f. 89v. Εὐχὴ ἐπὶ τελευτήσαντος ἱερέως· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν. Goar, p. 452. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ σου δούλου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἱερεύς· Κύριε, Κύριε, τῶν θλιβομένων. Goar, p. 453.

f. 90. Εὐχὴ εἰς κοιμηθέντα διάκονον· Ὁ οἰκησιν ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ πάντα περιέπων τὰ ἐν τῇ γῆ. See p. 293 above, with the footnotes: the text resembles that in Sinait. gr. 984 (s. XV). Desinit τῆς σκιᾶς ἐπεξέλωμεν. Ἐκφώνησις· Ὅτι προσκυνητὸν ὑπάρχει τὸ ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς.

f. 90v. Εὐχὴ ἄλλη ἐπὶ τελευτῇ κεκοιμημένου· Παρὰ σοῦ καὶ πρὸς σὲ τὰ πνεύματα τῶν ἐπεγνωκότων. Goar, p. 434.

— Εὐχὴ ἐπὶ τελευτῇ νηπίου· Ὁ φυλάσσω τὰ νήπια. Goar, p. 478.

f. 91. Εὐχὴ ἐπὶ τελευτῇ μοναχοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σοφίᾳ σου πλάσας ἐκ γῆς τὸν ἄνθρωπον. Goar, p. 465.

— Εὐχὴ λεγομένη ἐν τῇ λιτῇ ἐν ἡμέρᾳ ἐορτῆς· Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Goar, p. 640. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεύς· Δέσποτα Κύριε, κλίνον τὰς καρδίας ἡμῶν. Goar, p. 641.

f. 91v. Εὐχὴ ἀπολυτικὴ ἐσπέρας σαββάτου· Παντοδύναμε Χριστέ, ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ ἐπὶ συντέλειαν τῶν αἰώνων, ὡς ἐν ἐσπέρᾳ διὰ σαρκὸς ἐν κόσμῳ λάμπας δικαιοσύνης ἥλιος, καὶ τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου διασκεδάσας...

— Εὐχὴ ἐτέρα ὁμοίως· Δέσποτα Θεὲ θεῶν καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, ὁ τοῖς ζωποιοῖς σου παθήμασι λύσας τῆς τοῦ προπάτορος κατάρας τὸ ἐπιτίμιον...

f. 92. Εὐχὴ ἀπολυτικὴ κυριακῆς ὀπισθάμβωνος· Μεσίτα Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, πλαστοουργὲ τῆς ἡμῶν φύσεως, ὁ σπείρας ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὸ σωτήριον αἶμά σου...

— Εὐχὴ ἐτέρα ὁμοίως· Φρικτὴ καὶ παράδοξος ὑπάρχει ἡ εἰς ἡμᾶς σου γεγονυῖα φιλόανθρωπος οἰκονομία, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν...

— Εὐχὴ ἐτέρα ὁμοίως· Ἄφατος ἡ πρὸς ἡμᾶς σου ἀγάπησις (sic) Κύριε. See p. 43 above, with the variant reading: παρακαλοῦντα εἰ- || (p. 1014) ρήνην... καὶ σοὶ τῇ μετοχῇ τοῦ παναγίου αὐτοῦ σώματος... Ἐνταῦθα μὲν διὰ βίου καὶ θεωρίας καὶ πολιτείας ἀρίστης, ἐκεῖ δὲ λυθέντων τῶν ἐσόπτρων τῇ ἀληθείᾳ, τῇ ἀπόπτῳ θέᾳ τῆς δόξης σου, ἐν αὐτῷ τῷ μονογενεῖ σου Ὑῖῳ, μεθ' οὗ σοὶ πρέπει δόξα καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ.

f. 94. Εὐχή εἰς ἑορτὰς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας σου, Κύριε, τίς ἀκουστάς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις τῆς περι ἡμᾶς σου ἀγαθότητος...

f. 94v Εὐχή ἑτέρα τῆς Θεοτόκου ὀπισθάμβωνος· Δέχου τοίνυν, εὐμενεστάτη, τίμια δῶρα καὶ σοὶ μόνη ἀρμόζοντα, παναγία Παρθένε, παρ' ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων σου... See p. 297 above.

f. 95. Εὐχή ὀπισθάμβωνος εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Προδρόμου· Ὁ τὸν ἐν σώματι ἄγγελον καὶ μέγαν ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάννην, πρὸ προσώπου τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, Δέσποτα, ἐξαποστειλάς...

— Εὐχή ἀπολυτικὴ εἰς μνήμην ἀποστόλων· Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δωρησάμενος ἡμῖν τοὺς ἁγίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους, φύλακας, ἰατροὺς καὶ προστάτας...

f. 95v. Εὐχή ἀπολυτικὴ εἰς μνήμην προφητῶν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ παναγίου σου Πνεύματος τοὺς ἁγίους σου προφήτας φωτίσας...

f. 96. Εὐχή εἰς μνήμην ὁσίων καὶ ἱεραρχῶν ἀπολυτικὴ· Δέσποτα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος καὶ Υἱὸς καὶ ἀμνός, ὁ καθαρῶτατος ἱερεὺς, ὁ μόνος ὁ ἄμωμος...

— Εὐχή ὀπισθάμβωνος εἰς μνήμην μαρτύρων· Κύριε ἅγιε, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, ὁ χαρισάμενος τοῖς ἁγίοις σου μάρτυσι τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνίσασθαι. As on p. 68 above, but with the ending: πρεσβείαις τῆς ὑπερευλογημένης Μητρὸς σου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. Ὅτι σὺ εἶ ὁ Σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ σοὶ πρέπει πᾶσα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.

f. 96v. Εὐχή ἐπὶ τῶν προσφερόντων ἀπαρχῆν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν προσφέρειν σοι. Goar, p. 522.

f. 97. Εὐχή ἐπὶ θυσίας κτηνῶν· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν... See p. 46 above.

— Εὐχή ἐπὶ μνήμης ἁγίων, γινομένη διὰ δόσεως κρεῶν, οἴνου, ἄρτων καὶ κολλύβων· Εὐλόγησας τὴν θυσίαν τοῦ Ἀβραάμ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Goar, p. 526.

f. 97v. Εὐχή ἐπὶ τραπέζης· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπουράνιος καὶ ζωποιοὺς ἄρτος, ἡ ἀληθινὴ τροφή τοῦ παντὸς κόσμου. Goar, p. 569.

f. 98. Εὐχή εἰς τὴν εὐλόγησιν τοῦ κανισκίου τῆς τραπέζης. Ibid. || (p. 1015)

f. 98v. Εὐχή μετὰ τὸ ἀναστῆναι τῆς τραπέζης· Σοὶ τῷ ἀληθινῷ καὶ φιλανθρώπῳ Θεῷ. Goar, p. 569. Εὐχή μετὰ τὸ ἄριστον· Ὁ Θεὸς ὁ τρέφων ἡμᾶς ἐκ νεότητος ἡμῶν. Ibid. Εὐχή ἑτέρα· Σοὶ τῷ χορηγῷ τῆς ζωῆς ἡμῶν, Χριστέ

ὁ Θεός, τῷ πᾶν ζῶων εὐδοκία ἐμπιπλῶντι, τῶν παρόντων ἀγαθῶν σου ἐμπλησθέντες, εὐχαριστίαν προσάγομεν καὶ δεόμεθά σου ἐμπλήσαι ἡμᾶς πρὸς τῇ ἐγκοσμίῳ ταύτῃ εὐχίᾳ, καὶ τῆς ἀκενώτου τῶν αἰωνίων σου δωρεῶν ἀπολαύσεως. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀληθὴς εὐφροσύνη τῶν καρδιῶν ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ.

— Εὐχὴ ἐπὶ ἀνομβρίας· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ διὰ τὸν πρὸς σέ ζῆλον ἐπακούσας Ἡλιοῦ τοῦ Θεοβίτου. Goar, p. 613. Εὐχὴ ἄλλη ἐπὶ ἀνομβρίας· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης καὶ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ τὸ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, ὁ διὰ τὸν πρὸς σέ ζῆλον ἐπακούσας Ἡλιοῦ τοῦ Θεοβίτου, καὶ τὸν κατὰ καιρὸν τῇ γῇ πεμπόμενον ὑέτον ἐπισχεθῆναι κελεύσας, εἶτα πάλιν διὰ τῆς αὐτοῦ ἰκεσίας ὄμβρον καρποφόρον αὐτῇ χαρισάμενος. Αὐτός, Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ὑπὸ τῆς ἰδίας σου εὐσπλαγχνίας δυσωποῦμενος, πάριδε πάντα τὰ πεπλημμειμένα ἡμῖν, καὶ παντὸς λαοῦ σου τὰς ἐντεύξεις δεξάμενος, βροχὴν ἐκούσισον ἀφόρισον τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ τὰς αὐλακας τῆς γῆς μέθυσον, καὶ τὰ γεννήματα αὐτῆς πλήθυνον, ἀνατειλάτω ἡ γῆ ἔλεος, βλαστησάτω τὰ πεδία χόρτον τοῖς κτήνεσιν, ἐξαγαγέτω ἄρτον εἰς βρῶσιν καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων· οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σέ ἐλπίζουσι καὶ πάντα πρὸς σέ προσδοκῶσι, δοῦναι τὴν τροφήν αὐτῶν εἰς εὐκαιρον, ἐπὶ σοὶ πεποιθαμεν, ἐκτὸς σοῦ ἄλλον οὐκ οἶδαμεν, τὰ παρὰ σοῦ πλούσια ἐλέη ἀπεκδεχόμεθα. Ἐκφώνησις· Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεός ἡμῶν, Θεός τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν, καὶ σοὶ τῇ δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ.

f. 99v. Εὐχὴ ἄλλη ἐτέρα ἐπὶ ἀνομβρίας· Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς. Goar, p. 614. Goar omits: ἀνοιξον τοὺς καταρράκτας τοῦ οὐρανοῦ, ἔντειλαι ταῖς νεφέλαις τοῦ βρέξει... and has ἐξάγαγε instead of ἐξαγαγέτω.

f. 100. Εὐχὴ ἐπὶ σεισμοῦ· Ὁ φοβερός καὶ θαυμαστός καὶ μέγας ὑπερένδοξός τε καὶ ἀληθινὸς Θεός. Goar, p. 623, but with the variant readings: οἱ δὲ στύλοι αὐτῆς ἐκ θεμελίων σαλεύονται, ὄν πάντα φρίσσει καὶ τρέμει... καὶ στήριξον τὴν κτίσιν, παῦσον τὸν κλόνον αὐτῆς...

— Εὐχὴ ἀπολυτικὴ ἐν ἡμέρᾳ κατανύξεως· Τῆς ἐν τόπῳ ἀγίῳ σου στάσεως καταξιοθέντες, ἡμεῖς οἱ ἀνάξιοι, Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, καὶ μηδεμίαν ἀγαθοεργίαν ἔχοντες προσαγαγεῖν, συντριβὴν καρδίας καὶ πνεύματος ταπεινώσιν θύομέν σοι τῷ μηδενὸς χρήζοντι τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν, **|| (p. 1016)** ἰλασμόν ἀμαρτιῶν αἰτούμενοι παρὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος καὶ φιλανθρωπίας, εἰσάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν, ὁ τὸν τελώνην μὴ ἐξουδενώσας, ταπεινούμενον ἐνώπιόν σου, ἀλλὰ δικαιότερον ἀναδείξας τοῦ δικαιοῦντος ἑαυτὸν φαρισαίου, οὕτινος τὴν καύχησιν καὶ τὴν ἐβδελυγμένην σοι μεγαλορρημοσύνην ἀπὸ τῆς γλώττης ἡμῶν ἀπελάσας, τὴν ἐγγίζουσάν σοι τοῦ τελώνου ταπεινώσιν δώρησαι, ὁ τοὺς ταπεινοὺς ὑψῶν καὶ τοὺς ὑψηλοὺς ταπεινῶν, καὶ κα-

ταξίωσον ἡμᾶς τῆς ἀποκειμένης τοῖς πτωχοῖς τῷ πνεύματι μακαριότητος ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, διὰ τῶν οἰκτιρῶν τοῦ Χριστοῦ σου, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξασμένος σὺν τῷ παναγίῳ σου Πνεύματι...

f. 101. Τάξις, γινομένη ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν. The beginning as in Goar, p. 310. The text is closest to that in cod. Bessar. p. 312. Καὶ σφραγίσας ἐκ γ' τὰς κεφαλὰς τῶν νυμφίων ὁ ἀρχιερεὺς, λέγει ὁ διάκονος συναπτήν· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν. Goar, p. 312 v. lect. f. Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμησαί... Ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆσδε... Ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Καὶ τούτων λεγομένων, εὐχεται ὁ ἀρχιερεὺς· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος. Goar, p. 381. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς, ὁ ἀρχιερεὺς ἐπεύχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐξ ἔθνων μνηστευσάμενος. Goar, p. 382. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ἐπιδίδωσι τῷ ἀνδρὶ τὸν χρυσοῦν δακτύλιον, τὸν σιδηροῦν δὲ τῇ γυναικί, ἐκεῖνοι ἀντιδιδόασι τούτους ἀλλήλοις, καὶ οὕτω κρατήσας, ὁ ἀρχιερεὺς συμπλέκει τὰς δεξιὰς ἀλλήλων καὶ κρατοῦντες ἐξέρχονται.—Εἰ δὲ βούλονται ἐν ταυτῷ καὶ στεφανωθῆναι, εἰσέρχονται διὰ τοῦ μέσου ναοῦ, ἡγούμενοι μετὰ θυμιατοῦ, καὶ λέγουσι ψαλμὸν κζ' Μακάριοι πάντες, καὶ ἐλθόντες τοῦ θυσιαστηρίου. Goar, p. 328 not. c., as in cod. Bessar. Same litany, but with the addition: Καὶ ὑπὲρ τῶν χρηζόντων... Τῆς παναγίας... Λεγομένων (τούτων) ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον. Goar, p. 317, but with a different ending: στεφάνωσον αὐτοὺς ἐν ἀγάπῃ, ἔνωσον αὐτοὺς εἰς σάρκα μίαν... Goar, p. 320 not. h. The remaining order is the same as in Bessarion's Grottaferrata codex, not. c, 1, Prayer: Ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου... Goar, p. 319, with differences: πεποιημένων ὑπὸ σοῦ, ὁ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλὼν καὶ ἐμπλήσας τῇ εὐφροσύνῃ τῆς σῆς ἀγαθότητος τοὺς ἐν τῷ γάμῳ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ τὸ ποτήριον τὸ κοινὸν τοῦτο... This is entitled: εὐχὴ τοῦ κοινοῦ ποτηρίου. After its *ekphonesis*, εἶτα δίδωσι || (p. 1017) τῷ ἀνδρὶ πιεῖν, αὐτὸς κατέχων τὸ ποτήριον, καὶ αὐθις τῇ γυναικί, καὶ μετὰ τοῦτο ἐπιδίδωσι τὸ ποτήριον τῷ ἀνδρὶ καὶ πίνει ἐκεῖνος, εἶτα δίδωσι τῇ γυναικί τὸ ποτήριον καὶ πίνει κάκεινη, καὶ αὐθις δίδωσι τῷ ἀνδρὶ τὸ ποτήριον, ὁ δὲ ἐκπιῶν, ἀποδίδωσι τὸ ποτήριόν τι, ἢ ὡς ἐνιοὶ κλαῖ, καὶ οὕτως ἐξέρχονται.

f. 103v. Εὐχὴ εἰς τὴν λύσιν τῶν στεφάνων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ στέφανον εὐλογήσας. Goar, p. 325.

f. 104. Εὐχὴ ἐπὶ διγάμων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Ἀβραὰμ φίλον καλέσας. See p. 743 above.

f. 104v. Εὐχὴ ἐπὶ ὀρούξει φρέατος καὶ εὐρέσει ὕδατος· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παντοκράτωρ καὶ παντοδύναμος, ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετασκευάζων. Goar, p. 550.

— Εὐχή ἐπὶ μισροῦ τινος ἐμπεσόντος εἰς φρέαρ. Goar, p. 479 var. lection a; p. 489 var. lect. a (cod. Cryptof. Bessar.).

f. 115 [Iege 105]. Τάξις γινομένη εἰ συμβῆ μιαρὸν τι ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου ἢ ἐλαίου. Χρῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον παραχρημα αἵρεσθαι καὶ ρίπτεσθαι ἔξω καὶ ἕτερον ἀγγεῖον πλύνεσθαι καθαρῶς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ οὕτω τὸν ἱερέα λαβόντα θυμιατόν, θυμιάν αὐτὸ δεόντως ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ μετὰ τοῦτο βαλεῖν ὕδωρ τῶν ἀγίων θεοφανίων, ποιῶν τρεῖς σταυρούς, καὶ τότε μεταβαλεῖν τὸ ἔλαιον ἢ τὸν οἶνον εἰς αὐτὸ ἐκ τοῦ μιανθέντος ἀγγείου, καὶ ἄψαι κηρούς δύο καὶ θυμιάσαι, καὶ οὕτως ἐπεύξασθαι τῷ ἀγγεῖω· Ἄγιε Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ σῆ εὐσπλάγχυν ἐπὶ γῆς ἐπιδημία πᾶσαν ἀκαθαρσίαν τοῦ ἐχθροῦ καταργήσας. Goar, p. 481, with a variant reading: ἀποστόλου Παύλου. Καὶ ἐπιχέων αὐθις ἐκ τοῦ ὕδατος τῶν ἀγίων θεοφανίων τρίτον σταυροειδῶς, ἀπογενέσθω πρῶτον ὁ ἱερεὺς τοῦ οἴνου. Εἰ μέντοι συμβῆ τὸ ἐμπεσὸν ἀκάθαρτον χρονίσαν ἐν τῷ ἀγγεῖω τοῦ οἴνου ἢ τοῦ ἐλαίου σαπῆναι, ἐκχέεσθαι τὸν οἶνον ἢ τὸ ἔλαιον καὶ μηδένα αὐτῶν ἄπτεσθαι.

f. 106. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων. Goar, p. 535.

f. 106v. Εὐχή ἐπὶ μιαιοφαγησάντων· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν... Goar, p. 534, but with variant readings: γευσασμένω κρεῶν, τῶν μὴ καθαρῶν, ὧν τὴν βρώσιν... ἀκατακρίτως ἐν καθαρότητι ψυχῆς τε καὶ σώματος μεταλαβεῖν τῶν φρικτῶν καὶ ἀθανάτων μυστηρίων, τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου.

f. 107. Τάξις καὶ ἀκολουθία, ἡ γινομένη παρὰ τῶν ζ' πρεσβυτέρων ἐπὶ ἐλαίῳ ἀρρώστου. Συναγομένων τῶν ζ' ἱερέων ἐν τῷ ναῷ τῆς οἰκίας, ἐν ἣ ἢ τοιαύτη ἀκολουθία, γίνεται παρ' ἑνὸς τούτων ἢ προσκομιδῆ, εἴτ' ἢ (p. 1018) οὖν ἢ πρόθεσις τῶν ἄρτων· προσκομίζονται δὲ προσφοραὶ ζ' κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἱερέων, εἶτα μετὰ τοῦτο πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας, λέγοντος τοῦ μέλλοντος κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἱερουργῆσαι τὸ Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε, καὶ ψαλλομένου παρ' αὐτοῦ τοῦ Ν' Ἐλέησόν με ὁ Θεός, κατέχει ὁ ῥηθεις ἱερεὺς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐλαίου ἐπὶ τοῦτο ἠντρεπισμένον, καὶ κατακενοῖ τοῦτο κατ' ὀλίγον πρὸς τὸ καὶ τὸν ψαλμὸν πληρωθῆναι, κενουῶντος αὐτοῦ ἐν κανδήλα καινῇ, εἶτα λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου... Goar, p. 335, with variant readings: ἀπαλλαγὴν παντὸς πάθους, νόσου σωματικῆς, μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος... δοξασθῆ τὸ πανάγιον ὄνομα. Ἐκφώνησις· Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ. Καὶ λέγοντος αὐτοῦ τὴν τοιαύτην ἐκφώνησιν, ἄπτει τὴν μολυβίδα αὐτοῦ· προηντρεπισμένα γὰρ εἰσι πάντα τὰ χρειώδη καὶ τετυπωμένα. Καὶ πάλιν λέγοντος αὐτοῦ· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν,

ὑπεισέρχεται ἕτερος ἱερεὺς καὶ ποιεῖ τὴν τοιαύτην εὐχὴν καὶ ἄπτει, καὶ ἀπλῶς καθ' ἑξῆς οἱ λοιποὶ καὶ τὴν εὐχὴν λέγουσι καὶ ἄπτουσιν ὁ καθ' εἷς. Εἶτα γίνεται ἑναρξίς τῆς θείας λειτουργίας, καὶ λέγονται τὰ ἀντίφωνα, καὶ μετὰ τὴν εἴσοδον δοξάζει καὶ λέγεται: Οἱ τὴν χάριν λαβόντες, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Θείας γεγόναμεν κοινωνοὶ φύ(σεως), εἶτα τὸ Τρισάγιον, προκειμένον· Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με. Στίχος· Μακάριος, ὃς συνιών ἐπὶ πτωχόν. Ὁ ἀπόστολος καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου· Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε. Ἀλληλούια, Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησον. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα. Τέλος· καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον. Κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου. Εἰ δὲ τελεῖται ἡ τοιαύτη ἀκολουθία ἐν ἡμέρᾳ ἑορτασίμῳ ἁγίου μεγάλου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γὰρ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ποιῶσι (sic) τοῦτο τῷ α' σαββάτῳ τῶν νηστειῶν, ἢ τῷ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου, καὶ ἀπλῶς λέγονται πρῶτον τὰ τῆς ἡμέρας, εἶτα τῶν ζ' πρεσβυτέρων. Ἰστέον δέ, ὅτι καὶ τὸ προκειμένον καὶ ὁ ἀπόστολος καὶ τὰ λοιπὰ πάντα παρὰ τῶν ἱερέων λέγονται. Μετὰ δὲ τὸ ῥηθῆναι καὶ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, ἢ κλάσις τοῦ ἄρτου, ὡς εἰώθασιν, ἐν τοῖς οἴκοις οὐ γίνεται ἀλλ' εὐθὺς βάπτωσι τὰ ἠντρεπισμένα μουνδίτζα (sic) μετὰ βαμβακίου οἱ ἱερεῖς εἰς τὴν κανδήλαν, καὶ ψαλλόντων πάντων, οὐ τῶν ἱερέων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς οἰκίας κοσμικῶν τὸ Πηγὴν ἱαμάτων ἔχοντες, ποιῶσι πάντες ἱερεῖς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ λειτουργήσαντος, τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας καὶ μετ' αὐτὸν τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πᾶσι, τὴν εὐχὴν ταύτην· Πάτερ ἅγιε, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σω- || (p. 1019) μάτων. *Goar*, p. 338, with variant readings: ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτὸν σωματικῆς ἀσθενείας διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ ζωοποίησον αὐτὸν κατὰ τὸ σοὶ εὐάρεστον, τὴν ὀφειλομένην εὐχαριστίαν ἐν ἀγαθοεργίᾳ ἀποπληροῦντα. Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ. Καὶ ἐν τῇ ἐκφωνήσει ἀλείψωσιν αὐτοὺς σταυροειδῶς μέτωπον, ὦτα καὶ στήθος καὶ τὰς χεῖρας. Καὶ μετὰ τὸ ἀλείψαι πάντας, πάλιν ἐπιβάπτωσι τὰ μουνδίτζα αὐτῶν, καὶ περιγυρεύουσι τὸν οἶκον πάντα, ψάλλοντες τὸ αὐτὸ τροπάριον· Πηγὴν ἱαμάτων, καὶ τὸ Ἅγιοι ἀνάργυροι, καὶ τὴν χάριν τῶν ἱαμάτων, καὶ ποιοῦντες σταυροῦ τύπον μετὰ τοῦ ἁγίου ἐλαίου καθ' ἐκάστην θύραν καὶ θυρίδα, καὶ ὑπέρθυρον, καὶ παραστάδα, καὶ πεσσὸν μέχρι καὶ τοῦ μαγειρείου καὶ σταύλου, ἐὰν ἐστὶν, εἶτα ὑποστρέφουσι καὶ συνάγονται πάντες εἰς τὴν οἰκίαν, ἐν ἣ κοιμᾶσθαι εἰώθεν ὁ ἑορτάζων, καὶ δοξάζοντες ψάλλουσι τὸ Οἱ τὴν χάριν λαβόντες, καὶ θυμιᾷ εἷς, εἶτα λέγει ἕτερος· Σοφία ὀρθοὶ ἀκούσωμεν, καὶ ἀναγινώσκει ὁ λειτουργήσας εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Διήρχετο ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Ἱεριχῶ, εἶτα ἡ ἐκτενὴς δέησις· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεος. Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων, ἢ Ὑπὲρ τοῦ Ἰλεων καὶ εὐμενῆ γενέσθαι. Καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρῆσαι ἡμῖν πᾶν πλημμέλημα. Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς συμβίου αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων, ἐὰν ἔχη, καὶ παντὸς τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὑγείας, σωτηρίας, ἐπισκέψεως καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἐκφώνησις· Ὅτι

ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Σοφία. Ὁ λαός· Εὐλογεῖτε, ἅγιοι εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὦν εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ὁ λαός· Ἀμήν. Στερεώσοι ὁ Θεὸς τοὺς βασιλεῖς. Δόξα καὶ νῦν, καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ταῖς προεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν καὶ Ἀναργύρων καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐλέησον καὶ σῶσον. Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ ὑποστρέφονται ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ οἴκου, λέγουσι τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ γίνεται ἡ κλάσις τοῦ ἄρτου καὶ ἡ διανομή, καὶ μετὰ τὸ διακλύσαι, λαμβάνουσι τὴν δόσιν καὶ ὑποχωροῦσιν. Εἰ δὲ πλουσιωτέρα ἐστὶν ἡ τοῦ κεκληκότος προαίρεσις καὶ ἀριστῶ(μεν) μετ' αὐτοῦ. Ἰστέον δέ, ὁ μὲν λειτουργήσας μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας σβέννυσι τὸ ἀπτρότουβον αὐτοῦ καὶ ἀπομένει τὰ ἕξ, καὶ οὕτως ποιῶσι οἱ λοιποὶ, μετὰ τὸ λειτουργῆσαι σβεννύουσι καθ' ἐκάστην γὰρ λειτουργεῖ εἰς μέχρως ὅτε πληρωθῶσιν οἱ ἑπτὰ. Εἰ μὲν τῇ μ' γέννηται ἡ ἀκολουθία ἐν σαββάτῳ, προηγιασμένων φυλαττομένων, εἰ δὲ ἕξω τῆς μ', προσκομιδῆς γινομένης καθ' ἐκάστην. || (p. 1020)

f. 109. Εὐχὴ ἄλλη ἐπὶ ἐλαίου ἀρρώστου· Ὁ πολὺς ἐν ἐλέει καὶ πλούσιος ἐν ἀγαθότητι, Κύριε. Goar, p. 679.

f. 109[v]. Εὐχὴ ἐπὶ πυρεττόντων· Κύριε ὁ Θεός, ὁ τὰ χρόνια καὶ δεινὰ πάθη λόγῳ μόνῳ θεραπεύσας p. 549.

— Εὐχὴ ἐπὶ πᾶν εἶδος ἀρρωστίας· Δέσποτα, Δέσποτα παντοκράτορ, ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων. Goar, p. 549.

f. 110. Εὐχὴ εἰς ψυχορραγοῦντας· Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε... Ὅτι σὺ εἶ ὁ λύων τοὺς πεπεδημένους, ὁ ἀνορθῶν τοὺς κατερραγμένους, ἡ ἐλπίς τῶν ἀπελπισμένων κρῖσει τῇ παρὰ σοῦ ἐλέησας, κέλευσον, Δέσποτα φιλόανθρωπε, ἀπολυθῆναι ἐν εἰρήνῃ τὸ πνεῦμα τοῦ δούλου σου καὶ καταπαῦσαι εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς μετὰ τῶν ἁγίων σου, χάριτι τοῦ μονογενοῦς σοῦ Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ. Conf. Goar, p. 587.

— Εὐχὴ ἐν τῷ τάφῳ, ἠνίκα βάλλη μύρον ἢ ἔλαιον σταυροειδῶς ἐπάνω τοῦ λειψάνου· Μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῦ ἐν πίστει καὶ ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου κοιμηθέντος ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε. Goar, p. 437.

f. 110v. Εὐχὴ ἐν ἀρχῇ σπόρου· Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας γῆν καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐπ' αὐτῆς, ἐξ ἀρχῆς εἰπὼν ἐξαγαγέτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, σπείρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ μέχρι τοῦ νῦν διὰ τοῦ αὐτοῦ σου προστάγματος, ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ τελεσφορῶν πάντα βουλήματι, κατάπεμψον καὶ νῦν τὴν εὐλογίαν σου ἐπὶ τὰ

σπέρματα ταῦτα, καὶ εὐδόκησον ταῦτα πολυπλασιασθῆναι ἰσχύϊ σου, πληθύνον τὰ γεννήματα τῆς γῆς, εὐφρανθήτω ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς ἀνατέλλουσα, ἵνα πληρούμενοι ἐκ τῶν ἀγαθῶν τοῦ οἴκου σου καὶ πρὸς ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν σου διαναστῶμεν. Ἐκφώνησις: Ὅτι σὺ εἶ ὁ χορηγὸς τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ. Conf. Goar, p. 557.

— Εὐχὴ ἐπὶ θέρους: Σοί, Κύριε, τῷ τελειωτῇ πάντων καὶ κηδεμόνι καὶ λήγοντες καὶ ἀρχόμενοι τὴν εὐχαριστίαν ἐπὶ πᾶσι προσαναφέρομεν καὶ δεόμεθά σου, παράσχου ἡμῖν τὴν τῶν νέων καρπῶν μετάληψιν ἀκατάκριτον, καὶ συγκομιδὴν ἀνεπίβουλον, τὰ δράγματα, τοὺς συγκομιζοντας ἐνίσχυσον, πολύχουν τὸν τῆς ἀρούρας καρπὸν ἐν τῇ ἄλωνι ποίησον, ἵνα καὶ ὁ θερίζων χαίρῃ μετὰ τοῦ σπείραντος καὶ ὁ ἀποκλείων μὴ ἀποκνέηται, ὡς τοῖς σοῖς ἀγαθοῖς εὐθηνούμενος.

f. 111. Εὐχὴ ἑτέρα: Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὴν πολλὴν σου εὐσπλαγχίαν ἀγαθῶν ἡμᾶς καὶ κατὰ καιρὸν τοῦτον, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν || (p. 1021) καὶ τὴν γῆν, ὁ πλάσας θέρους καὶ ἔαρ, ὁ εὐλόγησας τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ στεφανώσας αὐτὸν τῇ τῆς ποικίλης χλόης καρποφορίᾳ ἐν ἄνθεσσι τε καὶ δένδρεσι (sic), ὁ κελεύσας τὴν γῆν ἐξενεγκεῖν καρποὺς παντοδαποὺς εἰς ἀποτροφὴν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καὶ παντὸς ζώου, Αὐτός, Κύριε, καὶ τὸν καρπὸν τοῦτον εὐλόγησον καὶ πλήθυνον, καὶ παράσχου τοῖς δούλοις σου τὴν μετ' εἰρήνης συγκομιδὴν αὐτοῦ καὶ ἀπόλαυσιν. Conf. Goar, p. 524.

— Εὐχὴ εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα: Σὺ εἶ ἡ ἄμπελος, Χριστέ, ἡ ἀληθινή. Goar, p. 551, but with variant readings: Σὺ καὶ τὸν Ἰσραὴλ, ὡς ἄμπελον ἐξ Αἰγύπτου μετήρας, ἐξέβαλες ἔθνη καὶ κατεφυτεύσας αὐτήν... ἐπὶ τὸν ἀμπελῶνά σου τοῦτον, φύτευσον, ρίζωσον, βάθυνον... ἀπὸ πάσης χιόνος καὶ ζάλης, κρυστάλλου φερομένου βιαίως, ἀπὸ φρίκης κεκρυσμμένου καὶ πνεύματος καύσωνος, ἀπὸ καταγίδος καὶ δαίμονος τυφῶνος, ἀπὸ πάσης ἀπαξαπλῶς ἐφόδου ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου ἐχθροῦ... κατάρτισαι αὐτήν, ἦν ἐφύτευσε... εἰς ὥρας τρυγῆσαι καὶ προσκομίσαι ἐξ αὐτῆς...

f. 111v. Εὐχὴ ἐν ἀρχῇ τρύγης κοινῆς: Ὁ προσκυνητὸς Σωτὴρ καὶ πάντων Θεός, ὁ τὴν ἄμπελον φυτευθῆναι τῷ δικαίῳ σου Νῶε καθυποδείξας καὶ τὸ σταφυλῆς αἶμα τὸν οἶνον τὸν λαόν σου ποτίσας, εὐλόγησον τὴν παροῦσαν τρύγην, ἧς μετ' εὐχαριστίας σοὶ ἀπαρχόμεθα, ὡς ἂν τῶν σῶν δωρεῶν λαβόντες, καὶ τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες δοξάζωμεν τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ. See p. 72 above.

f. 112. Εὐχὴ ἐπὶ τρύγῃ: Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ Θεόν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ δι' αὐτοῦ καρπὸν ἡμῖν ἀθανασίας χαρισάμενος, αὐτὸς καὶ τοῦτον τὸν καρπὸν τῆς ἀμπέλου εὐλόγησον καὶ τοὺς δούλους σου τοὺς μεταλαμβάνοντας ἐξ αὐτοῦ, τῆς ἀληθινῆς ἀμπέλου μετόχους ποίησον, ἀνεπηρέαστον τὴν

ζωὴν διαφύλαξον, εἰρήνην αὐτοῖς διὰ παντὸς χαριζόμενος καὶ ταῖς αἰώνιοις σου καὶ ἀναφαιρέτοις δωρεαῖς τὰς ψυχὰς αὐτῶν κατακόσμησον, πρεσβείαις τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων, τῶν ἀπ' αἰώνος σοὶ εὐαρεστησάντων. Ἐκφώνησις· Ἀγαθότητι καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ... Conf. Goar, p. 552.

— Εὐχὴ εἰς μετάληψιν σταφυλῆς· Εὐλόγησον, Κύριε, τὸν καρπὸν τοῦτον. As on p. 47 above, but with the variants: ἵνα ἡ ἐν ἡμῖν εἰς εὐφροσύνην προσενέγκαι σοὶ δῶρον ἐξίλασμον ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἱεροῦ καὶ ἁγίου σώματος τοῦ Χριστοῦ σου... Conf. Goar, p. 553.

f. 112v. Εὐχὴ, γινομένη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ὅτε πρὸς συνήθειαν ἐπιτελεῖ τὴν τρύγην ὁ βασιλεὺς καὶ τῇ 1ε' Αὐγούστου μηνὸς ἐν Βλαχέρναις. Goar, p. 552. || (p. 1022)

f. 113. Εὐχὴ ἐπὶ οἴκῳ κτιζομένῳ· Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν ἐν συνέσει. Goar, p. 483, but with the variant readings: Ἐδρασον αὐτὸν (instead of ἴδρυσον) ἐπὶ τὴν στερεὰν πέτραν, ἣν κατὰ τὴν σὴν θείαν (ἐν) εὐαγγελίῳις φωνὴν οὐκ ἄνεμος...

f. 113v. Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογίᾳ οἴκου· Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ Ζακχαίου εἰσελθεῖν. Goar, p. 484.

— Εὐχὴ οἴκῳ περιεργαζομένῳ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπάνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. See p. 836 above.

f. 114. Εὐχὴ εἰς ἀγάπην, ἥτοι εἰρήνην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆς ἀγάπης φυτουργός. Goar, p. 706, with the insertion: δὸς ἡμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, χάρισαι ἡμῖν προσλαμβάνεσθαι ἀλλήλους...

f. 114v. Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς ἀπὸ ἔχθρας εἰρηνεύουσι· Εὐχαριστοῦμεν σοὶ, Δέσποτα φιλάνθρωπε, τῷ βασιλεῖ τῶν αἰώνων. Goar, p. 705.

f. 115. Εὐχὴ ἐπὶ ἀποδημούντων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συνοδεύσας τῷ θεράποντί σου Ἰακώβ. See p. 33 above.

— Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνη διὰ δακρῶν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν δωρησάμενος. Goar, p. 537. Ἐκφώνησις· Ὅτι Θεὸς ἐλέους οἰκτιρῶν καὶ φιλανθρωπίας ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν.

f. 115. Εὐχὴ ἐπὶ πενθούντων· Κύριε, Κύριε, ὁ καὶ τοὺς ἐν θλίψει βιωτικῇ περιπίπτοντας παρακαλῶν, καὶ πάντων τῶν ἐν ὀλιγοψυχίᾳ ὄντων ἀντίληψις ὑπάρχων, αὐτὸς καὶ τὰ νῦν τοὺς τῷ πένθει τούτῳ κατεχουμένους ψυχαγώγησον, πᾶσαν λύπην καὶ θλίψιν ἐγκειμένην ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἀπόσμηξον, καὶ τὴν σὴν εὐφροσύνην δώρησαι αὐτοῖς. Ὅτι εὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς...

— Εὐχή ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνούντων· Ὁ Θεὸς ὁ τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως τὸ εὐάλωτον καὶ ἀσθενὲς ἐπιστάμενος. Goar, p. 534.

— Εὐχή ἐπὶ λογισμῶν αἰσchrῶν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς μου, οὗ ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κληροὶ μου... Goar, p. 536. Variant readings: αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἐπανιστάμενοί μοι καὶ ἐν ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντές με... καὶ τῆς αὐτοῦ στρατιάς ἰσχύς τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν...

f. 116. Εὐχή ἐπὶ μετανοούντων· Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβίδ Goar, p. 536. Ὅτι σὺ εἶ Θεὸς τῶν μετανοούντων καὶ σοὶ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ.

f. 116v. Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐξ ἐπιτιμίων λυομένων· Εὐσπλαγγνε, ἀγαθὲ καὶ φιλόφρονε Κύριε, ὁ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρισμοὺς ἐξαποστείλας τὸν μονογενῆ σου. Goar, p. 531. || (p. 1023)

f. 117. Εὐχή ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος ἡμᾶς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου p. 581.

— Εὐχή ἄλλη ἐπὶ χειμαζομένων· Ὁ πᾶσιν ἀκαθάρτοις πνεύμασιν ἐπιτιμήσας. Goar, p. 582.

f. 117v. Εὐχή ἐπὶ θλιβομένοις καὶ χειμαζομένοις· Ἐπάκουσον ἡμῶν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῶν ἐν στενώσει ψυχῆς καὶ πνεύματος ἀκηδία κεκραγόντων πρὸς σέ, μὴ συγχωρήσης ἡμᾶς πειρασθῆναι, ὑπὲρ ὃ φέρειν δυνάμεθα, ἀλλὰ ποιήσον σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν, ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἐπαγωγῆς ἐπηρητημένης κακῶν, ἀπὸ θλίψεως καὶ στενοχωρίας, ἀπὸ πονηρῶν πνευμάτων καὶ ἀντικειμένης δυνάμεως, περικράτησον τὴν ἀσθένειαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, κατεύθυνον τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εὐθειᾶν, εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας καὶ τὴν ἐπὶ σοὶ πεποίθησιν, ἔδρασον τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ δὸς ἡμῖν ἐν συνειδήσει καθαρᾷ μετὰ παρησίας κηρύττειν τὸν λόγον σου καὶ λατρεύειν σοὶ ἀπερισπάστως πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἐκφώνησις· Ὅτι σὺ εἶ τῶν χειμαζομένων λιμὴν καὶ τῶν ἐν λύπῃ παράκλησις καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ.

f. 118. Εὐχή εἰς ἀνοιξία ἐκκλησίας ὑπὸ αἰρετικῶν βεβηλωθείσης Νικηφόρου πατριάρχου.⁷⁴⁸ Ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ θρόνον ἔχων τὸν οὐρανόν, τὴν δὲ γῆν ὑποπόδιον, ὁ ἀντίτυπα τοῦ οὐρανοῦ σκηνώματός σου τοὺς ἁγίους τούτους οἴκους ἀναδείξας εἰς κατασκήνωσιν τῆς ἁγίας δόξης σου, ἡμῶν δὲ τῶν ἁμαρτωλῶν καταφύγιον μέγα καὶ λιμένος σωτήριον, πρὸς ἰλασμόν πλημμελημάτων ἡμῶν καὶ παντὸς ῥύπου ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ, καθάρσιον διὰ

⁷⁴⁸ The table of contents lists this and the following three prayers as “Εἰς ἀνοιξία ἐκκλησίας βεβηλωθείσης ὑπὸ αἰρετικῶν εὐχαί”.

τῆς ἐπιτελουμένης ἐν αὐτοῖς θείας καὶ ἀναιμάκτου θυσίας, δυσωποῦμέν σε τὸν ἀγαθὸν Θεὸν ἡμῶν, γενοῦ ἡμῖν ἰλεως τοῖς ἀναξίοις, προσδεχόμενος ἡμᾶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐντεύξει ἡμῶν· πίστει γὰρ ἀδιστακτῶ προσερχόμεθα, οὐκ εἰς τὴν ἀναξιότητα ἡμῶν ἀποβλέποντες, ἀλλ' εἰς τὴν σὴν θαρροῦντες ἐπιείκειαν καὶ τῆς φιλανθρωπίας σου τὸ ἀμέτρητον, ὁμολογεῖν δὲ ἄξιον, ὅτι τὰ σὰ χαρίσματα, ὡς ἀληθῶς ἀμεταμέλητα, καὶ ἡ χύσις τῆς δωρεᾶς τοῦ παναγίου Πνεύματος ἀνελάττωτος, διὰ τὸ πλῆθος δὲ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, συνεχώρησας παρὰ τῶν ἀθετησάντων τὴν σωτήριον οἰκονομίαν τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, δι' ἧς εὐδόκησας ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ τοὺς θείους καὶ ἱερούς σου χρανθῆναι καὶ βεβηλωθῆναι ναοὺς, ἀλλὰ δεόμεθα τῆς σῆς ἀμνησικακού εὐσπλαγχνίας, κλίνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεὸς ὁ **|| (p. 1024)** Σωτὴρ ἡμῶν, καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ἣ ἐπικαλούμεθα τὴν ἀνέκφραστον σου φιλανθρωπίαν, καὶ ἀνάδειξον τὸν οἶκον τοῦτον τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ ζωαρχικοῦ καὶ καινοποιοῦ σου Πνεύματος καὶ νῦν οἰκητήριον τοῦ παναγίου σου ὀνόματος, ναὸν ἅγιόν σου καὶ σκῆνωμα δόξης σου, τόπον καταπαύσεως, κιβωτὸν ἀγιάσματος σου, λελαμπρυσμένον τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου, τὴν ἀρχαῖαν εὐκοσμίαν καὶ εὐπρέπειαν ἀμφιεννύμενον, καὶ τὴν ἄφθονόν σου χάριν καταπλουτιζόμενον, τοῦ ἀμέμπτως ἐπιτελεῖσθαι τῆς ἁγιαστίας ἐν αὐτῷ τὰ θεῖα μυστήρια, καὶ εἴ τι μολυσμοῦ καὶ κηλίδος παρὰ τῶν αἰρετιζόντων δυσσεβῶν, τῶν τολμησάντων βεβήλους καὶ ἀνοσίους χεῖρας θρασέως αὐτῷ ἐπαφεῖναι, προστέτριπται, Αὐτός, Δέσποτα, καθάρισον καὶ ὑψωσον πάλιν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἀνάστησον τὰ κατεσκαμμένα σου θυσιαστήρια, καὶ περιποιήσαι τὰ καθαιρεθέντα ἅγιά σου, ὁ ἀναστήσας τὴν σκηνὴν Δαβὶδ, τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ ἀνοικοδομήσας τὰ πεπτωκότα αὐτῆς καὶ τὰ κατεσκαμμένα ἀνορθώσας, τήρησον αὐτὸν ἀπὸ πάσης προσβολῆς ἐναντίας ἀνεπηρέαστον καὶ ἀνέπαφον, κραταίωσον μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀκλόνητον, καὶ πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν σου διαμένειν εὐδόκησον ἀκατάσειστον, ἄγνισον δὲ καὶ ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς, καὶ ἀπόσμηξον πάντα ῥύπον καὶ σπῖλον ψυχικόν τε καὶ σωματικόν, ἐξ ἁμαρτίας ἡμῖν ἐπερχόμενον, καὶ ἐν τῇ πίστει τῇ εἰς σὲ στήριξον, καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ κραταίωσον, καὶ ἐν τῇ ἐλπίδι βεβαίωσον, καὶ τὸν φόβον σου ἐνίδρυσον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, καὶ ἄνοιξον ἡμῖν σπλάγχνα οἰκτιρῶν φιλανθρωπίας σου, καὶ χάρισαι τὴν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων σου εἴσοδον, καταξιῶν ἐπιστασίαν ἁγίων καὶ μακαρίων δυνάμεων παραγενέσθαι καὶ συνεισελθεῖν τοῖς δούλοις σου, χειραγωγῶσαν ἡμᾶς καὶ φωτίζουσαν ἡμῶν τὸ ἡγεμονικόν, ἵνα ἐν καθαρῷ συνειδῶτι καὶ νῶ ἀνεπιθολώτῳ ἐπιβαίνοντες ἐν ναῷ ἁγίῳ σου, προσκυνήσωμεν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, Κύριε, καὶ ἀποδώσωμεν τὰς εὐχὰς ἡμῶν δεκτὰς ἐπὶ τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον σου θυσιαστήριον, τὰς μυστικὰς λατρείας καὶ πνευματικὰς μυσταγωγίας σοι προσφέροντες. Ἐκφώνησις· Χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ σοὶ πρέπει δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι, νῦν...

f. 119v. Εὐχή ἑτέρα εἰς τὸ αὐτὸ Ταρασίου πατριάρχου· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, δυσωποῦμέν σε. Goar, p. 494. Read: προσετριβη μώμησις instead of λώβησις.

f. 120. Εὐχή ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, βεβηλωθέντος ὑπὸ ἐθνικῶν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τὸν ναὸν τοῦτον ἀναδείξας κατοικητήριόν σου. Goar, p. 495. Variant readings: ἐναλλάσσοντος μικρὸν τοῦ ἀρχιερέως ἀπὸ τοῦ παρὰ τῶν ἀθέων ἐθνικῶν ἄχρι τοῦ δόξης, καὶ λέγοντες οὕτω (Goar: ἀπὸ || (p. 1025) τοῦ θυσιαστηρίου...) Εἶτα ἐπισυνάπτοντος τὰ ἐξῆς ἀπὸ τοῦ Αὐτὸς πάλιν.

f. 120v. Εὐχή, λεγομένη ἐν τῇ εισόδῳ, πρὸ τῆς συνήθους, ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, ἐν ᾧ συνέβη θανεῖν ἄνθρωπον βιαίως.⁷⁴⁹ Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ πολλὴν καὶ ἄφατον ἀγαθότητα. Goar, p. 496–497. Εἶτα ἐπιφέροντος τὸ Αὐτὸς πάλιν καὶ τὰ ἐξῆς.

f. 121. Περί αἱρέσεων. Ὅπως χρῆ δέχεσθαι τοὺς ἀπὸ αἱρέσεων τῇ ἀγία τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ προσερχομένους. Περί τῶν ὀφειλόντων χρισθῆναι μύρω. Goar, p. 695 apud var. lect. a-e.

f. 123. Περί αἱρέσεων διδόντων λιβέλλους· Νεστοριανούς δὲ καὶ Εὐτυχιανιστάς, Ἀπολιναριαστάς, Ἰακωβίτας ἤτοι Θεοδοτιανούς καὶ Γαϊανιστάς καὶ Ἰουλιανιστάς χρῆ ποιεῖν λιβέλλους καὶ ἀναθεματίζειν Θεόδωρον Μοψουεστίας, Παῦλον Σαμοσατέα, Εὐτυχέα, Διόσκορον, Σεβήρον καὶ τοὺς φρονοῦντας τὰ αὐτῶν καὶ πάσας τὰς προαναφερομένας αἱρέσεις, καὶ μεταλαμβάνειν τῆς ἀγίας κοινωνίας.

f. 123. Περί τῶν ἀναβαπτιζομένων· Εὐνομιανούς μέντοι τοὺς εἰς μίαν κατάδυσιν. Goar, p. 695. Τούτων ἕκαστον ἴστησιν ἔσω τῆς πύλης τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπιθεῖς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ποιεῖ εὐχὰς κατηχομένων, καὶ γινομένων κατηχομένων καὶ προελθούσης ἐπ' αὐτῶν τῆς τῶν κατηχομένων τάξεως, ὡς ἀνωτέρω γέγραπται, ἀναβαπτίζεται.

f. 123v. Εὐχή ἐπὶ αἱρετικῶν ἀναβαπτιζομένων· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ μεγαλάνυμος, ὁ τὸ πρὶν σκότος φωτίσας τῷ λόγῳ τοῦ στόματός σου. Goar, p. 700.

f. 124. Ὅπως χρῆ ἀναθεματίζειν ἐγγράφως τὴν αἵρεσιν αὐτῶν τοὺς ἀπὸ Μανιχαίων προσιόντας τῇ ἀγία τοῦ Θεοῦ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ. Cotelier, *Patres apostolici* t. 1, p. 543 not.; A. Dmitrievskii, *Богослужение*, Appendix, p. 26–45. Καὶ διηνεκῶς ταρταρωθεῖη, εἴ τις οὐχ ὁμο(λο)γεῖ μιᾶς φύσεως τὴν ἀγίαν καὶ ὁμοούσιον καὶ ἀδιαίρετον Τριάδα, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλ' ἐπείσακτόν τινα ἄγγελον ὁμολογούμενον τὸν Υἱόν, καὶ ἐξ ἑτέρας πάλιν ἐλάττονος φύσεως τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ

⁷⁴⁹ The table of contents lists this as: Καὶ ἐρμηνεῖα ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, ᾧ συνέβη θανεῖν ἄνθρωπον βιαίως, ἢ ζῶον ἄλογον καὶ ἀκάθαρτον ἔθανεν ἐγέννησεν, εὐχή.

ὁμοδύναμον Πατρὸς καὶ Υἱοῦ.— Ἀνάθεμα ἔστω, εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν Θεὸν ποιητὴν εἶναι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν κτισμάτων, καὶ πλάστην τοῦ Ἀδάμ, καὶ δημιουργὸν τῆς Εὐᾶς, ἀλλὰ τὸν ἀντικείμενον λέγει ἄρχοντα καὶ ποιητὴν τοῦ παντός, καὶ πλάστην τῆς ἀνθρωπείας φύσεως.— Ἀνάθεμα ἔστω, εἴτις οὐχ ὁμο- || (p. 1026) λογεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγον ἀναλλοιώτως ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθέντα, καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἐκ τῆς ἀχράντου καὶ Θεοτόκου Μαρίας σαρκωθέντα, διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν γενέσθαι ἄνθρωπον καὶ ἀναλαβέσθαι πάντα τὰ ἡμετέρα χωρὶς ἁμαρτίας, καὶ οὐ μεταλαμβάνει τῶν ἀθανάτων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων ἐν φόβῳ, ὡς αὐτῆς τῆς σαρκὸς τῆς δεσποτικῆς, καὶ τοῦ ἁγίου καὶ τιμίου αἵματος τοῦ ἐκχυθέντος ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, ἀλλ' ὡς ἄρτου ψιλοῦ καὶ κράματος κοινουῦ.— Ἀνάθεμα ἔστω, εἴτις οὐ προσκυνεῖ τὸν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σταυρόν, οὐχ ὡς τυραννικὸν ὄπλον, ἀλλ' ὡς σωτηρίαν παντός τοῦ κόσμου, καὶ δόξαν γενόμενον, καὶ τοῦ ἐχθροῦ τὰς μηχανὰς καὶ ῥομφαίας εἰς τέλος καταργήσαντος καὶ ἀπολέσαντα, καὶ τὴν κτίσιν τῶν εἰδώλων λυτρωσάμενον καὶ νίκην τῷ κόσμῳ ἀναδείξαντα.— Ἀνάθεμα, εἴτις οὐ προσκυνεῖ τὴν σεβάσμιον καὶ ἁγίαν εἰκόνα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς χαρακτηρὰ τοῦ σαρκωθέντος δι' ἡμᾶς Λόγου Θεοῦ, καὶ δοξάζει ὡς ἀνιστορῶν αὐτὸν ἐν τῷ εἰκόνας ὁμοιώματι, καὶ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ, ἀλλ' εἰδῶλα ἀποκαλῶν αὐτάς. Ἀνάθεμα ἔστω. Ἀνάθεμα Παύλῳ τῷ Σαμουσαταίῳ καὶ Λουκᾷ καὶ Βλασίῳ, καὶ Βαρνάβᾳ, καὶ Ἀντωνίῳ καὶ Ῥοδινάκῃ, καὶ Ἄνθῃ, καὶ Νικολάῳ, καὶ Λέοντι, καὶ Πέτρῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν, τοῖς τρισκατάρτοις διδασκάλοις τῆς νέας ταύτης αἰρέσεως καὶ προδρόμοις τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ τοῦ σατανᾶ πλάσμασιν. Ἀνάθεμα αὐτοῖς.— Ταῦτα τοῦ προσερχομένου λέγοντος ἐπ' ἐκκλησίας, ποιοῦμεν αὐτὸν χριστιανόν, εἴτ' οὖν ἡγοῦμεθα, ὡς χριστιανὸν ἀβάπτιστον, οἷα τυχόν ἐστὶ τὰ τῶν χριστιανῶν παιδία, τὰ μέλλοντα βαπτίζεσθαι, τῇ δὲ β' ἡμέρᾳ τοῖς κατηχουμένοις συναριθμοῦμεν, λέγοντες ἐπ' αὐτῶ τὴν εὐχήν, ἣν ἐπὶ τῶν κατηχουμένων παίδων φαμέν, καὶ τὰ ἐξῆς χρώμεθα ταῖς τῶν ἐξορκισμῶν εὐχ(α)ῖς, καὶ οὕτως ἀκολουθῶς ἐπιτελοῦμεν πάντα τὰ ἐπὶ τῷ βαπτίσματι νενομισμένα.

f. 130v. Τάξις, γινομένη ἐπὶ τοῖς ἀπὸ Μανιχαίων ἐπιστρέφουσι πρὸς τὴν καθαρὰν καὶ ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν. Goar, p. 700. There are some minor differences in the exposition. In the renunciations, alongside Mani and Manens, Cubricius is also mentioned.

f. 132. Μεθοδίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου διάταξις⁷⁵⁰ περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικιᾶ ἐπιστρεφόντων. Goar, p. 689, but with some peculiarities:

⁷⁵⁰ This *diataxis* was edited, with some omissions, by Almazov, *Тайная исповедь*, v. III, II, pt. 1, p. 5–6.

|| (p. 1027) περιζωσθεις χρισθήτω μύρω, ως οί βαπτιζόμενοι, και φορεσάτω ιμάτια καινά... ἐπὶ ὀκτῶ ἡμέρας... καθὼς και οί φωτιζόμενοι τῇ ἐκκλησίᾳ και τῇ λειτουργίᾳ τὰς ἡ' ἡμέρας etc., ed. Goar e Cod. Cryptof. apud variae lect. p. 693. Εὐχή ἰλασμοῦ εἰς τὸν ἀπὸ ἀρνήσεως ἐπιστρέφοντα πρὸς τὴν ἡμετέραν πίστιν Goar, p. 689. Εὐχή ἄλλη εἰς ἰλασμόν μετὰ τὸ εἰπεῖν ψαλμόν Ν' και λζ' και ἑκατοστὸν δεῦτερον, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τὰς κλεις τῆς βασιλείας σου. p. 690. Εὐχή πρὸς χριστιανούς ὑπαχθέντας ἐθνικῇ πλάνῃ ἐπιστρέψαντας δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ προσδραμόντας· Κύριε, Κύριε, ὁ τῶν ἀπάντων ποιητῆς και δεσπότης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος... p. 690. Εὐχή ἐπὶ ἀποστατήσαντος παιδὸς και μαγαρίσαντος και μετανοοῦντος· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι p. 691 Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ κλίνας οὐρανοὺς και καταβάς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. p. 691 Καὶ λαμβάνων ἅγιον μύρον, σφραγίζει εἰς τὸ μέτωπον και τὰς χεῖρας και τοὺς πόδας, εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ παναγίου σου πνεύματος p. 692.

f. 136. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι ἐθνικὸν κατηχούμενον. p. 283.

f. 137. Περί Μελχισεδεκῶν τῶν και Θεοδοτιανῶν και Ἀθιγγάνων.

Ἐκ τεσσάρων κακῶν εἰς ἓν συνελθόντων ἡ αἵρεσις αὕτη συνέστηκεν ἴδιον μὲν γὰρ οἱ ταύτῃ κεκρατημένοι παρὰ πάντα τοὺς ἄλλους αἰρετικούς ἔχοντες δόγμα, τὸν παρὰ τῆ θείᾳ γραφῇ φερόμενον...

f. 139. Χρῆ οὖν τοὺς ἀπὸ Ἀθιγγάνων προσιόντας και βαπτίζεσθαι μέλλοντας τοῦτο λέγειν· Ὁ δεῖνα ὁ Μελχισεδεκῶν τῶν και Θεοδοτιανῶν και Ἀθιγγάνων. A. Dmitrievskii, *Богослужение*, Appendix, p. 46–53.

f. 140. Τάξις, γινομένη ἐπὶ τοῖς ἀπὸ Σαρακηνῶν ἐπιστρέφουσι πρὸς τὴν καθαρὰν και ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν. Conf. Migne, *Patr. Curs. Complet.* t. CXL col. 124–135.

f. 145v. Πῶς δεῖ δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῆ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον. Goar, p. 282–283. Ἐκθεσις ἀκριβεστέρα περὶ τοῦ πῶς δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῆ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον. A. Dmitrievskii, *Богослужение*, Appendix, p. 68–82; Conf. *Patres apostolic.* t. 1, p. 504–507, not. 1.

f. 151v. Λόγος (the table of contents adds Γρηγορίου τοῦ Νικαίας) διαλαμβάνων, ὅτι οὐ χρῆ ταχέως ἐπιτιθέναι χεῖρα βαπτίζουσαν Ἑβραίοις (in the table of contents: βαπτίζειν Ἑβραίους), εἰ μήτις ἀκριβῶς τούτους πρότερον δοκιμάσει· Τὴν ἀλήθεια ἀρχὴν εἶναι τῶν τοῦ Θεοῦ λόγων || (p. 1028) ὁ μέγας ἡμᾶς διδάσκει Δαβὶδ και πάντων αὐτὴν ἰσχυροτέραν ὁ σοφὸς ἀποδεικνυσιν Ἔσδρας... This homily takes up 13 leaves in the manuscript.

f. 164v. Εὐχή ἐπὶ τοῦ μέλλοντος λαμβάνειν μαντίον· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόσους σου εἶναι νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωτικά πάντα κα(τα)λιπόντας... p. 385. Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγή πάντων τῶν ἐλπίζόντων ἐπὶ σέ. p. 385. Correct reading: ζυγόν σου τὸν χρυστὸν (instead of: τὸν Χριστόν) καὶ τὸ ἐλαφρόν σου. Εἶτα κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, περιβάλλει τε αὐτὸν τὸ παλλίον, λέγων οὕτως· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμβάνει τὸ παλλίον, τὸ ἀρραβῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, εἰπόμεν ὑπὲρ αὐτοῦ Κύριε, ἐλέησον. Παραλαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ διακονικόν, κουρεύουσιν, λέγοντες τὸν Ἄμμωμον, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀσπάζεται τοὺς ἀδελφοῦς.

f. 165v. Εὐχή ἐπὶ τῆς μελλούσης λαμβάνειν σχῆμα μοναζούσης· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας. Goar, p. 382, but with a different ending: πρὸς τὸ αὐτὴν εὐαρέστως πολιτευσαμένην, ὡς λαμπάδα φέρειν σοι τῆς σωφροσύνης τὴν φαιδρότητα, τῷ ἐλαίῳ τῶν αὐτῆς...

f. 166. Ἀκολουθία τοῦ προσχήματος τῶν μοναχῶν καὶ εὐχαί. Πρὸ τοῦ κουρευθῆναι ἐρωτᾶται πρῶτον ταῦτα ὑπὸ τοῦ ἱερέως· Ἐκουσία σου γνώμη προσήλθε τῷ Χριστῷ etc. Goar, p. 379. The prayer: Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν p. 378 has the following variant readings: διαφύλαξον αὐτὸν ἕως θανάτου... καὶ πραότητα αὐτῷ διὰ παντὸς χαριζόμενος, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Χριστοῦ σου, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι.

f. 167. Κάθισμα τοῦ ἀγίου καὶ μεγάλου σχήματος, ἤχος δ'. Πρὸς Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν. Οἱ θέλοντες ἔρχεσθαι, φησὶν ὁ Κύριος, ὀπίσω μου. Goar, p. 403. Ἄλλο, ἤχος πλ. β'. Πρὸς Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πηγὴν. Ψυχὴν καὶ σάρκα Θεῷ πίστει ἀκλινεῖ προσαναθέμενος, καὶ κόσμου τερπνὰ καὶ συγγενεῖς ἐγκαταλείψας, ζυγὸν τὸν ἐλαφρόν νῦν ἀράμενος, βίου ὄλου μελέτην τὸν θάνατον λογίζου. Τὸ κοντάκιον, ἤχος α'. Ἀγκάλας πατρικᾶς. Στιχηρά, ἤχος β'. Πρὸς Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Πίστει προσερχόμενον πρὸς σέ... Ἐχων τὴν πηγὴν τῶν οἰκτιρμῶν... Τεῖχος ὑπερβήσομαι ἐν σοί... Goar, p. 405. Ὁ κανὼν, φέρων ἀκροστιχίδα τήνδε· Εὐδόκιμον τέλος εὐδοκίμω μοι, Χριστέ, παράσχου, Θεοφάνους p. 403.

f. 171. Τάξις, γινομένη τοῦ ἀγίου καὶ μεγάλου σχήματος.⁷⁵¹ Ἀπὸ ἐσπέρας εἰσφέρονται τὰ ἱμάτια τοῦ μέλλοντος κουρεύεσθαι εἰς τὸ θυ- || (p. 1029) σιαστήριον καὶ ἀποτίθενται ἐν τῷ θαλασσιδίῳ τῆς ἀγίας τραπέζης, καὶ εἰς τὸν ὄρθρον ψάλλεται ὁ κανὼν τοῦ σχήματος, καὶ τὸ πρῶτ' εἰς τὴν λειτουργίαν

⁷⁵¹ The table of contents speaks of the order in the following manner: Εἶτα τὰ περὶ τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, καθίσματα, στιχηρά, κανὼν καὶ οὕτω πᾶσα ἡ τάξις καὶ ἀκολουθία, τὰ τε ἀντίφωνα καὶ οἱ μακαρισμοί, τὰ πρὸ τῆς εἰσόδου, τὰ μετὰ τὴν εἴσοδον, τὰ πρὸ τοῦ εὐαγγελίου, μετὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἡ ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις, αἱ κατηχήσεις, αἱ εὐχαὶ καὶ τὰ λοιπά. Εἰσι δὲ εὐχαὶ σὺν τοῦ ἀποκουκουλίσματος (sic) ἀμφοτέραι ζ'.

ψάλλεται ἀντίφωνον α΄· Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου. Ἀντίφωνον β΄· Αἶνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον. Ἀντίφωνον γ΄· Οἱ μακαρισμοί. Ἴσταται δὲ ὁ τὸ σχῆμα μέλλων λαμβάνειν, ἀρχομένου τοῦ α΄ ἀντιφώνου τῆς λειτουργίας, ἔνδον τῆς βασιλικῆς πύλης, φορῶν τὰ πρὸς συνήθειαν καθημερινὰ ἱμάτια αὐτοῦ μέχρι τῆς εἰσόδου. Ψάλλονται δὲ οἱ μακαρισμοί, ἦχος δ΄· Ὅτε ἐν τῷ πάθει ὁ ληστής... Ὅσα τὰ ἐν κόσμῳ ποθεινὰ ἐγκατελίπετε... Ὁ θέλων πάντας εἰς ἐπίγνωσιν ἔλθειν... Goar, p. 414. Πάντων τῶν προσκαίρων καὶ φθαρτῶν σὺ κατεφρόνησας, μόνον τὸν ἀθάνατον νυμφίον τε ἐπόθησας, φέρων καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐπωμίδιον μετὰ πίστεως, καὶ ἀκολουθῶν τῷ Χριστῷ. Πάσας τῆς σαρκὸς τὰς ἡδονὰς ἀποσεισάμενος... Τρίβον τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον ἀφέμενος... θεοτόκιον· Χαίρε παρθενίας τὸ ὑπέριμον καλλώπισμα... Goar, p. 414. Εἶτα ἡ εἰσόδος, μετὰ δὲ τὴν εἰσόδον, τοῦ διακόνου λέγοντος· Σοφία, ψάλλουσιν οἱ συμπαρόντες τὰ ἀντίφωνα, καὶ καθ' ἑκάστην δόξαν βραχὺ μεθιστάμενος ἕως τῆς ἀπάρξεως τοῦ τρίτου ἀντιφώνου, ἐν ᾧ λέγεται τροπάριον· Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια, φθάνει ἐν τῷ ἄμβωνι, καὶ λεγομένου ἑτέρου τροπαρίου· Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες, ἔρχεται εἰς τὴν σωλαίαν, κἀκεῖ ἴσταται ἕως εἴπη στίχον· Δεῦτε προσκυνήσωμεν. Καὶ τούτου λεγομένου, ἔρχεται πλησίον τῶν ἁγίων θυρίων, ἅμα δὲ καὶ προσπίπτει μέχρι συμπληρώσεως ἀντιφώνου, εἶθ' οὕτως ἀνισταμένου αὐτοῦ, ὁ ἱερεὺς τὰ προτεταγμένα. Ἔστι δὲ τὸ α΄ ἀντίφωνον οὕτω ἦχος δ΄, Ἦθελον δάκρυσιν ἐξελεῖψαι. Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου. Τίς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων... Στίχος· Ἐξελεξάμην παραρριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ... Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ τῆς ἀναγεννήσεως... Δόξα, Ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν... Ἀρχομένου δὲ τοῦ β΄ ἀντιφώνου, μεθίσταται ὁ τὸ σχῆμα λαμβάνων τῶν βασιλικῶν πυλῶν ὀλίγον. Ἀντίφωνον β΄, ἦχος δ΄· Ζάλη ἀμαρτημάτων... Στίχος· Εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ Κυρίου, οὐς ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν... Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου... Δόξα καὶ νῦν. Ἐξ ἀχράντων λαγόνων σου... Goar, p. 414 not. g. Ἀρχομένου δὲ τοῦ γ΄ ἀντιφώνου, ἔρχεται ἕως τοῦ ἄμβωνος καὶ πάλιν ἴσταται. Ἀντίφωνον γ΄, ἦχος δ΄· Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ

|| (p. 1030) κόσμου προσπάθεια... Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου. Καὶ τούτου λεγομένου ἔρχεται εἰς τὴν σωλαίαν, κἀκεῖ ἴσταται, καὶ λέγεται τροπάριον, ἦχος δ΄· Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες... Στίχος· Ἐπλανήθην ὡς πρόβατον... Πρόβατόν εἰμι τῆς λογικῆς σου ποιμνῆς... Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν καὶ κλαύσωμεν... Καὶ τούτου λεγομένου, ἔρχεται καὶ προσπίπτει εἰς τὰ ἅγια θυρία καὶ οὐ ἀνίσταται μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ἀντιφώνου. Τροπάριον, ἦχος δ΄· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ p. 504. Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δαβὶδ, μελωδικῶς. Καὶ εἶθ' οὕτως ἀνισταμένου αὐτοῦ, ἐπερωτᾷ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς λέγων· Τί προσῆλθες, ἀδελφέ, προσπίπτων τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ; Goar, p. 407. None of the questions has a reply. Same catechesis as in Goar, p. 407, but with some variant readings: πρὸς πάντα θλιβερὰ τῆς χαροποιοῦ κατὰ Θεὸν ζωῆς... ἀγγελαιοῦς διαγωγῆς... διατριβῆς, ἀρκούντως ἡγωνίσω πρὸς τὰς βλασφημία, καταλαλία, παρρησία... Ἐρώτησις· Ταῦτα πάντα

οὕτως καθομολογεῖς... Εὐχή· Ὁ πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολύελεος. Goar, p. 409, with the variant reading: Αντωνίου, Εὐθυμίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.

f. 177. Ἐτέρα κατήχησις ἔχουσα οὕτως· Ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστός, προσκαλούμενος ἡμᾶς ἐπὶ τὴν τῆς σωτηρίας ὁδόν, λέγει· Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ἡμᾶς, ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν ἐστι, κόπον λέγων τὸν τῆς ἁμαρτίας. Ὅταν γὰρ τοῦ κόπου τῆς ἁμαρτίας ἀπαλλαγῶμεν εἰς εὐδίων λιμένα καταντῶμεν τῆς σωτηρίας, τουτέστι τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν· τότε γὰρ αὐτὸς ὑποδέχεται ἡμᾶς, οἷον ἐκ ζάλης καὶ τρικυμίας τῶν τοῦ διαβόλου παγίδων ἑλευθερουμένους, ἐπιτίθησι δὲ ἡμῖν τὸν ζυγὸν τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τὸν χρηστὸν τε καὶ ἑλαφρόν, ὑποβάλλων ἡμᾶς τῇ πνευματικῇ ζεύγῃ τοῦ θελήματος αὐτοῦ, καταδεσμών ἡμᾶς τῷ φόβῳ τῆς κρίσεως, ἵνα μηκέτι κατὰ σκοπέλων καὶ κρημνῶν τῆς ἁμαρτίας φερώμεθα, ἀλλὰ τὸν φόρτον πάσης πράξεως τοῦ θελήματος ἀποσεισάμενοι, ἑλευθερίαν δικαιοσύνης τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα ἀπολάβωμεν, ἧς τὸ τέλος βασιλείας οὐρανῶν κληρονομία, ἀφθαρτος καὶ ἀμάραντος τετηρημένη ἐν οὐρανοῖς, ἀκολουθήσωμεν ἀγαθῷ Δεσπότη, θέλοντι τὴν σωτηρίαν ἡμῶν· εἰς τοῦτο γὰρ ἡμᾶς ἔπλασεν, θέμενος ἐπ' ἔργοις ἀγαθοῖς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσαντες, ποιήσωμεν τὸ θέλημα αὐτοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον, θῶμεν τὸν φόβον αὐτοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, κατανοήσωμεν, ἅπερ ἐπηγγείλατο ἡμῖν **|| (p. 1031)** ἀγαθὰ, ὅτι συγκληρονόμους ἡμᾶς αὐτοῦ ἐποίησεν, ἐὰν τηρήσωμεν αὐτοῦ τὰς ἐντολάς, χωρίσωμεν ἑαυτοὺς τοῦ ἄλλοτρίου, ἐπιγινῶμεν τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις τὸν Θεὸν ἡμῶν, μνησθῶμεν τῶν πρώτων συνθηκῶν, ὧν συνεθέμεθα μέλλοντες προσιέναι τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι· ὑπεσχόμεθα γὰρ αὐτῷ ἀπέχεσθαι τοῦ διαβόλου καὶ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ δουλεῦειν αὐτῷ μόνῳ, τῷ Σωτῆρι Θεῷ, καὶ ποιεῖν πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ. Γινῶμεν, ὅτι αἱ φωναὶ ἡμῶν ἀνάγραπτοὶ εἰσιν, ἴδωμεν, ὅτι περὶ πάντων ἀπόκειται κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις, καὶ ταῦτα ἀπαντήσεται ἡμῖν ἐπὶ τοῦ ἀπαραλογίστου βήματος, ὅταν πάντες γυμνοὶ καὶ τετραχλισμένοι παριστάμεθα ἐνώπιον ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων, εἰσπραττόμενοι δίκας περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅταν, ἀμελήσασιν ἡμῖν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, κατηγορήσῃ ὁ ἄλλότριος, ὅτι λόγῳ μὲν τῷ Θεῷ συνεταξάμεθα, ἔργῳ δὲ αὐτῷ δεδουλεύκαμεν, ὅτε οὐκ ἔστι πρεσβεία εὐπρόσδεκτος ἁγίων, ἢ δικαίων δυσωπούντων ὑπὲρ ἡμῶν, ἀλλὰ πᾶς ἄνθρωπος, ἧς ἐπεπόθησεν ἐργασίας, ταύτης καὶ ἀπολαύσει. Καὶ εἰ μὲν τῷ Δεσπότη ἐδούλευσε, τῆς βασιλείας αὐτοῦ καταξιωθήσεται, εἰ δὲ ταῖς τοῦ πονηροῦ παρεσύρη ἀπάταις, τοῦ ἡτοιμασμένου ἐκείνῳ σκότους. Ἀδελφοί, ἕως ἔχωμεν καιρὸν, ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθόν, καὶ μὴ ῥαθυμία ἑαυτοὺς παραδώσωμεν, μὴ πλοῦτῳ ἐπαρθῶμεν, μὴ τρυφῇ ἑαυτοὺς καταναλώσωμεν, μὴ δόξῃ θαρρήσωμεν· πάντα γὰρ τὰ πρόσκαιρα, μάταια, ἀκούσωμεν τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, ὅτι

παράγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου, πάντα οὐδὲν εἰσι, καὶ εἰς οὐδὲν λογι-
σθήσονται, ταῦτα εἰδότες, ἀγαπητοί, τῆς ἀληθοῦς μετανοίας ἐπιλαβόμεθα
καὶ προσδράμωμεν ἐν ἐξομολογήσει τῷ φιλανθρώπῳ Σωτῆρι τῶν ψυχῶν
ἡμῶν· φιλόψυχος γὰρ ἐστὶ καὶ ἀγαθός, μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον ἡμῶν
τῶν ἀμαρτωλῶν, ἀλλὰ τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τὴν ζωὴν, καὶ οὐκ ἀποστρέφεται
ἡμᾶς προσερχομένους αὐτῷ, οὐδὲ ὀνειδίζει τὰ πρότερα, ἀλλὰ μᾶλλον προσ-
δέχεται καὶ ἀσμενίζει καὶ περιπτύσσεται, καὶ τὸ πρότερον ἀξίωμα ἀποδίδω-
σι, καὶ χαρὰν ἐπιτελεῖ ἐν οὐρανοῖς μετὰ τῶν ἀγίων ἀγγέλων αὐτοῦ ἐπὶ τοῖς
μετανοοῦσι καὶ ἐπιστρέφουσι καρδίαν ἐπ' αὐτόν. Ἴδου οὖν καὶ αὐτός, ἀδελ-
φέ, προσέρχῃ αὐτῷ καὶ ἀγνείαν καὶ σωφροσύνην καὶ πᾶσαν ἐπαγγέλη δι-
καιοσύνην, βλέπε μὴ στραφῆς εἰς τὰ ὀπίσω· πᾶς γὰρ ὁ ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα
ἐπ' ἄροτρον καὶ στραφείς εἰς τὰ ὀπίσω, οὐκ ἔστιν εὐθετος εἰς τὴν βασιλείαν
τῶν οὐρανῶν. Τοῦτο οὖν γίνωσκε, ὅτι εἰς κόπον καὶ θλίψιν ἐκλήθης, οὐχὶ εἰς
ἄνεσιν· καὶ γὰρ καὶ πεινᾶσαι ἔχεις καὶ διψᾶσαι, καὶ γυμνητεῦσαι, καὶ χαμαὶ
κοιτῆσαι, καὶ ὑβρισθῆναι, καὶ βληθῆναι, καὶ διωχθῆναι, καὶ πάντα τὰ θλι-
βερὰ ἔχεις παθεῖν. Ἐὰν δὲ ὑπομείνης διὰ τὸν Θεόν, θάρσει, ὅτι πρὸς ὀλίγον
ὁ κάματος, καὶ εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἡ ἀνάπαυσις καὶ ἡ δόξα· ἥ (p. 1032) κτησόμε-
θα ταπεινοφροσύνην καὶ ὑπακοήν· καὶ γὰρ ὁ Κύριος καὶ Θεὸς διὰ τῆς ταπει-
νοφροσύνης κατέβαλε τὸν ὑπερήφανον διάβολον, ὑπήκουσε δέ, ταπεινώσας
ἑαυτὸν μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Αναλάβωμεν πρὸς πάντας
ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ κεφάλαιον νόμου καὶ προφητῶν· περὶ ταύτης γὰρ ὁ Κύρι-
ος λέγει, ὅτι ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην
ἔχητε ἐν ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Θεοῦ. Μισήσωμεν τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ
ἀποστραφώμεν πᾶσαν ἡδονὴν καὶ πᾶσαν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, ἀναλάβω-
μεν τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθο-
δίας τοῦ διαβόλου, νήψωμεν, γρηγορήσωμεν, ὅτι ἡ ὥρα οὐκ οἶδαμεν ὁ Κύρι-
ος ἡμῶν ἔρχεται, εὐτρεπίσωμεν ἑαυτοὺς ὡς αἱ φρόνιμοι παρθένοι, ὅπως
συνεισέλθωμεν αὐτῷ, μὴ ἀμελήσωμεν, ἵνα μὴ ἔξω μείνωμεν, ὡς αἱ μωραὶ
παρθένοι κρούουσαι καὶ λέγουσαι· Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν, καὶ ἀκούσω-
μεν οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Πᾶσαν τὴν μέριμναν ἡμῶν ἐπὶ τὸν Θεὸν ἐπιρρίψωμεν,
ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ἡμῶν, ὅπως λυτρώσεται ἡμᾶς ἐκ πασῶν παγίδων τοῦ
ἐχθροῦ καὶ σῶσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν οὐράνιον, πρεσβείαις
τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἀγίων αὐτοῦ
νῦν καὶ αἰεὶ. Καὶ στραφείς ὁ ἱερεὺς σφραγίζει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ λαμβάνον-
τος τὸ σχῆμα γ', μετὰ δὲ τὸ κατασφραγίσαι αὐτόν, προσπίπτει ὁ κατηχού-
μενος ἕως τῆς συμπληρώσεως τῆς εὐχῆς καὶ κεφαλοκλισίας, καὶ στραφείς
ὁ ἱερεὺς κατὰ ἀνατολάς, τοῦ διακόνου λέγοντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν,
ἐπεύχεται αὐτός εἰς ἐπήκοον ταῦτα· Ὁ ὢν, Δέσποτα παντοκράτορ, ὕψιστε
βασιλεὺς τῆς δόξης. *Goar, p. 409. Better reading: ἀκατάσειστον θεμελιωμένον*
ἐπὶ τὴν ἀκρότομον... Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ λαός· Καὶ τῷ
πνεύματί σου. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται· Ἄγιε Κύριε τῶν
δυνάμεων p. 410, with the variant reading: ὄν προσκαλέσατο ἡ δεξιὰ σου εἰς

τὸν πνευματικόν σου νυμφῶνα... τὰς ἐκ τῆς σαρκὸς ἐπαναστάσεις... Desinit: ὅπως καταξιωθῆ τῆς οὐρανοῦ σου βασιλείας. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Εἶτα ἐγείρει αὐτὸν καὶ κρατήσας τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ χειρὸς, εἰσφέρει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ ποιεῖ μετάνοιαν καὶ ἀνιστάμενος ἀσπάζεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ κατηχητής, λέγει πρὸς αὐτόν· Ἴδου ὁ Χριστὸς ἀοράτως ἐνταῦθα πάρεστι... p. 410. Καὶ ὅταν συντάξῃται, λέγει πρὸς αὐτὸν πάλιν ὁ ἱερεὺς· Λάβε τὸ ψαλίδιον καὶ ἐπίδος μοι αὐτό. Καὶ ἐπιδόντος αὐτοῦ τὸ ψαλίδιον, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἱερεὺς· Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ... Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὸ ψαλίδιον, λέγει οὕτως· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... καὶ κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς, λέγων οὕτως· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται τὴν κόμην... || (p. 1033) Καὶ εὐθέως παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ διακονικὸν καὶ κουρεύουσι, λέγοντες τὸν ἄμωμον, τοῦ τε ἱερέως ποιοῦντος τὴν εὐχήν τοῦ Τρισαγίου, λέγει ὁ διάκονος συναπτήν τοιαύτην· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν... etc., as in Goar, p. 412–413. Εἶτα (i.e. after the *ekphonesis* Ὅτι ἅγιος εἶ) τὸ Τρισάγιον, προκειμένον, ἦχος γ'· Κύριος φωτισμός... Κύριος ὑπερασπιστής... Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κολοσσαεὶς ἐπιστολῆς Παύλου τὸ ἀνάγνωσμα· Ἀδελφοί, ἐνδύσασθε ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ... Τέλος· ἄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Ἀλληλουάριον, ἦχος πλ. δ'· Οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξε. Εὐαγγέλιον· Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος, ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ. Τέλος· οὐ μὴ ἀπολέσει τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Καὶ μετὰ τὸ ρηθῆναι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, φέρουσι τὸν ἀποκαρθέντα οἱ ἀδελφοὶ μέσον τῆς βασιλικῆς πύλης, φοροῦντα κολόβιον καὶ ἄπτοντα κηρόν, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εὐαγγελίου ἄρχεται τὸ α' ἀντίφωνον, καὶ ἄπτουσιν οἱ παρόντες κηρούς, ἕως οὗ ὁ ἀσπασμὸς γένηται. Ἀντίφωνον α', ἦχος δ'· Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας... Στίχος· Πρόσεχε ὁ λαὸς μου τὸν νόμον... Ὁ ζυγὸς μου χρηστός ἐστι... Δόξα καὶ νῦν, θεοτόκιον· Ἡ λαμπὰς ἢ ἄσβεστος... Ἀντίφωνον β', ἦχος γ'· Εὐαγγελικῆς φωνῆς... (ἀσκητικῶ θεσμῷ ἀνδρείως πορευθέντι εἰς ναὸν τοῦ Κυρίου). Στίχος· Ἴδου δὴ τί καλόν... Ἐγγὺς Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν... Δόξα καὶ νῦν, θεοτόκιον· Ἀγιόπρωτε σεμνή... Ἀρχομένου δὲ τοῦ γ' ἀντιφώνου, ἔρχεται πλησίον τῶν ἁγίων θυρίων. Ἀντίφωνον γ', ἦχος δ'· Ακολουθήσωμεν, ἀδελφοί... ἐπιθυμίας φύγωμεν πλάνον κόσμον καὶ κοσμοκράτορα, γενώμεθα καθαρῶς τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς... Στίχος· Ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους... Καὶ τούτου λεγομένου, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς, εἰσάγει αὐτὸν εἰς τὸ βῆμα, καὶ λέγεται τροπάριον, ἦχος α'· Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν... (διὸ προθύμως συμφώνως πάντες προσέλθωμεν). Δόξα καὶ νῦν, θεοτόκιον· Χαίρεις παρ' ἡμῶν, ἁγία Θεοτόκε παρθένε... Goar, p. 415. Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ βῆμα, ἐνδύει αὐτὸν ὁ ἀνάδοχος, λέγοντος τοῦ ἱερέως ταῦτα· Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται Same text as in Goar, p. 411, but the vestments are put on in the following order: ἱμάτιον, κουκούλιον, ἀνάλαβον, παλλίον, λῶρος and σανδάλια. Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβε τὸ μοναδικὸν σχῆμα ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς... Ἐνδυ-

ομένου δὲ αὐτοῦ, ψάλλεται τροπάριον, ἦχος δ΄. Πρὸς Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας. Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας... Στίχος· Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου... Στίχος β΄· Ἀγαλλιᾶσθε τῷ Θεῷ... Στίχος γ΄· Εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ... Στίχος δ΄· Εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ... Δόξα καὶ νῦν, θεοτόκιον· Ἐχοντές σε, || (p. 1034) Θεοτόκε, ἐλπίδα καὶ προστασίαν... Καὶ μετὰ τὸ ἀμφιασθῆναι αὐτόν, λέγει ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ κλίνοντος αὐτοῦ τὸν αὐχένα, καὶ τοῦ ἱερέως ποιῶντος τὰς ὑποτεταγμένας εὐχάς, ψάλλεται τροπάριον, ἦχος πλ. β΄· Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ... Στίχος· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ... Στίχος β΄· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος... Στίχος γ΄· Ἀγαλλιᾶσθωσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ... Δόξα καὶ νῦν, θεοτόκιον· Μονογενές, ὁμοούσιε τῷ Πατρὶ σου καὶ τῷ Πνεύματι. Αἱ δὲ εὐχαί, ἃς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς, εἰσὶν αὗται· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς εὐαγγελίαις σου... p. 411. Variant readings: τῷ δὲ κουκουλίῳ τὴν ταπεινοφροσύνην περικεφαλαίαν σωτηρίου περιθέμενος. Ὁ λαὸς· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δοῦλόν σου τόνδε p. 412. Καὶ μετὰ τὸ τελειῶσαι αὐτόν, ἐπαίρει ὁ διάκονος τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἴσταται ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ προσκυνεῖ πρῶτον ὁ λαβὼν τὸ σχῆμα καὶ ἴσταται πλησίον τοῦ διακόνου, κατέχοντος τὸ εὐαγγέλιον, καὶ λοιπὸν διέρχονται πάντες οἱ ἀδελφοί, προσκυνοῦντες τὸ εὐαγγέλιον καὶ εἶθ' οὕτως ἀσπάζονται αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ ἀσπασμῷ ψάλλεται τροπάριον, ἦχος α΄· Ἐπιγνώμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν... Στίχος α΄· Ἀγαπήσατε τὸν Κύριον πάντες οἱ ὄσιοι αὐτοῦ... Στίχος β΄· Ἀγαλλιᾶσονται τὰ χεῖλη μου, ὅταν ψάλλωσι..., Στίχος γ΄· Δεῦτε ἀκούσατε καὶ διηγῆσομαι ὑμῖν... Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Χαῖρε, Θεοτόκε, παρθένε, χαῖρε καύχημα τῆς οἰκουμένης... Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν ἀσπασμόν, εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἄρχεται ὁ διάκονος· Εἴπωμεν πάντες, Κύριε ἐλέησον. Τελεσθείσης δὲ τῆς θείας λειτουργίας, ἄπτοντες οἱ ἀδελφοί κηρούς, συναπέρχονται μετὰ τοῦ νεοφωτίστου εἰς τράπεζαν, τῶν ἀναδόχων αὐτοῦ κατεχόντων τῆς δεξιᾶς χειρός, καὶ οὕτως αὐτὸν ὀψικεύοντες, ψάλλουσι τροπάριον, ἦχος δ΄· Κύριε, Κύριε ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος α΄· Ὁ ποιμένων τὸν Ἰσραὴλ πρόσχες... Στίχος β΄· Ὁ καθημένος ἐπὶ τῶν χερουβίμ... Στίχος γ΄· Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου... Στίχος δ΄· Ὁ Θεός, ἐπίστρεψον ἡμᾶς καὶ ἐπίφανον... Στίχος ε΄· Ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου... Στίχος ς΄· Κύριε, καταφυγὴ ἐγεννήθης... Εἶτα ἀνισταμένου αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τραπέζης, συναπέρχονται αὐτῷ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ψάλλοντες τὸ προγεγραμμένον τροπάριον· Κύριε, Κύριε ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ... Στίχος α΄· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε... Στίχος β΄· Ἡ καρδιά μου καὶ ἡ σὰρξ μου... Στίχος γ΄· Καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν... Τὰς δὲ ἑπτὰ ἡμέρας ὁ νεοφώτιστος προσκαρτερεῖ τῇ ἐκκλησίᾳ, σχολάζων ἀπὸ τῶν ἔργων, τῇ δὲ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ποιεῖ αὐτῷ εὐχὴν ὁ ἱερεὺς καὶ ἀποκουκουλίζει αὐτόν. ||(p. 1035)

f. 187. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι. Goar, p. 419.

f. 188. Κατήχησις σύντομος λαμβάνειν ὁ μέλλοντος σχῆμα μοναχοῦ⁷⁵² Τί προσῆλθες, ἀδελφέ, προσπίπτων τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ; then the same as in the office of the greater *schema*, without dividing the questions by inserting replies. There is no *catechesis*, but immediately afterward Βλέπε, τέκνον, οἴας συνθήκας δίδως... This is directly followed by: Ταῦτα πάντα οὕτως καθομολογεῖς and by the prayer: Ὁ πανοικτίμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος... Καὶ σφραγίζει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ γ', καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος: Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόυς εἶναι νομοθετήσας τοὺς τὰ βιωτικά... Goar, p. 385. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος: Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας Goar, p. 389. Εἶτα ἐγείρει αὐτόν, καὶ κρατήσας τῆς δεξιᾶς χειρὸς, εἰσφέρει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ ποιεῖ μετάνοιαν, καὶ ἀνιστάμενος προσκυνεῖ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ κατηχητής, λέγει: Ἴδου ὁ Χριστὸς ἀοράτως... Καὶ ὅταν συντάξῃται, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ἱερεὺς: Λάβε τὸ ψαλίδιον... Καὶ ἐπιδόντος τὸ ψαλίδιον, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ἱερεὺς: Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ... Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ τὸ ψαλίδιον, λέγει: Εὐλογητὸς ὁ Θεός... καὶ κουρεύει αὐτόν σταυροειδῶς, λέγων: Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται... Καὶ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου εἰσερχομένου αὐτοῦ ἀπὸ (sic) κολοβίου ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ἐνδύει αὐτόν ὁ ἀνάδοχος, λέγοντος τοῦ ἱερέως ταῦτα: Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύεται χιτῶνα... Vestments: μαντίον, κουκούλιον, ἀνάλαβον, παλλίον, λῶρος, σανδάλια. Ἐνδυομένου δὲ αὐτοῦ, ψάλλεται τροπάριον, ἦχος δ': Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας. Καὶ μετὰ τὸ ἀμφιασθῆναι αὐτόν, τοῦ διακόνου λέγοντος: Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ κλίνοντος τὸν αὐχένα τοῦ λαμβάνοντος τὸ σχῆμα, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου. Goar, p. 411. Ὁ λαός: Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς: Εἰρήνη πᾶσιν. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος: Τὰς κεφαλὰς, ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰσάγαγε τὸν δούλόν σου τόνδε. Goar, p. 412.

f. 192. Ἀκολουθία ἐπὶ κουρέυματος μοναζούσης γυναικός.⁷⁵³ Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου, καθέζονται αἱ μονάζουσαι... (one leaf missing) || (p. 1036) (ὕ)ποτύπωσιν σωτηρίου ταπεινώσεως, i.e. the first prayer for the Office of the Washing of the Feet, beginning with: Κύριε καὶ Θεὲ ὑπεράγαθε, ὁ ἀπρόσιτος τῇ θεότητι. Goar, p. 592. Variant readings: συγκαταβάσεως ἀπομιμουμένους τὸ ὑπερένδοξον καὶ τοὺς τῆς ἀμαρτίας μολυσμοὺς ἀπονίψασθαι τὴν δούλην

⁷⁵² The table of contents lists this as: Ἐτέρας ἀκολουθίας κατήχησις σύντομος λαμβάνειν μέλλοντος σχῆμα μοναχοῦ, ἔχουσα εὐχὰς ε'.

⁷⁵³ In the table of contents: Ἐτέρα τάξις καὶ ἀκολουθία τῶν μοναζουσῶν, ἤγουν τὰ ψαλλόμενα κατὰ προσθήκην τῶν ἀνδρῶν τροπάρια καὶ οἱ λοιποὶ τύποι, ἔχουσα καὶ εὐχὰς τοῦ νιπτῆρος, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐγράφη εἰς τὸ τῶν ἀνδρῶν Σχηματολόγιον. A Slavonic translation of this office was published by N. F. Krasnoseltsev, *Къ исторіи православнаго богослуженія. По поводу нѣкоторыхъ церковныхъ службъ и обрядовъ, нынѣ неупотребляющихся*, Kazan 1889, pp. 151–169.

σου ἢ δεῖνα καταξίωσον διὰ τῆς τοῦ ὕδατος τούτου προσψάσεως, ἵνα, καθαρά ψυχῇ τε καὶ σώματι γενομένη, εὐαρέστως σοι λατρεύῃ. Ἐκφώνως· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμός ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Εἰρήνη πᾶσιν. Εὐχὴ β'. Δέσποτα, Κύριε τῆς δόξης, ὁ ὑποδείξας ἡμῖν μέτρα ταπεινώσεως... Goar, p. 592. Variant readings: ἀναγορευσάμενος... διατήρησον ἀρρύπους ἀεὶ νιπ(τ)ομένους δάκρυσι καὶ καθαιρομένους τῷ φωτὶ τῆς καθαρτικῆς σου χάριτος, ἵνα εἰλικρινῶς σοι πάντοτε προσπίπτοντες, εὐαρέστως σοι λατρεύωμεν. Ἐκφώνως· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, λέγει ὁ διάκονος· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς ἀκροάσεως. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ Πατὴρ, ἕως· καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν. Καὶ ζώννυται ἢ ἡγουμένη λέντιον, εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα ἕως· ᾧ ἦν διεζωσμένος· καὶ εὐθὺς ἄρχεται νίπτειν τὴν μέλλουσαν κουρευθῆναι, καὶ ψάλλουσι στιχηρά, ἤχος δ'. Νίψον μου τοὺς πόδας, τιμία μου μήτερ, καὶ ὑπόδησόν μου τὸ ὑπόδημα τῆς σωφροσύνης, ἵνα μὴ ἐλθῶν ὁ ἐχθρός, εὔρη τὴν πτέρναν μου γυμνὴν καὶ ὑποσκελίση τὰ διαβήματά μου. Στίχος α'. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. Τὸ αὐτό. Στίχος β'. Ἐπὶ πλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας καί... Τὸ αὐτό, Δόξα καὶ νῦν, Ἐχοντές σε, Θεοτόκε, ἐλπίδα καὶ προστασίαν. Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς... Εὐαγγέλιον β' κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε ἔνιψεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν. Goar, p. 593. Καὶ οὕτως τροπάριον, ἤχος πλ. β'. Πρὸς Ἀβυσσος ἐσχάτη. Κύριον φωνεῖται, ᾧ μαθηταί, καὶ διδάσκαλόν με· καὶ γὰρ πέφυκα, Χριστέ, ἐβόας, διὸ μιμῆσθε τὸν τύπον, ὃν τρόπον ἐν ἐμοὶ ἐθεάσασθε. Στίχος· Ῥαντιεῖς με ὑσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με... Καὶ τούτου λεγομένου ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ νιπτῆρος, καὶ οὕτως εἰσέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλουσι τροπάρια τῆς ε' ᾠδῆς τῆς μεγάλης παρα-|| (p. 1037) σκευῆς Πρὸς· Πρὸς σε ὀρθρίζω... Ῥυθθέντες πόδας...⁷⁵⁴ Δόξα καὶ νῦν· Μεγάλων χαρισμάτων, ἀγνή Παρθένε μόνη Μήτηρ... καὶ εὐθέως ἐκτενή. Ἀρχομένης δὲ λειτουργίας, μετὰ τὸ ἀγκάλας πατρικάς, ἄρχονται ψάλλειν στιχηρὰ ἰδιόμελα, ἀντίφωνον α'· (Ἡ)θελον δάκρυσιν ἐξαλεῖψαι. Στίχος· Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα. Πάντας θέλων σώζεσθαι ὁ μόνος φιλάνθρωπος Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν, σὲ νῦν προσδέχεται, ᾧ παρθένε, τὴν ταύτην ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀγαπήσασαν· αὐτῷ σεμνὸν δεῖξον βίον, εὐαρεστήσαι προθυμουμένη, κράζουσα· πρὶν ἀπόλλωμαι, Κύριε, σῶσόν με. Στίχος· Ἐξελεξάμην παραρριπτεῖσθαι. Ἄνοιξον σπλάγχνα φιλαθροπίας, Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός, τῇ ποθοῦσῃ σε, δέξαι με, θέλουσάν σου ὀπίσω τοῦ τερπνοῦ νυμφίου μου ἔπεσθαι, μὴ τῷ ἐχθρῷ συγχωρήσης χάριν ἐμοῦ ἐγκαυχᾶσθαι· Κύριε, μὴ με παρίδης, μὴ ἀπώσῃ τὴν δούλην σου. Δόξα καὶ νῦν, Ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν. Ἀντίφωνον β', ἤχος δ'. Ποῦ ἐστιν ἢ τοῦ κόσμου προσπάθεια. Στίχος· Ζήσεται ἢ ψυχὴ μου

⁷⁵⁴ Space has been left for the remaining troparia, but they have not been written down in the manuscript.

καὶ αἰνέσει σε καὶ τὰ κρίματα. Σταύρωσον τὰ μέλη, φιλόχριστε, νέκρωσον τὰ πάθη τῆ ἐγκρατεία, καὶ τῷ νυμφίῳ σου προδραμοῦσα, κράζον· ποῦ ποιμαίνεις, νύμφιε, ποῦ δὲ καὶ κοιτάξεις, εἶπέ μοι, ὅτι σὲ ποθοῦσα προσέδραμον, ἐπ' ὧμων τὸν σταυρὸν σου ἀραμένη, ἵνα εἰσέλθω εἰς τὸν νυμφῶνα, λαμπαδηφοροῦσα, ὡς παρθένος ἀγνή. Στίχος· Ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός. Θέκλαν ἐκμιμοῦμαι τὴν μάρτυρα, Παύλῳ δὲ πεισθεῖσα ἀνακράζω· ἐκδυσάμενη τὴν παλαιάν μου στολὴν, ἣν μοι ἡ τοῦ ὄφεως πλάνη πάλαι κατασκεύασε δεινῶς, νῦν δὲ προστρέχω τῷ Κυρίῳ μου καὶ ἀναλαμβάνω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, τὸν τῆς ἀφθάρτου βασιλείας καὶ χιτῶνα στολισμὸν καὶ περιβόλαιον. Δόξα καὶ νῦν, Ἡ λαμπὰς ἢ ἄσβεστος. Ἀρχομένου δὲ τοῦ τρίτου ἀντιφώνου, ἔρχεται ἡ μέλλουσα κουρευέσθαι ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ψάλλονται στιχηρά, ἦχος δ'· Κύριε, ἀνοιξον τὰς πύλας τοῦ νυμφῶνος τῆ δούλη σου, πίστει καὶ πόθῳ προσπιπτούσῃ, καὶ ἀξιώσον αὐτήν, Παντοδύναμε, τῆς ἀγίας σου κλήσεως, καὶ συναρίθμησον πάντας ἡμᾶς. Στίχος· Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς. Κύριε, ὄπλα μοι παράσχου κατὰ τοῦ πολεμήτορος· πίστιν, ἐλπίδα καὶ ἀγάπην, καὶ ἐνίσχυσόν με, Παντοδύναμε, κατ' αὐτοῦ, ὡς φιλάνθρωπος, ἵνα, νικήσασα αὐτόν, πατήσω καὶ συντριψῶ, Ἰησοῦ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ θέλων σῶσαι πάντας ἡμᾶς. Στίχος· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ. Καὶ τούτου λεγομένου, πίπτει εἰς τὰ ἅγια θυρία ἡ κουρευομένη μέχρι συμπληρώσεως τοῦ θεοτοκίου· ψάλλουσι δὲ στιχη- || (p. 1038) ρόν, ἦχος δ'· Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες. Δόξα καὶ νῦν, Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ θεοτοκίου, ἀνιστᾶ αὐτήν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐπερωτᾷ· Τί προσῆλθες ἀδελφή, προσπίπτουσα καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς τὸ ψαλίδιον καὶ ἀποθρῖξαι αὐτήν, λαμβάνουσιν αὐτήν αἱ ἀδελφαὶ καὶ φέρουσιν εἰς τὸ διακονικὸν καὶ κουρεύουσιν αὐτήν, ψάλλουσαι τὸ ἄμωμον, καὶ εἰς τὸ Ἀλληλούια εἰσάγουσιν αὐτήν μετὰ λαμπάδων, καὶ τοῦ τελευταίου χιτῶνος, ἄζωστον, ἄσκεπον καὶ ἀνυπόδετον ἔσωθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἄρχονται, ψάλλοντες ἀντίφωνον α', ἦχος γ'. Εὐαγγελικῆς φωνῆς σπουδαίως πρόσταγμα νῦν πεπλήρωκας, καταλιπούσα πᾶσαν συγγένειαν, καὶ τὸν σταυρὸν ἐπ' ὧμων σου ἀραμένη, ἀσκητικῷ ἀνδρείως πορεύθητι, ἀθλοῦσα νομίμως εἰς ναὸν τῆς Θεοτόκου, καὶ τῷ ἁγίῳ σχήματι σήμερον Χριστὸς κατακοσμίσει σε, ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος. Στίχος· Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. Ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς φοβεῖσθαι Κύριον, διό, παρθένε σεμνή, νῦν πρόσελθε αὐτῷ εὐσεβῶς, καὶ λάβε τὴν πανοπλίαν τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος, μετὰ φόβου καὶ πόθου δουλεύουσα αὐτῷ, ἵνα λάβῃς παρ' αὐτοῦ μετὰ τῶν πέντε φρονίμων παρθένων τὸ μέγα ἔλεος. Στίχος· Ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου. Ἐγγὺς Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν, ἀγαθὸν γυναικί, ὅταν ἄρη ζυγὸν ἐκ νεότητος αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ μόνας ἐπ' ἐλπίδι οἰκίση. Δόξα καὶ νῦν, Ἀγιόπρωτε σεμνή, ἐγκώμιον οὔσα τῶν οὐρανίων ταγμάτων. Ἀντίφωνον β', ἦχος δ'· Χριστὸς με προσκαλεῖται εἰς τὸν νυμφῶνα αὐτοῦ,

νοητῶς ὑποδεικνύων μοι τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδόν· δι' αὐτὸν γὰρ ἀπαρνοῦμαι πάντα κόσμον καὶ τὴν στολὴν τὴν ἐπίκηρον, ὡς Θέκλα ἀποδύομαι καὶ περιβάλλομαι στολὴν τὴν ἀφθαρτον, ἀπαύστως ψάλλουσα· ἐκολληθήτη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου, Κύριε, καθήλωσα σὺν τοῖς παθήμασι σάρκα καὶ προσπάθειαν, καὶ νοῦν, καὶ καρδίαν, καὶ συσταυροῦμαί σοι τῷ ζωοδότῃ Θεῷ, Αὐτός, πολυεὐσπλαγχνε, τὸν χιτῶνα τὸν ἀφθαρτον περιέβαλέ με, μόνε Σωτήρ. Στίχος· Ἴδου δὴ τό καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν. Καὶ τούτου λεγομένου, ἔρχεται ἡ κουρευθεῖσα μέχρι τοῦ ἄμβωνος, καὶ ψάλλουσι στιχηρόν, ἦχος δ'· Τῆς ἐναρέτου πολιτείας ἤδη, παρθένε, ἠξίωσαι, τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα προσενεγκούσα τῷ Δεσπότη, Αὐτὸς δὲ ὁ δεξάμενος τὰς συνθήκας σου, ἐν τῇ παστάδι τῇ ἐπουρανίῳ τὴν μερίδα σου κατατάξειεν, ὡς φιλόανθρωπος. Στίχος· Ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο Κύριος τὴν εὐλογίαν (καὶ) ζωὴν ἕως τοῦ αἰῶνος. Σήμερον εὐφραίνονται θεῖαι δυνάμεις, βλέπουσαι, παρθένε, τὴν σὴν φαιδρὰν ἀναγέννησιν, χαίρει δὲ καὶ ὁ κάλλει εὐπρεπῆς Χριστὸς νύμφιος **|| (p. 1039)** ὁ σός, Αὐτῷ τὴν παρθενίαν σπεύσον συντηρῆσαι, ἵνα εὖρης ἐν νυμφῶνι οὐρανίῳ τὴν ἀνάπαυσιν. Ἐχοντές σε, Θεοτόκε, ἐλπίδα καὶ προστασίαν ἐχθρῶν. Ἀντίφωνον γ', ἦχος πλ. δ'· Τὰ τῶν ἀγγέλων στρατεύματα ἐξίστανται ἐπὶ τῷ τελουμένῳ σήμερον ἐν τῇ συνταγῇ σου· Χριστῷ προσήλθες γὰρ σεμνή, καὶ τὴν κώμην σου ἀποκείρασα, ὥσπερ Θέκλα διὰ τοῦ Παύλου αὐτῷ ἐνυμφεύθης, ὅθεν, φιλόχριστε, μετὰ πόθου δέχου καὶ τὸ σχῆμα τῆς οὐρανίου ζωῆς.—Καὶ τούτου ψαλλομένου, ἔρχεται ἡ κουρευθεῖσα ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ψάλλεται στιχηρόν πλ. β'. Πρὸς· Ὁ ἀναβαλλόμενος. Στίχος· Εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἔξομολογήσει. Ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς, ὡς ἱμάτιον, Αὐτός μοι ὥφθη καὶ θύρα σωτηρίας, χεῖρας ὑφαπλώσας μοι, σήμερον ἐναγκαλίζεται καὶ βοᾷ· δεῦρο νυμφεύθητί μοι, θύγατερ· ἡρμοσάμην γὰρ σε διὰ τῆς Παύλου Θέκλα διδαχῆς· ὦ τοῦ θαύματος, δίχα προικὸς νυμφοστολεῖ με καὶ συνεισάγει με ἄνευ νυμφεύσεως, καὶ προῖκα ξενοπρεπῆ χαρίζεται μοι, καὶ ἐνυμφεύθη Αὐτῷ λαβοῦσα τὸ ἐπάγγελμα. Στίχος· Ἐξάποστελλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους, ἐξελοῦ με καὶ ῥῦσαι με ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτριῶν. Καὶ τούτου λεγομένου, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ὁ ἱερεὺς εἰσάγει αὐτὴν εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ψάλλουσι στιχηρόν, τὰς χεῖρας ὑφαπλώσας, ἡμᾶς προσκαλεῖται εἰς τὴν ἄνω πόλιν, Οὗτος τοῖς κρούουσιν ἀνοίγει τὸν νυμφῶνα, Οὗτος τοῖς ζητοῦσιν εὐρίσκεται, Θεὸς ὢν, διό, παρθένε, προθύμως δεῦρο νυμφεύθητι ἀφθάρτως, γάμος πρόκειται, οὗ ὁ νυμφῶν ἀχειροποίητος, οὗ ἡ στολὴ οὐρανοῦφαντος, Οὗτος ὡραῖος κάλλει, Αὐτός ἐστι, προσέλθωμεν καὶ λάβωμεν ἄφεις καὶ τὸ μέγα ἔλεος ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.—Χαίροις παρ' ἡμῶν, ἁγία Θεοτόκε παρθένε. Εἰσελθούσης δὲ αὐτῆς ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ τῶν ἀναδόχων λαμβανόντων τὰ ἰστάτια (ἱμάτια ?) ἐκ τοῦ θαλασσιδίου, ἐνδύουσιν αὐτήν, λέγοντος τοῦ ἱερέως· Ἡ ἀδελφὴ ἡμῶν ἡ δεῖνα ἐνδύεται τὸν χιτῶνα καὶ τὰ ἐξῆς, καθὼς ἐγράφη καὶ εἰς τὸ ἀνδρεῖον. Ἐνδυμένης δὲ αὐτῆς, ψάλλουσι τροπᾶριον, ἦχος δ'· Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας. Στίχος α'. Αὕτη ἡ πύλη Κυρίου, δίκαιοι. Στίχος β'. Ἀγαλλιᾶσθω τῷ Θεῷ

τῷ βοητῷ. Στίχος γ´ Εισέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἀγαλλιάσει. Ἔχοντές σε, Θεοτόκε ἐλπίδα. Καί μετὰ τὸ ἐνδύσασθαι αὐτήν, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐχὰς γ´ Ζήτει ταύτας εἰς τὸ ἀνδρείον. Καί τῆς πρώτης εὐχῆς ἀρχομένης, ψάλλεται στιχηρόν, ἦχος πλ. β´. Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου. Ἄλλον ψαλλόμενον εἰς γυναῖκας, ἦχος πλ. β´. Συγχάριτέ μοι, πᾶσαι ἐν Χριστῷ ἀδελφαί, καὶ μελωδοῦσαι εὐχαριστήσωμεν Χριστῷ τῷ Θεῷ, ὅτι σήμερον πληροῦται ἐν ἐμοί· αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος· ἰδοὺ γὰρ ὀνομάζομαι νύμφη θεόκλητος, || (p. 1040) ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ· ἐνέδυσσε γὰρ με ἱμάτιον σωτηρίου καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης, καὶ πλήρη με ἐποίησεν χαρᾶς καὶ κατανύξεως, Αὐτὸν δοξολογοῦσα καθικετεύω, ὑπεράγαθε Κύριε, ἀξίαν με ἀνάδειξον τοῦ σοῦ νυμφῶνος, μόνη Σωτῆρ, Στίχος α´. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν. Στίχος β´. Ἀγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Δόξα καὶ νῦν, Μεγάλων χαρισμάτων. Καί μετὰ ταῦτα ἐξέρχεται ὁ διάκονος, κατέχων τὸ εὐαγγέλιον ἔξω τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ ἀσπάζεται πρῶτον ἡ νεοφώτιστος, ἔπειτα ἡ ἡγουμένη καὶ καθ' ἑξῆς αἱ ἀδελφαί. Ἐπιγνοῦσαι, ἀδελφαί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν, ὅτι τὴν ἐκ τῆς ἀμαρτίας πρὸς πνευματικὴν ἐστίαν ἀναδραμοῦσαν ἀνάδα ἱεράν, ὁ πανάγαθος νυμφίος προὔπαντήσας ἀσπάζεται, καὶ ταύτη τῆς οἰκείας δόξης χαρίζεται τὰ γνωρίσματα, καὶ μυστικὴν τοῖς ἄνω ἐπιτελεῖ εὐφροσύνην, χαίρων τῇ ταύτης ἐπιστροφῇ, σπεύσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀξίως πολιτεύσασθαι τοῦ προσδεξαμένου φιλανθρώπου Θεοῦ, καὶ παρέχοντος αἰεὶ σωτηρίαν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. Στίχος α´. Ἀγαπήσατε τὸν Κύριον πάντες οἱ ὅσοι αὐτοῦ. Στίχος β´. Ἀγαλλιάσεται τὰ χεῖλη μου, ὅταν ψάλλω σοι. Στίχος γ´. Δεῦτε ἀκούσατε καὶ διηγῆσομαι ὑμῖν. Δόξα καὶ νῦν, Χαῖρε, Θεοτόκε παρθένε, χαῖρε καύχημα τῆς οἰκουμένης. Ζήτει, ἐὰν κοινωνῇ καὶ ποῦ καὶ πότε. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, ἐξέρχονται αἱ μονάζουσαι ἅμα τῇ νεοφωτιστῶ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ψάλλουσι κατὰ τὴν ὁδὸν στιχηρόν, ἦχος δ´. Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον. Στίχος α´. Ὁ ποιμένων τὸν Ἰσραὴλ. Στίχος β´. Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου... Στίχος γ´. Ὁ Θεός, ἐπίστρεψον ἡμᾶς καὶ ἐπίφανον. Δόξα καὶ νῦν, Ἡ λαμπὰς ἡ ἄσβεστος. Τὸ αὐτὸ καὶ μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἀπὸ τῆς τραπεζῆς, ἀπερχομένης αὐτῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐσθιουσῶν δὲ αὐτῶν, ψάλλουσι στιχηρὰ κατὰ ἀλφάβητον Ἀνδρέου Κρητός, ἦχος πλ. α´. Ἀνάλαβε, παρθένε, τὴν πανοπλίαν τοῦ Χριστοῦ, βάδιζε τρίβον ἀκλινῶς τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, σεμνή, γνώθι τὴν κλησιν, ἐν ἣ σὲ κέκληκεν Αὐτός, δράμε, δίωξον, φθάσον, τῆς οὐρανῶν βασιλείας τὸν νυμφῶνα, βοῶσα ὦ Χριστέ μου, θεῖε Λόγε, τὴν ψυχὴν μου στήριξον, σοὶ προστρέχειν, σοὶ δουλεύειν, σοῦ συντηρεῖν, τὰς ἀγίας ἐντολάς.—β´. Ἐνδέδυσαι χιτῶνα τῆς μετανοίας τὴν στολὴν, ζώνη περιζῶσαι ὄσφυν τῆς σωφροσύνης τὸν δεσμόν· ἡῦρες γὰρ τρίβον τὴν σὲ προσφέρουσιν Θεῷ, θύρα σοι ἤνοικται, θάρσει, πρὸς ἀσφαλῆ σωτηρίαν, μὴ σιγήσης βοῶσα· ὦ Χριστέ μου, θεῖε Λόγε, τὴν ψυχὴν μου στήριξον.— Ἰδοὺ Χριστῷ ἐνυμφεύθη τῷ ἀθανάτῳ βασιλεῖ, κόσμος περιέβαλε σαυτῇ τὸν (sic) διαυγῆ τῶν ἀρετῶν, λαμπάδι ἔργων φαιδρῶν ἀπάντησον Αὐτῷ, μέλλει ἔρχεσθαι, νῆφε, ὁ σὸς νυμφίος· παρθένε, μὴ νυστάξης, βοῶσα· ὦ Χριστέ μου, θεῖε Λόγε, || (p. 1041) τὴν

ψυχὴν μου στήριζον σοὶ προστρέχειν.—Νεκρώθητι τῷ βίῳ, ἵνα συζήσης τῷ Χριστῷ, ξένην ποιήσον σαυτὴν φιληδονίας τῶν ἐν γῆ, ὄμμα δὲ στήσον μὴ βλέπειν ὄλως πονηρά, πρόφθασον ἀπολαῦσαι τῆς οὐρανῶν βασιλείας τοῦ νυμφῶνος, βοῶσα, ὦ Χριστέ μου, θεῖε Λόγε, τὴν ψυχὴν μου στήριζον.—Ραστώνην τὴν τοῦ βίου καταλιποῦσα, ὦ σεμνή, στενοχωρία τῆς σαρκὸς ψυχὴν σου πλάτυνον Θεῷ, τρέχε γενναίως αὐτὸν γὰρ ἔχεις συνεργόν, ὑπομονὴ καὶ ἐλπίδι τῶν οὐρανίων τραφεῖσα ἀγαθῶν ἐκβοῶσα, ὦ Χριστέ μου, θεῖε Λόγε, τὴν ψυχὴν μου στήριζον σοὶ προστρέχειν.—Φυλάττειν, ὦ Παρθένε, σὺ διδασχθεῖ(σ)α ἐντολάς, χαῖρε, εὐφραίνου τῇ ψυχῇ, ἀγαλλομένη ἐν Χριστῷ, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις αὐτὸν γεραίρουσα πιστῶς, ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα καὶ βασιλέα τῆς δόξης, ἀσιγήτως βοῶσα· ὦ Χριστέ μου, θεῖε Λόγε, τὴν ψυχὴν μου στήριζον σοὶ προστρέχειν, σοὶ δουλεύειν.—Τοῦ αὐτοῦ ἄλλα, ἦχος ὁ αὐτός· Ἄγνος ὑπάρχει ὁ γάμος ἀμίαντος, ὦ παρθένε, ἄσβεστόν σου τὴν λαμπάδα διατήρει καθ' ἑκάστην, ἀγρύπνει προσδεχομένη τὴν ἔλευσιν τοῦ νυμφίου, μὴ νυστάξης τοῖς πάθεσι καὶ στερηθῆς τῆς εἰσόδου, τῆς σοφίας τοὺς λόγους ἄκουε, νύμφη, εἰς ὑπάντησίν σοι προτρέπει τοῦ ἀμωμήτου νυμφίου.—Ἐν δὲ τῷ μέλλειν ἀναστῆναι τῆς (τρα)πέζης, ψάλλουσι στιχηρόν, ἦχος βαρῦς· Εἰ καὶ τὸν ἔξωθεν ἀπεδύσω χιτῶνα, ἀλλὰ ἔνδον μὴ ἀποδύση, ὦ παρθένε, ἐὰν γὰρ ὑπάρχῃς ἐνδεδυμένη τοῦτον, πειρασμὸς σου οὐκέτι κυριεύσει· βλέπε οἶων ῥημάτων ἤκουσας, βλέπε οἶω νυμφίῳ συνηρμόσθης, βλέπε οὖν τὸν ἐχθρὸν μὴ γυμνώσῃ σε, ὡς Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν, καὶ ξένην ποιήσῃ σε τῆς βασιλείας, ὡς ἐκείνους τοῦ παραδείσου· συνετάξω γὰρ τῷ Χριστῷ, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον στηριξέει τὴν ψυχὴν σου. Δόξα καὶ ψάλλεται στιχηρόν, ἦχος δ'· Ὁ πάνσοφός μοι Παῦλος νυμφαγωγεῖ εἰς οὐρανοὺς μυστικῶς, ἐπικομίζων μοι τοὺς ἀρραβῶνας τοῦ Χριστοῦ· δι' αὐτὸν γὰρ μοι κόσμος ἐσταύρωται, καγὼ τῷ κόσμῳ νενέκρωμαι καὶ συνάπτομαι τῷ ἀφθάρτῳ νυμφίῳ μου ἐν ὕμνοις κραυγάζουσα, λύχνος τοῖς ποσί μου τὰ διαβήματα, καὶ ὄλην με ἀγίασον σώματι καὶ πνεύματι, καὶ νικηφόρον με τοῖς ἐχθροῖς ἀνάδειξον, καὶ ἀξιώσόν με, παντοδύναμε, τὸν τῆς νίκης στέφανον κομίσασθαί με, μόνη Σωτήρ. Καὶ νῦν θεοτόκιον. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐγείρονται τῆς τραπέζης, καὶ λαβοῦσα τῆς χειρὸς αὐτῆς ἡ ἡγουμένη ἀπάγει αὐτὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὀψικευουσῶν τῶν μοναζουσῶν μετὰ κηρῶν καὶ ψαλλουσῶν, στιχηρόν, ἦχος δ'· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ. Δόξα καὶ νῦν. Ἡ λαμπάς, ἡ ἄσβεστος, ὁ θρόνος τῆς δικαιοσύνης. || (p. 1042)

f. 197v. Τὰ λείποντα τροπάρια εἰς τὸ σχῆμα τῶν ἀνδρῶν· Πρὸ τοῦ εὐαγγελίου εἰς τὸ β' ἀντίφωνον τῶν ἀνδρῶν τροπάριον β', ἦχος δ'· Πλῦνόν με τοῖς δάκρυσί μου, Σωτήρ, ὅτι ῥερούπομαι ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις... Στίχος· Ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν... Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, Κύριε, μὴ χωρίσης με τῶν καλῶν προβάτων σου... Ἀντίφωνον β'. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ εὐαγγελίου τροπάριον β', ἦχος γ'· Ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς φοβεῖσθαι τὸν Κύριον... Ἀντιφώνου γ', τροπάριον β', ἦχος δ'· Νῦν ὁ παράδεισος ἀληθῶς ἀνοικτὸς ὑμῖν τοῖς ποθοῦσιν εἰσελθεῖν ἐν αὐτῷ... Τροπάριον β', ψαλλόμενον ἀπὸ

τοῦ εὐαγγελίου, ἐνδουμένου τοῦ ἀποκαρέντος, μετὰ τὸ εἰπεῖν· Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας. Σήμερον τῆς βασιλείας τὴν ὁδὸν ἡμῖν ὑποδείκνυσιν...

f. 198v. Ἀκολουθία καὶ τυπικὸν τοῦ ἁγίου λού(σ)ματος τῶν Βλαχερνῶν.⁷⁵⁵

Τῇ ε' ἐσπέρα εἰς τὸ λυχνικὸν ἄρχεται ὁ πρωτεμβατάτης· Εὐλόγητος ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε... Καὶ λέγουσι τὸν ψαλμὸν· Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἄρχεται ὁ αὐτὸς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, καὶ τελειοῦται τὸ λυχνικὸν τῆς ἡμέρας. Μετὰ τὸ ποιῆσαι αὐτὸν τὴν ἐκτενήν, καὶ ἐὰν συμφθάξουσιν οἱ δέκαρχοι τὸν δεῖπνον αὐτῶν, φέρουσι τὰ κηρία, ὁ δὲ πρωτεμβατάτης βάλλει θυμίαμα ἐν τῷ θυμιατηρίῳ καὶ ἀπάρχεται εἰς τὰ προβαλλακτά, καὶ θυμιῶν τὴν ἁγίαν στακτὴν, ἐξέρχεται δὲ ὁ περιχύτης ὁ ἐβδομάριος καὶ λαμβάνων τὸ θυμιατήριον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πρωτεμβατάτου, εἰσέρχεται ἔσω καὶ θυμιᾷ, ποιεῖ δὲ ὁ πρωτεμβατάτης εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ περιχύτου, λέγων· Παναγία Τριάς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εὐλόγησον καὶ κατεύθυνον τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν, πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ. Καὶ εἰσέρχεται τοῦ στακτοῦσαι (sic), καὶ ὁ πρωτεμβατάτης, κλείων τὴν ἁγίαν πύλην, ὑποστρέφει καὶ θυμιᾷ ἔξω τὸν δεῖπνον, καὶ ἐπιστρεφόντος αὐτοῦ, δίδει ὁ δέκαρχος τὰ κηρία, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ πρωτεμβατάτης τὸ Δόξα τῷ Θεῷ ἡμῶν πάντοτε νῦν. Καὶ ἀπάρχεται τὸ Ὁ κατοικῶν. Ζῆτει, ἐὰν ψάλλουσι κανόνα. Καὶ οἱ μὲν ἀπέρχονται μετὰ τοῦ πρωτεμβατάτου, ζῆτει, ποῦ ἀπέρχονται, οἱ δὲ ἀπομένουσι, ψάλλοντες τὸ Ὁ κατοικῶν, ἀμφοτέροι. Καὶ εἰ μὲν ἐστὶν ἑορτὴ διὰ μέσης τῆς ἐβδομάδος, ψάλλουσι τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἑορτῆς, καὶ ὕστερον τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, ἐὰν δὲ ἑορτὴ **|| (p. 1043)** οὐκ ἔστι, μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸ Ὁ κατοικῶν, ψάλλεις ταῦτα· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ἐλθεῖν εἰς τὴν ἐσπέραν ταύτην καὶ προσάγειν σοι ὕμνον εὐχαριστήριον, ἀνατίθημί σοι τῷ Θεῷ τὴν μέριμνά μου, τῷ τρέφοντι καὶ ζωογονοῦντί με, εὐεργέτα τῶν ἀπάντων, Κύριε, δόξα σοι. Δόξα. Ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου γενοῦ, ὁ Θεός... Καὶ νῦν, Ὡς θυμίαμα καλὸν εἰς οὐρανοὺς ἀνέρχεται, Θεοτόκε, πρὸς ὃν ἔτεκες Θεόν, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν, πάντα φθόνον, πάντα πειρασμὸν ἀποδιώξον ἀφ' ἡμῶν, Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν οὐρανοῖς, κατευθυνθήτω ἡ εὐωδία τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, μὴ ἐγκαταλίπης με εἰς τέλος, Κύριε, μήποτε ἰσχύσει εἰς ἐμὲ ὁ ὑπερήφανος· ἐνεδρεῦει γὰρ ὡς λέων, ἀρπάσαι με βουλόμενος τὸν πτωχὸν καὶ πένητα, ἀλλὰ δέομαί σου, βασιλεῦ τῶν αἰώνων, βοηθός μου γενοῦ, Σωτήρ, καὶ σῶσόν με. Ἦχος β'. Ἡ βασιλεία σου, Χριστέ ὁ Θεός, βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ, ὁ σαρκωθεὶς ἐκ Πνεύματος ἁγίου, ὁ ἐκ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας ἐνανθρωπήσας, φῶς ἡμῖν ἔλαμψε, Χριστέ ὁ Θεός, ἡ σὴ παρουσία, φῶς ἐκ φωτὸς τοῦ Πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα, πᾶσαν κτίσιν ἐφαιδρυνας, πᾶσαν πνοὴ αἰνεῖ

⁷⁵⁵ The table of contents specifies: Ἀκολουθία καὶ τυπικὸν τοῦ ἁγίου λούματος τῶν Βλαχερνῶν, περιέχον ἀκριβῶς τὴν ὅλην ἀκολουθίαν, τὰ τε τροπάρια καὶ τὰς εὐχάς, καὶ εἴ τι ἕτερα γίνεται, ἀπὸ τῆ ε' ἐσπέρας μέχρι τῆς ἀπολύσεως τοῦ λούματος· εὐχαὶ δὲ εἰσὶ σὺν τῆς ἐκτενοῦς (sic) εὐχῆς καὶ εἰς τὸ ποιῆσαι ἀδελφὸν ἀμφοτέροι C'.

σε τὸν χαρακτήρα τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, ὁ ὢν καὶ προὖν καὶ ἐκλάμψας ἐκ Παρθένου Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς... Ἐλπίς τοῦ κόσμου ἀγαθή, *Goar*, p. 702, with the difference: σπλαγχνίσθητι εἰς ἀπερίστατον λαόν... Παναγία Θεοτόκε, τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μου μὴ ἐγκαταλίπης με, *Goar*, p. 680. Κύριε ἐλέησον γ', καὶ ποιούσι τὴν ἀπόλυσιν.

f. 199v. Ἀκολουθία τοῦ ἀ' λού(σ)ματος.

Εἰστήκει ὁ ἱερεὺς μετὰ θυμιατοῦ εἰς τὴν πύλην τοῦ λοετροῦ, παρισταμένων πάντων γυμνῶν καὶ κρατοῦντων ε' κηρούς ἄπτοντας, καὶ λέγει· Εὐλογημένη ἡ εἴσοδος τοῦ οἴκου τῆς τεκούσης σε, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ παρ' αὐτὰ λέγουσιν· Χαῖρε, ἡ πύλη τοῦ Θεοῦ, χαῖρε, Πανάχραντε παρθένε ἀγνή, χαῖρε, Δέσποινα καὶ προστασία τοῦ κόσμου, χαῖρε τείχος καὶ καταφυγή καὶ σκέπη τοῦ γένους ἡμῶν. — Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν καταφεύγομεν, Θεοτόκε... Στίχος ἀ'· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... Χαῖρε, ἡ πύλη τοῦ βασιλέως τῆς δόξης, ἣν ὁ Ὑψιστος μόνον διόδευσε, καὶ μένειν ἐσφραγισμένην εὐδόκησας εἰς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν. (Στίχος·) Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν. Χαῖρε, ἡ μόνη καὶ ἀληθὴς Θεοτόκος, ἣν ὁ Λόγος Μητέρα ἐκτήσατο, καὶ πύλην τῶν σωζομένων ἀνέδειξας ἀνεωγμένην τῷ λαῷ αὐτοῦ. Δόξα. Χαῖρε, ἡ δι' ἀγγέλου τὴν χαρὰν τοῦ κόσμου δεξαμένη, χαῖρε, ἡ τεκοῦσα τὸν ποιητὴν καὶ Κύριον, χαῖρε, ἡ ἀξιωθείσα γενέσθαι Μήτηρ Θεοῦ. Καὶ νῦν. Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ἀγαλ- || (p. 1044) λίαμα τῶν ἀγγέλων, χαῖρε, Παρθένε, τῶν προφητῶν τὸ κήρυγμα, χαῖρε, ἡ εὐλογημένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Ἡ τὸ χαῖρε κεχαριτωμένη δι' ἀγγέλου δεξαμένη, καὶ χαρὰν τῷ κόσμῳ κήσασα, Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, αὐτῷ πρέσβευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἑβδομάδας. Καὶ οὕτως ἀλείφονται τὴν ἁγίαν στακτὴν, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τοῦ σαπώνιου, λέγων· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Κύριε, ὁ ἐν τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ἰώμενος τὰ συντρίμματα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, Αὐτὸς Δέσποτα, εὐλόγησον καὶ τὸ σαπώνιον τοῦτο, ὥστε γενέσθαι τοῖς χριστέμοις ἐξ αὐτοῦ εἰς θεραπείαν, εἰς ἀπαλλαγὴν παντὸς πάθους, νόσου σωματικῆς, μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος καὶ παντὸς κακοῦ, ἵνα καὶ ἐν τούτοις δοξασθῇ σου τὸ πανάγιον ὄνομα. Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν... Καὶ σφραγίζει τὸν κρατοῦντα τὸ σαπώνιον γ' εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰσερχόμενος καταπλύνει τὸν κόλυμβον καὶ τὰ ὀρθομάραρα (?), καὶ τὸν πάτον ὅλον τοῦ λοετροῦ· τὸν δὲ κόλυμβον μετὰ σκάμματος, εἶθ' οὕτως μετὰ (ὑ)δατος, καὶ ποιεῖ ζευκτὰ γ' ἀνὰ β' οἱ θέλοντες βαστάσαι τὰ βαστακτά, καὶ ποιεῖ αὐτὴν ὁ ἱερεὺς εὐχὴν, κρατῶν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν τῶν δύο, ὁμοίως τῶν γ' ζευκτῶν, λέγων οὕτως· Παναγία Τριάς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εὐλόγησον, ἁγίασον, κατεύθυνον τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν πάντοτε, νῦν. Καὶ οὕτως εἰσέρχεται ὁ πρεσβύτερος (με)τὰ θυμιατοῦ,

καὶ οἱ μὲν βαστάζοντες σταυροὺς ἀπὸ μερσίνης δ', καὶ ἄλλος τὰ λῶρα, ὁ δὲ ἑβδομάριος ζυγὴν φατλίων, καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ θυμιατήριον, καὶ εἰσέρχονται ἔσω, καὶ μετὰ τὸ ἀποσπογγίσαι τὸν ἅγιον κόλυμβον καὶ ἀσφαλίσαι τὴν ἀπόρροϊαν αὐτοῦ, λέγει ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα... Καὶ εἴθ' οὕτως ἀπάρχεται ψάλλειν τὸ πᾶν τοῦ λα(οῦ): Μεγαλύνομέν σε, Θεοτόκε· ὁ γὰρ ἐκ σοῦ σαρκωθεὶς Θεὸς σώζει αἰεὶ τοὺς σὲ μεγαλύνοντας.— Ἁγία Δέσποινα Θεοτόκε, τὰ ἰάματά σου κατάπεμψον ἡμῖν. Δόξα, καὶ πάλιν· Μεγαλύνομέν σε, Θεοτόκε... Τὸ αὐτὸ Καὶ νῦν. Ἐκ τῆς σῆς παλάμης, Θεοτόκε, μύρον αἰεὶ τοῖς πιστοῖς Χριστοῦ βρῦει πηγὴ ἀπαύστως ἰάματα. Ἁγία Δέσποινα, τὴν βοήθειάν σου κατάπεμψον. Καὶ λέγει γ', τὸ Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εὐλόγησον, πάτερ. Καὶ πίπτουσι πάντες εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ὁ ἱερεὺς ἴσταται ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου κολύμβου καὶ ἄρχεται τῆς ἑκτενοῦς εὐχῆς, λέγων· Δεόμεθά σου, Δέσποτα φιλάνθρωπε, ὑπὲρ πάσης ψυχῆς θλιβομένης, κα- || (p. 1045) ταπονουμένης, ἐλέους, βοήθειας αὐτῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ λυτρωθῆναι ἡμᾶς παντὸς κινδύνου καὶ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν, καὶ ἐπαναστάσεως ἐχθρῶν· ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἵλεων καὶ εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς.— Ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ εἰς ἔργον διακονίας καὶ μετανοίας καὶ συγχωρήσεως τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν.— Ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ συντριβῆναι τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν ἐν τάχει καὶ δοθῆναι ἡμῖν νίκας κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκαθάρτων αὐτοῦ πνευμάτων.— Ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι ἡμῖν πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον.— Ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων, καὶ ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι αὐτοῖς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον.— Ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν ἀσθενείαις κατακειμένων χριστιανῶν ἀδελφῶν ἡμῶν.— Ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν ἐξορίαις καὶ αἰχμαλωσίαις, καὶ πικραῖς δουλείαις, καὶ πάσῃ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ, καὶ περιστάσει ὄντων χριστιανῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἐπανόδου καὶ σωτηρίας αὐτῶν.— Ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν συμπαρόντων, ἀπόντων ἀδελφῶν ἡμῶν πάντων κατ' ὄνομα, καὶ ὑπὲρ τοῦ διασκεδάσαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν πᾶσαν βουλὴν πονηρὰν κινουμένην καθ' ἡμῶν.— Ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν κοπιῶντων καὶ καλλιεργούντων ἐν τῇ ἁγίᾳ διακονίᾳ ταύτῃ καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων· καὶ ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν τῆς φωνῆς τῆς δεήσεως ἡμῶν καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς.— Ἔτι δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι τὴν πόλιν ταύτην καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ἀπὸ λιμοῦ, λοιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρός, μαχαίρας, ἐπιδρομῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἐμφυλίου πολέμου· ἑκτενέστερον δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ λυτρωθῆναι ἡμᾶς τῆς αἰωνίου κολάσεως καὶ καταξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων, καὶ τῆς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ παραστάσεως, εἰπόμεν πάντες ἑκτενῶς. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα... Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἑβδομάδας.

Καὶ ἐξερχόμενοι ἔξω λέγουσιν· Εὐλογεῖτε, ἅγιοι. Καὶ ἰσταμένων ἔξω τῶν ὑπουργούντων, λέγει ὁ ἱερεὺς· Δόξα τῷ Θεῷ ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰσέρχονται ψάλλοντες οὕτως· Ὑπὸ τὴν σκέπην σου καταφεύγομεν, ὅπου οἱ ἀσθενοῦντες περιβαλλόμεθα δύναμιν, καὶ διὰ τοῦτό σοι ψάλλομεν· Χαῖρε, ἢ γέφυρα, ἢ ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν μετάγουσα τοὺς ὁμολογοῦντάς σε ἀληθῆ Θεοτόκον· Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν... Καὶ νῦν, Σὲ τὴν τοῦ Θεοῦ Μητέρα Παρθένον ἀγνήν, καὶ τῶν χερουβὶμ ἀγιωτέραν μεγαλύνομεν, ὅτι ψυχῇ καὶ σώματι Θεοτόκον ὁμολογοῦμέν σε, ὡς κυρίως γεννήσασαν Θεὸν σε- || (p. 1046) σαρκωμένον, πρέσβευε, Παναγία, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Καὶ λέγεται γ', τό Κύριε ἐλέησον. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι σὺ εἶ σκέπη καὶ ἡ καταφυγὴ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, Κύριε Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι εἰς πολλὰς ἑβδομάδας. Καὶ ἄρχονται ψάλλειν· Ἐπέστη ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν παραγέγονεν, ἰώμενος τὰς νόσους ἡμῶν καὶ τὰ πταισμάτα συγχωρῶν. Δόξα. Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, λέγοντες· Τριάς ἁγία, τὸν κόσμον εἰρήνευσον.— Τῇ πρεσβείᾳ τῶν ἀγί(ων) ἀποστόλων, ζωοδότα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν πίστιν ἡμῶν ἀσάλευτον φύλαξον.— Θεοτόκε, ἡ τεκοῦσα διὰ Λόγου ὑπὲρ Λόγον, τὸν Λόγον πανύμνητε, κινδύνων ῥῦσαι καὶ ἡμᾶς τοὺς δούλους σου. Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πύλην... Καὶ λέγει γ', Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ὁ λαός· Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης καὶ Σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν... Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἑβδομάδας. Ὁ ἱερεὺς· Ἐτι ὑπὲρ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοφυλάκτου ἡμῶν βασιλέως. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἑβδομάδας. Καὶ ἐξερχονται ἔξω καὶ αἰροῦσι τὰ βαστακτά, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Δόξα τῷ Θεῷ ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ... Καὶ ἄρχεται τὸ Ὁ κατοικῶν, καὶ λέγεται ὅλος ὁ ψαλμός, Τὸν ὑψιστον ἔθου καταφυγὴν, γ', Κύριε ἐλέησον, γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἑβδομάδας. Καὶ ποιεῖ ὑπὲρ τοῦ ἑβδομαρίου ἐκτενήν (one leaf missing)... τοῦ ποιούντος τὴν φωταψίαν, καὶ ἐτέραν ἐκτενήν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν καὶ μνημονεύει τοὺς ἀδελφούς, καὶ λέγει ὁ λαός τὸ Κύριε ἐλέησον, γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις... Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἑβδομάδας. Καὶ ἄρχονται εὐθέως· Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς ὁ πάντας ἀγιάζων... Δόξα. Νάμασιν ἐπομβρίας, Χριστέ, πηγὴν ἰάσεων... τὴν σὴν εὐλογίαν... ἰατρὲ ψυχῶν ἡμῶν, Κύριε, δόξα. Καὶ νῦν, Παναγία Παρθένε Θεοτόκε, τῶν χειρῶν ἡμῶν τὰ ἔργα κατεύθυνον, καὶ συγχώρησιν πταισμάτων δώρησαι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τῇ πρεσβείᾳ σου ἐν τῷ ψάλλειν ἡμᾶς τῶν ἀγγέλων ὕμνον· Ἅγιος ὁ Θεός... Goar, p. 360. Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι ἅγιος εἶ, ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ λέγει τὸ Τρισάγιον, Δόξα καὶ νῦν, καὶ λέγει· Ἅγιος ὁ Θεός, ὁ τὰ τετράμορφα ζῶα παραστήσας τῷ

θρόνῳ σου εἰς αἴνεσιν· ἅγιος ἰσχυρός, ὁ τῶν ἀγγέλων τὰ πλήθη συστησάμενος || (p. 1047) εἰς τὴν προ(σκύνησιν), ἅγιος ἀθάνατος, ἐκ πάντων ῥύσαι ἡμᾶς τῶν κινδύνων τῶν ἐπικειμένων, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς.—Ὁ προπάτωρ Δαβίδ, προμηνύων ἔκπαλαι, ἄχραντε Δέσποινα, τῶν θείων σου κολύμβων τὰ ἰάματα, ἔψαλλεν· ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων, ἀποπλύνων ῥύπον τὸν τῆς ἁμαρτίας, ἀποσμήχων πάθη τῶν ἐν ἀσθενείᾳ· πῦρ γὰρ ἐστὶ πνεύματι δροσιζῶν καὶ ἀνακαθαίρων πάθη τῆς ἁμαρτίας. Δόξα. Τὸ εὐσπλαγχνον, Κύριε, καὶ φιλάνθρωπόν σου ἐπιστάμενος, ὁ τάλας ἐγὼ σοὶ προσπίπτω, δάκρυσι κραυγάζων, ὄμματα ἐρρύπωσα ἄτοπα βλέπων, χεῖλη πόρνης κέκτημαι καὶ χεῖρας ἐμόλυνα, πάντα τὰ μέλη διέφθειρα, ἀλλὰ ἀγνόν μου τὸν βίον ποιήσον, ἀλλὰ ἀπόπλυνόν με τοῖς ὕδασι, ἀπόσμηξον τοῖς νάμασι, καὶ κάθαρόν με τοῦ ῥύπου τῶν παθῶν ρείθροις τοῦ κολύμβου τῆς ἀχράντος Μητρὸς σου.—Καὶ νῦν. Ἐκ πηγῆς ἀνάου τῆς ἀχράντου Παρθένου θείων ναμάτων δεῦτε ἀντλήσωμεν ὕδωρ ἀγιάσματος, ὕδωρ ἰαμάτων πρόξενον, ὕδωρ καθαίρον πάντα τὰ πάθη, ἐν εὐφροσύνῃ ψάλλοντες· τοῦ ποταμοῦ τὰ ὄρμηματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ τῷ λαῷ τῷ πιστῷ, ὡς εἶπεν ὁ προφήτης· φοβερόν σου, Δέσποτα, καὶ φρικτὸν τὸ μυστήριον· γυμνοὶ γὰρ παριστάμεθα, μὴ ἔχοντες εὐλογον περιβόλαιον, εἰ μὴ μόνον τὰς πράξεις, ὅτε θρόνοι τίθενται καὶ βίβλοι ἀνοίγονται, καὶ ἔμπροσθεν ἔλκει ποταμὸς πυρός.—Φεῖσαι πάντων, οἰκτίριμον, πέντε στοὰς ἔχουσα ἢ κολυμβήθρα ποτέ, ἐν ἣ κατέκειντο ἀσθενούντων πλήθη, ἡμεῖς δέ, Πανάχραντε, τοῦ Θεοῦ σου κολύμβου πιστῶς ἀρνούμενοι, οἱ τὰς ἰάσεις ἔχοντες τῆς ἀχράντου Παρθένου· ὁ θεὸς κόλυμβος κυματίζει τοῖς ὕδασι καὶ πλημμυρίζει τοῖς νάμασι, ἐν ᾧ κατερχόμεθα ἰαμάτων ἀπολαύοντες, ψάλλοντες καὶ λέγοντες· δόξα τῷ ποιούντι μεγαλεῖα δι' αὐτῆς ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ μόνῳ Θεῷ, ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε, Κύριε, καὶ ἀγιάζων τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας, εὐλόγησον ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ, καὶ ἀγίασον ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα διὰ τῆς τοῦ ὕδατος τούτου μεταλήψεως, ἀγία Δέσποινα Θεοτόκε, τὰ ἰάματα κατὰ πε(μψον).—Ἐκ τῆς σῆς παλάμης, ὅτι, ὡς ἐγράφη. Ἁγία Δέσποινα Θεοτόκε, τὴν βοήθειαν κατὰ πε(μψον). Σὲ τὴν ἐλπίδα ἀνυμνοῦμεν, σὲ προσκυνοῦμεν, ἄχραντε· ὁ γὰρ σὸς Υἱὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν σώζει αἰεὶ τοὺς εἰς σὲ καταφεύγοντας, ἀγία Δέσποινα τὴν ἀντίληψίν σου.— Σὲ τὴν τοῦ φωτὸς Μητέρα καὶ παρθένον, Θεοτόκε ἀγία, σὲ καὶ τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα μεγαλύνομεν. Καὶ λέγει γ', τὸ Κύριε ἐλέησον, καὶ εὐθέως τὸ Τρισάγιον, καὶ εἰσοδεύει, καὶ κρούουσιν εἰς τὰς θύρας τρίτον. Δόξα καὶ νῦν, Ἅγιος ὁ Θεός, τὸ Κύριε ἐλέησον γ', Καὶ ὁ ἱερεὺς· Ἄνω τὰς χεῖρας, καὶ λέγει τὰ διακονικά· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ || (p. 1048) ἀγιοσθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα τῇ ἐπιφοιτήσει καὶ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἀγιάσαι αὐτά, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πηγὴν ζωῆς καὶ ἀφθαρσίας, τοῦ Κυρίου.— Ὑπὲρ τοῦ χαρισθῆναι ἡμῖν τὸν ἀγιασμόν τοῦτον πρὸς καθαρισμόν

ψυχῶν τε καὶ σωμάτων καὶ πρὸς πᾶσαν ὠφέλειαν ἐπιτήδειον, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι... Αντιλαβοῦ... Τῆς παναγίας... Εὐχή τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ ἁγίου Βασιλείου· Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, ὁ ἐν Τριάδι ἁγία προσκυνούμενος. See p. 49–50 above, with the variant readings: Καὶ ἀπαλλαγὴν τῶν ἐπισυμβάντων... αὐξάνεσθαι ὑπὲρ τοὺς δεομένους παντοίων ἀρρωστημάτων, καὶ καταξίωσον πάντας ἡμᾶς τῆς ἐπουρανίου βασιλείας σου, καὶ κατάπεμψον ἡμῖν τῆς σῆς φιλανθρωπίας ἰάματα, ἐν τῷ παρόντι ἡμῶν λούσματι, οὐ πρὸς ἡδονὴν σαρκός, ἀλλὰ πρὸς ἴασιν ψυχῆς καὶ σώματος, ἐπὶ τῇ εἰς σὲ πίστει ἐπιδεικνυμένην Πνεύματι λατρείας, τῇ μεσιτεία καὶ ἰκεσία τῆς ἁγίας Θεοτόκου... The Anargyroi are not listed by name. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν πιστῶν βασιλέων ἡμῶν, χαρίσαι αὐτοῖς τὴν ἄνω βασιλείαν· μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν τοῦ δεῖνος· μνήσθητι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῦ ἐκτελοῦντος τὴν διακονίαν ταύτην· μνήσθητι, Κύριε, τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν ταῖς ἁγίαις σου ἐκκλησίαις, καὶ μεμνημένων πενήτων· μνήσθητι, Κύριε, τοῦ περιστώτος λαοῦ καὶ τῶν δι' εὐλόγους αἰτίας ἀπολειφθέντων ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ ἐπίσκεψαι καὶ ἐλέησον καὶ ἴασαι πάντας ἡμᾶς κατὰ τὸ μέγα ἔλεος. Ὅτι σὺ εἶ ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Εὐχὴ ἑτέρα τοῦ ἁγιασμοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοὺς πολλοὺς πρὸς ἁμαρτωλοὺς οἰκτιριστὸς σου κλίνας οὐρανοὺς. Goar, p. 364. Καὶ ἐξ οὐρανοῦ ὑπακούων τῶν ἐν... Goar does not print the end of this prayer: προσδέξεται διὰ σῶν δούλων κατακρίτων προσαγομένην δέησιν ὁ καταδεξάμενος γενέσθαι Υἱός σου, ἐξαίτησαι παντὶ τῷ κόσμῳ καὶ ἡμῖν τὰ συμφέροντα, τοὺς βασιλεῖς διαφύλαξον, τοὺς ἀδελφούς, οἱ ἐν διακονίᾳ ταύτῃ καρποφοροῦσι, καὶ τῶν πενήτων ἀντιλαμβάνονται, διατήρησον, καὶ πάντας ἡμᾶς ἐλέησον καὶ ἐπίσκεψαι. Ὅτι σὺ εἶ Μήτηρ ἀληθῶς τῆς πηγῆς τῶν ἰαμάτων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ᾧ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ Πνεύματι νῦν... Καὶ ἄρχονται: Τῶν σῶν δωρεῶν ἀξιούσας ἡμᾶς ποιήσον... λαμβάνουσι τὴν εὐλογίαν σου, ἢ ἐλπίς τῶν ἀπληπισμένων, ἢ χαρὰ τῶν ἀπεγνώστων, ἢ ἀντίληψις τῶν εἰς σὲ προστρέχόντων. Δόξα, τῶν σῶν δωρεῶν. Καὶ νῦν, καὶ ἄλλο τὸ αὐτὸ θεοτόκιον. Καὶ λέγουσι τρίτον τὸ || (p. 1049) Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμός ἡμῶν... Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἑβδομάδας. Καὶ ἄρχονται τὸν να' ψαλμόν.

f. 207. Διὰ τοῦ β' λού(σ)ματος.

Ὁ ἱερεὺς· Δόξα τῷ Θεῷ ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ... Καὶ ἄρχονται θεοτόκιον, ἦχος βαρὺς· Χαίρει, κεχαριτωμένη Παρθένε, λιμὴν καὶ προστασία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων· ἐκ σοῦ γὰρ ἐσαρκώθη ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, μόνη ὑπάρχεις Μήτηρ καὶ παρθένος, ἀεὶ εὐλογημένη καὶ δεδοξασμένη, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ εἰρήνην δωρησασθαι πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ. Δόξα καὶ νῦν, ἦχος πλ. δ'· Σωτηρίας ἐλπίδα ἀσφαλὴ καὶ βεβαίαν τὴν πρεσβείαν σου ἔχοντες, Θεοτόκε παρθένε, τὰ μεγαλεῖα τῶν θαυμάτων σου κηρύττομεν, καὶ τῇ σκέπῃ

σου τὴν πόλιν σου διὰ παντὸς περιζώσε, ὅτι σὺ εἶ καύχημα τῆς δυνάμεως ἡμῶν, μόνη εὐλογημένη. Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ἐλέησον. Ἡ τὸ χαῖρε κεχαριτωμένη δι' ἀγγέλου δεξαμένη καὶ χαρὰν τῷ κόσμῳ κυήσασα, Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, αὐτὸν πρέσβευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ εἰς τοὺς... Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πάντα ἑβδομάδας. Ὁ ἱερεὺς· Δόξα τῷ Θεῷ ἡμῶν πάντοτε... Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ λέγει· Ἐκαστος, ὅπου σώζεται, ἐκεῖ δικαίως καὶ προστρέχει. Δόξα καὶ νῦν. Τὴν ὠραιότητα τῆς παρθενίας σου, καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον τὸ τῆς ἀγνείας σου, ὁ Γαβριὴλ καταπλαγείς ἐβόα σοι, Θεοτόκε, ποιὸν σοι ἐγκώμιον προσαγάγω ἐπάξιον, τί δὲ ὀνομάσω σε ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι, διὸ ὡς προσετάγην βοῶ σοι χαῖρε, ἡ κεχαριτωμένη. Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας νῦν καὶ αἰεὶ. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογήσατε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἑβδομάδας.

Ψαλμῳδία γ'. Εἰ τύχη ἡ ἡμέρα ἀγίου, τροπᾶριον, καὶ δοξάζουσι καὶ λέγουσι κάθισμα μαρτυρικόν, Καὶ νῦν, καὶ λέγει θεοτόκιον, Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι σὺ εἶ καύχημα καὶ στέφανος τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ μαρτύρων σου, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖται, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἑβδομάδας.

Ψαλμῳδία δ'. Δόξα τῷ Θεῷ ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ ψάλλουσι τροπᾶριον, ἤχος πλ. β'. Τὴν ὑπερένδοξον τοῦ Χριστοῦ Μητέρα, καὶ τῶν ἀγγέλων ἀγιωτέραν, ἀσιγήτως ὑμνήσωμεν, καρδία καὶ στόματι Θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογοῦντες, ὡς κυρίως γεννήσασαν Θεὸν σεσαρκωμένον καὶ πρεσβεύουσαν ἀπαύστως ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Δόξα καὶ νῦν, ἤχος πλ. α'. Ἀγιωτέρα τῶν χερουβίμ, ὑψηλότερα τῶν οὐρανῶν, πανύμνητε, Θεοτόκον σε ἐν ἀληθείᾳ ὁμολογοῦντες, ἔχομεν, ἀμαρτωλοὶ, προστασίαν καὶ εὐρίσκομεν ἐν καιρῷ || (p. 1050) σωτηρίαν, διὸ μὴ παύση ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύουσα, κραταίωμα καὶ καταφυγὴ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Σὸν γὰρ ἔστι τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἑβδομάδας. Καὶ ἀποδίδει, ὅπου εἰσέβαζαν καὶ ἐξέβαζαν τὰ βαστακτὰ, βάλλοντες μετανοίας ἔμπροσθεν εἰς τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ συνδέουσι τὰ λῶρα, καὶ λαμβάνει ταῦτα ὁ ἱερεὺς καὶ τίθησιν εἰς τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ ἀσπάζονται τὸν ἱερέα, καὶ φιλοῦσιν ἀλλήλους, καὶ βάλλουσι μετάνοιαν, καὶ λέγουσι· Κύριε εὐλόγησον, εὖξου ἡμᾶς. Ὁ ἱερεὺς· Παναγία Τριάς ἐλεήσει καὶ σώσει τὰς ψυχὰς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ. Καὶ ἀποδίδει πλήρεις. Καὶ ὅτε θέλουσιν ἐξελθεῖν, ψάλλουσι· Τῶν ἀποστόλων τὸν χορόν. Ὁ ἱερεὺς· Δόξα τῷ Θεῷ ἡμῶν, πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς. Δόξα καὶ νῦν. Ἡ βασιλεία σου, Χριστὲ ὁ Θεός, βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων ἕως τέλους, καθὼς προεγράφη, τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Πάτερ ἅγιε, ἐλέησον ἡμᾶς. Ὁ λαός· Πάτερ ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία... Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσιν. Ὁ λαός· Καὶ τῷ πνεύματί σου. Ὁ ἱερεὺς· Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. Κύριε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν... Goar, p. 373, not. t. Ἐκφώνησις· Σὸν γὰρ ἔστι τὸ ἐλεεῖν καὶ

σώζειν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Ἐν εἰρήνῃ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος τῶν ψυχῶν ἡμῶν διαφυλαχθεῖμεν. Ὁ λαός· Ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῖ τοῦ ἐλέους σου, Κύριε, καὶ ἠγαλλιασάμεθα καὶ εὐφράνθημεν. Τοῦτο λέγουσι γ'. Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐφ' ἡμᾶς... Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῖ τοῦ ἐλέους σου ἕως· εὐφράνθη πάντοτε νῦν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἐβδομάδας. Καὶ λέγει ὁ σαπωνᾶς· Ἀναπαύσει ὁ Θεὸς τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ ὁ τοῦ ἐλαίου λέγει· Καὶ ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐλεήσει. Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ ὁ ἱερεὺς σφραγίζει τὸν λαὸν μὲ τὰ λουῖρα (sic) τὴν κεφαλὴν, τὸ στήθος καὶ τὴν ψύαν ἕνα ἕκαστον ἀδελφόν, καὶ ψάλλουσιν οὕτως· Τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας τὴν δωρεὰν χερσίν ἀναξίαις, ἀμαρτωλοί, Θεοτόκε λαμβάνοντες, ψυχῶν τε καὶ σωμάτων ἰατρειὸν εὐρίσκομεν. Καὶ μετὰ τὸ σφραγίσαι τοὺς ἀδελφούς, λέγουσιν οὕτως· Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι, ἡμεῖς, οἱ ἀμαρτωλοί, προσπίπτωμεν σοι, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, διὰ τῆς Θεοτόκου σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Τοῦτο λέγουσι γ'. Δόξα καὶ νῦν. Διὰ τῆς Θεοτόκου σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Ἐκ **|| (p. 1051)** δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι ἕως τὸ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εἰς πολλὰς ἐβδομάδας. Καὶ φιλοῦσιν ἀλλήλους καὶ κατασπῶσι τὸν πάτον τοῦ κολύμβου, καὶ ἐμβαίνουνσιν εἰς τὸν κόλυμβον, καὶ ἴστανται εἰς τὸ πεζούλιον. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ἐλέησον. Καὶ ποιεῖ τὴν αἴτησιν, τὴν προγραφεῖσαν, καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν αἴτησιν, κατιαίνουνσιν ἐκ τοῦ πεζουλίου, καὶ μνημονεὺει ὁ ἱερεὺς οὓς ἐὰν θελήσῃ, καὶ λέγουσι τὸ Κύριε ἐλέησον, καὶ καταδύονται κάτω οἱ λούσται καὶ ἐγείρονται, καὶ φιλοῦσι ἀλλήλους. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σὺ εἶ πηγὴ τῶν ἰαμάτων, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν... Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ λαμβάνει πέρας ἡ πᾶσα ἀκολουθία.

f. 209. Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι ἀδελφὸν εἰς τὸ ἅγιον λου(σ)μα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τεχθῆναι ἐκ τῆς ἀγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ εἰπών, ὅτι οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, ὁ τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον ἐν τοῖς ὤμοις ἀναλαβὼν καὶ τὸν λησταῖς περιπεσόντα ἐπιμελησάμενος, ὁ λεντίῳ ζωσάμενος καὶ νίψας τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ὑποδείξας ὑπουργεῖν καὶ ἐξυπηρετεῖν, καὶ ὑψώσας ὁδὸν ταπεινώσεως καὶ ὑπακοῆς τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν τοὺς ἀσθενεῖς δουλεύειν κελεύσας, Αὐτὸς καὶ νῦν, Δέσποτα, εὐλόγησον τὸν δούλόν σου τόνδε, τὸν προσελθόντα διακονῆσαι σοι, ὡς προεἰρηκας· ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε· εὐλόγησον καὶ ἐνίσχυσον αὐτὸν τῇ σῇ κραταιᾷ δυνάμει, σκέπασον αὐτὸν ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερυγῶν σου, καὶ δὸς αὐτῷ τὴν ὑπακοὴν τῶν πενήτων ἀμέμπτως ἐκτελέσαι μετὰ πάσης πίστεως καὶ ἀγάπης τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ σοὶ τῷ

Πατρὶ τιμῇ, κράτος καὶ προσκύνησις σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

f. 209. Ἐτέρα ἀκολουθία καὶ τάξις ἀγιασμοῦ, γινομένη εἰς διαφόρους ἐκκλησίας ταῖς κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς ἐν τῷ νάρθηκι ἢ καὶ ἑτέρῳ μέρει τῆς ἐκκλησίας, φιάλης οὔσης ἢ λεκανίου, ἔχουσα εὐχὴν ἀ' γίνεται δὲ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς θείας λειτουργίας, ψαλλομένων τῶν ἀντιφώνων, καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγιασμοῦ, γίνεται ἢ εἴσοδος καὶ ἀκολούθως τὰ ἐπίλοιπα τῆς θείας μυσταγωγίας.

Ἄρχεται ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν... Καὶ ἄρχονται ψάλλειν τὰ τροπάρια, ἦχος πλ. β'. Ἡ τὸ χαῖρε διὰ ἀγγέλου δεξαμένη... *Goar*, p. 358. Ἡ τὸν κτίστην τῶν ἀπάντων ἐν γαστρὶ σου συλλαβοῦσα, Παρθένε, καὶ τέξασα, αὐτὸν δυσώπει ὑπὲρ τῶν τιμώντων σε.—*Ῥῆξον* || (p. 1052) πάντων ὀφλημάτων τὰς σειράς μου, Θεοτόκε, βραβεύουσα ἄφεσιν, καὶ τὴν εἰρήνην τοῖς πόθῳ τιμῶσί σε.—*Σῶσον* πάντας, παναγία Θεοτόκε, τοὺς κειμένους πταισμάτων ἐν βάθει, καὶ μὴ παρίδης ἐν ὥρᾳ τῆς κρίσεως.—*Τῆ* πρεσβείᾳ τῆς ἐνδόξου Θεοτόκου, ζωοδότα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν πίστιν ἡμῶν ἀσάλευτον φύλαττε.—*Τίς* προστρέχων τῷ ναῶ σου, Θεοτόκε, οὐ λαμβάνει ταχέως τὴν ἴασιν ψυχῆς ὁμοῦ τε καὶ σώματος, ἄχραντε.—*Χαῖρε*, ὄρος, χαῖρε, βάτε... *Goar*, p. 445. Θεοτόκε ἡ τεκοῦσα διὰ Λόγου... *Τῆ* πρεσβείᾳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν. Ζῆτει ταῦτα εἰς τὸ ἀγίασμα τοῦ λού(σ)ματος τῶν Βλαχερνῶν. Παναγία Θεοτόκε, ἡ τεκοῦσα τὸν Σωτῆρα, κινδύνων διάσωσον καὶ πάσης βλάβης τοὺς δούλους σου, ἄχραντε.—*Τῆς* εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην. Ἐτέρα τροπάρια· Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς, ὁ πάντας ἀγιάζων... *Στίχος*· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον. Νάμασιν ἐπομβρίας, Χριστέ. Δόξα, Παρθένος ἔτεκες, ἀπειρογάμη. Καὶ νῦν, Παναγία Θεοτόκε παρθένε, τῶν χειρῶν ἡμῶν τὰ ἔργα. Ἐπέστη ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλέων. Ζῆτει ταῦτα εἰς τὸ λού(σ)μα τῶν Βλαχερνῶν. Εἶτα μετὰ τοῦτο, ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ... Ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν... Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης... Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου... Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῆ ἐπιφοιτήσει καὶ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τῷ ὕδατι... Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ πηγὴν ζωῆς καὶ ἀφθαρσίας, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ καταπέμψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἀγιάσαι, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι ἡμῖν τὸν ἀγιασμὸν τοῦτον πρὸς καθαρισμὸν ψυχῆς καὶ σώματος καὶ πρὸς πᾶσαν ὠφέλειαν ἐπιτήδειον, τοῦ Κυρίου... Ὑπὲρ τοῦ ἴσυσθῆναι ἡμᾶς. Ἀντιλαβοῦ. *Τῆς* παναγίας. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται τὴν εὐχὴν, ἔχουσαν οὕτως· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλῆ καὶ θαυμαστὸς τοῖς ἔργοις, ὁ πάσης τῆς φαινομένης καὶ νοουμένης κτίσεως δημιουργός. See p. 50–51 above. The prayer, defective at the end, breaks off with the words: τῶν ἁγίων ἀναργύρων καὶ θαυματουργῶν ἰατρῶν Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Κύρου καὶ Ἰωάννου, Παντελεήμονος καὶ Ἐρμολάου... Some leaves, probably two in number, are lost at the end.

|| (p. 1053) Addenda

Page 13. Both prayers: “Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῶν καταγύρων” and “Εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ μεγάλῳ βαπτιστηρίῳ μετὰ τὸ πέρας τοῦ λυχνικοῦ” are printed in full on p. 1001–1002.

Page 184. Fol. 46 of Athos, Lavras 189 “Εὐχή τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἐπὶ ποιμνης· Ἐπικαλούμεθά σε, Δέσποτα Κύριε Θεέ, Πάτερ παντοκράτορ, βασιλεὺ τῶν ὅλων αἰώνων” was omitted.

Page 352. Between ff. 115–118 of Alexandrian Patriarchal Library 104 (94) we omitted “Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι ἐκκλησιαρχην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν ἐκάστου χρεῖαν πόρρωθεν οικονομούμενος, πρόσδεξαι τὸν δοῦλόν σου τόνδε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἁγίας σου ἐκκλησίας, ἐν ἣ δοξάζεται τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον, εὐδοκία καὶ ἀγαθότητι τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ’ οὗ εὐλογητός...”

Page 639. Fol. 50. Ἀκολουθία εἰς ἐγκαίνιον δίσκου καὶ ποτηρίου καινῶν ἀθίκτων. See p. 616–617, 348.

Page 646. Fol. 355 of the Athos, Dionysiou Library manuscript also contains “Ἀκολουθία τῶν ἁγίων Θεοφανίων”.

Page 791. Φιλοθέου, τοῦ ἁγιοτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, διάταξις τῆς θείας καὶ ἱεραῆς λειτουργίας was edited from the Athonite Esphigmenou monastery manuscript of AD 1545 by P. Syrku, *Къ исторіи уснравленія книзъ въ Болгаріи въ XIV вѣкѣ*, I, St Petersburg 1890, p. 149–172.

Page 796. The prayer for a woman who has given birth “Δέσποτα παντοκράτορ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν” is printed in full on p. 907–908.

Page 802. Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀπομυρῖσαι τὸν τίμιον σταυρόν. We made a note regarding this order: Despite the cross-reference to Constantinop., Metochion of the Holy Sepulchre 355, s. XII–XIII, f. 94, the latter’s text was not printed in this volume, so here, for the sake of completeness, we include only the corresponding passage from this order: Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἀποτιθεμένων τῶν ἱερέων τὸν σταυρόν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ θυμιῶν ὁ ἱερεὺς, εἶθ’ οὕτως μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν λέγει τροπάριον, || (p. 1054) ἦχος β΄· Δόξα σοι, Σωτὴρ ἡμῶν... Τοῦτο λέγει τρίτον, καὶ πάλιν τροπάριον, ἦχος β΄· Τὰς ἄνω δυνάμεις μιμούμενοι, ἐπὶ γῆς ἐπινίκιον ὕμνον προσφέρομεν... Στίχος· Ἀναστήτω ὁ Θεός... Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀπηλπισμένων ἐλπίς... Στίχος· Ὡς ἐκλείπει καπνός... Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ χειμαζομένων λιμὴν etc. See p. 123. Καὶ νῦν, Ἀδιόδευτε πύλη μυστικῶς ἐσφραγισμένη... Μεγάλη ἡ δόξα, ἣν ἐκτήσασθε..., καὶ ποιεῖ ἐκτενὴν καὶ λειτουργεῖ.

Page 802. Τάξις γινομένη εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον. Same variants as on p. 92–94.

Page 806. Εὐχὴ ἐπὶ θυσίας (εἰς βοῦν).

Σὺ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οἰκτίρμον, μακρόθυμε, καὶ πολυέλεε, ὁ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις τῶν ἀνθρώπων, ὁ προσδεξάμενος τὰς τῶν πάντων θυσίας καὶ προσφοράς, πρόσδεξαι καὶ τὸν ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἄγγελον, καὶ εὐλόγησον τὸν βοῦν τοῦτον, ἵνα γένηται εἰς θυσίαν ἀγίαν, εὐάρεστον τῇ χρηστότητί σου, εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, εἰς μνημόσυνον ἐνώπιόν σου διὰ παντός διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ σοι δόξα σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί.

Page 892. Εὐχὴ Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν προφήταις λαλήσας, ed. Goar, *Εὐχολόγ.* p. 309.

Page 994. Codex Bessarionis XI of the Grottaferrata library was also not included in the present *Description* [Описание], so for that reason we find it necessary to include here its order for consecrating churches [with the corresponding variants]:

Τάξις, γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρῶσει τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης Goar, p. 655. Variants: εἶτ' οὖν (sic) ὁ ἱερομνήμων (Goar: ἥγουν)... ἢ καὶ ἕτερος (Goar: ἢ ἕτερος)... μαρτυρικῶν ἀγίων λειψάνων μερίδας γ', αἵτινες ὀφείλουσι κατατεθῆναι μετὰ τὴν ἱεροτελεσίαν, εἰ μὲν κίονες βασιτάζουσι τὴν τράπεζαν (Goar: αἱ τίνες ὀφείλουσιν μετὰ τὴν ἱεροτελεσίαν κατατεθῆναι, οἱ μὲν κίονες...) τὴν πλευρὰν αὐτοῦ (Goar: τὴν πλευρῆν) τὴν πρὸς τὸ σύνθρονον, καὶ ταύτας τὰς τρεῖς τῶν λειψάνων μερίδας, βαλὼν εἰς γλωσσόκομον (Goar: ἐν γλωσσόκομῳ) ὅμοιον καμπτρίῳ (Goar: Κανστρίῳ) μεθ' οὗ καί... ἐντίθησι δίσκῳ ἀγίῳ (Goar: ἐν δίσκῳ ἀγίῳ) καὶ τὸν λεγόμενον ἀστερίσκον, ἐπιτιθεῖς τῷ τοῦ δίσκου σκεπάζει καλύμματι... καὶ παννυχίς... προλαμβάνει πάλιν ὁ ἱερομνήμων, ἢ ἄλλος ἐκκλησιαστικὸς καὶ τὰ ἐπιτήδεια προετοιμάζει... ἄθικτα, ὧν τὸ καθ' ἕκαστον ἐστὶν ἐν τούτοις, σάβανα⁷⁵⁶... μαντήλια γ' (μανδύ-|| (p. 1055) λια)⁷⁵⁷ ... ἥγουν ἐπεύχιον καὶ προσκεφάλαιον, χάρτην χόρτινον ἡμίτομον, ἢ καὶ τριττάκιον πρὸς τὸ πάχος τῶν τὴν τράπεζαν ὑπερειδόντων κίωνων (Goar: τῆς τραπέζης) σφήκωμα,⁷⁵⁸ μαστίχην, κηρόν, μάρμαρον τετριμμένον καὶ χύτραν, θερμηρόν ἀγγεῖον, καὶ σίτλαν ἢ ἐπιχύτην, εἶτε χαλκᾶ, εἶτε κεράμεα, καὶ σπόγγους δ', καὶ νίτρον (Goar: νιπτρόν) λευκὸν καὶ κανδήλαν, ἢ καὶ λύχνος λέγεται καὶ λαμπτήρ, καὶ μολιβίδα καὶ θρυαλλίδα, καὶ βύκους δύο, τὸν μὲν οἰνάνθης ἢ οἴνου πλήρη, τὸν δὲ μύρου, ἀλλ' οὐχ

⁷⁵⁶ Manuscript Paris, National Library [Coisl.] 213 carries the gloss Σάβα οὐδετέρως κώμη εὐδαίμονος Ἀραβίας, οἱ κωμῆται σαβηνοί, ὅθεν καὶ σάβανον τὸ λινὸν ὕφασμα.

⁷⁵⁷ Τοῦτ' ἐστὶ χειρόμακτρα γ'.

⁷⁵⁸ Ὁ ἐστὶ σχοινίον λεπτόν.

ὡς τινες ἔγραψαν κόλαθον οἰνάνθης, ἢ οἴνου καὶ κόλαθον μύρου, διότι ὁ κόλαθος μέγα μέτρον ἐστίν, ἄγον τὸ ἥμισυ τοῦ ὑγροῦ σαΐτου, ἦτοι ξέστας κέ', οἱ ποιοῦσι λίτρας μὰ', ὀγκίας Ν', ὡς τοῦ ξέστου ἔχοντος λίτραν μίαν ὀγκίας ἦ'. Ταῦτα τοίνυν εὐτρεπίζων ὁ προλαμβάνων ἐκκλησιαστικός, κελεύει τὸν κηρὸν ἐν τῇ χύτρᾳ θερμαίνόμενον τακῆναι, καὶ οὕτω τῆς μαστίχης ἐπιβληθείσης, προσεπιβληθῆναι καὶ μάρμαρον τετριμμένον ἀναλογούσης δηλαδὴ τῆς ποσότητος τούτων, τῇ ποσότητι καὶ τῷ πάχει τῶν κίωνων, εἶτα προστάττει πᾶν ὅ, τι οὖν κινεῖσθαι δυνάμενον ἐκβληθῆναι τοῦ ναοῦ, καὶ μηδὲ κανδήλαν περιλειφθῆναι. Παραγενομένου δὲ τοῦ ἀρχιερέως... μένουσιν ἐντὸς οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί... οἱ συνόντες αὐτῷ ἀρχιερεῖς, ἴσως καὶ ἱερεῖς, καὶ ὑπηρεταὶ τὰς ἰδίας ἐνδιδύσκονται στολάς... μαντήλια ζώναις διαδεσμούμενα... ὥστε τμήμασι τούτου τοῖς ἀρκοῦσι περιλαβεῖν ἕκαστον τῶν τῆς τραπέζης κίωνων... μέρος, ὃ πρὸς τῇ κεφαλῇ... ἐντὸς ἀποκλείοντες... Χρῆ τὸν χάρτην ὑπάρχειν διπλοῦν (Goar: εἶναι) ... μεταξὺ τοῦ ἄνω καὶ κάτω δεσμοῦ, καὶ τότε φέροντες ὀπισθεν, ἀποδεσμοῦσι. Μετὰ δὲ ταῦτα... παρὰ τὰ ἐξέχοντα τοῦ χάρτου... ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται οὕτως (Goar: λέγει ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην): Κύριε ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν... τοῖς συμπαροῦσι (Goar: ἱερεῦσι καὶ διακόνους)... ταύτην (αὐτήν) ἐπὶ τοὺς κίονας, ψαλλομένου δὲ τρίτον τοῦ ρμα' ψαλμοῦ... (Goar: εἶτα) δοξάζουσι... Πληρωθέντος δὲ τούτου (ψαλμοῦ 22) δοξάζουσι καὶ φησὶν ὁ ἀρχιερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Εἶτα ταῖς χερσὶν πανταχόθεν... εἶη συγκειμένη μαρμάρων... ὑπὸ (Goar: παρὰ) τοῦ τεχνίτου τὸ δὲ μέσον τετράγωνον καθιδρύεται... μήτε τῶν ἄλλων τινὸς ἐπακολουθοῦντος. Μετὰ δέ γε τὸ καθιδρυθῆναι τὴν τράπεζαν, τάπης εὐθύς πρὸ τῶν ἀγίων θυρῶν τίθεται καὶ προσκεφάλαιον, καὶ τοῦ ἀρχidiaκόνου λέγοντος τὸ Κλίνοντες τὰ γόνατα, ὁ ἀρχιερεὺς ἐπ' αὐτῶν γονυκλιτεῖ καὶ εὐχεται: Ὁ Θεὸς ὁ ἀναρχος... Μέλλοντος δὲ αὐτοῦ ἀναστή- || (p. 1056) ναι, λέγει ὁ ἀρχidiaκόνος· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... Ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης... κ.τ.λ. The final litany does not mention the name of the saints to whom the church is dedicated. Καὶ λεγομένου τὸ Ἀμήν, εἰσπορεύεται ὁ ἀρχιερεὺς καὶ ἴσταται πρὸ τῆς ἀγίας τραπέζης, νίτρον τέ λευκόν... μέσον ἓνα καὶ δύο παρ' ἑκάτερα... τρίτον ἐπιχέει (Goar: σταυροειδῶς) τῇ τραπέζῃ, λέγει· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... Καὶ διὰ τοῦ νίτρον... ἱερεῖς ἢ καὶ ἀρχιερεῖς... ὑφασμάτων (Goar: ὑφασμάτων) οἶα... ἐπιχεομένου δηλαδὴ καὶ τούτοις ἑτέρου χλιαροῦ... (without Goar's τοῦτος ψαλμὸς and τὰ ἐξῆς ἕως τέλους) τὰ ἀντιμήνσια μετατιθέντων, λαμβάνει ὁ ἀρχιερεὺς βῦκον... σταυροειδῶς ἐπιχέων, φησί (λέγει)· Ῥαντιεῖς με... μέχρι (Goar: ἕως) τέλους... ἀγγεῖον μύρου καθαροῦ πεπληρωμένου ἢ καὶ ἐλαιομιγῶς διὰ σπᾶνιν, τοῦ ἀρχidiaκόνου... τῷ προσαγαγόντι... τῶν δὲ ἱερέων πάλιν ἐπιτιθέντων τῇ τραπέζῃ... ἐκ τῆς λοιπῆς οἰνάνθης... λεγομένου ψαλμοῦ ρλβ'... παρὰ τῶν ἱερέων αὐθις... λέγεται ψαλμὸς ρλα', ἅπαξ ἢ δὶς... μαντηλίῳ τε καινῷ... τῆς (Goar: ἀγίας) τραπέζης, ἧς παρ' αὐτοῦ ἐφαπλουμένης λέγεται ψαλμὸς 92· Κύριος ἐβασίλευσεν, ἅπαξ ἢ δὶς καὶ τρίς, καὶ οὕτω δοξάζουσιν. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν... Psalm 25 is recited ἅπαξ ἢ πολλακίς. Εἰς δὲ

[τῶν] συμπαρόντων ἱερέων ἢ καὶ ἀρχιερέων... καὶ ποιεῖ σταυρούς ἐξ αὐτοῦ... καὶ πίσσον τοῦ ναοῦ. Συμπληρουμένων δὲ τῆς θυμιάσεως καὶ τοῦ ψαλμοῦ, δοξάζουσι, καὶ τοῦ διακόνου τὴν εἰθισμένην συναπτὴν ποιούντος... καὶ γόνυ μὴ κλίνων, εὐχεται οὕτω· Εὐχεται οὕτως (Goar: λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Εὐχαριστοῦμέν σοι)... ἐγκαινισμόν τοῦ ναοῦ... καὶ ἄπεισιν ἅμα τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῷ λοιπῷ κλήρῳ... τὰ μαρτυρικὰ προαπετέθη λείψανα... ἐκεῖ παραγίνε-ται σύναμα... εὐχὴν συναπτὴν Τρισαγίου, αὐτὸς εὐχεται ταῦτα· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν... τροπάριον λιτανευτικὸν οἱ ψάλται λέγουσιν εἰς ἤχον γ', τόδε· Ὁ ἐν τῇ πέτρᾳ... Ὅτε δὲ πλησιάσουσι τῷ καθιερουμένῳ ναῷ, ψάλλουσι τὸ Δόξα σοι, Χριστὲ ὁ Θεός... Καὶ ἡνίκα φθάσουσιν εἰς τὴν μέσσην τοῦ ναοῦ πύλην... (Goar does not have the other *troparia*) ἐπὶ τοῦτο ἠτοιμασμένον, οἱ μὲν ψάλται κατὰ τὸ σχῆμα τῶν ἐγκαινίων ψάλλουσι τὸ Ἄρατε πύλας. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς λέγει πρὸ τῆς συνήθους εὐχῆς τῆς εισόδου τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν... Ἡ δὲ αὕτη εὐχὴ λέγεται. See Goar, p. 666... ἐναλ-λάττοντος... Καὶ παρ' αὐτὰ πάλιν ἐπιτίθησι τὰ (Goar: ἄγια) λείψανα μετὰ τοῦ δίσκου τῆ ἑαυτοῦ κεφαλῆ, σφραγιζομένων δὲ παρ' αὐτοῦ τῶν πυλῶν καὶ ἀνοιγομένων, καὶ πάντων μετὰ τὴν ἀνοιξιν εἰσερχομένων, δοξάζουσι οἱ ψάλ-ται καὶ λέγουσι· Ως ἰ (p. 1057) τοῦ ἄνω στερεώματος. Τοῦτον δὲ ψαλλομένου, τὰ σεβάσματα λείψανα παρὰ τοῦ ἀρχιερέως... μεταξύ τῶν πρὸς ἀνατολὰς κι-όνων... κατὰ τὸ μέσον αὐτοῦ μέρος τὸ πρὸς τὸ σύνθρονον... Καὶ εὐθύς οἱ ψάλται δοξάζοντες, ἐπισυνάπτουσι τὸ Τρισάγιον, καὶ πᾶσα ἡ θεία μυσταγω-γία πληροῦται κατὰ τὴν τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθίαν. Μέχρι δὲ συμπληρώσε-ως ἡμερῶν ζ' καθ' ἑκάστην. Goar, p. 664.

Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἀγίας τραπέζης. Goar, p. 490. Ὅποταν μέλλη ἡ σαλευθείσα τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας τράπεζα καθιδρυθῆναι, πρὸ τῆς θείας λειτουργίας... πρὸς τοῦτο κηρομαστίχη... αἰρομένης καὶ κάτω τιθεμένης (Goar: κατατιθημένης), εἰ μὲν φυλάττονται τὰ τοῦ ἐνθρονισμοῦ... λαμβάνοντες γὰρ οἱ εἰς ταῦτα τεταγμένοι χαρτίον ἀπὸ τριπτακίου, διπλοῦ-σιν αὐτὸ εἰς δύο, καθὰ καὶ ἐν τῷ ἐνθρονισμῷ... ἓνα δάκτυλον, καὶ μετὰ σφηκώματος δεσμοῦσιν ἄνω τρίτον καὶ κάτω τρίτον καὶ οὕτως ἀντιστρέφον-τες... ἐν μέσῳ τῶν δύο δεσμῶν. Εἶτα διὰ τοῦ τετριμμένου μαρμαροῦ γύρω-θεν τὰ χαρτία κατασφαλίζονται, ὡς ἂν μὴ ἡ κηρομαστίχη ἐκρυῆ κάτω διὰ τινος ὀπῆς. Καὶ οὕτω... καὶ τῆς εισόδου τοῦ ἀρχιερέως γινομένης... τιθέασιν αὐτὴν ἐπὶ τῶν κιόνων... Καὶ τούτου πληρωμένου ἐν τῷ ξέεσθαι τὴν κηρομα-στίχην καὶ σπογογίζεσθαι τὴν θάλασσαν, ψάλλουσι καὶ τὸν κβ' ψαλμὸν τὸ Κύριος ποιμαίνει με. Καὶ μετὰ τὸ καὶ αὐτὸν πληρῶσαι, δοξάζοντες λέγουσιν· Εὐλογητὸς ὁ Θεός... Ἐπειτα λαμβάνων θυμιατήριον, ὁ ἀρχιερεὺς θυμιατῶν κυ-κλόθεν αὐτὴν, καὶ οὕτως ἔπροσθεν ἰσταμένου αὐτοῦ, λέγεται παρὰ τοῦ δι-ακόνου συναπτὴ· Ἐν εἰρήνῃ... (Goar omits Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων, but has Ἀντιλαβοῦ)... Ἐν ὅσῳ δὲ λέγει τὴν συναπτὴν ὁ διάκονος, ποιεῖ ὁ ἀρχιερεὺς εὐχὴν τὴν ἐπὶ σαλευθείσῃ ἀγίᾳ τραπέζῃ, καὶ φησὶ· Εὐχαριστοῦμεν σοι, Κύ-ριε... τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μονογενοῦς

σου Υἱοῦ, πρὸς σωτηρίαν παντὸς τοῦ λαοῦ... Καὶ τοῦ λαοῦ τὸ Ἀμήν λέγοντος, ἄρχονται οἱ ψάλλται τοῦ Τρισαγίου, καὶ τελεῖται καθεξῆς ἡ ἀκολουθία πᾶσα τῆς λειτουργίας. (Goar, p.492, not. k)

Ἄλλη τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἀγίας τραπέζης. Goar, p. 492. ἀποσπογγίζει καὶ κοιτάζει πρὸς τοὺς ἰδίους τόπους... μαλάσσω... μετὰ σφηκωμάτων καινῶν... συναπτὴν τοιαύτην... χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου... ἐκτενέστερον· Ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν συμπαρόντων... (Goar merges this litany with the previous one and omits Ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης... Ὑπερ εὐκρασίας ἀέρων... Ὑπὲρ πλεόντων, ὁδοιπορούντων, but then has Ὑπὲρ τοῦ || (p. 1058) ὄυσθηναί... Καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων τῆς παρὰ τοῦ Κυρίου βοηθείας... Τῆς παναγίας)...

Page 1003: Εὐχή ἐωθινή, from the cod. Bessarionis Crypt. Ferrat. bibl. Ten prayers. Goar, p. 39–42. The ninth one is: Εὐχή τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ὄρθρου· Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. p. 41. It is accompanied by a curious note, omitted by Goar: Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι αὕτη ἡ εὐχή ἐν Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ οὐ γίνεται, ἀλλ' ἐν ταῖς λοιπαῖς, ἐν αἷς μετὰ ἕκτην ᾠδὴν λέγεται τὸ εὐαγγέλιον κατὰ τὰς ἐπισημοὺς τῶν ἑορτῶν. This prayer is unnumbered, so that the following one is Εὐχή θ', ἦτοι τοῦ Ν'· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετανοίας ἄφεσιν τοῖς ἀνθρώποις δωρησάμενος... Goar, p. 42. The tenth prayer is: Εὐχή ι' εἰς τοὺς Αἴνους· Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰς νοεράς καὶ λογικάς... Ibid. This is followed by a note of great importance for the history of the *asmatike akolouthia* of Matins, which Goar does not print in full: Εὐχή κατηχουμένων. Γινομένης γὰρ εἰσόδου καὶ λεγομένου τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ καὶ τοῦ Τρισαγίου, καὶ τοῦ προκειμένου, καὶ μετὰ ταῦτα λιτανεύοντος τοῦ διακόνου καὶ ἄλλου ποιούντος τοὺς κατηχουμένους, εὐχεται ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην (Goar, p. 45 has a somewhat different text). Ἰστέον, ὅτι οἱ τοῦ ὄρθρου κατηχούμενοι οὐδέποτε ἄλλοτε γίνονται, εἰ μὴ ὅτε ψάλλονται τὰ δώδεκα προκειμένα. (Goar, p. 45, var. lect. f., breaks off here with the word *post huius orationis*, i.e. as if after prayer 10: Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὰς νοεράς καὶ λογικάς...) *finem Cryptoferratensis codex monet: Ἰστέον κ.τ.λ.)* Ψάλλονται δὲ ἐν ταῖς δυσὶν ἑβδομάσι ταῖς πρὸ τῆς ἀπόκρεω καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἀπόκρεω, καὶ τὴν τυροφάγον, ἦτοι τρία καθ' ἑβδομάδα· τῇ τρίτῃ, τῇ πέμπτῃ καὶ τῷ σαββάτῳ· ἐν μὲν οὖν ταῖς τρίταις καὶ ταῖς πέμπταις λέγονται καὶ Οἱ κατηχούμενοι, εἰ μὴ λειτουργία ἐστίν, ἢ ἑορτή· ἐν δὲ τοῖς σαββάτοις μόνον τὰ προκειμένα χωρὶς τῶν κατηχουμένων, διὰ τὸ γίνεσθαι λειτουργίαν· τότε γὰρ εὐθὺς μετὰ τὴν εἴσοδον καὶ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις, καὶ τὸ Τρισάγιον, καὶ τὸ προκειμένον, γίνεται ἡ λιτανεία τοῦ διακόνου, ἦτοι τὸ μέγα Κύριε ἐλέησον, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἐκτενὴς εὐχή. Καὶ τῶν κατηχουμένων ἐωμένων, λέγει ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινὴν δέησιν, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Αἰνοῦμεν καὶ ὑμνοῦμεν. Goar, p. 42. Εὐλόγησον καὶ νῦν Κύριε τοὺς δούλους σου... Κύριε, Κύριε, σὴ ἐστὶν ἡ ἡμέρα... Τῇ διατάξει σου, Κύριε, διαμένει ἡμέρα... Goar, p. 45.

Πίναξ τῶν ἐν τοῖς Εὐχολογίοις Περιεχομένων*

I.

a) Εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ: **12¹, 21, 62, 65, 76, 153, 161, 192, 233, 274, 356, 365, 367, 369, 395, 418, 425, 436, 491, 501, 574, 578, 594, 625, 632, 644, 649, 650, 658, 661, 665, 705, 707, 719, 720, 747, 753, 766, 784, 787, 792, 801, 808, 809, 828, 835, 858, 866, 888, 911, 913, 914, 919, 924, 1001**

Εὐχή κατὰ τὴν ὥραν τὴν ἑσπερινήν: **1006**

Εὐχή κατὰ τὴν ἑσπέραν: **1008**

Εὐχή τοῦ τε λυχνικοῦ καὶ ἑωθινοῦ καὶ πρὸς πᾶσαν σύναξιν ἐπιτηδεία: **67**

Ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ: **88, 720**

Ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ (Order of Vespers): 269, 425, 435, 626, 627, 636, 661, 707, 747, 784, 792, 849

Ἀκολουθία εἰς τὸν μέγαν ἑσπερινὸν τῶν ἑορταζομένων ἁγίων: **485**

Αἰτήσεις, ἃς λέγει ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ: 292, 425, 665

Εὐχαὶ τῆς λιτῆς τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ: 135, 357, **411, 502, 578, 650, 863, 951**

Εὐχή εἰς τοὺς πέντε ἄρτους: **351, 808, 863, 951**

Εὐχή τῆς κεφαλοκλισίας τοῦ ἑσπερινοῦ: 270, 343

b) Εὐχή τῶν ἀποδείπνων: 257

Εὐχή τῆς ἀπολύσεως τῶν ἀποδείπνων: **162**

Περὶ τοῦ ἀποδείπνου: 627

Εὐχή πρὸ τοῦ ὕπνου: **63**

Εὐχή, ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς, ὅταν ἀπέρχεται κοιμηθῆναι: 257

Εὐχή ἀπιόντων εἰς κοίτην, ἣτοι ἀποδείπνου: **1007, 1008**

c) Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας: 339, 436, 661, 707, 808

Εὐχαὶ τῆς παννυχίδος (Γερμανοῦ πατριάρχου): **13, 23, 39, 62, 65, 77, 747, 1002**

Ἀντίφωνα καὶ εὐχαὶ τῆς παννυχίδος τῶν νηστειῶν: **350**

* The page numbers refer to Dmitrievskii's original edition.

¹ Numbers in bold font indicate pages that contain texts of prayers and rites, while numbers in regular font denote pages that only refer to them.

d) Εὐχαὶ μεσονυκτικά: **62, 64, 77, 1003, 1007**

Περὶ τοῦ μεσονυκτίου τῶν Κυριακῶν: 436, 627

Order of the Midnight Office [Mesonyktikon]: 849

e) Εὐχή πρωϊνή: **1003**

Εὐχή ἑωθινή: **1004, 1008**

Εὐχαὶ ἑωθιναὶ (τοῦ ὄρθρου): **18, 21, 39, 64, 65, 77, 154, 163, 191, 234, 274, 344, 356, 365, 367, 369, 395, 418, 425, 436, 486, 491, 501, 574, 578, 594, 625, 632, 644, 649, 650, 658, 661, 665, 705, 707, 719, 720, 747, 753, 766, 784, 787, 792, 801, 808, 809, 828, 835, 858, 866, 888, 911, 913, 914, 917, 919, 924, 1003, 1058**

Ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου: **88, 176, 269, 594, 963**

Εὐχή πρὸ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ὄρθρου: **52, 82, 251**

Εὐχή ἕτερα τοῦ εὐαγγελίου (μετὰ τὸ εὐαγγέλιον): **52, 251**

f) Εὐχαὶ τῶν ἀντιφῶνων τῶν ὥρῶν: **35, 1003, 1004–1006**

Τάξις, γινομένης τῆς τριτοέκτης ἐν ταῖς νηστείαις: **9, 17, 77**

Εὐχαὶ ὀπισθάμβωνοι τῶν ὥρῶν: **66**

Ἀκολουθία τῶν ὥρῶν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως: 434, 704

Αἱ ὥραι τῶν Φώτων: 435

Ἀκολουθία τῶν ὥρῶν τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Παρασκευῆς: 435

g) Εὐχή, ὅτε ἀμφιέννυται ὁ ἱερεὺς τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ παρασκευάζεται
 λειτουργῆσαι: **53, 205**

Εὐχή πρὸ τῆς θείας μυσταγωγίας: **319, 631**

Ἑτέρα εὐχή εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον: **319, 631**

Εὐχή τῆς προθέσεως: **205, 822, 828**

Order of Proskomide: 631, **708**

Εὐχή τοῦ θυμιάματος: 52, 205

Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου πρόλογος καὶ ἀκριβῆς διάταξις περὶ
 τοῦ μετὰ φρίκης καὶ κατανύξεως καθυπουργεῖν τοῖς θείοις μυστηρίοις:
 367, 435, 788, 806

h) Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Ἰακώβου: 128, **245**

Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου
 Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου: **20, 43, 65, 76, 83, 147, 157, 159, 170, 188, 205, 232, 262, 270, 271, 273, 327, 338, 367, 368, 369, 393, 394, 415, 436, 475, 490, 501, 576, 602, 625, 627, 631, 632, 644, 646, 650, 658, 660, 705, 708, 765, 766, 784, 787, 791, 792, 798, 801, 802, 809, 816, 822, 828, 832, 835, 858, 913, 916, 917, 918, 920, 922, 927, 958, 965, 967**

Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας, ἐν ἣ καὶ τὰ διακονικά: 292, 415, 574, 644, 646,
660, 784, 918, 919, 926

- Διάταξις τῆς θείας καὶ ἱεράς λειτουργίας παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τῆς Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Φιλοθέου: 435, 626, 631, 790, 791, **817**, 832, **954**, 1053
- Ἀρχὴ τοῦ διακονικοῦ. Αὕτη ἡ τάξις γίνεται ἐν τῇ σεβασμῖα λαύρα ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἄθω: **602**, 902
- Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἑρμηνεία εἰς τοὺς ἀμαθεῖς τῆς θείας λειτουργίας: **949**
- Διάταξις τῆς τοῦ πατριάρχου λειτουργίας, πῶς γίνεται ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, (συνταχθεῖσα παρὰ τοῦ πρωτονοταρίου κυροῦ Δημητρίου τοῦ Γεμιστοῦ): **301**, 376, 631, 785, 928
- Διακονικὰ τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: **133**, **504**, 970
- Εὐχὴ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, ἀποτιθεμένου τοῦ ἱερέως τὰ ἅγια δῶρα: **233**, 364, 923
- Εὐχὴ, λεγομένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῶν καταγύρων: 13, **1001**
- Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἁγίου Βασιλείου: **19**, 42, 64, **75**, **85**, **140**, 146, **160**, 175, **206**, 233, 249, 270, 273, 327, 331, 362, 365, 367, **368**, 369, 393, 394, 415, 436, 490, **501**, 576, 600, 614, 625, 632, 644, 646, 658, 660, 705, 766, 784, 787, 791, 798, 801, 802, **816**, 826, 832, 835, 858, 902, 913, 916, 917, 918, 921, 922, 926, 927, 951, **962**, 968
- Χερουβικὸν τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου σαββάτου: 781
- Εἰς τὸ Ἐξαιρέτως τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου: 781
- Διακονικὰ τῆς προηγιασμένης λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου: **128**
- Εὐχὴ τῆς προθέσεως: **393**, 502, **660**
- Διακονικὰ τῆς προηγιασμένης τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου: **134**
- Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων (Γερμανοῦ, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως and Γρηγορίου, πάπα Ῥώμης, τοῦ Διαλόγου): **77**, **86**, 159, **206**, 233, **249**, **270**, **273**, 338, **362**, 365, 367, 369, 393, 394, 415, 436, **475**, **490**, 502, 576, 600, **614**, 626, 632, 644, 646, 650, 658, 660, 705, 766, 784, 787, 788, 798, 801, 802, 816, 826, 832, 835, 858, 902, 913, 916, 917, 918, 921, 922, 926, 927, 928, 951, **962**, 968
- Ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς: **20**, **44**, **65**, 147, 863
- Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων: 644, 650, **833**
- Εἰδησις (Ἑρμηνεία) τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων: **394**, **435**, 626, 787, 801, 826, 832, 926
- Τὰ διπλοκατηχούμενα, ἃ λέγονται ἀπὸ τῆς τετράδος τῆς μεσονηστίμου μέχρι τῆς μεγάλης τετράδος: 292, 504
- Χερουβικὸν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς: 781
- Εὐχὴ εἰς τὴν ἀπόθεσιν τῶν ἄρτων: **250**
- Εὐχαὶ ὀπισθάμβωνοι: **7**, **21–23**, **42–43**, **67–68**, 87, 245, 411, 939, 1013–1014, 1015
- Ἑρμηνεία τῆς θείας καὶ ἱεράς λειτουργίας: 627, 801

II.

- a) Εὐχή εἰς γυναῖκα τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου αὐτῆς: **486, 649, 652, 793, 811, 947, 1053**
 Εὐχή εἰς νήπιον: **747**
 Ἀκολουθία εἰς γέννησιν γυναικός: 705, **754, 803, 859, 866**
 Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχώ: **368, 382, 437, 454, 491, 583, 584, 599, 630, 658, 668, 712, 747, 779, 852, 916, 917, 922, 929**
 Ἐτέρα εὐχή: 368, **437, 454, 584, 599**
 Ἀκολουθία εἰς γυναῖκα λεχώ: **395, 432, 632, 661, 737, 788, 796, 857, 907, 924, 926, 849, 951**
 Εὐχή εἰς οἶκον λεχώ: 719, 798
 Εὐχή τῆς μαίας: **455, 585, 755, 859**
 Εὐχή ἐτέρα: **455, 585**
 Εὐχή εἰς τὰς εὐρεθείσας γυναῖκας τῇ ὥρᾳ τῆς γεννήσεως (τὰς ἐν τῇ λεχώ): **207, 455, 584, 630, 712, 747, 755, 779, 780, 798, 852, 922, 926, 929**
 Εὐχή μετὰ ἡ' ἡμέρας τῆς μαίας: **487, 788, 951**
 Εὐχή, ἣν λαμβάνει ἡ λεχώ τῇ ἡ' ἡμέρᾳ: **661**
 Εὐχή ἐτέρα τῶν ἡμερῶν (εἰς γυναῖκα): **585, 909**
- b) Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῇ ἡ' ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ: **25, 53, 68, 77, 149, 154, 176, 188, 194, 207, 234, 251, 275, 331, 339, 356, 365, 368, 383, 419, 437, 451, 455, 487, 491, 502, 574, 585, 599, 632, 649, 653, 660, 662, 667, 705, 711, 719, 747, 788, 793, 796, 798, 802, 852, 859, 916, 926, 927, 929, 951**
 Ἀκολουθία (καὶ τάξις) εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῇ ἡ' ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ: **188, 396, 570, 630, 632, 755, 780, 909, 922, 949**
- c) Εὐχή τοῦ σαραντισμοῦ: 719, **811, 910, 927**
 Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι (σαραντίσαι) γυναῖκα εἰς τὰς μ' ἡμέρας: **32, 40, 53, 69, 77, 78, 91, 149, 167, 176, 188, 194, 195, 207, 234, 251, 275, 343, 365, 369, 382, 451, 456, 487, 490, 492, 502, 570, 575, 585, 586, 599, 653, 661, 668, 706, 788, 793, 798, 802, 853, 860, 916, 917, 926, 927, 929**
 Ἀκολουθία εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι (σαραντήσαι) γυναῖκα: 780, **796, 803, 922**
 Εὐχή εἰς τὸ ἐκκλησιάσαι (σαραντήσαι) παιδίον μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τῇ μ' ἡμέρᾳ: **25, 53, 68, 91, 149, 107, 188, 207, 234, 251, 275, 331, 339, 365, 369, 382, 451, 492, 502, 575, 585, 586, 660, 667, 747, 793, 798, 802, 917, 926, 929, 949**
 Ἀκολουθία (Τάξις) εἰς τὸ σαραντήσαι (ἐκκλησιάσαι) παιδίον μετὰ τῆς μητρὸς: 383, **397, 419, 599, 630, 632, 619, 738, 755, 780, 788, 793, 860, 866, 910, 919, 952**
 Εὐχή, ὅταν ἀποδώσῃ τὸ παιδίον εἰς τὸν οἶκον καὶ δίδει εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ:
79

Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχοῦσαν, ὅταν ἀποβαλθῇ τὸ παιδίον: **584, 600, 632, 719, 747, 779, 793, 796, 835, 859, 922, 926**

Ἀκολουθία εἰς γυναῖκα, ὅταν ἀποβάλλεται: **854, 952**

d) Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον: **1, 25, 39, 53, 69, 78, 149, 154, 167, 177, 188, 194, 208, 235, 252, 275, 328, 340, 365, 451, 456, 487, 503, 653, 658, 668, 706, 719, 784, 792, 793, 809, 867, 929, 966, 1054**

Ἀκολουθία (καὶ τάξις) εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, ἤγουν βαπτίσει: **383, 398, 419, 432, 438, 492, 570, 575, 586, 597, 625, 630, 662, 712, 738, 789, 802, 853, 860, 910, 916, 919, 924, 926, 928, 949**

Τάξις, γινομένη εἰς τὸ κατηχῆσαι παιδίον: **92, 661**

Ἀπόταξις καὶ σύνταξις, γινομένη ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆ ἀγία Παρασκευῆ: **59**

(Τάξις καὶ ἀκολουθία) τοῦ (ἀγίου) βαπτίσματος: **16, 154, 167, 208, 271, 331, 357, 368, 383, 419, 437, 574, 625, 649, 756, 781, 792, 796, 798, 801, 827, 857, 917, 922, 926, 952, 906**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ τῶ ἀγίῳ βαπτίσματι: **633, 747, 811, 924**

Εὐχαι (τάξις) τῶν ἀγίων βαπτισμάτων, ἃς ποιεῖ ὁ πατριάρχης προηγησαμένων τῶν εἰρημένων, μάλιστα δὲ τῶ μεγάλῳ Σαββάτῳ ἑσπέρας: **275, 575**

Εὐχή, λεγομένη ἐν τῶ μεγάλῳ βαπτιστηρίῳ μετὰ τὸ πέρας τοῦ λυχνικοῦ: **13, 1002**

Εἶδησις περὶ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος: **373**

Διακονικὰ τοῦ βαπτίσματος: **160**

e) Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι τὸν νεοφώτιστον τῆ ἡ' ἡμέρα τῆ μετὰ τὸ βάπτισμα: **4, 26, 39, 70, 154, 189, 195, 209, 253, 275, 322, 340, 357, 365, 368, 374, 383, 400, 418, 432, 458, 492, 503, 575, 586, 599, 625, 630, 633, 649, 661, 668, 747, 789, 792, 809, 860, 867, 911, 917, 946, 949**

Εὐχή εἰς τὸ ἀπολοῦσαι παιδίον μετὰ ζ' ἡμέρας: **149, 419**

Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀπολοῦσαι παιδίον (τὸν νεοφώτιστον) τῆ ἡ' ἡμέρα: **178, 332, 440, 630, 758, 953**

Εὐχή μετὰ τὸ ἀπολοῦσαι τὸν νεοφώτιστον: **40**

Εὐχή εἰς τὸ λύσαι τὸ βάπτισμα τῆ ἡ' ἡμέρα: **683**

Εὐχή εἰς τὸ λύσαι τὸ διάδημα: **79, 94**

Εὐχή εἰς τὸ κουκουλίσει τὸν νεοφώτιστον: **953**

Εὐχή εἰς τὸ μεταλαμβάνειν τὸ παιδίον: **854**

f) Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον: **4, 26, 40, 55, 69, 81, 95, 149, 168, 178, 195, 209, 275, 343, 357, 365, 368, 383, 400, 432, 459, 488, 493, 503, 575, 586, 625, 633, 661, 663, 668, 706, 747, 789, 792, 811, 854, 860, 867, 911, 917, 953**

Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδίον ἀρχάριον: **189**

Εὐχή εἰς τριχοκουρίαν: **154, 253**

g) Εὐχή ἐπὶ κουρεύτρων: **80**

Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι ἄνδρα τέλειον (εἰς τριχοκουρίαν): **55, 115, 254**

Εὐχή εἰς τὸ κουρεῦσαι γένεια: **56, 115**

Εὐχή εἰς τὸ κεῖραι κόμην ἢ πώγωνα: **56, 999**

h) Εὐχή (Ἀκολουθία) εἰς τὰ ἀποθνήσκοντα νήπια, ἔχουσα τὸ προοίμιον πάνυ σύντομον τῶν ἁγίων βαπτισμάτων: **326, 357, 661, 756**

Τάξις βαπτίσματος εἰς νήπιον, κατεπειγόμενον ὑπὸ θανάτου: **400, 432, 636, 663, 712, 747, 867**

i) Εὐχή ἐπὶ ἐθνικοῦ, λαμβάνοντος ὄνομα: **242, 257**

Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι ἐθνικὸν κατηχούμενον: **292, 418, 626, 792, 1027**

Τάξις, γινομένη εἰς τὸ ποιῆσαι ἐθνικὸν κατηχούμενον: **440, 630, 802**

Μεθοδίου, τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου, διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία ἐπιστρεφόντων: **292, 358, 418, 440, 625, 630, 649, 658, 775, 781, 785, 792, 794, 967, 1026**

Εὐχή ἰλασμοῦ εἰς τὸν ἀπὸ ἀρνήσεως ἐπιστρέφοντα πρὸς τὴν ἡμετέραν πίστιν: **418, 440, 1027**

Εὐχή πρὸς χριστιανούς ἀπαχθέντας μὲν ἐθνικῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντας δὲ ἐξ αὐτῆς καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ προσδραμόντας: **47, 241, 366, 418, 440, 626, 775, 800, 862, 1027**

Τάξις, γινομένη πρὸς χριστιανούς ὑπαχθέντας μὲν ἐθνικῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντας δὲ ἐξ αὐτῆς καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ προσδραμόντας: **254, 799**

Εὐχή ἐπὶ μαγαρισάντων (εἰς ἔθνος): **71, 117, 190, 196, 432, 583, 667**

Ἀκολουθία, ἐάν τις μαγαρίση καὶ πάλιν ἐπιστρέψη: **804**

Τάξις, γινομένη περὶ χριστιανούς μαγαρίσαντας: **840**

Εὐχή ἐπὶ ἀποστατήσαντος παιδὸς καὶ μαγαρίσαντος: **418, 440, 626, 776, 800, 862, 967, 1027**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ τῶν ἀρνούμενων τὴν πίστιν ἐν γνώσει ἢ ἀγνοίᾳ, ἔπειτα δὲ μετανοίας ἐπιστρεφόντων: **800, 839**

Περὶ τῶν ἀρνησαμένων, εἴτα ἐπιστρεφόντων ἢ ἐπ' αὐτοῖς ἀκολουθία καὶ διόρθωσις, γινομένη παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κύρ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου: **775, 967**

Εὐχή (εἰς) τοὺς ἀπὸ αἰρέσεως ἐπιστρέφοντας: **80**

Περὶ αἰρέσεων. Ὅπως χρῆ δέχεσθαι τοὺς ἀπὸ αἰρέσεων τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ προσερχομένους: **95, 292, 862, 1025**

Περὶ αἰρέσεων διδόντων λιβέλλους: **1025**

Περὶ τοῦ πῶς δέχεσθαι τοὺς ἀναθεματίζοντας τὴν ἰδίαν καὶ πᾶσαν αἴρεσιν καὶ μύρα θεῖα χρυσομένους μόνον καὶ μὴ βαπτιζομένους: **422, 665, 901**

Περὶ τῶν Ἀρμενίων καὶ Ἰακωβιτῶν: **423**

Ἀπόταξις τῶν αἰρετικῶν Ἀρμενίων καὶ Ἰακωβιτῶν, οἱ οὐ βαπτίζονται, ἀλλὰ μυροῦνται: **630, 901**

Περὶ τῶν ἀναβαπτίζομένων: **1025**

Εὐχή ἐπὶ αἰρετικῶν ἀναβαπτίζομένων: **1025**

Ὅπως χρῆ ἀναθεματίζειν ἐγγράφως τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, τοὺς ἀπὸ Μανιχαίων προσιόντας τῇ ἀγία τοῦ Θεοῦ καθολικῆ καὶ ἀποστολικῆ ἐκκλησίᾳ: **292, 1025**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ τοῖς ἀπὸ Μανιχαίων ἐπιστρέφουσι πρὸς τὴν καθαρὰν καὶ ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν: 292, 630, 1026

Περὶ Μελχισεδεκитῶν τῶν καὶ Θεοδοτιανῶν καὶ Ἀθιγγάνων: 292, 1027

Χρῆ οὖν τοὺς ἀπὸ Ἀθιγγάνων προσιόντας καὶ βαπτίζεσθαι μέλλοντας τοῦτο λέγειν: 293, 1027

Τάξις, γινομένη ἐπὶ τοῖς ἀπὸ Σαρακηνῶν ἐπιστρέφουσι πρὸς τὴν καθαρὰν καὶ ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν: 203, 792, 1027

Πῶς δεῖ δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῆ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον: 292, 630, 792, 794, 1027

Ἐκθεσις ἀκριβεστέρα περὶ τοῦ πῶς δεῖ δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῆ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον: 292, 794, 901, 1027

Λόγος Γρηγορίου τοῦ Νικαίας, διαλαμβάνων, ὅτι οὐ χρῆ ταχέως ἐπιτιθέναι χεῖρα βαπτίζουσιν Ἑβραίοις, εἰ μήτις ἀκριβῶς τούτους πρότερον δοκιμάσει: 1027

Ἀκολουθία, τυπωθεῖσα ὑπὸ τῆς μεγάλης καὶ ἀγίας συνόδου εἰς τοὺς ἐκ τῶν Λατινικῶν αἰρέσεων ἐπιστρέφοντας τῆ ὀρθοδόξῳ καὶ καθολικῆ ἐκκλησίᾳ: 797, 800, 901, 916, 966, 967

a) Εὐχή ἐπὶ ἐξομολογουμένων: **33, 45, 71, 109, 147, 182, 196, 256, 286, 343, 372, 412, 416, 427, 489, 495, 503, 524, 574, 579, 636, 666, 710, 768, 788, 794, 804, 839, 1022**

Προσευχὴ περὶ ἐξομολογήσεως: 244

Εὐχὴ μετανοούντων: **34, 47, 58, 71, 109, 147, 182, 196, 234, 256, 287, 343, 372, 412, 417, 427, 496, 577, 666, 710, 768, 794, 804, 817, 1022**

Εὐχὴ β' ἐπὶ μετανοούντων: **244**

Εὐχὴ ἐπὶ τῶν μετανοούντων καὶ εἰς ἀφορισμὸν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου: **578, 638**

b) Ἀκολουθία (ἐπὶ) ἐξομολογουμένων: **202, 636, 642, 849**

Τάξις, γινομένη εἰς ἐξομολόγησιν (ἐτέραν): **203**

Κανονάριον, διαγορευθὲν περὶ πάντων τῶν παθῶν λεπτομερῶς καὶ τῶν τούτοις προσφόρων ἐπιτιμιῶν, περὶ τε τῆς ἀγίας κοινωνίας, βρωμάτων καὶ πομάτων καὶ εὐχῆς: **783, 923**

Κανονάριον, ἐκτεθὲν παρὰ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ: 202, 789

- c) Εὐχή συγχωρητική, ἣν λέγει ὁ πνευματικὸς πρὸς μετανοοῦντα: 273, 415, **472, 485, 489, 503, 665, 666, 668, 766, 859, 868, 882, 897**
 Εὐχή ἀφέσιμος πατρὸς πνευματικοῦ: **66, 427, 665, 668, 807, 839, 868, 897, 911**
 Εὐχή, λεγομένη παρὰ ἀρχιερέως ἢ καὶ πνευματικοῦ πατρὸς ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν: 372, **379, 417, 427, 472, 489, 504, 524, 577, 579, 625, 638, 654, 665, 706, 710, 744, 766, 781, 785, 793, 809, 817, 858, 897, 911, 923, 928, 947, 970**
 Εὐχή, λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μέλλοντος μεταλαβεῖν τῆς ἀγίας κοινωνίας: 372, **496, 524, 579, 616, 706**
 Εὐχή ἑτέρα: **706**
 (Εὐχή) τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Πέμπτη, ἐν ἣ μέλλομεν οἱ χριστιανοὶ μεταλαμβάνειν: 789
 Εὐχή ἐπὶ μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων, ποιηθεῖσα παρὰ Γρηγορίου ἱερομονάχου: 445
- d) Κατήχησις (παραγγελία), λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως, ὅταν μέλλωμεν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ μεταλαμβάνειν τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων: **600, 659, 807**
 Εὐχή (Ακολουθία) τῆς ἀγίας μεταλήψεως (τοῦ Χρυσοστόμου): **616, 638, 660, 771, 806, 902, 918**
 Εὐχή τοῦ Χρυσοστόμου, πρὸ τῆς ἀγίας κοινωνίας λεγομένη καὶ εἰς κοσμικόν, ἐὰν πάσας ἡμέρας μὴ κοινωνήσῃ: 75, 123, 927, 1012
 Εὐχή, προσφερομένη τῷ καιρῷ τῆς μεταλήψεως τῶν θείων μυστηρίων: 1012
 Εὐχή ἐπὶ τῶν βραδέως κοινωνούντων: **32**
 Εὐχή μετὰ τὸ κοινωνῆσαι (εἰς κεκοινωνημένους): 123, 241
 Εὐχή μετὰ τὴν μετάληψιν τῆς ἀγίας κοινωνίας: 1012
- e) Συγχωρητικὸν τοῦ σοφωτάτου πατριάρχου Μαξίμου τοῦ Λογίου. Εἰς ἀφορισμόν: **774**
 Εὐχή τῶν ἐν ἐπιτιμίαις ὄντων καὶ ἑαυτοὺς ὄρκω δεσμοῦντων: **58, 110, 168, 203, 288, 372, 495**
 Εὐχή ἐπὶ τῶν ἀλόγως ὑπὸ τινῶν ἀφοριζομένων ἢ ἑαυτοὺς ὄρκω δεσμευόντων: **109, 286, 350, 416, 495, 504, 578, 580, 769, 839**
 Εὐχή εἰς λύσιν ὄρκου: **51, 769, 897**
 Εὐχή ἐπὶ τῶν ἐξ ἐπιτιμιῶν λυομένων: **288, 372, 412, 416, 495, 579, 710, 863, 1022**
 Ακολουθία εἰς λύσιν ἀφορισμοῦ ἱερέως ἐπὶ κοσμικόν τινα δεσμευθέντα παρὰ τούτου τοῦ ἱερέως ἕνεκα ὕβρεως τινός: **642, 754**
 Εὐχή εἰς τὸ λύσαι κανόνα εἰς ἀφορισθέντα: **110, 642, 804**
 Εὐχή τοῦ ὑπὸ δεσμοῦ ὑπὸ ἱερέως λυομένου: **203**
 Ακολουθία, λεγομένη ὥρα, ἡνίκα ἂν ὁ ἀρχιερεὺς λύσῃ ἱερέα, ἀφορισθέντα: **642**
 Εὐχή, λεγομένη παρὰ τοῦ ἀρχιερέως εἰς λύσιν ὄρκου: 642

Λύσις καὶ συγχώρησις εἰς ἐπιτίμιον, ἀφορισμοῦ γινομένου δι' αἰτίας καὶ πράξεις ἀθέτους παρὰ τινῶν ἀφρόνων: 636

ϝ) Εὐχή ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνούντων: 47, 71, **121**, 196, **256**, **286**, 372, 412, 416, 472, 489, 495, 504, 578, 580, 710, 839, 1022

Εὐχή ἐπὶ λογισμῶν αἰσχροῶν: **287**, 343, 372, 417, 499, 577, 579, **769**, 839, **1022**

g) Εὐχή εἰς ἐνυπνιαζόμενον ἀδελφόν: **58**, **75**, 203, **257**, 499, 785, 863

Ἀκολουθία ἐπὶ νυκτερινῆς φαντασίας: 785, 918, 919

Εὐχή εἰς πόλεμον πορνείας: **473**, 499, 805:

Εὐχή ἐπὶ μοναχῶ ἐν καιρῶ πολεμῖω: 257

Εὐχή (Ἀκολουθία) εἰς ῥεῦσιν ὑπνίου: **414**, 863

Εὐχή εἰς ἄυπνον: **473**, **782**

h) Εὐχή ἐπὶ μιαιοφαγησάντων: **34**, **45**, 71, 81, **117**, **147**, 168, 180, 196, 241, **286**, 343, 366, 372, 412, 416, 432, 468, 489, 495, 504, 578, 579, 667, 711, 754, 768, 794, 804, 810, 838, 862, 896, 902, 1017

Εὐχή (Ἀκολουθία) ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι σκανδαλισθέντων: **34**, **47**, 71, 81, 117, **147**, 180, 242, 366, 468, 578, 580, 667, 804, 868, 896, **1017**

i) Εὐχή (Ἀκολουθία) εἰς ψυχὴν κρινομένην (ἐν ὥρᾳ θανάτου): **57**, **197**, **212**, **257**, 389, 412, 420, 444, 494, 578, 625, 646, 710, 754, 913, 916, 918, 966

Κανῶν εἰς ψυχὴν κρινομένην: 800, **884**

Ἀκολουθία εἰς ψυχομαχοῦντα καὶ βιαζόμενον: **110**, 804

Εὐχή εἰς ψυχορραγοῦντα: **287**, 416, 504, 577, 769, 810

Εὐχή ἑτέρα εἰς ψυχορραγοῦντα: 810

Ἀκολουθία εἰς ἄνθρωπον ψυχορραγοῦντα καὶ κρινόμενον ὑπὸ θανάτου: 355, 435, **735**, 827, 863, 896, 925

Κανῶν παρακλητικὸς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ψαλλόμενος εἰς ψυχορραγοῦντας: **333**, **355**, 523, 636, 785

Κανῶν ἕτερος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἱκετήριος εἰς ἐξομολόγησιν καὶ εἰς ψυχορραγοῦντα (καὶ μὴ δυνάμενον λαλῆσαι): **355**, 588, 626, 918

k) Ἐξομολόγησις, ἀναγινωσκομένη ἐνώπιον τῶν τοῦ Χριστοῦ λειτουργῶν καὶ ἱερέων παρὰ τοῦ προσκαλουμένου αὐτοῦ καὶ ποιούντος εὐχέλαιον: 444, see 765

l) Συγχωρητικὸν γράμμα, ὅπερ ποιεῖ ὁ πνευματικὸς πατὴρ τοῖς αἰτουμένοις αὐτό: 372, **775**

Μαρτυρία (Συστατικὸν) πνευματικοῦ πατρὸς πρὸς πνευματικὸν τέκνον: 382, **806**

Εὐχή εἰς πνευματικόν: 789

Ἐνταλμα (Ἐνταλτήριον) εἰς πνευματικόν: **617**, 644, **782**, 787, **806**

m) Τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου περὶ πνευματικῶν καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἐξομολογουμένων: **526**

Πῶς δεῖ τοὺς πνευματικὸς πατέρας οἰκονομεῖν τοὺς αὐτοῖς ἐξομολογουμένους: **783, 800**

Εὐχαί, συλλεχθεῖσαι ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς τὰ πλεῖστα ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ, τοῖς βουλομένοις πολεμῆσαι τὴν ἑαυτῶν πρὸς πάθη καὶ τὰς ἡδονὰς ἐγκειμένην προαίρεσιν: **765, 917**

a) Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι ἐκκλησιάρχην: **1053**

Κανὼν (Εὐχή) εἰς προχειρίσιν ἐκκλησιάρχου, ἢ οἰκονόμου, ἢ κελαρίτου, ἢ οἰνοχόου, ἢ παραστάτου, ἢ ἄλλου τινός: **667, 867**

b) Τάξις, γινομένη ἐπὶ προχειρίσει κηροφόρου καὶ δεποτάτου: **436, 642, 997**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία κηροφόρου καὶ βασταγάρη: **691**

c) Εὐχή ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου: **181, 328, 655**

Εὐχή ἐπὶ χειροτονία (προχειρίσει) ἀναγνώστου καὶ ψάλτου: **18, 115, 251, 361**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου: **153, 297, 344, 376, 434, 631, 639, 692, 772, 785, 864**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου καὶ ψάλτου: **159, 271, 272, 372, 436, 616, 692, 912, 968, 997**

d) Εὐχή ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου: **18, 328, 361, 655**

Τάξις (Ἀκολουθία), γινομένη ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνου: **153, 159, 271, 272, 297, 345, 372, 376, 434, 436, 616, 631, 639, 692, 772, 785, 912, 968, 996**

e) Εὐχή ἐπὶ χειροτονία διακονίσσης: **16, 361**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακονίσσης: **346, 996**

f) Εὐχή ἐπὶ χειροτονία διακόνου: **18, 328, 361, 655**

Τάξις (Ἀκολουθία), γινομένη ἐπὶ χειροτονία διακόνου: **153, 159, 272, 298, 345, 372, 377, 436, 616, 631, 639, 692, 772, 787, 912, 968, 996**

Εὐχή ἐπὶ ἀρχidiaκόνων: **380, 618**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀρχidiaκόνου: **347**

Τάξις ἐπὶ χειροτονία σταυροφόρου (ἄρχοντος τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας): **319, 631**

Εὐχή εἰς τὸν μέγαν οἰκονόμον: **352, 380, 619**

g) Εὐχή ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου: **17, 328, 360**

Εὐχή ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου καὶ τάξις, γινομένης ἀκολουθίας ἐν τῷ χειροτονεῖσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, τὸν πληροῦντα τὰ ἀρχidiaκονικά: 655, **995**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου (ιερέως): 153, 159, 272, 273, **298**, 347, 372, 377, 436, **616**, 631, **640**, 692, **773**, 787, 912, 968, **995**

h) Εὐχή, γινομένη (εἰς) πρωτοπαπᾶν: 378, **618**

Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἀρχιερεὺς εἰς ἀρχιπρεσβύτερον: **348**

Τάξις καὶ ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι πρωτοπρεσβύτερον: 641

i) Εὐχή ἐπὶ προχειρίσει (χειροτονία) ἡγουμένου: 18, 59, **350**, 361, **377**

Τάξις ἐπὶ χειροτονία εἰς ἡγούμενον καὶ ἡγουμένην: **350**, 436, **642**, **864**, **997**

k) Εὐχή εἰς χωρεπίσκοπον: **618**

Ἀκολουθία (Τάξις) ἐπὶ χειροτονία χωρεπισκόπου: **347**, **377**, **381**

l) Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἀρχιερεὺς (ὁ πατριάρχης) ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, ὅτε μέλλῃ χειροτονηθῆναι: 352

Τάξις, γινομένη ἐπὶ ψήφου τῶν ἀρχιερέων: **968**

Τάξις, γινομένη ἐν τῷ μικρῷ μηνύματι: **968**

Τάξις τοῦ μεγάλου μηνύματος: **968**

Ὁμολογία τῶν ἀρχιερέων (Πρόλογος ὑποψηφίου): **378**, 621

Εὐχή ἐπὶ χειροτονία τοῦ ἐπισκόπου: **17**, 59, 153, 328, 360, **655**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία τοῦ ἐπισκόπου: 159, **271**, **298**, 376, **377**, 436, **616**, 631, 641, **774**, **786**, 968, 995

Διάταξις εἰς ἀρχιερέα: **352**

Τάξις εἰς τὸ ἐνθρονῆσαι ἐπίσκοπον: 360, 641

Πῶς δεῖ ὁ ἀρχιερεὺς αὐτὸν ἐνθρονιάζεσθαι (Τάξις ἐπὶ χειροτονία πατριάρχου): 348, **694**, 901

m) Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου καὶ μητροπολίτου: 348, **692**, 901

Ὅπως προβιβάζεται ἐπίσκοπος εἰς μητροπολίτην: **627**

Ὅπως μετατίθεται ἐπίσκοπος εἰς μητροπολίτην: **628**

Πρόσταγμα βασιλικὸν εἰς μετᾶθεσιν: 627

Ὅπως μετατίθεται μητροπολίτης εἰς ὑψηλότεραν μητρόπολιν: **629**

Ὅπως δίδεται μητροπολίτη ὑψηλότερος τόπος, ἐν ᾧ πρῶτον ἔλαχεν ἐκκλησία: 629

Ὅπως δίδεται μητροπολίτη κατ' ἐπίδοσιν μητρόπολις: 629

n) Τάξις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου, πατριάρχου καὶ μητροπολίτου: 372

Κατάστασις, γινομένη ἐπὶ χειροτονία ἀρχιεπισκόπου ἢ πατριάρχου: 348, **695**

Ἐρμηνεῖα περὶ πατριάρχου: 381, **623**, **629**
 Εἰς προχειρίσιν πατριάρχου εἰς πατριάρχην: 378, **619**, 970
 Ἐρμηνεῖα τοῦ ἐνθρονιασμοῦ τοῦ πατριάρχου εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἀποστόλου
 καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν: 348, **698**
 Τύπος ἀποκρίσεως εἰς μήνυμα χειροτονίας ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ τῶν Ἱεροσο-
 λύμων: 320
 Τύπος ἀποκρίσεως εἰς μήνυμα χειροτονίας ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ Κωνσταντι-
 νουπόλεως: 320

ο) Ἀπολογητικὸν πρὸς τοὺς μέλλοντας ἀποκομίσει τὸ μήνυμα τοῦ πατριάρ-
 χου εἰς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης διακόνημα: **783**
 Συστατικὸν ἀρχιερέως: 383, 627
 Συστατικὸν εἰς ἱερέα: **617**, 787
 Ὁμολογία πνευματικοῦ πατρὸς εἰς τὸν μέλλοντα ἱερωθῆναι: 966
 Εὐχὴ εἰσίσιντι τῷ ἀρχιερεῖ εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ πόλιν: 914
 Εὐχὴ εἰσιτήριος πρῶτως πρὸς τὸν βασιλέα: 914
 Εὐχὴ ἑτέρα ἐν τῷ εἰσιέναι πρὸς τὸν βασιλέα: 914
 Εὐχὴ, γινομένη ἐν τῷ σεκρέτῳ, ἀπίοντος τοῦ πατριάρχου πρὸς ὁδοιπορίαν
 καὶ ἐπανίοντος: 997
 Εὐχὴ, γινομένη ὡσάκις ἔλθῃ πατριάρχης εἰς τὸν βασιλέα, ἐξαιρέτως δὲ τῇ ε'
 τῆς διακαινησίμου: **381**, **997**
 Εὐχὴ ἄλλη ἐπὶ βασιλέως, εἰσερχομένου τοῦ πατριάρχου πρὸς αὐτόν: **998**
 Εὐχὴ, γινομένη ἐν τῷ δρόμῳ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου: **998**
 Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου νουθεσία πρὸς τοὺς ἱε-
 ρεῖς: 269, 353, 601, 806
 Ἐκ τῶν περὶ ἱερωσύνης λόγων τοῦ Χρυσοστόμου: 966

π) Εὐχὴ ἐπὶ προχειρίσεως βασιλέως: **59**, 358, **497**, **997**

q) Εὐχὴ ἐπὶ προχειρίσει καίσαρος, νωβελισίμου καὶ κουροπαλάτου: 997
 Εὐχὴ ἐπὶ προαγωγῇ ἀρχόντων, ἤτοι πατρικίων: **997**

α) Εὐχὴ εἰς τὸ ἀναδήσασθαι γυναῖκα: **57**, **65**, **999**

Εὐχὴ ἐπὶ μνηστείας: **4**

Εὐχὴ εἰς ἀρραβῶνα γάμου: **95**

Ἀκολουθία εἰς μνήστρα, ἤγουν ἀρραβῶνος γάμου: **154**, 168, **193**, 270, **294**, **341**,
401, **420**, 432, **459**, **488**, **493**, **565**, **587**, **594**, 649, **651**, **663**, 719, 747, **758**, **783**,
795, 798, **802**, **812**, **829**, **855**, 867, **902**, **925**, 926, 927, 928, 949

Ακολουθία καὶ τάξις εἰς μνηστρα (ἐπὶ μνηστείας): **96, 213, 352, 441, 630, 706, 712, 801, 802**

Ακολουθία εἰς μνηστρα βασιλέων καὶ λοιπῶν, ἡγουν εἰς ἀρραβῶνα: **633, 739, 827, 861, 921**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν ἀνθρώπων: **352, 357, 358, 361, 364, 366, 658, 861, 1016**

Κανὼν ἐκκλησιαστικός, ἠκριβωμένος εἰς μνηστρα: **27, 655, 660, 798**

Διακονικὰ εἰς μνηστρα (ἀρραβῶνας): **41, 73, 150, 182**

b) Εὐχὴ εἰς γάμους: 4, 95

Ακολουθία εἰς στεφάνους τοὺς νομίμω γάμω συναπτομένους: **151, 352, 713**

Ακολουθία εἰς γάμους καὶ εἰς στεφάνωμα: **73**

Ακολουθία τοῦ γάμου (εἰς ἐκκλησιαστικὸν γάμον): **155, 169, 214, 270, 585**

Ακολουθία τοῦ στεφανώματος (τῶν στεφάνων): **193, 341, 366, 421, 441, 451, 493, 566, 633, 651, 656, 663, 740, 760, 783, 796, 798, 812, 827, 830, 855, 903, 921, 949, 953**

Κανὼν ἐκκλησιαστικός εἰς γάμον: **28, 96, 656, 660, 802, 928**

Διακονικὰ εἰς γάμους: **41, 182**

Εὐχὴ ποτηρίου: **5**

c) Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποστεφανῶσαι: 5, 405

Εὐχὴ εἰς τὸ ἐπάραι τὰ στέφανα ἀπὸ τὰς κεφαλὰς τῶν νεονύμφων (εἰς τὴν ἔπαρσιν τῶν στεφάνων): **31, 596, 636**

Εὐχὴ εἰς τὸ ἐπάραι τὰ στέφανα ἐκ τοῦ θαλάμου: **74**

Εὐχὴ εἰς τὸ ἀραι καὶ λύσαι τὰ στέφανα τῇ ἡμέρᾳ: **31, 342, 364, 366, 422, 443, 494, 600, 742, 763, 796, 801, 827, 1017**

Εὐχὴ εἰς τὸ αἶρειν τὰ στέφανα: **215, 422, 636, 742, 827**

Εὐχὴ εἰς τὰ ἀπολύσια: **494**

Εὐχὴ παστοῦ δεήσεων τῶν στεφάνων: **831**

Εὐχὴ εἰς τὸν τοῦ γάμου παστόν: **4, 747**

Εὐχὴ εἰς λύσιν παστοῦ γάμου: **5, 184, 194, 343**

Εὐχὴ εἰς τὸν οἶκον τῶν νυμφίων: **716**

Εὐχὴ εἰς τὴν τράπεζαν (τῶν νυμφίων): **717**

d) Εὐχὴ ἐπὶ διγάμων: 215, 366, 443, 451, 489, 499, 636, 659, 720, 801, 861, 1017

Εὐχὴ ἑτέρα: **499**

Ακολουθία εἰς διγαμοῦντας (εἰς ἱερολογίαν διγάμων): **126, 715, 742, 747, 763, 764, 796, 798, 803, 827, 925**

e) Εὐχὴ τῇ γ' ἀνδρὶ (συναπτομένη) γυναικὶ καὶ (μετ') ἀνδρός: 717

- a) Εὐχή ἐπὶ ἀρρώστου: **5, 35, 56, 71, 82, 147, 192, 210, 256, 344, 363, 661, 901**
 Εὐχή ἐτέρα ἐπὶ ἀρρώστου: 344, 363
 Εὐχή ἐπὶ ἐλαίῳ ἀρρώστου: **35, 49, 56, 71, 82, 256, 270, 363, 444, 710, 1020**
 Εὐχή ἐπὶ ἀρρώστῳ, ἀλειφομένῳ τῷ τῆς εὐχῆς ἐλαίῳ: 343
 Εὐχή εἰς εὐλογίαν ἐλαίου: 498, 504, 600, 720, 788, **837**
 Εὐχή συγχωρητικὴ τοῦ ἁγίου ἐλαίου: 765, see 444
 Εὐχή ἐπὶ κλίνης ἀρρώστου: **148, 256, 710, 806**
 Εὐχή ἐπὶ ἀρρώστῳ καὶ μᾶλλον πυρεττοῦντι: **344**
 Εὐχή ἐπὶ πυρετόντων: **287, 417, 496, 577, 769, 839, 1020**
 Εὐχή ἐτέρα: **769**
 Εὐχή ἐπὶ πᾶν εἶδος ἀρρωστίας: 372, 417, 452, **496, 578, 746, 794, 863, 1020**
 Εὐχή παρακλητικὴ εἰς ἀρρώστους εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον: **211**
 Εὐχή ἐπὶ νοσοῦντων: **6, 45, 66**
 Εὐχή ἐπὶ νοσοῦντος ἀσκητοῦ: **45**
 Εὐχή ἐπὶ ἀσθενοῦντος: **49, 58, 582**
 Εὐχή, λεγομένη εἰς πᾶσαν ἀσθένειαν: 452
 Εὐχή, ἣν λέγουσιν οἱ ἱερεῖς, ὅτε χρίουσι τὸν ἀσθενῆ: **500**
 Εὐχή (ἀκολουθία) εἰς ἀσθενοῦντας τῶν ἁγίων ἐπτὰ παιδῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ:
74, 168, 747, 805, 916, 967
- b) Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου εὐχελαίου, ἥτοι τὸ ἐπταπάπαδον (ὑπὸ ζ' ἱερέων):
184, 197, 243, 270, 276, 320, 323, 334, 369, 383, 405, 419, 420, 432, 443, 445,
481, 490, 499, 502, 576, 588, 625, 636, 645, 646, 659, 660, 661, 664, 667, 706,
710, 720, 748, 765, 769, 785, 789, 790, 792, 794, 798, 799, 801, 802, 808, 810,
827, 843, 845, 857, 861, 867, 881, 892, 913, 914, 916, 917, 919, 921, 922, 924,
926, 928, 929, 932, 939, 949, 965
 Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ἀγιαζομένου ὑπὸ τῶν ζ' πρεσβυτέρων (for
 nuns): **353**
 Τάξις καὶ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου: **101**
 Τάξις καὶ ἀκολουθία, ἡ γινομένη παρὰ τῶν ζ' πρεσβυτέρων ἐπὶ ἐλαίῳ ἀρρώ-
 στου (festal): **1017**
 Κανὼν τοῦ ἁγίου ἐλαίου: 127, 485
- c) Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων: **336, 434, 444, 659,**
843, 921, 926
 Τάξις καὶ ἀκολουθία τοῦ νεκρωσίμου εὐχελαίου: **722, 827**
 Ἀκολουθία τοῦ εὐχελαίου εἰς κοιμηθέντας κοσμικοὺς τε καὶ μοναχοὺς, φο-
 ρεσάντων ἐπάνω τοῦ τάφου τῶν ἱερέων: **447**

III.

a) Εὐχή ἐπὶ τοῦ μέλλοντος λαμβάνειν σχῆμα μοναχικόν: **82, 115, 363, 558, 1028**

Εὐχή εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα: **276, 415, 504, 558, 646, 793, 795, 808, 912**

Εὐχή εἰς τὸ ῥασοφορεῖν τὸν μοναχόν: **667, 869**

Ἀκολουθία πρὸς σχῆμα μαντίου: **151**

Ἀκολουθία εἰς τὸ ἐνδύσασθαι ῥάσα (εἰς ἀρχάριον): **427, 666**

Ἀκολουθία εἰς (τὸ κουρεῦσαι λαϊκὸν τοῦ ποιῆσαι) ῥασοφόρον μοναχόν: **505, 557, 793, 814, 857, 868, 922**

Ἀκολουθία (Τάξις) εἰς τὸ φορέσαι τινὰ ῥάσον μόνον καὶ καμηλαύχιον: **926, 934**

Ἀκολουθία (Τάξις) εἰς ἀρχάριον μοναχὸν ῥασοφοροῦντα: **371, 384, 415, 420, 444, 577, 578, 625, 638, 644, 659, 706, 709, 769, 785, 789, 798, 840, 866, 892, 913, 914, 916, 917, 918, 923, 930, 965**

Τάξις εἰς σχῆμα σταυροφόρου: **505, 857, 863, 868**

Τάξις καὶ ἀκολουθία εἰς σταυροφόρον μοναχόν, ἐκτεθεῖσα παρὰ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, Εὐθυμίου, Σάββα καὶ ἑτέρων πατέρων: **943**

Τάξις καὶ ἀκολουθία προσχήματος: **151, 325, 1028**

Στιχηρὰ εἰς ἀρχαρίους μοναχοὺς: **435**

Εὐχή ἐπὶ μελλούσης λαμβάνειν σχῆμα μοναστρίας: **115, 151, 251, 558, 1028**

Εὐχή εἰς ἀρχαρέαν μοναχὴν ῥασοφοροῦσαν: **354, 558**

Εὐχή εἰς κανονικὰς (γυναῖκας): **388, 577, 795, 841, 892, 1054**

Ἀκολουθία ἐπὶ τὸ ἀναδήσασθαι ῥάσα γυναικί: **892**

b) Εἰς σχῆμα μανδυώτου: **558**

Ἀκολουθία εἰς κουρὰν μανδυώτου: **369, 384, 420, 428, 577, 625, 644, 659, 666, 709, 790, 799, 866, 892, 913, 914, 918, 930, 965**

Ἀκολουθία (Τάξις) τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤγουν τοῦ μανδύου: **151, 257, 276, 415, 444, 504, 506, 638, 646, 664, 706, 769, 785, 793, 795, 808, 840, 857, 863, 869, 912, 913, 916, 917, 918, 922, 923, 927, 934, 944**

Τάξις καὶ ἀκολουθία τῆς πρώτης ἀποκάρσεως, ἤγουν τοῦ μανδύου: **219, 371**

Ἀκολουθία τοῦ κουρευθῆναι μοναχόν: **814**

Ἀκολουθία τοῦ ἀποστολικοῦ: **223**

Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤγουν τοῦ μανδυωτικοῦ (ἐν τῇ σεβασμῖα τοῦ Φιλανθρώπου μονῆ): **354**

c) Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος τῶν Στουδίου: **560**

Ἀκολουθία, γινομένη εἰς τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα: **243, 258, 278, 355, 371, 387, 416, 420, 429, 444, 504, 512, 577, 625, 638, 645, 659, 665, 666, 710, 770, 789, 790, 793, 795, 799, 808, 815, 841, 857, 863, 866, 873, 892, 912, 913, 914, 916, 917, 918, 922, 923, 930, 946, 965**

Τάξις καὶ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου (ἀγγελικοῦ) σχήματος: **226, 648, 706, 927, 936, 1028**

Τὰ λείποντα τροπάρια εἰς τὸ σχῆμα τῶν ἀνδρῶν: **1042**

Καθίσματα καὶ στιχηρὰ καὶ κανῶν τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος: **260, 324, 912, 1028**

Ἀκολουθία ἐπὶ κουρεύματος μοναζούσης γυναικός: **1035**

d) Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι: 416, 638, 648, **795**, 864, 946

Εὐχὴ (Ἀκολουθία) εἰς τὸ ἀποκουκουλίσαι (τοῦ κουκουλίματος): 371, **388**, 416, 420, 429, 444, 577, 625, 638, 648, **666**, 790, 794, **795**, 799, 864, 913, 916, 918, 946, 965

Ἀκολουθία τοῦ ἀπολουτροῦ τοῦ ἁγίου σχήματος τῆς ζ' ἡμέρας: **231**

Ἀκολουθία εἰς τὸ κατενέγκαι τὸ κουκούλιον τῆς ζ' ἡμέρας: **876**

e) Κατήχησις σύντομος τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος: **325**

Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου σχήματος, ὡς ἐν συντόμῳ γινομένη ἐν περιστάσει ἀδελφοῦ: 382, **666, 868**

f) Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκλειῖσαι ἔγκλειστον: **32**

Ἀκολουθία, γινομένη πρὸς μέλλοντα ἐγκλειεῖσθαι εἰς ἐγκλείστρας: **239, 357**

g) Εὐχὴ (ἀκολουθία) ἐπὶ μονάσαντος, εἶτα πάλιν κοσμήσαντος (καὶ ἀθετήσαντος τὸ σχῆμα), ἔπειτα αὐθις ἐπιστρέψαντος καὶ μετανοοῦντος: **429, 657, 938**

h) Τάξις, γινομένη ἐπὶ τινα φιλόχριστον, προσελθόντα καὶ αἰτοῦντα γενέσθαι ἀδελφὸν ἡμῶν πνευματικὸν ἐν τῇ ἁγίᾳ μονῇ ταύτῃ: **357**

a) Εὐχὴ εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ὑδάτων εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια ἔσω ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ: **7, 17, 26, 44**

Εὐχὴ ἄλλη εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, λεγομένη ἐν τῇ φιάλῃ τοῦ μεσιαύλου τῆς ἐκκλησίας: **8, 44, 55, 71, 159, 250, 454, 650, 999**

Πρόλογος τῆς εὐχῆς τῶν ἁγίων Θεοφανίων: **55, 80**

Ἀκολουθία (τοῦ ἁγιασμοῦ οἱ φωτισμοῦ) τῶν ἁγίων Θεοφανίων: **40, 70, 89, 156, 159, 166, 179, 236, 250, 330, 338, 357, 364, 366, 367, 368, 372, 388, 410, 415, 434, 437, 454, 486, 493, 500, 572, 576, 587, 594, 625, 630, 632, 646, 650, 658, 661, 664, 667, 706, 709, 720, 735, 747, 765, 779, 784, 792, 793, 795, 798, 799, 801, 808, 809, 827, 828, 843, 850, 859, 866, 896, 902, 912, 914, 916, 917, 918, 920, 922, 924, 931, 932, 947, 949, 953, 965, 999, 1053**

Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανίων: 350, **676**

Ἀκολουθία καὶ τάξεις τῶν ἁγίων Θεοφανίων: **212**
 Διάταξις τῶν ἁγίων Φώτων: **150**
 Διακονικὰ τῶν Φώτων (τῶν ἁγίων Θεοφανίων): **44, 80, 323, 338**
 Πρόλογος τῆς εὐχῆς τῶν ἁγίων Θεοφανίων: **55, 80**

b) Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ, γινομένου κατὰ μῆνα (Αὐγουστον καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου): **165, 184, 434, 573, 650, 747, 754, 914, 931, 947**

Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ: 270, 285, **338**, 354, 367, 368, 372, **375**, 389, **410**, 415, 453, 486, 493, **500, 524**, 576, 587, **596**, 615, 625, 632, 642, 646, 658, 664, 667, 706, **708**, 720, **736, 778**, 784, 787, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 798, 801, 807, 809, 828, 835, 851, 859, 866, 896, 907, 912, 916, 917, 920, 921, 922, 923, 924, 926, 932, 939, 947, 963

Ἀκολουθία καὶ τάξις ἁγιασμοῦ, γινομένη εἰς διαφόρους ἐκκλησίας ταῖς Κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς ἐν τῷ νάρθηκι ἢ καὶ ἐτέρῳ μέρει τῆς ἐκκλησίας, φιάλης οὐσ(ης) ἢ λεκανίου, ἔχουσα εὐχὴν α', γίνεταί δὲ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς θείας λειτουργίας: **1051**

Εὐχὴ τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς λειτουργίας: **50**

Στιχηρὰ τοῦ ἁγιασμοῦ κατὰ ἀλφάβητον: **242**

c) Ἀκολουθία καὶ τυπικὸν τοῦ ἁγίου λούσματος τῶν Βλαχερνῶν: **1042**

Εὐχὴ εἰς κόλυμβον διακονίας, ἤγουν λούσματος: **49**

d) Τάξις, γινομένη τῶν ἁγιασμῶν τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου, ἐν ἣ τελεῖται τῇ Κυριακῇ τῶν ἁγίων τῆς πατέρων πρὸ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς: **350, 684**

Ἀκολουθία ἐπὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως: τελεῖται δὲ τῇ Κυριακῇ τῶν τῆς θεοφόρων πατέρων (ἐτελεῖτο πρότερον κατὰ τὴν ἐπομένην Κυριακῇ τῆς Ἀναλήψεως, νῦν δὲ μετετέθη τῇ Κυριακῇ τῶν Ἁγίων Πάντων): **982, 901, 992**

e) Εὐχὴ ἐπὶ ὕδατος, μεταλαμβανομένου ἐπὶ θεραπείας ἀρρώστου καὶ φυλακῆς οἴκου (εἰς κεκοινωμένον ὕδωρ): **241, 252, 948**

a) Εὐχὴ ἐπὶ θεμελίου (εἰς οἰκοδομίαν) ἐκκλησίας: **18, 33, 82, 114, 168, 178, 191, 196, 242, 276, 286, 367, 411, 416, 470, 490, 495, 503, 574, 579, 600, 639, 753, 768, 792, 806, 863, 994**

Εὐχή ἐν τῷ μέλλειν κτίζεσθαι σεβάσμιον οἶκον: 255, **341**

Εὐχή ἐπὶ θεμελίου ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ σταυροπηγίου: 411, 416, 432, **495**, 792, 897, **993**

b) Εὐχή ἐπὶ πηγνυμένου σταυροῦ: **123**

Εὐχή ἐπὶ σταυροπηγίου: **181**

Περὶ σταυροπηγίου: 639

Εὐχή ἐπὶ ἀγίαν τράπεζαν πεπηγμένην: 181

c) Τάξις, γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρύσει ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης: **275**, 295, 348, 357, **379**, 418, 437, 616, 626, 630, **700**, 774, 787, 789, 808, 912, 994, **1054**

Εὐχή ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἀγίας τραπέζης: **60**

Εὐχή ἑτέρα εἰς τὴν κατάθεσιν τῶν λειψάνων: **295**, 418, 630, **994**

Εὐχή, λεγομένη ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης: **296**, 626, 631

Εὐχή ἑτέρα: **296**, 631

Εὐχή μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῶν ἀγίων λειψάνων: 418, **994**

Ἀκολουθία ἐπὶ ἐδράσεως θυσιαστηρίου, ἐπὶ δυῶν πρεσβυτέρων ἢ τριῶν γινομένη: **114**

Ἀκολουθία εἰς καθιέρωμα ναοῦ ἐν τῷ μικρῷ ἔσπερινῷ: 808

Σεπτεμβρίου γ' τὰ ἐγκαίνια τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως: ψάλλεται δὲ ἡ ἀκολουθία αὕτη, ὅταν μέλλῃ καθιερωθῆναι ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ: 789

Εὐχή εἰς τὴν λιτὴν τῶν ἐγκαινίων τῆς ἀγιωτάτης Μεγάλης ἐκκλησίας: **49**

Εἶδησις τόδε καὶ διαίρεσις τῶν εἰδῶν ἐνὸς ἐκάστου τὴν ποσότητα καὶ τὸ ἀρκετὸν ὄση: 639

d) Εὐχή, λεγομένη ἐπὶ ἐγκαινίων ναοῦ: **363**

Ἀκολουθία εἰς ἐγκαίνια ναοῦ καὶ εἰς ἐδράσεις ἀγίας τραπέζης, ἡγουν ἀπὸ ἀρχῆς θεμελίου αὐτοῦ: **126**

Ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων (τοῦ παμμεγάλου ἐγκαινιασμοῦ τοῦ ναοῦ): **127**, **180**, 417, 437, 626, 638, 639, 659, **884**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἤδη καθιερωθέντος ναοῦ: **62**, 356, 357, 787, **1011**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ἤδη καθιερωθέντος ναοῦ καὶ ἐπὶ σαλευθείσης τῆς ἀγίας τραπέζης: **885**

e) Τάξις, γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης τῆς ἀγίας τραπέζης: 276, 296, 357, 380, 418, 437, 616, 626, 631, 649, 774, 787, 789, 792, 808, 812, 912, 919, 994, **1057**

Ἄλλη τάξις: **295**, 912, 994, **1057**

Εὐχή (Ἀκολουθία) εἰς τὸ σαλευθῆναι τὴν ἀγίαν τράπεζαν ὑπὸ τινῶν (καὶ πάλιν πηξαι αὐτήν): **115**, **181**, **255**, 348, 600, **702**, 806

- f) Εὐχή τῶν ἀντιμισίων: 379
 Ἀκολουθία εἰς τὸ καθιερῶσαι ἀντιμίσια μετὰ ἀγίων λειψάνων εἰς τὸ ἱε-
 ρουργεῖν εἰς ἐκκλησίας χαλασμένας καὶ ἀγίας τραπέζας, λείψανα μὴ
 ἐχούσας, 379, **898**
 Τάξις τῶν ἀντιμισίων: 348, 378, 616, 642, **702**
- g) Τάξις, ἐγκαινίων ἀγίας τραπέζης βεβηλωθείσης ὑπὸ ἀλλοφύλων: 348, **700**
 Εὐχή ἐπὶ ἐκκλησίας, ὑπὸ αἰρετικῶν μιανθείσης: **124**
 Εὐχή (Τάξις) ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, βεβηλωθέντος (ἐπὶ τὸ εὐλογησαι θυσιαστή-
 ριον μιανθὲν) ὑπὸ ἐθνικῶν ἢ ὑπὸ αἰρετικῶν: **296, 348, 379, 417, 434, 471,**
600, 631, 702, 896
 Εὐχή ἄλλη των ἀνοίξεων: **49, 434, 702, 768**
 Εὐχή ἐπὶ ἀνοίξει ἐκκλησίας, ὑπὸ αἰρετικῶν βεβηλωθείσης, Ταρρασίου, πατρι-
 ἀρχου Κωνσταντινουπόλεως: **296, 417, 626, 631, 649, 708, 896, 919, 1024**
 Εὐχή εἰς ἀνοίξιν ἐκκλησίας, ὑπὸ αἰρετικῶν βεβηλωθείσης, Νικηφόρου πα-
 τριάρχου: 668, 708, **1023**
 Εὐχή συνοδική εἰς τὸ ἀνοίξαι τὰς ἐκκλησίας, τὰς ὑπὸ αἰρετικῶν λειτουργη-
 θείσας, παρὰ ὀρθοδόξων προφῶν ἐνθρονιασθείσας: **237, 255, 600**
 Εὐχή εἰς ναὸν βεβηλωθέντα ὑπὸ ἀθέων ἐθνῶν: 348, 417, **702, 1024**
 Ἀκολουθία ναοῦ καὶ ἐκκλησίας, μιανθέντων ὑπὸ ἐθνῶν καὶ αἰρετικῶν: 348,
701
 Τάξις ἐπὶ ἀνοίξει ναοῦ, ἐν ᾧ συνέβη θανεῖν ἄνθρωπον βιαίως, ἢ γυναῖκα
 ἐγέννησεν ἢ ἔθανεν, ἢ ἄλογον ζῶον κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον ἀκάθαρ-
 τον καὶ ἄθυτον ἢ ἐγέννησεν, ἢ ἔθανεν: **297, 380, 417, 638, 839, 862, 896,**
1025
- h) Τάξις, γινομένη τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ ἐν τῇ ἐκπλύσει τῆς ἀγίας τραπέζης:
 319, 631, 787
 Εἰς τὴν ἀπαμφίασιν τῆς ἀγίας τραπέζης, τὴν γινομένην τῇ ἀγίᾳ Πέμπτῃ ὑπὸ
 τοῦ ἀρχιερέως: **362, 994**
- i) Περὶ τῆς ἀγίας τραπέζης, ἧς τὰ ἄμφια παλαιωθέντα διεφθάρησαν: 319,
 631, 787
- k) Ἀκολουθία, ὅτε ποιήσει ὁ ἱερεὺς ἀλλαγὴν καινούργιον· οἶον στιχάριον καὶ
 φελώνιον καὶ τὰ ἕτερα: **330**
- l) Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ ἱστορηθεῖσαν καινὴν εἰκόνα: **639**
- m) Εὐχή ἐπὶ δίσκου (ἀγίου) καινοῦ: **348, 378, 427, 616, 666**
 Εὐχή ἐπὶ ποτήριον καινόν: 349, 378, 380, **427, 617, 639, 666**
 Εὐχή εἰς ποτήριον καινούριον: **427**

Ἀκολουθία εἰς ἀγιάσαι (εἰς ἐγκαίνιον) σκεύη· καινούργιον οἶον ποτήριον καὶ δίσκον καὶ τὰ ἕτερα: **380, 639**

η) Εὐχὴ εἰς ὕψωσιν τοῦ τιμίου σταυροῦ: **351, 471, 489**

ο) Ἀκολουθία εἰς τὸ ἀπομυρῖσειν τὸν τίμιον σταυρόν: **123, 802, 1053**

ρ) Εἰ συμβαίῃ χεθῆ ἐκ τῶν ἀγιασμάτων τι, ἢ καὶ ὄλον, ἢ τὸ ἅγιον ποτήριον, ἢ ὁ ἅγιος δίσκος: **378**

Εὐχὴ, ἣ γουν ποιήσις μύρου, γινομένη τῇ ἀγίᾳ Πέμπτῃ ὑπὸ μόνου ἐπισκόπου: **59, 362**

Εὐχὴ τοῦ νιπτῆρος τῆς ἀγίας Πέμπτης: **15, 66, 250**

Εὐχαὶ τοῦ ἀγίου νιπτῆρος, γινόμεναι ἐν τοῖς μοναστηρίοις: **357, 631**

Ἀκολουθία τοῦ νιπτῆρος τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Πέμπτῃ: **349, 434, 704, 705, 787, 982**

Εὐχαὶ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς εἰς τὴν γονυκλισίαν (ἦτοι τοῦ ἀγίου Πνεύματος): **15, 42, 45, 75, 82, 157, 192, 250, 295, 327, 344, 367, 401, 435, 661, 719, 737, 867, 999**

Ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς: **23, 101, 149, 164, 180, 216, 236, 245, 270, 285, 366, 369, 389, 418, 437, 453, 486, 494, 501, 576, 583, 615, 625, 630, 632, 644, 646, 650, 659, 663, 667, 706, 707, 747, 765, 781, 784, 799, 801, 803, 809, 827, 856, 863, 896, 913, 914, 916, 919, 923, 924, 926, 931, 949, 965**

Εὐχὴ εἰς ἀδελφοποίησιν: **4, 31, 56, 71, 82, 122, 147, 156, 157, 160, 179, 196, 251, 343, 365, 498, 578, 659, 661, 710, 788, 948, 998**

Ἀκολουθία (τάξις) εἰς ἀδελφοποίησιν: **190, 215, 237, 405, 489, 569, 743, 747, 831, 854, 897, 920, 925, 953**

Εὐχὴ εἰς (τὸ) ποιῆσαι ἀδελφὸν εἰς τὸ ἅγιον λουῖσμα: **1051**

Εὐχή εἰς τεκνοποίησιν: **167, 238, 417, 578**
 Εὐχή ἐπὶ τεκνοποιημένων: **122**
 Εὐχή (Ἀκολουθία) ἐπὶ τεκνοποιητῶν: **468, 489**
 Ἀκολουθία (τάξις) εἰς τεκνοποίησιν: **251, 357**

Εὐχή ἐπὶ υἰοθετοῦ: **498**
 Ἀκολουθία εἰς υἰοθετοῦντας (υἰοθεσίαν): **213, 784**

Εὐχή εἰς τὸ ἐπάραι παιδίον ἀπὸ ἐκκλησίαν: **32, 180, 196, 341, 411, 748**

Εὐχή εἰς τοὺς ἀπὸ ἔχθρας εἰς ἀγάπην μετερχομένους (εἰρηνεύουσιν): **121, 240, 578, 804, 863, 1022**

Εὐχή ἐπὶ κρυπτοῦ πράγματος ἤδη εἰς τὸν φανερωθέντα: **52**

a) Εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλος τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ ἐκδημήσει πρὸς Κύριον: **527**

b) Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος πρεσβυτέρου (ιερέως): **57, 81, 181, 254, 411, 444, 573, 600, 710, 788, 897, 1013**

Εὐχή ἑτέρα εἰς τελευτήσαντα ἱερέα: **411, 444**

Εὐχή ἐν κοιμήσει ἱερέως: **212**

Ἀκολουθία, ψαλλομένη εἰς ἱερεῖς κεκοιμημένους (τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν ἱερέων): **391, 748, 846, 876, 921, 925, 939, 970**

Τάξις (Ἀκολουθία), γινομένη ἐπὶ τελευτὴν ἱερέως (ἐπὶ ταφῆς πρεσβυτέρου): **669, 728, 827**

c) Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος ἱερομονάχου (ιερέως καὶ μοναχοῦ): **81, 293**

Εὐχή εἰς ἱερομονάχους: **528, 530, 531, 533, 534, 535, 537, 539, 541, 545, 547, 550, 551, 552**

Τάξις, γινομένη ἐπὶ τελευτήσαντος ἱερομονάχου: **939**

d) Εὐχή ἐπὶ τελευτήσαντος διακόνου καὶ εἰς μοναχοὺς πάντας: **293, 600, 788, 1012**

Εἰς ἡγούμενον: **553**

e) Εὐχή, λεγομένη εἰς μοναχοὺς: **528, 529, 531, 532, 534, 535, 537, 539, 541, 543, 545, 547, 549, 551, 552, 1013**

Ἀκολουθία τῆς κηδεῖας τῆς μοναχικῆς τάξεως: **247**

Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν: **282, 372, 389, 444, 502, 577, 625, 638, 644, 706, 726, 770, 785, 790, 793, 798, 801, 808, 817, 827, 843, 864, 892, 913, 916, 918, 922, 924, 927, 931, 948, 965**

Τάξις, ἀκολουθία καὶ γινομένη ἐπὶ τελευτήσαντος κεκοιμημένου μοναχοῦ: **135, 246, 260, 417, 419, 425, 478, 516, 564, 649, 654, 659, 665, 718, 843, 857, 866, 879, 921**

Κανὼν εἰς κοιμηθέντας μοναχοὺς: **139, 262, 419, 564, 932**

Τάξις καὶ ἀκολουθία ἐπὶ τελευτησάσης μοναχῆς: **355**

f) Εὐχή ἐπὶ τελευτῶντος παντὸς κοσμικοῦ: **35, 57, 81, 148, 254, 1012**

Εὐχή ἄλλη ἐπὶ τελευτήσαντος: **81, 1013**

Εὐχή εἰς κοιμηθέντα: **181, 497, 769**

Ἀκολουθία εἰς κοσμικοὺς κοιμηθέντας: **326, 333, 390, 419, 646, 654, 798, 807, 817, 921, 925, 966**

Ἀκολουθία τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν κοσμικῶν: **372, 444, 449, 879, 894, 918, 921, 926**

Ἐξοδιαστικόν, περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τῶν τεθνεώτων: **476**

Τάξις καὶ ἀκολουθία ἐπὶ τελευτήσαντος κοσμικοῦ: **110, 591, 648**

Κοντάκια (καὶ στιχηρὰ) εἰς κοσμικοὺς κοιμηθέντας: **139, 921, 931**

Κανὼν εἰς κοιμηθέντας κοσμικοὺς: **327, 419, 502, 565, 650, 801, 924, 932**

Εἰς ἄνδρα λέγει τὸν κανόνα τοῦ νεκροευχελαίου τῶν ζώντων: Ὑπάρχει κανὼν ἀναπαύσιμος εἰς κοιμηθείσας γυναῖκας: **921**

Ἄτερος κανὼν εἰς κοιμηθέντας: **502**

g) Εὐχή ἐν κοιμήσει νηπίου: **212, 1013**

Ἀκολουθία ἀπὸ τριετοῦς καὶ κατωτέρω: **846**

Ἀκολουθία ἐπὶ τελευτήσαντος νηπίου (εἰς νήπιον τεθνηκός): **451, 882, 925, 926**

Ὁ κανὼν τῶν νηπίων: **921**

h) Εὐχή ἐν τῷ τάφῳ, ἥνικα βάλλη μύρον ἢ ἔλαιον σταυροειδῶς ἐπάνω τοῦ λειψάνου: **896, 1020**

Εὐχή ἐπὶ τεθνεότι, ἀφορισθέντι ὑπὸ τινος, ὅτε ἐν τῷ βίῳ ὑπῆρχεν ἀναγινώσκειται δὲ ὑπὸ ἀρχιερέως μετὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν (ἐπάνω τοῦ τάφου): **353, 839, 897**

Εὐχή, ὅταν ἀπαίρη ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν τῆδε· γράφει δὲ ταύτην ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ πατήρ εἰς χαρτίον καὶ βάλλει εἰς τὴν χεῖρα τοῦ τεθνηκότος διὰ τὸν φόβον τῶν τελωνίων τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου: 497, 526, 580, **781**, 794, 862, 863, 897

Συμεών, ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, εὐχή συγχωρητικὴ ὑπὲρ τινῶν ἀδελφῶν, μετὰ θάνατον ὑπὸ ἀφορισμῶ εὐρεθέντων: **914**

i) Εὐχὴ τῶν μνημοσύνων (ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων): **414**, 759, 857

Εὐχὴ εἰς κανίσκιον κουκίων κοιμηθέντων: **6**

Εὐχὴ ἐπὶ τῶν κολλύβων εἰς κοιμηθέντας: **110**, **148**, 365, 414, 650, 667, 707, 806, 863, 887, 921, 965, 1012

Εὐχὴ ἐπὶ κολλύβων εἰς κοιμηθέντας εἰς τὰ γ' καὶ θ' καὶ μ': **111**

Εὐχὴ θυμιάματος ἐπὶ κεκοιμημένου: **1012**

Εὐχὴ ἐπὶ κολλύβων μνήμης ἀγίων καὶ εἰς κοιμηθέντας: 191

Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνα νεκρῶν: 393, 419, 452, 577, 625, 706, **717**, 798, 857, 866, **894**, 913, 919, 922, 926

Ἀκολουθία νεκρώσιμος, ψαλλομένη ἐπὶ κολύβων: **327**, 356, 659, **771**, 832

Κανῶν, ψαλλόμενος εἰς κόλλυβα τῶν κοιμηθέντων κοσμικῶν: 249, 444, 666, 793, 794, 895, 916, 918, 966

Ἀκολουθία εἰς κόλλυβα ἱερέως: **921**

Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνον ἱερέων: 981

Κανῶν, ψαλλόμενος εἰς ἱερεῖς: 895, 921

Ἀκολουθία νεκρώσιμος εἰς ἀρχιερεῖς: 419

Ἀκολουθία εἰς μνημόσυνα μοναχῶν: 419

Ἀκολουθία εἰς κόλλυβα τῶν κεκοιμημένων μοναχῶν: 444, **771**, 793, 794, 808, 916, 921, 922

Κανῶν νεκρώσιμος εἰς μνημόσυνον μοναχοῦ: 896, 966

Ἔτερος κανῶν εἰς μονάζουσιν: 896, 921

Διονυσίου μυστήριον περὶ τῶν ἱερῶν κεκοιμημένων: 557

IV.

a) Συνοδικόν, ἀναγινωσκόμενον τῇ Κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας ἐν τῇ λειτουργίᾳ: **358**, **359**, **888**

b) Τάξις ἐπὶ λιτῇ, μελλούση τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας ἐξέρχεσθαι: 363, **1009**

Εὐχὴ ἱκετήριος εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐν λιτῇ καὶ δεήσει λεγομένη: **915**

Εὐχὴ κεφαλοκλισίας, ἀρμόζουσα ἐν πάσῃ λιτῇ καὶ δεήσει, παντὶ τρόπῳ γινομένη: 343

Τάξις, γινομένη ἐν τῷ κάμπῳ τοῦ τριβουναλίου, ἐν ταῖς ἐξ ἔθους ἐκεῖσε ἀπερχομέναις λιταῖς: **1010**

- Εὐχή, λεγομένη ἐν τῇ λιτῇ τῆς ἀρχῆς τῆς ἰνδίκτου: 436, **915**
 Τάξις, γινομένη τῇ α΄ Σεπτεμβρίου ἐν τῷ φόρῳ καὶ τῇ ια΄ τοῦ Μαΐου εἰς τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως: **1010**
 Εὐχή ἐν λιτῇ διὰ φόβον, γινομένη κε΄ τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ Ἰουνίου ε΄ καὶ Ὀκτωβρίου κς΄, τῇ μνήμῃ σεισμοῦ καὶ τῶν Ἀβάρων, καὶ τῇ δ΄ μετὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Ἁγίων Πάντων: 58, 80, 114, 147, 255, 364, 489, 495, 580, 710, 839, 853, **1010**
 Εὐχή ἐπὶ παντὸς φόβου: 58, 472
 Εὐχή ἐπὶ σεισμοῦ: 58, 168, 181, 257, 343, **412**, 416, 472, 489, 497, **577**, 580, **638**, 710, 767, **1015**
 Εὐχή ἐτέρα εἰς ἀπειλὴν σεισμοῦ: **638**
 Ἀκολουθία ἐπὶ σεισμοῦ: 804
 Κανὼν εἰς φόβον σεισμοῦ: 765, 948
 Εὐχαί, λεγόμεναι ἐν λιτανείαις εἰς πληγὴν θανατικοῦ, ποίημα τοῦ ἀγιωτάτου καὶ σοφωτάτου κυροῦ Φιλοθέου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου: **500**, 915
 Εὐχή ἐτέρα εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν: **500**, 915, 923
 Εὐχή κατὰ πολεμίων τοῦ αὐτοῦ: **290**, 793, 915
 Εὐχή, ἣ λέγεται εἰς λιτὴν καὶ εἰς ἐπιδρομὴν ἐθνῶν καὶ εἰς λοιμόν, καὶ εἰς φθορὰν θανατικοῦ ἢ καὶ εἰς πᾶσαν αἴτησιν: **414**
 Εὐχή ἱκετήριος εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ῥηθεῖσα ἐν αὐχμῷ καὶ δυσκρασίαις καὶ ἐναντιότησιν ἀνέμων καὶ ἐφόδοις βαρβαρικαῖς: **915**
 Εὐχή ἐτέρα (εἰς τὸν Αὐτὸν) ἱκετήριος ἐπὶ αἰχμαλωσίας: **915**
 Εὐχή τοῦ ἀγιωτάτου καὶ λογιωτάτου πατριάρχου κυρ Φιλοθέου εἰς τὴν παναγίαν Δέσποιναν καὶ Θεοτόκον, ἐκτεθεῖσα αὐτομάτως καὶ τοῖς καινοφανέσιν αὐτῆς θαύμασιν: **288**, 792, 923
 Εὐχή ἱκετήριος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον: **297**, 319, 631
 Εὐχή ἐπὶ συμφορᾷ: **66**
 Εὐχή ἐπὶ πενθούτων: **1022**
 Εὐχή ἐν ἡμέρᾳ κατανύξεως: 411
 Κανὼν εἰς τὴν ἀγίαν καὶ ὁμοούσιον καὶ ζωοποιὸν Τριάδα καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους εἰς ἀπειλὴν λοιμικῆς ἀσθενείας: 808, 948
 Κανὼν εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ψαλλόμενος ἐν κοιναῖς συμφοραῖς καὶ θλίψεσι παντοίαις καὶ περιστάσεσιν: 785
 Εὐχή, λεγομένη ἐπὶ αὐχμοῦ καὶ ἀνομβρίας: 431
 Εὐχαί ἐπὶ ἀνομβρίας: **33**, 71, 82, **115**, 168, 181, 241, 255, 285, **291**, 343, 364, 412, 416, 432, 472, 489, 495, 578, 579, 600, 710, 767, 838, 915, **1015**
 Εὐχή ἐτέρα ἐπὶ ἀνομβρίας: 416, 432, 472, 495, 767, 838, 915, **1015**
 Τοῦ ἀγιωτάτου καὶ λογιωτάτου πατριάρχου κυρ Φιλοθέου εὐχὴ εἰς ἀνομβρίαν: **291**, 500
 Ἀκολουθία ἐπὶ ἀνομβρία: 502, 577, 785, 804, 948
 Διακονικὰ εἰς ἀνομβρίαν: 237, 240, 255, 285, **503**, 788, 924

Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπὶ ἀνομβρίας: 765, 785, 863, 948

Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐκβρασμάτων: **123**

Εὐχὴ εἰς λιτὴν, γινομένην οὐ διὰ φόβον, ἀλλὰ εἰς ἡμέραν ἐορτάσιμον (τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν καὶ εἰς μνήμας ἀγίων): **58, 411, 708, 867, 1013**

Ακολουθία εἰς διαφόρους λιτὰς καὶ ἀγρυπνίας παρακλήσεως: 948

ε) Εὐχὴ ἐπὶ κολλύβων (ἤτοι κουκία) ἀγίων: 6, **35, 45, 71, 82, 111, 148, 157, 181, 191, 196, 254, 287, 338, 365, 417, 486, 497, 498, 501, 577, 667, 707, 769, 832, 947, 1012**

Εὐχὴ ἑτέρα ἐπὶ κολλύβων: 45, 196, 806

Εὐχὴ ἐπὶ κολλύβοις μνήμαις ἀγίων καὶ εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος: **351**

Εὐχὴ κολλύβων εἰς τοὺς ἀγίους μάρτυρας: **111**

Εὐχὴ ἐπὶ μνήμης ἀγίων, γινομένη διὰ δόσεως κρεῶν, οἴνου, ἄρτων καὶ κολλύβων: **1014**

δ) Ακολουθία εἰς κόλλυβον μνήμης ἀγίων ἐορταζομένων εἰς τὴν τράπεζαν: 806

Εὐχὴ, λεγομένη εἰς μνήμην ἀγίων εἰς τὴν Παναγίαν: **579**

Εὐχὴ ἐπὶ ἀρίστου (ἐν τῷ μέλλειν ἀριστᾶν): **33, 57, 82, 113, 255, 366, 472, 490, 754, 863**

Εὐχὴ ἄρτων τεθέντων ἐν ἀρίστῳ: **113**

Εὐχὴ εἰς τὴν τράπεζαν: **717, 896, 1014**

Εὐχὴ (εἰς τὴν Παναγίαν) μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἐκ τοῦ ἀρίστου (ἐκ τῆς τραπέζης): 57, 82, 113, 255, 366, 414, **472, 490, 754, 863, 896, 1015**

Εὐχὴ εἰς τὴν εὐλόγησιν τοῦ κανισκίου τῆς τραπέζης: 1014

Εὐχὴ μετὰ τοῦ ἀρίστου: 255

ε) Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι βαῖα τῆ Κυριακῆ πρὸ τοῦ Πάσχα: **219, 242, 250, 601, 784, 789**

Εὐχὴ ἑτέρα: **242**

Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἐδέσματα κρεῶν τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Κυριακῆ τοῦ Πάσχα: 243, **746, 805**

Εὐχὴ ἐπὶ ἀμνοῦ: 256

Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι τυρὸν καὶ ὠά: **746, 795, 805**

φ) Εὐχὴ τῆς ἀρτοκλασίας τῆ Κυριακῆ τοῦ Θωμᾶ: 124, 805

g) Εὐχὴ, ὅταν ἀπέρχεται παιδίον μανθάνειν τὰ ἱερὰ γράμματα: 795, 805

Εὐχὴ ἐπὶ παιδίου, διδομένου εἰς τὸ μαθητευθῆναι: 238, 257

Ακολουθία εἰς παῖδας κακοσκόπους: 795, 805

Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εὐχή, λεγομένη ἐν τῷ μέλλειν ἀναγινώσκειν τινὰ ἢ ἀκροᾶσθαι: 418, **498**

h) Ἀφορκισμοὶ τοῦ ἀγίου Βασιλείου ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων: 118, 244, **293**, 418, 452, 594, 918, 966

Ἔτερος ἀφορκισμὸς τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτό: **419**, 452

Προσευχή ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων: **245**, **293**, 636, 767, 966

Εὐχαί, ἤτοι ἐξορκισμοὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου πρὸς τὸν πάσχοντα ὑπὸ δαιμόνων καὶ πρὸς ἐκάστην ἀσθένειαν: 636, 767

Τοῦ (ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Χρυσοστόμου) εὐχή, ἤτοι ἀφορκισμὸς πρὸς πάσχοντα ὑπὸ δαιμόνων, ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἐκάστην ἀσθένειαν: **418**

Τοῦ ἀγίου Ἐπιφανίου ἐξορκισμὸς ἐπὶ ἀκαθάρτων πνευμάτων: 918

Κατορκιστήριον περὶ πνευμάτων ἀκαθάρτων καὶ φυλακτήριον τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ: 451

Εὐχή ἐπὶ χειμαζομένων (ἐπὶ ὀχλουμένοις) ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων: **34**, **48**, 71, **117**, 254, 344, 412, **472**, 489, 710, 1023

Εὐχή ἄλλη ἐπὶ χειμαζομένων: 452, 1023

Εὐχή ἐπὶ θλιβομένοις καὶ χειμαζομένοις: 344, **1023**

Εὐχή εἰς πάντα ἄνθρωπον, ἐπὶ θλίψει ὄντα: **51**

Ἀκολουθία εἰς παράκλησιν ἀσθενῶν, χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων καὶ ἐπιρραζόντων: **766**, 966

Ἀπορκισμὸς τοῦ ἀγίου Γρηγορίου κατὰ τῆς ἄβρας (τοῦ χαλεποῦ κινδύνου): **118**, 451

Ἀπορκισμὸς τοῦ ἡμικράνου: 452

Ἀπορκισμὸς περὶ κακῆς γυναικός: 452

Περὶ ὄφεως: 453

i) Εὐχή ἐπὶ θεμελίου οἴκου: **33**, **40**, 168, 178, 196, **218**, 242, 255, 367, 432, 525, 570, 600, 768, 788

Εὐχή (Ἀκολουθία) ἐπὶ οἴκῳ κτιζομένῳ: 287, 344, 412, 416, 496, 804, 862, 896, **1022**

Εὐχή ἐπὶ οἰκοδομούντων οἰκίας: 754

Τάξις, γινομένη ἐπὶ θεμελίῳ οἴκου: **835**

Εὐχή ἐπὶ οἴκῳ περιεργαζομένῳ (κατεργαζομένῳ): 343, 412, 417, 431, 496, 746, **836**, 896, 1022

Εὐχή ἐπὶ οἰκίας περιεργασμένης, ἢ ἄλλως πῶς ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ὀχλουμένης: 242

k) Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴκου νέου: **57**, 71, 82, 121, 147, 168, 178, 196, 242, 255, 287, 343, 366, 412, 417, 431, 432, **470**, **472**, 489, 496, 577, 579, 710, 754, 768, **835**, 862, 896, 1022

- Εὐχή ἐν εισόδῳ οἴκου νέου: 40, **218**, **470**, 579
 Ἀκολουθία ἐπὶ εὐλογία οἴκου: 804
 Εὐχή, λεγομένη εἰς οἶκον, ὅταν συνεπάρη ἄνθρωπος: 489
 Εὐχή (Ἀκολουθία) εἰς κάμινον ἀσβέστου: **473**, 486, 580, 897
- l) Εὐχή ἐπὶ ὀρύξει φρέατος καὶ εὐρέσει ὕδατος: 414, 416, 432, 468, 496, 578, 795, 806, 838, 862, 896, **1017**
 Εὐχή εἰς φρέαρ νέον, μέλλον ὀρύσσεσθαι: **33**, **579**
 Εὐχή ἐπὶ φρέατος καὶ πηγῆς: 180, 578
 Εὐχή ἐπὶ μιανοῦ τινος ἐμπεσόντος εἰς φρέαρ (ἐπὶ φρέατος μισθέντος): **34**, 45, **48**, **71**, 81, 117, 148, 168, **196**, **286**, 366, 414, 416, 432, **468**, 504, 525, 579, 667, 711, 748, 754, 806, 809, **838**, 862, 896, 1017
 Εἰ δὲ ἐτέρῳ σκευῇ κενῶ: 416, 809, 838
 Εὐχή καθαρισμοῦ φρέατος: 468, 489
 Εὐχή ἐπὶ παντὸς εἴδους μιανθέντος ὑπὸ ἀκαθάρτου, ἢ θηρίου, ἢ οἰοδῆποτε ἀτόπου πράγματος, ἐμπεσόντος εἰς φρέαρ, ἢ εἰς λάκκον, ἢ εἰς ἄλλο σκεῦος: **241**, 252
 Ἀκολουθία εἰς φρέαρ μιανθέν: **745**, 828
 Τάξις, γινομένη εἰ συμβῆ τι ἔρπετον εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖν: 343, 938
 Ἀκολουθία καὶ τάξις ἐπὶ μιανοῦ, πίπτοντος εἰς πηγὴν ὕδατος: **217**
 Εὐχή εἰς ὕδωρ μιανθέν: 372, 497, 574, 579, 768
 Εὐχή ἐπὶ καθαρισμοῦ ὕδατος: 489
 Εὐχή ἐπὶ μαινομένου ὕδατος καὶ παντὸς ἄγγους: **711**
- m) Ἐπὶ σκεύους μιανθέντος: 35, 45, **117**, **168**, 180, 372, 416, 432, **468**, 490, 496, 667, **745**, 828, 862
 Εὐχή εἰς ἀγγεῖον μιανθέν: **218**
 Εὐχή ἐπὶ μιανοῦ, πεσόντος εἰς ἀγγεῖον καινόν: **432**, 809, 838
 Εὐχή ἐπὶ μιανθέν σκεῦος κουφον: **117**, 806
 Εὐχή ἐπὶ παντὸς εἴδους μιανθέντος: 49, 117, 148, 157, 432, **468**, 489, **573**, 574, 579, 667, 806, 902
 Εὐχή ἐτέρα ἐπὶ πᾶν εἶδος μιανθέν: 432
 Εὐχή (Τάξις) γινομένη, εἰ συμβῆ μιανθὸν ἢ ἀκάθαρον προσφάτως ἐμπεσεῖν ἐν ὑποληνίῳ οἴνου, ἢ ἀγγεῖῳ ἐλαίου, (ἢ ἄλλου εἴδους): **71**, 372, 667, **744**, 828, 902
 Τάξις (Ἀκολουθία) γινομένη, εἰ συμβῆ μιανθὸν ἢ ἀκάθαρόν τι προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου, ἢ ἐλαίου, (ἢ μέλιτος, ἢ φρέατος), ἢ ἐτέρου εἴδους: **34**, 42, **48**, 81, **116**, **148**, 168, 180, 195, **217**, **251**, 343, 365, 414, 416, 432, **467**, 489, **495**, 577, 579, **711**, 754, 804, 809, **838**, 862, 896, 938, **1017**
 Εὐχή ἐπὶ σίτου μιανθέντος: 257

- n)** Εὐχή εἰς τὸ φυτεῦσαι ἀμπελῶνα (Ἐπὶ φυτείας ἀμπέλου): **47**, 168, 219, 242, 256, 286, 367, 412, 416, 471, 489, 577, 579, 600, **745**, 753, 768, 788, 837, 862, 896, **1021**
 Εὐχή, λεγομένη εἰς χώραν, εἰς ἀμπέλιον καὶ εἰς κῆπον: **581**
 Εὐχή εἰς κῆπον καὶ εἰς ἀγρὸν καὶ εἰς σπόρον: 256, 711
 Εὐχή εἰς ἄμπελον, εἰς κῆπον, εἰς περιβόλιον, εἰς χωράφιον καὶ εἰς χώραν, εἰς συμβῆ βλάπτεσθαι ὑπὸ ἐρπετῶν: **581**, **746**, 862
 Τάξις (Ἀκολουθία), γινομένη εἰς χωράφιον, ἢ εἰς ἀμπελῶνα, ἢ εἰς κῆπον, εἰς συμβῆ βλάπτεσθαι ὑπὸ ἐρπετῶν ἢ ἄλλων εἰδῶν: 496, **777**, 794, 837, 897
 Εὐχή τοῦ ἁγίου Ὑπατίου: **778**
 Ἀπορκισμὸς καὶ φυλακτήριον (Εὐχή) τοῦ ἁγίου (μάρτυρος) Τρύφωνος περὶ τῆς ἀμπέλου, κῆπου (εἰς κήπους ἀμπελῶνας) καὶ τῶν χωραφίων: 119, 243, 368, 417, 453, 496, **582**, 794, 795, 806, 816, **964**
 Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς, ὅτε τὸν ἁγιασμὸν τόνδε ποιήσει, εἴτε εἰς χωράφιον, ἢ κῆπον, ἢ ἀμπελῶνα, ἢ εἰς ποιμνην προβάτων καὶ λοιπῶν ζώων, μετὰ τὸ ῥαντίσαι τὸ ἁγίασμα: 372
- o)** Εὐχή ἐπὶ τρύγης (τρυγητοῦ) ἀμπέλου: **47**, **72**, 181, 191, 196, 219, 256, 286, 343, 416, 471, 489, 577, 745, 753, 788, 806, 837, 862, 897, **1021**
 Εὐχή ἐν ἀρχῇ τρύγης κοινῆς: 412, 667, **1021**
 Εὐχή ἐπὶ τρυγητοῦ σταφυλῆς καὶ ἐλαίας: 436, **667**
 Εὐχή, γινομένη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ὅτε πρὸς συνήθειαν ἐπιτελεῖ τὴν τρύγην ὁ βασιλεὺς καὶ τῆ ἱε' Αὐγούστου μηνὸς ἐν Βλαχέρναις: 1021
 Εὐχή ἐπὶ τρυγούντων: **116**
- p)** Εὐχή ἐπὶ εὐλογίῃσι σταφυλῶν καὶ ἐπὶ τρυγήσει: 351, 768
 Εὐχή ἐπὶ τρύγης καὶ εἰς εὐλογίαν βουτίου: 168
 Εὐχή εἰς εὐλογίαν καὶ μετάληψιν σταφυλῶν (τῆς C' τοῦ Αὐγούστου): **47**, 219, 351, 364, 372, **412**, 417, 427, 471, 490, 579, 602, 666, 667, **837**, 862, 896, 965, **1021**
 Εὐχή εἰς ἀπαρχὰς σταφυλῆς καὶ συκῶν τῆς C' Αὐγούστου: **497**
 Εὐχή, λεγομένη (εἰς μετάληψιν σταφυλῶν) ἱε' τοῦ Αὐγούστου εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου: **412**
- q)** Εὐχή εἰς τὸ εὐλογῆσαι (εἰς μετάληψιν) σταφυλὰς καὶ λοιπὰς ὀπώρας (παντοίους καρπούς), ὅταν θέλωσιν ἐπιλύσαι: **148**, 256, 667, **707**
 Εὐχή ἐπὶ πάσας ὀπώρας: 600, 788
 Εὐχή εἰς καρπὸν νέον: 242
 Ἀκολουθία ἐπὶ σωροῦ ἐπὶ παντὶ καρπῷ εἶδει: **116**, 804
 Εὐχή, ὅταν χρίουν εὐχοδότην: 809
 Εὐχή ἐπὶ καρποφορούντων καὶ καμπανισμάτων: 219
 Εὐχή ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχὰς: **57**, 115, 168, 243, 254, 255, 416, 473, 490, 497, 1014

Εὐχή ἄλλη: **254**

Εὐχή ἐπὶ προσφέροντας καρποὺς παντοίας ὀπώρας (ἀπαρχὰς καρπῶν νέων): **45, 219, 788**

Εὐχή ἐπὶ τοῦ προσφέροντος σῖτον, οἶνον, ἔλαιον: 600

ρ) Εὐχή εἰς εὐλογίαν οἴνου νέου: 219, **287**, 367, 372, 412, 417, 471, 489, 495, 526, 574, 579, 600, 659, 667, 710, 745, 753, 768, 788, 806, 809, 837, 862, 896, 902, 948

Εὐχή ἑτέρα ἐπὶ οἴνου νέου: **412, 495, 710**

Εὐχή ἑτέρα: 412, **526**, 710

Εὐχή ἐπὶ τρύγης ἀμπέλου καὶ εὐλογήσεως οἴνου: 245

Εὐχή, ὅταν θέλῃ γευματίσαι οἶνον: 191

σ) Εὐχή εἰς ἀρχὴν (ἀπαρχὴν) σπόρων: **35, 46**, 71, 115, 157, 168, 181, 191, 197, **218**, 245, 256, 412, 416, 470, 489, 497, **524**, 578, 579, 710, 753, 768, 804, **836**, 862, 896, 948, **1020**

Εὐχή εἰς τὸ σπεῖραι σπόρον ἐν τῇ ἀρούρα τῆς γῆς: **746**

τ) Εὐχή ἐπὶ ἀρχὴν θέρους: **47, 73, 115**, 168, 181, 191, 218, 256, 416, 470, 489, **497**, **524**, 578, 579, **746**, 753, 804, 838, 896, 948, **1020**

Εὐχή ἑτέρα: **1020**

Εὐχή ἐπὶ θέρους καὶ ἄλωνας: 245, 412, 710, 862

Εὐχή εἰς ἄλωνα θέρους, καὶ καρπῶν πεπληρωμένην: **497**, 837, 902

Εὐχή εἰς ἄλωνα: 489, **525**, 573, 578, **579**, 615, 753, 896

Εὐχή ἑτέρα εἰς ἄλωνα: **525, 579**

Εὐχή εἰς ἄλωνα, ὅταν θέλῃ μετρήσειν: **470**

Εὐχή ἑτέρα: **470**

υ) Εὐχαὶ ἐπὶ ποιμνίων (εἰς ποιμνὴν κτηνῶν): **47**, 490, **580–581**, 615, 862

Προσευχὴ τοῦ ἀγίου Μάμαντος πρὸς πᾶσαν αἰτίαν κτηνῶν: **124**, 1053

Εὐχή ὑπὲρ κτηνῶν προβάτων: **452**

Ἀκολουθία εἰς πτῶσιν προβάτων: **473**

Ἀκολουθία εἰς πᾶσαν ἀσθένειαν βοῶν καὶ προβάτων καὶ αἰγῶν: **804**

Εὐχή ἐπὶ θνησιν βοῶν: **113**

Εὐχή ἐπὶ μελισσίων τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Ζωσιμᾶ: **525**, 580

ω) Εὐχή (ἐπὶ προσφερόντων) εἰς θυσίαν κτηνῶν: **46**, 451, 798, 806, 1014

Εὐχή ἐπὶ θυμάτων: **6, 46**

(Εὐχή) εἰς θῦμα μνήμης ἀγίου: **113**

Εὐχή ἐπὶ θυσίαν εἰς βοῦν: 798, 806, **1054**

Εὐχή ἐπὶ θυσίας ἄλατος: **113**, 798

Εὐχή (Ἀκολουθία) εἰς τὴν εὐλόγησιν ἄλατος: **181, 747**, 805

- χ)** Εὐχή ἐπὶ κατασκευῇ πλοίου (εἰς τὸ κατασκευάσαι πλοῖον): 256, 577, 754, 806
 (Εὐχή) εἰς κατασκευὴν σκάφους: **288**, 495
 Εὐχή εἰς τὸ κτίσαι καράβιν. Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς οἶκον: **72**
 Εὐχή εἰς τὸ πρᾶσσαι πλοῖον: **196**
 Εὐχή εἰς τὸ στῆσαι τόξον πλοίου: 192, **413**, 862, 897
 Εὐχή ἑτέρα: **413**
 Ἀκολουθία εἰς κατάρτισιν πλοίου: 804
- γ)** Εὐχή εἰς τὸ κατασπάσαι πλοῖον ἐν τῇ θαλάσῃ, ἤτοι ἀποπλεῖν: **191**, 344,
413, 489, 862, 897
 Εὐχή ἐπὶ πλοίου (καινοῦ), ἄρτι κατασκευασθέντος καὶ μέλλοντος πλέειν:
287, 417, 754, **767**
 Εὐχή ἐπὶ πλοίου, μέλλοντος ἀποπλεῖν: 57, 168, 254, **413**, **472**, 495, 525, 580, 745,
 754
 Ἀκολουθία τοῦ πλεῦσαι πλοῖον κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ ὕδατι: 953
 Εὐχή ἐπὶ πλεόντων: **57**, **72**, 525, 577, 580, 768
 Εὐχή ἐπὶ ἀποδημούντων: **33**, 71, 121, 168, 196, 242, 255, 343, 412, 427, 495, 574,
 665, 710, 839, 1022
- z)** Εὐχή εἰς τὸ εὐλογησαι δίκτυα (ἐπὶ δικτύων): **72**, 168, 525, 580
 Εὐχή ἐπὶ ἄγρα ἰχθύων: **287**, 417, **497**, 577, 754, 768, 832, 862

V.

- Ἀκολουθία τῆς κοινῆς παρακλήσεως (τοῦ παρακλητικοῦ): 411, 527, 627, 707,
735, 748, 765, 785, 896, 949
- Παρακλήσεις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου: 574, 636, 922, 966
 Τροπάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν παράκλησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου: 383
 Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον: 372, 588, 602, 615, 661,
 704, 735, 765, 766, 794, 827, 917
- Ἔτερος κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Δέσποιναν Θεοτόκον τὴν
 ἀμόλυντον: 794, 827
- Κανὼν (εὐ)χαριστήριος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον: 704
 Κανὼν χαιρετισμὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρη:
 765
- Ἀκολουθία παρακλητικὴ εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, καθὼς ψάλλεται τὴν
 μ' τοῦ Αὐγούστου: 827
- Ἀκολουθία ἱκετήριος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον: 625, 707
- Ἀκολουθία εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεο-
 τόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας: 271, 338, 417, 437, 602, 626, 650, 704, 707,
 765, 779, 801, 809, 913, 917, 918, 982
- Οἱ εἰκοσιτέσσαρες οἴκοι τῆς Θεοτόκου: 292, 785, 858

Ἀκολουθία εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Δεσπότην Χριστὸν τὸν γλυκύτατον Ἰησοῦν (Κανῶν περὶ νήψεως): 372, 705, 707, 917

Κανῶν παρακλητικὸς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν: 659

Κανόνες κατασκευαστικοὶ κατὰ ἦχον, ψαλλόμενοι τῇ ἀγία μ': 765

Ἀντίφωνα τῶν μεγάλων ἑορτῶν: 126, 188, 245, 475, 661, 911

Μεγαλυνάρια τῶν ἑορτῶν, ψαλλόμενα εἰς τὴν θ' ὥδην τῶν κανόνων: 352, 436, 800

Μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ εἰς Ἄμωμον: 504, 626, 919

Ἀλληλουάρια, προκειμένα τῶν Ὀκτωήχων: 126, 157, 366, 574, 917

Ἀκολουθία εἰς τὴν ζύμην: 436

Ἐρμηνεία περὶ τῆς Ὑψώσεως τῆς Παναγίας: 800, 966

Rite of the Exaltation of the Cross: 661

Αἱ ἀπολύσεις τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ: 351, 436, 799, 801, 963

Ἐκ τῆς βίβλου Ἐζδρας κα': 784,

Excerpts from the Typikon: 425, 436, 527, 627, 665, 703, 704, 766, 807

Excerpts from the Oktoechos: 327, 417, 436, 445, 574, 615, 627, 707, 765, 766, 771, 800, 832, 843

Excerpts from the Lenten Triodion and the Pentekostarion: 245, 270, 383, 437, 445, 504, 574, 746, 828, 917, 919

Excerpts from the General Menaion: 765

Excerpts from the Prophetologion: 126, 774, 800

Psalter: 771, 800, 808

Horologion: 917

Συναξάρια: 704, 856, 917

Βροντολόγιον: 800

Excerpts from a herbal [лѣчебниѣ, a medical book with names and descriptions of plants for medical purposes]: 766

Services for feasts and commemorations of saints: 338, 339, 344, 437, 445, 449, 474, 475, 476, 490, 704, 705, 707, 765, 774, 789, 800, 808, 816, 832, 866, 918, 921, 949, 966

Order of Small and Great Vespers: 135, 269, 339, 417, 425, 435, 626, 627, 661, 747, 702, 808, 849

Articles on dogmatic topics: 378, 382, 383, 661, 668, 775, 856, 915, 948, 967

— canonical: 378, 445, 456, 526, 527, 638, 644, 659, 661, 665, 668, 704, 757, 765, 766, 781, 783, 793, 794, 796, 800, 898, 913, 915, 923, 939, 948, 966, 967

- moral instruction: 378, 435, 452, 526, 527, 639, 655, 668, 704, 765, 766, 775, **776**, 783, 795, 839, 858, 923, 948, 966
 — historical: **358**, **359**, 382, 383, 527, 627, 629, 630, 638, 659, 668, 691, 766, 775, 784, 800, 808, **888–892**, 915, 948, 967
 Discourses and speeches: 188, 350, 650, 704, 832, 857, 887, 926, 966, 967, 1027
 Orations of St John Chrysostom on Holy Scripture: 644, 661

-
- Αποστολοευαγγέλια: **8–9**, 12, 35, 75, 83, 126, 151, 157, 168, 170, 187, 188, 191, 192, 202, 245, 257, 269, 270, 271, 338, 349, 350, 366, 367, 369, 371, 372, 415, 437, 452, 474, 475, 476, 481, 490, 499, 500, 574, 575, 577, 578, 600, 614, 615, 625, 626, 636, 644, 646, 654, 655, 658, 660, 661, 664, 668, 706, 717, 720, 748, 766, 767, 784, 789, 792, 794, 798, 799, 801, 802, 808, 816, 826, 827, 832, 835, 842, 843, 862, 867, 881, 902, 912, 913, 916, 917, 918, 919, 921, 922, 923, 926, 927, 947, 949, 965, 982
 Εὐαγγέλια ἑωθινὰ ια': 35, 157, 168, 187, 192, 366, 367, 372, 417, 437, 476, 490, 500, 504, 574, 600, 615, 624, 625, 636, 644, 646, 654, 658, 661, 664, 668, 720, 748, 766, 794, 795, 798, 799, 800, 801, 808, 809, 843, 862, 867, 916, 917, 918, 919, 921, 924, 965, 967
 Μηνολόγιον: 366, 367, 436, 627, 661, 746, 783, 800, 808, 828, 922, 948
 Paschal and lunar tables: 127, 157, 271, 445, 453, 665, 766, 800

Κγiv, 30 June 1901

KYIVAN CHRISTIANITY

The serial publication, *Kyivan Christianity*, launched in 2013 under the supervision of Professor Ihor Skochylas, disseminates scholarly findings, produced by the Research Program at the Humanities Faculty and the Faculty of Philosophy and Theology under the auspices of the Ukrainian Catholic University. The Program is entitled *Kyivan Christianity and the Uniate Tradition*. It is supported by the UGCC Synod of Bishops, and seeks to strengthen the prophetic voice of the Kyivan Church as it promotes unity among the Ukrainian Churches, which emerged from Volodymyr's baptism of Kyivan Rus'. One of the public aspects of the program is the project *United Ukraine and the Kyivan Tradition*, initiated in 2015 and still running well. This project has provided a good venue for publicly articulating ecclesial identity of the Kyivan Church and for voicing the idea that the Kyivan Church girded the millennium-long relationship between Ukrainian culture and Christianity. The academic goal of the program is to critically study the theological, canonical, social, and cultural sources of the Kyivan Metropolitanate. This study offers a comparative analysis of the sources within the broader context of various Christian Byzantine traditions, including those of the Latin West and Eastern Orthodox communities. In addition, the sources of the traditions that were part of the Uniate ecclesial idea (doctrine) prevalent across Slavic lands are also studied. Special attention is paid to the interdisciplinary study of the Kyivan tradition as it developed on the borderlands between the East and West. At its core the Kyivan tradition constitutes essentially the Slavonic Byzantine rite, namely, the Eastern Liturgy, which eventually formulates its inherent theological thought, local canon law, unified canonical territory, native spirituality, shared social, cultural and religious practices, its codified Church Slavonic language, and its well-established historic past. Together, these were the fundamental elements of the cultural heritage of the period, while in more modern times these elements paved the way for the formation of national identities and the emergence of new ecclesial communities across Eastern and Central-Eastern Europe.

Опубліковано
у серії «Київське християнство»

- Том I** Ігор Сковчиляс. *«Дар любови»: Куниче (катедрастик) у Київській митрополії XIII–XVIII століть*. Львів: Вид-во УКУ 2013. – 160 с.
- Том II** Анджей Гіль, Ігор Сковчиляс. *Володимирсько-Берестейська єпархія XI–XVIII століть: історичні нариси*. Львів: Вид-во Львівської політехніки 2013. – 288 с.
- Том III** *Реєстр митрополичого архіву Унійної Церкви 1763 року / упоряд. Та вст. ст. Олексія Вінниченка*. Львів: Вид-во УКУ 2017. – 736 с.
- Том IV** Максим Яременко. *Перед викликами уніфікації та дисциплінування: Київська православна митрополія у XVIII столітті*. Львів: Вид-во УКУ 2017. – 272 с.
- Том V** Олег Дух. *Превелебні панни: Жіночі чернечі спільноти Львівської та Перемишльської єпархій у ранньомодерний період*. Львів: Вид-во УКУ 2017. – 752 с.
- Том VI** Кирило Транквіліон Ставровецький – проповідник Слова Божого: *Матеріали Міжнар. наук. конф. (Львів – Унів, 23–25 квітня 2015 р.) / упоряд. Богдана Криса, Дарія Сироїд*. Львів: Вид-во УКУ 2017. – 334 с.
- Том VII** Ярослава Мельник. *Апокрифічний код української літератури*. Львів: Вид-во УКУ 2017. – 448 с.
- Том VIII** *«Слово – живе й діяльне» (Євр 4:12): Зб. матеріалів Міжнар. бібл. конф. «Біблійні дослідження, Захід і Схід: підходи, виклики та перспективи» (Львів, 19–20 вересня 2013 р.) / за ред. Галини Теслюк*. Львів: Вид-во УКУ 2017. – 336 с.
«Слово – живе й діяльне» (Євр 4:12): Біблійні дослідження, Захід і Схід: підходи, виклики та перспективи, 2-ге вид. / за ред. Галини Теслюк. Львів: УКУ 2018. – 296 с.
- Том IX** Тетяна Вілкул. *Книга Ісуса Навина: давньослов'янський четий текст за списками XIV–XVI століть*. Львів: Вид-во УКУ 2017. – 200 с.
- Том X** *Свята Тереза від Ісуса та її присутність в Україні: Матеріали Міждисциплінарного семінару (Львів, 9 грудня 2015 р.)*. Львів: Вид-во УКУ 2017. – 136 с.
- Том XI** Юрій Ясіновський. *Ірмоси Київської Церкви: Критичне видання за Супрасльським нотолінійним ірмологіоном 1598–1601 років: у 2 кн. / ред. Крістіан Ганнік, кн. 1: Вступні тексти. Факсиміле*. Львів: Вид-во УКУ 2018. – xl + 376 с.; кн. 2: *Набірна публікація ірмосів і критичний аналіз*. – 432 с.
- Том XII** *Духовна спадщина Давнього Галича: Наук.-поп. зб. Львів – Івано-Франківськ: Вид-во УКУ 2018. – 168 с. + 17 іл.*
- Том XIII** Вікторія Білик, Оксана Карліна. *Жива спільнота в імперському світі: Луцька греко-унійна єпархія кінця XVIII – першої третини XIX століть*. Львів: Вид-во УКУ 2018. – 280 с.
- Том XIV** *Собори Київської архієпархії XV–XVIII століть: документи і матеріали / заг. ред. та істор. нарис Ігоря Сковчиляса; упоряд. Дарії Сироїд, Ігоря Сковчиляса та Ірини Сковчиляс*. Львів: Вид-во УКУ 2021. – ссххviii + 420 с.
- Том XV** Назар Заторський. *«Послання Мисаїла до папи Сикста IV» 1476 року: реконструкція архетипу*. Львів: УКУ 2018. – 588 с.; 2-ге, виправл. й доповн. вид. Львів: Вид-во УКУ 2019. – 560 с. + 24 іл.

- Том XVI** *На перехресті культур: Монастир і храм Пресвятої Трійці у Вільнюсі: Кол. монографія / за ред. Альфредаса Бумблаускаса, Сальвіюса Кулявічюса та Ігоря Скочиляса, 2-ге, виправл. й доповн. вид. Львів: Вид-во УКУ 2019. – 912 с.*
- Том XVII** *Петро Кулаковський. Писар, шляхтич і пастир: Біографія володимирсько-берестейського єпископа Йосифа Мокосія-Баковецького (1595–1654). Львів: Вид-во УКУ 2019. – 504 с.*
- Том XVIII** *Лаврівський невменний Ірмологіон кінця XVI століття: Факсимільна публікація, коментар, дослідження / підгот. Юрій Ясіновський, за участі Марії Качмар; ред. Крістіан Ганнік. Львів: УКУ 2019. – xxxii + 604 с.*
- Том XIX** *Поділ Київської та піднесення Галицької унійних митрополій: Документи та матеріали ватиканських архівів (1802–1808 роки) / упоряд., вступ і комент. Вадима Ададурова. – Львів: Вид-во УКУ 2019. – 256 с.*
- Том XX** *Юстин Бойко, ерм., студит. Святий Климент Римський в слов'янській агіографії та літургійній традиції. Львів: УКУ 2020. – 584 с. + 24 іл.*
- Том XXI** *В орбіті християнської культури. (Матеріали наукової конференції до 1030-річчя хрещення Русі; Київ, 25–26 жовтня 2018 року): Наук. зб. / за ред. Ігоря Скочиляса та Максима Яременка. Львів: УКУ 2020. – 312 с.*
- Том XXII** *Книга Буття. Давньослов'янський четий текст за списками XIV–XVI століть / вступ, упоряд. Тетяни Л. Вілкул; покажч. Сергія Л. Ніколаєва. Львів: УКУ 2020. – 640 с.*
- Том XXIII** *Замойський провінційний собор Руської Унійної Церкви 1720 року, кн. 1: Діяння та постанови / упоряд. Ростислав Паранько, Ігор Скочиляс, Ірина Скочиляс. Львів: УКУ 2021. – с + 804 с.*
- Том XXIV** *Богословський трактат Кирила Транквіліона Ставровецького «Зерцало богословії» (Почаїв 1618): Факсимільне видання, транслітерація тексту і наукове дослідження / відп. ред. Віктор Мойсієнко. Львів: Вид-во УКУ 2021. – 616 с.*
- Том XXVI** *Іван Альмес. Від молитви до освіти: Історія читання ченців Львівської єпархії XVII–XVIII ст. Львів: Вид-во УКУ 2021. – 588 с.*
- Том XXVII** *Супрасльські кантики кінця XVII століття – пам'ятка василіянської церковної музики: у 3-х т., 2-х кн. / реконструкція, набір нотних текстів і дослідження О. Шуміліної; наук. ред. Ю. Ясіновський; т. 1, кн. 1: Факсиміле супрасльських кантиків. Транскрипція партитури. Львів: Український католицький університет, 2022. – 960 с.*
- Том XXVIII** *Юрій Медведик. Духовна пісня в Україні: витоки, розвиток, жанри. Львів: Вид-во УКУ, 2022. – 324 с.*
- Том XXIX** *Nataliia Sinkevych. The Religiosæ Kijovienses Cryptæ by Johannes Herbinus (1675): A Description of Kyiv and Its "Sacral Space" in Early Modern Multi-confessional Discourse. Lviv: Ukrainian Catholic University, 2022. – 192 pp.*
- Том XXX** *Юрій Волошин. Парафіяльна спільнота. Пириятинська протопопія другої половини XVIII ст. (соціально-історичний та історико-демографічний виміри). Львів: УКУ 2023. – 420 с.*
- Том XXXI** *Максим Яременко. Церковні празники та релігійна ідентичність: українські та російські місяцеслови кінця XVIII ст. Львів: Вид-во УКУ, 2023. – 272 с.*

Том XXXII *Dmitrievskii's Euchologia. A Modified English Version of Volume II of Aleksei Dmitrievskii's Description of Liturgical Manuscripts Preserved in the Libraries of the Orthodox East (Kyiv 1901) / created by the Vienna Euchologia Project: Ilias Nesseris, Daniel Galadza, Elisabeth Schiffer, Eirini Afentoulidou, Giulia Rossetto, Claudia Rapp; Russian text transl. by Georgi Parpulov. Lviv: Ukrainian Catholic University, 2023. liv + 1 018 pp.*

Евхологiон Дмитрiєвського. Модифiкована англomовна версiя тому другого Олексiя Дмитрiєвського Опису лiтургiйних рукописiв, якi зберiгаються у бiблiотеках Православного Сходу (Київ, 1901) / пiдготовлено Vienna Euchologia Project: Лiас Нессерiс Даниiл Галадза, Елiзабет Шиффер, Ейрiнi Афентулiду, Джулiя Розетто, Клаудiя Рапп; з рос. пер. Георгiй Парпулов. Львiв: Український католицький унiверситет, 2023. liv + 1 018 с.

ISBN 978-617-7637-50-8 (друковане видання)

ISBN 978-617-7637-51-5 (електронне видання)

Будь-яке iсторичне дослідження лiтургiйної традицiї Вiзантiйської Церкви, i навiть православного християнства, повинно починатися з рукописiв, що збереглися з Середньовiччя. Це є заслугою Олексiя Дмитрiєвського (1856–1929), пiонера «Київської школи» лiтургiйних наук, щоб створити детальний i всебiчний огляд евхологiона (молитовника для користування священнослужителiв), що зберiгаються в бiблiотеках вiд Синаю до Атону. Понад столiття пiсля публiкацiї книга залишається важливим довідником для дослідникiв iсторiї релiгiї, богослов'я та вiзантiйської i православної традицiї. Вперше твiр публiкується в перекладi англiйською з виправленим грецьким текстом, завдяки зусилля наукового проекту Vienna Euchologia Project (VEP) у Вiднi.

Наукове видання

Серія «Київське християнство», т. 32
Серію засновано 2013 року

Евхологiон Дмитрiєвського.
Модифiкована англomовна версiя тому другого
Олексiя Дмитрiєвського
Опису лiтургiйних рукописiв, якi зберiгаються
у бiблiотеках Православного Сходу (Київ, 1901)
(англiйською мовою)

Коректура тексту:
Рената Кивелюк

Художнє оформлення обкладинки:
Євген Равський

Технiчне редагування:
Ростислав Рибчанський

Верстка та опрацювання свiтлин
Юрiй Пелех

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
вул. І. Свенціцького, 17, Львів 79011
факс: (032) 240 94 96
e-mail: ucupress@ucu.edu.ua
www.press.ucu.edu.ua
Свідоцтво про реєстрацію ДК 5801 від 23.11.2017

Підписано до друку 03.11.2023. Формат 70×100/16.
Папір Munken Pure 80. Друк офсетний.
Гарнітура «Palatino Linotype».
Умовн. друк. арк. 86,43. Обл.-вид. арк. 63.
Наклад 250 прим.

Надруковано у друкарні «Коло»,
вул. Бориславська, 8, м. Дрогобич 82100
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК 498 від 20.06.2001